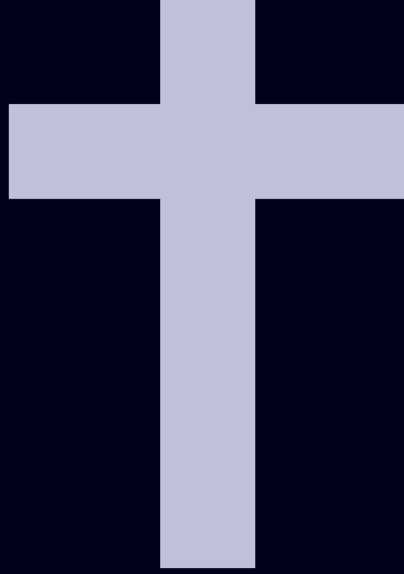

Tã-drĩ Lě̃lě́ Ó'dí
Óvârí Kâ

Avokaya: Tã-drĩ Lě̃lě́ Ó'dí Óvârí Kâ New Testament

Tã-drĩ Lěľě Ó'dí Óvârí Kâ
Avokaya: Tã-drĩ Lěľě Ó'dí Óvârí Kâ New Testament

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Avokaya)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
87931ba7-0e83-5f4d-bd6e-8c45876fc354

Contents

Mātáyō	1
Márākō	82
Lúkã	130
Yōwánĩ	198
Tã 'Ē'ē	258
Rómã lé 'bá	332
1 Kōrínītō lé 'bá	370
2 Kōrínītō lé 'bá	401
Gālătíyã lé 'bá	420
Ēfésō lé 'bá	432
Fílípĩ lé 'bá	443
Kōlósĩ lé 'bá	451
1 Tēsālōníkã lé 'bá	458
2 Tēsālōníkã lé 'bá	463
1 Tímătíyã	466
2 Tímătíyã	475
Títō	481
Fílēmónã	485
Ībūrũ	487
Yākóbã	515
1 Pétērō	522
2 Pétērō	531
1 Yōwánĩ	536
2 Yōwánĩ	545
3 Yōwánĩ	546
Yúdĩ	548
Tã Á'dã	551

Tã âtî-âtî tãndí Yésũ rî tãsí Mátáyō drí îgĩlí rî Mátáyō

Tã 'ě'á zĩlá nĩlĩ sĩsĩ rî

Búkũ nô, Mátáyō gólá â'dó 'bá bē lājó' 'bá Yésũ kâ rî 'bá yĩ ãlólá ró rî, îgĩ nĩ òjĩlã Yúdã yĩ kâ rî yĩ drí. Tã ífí gólá drí îgĩzó lâ rî rĩ'á ì'dĩ tã rĩrĩ Yésũ kâ ãngó nõ drĩ rî tã lâ â'dázó, gō'dá kpá tã Yésũ drí ìmbálé òjĩlã drí rî bē. Mátáyō lē â'dálá gólĩyĩ drí kĩ, Yésũ fí ì'dĩ 'díyĩ pã 'bá rî gógó Ôvârí drí tã lâ 'bãlé trá ãkũ ró 'ě'á ãjólá rî, gō'dá kĩ, Yésũ â'dó 'díyĩ pã 'bá ró tótó òjĩlã Yúdã yĩ kâ drí kô. Bē-rî Yésũ rĩ'á 'díyĩ pã 'bá ró òjĩlã 'bãsurú ãngó 'ásĩ ndrĩ rî yĩ drí.

Búkũ Mátáyō kâ nõ 'á rî, í'dígówá rĩrĩ Yésũ kâ ãngó 'á nõngá rî kâ bē, gō'dá kpá òdrã gólãkâ rî, gō'dá tã â'dã ãzã 'bá yĩ kpá bē nĩ rĩ 'bá tã ìmbã Yésũ kâ â'dálé rî,

Kápĩtã 5-7 Tã Yésũ drí ìmbálé kúnĩ drĩ 'álá rî

'Dĩ rî íyíkã rĩ'á lãtĩ rĩzó ãngó drĩ nõngá kũmũ Ôvârí kâ zélé rî ì'dĩ.

Kápĩtã 10 Tã Yésũ drí ìmbálé lājó' 'bá íyíkã rî 'bá yĩ drí rî

'Dĩ rî íyíkã rĩ'á lãtĩ gólá tã gólá kĩ 'bá nĩ rî, kãyĩ gólá Ôvârí drí 'ězó òjĩlã 'bãlé 'dó rĩlĩ kũmũ íyíkã zélé rî bí 'ě'á ãcálé rî ãtázó rî ì'dĩ.

Kápĩtã 13 Úlĩ mãnĩgō kũmũ Ôvârí kâ rî tãsí

Kápĩtã 18 Tã gólá rĩrĩ kâ kpãkã ãlô ãdrúpĩ ãzí ró kũmũ Ôvârí kâ zélé rî

Kápĩtã 24-25 Tã kãyĩ gólá Yésũ drí 'ězó ãgólé rĩlĩ kũmũ ró òjĩlã ãngó nõ kâ drĩlĩ ndrĩ rî

*Tã ãfō-ãfō Yésũ rî á'bíyá yĩ kâ tãsí rî
(Lúkã 3.23-38)*

¹ Tã ãfō-ãfō Yésũ Krístõ rî á'bíyá yĩ kâ rî rĩ'á nõõ. Yésũ rĩ'á kũmũ Dãwúdĩ rî ózõwá 'í. Gō'dá Dãwúdĩ íyíkã Æbãrãyãmã rî ózõwá 'í. Ózõwá gólĩyĩ ìtõlê bē Æbãrãyãmã rú sĩ cãlé bũũũ kũmũ Dãwúdĩ rú rî rĩ'á ìyĩ òzõ nõõ 'bá yĩ kãtĩ.

² Æbãrãyãmã tĩ Ìsákã.

Gō'dá Ìsákã tĩ íyíkã Yãkóbã.

Gō'dá Yãkóbã tĩ íyíkã Yúdã yĩ ãdrúpĩ lâ yĩ bē.

³ Gō'dá Yúdã tĩ Përezē yĩ Zërã bē, gō'dá ãndrê lâ yĩ Tãmã ì'dĩ.

Gō'dá Përezē tĩ íyíkã Ëzërónē.

Gō'dá Ëzërónē tĩ íyíkã Rãmã.

⁴ Gō'dá Rãmã tĩ íyíkã Æmĩnãdãbã.

Gō'dá Æmĩnãdãbã tĩ íyíkã Nãsónõ.

Gō'dá Nãsónõ tĩ íyíkã Sãlãmónã.

⁵ Gō'dá Sãlãmónã tĩ íyíkã Bõ'ázã. Gō'dá Bõ'ázã rî ãndrê íyíkã Rãhãbã.

Gō'dá Bõ'ázã tĩ íyíkã Óbêdē. Gō'dá Óbêdē rî ãndrê íyíkã Rútã.

Gō'dá Óbêdē tĩ íyíkã Yésē.

⁶ Gō'dá Yésē tĩ íyíkã kũmũ Dãwúdĩ.

Gõ'dá nĩngá sĩ, ózōwá gólĩyĩ ìtòlè bè kúmú Dậwúđĩ rú sĩ cǎlè bũúũ kậỵ
gólá òjĩlǎ ĩsĩrǎ'elè kǎ trۆzó ǎjĩlĩ 'bậđrĩ lídĩ 'á Bǎbĩlónǎ 'ǎlǎ rĩ sĩ rĩ rĩ'á
òzō nồ rĩ 'bá yĩ tí.

Kúmú Dậwúđĩ tị Sólòmō. Gõ'dá Sólòmō rĩ ǎndrè íyĩkǎ Ủrĩyǎ rĩ ǎyĩzĩ
rú bè Bǎtēsébǎ rĩ ì'dĩ.

⁷ Gõ'dá Sólòmō tị íyĩkǎ Rēhōbówǎ.

Gõ'dá Rēhōbówǎ tị íyĩkǎ ǎbĩjǎ.

Gõ'dá ǎbĩjǎ tị íyĩkǎ ǎsǎ.

⁸ Gõ'dá ǎsǎ tị íyĩkǎ Yōsǎpátǎ.

Gõ'dá Yōsǎpátǎ tị íyĩkǎ Yēhōrámǎ.

Gõ'dá Yēhōrámǎ tị íyĩkǎ Ủzĩyǎ.

⁹ Gõ'dá Ủzĩyǎ lỏfỏ íyĩkǎ Yỏtámǎ.

Gõ'dá Yỏtámǎ tị íyĩkǎ ǎhǎzǎ.

Gõ'dá ǎhǎzǎ tị íyĩkǎ Ēzēkĩyǎ.

¹⁰ Gõ'dá Ēzēkĩyǎ tị íyĩkǎ Mǎnásē.

Mǎnásē gỏ tị íyĩkǎ ǎmónǎ.

Gõ'dá ǎmónǎ tị íyĩkǎ Yỏsĩyǎ.

¹¹ Gõ'dá Yỏsĩyǎ tị íyĩkǎ Yēhỏyǎkĩnĩ yĩ ǎdrủpĩ lǎ yĩ bè.

Ótrỏ gólĩyĩ trá ndrỏ gólá òjĩlǎ ǎwǎ drĩ òjĩlǎ ĩsĩrǎ'elè kǎ ừrủzỏ ǎjủ 'ǎsĩ
ǎjĩlĩ 'bậđrĩ lídĩ 'á Bǎbĩlónǎ 'ǎlǎ rĩlĩ tỏlǎ ndrỏ dũũ sĩ rĩ 'á.

¹² Gõ'dá ózōwá gólĩyĩ ìtòlè ndrỏ gólá òjĩlǎ ĩsĩrǎ'elè kǎ rủzỏ ǎjĩlĩ Bǎbĩlónǎ
'ǎlǎ rĩ vỏsĩ rĩ cǎlè bũúũ ndrỏ Yẻsũ rĩ tịzỏ rĩ 'á rĩ rĩ'á ìyĩ òzō nồ rĩ 'bá
yĩ tí.

Yẻhỏyǎkĩnĩ tị Sẻyǎlẻtẻlẻ.

Gõ'dá Sẻyǎlẻtẻlẻ tị íyĩkǎ Zǎrǎbǎbǎlǎ.

¹³ Gõ'dá Zǎrǎbǎbǎlǎ tị íyĩkǎ ǎbĩyủdǎ.

Gõ'dá ǎbĩyủdǎ tị íyĩkǎ Ēlĩyǎkĩmỏ.

Gõ'dá Ēlĩyǎkĩmỏ tị íyĩkǎ ǎzỏrǎ.

¹⁴ Gõ'dá ǎzỏrǎ tị íyĩkǎ Zǎdỏkǎ.

Gõ'dá Zǎdỏkǎ tị íyĩkǎ ǎkĩmǎ.

Gõ'dá ǎkĩmǎ tị íyĩkǎ Ēlĩyủdǎ.

¹⁵ Gõ'dá Ēlĩyủdǎ tị íyĩkǎ Ēlẻyǎzǎ.

Gõ'dá Ēlẻyǎzǎ tị íyĩkǎ Mǎtǎnǎ.

Gõ'dá Mǎtǎnǎ tị íyĩkǎ Yǎkỏbǎ.

¹⁶ Yǎkỏbǎ tị íyĩkǎ Yỏsẻpǎ.

Yỏsẻpǎ 'dĩ íyĩkǎ Mǎrĩyǎ rĩ ǎgỏ rỏ rĩ ì'dĩ.

Mǎrĩyǎ íyĩkǎ Yẻsũ gólá ǎ'dỏ 'bá 'dĩyĩ pǎ 'bá rỏ rĩ ǎndrè ì'dĩ.

¹⁷ Ĩtĩ rĩ, gỏ'dǎ ìtòlẻ ǎbǎrǎyǎmǎ rú sĩ cǎlẻ bũúũ kúmú Dậwúđĩ rú rĩ, ózōwǎ
ǎndǎ rủ trá mủđrĩ-drĩ-lǎ-ngǎ-sủ. Gỏ'dǎ kpǎ ìtòlẻ Dậwúđĩ rú sĩ cǎlẻ bũúũ
kậỵ òjĩlǎ ĩsĩrǎ'elè kǎ trۆzỏ Bǎbĩlónǎ 'ǎlǎ rĩ, ózōwǎ ǎndǎ rủ kpǎ trá mủđrĩ-
drĩ-lǎ-ngǎ-sủ. Gỏ'dǎ ìtòlẻ ndrỏ òjĩlǎ ĩsĩrǎ'elè kǎ trۆzỏ Bǎbĩlónǎ 'ǎlǎ rĩ 'á
cǎlẻ bũúũ Yẻsũ Krĩstỏ rĩ tịrĩ 'á rĩ, ózōwǎ ǎndǎ rủ kpǎ trá mủđrĩ-drĩ-lǎ-ngǎ-
sủ.

*Tǎ gólĩyĩ rủ 'ẻ 'bá Yẻsũ Krĩstỏ rĩ tịtị tǎsĩ rĩ
(Lủkǎ 2.1-7)*

¹⁸ Tǎ gólĩyĩ rủ 'ẻ 'bá Yẻsũ Krĩstỏ rĩ tịtị tǎsĩ rĩ ǎ'dỏ trá nỏtĩ, gólá rĩ ǎndrè
Mǎrĩyǎ óndrẻ trá 'ẻ'ǎ gĩlǎ òkỏ rỏ Yỏsẻpǎ drĩ. Gỏ'dǎ drẻ ǎkpǎkǎ'dǎ Yỏsẻpǎ

yí drí rī ākó Māriyā bê vō ãlô 'á òzō ágó yí drí rīrī rīlí òkó bê rī kátí rī, Māriyā úsú vō lâ trá kī, yí 'bā rú trá mvá bê mbârākā Líndrí Tāndí Ôvâri ká rī ká sī. ¹⁹ Gõ'dá Yôsépā nī bê trá kī'á nī rī, Māriyā trá cú òtô bê ítí rī, gólâ lēé kô ānyī lôgôlé Māriyā drī. Gólâ ìsū tā trá 'ézó Māriyā rī áyéle ìnīnī ró vō lâ úsú ākó, tãlâ gólâ rī'á ãgô tãndí 'í.

²⁰ Gõ'dá Yôsépā òtírī rī tā rī 'dī ìsūlī 'ē'á 'ēlâ rī, nyī ró, mālāyíkā Ôvâri ká drí rú â'dázó gólâ drí ābī-ābī 'á tā átálé gólâ drí kī, "Yôsépā, Dāwúđī rī ózōwá,* ní 'ē ũrī kô Māriyā rī trólé ánī òkó ró, tãlâ gólâ 'bā rú mvá bê 'dī mbârākā Líndrí Tāndí Ôvâri ká rī ká sī. Á'dó kô ãgô āzâ sī. ²¹ Gólâ â'dô mvá ágó tī'á, gõ'dá ní â'dô rú lâ zī'á Yésū,* tãlâ gólâ â'dô òjílâ íyíkâ pã'á tā ònjí gólīyíkâ 'ásī." ²²⁻²⁵ Gõ'dá Yôsépā nī bê ìfī â'dú 'ásī rī, drílâ gōzó tā rī 'dī 'ēlé, té òzō mālāyíkâ drí átálé 'dī kátí. Gólâ drí Māriyā rī trózó íyí òkó ró, gõ'dá gólâ áyí Māriyā bê òkó ró kô cãlé búúú kâyí Māriyā drí mvá tīzó rī 'á. Gõ'dá útī bê mvá rī 'dī rī, Yôsépā drí rú lâ zīzó Yésū.

Tã Yésū rī tī ká 'è rú ítí 'dī, tãlâ tã gólâ Ôvâri drí átálé trá ākú ró nã 'bá yí sī tā àngū 'bá íyíkâ Ísáyā sī rī â'dô ró bê tā pãtī ró kī'á nī rī, "Ízámvá gólâ tã ãgô ká nī 'bá drē kô rī â'dô 'ē'á rú 'bãlé 'â bê. Gólâ â'dô 'ē'á mvá ágó tīlī, áâ'dô rú lâ zī'á Ímánōwēlē."

Ísáyā 7.14

Rú Ímánōwēlē 'dī, tā ífī lâ kī, Ôvâri bê rī'á āmá bê.

2

Tã tã nī 'bá yí drí ânīzó Yésū rī ìnjīlī rī

¹ Útī Yésū Bētēlémē 'á 'bãdrī Yūdáyā ká 'á. Ndrô gólâ rī tīzó 'dī 'á rī, Ēródē* 'í dī kúmú ángí 'í 'bãdrī rī 'dī drīlī. Gõ'dá Yésū rī tītī vósī rī, tã nī 'bá āzâ 'bá yí gólīyī rī 'bá tã 'bī'bīwá drí rī'á â'dálâ rī nīlī rī drí àngázó ânīlí vō jējē 'ásī ómvórē lésī ácálé Yērōsālemā 'á, tãlâ 'bī'bīwá āzâ drī gólīyī trá jãrībã rī 'dī 'álâ. ² Gõ'dá gólīyī câ bê tólâ rī, drīlīyī rīzó tā ìjílī kī nī rī, "Mvá gólâ tīlī nōngá 'bãdrī nō 'á 'ē 'bá â'dólé kúmú ángí ró ânī òjílâ Yúdã yí ká drīlī rī bê ángô lé ró yã? Āmã drí 'bãzó drē ómvórē 'álâ rī, 'bī'bīwá āzâ áfō trá tã â'dálé āmã drí kī, úútī kúmú ángí trá 'bãdrī nō 'á. 'Ídī āmã drí ânīzó nō gólâ rī ìnjīlī."

³ Gõ'dá tã 'dī 'dē bê kúmú ángí Ēródē bílī rī, drílâ â'dózó tã ìsū ró rōô, tãlâ gólâ ìsū tā trá kī nī rī, kúmú ó'dí 'dī â'dô trá ânī'á kúmū trólé yí drīgá sī. Gõ'dá tã 'dī drí òjílâ dūú Yērōsālemā 'á rī 'bãzó kpá â'dólé tã ìsū ró. ⁴ Tã rī 'dī tãsī rī, kúmú ángí Ēródē drí drī-'bá ángí Yúdã yí ká rī 'bá yí àzízó gõ'dá kpá lã'bí ímbá 'bá yí bê ndrī 'dó ânīlí yí ngálâ. Drílâ gólīyī ìjízó kī, "Úlī tã àngū 'bá Ôvâri ká rī 'bá yí ká vó ró rī, áâ'dô kúmú 'ē 'bá â'dólé 'díyī pã 'bá ró rī tī'á ángô lé yã?"

⁵ Gõ'dá drī-'bá Yúdã yí ká 'dī 'bá yí drí tã-drī lôgōzó kúmú Ēródē drí kī, "Ôvâri kī, áâ'dô gólâ rī tī'á Bētēlémē 'á 'bãdrī āmákã Yūdáyā ká 'á nōngá, òzô tã àngū 'bá Míkã drí tã lâ ìgílī trá ākú ró rī kátí kī'á nī rī,

⁶ 'Bētēlémē 'bãdrī Yūdáyā ká 'á, ní â'dô kpálé jãrībã fínyáwá ró rī, tã áníkã lãvū trá gãrã jãrībã ázī drī sī, tãlâ áâ'dô kúmú ángí lôfō'á ní 'ásī.

* **1:20** 1.20 Tã àngū 'bá àngū tã trá kī, 'díyī pã 'bá â'dô áfō'á Dāwúđī rī ózōwá yí 'ásī. * **1:21** 1.21 Rú Yésū 'dī, tā ífī lâ kī, 'díyī pã 'bá. * **2:1** 2.1 Ēródē 'Dī rī'á Ēródē āzâ gólâ 'ē 'bá rīlī kúmú ró ìzátú kâyí Yésū rī fúzó rī 'á rī, átá lâ 'í dī.

Gólá â'dô 'ě'á 'bǎlé lókí 'bá ró ǒjílǎ ámakâ Īsīrā'élē kâ drīlǐ.' "

Míkā 5.2

⁷ Gō'dá nǐngá sǐ rǐ, kúmú Ēródē drí tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ âzízó ânǐlǐ yǐ ngálá ĩnǐnǐ ró, tǎlá gólá lē kǎyǐ sǐsǐ gólá ĩ'bǐ'bǐwǎ drí âfǒzó 'á lâ rǐ nǐlǐ gólǐyǐ tǐ sǐ, tǎlá yǐ ũnǐ ró kǎyǐ mvá rǐ 'dǐ tǐzó 'á lâ rǐ bē.

⁸ Gō'dá tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ lôgō tā-drǐ tā ĩjǐ gólákâ 'dǐ kâ gólá drí bē rǐ, gólá drí gólǐyǐ âdózó kǐ nǐ rǐ, "Nǐ nǐ mvá 'dǐ lǒndǎlé. Ōzō nǐ ũsǐ gólá trá rǐ, nǐ lôgō tā lâ má drí, má nǐ ró bē kpá gólá rǐ ĩnjǐlǐ." Gō'dá Ēródē drí tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ jǒzó nǐlǐ Bētēlémē 'álá.

⁹⁻¹⁰ Nǐngá sǐ, gólǐyǐ drí rǐrǐ nǐlǐ Bētēlémē 'álá rǐ sǐ rǐ, gólǐyǐ drí kpá ĩ'bǐ'bǐwǎ ǎlō-ǎlō drǐlǐyǐ ndrēlé trá ómvoré 'álá rǐ ndrēzó ó'dǐ. Gō'dá gólǐyǐ ndrē ĩ'bǐ'bǐwǎ 'dǐ bē rǐ, gólǐyǐ drí â'dózó ǎyǐkō ǎmbá sǐ. ĩ'bǐ'bǐwǎ rǐ 'dǐ drí 'dēzó gólǐyǐ drí sǐsǐ, gō'dá nǐzó âdrélé té vō mvá bē rǐ 'á. ¹¹ Gō'dá gólǐyǐ cǎ bē tólá rǐ, drǐlǐyǐ fǐzó jó mvá bē rǐ 'á mvá ũsǐlǐ ândrē lâ Mǎrǐyǎ bē. Gō'dá drǐlǐyǐ 'ǎ'ǐ tǐzó vǔdrǐ mvá 'dǐ ĩnjǐzó. Drǐlǐyǐ ngá fēfē ĩyǐkâ â'dó 'bá dáǎbō ró, dō rú'bǎ kâ zǐlǐ mǔrǎ, gō'dá kpá ngá tǎndǐ ǎjǐ bē rǐ 'bá yǐ bē lôfǒzó fēlé mvá 'dǐ drí. Ngá fēfē 'dǐ 'bá yǐ lâgǐ lâ lǎvǔ gǎrǎ. ¹² Gō'dá tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ 'ě bē gǒlé 'bǎdrǐ ĩyǐkâ 'álá rǐ, Ōvǎrǐ drí gólǐyǐ ĩfǐ ĩmbázó ǎbǐ-ǎbǐ 'á kǐ nǐ rǐ, gólǐyǐ ǒgō ĩyǐ kō kōrō Ēródē drǐ sǐ, tǎlá gólǐyǐ ǒzó mvá 'dǐ vō lâ â'dá Ēródē drí kō. Gō'dá gólǐyǐ drí ngǎzó gǒlé ĩyǐ drí 'bǎdrǐ 'álá lǎtǐ ngǐ ǎzǎ 'ásǐ.

Tǎ Yǒsépǎ yǐ drí rǎzó Mǎsǐrǐ 'álá ĩyǐ nyǎányǎ pǎlé rǐ

¹³ Gō'dá gǒgō tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ kâ rǐ vósǐ rǐ, mǎlǎyǐkâ Ōvǎrǐ kâ drí rǐ â'dázó kpá ó'dǐ Yǒsépǎ drí ǎbǐ-ǎbǐ 'á tā ǎtǎlé gólá drí kǐ, "Nǐ ngá 'wǎâ ũrǐ mvá 'dǐ trǒlé ândrē lâ bē, nǐ rǎ ró ĩ'dǐ bē lâ 'bǎdrǐ Mǎsǐrǐ kâ 'álá, tǎlá Ēródē rǐ'á mvá 'dǐ lǒndǎ'á 'ě'á fǐlǎ! Ītǐ rǐ, nǐ nǐ rǐlǐ Mǎsǐrǐ 'á tólá, té ǒzō má ǎǎtǎ tā trá ǎnǐ drí rǐ, nǐ gō ró bē ǎgǒlé." ¹⁴ Gō'dá Yǒsépǎ drí tā 'dǐ 'ězó té ǒzō mǎlǎyǐkâ drí ǎtǎlé trá gólá drí rǐ kǎtǐ. Ngǎcǐ rǐ gógó 'dǐ sǐ rǐ, gólá drí ngǎzó mvá 'dǐ trǒlé ândrē lâ bē rǎzó Mǎsǐrǐ 'álá. ¹⁵ Gō'dá drǐlǐyǐ rǐzó Mǎsǐrǐ 'á tólá cǎlé bǔŭŭ ndrō kúmú Ēródē drí drǎzó rǐ sǐ.

Tǎ 'dǐ 'ě rǐ ĩtǐ 'dǐ, tǎlá ũlǐ Ōvǎrǐ drí ǎtǎlé trá tā ǎngǔ 'bá ĩyǐkâ sǐ kǐ'á nǐ rǐ, "Má ǎzǐ ǎmǎ mvá ǎfǒlé Mǎsǐrǐ 'ásǐ" rǐ ǎ'dô ró bē tā pǎtǐ ró.

Tǎ kúmú Ēródē drí tā 'bǎzó 'dǐyǐmvá ǒnyǐkō ágó ró rǐ 'bá yǐ

ŭfǐzó ndrǐ vólé Bētēlémē 'ásǐ rǐ

¹⁶ Gō'dá nǐngá sǐ rǐ, kúmú Ēródē nǐ bē trá kǐ'á nǐ rǐ, tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ 'ě tā yǐ drí 'bǎlé gólǐyǐ drí rǐ kō'dává rǐ, gólá drí 'bǎzó ǒmbǎ ró rǒô. Gō'dá nǐngá sǐ rǐ, drǐlǎ tā 'bǎzó ǎjǐ 'bǔ 'bá ĩyǐkâ rǐ 'bá yǐ drí kǐ, "Nǐ nǐ 'dǐyǐmvá ǒnyǐkō ágó ró ĩtǒlé gólǐyǐ cǎ 'bá drē ndrō ǎlō kō rǐ 'bá yǐ rǐ sǐ cǎlé bǔŭŭ gólǐyǐ ndrō lâ yǐ drí cǎlé rǐ rǐ 'bá yǐ rǐ ŭfǐlǐ Bētēlémē 'á gō'dá kpá vō ǎ'dó 'bá ǎnyǐ Bētēlémē lǎgǎtǐ rǐ 'bá yǐ 'ásǐ ndrǐ." Gólá 'bǎ tā 'dǐ ĩtǐ 'dǐ rǐ, tǎlá kǎyǐ sǐsǐ gólá ĩ'bǐ'bǐwǎ 'dǐ drí âfǒzó 'á lâ tā nǐ 'bá 'dǐ 'bá yǐ drí ǎ'dále gólá drí rǐ tǎsǐ.

¹⁷ Gō'dá ĩzǎ gólá tā ǎngǔ 'bá Yērēmǐyǎ drí ǎtǎlé trá ǎkǔ ró jǎrǐbǎ Rámǎ kǎ tǎsǐ rǐ drí rǐ 'ězó ĩtǐ Bētēlémē 'á 'dǐyǐmvá 'dǐ 'bá yǐ ŭfǐ-ŭfǐ lâ yǐ tǎsǐ.

¹⁸ Gólá kǐ,

"Áǎrǐ ǎwó lǐlǐ bē Rámǎ 'álá.

Ōkó Īsīrā'élē kǎ rǐ 'bá yǐ rǐ ĩyǐ nǐ ǎwó ngǒlé mvá lâ yǐ ǒdrǎ 'bá trá rǐ tǎsǐ. Gō'dá gólǐyǐ lēé kō ǎwō ngǒngō 'dǐ ǎyélé mvá lâ yǐ ǒdrǎ 'bá rǐ 'bá yǐ tǎsǐ."

Yērēmíyā 31.15

Tā Yōsépā yī drí ngāzō gólé volé 'bādrī Īsīrā'élē ká rī 'álá rī

¹⁹ Gō'dá kúmú ąngí Ęródē drā bē rī, nyī ró, mālāyíkā Ōvārí ká drí rú â'dázó Yōsépā drí Māsīrī 'álá âbī-âbī 'á. ²⁰ Drílā tā âtázó Yōsépā drí kī, “Ní ngā, ní trō mvá 'dī ândrē lâ bē, nī nī ró gólé gólíyí bē 'bādrī Īsīrā'élē ká rī 'álá, tálā ōjílā gólíyí lē 'bá mvá 'dī fūlī rī 'bá yī ōdrā iyī trá ndrī.” ²¹ Gō'dá úlí mālāyíkā drí âtálé 'dī drí sī rī, Yōsépā drí ngāzō mvá 'dī trólé ândrē lâ bē gōzó gólíyí bē 'bādrī Īsīrā'élē ká rī 'álá. ²² Gō'dá Yōsépā ōtírī tā ârí kī'á nī rī, kúmú Ęródē rī mvá rú bē Ārīkēlāsā rī ōrī trá kúmú ró átá lâ rī vō 'á 'bādrī Yūdáyā ká drīlī rī, gólá drí â'dózó ūrī ró nī'á gólé tólá. Gō'dá Ōvārí drí līfī lōmbā fēzó Yōsépā drí âbī-âbī 'á, gólá ōnī kō gólé 'bādrī Yūdáyā ká rī 'álá. Tā rī 'dī tāsī rī, gólá drí ngāzō nīlī 'bādrī Gālíláyā ká rī 'álá. ²³ Ítí rī, gō'dá Yōsépā yī drí nīzó rīlī jārībā Nāzāretā ká 'álá. Tā 'dī 'è rú trá ítí 'dī, tálā úlí gólíyí tā ąngū 'bá āzā drí âtálé trá ąkū ró 'díyí pā 'bá tāsī kī'á nī rī, ââ'dô gólá rī zī'á Nāzāretā lé 'bá ró rī, ā'dô ró bē tā pātīlī ró.

3

Tā Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī drí tā pēzó ōjílā drí rī
(Márākō 1.1-8; Lúkā 3.1-18; Yōwánī 1.19-28)

¹ Gō'dá Yēsū mbā bē âcálé ągō ąngí ró rī, Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī drí âcázó ōmā 'álá 'bādrī Yūdáyā ká 'á. Gólá drí ítōzó rī'á tā pélé ōjílā drí kī nī rī, ² “Nī ąjā drī volé tā ōnjí ąnīkā rī 'bá yī 'ásī, tálā 'díyí pā 'bá gólá Ōvārí drí tā lâ 'bālé ąjólé rī trá ąnyī 'ē'á âcálé â'dólé kúmú ró ąnī drīlī.”

³ Yōwánī ĩ'dī ōjílā tībē tā ąngū 'bá Īsáyā drí tā lâ ąngūlī ąkū ró nā sī kī'á nī rī,

“Ōjílā āzā bē ōmā 'álá, rī'á tā iyá'á ngbálá-ngbálá kī,
'Nī êdē lątī njā Kúmú ąnīkā drí ąnīzó 'álá sī.

Nī êdē lątī lâ 'dī ā'dô ró mbī drílā lāmúzó 'álá sī rī.' ”

Īsáyā 40.3

⁴ Yōwánī rī 'dī ítá drílā rī'á sōlā rī éedē trá gámēlē 'bí 'ásī. Gō'dá gásī gólá drí rī'á ōmbélā iyī ípítíkú 'á rī éedē trá inyíríkó 'ásī. Gō'dá gólá rī ōmbí nyálé ĩ'dī ąpé ōgó ká bē.*

⁵ Gō'dá nīngá sī rī, ōjílā dūú ârí tā bē tā pēpē Yōwánī ká fáfā áyágá Jōrōdēnī ká rī 'álá rī tāsī rī, drílíyí ngāzō rī'á iyī ąnīlī Yōwánī ngáá tólá. Ōjílā rī 'dī 'bá yī ūrūkā lâ yī ąnī trá Yērōsālēmā lésī, gō'dá āzā 'bá yī ąnī trá vō āzā 'bá yī 'bādrī Yūdáyā ká rī ká 'ásī, gō'dá āzā 'bá yī ąnī iyíkā trá 'bādrī gólá ąnyī áyágá Jōrōdēnī rī lągátī rī 'ásī. ⁶ Gō'dá ōjílā 'dī 'bá yī ârí iyī úlí Yōwánī ká 'dī bē rī, drílíyí tā ōnjí iyíkā lófōzó. Ítí rī, gō'dá Yōwánī drí bābātízī 'ēzó gólíyí drí áyágá Jōrōdēnī rī 'á.

⁷ Kąyī nā 'bá yī sī rī, ōjílā gólíyí zīlī Pārúsī ró rī 'bá yī gō'dá kpá gólíyí zīlī Sądúsī ró rī 'bá yī bē, drílíyí ąnīzó Yōwánī ngálá, tálā Yōwánī ĩbábátízā ró iyī bē.* Gō'dá Yōwánī nī â'dô-â'dô gólíyíkā trá. Gólá drí tā âtázó drílíyí kī, “Ānī rī'á nyé ōzō ĩnj gólíyí rī 'bá rálé volé ląsī ūrī drí sī rī 'bá yī kátí. Nī ĩsū ąnīkā bē rī, nī â'dô 'ē'á ngá pālē ōmbā Ōvārí ká 'ásī cé bābātízī sī yā?

⁸ Ōzō nī ōlē trá ngá pālē rī, 'dōvó nī ąjā drī volé tā ōnjí ąnīkā 'ásī. Ítí rī, tā

* **3:4** 3.4 Rīrī Yōwánī ká â'dô trá ōzō rīrī tā ąngū 'bá Ōvārí ká gólá zīlī Ēlīyā rī kátí. * **3:7** 3.7 Pārúsī yī gō'dá Sądúsī yī bē rī'á drī-'bá Yūdā yī ká gólíyí lē 'bá tá gólíyí sū 'bá Ōvārí rú rī 'bá yī 'élē rī ĩ'dī, gō'dá pīpīslī lâ yī rī trá ōnjí ró.

'ē tándí āníkā â'dô â'dó'á ōzō lō'wâ tándí kâtí, tālâ áâ'dâ ró bê kī pātīī nī âjâ drī trá vólé tã ōnjí āníkā 'ásī. ⁹ Gō'dá nī âyê tã ïsũ āníkā kī'á nī rī, nī â'dô 'ē'á ānī nyāányâ pālê õmbã Ôvârí kã 'ásī, tālâ ānī rī'á Ābārāyámã rī ózōwá yī ï'dī rī. Tã 'dī ícã kô ānī pālê. Nī ârī drē, Ôvârí rī'á mbârâkã bê kúní mvá nõ 'bã yī ôjázó Ābārāyámã rī ózōwá yī ró ānī vō 'á. ¹⁰ Ānī rī'á ōzō fê ï'dīlī rī kâtí ïnyákú nõ drī. Ôvârí 'bã ôlówá trá njãã fê gólīyī 'wã 'bã kô rī yī ágãzó vūdrī. Ôvârí â'dô ngá-ãrú gólâ 'wã 'bã kô rī zã'á ōzō tõtô kâtí lãsí gólâ rī 'bã vëlê ãdükũ ákó rī 'á."

¹¹ Gō'dá Yōwánī drī kpá tã ïyázó ôjílã drī ndrī kī, "Má rī bābātízī 'ëlê ānī drī cé lūmvũ sī, 'dīī āâ'dâ ró tã bê kī, nī âjâ drī trá vólé tã ōnjí āníkā 'ásī. Gō'dá ôjílã āzã bê 'ē 'bã ácálê má vósī. Āmbã ôjílã rī 'dī kã lãvũ gãrã ámakã rī drī sī. Má â'dó kô tándí ró ícálê kã'bókã gólâkã trólê. Gólâ â'dô bābātízī 'ē'á ôjílã drī Línđrī Tándí Ôvârí kã sī gō'dá kpá lãsí sī. ¹² Gólâ trá njãã 'ē'á ãdrúgú íyíkã cãlé. Ítí rī, gólâ â'dô ãdrúgú ífí tándí rī 'bã yī êlé'á 'bãlé êró 'á. Gō'dá gólâ â'dô ãdrúgú kúrũmũ ê'bé'á vëlê lãsí 'á zãã bãđī."

*Tã Yōwánī drī Yésũ rī íbábátízãzó rī
(Márãkõ 1.9-11; Lúkã 3.21-22)*

¹³ Nĩngá sī rī, Yésũ drī ngãzó jãrĩbã íyíkã Gãlĩláyã 'á rī âyélê nĩzó cãlé áyágá Jõrõdénĩ rī 'álã, tãlã Yōwánī ò'ê ró bābātízī bê yī drī. ¹⁴ Gō'dá Yōwánī ârī tã Yésũ drī lëlê yī drī 'ëlê rī bê rī, gólâ lëé kô Yésũ rī íbábátízãlé, tãlã āmbã Yésũ kã lãvũ gãrã āmbã gólâkã rī drī sī. Gólâ kī Yésũ drī rī, "Ní ānī má drī bābātízī 'ëzó ní drī ã'dô tãsí yã? Ní â'dô bābātízī 'ē'á bê-rī nī má drī."

¹⁵ Gō'dá Yésũ drī tã-drī lôgõzó Yōwánī drī kī, "Ní 'ê bābātízī nī má drī, tãlã mã 'ê ró tã mbĩ gólâ Ôvârí drī lëlê āmã drī 'ëlê rī 'bã yī bê." Gō'dá Yōwánī ârī úlĩ Yésũ kã 'dī bê rī, gólâ drī tã-drī lëzó Yésũ rī íbábátízãzó.

¹⁶ Gō'dá Yōwánī íbábátízã Yésũ bê rī, Yésũ òtĩrĩ íyī drī ïngá ìmvũ 'ásī rī, gō'dá kôrô 'bũũ drī rũ nĩzó, gō'dá Yésũ drī Línđrī Tándí Ôvârí kã ndrëzó ānĩrĩ 'á ōzō ãtũ'bú kâtí 'dëlê yī drī. ¹⁷ Gō'dá gbórókõ drī ã'úzó úrú lésĩ úlĩ âtã-âtã bê kī nī rī, "Nõõ ámã mvá gólâ mã drī lëlê tákányĩ rī ï'dī. Gólâ rī tã sũ trá má rú rõõ."

4

*Tã Sātãnã drī Yésũ rī ùjũzó kpĩ rī
(Márãkõ 1.12-13; Lúkã 4.1-13)*

¹ Gō'dá nĩngá sī rī, Línđrī Tándí Ôvârí kã drī Yésũ rī trõzó âjílĩ õmã 'álã, tãlã Sātãnã ùjũ ró gólâ bê. ² Gólâ drī rĩzó õmã 'á tólã kãyĩ nyã'dĩ-rĩ ïtũ sī gō'dá kpá ngãcĩ sī 'álê 'ã'í sī. Tã rī 'dī tãsí rī, lõfó 'ê gólâ trá rõõ. ³ Gō'dá 'dīī vósī rī, Sātãnã drī ānĩzó Yésũ rī ùjũlĩ kī, "Õzõ ní ã'dô fĩ Ôvârí rī mvá 'ĩ rī, 'dõvó ní 'bã tã kúnĩ mvá nõ 'bã yī ôjã ró rũ bê āmbãtã ró ní drī nyãlé lõfó drī sī." ⁴ Gō'dá Yésũ drī tã-drī lôgõzó Sātãnã drī kī, "'É'ê, tã ïgĩ Ôvârí kã âtã tã trá kī,

'Ôjílã ïcã kô rĩlĩ cé ngã nyãnyã sī.

Ngã āzã lãvũ 'bã ngã nyãnyã drī sī kôrô rī kpá bê,

rī'á tãkõ ï'dī úlĩ ndrī gólīyī Ôvârí drī âtãlé ôjílã drī rī 'bã yī ï'dī.' "

Tã 'Bã'bã Āndã 8.3

⁵ Gō'dá nĩngá sī rī, Sātãnã drī kpá Yésũ rī âtrõzó õmã lésĩ âjílĩ jãrĩbã Ôvârí kã Yërõsãlémã rī 'á. Gō'dá Sātãnã drī mbãzó gólâ bê jó ángĩ Ôvârí kã rī ãpĩrĩ lã 'álã. ⁶ Gō'dá Sātãnã drī kpá tã âtãzó Yésũ drī kī, "Õzõ ní ã'dô

fí Ôvârí rî mvá 'î rî, 'dôvó ní wā drē jó nō drī sī 'dēlé vūdrī 'álâ, ââ'dâ ró kī nī rî, Ôvârí lôkî nī trá rōô, tâlá ígī trá búkū Ôvârí kâ 'á kī nī rî, 'Ôvârí 'bâ tâ trá mālāyíkâ íyíkâ yī drí ánî tāsī rīzô ánî vó ndrēlé. Gólīyī â'dô ánî lôkó'á íyī drīgá, tâlá ngá āzākā ōzô ánî rú'ba dôô kô, gbô lé ánî pá mvá ōzô kpá rû sī kúnī mvá rú kô.' "

Lôngó 91.11-12

7 Gō'dá Yésū drí kpá tâ-drī lôgōzô Sātánā drí kī, "Gō'dá ígī kpá trá búkū Ôvârí kâ 'á kī, 'Ní ūūjū Kúmú áníkâ Ôvârí kô.'

Tā 'Bā'bā Āndā 6.16

Ítí rî, má ūjū Ôvârí kô."

8 Gō'dá nīngá sī rî, Sātánā drí Yésū rî trōzô ājílí kpá úní ąngí āpírī 'álâ. Gō'dá Sātánā drí 'bādrī āmbá ąngó nō 'á nōngá nō 'bá yī â'dázô Yésū drí â'dô lâ tándí ró rî bē. 9 Gō'dá Sātánā drí gōzô tâ átálé Yésū drí kī, "Ngá gólīyī ndrī ąngó nō 'á nōngá nō 'bá yī, mâ ĩ'dī līpī lâ 'î. Ōzô ní ūtī 'ā'î trá má āndrá ámâ ĩnjīzô kúmú ró rî, má â'dô ngá 'dī 'bá yī fē'á ndrī ní drí."

10 Gō'dá Yésū drí tâ-drī lôgōzô Sātánā drí kī, "Sātánā, ní āyē mâ! Ígī trá búkū Ôvârí kâ 'á kī,

'Kúmú Ôvârí ĩ'dī cé Ôvârí pătī āníkâ ānī drí ĩnjīlī rî ĩ'dī, gō'dá nī ĩ'bū rú cé gólâ drí.' "

Tā 'Bā'bā Āndā 6.13

11 Nīngá sī, Sātánā lōndā látī bē trá kpī Yésū rî pēzô rî, gólâ drí ngāzô nīlī Yésū rî āyélé. Gō'dá kōrô mālāyíkâ drí ānīzô gólâ rî pālē.

*Tā Yésū drí ítōzô tâ pēlé Gālīláyā 'álâ rī
(Márākō 1.14-15; Lúkă 4.14-15)*

12 Gō'dá nīngá sī, gōgō Yésū kâ ōmā 'ásī rî vósī rî, gólâ drí tâ ārízô kī, Yōwānī bābātízī 'ē 'bá ró rî ōô'bā trá gānīmā 'á. Gō'dá nīngá sī rî, Yésū drí ngāzô gólē 'bādrī Gālīláyā kâ 'álâ. 13 Gólâ rī kô jārībā íyíkâ Nāzāretā rī 'álâ. Gō'dá drílâ ngāzô lāvūlī nī'á rīlī jārībā zīlī Kāpērānómā rī 'álâ, tībē â'dó 'bá ānyī ĩmvū āndrē Gālīláyā kâ rú rî. 'Dī 'bādrī 'bāsúru zīlī Zābūlanā gō'dá Nāfātālī bē rī 'bá yī drí rīzô 'á lâ rī ĩ'dī. 14-17 Gō'dá Yésū câ bē Gālīláyā 'á tólâ rî, gólâ drí ítōzô tâ átī-átī tándí Ôvârí kâ ĩmbálé ōjīlā drí. Gólâ kī, "Nī ājâ drī vólé tâ ōnjī āníkâ rī 'bá yī 'ásī, tâlá Ôvârí nī látī trá ānī drí rīzô kūmū íyíkâ zélé ōjīlā íyíkâ ró."

Yésū 'é tâ rî 'dī tólâ ĩtī 'dī, tâlá úlī gólīyī tâ ąngū 'bá Īsáyā drí átálé trá ąkū ró rî ā'dô ró bē tâ pătī ró kī'á nī rî,

"'Bādrī gólâ 'bāsúru zīlī Zābūlanā gō'dá Nāfātālī yī bē drí rīzô 'á lâ 'bāsúru āzā 'bá yī gólīyī â'dó 'bá kô ōjīlā Yúdā yī kâ ró rî 'bá yī bē rî,

'bādrī Gālīláyā kâ 'dī ítō áyágá Jōrōdēnī rī 'ásī nī'á cālē būū ĩmvū āndrē zīlī Mēdītērenī rī rú.

Gō'dá ōjīlā gólīyī rī 'bá ĩnjīkúwā 'á ndrô dūū sī tólâ nā 'bá yī, gólīyī â'dô ngá ĩ'î ąngí ndrē'á.

Ōjīlā gólīyī rī 'bá ngá lānjī ōdrā kâ zélé 'dī 'bá yī, ngá ĩ'î rī 'dī â'dô vō ĩwá'á gólīyī drī."*

Īsáyā 9.1-2

* 4:14-17 4.14-17 Úlī 'dī 'bá yī tâ ĩfī lâ kī nī rî, ōjīlā 'dī 'bá yī nī látī pătī Ôvârí kâ kô. Gō'dá Yésū â'dô â'dá'á lâ gólīyī drí.

*Tā Yésū drí ǐ'bì 'bē 'bá âzízó sù â'dólé lājó' 'bá iyíkâ ró rí
(Márākō 1.16-20; Lúkã 5.1-11)*

¹⁸ Kâyî âzâ sī rí, Yésū rǐ'á nǐ'á ìmvû ândrê Gālíláyã kâ gārã drǐ lâ 'ásī. Gõ'dá gólã drí nǐzó ǐ'bì 'bē 'bá âzâ 'bá yí úsúlí rǐ, Símónã Pétērō gõ'dá âdrúpǐ lâ Ândíríyã bê, gólíyí vû ìmbá trá ìmvû 'á ǐ'bì rǔzó. ¹⁹ Gõ'dá Yésū drí tâ âtázó gólíyí drí kǐ, “Nǐ ânǐ 'délé má vósí rí, gõ'dá má â'dô ânǐ 'bã'á â'dólé òjílã âzǐ âsé 'bá ró, tâlá gólíyí â'dô ró bê òjílã ámakâ ró, òzô ânǐ drí rǐrǐ ǐ'bì âsélé rí kátí.” ²⁰ Gõ'dá nǐngá sǐ, kôro drílíyí ìmbá iyíkâ âyézo 'dézó Yésū vósí lājó' 'bá gólãkâ ró.

²¹ Gõ'dá nǐngá sǐ, Yésū yí drí ngãzó lãvũlǐ ãtǐ 'álã. Gólíyí drí nǐzó Zêbédáyō rí mvã ágó rǐ Yákóbã yí úsúlí âdrúpǐ lâ Yōwánǐ bê. Gólíyí rǐ'á kôlóngbô 'á átã lâ yí bê ìmbá iyíkâ Ìfǐ lâ édé'á. Gõ'dá Yésū drí gólíyí âzízó ânǐlǐ 'délé yí vósí. ²² Gõ'dá 'wãã ró, drílíyí ngãzó átã lâ yí âyéle kôlóngbô 'á 'dézó Yésū vósí lājó' 'bá gólãkâ ró.

Tã òjílã dũu drí ânǐzó Yésū ngálã tâ ìmbã gólãkã tãsǐ

*ngã lãzé 'bá édê-édê bê rí
(Lúkã 6.17-19)*

²³ Nǐngá sǐ rí, Yésū yí drí nǐzó âcǐ tō bê jãrǐbã mvã Gālíláyã kâ rí 'bá yí 'ásí. Gõ'dá vō rí 'dǐ 'bá yí 'ásí rí, gólã rí trá nǐ'á òjílã Ìfǐ ìmbã bê tâ âtí-âtí tãndí kũmũ Ôvãrǐ kâ rí kâ tãsǐ jó tâ Ôvãrǐ kâ ârǐ kâ rí 'ásí. Gõ'dá gólã nǐ kpã trá òjílã gólíyí ngã lãzé tǐ ngǐngǐ bê rí édê bê ngã lãzé gólíyíkã 'ásí. ²⁴ Tã rí 'dǐ tãsǐ rí, mbãrãkã Yésū kâ rǐzó ngã lãzé 'bá édélé 'dǐ tâ lâ drí lâ'búzó 'bãdrǐ Síríyã kâ 'ásí ndrǐ. Ítí rí, gõ'dá òjílã Síríyã kâ rí 'bá yí drí òjílã gólíyí ngã lãzé tǐ ngǐngǐ bê rí 'bá yí âjízó dũu Yésū ngálã. Gõ'dá Yésū édê òjílã gólíyí ngã lãzé lâ drí lâzélé rōo rí 'bá yí trá ngã lãzé gólíyíkã 'dǐ 'bá yí 'ásí. Gõ'dá gólã lâdrô lǐndrǐ ònjǐ kpã trá òjílã gólíyí lǐndrǐ ònjǐ drí òmbélé trá rí 'ásí. Gõ'dá gólã édê òjílã gólíyí ngbã'ó bê rí 'bá yí trá. Gõ'dá gólã édê gólíyí pá lâ yí drí drãlé trá âcǐ tō 'bá kô rí yí kpã trá, drílíyí âcǐ tōzó. ²⁵ Gõ'dá tâ rí 'dǐ 'bá yí tãsǐ rí, ò'bǐ âmbã ânǐ trá Yésū ngálã vō ngǐngǐ 'bãdrǐ Gālíláyã kâ rí 'ásí, kpã jãrǐbã gólíyí mùdrǐ ìmvû ândrê Gālíláyã kâ gārã drǐ lâ âzã rí lésí, Yêrōsãlémã lésí gõ'dá kpã vō âzã 'bá yí Yũdáyã kâ rí 'bá yí 'ásí, gõ'dá vō âzã 'bá yí áyágã Jōrōdénǐ 'dǐ 'á'á lé drǐ lâ lésí rí 'ásí. Gólíyí ânǐ trá ndrǐ 'délé Yésū vósí.

5

*Tã gólíyí Yésū drí ìmbálé òjílã drí únǐ pá 'álã rí
(Lúkã 6.20-23)*

¹ Gõ'dá Yésū ndrê bê òjílã ò'bǐ 'dǐ 'bá yí rí, drílã nǐzó rǐlǐ vũdrǐ únǐ pá 'álã. Gõ'dá tâ ârǐ 'bá yí drí nǐzó kpã únǐ pá 'á tólã ò'bǐ 'dǐ 'bá yí bê, drílíyí nǐzó rú ê'bélé gbãã Yésū rú sǐ. ² Gõ'dá Yésū drí ítōzó òjílã 'dǐ 'bá yí ìmbálé kǐ nǐ rí,

³ “Òzô nǐ ùnǐ trá kǐ'á nǐ rí, rǐ'á Ôvãrǐ ǐ'dǐ gólã ícã 'bá mbãrãkã félé ânǐ drí tâlá nǐ rí mbãrãkã ãkó tâ gólãkã 'élé rí, tâ âníkã â'dô sũ'á gólã rú. Ítí rí, nǐ â'dô rǐ'á Ôvãrǐ bê úrú 'álã.

⁴ Òzô nǐ â'dô ìzã ró tâ ònjǐ tãsǐ rí, tâ âníkã â'dô sũ'á Ôvãrǐ rú. Ítí rí, Ôvãrǐ â'dô ìzã âníkã ndrê'á, gõ'dá gólã drí ânǐ pãzó ìzã âníkã 'dǐ 'ásí.

⁵ Òzô nǐ òrǐ cú ítí ânǐ nyãányã 'bã ãkó sǐsǐ 'álã rí, tâ âníkã â'dô sũ'á Ôvãrǐ rú. Ítí rí, Ôvãrǐ â'dô ânǐ 'bã'á â'dólé cú drǐ-âcê bê âmbã.

- 6 Òzō nī òlè takányī tā mb̄ì Òv̄arí k̄a 'èlé rí, tā ānīk̄a â'dô sũ'á Òv̄arí rú. Ítí rí, Òv̄arí â'dô mb̄arāk̄a f̄e'á āmb̄a ānī drí tā mb̄ì íyík̄a 'èzò ndrī.
- 7 Òzō nī òrì òjílā āzì àyélé tā ònjí drílīyì 'èlé trá ānī rú rí 'ásì rí, tā ānīk̄a â'dô sũ'á Òv̄arí rú. Ítí rí, Òv̄arí â'dô kpá ānī àyè'á tā ònjí ānīk̄a 'ásì.
- 8 Òzō nī òrì tā ìsũ tándí bē ānī p̄ìp̄ìsìlì 'á rí, tā ānīk̄a â'dô sũ'á Òv̄arí rú. Ítí rí, nī â'dô rí'á v̄ò ālò 'á Òv̄arí bē gólá rí n̄lì dódó.
- 9 Òzō nī òrì òjílā gólīyì â'dó 'bá òmbā bē ìyì lāfálé 'ásì rí 'bá yì p̄alé tā gólīyì lāfálé 'ásì rí â'dìlì tā tándí sī rí, tā ānīk̄a â'dô sũ'á Òv̄arí rú. Ítí rí, Òv̄arí â'dô ānī z̄ì'á ìyì mvá yì ró.
- 10 Òzō nī òrì zāā tā mb̄ì Òv̄arí k̄a 'èlé k̄ayì òjílā drí lāṅṅ f̄ezò ānī drí tā lā tāsī rí 'á rí, tā ānīk̄a â'dô sũ'á Òv̄arí rú. Ítí rí, ngá gólīyì Òv̄arí drí tā lā 'bālè 'è'á f̄elā òjílā íyík̄a drí rí, nī â'dô kpá úsú'á lā.
- 11-12 “Nī ndrē drē, òzō òjílā òlò'dā ìyì ānī nḡatá gólīyì òf̄ē ìyì lāṅṅ ānī drí nḡatá āādò ìyì ònjò 'ì ānī rú, gólīyì drí ḡozò rīlì tā ònjí 'dī 'bá yì 'èlé ānī drí tālā ānī rí'á tā árì 'bá ámak̄a ì'dì rí drí sī rí, nī ìsũ tā kó kó. 'Dī rí kpá lāṅṅ tā àngũ 'bá Òv̄arí k̄a s̄ìsì rí 'bá yì drí úsúlì rí ì'dì. Òzō nī ùnjù Òv̄arí rí rú lúyìlì f̄ī àtū-àtū sī tā 'dì 'bá yì tāsī rí, tā ānīk̄a â'dô sũ'á Òv̄arí rú. Ítí rí, nī â'dô drí-à àngì úsú'á ùrú 'álá Òv̄arí nḡalā.”

Tā Yēsū drí ìmbálé tā 'è'è tā árì 'bá íyík̄a rí k̄a drí â'dólé

*òzō 'à'ì-nyá k̄atí ḡò'dá kpá òzō ngá ì'ì k̄atí rí
(Márākō 9.50; Lúkã 14.34-35)*

13 Ḡò'dá n̄ngá sī rí, Yēsū drí ìt̄ozò tā árì 'bá dũú 'dī 'bá yì ìmbálé úlì m̄ānīgō sī kī nī rí, “Ānī nyāányā, tā 'è'è ānīk̄a â'dô nyé òzō 'à'ì-nyá drí â'dorē tándí ró ngá nyānyā drí rí k̄atí. Ḡò'dá òzō nī àâyē tā tándí 'è'è trá rí, ānī drí ḡozò â'dólé nyé òzō 'à'ì-nyá gólá ásó 'bá kó p̄et̄ek̄ē rí k̄atí. Ícá kó 'bālā drílā ásózó dódó ó'dí, tālā ìzā rú trá. Ítí rí, áâ'dô dā'á lā v̄udrì.

14 “Ānī rí'á kpá nyé òzō ngá ì'ì gólá v̄ò ìwá 'bá òjílā drí ndrī rí k̄atí, tālā gólīyì òndrē ró bē tā gólīyì Òv̄arí drí l̄elē gólīyì drí 'èlé rí bē. Kpá ìtí, ānī rí'á nyé òzō j̄arībā gólá 'd̄ilì lūtú dr̄ī ndr̄elē tō l̄ap̄ilì kó rí k̄atí. 15 Nī ndrē drē, òjílā āzā ì'ì lāmbā íyík̄a kó 'bālè jó 'á dr̄ì lā àkólé límvo sī. Gólá â'dô 'bā'á lā ùrú tārābízā dr̄ī ì'ì ró v̄ò bē òjílā drí v̄ò ndr̄ezò dódó. 16 Ḡò'dá kpá rí'á ìtí, nī 'bā tā 'è'è ānīk̄a āâ'dô sūsū ró òjílā āzì l̄ifì dr̄ī 'á, tālā òzō gólīyì òndrē tā sūsū ānī drí rí'á 'èlā 'dī 'bá yì trá rí, gólīyì â'dô â'dó'á àyìkō ró, ḡò'dá gólīyì â'dô ānī átá ùrú 'álá rí lúyì'á.”

Tā Yēsū drí ìmbálé tā 'bā'bā Òv̄arí k̄a rí tāsī rí

17 Ḡò'dá Yēsū drí kpá tā ìmbázó tā 'bā'bā Òv̄arí k̄a rí tāsī kī, “Nī ìsũ tā kó kī nī rí, má ānī tā nḡī ìmbálé tā 'bā'bā Òv̄arí drí f̄elē Músā sī ḡò'dá tā ìmbā tā àngũ 'bá íyík̄a rí k̄a bē rí ìzālè. Má ānī, tālā tā p̄at̄ī tā ìmbā gólīyík̄a 'dī 'bá yì k̄a â'dalé òjílā drí. 18 Má átā ānī drí tā p̄at̄ī ró, tā gólīyì ndrī ìḡilì trá búkū Òv̄arí k̄a 'á rí, tā ìḡī rí 'dī 'bá yì ìcá kó j̄alā â'dólé tā ìḡī nḡī āzā ró úlì Òv̄arí k̄a dr̄ī sī. Ā'dô rí'á ìtí c̄alē bũúũ k̄ayì àdũkū àngó nō k̄a 'á. Ḡò'dá tā rí 'dī 'bá yì â'dô rú 'è'á ìtí, té òzō Òv̄arí drí 'bālè trá rí k̄atí. 19 Ḡò'dá òjílā t̄ibē tā 'bā'bā Òv̄arí k̄a 'bālè 'èlé rí gā 'bá trá dó 'èzò lā kó nḡatá drílā òjílā āzì ìmbázó tā 'èlé òzō gólá k̄atí yā rí, Òv̄arí â'dô kpá òjílā rí 'dī gā'á dó, ìcá kó gólá rí l̄agúlì òjílā íyík̄a ró kũmũ íyík̄a v̄ò ùrú 'álá rí k̄a 'á. Ḡò'dá gólá rí 'bá tā 'bā'bā Òv̄arí k̄a 'èlé ndrī ḡò'dá drílā r̄izò òjílā āzì ìmbálé tā 'èlé òzō

drílâ rĩrĩ tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ 'èlé 'dĩ kátĩ rĩ, Ôvârí â'dô gólâ rĩ lâgú'á òjílâ íyíkâ ró kùmù íyíkâ vò ùrú 'álâ rĩ kâ 'á. ²⁰ Nĩ ndrê drê, Pârusĩ yĩ lâ'bí ìmbá 'bá rĩ 'bá yĩ bê, gólíyĩ rĩ trá tã 'bã'bã Ôvârí kâ 'èlé dódó. Gõ'dá òzò nĩ òrĩ kô tã gólíyĩ â'dó 'bá mbì rĩ 'èlé lâvùlĩ gãrã tã mbì gólíyĩ Pârusĩ yĩ gõ'dá lâ'bí ìmbá 'bá yĩ bê drí rĩ'á 'èlé rĩ 'bá yĩ drĩ sĩ rĩ, nĩ ícá kô cãlé kùmù Ôvârí kâ vò ùrú 'álâ rĩ kâ 'á."

*Tã Yésũ drí ìmbálé tã ngãngã kâ ăwă ró rĩ tãsĩ rĩ
(Lúkă 12.57-59)*

²¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yésũ drí ìtòzò tã ìmbálé tã ngãngã kâ ăwă ró rĩ tãsĩ. Gólâ kĩ, "Nĩ ârĩ tã gólâ âtalé trá âmâ ă'bíyă yĩ drí ăkũ ró Músă sĩ kí'á nĩ rĩ, 'Nĩ fũ òjílâ âzĩ kô' rĩ trá. Gõ'dá âatâ kpá trá kĩ, 'Òzò òjílâ âzâ ùfũ òjílâ âzĩ trá rĩ, ââ'dô tã kí'á òjílâ rĩ 'dĩ rú.' ²² Gõ'dá má âtâ ânĩ drí òzò òjílâ âzâ òngâ trá ăwă ró íyĩ âzĩ-âzĩ bê rĩ, ââ'dô tã kí'á òjílâ rĩ 'dĩ rú. Gõ'dá òzò òjílâ âzâ âatâ ùlĩ ònjĩ trá íyĩ âzĩ-âzĩ rú rĩ, tã kĩ 'bá yĩ â'dô tã kí'á òjílâ rĩ 'dĩ rú. Gõ'dá òzò òjílâ âzâ ùzĩ íyĩ âzĩ-âzĩ trá lĩfò-lĩfò ró rĩ, rĩ'á mbì òjílâ rĩ 'dĩ vùzò lăşĩ Ôvârí drí êdélé trá Sâtánâ yĩ drí rĩ 'á.

²³ "Gõ'dá ìtĩ rĩ, nĩ âzâ, òzò ní âânĩ trá 'è'á ngá fêfê áníkâ fêlé Ôvârí drí vò rĩzò ngá fêfê 'bálé rĩ 'á rĩ, gõ'dá òzò ânĩ âzĩ-âzĩ â'dô cú tã âzâ bê ní rú rĩ, òzò tã rĩ 'dĩ ââgâ trá ní drĩ rĩ, ní fê ngá fêfê rĩ 'dĩ drê kô. ²⁴ Nĩ âyê ngá fêfê rĩ 'dĩ ăkpă vò tã rĩ 'dĩ drí âgázò ní drĩ 'dĩ 'á nĩngá. Mĩ nĩ ânĩ âzĩ-âzĩ 'dĩ ngálâ, nĩ êdê ró tã ânĩ lâfálé 'ásĩ 'dĩ zâlô şĩşĩ, ní gô ró bê âgölê nĩ'á ngá fêfê áníkâ 'dĩ fêlé Ôvârí drí.

²⁵ "Gõ'dá òzò òjílâ âzâ â'dô cú tã bê ní rú rĩ, gõ'dá òjílâ rĩ 'dĩ òlê trá ânĩ âjílĩ kúmú ândrá tã áníkâ kílĩ rĩ, ní ngá 'wăâ nílĩ gólâ ngálâ, nĩ'á tã ânĩ lâfálé 'á gólâ bê 'dĩ êdélé drê ăkpăkă'dâ gólâ drí ânĩ âjĩ ăkó kúmú ândrá. Gõ'dá òzò ní êedê tã rĩ 'dĩ kô rĩ, gólâ òtrò ní trá nĩ'á âjílâ kúmú ândrá rĩ, kúmú â'dô tã áníkâ kí'á ònjĩ ró, gólâ â'dô ânĩ fê'á drĩ-'bá gănimă kâ drĩgă. Ìtĩ rĩ, gólâ â'dô ânĩ trô'á 'bálé gănimă 'á. ²⁶ Má âtâ ní drí tã pătĩ ró, ní â'dô rĩ'á gănimă 'á tólâ cãlé bũũ ăđĩ kúmú drí 'bálé ní drí fêlé rĩ fê'á zâlô gôzò ânĩ lôfólê gănimă 'ásĩ."

Tã Yésũ drí ìmbálé tã ă'dú kô kâ 'dăzĩ rĩ òkó bê rĩ tãsĩ rĩ

²⁷ Nĩngá sĩ, Yésũ drí kpá tã âtázò kĩ, "Nĩ ârĩ tã gólâ 'bálé trá ăkũ ró âmâ ă'bíyă yĩ drí Músă sĩ kí'á nĩ rĩ, 'Nĩ 'bã òkó gólíyĩ â'dó 'bá kô ânĩ òkó ró ngátâ âgò gólíyĩ â'dó 'bá kô ânĩ ágó ró rĩ kô ânĩ ùgúlĩ âyízò ĩ'dĩ bê lâ' rĩ trá. ²⁸ Gõ'dá má âtâ tã ânĩ drí, òzò âgò âzâ òndrê òkó âzâ trá lôvó sĩ ă'dú kôzò ĩ'dĩ bê lâ rĩ, gólâ 'è 'dĩ tã ònjĩ 'ĩ íyĩ pĩpĩşĩlĩ 'á òkó 'dĩ rú. 'Dĩ kpá rĩ'á nyé òzò âgò 'dĩ 'è tã rĩ 'dĩ trá rĩ kátĩ. Gõ'dá kpá rĩ'á ìtĩ òkó tãsĩ. ²⁹ Gõ'dá â'dô bê trá ìtĩ rĩ, nĩ âzâ, òzò ânĩ lĩfĩ drĩ-ágó lésĩ rĩ õ'bã nĩ tã ònjĩ 'èlé rĩ, ní ângĩ gólâ trúwă vólé. Rĩ'á tãndĩ ró ní drí cãzò vò ùrú 'álâ rĩ 'á cé lĩfĩ âlô bê, gõ'dá ní drí cãzò lĩfĩ bê rĩ nĩ'á vélé lăşĩ gólâ Ôvârí drí êdélé Sâtánâ yĩ drí rĩ 'á rĩ drĩ sĩ. ³⁰ Gõ'dá kpá rĩ'á ìtĩ, òzò ânĩ drĩ-ágó õ'bã nĩ tã ònjĩ 'èlé rĩ, ní gâ ânĩ drĩ rĩ 'dĩ njíyă vólé. Rĩ'á tãndĩ ró ní drí cãzò vò ùrú 'álâ rĩ 'álâ cé drĩ âlô bê, gõ'dá ní drí cãzò drĩ bê rĩ nĩ'á vélé lăşĩ gólâ Ôvârí drí êdélé Sâtánâ yĩ drí rĩ 'á rĩ drĩ sĩ."

*Tã Yésũ drí ìmbálé tã òkó ìngâ kâ tãsĩ rĩ
(Márăkô 10.11-12; Lúkă 16.18)*

³¹ Gõ'dá Yésũ ìmbâ tã trá tã òkó ìngâ kâ tãsĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ ârĩ kpá tã gólâ âtalé trá Músă sĩ tã òkó ìngâ kâ tãsĩ kí'á nĩ rĩ, 'Òzò òjílâ âzâ òlê trá íyĩ òkó rĩ ìngálé rĩ, gólâ õfê wărăgă òkó ìngâ kâ òkó rĩ 'dĩ drí' rĩ trá. ³² Gõ'dá má

rí gógó, má âta ânî drí, òzō òjílā āzā ũúsú òkó lá kô âyírî 'á āgô āzā bê rí, gō'dá gólā drí òkó lá 'dī ìngázó cú ítí tā ònjí 'dī 'ē ākó rí, gō'dá òzō òkó 'dī ònī trá nī'á āgô āzā trólé rí, gólā 'bā òkó 'dī trá tā ònjí 'élé. Ítí rí, āgô rí gógó òkó 'dī trō 'bá 'dī, gólíyî kpārātí òkó rí 'dī bê, gólíyî 'ē tā ònjí trá Ôvârí rí ìfí drî 'á."

Tā Yésū drí ìmbálé tā òjílā drí 'bálé 'élé Ôvârí ândrá rí tāsī rí

³³ Gō'dá Yésū ìmbâ tā kpá trá tā òjílā drí 'bálé 'élé Ôvârí ândrá rí tāsī, gólā kī, "Nī ârí tā gólā âtalé trá âmâ á'bíyá yí drí kī'á nī rí, 'Nī āzā, òzō ní ò'bā tā trá Ôvârí ândrá tā āzā 'ézó rí, ní 'ē tā rí 'dī té ítí. Òzō ní ò'ē tā rí 'dī kô rí, rī'á ònjí ró.' ³⁴ Gō'dá mâ rí gógó, má âta ânî drí, nī ìtrî lâtrítrí kô tā gólíyî ânî drí 'ē'á 'élâ rí 'bá yí tāsī. Ítí rí, nī ìtrî lâtrítrí kô 'būu sī, tálâ 'būu 'dī rī'á rī-vō Ôvârí kâ rīzó rílí kúmú ángí ró ngá drílí ndrī rí ì'dí. ³⁵ Gō'dá nī ìtrî lâtrítrí kpá kô ìnyákú drî sī, tálâ ìnyákú drî 'dī rī'á pá tō vō Ôvârí kâ rīzó kúmú ángí ró ángó nō drílí rí ì'dí. Gō'dá nī ìtrî lâtrítrí kpá kô jārībâ Yērōsālémâ kâ rú lá sī, tálâ 'dī kpá rī'á jārībâ gólâ Ôvârí drí rīzó òjílâ íyíkâ drílí kúmú ángí ró rí ì'dí. ³⁶ Gō'dá nī ìtrî lâtrítrí kpá kô ânî drî sī, tálâ ânî nyānyā ícá kô drî-'bí âlô rí lârákô lá jalé á'dólé mvèemvè ró ngátá nñî ró. ³⁷ Ítí rí, nī âta tā cé kī, 'Áwô, pātí mā á'dô 'ē'á lâ', òzō nī òlê trá 'élâ rí. Òzō nī òlê 'élâ kô rí, gō'dá nī âta kpá cé kī, 'É'ē, mā ícá kô 'élâ', tálâ úlí òjílâ āzā drí âtalé tā 'dī 'bá yí drî sī rí, tā á'dalé kī, tā òjílâ 'dī drí âtalé 'dī rī'á tā Sātánâ kâ ì'dí."

*Tā Yésū drí ìmbálé tā tã-vō lôgô kâ tāsī rí
(Lúkã 6.29-30)*

³⁸ Gō'dá Yésū drí kpá tā ìmbázó tā tã-vō lôgô kâ tāsī kī, "Nī ârí úlí gólâ âtalé ákú ró nã sī rí trá kī'á nī rí, 'Òzō òjílâ āzā òcá íyî āzî-āzî rí ìfí âlô rí trá kpâácū rí, áâ'dô kpá òjílâ rí 'dī ìfí lá cã'á òzō drílâ íyî āzî-āzî rí ìfí cãrê 'dī kâtí' rí trá. Gō'dá 'òzō òjílâ āzā òcá íyî āzî-āzî rí sí trá ñólé kãálí rí, áâ'dô kpá òjílâ rí 'dī sí lá cã'á ñólé òzō drílâ íyî āzî-āzî rí sí ñorê 'dī kâtí' rí kpá trá. ³⁹ Gō'dá ngbâangbânô rí, má âta ânî drí, nī lôgô tā ònjí kô tā ònjí āzî sī òjílâ gólâ tā ònjí 'ē 'bá trá ânî rú rí drí. Òzō òjílâ āzā òsâ ânî áyá'bú drí-ágó lésí rí, gō'dá ní jâ kpá ânî áyá'bú drí-ìjî lésí rí, gólâ òsâ ró bê. ⁴⁰ Gō'dá òzō òjílâ āzā ââjî ní vō tā kī kâ 'álâ, á'dô ró bê tã-vó áníkâ kīzó ítá áníkâ âlô rí trôzó rí, ní òcî tî kô tā rí 'dī 'á, gō'dá ní âyê gólâ òtrô ró kpá āzâ. ⁴¹ Ítí rí, gō'dá òzō ájû 'bū 'bá ò'bâ íyî ní mbârâkâ sī ngá íyíkâ nñílí nīzó ì'dí bê lá áyágá drî mbálé âlô rí, ní mbã áyágá drî zâlô rí ngá gólíyíkâ 'dī bê. ⁴² Òzō òjílâ āzâ ũzî ngá trá ní tî sī rí, ní fê ngá rí 'dī drílâ. Gō'dá òzō òjílâ āzâ òlê ngá âmúlí ní drígá sī rí, ní fê ngá rí 'dī drílâ, ní lôgâ kô."

*Tā Yésū drí ìmbálé tā ngá lèlê kâ ájû-'bá-āzî drí rí tāsī rí
(Lúkã 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Gō'dá Yésū drí tā âtázó tā ngá lèlê kâ tāsī kī, "Nī ârí tā gólâ âtalé ákú ró nã sī kī'á nī rí, 'Nī lē ânî rú-lê-āzî yî, gō'dá nī 'bã ânî ájû-'bá-āzî yî lôvó kô' rí trá. ⁴⁴ Gō'dá ngbâangbânô rí, má âta tā ânî drí, nī lē ânî ájû-'bá-āzî yî. Gō'dá nī 'ē rātã òjílâ gólíyî rí 'bá lâpô fèlé ânî drí rí 'bá yí tāsī, Ôvârí òpâ ró gólíyî bê. ⁴⁵ Òzō nī ò'ē trá ítí rí, 'dī ãâ'dâ ró bê kī, pātí ânî rī'á ânî átá Ôvârí úrú 'álâ rí mvá lá yí ì'dí. Tálâ Ôvârí rí rī'á tā tãndí 'élé òjílâ drí ndrī, gólâ rí nī ítú 'bálé rī'á vō ì'lí òjílâ gólíyî tãndí rí 'bá yí drí kpãkã âlô

ōjílā gólīyī ōnjí rí 'bá yí bê. Gõ'dá gólâ rí kpá nĩ òzê 'bálé 'dílí òjílâ gólīyī rí 'bá tã mbî rí 'èlé rí 'bá yí drí, gõ'dá kpá òjílâ gólīyī rí 'bá tã ōnjí 'èlé rí 'bá yí drí. ⁴⁶ Gõ'dá òzō nĩ òrî cé òjílâ gólīyī rí 'bá tã tãndí 'èlé ãnî drí rí lélé ì'dî rí, Ôvârí â'dô drí-'â fê'á ãnî drí ã'dô tãsí yã? Tãlâ gbô lé òjílâ ōnjí rí 'bá ìyî âdî òmbê gî kâ ù'dúlí rí 'bá yí, gólīyī rí kpá cé òjílâ gólīyī ìyî lē 'bá rí lélé ì'dî. ⁴⁷ Òzō nĩ òrî cé nĩ'á nî-bê-yã fê bê ãnî rû-lê-ãzí yí drí ì'dî rí, nĩ ìsũ ãníkâ bê rí, nĩ 'è 'dî tã tãndí 'î Ôvârí rí ìfî drí 'á yã? Òjílâ gólīyī gbô lé Ôvârí rí nî 'bá kô rí 'bá yí rí ìyî kpá 'èlâ ìtí. ⁴⁸ Ìtí rí, ãnî nyãányã, nĩ rí tã gólīyī â'dó 'bá mbî pãtî rí 'èlé ì'dî kárâ, òzō ãnî átá ùrú 'álâ rí drí rîrî tã mbî 'èlé rí kâtí."

6

Tã Yésũ drí ìmbálé òjílâ ò'bí 'dî 'bá yí drí tã tãndí 'èzó

ìninî ró rí tãsí

¹ Gõ'dá nĩngá sî rí, Yésũ drí ìtòzó kpá rî'á ò'bí 'dî 'bá yí ìmbálé tã tã tãndí 'èzó ìninî ró rí tãsí, gólâ kî, "Òzō nĩ òlê trá tã tãndí 'èlé rí, nĩ 'è tã rí 'dî dódó ìfî lómbâ sî, ãâ'dô kô òjílâ ìfî drí 'á, tãlâ gólīyī òzó ndrêlâ kô. Gõ'dá òzō nĩ ò'è tã 'dî trá òjílâ ìfî drí 'á ãnî tã lóngózó bê rí, nĩ ìcá kô drí-'â ãzâ ùsúlí ãnî átá ùrú 'álâ rí drígá sî.

² "Bê trá ìtí rí, òzō nĩ òtírî rî ngá fêlé òjílâ gólīyī ìzã bê rí pãzó rí, nĩ ìyâ tã lâ kô, òzō òjílâ gólīyī â'dó 'bá lómbé-lómbéwá 'bá ró rí 'bá yí drí rîrî 'èlâ rí kâtí. Òzō gólīyī òfê ngá trá òjílâ ãzí pãzó rí, gólīyī rí tã lâ ìyálé ùrú ngbálâ-ngbálâ jó tã Ôvârí kâ ârî kâ rí 'bá yí 'ásî gõ'dá kpá látî drî sî. Gólīyī rí tã 'dî 'èlé ìtí 'dî, cé tãlâ òjílâ òndrê ró ìyî bê, gõ'dá gólīyī ùlúyî ró ìyî kpá bê. Má âtâ ãnî drí, gólīyī ìcá kô drí-'â ùsúlí Ôvârí drígá sî, drí-'â gólīyíkâ 'è'á ùsúlâ rí trá cé ì'dî gólīyī lúyî-lúyî sî 'dî. ³ Gõ'dá nî ãzâ, òzō ní òtírî rî ngá fêlé òjílâ gólâ ìzã bê rí pãzó rí, ní 'bã òjílâ ãzâ kô tã ní drí rî'á 'èlé 'dî vò lâ ùsúlí. ⁴ Ní 'è tã rí 'dî ìninî ró cé ãnî lãfálé 'ásî òjílâ rí 'dî bê. Òzō ní ò'è trá ìtí rí, gõ'dá Ôvârí ãnî átá ùrú 'álâ gólâ rí 'bá tã gólīyī rî'á 'èlâ ìninî ró rí nîlî ndrî rí â'dô tã ní drí 'èlé 'dî ndrê'á. Ìtí rí, gólâ â'dô drí-'â tãndí fê'á ní drí."

⁵ Gõ'dá nĩngá sî, Yésũ drí ngãzó kpá rî'á ò'bí 'dî 'bá yí ìmbálé tã rãtãã 'è'è kâ tãsí. Gólâ kî, "Òzō nĩ òtírî rî rãtãã 'èlé Ôvârí drí rí, nĩ 'è kô òzō òjílâ gólīyī â'dó 'bá lómbé-lómbéwá 'bá ró rí 'bá yí drí rîrî 'èlâ rí kâtí. Gólīyī lē tã ròô âdrélé ùrú jó tã Ôvârí kâ ârî kâ 'ásî gõ'dá kpá látî rú ùsúmâ 'ásî ìyî nyãányã â'dalé, òjílâ ãzí òndrê ró ìyî bê yî òtírî rî rãtãã 'èlé rí. Má âtâ ãnî drí tã pãtî ró, gólīyī ìcá kô drí-'â ùsúlí Ôvârí drígá sî, drí-'â gólīyíkâ 'è'á ùsúlâ rí trá cé ì'dî gólīyī lúyî-lúyî sî 'dî. ⁶ Ìtí rí, òzō nĩ òtírî rî rãtãã 'èlé Ôvârí drí rí, nĩ fî jó ãníkâ 'á, nĩ â'bã ró áfî ãníkâ, nĩ gô ró bê rãtãã 'èlé ìninî ró ãnî átá gólâ ãnî drí ndrêlé kô'dáwá rí drí. Ìtí rí, rãtãã gólâ ãnî drí 'èlé ìninî ró 'dî, gólâ â'dô ârî'á lâ, gõ'dá gólâ â'dô drí-'â fê'á ãnî drí tã lâ sî.

⁷ "Ìtí rí, nĩ ãâ'dô trá rãtãã 'è'á Ôvârí drí rí, nĩ rí kô 'èlâ òzō òjílâ gólīyī Ôvârí rí nî 'bá kô rí 'bá yí drí rîrî 'èlâ rí kâtí. Gólīyī rí rî'á rãtãã 'èlé ãcê úlî tã ìfî ãkó rí 'bá yí bê dũ. Gólīyī rí ìyíkâ tã ãnyâ ìsúlí kî, rãtãã ìyíkâ rî'á 'èlâ ãcê 'dî, Ôvârí â'dô ârî'á lâ. ⁸ Ní rí kô rãtãã 'èlé ìtí tã ìfî ãkó, òzō gólīyī drí rîrî 'èlâ rí kâtí. Gõ'dá â'dó kô ìcã-ìcã ró ãnî drí rãtãã 'èzó ãcê, tãlâ ãnî átá Ôvârí nî ngá gólīyī ãnî drí lélé yí drígá sî rí trá cú ìtí ãnî drí ìyî ìjî ãkó. ⁹ Gõ'dá òzō nĩ òtírî rî rãtãã 'èlé rí, nĩ 'è rãtãã òzō nõô rí tí.

- ‘Ămâ átá úrú 'álâ rî,
 ânî rú ã'dô ñnjĩlĩ ñnjĩ.
 10 Kũmũ ánikâ rî ãâcâ,
 tâ ní drí lélé rú 'élé rî ò'è rú ñnyákú drĩ, òzô drilâ â'dorê úrú 'álâ rî
 kâtí.
 11 Āndrô nô, ní âfê ngá nyãnyã ãmákâ kâyî vósĩ cé rî ãmâ drí.
 12 Ní âyê ãmâ tâ ònjí ãmákâ rî 'bá yî 'ásĩ,
 òzô ãmâ drí gólĩyî tâ ònjí 'è 'bá trá ãmâ rú rî yî âyérê kâtí.
 13 Ní âjĩ ãmâ kô lôfilí tâ ùjũ-ùjũ 'á,
 gô'dá ní pâ ãmâ Sātánã drígá sī.*
 14 “Ōzô nĩ ãâyê òjilã gólĩyî rĩ 'bá tâ ònjí 'élé ãnĩ drí rî yî trá tâ ònjí gólĩyíkâ
 rĩ'á 'èlâ 'dĩ 'ásĩ rî, gô'dá Ôvârí ãnĩ átá úrú 'álâ rî â'dô kpá ãnĩ âyê'á tâ ònjí
 ãnikâ 'ásĩ. 15 Gô'dá òzô nĩ ãâyê gólĩyî kô tâ ònjí gólĩyíkâ rĩ'á 'èlâ rî 'ásĩ rî,
 Ôvârí ãnĩ átá úrú 'álâ rî âyê ãnĩ kpá kô tâ ònjí ãnikâ 'ásĩ.”
 16 Nĩngá sī rî, Yésũ drí ò'bĩ 'dĩ 'bá yî ìmbázó kī, “Ōzô nĩ ãâ'dô trá tĩ 'bĩ'á
 rĩzó 'alé 'ã'í sī ngá nyã ãkô rãtãã 'élé Ôvârí drí rî, nĩ ñnjĩ lĩfĩ kô, òzô òjilã
 gólĩyî â'dó 'bá lómbé-lómbéwá 'bá ró rî 'bá yî drí rĩrĩ 'èlâ rî kâtí. Gólĩyî rî
 ñyĩ nyãnyã â'dalé òjilã ãzĩ òndrê ró bē kī, ñyĩ rĩ'á tĩ 'bĩ'á. Tã gólĩyíkâ rĩ'á
 'èlâ ñyĩ tâ lóngózó 'dĩ tãsĩ rî, má âtã ãnĩ drí tâ pãtĩjĩ ró, gólĩyî ícã kô drĩ-ã
 úsulĩ Ôvârí drígá sī. 17 Ōzô nĩ ãâ'dô trá tĩ 'bĩ'á rĩzó 'alé 'ã'í sī rãtãã 'élé
 Ôvârí drí rî, nĩ jĩ ãnĩ lĩfĩ ngbángbã ãnĩ 'bãzó â'dolé ãyĩkô ró, 18 tãlã òjilã
 ãzĩ òzó ñĩlã kĩ'á nĩ rî, ãnĩ rĩ'á tĩ 'bĩ'á. Ānĩ átá tĩbē ãnĩ drí ndrêlé kô'dáwã rî
 â'dô ñĩ'á lâ cé nĩ. Ítĩ rî, rãtãã gólã ãnĩ drí 'èlé tĩ 'bĩ'bĩ sī ñnĩnĩ ró 'dĩ, Ôvârí
 â'dô ârĩ'á lâ, gô'dá drilã tâ-drĩ lâ jãzó.”

Tã Yésũ drí ìmbálé tã lĩfĩ 'bã'bã kã cé ngá úrú 'álâ rî

*drĩ rî tãsĩ rî
 (Lúkã 12.33-34)*

- 19 Nĩngá sī, Yésũ drí kpá tâ âtázó kī, “Nĩ è'bē ngá-tĩ ãngó nõ 'á nõ 'bá
 yî kô cé tĩtĩ 'dó ãnĩ nyãnyã drí, 'bãlé vò tĩbē ngá ãsũkũ'dũ yî kâtí gô'dá
 ùjúrukú yî bē rî yî drí 'èzó filí ñzãlã rî 'á, ngãtã vò ngá gólĩyî ãdĩ 'ásĩ rî 'bá
 yî drí 'èzó lãkálé rú ñzãlé rî 'á, gô'dá kpá vò gólã ùgú yî drí ícálé ãtĩ ñolé
 ngá ùgũzó 'álâ sī rî 'á kô. 20 Gô'dá nĩ lãpĩ bē-rî ngá-tĩ tãndĩ ãnĩ nyãnyã
 drí vò úrú 'álâ rî 'á. Tãlã tólã rî, ngá ãsũkũ'dũ yî kâtí ùjúrukú yî bē rî ícã
 kô filí ngá-tĩ tãndĩ 'dĩ 'bá yî ñzãlé, gô'dá ngá-tĩ 'dĩ 'bá yî rú'bã lâ yî ícã kô
 lãkálé gô'dá rú ñzãlé, gô'dá ùgú ícã kpá kô filí ngá-tĩ 'dĩ 'bá yî ùgũlĩ. 21 Tãlã
 tâ ñsũ ãnikâ â'dô 'bã'á nyé vò gólã ãnĩ drí ngá tâ lâ drí lâzélé ãnĩ rú kôro
 rî 'bãzó 'á lâ rî 'á.
 22 “Nĩ ndrê drē, ãnĩ lĩfĩ rĩ'á nyé òzô lãmbã kâtí vò ñ'ĩlĩ ãnĩ rú'bã drí tâ
 ndrĩ ndrêzó dódó. Gô'dá òzô ãnĩ lĩfĩ òndrê vò dódó rî, ãnĩ rú'bã â'dô 'bã'á
 kpá ngá ñ'ĩ ró tâ pãtĩjĩ Ôvârí kã 'èzó. Ā'dô rĩ'á ñtĩ ãnĩ drí òzô nĩ òrĩ rĩlĩ ngá
 ãlô ró Ôvârí bē rî. 23 Gô'dá òzô ãnĩ lĩfĩ òndrê vò kô dódó tâ gólĩyî mbĩ Ôvârí
 kã ndrêzó rî, Gô'dá òzô nĩ òrĩ kô ãnĩ lĩfĩ 'bãlé Ôvârí drĩ tã gólãkã 'élé rî,
 ãnĩ rú'bã â'dô 'bã'á kpá ñnĩrĩkúwã ró tâ ányã rî 'bá yî 'élé ñ'dĩ. Gô'dá ngá
 gólĩyî ãnĩ drí rĩ'á ndrêlã ñnĩrĩkúwã ró rî 'bá yî, òzô nĩ ñsũ kĩ'á nĩ rî, 'dĩ
 ã'dô ngá ñ'ĩ 'ĩ ãnĩ drí tâ mbĩ 'èzó ñ'dĩ sī lâ rî, tâ ñsũ ãnikâ 'dĩ rĩ'á ányã ró
 ãnĩ ãdolé ngbã.”

* 6:13 6.13 Tã ñgĩ ãzã 'bá yî vérēsĩ nõ 'á rĩ ñgĩ úlĩ nõ 'bá yî kpá 'á lâ, “Tãlã kũmũ, mbãrãkã gô'dá
 ãmbã ãkĩ 'dó ñyĩ ãnikâ ñ'dĩ. Āâ'dô ñtĩ.””

²⁴ “Nĩ ndrê drê, ícá kô òjílā ãlô drí rû ì'bũzó kúmú rĩ drí 'dó ìtú-pá ãlô 'á. Gõ'dá gólá ícá kô kúmú ngíngí rĩ 'dĩ 'bá yí lélé ndrĩ 'dó. Gólá á'dô tã kúmú ãlô rí kã lē'á ì'dĩ, gōzó ãzã rí galé dó. Á'dólé bê trá ìtí rí, òzō nĩ òlê trá ìfĩ 'bãlé ngá-tĩ dũũ úsúlĩ ãnĩ nyãnyã drí ì'dĩ rí, nĩ á'dô ícá'á rû ì'bũlí Ôvãrí drí pĩpĩsílĩ ãlô rí sĩ ángó tí yã? 'Dĩ ícá kô ãlôwálã. Nĩ ì'bũ rû cê Ôvãrí drí ì'dĩ!”

Tã Yésũ drí ìmbálé tã rĩrĩ kã ìfĩ lô'bê ãkô sĩ ngá ndrĩ gólĩyĩ òjílã drí lélé rĩzó ãngó 'á rí tãsĩ rí

(Lúkã 12.22-31)

²⁵ Nĩngá sĩ, Yésũ drí ò'bĩ 'dĩ 'bá yí ìmbázó kĩ, “Ngá gólĩyĩ ãnĩ drí lélé rĩzó ãngó nõ 'á rí tãsĩ rí, má átã tã ãnĩ drí kĩ, nĩ á'dô kô tã ìsũ ró ngá gólĩyĩ 'ê 'bã ãnĩ 'bãlé rĩlí lédrê-lédrê ró ngá nyãnyã kãtĩ ngá mvũmvũ bê, ngãtã ítã ãnĩ drí sölê ãnĩ rú'ba 'á rí tãsĩ. Nĩ ndrê drê, tã ngá nyãnyã kã ítã sôsô bê rí lâvũũ kô gãrã lôvó-lôvó drĩ sĩ. ²⁶ 'Dôvó nĩ ìsũ drê ãríwã tã. Gólĩyĩ 'wãã ámvú kô, gõ'dá ê'bê ìyĩ kpá ngá-ìyĩnyã ámvú 'ásĩ 'bãlé êró 'á kô. Gbô lé ìtí rí, Ôvãrí ãnĩ átã úrú 'álã rí, rí nĩ rĩ'á ngá nyãnyã fêlé gólĩyĩ drí rĩ'á nyãlã. Gõ'dã ãnĩ tã lâzê gãrã Ôvãrí rú ãríwã drĩ sĩ. Ìtí rí, gólá ícá kô tã ãnĩkã ìvĩlí. ²⁷ Gõ'dã nĩ ìsũ ãnĩkã bê rí, ìfĩ lô'bê-lô'bê ãnĩkã ngá 'dĩ 'bá yí tãsĩ rí á'dô kãyĩ ãnĩkã rĩ kã ãngó nõ 'á rí lôpé'á á'dólé ãcê yã?

²⁸ “Gõ'dã tãlã á'dô 'ì ãnĩ drí rĩzó ìfĩ lô'bélé ítã sölê rú'ba 'á rí tãsĩ yã? 'Dôvó nĩ ndrê drê lâtĩ gólá fê fôô òmã 'álã rí drí rĩzó mbãlé rí. Gólĩyĩ lôsé ítã kô gõ'dã 'é ìyĩ lôsĩ kpá kô ítã úsúzó ìyĩ nyãnyã drí. ²⁹ Gõ'dã Ôvãrí 'bã gólĩyĩ trá á'dólé lâràkô bê sũsũ ró rôô. Gõ'dã ìtí rí, ítã lâràkô Ôvãrí drí 'bãlé drĩlĩyĩ rí sũ lâvũlí kôrô ítã lâràkô kúmú Sólômô drí sölê kũmũ kã rí drĩ sĩ. ³⁰ Gõ'dã nĩ ndrê drê, Ôvãrí 'bã ngá-ãrú nĩ á'dólé lâràkô bê sũsũ ró gólĩyĩ rĩ 'bã mbãlé rĩlí cê kãyĩ dã sĩ gõ'dã ãndrãlé 'lĩ vélé vólé òmã bê mĩlí sĩ rí. Òzô gõ'dã Ôvãrí ìicã trá ngá-ãrú 'bãlé á'dólé lâràkô bê sũsũ ró rí, gõ'dã gólá ícã íyĩkã ítã fêlé ãnĩ drí kô yã? Ìtí rí, nĩ rí kô tã lélé sĩ Ôvãrí 'á pĩpĩsílĩ ãlô sĩ á'dô tãsĩ yã? ãnĩ tã lâvũ gãrã Ôvãrí drí ngá-ãrú 'dĩ 'bá yí drĩ sĩ. ³¹ Gõ'dã ìtí rí, nĩ lô'bê ìfĩ kô kĩ, ‘Óô, mã á'dô nõ kó á'dô nyã'á ì'dĩ yã?’ ngãtã ‘Óô, mã á'dô nõ kó á'dô mvũ'á ì'dĩ yã?’ ngãtã ‘Óô, mã á'dô ítã úsú'á sölê nõ kó á'dô 'ásĩ yã?’ ³² Tã 'dĩ 'bá yí tãsĩ rí, òjílã gólĩyĩ rĩ 'bã tã ìsũlí ìtí 'dĩ 'bá yí, 'dĩ òjílã gólĩyĩ tã lē 'bã drê Ôvãrí 'á kô rí 'bã yí ì'dĩ. Ôvãrí ãnĩ átã úrú 'álã rí nĩ ngá gólĩyĩ ãnĩ drí á'dózó ìzã lâ bê rí trá. ³³ Tã ìfĩ lô'bê-lô'bê kã ngá ãngó nõ 'á rí tãsĩ rí vó lâ 'á rí, nĩ rí zãã kũmũ Ôvãrí kã zélé, gõ'dã nĩ 'bã ró tã ìsũ ãnĩkã bê tã gólĩyĩ Ôvãrí drí lélé ãnĩ drí 'élé rí 'bã yí drĩ ì'dĩ. Òzô nĩ ò'ê tã rí 'dĩ 'bã yí trá ìtí rí, Ôvãrí á'dô ngá gólĩyĩ ãnĩ drí á'dózó ìzã bê tã lâ tãsĩ rí 'bã yí ãfê'á ãnĩ drí. ³⁴ Gõ'dã á'dô bê trá ìtí rí, nĩ lô'bê ìfĩ kô ãndrô nõ tã gólĩyĩ 'ê 'bã á'dólé ìdrú rí 'bã yí tãsĩ, tãlã nĩ nĩ drê tã gólĩyĩ 'ê 'bã rú 'élé kãyĩ ìdrú rí 'á rí kô. Kãyĩ ndrĩ rĩ'á lâñô ngíngí ìyĩkã bê ãlô-ãlô. Rĩ'á ícã-íçã ró ãnĩ drí cê lâñô kãyĩ ãlô rí kã nĩzó ì'dĩ, ãnĩ drí lâñô kãyĩ ndrĩ kã nĩzó rí drĩ sĩ.”

7

Tã Yésũ drí ìmbálé òjílã ò'bĩ 'dĩ 'bá yí drí tã tã-vó òjílã ãzĩ kã

kĩ kã ányã ró rí tãsĩ rí
(Lúkã 6.37-38, 41-42)

¹ Gõ'dá Yésũ drí kpá tã ìmbázó tã tã-vó kíkí ká ànyà ró àzì-àzì rú rì tāsì kī, “Nī kī tã òjílã àzì ká kò tã gólìyì drí rī'á 'èlã ànyà ró rì 'bá yì tāsì, tãlã Ôvârí òzò kò kpá tã-vó ànìkã kī ònjí ró. ² Nī ndrê drê, Ôvârí â'dô 'è'á tã-vó ànìkã kílí kpá té òzò ànì drí tã-vó ànì àzì-àzì yì ká kírì kâtí, gõ'dá gólã â'dô ànì 'è'á kpá té òzò ànì drí rīrī òjílã àzì 'èlé rì kâtí. ³⁻⁵ Òzò nī òlê kò 'dásì 'èlé àzì-àzì rú rì, nī âtã tã àzì-àzì drí kī'á nī rì, gólìyì â'dó ònjí rì kò. Nī ò'è trá ìtí rì, ànì cú tì àcê bè. Tòtò ànì drí à'dí-drì 'á rì, nī kù zâlò, nī gõ ró tòtò ànì àzì-àzì yì ká rì tã lâ âtálé. Nī ndrê tã 'è'è ànìkã rì zâlò, nī gõ ró ànì àzì-àzì yì ká rì tã lâ âtálé.”

Tã tã Ôvârí kã ìmbã kã òjílã gólìyì rì 'bá ìyì 'dásì 'èlé

úlí Ôvârí kã rú rì drí rì

⁶ Gõ'dá nĩngá sī, Yésũ drí kpá tã ìmbázó kī, “Òzò nī òrì úlí Ôvârí kã ìmbálé òjílã drí gõ'dá òjílã rì 'dī 'bá yì òrì ìyì ànì lò'dalé lò'dã úlí Ôvârí kã 'dī 'bá yì tāsì rì, nī àyê gólìyì, nī ìmbã gõ'dá úlí Ôvârí kã kò drìlìyì, tãlã gólìyì â'dô 'è'á volé gälé dó úlí Ôvârí kã 'dī àrìlì gõ'dá kpá tã lâ 'èlé. Gólìyì rī'á nyé òzò òké ìfò tìbê ànì drí ngá nyãnyã fèzò drìlã, gõ'dá drìlã rù jãzó àkpã ànì òcílí dró ngá nyãnyã tãndí ànìkã fèlé drìlã 'dī drìlì rì kâtí. Gõ'dá gólìyì kpá rī'á òzò ngbìkpí 'bã kã gólã ngá sūsũ 'díyì lò'í kã ànì drí fèlé trá drìlã rì tã 'bá pá sī ùlútrã 'á rì kâtí.”

Tã ngá tã ìyì-ìyì kã Ôvârí drìgá sī rì tāsì rì
(Lúkã 11.9-13)

⁷⁻⁸ Gõ'dá Yésũ drí kpá tã ìmbázó tã rãtãã 'è'è kã tāsì kī, “Òzò nī ìjì ànì átã úrú 'álã rì ngá gólìyì ànì drí â'dózó ìzã lâ bê rì 'bá yì tāsì rì, gólã â'dô àfè'á lâ ànì drí. Gõ'dá òzò nī òrì lòndãlã rì, nī â'dô úsú'á lâ. Gõ'dá òzò nī ògã áfì rì, áâ'dô nǐ'á lâ ànì drí. Nī ndrê drê, Ôvârí â'dô rãtãã ànì drí 'èlé drìlã rì àrì'á trá. Gólã â'dô ngá gólìyì ànì drí â'dózó ìzã bê tã lâ tāsì 'dī 'bá yì fè'á trá ànì drí. ⁹ Ìtí rì, 'dòvó nī ìsũ drê ànì nyãnyã tã, ànì mvá rì átã yì, òzò ànì mvá yì ìjì àmbãtã tã ànì tì sī nyalé rì, nī â'dô kúnì mvá àtrõ'á ì'dí fèlé gólìyì drí àmbãtã 'dī vò lâ 'á yã? ¹⁰ Ngátã òzò ànì mvá yì ìjì ì'bì tã ànì tì sī nyalé rì, ní â'dô ìnǐ àtrõ'á ì'dí fèlé gólìyì drí yã? ¹¹ Òzò ànì gólìyì â'dó 'bá tã ònjí 'bá ró rì ìcã trá ngá tãndí fèlé ànì mvá yì drí rì, ìtí rì, Ôvârí ànì átã úrú 'álã rì â'dô ìcã'á kó ngá tãndí fèlé ànì drí. Gólã rī'á njãã ngá tãndí fèlé ànì drí lãvùlì gãrã ànì drí fèlé ànì mvá yì drí rì drì sī.

¹² “Tã gólã Ôvârí drí lèlé lãvũ 'bá gãrã rì ì'dí nõ. Nī rì tã gólìyì â'dó 'bá tãndí rì 'bá yì 'èlé ì'dí òjílã àzì drí. Tã tãndí gólìyì ànì drí lèlé òjílã drí 'èlé ànì drí rì 'bá yì, nī rì kpá 'èlã ì'dí òjílã àzì drí. 'Dī tã Ôvârí drí 'bãlé àmã drí 'èlé tã ìgì-ìgì ìyíkã 'á rì ì'dí.”

Tã Yésũ drí ìmbálé tã fìfì kã àngó Ôvârí kã 'álã rì tāsì rì
(Lúkã 13.24)

¹³⁻¹⁴ Gõ'dá Yésũ drí tã ìmbázó tã fìfì kã cãlé àngó Ôvârí kã 'álã rì tāsì kī, “Lãtì gólã fìzò cãlé àngó Ôvârí kã 'álã rì, jò tìlì-tì lâ rī'á ngbãã 'bìlìwá ìtí. Lãtì fìzò cãlé tólã rì, rī'á lãtì àmbã-àmbã 'ì. Òjílã 'è 'bá fìlì 'álã sī rì â'dô 'bã'á cé dã. Gõ'dá òjílã gólìyì fì 'bá tólã rì â'dô ìyì lédrê-lédrê àdükũ àkó rì úsú'á. Gõ'dá lãtì nìzò vò lãsì kã Ôvârí drí èdélé trá Sãtãnã yì drí rì 'álã rì, jò tìlì-tì lâ rī'á àvũ-àvũ ró. Lãtì fì kã tólã rì â'dó kò àmbã-àmbã ró. Òjílã àmbã â'dô ìyì nī'á 'álã sī.”

Tã Yésũ drí tã átázó òjílã gólíyí tã âmã 'bá kǐ'á nǐ rí yí ã'dô

*tã Ôvârí kâ ìmbá 'bá 'ì rí tãsí rí
(Lúkã 6.43-44)*

¹⁵ Gõ'dá Yésũ drí drí-mbíli söző òjílã ò'bí 'dǐ 'bá yí lǐfí tã òjílã gólíyí tã âmã 'bá kǐ'á nǐ rí, yí ã'dô tã Ôvârí kâ ìmbá 'bá 'ì rí kâ tãsí kǐ, “Ànì lǐfí òmbâ ànì rú tã ìmbá 'bá gólíyí à'dó 'bá òjílã àdó 'bá ró rí tãsí. Gólíyí lëndrê òzô kábǐlǐkǐ mvá kâtí, gõ'dá tã ìsũ gólíyí pǐpǐsǐlǐ 'á rí rǐ'á òzô kiákêlówá gólá rǐ 'bá kǒrõnyã àzǐ fùlǐ rí kâtí. ¹⁶ Òzô nǐ òrǐ tã ìmbá 'bá 'dǐ 'bá yí ndrêlé mánísǐ rí, nǐ à'dô gólíyí à'dô-à'dô nǐ'á tã 'è'è gólíyíkâ 'ásǐ. Nǐ à'dô kpá nǐ'á lâ ngátá tã gólíyí drí rǐ'á ìmbálâ 'dǐ pǎtǐ tã Ôvârí kâ 'ì ngá à'dó kô tã Ôvârí kâ 'ì yã rí. Tã 'è'è gólíyíkâ à'dâ gólíyí trá òzô fê lõ'wâ drí fê lâ à'darê kâtí. Àkú lâ sǐ, òlófí fê 'wâ lõ'wâ bê kǎnǐkǐ ró yã? Ngátá púrúcǐ fê 'wâ lõ'wâ bê kǎnágõwá ró yã? ¹⁷⁻¹⁸ Fê gólá tǎndí ró rí 'wâ íyíkâ té lõ'wâ tǎndí ì'dǐ, gõ'dá fê gólá ònjí ró rí 'wâ íyíkâ kpá té lõ'wâ ònjí ì'dǐ. ¹⁹ Ítí rí, fê gólíyí tǐbê lõ'wâ tǎndí 'wã 'bá kô rí, áà'dô gǎ'á lâ volé vǔdrǐ zǎlé lǎsǐ sǐ. ²⁰ Kpá ítí rí, nǐ à'dô tã ìmbá 'bá rǐ 'bá òjílã àdólé rí 'bá yí nǐ'á tã gólíyí drí rǐ'á 'èlâ rí 'bá yí 'ásǐ.”

Tã Yésũ drí ìmbálé òjílã gólíyí tã âmã 'bá kǐ'á nǐ rí,

*yí ã'dô tã àrí 'bá gólákâ ì'dǐ rí tãsí rí
(Lúkã 13.25-27)*

²¹ Gõ'dá Yésũ drí gõzó tã ìmbálé tã òjílã drí 'èzó cǎlé àngó Ôvârí kâ ùrú 'álâ rí 'á rí tãsí kǐ, “Òjílã ndrǐ gólíyí rǐ 'bá àmâ zǐlǐ kúmú, kúmú rí, gólíyí ìcá kô ndrǐ cǎlé àngó Ôvârí kâ ùrú 'álâ rí 'á. Gõ'dá gólíyí rǐ 'bá tã àmâ átá Ôvârí ùrú 'álâ rí drí lèlé 'èlé rí 'bá yí 'èlé rí, gólíyí à'dô cǎ'á cé nǐ. ²² Gõ'dá kǎyí gólá Ôvârí drí 'èzó tã-vó òjílã ndrǐ kâ kǐlǐ rí tú rí, òjílã dũu à'dô ìyí ànǐ'á má ngálâ tã àtálé kǐ, 'Kúmú, mã ìmbâ tã ànǐkâ trá òjílã drí.’ Gõ'dá àzâ 'bá yí à'dô ìyí tã àtá'á kǐ'á nǐ rí, 'Kúmú, mã rí trá rǐ'á lǐndrǐ ònjí lâdrólé òjílã 'ásǐ ànǐ rú sǐ.’ Gõ'dá àzâ 'bá yí à'dô ìyí tã àtá'á kǐ'á nǐ rí, 'Kúmú, mã 'è tã lâràkô tǐ drí à'dǐzó rí 'bá yí trá dũu ànǐ rú sǐ.’ ²³ Gõ'dá má à'dô tã lògõ'á drǐlǐyí kǐ, 'Mǐ nǐ volé má lǎgátǐ sǐ, ànǐ tã ònjí 'bá yí! Má nǐ ànǐ kô!’”

*Tã Yésũ drí òjílã gólíyí vó lòbê 'bá íyíkâ ró rí 'bá yí tã lâ ì'bǐzó jó 'dǐ 'bá rǐ rí 'bá yí rú rí
(Lúkã 6.47-49)*

²⁴ Gõ'dá Yésũ drí kpá tã átázó òjílã gólíyí íyí vó lòbê 'bá rí yí tãsí kǐ, “Òjílã gólá úlǐ àmákâ àrǐ 'bá gõ'dá tã lâ 'èzó rí, gólá rǐ'á òzô tã nǐ 'bá gólá jó íyíkâ 'dǐ 'bá gá lǔtú drǐ ìnyákú tǎndí 'á rí kâtí. ²⁵ Tã 'dǐ tãsí rí, gbõ lé òzê ù'dǐ trá kǎgũmǎã bê rǒô rí, gõ'dá ìmvú drí tǐzó rǒô rí, jó 'dǐ ìcá kô 'dèlé vǔdrǐ, tǎlâ ú'dǐ trá gá lǔtú drǐ ìnyákú tǎndí 'á. ²⁶ Gõ'dá òjílã tǐbê úlǐ àmákâ àrǐ 'bá cé àrǐ gõ'dá 'è 'bá lâ kô rí, gólá rǐ'á òzô tã nǐ àkó lé 'bá gólá jó íyíkâ 'dǐ 'bá vó àlólé 'á rí kâtí. ²⁷ Ítí rí, gõ'dá òzô òzê ù'dǐ trá kǎgũmǎã bê rǒô rí, gõ'dá ìmvú drí tǐzó rǒô rí, jó 'dǐ à'dô 'è'á 'dèlé, drǐlâ rú ìzázó.”

²⁸ Gõ'dá Yésũ ndê bê tã ìmbâ íyíkâ 'dǐ 'bá yí rí, ò'bí gólíyí tã 'dǐ 'bá yí àrǐ 'bá 'dǐ tǐ lâ ìyí drí à'dǐzó tã ìmbâ gólákâ 'dǐ tãsí. ²⁹ Gõ'dá gólíyí nǐ ìyí trá kǐ, gólá rí kô tã ìmbálé òzô tã lâ 'bǐ kâ ìmbá 'bá rí 'bá yí drí rǐrǐ tã ìmbálé rí kâtí. Gólá cú rǐ'á drǐ-àcê bê.

8

*Tā Yésū drí āgō āzâ ngá lâzé ārí kâ bê rí êdézó rí
(Márākō 1.40-45; Lúkã 5.12-16)*

¹ Nĩngá sī rí, Yésū yī drí ngāzó nĩlĩ lūtú 'dĩ âyéle, gō'dá õ'bí āmbá drí kpá 'dēzó zāâ gólĩyī vósĩ. ² Gō'dá āgō āzâ ngá lâzé ārí kâ bê rí drí ânĩzó 'ã'ĩ ñĩlĩ vūdrĩ Yésū āndrá, gōzó rú'ba lô'bālé Yésū drí kī, “Óõ kúmú, õzō ñĩcâ trá ní ñĩfĩ ní drí ámâ pāzó ngá lâzé nõ 'ásĩ rí, ní êdê ámâ rú'ba nõ â'dólé ngbángbá.” ³ Ītĩ rí, Yésū drí iyī drĩ ñjōzó āgō 'dĩ rú'ba lâ dólé. Gō'dá gólá drĩ tã átázó kī, “Āwô, má lē trá ánĩ êdéle ngá lâzé áníkâ 'dĩ 'ásĩ. 'Dõvó ánĩ rú'ba êdê rú ngbángbá.” Gō'dá kôro āgō 'dĩ rú'ba lâ drĩ rú êdézó dódó ngá lâzé iyíkâ 'dĩ 'ásĩ. ⁴ Ītĩ rí, Yésū drĩ tã átázó āgō rí 'dĩ drĩ kī, “Tã gólá rú 'ē 'bá ní drĩ nõ, ní âtâ tã lâ kô õjĩlã āzâ drĩ ãlólã. Nĩ nĩ drĩ-'bá lã'bĩ 'ē kâ ngálã lã'bĩ 'díyĩ êdê kâ ārí 'ásĩ rí 'dãlé zãlô, tãlã gólá õndrê ró bê kī, pãtĩ ngá lâzé áníkâ ndê rú trá ngbángbá, ní gô ró kôronyã ñĩlĩ ngá fēfē ró Ôvãrí drĩ, õzō Músã drĩ tã lâ 'bālé trá rí kãtĩ.” Gō'dá āgō 'dĩ drĩ nĩzó tã 'dĩ 'élé.

*Tā Yésū drĩ rú 'bũ 'bá drĩ-'bá ngá āwã ró Rómã kâ rí kâ êdézó cé tã lēlê
drĩ-'bá 'dĩ kâ rōô rí tãsĩ rí
(Lúkã 7.1-10)*

⁵ Gō'dá nĩngá sī, Yésū yī drí ngāzó nĩlĩ cãlé jãrĩbã gólá zĩlĩ Kãpērãnomã rí 'álã. Gō'dá gólĩyĩ cã bê tólã rí, āgō āzâ drĩ-'bá ãjú 'bũ 'bá Rómã kâ ró rí drĩ ânĩzó Yésū ngálã. Gō'dá drĩlã ngāzó tã átálé Yésū drĩ rú'ba lô'bã-lô'bã sĩ kī, ⁶ “Āmbá, rú 'bũ 'bá ámákã rĩ'á ngá lâzé ró ãnyĩ 'ē'á drãlé. Ngá lâzé 'dĩ lâzê trá rōô gólá rú, gólá mbãrãkã ãkó iyĩ jãzó. Nĩ pã gólã!” ⁷ Gō'dá Yésū drĩ tã átázó drĩ-'bá 'dĩ drĩ kī, “Tãndĩ ró, má â'dô nĩ'á rú 'bũ 'bá áníkâ 'dĩ pãlé.” ⁸ Gō'dá drĩ-'bá 'dĩ drĩ tã-drĩ lôgōzó Yésū drĩ kī, “'É'ē āmbá, āmbã ámákã rí ñcã kô ánĩ 'bālé ãcãlé bũũ má drĩ 'bã 'álã. Gō'dá õzō ní ããtã kó cé tã drĩ-ãcê áníkã sĩ rí, má nĩ trá, rú 'bũ 'bá ámákã â'dô ngã'á ngá lâzé 'dĩ 'ásĩ. ⁹ Nĩ ndrê drē, āmbá, mã kpá rĩ'á drĩ-ãcê drĩ-'bá ámákã gólĩyĩ sĩsĩ-lésĩ rí 'bá yĩ kã zélé. Gō'dá mã kpá cú rĩ'á drĩ-ãcê bê tã 'bãzó õjĩlã má zélé rí 'bá yĩ drĩ tã má drĩ lēlé rí 'bá yĩ 'ēzó. Ôzō mã ããtã tã trá ãjú 'bũ 'bá ámákã ãlô rí drĩ kī, gólã õñĩ nĩ'á tã āzã 'élé rí, drĩlã nĩzó 'ēlã. Gō'dá õzō mã ããzĩ ãjú 'bũ 'bá ãlô rí trá kī, gólã ããnĩ rí, drĩlã ânĩzó 'wãã. Gō'dá mã õkĩ kpá rú 'bũ 'bá ámákã ãlô rí drĩ, 'Nĩ 'ē tã nõ' rí, drĩlã 'ēzó lá, té õzō mã drĩ átálé 'dĩ kãtĩ.”

¹⁰ Gō'dá Yésū ãrĩ tã drĩ-'bá ãjú 'bũ 'bá kã 'dĩ drĩ átálé bê rí, gólã rí tĩ drĩ ã'dĩzó ã'dĩ. Gō'dá drĩlã ngāzó tã átálé õjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bá 'délé gólã vósĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ kī, “Má âtã ãnĩ drĩ, tã pãtĩ ró, mã úsú drē õjĩlã āzã õrĩ ámákã Īsĩrã'élé kã 'ásĩ â'dó 'bã tã lēlê bê rōô õzō āgō āwã nõ kãtĩ rí kô. ¹¹ Gō'dá mã âtã ãnĩ drĩ nõtĩ. Kãyĩ ãdũkũ ãngó nõ kã tú rí, õjĩlã gólĩyĩ â'dó 'bã kô õjĩlã Yúdã yĩ kã ró rí 'bã yĩ â'dô ãnĩ'á 'bãdrĩ 'ásĩ ndrĩ rĩlĩ vō ãlô 'á ãngó Ôvãrí kã úrú 'álã rí 'á kãrãmã nyãlé ãmã ã'bĩyã Ābãrãyãmã yĩ Īsãkã gō'dá kpá Yãkóbã yĩ bê. ¹² Gō'dá õjĩlã Yúdã yĩ kã tĩbê Ôvãrí drĩ nĩlĩ ã'dólé õjĩlã iyíkã ró rí 'bã yĩ, Ôvãrí â'dô õjĩlã dũũ gólĩyĩ lãfãlé 'ásĩ rí gã'á dó, tãlã gólĩyĩ gã vólé trá dó tã lēlé mã 'á. Āã'dô gólĩyĩ vũ'á ñĩrĩkúwã 'á, lãsĩ Ôvãrí drĩ êdéle trá Sãtãnã yĩ drĩ rí 'á. Tólã rí, gólĩyĩ â'dô āwó ngõ'á sĩ-gĩlĩ nyãnyã bê ngá lâzê-lãzê lãsĩ kã drĩ sĩ.”

¹³ Nĩngá sī, Yésū drĩ gōzó tã átálé drĩ-'bã ãjú 'bũ 'bã kã 'dĩ drĩ kī, “Mĩ nĩ gólé 'bã 'álã pĩpĩsĩlĩ ã'dĩ sĩ, tãlã tã gólã ní drĩ lēlé rí 'ē rú trá ní drĩ tã lēlê

ánikâ má 'á rî sî." Gõ'dá kôro rû ì'bû 'bá gólâkâ nâ drí rû êdézó ngá lâzé íyíkâ 'dî 'ásî ìtú-pá ãlô-ãlô 'dî 'á.

Tã Yésũ drí òjilã dũu ìngázó ngá lâzé 'ásî rî
(Márãkõ 1.29-34; Lúkã 4.38-41)

¹⁴ Gõ'dá Yésũ yî drí ngázó nílí Pétêrõ drí 'bã 'álâ. Gõ'dá drílíyî Pétêrõ rî ádrá rî úsúzó ngá lâzé ró àyí'á gbãrãkã drî. Rú'bá lâ ndrî âmê-âmê ró tílî-tílî. ¹⁵ Gõ'dá Yésũ drí ngázó drî lâ dôlé. Gõ'dá kôro ngá lâzé 'dî drí rû ndézó. Ítí rî, Pétêrõ rî ádrá 'dî drí ngázó úrû gbãrãkã drî sî ngá nyãnyã átrólé áfêlé Yésũ yî drí nyálé lâjõ'bá gólâkâ rî 'bá yî bê.

¹⁶ Gõ'dá câ bê lãnjátúlí sî rî, òjilã ázâ 'bá yî drí òjilã gólíyî líndrî ònjí drí òmbélé trá rî 'bá yî átrózó àjílí Yésũ ngálâ. Gõ'dá Yésũ drí líndrî ònjí 'dî 'bá yî lâdrózó òjilã 'dî 'bá yî 'ásî cé úlî àtâ-àtâ sî. Gõ'dá gólâ drí òjilã gólíyî ndrî ngá lâzé bê rî 'bá yî ìngázó ngá lâzé íyíkâ 'ásî. ¹⁷ Yésũ 'è tã 'dî ìtí 'dî, tãlâ úlî gólâ tã àngũ 'bá Ísáyã drí àtálé trá àkú ró kí'á nî rî, gólâ trõ ngá lâzé trá vólé ãmã rû sî, gõ'dá gólâ êdê ngá lâzé ãmãkã trá rî, ã'dô ró bê tã pãtî ró.

Tã Yésũ drí tã àtázó òjilã ázâ 'bá yî gólíyî lè 'bá 'dêlé
gólâ vósî rî drí rî
(Lúkã 9.57-62)

¹⁸ Nĩngá sî rî, òjilã dũu drí rĩzó ìyî 'dó ànílí Yésũ ngálâ ìmvû àndrê Gãlíláyã kã 'dî gãrã drî lâ 'á, tãlâ mbãrãkã gólâkã rĩzó tã lâràkõ 'dî 'bá yî 'èlé 'dî tãsî. Gõ'dá Yésũ ndrê bê òjilã yî lãgátí dũu 'dî 'bá yî rî, drílâ tã àtázó lâjõ'bá íyíkâ drí, gólíyî èdê ró kólóngbõ njãã, tãlâ yî òmbã ró gólíyî bê 'á'á lé drî ìmvû àndrê 'dî kã ázâ lésî rî 'álâ. ¹⁹ Ítí rî, lâjõ'bá Yésũ kã 'dî 'bá yî òtírî rĩ kólóngbõ êdélé rî, gõ'dá kôro lâ'bí ìmbá 'bá ázâ drí ànĩzó Yésũ ngálâ. Gõ'dá drílâ tã àtázó Yésũ drí kí, "Tã ìmbá 'bá, mã rî'á njãã àní vó bélé vó gólâ ní drí 'èzó nílí 'álâ rî 'á." ²⁰ Yésũ drí tã-drî lògõzó drílâ kí, "Òbá yî cú rî'á 'bú íyíkâ bê rĩzó 'á lâ, gõ'dá àríwá yî kpá rî'á jó íyíkâ à'dú kô kã bê. Gõ'dá mã rî gógó gólâ Ôvãrí drí àjólé úrû lésî rî rî'á vó àkó rĩzó 'á lâ gõ'dá kpá vó à'dú kô kã àkó."

²¹ Nĩngá sî rî, àgõ ázâ gólâ rî 'bá úlî Yésũ kã àrílí rî drí kpá ànĩzó tã àtálé Yésũ drí kí, "Kúmú, mã lè fí trá nílí àní vó bélé rî, gõ'dá mã drê rî'á tãkõ àmã átá rî tãlé 'bãlé zãlõ 'bú 'á."

²² Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lògõzó àgõ rî 'dî drí kí, "Ní àyê òjilã gólíyî à'dó 'bá àvõ* ró rî 'bá yî ò'bã àvõ ázî íyíkâ. Gõ'dá ní àní 'dêlé mã vósî."

Tã Yésũ drí kãgũmãã àndrê êdrêzó rî
(Márãkõ 4.35-41; Lúkã 8.22-25)

²³ 'Dî vósî rî, Yésũ yî drí ngázó mbãlé kólóngbõ 'á lâjõ'bá íyíkâ yî bê nílí ìmvû àndrê Gãlíláyã kã 'dî drî lâ mbãlé. ²⁴ Gõ'dá gólíyî òtírî rĩ nílí rî, gõ'dá nyî ró, kãgũmãã àndrê drí ìtózó rî'á sîlî ònjí ró. Ítí rî, kãgũmãã 'dî drí rĩzó kólóngbõ ìyálé mbãrãkã sî kãgbã-kãgbã. Gõ'dá kãgũmãã rî 'dî drí ìmvû vĩzó dũu kólóngbõ 'á, gõ'dá kólóngbõ drí 'èzó rû ìrílí ìmvû 'á. Tã 'dî 'bá yî òtírî rĩ rû 'èlé 'dî rî, Yésũ rî'á à'dú kô'á kólóngbõ 'á. ²⁵ Ítí rî, ùrî drí fĩzó lâjõ'bá gólâkã 'dî 'bá yî 'á. Gõ'dá drílíyî ngázó nĩ'á gólâ rî òlólé à'dú 'ásî òtrê-òtrê bê kí "Kúmú, ní ngá úrû àmã pãlé. Àmã trá 'è'á drãlé nõ." ²⁶ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lògõzó gólíyî drí kí, "Àní ùrî ró ã'dô tãsî yã?

8:17 8.17 Ísáyã 53.4. * **8:22** 8.22 Úlî rî 'dî tã ífí lâ kí, òjilã gólíyî tã lè 'bá drê kô Yésũ 'á rî 'bá yî ò'bã àvõ ázî íyíkâ nî.

Tā lēlē ānīkâ má 'á rī cé fínyáwá ítí ã'dô tāsī yā?" Gō'dá gólâ drí ngāzó âdrélé úrú tā 'bālē kǎgũmǎǎ ândrē rī 'bá sīlī gō'dá ñmvû rī 'bá rû iyálé 'dī bē ãâdrē ró bē. Gō'dá kôró kǎgũmǎǎ ândrē ãmbá rī 'bá sīlī gō'dá ñmvû gólâ rī 'bá kōlóngbō iyálé rī bē drí âdrézó.

²⁷ Ítí rī, lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yī ndrē tā gólâ rû 'ē 'bá 'dī bē rī, gólīyī tī drí ã'dízó ndrúndrú. Gō'dá drīlīyī ngāzó tā átálé iyī vō 'ásī kī, "Āgō gólâ kǎgũmǎǎ drí tā 'bā'bā gólâkâ árízó ñmvû ãmbá rī 'bá kōlóngbō iyálé rī bē nō iyíkâ āgō lârákô ángô rī ï'dī yā?"

*Tā Yésū drí líndrī ōnjí drōzó āgō āzâ 'bá yī rī rī 'ásī rī
(Márākō 5.1-20; Lúkǎ 8.26-39)*

²⁸ Gō'dá Yésū yī mbā bē ñmvû ândrē 'dī drī lâ rī, drīlīyī nīzó cālē vō gólâ zīlī Gērāgēsā rī 'álâ.* Gō'dá vō rī 'dī 'á tólâ rī, drīlīyī nīzó rû úsúlī āgō āzâ 'bá yī rī líndrī ōnjí ābābā kâ bē rī yī bē. Āgō rī 'dī 'bá yī rī iyī rīlī ūgī ló'dé kâ rīzó ōjīlā 'bādrī 'dī kâ ôdrā 'bá rī yī 'bālē 'á lâ rī 'á. Gō'dá líndrī ōnjí 'dī 'bá yī 'bā āgō 'dī 'bá yī trá â'dolé āwáláká ró rōō. Tā rī 'dī tāsī, ōjīlā â'dô trá ūrī ró áçí tōlé lätī rī 'dī 'ásī. ²⁹ Gō'dá āgō 'dī 'bá yī úsû vō lâ bē kī'á nī rī, 'dīlī ã'dô Yésū ï'dī rī, líndrī ōnjí gólīyī 'á rī 'bá yī drí ngāzó rī'á ôtrélé kī, "Ôvārī rī mvá, ní lē ã'dô 'i ãmâ drīgá sī yā? Ní ânī trá lâñō fēlé ãmâ drí drē ākpākâ'dā ãtú gólâ Ôvārī drí 'bālē lâñō fēzó ãmâ drí rī drí áçá ākó yā?"

³⁰ Ānyī vō rī 'dī lǎgátī sī rī, ngbīkpí òtòlō'bī rī'á iyī ngá nyā'á gīā nātī. ³¹ Gō'dá líndrī ōnjí 'dī 'bá yī drí ngāzó rû'ba lô'bālē Yésū drí kī, "Ōzō ní òlē trá ãmâ drōlé volé rī, ní jō ãmâ nī'á filí òtòlō'bī ngbīkpí nā 'bá yī kâ 'á." ³² Gō'dá Yésū drí tā 'bāzó líndrī ōnjí 'dī 'bá yī drí kī, "Dōvó, nī āfō!" Gō'dá drīlīyī ngāzó āfōlé, nī'á kôró filí ngbīkpí 'dī 'bá yī 'á. Ítí rī, òtòlō'bī ngbīkpí 'dī 'bá yī kâ drí ngāzó iyī ndrī rālē ãlólē gólókō ñmvû ândrē 'dī kâ 'á. Drīlīyī lô'dézó ñmvû 'á ñmvúlī ôdrālē ndrī.

³³ Gō'dá 'dīlī vósī rī, ōjīlā rī 'bá ngbīkpí 'dī 'bá yī vó lâ yī ndrélē rī 'bá yī drí ngāzó iyī rālē jārībā 'álâ, nī'á tā ndrī Yésū drí 'élé líndrī ōnjí drōzó āgō 'dī 'bá yī 'ásī gólīyī drí ndrélē rī tā lâ ngīlī ōjīlā tólâ nā 'bá yī drí. ³⁴ Gō'dá ōjīlā jārībā 'dī kâ 'dī 'bá yī árī iyī tā Yésū drí 'élé 'dī bē rī, gólīyī drí 'bāzó āwā ró Yésū rû. Tā 'dī tāsī rī, drīlīyī ngāzó nīlī Yésū ngálâ tā átálé drílâ rû'ba lô'bā-lô'bā sī kī, "Ní ngā fōlé volé 'bādrī ãmákâ 'ásī."

9

*Tā Yésū drí tā â'dázó ōjīlā drí kī yī cú rī'á drī-ācē bē tā ōnjí ōjīlā kâ āyézó rī
(Márākō 2.1-12; Lúkǎ 5.17-26)*

¹ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū yī drí mbāzó kōlóngbō 'á lājó'ba iyíkâ yī bē. Drīlīyī ngāzó nīlī kôró ñmvû ândrē Gālīláyā kâ 'dī drīlī sī, nī'á gōlé jārībā iyī nyáányā kâ Kāpērānómā rī 'álâ. ² Gō'dá gólīyī cā bē Kāpērānómā 'álâ rī, ōjīlā āzâ 'bá yī drí āgō āzâ gólâ pá lâ yī drí drāzó trá rī âtrōzó gbārākā drīlī ājīlī Yésū ngálâ, gólâ ñngā ró āgō 'dī bē. Gō'dá Yésū ndrē tā ōjīlā 'dī 'bá yī drí 'élé āgō 'dī âtrōzó ājízó yī ngálâ 'dī bē rī, gólâ drí nīzó lâ kī, gólīyī lē tā trá mbārākā iyíkâ rīzó ōjīlā ñngálé ngá lâzé 'ásī rī 'á. Gō'dá drílâ ngāzó tā átálé āgō rī gógó 'dī drí kī, "Āmâ rû-lē-āzīyā, ní 'ē ūrī kō. Āyē nī trá tā ōnjí ánīkâ 'ásī."

* **8:28** 8.28 Gērāgēsā Vō 'dī rû lâ āzâ kpá Gērāsā gō'dá Gādārā.

³ Gõ'dá lâ'bí ímbá 'bá ázâ 'bá yí bê rĩ'á ÿyí vō rĩ 'dĩ 'á tólâ. Gõ'dá gólíyí ârílí bê úlí Yésũ kâ átálé ágō rĩ 'dĩ drí rĩ, drílíyí ítōzó rĩ'á tã átálé ÿyí lâfálé 'ásí kī, “Ágō 'dĩ rĩ úlí átálé ítí 'dĩ ã'dô tāsī yā? Gólâ ÿsũ íyíkâ bê rĩ kī, yí ã'dô Ôvârí 'í yā? Ôvârí rĩ cé nĩ rĩ'á tã ònjí òjílâ kâ âyéle.”

⁴ Gõ'dá Yésũ nĩ tã ÿsũ gólíyíkâ ányâ ró yí rú 'dĩ trá tō. Yésũ drí gōzó tã átálé drílíyí kī, “Nĩ rĩ tã ÿsũlĩ má rú ányâ ró ítí ã'dô tāsī yā? ⁵⁻⁷ Mâ gólâ âjólé úrú lésĩ rĩ cú rĩ'á drĩ-âcê bê ângó nō 'á tã ònjí âyézo. Á'dô 'bã'á cú ítí lâñō ãkó má drĩ tã ònjí òjílâ kâ âyézo cé úlí âtâ-âtâ sĩ. Gõ'dá òzō má ÿngâ ágō pá lâ drĩ drálé nō trá úrú âcĩ tólé cé úlí âtâ-âtâ sĩ rĩ, 'dĩ ã'dô ã'dalâ kī, má cú rĩ'á drĩ-âcê bê tã ònjí gólâkâ âyézo.” Gõ'dá ítí rĩ, Yésũ drí ngâzó tã átálé ágō pá lâ drĩ drálé 'dĩ drí kī, “Nĩ ngâ úrú!” Gõ'dá kôro ágō 'dĩ pá lâ drĩ âmbázó âcálé tãndĩ ró, gõ'dá drílâ ngâzó âdrélé úrú. Gõ'dá Yésũ drí tã átázó gólâ drí kī, “Nĩ nĩ gbârâkâ áníkâ nĩzó gólé 'bã 'álâ.” Nĩngá sĩ, ágō 'dĩ drí gbârâkâ íyíkâ nĩzó nĩzó gólé yí drí 'bã 'álâ. ⁸ Gõ'dá òjílâ ò'bí tólâ nã 'bá yí ndrê ÿyí tã lârákô Yésũ drí 'élé 'dĩ bê rĩ, gólíyí tĩ drí ã'dízó ndrúndrú. Gõ'dá drílíyí ítōzó rĩ'á Ôvârí rĩ lûyílĩ, tãlâ gólâ âfê mbârâkâ trá âmbá Yésũ drí.

*Tã Yésũ drí Mátáyō rĩ nĩzó ã'dólé lâjô'bá íyíkâ ró rĩ
(Márâkô 2.13-17; Lúkã 5.27-32)*

⁹ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ yí âyé vō 'dĩ bê rĩ, drílíyí ngâzó nĩlí âcĩ íyíkâ 'á. Gõ'dá drílíyí nĩzó ágō ázâ belé-belé ú'dú 'bá ró rú bê Mátáyō* rĩ úsũlĩ rĩ'á vō íyíkâ belé-belé ú'dú kâ 'á. Gõ'dá Yésũ ndrê gólâ bê rĩ, Yésũ drí tã átázó drílâ kī, “Nĩ ânĩ âmâ vó belé lâjô'bá âmákâ ró.” Gõ'dá kôro Mátáyō drí ngâzó úrú 'délé Yésũ vósĩ.

¹⁰ Kãyĩ ázâ sĩ, Mátáyō drí Yésũ yí âzízó lâjô'bá gólâkâ yí bê yí drí 'bã 'álâ ngá nyálé yí bê. Gõ'dá gólâ drí kpá íyí rû-lê-âzí yí belé-belé ú'dú 'bá ró rĩ 'bá yí gõ'dá kpá òjílâ ázâ 'bá yí gólíyí Pãrúsĩ yí drí rĩ'á ndrêlâ tã ònjí 'bá ró rĩ yí bê âzízó ânĩlí ngá nyálé Yésũ yí bê. ¹¹ Gõ'dá Pãrúsĩ* ázâ 'bá yí nĩ ÿyí bê tã Yésũ yí drí ngá nyázó belé-belé ú'dú 'bá yí bê gõ'dá òjílâ tĩbê gólíyí drí rĩ'á ndrêlâ tã ònjí 'bá ró rĩ 'bá yí bê 'dĩ rĩ, drílíyí ngâzó ânĩlí lâjô'bá Yésũ kâ rĩ 'bá yí ngálâ tã átálé Yésũ rú ãwã sĩ kī, “Tãlâ ã'dô 'í tã ímbá 'bá âníkâ drí rĩzó ngá nyálé vō ãlô 'á òjílâ ònjí ítí 'dĩ 'bá yí bê yā?”

¹² Gõ'dá Yésũ ârí tã Pãrúsĩ 'dĩ 'bá yí drí átálé 'dĩ bê rĩ, drílâ gōzó tã átálé Pãrúsĩ 'dĩ 'bá yí drí kī, “Òjílâ gólâ ngá lâzé ãkó rĩ nĩ kô ãlókô 'bá ngálâ, cé gólíyí ngá lâzé ró rĩ 'bá yí 'dĩ. ¹³ Nĩ ârí drê gõ'dá nĩ ÿsũ drê úlí gólâ Ôvârí drí átálé búkũ íyíkâ 'á rĩ, tã lâ kĩ'á nĩ rĩ, “Tã gólâ lâvũ 'bá gãrã tã kôronyã zã kâ ngá fêfê ró má drí rĩ drĩ rĩ sĩ 'dĩ nō, nĩ ã'dô ngá lèlê bê òjílâ ází drí.” Gõ'dá má ânĩ kô tã mbĩ 'bá pãlé, má ânĩ tã ònjí 'bá âzílĩ, tãlâ ópâ ró gólíyí bê tã ònjí gólíyíkâ 'ásĩ.”

Tã Yésũ drí tã átázó tã tĩ 'bĩ'bĩ kâ tāsĩ gõ'dá kpá

*lã'bí âkũ rĩ tāsĩ rĩ
(Márâkô 2.18-22; Lúkã 5.33-39)*

¹⁴ Nĩngá sĩ, tã ârí 'bá Yōwánĩ bãbãtízĩ 'ê 'bá ró rĩ kâ ázâ 'bá yí drí ânĩzó ÿyí Yésũ ngálâ tã ÿjílĩ gólâ tĩ kī, “Âmâ tã ârí 'bá Yōwánĩ bãbãtízĩ 'ê 'bá ró rĩ kâ rĩ 'bá yí gõ'dá tã ârí 'bá Pãrúsĩ kâ rĩ 'bá yí bê, kãyĩ ázâ 'bá yí sĩ, mã rĩ tĩ

* **9:9** 9.9 Mátáyō rĩ rú ázâ kpá Lávĩ. Gólâ kpá búkũ nô ígĩ 'bá rĩ 'dĩ. * **9:11** 9.11 Tã ÿsũ Pãrúsĩ yí kâ 'á rĩ, gólíyí kī, ngá nyãnyã vō ãlô 'á tã ònjí 'bá bê rĩ ã'dô ÿyí 'bã'á ã'dólé ònjí ró Ôvârí ÿfĩ drí 'á. **9:13** 9.13 Ôseyã 6.6.

'bílí rīzó 'alé 'ā'í sī rātāā 'ēlé Ôvārī drí. Gō'dá lājó'báníkâ rī 'bá yī rí ìyī kô tī 'bílí ā'dô tāsī yā?"

¹⁵ Nīngá sī, Yésū drí tā-drī lōgōzó gólīyī drí úlí mǎnīgō sī kī nī rī, "Ā'dô ā'dó'á íyíkâ ángô tí ró ūmú drí tī 'bīzó ìzā ā'dalé vō kārāmā kâ 'á ōdrógô drí 'bārē drē bē gólīyī lāfálé 'á rī yā?*" 'Dī ícá kô. Gō'dá ìzátú rī, kàyī ā'dô ācá'á ōdrógô drí ā'dózó yū gólīyī lāfálé. Gō'dá kàyī rī 'dī sī, gólīyī drí gōzó rīlí 'alé 'ā'í sī tī 'bílí ìzā drí sī.

¹⁶ "Gō'dá nī ìsū drē kpá tā itá ākú gólá sī 'bá trá rī tā lá. Ōzō ōjílā āzā ōṅō itá ó'dí lôsélé ūpī itá ākú gólá sī 'bá trá 'dī kâ rú gōzó jílā ìmvú sī rī, itá gólá ó'dí 'dī ā'dô íyīngá ōró'á ānjolé volé itá ākú 'dī rú sī, ūpī lá drí rīzó hōwéé àvū-àvū ró lāvūlí gārē sīsī rī drī sī. ¹⁷ Gō'dá ā'dó kô tǎndí ró ōjílā āzā drí ōdrá ó'dí lôrózó mōrá gólá ākú mbārākā ākó rī 'á. Gólá ō'ē trá ítí rī, gō'dá ōdrá ōtírī āngá rī, mōrá ākú 'dī ā'dô pī'á, ōdrá 'dī drí lāsózó vūdrī rú ìzālé. Ítí rī, órī ōdrá ó'dí lôrólā mōrá gólá tǎndí ró rī 'á. Tā 'dī tāsī rī, ā'dô rī'á dódó cú ítí rú ìzā ākó. Gō'dá tā ìmbā ámakā 'dī rī'á tā ìmbā ó'dí gólá ícá 'bá kô ōnjalé lā'bí ākú bē rī ì'dī, rī'á ōzō itá ó'dí 'dī gō'dá ōdrá ó'dí 'dī bē rī kátí."

Tā Yésū drí ízámvá āzā ìngázó ōdrā 'ásī gō'dá kpá ōkó āzā

*ngá lāzé párá ōkó kâ rī kâ bē rī édézó rī
(Márākō 5.21-43; Lúkã 8.40-56)*

¹⁸ Gō'dá nīngá sī, Yésū drē rī'á tā átá'á tā árī 'bá Yōwánī kâ 'dī 'bá yī drí rī, gō'dá āgō āzā gólá ā'dó 'bá jó tā Ôvārī kâ árī kâ vó lá ndrē 'bá ró rī drí ānīzó Yésū ngálá 'ā'í tīlī vūdrī gólá āndrá rú'ba lô'bālé drílā kī, "Ōō kúmú, ámā mvá ānjó drā trá ngbāāngbānō. Gō'dá ōzō ní āānī gólá ngálá drí 'bālé rú'ba lá 'á rī, gólá ā'dô lídrí'á ó'dí ōdrā 'ásī rīlí lédrē-lédrē ró." ¹⁹ Ítí rī, kōrō Yésū yī drí ngāzó nīlí lājó'báníkâ yī bē 'délé āgō 'dī vó lá bēlé.

²⁰ Gō'dá gólīyī ōtírī 'bāā rī'á nī'á lātī 'ásī rī, ōkó āzā drí ānīzó. Ōkó 'dī rī'á cú ngá lāzé párá kâ bē. Ngá lāzé rī 'dī 'ē ōkó 'dī trá ndrō mùdrī-drī-lā-ngā-rī sī. Drílā ānīzó Yésū ūgúlí lésī ró, ānī'á itá tī Yésū kâ dōlé kíró ró. ²¹ Gólá ìsū tā trá yī 'á kī, ōzō yī ōdō kó cé itá tī Yésū kâ 'dī ì'dī rī, yī āā'dô rú édé'á ngá lāzé íyíkâ 'dī 'ásī.

²² Gō'dá Yésū ūsū tā ōkó 'dī drí 'ēlé 'dī vō lá bē rī, drílā gōzó íyī jālé vō ndrēlé ōkó 'dī ngálá, gō'dá drílā tā átázó kī, "Ámā ízó, ání pīpīsílí āā'dī. Tā lēlé áníkâ má 'á rī édē nī trá ngá lāzé 'dī 'ásī." Gō'dá kōrō árī rī 'bá rālē ōkó 'dī rú sī rī drí ādrézó.

²³ Gō'dá Yésū yī drí ngāzó lāvūlí nī'á cālē āgō drī-'bá ró 'dī drí 'bā 'alā āgō rī gógó 'dī yī bē. Gō'dá gólīyī cā bē tólā rī, gólīyī drí ōjílā dūū ūsúzó rī'á ìyī kángá yī vō'á gūnīyá yī bē, gō'dá āzā 'bá yī rī'á ìyíkâ āwó ngō'á. Vō trá bārábányá ró. ²⁴ Nīngá sī, Yésū drí gōzó tā átálé ōjílā 'dī 'bá yī drí kī, gólīyī ōfō ndrī ìvī 'alā jó mvá āvō bē 'dī 'ásī. Gólá kī gólīyī drí rī, "Ízá 'dī drāā kô. Gólá rī 'dī íyīngá ā'dú kō'á." Gō'dá ōjílā 'dī 'bá yī árī bē úlí Yésū kâ átálé 'dī rī, drílīyī ngāzó rī'á Yésū rī gūlí gbō gūgū. ²⁵ Gō'dá ōjílā 'dī 'bá yī fō ìyī bē ìvī 'alā rī, Yésū drí ngāzó fílí jó gólá mvá āvō bē 'dī 'á. Gō'dá drílā ízámvá 'dī drī lá rüzó, gō'dá kōrō ízámvá 'dī drí ngāzó ūrū lédrē-lédrē ró. ²⁶ Gō'dá nīngá sī rī, tā lārākō Yésū drí 'ēlé 'dī tā lá drí lā'búzó ndrī 'bādrī 'dī 'ásī.

* **9:15** 9.15 Ōdrógô 'dī Yésū ì'dī, gō'dá ūmú 'dī 'bá yī rī'á ìyī lājó'báníkâ Yésū kâ rī 'bá yī ì'dī. Lā'bí Yúdā yī kâ vó ró rī, órī ngá nyálé ōdrógô bē 'dó vō ālō 'á.

Tā Yésū drí lǐfǐ ākó lé 'bá rǐ rǐ 'bá yí lǐfǐ lâ yí êdézó gō'dá kpá líndrí ònjí drōzó āgō āzâ úlǐ átá 'bá kô rǐ 'ásǐ rǐ

²⁷ Gō'dá nǐngá sǐ rǐ, Yésū yí drí ngāzó vō 'dǐ âyéélé nǐzó zāâ âcǐ ìyíkâ 'á âtǐ 'álâ. Gólǐyǐ òtírǐ rǐ nǐlǐ lǎtǐ 'ásǐ rǐ, āgō āzâ 'bá yí rǐ lǐfǐ ākó lé 'bá ró rǐ 'bá yí drí 'dézó Yésū yí vósǐ. Gō'dá drǐlǐyǐ ngāzó trélé ùrú lǎzǐ zǐzǐ bē kǐ nǐ rǐ, “Yésū Dǎwúdǐ rǐ ózōwá, nǐ ndrê âmâ ìzâ! Nǐ pâ âmâ!”

²⁸ Gō'dá Yésū yí drí ngāzó kǔlǐ āgō rǐ 'dǐ 'bá yí bē 'bǎ gólǐyǐ drí rǐzó 'álâ lǎjǐ 'bá ìyíkâ bē rǐ 'á. Gō'dá Yésū drí āgō lǐfǐ ākó lé 'bá 'dǐ 'bá yí ìjǐzó kǐ, “Nǐ lē tā trá kǐ, má â'dô ìcá'á ânǐ lǐfǐ êdéle yǎ?” Gō'dá drǐlǐyǐ tǎ-drǐ lógōzó Yésū drí kǐ, “Āwô kúmú, mǎ lē tā trá.” ²⁹ Ítǐ rǐ, Yésū drí gólǐyǐ lǐfǐ dōzó tā âtâ-âtâ bē kǐ, “Dōvó ânǐ lǐfǐ êédê rú tǎlâ tā lélê âníkâ má 'á 'dǐ tāsǐ.”

³⁰ Gō'dá kôrô, gólǐyǐ lǐfǐ drí rú nǐjǐzó vō ndrélé ngbángbá. Nǐngá sǐ rǐ, Yésū drí drǐ-mbǐlǐ sōzó gólǐyǐ lǐfǐ kǐ, “Tǎ lârákô gólâ rú 'ê 'bá ânǐ drí 'dǐ, nǐ âtâ tā lâ kô òjǐlâ āzākâ drí ãlôwâlâ.” ³¹ Gbô lé Yésū âtâ tā bē ìtǐ rǐ, āgō rǐ 'dǐ 'bá yí drí nǐzó tā Yésū drí gólǐyǐ lǐfǐ êdézó 'dǐ tā lâ átá bē òjǐlâ drí. Ítǐ rǐ, tā rǐ 'dǐ drí lâ'búzó ndrǐ 'bǎdrǐ 'dǐ 'ásǐ.

³² Gō'dá āgō gólǐyǐ Yésū drí lǐfǐ lâ yí êdéle trá 'dǐ 'bá yí lâvũ ìyǐ bē rǐ, òjǐlâ āzâ 'bá yí drí āgō āzâ líndrí ònjí drí rǐ'á ômbélé gō'dá gólâ rǐ 'bǎ 'bá úlǐ âtálé kô rǐ âtrōzó âjǐlǐ Yésū ngálâ. ³³ Gō'dá Yésū drí líndrí ònjí 'dǐ drōzó vólé āgō 'dǐ 'ásǐ, gō'dá kôrô āgō 'dǐ drí ngāzó rǐ'á úlǐ âtálé. Ítǐ rǐ, òjǐlâ dũu gólǐyǐ tǎ 'dǐ ndrê 'bá rǐ yí, tǐ lâ ìyǐ drí â'dǐzó ndrúndrú. Gō'dá drǐlǐyǐ ngāzó tā âtálé kǐ, “Mǎ ndrê drê tā lârákô nótǐ nō kó kô rú 'êrê 'á 'bǎdrǐ Ìsǐrǎ'élé kǎ 'á nōngá.”

³⁴ Gō'dá Pǎrúsǐ āzâ 'bá yí kpá bē tólâ. Gō'dá gólǐyǐ ndrê bē āgō 'dǐ úlǐ âtarê 'á gō'dá kpá ârǐ úlǐ òjǐlâ 'dǐ 'bá yí kǎ bē rǐ, drǐlǐyǐ ngāzó tā âtálé Yésū rú kǐ, “Mbârákâ gólâ Yésū drí rǐzó tā lârákô 'élé ì'dǐ sǐ lâ 'dǐ, drǐ-'bá líndrí ònjí kǎ Sâtánâ fê mbârákâ 'dǐ nǐ Yésū drí líndrí ònjí 'dǐ lôfōzó āgō 'dǐ 'ásǐ.”

Tā Yésū drí ìzâ òjǐlâ dũu kǎ ndrêzó gō'dá kpá tā âtázó òjǐlâ lôsǐ Ôvǎrǐ kǎ 'ê 'bá rǐ tāsǐ rǐ

³⁵ Gō'dá nǐngá sǐ rǐ, Yésū yí drí ngāzó nǐ'á lâmú bē lǎjǐ 'bá ìyíkâ yí bē jǎrǐbǎ Gǎlǐláyâ kǎ rǐ 'bá yí 'ásǐ ndrǐ gō'dá kpá vō mvá ònyíkô Gǎlǐláyâ 'á rǐ 'bá yí 'ásǐ ndrǐ. Vō rǐ 'dǐ 'bá yí 'ásǐ cé tǐtǐ, Yésū rǐ trá òjǐlâ lǐfǐ ìmbá bē jó tā Ôvǎrǐ kǎ ârǐ kǎ 'ásǐ. Gō'dá gólâ rǐ kpá trá nǐ'á tā âtǐ-âtǐ tǎndǐ pē bē òjǐlâ drí, tǎlâ gólǐyǐ òjǎ ró ìyǐ nyǎányâ 'bǎlé kǔmũ Ôvǎrǐ kǎ zélé òjǐlâ gólâkâ ró. Gō'dá gólâ drí kpá rǐzó òjǐlâ ndrǐ gólǐyǐ ngá lâzé bē rǐ 'bá yí ìngálé ngá lâzé gólǐyíkâ 'ásǐ. ³⁶ Gō'dá Yésū ndrê bē ò'bǐ rú ê'bé 'bá yí lǎgǎtǐ rǐ 'bá tǎ ìmbâ ìyíkâ ârǐlǐ 'dǐ 'bá yí rǐ, gólâ drí â'dózó tā ìsũ ró gólǐyǐ tāsǐ, tǎlâ gólǐyǐ rǐ'á lâṅô bē âmá, òjǐlâ āzâ yũ gólǐyǐ pǎlé. Gólǐyǐ rǐ'á nyé òzô kǎbǐlǐkǐ gólǐyǐ â'dó 'bá lôkǐ 'bá ākó rǐ kǎtǐ gólâ rǐ lǐfǐ drǐ 'á. ³⁷ Nǐngá sǐ, Yésū drí gōzó tā âtálé lǎjǐ 'bá ìyíkâ yí drí òjǐlâ dũu gólǐyǐ â'dó 'bá lâṅô bē âmá 'dǐ 'bá yí tāsǐ kǐ nǐ rǐ, “Nǐ ndrê drê, ngá-ìyǐnyâ ámvú 'á rǐ rǐ'á âmá, trá njǎâ 'ê'á lôsǐ lâ 'élé, gō'dá òjǐlâ gólǐyǐ 'ê 'bá lôsǐ lâ 'élé rǐ rǐ'á cé dǎ. ³⁸ Tǎ 'dǐ tāsǐ rǐ, nǐ 'ê rǎtǎâ Ôvǎrǐ gólâ ámvú lǐpǐ ró rǐ drí, gólâ ââjô ró bē òjǐlâ dũu ânǐlǐ lôsǐ 'élé ámvú gólâkâ 'dǐ 'á.”

10

*Tā Yésū drí lǎjǐ 'bá ìyíkâ mùdrǐ-drǐ-lâ-ngâ-rǐ rǐ 'bá yí jōzó nǐ'á lôsǐ Ôvǎrǐ kǎ 'ê bē rǐ
(Márākô 3.13-19; Lúkã 6.12-16)*

¹ Gō'dá nǐngá sǐ rǐ, Yésū drí lǎj'óbá iyíkâ mûdrǐ-drǐ-lâ-ngâ-rǐ rǐ 'bá yǐ âzízó yí ngálâ. Gō'dá drílâ drǐ-âcê fêzó drílyǐ, tâlâ gólǐyǐ ònǐ ró ìyǐ líndrǐ ònjí lâdró bê òjílâ 'ásǐ, gō'dá kpá òjílâ gólǐyǐ ngá lâzé bê rǐ 'bá yǐ ìngá bê ngá lâzé tǐ ngǐngǐ gólǐyíkâ rǐ 'bá yǐ 'ásǐ ndrǐ. ² Lǎj'óbá Yésū kâ mûdrǐ-drǐ-lâ-ngâ-rǐ rǐ 'bá yǐ rú lâ ìyǐ ì'dí nǒ,

Sǐmónâ gólâ kpá rǐ'á zǐlâ Pétērō rǐ, âdrúpǐ lâ

Ândírǐyâ, Zêbédáyō rǐ mvá yǐ

Yâkóbâ yǐ

Yōwánǐ bê,

³ Fílǐpō,

Bâtōlōmékô,*

Tómâ,

Mátáyō bélé-bélé ù'dú 'bá ró rǐ,

Yâkóbâ Âlōpáyâ rǐ mvá,

Tâdéyō,*

⁴ Sǐmónâ gólâ âkû ró âsǐ 'bá trá âjú 'būlǐ mǐrǐ Rómâ kâ bê rǐ, gō'dá

Yúdâ Īsǐkārǐyótâ gólâ 'ê 'bá Yésū rǐ drǐ-bâ félé fúlǐ rǐ.

⁵ Gō'dá Yésū drí gōzó tâ âtálé lǎj'óbá iyíkâ mûdrǐ-drǐ-lâ-ngâ-rǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ âcǐ gólǐyíkâ 'ê'á tǒlâ 'dǐ tāsǐ kǐ, “Mǐ nǐ kô òjílâ gólǐyǐ â'dó 'bá kô òjílâ Yúdâ yǐ kâ ró rǐ 'bá yǐ ngálâ gō'dá kpá òjílâ gólǐyǐ â'dó 'bá Sāmárǐyâ lé 'bá ró rǐ 'bá yǐ ngálâ. ⁶ Mǐ nǐ bê-rǐ cé òjílâ âmákâ Īsǐrâ'élé kâ gólǐyǐ â'dó 'bá òzō kâbǐlǐkǐ gólǐyǐ kû 'bá trá lǎtǐ mbǐ 'ásǐ rǐ 'bá yǐ kâtǐ rǐ 'bá yǐ ngálâ, nǐ pē ró úlǐ Ôvârǐ kâ bê gólǐyǐ drǐ. ⁷ Gō'dá vō cé tǐtǐ ânǐ drǐ 'êzó nǐlǐ 'álâ sǐ rǐ 'bá yǐ 'ásǐ rǐ, nǐ pē tâ òjílâ drǐ kǐ nǐ rǐ, ‘Kâyǐ gólâ Ôvârǐ drǐ 'bâlé òjílâ drǐ 'êzó rǐlǐ kûmû iyíkâ zélé rǐ âbǐ 'ê'á âcálé 'wââ ró.’ ⁸ Ôzō nǐ ùûsû gólǐyǐ ngá lâzé bê rǐ 'bá yǐ trá rǐ, nǐ ìngâ gólǐyǐ ngá lâzé ìyíkâ 'ásǐ. Gō'dá nǐ ìngâ gólǐyǐ ôdrâ 'bá trá rǐ yǐ ôdrâ 'ásǐ. Gólǐyǐ ngá lâzé ârǐ kâ bê rǐ 'bá yǐ, nǐ êdé gólǐyǐ ngá lâzé gólǐyíkâ 'dǐ 'ásǐ. Gō'dá gólǐyǐ líndrǐ ònjí bê rǐ 'bá yǐ, nǐ lâdró líndrǐ 'dǐ 'bá yǐ volé gólǐyǐ 'ásǐ. Nǐ 'ê tâ 'dǐ 'bá yǐ tâkó cú ìtǐ ngá âzâkâ zǐ âkó gólǐyǐ tǐ sǐ, tâlâ má fê drǐ-âcê trá ânǐ drǐ tâkó ìtǐ tâ lârákô 'dǐ 'bá yǐ 'êzó. ⁹ Gō'dá ìtǐ rǐ, nǐ trō âdǐ âzâkâ kô ânǐ bê âcǐ ânǐ drǐ 'ê'á tǒlâ 'dǐ 'á. ¹⁰ Gō'dá nǐ trō jōráâ ítâ 'bâ kâ kpá kô ânǐ bê. Gō'dá nǐ trō ítâ, ngátâ kâ'bókâ, ngátâ pǐdrǐgú âzâ kpá kô ânǐ bê. Nǐ ndrê drê, rǐ'á mbǐ òjílâ drǐ ngá ânǐ drǐ â'dózó ìzâ lâ bê tâ lâ tāsǐ lôsǐ Ôvârǐ kâ 'êzó rǐ 'bá yǐ fêzó ânǐ drǐ.

¹¹ “Ôzō nǐ òcâ trá jǎrǐbâ âzâ 'á ngátâ vō mvá âzâ 'á yâ rǐ, òzō nǐ ùûsû òjílâ tândǐ gólâ njââ 'ê 'bá ânǐ lâgúlǐ yǐ drǐ 'bâ 'á ùmú ró rǐ trá rǐ, nǐ rǐ 'bâ rǐ 'dǐ 'á nǐngá cǎlé būûû kâyǐ gólâ ânǐ drǐ 'êzó vō 'dǐ âyéle lâvûzó âtǐ 'álâ rǐ tú. ¹² Gō'dá òzō nǐ òfǐ trá 'bâ âzâ 'á rǐ, nǐ âtâ tâ kǐ, Ôvârǐ ââ'dô òjílâ 'bâ rǐ 'dǐ kâ rǐ 'bá yǐ bê. ¹³ Ôzō gólǐyǐ òlâgú ânǐ trá rǐ, Ôvârǐ ââ'dô â'dó'á gólǐyǐ bê. Gō'dá òzō gólǐyǐ ògâ volé trá dó ânǐ lâgúlǐ rǐ, nǐ âyé 'bâ rǐ 'dǐ, nǐ lâvû volé nǐngá sǐ. Ìtǐ rǐ, Ôvârǐ ìcâ kô â'dóle gólǐyǐ bê. ¹⁴ Gō'dá òzō òjílâ jǎrǐbâ âzâ 'bá yǐ kâ ngátâ òjílâ 'bâ âzâ 'bá yǐ kâ òlâgú ìyǐ ânǐ kô rǐ, gō'dá gólǐyǐ ògâ volé trá dó úlǐ Ôvârǐ kâ ânǐ drǐ pélé rǐ ârǐlǐ rǐ, nǐ âyé vō rǐ 'dǐ. Nǐ òtǐrǐ vō rǐ 'dǐ âyé rǐ, nǐ ìyâ tâpǐlǐndrǐ vō rǐ 'dǐ kâ volé ânǐ pá ágálé 'ásǐ lâmbé lâtrǐ kâ ró gólǐyǐ rú. ¹⁵ Má âtâ ânǐ drǐ tâ pâttǐ ró, kâyǐ gólâ Ôvârǐ drǐ 'êzó tâ-vô òjílâ ndrǐ kâ kǐlǐ rǐ tú rǐ, lâṅō gólâ Ôvârǐ drǐ 'ê'á fêlâ òjílâ gólǐyǐ volé gâ 'bá

* **10:3** 10.3 Bâtōlōmékô rǐ rú âzâ kpá ì'dǐ Nātânélê. * **10:3** 10.3 Tâdéyō rǐ rú âzâ kpá Yúdâ gólâ rǐ'á Yâkóbâ âzâ rǐ mvá lâ ì'dǐ.

tā āníkâ árílí 'dī 'bá yí drí rí, â'dô lâvũ'á gārã lâṅō gólâ Ôvârí drí fêlé trá ãkũ ró òjílâ Gòmórã kâ gō'dá Sôdómō kâ bê rí 'bá yí drí rí drĩ sī."

Tā Yésũ drí lífí lõmbâ fězô lājó'ba íyíkâ drí lâṅō gólâ 'ē 'bá 'délé gólíyí drĩ rí tāsī rí

(Márākō 6.7-13; Lúkã 9.1-6)

¹⁶ Nĩngá sī, Yésũ drí tã átázó lājó'ba íyíkâ drí lâṅō gólíyí drí 'ē'á úsúlâ rí tāsī kí nĩ rí, "Nĩ ârí drē! Mâ 'ē'á ânĩ jòlé úlĩ Ôvârí kâ pélé òjílâ gólíyí tã ámakâ lē 'bá kô rí 'bá yí drí. Òjílâ rí 'dĩ 'bá yí rĩ'á nyé òzô ápápá gólâ rĩ 'bá 'ã'ú mvá lókólé rí kâtí. Gólíyí â'dô 'ē'á lâṅō fêlé ânĩ drí. Ítí rí, ânĩ lífí òmbâ ânĩ rú òzô kákárá límú lífí drí mbārē rí kâtí. Nĩ 'bã ânĩ â'dólé nyé òzô âtú'bu kâtí, tã ònjí âzâ 'ē ãkó gólíyí drí. ¹⁷ Ânĩ lífí òmbâ ânĩ rú, tãlâ òjílâ Yúdã yí kâ âzâ 'bá yí â'dô ìyí 'ē'á ânĩ rũlĩ cãlé ònjóró'bí sī jó gólíyíkâ tã Ôvârí kâ ârí kâ 'á. Gō'dá òjílâ â'dô ânĩ trõ'á âjílí tã kí 'bá ândrá vō tã kí kâ 'á tã âníkâ kílí. ¹⁸ Òjílâ â'dô ânĩ trõ'á kpá âjílí drĩ-'bá ángí 'bãdrĩ kâ rí 'bá yí ândrá tã âníkâ kílí, tãlâ ânĩ bê rĩ'á lājó'ba ámakâ ró rí drí sī. Òzô gólíyí âãjĩ ânĩ trá tã kí 'bá 'dĩ 'bá yí ândrá rí, 'dĩ trá ândrá-tãndĩ gólâ ânĩ drí 'ēzô tã ámakâ â'dalé gólíyí drí, gō'dá kpá òjílâ âzâ 'bá yí gólíyí â'dó 'bá kô òjílâ Yúdã yí kâ ró rí 'bá yí drí rí ì'dĩ. ¹⁹ Gō'dá òzô áãatrõ ânĩ trá âjílí tã kí 'bá ândrá tã-vó âníkâ kílí rí, nĩ 'ê ùrĩ kô tã gólíyí ânĩ drí 'ē'á âtálâ gólíyí drí rí 'bá yí tāsī, tãlâ áã'dô tã gólíyí ânĩ drí 'ē'á âtálâ rí fē'á ânĩ drí. ²⁰ Nĩ ndrē drē, Líndrí Tãndí ânĩ átá Ôvârí kâ rí â'dô úlĩ gólíyí ânĩ drí 'ē'á âtálâ rí 'bá yí â'dá'á nĩ ânĩ drí âtálé. Úlĩ 'dĩ 'bá yí â'dó kô ânĩ nyãányã kâ ì'dĩ.

²¹ "Òjílâ â'dô rú jã'á tã lē 'bá má 'á rí 'bá yí rú. Òjílâ âzâ 'bá yí â'dô rú jã'á ìyí âdrúpĩ yí drĩ-bã fêlé fũlĩ ùrĩ drí sī, gō'dá mvá rí átá yí â'dô kpá rú jã'á ãkpã mvá lâ yí drĩ-bã fêlé fũlĩ, gō'dá 'dìyímvá yí â'dô kpá rú jã'á ãkpã átá lâ yí gō'dá ândrē lâ yí bê drĩ-bã lâ yí fêlé fũlĩ. ²² Òjílâ gólíyí tã lē 'bá má 'á kô rí 'bá yí â'dô rú jã'á ânĩ rú. Gólíyí 'bãã ânĩ lôvó kô tãlâ tã lēlē âníkâ â'dózó òjílâ ámakâ ró 'dĩ tāsī. Gólíyí ndrĩ túbē tã lēlē ìyíkâ má 'á rí âtĩ 'bá gágá rĩzó zãã ì'dĩ bê lâ rí, gólíyí â'dô ngá pãpã úsú'á. ²³ Òzô òjílâ òfē ìyí lâṅō trá ânĩ drí jãrĩbã ãlô rí 'á rí, nĩ âyē jãrĩbã rí 'dĩ. Nĩ rã tã ámakâ pélé òjílâ jãrĩbã âzâ kâ rí 'bá yí drí. Má âtã ânĩ drí tã pãtĩ ró, nĩ ícã kô lôsĩ âníkâ tã pēpē kâ ndelē jãrĩbã Ísĩrã'elē kâ dũũ rí 'bá yí 'ásĩ ndrĩ, drē ãkpãkã'dã mâ rí gógó Ôvârí drí âjólé úrú lésĩ nõ drí âgō ãkó.*

²⁴ "Má âtã ânĩ drí, ìnjĩ tã ârí 'bá kô lâvũlĩ gārã tã ìmbã 'bá gólâkã drĩ sī. Gō'dá ìnjĩ rãgĩ kpá kô lâvũlĩ gārã gólâ rí lípĩ drĩ sī. ²⁵ Gō'dá ânĩ lājó'ba ámakâ rí 'bá yí, òzô òjílâ òrĩ ìyí tã 'elē ânĩ drí òzô drílíyí 'erē lâ mâ tã ìmbã 'bá âníkâ ró rí drí rí tí rí, nĩ â'dô âyĩkō ró. Ânĩ gólíyí rãgĩ ró rí 'bá yí kpá rĩ'á ìtí. Nĩ nũ trá kí, rĩ'á mbĩ òjílâ drí rĩzó tã 'elē ânĩ drí, òzô drílíyí 'elē mâ ânĩ lípĩ ró rí drí rí kâtí. Ítí rí, mâ gólâ â'dó 'bá drĩ-'bã 'bã-tĩ Ôvârí kâ rí kâ ró rí, áatã úlĩ 'dásí kâ trá má rú kí, Sātãnã* òrĩ nĩ rĩ'á mbãrãkã fêlé má drí. Â'dô bê trá ìtí rí, â'dô ícã'á íyíkâ úlĩ 'dásí kâ átázó ânĩ gólíyí â'dó 'bã-tĩ Ôvârí kâ rí 'bá yí rú ònjí ró lâvũlĩ gārã úlĩ 'dásí kâ gólâ òjílâ drí âtálé má rú rí drĩ sī kô yã?

* **10:23** 10.23 Úlĩ gólâ Yésũ drí âtálé kí'á nĩ rí, lājó'ba íyíkâ ícã ìyí kô lôsĩ gólíyíkâ ndelē cãlé kãpĩ yí drí 'ēzô âgólé tú rí, òjílâ âzâ 'bá yí ìsũ tã trá kí, 'dĩ kãpĩ gólâ Yésũ rí lídrĩ-lídrĩ òdrã 'ásĩ rí vósí rí ì'dĩ. * **10:25** 10.25 Vérēsĩ 25 'á, Mátáyō zĩ Sātãnã " 'Bēlĩzãbãbã'". Tã ífí lâ kí, kúmú líndrí ònjí rí 'bá yí kã.

26 “Gõ'dá nĩ 'è ùrĩ kò òjílā gólìyì 'è 'bá lánṣò fèlè ànì drí rí 'bá yì drí sī. Tā ndrī gólìyì lāpílí lāpí rí 'bá yì, Ôvārí à'dò lófò'á là vò ngbángbá 'á. Gõ'dá tā gólìyì òjílā drí rí'á 'èlè kírí vò là úsú àkó rí 'bá yì áá'dò lófò'á là òjílā drí nĩlì ndrī. 27 Gõ'dá kpá ìtí, ngbāāngbānò rí, tā ndrī gólìyì má drí átálé ànì lājó'bá drí ìnìní ró rí 'bá yì, nĩ lófò ndrī òjílā drí vò ngbángbá 'á. Gõ'dá tā ndrī gólìyì má drí átálé ànì bí-'bálé 'á àyāyā sī rí 'bá yì, nĩ ìyā tā rí 'dĩ 'bá yì òfò ró kòrò jò-drī àpírí 'ásì òjílā drí àrílí. 28 Nĩ 'è ùrĩ kò òjílā gólìyì 'è 'bá ànì fūlì tā àmákà tāsì rí 'bá yì drí sī. Nĩ rí tā àmákà 'èlè, tálā gólìyì ìcá kò ànì líndrì fūlì cé ànì rú'bá ì'dì. Nĩ ùrĩ cé Ôvārí gólá 'è 'bá òjílā líndrì ìzālè rú'bá ìnyákú bē lāsì gólá èdélè trá Sātánā yì drí rí 'á rí ì'dì.

29 “Gõ'dá nĩ ìsū tā àrìwá mvá gólìyì njúwà ró rí 'bá òjílā bē 'bā 'á rí 'bá yì tā là. Órì rí'á gólìyì ndrèlè ngá fínyáwá ró. Gbò lé ìtí rí, àlò rí ìcá kò à'délè vūdrì dralé cú ìtí Ôvārí drí vò là úsú àkó. Ôvārí rí nĩ rí'á gólìyì vò ndrèlè. 30-31 Gõ'dá ànì nyāányā nĩ ìsū tā kò. Ôvārí lè ànì trá rōò lāvūlì gārè àrìwá mvá 'dĩ 'bá yì drī sī. Gólá nĩ tā ànikà trá ndrī dódó. Gbò lé drī-'bí ànì drī 'dĩ, gólá là trá àlò-àlò ndrī.

32 “Gõ'dá òjílā gólìyì ndrī àdré 'bá tā lèlè ìyíkà má 'á rí sī ùrĩ àkó òjílā àzì àndrá tā átálé kī, yì à'dò òjílā àmákà ì'dì tā lèlè ìyíkà má 'á rí àyé àkó rí, má à'dò kpá tā átá'á àmá átá ùrú 'álà rí àndrá kī, gólìyì 'dĩ 'bá yì rí'á pātī òjílā àmákà ì'dì. 33 Gõ'dá òjílā gólìyì tìbè tā lèlè ìyíkà má 'á rí àyé 'bá ùrĩ drí kàyì lánṣò ká sī gõ'dá àmá tì gā 'bá dó òjílā àzì àndrá gõ'dá tā átá 'bá kī'á nĩ rí, yì à'dó kò òjílā àmákà ì'dì rí, má à'dò kpá gólìyì tì gā'á àmá átá ùrú 'álà rí àndrá kī, gólìyì à'dó kò òjílā àmákà ì'dì, má nĩ gólìyì kò.”

*Tā 'dè'dè Yésū vósì rí drí à'dózó lánṣò 'ásì rí
(Lúkà 12.51-53; 14.26-27)*

34 Gõ'dá Yésū drí kpá tā átázó kī, “Nĩ ìsū tā kò kī nĩ rí, má àànì tā à'dì àjílì òjílā àngó nò ká lāfálé. Ànì-ànì àmákà sī rí, òjílā gólìyì tā lè 'bá drè má 'á kò rí 'bá yì à'dò ìyì 'bā'á àjú-'bá-àzì ró ànì gólìyì tā lè 'bá trá má 'á rí 'bá yì rú. 35-36 Ànì-ànì àmákà òjílā àzìlì má ngálá rí à'dò 'è'á lāfálé cācā àjílì òjílā drí. Tā 'dì tāsì rí, gólìyì àjú-'bá-àzì yì à'dò 'bā'á àkpā òjílā 'bā-tì gólìyì nyāányā ká rí 'bá yì 'ásì.

“Dīyímvá à'dò ngā'á 'dèlè àwà bē átá là yì drī tā lèlè átá là yì ká má 'á rí tāsì.

Gõ'dá òkó mvá à'dò kpá ngā'á 'dèlè àwà bē àndrè là yì drī tā lèlè àndrè là yì ká má 'á rí tāsì.

Gõ'dá mvázì yì à'dò ìyì kpá tā rí 'dĩ 'bá yì 'è'á ìtí àdrá là yì drí tā lèlè àdrá là yì ká má 'á rí tāsì.’

Míkà 7.6

37 “Ànì gólìyì ànì átá yì lè 'bá ànì àndrè yì bē ì'dì lāvūlì gārè àmá lèlè drī sī rí, nĩ ìcá kò à'dólé tā àrì 'bá àmákà ró. Gõ'dá ànì gólìyì à'dó 'bá mvá rí átá yì ró rí 'bá yì kpá rí'á ìtí, òzò nĩ òrì ànì mvá yì lèlè ì'dì lāvūlì gārè àmá lèlè drī sī rí, nĩ ìcá kpá kò à'dólé tā àrì 'bá àmákà ró. 38 Òzò òjílā àzà òlè trá àmá vò bèlè à'dólé tā àrì 'bá àmákà ró rí, gólá àà'dò njāà lánṣò úsúlì tā lèlè gólákà má 'á rí tāsì, òzò òjílā gólá 'è 'bá fè lālì-lālì ìyíkà nĩlì gōzó nĩ'á gólá rí ìpálé drī là, drílá lánṣò úsúzó rí kátí. Gõ'dá òzò òjílā rí 'dĩ ìcá kò tā rí 'dĩ 'èlè ìtí rí, gólá ìcá kò à'dólé tā àrì 'bá àmákà ró. 39 Òjílā gólá tìbè rí 'bá tā gólìyì ìyì pā ká àngó nò 'á rí 'èlè cé ì'dì gōzó lātì àmákà àyéle rí, gólá ìcá kò lédrè-lédrè àdūkū àkó rí úsúlì. Gõ'dá gólá tìbè à'dó 'bá njāà

íyî nyãányâ fêlé lâṅō ùsúlí áamá tāsī rî, gólâ â'dô lédrê-lédrê ãdūkū ãkó rî ùsú'á."

Tã Yésū drí tã átázó tã 'ě'ě tãndí òjílâ kâ tã íyíkâ pẽ 'bá yî drí rî tāsī rî (Márākō 9.41)

⁴⁰ Nĩngá sī, Yésū drí tã átázó òjílâ gólíyî lâjóbá íyíkâ rî 'bá yî drí 'ě'á ùsúlâ âçí gólíyíkâ 'á rî tāsī kī, "Òzō òjílâ ázâ òlâgú ãní trá ùmú ró yí drí 'bã 'á rî, òjílâ rî 'dĩ lâgú 'dĩ mã ì'dĩ, gõ'dá kpá Ôvârí gólâ áamá âjólé bê rî ì'dĩ. ⁴¹ Gõ'dá òzō òjílâ ázâ òlâgú ãní gólíyî nĩ 'bá úlí Ôvârí kâ átá bê tãlâ ãní rĩ'á úlí Ôvârí kâ átá 'bá ró rî, Ôvârí â'dô drí-'â gólâ ícá 'bá rî fě'á òjílâ rî 'dĩ drí, òzō drílâ 'ě'á fêlá ãní drí rî kâtí. Gõ'dá òzō òjílâ ázâ òlâgú ãní trá tã tãndí 'ě 'bá ró rî, Ôvârí â'dô kpá drí-'â tíbê 'ě'á fêlá tã mbî 'bá drí rî fě'á ì'dĩ gólâ drí. ⁴² Nĩ ázâ, òzō ní òpâ òjílâ ázî trá gbõ kó cé ìmvú ã'dí fězó ì'dĩ òjílâ rî 'dĩ drí mvúlí tãlâ gólâ tã ârí 'bá ámakâ ì'dĩ, gbõ lé ndrêlé ngá tãkó ró rî, tã tãndí áníkâ 'dĩ tāsī rî, Ôvârí â'dô drí-'â fě'á ní drí."

11

Tã võrã 'bá Yōwánĩ bãbãtízĩ 'ě 'bá ró rî kâ drí nĩzó

Yésū rî ìjílí rî (Lúkã 7.18-35)

¹ Gõ'dá nĩngá sī rî, Yésū ndê bê tã ìmbâ drílâ â'dalé lâjóbá íyíkâ 'dĩ 'bá yî drí 'êlé 'dĩ 'bá yî rî, gõ'dá drílâ ngázó nĩlĩ jãrĩbã 'bãdrĩ Gãlĩláyã kâ rî 'bá yî 'ásĩ, nĩ'á òjílâ ìfĩ ìmbá bê tã Ôvârí kâ sī, gõ'dá kpá tã pẽ bê.

² Gõ'dá ó'bã Yōwánĩ bãbãtízĩ 'ě 'bá ró rî bê gãnimã 'á rî, Yōwánĩ drí tã lârákô Yésū drí rĩ'á 'êlá rî 'bá yî tã lâ ârízó. Ítí rî, drílâ ngázó võrã 'bá íyíkâ ázâ 'bá yî jólé Yésū ngálâ, nĩ'á Yésū rî ìjílí, â'dô ró bê yí drí tã gólâ rî nyãányâ tāsī rî nĩzó. ³ Gõ'dá võrã 'bá 'dĩ 'bá yî câ ìyî bê Yésū rî ùsúlí rî, drílíyî Yésū rî ìjízó kī, "Nĩ òjílâ gólâ 'ě'á âjólâ 'díyî pã 'bá ró rî ì'dĩ, ngátá mã òtê drê òjílâ ázâ ngĩ lá ì'dĩ yã?"

⁴ Gõ'dá Yésū drí tã-drĩ lôgõzó drílíyî kī, "Nĩ gõ tã gólíyî ãní drí ndrêlé trá gõ'dá kpá ârílĩ trá áamá tāsī rî 'bá yî átálé Yōwánĩ drí. ⁵ Mã 'bã òjílâ ìfĩ ãkó lé 'bá trá võ ndrêlé ngbãngbã, òjílâ gólíyî òṅō ró rî 'bá yî trá âçí tólé tãndí ró, gõ'dá òjílâ ârí bê rî 'bá yî rú'bã lá êdê rú trá ngbãngbã, òjílâ bĩ-'balé lá drí âsĩlĩ rî trá tã ârí'á, òjílâ drã 'bá rî 'bá yî ngá ìyî trá òdrã 'ásĩ, gõ'dá tã âtĩ-âtĩ tãndí Ôvârí kâ ââ'dô trá rĩ'á pẽ'á lá òjílâ gólíyî ìzã 'bá ró rî 'bá yî drí. ⁶ Nĩ ndrê drê, gbõ lé tã gólíyî má drí 'êlé rî 'bá yî ò'bã òjílâ dũũ nĩ áamá gálé dó rî, Ôvârí â'dô òrê fě'á òjílâ gólíyî áamá gã 'bá kô tã 'dĩ 'bá yî tāsī rî 'bá yî drí. Ítí rî, nĩ âtã tã Yōwánĩ drí, gólâ òrĩ zãã tã lélé má 'á."

Tã Yésū drí átálé Yōwánĩ bãbãtízĩ 'ě 'bá ró rî tāsī rî

⁷ Gõ'dá võrã 'bá Yōwánĩ kâ 'dĩ 'bá yî lâvũ ìyî bê nĩ'á gólé rî, Yésū drí ìtõzó rĩ'á tã átálé òjílâ dũũ gólíyî rî 'bá yî bê rî 'bá yî drí Yōwánĩ rî tāsī kī, "Kâyî gólâ ãní drí nĩzó òmã 'álâ tã Yōwánĩ kâ ârílĩ rî 'á rî, nĩ ndrê â'dô ngá 'ì tólâ yã? Nĩ ndrê òjílâ gólâ mbãràkã ãkó òzō òmã ìlĩ drí 'ě'á bĩlâ vũdrĩ rî kâtí rî ì'dĩ yã? 'É'ě, â'dó ìtí kô. ⁸ Ngátá nĩ ìsũ áníkâ bê-rí kī, nĩ â'dô òjílâ gólâ ítã tãndí sũ 'bá rî ùsú'á ì'dĩ òmã 'á tólâ yã? 'É'ě â'dó ìtí kô. Òjílâ gólíyî rî 'bá ítã tãndí sũlĩ rî 'bá yî, rî ìyî rĩlĩ jó ạngĩ ạngĩ 'á jãrĩbã 'ásĩ. ⁹ Nĩ â'dã drê ngá gólâ ãní drí nĩ'á ndrêlá kâyî ãní drí nĩrĩ Yōwánĩ ngálâ tólâ rî sī rî má drí. Òzō nĩ ònĩ tã ạngũ 'bá ndrêlé rî, 'dĩ tã pãtĩ 'ì. Yōwánĩ rĩ'á tã ạngũ 'bá 'ì, ãmbã gólákã rî lâvũ gãrã tã ạngũ 'bá ázã 'bá yî kâ drĩ sī. ¹⁰ Yōwánĩ

ĩ'dí òjílā gólā Ôvârí drí tã átázó gólā rí tãsí tã ìgĩ ìyíkâ 'á kǐ'á nǐ rí, yí â'dô lâjô'ba ìyíkâ âjô'á sísí, ânĩ ró bê lâṭṭi êdéle má drí ânĩ-ânĩ ámakâ rí tãsí.

¹¹ “Má âta nõ ânĩ drí tã pãṭṭi ró, âmbã Yōwánĩ bābātízĩ 'ě 'bá ró rí kã rí lâvũ gãrã âmbã òjílā gólíyĩ ṭĩlĩ ndrĩ ângó nõ 'á bũũ ãndrõ nõ rí 'bá yí kã drĩ sĩ. Gõ'dá òjílā ndrĩ gólíyĩ â'dó 'bá òjílā Ôvârí kã ró tã lěle gólíyíkâ má 'á 'díyĩ pã 'bá ró rí tãsí rí 'bá yí lâfálé 'ásĩ rí, òjílā gólā âmbã lâ drí â'dólé cé fínyáwá rí, âmbã gólākã lâvũ gãrã âmbã Yōwánĩ kã drĩ sĩ. ¹² Ítölé kâyĩ gólā Yōwánĩ drí ítózó tã Ôvârí kã pélé rí sĩ, âcálé bũũ ãndrõ nõ, òjílā âwálákã ró rí 'bá yí rĩ'á lâṅõ fě'á òjílā Ôvârí kã drí. Òjílā rí 'dĩ 'bá yí rí ìyĩ tã rí 'dĩ 'ělé ònjĩ ró mbârākã sĩ. ¹³ Drě âkpākã'dã Yōwánĩ bābātízĩ 'ě 'bá ró rí âjô ákó âcálé bũũ kâyĩ gólā drí rızó tã Ôvârí kã pélé rí sĩ, tã gólíyĩ 'ě 'bá rú 'ělé rí, tã âṅũ 'bá yí ndrĩ tã ìgĩ Músã kã yí bê âta ìyĩ tã trá tã rí 'dĩ 'bá yí tãsí. ¹⁴ Òzõ nĩ òlě tã trá úlĩ tã âṅũ 'bá yí kã 'dĩ 'á rí, nĩ â'dô nĩ'á lâ kĩ, Yōwánĩ bābātízĩ 'ě 'bá ró rí ĩ'dĩ tã âṅũ 'bá gólā Ôvârí drí tã lâ 'balé trá 'ě'á âjólá òzõ tã âṅũ 'bá Ēlĩyã kátĩ rí. ¹⁵ Òzõ ânĩ bĩ-'balé âârĩ tã bê rí, 'dõvó nĩ ârĩ drě úlĩ nõ 'bá yí.

¹⁶⁻¹⁷ “Òjílā kâyĩ nõ 'bá yí kã gólíyĩ volé gã 'bá dó tã lěle tã Ôvârí kã 'á nõ 'bá yí, áâ'dô gólíyĩ 'bĩ'á òzõ â'dô kátĩ yã? Gólíyĩ rĩ'á nyé òzõ 'dĩyĩmvã gólíyĩ volé gã 'bá dó lâvĩlĩ âzĩ-âzĩ lâ yí bê võ ãlõ 'á rí kátĩ. Òzõ 'dĩyĩmvã òcã ìyĩ lâṛĩ trá rızó ândú tölé rí, gõ'dá âzã 'bá yí õgã trá dó ândú tölé rí, drĩlĩyĩ tã átázó kĩ nĩ rí, 'Mã câ lâṛĩ ândú tözó, gõ'dá nĩ lěe ândú tölé âmã bê kô â'dô tãsí yã?’ Gõ'dá òzõ gólíyĩ õngõ gbõ âwó lóngó drĩlĩyĩ âwó ngõzõ rí, gõ'dá âzã 'bá yí õgã kpá dó âwó ngõlé gólíyĩ bê rí, drĩlĩyĩ tã átázó kĩ nĩ rí 'Nĩ lěe kpá âwó ngõlé âmã bê kô â'dô tãsí yã?’ ¹⁸ Nĩ ndrě drě, Yōwánĩ bābātízĩ 'ě 'bá ró rí âcã bê rí, gólā nyã ngã nyãnyã tãndĩ kô, gõ'dá gólā mvũ òdrã kpá kô. Tã rí 'dĩ tãsí rí, nĩ âta kĩ nĩ rí, gólā cú lĩndrĩ ònjĩ bê yí 'á. ¹⁹ Gõ'dá mã gólā Ôvârí drí âjólé úrú lésĩ rí âcã bê rí, mã nyã ngã nyãnyã tãndĩ trá, gõ'dá mã mvũ kpá òdrã trá. Tã 'dĩ tãsí rí, áâta tã ámã tãsí kĩ nĩ rí, 'Mĩ ndrě, nõõ rĩ'á 'álé kô 'bá 'ĩ gõ'dá kpá òdrã mvũ 'bá 'ĩ. Gõ'dá gólā trõ òjílā ònjĩ âzã 'bá yí trá â'dólé gólā rí rú-lě-âzĩyã yí ró.’ Gõ'dá mã kĩ nĩ rí tã âzã ĩ'dĩ nõ, ânĩ òjílā gólíyĩ úlĩ Yōwánĩ kã ârĩ 'bá úlĩ ámakâ rí bê rí â'dô ìyĩ nĩ'á lâ tã pãṭṭi-pãṭṭi ró. Úlĩ má drí rĩ'á âtalã nõ rí Ôvârí kã ĩ'dĩ.”

Tã Yēsũ drí tã átázó òjílā jãrĩbã âzã 'bá yí kã gólíyĩ tã ìyíkâ

lě 'bá kô rí 'bá yí rú rí

(Lúkã 10.13-15)

²⁰ Gõ'dá nĩngã sĩ rí, Yēsũ drí tã átázó òjílā gólíyĩ rĩ 'bá rĩlĩ jãrĩbã gólíyĩ gólā drí rızó tã lâràkõ âmbã ṭi drí â'dízó tã lâ sĩ rí 'bá yí 'ělé 'álã sĩ rí 'á rí 'bá yí rú, tãlã òjílā rí 'dĩ 'bá yí lěe ìyĩ kô drĩ âdĩlĩ tã ònjĩ ìyíkâ rí 'bá yí 'ásĩ tã lězó gólā 'á. ²¹ Gólā kĩ, “Ânĩ òjílā jãrĩbã Kōrãzã kã rí kã rí 'bá yí gõ'dá ânĩ òjílā jãrĩbã Bětãsedã kã rí kã rí 'bá yí bê, lâṅõ ònjĩ tětē â'dô 'ě'á 'dělé ânĩ drĩ, tãlã nĩ gã volé dó tã lěle má 'á. Nĩ ĩsũ drě tã jãrĩbã Tĩrã kã rí kã gõ'dá Sĩdõnã kã bê. Ôvârí ìzã jãrĩbã 'dĩ 'bá yí trá âkũ ró tã ònjĩ òjílā gólíyĩ rĩ 'bá tólã nã 'bá yí kã tãsí. Gõ'dá tí òjílā jãrĩbã 'dĩ 'bá yí kã 'dĩ 'bá yí òró ìyĩ tã lâràkõ gólíyĩ má drí rĩ'á 'ělã ânĩ lâfálé 'á rí 'bá yí ndrěe cú ìyĩ lĩfĩ sĩ rí, tí gólíyĩ sô ítã lĩrĩkũ ìzã kã trá ìyĩ rú gõzõ ófó fõlé ìyĩ drĩ, 'dĩlĩ ââ'dã ró bê kĩ, pãṭṭi gólíyĩ âdĩ drĩ trá 'wãã tã ònjĩ ìyíkâ rí 'bá yí 'ásĩ. ²² Mã âta ânĩ drí tã pãṭṭi ró, ânĩ òjílā Kōrãzã kã gõ'dá Bětãsedã kã bê rí, kâyĩ gólā Ôvârí

drí 'èzò tā-vó òjílā ndrī ká kílí rí tú rí, lāṅō gólā 'è'á fēlā ānī drí rí â'dô 'è'á lậvũlị gặặ lậṅō gólā Ôvārí drí 'è'á fēlā òjílā Tírā yí ká Sīdónā bê 'dĩ 'bá yí drí rí drị sị.

²³ “Gõ'dá ānī òjílā Kāpērānómā ká rí 'bá yí, nī ìsũ ānīkā bê-rí kī, Ôvārí āâ'dô ānī lậgú'á yí ngálā ùrú 'álā yā? Gólā â'dô ānī vũ'á lặsị gólā êdélé Sātānā yí drí rí 'á. Gólā ícá kô ānī lậgúlị, tālā nī gá volé trá dó tā lələ má 'á. Gõ'dá nī ìsũ drē tā Sōdómō ká tībē Ôvārí drí ìzālé trá òjílā íyíkā bê ãkũ ró tā ònjí góllyíkā tāsī rí tā lâ. Gõ'dá tí tā lậrākô góllyi ānī òjílā Kāpērānómā ká drí ndrélé rí 'bá yí óóró 'èlā Sōdómō 'álā rí, tí òjílā lâ yí âdĩ drị trá tā ònjí íyíkā rí 'bá yí 'ásī, gõ'dá tí Ôvārí ícá jặrịbặ 'dĩ ìzālé kô, â'dô 'bặ'á drē bê rặ'á zặặ ácá lé bặvũvũ āndrō nô. ²⁴ Má âtā ānī drí tā pặtặ rồ, ānī òjílā Kāpērānómā ká rí 'bá yí, kặvị gólā Ôvārí drí 'èzò tā-vó òjílā ndrī ká kílí rí tú rí, lậṅō gólā 'è'á fēlā ānī drí rí â'dô 'è'á lậvũlị gặặ lậṅō gólā Ôvārí drí 'è'á fēlā òjílā Sōdómō ká 'dĩ 'bá yí drí rí drị sị.”

Tā Ôvārí drí tā íyíkā â'dázó òjílā góllyi ìyì nyāányā lôgô 'bá òzô 'dịyímvá kátí rí 'bá yí drí rí
(Lúkặ 10.21-22)

²⁵ Gõ'dá nịngá sị rí, Yēsũ drí ìtōzó rặ'á Ôvārí rí lậvịlị kị nị rí, “Tátá, nị rí trá vồ ùrú 'álā rí 'á gõ'dá kpá āngó nõ drịlị kúmú ró, má lậvị nị, tālā nị lậpị tá pặtặ ánīkā rí trá òjílā góllyi tá ìsũ 'bá kị'á nị rí, ìyì lặfị òmbā rồ ò gõ'dá yì ùnị tá kpá rồ rí 'bá yí drí sị. Ítí rí, nị â'dā tá rí 'dĩ 'bá yí trá trặ òjílā góllyi ìyì nyāányā lôgô 'bá òzô 'dịyímvá kátí rí 'bá yí drí. ²⁶ Tátá, sù trá nị rú tá rí 'dĩ 'bá yí drí rú 'èzô ìtí 'dĩ.”

²⁷ Gõ'dá Yēsũ drí tá âtázó kị, “Ámā átá âfế drị-ácê trá má drí â'dózó ngá ndrī drịlị. Ítí rí, òjílā āzākā ícá kô ámā nặlị Ôvārí rí mvá ró, ámā átá Ôvārí nặ mặ cé nặ. Gõ'dá òjílā āzākā ícá kpá kô ámā átá rí nặlị. Gõ'dá mặ rí gógó gólā rí mvá ró rí nặ gólā cé nặ, gõ'dá òjílā góllyi má drí nặlị ámā átá rí â'dázó drịlịyì rí 'bá yí bê.”

Tā Yēsũ drí tá âtázó òjílā góllyi lậṅō bê rí 'bá yí drí rí

²⁸ Gõ'dá Yēsũ drí tá âtázó kị, “Ānī góllyi â'dó 'bá lậṅō ngá lậṅặ ká bê rí, nị ānị má ngálā, tālā má fế ró mbậrākā bê ānī drí. Má â'dô ānị 'bặ'á lồvolé pặpặsịlị â'dị sị kặvị lậṅō ká rí 'bá yí 'á. ²⁹ Nị 'bặ ānị nyāányā drị-ácê ámákā zələ rú ì'bặ 'bá ámákā ró. Nị ârị tá góllyi má drí rặ'á âtálā ānī drí rí 'bá yí, nị gồ ró tá rí 'dĩ 'bá yí 'èlế ì'dị, tālā má â'dó kô sị lồmbặ 'bá 'ì. Tá ámákā rặ'á mặnịsị, â'dó kô mbậrākā sị. Òzô nị ò'è tá rí 'dĩ 'bá yí trá ìtí rí, nị â'dô lồvồ-lồvồ ùsú'á ānị nyāányā drí. ³⁰ Tá góllyi má drí lələ ānī drí 'èlế rí 'bá yí, má â'dô mbậrākā fế'á ānī drí 'èzô lâ lậṅō ãkô. Ítí rí, ngá góllyi má drí lələ ānī drí nặlị rí rặ'á tặlặfế ìtí, â'dó kô ngá lậṅặ-lậṅặ 'ì.”

12

Tā Yēsũ drí ìyì â'dázó kặvị rặtặặ ká rí lặpị lâ ró rí
(Márặkồ 2.23-28; Lúkặ 6.1-5)

¹ Kặvị rặtặặ kặ* sị, Yēsũ yí drí ngặzó nặlị lặjồ'bá íyíkā yí bê kồrồ ạmvú ặdrúgú lặṅặ 'bá trá rí ká 'ásị. Gõ'dá lặjồ'bá gólákā 'dĩ 'bá yí trá rặ'á lồfồ ró. Ítí rí, góllyi òtírị rặ lậvũlị ặdrúgú 'dĩ 'bá yí rú sị rí, drịlịyì rặzó ặdrúgú òsịlị nyələ. ² Nịngá sị, Pặrúsặ ặặ 'bá yí òtírị lặjồ'bá Yēsũ ká 'dĩ 'bá yí ndrế tá

* 12:1 12.1 'Dị Sặbị sị, â'dó kô Gímặ sị.

'dī 'ērē 'á rī, drílīyī tā átázó Yésū drí kī, “Lājó'bá áníkà 'dī 'bá yī rī ìyī tā gólà ãmà drí àyélé kò 'èlé là'bí ãmákà vó ró rī 'èlé ìtí kàyì rātáà kà sī ã'dò tāsī yā?”*

³ Gõ'dá Yésū drí tã-drị lógòzó drílīyī kī, “Nī zị tã gólà ìgílí kúmú ạngí Dậwúđị rī tāsī búkū Ôvârí kà 'á rī kò yã? Kàyì gólīyī drí 'bázó lófó ró ậjú 'bũ 'bá iyíkà yí bê rī 'á rī, gólīyī 'è ã'dò 'í yã? ⁴ Gólīyī fì trá jó Ôvârí kà 'á ãmbãtã fêlé trá ngá fêfê ró Ôvârí drí rī nyälé. Nī nị trá tãndí ró kī'á nī rī, cé drị-'bá là'bí 'è kà rī 'bá yí ááyê ì'dí ngá nyãnyã rī 'dī nyälé. Gbõ lé Dậwúđị yí nyã bê ngá nyãnyã rī 'dī rī, úzị gólīyī kò là'bí ìzã 'bá ró. ⁵ Gõ'dá nī zị tã 'bã'bã gólīyī ìgílí búkū Ôvârí kà 'á drị-'bá là'bí 'è kà rī 'bá yí tāsī rī kò yã? Gólīyī rī lôsī 'èlé jó ạngí Ôvârí kà 'á kàyì rātáà kà sī. Gõ'dá úzị gólīyī kò là'bí ìzã 'bá ró. ⁶ Má àtã ãnì drí tã pặtị-pặtị ró, ngá ãzã bê nongá,* ãmbã gólákà lậvũ gặrặ ãmbã jó ạngí Ôvârí kà rī kà drị sī. ⁷ Gõ'dá nī ìsũ drê tã gólà ìgílí búkū Ôvârí kà 'á kī'á nī rī, ‘Tã gólà má drí lêlé lậvũ 'bá gặrặ tã kòrõnyã zãzã kà má drí rī drị sī rī ì'dí nò, nī ndrê ìzã òjílã ázì kà.’ Úlì 'dī 'bá yí, mī nị tã ífí là kò. Tí nī òró tã ífí là nị rī, tí nī ìcá kò tã kílì òjílã gólīyī rī 'bá kò tã 'èlé ányã ró rī 'bá yí rú. ⁸ Gõ'dá má gólà ậjólé ùrú lésì rī rī'á cú drị-ácê bê kàyì rātáà kà drịlì.”

Tã Yésū drí ãgò ãzã drị là drí ògólé ògò rī êdézó kpá

kàyì rātáà kà 'dī sī rī

(Márākõ 3.1-6; Lúkã 6.6-11)

⁹ Gõ'dá nĩngá sī rī, Yésū yí drí ngãzó vò 'dī àyélé nĩzó filí jó tã Ôvârí kà àrì kà rī 'álà. ¹⁰ Gõ'dá jó 'dī 'á tólà rī, Yésū drí ãgò ãzã drị là drí ògólé ògò rī ùsúzó. Gõ'dá Pậrúsị yí là'bí ìmbá 'bá ãzã 'bá yí bê kpá bê rī'á ìyī tólà. Gólīyī ndrê ãgò gólà drị là drí ògólé ògò 'dī bê rī, gólīyī ìsũ tã trá kī, ngátá Yésū ã'dò ãgò 'dī êdé'á yã rī. Gõ'dá drílīyī ngãzó Yésū rī ìjílí kī, “Á'dò là'bí ãmákà vó ró rī, rī'á tãndí ró òjílã ngá làzé bê rī êdéle kàyì rātáà kà sī yã?” Gólīyī rī 'dī Yésū rī mândíkã lô'bã'á, òzò gólà ò'è tã ányã trá rī, òkì ró tã gólákà bê ònjí ró. ¹¹ Gõ'dá Yésū drí tã-drị lógòzó drílīyī kī, “Òzò òjílã ãzã ãlò ãnì lãfálé sī ã'dò kặbịlịkị iyíkà bê ãlò, gõ'dá kặbịlịkị gólákà 'dī ò'dé trá 'bú ạngí 'á kàyì rātáà kà 'á rī, ááyé gólà kò lófólà volé 'bú 'ásì yã? Gólà ã'dò kặbịlịkị 'dī ásé'á. ¹² Là'bí ãmákà àyê ãmã tã tãndí 'èlé kòrõnyã 'bã kà pãlé kàyì rātáà kà sī. Gõ'dá nī ìsũ drê tã òjílã mvá kà. Òjílã mvá tã làzé gặrặ kặbịlịkị tã drị sī. Ítí rī, là'bí ãmákà àyê ãmã tã tãndí 'èlé òjílã ázì pãlé kàyì rātáà kà sī.” ¹³ Gõ'dá Yésū drí gòzó tã átálé ãgò drị là drí ògólé 'dī drí kī, “Ní ìjò ãnì drị.” Gõ'dá ãgò 'dī drí iyí drí ìjòzó mbị. Gõ'dá gólà rī drí drí rú êdézó ã'dólé tãndí ró, òzò drị là ãzã rī kátì.

¹⁴ Nĩngá sī, Pậrúsị 'dī 'bá yí drí ngãzó nílí vò 'dī àyélé tã ì'bịlị Yésū rú, tãlã yí ùsũ ró lậtị bê gólà rī fúzó.

Tã Yésū gólà Ôvârí drí nịlì nī rú 'bũ 'bá iyíkà ró rī tāsī

¹⁵ Gõ'dá Yésū nị tã ìsũ Pậrúsị 'dī 'bá yí kà 'èzó iyí fúlì 'dī bê rī, drílà ngãzó nílí volé vò 'dī 'ásì. Nĩngá sī, ò'bí dũu vò ãzã 'bá yí 'ásì drí ngãzó 'dêlé gólà rī vò bêlé. Gõ'dá òjílã gólīyī ndrị ngá làzé tị ngũngì bê rī 'bá yí, gólà drí gólīyī êdézó ngá làzé iyíkà 'ásì. ¹⁶ Gõ'dá Yésū êdé òjílã gólīyī ngá làzé bê 'dī 'bá yí bê rī, gólà drí drị-mbílí sòzó gólīyí lịfị tã àtã-àtã bê kī, “Nī

* **12:2** 12.2 Là'bí Yúdã yí kà vó ró rī, ááyê òjílã kò ãdrúgú drị òsílí kàyì rātáà kà sī, tãlã kàyì rātáà kà 'á rī, ó'è lôsì kò. * **12:6** 12.6 Ngá 'dī rī'á Yésū ì'dí. **12:7** 12.7 Òsèyã 6.6.

lôfō âmâ tâ kô kī má ââ'dô â'dī ì'dī yā òjílā āzākā drí.”¹⁷ Tā 'dī 'ê rû trá ìtí 'dī, tâlá tâ gólá Ôvârí drí âtalé trá tâ ângũ 'bá Īsáyā tị ăkũ ró nã rī â'dô ró bê tâ pătĩ ró. Gólá kī,

¹⁸ “Nôô gólá tībê má drí nĵílí â'dólé rû ì'bũ 'bá ámakâ ró rī ì'dī.

Gólá ì'dī tībê má drí lĕlé rōô rī.

Gõ'dá gólá rī tâ sũ trá má rú tákányĩ.

Má â'dô Líndrí Tândí ámakâ âjó'á mbârâkâ sōlé gólá 'á,

tâlá gólá ôpĕ ró tâ ngá pāpā kâ mbị rī bê ôrī ndrī òjílā kâ ângó 'ásĩ rī drí.

¹⁹ Ôzō gólá ôtirī rĩ tâ ìmbalé rī, gólá rī kô lâwâlĕ ngátá ôtrĕlé.

Ītí rī, òjílā gólĵĩ rī 'bá látĩ drĩ rī 'bá yī ârí gólá kô ôtrĕrĕ 'á.

²⁰ Lómí gólá tōlé pá sī rī, gólá ícá kô ñólā,

gõ'dá gólá ícá kpá kô lâmbā gólá rī 'bá kōlé ôcīkâ ró rī âdralé,*

cālĕ bũũ kâyĩ gólá drí 'ézó látĩ ngá pāpā kâ nĵílí òjílā pāzō rī tú.

²¹ Tā 'dī tāsĩ rī, òjílā 'bāsúrú ndrī kâ â'dô ìyĩ lĵĩ 'bã'á gólá drĩ 'díyĩ pã 'bá ró.”

Īsáyā 42.1-4

Tā Yēsũ drí mbârâkâ íyíkâ rĵzó tâ lârákô 'ĕlé rī tâ lâ â'dázó kī, â'dó kô mbârâkâ Sātánā kâ ì'dī rī

(Márākō 3.20-30; Lúkã 11.14-23)

²² Gõ'dá nĵngá sī, âgô âzâ líndrí ònjí drí rĩ'á ômbĕlé ômbĕ rī âtrōzó âjílí Yēsũ ngálā. Líndrí ònjí rī 'dī 'bã âgô 'dī trá úlĭ âtá âkó gõ'dá kpá vō ndrĕ âkó. Gõ'dá Yēsũ drí líndrí ònjí 'dī drōzó volé âgô 'dī 'ásĩ. Gõ'dá gólá lôfō líndrí ònjí 'dī bê rī, âgô 'dī drí ngázó rĩ'á úlĭ âtalé, gõ'dá kpá lĵĩ lâ drí rû nĵzó vō ndrĕlé dódó. ²³ Ītí rī, ô'bí 'dī 'bá yī ndrĕ ìyĩ tâ Yēsũ drí 'ĕlé 'dī bê rī, tị lâ ìyĩ drí â'dízó ndrúndrú. Gõ'dá gólĵĩ drí tâ ìjízó ìyĩ lâfálĕ 'ásĩ kī, “Âgô nō â'dô 'bã'á Dăwúdĭ rī ózōwá gólá Ôvârí drí 'ĕ'á âjólā 'díyĩ pã 'bá ró rī ì'dī yã?”

²⁴ Gõ'dá Părúsĩ âzâ 'bá yī ârí ìyĩ úlĭ ô'bí 'dī 'bá yī drí âtalé 'dī bê rī, gólĵĩ drí ngázó tâ âtalé Yēsũ rú kī nĩ rī, “Mbârâkâ gólá Yēsũ drí rĵzó tâ lârákô 'ĕlé ì'dī sī lâ 'dī, drĩ-'bá líndrí ònjí kâ Sātánā ôrī nĩ rĩ'á mbârâkâ 'dī fĕlé gólá drí rĵzó tâ 'dī 'bá yī 'ĕlé 'dī.”

²⁵ Gõ'dá Yēsũ nĩ tâ Părúsĩ 'dī 'bá yī drí rĩ'á ìsũlā 'dī trá. Gõ'dá drílā gōzó tâ âtalé gólĵĩ drí úlĭ mănĭgō sī kī nĩ rī, “Ôzō òjílā 'bădrĩ âlô kâ ôcâ ìyĩ lâfâ trá âjũ 'bũlĭ âkpã ìyĩ vō 'ásĩ rī, 'bădrĩ 'dī â'dô 'dĕ'á, drílā rû ìzázó. Ôzō gõ'dá òjílā jăribă âlô kâ ngátá 'bã-tị âlô kâ ôcâ ìyĩ lâfâ rû fũlĭ âkpã ìyĩ vō 'ásĩ rī, â'dô ìyĩ 'dĕ'á drílā rû lâpĕzó. ²⁶ Gõ'dá ôzō Sātánā ôrī âkpã nĩ líndrí ònjí íyíkâ lâdrólĕ òjílā gólĵĩ líndrí ònjí bê rī 'ásĩ rī, 'dĩ gólĵĩ cã lâfá trá âkpã ìyĩ vō 'ásĩ. Ītí rī, kũmũ gólâkâ â'dô 'ĕ'á 'bălĕ âmbâ-âmbâ ró mbârâkâ bê rī íyíkâ ângô tí ró yã? ²⁷ Gõ'dá òjílā ânĭkâ rī ìyĩ bê líndrí ònjí lâdrólĕ òjílā 'ásĩ rī, â'dī fĕ mbârâkâ 'dī nĩ gólĵĩ drí yã? 'Dôvó nĩ ìsũ drĕ tâ 'dī vó lâ dódó, nĩ gō ró tâ-vó ámakâ kĭlĭ mbĭmbĭ. Tã-vó gólĵĩkâ â'dô tâ â'dá'á ânĭ drí kī, ícá kô má drí líndrí ònjí lâdrólĕ òjílā 'ásĩ mbârâkâ drĩ-'bá líndrí ònjí 'dī 'bá yī kâ rī kâ sī. ²⁸ Gõ'dá ôzō pătĩ Líndrí Tândí Ôvârí kâ ôfĕ mbârâkâ nĩ má drí rĵzó líndrí ònjí lâdrólĕ rī, Ôvârí â'dâ tâ trá kī, yī âjô mâ trá 'díyĩ pã 'bá ró, tâlá òjílā ndrī ôrī ró bê kũmũ íyíkâ zĕlé.”

²⁹ Gõ'dá Yēsũ drí úlĭ mănĭgō âzâ âtázó kī, “Ūgũ ícá kô fĭlĭ òjílā gólá fãfã bê rī drí 'bã 'á, nĩ'á ngá gólâkâ ũgũlĭ jó 'ásĩ. Ícã trá ũgũ rī 'dī fãfã lâ drí

* **12:20** 12.20 Úlĭ mănĭgō 'dī 'bá yī, tâ ífĭ lâ kī, Yēsũ ícá kô òjílā gólĵĩ mbârâkâ âkó rī 'bá yī gālĕ dó.

lâvũzō gārḗ fāfā 'bā-lípî 'dī kâ drī sī* gólâ drí 'bā-lípî 'dī òmbézó zâlô síjí rí, gólâ òró gō ícálé filí nĩ'á ngá 'bā-lípî 'dī kâ ùgũlĩ. ³⁰ Má âtâ ânî drí, òzō òjílâ äzâ äâ'dô kô má bê ngá älo ró rí, òjílâ rí 'dī rĩ'á ámâ äjú-'bá-äzĩ 'ì. ³¹⁻³² Má âtâ ânî drí tã pätĩ ró, òzō òjílâ äzâ ò'è tã ònjí äzâ 'bá yí trá Ôvârí rú ngätâ äâtâ úlĩ ònjí Ôvârí rú rí, äâ'dô ícá'á tã ònjí gólâkâ äyéle. Gõ'dá òzō òjílâ äzâ äâtâ úlĩ ònjí má rí gógó Ôvârí drí äjólé úrú lésĩ 'díyĩ pã 'bá ró nõ rú rí, äâ'dô kpá tã ònjí òjílâ rí 'dī kâ äyé'á. Gõ'dá òzō òjílâ äzâ äâtâ úlĩ ònjí trá Líndrí Tándí Ôvârí kâ rú rí, Ôvârí ícá kô tã ònjí òjílâ rí 'dī kâ äyéle, ngbângbânô cälé búúũ ìzätú."

*Tã rĩzó òjílâ pĩpĩsílĩ nĩlĩ úlĩ gólĩyĩ drí rĩ'á âtálâ rí sĩ rí
(Lúkã 6.43-45)*

³³ Gõ'dá Yésũ drí kpá tã âtázó kĩ nĩ rí, "Òzō nĩ òrĩ úlĩ âtálé rí, nĩ ìsũ vó lâ dódó. Òzō nĩ òlê fê lõ'wâ tândí rí ùsúlĩ rí, ní â'dô ùsú'á lâ fê tândí drī. Òzō gõ'dá fê rí 'dī ä'dô fê gólâ ònjí rí ì'dĩ rí, nĩ â'dô lõ'wâ ònjí rí ùsú'á ì'dĩ fê rí 'dī drī. Tã 'dĩ tãsí rí, nĩ â'dô fê nĩ'á lõ'wâ lâ 'ásĩ. ³⁴ Gõ'dá ânî Pãrúsĩ yí, ânî rĩ'á nyé òzō ìnĩ kâtí, tã ìsũ ânî pĩpĩsílĩ 'á rí rĩ'á ònjí ró. Nĩ ä'dô ícá'á tã tândí âtálé íyíkâ ángô tí ró yã? Nĩ ndrê drê, òjílâ rí íyíkâ fí té tã íyĩ pĩpĩsílĩ 'á rí âtálé ì'dĩ. ³⁵ Gõ'dá òjílâ gólĩyĩ tândí ró rí, rí íyíkâ tã tândí ìsúlĩ ì'dĩ. Tã 'dĩ tãsí rí, gólĩyĩ rí úlĩ tândí lõfólé ì'dĩ ìyĩ pĩpĩsílĩ 'ásĩ. Gõ'dá ìtĩ rí, òjílâ gólĩyĩ ònjí rí 'bá yí, gólĩyĩ rí íyíkâ tã ònjí ìsúlĩ ì'dĩ. Tã 'dĩ tãsí rí, gólĩyĩ rí tã ònjí lõfólé ì'dĩ ìyĩ pĩpĩsílĩ 'ásĩ. ³⁶ Gõ'dá má âtâ ânî drí, kâyĩ gólâ Ôvârí drí 'èzó tã-vó òjílâ ndrĩ kâ kílĩ rí tú rí, Ôvârí ä'dô 'è'á tã-vó âníkâ kílĩ úlĩ gólĩyĩ ndrĩ ânî drí âtálé vó lâ ìsũ äkó rí vó ró. ³⁷ Ìtĩ rí, úlĩ âníkâ äzâ 'bá yí ä'dô ä'dálâ kĩ, nĩ 'è tã mbĩ 'ì, gõ'dá úlĩ äzâ 'bá yí ä'dô ä'dálâ kĩ, nĩ 'è tã ányâ 'ì."

*Tã Yésũ drí tã âtázó drĩ-'bá ángĩ Yúdã yí kâ gólĩyĩ gólâ rí ìjĩ 'bá tã lâràkô
'èlé ìyĩ drí rí 'bá yí rú rí
(Márãkô 8.11-12; Lúkã 11.29-32)*

³⁸ Gõ'dá nĩngá sĩ rí, lõ'bĩ ìmbá 'bá äzâ 'bá yí gõ'dá Pãrúsĩ yí bê drí Yésũ rí ùjũzó kĩ, "Tã ìmbá 'bá, ní 'è tã lâràkô gólâ tĩ drí ä'dízó rí ämâ drí, tãlâ mã nĩ ró bê kĩ, pätĩ Ôvârí äjô nĩ nĩ."

³⁹ Gõ'dá Yésũ drí ngázó tã lõgólé òjílâ 'dĩ 'bá yí drí tã lõ äkô gólĩyíkâ yí 'á rí drí kĩ, "Änî òjílâ kâyĩ nõ 'bá yí kâ nõ rĩ'á òjílâ ònjí 'ì. Nĩ ró Ôvârí kô. Nĩ rí ámâ ìjílĩ tã lâràkô 'èlé ânî drí ndrêlé ä'dô tãsí yã? Tã lâràkô gólâ ânî drí 'è'á ndrêlá má sĩ rí ä'dô 'bã'á cé òzō tã lâràkô gólâ Ôvârí drí 'èlé trá äkũ ró tã ängũ 'bá Yónã drí rí kâtí rí ì'dĩ. ⁴⁰ Äkũ ró nã 'bá yí sĩ, ì'bĩ ändrê tã Yónã bê rí, gólâ rí trá ì'bĩ ändrê nã 'á ìtú nã gõ'dá ngácĩ kpá nã. Ä'dô 'bã'á kpá ìtĩ ámâ tãsí. Mã gólâ Ôvârí drí äjólé úrú lésĩ 'díyĩ pã 'bá ró rí ä'dô 'è'á rílĩ ìnyákú 'á ìtú nã gõ'dá ngácĩ kpá nã. ⁴¹ 'Dõvó nĩ ìsũ drê òjílâ Nínĩvê kâ tã lâ. Yónã pã úlĩ Ôvârí kâ bê gólĩyĩ drí rí, drílĩyĩ tã lõzó 'á lâ, gõ'dá gólĩyĩ ädĩ drĩ trá tã ònjí ìyíkâ 'ásĩ.* Ämbã ámakâ lâvũ gārḗ ämbã Yónã kâ drī sĩ. Nĩ lée tã kô úlĩ ámakâ 'á ä'dô tãsí yã? Änî òjílâ kâyĩ nõ 'bá yí kâ nõ, nĩ ndrê drê, kâyĩ gólâ 'èzó tã-vó òjílâ kâ kílĩ rí tú rí, òjílâ Nínĩvê kâ ä'dô ìyĩ ícícíyá 'è'á ânî rú Ôvârí ändrá, tãlâ nĩ gâ vólé trá dó tã lõlé úlĩ ámakâ 'á. ⁴² Gõ'dá nĩ ìsũ drê kpá kúmú ángĩ gólâ òkó ró ä'dó 'bá 'bãdrĩ Sébã kâ

* **12:29** 12.29 Úlĩ mǎnĩgõ 'dĩ tã ífĩ lâ kĩ, mbârãkã Yésũ kâ lâvũ trá gārḗ líndrí ònjí drõzó òjílâ 'ásĩ.

* **12:41** 12.41 Nĩ zĩ tã òjílâ Nínĩvê kâ 'dĩ 'bá yí tãsí búkũ Yónã kâ 'á kápĩtã 3.

drĩlí rí tã lâ.* Gólâ rĩ'á òkó tã nĩnĩ 'bá 'í. Gólâ ângâ trá ânĩlí 'bãdrĩ íyíkâ jējē ró nã lésĩ, nĩ'á kúmú ąngĩ Sólòmō rĩ ndrēlé, tãlâ gólâ ârĩ tã nĩnĩ kúmú Sólòmō kã rōō 'dĩ tã lâ trá, ĩ'dĩ gólâ drĩ ângázó ânĩlí, tãlâ Sólòmō ĩĩmbâ ró yĩ bē tã nĩnĩ íyíkâ 'dĩ sĩ. Āmbâ ámakâ lãvũ gãrã kúmú Sólòmō kã drĩ sĩ. Má âtâ ânĩ drĩ, ânĩ òjĩlã kãyĩ nō 'bá yĩ kã nō, kãyĩ gólâ Ôvãrĩ drĩ 'ězó tã-vó òjĩlã kã kĩlí rĩ tú rĩ, òkó 'dĩ â'dô ícícíyá 'ē'á ânĩ rú Ôvãrĩ ândrá, tãlâ nĩ gã vólé dó tã lēlé má 'á."

Tã âgō-âgō lĩndrĩ ònjĩ kã flĩ kpá ó'dĩ òjĩlã 'á rĩ tãsĩ
(Lúkã 11.24-26)

⁴³ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yēsũ drĩ kpá tã âtázó kĩ, "Ōzō òódrô lĩndrĩ ònjĩ trá òjĩlã 'ásĩ rĩ, lĩndrĩ ònjĩ 'dĩ â'dô nĩ'á lãmú bē vō âgãngbēlē 'ásĩ, nĩ'á vō lōndã bē rĩzó 'á lâ. Ōzō gõ'dá gólâ ũúsú vō kō rĩzó lōvólé 'á lâ rĩ, ⁴⁴ gólâ â'dô tã âtá'á íyĩ nyãányã drĩ kĩ, 'Má â'dô nĩ'á gólé òjĩlã má drĩ âfōzó 'álã sĩ rĩ 'á.' Ōzō òjĩlã 'dĩ ą̂zĩ Lĩndrĩ Tãndĩ Ôvãrĩ kã kō rĩlí íyĩ pĩpĩsĩlí 'á rĩ, lĩndrĩ ònjĩ 'dĩ â'dô òjĩlã 'dĩ pĩpĩsĩlí lâ ũsú'á drē zãã tãkó ĩtĩ. Úkũ 'á lâ trá ngbãngbã, gõ'dá éédē trá tãndĩ ró. ⁴⁵ Gõ'dá lĩndrĩ ònjĩ 'dĩ â'dô nĩ'á lĩndrĩ ònjĩ ònjĩ lâ drĩ lãvũlí gãrã gólãkã drĩ sĩ rĩ 'bá yĩ ądrĩlĩ nĩ-drĩ-lã-rĩ, drĩlĩyĩ ânĩzó flĩ òjĩlã 'dĩ 'á. ĩtĩ rĩ, lĩndrĩ ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ â'dô òjĩlã 'dĩ 'ē'á ònjĩ tētē ró rōō lãvũlí gãrã gólã sĩsĩ rĩ drĩ sĩ. Ā'dô â'dó'á kpá ĩtĩ òjĩlã kãyĩ nō 'bá yĩ kã gólĩyĩ vólé gã 'bá dó tã lēlé má 'á rĩ 'bá yĩ drĩ."

Tã Yēsũ drĩ tã âtázó íyĩ ândrē yĩ tãsĩ íyĩ ądrúpĩ yĩ bē rĩ
(Márãkō 3.31-35; Lúkã 8.19-21)

⁴⁶ Gõ'dá Yēsũ òtĩrĩ rĩ drē zãã tã âtálé ò'bĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ rĩ, ândrē lâ yĩ ądrúpĩ lâ yĩ bē, drĩlĩyĩ âcázó ânĩ'á gólâ rĩ lōndã bē. Drĩlĩyĩ âdrézó ąkpã ĩvĩ 'álã. ⁴⁷ Gõ'dá drĩlĩyĩ òjĩlã ąlô jōzó flĩ jó 'álã, nĩ'á tã âtálé Yēsũ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Ānĩ ândrē yĩ ânĩ ądrúpĩ yĩ bē, gólĩyĩ bē ĩvĩ 'álã, gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ, ní ònĩ ĩyĩ ngálã, tãlã yĩ lē tã âtálé ní bē." ⁴⁸ Gõ'dá Yēsũ drĩ tã-drĩ lōgōzó kĩ nĩ rĩ, "Āmã ândrē íyíkã ą'dĩ ĩ'dĩ âmã ądrúpĩ yĩ bē yã?" ⁴⁹ Gõ'dá Yēsũ drĩ íyĩ drĩ ĩjōzó tã ârĩ 'bá íyíkã 'dĩ 'bá yĩ â'dálé, gõ'dá drĩlã ngãzó tã âtálé kĩ nĩ rĩ, "Nĩ ndrē drē, nō 'bá yĩ rĩ'á âmã ândrē yĩ ĩ'dĩ âmã ądrúpĩ yĩ bē. ⁵⁰ ĩtĩ rĩ, òjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bá tã gólã âmã átã úrú 'álã rĩ drĩ lēlé òjĩlã drĩ 'ēlé rĩ 'bá yĩ 'ēlé ĩ'dĩ rĩ, gólĩyĩ ĩ'dĩ âmã ądrúpĩ yĩ, âmã ĩzó yĩ, gõ'dá âmã ândrē yĩ bē."

13

Í'dígówá órĩ rĩ 'bá kã úlĩ mãnĩgō sĩ rĩ
(Márãkō 4.1-9; Lúkã 8.4-8)

¹ Kãyĩ ąlô-ąlô 'dĩ sĩ rĩ, Yēsũ yĩ drĩ ngãzó 'bã 'dĩ âyélé nĩzó ĩĩmvũ ândrē Gãlĩlãyã kã tĩ 'álã, tãlã yĩ nĩ ró bē rĩlí tólã òjĩlã ĩĩmbálé. ² Gõ'dá òjĩlã drĩ ĩtōzó rĩ'á ânĩlí Yēsũ ngálã. Gõ'dá gólâ ndrē òjĩlã 'dĩ 'bá yĩ bē rú ē'bé'á âcálé dũũ yĩ lãgãtĩ rĩ, drĩlã ngãzó mbálé kōlóngbō 'á rĩlí vũdrĩ. Gõ'dá òjĩlã ò'bĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ âdrézó ĩyíkã ĩĩmvũ ândrē 'dĩ gãrã drĩ lâ 'á. ³ Gõ'dá Yēsũ drĩ ĩtōzó rĩ'á tã ąmbã ązã 'bá yĩ ĩĩmbálé ò'bĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ úlĩ mãnĩgō yĩ sĩ í'dígówá yĩ bē. Gólã kĩ nĩ rĩ, "Kãyĩ ązã sĩ, ąmvú 'wã 'bá ązã drĩ ngãzó nĩlí yĩ drĩ ąmvú 'álã nĩ'á órĩ rĩlí. ⁴ Gõ'dá gólâ òtĩrĩ rĩ órĩ rĩlí rĩ, órĩ ązã 'bá yĩ lô'dē ĩyíkã trá pávó tĩ 'á. Gõ'dá ąrĩwã ânĩ trá ù'dúlã nyãlé. ⁵ Gõ'dá órĩ ązã 'bá yĩ lô'dē ĩyíkã vō gólã rōvō bē ĩnyákú lâ drĩ â'dózó cé fĩnyáwã rĩ 'á. Gõ'dá ĩtĩ rĩ, órĩ lâ drĩ âfōzó mbálé 'wãã'wã, tãlã ĩnyákú â'dó kō fĩfĩ ró.

* 12:42 12.42 Nĩ zĩ tã òkó 'dĩ tãsĩ 1 Kúmú 10 'á.

⁶ Gõ'dá ìtú âfō bê kâlê gbílí-gbílí rî, drílâ ngá-ârú 'dĩ zāzó, drílâ ândrázó 'ílí, gõ'dá drílâ drāzó, tãlâ ínđrīgó lâ fí kô dódó ñnyákú 'á. ⁷ Gõ'dá órĩ âzâ 'bá yí lô'dê ñyíkâ âsōpá ngbũkpũ rî 'bá yí lâfálé 'á. Ítí rî, drílĩyî âfōzó mbálé tãndí ró. Gõ'dá âsōpá 'dĩ 'bá yí drí ngá-ârú 'dĩ 'bá yí vōzó, drílĩyî drāzó. ⁸ Gõ'dá órĩ âzâ 'bá yí lô'dê ñyíkâ ñnyákú tãndí 'á. Drílĩyî mbāzó tãndí ró lõ'wâ 'wãlé cōkpō-cōkpō. Gõ'dá âzâ 'bá yí drí lõ'wâ 'wāzó kámá-âlô, âzâ 'bá yí 'wâ ñyíkâ nyâ'dî-nâ, gõ'dá âzâ 'bá yí 'wâ ñyíkâ nyâ'dî-trá-drĩ-lâ-ngâ-mũdrĩ. ⁹ Gõ'dá òzō nĩ âârí tã bê rî, 'dövó nĩ ârî úlĩ 'dĩ 'bá yí dódó 'bálé ãnĩ drĩ."

*Tã ífí Yésũ drí rĩzó tã ìmbálé úlĩ mǎñgō sī í'dígówá bê rî
(Márākō 4.10-12; Lúkǎ 8.9-10)*

¹⁰ Nĩngá sī, tã ârî 'bá Yésũ kâ rî 'bá yí drí ânĩzó ñyî gólâ ngálâ tã ñjílí gólâ tí kī, "Tãlâ â'dô 'í nĩ drí rĩzó tã ìmbálé òjílâ drí úlĩ mǎñgō sī yã?"

¹¹ Gõ'dá Yésũ drí tã-drĩ lògōzó drílĩyî kī, "Ónyĩ ãnĩ nyãányã trá, tãlâ tã Ôvârí kâ gólâ drí lãpílí òjílâ âzâ 'bá yí drí sī tã tìbê gólâ drí òjílâ 'bāzó rílí kũmũ ñyíkâ zélé rî tãsĩ rî áâ'dâ ró bê ãnĩ drí. Gõ'dá rĩ'á âmbâ-âmbâ ró òjílâ âzâ 'bá yí drí tã 'dĩ 'bá yí nĩzó. ¹² Nĩ ndrê drê, òjílâ gólĩyî tã Ôvârí kâ drí fĩzó gólĩyî drĩ rî, áâ'dô gólĩyî ìmbá'á rōô tã Ôvârí kâ sī. Gólĩyî â'dô 'bã'á tã nĩnĩ bê âmbá. Gõ'dá gólĩyî tã ámakâ drí fĩzó gólĩyî drĩ kô'dáwá rî, tã Ôvârí kâ fĩnyáwá gólĩyî drí nĩlĩ 'dĩ ícá kô gólĩyî pãlé, â'dô 'bã'á cú ítí lōsĩ ákó. ¹³ Má rî tã ìmbálé úlĩ mǎñgō sī í'dígówá bê, tãlâ tã gólĩyî má drí rĩ'á 'èlâ rî, òjílâ âmbá gólĩyî rĩ 'bá ndrêlâ rî 'bá yí âmbê ñyî lĩfĩ kpãákũ, tãlâ ñyî òzó kô ícá ndrêlâ. Ítí rî, gólĩyî ícá kô tã ífí lâ nĩlĩ. Gõ'dá tã má drí rĩ'á átálâ rî, ârî ñyî bê rî, gólĩyî jâ ñyî bí volé, tãlâ ñyî òzó kô ícá ârílâ. Ítí rî, tã lâ fí kpá kô gólĩyî drĩ. 'Dĩ tã ífí gólâ má drí rĩzó gólĩyî ìmbálé úlĩ mǎñgō sī í'dígówá bê rî 'dĩ 'dĩ. ¹⁴ Ítí rî, tã gólâ tã ãngũ 'bá Ísáyã drí átálé trá ákũ ró gólĩyî tãsĩ rî rĩ'á tã pãtĩ 'í, kĩ'á nĩ rî,

'Nĩ â'dô úlĩ ámakâ ârĩ'á, gõ'dá tã lâ ícá kô filí ãnĩ drĩ.

Nĩ â'dô tã gólâ má drí rĩ'á 'èlâ rî ndrê'á, gõ'dá nĩ ícá kô tã ífí lâ nĩlĩ.

¹⁵ Tí òjílâ 'dĩ 'bá yí drĩ lâ yí òró 'bãâ kô âmbâ-âmbâ ró,

gõ'dá gólĩyî òró ñyî bí-'bálé ásũ kô kpãákũ,

gõ'dá òró ñyî kpá lĩfĩ âmbé kpãákũ kô rî,

tí lĩfĩ lâ yí ndrê tã nô trá,

tí bí-'bálé lâ yí ârî tã nô trá,

tí tã ámakâ fĩ nõ trá gólĩyî drĩ.

Gõ'dá gólĩyî âjâ drĩ nõ trá ágólé má ngálâ,

má pã ró gólĩyî bê.'

Ísáyã 6.9-10

¹⁶ "Ãnĩ tã ârî 'bá ámakâ rî 'bá yí, ãnĩ rĩ'á ândrá-tãndĩ bê, tãlâ nĩ nĩ ãnĩ lĩfĩ trá tã ámakâ ndrêlé dódó, gõ'dá nĩ nĩ ãnĩ bí-'bálé kpá trá tã ámakâ ârílí dódó gōzó 'èlâ tãndí ró. ¹⁷ Má âtã ãnĩ drí tã pãtĩ ró, tã ãngũ 'bá dũũ gólĩyî â'dó 'bá ákũ ró nã 'bá yí gõ'dá tã mbĩ 'bá dũũ Ôvârí kâ âzâ 'bá yí bê, gólĩyî lè ñyî trá tákányĩ tã gólĩyî ãnĩ drí rĩ'á ndrêlé ngbãangbãno ãnĩ lĩfĩ sī nõ 'bá yí ndrêlé, gõ'dá gólĩyî ícá kô ndrêlâ. Gólĩyî lè trá kpá tã gólĩyî ãnĩ drí rĩ'á ârílâ ngbãangbãno rî ârílí ñyî bí sī, gõ'dá gólĩyî ícá kpá kô ârílâ."

*Tã Yésũ drí í'dígówá órĩ rĩ 'bá kâ 'dĩ tã ífí lâ â'dázó rî
(Márākō 4.13-20; Lúkǎ 8.11-15)*

¹⁸ Gõ'dá Yésũ drí ìtòzò í'dígówá órĩ rĩ 'bá kâ 'dĩ tã ífí lâ â'dalé. Gólâ kí nĩ rĩ, ¹⁹ "Nĩ ârĩ drě, órĩ gólĩyĩ 'dě 'bá lățĩ 'á rĩ, 'dĩ òjilã gólĩyĩ tã âtĩ-âtĩ tãndĩ kũmũ Ôvârí kâ rĩ tãsí rĩ ârĩ 'bá, gõ'dá tã lâ fí gólĩyĩ drĩ dódó kô. Ítĩ rĩ, Sâtãnã drí ânĩzò úlĩ gólĩyĩ drí ârĩlĩ 'dĩ trólé volé gólĩyĩ pĩpĩsĩlĩ 'ásĩ. ²⁰ Gõ'dá órĩ gólĩyĩ 'dě 'bá ñnyákú rövõ bê rĩ 'á rĩ, 'dĩ rĩ'á òjilã gólĩyĩ tã âtĩ-âtĩ tãndĩ 'dĩ ârĩ 'bá dódó, gõ'dá drĩlĩyĩ tã lězó 'á lâ âyĩkô sĩ. ²¹ Gõ'dá tã lělě gólĩyĩkâ â'dó kô cú mbârâkâ bê rõô. Ítĩ rĩ, úlĩ gólĩyĩ drí ârĩlĩ 'dĩ 'bá yĩ ícá kô rĩlĩ zãã gólĩyĩ pĩpĩsĩlĩ 'á. Gõ'dá òzò kàyĩ ìzã kâ âacã trá rĩ, ngátá òzò óófě lãnõ ònjĩ tětě trá gólĩyĩ drí tã lělě gólĩyĩkâ tãsí rĩ, drĩlĩyĩ tã lělě ìyĩkâ 'dĩ âyézó 'wãã ró. ²² Órĩ gólâ 'dě 'bá ãsõpá ngbũkpũ lâfálé 'á rĩ, 'dĩ rĩ'á òjilã gólĩyĩ tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Ôvârí kâ 'dĩ ârĩ 'bá dódó gõzò tã lělě 'á lâ. Gbõ lé ìtĩ rĩ, gólĩyĩ rĩ'á tã ìsũ bê rõô ngá gólĩyĩ ângó nõ 'á nõ 'bá yĩ tãsí. Ítĩ rĩ, gólĩyĩ lě â'dólé ngá-drĩ âmbá bê. Tã ìsũ gólĩyĩkâ 'dĩ â'dô gólĩyĩ âdó'á. Ítĩ rĩ, tã lělě gólĩyĩkâ Ôvârí 'á 'dĩ drí â'dózó cú ìtĩ lõ'wã âkó. ²³ Órĩ gólâ 'dě 'bá ñnyákú tãndĩ 'á rĩ, 'dĩ rĩ'á òjilã gólĩyĩ tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Ôvârí kâ 'dĩ ârĩ 'bá drĩlĩyĩ tã lězó 'á lâ pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ rĩ 'bá yĩ ì'dĩ. Ítĩ rĩ, âzã 'bá yĩ drí lõ'wã 'wãzò âcálé kãmã-ãlô tã 'ě'ě tãndĩ gólĩyĩkâ sĩ, âzã 'bá yĩ 'wã ìyĩkâ nyâ'dĩ-nâ, gõ'dá âzã 'bá yĩ 'wã ìyĩkâ nyâ'dĩ-ãlô-drĩ-lã-ngã-mũdrĩ."

Í'dígówá Yésũ drí âtálé tã írĩrĩ òngĩ-òngĩ kâ ìfó 'ásĩ rĩ tãsí rĩ

²⁴ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ drí ìtòzò í'dígówá âzã âtálé ò'bĩ 'dĩ 'bá yĩ drí kí, "Tã gólâ Ôvârí drí 'ězò òjilã gólĩyĩ rĩ 'bá ìyĩ kũmũ ìyĩkâ zélé rĩ vó lâ yĩ ndrělé rĩ rĩ'á nõtĩ. Ægò âzã drí ámvú ìyĩkâ 'wãzò, gõ'dá drílã ìfó órĩ tãndĩ rĩzò ámvú ìyĩkâ 'dĩ 'á. ²⁵ Gõ'dá ngáčĩ âzã sĩ, òjilã òtĩrĩ 'bãã ìyĩ ndrĩ â'dú kô'á rĩ, âjú-'bá-âzĩ ámvú lĩpĩ 'dĩ kâ drí ânĩzò kí rĩ ró írĩrĩ ífí rĩlĩ dró ìfó gólâkâ rĩlĩ 'dĩ 'bá yĩ lâfálé sĩ. Gõ'dá drílã ìyĩngá ngãzò lãvũlĩ. ²⁶ Gõ'dá ìfó 'dĩ 'bá yĩ òtĩrĩ 'bãã âfõ'á mbãlé lõ'wã 'wãlé rĩ, gõ'dá írĩrĩ 'dĩ 'bá yĩ drí kpá âfõzò mbãlé 'dũwã ìfó 'dĩ 'bá yĩ bê. ²⁷ Gõ'dá rũ ì'bũ 'bá ámvú lĩpĩ 'dĩ kâ 'dĩ 'bá yĩ ndrě ìyĩ írĩrĩ rĩ 'bá âfõlé ìfó lâfálé sĩ 'dĩ 'bá yĩ bê rĩ, drĩlĩyĩ ngãzò nĩlĩ ámvú lĩpĩ 'dĩ ìjĩlĩ kí, 'Ámbá, ákĩ, ní rĩ fí cé ìfó órĩ ì'dĩ ámvú ánĩkâ 'dĩ 'á kô yã? Gõ'dá írĩrĩ âfõ 'bá 'á lâ rõô 'dĩ 'bá yĩ ùsũ rũ ìyĩkâ ângò lésĩ yã?' ²⁸ Gõ'dá ámvú lĩpĩ 'dĩ drí tã-drĩ lõgõzò drĩlĩyĩ kí, 'Ájú-'bá-âzĩ rĩ ìyĩ írĩrĩ 'dĩ 'bá yĩ nĩ.' Ítĩ rĩ, rũ ì'bũ 'bá gólâkâ 'dĩ 'bá yĩ drí gólâ rĩ ìjĩzò kí, 'Ã'dô bê ìtĩ rĩ, ní lě tã-drĩ trá ãmã drí nĩzò írĩrĩ 'dĩ 'bá yĩ òngĩlĩ volé yã?' ²⁹ Gõ'dá ìtĩ rĩ, ámvú lĩpĩ 'dĩ drí kpá tã-drĩ lõgõzò drĩlĩyĩ kí, 'É'ě, nĩ òngĩ drě kô ngbãângbãno, tãlã nĩ òzò gõ'dá kô ìfó òngĩ kpãã gólĩyĩ bê. ³⁰ Nĩ âyě drě írĩrĩ 'dĩ 'bá yĩ òmbã ró ìyĩ 'dũwã ìfó 'dĩ 'bá yĩ bê cãlé bũũú pará rĩzò ìfó ñólé rĩ 'á. 'Dĩ vósĩ rĩ, má â'dô tã âtã'á lósĩ 'ě 'bá ámãkã rĩ 'bá yĩ drí, gólĩyĩ òngĩ ró ìyĩ drě írĩrĩ 'dĩ 'bá yĩ sĩsĩ, gólĩyĩ òombê ró tũ võ ãlô 'á zãlé lãsĩ sĩ, gõ'dá gólĩyĩ ògõ ró ìfó ñólé 'bãlé ẽró 'á.' "

*Úlĩ mãnĩgõ lățĩ gólâ òjilã Ôvârí kâ drí 'ězò lĩzólé âcálé dũũ rĩ tãsí rĩ
(Márãkõ 4.30-32; Lúkã 13.20-21)*

³¹ Gõ'dá Yésũ drí úlĩ mãnĩgõ âzã âtázó rĩ òjilã gólĩyĩ 'ě 'bá â'dólé òjilã Ôvârí kâ ró rĩ 'bá yĩ tãsí. Gólâ kí, "Lățĩ gólâ Ôvârí drí 'ězò òjilã dũũ 'bãlé lĩzólé â'dólé òjilã ìyĩkâ ró rĩ rĩ'á òzò ãgò âzã gólâ lí'bá ífí ì'dĩ 'bá ámvú ìyĩkâ 'á rĩ kãtĩ. ³² Gbõ lé lí'bá ífí 'dĩ rĩ'á fĩnyáwã ìtĩ rĩ, gõ'dá òtĩrĩ âfõô rĩ, â'dô mbã'á âcálé fě ąngĩ ró. Ítĩ rĩ, áriwã â'dô ìyĩ rĩ'á gárã lâ 'dĩ 'bá yĩ drĩlĩyĩ."

Â'dô â'dó'á kpá ìtí òjílā dā gólīyī rī 'bá áamá wó lóbélé rī 'bá yī drí, gólīyī â'dô 'è'á lízólé dūū ìtí ìzátú."

³³ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū drí kpá úlī mǎnīgō āzā átázó tā ālô-ālô 'dī tāsī. Gólā kī, "Látī gólā Ôvārí drí 'èzó òjílā íyíkā 'bālé lízólé dūū rī kpá rī'á òzō òkó āzā gólā lē 'bá āmbātā íyíkā ākú sī rī 'bélé rī kátí. Gólā â'dô 'à'í-ārá ātrō'á āmbá gōzō ākú ātrólé fínýáwá ìtí dālé 'á lá. Ìtí rī, ākú fínýáwá 'dī drí 'à'í-ārá 'dī 'bāzō àpīlī āmbá."

³⁴⁻³⁵ Yésū rí kō ò'bí ìmbálé cú ìtí úlī mǎnīgō ākó í'dígówá bē. Gólā rī gólīyī ìmbálé úlī mǎnīgō sī í'dígówá bē 'dī, tálā úlī gólā tā àngū 'bá Ôvārí ká drí átálé trá ākú ró Yésū rī tāsī rī nā 'bá yī â'dô ró bē tā pātī rí. Úlī rī 'dī 'bá yī kī,

"Má â'dô tā átá'á ānī drí úlī mǎnīgō sī í'dígówá bē.

Má â'dô tā gólīyī lāpīlī kírí ìtō vō àngó nō ká 'ásī rī 'bá yī â'dá'á ānī drí úlī mǎnīgō sī í'dígówá bē."

Lôngó 78.2

Tā Yésū drí í'dígówá írírí òngí-òngí ká ìfó 'ásī ìfí lá â'dázó rí

³⁶ Nīngá sī, Yésū yī drí ngāzō ò'bí 'dī 'bá yī àyéle tā àrí 'bá íyíkā yī bē nīzō gólé 'bā 'álā. Gō'dá gólīyī cá bē 'bā 'álā rī, tā àrí 'bá gólākā 'dī 'bá yī drí ànīzō ìyī gólā rī ìjílí kī, "Ní â'dá drē í'dígówá ànīkā írírí ìfí ká rílí àmvú ìfó ká 'á 'dī ìtō lá āmā drí." ³⁷ Gō'dá Yésū drí ngāzō í'dígówá 'dī tā ìfí lá â'dalé drílīyī. Gólā kī, "Àgō gólā órī ìfó ká rī 'bá àmvú íyíkā 'á 'dī mǎ gólā Ôvārí drí àjólé ùrú lésī nō ì'dī. ³⁸ Gō'dá àmvú rī gógó íyíkā àngó nō ì'dī. Gō'dá órī ìfó ká 'dī íyíkā òjílā gólīyī 'è 'bá â'dolé òjílā Ôvārí ká ró rī 'bá yī ì'dī. Gō'dá órī írírí ká 'dī íyíkā òjílā gólīyī Sātánā ká ró rī 'bá yī ì'dī. ³⁹ Gō'dá àjú-'bá-āzī gólā órī ònjí írírí ká rī 'bá 'dī íyíkā Sātánā ì'dī. Kàyī ìfó òkó ká 'dī íyíkā kàyī àdūkū àngó nō ká rī ì'dī. Gō'dá lōsī 'è 'bá ngá gólīyī àmvú 'á rī òlélé rī íyíkā mǎlāyíkā Ôvārí ká rī 'bá yī ì'dī.

⁴⁰ "Òzō írírí è'béré tū vō ālô 'á zálé lāsí 'á rī kátí, â'dô rú 'è'á kpá ìtí kàyī àdūkū àngó nō ká sī. ⁴¹ Gō'dá má â'dô mǎlāyíkā ámakā àjó'á. Gólīyī â'dô ànī'á òjílā gólīyī rī 'bá òjílā āzī 'bālé tā ònjí 'èlé rī 'bá yī è'bélé ndrī àngó Ôvārí drí 'bālé nō 'ásī, gō'dá kpá gólīyī ndrī rī 'bá tā ònjí āzā 'bá yī 'èlé rī 'bá yī bē. ⁴² Gō'dá mǎlāyíkā 'dī 'bá yī â'dô gólīyī trō'á vūlī lāsí rǎ'dǎ èdéle Sātánā yī drí rī 'á vélé tólā ngbá. Gólīyī â'dô àwó ngō'á sí-gílí nyānyā bē, ngá lāzé-lāzé ònjí 'dī drí sī. ⁴³ Gō'dá òjílā gólīyī rī 'bá tā mbī Ôvārí ká 'èlé rī 'bá yī, gólīyī â'dô lāgú'á lāgú òzō ìtú kátí àngó ó'dí gólīyī átá Ôvārí ká rī 'álā. Òzō nī â'dô bī bē rī, 'dōvó nī àrí drē úlī ámakā 'dī 'bá yī dódó."

Tā â'dô-â'dô òjílā Ôvārí ká ró rī tā lá drí â'dózó tā àngí ró rí

⁴⁴ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí úlī mǎnīgō āzā átázó rī tā â'dô-â'dô òjílā Ôvārí ká ró rī ká tāsī. Gólā kī, "Tā â'dô-â'dô òjílā Ôvārí ká ró rī ká rī'á nyé òzō àgō āzā gólā nī 'bá ngá gólā lāgí lá drí â'dózó rō òzō dáābō kátí lāpīlī trá vō àmvú ká 'á rī úsúlí rī kátí. Gō'dá gólā ndrē ngá rī 'dī bē rī, drílā lāpízó lá kpá ó'dí vō rī 'dī 'á. Gō'dá drílā ngāzō nī'á gólé yī drí 'bā 'álā, nī'á ngá íyíkā 'bā ká lāzílí gílí ndrī vólé, â'dô ró yī drí â'dózó lāfá bē dūū àgōzō àmvú vō 'dī gílí, â'dô ró bē íyī nyānyā ká ró, gō'dá ngá gólā òzō dáābō kátí 'dī, yī trō ró bē yī drí.

⁴⁵ "Gō'dá â'dô-â'dô òjílā Ôvārí ká ró rī kpá rī'á òzō ngá lāzī 'bá gólā nī 'bá ngá 'dīyí lō'í ká sūsū ró zílí péréle rī lōndā bē gílí rī kátí. ⁴⁶ Gō'dá drílā péréle āzā sūsū ró lāgí lá drí lāvūlī gǎrǎ rī úsúzó. Gō'dá gólā úsú péréle

'dí bê rî, drílâ nîzó ngá íyíkâ lâzîlí gílí ndrî vólé, gō'dá drílâ pérêlê 'dí gîzó yí drí."

Tā Yēsū drí úlî mǎnīgō átázó tā Ôvârí drí ôjílâ íyíkâ êpēzó trólé úrú 'álâ rî tāsî rî

⁴⁷ Gō'dá nîngá sî, Yēsū drí kpá úlî mǎnīgō āzâ átázó kî, "Tā Ôvârí drí 'ēzó ôjílâ íyíkâ êpēlé trólé úrú 'álâ rî rî'á nyé ôzō ì'bî 'bê 'bá āzâ 'bá yî nî 'bá ì'bî 'bêlé áyágá 'álâ ìmbá sî gō'dá drílîyî ì'bî tî úrúzó dūú ìmbá íyíkâ 'dí 'á rî kâtí. ⁴⁸ Gō'dá drílîyî gōzó ìmbá 'dí âsélé ìvî ángálángâ drî 'álâ. Gō'dá drílîyî ì'bî gólîyî tǎndí rî yî êpēzó 'bǎlé bǎgā 'á, gō'dá ngá lédrê-lédrê ònjí rî 'bá yî êpēzó vúlî vólé. ⁴⁹ Â'dô 'ē'á rú 'élé kpá ítí kǎyî ǎdükü āngó nō kâ sî. Mǎlāyíkâ Ôvârí kâ â'dô ìyî ânî'á ôjílâ gólîyî ònjí rî 'bá yî lâfálé lâ cǎlé ôjílâ gólîyî tǎndí rî 'bá yî rú sî. ⁵⁰ Ítí rî, áâ'dô ôjílâ ònjí 'dí 'bá yî trô'á vúlî lâsî 'á. Tólâ gólîyî â'dô āwó ngô'á sî-gílí nyānyā bê ngá lâzé-lâzé lâsî kâ 'dí drí sî."

⁵¹ Gō'dá Yēsū drí tā ìjízó tā ârí 'bá íyíkâ 'dí 'bá yî tî kî, "Tā 'dí 'bá yî fî trá ânî drî yā?" Gō'dá drílîyî tā 'dí drî lâ kōzó kî, "Āwô, tā 'dí 'bá yî fî trá āmâ drî." ⁵² Gō'dá Yēsū drí kpá tā átázó drílîyî kî nî rî, "Rî'á tǎndí ró ôzō â'dô trá ítí rî, tǎlâ lâ'bî ìmbá 'bá gólâ tā Ôvârí kâ ìlî 'bá gō'dá drílâ gōzó rílî kǔmū Ôvârí kâ zélé rî, gólâ rî'á nyé ôzō 'bǎ-lípî gólâ ngá tǎndí ó'dí íyíkâ lôfô 'bá ngá tǎndí ǎkû bê vō gólâ drí lâpízó lâ rî 'ásî tā tǎndí 'ēzó ì'dî sî lâ yî rî kâtí. Gólâ â'dô tā Ôvârí drí â'dalé ǎkû ró rî 'bá yî ìlî'á tā Ôvârí drí â'dalé ngbāngbānō rî 'bá yî bê."

⁵³ Nîngá sî, Yēsū ndê bê tā ìmbâ íyíkâ úlî mǎnīgō sî 'dí 'bá yî rî, drílâ ngāzó nílî vólé nîngá sî.

Tā ôjílâ Yēsū rî nyānyā kâ rî 'bá yî drí vólé gāzó dó tā lēlé gólâ 'á rî (Márākō 6.1-6; Lúkǎ 4.16-30)

⁵⁴ Gō'dá nîngá sî rî, Yēsū drí ngāzó nî'á gólé jǎribǎ ìyî nyānyā kâ Nǎzārétā rî 'álâ. Gō'dá gólâ cǎ bê tólâ rî, drílâ nîzó fílî jó tā Ôvârí kâ ârí kâ 'álâ, rî'á ôjílâ ìmbálé. Ítí rî, ôjílâ ârí ìyî tā gólâ drí rî'á ìmbálâ 'dí 'bá yî bê rî, tî lâ ìyî drí â'dízó. Gō'dá drílîyî ngāzó tā átálé Yēsū rú kî, "Āgô nō úsû íyíkâ tā nîñî rōô mbârākâ bê rîzó tā lârákô 'élé nō â'dô 'ásî yā? ⁵⁵ Mǎ nî gólâ trá tǎndí ró. Gólâ ì'dî āgô gólâ rî 'bá ngá édélé fê 'ásî rî mvá lâ ì'dî. André lâ Mǎrîyā ì'dî. Gō'dá âdrúpî lâ yî ì'dî Yākóbā, Yōsépā, Símónā gō'dá kpá Yúdǎ. ⁵⁶ Gō'dá ízó lâ yî ndrî 'dó rî'á ìyî āmá bê nōngá. Gō'dá gólâ â'dô rú jǎ'á â'dolé tā nîñî 'dí 'bá yî bê rōô gō'dá kpá mbârākâ bê rōô 'dí íyíkâ ángô tí ró yā?" ⁵⁷ Ítí rî, ôjílâ 'dí 'bá yî drí â'dózó ǎwǎ ró Yēsū bê, Gō'dá drílîyî Yēsū rî gāzó dó ìfî ìmbá 'bá ró. Gō'dá ítí rî, Yēsū drí ngāzó tā átálé drílîyî kî, "Órî tā ǎngū 'bá ìnjîlî ìnjî vō 'ásî ndrî. Gō'dá cé ôjílâ 'bǎdrî gólâ rî nyānyā kâ rî 'bá yî gō'dá ôjílâ 'bǎ-tî gólákâ rî kâ rî 'bá yî bê ìnjî ìyî gólâ kô." ⁵⁸ Tǎlâ tā lē ǎkô ôjílâ 'dí 'bá yî kâ tāsî rî, gólâ 'é tā tî drí â'dízó rî 'bá yî kô āmbá 'bǎdrî íyíkâ 'dí 'á nîngá.

14

Tā ôdrǎ Yōwánî bǎbātízî 'ē 'bá ró rî kâ tāsî rî (Márākō 6.14-29; Lúkǎ 9.7-9)

¹ Kǎyî nǎ 'bá yî sî rî, Ēródē Ānítípā ì'dî kúmú ǎngî 'î 'bǎdrî Gǎlîláyā kâ drîlî. Gō'dá drílâ rîzó tā lârákô Yēsū drí rî'á 'elâ rî 'bá yî tā lâ yî árîlî.

² Gō'dá Ēródē ârí tā lârákô 'dí 'bá yî tā lâ bê rî, gólâ drí tā átázó Yēsū rî

tāsī tā lōgō 'bá íyíkà rī 'bá yī drī kī, Yēsū āā'dō pātī Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī ī'dī. Gólá ōlídri trá ó'dí ōdrā 'ásī mbārākā bē. Ī'dī gólá drī â'dózó cú mbārākā bē rízó tā lārākō 'dī 'bá yī 'ēlé 'dī.

³⁻⁵ Nī ndrē drē, tā gólá ōdrā pá âsé 'bá Yōwánī drī rī ī'dī nō. Sísí rī, kúmú Ēródē drī âdrúpī lâ Fílīpō rī ōkó rú bē Ēródíyā rī drī izázó. Gō'dá drílā ōkó 'dī pázó âdrúpī lâ drīgá sī trólé yí drī ōkó ró. Gō'dá Yōwánī ndrē tā Ēródē drī 'ēlé 'dī bē rī, gólá drī gōzó tā lōgōlé Ēródē drī kī, “Â'dó kō tā mbī ró ní drī ōkó pázó ânī âdrúpī drīgá sī.” Gō'dá Ēródē ârī tā Yōwánī drī átálé yí drī 'dī bē rī, drílā ngāzó āwā ró Yōwánī bē 'ēzó gólá rī fūlī. Gō'dá Ēródē 'ē bē Yōwánī rī fūlī rī, gólá drī â'dózó ūrī ró tā ĩsū ōjílā Yúdā yí ká rī 'bá yí ká tāsī, tálā gólá nī trá kī, ōjílā Yúdā yí ká rī 'bá yí nī ĩyī trá kī Yōwánī ā'dō rī'á tā āngū 'bá 'ī. Tā 'dī tāsī rī, gólá 'bāá tā kō Yōwánī rī fūzó, gō'dá gólá drī tā 'bāzó Yōwánī rī ârúzó ōmbélé 'bālē gānīmā 'á. ⁶ Nīngá sī, kâyī Ēródē rī tīzó 'á lâ rī âcā bē rī, gólá drī kārāmā āngī 'ēzó. Gō'dá gólá drī ōjílā āngī āngī āzízó dūū ânīlī kārāmā 'dī 'á. Gō'dá drílā tā 'bāzó Ēródíyā rī mvá ānjó drī āndú tōzó ūmú 'dī 'bá yī āndrá. Gō'dá izámvá 'dī drī āndú tōzó sūsū ró lāvūlī kōrō gólīyī āndrá. Āndú gólākā tōlé 'dī tā lâ drī sūzó kúmú Ēródē rú rōō. ⁷ Tā rī 'dī tāsī rī, kúmú Ēródē drī lātrírī ĩtrízó izámvá 'dī drī kī, ngá tībē gólá drī zīlī yí tī sī rī, yí ā'dō ngá rī 'dī fē'á gólá drī.

⁸ Gō'dá Ēródē rī ōkó drī gōzó ngá íyī mvá drī 'ē'á zīlā Ēródē tī 'dī â'dalé íyī mvá drī. Gō'dá izámvá 'dī drī gōzó tā átálé Ēródē drī kī, “Ōnī nī'á Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī drī lâ āgálé njíyá 'bālē tábígá drī ājílī má drī nōlé.” ⁹ Gō'dá Ēródē ârī ūlī 'dī 'bá yí bē rī, gólá drī gōzó â'dólé tā ĩsū ró ūlī 'dī 'bá yí tāsī. Gō'dá lātrírī gólá drī ĩtrílī ūmú 'dī 'bá yí āndrá 'dī tāsī rī, drílā tā-drī lēzó ngá izámvá 'dī drī lēlé 'dī fēzó drílā. ¹⁰ Nīngá sī rī, Ēródē drī ājú 'bū 'bá íyíkà rī 'bá yí jōzó nī'á gānīmā 'álā Yōwánī rī drī āgálé njíyá, drī lâ âtrólé tábígá drī. ¹¹ Gō'dá gólīyī āgā Yōwánī rī drī bē rī, drílīyī âtrōzó lâ tábígá drī, ânī'á fēlá izámvá 'dī drī. Gō'dá izámvá 'dī drī trōzó lâ nī'á fēlá āndré lâ drī. ¹² 'Dī vósī rī, tā ârī 'bá Yōwánī ká rī 'bá yí drī ânízó ĩyī Yōwánī rī āvō ālī 'dī trólé nī'á 'bālā 'bú 'á. Gō'dá drílīyī nīzó kpá nī'á tā lâ átálé Yēsū drī.

*Tā Yēsū drī ngá nyānyā fēzó ōjílā dūū drī rī
(Márākō 6.30-44; Lúkã 9.10-17; Yōwánī 6.1-14)*

¹³ Gō'dá Yēsū ârī bē Yōwánī rī ōdrā tā rī, drílā ngāzó nīlī mbālē kōlóngbō 'á nī'á ĩmvú āndré Gālíláyā ká 'dī drī lâ mbālē, tálā yí nī ró bē vō gólá ōjílā ākó rī ūsúlī rízó 'á lâ. Gō'dá ōjílā ârī ĩyī tā bē kī'á nī rī, Yēsū ngá trá 'ē'á nīlī kōlóngbō sī rī, drílīyī ngāzó jārībā ĩyíkà áyéle lāvūzó sísí 'álā pá sī ĩmvú āndré 'dī gārā drī lâ 'ásī, nī'á vō gólá Yēsū drī 'ēzó nīlī 'á lâ rī 'á. ¹⁴ Gō'dá Yēsū câ bē tólā rī, drílā âfōzó kōlóngbō 'ásī. Drílā ō'bí tīlīlī ndrēzó. Gō'dá gólá ndrē ō'bí 'dī 'bá yí bē rī, gólīyī izā drī gāzó gólá rú, gō'dá drílā gólīyī ngá lāzé bē rī 'bá yí édézó ngá lāzé íyíkà 'ásī. ¹⁵ Gō'dá câ bē lānjátúlī bē rī, lājó'á Yēsū ká drī ânízó Yēsū ngálā tā ĩjílī gólá tī kī, “Nōō gō'dá trá vō āgāngbēlé 'ī nō, ĩtú gō'dá trá 'ē'á fīlī. Ní jō ō'bí nō 'bá yí ākpā nōtī, ōnī ró ĩyī bē, nī'á ngá nyānyā lōndālé vō mvá āzā 'bá yí ōjílā bē rī 'ásī ĩyī drī nyālē.” ¹⁶ Gō'dá Yēsū drī gōzó tā-drī lōgōlé lājó'á íyíkà 'dī 'bá yí drī kī nī rī, “Â'dó kō îcā-îcā ró drílīyī nīzó ngá nyānyā lōndālé ĩyī drī nyālē. Ânī nyānyā, nī fē ngá nyānyā gólīyī drī nyālē.” ¹⁷ Gō'dá lājó'á 'dī 'bá yí drī

tā-drī lôgōzó Yésū drí kī, “Āmā kó cé rī'á āmbātā bê nĭ gō'dá ĭ'bĭ mvá bê kpá rĭ.”

¹⁸ Nĭngá sĭ, Yésū drí tā átázó drĭlĭyĭ kī, “Nĭ âjĭ ngá nyānyā rĭ gógó 'dĭ 'bá yĭ má ngáá nōlé.” Gō'dá drĭlĭyĭ trōzó lâ fĕlé Yésū drí. ¹⁹ Gō'dá ĭtĭ rĭ, Yésū drí tā átázó ō'bĭ 'dĭ 'bá yĭ drĭ kī nĭ rĭ, gólĭyĭ ōrĭ vŭdrĭ ōmā drĭ. Gólĭyĭ rĭ bê vŭdrĭ rĭ, gólâ drĭ āmbātā nĭ 'dĭ trōzó ĭ'bĭ rĭ 'dĭ bê yĭ drĭgá gō'dá vō ndrĕzó 'bŭū 'álâ, drĭlâ rātāā 'ĕzó Ōvārĭ drĭ ngá nyānyā 'dĭ 'bá yĭ tāsĭ. Gō'dá drĭlâ āmbātā 'dĭ 'â lâ pĭzó ĭ'bĭ 'dĭ 'bá yĭ bê. Nĭngá sĭ, drĭlâ trōzó lâ fĕlé lâjō'bá íyĭkâ 'dĭ 'bá yĭ drĭgá, gō'dá lâjō'bá 'dĭ 'bá yĭ drĭ trōzó lâ lânjĭlĭ ō'bĭ 'dĭ 'bá yĭ drĭ. ²⁰ Drĭlĭyĭ nyāzó lâ, ngá nyānyā 'dĭ drĭ gólĭyĭ ícázó. Gō'dá lâjō'bá 'dĭ 'bá yĭ drĭ ngá nyānyā āmbŭkŭ lâkĭ 'bá rĭ ĕ'bézó ívō 'ásĭ dŭūdŭ zālō mŭdrĭ-drĭ-lâ-ngâ-rĭ. ²¹ ĭtĭ rĭ, ōjĭlâ gólĭyĭ ngá 'dĭ 'bá yĭ nyā 'bá rĭ rĭ'á ĭyĭ kŭtŭ-nĭ. 'Dĭŭ ōlâ cé āgō ĭ'dĭ. Gō'dá ōlâá ōkó 'dĭyĭmvá bê kō.

*Tā Yésū drĭ âcĭ tōzó ĭmvŭ ândrĕ drĭ sĭ rĭ
(Márākō 6.45-52; Yōwánĭ 6.15-21)*

²² Gō'dá kôró tā 'dĭ vósĭ rĭ, Yésū drĭ tā átázó lâjō'bá íyĭkâ 'dĭ 'bá yĭ drĭ kī nĭ rĭ, gólĭyĭ ōmbâ kōlóngbō 'á lâvŭlĭ sĭsĭ 'álâ, nĭ'á gōlé 'á'á lé drĭ ĭmvŭ ândrĕ 'dĭ kâ āzâ lésĭ rĭ 'á. Yĭ drĕ rĭ'á tākō, tâlâ yĭ lĕ ō'bĭ 'dĭ 'bá yĭ jōlé zālō sĭsĭ, gólĭyĭ ōnĭ ró bê gōlé ĭyĭ drĭ 'bâ 'ásĭ. ²³ Gō'dá Yésū jō ō'bĭ 'dĭ 'bá yĭ bê ndrĭ, nĭ'á gōlé ĭyĭ drĭ 'bâ 'ásĭ rĭ, drĭlâ gōzó mbâlĕ únĭ drĭ 'álâ, nĭ'á rātāā 'ĕlé. Gólâ drĭ rĭzó élĕ únĭ drĭ 'á tólâ rātāā 'ĕlé ngácĭ 'dĭ sĭ. ²⁴ Gō'dá lâjō'bá Yésū kâ 'dĭ 'bá yĭ ōtĭrĭ nĭ jĕjĕ ró ĭmvŭ ândrĕ 'dĭ ĭtó 'â lâ 'á rĭ, kăgŭmăă ândrĕ drĭ ĭtōzó rĭ'á âsĭlĭ ōnjĭ ró. ĭtĭ rĭ, kăgŭmăă 'dĭ drĭ rĭzó ĭmvŭ ândrĕ 'dĭ drĭ lâ ĭyálĕ kăgbâ-kăgbâ. ĭmvŭ rĭ 'bá rŭ ĭyálĕ 'dĭ drĭ rĭzó rŭ sĭlĭ kōlóngbō rŭ. Drĭlâ rĭzó kōlóngbō ĭyálĕ ōnjĭ tĕtĕ ró.

²⁵ Gō'dá ōtĭrĭ cāā 'bōlōwá āwó sĭ rĭ, Yésū drĭ ngāzó rĭ'á nĭlĭ lâjō'bá íyĭkâ 'dĭ 'bá yĭ ngálâ ĭmvŭ drĭ sĭ. ²⁶ Gō'dá lâjō'bá gólâkâ 'dĭ 'bá yĭ ndrĕ ĭyĭ gólâ bê rĭ'á ânĭ'á ĭmvŭ drĭ sĭ rĭ, ũrĭ drĭ gāzó gólĭyĭ rŭ. Gō'dá drĭlĭyĭ ngāzó trĕlé tā átâ bê kĭ, “Wŭúwŭ, 'dĭŭ āvō lĭndrĭ 'ĭ rĭ 'bá ânĭlĭ 'dĭ!”

²⁷ Yésū ârĭ tā gólĭyĭkâ átálĕ 'dĭ bê rĭ, gō'dá kôró drĭlâ ngāzó tā átálĕ drĭlĭyĭ kĭ nĭ rĭ, “Nĭ 'ĕ ũrĭ kō. Nōô mâ Yésū ĭ'dĭ.” ²⁸ Gō'dá Pĕtĕrō drĭ gōzó tā-drĭ lôgólĕ Yésū drĭ kĭ nĭ rĭ, “Kŭmŭ, ōzō 'dĭŭ ā'dô fĭ pătĭŭ nĭ ĭ'dĭ rĭ, 'dōvó ní zĭ mâ nĭlĭ ní ngálâ ĭmvŭ drĭ sĭ.” ²⁹ Gō'dá Yésū drĭ tā átázó Pĕtĕrō drĭ kĭ nĭ rĭ, “'Dōvó ní ânĭ.” Gō'dá Pĕtĕrō drĭ ârĭzó kōlóngbō 'ásĭ nĭlĭ Yésū ngálâ ĭmvŭ drĭ sĭ. ³⁰ Gō'dá Pĕtĕrō ōtĭrĭ rĭ nĭlĭ rĭ, gólâ drĭ ĭĭfĭ jâzó vō ndrĕlé gārâ drĭ. ĭtĭ rĭ, gólâ ũsŭ kăgŭmăă rĭ 'bá ĭmvŭ drĭ ĭyálĕ 'dĭ vō lâ bê rĭ, kôró ũrĭ drĭ gāzó gólâ rŭ. Gō'dá drĭlâ ĭtōzó rĭ'á lĕtĕlé nĭ'á ĭmvŭ zĕ 'álâ. Gō'dá drĭlâ ngāzó trĕlé kĭ, “Kŭmŭ, ní pâ mâ!” ³¹ Gō'dá kôró Yésū drĭ ĭyĭ drĭ ĭjōzó 'wāā Pĕtĕrō rĭ lôkózó âsĕlé gólâ ōzó lĕtĕ kō. Gō'dá drĭlâ ngāzó tā átálĕ Pĕtĕrō drĭ kĭ, “Tā lĕlĕ ánĭkâ má 'á rĭ cé fĭnyáwá ĭtĭ ā'dô tāsĭ yā? Nĭ rĭ tā ĭsŭlĭ rĭ rĭ ā'dô tāsĭ yā?”

³² Gō'dá Pĕtĕrō yĭ Yésū bê drĭ ngāzó ĭyĭ mbâlĕ kōlóngbō 'á. ĭtĭ rĭ, gólĭyĭ fĭ bê kōlóngbō 'á rĭ, kôró kăgŭmăă 'dĭ drĭ âdrĕzó. ³³ Gō'dá lâjō'bá gólĭyĭ ndrĭ kōlóngbō 'dĭ 'á 'dĭ 'bá yĭ ndrĕ ĭyĭ tā gólĭyĭ rŭ 'ĕ 'bá 'dĭ 'bá yĭ bê rĭ, drĭlĭyĭ ngāzó Yésū rĭ ĭnjĭlĭ úlĭ átâ-átâ bê kĭ, “Pătĭŭ nōô rĭ'á Ōvārĭ rĭ mvá ĭ'dĭ.”

*Tā Yésū drĭ ngá lâzé 'bá ĕdézó ngá lâzé ĭyĭkâ 'ásĭ 'bădrĭ zĭlĭ Gĕnĕsārĕtĕ
rĭ 'álâ rĭ
(Márākō 6.53-56)*

³⁴ Nīngá sī, Yésū yī mbā bē līmvū ândrê 'dī drī lâ rī, drīlīyī nīzō cālê 'bãdrī gólâ zīlī Gēnēsārētē rī 'álâ. ³⁵ Gō'dá òjílâ tólâ nã 'bá yī ârī ìyī tã bē kī'á nī rī, Yésū ââcâ trá rī, drīlīyī ngãzō tã lâ 'bãlé òjílâ gólīyī vō 'dī kã 'dī 'bá yī drī ârīlī ndrī, gólīyī ââjī ró òjílâ gólīyīkã ngá lâzé bē rī 'bá yī Yésū ngálâ. ³⁶ Gō'dá áâjílī bē òjílâ gólīyī ngá lâzé bē 'dī 'bá yī Yésū ngálâ rī, òjílâ gólīyī òjílâ ngá lâzé bē 'dī 'bá yī âjī 'bá rī yī drī gōzō rú'ba lô'bãlé Yésū rú kī, "Ní âyê òjílâ ngá lâzé bē 'dī 'bá yī òdō ìyī cé ítá tī áníkã ì'dī, ngá lâzé gólīyīkã â'dô rú ndē'á." Gō'dá Yésū drī tã gólīyīkã 'dī drī lâ lēzō. Ítí rī, gólīyī ndrī ítá tī Yésū kã dō 'bá rī yī, ngá lâzé gólīyīkã drī rú ndēzō.

15

*Tã Yésū drī tã âtázó lâ'bí Yúdã yí kã tãsī rī
(Márãkō 7.1-13)*

¹ Gō'dá nīngá sī rī, Pãrúsī âzâ 'bá yī gō'dá lâ'bí Yúdã yí kã ìmbá 'bá âzâ 'bá yī bē drī ânīzō Yērōsálémã lésī, ânī'á ícíciyá 'èlé Yésū rú. Gō'dá drīlīyī tã ìjízó Yésū tī kī, ² "Lãjó'ba áníkã rī 'bá yī rī ìyī kô lâ'bí âmã á'biyá yí kã 'èlé ndrī â'dô tãsī yã? Ní ndrê drē, gólīyī òlê trá ngá nyãlé rī, gólīyī rī kô ìyī drī jílī lätī mbī sī lâ'bí âmákã rī vó ró." ³ Gō'dá Yésū drī tã-drī lōgōzō drīlīyī kī, "Tãlâ â'dô 'ì ânī drī rīzō tã 'bã'bã Ôvârí kã 'èlé kô tã lâ'bí âníkã rī 'bá yí kã 'è'è lâ sī yã? ⁴ Ní ndrê drē, Ôvârí 'bã tã trá kī nī rī, 'Ní ìnjī ânī átá yí ânī ândrê bē. Gō'dá òzō òjílâ âzâ ò'è 'dásí átá lâ rú ngátá ândrê lâ rú yã rī, áâ'dô òjílâ rī 'dī fū'á vólé.' ⁵⁻⁶ Gō'dá nī rī tã ìmbálé kī nī rī, òzō òjílâ âzâ ââ'dô ngá âzâ 'bá yí bē ícálé fêlé ìyī átá rī pãzō ìyī ândrê bē gō'dá sīsī gólâ âtã tã trá ngá 'dī 'bá yí â'dô trá fêlé ngá fêfê ró Ôvârí drī rī, ítí rī, ícã gō'dá kô gólâ drī ngá rī 'dī fêzō ìyī átá yí drī ìyī ândrê bē. Ítí rī, lâ'bí 'dī 'è'è lâ sī rī, nī njī lätī trá gólâ drī átá lâ rī ìnjīzō kô ândrê lâ bē. Tã 'dī tãsī rī, nī njã tã 'bã'bã Ôvârí kã rī trá ânī drī gōzō tã lâ'bí ânī nyãányã kã rī kã 'èlé ì'dī. ⁷ Ânī gólīyī â'dó 'bá tã ìsū bē rī nô 'bá yí, úlī gólâ Ôvârí drī âtálé tã ângū 'bá Ísáyã sī ânī tãsī rī, rī'á mbī. ⁸ Gólâ kī, 'Òjílâ nô 'bá yí rī ìyī âmã ìnjīlī cé ìyī tī sī, gō'dá gólīyī lēé kô tã âmákã 'èlé ìyī pīpīsílī sī.

⁹ Gólīyī rī âmã ìnjīlī tã ífī âkó, tãlâ gólīyī rī lâ'bí ìyīkã òjílâ mvá kã rī ìmbálé ì'dī tã 'bã'bã âmákã Ôvârí kã rī vō lâ 'á.' "

Ísáyã 29.13

*Ngá gólīyī rī 'bá òjílâ 'bãlé â'dólé ònjī ró Ôvârí rī līfī drī 'á rī
(Márãkō 7.14-23)*

¹⁰ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū drī ò'bí gólīyī rú è'bé 'bá gólâ lãgátī rī 'bá yí âzízó ânīlī yí ngálâ. Gō'dá drīlâ tã âtázó gólīyī drī kī, "Ní ârī úlī má drī 'è'á âtálâ ânī drī nô, gō'dá tã lâ òfī ânī drī dódó. ¹¹ Ngá gólâ fī 'bá òjílâ sī-'bálé 'ásī rī, rī kô òjílâ 'bãlé â'dólé ònjī ró Ôvârí rī līfī drī 'á. Gō'dá ngá gólâ rī 'bá zãâ lãpî-lãpî ró òjílâ pīpīsílī 'á rī, rī nī rī'á òjílâ 'bãlé â'dólé ònjī ró Ôvârí rī līfī drī 'á."

¹² Nīngá sī, lãjó'ba Yésū kã rī 'bá yí drī rú êsézó ânyī gólâ lãgátī. Gō'dá drīlīyī tã ìjízó gólâ tī kī, "Ní nī trá kī'á nī rī, úlī ní drī âtálé 'dī 'bá yí 'bã Pãrúsī yí trá â'dólé âwã ró ní bē yã?"

¹³ Gõ'dá Yésũ drí tã-drĩ lógõzó drílĩyĩ úlĩ mǎnĩgõ sĩ kĩ, “Ngá-ǎrú ndrĩ gólĩyĩ ámá átá úrú 'alá rĩ drĩ ì'dílí nĩ kò'dáwá rĩ, áá'dò ângí'á lâ vólé òmvorè lâ 'ásĩ. ¹⁴ Nĩ âyè drè Pǎrúsĩ 'dĩ 'bá yĩ. Gólĩyĩ rĩ'á òzõ òjilǎ gólĩyĩ lĩfĩ ãkó lé 'bá tìbè rĩ 'bá ìyĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ lĩfĩ ãkó lé 'bá ró rĩ 'bá yĩ sèlé rĩ kátí. Á'dò ìcá'á fĩ trá òjilǎ gólá lĩfĩ ãkó rĩ drĩ ìyĩ ãzĩ-ãzĩ rĩ sèzó yǎ? Ícá kò. Òzõ gólá òsè ìyĩ ãzĩ-ãzĩ trá rĩ, gólĩyĩ kpǎrǎtĩ á'dò 'dè'á ìyĩ 'bú ândrè fĩfĩ ró rĩ 'á.”

¹⁵ Gõ'dá Pétèrõ drí gõzó tã átalé Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ á'dá drè úlĩ mǎnĩgõ ngá gólá rĩ 'bá òjilǎ 'bǎlé á'dólé ònjí ró Ôvǎrĩ rĩ lĩfĩ drĩ 'á rĩ tǎsĩ rĩ tã ífĩ lâ ãmá drĩ.”

¹⁶ Ítĩ rĩ, Yésũ drí tã lógõzó âmbâ-âmbâ ró lǎjõ'bá ìyĩkâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ, “Tã nõ fĩ drè zǎâ ãnĩ drĩ kò yǎ? ¹⁷ Nĩ nĩjĩ kò kĩ'á nĩ rĩ, ngá gólá fĩ 'bá òjilǎ tĩ 'ásĩ rĩ, rĩ ìyĩkâ nĩlĩ òjilǎ 'á 'á, gõ'dá drilǎ âfõzó vólé rú'bá 'ásĩ yǎ? Ngá gólá òjilǎ drĩ nyǎlé rĩ ìcá kò gólá rĩ ìzǎlé Ôvǎrĩ rĩ lĩfĩ drĩ 'á. ¹⁸ Gõ'dá ngá gólá âfõ 'bá òjilǎ tĩ 'ásĩ rĩ, 'dĩ ngá gólá âfõ 'bá tã ìsũ gólákâ 'ásĩ rĩ ì'dĩ. 'Dĩ ngá gólá rĩ 'bá òjilǎ ìzǎlé Ôvǎrĩ rĩ lĩfĩ drĩ 'á rĩ ì'dĩ. ¹⁹ Nĩ ndrè drè, tã ìsũ ònjí gólá rĩ 'bá òjilǎ ãzǎ 'bǎlé òjilǎ ãzĩ fũlĩ, ngátá gólá rĩ 'bǎlé âyĩlĩ 'dǎzĩ rĩ òkó bè ngátá 'dǎzĩ rĩ ágó bè, ngátá gólá rĩ 'bǎlé âvè 'èlé, ngátá gólá rĩ 'bǎlé ngá òjilǎ ãzĩ kâ ùgũlĩ, ngátá gólá rĩ 'bǎlé ònjõ ádólé òjilǎ ãzĩ rú, ngátá gólá rĩ 'bǎlé úlĩ ònjí átalé òjilǎ ãzĩ rú yǎ rĩ, tã ìsũ ònjí 'dĩ 'bá yĩ rĩ âfõlé òjilǎ rĩ 'dĩ pĩpĩsĩlĩ lâ 'ásĩ. ²⁰ 'Dĩ ngá gólĩyĩ rĩ 'bá òjilǎ 'bǎlé á'dólé ònjí ró Ôvǎrĩ rĩ lĩfĩ drĩ 'á rĩ 'bá yĩ ì'dĩ. Ítĩ rĩ, ngá nyǎnyǎ drĩ jĩjĩ látĩ mbĩ 'ásĩ rĩ ãkó rĩ 'bǎá òjilǎ kò á'dólé ònjí ró Ôvǎrĩ rĩ lĩfĩ drĩ 'á.”

Tã Yésũ drĩ mvá ãnjõ òkó ãzǎ òjilǎ lídí ró rĩ kâ êdézó rĩ (Márǎkõ 7.24-30)

²¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yésũ yĩ drí ngǎzó võ 'dĩ âyélé lǎjõ'bá ìyĩkâ 'dĩ 'bá yĩ bè nĩzõ 'bǎdrĩ gólá ãnyĩ jǎrĩbǎ Tírǎ kâ Sídónǎ kâ bè rĩ lǎgátĩ rĩ 'álá. ²² Gõ'dá gólĩyĩ câ bè tólá rĩ, òkó ãzǎ òrĩ Kǎnǎnǎ kâ 'ásĩ gólá rĩ 'bá 'bǎdrĩ 'dĩ 'á rĩ drí ãnĩzó áwó ngólé Yésũ drí rú'bá lô'bǎ-lô'bǎ sĩ kĩ, “Kúmú Yésũ, Dǎwúdí rĩ ózõwá, ní ndrè ámá ìzǎ! Mvǎ ãnjõ ámákâ, gólá cú rĩ'á líndrĩ ònjí bè. Líndrĩ ònjí 'dĩ rĩ gólá rĩ ìkpókpólólé rõò. Nĩ pâ gólá!” ²³ Gõ'dá Yésũ lógõ tã òkó 'dĩ kâ 'dĩ drĩ lâ kò. Gólá drí ìyĩngá rĩzó títĩ. Nĩngá sĩ, lǎjõ'bá Yésũ kâ 'dĩ 'bá yĩ drí ãnĩzó tã átalé gólá drí rú'bá lô'bǎ-lô'bǎ sĩ kĩ, “Nĩ drò òkó lídí 'dĩ vólé ãmá lǎgátĩ sĩ, gólá òzó rĩ kò ãmá ìkpókpólólé òtrè-òtrè sĩ.”

²⁴ Ítĩ rĩ, Yésũ drí ngǎzó tã-drĩ lógõlé kĩ, “Ôvǎrĩ ãjõ mã ãnĩlĩ nõngá nõ cé òjilǎ Yúdǎ yĩ kâ gólĩyĩ âvĩ 'bá trá òzõ kǎbĩlĩkĩ kátí rĩ 'bá yĩ lòndǎlé.”

²⁵ Gõ'dá òkó 'dĩ drí ngǎzó ãnĩlĩ Yésũ rĩ ìnjĩlĩ. Gõ'dá drilǎ ngǎzó tã átalé kĩ, “Kúmú, ní pâ mã!”

²⁶ Gõ'dá Yésũ drí kpá tã-drĩ lógõzó gólá drí úlĩ mǎnĩgõ sĩ kĩ, “Á'dó kò tǎndĩ ró ngá nyǎnyǎ trõzó 'dĩyĩmvá* drĩgá sĩ fèlé òké drí nyǎlé.” ²⁷ Ítĩ rĩ, òkó 'dĩ drí ngǎzó tã átalé Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, “Áwò kúmú, 'dĩ rĩ'á tã pǎtĩ ì. Gõ'dá òké rĩ ngá ìdíkõ rĩ 'bá lô'déle ìyĩ lĩpĩ drĩgá sĩ rĩ 'bá yĩ ù'dúlĩ ì'dĩ nyǎlé.” ²⁸ Gõ'dá Yésũ drí tã-drĩ lógõzó òkó 'dĩ drí kĩ, “Nĩ rĩ'á òkó gólá á'dó 'bá tã lèlè bè gǎrǎ má 'á rĩ ì'dĩ. Tã gólá ní drí lèlè rĩ á'dò rú 'è'á ní drí.” Gõ'dá kòrò líndrĩ ònjí rĩ 'bá mvá ãnjõ lâ 'dĩ ìkpókpólólé 'dĩ drí âfõzó vólé. Ítĩ rĩ, mvá ãnjõ gólákâ 'dĩ rú'bá lâ drí rú êdézó.

Tã gólá Yésũ drí òjilǎ dùu êdézó ngá lǎzé ìyĩkâ 'ásĩ rĩ

* **15:26** 15.26 'Diyĩmvá 'Diyĩmvá nõ 'bá yĩ gólĩyĩ 'bǎsúrú Yúdǎ yĩ kâ rĩ ì'dĩ. Òjilǎ Yúdǎ yĩ kâ ndrè òjilǎ átrá òzõ òké kátí.

²⁹ Gõ'dá nĩngá sī rī, Yésũ yī drī 'bãdrī 'dī àyézó lājó'ba íyíkà 'dī 'bá yí bē. Drílīyī ngázó nīlī, nī'á cālē ìmvù àndrē Gālīláyā kà tī. Gõ'dá drílīyī nīzó zāà ìmvù àndrē 'dī gārā drī lâ 'ásī, nī'á cālē únì àzà rú. Gõ'dá drílīyī mbāzó únì gārā drī lâ 'á rīlī vūdrī. ³⁰ Nĩngá sī, ò'bí dūu drī ngázó ìyī rī'á ànīlī Yésũ ngálà. Gólīyī drī ngá làzē 'bá gólīyī òṅò ró àcì tò 'bá kò rī 'bá yī, gólīyī ìfī àkó lé 'bá ró rī 'bá yī, gólīyī kōrōkpó ró rī 'bá yī, gólīyī úlī àtá 'bá kò rī 'bá yī, gõ'dá gólīyī ngá làzē tī ngíngí bē rī 'bá yī àtrōzó àjílí Yésũ ngálà. Gõ'dá drílīyī òjílà gólīyī ngá làzē ró 'dī 'bá yī lò'bāzó Yésũ àndrà. Gõ'dá Yésũ drī gólīyī èdézó ngá làzē gólīyíkà 'dī 'bá yī 'ásī. ³¹ Ítí rī, ò'bí 'dī 'bá yī ndrē ìyī òjílà gólīyī úlī àtá 'bá kò rī 'bá yī bē trá rī'á úlī àtá'á, gólīyī kōrōkpó ró rī 'bá yī pá lá yī lòtò rú bē trá àcálē mbìmbì, gólīyī òṅò ró rī 'bá yī gõ'dá bē trá àcì tò'á, gólīyī ìfī lâ yī drī vò ndrēlé kò rī 'bá yī bē trá vò ndrē'á dódó rī, tī lâ ìyī drī à'dízó ndrúndrú. Ítí rī, drílīyī ngázó ìyī rī'á Ôvārí gólà òjílà Ísīrā'élē kà drī rī'á ìnjílà rī lúyílí tã gólà rú 'è 'bá 'dī tāsī.

*Tã Yésũ drī ngá nyānyā fězó kpá ó'dí òjílà dūu drī rī
(Márākō 8.1-10)*

³² Gõ'dá nĩngá sī rī, Yésũ drī lājó'ba íyíkà 'dī 'bá yī àzízó ànīlī yí ngálà. Gõ'dá drílà tã àtázó drílīyī kī, “Mā rī'á tã ìsũ ró ò'bí nò 'bá yī tāsī, tãlā gólīyī rī trá má bē nōngá kàyī nā, gõ'dá ngbāngbānō rī, gólīyī trá rī'á ngá àzà àkó nyālē. Má lēé kò gólīyī jòlé nī'á gólē ìyī drī 'bā 'álà lòfó sī, gólīyī ìfī òzó ànì kò lätì 'á lòfó drī sī.”

³³ Gõ'dá lājó'ba Yésũ kà 'dī 'bá yī drī tã-drī lògōzó gólà drī kī, “Mā à'dò ngá nyānyā úsú'á vò 'bā àkó nò 'á ò'bí nò 'bá yī ìcálē à'dò 'ásī yā?”

³⁴ Gõ'dá Yésũ drī tã ìjízó gólīyī tī kī, “Ànì rī'á àmbātā bē nōngá tāsī yā?” Drílīyī tã-drī lògōzó kī, “Àmā cé rī'á àmbātā bē nṅì-drī-là-rī gõ'dá kpá ì'bì bē dā.”

³⁵ Nĩngá sī, Yésũ drī gōzó tã àtálē ò'bí 'dī 'bá yī drī kī, gólīyī òrī vūdrī ìnyákú drī. ³⁶ Gõ'dá drílà àmbātā nṅì-drī-là-rī 'dī 'bá yī trōzó yí drīgá ì'bì dā 'dī bē. Drílà àwò-ítí 'èzó Ôvārí drī ngá 'dī 'bá yī tāsī. Gõ'dá drílà 'à lá yī ùpìzó, gõ'dá trōzó lâ fēlé lājó'ba íyíkà 'dī 'bá yī drīgá. Gõ'dá drílīyī trōzó lâ lánjílí ò'bí 'dī 'bá yī drī nyālē. ³⁷ Ítí rī, ò'bí 'dī 'bá yī ndrī drī ngá nyāzó. Ngá nyānyā drī gólīyī ìcázó. Gõ'dá lājó'ba Yésũ kà 'dī 'bá yī drī ngá nyānyā àmbúkū lākí 'bá rī ù'dúzó è'belé ívò 'ásī dūudū nṅì-drī-là-rī. ³⁸ Òjílà ndrī gólīyī ngá 'dī nyā 'bá rī yī rī'á kútū-sù. 'Dī òlā cé àgò ì'dí. Gõ'dá òlāá òkó 'dīyímvá bē kò. ³⁹ Gõ'dá 'dī vósí rī, Yésũ drī ò'bí 'dī 'bá yī jōzó, nī'á gólē ìyī drī 'bā 'ásī. Gõ'dá gólà jò ò'bí 'dī 'bá yī bē volé rī, drílīyī ngázó mbālē kòlóngbò 'á lājó'ba íyíkà yí bē nīlī 'bãdrī mvá gólà zílí Māgādánā rī 'álà.

16

*Tã drī-'bá àngí Yúdā yí kà rī 'bá yí drī Yésũ rī ìjízó tã làrākò 'èlé rī
(Márākō 8.11-13; Lúkà 12.54-56)*

¹ Kàyī àzà sī, Pārúsī àzà 'bá yī gõ'dá Sādúsī àzà 'bá yí bē drī ànīzó ìyī Yésũ rī ùjūlì. Ítí rī, drílīyī Yésũ rī ìjízó kī, “Ní 'è tã làrākò tī drī à'dízó rī 'bá yí, tã à'dalé kī, pātī Òvārí àjò nì nī úrú lésí.”

² Gõ'dá Yésũ drī tã-drī lògōzó drílīyī ngá gólīyī drī rī'á ndrēlā rī 'bá rú à'dalé làmbé sī rī 'bá yí tāsī kī, “Òzò ìtú òtírí 'èè nī'á filí rī, vò ìfī òlìkà trá líkà kàákà ró rī, nī rī tã àtálé kī nī rī, ìdrú 'būu ìfī à'dò 'bā'á ngbángbá.

³ Òzò gõ'dá nī òndrē 'būu ìfī à'dò trá mūkūkū ró cṅínó rī, nī rī tã àtálé kī nī rī, òzè àbì 'è'á 'dīlì. Nī rī làmbé ngá gólīyī rī 'bá rú 'èlé 'būu 'álà rī 'bá yí

kâ ndrêlé ânî drí tâ ífí lâ â'dázó. Gõ'dá lâmbé kâýî nõ 'bá yí kâ gólâ â'dó 'bá tâ má drí rí'á 'êlá rí ró nõ, nî ícá kô tâ ífí lâ â'dalé.* 4 Õjílâ kâýî nõ 'bá yí kâ nõ rí'á òjílâ ònjí 'í. Gólíyî ró Ôvârí kô. Gólíyî rí rí'á áamá ìjílí lâmbé tâ lârákô tî drí â'dízó rí 'bá yí kâ 'êlé ìyî drí ndrêlé â'dô tâsî yâ? Tâ lârákô gólâ gólíyî drí 'ê'á ndrêlá má sî rí â'dô 'bâ'á cé òzô tâ lârákô gólâ Ôvârí drí 'êlé tâ ângû 'bá Yónâ drí rí kâtí rí ì'dî."* Nîngá sî, Yésû drí ngâzó gólíyî âyélé nîzó volé.

Tâ Yésû drí Ìfí lõmbâ fězó lăjó'ba íyíkâ drí tâ ìmbâ ányâ Părúsî yí kâ Sădúsî yí bê rí tâsî rí

(Márâkô 8.14-21)

5 Nîngá sî rí, Yésû yí drí mbâzó lăjó'ba íyíkâ 'dî 'bá yí bê 'á'á lé drí Ìmvú ândrê 'dî kâ âzá lésî rí 'á. Gõ'dá gólíyî mbâ bê Ìmvú 'dî drí lâ rí, lăjó'ba gólâkâ 'dî 'bá yí drí vó lâ úsúzó kî, âmbâtâ tâ já trá ìyî drî sî trólé kpââ ìyí bê. 6 Gõ'dá Yésû drí Ìfí lõmbâ fězó lăjó'ba íyíkâ 'dî 'bá yí drí kî, "Âñî Ìfí òmbâ ânî rú âkú Părúsî yí kâ Sădúsî yí bê rí tâsî."

7 Gõ'dá lăjó'ba Yésû kâ 'dî 'bá yí ârí ìyî úlí gólâkâ 'dî bê rí, tâ ífí lâ fí gólíyî drî dódó kô. Gõ'dá drílíyî ngâzó rí'á tâ âtalé ìyî lâfálé 'ásî kî, "Yésû âtâ úlí ìtí 'dî, tâlá âmbâtâ tâ drí jâzó âmâ drî sî âtrólé kpââ âmâ bê rí drí sî yâ?"

8 Gõ'dá Yésû nî tâ gólíyî drí rí'á ìsûlá 'dî bê rí, drílâ gôzó tâ âtalé kî, "Nî rí âmbâtâ ânî drí 'ê'á nyâlâ rí tâ lâ ìsûlí â'dô tâsî yâ? Tâ lèlé âníkâ má 'á rí rí'á cé fínyáwá ìtí â'dô tâsî yâ? 9 Tâ gólâ má drí ngá nyânyâ fězó ò'bí kútû-njî drí nyâlê âmbâtâ njî sî rí, tâ lâ fí ânî drî kô yâ? Gõ'dá ngá nyânyâ âmbúkû lâkí 'bá ânî drí ú'dúlí ê'bélé dũdũ ívô 'ásî rí tậsî yâ? Tâ 'dî ágá ânî drî kô yâ? 10 Gõ'dá nî ìsû drê tâ má drí ngá nyânyâ fězó ò'bí kútû-sû drí âmbâtâ njî-drí-lâ-rí sî rí tâ lâ, ngá nyânyâ âmbúkû lâkí 'bá rí nî ú'dú ê'bélé ívô 'ásî dũdũ tậsî yâ? 11 Nî rí tâ ìsûlí kî'á nî rí, má rí drí-mbílí sôlé ânî Ìfí ngá nyânyâ tâsî rí â'dô tâsî yâ? Má rí kô tâ ngá nyânyâ kâ tâ lâ âtalé ânî drí, ânî Ìfí òmbâ ânî rú âkú Părúsî yí kâ Sădúsî yí bê rí tâsî."

12 Nîngá sî, úlí Yésû kâ 'dî tâ ífí lâ drí gôzó fílí lăjó'ba gólâkâ 'dî 'bá yí drî dódó. Gólíyî nî trá kî nî rí, Yésû rí kô Ìfí lõmbâ fêlé ìyî drí 'dî âkú gólâ rízó âmbâtâ 'bêlé rí tâsî. Gólâ rí Ìfí lõmbâ fêlé ìyî drí 'dî tâ ìmbâ ányâ Părúsî yí kâ Sădúsî yí bê gólâ ícá 'bá tâ ìsû òjílâ kâ ìzálé rí tâsî.

Tâ Pétěrô drí Yésû rí â'dázó 'díyî pā 'bá ró rí

(Márâkô 8.27-9.1; Lúkă 9.18-27)

13 Gõ'dá nîngá sî, Yésû yí drí nîzó lăjó'ba íyíkâ 'dî 'bá yí bê cälé vó gólâ ânyî jârîbâ zîlí Sēsāréyā Fílípî rú rí 'álâ. Gõ'dá gólíyî câ bê tólâ rí, Yésû drí lăjó'ba íyíkâ 'dî 'bá yí ìjízó kî, "Mâ gólâ âjólé úrú lésî nõ, òjílâ ìsû ìyî tâ bê áamá tâsî rí, gólíyî kî nî rí, mâ â'dí ì'dî yâ?"

14 Gõ'dá drílíyî tâ-drí lógôzó Yésû drí kî, "Õjílâ âzá 'bá yí ìsû ìyíkâ kî nî rí, ní â'dô Yōwānî bābātízî 'ê 'bá ró gólâ drā 'bá trá rí ì'dî. Gõ'dá òjílâ âzá 'bá yí ìsû ìyíkâ kî nî rí, ní â'dô tâ ângû 'bá Êlíyā gólâ â'dó 'bá bê âkú ró gõ'dá 'ê 'bá ágólé ângó nõ 'á rí ì'dî. Gõ'dá âzá 'bá yí ìsû ìyíkâ kî nî rí, ní â'dô tâ ângû 'bá Yērēmíyā â'dó 'bá kpá bê âkú ró rí ì'dî. Gõ'dá âzá 'bá yí ìsû ìyíkâ tâ kî nî rí, ngátá ní â'dô 'bâ'á âlô tâ ângû 'bá âzî yí lâfálé sî rí ì'dî

* 16:3 Úlí 'dî tâ ífí lâ kî, drí-'bá ángí Yúdâ yí kâ 'dî 'bá yí nîyî Yésû kô 'díyî pā 'bá ró. * 16:4 16.4 Tâ Yésû kâ òzô Yónâ kâtí rí ì'dî nõ, Yónâ rí ì'bî 'á kâýî nâ gõ'dá ì'bî drí gólâ rí lò'dézó lédrê-lédrê ró, gõ'dá kpá ìtí Yésû â'dô 'ê'á rílí 'bú 'á kâýî nâ. Nî zî búkû Yónâ kâ, kápítâ 1-2.

yā rî.” ¹⁵ Nĩngá sĭ, Yésũ drí gōzō tā ĩjílí lājó'bá íyíkâ 'dĭ 'bá yĭ tĭ kĭ nĭ rĭ, “Ānĭ nyāányâ nĭ ĩsũ ānĭkâ bê rĭ, mâ â'dĭ ĩ'dĭ yā?”

¹⁶ Gō'dá Sĭmónā Pétērō drí ngāzō tā-drĭ lōgōlé kĭ, “Nĭ rĭ'á 'díyĭ pā 'bá gólâ ājólé úrú lésĭ rĭ ĩ'dĭ, nĭ Ôvârĭ gólâ lédrē-lédrē ró rĭ mvá lâ ĩ'dĭ.”

¹⁷ Ītĭ rĭ, Yésũ drí tā-drĭ lōgōzō Pétērō drí kĭ nĭ rĭ, “Sĭmónā Yónā rĭ mvá, Ôvârĭ fĕ ōrē tā nĭnĭ kâ trá ní drĭ. Úlĭ 'dĭ âmâ átá gólâ úrú 'álâ rĭ â'dâ nĭ ní drĭ.” ¹⁸ Gō'dá Yésũ drí tā átázó Pétērō drí tā 'bā'bā ró kĭ nĭ rĭ, “Nĭ Pétērō, má âta tā ní drĭ, nĭ rĭ'á ōzō kúnĭ kâtĭ. Má â'dô kâñĭsâ âmákâ 'dĭ'á kúnĭ nō drĭ. Gō'dá mbârâkâ ōdrâ kâ ĩcá kô kâñĭsâ 'dĭ pĕlé.* ¹⁹ Tā 'dĭ tāsĭ rĭ, má â'dô drĭ-âcē vō úrú 'álâ rĭ kâ fĕ'á ní drĭ. Ōzō ní ōlōgâ tā āzâ trá dó â'dólé ĩnyákú drĭ nōngá rĭ, 'dĭĭ rĭ tā â'dalé kĭ, Ôvârĭ lōgâ tā 'dĭ kpá trá dó úrú 'álâ. Gō'dá ōzō ní ōlĕ tā-drĭ trá tā drĭ rŭ 'ĕzō ĩnyákú drĭ nōngá rĭ, 'dĭĭ rĭ tā â'dalé kĭ, Ôvârĭ lĕ tā 'dĭ kpá trá drĭlâ rŭ 'ĕzō úrú 'álâ.” ²⁰ Nĩngá sĭ, Yésũ drí ngāzō drĭ-mbĭlĭ sōlé lājó'bá íyíkâ 'dĭ 'bá yĭ ĩĭfĭ kĭ nĭ rĭ, gólĭyĭ āâ'dâ ĩyĭ tā kô ōjĭlâ āzākâ drĭ kĭ, yĭ â'dô 'díyĭ pā 'bá gólâ Ôvârĭ drĭ ājólé úrú lésĭ rĭ ĩ'dĭ.

Tā Yésũ drĭ ōdrâ íyíkâ tā lâ â'dázó lājó'bá íyíkâ rĭ 'bá yĭ drĭ rĭ

²¹ Gō'dá tā 'dĭ 'bá yĭ vósĭ rĭ, Yésũ drĭ ĩtōzō tā gólĭyĭ 'ĕ 'bá rŭ 'ĕlé yĭ drĭ rĭ ngĭlĭ ngbálĭ-ngbálĭ lājó'bá íyíkâ rĭ 'bá yĭ drĭ. Gólâ kĭ, “Īcâ trá má drĭ nĭzō Yĕrōsālēmā 'álâ. Tólâ má â'dô lâñō úsú'á rōō drĭ-'bá ąngĭ Yúdâ yĭ kâ rĭ 'bá yĭ gō'dá gólĭyĭ sĭsĭ-lésĭ rĭ 'bá yĭ drĭgá sĭ, gō'dá kpá gólĭyĭ lâ'bĭ ĩmbá 'bá ró rĭ 'bá yĭ bê. Āâ'dô âmâ fŭ'á. Gō'dá kâyĭ nâ sĭ, má â'dô ĩdrĭ'á ōdrâ 'ásĭ.”

²² Gō'dá Pétērō ârĭ úlĭ Yésũ drĭ átálé 'dĭ bê rĭ, drĭlâ Yésũ rĭ drĭ rŭzō sĕlé gbĭyá gārâ drĭ āzĭ-āzĭ lâ yĭ rŭ sĭ. Gō'dá drĭlâ tā lōgōzō Yésũ drĭ kĭ nĭ rĭ, “Kúmú, tā 'dĭ 'bá yĭ ō'é rŭ kô ní drĭ, Ôvârĭ ōpâ nĭ tā 'dĭ 'bá yĭ 'ásĭ.” ²³ Gō'dá Yésũ drĭ rŭ jázó tā átálé Pétērō drĭ âmbâ-âmbâ ró kĭ, “Pétērō, ní âyĕ mâ tā ĩsũ ánĭkâ Sātánâ kâ 'dĭ 'ásĭ. Lâĭtĭ Ôvârĭ drĭ 'bālĕ trá má drĭ rĭ, ní lĕ â'bālâ â'dô tāsĭ yā? Tā ĩsũ ánĭkâ 'dĭ rĭ'á tā ĩsũ ânĭ nyāányâ kâ 'ĭ, 'dĭĭ â'dó kô tā ĩsũ tândĭ Ôvârĭ kâ rĭ ĩ'dĭ.”

²⁴ Gō'dá Yésũ drĭ tā átázó lājó'bá íyíkâ 'dĭ 'bá yĭ drĭ kĭ, “Nĭ ârĭ drĕ, ōzō ōjĭlâ āzâ ōlĕ trá 'dĕlé má vósĭ tā ârĭ 'bá âmákâ ró rĭ, gólâ āyĕ tā gólâ drĭ lĕlé íyĭ nyāányâ drĭ rĭ 'bá yĭ, gō'dá gólâ â'dô njāâ fĕ lâĭĭ-lâĭĭ íyíkâ nĭlĭ, ânĭzō 'dĕlé má vósĭ tā ârĭ 'bá âmákâ ró. ²⁵ Nĭ ndrĕ drĕ, ōzō ōjĭlâ āzâ ōlĕ trá íyĭ nyāányâ pālĕ ōdrâ 'ásĭ âmâ gāgâ dó rĭ sĭ rĭ, gólâ ĩcá kô lédrē-lédrē âdŭkŭ âkó rĭ úsúĭ. Gō'dá ōjĭlâ gólâ íyĭ nyāányâ fĕ 'bá rŭ ĩzālĕ gō'dá kpá drālĕ âmâ tāsĭ rĭ, gólâ â'dô lédrē-lédrē âdŭkŭ âkó rĭ úsú'á. ²⁶ Ā'dô â'dó'á ángô tĭ ōzō ōjĭlâ â'dô cú ngá-drĭ āmbá ángô nō 'á nō bê ndrĭ rĭ, gō'dá ōzō gólâ ĩĭvĭ lâĭtĭ lédrē-lédrē âdŭkŭ âkó rĭ kâ trá rĭ yā? Ītĭ rĭ, gólâ â'dô ĩcá'á ngá āzâ gĭlĭ lédrē-lédrē âdŭkŭ âkó rĭ vō lâ lōgōzō yā? ²⁷ Tā 'dĭ tāsĭ rĭ, má gólâ ājólé úrú lésĭ nō â'dô 'ĕ'á ágōlé kpá ó'dĭ mbârâkâ âmâ átá kâ bê gō'dá kpá mālâyĭkâ âmákâ yĭ bê. Gō'dá má â'dô 'ĕ'á tā-vō ōjĭlâ ndrĭ kâ kĭlĭ â'dô tā gólĭyĭ drĭ 'ĕlé rĭ vō ró. ²⁸ Má âta ânĭ drĭ nō tā pătĭĭ ró, ânĭ gólĭyĭ â'dó 'bá ngbāangbānō nōngá nō 'bá yĭ lâfálĕ sĭ rĭ, ōjĭlâ āzâ 'bá yĭ ĩcá kô drālĕ cālĕ būúú kâyĭ gólĭyĭ drĭ 'ĕzō âmâ ndrĕlé ágōrĕ 'á rĭlĭ kúmú ąngĭ ró ángô nō drĭlĭ rĭ tú.”

* **16:18** 16.18 Pétērō Rú 'dĭ tā ĩfĭ lâ kĭ nĭ rĭ, “ 'kúnĭ' ”. Gólâ â'dô 'bā'á drĭ-'bá kâñĭsâ kâ ró. Úlĭ mbârâkâ ōdrâ kâ tāsĭ 'dĭ 'bá yĭ, tā ĩfĭ lâ kĭ, mbârâkâ Sātánâ kâ ĩcá kô krĭstō 'bá yĭ 'bālĕ ndrĭ tā lĕlé íyíkâ Yésũ 'á rĭ áyĕlé kâñĭsâ drĭ drázó.

17

*Tã Yésũ rî rú'ba drí rû jãzó â'dólé lâgû-lâgû ró rî
(Márãkô 9.2-13; Lúkã 9.28-36)*

¹ Gõ'dá kâyî nji-kázíyá vósí rî, Yésũ drí Yãkóbã yí drízó âdrúpî lâ Yõwánî bê, gõ'dá kpá Pétêrô bê nîzó mbâlê únî äzâ drî lâ 'á rîlí cé gólíyî bê ìyî drî sî tólâ. ² Gõ'dá Yésũ òtírî 'bãã lâjô'ba íyíkâ 'dî 'bá yí bê únî 'dî drî 'á tólâ rî, nyîí ró, Yésũ rî lâràkô drí rû jãzó â'dólé lâgû-lâgû ró, nîlí lâ drí gôzó lâgúlí kâ'dâ-kâ'dâ òzô ìtú kâtí. Gõ'dá itá gólâkâ drí rû jãzó kpá â'dólé lâgû-lâgû ró rôô òzô ngá î'î kâtí. ³ Gõ'dá nyîí ró, Músã yí drí âgázó Êlíyã bê gólíyî ândrá, rî'á ìyî úlí âtálé Yésũ bê.

⁴ Nîngá sî, Pétêrô drí ngãzó tã âtálé Yésũ drí kî nî rî, "Kúmú, rî'á tã tândí 'î ãmã drí â'dózó ãní bê nõngá. Òzô ní òlê rî, má â'dô gûgû gã'á nõngá nã, ãlô ní drí, ãlô Músã drí, gõ'dá ãlô Êlíyã drí." ⁵ Gõ'dá Pétêrô òtírî 'bãã drê zãã rî'á úlí âtá'á rî, 'wãã ró, mbãrãsãsã mvêêmvê drí ânîzó úrú lésî ânî'á gólíyî rú'ba límólé. Gõ'dá gbórókô drí â'úzó úlí âtã-âtã bê mbãrãsãsã 'dî 'ásî kî, "Nôô âmã mvã gólã má drí lèlê rôô rî î'dî. Nî ârî tã gólâkâ." ⁶ Ítí rî, lâjô'ba Yésũ kã nã 'dî 'bá yí ârî ìyî úlí 'dî bê rî, gólíyî drí â'dózó ùrî ró, gõ'dá drííyî ngãzó 'dèlê ìyî ìfî ãkólé vûdrî ñnyákú drî. ⁷ Gõ'dá Yésũ drí ânîzó drí dôlé gólíyî rú, gõ'dá drílã ngãzó tã âtálé gólíyî drí kî nî rî, "Nî 'ê ùrî kô'dáwã. Nî ngã úrú!" ⁸ Gõ'dá gólíyî òtírî ìyî drî ñngá vò ndrêlê rî, gólíyî ndrê gbô cé Yésũ î'dî élê.

⁹ Nîngá sî rî, Yésũ yí òtírî 'bãã ârî'á únî drî lésî rî, gólã drí ngãzó tã âtálé ngbálî-ngbálî lâjô'ba íyíkâ nã 'dî 'bá yí drí kî nî rî, "Tã lâràkô gólã ãní drí ndrêlê 'dî, nî âtã tã lâ kô òjílã äzãkã drí ãlôwálã cãlé búúú kâyî gólã mã gólã âjólé úrú lésî rî drí 'èzó lídrílî òdrã 'ásî rî tú."

¹⁰ Gõ'dá lâjô'ba gólâkâ 'dî 'bá yí drí gólã rî ñjízó kî, "Tãlã ä'dô 'î lâ'bí ìmbã 'bã rî 'bã yí drí tã âtázó kî nî rî, rî'á ìcã-ìcã ró Êlíyã drí âgôzó zãlô sîsî ãngó 'á nõngá 'díyî pã 'bã drí gôzó âcálé yã?"* ¹¹ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgôzó kî nî rî, "Úlí gólíyî drí âtálé 'dî rî'á tã mbî 'î. Rî'á ìcã-ìcã ró Êlíyã drí âcázó sîsî lãtî êdélê njãã 'díyî pã 'bã drí ânîzó 'álã sî. ¹² Gõ'dá mã âtã ãní drí kî, Êlíyã âcã trá nõngá. Gõ'dá drî-'bã Yúdã yí kã 'dî 'bá yí nîí ìyî gólã kô. Gõ'dá gólíyî lô'ê gólã rî lâràkô trá ònjí ró, òzô gólíyî drí lèlê rî kâtí. Gõ'dá kpá rî'á ìtí, mã gólã âjólé úrú lésî rî, gólíyî â'dô 'ê'á lâñô fèlê mã drí rôô." ¹³ Ítí rî, lâjô'ba Yésũ kã 'dî 'bá yí ârî ìyî úlí Yésũ drí âtálé 'dî bê rî, úlí Êlíyã rî tãsî 'dî tã ífî lâ drí gôzó fílî gólíyî drî dódó. Gõ'dá gólíyî drí nîzó lâ kî, Yésũ òrî 'dî tã Yõwánî bãbãtízî 'ê 'bã ró rî kã tã lâ âtálé î'dî ìyî drí 'dî.

*Tã Yésũ drí líndrí ònjí tîbê lâjô'ba gólâkâ rî 'bá yí drí ìcálé drôlã kô rî
drôzó ágãmvã äzã 'ásî rî*

(Márãkô 9.14-29; Lúkã 9.37-43)

¹⁴ Gõ'dá Yésũ yí âcã ìyî bê únî 'dî pálê lâ 'á lâjô'ba íyíkâ nã 'dî 'bá yí bê rî, gólíyî drí ò'bí dũú úsúzó, rî'á ìyî gólíyî tã'á. Nîngá sî, ãgô äzã drí ânîzó nî'á 'ã'î ñlî Yésũ ândrá. ¹⁵ Gõ'dá gólã drí ngãzó tã âtálé Yésũ drí kî, "Kúmú, âmã mvã ãgô ró rî rî'á cú líndrí ònjí tîbê rî 'bã gólã rî 'èlê ònjí ró rî bê. Líndrí ònjí 'dî rî gólã rî âsélê âsê. Kâyî äzã 'bã yí sî rî, líndrí ònjí 'dî rî gólã rî vûlí lãşî 'á, gõ'dá kâyî äzã 'bã yí sî rî, rî gólã rî vûlí ìmvû 'á. Nî ndrê gólã rî ñzã! Nî pã gólã! ¹⁶ Mã âjî gólã bê lâjô'ba ánîkã rî 'bã yí ngálã rî, gõ'dá gólíyî ìcã kô gólã rî êdélê." ¹⁷ Gõ'dá Yésũ ârî úlí ãgô 'dî drí âtálé

* **17:10** 17.10 Úlí Êlíyã rî tãsî 'dî, ñgî trá Mãlákî 4.5 'á.

'dĩ bê rî, drílâ ngāzó tā átálé kī, “Ānī ōjílā kâyî nō 'bá yí kâ nō, ānī rī'á tā lēlē ākó Ôvârí 'á. Tā ïsū āníkâ rī'á anyâ ró. Má â'dô 'ē'á rīlí ānī bê ítí 'dĩ bũũ ángô tú yā? Má â'dô fīlî âtũ'á rīzó ānī bê ítí 'dĩ bũũ ángô tú yā? Āâjî mvá líndrí ōnjí bê 'dĩ má ngáá nōlé.”¹⁸ Gõ'dá áâjî mvá 'dĩ bê Yésũ ngálâ rî, gólâ drí tā 'bázó drî-âcê sī líndrí ōnjí 'dĩ drí kī, “Ní âfō!” Gõ'dá kôró líndrí ōnjí 'dĩ drí âfōzó vólé. Ítí rî, kôró mvá 'dĩ drí rû êdézó ïtú-pá âlô-âlô 'dĩ sī.

¹⁹ Gõ'dá tā rî 'dĩ vósî rî, lājó'ba Yésũ kâ 'dĩ 'bá yí drí ngāzó nī'á Yésũ rî ïjílî gólîyî drí 'bārē ïyî drî sî rî 'á. Gólîyî kī, “Mā ícá kô líndrí ōnjí 'dĩ drólé ágámvá 'dĩ 'ásî â'dô tāsî yā?”²⁰ Gõ'dá Yésũ drí tā-drî lôgōzó drílîyî kī, “Ní ícá kô líndrí ōnjí 'dĩ drólé, tâlâ tā lēlē āníkâ Ôvârí 'á rî rī'á cé fínyáwá ítí. Má âtâ ānī drí tā pätî rî, tí nî ōró 'bââ tā lēlē bê Ôvârí 'á cé fínyáwá ōzō ánú ífî rî kâtî rî, nî â'dô ícá'á cú tā átálé únî nō drí kī, gólâ êêsê rû vō íyíkâ 'dĩ 'ásî rî, únî 'dĩ â'dô rû êsê'á. Ngá âzâ ícá kô ānī ndēlé.”²¹ (Gõ'dá Yésũ drí tā átázó kī, “Líndrí ōnjí lârákô bê ítí 'dĩ ícá kô âfōlé, ōzō nî ō'bî tî kô rīzó râtáâ 'élé Ôvârí drí tā lâ tāsî rî.”)*

*Tā Yésũ drí ïyî ōdrâ tā átázó kpá ó'dí rî
(Márākō 9.30-32; Lúkã 9.43-45)*

²² Yésũ yí âgō bê lājó'ba íyíkâ 'dĩ 'bá yí bê âcálé 'bãdrî Gālílâyâ kâ 'á rî, kâyî âzâ sî, gólâ drí ngāzó tā átálé gólîyî drí kī, “Āâ'dô trá 'ē'á mâ gólâ ájólé úrú lésî rî drî-bâ lâ fēlé ōjílâ drígá.²³ Ítí rî, áâ'dô âmâ fũ'á. Gõ'dá kpálé ítí rî, kâyî nâ sî, má â'dô líndrí'á ōdrâ 'ásî.” Gõ'dá lājó'ba gólâkâ 'dĩ 'bá yí ârî ïyî úlî gólâ drí átálé 'dĩ bê rî, gólîyî drí gōzó â'dólé ïzâ ró rōô.

Tā Yésũ drí tā átázó tā bélé-bélé fēfē kâ jó ąngî Ôvârí kâ 'á rî

tāsî rî

²⁴ Gõ'dá nīngá sî, Yésũ yí drí nīzó lājó'ba íyíkâ 'dĩ 'bá yí bê cālê jãrîbã Kãpērãnómã kâ rî 'álâ. Tólâ rî, bélé-bélé ù'dú 'bá gólîyî rî 'bá bélé-bélé ù'dúlî jó ąngî Ôvârí kâ 'á rî âzâ 'bá yí drí ânîzó ïyî Pétērō rî ïjílî kī, “Tā ïmbá 'bá āníkâ, Yésũ rî bê bélé-bélé rī'á fēlá jó ąngî Ôvârí kâ 'á rî fēlé yā?”*²⁵ Gõ'dá Pétērō drí tā-drî lôgōzó gólîyî drí kī nî rî, “Āwô, gólâ rî bê fēlá.”

Nīngá sî, Pétērō drí ngāzó gólé 'bã 'álâ, nī'á tā 'dĩ átálé Yésũ drí. Drē âkpākã'dã Pétērō ítōó drē tā 'dĩ ngílî sîsî Yésũ drí kô rî, kôró Yésũ drí Pétērō rî ïjízó kī, “Símónã, ní â'dâ drē tā ïsū āníkâ tā bélé-bélé fē kâ tāsî rî má drí. Tā ïsū āníkâ 'á rî, ōzō kúmú 'bãdrî kâ rî 'bá yí ōlê trá bélé-bélé ù'dúlî rî, gólîyî rî ù'dúlâ ã'dî yí drígá sî yā? Gólîyî rî ù'dúlâ âkpã mvá ïyíkâ rî 'bá yí drígá sî ngátá ōjílâ âzâ 'bá yí drígá sî yā?”²⁶ Gõ'dá Pétērō drí tā-drî lôgōzó kī nî rî, “Ōjílâ âzâ 'bá yí rî ïyî nî fēlá.” Gõ'dá Yésũ drí tā átázó kī, “Dĩ rī'á mbî. Ítí rî, ícá kô mvá kúmú 'dĩ 'bá yí kâ drí bélé-bélé fēzó.*²⁷ Gõ'dá ítí rî, mã 'bã bélé-bélé ù'dú 'bá 'dĩ 'bá yí kô â'dólé ąwã ró âmá bê. Ní ngâ nílî ï'bî 'bélé ïmvû ândrê 'álâ. Ōzō ní ââsê ï'bî drî-kákã trá rî, ní nîjî ï'bî rî 'dĩ sî-'bálé lâ. Ní â'dô âđî úsú'á sî-'bálé lâ 'dĩ 'á, gõ'dá ní trō ró âđî rî 'dĩ nī'á fēlá bélé-bélé ù'dú 'bá 'dĩ 'bá yí drí âmâ ômbê gīzó ní bê.” Gõ'dá Pétērō drí tā 'dĩ 'ézó té ōzō Yésũ drí átálé 'dĩ kâtî. Ítí rî, drílâ

* **17:21** 17.21 Sîsî rî, úlî vérēsî 21 kâ nō 'bá yí ïgî kô. * **17:24** 17.24 Ōjílâ Yúdã yí kâ âgō ró rî 'bá yí rî ïyî rī'á âđî lôsî kâyî rî kâ rî kâ fēlé ndrô vósî cé jó ąngî Ôvârí kâ 'á. * **17:26** 17.26 Úlî Yésũ kâ 'dĩ 'bá yí, tā ífî lâ kî, ícá kô Yésũ Ôvârí rî mvá ró rî drí bélé-bélé fēzó jó ąngî Ôvârí kâ 'á.

âđi úsúzó, drilâ nızó âjilâ bélé-bélé û'dú 'bá 'dĩ 'bá yí drí ãyî òmbê gĩzó Yésũ bê.

18

*Tã Yésũ drí âtalé tã â'dô-â'dô kã âmbã ró Ôvãrí rí lĩfĩ drĩ 'á rí tãsí rí
(Márãkõ 9.33-37; Lúkã 9.46-48)*

¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rí, lâjõ'bá Yésũ kã rí 'bá yí drí ânĩzó ãyî tã ãjilĩ gólã tí kĩ nĩ rí, “Õjilã gólĩyĩ rĩ 'bá kũmũ Ôvãrí kã zélé rí 'bá yí lâfálé sĩ rí, òjilã gólã âmbã gólãkã drí lâvũlĩ gãřã âzĩ-âzĩ drĩ sĩ rí íyĩkã ã'dĩ ã'dĩ yã?” ² Gõ'dá Yésũ ârĩ bê tã ãjĩ lâjõ'bá íyĩkã 'dĩ 'bá yí kã 'dĩ rí, gólã drí mvá fĩnyáwá âzã âzĩzó 'bãlé âdrélé lâjõ'bá íyĩkã 'dĩ 'bá yí ândrá. ³ Gõ'dá Yésũ drí gõzó tã âtalé drilĩyĩ kĩ, “Má âtã ânĩ drí tã pãřĩ ró, õzõ nĩ òlõgõ ânĩ nyãanyã kô â'dólé õzõ mvá fĩnyáwá nõ kãtĩ rí, nĩ ãcã kô cãlé ãngó Ôvãrí kã võ úrú 'álã rí 'á. ⁴ Tã 'dĩ tãsí rí, òjilã gólã âmbã lâ drí â'dólé gãřã òjilã rĩ 'bá kũmũ Ôvãrí kã zélé rí 'bá yí lâfálé sĩ rí, rĩ'á òjilã gólã tĩbê íyĩ nyãanyã lôgõ 'bá áyábálã ró õzõ mvá fĩnyáwá nõ kãtĩ rí ã'dĩ. ⁵ Gõ'dá õzõ òjilã âzã òlõgũ gbõ cẽ mvá fĩnyáwá nõtĩ nõ ã'dĩ tã lãlẽ gólãkã má 'á rí tãsí rí, òjilã rĩ 'dĩ lâgũ kpã mã ã'dĩ.”

*Ngã gólĩyĩ rĩ 'bá òjilã 'bãlé tã õnjĩ 'ëlé rí 'bá yí
(Márãkõ 9.42-48; Lúkã 17.1-2)*

⁶ Gõ'dá Yésũ drí kpã tã âtãzó tã òjilã âzĩ âdô-âdô kã tãsí. Gólã kĩ, “Õzõ òjilã âzã âãdô òjilã gólĩyĩ â'dó 'bá tã lãlẽ bê õzõ 'dĩyĩmvã fĩnyáwá kãtĩ rí trá, ã'dô ró bê drilĩyĩ tã lãlẽ ãyĩkã mã 'á rí âyézó rí, lâjõ gólã Ôvãrí drí 'ẽ'á fãlã òjilã rĩ 'dĩ drí rí â'dô 'ẽ'á 'bãlé õnjĩ tãtã ró lâvũlĩ gãřã lâjõ òjilã gólã kũnĩ úngũ kũlũtũtũ rĩ òmbézó òmbê lâ 'á trõlé vũlĩ gãlĩ 'á drãlé vólé rí kã drĩ sĩ. ⁷ Gõ'dá kpã ãtĩ, lâjõ bê rĩ'á âmbã òjilã ãngó nõ kã rí 'bá yí drí, tãlã ngã gólĩyĩ rĩ 'bá òjilã âdólé tã õnjĩ 'ëlé rí 'bá yí bê dũũ. Ngã 'dĩ 'bá yí â'dô rĩ'á rũ 'ëlé zãã ãtĩ. Gõ'dá gólĩyĩ rĩ 'bá òjilã âzĩ âdólé 'dĩ 'bá yí, lâjõ gólã Ôvãrí drí 'ẽ'á fãlã gólĩyĩ drí rí â'dô 'ẽ'á 'bãlé õnjĩ tãtã ró.

⁸ “Gõ'dá nĩ âzã õzõ ânĩ drí ngãtã ânĩ pá õrĩ nĩ ânĩ 'bãlé tã õnjĩ 'ëlé rí, ní gã ânĩ drí rí 'dĩ njĩyã vólé ngãtã ânĩ pá 'dĩ vólé. Rĩ'á tãndĩ ró ní drí cãzó võ úrú 'álã rí 'á cẽ drí bê ãlõ ngãtã pá bê ãlõ, ní drí cãzó drí bê rĩ ngãtã pá bê rĩ, nĩ'á vélé lâsĩ gólã Ôvãrí drí êdélé Sãtãnã yí drí rí 'á rí drĩ sĩ. ⁹ Gõ'dá õzõ ânĩ lĩfĩ õ'bã nĩ nĩ tã õnjĩ 'ëlé rí, ní ãngĩ gólã vólé. Rĩ'á tãndĩ ró ní drí cãzó úrú 'álã võ lédrẽ-lédrẽ âđũkũ ãkó rí kã 'á cẽ lĩfĩ bê ãlõ, ní drí cãzó lĩfĩ bê rĩ, nĩ'á vélé lâsĩ gólã Ôvãrí drí êdélé Sãtãnã yí drí rí 'á rí drĩ sĩ.”

*Tã Yésũ drí ã'dĩgówã âtãzó kãbĩlĩkĩ gólã âvĩ 'bã trá rí tãsí rí
(Lúkã 15.3-7)*

¹⁰ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ drí tã âtãzó lâjõ'bá íyĩkã rí 'bá yí drí kĩ nĩ rí, “Nĩ ndrẽ òjilã gólĩyĩ rĩ 'bá 'dãlé mã vósĩ õzõ 'dĩyĩmvã kãtĩ rí 'bá yí kô õzõ ngã tãkó kãtĩ. Má âtã ânĩ drí, tã lâ yí lâzẽ rõ Ôvãrí rú. ãtĩ rí, mãlãyĩkã gólĩyĩ rĩ 'bá gólĩyĩ vó ndrẽlé rí 'bá yí bê âmã átã úrú 'álã rí ândrá gólĩyĩ tã â'dálé gólã drí. ¹¹ (Nĩ ndrẽ drẽ, mã rí gógó ânĩ 'bã úrú lãsĩ nõ, Ôvãrí âjõ mã ãngó nõ 'á nõ òjilã gólĩyĩ âvĩ 'bã trá rí 'bá yí lõndãlé, tãlã mã pá ró gólĩyĩ bê.)*

¹² “Dõvõ nĩ ãsũ drẽ tã kãbĩlĩkĩ lõkĩ 'bã kã. Õzõ gólã ã'dô kãbĩlĩkĩ íyĩkã bê nyã'dĩ-njĩ rí, gõ'dá õzõ kãbĩlĩkĩ ãlõ kãbĩlĩkĩ gólãkã 'dĩ 'bá yí lâfálé 'ásĩ

* **18:11** 18.11 Úlĩ gólĩyĩ vãrẽsĩ 11 'á 'dĩ ãgĩ kô tã ãgĩ Mátáyõ kã âzã 'bã yí 'á.

âpvi trá rí, gólâ â'dô â'dô 'é'á ì'dí yâ? Gólâ â'dô kâbîlîkî lâkî 'bá nyâ'dî-sû-drî-lâ-gâ-mûdrî-drî-lâ-gâ-njî-drî-lâ-sû 'dî 'bá yî âyé'á ngá nyârê 'á lûtú pále nîngá, gōzó nîlí gólâ âlô âpvi 'bá trá rí lōndâlê. ¹³ Má âtâ ânî drí tâ pätîjí ró, ôzô gólâ ûûsû kâbîlîkî íyîkâ âlô âpvi 'bá 'dî trá rí, gólâ â'dô 'bâ'á âyîkô ró rōô lâvûlí gârê âyîkô gólâ drí â'dózó ì'dí bê lâ kâbîlîkî gólâkâ nyâ'dî-sû-drî-lâ-gâ-mûdrî-drî-lâ-gâ-njî-drî-lâ-sû âpvi 'bá kô 'dî 'bá yî tāsî rí drî sî. ¹⁴ Gō'dá kpá rî'á ìtî, ânî átá úrú 'âlâ rí lēé ôjîlâ gólîyî rî 'bá 'dêlé má vósî ôzô 'dîyîmvá ônyîkô kâtí nō 'bá yî âlô rí drí âpvlî kô'dáwá lätî íyîkâ 'ásî."

Tā Yēsū drí îmbálê tā lāfálê êdê-êdê kâ ôjîlâ gólâ tā ônjí 'ê 'bá trá ôjîlâ âzî drí rî tāsî rî

¹⁵ Gō'dá Yēsū drí kpá tā îmbázó lâjô'á íyîkâ rî 'bá yî drí kî nî rî, "Nî âzâ, ôzô tā lē 'bá âzî âzâ ô'ê tā ônjí trá ní drí rí, ní nî gólâ ngálâ nî'á tā ônjí gólâkâ 'dî â'dalé gólâ drí. Nî 'ê tā rî 'dî cé rî ânî lâfálê 'ásî gólâ bê. Ôzô gólâ âârî tā ânîkâ trá rí, ní pâ gólâ trá tā ônjí gólâkâ 'dî âyéle. ¹⁶ Gō'dá ôzô ôjîlâ rî 'dî ôgâ volé trá dó tā ânîkâ ârîlí rî, ní drî ôjîlâ âzâ âlô ngátá rî yâ rî nîzó kpá ó'dí ôjîlâ 'dî ngálâ, tâlâ áâatâ ró tā 'dî bê ôjîlâ 'dî 'bá yî lîfî drî lâ 'á, tâlâ tā ndrî ânî drí âtalé gólâ bê rî, ôjîlâ 'dî 'bá yî âârî ró íyî bê dódó. ¹⁷ Gō'dá ôzô ôjîlâ rî 'dî ôgâ volé kpá trá dó tā ôjîlâ 'dî 'bá yî kâ ârîlí rî, nî âtâ tā lâ ôjîlâ kâñîsâ kâ drí. Gō'dá ôzô gólâ ôgâ volé kpá trá dó tā ôjîlâ kâñîsâ kâ kâ ârîlí rî, nî 'ê gólâ ôzô ôjîlâ tā lē 'bá Ôvârí 'á kô rî kâtí, gō'dá kpá tā ônjí 'bá ró ôzô bêlé-bêlé ú'dú 'bá gólîyî rî 'bá âđî nyalé rî kâtí.

¹⁸ "Má âtâ ânî drí tâ pätîjí ró, ôzô nî ôgâ tā âzâ trá dó rû 'êlé ângó nō 'á nōngá rî, 'dî kpá tā gólâ Ôvârí drí gâlê trá dó rû 'êlé úrú 'âlâ rî ì'dî. Gō'dá ôzô nî ââyê tā âzâ trá rû 'êlé ângó nō 'á nōngá rî, 'dî kpá tā gólâ Ôvârí drí âyéle trá rû 'êlé úrú 'âlâ rî ì'dî. ¹⁹ Gō'dá má âtâ kpá ânî drí nôtî, ôzô ôjîlâ rî ôlê íyî tâ-drî trá ngá âzâ 'ézó ângó nō 'á nōngá rî, nî 'ê râtáâ Ôvârí âmâ átá úrú 'âlâ rí drí ngá rî 'dî tāsî. Gólâ â'dô ngá rî 'dî 'é'á ânî drí. ²⁰ Ìtî rî, ôzô ôjîlâ êê'bê íyî rû trá rî ngátá nâ vō âlô 'á âmâ rú sî rî, má â'dô â'dó'á gólîyî lâfálê 'á."

Tā Yēsū drí lôgôlê Pétêrô drí tā tā ônjí ôjîlâ âzî kâ âyé-âyê kâ

tāsî rî

²¹ Gō'dá nîngá sî rî, Pétêrô drí ânîzó tā îjîlí Yēsū tî kî nî rî, "Kúmú, ôzô âmâ âzî-âzî âzâ ôrî trá zââ rî'á tā ônjí 'êlé má drí ândalé ândalé rî, má ââyê gólâ tā ônjí gólâkâ 'dî 'bá yî 'ásî ândâlâ tâşî yâ? Rî'á tândî ró má drí gólâ rî âyézó ândâlâ njî-drî-lâ-rî yâ?" ²² Gō'dá Yēsū drí tâ-drî lôgōzó Pétêrô drí kî, "É'ê, ní âyé gólâ kô cé ândâlâ njî-drî-lâ-rî. Nî âyé gólâ nyâ'dî-nâ-drî-lâ-mûdrî ândâlâ njî-drî-lâ-rî."

²³ Gō'dá Yēsū drí tâ âtázó tā kûmû Ôvârí kâ rî kâ tāsî. Gólâ kî, "Â'dô-â'dô kûmû Ôvârí kâ rî kâ rî rî'á ôzô kúmú ângî âzâ gólâ â'dó 'bá lôsî 'ê 'bá íyîkâ bê rî kâtí. Lôsî 'ê 'bá gólâkâ 'dî 'bá yî, âzâ 'bá yî trô íyî âđî trá gólâ drîgá sî 'é'á lôgôlâ âtî 'á tólâ. Gō'dá kâpî âzâ sî, gólâ drí lôsî 'ê 'bá gólâkâ 'dî 'bá yî âzîzó ânîlí âđî íyîkâ 'dî 'bá yî lôgôlê. ²⁴ Ìtî rî, lôsî 'ê 'bá âlô kúmú 'dî kâ tîbê âđî trô 'bá gólâ drîgá sî rî âjîzó lâ kúmú 'dî ândrá. Âđî rî 'dî rî'á âđî ôjîlâ dũû lôsî ndrô dũû kâ rî kâ 'î. ²⁵ Nîngá sî, lôsî 'ê 'bá kúmú 'dî kâ 'dî ícá kô âđî 'dî vō lâ lôgôlê, tâlâ âđî 'dî rî'á âđî âmâ 'î. Tâ 'dî tāsî rî, kúmú 'dî drí tâ 'bâzó óôgî ró gólîyî bê volé râgîjí ró ôkó lâ bê mvá lâ yî bê gō'dá kpá ngá gólâkâ 'bâ kâ rî yî bê ndrî volé, gólâ ícá ró bê âđî íyîkâ 'dî vō lâ lôgôlê.

26 “Gõ'dá lôsĩ 'ê 'bá 'dĩ ârĩ tã 'dĩ bê ìtĩ rĩ, drílâ â'dózó tã ìsũ ró, gõ'dá drílâ ngãzó 'ã'ĩ òlĩ vùdrĩ kúmú 'dĩ ândrá rù lô'bãlé gólâ drí kĩ, ‘Óõ kúmú, ní ndrê áamá ìzã, ânĩ 'â ãã'dĩ má rú. Ní êsê kâyĩ gbíyá má drí sísĩ 'álâ, má â'dô âđĩ áníkã 'dĩ vò lâ lônđã'á ânĩzó lôgôlâ ndrĩ ní drí.’ 27 Gõ'dá lôsĩ 'ê 'bá kúmú 'dĩ kã 'dĩ, ìzã lâ drí gãzó gólâ rú. Ìtĩ rĩ, drílâ âđĩ 'dĩ âyézó drílâ, gõ'dá gólâ drí lôsĩ 'ê 'bá gólâkã 'dĩ âyézó nĩlĩ drĩ-báláyĩ ró.

28 “Nĩngá sĩ, lôsĩ 'ê 'bá gólâ âyéle nõ drí nĩzó ìyĩ rù ùsúlĩ âzĩ-âzĩ lâ âzã âđĩ fĩnyáwã trõ 'bá gólâ drígã sĩ kpá 'ê'á lôgôlâ ãtĩ 'álâ rĩ bê.* Gõ'dá gólĩyĩ ùsũ rù bê âzĩ-âzĩ lâ 'dĩ bê rĩ, gõ'dá kôro drílâ ngãzó 'dêlé ômbê lâ rùlĩ ãngbũ rĩ'á ìzálâ. Gõ'dá drílâ ngãzó tã âtalé âzĩ-âzĩ lâ 'dĩ drí kĩ, ‘Ní âfê âđĩ ámakã tĩbê ní drí trôlé má drígã sĩ rĩ ngbããngbãno!’ 29 Gõ'dá âzĩ-âzĩ lâ 'dĩ drí ngãzó 'ã'ĩ òlĩ vùdrĩ lôsĩ 'ê 'bá âzĩ lâ 'dĩ ândrá rù lô'bãlé gólâ drí kĩ, ‘Óõ áamá âzĩ-âzĩ, ní ndrê áamá ìzã, ânĩ 'â ãã'dĩ má rú! Ní êsê kâyĩ gbíyá má drí sísĩ 'álâ. Má â'dô âđĩ áníkã 'dĩ vò lâ lônđã'á ânĩzó fêlâ ndrĩ ní drí.’

30 Gõ'dá lôsĩ 'ê 'bá gólâ sísĩ kúmú drí gólâ rĩ âyéle âđĩ íyíkã tãsí nõ rĩ, gã volé trá dó âzĩ-âzĩ lâ âđĩ fĩnyáwã trõ 'bá gólâ drígã sĩ rĩ âyéle. Bê-rĩ, gólâ drí lôsĩ 'ê 'bá âzĩ gólâkã 'dĩ trõzó 'bãlé gãnimã 'á rĩlĩ tólâ, té gólâ ããfê ró âđĩ íyíkã 'dĩ bê zãlô. 31 Ìtĩ rĩ, lôsĩ 'ê 'bá kúmú 'dĩ kã âzã 'bá yĩ ndrê tã rù 'ê 'bá 'dĩ bê rĩ, gólĩyĩ drí â'dózó tã ìsũ ró rõ. Gõ'dá drílĩyĩ ngãzó nĩlĩ tã 'dĩ âtalé kúmú ìyíkã 'dĩ drí.

32 “Gõ'dá kúmú 'dĩ ârĩ bê tã 'dĩ ìtĩ rĩ, drílâ lôsĩ 'ê 'bá íyíkã gólâ âzĩ-âzĩ lâ rĩ 'bã 'bá gãnimã 'á 'dĩ âzĩzó. Gõ'dá gólâ âcã bê rĩ, kúmú drí ngãzó tã âtalé drílâ kĩ, ‘Nĩ rĩ'á lôsĩ 'ê 'bá ònjĩ 'ĩ! Ní lô'bã rù'bã bê má drí âđĩ ní drí trôlé má drígã sĩ rĩ tãsí rĩ, má âyê nĩ té òzõ ní drí ìjĩlĩ rĩ kãtĩ. 33 Gõ'dá ní 'ê tã ânĩ âzĩ-âzĩ drí ìtĩ â'dô tãsí yã? Tĩ ní â'dô ânĩ âzĩ-âzĩ rĩ ìzã ndrê'á kpá òzõ má drí ânĩ ìzã ndrê rĩ kãtĩ!’ 34 Gõ'dá kúmú 'dĩ drí 'bãzó ãwã ró tã 'dĩ tãsí. Drílâ lôsĩ 'ê 'bá 'dĩ jõzó 'bãlé gãnimã 'á, tãlã òõfê ró lãñõ bê gólâ drí, té âđĩ íyíkã gólâ drí trôlé rĩ, gólâ òlõgõ ró bê ndrĩ zãlô.”

35 Gõ'dá Yésũ ngĩ bê 'dĩgówã 'dĩ ndêlé rĩ, gólâ kĩ, “Òzõ nĩ ââyê tã ònjĩ ânĩ âzĩ-âzĩ kã kô ânĩ pĩpĩsílĩ 'ásĩ rĩ, ânĩ ãlõ-ãlõ ndrĩ, áamá átã ùrũ 'álâ rĩ â'dô kpá 'ê'á ânĩ 'êlé té òzõ 'dĩ rĩ kãtĩ.”

19

Tã Yésũ drí ìmbálé tã òkó ìngã kã tãsí rĩ (Márãkõ 10.1-12)

1 Gõ'dá Yésũ ndêlé bê tã ìmbã íyíkã tã ònjĩ âyê-âyê tãsí rĩ, drílĩyĩ ngãzó 'bãdrĩ Gãlĩláyã kã âyéle lãjó'á íyíkã bê. Drílĩyĩ nĩzó mbãlé 'á'á lé drĩ áyágã Jõrõdénĩ kã âzã lésĩ rĩ 'á. Drílĩyĩ nĩzó zãã áyágã Jõrõdénĩ kã 'dĩ 'á'á lé drĩ lâ lésĩ. Gõ'dá drílĩyĩ mbãzó kpá gólê 'á'á lé drĩ âzã rĩ lésĩ cãlé 'bãdrĩ Yũdáyã kã rĩ 'á. 2 Gõ'dá gólĩyĩ cã bê 'bãdrĩ Yũdáyã kã 'dĩ 'á tólã rĩ, òjĩlã ò'bĩ dũũ drí ìtõzó 'dêlé gólĩyĩ vósĩ. Òjĩlã gólĩyĩ ngã lãzé bê rĩ 'bá yĩ, Yésũ drí gólĩyĩ êdézõ ndrĩ ngã lãzé ìyíkã 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ.

3 Nĩngá sĩ, Pãrúsĩ âzã 'bá yĩ drí ânĩzó ìyĩ Yésũ rĩ ùjũlĩ, ngãtã gólâ â'dô ùlĩ ányã átã'á yã rĩ. Drílĩyĩ tã ìjĩzó gólâ tĩ kĩ nĩ rĩ, “Tã 'bã'bã Ôvãrĩ drí fêlé ãmã drí 'êlé Músã sĩ rĩ vó ró rĩ, rĩ'á tãndĩ ró òjĩlã âzã drí òkó lâ rĩ ìngãzó, òzõ òkó rĩ 'dĩ ò'ê tã ányã âzã trá rĩ yã?”

4 Gõ'dá Yésũ drí tã-drĩ lôgõzó Pãrúsĩ 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ zĩ tã gólã ìgĩlĩ búkũ Ôvãrĩ kã 'á rĩ kô kĩ'á nĩ rĩ, ìtõ vò ãngó kã 'ásĩ rĩ, Ôvãrĩ 'bã òjĩlã

* 18:28 18.28 Âđĩ 'dĩ rĩ'á âđĩ kâyĩ kãmã-ãlõ kã 'ĩ.

mvá bê rî, gólâ 'bâ ãgô yî trá òkó yí bê yâ? ⁵ Tã 'dî tãsí rî, Ôvârí âtã tã trá kî nî rî,

'Ãgô â'dô átã lâ rî âyé'á ândré lâ bê â'dózó òkó lâ bê ngá ãlô ró.

⁶ Gólîyî rî 'dî â'dó ngá ngúingî 'î kô. Ítí rî, ãgô yî òkó bê gólîyî rî'á ngá ãlô 'î.

'Dôvó ngá gólâ Ôvârí drí êbêlé trá ngá ãlô ró rî, òjílã äzã òcã gólîyî lâfálé kô.' ”

Tã Ômvó Ngá 2.24

⁷ Gõ'dá Pãrúsî 'dî 'bá yî drí Yésũ rî ìjízó kpá ó'dí kî, “Ní kî nî rî, â'dó kô tãndí ró ãmã drí òkó ìngázó rî, gõ'dá tãlã ä'dô 'î Músã drí tã 'bãzó ãmã drí kî, òzô mã òlê trá òkó ìngálé rî, mã ìigî wãrãgã òkó ìngã kã fêlé òkó rî 'dî drí yã?”

⁸ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgôzó gólîyî drí kî, “Músã ìgî tã 'dî ãnî drí ìtí 'dî, tãlã ãnî drî rî'á âmbã-âmbã ró, tãlã tã ä'dô trá ãnî lâfálé 'ásî ãnî òkó yí bê rî nî ìcã kô tã rî 'dî êdélé. Gõ'dá tã 'bã'bã Ôvârí kã â'dó kô ìtí ìtô vò ãngó kã 'ásî. Sîsî rî, Ôvârí 'bãã tã 'bã'bã òkó ìngã kã kô. ⁹ Mã âtã ãnî drí, â'dó kô tãndí ró òjílã äzã drí òkó lâ rî ìngázó cú ìtí tã ìfí äzã ãkó, òzô òkó rî 'dî ò'ê tã ònjí äzã kô gõ'dá ãgô rî 'dî drí nîzó òkó äzã trólé ãyízó 'î'dí bê lâ rî, gólâ 'ê 'dî tã ònjí 'î Ôvârí rî ìfí drî 'á, âyé fí ãlô, òzô òjílã rî 'dî ùsũ òkó lâ trá ãyîrî 'á ìyî ãgô äzã bê rî 'î'dî, gólâ òró gõ òkó lâ 'dî ìngálé.”

¹⁰ Gõ'dá lâjô'bã Yésũ kã 'dî 'bá yî ârî ìyî úlî Yésũ drí âtálé 'dî bê rî, gõ'dá drîlîyî gôzó tã âtálé gólâ drí kî nî rî, “Ôzô tã ãgô yî lâfálé 'á òkó bê rî äã'dô âmbã-âmbã ró ìtí rî, rî'á tãndí ró ãgô drí rîzó cú ìtí òkó trô ãkó.”

¹¹ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgôzó drîlîyî kî nî rî, “Ôjílã dûũ ìcã ìyî kô tã ìsũ ãnîkã òkó tãsí 'dî 'êlé. Ä'dô 'bã'á cé òjílã ìcã 'bã rîlî òkó trô ãkó rî 'bá yî 'î'dî. ¹² Tã 'dî tãsí rî, tã ìfí bê rî'á ngúingî òjílã äzã 'bá yî drí òkó trôzó kô 'á lâ rî. Útî òjílã äzã 'bá yî trá ìtí 'bãnjã ró, gõ'dá òjílã äzã 'bá yî òjílã äzî lîsî gólîyî nî, gõ'dá òjílã äzã 'bá yî lëé ìyî òkó gîlî kô, tãlã gólîyî fê ìyî nyãányã trá cé lôsî Ôvârí kã 'êlé 'î'dî. Ôjílã gólâ ìcã 'bã trá tã rî 'dî 'êlé rî, 'dôvó gólâ ò'ê.”

*Tã Yésũ drí òrê fêzó 'dîyîmvã ònyîkô drí rî
(Márãkô 10.13-16; Lúkã 18.15-17)*

¹³ Gõ'dá nîngã sî, òjílã äzã 'bá yî drí 'dîyîmvã ònyîkô âtrôzó âjílî Yésũ ngálã, tãlã Yésũ ò'bã ró drí bê gólîyî drî òrê fêzó drîlîyî, gõ'dá kpã rãtãã 'êzó bê gólîyî tãsí. Gõ'dá lâjô'bã gólãkã 'dî 'bá yî drí òjílã 'dî 'bá yî lôgázó dó ãnîlî 'dîyîmvã 'dî 'bá yî bê Yésũ ngálã. ¹⁴ Gõ'dá Yésũ drí ngãzó tã âtálé kî nî rî, “Nî âyé 'dîyîmvã 'dî 'bá yî ããnî ró ìyî mã ngálã, nî lôgã gólîyî kô, tãlã òjílã rî 'bã kũmũ Ôvârí kã zêlé rî 'bá yî rî'á òjílã gólîyî ìyî nyãányã lôgô 'bã òzô 'dîyîmvã ònyîkô nôtî nò 'bá yî kâtî rî 'î'dî.” ¹⁵ Nîngã sî rî, drîlã ìyî drí 'bãzó 'dîyîmvã 'dî 'bá yî drîlã sî ãlô-ãlô, gõ'dá drîlã òrê fêzó drîlîyî. Gõ'dá drîlîyî ngãzó nîlî vò 'dî âyélé lâjô'bã 'dî 'bá yî bê.

*Tã Yésũ drí âtálé ágãmvã gólã ngã-tî ãmbã bê rî drí lêdrê-lêdrê ãdũkũ
ãkó rî tãsí rî
(Márãkô 10.17-31; Lúkã 18.18-30)*

¹⁶ Gõ'dá nîngã sî rî, ágãmvã äzã ngã-tî ãmbã bê rî drí ãnîzó tã ìjílî Yésũ tî kî nî rî, “Tã ìmbã 'bã, òzô mã òlê lêdrê-lêdrê ãdũkũ ãkó rî ùsũlî rî, mã ä'dô tã tãndí ãngô rî 'ê'á 'î'dî sũlî Ôvârí rî ìfí drî 'á ùsúzó lâ yã?” ¹⁷ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgôzó drîlã kî, “Tãlã ä'dô 'î ní drí ãmã ìjízó tã gólã ä'dó 'bã

tāndí ró rî tāsī yā? Ôvârí cé ĩ'dí rî'á tāndí ró. Ôzō ní òlě trá lédrē-lédrē ãdūkū ãkó rî úsúlí rî, ní ĩnjī tā 'bā'bā Ôvârí kâ rî ĩ'dí ndrī.”

¹⁸ Ītí rî, ágámvá 'dī drí Yésū rî ĩjízó kī, “Má â'dô tā 'bā'bā ángô rî 'ě'á ĩ'dí yā?”

Ītí rî, Yésū drí gōzó tā-drī lôgōlé drílâ kī, “Ní fû ôjílâ āzī kô. Ní 'bā ôkó gólâ â'dó 'bá kô ânî ôkó ró rî kô ní ũgúlí âyízó ĩ'dí bê lâ. Ní ũgū ngá kô. Ní âdô ònjô kô ôjílâ āzī rú. ¹⁹ Ní ârî ânî átá yī tị-vô ânî ândré bê, tâlâ ní ĩnjī ró gólīyī bê. Ní lě ôjílâ āzī ôzō ní drí ânî nyāanyâ lērē kâtí.”

²⁰ Nīngá sī, ágámvá 'dī drí tā-drī lôgōzó Yésū drí kī, “Tā 'bā'bā 'dī 'bá yī, má 'ě trá ndrī. Gō'dá tā āzâ kpá bê drē zāâ má drí 'elē yā?”

²¹ Gō'dá Yésū drí tā-drī lôgōzó drílâ kī, “Ôzō ní òlě trá â'dólé tā mbị 'ě 'bá ró Ôvârí rî ĩfī drī 'á rî, ní gō nīlí ngá-tị āmbá ánikâ 'dī 'bá yī lâzílí gílí ndrī volé, ní fě ró âđi lâ ôjílâ gólīyī ĩzâ bê rî 'bá yī drí, gō'dá ní gō ró bê ânīlí 'dēlé âmâ vó bêlé tā árí 'bá âmákâ ró. Ôzō ní ò'è tā 'dī trá ĩtí rî, ní â'dô 'bā'á ngá-tị tāndí bê dūú úrú 'álâ.” ²² Gō'dá ágámvá 'dī árílí bê úlí Yésū drí átálé ĩtí 'dī rî, kôrô rú'bá lâ drí âdázó. Gō'dá drílâ â'dózó tā ĩsū ró rōô, tâlâ gólâ lēé kô ngá íyíkâ āmbá 'dī 'bá yī lâzílí gílí volé. Gō'dá drílâ ngāzó nīlí volé.

²³ Nīngá sī, Yésū drí gōzó tā átálé tā árí 'bá íyíkâ rî 'bá yī drí kī, “Má âtâ ânî drí tā pătī rō, rî'á āmbâ-āmbâ ró ôjílâ gólīyī ngá-tị āmbá bê rî 'bá yī drí â'dózó ôjílâ Ôvârí kâ ró gólīyī drí ícázó rílí kùmū gólâkâ zélé tā gólâkâ rî 'elē. ²⁴ Â'dô 'bā'á āmbâ-āmbâ ró gólīyī drí lâvūlí gāră tā āmbâ-āmbâ ĩnjígó drí 'ě'á úsúlâ ũjūrī filí kôrô libīră 'bú 'ásī rî drī sī.” ²⁵ Gō'dá tā árí 'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī árí iyī úlí gólâ drí átálé 'dī bê rî, tị lâ yī drí â'dízó rōô úlí 'dī 'bá yī drí sī. Gō'dá drílīyī Yésū rî ĩjízó kī, “Ôzō â'dô trá ĩtí rî, ôjílâ gólīyī Ôvârí drí 'ě'á pālâ rî â'dô 'bā'á íyíkâ ôjílâ ángô rî 'bá yī ĩ'dí yā?”* ²⁶ Yésū drí ĩfī jázó vō ndrélé gólīyī ngálâ ró, gō'dá drílâ gōzó tā átálé kī, “Ngá gólīyī ôjílâ mvá drí ícálé kô 'elâ rî, Ôvârí ícâ trá 'elâ ndrī.”

²⁷ Nīngá sī rî, Pétērō drí ngāzó tā átálé Yésū drí kī nī rî, “Ní ndrē drē, âmâ lâjóbá ánikâ rî 'bá yī, mǎ âyē ngá âmâ nyāanyâ kâ rî 'bá yī trá ndrī ânīzó 'dēlé ní vósī tā árí 'bá ánikâ ró. Ītí rî, tā tāndí gólâ âmâ drí 'ě'á úsúlâ Ôvârí drīgá sī ĩzátú rî íyíkâ â'dô 'í yā?”

²⁸ Gō'dá Yésū drí tā-drī lôgōzó lâjóbá íyíkâ 'dī 'bá yī drí kī, “Má âtâ ânî drí tā pătī rō, mǎ gólâ Ôvârí drí âjólé trá úrú lésī nô, kâyī gólâ má drí 'ézó ngá ndrī 'bālé ó'dí ĩzátú rî sī rî, má â'dô 'ě'á rílí kítī âmákâ drī kúmú ạngí ró drí-ăcê bê. Gō'dá ânî lâjóbá âmákâ mùdrī-drī-lâ-gâ-rī rî 'bá yī â'dô 'ě'á rílí má bê kítī mùdrī-drī-lâ-gâ-rī rî 'bá yī drī kúmú ró tā-vô ôrī ôjílâ ĩsīră'elē kâ rî kâ mùdrī-drī-lâ-gâ-rī rî 'bá yī kâ kílí. ²⁹ Gō'dá ôjílâ ndrī gólīyī 'bā íyíkâ âyē 'bá, átá lâ yī, ândré lâ yī, mvá lâ yī, âdrúpī lâ yī, ízó lâ yī, ngátá ămvú yī bê âyē 'bá 'dēzó má vósī tā árí 'bá âmákâ ró rî, ngá gólīyī drí 'ě'á úsúlâ âmâ átá Ôvârí drīgá sī ĩzátú rî â'dô 'ě'á lâvūlí gāră ândâlâ kámá-ălô ngá gólīyī drí âyélé rî drī sī. Gō'dá gólīyī â'dô kpá lédrē-lédrē ãdūkū ãkó rî úsú'á. ³⁰ Gō'dá ĩtí rî, ôjílâ dūú tībē ngbāngbānō ndrélé iyī ôjílâ āmbâ-āmbâ ró rî 'bá yī, ĩzátú rî, gólīyī â'dô â'dó'á ôjílâ tākó ró Ôvârí rî ĩfī drī 'á, gólīyī â'dô gō'á volé 'álâ. Gō'dá ôjílâ gólīyī dūú

* **19:25** 19.25 Tā árí 'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī ĩjī tā 'dī ĩtí 'dī rî, tâlâ tā ĩsū gólīyíkâ 'á rî, ngá-tị āmbá 'dī āâ'dô lâmbé ôrē Ôvârí drí fēlé ôjílâ drí rî ĩ'dí. Ītí rî, ôjílâ ngá-tị bê dūú rî â'dô iyī ôjílâ tāndí 'í.

gólīyī ngbāangbānō rī'á ndrēlā ìyī òjílā tākó ró rī 'bá yī, ìzátú rī, gólīyī à'dô à'dó'á òjílā àmbā-àmbā ró Ôvârí rī ìfī drī 'á, gólīyī à'dô 'bā'á sísí 'álâ."

20

Úlī mǎnīgō látì gólâ Ôvârí drí 'èzò drì-â fēlé òjílâ drí ìzátú rī

tāsī rī

¹ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū drí ìtōzò tā ìmbálé úlī mǎnīgō sī tā àrí 'bá íyíkâ rī 'bá yī drí látì gólâ Ôvârí drí 'èzò drì-â fēlé òjílâ íyíkâ drí ìzátú rī tāsī. Gólâ kī, "Látì gólâ Ôvârí drí 'èzò drì-â fēlé òjílâ íyíkâ drí rī rī'á nyé òzò àgò àzâ àmvú lípì ró rī kátí. Kàyì àzâ sī, àkpā cǐnó, gólâ drí ngázó nílí vò ngá làzì kâ gílí rī 'álâ, nī'á òjílâ lōndālè ànī ró ìyī lōsī 'èlé àmvú íyíkâ 'dī 'á àdì sī. ² Gō'dá àmvú lípì ùsù òjílâ bē lōsī 'èlé àmvú íyíkâ 'dī 'á rī, gólâ drí tā ì'bìzò gólīyī bē àdì tǎndí kàyì àlò kâ fēlé drílīyī ndrī ìcâ-ìcâ ró. Gō'dá drílīyī tǎ-drī là lèzò. Nīngá sī rī, àmvú lípì drí gólīyī jòzò nī'á lōsī 'èlé àmvú íyíkâ 'dī 'álâ.

³ "Nīngá sī, ìtú-pá nḡi-drī-lâ-sù cǐnó 'dī kâ rī sī, àmvú lípì 'dī drí nīzò gólé kpá ó'dí vò ngá làzì kâ gílí 'dī 'álâ. Gō'dá drílâ nīzò òjílâ àzâ 'bá yī ùsúlí, rī'á ìyī àdré'á tólâ tākó ìtí. ⁴ Gō'dá drílâ tā àtázò drílīyī kī nī rī, 'Nī nī kpá nī'á lōsī 'èlé má drí àmvú 'álâ, má à'dô àdì mbì lōsī ànī drí 'èlé má drí kàyì àndrò nò kâ sī rī fē'á ànī drí.' Gō'dá drílīyī ngázó nílí lōsī 'èlé.

⁵ "Gō'dá ìtú-pá cǎ bē mùdrì-drī-lâ-gâ-rī ìtú-àyì sī rī gō'dá kpá ìtú-pá nâ lǎnjátúlí bē rī, àmvú lípì 'dī drí kpá tā àlò-àlò 'dī 'èzò. Drílâ nīzò kpá ó'dí vò ngá làzì kâ gílí rī 'álâ, nī'á òjílâ lōndālè ànī'á lōsī 'èlé àmvú íyíkâ 'dī 'á. ⁶ Gō'dá cǎ bē lǎnjátúlí bē ìtú drí 'bārē 'è'á nī'á filí rī 'á rī, àmvú lípì 'dī drí nīzò gólé kpá ó'dí vò ngá làzì kâ gílí rī 'álâ. Drílâ nīzò òjílâ àzâ 'bá yī ùsúlí rī'á àdré'á ìyī tākó tólâ vò ngá làzì kâ 'dī 'á. Gō'dá drílâ tā ìjízò gólīyī tì kī, 'Nī rī àdré'á nōngá ìtú kǎlū tākó lōsī 'è àkó à'dô tāsī yā?' ⁷ Gō'dá drílīyī tǎ-drī lògòzò kī nī rī, 'Òjílâ àzākā yù lōsī fē 'bá àmâ drí 'èlé.' Gō'dá àmvú lípì drí gòzò tā àtálé drílīyī kī nī rī, "Dòvó nī nī kpá lōsī 'èlé má drí àmvú 'álâ.' Gō'dá drílīyī nīzò kpá lōsī 'èlé.

⁸ "Gō'dá cǎ bē vò drí 'èrē ànìlì rī 'á rī, àmvú lípì drí tā àtázò drì-'bá íyíkâ lōsī kâ drí kī, 'Ní àzì lōsī 'è 'bá 'dī 'bá yī, ní fē ró àdì gólīyī drí. Ní ìtò àdì fēlé òjílâ gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé lǎnjátúlí bē rī 'bá yī rú sī, cǎlè gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé àkpā cǐnó rī 'bá yī rú.' ⁹ Gō'dá òjílâ gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé lǎnjátúlí 'ásī rī 'bá yī ànī ìyī bē àdì íyíkâ trólé rī, drì-'bá lōsī kâ fē gólīyī drí àdì lōsī kàyì àlò kâ rī kâ ì'dí. Kpá ìtí, òjílâ gólīyī ndrī àmvú lípì drí àzìlì ànī'á lōsī 'èlé rī 'bá yī, drì-'bá lōsī kâ fē kpá àdì lōsī kàyì àlò kâ rī kâ ì'dí gólīyī drí ndrī. ¹⁰ Gō'dá òjílâ gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé àkpā cǐnó rī lésī rī 'bá yī ànī ìyī bē àdì íyíkâ trólé rī, gólīyī ìsù tā trá kī nī rī, àà'dô àdì fē'á ìyī drí làvùlì gārà àdì fēlé òjílâ gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé lǎnjátúlí bē rī 'bá yī drí rī drī sī. Gō'dá ófē kpá àdì lōsī kàyì àlò kâ rī kâ ì'dí gólīyī drí.

¹¹ "Gō'dá gólīyī trò àdì íyíkâ bē rī, drílīyī ìtòzò rī'á lòzólé úlī ngūrū-ngūrū bē àmvú lípì 'dī rú. ¹² Gō'dá drílīyī ngázò tā àtálé àmvú lípì drí kī, 'Òjílâ gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé lǎnjátúlí 'ásī rī 'bá yī 'è ìyī lōsī cé dǎ ìtí. Gō'dá àmâ rī gógó àmákâ lōsī 'è 'bá ìtú kǎlū ìtú àmé drī sī nò rī 'bá yī, àà'dô àdì fē'á àmâ drí ìcâ-ìcâ ró òjílâ gólīyī lōsī ìtò 'bá 'èlé vólé lésī rī 'bá yī bē àngò tí ró yā?' ¹³ Gō'dá àmvú lípì drí gòzò tā àtálé lōsī 'è 'bá àlò gólīyī làfálé 'ásī rī drí kī, 'Àmâ rù-lè-àzìyā, nī lè tǎ-drī trá àdì kàyì àlò kâ 'è'á fēlâ ànī drí rī tāsī. Má àdó ànī kò. ¹⁴ Nī trò àdì ànìkâ, nī nī gólé ànī drí 'bā 'ásī. Má

lě kpá âđi fělé îcâ-îcâ ró ôjílâ gólíyî lôsî ítô 'bá volé lésî rî 'bá yî drí ôzô má drí fělé ânî drí 'dî kâtí. ¹⁵ Ní îsû ânîkâ bê-rî, â'dó kô rî'á mbî má drí tâ gólâ má drí lělé 'élé rî 'ézó âđi ámakâ sî ôzô má drí lělé rî kâtí yâ? Gô'dá tâlâ â'dô 'î ânî drí â'dózó âwâ ró má bê yâ? Ânî rî'á âwâ ró má bê tâlâ tâ gólâ má drí 'élé tândí ró ôjílâ pâlê rî tāsî yâ? Má â'dô îcâ'á tâ gólâ má drí lělé 'élé rî 'élé ôzô má drí lělé rî kâtí âđi ámakâ sî.' "

¹⁶ Gô'dá Yésû ndélé bê uli mănîgō lâtî gólâ Ôvâri drí 'ézó drí-â fělé ôjílâ iyîkâ drí rî tāsî rî, drílâ gōzó tâ âtalé kî nî rî, "Ôjílâ dūu tîbê ngbāangbānō ndrélê iyî ôjílâ âmbâ-âmbâ ró rî 'bá yî â'dô iyî â'dó'á ñzátú ôjílâ tâkó ró Ôvâri rî lîfî drî 'á, gólíyî â'dô gō'á volé 'álâ. Gô'dá ôjílâ dūu gólíyî ngbāangbānō rî'á ndrélâ iyî ôjílâ tâkó ró rî 'bá yî, ñzátú rî, gólíyî â'dô â'dó'á ôjílâ âmbâ-âmbâ ró Ôvâri rî lîfî drî 'á, gólíyî â'dô 'bâ'á sîsî 'álâ."

Tā Yésū drí iyî ôdrā tâ âtázó kpá ó'dí lājó'ba iyîkâ

rî 'bá yî drí rî

(Márākō 10.32-34; Lúkã 18.31-34)

¹⁷ Gô'dá nîngá sî, Yésû yî drí ngázó nîlí Yērōsālēmā 'álâ tâ âri 'bá iyîkâ rî 'bá yî bê. Gô'dá gólíyî ôtirî rî nîlí lâtî 'ásî rî, drílâ ngázó lājó'ba iyîkâ mûdrî-drî-lâ-gâ-rî rî 'bá yî drîlî gbíyá lâtî gārā drî 'á tâ âri 'bá 'dî 'bá yî lâfálê sî, tâlâ yî â'dô ró bê cé iyî drî sî. Gô'dá Yésû drí tâ gólíyî 'ē 'bá rû 'élé yî drí Yērōsālēmā 'álâ rî tâ lâ âtázó gólíyî drí. ¹⁸ Gólâ kî, "Nî âri drê, âmâ trá 'ē'á nîlí Yērōsālēmā 'álâ nō. Mâ gólâ âjólê úrú lésî nō, ââ'dô 'ē'á âmâ drî-bâ fělé drî-'bá ąngí Yúdâ yî kâ rî 'bá yî drîgá gô'dá kpá lâ'bí îmbá 'bá rî 'bá yî bê. Gólíyî â'dô 'ē'á tâ-vó ámakâ kílî ányâ ró, tâlâ úfû ró mâ bê. ¹⁹ Gô'dá gólíyî â'dô iyî âmâ drî-bâ fē'á ôjílâ âtrâ Rómâ kâ rî 'bá yî drîgá. Ítî rî, gólíyî â'dô âmâ lârákô lô'é'á. Gólíyî â'dô âmâ cā'á ônjóró'bí sî, gô'dá gólíyî â'dô âmâ îpá'á fê lâlî-lâlî drîlî má drí drázó. Gô'dá kâyî nâ sî, má â'dô lîdrî'á kpá ó'dí ôdrā 'ásî." Gô'dá Yésû âtâ uli 'dî 'bá yî bê lājó'ba iyîkâ 'dî 'bá yî drí rî, drîlîyî ngázó gólê tâ âri 'bá iyîkâ 'dî 'bá yî lâfálê.

Tā Yākóbā yî Yōwánî bê ândrê lâ yî drí tâ îjízó Yésū tî

iyî mvá yî tāsî rî

(Márākō 10.35-45)

²⁰ Gô'dá nîngá sî rî, Zēbēdayō rî ôkó drí ngázó mvá lâ yî rî Yākóbā yî Yōwánî bê drîlî âfōzó gólíyî bê lājó'ba 'dî 'bá yî lâfálê sî. Drîlîyî nîzó cālê Yésû lâgátî. Gô'dá cā iyî bê Yésû lâgátî rî, ôkó rî gógó drí ngázó 'ā'î tîlî vûdrî Yésû ândrá tâ înjî sî. Gô'dá drílâ tâ îjízó Yésû tî iyî mvá 'dî 'bá yî tāsî. ²¹ Gô'dá Yésû âri uli gólâkâ 'dî bê rî, drílâ tâ îjízó ôkó 'dî tî kî nî rî, "Ní lě má ô'ê â'dô î'dî ní drí yâ?" Gô'dá ôkó 'dî drí ngázó tâ âtalé Yésû drí rû'bâ lô'bâ-lô'bâ sî kî nî rî, "Ñzátú kâyî gólâ ní drí 'ézó rîlî kúmú ąngí ró ąngó nō drîlî rî tú rî, ní 'bâ âmâ mvá nō 'bá yî rîlî ní bê, âlô rî ôrî iyîkâ ânî drî-ágó drî lésî ró gô'dá âzâ rî ôrî iyîkâ ânî drî-lîjî drî lésî rî 'á."

²² Gô'dá Yésû drí tâ âtázó Yākóbā yî drí Yōwánî bê kî, "Tâ gólâ ânî drí tâ lâ îjílî má tî sî 'dî rî, nî nîjî tâ ífî lâ kô. Nî â'dô îcâ'á cú ngá mvûlî îgâ mvá lâņō kâ gólâ má drí 'ézó ngá mvûlî 'á lâ sî rî 'ásî má bê yâ?" Gô'dá drîlîyî tâ-drî lôgōzó Yésû drí kî nî rî, "Āwô, âmâ rî'á njââ ngá mvûlî îgâ mvá lâņō kâ 'dî 'ásî." ²³ Gô'dá Yésû drí tâ-drî lôgōzó drîlîyî kî nî rî, "Nî â'dô ngá mvû'á trá cú îgâ mvá lâņō kâ 'dî 'ásî. Gô'dá mâ rî'á drî-âcê âkó ôjílâ gólíyî 'ē 'bá rîlî âmâ gārā drî 'á rî 'bá yî njízó. Âmâ átá êdê vō 'dî 'bá yî trá ôjílâ gólíyî gólâ drí 'ē'á njílâ nî rîlî 'á lâ rî 'bá yî drí."

²⁴ Gō'dá lājó'ba āmbúkū Yésū ká mûdrî 'dî 'bá yî ârî iyî tã Yākóbã yî Yōwãnî bê ândrê lâ yî drî ijilí Yésū tî gólíyî tãsí 'dî tã lâ bê rî, drilíyî â'dózó āwã ró Yākóbã yî rú Yōwãnî bê. ²⁵ Tã 'dî tãsí rî, Yésū drî lājó'ba iyíkã 'dî 'bá yî âzízó ndrî ânîlí yî lăgátî. Gō'dá drilã tã âtázó gólíyî drî kî, "Mî nî trá kî nî rî, kúmú 'bãsurú kã rî 'bá yî rî rilí 'bãsurú iyíkã rî 'bá yî drilí mbârãkã sî. ²⁶ Gō'dá ânî lājó'ba ámakã rî 'bá yî lãfálé 'á rî, nî 'é ítí kô. Gólã tîbê lë 'bá â'dólé āmbã ró ânî lãfálé 'ásî Ôvãrî rî lîfî drî 'á rî, gólã ì'bũ rú iyî āzî-āzî yî drî ndrî. ²⁷ Ôjilã ânî lãfálé sî gólã tîbê lë 'bá â'dólé āmbã ró sîsî iyî āzî-āzî yî drî sî Ôvãrî rî lîfî drî 'á rî, gólã āã'dô rãgũ ró rú ì'bũlî āzî-āzî lâ yî drî ndrî. ²⁸ Tã 'dî tãsí rî, mã rî gógó ajólé úrú lesî nô, mã ânî kô āã'dô ró bê rú ì'bũzó mã drî. Mã ânî rú ì'bũlî āzî-āzî yî drî gō'dá kpã ámã nyãnyã fêlé drãlé ôjilã dũu tãsí, tãlã mã injî ró gólíyî bê tã ònjî iyíkã 'ásî."

*Tã Yésū drî lîfî ãkó lé 'bá rî rî 'bá yî lîfî lâ yî êdézó rî
(Márãkô 10.46-52; Lúkã 18.35-43)*

²⁹ Gō'dá nĩngã sî rî, Yésū yî drî ngãzó nîlí zãã açî iyíkã 'á lājó'ba iyíkã rî bê, nî'á Yērōsãlemã 'álã. Gō'dá drilíyî ânízó ácalé jãribã gólã zilí Yéríkô rî 'á. Gō'dá gólíyî òtirî jãribã 'dî áyé rî, ôjilã ô'bí dũu drî ngãzó 'dêlé gólíyî vósî. ³⁰ Gō'dá tólã rî, Yésū yî òtirî 'bãã lãvũ'á lãtî 'ásî rî, āgô lîfî ãkó lé 'bá ró āzã 'bá yî bê rî'á rî lãtî gãrã drî 'á. Gō'dá gólíyî ârî iyî tã bê kî'á nî rî, 'dîlî ã'dô Yésū ì'dî rî'á lãvũ'á rî, drilíyî ngãzó trêlé lãzî bê kî nî rî, "Yésū, ní 'bã ãmã ìzã ôgã ní drî, ní ì'dî tîbê Ôvãrî drî tã lâ âtálé kî'á nî rî, â'dô ânî'á ãmã pãlé nô, ní pã ãmã."

³¹ Nĩngã sî, ô'bí 'dî 'bá yî ârî iyî bê ôtrê-ôtrê lîfî ãkó lé 'bá 'dî 'bá yî kã rî, drilíyî tã lôgôzó gólíyî drî mbârãkã sî kî, "Nî ôtrê kô, nî rî títî." Gō'dá gbô lé ítí rî, lîfî ãkó lé 'bá 'dî 'bá yî drî ngãzó rî'á ôtrêlé lãvũlî gãrã sîsî rî drî sî kî nî rî, "Nî ì'dî tîbê Ôvãrî drî tã lâ âtálé kî'á nî rî, â'dô ânî'á ãmã pãlé nô, ní ndrê ãmã ìzã! Ánî 'á ãã'dî ãmã rú! Ní pã ãmã!"

³² Gō'dá Yésū drî âdrézó lîfî ãkó lé 'bá 'dî 'bá yî âzilí ânîlí yî ngálã. Gō'dá gólíyî áca bê Yésū lăgátî rî, Yésū drî tã ijízó gólíyî tî kî nî rî, "Nî lë mã drî ã'dô 'èlé ânî drî yã?" ³³ Gō'dá drilíyî tã-drî lôgôzó Yésū drî kî nî rî, "Kúmú, ní nî ãmã lîfî, tãlã mã ndrê ró vò bê!" ³⁴ Ítí rî, gólíyî ìzã drî gãzó Yésū rú. Gō'dá Yésū drî gólíyî lîfî dözó. Gō'dá gólã dôlé bê gólíyî lîfî rî, kôrô gólíyî lîfî drî rú njízó vò ndrêlé dódó. Nĩngã sî rî, drilíyî ngãzó 'dêlé Yésū vósî.

21

*Tã Yésū rî lúyízó firî 'á Yērōsãlemã 'álã rî
(Márãkô 11.1-11; Lúkã 19.28-40; Yōwãnî 12.12-19)*

¹ Gō'dá nĩngã sî, Yésū yî nî iyî bê tã ârî 'bá iyíkã 'dî 'bá yî bê ãnyî 'è'á cãlé Yērōsãlemã rú rî, drilíyî cãzó 'bãdrî mvã zilí Bêtêfãgê rî 'álã únî gólã fê dô kã zilí ôlívî rî bê yî drî rî lăgátî. Gō'dá nĩngã sî rî, Yésū drî tã ârî 'bá iyíkã rî rî 'bá yî âzízó jólé nîlí sîsî 'álã. ² Gō'dá Yésū drî tã âtázó drilíyî kî, "Nî nî filí 'bãdrî mvã Bêtêfãgê ãmã ágã 'álã nã 'á. Ôzô nî ôcã trá tólã rî, nî â'dô dôngí ândrê úsú'á mvã lâ bê ólô'î trá. Ítí rî, nî âtî gólíyî ajilí mã drî nôlé. ³ Gō'dá ôzô ôjilã āzã ìjî ânî trá kî'á nî rî, nî rî dôngí 'dî 'bá yî âtílî ã'dô tãsí yã rî, nî âtã kî nî rî, 'Kúmú ámakã lë nî, gólã â'dô lôgô'á lâ 'wãã vólé.' "

⁴ Yésū âta tâ tâ ârí 'bá gólâkâ 'dī 'bá yī drī ĩtī 'dī, tâlâ úlī gólâ tâ ângū 'bá Zēkārīyā drī âtalé trá ăkū ró nã rī â'dô rû 'ě'á té ōzō drílâ ângūlī trá rī kâtī kī'á nī rī,

⁵ "Nī âta tâ ōjílâ Yērōsâlemā kâ drī kī, 'Nī ndrê drē, kúmú âníkâ rī'á ânī'á ânī ngálâ.

Gólâ lôgō íyī nyāányâ trá vūdrī, gólâ mbā trá dōngí drī, gólâ rī'á ânī'á dōngí mvá drī.' "

Zēkārīyā 9.9

⁶ ĩtī rī, tâ ârí 'bá rī 'dī 'bá yī drī nīzō tâ 'dī 'ělé té ōzō Yésū drī âtalé 'dī kâtī.

⁷ Gólīyī drī dōngí ândrê 'dī âtrōzō mvá lâ bê âjílī Yésū drī. Gō'dá drílīyī ítá ĩyíkâ âtrōzō, ânī'á 'bālâ dōngí 'dī 'bá yī drī. Gō'dá Yésū drī mbāzō rílī dōngí mvá 'dī drī, tâlâ yī nī ró bê filī drī lâ Yērōsâlemā 'álâ. ⁸ Nīngá sī rī, ō'bí dūū drī ítá ĩyíkâ âtrōzō 'bélé vūdrī lâtī drī sī. Gō'dá ōjílâ âzâ 'bá yī gólīyī lâfálé sī rī ōņō ĩyíkâ mbīrâ bī ĩ'dī lô'bélé vūdrī lâtī drī sī, tâlâ Yésū ōnī ró dōngí 'dī bê drī lâ 'ásī. Gólīyī 'ê tâ 'dī ĩtī 'dī Yésū rī ĩnjīzō. ⁹ Gólīyī ōtírī 'bāâ rī'á nī'á rī, ōjílâ ō'bí gólīyī rī 'bá nílī Yésū yī bê 'dī 'bá yī, gólīyī 'dē 'bá sīsī rī 'bá yī gō'dá gólīyī 'dē 'bá volé lésī rī 'bá yī bê, drílīyī ngāzō rī'á Yésū rī lúyílī kī nī rī, "Mā lúyī nī kúmú gólâ 'bálé trá 'díyī pā 'bá ró rī. Ôvârí ōfē ōrē ní drī, nī tībê ânī 'bá mbârâkâ gólâkâ bê rī. Ôvârí 'būū 'álâ rī, rú lâ â'dô lúyílī lúyī rōô."

¹⁰ Gō'dá Yésū yī câ bê Yērōsâlemā 'álâ rī, ōjílâ ndrī jārībâ Yērōsâlemā kâ 'á 'dī 'bá yī drī â'dózō lâro-lâro ró. Gō'dá drílīyī tâ ĩjīzō ĩyī vō 'ásī kī nī rī, "Ăgō nō ĩyíkâ â'dī ĩ'dī yā?"

¹¹ Gō'dá ō'bí gólīyī ânī 'bá Yésū yī bê 'dī 'bá yī drī tâ-drī lôgōzō drílīyī kī nī rī, "Nōô Yésū Nāzārétâ 'bâdrī Gālíláyâ kâ rī lésī, gólâ Ôvârí drī tâ lâ 'bálé 'ě'á âjólâ tâ ângū 'bá ró rī ĩ'dī."

Tā gólīyī Yésū drī 'élé ă'dī-drī jó ąngí Ôvârí kâ rī kâ 'álâ

rī 'bá yī

(Márākō 11.15-19; Lúkã 19.45-48; Yōwánī 2.13-22)

¹² Gō'dá nīngá sī rī, Yésū drī ngāzō nílī filī ă'dī-drī jó ąngí Ôvârí kâ rī kâ 'álâ. Gō'dá gólâ fī bê tólâ rī, drílâ ngá lâzī 'bá gō'dá kpá âmámō lâzī 'bá ngá fēfē ró Ôvârí drī rī 'bá yī ūsúzō ngá ĩyíkâ lâzī'á lâgī ōņī sī. Gō'dá gólâ drī kpá ōjílâ gólīyī rī 'bá âdī ōrī ngīngí ĩkúrâlê âdī ōrī âzâ 'bá yī kâ sī rī ūsúzō. Gō'dá Yésū ūsū tâ 'dī bê ĩtī rī, gólâ drī ngāzō ōmbâ ró ōjílâ 'dī 'bá yī bê. Gólâ drī ngāzō târâbízâ rīzō âdī ĩkúrâlê drī lâ 'á rī drī lâ âkólé ndrī vūdrī. Gō'dá Yésū drī kpá gbá'dá ōjílâ gólīyī rī 'bá âmámō 'dī 'bá yī lâzīlī gílī rī 'bá yī kâ drī lâ âkózō vūdrī. Nīngá sī, Yésū drī ngāzō ōjílâ 'dī 'bá yī lâdrólé ndrī volé ă'dī-drī jó ąngí Ôvârí kâ rī kâ 'dī 'ásī úlī âta-âta bê kī,

¹³ "Īgī trá búkū Ôvârí kâ 'á kī nī rī, 'Jó ámakâ rī'á vō gólâ rīzō rātāā 'élé má drī 'á lâ rī ĩ'dī.'

Īsáyā 56.7

Gō'dá nī jâ jó ámakâ 'dī trá â'dólé vō ūgú yī drī rīzō ngá ĩyíkâ lâpílī 'á lâ rī kâ ró."

¹⁴ Nīngá sī rī, ōjílâ gólīyī līfī âkó lé 'bá ró rī 'bá yī gō'dá gólīyī ōņō ró rī 'bá yī bê, drílīyī ânīzō Yésū ngálâ ă'dī-drī jó ąngí Ôvârí kâ rī kâ 'dī 'á. Gō'dá Yésū drī ōjílâ 'dī 'bá yī êdézō âcalé dódó ngá lâzé gólīyíkâ 'dī 'bá yī 'ásī.

¹⁵ Gō'dá drī-'bá ąngí Yúdâ yī kâ rī 'bá yī gō'dá kpá lâ'bī ĩmbâ 'bá rī 'bá yī bê, ndrê ĩyī tâ lârákô Yésū drī 'élé 'dī 'bá yī bê, gō'dá gólīyī ârí 'díyīmvá bê rī'á ĩyī ôtré'á Yésū rī lúyī-lúyī bê kī nī rī, "Mā lúyī nī gólâ kúmú, Dăwúđī rī

ózwá ró” rî, drílîyî â'dózó ăwă ró Yésũ rú. ¹⁶ Ítí rî, drílîyî Yésũ rî ìjízó kî, “Ní ârî tã 'dîyímvá 'dî 'bá yî drí rî'á âtalâ 'dî trá yã? Gólîyî rî rî'á ânî lûyîlî ìtí 'dî â'dô tãsí yã?” Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgôzó drílîyî kî nî rî, “Ăwô, má ârî tã gólîyîkâ 'dî trá. Nî zî tã gólâ Dăwúdî drí âtalé Ôvârí drí kî'á nî rî, ‘Ní 'bã 'dîyímvá ônyîkô trá 'dîyímvá ôdé bê ânî lûyîlî ìyî tî sî' rî kô yã?” ¹⁷ Nîngá sî, Yésũ drí ngâzó drî-'bá 'dî 'bá yî âyéle. Drílâ fôzó volé Yērôsâlemâ 'ásî. Drílâ nîzó jârîbâ Bêtánî kâ rî 'álâ. Gõ'dá drílâ â'dú kôzó âkpâ tólâ.

*Tã Yésũ drí mbârâkâ tã lělê kâ â'dázó kânágôwá fê rú rî
(Márâkô 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Gõ'dá nîngá sî, kâyî drîzô lâ âzâ rî sî âkpâkâ'dã cîjínó, Yésũ yî drí ngâzó nî'á gólê lâjô'bá íyîkâ yî bê Yērôsâlemâ 'álâ. Gõ'dá lătî drî sî rî, gólâ gõ'dá trá lôfó ró. ¹⁹ Gõ'dá gólâ drí kânágôwá fê ndrêzó lătî gărâ drî 'á bí bê ngbûkpû. Gõ'dá drílâ nîzó kânágôwá fê 'dî lô'wâ lâ ndrêlé, â'dô ró bê yî drí nyălê lôfó drí. Gõ'dá gólâ úsú lô'wâ lâ kô. Gólâ úsú cé bí lâ ì'dî. Tã 'dî tãsí rî, Yésũ drí kânágôwá fê 'dî trîzó kî, “Ní îcâ ânîkâ lô'wâ âzâkâ 'wâlê kó kô.” Gõ'dá kôrô fê 'dî drí ândrázó drâlê. ²⁰ Ítí rî, lâjô'bá Yésũ kâ 'dî 'bá yî ndrê ìyî bê tã gólâ rú 'ê 'bá 'dî ìtí rî, tî lâ ìyî drí â'dízó ndrúndrú. Gõ'dá drílîyî tã ìjízó Yésũ tî kî nî rî, “Fê 'dî ândrâ 'wââ drâlê ìtí 'dî ângô tí ró yã?” ²¹ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgôzó lâjô'bá íyîkâ 'dî 'bá yî drí kî, “Má âtâ ânî drí tã pătî ró, ôzô nî â'dô cú tã lělê bê Ôvârí 'á gõ'dá tã ìsũ ânî pîpîsîlî 'á rî â'dô kô rî rî rî, nî â'dô îcá'á cú tã gólâ má drí 'êlé fê nô drí nô 'êlé, gõ'dá nî â'dô îcá'á cú tã âzâ 'bá yî 'êlé gărâ nô drî sî. Ôzô nî ââtâ tã únî ângî drí kî, ‘Ní ngâ nî'á 'dêlé ìmvú ândrê 'á' rî, tã rî 'dî â'dô rú 'ê'á, ôzô ânî drí âtalé 'dî kâtí. ²² Ôzô nî â'dô cú tã lělê bê ìtí rî, ngá gólâ ânî drí tã lâ ìjîlî Ôvârí tî râtâá sî rî, nî â'dô úsú'á lâ.”

Tã drî-'bá ângî Yúdâ yî kâ rî 'bá yî drí Yésũ rî ìjízó

*drî-âcê gólâkâ tãsí rî
(Márâkô 11.27-33; Lúkâ 20.1-8)*

²³ Gõ'dá nîngá sî rî, Yésũ drí nîzó gólê kpá ó'dí â'dî-drî jó ângî Ôvârí kâ rî kâ 'dî 'á Yērôsâlemâ 'álâ. Drílâ ìtôzó rî'á ôjîlâ ìmbálê. Gólâ ôtîrî 'bãâ tã ìmbá'á rî, drî-'bá ângî Yúdâ yî kâ rî 'bá yî gõ'dá gólîyî â'dó 'bá sîsî-lésî ró rî 'bá yî bê rî drí ânîzó ìyî tã ìjîlî Yésũ tî kî, “Ní úsú ânîkâ drî-âcê tã nô 'bá yî 'ézó â'dô 'ásî yã? Á'dî fê drî-âcê nî ní drí rîzó tã gólîyî ní drí rî'á 'êlá 'dî 'bá yî 'êlé yã?”

²⁴ Ítí rî, Yésũ drí tã-drî lôgôzó drílîyî kî nî rî, “Ôzô nî ôlê trá nîlâ kî'á nî, â'dî fê drî-âcê nî má drí tã 'dî 'bá yî 'ézó yã rî, má lê ânî ìjîlî tã ìjî âzâ sî, ôzô nî ôlôgô tã ìjî âmákâ 'dî drî lâ trá rî, má drí gôzó gólâ tîbê drî-âcê fê 'bá má drí rî â'dalé ânî drí. ²⁵ Nî â'dâ drê tã má drí, tã Yôwánî bābātízî 'ê 'bá ró rî kâ tãsí, â'dî fê drî-âcê gólâ drí rîzó bābātízî 'êlé ôjîlâ drí rî nî, Ôvârí fê nî ngátâ ôjîlâ mvá fê nî yã?” Gõ'dá drî-'bá ângî Yúdâ yî kâ 'dî 'bá yî ârî ìyî tã Yésũ drí ìjîlî 'dî bê rî, drílîyî ngâzó rî'á tã ôjâlê ìyî vô 'ásî kî, “Ôzô mã ââtâ tã kî nî rî, Ôvârí ôfê drî-âcê nî Yôwánî drí rî, Yésũ â'dô âmâ ìjî'á kî, mã lée tã kô tã Yôwánî drí pélé rî 'á â'dô tãsí yã? ²⁶ Gõ'dá ôzô mã ââtâ kî nî rî, ôjîlâ mvá ôfê drî-âcê nî Yôwánî drí rî, âmâ rî'á ũrî ró tã ôjîlâ drí 'ê'á 'êlá âmâ drí rî tãsí, tálâ gólîyî â'dô ngâ'á ăwă ró âmá bê. Gólîyî ndrî nî ìyî trá kî nî rî, Yôwánî rî'á tã ângû 'bá 'î.” ²⁷ Gõ'dá drílîyî tã-drî

lôgōzó Yésū drí kī, “Mā nǎi kô ã'di fě drī-ãcê nǎ Yōwánǎ drí yā rǎ.” Gō'dá Yésū drí kpá tã átázó drī-'bá ąngí Yúdǎ yí kã 'dǎ 'bá yí drí kǎ nǎ rǎ, “Má ícá kpá kô ã'dálá ãnǎ drí ngátá ã'di fě drī-ãcê nǎ má drí yā rǎ.”

Tã mvá gólâ tã íyí átá kã 'ě 'bá rǎ kã

²⁸ Gō'dá nǎngá sǎ rǎ, Yésū drí ngázó í'dígówá āgô āzâ mvá bê rǎ rǎ kã ngǎlǎ drī-'bá ąngí Yúdǎ yí kã 'dǎ 'bá yí drí. Gólâ kǎ, “Āgô āzâ bê rǎ'á mvá ágô bê rǎ. Drǎlâ ngázó tã átálé íyí mvá sǎsǎ rǎ drí kǎ, ‘Āmâ mvá, ní nǎ āndrô nǎ'á ngá 'wǎlé má drí ąmvú 'álâ.’ ²⁹ Gō'dá mvá 'dǎ drí tã-drī lôgōzó íyí átá drí kǎ nǎ rǎ, “É'ě, má lée kô.’ Gō'dá tã 'dǎ vósǎ rǎ, drǎlâ gōzó tã ĩsū íyíkâ jǎlé, drǎlâ gōzó nǎlǎ ngá 'wǎlé. ³⁰ Gō'dá āgô 'dǎ drí kpá tã ālô-ālô 'dǎ átázó íyí mvá ądũ rǎ drí. Gō'dá mvá ądũ rǎ drí tã-drī lôgōzó átá lâ drí kǎ, ‘Āwô, tátá, má â'dô nǎ'á ngá 'wǎlé.’ Gō'dá gólâ nǎ kô.” ³¹ Gō'dá Yésū drí drī-'bá ąngí Yúdǎ yí kã 'dǎ 'bá yí ĩjízó kǎ, “Dǎyǎmvá rǎ 'dǎ 'bá yí lâfálé sǎ rǎ, mvá gólâ ąngô rǎ 'ě tã átá lâ drí lélé rǎ nǎ yā?” Gō'dá drǎlǎyí tã-drī lôgōzó Yésū drí kǎ, “Mvá gólâ sǎsǎ rǎ í'dǎ.”

Gō'dá Yésū drí tã átázó drǎlǎyí kǎ, “Má âtâ ãnǎ drí tã pǎtǎ ró, bélé-bélé ũ'dú 'bá ōnjǎ rǎ 'bá yí gō'dá ôkó gólǎyí āgô kpâ 'bá ró rǎ 'bá yí bê, gólǎyí ãnǎ drí ndrélé tã ōnjǎ 'bá ró rǎ â'dô ĩyí rǎ jǎ'á nǎ sǎsǎ ãnǎ drí sǎ tã lélé Ôvǎrǎ 'á â'dózó ôjǎlâ Ôvǎrǎ kã ró. ³² Gō'dá tã â'dálâ í'dǎ nǎ, Yōwánǎ bǎbǎtǎzǎ 'ě 'bá ró rǎ ãnǎ bê lǎtǎ mbǎ â'dálé ãnǎ drí â'dózó tã mbǎ 'ě 'bá ró Ôvǎrǎ rǎ ĩfǎ drī 'á rǎ, nǎ gâ vólé trá dó tã lélé úlǎ Ôvǎrǎ kã gólâ drí pélé rǎ 'á. Gō'dá bélé-bélé ũ'dú 'bá yí gō'dá ôkó gólǎyí āgô kpâ 'bá ró rǎ yí bê, gólǎyí lě trá tã Yōwánǎ drí pélé 'dǎ 'á. Gō'dá nǎ ndrê tã gólǎyí drí 'élé 'dǎ bê rǎ, nǎ gâ vólé trá dó drī ąjálé tã ōnjǎ ãnǎkâ 'ásǎ tã lészó úlǎ Ôvǎrǎ kã Yōwánǎ drí pélé ãnǎ drí 'dǎ 'á.”

Tã Yésū drí úlǎ mǎnǎgô ąmvú 'wǎ 'bá ōnjǎ rǎ 'bá yí kã rǎ átázó drī-'bá ąngí Yúdǎ yí kã rǎ 'bá yí rǎ rǎ

(Márākô 12.1-12; Lúkǎ 20.9-19)

³³ Gō'dá nǎngá sǎ rǎ, Yésū drí úlǎ mǎnǎgô āzâ átázó drī-'bá ąngí Yúdǎ yí kã 'dǎ 'bá yí drí. Gólâ kǎ, “Nǎ ârǎ drê, āgô āzâ bê rǎ'á ąmvú ąngí íyíkâ bê. Gólâ drí fě ôzô âlâ'bâ kǎtǎ gólâ rǎzó ôdrá 'élé lõ'wâ lâ 'ásǎ rǎ ĩ'dǎzó dũ ũ'ąmvú íyíkâ 'dǎ 'ásǎ. Gō'dá drǎlâ ndôgô gǎzó dǎrǎ gbââ ąmvú íyíkâ 'dǎ rǎ sǎ, tǎlâ ũgú gō'dá kōrōnyâ bê ôzó lǎtǎ ũsú âfǎzó ąmvú íyíkâ 'dǎ 'á kô. Gō'dá ąmvú ĩpǎ 'dǎ drí vǎ āzâ êdézó gũǎlǎ-gũǎlǎ kúnǎ 'á, tǎlâ rǎzó ôdrá 'dǎ zǎlé 'á lâ. Gō'dá drǎlâ kpǎrǎ êdézó ãcê ũrǎ, tǎlâ ôjǎlâ gólâ rǎ 'bá ąmvú íyíkâ 'dǎ vǎ lâ ndrélé rǎ drí mbǎzó rǎlǎ drī lâ 'á rǎ'á vǎ lõndrélé. Nǎngá sǎ, ąmvú ĩpǎ 'dǎ drí ąmvú 'wǎ 'bá āzâ 'bá yí ązǎzó ãnǎ'á lõsǎ 'élé ąmvú íyíkâ 'dǎ 'á nǎngá. Gō'dá drǎlǎyí tã ĩ'bǎzó ąmvú 'wǎ 'bá 'dǎ 'bá yí bê fě ąmvú íyíkâ 'á 'dǎ 'bá yí lõ'wâ lâ yí lâfálé lâ cǎlé gólǎyí bê. Nǎngá sǎ, ąmvú ĩpǎ 'dǎ drí ngázó nǎlǎ ącǎ íyíkâ 'á jějě ró 'bǎdrǎ āzâ 'á. ³⁴ Gō'dá kǎyǎ fě lõ'wâ 'dǎ 'bá yí drí kǎzó rǎzó ôkǎlâ rǎ âcâ bê rǎ, ąmvú ĩpǎ drí lâjǎ'á íyíkâ āzâ 'bá yí jǎzó ąmvú 'wǎ 'bá íyíkâ 'dǎ 'bá yí ngálâ, nǎ'á fě lõ'wâ gólâ íyíkâ ró rǎ âtrólé ąjǎlǎ yí drí.

³⁵ “Gō'dá lâjǎ'á 'dǎ 'bá yí cǎ ĩyǎ bê ąmvú 'wǎ 'bá 'dǎ 'bá yí ngálâ rǎ, ąmvú 'wǎ 'bá 'dǎ 'bá yí drí ngázó 'délé lâjǎ'á 'dǎ 'bá yí drǎ. Drǎlǎyí lâjǎ'á ālô rǎ rǎzó cǎlé, gō'dá drǎlǎyí lâjǎ'á āzâ rǎ fǎzó, gō'dá drǎlǎyí lâjǎ'á āzâ nǎ lâ ró rǎ lǎvǎzó kúnǎ mvá sǎ.

³⁶ “Gō'dá ąmvú ĩpǎ 'dǎ ârǎ tã ōnjǎ ąmvú 'wǎ 'bá 'dǎ 'bá yí drí 'élé 'dǎ bê rǎ, drǎlâ gōzó kpá ó'dǎ lâjǎ'á íyíkâ āzâ 'bá yí jǎlé lâvǎlǎ gǎrǎ lâjǎ'á gólâ drí jǎlé sǎsǎ rǎ 'bá yí drǎ sǎ. Gō'dá lâjǎ'á 'dǎ 'bá yí cǎ ĩyǎ bê ąmvú 'wǎ 'bá

'dĩ 'bá yî ngálâ rî, ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî drí tã gólīyî drí 'ēlé lājó' 'bá ámvú lîpî kâ âjólé sîsî rî 'bá yî drí rî 'ēzó kpá lājó' 'bá âjólé 'dĩ 'bá yî drí. ³⁷ Gõ'dá ámvú lîpî 'dĩ ârî tã gólâ rû 'ē 'bá lājó' 'bá íyíkâ jólé 'dĩ 'bá yî drí rî bê rî, gólâ drí tã ìsüzó kî nî rî, 'Má â'dô âmâ mvá nyãányâ rî jô'á ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî ngálâ. Āzângá sî, gólīyî â'dô gólâ rî ìnjî'á.' Gõ'dá âdūkū lâ ró, ámvú lîpî drí gōzó íyî mvá rî jólé gólīyî ngálâ. ³⁸ Gõ'dá ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî ndrê ìyî ámvú lîpî rî mvá bê rî'á ânî'á ìyî ngálâ rî, drílīyî tã ì'bîzô ìyî vō 'ásî kî, "Dĩ ámvú lîpî rî mvá ì'dî 'ē 'bá ngá nō 'bá yî trólé ndrî drî-vó ró yî drí rî. Ā'dô ìtí rî, mã fû gólâ volé, tãlâ mã trô ró bê ámvú 'ē 'bá â'dólé drî-vó gólâkâ ró nō ngá ndrî 'á lâ nō 'bá yî bê âmâ nyãányâ drí.' ³⁹ Gõ'dá ámvú lîpî 'dĩ mvá lâ âcâ bê gólīyî ngálâ rî, drílīyî gólâ rî rüzó sélé lófólé volé ámvú 'ásî. Gõ'dá drílīyî gólâ rî füzó."

⁴⁰ Nîngá sî, Yésū drí tã ìjízó drî-'bá ángî Yúdâ yî kâ 'dĩ 'bá yî tî kî nî rî, "Tã ìsū âníkâ 'á rî, ôzô ámvú lîpî ââgô trá âcálé rî, gólâ â'dô ã'dô tã 'ē'á ì'dî ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî drí yã?" ⁴¹ Gõ'dá drî-'bá ángî Yúdâ yî kâ 'dĩ 'bá yî drí tã-drî lôgōzó Yésū drí kî nî rî, "Ámvú lîpî 'dĩ â'dô ôjílâ ônjî têtê 'dĩ 'bá yî ûfú'á. Gõ'dá drílâ gōzó ámvú 'wā 'bá tãndí gólīyî 'ē 'bá lô'wâ íyíkâ ró rî fêlé yî drí mbî kâpî fê lô'wâ 'dĩ ôkî-ôkî kâ sî âzâ 'bá yî âzîlî, ânî'á lôsî 'ēlé ámvú íyíkâ 'dĩ 'á nîngá."

⁴² Gõ'dá Yésū drí tã âtázó drî-'bá ángî Yúdâ yî kâ 'dĩ 'bá yî drí kî nî rî, "Tã ânî drí lôgólé má drí 'dĩ rî'á tã mbî 'î. 'Dôvó nî ìsū drê ânî nyãányâ tã." Gõ'dá Yésū drí gōzó tã ìjílî gólīyî tî kî, "Nî zî tã gólâ ìgílî búkū Ôvârí kâ 'á âmâ tãsî rî kô kî'á nî rî, 'Jó âjû gólâ jó 'dĩ 'bá yî drí gâlê trá dó rî, gólâ trá ì'dî âjû tãndí jó kâ tã lâ drí lâzélé gârâ rî ró, tãlâ gólâ ì'dî mbârâkâ jó-drî kâ 'î.

Ôvârí 'ē tã rî 'dĩ nî â'dólé ìtí.

Tã rî 'dĩ rî'á tã gólâ âmâ tî drí â'dízó tã lâ tãsî rî ì'dî.' "

Lôngó 118.22-23

⁴³ Gõ'dá Yésū drí tã âtázó drî-'bá ángî Yúdâ yî kâ 'dĩ 'bá yî drí kî, "Tãlâ nî gâ volé trá dô tã lélé má 'á rî drí sî rî, ândrâ-tãndî gólâ Ôvârí drí 'ē'á fêlá ânî drí â'dózó ôjílâ íyíkâ ró rî, Ôvârí â'dô 'ē'á trólâ volé ânî drîgá sî fêlé ôjílâ âzâ 'bá yî gólīyî tîbê 'ē 'bá ìyî tã gólâ Ôvârí drí lélé 'ēlé rî 'bá yî drí, â'dô ró bê drílīyî lô'wâ tãndí 'wázó Ôvârí drí. ⁴⁴ Ìtí rî, ôzô ôjílâ âzâ ùsî íyî pá trá jó âjû 'dĩ rú rî, gólâ rî pá â'dô ñô'á. Gõ'dá ôzô jó âjû 'dĩ ââ'dê ôjílâ rî 'dĩ drî rî, â'dô gólâ rî ôñô'á cînyî-cînyî."*

⁴⁵ Gõ'dá drî-'bá ángî Yúdâ yî kâ ârî ìyî úlî mănîgô gólīyî Yésū drí âtálé 'dĩ 'bá yî bê rî, gólīyî nî trá kî nî rî, Yésū rî úlî 'dĩ 'bá yî âtálé 'dĩ ìyî rú. ⁴⁶ Ìtí rî, drílīyî rîzó látî lônðâlê 'ēzó Yésū rî rûlî. Gõ'dá gólīyî îcâ kô tã rî 'dĩ 'ēlé 'wãâ ró, tãlâ gólīyî rî'á ùrî ró ô'bî 'dĩ 'bá yî drí sî, tãlâ ô'bî 'dĩ 'bá yî nî ìyî trá kî nî rî, Yésū rî'á tã ângû 'bá Ôvârí kâ 'î.

22

Tã Yésū drí 'î dígówá kârámâ lãgî kâ rî kâ ngîzó tã ôjílâ drí 'ēzó rîlî kûmû Ôvârí kâ zélé rî tãsî rî (Lúkâ 14.15-24)

* **21:44** 21.44 Úlî 'dĩ 'bá yî, tã ífî lâ kî, ôjílâ gólīyî Yésū rî gâ 'bá dó rî, lâñô ônjî têtê â'dô 'dê'á gólīyî drî.

¹ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū drí kpá í'dígówá āzâ ngīzō ōjílā Yúdā yí kâ 'dī 'bá yí drí tā ōjílā drí 'ézō rílí kúmū Ôvârí kâ zélé rí tāsī. ² Gólâ kī, "Tā rīrī kâ kúmū Ôvârí kâ zélé rí rī'á ōzō kúmú ángí āzâ kārámā lāgī kâ édé 'bá mvá lâ drí rí kâtí. Gō'dá kúmú 'dī édē kārámā lāgī kâ 'dī bē njāâ rī, gólâ âtâ tā trá ōjílā dūū ānī ró īyī kārámā rī 'dī 'á ūmú ró. ³ Gō'dá kâyī gólâ 'ézō kārámā lāgī kâ 'dī 'élé rí âcâ bē rī, kúmú 'dī drí rú ì'bū 'bá íyíkâ jōzó nī'á tā âtalé ōjílā gólīyī yí drí âzílí rī 'bá yí drí, gólīyī ānī ró īyī kārámā 'dī 'á. Gō'dá ōjílā gólīyī âzílí 'dī 'bá yí lēé īyī kō ânīlí kārámā rī 'dī 'á.

⁴ "Gō'dá ōjílā âzílí 'dī 'bá yí lēé īyī bē kō ânīlí rī, gō'dá kúmú 'dī drí rú ì'bū 'bá íyíkâ āzâ 'bá yí jōzó kpá ó'dí vōrā bē tā âtalé ōjílā gólīyī gólâ drí âzílí sīsī 'dī 'bá yí drí âlô-âlô kī, 'Nī ndrē drē, má fū ítí trá dūū. Má édē ngá trá ndrī njāâ, nī ānī 'wāâ kārámā nyālē.' ⁵ Gō'dá ōjílā vōrā jōzó gólīyī vó 'dī 'bá yí drí volé gāzō dó tā rú ì'bū 'bá jōlé 'dī 'bá yí kâ ârílí, tãlâ gólīyī rī īyīngá trá lôsī īyī nyānyā kâ 'élé ī'dī. Āzâ 'bá yí nī īyīngá trá ngá 'wālē ī'dī īyī drí ámvú 'álâ. Gō'dá āzâ 'bá yí nī īyīngá trá vō íyíkâ lôsī kâ āzâ 'bá yí 'ásī. ⁶ Gō'dá ōjílā gólīyī âzílí 'dī 'bá yí lāfálé 'ásī rī, āzâ 'bá yí drí ngāzó 'délé rú ì'bū 'bá 'dī 'bá yí drī gólīyī rūlí cālē ōnjí tētē ró, gō'dá drīlīyī rú ì'bū 'bá 'dī 'bá yí ūrūkâ 'bá yí úfúzó. ⁷ Gō'dá kúmú 'dī ârī tā rú 'ē 'bá 'dī bē ítí rī, gólâ drí â'dózó áwâ ró rōō. Gō'dá drílâ ngāzó ájú 'bū 'bá íyíkâ rī 'bá yí jōlé, nī'á ōjílā 'dī 'bá yí úfúlí gō'dá kpá jārībâ gólīyíkâ lôzálé volé.

⁸ "Dī vósī rī, kúmú 'dī drí rú ì'bū 'bá gólâkâ ūrūkâ lâ ágō 'bá 'dī 'bá yí âzízó ânīlí yí ngálâ, gō'dá drílâ tā âtázó drīlīyī kī, 'Nī ndrē drē, ōjílâ gólīyī má drí âzílí sīsī rī 'bá yí rī'á ōjílâ ōnjí 'í. Gólīyī â'dó kō ōjílâ tândí ícálé âzílí rī yí ī'dī. ⁹ Tā 'dī tāsī rī, nī ngá nīlí látí rú ūsúmâ 'ásī, ōjílâ gólīyī tībē ānī drí ūsúlí rī, nī âzī gólīyī ānī ró īyī bē kārámā ámakâ nō 'á.' ¹⁰ Gō'dá rú ì'bū 'bá 'dī 'bá yí drí nīzó īyī tā 'dī 'élé ōzō kúmú 'dī drí âtalé trá gólīyī drí 'dī kâtí. Drīlīyī nīzó ōjílâ gólīyī drí ūsúlí tândí ró rī 'bá yí, gō'dá kpá ōnjí ró rī 'bá yí bē è'bélé âdrīlī ânīzó gólīyī bē vō kārámâ kâ 'á. Ítí rī, jó gólâ kārámâ kâ 'dī drí â'dózó ūmú bē dūū.

¹¹ "Gō'dá nīngá sī rī, kúmú kārámâ lípī ró 'dī drí ngāzó filí jó kārámâ kâ 'dī 'á, nī'á nī-bē-yā 'élé ūmú íyíkâ 'dī 'bá yí drí. Gólâ fī bē tólâ rī, gólâ drí ūmú āzâ gólâ ítá lāgī kâ sō 'bá kō rī ūsúzó ūmú 'dī 'bá yí lāfálé 'á.* ¹² Nīngá sī, kúmú kārámâ lípī ró 'dī drí tā íjízó ūmú rī gógó 'dī tī kī nī rī, 'Ámâ rú-lē-āzīyā, ní āfī nōngá cú ítí ítá lāgī kâ ākó nō ángô tí ró yā?' Gō'dá ágō 'dī ícá kō tā lôgólé kārámâ lípī 'dī drí. Gólâ rī trá títí ró. ¹³ Gō'dá kúmú 'dī drí tā 'bāzó rú ì'bū 'bá íyíkâ 'dī 'bá yí drí kī, 'Nī ōmbē pá lâ yí drí lâ yí bē, nī vū ró gólâ ívī 'álâ ínīrīkúwá 'á. Tólâ gólâ â'dô áwó ngō'á sī-gílí nyānyā bē.' "

¹⁴ Gō'dá ādūkū lâ ró, Yésū drí tā âtázó kī nī rī, "Nī ndrē drē, Ôvârí âzī ōjílâ trá dūū â'dólé ōjílâ íyíkâ ró. Gō'dá gólâ njī ōjílâ trá cé dā â'dólé ōjílâ íyíkâ ró. 'Dī ōjílâ gólīyī 'ē 'bá tā gólâkâ 'élé rī 'bá yí ī'dī."

Tā Pārúsī yí drí Yésū rī ūjūzó tā ōmbē gī kâ kúmú ángí

*Rómā kâ drí rī tāsī rī
(Márākō 12.13-17; Lúkā 20.20-26)*

¹⁵ Gō'dá nīngá sī rī, Pārúsī yí drí nīzó rú è'bélé vō âlô 'á tā ì'bīlī, ā'dô ró bē īyī drí látí lōndāzó Yésū rī ūjūlī ngátá gólâ â'dô úlí ányā átá'á yā rī.

¹⁶ Nīngá sī, Pārúsī 'dī 'bá yí drí ōjílâ íyíkâ āzâ 'bá yí jōzó ōjílâ kúmú Ēródē

* **22:11** 22.11 Úlī ūmú gólâ ítá lāgī kâ sō 'bá kō rī tāsī 'dī, tā ífí lâ kī, ōjílâ gólâ ānī 'bá Yésū ngálâ tā ōnjí íyíkâ áyē 'bá kō rī ī'dī.

kā āzā 'bá yí bē, nī'á Yésū rī ūjūlī tā ijī sī. Gō'dá gólīyī cá bē Yésū ngálā rī, drílīyī tā ijízó Yésū tī kī nī rī, "Tā ímbá 'bá, mā nī trá, ijñjī nī trá tā mbī 'ē 'bá ró. Ní rī tā gólīyī mbī Ôvārī kā rī ímbálé ī'dī ōjílā drī 'ēlé. Ní â'dó kō ūrī ró tā įsū ōjílā kā anyā ró tā ímbā áníkā rú rī tāsī. Ní rī kō līfī 'bālē āmbā gólīyīkā drījī. ¹⁷ Ní â'dā drē tā įsū áníkā rī āmā drī. Rī'á mbī āmā drī ōmbē gīzó kúmú ąngí Rómā kā drī, ngātá â'dó kō rī'á mbī yā?"

¹⁸ Gō'dá Yésū nī tā įsū Pārúsī 'dī 'bá yí kā gō'dá ōjílā Ēródē kā rī 'bá yí bē drílīyī 'ēzó iyī mändīkā lô'bālē 'dī bē rī,* gólā drī ngāzó tā átálé drílīyī mbārākā sī kī nī rī, "Ānī gólīyī â'dó 'bá tā ąnjú 'bá ró nō 'bá yí, nī lē amā ūjūlī amā mändīkā lô'bā-lô'bā 'dī sī â'dô tāsī yā? ¹⁹ Nī â'dā drē âđđ tībē ānī drī 'ēzó ōmbē gīlī ī'dī sī lâ 'dī ālô rī má ndrē ró bē." Gō'dá drílīyī âđđ rī 'dī ālô rī átrōzó fēlé Yésū drī ndrēlé. ²⁰ Gō'dá Yésū drī gólīyī ijízó kī, "Nōō â'dī rī lindrī 'i âđđ ífī nō rú, gō'dá rú įgīlī rú lâ 'á nō bē yā?" ²¹ Gō'dá drílīyī tā-drī lōgōzó Yésū drī kī nī rī, "Dī rī'á kúmú ąngí Rómā kā Sízā rī lindrī 'i gō'dá rú lâ bē 'dī."

Gō'dá Yésū drī tā átázó gólīyī drī kī, "Ōzō â'dô ítí rī, gólā ī'dī lāfā 'dī līpī lâ 'i, nī lōgō lāfā 'dī vólé gólā drī ōmbē gīgī sī. Gō'dá ānī rī gógó ífīfī lâ ānī līpī rī'á Ôvārī ī'dī, nī fē ānī nyāanyā gólā drī tā gólā drī lēlé ānī drī 'ēlé rī 'ēzó."

²² Gō'dá gólīyī ārī iyī tā Yésū drī átálé 'dī bē rī, gólīyī tī drī â'dízó ndrúndrú, gō'dá drílīyī ngāzó lậ'bulī Yésū rī áyélé.

Tā Sădúsī yī drī Yésū rī ūjūzó tā ijī sī tā ōjílā drī 'ēzó līdrīlī ōdrā 'ásī rī tāsī rī

(Márākō 12.18-27; Lúkă 20.27-40)

²³ Gō'dá kăyī ālô-ālô 'dī sī rī, Sădúsī āzā 'bá yí drī kpá ānīzó iyī Yésū rī ūjūlī tā ijī sī tā līdrī-līdrī kā ōdrā 'ásī rī tāsī. Sădúsī 'dī 'bá yí tā įsū gólīyīkā 'á rī, gólīyī kī nī rī, ōzō ōjílā ōdrā trá rī, gólā ícá kō līdrīlī kpá ó'dī ōdrā 'ásī. ²⁴ Gō'dá drílīyī tā ijízó Yésū tī kī, "Tā ímbá 'bá, tā ímbā Músă kā 'bālē amā drī rī rī'á nōtī, 'Ōzō nī āzā ānī âdrúpī ōdrā trá ōkó lâ rī áyélé cú ítí mvá ākó rī, nī âdrúpī lâ 'dī â'dô âyízī 'dī trō'á, â'dô ró bē mvá tīzó ānī âdrúpī â'dī ró 'dī vō lâ 'á.' ²⁵ Ā'dô ítí rī, mā lē tā įsū áníkā nīlī tā nō tāsī. Ōjílā āzā 'bá yí bē rī'á iyī nī-drī-lā-rī 'dó âdrúpī ró ōjílā amákā lāfálé sī. Gō'dá gólīyī âdrúpī sīsī rī drī ōkó trōzó, gō'dá drílā drāzó drē ākpākă'dă tī iyī mvá kō ōkó lâ 'dī bē. Gō'dá âdrúpī gólā 'dē 'bá sīsī rī vó rī drī âyízī 'dī trōzó â'dô ró bē mvá tīzó âdrúpī lâ 'dī vō lâ 'á. ²⁶ Gō'dá drílā kpá drāzó drē ākpākă'dă tī iyī mvá kō âyízī 'dī bē. Gō'dá tā ālô-ālô 'dī drī kpá rú 'ēzó âdrúpī gólā nā lâ ró rī drī, gō'dá kpá âdrúpī amúkū 'dī 'bá yí drī ndrī ítí, gólīyī drī âyízī 'dī trōzó gō'dá gólīyī tī mvá ī'dī bē lâ kpá kō. ²⁷ Gō'dá âđđkū lâ ró, ōkó âyízī ró 'dī drī kpá drāzó. ²⁸ Ítí rī, ōjílā gólīyī â'dó 'bá nī-drī-lā-rī âdrúpī ró 'dī 'bá yí trō iyī ōkó 'dī trá ndrī iyī drī ōkó ró. Ōzō â'dô bē trá ítí rī, kăyī gólā ōjílā drī 'ēzó līdrīlī ōdrā 'ásī rī tú rī, ōkó 'dī â'dô 'bă'á âdrúpī ąngō rī ōkó lâ 'i âdrúpī gólīyī nī-drī-lā-rī 'dī 'bá yí lāfálé sī yā?"

²⁹ Gō'dá Yésū drī tā-drī lōgōzó drílīyī kī nī rī, "Nī rī ānī nyāanyā âdólé tā līdrī-līdrī kā ōdrā 'ásī rī tāsī, tălā mī nījī tā gólā įgīlī búkū Ôvārī kā 'á rī kō, gō'dá mī nījī mbārākā Ôvārī kā kpá kō. ³⁰ Tā ijī ānī drī ijīlī 'dī tāsī

* **22:18** 22.18 Pārúsī yī âđđ ōjílā Ēródē kā trá 'ēzó Yésū rī mändīkā lô'bālē tā 'dī tāsī, tălā tā įsū gólīyīkā tā 'dī tāsī rī rī'á ngīngī. Pārúsī lēé iyī tā ōjílā iyīkā drī ōmbē gīzó kúmú Rómā kā drī 'dī kō, gō'dá ōjílā Ēródē kā rī 'bá yí lē nī.

rî, kâyî gólâ òjílâ drí 'èzò lídrílí òdrâ 'ásî rî tú rî, òjílâ tróó òkó kô. Gólíyî â'dô 'bâ'á òzô málâyíkâ úrú 'álâ rî 'bá yí kâtí.

³¹ “Tâ lídrî-lídrî kâ òdrâ 'ásî rî tāsî rî, nî zî tâ gólâ Ôvârí drí âtalé ânî drí búkū íyíkâ 'á rî kô yā? ³² Gólâ kî,

‘Mâ Ôvârí tîbê Ābārāyāmā drí rî'á rōlâ rî, mâ kpá ĩ'dî Ôvârí tîbê Īsákā drí rî'á rōlâ rî, kpá Ôvârí Yākóbā drí rōlé rî ĩ'dî.’

Āfō-āfō 3.6

Rî'á òjílâ lédrê-lédrê ró gólíyî ícá 'bá Ôvârí rî rōlé. Ícá kô āvō drí Ôvârí rî rōzó. Ītí rî, gbō lé Ābārāyāmā yî òdrâ bê trá ãkū ró nā rî, gólíyî líndrî bê rî'á lédrê-lédrê ró Ôvârí ngálâ úrú 'álâ.”

³³ Ītí rî, òjílâ gólíyî rû è'bé 'bá tâ Yésū drí rî'á âtalâ Sâdúsî yî drí 'dî árílí rî 'bá yî árî tâ Yésū drí âtalé 'dî bê rî, tî lâ ìyî drí â'dízó úlî gólâkâ 'dî 'bá yî tāsî.

Tâ Pārúsî yî drí Yésū rî ìjízó tâ 'bâ'bâ Ôvârí kâ gólâ lāvū 'bá gārā rî tāsî rî

(Márākō 12.28-34; Lúkā 10.25-28)

³⁴ Gō'dá nīngá sî, Pārúsî yî árî tâ bê kî'á nî rî, Yésū òpē Sâdúsî 'dî 'bá yî trá rî, drílíyî ngázó rû è'bélé tâ ì'bîlî, ā'dô ró lâtî āzâ lōndāzó, tálâ ìyî drí Yésū rî ùjūzó bê kpá ó'dí. ³⁵ 'Dîi vósî rî, Pārúsî 'dî 'bá yî drí ânízó Yésū ngálâ. Gō'dá ālô gólíyî lāfálé sî gólâ tîbê tâ 'bâ'bâ Ôvârí kâ nî 'bá trá dódó rî, gólâ drí Yésū rî ùjūzó tâ ìjî āzâ sî. ³⁶ Gólâ kî, “Tâ ìmbá 'bá, tâ 'bâ'bâ gólíyî ndrî Ôvârí drí âfêlé āmâ drí 'èlé Músâ sî rî 'bá yî lāfálé sî rî, tâ 'bâ'bâ gólâ lāvū 'bá gārā rî íyíkâ ángô rî ĩ'dî yā?” ³⁷ Gō'dá Yésū drí tâ-drî lōgōzó drílâ kî,

“ ‘Ní lē Yākóvā Ôvârí áníkâ ánî pîpîsílî sî ndrî, ánî líndrî sî ndrî, gō'dá kpá tâ ìsū áníkâ sî ndrî.’

Tâ 'Bâ'bâ Āndâ 6.5

³⁸ 'Dîi rî'á tâ 'bâ'bâ sîsî gólâ lāvū 'bá gārā tâ 'bâ'bâ āzî drî sî rî ĩ'dî. ³⁹ Gō'dá tâ 'bâ'bâ āzâ rî lâ ró gólâ lāvū 'bá kpá gārā rî rî'á ĩ'dî nō.

‘Ní lē òjílâ āzî òzô ní drí ánî nyānyā lērê kâtí.’

Lávî 'bá yî 19.18

⁴⁰ Tâ 'bâ'bâ gólíyî ndrî Ôvârí drí âfêlé āmâ drí 'èlé Músâ sî rî 'bá yî gō'dá tâ ìmbâ tâ ãngū 'bá yî kâ bê rî, ólōgō trá cé ĩ'dî rî 'dî.”

Tâ Yésū drí ìjílî 'díyî pā 'bá tāsî rî

(Márākō 12.35-37; Lúkā 20.41-44)

⁴¹ Gō'dá nīngá sî rî, Pārúsî yî drê bê rî'á ìyî zāâ vō ālô 'á Yésū yî bê rî, Yésū drí tâ ìjízó gólíyî tî kî, ⁴² “Tâ ìsū áníkâ 'á rî, 'díyî pā 'bá gólâ Ôvârí drí tâ lâ 'bâlê ājólé rî íyíkâ ā'dî ĩ'dî yā? Gólâ rî'á ā'dî rî ózōwá ĩ'dî yā?” Gō'dá drílíyî tâ-drî lōgōzó Yésū drí kî nî rî, “Gólâ rî'á kúmú Dāwúđî rî ózōwá ĩ'dî.” ⁴³ Gō'dá Yésū drí tâ ìjízó gólíyî tî kî, “Ōzô 'díyî pā 'bá ā'dô Dāwúđî rî ózōwá 'î rî, gō'dá tálâ ā'dô 'î Dāwúđî drí gólâ rî zîzó kúmú ró yā? Nî ndrê drê, Dāwúđî âtâ úlî Ôvârí kâ nō 'bá yî trá 'díyî pā 'bá tāsî mbārākā Líndrî Tāndí Ôvârí kâ rî kâ sî. ⁴⁴ Gólâ kî, ‘Kúmú Ôvârí âtâ tâ trá kúmú ámakâ drí kî nî rî,

“Ní rî ámâ drî-ágó drî lésî ró drî-ácê bê. Má ā'dô ánî ājú-'bá-āzî yî 'bâ'á ánî pá zélé.” ’ ’ ’

Lōngó 110.1

⁴⁵ Gõ'dá Yésũ drí tã ìjízó gólíyí tí kǐ, “Òzō Dǎwúđǐ ùzì 'díyí pǎ 'bá trá kúmú íyíkà ró rí, ìtí rí, â'dô â'dó'á íyíkà ángò tí ró 'díyí pǎ 'bá drí â'dózó gólà rí ózōwá ró yǎ?”*

⁴⁶ Nǐngá sǐ rí, Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yí àrǐ ìyí úlí Yésũ drí lògòlé gólíyí drí 'dǐ bē rí, òjílǎ àzākā yú gólíyí lǎfálé sǐ gólà ícá 'bá tã ìjì Yésũ kǎ 'dǐ 'bá yí tã-drǐ lǎ lògòlé rí. Ìtí rí, ìtòlé kǎyí 'dǐ sǐ nǐ'á àtí 'álá òjílǎ àzākā yú lē 'bá Yésũ rí ìjílí tã ìjì àzà 'bá yí sǐ, tǎlǎ gólíyí trá ndrǐ ùrǐ ró.

23

Tã Yésũ drí tã àtázó drǐ-'bá ángí Yúdǎ yí kǎ rí 'bá yí rú rí

¹ Gõ'dá nǐngá sǐ rí, Yésũ drí tã àtázó lǎjò'bá íyíkà rí 'bá yí drí òjílǎ gólíyí rú ê'bé 'bá úlí gólákà àrílí rí 'bá yí bē. ² Gólà kǐ, “Lǎ'bí ìmbá 'bá yí gõ'dá Pǎrúsǐ yí bē, gólíyí cú rǐ'á drǐ-àcē bē tã 'bǎ'bǎ Ôvǎrǐ drí àfèlè Músǎ sǐ rí 'bá yí â'dázó òjílǎ drí. ³ Gõ'dá nǐ ìsũ tã kǐ nǐ rí, rǐ'á mbì ànì drí tã ndrǐ gólíyí drí àtálé rí 'bá yí 'èzó yǎ? Nǐ ndrè tã gólíyí drí rǐ'á 'èlǎ rí 'bá yí! Gõ'dá nǐ 'è tã kò òzō gólíyí drí rǐ'á 'èlǎ rí kǎtí, tǎlǎ tã gólíyí drí rǐ'á ìmbálǎ ànì drí 'èlé 'dǐ 'bá yí, gólíyí nyǎányà rí ìyí kò tã rí 'dǐ 'bá yí 'èlé té ìtí. ⁴ Nǐ ndrè drè, gólíyí àtrò tã 'bǎ'bǎ ìyí nyǎányà kǎ àzà 'bá yí trá dró 'bǎlé tã 'bǎ'bǎ Ôvǎrǐ kǎ drǐ. Tã 'bǎ'bǎ rí 'dǐ 'bá yí ndrǐ gõ'dá trá rǐ'á ngá lǎnjǐ ró òjílǎ drí 'èlé. Gõ'dá drílíyí gòzó òjílǎ 'bǎlé rǐ'á tã rí 'dǐ 'bá yí 'èlé mbàràkǎ sǐ. Gbò lé ìtí rí, gólíyí nyǎányà lèé kò òjílǎ pǎlé ngá lǎnjǐ rí 'dǐ 'bá yí 'ásì.

⁵ “Gõ'dá gólíyí rí úlí Ôvǎrǐ kǎ ìgílí ìnyíríkó àvù-àvù ró rí drǐ, tǎlǎ ólèndrè ró bē dódó. Gõ'dá drílíyí gòzó òmbélǎ ìyí àndrá-gǎ-sílí 'ásì, gõ'dá drílíyí sòzó lǎ kpá ìyí drí 'ásì. Gólíyí 'è 'dǐ rǐzó ràtǎà 'èlé ì'dí sǐ lǎ. Gõ'dá gólíyí cú rǐ'á ítá àzà rǐ'á àkólá ìyí ùwù 'á rí bē. Gólíyí drí kèlèlè lòsézó dūú ítá rí 'dǐ tǐ sǐ àcē-àcē ìtí. Gólíyí rí tã 'bǎ'bǎ Ôvǎrǐ kǎ lǎlé kèlèlè rí 'dǐ 'bá yí sǐ, gólíyí òtírǐ rǐ rǎtǎà 'èlé rí. Gólíyí rí tã 'dǐ 'bá yí 'èlé ìtí 'dǐ, tǎlǎ òjílǎ ùnǐ ró bē kǐ'á nǐ rí, yí rí tã 'bǎ'bǎ Ôvǎrǐ kǎ 'èlé ndrǐ dódó. ⁶ Gõ'dá gólíyí ònì trá vò kǎrámǎ kǎ 'ásì gõ'dá jó tã Ôvǎrǐ kǎ àrǐ kǎ 'ásì rí, gólíyí lē ìyí nyǎányà 'bǎlé rǐlǐ rǐ-vò òjílǎ àmbà-àmbà kǎ drǐ sǐ. ⁷ Gõ'dá òzō gólíyí òtírǐ nǐ vò ngá lǎzì kǎ gǐlǐ rí 'bá yí 'ásì rí, gólíyí lē òjílǎ drí nǐ-bè-yà 'èlé ìyí drí tã rǐrò sǐ, gõ'dá gólíyí lē òjílǎ ìnjǐ ró ìyí bē ìnjǐ, gõ'dá úzì ró ìyí bē “ ‘àmbá” ’ ró.

⁸ “Nǐ 'bǎ òjílǎ àzì kò ànì zǐlǐ “ ‘àmbá” ’, ànì rǐ'á tã ìmbá 'bá bē cé àlò, tǎlǎ àmbà ànìkǎ rǐ'á 'dó àlò, ànì ndrǐ rǐ'á àdrúpǐ àzì ró. ⁹ Gõ'dá kpá ìtí, nǐ zì òjílǎ àzì ángó nò 'á nǒngá nò kò “ ‘átá” ’, tǎlǎ ànì átá rǐ'á cé àlò Ôvǎrǐ ì'dí 'būú 'álá. ¹⁰ Nǐ 'bǎ òjílǎ kò ànì zǐlǐ “ ‘kúmú” ’ ró, tǎlǎ Kúmú ànìkǎ cé Krístò 'díyí pǎ 'bá ró rí ì'dí. ¹¹ Gõ'dá òjílǎ ànì lǎfálé sǐ gólà lē 'bá à'dólé àmbá ró rí, gólà àà'dò rú ì'bū 'bá ró ìyí àzì-àzì yí drí. ¹² Gõ'dá òjílǎ tǐbè ìyí nyǎányà 'bǎ 'bá à'dólé àmbá ró rí, Ôvǎrǐ à'dò gólà rí lògò'á vūdrǐ. Gõ'dá òjílǎ gólà tǐbè ìyí nyǎányà lògò 'bá à'dólé ngá tǎkó ró rí, Ôvǎrǐ à'dò gólà rí 'bǎ'á à'dólé òjílǎ àmbá ró.”

Tã Yésũ drí lǎṅò 'è 'bá 'dèlé drǐ-'bá Yúdǎ yí kǎ rí 'bá yí drǐ rí

tã lǎ àtázó rí

¹³ Gõ'dá nǐngá sǐ, Yésũ drí ngázó tã àtálé drǐ-'bá Yúdǎ yí kǎ 'dǐ 'bá yí drí lǎṅò gólà Ôvǎrǐ drí 'è'á fèlǎ gólíyí drí rí tǎsǐ. Gólà kǐ, “Ànì lǎ'bí ìmbá 'bá yí Pǎrúsǐ yí bē, nǐ rí trá ànì nyǎányà àdólé. Ôvǎrǐ à'dò lǎṅò ònjí tètè fè'á ànì

* **22:45** 22.45 Yésũ àtá tã 'dǐ ìtí, tǎlǎ gólà lē gólíyí drí nǐlǐ dódó, 'díyí pǎ 'bá 'dǐ rí à'dò 'bǎ'á òjílǎ mvá ró, kpá òzō Ôvǎrǐ rí ìfífí tǐ.

drí, tálâ nî â'ba áťi fízó vō úrú 'álâ rí 'á rí trá kpãákū ōjílâ drí, tã 'bã'bã dūū ãnî drí 'bãlé ōjílâ drí 'élé rí 'bá yí sî. Gõ'dá ãnî nyãányã ícã kô filí, tálâ nî rí kô tã 'bã'bã ãnî drí rí'á ìmbálâ ōjílâ drí rí 'bá yí 'élé. Gõ'dá ōjílâ gólíyî lē 'bá filí rí, nî nǝí áťi kô gólíyî drí fízó. ¹⁴ (Ãnî drí-'bá ángí Yúdã yí kã nō 'bá yí, ãnî rí'á mǝnî 'bá 'í. Nî rí áyízí ádólé rízó áđi gólíyî drí 'ē'á fēlá jó drílíyî rízó 'á lâ rí lîpî lâ yí drí rí trólé drígá lâ yí nyǎlé vólé. Gõ'dá nî rí kpá rǎtǎá 'élé ácê, tálâ Ôvǎrî á'dô ró bē áyíkō ró ãnî bē. Tã 'đi tǎsî rí, Ôvǎrî á'dô lâŋō ōnjí tētē fē'á ãnî drí.)*

¹⁵ “Ãnî drí-'bá ángí Yúdã yí kã rí 'bá ãnî nyãányã ádólé nō 'bá yí, Ôvǎrî á'dô lâŋō ōnjí tētē fē'á ãnî drí, tálâ nî rí nî'á 'bãdrî ázã 'bá yí 'ásî jējē ró ōjílâ lōndã bē á'dólé tã ári 'bá ãníkã ró, gõ'dá nî rí kpá nî'á lîmvú ándrē drí mbã bē, nî'á ōjílâ lōndã bē á'dólé kpá tã ári 'bá ãníkã ró. Gõ'dá ōzō nî ũúsú gólíyî trá rí, tã ìmbã ãníkã lâ'bí ndrî 'ē'ē tǎsî 'đi á'dô gólíyî 'bã'á á'dólé ōnjí ró lâvũlî gǎrǎ ãnî nyãányã drî sî. Ítí rí, nî 'bã gólíyî trá 'ē'á nî'á vélé lâsî gólâ Ôvǎrî drí édéle Sǎtánã yí drí rí 'á.

¹⁶ “Ãnî drí-'bá ángí Yúdã yí kã, ãnî rí'á lîfî ákó lé 'bá gólíyî rí 'bá íyî ázi-ází yí sélé rí 'bá yí 'đi, tálâ nî rí tã ányã ìmbálé 'đi ōjílâ drí. Nî rí trá tã ìmbálé kî nî rí, ōzō ōjílâ ázã ìtrî lâtrítrî trá ngá ázã 'ézó jó ángí Ôvǎrî kã rú lâ sî rí, gõ'dá ōzō gólâ ō'ē ngá rí 'đi kô rí, 'đi á'dó kô tã ōnjí 'í. Gõ'dá ōzō ōjílâ rí 'đi ìtrî lâtrítrî trá ngá ázã 'ézó dáábō jó ángí Ôvǎrî kã 'á 'đi rú lâ sî rí, gõ'dá ícã trá gólâ drí tã rí 'đi 'élé. 'Đi rí'á tã ìmbã ányã 'í. Tã 'đi tǎsî rí, Ôvǎrî á'dô lâŋō ōnjí tētē fē'á ãnî drí. ¹⁷ ãnî rí'á lîfî ákó lé 'bá gólíyî tã nîñî ákó rí 'bá yí 'đi. Ítí rí, tã ísū ãníkã 'á rí, ngá ángō rí 'đi tã lâ drí lâvũlî gǎrǎ rí, dáábō jó ángí Ôvǎrî kã 'á 'đi 'đi ngátá jó ángí Ôvǎrî kã gólâ dáábō 'đi 'bã 'bá á'dólé tǎndí ró Ôvǎrî drí 'đi 'đi yã? ¹⁸ Gõ'dá nî rí kpá tã ìmbálé kî, ōzō ōjílâ ázã ìtrî lâtrítrî trá vō rízó kōrōnyã zǎlé fēlé Ôvǎrî drí ngá fēfē ró rí rú lâ sî ngá ázã 'ézó rí, gõ'dá ōzō gólâ ō'ē ngá rí 'đi kô rí, 'đi á'dó kô tã ōnjí 'í. Gõ'dá ōzō ōjílâ ázã ìtrî lâtrítrî trá ngá gólíyî fēlé Ôvǎrî drí ngá fēfē ró 'đi rú lâ sî ngá ázã 'ézó rí, ícã trá gólâ drí ngá rí 'đi 'élé. ¹⁹ ãnî rí'á ōjílâ gólíyî lîfî ákó lé 'bá ró rí yí 'đi. Tã ìmbã ãníkã 'đi rí'á ányã ró. Gõ'dá tã ísū ãníkã 'á rí, ngá ángō rí 'đi tã lâ drí lâvũlî gǎrǎ rí, ngá gólíyî fēlé trá Ôvǎrî drí ngá fēfē ró 'đi 'bá yí 'đi ngátá vō gólâ ngá 'đi 'bá yí 'bãzó drí lâ 'á tîbê ngá fēfē 'đi 'bá yí 'bã 'bá á'dólé tǎndí ró Ôvǎrî drí rí 'đi yã? ²⁰ Tã 'đi tǎsî rí, ōjílâ gólâ tîbê lâtrítrî ítrî 'bá trá vō rízó kōrōnyã zǎlé fēlé Ôvǎrî drí ngá fēfē ró rí rú lâ sî rí, gólâ ítrî lâtrítrî kpá trá ngá fēfē gólíyî drí lâ 'á 'đi 'bá yí rú lâ sî ndrî. ²¹ Gõ'dá ōzō ōjílâ ázã ìtrî lâtrítrî trá jó ángí Ôvǎrî kã rú lâ sî rí, gólâ ítrî lâtrítrî 'đi kpá trá Ôvǎrî gólâ rí 'bá jó 'đi 'á 'đi rú lâ sî. ²² Gõ'dá ōzō ōjílâ ázã ìtrî lâtrítrî 'būū rú sî rí, gólâ ítrî lâtrítrî trá kîťi Ôvǎrî drí rízó rílî drí lâ 'á kúmú ró rí rú lâ sî gõ'dá kpá Ôvǎrî gólâ tîbê rí 'bá kîťi rí 'đi drî rí bē.

²³ “Gõ'dá nî rí trá ãlô mùdrî 'ásî trólé ngá gólíyî áto drí ásózó drí lâ sî, ōzō 'ǎ'í-nyá yí kátí, dō yí kátí, gõ'dá kpá ōzō 'ǎ'í-títî kátí rí 'bá yí bē, fēlé Ôvǎrî drí ngá fēfē ró. Tã 'đi 'bá yí, nî rí 'élâ ndrî tǎndí ró, gõ'dá nî rí kô tã 'bã'bã Ôvǎrî kã lâvũ 'bá gǎrǎ rí 'bá yí 'élé. Nî rí kô tã-vó ōjílâ kã kílî mbî, gõ'dá nî rí kpá kô ōjílâ gólíyî ízã bē rí 'bá yí pǎlé, gõ'dá nî rí kpá kô rílî zãã

* **23:14** 23.14 Sǎsî rí, ígǝí úlî vérēsî 14 kã nō 'bá yí kô búkū Mátáyō kã 'á.

tā gólīyī mbī Ōvārī drī lēlé ānī drī 'ēlé rī 'bá yī 'ēlé. Tā 'dī tāsī rī, Ōvārī ā'dô lânō ōnjī tētē fē'á ānī drī."

²⁴ Gō'dá Yésū drī úlí mǎnīgō āzā átázó tā 'dī tāsī drī-'bá ąngí Yúdā yī ká 'dī 'bá yī drī kī, "Ānī rī'á ōzō līfī ākó lé 'bá yī kátí. Ānī rī'á nyé ōzō ōjílā gólīyī nyāámúruwá drī 'dēzó ngá mvūmvū gólīyīkā 'á ndrēlé tō drīlīyī āpēzó lâ volé gō'dá ĩnjígó āndrē gólā 'dē 'bá ngá mvūmvū 'dī 'á 'dī ndrēzó lâ kō gō'dá drīlīyī gōzó ĩnjígó 'dī mvūlī tēlé nyé ĩyī 'á 'á rī kátí.

²⁵ "Ānī drī-'bá Yúdā yī ká nō 'bá yī, tā 'ē'ē ānīkā rī 'bá yī rī'á rī rī. Nī rī ĩgā mvá ānīkā gō'dá tábígá ānīkā bē rī 'bá yī rú'bá lâ ĩví lésī rī jílí cé ĩ'dī ngbángbá, gō'dá ānī drī 'alé lâ yī āyézo ĩyíkā ĩndī ró, tǎlá ngá gólīyī ānī drī rī'á úsúlā rī 'bá yī, nī rī rī'á úsúlā ōjílā ādô-ādô sī, gō'dá nī lē ngá dūū ndrī ānī nyāányā drī. Nī 'bā ānī nyāányā ā'dólé ōjílā tǎndí ró, gō'dá ānī pīpīsilī rī'á ōnjī ró. Tā 'dī tāsī rī, Ōvārī ā'dô lânō ōnjī tētē fē'á ānī drī. ²⁶ Ānī rī'á ōjílā gólīyī līfī ākó lé 'bá ró rī yī ĩ'dī. 'Dōvó nī jī drē ĩgā mvá ānīkā 'á lâ zālō sīsī, gō'dá nī gō ró bē rú'bá lâ ĩví lésī rī jílí, tǎlá ā'dô ró bē ngbángbá.

²⁷ "Ītí rī, ānī drī-'bá Yúdā yī ká 'dī 'bá yī, ānī kpá rī'á nyé ōzō ló'dé gólīyī rú'bá lâ bēlé dódó ōlēndrē ró bē ĩví lésī sūsū ró rī kátí. Gō'dá ló'dé rī 'dī 'alé lâ 'á tólā rī, āā'dô ōjílā āvō fā úsú'á ĩ'dī, gō'dá kpá ngá ōnjī-ōnjī āzā 'bá yī bē dūū. Tā 'dī tāsī rī, Ōvārī ā'dô lânō ōnjī tētē fē'á ānī drī. ²⁸ Gō'dá ānī kpá rī'á ĩtí. Nī 'bā ānī nyāányā trá ā'dólé ōjílā āzī līfī drī 'á tā mbī 'ē 'bá ró. Gō'dá ānī pīpīsilī rī'á ōnjī ró tā ĩsū bē rī rī.

²⁹ "Ānī drī-'bá Yúdā yī ká 'dī 'bá yī, ānī rī'á tā ōjá 'bá 'í. Ōvārī ā'dô lânō ōnjī tētē fē'á ānī drī tā nō 'bá yī tāsī. Nī rī trá ló'dé tā ąngū 'bá Ōvārī ká ōdrā 'bá trá rī yī ká rú'bá lâ édélé dódó, gō'dá nī rī kpá trá rī'á ló'dé tā mbī 'bá Ōvārī ká ōdrā 'bá trá rī yī ká rú'bá lâ édélé sūsū ró njōrōkō bē, tǎlá ā'dô ró bē ānī drī rīzó gólīyī ĩnjílí. ³⁰ Nī rī tā átálé kī nī rī, 'Tí mā ōró 'bāā bē kǎyī ākú ró gólā āmā ą'bíyá yī drī rīzó tā ąngū 'bá Ōvārī ká úfúlí nā 'bá yī sī rī, tí mā ícá kō tā-drī lēlé rú 'ē'bélé gólīyī bē tā ąngū 'bá 'dī 'bá yī úfúzó.' ³¹ Úlí gólā ānī drī átálé ānī tī sī 'dī rī ā'dā tā trá kī nī rī, ōjílā tā ąngū 'bá Ōvārī ká úfú 'bá nā 'bá yī, ānī rī'á gólīyī ózōwá yī ĩ'dī. ³² Bē trá ĩtí rī, tā ōnjī ānī ą'bíyá yī drī ĩtōlé 'ēlé rī, nī trō kpá ĩ'dī 'ēlé cǎzó bē būúū ądūkū lâ 'á, tǎlá ānī rī'á nyé ōzō gólīyī kátí. ³³ Ānī rī'á ĩnī cú gīī bē rī 'bá yī ĩ'dī, nī ā'dô ícá'á ānī pǎlé lânō lǎsī ká Ōvārī drī 'ē'á fēlá ānī drī rī 'ásī ąngō tí ró yā?

³⁴ "Tā gólā 'ē 'bá tā 'dī 'bá yī ā'dalé ānī tāsī rī ĩ'dī nō. Má ā'dô tā Ōvārī ká átá 'bá āzā 'bá yī tā nī 'bá āzā 'bá yī bē gō'dá kpá tā ĩmbá 'bá āzā 'bá yī bē ąjó'á ānī ngálā. Nī ā'dô ūrūkā 'bá yī ĩpá'á fē lǎlī-lǎlī drī, gō'dá nī ā'dô 'ē'á ūrūkā 'bá yī úfúlí lǎtī ngīngī 'ásī. Gō'dá nī ā'dô 'ē'á āzā 'bá yī cǎlé ōnjóró'bí sī jó tā Ōvārī ká ārī ká 'ásī. Gō'dá nī ā'dô nī'á lârá bē jǎrībǎ 'ásī, nī'á āzā 'bá yī gólīyī lǎfálé 'ásī rī lōndā bē lânō fēzó drīlīyī. ³⁵ Tā ōnjī ānī drī 'ē'á 'ēlá 'dī 'bá yī tāsī rī, tā mbī 'bá Ōvārī ká ānī ą'bíyá yī drī úfúlí trá ąkú ró nā 'bá yī, lânō lâ ā'dô ągō'á ąkpā ānī drī, ĩtōlé ōdrā tā mbī 'bá Ōvārī ká Ābēlé rú sī būúū ácálé ōdrā tā ąngū 'bá rú bē Zēkārīyā ká rī rú gólā tībē ā'dó 'bá Bērēkīyā rī mvá ró ānī ą'bíyá yī drī fūlī jó ąngí Ōvārī ká 'á,* vō tībē Ōvārī drī rīzó 'á lâ rī lǎfálé 'á vō rīzó kōrōnyā zǎlé fēlé Ōvārī drī ngá fēfē ró rī bē. ³⁶ Má átā ānī drī tā pǎtī rō, tā ōnjī gólīyī 'ēlé tā mbī

* **23:35** 23.35 Ābēlé rī'á tā mbī 'bá Ōvārī ká gólā fūlī sīsī ĩtō vō ąngó ká sī rī ĩ'dī. Gō'dá Zēkārīyā ĩyíkā tā mbī 'bá Ōvārī ká gólā fūlī ądūkū lâ ró drē ąkpākā'dā útī Yésū kō.

'bá Ôvârí kâ ûfúzó ăkû ró nă 'bá yî, lâņō lâ â'dô 'dê'á ânî ôjîlă kâŷî nō 'bá yî kâ nō drîŷ.

Tă lâzé 'bá Yésũ rú ôjîlă Yúdă yî kâ Yērōsălémă 'á rî 'bá yî

*tăŷî rî
(Lúkă 13.34-35)*

³⁷ Gō'dá nîngá sî rî, Yésũ drî tă âtázó ôjîlă Yúdă yî kâ Yērōsălémă 'álă rî 'bá yî drî kî, "Ănî ôjîlă Yērōsălémă kâ, nî ûfû tă âņgũ 'bá Ôvârí kâ âjólé ânî ngálă rî 'bá yî trá, gō'dá nî lûvũ lâjô'bá gólîyî Ôvârí drî âjólé ânî ngálă rî 'bá yî kpá trá kúnî mvá sî. Gbō lé ítí rî, mâ rî'á zăâ ngá lēlē bê ânî tăŷî. Gō'dá má ûjũ trá kpîŷî ânî ê'bélé vō âlô 'á sũzó ânî rú, ôzō 'ă'ú ândrê drî mvá lâ yî ê'béré iyî úfú zélé sũzó gólîyî rú rî kâtí. Gō'dá nî gă lõvō ámakâ ânî drî 'dî trá dó. ³⁸ Nî ndrê drê, jăřîbă ânîkâ gō'dá jó âņgî ânî drî rîzó Ôvârí rî înjîlî 'á lâ rî bê â'dô rú îză'á, gō'dá drîlă rîzó cú ítí ôjîlă âzăkă âkô, tălă Ôvârí âyê trá. ³⁹ Má âtă ânî drî tă pătîŷî ró, nî îcá kô âmâ ndrêlé ó'dí nōņgá călê bũũũ kâŷî gólă má drî 'êzô âgólé rîlî kúmú ró âņgó nō drîlî rî tú. Kâŷî 'dî 'á rî, ôzō ôjîlă ôndrê iyî mâ trá rî, gólîyî â'dô 'ê'á tă âtálé kî nî rî, Ôvârí ôfê ôrê mâ gólă ânî 'bá drî-ăcê gólăkâ bê kúmú ró rî drî."

24

Tă Yésũ drî tă gólîyî 'ê 'bá rú 'êlé tă â'dă ró řzátú drê âkpăkă'dă yî drî âgô âkô âņgó nō 'á rî tú rî â'dázó lâjô'bá iyîkă

*rî 'bá yî drî rî
(Mărăkô 13.1-23; Lúkă 21.5-24)*

¹ Gō'dá nîngá sî rî, Yésũ yî drî ngăzó jó âņgî Ôvârí kâ 'dî âyélé lâjô'bá iyîkă rî 'bá yî bê. Gō'dá gólîyî ôtîrî 'băâ lâvũ'á jó âņgî 'dî rú sî rî, lâjô'bá gólăkă 'dî 'bá yî drî ngăzó jó âņgî 'dî 'bá yî bêbê lâ sũsũ lâ 'dî 'bá yî bê â'dálé gólă drî. ² Gō'dá Yésũ drî tă âtázó gólîyî drî kî, "Nî ndrê jó âņgî Ôvârí kâ 'dî trá yă? Tă pătîŷî ró, jó ânî drî ndrêlé sũsũ ró 'dî ââ'dô úfú'á lâ ndrî, gō'dá kúnî mvá âlô îcá kô lâkîlî jó 'dî drîŷ, â'dô lô'dé'á ndrî vũdrî."

³ Gō'dá nîngá sî rî, Yésũ yî drî nîzó călê únî gólă fê dō kâ bê rî drî 'álă lâjô'bá iyîkă 'dî 'bá yî bê. Gō'dá drîlîyî mbăzó únî 'dî drîŷ, gólîyî cé iyî drîŷ sî. Gō'dá Yésũ drî ngăzó rîlî vũdrî. Nîngá sî, lâjô'bá gólăkă 'dî 'bá yî drî rú êsézó âņyî gólă lăgătî. Drîlîyî tă îjízó gólă tí kî, "Kúmú, tă jó âņgî Ôvârí kâ úfú kâ 'dî â'dô 'ê'á rú 'êlé âņgó tú yă? Tă gólîyî 'ê 'bá rú 'êlé tă â'dă ró kâŷî âgô-âgô ânîkâ âņgó nō 'á rî kâ â'dálé âmâ drî rî â'dô 'bă'á â'dô 'î yă? Gō'dá kpá tă gólîyî 'ê 'bá kâŷî âdũkũ âņgó nō kâ â'dálé âmâ drî rî â'dô 'bă'á â'dô 'î yă?"

⁴ Gō'dá Yésũ drî tă-drî lôgôzó lâjô'bá iyîkă 'dî 'bá yî drî kî, "Ănî lîřî ômbâ ânî rú, nî âyê ôjîlă âzăkă kô ânî âdólé âgô-âgô ámakâ tăŷî. ⁵ Tălă ôjîlă dũũ â'dô iyî ânî'á tă âmălé kî, yî ââ'dô 'díyî pă 'bá gólă Ôvârí drî âjólé úrú lésî rî ř'dî. Tă 'dî tăŷî rî, gólîyî â'dô 'ê'á ôjîlă dũũ âdólé, drîlîyî tă lēlē iyîkă má 'á rî âyézó.

⁶ "Gō'dá nî â'dô kpá âjũ âyî árî'á âņyî, gō'dá nî â'dô kpá âjũ gólîyî jējē ró rî 'bá yî tă lâ árî'á. Tă 'dî 'bá yî â'dô rú 'ê'á ndrî sîsî tă Ôvârí drî lēlé rî vó ró. Ítí rî, nî 'ê ūrî kô, tălă 'dîlî â'dă tă kô kî nî rî, 'dîlî trá âdũkũ âņgó nō kâ 'î. ⁷ Gō'dá ôjîlă 'bădrîŷ âlô kâ â'dô ngă'á 'dēlé âjũ bê ôjîlă 'bădrîŷ âză kâ rî drîŷ. Gō'dá âjũ 'bũ 'bá kúmú âză rî kâ â'dô ngă'á nîlî 'dēlé âjũ bê âjũ 'bũ 'bá kúmú âză kâ rî drîŷ. Gō'dá lõfó ôņjî tētē â'dô 'ê'á 'dēlé ôjîlă drîŷ, gō'dá

ḡgbḡḡbḡ â'dô ãnyákú drḡ ãyá'á vō 'ásī ndrī. ⁸ Tā 'dī 'bá yī â'dô 'bā'á, nyé ōzō mvá lâzê-lâzê â'dó 'bá sísí òkó gólâ 'è 'bá mvá tḡlḡ rī drḡ rī kâtī.

⁹ “Ōjílâ â'dô ãyī ânī rŭ'á fēlé ânī ḡjú-'bá-âzī gólīyī 'è 'bá lâḡō fēlé ânī drḡ rī 'bá yī drḡḡá. Gólīyī â'dô ânī 'bā'á ḡḡnīmâ 'á. Gō'dá gólīyī â'dô lâḡō ōnjí tētē fē'á ânī drḡ. Gō'dá gólīyī drḡ kpá ânī úfúzó. Ítī rī, ōjílâ cé tḡtḡ 'bāâ ãyī ânī lôvó kô, tálâ ânī rī'á tã árī 'bá ámakâ ã'dī rī drḡ sī. ¹⁰ Tã rī 'dī 'bá yī ōtírī rī rŭ 'èlé rī, ōjílâ dŭú â'dô ãyī tã lēlé ãyíkâ má 'á rī áyē'á, gō'dá gólīyī â'dô ãyī âzī-âzī yī drḡ-bā fē'á ḡjú-'bá-âzī lâ yī drḡḡá. ¹¹ Tã ḡḡḡ 'bá dŭú tã âmã 'bá kí'á nī rī, ãyī â'dô tã ḡḡḡ 'bá Ôvârí kã ã'dī rī, â'dô ãyī ânī'á ōjílâ dŭú âdólé ōnjō sī. ¹² Tã ōnjí gólīyī 'è 'bá rŭ 'èlé ḡḡḡ nō 'á rī 'bá yī â'dô lḡtḡ'á rōô lâvŭlḡ ḡḡḡ sísí rī drḡ sī. Tã 'dī tãsī rī, 'dī trá kâyḡ gólâ ōjílâ âmá drḡ 'èzó â'dólé ḡḡá lēlé ákó ãyī âzī-âzī yī drḡ rī trá ã'dī. ¹³ Gbō lé ítī rī, ōjílâ gólâ tã lēlé ãyíkâ má 'á rī ḡtḡ 'bá ḡḡḡ áyē 'bá lâ kô cãzó bŭúú ḡdŭkŭ lâ 'á rī, gólâ â'dô lédrē-lédrē ḡdŭkŭ ákó rī úsú'á. ¹⁴ Gō'dá áâ'dô tã âtḡ-âtḡ tãndí kŭmŭ Ôvârí kã tãsī nō rī pē'á zãlō sísí ōjílâ ōrī ndrī kã ḡḡḡ nō 'ásī rī 'bá yī drḡ, tálâ gólīyī áârī ró ãyī tã pãtḡ 'dī bē. Gō'dá 'dī vósī, ḡdŭkŭ ḡḡḡ nō kã ōró ḡ ḡcálé.

¹⁵ “Tã gólâ 'èzó Yērōsálémã rī ãzãlé rī tãsī, kâyḡ â'dô 'è'á ḡcálé ânī drḡ ḡḡá tã ḡḡḡ 'bá Dãñiyélé drḡ tã lâ âtálé trá ḡkŭ ró nã rī ndrēzó. Nī árī drē úlḡ ḡḡḡḡḡ nō. Gólâ kí,

‘ḡzãtŭ nī â'dô ḡḡá ōnjí gólâ 'è 'bá ãnyī ḡjílí rī ndrē'á.

Gō'dá áâ'dô ḡḡá rī 'dī âtrō'á 'bãlé jó ḡḡḡ Ôvârí kã 'á.

ḡḡá rī 'dī â'dô jó Ôvârí kã 'dī 'bã'á â'dólé ãndḡ ró Ôvârí rī lḡfḡ drḡ 'á.' ”

Dãñiyélé 9.27; 11.31

¹⁶ Gō'dá Yēsŭ drḡ kpá tã âtázó lâjō'á ãyíkâ drḡ kí, “Ōjílâ Yŭdáyã kã rī 'bá yī, ōzō gólīyī ōndrē tã ãnyī kã 'dī trá rŭ 'èrē 'á rī, gólīyī ōrã volé 'wãâ'wã, nī'á ãyī lâpílḡ únḡ lâfálé 'á. ¹⁷ Ōjílâ gólâ rī 'bá lôsī 'èlé jó ãyíkâ drḡ rī, gólâ áârī rãlé volé 'wãâ'wã, gólâ ōlípí kô kpá fílí jó 'álâ nī'á ḡḡá ãyíkâ jó kã rī 'bá yī âtrólé. ¹⁸ Gō'dá ōjílâ gólâ rī 'bá lôsī 'èlé yī drḡ ámvú 'á kâyḡ rī 'dī sī rī, gólâ ōḡō kô 'bã 'álâ nī'á ítã ãyíkâ âtrólé. Gólâ ōlípí kô, gólâ ōrã nī'á ãyī lâpílḡ. ¹⁹ Gō'dá kâyḡ 'dī sī rī, òkó gólīyī rŭ 'bã 'bá mvá bē rī 'bá yī â'dô ãyī 'è'á 'bãlé lâḡō ōnjí tētē bē gō'dá kpá òkó gólīyī mvá ōdé bē ãyī drḡḡá rī 'bá yī bē, tálâ rãrã 'dī tãsī. ²⁰ Ōzō kâyḡ lâḡō rī 'dī kã áâcã trá rī, ícã trá ânī drḡ rãlé 'wãâ'wã. Tã 'dī tãsī rī, nī 'è rãtãã Ôvârí drḡ kâyḡ rī 'dī ōzō ácã kô ōzē lḡmvú sī gō'dá kâyḡ lôvô-lôvô kã sī. ²¹ Lãḡō gólâ 'è 'bá â'dólé kâyḡ 'dī 'á rī, â'dô lâvŭ'á ḡḡḡ lâḡō gólīyī rŭ 'è 'bá ítō vō ḡḡḡ nō 'bãrē kã 'ásī ḡcálé bŭúú ándrō nō rī kã drḡ sī. Gō'dá ḡtḡ 'álâ rī, lâḡō ázã ícã kô lâvŭlḡ ḡḡḡ lâḡō 'dī drḡ sī. ²² Gólâ lôḡō kâyḡ rī 'dī trá ḡḡḡ kútúwã, tálâ yī pâ ró ōjílâ yī drḡ nḡlḡ trá â'dólé ōjílâ ãyíkâ ró rī 'bá yī bē. Tí gólâ ōró ḡ ḡḡḡ rī 'dī 'bãlé ácē rī, ōjílâ â'dô ãyī ôdrã'á ndrī. Gólīyī ícã kô ḡḡá pãlé.

²³ “Gō'dá kâyḡ 'dī 'bá yī sī, ōzō ōjílâ ázã áâtã tã trá ânī drḡ kí, ‘Nī ndrē drē, 'dīyī pâ 'bã rī'á nō’, ḡḡá ‘gólâ rī'á nã’ yã rī, ní lē tã gólâkã 'dī kô.

²⁴ Tálâ ōjílâ dŭú rī'á gólīyī 'è 'bá ãyī tã âmãlé kí'á nī rī, ãyī â'dô 'dīyī pâ 'bá Ôvârí drḡ ḡjólé rī 'bá yī ã'dī. Gō'dá tã ḡḡḡ 'bá ōjílâ ádó 'bá ázã 'bá yī bē, gólīyī â'dô kpá ânī'á ãyī tã lârákô âmá ōjílâ tḡ drḡ ḡ'dízó drḡlã sī rī 'bá yī 'èlé, tálâ á'dô ró bē ãyī drḡ lãtḡ lôndãzó ōjílâ gólīyī Ôvârí drḡ nḡlḡ á'dólé ōjílâ ãyíkâ ró rī 'bá yī ádózó, tí ōzō yī ŭúsú lãtḡ lâ trá rī. ²⁵ Nī árī drē, má âtã tã 'dī 'bá yī ânī drḡ sísí, tálâ ânī lḡfḡ ōmbã ró bē ânī rŭ drē ákpãkã'dã tã 'dī 'bá yī drḡ rŭ 'è ákó.

26 “Gõ'dá òzō òjílā āzā āātā tā trá ānī drí kī nī rī, 'Nī ndrē drē, 'díyī pā 'bá â'dô bê rī'á vō āgāngbêlê 'á' rī, nī nī kô tólá gólá rī lōndālê. Ngātá òzō āātā tā trá kī'á nī rī, gólá òlápì yī trá rī'á jó 'á nō rī, nī lē tā gólákā 'dī kpá kô. 27 Kàyì gólá má àjólé úrú lésì 'díyī pā 'bá ró rī drí 'èzó àgòlê kpá ó'dí àngó nō 'á rī tú rī, òjílā ndrī â'dô ìyī áamá ndrē'á òzō ngá ì'í gólá vō ì'í 'bá kã'dâ-kã'dâ ómvórê lésì bũũ lãnjì 'álâ rī kátí. 28 Kàyì gólá má drí 'èzó àgòlê àngó nō 'á rī tú rī, òjílā ndrī â'dô ndrē'á lâ òzō drílìyì lōgónō ndrērê lô'dérê kōrōnyā àvō drī rī kátí.”

*Tā Yēsū drí àgō-àgō íyíkā àngó nō 'á rī tā lâ â'dázó rī
(Márākō 13.24-31; Lúkã 21.25-33)*

29 Gõ'dá Yēsū drí kpá tā àtázó kī nī rī, “Gõ'dá kōrô lãṅō kàyì 'dī 'bá yī kâ vósì rī, ngá gólìyì â'dó 'bá 'bũũ 'álâ rī 'bá yī â'dô ìyī rú ìyá'á ndrī, ícá ìyī kô lôsì 'èlé dódó. Gõ'dá ìtú lĩfì â'dô ìkánágō'á ìnìrìkúwá ró, ícá kô vō ìwálê. Gõ'dá párá ícá kpá kô vō ìwálê. Gõ'dá ì'bì'bìwá â'dô ìyī lô'dé'á ndrī vũdrì 'bũũ lésì. 30 'Dī vósì rī, ngá gólá 'è 'bá àgō-àgō má gólá àjólé úrú lésì nō kâ â'dalé rī, â'dô rú â'dá'á 'bũũ 'álâ. Ìtí rī, òjílā òrī ndrī kâ â'dô ìyī 'è'á áamá ndrélê ànīrī 'á mbārāsāsā bê. Òzō gólìyì òndrê má trá rī, òjílā àmbá â'dô ìyī àwó ngō'á ùrì drí sī, tãlâ má â'dô 'è'á ànìlì cú mbārākā àngì bê gõ'dá kpá àmbā Òvārì kâ bê. 31 Má â'dô 'è'á mālāyíkā yī àzìlì gùnìyá sī. Àâ'dô 'è'á gùnìyá vólê, gõ'dá mālāyíkā yī â'dô ìyī rú è'bé'á ndrī vō àlô 'á. Òvārì â'dô gólìyì jō'á àngó 'ásì ndrī, nī'á òjílā ndrī gólìyì yí drí njìlì òjílā íyíkā ró rī 'bá yī è'belé vō 'ásì ndrī.

32 “Nī àrì drē úlì mǎnīgō gólá fê bì tāsì nō, ìmbâ ró ānī bê. Òzō nī òndrê gárá lâ 'dī 'bá yī trá àrō'á bì bê cārō rī, nī â'dô nī'á lâ kī nī rī, òzê ìmvú trá ànyì 'è'á àcálê. 33 À'dô 'è'á â'dólê kpá ìtí àgō-àgō ámakâ tāsì. Òzō nī òndrê tā gólìyì ndrī má drí àtálê 'dī 'bá yī trá rú 'èrê 'á rī, nī â'dô nī'á lâ kī nī rī, kàyì má drí 'èzó àgòlê rī trá ànyì. 34 Má àtā ānī drí tā pătĩ ró, tā 'dī 'bá yī â'dô 'è'á rú 'èlé sísì drē àkpākã'dã òjílā kàyì nō 'bá yī kâ òdrã ìyī kô ndrī. 35 Òzō àngó nō òndê gbō lé 'bũũ bê rī, úlì ámakâ ícá kô rú ndélê.”

*Tā Yēsū drí àtálê kàyì àgō-àgō íyíkā kâ rī tāsì rī
(Márākō 13.32-37; Lúkã 17.26-30, 34-36)*

36 Gõ'dá Yēsū drí kpá tā àtázó lãjò'bá íyíkā 'dī 'bá yī drí tā àgō-àgō íyíkā àngó nō 'á rī kâ tāsì. Gólá kī, “Kàyì má drí 'èzó àgòlê àngó nō 'á rī, òjílā àzākā ícá kô nīlâ, gbō lé mālāyíkā gólìyì úrú 'álâ rī 'bá yī (gõ'dá má rī gógó Òvārì rī mvá ró nō bê)* nī ìyì kàyì rī 'dī kpá kô. Ámâ átá nī kàyì rī 'dī cé nī. 37 Kàyì gólá má drí 'èzó àgòlê tā-vó òjílā kâ kílì àngó nō 'á rī tú rī, â'dô 'bã'á nyé òzō kàyì gólá Nówã kâ àkú ró nã sī rī kátí. 38-39 Gõ'dá drē àkpākã'dã Òvārì àjò ìmvú tĩtĩ kô ànī'á òjílā úfúlì tā ònjì ìyíkā tāsì rī, òjílā nã 'bá yī rī ìyìngá drì-bàláyì ró tā ìsũ àkó kī'á nī rī, lãṅō â'dô 'è'á ànìlì 'délê ìyì drī. Gólìyì rī trá ngá nyälê, ngá mvùlì, gõ'dá àgō rī ìyì trá òkó gílì cälê bũũ kàyì gólá Nówã yí drí fìzò kòlóngbò àndrê 'á ìyì nyãányã pälê rī tú. Gõ'dá gólìyì nī ìyì kī'á nī rī, òzê trá ànī'á 'dìlì rī kô, cälê bũũ kàyì gólá ìmvú tĩtĩ drí ànìzò gólìyì úfúlì rī tú. À'dô rú 'è'á kpá ìtí kàyì má gólá àjólé úrú lésì rī drí 'èrê àgòlê àngó nō 'á rī tú. Àgō-àgō ámakâ â'dô 'è'á gólìyì ìrölê ìrô. 40 Gõ'dá kàyì rī 'dī tú rī, òzō àgō rī â'dô ìyì trá rī'á ngá 'wã'á àmvú 'á rī, àâ'dô àlô rī trô'á, gòzò àzâ rī àyélê. 41 Gõ'dá òzō òkó à'dô ìyì

24:29 24.29 Yōwélê 2.10. * 24:36 24.36 Úlì gólá Òvārì rī mvá kâ 'dī ìgĩ kô wárägã bì Mátáyō kâ àzâ 'bá yī 'á.

rĩ rĩ'á ngá 'ĩ'á kúnì ngá 'ĩ kâ drĩ rĩ, áá'dô kpá ãlô rĩ trô'á 'ĩ'di, gōzó ãzâ rĩ áyélé.

⁴² “Nĩ rĩ rĩlì tã mbĩmbì rĩ 'ě'ě lá sī ãgō-ãgō ámákâ tēlé, tãlá mĩ nĩ kàyì gólâ má drì 'ězó ãgōlé rĩ kô. Ítí rĩ, nĩ rĩ ngíyá ró. ⁴³ Gō'dá nĩ ìsũ drē tã nô, tí 'bã-lípì òró gō ìtú-pá ngácì kâ gólâ ùgú drì 'ězó ãnĩlì ngá gólâkâ ùgũlì 'á lá rĩ nĩ rĩ, tí gólâ á'dô rĩ'á ngíyá ró, gólâ ícá kô ùgú 'dĩ áyélé áfílì ngá gólâkâ ùgũlì gólâ drì jó 'ásì. ⁴⁴ Gō'dá kpá rĩ'á ítí ãgō-ãgō ámákâ tãsì. Nĩ rĩ rĩlì ngíyá ró, tãlá mĩ nĩ kàyì gólâ má drì 'ězó ãgōlé 'á lá rĩ kô. Má á'dô ãgō'á nyĩ ró.”

Tã Yésũ drì ìmbálé tã rù 'bũ 'bá gólâ rĩ 'bá tã gólâkâ

*'élé mbì rĩ kâ tãsì rĩ
(Lúkã 12.41-48)*

⁴⁵ Gō'dá nĩngá sī rĩ, Yésũ drì kpá tã ìmbázó lãjò'bá íyíkâ 'dĩ 'bá yì drì tã rù 'bũ 'bá tãndí rĩ kâ tãsì. Gólâ kí, “Bã-lípì á'dô á'dô 'ě'á 'ĩ'di rù 'bũ 'bá gólâ tã nĩnĩ bē lĩfì 'bázó drì lá 'á rĩ drì yã? Òzō gólâ òtírì 'ěē nĩlì áçì íyíkâ 'á rĩ, gólâ á'dô 'ě'á rù 'bũ 'bá 'dĩ 'bãlé ãzì-ãzì lá yì vó ndrēlé mbĩmbì lôsì lãnjì-lãnjì sī. ⁴⁶ Gō'dá òzō 'bã-lípì rĩ 'dĩ ãgō trá ácalé rù 'bũ 'bá gólâkâ 'dĩ ùsúlì tã 'dĩ 'ěrē 'á tãndí ró ítí rĩ, gólâ á'dô 'bã'á ãyĩkō ró rù 'bũ 'bá 'dĩ bē. ⁴⁷ Má átã ãnì drì tã pãtĩ ró, 'bã-lípì 'dĩ á'dô rù 'bũ 'bá 'dĩ 'bã'á ngá íyíkâ 'bã kâ ndrì rĩ 'bá yì vó lá ndrēlé. ⁴⁸ Gō'dá òzō rù 'bũ 'bá gólâ 'bãlé ãzì-ãzì lá yì vó ndrēlé 'dĩ á'dô rù 'bũ 'bá ònjì 'i rĩ, òzō 'bã-lípì 'dĩ ònjã trá áçì gólâkâ 'dĩ 'á rĩ, rù 'bũ 'bá 'dĩ á'dô tã ìsũ'á kí nĩ rĩ, 'bã-lípì íyíkâ 'dĩ njã trá rōô, gólâ ícá kô ãgōlé 'wãã. ⁴⁹ Gō'dá rù 'bũ 'bá 'dĩ drì ngázó rĩ'á rù 'bũ 'bá ãzì 'dĩ 'bá yì 'élé ònjì ró, rĩ'á gólìyì cãlé, gō'dá drilã rĩzó cé ngá nyãlé 'ĩ'di gō'dá kpá òdrá mvũlì òdrá mvũ 'bá ãzì lá yì bē. ⁵⁰ Gō'dá òzō 'bã-lípì rù 'bũ 'bá 'dĩ kâ òtírì ãgōô ácalé rĩ, gólâ á'dô ácá'á nyĩ ró, ìtú gólâ rù 'bũ 'bá 'dĩ drì nĩlì kô'dáwá rĩ sī. ⁵¹ 'Bã-lípì á'dô lãñō ònjì tētē fē'á drilã, òzō lãñō 'ě'á fēlã tã ònjì 'ě 'bá drì rĩ kãtì, gō'dá á'dô gólâ rĩ vũ'á vō lãñō kâ rĩ 'á, tólã gólâ á'dô ãwó ngō'á sì-gílì nyãnyã bē ngá lâzê-lâzê drì sī.”

25

Tã Yésũ drì 'dígówá òkó mvá mùdrì rĩ 'bá yì kâ ngĩzó

ãgō-ãgō íyíkâ tãsì rĩ

¹ Gō'dá nĩngá sī rĩ, Yésũ drì ìtōzó lãjò'bá íyíkâ 'dĩ 'bá yì ìmbálé ãgō-ãgō íyíkâ ãngó nõ 'á kúmú ró rĩ tãsì. Gólâ kí, “Ãgō-ãgō ámákâ kúmú ró ãngó nõ 'á rĩ á'dô gō'dá á'dó'á òzō òkó mvá mùdrì gólìyì rĩ 'bá òdrógô drì tēlé rĩ kãtì. Gólìyì trô lãmbã ìyíkâ trá nĩzó òdrógô drì tēlé. ² Òkó mvá nĩ rĩ 'bá yì rĩ'á tã nĩ 'bá 'i, gō'dá gólìyì ãzã nĩ rĩ 'bá yì rĩ'á tã nĩ ãkó lé 'bá 'i. ³ Gō'dá òkó mvá gólìyì nĩ tã nĩ ãkó lé 'bá ró rĩ 'bá yì trô lãmbã ìyíkâ bē rĩ, gólìyì trô dô ãlípì kpãã kô ìyì bē. ⁴ Gō'dá òkó mvá gólìyì tã nĩ 'bá rĩ yì trô lãmbã ìyíkâ bē rĩ, gólìyì trô dô ãlípì kpãã ìyì bē mãlãngĩ 'á. ⁵ Gō'dá òdrógô drilìyì rĩ'á tēlã rĩ ácá kô 'wãã, gō'dá á'dú drì ìtōzó rĩ'á gólìyì 'élé, gólìyì trá lùsù-lùsù ró á'dú drì sī, gō'dá drilìyì ngázó á'dú kōlé.

⁶ “Gō'dá cã bē ã'bì ító 'á rĩ, òkó mvá gólìyì mùdrì 'dĩ 'bá yì drì òtrê-òtrê árizó kí nĩ rĩ, 'Nĩ ndrē drē, òdrógô bí ãnĩ'á! Nĩ áfō 'wãã'wã gólâ rĩ lãgúlì!”

⁷ Gō'dá òkó mvá mùdrì 'dĩ 'bá yì drì lĩfì nĩzó á'dú 'ásì, gō'dá drilìyì ìtōzó rĩ'á lãmbã ìyíkâ 'dĩ 'bá yì bãgó lá édelé. ⁸ Gō'dá òkó mvá gólìyì nĩ tã nĩ ãkó lé 'bá ró rĩ 'bá yì ùsù ìyì vō lá bē trá kí, dô lãmbã ìyíkâ 'á rĩ bē trá 'ě'á

rû ndêlé rî, òkó mvá n̄jî 'dĩ 'bá yî drí tã âtázó òkó mvá gólîyî tã n̄jî 'bá ró rî yî drí kî n̄jî rî, 'Nĩ âfê dô ãlípî ãmâ drí, tãlâ dô ãmâkâ trá 'ê'á rû ndêlé.'
 9 Gõ'dá òkó mvá tã n̄jî 'bá 'dĩ 'bá yî drí tã-drĩ lógòzó òkó mvá gólîyî tã n̄jî ãkó lé 'bá ró rî 'dĩ 'bá yî drí kî, 'Dô nô ícá ãmâ drí ãní bê kô, n̄jî n̄jî dô gílî dô lậzị 'bá ngálâ.'

10 "Gõ'dá òkó mvá gólîyî tã n̄jî ãkó lé 'bá ró 'dĩ 'bá yî drí ngãzó n̄lî vô dô gĩ kâ 'álâ. Gõ'dá gólîyî òtírî lậvũu rî, òdrógô drí íyîngá âcázó. Òkó mvá gólîyî n̄jî lámã ãyíkâ êdé 'bá njãã rî 'bá yî drí fízó òdrógô bê jó kãrãmã kâ 'álâ, gõ'dá ódrí ậtị â'bãzó. 11 'Dĩ vósî rî, òkó mvá gólîyî tã n̄jî ãkó lé 'bá ró 'dĩ 'bá yî drí ãgòzó âcálé vô dô gĩ kâ rî lésî. Gõ'dá gólîyî ãgô bê âcálé rî, áã'bã ậtị trá kpãkũ. Gõ'dá drílîyî lậzị zịzó kî n̄jî rî, 'Kúmú, kúmú, ní n̄jî ậtị ãmâ drí!' 12 Gõ'dá òdrógô drí tã-drĩ lógòzó drílîyî kî n̄jî rî, 'Má âtã ãnî drí tã pậtị ró, má n̄jî ãnî kô.' " 13 Ậdũkũ lâ ró, Yésũ drí tã âtázó lậjô 'bá íyíkâ 'dĩ 'bá yî drí kî n̄jî rî, "Nĩ rî njãã ãgô-ãgô ãmâkâ tẻlé, tãlâ mĩ n̄jî kậyị gólã má drí 'êzó ãgôlé 'á lâ rî kô. Má â'dô ãgô'á âcálé nyĩ ró."

*Í'dígówá rû ì'bũ 'bá nã kúmú ãzã kã rî 'bá yî tãsî
 (Lúkã 19.11-27)*

14 Gõ'dá nĩngá sî rî, Yésũ drí í'dígówá ãzã ngĩzó drí-'ã drílã 'ê'á fẻlã òjílã íyíkã drí lỏsî íyíkã 'êzó rî tãsî kậyị drílã 'êzó ãgôlé kúmú ró rî sî. Gólã kî, "Tã drí-'ã Ôvãrî drí 'ê'á fẻlã òjílã íyíkã drí lỏsî íyíkã 'êzó rî tãsî rî rĩ'á òzô kúmú ãzã 'ê 'bã n̄lî ậcị íyíkã 'á jẻjẻ ró rî kãtî. Gõ'dá drẻ ãkpãkã'dã gólã n̄jî kô ậcị íyíkã 'dĩ 'á rî, gólã drí rû ì'bũ 'bã íyíkã nã rî 'bã yî ậzịzó, gõ'dã drílã tã âtázó drílîyî kî n̄jî rî, 'Nĩ ndrẻ ngã ãmâkã nô 'bã yî vô lâ dódó.' 15 Gõ'dã kúmú 'dĩ drí ậdị fẻzó drílîyî, â'dô mbãrãkã gólîyíkã sũzó ngã rû rî vô ró, tãlã gólîyî ùlípị ró ậdị íyíkã 'dĩ bê. Gõ'dã rû ì'bũ 'bã sịsị rî drí rî, gólã drí ậdị fẻzó kịsị n̄jî, gõ'dã rû ì'bũ 'bã rĩ lâ ró rî drí, gólã drí ậdị fẻzó kịsị rĩ, gõ'dã rû ì'bũ 'bã nã ró rî drí, gólã drí ậdị fẻzó kịsị ãlô. Nĩngá sî, kúmú 'dĩ drí ngãzó n̄lî ậcị íyíkã 'á. 16 Gõ'dã rû ì'bũ 'bã gólã sịsị ậdị fẻzó drílã kịsị n̄jî rî, gólã drí n̄zó lỏsî ãzã 'ẻlé ậdị 'dĩ sî, tãlã ậdị 'dĩ ùlípị ró bê. Gõ'dã drílã ậdị ãzã ùsúzó kpã kịsị n̄jî lỏsî 'ẻẻ sî. Ậdị gólãkã 'dĩ drí lípịzó âcálé kịsị mủdrị. 17 Gõ'dã rû ì'bũ 'bã gólã ậdị fẻzó drílã kịsị rĩ rî drí kpã n̄zó lỏsî 'ẻẻ ậdị fẻlã gólã drí 'dĩ sî. Gõ'dã drílã ậdị ãzã ùsúzó kpã kịsị rĩ lỏsî 'ẻẻ sî. Ậdị gólãkã drí lípịzó âcálé kịsị sũ. 18 Gõ'dã rû ì'bũ 'bã gólã ậdị fẻzó drílã kịsị ãlô rî drí n̄zó 'bũ 'dỉlị ậdị kúmú gólãkã 'dĩ kã lậpịzó 'á lâ, tãlã yî drí sũzó bê ậdị 'dĩ rû kúmú drí.

19 "Gõ'dã kậyị dũu vósî, kúmú 'dĩ drí âcázó ãgôlé yî drí 'bã 'á. Gólã ãgô bê rî, gólã drí rû ì'bũ 'bã íyíkã 'dĩ 'bã yî ậzịzó yî ngálã, tãlã gólîyî â'dã ró lỏsî gólîyî drí 'ẻẻ ậdị íyíkã 'dĩ sî rî bê yî drí. 20 Gõ'dã rû ì'bũ 'bã gólã ậdị fẻzó drílã kịsị n̄jî rî drí ậdị gólã drí ùsúlị ndrỉ rî âtrẻzó ậjílị kúmú drí. Gõ'dã drílã ngãzó tã âtálé kî n̄jî rî, 'Ãmbã, ní ndrẻ drẻ, ậdị ní drí fẻlé má drí kịsị n̄jî sịsị rî ì'di rĩ'ã nô. Gõ'dã má ùsũ ậdị ãzã kpã kịsị n̄jî ậdị rî 'dĩ drỉ, ậdị lâ ì'di rĩ'ã nô!'

21 "Gõ'dã kúmú drí rû ì'bũ 'bã 'dĩ lủyịzó kî n̄jî rî, 'Nĩ rĩ'ã rû ì'bũ 'bã ãmâkã tãndị ró má drí lỉfị 'bãzó drỉ lâ 'á rî ì'di. Tãlã ní ndrẻ ậdị fỉnyãwã má drí fẻlé ní drí rî vô lâ trá tãndị ró, má â'dô ãnî 'bã'ã ngã ãmâkã ãmbã rî 'bã yî vô lâ ndrẻlé. Nĩ ãnĩ, mã 'ẻ ró ãyĩkô ní bê.'

22 "Gõ'dã rû ì'bũ 'bã gólã ậdị fẻzó drí lâ kịsị rĩ rî drí kpã ậdị gólã drí ùsúlị rî âtrẻzó ậjílị kúmú drí. Gõ'dã drílã tã âtázó kî n̄jî rî, 'Ãmbã, ní ndrẻ

drē, âđi ní drí fēlé má drí kīsī rī rī rī'á nō. Má úsú âđi âzâ kpá kīsī rī âđi rī 'dī drī, âđi lâ i'di rī'á nō!'

²³ “Gõ'dá kúmú drí kpá rú ì'bũ 'bá íyíkâ 'dī lùyízó kī nī rī, 'Nī rī'á rú ì'bũ 'bá ámakâ tândí ró má drí Ìfí 'bázó drī lâ 'á rī i'di. Tâlâ ní ndrē âđi fínyáwá má drí fēlé ní drí rī vó lâ trá tândí ró, má â'dô ânî 'bâ'á ngá ámakâ âmbá rī 'bá yī vó lâ ndrēlé. Ní ânî, mã 'é ró âyíkō ní bê.’

²⁴ “Gõ'dá rú ì'bũ 'bá gólâ âđi fēzó drílâ kīsī âlô rī drí ngázó âđi fēlé gólâ drí rī lôgólé kúmú drí. Gõ'dá drílâ tâ ìsũ íyī nyāányâ kâ âtázó kúmú drí kī nī rī, 'Âmbá, má nī trá kī nī rī, nī rī'á sī lōmbâ 'bá 'î, tâlâ âđi ânî nyāányâ kâ rī âpílí lōsī rú ì'bũ 'bá áníkâ rī 'bá yī kâ sī, gõ'dá ní rī kpá ngá ìyínyâ tībê ânî nyāányâ drí ì'dílí nī kô'dáwá rī 'bá yī è'bélé ânî nyāányâ drí. ²⁵ Ítí rī, mã rī'á ùrī ró âđi áníkâ 'dī ìzálé. Tâ 'dī tāsī rī, i'di má drí nīzó 'bú 'đilí âđi 'dī lăpízó 'á lâ. Ní ndrē, âđi rī i'di rī'á nō.’

²⁶ “Gõ'dá kúmú drí tâ-drī lôgōzó rú ì'bũ 'bá 'dī drí kī nī rī, 'Nī rī'á rú ì'bũ 'bá ònjí 'î, rú ì'bũ 'bá gólâ òvó ró rī i'di. Mí nī trá kī nī rī, mã rī âđi úsú rú ì'bũ 'bá ámakâ rī 'bá yī drígá sī. Gõ'dá má rī kpá ngá ìyínyâ tībê âmâ nyāányâ drí ì'dílí nī kô'dáwá rī 'bá yī è'bélé má drí. ²⁷ Ní lăpí âđi ámakâ â'dô tāsī yā? Tí â'dô â'dó'á tândí ró ní drí âđi 'dī fēzó òjílâ âzâ drí lōsī 'ézó i'di sī lâ, â'dô ró bê gólâ drí âđi âzâ úsúzó fínyáwá gá drī lâ 'á, tâlâ má òtírí âgōô rī, mã ùsú ró bê âđi rī 'dī cú drī bê.’

²⁸ “Nīngá sī, kúmú drí tâ 'bázó rú ì'bũ 'bá íyíkâ âlô rī drí kī, 'Ní trō âđi 'dī vólé rú ì'bũ 'bá ònjí 'dī drígá sī, fēlé rú ì'bũ 'bá gólâ âđi úsú 'bá kīsī mûdrí rī drí.’ ²⁹ Gõ'dá kúmú drí tâ âtázó kī nī rī, 'Òjílâ gólâ â'dó 'bá ngá bê rī, áâ'dô 'é'á ngá fēlé gólâ drí âmbá lăvũlí gără ngá gólâ drí úsú rī drī sī. Gõ'dá òjílâ gólâ â'dó 'bá ngá âkó rī, gbō lé ngá fínyáwá gólâ drí úsú rī, áâ'dô trō'á lâ vólé gólâ drígá sī.’* ³⁰ Gõ'dá kúmú drí tâ âtázó kī nī rī, 'Rú ì'bũ 'bá gólâ lōsī 'é 'bá kô nō, òtrō gólâ vũlí ìvī 'álâ ìniríkúwá 'á, vō gólâ Ôvârí drí êdéle Sātánâ yī drí rī 'á, vō gólâ òjílâ drí 'ézó âwó ngólé sī-gílí nyānyâ bê rī 'á.’ ”

Tā Yésū drí 'ézó tâ-vó òjílâ ndrī kâ kílí â'dô tâ 'é'é gólíyíkâ

vó ró rī

³¹ Gõ'dá nīngá sī rī, Yésū drí tâ âtázó âgō-âgō íyíkâ ângó 'á nōngá tâ-vó òjílâ kâ kílí rī tāsī. Gólâ kī, “Kâyí tībê mã gólâ âjólé úrú lésī rī drí 'ézó âgólé ângó nō 'á rī sī, mã â'dô âgō'á mbârákâ âkī bê, mãlâyíkâ ámakâ rī 'bá yī â'dô ìyī 'bâ'á ndrī má bê. Má â'dô rī'á kúmú ró kítí ámakâ drī drí-âcê bê tâ-vó òjílâ kâ kílí. ³² Gõ'dá òjílâ òrī ndrī kâ ângó 'ásī rī 'bá yī â'dô ìyī rú è'bé'á ndrī má ândrá. Má â'dô gólíyī lăfá cã'á rī, òzō kăbílíkí lăfá cãrē ìndrī rú sī rī kâtí. ³³ Má â'dô òjílâ tâ mbî 'bá rī 'bá yī 'bâ'á âmâ drí-ágó drí lésī ró, gõ'dá má â'dô òjílâ tâ ònjí 'bá ró rī 'bá yī 'bâ'á íyíkâ âmâ drí-Ìjī lésī rī 'á.

³⁴ “Gõ'dá mã gólâ rī 'bá kúmú ró rī â'dô tâ âtá'á òjílâ gólíyī âmâ drí-ágó drí lésī rī 'bá yī drí kī nī rī, 'Ânî òjílâ gólíyī âmâ átá drí òrē fēzó drílíyī rī i'di, nī ânî ngá tândí gólíyī Ôvârí drí êdéle ânî òjílâ íyíkâ ró rī 'bá yī drí ìtō vō ângó nō kâ sī rī trólé ânî drí drí-'â ró. ³⁵ Tâlâ mã â'dô bê lõfó ró rī, nī âfē ngá nyānyâ trá má drí nyálé. Gõ'dá Ìm vú lówó 'é mã bê rī, nī âfē Ìm vú trá má drí mvũlí. Gõ'dá nī ndrē mã bê òjílâ lídí ró rī, nī lăgú mã trá

* **25:29** 25.29 Úlí gólâ òjílâ ngá bê 'dī, tâ ífí lâ kī nī rī, 'dī òjílâ gólâ lōsī 'é 'bá tândí ró Ôvârí drí â'dô mbârákâ Ôvârí drí fēlé gólâ drí rī vó ró rī i'di. Gõ'dá òjílâ gólâ â'dó 'bá ngá âkó rī, 'dī òjílâ gólâ lōsī 'é 'bá kô tândí ró Ôvârí drí mbârákâ Ôvârí drí fēlé gólâ drí rī sī i'di.

ānī drí 'bā 'á ũmú ró. ³⁶ Gõ'dá nĩ ndrê mã bê ítá ìzā bê rĩ, nĩ âfê ítá trá má drí sôlé. Gõ'dá má â'dô bê ngá lâzé ró rĩ, nĩ ndrê âmá vó trá tãndĩ ró. Gõ'dá ó'bā mã bê gãnimã 'á rĩ, nĩ ânĩ trá âmá lômílí.'

³⁷ "Gõ'dá òjílã tã mbĩ 'bá â'dô ìyĩ tã-drĩ lôgõ'á má drí kĩ nĩ rĩ, 'Kúmú, mã ndrê nĩ lõfó ró âmá drí ngá nyānyā fēzó ní drí nyālé rĩ ángô tú yā? Mã ndrê nĩ ìmvũ lõvó bê âmá drí ìmvũ fēzó ní drí mvũlĩ rĩ ángô tú yā? ³⁸ Mã ndrê nĩ òjílã lídí ró âmá drí ânĩ lậgúzó âmá drí 'bā 'á ũmú ró rĩ ángô tú yā? Gõ'dá mã ndrê nĩ ítá ìzā bê âmá drí ítá fēzó ní drí sôlé rĩ ángô tú yā? ³⁹ Gõ'dá mã ndrê nĩ ngá lâzé ró ngátá gãnimã 'á âmá drí nĩzó ânĩ ndrêlé rĩ ángô tú yā?' ⁴⁰ Gõ'dá mã kúmú ró rĩ â'dô tã-drĩ lôgõ'á drĩlĩyĩ kĩ nĩ rĩ, 'Má âtá ânĩ drí tã pậtĩ rĩ, òzō nĩ òpā òjílã âmákā ãlô rĩ trá rĩ, gbõ lé óõndrê òjílã rĩ 'dĩ ngá tãkó ró rĩ, nĩ pā 'dĩ kpá mã ì'dĩ.'

⁴¹ "Gõ'dá má â'dô rũ jã'á tã âtálé òjílã gólĩyĩ âmá drĩ-ìjĩ drĩ lésĩ rĩ 'bá yĩ drí kĩ nĩ rĩ, 'Ānĩ gólĩyĩ Ôvārĩ drí trĩlí nō 'bá yĩ, nĩ nĩ volé má lặgátĩ sĩ, nĩ'á lặsĩ gólã rĩ 'bá vélé ãdũkũ ãkó tĩbê Ôvārĩ drí êdélé Sātānā yĩ drí mālặyĩkã gólãkã rĩ 'bá yĩ bê rĩ 'álã. ⁴² Tãlã nĩ ndrê mã bê lõfó ró rĩ, nĩ âfêé ngá nyānyā kô má drí nyālé, gõ'dá nĩ ndrê mã bê ìmvũ lõvó bê rĩ, nĩ âfêé ìmvũ kô má drí mvũlĩ. ⁴³ Gõ'dá nĩ ndrê mã bê òjílã lídí ró rĩ, nĩ lậgú mã kô ânĩ drí 'bā 'á. Gõ'dá nĩ ndrê mã bê ítá ìzā bê rĩ, nĩ âfêé ítá kô má drí sôlé. Gõ'dá má â'dô bê ngá lâzé ró rĩ, nĩ ndrê âmá vó kô. Gõ'dá ó'bā mã bê gãnimã 'á rĩ, nĩ ânĩ kô âmá ndrêlé.'

⁴⁴ "Gõ'dá òjílã rĩ 'dĩ 'bá yĩ â'dô ìyĩ tã-drĩ lôgõ'á kĩ nĩ rĩ, 'Kúmú, mã ndrê nĩ lõfó ró rĩ ángô tú yā, ngátá ìmvũ lõvó bê rĩ ángô tú yā, ngátá òjílã lídí ró rĩ ángô tú yā, ngátá ítá ìzā bê rĩ ángô tú yā, ngátá ngá lâzé ró rĩ ángô tú yā, ngátá gãnimã 'á rĩ ángô tú âmá drí ânĩ pãzó kô rĩ yã?' ⁴⁵ Gõ'dá má â'dô tã-drĩ lôgõ'á drĩlĩyĩ kĩ, 'Má âtá ânĩ drí tã pậtĩ rĩ, òzō nĩ ògā volé trá dó òjílã âmákā ãlô rĩ pãlé rĩ, gbõ lé óõndrê òjílã rĩ 'dĩ ngá tãkó ró rĩ, nĩ gā volé 'dĩ kpá trá dó âmá pãlé.' ⁴⁶ Gõ'dá Ôvārĩ â'dô òjílã ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ jõ'á vō gólã lậñõ ãdũkũ ãkó rĩ kã rĩ 'á. Gõ'dá tã mbĩ 'bá â'dô ìyĩ nĩ'á cé nĩ rĩlĩ Ôvārĩ bê zã gbãdũ ãdũkũ ãkó."

26

Tã drĩ-'bá ạngĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ drí tã ì'bizó 'êzó

Yēsũ rĩ fũlĩ rĩ

(Márākō 14.1-2; Lúkã 22.1-2; Yōwánĩ 11.45-53)

¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yēsũ ndêlé bê tã ìmbã íyĩkã 'dĩ 'bá yĩ ndrĩ rĩ, drílã gõzó tã âtálé lặjõ'bã íyĩkã 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ, ² "Nĩ nĩ trá kĩ, kặyĩ 'êzó kãrãmã lặvũ-lặvũ kôrô kã 'êlé rĩ â'dô 'ê'á ìtôlé kặyĩ rĩ vósĩ.* Mã rĩ gógó ãjólé ùrũ lésĩ nō, áâ'dô âmá drĩ-bã fê'á âmá ặjũ-'bã-ặzí yĩ drĩgã. Gólĩyĩ â'dô âmá ìpã'á fê lặlĩ-lặlĩ drĩlĩ."

³ Gõ'dá kặyĩ Yēsũ drí tã âtázó lặjõ'bã íyĩkã 'dĩ 'bá yĩ drí 'dĩ sĩ, drĩ-'bá ạngĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ gõ'dá òjílã sĩsĩ-lésĩ rĩ 'bá yĩ bê, gólĩyĩ ê'bê ìyĩ rũ trá drĩ-'bã drĩ-'bã ặzí rĩ 'bá yĩ drĩlĩ rũ bê Kãyĩfã rĩ drí 'bã 'álã. ⁴ Gólĩyĩ ê'bê rũ tólã 'dĩ, tãlã tã ì'bĩlĩ ìyĩ vō 'ásĩ Yēsũ rĩ rũzó bê kĩrĩ ró gólã rĩ fũzó volé. ⁵ Gõ'dá gólĩyĩ ìsũ tã trá kĩ nĩ rĩ, â'dó kô tãndĩ ró ìyĩ drí Yēsũ rĩ rũzó kặyĩ kãrãmã lặvũ-lặvũ kôrô kã 'dĩ sĩ, tãlã òjílã dũũ â'dô ngã'á ặwặ 'êlé ìyĩ bê.

* **26:2** 26.2 Úfũ Yēsũ kôrô kãrãmã 'dĩ vósĩ tã â'dã ró kĩ, Yēsũ rĩ'á òzō kặbĩlĩkĩ gólã fũlĩ ặrĩ lã lõbêlé jó tĩlĩ sĩ òjílã òpã ró ngá bê rĩ kãtĩ.

*Tã òkó āzâ drí dô útúzó Yésũ drĩ Bětánĩ 'álâ rĩ
(Márākō 14.3-9; Yōwánĩ 12.1-8)*

⁶ Kàyĩ 'dĩ 'bá yĩ sĩ rĩ, Yésũ yĩ rĩ rĩlĩ jārībā zĩlĩ Bětánĩ rĩ 'álâ, āgō āzâ gólâ drĩ êdéle ngá lāzé ārĩ kâ 'ásĩ rú bê Sĩmónā rĩ drĩ 'bā 'á. ⁷ Gõ'dá Yésũ yĩ òtĩrĩ 'bāā ngá nyā'á Sĩmónā drĩ 'bā 'á tólâ rĩ, òkó āzâ drĩ dô gólâ ājĩ bê tũrũ-tũrũ rĩ ātrōzó mālāngĩ gólâ êdéle kúnĩ zĩlĩ ālābāsētā rĩ 'ásĩ rĩ 'á, ānĩ'á útúlâ Yésũ drĩ. Lāgĩ dô rĩ 'dĩ kâ lāvũ gārē dô āzĩ drĩ sĩ. Òkó 'dĩ 'ê tã 'dĩ ĩtĩ 'dĩ tālâ Yésũ rĩ ĩnjĩzó. ⁸ Gõ'dá lājó'bá Yésũ kâ 'dĩ 'bá yĩ ndrē ĩyĩ tã òkó 'dĩ drĩ 'êlé 'dĩ bê rĩ, tã 'dĩ 'bāā gólĩyĩ gõ'dá kô â'dólé āyĩkō ró. Drĩlĩyĩ rĩzó tã âátalé ĩyĩ lāfálé 'ásĩ kĩ, "Dĩ rĩ'á tã ngá ĩzā-ĩzā kâ 'ĩ. ⁹ Tĩ â'dô â'dó'á tãndĩ ró òzō óò'bā dô 'dĩ gĩlĩ volé âđĩ āmbā sĩ, gōzó âđĩ lâ fēlé ngá ākó lé 'bá rĩ 'bá yĩ pāzó rĩ."

¹⁰ Gõ'dá Yésũ nĩ tã ĩsũ lājó'bá 'dĩ 'bá yĩ kâ 'dĩ bê rĩ, gólâ drĩ ngāzó tã âátalé drĩlĩyĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ rĩ òkó 'dĩ ĩkpókpólólé ĩtĩ â'dô tāsĩ yā? Gólâ 'ê 'dĩ tã tãndĩ 'ĩ má drĩ. Tã gólākā 'dĩ sũ trá má rú tákányĩ. ¹¹ Ngá ākó lé 'bá ró rĩ 'bá yĩ â'dô ĩyĩ 'bā'á ānĩ bê nōngá kàyĩ vósĩ cé. Gõ'dá má ĩcá kô rĩlĩ zāā ānĩ bê nōngá. ¹² Dô òkó 'dĩ drĩ útúlĩ má drĩ 'dĩ, tã ĩfĩ lâ kĩ, gólâ êdé 'dĩ âmā rú'bá āvō 'ĩ 'bālē 'bú 'á. ¹³ Má âtā ānĩ drĩ tã pātĩ ró, òzō òótĩrĩ tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Ôvārĩ kâ pēē āngó 'ásĩ òjĩlā 'bāsúrũ ndrĩ kâ rĩ drĩ rĩ, āâ'dô tã tãndĩ òkó 'dĩ drĩ 'êlé 'dĩ tã lâ âtā'á òjĩlā drĩ, tālâ gólâ rĩ tã ĩsũzó bê."

*Tã Yúdā drĩ tã 'bāzó Yésũ rĩ drĩ-bā fēzó drĩ-bā ąngĩ Yúdā yĩ kâ rĩ 'bá yĩ
drĩ rĩ*

(Márākō 14.10-11; Lúkā 22.3-6)

¹⁴ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, lājó'bá ālô Yésũ kâ rú bê Yúdā ĩsĩkārĩyótā rĩ drĩ ngāzó nĩlĩ drĩ-bā ąngĩ Yúdā yĩ kâ rĩ 'bá yĩ ngálâ, tālâ Yésũ rĩ drĩ-bā fēzó gólĩyĩ drĩ. ¹⁵ Gõ'dá Yúdā drĩ tã ĩjĩzó gólĩyĩ tĩ kĩ nĩ rĩ, "Òzō nĩ òlē tã-drĩ trá má drĩ Yésũ rĩ drĩ-bā fēzó ānĩ drĩ rĩ, nĩ â'dô âđĩ fē'á má drĩ tāsĩ yā?" Gõ'dá drĩlĩyĩ tã ĩjĩ Yúdā kâ 'dĩ drĩ lâ lōgōzó. Gólĩyĩ drĩ âđĩ ĩfĩ lāzó nyā'dĩ-trá-drĩ-lâ-ngā-mũdrĩ sĩlĩvā 'ásĩ fēlé Yúdā drĩ. ¹⁶ Gõ'dá ĩtōlé kàyĩ rĩ 'dĩ 'ásĩ rĩ, Yúdā drĩ ĩtōzó rĩ'á lātĩ lōndālē, tālâ yĩ fē ró Yésũ rĩ drĩ-bā bê gólĩyĩ drĩ.

*Tã Yésũ drĩ ngá nyānyā āđũkũ nyāzó lājó'bá ĩyĩkâ yĩ bê rĩ
(Márākō 14.12-26; Lúkā 22.7-23; Yōwánĩ 13.21-30)*

¹⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ, kàyĩ drĩ-kákā kārāmā āmbātā ākú ākó rĩ kâ rĩ kâ âcā bê rĩ, lājó'bá Yésũ kâ rĩ 'bá yĩ drĩ ānĩzó tã ĩjĩlĩ gólâ tĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ lē āmā drĩ nĩlĩ kārāmā lāvũ-lāvũ kôró kâ êdéle âmā drĩ nyālē ąngó lé yā?"*

¹⁸ Gõ'dá Yésũ drĩ tã-drĩ lōgōzó lājó'bá ĩyĩkâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ, "Nĩ ngā nĩlĩ fĩlĩ jārībā ąngĩ Yērōsālēmā kâ nā 'álâ. Òzō nĩ òcā trá tólâ rĩ, nĩ â'dô āgō āzâ úsú'á. Nĩ âtā tã gólâ drĩ kĩ, "Tã ĩmbā 'bá āmākā kĩ nĩ rĩ, kàyĩ gólâ Ôvārĩ drĩ 'bālē yĩ drĩ rĩ trá ānyĩ 'ê'á âcálé. Yĩ â'dô ānĩ'á kārāmā lāvũ-lāvũ kôró kâ nyālē ní drĩ 'bá 'á âmā lājó'bá ĩyĩkâ yĩ bê." ¹⁹ Gõ'dá lājó'bá Yésũ kâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ nĩzó ĩyĩ tã 'dĩ 'êlé té òzō Yésũ drĩ âátalé gólĩyĩ drĩ 'dĩ kátĩ. Drĩlĩyĩ ngá nyānyā kārāmā kâ êdézó āgō 'dĩ drĩ 'bā 'á nĩngá.

²⁰ Gõ'dá cā bê lānjátúlĩ bê rĩ, Yésũ yĩ drĩ rú ê'bézó vō ālô 'á lājó'bá ĩyĩkâ mũdrĩ-drĩ-lâ-ngā-rĩ 'dĩ 'bá yĩ bê kārāmā 'dĩ nyālē. ²¹ Gólĩyĩ òtĩrĩ 'bāā rĩ'á ngá nyā'á rĩ, Yésũ drĩ ngāzó tã âátalé lājó'bá ĩyĩkâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ, "Má âtā ānĩ drĩ tã pātĩ ró, lājó'bá ālô ānĩ lāfálé sĩ â'dô âmā drĩ-bā fē'á âmā ājũ-'bā-āzĩ yĩ drĩgá." ²² Gõ'dá lājó'bá Yésũ kâ 'dĩ 'bá yĩ ārĩ ĩyĩ úlĩ gólâ drĩ âátalé 'dĩ

* **26:17** 26.17 Kārāmā āmbātā ākú ākó rĩ kâ 'dĩ, órĩ rĩ'á 'êlé kàyĩ nĩ-drĩ-lâ-rĩ. Órĩ nyāsá kārāmā lāvũ-lāvũ kôró kâ rĩ kâ êdéle kàyĩ sĩsĩ kārāmā rĩ 'dĩ kâ 'á.

bê rî, gólīyî drî â'dózó ndrî tâ ïsũ ró rōô. Gõ'dá drīlīyî ngāzó rī'á ïyî â'dalé Yésũ drî ãlô-ãlô kī, “Kúmú, òjílã 'è 'bá ání drī-bã fèlé rî â'dô â'dó'á mâ ï'dî yã?”

²³ Gõ'dá Yésũ drî tâ-drī lōgōzó drīlīyî kī nī rî, “Òjílã ãlô ãní lãfálé 'ásī gólá ngbãangbãno rī 'bá drī sölé má bê sãánī átó kã ãlô 'á rî â'dô âmã drī-bã fè'á nī. ²⁴ Áâ'dô mâ gólá àjólé úrú lésī nô fũ'á, òzō tâ lâ ïgīlī trá búkũ Ôvãrí kã 'á rî kâtí. Gõ'dá òjílã gólá 'è 'bá âmã drī-bã fèlé 'dī, Ôvãrí â'dô lâno ònjí tètè fè'á drílã. Tí â'dô â'dó'á tãndí ró òzō úũtī òjílã rî 'dī kô.”

²⁵ Yúdã gólá túbè 'è 'bá Yésũ rî drī-bã fèlé rî drī tâ ïjízó gólá tī kī nī rî, “Tã ïmbá 'bá, â'dô â'dó'á ã'dí ï'dî yã? Mã ï'dî yã?” Yésũ drī tâ-drī lōgōzó drílã kī nī rî, “Áwô, nī ï'dî!”

²⁶ Gõ'dá Yésũ yî òtírī rī ngá nyalé rî, gólá drī ãmbãtã trözó. Drílã rãtãã 'èzó Ôvãrí drī ãmbãtã 'dī tãsí. Drílã ãmbãtã 'dī 'â lâ ùpizó, gõ'dá drílã trözó lâ fèlé lãjóbã íyíkã yî drī tâ átã-átã bê kī nī rî, “Nī trõ, nī nyã, nõ rī'á âmã rú'bã 'í.” ²⁷ Gõ'dá Yésũ drī kpá ïgã òdrã ãlã'bã kã trözó. Drílã rãtãã 'èzó Ôvãrí drī tâ lâ tãsí. Gõ'dá drílã fèzó lâ lãjóbã íyíkã 'dī 'bá yî drī mvülí tâ átã-átã bê kī nī rî, “Ání ndrī, nī mvû! ²⁸ Nõ rî âmã árí tâ-drī lèlè ó'dí èdézó Ôvãrí yî lãfálé òjílã íyíkã yî bê rî ï'dî, túbè rã 'bá tâ ònjí òjílã kã àyè-àyè kã tãsí rî ï'dî. ²⁹ Má átã ãní drī, má ícã kô òdrã nõ mvülí, cãlé búúú kãyî gólá má drī 'èzó mvülã ání bê kpá ó'dí kãyî âmã átã drī âmã 'bãzó kúmú ró òjílã drīlī rî tú.”

³⁰ Nĩngã sī rī, Yésũ yî drī lōngó Ôvãrí rî lûyî kã ngōzó lãjóbã íyíkã 'dī 'bá yî bê. 'Dīl vósī rī, drīlīyî nĩzó úní fè dô kã bê yî drīlī rī 'álã.

*Tã Yésũ drī tâ Pétērõ drī 'èzó ïyî tī gãlé rī tâ lâ átázó rī
(Márãkõ 14.27-31; Lúkã 22.31-34; Yõwãní 13.36-38)*

³¹ Gõ'dá nĩngã sī rī, Yésũ drī tâ lãjóbã íyíkã 'dī 'bá yî drī 'èzó rãlé yî rú sī rī tâ lâ átázó gólīyî drī. Gólã kī, “Mã átã ãní drī, ngãcì nõ sī, nī â'dô rã'á ndrī âmã àyélé, tãlã Ôvãrí átã tâ trá tâ ïgī íyíkã 'á kī nī rī, 'Mã â'dô kãbīlīkī lókí 'bã fũ'á, gõ'dá kãbīlīkī gólãkã â'dô ïyî rú lâpè'á ndrī volé.’

Zèkãrīyã 13.7

³² Má â'dô lídrí'á òdrã 'ásī. 'Dīl vósī rī, má â'dô lâvũ'á sīsī ãní ándrã Gãlílãyã 'álã. Nī â'dô nĩ'á âmã úsúlí tólã.”

³³ Gõ'dá Pétērõ drī ngãzó tâ-drī lōgólé Yésũ drī kī nī rī, “Ámã ãzí-ãzí yî òlã'bú gbõ lé ndrī ání àyélé rī, má ícã kô ání àyélé.”

³⁴ Gõ'dá Yésũ drī tâ átázó Pétērõ drī kī, “Pétērõ, má átã ní drī tâ pãtīlī ró, ngãcì nõ sī, drē ãkpãkã'dã 'ã'ú-lúgú drī cīrī 'bè ãkó rī, ní â'dô tī gã'á má rú sī ándãlã nã. Ní â'dô tâ átã'á kī nī rī, yî nīlī mâ kô.”

³⁵ Gõ'dá Pétērõ drī tâ-drī lōgōzó Yésũ drī kī nī rī, “Mã ícã kô tī gãlé ní rú sī. Òzõ ã'dô òdrã 'í rī, mã â'dô drã'á ní bê.” Gõ'dá lãjóbã ãzí 'dī 'bá yî drī kpá tâ átázó òzõ Pétērõ drī átãlé 'dī kâtí.

*Tã Yésũ drī rãtãã 'èzó Gètèsēmãní 'álã rī
(Márãkõ 14.32-42; Lúkã 22.39-46)*

³⁶ Gõ'dá nĩngã sī rī, Yésũ yî drī nĩzó cãlé võ gólã zīlī Gètèsēmãní rī 'álã. Gólīyî cã bê tólã rī, Yésũ drī ngãzó tâ átãlé lãjóbã íyíkã 'dī 'bá yî drī kī nī rī, “Nī rī nõngã. Mã drē nĩ'á gbíyã ãtī 'álã rãtãã 'èlé.” ³⁷ Gõ'dá Yésũ drī Pétērõ yî, Zèbédáyõ rī mvã rī Yãkóbã yî Yõwãní bê rī 'bá yî drīzó kpãã yî bê. Gõ'dá Yésũ drī â'dózó ïzã ró gõ'dá kpá tâ ïsũ ró rōô. ³⁸ Gõ'dá gólã drī

tā átázó lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî drí kî nî rî, “Ámâ p̄p̄s̄l̄l̄ trá tā ãsũ ró rōō. Tã ãsũ 'dî 'ê trá ámâ f̄l̄l̄. Nî rî nōngá l̄f̄f̄ ngbâ ró tãlã rãtãã 'êlé má bê.”

³⁹ Nīngá s̄i, Yēsũ drí ngãzó n̄l̄l̄ gbíyá àt̄i 'álã, gō'dá drílã íyî lãlãzó v̄udr̄i ãnyákú dr̄i rãtãã 'êlé k̄i, “Tátã, òzō ãcã trá ní l̄f̄f̄ r̄i, ní trō ãgã mvã lãṅṅó gólã 'ê 'bá ámã 'êlé r̄i kã nō volé. Gō'dã ní 'ê tã gólã ní drí l̄l̄l̄ 'êlé r̄i ã'dî, à'dó kô tã gólã má drí l̄l̄l̄ r̄i ã'dî.”

⁴⁰ Gō'dá Yēsũ drí ngãzó gólé lājó'ba íyíkâ nã 'dî 'bá yî ngálã. Gólã drí gólíyî ùsúzó r̄i'á ã'yî à'dú kō'á. Gō'dá gólã drí ngãzó tã átálé Pétērō yî drí k̄i, “Nî ãcã kô r̄l̄l̄ l̄f̄f̄ ngbâ ró rãtãã 'êlé má bê cãlé cé ãtú-pã ãlô ã'dô tãs̄i yã? ⁴¹ Nî r̄i l̄f̄f̄ ngbâ ró rãtãã 'êlé, tãlã Sãtãnã òzō ãn̄i ùjũũ kô ámã áyélé. ãn̄i p̄p̄s̄l̄l̄ l̄l̄ tã tãndí 'êlé, gō'dã ãn̄i rú'bã r̄i'á cú ãt̄i mbãrãkã ãkô tã r̄i 'dî 'êzô.”

⁴² Gō'dá Yēsũ drí gōzó kpá ó'dí n̄i'á rãtãã 'êlé. Gólã k̄i, “Tátã, òzō ãcã kô ní drí ãgã mvã lãṅṅó kã nō trólé volé má drí mvũ ãkô lã r̄i, má à'dô 'ê'á lã òzō ní drí l̄l̄l̄ r̄i kãt̄i.” ⁴³ Nīngá s̄i, Yēsũ drí ngãzó gólé lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî ngálã. Gō'dá gólã drí kpá gólíyî ùsúzó r̄i'á l̄s̄ú'á à'dú drí s̄i.

⁴⁴ Gō'dá drílã ngãzó lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî áyélé, n̄izó rãtãã àndãlã nã lã 'êlé. Gō'dá drílã kpã rãtãã ãlô-ãlô 'dî 'êzô ã'dî. ⁴⁵ Gō'dá Yēsũ drí gōzó lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî ngálã. Gólã ùsú gólíyî r̄i'á à'dú kō'á. Gō'dá gólã drí tã átázó dr̄l̄ȳi k̄i, “ãn̄i dr̄e zãã r̄i'á à'dú kō'á yã? Nî ndr̄e dr̄e, ãtú-pã ãcã trá ngbãangbãnō 'êzô mã gólã àjólé ùrú l̄s̄i nō drí-bã lã f̄l̄l̄ tã ònj̄i 'bá yî dr̄igã. ⁴⁶ Nî ngã ùrú, mã n̄i ró bê! Nî ndr̄e òj̄lã gólã 'ê 'bá ámã dr̄i-bã f̄l̄l̄ r̄i r̄i'á àn̄i'á nã!”

Tã Yēsũ r̄i r̄uzó r̄i

(Mãrãkō 14.43-50; Lúkã 22.47-53; Yōwãn̄i 18.3-12)

⁴⁷ Gō'dá nīngá s̄i, Yēsũ òt̄ir̄i r̄i dr̄e zãã tã átã'á lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî drí r̄i, kôrô lājó'ba gólãkã ãlô Yúdã r̄i drí ãcãzó òj̄lã ò'bí bê dũũ. Òj̄lã r̄i 'dî 'bá yî, dr̄i-'bã ànḡi Yúdã yî kã r̄i 'bá yî gō'dá gólíyî s̄i's̄i-l̄s̄i r̄i 'bá yî bê r̄i àjô gólíyî n̄i l̄igú mb̄l̄l̄s̄ó-mb̄l̄l̄s̄ô bê gō'dá kpã p̄dr̄igú ànḡi ànḡi yî bê ãȳi dr̄igã s̄i, àn̄i'á Yēsũ r̄i r̄ul̄i. ⁴⁸ Yúdã à'dã lãt̄i yî drí 'êzô Yēsũ r̄i dr̄i-bã f̄l̄l̄ r̄i trá ãkú ró òj̄lã 'dî 'bá yî drí. Gólã k̄i, “Òj̄lã gólã má drí 'ê'á n̄i'á àmvólã b̄i-'balé lã volé r̄i, n̄i r̄u gólã ã'dî.” ⁴⁹ Gō'dá gólíyî àn̄i bê àcãlé r̄i, Yúdã drí n̄izó mb̄i Yēsũ ngálã, n̄i'á n̄i-bê-yã f̄l̄l̄ Yēsũ drí, gólã k̄i, “Tã ãmbã 'bã, n̄i bê yã?” Gólã drí Yēsũ r̄i àmvózó b̄i-'balé lã volé.

⁵⁰ Gō'dá Yúdã 'ê n̄i-bê-yã bê Yēsũ drí r̄i, Yēsũ drí tã átázó gólã drí k̄i n̄i r̄i, “Ámã r̄u-l̄e-ãz̄iyã, ní 'ê tã ní drí àn̄i'á 'êlã r̄i.”

Gō'dá kôrô òj̄lã 'dî 'bá yî drí ngãzó ndr̄olé àngbũ Yēsũ dr̄i. Gō'dá dr̄l̄ȳi Yēsũ r̄i r̄uzó. ⁵¹ Gō'dá lājó'ba ãlô lājó'ba Yēsũ kã 'dî 'bá yî lãfálé 'ás̄i drí l̄igú mb̄l̄l̄s̄ó íyíkã ànḡizó fókã lã 'ás̄i. Gō'dá kôrô dr̄lã r̄u ã'bũ 'bã dr̄i-'bã dr̄i-'bã Yúdã yî kã r̄i 'bá yî r̄i kã r̄i kã b̄i lã gãzó n̄iyã volé v̄udr̄i.

⁵² Gō'dá Yēsũ drí tã átázó lājó'ba gólã r̄u ã'bũ 'bã 'dî b̄i lã gã 'bã 'dî drí k̄i n̄i r̄i, “Ní s̄o l̄igú àn̄ikã 'dî lôgólé volé fókã lã 'á. Òj̄lã gólíyî r̄i 'bã àwã 'êlé l̄igú mb̄l̄l̄s̄ó-mb̄l̄l̄s̄ô r̄i 'bã yî s̄i r̄i, àã'dô kpã gólíyî fũ'á l̄igú mb̄l̄l̄s̄ó-mb̄l̄l̄s̄ô s̄i. ⁵³ Mí n̄i kô k̄i n̄i r̄i, mã à'dô ãcã'á ámã átã Òvãr̄i r̄i z̄l̄l̄ mālãyíkã àjólé àn̄i'á ámã pãlé yã? Gólã à'dô ãcã'á mālãyíkã àjólé dũũdũ. ⁵⁴ Gō'dá òzō Òvãr̄i àãjô mālãyíkã trá àn̄i'á ámã pãlé r̄i, tã gólã ãḡl̄i b̄ukũ Òvãr̄i kã 'á 'ê 'bã r̄u 'êlé ámã tãs̄i r̄i à'dô r̄u 'ê'á àngô t̄i yã?”

⁵⁵ Gō'dá Yēsũ drí ngãzó tã átálé òj̄lã ò'bí 'dî 'bá yî drí k̄i n̄i r̄i, “Nî àn̄i ámã r̄ul̄i l̄igú mb̄l̄l̄s̄ó-mb̄l̄l̄s̄ô bê gō'dá kpã p̄dr̄igú ànḡi ànḡi yî bê òzō òj̄lã gólã tã ònj̄i 'ê 'bã m̄r̄i r̄u r̄i kãt̄i à'dô tãs̄i yã? Mã r̄i trá tã ãmbálé k̄aȳi

vósì cé ã'dí-drĩ jó ąngí Ôvârí kâ rî kâ 'á. Nĩ rú mâ kô tólâ ã'dô tāsĩ yā?
⁵⁶ Tã gólĩyî ndrĩ ânĩ drĩ rĩ'á 'êlâ 'dĩ 'bá yî, 'è rú ítĩ 'dĩ, tãlâ úlĩ gólĩyî tã ąngũ
 'bá yî drĩ ígĩlĩ búkũ Ôvârí kâ 'á rî ã'dô ró bê tã pătĩĩ ró.”

Nĩngá sĩ rî, lājó'bá Yésũ kâ 'dĩ 'bá yî drĩ lârázó ndrĩ Yésũ rú sĩ, gólâ rî
 âyélé élé.

*Tã Yésũ drĩ âdrézó lâkĩkã 'á drĩ-'bá ąngí Yúdã yí kâ ândrá rî
 (Márãkõ 14.53-65; Lúkã 22.54-55, 63-71; Yõwãnĩ 18.13-14, 19-24)*

⁵⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ rî, õjĩlã gólĩyî Yésũ rî rũ 'bá rî yî drĩ gólâ rî trõzó ąjĩlĩ
 âmbá drĩ-'bá ąngí Yúdã yí kâ rî 'bá yí kâ rú bê Kãyífã rî drĩ jó 'álâ. Tólâ
 lâ'bí ímbá 'bá yî gõ'dá õjĩlã gólĩyî sĩsĩ-lésĩ rî 'bá yí bê 'è'è ãyĩ rú trá drĩ-'bá
 ąngí Yúdã yí kâ ãzã 'bá yí bê, tãlâ ãyĩ drĩ tã-vó Yésũ kâ kizó bê. ⁵⁸ Gõ'dá
 Pétêrõ drĩ ngãzó 'dêlé nĩlĩ Yésũ yí vósì jêjê ró vólé lésĩ. Drĩlã ânĩzó âcálé
 ã'dí-drĩ drĩ-'bá ąngí Kãyífã kâ rî 'á. Gólâ câ bê tólâ rî, drĩlã fĩzó nĩ'á rĩlĩ
 võ ãlõ 'á lómígówá gólĩyî rĩ 'bá ã'dí-drĩ 'dĩ vó lâ ndrêlé rî 'bá yí bê, tãlâ yí
 ndrê ró tã gólâ 'è 'bá rú 'êlé Yésũ drĩ rî bê. ⁵⁹ Gõ'dá jó Yésũ rî lôfízó 'álâ
 'dĩ 'á tólâ rî, tã kĩ 'bá 'dĩ 'bá yî ndrĩ õjĩlã gólĩyî rú 'è'bé 'bá tólâ nã 'bá yí
 bê, drĩlĩyĩ rĩzó õjĩlã gólĩyî 'è 'bá tã â'bãlé Yésũ rú õnjõ sĩ rî lôndãlé, tãlâ ãyĩ
 drĩ gólâ rî fũzó bê. ⁶⁰ Gbõ lé õjĩlã dũũ âfõ ãyĩ bê tã âtálé Yésũ rú õnjõ sĩ rî,
 úũsú tã õnjĩ Yésũ drĩ 'êlé rî kô. Ạdũkũ lâ ró rî, ągõ ãzã 'bá yî rĩ drĩ ngãzó
 âfõlé âdréle tã kĩ 'bá 'dĩ 'bá yî ândrá tã â'bãlé Yésũ rú õnjõ sĩ kĩ, ⁶¹ “Ăgõ
 nõ kĩ nĩ rî, yí ã'dô ícã'á jó ąngí Ôvârí kâ úfũlĩ, gõ'dá yí drĩ bêzó lâ ó'dĩ võ
 lâ 'á kãyĩ nã sĩ.”

⁶² Gõ'dá âmbá drĩ-'bá ąngí 'dĩ 'bá yí kâ 'dĩ ârĩ úlĩ ągõ 'dĩ 'bá yí drĩ âtálé
 'dĩ bê rî, drĩlã ngãzó úrũ tã âtálé Yésũ drĩ kĩ nĩ rî, “Nĩ ârĩ úlĩ ągõ 'dĩ 'bá
 yí drĩ âtálé nĩ rú 'dĩ trá yã? Nĩ cú tã ãzã bê lôgõlé tã gólĩyî drĩ âtálé nĩ rú
 'dĩ vó lâ 'ásĩ yã?” ⁶³ Gõ'dá Yésũ drĩ rĩzó tĩtĩ úlĩ âtã ąkõ. Nĩngá sĩ, âmbá
 'dĩ drĩ tã âtázó Yésũ drĩ kĩ nĩ rî, “Má 'bã nĩ drĩ lâtrĩtrĩ ítrĩlĩ Ôvârí gólâ rĩ
 'bá lédre-lédre ró rî rú lâ sĩ, nĩ â'dã âmã drĩ õzõ nĩ ã'dô pătĩĩ 'díyĩ pã 'bá,
 Ôvârí rî mvã ĩ'dĩ rî.”

⁶⁴ Gõ'dá Yésũ drĩ tã-drĩ lôgõzó kĩ nĩ rî, “Rĩ'á õzõ nĩ drĩ âtálé 'dĩ kãtĩ.
 Gõ'dá má âtã ânĩ drĩ tã pătĩĩ ró, ĩzátú rî, nĩ ã'dô má gólâ ąjólé úrũ lésĩ nõ
 ndrê'á rĩrĩ 'á Ôvârí mbãrãkã ąkĩ rî drĩ-ągó drĩ lésĩ ró. Nĩ ã'dô âmã ndrê'á
 ągõrê 'á mbãrãkã bê 'bũũ lésĩ mbãrãsãsã bê.”

⁶⁵ Gõ'dá âmbá 'dĩ ârĩ úlĩ Yésũ drĩ âtálé 'dĩ bê rî, gólâ drĩ ã'dózó õmbã ró,
 gõ'dá drĩlã ítã íyĩkã sĩzó õmbã sĩ. Gõ'dá drĩlã tã âtázó tã kĩ 'bá 'dĩ 'bá yí
 drĩ kĩ, “Ănĩ ndrĩ, nĩ ârĩ úlĩ gólâ drĩ âtálé Ôvârí rî 'dãzó 'dĩ trá. Gólâ âmã tã
 trá kĩ nĩ rî, yí ã'dô 'díyĩ pã 'bá Ôvârí rî mvã ĩ'dĩ. Mã lée gõ'dá õjĩlã ązãkã
 kô ânĩ'á tã âtálé gólâ rî tãsĩ. ⁶⁶ Gõ'dá tã ĩsũ-įsũ ânĩkã ąngõ tí tã ągõ 'dĩ kã
 tãsĩ yã?” Gõ'dá drĩlĩyĩ ngãzó tã kĩlĩ Yésũ rú kĩ nĩ rî, “Gólâ âtã úlĩ õnjĩ trá
 Ôvârí rú. Úfũ gólâ vólé.”*

⁶⁷ Nĩngá sĩ, drĩlĩyĩ Yésũ rî ĩfĩ âmbézó kpãákũ ítã sĩ. Gõ'dá lómígówá ãzã
 'bá yí drĩ tũ lũwúzó gólâ rî ĩfĩ 'á. Gõ'dá ãzã 'bá yí drĩ gólâ rî sızó drĩ sĩ.
 Gõ'dá ãzã 'bá yí drĩ íyĩkã gólâ rî ĩfĩ sãzó. ⁶⁸ Gõ'dá drĩlĩyĩ rĩzó 'dásĩ 'êlé
 Yésũ rú tã ĩjĩ sĩ kĩ, “Dĩyĩ pã 'bá, nĩ â'dã drê õjĩlã ânĩ sĩ 'bá 'dĩ âmã drĩ.”

*Tã Pétêrõ drĩ tĩ gãzó Yésũ rú sĩ rî
 (Márãkõ 14.66-72; Lúkã 22.56-62; Yõwãnĩ 18.15-18, 25-27)*

* **26:66** 26.66 Búkũ Lávĩ 'Bá kã vó ró rî, õjĩlã gólâ Ôvârí rî 'dã 'bá rî, ãã'dô gólâ rî fũ'á.

⁶⁹ Gõ'dá Yésũ òtírí 'bãã drē âdré'á lâkíkã 'á tâ kî 'bá 'dî 'bá yî ândrá gõ'dá Pétērō drē kpá zãã ã'dí-drî 'dî 'á rî, ízámvá ãzã rû ì'bũ 'bá ró rî drí Pétērō rî ndrēzó. Drílã ânízó tâ âtálé Pétērō drí kî, "Ákî, nî fí ì'dî gólã rî 'bá lâmúlí Yésũ gólã Gãlílã yã lé 'bá ró rî bê rî!" ⁷⁰ Gõ'dá Pétērō ârî tâ ízámvá 'dî drí âtálé gólã drí 'dî bê rî, drílã tî gãzó òjílã gólîyî drí rîzó gólîyí bê 'dî ândrá kî nî rî, "Má nîjî tâ âníkã rî'á âtálé 'dî kô!"

⁷¹ Gõ'dá Pétērō ní drí ngãzó nílí vō 'dî 'ásî gólé ãtî ndōgō 'dî kã rî tî 'álã. ãtî tî tólã rî, òjílã ãzã 'bá yî kpá bê rî'á ìyî âdré'á nîngá. Gõ'dá ízámvá ãzã rû ì'bũ 'bá ró rî drí kpá Pétērō rî ndrēzó. Ízámvá 'dî drí gólã rî â'dázó òjílã 'dî 'bá yî drí kî nî rî, "Ãgō nō òjílã ãlō gólã rî 'bá lâmúlí Yésũ gólã Nãzãrétã lé 'bá ró rî yî bê rî ì'dî." ⁷² Gõ'dá Pétērō ní ârî úlí 'dî bê rî, ní drí tî gãzó ândálé kpá ó'dí. Gõ'dá ní drí lâtrítrí îtrízó gõ'dá tâ âtázó kî nî rî, "Má nîjî ãgō 'dî kô!"

⁷³ Gõ'dá ìtú-pá dã vósî rî, òjílã ãzã 'bá yî gólîyî rî 'bá âdrélé tólã nã 'bá yî drí ânízó ìyî tâ âtálé Pétērō drí kî, "Pãtîjî, nî òjílã ãlō gólã rî 'bá lâmúlí Yésũ yî bê rî ì'dî! Mã nî ní úlí âtã-âtã âníkã 'ásî, ní rî úlí âtálé nyé òzō Gãlílã yã lé 'bá kâtí." ⁷⁴ Gõ'dá Pétērō ní drí lâtrítrí îtrízó kî nî rî, "Òzō má ã'dô fí ãlō òjílã Yésũ kã 'ásî rî ì'dî rî, ngá ãzã ò'ê mã! Mã nîjî ãgō 'dî kô!"

Úlí Pétērō kã 'dî vósî rî, kôrō 'ã'ú-lúgú drí cîrî 'bêzó. ⁷⁵ Gõ'dá Pétērō ârî 'ã'ú-lúgú 'dî cîrî lâ bê rî, kôrō úlí Yésũ drí âtálé gólã drí kî'á nî rî, "Drē ãkpãkã'dã 'ã'ú-lúgú 'bé cîrî kô rî, ní ã'dô tî gã'á má rú sî ândãlã nã" rî drí ãgázó gólã drî. Gõ'dá úlí Yésũ kã 'dî 'bá yî ãgã bê Pétērō drî rî, drílã ngãzó fólé ìvî 'álã ã'dí-drî 'dî 'ásî, gõ'dá drílã ngãzó rî'á ãwó ngólé ngbãlã-ngbãlã ìlîndrî bê tâ ònjî íyíkã 'dî tãsî.

27

*Tã drî-'bá Yúdã yî kã drí Yésũ rî ãjízó kúmú Pílátō ândrá rî
(Márãkō 15.1; Lúkã 23.1-2; Yōwãní 18.28-32)*

¹ Gõ'dá nîngá sî, cîjínó rî sî, drî-'bá ãngí Yúdã yî kã rî 'bá yî ndrî gõ'dá gólîyî sîsî-lésî rî 'bá yî bê drí rû è'bézó vō ãlō 'á tâ ì'bîlî, ã'dô ró bê ìyî drí Yésũ rî füzó. ² Gõ'dá gólîyî drí Yésũ rî âmbézó drîlî ãjílî Pílátō gólã mîrî Rómã kã drí 'bãlê kúmú ró 'bãdrî Yüdayã kã drîlî rî ândrá, tâlã Pílátō òkî ró tâ gólãkã bê.*

*Tã rû 'ê 'bá Yúdã drí âdî gólã drí trólé rî tãsî rî
(Tã 'Ê'ê 1.18-19)*

³ Gõ'dá Yúdã gólã Yésũ rî drî-bã fê 'bá rî ârî tâ bê kî'á nî rî, òókî tâ trá 'ézó Yésũ rî fülî rî, gólã drí â'dózó tâ ìsũ ró tâ ònjî gólã drí 'élé 'dî tãsî. Gõ'dá drílã ngãzó âdî ífî sîlîvã 'ásî fêlé gólã drí nyã'dî-trã-drî-lã-ngã-mûdrî 'dî trólé nî'á lôgólã volé drî-'bã ãngí Yúdã yî kã rî 'bá yî drí gólîyî sîsî-lésî rî 'bá yî bê ã'dí-drî jó ãngí Ôvãrî kã rî kã 'álã. ⁴ Gõ'dá Yúdã drí ngãzó tâ âtálé gólîyî drí kî, "Mã 'ê tâ ònjî trá, mã drí ãgō tâ ònjî 'ê 'bã kô nō drî-bã lâ fêzó ânî drí ònjō sî fülî." Gõ'dá drî-'bã 'dî 'bá yî drí tâ-drî lôgōzó Yúdã drí kî, "Dî rî'á tâ âníkã ì'dî, gõ'dá â'dó kô tâ ãmãkã ì'dî."

⁵ Yúdã ârî úlí drî-'bã 'dî 'bá yî kã 'dî bê rî, drílã âdî 'dî trözó vülî vüdrî ã'dí-drî jó ãngí Ôvãrî kã 'dî kã 'á. Gõ'dá gólã drí ngãzó nílí volé ìyî òmbê ìlî, gõ'dá drãzó.

* **27:2** 27.2 Gólîyî drî Yésũ ãjílî Pílátō ândrá tâ lâ kílî, tâlã rî'á cé kúmú Rómã kã rî 'bá yî ì'dî tâ-vó òjílã kã kílî rî'á fülã.

⁶ Gõ'dá drĩ-'bá ąngĩ Yúdă yĩ kâ 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngăzó âđĩ 'dĩ trölé. Gõ'dá drĩlĩyĩ tã âtázó kĩ, "Tã 'bã'bã ămákâ vó ró rĩ, â'dó kô mbĩ ămâ drĩ âđĩ nõ 'bázó vó gólâ rĩzó âđĩ jó ąngĩ Ôvâri kâ rĩ kâ 'bălé 'á lâ rĩ 'á, tãlâ 'dĩ rĩ'á âđĩ ôjĩlâ ąri kâ 'ĩ, ófě Yésũ rĩ füzó." ⁷ Gõ'dá drĩ-'bá 'dĩ 'bá yĩ drĩ tã 'bĩzó tã gólĩyĩ drĩ 'ě'á 'ělâ âđĩ 'dĩ sĩ rĩ tãsi. Drĩlĩyĩ tã-drĩ lězó vó gĩzó âđĩ rĩ 'dĩ sĩ. Gõ'dá drĩlĩyĩ vó rĩ 'dĩ gĩzó límvo rũ 'bá ązâ drĩgá sĩ, ą'dô ró bê vó ló'dé kâ ró rĩzó ôjĩlâ lídí ró rĩ 'bá yĩ ąvô lâ yĩ lô'bălé 'á lâ. ⁸ Tã 'dĩ tãsi rĩ, gőzó vó 'dĩ rú lâ zĩlĩ " 'Vô Ąri kâ" ' ącálé bũũ ąndrô nõ. ⁹ Tã 'dĩ 'ě rú trá ĩtĩ 'dĩ, tãlâ úlĩ gólâ tã ąngũ 'bá Yērēmĩyã drĩ âtálé trá ąkũ ró nã rĩ ą'dô ró bê tã pătĩ ró. Gólâ kĩ, "Gólĩyĩ drĩ âđĩ ífĩ sĩlvã 'ásĩ rĩ trözó nyã'dĩ-trã-drĩ-lã-mũdrĩ. 'Dĩ rĩ'á âđĩ ôjĩlâ ĩsirã'élē kâ drĩ tã-drĩ lězó trölé fělē ôjĩlâ drĩ-bã fězó fũlĩ rĩ ĩ'dĩ. ¹⁰ Gõ'dá gólĩyĩ drĩ âđĩ 'dĩ trözó vó gĩzó ĩ'dĩ sĩ lâ límvo rũ 'bá drĩgá sĩ. Tã 'dĩ 'ě rú trá ôzô Ôvâri drĩ tã lâ 'bălé trá má drĩ rĩ kãtĩ."

*Tã kúmú Pĩlátô drĩ tã Yésũ kâ kĩzó ô'bĩ ąndrá rĩ
(Márakô 15.2-15; Lúkã 23.3-25; Yôwãni 18.33-19.16)*

¹¹ Gõ'dá Yésũ ôtirĩ rĩ ądrélé kúmú 'bãdrĩ Yũdáyã kâ drĩlĩ Pĩlátô ąndrá rĩ, Pĩlátô drĩ Yésũ rĩ ĩjízó kĩ, "Nĩ ĩ'dĩ kúmú ąngĩ gólâ rĩ 'bá rĩlĩ ôjĩlâ Yúdă yĩ kâ drĩlĩ rĩ ĩ'dĩ yã?" Gõ'dá Yésũ drĩ tã-drĩ lôgőzó kĩ, "Rĩ'á ôzô nĩ drĩ âtálé nĩ 'dĩ kãtĩ."

¹² Nĩngá sĩ, drĩ-'bá Yúdă yĩ kâ ndrĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ rĩzó ĩyĩ ícĩciyã 'ělē Yésũ rú. Gõ'dá gólĩyĩ rĩ bê ícĩciyã 'ělē Yésũ rú rĩ, gólâ drĩ rĩzó tĩtĩ ró tã ązãkã âtã ąkó. ¹³ Gõ'dá Pĩlátô drĩ ngăzó tã âtálé Yésũ drĩ kĩ, "Tã ąmbã rĩ'á âtálé nĩ rú 'dĩ 'bá yĩ, nĩ ąri kô yã?" ¹⁴ Gõ'dá Yésũ drĩ rĩzó tĩtĩ ró tã-drĩ lôgô ąkô Pĩlátô drĩ. Tã 'dĩ tãsi rĩ, Pĩlátô rĩ tĩ drĩ â'dĩzó ndrúndrú.*

¹⁵ Rĩ'á ndrô vósi cé, kãyĩ kãrãmã lãvũ-lãvũ kôró kã rĩ sĩ, kúmú Rómã kã â'dó 'bá ndrô rĩ 'dĩ sĩ 'bãdrĩ Yũdáyã kã drĩlĩ rĩ drĩ ôjĩlâ 'bălé gãnimã 'á rĩ ąlô rĩ 'bá yĩ ąlô lâ yĩ lôfőzó vólé gãnimã 'ásĩ drĩ-bãlãyĩ ró. 'Dĩ rĩ rĩ'á ôjĩlâ gólâ ô'bĩ Yúdă yĩ kã drĩ njĩlĩ lôfólé rĩ ĩ'dĩ. ¹⁶ Kãyĩ 'dĩ 'bá yĩ sĩ rĩ, gãnimã lé 'bá ązâ rú bê Bãrãbã tĩbē rú lâ drĩ lã'bũlĩ ôjĩlâ drĩ tã ônjĩ 'ě'ě gólãkã drĩ sĩ rĩ bê rĩ'á gãnimã 'á. ¹⁷ Gõ'dá ôjĩlâ ô'bĩ 'ě'ě ĩyĩ rú bê ącálé dũũ Pĩlátô ąndrá rĩ, Pĩlátô drĩ ô'bĩ 'dĩ 'bá yĩ ĩjízó kĩ, "Nĩ lē má drĩ ôjĩlâ ąngô rĩ ĩnjĩlĩ ĩ'dĩ ąni drĩ gãnimã 'ásĩ kãyĩ ąmbã nõ tú yã? Má ĩnjĩ Bãrãbã ĩ'dĩ ngãtã Yésũ gólâ zĩlĩ 'díyĩ pã 'bá ró rĩ ĩ'dĩ yã?" ¹⁸ Pĩlátô ĩjĩ tã 'dĩ ĩtĩ 'dĩ, tãlâ gólâ nĩ trá dódó kĩ nĩ rĩ, drĩ-'bá Yúdă yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ 'álé lâ yĩ ądrã trá Yésũ rú drĩ-ącē gólãkã tãsi. ĩ'dĩ gólĩyĩ drĩ Yésũ rĩ trözó ąjĩlĩ gólâ ąndrá.

¹⁹ Nĩngá sĩ, kúmú Pĩlátô drē zãã rĩ'á kĩtĩ íyĩkã tã kĩ kã 'dĩ drĩ rĩ, ôkó lâ drĩ tã âtízó ąni'á âtálã drĩlã kĩ, "Nĩ 'ě tã ônjĩ ązãkã kô ąlôwálã ągô tã ônjĩ 'ě 'bá kô 'dĩ drĩ, tãlã má ąbĩ trá ônjĩ ró tã gólãkã tãsi ngãcĩ ągĩ rĩ kã sĩ. Gõ'dá ąbĩ-ąbĩ rĩ 'dĩ ĩkpókpolô mã trá rōô."

²⁰ Nĩngá sĩ rĩ, drĩ-'bá Yúdă yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ drĩ rĩzó tã sölē ôjĩlã ô'bĩ 'dĩ 'bá yĩ 'á kĩ nĩ rĩ, "Nĩ âtã tã Pĩlátô drĩ kĩ, 'Mã lē ólôfô Bãrãbã ĩ'dĩ ămã drĩ, gõ'dá úfũ Yésũ ĩ'dĩ vólé." ²¹ Gõ'dá Pĩlátô drĩ tã ĩjízó kpã ó'dĩ ô'bĩ 'dĩ 'bá yĩ tĩ kĩ nĩ rĩ, "Ôjĩlã rĩ nõ 'bá yĩ lãfálé sĩ rĩ, nĩ lē má ĩnjĩ ôjĩlã ąngô rĩ ĩ'dĩ ąni drĩ yã?" Drĩlĩyĩ tã-drĩ lôgőzó kĩ, "Nĩ ĩnjĩ Bãrãbã ĩ'dĩ!"

²² Gõ'dá Pĩlátô drĩ tã âtázó gólĩyĩ drĩ kĩ, "Ôzô mã ĩnjĩ Bãrãbã trá rĩ, mã ô'ě ą'dô ĩ'dĩ Yésũ gólâ zĩlĩ 'díyĩ pã 'bá ró rĩ drĩ yã?" Drĩlĩyĩ tã-drĩ lôgőzó ôtrē-ôtrē sĩ kĩ nĩ rĩ, "Íĩpã gólâ fē lãlĩ-lãlĩ drĩ drãlē vólé!"

* **27:14** 27.14 Pĩlátô ĩsũ tã kĩ, Yésũ â'dó kô tã ônjĩ tētē 'ě 'bá 'ĩ. Tã 'dĩ tãsi rĩ, Pĩlátô rĩ tĩ drĩ â'dĩzó, tãlã Yésũ âtã tã mbĩmbĩ íyĩ nyãányã pãzó kô.

²³ Gõ'dá Pīlátō drí tā ìjízó òjílā ò'bí 'dĩ 'bá yí tị kị, “Nĩ lē má drí āgō nō fūlị ã'dô tāsī yā? Tā gólā drí 'élé ònjí rí ã'dô 'í yā?” Òjílā 'dĩ 'bá yí àrì ìyí tā Pīlátō drí ìjílí 'dĩ bē rí, drílíyí ngāzó trēlé tā bē ngbálá-ngbálá kị nĩ rí, “Ípā gólā fē lậ-lậ drị òdrā ró volé!”

²⁴ Gõ'dá Pīlátō cê rú bē trá kpị tā ìsū òjílā 'dĩ 'bá yí ká jálé rí, gólā ícá kô tā rí 'dĩ 'élé. Tālā òzō gólā òrì zāā tā ìjílí Yésū rí tāsī rí, òjílā 'dĩ 'bá yí ã'dô ìyí ngā'á ậwạ ró rōô gólā bē. Gõ'dá Pīlátō ndrē tā 'dĩ bē ìtí rí, drílā ngāzó ìmvú àtrōlé ìyí drị jízó ò'bí 'dĩ 'bá yí àndrá tā ã'dá ró. Gõ'dá drílā ngāzó tā átálé kị, “Mā tā àzākā àkó òdrā āgō nō ká tāsī. 'Dĩ rí'á tā ànikā ì'dí.” ²⁵ Gõ'dá ò'bí 'dĩ 'bá yí ndrì drí ngāzó tā átálé Pīlátō drí kị, “Òdrā āgō 'dĩ ká, lậ ò lậ ògō àmā drị àmā mvá yí bē.”

²⁶ Nĩngá sị, Pīlátō drí Bārābā rí ìnjízó gānimạ 'ásì fēlé ò'bí 'dĩ 'bá yí drí. Gõ'dá drílā tā 'bāzó Yésū rí cāzó ònjóró'bí sị, gõ'dá Yésū rí fēzó, nĩ'á ìpálá fē lậ-lậ drị drālé.

*Tā ậjụ 'bũ 'bá Pīlátō ká rí 'bá yí drí 'dásí 'ēzó Yésū rú rí
(Márākō 15.16-20; Yōwánì 19.2-3)*

²⁷ Gõ'dá nĩngá sị rí, ậjụ 'bũ 'bá kúmú Pīlátō ká rí 'bá yí drí Yésū rí trōzó, nĩ'á ậjílā vō ìyíkā rızó rí 'á 'bā ạngí* Pīlátō ká rí 'álá. Gõ'dá tólā rí, ậjụ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí drí ìyí àzì-azì yí ậzízó ndrì ànĩ'á rú ê'bélé dírì Yésū rú sị. ²⁸ Gõ'dá drílíyí ítá Yésū drí sōlé rí àngízó volé gólā rú sị. Gõ'dá drílíyí ítá bị ậkù kākā ró kùmú ká rí'á àkólā rí àtrōzó ì'dí àkólé gólā rú, ã'dô ró bē 'dásí 'ēzó gólā rú. ²⁹ Gõ'dá drílíyí púrúcị gára êdézó ậpạ ró àkólé àtrā Yésū drị. Drílíyí pịdrígú trōzó 'bālé Yésū rí drị-ágó lésì rí 'á, ã'dô ró bē òzō pịdrígú kùmú ká rí kátí. Gõ'dá drílíyí àndịzó Yésū àndrá, rí'á 'dásí 'élé gólā rú kị nĩ rí, “Kúmú ạngí gólā rí 'bá òjílā Yúdạ yí ká drịlị rí, mā lụyì nĩ, ní rí zāā gbạdú ró.” ³⁰ Nĩngá sị, gólíyí drí rızó tũ lụwúlí Yésū rí ìfị 'á. Gõ'dá gólíyí drí pịdrígú drílíyí fēlé gólā drí rí trōzó gólā drígạ sị, rızó gólā rí cālé drị 'á ì'dí sị lậ àndálé àndále. ³¹ Gõ'dá gólíyí lò'ê ìyí Yésū rí lárakô bē trá mání mání ícálé rí, drílíyí gōzó ítá kúmú ká gólíyí drí àkólé gólā rú rí àngízó volé, gõ'dá drílíyí ítá gólākā rí sōzó ì'dí lògōlé gólā rú. Gõ'dá nĩngá sị, gólíyí drí Yésū rí 'bāzó fē lậ-lậ 'ēzó gólā rí ìpálé drị lậ 'á rí nịlị, nızó vō 'ēzó nĩ'á gólā rí ìpálé rí 'álá.

*Tā Yésū rí trōzó nĩ'á ìpálá fē lậ-lậ drị drālé rí
(Márākō 15.21-32; Lúkạ 23.26-43; Yōwánì 19.17-27)*

³² Gõ'dá gólíyí òtírì 'bāā rí'á nĩ'á lậtị 'ásì rí, drílíyí nızó rú ùsúlí ìyí āgō àzā rú bē Sīmónā rí bē. Gólā rí íyíngá ànìlị jạrịbạ gólā zịlị Kìrénē* rí lésì. Gólíyí ùsú rú bē lậtị 'á rí, ậjụ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí drí āgō rí 'dĩ 'bāzó mbārākā sị fē lậ-lậ Yésū ká 'dĩ nịlị nızó ì'dí bē lậ. ³³ Gõ'dá drílíyí nızó cālé vō gólā zịlị Gōlōgótā rí 'á.* ³⁴ Vō rí 'dĩ 'á tólā rí, ậjụ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí drí òdrá gólā ònjálé àlókō àzā gịgị lậ ró rí sị rí àtrōzó fēlé Yésū drí mvúlị, ã'dô ró ngá lậzê-lậzê gólā rú 'dĩ sị lậ ậ'dịlị. Gõ'dá Yésū àmbē òdrá 'dĩ bē rí, gólā drí volé gāzó dó mvúlā. ³⁵⁻³⁸ Nĩngá sị rí, ậjụ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí drí Yésū rí ìpázó fē lậ-lậ drị. Gõ'dá gólíyí ndē Yésū rí ìpā-ìpā bē rí, drílíyí tā gólā ìgịlị trạkù tā à'bā-à'bā ró Yésū rú fē kpẹkẹrẹ drị rí ìpázó ùrú Yésū drịlị. Tā à'bā-à'bā ìgịlị 'dĩ rí'á nōô.

NŌŌ YÉSŪ GÓLÁ Â'DÓ 'BÁ KÚMÚ ẶNGỊ RÓ

* **27:27** 27.27 Órì jọ ạngí rí 'dĩ zịlị Pārētōriyā. Ìtō lậ kị, jọ kúmú ạngí ká. * **27:32** 27.32 Kìrénē 'Dĩ jạrịbạ gólā à'dó 'bá 'bạdrị òjílā àndrō nō ká drí rí'á zịlị Libiyā rí 'á rí ì'dí. * **27:33** 27.33 Gōlōgótā Tā ìfị lậ kị nĩ rí, 'dĩ rí'á vō gólā àvō drị fā bē rí ì'dí.

ÕJÍLĀ YÚDĀ YÍ KĀ DRĪLĪ RĪ Ī'DĪ

Gõ'dá drīlīyī kpá ngá ôpá 'bá rī āzâ 'bá yī îpázó fê lậlậ-lậlậ āzâ drīlĪ Yésũ rī gārā drī 'á, ípâ ãlô rī gôlé Yésũ rī drī-ágó drī lésĩ ró, gõ'dá āzâ rī îpázó íyíkâ gôlé Yésũ rī drī-lĭjĭ drī lésĩ ró. 'Dĩ vósĩ rī, ấjũ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yī drī ítá Yésũ kâ lăfălê lâ cázó ãyĩ vồ 'ásĩ. Gõ'dá drīlīyī gômārī vŭzó ĩ'dĩ, tălâ ngătá ítá tândĩ āzâ Yésũ kâ rī â'dô 'dê'á ã'dĩ drī yã rī. Nĩngá sĩ, drīlīyī ngăzó rĭlĭ vŭdrĭ rĩ'á Yésũ rī ndrêlé ũrũ fê lậlậ-lậlậ drīlĪ lómígówá ró.

³⁹ Nĩngá sĩ, õjĭlă gólĭyĩ rĩ 'bá lậvŭlĭ lậtĩ 'ásĩ rĩ 'bá yī ndrê ãyĩ Yésũ bê rĩ, drīlīyī rĭzó drī íyălê gõ'dá kpá Yésũ rĩ lỏ'dâ-lỏ'dâ bê kĩ, ⁴⁰ "Nĩ âtâ tã nĩ kĩ nĩ rĩ, yĩ ãã'dô jó ạngĩ Ôvārĩ kâ ũfũ'á gôzó bêlă ó'dĩ kậyĩ nã sĩ, õzô nĩ ã'dô fĩ Ôvārĩ rĩ mvá 'ĩ rĩ, nĩ pã ání nyãnyã, nĩ ári vŭdrĭ fê lậlậ-lậlậ 'dĩ drīlĪ sĩ."

⁴¹ Gõ'dá drī-'bá ạngĩ Yúdă yĩ kâ rĩ 'bá yī, lă'bĩ ĩmbá 'bá yī, gõ'dá gólĭyĩ sĭsĭ-lésĩ rĩ 'bá yī bê drī rĭzó ãyĩ kpá Yésũ rĩ gŭlĭ. ⁴² Drīlīyī tã âtázó kĩ, "Nĩ gólă rĩ 'bá õjĭlă ázĩ pălê rĩ, nĩ pã ání nyãnyã kô ã'dô tãsĩ yã? Õzô nĩ ã'dô fĩ kúmũ ạngĩ gólă rĩ 'bá ãmă õjĭlă ĩsĭră'élê kâ drīlĪ rĩ ĩ'dĩ rĩ, 'dôvó nĩ ári vŭdrĭ fê lậlậ-lậlậ drīlĪ sĩ, tălă mã lể ró tã bê nĩ 'á. ⁴³ Nĩ âtâ tã trá kĩ, yĩ 'bã lĭfĭ trá Ôvārĩ drīlĪ, gõ'dá kpá kĩ nĩ rĩ, yĩ ã'dô Ôvārĩ rĩ mvá 'ĩ. Gõ'dá õzô Ôvārĩ òlê trá ání pălê rĩ, gólă ôpă nĩ ngbãangbãnô." ⁴⁴ Gõ'dá ngá ôpá 'bá gólĭyĩ ĩpălê Yésũ bê fê lậlậ-lậlậ drīlĪ rĩ drī kpá Yésũ rĩ 'dăzó lă'dă ãlô-ãlô 'dĩ sĩ.

*Tã Yésũ rĩ òdră tãsĩ rĩ
(Márăkô 15.33-41; Lúkă 23.44-49; Yôwánĩ 19.28-30)*

⁴⁵ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, ĩtũ òtĩrĩ cãă ĩtũ-pă mŭdrĭ-drĭ-lă-ngă-rĩ ĩtũ-ãyĩ sĩ rĩ, ĩnĭrĭkúwă drī 'bădrĭ 'dĩ lĭmózó ndrĩ călê bũũũ ĩtũ-pă nã lậnjătŭlĭ sĩ rĩ 'á.

⁴⁶ Gõ'dá cã bê ĩtũ-pă nã lậnjătŭlĭ kâ 'dĩ 'á rĩ, Yésũ drī ngăzó trêlé ũrũ ngbălă-ngbălă Ārămăyă tĩ sĩ kĩ nĩ rĩ, *Ēlôyĩ, Ēlôyĩ, lámă sãbăkătánĩ?* Tã ĩfĩ lă kĩ, "Ôvārĩ ámákă, Ôvārĩ ámákă, nĩ âyê mã ã'dô tãsĩ yã?"

⁴⁷ Gõ'dá õjĭlă āzâ 'bá yī rĩ 'bá âdrêlé tólă nã 'bá yī ári ãyĩ trêtrê Yésũ kâ ũrũ 'dĩ bê rĩ, gólĭyĩ ĩsũ íyíkâ tã kĩ nĩ rĩ, Yésũ òrĩ 'dĩ tã ạngũ 'bá Ēlĭyă rĩ zĩ'á ĩ'dĩ. ⁴⁸ Gõ'dá ãlô õjĭlă 'dĩ 'bá yī lăfălê 'ásĩ rĩ drī răzó 'wăă, nĩ'á ngá āzâ cõfô-cõfô rĩ âtrôlé sôlé òdră ặ'dĩ 'á. Drĭlă ngá rĩ 'dĩ òmbézó fê mvá sĭlĭ, ání'á 'bălă Yésũ tĩ gólă ũnjũ ró lĭmvũ lă 'dĩ bê. ⁴⁹ Gõ'dá õjĭlă ũrŭkă 'bá yī âtâ íyíkâ tã kĩ nĩ rĩ, "Ó'bă drê òdră 'dĩ Yésũ tĩ kô. Mã ndrê drê ngătá tã ạngũ 'bá Ēlĭyă ã'dô ání'á gólă rĩ pălê yã rĩ."

⁵⁰ Gõ'dá Yésũ drī trêzó kpá ó'dĩ ũrũ, gõ'dá drĭlă lỏvó-lỏvó âyézó.

⁵¹ ĩtũ-pă gólă Yésũ drī lỏvó-lỏvó âyézó 'dĩ 'á rĩ, ítă gólă 'ĩlĭ jó ạngĩ Ôvārĩ kâ 'á, jó mvá* āzâ zĭlĭ " 'vồ ngĩngĩ lă Ôvārĩ drī" ' 'ălê lésĩ rĩ jó tŭlĭ-tŭlĭ lă 'á rĩ, ítă 'dĩ 'ã lă drī sĭzó kpêérê rĩ ũrũ lésĩ ácălê bũũũ vŭdrĭ. Gõ'dá ĩnyăkũ drī drī rũ íyázó kĭgbĩ-kĭgbĩ, gõ'dá kŭnĭ drī ũfũzó lỏ'dêlé ngĩngĩ vồ 'ásĩ. ⁵² Gõ'dá lỏ'dê drī rũ nĭjızó hũwă ĩnyăkũ drī rũ íyá 'bá 'dĩ drī sĩ, gõ'dá tã mbĩ 'bá dũũ Ôvārĩ kâ òdră 'bá trá ặkũ ró rĩ 'bá yī drī lĭdrĭzó ãyĩ òdră 'ásĩ ã'dólê lêdrê-lêdrê ró. ⁵³ Gõ'dá drīlīyī áfôzó ãyĩ lỏ'dê 'ásĩ. Gõ'dá Yésũ rĩ lĭdrĭ-lĭdrĭ òdră 'ásĩ rĩ vólê drī lă 'ásĩ rĩ, drīlīyī nĭzó jărĭbă Ôvārĩ kâ Yêrôsălémă 'á rĩ 'ălă. Tólă rĩ, õjĭlă dũũ drī gólĭyĩ ndrêzó.

⁵⁴ Gõ'dá drī-'bá ấjũ 'bũ 'bá Rómă kâ rĩ kâ gõ'dá ấjũ 'bũ 'bá gólăkă gólĭyĩ rĩ 'bá ãyĩ Yésũ rĩ lỏmĭlĭ rĩ 'bá yī bê ndrê ãyĩ ặgbĩgbĩ gólă ĩnyăkũ drī íyá 'bá 'dĩ bê gõ'dá tã gólĭyĩ rũ 'ê 'bá 'dĩ 'bá yī bê rĩ, gólĭyĩ drī ã'dózó ũrĩ ró rồ. Gõ'dá drīlīyī ngăzó tã âtălê kĩ, "Pătĩlĭ, nồ rĩ'á Ôvārĩ rĩ mvá 'ĩ."

* **27:51** 27.51 Jó mvá 'dĩ cê vồ ãmbă ãlô drī-'bá ạngĩ Yúdă yĩ kâ rĩ 'bá yī kâ drī rĭzó fĭlĭ 'á lă, nĩ'á Ôvārĩ ngălă rĩ ĩ'dĩ.

⁵⁵ Ōkó dūū gólīyī rī 'bá Yésū rī pālē rī 'bá yī, ânī 'bá īyī Yésū yī bē Gālīláyā lésī rī yī drī ádrézó jējē ró, rī'á īyī Yésū rī ndrēlé. ⁵⁶ Gólīyī lāfálé 'á rī, Māriyā Māgādálā, gō'dá Māriyā gólá â'dó 'bá Yākóbā yī Jósē bē ândrē ró rī, gō'dá kpá Zēbédáyō rī ōkó gólá â'dó 'bá Yākóbā yī Yōwánī bē rī ândrē lâ ró rī bē, gólīyī bē nīngá.

*Tā Yésū rī āvō 'bāzō rī
(Márākō 15.42-47; Lúkã 23.50-56; Yōwánī 19.38-42)*

⁵⁷⁻⁵⁸ Gō'dá cá bē lānjátúlí bē rī, āgō āzā ngá-tī āmbá 'bá ró gólá â'dó 'bá Ārāmátáyā lé 'bá ró rú bē Yōsépā rī drī ngāzō nīlí Pīlātō ngálā, nī'á Yésū rī āvō tā ījílí, yī trō ró bē nī'á 'bālā. Yōsépā rī 'dī, gólá rī'á tā árí 'bá Yésū ká ī'dī. Gō'dá Pīlātō drī tā 'bāzō Yésū rī āvō 'dī áyézó Yōsépā drī trólé. ⁵⁹ Nīngá sī, Yōsépā yī drī Yésū rī āvō 'dī átrözó édélé, gō'dá drīlīyī Yésū rī āvō gōzó ítá ó'dí ngbāngbá ró rī 'á.* ⁶⁰⁻⁶¹ Gō'dá drīlīyī Yésū rī āvō 'dī trözó, nī'á 'bālā 'bú Yōsépā drī édélé ó'dí ró ūgí ró íyī nyāányā drī rī 'á. Māriyā Māgādálā yī Māriyā āzā rī bē tībē rī 'bá ádrélé īyī Yésū rī ndrēlé fē lāḷi-lāḷi drī rī, gólīyī drī nīzó Yōsépā yī ājílí 'bú gólá 'ēzó Yésū rī āvō 'bālē 'á lâ rī drī 'álā. Gō'dá Yōsépā yī 'bā Yésū rī āvō bē rī, drīlīyī kúní úngú ángí lílízó, gō'dá drīlīyī ūgí 'dī tī lâ â'bāzō kpāákū ī'dī sī lâ. Gō'dá drīlīyī nīzó vólé nīngá sī. Gō'dá ōkó 'dī 'bá yī drī rīzó íyíkā ākpā ló'dé gārā drī 'á tólā, rī'á vō ndrēlé ló'dé drī 'álā.

Tā Pīlātō drī ājú 'bū 'bá yī 'bāzō rī'á Yésū rī ló'dé lómílí rī

⁶² Gō'dá drīzō āzā rī sī, 'dī rī'á kâyī ōjílā Yúdā yī ká drī rīzó rātāā 'elē 'á lâ rī ī'dī. Kâyī rī 'dī 'á rī, drī-'bá ángí Yúdā yī ká rī 'bá yī gō'dá Pārúsī yī bē drī ngāzō nīlí Pīlātō ngálā tā átálé Yésū rī āvō tāsī. ⁶³ Gólīyī kī, "Āmbá, ní ndrē drē, ōnjō 'bá 'dī átā tā trá kī nī rī, ōzō yī ōdrā trá rī, kâyī nā sī, yī â'dō līdrí'á ōdrā 'ásī. ⁶⁴ Tā 'dī tāsī rī, mā ânī nō tā ījílí ní tī, â'dō â'dó'á tándí ró, ōzō ní ō'bā ājú 'bū 'bá āzā 'bá yī ló'dé drī 'dī lómílí dódó cālē būūū kâyī nā sī rī, tálā lājó'bá gólākā 'dī 'bá yī ōzó ânī īyī kō gólá rī āvō ūgūlī gōzó tā átálé kī nī rī, gólá ōlīdrī trá ōdrā 'ásī. Ōnjō 'dī â'dō ōjílā ádó'á dūū lāvūlī gārā ōnjō Yésū drī ádolé sīsī rī drī sī." ⁶⁵ Gō'dá Pīlātō drī tā-drī lēzó drī-'bá Yúdā yī ká 'dī 'bá yī drī kī, "Tándí ró, nī trō ājú 'bū 'bá ámakā āzā 'bá yī 'bālē, ōndrē ró īyī ló'dé 'dī vō lâ bē dódó." ⁶⁶ Gō'dá drīlīyī nīzó ló'dé 'dī tī lâ bēlé í'dá sī, gō'dá drīlīyī ājú 'bū 'bá 'dī 'bá yī 'bāzō tólā lómígówá ró.

28

*Tā Yésū drī līdrízó ōdrā 'ásī rī
(Márākō 16.1-10; Lúkã 24.1-12; Yōwánī 20.1-10)*

¹ Gō'dá nīngá sī rī, kâyī Yúdā yī ká rātāā ká vósī rī, kâyī Gímā ká sī ākpākā'dā cīnó, Māriyā Māgādálā yī drī ngāzō nīlí Māriyā āzī lâ bē ló'dé drī 'álā. ² Gō'dá gólīyī cá bē tólā rī, mālāyíkā Ōvárí ká āzā drī ácázó úrú lésī. Nyīl ró, āgbīgbī ândrē drī ítözó ñnyákú drī íyálé rōō, tálā ácā-ácā mālāyíkā 'dī ká 'dī drī sī. Mālāyíkā 'dī ácā bē rī, drīlā kúní úngú 'bālē ūgí Yésū rī āvō 'bāzō 'á lâ rī tī 'dī lílízó vólé, drīlā gōzó rīlī gá kúní rī 'dī drī. ³ Gō'dá mālāyíkā 'dī ándrá-gá-sílí lâ rī'á lāgū-lāgū ró ōzō ngá í'í-í'í kátí, gō'dá ítá gólākā rī'á mveēmve ró kpírí-kpírí. ⁴ Ítí rī, ājú 'bū 'bá gólīyī 'bālē rī'á īyī Yésū rī ló'dé vó ndrēlé 'dī 'bá yī ndrē īyī mālāyíkā 'dī bē rī, ūrī drī

* **27:59** 27.59 Nīkōdīmā pá Yōsépā nī Yésū rī āvō 'bā'bā ló'dé 'á rī sī. Nī â'dō úsú'á lâ Yōwánī 19.39-40 'á.

gāzō gólīyī rú rōō. Gólīyī rú'ba drí rīzō lēlé ũrī drí sī, gō'dá drílīyī ló'dézō ndrī vūdrī rú i'wā ākó ōzō āvō kátí.

⁵ Gō'dá mālāyikā 'dī drí ngāzō tā átálé ōkó 'dī 'bá yī drí kī, “Nī 'è ũrī kō! Má nī trá, nī rī Yēsū gólá ípálé fē lāḷi-lāḷi drī rī lōndālé. ⁶ Gólá yū nōngá. Gólá lídrī trá, ōzō gólá drí tā lá átárē trá ānī drí rī kátí. Nī ānī vō gólá rī āvō lālāzō 'á lá rī ndrēlé. ⁷ Nī nī 'wāā, nī'á tā lá átálé lājó'ba gólākā rī 'bá yī drí kī, gólá lídrī trá ōdrā 'ásī. Gólá â'dô lāvū'á sīsī ānī āndrá nīlī Gālīlāyā 'álá. Nī â'dô nī'á gólá rī ndrēlé tólá. 'Dī tā má drí átílí ānī drí nī'á átálé rī i'dī.”

⁸ Ítí rī, ōkó 'dī 'bá yī drē zāā ũrī ró, gō'dá gólīyī drí kpá â'dózó āyīkō āmbá bē tā tādí átílí gólīyī drí 'dī tāsī. Gō'dá drílīyī nīzō 'wāā'wā tā mālāyikā 'dī drí átílí gólīyī tī 'dī átálé lājó'ba Yēsū ká rī 'bá yī drí. ⁹ Gólīyī ōtírī 'bāā nī'á rī, nyī ró, Yēsū rī gógó nyānyā lá drí ānīzō rú ūsúlí gólīyī bē lātī 'á. Yēsū drí nī-bē-yā 'ézó drílīyī. Gō'dá drílīyī rāzō nī'á rú útúlí Yēsū drī, gō'dá drílīyī Yēsū rī pá āmvózó gólá rī ñjžó. ¹⁰ Gō'dá Yēsū drí tā átázó drílīyī kī, “Nī 'è ũrī kō! Nī nī tā átálé amā rú-lē-āzī yī drí, gólīyī ōnī Gālīlāyā 'álá. Gólīyī â'dô amā ndrē'á tólá.”

Tā ājú 'bū 'bá yī drí tā gólīyī rú 'è 'bá Yēsū rī ló'dé drī 'álá rī 'bá yī tā lá ngīzō drī-'bá Yúdā yī ká rī 'bá yī drí rī

¹¹ Nīngá sī rī, ōkó 'dī 'bá yī drí ngāzō lāvūlī ācī iyīkā 'á, nī'á lājó'ba Yēsū ká rī 'bá yī ngálá. Gō'dá drē ākpākā'dā gólīyī drí cā ākó rī, ājú 'bū 'bá ũrūkā 'bá yī gólīyī rī 'bá Yēsū rī ló'dé drī lōmílí rī 'bá yī drí ngāzō nīlī iyī Yērōsālémā 'álá, nī'á tā gólīyī rú 'è 'bá 'dī 'bá yī tā lá átálé drī-'bá āngí Yúdā yī ká rī 'bá yī drí. ¹² Drī-'bá āngí Yúdā yī ká 'dī 'bá yī ārī iyī tā ājú 'bū 'bá 'dī 'bá yī drí átálé 'dī bē rī, drílīyī ngāzō rú è'bélé vō ālō 'á ōjílā sīsī-lésī rī 'bá yī bē tā i'bīlī tā gólīyī rú 'è 'bá 'dī 'bá yī tāsī. Gō'dá drílīyī ājú 'bū 'bá 'dī 'bá yī līfī lá yī gīzō ādī āmbá sī, tálā gólīyī āādō ró ōnjō bē tā 'dī 'bá yī tāsī. ¹³ Gō'dá drī-'bá āngí Yúdā yī ká 'dī 'bá yī drí tā átázó ājú 'bū 'bá 'dī 'bá yī drí kī, “Ōzō iījī ānī trá rī, nī átā tā kī nī rī, 'Mā ōtírī 'bāā â'dú kō'á ngācī bē rī, lājó'ba Yēsū ká rī 'bá yī drí ānīzō gólá rī āvō ūgūlī ūgī 'ásī.’ ¹⁴ Gō'dá ōzō úlí 'dī ō'dē trá kúmú Pīlātō bīlī rī, mā â'dô ādré'á ānī bē. Mā â'dô tā átá'á gólá drí kī nī rī, úlí ānī drí átálé 'dī rī'á tā pātī 'i. Ítí rī, gólá ícá kō lānō fēlé ānī drí.”

¹⁵ Nīngá sī, ājú 'bū 'bá 'dī 'bá yī drí tā-drī lēzō. Drílīyī ādī fēlé iyī drí 'dī trōzō nīzō tā gólá átálé gólīyī drí kī'á nī rī, lājó'ba Yēsū ká ūgūlī iyī Yēsū rī āvō nī 'dī tā lá átálé ōjílā drí. Gō'dá tā 'dī drí lā'búzō ōjílā Yúdā yī ká rī 'bá yī lāfálé sī, ācálé būúū āndrō nō. Ítí rī, ōjílā Yúdā yī ká lēé iyī tā kō kī'á nī rī, Yēsū ōlīdrī trá ōdrā 'ásī rī.

Tā Yēsū drí drī-ācē fēzō lājó'ba iyīkā rī 'bá yī drí rī

(Márākō 16.14-18; Lúkā 24.36-49; Yōwánī 20.19-23; Tā 'Ē'ē 1.6-8)

¹⁶ Gō'dá nīngá sī, lājó'ba Yēsū ká mūdri-drī-lā-ngā-ālō 'dī 'bá yī ārī iyī tā Yēsū drí átílí ōkó 'dī 'bá yī tī ānī'á átálá iyī drí 'dī bē rī, drílīyī ngāzō nīlī Gālīlāyā 'álá úní gólá Yēsū drí tā lá átálé kī'á nī rī, gólīyī ā'dô nī'á iyī ūsúlí drī lá 'álá rī drī 'álá. ¹⁷ Gólīyī cā bē tólá rī, drílīyī Yēsū rī ūsúzó, gō'dá drílīyī gólá rī ñjžó. Gō'dá kpálé gólīyī ndrēlé bē Yēsū rī, tā ārī 'bá ũrūkā 'bá yī, tā ḷsū gólīyikā drē zāā rī'á rī rī tā lēlé kī, 'dī ā'dô pātī Yēsū i'dī. ¹⁸ Gō'dá Yēsū drí rú êsézó ānyī lājó'ba iyīkā 'dī 'bá yī lāgátī, gō'dá drílā ngāzō tā átálé drílīyī kī, “Ōvārī fē drī-ācē ngá gólīyī ndrī 'būū 'álá rī 'bá yī ká gō'dá ngá gólīyī ndrī āngó nō 'á rī 'bá yī bē rī ká trá má drīgá. ¹⁹ Tā

'dī tāsī rī, nī ngā lẹ'búlí vō 'ásī ndrī tā âti-âti tândí ámakâ nõ pélé òjílā òrī ndrī ãngó 'ásī rī kâ drí, gólīyī ã'dô ró bê tā ârí 'bá ámakâ ró. Gõ'dá gólīyī tā lē 'bá trá rī, nī íbábátízã gólīyī Átá rī rú sī, Mvá rī rú sī, gõ'dá kpá Líndrí Tândí rī rú sī. ²⁰ Gõ'dá nī ímbâ gólīyī kpá tā ndrī má drí â'dalé ãní drí rī 'bá yī 'èlé. Má â'dô rī'á ãní bê kâyî vósí cé, cãlé bũúũ kâyî ădũkũ ãngó nõ kâ rī tú." Í'dí 'dī.

Tā âti-âti tândí Yésũ rî tāsĩ Márākō drí îgĩlí rî Márākō

Tā 'ē'á zĩlá nĩlí sísí rî

Búkũ nô, Yōwánĩ Márākō gólá â'dó 'bá bê âcĩ tō āzĩ Póolō yí kâ ró Bārānābā yí bê rî, îgĩ nĩ. Gólá kpá Pétērō rî lāmũ-āzĩyā 'í. Nĩ zĩ tā Márākō nõ tāsĩ búkũ Tā 'Ē'ē kâ 'á, kápĩtā lâ yí 12-15. Márākō kĩ nĩ rî, nõô â'dô rĩ'á tã âti-âti tândí Yésũ Ôvârí rî mvá ró rî tāsĩ rî ĩ'dĩ.

Márākō lē â'dalá kĩ, Yésũ rĩ'á mbârākā bê ngá āmbá nõ 'bá yí drĩĩ sĩ ndrĩ. Ĩ'dĩ gólá drí 'bázó í'dígówá tã lârákô Yésũ drí 'èlé rî 'bá yí kâ bê dũũ. 'Dĩ rî tã lâ āâ'dá ró bê kĩ, Yésũ mbârākā bê ôjĩlā ngá lâzé bê rî ñngázó ngá lâzé 'ásĩ, gō'dá kpá líndrĩ ònjí 'bálé tã íyíkā árĩlí, gō'dá kãgũmãã 'bálé ñmvũ ândrē bê tã íyíkā árĩlí gō'dá ngá nyānyā fèlé ôjĩlā gólĩyĩ lófó ró rî yí drí, gō'dá kpá ôjĩlā gólĩyĩ ôdrã 'bá trá rî yí lídrĩlí âgólé lédrē-lédrē ró. Gō'dá gólá kpá mbârākā bê tã ònjí ôjĩlā kâ âyézó. Gólá â'dá mbârākā íyíkā kpá trá lídrĩ-lídrĩ íyíkā ôdrã 'ásĩ rî sĩ.

Tã gólá Yōwánĩ bābātízĩ 'ē 'bá ró rî drí ânĩzó lãtĩ êdéle âcā-âcā 'díyĩ pã 'bá āmákā kâ rî tāsĩ rî

(Mātáyō 3.1-12; Lúkã 3.1-18; Yōwánĩ 1.19-28)

¹ Tã âti-âti tândí Yésũ Krístō gólá Ôvârí rî mvá rî tāsĩ rî rĩ'á nõtĩ. ² Tã Yésũ kâ ítō rû trá ôzō tã ãngũ 'bá ĩsáyā drí îgĩlí trá ãkũ ró nã sĩ rî kãtĩ, Ôvârí âtã íyĩ mvá drí kĩ nĩ rî, "Nĩ ndrē drē, má â'dô lãjó'bá ámákā jō'á ãtĩ 'álâ, ã'dô ró lãtĩ êdéle ní drí ânĩzó.

Mālákĩ 3.1

³ Lãjó'bá rî gógó 'dĩ â'dô rĩ'á òmã 'á. Gólá â'dô tã íyá'á ùrũ âkĩ'á nĩ rî, 'Ānĩ ôjĩlā, kúmũ āmákā ãâ'dô bí 'ē'á âcálé.

Ītĩ rî, nĩ êdé lãtĩ ānĩkã njãã gólá drí.

Nĩ êdé lãtĩ rî 'dĩ dódó mbĩmbĩ ró, ã'dô ró bê gólá drí âcĩ tōzó drĩ lâ 'ásĩ.' "

Īsáyā 40.3

⁴ Lãjó'bá gólá Ôvârí drí tã lâ pèlé 'dĩ Yōwánĩ ĩ'dĩ. Gólá rî òmã 'á, gō'dá drĩlã rĩzó ôjĩlã âzĩlĩ ânĩlí, yí dã ró lūmvũ gólĩyĩ drĩĩ bābātízĩ ró.* Gólá âtã úlĩ gólĩyĩ drí kĩ nĩ rî, "Nĩ ãjã drĩ tã ònjí 'ásĩ Ôvârí rî rólé. Ôzō nĩ ò'ê tã 'dĩ ĩ'dĩ rî, Ôvârí â'dô ânĩ âyé'á tã ònjí ānĩkã 'ásĩ. Gō'dá nĩ ânĩ má dã ró lūmvũ ânĩ drĩĩ bābātízĩ ró."

⁵ Nĩngá sĩ, ôjĩlã dũũ drí ngázó nĩlí Yōwánĩ ngálã òmã 'álâ. Ôjĩlã rî 'dĩ 'bá yí ùrũkã lâ ânĩ íyĩ Yērōsālémã lésĩ, gō'dá āzã 'bá yí ânĩ íyĩ vō āzã 'bá yí lésĩ Yūdáyã 'á. Nĩngá sĩ, drĩlĩyĩ úlĩ Yōwánĩ drí pèlé 'dĩ ârízó íyĩ. Vólé drĩ lâ 'ásĩ rî, drĩlĩyĩ ngázó tã ònjí íyíkã lófólé. Gō'dá nĩngá sĩ, Yōwánĩ drí ngázó lūmvũ dālé gólĩyĩ drĩĩ ñmvũ áyágá zĩlí Jōrōdénĩ rî 'á bābātízĩ ró.

⁶ Yōwánĩ rî 'dĩ, éêdé ítã gólãkã trá gãmèlê 'bí 'ásĩ. Gásĩ gólãkã íyĩ ípítĩkũ 'á rî íyíkã ínĩríkó 'ásĩ, gō'dá ngá nyānyā gólãkã rî íyíkã òmbĩ ĩ'dĩ gbō ápé ôgó kâ bê. ⁷ Yōwánĩ íyã tã âti-âti tândí 'dĩ kĩ, "Ôjĩlã āzã âbí ânĩ'á má vó, āmbã gólãkã gãrã ámákã rî drĩĩ sĩ. Āmbã ámákã ícã kô. Má ícã kô ãndĩlĩ

* 1:4 1.4 Lūmvũ dādã drĩ 'á 'Dĩ rĩ'á tã â'dã-â'dã ró, 'díyĩ jĩjĩ tã ònjí 'ásĩ rî kã ĩ'dĩ.

ká'bókā gólākā āngílí. ⁸ Mā rī gógó Yōwánī nō 'è bābātízī ōjílā drí cé lūmvú sī. Gō'dá gólā rī gógó â'dô bābātízī 'è'á ōjílā drí Líndrí Tāndí Ôvârí kâ rī sī.”

*Tā Ôvârí drí Yésū rī édézó njāâ lôsī gólākā tāsī rī
(Mātáyō 3.13-4.11; Lúkã 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó Nāzārētā gólā 'bādrī zīlī Gālīláyā rī 'á rī lésī nīlí Yōwánī ngálā. Nīngá sī, Yōwánī drí ngāzó gólā rī íbábátízālé áyágá zīlī Jōrōdēnī rī 'á. ¹⁰ Gō'dá nīngá sī, Yésū ōtírī rīlī áfōlé līmuvú 'dī 'ásī rī, gólā drí 'būū ndrēzó rū nīrī 'á, gō'dá Líndrí Tāndí Ôvârí kâ drí â'dézó drī lâ ōzō ātú'bú kâtí. ¹¹ Gō'dá úlī drí â'úzó 'būū lésī Yésū drí kī nī rī, “Nī nō ámā mvá ífífí má drí lôvó lâ 'bālē kōrō rī 'dī. Ánī tā sū trá má rú rōô.”

¹² Tā 'dī volé drī lâ 'ásī, Líndrí Tāndí Ôvârí kâ 'dī drí Yésū rī jōzó volé ōmā 'álā. ¹³ Tólā ōmā 'álā, Yésū 'è kâyī rī'á nyâ'dī-rī kōrōnyā ōnjí ōmā kâ lāfálé. 'Dīlī Sātánā íyíkā rī'á gólā rī ūjū'á kpī. Gō'dá mālāyíkā Ôvârí kâ rī 'bá yí bē, rī'á íyī Yésū rī gógó lôkí'á.

*Tā Yésū drí lājó'ba íyíkā sīsī rī 'bá yí āzízó rī
(Mātáyō 4.12-22; Lúkã 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Yōwánī gólā bābātízī 'è 'bá rī ōmbéré gānīmā 'á rī volé drī lâ 'ásī rī, Yésū drí ngāzó gólē Gālīláyā 'álā. Tólā gólā lāmú vō 'ásī nīlí nī'á tā âtí-âtí Ôvârí kâ pē bē. ¹⁵ Gólā kī nī rī, “Ôvârí nī lātī trá ānī drí rīzó kūmū íyíkā zēlé ōjílā íyíkā ró. Â'dô bē trá ítí rī, nī ājā drī tā ōnjí ānīkā 'ásī, nī gō ró tā lēlē ānīkā 'bālē tā âtí-âtí tāndí Ôvârí kâ 'dī 'á.”

¹⁶ Kâyī ālō sī, Yésū ōtírī rīlī nīlí līmuvú āndrē Gālīláyā kâ rī tī sī rī, drílā nīzó 'bī 'bē 'bá āzā 'bá yí ūsúlī rī, Sīmónā Pētērō gō'dá ādrúpī lâ Āndīrīyā bē. Gólīyī rī'á ímbā íyíkā 'bī kâ vū'á līmuvú 'á. Sīmónā yī Āndīrīyā bē rī'á íyī kpārātī 'bī 'bē 'bá 'í. ¹⁷ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó tā âtálé gólīyī drí kī nī rī, “Nī ānī 'dēlé má vósī, tálā má 'bā ró ānī bē ōjílā ásé 'bá ró má drí, gólīyī â'dô ró ōjílā ámákā ró, ōzō ānī drí â'dórē 'bī ásé 'bá ró sīsī rī kâtí.” ¹⁸ Gō'dá nīngá sī, drílīyī ngāzó 'wāā ímbā íyíkā áyéle 'dézó Yésū vósī lājó'ba gólākā ró. ¹⁹ Gō'dá drílīyī ngāzó nīlí ātī 'álā fīnyáwá. Nīngá sī, Yésū drí Zēbēdayō yī ūsúzó mvá lâ yí bē rī, rú lâ yí Yākóbā yī Yōwánī bē. 'Dīlī gólīyī rī'á kōlóngbō 'á ímbā íyíkā līfī lâ édé'á. ²⁰ Gō'dá nīngá sī, Yésū ndrē gólīyī bē rī, drílā ngāzó 'wāā Yākóbā yī āzílī Yōwánī bē â'dólé lājó'ba íyíkā ró. Nīngá sī, drílīyī ngāzó átá lâ yí áyéle kōlóngbō 'á 'dézó Yésū vósī lājó'ba gólākā ró.

*Tā ōjílā líndrí ōnjí bē rī tāsī
(Lúkã 4.31-37)*

²¹ 'Dīlī vósī, Yésū yī drí ngāzó nīlí lājó'ba íyíkā bē jāribā zīlī Kāpērānómā rī 'álā. Kâyī rātāā kâ sī rī, Yésū yī drí ngāzó filí íyī jó tā Ôvârí kâ ārī kâ 'á. Tólā Yésū drí ngāzó rī'á tā Ôvârí kâ ímbálé ōjílā drí. ²² Gō'dá nīngá sī rī, ōjílā 'dī 'bá yí tī lâ yí drí â'dízó tā Yésū drí rī'á ímbálā 'dī drí sī. Tā ímbā Yésū kâ rī â'dó ōzō līfī ímbā 'bá āzā 'bá yí gólīyī rī 'bá rīlī lā'bī Ôvârí kâ â'dalé rī āzā 'bá yí kâtí kō ālōwálā, tálā Yésū rī gógó nyāányā lâ ímbā tā íyíkā cú drī-ācē kúmú kâ rī sī.

²³ Yésū ōtírī rīlī drē tā ímbálé rī, āgō āzā bē rī'á líndrí ōnjí ābābā Sātánā kâ rī kâ bē, ōmbē gólā trá vūdrī. Gō'dá ātrū kū'dū ró, āgō rī 'dī drí ngāzó rī'á ōtrélé lājī zīzī bē úlī líndrí ōnjí yí 'á 'dī 'bá yí kâ sī kī nī rī, ²⁴ “Má nī nī

trá dódó, Yésū ōjílā Nāzāretā ká ró. Ní ōjílā nd̄ind̄i 'i p̄t̄ī Ōvārī ká rī 'd̄i. Ní lē ā'dō 'élé má rú yā? Ní ānī nō mā líndrī ōnjí ró āgō nō 'á nō fūl̄i yā?"

²⁵ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí tā átázó líndrī ōnjí āb̄āb̄ā ká 'd̄i drí 'álé ādrā sī, "Ní rī t̄it̄i, ní āfō volé āgō nō 'ásī." ²⁶ Gō'dá nīngá sī, líndrī ōnjí āb̄āb̄ā ká rī 'bá āgō 'd̄i 'á 'd̄i drí r̄izó āgō rī 'd̄i iyálé k̄ik̄i mb̄ārākā sī, drílā āgō 'd̄i 'bāzō ōtrélé ngb̄álá-ngb̄álá, gō'dá drílā ngāzō drí ĩnjílí volé āgō rī 'd̄i rú sī.

²⁷ Gō'dá nīngá sī, ōjílā t̄i drí ā'd̄izó ndrī tā 'd̄i drí sī. Nīngá sī, dríl̄iyī ngāzō rī'á tā ĩjílí iyī vō 'ásī k̄i n̄i rī, "Ngá nōt̄i nō ā'dō 'i? Gólā rī tā átálé dr̄i-ācē Ōvārī ká rī sī, t̄ālā líndrī ōnjí 'd̄i āārī ró kpá tā gólā drí rī'á rālā rī 'bá yī bē." ²⁸ Nīngá sī, ōjílā 'd̄i 'bá yī drí ngāzō n̄ilí 'bā 'álā tā Yésū drí líndrī ōnjí 'd̄i dr̄ozó 'd̄i átálé ōjílā āzā 'bá yī drí. Ít̄i, tā 'd̄i 'bā Yésū rī rú ā'dólé l̄ik̄ū-l̄ik̄ū ró 'b̄adr̄i Gāl̄iláyā ká rī 'ásī d̄ir̄i k̄əngb̄ū.

*Tā Yésū drí ngá lāzé 'bá ĩngázó Kāp̄ērānómā 'álā rī
(Mātáyō 8.14-17; Lúkã 4.38-41)*

²⁹ 'D̄i vósī, Yésū yī drí ngāzō n̄ilí volé jó tā Ōvārī ká ārī ká rī 'ásī. Gól̄iyī Sīmónā, Ānd̄iriyā, Yākóbā, gō'dá Yōwānī yī bē. Gól̄iyī n̄i kōrō mb̄i Sīmónā Pétērō yī drí 'bā 'álā ādr̄up̄i lā Ānd̄iriyā bē. ³⁰ Tólā Sīmónā rī ādrā rī'á āyī'á vūdr̄i gb̄ārākā dr̄i jó 'á. Rú'bā lā āmē trá t̄ilí-t̄ilí. Nīngá sī, 'wāā ngá lāzé gólākā 'd̄i ódr̄i tā lā p̄zō Yésū drí. ³¹ Yésū drí ngāzō filí ōkó rī 'd̄i ngálā jó 'álā. Nīngá sī, Yésū drí dr̄i lā r̄uzó s̄elé, t̄ālā gólā ōngā ró bē ūrū. Kōrō 'wāā ōkó rī 'd̄i rú'bā lā āmē 'bá 'd̄i drí ā'd̄izó, gō'dá drílā ngāzō n̄ilí ngá nyānyā lā'd̄ilí gól̄iyī drí nyālé.

³² Ít̄u ōt̄ir̄i f̄i rī,* ōjílā drí ngāzō rī'á ngá lāzé 'bá gō'dá kpá gól̄iyī líndrī ōnjí Sātánā ká drí ōmbélé trá rī 'bá yī bē ātr̄olé ājílí Yésū ngálā. ³³ Gō'dá nīngá sī, ōjílā j̄ar̄ib̄ā 'd̄i 'ásī rī drí iyī ōmózó t̄il̄ilí ró jó t̄ilí jó Yésū drí r̄izó r̄ilí rī t̄i. ³⁴ Nīngá sī, Yésū drí ngāzō rī'á ōjílā d̄ū ngá lāzé t̄i lārākō nḡi nḡi bē rī 'bá yī p̄lé ngá lāzé iyikā 'ásī. Drílā kpá líndrī ōnjí 'd̄i 'bá yī lādr̄ozó volé ōjílā gól̄iyī ā'dó 'bá 'd̄i bē lā rī 'bá yī 'ásī. Gólā āyé líndrī ōnjí 'd̄i 'bá yī kō t̄i n̄j̄ilí lāndrā dr̄i sī, t̄ālā gól̄iyī n̄i trá k̄i, gólā ā'd̄i 'd̄i yā. Gō'dá ĩt̄i rī, Yésū lēē drē kō gól̄iyī drí iyī tā 'bālé l̄ā'búlí 'wāā ōjílā drí.

*Tā Yésū drí ngāzō l̄av̄ul̄i Kāp̄ērānómā 'ásī rī
(Lúkã 4.42-44)*

³⁵ C̄j̄inó rī 'd̄i sī, Yésū drí ngāzō jó 'd̄i 'ásī ākpā vō drē p̄ān̄i-p̄ān̄i n̄ilí vō ōjílā ākó rī 'á tólā n̄ilí t̄i ĩrātālé Ōvārī drí. ³⁶ Gō'dá Yésū bē trá yū'dāwá rī, Sīmónā yī iyī āzī-āzī yī bē drí ngāzō n̄ilí Yésū rī lōndālé. ³⁷ Gō'dá gól̄iyī ūsū Yésū bē rī, dríl̄iyī ngāzō tā átálé drílā k̄i n̄i rī, "Ōjílā ndrī 'dó rī'á ānī lōndā'á, ní āāgō ró iyī p̄alé!" ³⁸ Nīngá sī, Yésū drí tā-dr̄i lōgōzō gól̄iyī drí k̄i n̄i rī, "Nī 'dē, mā n̄i ró vō āzā 'bá yī ā'dó 'bá ānyī rī 'bá yī 'álā, t̄ālā má lē kpá úlí Ōvārī ká p̄elé ōjílā gól̄iyī vō 'd̄i 'bá yī 'á 'd̄i yī drí, t̄ālā 'd̄i ngá 'ē'ē má drí ānī'á 'ēlā nōngá rī 'd̄i." ³⁹ Ít̄i ró rī, gól̄iyī drí l̄amúzó d̄ir̄i vō Gāl̄iláyā ká rī 'ásī ndrī. Vō rī 'd̄i 'bá yī 'á rī, Yésū drí n̄izó úlí Ōvārī ká pē bē ōjílā drí jó tā Ōvārī ká ārī ká rī 'bá yī 'ásī. Gō'dá gólā lādrō líndrī ōnjí kpá ōjílā líndrī 'd̄i 'bá yī drí r̄izó 'á lā yī rī 'ásī.

*Tā Yésū drí ārī 'bá ēd̄ézó rī
(Mātáyō 8.1-4; Lúkã 5.12-16)*

* 1:32 1.32 Ōjílā ānī trá ĩt̄u drí f̄ir̄i 'á, t̄ālā k̄aȳi rātāā ká gólā ōjílā drí lōvózó 'á lā 'd̄i ndē rú trá.

⁴⁰ Ɔtú āzā sī, āgō āzā ārí 'bá ró drí ânīzō 'ā'ī t̄l̄l̄ Ɔnyákú dr̄ŋ̄ Yésū āndrá. Drílā ngāzō rú'bá lô'bálé Yésū drí kī nī rī, “Ōzō Ɔncā trá ní Ɔf̄f̄ ā'dô ró bê áamá êdézō rī, 'dōvó ní êdé mâ ngbángbá ngá lâzé ámakā nō 'ásī.” ⁴¹ Nīngá sī, āgō rī 'dī Ɔzā lâ drí gāzō Yésū drí. Gō'dá Yésū drí ngāzō drí 'bálé gólá dr̄ŋ̄, gōzō tā átálé kī nī rī, “Áwô, má lē tā trá ánī pāzō â'dólé rú'bá bê ngbángbá.” ⁴² Nīngá sī, kôrô ārí 'dī drí rú ndēzō volé āgō 'dī rú'bá lâ 'ásī. Gō'dá āgō rī 'dī rú'bá lâ drí â'dózō lúwá-lúwá. ⁴³⁻⁴⁴ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí ngāzō āgō rī 'dī átílí ngbílí-ngbílí kī nī rī, “Ní ârí dódó, ní âtā tā kô tā rī nō tāsī ōjílā āzākā drí. Ní 'dā lā'bí rú'bá drí rú êdézō ārí 'ásī rī Ɔ'dī. Ní nī cú nī, ánī nyāányā â'dalé dr̄ŋ̄-'bá lā'bí 'ē kâ rī drí, ní gō ró kōrōnyā Ɔl̄l̄ ngá fēfē ró Ôvârí drí, ōzō tā âtā Músā kâ 'bálé ārí 'bá ā'dô ró ngbángbá rī kâtí, tálā ní 'ē ró āwô-Ɔtí āmbá Ôvârí drí. Ōzō ní ō'ē tā rī 'dī trá Ɔtí rī, ōjílā ndrī â'dô nī'á lâ Ɔyī kī nī rī, ngá lâzé áníkā ārí ró 'dī ōndē rú trá ní rú sī.” ⁴⁵ Yésū âtā bê tā 'dī kpálé Ɔtí āgō rī 'dī drí rī, āgō rī 'dī cí t̄ t̄ Yésū drí pēlé yí drí 'dī dr̄ŋ̄ kô. Gólá ngá íyīngá nī'á tā rī 'dī âtā bê ōjílā drí árílí ndrī, gō'dá tā rī 'dī drí l̄'búzō fāā vō 'ásī cé t̄t̄. Ɔtí lâ 'dī drí rī, Yésū ícá gō'dá kô nī'á f̄l̄l̄ j̄r̄bā āzā 'bá yī 'ásī, ōjílā t̄l̄l̄l̄ ōzō Ɔyī gólá rī ōmó kô rōô. Ɔ'dī Ɔtí, Yésū lājō'bá íyíkā rī 'bá yī bê drí gōzō r̄l̄l̄ Ɔyī ōmā 'á. Kpálé Yésū yī r̄r̄l̄ ōmā 'á 'dī sī rī, ōjílā dūū Ɔyíkā zāā ânī'á Ɔyī gólá ngálā vō dr̄ŋ̄ 'ásī cé t̄t̄.

2

Tā Yésū drí mbârākā íyíkā â'dázō tā ōnjí āgō pá lâ drí ôdrālé trá kp̄r̄t̄í rī kâ rī áyézo rī sī

(Mātáyō 9.1-8; Lúkã 5.17-26)

¹ K̄ȳ Ɔf̄nyáwá volé dr̄ŋ̄ 'ásī, Yésū drí ngāzō gólé volé Kāpērānómā 'álá. Áatā ōkī nī rī, Yésū bê 'bā gólá drí rīzō rī 'álá. ² Gō'dá ōjílā ârí Ɔyī bê úl̄ rī 'dī rī, ōjílā Ɔt̄l̄l̄l̄ drí ngāzō rú 'ē'bélé dūū jó 'á Yésū ngálā búūū ă'dī-dr̄ŋ̄ 'ásī ndrī. Gō'dá Yésū drí ngāzō rī'á tā Ôvârí kâ átálé gól̄yī drí. ³ Nīngá sī, Yésū ōt̄r̄l̄ r̄l̄ úl̄ átálé rī, ōjílā sū drí āgō āzā pá lâ drí ôdrālé trá kp̄r̄t̄í rī ănj̄zō ânīzō Ɔ'dī bê lâ gbārākā sī Yésū ngálā, tálā Yésū ōpā ró gólá bê â'dólé nd̄nd̄ ró. ⁴ Nīngá sī, gól̄yī âcā bê 'bā rī 'dī 'á rī, gól̄yī ícá gō'dá kô āgō pá lâ drí ôdrālé trá kp̄r̄t̄í 'dī lôf̄l̄l̄ Yésū ngálā jó 'álá, tálā ōjílā trá r̄l̄'á Ɔyī ngb̄'ū rōô. Gō'dá nīngá sī, ōjílā gól̄yī āgō pá lâ drí ôdrālé trá 'dī ănj̄ 'bá 'dī 'bá yī drí ngāzō mbālé ūp̄l̄ lōlé jó-dr̄ŋ̄ lésī* gōzō gbārākā āgō pá lâ drí ôdrālé 'dī bê 'dī â'izō bāgō sī Ɔr̄l̄l̄ kōrô ūp̄l̄ rī 'dī 'ásī jó 'álá. ⁵ Gō'dá Yésū ndrē tā rī 'dī Ɔtí bê rī, drílā n̄zō lâ kī nī rī, āgō 'dī 'bá yī r̄l̄'á Ɔyī tā lēlē ăngí bê mbârākā íyíkā ōjílā pā kâ rī 'á. Ɔtí ró rī, Yésū drí ngāzō tā átálé āgō pá lâ drí ôdrālé trá 'dī drí kī nī rī, “Ámā rú-lē-ăz̄yā, áâyē nī trá tā ōnjí áníkā 'ásī.”

⁶ Nīngá sī rī, gól̄yī lā'bí Ɔmbá 'bá rī 'bá yī kpá r̄l̄'á Ɔyī tólā Yésū bê. Gō'dá gól̄yī ârí úl̄ Yésū kâ 'dī bê rī, dr̄l̄yī ngāzō tā Ɔs̄l̄l̄ Ɔyī 'á kī nī rī, ⁷ íyíkā kô ángō tí ró āgō nō drí rīzō úl̄ átálé nōtí nō yā? Gólá trá 'ē'á Ôvârí rī mbârākā âmálé yí drí. Cé Ôvârí Ɔ'dī ícá 'bá ró tā ōnjí ōjílā kâ áyéle.

⁸ Nīngá sī, Yésū drí 'wāā tā Ɔs̄l̄l̄-Ɔs̄l̄l̄ gól̄yíkā 'dī n̄zō, gō'dá drílā gól̄yī Ɔj̄zō kī nī rī, “Ní rī tā Ɔs̄l̄l̄ Ɔtí lâ 'dī ró má rú ā'dô tāsī? ⁹ Mā 'd̄yī pā 'bá Ôvârí ngá lésī rī Ɔ'dī cú mbârākā bê ōjílā áyézo tā ōnjí gól̄yíkā 'ásī. Gō'dá má ícā trá tā 'dī átálé cú Ɔtí lāñō ăkó. Tā 'ē 'bá â'dalā kī'á nī rī, p̄t̄t̄ má â'dô â'dó'á mbârākā 'dī bê rī, r̄l̄'á nōtí, má â'dô āgō nō pá lâ yī 'bā'á â'dólé

* 2:4 2.4 Jó-dr̄ŋ̄ 'dī trá r̄l̄'á sālārā Ɔtí.

tāndí ró. ¹⁰ Ngbāāngbānō, má â'dô úlî âtá'á, tálâ mī nī ró bê kī'á nī rī, má gólâ Ôvârí drí âjólé trá úrú lésī rī rī'á cú mbârākā tā ōnjī âyé kâ bê āngó nō 'á nōngá." Nīngá sī, Yésū drí tā âtázó āgō pá lâ drí ôdrâlé trá kpārâtī rī drí kī nī rī, ¹¹ "Má 'bā tā ní drí kī nī rī, ní ngā úrú, ní trō gbārākā ánikā 'dī nīzō 'bā 'álâ." ¹² Nīngá sī, ōjílâ 'dī 'bá yī līfī drī lâ 'á ndrī āgō 'dī drí ngāzō 'wāâ kôrô âdrélé úrú, drílâ gbārākā íyíkâ 'dī trōzō gōzō ngālé fólé ī'dí bê lâ ívī 'álâ. Tā lârákō 'dī tāsī rī, ōjílâ 'dī 'bá yī tī lâ yī drí â'dízó. Gō'dá nīngá sī, drílīyī ngāzō Ôvârí rī lūyílī kī nī rī, "Ítú āmā tīzō rī sī rī, má ndrē drē tā 'dī rī kâtī rī drē kó kō. Mā nījī kō kī, Ôvârí āāfē mbârākā trá āmbá Yésū drí."

*Tā Yésū yī kâ bélé-bélé ū'dú 'bá yī bê
(Mātáyō 9.9-13; Lúkǎ 5.27-32)*

¹³ Tólâ sī, Yésū yī drí ngāzō gólé volé līmvú ândrē tī 'álâ tā árí 'bá íyíkâ rī 'bá yī bê. 'Dī ōjílâ ítūlīlī rōō bê rī'á ânī'á tā Yésū kâ árílī. Nīngá sī rī, Yésū drí ngāzō tā ímbálé gólīyī drí.

¹⁴ Gō'dá 'dī vósī rī, Yésū yī rī'á lâmú'á rī, drílīyī Mātáyō* Ālōpáyā rī mvá rī úsúzó rī'á vō íyíkâ bélé-bélé ū'dú kâ rī 'á. Nīngá sī rī, Yésū drí ngāzō tā âtálé gólâ drí kī nī rī, "Ní ngā 'délé má vósī â'dólé lâjō'bá ámakā ró." Nīngá sī, Mātáyō drí ngāzō 'wāâ 'délé gólâ vósī lâjō'bá ró.

¹⁵ 'Dī vósī, Mātáyō drí Yésū yī āzízó yī drí 'bā 'álâ. Yésū yī ōtírī rī ngā nyālé Mātáyō rī 'bā 'álâ rī, bélé-bélé ū'dú 'bá gō'dá gólīyī lâ'bí Yúdā yī kâ rī 'dā 'bá kō rī 'bá yī bê rī'á íyī dūū, tálâ ōjílâ ōzō gólīyī kâtī 'dī 'bá yī trá rī'á dūū 'dó Yésū rī vó lôbē 'bá ró. Yésū yī lâjō'bá íyíkâ rī 'bá yī bê rī íyī rī'á ngā nyā'á gólīyī bê tólâ.

¹⁶ Nīngá sī, lâ'bí ímbá 'bá â'dó 'bá íyī Pārúsī* ró rī 'bá yī drí ngāzō ânílī Yésū rī úsúlī lâjō'bá íyíkâ bê rī'á íyī ngā nyā'á bélé-bélé ū'dú 'bá 'dī 'bá yī bê gō'dá kpá gólīyī lâ'bí ízā 'bá rī 'bá yī bê. Nīngá sī, drílīyī ngāzō tā íjílī lâjō'bá Yésū kâ rī 'bá yī tī kī nī rī, "Yésū rī rī'á ngā nyālé tā ōnjī 'bá 'dī 'bá yī bê vō ālō 'á â'dô tāsī yā?"

¹⁷ Nīngá sī, Yésū árí bê tā íjī gólīyíkâ 'dī rī, drílâ ngāzō tā-drī lôgólé kī nī rī, "Ngá lâzé ákó lé 'bá lōndāá ójó kō, cé ngá lâzé 'bá lōndā ójó nī íyī pālé. Gō'dá má ânī kō tā mbī 'bá pālé, má ânī tā ōnjī 'bá āzílī, tálâ ópâ ró gólīyī bê tā ōnjī gólīyíkâ 'ásī."

*Tā tā ímbā ó'dí Yésū kâ rī tāsī
(Mātáyō 9.14-17; Lúkǎ 5.33-39)*

¹⁸ Nīngá sī, tā árí 'bá Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī kâ gō'dá kpá Pārúsī kâ bê rī íyī trá tī 'bílī rīzō 'álé 'ā'í ró rātāā 'élé Ôvârí drí lâ'bí Yúdā yī kâ vó ró. Nīngá sī, ōjílâ āzā 'bá yī drí ngāzō Yésū rī íjílī kī nī rī, "Tā árí 'bá Yōwánī bābātízī 'bá ró rī kâ kpārâtī tā árí 'bá Pārúsī kâ bê, rī íyī tī 'bílī rīzō 'álé 'ā'í ró rātāā 'élé Ôvârí drí. Gō'dá â'dô tāsī gólīyī tā árí 'bá ánī nyāányā kâ ró rī 'bá yī rī kō tī 'bílī rīzō 'álé 'ā'í ró ōzō gólīyī kâtī yā?"

¹⁹ Nīngá sī, Yésū drí tā-drī lôgōzō gólīyī drí úlī mānīgō sī kī nī rī, "Ôdrógō* bê rī'á nōngá ānī lâfálé 'á. Á'dô â'dó'á íyíkâ ángō tī ró ūmú gólákâ drí rīzō tī 'bílī, gō'dá ôdrógō drí â'dózó kpá bê lâfálé lâ yī 'á āyīkō ōnō-vō kâ 'élé gólīyī bê rī yā? Ícá kō â'dólé ítī lâ 'dī ró, tálâ ôdrógō bê

* **2:14** 2.14 Mātáyō rī rú āzā kpá Lāvī ī'dī. * **2:16** 2.16 Pārúsī 'Dī ōjílâ gólīyī lâ'bí íyíkâ âtī 'bá gá kpākā ālō tā 'bā'bā Ôvârí kâ bê rī ī'dī. 'Dī rī'á ōjílâ tā lâ'bí 'dā 'bá ī'dī. * **2:19** 2.19 Ôdrógō 'Dī Yésū ī'dī, gō'dá ūmú 'dī 'bá yī rī'á íyī lâjō'bá Yésū kâ rī 'bá yī ī'dī. Lā'bí Yúdā yī kâ vó ró rī, órí ngā nyālé ôdrógō bê 'dó vō ālō 'á.

gólīyī lāfálé. ²⁰ Gō'dá ìzátú rī, ìtú á'dô àwú'á trá òdrógô trözó volé gólīyī lāfálé sī. Gō'dá ìtú rī 'dī tú rī, gólīyī á'dô rī'á trá 'álé 'ā'í ró ìzā drī sī.

²¹ “Úlī mǎnīgō āzā bē rī tā ìmbā ó'dí ámakā rī tāsī, gólīyī rī'á nōtī. Ólōsé ítá ó'dí ró rī kō kpāákū ítá ākū ōsī 'bá trá rī rú, tǎlá ítá ó'dí 'dī ōzó ōró ànjólé volé ítá ākū 'dī ūpī lá àyéle hōwēē àvū-àvū ró lāvūlī gǎrǎ sīsī rī drī sī. ²² Gō'dá á'dó kō tǎndí ró ōjílā āzā drī ōdrá ó'dí lōrózó mōrá gólā ākū mbārākā ākó rī 'á. Gólā ō'è trá ìtī rī, gō'dá ōdrá ōtírī àngá rī, mōrá ākū 'dī á'dô pī'á, ōdrá 'dī drī lāsózó vūdrī rú ìzālé. Ìtī rī, órī ōdrá ó'dí lōrólā mōrá gólā tǎndí ró rī 'á. Tā 'dī tāsī rī, á'dô rī'á dódó cú ìtī rú ìzā ākó. Ìtī rī, ícá kō tā ìmbā ó'dí ámakā rī ōnjálé lā'bí ākū rī bē.”

*Tā Yésū drī íyī á'dázó kǎyī rātáā ká rī lǐpī lá ró rī
(Mātáyō 12.1-8; Lúkǎ 6.1-5)*

²³ Kǎyī rātáā ká* sī, Yésū yī lājó'bá íyíkā rī 'bá yī bē rī'á ìyī nī'á kōrō àmvú àdrúgú lǐnjī 'bá trá rī ká 'ásī. Àmvú rī 'dī 'á nǐngá rī, drīlīyī ngāzó rī'á àdrúgú vūlī rī'á nyālā lōfó drī sī.

²⁴ Nǐngá sī, ōjílā Pǎrúsī ká àrī ìyī tā 'dī bē rī, drīlīyī ngāzó Yésū rī ìjílī kī nī rī, “Lājó'bá ànikā rī ìyī cú ìtī lā'bí àmakā rī 'dā ākó á'dô tāsī yā? Drīlīyī rīzó rī'á lōsī 'élé kǎyī rātáā ká rī sī.”

²⁵⁻²⁶ Nǐngá sī, Yésū drī ngāzó tā 'dī drī lá lōgólé gólīyī drī kī nī rī, “Nī zī tā kúmú àngí Dǎwúđī rī tāsī búkū Ôvârí ká 'á rī kō yā? Ìtú Ābīyātārā drī á'dózó drē àmbá drī-'bá lā'bí 'ē 'bá rī 'bá yī ká ró, gō'dá Dǎwúđī yī drī á'dózó àjú 'bū 'bá íyíkā rī 'bá yī bē lōfó ró kōrō rī. Gō'dá drīlīyī ngāzó filí jó Ôvârí ká 'á àmbātā fēlé trá ngá fēfē ró Ôvârí drī rī nyālé rī. Nī nī trá tǎndí ró kī nī rī, cé drī-'bá lā'bí 'ē ká rī 'bá yī ááyé ì'dí ngá nyānyā rī 'dī nyālé. Á'dô kpálé ìtī rī, Dǎwúđī yī nyā ngá nyānyā rī 'dī àjú 'bū 'bá íyíkā 'dī 'bá yī bē. Gō'dá áátá kō kī nī rī, gólīyī lā'bí ìzā 'bá 'í tǎ gólīyī drī 'élé trá 'dī tāsī, tǎlá lōfó mbārākā lāvū kōrō tā lā'bí 'dā 'bá ká rī drī sī.”

²⁷ Nǐngá sī, Yésū àtā tā āzā kpá trá gólīyī drī kī nī rī, “Ôvârí 'bā ìtú rātáā ká 'dī á'dólé ōjílā drī lōvózó 'á lá. Gō'dá 'bāá ōjílā kō lā'bí kǎyī rātáā ká lǎnjī lá trölé. ²⁸ Mā gólā Ôvârí drī àjólé trá úrú lésī rī, ì'dí kǎyī rātáā ká drīlī.”

3

*Tā Yésū drī āgô drī ôgô-ôgô bē rī édézó ìtú rātáā ká sī rī
(Mātáyō 12.9-14; Lúkǎ 6.6-11)*

¹ Kǎyī rātáā ká āzā sī, Yésū yī drī ngāzó nīlī filí jó tā Ôvârí ká àrī ká rī 'álā. Jó rī 'dī 'á tólā rī, āgô āzā bē rī'á. Āgô rī 'dī drī lá rī'á ôgô-ôgô ró.

² Gō'dá Pǎrúsī yī lā'bí ìmbá 'bá āzā 'bá yī bē kpá bē rī'á ìyī tólā. Gólīyī lē Yésū rī àlī ànjólé tā ōnjī 'bá ró. Gólīyī rī'á Yésū rī mǎndīkā lō'bā'á ngátá Yésū rī á'dô āgô gólā drī lá drī ôgólé ôgô 'dī pā'á yā rī, á'dô kpálé kǎyī rātáā ká rī ì'dī rī. ³ Nǐngá sī, Yésū drī ngāzó āgô 'dī zīlī kī nī rī, “Ní ngá úrú, gō'dá ní ànī ró àdrélé ōjílā lāfálé 'á nōlé.” Ìtī rī, āgô rī 'dī drī tā 'dī 'ézó té ìtī.

⁴ Dīlī vósī rī, Yésū drī ngāzó tā pēlé ōjílā 'dī 'bá yī drī kī nī rī, “Kǎyī rātáā 'ézó rī sī rī, tā mbīmbī 'élé rī íyíkā kó á'dô 'í yā? Ìtī rī, tā 'bā'bā àmakā 'élé rī 'bā àmā ōjílā 'á àmúlī ngátá 'á àmúlī kō yā? Tā 'bā'bā rī gógó àlôlá

* 2:23 2.23 'Dīlī Sǎbī sī, á'dó kō Gímā sī. 2:25-26 2.25-26 1 Sāmōwélē 21.3-6.

āmákā 'dī 'bā āmā bê òjílā pālē ngātá òjílā áyéle drālē yā?" Nīngá sī rī, òjílā 'dī 'bá yī drī rīzō ìyī njūrū tā 'dī drī lâ lôgō ākó.

⁵ Gō'dá ìtí rī, Yésū drī vō ndrēzō gólīyī drī sī ìfī ìnjī-ìnjī òmbā ká rī sī. Gólā gō'dá kpá ìzā ró gólīyī tāsī, tálā gólīyī drī rī'á àmbā-àmbā ró ìzā ngá lâzé 'bá ká nīlī. Ì'dī ìtí, Yésū drī ngāzō tā pēlé āgō drī bê kōgō'dō 'dī drī kī nī rī, "Ní èjē ání drī 'dī, tálā èjē ró rú bê mbìmbì ró." Nīngá sī, āgō 'dī drī tā 'dī 'èzō té òzō átálé 'dī kátí, gō'dá kōrō drī lâ 'dī drī rú èjēzō ácalé mbìmbì dódó. ⁶ Tā rī 'dī volé drī lâ 'ásī, Pārúsī 'dī 'bá yī drī ngāzō nīlī òjílā gólīyī kúmú ángí zīlī Ēródē rī ká rī 'bá yī ngálā nīlī nī'á tā ì'bīlī, ā'dō ró bê Yésū rī fūzō volé.

Tā lârákō Yésū drī 'ēlé ìmvū àndrē tí 'álā rī

⁷⁻⁸ Tólā sī, Yésū yī drī ngāzō tā árí 'bá íyíkā rī 'bá yī bê nīlī òjílā ò'bí 'dī 'bá yī áyéle nīzō ìmvū àndrē zīlī Gālíláyā rī tí 'álā. Gō'dá òjílā dūū drī ànīzō 'bādrī Gālíláyā ká rī lésī 'dēlé gólīyī vósī. Òjílā dūū āzā 'bá yī fī kpá dró dūū 'dēlé gólīyī vó, tálā gólīyī árí tā ángí Yésū drī rī'á 'ēlá rī trá. Òjílā āzā 'bá yī àní ìyī íyíkā Yērōsálémā lésī, kpá vō āzā 'bá yī lésī Yūdáyā 'á. Ázā 'bá yī àní ìyī 'bādrī Ìdūmíyā ká rī lésī, ùrūkā 'bá yī gō'dá íyíkā kpá áyágá Jōrōdénī rī 'á'á lé drī lâ lésī, gō'dá gólīyī jārībā zīlī Tírā Sīdónā bê rī gārā drī lâ lésī. ⁹ Tálā òjílā ìtílílí 'dī 'bá yī tāsī rī, Yésū drī ngāzō tā átálé tā árí 'bá íyíkā rī 'bá yī drī kōlóngbō mvá áselé ànyī mbāzō 'á lâ, òzō ìyī ìyī lôzé kō. ¹⁰ Yésū 'é ìtí ró, tálā òjílā ngá lâzé 'bá ndrī 'dó rú fū'á ìyī ànīlī gólā rī dōlé, tálā yī pá ró ngá bê kpá ngá lâzé íyíkā rī 'bá yī 'ásī, tálā gólīyī nī trá kī, sísí Yésū pá òjílā ngá lâzé 'bá trá rōō. ¹¹ Òjílā líndrī ònjí drī òmbélé rī 'bá yī tāsī, òzō gólīyī òtírī Yésū rī ndrēē rī, kōrō líndrī ònjí gólīyíkā 'dī drī gólīyī lúvūzō ìnyákú drī òtrē-òtrē bê úrú kī nī rī, "Ní ì'dī Òvārī rī mvá 'ì." ¹² Yésū drī tā 'bāzō líndrī ònjí 'dī 'bá yī drī, tálā gólīyī òzō ìyī tā lôfōō.

*Tā Yésū drī òjílā mùdrī-drī-lâ-ngâ-rī njīzō lājó'bá íyíkā ró rī
(Mátáyō 10.1-4; Lúkã 6.12-16)*

¹³⁻¹⁴ Nīngá sī, Yésū yī drī ngāzō tā árí 'bá íyíkā yī bê nīlī úní 'álā. 'Dī vósī rī, drílā ngāzō āgō mùdrī-drī-lâ-ngâ-rī yī drī lēlé rī 'bá yī àzīlī à'dóle lājó'bá íyíkā ró. Gō'dá nīngá sī, drīlīyī ngāzō ànīlī gólā ngálā. Gólā nī gólīyī 'dī, tálā gólīyī òrī ró bê yī bê, gō'dá kpá tálā yī lājō ró gólīyī bê nīlī úlí íyíkā pē bê, ¹⁵ gō'dá gólīyī ā'dō ró bê cú mbārākā drī-ácē ká bê líndrī ònjí lâdrózō òjílā gólīyī líndrī ònjí drī òmbélé rī 'bá yī 'ásī, tálā líndrī ònjí àáfō ró volé gólīyī 'ásī. ¹⁶ Nōō yī rī'á āgō Yésū drī njīlī mùdrī-drī-lâ-ngâ-rī rī 'bá yī rú lâ yī ì'dī,

Símónā gólā drī zīlī kpá Pétērō rī, ¹⁷ Zēbēdáyō rī mvá yī

Yākóbā yī

Yōwánī bê gólīyī Yésū drī rú lâ yī zīlī kpārātí " 'Mōgbará Mvā" ' rī, ¹⁸ Gólā nī kpá

Àndīríyā,

Fílípō,

Bātōlóméyō,*

Mátáyō,

Tómā,

Yākóbā Àlōpáyā rī mvá,

Tādéyō,*

* **3:18** 3.18 Bātōlóméyō rī rú āzā Nātānelē. Yākóbā.

* **3:18** 3.18 Tādéyō rī rú āzā Yúdā, átá lâ rī rú

Sīmónā gólâ fī 'bá ōmā 'á ōmbā 'ēlé 'bādrī tāsī rī ĩ'dī, ¹⁹ gō'dá Yúdâ Īsikāriyótâ gólâ 'ē 'bá Yésū rī gílí fūlī rī.

*Tā Yésū drí tā ĩsū ányâ íyī tāsī rī édézó mbī rī
(Mātáyō 12.22-32; Lúkã 11.14-23; 12.10)*

²⁰ 'Dī vósī, Yésū yī drí ngāzó nílí tā árí 'bá íyíkâ yī bê gōlé 'bā ĩyī drí rīzō rī 'álâ. Gólīyī cācā gōlé 'bā 'álâ rī vósī, ōjílâ drí rú ê'bézó ó'dí ngbã'ũ dīrī Yésū yī rú sī lậvūlī kôro, tãlâ Yésū yī ōzō ícá nyásá nyále kô. ²¹ Tã Yésū drí rī'á 'ēlâ 'dī drí lủ'úzó áró lâ yī bīlī, gō'dá drīlīyī ngāzó ânīlī, tãlâ yī ōtrō rō gólâ bê vólé, tãlâ áatâ trá ókī nī rī, "Yésū ã'dô ōjílâ lĩfō 'í."

²² Gō'dá kpá lâ'bí ĩmbá 'bá āzâ 'bá yī ânī 'bá ĩyī Yērōsālémã lésī rī, ânī'á tã Yésū kã rī'á 'ēlâ rī 'bá yī ndrēlé ĩyī lĩfī sī, átâ ĩyī tã mbârākã Yésū kã rī tāsī kī nī rī, "Sātánã ōfē mbârākã nī Yésū drí. 'Dī kúmú líndrī ōnjí kã* rī nī rī'á mbârākã fēlé drílâ líndrī ōnjí lâdrózó ĩ'dī sī lâ vólé ōjílâ 'ásī."

²³ Gō'dá ĩtí, Yésū árí tã 'dī bê rī, drílâ ngāzó gólīyī lâ'bí ĩmbá 'bá 'dī 'bá yī âzílī yī ngálâ. Nīngá sī, drílâ ngāzó rīlī tã átálé gólīyī drí kī nī rī, "Ītí rī, Sātánã á'dô ícá'á íyī nyāányâ drōlé vólé ōjílâ 'ásī 'dī ángô tí rō yã? Tã ĩsū ânīkã ámâ tāsī ányâ rō. ²⁴ Tã á'dálâ bê rī: Ōzō 'bã-tī ōrī rú lōnyī-lōnyī rō ăwã 'ēlé rī, 'bã-tī rī 'dī ícá kô ádrélé ăwã 'dī 'ēlé té ōzō gólīyī drí fīlī ōmbéré ãlô rī kâtí. ²⁵ Gō'dá kpá ōzō ōjílâ ă'dī-drī ãlô rī kã ōlōnyī ĩyī lăfálé lōnyī-lōnyī rú fūzó ázī-ázī bê rī, 'dīlī ă'dī-drī 'dī njāá kô zī rú fūfū rī 'dī 'á. ²⁶ Kpá ĩtí rō, ōzō Sātánã ōfē fī mbârākã trá má drí líndrī ōnjí drózó rī, 'dī gólâ ngá trá ăjú 'būlī íyī nyāányâ bê gō'dá gólâ rī'á rú lōnyī-lōnyī rō, gō'dá gólâ á'dô mbârākã gólâkã ĩzã'á 'wãã.

²⁷ "Gō'dá mī nī trá, ũgú ícá kô filí jó ōjílâ gólâ fãfã bê rī kã 'á cú ĩtí ōjílâ rī 'dī ōmbé ákô njírī-njírī. Ícá trá fãfã ōjílâ 'dī kã drí á'dólé lậvūlī kôro fãfã 'bã lĩpī 'dī kã drīlī sī. Ōzō ōōombé gólâ trá rī, ũgú drí gōzó fī filí ngá 'ē'á ũgūlâ rī ũgūlī. Ītí rī, fãfã ámákâ lậvū trá kôro fãfã Sātánã kã drīlī sī.

²⁸ "Nōô má átâ tã pătī-pătī 'í ânī drí, tã tī ōnjí ōjílâ úlī átâ 'bá ōnjí Ôvârí rú rī, á'dô ícá'á cú Ôvârí drí tã ōnjí gólīyíkâ 'dī 'bá yī áyéle. ²⁹ Gō'dá ōjílâ úlī ōnjí átâ 'bá Líndrī Tândí Ôvârí kã rú rī, ícá kô tã ōnjí gólīyíkâ áyéle ãlôwálâ. Gō'dá á'dô íyíkâ lậnjī tã ōnjí 'dī kã nī'á zãã bậđī ăđūkū ákô."

³⁰ Yésū átâ úlī 'dī ĩtí, tãlâ ōjílâ 'dī 'bá yī 'ē 'dásí trá Líndrī Tândí Ôvârí kã rú úlī gólīyíkâ sī kī nī rī, Yésū á'dô líndrī ōnjí zélé.

*Tã Yésū rī áró yī tāsī
(Mātáyō 12.46-50; Lúkã 8.19-21)*

³¹⁻³² 'Dī ōjílâ dūú trá rī'á ĩyī dīrī gbãã Yésū rú sī. Nīngá sī rī, Yésū rī ándré gō'dá Yésū rī ădrúpī yī bê drí ácázó. Gólīyī ácã bê rī, drīlīyī rīzō tãkō ĩví 'álâ, tãlâ ícá kô gólīyī drí ácázó filí kôro jó 'álâ ōjílâ ō'bí 'dī 'bá yī tāsī. Gō'dá drīlīyī tã átízó jó 'álâ Yésū drí, Yésū rī ăzílī ânīlī ĩyī ngálâ ĩví 'álâ. Nīngá sī, ōjílâ rī 'bá jó 'álâ 'dī 'bá yī drí tã átázó Yésū drí kī nī rī, "Nī ndrē drē, ání ándré ání ădrúpī yī bê rī'á ĩyī ĩví 'álâ, gō'dá gólīyī lē nī áfōlé ĩyī ngálâ."

³³ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó tã lōgōlé kī nī rī, "Ámã ándré ámã ădrúpī yī bê ĩyíkã ã'dī ĩ'dī yã? Ōjílâ āzã 'bá yī kpá ámã áró 'í." ³⁴ Ītí, drílâ ngāzó vō ndrēlé dīrī ōjílâ rī 'bá pãrã-pãrã gólâ rú sī gbãã 'dī 'bá yī drīlī sī, gō'dá drílâ tã átázó kī nī rī, "Nī ndrē, nōô ámã ándré yī ĩ'dī ámã ădrúpī yī bê

* 3:22 3.22 Ōjílâ ōtírī tã átâ Sātánã kúmú líndrī ōnjí kã rī rō rī tāsī, úzī rú lâ Bēlīzábábã.

ámâ îzó yí bê. ³⁵ Gólīyī tā Ôvârí drí lélé rî 'ê 'bá rî, gólīyī rî'á ámâ âdrúpī yī î'dî, ámâ îzó yī î'dî, ámâ ândré yī î'dî. Má lē gólīyī rōô."

4

*Í'dígówá órī rī 'bá kâ úlī mǎnīgō sī rī
(Mātáyō 13.1-9; Lúkǎ 8.4-8)*

¹ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó kpá ó'dí rī'á lǎmúlī ìmvú ândrê Gālíláyā kâ rî tí sī. Nīngá sī, drílâ ngāzó rī'á ôjílâ ìmbálé. Ôjílâ tìlílí drí âvázó mǎndrī dūû. Tǎlá ôjílâ ô'bí 'dī 'bá yī lôzé rú trá ãnyí Yésū rú, Yésū drí ngāzó mbǎlé cú kōlóngbō 'á nílí ìmvú 'álâ fínýáwá, drílâ gōzó rílí kōlóngbō 'dī 'á. 'Dī ôjílâ ámbá ává 'bá rú ê'bélé ngbǎ'û 'dī 'bá yī rī ìyíkâ gōlé ángálángâ drílí lésī ró. ² Ítí, Yésū drí rīzó rī'á tā â'dalé gólīyī drí úlī mǎnīgō sī. Úlī mǎnīgō ãlô sī rī, drílâ ngāzó tā âtalé nōtí, ³ "Nī ârí drē úlī má drí 'ê'á âtalá ânī drí nō. Ítú ázâ sī, ámvú 'wā 'bá ngá trá nílí órī rílí yí drí ámvú 'álâ. ⁴ Gō'dá gólá rī bê rī'á órī 'dī rílí rī, órī ázâ 'bá yī lóngâ lô'délé gǎ pávó 'á êsê-drī. Ítí rī, áríwá drí â'dézó û'dúlâ nyǎlé volé.

⁵ "Nīngá sī, gō'dá órī ázâ 'bá yī lô'dé ìyíkâ ìnyákú â'dó 'bá rōvō drī rī 'á. Ítí rī, ìnyákú rī 'dī â'dó kô nǐnjī ró. ⁶ Gō'dá ngá-ǎrú drí âfōzó mbǎlé 'wǎâ'wá. Lé ítí rī, ôzō ítú áâcâ trá lété-lété lâ 'á rī, ngá-ǎrú âfō 'bá trá 'dī â'dô ândrá'á vélé volé háwô, tǎlá índrīgó lâ yī fí drē kô dódó ìnyákú 'á.

⁷ "Gō'dá órī ífí ũrúkâ 'bá yī 'dê ìyíkâ ǎsōpá kǎrǎnyā rī 'á. Nīngá sī, ǎsōpá rī 'dī drí ìpizó ǎngí ró, gō'dá drílâ ngá-ǎrú âfō 'bá 'dī úfúzó tìlílí ngá ífí ázâ úsú ákó ngá-ǎrú 'dī 'bá yī 'ásí. ⁸ Gō'dá nīngá sī, órī ázâ 'bá yī lóngâ 'délé ìyíkâ ìnyákú tǎndí drī, gō'dá drílīyī mbázó tǎndí ró lô'wá 'wǎlé cōkpō-cōkpō. Gō'dá ázâ 'bá yī drí lô'wá 'wázó ândâlâ nyâ'dī-trá-drī-lâ-ngâ-múdrí, gō'dá ázâ 'bá yī ôzō ândâlâ nyâ'dī-nâ kátí, nīngá sī, ázâ 'bá yī ìyíkâ ândâlâ nyâ'dī-njī kátí." ⁹ Â'dô trá ítí, Yésū drí úlī mǎnīgō ìyíkâ vó lâ âtízó ôjílâ 'dī 'bá yī drí kī nī rī, "Gō'dá ôzō nī âârī tā bê rī, 'dōvó nī ârí úlī 'dī 'bá yī dódó 'bǎlé ânī drī."

*Tā Yésū drí tā âtázó úlī mǎnīgō tǎsī rī
(Mātáyō 13.10-17; Lúkǎ 8.9-10)*

¹⁰ Gō'dá 'dī vósí, Yésū yī lǎjó'bá ìyíkâ múdrí-drī-lâ-ngâ-rī rī 'bá yī bê ôtírī rī rílí ôjílâ ũrúkâ 'bá yī bê ìyī drī sī rī, lǎjó'bá rī 'dī 'bá yī ôjílâ ũrúkâ 'dī 'bá yī bê drí ngāzó Yésū rī ìjílí, â'dô ró bê gólá drí úlī mǎnīgō ífí gólá drí âtalé trá 'dī lôfōzó ìyī drí trǎtrǎ. ¹¹ Bê trá ítí rī, Yésū drí ngāzó tā-drī lôgólé gólīyī drí kī nī rī, "Ákú ró Ôvârí â'dá tā kô ngbálí-ngbálí ôjílâ drí pávó yí drí ôjílâ 'bázó â'dolé ôjílâ ìyíkâ ró rī tǎsī. Gō'dá ngbǎângbânō, má â'dô â'dá'á lâ ngbálí-ngbálí ânī drí. Gō'dá ôjílâ gólīyī lē 'bá kô Ôvârí rī nílí rī 'dī 'bá yī tǎsī, nōô má rǎ tā trá ákí ákó gólīyī drí úlī mǎnīgō sī. ¹² Tā rī 'dī â'dô â'dó'á, ôzō tā ǎngū 'bá drí ìgílí trá gólīyī tā lélé ákó rī tǎsī ákú ró ákú ró nǎ sī rī kátí.

Ítí rī, gólīyī â'dô tā Ôvârí kâ ndrê'á té ìyī ìfí sī cú ítí ítô lâ nī ákó.

Gō'dá gólīyī â'dô kpá Ôvârí rī gbórokō árí'á ìyī bí sī cú ítí tā ífí lâ nī ákó.

Ôzō gólīyī ôndrê tā 'dī trá ârí-ârí lâ bê rī,

gólīyī drí gōzó drī ájálé tā ônjí ìyíkâ 'ásí, tǎlá ôgō ró bê tā ônjí ìyíkâ 'dī áyéle ìyī drí.' "

Ísáyā 6.9-10

*Tā Yēsū drí úlí mǎnīgō ítō ñnyákú lârákô tāsī rí lófōzó rí
(Mātáyō 13.18-23; Lúkǎ 8.11-15)*

¹³ Bê trá ítí rí, Yēsū drí ngǎzó lâjó'á íyíkâ múdrí-drí-lâ-ngâ-rí 'dí 'bá yí ñjílí kī nī rí, “Tā ífí úlí mǎnīgō ñnyákú tì lârákô tāsī 'dí fí trá ãnī drí yā? Òzō gō'dá óòfí ãnī drí kô'dáwá rí, nī â'dô ícá'á gō'dá ángô tí ró úlí mǎnīgō ãzâ 'bá yí tā ífí lâ yí ñlì yā? 'Dōvó bê trá ítí rí, úlí mǎnīgō lâ tā ífí lâ í'dí nōtí. ¹⁴ Órī rírí 'dí rí'á òzō tā âtí-âtí Ôvârí kâ pērē rí kâtí. ¹⁵ Gō'dá òjílǎ ãzâ 'bá yí tāsī rí, â'dô trá òzō órī gólâ lóngá 'bá 'délé pávó 'á èsê-drí rí kâtí. Òzō ááâtâ tā âtí-âtí Ôvârí kâ trá gólíyí drí rí, gólíyí ñnjí kô, tǎlâ kôró Sātánâ átrō'á lâ volé gólíyí 'ásí. ¹⁶ Gō'dá úlí 'dí ârí 'bá ãzâ 'bá yí tāsī rí, gólíyí ñyíkâ â'dó'á òzō órī gólâ lóngá 'bá 'délé ñnyákú gólâ rōvō drí rí 'á rí kâtí. Gólíyí 'dí 'bá yí ârí ñyí tā âtí-âtí Ôvârí kâ trá rí, gō'dá drílíyí trōzó lâ 'wǎâ ãyíkō sī. ¹⁷ Gō'dá gólíyí rí'á òzō ngá-ǎrú índrīgó lâ drí fílí kô'dáwá rí tí, gólíyí rí cé fínýáwá ítí tā lèlě sī Ôvârí 'á. Gō'dá nǐngá sī, òzō lâñō 'díyí úfú kâ ãâ'dé trá gólíyí drí tǎlâ tā âtí-âtí 'dí tāsī rí, gólíyí drí áyézó lâ kôró 'wǎâ. ¹⁸ Gō'dá òjílǎ ãzâ 'bá yí tāsī rí, ñyíkâ òzō órī gólâ lóngá 'bá 'délé ãsōpá kǎrǎnyā rí lâfálé 'á rí kâtí. Gólíyí 'dí 'bá yí ârí ñyíkâ fí tā âtí-âtí Ôvârí kâ trá. ¹⁹ Gō'dá gólíyí rí'á pípísílí bê rí, tǎlâ tā ñsū ngá ãngó nō kâ rí kâ fí trá gólíyí 'á, ngátá gólíyí áyè lâfá trá ñyí ádólé, gólíyí lě â'dólé cú ngá-tì bê dūú. Tā 'dí 'bá yí tāsī rí, tā âtí-âtí 'dí gō'dá já gólíyí kô Ôvârí rí rólé dódó. 'Díi rírí gólíyíkâ rí rí'á cú ítí lô'wâ ákó. ²⁰ Nǐngá sī, òjílǎ ãzâ 'bá yí kpá bê rí'á ñyí òzō órī gólâ lóngá 'bá 'délé ñnyákú tǎndí drí rí kâtí. Gólíyí rí'á pípísílí ãlô bê, gō'dá gólíyí ârí ñyíkâ tā âtí-âtí Ôvârí kâ gōzó kpá tǎ-drí lâ lèlě, gō'dá kpá lô'wâ lâ lófōzó rírí gólíyíkâ tǎndí rí sī, ándâlâ nyâ'dí-trá-drí-lâ-ngâ-múdrí, nyâ'dí-nâ, gō'dá kpá nyâ'dí-ñjì, gǎrǎ órī gólâ tǐbê rílí trá rí drí sī.”

*Úlí mǎnīgō vō ñwâ-ñwâ lâmbā kâ rí tāsī
(Lúkǎ 8.16-18)*

²¹ Drē Yēsū zǎâ rí'á úlí pē'á òjílǎ tǐlǐlì 'dí 'bá yí drí rí, drílâ kpá tā á tázó kī nī rí, “Òzō òjílǎ ãzâ ñ'í lâmbā íyíkâ trá ngǎcì sī rí, gólâ trō fí bê 'bǎlé gōzó drí lâ ákólé límvo sī yā? Ítí rí, gólâ â'dô trō'á lâ lâpílí gbārākâ íyíkâ zélé yā? 'Díi ícá kô â'dólé ítí lâ 'dí ró. Gólâ trō lâmbā rí 'dí 'bǎlé gá tǎrǎbízâ drí, tǎlâ vō ñwálé. ²² Òzō lâmbā drí â'dórē kâtí, tā âtí-âtí pǎtǐ lâpílí ngbǎangbânō rí, ícá trá átrólâ â'dalé ndrí lífí drí 'á ñzátú. Gō'dá ícá kpá trá òjílǎ drí tā ñmbâ-ñmbâ ámakâ ñlì ñzátú. ²³ Òzō ãnī ã'dô bí bê rí, nī ârí tā 'dí tǎndí ró.”

²⁴ Gō'dá nǐngá sī, Yēsū drí kpá tā á tázó gólíyí drí kī nī rí, “Ní ñgá bí dódó tā má drí á tálé ãnī drí nō árízó. Ítí rí, nī â'dô Ôvârí rí ñ'á dódó. Òzō nī ãârí tā trá dódó 'élé rí, nī â'dô tā ñ'á Ôvârí rí tāsí kpá dódó lâvǔlì kôró. ²⁵ Òzō nī ñcâ trá tā Ôvârí kâ rí 'bá yí ârílì rí, 'díi â'dô ãnī 'bǎ'á tā gólákâ rí 'bá yí ârílì kôró. Òzō nī ògǎ trá árílâ rí, tā ñññ tā Ôvârí kâ rí 'bá yí tāsí rí â'dô ãvì'á ãnī drí sī.”

Úlí mǎnīgō ngá-ǎrú mbā 'bá búúú ññjílí rí tāsī

²⁶ Nǐngá sī, Yēsū á tá úlí mǎnīgō ãzâ kpá kī nī rí, “Ôvârí 'è òjílǎ kó ángô tí ró â'dólé òjílǎ íyíkâ ró yā? 'Díi â'dô òzō órī mbā 'bá rí kâtí. Òjílǎ ngá órí rílí í'dí sísí yí drí ámvú 'á. ²⁷ 'Díi vósí, òjílǎ rí 'dí drí rízó â'dú kólé ngǎcì vósí cé, gōzó ngǎlé rí'á ngá 'è'è ãzâ 'élé cǐnó vósí kpá cé. Gólâ òtírí rí ngá ãzâ 'bá yí 'élé rí, órí 'dí drí vō lútúzó ñvì mbǎlé. 'Díi gólâ ñjì kô kī'á nī

rí, ngá rí 'dĩ 'ê rú ìtí 'dĩ ángò tí ró yā. ²⁸ Ôzê 'ê órĩ nĩ vò lùtúlí cú ìtí. Sísí ngá-àrú pá fã âfô nĩ mbâlê, vó lâ 'ásí, drílâ ngāzó fôô 'bâlê, gô'dá ìfí lâ drí ìnjízó drí lâ 'á ãdūkū lâ ró. ²⁹ Ôzô ãdrúgú ùlĩnjĩ trá rí, gôzó tólâ vùdrí, 'dũ trá tĩ lâ ìtónārê 'ĩ ámvú lĩpĩ drí."*

Úlĩ mǎnĩgô lí'ba ífí tāsĩ
(*Mātáyô 13.31-32; Lúkã 13.18-19*)

³⁰⁻³¹ Yésũ ìjĩ kpá òjílã, gólã kí nĩ rí, "Látĩ gólã Ôvãrí drí 'ézó òjílã dũũ 'bâlê lízólê â'dólê òjílã íyíkã ró rí rí'á òzô ã'dô tã kátí yã? 'Dĩ rí'á òzô ãgô ãzã gólã lí'ba ífí ì'dĩ 'bã ámvú íyíkã 'á rí kátí. Lí'ba ífí rí'á cíkírĩnyáwá ìtí. ³² Ôzô ã'dô kpálê ìtí lâ 'dĩ kátí rí, òzô ìjĩ'dĩ lí'ba ífí rí 'dĩ trá rí, drílâ âfôzó mbâlê fê ândrê ró gãrã cú gára bê ngbũkpũ áríwá drí rízó 'dêlé lôvólê drí lâ 'á. Á'dô â'dó'á kpá ìtí òjílã dã gólĩyĩ rí 'bã ámã vó lôbêlé rí 'bã yĩ drí, gólĩyĩ â'dô 'ê'á lízólê dũũ ìtí ìzátú."

³³ Yésũ ngĩ íyĩ tĩ-vô òjílã tĩlĩlĩ 'dĩ 'bã yĩ drí kpá úlĩ mǎnĩgô ãzã 'bã yĩ sĩ òzô drílâ ngílí 'dĩ 'bã yĩ kátí. Gólã ngĩ úlĩ mǎnĩgô 'dĩ 'bã yĩ tã nĩnjĩ òjílã 'dĩ 'bã yĩ kã vó ró. ³⁴ Gólã ngĩ tã òjílã tĩlĩlĩ 'dĩ 'bã yĩ drí cé úlĩ mǎnĩgô sĩ cú ìtí ìtô lâ yĩ lôfô ákó. Gô'dá òzô gólĩyĩ ã'dô trá ìyĩ drĩ sĩ tã árí 'bã íyíkã bê rí, drílâ tã 'dĩ 'bã yĩ ìtô lâ lôfôzó ndrĩ tã árí 'bã íyíkã 'dĩ 'bã yĩ drí.

Tã Yésũ drí kǎgũmáã ândrê êdrézó rí
(*Mātáyô 8.23-27; Lúkã 8.22-25*)

³⁵ Lǎnjátúlí bê kpá ìtú rí 'dĩ sĩ, Yésũ drí ngāzó tã átálê lǎjó'ba íyíkã 'dĩ 'bã yĩ drí kí nĩ rí, "Nĩ 'dê mã ngá ró nílí ìjĩvũ ândrê mbâlê 'á'á tólã sĩ." ³⁶ Ìtí, lǎjó'ba rí 'dĩ 'bã yĩ drí ngāzó mbâlê filí kôlóngbô Yésũ drí â'dózó 'á lâ 'dĩ 'á. 'Dĩ gólĩyĩ âyê òjílã tĩlĩlĩ 'dĩ 'bã yĩ trá ákpākã'dã 'á'á lé drí ãzã lésĩ rí 'á, drílĩyĩ gôzó Yésũ rí ájílí kôlóngbô sĩ 'á'á 'álã. 'Dĩ gô'dá kôlóngbô ãzã 'bã yĩ kpá bê kpãã gólĩyĩ vó.

³⁷ Nĩngá sĩ, Yésũ yĩ òtírĩ rĩ ìjĩvũ ândrê 'dĩ mbâlê kôlóngbô sĩ rí, nyĩ ró, kǎgũmáã drí ngāzó vĩlĩ ònjí lâ ró. Drílâ ìjĩvũ drí ònjázó kpũrũ-kpũrũ kôlóngbô drí rízó rú ìkándálê ngãâlô-ngãâlô. Gô'dá ìjĩvũ drí fízó kôlóngbô 'á 'ê'á kôlóngbô ìcálê dũũ. ³⁸ 'Dĩ Yésũ bê rí'á ã'dú kô'á volé lésĩ kôlóngbô rí 'dĩ 'á. Gólã 'bã íyĩ drí gá ngá drĩ-ãdrĩ kã drĩ. Nĩngá sĩ, lǎjó'ba gólãkã rí 'bã yĩ drí ânĩzó gólã rí òlólê kí nĩ rí, "Wáãwá, ìfí ícĩ 'bã, ní pá ãmã, tí nôtĩ nõ ìjĩvũ ùfũ ãmã trá ngbã cú ìtí ní drí vò lâ úsú ákó. Ìtí rí, ãmã tã nĩjĩ ní drĩ kô, òzô mã òdrã trá rí yã? Ní ndrê lãñô ãmã drí â'dózó 'á lâ nõ kô yã?" ³⁹ Ìtí rí, Yésũ drí ngāzó tã átálê kǎgũmáã 'dĩ drí âdrézó tĩ. Gólã kí nĩ rí, "Kǎgũmáã, ní âdrê tĩ. Ìjĩvũ, ní âdrê." Gô'dá ìtí kôrô kǎgũmáã drí âdrézó, vò ãyĩ drí vızó yĩ, kpá ìjĩvũ drí âdrézó lēē. ⁴⁰ Nĩngá sĩ, Yésũ drí ngāzó tã átálê lǎjó'ba íyíkã drí kí nĩ rí, "Ãnĩ ùrĩ ró ã'dô tāsĩ yã? Tã lēlé ãnikã má 'á rí ã'dô drē cé fĩnyáwá ìtí ã'dô tāsĩ yã? Má ã'dô ãnĩ ãtĩ'á gágá." ⁴¹ Ìtí rí, gô'dá lǎjó'ba gólãkã drí ngāzó rí'á gólã rí rólê kôrô, tãlã gólã rí mbãrãkã tāsĩ. Nĩngá sĩ, gólĩyĩ drí tã átázó ìyĩ lãfálê 'ásĩ kí nĩ rí, "Ãgô rí nõ íyíkã cú rí'á mbãrãkã Ôvãrí kã bê! Ì'dĩ kǎgũmáã gô'dá ìjĩvũ bê drí tã gólãkã árízó nõ!"

* **4:29** 4.29 Úlĩ mǎnĩgô 'dĩ tã ífí lâ kí, òjílã jã rú â'dólê òjílã Ôvãrí kã ró cú ìtí, mã nĩjĩ pávó lâ dódó kô.

5

*Tā Yésū drí āgō línđrí ōnjí yí drí ōmbélé rí injízó rí
(Mātáyō 8.28-34; Lúkǎ 8.26-39)*

¹ Tā 'dī 'bá yí vósī, Yésū yí lājó' 'bá íyíkā â'dó 'bá kōlóngbō 'á rí 'bá yí bê drí ngāzó ãmvú ândrê zīlī Gālíláyā rí mbālê 'á'á āzā rí lésī. Drílīyī cāzó vō tākó 'álá Gērāgēsā* rí 'álá. ² Drê gólīyī ōtírī rīlī âfōlé kōlóngbō íyíkā 'ásī rí, drílīyī āgō āzā úsúzó, línđrí ōnjí ābābā ká Sātánā vá lésī rí ōmbê gólá trá vūdrí. Āgō rí 'dī ngā trá rālê ūndú ró Yésū ngálá ūgí 'ásī cālê Yésū rí úsúlí. ³⁻⁴ Gólá ânī trá rílí ló'dé ūgí ró rí yí lāfálê 'á ākú ró. Ōjílā rí trá rī'á gólá rí ōmbélé nyārī yí sī ândálá dū. Ā'dô kpálê ítí rí, řtú vósī cé, ōzō ōōōmbê gólá trá rí, gólá drí rízó nyārī 'dī 'bá yí ōkílí tú tú vólê. Ítí rí, ícá gō'dá kō gólá rí ōmbézó, ā'dô kpálê ōmbélé nyārī sī rí. Ōjílā āzā 'bá yí mbārākā lâ ícá kō gólá rí âtūzó. ⁵ Gólá rí trá lāmúlí řtú kárá ngácí gīří ló'dé ūgí ró rí 'bá yí lāfálê sī gō'dá kpá kúní lāfálê sī. Gólá rí kárá rī'á ōtrélê gō'dá kpá rī'á íyí âđlílí kúní mvá sī, tálá yí ūúsú ró lāzé bê. Īzā 'ê gólá kó trá rō.

⁶ Rú úsú-úsú āgō rí 'dī ká Yésū bê rí â'dô trá nōtí. Gólá ndrê Yésū bê rí, drílā ngāzó nī'á Yésū ngálá. Gō'dá gólá cá bê Yésū ngálá rí, drílā ngāzó 'délê 'ā'í drīlī Yésū ândrá rú'bá lô'bālê gólá drí. ⁷⁻⁸ Ítí, Yésū ndrê āgō rí 'dī bê rí, Yésū drí ngāzó tā âtálê línđrí ōnjí ābābā ká gólá 'á 'dī drí kī nī rí, "Línđrí ōnjí, ní âfō vólê āgō nō 'ásī." Gō'dá nīngá sī, āgō rí 'dī drí ngāzó trélê ūrú kī nī rí, "Yésū, Ōvārí āmbá rí mvá, ní lē ā'dô ngá 'í má drīgá sī yā? Má lô'bā rú'bá ní drí Ōvārí rí rú sī, ní íkpókpólō āmā kō'dáwá." ⁹ Ítí, Yésū drí ngāzó gólá rí íjílí kī nī rí, "Ānī rú ā'dí ř'dí yā?" Gō'dá nīngá sī, āgō rí 'dī drí tā-drī 'dī lôgōzó Yésū drí kī nī rí, "Āmā rú Ō'bigó, tálá āmā rī'á dū línđrí ōnjí bê." ¹⁰ Nīngá sī, āgō rí 'dī drí rú'bá lô'bázó rō Yésū drí, tálá Yésū ōzó línđrí ōnjí 'dī 'bá yí lādró vólê 'bādrī 'dī 'ásī.

¹¹⁻¹³ 'Dīlī rí, ngbíkpi ōtólō'bī 'bā ká bê rī'á íyí ānyí vō rí 'dī 'á zālō kútū-rī gólīyī rī'á ānyá'á lūtú gārā 'á. Gō'dá línđrí ōnjí āgō 'dī 'á 'dī 'bá yí drí ngāzó rú'bá lô'bālê Yésū drí kī nī rí, "Ní drō āmā filí ngbíkpi 'bā ká gólīyī rī 'bá íyí ānyálê nā yí 'á." Ítí, Yésū drí tā lēzó drílīyī řízó ngbíkpi 'dī 'bá yí 'á. Nīngá sī, línđrí ōnjí rí 'dī 'bá yí ndrī drí âfōzó āgō rí 'dī 'ásī nīlī íyí filí ngbíkpi 'bā ká 'á, ōzō Yésū drí lélê trá rí kátí. Gō'dá 'wāā ngbíkpi 'bā ká 'dī 'bá yí drí ngāzó rālê ālólê lūtú pá lâ gólókō nā 'á zāā lô'délê ãmvú 'álá, gō'dá drílīyī ãmvúzó ōdrālê ndrī.

¹⁴ Nīngá sī, ngbíkpi 'dī 'bá yí lókí 'bá lâ yí ndrélê bê íyí tā 'dī 'bá yí rí, drílīyī ngāzó rālê vólê tā lâ â'dálê ōjílā gólīyī 'bādrī 'dī ká â'dó 'bá íyí ōmā 'ásī gō'dá kpá jārībā 'ásī rí 'bá yí drí. Tálá tā gólīyī drí â'dálê 'dī tāsī rí, ōjílā dū drí ngāzó ânīlī íyí tā rú 'ê 'bá trá 'dī ndrélê. ¹⁵ Gō'dá gólīyī âcálê bê Yésū ngálá rí, drílīyī āgō línđrí ōnjí dū drí ōmbélé trá gō'dá Yésū drí drólê trá 'dī ndrēzó, gólá trá gō'dá rī'á řtí drī tándí sī, gō'dá kpá trá cú ítá bê yí rú. Gólīyī ndrê bê kī'á nī rí, línđrí ōnjí ābābā ká âfō íyí trá āgō rí 'dī 'ásī rí, drílīyī â'dózó ndrī 'dó ūří ró tákányī. ¹⁶ Tā 'dī vólê drī lâ 'ásī, gólīyī línđrí ōnjí ndrē 'bá trá âfōrē 'á rí yí drí tā āgō 'dī 'ê 'bá 'dī ngízó ōjílā ūrúkā 'bá yí drí ārílí. 'Dīlī gólīyī ngí tā ngbíkpi 'ê 'bá lô'délê ndrī ãmvú 'á ōdrālê rí kpá trá ōjílā ūrúkā 'dī 'bá yí drí. ¹⁷ Nīngá sī, ōjílā 'dī 'bá yí drí rú'bá lô'bázó Yésū rú, tálá Yésū āāyê ró 'bādrī íyíkā.

¹⁸ Bê trá ítí rí, Yésū yí drí ngāzó mbālê kōlóngbō 'á kpá ó'dí gólê ãmvú ândrê ālólá 'dī drīlī sī 'á'á 'álá. Gólá mbā bê kōlóngbō 'á rí, āgō línđrí ōnjí

* 5:1 5.1 Gērāgēsā Vō 'dī rú lâ āzā kpá Gērāsā gō'dá Gādārā.

yí drí âfôzó trá 'álâ sî 'dî drí ngâzó rú'babâ lô'bâlé Yésû rú kí nî rî, “Yésû, má lē nîlî ní bē.” ¹⁹ Gô'dá nîngá sî, Yésû drí gâzó dó. Gólâ kí âgô 'dî drí rî, “Dôvó ní ngâ gólé ní drí 'bâ 'álâ ôjílâ ánikâ 'bâ 'á rî yî ngálâ, ní ngî ró bē tā Ôvâri drí 'élé ní drí tândí ró 'dî gólîyî drí. Ní ngî gólîyî drí, ní kí, Ôvâri ndrê áni îzâ 'î, gô'dá drílâ áni pâzó 'álâ sî.” ²⁰ Nîngá sî, âgô rî 'dî drí ngâzó nîlî jâribâ 'bâdrî 'dî kâ mûdrî rî 'bá yî 'ásî. Drílâ tā Yésû drí 'élé yí drí rî ngîzó ôjílâ drí. Gô'dá ôjílâ ndrî tā 'dî ârî 'bá rî tî lâ yî drí â'dîzó ndrú tā lârákô 'dî drí.

*Tā lârákô rî Yésû drí 'élé rî 'bá yî
(Mâtáyô 9.18-26; Lúkã 8.40-56)*

²¹ Tólâ sî, Yésû yí drí âmbâzó kôlóngbô sî âgôlé ãmvú ândrê 'dî 'á'á lé drî ãtú drí firî 'álâ rî âzâ rî lésî. Gô'dá gólîyî âcâ bē ãmvú tî rî, ôjílâ ítilîlî drí rú ê'bézo Yésû lâgátî. ²² Yésû yí bē drê âkpâ ãmvú ândrê tî 'álâ rî, âgô âzâ rú lâ Yáirô drí âcâzó. Gólâ jó tā Ôvâri kâ ârî kâ vó lâ ndrê 'bá 'î. Gólâ âcâ bē gô'dá drílâ Yésû rî ndrêzó rî, drílâ 'â'î tîzó vûdrî gôzó drî âsôlé Yésû ândrá. ²³ Nîngá sî, drílâ rú'babâ lô'bâzó Yésû rú rôô kí nî rî, “Ámâ mvá ôkó mvá ró rî 'ê trá ânyî drâlé. 'Dôvó ní âni drî 'bâlé drî lâ, tâlá gólâ ôpâ ró ngâ bē. Ní pâ gólâ, tâlá gólâ ôzó drââ kô.” ²⁴ Ítî rî, Yésû drí tâ-drî lëzó nîlî Yáirô bē.

Nîngá sî, Yésû yí ôtirî rî nîlî Yáirô bē Yáirô drí 'bâ 'álâ rî, ôjílâ dũu drí ngâzó kpá 'dêlé gólîyî vósî. Gô'dá nî'á iyî lô'bé bē Yésû rú sî. ²⁵ Nîngá sî, ôkó âzâ nî ánikâ bē gólîyî bē nîngá. Nî rî'á cú ârî bē lâsô'á ní rú sî pará ró.* Rú'babâ rî 'dî rî trá rî'á gólâ rî 'élé ndrô mûdrî-drî-lâ-ngâ-rî sî. ²⁶ 'Dîlî gólâ lâmvú trá kpîlî ójó ngálâ. Nîngá sî, ójó 'dî 'bá yî ícá kô ôkó 'dî 'bâlé â'dolé tândí ró. Tíkó â'dô ró bē ôkó rî 'dî 'bâzó â'dolé tândí ró rî, gô'dá rú'babâ gólâ rú 'dî lânyî iyîngá âtî 'álâ. Gô'dá lâfâ îdikô gólâ drîgá rî 'bá yî ndê rú trá ndrî ójó drí. ²⁷⁻²⁸ Gô'dá ôkó 'dî ârî bē Yésû rî tā rî, gô'dá gólâ gô ndrêlé bē Yésû rî, gólâ drí ngâzó 'dêlé kpââ ôjílâ ô'bî 'dî 'bá yî bē Yésû vósî. Gólâ ãsû iyîká yí drîlî rî kí nî rî, ôzô yí ôdô cé itá tî Yésû kâ 'dî 'dî rî, iyî rú'babâ â'dô âgô'á vó lâ 'á tândí ró. Gô'dá tólâ sî, gólâ drí ânîzó itá Yésû kâ dôlé kí rî ró. ²⁹ Ítî rî, 'wââ ârî rî 'bá lâsôlé gólâ rú sî 'dî drí kízó vólé. Gô'dá gólâ drí nîzó lâ kí nî rî, yí êdê rú trá ndrî dódó.

³⁰ Gô'dá nîngá sî, 'wââ Yésû ní drí nîzó lâ kí, mbârákâ ánikâ êdê ôjílâ trá. Gô'dá ítî rî, ní drí âdrêzó rú píllî gbââ tā ãjílî ôjílâ ô'bî 'dî 'bá yî tî kí nî rî, “Á'dî dô itá ámakâ kí rî ró nî yâ?” ³¹ Gô'dá lâjô'babâ gólâkâ drí tâ-drî lôgôzó kí nî rî, “Ní ãjî tā kí, â'dî dô itá ánikâ nî yâ 'dî â'dô tãsî yâ? Ní ndrê ánikâ ôjílâ nô 'bá yî rî 'bá rî'á rú ífilî ní rú nô kô yâ?”

³² Gô'dá bē kpálé ítî rî, Yésû drê zââ rî'á vó ndrê'á dîrî gbââ tâlá gólâ itá iyîká dô 'bá trá 'dî úsúzó. ³³ Nîngá sî, ôkó itá Yésû kâ dô 'bá trá 'dî drí ngâzó ânîlî Yésû ngálâ lëlé ró kpâ kpâ kpâ ãrî bē, tâlá gólâ nî trá kí, iyî rú'babâ êdê rú trá. Ítî, drílâ iyî âdâzó âdrû Yésû ândrá gôzó ngálé tā pãtîlî rî âtalé Yésû drí kí, “Má dô itá ánikâ mâ kí rî ró.” ³⁴ Vó lâ sî, Yésû drí tā âtázó kí nî rî, “Ámâ îzó, ní êdê rú trá tā lëlé ánikâ má 'á rî tãsî. Ní ngâ gólé 'bâ 'álâ rú'babâ â'dî sî. Ní â'dô kô tā ãsû-ãsû ró rú'babâ ní rú â'dô 'bá trá 'dî tãsî. Rú'babâ ánikâ 'dî kí trá zââ gbâdú.”

³⁵ Gô'dá Yésû yí ôtirî rî úlî 'dî âtalé ôkó rî 'dî bē rî, ôjílâ ãrûkâ 'bá yî drí ngâzó âcálé Yáirô mvá lâ drí 'bâlé ngâ lâzé ró rî drí 'bâ lésî vôrâ bē Yáirô drí kí nî rî, “Yáirô, áni mvá drâ trá. Ní rî gô'dá ãfîfî ícî 'bá rî ãjílî ânîlî ní drí

* 5:25 5.25 Lâ'bî Yúdâ yí kâ vó ró rî, ícâ trá ôkó 'dî drí rîzó élé ngâ lâzé 'dî tãsî.

'bā 'álâ kô." ³⁶ Lé ití rí, Yésū gā tā ōjílā 'dī 'bá yí drí átálé Yáirō drí 'dī dó. Gõ'dá gólâ kí Yáirō drí rí, "Ánî líndrí ò'bê kô dī. Ní rí tā lèlè sī Ôvârí 'á."

³⁷ Tā 'dī vósí, Yésū lèé gõ'dá ōjílā ò'bí 'dī 'bá yí kô 'dèlé yí vósí nílí Yáirō drí 'bā 'álâ. Lājó'bá gólâkâ lāfálé sī, cé Pétērō, gõ'dá Yōwání âdrúpí lâ Yākóbâ bê âjî iyí Yésū nī. ³⁸ Gõ'dá nīngá sī, gólíyí òtírí âcá Yáirō drí 'bā 'álâ rí, vō trá bārábányá, gõ'dá ōjílâ dùu trá 'dó áwó ngõ'á rōô ìzā ró, gõ'dá lúlū ângbâ iyíkâ trá káwó-káwó. ³⁹ Nīngá sī, Yésū yí drí fízó jó áwó kâ rí 'álâ, gõ'dá Yésū drí tā átázó áwó ànjó 'bá drí àgò bê kí nī rí, "Ní rí rí'á áwó ngólé ngbálá-ngbálá nō à'dô tāsí yā? Ní rí rí'á tā gólâ bārábányá ró nótí nō 'èlé à'dô tāsí yā? Mvâ nō drāá kô. Gólâ rí íyīngá â'dú kô'á." ⁴⁰ Nīngá sī, ōjílâ áwó 'á 'dī 'bá yí drí Yésū rí gūzó gbō gūgū.

Gõ'dá nīngá sī, Yésū drí tā 'bázó ōjílâ gólíyí jó ávō kâ rí 'álâ rí 'bá yí drí âfólé iví 'álâ. Gõ'dá drílâ ngāzó mvâ 'dī àndré lâ yí, átá lâ bê gõ'dá kpá lājó'bá iyíkâ nâ 'dī 'bá yí bê zīzó filí yí bê jó ávō 'bázó ngbàngbá drī 'dī 'álâ. ⁴¹ Gõ'dá gólíyí âfi bê rí, Yésū drí ízámvá rí 'dī drí lâ rüzó. Gõ'dá drílâ ngāzó tā átálé Ārāmáyā tì sī kí nī rí, *Tālítā gúmī*. Ítō lâ kí nī rí, "Ízámvá, ní ngâ úrú." ⁴²⁻⁴³ Ítí rí, 'wāâ ízámvá 'dī drí kôró ngāzó úrú, gõ'dá drílâ gōzó rí'á lâmúlí dirí. À'dô bê trá ití rí, ōjílâ kâkâpâ ndrī gólâ rí ndrē 'bá trá rí yí, tì lâ iyí drí â'dízó 'dó â'dī-â'dī ndrú. Gõ'dá nīngá sī, Yésū drí tā 'bázó gólíyí drí, tálâ gólíyí òzó tā 'dī pèê kô ōjílâ drí àlólâ. Gõ'dá gólâ drí kpá tā átázó kí, óòfè ngá nyānyā ízámvá rí 'dī drí nyālè. Ízá rí 'dī ndrô lâ trá rí'á mùdrí-drī-lâ-ngâ-rī.

6

*Tā Nāzārētā lé 'bá drí Yésū rí gāzó dó rí
(Mātáyō 13.53-58; Lúkã 4.16-30)*

¹ Tólâ sī, Yésū yí drí ngāzó lājó'bá iyíkâ rí 'bá yí bê vō nā âyéle nīzó jārībâ Yésū rí līfí drí cízó 'á lâ àgò ró rí 'álâ. ² Ítí, gõ'dá kâpí rātāâ 'è kâ Ôvârí drí rí âcâ bê rí, Yésū drí ngāzó nílí filí jó tā Ôvârí kâ ârî kâ rí 'álâ. Jó rí 'dī 'á tólâ rí, drílâ ngāzó rí'á ōjílâ līfí ìmbálé. Nīngá sī, ōjílâ dùu gólíyí Yésū rí úlí ârí 'bá trá rí yí tì lâ yí drí â'dízó ndrú. Gõ'dá gólíyí drí tā átázó kí nī rí, "Àgò rí gólâ nō ùsú iyíkâ tā nīnī àngí rí nō 'bá yí àngò lésí ró yā? Gõ'dá gólâ rí 'bā 'bá kpá â'dólé cú mbârâkâ bê rīzó tā lâràkô 'èlé nō à'dô 'ásí yā? ³ Gólâ â'dó kô cé ōjílâ rí 'bá ngá èdélé fè 'ásí àmâ drí nīlì trá nō ì'dí kô yā? Gólâ â'dó kô Māriyā rí mvâ ágó ró rí ì'dí yā? Ítí rí, mǎ nī âdrúpí lâ yí trá. Gólíyí ì'dí Yākóbâ, Yōsépâ, Yúdâ gõ'dá kpá Símónâ. Gõ'dá gólâ rí ízó yí â'dó kô àmâ bê nōngá yā? À'dô ícá'á gólâ drí tā ìmbázó tā nīnī sī àmâ drí àngò tì yā?" Bê trá ití rí, drílíyí Yésū rí gāzó dó līfí ìmbá 'bá ró.

⁴ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó tā-drī lôgólé gólíyí drí úlí mǎnīgō sī kí nī rí, "Tā pǎtí-pǎtí ró, gõ'dá cé ōjílâ 'bǎdrī gólâkâ rí 'á rí 'bá yí ìnjí iyí kô gólâ rú. Ítí lâ 'dī ró, ànî ndrī 'dó 'bǎâ lǎnjí má rú kô."

⁵⁻⁶ Yésū rí tì drí â'dízó, tálâ ōjílâ 'dī 'bá yí rí'á cú ití tā lèlè àkó gólâ 'á. Tā rí 'dī tāsí rí, ícá kô Yésū drí tā lâràkô àmbá 'èzó iyí drí 'bǎdrī 'á tólâ. Gólâ 'bā drí trá cé ngá lâzé 'bá ùrúkâ 'bá yí drī, tálâ gólíyí à'dô ró bê tǎndí ró. 'Dī 'bá yí ngá Yésū drí 'èlé vō gólâ rí līfí drí cízó àgò ró rí 'álâ rí ì'dí.

*Tā Yésū drí lājó'bá iyíkâ mùdrí-drī-lâ-ngâ-rī rí 'bá yí jōzó rí
(Mātáyō 10.5-15; Lúkã 9.1-6)*

Tólâ sī, Yésū yí drí ngāzó nílí lâmú bê gbââ jārībâ àzâ 'bá yí 'ásí ōjílâ līfí ìmbá bê.

⁷ Ịtú ảzả sỉ, Yế sũ drỉ ngảzỏ lảjỏ 'bả ỉyỉkả mủdrỉ-drỉ-lả-ngả-rỉ rỉ 'bả yỉ ảzỉzỏ yỉ ngảlả, yỉ jỏ rỏ gỏlỉyỉ tỉ sủ ảzỉ rỏ rỉ rỉ nỉlỉ tả ảtỉ-ảtỉ ỉyỉkả pẻ bẻ ỏjỉlả drỉ. Gỏlả fẻ mbảrảkả gỏlỉyỉ drỉ lỉndrỉ ỏnjỉ lảdrỏzỏ ỉ'dỉ sỉ lả vỏlẻ. ⁸ Yế sũ 'bả tả lảjỏ'bả rỉ 'dỉ 'bả yỉ drỉ ảcỉ gỏlỉyỉkả 'dỉ tỏzỏ drỉ-drỉ rỏ. Gỏlả kỉ gỏlỉyỉ drỉ rỉ, "Nỉ trỏ ngả nyảnyả kỏ. Nỉ trỏ jỏrảả ỉtả 'bả kả kỏ, gỏ'dả nỉ trỏ lảfả kpả kỏ. Nỉ trỏ cẻ pỉdrỉgủ mảvả ỉ'dỉ ảnỉ drỉgả. ⁹ Nỉ sỏ kả'bỏkả ỉ'dỉ ảnỉ pả. Gỏ'dả nỉ ảkpả ỉtả kỏ zảlỏ rỉ ảnỉ rủ." ¹⁰ Nỉngả sỉ, Yế sũ drỉ tả ảtảzỏ lảjỏ'bả 'dỉ 'bả yỉ drỉ kỉ nỉ rỉ, "Jảrỉbả ảnỉ drỉ nỉzỏ fỉ bẻ 'ảlả sỉ cẻ tỉtỉ 'dỉ 'ả rỉ, ỏzỏ nỉ ỏcả trỏ 'bả ảzả 'ả ỏmủ rỏ rỉ, nỉ rỉ ả'dủ kỏlẻ cẻ 'bả rỉ 'dỉ 'ả tẻ bủủủ kậyỉ ảnỉ drỉ jảrỉbả rỉ 'dỉ ảyẻzỏ rỉ tủ. ¹¹ Nỉ ỏcả trỏ vỏ ỏrủkả 'bả yỉ ảnỉ lảgủzỏ 'ả lả sỉ kỏ rỉ 'ả rỉ, gỏ'dả ỏzỏ ỏỏgả trỏ dỏ ỏlỉ ảnỉkả ảrỉlỉ rỉ, nỉ rỉ kỏ 'ả lả tỏlả. Gỏ'dả ỏzỏ nỉ ỏngả trỏ nỉlỉ 'ả lả 'ảsỉ vỏlẻ rỉ, nỉ yả rỏ tấpỉlỉndrỉ lả vỏlẻ ảnỉ pả ảgảlẻ 'ảsỉ. Nỉ 'ẻ 'dỉ, ảả'dả rỏ bẻ tả gỏlỉyỉ rủ lảmbẻ rỏ kỉ nỉ rỉ, Ỏvảrỉ ả'dỏ lảnỏ fẻ'ả gỏlỉyỉ drỉ."

¹² Vỏlẻ drỉ lả 'ảsỉ, lảjỏ'bả 'dỉ 'bả yỉ drỉ ngảzỏ nỉlỉ ỉyỉ ỏzỏ tả Yế sũ drỉ ảtảlẻ trỏ rỉ kảtỉ. Gỏlỉyỉ pẻ tả ỏjỉlả drỉ kỉ nỉ rỉ, ỏjỉlả ảảdỉ drỉ tả ỏnjỉ ỉyỉkả 'ảsỉ. ¹³ Gỏlỉyỉ nỉ trỏ lỉndrỉ ỏnjỉ lảdrỏ bẻ ỏjỉlả 'ảsỉ. Gỏ'dả gỏlỉyỉ lỏbẻ dỏ kpả trỏ ngả lảzẻ 'bả ảndrả-gả-sỉlỉ 'ảsỉ rảtảả 'ẻ'ẻ sỉ gỏ'dả ngả lảzẻ drỉ ndẻzỏ gỏlỉyỉ rủ sỉ.

*Tả Ớrỏdẻ drỉ tả Yế sũ drỉ 'ẻlẻ rỉ ảrỉzỏ rỉ
(Mảtảyỏ 14.1-12; Lủkả 9.7-9)*

¹⁴ Kủmủ ảngỉ 'bảdrỉ Gảlỉlảyả kả rỉ rủ lả Ớrỏdẻ ảnỉtỉpả. Gỏlả ảrỉ tả lảrảkỏ dủủ Yế sũ drỉ 'ẻlẻ 'dỉ 'bả yỉ trỏ ndrỉ, tảlả Yế sũ rỉ rủ lỉkủ trỏ rỏỏ. Gỏ'dả ỏjỉlả ỏrủkả 'bả yỉ ảtả ỉyỉ tả kỉ nỉ rỉ, "Ả'dỏ Yỏwảnỉ bảbảtỉzỉ 'bả rỏ drả 'bả trỏ rỉ ỉ'dỉ. Ỉtỉ rỉ, ỏ'ẻ gỏlả kpả trỏ lỉdrỉlỉ ỏ'dỉ. Tảlả ỉ'dỉ, ngbảảngbảnỏ, gỏlả drỉ ả'dỏzỏ cú mbảrảkả ảmbả ỉtỉ 'dỉ bẻ tả lảrảkỏ 'ẻzỏ." ¹⁵ ảzả 'bả yỉ kỉ ỉyỉkả rỉ, "Yế sũ ả'dỏ tả ảngủ 'bả Ớlỉyả ỉ'dỉ. Ỏvảrỉ ảảjỏ gỏlả trỏ ỏrủ lẻsỉ, ỏzỏ yỉ drỉ 'bảlẻ rỉ kảtỉ."* Gỏ'dả ảzả 'bả yỉ ảtả ỉyỉkả kpả kỉ nỉ rỉ, "Gỏlả ả'dỏ cẻ tả ảngủ 'bả ảzả 'ỉ, ỏzỏ tả ảngủ 'bả ả'dỏ 'bả trỏ ảkủ nả 'bả yỉ kảtỉ."

¹⁶ Gỏ'dả nỉngả sỉ, kủmủ ảngỉ Ớrỏdẻ ảrỉ bẻ tả ỏjỉlả drỉ rỉ'ả ảtảlả, gỏ'dả kpả ỉsủlả Yế sũ rỉ tả 'ả rỉ, gỏlả rỉ nyảảnyả drỉ ngảzỏ tả ỉsủlỉ cú nỉ kỉ nỉ rỉ, "Gỏlả 'dỉ Yỏwảnỉ mả drỉ ỏmbẻ lả gảlẻ trỏ njỉyả vỏlẻ rỉ ỉ'dỉ. Gỏlả lỉdrỉ nỏ gỏ'dả kpả trỏ lỉdrỉ ỏdrả 'ảsỉ."

Tả ỏdrỉ Yỏwảnỉ bảbảtỉzỉ 'bả rỏ rỉ fủzỏ rỉ

¹⁷⁻²⁰ Tả gỏlả ỏdrả pả ảsẻ 'bả Yỏwảnỉ drỉ rỉ ỉ'dỉ nỏ. Sỉsỉ ỏkỏ ảzả rủ lả Ớrỏdỉyả ả'dỏ trỏ Ớrỏdẻ rỉ ảdrủpỉ Fỉlípỏ rỉ ỏkỏ 'ỉ. Gỏ'dả Ớrỏdẻ nỉ drỉ ngảzỏ ỏkỏ rỉ 'dỉ drỉ lả ỉzảlẻ vỏlẻ ảnỉ ảdrủpỉ Fỉlípỏ drỉgả sỉ ả'dỏlẻ nỉ rỉ gỏgỏ drỉ ỏkỏ rỏ. Gỏ'dả Yỏwảnỉ ndrẻ tả 'dỉ bẻ rỉ, drỉlả ngảzỏ tả pẻlẻ Ớrỏdẻ drỉ kỉ nỉ rỉ, "Ả'dỏ kỏ tả mbỉ rỏ nỉ drỉ ảnỉ ảdrủpỉ rỉ ỏkỏ rỉ trỏzỏ ả'dỏlẻ nỉ drỉ ỏkỏ rỏ." Tảlả tả 'dỉ tảsỉ rỉ, ỏkỏ rỉ gỏgỏ Ớrỏdỉyả drỉ ngảzỏ tả ỏmbẻlẻ ngỏlỏ yỉ 'ả Yỏwảnỉ rủ. Gỏlả lỏndả pỏvỏ yỉ drỉ Yỏwảnỉ rỉ fủzỏ 'ả lả sỉ rỉ kpỉ. Gỏ'dả ỉtỉ rỉ, Ớrỏdẻ ảyẻ gỏlả kỏ tả rỉ 'dỉ 'ẻlẻ, tảlả Ớrỏdẻ rỉ gỏgỏ ỉnjỉ Yỏwảnỉ trỏ rỏỏ. Gỏlả nỉ trỏ kỉ, Yỏwảnỉ ỏjỉlả tảndỉ mbỉ rỉ ỉ'dỉ Ỏvảrỉ rỉ lỉfỉ drỉ 'ả. Ỉtỉ rỉ, Ớrỏdẻ rỉ lỉfỉ drỉ mbỏzỏ Yỏwảnỉ drỉ Ớrỏdỉyả drỉgả sỉ. Ỉ'dỉ Ớrỏdẻ drỉ Yỏwảnỉ rỉ ỏmbẻzỏ 'bảlẻ gảnỉmả 'ả. Ớrỏdẻ rỉ kpả zảả nỉlỉ ỏlỉ Ỏvảrỉ kả Yỏwảnỉ drỉ rỉ'ả ngỉlả rỉ 'bả yỉ ảrỉlỉ gảnỉmả 'ảlả. Ỏlỉ Yỏwảnỉ kả 'dỉ ả'dỏ kpảlẻ gỏlả rỉ drỉ lỉjả'ả rỉ, gỏlả rỉ kpả zảả gỏlẻ ảrỉlả, tảlả ỏlỉ rỉ 'dỉ 'bả yỉ rỉ'ả tảndỉ rỏ kỏrỏ.

* 6:15 6.15 Ớlỉyả Nỉ zỉ 1 Kủmủ kảpỉtả 17.

²¹ Gõ'dá kâyî âzâ sî, Ērōdíyā drí ngāzó látî úsúlî Yōwánî rî füzó. Kâyî rî 'dî kâyî Ērōdē rî tîzó 'á lâ rî ĩ'dî. Ítî, kâyî rî 'dî tú, Ērōdē yî drí kārámā ândrē 'bāzó. Gõ'dá Ērōdē drí ngāzó tâ átílî òjílā āmbā-āmbā kūmū íyíkā zélé rî yî drí, drî-'bá ājú 'bū 'bá yî kâ gõ'dá kpá 'dó òjílā āmbā-āmbā Gālíláyā 'álâ rî yî drí, tâlâ gólîyî ânî ró ÿyî kārámā rî 'dî nyâlé yî ngálâ.

²² Nīngá sî, kārámā rî 'dî tú rî, Ērōdíyā rî mvá ānjó ró rî drí ngāzó filí ândú tólé lâvūlî gārâ. Ítî rî, ândú tótō gólâkâ 'dî drí Ērōdē yî ũmú ÿyíkâ rî 'bá yî bê 'bāzó â'dólé ndrî āyîkō ró lâvūlî kôrô. Tâlâ ândú ízámvá 'dî drí tólé 'dî tāsî rî, Ērōdē drí tâ átázó drílâ kî nî rî, "Ōzō ní ÿjî mâ rî, má â'dô ngá ní drí lélé rî fē'á ní drí." ²³ Gõ'dá nīngá sî, Ērōdē drí ngāzó tâ átálé lâtrírî ró kî nî rî, "Má â'dô ngá ní drí lélé rî fē'á ní drí. Ōzō ní òlê rî, má â'dô 'bâdrî ámakâ lâfálâ nyî'á rî gōzó âzâ rî fēlé ní drí."

²⁴ Tólâ sî, ízámvá 'dî drí ngāzó nílî ândrē lâ Ērōdíyā rî ÿjílî kî nî rî, "Má â'dô ngá ángô rî zî'á ĩ'dî Ērōdē tî sî âfēlé má drí yā?" Gõ'dá ândrē lâ drí tâ-drî lôgōzó drílâ kî nî rî, "Ní âtâ Ērōdē drí, gólâ òjô òjílâ nî'á Yōwánî bābātízî 'bá ró rî òmbê lâ gālê njiyá, âatrō ró drî lâ 'dî tábígá 'á ājílî ní drí, tâlâ má nî ró kî nî rî, gólâ drâ trá."

²⁵ Ítî rî, ízámvá 'dî drí ngāzó râlê 'wāâ'wâ pá drî kâ sî gólê Ērōdē ngálâ. Gõ'dá drílâ tâ átázó Ērōdē drí kî nî rî, "Má lē úfû Yōwánî bābātízî 'bá ró rî, ógâ òmbê lâ njiyá vólé, ó'bâ ró drî lâ 'dî tábígá 'á âtrólé ājílî má drí nólé."

²⁶ Nīngá sî, Ērōdē drí â'dózó tâ ÿsū ró, tâlâ lâtrírî gólâ drí ítrílî trá ízámvá 'dî drí rî tāsî. Ōzō gólâ ògâ dó tâ ízámvá 'dî kâ lélé 'dî 'élê rî, ānyî â'dô gā'á gólâ drî ũmú gólâkâ 'dî 'bá yî ândrá. ²⁷ Gõ'dá bê trá ítî rî, Ērōdē drí gbô tâ-drî lēzó óogâ ró Yōwánî rî òmbê njiyá vólé. Gõ'dá Ērōdē drí tâ 'bāzó ājú 'bū 'bá íyíkâ ãlô rî drí, ònî ró bê Yōwánî rî drî ágálé âtrólé ágōzó ĩ'dî bê lâ. Gõ'dá ājú 'bū 'bá Ērōdē kâ 'dî drí ngāzó nílî gānimâ 'álâ. Gólâ câ bê tólâ rî, drílâ Yōwánî rî òmbê gāzó njiyá vólé. ²⁸ Nīngá sî, drílâ ngāzó ágólé Yōwánî rî drî bê tábígá 'á ājílî fēlé ízámvá 'dî drí. Gõ'dá gólâ âcâ bê ĩ'dî bê lâ rî, ízámvá 'dî drí ngāzó drî rî 'dî trólé ājílî ândrē lâ drí. ²⁹ Nīngá sî, tâ ârî 'bá Yōwánî kâ rî 'bá yî ârî ÿyî tâ 'dî bê ítî rî, drílîyî ngāzó nílî gānimâ 'álâ Yōwánî rî âvô ãlî 'dî njiílî nîzó ĩ'dî bê lâ 'bâlê 'bú 'á.

Tā Yēsū drí ngá nyānyā fēzó ò'bî āmbá drí rî

(Mātáyō 14.13-21; Lúkã 9.10-17; Yōwánî 6.1-14)

³⁰ Tólâ sî, lâjô'bá Yēsū kâ 'dî 'bá yî drí ágōzó ÿyî âcî ÿyíkâ tólé nâ 'ásî Yēsū ngálâ. Gõ'dá drílîyî rîzó tâ rû 'ê 'bá âcî ÿyî drí tólé nâ 'bá yî 'ásî rî ngílî Yēsū drí kpá 'dó ndrî tâ drílîyî ímbálé trá òjílâ drí rî yî bê. ³¹ Ítú rî nâ 'bá yî sî, òjílâ dūu rî ÿyî trá ânílî kárâ Yēsū rî ndrêlé. Ítî rî, ânî-ânî gõ'dá òjílâ 'dî 'bá yî kâ 'dî 'bāá Yēsū yî kô ngá nyâlê dódó gõ'dá kpá lôvólé tândî ró. Gõ'dá tâ rî 'dî tāsî rî, Yēsū drí tâ átázó lâjô'bá íyíkâ 'dî 'bá yî drí kî nî rî, "Nî ngá, mâ nî ró vō òjílâ ákó rî ndálê úsúlî, â'dô ró âmâ nyānyā drí lôvózó 'á lâ tākō." ³² Nīngá sî, drílîyî ngāzó filí kōlóngbō 'á, gōzó ÿmvú ândrē 'dî drî lâ mbāzó nílî vō òjílâ ákó rî 'álâ. ³³ Gõ'dá tólâ sî, òjílâ dūu ndrê ÿyî Yēsū yî trá nîrî 'á kōlóngbō sî. Drílîyî vō Yēsū yî drí rîzó nílî 'álâ 'dî nîzó téké, gõ'dá drílîyî ngāzó ndrî nílî 'wāâ'wâ rû ê'bélê jārîbâ 'ásî ndrî. Nīngá sî, drílîyî ngāzó nílî 'wāâ'wâ pá sî ÿmvú ândrē 'dî tî 'álâ, gõ'dá cālê vō òjílâ ákó 'dî 'á sîsî Yēsū yî drí sî.

³⁴ Gõ'dá nīngá sî, Yēsū yî câ bê vō rî nâ 'á gōzó 'ê'á ârílî kōlóngbō 'ásî rî, drílîyî òjílâ ò'bî ndrêzó ê'bê rû ÿyî trá ngbâ'û Yēsū rî télê. Gõ'dá Yēsū ndrê

gólīyī bē trá ítí rī, ĭzā lâ yī drí gólá rī 'ēzó. Ōjílā 'dī 'bá yī lēndrē ĭyī Yésū rī ĭfī drī 'á ōzō kápīlīkī á'dó 'bá ĭyī lōkī 'bá ákó rī kátí. Nīngá sī, Yésū drí ngāzó gólīyī ĭmbálé tā dūū sī. Yésū á'dá tā trá gólīyī drí cālē būūū lānjátúlī 'á.

³⁵ Nīngá sī, lānjátúlī ālō 'dī sī, lājó'bá Yésū ká rī 'bá yī drí ngāzó ānīlī Yésū rī gógó ngálá tā átálé gólá drí kī nī rī, "Nī ndrē drē, Kúmú, nō ō ĭtú trá 'ē'á filí. Gō'dá ōjílā āmbá 'dī 'bá yī trá ĭyī ndrī lōfó ró, gō'dá 'bá kpá yū'dáwá wō rī nō 'á gólīyī drí ngá nyānyā ūsúzó. ³⁶ Nī ĭcā drē gólīyī áyélé, tālā ōnī ró ĭyī bē ngá nyānyā ndālē gīlī ĭyī drí nyālē wō mvá āzā 'bá yī ōjílā bē rī 'á."

³⁷ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí tā lôgōzó lājó'bá íyíkā 'dī 'bá yī drí kī nī rī, "Ānī rī gógó, nī fē ngá nyānyā ōjílā rī 'dī 'bá yī drí nyālē kē." Nīngá sī, lājó'bá 'dī 'bá yī drí ngāzó tā ĭjílī kī nī rī, "Mā á'dó 'ē'á lâ ángō tí ró yā? Ngá 'dī lē íyíkā cú lāfā āmbá ngá nyānyā ndrō ālō rī ká gīzó ĭ'dī dūū ĭcálé fēlé ōjílā rī nō 'bá yī drí ndrī." ³⁸ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí lājó'bá íyíkā 'dī 'bá yī ĭjízó kī nī rī, "Āmbātā ānī drīgá ō'bí 'dī 'bá yī bē tāsī yā? Nī ngá drē ndrēlá." Ítí, lājó'bá 'dī 'bá yī drí ngāzó nīlī ngá nyānyā ndrēlé ō'bí 'dī 'bá yī drīgá sī. Gō'dá gólīyī ūsú āmbātā cé nĭ gō'dá ĭ'bī mvá bē rī. Nīngá sī, lājó'bá 'dī 'bá yī drí gōzó ngá nyānyā 'dī bē á'dalé Yésū drí.

³⁹ Wō 'dī 'á tólá rī, ōmā ārú drī bē rī'á ĭnyákú drī kpāákū. Nīngá sī, Yésū drí tā átázó lājó'bá íyíkā 'dī 'bá yī drí, tālā gólīyī ōlōnyī ró ō'bí 'dī 'bá yī lāfálé lâ rīlī ōmā ārú 'dī drī wō 'ásī tū tū ngīngī. ⁴⁰ Ítí, ō'bí 'dī 'bá yī drí rīzó ĭyī vūdrī wō 'ásī tū tū. 'Dī rī, ōjílā ūrúkā 'bá yī wō ālō 'á kámá-ālō gō'dá āzā 'bá yī rī'á nyā'dī-rī-drī-lā-ngā-múdrī. ⁴¹ Nīngá sī, Yésū drí āmbātā nĭ gō'dá ĭ'bī rī 'dī bē ātrōzó. Drílā wō ndrēzó 'būū 'álá, gō'dá drílā āwō-ítí 'ēzó Ōvārī drí tālā ngá nyānyā 'dī tāsī. Nīngá sī, drílā āmbātā 'dī 'bá yī 'á lâ ūpīzó ōnyí ró. Gō'dá drílā fēzó lâ lājó'bá íyíkā 'dī 'bá yī drīgá sī, tālā gólīyī ōlānjī ró ndrī ō'bí 'dī 'bá yī drí nyālē. Gólá 'ē ĭ'bī rī 'dī 'bá yī kpá té ōzō drílā āmbātā 'ērē kátí lānjílī ō'bí 'dī 'bá yī drí. ⁴² Ítí rī, ō'bí 'dī 'bá yī drí ngá nyāzó dūūdū. Ngá nyānyā drí gólīyī pēzó. ⁴³ Vólé drī lâ 'ásī, lājó'bá 'dī 'bá yī drí ngāzó ngá nyānyā āmbúkū lâkī 'bá trá rī 'bá yī 'ē'bélé. Ítí rī, ngá nyānyā āmbúkū gólīyī drí 'ē'bélé 'dī ĭcā trá cú ívō múdrī-drī-lā-ngā-rī 'ásī dūūdū. ⁴⁴ Gō'dá āgō ndrī ngá 'dī nyā 'bá trá rī yī rī'á kūtū-nĭ. 'Dī rī, ólāá ōkó kō 'dīyímvá bē.

*Tā Yésū drí lāmúzó ĭmvú drī sī rī
(Mātáyō 14.22-33; Yōwānī 6.15-21)*

⁴⁵ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó tā átálé lājó'bá íyíkā 'dī 'bá yī drí, tālā gólīyī ōmbā ró 'wāā kōlóngbō 'á, ā'dó ró bē gólīyī drí lāvūzó ātī 'álá jārībā zīlī Bētāsédā rī 'álá gólé ĭmvú āndrē 'dī 'á'á lé drílā ĭtú drí fīrī 'álá ró rī lésī. Gō'dá gólá rī gógó á'dó íyíkā lâkī'á tākō, tālā ō'bí 'dī 'bá yī jólé gólé 'bā 'álá. Nīngá sī, lājó'bá 'dī 'bá yī drí tā Yésū drí átálé 'dī 'ēzó té ítí. ⁴⁶ Gō'dá ō'bí 'dī 'bá yī lāvūlī bē trá gólé ĭyī drí 'bā 'ásī rī, Yésū drí ngāzó nī'á mbālē únī drī 'álá rātāā 'élé Ōvārī drí.

⁴⁷ Vó lâ sī, wō drí ānīrī 'á 'dī, kōlóngbō tībē lājó'bá bē yī 'á 'dī trá ĭmvú āndrē ító 'á 'á. 'Dī Yésū rī gógó íyíkā élēwálā ĭmvú āndrē gārā drī āzā rī lésī únī drī 'álá. ⁴⁸ Gō'dá nīngá sī, kăgūmăă āndrē drí ngāzó rī'á āsīlī rī rī rī ĭmvú āndrē drī sī. Bē trá ítí rī, lājó'bá 'dī 'bá yī drí lāņō āndrē ūsúzó kōlóngbō 'dī zērē 'á vólé kăgūmăă 'dī drí sī. Gólīyī ūjū kpīlī kōlóngbō 'dī zélé sīsī 'álá ró fē sī. Gō'dá Yésū ndrē bē rī, lājó'bá íyíkā trá lāņō āndrē 'á. ĭtú-pá sū ngá drí āwúrī sī, drílā gōzó ngālē nī'á ĭmvú āndrē 'dī tī 'álá.

Tólâ gólâ drí ngāzó rĩ'á nĩlí lĩmvû drĩ sĩ, nĩ'á lājó'bán íyíkâ kōlóngbō 'á 'dĩ 'bá yĩ ngálâ. ⁴⁹ Gō'dá lājó'bán 'dĩ 'bá yĩ ndrê gólâ bē rĩ'á ânĩ'á lĩmvû drĩ sĩ ãyĩ ngálâ rĩ, drĩlĩyĩ ngāzó trēlé úrú kĩ nĩ rĩ, “Wúúwú, nĩ ndrê drē ngá 'bā 'bá ânĩ'á nā, āvō líndrĩ 'ĩ, rĩ'á ânĩ'á nā.” ⁵⁰ Gō'dá gólĩyĩ ndrê gólâ bē ãtĩ lâ 'dĩ ró rĩ, líndrĩ lâ yĩ drĩ lô'bézó ãĩ ũrĩ drĩ.

Ītĩ rĩ, kōrô Yēsũ drĩ ngāzó tã átalé gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ â'dô kō ũrĩ ró. Nĩ átu ânĩ fĩ, nōo mã rĩ gógó Yēsũ ĩ'dĩ.” ⁵¹ Vó lâ 'ásĩ, drĩlâ ngāzó mbālē fĩlĩ kōlóngbō 'álâ gólĩyĩ bē. Gō'dá kōrô ĩlĩ ânđrê 'dĩ drĩ ádrézó. Nĩngá sĩ, lājó'bán 'dĩ 'bá yĩ tĩ lâ ãyĩ drĩ á'dízó, gō'dá sĩ-'balé drĩ rízó kã'dã. Tã ĩsũ gólĩyíkâ kĩ, “'Á! Nōtĩ nō ã'dô tã 'ĩ yã?” ⁵² Gólĩyĩ tĩ á'dĩ trá, tãlâ mbârākã Yēsũ drĩ āmbātã nĩ fēzó ō'bĩ drĩ rĩ, tã lâ fĩ gólĩyĩ drĩ kō.

*Tã Gēnēsārētē 'álâ rĩ tāsĩ
(Mātáyō 14.34-36)*

⁵³ Tólâ sĩ, Yēsũ yĩ drĩ lĩmvû ânđrê 'dĩ drĩ lâ mbāzó kōlóngbō sĩ, gōzó cālē 'bãdrĩ zĩlĩ Gēnēsārētē rĩ 'álâ. Gō'dá mbã ãyĩ lĩmvû ânđrê 'dĩ bē rĩ, drĩlĩyĩ ngāzó kōlóngbō 'dĩ sēlé ōmbélé gá lĩmvû tĩ. ⁵⁴ Gō'dá nĩngá sĩ, gólĩyĩ ōtĩrĩ kōlóngbō 'dĩ áyē rĩ, ōjĩlã tólâ nã, drĩlĩyĩ kōrô Yēsũ rĩ nĩzó. ⁵⁵ Gō'dá nĩngá sĩ, drĩlĩyĩ ngāzó lã'búlĩ nĩlí 'wãã'wã ãyĩ drĩ 'bã 'ásĩ tã pēlé ōjĩlã drĩ ndrĩ kĩ, Yēsũ ácã trá. Gō'dá 'bãdrĩ 'dĩ 'ásĩ ndrĩ, ōjĩlã drĩ ngāzó ngá lãzé 'bã ãyíkâ ānjĩlĩ gbārākã sĩ ânĩzó ājĩlã ãyĩ Yēsũ ngálâ. ⁵⁶ Jãrĩbã 'ásĩ gō'dá kpá 'bãdrĩ 'ásĩ ndrĩ, ōzō Yēsũ ācã trá rĩ, ōrĩ ngá lãzé 'bã átrōlé ājĩlĩ vō rĩzó ngá lãzĩlĩ rĩ 'á. Tólâ rĩ, ngá lãzé 'bã rĩ ãyĩ rú'bã lô'bálē Yēsũ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Dōvó mã dō cé itá tĩ ánĩkã ĩ'dĩ, tãlâ mã ngá ró ngá lãzé 'ásĩ.” Gō'dá ngá lãzé 'bã ndrĩ kãkãrã itá tĩ Yēsũ kã sōlé rĩ dō 'bã trá rĩ drĩ ngāzó ngá lãzé 'ásĩ â'dólē ndĩndĩ.

7

*Tã Yēsũ drĩ átalé lã'bĩ Yúdã yĩ kã tāsĩ rĩ
(Mātáyō 15.1-9)*

¹ Ītũ āzã sĩ, Pãrúsĩ Yērōsãlēmã lé 'bã ró rĩ 'bã yĩ drĩ ânĩzó Yēsũ ngálâ gólĩyĩ tã lã'bĩ kã ĩmbã 'bã āzã 'bã yĩ bē.* ² Gólĩyĩ ndrê tã árí 'bã Yēsũ kã āzã 'bã yĩ trá ngá nyãnyã nyã'á ãyĩ cú ĩtĩ ãyĩ drĩ ĩĩ ákó tãndĩ ró bũũũ drĩ kũlúgúsũ 'ásĩ. Á'dô lã'bĩ gólĩyíkâ vó ró rĩ, gólĩyĩ drĩ drē 'dó ĩndĩ ró. ³ Nĩ ndrê trá Pãrúsĩ yĩ gō'dá ōjĩlã ōrĩ Yúdã yĩ kã āzã 'bã yĩ bē drē zãã ndrĩ lã'bĩ ãyĩ á'bĩyã yĩ kã 'dã'á. Lã'bĩ 'dĩ á'dã gólĩyĩ drĩ lãtĩ mbĩmbĩ 'ĩ gólĩyĩ drĩ ãyĩ drĩ ĩjó drē ākpãkã'dã sĩsĩ ngá nyãnyã nyã ákó rĩ ĩ'dĩ. ⁴ Gō'dá kpá ōzō Pãrúsĩ 'dĩ 'bã yĩ ōgĩ ngá nyãlé rĩ yĩ trá rĩ, gólĩyĩ ĩĩ zãlō sĩsĩ drē gólĩyĩ drĩ nyã ákó lâ. Lã'bĩ gólĩyíkâ 'dĩ á'dã gólĩyĩ drĩ kpá lãtĩ tãndĩ ngá āzã 'bã yĩ ngá nyãnyã tãsĩ ōzō ĩgã yĩ, límvó yĩ, sãánĩ yĩ, gō'dá kpá kōjōrōnĩ yĩ tĩ rĩ ĩĩĩ á'dólē ngbãngbã ĩndĩ ákó rĩ tãsĩ, tãlâ Ôvãrĩ ōzó ãyĩ ndrēē ĩndĩ 'bã ró kō.

⁵ Tãlã lã'bĩ āmbã 'dĩ 'bã yĩ tãsĩ rĩ, Pãrúsĩ 'dĩ 'bã yĩ gō'dá gólĩyĩ tã lã'bĩ kã ĩmbã 'bã 'dĩ 'bã yĩ bē drĩ ngāzó Yēsũ rĩ ĩjĩlĩ kĩ nĩ rĩ, “Tã árí 'bã ánĩkã 'dĩ 'bã yĩ 'dã ãyĩ lã'bĩ āmã á'bĩyã yĩ kã lōpélé āmã drĩ rĩ kō ã'dô tãsĩ yã? Gólĩyĩ ĩĩ ãyĩ drĩ kō bũũũ drĩ kũlúgúsũ 'ásĩ drē ākpãkã'dã ngá nyã ákó. Ōzō gólĩyĩ ōnyã ngá trá rĩ, gólĩyĩ drĩ á'dó kō ngbãngbã lã'bĩ āmãkã rĩ vó ró.”

⁶ Gō'dá nĩngá sĩ, Yēsũ drĩ tã 'dĩ drĩ lâ lôgōzó kĩ nĩ rĩ, “Ānĩ rĩ'á āndōtō kãtĩ drĩ bē rĩ Ôvãrĩ rĩ tãsĩ. Tã āngũ 'bã ĩsãyã ĩgĩ tã pãtĩĩ trá ânĩ tãsĩ ákũ ró kĩ nĩ rĩ,

* 7:1 7.1 Lã'bĩ ĩmbã 'bã 'Dĩ kpá Pãrúsĩ yĩ lãfálē 'ásĩ.

‘Ōjilā nô 'bá yī ìnjī ìyī mâ cú ìtí ìyī tì sī,
 gō'dá gólīyī 'bāá áamá lôvó kô ìyī p̄p̄s̄l̄l̄ 'á.
 7 Gólīyī ìnjī ìyī mâ cú ìtí tì sī,
 t̄lā tā dr̄līyī r̄r̄'á ìmbálā r̄i 'bá yī â'dó kô mâ Ôv̄arí ngá lésī.
 Tā dr̄līyī r̄r̄'á ìmbálā 'dī 'bá yī r̄r̄'á cé lā'bí òjilā mvá kâ 'i.'

Īsáyā 29.13

8 Nī âyē tā Ôv̄arí dr̄i 'bālé r̄i yī trá vólé gō'dá nī r̄i trá cé ānīngá lā'bí òjilā mvá kâ â'dalé ì'dī."

9 Nīngá sī, Yésū âtā úl̄i āzā kpá gólīyī dr̄i kī nī r̄i, "P̄t̄t̄i nī ìsū ānīkâ bê r̄i, 'dīi â'dô r̄r̄'á tā t̄andí 'i yā? Gō'dá ānī dr̄i r̄izó tā Ôv̄arí dr̄i 'bālé r̄i gālé dó, gōzó r̄ilī lā'bí ānī nyānyā kâ r̄i 'bá yī 'dālé ì'dī. 10 Mús̄ā kī nī r̄i, 'Nī ìnjī ānī átā ānī āndré bê.'

Āfō-āfō 20.12

Gō'dá 'Ōzō òjilā āzā ātā úl̄i ònjī trá átā lâ rú ngātā āndré lâ rú yā r̄i, āâ'dô gólā r̄i fū'á vólé.'

Āfō-āfō 21.17

11 'Dīi tā Ôv̄arí dr̄i âtalé trá r̄i ì'dī. Gō'dá nī ró úl̄i r̄i 'dī kô, t̄lā lā'bí ānīkâ z̄l̄l̄i Kōrōbānī 'dī tāsī.* Â'dô lā'bí Kōrōbānī kâ vó ró r̄i, òjilā āzā âtā tā trá nōtī, 'Ngá nō 'bá yī ndr̄i Ôv̄arí kâ ì'dī.' Gō'dá 'dīi vósī r̄i, tā 'bā'bā gólākâ Ôv̄arí dr̄i r̄i tāsī, ícá kô dr̄ilā ngá 'dī 'bá yī fēlé ìyī átā yī dr̄i ìyī āndré bê.
 12 Lā'bí r̄i 'dī tāsī, ānī P̄arúsī, nī âyē gólīyī lā'bí Kōrōbānī kâ 'dā 'bá 'dī 'bá yī kô ngá āzākā 'elē ìyī átā yī dr̄i ìyī āndré yī bê, t̄lā ngá ìyīkâ ndr̄i â'dô trá Ôv̄arí kâ. 13 Lā'bí r̄i ānī dr̄i r̄r̄'á lôpélā ăț̄l̄l̄i ăț̄l̄l̄i ānī ózōwá yī dr̄i 'dī 'bá yī 'è úl̄i Ôv̄arí dr̄i 'bālé trá r̄i â'dólé āyō ró ífī ākó. Gō'dá nī r̄i kpá trá tā ányā āzā 'bá yī ìmbalé òzō 'dīi kâtī."

*Tā r̄i 'bá òjilā ìzālé p̄t̄t̄i ró Ôv̄arí r̄i l̄f̄i dr̄i 'á r̄i tāsī
 (Mātáyō 15.10-20)*

14 Nīngá sī, Yésū dr̄i ngāzó òjilā ăț̄z̄l̄l̄i dūū ānīlī úl̄i ìyīkâ ār̄ilī. Gólā kī gólīyī dr̄i r̄i, "Ānī ndr̄i, nī ār̄i úl̄i ámakâ nō 'bá yī òfī ró ānī dr̄i. 15 Ngá r̄i 'bá òjilā ìzālé Ôv̄arí r̄i l̄f̄i dr̄i 'á r̄i ìyīkâ ā'dô 'i yā? Â'dó kô ngá gólā fī 'bá òjilā 'â kōrō s̄i-'balé 'ásī r̄i ì'dī, ìyīngá ngá gólā r̄r̄'á l̄p̄l̄l̄i z̄āā p̄p̄s̄l̄l̄i 'á r̄i ì'dī. 16 Ītí r̄i, ānī cú b̄i bê yā? 'Dōvó nī ār̄i úl̄i ámakâ nō 'bá yī ndr̄i."

17 Nīngá sī, Yésū yī dr̄i ngāzó tā ār̄i 'bá ìyīkâ r̄i 'bá yī bê ò'bí dūū 'dī 'bá yī âyélé ngāzó filī jó 'álā. Jó 'dī 'á tólā r̄i, tā ār̄i 'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī dr̄i ngāzó Yésū r̄i ìjilī úl̄i m̄ānīgō tā òjilā ìzā 'bá r̄i kâ ìtō lâ lôfōlé ìyī dr̄i.
 18 Nīngá sī, Yésū dr̄i ngāzó dr̄i-mb̄ilī s̄olē gólīyī l̄f̄i úl̄i âtā-âtā sī kī, "Tā nô fī dr̄e z̄āā ānī dr̄i kô yā? Nyāsá gólā ānī dr̄i nyālē r̄i ìzāā ānī kô, 19 t̄lā nyāsá r̄i gógó 'dī l̄p̄l̄i r̄u ānī p̄p̄s̄l̄l̄i 'á kô. Nyāsá r̄i 'dī fī r̄ilī òjilā f̄i 'á, gō'dá dr̄ilā l̄p̄búzó rú'bá 'ásī." Úl̄i nō 'bá yī sī, Yésū â'dā tā 'i kī nī r̄i, ngá òjilā dr̄i r̄r̄'á nyālā r̄i 'bá yī ndr̄i t̄andí ró Ôv̄arí r̄i l̄f̄i dr̄i 'á.

20 Nīngá sī, Yésū dr̄i tā r̄i 'bá òjilā ìzālē r̄i 'bá yī lôfōzó nōtī, "Tā ìsū-ìsū ònjī òjilā kâ 'alé lésī ró r̄i ì'dī r̄i 'bá gólā r̄i ìzālē r̄i. 21-22 Tā ònjī 'dī 'bá yī ndr̄i āfī tā ìsū-ìsū ònjī òjilā kâ r̄i 'ásī, òkó z̄iz̄i, āgō ndāndā, ūgū, òjilā fūfū, āvē, ngá òjilā kâ lôvó lâ 'bā'bā, tā ònjī 'è'è āzī-āzī dr̄i, âdômā, tā ònjī lôvó tā ònjī 'ézó, òjilā ndr̄indr̄i, òjilā 'dā'dā, árú-árúwá, tā òfō 'è'è. 23 Tā ònjī 'dī 'bá yī ndr̄i 'dó r̄i âfōlé òjilā 'ásī. Gō'dá tā r̄i 'dī 'bá yī ì'dī r̄i 'bá òjilā ìzālē r̄i."

* 7:11 7.11 Kōrōbānī Tā ífī lâ kī, ngá fēfē.

*Tā Yésū drí òkó àtrâ àzâ pázó tā lēlē òkó rí 'dī kâ tāsī rí
(Mātáyō 15.21-28)*

²⁴ Tólâ sī, Yésū drí ngāzó nīlí 'bādrī ànyī jārībā zīlí Tírā rí lāgátí rí 'álâ. Gõ'dá gólâ cá bê tólâ rí, drílâ fízó jó àzâ 'á kírí ríí tì òjílâ drí sī, tálâ gólâ lēé kò òjílâ drí vò yí drí rízó 'á lâ rí nīlí. Tákò gólâ lậpì rù bê kpálé òjílâ drí sī rí, òjílâ ùsù gólâ rí vò trá. ²⁵⁻²⁶ Gõ'dá vò rí 'dī 'á rí, òkó àtrâ àzâ bê rī'á 'bāsúrú Gíríkí kâ 'ásī. Útì gólâ trá vò zīlí Sírīyā rí 'álâ rí. Òkó rí 'dī cú mvá ànjó bê, líndrì ònjí rí trá òmbélâ. Nīngá sī, òkó rí 'dī drí tā àrízó kí nī rí, Yésū àcâ trá. Drílâ ànīzó kòrò íyì àdálé àdrū ìnyákú drī Yésū àndrá rú'bá lô'bā-lô'bā sī Yésū drí kí nī rí, gólâ òlòfò líndrì ònjí nā vólé íyì mvá ànjó ró nā 'ásī. ²⁷ Gõ'dá Yésū drí ngāzó tā-drī lògòlé drílâ úlí mǎnīgò sī kí nī rí, “Ní àyè má fē ró ngá nyānyā sísí àmâ mvá yí nyāányā rí yí drí. À'dó kò rī'á mbì ngá nyānyā 'dīyímvá sīlí sī rí àtròzó vólé félé ànì òké drí nyālè.”*

²⁸ Nīngá sī, òkó rí 'dī drí tā-drī lògòzó Yésū drí kí nī rí, “Kúmú, òzò à'dò kpálé ìtí rí, 'dī rī'á úlí mbì 'í, gõ'dá òké gólīyì vù 'bá tārābízā zélé rí ícā ìyì kpá trá ngá nyānyā lô'dé 'bá 'dīyímvá drīgá sī rí nyālè.”

²⁹ Nīngá sī, úlí òkó 'dī kâ lògòlé 'dī drí sūzó Yésū bílí takányī. Gõ'dá Yésū drí ngāzó tā àtálé òkó 'dī drí kí nī rí, “Tálâ úlí ní drí àtálé trá 'dī tāsī rí, líndrì ònjí nā ódrò trá vólé ànì mvá ànjó nā 'ásī. 'Dòvó ní ngá gólé 'bā 'álâ gólâ rí ndrèlé.” ³⁰ Tólâ sī, òkó 'dī drí ngāzó gólé 'bā 'álâ. Drílâ íyì mvá ànjó 'dī ùsúzó àyì'á gbārākā drī. Tā pātī rí, líndrì ònjí 'dī fò trá gólâ 'ásí vólé.

Tā Yésū drí àgò bì-'bálé àkó rí pázó rí

³¹ Tólâ sī, Yésū drí ngāzó nīlí kòrò vò ànyī Tírā rú rí 'ásī. Gólâ nī lậvũlí 'dī kòrò jārībā zīlí Sídónā rí rú sī. Nīngá sī, drílâ nízó lậmúlí dīrì ìmvù àndrè zīlí Gālílàyā rí rú sī búuú drílâ cázó 'bādrī gólâ jārībā bê múdrì rí 'á rí 'álâ. ³² Tólâ rí, òjílâ drí ngāzó àgò àzâ bì-'bálé àkó rí àtrólé àjílí Yésū ngálâ, gólâ òpâ ró àgò rí 'dī drí 'bā'bā sī drī lá. Àgò rí gógó 'dī ícā kpá kò úlí àtálé kpīyā-kpīyā ró.

³³ Nīngá sī, Yésū drí àgò 'dī àtròzó élèwálâ òjílâ dùú 'dī 'bá yí lāfálé 'ásī. Drílâ ngāzó íyì drí-mvá sòlé àgò rí 'dī bì-'bálé lâ 'á. Nīngá sī, Yésū drí tū wūzó íyì drí-mvá 'á, gõ'dá drílâ bēzó lâ àgò 'dī lāndrā lâ 'á. ³⁴ Gõ'dá nīngá sī, Yésū drí vò ndrèzó ùrú 'álâ 'būú 'álâ. Nīngá sī, drílâ lòvózó kēfē mbārākā ùsúzó ngá pāpā 'èzó ì'dí sī lá. Gólâ àtā tá trá íyì tì sī àgò 'dī bì-'bálé lâ tāsī gólâ rí lāndrā bê kí nī rí, *Éfātā*. Ìtò lâ kí, “ ‘Nī nī rú’ ’. ³⁵ Ìtí rí, àgò 'dī bì-'bálé lâ drí rú nīzó, drílâ tā àrízó. Gõ'dá kpá lāndrā lâ drí rú ìnjízó úlí àtálé ngbálá-ngbálá dódó.

³⁶ Vó lâ sī, Yésū drí àgò 'dī àtròzó lògòlé vólé òjílâ dùú 'dī 'bá yí vólâ. Gõ'dá nīngá sī, Yésū drí tā 'bázó gólīyì drí ngbílí-ngbílí kí nī rí, “Nī pē tā lārākò nò tá lâ kò òjílâ àzâ drí àlòwálâ.” Gõ'dá bê kpálé ìtí rí, òjílâ 'dī 'bá yí àrì íyì úlí Yésū kâ 'dī kò. Gõ'dá drílīyì ngāzó nīlí tá lâ pē bê òjílâ drí àkí àkó. 'Dī Yésū íyíkā zāà rī'á tá pē'á òjílâ drí, tálâ gólīyì òzó tá tá lārākò 'dī kâ 'bāà lậ'búlí fāà. Gõ'dá gólīyì ìyīngá gbò zāà tá 'dī lòpé'á òjílâ àzâ 'bá yí drí àtì 'álâ, tálâ tá rí 'dī òlậ'bù ró bê òjílâ drí àrílí ndrì kākàrâ. ³⁷ Ìtí rí, gólīyì tá rí 'dī àrì 'bá trá rí yí, tì lâ yí drí à'dízó ndrúndrú. Gõ'dá nīngá sī, drílīyì tá àtázó Yésū rí tāsī kí nī rí, “Gólâ 'è tá trá ndrì dódó. Tā gólākā 'dī tá àngí 'í. Gõ'dá gólâ èdè àgò bì-'bálé àkó 'dī trá tá àrílí, gõ'dá gólâ èdè àgò ùdūrúdrú ró rí kpá trá úlí àtálé kpīyā-kpīyā dódó.”

* **7:27** 7.27 'Dīyímvá nò 'bá yí gólīyì 'bāsúrú Yúdā yí kâ rí ì'dí. Òjílâ Yúdā yí kâ ndrè òjílâ àtrâ òzò òké kátí.

8

*Tā Yésū drí ngá nyānyā fězō kpá ó'dí òjílā dūú drí rí
(Mātáyō 15.32-39)*

¹ Itú āzā sī, òjílā tǐlǐlǐ āzā 'bá yí drí ngāzō iyí è'bélé 'délé Yésū vó. Gólíyí 'è trá Yésū yí bē káyí nā. Gō'dá nǐngá sī rí, ngá nyānyā gólíyíkā ndē rú trá. Tā rí 'dǐ tāsī rí, Yésū ní drí ngāzō lājó 'bá áníkā rí 'bá yí àzǐlǐ ní ngálá, gō'dá ní drí tā átázó gólíyí drí kǐ nǐ rí, ² “Mā rǐ'á ǐzā ró òjílā tǐlǐlǐ nō 'bá yí tāsī. Mā rí trá gólíyí bē káyí nā, gō'dá ngbāāngbānō rí, gólíyí trá cú ítí ngá āzā ākó iyí drígá nyālé. ³ Ōzō má òjō gólíyí nǐlǐ gólé iyí drí 'bā 'ásí cú ítí ngá nyānyā fē ākó sǐsǐ gólíyí drí rí, gólíyí lǐfǐ á'dô ànǐ'á lǎtǐ 'á lǒfó drí sī, tǎlā gólíyí āzā 'bá yí ànǐ iyí trá vō jējē 'ásí.”

⁴ Nǐngá sī, lājó 'bá gólákā rí 'bá yí drí ngāzō úlǐ 'dǐ drǐ lâ lôgólé gólá drí kǐ nǐ rí, “Nōô rǐ'á vō ngbāngbā 'ǎ'í 'í 'bā āzākā ākó. Gō'dá trá ítí rí, mā á'dô ícá'á trá ngá nyānyā úsúlǐ vō rí nō 'á félé òjílā rí tǐlǐlǐ ró nō 'bá yí drí yā?”

⁵ Bē trá ítí rí, Yésū drí ngāzō lājó 'bá íyíkā 'dǐ 'bá yí òjǐlǐ kǐ nǐ rí, “Ànǐ ndrǐ 'dó òjílā 'dǐ 'bá yí bē rí, àmbātā bē ànǐ drígá tǎsǐ yā?” Gō'dá lājó 'bá drí tǎ-drǐ lôgōzō Yésū drí kǐ nǐ rí, “Bē rǐ'á nǐ-drǐ-lā-rǐ.”

⁶ Ítí rí, Yésū drí ngāzō tā átálé òjílā tǐlǐlǐ 'dǐ 'bá yí drí kǐ, gólíyí òrǐ vūdrǐ. Vó lâ sī rí, drílā ngāzō àmbātā nǐ-drǐ-lā-rǐ 'dǐ 'bá yí àtrólé. Drílā gōzō àwō-ítí 'èlé Ôvǎrǐ drí tā lâ sī. Nǐngá sī, drílā àmbātā 'dǐ 'bá yí 'á lâ ùpǐzō gōzō trólā félé lājó 'bá íyíkā 'dǐ 'bá yí drí lǎnjǐlǐ òjílā tǐlǐlǐ 'dǐ 'bá yí drí. Gō'dá lājó 'bá 'dǐ 'bá yí drí 'èzō lâ té gólá drí átálé rí kátí.

⁷ 'Dǐ rí, ǐ'bǐ ònyǐ kpá bē cé dǎ ítí. Nǐngá sī, Yésū drí ngāzō àtrólā, gō'dá drílā àwō-ítí 'èzō kpá Ôvǎrǐ drí tā lâ sī, gōzō tā átálé lājó 'bá íyíkā 'dǐ 'bá yí drí, òtrō ró iyí kpá ǐ'bǐ ònyǐ 'dǐ 'bá yí lǎnjǐlǐ òjílā tǐlǐlǐ 'dǐ 'bá yí drí. ⁸ Gō'dá nǐngá sī, òjílā 'dǐ 'bá yí drí ngá nyāzō dūúdu. Gō'dá ngá nyānyā 'dǐ volé drǐ lâ 'ásí rí, lājó 'bá drí àmbātā àmbúkū ǐ'bǐ yí bē lákí 'bá 'dǐ ù'dúzó lô'bǎlé dūúdu ívō àmbá àmbá zǎlō nǐ-drǐ-lā-rǐ rí 'bá yí 'ásí. ⁹ Àgō ngá nyānyā rí 'dǐ nyā 'bá rí yí olá gólíyí rǐ'á kútū-sū. 'Dǐ rí, oláá òkó kō 'dǐyǐmvá bē. Tā rí 'dǐ vósí, Yésū drí ngāzō òjílā 'dǐ 'bá yí jǒlé volé. ¹⁰ Nǐngá sī, kôrō Yésū yí drí nǐzō mbǎlé kólóngbō 'á lājó 'bá íyíkā yí bē. Drǐlǐyí gōzō òjǐmvú drǐ mbǎlé nǐlǐ 'bǎdrǐ mvá zǐlǐ Dǎlāmānótā rí 'álá.

*Tā Pǎrúsǐ yí drí Yésū rí ùjūzō rí
(Mātáyō 12.38-42; 16.1-4)*

¹¹ Nǐngá sī, Pǎrúsǐ ùrúkā 'bá yí drí ngāzō ànǐlǐ úlǐ ngǐlǐ Yésū bē, tǎlā gólíyí lē trá Yésū rí ùjūlǐ. Ítí rí, drǐlǐyí Yésū rí òjǐzō tā lârákō gólá tā á'dá 'bá kǐ'á nǐ rí, Ôvǎrǐ àjō gólá nǐ rí, á'dálé iyí drí. Gólíyí òsū tā kǐ, ícá kō Yésū drí tā lârákō 'èzō. ¹² Bē ítí rí, Yésū drí ngāzō zólé tǎlā tā lē ākō gólíyíkā tāsí, gōzō úlǐ átálé kǐ nǐ rí, “Ànǐ òjílā rǐ 'bá àndrō nō 'bá yí, tǎlā á'dô 'í ànǐ drí ngāzō rǐ'á tā tā lârákō ká òjǐlǐ ndrélé, tā á'dálé ànǐ drí kǐ, Ôvǎrǐ àjō mā nǐ yā? Má àtā trá ànǐ drí, nǐ ndrē tā lârákō àzākā tǐ, tǐ drí à'dǐzō rí gbō kó kō àlówálá.” ¹³ Nǐngá sī, drǐlǐyí ngāzō Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yí àyéle gōzō mbǎlé fǐlǐ kólóngbō 'á lājó 'bá íyíkā bē ó'dí.

*Tā gólíyí Yésū drí pélé tā ìmbā-ìmbā Pǎrúsǐ yí ká tāsí rí 'bá yí
(Mātáyō 16.5-12)*

Gō'dá Yésū yí drí 'èrē òjǐmvú àndrē drǐ mbǎlé nǐzō 'á'á āzā rí 'álá rí, ¹⁴⁻¹⁶ Yésū drí drǐ-mbǐlǐ sōzō lājó 'bá íyíkā rí 'bá yí lǐfǐ úlǐ mǎnǐgō sī kǐ nǐ rí,

“Nī ndrê ânî vó âkú ódrí 'bálé âmbātā 'á rî drí sī Pārúsī yī drīgá sī gō'dá kpá òjílā 'dē 'bá Ēródē vó rî 'bá yī bē.”

Gō'dá lājó'bán 'dī 'bá yī nīi iyī úlī mǎnīgō 'dī ífí lá kō. Drīliyi rīzō rī'á úlī Yésū ká 'dī ngīlí iyī lǎfálé 'ásī kī nī rī, “Gólá âta úlī rī 'dī kó ítí lá 'dī ró, tǎlá âmā rī'á âmbātā âkó rī drí.”*

¹⁷ 'Dīi Yésū nī tā gólīyíkā rī'á âtalá kírí ró 'dī trá. Gō'dá â'dólé bē ítí rī, Yésū drí tā âtázó gólīyī drí kī nī rī, “Nī rī tā ânî drí â'dózó âmbātā âkó rī âtalé ânî lǎfálé 'ásī â'dô tāsī yā? Tā fí drē zāâ ânî drīi kō yā? ¹⁸ Ânî rī'á cú līfī bē, ngā nī ndrê vō kō â'dô tāsī yā? Ânî rī'á cú bī bē, ngā nī ârí tā kō â'dô tāsī yā? Ânî rī'á tā má drí 'élé trá rī 'bá yī ïsū'á yā? ¹⁹ Má òtírī âmbātā nī rī úpīi félé òjílā kútū-nī drí nyǎlé rī, ívō lâkí 'bá iyī dūūdū ngá nyānyā âmbúkū bē ânî drí ú'dúlī rī tǎsī yā?” Nīngá sī, drīliyi tā-drī lógōzó kī nī rī, “Ívō dūūdū mûdrī-drī-lâ-ngâ-rī.” ²⁰ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí kpá tā ïjízó gólīyī tī kī nī rī, “Ngā gō'dá má úpī bē âmbātā nī-drī-lâ-rī rī trá félé òjílā kútū-sū drí nyǎlé rī, ívō ândrê dūūdū ngá nyānyā âmbúkū bē ânî drí ú'dúlī trá rī rī'á tǎsī yā?” Gō'dá drīliyi tā lógōzó kī nī rī, “Nī-drī-lâ-rī.” ²¹ Nīngá sī, Yésū drí tā lógōzó gólīyī drí kī nī rī, “Tā ndrī 'dī 'bá yī 'ásī rī, zāâ tā mbârākā âmákā ká ngá nyānyā fēzó ânî drí òjílā bē rī fí drē ânî drīi kō yā?”

Tā Yésū drí âgô līfī âkó rī līfī lá êdézó rī

²² Nīngá sī, Yésū yī drí nīzō kōlóngbō sī cǎlé jārībā zīlī Bētāsédā rī 'álá. Tólá òjílā âzā 'bá yī drí âgô âzā līfī âkó rī âtrōzó âjílí Yésū ngálá. Gō'dá drīliyi rú'bán lô'bázó Yésū drí, gólá ò'bā ró drí âgô līfī âkó 'dī drīi, tǎlá âgô rī 'dī òndrê ró vō bē. ²³ Nīngá sī, Yésū drí âgô 'dī drí lá ârúzó âsélé nīzō í'dí bē lá volé jārībā 'ásī.* Gō'dá drílā tū wūzó pē pē âgô 'dī līfī lá 'á. Drílā drí 'bázó kpá līfī lá 'á. Vó lá sī, Yésū drí gōzó gólá rī ïjílí kī nī rī, “Ní bī ngá âzākā ndrê'á yā?” ²⁴ Gō'dá âgô 'dī drí vō ndrēzó dírī, gō'dá drílā tā-drī lógōzó Yésū drí kī nī rī, “Âwô, má bī ngá ndrê'á mǎnā-mǎnā. Má ndrê òjílā lâmú'á má līfī òzō fê gárá ílī drí rī'á iyálá rī kátí.” ²⁵ Nīngá sī, Yésū drí drí 'bázó âgô 'dī līfī lá 'á kpá ó'dí. Gō'dá 'dīi vósī rī, âgô 'dī drí vō ndrēzó rará. Pǎtīi līfī lá éédê trá â'dólé sīsī rī kátí dódó ó'dí. ²⁶ Nīngá sī, Yésū drí âgô rī 'dī jōzó mbī 'bā 'álá, gō'dá tā âtázó drílā kī nī rī, “Ní gō volé kôro jārībā 'ásī kō, tǎlá tā ânî līfī drí rú êdézó trá dódó 'dī òzó kō lâ'bú òjílā drí.”

Tā Yésū drí tā ïjízó kī, yī â'dô â'dī í'dí yā rī (Mátayō 16.13-20; Lúkã 9.18-21)

²⁷ Tólá sī, Yésū yī lājó'bán íyíkā rī 'bá yī bē drí ngázó iyī nīlī 'bādrī mvá ânyī jārībā zīlī Sēsāréyā Fīlípī rú rī 'álá. Âkpākā'dā drē látī drīi, Yésū drí lājó'bán íyíkā 'dī 'bá yī ïjízó kī nī rī, “Nī âta drē má drí, òjílā kī má ââ'dô â'dí í'dí yā?”

²⁸ Nīngá sī, lājó'bán drí tā ïjī Yésū ká 'dī drī lá lógōzó kī, “Òjílā ïsū tā kī, ní ââ'dô òjílā âkú gólá âgô 'bá úrú lésī rī í'dí. Òjílā úrúkā 'bá yī kī nī rī, ní ââ'dô Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī í'dí. Gō'dá òjílā âzā 'bá yī kī nī rī, ní ââ'dô Ēlīyā tā ângū 'bá ró âkú nā ââgō nī úrú lésī. Nīngá sī, âzā 'bá yī kī iyíkā, ní ââ'dô âlô tā ângū 'bá âkú ró rī yī í'dí.”

* **8:14-16** 8.14-16 Ākú Tā ífí lá kī, tā ïmbâ-ïmbâ ânyā Pārúsī yī ká rī 'bá yī í'dí. * **8:23** 8.23 Yésū âsê âgô 'dī volé jārībā 'ásī, tǎlá gólá lē êdélá kírí ró.

²⁹ Ítí rî, Yésû drí ngázó lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî ìjílí kî nî rî, “Ngã gō'dá ânî, nî kî âníkâ rî, má ãã'dô ã'dî ì'dî yã?”

Nĩngá sî, Pétērō drí tã ìjî Yésû kâ 'dî drî lâ lôgōzó kî nî rî, “Nî 'díyî pã 'bá gólâ Ôvârí drí ájólé rî ì'dî.” ³⁰ Ítí rî, Yésû drí tã 'bázó lājó'ba 'dî 'bá yî drí kî nî rî, gólíyî àâtâ tã pãtîî gólâ rî tãsî 'dî kô òjílâ àzâ drí àlôwálâ.

*Tã Yésû drí tã àngūzó lâṅō íyíkâ tãsî rî
(Mātáyō 16.21-28; Lúkã 9.22-27)*

³¹ Vó lâ sî, Yésû drí ngázó rî'á lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî ìfî lâ ìyî ìmbálé kî nî rî, “Mâ Ôvârí drí ájólé úrú lésî rî íyíkâ kó ìzã 'èlé tákányî. Ítí rî, gólíyî síjî-lésî rî 'bá yî gō'dá drî-'bá ángî Yúdã yí kâ rî 'bá yî bê, gō'dá kpá gólíyî lâ'bî ìmbá 'bá rî 'bá yî bê â'dô ìyî ámâ gã'á dó. Gō'dá drílíyî ámâ fúzó, gō'dá kâyî nâ sî,* má â'dô lîdrí'á òdrã 'ásî.” ³² Yésû pē úlî trá trã lājó'ba íyíkâ 'dî 'bá yî drí, gólíyî àârî ró ìyî tã 'dî bê dódó. Nĩngá sî, Pétērō drí ngázó Yésû rî drîlî gbíyá volé àzî-àzî 'ásî, gō'dá ngázó rî'á tã lôgólé Yésû drí kî nî rî, “Ní àtâ úlî 'dî 'bá yî kô. Úfú nî kô.”

³³ Gō'dá nĩngá sî, Yésû drí íyî jãzó vō ndrélé lājó'ba íyíkâ ngálâ gōzó tã lôgólé Pétērō drî kî nî rî, “Ní àyê má úlî áníkâ Sâtánã kâ ró 'dî 'ásî. Tã ní drí àtálé 'dî à'dó kô Ôvârí kâ. 'Dî tã ìsû ánî nyãányã kâ ì'dî.”

Tã Yésû drí 'bãlé òjílâ gólíyî lē 'bá à'dólé tã àrí 'bá íyíkâ ró

rî yî drí rî

³⁴ Gō'dá nĩngá sî, Yésû drí òjílâ dũũ 'dó tã àrí 'bá íyíkâ bê 'dî 'bá yî àzízó kpãkã àlô gōzó tã àtálé gólíyî drí kî nî rî, “Òzō òjílâ àlô àzã òlê trá 'délé má vó tã àrí 'bá ró rî, 'dövó gólâ àâyê tã lôvókô íyî nyãányã kâ, gō'dá gólâ ã'dô kpá njãã drálé, òzō òjílâ fê lãlî-lãlî íyíkâ nî 'bá ã'dô ró íyî ìpázó drî lâ rî kâtî. 'Dövó gólâ ò'dê má vósî zãã tã àrí 'bá ámákâ ró. ³⁵ Òzō òjílâ àzã àâyê má òdrã ùrî drí sî rî, gólâ tróó lédrë-lédrë àdükü àkó rî kó kô. Òzō tã àrí 'bá òrî zãã tã ámákâ 'èlé tã àtî-àtî Ôvârí kâ bê rî, úũfû gólâ kpálé rî, gólâ à'dô rî'á zãã lédrë-lédrë àdükü àkó rî bê. ³⁶ Nî ìsû tã ànî lédrë-lédrë tãsî. Òzō nî òlãzî ànî lédrë-lédrë nyãányã trá gílî volé, tãlã lãfã ndrî 'bãdrî nô 'á rî úsúzó rî, nî à'dô à'dó'á trá àyîkô ró lãfã rî 'dî bê yã? Ítí kô, 'dî nî ìvî ngá tã lâ drí 'délé kôró rî trá. ³⁷ Ngá àzã bê rî'á tólã òjílâ drí íyî lédrë-lédrë àgízó lôgólé volé ì'dî sî lâ yã? Ngá àzãkã yù'dãwã. ³⁸ Ítí rî, òzō òjílâ àzã ògã má trá dó tã má drí rî'á ìmbálã gō'dá àtálã rî 'bá yî bê òjílã ònjî àngó nõ kâ àndrá rî, ìtí rî, ìtú tã ònjî kî kâ sî, má gólâ Ôvârí drí ájólé úrú lésî rî à'dô kpá gólâ rî gã'á dó ìtú gólâ má òtírî àgõõ rî 'á. ìtú rî 'dî tú rî, má à'dô àgõ'á cú à'dô lãnã Ôvârí kâ bê, gō'dá kpá mälâyíkã tãndí àkî gólãkã rî 'bá yî bê.”

9

¹ Nĩngá sî, Yésû drí kpá úlî àtázó gólíyî drí kî nî rî, “Tã 'dî òjã ànî drî sî kô. Òjílã ùrúkã 'bá yî nõngá à'dô 'bã'á ìyî drë zãã lédrë-lédrë ró, Ôvârí òtírî mbãràkã àngî íyíkâ rî à'dá àngó nõ 'á rî.”

*Tã Yésû rî rú'ba drí rú jãzó à'dólé lâgû-lâgû ró rî
(Mātáyō 17.1-13; Lúkã 9.28-36)*

* **8:31** 8.31 Áã'dô Yésû rî fũ'á kâyî lôsî kâ nî 'á, gō'dá gólâ à'dô lîdrí'á òdrã 'ásî gímã 'á. Òjílã Yúdã yí kâ lâ ìyî ìtú-àyî ì'dî kâyî ró.

² Kâyî n̄jî-kázíyá vósî, Yésū yî drí ngāzó n̄lí. 'Dĩ gólíyî Pétērō, Yākóbā gō'dá Yōwánî yî bê. Yésū drí gólíyî drīzō n̄zó únî āzâ drī 'álâ ngū òjílâ ūrūkâ 'bá yî 'ásî. Gō'dá únî 'dī drī 'á tólâ rî, Yésū rî lârākō drí rû ôjázó Pétērō yî līfī drī 'á Yākóbā gō'dá Yōwánî yî bê. ³ Ítá Yésū kâ drí ngāzó lâgúlí kâ'dâ-kâ'dâ, gō'dá drílâ rû jâzó mvêêmvê ró kpírî-kpírî gârã ítá gólâ òjílâ drí ícálé jílâ āngó 'á nōngá rî drī sî. ⁴ Nīngá sî, Ēliyā yî Músā bê drí âfōzó lâjō'bá nâ 'dī 'bá yî āndrá, rī'á ìyî úlí átá'á Yésū yî bê. ⁵ Gō'dá Pétērō ndrê gólíyî bê rî, drílâ ngāzó tã átálé Yésū drí kī n̄ rî, "Kúmú rī'á tã tãndí 'î âmâ drí â'dózó ānî bê nōngá. Ítí rî, mã â'dô gūgū gā'á nâ. 'Dĩ ãlô ní drí, āzâ Músā drí gō'dá kpá ãlô Ēliyā drí." ⁶ Pétērō átâ úlí 'dī tã ìsū ākó, tãlâ gólâ n̄jî tã yî drí 'è'á átálâ rî kô. Gólâ gō'dá lâjō'bá āzâ rī rî 'bá yî bê trá ūrī ró rōô.

⁷ Nīngá sî, mbārāsāsā drí âsízó ūrú lésî gólíyî līmólé ndrī. Gō'dá lâjō'bá 'dī 'bá yî drí úlí ârízó mbārāsāsā 'ásî kī n̄ rî, "Nōô âmâ mvá nyāányâ má drí lôvó lâ 'bālê rî 'dī, 'dōvó n̄ rî úlí gólâkâ ârílí."

⁸ Nīngá sî, mbārāsāsā wálé bê rî, lâjō'bá 'dī 'bá yî drí ngāzó 'wāâ vō ndrêlé dīrī gbāâ. Drílíyî cé Yésū rî ndrēzó 'dī ìyî bê, gō'dá Músā yî Ēliyā bê trá yū'dawá.

⁹ Vó lâ 'ásî, gólíyî òtírî rī ârílí únî drī lésî Yésū yî bê rî, Yésū drí ngāzó tã átálé gólíyî drí, tãlâ gólíyî ôzó tã gólíyî drí ndrêlé trá 'dī pēê òjílâ āzākâ ãlólâ drí. Gólíyî ò'bã tã 'dī tãkō ìyî 'á té ìtú gólâ yî Yésū drí līdrízó ó'dí òdrâ 'ásî rî tú. ¹⁰ Ítí rî, drílíyî tã Yésū kâ átálé ìyî drí 'dī 'èzó té ìtí. Gō'dá gólíyî drí rīzó kpá ìyî ìjílí ìyî lâfálé 'ásî úlí ìtô kī'á n̄ rî, līdrī-līdrī ó'dí òdrâ 'ásî rî tã sî. ¹¹ Vólé drī lâ 'ásî, lâjō'bá 'dī 'bá yî drí Yésū rî ìjízó kī n̄ rî, "Úlí lâ'bí ìmbá 'bá drí átálé kī'á n̄ rî, Ēliyā â'dô âcá'á âgōlé zālô sīsî 'díyî pã 'bá âjólé Ôvârí ngá lésî rî drí sî rî tã pãtī 'î yã?'"*

¹²⁻¹³ Nīngá sî, Yésū drí tã ìjî gólíyîkâ 'dī drī lâ lôgōzó kī n̄ rî, "Tã pãtī 'î, rī'á dó Ēliyā drí âcázó sīsî òjílâ pīpīsílí êdéle njāâ âcâ-âcâ 'díyî pã 'bá kâ tã sî. Má átâ ãnî drí pãtī ró, Ēliyā âcâ trá.* Gō'dá òjílâ 'è ìyî gólâ trá ònjí ró, ôzô drílíyî lélé rî tí. Gólíyî 'è gólâ té ôzô tã ângū 'bá drí ìgílí trá Ēliyā rî tã sî âkú ró rî kâtí. Gō'dá kpá mã rî gógó Ôvârí drí âjólé trá ūrú lésî nô kâtí, ìgī trá kī n̄ rî, mã â'dô 'bã'á lângō bê rōô. Áâ'dô âmâ gā'á dó. Ígī úlí 'dī 'bá yî trá âmâ tã sî ítí â'dô tã sî yã?"

*Tã Yésū drí līndrī ònjí rî lôfōzó ágámvá āzâ 'ásî rî
(Mātáyō 17.14-21; Lúkã 9.37-43)*

¹⁴ Nīngá sî, Yésū yî ângâ bê lâjō'bá nâ rî 'bá yî bê âgōlé lâjō'bá ūrūkâ 'bá yî ngálâ rî, drílíyî òjílâ tīlílí ūsúzó ê'bê rû ìyî trá gbāâ lâjō'bá rî 'dī 'bá yî rû sî. 'Dĩ lâ'bí ìmbá 'bá rî ìyî kpá bê tólâ rī'á ìyî tã ôjã'á lâjō'bá rî 'dī 'bá yî bê. ¹⁵ Gō'dá 'wāâ òjílâ drí ndrī līfī 'bēzó Yésū rû ânīrī 'á ìyî lâjō'bá nâ rî 'bá yî bê. Ítí rî, t̄ lâ ìyî drí â'dízó ndrī. Òjílâ 'dī 'bá yî drí ngāzó rãlé gólâ ngálâ nî-bê-yã félé gólâ drí. ¹⁶ Nīngá sî, Yésū drí òjílâ rî 'dī 'bá yî ìjízó kī, "Nī rî â'dô tã ôjã'á ngbāangbânō lâjō'bá âmákâ nō 'bá yî bê yã?"

¹⁷ Gō'dá nīngá sî, âgô āzâ ãlô òjílâ tīlílí 'dī 'bá yî lâfálé sî drí ngāzó tã ìjî Yésū kâ 'dī drī lâ lôgōlé kī, "Tã ìmbá 'bá, mã âjî âmâ mvá ágó ró nô ní ngálâ, tãlâ gólâ rī'á cú līndrī ònjí bê, gō'dá 'è gólâ trá rīlí úlí átá âkó. ¹⁸ Līndrī ònjí rî 'dī rî gólâ rî âsélé âsê gī gī gī vūdrí cú âmósá bê yî t̄

* 9:11 9.11 Tã ìsū gólíyîkâ kī, ícá kô 'díyî pã 'bá drí drázó. Âcâ-âcâ Ēliyā kâ vósî, 'díyî pã 'bá â'dô rī'á ângó nô drī mbārākâ sî kúmú ângí ró. * 9:12-13 9.12-13 Ēliyā 'Dĩ Yōwánî bābātízî 'bá ró rî 'dī.

kātrū-kātrū, gō'dá nī'á lōngá bē pērē-pērē. Nīngá sī, kpá cú sí-gílí nyānyā bē kítrí-kítrí, gō'dá drílá gólá rí àsézó kǎgā'dā. Gō'dá má âcálé bē nōngá rí, má ndā nī trá kpī. Gō'dá má drí gbō lājó'ba ánikâ 'dī 'bá yī ìjízó, tǎlá gólíyī òlòfō ró ìyī líndrī ònjí 'dī amâ mvá ágó ró nō 'ásī. Tákō gólíyī ícá kō líndrī ònjí 'dī lófólé."

¹⁹ Nīngá sī, Yésū drí tǎ-drī lōgōzó gólíyī drí kī nī rí, "Ānī ndrī rī'á 'dó tǎ lēlē ákó. Má â'dô rī'á ānī tǎ lēlē ákó 'bá bē ãdūkū lâ cǎlé būúú ángó tú yā? Nī â'dô tǎ árí'á ángó tú yā? Nī àjī ágámvá 'dī má ngáá nōlé."

²⁰ Ítí rí, drílíyī ágámvá 'dī àjízó Yésū ngálá. Nīngá sī, líndrī ònjí rī 'bá ômbélá 'dī ndrē Yésū bē rí, 'wāâ drílá ágámvá rí 'dī ìngázó vūlī vūdrí. Gō'dá drílá rīzó íyī linyílí ìnyákú drī sī, gō'dá cú amósá bē yí tì kǎtrū-kǎtrū.

²¹ Nīngá sī, Yésū drí ágámvá 'dī átá lâ rí ìjízó kī, "Líndrī ònjí 'dī ìtō ání mvá ágó 'dī 'élé ángó tú yā?" Ítí rí, ágámvá 'dī átá lâ drí tǎ Yésū kǎ ìjílí 'dī drī lâ lōgōzó kī, "Ìtō gólá trá ákú ró kó 'dīmva 'ásī. ²² Gō'dá lô'bē gólá kpá trá àndalé àndalé ìtú āzâ 'bá yī sī rí lǎsì 'á, gō'dá ìtú āzâ sī rí ìmvú 'á, â'dô ró tíkó drílá drāzó volé. Ítí rí, ní ícá trá gólá rí pǎlé yā? Òzō ní ìcá fí trá rí, 'dōvó ní ndrē amâ ìzâ. Ní pǎ amâ."

²³ Nīngá sī, Yésū drí tǎ átázó gólá drí kī nī rí, "Ní átá trá má drí kī, òzō má ìcá trá rí, má átá ní drí, òzō ní â'dô cú tǎ lēlē bē Ôvārí 'á rí, rī'á tǎ tǎkó 'í Ôvārí drí tǎ cé títì 'èzó ní drí." ²⁴ Gō'dá 'wāâ, ágámvá 'dī átá lâ drí áwó ngōzó kī nī rí, "Má rī'á tǎ lēlē bē fīnyáwá ìtí, 'dōvó ní pǎ má, má â'dô ró tǎ lēlē bē àtì 'álá."

²⁵ Nīngá sī, Yésū drí òjílá tìlílí ndrēzó árá'á yí ngálá. Gō'dá gólá ndrélé bē gólíyī ìtí rí, drílá íyī jǎzó líndrī ònjí gólá ágámvá 'dī 'é 'bá trá â'dólé úlì átá ákó gō'dá kpá tǎ árí ákó 'dī drōzó volé úlì átá-átá sī kī nī rí, "Ní líndrī ònjí 'dī, ní áfō volé gólá 'ásī. Ní fī gō'dá kō gólá 'á kpá ó'dí."

²⁶ Nīngá sī, líndrī ònjí 'dī drí trēzó ùrú ágámvá 'dī tì lâ sī, gō'dá ngāzó ágámvá 'dī â'bélé vūdrí, gō'dá kpá rī'á gólá rí ìzílí kǐzì-kǐzì. Gō'dá drílá ngāzó áfólé volé ágámvá 'dī 'á lâ 'ásī. 'Dī 'élé bē rú trá ìtí rí, ágámvá 'dī drí rīzó drē nyé ávō kátí. Gō'dá tǎ 'dī tāsī rí, òjílá drí ngāzó tǎ átálé kī nī rí, "Á, mvá āgô 'dī kǎ 'dī drā 'bô trá 'dī!" ²⁷ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí ágámvá rí 'dī drí lâ rūzó gólá rí ìngázó ùrú. Ítí rí, ágámvá 'dī drí ngāzó ádrélé ùrú, éédé gólá trá.

²⁸ Vó lâ 'ásī, Yésū yī lājó'ba íyíká yí bē drí ngāzó filí jó 'álá. Gō'dá lājó'ba góláká 'dī 'bá yī drí gólá rí ìjízó ìnìní ró kī nī rí, "Tǎlá â'dô 'í amâ nyānyā drí ícázó kō líndrī ònjí 'dī lófólé volé ágámvá 'dī 'ásī yā?" ²⁹ Nīngá sī, Yésū drí tǎ-drī 'dī lōgōzó gólíyī drí kī nī rí, "Líndrī ònjí lârákô 'dī ícá kō ānī drí drólé cú ìtí rǎtáá 'é'è ákó. Ní â'dô rǎtáá 'é'á zǎlô amâ Ôvārí drí, tǎlá gólá òfē ró mbārāká drōzó lâ ì'dí sī lâ volé."

*Tǎ Yésū drí íyī òdrā pávó tǎ átázó kpá ó'dí rí
(Mātáyō 17.22-23; Lúkǎ 9.43-45)*

³⁰ Nīngá sī, Yésū yí drí ngāzó lǎvūlì vō 'dī áyéle. Gólíyī lǎvū kōrô ìnìní ró 'bǎdrī zǐlì Gálíláyā rí 'ásī, tǎlá Yésū lēé kō òjílá āzâ drí nìlá kī, ìyī bí lǎvū'á. ³¹ Yésū 'é tǎ rí 'dī ìtí 'dī, tǎlá gólá rī'á lājó'ba íyíká 'dī 'bá yī ìfí lâ yí ìmbá'á íyī òdrā tāsī. Ítí rí, gólá kī gólíyī drí rí, "Má gólá Ôvārí drí àjólé ùrú lésí rí, áâ'dô amâ drí-bā fē'á òjílá drí, drílíyī fūlì. Òzō â'dô kpálé ìtí rí, kǎyí nā sī rí, má â'dô lídrí'á òdrā 'ásī." ³² Nīngá sī, lājó'ba 'dī 'bá yī nùlì úlì góláká átálé 'dī 'bá yī ífí lâ kō. Gō'dá gólíyī ìjì ífí lâ tǎ kpá kō, tǎlá ùrì gǎ trá gólíyī rú.

*Tā āmbā pātī-pātī rī tāsī rī
(Mātáyō 18.1-5; Lúkǎ 9.46-48)*

³³ Nīngá sī, Yésū yī lājó'ba íyíkā mūdri-drī-lā-ngā-rī rī 'bá yī bē drī ngāzó gōlē Kāpērānómā 'álā. Gō'dá tólá Yésū yī á'dólé bē iyī jó 'á rī, drílā lājó'ba 'dī 'bá yī ijízó kī nī rī, “Tā ānī drī rī'á tā lā ōjálé ānī lāfálé 'ásī lātī 'ásī rī ā'dô 'i yā?” ³⁴ Ití rī, lājó'ba 'dī 'bá yī drī ágízó tī anyī drī sī, tálā pávó 'ásī rī, gólīyī rī trá tā ōjálé tálā lājó'ba gólá 'ē 'bá á'dólé ōjílā āmbá ró gāṛā rī Yésū rī līfī drī 'á rī ā'dī rī'dī yā rī tāsī. ³⁵ Nīngá sī, Yésū drī rīzó vūdrī. Drílā lājó'ba íyíkā 'dī 'bá yī āzízó á'dólé dīrī yī rú sī. Gō'dá gólá kī gólīyī drī rī, “Ōjílā gólá lē 'bá á'dólé āmbá iyī āzī-āzī rī lāvūlī kōrō rī, gólá ō'bā yī á'dólé ādūkū ró āmbā āngó nō ká ākó, tálā gólá ā'dô ró bē rú 'bū 'bá ró āzī-āzī drī ndrī.”

³⁶ Nīngá sī rī, Yésū drī ngāzó mvá āzā ātrólé ālō ādrélé iyī āndrá ndrī. Gō'dá drílā mvá 'dī āmvózó iyī drī sī gōzó tā átálé lājó'ba drī kī, ³⁷ “Ōjílā gólá ālō 'dīyímvá fīnyáwá nō 'bá yī 'ásī lāgú 'bá, ōzō ōjílā má drī lēlé rī kátī rī, 'dī lāgú kpá trá mā rī'dī. Gō'dá ōjílā ámā lāgú 'bá rī lāgú kpá gólá ámā ājó 'bá nōngá rī rī'dī.”

*Tā ōjílā tā lārākō 'ē 'bá Yésū rī rú sī rī tāsī rī
(Lúkǎ 9.49-50)*

³⁸ Nīngá sī, Yōwānī drī tā átázó Yésū drī kī, “Āmbá, mā ndrē āgō āzā trá gólá á'dó kō āmā lāfálé 'ásī, gō'dá gólá rī'á ānī rú zī'á rī'dī līndrī ōnjī lādrózó volé ōjílā 'ásī. Mā cē rú trá kpī rú lā tā 'dī āyéle, tálā gólá á'dó kō āmā lāfálé 'ásī.”

³⁹ Gō'dá ití rī, Yésū drī tā-drī lōgōzó gólīyī drī kī nī rī, “Nī ĩsū tā kō. Nī ēdrē gólá kō. Ōjílā gólá ámā rú zī 'bá rī'dī tā lārākō 'ēzó rī, gólá ícá kō úlī ōnjī átálé 'wā mā rú. ⁴⁰ Ōjílā āzā rī 'bá kō tā ōnjī 'ēlé āmā rú rī, rī'á tā pātī ró āmā āzī-āzī 'i. ⁴¹ Má átā ānī drī tā pātī ró. Ōzō kpálé ōjílā āzā ōfē lūmvū cé ĩgā sī dūū mvūlī, tálā ānī trá ōjílā ámákā rī'dī rī, gólá 'dī tā mbī ró á'dô drī-ā Ōvārī ká ūsú'á.”

*Ngá ōjílā 'bā 'bá tā ōnjī 'ēlé rī
(Mātáyō 18.6-9; Lúkǎ 17.1-2)*

⁴² Nīngá sī, Yésū drī tā átázó kī nī rī, “Nī āzā, ōzō ní āādō gólīyī dādāwá ró* rī yī trá lātī mbī Ōvārī ká rī āyéle gō'dá rīzó tā ōnjī 'ēlé rī'dī rī, rī'á ōnjī ró lāvūlī. Tíkó á'dô á'dó'á tándí ró, ōzō tí ōōtrō kúnī āndrē kúlūtūtū rī rī'dī 'bālé ōmbélé ngāṛá ānī ōmbē 'á, gō'dá ānī trōzó vūlī rī'dī bē lā gālī 'á, tálā ní drā ró bē volé, drē ākpākā'dā ní drī gólá dāwá 'dī ádó ākó.

⁴³⁻⁴⁴ “Kpá ití ōzō ní ōlē tā ōnjī 'ēlé ānī drī sī rī, ní āyē, ní lī gólá túú volé, ā'dô ró bē lédrē-lédrē ādūkū ākó rī tāsī. Ní drī á'dózó lédrē-lédrē ādūkū ākó rī bē cé drī ālī bē rī sū nī gāṛā ní drī á'dózó drī bē rī, gō'dá fīzó vélé lāsī āndrē rā'dā ādrā 'bá kō rī 'á rī drī sī. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kpá ití ró, ōzō ní ōlē nīlī pá sī tā ōnjī 'ēlé rī, ní āyē, ní lī ānī pá njíyá volé. Rī'á tándí ró ní drī á'dózó lédrē-lédrē ādūkū ākó rī bē cé pá ālō bē, gō'dá gólá ní drī á'dózó cú pá bē rī ní drī vézó lāsī 'á rī drī sī. ⁴⁷ Ōzō gō'dá ānī līfī ō'ē nī ānī 'bālé tā ōnjī 'ēlé rī, ní āngī gólá vūlī volé. Rī'á tándí ró ní drī cāzó 'būū 'álā līfī bē ālō, gō'dá ní drī á'dózó līfī bē rī ānī vūzó lāsī 'á rī drī sī. ⁴⁸ Vō 'dī 'á tólá rī, rī'bū gólīyī drā 'bá kō rī 'bá yī rī íyíkā zāā ōjílā nyālé, gō'dá lāsī rī 'bá gólīyī zālē rī ādrāá íyíkā kpá kō.

* 9:42 9.42 Gólīyī dādāwá ró rī á'dó kō cé 'dīyímvá rī'dī, kpá gólīyī tā lēlé bē fīnyáwá rī.

49 “Órí 'ǎ'í-nyá nǎlé ǎ'wá íbǐ rú, tǎlá òzó nǎá kò. Í'dí kpá nyé ítí, Òvǎrí rí ǎmá jǔlǐ lǎsǐ* sǐ ǎ'dólé òjǐlǎ tǎndí ró yí drí. 50 'ǎ'í-nyá rǐ'á ngá ǎsò-ǎsò 'í. Gò'dá òzò 'ǎ'í-nyá rí 'dǐ ǎsò-ǎsò lá òndè trá rí, ní ǎ'dò 'ǎ'í-nyá rí 'dǐ 'è'á ángò tí yǎ? Ní ǎ'dò dǎ'á lá volé vǔdrí, tǎlá ní ícá kò 'èlá ǎsólé ó'dí. ǎní ndrǐ, ní ǎ'dò 'ǎ'í-nyá ró ngírí-ngírí ǎní ǎzǐ-ǎzǐ yí lǎfálé. Ní rí gólǐyí bè ǎ'dí ró. Ní òjà tǎ kò ǎní lǎfálé 'ásǐ ǎ'dózó ǎmbá ró.” 'Dǐ 'bá yí Yésù rí tǐ-vò 'í lǎjò'bá íyíká rí 'bá yí drí.

10

Tǎ Yésù drí ìmbálé tǎ òkó ìngá kǎ tǎsǐ rí
(*Mátáyò 19.1-12; Lúkǎ 16.18*)

1 'Dǐ vósǐ, Yésù yí drí Kǎpèrǎnómǎ rí ǎyézó ngǎzó nǐlǐ mbǎlé 'á'á lé drǐ ǎyágá Jòròdénǐ kǎ ǎzǎ lésǐ rí 'á. Drǐlǐyí nǐzó zǎǎ ǎyágá Jòròdénǐ kǎ 'dǐ 'á'á lé drǐ lá lésǐ. Gò'dá drǐlǐyí mbǎzó kpá gólé 'á'á lé drǐ ǎzǎ rí lésǐ cǎlé 'bǎdrǐ Yǔdáyǎ kǎ rí 'á. Ítí rí, vò 'dǐ 'bá yí 'ásǐ ndrǐ, òjǐlǎ ò'bǐ drí rú è'bézó dǐrǐ gbǎá gólá rú sǐ kpá ó'dí. Nǐngá sǐ, gólá drí ngǎzó rǐ'á tǎ ǎ'dalé gólǐyí drí òzò drǐlǎ rǐ'á kò 'èlá sǐsǐ rí kǎtí.

2 Nǐngá sǐ rí, Pǎrúsǐ yí drí ngǎzó ǎnǐlǐ íyí gólá ngálá, tǎlá gólǐyí lè gólá rí ùjǔlǐ tǎ ìjǐ sǐ, òzò gólá ǎátǎ tǎ ǎnyǎ trá tǎ 'bǎ'bǎ Músǎ kǎ rú rí tǎsǐ. Íjǐ íyí gólá kǐ nǐ rí, “Rǐ'á tǎ mbǐ 'í òjǐlǎ drí íyí òkó rí ìngázó volé òzò òkó rí 'dǐ ò'è tǎ ǎnyǎ ǎzǎ trá rí yǎ?” 3 Ítí rí, Yésù drí tǎ ìjǐ gólǐyíká 'dǐ drǐ lá lògòzó kǐ, “Tǎ ǎtǎ Músǎ kǎ 'bǎlé trá búkù Òvǎrí kǎ 'á ǎkù ró ǎní drí 'èlé tǎ 'dǐ tǎsǐ rí kǐ ǎ'dò yǎ?”

4 Nǐngá sǐ, drǐlǐyí tǎ-drǐ lògòzó kǐ nǐ rí, “Músǎ 'bǎ tǎ kǐ, òzò òjǐlǎ òlè íyí òkó rí ìngalé rí, gólá òfè wǎrǎgǎ òkó ìngá kǎ òkó rí 'dǐ drí.” 5 Ítí, Yésù drí tǎ ǎtázó gólǐyí drí kǐ nǐ rí, “Músǎ ìgǐ tǎ trá òzò 'dǐ kǎtí cé tǎlá ǎní ǎ'bíyǎ yí drǐ ǎ'dò trá ǎmbǎ-ǎmbǎ ró. Ngbǎangbǎnò, ǎní drǐ kpá trá ǎmbǎ-ǎmbǎ ró, tǎlá tǎ ǎ'dò trá ǎní lǎfálé 'ásǐ ǎní òkó yí bè rí, nǐ ícá kò tǎ rí 'dǐ èdélé.

6 ǎkù ró kǎyǐ nǎ 'bá yí sǐ, Òvǎrí drí sǐsǐ ìnyǎkù yí 'bǔù bè 'bǎzó rí, 'gólá 'bǎ ǎgò cú íyí òkó bè’.

7-8 “Tǎlá í'dǐ 'dǐ, òjǐlǎ drí 'bǎ íyí átá yí kǎ ǎndré bè rí ǎyézó, gò'dá njǔzó òkó lá bè ngá ǎlò ró.’

Tǎ Òmvó Ngá 2.24

Ní ndrè drè, gólǐyí ǎ'dó gò'dá kò ngá rǐ 'í. 9 Ítí rí, nǐ cǎ òjǐlǎ lǎfálé Òvǎrí drí ìcúlǐ trá ngá ǎlò ró rí kò'dáwá.”

10 Nǐngá sǐ, Yésù yí gò bè 'bǎ 'álá rí, lǎjò'bá góláká drí gólá rí ìjǐzó kpá ó'dí tǎ 'dǐ tǎsǐ. 11 Ítí, Yésù drí tǎ-drǐ lògòzó drǐlǐyí kǐ nǐ rí, “Òjǐlǎ ǎzǎ gólá íyí òkó rí ìngá 'bá volé ǎ'dò ró bè òkó ó'dí ǎzǎ gǐzó í'dǐ rí, gólá 'è 'dǐ tǎ ònjǐ 'í òkó lá rú gò'dá kpá Òvǎrí rú. 12 Gò'dá òzò òkó òngá kpá trá volé íyí ágó drǐgǎ sǐ nǐ'á ágó ǎzǎ trólé í'dǐ rí, 'dǐ gólá 'è tǎ ònjǐ kpá trá íyí ágó ǎkù rí drí gò'dá kpá Òvǎrí rú.”

Tǎ Yésù drí òrè fèzó 'dǐyǐmvá ònyíkò drí rí
(*Mátáyò 19.13-15; Lúkǎ 18.15-17*)

13 Nǐngá sǐ, òjǐlǎ ǎzǎ 'bá yí drí 'dǐyǐmvá ònyíkò ǎdrǐzó ǎjǐlǐ Yésù ngálá, ǎ'dò ró bè gólá drí tǔ wǔzó gólǐyí pǐpǐsǐlǐ 'á òrè ró gólǐyí drí. Gò'dá lǎjò'bá góláká drí ngǎzó tǎ lògólé òjǐlǎ 'dǐyǐmvá ǎjǐ 'bá 'dǐ 'bá yí drǐlǐ kǐ nǐ rí, gólǐyí ǎánǐ kò. 14 Yésù ndrè bè lǎjò'bá 'dǐ 'bá yí tǎ 'è'á ítí rí, tǎ 'dǐ cí Yésù rí fǐ

* 9:49 9.49 Lǎsǐ 'Dǐ lǎpò 'í, òzò Yóbò rí 'è 'bá rí kǎtí. Ní zǐ Yóbò kǎpǐtǎ 1-2. 10:6 10.6 Tǎ Òmvó Ngá 1.27.

kô, gô'dá drílâ tâ âtázó gólíyî drí kî nî rî, “Nî âyê 'dīyímvá 'dī 'bá yî ânílí má ngálâ. Nî lôgâ gólíyî kô, tâlá òjílâ gólíyî tâ ámakâ ârí 'bá 'èlé 'wââ òzô 'dīyímvá nō 'bá yî drí tâ ârírî 'èlé rî kátí rî â'dô ìyî â'dó'á òjílâ Ôvârí kâ ró. 15 Tã pätîjî ró, má âtâ ânî drí, òzô nî òlê â'dólé òjílâ Ôvârí kâ ró rî, 'dôvó nî ârí tâ ámakâ 'èlé 'wââ òzô 'dīyímvá ònyíkô nō 'bá yî kátí. Òzô ã'dô ìtí kô'dáwá rî, nî ìcá kô â'dólé òjílâ Ôvârí kâ ró.” 16 Vó lâ sî, Yésû drí 'dīyímvá 'dī 'bá yî âzízó âgólé yí ngálâ. Gô'dá drílâ tû wúzó gólíyî pîpîsîlî 'á, gôzô Ôvârí rî ìjílí òfê ró bê òrê gólíyî drí ndrî.

*Tã Yésû drí âtálé ngá-tî dūû 'bá drí rî
(Mátáyô 19.16-30; Lúkã 18.18-30)*

17 Vó lâ sî, Yésû yî òtírî ngââ vō 'dī âyéle rî, âgô âzâ drí ngázó ârálé 'ã'î tîlî vūdrí Yésû ândrá, gô'dá drílâ Yésû rî ìjízó kî, “Lîfî ìmbá 'bá tândí, má â'dô tâ ângô rî 'è'á ì'dí, tâlá má drí â'dózó lédrê-lédrê âdükû âkó rî bê yã?” 18 Ìtí rî, Yésû drí ngázó tâ 'dī drî lâ lôgólé drílâ kî nî rî, “Ní zî má òjílâ tândí ró ã'dô tãsî yã? Òjílâ tândí ângó nō 'á yû. Cé Ôvârí ì'dí rî'á tândí ró. 19 Æ'dô lâfî 'būû 'álâ rî tãsî rî, ní nî tâ Ôvârí drí 'bálé trá rî yî rî'á nō 'bá yî tí. Ní fû òjílâ kô. Ní 'bã òkó gólâ â'dó 'bá kô ânî òkó ró rî kô ní ùgúlî âyízó ì'dí bê lâ. Ní ùgû ngá kô. Ní âdô ònjô kô. Ní âdô òjílâ kô ngá gólâkâ trözó volé. Ní ârí ânî átá yî tî-vô ânî ândré bê, tâlá ní ìnjî ró gólíyî bê.”

20 Nîngá sî, âgô 'dī drí tâ lôgôzô Yésû drí kî, “Åwô, má rî trá tâ 'dī 'bá yî 'èlé kó âkpâkâ'dã 'dīmva lesî būûû âcalé ândrô nō.”

21 Nîngá sî, Yésû drí ngázó vō ndrêlé mbî âgô rî 'dī ngálâ lôvó sî. Gô'dá nîngá sî, Yésû drí tâ âtázó drílâ kî nî rî, “Ngá âzâ lâkî trá ãlô ní drí 'èlé. 'Dôvó ní ngâ nílí ngá â'dó 'bá ânîkâ ró rî 'bá yî lâzîlî gílî ndrî volé, tâlá ní trô ró lâfâ lâ 'dī fêlé ngá âkó lé 'bá drí. Ìtí rî, ní â'dô â'dó'á ngá tândí bê dūû 'būû 'álâ. Òzô ní ò'ê tâ rî 'dī 'bá yî trá rî, ní gô ró bê ânílí 'dêlé má vó zãâ tâ ârí 'bá ámakâ ró.”

22 Gô'dá âgô 'dī ârílî bê úlî Yésû kâ 'dī 'bá yî rî, vō drí rû ìzãzó rú lâ. Drílâ ngázó nílí volé ìzã ró, tâlá gólâ rî'á ngá-tî bê dūû. Gólâ lêé kô ngá âmbá íyíkâ 'dī 'bá yî lâzîlî gílî volé.

23 Nîngá sî, Yésû drí ngázó vō ndrêlé dîrî gbãâ, gô'dá drílâ tâ âtázó tâ ârí 'bá íyíkâ drí kî nî rî, “Rî'á âmbâ-âmbâ ró òjílâ ngá-tî bê dūû rî drí â'dózó òjílâ Ôvârí kâ ró.” 24 Ìtí rî, tâ ârí 'bá tî drí â'dízó. Gô'dá Yésû drí tâ 'dī âtázó kpá ó'dí gólíyî drí kî nî rî, “Ámâ 'bá yî, rî'á lâñô ró âmbá ngá-tî dūû 'bá drí â'dózó òjílâ Ôvârí kâ ró. 25 Lâñô lâ â'dô lâvû'á kôrô lâñô ìnjígó rî 'bá ùjûlî filí kôrô lîbîrã 'bú 'ásî rî kâ drîjî sî.”

26 Gô'dá nîngá sî, tâ ârí 'bá 'dī 'bá yî tî lâ yî drí â'dízó rōô úlî 'dī 'bá yî drí sî. Nîngá sî, drílíyî tâ âtázó ìyî lâfálé 'ásî kî nî rî, “Òzô ã'dô ìtí lâ 'dī ró rî, â'dô â'dó'á ângô tí ró òjílâ âzãkã drí ngá pãzó yã?”*

27 Vó lâ sî, Yésû drí vō ndrêzó gólíyî ngálâ, gôzô tâ âtálé kî nî rî, “Òjílâ âzâ ìcá kô ìyî nyãányâ pãlé yí sêésê ró. Cé Ôvârí ì'dí, tâlá tâ ndrêé gólâ kô. Ôvârí cú fãfã bê tâ ndrî 'èzó.”

Láfî nîzó Ôvârí ngálâ rî

28 Nîngá sî, Pétêrô drí tâ âtázó Yésû drí ìyî lâjô'bá yî tãsî kî nî rî, “Ní ndrê drê, mã âyê ngá ámakâ rî 'bá yî trá ndrî, tâ lâ rîzó ânî vó lôbêlé ì'dí.

* 10:26 10.26 Gólíyî ìjî tâ ìjî 'dî, tâlá tâ ìsû gólíyíkâ 'á rî kî, ngá dūû ã'dô lâmbé òrê Ôvârí kâ òjílâ drí rî ì'dí. Ngá-tî dūû 'bá ã'dô trá òjílâ tândí 'î.

Gō'dá bē trá ítí rí, mā â'dô â'dô úsú'á ì'dí Ôvârí drígá sī yā?" ²⁹ Ítí rí, Yésū drí tā âtázó lājó'ba íyíkâ drí kī nī rí, "Pâtī, má âtâ ânî drí, òjílâ ngá íyíkâ rí 'bá yí âyé 'bá tā ámakâ 'ézó ì'dí rí, òzō gólâ ââyê íyí átá 'î ngátá íyí ândré, íyí âdrúpī, íyí ízó ngátá 'dīyímvá yí ì'dí yā, ngátá 'bô 'bā 'î ámvú yí bē, â'dô ró bē tā âtî-âtî Ôvârí kâ âtázó òjílâ drí yā rí, ³⁰ gólâ â'dô ngá úsú'á dūū ângó nō 'á. Gólâ â'dô â'dó'á ândrê bē dūū, âdrúpī yí, ízó yí, átá yí, 'bā yí gō'dá ámvú yí bē dūūdū ângó nō 'á. Gólâ â'dô kpá lāṅō úsú'á rōō, tālâ òjílâ â'dô gólâ rí lārâkō 'ē'á úlî ámakâ âtâ-âtâ lâ tāsī. Gō'dá gólâ â'dô kpá tā tândí úsú'á 'būū 'álâ, rīzó zāâ gbádú âdūkū âkó tólâ. ³¹ Gō'dá nī 'bā ânî nyāányâ kô â'dólé lānjī-lānjī ró ngá âníkâ âyéle ndrī áamá tāsī rí tāsī, tālâ òjílâ gólīyí tā lâ drí lānjīlī rōō rí 'bá yí, tā lâ yí â'dô ázá'á, gō'dá gólīyí tā lâ drí lānjīlī kô'dáwá rí, áâ'dô gólīyí tā 'bā'á â'dólé lānjī-lānjī ró kōrō ìzátú."

*Tā Yésū drí tā âtázó kpá ó'dí íyí òdrā tāsī rí
(Mātáyō 20.17-19; Lúkã 18.31-34)*

³² Kâyî ázâ sī, Yésū yí drí ngázó nīlî lätî Yērōsälémâ kâ rí 'ásī gōlé Yērōsälémâ 'álâ. 'Dī Yésū 'dē íyíkâ tā ârí 'bá íyíkâ 'dī 'bá yí ândrá. Gō'dá tā ârí 'bá gólâkâ 'dī 'bá yí, tî lâ yí drí â'dízó, tālâ fī ìdú-ìdú gólâkâ 'dī tāsī. Gólīyí bē kpálé 'dē'á Yésū vósī rí, gólīyí kpá rī'á ūrī ró. Ítí rí, Yésū drí âdrézó, gō'dá drílâ lājó'ba íyíkâ mùdrī-drī-lâ-ngâ-rī 'dī 'bá yí âzízó yí ngálâ. Nīngá sī, drílâ tā âtázó gólīyí drí tā 'ē 'bá rú 'élé yí drí rí tāsī. ³³ Gólâ kī gólīyí drí rí, "Nī ârí drē, nōō áamá trá nī'á Yērōsälémâ 'álâ nō. Tólâ rí, mâ gólâ Ôvârí drí âjólé trá úrú lésī nō, áâ'dô áamá drī-bā fē'á áamá trōzó drī-'bá ángí Yúdâ yí kâ rí 'bá yí ândrá gō'dá kpá lâ'bí ímbá 'bá yí bē. Tólâ rí, gólīyí â'dô tā ámakâ kī'á kī nī rí, 'dōvó úfú mâ. Gólīyí â'dô áamá trō'á âjílî òjílâ âtrâ Rómâ kâ rí 'bá yí drí. ³⁴ Gō'dá òjílâ 'dī 'bá yí â'dô áamá gū'á. Gólīyí â'dô tū lūwú'á má līfī, vó lâ sī, áamá cázó. Gō'dá tā 'dī 'bá yí vósī, gólīyí â'dô áamá fū'á. Gō'dá kâyî nâ sī rí, má â'dô līdrī'á òdrā 'ásī."

*Tā Yākóbâ yí Yōwánî bē drí tā ìjízó Yésū tî rí
(Mātáyō 20.20-28)*

³⁵ Nīngá sī, Yākóbâ yí âdrúpī lâ Yōwánî bē, Zēbēdáyō rí mvá yí ró rí drí ngázó íyí rú êsélé ânyí Yésū lăgätî gō'dá tā ìjílî tî lâ kī nī rí, "Līfī ímbá 'bá, ní â'dô ícá'á trá tā âlô gólâ áamá drí 'ē'á ìjílâ nō 'élé áamá drí yā?" ³⁶ Ítí rí, Yésū drí gólīyí ìjízó kī, "Nī lē má ō'ē â'dô ì'dí ânî drí yā?" ³⁷ Gō'dá lôgō íyí tā-drī Yésū drí kī, "Ìtú ní drí ânīzó rīlî kúmú ángí ró ângó nō drī rí sī, ní 'bā áamá rīlî ánî gārâ drī 'á, âlô áamá lāfálé 'ásī rí íyíkâ ánî drī-ágó drī, gō'dá ázâ âlô rí â'dô ró íyíkâ ánî drī-ìjī drī, mâ gō ró rīlî ánî bē ângó nō drī."

³⁸ Nīngá sī, Yésū drí tā âtázó gólīyí drí kī, "Mī nījî tā ífî tā ânî drí ìjílî 'dī kâ kô. Nī òlê trá âyīkō ámakâ rí 'élé rí, ítí rí, nī â'dô ícá'á trá ìzâ kōkō ámakâ â'dó 'bá âtî 'álâ rí 'élé yā? Nī â'dô ícá'á trá ngá mvūlî ìgâ lāṅō kâ gólâ má drí 'ézó ngá mvūlî 'álâ sī rí 'ásī yā? Lāṅō â'dô 'dī'á má drī òzō ìmvū gólâ rī'á dālâ òjílâ drī bābātízî 'ē vō 'á rí kâtí. Nī ícâ trá â'dólé bābātízî 'ē'ē ítí 'dī bē yā?" ³⁹ Ítí rí, drīlīyí tā-drī lôgōzó Yésū drí kī nī rí, "Áwô, mâ ícâ trá."

Nīngá sī, Yésū drí tā âtázó gólīyí drí kī nī rí, "Â'dô â'dó'á òzō 'dī tî. Nī â'dô kpá ngá mvū'á ìgâ lāṅō kâ má drí ngá mvūzó 'álâ sī rí 'ásī, gō'dá áâ'dô kpá bābātízî lāṅō kâ 'ē'á ânî drí òzō 'ē'á 'élâ má drí rí kâtí. ⁴⁰ Òzō â'dô kpálé 'dī kâtí rí, mâ mbārâkâ âkó vō rí kâ áamá gārâ drī 'á rí fēzó ânî drí. Ôvârí rī'á vō kūmū kâ êdé'á òjílâ drílâ 'ē'á êpēlâ rí yí drí."

⁴¹ Gõ'dá nĩngá sī, lājó'bán mûdrī rī 'bá yī árílí bē ÿyī úlī Yākóbā yī ká âdrúpī lá Yōwánī bē 'dī rī, gólīyī drī â'dózó òmbā ró Yākóbā yī drī. ⁴² Ítí rī, Yésū drī tā âtázó gólīyī drī rú ê'bézó ndrī dīrī, gõ'dá gólá drī tā âtázó gólīyī drī kī nī rī, “Mī nī trá kī nī rī, kúmú 'bâsúrú ká rī 'bá yī rī rīlī 'bâsúrú ÿyíká rī 'bá yī drīlī mbârâkâ sī. ⁴³ Gõ'dá ânī lājó'bán ámaká rī 'bá yī lāfálé 'á rī, nī 'é ítí kô. Gólá tibê lē 'bá â'dólé âmbá ró ânī lāfálé 'ásī Ôvârī rī līfī drī 'á rī, gólá ÿ'bü rú ÿyī âzī-âzī yī drī ndrī. ⁴⁴ Ôjílā ânī lāfálé sī gólá tibê lē 'bá â'dólé âmbá ró sīsī ÿyī âzī-âzī yī drī sī Ôvârī rī līfī drī 'á rī, gólá ââ'dô rāgī ró rú ÿ'bü ÿyī âzī-âzī lá yī drī ndrī. ⁴⁵ Nī ârī drē, mâ gólá âjólé trá úrú lésī rī, ânī kô â'dólé âzī-âzī drī rú ÿ'büzó má drī. Má ânī nô rú ÿ'bü ÿyī ÿ'dī âzī-âzī drī, gõ'dá kpá amâ nyānyā fēlé drālē, tâlá má â'dô ró bē ôjílā dūu drī tīzó ÿ'dī sī lâ.”

*Tā Yésū drī Bātīmáyā rī līfī êdézó rī
(Mātáyō 20.29-34; Lúkã 18.35-43)*

⁴⁶ Nĩngá sī, Yésū yī rī trá nī'á gólé Yērōsālémā 'álâ ró, gõ'dá drīlīyī cāzó Yérīkō 'á. Gõ'dá gólīyī bē trá lāvū'á Yérīkō 'ásī rī, ôjílā tīlīlī ÿyíká kpá zāâ gólīyī bē 'dūwā. Tólá līfī âkó lé 'bá âzā bē rī'á rú lá Bātīmáyā, gõ'dá átá lá rī rú rī'á Tīmáyā, gólá rī rīlī lātī gārā drī 'á, tâlá yī ôrī ró bē lāfā zīlī ôjílā lātī ká drīgá sī. ⁴⁷ Ítí rī, gólá drī tā ârízó kī nī rī, ââ'dô Yésū Nāzāretā lésī rī ÿ'dī lāvū'á ôjílā tīlīlī bē. Gõ'dá gólá árílí bē tā 'dī rī, drílā ngāzó rīlī lāzī zīlī ngbálá-ngbálá kī nī rī, “Yésū, ní 'bā amâ ÿzā ôgā ní drī, ní ÿ'dī tibê Ôvârī drī tá lá âtálé kī'á nī rī, â'dô ânī'á amâ pālē nō, ní pâ mâ.”

⁴⁸ Nĩngá sī, ôjílā dūu drī ngāzó nīlī gólá ngálá rī'á tá lôgólé gólá drī, gólá ââgī tītī. Gõ'dá lé ítí rī, Bātīmáyā, ní lēé tá ôjílā 'dī 'bá yī ká 'dī árílí kô. Ítí, ní drī gōzó trēlé úrú kpá ó'dī ngbálá-ngbálá kī, “Nī ÿ'dī tibê Ôvârī drī tá lá âtálé kī'á nī rī, â'dô ânī'á amâ pālē nō, ní ndrē amâ ÿzā! Ânī 'á ââ'dī má rú! Ní pâ mâ!”

⁴⁹ Nĩngá sī, Yésū drī âdrézó tá âtálé ôjílā 'dī 'bá yī drī kī nī rī, “Nī âzī âgō nā ânīlī má ngáá nōlé.” Ítí rī, ôjílā 'dī 'bá yī drī līfī âkó lé 'bá Bātīmáyā rī âzízó kī nī rī, “Ânī pīpīslī ââ'dī. Ní ngā úrú nīlī, tâlá gólá trá ânī zī'á.”

⁵⁰ Ítí rī, Bātīmáyā ní drī ítá ândrē ní rú rī ângízó vūlī vūdrī, ngāzó nīlī 'wāâ'wā Yésū ngálá. ⁵¹ Gõ'dá gólá câ bē rī, Yésū drī ÿjízó lá kī nī rī, “Ní lē má ô'ê â'dô ÿ'dī ní drī yā?”

Nĩngá sī, drílā tá lôgōzó Yésū drī kī, “Âmbá, ní êdē amâ līfī, â'dô ró bē má drī vō ndrēzó.”

⁵² Gõ'dá Yésū kī drílā rī, “Â'dô trá 'dīlī kátí rī, ní nī, má pâ nī trá, tâlá ní rī rīlī tá lēlé amáká bē ní 'á.” Gõ'dá Yésū ôtírī kpá úlī 'dī 'bá yī átá ndēlé rī, kôro Bātīmáyā rī līfī drī rú nījízó, drílā vō ndrēzó rará. Ítí rī, Bātīmáyā drī ngāzó 'dēlé kpā Yésū vósī ôjílā tīlīlī 'dī 'bá yī bē 'dūwā.

11

*Tā Yésū rī lūyízó drílā fīrī Yērōsālémā 'álâ rī 'á rī
(Mātáyō 21.1-11; Lúkã 19.28-40; Yōwánī 12.12-19)*

¹ Yésū yī tá ârī 'bá ÿyíká rī 'bá yī bē trá rī'á ÿyī nī'á sīsī 'álâ ró gólé Yērōsālémā 'álâ. Nĩngá sī, drīlīyī cāzó jārībā zīlī Bētánī gõ'dá Bētēfagē bē ânyī Yērōsālémā rú rī 'álâ. Tólá lātī 'dī drī rī, drīlīyī cāzó únī gólá fē dô ká zīlī ôlívī rī bē yī drī rī 'álâ. Gõ'dá gólīyī câ bē tólá rī, Yésū drī ngāzó tá ârī 'bá ÿyíká rī rī 'bá yī jólé âtī 'álâ. ² Ítí, drílā tá âtázó gólīyī drī kī nī

rî, “Nî fî 'bãdrî mvá Bêtêfágê âtî 'álâ nã 'á. Tólâ rî, nî â'dô dõngí mvá âzâ ómbãá drê drî lâ 'á kô'dáwá rî úsú'á ó'í trá 'í'í tólâ. Nî âtî ânîzó 'í'dí bê lâ.
³ Õzô òjílâ âzâ 'bá yí ìjî ãnî trá kî nî rî, nî rî dõngí 'dî âtîlí ã'dô tãsí yã rî, nî lôgô tâ-drî drílâ kî nî rî, 'Kúmú ãmákâ lê nî, gólâ â'dô lôgô'á lâ 'wãã vólé.' ”

⁴ Ítí, tâ árí 'bá rî 'dî 'bá yí drí ngãzó nílí, gô'dá drílîyî dõngí úsúzó, ó'í 'í ãnyî jó tîlî-tî bê 'bã âzâ 'á látî gãrã drî 'á. Nîngá sî, drílîyî 'dêzó rî'á âtîlá.

⁵ Gô'dá gólîyî 'dê bê rî'á dõngí rî 'dî âtîlí rî, òjílâ rî 'bá âdrélé ãnyî rî 'bá yí drí gólîyî ìjîzó kî, “Nî rî dõngí 'dî âtîlí ã'dô tãsí yã?” ⁶ Gô'dá tâ árí 'bá rî 'dî 'bá yí lôgô yí tâ-drî gbô òjílâ rî 'dî 'bá yí drí nyé òzô Yésú drí âtálé trá gólîyî drí rî kâtí. Bê trá ítí rî, òjílâ 'dî 'bá yí drí tâ árí 'bá 'dî 'bá yí áyézó dõngí rî 'dî âtîlí sélé nîzó 'í'dí bê lâ vólé.

⁷ Nîngá sî, drílîyî dõngí 'dî âsézó âjílí Yésú drí. Gô'dá gólîyî drí ítá bí ángí ró rî 'bá yí âtrõzó 'bêlé dõngí rî 'dî ùgúlí, tãlá Yésú òrî ró bê drî lâ. Gô'dá ítí rî, Yésú drí mbãzó rílí gá drî lâ filí Yêrõsálémã 'álâ. ⁸ Gô'dá dõngí ã'dô bê rî'á nî'á Yésú bê yí drî rî, òjílâ düú drí ngãzó 'dó rî'á ítá ìyíkã 'bêlé ìnyákú drî sî látî 'ásí Yésú ândrá, tãlá gólâ ònî ró drî lâ sî. Gô'dá òjílâ ùrúkã 'bá yí ìyíkã nî'á lârá bê mbírã bí âñõ bê òmã 'ásí âjílí 'bêlé 'dó Yésú ândrá drílâ nîzó drî lâ sî. 'Dî gólîyî lãgú òjílâ ãmbá 'í. ⁹⁻¹⁰ Nîngá sî, òjílâ âtî 'álâ rî 'bá yí gô'dá 'dó gólîyî vólé 'álâ rî 'bá yí bê drí ngãzó ìyî rílí tâ pêlé gbórókô vãvãrávã sî kî nî rî,

“Mã lûyî nî, Kúmú.

Ní âjô Yésú trá drî-ãcê ánikã bê rílí ãngó drílí 'díyî pã 'bá ró,

Mã lûyî nî, Ôvãrí, tãlá ãngó lîpî trá ãnyî 'è'á ãngó rûlí.

Mã lûyî nî, Ôvãrí gólâ rî 'bá 'bûú 'álâ rî.”

Ítí, gólîyî lãgú Yésú trá kúmú ángí ìyíkã ró.

¹¹ Ítí rî, Yésú yí drí ngãzó nílí Yêrõsálémã 'álâ. Tólâ, Yésú yí drí âfízó â'dî-drî jó ángí Ôvãrí kã rî kã 'á. Gô'dá Yésú drí võ ndrêzó dîrî 'álé lâ 'ásí. Tãlá ítú 'dê trá rî drí sî, Yésú yí lãjô'á ìyíkã mùdrî-drî-lã-ngã-rî rî 'bá yí bê drí ngãzó gólé vólé Bêtãní 'álâ, võ drílîyî rîzó rî 'álâ.

*Tã Yésú drí kãnãgõwã lõ'wã ãkó rî trîzó rî
(Mãtáyõ 21.18-19)*

¹² Gô'dá cîjîno lâ sî, Yésú yí trá âgõ'á ìyî lãjô'á ìyíkã yí bê Yêrõsálémã 'álâ Bêtãní lésí. Yésú trá gô'dá lõfó ró. ¹³ Gô'dá Yésú yí ã'dô bê rî'á nî'á ìyî látî 'ásí rî, drílâ fê âzã rî'á zílã kãnãgõwã rî ndrêzó gîã jêjê ró bí bê ngbũkpũ. Ítí, drílîyî ngãzó nílí zêlé lâ 'álâ, tãlá ndrêlá ngátã lõ'wã lâ bê yã rî tãsí. Gô'dá gólîyî cã bê fê rî 'dî zêlé rî, lõ'wã lâ trá yû'dãwã ãlõwálã. Úsú ìyî cé bí lâ 'í'dí ngbũkpũ fê lâ drî, tãlá kãyî gólãkã 'wãzó rî ácã drê kô.

¹⁴ Bê trá ítí rî, Yésú drí fê 'dî trîzó kî nî rî, “Ní rî ánikã fí zãã ítí lõ'wã 'wã ãkó, gô'dá òjílâ òzó ícã kô ánî lõ'wã nyãlé ó'dí ãlõwálã.” Gô'dá nîngá rî, lãjô'á gólãkã rî 'bá yí árí ìyî lãtrî drílã trílí 'dî trá.

*Tã Yésú drí ngã lãzî 'bã lâdrõzó â'dî-drî jó ángí Ôvãrí kã 'ásí rî
(Mãtáyõ 21.12-17; Lúkã 19.45-48; Yõwãní 2.13-17)*

¹⁵ Vó lâ sî, Yésú yí drí ngãzó nílí cãlé Yêrõsálémã 'álâ kpá ó'dí. Gô'dá drílîyî fízó â'dî-drî jó ángí Ôvãrí kã rî kã 'á. Tólâ rî, Yésú drí òjílã úsúzó rî'á ìyî ngã lãzî'á gô'dá kpá ngã gî bê lãgî ònjí sî. Gô'dá gólã drí kpá òjílã âzã 'bá yí ndrêzó rî'á ìyî âdî òrî âzã 'bá yí ìkúrã'á âdî òrî âzã 'bá yí sî. Gô'dá Yésú ndrê tâ 'dî bê ítí rî, gólã drí ã'dózó òmbã ró, tãlá gólîyî rî trá võ ìyî átã kã rî ìzãlé. Ítí rî, Yésú drí ngãzó nílí tãrãbízã âdî ìkúrã 'bá yí kã

'dī 'bá yī lôzélé gō'dá drī lâ yī âkólé ndrī vūdrī. Gō'dá gólâ drī kpá ngāzó nīlī gbá'dá òjílâ gólīyī rī 'bá ìyíkâ âmámō â'dó 'bá ngá fēfē ró Ôvâri drī rī yī lâzílí gílí volé rī lôzélé kpá ndrī 'dó vūdrī. Drílâ gōzó òjílâ 'dī 'bá yī lâdrólé ndrī volé úlī âtâ-âtâ bê kī, ¹⁶⁻¹⁷ “Úlī Ôvâri kâ ìgílí jó Ôvâri kâ tāsī rī kī ā'dô yā? Ôvâri kī nī rī, 'Jó âmákâ rī'á vō 'bāsúru ngīngī drī ânīzó rú ê'bélé 'á lâ rīlī cé rātāā 'elē 'dī.' ”

Īsáyā 56.7

Gō'dá nōō, 'nī jâ jó âmákâ trá vō ūgū kâ ró', òzō ânī drī rī'á 'elâ 'dī kâtí.” Yésū lē trá vō 'dī âyéle cé òjílâ drī rātāā 'ezó 'dī 'á lâ. Gólâ âyé òjílâ kō ngá ìyíkâ lâzílí ã'dī-drī jó ąngī Ôvâri kâ 'dī 'á.

¹⁸ Nīngá sī, drī-'bá Yúdâ yī kâ rī 'bá yī drī tā Yésū kâ òjílâ lâdrózó 'dī ârízó ìyī. Tā 'dī tāsī rī, gólīyī drī ngāzó rī'á lătī lōndālé Yésū rī fūzó ūrī drī sī. Tā ìsū gólīyíkâ kī, òjílâ â'dô 'dē'á ndrī Yésū vó ìyī âyéle, tālâ òjílâ dūū ndrī tī lâ yī ã'dī trá līfī ìmbâ-ìmbâ Yésū kâ 'dī tāsī.

¹⁹ Nīngá sī, tā Yésū drī òjílâ lâdrózó ã'dī-drī 'ásī 'dī vósī, ląnjátúlí bê rī, Yésū yī lâjóbá ìyíkâ yī bê drī ngāzó drī dīlī ìyī gólé 'bā 'álâ Bētānī 'álâ.

Tā Yésū drī ìmbále tā lēlē tāsī kånágōwá fē yī drī trīlī rī rú rī (Mātáyō 21.20-22)

²⁰ Gō'dá cīnó Yésū yī drī ngāzó gólé Yērōsālémā 'álâ. Lătī 'ásī rī, gólīyī drī fē Yésū drī trīlī sīsī rī ndrēzó. Gō'dá gólīyī â'dô bê rī'á lăvū'á rī, drīlīyī fē rī 'dī ndrēzó drā trá, gō'dá 'i trá kó òmvórē lâ lésī rāṅō. ²¹ Ītī rī, tā Yésū drī fē 'dī trīzó rī drī ágázó Pétērō drī. Gō'dá drílâ ngāzó tā âtalé Yésū drī kī nī rī, “Tā ìmbá 'bá, ní ndrē drē, fē gólâ ní drī trīlī rī drā trá, 'i trá kāgā'dā nā.” ²² Nīngá sī, Yésū drī tā-drī lógōzó Pétērō yī drī kī nī rī, “Ōzō nī ō'bā tā lēlē ânīkâ ndrī gágá Ôvâri 'á rī, nī â'dô kpá ícá'á tā rī 'dī 'elē má tí mbârākā Ôvâri kâ sī. ²³ Má âtâ ânī drī nō tā pătī 'i. Ōzō nī āâtâ úlī trá únī ąngī drī kī nī rī, 'Únī ąngī, únjī rú 'dēlé līmvū ândrē 'á rī.' Ōzō nī āâtâ úlī rī 'dī tā lēlē gágá rákâ fē kâtí rī sī cú ĩtī tā ìsū rī rī ákó ālōwálâ rī, Ôvâri ōró fī tā rī ânī drī âtalé 'dī 'ēē ânī drī pătī. ²⁴ Tā 'dī tāsī rī, má âtâ kpá ó'dí, òzō nī ōtírī rātāā 'ēē Ôvâri drī tā āzâ 'ezó ânī drī rī, òzō nī ōrī tā lēlē sī kī pătī Ôvâri â'dô tā rī 'dī 'ē'á rī, tā rī 'dī â'dô rú 'ē'á ânī drī.

²⁵ “Ōzō nī āzâ āâ'dô bí rī'á tī írátā'á Ôvâri drī, ngātá òjílâ āzâ ō'ē tā ōnjí trá ní drī yā rī, ânī fī ã'dī gólâ rú, ní âyéle gólâ tā ōnjí 'dī 'ásī, tālâ ânī átá gólâ 'būū 'álâ rī āâyē ró kpá tā ōnjí ánīkâ rī 'bá yī bê. ²⁶ Ōzō ní ōgā dó tā ōnjí āzī-āzī kâ âyélele rī, Ôvâri â'dô gā'á kpá dó tā ōnjí ánīkâ rī âyélele.”

Tā ĩjī drī-ácē Yésū kâ tāsī rī (Mātáyō 21.23-27; Lúkã 20.1-8)

²⁷ Nīngá sī, Yésū yī drī cāzó kpá ó'dí Yērōsālémā 'álâ lâjóbá ìyíkâ 'dī 'bá yī bê. Gō'dá gólīyī â'dô bê rī'á nī'á ìyī jó ąngī Ôvâri kâ rī 'álâ òjílâ līfī ìmbále rī, lâ'bí ìmbá 'bá, gō'dá drī-'bá ąngī Yúdâ yī kâ rī 'bá yī ndrī 'dó gólīyī sīsī-lésī ró rī 'bá yī bê, drīlīyī ngāzó ìyī ânīlī Yésū ngálâ ã'dī-drī jó Ôvâri kâ rī kâ 'á. ²⁸ Nīngá sī rī, drīlīyī tā ĩjízó Yésū tī kī nī rī, “Ndá drī-ácē ā'dô kâ 'i ní drīgá rīzó òjílâ līfī ìmbále ã'dī-drī jó Ôvâri kâ rī kâ 'ásī yā? Kó ā'dī fē drē drī-ácē rī 'dī ní drī nī yā?” ²⁹ Nīngá sī, Yésū drī tā ĩjī gólīyíkâ 'dī drī lâ lógōzó kī, “Má â'dô kpá ânī ĩjī'á tā ĩjī sī. Ōzō tā ĩjī âmákâ 'dī nī

òlògō tā-drī lā trá rī, má drí 'dēzó fí drī-ācē ángō rī sī má drí rīzó tā nō 'bá yī 'élé nō lófólé ānī drí. ³⁰ Ítí rī, ā'dī ājō Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī nī ānīlī rīlī bābātízī 'élé òjílā drí yā? Óvārī ājō gólā nī bābātízī 'élé ngātá òjílā mvá ājō gólā nī yā?"

³¹ Nīngá sī, drī-'bá Yúdā yí ká 'dī 'bá yī drí ngāzó rī'á tā ìjī Yésū ká 'dī òjálé ìyī lāfálé 'ásī kī nī rī, "Mā ā'dō tā ìjī gólāká 'dī drī lā jā'á ángō tí yā? Ózō mā òjā kī nī rī, Óvārī ājō Yōwánī nī rī, 'dīlī gólā ā'dō tā lògō'á āmā drí kī nī rī, 'Ózō ā'dō trá ìtí rī, nī gā dó úlī Yōwánī ká rī lélé ā'dō tāsī yā?" ³² Gō'dá òzō mā āātā kī, òjílā āzā āājō gólā nī rī, ā'dō ā'dó'á ángō tí yā?" Gólīyī rī tā 'dī òjálé 'dī ūrī drí, tálā òjílā ìyíkā rī 'bá yī òzó kō rú jāā ìyī rú, tálā òjílā rī 'dī 'bá yī ndrī tā pātīlī ró lē ìyī tā trá kī nī rī, Yōwánī rī'á tā āngū 'bá nyānyā Óvārī ká 'í. ³³ Á'dólé bē trá ìtí rī, drī-'bá Yúdā yí ká 'dī 'bá yī drí ngāzó tā-drī lògólé ìyī Yésū drí kī nī rī, "Mā nīlī gólā Yōwánī rī ājō 'bá rī kō." Nīngá sī, Yésū drí ngāzó úlī átálé gólīyī drí kī nī rī, "Ózō tā-drī lògō ānikā ā'dō ìtí rī, gō'dá má gā kpá trá dó drī-ācē fē 'bá má drí rī ā'dalé ānī drí."

12

Úlī mǎnīgō ǎmvú 'wā 'bá ká Yésū drí átálé drī-'bá Yúdā yí ká

rī 'bá yī rú rī

(Mātáyō 21.33-46; Lúkǎ 20.9-19)

¹ Nīngá sī, Yésū drí ngāzó úlī mǎnīgō átálé drī-'bá Yúdā yí ká 'dī 'bá yī drí. Úlī mǎnīgō rī ì'dī nōtí. "ǎgō āzā bē ālō. Drílā ngāzó fē òzō ālā'bā kátí gólā rīzó òdrá 'élé lō'wā lā 'ásī rī ì'dílí dūú yí drí ǎmvú 'á. Gō'dá drílā ndògō gāzó dírí gbāā rú lā sī, tálā ūgú gō'dá kōrōnyā bē òzó lātī ūsú áfízó ānīlī fē lō'wā 'dī ìzálé. Gō'dá éédé vō āzā kpá kúní 'á gūǎlī-gūǎlī ìtí rīzó òdrá 'dī zálé 'á lā. Gō'dá drílā kpārá 'dīzō ūrū, tálā kpá ǎmvú vó ndrē 'bá drí rīzó mbālé rīlī gā drī lā 'á rī'á ǎmvú vó ndrēlé. Nīngá sī, gólā drí ǎmvú 'wā 'bá āzā 'bá yī āzízó ānīlī lōsī 'élé ǎmvú ìyíkā 'dī 'á, òzō ò'wā trá rī, yí fē ró ūrūkā lā bē gólīyī drí. Gō'dá gólā rī gógó drí ìyíkā ngāzó nīlī 'bādrī āzā 'alā jējē ró. ² Gólā volé sī rī, fē lō'wā 'dī 'bá yī drí ìnjízó kālé. Gō'dá lō'wā 'dī 'bá yī òkírī tú rī, ǎmvú lípī nī 'bá trá 'bādrī lídí 'alā nā drí ngāzó lājó'á ìyíkā ājólé kó tólā sī ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī ngálā, tálā lō'wā ā'dó 'bá trá ìyíkā ró rī tāsī yí drí. ³ Gō'dá ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī gā dó. Nīngá sī, drílīyī lājó'á ājólé 'dī rūzó ānjī cālé kpādī-kpādī ònjí lā drīlī, gō'dá drílīyī drí yīzó rú lā sī gólé volé ǎmvú lípī ngálā drī-drīlī ró.

⁴ "Vó lā sī, ǎmvú lípī drí kpá lājó'á ìyíkā āzā ājózó ǎmvú 'wā 'bá rī 'dī 'bá yī ngálā zāā lō'wā ìyíkā ró rī tāsī. Gō'dá 'dīlī rī, ǎmvú 'wā 'bá drí ngāzó ìyī rī'á lājó'á 'dī cālé ònjí ró. Gólīyī 'ē tā ānyī ká trá āmbá lājó'á 'dī drí, gō'dá kpá gólā rī lō'dázó drólé gólé volé. ⁵ Nīngá sī, ǎmvú lípī drí ngāzó kpá lājó'á ìyíkā āzā ājólé ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī ngálā. Gō'dá ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī drí lājó'á 'dī fūzó. Lé ìtí rī, ǎmvú lípī drí rīzó fí zāā lājó'á ìyíkā rī 'bá yī ājólé ālō-ālō ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī ngálā. Nīngá sī, ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī drí ìyíkā rīzó kpá zāā, lājó'á rī'á ājólā 'dī 'bá yī, āzā 'bá yī cālé gō'dá āzā 'bá yī ūfúlí.

⁶ "Gō'dá vó lā sī, lākí 'bá ǎmvú lípī drí jólé ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī ngálā kó rī, cé mvá lā drílā lélé tákányī rī ì'dī. Ítí rī, ǎmvú lípī 'dī drí ìyī mvá 'dī józó ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī ngálā ādūkū lā ró tā ìsū-ìsū bē yí drīlī kī nī rī, ǎmvú 'wā 'bá 'dī 'bá yī ā'dō ìyī ìyī mvá 'dī ìnjī'á. ⁷ Gō'dá vó rī 'dī 'á nīngá

rî, mvá lâ 'dĩ âcálé bê ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî ngálâ ámvú 'álâ rî, ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî drí ngāzó tã ngölé kíří ró ãyî lâfálé 'ásĩ kí nĩ rî, 'Nõõ trá rĩ'á gólâ drĩ-vó lĩpĩ ró rî ã'dĩ. Nĩ ngâ mã fũ ró gólâ volé. Vó lâ sĩ rî, drĩ-vó 'dĩ â'dô â'dó'á âmákâ ró.'⁸ Ítĩ rî, drĩlĩyĩ ámvú lĩpĩ rî mvá 'dĩ fũzó gōzó ävõ lâ trölé vũlĩ volé ámvú 'ásĩ tã ädũkũ ró.

⁹ “Ngbãângbânõ rî, má ãjĩ ãnĩ nõtĩ, ámvú 'dĩ lĩpĩ lâ â'dô ä'dô 'ẽ'á ã'dĩ yã? Má ä'dô ä'dá'á lâ ãnĩ drĩ. Gólâ ä'dô ângá'á ânĩlĩ ámvú 'wā 'bá 'dĩ 'bá yî ùfúlĩ ngbã, gōzó ámvú 'dĩ trölé fēlé ámvú 'wā 'bá äzã 'bá yî drĩ vó lâ ndrēlé.”

¹⁰ Gõ'dá Yēsũ drĩ kpá tã átázó ãyĩ ífĩfĩ tã sĩ kí nĩ rî, “Nĩ zĩ tã nô kô tã ãgĩ Ôvãrĩ kã 'ásĩ yã? Gólâ kí nĩ rî,

'Äjũ nyãányã gólâ jó 'dĩ 'bá yî drĩ gälé dó rî,
ä'dô gõ'dá trá äjũ tã lâ drĩ lâzélé rõõ jó kã ró rî ã'dĩ.

¹¹ Tã 'dĩ rĩ'á Ôvãrĩ drĩgã sĩ, gõ'dá gólâ rî nyãányã 'ẽ nĩ.

Ämã tĩ ä'dĩ trá tã 'dĩ drĩ sĩ.' ”

Lôngó 118.1-2

¹² Yēsũ ndē bê úlĩ ätã-ätã 'dĩ rî, drĩ-'bá Yúdã yĩ kã lē trá gólâ rî rũlĩ, tãlã gólĩyĩ nĩ trá kí nĩ rî, Yēsũ ätã úlĩ mãñgõ 'dĩ 'bá yî ãyĩ rú. Gõ'dá gólĩyĩ äyē Yēsũ gōzó nĩlĩ volé cú ãtĩ gólâ rî rũ äkõ, tãlã gólĩyĩ trá ãrĩ ró õjĩlã õ'bĩ 'dĩ 'bá yî tã sĩ.

*Tã ódrĩ Yēsũ rĩ ãjũzó tã õmbē gĩgĩ kã mĩrĩ Rómã kã tã sĩ rĩ
(Mätáyõ 22.15-22; Lúkã 20.20-26)*

¹³ Tólã sĩ, drĩ-'bá Yúdã yĩ kã 'dĩ 'bá yî drĩ ngãzó Pãrúsĩ äzã 'bá yî jölē õjĩlã gólĩyĩ 'dē 'bá kúmú Ēródē vó rĩ 'bá yî bê* Yēsũ ngálâ nĩlĩ gólâ rĩ ãjũlĩ tã ätã-ätã ányã gólãkã tã sĩ, tãlã gólâ ätã ró tã ányã bê kũmũ Sízã kã rú. ¹⁴ Nĩngã sĩ, gólĩyĩ drĩ äcázó Yēsũ ngálâ, gõ'dá drĩlĩyĩ tã átázó kí nĩ rî, “Ämbã, mã nĩ trá kí nĩ rî, ãnjĩ nĩ trá tã mbĩ 'ẽ 'bá ró. Nĩ äyē õjĩlã kô'dãwã ánĩ drĩ ãzãlē, ämbã gólĩyĩkã sĩ. Võ rĩ 'dĩ 'á rĩ, pãtũ nĩ rĩ õjĩlã ãmbálé tã Ôvãrĩ kã rĩ 'bá yĩ sĩ. Ä'dô bê trá ãtĩ rĩ, mã ãjĩ tã nĩ tĩ. Rĩ'á tã mbĩ 'ĩ õmbē gĩzó kúmú ängĩ Rómã kã Sízã drĩ ngátã rĩ'á tã ányã 'ĩ yã? ¹⁵ Mã õgĩ õmbē ngátã mã õgã dó õmbē gĩlĩ yã?” Gõ'dá Yēsũ ärĩlĩ bê tã ãjĩ 'dĩ rĩ, gólâ nĩ tã ãsũ gólĩyĩkã trá tã änjũ 'bá ró. Nĩngã sĩ, drĩlã tã ãjĩzó gólĩyĩ tĩ kí nĩ rî, “Nĩ lē ämã ädólé tã ányã ätálé mĩrĩ rú ä'dô tã sĩ yã? Nĩ äfē drē lâfã änĩ drĩ rĩzó õmbē gĩlĩ 'dĩ äló rĩ má drĩ, tãlã má ndrē ró bê.”

¹⁶ Ítĩ rî, gólĩyĩ drĩ ngãzó ädĩ ífĩ 'dĩ äjĩlĩ Yēsũ ngálâ. Nĩngã sĩ, drĩlã ädĩ ífĩ 'dĩ ätrõzó ä'dálé gólĩyĩ drĩ, gõ'dá tã ãjĩzó kí, “Nõõ ä'dĩ rĩ lĩndrĩ 'ĩ ädĩ ífĩ nõ rú, gõ'dá rú ãgĩlĩ rú lâ 'á nõ bê yã?” Nĩngã sĩ, drĩlĩyĩ tã-drĩ lôgõzó Yēsũ drĩ kí, “Kúmú ängĩ Rómã kã Sízã rĩ lĩndrĩ 'ĩ rú lâ bê.” ¹⁷ Gõ'dá Yēsũ drĩ tã átázó gólĩyĩ drĩ kí, “Õzõ ä'dô ãtĩ rî, gólâ ã'dĩ lâfã 'dĩ lĩpĩ lâ 'ĩ, nĩ lôgõ lâfã 'dĩ volé gólâ drĩ õmbē gĩgĩ sĩ. Gõ'dá änĩ rĩ gógó ífĩfĩ lâ änĩ lĩpĩ rĩ'á Ôvãrĩ ã'dĩ, nĩ fē änĩ nyãányã gólâ drĩ tã gólâ drĩ lēlé änĩ drĩ 'ēlé rĩ 'ēzó.” Ítĩ rî, ägõ 'dĩ 'bá yĩ tĩ lâ yĩ drĩ ä'dĩzó, gõ'dá drĩlĩyĩ ngãzó nĩlĩ ãyĩ volé.

*Tã lĩdrĩ-lĩdrĩ õjĩlã kã õdrã 'ásĩ rĩ tã sĩ
(Mätáyõ 22.23-33; Lúkã 20.27-40)*

* **12:13** 12.13 Pãrúsĩ yĩ äjũ õjĩlã Ēródē kã trá 'ēzó Yēsũ rĩ mãndĩkã lõ'bälé tã ãjĩ tã õmbē gĩgĩ kã tã sĩ rĩ sĩ, tãlã tã ãsũ gólĩyĩkã tã õmbē gĩgĩ kã tã sĩ rĩ rĩ'á ngĩngĩ. Pãrúsĩ lēé ãyĩ tã õjĩlã ãyĩkã Yúdã yĩ kã rĩ drĩ õmbē gĩzó kúmú ängĩ Rómã kã drĩ 'dĩ kô, gõ'dá õjĩlã Ēródē kã rĩ 'bá yĩ lē nĩ.

18 Nīngá sī, ōjílā zīlī Sāđúsī rī 'bá yī drī ânīzó kpá Yésū ngálá gólá rī ūjūlī. Gólīyī ōjílā tā ímbá 'bá kī'á nī rī, Ôvârí ōlīdrī ōjílā kó kô ōdrā 'ásī rī yī í'dī. Gólīyī ácâ bê rī, drīlīyī Yésū rī íjízó kī nī rī, 19 "Ămbá, âkū ró Músā ígī tā trá âmâ drī 'élé kī, 'Ōzō nī âzâ ânī âdrúpī ōdrā trá ōkó lâ rī âyéle cú ítí mvá âkó rī, nī âdrúpī lâ 'dī â'dô âyízī 'dī trō'á, â'dô ró bê mvá țızó ânī âdrúpī â'dī ró 'dī vō lâ 'á.' 20 'Dōvó, tā â'dâ ró, mā ngī drē í'dígówá ní drī. Ōjílā bê rī'á ūyī zālō nji-drī-lâ-rī 'dó âdrúpī ró. Nīngá sī, âdrúpī sīsī rī drī ngāzó ōkó trōlé. Gō'dá gólá drā bê rī, gólá cú ítí 'dīyímvá âkó ōkó rī 'dī bê. 21 Tā rī 'dī tāsī rī, âdrúpī lâ țilī ūgúlī lâ 'á rī drī ōkó rī 'dī trōzó. Nīngá sī, gólá drī kpá drāzó cú ítí 'dīyímvá âkó ōkó 'dī bê. Gō'dá âdrúpī nâ lâ ró rī drī kpá ōkó âlō 'dī trōzó. Nīngá sī, gōzó kpá drālé vólé. 22 'Dó lățī âlō 'dī 'ásī, âdrúpī nji-drī-lâ-rī 'dī 'bá yī drī 'dó ōkó 'dī trōzó âlō-âlō, gō'dá ôdrāzó kpá ngbá vólé 'dīyímvá âzākâ țī âkó. Gō'dá âđūkū lâ ró, ōkó rī 'dī nyāányâ lâ drī ngāzó drālé kpá vólé. 23 Ngā âdrúpī nji-drī-lâ-rī 'dī 'bá yī drī ōkó 'dī trōzó trá ndrī ōkó ró nō, gō'dá ítú gólá âdrúpī 'dī 'bá yī ōkó rī 'dī bê drī līdrízó ōdrā 'ásī rī sī rī, ōkó rī 'dī â'dô 'bā'á âdrúpī ángô rī kâ í'dī yā?"

24 Ítí rī, Yésū drī tā 'dī drī lâ lôgōzó gólīyī drī kī nī rī, "Tā įsū ânīkâ rī'á ânyâ ró, tâlâ nī nji tā ífī úlī Ôvârí kâ kô. Gō'dá nī gā dó tā lēlé kī, Ôvârí mbârākâ bê ōjílā līdrīlī ōdrā 'ásī. 25 Ítú gólá ōjílā drī līdrízó âfōlé ōdrā 'ásī rī tú rī, âgô trōó gō'dá ōkó kô, gō'dá ófēé ōkó kpá kô'dáwá âgô drī ōkó ró. Vō 'dī 'á rī, ōjílā â'dô â'dó'á ōzō mālāyīkâ gólīyī â'dó 'bá ūrú 'álâ rī 'bá yī kâtí.

26 "Ă'dô līdrī-līdrī ōdrā 'ásī rī tāsī rī, búkū Ôvârí kâ 'á, nī zī tā Músā drī ígīlī úlī Ôvârí drī âtálé gólá drī fē cú lășī bê yī 'á rī kô yā? Ítú rī 'dī sī, Ôvârí kī Músā drī rī, 'Mâ Ôvârí gólá Ābārāyāmā yī drī rī'á rōlâ Yākóbā yī Įsákā yī bê rī í'dī.'

27 "Úlī 'dī 'bá yī â'dâ tā âmâ drī kī, līdrī-līdrī ōjílā kâ ōdrā 'ásī rī rī'á tā pățī 'í. Nī ndrē drē, ícâ fī trá Ôvârí drī tā nô âtázó âvō tāsī kī, gólīyī rī'á gólá rī rōlé yā? Ícâ kô. Gólá Ôvârí ōjílā gólīyī lédrē-lédrē ró rī 'bá yī drī rōlé 'í. Nī ndrē drē, Ābārāyāmā yī ōdrā bê kpálé rī, gólīyī līdrī bê zââ ūrú 'álâ Ôvârí bê. Ítí rī, tā įsū ânīkâ kī'á nī rī ōjílā ōlīdrī kô ōdrā 'ásī 'dī rī rī'á ânyâ ró."

*Tā tā 'bā'bā lăvū 'bá kôró rī tāsī
(Mătáyō 22.34-40; Lúkă 10.25-28)*

28 Lă'bí ímbá 'bá âzâ âlō ârī Yésū trá tā 'dī 'bá yī ngīrī 'á Sāđúsī 'dī 'bá yī bê. Gō'dá gólá ndrē bê Yésū lôgō tā įjī gólīyīkâ 'dī trá tā nīnī sī rī, gólá drī kpá ngāzó Yésū rī įjīlī tā įjī sī kī, "Tā âmâ ndrī Ôvârí kâ 'bălé 'dī lăfálé lâ 'ásī rī, tā 'bā'bā ángô rī íyīkâ í'dī lăvūlī kôró âmâ drī ârīlī yā?"

29 Nīngá sī, Yésū drī tā įjī gólákâ 'dī drī lâ lôgōzó kī, "Tā 'bā'bā gólá lăvū 'bá kôró ânī drī 'élé rī í'dī nō, 'Ănī ōjílā âmákâ Įsīrā'élē kâ, nī ârī drē tā nô! Ôvârí âmákâ Yākóvā rī'á Ôvârí âlō pățī rī í'dī. Ôvârí âzâ yū'dáwá. 30 Nī 'bā Yākóvā Ôvârí ânīkâ lóvó lâ pīpīsilī âlō sī ndrī, ânī līdrī sī ndrī, tā įsū ânīkâ sī ndrī, gō'dá kpá ânī mbârākâ sī ndrī.' 31 Vó lâ sī, tā 'bā'bā âzâ lăvū 'bá kôró rī lâ ró rī í'dī nō. 'Nī 'bā ōjílā âzī lóvó kpá té ōzō ânī drī ânī lóvó 'bārē kâtí.' Tā 'bā'bā âzâ yū'dáwá lăvū 'bá kôró tā 'bā'bā gólīyī rī 'dī 'bá yī drī sī."

³² Nĩngá sī, lã'bí ìmbá 'bá 'dĩ drí tã-drĩ lógôzó Yésũ drí kī, “Tã ìmbá 'bá, ní pē úlí trá dó, úlí ániká rĩ'á mb̄ kī'á nĩ rĩ, Ôvârí rĩ'á ãlô gô'dá Ôvârí ãzã yũ'dáwã. ³³ Ôvârí rĩ lówó 'bã'bã p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô sī ndrĩ, ãnĩ lĩndrĩ sī ndrĩ, tã ìsũ ãniká sī ndrĩ, ãnĩ mbârâkã sī ndrĩ, gô'dá ãzĩ-ãzĩ lówó 'bã'bã té òzõ ãnĩ drĩ ãnĩ nyãányã lówó 'bãrẽ kâtí rĩ, gô'dá ãtĩ rĩ, tã 'bã'bã rĩ 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á ãyĩ lãvũ 'bá kôrô kôrõnyã Ìl̄l̄l̄ òjílã drí rĩ'á zãlã ngá fẽfẽ ró Ôvârí drí rĩ 'bá yĩ drĩ sī. Kôrõnyã Ìl̄l̄l̄ lówó ãkó rĩ rĩ'á tã tãkó 'í.”

³⁴ Nĩngá sī, Yésũ ãrĩ bẽ úlí ãgô 'dĩ kã 'dĩ 'bá yĩ rĩ, gólã nĩ trá kī, ãgô 'dĩ ãtã úlí rĩ 'dĩ 'bá yĩ tã nĩnĩ sī. Gô'dá drílã tã ãtãzó ãgô rĩ 'dĩ drí kī, “Nĩ trá ãnyĩ 'ẽ'á tã Ôvârí drĩ òjílã 'bãzó ã'dólé ãyĩkã ró rĩ n̄l̄l̄ mb̄mb̄.” Vó lã sī, òjílã gô'dá trá ãyĩ ndrĩ ùrĩ ró tã ãjílĩ Yésũ tĩ tã ãjũ-ãjũ ró.

*Tã Yésũ drí ãjílĩ 'dĩyĩ pã 'bá tãsĩ rĩ
(Mátáyõ 22.41-46; Lúkã 20.41-44)*

³⁵ Gô'dá nĩngá sī, Yésũ rĩ'á òjílã ìmbá'á ã'dĩ-drĩ jó ãngĩ Ôvârí kã rĩ kã 'á. Drílã ngãzó tã ãjílĩ kī nĩ rĩ, “Lã'bí ìmbá 'bá ãtã ãyĩ kī nĩ rĩ, ‘Òjílã Ôvârí drí ãjólé 'dĩyĩ pã 'bá ró rĩ ã'dô ã'dó'á òzõwã kúmú ãngĩ Dãwúdĩ kã ró.’ ã'dô ã'dó'á ãtĩ 'dĩ ãngô tĩ ró yã? ³⁶ Dãwúdĩ rĩ nyãányã pē úlí gólĩyĩ Lĩndrĩ Tãndĩ Ôvârí kã drí ã'dálé drílã 'dĩyĩ pã 'bá 'dĩ tãsĩ rĩ trá kī, ‘Ôvârí Yãkõvã ãtã trá kúmú ãmãkã drí kī nĩ rĩ, “Dõvó ní rĩ ãmã gãrã drĩ 'á gólé drĩ-ãgô drĩ lésĩ ãngô nõ rũlĩ má bẽ. Gô'dá má ã'dô ãjũ-'bã-ãzĩ ániká rĩ 'bá yĩ 'bã'á rĩlĩ ãnĩ pá zelẽ.” ’

Lôngó 110.1

³⁷ Nĩ ndrẽ, Dãwúdĩ rĩ nyãányã zĩ 'dĩyĩ pã 'bá Ôvârí ngá lésĩ 'dĩ trá kúmú ãyĩkã ró. Gô'dá bẽ trá ãtĩ 'dĩ kâtí rĩ, 'dĩyĩ pã 'bá 'dĩ ã'dô 'bã'á cé Dãwúdĩ rĩ òzõwã ró ãngô tĩ yã?” Yésũ ãtã tã 'dĩ ãtĩ, tãlã gólã lẽ gólĩyĩ drí n̄l̄l̄ dódó, 'dĩyĩ pã 'bá 'dĩ rĩ ã'dô 'bã'á òjílã mvã ró, kpã òzõ Ôvârí rĩ ãfĩfĩ tĩ.

Nĩngá sī, òjílã tĩl̄l̄l̄ ã'dĩ-drĩ jó ãngĩ Ôvârí kã rĩ 'á 'dĩ 'bá yĩ drí úlí Yésũ kã 'dĩ tã-drĩ lã lẽzó ãyĩkõ sī.

*Tã Yésũ drí òjílã ãl̄f̄l̄ ìmbãzó tã lã'bí ìmbá 'bá kã tãsĩ rĩ
(Mátáyõ 23.1-36; Lúkã 20.45-47)*

³⁸ Yésũ ã'dã tã kpã kī nĩ rĩ, “Ãnĩ ãl̄f̄l̄l̄ òmbã ãnĩ rũ, lã'bí ìmbá 'bá tãsĩ, nĩ òzó kô 'bãã òzõ gólĩyĩ tĩ. Gólĩyĩ lẽ òjílã ndrĩ drí ãyĩ ndrẽlẽ òjílã ãmbã ró. Gólĩyĩ lẽ ãtã kũndrũ-kũndrũ ãyĩkã sölẽ gõzó ngãlẽ nĩ'á lãmú bẽ ãrĩ võ ngã lãzĩ kã 'ásĩ, tãlã òjílã ò'ẽ ró bẽ nĩ-bẽ-yã ãyĩ drí òzõ òjílã ãmbã kâtí rũ ãn̄jĩ-ãn̄jĩ sī. ³⁹ Gô'dá kpã òzõ gólĩyĩ òfĩ ãyĩ trá jó tã Ôvârí kã ãrĩ kã 'á rĩ, gólĩyĩ fĩ rĩlĩ té rĩ-võ sũ 'bã kôrô rĩ 'bã yĩ drĩ sī. Kãrãmã sī rĩ, gólĩyĩ lẽ kpã rĩlĩ rĩ-võ sũ 'bã kôrô rĩ 'bã yĩ drĩ ngã nyãlẽ òjílã ãmbã-ãmbã bẽ. ⁴⁰ Gólĩyĩ njãã rãtãã 'elẽ Ôvârí drí ãcẽ ró, tãlã ãl̄sũ ró bẽ kī nĩ rĩ, yĩ ã'dô ãyĩkã lãvũ 'bã gãrã rĩ ã'dĩ. Gô'dá nĩ ndrẽ drẽ tã ònjĩ gólĩyĩ nyãányã drí rĩ'á 'elã rĩ. Gô'dá ò'bã gólĩyĩ bẽ rĩ'á ngã 'elẽ ãyĩzĩ rĩ 'bã yĩ drí vó lã yĩ ndrẽlẽ rĩ, gólĩyĩ ãdô ãyĩzĩ 'dĩ 'bã yĩ lãfã gólĩyĩkã tãsĩ. Ôvârí ã'dô lãngõ ãndrẽ fẽ'á òjílã 'dĩ 'bã yĩ drí.”

*Lãfã fẽfẽ ãyĩzĩ ãzã 'bã ró rĩ kã
(Lúkã 21.1-4)*

⁴¹ Nĩngá sī, Yésũ drí ngãzó n̄l̄l̄ rĩlĩ vũdrĩ ãnyĩ ngã òjílã drí rĩzó lãfã ngã fẽfẽ ró Ôvârí drí 'á lã rĩ lãgãtĩ jó ãngĩ Ôvârí kã rĩ 'á. Gólã rĩ trá rĩ'á òjílã gólĩyĩ ndrĩ rĩ 'bã ãn̄l̄l̄ lãfã ngã fẽfẽ ãyĩkã ró rĩ 'bã yĩ 'bã'bã lã yĩ ngã 'dĩ

'á rî ndrélé. Ngá-tî dūû 'bá ânî'á ìyî kpá lāfâ āmbá āmbá 'bālé ngá 'dī 'á. ⁴² Gõ'dá ãyízí āzâ lāfâ ìzā 'bá ró rî drí kpá ânîzó ngá fēfē ìyíkâ rî bê fēlê Ôvârí drí. Drílâ lāfâ ífí āmbúkū ìyíkâ cé fínyáwá rî rî 'bá yî átrözó 'bālé ngá 'dī 'á. ⁴³ Gõ'dá Yésū ndrélé bê gólâ rî, drílâ ngázó lājó'bá ìyíkâ rî 'bá yî āzilí ânîlí ānyî, gõ'dá gólîyî ânîlí bê ìyî rî, Yésū drí tâ átázó gólîyî drí kī, "Nî ndrê ãyízí lāfâ ìzā 'bá nā. Má âtâ tâ pätî 'î ânî drí. Ôvârí rî lîfî drî 'á, ãyízí lāfâ ìzā 'bá ró nā 'bā lāfâ āmbá 'î ngá nõ 'á lāvūlî kôró ôjílâ āzâ 'bá yî drî sî, ⁴⁴ tálâ ôjílâ āmbá 'dī 'bá yî ndrî 'dó rî'á ìyî lāfâ āmbúkū bê ìyî lîkítí 'ásí, lāfâ gólîyî drí 'bālé ngá nõ 'á nõ rî ũrúkâ lâ 'î. Gõ'dá ãyízí 'dī 'bā ìyíkâ rî trá ndrî, ũrúkâ lâ âyé ákó yí drí ngá pázó drî lâ."

13

*Tā Yésū drí jó ạngí Ôvârí kâ úfû-úfû lâ tâ ạngũzó rî
(Mātáyō 24.1-2; Lúkǎ 21.5-6)*

¹ Yésū yî lājó'bá ìyíkâ yí bê drí ngázó áfólé volé jó ạngí Ôvârí kâ rî 'ásí. Gólîyî drí rîrî áfólé rî 'á rî, lājó'bá ālô lājó'bá gólâkâ 'dī 'bá yî lāfálé sî drí tâ átázó gólâ drí kī, "Tā ìmbá 'bá, jó 'dīlî Ôvârí drí nõ 'bá yî sū trá kôró. Nî ndrê drê kúnî mvá lâ yî 'dó rî'á ạngí ạngí ró ābē 'á." ² Gõ'dá Yésū drí tâ-drî 'dī lôgözó gólîyî drí kī nî rî, "Nî ndrê jó ạngí ạngí sūsū ró 'dī 'bá yî. Pätî ró, má âtâ tâ ânî drí ndrî, ìzátú rî, áá'dô úfú'á lâ ndrî. Kúnî mvá āzākâ ālólâ lâkí kô rú ádrô-ádrô ró gá ázî-ázî drî." ³ Nîngá sî, Yésū yî drí ngázó nîlí mbālê úní fê dô kâ bê yí drî rî drî 'álâ. Úní rî 'dī drî sî, óndrê jó ạngí Ôvârí kâ 'dī tō. Gõ'dá gólâ ôtírî 'bā rî'á úní 'dī drî rî, Pétêrô, Yākóbâ, Yōwánî, gõ'dá kpá Āndīriyā yî drí rú êsezó ìyî ānyî Yésū rî ìjílî ìnîní ró kī nî rî, ⁴ "Dôvó, ní â'dâ kâyî gólâ 'ezó jó Ôvârí kâ nõ ìzálé rî âmâ drí. Nî gô ró kpá lâmbé tâ gólîyî 'ê 'bá â'dólé sîsî tâ â'dâ ró kī'á nî rî kâyî rî 'dī trá ānyî rî â'dalé âmâ drí."

*Lânô 'ê 'bá 'dēlé ạngó nõ drî rî
(Mātáyō 24.3-14; Lúkǎ 21.7-19)*

⁵ Ítí rî, Yésū drí tâ lôgözó gólîyî drí kī, "Ānî lîfî ômbâ ânî rú. Nî âyé ôjílâ āzākâ kô ânî ádólé ágô-ágô ámakâ tāsî. ⁶ Má âtâ tâ 'dī ítí, tálâ ôjílâ dūû â'dô ìyî ânî'á 'dó âmâ rú bê ìyî sîlî sî tâ â'bā-â'bā bê kī, 'Mâ 'diyî pā 'bá Ôvârí drí ájólé rî 'dī.' Ítí rî, gólîyî â'dô ôjílâ dūû ádó'á lätî Ôvârí kâ âyéle. ⁷ "Gõ'dá kpá ôzô nî âârî tâ ájú kâ trá ānyî ānyî, gõ'dá kpá ôzô nî âârî tâ ômbâ kâ trá rî, nî 'ê ũrî kô. Tā ítí 'dī 'bá yî ícâ trá â'dólé ôzô tâ Ôvârí kâ lēlé rî kâtí. Gõ'dá ádūkū ạngó nõ kâ ácá drê kô. Ngá ônjí āzâ 'bá yî â'dô kpá rú 'ê'á cáká'dá. ⁸ Pätî ró, 'bâdrî â'dô ngā'á 'dēlé ájú bê 'bâdrî ázî drî. Kúmú ạngí āzâ ájú 'bū 'bá ìyíkâ bê â'dô ngā'á ìyî 'dēlé ájú bê kúmú ạngí ázî drî. Gõ'dá kpá ìnyákú drî â'dô rú ìyá'á gbî gbî gbî rōô vō drî āzâ 'bá yî 'ásí. Lōfó ônjí tētê â'dô 'dē'á ôjílâ drî. Lânô rî 'dī 'bá yî rî'á ôzô ngá lâzê-lâzê sîsî rî 'bá drî ìngalé drê ákpākā'dā útî mvá kô rî kâtí."

⁹ Yésū sô drî-mbílî kpá lājó'bá ìyíkâ rî 'bá yî lîfî kī nî rî, "Ānî lîfî ômbâ ânî rú, ôjílâ â'dô ânî rú trô'á ájílî kúmú ándrá, tálâ nî 'dê trá má vó. Gólîyî â'dô ânî ũrúkâ 'bá yî ôkí'á ônjóró'bí sî jó tâ Ôvârí kâ ârî kâ rî 'á. Ôtírî ânî ájí ádrélé kúmú ándrá rî, nî â'dô ícá'á tâ ámakâ átálé lîfî drî 'bá ró. ¹⁰ Ákpākā'dā ádūkū ạngó nõ kâ ácá drê kô rî, ícâ-ícâ tâ lē 'bá drí tâ átî-átî tândí Ôvârí kâ nõ átázó zāâ bâđî ôjílâ drí ạngó nõ 'ásí kâkârà. ¹¹ Ôzô úürú ânî trá trólé ájílî ádrélé kúmú ándrá rî, ânî lîndrî ô'bê kô đî sîsî tâ ânî drí

'ē'á átálâ kúmú drí rî tāsī. Nī pē cé úlī gólīyī Ôvârí drí átálé ânī drí pēlé âdrérē 'á kúmú ândrá rî ĩ'dī. Líndrí Tândí Ôvârí kâ â'dô â'dó'á nī tā átálé ânī tī sī. Nī átá úlī ânī nyāányâ kâ rî kô."

¹² Nīngá sī, Yésū drí tā átázó zââ kī nī rî, "Kâyī rî 'dī 'bá yī tú rî, āgô â'dô iyī âdrúpī rî ālī âṅō'á 'bālē fūlī volé, tâlâ âdrúpī lâ 'dī ôjílâ ámakâ ĩ'dī. Átá ró rî â'dô kpá tā ālôlâ 'dī 'ē'á ĩ'dī iyī mvá nyāányâ ôjílâ ámakâ ró rî drí. Kpá ĩtī, 'dīyímvá â'dô iyī rû jā'á kpúrúkélē ākpā iyī ândré yī rú átá yī bē, gólīyī 'bālē â'dô ró úfúlī volé. ¹³ ĩtī rî, ôjílâ cé tītī 'bāâ ânī lôvó kô, tâlâ nī lē tā trá má 'á. Ôjílâ gólīyī âdré 'bá ĩyíkâ zââ rákâ fē kâtí ĩtú lâṅō āmbā 'dī 'bá yī kâ 'ásī rî, Ôvârí â'dô gólīyī pā'á."

Tā ānyī kâ 'ē'á lôfilâ jó ąngī Ôvârí kâ 'á rî tāsī
(Mātáyō 24.15-28; Lúkǎ 21.20-24)

¹⁴ Gō'dá Yésū átá tā kpá kī, "Dôvó nī ârī drē úlī ngbángâ nō. ĩzátú, áâ'dô ngá ônjī ānyī kâ âtrō'á lôfílī jó ąngī Ôvârí kâ 'á 'bālâ â'dólé ĩndī ró Ôvârí rî ĩfī drī 'á. Ôzō nī ôndrē ngá rî 'dī trá rî, 'dôvó ôjílâ Yūdáyǎ 'á rî ôrâ volé 'wāâ'wâ únī 'álâ ĩyī nyāányâ pālē. ¹⁵ Ânī gólīyī jó-drī 'álâ rî 'bá yī, nī ârī gō'dá kô vūdrī fílī jó 'álâ ngá lôfólē ĩvī. ĩtú-pá yū ngá rú'bá kâ rî 'bá yī pázó. ¹⁶ Ânī rī 'bá ngá 'ēlé ânī drí ąmvú 'ásī rī 'bá yī, nī ngá kô gólē 'bā 'álâ ítá âníkâ âtrólē. ¹⁷ Kâyī rī 'dī tú rī, ôkó gólīyī cú 'â bē gō'dá gólīyī cú 'dīyímvá ôdé bē drē bā ndrō'á yī rī 'bá yī â'dô lâṅō nĵī'á rōō. ¹⁸ Nī ĩrátâ tī Ôvârí drí, tâlâ tā ônjī rī 'dī ôzó kô rû 'ēē ôzē ĩmvú sī, ¹⁹ tâlâ ĩtú lâṅō kâ 'dī 'bá yī â'dô â'dó'á lâṅō bē rōō, ĩtú āzâ 'bá yī drī sī, ĩtólē kó Ôvârí drí āngó 'bázó rī sī. Lâṅō ônjī ĩtī 'dī 'bá yī ándá rû kô ó'dí 'dī vósī. ²⁰ Ôzō Ôvârí āâyē lâṅō ônjī 'dī njálē kâyī dū sī rī, ôjílâ rī 'bá lédrē-lédrē ró rī yū'dáwá. Tâlâ ôjílâ gólīyī Ôvârí drí zílī trá tā lélē yī 'á rī tāsī, gólâ áyé lâṅō ônjī 'dī njálē kô, â'dô 'bā'á cé kâyī fīnyáwá sī."

Drī-mbílī sōsō Yésū kâ ôjílâ ĩfī tā âmā-âmā ôjílâ āzâ 'bá yī kâ rī tāsī rī

²¹ "Kâyī rī 'dī sī, ôzō ôjílâ āzâ āânī trá tā pēlé ânī drí kī, 'Nī ndrē drē, 'díyī pā 'bá ámakâ rī rī'á nō', ngátá ôjílâ āzâ ôkī nī rī, "Díyī pā 'bá ámakâ gīâ rī'á nā' rī, nī 'bā tā kô úlī gólâkâ 'dī 'bá yī 'á. ²² Ôjílâ â'dô ânī'á ĩyī rī'á ônjō āgālē kī nī rī, yī â'dô tā ąngū 'bá Ôvârí kâ, ngátá yī â'dô 'díyī pā 'bá ájólē Ôvârí ngá lésī rī ĩ'dī. Gólīyī â'dô tā tī drí â'dízó rī 'bá yī 'ē'á ôjílâ ádózó ĩ'dī sī lâ. Ôzō ĩcâ trá rī, gólīyī â'dô kpá tā jū'á ôjílâ Ôvârí drí épēlé trá pālē rī 'bá yī ádózó.

²³ "Tâlâ lâṅō rī 'dī 'bá yī tāsī ndrī rī, 'dôvó ânī ĩfī ômbâ ânī rú kákárâ ĩmú kâtí. Má sō drī-mbílī ânī ĩfī tā 'dī 'bá yī tāsī drē ākpākâ'dâ, ôzô ĩyī ânī ádó kô."

Tā āgō-āgō Yésū kâ tāsī rī
(Mātáyō 24.29-44; Lúkǎ 21.25-33)

²⁴ Gō'dá Yésū drí tā átázó gólīyī drí kpá ôzō úlī ĩsáyâ drí átálé rī kâtí kī nī rī, "Lâṅō rī 'dī 'bá yī vósī, tā nō 'bá yī â'dô â'dó'á, 'ĩnīrīkúwá â'dô ásí'á ąmvū ĩtú ĩfī. Gō'dá párá ĩwá vō kô ngácī bē.

²⁵ 'ĩbī'bīwá â'dô lô'dé'á ĩnyákú drī 'būū lésī.

Ngá 'būū 'álâ rī 'bá yī ndrī drí rû ĩyázó kĵī-kĵī.'

ĩsáyâ 13.10; 34.4

²⁶ "ĩtú rī 'dī tú rī, ôjílâ drí mâ Ôvârí drí ájólē úrú lésī rī ndrēzó tō ânīrī 'á úrú lésī mbārāsāsā bē. Má â'dô ânī'á cú mbârâkâ ąngī bē gō'dá kpá āmbā

Ôvârí kâ rî bê. ²⁷ Má â'dô mālāyíkâ ámakâ rî 'bá yî âjó'á vō āngó nō drī rî 'ásī ndrī, tālā nī'á ōjīlā gólīyī Ôvârí drī êpēlé trá tā ârí 'bá ámakâ ró rî 'bá yî ê'bélé tū vō ālō 'á āngó drī sī ndrī."

²⁸ Yēsū âta kpá gólīyī drī kī nī rī, "Nī ĩsū tā lāmbé gólā ôzē ĩmvū â'dá 'bá kī trá ānyī 'ē'á ácalé rī tāsī. Ōzō nī ōndrē fē bí ā'dô trá ârō'á kâ'dâ-kâ'dâ rī, 'dī nī ĩsū kī nī rī, ôzē ĩmvū trá 'ē'á ácalé. ²⁹ Ītī rī, ōzō nī ōndrē ngá má drī tā lá āngūlī 'dī 'bá yī trá rū 'ē'á rī, nī â'dô nī'á lá kī, ĩtú má drī 'ēzō āgōlé 'á lá rī bí 'ē'á ácalé. ³⁰ Má âta ānī drī nō úlī pātī-pātī 'ī. Tā má drī átálé ānī drī nō 'bá yī ndrī â'dô rū 'ē'á drē ākpākā'dā ōjīlā ũrūkâ 'bá yī gólīyī lédrē-lédrē ró ngbāāngbānō nō 'bá yī ōdrāá drē kō. ³¹ Īnyákú drī 'būū bê â'dô rū ndē'á. Gō'dá tā ámakâ má drī átálé nō 'bá yī ndēé rū kō, â'dô rū 'ē'á ndrī."

³² Yēsū âta kpá kī nī rī, "Ōjīlā āzākā nī kâyī má drī ácázó āgōlé āngó nō 'á rī kō. Gō'dá mālāyíkâ 'būū 'álá rī 'bá yī nī kpá kō. Kpálé mâ Ôvârí rī mvá ró rī nī kâyī rī 'dī kpá kō, cé Ôvârí āmā átá nī íyīngá nī. ³³ Ānī ĩfī ōmbâ ānī rú, nī rī tī írátā-írátā sī, tālā mī nī kâyī mbūmbū tā rī 'dī drī 'ēzō â'dólé 'á lá rī kō.

³⁴ "Āgō-āgō ámakâ â'dô 'bā'á ōzō āgō gólā 'bā âyé 'bá ngāzó nīlī âcī 'á rī kâtī. Drē ākpākā'dā gólā ngá drē kō rī, gólā lānjī lōsī trá cé tītī ngá 'ē 'bá íyīkâ drī 'élé. Gólā âta tā kpá lómígówá íyīkâ átī tī rī drī vō ârīlī dódó. ³⁵ Ānī ĩfī ōmbâ tā ámakâ ârīlī dódó, ōzō lómígówá 'dī kâtī, nī nī kō má â'dô ácá'á āgōlé āngó tú. Má â'dô íyīngá ácá'á āgōlé lānjátúlī sī, ā'bī ító 'á, 'ā'ú-lúgú cīrī sī ngátá cīnó yā rī. ³⁶ Nī kō â'dú kō. Nī rī njāā, má â'dô ácá'á āgōlé nyī ró ānī ũsúlī ĩtú ānī drī nīlī kō rī 'á. ³⁷ Má âta kpá úlī ālōlā nō ĩ'dī ānī drī ndrī. Ānī ĩfī ōmbâ tā rī 'dī drī dódó. Úlī ādūkū ámakâ ānī drī rī ĩ'dī 'dī."

14

*Tā ōkó āzâ drī dō dāzō Yēsū drī rī
(Mātáyō 26.1-16; Lúkâ 7.37-38; Yōwánī 12.1-8)*

¹ Kâyī āmbúkū lākī trá rī ĩtú kārāmā lāvū-lāvū kôrô kâ* rī drī 'ēzō ácalé. Kārāmā rī 'dī úzī kpá kārāmā āmbātā ākú ākó rī nyā kâ. Drē ākpākā'dā sīsī kâyī kārāmā 'dī kâ drī ácá ākó rī, drī-'bá āngī Yúdâ yī kâ rī 'bá yī gō'dá lā'bī ĩmbá 'bá bê trá rī'á íyī tā lōndā'á ĩnīnī ró Yēsū rī ruzó fūlī volé.

² Kpálé gólīyī lē bê trá Yēsū rī fūlī rī, gólīyī kī nī rī, "Mā rū gólā kō kâyī kārāmā kâ 'dī sī, tālā ōjīlā dūū 'dī 'bá yī ōzō íyī ngāā āwā ró Yēsū rī pālē cú āmā drīgá sī." Gólīyī lē kārāmā ādūkū tēlé ĩ'dī.

³ Kâyī rī 'dī sī, Yēsū rī gógó rī'á Bētānī 'álā. Gólā rī āgō āzâ gólā drī édélé ngá lāzé ārí kâ 'ásī, rú bê Sīmónā rī drī 'bā 'álā. Gō'dá Yēsū yī bê trá rī'á nyāsá nyā'á tólā rī, ōkó āzâ drī ngāzó āfílī cú mālāngī* dō ājī bê tūrū-tūrū lāgī lá drī 'bālē kôrô rī kâ bê yī drīgá. Dō rī 'dī, rú lá rī'á nārādā. Ītī rī, ōkó 'dī drī cāzō Yēsū ngálā. Drīlā mālāngī tī pīzō, gō'dá dō 'á lá 'dī útúzó trūtrū tīlīlī Yēsū drī, ā'dô ró bê gólā rī ĩnjīzó.

⁴ Nīngá sī, ōjīlā ũrūkâ 'bá yī jó 'álā rī yī drī ngāzó rī'á úlī átálé āwā sī ĩyī lāfálé 'ásī kī nī rī, "Ōkó 'dī ĩzā dō lāgī lá drī 'bālē kôrô 'dī dālē vūdrī ā'dō

* **14:1** 14.1 Kārāmā lāvū-lāvū kôrô kâ 'Dī kārāmā ōjīlā Yúdâ yī kâ drī kâyī gólīyī á'bíyá yī drī āfōzō Māsīrī 'ásī rī tā lá ĩsūzó rī. Gólīyī úfū kâbīlīkī ārí lá lōbélé gólīyī drī átī tī sī, ā'dô ró bê lāmbé ró mālāyíkâ drī ndrēlé lāvūzó bê kôrô átī tī sī tā lá ōzō mvá drī-káká gólīyíkâ ágō ró rī 'bá yī úfū kō.

* **14:3** 14.3 Mālāngī 'Dī éédē kúnī zīlī ālābāsētā rī 'ásī.

tāsī yā? ⁵ Lāfā gīzō lá rī lāvū gārā lāfā ngá 'è 'bá ká ndrô ãlô ká rī drī sī. Gólá ã'dô tíkó dō 'dī lāzī'á gīlī volé tãlã lãfã lá 'dī tāsī fēlé ngá ãkó lé 'bá drí." Gólīyī átã úlī trá rōô òkó rī 'dī drí.

⁶ Ítí rī, Yésū drí tã-drī lógōzō gólīyī drí kī nī rī, "Nī rī òkó 'dī ìkpókpolólé ã'dô tāsī yā? Gólá 'è tã sūsū trá má drí. ⁷ Ngá ãkó lé 'bá ã'dô ã'dó'á zãã ãnyī ãnī drí pãlé zãã cé, òzō ãnī drí lélé rī tí. Gõ'dá mã rī gógó ã'dó kô zãã cé ãnī bē. ⁸ Òkó nō 'è ngá gólá drí ícálé 'èlã mã drí rī trá. Gólá dã dō ãjī bē tūrū-tūrū 'dī trá má drī ãmã rú'bã èdélé sīsī ãmã ãvō lãpī ãkó 'bú 'á.* ⁹ Pãtīi vō drī 'ásī ndrī ãngó 'ásī, òjílã òtírī rī tã átī-átī Ôvãrí kã ngīlī rī, gólīyī ã'dô kpá tã òkó nō drí 'èlé trá nō ngī'á tólã, gólá rī tã ããgã ró bē drī 'á."

¹⁰ Vó lá sī, lãjõ'bã ãlô mùdrī-drī-lã-ngã-rī rī 'bã yī lãfálé 'ásī rú bē Yúdã Ìsīkãrīyótã rī drí ngãzō nīlī drī-'bã ãngī Yúdã yī kã rī 'bã yī rī ngálã, ã'dô ró bē Yésū rī drī-bã fēlé rūlī. ¹¹ Gólīyī rī'á ãyīkō ãmbã sī úlī Yúdã kã 'dī 'á. Nīngã sī rī, gólīyī drí tã 'bãzō lãfã fēzō Yúdã drí. Tã rī 'dī tāsī rī, Yúdã drí lãtī ndãzō Yésū rī fēzō gólīyī drīgã.

*Tã Yésū drí ngá nyãnyã ãdūkū nyãzō lãjõ'bã íyīkã rī 'bã yī bē
(Mátayō 26.17-30; Lúkã 22.7-23; Yōwãní 13.21-30)*

¹² Kãyī drī-kákã kãrãmã ãmbãtã ãkú ãkó rī kã, gõ'dã kpá rī'á kãyī rīzō kãbīlīkī ùlīlī lãmbé lãvū-lãvū kôro ãtī tī sī kã ró rī 'dī, lãjõ'bã Yésū kã rī 'bã yī drí ngãzō gólá rī ìjīlī kī nī rī, "Nī lē ãmã drí vō èdélé ãngó lé, ã'dô ró ãmã drí nyãsã lãvū-lãvū kôro kã nō nyãzō 'á lã kpãkã ãlô yã?"

¹³ Nīngã sī, Yésū drí lãjõ'bã íyīkã rī rī 'bã yī ãzízō gólīyī mùdrī-drī-lã-ngã-rī 'dī 'bã yī lãfálé sī. Drílã ngãzō tã pélé gólīyī drí kī nī rī, "Nī nī filī Yērôsãlémã 'álã. Tólã nī ã'dô ãgô ùsú'á rī'á ìmvú ìmvó ìmvú bē dūú yī 'á rī nī'á. Nī 'dē, nī bē ró gólá rī vó, bũũ gólá òfī ró jó 'álã. ¹⁴ Gõ'dã nī ìjī ró tã jó lĩpī 'dī tī kī nī rī, "Tã ìmbã 'bã ìjī tã nō nī kī, "Jó ùmú kã ãngó lé ró ãmã drí nyãsã kãrãmã lãvū-lãvū kôro rī kã nyãzō 'á lã lãjõ'bã ãmãkã rī 'bã yī bē yã?" ' ¹⁵ Tólã rī, jó lĩpī ã'dô ãnī ãjī'á jó lãkū úrú lésī rī 'álã, éedé trá njãã tãrãbízã yī bē yī 'á. Nī èdē vō rī 'dī ãmã drí ngá nyãzō 'á lã tólã."

¹⁶ Ítí rī, lãjõ'bã rī 'dī 'bã yī drí ngãzō nīlī ìyī. Gõ'dã gólīyī drí cãzō jãrībã ãngī nã 'álã. Gõ'dã tã Yésū drí rãlé trá gólīyī drí 'dī 'bã yī, drílīyī 'èzō lá, té òzō Yésū drí átálé rī tí. Drílīyī nyãsã 'èzō dódó ìtī kãrãmã lãvū-lãvū kôro rī kã tãsī.

¹⁷ Nīngã sī, lãnjãtúlī bē, Yésū yī drí cãzō tólã lãjõ'bã íyīkã mùdrī-drī-lã-ngã-rī 'dī 'bã yī bē nyãsã kãrãmã kã nyãlé. ¹⁸ Gõ'dã gólīyī drē rī'á dírī gbãã tãrãbízã rú sī nyãsã nyã'á ìyī rī, Yésū drí ngãzō tã átálé gólīyī drí kī nī rī, "Pãtīi ró, òjílã ãlô ãnī rī 'bã tãrãbízã rú sī nyãsã nyãlé nō 'bã yī 'ásī ã'dô ãmã drī-bã fē'á nī ãjū-'bã-ãzī ãmãkã yī drí."

¹⁹ Gõ'dã lãjõ'bã 'dī 'bã yī ãrílī bē úlī 'dī 'bã yī rī, drílīyī ã'dózō tã ìsū-ìsū ró. Gõ'dã gólīyī drí ngãzō ãlô-ãlô Yésū rī ìjīlī kī nī rī, "Á'dô ícã'á trá má drí ã'dózō òjílã rī 'dī ró yã? Ícã kô." ²⁰ Ítí, Yésū drí tã-drī lógōzō gólīyī drí kī nī rī, "Gólá 'è 'bã ãmã drī-bã fēlé rī, ãnī lãjõ'bã ãmãkã nō 'bã yī lãfálé sī. Gólá 'dī 'è 'bã ãmbãtã íyīkã trólé sölé sããní mvã átó kã 'á 'dũwã mã bē rī. ²¹ Mã gólá ãjólé úrú lésī rī, ã'dô drã'á nyé òzō ìgīlī trá búkū Ôvãrí kã 'á ãmã tãsī rī kãtī. Gõ'dã ãgô gólá 'è 'bã ãmã drī-bã fēlé ãmã ãjū-'bã-ãzī yī drí 'dī, lãñõ ã'dô 'dē'á gólá drī rōô. Á'dô ã'dó'á kó tãndí ró tí òzō úũtī ãgô rī 'dī kô'dãwã rī."

* **14:8** 14.8 Lã'bī Yúdã yī kã vó ró, ìnī ãvō dō sī ãkpãkã'dã sīsī lãpī ãkó lá 'bú 'á.

22 Gõ'dá gólíyî drê bê zãã ngá nyã'á ãyî rî, Yésũ drí ãmbãtã âtrôzó ãwô-ítí 'ëzó Ôvârí drí, gõ'dá gólâ drí 'â lâ pîzó. Gólâ drí trôzó lâ fêlé lâjô'bán íyíkâ 'dî 'bá yî drí ndrî, gõ'dá drílâ tâ âtázó gólíyî drí kî nî rî, "Nî nyã, nõô âmã rú'bán 'î."

23 Vó lâ sî, Yésũ drí ãgã ôdrã ãlã'bã kã rî âtrôzó. Drílâ ãwô-ítí 'ëzó Ôvârí drí. Gõ'dá gólâ drí trôzó lâ fêlé lâjô'bán íyíkâ yî drí. Drílíyî mvüzó lâ. 24 Gólíyî ôtirî rî mvülâ rî, Yésũ drí tâ âtázó gólíyî drí kî nî rî, "Nõô âmã ãrí tâ-drî lêlé ó'dí rî kã, gólâ 'ë 'bã rãlé má rú sî rî ãdî ãnî ôjílã düü pãlé, ôzó Ôvârí drí 'bãlé trá rî tí. 25 Má âtã ãnî drí nõ tâ pãtî 'î. Nõô rî vósî, mã mvü ôdrã ãlã'bã kã gõ'dã kô ãnî bê kpã ó'dí, mã â'dô mvü'á lâ ãnî bê té ãtú gólâ ôjílã drí Ôvârí rî ndrêzó ãngó nõ rü 'bã ró rî sî."

26 Nîngã sî, gólíyî drí ngãzó lóngó ngôlé Ôvârí rî lúyízó. Vó lâ 'ásî, drílíyî ngãzó fôlé nîlî únî fê dô kã bê yî drî drî 'álã.

*Tã Yésũ drí tâ ãngüzó kî, Pétêrô â'dô íyî tî gã'á rî
(Mátáyô 26.31-35; Lúkã 22.31-34; Yôwãní 13.36-38)*

27 Lãtî drî rî, Yésũ drí tâ âtázó lâjô'bán íyíkâ rî 'bã yî drí kî nî rî, "Nî â'dô ndrî 'dó âmã ãyé'á. Â'dô â'dó'á ôzó Ôvârí drí âtálé trá ãkû ró búkû íyíkâ 'á rî kãtî kî, yî â'dô lôkî 'bã fũ'á, gõ'dã kãbîlîkî â'dô rü lâpê'á ndrî. 28 Má âtã ãnî drí, ôzó má ôlîdrî trá ôdrã 'ásî rî, mã â'dô cã'á sîsî ãnî drí Gãlílãýã 'álã, nî â'dô âmã úsú'á tólã."

29 Nîngã sî, Pétêrô drí ngãzó tâ âtálé Yésũ drí kî nî rî, "Ôzó ã'dô kpálé lâjô'bán ôjã úgúlî nî ní drí rî, mã rî gógó nyãányã lâ já úgúlî ní drí kô ãlôwálã."

30 Nîngã sî, Yésũ drí tâ-drî lôgôzó drílã kî nî rî, "Mã âtã tâ pãtî 'î ní drí. Ngãcî nõ sî, drê ãkpãkã'dã 'ã'ú-lúgú 'bé cîrî kô ãndãlã rî, ní â'dô tî gã'á má rú sî. Nî á kî'á nî rî, yî nîjî mã kô ãndãlã nã."

31 Gõ'dã Pétêrô drí tâ âtázó ngbãlã-ngbãlã kî nî rî, "Mã rî'á njãã drãlé ní bê, mã gãã tî kô." Gõ'dã lâjô'bán ãzã 'dî 'bã yî âtã ãyî kpã ndrî 'dó úlî Pétêrô kã ãlólã 'dî ãdî.

*Rãtãã Yésũ kã 'ëlé Gëtêsëmãní 'álã drê ãkpãkã'dã úfú gólâ kô rî
(Mátáyô 26.36-46; Lúkã 22.39-46)*

32 Nîngã sî, Yésũ yî lâjô'bán íyíkâ yî bê, drílíyî ngãzó nîlî vó zîlî Gëtêsëmãní rî 'álã. Tólã, Yésũ drí tâ âtázó gólíyî ãzã 'bã yî drí kî nî rî, "Nî rî nõngã, mã drê nî'á rãtãã 'ëlé."

33 Nîngã sî, Yésũ drí Pétêrô, Yãkóbã gõ'dã Yôwãní yî bê drîzó kpãã yî bê. Drílã ngãzó â'dólé tâ ãsũ ró rôô gõ'dã kpã ãzã ró. 34 Gõ'dã nîngã sî, drílã tâ âtázó gólíyî drí kî nî rî, "Mã trá rî'á ãzã ró rôô, mã ãsũ tâ kî, ãzã mã rú trá rôô, â'dô âmã fũ'á nî. Nî rî nõngã ãfî lômbã sî â'dólé ãnî vó lôkílî."

35 Ítí, Yésũ drí nîzó gbíyã ãtî 'álã. Drílã ngãzó íyî ãdãlé ãdrü vüdrî, gõ'dã ngãzó tî ãrátãlé Ôvârí drí kî nî rî, "Ôzó ãcã trá rî, ní ãyé mã kô ãzã nîlî.

36 Âmã átã, rî'á ní drí lâjô'bán ãkô tâ tî 'ëzó cé tî tî. Ítí rî, ní trô ãgã lâjô'bán kã nõ vólé mã drîgã sî.* Gõ'dã kpálé mã ôlê ní drí âmã pãlé rî, mã â'dô ngã ní drí lêlé mã drí 'ëlé rî 'ë'á."

37 Vó lâ sî, Yésũ drí ngãzó gólé lâjô'bán íyíkâ nã 'dî 'bã yî ngálã. Gólã úsú gólíyî ã'dú kô'á. Gõ'dã drílã tâ âtázó Sîmónã Pétêrô drí kî nî rî, "Sîmónã, ãnî ã'dú kô'á yã? Nî ãcã kô rîlî cé ãtú-pã ãlô ãfî ngbã vó lôkílî yã? 38 Âmã

14:27 14.27 Zêkãriyã 13.7. * 14:36 14.36 ãgã lâjô'bán kã 'dî rî'ã ôdrã Yésũ kã fê lâjô'bán drî rî ãdî gõ'dã kpã lânjî-lãnjî tâ ãnjî ôjílã kã ndrî rî nînjî lâ kã 'î.

âdrúpĩ yĩ, nĩ lôkĩ ãnĩ nyãányã gô'dá nĩ írátã ró tĩ, tãlã nĩ ôzó kô tã ányã 'êê. Má nĩ trá, nĩ lã tã mbĩmbĩ rĩ 'élé, gô'dá ãnĩ mbârâkã ãkô 'ezó lâ."

³⁹ Nĩngá sĩ, Yésũ drĩ ngãzó nĩlĩ kpá ó'dĩ nĩ'á rãtãã ãlôlã 'dĩ 'élé Ôvãrí drĩ. ⁴⁰ Gô'dá gólã ãgô bê lãjô'bã íyĩkã nã 'dĩ 'bã yĩ ngálã rĩ, gólã úsũ gólĩyĩ kpá zãã â'dú kô'á, tãlã gólĩyĩ rĩ'á lĩndĩ'á. Gô'dá Yésũ drĩ gólĩyĩ ïjízó kĩ, "Nĩ rĩ â'dú kôlé nôtĩ ã'dô tãsĩ yã?" Nĩngá sĩ, gólĩyĩ nĩ tã-drĩ íyĩ drĩ 'ê'á lôgólã Yésũ drĩ rĩ kô. ⁴¹ Nĩngá sĩ, Yésũ drĩ ngãzó nĩlĩ kpá ó'dĩ rãtãã 'élé, gô'dá drĩlã ãgôzó. Gô'dá gólã úsũ bê lãjô'bã íyĩkã nã 'dĩ 'bã yĩ drẽ kpá zãã â'dú kô'á rĩ, drĩlã ngãzó tã âtalé gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Ãnĩ drẽ zãã â'dú kô'á yã? Ícã trá 'dĩ. Nĩ ndrẽ drẽ, ngbãangbãnõ rĩ, mã gólã Ôvãrí drĩ âjólé úrú lésĩ rĩ ó'ê trá fêlã ãjú-'bã-ãzĩ drĩgã. ⁴² Gólã ámã drĩ-bã fê 'bã rĩ trá ãnĩ'á. Nĩ ngã úrũ, mã nĩ ró rũ úsúlĩ gólĩyĩ bê lãtĩ 'á."

*Tã ódrĩ Yésũ rĩ rũzó rĩ
(Mátayõ 26.47-56; Lúkã 22.47-53; Yõwãní 18.3-12)*

⁴³ Yésũ òtĩrĩ rĩlĩ úlĩ âtalé rĩ, Yúdã gólã â'dó 'bã ãlô lãjô'bã mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ Yésũ kã rĩ 'bã yĩ 'ásĩ rĩ drĩ ácãzó. Gólã âdrĩ òjĩlã tĩlĩlĩ kpãã yĩ bê. Gólĩyĩ cú lĩgũ mbêlèsó-mbêlèsõ rĩ 'bã yĩ bê, gô'dá kpá pĩdrĩgũ kũjũbĩ-kũjũbĩ rĩ 'bã yĩ bê. Òjĩlã tĩlĩlĩ âjólé Yúdã bê 'dĩ 'bã yĩ, drĩ-'bã ángĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ, lã'bĩ ãmbã 'bã yĩ, gô'dá kpá òjĩlã gólĩyĩ â'dó 'bã sĩsĩ-lésĩ rĩ 'bã yĩ bê âjõ gólĩyĩ nĩ.

⁴⁴ Drẽ ãkpãkã'dã gólĩyĩ ácã drẽ kô'dãwã rĩ, Yúdã rĩ 'dĩ lã tã-drĩ trá kírĩ ró òjĩlã tĩlĩlĩ 'dĩ 'bã yĩ drĩ Yésũ rĩ â'dãzó. Gólã kĩ òjĩlã rĩ 'dĩ 'bã yĩ drĩ rĩ, "Òjĩlã gólã mã drĩ ámvólé gõzó bĩ-'balé lâ vólé rĩ, 'dĩlĩ gólã ï'dĩ ãnĩ drĩ rũlĩ ãngbũ òmbélé nĩrĩ-nĩrĩ trólé vólé lôkĩ-lôkĩ lâ ró rĩ." ⁴⁵ Nĩngá sĩ, gólĩyĩ ácã bê rĩ, kôrõ Yúdã drĩ ãnĩzó Yésũ rĩ zĩlĩ "Tã ãmbã 'bã!" gô'dá gólã rĩ ámvózó gõzó bĩ-'balé lâ vólé. ⁴⁶ Ítĩ rĩ, kôrõ ãgô 'dĩ 'bã yĩ drĩ ngãzó ndrõlé ãngbũ Yésũ drĩ. Gô'dá drĩlĩyĩ Yésũ rĩ rũzó. ⁴⁷ Bê trá ítĩ rĩ, lãjô'bã Yésũ kã ãlô rĩ drĩ ngãzó lĩgũ mbêlèsõ íyĩkã ángĩlĩ ãhõwã, fókã lâ 'ásĩ rũ fũzó. Gô'dá drĩlã ãgô ãzã ãlô rĩ bĩ lâ gãzó nĩyã. Ágô 'dĩ rũ ï'bũ 'bã drĩ-'bã drĩ-'bã ãzĩ drĩ kã rĩ ï'dĩ.

⁴⁸ Nĩngá sĩ, Yésũ drĩ tã âtãzó òjĩlã dũũ 'dĩ 'bã yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ ãnĩ ámã rũlĩ pĩdrĩgũ ándrẽ ándrẽ bê gô'dá kpá lĩgũ mbêlèsó-mbêlèsõ bê ã'dô tãsĩ yã? Mã drĩ-'bã òjĩlã ònjĩ kã 'ĩ mĩrĩ rũ yã? ⁴⁹ Mã rĩ rĩlĩ ãnĩ bê ïtú vósĩ cé. Mã rĩ rĩlĩ tã â'dálé ã'dĩ-drĩ jó ángĩ Ôvãrí kã rĩ kã 'á. Drẽ mã ã'dô bê tólã rĩ, nĩ rũ mã kô. Gô'dá 'dĩlĩ rĩ'á mbĩ, tã tã ïgĩ Ôvãrí kã drĩ átalé rĩ drĩ rũ 'ezó."

⁵⁰ Ítĩ rĩ, lãjô'bã Yésũ kã 'dĩ 'bã yĩ ndrĩ drĩ Yésũ rĩ áyézó, gô'dá ngãzó rãlé íyĩ vólé.

⁵¹ Gô'dá ãgô ãnjĩ ãlô ítã tãndĩ gõ 'bã tãkó yĩ rũ rĩ trá rĩ'á 'dê'á Yésũ vósĩ. Gô'dá òjĩlã 'dĩ 'bã yĩ ndrõ íyĩ bê ãngbũ drĩ lâ rĩ, ⁵² drĩlã íyĩ ánjózó ãpõwã, ítã íyĩkã ãlô 'dĩ áyélé gólĩyĩ drĩgã, rãzó ùndú ró.

*Tã Yésũ rĩ ájízó drĩ-'bã Yúdã yĩ kã ándrã rĩ
(Mátayõ 26.57-68; Lúkã 22.54-55, 63-71; Yõwãní 18.13-14, 19-24)*

⁵³ Nĩngá sĩ, òjĩlã 'dĩ 'bã yĩ drĩ Yésũ rĩ drĩzó ájĩlĩ ãmbã drĩ-'bã ángĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ kã rĩ ándrã. Drĩ-'bã ángĩ ãzã 'bã yĩ 'dó ndrĩ lã'bĩ ãmbã 'bã yĩ bê, gô'dá gólĩyĩ ã'dó 'bã sĩsĩ-lésĩ rĩ 'bã yĩ bê drĩ rũ ê'bézó tũ tólã. ⁵⁴ Gô'dá Pétêrõ drĩ ngãzó 'dêlé Yésũ yĩ vó gĩã jêjê ró vólé 'álã. Vó lâ sĩ, drĩlã áfízó kírĩ ã'dĩ-drĩ ãmbã drĩ-'bã ángĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ kã rĩ kã 'á. Tólã drĩlĩyĩ rĩzó lãsĩ yãlé kpãkã ãlô lómígówã 'dĩ 'bã yĩ bê.

⁵⁵ Gõ'dá jó 'álâ rî, drî-'bá ąngí 'dĩ 'bá yî ndrî 'dó tâ kî 'bá ązâ 'bá yî bê rî'á zââ iyî tâ ífî lônďâ 'á lô'bălê Yésũ rú cú ítí, ą'dô ró bê gólâ rî fũzó vólé. Nĩngá sî rî, Yésũ rî'á cú ítí tâ ńjî ąkó. ⁵⁶ Őjílâ dũũ ąđô iyî ńjô trá Yésũ rú. Gõ'dá ńjô drílĳyî lô'bălê Yésũ rú 'dĩ 'bá yî 'bé drĳ kô ąlôwálâ. ⁵⁷ Őjílâ ũrũkâ 'bá yî ngâ iyî ądrélé cú ũrũ tâ lô'bălê Yésũ rú ńjô sî kî nĩ rî, ⁵⁸ "Mă ąrî gólâ trá tâ ątá'á kî nĩ rî, yî ą'dô jó ąngí Ővări kâ ńjílâ mvá drĳ bĳlé nĩ nô úfũ'á ízălé vólé. Gõ'dá kâyĳ nâ sî, yî ą'dô jó ązâ Ővări kâ ńjílâ mvá drĳ bĳlé nĩ kô'dáwá rî bĳ'á." ⁵⁹ Gõ'dá ńjô gólĳyíkâ 'dĩ ą'dô bê kpá trá lé ítí rî, 'bé drĳ kpá kô úlĳ ązâ drílĳyî lô'bălê trá rî 'bá yî bê.

⁶⁰ Nĩngá sî, ąmbá drĳ-'bá ąngí 'dĩ 'bá yî kâ 'dĩ drĳ ngązó ądrélé ũrũ tâ kî 'bá ndrĳ ąndrá, tălâ Yésũ rĳ ĳjílĳ tâ ĳĳ sî. Ítĳ gólâ kĳ Yésũ drĳ rĳ, "Nĳ lóggô úlĳ ąmbá ńjílâ nô 'bá yĳ drĳ rĳzó ąnĳ ąĳĳ ąņólé ĳ'dĩ sĳ lâ nô kô yă?" ⁶¹ Lé ítĳ rĳ, Yésũ rĳ íyĳngá gbô tĳtĳ ró úlĳ ĳjílĳ 'dĩ drĳ lâ lóggô ąkó.

Drĳ-'bá drĳ-'bá Yúdă yĳ kâ 'dĩ 'bá yĳ kâ 'dĩ drĳ Yésũ rĳ ĳjĳzó kpá ó'dĳ tâ ĳĳ sĳ kĳ nĩ rĳ, "Nĳ ĳsũ ąnĳkâ bê rĳ, nĳ 'dĳyĳ pă 'bá ąjólé ũrũ lésĳ rĳ ĳ'dĩ, gõ'dá kpá Ővări gólâ tąndĳ ąkĳ rĳ mvá lâ 'ĳ yă?" ⁶² Nĩngá sĳ, Yésũ drĳ tă-drĳ lóggôzó kĳ, "Pătĳĳ, mă fĳ ĳ'dĩ gólâ nĳ drĳ tâ lâ ątálé 'dĩ. Gõ'dá nĳ ą'dô mă gólâ Ővări drĳ ąjólé ũrũ lésĳ nô ndrĳ'á kâyĳ rĳ gógó 'dĩ sĳ, mă ńtĳrĳ rĳĳ Ővări mbârākă ąkĳ rĳ drĳ-ągó drĳ lésĳ ró rĳ, nĳ ą'dô kpá ąmă ndrĳ'á ągô-ągô rĳ 'dĩ sĳ ąngó nô 'á mbârākă Ővări kâ bê."

⁶³ Nĩngá sĳ, drĳ-'bá ąngí 'dĩ drĳ ngązó ńmbă ró. Drĳlă ítă íyĳkă sĳzó ńmbă sĳ, gõ'dá tâ ątązó kĳ nĩ rĳ, "Ícă gõ'dá kô ńjílâ ązâ 'bá yĳ drĳ kpá ngązó iyĳ úlĳ ątálé tĳ gă 'bá ró. ⁶⁴ ąnĳ ńjílâ nô 'bá yĳ, nĳ ąrĳ lă'dă gólâkă Ővări rú nô trá. ągô nô lĳ íyĳ 'bălê ą'dólé Ővări kătĳ, 'dĳĳ sú kô. ą'dô bê trá ítĳ rĳ, mă lĳé gõ'dá tĳ gă 'bá ązâ kô. Tă ĳsũ ąnĳkă tâ 'dĳ 'á rĳ íyĳkă ąngó tĳ ró yă?" Gõ'dá nĩngá sĳ, gólĳyĳ drĳ ngązó 'dó tâ kĳlĳ Yésũ rú kĳ nĩ rĳ, "Úfũ gólâ vólé."

⁶⁵ Ítĳ rĳ, lómígówă ązâ 'bá yĳ drĳ ngązó rĳ'á tũ lũwúlĳ gólâ rú. Drĳlĳyĳ gólâ rĳ ĳĳfĳ ńmbĳzó kpăąkũ ítă sĳ. Gõ'dá gólĳyĳ drĳ rĳzó Yésũ rĳ ąđĳlĳ drĳ mbăcĳkô sĳ kĳ kĳ. Gõ'dá ągôzó iyĳ tâ ątálé kĳ nĩ rĳ, "Nĳ kĳ yĳ ą'dô tâ ąngũ 'bá 'ĳ rĳ, nĳ ą'dă drĳ ngbăąngbănô ngătă ą'dĳ đĳ nĳ ąmă lăfălé sĳ nĩ yă rĳ." Gõ'dá ítĳ rĳ, lómígówă ązâ 'bá yĳ gólĳyĳ lăfălé 'ásĳ drĳ gólâ rĳ trôzó călé rôô.

Tă Pĳtĳrô drĳ tĳ găzó Yésũ rú sĳ rĳ

(Mătăyô 26.69-75; Lúkă 22.56-62; Yôwánĳ 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Yésũ ńtĳrĳ 'băă drĳ tâ kĳ 'bá ąndrá jó 'álâ rĳ, Pĳtĳrô drĳ rĳzó íyĳkă ąkpă ą'dĳ-drĳ 'á ĳvĳ. Ízámvă ąlô gólâ ą'dó 'bá rũ ĳ'bũ 'bá drĳ-'bá ąngí 'dĩ kâ rĳ ró drĳ ąnĳzó ąnyĳ Pĳtĳrô lăgătĳ ą'dĳ-drĳ 'á. ⁶⁷ Gõ'dá nĩngá sĳ, gólâ ndrĳ bê Pĳtĳrô rĳ'á lăĳĳ tĳ rĳ, drĳlă ngązó gólâ rĳ ndrĳlé trĳĳ. Nĩngá sĳ rĳ, drĳlă tâ ątązó kĳ nĩ rĳ, "Hé, nĳ ąkĳ fĳ kpá Yésũ Năzărĳtă lé 'bá ró rĳ bê!"

⁶⁸ Ítĳ rĳ, Pĳtĳrô drĳ tĳ găzó dó. Gólâ kĳ nĩ rĳ, "Mă nĳĳ tâ ąnĳkă rĳ'á ątálâ 'dĩ 'bá yĳ kô'dáwă. Mă nĳĳ ągô 'dĩ kô." Gõ'dá Pĳtĳrô drĳ ngązó nĳlĳ gólé ątĳ ndóggô kâ tĳ 'álâ ró. Kôrô 'ą'ú-lúgú drĳ cĳrĳ 'bĳzó. ⁶⁹ Gõ'dá rũ ĳ'bũ 'bá ízámvă ró 'dĩ ndrĳ bê gólâ ądrĳrĳ 'á ątĳ ndóggô kâ rĳ tĳ 'álâ rĳ, drĳlă ngązó tâ ątálé kpá ó'dĳ ńjílâ gólĳyĳ ą'dó 'bá trá ądrĳ'á ąnyĳ rĳ 'bá yĳ drĳ kĳ nĩ rĳ, "Mă nĳ trá, ągô nô rĳ'á ńjílâ Yésũ kâ ĳ'dĳ." ⁷⁰ Ítĳ rĳ, Pĳtĳrô drĳ tĳ găzó kpá ó'dĳ kĳ, "ą'dó mă ĳ'dĳ kô."

Gō'dá ĭtú-pá dā vósī rī, ōjīlā gólīyī rī 'bá ádrélé ānyī Pétērō lāgátī rī 'bá yī drī ngāzó tā átálé kī nī rī, “Pātī, nī rī'á ālō ōjīlā Yésū ká rī 'bá yī 'ásī, tálā ní ānī Gālīláyā lésī.”*

⁷¹ Gō'dá Pétērō drī ngāzó íyī lâtrílī kī nī rī, “Ōzō má āádō ōnjō 'ī rī, ngá āzā ō'ē má. Nī fū má tākó kō. Má nī āgō ānī drī rī'á tā lâ átálé 'dī kō.”
⁷² Nīngá sī, kōrō 'ā'ú-lúgú drī cīrī 'bēzó ándâlâ rī lâ ró. Nīngá sī, úlī Yésū ká átálé trá kī'á nī rī, drē ākpākā'dā 'ā'ú-lúgú 'bé cīrī kō ándâlâ rī rī, ní á'dô tī gā'á kī nī rī, yī nī má kō'dáwá ándâlâ nā rī drī kōrō ágázó Pétērō drī. Ītī rī, kpāáfū Pétērō drī fūzó āwó bē ōnjī tētē ró ĩlīndrī bē cōrō-cōrō tā ōnjī íyíkā 'dī tāsī.

15

Tā kúmú Pīlátō drī tā Yésū ká kīzó anyā ró rī

(Mātáyō 27.1-2, 11-26; Lúkã 23.1-5, 13-25; Yōwánī 18.28-19.16)

¹ Ākpā cīnó, gólīyī tā kī 'bá ró rī yī ndrī drī rīzó ĩyī tā ĩ'bīlī ĩyī lāfálé 'ásī Yésū rú. Gólīyī ĩ'dī drī-'bá ángī Yúdã yī ká rī 'bá yī, gō'dá gólīyī sīsī-lésī rī 'bá yī, lâ'bī ĩmbá 'bá yī bē. Nīngá sī, drīlīyī tā-drī kīzó Yésū rī ōmbélé drīlī ājílī kúmú Pīlátō* ándrā, Pīlátō ōlē ró tā-drī bē gólâ rī fūzó.

² Gō'dá nīngá sī, gólīyī filī bē kúmú Pīlátō drī jó 'álâ tā Yésū ká 'dī ngīlī drīlâ rī, Pīlátō drī ngāzó Yésū rī ĩjílī kī, “Nī ĩ'dī kúmú ángī ōjīlā áníkâ Yúdã yī ká rī ká yā?” Nīngá sī, Yésū drī tā ĩjī kúmú ká 'dī drī lâ lôgōzó kī, “Ā'bā'á fī ōzō ní drī átálé 'dī tī.”

³ Nīngá sī, drī-'bá ángī Yúdã yī ká 'dī 'bá yī drī ngāzó tā á'bālé kpá ó'dí Yésū rú. Gólīyī kī nī rī kúmú Pīlátō drī rī, Yésū ō'ē tā ōnjī trá dūū. ⁴ Gō'dá tálâ úlī 'dī 'bá yī tāsī rī, Pīlátō drī ngāzó Yésū rī ĩjílī kpá ó'dí, “Nī á'dô tā nō drī lâ lôgō'á trá yā? Nī ārī tā ōnjī áníkâ 'élé dūū nō tā lâ trá yā?” ⁵ Á'dô bē ĩtī rī, Yésū lôgōó tā ĩjī 'dī drī lâ kō kúmú Pīlátō drī ālōwálâ. Ītī rī, Pīlátō rī tī drī á'dízó ndrú.*

⁶ Gō'dá lâ'bī āzâ kpá bē rī'á kâyī kārámâ lāvū-lāvū kōrō ká nā 'á, ódrī ōjīlā ālō ĩnjízó volé gānīmā 'ásī. Ōjīlā gólâ ódrī njílī ĩnjílī rī, gólâ ĩ'dī ĩnjílī gānīmā 'ásī. ⁷ Āgō āzâ bē rī'á gānīmā 'á, rú lâ Bārábâ. Gólīyī rī'á ōjīlā ūrúkâ gā 'bá trá ĩyī kōrâ ró rī 'bá yī bē. Bārábâ rī gógó fū ōjīlā āzâ 'bá yī trá kâyī gólâ drī tā sōzó ōjīlā 'á rú jālē kōrâ ró mīrī Rómâ ká rú rī sī. ⁸ Tálâ lâ'bī 'dī tāsī rī, ōjīlā tīlīlī drī ānīzó ĩyī kúmú Pīlátō ngálâ tā ĩjílī gólâ tī ōjīlā ālō gānīmā 'á rī ĩnjī-ĩnjī lâ volé rī tāsī, ōzō gólâ drī rīrī trá 'ēlâ ndrō vósī cé ĩtú kārámâ rī 'dī ká tú rī kâtī.

⁹ Nīngá sī rī, kúmú Pīlátō drī ngāzó ōjīlâ rī 'dī 'bá yī ĩjílī kī nī rī, “Nī lē má ĩnjī kúmú ángī ānī Yúdã yī ká nō ĩ'dī volé gānīmā 'ásī yā?”* ¹⁰ Pīlátō ĩjī tā 'dī ĩtī lâ 'dī ró, tálâ gólâ nī trá dódó kī nī rī, drī-'bá Yúdã yī ká 'dī 'bá yī 'ē ĩyī Yésū rī rūlī ājílī yī drī, tálâ drī-ácē Yésū ká 'dī āgī-āgī gólīyī ĩfī. ¹¹ Gō'dá drī-'bá rī 'dī 'bá yī lēé ĩyī tā rī 'dī kō ālōwálâ. Gō'dá gólīyī rī ĩyíkâ trá zāâ tā sōlé ōjīlâ tīlīlī 'dī 'bá yī 'á, á'dô ró tā ĩjílī Bārábâ rī ĩnjízó ĩ'dī volé gānīmā 'ásī Yésū rī vō 'á.

* **14:70** 14.70 Gólīyī ārī Pétērō rī gbórókō trá ōzō Gālīláyā lé 'bá kâtī. * **15:1** 15.1 Pīlátō Gólâ ĩ'dī kúmú Rómâ 'bá ká rī 'bá 'bādrī Yúdã yī ká drīlī rī. Drī-'bá Yúdã yī ká 'dī 'bá yī ājī Yésū trá gólâ ngálâ, tálâ rī'á cé kúmú Rómâ ká rī 'bá yī ĩ'dī tā-vó ōjīlâ ká kīlī rī'á fūlâ. * **15:5** 15.5 Pīlátō ĩsū tā kī, Yésū á'dó kō tā ōnjī tētē 'ē 'bá 'ī. Tā 'dī tāsī rī, Pīlátō rī tī drī á'dízó, tálâ Yésū átâ tā mbīmbī íyī nyānyā pázó kō. * **15:9** 15.9 Pīlátō ĩjī tā 'dī ĩtī 'dī, tálâ gólâ lē tíkó ōjīlâ 'dī 'bá yī ōlē ró ĩyī tā-drī Yésū rī ĩnjízó ĩ'dī gānīmā 'ásī.

12 Nīngá sī, Pīlātō drí gólīyī ijízó kī, “Nī lē má ò'è ã'dô ì'dī gólâ ódrí zīlī trá kúmú Yúdā yí kâ ró nō drí yā?” 13 Ítí rí, òjílā tīlīlī 'dī 'bá yí drí ngāzó ângbálé kãwō kī, “Ípâ gólâ ngárá fê lâlī-lâlī drī, tãlâ gólâ òdrâ ró bê volé.”

14 Nīngá sī, kúmú Pīlātō drí gólīyī ijízó kī, “Tãlâ ã'dô 'í má drí tã ònjí tētē 'dī 'èzó yā? Gólâ 'è ã'dô 'í ònjí tētē ró yā?”* Gō'dá òjílā 'dī 'bá yí gã dó tã ârílí. Gō'dá gólīyī òtrê gbō ãtī 'álâ úrú kī nī rí, “Ípâ gólâ fê lâlī-lâlī drī òdrâ ró volé.”

15 Nīngá sī, kúmú Pīlātō lē trá tã gólâ òjílā tīlīlī 'dī 'bá yí drí lélé rí 'èlé gólīyī drí. Tã rí 'dī tãsī, Pīlātō ní drí Bãrãbã rí ìnjízó volé gãnimã 'ásī, òzō òjílā rí 'dī 'bá yí drí lélé rí kátí. Nīngá sī, gólâ drí ngāzó tã âtalé ãjú 'bũ 'bá iyíkã rí 'bá yí drí, ã'dô ró bê Yésũ rí cãzó ònjóró 'bí sī ndírí-ndírí, gō'dá gólâ rí trózó félé òjílâ gólīyī 'è 'bá gólâ rí ipálé ngárá fê lâlī-lâlī drī rí 'bá yí drí.

*Tã ãjú 'bũ 'bá Pīlātō kã drí iyī 'dásí 'èzó Yésũ rú rí
(Mātáyō 27.27-31; Yōwãní 19.2-3)*

16 Ítí rí, ãjú 'bũ 'bá Pīlātō kã 'dī 'bá yí drí Yésũ rí drīzó ãjílí ã'dí-drī jó ángí* kúmú ãmbã rí kã rí 'álâ. Gō'dá gólīyī cã bê tólâ rí, drīlīyī ãjú 'bũ 'bá ãzã 'bá yí ãzízó ndrī tũ. 17 Gō'dá nīngá sī, gólīyī drí ítã bí ãkũ kããkã dãdã lâ ró rí âtrózó gölé dirí gbãã Yésũ rí úwú 'ásī. Nīngá sī, gólīyī gã kpá púrúci gárã pãlé òzō ífítí kátí ápã kúmú ángí kã ró ásalé ãtrã Yésũ drī. Gólīyī 'è tã 'dī 'bá yí iyíkã 'dó, tãlâ Yésũ rí gógó òlêndrê ró kúmú ángí kátí. 18 Vó lâ 'ásī, ãjú 'bũ 'bá 'dī 'bá yí drí ngāzó rí'á òtrélé Yésũ drī, gólâ rí gũ'á iyī kī, “Mã 'è nî-bê-yã ní drí kúmú ángí òrī Yúdã yí kã rí kã.” 19 Gólīyī tī 'ã'í kpá Yésũ ândrá ândálé ândálé òzō gólâ rí ìnjírí kátí. Nīngá sī rí, drīlīyī Yésũ rí drī cãzó pīdrígú sī kpōwê-kpōwê ândálé ândálé, gō'dá rīzó tũ lúwúlí lífí lâ 'ásī ândálé ândálé. 'Dī 'bá yí ndrī 'dó 'dásí 'è'è 'í Yésũ rú. 20 Gō'dá 'dásí 'è'è 'dī ícã gólīyī bê trá rí, gólīyī drí ítã kããkã drīlīyī gölé trá rú'ã lâ 'á rí ìnjízó gōzó ítã gólãkã rí âtrólé ì'dí âsólé rú'ã lâ 'á ó'dí. Drīlīyī gólâ rí drīzó ãjílí vō 'èzó gólâ rí ipálé fê lâlī-lâlī drī rí 'álâ.

*Tã Yésũ rí ipázó fê lâlī-lâlī drī drálé rí
(Mātáyō 27.32-44; Lúkã 23.26-43; Yōwãní 19.17-27)*

21 Yésũ trá rí'á fê lâlī-lâlī nī'á nīzó ì'dí bê lâ vō òjílâ ípã kã rí 'álâ. Gō'dá pávó 'á rí, Yésũ rí fãfã drí rú ndézó. Gō'dá ícã kô drílâ rīzó zãã fê lâlī-lâlī iyíkã 'dī nīlī. Tólâ ágô ãzã bê Kírênê lé 'bá 'í pávó tī 'á, rú lâ Símónã.* Símónã rí nī'á Yērôsãlémã 'álâ 'bãdrī mvã iyíkã rí lésí. Gō'dá ãjú 'bũ 'bá 'dī 'bá yí úsú gólâ bê pávó 'á rí, drīlīyī gólâ rí 'bãzó mbãrãkã sī fê lâlī-lâlī Yésũ drí ícálé nīlã kô 'dī nīlī Yésũ bê. 22 Ítí rí, drīlīyī Yésũ rí ãjízó vō zīlī Gölögótã rí 'álâ. Gölögótã 'dī ìtô lâ kī, vō ãvô drī fã kã.* 23 Vô rí 'dī 'á tólâ rí, ãjú 'bũ 'bá 'dī 'bá yí drí ngāzó rílí òdrã ònjálé trá ãlókô bê rí âtrólé rí'á fêlã Yésũ drí mvúlí, ã'dô ró ngã lâzê-lâzê gólâ rú 'dī sí lâ ã'dílí. Gō'dá Yésũ gã iyíngã dó mvúlã.

24 Nīngá sī, ãjú 'bũ 'bá 'dī 'bá yí drí ngāzó ítã Yésũ kã ângílí volé, gō'dá gólâ rí trózó ipálé ngárá fê lâlī-lâlī drī, gōzó ítã gólãkã âtrólé lâfálã cãlé iyī vō 'ásí, gō'dá ãzã tãndí rí âtrózó vúlí gômá rí sī, tãlâ gólīyī lē ndrêlã ngãtã ítã rí 'dī ã 'dê'á ã'dí drí yã rí. 25 Ítú-pã gólīyī drí Yésũ rí ipázó rí trá

* 15:14 15.14 Nī zī úlí ãmbúkũ Pīlātō kã Lúkã 23.22 'á. * 15:16 15.16 Órí jó ángí rí 'dī zīlī Pãrêtoriyã. Ítô lâ kī, jó kúmú ángí kã. * 15:21 15.21 Símónã rí 'dī Ìlêkêzãndã rí átã 'í Rũfúsã bê. * 15:22 15.22 Úzì vō 'dī vō ãvô drī fã kã, tãlã úúfú tã ònjí 'bá trá dũú vō 'dī 'á.

rĩ'á n̄jī-dr̄jī-lā-sū c̄jínó. ²⁶ N̄ngá s̄i, tā â'bálé Yésū rú rĩ ìgĩzó ngá tā â'dâ kâ dr̄jī trólé ìpálé gá fê l̄l̄jī-l̄l̄jī 'dĩ dr̄jī Yésū rĩ dr̄jīl̄jī 'á. Tā â'bā ìgĩl̄jī Yésū rú 'dĩ rĩ'á n̄tĩ,

NŌŌ RĨ'Á KÚMÚ ANĠÍ YÚDĀ YÍ KĀ RĨ Ī'DĪ.

²⁷ Ītú gólá Yésū rĩ ìpázó 'dĩ tú rĩ, ìpā ngá ôpá 'bá āzā 'bá yī kpá zālō rĩ gólá rĩ gārā dr̄jī 'á fê l̄l̄jī-l̄l̄jī dr̄jī. Ngá ôpá 'bá āzā ālō rĩ ìpā ìyíkā gólé Yésū rĩ dr̄jī-ágó dr̄jī lésī, gō'dá gólá āzā rĩ ìyíkā gólé dr̄jī-ġjī lā lésī ró.

²⁸ (Tā ngá ôpá 'bá gólīyī ìpálé Yésū rĩ gārā dr̄jī 'á 'dĩ 'bá yī kâ â'dâ tā gólá ìgĩl̄jī trá búkū Ōvārī kâ 'á kī'á n̄rĩ,

“Ūsū gólá trá tā ōnjī 'bá ró, ĩ'dĩ gōzó gólá rĩ fūl̄jī tā ōnjī 'bá āzī bē.”)*

Īsáyā 53.12

²⁹ Ōjīlā gólīyī rĩ 'bá l̄vūl̄jī rĩ 'bá yī dr̄jī r̄zō Yésū rĩ lō'dalé gōzó ìyī dr̄jī ìyálé. N̄ngá s̄i, dr̄l̄jīyī tā âtázó kī n̄rĩ, “Nī kī n̄rĩ, yī â'dô ìcá'á cú jó anġí Ōvārī kâ ūfūl̄jī gō'dá kpá bēzó lā jó ó'dí ró cé k̄yī nā s̄i. ³⁰ Bē trá ĩtī rĩ, ōzō ní â'dô cú mbārākā bē rĩ, 'dōvó ní pā drē nī ngbāangbānō k̄yī nō s̄i fê l̄l̄jī-l̄l̄jī 'dĩ dr̄jī s̄i.”

³¹ Kpá té ōzō s̄is̄i nā 'bá yī kâtī, dr̄jī-'bá anġí Yúdā yī kâ rĩ 'bá yī ndr̄jī 'dó lā'bī ìmbá 'bá āzā 'bá yī bē dr̄jī ngāzó ìyī r̄l̄jī Yésū rĩ gūl̄jī rōō ìyī lāfálé 'ásī kī n̄rĩ, “Gólá ìcá ìyíkā cé ōjīlā āzā 'bá yī pālé ĩ'dĩ, gō'dá gólá ìcá ìyíkā kō ìyī nyāanyā pālé ōdrā 'ásī. ³² Gólá kī, yī â'dô 'díyī pā 'bá 'ī gō'dá kpá kúmú anġí āmā ōjīlā Īsīrā'élē yī kâ ĩ'dĩ rĩ, 'dōvó gólá āārī vūdr̄jī fê l̄l̄jī-l̄l̄jī dr̄jī s̄i ngbāangbānō, tālā mā ndrē ró drē gólá rĩ mbārākā, gō'dá mā lē ró tā gólá 'á.” Gō'dá ngá ôpá 'bá gólīyī r̄jī Yésū bē fê l̄l̄jī-l̄l̄jī dr̄jī rĩ 'bá yī gū ìyī kpá gólá.

Tā Yésū dr̄jī drāzó rĩ

(Mātáyō 27.45-56; Lúkā 23.44-49; Yōwānī 19.28-30)

³³ Ītú-pá mùdr̄jī-dr̄jī-lā-ngā-r̄jī s̄i, ĩtú gāgāġjīgā s̄i ĩn̄r̄jīkúwá dr̄jī 'bādr̄jī ìmózó ndr̄jī gúndr̄jī tā lārākō ró. ĩn̄r̄jīkúwá 'dĩ ìmō 'bādr̄jī njālé būúú ĩtú-pá nā 'á. ³⁴ Gō'dá ĩtú-pá nā 'dĩ 'á rĩ, Yésū dr̄jī ngāzó trélé ūrū Ārāmáyā t̄jī s̄i kī n̄rĩ, *Ēlōyī, Ēlōyī, lámā s̄ābākātānī?* Ītō lā kī, “Ōvārī ámakā, Ōvārī ámakā, ní âyē mā â'dô tāsī yā?” ³⁵ Gō'dá n̄ngá s̄i, ōjīlā ūrūkā 'bá yī rĩ 'bá ādrélé ìyī ānyī rĩ 'bá yī ār̄l̄jī bē ìyī úl̄jī Yésū kâ 'dĩ rĩ, gólīyī n̄jī tā ĩfī lā kō, gō'dá dr̄l̄jīyī ngāzó tā âtálé kī, “Hé! Nī ār̄l̄jī drē úl̄jī gólākā 'dĩ. Gólá rĩ'á tā anġū 'bá Ēlīyā rĩ z̄jī'á ān̄l̄jī ìyī pālé.” ³⁶ Vó lā s̄i, āgō āzā dr̄jī ngāzó rālē nĩ'á ngá āzā ōzō cōfó kâtī rĩ ātrólé. Dr̄l̄jī trōzó lā s̄olē ōdrā ā'd̄jī 'á gōzó s̄olā fē mvá s̄l̄jī, gō'dá ìngázó lā ĩj̄l̄jī Yésū dr̄jī ndr̄l̄jī.* N̄ngá s̄i, dr̄l̄jī tā âtázó ōjīlā āzā 'bá yī dr̄jī kī n̄rĩ, “Nī rĩ drē njūrū ngbāangbānō ndr̄l̄jī ngātá Ēlīyā â'dô ācá'á fī trá gólá rĩ pālē yā rĩ.”

³⁷ Ītī, Yésū dr̄jī kpá ngāzó trélé ūrū ó'dí gō'dá lōvó-lōvó âyézó.

³⁸ Gō'dá Yésū dr̄jī bē rĩ, ítá bī 'bālé jó mvá* t̄jī jó anġí Ōvārī kâ 'á rĩ dr̄jī ngāzó s̄il̄jī ākpērē ūrū lésī būúú vūdr̄jī.

³⁹ N̄ngá s̄i, dr̄jī-'bá ājū 'bū 'bá kâ gólá ādré 'bá Yésū āndrā rĩ ār̄l̄jī bē Yésū rĩ trētrē gō'dá ndr̄l̄jī bē l̄l̄jī Yésū dr̄jī drāzó 'dĩ rĩ, dr̄l̄jī gōzó tā âtálé kī, “P̄t̄jī! Āgō nō rĩ'á Ōvārī rĩ mvá 'ī.”

* **15:28** 15.28 Tā ìgĩl̄jī vérēsī 28 'á 'dĩ, tā ìgĩ 'bá s̄is̄i rĩ 'bá yī ìgĩl̄jī kō. * **15:36** 15.36 Ōdrā ā'd̄jī 'dĩ ófē Yésū dr̄jī 'dĩ rĩ ād̄jī ró lūmvú lōvó rĩ 'bá gólá rĩ 'élē 'dĩ bē. * **15:38** 15.38 Jó mvá 'dĩ cé vō t̄jībē āmbā ālō dr̄jī-'bá anġí Yúdā yī kâ rĩ 'bá yī kâ dr̄jī r̄zō fil̄jī 'á lā, nĩ'á Ōvārī ngālā rĩ ĩ'dĩ. Ngbāangbānō t̄jī lā hūwā tā lē 'bá ndr̄jī dr̄jī f̄izō Ōvārī āndrā.

⁴⁰ Gõ'dá nĩngá sī, òkó ùrùkâ 'bá yí Yésũ rí lě 'bá trá rí ìyíkâ gĩã âdré'á ìyí nãtí Yésũ rú sī rĩ'á ìyí gólâ rí ndrě 'á drãrě 'á. Gólĩyí lãfálé 'á rí, rĩ'á Mãrĩyã Mãgãdálã, Sãlómě, gõ'dá kpá Mãrĩyã Yãkóbã gólâ dãwá ró rí ândrê yí Jósẽ bẽ. ⁴¹ Gãlĩláyã 'álá rí, òkó nã 'dĩ 'bá yí lóbẽ ìyí Yésũ rí vó trá, gólĩyí fẽ ngá nyãnyã trá tólã Yésũ yí drí lãjõ'bá ìyíkâ 'dĩ 'bá yí bẽ. Gõ'dá òkó àmbá dũũ gólĩyí ànĩ 'bá trá Yésũ bẽ Yērõsãlémã lésĩ rí, kpá 'dó bẽ ndrĩ rĩ'á ìyí tólã òkó nã 'dĩ 'bá yí bẽ.

*Tã ódrí Yésũ rí àvõ 'bãzó ùgĩ 'á rí
(Mátáyõ 27.57-61; Lúkã 23.50-56; Yõwánĩ 19.38-42)*

⁴²⁻⁴³ Yésũ drã té ìtú gólâ òjĩlã drí rĩzó ìyí èdélé kãyĩ gólâ lówô-lówô kã rí tãsĩ rí 'á. Kãyĩ rí 'dĩ ì'dĩ sísí Sábĩ drí sĩ. Tólã àgõ àzã bẽ rĩ'á rú lâ Yõsépã Ærãmátáyã lésĩ. Gólã àgõ ìnjĩ-ìnjĩ 'ì gólĩyí drĩ-'bá Yúdã yí kã rí 'bá yí lãfálé 'ásĩ. Gólã rí trá tã lě'á Yésũ 'á gõ'dá gólâ rí àgõ-àgõ àngó nõ 'á rí tėlé. Gõ'dá lãnjàtúlí àcã bẽ rí, drílã ngãzó ìyí fĩ zãlé ngãzó nĩlĩ kúmú Pĩlátõ ngálã Yésũ rí àvõ tãsĩ, tãlã yí òlãpĩ ró bẽ drě àkpãkã'dã kãyĩ lówô-lówô kã rí àcã drě kò. ⁴⁴ Gõ'dá ùlĩ kĩzó nĩ Yésũ òdrã trá rí drí è'dé dãzó Pĩlátõ rú. Nĩngá sĩ, drílã drĩ-'bã àjũ 'bũ 'bã kã àzízó àlõ yí ngálã ìjĩlĩ ngátã fĩ tã pãtĩ 'ì kĩzó nĩ rí, Yésũ òdrã trá yã rí. ⁴⁵ Gõ'dá gólã àrĩlĩ bẽ kĩ, pãtĩ Yésũ drã trá rí, drílã tã-drĩ lězó Yõsépã yí drí Yésũ rí àvõ trólé nĩ'á 'bãlã. ⁴⁶ Ìtĩ rí, Yõsépã yí drí ítã tãndĩ mvèemvè àtrõzó, gõzó Yésũ rí àvõ àtrólé fẽ lãlĩ-lãlĩ drĩ sĩ, gõ'dá ítã 'dĩ àtrõzó Yésũ rí àvõ gõzó ì'dĩ sĩ lâ ngóló-ngóló. Nĩngá sĩ, trõzó lâ 'bãlé ùgĩ gólãkã drílã 'dĩlĩ 'dĩ'dĩ ùnĩ 'á rí 'á. Vó lâ sĩ, drílã kúnĩ ùngũ àngĩ lĩlĩzó ndũũ ùgĩ 'dĩ tĩ. ⁴⁷ 'Dĩ Mãrĩyã Mãgãdálã yí Mãrĩyã gólã Jósẽ rí ândrê ró rí bẽ, drĩlĩyí ngãzó 'délé ìyí Yõsépã yí vó nĩ'á võ gólã Yésũ rí àvõ 'bãzó rí ndrělé.

16

*Tã Yésũ drí lĩdrízó òdrã 'ásĩ rí
(Mátáyõ 28.1-8; Lúkã 24.1-12; Yõwánĩ 20.1-10)*

¹ Gõ'dá kãyĩ lówô-lówô kã ndě rú bẽ ìtú-pã nĩ-kázíyã sĩ lãnjàtúlí bẽ rí, Mãrĩyã Yãkóbã rí ândrê, gõ'dá Mãrĩyã Mãgãdálã lésĩ rí, Sãlómě yí bẽ drí ngãzó ìyí nĩlĩ àlókõ dõ ró gólĩyí drí gĩlĩ trá rí àtrólé ànĩzó ì'dĩ bẽ lâ ló'dé drĩ 'álã ìnĩlĩ Yésũ rí àvõ rú. ² Kãyĩ àlõ kãyĩ lówô-lówô kã vósĩ rí,* drĩlĩyí ngãzó nĩlĩ ìyí àkpãkã'dã 'bõlõwã àwó sĩ. Gõ'dá ìtú drí àfõrě 'á rí, drĩlĩyí cãzó ló'dé drĩ 'álã. ³ Drě gólĩyí àkpãkã'dã lãtĩ 'á rí, gólĩyí ìjĩ tã trá ìyí võ 'ásĩ kĩ, "À'dĩ à'dõ kó kúnĩ ùngũ àngĩ ùgĩ tĩ 'dĩ jã'á volé àmã drí nĩ yã?" ⁴ Gõ'dá gólĩyí ìngã bẽ drĩ võ ndrělé àtĩ 'álã rí, drĩlĩyí ngã ndrězó, kúnĩ ùngũ àngĩ ùgĩ tĩ rí ójã trá volé. ⁵ Ìtĩ, drĩlĩyí ngãzó fĩlĩ cú ùgĩ 'álã. Gõ'dá ùgĩ 'á tólã rí, gólĩyí drí àgõ ànjĩ àzã ndrězó ítã mvèemvè àcẽ kpĩrĩ-kpĩrĩ rí bẽ yí rú. Àgõ ànjĩ rí 'dĩ rí gólé drĩ-àgó lésĩ ró. Gõ'dá òkó nã 'dĩ 'bá yí ndrě bẽ gólã ìtĩ rí, tĩ lâ yí drí à'dízó ùrĩ drí tã lãrãkõ 'dĩ drí sĩ.

⁶ Nĩngá sĩ, àgõ rí 'dĩ drí ngãzó tã àtálé gólĩyí drí kĩ, "Nĩ 'è ùrĩ kò. Nĩ lõndã 'dĩ Yésũ Nãzãrètã lésĩ rí ì'dĩ. Gólã ì'dĩ fũlĩ fẽ lãlĩ-lãlĩ drĩ rí. Nĩ ndrě võ gólã rí àvõ lãlãzó rí. Nĩ ndrě, ngbãangbãno gólã gõ'dá trá nĩngá yũ'dãwã. Gólã bẽ rĩ'á lédre-lédre ró. Gólã lĩdrĩ trá òdrã 'ásĩ. ⁷ Nĩ ngã nĩlĩ tã 'dĩ pėlé Pètěrõ drí lãjõ'bã àzĩ lâ yí bẽ. Nĩ pẽ gólĩyí drí kĩ nĩ rí, Yésũ trá rĩ'á nĩ'á Gãlĩláyã 'álã gólĩyí àndrã 'álã. Gólĩyí à'dõ gólã rí ndrě'á tólã, òzõ drílã àtálé trá gólĩyí drí sísí rí tĩ."

* **16:2** 16.2 Kãyĩ àlõ kãyĩ lówô-lówô kã vósĩ 'dĩ rĩ'á kãyĩ Gímã kã 'ì.

⁸ Ītí, ōkó 'dī 'bá yī drí ngāzó ló'dé drī áyélé rāzó, tālā tī lá yī â'dī trá â'dī, gō'dá gólīyī trá ndrī ūrī ró kpá lēlē ró. Gólīyī nǐjī tī kō ōjílā āzākā drí pávó 'á, tālā gólīyī trá ūrī ró rōō.

*Tā ālīpī búkū nō ndēzó rī**

⁹ Gō'dá Yésū lídrī bē ōdrā 'ásī Gímā sī ākpākā'dā cǐnó rī, drílā íyī â'dázó sísí Māriyā Māgādālā drí. Māriyā 'dī gólā Yésū drí líndrī ōnjí nǐ-drī-lā-rī lādrózó trá vólé 'álā sī rī ĩ'dī. ¹⁰ Nīngá sī, Māriyā Māgādālā drí ngāzó nílí tā 'dī ngílí ōjílā gólīyī â'dó 'bá Yésū bē rī yī drí. Gólīyī trá ĩzā 'ē'á, gō'dá kpá āwó ró rōō. ¹¹ Gō'dá Māriyā Māgādālā drí tā átázó ōjílā 'dī 'bá yī drí kī nī rī, yī ōndrē Yésū trá, gólā lídrī trá. Gólīyī gā dó úlī Māriyā drí átálé 'dī ârílí.

¹² 'Dī vósī, Yésū drí kpá íyī â'dázó lârákō ngī āzā sī tā ârí 'bá rī rī 'bá yī drí, drílīyī rú ūsúrī lātī 'á nīrī 'á 'bādrī mvá āzā rī 'álā. ¹³ Nīngá sī, tā ârí 'bá rī 'dī 'bá yī drí ngāzó gólé Yērōsālēmā 'álā nī'á kpá tā lá pélé tā ârí 'bá āmbúkū 'dī 'bá yī drí.* Gō'dá tā ârí 'bá āmbúkū 'dī 'bá yī lēē íyī tā kpá kō úlī tā ârí 'bá rī 'dī 'bá yī drí pélé 'dī 'á.

¹⁴ 'Dī vósī, Yésū drí íyī â'dázó lājó'bá íyíkā mùdrī-drī-lā-ngā-ālō rī 'bá yī drí gólīyī drí rīrī ngá nyālé rī 'á. Yésū drí tā lôgōzó gólīyī drī tā ōnjí gólīyíkā tāsī, tālā gólīyī cú ĩtí tā lēlē ākó. Gólīyī gā trá dó úlī ōjílā Yésū rī ndrē 'bá trá rī 'bá yī ká ârílí Yésū rī gógó lídrī-lídrī lá ōdrā 'ásī rī tāsī.

¹⁵ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí tā átázó gólīyī drí kī, "Nī ngā lâ'búlí 'bādrī 'ásī ndrī tā âtī-âtī tándí Ôvârí ká ngílí ōjílā drí ndrī kākâřâ. ¹⁶ Áâ'dô ōjílā gólīyī tā lē 'bá trá tā âtī-âtī tándí Ôvârí ká 'á gō'dá kpá lūmvū bābātízī ká dāzó trá drī lá íyī rī pā'á. Gólīyī gā 'bá íyíkā dó rī, áâ'dô tā-vó gólīyíkā kī'á ōnjí ró. ¹⁷ Gólīyī tā lē 'bá trá rī 'bá yī â'dô íyī tā lârákō nō 'bá yī 'ē'á ĩ'dī. Gólīyī â'dô líndrī ōnjí lôfō'á vólé ōjílā 'ásī ámā rú zīzī sī. Gólīyī â'dô tī drílīyī átálé kō'dáwá rī átá'á. ¹⁸ Gólīyī â'dô ĩnī rū'á drī sī, ngátá ōzō gólīyī ūmvū ālī trá rī, gólīyī drāá kō. Gólīyī â'dô drī 'bā'á ngá lâzé 'bá drī, tālā ōngā ró íyī bē ngá lâzé 'ásī â'dólé rú'bā ā'dī sī."

¹⁹ Nīngá sī, Yésū âtā bē úlī ndēlé lājó'bá íyíkā drí rī, ódrí gólā rī trōzó 'būū 'álā rílí drī-ágó Ôvârí ká drī, āngó rūlī Ôvârí bē. ²⁰ Nīngá sī, tā ârí 'bá 'dī 'bá yī drí ngāzó nílí tā âtī-âtī tándí Ôvârí ká ngī bē ōjílā drí vō 'ásī ndrī. Gō'dá Yésū drí gólīyī pāzó tā â'dalé ōjílā drí kī, tā âtī-âtī gólīyī drí átálé 'dī rī'á pātī tā lârákō gólīyī drí 'élé rī 'bá yī sī.

Í'dígówá nō ādūkū lá ĩ'dī nō.

* **16:8** 16.8 Tā ĩgī Márākō ká ādūkū lá ró rī 'bá yī āvī trá. ĩ'dī tā ĩgī lôpé 'bá āzā 'bá yī ĩgī íyī tā gólā vérēsī 9-20 'á 'dī nī. * **16:13** 16.13 Nī zī í'dígówá Yésū drí íyī â'dázó lājó'bá rī 'dī 'bá yī drí búkū Lúkâ ká 'á kápītā 24.

Tã âti-âti tãndí Yésũ rí tãsi Lúkã drí ìgĩlí rí Lúkã

Tã 'ě'á zĩlá nĩlí sísí rí

Nõ rĩ'á búkũ drĩ-káká Lúkã drí ìgĩlí rí ì'dí. Gólá ìgĩ búkũ gólá Tã 'Ě'ě ká rí kpá nĩ. Lúkã rĩ'á dõkõtórõ 'ì, gólá â'dó kô 'bãsurú Yúdã yí ká 'ásí. Gólá â'dó trá Póolõ rí âcì tõ âzì ró Póolõ òtírĩ nĩ 'bãdrĩ ngĩ âzâ 'bá yí 'ásí rí. Búkũ rĩ 'dí 'bá yí gólá ìgĩ trá òjĩlá àmbá àzâ rú bē Tĩyõfilē rí drí, tãlá gólá rí ìmbálé gõ'dá kpá tã lē 'bá àzâ 'bá yí â'dó 'bá bē òjĩlá Yúdã yí ká ró rí 'bá yí bē tã Yésũ rí tãsi rí sĩ.

Tã Lúkã drí ìmbálé rí kĩ, Ôvãrí lē òjĩlá ndrĩ, gõ'dá Yésũ 'díyí pã 'bá òjĩlá ká 'ì ndrĩ. Ì'dí tã 'dí ká rí tí rí, gólá drí â'dózó 'ì'dígówá gólá òjĩlá gólá òjĩlá àzì drí lēlé kô rí 'bá yí tãsi rí bē dũũ, òzõ ìzã 'bá rú bē Lázãrõ rí tí, ágámvá gólá rí 'bá tã 'ēlé ìyí átá drí tã rõrõ àkó rí gõ'dá lãfã átá lã drí fēlé drílã rí ìzã 'bá ndrĩ rí, gõ'dá kpá bélé-bélé ù'dú 'bá Zākáyõ, òjĩlá tãndí Sãmãrĩyã lē 'bá ró tã tãndí 'ě 'bá ìyí àjú-'bá-àzì drí rí, gõ'dá kpá àmbá àjú 'bũ 'bá Rómã ká ká, gõ'dá kpá 'ì'dígówá òkó àzâ 'bá yí òjĩlá àzì drí lēlé kô rí yí ká bē, gõ'dá kpá tã ngá òpá 'bá gólĩyí rí ìpálé Yésũ bē rí 'bá yí ká bē.

Lúkã rí tã ìyíkã ìgĩlí vó lã ndrēndrē bē dódó gõ'dá tã ìfí â'dó 'bá bē rí 'bá yí gólá drí 'bãzó lã sĩrú-sĩrú, tãlá ò'bã ró 'ì'dígówá ìyíkã bē â'dólé pãtĩĩ. 'Ì'dígówá àmbá võ àzâ 'bá yí, gólá ùsũ â'bã'á Mãrĩyã, Yésũ rí àndrē tí sĩ. Gõ'dá ìgĩ 'ì'dígówá 'dĩ 'bá yí àzâ 'bá yí kô búkũ àzâ 'bá yí 'ásí. Lúkã kĩ nĩ rí, Yésũ ò'ē rãtãã Ôvãrí drí àndãlã dũũ, tã â'dalé àmã gólá rí vó bē 'bá ró nõ 'bá yí drí, gõ'dá gólá àtã tã kpá dũũ Líndrĩ Tãndí Ôvãrí ká tãsi. Gólá â'dã tã kpá kĩ, ngá fēfē àngí Ôvãrí ká àmã drí rí, rĩ'á tã ònjí àmãkã àyē-àyē lã ì'dí.

1-4 Àgõ àmbá Tĩyõfilē, tã ìgĩ-ìgĩ nõ ní drí òjĩlá àzâ 'bá yí ànì drí 'bãzó gólĩyí bē Kúmú Yésũ 'á rí yí bē. Má lē trá tã nõ ìfí lã mbĩmbĩ lã àtalé ànì drí tã Yésũ ká tãsi. Òjĩlá àzâ 'bá yí rĩ'á nĩ ìyí trá dódó, ìgĩ ìyí tã trá tã gólãkã tãsi. Má nĩ trá tã òjĩlá nã 'bá yí drí ìgĩlí 'dĩ rĩ'á tã pãtĩ-pãtĩ rú 'ě 'bá trá rí ì'dí. Òjĩlá nã 'bá yí ì'dí rí 'bá ìyí tã gólãkã rí ìcílí òjĩlá drí rí ì'dí, mã rí gógó mã rí trá tã gólãkã 'dĩ tĩ lã ñalé òjĩlá nã 'bá yí bē. Má drí kpá tã 'dĩ ndrē 'bá lã àzâ 'bá yí ùsúzó àmã drí rĩzó tã 'dĩ tĩ lã ñalé gólĩyí bē. Má ùjũ tã gólĩyí drí ìgĩlí 'dĩ ìgĩlí 'ó'dí mãnĩsĩ tãndí ró, tãlá nĩ lē ró tã lã bē ndrĩ dódó. Tã mã drí ìgĩlí ànì drí nõ ìtõ rĩ'á Yésũ rí tĩtĩ 'ásí bũũũ àcalé gólá rí gõgõ Ôvãrí ngálã ùrú 'álã rí 'á.

Tã tã gólá Yõwãní rí tĩzó rí tãsi

⁵ Ndrõ gólá tìbē Yõwãní rí tĩzó rí 'á rí, Ěródē ì'dí kúmú ró 'bãdrĩ Yúdã yã ká rí drĩĩ. Ndrõ gólá 'dĩ 'á rí, àgõ àzâ rĩ'á drĩ-'bá lã'bí 'ě ká rí ró, rú lã Zākãrĩyã, òkó lã rí rú ìyíkã Ělĩzãbētã. Gõ'dá Ělĩzãbētã rí átã kpá drĩ-'bá lã'bí 'ě ká 'ì. ⁶ Zākãrĩyã yí òkó lã bē tã 'ě'ě gólĩyíkã rĩ'á tãndí ró Ôvãrí rí ìfí drĩ 'á. Gólĩyí rõ Ôvãrí rí tĩ-võ trá, tē òzõ Ôvãrí drí lēlé rí tí. ⁷ Gólĩyí cù ìtĩ mvã àkó, tãlá Ělĩzãbētã rĩ'á òndó 'ì. Gólĩyí 'dó kpãrãtĩ àrãkã ró.

⁸ Tã 'ě'ě gólá drĩ-'bá lã'bí 'ě ká rí ká 'dĩ, òrĩ 'ēlã Yērõsãlémã 'álã jó àngí Ôvãrí ká nã 'á. Zākãrĩyã yí drĩ-'bá lã'bí 'ě ká àzâ 'bá yí bē gólĩyí 'bãsurú

dãwá rî gógó Zākāriyā kã rî 'ásî rî,* dríliyî ânîzó Yērōsālēmã 'álã rîlí ngá ãjî bê tûrû-tûrû òzō bãhúrû kátî rî zálé Ôvârí drî úrú 'álã. Gólíyî 'è ìyî tã 'dî òrî Yúdã yî kã drî ndrî. Kãyî vósî cé lãnjátúlí bê, drî-'bã lâ'bí 'è kã ãlô rî drî fîzó jó ạngí Ôvârí kã 'dî 'álã rîlí ngá ãjî bê rî zálé Ôvârí drî úrú 'álã.

⁹ Kãyî ãzã sî, lãnjátúlí bê, Zākāriyā rî ãzî-ãzî yî zî gólã trá 'bãlé rî'á ngá ãjî bê rî zálé jó ạngí Ôvârí kã nã 'á. Drílã gōzó filí jó ạngí 'dî 'á cé élêwálã.

¹⁰ Ôjílã ãzã 'bã yî bê dũũ, rî ìyíkã ìvî 'álã rãtãã 'èlé.

¹¹ Gólã rî bê ngá ãjî bê 'dî zálé jó ạngí 'dî 'álã rî, mālâyíkã lâjô'bã Ôvârí kã drî ãcázó. Mālâyíkã 'dî rî ãdrélé ãnyî vō ngá zãzó 'dî rú, drî-ágó lésî ró.

¹² Gõ'dá gólã ndrê mālâyíkã 'dî bê rî, gólã lâô trá, dākãrũ, lëlê ró.

¹³ Gõ'dá mālâyíkã 'dî drî tã átázó gólã drî kí nî rî, "Ní 'è ùrî kô. Má ânî ì'dî tã nô átálé ní drî nô, rãtãã ánikã rî'á 'èlé ìtú vósî cé rî, Ôvârí ârî trá. Ánî òkó Òlîzãbêtã â'dô rû 'bã'á 'â bê. Drílã mvã tîzó ágó ró. Ní â'dô rú lâ zî'á Yōwãní.

¹⁴ Ánî ìfî ã'dô wã'á tōwã mvã 'dî tãsî. Ôjílã ndrî sî lâ ìyî â'dô ârî gũ'á tã 'è'è tãndí mvã 'dî kã rî tãsî.

¹⁵ Tã ífî lâ ì'dî rî'á nôtî, tãlã Ôvârí zî gólã trá rîlí ôjílã ìfî ìcílî tã mbîmbî sî. Ôvârí zî gólã trá 'bãlé ôjílã ífîfî ró, tã 'è'è gólãkã â'dô 'bã'á ngî ãzî-ãzî lâfálé sî. Gólã mvú òdrã kô. Líndrî Tãndí Ôvârí kã â'dô rî'á gólã bê gólã rî lôpélé gólã rî pã'á tã ìyíkã 'èlé ndrî tãndí ró.

¹⁶ Gólã â'dô ôjílã òrî Ìsîrã'èlé kã rî 'bã yî kã drî lâ yî ájã'á 'dêlé Ôvârí vó.

¹⁷ Gólã â'dô 'dê'á sîsî vō êdélé Ôvârí drî â'dézó gólã vó. Gólã â'dô tã âtî-âtî tãndí Ôvârí kã pẽ'á, drílã ôjílã âsézó ndrî ârílã. Gólã rî gógó â'dô 'bã'á kpã mbârãkã bê, òzō tã ạngũ 'bã Òlîyã tîbê drã 'bã ãkũ ró rî tí. Gólã â'dô tã pẽ'á mvã rî átã yî drî mvã lâ yî bê gólíyî 'bãlé â'dólé ãyîkô ró 'â ã'dî sî. Gólã â'dô tã pẽ'á ôjílã gólíyî ârimãkô 'bã drî, gõ'dá dríliyî ìyî jãzó tã mbî rî sîlî ì'dî. Gólã â'dô tã pẽ'á ôjílã drî ìyî êdézó njãã tã ònjî ãkô Ôvârí drî ãcázó úsúlã ìyî ndrî."

¹⁸ Zākāriyã drî tã átázó mālâyíkã 'dî drî, "Á'dô 'bã'á ạngô tí ró yã? Mã trá ãrãkã ró, ámã òkó kpã trá ãrãkã 'î rî."

¹⁹ Mālâyíkã 'dî drî tã-drî lôgōzó kí nî rî, "Mã Gãbêrelê ì'dî. Mã lâjô'bã Ôvârí kã ì'dî. Ôvârí ájô mã tã tãndí nô átálé ní drî, gõ'dá ní lée kô.

²⁰ Tã ámã ájózó ì'dî bê lâ rî rî'á tã pãtî ì, â'dô rû 'è'á té òzō mã drî átálé 'dî tí. Gõ'dá ní lée tã mã drî átálé 'dî bê kô rî, ngbãangbãno nîlî sîsî 'álã Ôvârí â'dô ânî 'bã'á ù'dú'dú ró."

²¹ Gõ'dá ôjílã gólíyî ìvî 'álã rî 'bã yî ìyíkã drê zãã ãdré'á jó ạngí 'dî tîlí Zākāriyã rî tèle ãfólé rî, gólíyî kí, "Zākāriyã rî njãlé jó 'á nô ã'dô 'è'á yã?"

²² Gõ'dá gólã ãfô bê rî, átã úlî gõ'dá kô kô, tãlã gólã trá ù'dú'dú ró. Rî tã átálé cé drî sî. Gõ'dá ôjílã 'dî 'bã yî átã ìyî tã trá kí nî rî, "'Dî, gólã ndrê tã lâràkô ãzã 'bã yî trá jó 'á tólã."

²³ Gõ'dá 'dî rî vósî rî, kãyî 'dî 'bã yî gólã drî rîzó ngá 'è'è 'èlé jó ạngí Ôvârí kã 'dî 'álã rî ndê rû trá. Gólã ngã trá gólé 'bã 'álã té 'bãdrî mvã ìyíkã rî 'álã.

²⁴ Gõ'dá òkó lâ Òlîzãbêtã 'bã rû trá 'â bê. Òlîzãbêtã rî trá 'bã 'á lâmú ãkô 'bã-tî 'ásî párá njî.

²⁵ Òlîzãbêtã kí nî rî, "Ngbãangbãno Ôvârí pã mã trá. Gólã ndrê mã bê rî, ámã ìzã gã trá gólã ìfî, mã 'bã rû trá 'â bê. Gólã trô ãnyî trá mã drî sî."

²⁶ Òlîzãbêtã bê trá 'â bê párá njî-kázíyã rî, Ôvârí drî lâjô'bã ìyíkã Gãbêrelê rî ájózó ízãmvã ãzã rú bê Mãriyã rî ngálã. Mãriyã 'dî rî rîlí Nãzãrétã 'álã.

* **1:8** 1.8 'Bãsúru dãwã Drî-'bã 'dî 'bã yî lîzó ìyî trá dũũ, dríliyî ìyî lâfálé cãzó 'bãsúru 'dî 'bã yî 'ásî dãdã, gõ'dã 'bãsúru dãwã Zākāriyã kã rî úzî ìyíkã ì'dî Ábîjã. 'Bãsúru dãwã 'dî 'bã yî, lôsî gólíyíkã rî ì'dî, dríliyî rîzó ânîlí ngîngî ãndãlã rî ndrô ãlô sî, nî'á Yērōsālēmã 'álã ngá fêfê fêlé Ôvârí drî.

Nãzãrétã rĩ'á Gãlĩláyã 'á. ²⁷ Gólã lē tā trá ãgô ãzã rú bē Yōsépã rĩ trōzō ágō ró. 'Dĩĩ gólã nĩĩ drē ãgô tā kô. 'Dĩĩ Yōsépã rĩ'á kúmú Dãwúdĩ rĩ ózōwá ĩ'dĩ. ²⁸ Gãbērélē drĩ ácázó Mãriyã ngálã tā átálé kĩ nĩ rĩ, “Tã ã'dĩ-ã'dĩ Ôvãrí kã ãã'dô ní bē. Gólã lē nĩ trá kôrô.”

²⁹ Tã átálé 'dĩ sĩ rĩ, Mãriyã rĩ drĩ lĩjã trá, gô'dá gólã nĩĩ úlĩ ífĩ Gãbērélē drĩ átálé yĩ drĩ 'dĩ kô. ³⁰ Gãbērélē drĩ gōzō tā átálé gólã drĩ kĩ nĩ rĩ, “Mãriyã, ní 'ê ũrĩ kô, tãlã Ôvãrí zĩ nĩ trá cé ĩ'dĩ élêwálã òkó mvã ãzĩ lãfálé sĩ 'bãlé 'díyĩ pã 'bã rĩ ãndrê ró. ³¹ Nĩ ã'dô rú 'bã'á 'ã bē, gô'dá ní drĩ tĩzō lã mvã ágō ró. Nĩ ã'dô rú lã zĩ'á “ ‘Yēsũ’ ’. ³²⁻³³ Gólã ĩ'dĩ tĩbē Dãwúdĩ rĩ ózōwá ró rĩ, gô'dá gólã kpã ĩ'dĩ tĩbē Ôvãrí drĩ tā lã 'bãlé kĩ'á nĩ rĩ, yĩ ã'dô ãjó'á lã rĩlĩ kúmú ró òrĩ ãníkã rĩ 'bã yĩ drĩ zãã ãdũkũ ãkó rĩ ĩ'dĩ.”

³⁴ Mãriyã kĩ nĩ rĩ, “'Dĩĩ rĩ ã'dô 'bã'á ángô tí yã? Mã drē 'dĩyĩmvã ró nō. Mã nĩĩ drē tā ãgô kã kpã kô nō.” ³⁵ Gãbērélē kĩ, “Ôvãrí rĩ mbãrãkã ã'dô ání 'bã'á trá rú 'bãlé 'ã bē, tãlã mvã rĩ 'dĩ ã'dô 'bã'á Ôvãrí rĩ mvã ró, gólã ã'dô té òzō Ôvãrí rĩ gógó kãtĩ. ³⁶ Nĩ ndrê drē, ání áró Ēlĩzãbétã gólã óndó 'ĩ gô'dá kpã ãrãkã ró, ngbããngbãnō rĩ, gólã trá cú 'ã bē párá nĩĩ-kãziyã. ³⁷ Tã ãmbã nã 'bã yĩ, Ôvãrí ã'dô 'bã'á lã rú 'èlé cú ĩtĩ lãŋō ãkó. Úlĩ Ôvãrí kã cú mbãrãkã bē.” ³⁸ Mãriyã kĩ, “Mã rĩ'á rú ĩ'bũ 'bã Ôvãrí kã ĩ'dĩ. Mã rĩ gólã rĩ rólé zãã rōrō kãrá. Mã ã'dô rú 'bã'á mvã 'dĩ bē. Tã 'dĩ ã'dô ã'dó'á ĩtĩ.” Gãbērélē drĩ Mãriyã rĩ áyézó, gōzō nĩlĩ.

³⁹ Gô'dá nĩngã sĩ rĩ, Mãriyã drĩ ngã íyĩkã êdézó 'wãã'wã nĩzō íyĩ áró Ēlĩzãbétã rĩ ndrélé. Ēlĩzãbétã rĩ rĩlĩ 'bãdrĩ mvã ãzã 'á, vō lã 'dĩ lütú ró 'bãdrĩ Yũdáyã kã rĩ 'álã. ⁴⁰ Mãriyã drĩ ácázó Ēlĩzãbétã drĩ 'bã 'álã, gōzō fĩlĩ jó 'álã, nĩ-bē-yã fēlé Ēlĩzãbétã drĩ. ⁴¹ Gólã fē nĩ-bē-yã bē Ēlĩzãbétã drĩ rĩ, mvã drĩ rú ĩ'wãzō Ēlĩzãbétã 'á. Gô'dá Líndrĩ Ôvãrí kã ĩmbã Ēlĩzãbétã rĩ lĩfĩ trá tā nĩnĩ sĩ. ⁴² Gô'dá Ēlĩzãbétã kĩ nĩ rĩ, “Óō Mãriyã, Ôvãrí 'bã lĩfĩ trá ní drĩ kôrô òkó ãzĩ drĩ sĩ, tãlã Ôvãrí zĩ nĩ trá mvã íyĩkã tĩlĩ. Mvã tĩbē ní drĩ 'ē'á tĩlã nō rĩ, Ôvãrí lē trá kôrô. ⁴³ Tãlã ã'dô 'ĩ, ní drĩ ãnĩzō ámã ndrélé yã? Mã cú ĩtĩ fōlōgã ró nō. Nĩ ámã pã 'bã rĩ ãndrê 'ĩ. ⁴⁴ Mã nĩ trá kĩ, ní ã'dô 'bã'á Ôvãrí rĩ ãndrê ró, tãlã mvã mã rĩ gógó 'á nō ĩ'wã rú trá ãyĩkō drĩ nĩ-bē-yã ní drĩ fēlé mã drĩ 'dĩ sĩ. ⁴⁵ Ôvãrí lē nĩ fĩ trá kôrô, gólã ã'dô 'ē'á tā 'dĩ 'èlé té òzō drĩlã átálé mãlãyĩkã drĩ rĩ tí pãtĩĩ ró.”

Nōô lōngó Mãriyã kã ĩ'dĩ

⁴⁶ Gô'dá Mãriyã drĩ Ôvãrí rĩ luyĩzō lōngó sĩ nōtĩ,
“Mã rĩ nō Ôvãrí rĩ luyĩlĩ gólã tĩbē 'díyĩ pã 'bã ró nō.

⁴⁷ Gólã 'bã mã trá ã'dólé ãyĩkō sĩ.

⁴⁸⁻⁴⁹ Mã gólã áyábálã ró nō, gólã 'bã lĩfĩ trá mã drĩ.

Nōngã sĩ, òkó ãzĩ ndrĩ kĩ nĩ rĩ, mã trá cú ãndrã-tãndĩ bē,

tãlã Ôvãrí tĩbē mbãrãkã ãkĩ nō,
gólã ã'dô fãfã fē'á kpã nĩ mã drĩ tā 'dĩ 'bã yĩ 'ēzō.

Gólã ĩ'dĩ ã'dô-ã'dô gólãkã drĩ 'bãlé ngĩĩ òjĩlã ndrĩ drĩ sĩ,
tã tãndĩ gólãkã rĩ'á ãmbã.

⁵⁰ ãmã ĩzã gã trá gólã drĩ.

Ōzō mã òrō gólã rĩ, gólã ã'dô ãmã pã'á, òzō gólã drĩ ãmã ã'bĩyã yĩ pãrē ãkũ ró rĩ tí.

⁵¹ Gólã rĩ drĩ rĩ'á mbãrãkã bē òjĩlã gólĩyĩ lómbé-lómbéwã 'bã rĩ 'bã yĩ ĩzãzō vólé.

- 52 Gólâ â'dô kúmú gólīyī lómbé-lómbéwá 'bá ró rī yī íngá'á volé kīṭī kúmú kâ rī drī sī,
gólīyī 'bã 'bá volé 'alâ rī 'bãzó ĩ'dī sīsī 'alâ.
- 53 Gólâ rī pīpīsīlī mvēemvê ró, òjílâ gólīyī 'bã 'bá ĩzã ró rī yī pālê.
Gõ'dá gólâ lēé òjílâ gólīyī ārō-ārō 'bá ngá âmá ã'dô ró 'dó yī drī 'dī 'bá yī kô.
- 54 Ngbãangbãno rī, gólâ 'bã trá zãâ tâ íyíkâ yī drī átálé âmá á'bíyá yī drī rī ĩ'dī.
- 55 Gólâ rī âmá pālê, gõ'dá gólâ zī âmá, Ābārāyámã rī òrī yī, òjílâ íyíkâ ró. ĩ'dī 'dī."

56 Mārīyã rī trá áró lâ Ēlīzābétã bê pará nã. Ēlīzābétã drī mvá ṭizó zālô, drílâ gōzó gólê.

57 Ēlīzābétã ṭī mvá trá mvá ágó ró. 58 Gólâ rī áró yī, gólâ rī rû-lê-ãzī yī bê trá ĩyī ndrī äyīkô ró, tâlá Ôvârí 'bã gólâ trá mvá ṭīlī gólâ drī 'bãrê ôkó ãdrá ró rī 'á.

59 Kâyī nī-drī-lâ-rī vósī rī, òjílâ äzã 'bá yī ânī ĩyī trá mvá 'dī âjílī 'dêlé bãsã 'á. Kâyī 'dī trá kpá kâyī gólâ rú zīzó mvá 'dī drī rī ĩ'dī. Gólīyī kī nī rī, "Mvá 'dī rú lâ úzī Zākārīyã." 60 Gõ'dá Ēlīzābétã lēé kô. Ēlīzābétã kī nī rī, "Mvá 'dī rú lâ rī'á Yōwánī." 61 Òjílâ 'dī 'bá yī kī nī rī, "'Dī rī lâ'bí âmákâ rī ĩ'dī, mvá 'dī rú lâ zīzó ôzô áró lâ yī kâtī. Nī áró äzã ãkó rú bê Yōwánī." 62 Gõ'dá gólīyī ĩjī Zākārīyã trá kī nī rī, "Nī lē mvá nō rú lâ zīlī ä'dī ĩ'dī yã?" 63 Zākārīyã drī gōzó mvá 'dī rú lâ ĩgīlī wárãgã bī drī kī nī rī, "Úzī rú lâ Yōwánī." Òjílâ 'dī 'bá yī lâro trá. 64 Kôro Zākārīyã rī ṭī drī rú nīzô úlī átálé ĩyī ṭī sī. Drílâ ítónãzô Ôvârí rī lúyīlī. 65 Gõ'dá äzī-ãzī lâ yī trá 'dó ũrī ró. Tã 'dī lâ'bū trá ndrī vō nã 'bá yī 'ásī. 66 Òjílâ ndrī tâ 'dī 'bá yī ârí 'bá rī ĩyī trá 'dó tâ ĩsū-ĭsū ró, gólīyī kī nī rī, "Á! Mvá rī nō ã'dô lâ 'i yã?"

Nô lôngó Zākārīyã kâ ĩ'dī

67 Gõ'dá nīngá sī rī, Ôvârí nījī Zākārīyã rī ṭī bê rī, Líndrī Tãndī Ôvârí kâ drī gólâ rī līfī ĩmbázô tâ nīnī sī, úlī átázô nōtī,

68 "Má lúyī drē Ôvârí âmákâ.

Gólâ trá ãnyī 'ẽ'á 'díyī pã 'bá âjólé âmá drī mbârâkã bê.

69 'Díyī pã 'bá nō rī â'dô 'ẽ'á 'bãlé âmá drī ndrī kúmú ró.

Gólâ â'dô 'bã'á nī âmá līpī ró, ôzô gólâ rī á'bíyá Dãwúdī tībê Ôvârí rō 'bá rī tí.

70 Åkú ró rī, tâ ângũ 'bá Ôvârí kâ drī tâ lâ âtilī kī'á nī rī,

71 Ôvârí â'dô âmá pã'á nī âmá äjū-'bã-ãzī yī drīgá sī, ĩzãã ĩyī âmá kô.

72 'Dī rī tâ gólâ drílâ 'bãlé zãâ âmá á'bíyá drī åkú ró rī ĩ'dī.

Gólâ â'dô tâ gólâ drílâ 'bãlé gólīyī drī 'dī 'bã'á drílâ rú 'ëzó.

73 Gólâ 'bã tâ rī gógó 'dī trá rú 'ëlé Ābārāyámã drī, gõ'dá tâ rī gógó 'dī drī rú 'ëzó.

74 Gólâ â'dô âmá pã'á âmá äjū-'bã-ãzī yī drīgá sī, mã ĩ'bū ró rú bê yī drī cú ĩtī ũrī åkó.

75 Gõ'dá kpá mã rī ró bê tâ mbī 'bá ró yī līfī.

76 Âmá mvá, má âtã tâ nô ní drī.

Nī â'dô 'bã'á tâ ângũ 'bá mbârâkã bê kôro rī ró.

Nī â'dô 'bã'á tâ âmá pã 'bá kâ lôyá 'bá ró.

Nī â'dô kpá 'bã'á līfī ĩcī 'bá ró òjílâ drī âcã-âcã âmá pã 'bá kâ rī drī lâ tēlé.

77 Ní â'dô òjílã lífí ící'á nĩ kĩ nĩ rĩ, Ôvârí rĩ'á pĩpĩsílí bẽ mvèèmvè ró, tãlã gólã â'dô rĩ'á nĩ tã ònjí òjílã kã âyélé.
 78 Ôvârí âmákã rĩ'á 'â ã'dí bẽ kpá ngá lèlè bẽ.
 79 Gólã â'dô áká'á òjílã 'bãlé rũ òjálé ngũ tã 'è'è ìyíkã rĩ 'ásĩ.
 Gólã â'dô âmã ící'á 'bãlé mbĩ Ôvârí ágálé,
 Ôvârí rĩ pĩpĩsílí drí â'dízó âmã rú.
 Gólã â'dô òdrã ùrĩ gólã rĩ 'bã âmã lífí òjálé òzõ ìnríkúwã kãtí rĩ trõ'á volé âmã pĩpĩsílí 'ásĩ.
 Gólã â'dô lãtĩ Ôvârí kã rĩ ì'ĩ'á ngbángbã, gólã rĩ pĩpĩsílí â'dô â'dí'á â'dí'á âmã rú ndrĩ. Ì'dí 'dĩ."

80 Gõ'dá Yõwãní mbã trá ángí ãgõ ró, gõ'dá gólã nĩ trá rĩlĩ òmã 'álã élêwãlã búúú ácalé ndrõ gólã drílã rĩzõ tã pèlé òjílã gólíyĩ Yüdayã kã rĩ 'bã yĩ drí rĩ 'á.

2

Tã gólã Yèsũ rĩ tĩzõ rĩ (Mátáyõ 1.18-25)

1-2 Ndrõ nã 'bã yĩ sĩ, kúmú ángí Rómã kã ãzã rĩ'á kúmú ãzĩ drĩ sĩ ndrĩ, rú lâ rĩ'á Ágúsütũ. Kúmú ángí 'dĩ drí tã 'bãzõ òjílã drí ndrĩ kĩ nĩ rĩ, ³ òjílã ògõ tĩlĩlĩ 'bãdrĩ ìyĩ á'bíyã yĩ tĩzõ rĩ 'ásĩ, nĩ'á ìyĩ rú ìgĩlĩ 'bã-tĩ ìyíkã vó ró bélé-bélé tãsí.*

4-5 Ákũ ró rĩ, Yõsépã rĩ á'bíyã rĩ trá 'bãdrĩ mvã gólã zĩlĩ Bètèlémẽ 'dĩ 'á, gólã 'bãsúrú kúmú Dãwúdĩ yĩ kã rĩ 'ásĩ. Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, Yõsépã yĩ ngã ìyĩ trá Mãriyã bẽ, Nãzãrètã 'ásĩ nĩlĩ Bètèlémẽ 'álã ìyĩ rú ìgĩlĩ bélé-bélé tãsí. Mãriyã 'bã rũ trá 'ã bẽ mbãràkã Ôvârí kã sĩ. ⁶ Gólíyĩ òtĩrĩ rĩ Bètèlémẽ 'álã rĩ, kãyĩ Mãriyã drí 'èzõ mvã tĩlĩ rĩ câ trá, ùsũ gólã trá tólã.

⁷ Mãriyã drí gõzõ mvã sísí ìyíkã tĩlĩ ágõ ró. Drílã mvã 'dĩ gõzõ ítã sĩ ngólõ-ngólõ gólã rĩ lãlé òmã 'ã'í drĩ. Gólíyĩ rĩ'á jó gólã kãbĩlĩkĩ drí rĩzõ 'á lâ rĩ 'á, tãlã võ yũ'dãwã drílíyĩ ãyízõ jó ùmũ kã rĩ 'álã.

⁸ Kãyĩ 'dĩ 'bã yĩ 'á rĩ, òjílã ãzã 'bã yĩ kpã rĩ'á ìyĩ kãbĩlĩkĩ ìyíkã lòkí'á ngãcĩ sĩ òmã 'álã. ⁹ Mãlãyíkã Ôvârí kã ãzã drí ânĩzõ gólíyĩ ngálã. Gõ'dã ìnríkúwã ãmbã ngãcĩ kã 'dĩ drí gõzõ 'bãlé òzõ ìtũ-ãyĩ kãtĩ, kãngbê-kãngbê, lãgũ-lãgũ ró. Lòkĩ 'bã 'dĩ 'bã yĩ lãrõ ìyĩ trá ùrĩ bẽ.

¹⁰ Mãlãyíkã 'dĩ drí tã átãzõ drílíyĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ 'è ùrĩ kõ, tãlã Ôvârí ãjõ mã trá tã tãndĩ pèlé ãnĩ drí. Tã tãndĩ mã drí ânĩzõ ì'dí bẽ lâ nõ â'dô òjílã ndrĩ 'è'á ãyĩkõ ró, ¹¹ tãlã ãndrõ nõ rĩ 'díyĩ pã 'bã tĩbẽ Ôvârí drí tã lâ átãlé kĩ'á nĩ rĩ, áã'dô ájõ'á lâ òjílã pãlé rĩ, útĩ trá Bètèlémẽ 'álã. ¹² Nĩ â'dô ùsũ'á lâ 'wãã. Tã pãtĩ ró rĩ, òzõ nĩ òcã trá Bètèlémẽ 'álã rĩ, nĩ â'dô mvã òdé ùsũ'á ògõ trá ítã sĩ ngólõ-ngólõ jó kãbĩlĩkĩ drí rĩzõ rĩ 'á. ãndrẽ lâ lã trá òmã 'ã'í drĩ."

¹³ Kõrõ 'dĩ rĩ vósĩ rĩ, mãlãyíkã Ôvârí kã údúgũ'bĩ drí rĩzõ ìyĩ ânĩlĩ ùrũ lésĩ lóngõ ngõ bẽ Ôvârí rĩ lùyĩ-lùyĩ bẽ kĩ nĩ rĩ,

¹⁴ "Òjílã ndrĩ ùlùyĩ Ôvârí ùrũ 'álã rĩ,
 gólã lẽ òjílã trá kõrõ.

Gólã 'bã ìyĩ pĩpĩsílí trá â'dí-â'dí ró ãnĩ rú ndrĩ. Ì'dí 'dĩ."

¹⁵ Mãlãyíkã údúgũ'bĩ Ôvârí kã 'dĩ 'bã yĩ drí gõzõ ùrũ 'álã.

* 2:3 2.3 ãnyĩ 'bãdrĩ gólã Yüdayã 'dĩ lãgãtĩ 'bãdrĩ ãzã rú bẽ Síríyã 'dĩ kúmú lâ ìyíkã Kĩrĩnyã ì'dĩ.

Gõ'dá lôkí 'bá 'dĩ 'bá yí drí tã ì'bĩzó kǐ nǐ rǐ, yĩ ònǐ drē Bētēlēmē 'álâ tã gólâ mǎlâyíkã 'dĩ 'bá yí drí rǐ'á pēlâ ìyĩ drí 'dĩ ndrēlé. ¹⁶ Gólǐyĩ rã ìyĩ trá 'wǎâ'wâ, nǐ'á tã nã ndrēlé, drǐlǐyĩ mvá òdé 'dĩ ùsúzó àndrē lâ bē, mvá òdé 'dĩ òlã trá vūdrǐ òmã 'ǎ'í drǐ.

¹⁷⁻²⁰ Gõ'dá nǐngá sǐ rǐ, drǐlǐyĩ nǐzó gólē volé lóngó Ôvǎrǐ rǐ lûyĩ-lûyĩ kã bē. Tã tǐbē drǐlǐyĩ àrǐlǐ gõ'dá kpá drǐlǐyĩ ndrēzó lâ rǐ'á kpá té òzō mǎlâyíkã 'dĩ 'bá yí drí àtálé drǐlǐyĩ rǐ tǐ. Ôjǐlã gólǐyĩ tǐbē tã kǎbǐlǐkǐ lôkí 'bá yí drí àtálé nō àrǐ 'bá lâ ìyĩ rǐ, gólǐyĩ trá 'dó ndrǐ lâ-rō-lârō ró tã 'dĩ àrǐrǐ 'á.

Gõ'dá nǐngá sǐ rǐ, tákō tã tǐbē sǐsǐ Ôvǎrǐ drí rǐ'á àtálâ Mǎrǐyã drí mǎlâyíkã ìyíkã sǐ rǐ àgã trá ndrǐ gólâ 'á. Drǐlã rǐzó tǐtǐ dǐyǐ rǐ'á tã 'dĩ ìtō lâ ìsǐlǐ.

²¹ Kǎyĩ nǐ-drǐ-lã-rǐ vósǐ rǐ, ó'bē mvá 'dĩ trá bāsã 'á, gõ'dá átã lâ zǐ rú lâ trá Yésũ, té òzō Gǎbērēlé drí àtálé àndrē lâ Mǎrǐyã drí rǐ kǎtǐ.

Tã gólâ Yésũ rǐ à'dázó jó ǎngǐ Ôvǎrǐ kã 'álâ rǐ

²²⁻²⁴ Mvã 'dĩ tǐtǐ lâ vósǐ rǐ, Mǎrǐyã drí 'ézó lâ kǎyĩ nyã'dĩ-rǐ, drǐlǐyĩ gōzó ngǎlé nǐlǐ Yōsépã bē Yērōsǎlēmã 'álâ. Gólǐyĩ câ bē rǐ, nǐ ìyĩ trá filǐ jó ǎngǐ Ôvǎrǐ kã rǐ 'álâ mvã 'dĩ à'dalé Ôvǎrǐ drí kpá ngã fēfē ìyíkã fēlé Ôvǎrǐ drí. Ngã fēfē drǐlǐyĩ fēlé 'dĩ rǐ'á àmámō rǐ, à'dô tã 'bã'bã Ôvǎrǐ drí 'bǎlé Músã sǐ rǐ vó ró, tǎlã 'dǐlǐ rǐ'á mvã sǐsǐ 'í.

²⁵ 'Dǐlǐ vósǐ rǐ, àgō àzã bē rǐ'á Yērōsǎlēmã 'á tólã, rú lâ rǐ'á Sǐmónã. Gólâ rǐ'á àgō tǎndǐ 'í. Gólâ 'ê lâ'bǐ 'dĩ 'bá yí trá ndrǐ bē rǐ, gólâ drí tã gólâ Líndrǐ Tǎndǐ Ôvǎrǐ kã drí rǐ'á àtálâ drǐlã rǐ rōzó. ²⁶ Líndrǐ Tǎndǐ Ôvǎrǐ kã 'bã tã trá gólâ drí kǐ, gólâ òdrãã kō té gólâ drí 'dǐyǐ pã 'bá ndrēzó zǎlō. ²⁷ Líndrǐ Tǎndǐ Ôvǎrǐ kã drí tã àtázó drǐlã ònǐ ró bē jó ǎngǐ Ôvǎrǐ kã nã 'á tólã. Gõ'dá 'dǐlǐ rǐ kpá trá té kǎyĩ gólâ Mǎrǐyã yí drí nǐzó ágó lâ Yōsépã bē filǐ jó ǎngǐ 'dĩ 'álâ ngã fēfē ìyíkã fēlé Ôvǎrǐ drí rǐ 'dĩ. Sǐmónã drí drǐ 'bēzó gólǐyĩ bē jó ǎngǐ nã 'á tólã. ²⁸ Gõ'dá gólâ ndrē mvã nã bē rǐ, nǐ trá, yí trō mvã 'dĩ trá yí rú àndrē lâ rú sǐ. Gólâ kǐ, "'Dǐlǐ rǐ 'dǐyǐ pã 'bá Ôvǎrǐ drí tã lâ àtálé rǐ 'dĩ.'" Gõ'dá drǐlã gōzó Ôvǎrǐ rǐ lûyǐlǐ kǐ nǐ rǐ,

²⁹⁻³⁰ "Kúmú àmákã Ôvǎrǐ, má 'ê àwō-ìtǐ àmbã ní drǐ, tǎlã ní àjō mvã 'dĩ àngó 'á nō,

'dǐlǐ má à'dô gõ'dá drã'á, má ndrē gólâ trá cú àmã lǐfǐ sǐ.

³¹ Mvã 'dĩ ní 'bã trá, kó àkũ ró òrǐ nō 'bá yí pǎlé ndrǐ àngó 'á nōngã.

³² Mvã, nǐ à'dô 'bã'á òzō lǎsǐ kōkō kǎtǐ Ôvǎrǐ rǐ ífǐfǐ à'dalé òjǐlã àngó 'á nō 'bá yí drí ndrǐ.

Gólâ 'dĩ ãlō òjǐlã Ìsǐrã'élē kã 'ásǐ gólâ 'é 'bá òjǐlã ndrǐ drí lûyǐlǐ rǐ. 'Í'dĩ 'dĩ."

³³ 'Dǐlǐ vósǐ rǐ, Mǎrǐyã yí Yōsépã bē trá ìyĩ lâ-rō-lârō ró ulǐ Sǐmónã drí àtálé 'dĩ 'á. ³⁴⁻³⁵ Sǐmónã drí gōzó òrē fēlé gólǐyĩ drí, gõ'dá Sǐmónã drí tã àtázó Mǎrǐyã drí kǐ nǐ rǐ, "Nǐ àrǐ drē, òjǐlã àzã 'bá yí à'dô ìyĩ àtálâ kǐ, àwō, tã pǎtǐlǐ ró, Ôvǎrǐ àjō gólâ nǐ àngó 'á nōngã, gõ'dá òjǐlã 'dĩ 'bá yí, Ôvǎrǐ à'dô gólǐyĩ pã'á. Gõ'dá òjǐlã àzã 'bá yí à'dô ìyĩ àtálâ kǐ, 'é'ē, Ôvǎrǐ àjō gólâ nǐ kō, gõ'dá òjǐlã gólǐyĩ ìtǐ 'dĩ 'bá yí Ôvǎrǐ à'dô gólǐyĩ ìzã'á. Óō Mǎrǐyã, ní gólâ rǐ àndrē, ní à'dô 'bã'á ìzã kōkō bē rōô lǎgō 'é 'bá gólâ rǐ 'élē rǐ sǐ."

³⁶⁻³⁷ Gõ'dá kōrō 'dǐlǐ rǐ vósǐ rǐ, òkō àzã drí kpá àfízó jó ǎngǐ Ôvǎrǐ kã 'dĩ 'á, rú lâ Ànã, Fǎnũwélē rǐ mvã 'í, 'bǎsúrú Àsérã yí kã. Gólâ tã àngũ 'bã 'í. Gólâ rǐ'á òkō àdrã 'í, ndrō lâ trá nyã'dĩ-sũ-drǐ-lã-sũ. Ágó lâ gǐ gólâ bē rǐ, 'ê ìyĩ trá ndrō nǐ-drǐ-lã-rǐ, ágó lâ drí gōzó drǎlé. Gólâ rǐ gõ'dá trá àyǐzǐ ró ágó lâ rǐ volé drǐ 'ásǐ zãã ágó àkō. Gólâ rǐ'á kǎyĩ vósǐ cé jó ǎngǐ Ôvǎrǐ kã 'dĩ 'álâ rǎtãã 'é'á Ôvǎrǐ drí, gõ'dá rǐ kǎyĩ ãlō tã ìsǐlǐ nōtǐ kǐ'á nǐ rǐ, ngã

nyãnyã 'èzó yí drí rí kô, cé rîzó rãtãã 'èlé ì'dí Ôvãrí drí. ³⁸ Gõ'dá gólã ndrê mvã 'dĩ bê rí, gólã nî trá kî nî rí, 'dĩ rí 'diyí pã 'bã 'î Ôvãrí ngá lésí. Gólã luyí Ôvãrí trá, gõ'dá lânjî tã lâ trá gólíyî rí 'bã 'diyí pã 'bã tēlé Yērōsālēmã 'álã ânílí Ôvãrí ngá lésí ãngó 'á nōngá òjílã íyíkã pãlé rí yí drí.

³⁹ Gõ'dá nīngá sī, Yōsépã yí Māriyã bê Yēsũ rí òdē yí bê nī ìyí trá rílí Nāzārētã 'á 'bãdrī zīlī Gālíláyã rí 'álã.

Tã Yēsũ drí 'bãzó drē 'dīyímvã ró rí

⁴⁰ Mvã Yēsũ 'dĩ mbã trá tólã mbãrãkã bê. Gólã trá tã nīnī bê ãmbã. Ôvãrí pã gólã trá. ⁴¹ Ndrô vósí cé, gólã rí átã yí ãndrê lâ bê rí ìyí trá nílí Yērōsālēmã 'álã kãrãmã lãvũ-lãvũ kôrô kã 'èlé. ⁴² Gõ'dá gólã òtírí 'bãã ndrô bê múdrí-drī-lã-ngã-rī rí gólã nī trá lãmúlí íyí átã yí ìyí ãndrê bê Yērōsālēmã 'álã kãrãmã 'dĩ 'èlé. Áró lâ yí dũũ nī ìyí trá 'dó gólíyí bê.

⁴³ Kãrãmã 'dĩ vósí rí, Yōsépã yí Māriyã bê ngã ìyí trá gólé Nāzārētã 'álã, gõ'dá mvã Yēsũ 'dĩ 'bê íyīngã vō trá ãkpãkã'dã Yērōsālēmã 'álã cú ìtí, ãndrê lâ yí átã bê drí nī ãkó. ⁴⁴ Átã lâ yí nī ìyí ãndrê lâ bê kī'á nī rí, gólã ã'dô ãkpã vólé rí kô. Gólíyí kī ìyíkã rí, gólã òlãvũ trá áró lâ ãzã 'bã yí bê sísí 'álã. Kãyî drílíyí ngãzó íyīngã nílí rí sī, lãnjãtúlí bê, ãtú drí fírí 'á, Yōsépã Māriyã bê gõ'dá drílíyí rîzó gólã rí ndãlé. ⁴⁵ Gõ'dá gólíyí ndã gólã trá kpī, úsú ìyí gólã kô ãzĩ-ãzĩ lâ yí lãfálé sī. Gõ'dá gólíyí drí gōzó vólé Yērōsālēmã 'álã gólã rí ndãlé kpã ó'dí. ⁴⁶ Ndã ìyí gólã trá kãyî rī sī, drílíyí gōzó nílí gólã rí úsúlí jó ãngí Ôvãrí kã 'dĩ 'álã, íyīngã rī'á lã'bí ìmbã 'bã rí 'bã yí lãfálé, rī'á úlí gólíyíkã ãrĩ'á, kpã rī'á gólíyí ãjĩ'á tã ãjĩ-ãjĩ ãzã 'bã yí sī. ⁴⁷ Òjílã rī 'bã ìyí tã gólã drí ãtálé rí 'bã yí ãrílí rí, tĩ lâ ìyí ã'dĩ trá tã gólã drí rī'á ãtálã rí 'á kpã tã ãjĩ gólãkã rí 'á, tãlã gólã nī tã trá kôrô.

⁴⁸ Gõ'dá ãndrê lâ Māriyã ãtã tã trá gólã drí nōtí kī nī rí, "Ãmã mvã, ní 'è ãmã drí nō ã'dô tã 'î yã? Ãmã ãnĩ átã bê gõ'dã trá ùrĩ ró, tãlã mã ndã ní trá kpī." ⁴⁹ Gõ'dã gólã lógõ úlĩ vō trá gólíyí drí nōtí, "Nĩ rĩ ãmã ndãlé ãmbã vō ãzã 'bã yí 'ásĩ nō ã'dô tãsí yã? Nĩ nī kô kī'á nī rí, bê má drí 'è'á rílí jó ãmã átã Ôvãrí kã rí 'á tã gólãkã rí 'èlé yã?" ⁵⁰ Māriyã yí Yōsépã bê nī ìyí tã ífí gólã drí ãtálé 'dĩ kô. ⁵¹ Drílíyí gōzó ãndrê lâ yí bê átã lâ yí bê 'dũwã Nāzārētã 'álã. Gólã rô íyí átã yí trá ãndrê lâ bê tã ãmbã 'dĩ 'bã yí 'ásĩ ndrĩ. ãndrê lâ ãsũ tã gólã kó rũ 'è 'bã gólã rí tĩrĩ 'á rí trá gõ'dã ãgã trá 'á lâ, rí trá tã ãsúlí ãmbã tã lâ sī. ⁵² Gólã mbã trá mbãrãkã bê, gólã ícĩ íyí ãfĩ trá tã nīnī ãzã 'bã yí sī. Ôvãrí trá ãyĩkô ró ãmbã gólã bê. Gõ'dã kpã òjílã gólã rí nī 'bã rí yí, gólíyí kpã trá ãyĩkô ró gólã bê.

3

Tã tã pēpē Yōwãní kã tãsí

(Mātáyō 3.1-12; Mārãkō 1.1-8; Yōwãní 1.19-28)

¹ Gõ'dã Yēsũ òtírí cãã ndrô nyã'dĩ-trã-drī-lã-ngã-múdrí rí, Tībéríyã ì'dí kúmú ãngí 'î kúmú ãzĩ drī sī ndrĩ 'bãlé ãgúsütú rí vō 'á. Tībéríyã 'è trá kúmũ 'á ndrô múdrí-drī-lã-ngã-njĩ. Tībéríyã 'bã kúmú Pílãtõ trá Yūdáyã lé 'bã yí drílí, gõ'dã kúmú Ēródē Ānítípã* trá Gālíláyã lé 'bã yí drílí, gõ'dã kúmú Fílípõ íyíkã trá Ĩtũríyã lé 'bã drílí gõ'dã kpã Trãkónĩ bê, gõ'dã kúmú Lísãní íyíkã Ābílínĩ 'álã. ² Kãyífã ì'dí drī-'bã drī-'bã Yúdã yí kã rí 'bã yí kã 'î, gólã rí ã'bí Ānãsí bê. Kãyî 'dĩ 'á rí, Ôvãrí drí tã ãtãzó Yōwãní drí kī nī

* **3:1** 3.1 Ēródē Ānítípã yí Fílípõ bê átã lâ yí ì'dí Ēródē gólã 'è 'bã Yēsũ rí òdē fúlí rí.

rî, “Ngbãangbânõ rî, ní ìtónã òjílã 'bãlé tã pèpè sî njãã lätî 'á rîlí Ôvârí rî drî tēlé lăgúlî.” Yōwánî rî'á òmã 'á.

³ Gõ'dá Yōwánî drî ngázó nílî lămú bè tã 'bãlé òjílã rî 'bá ãnyî áyágá Jörödénî lăgátî rî yî drî. Tã gólá drî rî'á pēlá rî ì'dî rî'á nõtí, “Nî ádí drî tã ònjî 'ásî Ôvârí rî rôlé. Gõ'dá nî ãní má drî lūmvú dāzó ãní drî bābātízî ró áyágá Jörödénî 'dî 'á tã â'dâ-â'dâ ró kí'á nî rî, nî âjâ drî trá tã ònjî ãníkâ 'ásî. Nî ò'è tã 'dî rî ì'dî rî, Ôvârí â'dô ãní áyé'á tã ònjî ãníkâ 'ásî.”

⁴⁻⁵ Ākpã ãkú ró rî, Ôvârí 'bã tã ãngũ 'bá ãzã trá rú lâ Īsáyã tã pēlé Yōwánî rî tāsî nõtí,

“Āgô ãzã â'dô rî'á ôtrélé òmã 'á kí nî rî,

'Nî édê lätî mbî Kúmú ãníkâ 'díyî pã 'bá rî drî ácázó lămúlî drî lâ sî.

⁶ Ā'dô ìtî rî, òrî ndrî 'bãdrî ãmbá nõ 'bá yî 'ásî â'dô ìyî nî'á lâ tō kí nî rî, nõ ãgô gólá Ôvârí drî 'è'á âjólá rî ì'dî.' ”

Īsáyã 40.3-5

⁷ Nīngá sî rî, òjílã ãmbá rî trá ãnîlí Yōwánî ngálá gólá òdã ró lūmvú bè ìyî drî bābātízî ró. Ò'bî ãmbá 'dî 'bá yî lãfálé sî, òjílã ãzã 'bá yî lē ìyî tã-drî kpá trá lūmvú dāzó ìyî drî. Gõ'dá gólîyî gã ìyî dó drî âjálé tã ònjî ìyíkâ 'ásî. Gõ'dá Yōwánî drî tã átázó gólîyî drî kākārākã sî kí nî rî, “Āní â'dô rî'á òzõ ìnî gólîyî rã 'bá lãsî ngbîlîrî ágálé sî rî kátî. Nî ìsũ ãníkâ bè rî, nî â'dô 'è'á ngá pãlé òmbã Ôvârí kã 'ásî cé bābātízî sî yã? ⁸ Òzõ nî òlê trá ngá pãlé rî, 'dövó nî âjâ drî volé tã ònjî ãníkâ 'ásî. Ìtî rî, tã 'è'è tãndí ãníkâ â'dô â'dó'á òzõ lõ'wã tãndí kátî, tãlá ãã'dã ró bê kí, pãtî nî âjâ drî trá volé tã ònjî ãníkâ 'ásî. Gõ'dá nî áyé tã ìsũ ãníkâ kí'á nî rî, nî ãã'dô 'è'á ãní nyãnyã pãlé lãñõ Ôvârí drî 'è'á fēlá ãní drî rî 'ásî, tãlá ãní rî'á Ābārâyãmã rî ózõwá yî ì'dî rî. Tã 'dî ícã kô ãní pãlé. Nî ãrî drê, Ôvârí mbārākã bè â'dô kúnî mvã nõ 'bá yî òjã'á Ābārâyãmã rî ózõwá yî ró ãní vō 'á. ⁹ Āní òzõ fē ì'dîlî rî kátî ìnyákú nõ drî. Ôvârí 'bã òlówá trá njãã fē gólîyî 'wã 'bá kô rî yî ágázó vūdrî. Ôvârí â'dô fē gólá 'wã 'bá kô rî zã'á òzõ tötõ kátî lãsî gólá rî 'bá vélé ãdükũ ãkó rî 'á.”

¹⁰ Gõ'dá òjílã gólîyî tã gólá Yōwánî drî átalé rî ãrî 'bá rî, áta ìyî tã trá kí nî rî, “Mã â'dô â'dã'á lâ ángô tí yã kí'á nî rî, áâyê ãmã trá tã ònjî ãmãkã tāsî rî, mã rî gõ'dá trá Ôvârí rî rôlé ì'dî yã?” ¹¹ Yōwánî kí, “Nî 'è tã tãndí ì'dî òjílã drî ndrî lã'bî ãníkâ rî lãvülî. Òzõ nî ã'dô ítã bê rî rî, nî fē ãlõ rî òjílã gólá ítã ãkó rî drî. Òzõ nî ã'dô ngã-ìyínyã bè rî, nî cá lãfálá òjílã gólá ìzã lâ bê rî yî drî.”

¹² Gõ'dá bélé-bélé ù'dú 'bá ãzã 'bá yî kpá rî'á tólã, gólîyî lē kpá Yōwánî ìbábátízã ró ìyî bè tã ònjî ìyíkã tāsî. Bélé-bélé ù'dú 'bá 'dî 'bá yî áta ìyî trá Yōwánî drî kí nî rî, “Āmã bélé-bélé ù'dú 'bá nõ 'bá yî, mã â'dô ãmãkã kó mbîmbî lâ ã'dô 'è'á ì'dî yã?” ¹³ Yōwánî kí, “Nî lópê lãfã bélé-bélé kã 'dî kô sîsî 'álã tã ãníkâ rî tí.”

¹⁴ Gõ'dá ãjú 'bũ 'bá ãzã 'bá yî kpá rî'á ìtî, gólîyî ìjî Yōwánî kpá trá kí nî rî, “Ngã gõ'dá ãmã tāsî rî yã?” Yōwánî kí, “Nî 'bã òjílã òrî ãní ìfî gílî, nî áyé ró ìyî bè tã ángî ìyî drî 'èlé rî tāsî kô. Nî 'è ícícíyã òjílã ãzî rú ònjõ sî kô. Lãfã gólá rî'á fēlá ãní drî rî, nî mã kô.”

¹⁵ 'Dî rî kãyî tibê ãyîkõ drî 'bãsúru Yúdã yî kã rî 'bá yî cízó rî ì'dî. Gólîyî ìsũ ìyíkã bè rî, Yōwánî â'dô 'díyî pã 'bá ìyî drî rî'á tēlá Ôvârí ngá lésî rî, â'dô 'è'á âjólá òjílã pãlé rî ì'dî. ¹⁶ Gõ'dá Yōwánî drî tã ìyázó gólîyî drî kí nî rî, “Mã â'dó kô 'díyî pã 'bá gólá 'è 'bá òjílã ìbábátízãlé lãsî sî gõ'dá kpá

Líndrí Tándí Ôvârí kâ sî rî ì'dî. Mâ ámakâ cé ãní íbábátízälé lûmvû sî. Gõ'dá ägô äzâ kpá rî'á ãní'á má vó. Gólâ ì'dî túbê ãní drí rî'á tēlâ 'ē 'bá ácalé 'díyî pâ 'bá ró rî, tã gólâkâ rî ì'dî nõtí, õjílâ tã gólâkâ lē 'bá rî, gólâ â'dô Líndrí Tándí Ôvârí kâ fē'á drílâ. Gõ'dá õjílâ tã gólâkâ lē 'bá kô rî, áá'dô ízâ'á lâ lãsí sî. Gólâ mbârâkâ bê gãrã má drî sî. Má ícá kô ká'bókâ gólâkâ ângílí pá lâ sî. ¹⁷ Gólâ íyíkâ rî'á õzõ õjílâ ädrúgú cã 'bá kâtí, gólâ â'dô ädrúgú ífí tándí rî élé'á dälé yí drí 'bälé êró 'álâ rî ì'dî, gõ'dá kúrûmû lâ 'dî dãzó íyíkâ tõtõ ró õmã 'álâ zälé volé lãsí sî ädükû äkó." ¹⁸ 'Dî rî tã gólâ Yõwání drí rî'á pēlâ ândalé kárâ lãjõ'bá Ôvârí kâ ró õjílâ drí rî ì'dî, õjílâ õ'bã ró lîfí bê Ôvârí drî.

¹⁹ Tã äzâ Yõwání drí 'élé rî ì'dî nõ. Gólâ nî trá kúmú Ęródē Ānítípã ngálâ, sõ drí-mbilí trá gólâ lîfí tã õnjí Ęródē drí 'élé rî 'á, tãlâ Ęródē pâ âdrúpî lâ rî õkó rú bê Ęródíyã rî trá gólâ drígá sî trölé yí drí õkó ró. ²⁰ Gõ'dá Ęródē ârílî bê tã Yõwání drí átálé ítí 'dî rî, gólâ 'bã Yõwání trá gãnimã 'á. 'Dî rî tã õnjí äzâ gólâ Ęródē drí 'élé rî ì'dî.

*Tã Yõwání drí Yésû rî íbábátízãzó rî
(Mätáyõ 3.13-17; Mārãkõ 1.9-11)*

²¹ Äkpãkã'dã Ęródē rú drē Yõwání 'bälé gãnimã 'á kô rî, Yõwání dã lûmvû trá õjílâ drî bãbátízí ró ämbá áyágá Jörödéní kâ 'álâ. Gólâ 'ē bãbátízí kpá trá Yésû drí zãlõ Jörödéní 'álâ. Gõ'dá gólâ ndē bãbátízí 'ē'ē bê rî, Yésû drí rízõ rãtãã 'élé drē äkpãkã'dã lîmvû 'á. ²² Kôrõ 'bûû drí rú nãjízõ, Líndrí Tándí Ôvârí kâ drí â'dézõ Yésû drî õzõ ätú'bú kâtí. Úlî drí â'úzõ 'bûû lésí Yésû drí kî nî rî, "Nî ámã mvá ífíí rî ì'dî má drí lēlé rõõ rî. Ání tã sû trá má rú rõõ."

²³⁻³⁸ Yésû trá ndrõ bê nyã'dî-trã-drî-lã-ngã-mûdrí, gólâ drí ngá 'ē'ē ítõzó ängó nõ 'á nõngá. Őjílâ ndrî ðsû íyíkâ bê rî, gólâ â'dô Yõsépã rî mvá 'î.

*Nõõ rî tã Yésû rî á'bíyá yí kâ rî ì'dî
(Mätáyõ 1.1-17)*

Äkû ró rî Ôvârí 'bã Ádãmã trá.
 Ádãmã tî mvá trá rú lâ Sétē.
 Sétē tî mvá trá rú lâ Ęnósã.
 Ęnósã tî mvá trá rú lâ Kēnãnã.
 Kēnãnã tî mvá trá rú lâ Mäjälélē.
 Mäjälélē tî mvá trá rú lâ Yãrádã.
 Yãrádã tî mvá trá rú lâ Ęnókã.
 Ęnókã tî mvá trá rú lâ Mētüsélã.
 Mētüsélã tî mvá trá rú lâ Lēmékē.
 Lēmékē tî mvá trá rú lâ Nówã.
 Nówã tî mvá trá rú lâ Sémē.
 Sémē tî mvá trá rú lâ Ārãpãsadã.
 Ārãpãsadã tî mvá trá rú lâ Kãnãnã.
 Kãnãnã tî mvá trá rú lâ Sélã.
 Sélã tî mvá trá rú lâ Ębérē.
 Ębérē tî mvá trá rú lâ Pēlégē.
 Pēlégē tî mvá trá rú lâ Rúû.
 Rúû tî mvá trá rú lâ Sērúgî.
 Sērúgî tî mvá trá rú lâ Nãhórã.
 Nãhórã tî mvá trá rú lâ Térã.
 Térã tî mvá trá rú lâ Ābãrãyãmã.

Æbãrãyamã tị mvá trá rú lâ Ìsákã.
 Ìsákã tị mvá trá rú lâ Yãkóbã.
 Yãkóbã tị mvá trá rú lâ Yúdã.
 Yúdã tị mvá trá rú lâ Përezê.
 Përezê tị mvá trá rú lâ Ëzëronê.
 Ëzëronê tị mvá trá rú lâ Ærínì.
 Ærínì tị mvá trá rú lâ Ædãmínõ.
 Ædãmínõ tị mvá trá rú lâ Æmĩnãdábã.
 Æmĩnãdábã tị mvá trá rú lâ Nãsónõ.
 Nãsónõ tị mvá trá rú lâ Sãlámõ.
 Sãlámõ tị mvá trá rú lâ Bõ'ázã.
 Bõ'ázã tị mvá trá rú lâ Óbêdê.
 Óbêdê tị mvá trá rú lâ Yésê.
 Yésê tị mvá trá rú lâ Dãwúđì.
 Dãwúđì tị mvá trá rú lâ Nátánã.
 Nátánã tị mvá trá rú lâ Mátátã.
 Mátátã tị mvá trá rú lâ Ménã.
 Ménã tị mvá trá rú lâ Mëliyã.
 Mëliyã tị mvá trá rú lâ Ëlĩyãkímõ.
 Ëlĩyãkímõ tị mvá trá rú lâ Yõnámõ.
 Yõnámõ tị mvá trá rú lâ Yõsépã.
 Yõsépã tị mvá trá rú lâ Yúdã.
 Yúdã tị mvá trá rú lâ Sĩmónã.
 Sĩmónã tị mvá trá rú lâ Lãvì.
 Lãvì tị mvá trá rú lâ Mátátã.
 Mátátã tị mvá trá rú lâ Yõrímõ.
 Yõrímõ tị mvá trá rú lâ Ëlĩyézê.
 Ëlĩyézê tị mvá trá rú lâ Yásõwã.
 Yásõwã tị mvá trá rú lâ Êrê.
 Êrê tị mvá trá rú lâ Ëlëmãdémõ.
 Ëlëmãdémõ tị mvá trá rú lâ Kõsámõ.
 Kõsámõ tị mvá trá rú lâ Ádĩ.
 Ádĩ tị mvá trá rú lâ Mëlékê.
 Mëlékê tị mvá trá rú lâ Nérì.
 Nérì tị mvá trá rú lâ Sĩyátì.
 Sĩyátì tị mvá trá rú lâ Zãrãbãbálã.
 Zãrãbãbálã tị mvá trá rú lâ Rësã.
 Rësã tị mvá trá rú lâ Yõánã.
 Yõánã tị mvá trá rú lâ Yódã.
 Yódã tị mvá trá rú lâ Yõsékê.
 Yõsékê tị mvá trá rú lâ Sëménê.
 Sëménê tị mvá trá rú lâ Mátãtíyã.
 Mátãtíyã tị mvá trá rú lâ Mátã.
 Mátã tị mvá trá rú lâ Nágã.
 Nágã tị mvá trá rú lâ Ësilì.
 Ësilì tị mvá trá rú lâ Nãhũmã.
 Nãhũmã tị mvá trá rú lâ Æmósê.
 Æmósê tị mvá trá rú lâ Mátãtíyã.
 Mátãtíyã tị mvá trá rú lâ Yõsépã.
 Yõsépã tị mvá trá rú lâ Jãnýĩ.

Jānáyĩ tị mvá trá rú lâ Mēlékē.
 Mēlékē tị mvá trá rú lâ Lávĩ.
 Lávĩ tị mvá trá rú lâ Mātátã.
 Mātátã tị mvá trá rú lâ Élĩ.
 Élĩ tị mvá trá rú lâ Yōsépã.
 Gõ'dá Yōsépã ìmbã Yēsũ trá òzõ íyĩ mvá tịlĩ nĩ rĩ kátí.

4

*Tã Sātánã drí Yēsũ rĩ ùjũzó rĩ
 (Mātáyõ 4.1-11; Mārãkõ 1.12-13)*

¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yēsũ trá mbârãkã Líndrí Tãndí Ôvãrí kã rĩ kã bê yĩ 'á rõõ. Gólã ngã trá 'bãdrĩ áyágá Jõrõdénĩ kã 'dĩ 'ásĩ nĩlĩ sịsị 'álã rĩ, gõ'dá Líndrí Tãndí Ôvãrí kã drí gólã rĩ ájízó nĩlĩ lãmúlĩ òmã 'álã. Tólã rĩ, Sātánã drí rĩzó gólã rĩ ùjũlĩ kãyĩ nyã'dĩ-rĩ sĩ. ² Kãyĩ nyã'dĩ-rĩ 'dĩ 'bá yĩ 'á rĩ, gólã cú ìtĩ ngã nyãnyã ãkó, gólã trá lõfó ró tákányĩ. ³ Gõ'dá Sātánã drí tã átázó gólã drí kĩ nĩ rĩ, "Nĩ ã'dô fĩ pãtĩĩ Ôvãrí rĩ mvá 'ĩ rĩ, nĩ jã kúnĩ mvá nõ ngã nyãnyã ró nĩ drí nyãlé." ⁴ Gõ'dá Yēsũ kĩ, "'É'è, tã ìgĩ Ôvãrí kã 'á áátã trá nõtĩ,

'Õjĩlã rĩ rĩlĩ cé ngã nyãnyã sĩ kô.
 Ngã ãzã lãvũ 'bá ngã nyãnyã drĩĩ sĩ kôrô rĩ kpá bê,
 tãkõ ì'dĩ rĩ'á ùlĩ Ôvãrí kã.' "

Tã 'Bã'bã Ándã 8.3

⁵ Sātánã drí kpá gólã rĩ ìngázó ùrũ 'wãã 'bãdrĩ ãmbã nõ 'bá yĩ ã'dázó ndrĩ drĩlã. ⁶ Sātánã drí gõzó tã átálé gólã drí kĩ nĩ rĩ, "Mã ì'dĩ ngã ndrĩ ãngó nõ 'á lĩpĩ lâ 'ĩ. Òzõ ní òlẽ trá rĩ, mã ã'dô kpá drĩ-ãcê ámãkã rĩ fẽ'á ní drí gõ'dá kpá ngã tãndĩ ãmbã ãngó nõ kã rĩ 'bá yĩ fẽ'á ní drí, tã ãzã 'bá yĩ ní drí lèlẽ 'èlẽ rĩ 'èzó ì'dĩ bê lâ. ⁷ Òzõ ní ùtĩ 'ã'ĩ trá vũdrĩ ámã ìnjĩzó rĩ, mã ã'dô kpá mbârãkã fẽ'á ndrĩ ní drí." ⁸ Yēsũ kĩ, "Ígĩ trá búkũ Ôvãrí kã 'á kĩ, 'Kúmũ Ôvãrí ì'dĩ cé Ôvãrí pãtĩĩ ãnikã ãnĩ drí ìnjĩlĩ rĩ ì'dĩ, gõ'dá nĩ ì'bũ rũ cé gólã drí.' "

Tã 'Bã'bã Ándã 6.13

⁹ Gõ'dá Sātánã drí gólã rĩ ájízó 'wãã Yērõsãlémã 'álã. Gõ'dá Sātánã drí gólã rĩ 'bãzó jó ángĩ Ôvãrí kã rĩ ãpĩrĩ lâ 'álã. Sātánã drí tã átázó gólã drí kĩ nĩ rĩ, "Òzõ ní ã'dô fĩ Ôvãrí rĩ mvá ì'dĩ rĩ, nĩ áwã drẽ ã'délẽ vũdrĩ ãã'dã ró tã bê kĩ nĩ rĩ, Ôvãrí lókĩ nĩ trá rõõ, ¹⁰ tãlã ìgĩ trá búkũ Ôvãrí kã 'á kĩ nĩ rĩ, 'Ôvãrí 'bã tã trá mālãyĩkã íyĩkã yĩ drí ání tãsĩ rĩzó ání vó ndrèlẽ.

¹¹ Gólĩyĩ ã'dô ání lókó'á ìyĩ drĩgã, tãlã ngã ãzãkã òzó ání rú'bã dõõ kô,
 gbõ lé ání pá mvá òzó kpá rũ sịĩ kúnĩ mvá rú kô.' "

Lôngó 91.11-12

¹² Gõ'dá Yēsũ kĩ, "Búkũ Ôvãrí kã 'dĩ 'á rĩ, ókĩ nĩ rĩ,
 'Nĩ 'bã Kúmũ ánikã Ôvãrí kô rĩ'á ùjũlã.' "

Tã 'Bã'bã Ándã 6.16

¹³ Sātánã ùjũ Yēsũ bê kpĩĩ ngã ãmbã nõ 'bá yĩ 'ásĩ ìtĩ rĩ, gõ'dá Sātánã áyẽ gólã trá drẽ tãkõ.

¹⁴⁻¹⁵ Yēsũ drí gõzó Gãlĩlãyã 'álã. Líndrí Tãndí Ôvãrí kã drí mbârãkã fẽzó drĩlã rĩzó òjĩlã lĩfĩ ìcĩlĩ kôrô. Gólã rĩ trá òjĩlã lĩfĩ ìcĩlĩ jó tã ãrĩ kã rĩ 'bá yĩ 'ásĩ ndrĩ 'bãdrĩ Gãlĩlãyã kã 'á. Òjĩlã rĩ trá gólã rĩ rú lùyĩlĩ rõõ 'bãdrĩ 'ásĩ ndrĩ tã 'è'è tãndĩ gólãkã drí.

*Tã Yésũ drí tã pëzó Nãzãrétã 'álã rí
(Mâtáyõ 13.53-58; Márãkõ 6.1-6)*

¹⁶ Yésũ drí âgõzó Nãzãrétã 'álã, võ yí drí rízó trá âkpãkã'dã 'dīyímvá ró rí 'álã. Kãyî rãtãã 'ëzó rí, drílã nĩzó jó tã ârĩ kã rí 'álã, 'dĩ íyíkã kó tã 'ë'ë gólãkã ì'dĩ. Drílã gõzó âdrélé úrú, tãlã gólã lë úlĩ Ôvãrĩ kã zĩlĩ òjĩlã drí.

¹⁷ Gõ'dá ófë wãrãgã bĩ ãzã trá drílã ngóló-ngóló. Wãrãgã bĩ nã 'á rí, Ôvãrĩ ângũ tã gólĩyĩ 'ë 'bã rú 'ëlé ãzãtú rí 'bã yí trá tã ângũ 'bã Ísáyã tĩ sĩ. Yésũ zĩ úlĩ 'dĩ trá nõtĩ,

¹⁸ “Ôvãrĩ zĩ mã trá òjĩlã pãlé. Gólã âfë fãfã trá mã drí Líndrĩ Tãndĩ íyíkã sĩ.

Mã ânĩ trá tã â'dĩ-â'dĩ fëlé òjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã lĩfĩ lô'bélé tã ònjĩ íyíkã tã sĩ rĩ yĩ drí.

¹⁹ Tã mã drí ânĩ'á âtálã ânĩ drí nõ trá kãyî Ôvãrĩ drí òjĩlã íyíkã lôfõzó tã âtũ-â tũ 'ásĩ rĩ ì'dĩ.”

Ísáyã 61.1-2

²⁰ 'Dĩ rĩ vósĩ rĩ, Yésũ drí gõzó wãrãgã bĩ yí drí rĩ'á zĩlã 'dĩ rĩ â'bãzó pãlé ngóló-ngóló fëlé òjĩlã gólã rĩ 'bã vó lâ ndrélé rĩ drĩgã. Drílã gõzó rĩlĩ vũdrĩ rĩ'á òjĩlã lĩfĩ ícĩlĩ tã yí drí zĩlĩ rĩ yĩ sĩ. Òjĩlã rĩ 'bã íyĩ ndrĩ 'dĩ 'bã yí ìgã íyĩ bĩlĩ trá, tã 'ë 'bã âfõlé rĩ ârízó ndrĩ. ²¹ Drílã gõzó tã pëpë ìtónãlé nõtĩ kĩ nĩ rĩ, “Ítú gólã ândrõ nõ sĩ rĩ, tã tĩbê mã drí rĩ'á zĩlã ânĩ drí tĩbê nõ 'ê rú trá, âcã trá tã pãtĩ-pãtĩ ró, õzõ tã ângũ 'bã drí ìgĩlĩ rĩ kãtĩ.” Gólã ícĩ òjĩlã trá tã ífĩ gólã drí rĩ'á zĩlã 'dĩ 'bã yĩ sĩ, gõ'dá ì'dĩ òjĩlã 'dĩ 'bã yĩ ãsũ íyíkã bê rĩ kĩ, gólã òkĩ yĩ ã'dõ ì'dĩ tĩbê tã ângũ 'bã Ísáyã drí rĩ'á tã lâ âtálé rĩ ì'dĩ.

²² Òjĩlã ndrĩ â'dó 'bã tólã rĩ 'bã yí rĩ íyĩ trá tã tãndĩ âtálé ì'dĩ gólã rĩ tã sĩ. Gõ'dá tĩ lâ yí drí â'dízó ndrúndrú tãlã tã tãndĩ gólã drí rĩ'á âtálã 'dĩ 'bã yí tã sĩ. Gõ'dá drílĩyĩ kpã rízó tã âtálé kĩ, “Ícã ângõ tĩ ró mvã Yõsépã kã nõ drí rízó úlĩ ìtĩ 'dĩ 'bã yí âtálé yã?”

²³ Yésũ âtã trá òjĩlã 'dĩ 'bã yí drí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ lëé tã mã drí rĩ'á âtálã rĩ kô. Nĩ nĩ nõ úlĩ mãnĩgõ gólã kĩ'á nĩ rĩ, ‘Nĩ ójó, ní ngĩ ngã sĩsĩ ânĩ rú sĩ, ní gõ ró âzĩ-âzĩ rú sĩ rĩ ngĩlĩ.’ Mã âtã úlĩ mãnĩgõ 'dĩ, tãlã nĩ ârĩ tã mã drí rízó tã lâràkõ 'ëlé Kãpëranómã 'álã rĩ trá, ì'dĩ nĩ kĩ kpã mã ò'ê ró bê ânĩ drí nõngã zãlõ, yĩ òndrê ró, yĩ ògõ ró tã lëlé. ²⁴ 'Dõvõ mã lôgõ dré úlĩ mãnĩgõ ngĩngĩ ânĩ drí, ‘Tã ângũ 'bã úsú òrë kô íyĩ áró yí drĩgã sĩ.’ ²⁵ Nĩ ndrê dré, âkũ ró rĩ, tã ângũ 'bã Ëlĩyã úsú òrë kô òjĩlã íyíkã drĩgã sĩ. Ítĩ rĩ, Ôvãrĩ drí gõzó lôfõ ònjĩ tëtë 'bãlé gólĩyĩ ìzãlé ndrõ nã cú drĩ bê. Gõ'dá 'bãdrĩ ãmã Ísĩrã'élë kã 'á rĩ, âyĩzĩ bê rĩ'á dũũ ìzã 'ë'á íyĩ. ²⁶ Gõ'dá Ôvãrĩ âjó tã ângũ 'bã Ëlĩyã kô âyĩzĩ rĩ 'dĩ 'bã yí pãlé. Gõ'dá gólã jô íyĩngã Ëlĩyã volé 'bãdrĩ ãmãkã nõ 'ásĩ, nĩ'á âyĩzĩ ãzã ngũ lâ pãlé ì'dĩ. Áyĩzĩ rĩ 'dĩ Zãrëpãtã lé 'bã 'ì 'bãdrĩ Sĩdõnã kã 'á.

²⁷ “Gõ'dá kpã kãyî tã ângũ 'bã Ëlĩsã kã rĩ sĩ, Ôvãrĩ pá òjĩlã ãzã òrĩ ãmãkã nõ 'ásĩ, ngã lâzé bê õzõ ârĩ 'bã kãtĩ rĩ kô, gõ'dá gólã pá cé âgõ rú bê Nãmãnã Sĩrĩyã lé 'bã ró rĩ ì'dĩ, gĩã 'bãsurú lídĩ 'ásĩ.”

²⁸ Gõ'dá òjĩlã 'dĩ 'bã yí ârĩlĩ bê tã gólã drí rĩ'á âtálã 'dĩ rĩ, drílĩyĩ ngãzó 'dó õmbã ró lâvũlĩ kôrõ. ²⁹ Òjĩlã 'dĩ 'bã yí ndrĩ ngã íyĩ trá úrú gólã rĩ drõlé volé 'bãdrĩ mvã nã 'ásĩ, nĩzó gólã rĩ lôzé bê võ cĩrĩngĩ'dĩ'dĩ rĩ 'ásĩ, tãlã gólã ãã'dê ró bê drãlé volé. ³⁰ Gõ'dá gólã drí íyĩngã ngã pãzó cú òjĩlã ò'bĩ 'dĩ 'bã yí lâfãlé sĩ võ 'dĩ âyélé, gõ'dá íyĩngã nĩzó võ ãzã 'á.

*Tã Yésũ drí tã pëzó Kãpëránómã 'álã rí
(Márãkõ 1.21-28)*

³¹ Nĩngã sĩ rĩ, drílã nĩzó gólé Kãpëránómã 'álã.* Kãyĩ rãtãã kã sĩ, gólã rĩ'á tã Ôvãrí kã ìmbá'á òjílã drí jó tã Ôvãrí kã àrĩ kã 'á tólã. ³² Gõ'dá òjílã 'dĩ 'bá yĩ tĩ lâ yĩ drí à'dízó, tãlã Yésũ ìmbã tã íyĩkã cú drí-ácé Ôvãrí kã rĩ sĩ.

³³ Ægõ ãzã rĩ'á jó tã àrĩ kã 'dĩ 'á. Ægõ 'dĩ cú rĩ'á líndrĩ ònjĩ ãbãbã Sãtãnã kã bẽ yĩ 'á, gõ'dá líndrĩ ònjĩ 'dĩ òmbẽ gólã trá. Gõ'dá líndrĩ ònjĩ 'dĩ drí trëzó ãgõ 'dĩ gbórókõ lâ sĩ ùrũ kĩ nĩ rĩ, ³⁴ “Yésũ, ní ìzã àmã drĩ kò. Ní ànĩ nõ trá àmã ìzãlé. Má nĩ trá, ní Ôvãrí rĩ mvã ì'dĩ.” ³⁵ Yésũ drí gõzó tã àtálé líndrĩ ònjĩ ãbãbã kã 'dĩ drí 'álé àdrã sĩ, “Nĩ, ní rĩ títĩ. Ní àfõ ãgõ 'dĩ 'ásĩ.” Ítĩ rĩ, líndrĩ ònjĩ 'dĩ drí ãgõ 'dĩ vũzó vũdrĩ òjílã 'dĩ 'bá yĩ àndrà. Líndrĩ ònjĩ 'dĩ drí àfõzó ãgõ 'dĩ àyélé. Gõ'dá líndrĩ ònjĩ ãbãbã kã 'dĩ 'é gólã ònjĩ ró kò.

³⁶ Nĩngã sĩ, òjílã tĩ drí à'dízó ndrĩ tã 'dĩ drí sĩ. Òjílã 'dĩ 'bá yĩ rĩ ìyĩ trá tã àtálé ìyĩ vò 'ásĩ kĩ nĩ rĩ, “À'dĩ fẽ mbãràkã Yésũ drí líndrĩ ònjĩ ãbãbã kã 'bãzó ìyĩ rólé rĩ nĩ yã?” ³⁷ Gõ'dá òjílã 'dĩ 'bá yĩ drí tã Yésũ drí 'élé 'dĩ àtázó lã'búlĩ ndrĩ vò 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ.

*Tã Yésũ drí ngã lãzé 'bá êdézó rĩ
(Mátáyõ 8.14-17; Márãkõ 1.29-34)*

³⁸ 'Dĩ vòsĩ rĩ, Yésũ yĩ àzĩ-àzĩ lâ yĩ bẽ drí gõzó ngãlé jó tã àrĩ kã 'ásĩ nĩ'á Sĩmónã Pétërõ drí 'bã 'álã nyãsá nyãlé. Gõ'dá Sĩmónã Pétërõ rĩ àdrã rĩ'á ngã lãzé ró, rú'bã lâ àmẽ trá tĩlĩ-tĩlĩ. Ódrĩ tã lâ pëzó Yésũ drí. ³⁹ Yésũ drí ànĩzó àdrélé ànyĩ gbãràkã gólã drí àyízó rĩ lãgátĩ. Gólã kĩ, “Ngã lãzé 'dĩ òndẽ rũ.” Kòrõ Sĩmónã Pétërõ rĩ àdrã rĩ rú'bã drí à'dízó. Drílã ngãzó ùrũ nyãsá lâ'dílĩ.

⁴⁰ Lãnjátúlĩ bẽ, òjílã ãzã 'bá yĩ drí kpã ìyĩ rũ-lẽ-ãzĩ yĩ àjízó ngã lãzé ngĩngĩ bẽ gólã ngálã êdélé. Gólã rĩ trá ìyĩ drí 'bãlé gólĩyĩ drĩ, êdè rũ ìyĩ trá ndrĩ. ⁴¹ Gólã rĩ trá òjílã ãzã 'bá yĩ kpã ìnjĩlí líndrĩ ònjĩ Sãtãnã kã 'ásĩ. Líndrĩ ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ drí trëzó ùrũ kĩ nĩ rĩ, “Wúú! Nĩ Ôvãrí rĩ mvã ì'dĩ, 'díyĩ pã 'bá 'ĩ.” Gõ'dá gólã àtã tã trá líndrĩ ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ rĩ títĩ.” Gólã lãé drẽ kò òjílã drí gólã rĩ nĩlĩ 'díyĩ pã 'bá ró.

⁴² Įdrũ rĩ tí, vò drí àwúrĩ sĩ, gólã drí ngãzó jãrĩbã nã 'ásĩ àfõlé nĩ'á vò òjílã àkó rĩ 'álã. Gõ'dá òjílã 'dĩ 'bá yĩ drí ìyĩ rĩzó gólã rĩ ndãlé. Gõ'dá ùsũ ìyĩ gólã bẽ rĩ, àtã ìyĩ tã trá drílã kĩ nĩ rĩ, “Nĩ rĩ àmã bẽ nõngã. Nĩ nĩ kò.”

⁴³ Gólã kĩ, “Ícã kò má drí rĩzó cé vò àlõ nõ 'á, má à'dõ nĩ'á kpã vò ãzã 'bá yĩ 'ásĩ tã Ôvãrí kã àtálé òjílã drí ndrĩ, tãlã Ôvãrí àjõ mã trá tã íyĩkã àtálé.”

⁴⁴ 'Dĩ vòsĩ rĩ, gólã nĩ trá zãã tã ìmbã bẽ jó tã Ôvãrí kã àrĩ kã 'ásĩ 'bãdrĩ mvã 'bãdrĩ Yũdáyã kã 'á 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ ndrĩ.

5

*Tã Sĩmónã Pétërõ yĩ Yãkóbã yĩ Yõwãní yĩ bẽ drí 'dëzó Yésũ vó rĩ
(Mátáyõ 4.18-22; Márãkõ 1.16-20)*

¹ Kãyĩ ãzã sĩ rĩ, Yésũ rĩ'á òjílã ò'bĩ àmbã lĩfĩ ìcí'á ànyĩ lĩmvũ àndrẽ zĩlĩ Gãlĩláyã rĩ lãgátĩ.* Òjílã lĩzõ trá rõõ ìfĩ ìyĩ 'á trá ngárã-ngárã rũ ìpĩ 'bá rĩ yĩ, rũ lòzé 'bá rĩ 'bá yĩ bẽ.

²⁻³ Gõ'dá Yésũ ndrẽ bẽ ìtĩ rĩ, òjílã trá dũũ ànyĩ ànyĩ yĩ rũ rĩ, gólã ndrẽ kòlóngbõ trá rĩ ìtĩ lípĩ lâ yĩ àsẽ ìyĩ trá ìvĩ 'álã lĩmvũ 'ásĩ. Gólã drí gõzó

* **4:31** 4.31 Kãpëránómã 'Dĩ rĩ'á 'bãdrĩ zĩlĩ Gãlĩláyã rĩ 'á. * **5:1** 5.1 Lĩmvũ àndrẽ Gãlĩláyã Rú lâ ãzã òrĩ kpã zĩlã Gẽnësãrètẽ.

mbälé älo rî drî, tälä óndrê ró yî bê tō tā átárê 'á. Kōlóngbō 'dî, lîpî lâ Sîmónã Pétêrō ì'dî. Sîmónã Pétêrō yî lâmû-ãziyã lâ yî bê rî'á ìyî ìmbá ìyíkã ì'bî kã lîfî lâ êdé'á ngbãã ãnyî. Lãmû-ãziyã lâ 'dî 'bá yî, rú lâ yî Yákóbã yî Yōwánî bê, Zēbēdayō rî mvá ró rî yî. Yēsū drî tā átázó Sîmónã drî, gólá èèsè drê kōlóngbō ìyíkã 'dî fînyáwá ìmvû 'álá òjílã 'dî 'bá yî rú sî, yî gō ró tā átálé rîzó gólîyî lîfî ìcílî ìmvû lésî ró, ãârî ró ìyî bê tãndî ró.

⁴ Yēsū ndê òjílã ò'bî 'dî 'bá yî lîfî lâ yî ìcî-ìcî trá. Drílã gōzó tā átálé Sîmónã Pétêrō yî drî Yákóbã yî bê Yōwánî yî bê kōlóngbō zélé ìmvû gálî 'á, ò'bê ró ìyî ìmbá ìyíkã ìmvû 'á ì'bî rüzó. ⁵ Sîmónã drî tā átázó Yēsū drî kî nî rî, “Lîfî ìcî 'bá, mã rî trá ìmbá nõ 'bêlé ì'bî drî ngácî nõ sî kára ìmvû nõ 'á, gō'dá mã rú kó ngá ãzã kô. Gō'dá tälã ní átã tá trá ãmã drî rî drî sî, mã â'dô ìmbá 'bê'á ó'dî.”

⁶ Gō'dá 'bê ìyî ìmbá bê ândálé rî, drílîyî gōzó ì'bî rülî ìyíkã ìmbá 'á düü òzō tōtō kâtî, âsê ìyî kpî. ⁷ Drílîyî âzi-âzi lâ yî âzízó ìyî pälé ì'bî âsélé ìmvû 'ásî 'bälé kōlóngbō 'á, ìmbá gō'dá trá sî'á, 'bã ìyî ì'bî gō'dá trá njú'dã-njú'dã kōlóngbō 'á lãnjî-lãnjî ró, kōlóngbō trá 'è'á filî fîfî ìmvû zélé.

⁸⁻¹⁰ Gō'dá Sîmónã yî âzi-âzi lâ yî bê ndrê bê ì'bî trá düü ìmbá 'á rî, tî lâ yî â'dî trá ndrî. Sîmónã drî 'ã'î tîzó vüdrî Yēsū ágálé kî nî rî, “Ôvârî, mã nõ òjílã ònjî 'î. Nî, ní 'è âfilî kōlóngbō ãmãkã nõ 'á ãmã pälé nõ ángô tí ró, mã cú ìtî áyábálá ró nõ yã?” Yēsū kî, “Ní 'è ùrî kô, ìtónã ì'dî ngbãangbãno ìtú ândrô nõ sî rî, tá 'è'è ánikã â'dó gō'dá ì'bî âsélé ì'dî kô. Ní â'dô gō'dá rî'á òjílã mvá âsélé ì'dî 'dêlé mã vó tá ãmãkã rî 'èlé ì'dî.” ¹¹ Sîmónã yî âzi-âzi lâ yî bê drî gōzó kōlóngbō âsélé ìmvû 'ásî. Ìtónälé kâyî 'dî 'á rî, Sîmónã yî Yákóbã yî Yōwánî bê âyê ìyî lôsî ì'bî rürü kã trá, âgô ìyî trá 'dêlé Yēsū vó lãjó'ba ró.

*Tã Yēsū drî ägô äzã ngá lãzé äri kã bê yî rú rî êdézó rî
(Mätáyô 8.1-4; Mārãkô 1.40-45)*

¹² Kâyî äzã sî, Yēsū rî'á 'bãdrî mvá äzã 'á. Drílã ägô äzã ùsúzó ngá lãzé äri kã bê yî rú. Ägô nõ drî rîzó vüdrî 'ã'î drî gólá ágálé rú'ba lô'bälé kî nî rî, “Kúmú, òzō ìicã trá ní lîfî rî, ní êdé ãmã rú'ba nõ, â'dô ró bê ngbãngbã.”

¹³ Drílã drî 'bãzó gólá rú kî nî rî, “Äwô-'dî, mã lë trá áni pälé êdélé rú'ba bê lúwã-lúwã.” Nîngá sî rî, kôro ngá lãzé 'dî drî ndëzó ägô 'dî rú sî. Ägô 'dî, rú'ba lâ drî ägōzó lúwã-lúwã. ¹⁴ Drílã tá 'bãzó ägô 'dî drî kî nî rî, “Ní â'dã tá nõ òjílã äzã drî kô. Ní nî zãlô áni rú'ba 'dî â'dálé drî-'bã lã'bî 'è kã drî, ní gō ró ngá fêfê fêlé Ôvârî drî. 'Dî rî tá Ôvârî drî átálé ãmã á'bîyã Músã drî tá 'bã'bã ró rî ì'dî. Òzô ní ò'è trá ìtî rî, òjílã ndrî â'dô ìyî nî'á lâ kî nî rî, ní êdé rú trá ngbãngbã äri 'dî 'ásî.”

¹⁵ Tã Yēsū drî rî'á 'èlá nõ læ'bû trá zãã ngbêrê vö 'ásî ndrî. Gō'dá ò'bî äzã 'bá yî ìyíkã kpá zãã ânî'á gólá ngálá úlî gólãkã rî ârîlí, gō'dá kpá gólá rî ìjílî ìyî êdélé ngá lãzé 'ásî. ¹⁶ Gō'dá Yēsū rî rî'á 'bêlé ìyîngá 'bê'bê ùgü sî, nî'á vö gólá òjílã äkó rî 'álã rãtãã ìyíkã 'èlé.

*Tã Yēsū drî ägô äzã ngá lãzé bê kōrōkpó ró rî êdézó rî
(Mätáyô 9.1-8; Mārãkô 2.1-12)*

¹⁷ Gō'dá kâyî äzã sî rî, Yēsū rî'á òjílã ìmbá'á jó äzã 'á. Lã'bî ìmbá 'bá yî Pãrusî* äzã 'bá yî bê rî'á ìyî úlî Yēsū kã rî'á átálã rî ârîlí kpá gólá rî ùjülî. Vö drílîyî ânîzó 'álã 'ásî rî, äzã 'bá yî ãnyî ãnyî, äzã 'bá yî jêjê ró òzô

* **5:17** 5.17 Pãrusî Pãrusî yî rî'á òjílã gólîyî ìyî â'dálé kî, ìyî â'dô tá ònyîkô læ'bî kã rö 'bá cé tîtî rî 'bá yî ì'dî. Gólîyî 'dó kpãkã älo lâmû-ãziyã 'î læ'bî ìmbá 'bã rî 'bá yî bê. Gō'dá gólîyî rî tá 'è'è tãndî ìyíkã â'dálé ìvî òjílã lîfî drî 'á.

Yërösälémã tí rî. Gõ'dá Ôvârí rî rî'á mbârâkã fêlé Yésũ drí rîzó òjílã ngá lâzé bê rî 'bá yí êdéle. ¹⁸ Òjílã äzã 'bá yí ãnjí ìyí ägò äzã trá gbârâkã sî nîzó gólã ngálã. Ägò rî 'dî rî'á kôròkpó ró. ¹⁹ Òjílã 'dî 'bá yí ìcá gò'dá filí jó 'álã kò, tãlã òjílã gò'dá trá ròò bũũ ìvî sî. Gõ'dá òjílã 'dî 'bá yí drí gòzó mbälé jó-drî 'álã,* ùpî lölé jó-drî lésî ró ägò nã ìrízó kôrò gbârâkã bê nyé vüdrî 'álã änyî Yésũ ägálé ìtí. ²⁰ Gólã nî trá kî nî rî, òjílã 'dî 'bá yí lè ìyí tã trá kî nî rî, yí rî'á cú mbârâkã bê ägò 'dî êdézó rî, drílã gòzó tã ätálé ägò ngá lâzé bê 'dî drí kî nî rî, “Ämã rû-lè-äzî, äâyê nî trá tã ònjí áníkã 'ásî.”

²¹ Nîngá sî rî, Pãrúsî 'dî 'bá yí lâ'bî ìmbá 'bá 'dî 'bá yí bê, drílîyî rîzó lôzólé ìyí vò 'ásî Yésũ rú. Drílîyî tã ätázó kî nî rî, “Ägò nõ gólã rî ìyíkã ä'dò tã ätálé ì'dî, gólã ìsũ ìyíkã bê rî, yí äã'dò Ôvârí ì'dî yã? Cé Ôvârí ì'dî rî 'bá tã ònjí òjílã kã äyéle rî.”

²² Gõ'dá Yésũ nî tã ìsũ-ìsũ gólîyíkã bê trá ìtí rî, drílã gòzó tã ätálé kî nî rî, “Nî rî tã ìsũlî ìtí ä'dò tã sî yã? ²³ Mã gólã äjólé ùrú lésî rî cú rî'á drî-äcê bê ängò nõ 'á tã ònjí òjílã kã äyézó. Ä'dò 'bã'á cú ìtí lâṅò äkó má drí tã ònjí òjílã kã äyézó cé ùlî ätã-ätã sî. ²⁴ Gõ'dá òzò má ìîngã ägò kôròkpó ró nõ trá ùrú äcî tölé cé ùlî ätã-ätã sî rî, 'dî ä'dò ä'dálã kî, mã cú rî'á drî-äcê bê tã ònjí gólãkã äyézó.” Drílã tã ätázó ägò ngá lâzé bê 'dî drí kî nî rî, “Nî ngá ùrú. Nî trò gbârâkã áníkã, nî gò ró 'bã 'álã.” ²⁵ Tã Yésũ drí ätálé 'dî sî rî, ägò 'dî drí ngãzó ùrú, gbârâkã ìyíkã trölé, zãã nîzó ìyí pá sî yí drí 'bã 'álã. ²⁶ Òjílã tîbê tã 'dî ndrê 'bá trá rî, tî lâ ìyí drí ä'dízó. Gõ'dá drílîyî Ôvârí rî lûyîzó kî nî rî, “Mã ndrê tã tî drí ä'dízó drí lâ sî rî trá ändrò nõ.”

*Tã Yésũ drí Mätáyò rî zîzó rî
(Mätáyò 9.9; Mârãkò 2.13-14)*

²⁷ Gõ'dá 'dî rî vósî rî, kâyî äzã sî rî, Yésũ rî'á lâmú'á. Gólã ùsũ ägò äzã trá. Ägò 'dî belé-belé ù'dú 'bá 'î, rú lâ Mätáyò.* Mätáyò rî'á vò ìyíkã belé-belé ù'dú kã 'á. Yésũ drí tã ätázó Mätáyò drí kî nî rî, “Mätáyò, nî äñî 'dêlé má vò lâjò'bã ámákã ró.” ²⁸ Ìtónälé kâyî 'dî 'ásî rî, Mätáyò äyê ngá 'è'è ìyíkã trá, nî trá 'dêlé Yésũ vó.

²⁹ Nîngá sî rî, Mätáyò drí rû-lè-äzîyã lâ yí äzîzó, äänî ró ìyí ngá nyälé yí drí 'bã 'álã, tãlã ùsũ ró ìyí Yésũ yí bê lâjò'bã gólãkã yí bê tólã. Rû-lè-äzîyã lâ 'dî 'bá yí ämbá lâ rî'á belé-belé ù'dú 'bá 'î.

*Tã lîfî ìcî 'bá Yúdã yí kã rî 'bá yí drí tã Yésũ kã lëzó kò rî
(Mätáyò 9.10-17; Mârãkò 2.15-22)*

³⁰ Pãrúsî yí gò'dá gólîyî ùrúkã ä'dó 'bá lâ'bî ìmbá 'bá ró rî 'bá yí bê ndrê ìyí belé-belé ù'dú 'bá rî 'bá yí tã ònjí 'bá ró, tãlã belé-belé ù'dú 'bá yí ìzã lâ'bî òrî gólîyíkã trá. Gõ'dá lîfî ìcî 'bá Yúdã yí kã 'dî 'bá yí drí tã ätázó lâjò'bã Yésũ kã 'dî 'bá yí drí kî nî rî, “Yésũ rî ìyíkã ngá nyälé tã ònjí 'bá 'dî 'bá yí bê tãlã ä'dò 'î yã?”

³¹⁻³² Nîngá sî rî, Yésũ drí tã ätázó lîfî ìcî 'bá 'dî 'bá yí drí kî nî rî, “Nî äñî drê, ngá lâzé 'bá nî cé nî ójó ngálã ngá ngîlí. Gõ'dá mã äñî kò tã mbî 'bá pälé, mã äñî trá tã ònjí 'bá äzîlí, tãlã ópã ró gólîyî bê tã ònjí gólîyíkã 'ásî.”

³³ Gõ'dá nîngá sî rî, lâ'bî ìmbá 'bá 'dî 'bá yí drí tã ätázó gólã drí kî nî rî, “Tã äñî 'bá Yöwãñî kã rî 'bá yí tã äñî 'bá Pãrúsî yí kã bê rî ìyí trá tî 'bîlí rîzó 'alé 'ä'í ró rãtãã 'elé ì'dî, gò'dá tã äñî 'bá áníkã nõ 'bá yí rî ìyíkã ngá nyälé zãã kãrá kpá ngá mvũ'á cú ìtí tî 'bî äkó ä'dò tã sî yã?” ³⁴ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgòzó gólîyî drí kî, “Nî äñî drê, gò'dá òdrógò yí òtîrî rî ðûrûbã bê

* **5:19** 5.19 Jó 'dî drí lâ rî'á sãlãrã ró ìtí. * **5:27** 5.27 Mätáyò Mätáyò rî rú äzã kpá Lãvî ì'dî.

lãgĩ 'á á'bí lâ drí 'bã 'álâ rí, gólĩyĩ nyá ÿyĩ ngá ndrĩ 'dó võ ãlô 'á ãyĩkô 'èzó kô yã? Òzô ã'dô ìtí ngbãângbãno rí, ãmã tã ârí 'bá ámakã bê kpá trá 'dó ãyĩkô ró ngá nyã'á 'dó võ ãlô 'á. ³⁵ Tã â'dâ-â'dâ lâ òzô òdrógô òtírĩ â'dó yũ rí, gólĩyĩ â'dô rĩ'á cú ìtí ngá nyã ãkó. Kpá ìtí, òzô má òtírĩ gôô ámã átã ngálã úrú 'álâ rí, tã ârí 'bá ámakã â'dô rĩ'á kpá cú ìtí ngá nyã ãkó."

³⁶ Gólã âtã trá lâ'bí ìmbá 'bá 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ nĩ rí, "Má rí nõ tã ó'dí ìmbálé ì'dí tã ârí 'bá ámakã rí 'bá yĩ drí, tã ó'dí ró rí ì'dí tã ãkú rí võ lâ 'á. Tã gólã má drí rĩ'á ìmbálã nõ rĩ'á òzô ítã ó'dí kãtí. Ólôsé ítã ó'dí ró rí kô kpãákũ ítã ãkú ôsĩ 'bá trá rí rú, tãlã ítã ó'dí 'dĩ òzó ôró ânjólé volé ítã ãkú 'dĩ ùpĩ lâ âyéle hõwéẽ âvũ-âvũ ró lãvũlĩ gãrã sísĩ rí drĩĩ sĩ. ³⁷ Gõ'dã tã gólã má drí rĩ'á ìmbálã nõ kpá rĩ'á òzô òdrã ó'dí kãtí. Á'dó kô tãndí ró òjĩlã ãzã drí òdrã ó'dí lôrózó mõrá gólã ãkú mbãrãkã ãkó rí 'á. Gólã ò'è trá ìtí rí, gõ'dã òdrã òtírĩ ânãgã rí, mõrá ãkú 'dĩ â'dô pĩ'á, òdrã 'dĩ drí lãsózó vũdrĩ rú ìzãlé. ³⁸ Ìtí rí, òrĩ òdrã ó'dí lôrólã mõrá gólã tãndí ró rí 'á. Tã 'dĩ tãsĩ rí, â'dô rĩ'á dódó cú ìtí rú ìzã ãkó. ³⁹ ãnĩ lâ'bí ìmbá 'bã nõ 'bã yĩ Pãrúsĩ yĩ bê lã ÿyĩkã cé tã ãkú rí rôlé ì'dĩ, nĩ â'dô trá òzô òjĩlã gólã rĩ 'bã ÿyĩkã cé òdrã ãkú mvũlĩ ì'dĩ rí kãtí, nĩ lãé kô ngá ó'dí ìtójólé ngã 'bô tãndí ró, ngã á'dó kô tãndí ró yã rí, nĩ lãé kpá tã ârí 'bã ámakã drí tã ó'dí ámakã ârĩlĩ kô. Ì'dí 'dĩ."

6

Tã Pãrúsĩ yĩ drí ngãzó òmbã bê tãlã Yésũ drí lâ'bí kãyĩ rãtãã kã rí kã ìnjĩzó kô rí tãsĩ

(Mãtãyõ 12.1-14; Mãrãkõ 2.23-3.6)

¹ Kãyĩ rãtãã kã sĩ, Yésũ yĩ rĩ'á lãvũ'á pávó kôró ámvú ãdrúgú ìnjĩ 'bã trá rí kã 'ásĩ lãjõ'bã ÿyĩkã rí 'bã yĩ bê. Gõ'dã lãjõ'bã gólãkã 'dĩ 'bã yĩ drí ãdrúgú ôsĩzó nyãlé lõfó drí sĩ. ² Gõ'dã lãjõ'bã 'dĩ 'bã yĩ 'è bê ìtí rí, Pãrúsĩ ãzã 'bã yĩ ngã trá òmbã ró. Pãrúsĩ 'dĩ 'bã yĩ drí tã átãzó Yésũ drí kĩ nĩ rí, "Tãlã ã'dô 'ì lãjõ'bã ánikã 'dĩ 'bã yĩ drí ãdrúgú ôsĩzó kãyĩ rãtãã kã nõ sĩ yã? Rĩ'á tã ònjĩ 'ì lôsĩ 'èzó ìtí kãyĩ rãtãã kã sĩ."

³ Yésũ drí tã átãzó Pãrúsĩ 'dĩ 'bã yĩ drí kĩ nĩ rí, "Nĩ zĩ tã ãmã á'bĩyã kúmú ángĩ Dãwúđĩ rí tãsĩ rí trá búkũ Ôvãrĩ kã 'á yã?*" Gólĩyĩ ãjú 'bũ 'bã ÿyĩkã rí 'bã yĩ bê rĩ'á lõfó ró. ⁴ Gólĩyĩ fĩ ÿyĩ trá jó Ôvãrĩ kã 'álã ãmbãtã fãlé trá ngã fãfã ró Ôvãrĩ drí rí nyãlé. Nĩ nĩ trá tãndí ró kĩ'á nĩ rí, cé drĩ-'bã lâ'bí 'è kã rí 'bã yĩ ááyê ì'dĩ ngá nyãnyã rí 'dĩ nyãlé. Gõ'dã áátã kô kĩ nĩ rí, gólĩyĩ lâ'bí ìzã 'bã 'ì tã gólĩyĩ drí 'èlé trá 'dĩ tãsĩ, tãlã lõfó mbãrãkã lãvũ kôró tã lâ'bí 'dã 'bã kã rí drĩĩ sĩ. ⁵ Mã gólã ájólé úrú lãsĩ rí rĩ'á drĩ-ãcê bê kãyĩ gólã 'bãlé rãtãã 'èzó 'dĩ drĩlĩ."

⁶ Kãyĩ ãzã sĩ, kpã kãyĩ rãtãã kã 'ì, Yésũ drí fĩzó jó tã Ôvãrĩ kã ârí kã ãzã 'á òjĩlã ìfĩ ìcĩlĩ. Ágô ãzã rĩ'á tólã, drĩ-ágó lâ ìsĩ trá, èjéé rú kô, rí trá kôgõ'dô ìtí. ⁷ Pãrúsĩ yĩ lâ'bí ìmbá 'bã ãzã 'bã yĩ bê rĩ'á ÿyĩ võ 'dĩ 'á tólã, rĩ'á ÿyĩ Yésũ rí lôtĩ'á ngãtã gólã ãã'dô 'bô tã ìzã'á kãyĩ rãtãã 'èzó 'dĩ 'á ágô 'dĩ èdézó yã rí, yĩ òfã ró mõndrã lâ bê, úúrú ró gólã, rí ÿyĩ trá cé gólã rí ndrãlé ì'dĩ lôsĩ 'dĩ 'èrã 'á kãyĩ rãtãã kã 'dĩ sĩ. ⁸ Gõ'dã Yésũ nĩ bê tã ìsũ-ìsũ gólĩyĩkã 'dĩ trá rí, gólĩyĩ lãé ÿyĩ trá ÿyĩ fũlĩ volé, tãlã gólã lãé tã ãmbã gólĩyĩkã rĩ'á 'bãlã 'dĩ 'bã yĩ kô. Yésũ drí gõzó tã áátãlé ágô drĩ bê ìsĩ ró 'dĩ drí kĩ nĩ rí, "Nĩ ngã úrú, ní ânĩ ró má ngãã nõlé, Pãrúsĩ 'dĩ 'bã yĩ lâ'bí ìmbá 'bã 'dĩ 'bã yĩ

* 6:3 6.3 Nĩ zĩ ì'dígówã nõ 1 Sãmõwélé 11 'á.

bê õndrê ró ÿyî bê tâ má drí 'ě'á 'ělâ rî." Āgô 'dĩ drí ngāzó úrû ânĩlí gólâ ngálâ.

⁹ Gólâ drí tâ âtázó Pãrusĩ yî drí lâ'bí ìmbá 'bá 'dĩ 'bá yî bê kĩ nĩ rî, "Tã 'bã'bã ãmákâ 'á rî, ìcã trá ãmã drí õjílã pázó kâyî rãtãã 'ězó rî 'á ngátá kô yã? Má â'dô õjílã ãlô rî pã'á cú ngátá má ãâyê gólâ õrî ró bê ìzã 'élé yã?"
¹⁰ Gólâ drí rĩzó Pãrusĩ yî tãlê tâ-drĩ ÿyíkã 'dĩ jãlê rî, kó õjílã ãlô ãzã âtá úlĩ kô. Gólâ drí gōzó tâ âtálé āgô 'dĩ drí kĩ nĩ rî, "Nĩ êjê ânĩ drĩ mbĩmbĩ." Āgô 'dĩ drí úlĩ gólákã 'dĩ ârízó ÿyî drĩ êjêzó. Gõ'dá āgô 'dĩ drĩ ÿyî drĩ 'bãzó tãndĩ ró mbĩmbĩ mēné-mēné. ¹¹ Gõ'dá Pãrusĩ yî lâ'bí ìmbá 'bá 'dĩ 'bá yî bê trá 'dó õmbã ró, rĩ'á ìfĩ ñnjĩ'á, sị-gílĩ nyã'á, rî ÿyî trá tâ âtálé ÿyî vō 'ásĩ kĩ, yî â'dô gólâ rî 'ě'á ángô tí ró yã ÿyî drĩ fũzó lâ vólé rî.

Tã Yēsũ drĩ õjílã ãzã 'bá yî zĩzó mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ

lājó'bá ÿyíkã ró rî

(Mātáyō 10.1-4; Mārākō 3.13-19)

¹² Gõ'dá 'dó kâyî gólâ 'dĩ 'á rî, Yēsũ âyê tâ ârí 'bá ÿyíkã trá 'dó vólé, drílã mbãzó únĩ drĩ 'álã élêwálã, gólã rî trá tólã ngácĩ gĩrĩ cé rãtãã 'élé ì'dĩ.
¹³ Gõ'dá vō âwúlĩ bê rî, drílã āgōzó únĩ drĩ lésĩ tâ ârí 'bá ÿyíkã rî 'bá yî ãzĩlĩ yî ngálã. Gõ'dá drílã tâ ârí 'bá ÿyíkã 'dĩ 'bá yî ê'bézo 'dó vō ãlô 'á, tâ âtázó drílĩyĩ, drílã gōzó zĩlã 'álã 'ásĩ cé mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ rĩlĩ yî bê lājó'bá ÿyíkã ró tâ yî drĩ rĩ'á ìmbálã rî 'bá yî ìlĩlĩ. ¹⁴⁻¹⁶ Gõ'dá rú lâ ÿyî ì'dĩ nō,

Sĩmónã rĩ'á zĩlã Pétērō rî,

Āndĩrĩyã, Sĩmónã rî âdrúpĩ ró rî,

Yākóbã yî âdrúpĩ lâ

Yōwãní bê.

Fĩlĩpō,

Bãtōlōmãyō,*

Mātáyō,

Tómã,

Yākóbã Ālōpáyã rî mvã ì'dĩ,

Sĩmónã gólã fĩ 'bá õmã 'á õmbã 'élé 'bãdrĩ tãsí rî ì'dĩ,

Yúdã Yākóbã ãzã rî mvã lâ ró rî,*

Yúdã Īsíkáriyótã gólã 'ě 'bá Yēsũ rî gĩlĩ fũlĩ rî.

Tã Yēsũ drĩ pėlé õjílã drĩ únĩ zē 'álã rî

(Mātáyō 5-7)

¹⁷ Yēsũ yî lājó'bá ÿyíkã rî 'bá yî bê, ârĩ ÿyî trá vũdrĩ únĩ ãpĩrĩ lésĩ, zãã âcã ÿyî trá ñnyákú drĩlĩ vō sãlãrã sãlãrã rî 'á, vō gólã õjílã drĩ rĩzó rú ê'bélé vō ãmbã nō 'bá yî 'ásĩ ndrĩ tâ ìmbã-ìmbã gólákã ârĩlĩ rî 'á, vō jêjê 'ásĩ, Yērōsãlēmã lésĩ, Tĩrã lésĩ, gõ'dá kpã Sídónã lésĩ. ¹⁸ Vō 'dĩ 'á rî, õjílã ãzã 'bá yî ngã lãzé bê rî ânĩ ÿyî trá gólã ngálã, gólã êêdê ró ÿyî. Gõ'dá kpã ãzã 'bá yî Sãtãnã drĩ õmbélé trá rî ânĩ ÿyî trá, gólã êêdê ró ÿyî. ¹⁹ Ōjílã ndrĩ ùjũ ÿyî trá 'ě'á drĩ dōlê Yēsũ rú kĩ nĩ rî, Yēsũ õdō drĩ gbō 'wãã õjílã nō 'bá yî rú, kōrō drĩlĩyĩ rú êdézó. Gólã rî mbãrãkã cá trá õjílã 'dĩ 'bá yî rú, drĩlĩyĩ 'bãzó tãndĩ ró 'dĩ.

²⁰ Gõ'dá nĩngã sĩ rî, gólã ndrê tâ ârí 'bá ÿyíkã rî yî ìfĩ lâ trá, drílã rĩzó tâ âtálé gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rî, "Ānĩ tâ ârí 'bá ãmákã rî yî, õzō ânĩ ã'dô mbãrãkã ãkó ngã ãkó lé 'bá ró rî, tâ ânĩkã â'dô sũ'á Ōvãrĩ rú. Ītĩ rî, nĩ â'dô rĩ'á gólã bê úrũ 'álã.

* **6:14-16** 6.14-16 Bãtōlōmãyō Bãtōlōmãyō rî rú ãzã Nãtãnelê.

* **6:14-16** 6.14-16 Yúdã Yúdã 'dĩ

rĩ'á zĩlã kpã Tãdãyō rî ì'dĩ.

21 Õzõ ãnî ã'dô ngá lôvó bê düû rî, cé Ôvârí î'dî ngá lôvó ãníkâ 'dî ndrêlé.
Gólâ â'dô ngá ãnî drí â'dózó lôvó lâ bê 'dî fê'á ãnî drí.

Õzõ nî òrî ãwó ngólé nō tãlâ tâ 'è'è ònjí ãníkâ ìzã tâ tãndí ãnî lâfálé Ôvârí
bê rî 'á rî trá rî drí rî, tâ ãníkâ â'dô sũ'á Ôvârí rú. Äyĩkõ â'dô ãnî
cĩ'á, õzõ Ôvârí òtírî tâ ònjí ãníkâ trõô vólé rî.

22-23 Õzõ òjílã äzã 'bá yî òcã ìyî lâfálé cá ãnî rú sî, rîzó ãnî lô'dalé kpá 'dásí
'elé ãnî rú, tãlâ ãnî ã'dô tâ ârí 'bá ámakâ î'dî rî, nî ìsũ tâ kô.

Tã ìsũ-ìsũ vō 'á rî, nî 'bã tâ â'dî-â'dî î'dî äyĩkõ sî ãnî pĩpĩsílí 'á, ãnî rĩ'á cú
tã tãndí bê, tãlâ nî ã'dô drí-â'àngí úsú'á úrú 'álâ Ôvârí ngálâ.

Äkú rî, tâ ângũ 'bá Ôvârí kã rî 'bá yî, á'bíyá òjílã 'dî 'bá yî kã rî ìzã kpá
gólíyî rú.

Änî pĩpĩsílí ìdú ìdú Ôvârí rî rôlé õzõ tâ ângũ 'bá nã 'bá yî tí.

24 “Ngbãangbãno rî, gólíyî tîbê 'bã 'bã tâ ârí 'bá ámakâ ró kô rî, tâ
gólíyîkã rî ìyíkã kpá ngũ.

Ìzã kôkô â'dô ácã'á gólíyî rî 'bá ängó nō 'á rî ngá-tî düû rî 'bá yî bê rî 'bá
yî drî,

tãlâ gólíyî è'bê ngá-tî trá düû lâpí 'bá ró gólíyî nyãányã drí.

25 Ìzã kôkô â'dô ácã'á gólíyî 'bã 'bã ärrõ-ärrõ bê rî 'bá yî drî,

gólíyî trá cé ngá bê ängó 'á nōngá, gō'dá gólíyî ngá äzã äkó Ôvârí
ngálâ.

Ìzã kôkô â'dô ácã'á gólíyî tîbê â'dó 'bá cé äyĩkõ bê ängó nō 'á rî 'bá yî drî,
tãlâ gólíyî lëé tâ ámakâ kô.

26 Ìzã kôkô â'dô ácã'á gólíyî tîbê lë 'bá ìyíkã cé òjílã drí ìyî lúyílí î'dî rî drî,
gólíyî rĩ'á õzõ tâ ângũ 'bá ònjí gólíyî ãnî á'bíyá yî drí lúyílí rî 'bá yî
kâtí.”

Tã ämã drí lârákô ämã átã Ôvârí kã trõzó rî

27 “Änî tâ ârí 'bá ámakâ rî, nî ârí drê, nî lë òjílã gólíyî rî 'bã ãnî ìzãlé rî
'bã yî. Nî 'è tâ tãndí gólíyî drí.

28 “Õzõ gólíyî äã'dô rĩ'á ãnî trĩ'á rî, nî 'è rãtãã Ôvârí òfê ró tâ tãndí gólíyî
drí. 29-30 Õzõ òjílã äzã úsî ãnî ékpe ngãtã 'bô ãnî úlũgbúrũ ngã 'bô ãnî
gãgãlî-fã yã rî, nî sî gólãkã kô, nî äyê gólã úsî ró ãnî kpá ó'dí. Õzõ úgú
úũgũ ítã ãníkã älô rî, nî èdrê gólã kô. Õzõ òjílã äzã úzî ngá ní tî sî rî, nî
lôgã kô, nî fê drílã. Õzõ òólôgô kô rî, nî ìjî kô. 31 Tã gólã ní drí lëlé kí'á nî,
ìyî äzî-äzî yî ò'è ìyî î'dî ãnî drí rî, nî 'è kpá î'dî gólíyî drí.

32 “Ícã kô õzõ nî òlë cé ãnî rû-lë-äzî yî î'dî. Ä'dô 'bã'á kpá ítí òjílã gólíyî
Ôvârí rô 'bã kô rî yî drí. Ôvârí lë ãnî drí òjílã lëlé ndrî ãnî äjú-'bã-äzî yî
bê ndrî. 'Dî rî, tâ gólíyî mã drí 'è'á â'dálã ãnî drí rî, î'dî nî 'è kpá gólíyî
rî 'bã ãnî ìkpókpólólé rî yî drí. 33 Tã ònjí 'bã 'è ìyíkã tâ tãndí î'dî òjílã drí,
tãlã gólíyî lë ìyíkã kpá ólôgô ró tâ tãndí ìyíkã 'dî vō lâ ìyî drí. Gō'dã ãnî,
nî 'è kpá tâ tãndí î'dî òjílã gólíyî ícã 'bã tâ tãndí vō lôgólé ãnî drí kô rî yî
drí. 34 Tã ònjí 'bã yî fê ìyíkã lâfã cé òjílã gólã ícã 'bã vō lâ lôgólé ìyî drí rî
'bã yî drí. Gō'dã Ôvârí kí, nî fê ngá kpá òjílã gólã ícã 'bã ngá ãníkã 'dî vō
lã lôgólé kô rî yî drí. 35-36 Nî 'è tâ tãndí kpá òjílã drí ndrî. Õzõ nî ò'è trá ítí
rî, òjílã äã'dô kí'á nî rî, ãnî ä'dô õzõ ãnî átã Ôvârí kâtí, ãnî rú ä'dô ìkú'á.
Änî átã Ôvârí rî sî rĩ'á ìvî òjílã drí ndrî, gólã rî òjílã äyélé tâ ònjí ìyíkã 'ásî.
Nî trõ lârákô ãnî átã Ôvârí kã î'dî.

37 “Nî 'è 'dásí tâ kízó änyã ró òjílã äzî rú kô, Ôvârí õzó kpá 'èlã ãnî drí.
Nî äyê tâ ònjí ãnî äzî-äzî yî drí 'èlé ãnî drí rî, Ôvârí ôgô ró tâ ònjí ãníkã

rî âyéélé. ³⁸ Nĩ fě ngá ãnĩ âzĩ-ãzĩ yĩ drĩ nyãlé lĩfĩ âmbé ãkó, tãlá Ôvãrí â'dô kpá vò lá lôgõ'á ãnĩ drĩ lĩfĩ âmbé ãkó lâvũlí gãrã.”

Tã lĩfĩ ícĩ 'bá tãndĩ ró rĩ kã árizó rĩ tãsí

³⁹ “Lĩfĩ ãkó lé 'bá sê lĩfĩ ãkó lé 'bá kpá bê yã? 'É'è gólĩyĩ kpãrãtĩ â'dô ãyĩ 'dê'á 'bũ 'á. Nĩ 'dê kô lĩfĩ ícĩ 'bá ònjĩ vó, gólã rĩ'á òzô lĩfĩ ãkó lé 'bá kãtĩ. ⁴⁰ Òzô ãnĩ ífífí ã'dô trá lĩfĩ ícĩ 'bá ró rĩ, nĩ nĩ tãndĩ ró kĩ nĩ rĩ, 'dĩyĩmvã ãnĩ drĩ rĩ'á lĩfĩ lâ yĩ ícĩlĩ rĩ â'dô ãyĩ ãnĩ lâràkô trõ'á ã'dĩ. Lĩfĩ ãmbá 'bá ònjĩ â'dô 'dĩyĩmvã ãyĩkã ãmbá'á kpá ònjĩ têtê ãtĩ. ⁴¹⁻⁴² Òzô nĩ òlê kô 'dásĩ 'èlé ãzĩ-ãzĩ rú rĩ, nĩ ãtã tã ãzĩ-ãzĩ drĩ kĩ'á nĩ rĩ, gólĩyĩ â'dô ònjĩ rĩ kô. Nĩ ò'è trá ãtĩ rĩ, ãnĩ cú tĩ ãcê bê. Tõtõ ãnĩ drĩ ã'dĩ-drĩ 'á rĩ, nĩ kũ zãlô, nĩ gõ ró tõtõ ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ kã rĩ tã lá ãtãlé. Nĩ ndrê tã 'è'è ãnĩkã rĩ zãlô, nĩ gõ ró ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ kã rĩ tã lá ãtãlé.”

⁴³ Yésũ ãtã úlĩ mãñĩgõ ãzã kpá trá kĩ nĩ rĩ, “Fê tãndĩ 'wã lõ'wã ònjĩ kô. ⁴⁴ Gõ'dá mã nĩ fê lâràkô tãndĩ ró rĩ lõ'wã lâ sĩ, òzô nĩ òndrê lõ'wã lâ trá rĩ, nĩ kĩ nĩ rĩ, nõõ rĩ fê 'dĩ ã'dĩ. Tã â'dã-â'dã lâ rĩ'á nõtĩ, ã'dĩ òkĩ ãyĩkã kãñĩkĩ lõ'wã òlófí fê drĩ sĩ rĩ nĩ yã? ⁴⁵ Úlĩ mãñĩgõ ámákã nõ rĩ tã ífí lâ rĩ'á nõtĩ, òjĩlã tãndĩ rĩ kpá té tã tãndĩ 'èlé ã'dĩ, gõ'dá rĩ kpá úlĩ tãndĩ ãtãlé ã'dĩ yĩ sĩlĩ sĩ. Òjĩlã ònjĩ rĩ ãyĩkã kpá té tã ãfõ 'bá ndrĩ gólã 'ásĩ ònjĩ têtê ró rĩ 'èlé ã'dĩ. ⁴⁶ ãnĩ ãzã 'bã yĩ, nĩ rĩ kãrá ámã zĩlĩ kũmũ kũmũ, gõ'dá nĩ ró tã ámákã kô. ⁴⁷⁻⁴⁸ Òjĩlã gólã úlĩ ámákã rõ 'bã rĩ rĩ'á òzô ãgõ ãzã gólã 'bũ 'dĩ 'bã kãálũ jó ãyĩkã 'dĩzõ gã lũtũ drĩ ãnyãkũ tãndĩ 'á rĩ kãtĩ. Tãlá gbõ lé òzê ã'dĩ trá kãgũmãã bê rõõ rĩ, gõ'dá lĩmvũ drĩ tĩzõ rõõ rĩ, jó 'dĩ ãcã kô 'dèlé vũdrĩ, tãlá ã'dĩ trá gã lũtũ drĩ ãnyãkũ tãndĩ 'á. ⁴⁹ Gõ'dá òjĩlã gólã úlĩ ámákã ãrĩ 'bã cú ãtĩ rõ 'bã lâ kô rĩ rĩ'á òzô ãgõ ãzã gólã jó ãyĩkã 'dĩ 'bã vò ãlólê 'á rĩ kãtĩ. ãtĩ rĩ, gõ'dá òzô òzê ã'dĩ trá kãgũmãã bê rõõ rĩ, gõ'dá lĩmvũ drĩ tĩzõ rõõ rĩ, jó 'dĩ ã'dô 'è'á 'dèlé, drĩlã rũ ãzãzõ.”

7

Tã Yésũ drĩ rũ ã'bũ 'bã ãgõ ãwã ró rĩ kã êdézõ cé tã lèlê

*ãgõ ãwã 'dĩ kã rõõ rĩ tãsí rĩ
(Mãtãyõ 8.5-13)*

¹ Gõ'dá Yésũ ndrê bê úlĩ 'dĩ 'bã yĩ ãtã-ãtã lâ ndrĩ rĩ, drĩlĩyĩ gõzõ nĩlĩ gólê Kãpãrãnõmã 'álã lãjõ'bã ãyĩkã 'dĩ 'bã yĩ bê. ² Tólã rĩ, ãgõ ãzã rĩ'á, gólã drĩ-'bã ãjú 'bũ 'bã Rómã kã rĩ 'bã yĩ kã 'ĩ. Rũ ã'bũ 'bã gólãkã bê 'bã 'álã ngã lãzé bê, ãnyĩ 'è'á drãlé. Gólã lã rũ ã'bũ 'bã ãyĩkã 'dĩ tã lá trá rõõ. ³ Gõ'dá ãrĩ bê kĩ'á nĩ rĩ, Yésũ ãcã trá rĩ, gólã drĩ òjĩlã Yúdã yĩ kã sĩsĩ-lésĩ rĩ jõzõ Yésũ ngálã gólã èèdê ró rũ ã'bũ 'bã 'dĩ bê 'bãlé tãndĩ ró. ⁴ Gõ'dá òjĩlã gólĩyĩ sĩsĩ-lésĩ 'dĩ 'bã yĩ ãcã ãyĩ bê Yésũ ngálã rĩ, drĩlĩyĩ tã ãtãzõ Yésũ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ ãnĩ rũ ã'bũ 'bã ãgõ ãnã kã ãnã pãlé, tãlá ãgõ ãnã rĩ'á ãgõ tãndĩ 'ĩ. ⁵ Gólã ã'dõ òrĩ ámákã rĩ 'ásĩ kô. Gõ'dá nĩ ndrê drê, gólã ãfê lãfã trá ãmã drĩ jó tã ãrĩ kã 'dĩzõ.”

⁶ Gõ'dá Yésũ drĩ ngãzõ nĩlĩ òjĩlã sĩsĩ-lésĩ 'dĩ 'bã yĩ bê drĩ-'bã ãjú 'bũ 'bã kã 'dĩ drĩ 'bã 'álã. Gõ'dá cã ãyĩ bê ãnyĩ rĩ, drĩ-'bã ãjú 'bũ 'bã kã 'dĩ drĩ òjĩlã ãzã 'bã yĩ jõzõ, nĩ'á Yésũ rĩ ùsulĩ pãvõ 'á tã ãtã-ãtã ãzã bê kĩ nĩ rĩ, “Lĩfĩ ícĩ 'bã, nĩ rĩ'á ãgõ ãmbã 'ĩ. Ícã kô nĩ drĩ ãnĩzõ ãnĩ ãkpókpólólê ãcãzõ bũũũ mã drĩ 'bã 'á nõlé. ⁷ Mã ámákã nõ áyãbãlã 'ĩ, mã jõ cé tã ã'dĩ nĩ drĩ, nĩ ãtã ró tã tólã sĩ, ngã lãzé ãâyê ró rũ ã'bũ 'bã ámákã nõ. ⁸ Mã nĩ tã gólã drĩ-ãcê kã 'dĩ trá, mã rĩ'á drĩ-'bã ãjú 'bũ 'bã kã 'ĩ, mã rĩ kpá tã òjĩlã gólã sĩsĩ-lésĩ

má drí rí kâ rôlé. Gõ'dá gólíyí 'bã 'bá má zélé rí 'bá yí rô ìyí kpá tã ámákã rí, òzõ má ãâtã gólíyí drí kî nî rí, gólíyí ònî rí, â'dô ìyí nî'á, òzõ má òkî nî rí, gólíyí ãânî rí, â'dô ìyí kpá ânî'á. Gõ'dá rú ì'bũ 'bá ámákã rí 'bá yí rí ìyí kpá ámã rôlé kpá ìtí. Òzõ ní ãâtã cé tã ì'dí tólã sî rí, má nî trá, gólã â'dô 'bã'á tãndí ró."

⁹ Gõ'dá Yésũ ârílî bẽ tã ãgõ ãmbá drî-'bá ãjú 'bũ 'bá kã 'dî kã rí, gólã lâro trá kî nî rí, "Ãgõ 'dî lẽ tã trá tã pãtîí ró, mbârãkã ámákã trá kôro." Gõ'dá Yésũ drí tã átázó ò'bí ãmbá â'dé 'bá yí vósî 'dî 'bá yí drí kî nî rí, "Õjílã gólíyí òrî ãmákã Ìsîrã'élẽ kã rí 'á rí, tã lële gólíyíkã Ôvãrí 'á rí â'dó rôo té òzõ ãgõ nõ kã rí tí kô." Yésũ 'è trá té òzõ drî-'bá ãjú 'bũ 'bá kã 'dî drí átálé rí tí. Gólã 'è rãtãã trá Ôvãrí drí rú ì'bũ 'bá 'dî tãsí. ¹⁰ 'Dîí vósî rí, òjílã gólíyí tîbê ânî 'bá drî-'bá ãjú 'bũ 'bá kã nõ drí 'bã lésî rí, gõ'dá gõ ìyí bẽ 'bã 'álã rí, ùsũ ìyí rú ì'bũ 'bá tîbê ngã lâzé bẽ 'dî ngã trá ngã lâzé 'ásî trá tãndí ró.

Tã Yésũ drí ãyízî ãzã mvã lâ ìngázó ãvõ 'ásî rí

¹¹ 'Dîí rí vósî rí, Yésũ drí ngãzó nîlî 'bãdrî mvã ãzã rî'á zîlã Nãnã rí 'álã. Gõ'dá tã ârí 'bá gólãkã 'dî 'bá yí ò'bí ãmbá 'dî 'bá yí bẽ 'dê trá zãã gólã vósî. ¹² Gólã òtîrî cãã ãnyî 'bãdrî mvã nã 'á rí, ùsũ ìyí rú trá òjílã ò'bí ãzã 'bá yí bẽ, ânî'á ìyí 'bãdrî nã lésî ágãmvã ãzã ãvõ lâ bẽ, nî'á 'bãlã 'bú 'á. Ágãmvã 'dî útî gólã kó ì'dí élêwãlã 'dî, átã lâ drã trá. Ândrê lâ gõ'dá ì'dí ãyízî ró. ¹³ Kúmú Yésũ ndrê bẽ ìtí rí, gólã trá tã ìsũ-ìsũ ró òkó ãyízî ró nõ ìzã lâ drí. Gólã drí tã átázó òkó ãyízî ró 'dî drí kî nî rí, "Óõ ámã ândrê, ní ngõ ãwõ kô." ¹⁴ Drílã gõzó íyí drí tîlî gbãrãkã ãvõ nîjîzó 'dî rú. Òjílã gólíyí tîbê rí 'bá ãvõ nîlî 'dî 'bá yí drí ádrézó ãvõ bẽ. Drílã tã átázó ãvõ 'dî drí kî nî rí, "Nî, ní ngã ùrũ òdrã 'ásî." ¹⁵ ãvõ drí gõzó ngãlé ùrũ rî'á úlî átálé òjílã drí. Yésũ drí mvã nõ ìngázó ásezó lâ ândrê lâ ngãlã.

¹⁶ Òjílã tî drí â'dízó ndrî 'dó, drílîyî ãwõ-ìtî ãmbá 'èzó Ôvãrí drí. Òjílã ãzã 'bá yí kî nî rí, "Ãgõ gólã Yésũ nõ rî'á pãtîí òzõ tã ãngũ 'bá kãtî cú mbârãkã bẽ." ãzã 'bá yí drí tã átázó kî nî rí, "Ôvãrí lẽ 'bãsurú ãmákã nõ trá kôro, tãlã gólã ãjõ ãgõ gólã Yésũ nõ trá ãmã drí." ¹⁷ Tã gólã Yésũ drí 'élẽ nõ rí lã'bũ trá võ 'ásî ndrî.

Tã võrã 'bá Yõwãní bãbãtízî 'è 'bá ró rí kã drí nîzó Yésũ rí ìjílî rí (Mãtáyõ 11.2-6)

¹⁸ Yõwãní bãbãtízî 'è 'bá ró rî'á drê gãnîmã 'álã. Gólã ârí bẽ tã lârákõ ãmbá Yésũ drí rî'á 'èlã 'dî 'bá yí tã ârí 'bá yí rí gógó kã rí sílî sî rí, ¹⁹⁻²⁰ gólã jõ võrã 'bá yí trá rî nî'á Yésũ ngãlã võrã bẽ. Võrã 'bá rî 'dî 'bá yí ìjî ìyí Yésũ trá tã Yõwãní drí átálé rí sî kî nî rí, "Nî òjílã gólã 'è'á ãjólã 'díyî pã 'bá ró rí ì'dí, ngãtã mã òtê drê òjílã ãzã ngũ lâ ì'dí yã?"

²¹ Võrã 'bá 'dî 'bá yí òtîrî ácã rí, ùsũ ìyí Yésũ rî'á òjílã ãzã 'bá yí èdê'á dũũ, kpã rî'á òjílã ãzã 'bá yí lîfî lâ èdê'á võ ndrêlé, gõ'dá kpã gólíyí lîndrî ònjî bẽ rí ìnjî'á 'bãlé tãndí ró. ²² Yésũ drí tã átázó võrã 'bá Yõwãní kã 'dî 'bá yí drí kî nî rí, "Nî gõ vólé Yõwãní ngãlã, nî gõ ró ngã gólã tîbê ânî drí ndrêlé nõlé nõ 'bá yí tã lâ átálé Yõwãní drí. Nî átã gólã drí, má 'bã òjílã lîfî ãkó lé 'bá trá võ ndrêlé ngbãngbã, òjílã gólíyí òjõ ró rí 'bá yí trá ãcî tólé tãndí ró, gõ'dá òjílã ârí bẽ rí 'bá yí rú'bã lâ èdê rú trá ngbãngbã, òjílã bî-'bãlé lâ drí ãsîlî rí trá tã ârí'á, òjílã drã 'bá rí 'bá yí ngã ìyí trá òdrã 'ásî, gólíyí ngã ãkó lé 'bá ùsũ ìyí úlî tãndí trá má tî sî. ²³ Ìtî rí, nî átã Yõwãní drí, mã ì'dí ãjólé trá Ôvãrí ngã lésî 'díyî pã 'bá ró, gólã òrî zãã tã lële ì'dí má 'á. Nî ndrê drê, gbõ lé tã gólíyí má drí 'élẽ rí 'bá yí ò'bã òjílã dũũ nî

ámã gãlé dó rî, Ôvârí â'dô òrê fê'á òjílã gólîyî ámã gã 'bá kô tâ 'dî 'bá yî tãsí rî 'bá yî drí."

*Tã Yésũ drí âátalé Yôwánî bābātízî 'ē 'bá ró rî tãsí rî
(Mātáyō 11.7-19)*

²⁴ Gõ'dá vōrã 'bá rî 'dî 'bá yî gō ìyî bê vólé rî, Yésũ ìtónã trá tâ âátalé ò'bí àmbá â'dé 'bá gólã vó 'dî 'bá yî drí. Âtã tâ trá gólîyî drí kî nî rî, "Tã Yôwánî kã rî'á nōtí. Nî nî ndrî Yôwánî rî ârílî òmã 'álã 'dî ã'dô tãsí yã? Nî nî ndrî òjílã gólã mbârākã ákó òzō òmã ìlî drí 'è'á bîlã vūdrî rî kâtí rî ndrêlé yã? 'É'è, â'dó ìtí kô. ²⁵ Ngã gõ'dá nî nî Yôwánî rî ârílî òmã 'álã nō rî, tãlã drílã 'bázó òjílã ngá-drî àmbá bê, ítã sũ 'bá tãndí ró rî bê rî drí sî yã? 'É'è! Â'dó kpá ìtí kô, tãlã òjílã gólã ngá-drî àmbá bê rî rî òmã 'á kô. Òjílã gólã ngá-drî àmbá bê rî, rî ìyíkã jãrîbã 'álã jó ạngí ạngí 'á. ²⁶ Nî nî Yôwánî rî ndrêlé, tãlã nî lē tâ trá kî, gólã ì'dî tâ ạngũ 'bá 'î Ôvârí ngá lésî. Tãndí ró, Yôwánî lậvũ gặặ tâ ạngũ 'bá àzã 'bá yî drî sî. ²⁷ Yôwánî ì'dî tîbê Ôvârí drí tâ lâ âátalé tâ ạngũ 'bá Mālákî sîlî kî'á nî rî, 'Ôvârí kî nî rî, yî âbí lặjố'bá ìyíkã jố'á sîsî, nî'á ámã tâ âátalé sîsî òjílã drí, má âcã ró bê ùsúlã nặã.' "

²⁸ Yésũ âtã trá kî nî rî, "Òjílã gólîyî tîlî trá ạngó nō 'á bũũũ àndrō nô rî 'bá yî lặfálé sî rî, àmbã Yôwánî kã ì'dî kôrô gólîyíkã drî sî. Gõ'dá ànî gólîyî lặfặ 'bã 'bá má drî 'dîyî pã 'bá ànìkã ró, ámã rôlé òzō Kúmú ànìkã kâtí rî 'bá yî lặfálé 'ásî, òjílã tîbê 'bã 'bá áyábálã ró ạngó 'á nặngã rî, àmbã lâ â'dô 'bã'á kôrô Yôwánî kã drî sî kũmũ Ôvârí kã rî 'á."

²⁹ Gõ'dá òjílã 'dî 'bá yî ndrî ârî tâ Yésũ drí âátalé ìtí 'dî bê rî, òjílã ndrî bélé-bélé ù'dú 'bá rî 'bá yî bê lỳyî ìyî Ôvârí trá, tãlã gólîyî lē tâ trá úlî Yôwánî kã 'á. Sîsî rî, òjílã 'dî 'bá yî ìjî ìyî tâ trá Yôwánî tị, gólã òdã ró lũmvũ ìyî drî tâ ònjí ìyíkã àyézó tâ lặlặ ìyíkã Ôvârí 'á rî sî. ³⁰ Gõ'dá Pặrúsặ yî lặ'bí ìmbã 'bá rî yî bê, gã ìyî trá dó Yôwánî drí lũmvũ dặlé ìyî drî tâ ònjí ìyíkã tãsí, tãlã gólîyî lặlặ tâ Ôvârí kã rî kô.

³¹⁻³² Gõ'dá Yésũ rî trá zãã tâ âátalé kî nî rî, "Òjílã àndrō nô kã gólîyî tâ Yôwánî kã lặ 'bá kô rî, gõ'dá gólîyî lặlặ tâ ámakã kpá kô tâ 'dî 'á rî ì'dî, má âtã úlî mặnặgō nô gólîyî tãsí. Gólîyî rî'á nyé òzō 'dặyímvã gólîyî vólé gã 'bá dó lặvílî àzì-àzì lâ yî bê vō àlō 'á rî kâtí. Òzō 'dặyímvã òcã ìyî lặrặ trá rặzó àndú tặlé rî, gõ'dá àzã 'bá yî ògã trá dó àndú tặlé rî, drílîyî tâ âtázó kî nî rî, 'Mã câ lặrặ àndú tặzó, gõ'dá nî lặlặ àndú tặlé àmã bê kô ã'dô tãsí yã?' Gõ'dá òzō gólîyî òngō gbō àwó lặngó drílîyî àwó ngốzó rî, gõ'dá àzã 'bá yî ògã kpá dó àwó ngốlé gólîyî bê rî, drílîyî tâ âtázó kî nî rî 'Nî lặlặ kpá àwó ngốlé àmã bê kô ã'dô tãsí yã?'

³³ "Nî ndrê drặ, kặyậ àwó ngố kã sî, Yôwánî rî bê cú ìtí nyặsã tặndí nyặ ákó òdrã mvũ ákó rî, nî âtã kpá kî nî rî, Yôwánî àã'dô cú línđrì ònjí bê.

³⁴ Gõ'dá mã gólã Ôvârí drí àjólé ùrú lặsî rî àcã bê nyặsã nyặlé ànì bê 'dũwặ, òdrã mvũlặ ànì bê 'dũwặ rî, nî kî nî rî, má àã'dô 'alé kô 'bá 'î, má àã'dô kpá òdrã mvũ 'bá 'î, má òtrō òjílã ònjí-ònjí kpá lặmũ-àzìyã ró mã drí. ³⁵ Gõ'dá mã kî nî rî tâ àzã ì'dî nō, ànî òjílã gólîyî úlî Yôwánî kã ârì 'bá úlî ámakã rî bê rî ã'dô ìyî nặ'á lâ tâ pặtặ-pặtặ ró. Úlî mã drí rî'á âtálã nō rî Ôvârí kã ì'dî."

Tã Pặrúsặ àzã drí tâ tặndí 'èzó Yésũ drí kô rî

³⁶ Kặyậ àzã rî sî rî, Pặrúsặ àzã rú lâ Sìmónã drí Yésũ rî àzìzó ànìlî yî drí 'bã 'álã ngá nyặlé òzō ùmũ kâtí. Gõ'dá Yésũ àcále bê rî, drílã ànặzó rílî ànyî tặrặbặzặ lặgặtặ ngá nyặlé.

³⁷ Gõ'dá òkó àzà rĩ'á tólá ànyĩ Símónã drí 'bã lãgátí. Òkó 'dĩ tà 'è'è là sú kò, òjílã ndrĩ zĩ ìyĩ gólá 'dó òkó ònjí ró. Òkó 'dĩ àrĩ bē kĩ'á nĩ rĩ, Yésũ rĩ'á ngá nyã'á Símónã drí 'bã 'álá rĩ, òkó 'dĩ drí mālāngĩ mvá dō ìnì-ìnì ká àjĩ bē tũrũ-tũrũ rĩ àtrōzó kpāá yí drígá. Dō ìnì-ìnì 'dĩ órĩ gílá lãfã àmbá sī. Òkó 'dĩ drí ànĩzó àfílí jó 'álá. ³⁸ Òkó 'dĩ drí rù jãzó Yésũ ùgúlí lésĩ ró àwó bē. Gõ'dá àwó drílá rĩ'á ngólá 'dĩ rĩ ìlindrĩ là drí Yésũ rĩ pá ùgúlí àjízó ndrĩ 'bēlèkētē. Gõ'dá òkó 'dĩ drí rīzó vūdrĩ Yésũ rĩ pá lĩlí ìyĩ drĩ-'bí àcē-àcē 'dĩ sī. Òkó 'dĩ drí tũ wūzó pē pē Yésũ rĩ pá 'á, gólá rĩ rúmvá àà'dì ndrúndrú, drílá gōzó dō àjĩ bē nō ìnìlĩ Yésũ rĩ pá ùgúlí 'á òzō òrē fērē kátí.

³⁹ Símónã ndrē bē tà òkó 'dĩ drí 'èlé 'dĩ ìtí rĩ, ìsũ tà trá àkpā yí 'á kĩ nĩ rĩ, “Àgò gólá Yésũ nō rĩ à'dó tà àngũ 'bá 'ì kò. Tí gólá òró 'bãà tà àngũ 'bá 'ì rĩ, gólá nĩ tà 'è'è òkó 'dĩ ká ònjí 'dĩ trá, tí àyé òkó 'dĩ àcálé ànyĩ yí lãgátí kò.” ⁴⁰ Gõ'dá Yésũ kĩ nĩ rĩ Símónã drí rĩ, “Má lē trá tà àzà àtálé ní drí.” Símónã kĩ, “Àwò, ní àtá.” ⁴¹ Yésũ drí ùlĩ mǎnĩgò àtázó nōtí, “Àgò àzà 'bá yí rĩ nĩ ìyĩ trá lãfã zĩlĩ àgò àzà tĩ sī, tí drílĩyĩ 'èzó lãfã 'dĩ vò là lògòlé. Àgò àzà rĩ trō ìyĩkà gĩnĩyã kútũ-njĩ, àzà rĩ trō ìyĩkà gĩnĩyã kámá-njĩ. ⁴² Ícá gõ'dá àgò 'dĩ 'bá yí drí lãfã drílĩyĩ trólé 'dĩ lògòzó lĩpì là drí kò. Gõ'dá lãfã lĩpì 'dĩ kĩ nĩ rĩ, 'Nĩ àyé lãfã 'dĩ nĩ lògò má drí gõ'dá kò.' Í'dĩ 'dĩ. Ngbāangbānō rĩ, má ìjĩ drē nĩ, àgò àngò rĩ à'dô lãfã lĩpì rĩ lē'á nĩ kòrò ìyĩ àzĩ-àzĩ drĩ sī rĩ nĩ yã?”

⁴³ Símónã lògò tà ìjĩ-ìjĩ 'dĩ trá Yésũ drí nōtí, “Àgò gólá lãfã trō 'bá gǎrǎ rĩ, gõ'dá lãfã lĩpì drí tà àtázó kĩ'á nĩ rĩ, gólá àâyē òlògò lãfã 'dĩ vò là yí drí kò rĩ ì'dĩ.” Yésũ kĩ, “Tã pǎtĩ ró. ⁴⁴ Símónã, ní 'é tà dódó má drí kò, ní dǎá ìmvũ àmá pá 'á kò, gõ'dá òkó 'dĩ jĩ àmá pá trá ìyĩ ìfĩ ìlindrĩ sī. ⁴⁵ Gõ'dá ní àfōó àmá ìngílí ndrólé òzō lã'bí àmáká rĩ tí kò, òkó nō ndrò àmá pá mvá trá gǎrǎ ní drĩ sī. ⁴⁶ Gõ'dá ní ìnì dō kò àmá pá rīzó dō ìnìlĩ rĩ 'á kò. Òkó nō gõ'dá ànĩ nĩ dō ìnìlĩ àmá pá rú. Gõ'dá dō 'dĩ ógĩ rĩ'á lãfã àmbá sī. ⁴⁷ Má àtá tà àzà ì'dĩ ní drí nō. Tã òkó nō drí 'èlé nō rĩ, tãlã gólá nĩ trá Òvãrí àyé gólá trá tà ònjí àmbá ìyĩkà rĩ 'ásĩ ndrĩ, tà gólá drí àmá lēzó kòrò rĩ ì'dĩ 'dĩ. Òzō òjílã à'dô cé tà ònjí bē fĩnyáwá ìtí rĩ, Òvãrí drí gólá rĩ àyézó tà là sī rĩ, gólá à'dô Òvãrí rĩ lē'á kpá cé dǎwá ìtí.”

⁴⁸ Yésũ drí tà àtázó òkó 'dĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Òvãrí àyé nĩ trá tà ònjí ànìkà tāsĩ.”

⁴⁹ Gõ'dá òjílã àzà 'bá yí rĩ 'bá ìyĩ ngá nyãlé Yésũ yí bē vò àlò 'á 'dĩ 'bá yí, drílĩyĩ tà àtázó ìyĩ vò 'ásĩ kĩ nĩ rĩ, “Àgò nō ìyĩkà kó à'dĩ ì'dĩ yã? Gólá rĩ kpá tà ònjí òjílã ká rĩ àyélé yã?”

⁵⁰ Gõ'dá Yésũ drí tà àtázó òkó 'dĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Òvãrí à'dô ìyĩ ìfĩ 'bã'á ní drĩ ànì pālè, tãlã ní lē tà àmáká trá. Nĩ nĩ, ànì rú'bá àà'dì ndrúndrú.”

8

¹ Gõ'dá 'dĩ rĩ volé drĩ là 'ásĩ rĩ, Yésũ yí nĩ ìyĩ trá lāmú bē 'bǎdrĩ mvá ònyíkò 'dĩ 'bá yí 'ásĩ ndrĩ, nĩ'á tà tǎndí àtá bē òjílã drí tà kũmũ Òvãrí ká rĩ ká tāsĩ. Lǎjò'bá góláká mùdrĩ-drĩ-lá-ngà-rĩ 'dĩ 'bá yí nĩ ìyĩ kpá trá lāmúlí gólá bē. ² Gõ'dá òkó àzà 'bá yí dũú 'dē ìyĩ trá nĩlĩ gólĩyĩ bē. Òkó 'dĩ 'bá yí, àzà 'bá yí Yésũ èdè trá ngá lãzé 'ásĩ. Gõ'dá àzà 'bá yí, Yésũ drò lindrĩ ònjí trá 'á là yí sī, òzō Mǎrĩyã Mǎgǎdálã gólá Yésũ drí lindrĩ ònjí drōzó 'á là sī njĩ-drĩ-lá-ngà-rĩ rĩ kátí. ³ Gõ'dá òkó àzà 'dĩ ìyĩkà Kózã rĩ òkó ì'dĩ, rú là Jòánã. Kózã 'dĩ rĩ'á drĩ-'bá rù ì'bũ 'bá kúmú Èródē ká rĩ 'bá yí ká ì'dĩ.

Gõ'dá òkó àzà kpá tólà, rú là Sòzánã. Gõ'dá òkó 'dĩ 'bá yí rí trá ndrĩ lãfã ìyíkã fèlè ngá nyãnyã gĩzó gólĩyĩ drí nyãlè.

*Tã Yèsũ drí tã àtázó òjílã drí úlí mǎnĩgõ sĩ rí
(Mǎtáyõ 13.1-23; Mǎrǎkõ 4.1-25)*

⁴ Nĩngá sĩ, òjílã è'bè rú trá 'dó ndrĩ vò ãlò 'á. Òjílã ànĩ trá 'bǎdrĩ mvá àmbá nõ 'bá yí 'ásĩ ndrĩ 'dó úlí Yèsũ kã àrílí. Gõ'dá gólã àtã tã trá drílĩyĩ úlí mǎnĩgõ sĩ nõtí kĩ nĩ rí, ⁵ “Àmvú 'wã 'bá àzà nĩ trá àmvú 'álã. Drílã órĩ rĩzó. Órĩ àzã 'bá yí lówã trá 'dèlè lǎtì lĩfĩ 'á, gõ'dá òjílã rí trá lǎmúlí drĩ là sĩ, úkũú ñnyákú drĩ là kò, àrĩwá ànĩ trá nyãlã volé. ⁶ Gõ'dá órĩ àzã 'bá yí 'dè ìyíkã trá rövõ drĩ, àfõ trá. Gõ'dá nĩngá sĩ rí, ìtú àfõ bè kǎlè rí, drílã ngá-àrú là 'dĩ zázó, drílã drǎzó kpá volé. ⁷ Gõ'dá órĩ àzã 'bá yí lówã 'dè ìyíkã àsõpá ngbũkpũ rí 'bá yí lǎfálè 'á. Ìtí rí, drílĩyĩ àfõzó mbǎlè tǎndí ró. Gõ'dá àsõpá 'dĩ 'bá yí drí àrú là 'dĩ 'bá yí vòzó, drílĩyĩ drǎzó. ⁸ Gõ'dá órĩ àzã drí ìyíkã 'dèzó ñnyákú tǎndí àzã rũ'bũ-rũ'bũ là 'á. Drílã àfõzó ìyíkã tǎndí ró, pá fã bè kòdõngbõ ìtí. Drílã fõzó 'wǎlè cõkpõ-cõkpõ pá fã ãlò 'dĩ sĩ, ífí bè kũrũgbũ.” Gõ'dá gólã àtã tã trá ò'bí 'dĩ 'bá yí drí kĩ nĩ rí, “Ànĩ, nĩ ñsũ úlí àmákã 'dĩ volé drĩ là tǎndí ró, nĩ 'bã ró ànĩ drĩ.”

⁹ Gõ'dá 'dĩ rí vòsĩ rí, lǎjõ'bá gólákã 'dĩ 'bá yí drí tã àtázó gólã rí ìjízó kĩ nĩ rí, “Úlĩ mǎnĩgõ ànĩkã àtálè nõ tã ífí là àngò tí yã?” ¹⁰ Drílã tã-drĩ lògõzó kĩ nĩ rí, “Ónyĩ ànĩ nyãányã trá, tǎlã tã Ôvǎrĩ kã gólã drí lǎpĩlĩ òjílã àzã 'bá yí drí sĩ tã tìbè gólã drí òjílã 'bázó rílí kũmũ ìyíkã zèlè rí tǎsĩ rí àà'dã ró bè ànĩ drí.

Gõ'dá òjílã gólĩyĩ tìbè tã là lè 'bá kò rí, gólĩyĩ àrĩ ìyĩ úlí mǎnĩgõ má drí rĩ'á àtálã rí trá.

‘Ìtí rí, gólĩyĩ à'dò tã Ôvǎrĩ kã ndrẽ'á té ìyĩ lĩfĩ sĩ cú ìtí ìtõ là nĩ ãkó.

Gõ'dá gólĩyĩ à'dò kpá Ôvǎrĩ rí gbórókõ àrĩ'á ìyĩ bì sĩ cú ìtí tã ífí là nĩ ãkó.’

Ìsáyã 6.9

¹¹ “Úlĩ mǎnĩgõ má drí àtálè nõ, tã ífí là rĩ'á nõtí. Órĩ 'dĩ 'bá yí à'dò trá òzõ tã tìbè Ôvǎrĩ drí rĩ'á àtálã ànĩ drí rí tí. ¹² Lǎtì lĩfĩ 'dĩ rí ìyíkã òzõ òjílã gólã úlí Ôvǎrĩ kã àrĩ 'bá trá rí tí, gõ'dá Sǎtánã drí ìzázó là volé pĩpĩsĩlĩ là 'ásĩ, gólã lèè gõ'dá tã Ôvǎrĩ kã rí kò, Ôvǎrĩ pá gõ'dá gólã tã ònjí gólákã rí 'ásĩ kò. ¹³ Rövõ drĩ 'dĩ ìyíkã òzõ òjílã gólã úlí Ôvǎrĩ kã àrĩ 'bá trá fí dódó, gõ'dá gólã cé tã lèlè fĩnyáwá bè Ôvǎrĩ 'á. Òzõ lǎñõ àzã òtĩrĩ gólã rí ùsú rí, drílã tã Ôvǎrĩ kã 'dĩ àyézó volé 'wã. ¹⁴ Órĩ gólã 'dè 'bá àsõpá ngbũkpũ lǎfálè 'á rí, 'dĩ rĩ'á òjílã gólã tã àtì-àtì tǎndí Ôvǎrĩ kã 'dĩ àrĩ 'bá dódó gõzó tã lèlè 'á là. Gbõ lé ìtí rí, gólã rĩ'á tã ñsũ bè rõõ ngá gólĩyĩ àngó nõ 'á nõ 'bá yí tǎsĩ. Ìtí rí, gólã lè yí drí 'bǎlè ngá-drĩ àmbá nõ 'bá yí bè gǎrã. Gõ'dá 'dĩ vòsĩ rí, tã 'è'è àngó nõ kã òmbè gólã trá ngǎrã-ngǎrã, gólã ìcá tã tǎndí 'èlè dódó kò tã ònjí àyézó. ¹⁵ Ñnyákú gólã tǎndí ró rũ'bũ-rũ'bũ 'dĩ rí, ìyíkã òjílã gólĩyĩ tìbè úlí Ôvǎrĩ kã àrĩ 'bá rözó là rí 'bá yí ì'dì. Gólĩyĩ rí trá zãã tã lèlè bè Ôvǎrĩ 'á 'alé ìdũ-ìdũ sĩ rí, gólĩyĩ rí ìyíkã zãã tã tǎndí 'è'è sĩ Ôvǎrĩ drí. Tã tǎndí drílĩyĩ rĩ'á 'èlã 'dĩ à'dò à'dó'á òzõ àdrúgú gólã 'wã 'bá ífí bè cõkpõ-cõkpõ lĩfĩ bè kũrũgbũ nã kátí.”

¹⁶⁻¹⁸ Yèsũ kĩ nĩ rí, “Òzõ má drí rĩ'á àtálã ànĩ drí rí tí, má rí bè ànĩ lĩfĩ ìcílí úlí mǎnĩgõ sĩ rí, òjílã àmbá nĩ ìyĩ tã ífí là kò. Gõ'dá ì'dì nõ kǎyì là trá 'è'á àcálè ì'dì nõ òjílã ndrĩ drí tã ífí là yí nìzó dódó. Tã ìmbã-ìmbã àmákã ìyíkã rĩ'á òzõ lǎmbã ì'ì-ì'ì kátí. Òjílã àzã ì'ì lǎmbã ìyíkã bè drĩ là àkólè lĩmvó sĩ ngá 'bò lǎpĩlĩ gbǎrǎkã zèlè yã? À'dò ìtí kò. Òjílã ndrĩ rí lǎmbã ì'ìlĩ

'bälé tārābízā drī jó 'á. Ōjílā ōtírī fī jó 'álā rī, drílā ndrēzó lá tō. Kpá i'dí ití, kàyī trá 'ě'á cälé ōjílā drí tā ìmbā-ìmbā ámakā nīzó dódó. Ānī lājó'ba ámakā rī 'bá yī â'dô 'bā'á lá nī ōjílā drí nīlī tándí ró. Á'dô 'bā'á kpá ití, nī â'dô tā ámakā rī ârí'á nī ìmbálé ōjílā āzī drí. Ōzō nī ō'ê trá ití rī, má â'dô tā nīnī āníkā lópé'á tā ámakā rī 'á. Gō'dá ōzō nī ōgā trá dó árílā rī, tā tā nīnī 'dí tāsī rī â'dô âvī'á ānī drī sī."

¹⁹ Gō'dá 'dī rī vósī rī, Yésū rī ândré, gólā rī âdrúpī yī bê âcā ìyī trá, 'ě'á gólā rī ndrélé. Gō'dá nīngá sī rī, gólīyī ícā kō ānīlī ānyī gólā rú, tälā ō'bí āmbá 'dī 'bá yī drí sī. ²⁰ Drīlīyī gōzó ōjílā jólé i'dí gólā rī âzīlī ìyī ngálā. ²¹ Gō'dá gólā árílī bê tā kī'á nī rī, ìyī ândré yī, ìyī âdrúpī yī bê, lē ìyī ìyī ndrélé rī, drílā gōzó tā átálé nōtī kī nī rī, "Tā pātīlī ró rī, má lē áamá ândré yī áamá âdrúpī yī bê. Gō'dá ōjílā gólīyī úlī ámakā ârí 'bá kpá rōzó lá rī, gólīyī kpá áamá ândré yī i'dí áamá âdrúpī yī bê."

*Tā Yésū drí ìmvū ândré tī 'bá kǎgūmǎǎ bê 'bāzó rīlī tītī rī
(Mātáyō 8.23-27; Mārākō 4.35-41)*

²² Kàyī āzā sī rī, Yésū âtā tā trá lājó'ba ìyīkā 'dī 'bá yī drí kī nī rī, "Mā mbā ìmvū ândré nō drī sī 'á'á 'álā." Drīlīyī gōzó mbälé kōlóngbō 'á. ²³ Gō'dá gólīyī drí itōzó trá 'ě'á mbälé 'á'á 'álā rī, Yésū ōkō trá lâṅō āmbá ō'bí ká 'dī 'bá yī drí, gólā 'dē trá â'dú bê kōlóngbō 'á kīnī-kīnī. Gō'dá nīngá sī rī, kǎgūmǎǎ ândré drí ānīzó rī'á vīlī. Gō'dá kōlóngbō bí ìyīngá 'ě'á filī ìmvū zē 'álā. ²⁴ Gō'dá lājó'ba 'dī 'bá yī drí gólā rī ōlózó â'dú 'ásī kī nī rī, "Āmā līpī, ní ngā, āmā trá 'ě'á drälé nō." Gólā drí līfī nīzō tā átálé ìmvū āmbá tī 'bá kǎgūmǎǎ bê 'dī drí rīzó tītī. Gō'dá kōrō kǎgūmǎǎ ândré āmbá rī 'bá sīlī gō'dá ìmvū gólā rī 'bá kōlóngbō ìyálé rī bê drí âdrézó. ²⁵ Gólā drí gōzó tā átálé lājó'ba ìyīkā rī yī drí kī nī rī, "Tälā â'dô 'î ānī drí tā lēlē āníkā âyézó yā?" Lājó'ba 'dī 'bá yī, tī lâ yī drí â'dízó gólā rī mbārākā drí. Ātā ìyī tā trá ìyī vō 'ásī kī nī rī, "Āgō nō ìyīkā â'dô lá 'î tā âtā 'bá kǎgūmǎǎ drí ìmvū bê drīlīyī âdrézó nō."

*Tā Yésū drí līndrī ōnjī dūū lōfōzó āgō āzā 'ásī rī
(Mātáyō 8.28-34; Mārākō 5.1-20)*

²⁶ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū yī lājó'ba ìyīkā 'dī 'bá yī bê mbā ìyī ìmvū ândré 'dī drī lâ trá 'á'á lésī ró rī, gólīyī drí nīzó fōlé vō āzā zīlī Gērāgēsā rī 'á.* ²⁷⁻²⁹ Vō 'dī 'á tólā rī, āgō āzā rī'á, Sātānā âjō līndrī ōnjī ābābā ká trá rīlī 'á lâ. Gólā rī'á jō ākó gō'dá rī ìyīkā rī bê ūgī gólīyī rīzó āvō 'bälé rī 'bá yī 'ásī jējē ró. Ōōmbē gólā trá nyārī sī, gō'dá rī trá ōkīlā tōwārī-tōwārī volé. Gólā rī ìyīngá lârá bê ōmā 'ásī cú ití ūndú ró.

Yésū âfō bê kōlóngbō 'ásī âcálé vō tākó 'álā rī, āgō gólā līndrī ōnjī bê 'dī drí ngāzó ānī'á ōtré bê gbō ití līndrī ōnjī ābābā ká drí. Gólā drí ānīzó 'dēlé 'ā'î sī Yésū ágálé. Yésū âtā tā trá līndrī ōnjī 'dī drí âfōzó volé gólā 'ásī. Yésū âtā bê tā ití līndrī ōnjī 'dī drí rī, līndrī ōnjī 'dī drí gōzó trélé gbórókō āmbá āgō 'dī ká sī kī nī rī, "Yésū, Ōvārī āmbá rī mvá, ní lē â'dô ngá 'î āmā drīgá sī yā? Ní ìkpókpólō āmā kō, ní ìzā āmā kō." ³⁰⁻³¹ Gō'dá nīngá sī rī, Yésū ìjī līndrī ōnjī ābābā ká 'dī trá kī nī rī, "Ānī rú â'dí i'dí yā?" Līndrī ōnjī ābābā ká 'dī lôgō tā-drī trá Yésū drí kī nī rī, "Āmā rú rī'á Ō'bígó, tälā āmā rī'á dūū." Gō'dá līndrī ōnjī 'dī ìjī Yésū trá ândálé ândálé, "Ní 'bā āmā kō vō ōnjī rú ìzā ká âdūkū ākó rī 'á. Ní jō āmā cé ānyī."

* **8:26** 8.26 Gērāgēsā Vō 'dī rú lâ āzā kpá Gērāsā gō'dá Gādārā.

³² Ngbíkpi òtòlò'bĩ àzà 'bá yí rí'á ìyí ngá sǐ'á nyálé ànyí lùtú gārã 'á, gō'dá líndrí ònjí àbàbà kà 'dĩ 'bá yí ìjì tã trá kǐ nǐ rí, “Mā ànǐ filí ngbíkpi 'dĩ 'bá yí 'á. Ní lē tã-drǐ trá àmà drí yã?” Yésù lē tã-drǐ trá líndrí ònjí 'dĩ 'bá yí drí, gō'dá nǐ ìyí trá filí ngbíkpi 'á. ³³ Gō'dá nǐngá sǐ, líndrí ònjí àbàbà kà fí bē ngbíkpi 'dĩ 'bá yí 'á rí, rà ìyí trá zãà líndrí ònjí àbàbà kà 'dĩ 'bá yí bē òzò lífò-lífò kátí, àlólè lùtú pá 'álà gólókò 'á zãà lò'délé ìmvù 'á òdrálé.

³⁴ Gō'dá òjílã gólìyí rǐ 'bá ngbíkpi lòkílí rí, gólìyí rǐ'á tólá. Lòkí 'bá 'dĩ 'bá yí ndrè tã 'dĩ bē ìtí rí, rà ìyí trá volé, nǐ'á tã àtá bē òjílã drìlìyí ùsúlí lätì 'ásí rí 'bá yí drí. ³⁵ Òjílã gólìyí tã 'dĩ àrì 'bá rí ànǐ ìyí trá ndrǐ tã 'dĩ ndrèlé cú ìyí lífí sǐ. Ùsù ìyí àgò gólá líndrí ònjí àbàbà kà drí àfòzò 'á là sǐ nò rǐ'á vùdrí Yésù lǎgátí, tã Yésù drí rǐ'á àtálá rí àrì'á. Gō'dá àgò 'dĩ trá cú ítá bē yí rú, líndrí ònjí àbàbà kà 'dĩ 'bá yí àyè gólá trá zãà. Tã ìsù gólákà gō'dá trá tãndí ró. ³⁶ Gólìyí 'bã 'bá nǐngá tã 'dĩ ndrèlé ìyí lífí sǐ rí, àtã ìyí tã Yésù drí àgò 'dĩ 'bãzò tãndí ró 'dĩ trá kpá àzà 'bá yí drí. ³⁷⁻³⁸ Gólìyí trá ùrǐ ró àmbá, àtã ìyí tã trá Yésù drí, ònǐ ró bē nǐngá sǐ volé.

Àgò 'dĩ gō'dá à'dó kò zãà líndrí ònjí àbàbà kà bē, lē trá zãà 'délé Yésù vó tã àrì 'bá ró. Gō'dá Yésù àtã trá drílá nòtí, ³⁹ “Ní gō ní drí 'bã 'álá, ní àtã ró tã Òvãrì drí 'èlé ní drí nò òjílã drí.” Gō'dá nǐngá sǐ rí, àgò 'dĩ nǐ trá, nǐ'á tã 'èlé yí drí 'dĩ àtã bē òjílã drí. Gō'dá Yésù yí lǎjò'bá íyíkà 'dĩ 'bá yí bē mbã ìyí trá kòlóngbò 'á, nǐ'á gólé volé.

*Tã Yésù drí Yáirò rí mvá rí ìngázó òdrã 'ásí rí
(Mátáyò 9.18-26; Mārãkò 5.21-43)*

⁴⁰ Yésù yí òtírí àgòò ìmvù àndrè nã 'á'á lé drǐ lá lésí rí, ò'bí àmbá rí ìyí trá gólá rí tēlé lǎgúlí. ⁴¹ Àgò àzà bē rú lá Yáirò, drílá ànǐzò Yésù ngálá. Yáirò rǐ'á jó tã àrì kà vó lá ndrè 'bá 'í. Yáirò ànǐ trá rílí 'à'í sǐ Yésù ágálé, ìjì gólá trá ànǐlì yí drí 'bã 'álá íyí pǎlé, ⁴² tálá mvá lá trá ngá lǎzé ró, 'è'á drálé. Ízámvá 'dĩ 'dĩ àlò 'dĩ. Ndrò lá rǐ'á mùdrí-drǐ-lá-ngà-rǐ.

'Dĩ 'ásí rí, Yésù nǐ trá Yáirò rí àjílí 'bã 'álá. Gō'dá ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí nǐ trá ndrǐ gólá vósí, rú lòzè-lòzè bē gólá rú sǐ. ⁴³ Gō'dá òkò àzà rǐ'á ngá lǎzé bē ndrò mùdrí-drǐ-lá-ngà-rǐ, ndrèé rú kò, ngá lǎzé 'dĩ rí pará ró. Òkò 'dĩ rí trá lǎfà ìzálé àmbá ngá lǎzé 'dĩ òndè ró rú bē. Gō'dá òjílã àzà ójò ró, àlókò 'bá ró èdè 'bá lá rí yù. ⁴⁴ Gō'dá òkò 'dĩ drí ànǐzò rú àjálé Yésù ùgúlí lésí ró, ítá tì gólákà dólé. Kòrò ngá lǎzé 'dĩ drí rú ndrèzò. ⁴⁵ Gō'dá nǐngá sǐ rí, Yésù drí tã ìjízò, “À'dí dō mà nǐ yã?” Gō'dá òjílã ndrǐ 'dĩ 'bá yí gã ìyí tì trá kǐ nǐ rí, “Mā nǐ kò.” Gō'dá òjílã 'dĩ 'bá yí gã ìyí tì bē ndrǐ rí, Pétèrò àtã tã trá nòtí kǐ nǐ rí, “Àmà lípì, òjílã ndrǐ 'dó rǐ'á ànǐ ìpǐ'á.” ⁴⁶ Gō'dá Yésù kǐ nǐ rí Pétèrò drí rí, “Òjílã àzà dō mà trá, mà nǐ trá, mà òtójò trá búúú má rú, àmà fǎfǎ cà trá gólá rú.” ⁴⁷ Gō'dá òkò 'dĩ àrílí bē tã gólá drí àtálé 'dĩ rí, gólá nǐ trá kǐ nǐ rí, Yésù nǐ yí trá. Kòrò drílá ànǐzò rílí 'à'í sǐ gólá ágálé, ùrǐ àmbá sǐ lèlé ró. Tã gólá drí Yésù rí dōzò èèdè ró yí bē rí tǎsǐ, kpá pǎtǐ gólá èdè rú trá. ⁴⁸ Gō'dá gólá àtã trá òkò 'dĩ drí kǐ nǐ rí, “Àmà ìzò, ngbãangbãno rí, nǐ trá dódó. Tã lèlé ànǐkà 'bã mà nǐ ànǐ èdélé. Ní ngá ùrú, ní nǐ. Òvãrì àà'dò ní bē.”

⁴⁹ Gō'dá gólá drè tã àtã'á òkò nò drí rí, lǎjò'bá àzà àcã kpá trá Yáirò drí 'bã lésí kǐ nǐ rí, Yáirò rí mvá òdrã trá, ícã kò Yésù drí ànǐzò. ⁵⁰ Gō'dá Yésù àrílí bē úlí 'dĩ ìtí rí, gólá kǐ nǐ rí Yáirò drí rí, “Ní 'è ùrǐ kò, ní lē tã-drǐ àmákà, ànǐ mvá à'dò ngã'á à'dólé tãndí ró.” ⁵¹⁻⁵² Gō'dá gólìyí ndrǐ nǐ ìyí trá 'dó cǎlé Yáirò drí 'bã 'álá. Gō'dá àcã ìyí bē rí, òjílã ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí rǐ'á ìyí 'dó àwó ngò'á.

Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yésũ lē cé Pétērō, Yōwánĩ, Yākóbã gõ'dá gbō mvá rĩ àndrē mvá rĩ átá bē filí jó ãwó kã rĩ 'á yí bē. Gólã kĩ nĩ rĩ ãwó ãnjó 'bá 'dĩ 'bá yí drí rĩ, “Nĩ àyē ãwó, mvá 'dĩ drãã kō, gólã rĩ íyĩngá à'dú kō'á.”⁵³ Gõ'dá ò'bí ãmbá ãwó ãnjó 'bá kã 'dĩ 'bá yí gú ãyĩ gólã trá kĩ nĩ rĩ, “Dĩ tã ònjō kã 'ì, mvá 'dĩ drã trá.”⁵⁴ Gólã fĩ trá jó 'álã, rù mvá ãvō nō drĩ lâ trá, gõ'dá àtã tã trá kĩ nĩ rĩ, “Ízãmvá, ní ngã ùrũ.”⁵⁵ Kôrō mvá nō lôvó-lôvó lâ drĩ àgōzó 'á lâ. Drílã ngãzó òdrã 'ásĩ. Yésũ àtã tã trá mvá rĩ àndrē drĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ àfē ngã nyãnyã mvá nō drĩ nyãlé.”⁵⁶ Gõ'dá mvá rĩ àndrē yí átá lâ yí bē lâ rō ãyĩ trá ãmbá, tã lâ rãkō drílĩyĩ ndrēlé sĩsĩ lâ kō 'dĩ 'á. Yésũ àtã trá drílĩyĩ, gólĩyĩ àtã tã 'dĩ òjílã àzã àlólã drĩ kō.

9

*Tã Yésũ drí drí-ácê fězó lãjõ'bá íyíkã rĩ 'bá yí drí rĩ
(Mátáyõ 10.5-15; Mārãkõ 6.7-13)*

¹⁻² Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yésũ zì lãjõ'bá íyíkã mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ 'dĩ 'bá yí trá ndrĩ yí ngálã. Gólã kĩ nĩ rĩ, “Ngbãangbãno, má fē drí-ácê ámakã trá ãnĩ drí, má fē fãfã ámakã kpá trá ãnĩ drí, ãnĩ drí nĩzó líndrĩ ònjĩ lâdro bē òjílã 'ásĩ, kpá rĩzó òjílã gólĩyĩ ngã lâzé bē rĩ 'bá yí 'bãlé ngãlé ngã lâzé 'ásĩ tãndĩ ró. Ngbãangbãno rĩ, nĩ lãnjĩ tã 'dĩ 'bá yí jãrĩbã 'ásĩ ndrĩ kpá rĩzó òjílã lĩfĩ ícĩ bē tã kũmũ Ôvãrí kã rĩ kã tãsi. ³ Nĩ àrĩ drē, nĩ trō ngã àzã kō ãnĩ bē àcĩ 'dĩ tōrē lâ 'á. Tã à'dã-à'dã lâ rĩ'á òzō nōo rĩ tí, ngã tĩbē 'bã 'bá òzō pĩdrĩgú, ngã nyãnyã, jōrãã ítã 'bã kã, lâfã rĩzó ngã nyãlé rĩ 'bá yí kãtĩ rĩ, nĩ trō ãnĩ bē kō. ⁴ Òzō nĩ ããcã trá à'dĩ-drĩ 'á rĩ, 'bã-lĩpĩ òlãgũ ãnĩ rĩlĩ yí bē nĩngá rĩ, nĩ rĩ gólã bē cãlé bũũ kãyĩ gólã ãnĩ drí 'ězō 'bãdrĩ mvá 'dĩ àyélé 'ězō nĩlĩ sĩsĩ 'álã rĩ sĩ. ⁵ Òzō òjílã òlãgũ ãnĩ kō rĩlĩ yí bē rĩ, nĩ lãvũ ãnĩngá sĩsĩ 'álã. Nĩ yã tãpĩlĩndrĩ 'bãdrĩ 'dĩ kã ãnĩ pá ágálé 'ásĩ. Nĩ 'é 'dĩ tã à'dã ró kĩ, òjílã 'dĩ 'bá yí gã Ôvãrí trá dó.” ⁶ Gõ'dá lãjõ'bá gólĩyĩ mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ 'dĩ 'bá yí drí ngãzó nĩlĩ àcĩ íyíkã 'á, nĩ'á lãmú bē vō kpã bē nĩngá sĩ kôrō nĩngá 'bã ònyĩkō 'ásĩ ndrĩ, òjílã lĩfĩ ícĩ bē tã kũmũ Ôvãrí kã rĩ kã tãsi, nĩzó ngã lâzé 'bá êdé bē.

⁷ Dĩ 'ásĩ rĩ, tã Yésũ kã nĩ'á 'ē bē lâ 'dĩ 'bá yí cã trá kũmũ Ēródē Ānĩtĩpã rĩ. Ēródē rĩ drĩ lĩjã trá lĩjã-lĩjã tã Yésũ kã rĩ 'á, tãlã òjílã àzã 'bá yí kĩ nĩ rĩ, Yésũ àã'dō Yōwánĩ bãbãtĩzĩ 'ē 'bá ró gólã àfō 'bã òdrã 'ásĩ rĩ 'dĩ. ⁸ Gõ'dá àzã 'bá yí kĩ nĩ rĩ, Yésũ àã'dō tã àngũ 'bã Ēlĩyã 'dĩ. Gõ'dá òjílã àzã 'bá yí kĩ nĩ rĩ, Yésũ àã'dō kpã tã àngũ 'bã àzã 'bá yí ngĩ rĩ 'dĩ. ⁹ Ēródē ãsũ tã trá àkpã yí 'á kĩ nĩ rĩ, “Àgō nō à'dō Yōwánĩ 'dĩ kō, tãlã mã rĩ gógó rĩ fũ Yōwánĩ trá drĩ lâ gãlé vólé àkũ ró. Àgō nō à'dō 'bã'á gõ'dá kó à'dĩ 'dĩ yã? Má lē drē gólã rĩ lĩfĩ ndrēlé.”

*Tã Yésũ drí tã lâ rãkō 'ězō òjílã ãmbá lõfó bē rĩ 'bá yí drí rĩ
(Mátáyõ 14.13-21; Mārãkõ 6.30-44; Yōwánĩ 6.1-14)*

¹⁰ Gõ'dá lãjõ'bá Yésũ kã 'dĩ 'bá yí òtĩrĩ ãyĩ àgōo àcĩ íyíkã tólé rĩ tã lâ àtálé Yésũ drí rĩ, Yésũ yí drí ngãzó nĩlĩ 'bãdrĩ mvá àzã fĩnyáwã rĩ'á zílã Bētãsedã rĩ 'álã lôvólé lãñō òjílã ò'bí kã 'ásĩ. ¹¹ Gõ'dá ò'bí 'dĩ 'bá yí 'dē ãyĩ kpã té zãã gólĩyĩ vó. Yésũ drí kpã tã-drĩ lězō ngã lâzé 'bã ãngãzó ngã lâzé 'ásĩ, gólĩyĩ lĩfĩ ícĩlĩ tã kũmũ Ôvãrí kã rĩ kã tãsi.

¹² Gõ'dá lãnjãtũlĩ bē rĩ, lãjõ'bá 'dĩ 'bá yí ãnĩ ãyĩ trá gólã ngálã tã àtálé drílã kĩ nĩ rĩ, “Nĩ jó òjílã 'dĩ 'bá yí vólé, ònĩ ró ãyĩ vō ndãlé ãyĩ drí à'dú kōzó 'á lâ, kpã ngã ndãlé ãyĩ drí nyãlé, tãlã jó yũ'dãwã vō nō 'á nōngã gólĩyĩ drí.” ¹³ Gólã kĩ nĩ rĩ lãjõ'bá 'dĩ 'bá yí drí rĩ, gólĩyĩ rĩ gógó òfē nyãã òjílã 'dĩ

'bá yí drí nyälé. Gõ'dá lãjó'ba 'dĩ 'bá yí kî nî rî gólâ drí rî, "Mã â'dô nyäsá gĩ'á òjílã ämbá nõ 'bá yí drí yã? Ícá kô, ämâ cé rĩ'á ämbätã bê nji, ì'bì cé rĩ. ¹⁴ Ägô 'dĩ 'bá yí trá gãrã lãvũlí kütü-nji drĩ sî."

Yésü drí gôzó tã ätälé lãjó'ba íyíkã rî 'bá yí drí, äätã ró ìyî tã ò'bì ämbá 'dĩ 'bá yí drí rîzó vüdrî vö 'ásî tũ tũ, vö älö rî 'á òjílã òrî nyâ'dî-rî-drî-lã-ngã-müdrî. ¹⁵ Gõ'dá ò'bì ämbá 'dĩ 'bá yí rî ìyî bê ndrî vüdrî rî, ¹⁶ Yésü drí gôzó äwô-ítí 'élé Ôvârí drí ngá nyänyã drílîyî 'ë'á nyälã 'dĩ täsî. Gólâ drí gôzó ämbätã ì'bì bê 'dĩ trölé 'â lâ ûpîlí dädã ítí, fêlé ò'bì ämbá 'dĩ 'bá yí drí. Lãjó'ba gólâkã rî drí ämbätã lãnjízó òjílã ò'bì 'dĩ 'bá yí drí. ¹⁷ Ò'bì ämbá 'dĩ 'bá yí ndrî drí ämbätã nyäzó ícálé ìyî 'á düüdü. Ämbükü lâ drí lãkízó û'dúzó lâ ívö 'ásî düüdü müdrî-drî-lã-ngã-rî.

Tã Ôvârí drí Yésü rî â'dázó Pétêrô yí drí Yöwánî yí

Yäkóbã yí bê mvá íyíkã ró rî

(Mätáyô 16.13-17.13; Mârãkô 8.27-9.13)

¹⁸ Kãyî äzã sî, Yésü rĩ'á rätãã 'ë'á Ôvârí drí. Lãjó'ba gólâkã 'dĩ 'bá yí kpá rĩ'á änyî gólâ bê. Gólâ ndê rätãã bê rî, gólâ drí ngãzó lãjó'ba íyíkã 'dĩ 'bá yí ìjílî. Gólâ kî nî rî gólîyî drí rî, "Ïjílã ò'bì ämbá rî 'bá 'dĩ 'bá yí tã ìsü-ìsü gólîyíkã ämâ täsî rî ìyíkã ängô tí yã?" ¹⁹ Lãjó'ba gólâkã 'dĩ 'bá yí kî nî rî gólâ drí rî, "Tã ìsü-ìsü ò'bì 'dĩ 'bá yí kã rî kî nî rî, nî äâ'dô Yöwánî bãbätízî 'ë 'bá ró rî ì'dî. Gõ'dá äzã 'bá yí kî ìyíkã, nî äâ'dô Ëlíyã ägô 'bá úrú lésî rî ì'dî. Gõ'dá äzã 'bá yí kî ìyíkã, nî äâ'dô tã ängü 'bá äzã 'bá yí ngî ägô 'bá úrú lésî rî ì'dî."

²⁰ Yésü drí kpá lãjó'ba íyíkã 'dĩ 'bá yí ìjízó, "Gõ'dá äñî rî gógó rî, nî ìsü äñíkã bê rî, mã ä'dî ì'dî yã?" Pétêrô drí gôzó tã ätälé kî nî rî, "Nî 'díyî pã 'bá gólâ Ôvârí drí äjólé rî ì'dî." ²¹ Yésü drí gôzó tã ätälé lãjó'ba íyíkã 'dĩ 'bá yí drí kî nî rî, "Äwô, 'dî tã pätî ì. Gõ'dá nî â'dã drê òjílã äzã 'bá yí drí kô. ²² Mã Ôvârí drí äjólé úrú lésî rî ì'dî, mã â'dô lãjô úsú'á röö sîsî-lésî rî 'bá yí gõ'dá drî-'bá ängî Yúdã yí kã rî 'bá yí bê gõ'dá kpá lã'bì ìmbã 'bá rî 'bá yí bê rî drígã sî. Gõ'dá drílîyî ämâ füzó, gõ'dá kãyî nã rî sî,* mã â'dô lîdrî'á ödrã 'ásî."

²³ Yésü drí kpá tã ätázó kî nî rî, "Ngbãângbãñô tã gólâ mã drí 'ë'á ätälé òjílã drí ndrî nõ rî, özô òjílã äzã ölé trá 'délé mã vó rî, gólâ ìsü tã kô ìyî ífífî täsî, gólâ òrî njãã drälé tã ämãkã 'ërê 'á. ²⁴ Özô òjílã äzã öfê ìyî ífífî ödrã drí tã ämãkã rî 'á kô rî, gõ'dá gólâ ä'dô ürî ró rî, gólâ ä'dô 'bã'á cú ítí vö äkó mã ngálã. Özô òjílã äzã ö'ë ürî kô ödrã drí tã ämãkã täsî rî, gólâ ä'dô 'bã'á cú vö bê mã ngálã úrú 'álã. ²⁵ Ä'dô ä'dó'á ängô tí özô òjílã ä'dô cú ngá-drî ämbã ängó nõ 'á nõ bê ndrî rî, gõ'dá özô gólâ ìvî lätî lédrê-lédrê ädükü äkó rî kã trá rî yã? ²⁶ Nî ärí drê, özô òjílã äzã drî lâ öökî ökî ämã zîlî òjílã íyíkã ró ngã 'bö rü-lê-äzî ró yã rî, özô mã ötîrî ägöô kpá ó'dî mbãrãkã Ôvârí drí äfêlé mã drí rî bê mãlâyíkã ämãkã rî 'bá yí bê rî, ämâ drî ä'dô ökî'á kpá ökî gólâ rî zîlî mã ngálã. ²⁷ Äñî, mã ätã ì'dî äñî drí nõ äñî 'dĩ 'bá yí lãfálé sî, nî drãã drê kô, Ôvârí ä'dô 'ë'á ä'dälã äñî drí dódó äñî drí nîzó lâ kî, mã rĩ'á gólâ tîbê gólâ drí äjólé rî ì'dî."

²⁸ Gõ'dá kãyî nji-drî-lã-nã lãvü bê tã Yésü drí ätälé 'dĩ vólé drî lâ 'ásî rî, drílã gôzó mbälé únî drî 'álã rätãã 'élé. Pétêrô, Yöwánî, Yäkóbã drílîyî gólâ rî äjízó. ²⁹ Gólâ drí rîrî rätãã 'élé rî 'á rî, lîfî lâ drí rü öjázó gõ'dá ngî

* **9:22** 9.22 Kãyî nã rî sî Äâ'dô Yésü rî fũ'á kãyî lôsî kã nji 'á, gõ'dá gólâ ä'dô lîdrî'á ödrã 'ásî Gímã 'á. Öjílã Yúdã yí kã lâ ìyî ìtú-äyî ì'dî kãyî ró.

kã'dã-kã'dã, itá gólã rú rí drí gōzó rĩ'á lãgúlí, òzō mōgbárã drí lãgúrĩ kátí. ³⁰⁻³¹ Kôró 'dĩ rí vósí rí, ãgô ãzã 'bã yí rĩ drí ãfōzó gólã lãgátí. ãgô rĩ 'dĩ 'bã yí Músã yí ì'dí Ēlĩyã bê. Gólĩyí 'dó lãgû-lãgû ró. Gólĩyí rĩ'á òdrã tã Yésũ kã rí tã lá átã'á ãfô-ãfô gólãkã òdrã 'ásí Yērôsãlémã 'álã rí bê 'è 'bã rú 'élé ngbãangbãno rí. ³² Pétêrô yí iyí ãzĩ-ãzĩ yí bê trá iyí lĩndĩ'á ã'dú bê. Gõ'dã gólĩyí òtĩrĩ lĩfĩ nĩĩ ã'dú 'ásí rí, gõ'dã ndrê iyí gbõ Yésũ ì'dí iyí lãgátí rúmvã bê 'dó lãgû-lãgû ró zãã ãgô rĩ 'dĩ 'bã yí bê yí lãgátí. ³³ Gõ'dã ãgô rĩ 'dĩ 'bã yí drí Yésũ rí ãyézó iyĩngã nĩzó. Pétêrô drí tã átãzó Yésũ drí kĩ nĩ rí, "Lĩfĩ ìcí 'bã, rĩ'á tã tãndĩ 'í ãmã drí ã'dózó ãní bê nõngã. Ngbãangbãno rí, mã gã gũgũ nã, ãlô rí ní drí, ãlô rí Músã drí, gõ'dã ãlô rí Ēlĩyã drí." Tãkô Pétêrô rí iyĩkã nõ 'dó tã tãkô átãlé ì'dí.

³⁴ Pétêrô drê rĩ'á tã átã'á yí sĩlĩ sĩ nõtĩ nõ rí, mbãrãsãsã drí gólĩyí lĩmózó kpãákũ, gólĩyí gõ'dã trá ùrĩ ró. ³⁵ Drĩlĩyí gōzó òjĩlã ãzã gbórókõ lâ ãrĩlĩ mbãrãsãsã 'dĩ 'á rĩ'á ùlĩ átã'á kĩ nĩ rí, "Nõo rí ãmã mvã gólã mã drí lãlé rōo rí ì'dí." ³⁶ Gõ'dã 'dĩ rí volé drĩ lâ 'ásí rí, gólĩyí ndrê iyí vō bê tãndĩ ró rí, ndrê iyí Yésũ gõ'dã élêwálã. Gõ'dã lãjóbã 'dĩ 'bã yí drí rĩzó 'dó njũrũ, átã iyí tã kô òjĩlã ãzã drí tã gólĩyí drí ndrêlé 'dĩ tãsí, té Yésũ drí gōzó zãlô ùrũ 'álã.

*Tã Yésũ drí lĩndĩ ònjĩ lófōzó mvã ãzã 'ásí rí
(Mãtãyō 17.14-18; Mãrãkō 9.14-27)*

³⁷ Gõ'dã cĩjĩno ãzã rí sĩ rí, drĩlĩyí gōzó ãrĩlĩ kũnĩ drĩ lésĩ, gõ'dã ò'bĩ ãmbã drí rú è'bézó gbãã dĩrĩ Yésũ rú sĩ. ³⁸ Òjĩlã ãlô ò'bĩ 'dĩ 'bã yí lãfãlé sĩ, drĩlã trézó ùrũ lãzĩ bê Yésũ drí kĩ, "Lĩfĩ ìcí 'bã, ní ãnĩ ãmã mvã nõ ndrêlé, gólã cé ì'dí mã drí ãlô nõ. ³⁹ Lĩndĩ ònjĩ rĩ 'bã Sãtãnã rí rōlé rí, rí trá mvã 'dĩ vũlĩ vũdrĩ trêtrê bê ùrũ. Lĩndĩ ònjĩ 'dĩ rí mvã 'dĩ ãsélé ãmósã bê kãtrũ iyí tĩ 'ásí, gólã rí 'élé kãyĩ vósĩ cé. Fãfã lâ drí rĩzó rú ndrêlé. ⁴⁰ Mã lô'bã rú'bã trá lãjóbã ãníkã 'dĩ 'bã yí drí, ããtã ró iyí tã, lĩndĩ ònjĩ 'dĩ ããyê ró gólã rí, gõ'dã gólĩyí ìcã kô."

⁴¹ Yésũ kĩ nĩ rí, "Ãnĩ òjĩlã nõ 'bã yí, nĩ lãé tã Ôvãrĩ 'á kô yã? Mã ã'dô rĩ'á zãã ãní bê ãdũkũ lâ cãlé bũũũ ãngô tú yã? Nĩ ãjĩ ãnĩ mvã 'dĩ mã ngãã nõlé."

⁴² Gõ'dã mvã 'dĩ òtĩrĩ kpã ãngã ãnĩlĩ gólã ngálã rí, lĩndĩ ònjĩ 'dĩ drí ãsézó lâ, drĩlã rĩzó lãlé. Yésũ drí gōzó tã átãlé lĩndĩ ònjĩ 'dĩ drí mvã 'dĩ ãyézó, drĩlã 'bãzó tãndĩ ró. Drĩlã mvã 'dĩ trózó ãjĩlĩ átã lâ ngálã. ⁴³ Òjĩlã ndrê trá ndrĩ, Ôvãrĩ fê fãfã trá Yésũ drí. Kãyĩ nã 'bã yí sĩ rí, òjĩlã 'bãdrĩ nã kã rí trá 'dó ùlĩ átãlé gólã rí tãsí.

Gõ'dã òjĩlã 'bãdrĩ mvã nã 'bã yí kã nã ã'dô bê trá ndrĩ lãrô-lãrô ró tã Yésũ drí rĩ'á 'èlã rí 'á rí, gõ'dã Yésũ drí gōzó ùlĩ ngũrũ-ngũrũ átãlé lãjóbã iyĩkã 'dĩ 'bã yí drí kĩ nĩ rí, ⁴⁴ "Nĩ ãrĩ ùlĩ mã drí 'è'á átãlã ãnĩ drí nõ tãndĩ ró, tã mã drí 'è'á átãlã ãnĩ drí rí ì'dí nõ. Mã gólã Ôvãrĩ drí ãjólé ùrũ lésĩ rí, ãã'dô bí 'è'á ãmã drĩ-bã fêlé òjĩlã drí fũlĩ." ⁴⁵ Lãjóbã gólãkã 'dĩ 'bã yí nĩĩ iyí ùlĩ gólã drí átãlé 'dĩ ìfĩ lâ kô, tãlã Ôvãrĩ lôgã tã ìfĩ lâ nĩ gólĩyí drí. Gõ'dã nĩngã sĩ rí, gólĩyí kpã ùrĩ ró Yésũ rí ìjĩlĩ tã ìfĩ lâ ã'dãlé iyí drí.

⁴⁶ Gõ'dã lãjóbã gólãkã rí 'bã yí ngã iyí trá ndrĩ tã òkĩ-òkĩ bê iyí lãfãlé 'ásí ã'dĩ ì'dĩ ãmbã ró gãrã iyí drĩ sĩ yã. ⁴⁷ Gólã nĩ tã ìsũ-ìsũ gólĩyĩkã 'dĩ trá tãkã. Gõ'dã drĩlã gōzó mvã fĩnyãwã ãzã ãtrólé 'bãlé ãdrêlé iyí lãgátí ìtĩ.

⁴⁸ Gõ'dã drĩlã tã átãzó nõtĩ gólĩyí drí, "Õzô òjĩlã ãzã òlê 'dĩyĩmvã fĩnyãwã trá rí, òjĩlã rí 'dĩ lã mã ì'dí. Õzô òjĩlã ãzã òlê mã trá rí, gólã lã 'dĩ Ôvãrĩ gólã ãmã ãjô 'bã rí ì'dí. Nĩ ndrê drê, òzô òó'bã kpãlé mvã fĩnyãwã nõ ì'dí

ãní drĩĩ ãmbá ró rĩ, nĩ ì'bũ rù kpá gólá drí. Nĩ ndrê trá, tâ ìsũ-ìsũ Ôvãrí kã 'á rĩ, íyíkã cé rĩlĩ òjílã äzí pãlé ì'dí. Æní tâ árí 'bá ámakã rĩ 'bá yĩ, tãlã ä'dô 'í ãní drí rĩzó rù cêlé 'bãzó òjílã ạngĩ ró yã?"

⁴⁹ Gõ'dá nĩngã sĩ rĩ, Yõwãní drí tâ átázó kĩ nĩ rĩ, "Lĩfĩ ící 'bá, mã ndrê ägô äzã trá rĩ'á líndrí ònjĩ lófô'á òjílã 'ásĩ. Gólá rĩ trá ngá nyãlé ání rù sĩ tâ líndrí ònjĩ lófô-lófô kã 'dĩ 'á, mã rĩ trá gólá rĩ ìkílĩ tâ 'dĩ 'bá yĩ 'èrê lâ 'ásĩ, tãlã gólá ä'dó ãmã lãfálé sĩ kô." ⁵⁰ Gõ'dá Yésũ kĩ nĩ rĩ gólĩyĩ drí rĩ, "Nĩ äyê gólá, tãlã gólá 'é tâ 'dĩ kô òzô äjú-'bã-ãzí kãtĩ."

Tã Yésũ drí ngãzó Gãlĩláyã rĩ äyélé nĩzó Yërõsãlémã 'álã rĩ

⁵¹ Gõ'dá Yésũ òtĩrĩ kãyĩ yĩ drí 'èzó gólé ùrù 'álã rĩ ndrêê ãnyĩ ãnyĩ ácã'á rĩ, gólá òmbê íyĩ fĩ trá íyĩ êdézó nĩlĩ drãlé Yërõsãlémã 'álã. Gólá äyê 'bãdrĩ gólá Gãlĩláyã kã 'dĩ trá, drílã fĩzó 'bãdrĩ Sãmãrĩyã lé 'bã kã rĩ 'á. ⁵² Drílã íyĩ ãndrã átízó sĩsĩ, tãlã gólĩyĩ òrĩ ró íyĩ bê njãã íyĩ ácã-ácã tãlé. Tã gólá drí átĩlĩ 'dĩ rĩ câ trá bũúú 'bãdrĩ mvã äzã gólá òjílã Sãmãrĩyã lé 'bã yĩ drí rĩzó kpã 'á lâ rĩ 'á. ⁵³ Òjílã 'dĩ 'bã yĩ lãé íyĩ tâ gólãkã 'dĩ tã-drĩ lâ kô, tãlã gólĩyĩ nĩ trá kĩ nĩ rĩ, gólá 'è trá nĩlĩ Yërõsãlémã 'álã, 'bãdrĩ íyĩ äjú-'bã-ãzí yĩ kã rĩ 'álã. ⁵⁴ Gõ'dá Yõwãní yĩ ädrúpĩ lâ Yãkóbã bê árí íyĩ tâ 'dĩ bê rĩ, gólĩyĩ átã íyĩ tâ trá Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, "Ãmã lĩpĩ, nĩ lã tã-drĩ ãmã drí Ôvãrí rĩ ìjízó äãjô ró bê lãşĩ òjílã 'dĩ 'bã yĩ zãlé vólé." ⁵⁵ Gólã átã tâ trá, tâ ìsũ gólĩyĩkã 'dĩ äãyê ró íyĩ. ⁵⁶ Gõ'dá nĩngã sĩ rĩ, zãã drĩlĩyĩ nĩzó 'bãdrĩ mvã äzã ngĩ lâ 'á.

⁵⁷ Gõ'dá gólĩyĩ drí rĩrĩ nĩlĩ lãtĩ 'ásĩ rĩ 'á, gólĩyĩ ùsũ ägô äzã trá. Ägô 'dĩ átã trá Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, "Mã lã trá ání vó bélé zãã vó ãmbã nõ 'ásĩ bãđĩ vó nĩ drí rĩzó lãmúlĩ rĩ 'ásĩ òzô tâ árí 'bã ánikã kãtĩ." ⁵⁸ Gõ'dá gólã lógô tâ 'dĩ drĩ lâ trá úlĩ mãnĩgô sĩ kĩ, "Õbã cú 'bũ íyíkã bê ä'dú kôzó 'á lâ, gõ'dã äríwã kpã cú jó íyíkã bê ä'dú kôzó. Gõ'dã mã gólã äjólé trá ùrù lésĩ nõ rĩ, mã cú ìtĩ 'bã äkô rĩzó lóvólé 'á lâ ámã ífĩfĩ kã."

⁵⁹ Kãyĩ äzã sĩ, drílã kpã ägô äzã ìjízó äãní ró bê, yĩ òrĩ ró lĩfĩ lâ ícílĩ. Ägô 'dĩ lógô tâ trá gólã drí kĩ nĩ rĩ, "Mã lã fĩ trá nĩlĩ rĩ, mã drê rĩ'á tãkô ámã átã rĩ äràkã tãlé 'bãlé 'bũ 'á zãlô." ⁶⁰ Gõ'dã Yésũ kĩ, "Nĩ äyê òjílã gólĩyĩ tâ lã 'bã íyĩ pĩpĩsĩlĩ 'á kô rĩ ä'dô íyĩ ävô 'bã'á trá. Mã lã nĩ drí äñĩzó ämã bê ändrô nõ òjílã äzĩlĩ äñĩlĩ 'bãlé Ôvãrí rĩ mvã ró."

⁶¹ Gõ'dã ägô äzã átã tâ kpã trá kĩ nĩ rĩ, "Äwô, mã lã trá ämã drí nĩzó nĩ bê, nĩ äyê drê mã, mã nĩ'á zãlô tâ lâ ì'bĩlĩ ámã átã bê."

⁶² Gólã átã úlĩ mãnĩgô kpã trá drílã kĩ nĩ rĩ, "Òzô òjílã äzã òndê lôsĩ íyíkã 'bãlé rĩ kô drílã rĩzó gólé vólé 'bã 'álã tâ lâ sĩ, lôsĩ ámakã rĩ äyézó rĩ, òjílã 'dĩ ä'dó òjílã ámakã lôsĩ ámakã 'è 'bã rĩ ì'dĩ kô."

10

Tã Yésũ drí òjílã äzã 'bã yĩ zĩzó nyã'dĩ-nã-drĩ-lã-ngã-mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ rĩ

¹ 'Dĩ rĩ vósĩ rĩ, Kúmú Yésũ drí òjílã äzã 'bã yĩ zĩzó nyã'dĩ-nã-drĩ-lã-ngã-mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ, jólé sĩsĩ 'bãdrĩ mvã ònyĩkô yĩ drí 'è'á nĩ'á lãmú bê 'á lâ sĩ rĩ 'ásĩ, rĩ rĩ. ² Drílã úlĩ mãnĩgô äzã átázó òjílã 'dĩ 'bã yĩ drí kĩ nĩ rĩ, "Nĩ nĩ sĩsĩ mã ágã 'álã tâ Ôvãrí kã pãlé òjílã drí, tãlã òjílã ãmbã lã tâ 'dĩ ärílĩ. Gólĩyĩ rĩ'á òzô ämvú ạngĩ ädrúgú lâ drí mvélé trá njãã 'è'á ñólã rĩ, gõ'dã òjílã ñô 'bã lâ yũ rĩ kãtĩ. Gõ'dã mã lã nĩ 'è rãtãã Ôvãrí drí gólã tĩbê 'bã 'bã òjílã ndrĩ lĩpĩ ró rĩ, gólã äãjô ró bê òjílã rĩ'á òjílã äzí nõ 'bã yĩ lĩfĩ lâ yĩ ícílĩ tâ gólãkã ärílĩ. ³ Nĩ nĩ, nĩ ndrê äñĩ tãndĩ ró, tãlã äñĩ rĩ'á òzô ñndrĩ

mvá gólã rĩ 'bá lãvũlĩ kôrô vò gólã kiákêlówá drĩ 'bãzó 'á lâ 'ásĩ rĩ kãtĩ.
 4 Nĩ nĩ 'wãã'wã, nĩ trõ ngá kô ãní bê, òzõ lãfã, jõráã, ká'bókã kãtĩ rĩ 'bá yĩ.
 Nĩ ádrê kpá kô nĩ'á nĩ-bê-yã 'ẽ bê òjílã drĩ lãtĩ 'ásĩ. 5 Òzõ nĩ ããcã trá 'bã
 ãzã 'á rĩ, nĩ fẽ nĩ-bê-yã 'bã-lípĩ drĩ nõtĩ kĩ nĩ rĩ, 'Nĩ trõ tã ã'dĩ Òvãrí kã trá
 ní bê.' 6 Òzõ 'bã-lípĩ yĩ òlẽ tã trá rĩ, Òvãrí â'dô gólĩyĩ pã'á. Òzõ òlẽ ìyĩ kô
 rĩ, Òvãrí pá gólĩyĩ kô. 7 Nĩ rĩ zãã 'bã ãlô 'á, â'dó kô nĩ'á lãmú bê 'bã-tĩ kpã
 bê kô. Nĩ nyã ngá, nĩ mvũ ngá gólĩyĩ drĩ âfêlê ãní drĩ rĩ 'bá yĩ, tãlã ngá 'dĩ
 òfê ró fãfã ãní drĩ rĩzõ tã ámákã rĩ ìcílĩ.

8 "Òzõ òólãgũ ãní trá 'bãdrĩ mvá ãzã 'á rĩ, nĩ nyã ngá ndrĩ, nĩ gã ngá
 gólã gólĩyĩ drĩ âfêlê ãní drĩ rĩ kô. 9 Nĩ êdê òjílã gólĩyĩ ngá lãzé bê rĩ 'bá yĩ
 dódó, nĩ âtã gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, 'Òvãrí lã ãní ã'dô ró òjílã ìyĩkã ró, òlẽ ngá
 lãlẽ ãníkã gólã bê rĩ ò'bê drĩ ãlô.' 10 Òzõ òjílã ãzã 'bá yĩ 'bãdrĩ 'dĩ kã òlẽ tã
 ãníkã kô rĩ, nĩ âtã gólĩyĩ drĩ nõtĩ kĩ nĩ rĩ, 11 'Mã âyê ãní trá zãã, nĩ ndrê drẽ,
 mã yã tãpĩlĩndrĩ 'bãdrĩ 'dĩ kã trá ãmã pá ágálê 'ásĩ, mã tã pá 'á lâ gõ'dã
 kô. Nĩ ndrê trá, Òvãrí lã ãní, gólã rĩ ãní zĩ'á ãnílĩ òjílã ìyĩkã ró, gõ'dã nĩ gã
 dó.' 12 Lãñõ gólã Òvãrí drĩ 'ẽ'á fêlã drĩlĩyĩ rĩ â'dô lãñõ gólã drĩlã 'ẽ'á fêlã
 òjílã Sõdómõ kã drĩ rĩ lãvũ'á.

13-14 "Á! ãní òjílã 'bãdrĩ Kõrázã kã nõ òjílã gólĩyĩ 'bãdrĩ Bêtãsedã kã rĩ
 'bá yĩ bê, mã 'ẽ tã lâràkõ trá ãndálê ãndálê ãní lĩfĩ drĩ 'á. ãní lãé kô drĩ
 ãjálê 'dẽzõ Òvãrí vó. Nĩ nĩ trá ã'dô tã ã'dô nĩ jãrĩbã Tĩrã yĩ kã drĩ Sĩdõnã
 bê, ãkũ ró rĩ, Òvãrí ìzã gólĩyĩ trá kôrô. Gólĩyĩ òró tã lâràkõ gólĩyĩ mã drĩ
 rĩ'á 'elã ãní lãfálê 'á rĩ 'bá yĩ ndrêé cú ìyĩ lĩfĩ sĩ rĩ, tí gólĩyĩ ãdĩ drĩ trá tã
 ònjĩ ìyĩkã rĩ 'bá yĩ 'ásĩ. Itĩ rĩ, Òvãrí â'dô lãñõ ãmbã fê'á ãní drĩ lãvũlĩ kôrô.
 15 Gõ'dã òjílã gólĩyĩ Kãpêrãnomã kã rĩ 'bá yĩ ìsũ ìyĩkã bê rĩ, Òvãrí â'dô
 gólĩyĩ lãgũ'á trõlê úrú 'álã, tãlã gólĩyĩ ãrĩ tã âtã-âtã ámákã bê rĩ, gõ'dã nĩ
 ìyĩ mã trá tã lâràkõ ndrĩ mã drĩ 'elê rĩ 'á yã? 'É'è! Gólĩyĩ â'dô nĩ'á lãsí
 ãdũkũ ãkõ rĩ 'á, tãlã gólĩyĩ gã dó drĩ ãdĩlĩ tã ònjĩ gólĩyĩkã 'ásĩ."

16 Gõ'dã Yésũ âtã tã trá lãjõ'bã ìyĩkã rĩ 'bá yĩ drĩ nõtĩ, "Mã fẽ drĩ-ãcê
 ámákã trá ãní drĩ òjílã lĩfĩ ìcízõ ámã vò 'á. Òzõ òjílã ãzã 'bá yĩ òlẽ tã ãníkã
 trá rĩ, gólĩyĩ lã tã ámákã rĩ kpã trá. Òzõ gólĩyĩ ògã tã ìmbã-ìmbã ãníkã trá
 dó rĩ, gólĩyĩ gã ámákã rĩ kpã trá dó. Òzõ òjílã ãzã 'bá yĩ ògã tã ámákã trá
 dó rĩ, gólĩyĩ gã Òvãrí kã rĩ kpã trá dó, tãlã gólã ámã ãjõ 'bá rĩ ì'dĩ."

17 Gõ'dã òjílã gólĩyĩ zĩlĩ nyã'dĩ-nã-drĩ-lã-ngã-mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ 'dĩ 'bã
 yĩ, nĩ ìyĩ trá tã Yésũ kã âtã bê. Gõ'dã gólĩyĩ ãgõ ìyĩ gólã ngálã rú'bã ãsõ-
 ãsõ bê. Gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ, "Mã 'ẽ tã 'dĩ trá té òzõ ní drĩ âtálê rĩ tí. Lĩndrĩ ònjĩ
 gólã Sãtãnã kã, mã âtã tã bê drĩlĩyĩ rĩ, gólĩyĩ âyê òjílã trá. Mã zĩ ãní rú bê
 rĩ, gõ'dã kôrô drĩlĩyĩ rõzõ lâ." 18 Yésũ drĩ gõzõ tã âtálê gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ,
 "Áwõ, ãkũ ró rĩ, Sãtãnã njã tã Òvãrí kã bê njãnjã rĩ, mã ndrê ámã lĩfĩ sĩ
 Òvãrí drĩ Sãtãnã rĩ ãvũzõ úrú lãsí vũdrĩ 'á nõlê. 19 Lĩndrĩ ònjĩ 'dĩ 'bã yĩ rĩ'á
 òzõ òtõnyĩ kãtĩ òjílã zãlê zãzã, kpã ìnĩ bê rĩ òjílã cĩlĩ lâzê-lãzê ró. Gõ'dã
 nĩ ró tã kô, gólĩyĩ lĩsí ãní kô, tãlã mã fẽ drĩ-ãcê ámákã trá ãní drĩ gólĩyĩ
 ìzãzõ. 20 Ngbããngbãñõ rĩ, ãní rú'bã trá ãsõ-ãsõ ró, tãlã nĩ ìsũ bê, rĩ ìyĩ trá
 mbãràkã bê lĩndrĩ ònjĩ ìzãzõ. Tãndĩ ró, ãní rú'bã ãã'dô ãsõ-ãsõ ró, tãlã nĩ
 â'dô trá Òvãrí rĩ mvã ró rĩ drĩ sĩ."

21 Gõ'dã Lĩndrĩ Tãndĩ Òvãrí kã 'bã Yésũ trá â'dólê pĩpĩsĩlĩ lâ bê ndrĩ ãyĩkõ
 ró, drĩlã tã âtãzõ Òvãrí drĩ rãtãã sĩ kĩ nĩ rĩ, "Áwõ-itĩ, ámã átã, nĩ tĩbê ãngõ
 lĩpĩ ró rĩ, ní lãpĩ tã nõ 'bã yĩ trá ndrĩ òjílã gólĩyĩ tã nĩ ãkĩ nõ 'bã yĩ drĩ. ãní

Líndrí â'dâ tâ ífí nõ õjílã gólíyî áyábálá ró rî yî drí. Ní 'è ìtí õzõ tâ gólâ ání pîpîsílí drí lèlé rî tí."

²² Gõ'dá gólâ drí tâ átázó lãjóbá íyíkâ rî drí kî nî rî, "Ámâ átá Ôvârí âfê ngá âmbá nõ 'bá yî trá ndrî má drígá. Ámâ átá Ôvârí nî má trá íyî mvá ró, má ì'dí. Má nî gólâ kpá trá ámâ átá ró Ôvârí ì'dí. Gõ'dá má lè trá Ôvârí rî â'dalé õjílã gólíyî má drí êpèlé nõ 'bá yî drí." ²³ Drílã gõzó tâ átálé mánísí lãjóbá íyíkâ 'dî 'bá yî drí kî nî rî, "Ôvârí rî Ìfí ãã'dô ânî drî, tâlá nî rî trá ámâ ndrèlé tâ lârákô 'èrê 'á âmbá. ²⁴ Kúmú âmbá âzâ 'bá yî, gõ'dá tâ ângû 'bá âmbá rî 'bá yî bê lè ìyî tâ lârákô 'dî 'bá yî ndrèlé rî, gõ'dá ícá ìyî ndrèlá kô, lè ìyî kpá úlí gólíyî má drí rî'á átálâ cú ámâ tî sî ânî drí nã 'bá yî árílí rî, gólíyî árí kpá kô."

Í'dígówá Sãmáryã lé 'bá drí íyî ãjú-'bá-ãzí pãzó rî

²⁵ Kãyî âzâ sî, ãgô âzâ gólâ lâ'bí ímbá 'bá rî ìjî Yésû trá, 'èzó tâ nîñî Yésû kâ rî ùjúlí tâ âzâ 'bá yî 'á, tâlá lâ'bí ímbá 'bá 'dî lè Yésû átâ ró úlí âzâ bê ányâ ró. Lã'bí ímbá 'bá 'dî drí tâ átázó gólâ drí kî nî rî, "Ìfí ícá 'bá Yésû, õzõ má òlè trá rílí ãdükû ákó vò ùrú 'álâ rî 'á rî, má â'dô ã'dô 'è'á ì'dí yã?" ²⁶ Gólâ átâ trá lâ'bí ímbá 'bá 'dî drí nõtí kî nî rî, "Tã túbê Músã drí ìgílí tâ 'bã'bã Ôvârí kâ tãsí rî, átâ tâ kî ã'dí yã? Ní átâ tâ lâ má drí." ²⁷ Lã'bí ímbá 'bá 'dî lôgõ tâ trá kî nî rî, "Tã ìgí tâ 'bã'bã Ôvârí kâ 'dî rî úlí átálé ãmâ drí kî nî rî,

'Ní lè Ôvârí Kúmú ánikâ ró rî pîpîsílí ãlô sî,
ánî mbârâkã sî ndrî, tâ ìsû-ìsû ánikâ sî ndrî.'

Tã 'Bã'bã Ândã 6.5

Gõ'dá kpá,

'Ní lè ání ázi-ázi yî, õzõ ní drí ání ífífi lèrê kátí.' "

Lávî 'bá yî 19.18

²⁸ Yésû kî, "Tã ní drí ìjílí má tî rî, ní ndê trá ì'dí 'dî. Ôzõ ní ò'è tâ 'dî 'bá yî trá ngbá 'bûu rî, ní â'dô rî'á Ôvârí bê 'bãdrî ùrú 'álâ rî 'á ãdükû ákó."

²⁹ Lã'bí ímbá 'bá 'dî lèé kô õjílã drí tâ átálé kî'á nî rî, Yésû ì'dí tâ nîñî bê kôró yî drî sî. Lã'bí ímbá 'bá 'dî kî, "Ní â'dâ drê má drí õjílã ángô rî 'bá yî ì'dí ámâ ázi-ázi ró má drí lèlé rî yã?"

³⁰ Gõ'dá Yésû lôgõ tâ-drî trá lâ'bí ímbá 'bá 'dî drí í'dígówá sî kî nî rî, "Ãgô âzâ rî'á ânî'á Yërôsãlémã lésí, 'è'á nílí Yéríkô 'álâ. Ãgô âzâ 'bá yî ngá ôpá 'bá 'î, rû ìyî gólâ trá lãtî 'á. Ngá ôpá 'bá 'dî 'bá yî drí ngá gólâkâ ôpázó ndrî, ítá yî bê ndrî. Gólâ gõ'dá cú ìtí ùndú ró. Ngá ôpá 'bá 'dî 'bá yî drí gõzó gólâ rî cãlé 'è'á fülâ fûfû, sèzó lâ nî'á vülâ pávó gãrã 'á ìtí, gbôcô, ìyî drígá sî áyélé ãvô ró.

³¹ "Kãyî 'dî sî rî, ândrã-tãndí ró, drî-'bá lâ'bí 'è kâ âzâ íyîngá kpá rî'á ânî'á ácalé vò túbê gólâ drí rízó õzõ ãvô kátí 'dî 'á. Gõ'dá drî-'bá lâ'bí 'è kâ 'dî ndrê bê gólâ áyí'á vüdrí ìtí rî, drílã íyîngá lãvüzó rú lâ sî áyélã nîngá.

³² "Gõ'dá 'dî rî vósí rî, ãgô âzâ drí kpá ácázó. Ãgô ácá 'bá nõ rî lôsí gólâkâ rî rî'á íyíkâ ùgúlí ãtî 'bá drî-'bá lâ'bí 'è kâ rî 'bá yî kâ lãfálé sî. Gõ'dá ãgô nõ ndrê gólâ bê rî, drílã íyîngá kpá lãvüzó rú lâ sî lãtî gãrã drî ãzã rî 'ásí.

³³ "Gõ'dá 'dî rî vósí rî, ãgô âzâ drí kpá ácázó. Ãgô 'dî Sãmáryã lé 'bá 'î, íyíkâ gíã ngá áwã 'î. Ãgô gólâ Sãmáryã lé 'bá ró 'dî ndrê bê ãgô lãzé bê 'dî áyí'á vüdrí rî, ìzã lâ gã trá drílã, gólâ kî nî rî, 'Óõ! ã'dô 'è ãgô nõ nõtí nõ nî yã?"

³⁴ “Gõ'dá drílã ânĩzó ãgô lâzé bê 'dĩ ãngálé lâzé lâ jĩzó õdrã sĩ, drílã kpá dõ dãzó ì'dĩ lâzé 'dĩ 'á ãlókõ ró, drílã lâzé lâ òmbézó ítã sĩ ngárã-ngárã. Drílã ãgô lâzé bê 'dĩ ãngázó 'bãlé dõngí íyíkã rĩ drĩ, trõlé ãjílí jãrĩbã 'álã. Âcã ìyĩ bê jãrĩbã 'álã rĩ, 'bã ãgô lâzé bê 'dĩ trá jó ùmú kã rĩ 'álã. Gólã ndrê ãgô lâzé bê 'dĩ vó lâ trá tãndí ró. ³⁵ Ìdrú rĩ tí, drílã gõzó lãvũlĩ. Drílã lãfã fẽzó ãgô jó ùmú kã vó lâ ndrê 'bã ró 'dĩ drí ãlókõ gĩzó, kpã ngã nyãnyã gĩzó ãgô lâzé bê 'dĩ drí. Drílã kpã tã átãzó kĩ nĩ rĩ, õzõ yí õtĩrĩ ãgõõ rĩ, yí ã'dõ kpã lãfã ãzã fẽ'á ngã gólã drí nyãlé nõngã rĩ tãsĩ. Ì'dĩ 'dĩ.”

³⁶ Gõ'dá Yésũ átã trá ãgô gólã lã'bí ãmbã 'bã ró 'dĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Tã ãsũ ánikã rĩ íyíkã ángô tí yã? Õjílã nã 'dĩ 'bã yí lãfálé sĩ rĩ, ã'dĩ pã ãgô gólã ngã õpã 'bã drí cãlé rĩ nĩ yã, tã 'èzó drílã õzõ áró lâ kátí rĩ yã?”

³⁷ Lã'bí ãmbã 'bã 'dĩ átã trá kĩ nĩ rĩ, “Cé õjílã ãnĩ 'bã Sãmãrĩyã lésĩ rĩ ì'dĩ.” Yésũ kĩ, “Ní gõ 'bã 'álã, ní 'è kpã õzõ ãgô gólã Sãmãrĩyã lésĩ rĩ drí 'èlé 'dĩ tí.”

Tã Yésũ drí átãlé Mãrãtã drí rĩ

³⁸⁻³⁹ Yésũ yí lãjõ 'bã íyíkã bê drílĩyĩ rĩrĩ nĩlĩ Yẽrõsãlémã 'álã rĩ 'á, kãyĩ ãzã sĩ pávó 'á rĩ, drílĩyĩ ãcãzó 'bãdrĩ mvã ãzã 'á. 'Bãdrĩ mvã 'dĩ 'á rĩ, õkõ ãzã rĩ'á tólã rú bê Mãrãtã. ãmvúpĩ lâ rĩ rú Mãrĩyã. Gólĩyĩ nĩ Yésũ trá. Mãrãtã drí Yésũ rĩ tã átĩzó ãnĩlĩ ìyĩ drí 'bã 'álã ùmú ró. Yésũ ãcã bê drílĩyĩ 'bã 'á rĩ, Mãrĩyã ãnĩ trá rĩlĩ vũdrĩ Kúmú Yésũ lãgátĩ, úlĩ gólãkã rĩ'á átãlá rĩ ãrĩlĩ ì'dĩ. ⁴⁰ Gõ'dá Mãrãtã ícã íyíkã úlĩ Yésũ kã 'dĩ ãrĩlĩ kó kó, tãlá gólã rĩ lĩfĩ trá lãrã-lãrã ró, lõsĩ nyãsã lã'dĩ-lã'dĩ kã rĩ 'è'á ì'dĩ, drĩ lâ lĩjã trá ndrĩ ìtĩ. Mãrãtã drí tã átãzó Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, “Kúmú Yésũ, tãlá ã'dõ 'í ãmã ãmvúpĩ Mãrĩyã drí ãmã áyézó élẽwãlá, rĩ'á lõsĩ nyãsã lã'dĩ-lã'dĩ kã 'èlé yã? Nĩ átã gólã drí ããnĩ ró ãmã pãlé lõsĩ ãzã 'bã yí 'ásĩ.”

⁴¹ Gõ'dá Kúmú Yésũ drí tã átãzó kĩ nĩ rĩ, “Mãrãtã, Mãrãtã, kãyĩ vósĩ ndrĩ, ní rĩ zãã rĩ'á lĩfĩ lò'bélé lò'bê lõsĩ jó kã 'èrẽ 'á ángô tí yã? ⁴² Nĩ ãrĩ drẽ, lõsĩ tãndí kó ì'dĩ ãlõ nõ. Tãkõ ì'dĩ úlĩ má drí rĩ'á átãlá nõ ãrĩ-ãrĩ lâ ì'dĩ. Mãrĩyã lẽ trá úlĩ má drí rĩ'á átãlá nõ ãrĩlĩ. Nĩngã sĩ rĩ, má ícã tã átãlé drílã kí'á nĩ rĩ, gólã õnĩ lõsĩ ãzã 'èlé rĩ kó.”

11

Tã rãtãã 'èzó Õvãrĩ drí rĩ tãsĩ (Mãtãyõ 6.9-13; 7.7-11)

¹ Gõ'dá kãyĩ ãzã sĩ, Yésũ rĩ rãtãã 'è'á Õvãrĩ drí. Gõ'dá lãjõ 'bã gólãkã rĩ'á gólã bê tólã, ãlõ gólĩyĩ lãfálé 'ásĩ rĩ kĩ nĩ rĩ, “Kúmú ãmãkã, ní ícĩ ãmã lĩfĩ rãtãã 'è'è sĩ Õvãrĩ drí. Ókĩ nĩ rĩ, Yõwãní ícĩ íyíkã tã ãrĩ 'bã íyíkã rĩ 'bã yí lĩfĩ lâ trá rãtãã 'è'è sĩ.” ²⁻⁴ Gõ'dá Yésũ drí gõzó tã átãlé lãjõ 'bã íyíkã 'dĩ 'bã yí drí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ 'è rãtãã nõtĩ, nĩ kĩ,

Ãmã átã úrú 'álã rĩ, ãnĩ rú ã'dõ ãnjĩlĩ ãnjĩ.

Kũmũ ánikã rĩ ããcã.

Ãndrõ nõ, ní ãfẽ ngã nyãnyã ãmãkã kãyĩ vósĩ cé rĩ ãmã drí.

Nĩ ãyẽ ãmã tã õnjĩ ãmãkã rĩ 'bã yí 'ásĩ,

ãmã drí rĩ'á 'èlã rĩ 'bã yí tãsĩ,

õzõ ãmã drí rĩrĩ ãzĩ-ãzĩ gólĩyĩ rĩ 'bã tã õnjĩ 'èlé ãmã drí rĩ 'bã yí áyéré kátĩ.

Tã ùjũ-ùjũ 'á rĩ, ní 'bã ãmã pĩpĩsĩlĩ ãdũ ãdũ,

tãlá mã õzó tã õnjĩ 'èè.”

⁵⁻⁶ Gõ'dá nĩngã sĩ, Yésũ drí kpã tã ãzã átãzó gólĩyĩ drí tã rãtãã 'è'è kã Õvãrĩ drí rĩ tãsĩ nõtĩ, “Õzõ tí tã ãzã 'bã yí ã'dõ trá õzõ nõtĩ rĩ. Ngãcĩ ítõ 'á,

õzõ ùmú àzà àâcâ ní drí 'bã 'á vò jējē àzà 'ásī rī, gō'dá ùmú rī 'dī rī'á lōfó ró, gō'dá ní cú ìtí ngá nyānyā àkó fēlé ùmú 'dī drí nyālé rī, gō'dá ní ngá nīlī 'bã-tì-'dī-āzī ánikā ngálá. Ní kī 'bã-tì-'dī-āzī 'dī drí rī, ùmú àcâ trá yí drī vò jējē 'ásī, yí cú ìtí ngá nyānyā àkó fēlé drílá nyālé, ícá kò àkórí drí àmbātā àfēzò yí drí fēlé drílá yā?

⁷ “Ngbāangbānō rī, má àtā ànī drí drē ànī tā ìjī-ìjī sī. 'Bã-tì-'dī-āzī ánikā 'dī à'dô lôgō'á lâ ní drí kī nī rī, 'Ní ìkpókpolō mâ kò, má à'bã àtī trá, má nījī gō'dá àtī kò, àmā, àmāngá trá àmā mvá yí bē à'dú kō'á.’

⁸ “Gō'dá 'bã-tì-'dī-āzī ánikā 'dī à'dô ngā'á gbārākā drī sī, àtī nījī ní drí, ngá gólá ní drí lēlé rī àfēzò ní drí. Gólá 'è tā 'dī ìtí tálá à'dô 'í yā? Tálá ní gólá rī rú-lē-āzī 'í rī drí yā? 'É'è, gólá 'è tā 'dī ìtí, tálá ní rī'á zā tā ìjī'á gólá tī, gólá gō'dá lēé òjílá drí tā ìsūlī kī, yí 'bã-tì-'dī-āzī ònjí 'í rī kò. Òzõ à'dô ìtí rī, Òvārí gólá tībē 'bã 'bá kôró ànī 'bã-tì-'dī-āzī drī sī rī à'dô tā ìjī-ìjī ánikā àrī'á.

⁹⁻¹⁰ “Òzõ òjílá àzà ìjī ngá àzà tā lâ Òvārí tī rī, àà'dô fē'á lâ té gólá drí. Òzõ òjílá òrī ngá àzà ndā'á rī, àà'dô kpá úsú'á lâ. Òzõ òjílá àzà òrī àtī gālē rī, àà'dô nījī'á lâ gólá drí. ¹¹ Òzõ mvá àzà ùzī ngá nyānyā átá lâ tī rī, átá lâ fēé kúnī mvá ì'dī kò gólá drí. Òzõ ùzī ì'bī 'í rī, ófēé ìnī ì'dī drílá kò. ¹² Òzõ ùzī 'à'ú 'bú ì'dī rī, ófēé ótónyí ì'dī drílá kpá kò. ¹³ Nī ndrē drē, ànī gólīyī tībē tā ònjí bē rī 'bá yī, nī fē kpá ngá tándí ì'dī ànī mvá yí drí. Ngá gō'dá àmā átá tībē úrú 'álá rī à'dô íyíkā fē'á lâ ànī drí gārā kò yā? Òzõ nī àḗzī Línrí Tándí gólākā ì'dī rī, gólá à'dô fē'á lâ kpá ànī drí.”

*Tā línrí ònjí Sātánā ká rī 'bá yī tāsī
(Mātáyō 12.22-30; Mārākō 3.20-27)*

¹⁴ Kàyī àzà sī rī, Yésū èdē àgō àzà trá ngá lāzé línrí ònjí ká 'ásī. Línrí ònjí 'dī 'bã àgō rī 'dī trá rīlī cú ìtí úlī átá àkó ù'dú'dú ró. Gō'dá éedē àgō 'dī bē rī, àgō 'dī rī trá gō'dá tā àtálé íyī tī sī tándí ró òjílá drí àrīlī. Òjílá gólīyī àgō 'dī ndrē 'bá Yésū drí rīrī édéré lá 'á rī à'dô ìyī trá ndrī lâró-lâró ró. ¹⁵ Gō'dá òjílá àzà 'bá yī gā dó tā-drī lēlé kī, mbārākā gólá Yésū drí rīzò òjílá édélé ì'dī sī lâ 'dī, à'dô Òvārí ngá lésī kò, òjílá gólá mbārākā fē 'bá Yésū drí rīzò òjílá édélé nō rī'á Sātánā ì'dī, tálá línrí ònjí 'dī bē rī'á Sātánā bē mbārākā Sātánā ká zélé. ¹⁶ Òjílá àzà 'bá yī tā lēlé àkó rī, lē ìyī Yésū rī ùjūlī kī nī rī, gólá à'dô ngá àdó 'bá 'í, 'dōvó gólá ò'è drē kpá tā lârákò ngū gólīyī òndrē ró bē gólīyī ùnī ró bē kī'á nī rī, Òvārí fē mbārākā 'dī nī gólá drí.

¹⁷ Gō'dá Yésū nī tā ìsū-ìsū ònjí òjílá 'dī 'bá yī ká 'dī trá kī nī rī, gólīyī lē trá kōlōgbō cālē yí drí. Gólīyī lē à'dálá kī, Òvārí à'dó ì'dī kò íyī àjò 'bá rī. Gō'dá Yésū àtā tā trá òjílá 'dī 'bá yī drí kī nī rī, “'Bāsúró gólá tībē lāfálé cā 'bá rī gōzò rīlī rú fūlī ìyī vò 'ásī rī à'dô rī'á fī trá zīlī 'bāsúró àlò ró yā? 'Bã gólá rīzò lāwālē 'á lâ ìtú vósī cé àzī-āzī bē rī, à'dô rī'á trá vò àlò 'á 'bã-tì àlò ró yā? ¹⁸ Òzõ òjílá gólīyī àyī 'bá 'dó Sātánā zélé rī òrī ìyī lāwālē kárá rī, kūmū Sātánā ká à'dô rī'á àlò rī àngò tī yā? 'É'è, ícá rīlī kò. Rī'á pātī rí, Sātánā à'dô volé gā'á dó mbārākā àfēlé má drí. Nī ìsū ànikā bē rī, Sātánā fē mbārākā nī má drí rīzò línrí ònjí àbābā ká lófólē òjílá 'ásī 'dī. Òzõ à'dô ìtí rī, Sātánā à'dô kpá mbārākā àfē'á má drí rīzò línrí ònjí gólākā gólá rī úfú zélé 'dī 'bá yī ìzāzò yā? ¹⁹ Gō'dá nī ìsū drē tā dā ànī drī, tā gólá má drí 'è'á àtálá ànī drí nō tāsī. Òzõ Sātánā à'dô ì'dī mbārākā fē 'bá ró má drí rī, gō'dá à'dī fē íyíkā mbārākā ànī drī-'bá yī drí rīzò línrí ònjí lófólē òjílá 'ásī rī nī yā? Nī ìjī tā drē drī-'bá 'dī 'bá yī tī, à'dī fē mbārākā 'dī gólīyī

drí nĩ yã? Drĩ-'bá 'dĩ 'bá yĩ â'dô âtá'á lâ ãnĩ drí kĩ, Ôvârí âfẽ mbârâkã nõ nĩ ãyĩ drí. ²⁰ Gõ'dá mâ rĩ gógó kpá rĩ'á mbârâkã Ôvârí ngá lésĩ rĩ bê. Nĩ ndrê drê, gólâ rĩ gógó tíbê mbârâkã 'bá ró 'è 'bá ãnĩ pâlê rĩ, mã ã'dĩ rĩ'á nõ. Ôvârí ãjô mã nĩ ãnĩ ãlĩ ãcĩlĩ, mã ã'dĩ tíbê ãnĩ drí 'è'á rôlâ rĩ.

²¹ “Sātánã rĩ'á õzõ ãgõ ãwãlãkã 'bá íyĩkã rĩ 'bá íyĩ mvá yĩ vó ndrêlê ndrêndrê ãjú sĩ rĩ kátĩ. ²² Õzõ ãgõ ãzã kpá ãwãlãkã ró mbârâkã lâ drí gólâ rĩ lãvũlĩ gãrã rĩ ããnĩ kpá 'dêlê õmbã bê gólâ drĩ rĩ, â'dô gólâ rĩ drõ'á cú 'bã 'ásĩ 'dĩyĩmvá gólãkã 'dĩ 'bá yĩ ãwũzõ ngbã ngá 'bã kã bê.

²³ “Má ãmbã ãnĩ ãlĩ ã'dĩ nõ. Nĩ rĩ kô õmbã Ôvârí yĩ lãfálê 'á Sātánã bê rĩ têlê. Pãtĩ ró, õmbã rĩ 'dĩ 'è'á ãcálê. Õzõ nĩ ããmú 'á mã bê kpãkã ãlô kô rĩ, nĩ lê gõ'dá trá 'á ãmúlĩ ãjú-'bã-ãzĩyã Sātánã bê. ãnĩ drí ãmã pâlê õjĩlã Ôvârí kã ê'bêlê vó ãlô 'á õzõ kãbĩlĩkĩ lôkĩ 'bá drí kãbĩlĩkĩ íyĩkã ê'bêrê kátĩ. Õzõ nĩ õ'è ãtĩ kô rĩ, nĩ lê gõ'dá trá õjĩlã Ôvârí kã lãpêlê mã rú sĩ vólê. Gõ'dá 'dĩ 'ásĩ rĩ, Ôvârí â'dô tã âtá'á kĩ nĩ rĩ, ‘Ãnĩ ãmã ãjú-'bã-ãzĩ 'ĩ.’

²⁴ “Má lê trá tã ãzã âtálê ãnĩ drí nõngã líndrĩ õnjĩ 'bã tãsi. Õzõ líndrĩ õnjĩ Sātánã 'ásĩ 'dĩ ãâyê õjĩlã trá rĩ, drĩlã rĩzõ nĩ'á lãmú bê élê nĩ'á õjĩlã ãzã 'bã yĩ ndãlê, nĩzõ rĩlĩ 'á lâ 'á. Õzõ ãũsũ õjĩlã 'á ãzã kô drĩlã rĩzõ 'á lâ rĩ, â'dô õjĩlã sĩsĩ 'dĩ nĩ'á, gõ'dá drĩlã ãgõzõ ó'dĩ. ²⁵ Õzõ õjĩlã 'dĩ ãzã Líndrĩ Tãndĩ Ôvârí kã íyĩ pĩpĩsĩlĩ 'á kô líndrĩ õnjĩ 'dĩ vó lâ 'á rĩ, líndrĩ õnjĩ 'dĩ õtĩrĩ ãgõõ rĩ, â'dô gólâ rĩ pĩpĩsĩlĩ ãsũ'á zã tãkó ãtĩ íyĩ tẽ'á ngbãngbã, õzõ jó gólâ tõtõ ãkũzõ trá 'álã sĩ êdêlê ãmú drí rĩ kátĩ. ²⁶ Gõ'dá líndrĩ õnjĩ 'dĩ â'dô ãzĩ-ãzĩ ê'bê'á dũũ ãnĩzõ rĩlĩ vó 'dĩ 'á, 'dĩ rĩ â'dô 'bã'á lãõ ró ãmbã lãvũlĩ sĩsĩ rĩ drĩ sĩ.”

²⁷ Gõ'dá Yésũ drê rĩ'á tã ãdũkũ íyĩkã âtá'á õ'bĩ ãmbã rĩ 'bã ãtĩ 'dĩ 'bã yĩ drí rĩ, gõ'dá õkó ãzã õ'bĩ 'dĩ 'bã yĩ lãfálê 'ásĩ, drĩlã trêzõ ãlĩ bê Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, “Õkó ãzã gólâ 'bã 'bã ãnĩ ãndrê ró nõ, Ôvârí fẽ ãyĩkõ trá drĩlã lãvũlĩ kôrõ.” ²⁸ Gõ'dá Yésũ drí tã âtázõ õkó 'dĩ drí nõtĩ, “Ôvârí â'dô ãyĩkõ fẽ'á lãvũlĩ kôrõ õjĩlã gólâ rĩ 'bã ãlĩ mã drí âtálê nõ ãrĩlĩ rĩ drí gõ'dá kpá rô 'bã lâ rĩ drí.”

Tã Yésũ drí gãzõ dó tã lâràkõ 'èlê rĩ (Mātáyõ 12.38-42)

²⁹ Gõ'dá nĩngã sĩ rĩ, õ'bĩ ãmbã 'dĩ 'bã yĩ trá ãsĩ'á dĩrĩ gbãã Yésũ rú sĩ, õzõ õbêbêwã drí vó bêrê gbãã rĩ kátĩ. Gõ'dá Yésũ drí tã âtázõ gólĩyĩ drí kĩ nĩ rĩ, “Õjĩlã rĩ'á ãmbã tã lêlê ãkó. Gólĩyĩ lê mã drí tã lâràkõ 'èlê gólĩyĩ ãlĩ drĩ 'á. Mã gã dó tã lâràkõ 'èlê gólĩyĩ ãlĩ drĩ 'á. ãdũkũ lâ, gólĩyĩ â'dô ãyĩ tã lâràkõ ãzã ndrê'á cé ãlô, õzõ tã â'dã-â'dã kátĩ, õzõ tã tíbê Ôvârí drí 'èlê Yónã drí rĩ kátĩ. ³⁰ Tã Yónã kã rĩ rĩ'á nõtĩ. ãkũ ró, ã'bĩ ãngĩ ãzã tẽ gólâ trá nyé yĩ 'á. Gõ'dá Ôvârí drí ã'bĩ 'dĩ 'bãzõ gólâ rĩ lô'dêlê vólê lédre-lédre ró. Gõ'dá õjĩlã gólĩyĩ 'bãdrĩ Nĩnĩvê kã rĩ 'bã yĩ 'á rĩ ãrĩ ãyĩ tã 'dĩ bê rĩ, gólĩyĩ drí nĩzõ lâ kĩ nĩ rĩ, Ôvârí ãjô gólâ nĩ ãyĩ ngálã. Gõ'dá tã ãmãkã rĩ rĩ'á nõtĩ, Ôvârí â'dô kpá ãmã 'bã'á ã'dólê lédre-lédre ró mã drí 'bãzõ 'bũ 'álã rĩ vósĩ. Gõ'dá 'dĩ rĩ vósĩ rĩ, õjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã ãngó 'á nõngã nõ 'bã yĩ rĩ â'dô ãyĩ nĩ'á lâ kĩ nĩ rĩ, Ôvârí ãjô mã nĩ. ³¹⁻³² ãzãtũ kãyĩ gólâ Ôvârí drí tã-vó ãnĩ õjĩlã kã rĩ kĩzõ rĩ 'á rĩ, õjĩlã gólĩyĩ Nĩnĩvê kã rĩ â'dô 'bã'á kpá ãtĩ tũ gã 'bã ró ãcĩcĩyã 'èlê ãnĩ tíbê tã ãrĩ 'bã kô rĩ 'bã yĩ rú, tãlã õjĩlã gólĩyĩ Nĩnĩvê kã rĩ 'bã yĩ ãrĩ ãyĩ tã Yónã kã bê rĩ, drĩlĩyĩ drĩ ãdĩzõ tã õnjĩ 'ásĩ.

“Gõ'dá kúmú äzâ kpá gólâ võ jējē äzâ kâ rî rî'á òkó 'í.* Gólâ â'dô 'bã'á tólâ kpá ítí ícíciyá 'élé ãní gólíyí tã lē 'bá kô rî 'bá yí rú. Gólâ ãní trá võ jējē 'ásí úlí tã ññí kâ árílí kúmú Sólòmō sílí sī. Gõ'dá mã tíbê ájólé úrú lésí rî â'dô 'bã'á gãřã kúmú Sólòmō drĩ sī. Gõ'dá ñí lēé úlí ámákã árílí kô. Ngbãngbãñô, mã rî tã Ôvãrí kâ ící'á ãní drí, gõ'dá ñí lēé kô árílá mã tí sī.
³³ “Dõvó ñí árí drē, òjílã äzâ yû'dãwã lãsí 'í'ílí drĩ lá ákólé límvo zélé. Òzô òjílã ñí'í lãsí íngalé úrú rî, òjílã òtírí 'èè filí jó íniríkúwã ró rî 'á rî, â'dô ndrē'á lá tō. Úlí ámákã rî ñyíkã òzô lãsí 'í'ílí lãpílí límvo zélé kô rî kâtí. Ícã té tã lãrãkô 'ézó 'í'dí rî kô. ³⁴ Võ 'í'í'í drí fízó bũúú 'á lá ngbãngbã. Òzô ãní lĩfĩ ã'dô ngã lãzé ró rî, ngã 'í'í fí kô, â'dô 'bã'á íniríkúwã ró. Òzô ñí ããrí úlí ámákã kô rî, ãní nyé òzô lĩfĩ gólã ngã lãzé ró rî kâtí. ³⁵⁻³⁶ Úlí ámákã ñô â'dô 'bã'á òzô ngã 'í'í'í kâtí, ãní lĩfĩ òmbã ãní rú, ãní drí úlí ámákã trõzó 'bãlé ãní pĩpĩsílí 'á tãlá úlí ámákã ñô rî rĩlí võ 'í'ílí ãní pĩpĩsílí 'á, òzô võ 'í'í'í ngbãngbã rî kâtí.”

*Tã Yésũ drí tĩ ànyázó Pãrúsĩ yí lã'bí ìmbã 'bã rî 'bã yí bē rî
(Mātáyō 23.1-36; Mārākō 12.38-40)*

³⁷ Gõ'dá 'dĩ rî vósí rî, Pãrúsĩ äzâ drí Yésũ rî zizó ãnílí ngã nyãlé yí bē. Gõ'dá Yésũ drí ácázó rĩlí vũdrĩ òzô lã'bí gólíyíkã rî tí. Drílã gõzó ítónãlé ngã nyãlé. ³⁸ Gõ'dá gólã ñjĩ límvo tã kô íyí drí jizó bũúú kúlúgúsú 'á, òzô lã'bí Pãrúsĩ kâ rî tí. Pãrúsĩ 'dĩ trá lãrõ-lãrõ ró. ³⁹ Gõ'dá Yésũ drí tã átàzó Pãrúsĩ 'dĩ drí kĩ ñí rî, “Ãní ãní äzi-ãzi yí bē gólíyí â'dó 'bã Pãrúsĩ ró rî 'bã yí, ñí árí drē. Ñí rô lã'bí ãníkã trá tákányĩ. Ñí jĩ ãníkã cé ãní rúmvã 'í'dí, gõ'dá ãní pĩpĩsílí drí ñyíkã rĩzó ñndĩ ró. Mã âtã tã 'dĩ tãlá ãní ngã lôvó 'bã 'í, gõ'dá ñí â'dô kpá òjílã gólíyí ñzã 'bã ró rî yí 'bã'á âđĩ ñyíkã félé ãní drí. ⁴⁰⁻⁴¹ Òzô ñí òjĩ cé límvo rú'bã 'íví lésí rî 'í'dí rî, ñí ñsũ ãníkã bē rî, 'álé lá â'dô 'bã'á kpá ngbãngbã yã? Ñí jĩ ãní pĩpĩsílí kpá, Ôvãrí èèdē ró kpá ãní rú'bã ãní pĩpĩsílí bē. Gõ'dá ã'dô ítí rî, ñí àyè ngã lôvó volé, âđĩ ãní lĩkítí 'á, ãní drí rî'á 'bãlá 'dĩ, ñí fē ñzã 'bã drí, ãní pĩpĩsílí ã'dô ró bē ngbãngbã.

⁴² “Ãní Pãrúsĩ yí, lãñõ ángĩ â'dô ãní 'è'á, tãlá ñí rî trá tã ònyíkõ ãmbã lã'bí ãníkã rî 'bã yí kã vó lá lôbélé ñndĩ-ñndĩ, gõ'dá tã 'bã'bã tíbê Ôvãrí kâ rî àyézó vũdrĩ. Tã â'dã-â'dã lá rî'á ñõtí, ñí cã ámvú ãníkã átúbí kã lãfálã mùdrĩ, gõ'dá ãlô rî ãní drí fēzó lá Ôvãrí drí, gõ'dá ñí lēé òjílã gólíyí ñzã ró rî 'bã yí vó lá ndrēlé kô. 'Dĩ rî, ñí lēé Ôvãrí pĩpĩsílí ãlô sī kô.

⁴³ “Ãní Pãrúsĩ ñô 'bã yí, ñí lē ãníkã rĩlí 'dó rĩ-võ ãmbã-ãmbã drĩ sísí lésí òjílã ágálé, òzô ñí òtírí ñí jó tã árí kâ rî 'álã rî, ñí lē òjílã òfē ró ñí-bē-yã ñyí drí rĩzó ñyí ñnjĩlĩ võ rú è'bē kã 'dĩ 'á. ⁴⁴ Òjílã 'dĩ 'bã yí ññí kô kĩ, ãní pĩpĩsílí â'dô rî'á ñndĩ ró.”

⁴⁵ Gõ'dá ägô äzã rĩ 'bã lã'bí ìmbálé rî drí ngãzó tã átalé Yésũ drí kĩ ñí rî, “Òzô ñí ããtã tã trá ítí òjílã gólíyí Pãrúsĩ ró rî yí drí rî, 'dĩ rî, ñí rî kpá gólíyí rĩ 'bã lã'bí ìmbálé rî 'bã yí 'bã'á 'dásí 'ézó rú lá ñyí.” ⁴⁶ Ñĩngã sī, Yésũ drí tã átàzó ägô 'dĩ drí kĩ, “Tã pãtĩ ró, òjílã gólíyí lã'bí ìmbã 'bã 'dĩ 'bã yí, Ôvãrí â'dô lãñõ fē'á gólíyí drí, tãlá lã'bí ìmbã 'bã 'dĩ 'bã yí rî ñyí tã äzã 'bã yí lã'bí kã lôpélé dũ òjílã drí 'élé. Tã ònyíkõ 'dĩ 'bã yí ndrĩ è'bē rú gõ'dá trá dũ gólíyí òmbē kúkú 'á lãñjĩ-lãñjĩ ró, òzô ngã lãñjĩ kâtí. ãní gólíyí lã'bí ìmbã 'bã 'dĩ 'bã yí rî ñyí ngã è'bélé dũ lãñjĩ-lãñjĩ ró òjílã drí ñjĩlĩ, gõ'dá ñí lēé gólíyí pãlé ñjĩrĩ lá 'á gõ'dá kpá kô.

* **11:31-32** 11.31-32 Kúmú 'dĩ rî trá kúmú Sólòmō rî lómílí, gólã Sébã lésí. Sébã 'dĩ Sãwõdiyã ùgú 'álã. Ñí zĩ tã gólãkã búkũ Kúmú kã ãlô rî 'á, kãpítã mùdrĩ.

47 “Nĩ rĩ ló'dé tãndí ó'dí bélé vò ãzã 'bá yĩ 'ásĩ ngĩngĩ vò gólĩyĩ tĩbê tã ãngũ 'bá Ôvãrí kã rĩ 'bá yĩ ãvõ lâ 'bãzó rĩ 'á. Nĩ 'è itĩ, tãlã òjĩlã òlôngò ró ãnĩ tã bẽ, gõ'dá ãnĩ á'bíyá yĩ gã ãyĩ vólé dó úlĩ tã ãngũ 'bá 'dĩ 'bá yĩ kã árílĩ, gõzó tã ãngũ 'bá yĩ fũlĩ vólé. 48 Nĩ trõ ãníkã 'dĩ té ãnĩ á'bíyá yĩ lârákô ã'dĩ. 49 Òzõ ãndrõ nõ Ôvãrí ããjõ tã ãngũ 'bá ãzã rĩ, nĩ ã'dõ úlĩ gólãkã gã'á dó, gõ'dá ãnĩ drĩ kpá gólã rĩ fũzó vólé. Tã pãtĩ rĩ, Ôvãrí kĩ, yĩ ã'dõ võrã ájó'á tã ãngũ 'bá íyĩkã bẽ tã átalé ãnĩ drĩ, ãnĩ rĩ gógó ã'dõ gólã rĩ drõ'á vólé kpá gólã rĩ fũzó. 50 Ôvãrí ã'dõ kpá ãnĩ ãzã'á vólé. Ôvãrí ã'dõ ícícíyá 'è'á ãnĩ rú, tãlã tã ãngũ 'bá yĩ ãnĩ drĩ fũlĩ ãmbá kó ãtõ vò ãngó kã rĩ 'á bũũũ ãtũ ãndrõ nõ 'á rĩ tãsí, 51 ãtõlã kó sísí Ábèlẽ drĩ sĩ bũũũ ácalé ãzã rú bẽ Zẽkãriyã rĩ rú, úfũ Zẽkãriyã íyĩkã jó ãngĩ Ôvãrí kã rĩ 'á, ãnyĩ vò kõrõnyã zã kã lãgãtĩ.* ãnĩ òjĩlã gólĩyĩ 'bã 'bá drẽ lédrẽ-lédrẽ ró rĩ, Ôvãrí ã'dõ ãnĩ ãzã'á kpá lãnjõ fẽzó ãnĩ drĩ tã ònjĩ 'dĩ tãsí.

52 “Ãnĩ gólĩyĩ lã'bí ãmbá 'bá ró 'dĩ íyĩkã òzõ òjĩlã gólĩyĩ 'bã 'bá gbákálã-fê, jó tĩlĩ-tĩ Ôvãrí kã ãgbálákãzó ã'dĩ sĩ lâ rĩ kãtĩ. Gbákálã-fê íyĩkã òzõ tã nĩnĩ gólã 'èzó ãmã pãlé mbãrákã tã ònjĩ kã 'ásĩ rĩ kãtĩ. ãnĩ lã'bí ãmbá 'bá yĩ, nĩ lãé kô áfĩ Ôvãrí kã nĩlĩ òjĩlã drĩ fĩzó jó tĩlĩ-tĩ 'dĩ 'ásĩ. Ôvãrí ã'dõ kpá gólĩyĩ pã'á, drĩlĩyĩ fĩzó, gõ'dá ãnĩ rĩ gógó, nĩ fĩ kô.”

53 Gõ'dá Yésũ drĩ vò 'dĩ áyézó. Pãrúsĩ yĩ lã'bí ãmbá 'bá 'dĩ 'bá yĩ bẽ drĩ rĩzó tã átalé 'álé ádrã sĩ Yésũ rú. Kãyĩ 'dĩ 'á rĩ, Yésũ gõ'dá trá zãã gólĩyĩ ájú-'bã-ãziyã 'ĩ, gõ'dá gólĩyĩ rĩ trá Yésũ rĩ ãjĩlĩ tã ãjĩ-ãjĩ ãzã 'bá yĩ sĩ dũũ, 54 tãlã Yésũ áãvĩ ró bẽ úlĩ ãzã 'bá yĩ 'á, gõ'dá yĩ ãrũ ró gólã bẽ úlĩ áfõ 'bá gólã sílĩ sĩ rĩ sĩ, ã'dõ ró bẽ ãyĩ drĩ ícícíyá 'èzó gólã rú gólĩyĩ sísí-lésĩ rĩ drĩ, ã'dõ ró bẽ gólã rĩ fũzó vólé.

12

1 Kãyĩ vósĩ cé, ò'bí ãmbá è'bẽ rú trá zãã rĩ'á Yésũ rĩ vó bélé. Òjĩlã trá dũũ. Gõ'dá Yésũ drĩ tã átalé lãjó'á íyĩkã drĩ kĩ nĩ rĩ, “Ãnĩ lĩfĩ òmbã ãnĩ rú, nĩ trõ tã Pãrúsĩ yĩ kã kô. Pãrúsĩ yĩ rĩ íyĩkã tã átalé kôrõ Ôvãrí rĩ rõrõ tãsí, gõ'dá gólĩyĩ 'é ãyĩ tã lâ kô, gõ'dá gólĩyĩ rĩ rĩlĩ tã lã'bí íyĩkã rĩ kã 'èlé ã'dĩ, gólĩyĩ pĩpĩsĩlĩ sũ kô. 2 Gõ'dá ãzãtũ rĩ, Ôvãrí ã'dõ tã gólĩyĩ òjĩlã pĩpĩsĩlĩ 'á rĩ ã'dã'á ãlõ-ãlõ ndrĩ. 3 Ícã kô òjĩlã ãlõ ãnĩ lãfálé 'ásĩ rĩ drĩ úlĩ áyãyã ãnĩ drĩ rĩ'á átalã jó ãnĩrĩkúwã ró rĩ 'á rĩ lãpĩlĩ, áyãyã rĩ 'dĩ ã'dõ ã'dõ'á úlĩ ngbálã-ngbálã ró òjĩlã ndrĩ drĩ árílĩ 'bũũ.”

*Tã gólã òjĩlã ãzã rõzó kô cé Ôvãrí rĩ rõzó ã'dĩ rĩ
(Mãtãyõ 10.26-33)*

4 “Nĩ ãrĩ drẽ, nĩ rô òjĩlã gólã mbãrákã bẽ 'è 'bã ãnĩ rú'ã ãnyãkũ fũlĩ rĩ kô. 5 Nĩ rô cé Ôvãrí ã'dĩ, tãlã gólã ícã kpá ãnĩ 'bãlé drãlé, gõ'dá gólã ícã kpá ãnĩ 'bãlé vò gólã lãsí ádũkũ ãkó rĩ 'bã vélé rĩ 'á, tãlã tã ònjĩ ãníkã tãsí. Gólã ã'dĩ rĩ'á ãnĩ drĩ 'è'á rõlã rĩ.

6 “Nĩ ãrĩ drẽ, òzõ nĩ ògĩ áriwã mvã rĩ'á sõlã fê sílĩ dãdãwã 'dĩ 'bá yĩ ã'dĩ nyãlé lãfã fĩnyãwã sĩ rĩ, òjĩlã 'bãã lĩfĩ drĩ lâ kô. Gõ'dá áriwã dãdãwã rĩ 'dĩ 'bá yĩ, Ôvãrí nĩ gólĩyĩ trá ãlõ-ãlõ ndrĩ. 7 Nĩ ndrẽ trá, Ôvãrí lã òjĩlã drĩ-'bí 'dĩ trá ndrĩ ãlõ-ãlõ, 'bãã ãnĩ tã vĩlĩ kô. ã'dõ ãtĩ rĩ, nĩ 'è ãrĩ kô, tãlã Ôvãrí lã ãnĩ trá kôrõ lãvũlĩ ngã ònyĩkõ ndrĩ drĩ sĩ.”

8 Yésũ kĩ nĩ rĩ, “Òzõ nĩ ãã'dã tã gólã ãnĩ drĩ tã ámãkã lãzó 'dĩ trá òjĩlã lĩfĩ drĩ 'á rĩ, gõ'dá mã ã'dõ kpá ã'dã'á lâ ãmã áta rĩ lĩfĩ drĩ 'á kĩ'á nĩ rĩ, ãnĩ

* 11:51 11.51 Nĩ zĩ tã Zẽkãriyã kã búkũ 2 Kúmũ kã 'á, kãpĩtã 24.

nõ õjilã ámakã ì'dí. Gõ'dá mālāyíkã Ôvârí kã â'dô ìyî kpá tâ 'dî 'bá yî nî'á ndrî. ⁹ Òzõ nî õgã dó 'délé má vó õjilã ìfî drî 'á ùrî drî sî rî, gõ'dá má â'dô vólé gã'á kpá dó ãnî â'dalé ámã átã drî mālāyíkã iyíkã rî 'bá yî bê. Nî â'dó õjilã ámakã kô. ¹⁰ Nî ârî drê, má âtã tâ ãzã gólîyî tîbê ámã gã 'bá dó rî 'bá yî drî, õzõ gólîyî ò'è 'dásî mã tîbê ãjólé úrú lésî nõ rú rî, gõ'dá gólîyî drî Ôvârí rî ìjízó ìyî áyélé tâ õnjî ìyíkã 'dî tãsî rî, Ôvârí â'dô gólîyî áyé'á. Òzõ nî ãâtã kî nî rî, mbârãkã ámakã nõ ã'dô iyíkã Sâtãnã kã ì'dí, mbârãkã ámakã rî ãã'dó kô Líndrí Tãndí Ôvârí kã sî rî. Òzõ nî ìjî Ôvârí ãnî pãlé rî, Ôvârí ícã kô ãnî pãlé tâ õnjî ãníkã 'ásî.

¹¹ “Ãnî tîbê 'bã 'bá õjilã ámakã ró rî, nî ârî drê. Òzõ õjilã ãzã õfê ãnî drî-bã ícîcîyã 'èzõ ãnî rú, ãnî 'bãzõ ádrélé õjilã ãmbã-ãmbã 'bãlé jó tâ ârî kã rî 'á rî ágálé, ngã 'bô kúmú ágálé tâ Ôvârí kã rî sî rî, nî 'è ùrî kô, ¹² Tãlã Líndrí Tãndí Ôvârí kã â'dô úlî tãndí 'bã'á ãnî sîlî átálé.”

Tã Yésũ drî átálé ãgõ ngã-tî ãmbã kãkãrã cé ãngó 'á nõngã nõ

lê 'bá lâ ró rî tãsî

¹³ ãgõ ãzã rî'á ò'bî ãmbã ìtî 'dî 'ásî, ãgõ 'dî drî Yésũ rî ìjízó nõtî kî nî rî, “Lîfî ícî 'bá, nî âtã tâ ámã ãdrúpî sîsî rî drî, gólã ããfê drî-vó ãmã átã kã rî ùrúkã lâ má drî â'dô lâ'bî ámakã rî vó ró, tãlã 'dî rî ngã ãdũkũ ãmã átã drî 'èlé rî ì'dí. Gõ'dá gólã lée tâ 'dî 'èlé kô.” ¹⁴ Yésũ jã tâ-drî 'dî trá gólã drî kî nî rî, “Má â'dó mvã sîsî 'bãsurú ãníkã rî 'á rî ì'dí kô tâ ãníkã 'dî átálé yã?” ¹⁵ Yésũ âtã tâ trá ò'bî ãmbã 'dî 'bá yî drî kî nî rî, “Nî 'bã ãnî ìfî ngã ãmbã dũu rî drî kô, tãlã rîrî ámakã ãngó nõ 'á rî â'dó kô ãnî drî 'bãzõ ngã-tî bê ãmbã. Òzõ nî ò'bã ãnî ìfî ngã ãmbã dũu rî drî rî, nî â'dô 'è'á lãtî vó úrú 'álã rî kã ìvîlî.

¹⁶ “Dõvó má âtã drê í'dígówã ãzã ãnî drî, nî ârî ró bê. ãgõ ãzã rî'á ámvú iyíkã bê ãdrúgú lâ rî'á rõõ. Gólã trõ ãdrúgú trá ndrõ 'dî 'á rõõ. ¹⁷ Gólã rî trá tâ ìsũlî nõtî kî nî rî, ‘Mã èró ãngî ãkó má drî ãdrúgú 'bãzõ 'á lâ. ¹⁸ Á'dô bê trá ìtî rî, má lê trá èró gólã ãkũ rî úfúlî vólé ó'dí lâ 'dîzõ ì'dí vó lâ 'á ãngî ró, má drî ãdrúgú ámakã ãmbã 'dî 'bãzõ ndrî 'á lâ ngã õnyíkõ bê ndrî, ¹⁹ tãlã ndrõ ãzã rî 'bá ãgólé nã sî rî, má ã'dô ró bê ngã nyãnyã bê dũu, gõ'dá má lée gõ'dá ámvú ãzã 'wãlé kô, tãlã má rî ró tãkó ìtî cé ngã nyãlé ì'dí ãyíkõ sî.’ ²⁰ Gõ'dá Ôvârí drî tâ átázó ãgõ 'dî drî kî nî rî, ‘Ãnî drî yũ. Gõ'dá ngãcî ãndrõ nõ sî, má â'dô fê ãníkã ñõ'á. Nî â'dô ngã ãníkã ãmbã 'dî 'bá yî áyé'á ã'dí drî yã?’ Ì'dí 'dî.” ²¹ Gõ'dá Yésũ kî, “Í'dígówã má drî átálé 'dî rî'á õjilã gólîyî ìyîngã lê 'bá 'bãlé ngã bê ãmbã ãngó nõ 'á rî 'bá yî drî. Òzõ ã'dô trá ìtî rî, tãndí ró ãmã drî tâ Ôvârí kã rî 'èzõ ì'dí ãngó nõ 'á, tãlã ìzã õzõ ãmã 'èè kô ìzátú.”

²² Gõ'dá Yésũ drî tâ átázó lãjõ'bã iyíkã rî 'bá yî drî kî nî rî, “Má âtã ì'dí ãnî drî nõ, nî lô'bê ìfî kô ngã nyãnyã ãngó nõ kã tãsî, ítã sõsõ, ãyíkõ ãngó nõ kã rî bê. Ícã ãnî drî rî'á Ôvârí rî tâ lóngólé ì'dí. ²³ Nî òrî cé tâ ìsũlî ngã-tî ãmbã tãsî rî, Ôvârí 'bãã ãnî rúmva ãsõ-ãsõ ró kô. ²⁴ Nî ndrê drê gbõ tâ â'dã-â'dã lâ ãrîwã tãsî, gólîyî cú ìtî ámvú ãkó kpá èró ãkó ãngó 'á nõngã, gõ'dá Ôvârí rî ngã nyãnyã félé nî gólîyî drî kãyî vósî cé. Ngã gõ'dá ãnî rî gógó õjilã mvã ró, Ôvârí drî lélé kôrõ ãrîwã drî sî rî. ²⁵ Òzõ nî òrî ìfî lô'bélé lô'bê rî, â'dô Ôvârí rî 'bã'á fî trá kãyî ãníkã lôpélé ãtî 'álã yã? ²⁶ Òzõ ã'dô ìtî kô rî, tãlã ã'dô 'ì ãnî drî rîzõ ìfî lô'bélé ìtî yã?

27 “Nĩ ndrê drê gbõ fê fõõ òmã 'álá rí, rĩ'á sũsũ ró, lãrãkõ lá ìyí 'dó ngĩngĩ. Gólíyí 'é lósí fãfã sĩ ítá lófõzõ ìyí drí kò. Kúmú àngí rú bê Sólòmõ rí, gólá rí trá ítá tãndí sũsũ ró rí bê. Gõ'dá ítá gólá fê fõõ kã rí sũ íyíkã lãvũlĩ gãrã. 28 Gõ'dá fê fõõ 'dĩ 'bá yí rí ìyíkã cé kãyì dãwã sĩ ìtí, gõ'dá dríìyí vèzõ òmã bê ndrĩ vólé. Òzõ Òvãrí òfê íyíkã ítá tãndí fê fõõ yí drí òmã 'álá vèlé vólé rí, fêé íyíkã ngá àní drí rí kò yã? Nĩ lèé tã-drĩ kĩ'á nĩ rí Òvãrí rĩ'á àní vó ndrê'á rí kò tãlá ã'dò 'í yã? 29 Nĩ ìsũ tã kò kãyì vósí cé tã tãndí àngó nõ kã tãsí, òzõ ngá mvũmvũ kãtí ngá nyãnyã bê rí tãsí, gõ'dá nĩ lò'bê lĩfĩ kpá kò. 30 Òjílã gólíyí tìbê Òvãrí rí rõ 'bá kò rí, gólíyí rí ngá 'dĩ 'bá yí lèlé zãã nĩ. Nĩ 'è ùrĩ kò, tãlá àní átá ùrú 'álá rí nĩ ngá gólíyí ícã 'bá àní drí rí trá. 31 Nĩ 'bã Òvãrí rí lĩfĩ òwã tõwã tã rõrõ àníkã gólá drí rí sĩ. Ìtí gólá à'dò àní vó ndrê'á ngá gólíyí 'è 'bá ícálé àní drí rí fèzõ àní drí.

32 “Àní lãjõ'bã ámakã rĩ'á cé dãwã ìtí gõ'dá àní tã 'dê má drí tákányí. Nĩ 'è ùrĩ kò, tãlá àní átá tìbê Òvãrí rí à'dò àní 'bã'á àní rú'bã drí àsózõ kòrõ ùrú 'álá. 33 Òzõ nĩ ò'bã ngá àmbã àníkã 'dĩ 'bá yí gílí vólé òjílã ìzã 'bá rí pãzõ ì'dí sĩ lá rí, nĩ à'dò ngá tãndí ùsú'á trá Òvãrí ngálá. Ùgú ùgũú ngá tãndí gólá Òvãrí drí fèlé trá àní drí 'dĩ kò, gõ'dá ìzãã rú kpá kò, à'dò rĩ'á àdũkũ àkò zãã àníkã ró. 34 Òzõ ngá tãndí àníkã òlãpì rú àngó 'á nõngá rí, nĩ lè rĩlĩ zãã ngá tãndí 'dĩ lãgátí. Òzõ ngá tãndí àníkã òlãpì rú ùrú 'álá Òvãrí bê rí, nĩ lè rĩlĩ kpá Òvãrí bê lãgátí lá.

Tã Yésũ drí àtálé ùlĩ mãnĩgõ sĩ lãjõ'bã íyíkã rí yí drí

ìyí èdézõ njãã àgõ-àgõ íyíkã tãsí rí

35-36 “Àní lãjõ'bã ámakã rí 'bá yí, nĩ rí ìtú vósí cé njãã àmã àgõ-àgõ tèlé, tãlá nĩ nĩĩ kãyì ámakã àgõzõ rí kò. Nĩ rí njãã vò tèlé, òzõ rú ì'bũ 'bá drí rĩrĩ njãã íyí lĩpì rí tèlé àgõlé ngácì sĩ 'bã 'á kãrãmã vósí rí kãtí, tãlá yí òrĩ ró bê lĩfĩ ngbã àtí nĩlĩ íyí lĩpì drí. 37 Òzõ lĩpì lá ùsú gólá rĩ'á njãã rí, gólá ã'dò ró bê àyĩkõ sĩ. Gõ'dá lĩpì lá à'dò gólá rí 'bã'á rĩlĩ vũdrí tãrãbizã lãgátí, gõ'dá gólá rí lĩpì à'dò nyãsá trõ'á fèlé gólá drí nyálé. Gõ'dá òzõ mã àní lĩpì ró rí àãgõ àngó nõ 'á àní ùsúljí njãã àmã tère 'á rí, má à'dò à'dó'á kpá àyĩkõ ró. Kãyì 'dĩ 'á rí, má à'dò àní 'bã'á rĩlĩ vũdrí tãrãbizã ámakã lãgátí ùrú 'álá. 38 Rú ì'bũ 'bá nĩĩ kò ngátá 'bò lĩpì lá à'dò àcã'á lãnjátúlí bê ngátá 'bò ngácì ító 'á yã rí. Òzõ ùsú rú ì'bũ 'bá íyíkã zãã lĩfĩ ngbã rí, gólá à'dò 'bã'á àyĩkõ ró. 39-40 'Dõvó ã'dò ìtí rí, nĩ rí njãã àmã àgõ-àgõ tèlé, tãlá àgõ-àgõ ámakã ùnĩ ìtú lá kò. Òzõ àgõ-àgõ ámakã rí ã'dò kpálé jējē ró rí, nĩ à'dò njãã. Àní lĩfĩ òmbã àní rú, nĩ à'dò kò òzõ òjílã ùgú drí ngá gólãkã ùgũlĩ rí tí. Tãlá gólá nĩĩ kò kĩ, ùgú à'dò àní'á filí yí drí jó 'á ngá ùgũlĩ. Òzõ tí gólá òró nĩlĩ nĩ rí, gólá à'dò rĩ'á njãã ùgú 'dĩ tèlé.”

41 Nĩngá sĩ rí, Pétèrõ drí tã àtázõ Yésũ drí kĩ nĩ rí, “Kúmú ámakã, ní rí tã 'dĩ àtálé 'dĩ àmã lãjõ'bã àníkã ró rí yí drí, ngá 'bò òjílã drí ndrĩ yã?” 42 Gõ'dá Kúmú Yésũ lógõ tã-drĩ 'dĩ trá Pétèrõ drí kĩ, “Má àtã tã 'dĩ tã lè 'bã ámakã rí yí drí ndrĩ. Àní lãjõ'bã ámakã rí àní lĩfĩ òmbã àní rú, nĩ à'dò ró rú ì'bũ 'bã tãndí ró. Ìtí rí, rú ì'bũ 'bã gólá à'dó 'bã drĩ-'bã ngá vó ndrê 'bã ró drĩ lõmbã bê rí, rí íyíkã ã'dò 'èlé ì'dí yã? Gólá ì'dí tìbê lĩpì lá drí 'bãlé à'dólé rú ì'bũ 'bã àzì drĩ ndrĩ drĩ-'bã ró rí. Gólá rí rĩ'á ngá nyãnyã gólíyíkã èdélé. 43-44 Gõ'dá lĩpì lá òtírĩ àgõò àcì 'ásí rí, rú ì'bũ 'bã gólãkã 'dĩ 'è ngá 'è'è gólãkã trá ndrĩ tãndí ró. Gõ'dá lĩpì lá drí à'dózõ gólá rí tã lóngõ-lóngõ

bê, gô'dá drílã â'dózo äyĩkô ró, gô'dá kpá gólã rí 'bälé ngá 'ë'ë iyíkã vó lâ ndrélé ndrĩ, tâlá gólã ì'di drĩ-'bã tândí ì.

⁴⁵ “Gô'dá rú ì'bũ 'bã drĩ-'bã ró 'dĩ òkĩ iyĩ lípĩ ãácã drẽ ägölé 'wãã âcĩ 'ásĩ kô, gólã drí rĩzô rú ì'bũ 'bã äzĩ gólã bê nĩngá 'dĩ 'bã yĩ cälé, gô'dá kpá rĩ'á ngá lípĩ lâ kã ìzälé, gô'dá gbô rĩ'á ngá nyälé ì'di, òdrã yĩ mvũlí ì'di rôô, òdrã drí rĩzô cĩlä rí. ⁴⁶ Gô'dá nĩngá sĩ rí, lípĩ lâ â'dô ägô'á nyĩ rô, gólã rí úsúli tâ ányã rí 'bã yĩ 'ërë lâ 'á. Gô'dá lípĩ lâ 'dĩ â'dô 'ë'á gólã rí cälé, gô'dá kpá trölé 'bälé gänĩmã 'á, tâlá gólã â'dô drĩ-'bã tândí 'i kô. Gólã rí rú â'dô kpá kô lóngô-lóngô ró.

⁴⁷ “Rú ì'bũ 'bã tĩbê tâ lípĩ lâ kã nĩ 'bã trá gô'dá drílã rôzô lâ kô rí, lípĩ lâ â'dô lânõ fë'á drílã kôrô. ⁴⁸ Gô'dá rú ì'bũ 'bã tĩbê tâ lípĩ lâ kã nĩ 'bã kô gô'dá drílã ävĩzô 'á lâ sĩ rí, â'dô kpá lânõ fë'á drílã cé fĩnyáwã ìtĩ. Änĩ lâjô'bã ámakã rí 'bã yĩ, má ìcĩ äñi trá tâ ämbã sĩ tâ 'dĩ 'bã yĩ äñi drí gólĩyĩ rôlé gô'dá kpá äñi drí tâ 'dĩ 'bã yĩ ìmbälé òjĩlä drí 'bũ.

⁴⁹⁻⁵⁰ “Ägô-ägô ámakã ängó 'á nongá rí â'dô lânõ Ôvãrí kã 'bã'á ängó drĩ. Lãnõ Ôvãrí kã 'dĩ â'dô â'dó'á òzô ngbĩlĩrĩ læsĩ kã rí tí. Ngbĩlĩrĩ rí gógó 'dĩ â'dô kpá ámã zã'á. Tã 'dĩ rí trá zãã ngiyã má drĩ tâ 'dĩ ò'ë rú gbô 'wãã. ⁵¹ Nĩ ìsũ äñikã bê rí, má äñi ängó nõ èdélé yã? 'É'ë, òjĩlä â'dô iyĩ læfálé cã'á äzĩ-äzĩ rú sĩ ámã täsĩ. ⁵² 'Bã-ti älö nõti nõ 'á rí, òjĩlä äzã 'bã yĩ â'dô 'dë'á má vó, gô'dá äzã 'bã yĩ â'dô ámã gã'á. ⁵³ Äzã 'bã yĩ átã lâ yĩ â'dô ámã læ'á, gô'dá mvã lâ yĩ læé iyíkã mã kô. Òzô mvãzĩ yĩ òlë mã nĩ rí, gô'dá ädrã yĩ læé mã kô. Nĩ ìsũ drẽ tâ ìtĩ 'dĩ 'bã yĩ dódó äñi drĩ.”

Tã Yësũ drí drĩ-mbĩli sõzô òjĩlä lífĩ tâlá iyĩ èdézô njãã

ägô-ägô iyíkã ängó 'á nongá rí täsĩ rí

⁵⁴ “Äñi òjĩlä ndrĩ nĩ äri drẽ, òzô nĩ òndrë mbãrãsãsä mükükũ trá äñi'á rôô òmvórë læsĩ rí, nĩ nĩ trá kĩ nĩ rí, òzë bí äñi'á 'dĩli. ⁵⁵ Gô'dá kpá ìtĩ, òzô nĩ òndrë fë bí òmã bê trá lâwã'á rí, nĩ nĩ trá kĩ nĩ rí, mĩli trá änyĩ äcã'á. ⁵⁶ Nĩ kĩ, nĩ rí iyĩ rĩ'á tâ nĩnĩ bê mĩli täsĩ kpá òzë ìmvũ täsĩ rí, ngã gô'dã ä'dô tâ 'i, nĩ ä'dó kô tâ nĩnĩ bê tâ Ôvãrí kã täsĩ yã?

⁵⁷⁻⁵⁸ “Nĩ äri drẽ, òzô nĩ òtrô læfã òjĩlä äzã drĩgã sĩ rí, gólã äkĩ'á nĩ rí, nĩ äfë 'wãã'wã yĩ òzô äñi äjĩ tä-vó kĩ kã 'á kô. ⁵⁹ Gô'dã ò'ö'ä äñi trá gänĩmã 'á rí, nĩ äföö tãkó ìtĩ kô, nĩ â'dô té læfã fë'á zãlö gözô äñi löföle. Gô'dã Ôvãrí 'ë ìcĩcĩyã trá äñi rú, tâlá nĩ læé gólã rí rôlé kô. Ä'dô ìtĩ rí, nĩ ndã lætĩ 'wãã'wã äñi drí äñi pãzô, tâlá kãpĩ 'ëzô lânõ fële äñi drí rí trá äcã'á änyĩ.”

13

Tã òjĩlä gólĩyĩ rí 'bã drälé nyĩ ró rí täsĩ rí

¹ Gô'dã nĩngá sĩ rí, òjĩlä äzã 'bã yĩ äcã iyĩ trá tâ tĩbê ämbã rú 'ë 'bã Yërösälémã 'alã nã tâ lâ átálé. Òjĩlä 'dĩ 'bã yĩ ätã iyĩ tâ trá kĩ nĩ rí, “Kúmú Pĩlátô úfũ ägô äzã 'bã yĩ trá Gãlĩlãyã læsĩ. Pĩlátô fũ gólĩyĩ drĩlĩyĩ rĩrĩ ngã fëfë fële jó ängĩ Ôvãrí kã 'á rí 'á. 'Dĩ rĩ'á tâ pãtĩ 'i gólĩyĩ òjĩlä ònjĩ 'i yã?”

² Yësũ ätã trá kĩ nĩ rí, “Nĩ ìsũ äñikã bê rí, Ôvãrí 'bã òjĩlä 'dĩ 'bã yĩ Pĩlátô úfũ ró, tâlá gólĩyĩ òjĩlä ònjĩ 'i yã? Gólĩyĩ rĩ'á òjĩlä ònjĩ 'i lævũlí gãrã òjĩlä äzĩ Gãlĩlãyã lé 'bã ró rí yĩ drĩ sĩ yã? ³ Ôvãrí fũ gólĩyĩ volé 'dĩ kĩ'á nĩ rí gólĩyĩ òjĩlä ònjĩ 'i rí kô. 'Dĩ rí ä'dó tâ ífĩ lâ ì'di kô, gô'dã â'dô iyíkã 'bã'á tâ pãtĩ ró, Ôvãrí â'dô tä-vó gólĩyĩkã kĩ'á òjĩlä ämbã nõ 'bã yĩ bê ndrĩ gözô lânõ fële gólĩyĩ drí. Gô'dã nĩ ädĩ drĩ tâ ònjĩ äñikã 'ásĩ. ⁴ Nĩ nĩ tâ tĩbê òjĩlä gólĩyĩ ämbã drã 'bã müdrĩ-drĩ-lã-ngã-njĩ-drĩ-lã-nã jó bëlé tõrõngölô Sílómã 'á rí

drí pǐzó drĭ lâ yĭ gólĭyĭ úfúlĭ ndrĭ rĭ kô yã? Nĭ ïsũ ânĭkã bê rĭ, Ôvârí 'bã gólĭyĭ ïyĭkã kó drâlê ĩtĭ, tãlã gólĭyĭ ôjĭlã ônjĭ 'ĭ lâvũlĭ gãrã âzĭ-âzĭ drĭ sĭ yã?
⁵ 'É'ê, nĭ ârĭ drê, ôzô nĭ âadĭ drĭ tâ ônjĭ 'ásĭ kô rĭ, Ôvârí â'dô ânĭ ïzã'á."

Tã tã Yésũ drĭ átálê úlĭ mǎnĭgô ró, tã Ôvârí drĭ lâṅô ïkízó,

tãlã ôjĭlã âadĭ ró drĭ bê rĭ tãsĭ

⁶ Gõ'dá Yésũ âtã úlĭ mǎnĭgô âzã trá nõtĭ kĭ nĭ rĭ, "Ãgô âzã ĩ'dĭ kǎnágõwã trá yĭ drĭ ámvú 'á. Fê 'dĭ rĭ trá ndrô âmbã sĭ 'wã kô. ⁷ Nĭngã sĭ rĭ, gólã lē trá fê 'dĭ gǎlê volé, tãlã rĭ trá vō ámvú 'á 'dĭ lôgálê tãkó. ⁸ Gõ'dá nĭngã sĭ rĭ, âzĭ-âzĭ lâ âzã drĭ tâ âtázó drĭlã kĭ nĭ rĭ, 'Nĭ âyê drê ndrô âlô sĭ, ôzô ô'wã kpã kô rĭ, nĭ gô ró gǎlã volé. Nĭ 'wã lâgátĭ lâ ngbã dĭrĭ, nĭ njô ró tōtō ĩdĭkô 'dĭ ndrĭ ômvórê lâ 'á, ⁹ ngátã â'dô 'wãã yã rĭ, ôzô ô'wã kpã kô rĭ, nĭ gô ró gǎlã volé.' "

Tã Yésũ drĭ ôkó âzã êdézó kâyĭ rãtãã kã sĭ ãnyĭ fêzó ãjú-'bã-ãzĭ

lã yĭ drĭ rĭ

¹⁰ Kâyĭ rãtãã kã âzã sĭ rĭ, Yésũ rĭ'á tã Ôvârí kã ĩmbã'á jó tã ârĭ kã 'á. ¹¹ Ôkó âzã rĭ'á tólã ngã lâzé ãnyã-fã kã bê. ãnyã-fã âdĭ ôkó 'dĭ trá ngbãã kúgú'dúwã ĩtĭ, ĩjōó yĭ kô ndrô lâ mûdrĭ-drĭ-lã-ngã-njĭ-drĭ-lã-nã. ¹² Yésũ ndrê ôkó 'dĭ bê rĭ, gólã kĭ nĭ rĭ, "Íyã, ngbãangbãnô rĭ, ngã lâzé ánĭkã 'dĭ ndê rû trá." ¹³ Drĭlã gōzó ĩyĭ drĭ 'bãlê ôkó 'dĭ drĭ. Kôró ngã lâzé 'dĭ drĭ rû ndêzó. Ôkó 'dĭ drĭ rû ĩjōzó mbĭmbĭ, té ôzô ĩyĭkã ãkú rĭ tĭ. Ôkó 'dĭ drĭ gōzó Ôvârí rĭ lûyĭlĭ âmbã ĩyĭ êdê-êdê 'dĭ tãsĭ.

¹⁴ Gõ'dá ãgô gólã âmbã sĭsĭ-lésĭ jó tã ârĭ kã 'dĭ 'á rĭ, gólã trá ômbã ró, tãlã Yésũ êdê ôkó 'dĭ trá kâyĭ rãtãã 'êzó 'dĭ sĭ. ãgô gólã âmbã sĭsĭ-lésĭ 'dĭ drĭ tâ âtázó ôjĭlã drĭ kĭ nĭ rĭ, "Kâyĭ rĭ'á âmã drĭ ngã 'êzó 'á lâ njĭ-kázĭyã. Nĭ ânĭ kâyĭ 'dĭ 'bã yĭ 'á êedê ró ânĭ, â'dó kô kâyĭ rãtãã kã sĭ." ¹⁵ Kúmú Yésũ lôgô tâ-drĭ trá ãgô âmbã sĭsĭ-lésĭ 'dĭ drĭ kĭ nĭ rĭ, "Ãnĭ ákpúrúkã 'ĭ, ânĭ 'dĭ 'bã yĭ ndrĭ, ôzô ôjĭlã âlô â'dô ĩndrĭ ĩyĭkã bê ngátã kãbĭlĭkĭ ĩyĭkã bê yã rĭ, ĩnjĭlã ĩmvú fêzó drĭlã mvũlĭ kâyĭ rãtãã kã 'dĭ 'á kô yã? ¹⁶ Gõ'dá ôkó nõ rĭ'á ôjĭlã ânĭkã ĩ'dĭ, gólã rĭ'á ngã lâzé bê. Sãtãnã ômbê trá âdĭ-âdĭ ró ndrô âmbã sĭ, ĩcã kô gólã rĭ ĩnjĭzó kâyĭ rãtãã kã 'dĭ 'á yã?" ¹⁷ Gõ'dá nĭngã sĭ rĭ, tâ-drĭ lôgô-lôgô Yésũ kã 'dĭ 'ê ĩyĭ ãjú-'bã-ãzĭ yĭ trá 'dó 'bãlê ãnyĭ ró tâ gólã drĭ átálê 'dĭ 'á. Gõ'dá ôjĭlã ũrũkã âzã 'bã yĭ rĭ'á ĩyĭ ãyĭkô âmbã sĭ tâ tãndĭ ángĭ Yésũ drĭ 'êlê 'dĭ 'á.

Tã Yésũ drĭ átálê úlĭ mǎnĭgô sĭ ândãlã rĭ, ôjĭlã Ôvârí kã rĭrĭ lâ ãngó 'á nõngã rĭ tãsĭ rĭ

¹⁸⁻¹⁹ Gõ'dá Yésũ kĭ nĭ rĭ, "Ôjĭlã gólĭyĭ úlĭ Ôvârí kã rĭ ârĭ 'bã rĭ 'bã yĭ rĭ'á ôzô lí'bã ífĭ kãtĭ. Nĭ ndrê lí'bã ífĭ cé fĭnyáwã ĩtĭ, drĭlã ngãzó âfôlé mbãlé fê ángĭ ró gárã bê dûũ tōrōngōlô ũrũ. Árĭwã drĭ rĭzó 'dêlé drĭ lâ kpã 'bã 'dĭzó drĭ lâ 'á. Ôjĭlã gólĭyĭ cé dãwã úlĭ ámãkã ârĭ 'bã rĭ â'dô ĩyĭkã 'bã'á ĩtĭ dûũ.

²⁰⁻²¹ "Ôjĭlã Ôvârí kã kpã rĭ'á ôzô ãkú kãtĭ. Ôkó âzã â'dô ãkú dã'á cé fĭnyáwã ĩtĭ ôdrã 'á, drĭlã lâ'búzó ndrĭ 'á lâ sĭ."

Tã gólã fĭfĭ kũmũ Ôvârí kã 'á ũrũ 'álã rĭ rĭ'á âmbã-âmbã ró

rĭ tãsĭ

(Mátayô 7.13-14, 21-23)

22 Yésũ òtírĩ rĩ nĩlĩ lãmúlĩ Yērōsālēmã 'álã rĩ, gólã rĩ trá ádrélé 'bãdrĩ mvã ònyíkō ãzã 'bã yĩ 'ásĩ òjílã lĩfĩ ícĩ bē. 23 Ægō ãzã ìjĩ gólã trá kĩ nĩ rĩ, "Lĩfĩ ícĩ 'bã, áã'dō cé òjílã ùrúkã pã'á ì'dĩ filĩ ùrú 'álã yã?" 24 Yésũ lògō tã trá gólã drĩ kĩ nĩ rĩ, "Òjílã ãzã nĩĩ kō kĩ'á nĩ rĩ, òjílã bē tãšĩ 'ẽ'á cãlé 'bãdrĩ Ôvãrĩ kã rĩ 'álã. Gõ'dã ãnĩ, nĩ sō fãfã nĩ cã rō bē, tãlã òjílã ãmbã ìsũ ìyíkã kĩ, áã'dō tã fĩnyáwã 'ĩ cãzō kũmũ Ôvãrĩ kã 'á. Gõ'dã Ôvãrĩ á'dō òjílã 'dĩ 'bã yĩ lògã'á dō cãlé, tãlã gólĩyĩ rĩ ìyĩ Ôvãrĩ rĩ tãlé pĩpĩsĩlĩ ãlō sĩ kō. 25 Ôvãrĩ rĩ'á òzō jó lĩpĩ kãtĩ. Òjílã ãmbã á'dō ùjũ'á lâ filĩ, gõ'dã kãyĩ ndē rũ bē rĩ, Ôvãrĩ drĩ íyĩngã ngãzō ățĩ á'bãlé kpãkũ. Òzō ní ã'dō zãã rĩ'á jó tĩlĩ-tĩ 'á rĩ, ícã gõ'dã ní drĩ fĩzō kō. Gõ'dã ní ãkĩ'á nĩ rĩ, 'Ôvãrĩ, ní nĩĩ ățĩ má drĩ.' Ôvãrĩ ãkĩ'á nĩ rĩ, 'Má nĩĩ ní kō. Má nĩĩ vō ní drĩ ãnĩzō rĩ kpã kō.' 26 Òzō ní ããtã gbō lé kĩ nĩ rĩ, 'Nĩ rĩ trá fĩ nĩ ãmã lĩfĩ ícĩlĩ tã ãnĩkã sĩ jãrĩbã ãmãkã rĩ 'álã rĩ. Má rĩ trá kpã ngã nyãlé ãnĩ bē' rĩ. 27 Ôvãrĩ ãkĩ'á nĩ rĩ kpã, 'Má nĩĩ vō ní drĩ ãnĩzō rĩ kpã kō. Nĩ nĩ nĩngã sĩ vólé. Má nĩĩ ní kō, ní òjílã ònjĩ 'ĩ.' 28 Gõ'dã ní drĩ á'dō rĩ'á ãwō ngōlé ãmbã, tã ìsũ-ìsũ bē gõ'dã kpã ìzã drĩ rĩzō ãnĩ 'elē ãdũkũ ãkō. Nĩ á'dō Ábãrãyãmã yĩ ndrē'á Ìsãkã bē Yãkóbã yĩ bē rĩ'á ìyĩ jó tãndĩ nã 'álã tã ãngũ 'bã Ôvãrĩ kã yĩ bē, gõ'dã ní rĩ gógó Ôvãrĩ ìkĩ ní trá ãkpã jó tĩlĩ-tĩ 'á fĩ ãkō yĩ ngálã.

29 "Tã pãtĩĩ rō, Ôvãrĩ á'dō òjílã ãzĩ'á òrĩ ãmbã 'bãdrĩ 'á nõ 'bã yĩ 'ásĩ òmvórē lésĩ, kpã ìtũ drĩ fĩrĩ lésĩ 'dō ndrĩ ãnĩlĩ rĩlĩ ngã nyãlé yĩ bē jó 'álã. 30 Á'dō 'bã'á ìtĩ ìzãtũ rĩ, gólĩyĩ tĩbē kĩ 'bã nĩ rĩ ìyĩ ìyíkã òjílã vólé áyãbálã rō rĩ ì'dĩ rĩ, Ôvãrĩ á'dō gólĩyĩ trõ'á lãvũlĩ 'bãlé sĩsĩ òjílã 'bãsurũ ìyíkã kã rĩ rō. Gõ'dã á'dō 'bã'á kpã ìtĩ ãnĩ tĩbē ìyĩ 'bã 'bã sĩsĩ rĩ, á'dō ìyíkã 'bã'á òjílã ãdũkũ rō. Nĩ fĩ kō 'bãdrĩ Ôvãrĩ kã rĩ 'álã."

31 Gõ'dã kôrō Pãrũsĩ ãzã 'bã yĩ drĩ ãcãzō Yésũ ngálã tã átalé mbãrãkã sĩ gólã drĩ kĩ nĩ rĩ, "Yésũ, ní ngã nĩlĩ nõngã sĩ vólé, tãlã Èródē lē trá ãnĩ fũlĩ." 32 Yésũ lògō tã-drĩ trá Pãrũsĩ 'dĩ 'bã yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ ègbē mã lé rĩ, mã 'é ùrĩ kō ãlólã. Èródē á'dō òzō òtógôwã kãtĩ. Nĩ nĩ tã átalé òtógôwã 'dĩ, Èródē drĩ kĩ, mã drē zãã ngã ãmãkã 'ẽ'á òjílã gólĩyĩ lĩndrĩ ònjĩ bē rĩ 'bã yĩ kpã gólĩyĩ ngã lãzē bē rĩ 'bã yĩ èdē bē. 33 Kãyĩ ãmãkã mã drĩ ngã ãmãkã ndēzō rĩ ãcã drē kō. Èródē á'dō ì'dĩ 'ẽ 'bã ãmã fũlĩ rĩ kō, tãlã mã rĩ'á tã ãngũ 'bã 'ĩ, mã á'dō drã'á Yērōsālēmã 'álã, tãlã 'dĩ rĩ vō gólã òjílã tã ãngũ 'bã drĩ drãzō 'á lâ rĩ ì'dĩ.

34 "Á! ãnĩ òjílã Yērōsālēmã lé 'bã yĩ, nĩ fũ tã ãngũ 'bã yĩ gólã Ôvãrĩ ngã lésĩ nõ nĩ. Nĩ lũvũ vōrã 'bã Ôvãrĩ kã rĩ 'bã yĩ nĩ kũnĩ mvã sĩ. Má lē ãmã drĩ 'bãlé ãnĩ rũ sĩ ãnĩ ãmvózō kũrũ-kũrũ òzō 'ã'ú ãndrē drĩ vũrĩ íyĩ úfũ 'bãlé mvã lâ yĩ drĩ sĩ kũrũ-kũrũ rĩ kãtĩ rĩ, gõ'dã nĩ gã vólé dō. 35 Ngbããngbãnõ rĩ, áã'dō jãrĩbã ãnĩkã 'dĩ ìzã'á vólé. Nĩ ndrē mã kō zãã, té kãyĩ ìzãtũ ãnĩ drĩ ãmã lũyĩzō mã drĩ rĩrĩ ãgōlé Ôvãrĩ ngã lésĩ rĩ 'á."

14

Tã Yésũ drĩ ãgō ãzã kũzĩkũ bē rĩ èdézō kãyĩ rãtãã 'ẽ kã 'á rĩzō Pãrũsĩ yĩ tĩ ãnyálé rĩ

¹ Kãyĩ ãzã rãtãã kã sĩ rĩ, Pãrũsĩ ãzã gólã ãmbã rō rĩ, ãzĩ Yésũ trá ãnĩlĩ ngã nyãlé yĩ bē. Gõ'dã Pãrũsĩ 'dĩ ãzĩ-ãzĩ lâ yĩ ãzã 'bã yĩ bē, lē ìyĩ trá Yésũ rĩ ùjũlĩ. Drĩlĩyĩ rĩzō gólã rĩ ìpĩtalé òzō tí gólã áã'dō tã ònjĩ ãzã 'ẽ'á yã rĩ. ² Drĩlĩyĩ tã ì'bĩzō, ãgō ãzã ãjĩzō pá lâ drĩ lâ bē rĩ'á gãgã rō, Yésũ èdē rō gólã bē kãyĩ 'dĩ sĩ. ³ Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, Yésũ nĩ tã gólĩyíkã 'dĩ trá, ì'bĩ ìyĩ tã

'èzó iyí drí rùlì 'á lâ. Drílã tâ ìjízó gólìyí tì kī nī rī, “Ícã trá ngá pãpã 'èzó kàyì rãtãã kã nõ 'á yã? Nī ãtã tâ 'dī má drí.” ⁴ Gõ'dá nĩngá sī rī, òjìlã ãzã ãlò tâ-drí jã 'bá rī yù. Drílã gòzó drí 'bãlé ngá lãzé 'bá nõ drí lâ rùzó drí lâ bê kī nī rī, “Ní ngá ùrú, ngá lãzé ánikã ndè rù trá.” Drílã gòzó tâ 'bãlé ngá lãzé 'bá nõ rī drí nĩzó.

⁵ Gõ'dá Yésù drí tâ ãtázó ìfì ìmbá 'bá 'dī 'bá yí drí kī nī rī, “Ãgò ãzã ã'dò mvá bê, gõ'dá mvá 'dī ò'dé óró fífì 'á rī, ã'dò ícã'á lófòzó lâ kàyì rãtãã kã 'dī 'á kò yã? Òzò òjìlã ãzã ã'dò ìtì bê, ìtì gólãkã ò'dé óró 'á rī, ã'dò ícã'á lófòzó lâ kàyì rãtãã kã 'dī 'á kò yã?” ⁶ Gõ'dá nĩngá sī rī, gólìyí rī ìyí trá 'dó títì, ícã ìyí kò ùlì gólãkã 'dī vò lâ lògòlé.

⁷ 'Dī rī vòsī rī, Yésù drí ùlì mãnìgò ãzã ãtázó ùmú gólìyí gólã bê tólã rī yí drí tâ yí drí rī'á ndrèlã ùmú ãzã 'bá yí drí rī'á 'èlã rī 'ásì. Ùmú ãzã 'bá yí ããcã trá vò kãrãmã kã 'á rī, gólìyí lè ìyíkã rílì té kítì gólã 'bãlé òjìlã ãmbã-ãmbã drí rízó rī drí. ⁸ Yésù kī nī rī, “Òzò úúzì ãnì trá vò ãmbã ãzã 'á ngãtã 'bò lãgì 'á ngã 'bò kãrãmã àngì ãzã 'bá yí 'á yã rī, nī ãzã, ní rī kò kítì gólã 'bãlé òjìlã ãmbã-ãmbã drí rízó rī drí. ⁹ Òzò òjìlã ãmbã rī vò 'dī 'bãzó drílã 'dī ããcã trá rī, áã'dò ãnì ìngá'á rī vò 'dī drí sī. ãnyí àngì drí gãzó ní drí, ní drí nĩzó rílì ìnyákú 'á. ¹⁰ Òzò ní ã'dò tâ nī 'bá 'í rī, ní rī sísì ìnyákú drí, ógò ró ãnì ìngálé rílì kítì drí, òjìlã ndrì ùnì ró bê kī nī rī, ìnñì nī trá kòrò. ¹¹ Òjìlã gólã tìbè iyí 'bã 'bá òjìlã àngì ró gãrã ãzì-ãzì drí sī rī, Òvãrì ã'dò gólã rī ìfì èmvé'á, drílã 'bãzó ãnyí ró òjìlã ìfì drí 'á ndrì. Gõ'dá òjìlã gólã iyí 'bã 'bá áyábálã ró rī, Òvãrì ã'dò òjìlã 'bã'á gólã rī ìnñìlì.”

¹² Gõ'dá Yésù drí tâ ãtázó ãgò gólã ngá ìpì ró nõ drí kī nī rī, “Òzò òjìlã ãzã òtírì 'èè ãzì-ãzì zìlì kãrãmã ìyíkã 'á ngã 'bò ãnìlì ngá nyãlé yí bê yã rī, gólã àzìlì cé iyí ìmù-ãzìyã yí ì'dì kò, gólã àzìlì kpá cé òjìlã gólìyí ngá bê ãmbã 'dī 'bá yí ì'dì kò. Nī nī trá òjìlã gólìyí cé ãnì ìmù-ãzìyã ró ì'dì, ã'dò ìyí kpá ãnì àzì'á ngá nyãlé ìyí bê kãrãmã ìyíkã 'á. ¹³ Òzò nī òlè trá òjìlã zìlì rī, nī zì ìfì ãkò lé 'bá kòròkpò gõ'dá kpá ìzã 'bá bê, ããnì ró ìyí kãrãmã nyãlé. ¹⁴ Tãlã gólìyí ngá ãkò lògòlé ãnì drí. Ìzátú rī, òdrã ãnikã vòsì, nī òtírì cã ùrú 'álã rī, Òvãrì ã'dò òrè fè'á nī ãnì drí tâ tãndì bê.”

Tã Yésù drí í'dígówá kãrãmã àngì ãzã kã ngìzó òjìlã ìfì ícízó

*tã kùmù Òvãrì kã rī kã tãsì rī
(Mátáyò 22.1-10)*

¹⁵ ãgò ãzã kpá rī'á tãrãbízã lãgátì ìtì, ãgò nõ ãrìlì bê tâ Yésù drí ãtálé nõ rī, gólã ãtã tâ trá nòtì kī nī rī, “Wáãwá! Òjìlã tìbè gólìyí ã'dó 'bá 'è'á kãrãmã nyãlé Òvãrì drí 'bã 'álã ùrú 'álã rī, gólìyí rī'á cú ãndrã-tãndì bê.”

¹⁶ Yésù ãtã tâ trá ãgò 'dī drí nòtì kī nī rī, “Ãwò, tâ pãtì-pãtì ró, 'dīlã tâ tãndì 'í.

“Ní ãrì drè í'dígówá ámakã nõ. ãgò ãzã zì òjìlã trá kãrãmã ìyíkã 'á dū ìvùlì kòrò. ¹⁷ Gõ'dá nĩngá sī rī, òtírì nyãsá ávó rī, gólã jò rù ì'bù 'bá ìyíkã trá, nī'á òjìlã gólìyí ùmú ró rī 'bá yí àzìlì, ããnì ró ìyí. Gólã ãtã tâ trá kī nī rī, éédè ngá nyãnyã trá ngá mvũmvũ yí bê kpãnó-kpãnó. Gólìyí ããnì.

¹⁸ Gõ'dá òjìlã 'dī 'bá yí ndrì gã ìyí trá dó ãnìlì. Òjìlã gólã zìlì sísì rī kī nī rī, 'Má nī kò. Má gí àmvú ó'dí ámakã trá, má drè nī'á ndrèlã.’ ¹⁹ Gõ'dá ãzã rī kī nī rī, 'Má gí ìndrì ámakã trá ó'dí ró, má nī drè trá, nī'á àjìlã vò tãndì ãzã 'á ngá nyãlé, má ácã kãrãmã 'dī 'á kò.’ ²⁰ Gõ'dá kpá ãgò ãzã kī nī rī rù ì'bù 'bá 'dī drí rī, 'Má ícã ãnìlì kò, tãlã lãgì ámã òkò kã ó'è drè àgì.’

21 “Gõ'dá rû ì'bũ 'bá 'dĩ drí gōzó volé iyî lîpî ngálâ tâ lâ âtalé drílâ. Āgō kārāmã lîpî ãmbã 'dĩ trá õmbã ró, âtã tâ trá rû ì'bũ 'bá iyîkã 'dĩ drí kî nî rî, ‘Ní ndrê drê, má êdê ngá nyãnyã trá ngá mvũmvũ yí bê kpãnó-kpãnó kārãmã nô tãsí, õjílã ããnî ndrî nyálã õzó rû ízãã. Ní ngá nílí fõfõrõ, nî'á lâmú bê lâtî õnyíkõ 'ásî ndrî õjílã âzî bê, ní âzî lîfî ãkó lé 'bá, kōrōkpó ízã 'bá, âyízî bê, ããnî ró iyî kārãmã ámakã nõ 'á.’ Gõ'dá rû ì'bũ 'bá 'dĩ nî trá õjílã 'dĩ 'bá yî âzîlî, âgōzó ì'dí bê lâ iyî. 22-23 Gõ'dá kārãmã lîpî kî nî rî, vō drê zãã bê õjílã drí rîzó, gólã õgõ kpá. Rû ì'bũ 'bá iyîkã õnî gõ'dá 'bã-tî 'ásî õjílã âzî bê mbárãkã sî ãnîlî. Kārãmã lîpî lê â'dî-drî iyîkã drí 'bãlé ndrî 'dó ùmú ró. 24 Kārãmã lîpî kî nî rî, yí âtã trá nõtî, õzõ õjílã tîbê gã 'bá dó ãnîlî rî ããnî rî, gólîyî nyã ngá ãzã rû bê nyãså rî yí drí 'bã 'á nõngã kô.”

*Tã gólã Ôvãrí drí lélé lãjõ'bã tãndî 'bãzó rî
(Mâtáyõ 10.37-38)*

25 Kãyî ãzã sî rî, õjílã zî-ãndrê drí nîzó iyî Yésũ bê lâtî 'ásî. 26 Yésũ drí âdrézó, rî'á gólîyî lîfî ìcílî tâ ãzã 'bá yî sî, gólîyî ã'dô ró iyî bê ngá lélé bê Ôvãrí 'á kî nî rî, “Õzõ nî õlê tâ ámakã kô lâvũlî gãrã õjílã ãnîkã 'bã 'á rî drî sî rî, kpá ãnî rî gógó ífîfî lâ drî sî rî, ìcã kô ãnî drí 'bãzó rû ì'bũ 'bá ámakã ró. 27 Õzõ nî õfê ãnî ífîfî trá 'ê'á fũlã ámã tãsí rî, nî ã'dô 'bã'á rû ì'bũ 'bá ámakã ró. Õzõ nî õlê cé ãnî rû'bã ìnyákú pãlé ì'dí rî, nî ã'dó kô rû ì'bũ 'bá ámakã ró. Nî ìsũ tâ má drí âtalé ãnî drí 'dĩ zãlõ sîsî, nî gõ ró ã'délé ámã vó bêlé.

28 “Tã ã'dã-ã'dã lâ rî'á nõtî, õzõ nî õlê trá õjílã ù'dî ró jó ángî ãnî drí ùrû tōrōngōlō rî, sîsî nî ã'dô lâfã ãnîkã lôfõ'á lãlé zãlõ, nî gõ ró lōsî 'bã 'dĩ 'bá yî ìjílî ã'dô iyî 'dî'á lâ tãsí yã. 29 Õzõ nî ìtõ gbõ kōrõ jó ángî 'dîlî ì'dí lâfã fînyáwã sî rî, ndrê rû kô, lâfã drí ndrêzõ ãnî drîgã sî, õjílã drí rîzó ãnî gũlî kî nî rî, 30 ‘Wáyéẽ! Ní ndrê drê, gólã ìtõnã jó ángî 'dîlî áyélé cú ìtî ndrê ãkó lâ. Ngã lâfã ã'dô yú rî, ngã kó ã'dô 'î yã?’

31 “Tã ã'dã-ã'dã lâ ãzã kpá ì'dî nõ. Õzõ õjílã 'bãdrî ãzã kã ããnî trá 'délé ãjú bê 'bãdrî ãzã drî rî, kúmú 'dézó drî lâ 'dĩ ìtõõ kōrõ ãjú ìtõnãlé ì'dí kô, âzî drî-'bã ãjú 'bũ 'bá kã zãlõ tâ lâ ì'bîzó, õzõ gólîyî ìicã trá rî, nîzó lâ kî ãjú 'bũ 'bá ìcã trá yã rî. 32 Õzõ gólîyî ìicã kô rî, kúmú drí tâ lâ êdézó kúmú ãzî bê, ú'bú ãjú kô, tãlã óozó õjílã iyîkã úfú ndrêlé. 33 Má âtã ì'dî nõ ãnî drí, nî ìsũ tâ zãlõ sîsî, õzõ nî ã'dô trá njãã ngá ãmbã ãnîkã 'dĩ 'bá yî áyélé, õjílã ãnîkã 'bã 'á rî 'bá yî bê, ámã vó bêzó ì'dí rî. Õzõ nî õ'ê ìtî kô rî, ó'bãã ãnî rû ì'bũ 'bá ámakã ró rî kô. 34-35 Rû ì'bũ 'bá gólã tâ ámakã áyé 'bã 'élé kô kî'á nî rî ãmbã-ãmbã rî, ã'dô iyîkã 'bã'á té õzõ 'ã'î-nyã gólã rû ízã 'bã trá rî kãtî. Gõ'dá trá tõtõ 'î dãlé volé õmã 'álã. Õzõ ãnî ã'dô bî bê rî, nî ãrî tâ 'dĩ.”

15

Tã ãyîkõ drí Ôvãrí rî cîzó õjílã drî ãdî 'bã rî tãsí rî

1 Kãyî ãzã sî rî, bêlé-bélé ù'dú 'bá yî kpá lâ'bî ízã 'bá yî bê dũũ ãnî iyî trá ùlî Yésũ kã ãrílî. 2 Gõ'dá õjílã gólîyî zîlî Pãrúsî ró rî 'bá yî, kpá lâ'bî ìmbã 'bá yî rî trá tâ ãzã 'bá yî tî lâ ñalé 'élé iyî lâfálé 'ásî kî nî rî, “Yésũ kpá lâmú-ãzîyã 'î lâ'bî ízã 'bã nõ 'bã yî bê. Ní ndrê gólã ngá nyã'á gólîyî bê.” Pãrúsî 'dĩ 'bá yî zî õjílã gólîyî lâ'bî ízã 'bã 'dĩ 'bá yî “ ‘õjílã ãvî-ãvî ró” ’.

3 Gõ'dá Yésũ ãrílî bê tâ 'dĩ ìtî rî, drílã gōzó í'dígówã ãzã ngílî. 4 Gólã kî nî rî,

Õzõ õjílã äzã ä'dô kãbĩlĩkĩ bê nyã'dĩ-njĩ, gõ'dá cé ãlô rĩ òrĩ trá vólé, ãvĩ trá rĩ, gólã ä'dô kãbĩlĩkĩ 'dĩ 'bá yĩ ãmbúkũ lâ 'bã'á kõró 'á. Drílã gõzó zãã nĩ'á ãlô 'dĩ ndãlé té drílã ùsúzó lâ 'dĩ. ⁵ Õzõ ùsù trá rĩ, drílã ãnjĩzó lâ ángbálángõ 'á, ágõzó 'dĩ bê lâ, drílã gõzó 'bãlé äyĩkõ ró. ⁶ Õró gõ tã lâ átãlé iyĩ lãmũ-ãziyã drĩ kĩ nĩ rĩ, “Mã trá äyĩkõ ãmbã sĩ, tãlã kãbĩlĩkĩ ámakã ãvĩ 'bã rĩ, mã ùsù trá.”

⁷ Gõ'dá nĩngã sĩ rĩ, Yésũ kĩ nĩ rĩ, í'dígówã iyĩkã 'dĩ tã ífĩ lâ rĩ'á nõtĩ, Ôvãrĩ rĩ'á äyĩkõ ãmbã sĩ, õzõ õjílã ãlô ããdĩ drĩ trá tã õnjĩ 'ásĩ rĩ, Ôvãrĩ ä'dó kô äyĩkõ sĩ õjílã gólĩyĩ drĩ ädĩ 'bã kô 'dĩ 'bá yĩ bê, tãlã gólĩyĩ rĩ'á õjílã lómbé-lómbéwã 'bã 'ĩ, kĩ nĩ rĩ, yĩ ä'dô tãndĩ ró.

⁸ Nĩngã sĩ, Yésũ ätã í'dígówã äzã kpã trá òkó äzã tã sĩ kĩ nĩ rĩ,

Lãfã òkó äzã kã ãvĩ trá drĩgã lâ sĩ jó 'á. Òkó 'dĩ rĩ trá lãfã iyĩkã 'dĩ ndãlé jó 'ásĩ. Drílã lã sĩ 'ízó ãlĩkã sĩ, rĩzó jó 'alé ãkũlĩ mãnisĩ, ãndĩ-ãndĩ, rĩzó lãfã iyĩkã 'dĩ ndãlé té drílã ùsúzó lâ 'dĩ. Gólã kĩ nĩ rĩ, “Wããwã! ãwõ-ítĩ, mã ùsù lãfã ámakã ãvĩ 'bã rĩ trá.” ⁹ Òkó 'dĩ drĩ kpã iyĩ lãmũ-ãziyã yĩ äzizó kĩ nĩ rĩ drĩlĩyĩ, “ãwõ-ítĩ, äyĩkõ cĩ trá mã rú, tãlã lãfã ámakã ãvĩ 'bã jó 'á rĩ, mã ùsù trá.”

¹⁰ Yésũ drĩ gõzó tã átãlé kĩ, “Õzõ tã õnjĩ 'bã ãlô ädĩ drĩ trá tã õnjĩ 'ásĩ rĩ, äyĩkõ cĩ trá Ôvãrĩ rú ãmbã.”

¹¹ Yésũ ätã í'dígówã äzã ngĩ lâ kpã trá tã Ôvãrĩ drĩ drĩ ädĩ 'bã rĩ lëzó rĩ tã sĩ drĩlĩyĩ kĩ nĩ rĩ,

ãgõ äzã ngã-drĩ ãmbã bê, gólã rĩ'á mvã bê rĩ, ãgõ mvã ró. ¹² Gõ'dã mvã gólã ãdũ ró rĩ drĩ tã átãzó iyĩ átã drĩ kĩ nĩ rĩ, “Tátã, nĩ rĩ'á ngã bê ãmbã. Mã lë ní cã ngã 'dĩ 'bã yĩ lãfãlé ãmã drĩ ãkpã ní drĩ drã ãkó. Nĩ äfë ámakã rĩ ngbããngbãõ.” Gõ'dã átã lâ drĩ ngã yĩ bê rĩ lãfãlé lâ cãzó drĩlĩyĩ ãdrũpĩ lâ bê. ¹³ Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, mvã gólã ãdũ rĩ drĩ ngã gólã iyĩkã rĩ gĩzó ngbã vólé, iyĩngã nĩzó 'bãdrĩ äzã 'á jëjë ró átã lâ rú sĩ. Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, gólã ãzã lãfã tĩbê 'bã 'bã yĩ bê rĩ trá ndrĩ rĩrĩ õnjĩ-õnjĩ sĩ. ¹⁴ Lãfã tĩbê ãmbã mvã 'dĩ drĩgã nõ ndë rú trá 'bũũ. Gõ'dã nĩngã sĩ, kãrãbã ángĩ lõfó kã 'dë trá 'bãdrĩ ãmbã 'dĩ 'ásĩ ndrĩ, gõ'dã ùsù mvã nã trá cú ítĩ lãfã äzã ãkó yĩ drĩgã. ¹⁵⁻¹⁶ Gõ'dã nĩngã sĩ, mvã 'dĩ nĩ trá ãgõ äzã 'bã yĩ kó 'bãdrĩ 'bã ró rĩ ãlô lâ ngálã lõsĩ ndãlé 'ëlé. Gõ'dã ãgõ 'dĩ drĩ gólã rĩ jõzó nĩ'á võ ngbĩkpĩ kã rĩ 'álã, ngbĩkpĩ iyĩkã vó lâ ndrëlé. Gõ'dã gólã ãsũ tã trá kĩ nĩ rĩ, “ãwõ-'dĩ, tãkó, mã ä'dô ngã nyã'á ãndrõ ãdrũgũ kũrũmũ rĩ'á dãlã ãgĩzë bê ngbĩkpĩ drĩ 'dĩ 'bã yĩ.” Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, õjílã äzã ãlólã fëé ngã 'dĩ 'bã yĩ drílã nyãlé kô.

¹⁷ Nĩngã sĩ rĩ, tã ãsũ-ãsũ äcã trá gólã drĩ nõtĩ kĩ nĩ rĩ, “Mã õtĩrĩ rĩ drãlé lõfó drĩ nõ rĩ, lõsĩ 'ë 'bã ámã átã drĩ ãmvũ 'á rĩ yĩ, gólĩyĩ rĩ'á ngã nyãnyã bê kpãno-kpãno vũdrĩ sĩ. Gõ'dã nõ rĩ, mã drĩ rĩzó iyĩkã drãlé lõfó drĩ ámã átã drĩ 'bãrë bê rĩ 'á yã? ¹⁸ Mã nĩ'á gólé ámã átã ngálã, mã kĩ'á nĩ rĩ, “Tátã, mã ãzã rú trá, mã 'ë tã õnjĩ trá bũũ Ôvãrĩ rú, gõ'dã kpã ní rú. ¹⁹ Ngbããngbãõ rĩ, ãcã gõ'dã kô ní drĩ ámã zĩzó kpã ó'dĩ áni mvã ró. Nĩ 'ë mã õzõ lõsĩ 'ë 'bã ánikã rĩ tí.”

²⁰ Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, drílã ngãzó zãã nĩ'á gólé iyĩ átã ngálã. Gólã drë jëjë ró iyĩ átã lãgãtĩ sĩ rĩ, átã lâ drĩ gólã rĩ ndrëzó. Átã lâ rĩ 'ã gã trá ãtrã. Átã lâ drĩ árázó ãnĩlĩ rú ùtũlĩ gólã drĩ, gólã rĩ ãmvólé bĩ-'balé lâ võzó.

²¹ Gólã ätã tã trá átã lâ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Tátã, mã ãzã rú trá, mã 'ë tã õnjĩ trá bũũ Ôvãrĩ rú gõ'dã kpã ní drĩ, ãcã kô gõ'dã ní drĩ ámã zĩzó áni mvã ró.”

22-23 Gõ'dá mvá 'dĩ átá lâ, äyĩkõ cĩ gólã trá ämbá, rĩ tã 'èlé 'dó Ìĩĩ äkó. Drílã læjó'bán íyíkã zĩzó kĩ nĩ rĩ, "Wãã'wã, nĩ 'bã lĩmvũ drílã dãlé yĩ rú, òsõ ró ítã tãndĩ, kã'bókã bê íyĩ pá 'á. Nĩ äfẽ ró tómó ámakã nã sölé drígã lâ. Nĩ nĩ ró bê kãbĩlĩkĩ sēsē ró 'dĩ áselé fũlĩ. Mã 'è ró bê kãrãmã ángĩ. 24 Mã kĩ nĩ rĩ, mvá ámakã nõ drã trá, tákõ íyĩngã lédrē-lédrē ró." Gõ'dá drílĩyĩ kãrãmã ítónãzó.

25-26 Nĩngã sĩ rĩ, ójõ 'dĩyĩmvã nĩ'á mvá gólã sĩsĩ rĩ äzĩlĩ ámvũ lesĩ äânĩ ró, tãlã gólã rĩ ädrúpĩ tĩbē ävĩ 'bã rĩ äcã trá 'bã 'á. Gõ'dá ágãmvã gólã sĩsĩ 'dĩ òtĩrĩ íyíkã äcã änyĩ 'bã lægãtĩ rĩ, kálálã gõ'dá trá tákányĩ 'bã 'álã. Ágãmvã 'dĩ kĩ, "Ä'dô tã 'ĩ nõtĩ nõ yã?" 27 'Dĩyĩmvã 'dĩ kĩ, "Änĩ átã fũ kãbĩlĩkĩ lĩngã-lĩngã trá kãrãmã ángĩ 'èzó ì'dĩ sĩ lâ, tãlã äñĩ ädrúpĩ ägõ trá vólé 'bã 'á, tã ämbã gólã rĩ ìmvũ 'bã 'dĩ 'ásĩ."

28 Mvã sĩsĩ rĩ trá õmbã ró, ícã gõ'dã äfõlé ä'dĩ-drĩ 'á kõ. Nĩngã sĩ, átã lâ drĩ äñĩzó rú'bã lõ'bãlé rú lâ, äãfõ ró bê 'bã 'álã nĩ-bē-yã fēlé íyĩ ädrúpĩ drĩ. 29 Ätã tã trá átã lâ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Ämã átã, nĩ ndrē drē, ndrõ ämbã nõ sĩ rĩ, mã rĩ trá 'bã 'á ngã 'èlé nĩ drĩ õzõ læjó'bán kãtĩ. Mã 'é tã õnjĩ äzã nĩ drĩ kõ. Nĩ äfẽ íyíkã ä'dõ 'ĩ mã drĩ yã? Ngbãã 'ã'ú ró rĩ, nĩ fũ ämã drĩ nyãlé ämã læmũ-äziyã yĩ bê kãrãmã 'èzó kõ. 30 Gõ'dã mvã äñĩkã tĩbē ngã äñĩkã izã 'bã ndrĩ õkõ mvã drĩ õlẽ ró yĩ bê gõ'dã ägõ íyíkã bê rĩ, nĩ drĩ kãbĩlĩkĩ ángĩ fũzó drílã."

31 Ätã lâ lõgõ tã-drĩ trá drílã kĩ nĩ rĩ, "Ämã mvã, nĩ ndrē drē, ämã rĩ'á nĩ bê ìtũ vósĩ cē 'bã 'á nõ, ngã gólã ámakã rĩ ndrĩ 'dó rĩ'á kpã äñĩkã.

32 Mã 'è drē kãrãmã, mã ä'dõ ró äyĩkõ sĩ, tãlã äñĩ ädrúpĩ tĩbē ngã pã 'bã õdrã 'ásĩ nõ rĩ tãsi."

Ngã gólã í'dígówã gólĩyĩ nã nõ 'bã yĩ 'á rĩ yĩ rĩ tã ä'dálé ä'dõ ngã lælẽ Òvãrĩ kã tã õnjĩ 'è 'bã drĩ rĩ tãsi. Yésũ rĩ tã 'dĩ ätãlé Pãrúsĩ yĩ drĩ, tãlã Pãrúsĩ yĩ læé ìyĩ Yésũ drĩ rĩlĩ tã õnjĩ 'è 'bã bê võ älø 'á kõ.

16

Tã ägõ äzã drĩ íyĩ èdézó tã ätĩ 'álã rĩ tãsi rĩ

1 Gõ'dã Yésũ ätã trá læjó'bán íyíkã rĩ yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Nõõ rĩ í'dígówã ägõ äzã ngã-drĩ ämbã lĩpĩ ró rĩ kã, ägõ äzã drílã 'bãlé ngã íyíkã 'dĩ 'bã yĩ vó lâ ndrēlé rĩ bê. Òjĩlã äzã drĩ tã ätãzó ägõ ämbã ngã lĩpĩ ró 'dĩ drĩ, ägõ tĩbē äkórĩ drĩ 'bãlé ngã íyíkã 'dĩ 'bã yĩ vó lâ ndrēlé rĩ, ä'dõ trá rĩ'á læfã äkórĩ kã nyã'á. 2 Ägõ ngã lĩpĩ ró 'dĩ drĩ ngãzó ngã vó ndrē 'bã íyíkã 'dĩ äzĩlĩ tã ätãzó drílã kĩ nĩ rĩ, 'Òjĩlã äzã ätã tã mã drĩ kĩ nĩ rĩ, nĩ õrĩ trá læfã ámakã izãlé. Ä'dõ trá ìtĩ rĩ, nĩ ìgĩ ngã gólã tĩbē rũ izã 'bã rĩ, õjĩlã drĩ trõlé nĩ drígã sĩ mãrĩ ró rĩ 'è'á lõgõlã mã drĩ rĩ 'bã yĩ vũdrĩ, gõ'dã kpã ngã gólã 'bã 'bã rĩ 'bã yĩ bê, mã nĩ ró bê. Gõ'dã mã læ trá äñĩ ìnjĩlĩ vólé ngã 'èrē 'ásĩ, tãlã nĩ 'é ngã dódó kõ.'

3 "Gõ'dã ägõ gólã ngã vó ndrē 'bã ró 'dĩ ìsũ tã trá äkpã yĩ 'á kĩ nĩ rĩ, 'Óõ! Ämã lĩpĩ læ trá ämã ìnjĩlĩ ngã 'èrē 'ásĩ vólé, mã ä'dõ 'è'á lâ ä'dõ ró yã? Mã drĩ rĩzó ó'bã ngã 'èlé cú ämã drĩ sĩ yã? 'É'è! Mã fãfã äkó, mã ícã kõ. Mã drĩ 'bãzó ngã ndã 'bã ró 'bã 'ásĩ kpã ngã zĩ 'bã ró yã? 'É'è! Mã änyĩ ró tã 'dĩ 'bã yĩ 'èrē 'á. 4 Mã nĩ tã mã drĩ 'è'á 'èlã rĩ trá. Mã læ trá tã tãndĩ 'èlé õjĩlã drĩ ndrĩ, õzõ ìnjĩlĩ mã trá ngã 'èrē 'ásĩ rĩ, ùzĩ ró ìyĩ mã bê ngã nyãlé ìyĩ drĩ 'bã 'ásĩ.'

5 "Ägõ gólã ngã vó ndrē 'bã ró 'dĩ 'è tã trá nõtĩ, gólã zĩ õjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã mãrĩ trõlé ägõ ämbã 'dĩ drígã sĩ rĩ yĩ trá ndrĩ äñĩlĩ yĩ ngãlã älø-älø. Gólã

âtã tâ trá ägô sísí rí drí kî nî rî, 'Ní â'dô 'ê'á ngá ägô ämbá nõ kã lôgölé tãsí yã?' ⁶ Ägô 'dî kî nî rî, 'Má trô dô rî'á säfiyã kámá-älô-drî-lâ-nyâ'dî-nâ.' Ngá vó ndrê 'bá 'dî kî nî rî, 'Ní ndrê drê, ämâ 'dó rî'á ngá älö 'î ní bê. Má â'dô 'ê'á lâ ní drí nôtí, ä'dô ró bê ní drí njözó lâ 'á lâ, kpá ní drí ání drí läfálé ändräzó, säfiyã kámá-älô-drî-lâ-nyâ'dî-nâ 'dî 'á rî, má îgî cé nyâ'dî-sû ní drí lôgölâ.' Gô'dá ägô gólâ mäjî trô 'bá 'dî drí tâ-drî lëzó 'dó älö. ⁷ Ngá vó ndrê 'bá 'dî drí kpá ägô äzâ îtí 'dî îjízó, 'Ní mäjî ägô ämbá kã bê ní vó tãsí yã?' Ägô 'dî kî nî rî, iyíkã bê ädrúgú rî'á kômvô kütü-älô. Ngá vó ndrê 'bá nã drí tâ-drî lëzó îgîzó lâ cé kômvô kámá-njî.

⁸ "Gô'dá ägô ämbá ngá lîpî ró 'dî ârî tâ gólâ ngá vó ndrê 'bá 'dî drí rî'á 'êlâ 'dî bê rî, gólâ kî, 'Ngá vó ndrê 'bá 'dî 'ê 'dî lîfî lömbâ 'î yí drí. Gólâ êdê lätî yí drí ðzátú óötírî iyî äyé ngá 'êrê 'ásî rî tãsí.' "

Gô'dá Yésü âtã tâ trá nôtí kî nî rî, "Nî ndrê drê, ôjílã ängó nõ kã bê ndrî, gólîyî rî'á tâ nî 'bá 'î kôró ôjílã Ôvârí kã rî 'bá yí drî sî, tãlã ôjílã ängó nõ rî kã rî iyî êdéle njãâ rîlî tâ gólâ 'ê 'bá äcálé ðdrú ðnätú ängó nõ 'á rî tãsí. Gô'dá ôjílã Ôvârí kã rî 'bá yí êdé iyíkã iyî kô vó 'büü 'álâ rî tãsí. ⁹ Má âtã äní drí nõ, ôzô äní ä'dô trá läfã ängî bê äní drîgá rî, nî 'bã cé äní ífîfî drí î'dî kô. Nî pâ kpá ôjílã gólîyî ngá äkó lé 'bá îzã ró rî î'dî sî lâ. ðzátú rî, nî ôtírî drãâ nîlî úrú 'álâ rî, Ôvârí ôlâgú ró äní bê, änrî 'á yí ngálâ."

Tã läfã kã tãsí

¹⁰ "Özô ôjílã äzã ä'dô drí lömbã bê, ngá fînyáwã rú rî, gólã ä'dô 'bã'á kpá drí lömbã bê ngá ängî rú. ¹¹ Ämâ ädrúpî yî, Ôvârí fê läfã ängî äní drí nõ, ä'dô ró äní drí äní äzî-äzî yî pãzó î'dî sî lâ, ngã gô'dá ôzô äní drí äâmbã ämbã rú lâ rî, nî öpã äní äzî-äzî yî î'dî sî lâ kô rî, gô'dá ðzátú ödrã änikã vósî rî, Ôvârí ä'dô fî äní pã'á trá ngá tãndí sî yã? ¹² Özô nî örî ngá äzî-äzî kã rî îzãlé îzã rî, ä'dî ä'dô ngá fê'á nî äní drí ä'dô ró bê äní drí vó lâ ndrêlé yã?

¹³ "Özô nî öle läfã ängî rî, ä'dô 'bã'á äní drí lænjî-lænjî ró Ôvârí rî rôzó. Rú î'bü 'bã älö rî î'büü rú ôjílã rî drí 'dó ðtú-pã älö rî 'á kô. Özô gólã äârî cé tâ ôjílã älö rî kã î'dî rî, gólã ârî tâ ôjílã äzã rî kã kô. Má âtã î'dî äní drí nõ, ä'dó kô tãndí ró 'bãzó rú î'bü 'bã Ôvârí kã ró gô'dá kpá läfã kã ró rî."

¹⁴ Pãrúsî yî lê iyíkã tâ läfã kã 'dî kôró, ârî iyî úlî Yésü drí ätálé îtí 'dî bê rî, drîlîyî rîzó Yésü rî gúlî. ¹⁵ Yésü kî nî rî, "Äní Pãrúsî yî, nî rî tâ tãndí änikã 'êlé cé ôjílã lîfî drî 'á, óölöngô ró iyî tâ bê. Ôvârí lêé ôjílã gólîyî rî 'bã tâ 'êlé îtí 'dî 'bã yí kô. Ôvârí nî iyíkã äní pîpîsîlî trá ndrî 'dó ängã ró.

¹⁶ "Äkú ró rî, Ôvârí âtã tâ tãndí yí drí 'ê'á 'êlã ôjílã pãzó rî trá. Músã rî trá úlî Ôvârí kã ätálé, gô'dá tâ ängü 'bã äzã 'bã yí rî kpá 'êlã. Gô'dá Yöwãní tîbê rî 'bã lîmvü dälé ôjílã drîlî, äâyê ró iyî tâ önjî iyíkã rî âtã kpá. Má kpá î'dî ätã'á lâ nõ, ôzô nî äâjã drî tâ önjî 'ásî rî, Ôvârí ä'dô äní pã'á. Ôjílã ämbã ârî tâ ämákã trá, gô'dá 'bã iyî trá äyîlî úlî ämákã rî drîlî îcã-îcã ró. ¹⁷ Gô'dá má lê zãâ äní drí rîlî tâ Músã kã rî rôlé kpá tâ tâ ängü 'bã kã rî bê ndrî 'büü, tãlã úlî Ôvârí kã nõ rî'á úlî ífîfî 'î, pätî-pätî ró. Má ðnjî úlî 'dî 'bã yí örî ró ädükü äkó.

¹⁸ "Nî nî trá lä'bî 'á rî, rî'á 'wãã ró äní drí äní ökó yî îngázó, ökó ó'dí trözó. Má âtã äní drí 'dî, ôzô nî ö'ê trá îtî rî, nî ró Ôvârí kô. Özô nî ögî ökó äzî-äzî drí îngálé trá äkú rî î'dî rî, 'dîlî kpá rî'á tâ önjî 'î Ôvârí ägálé. Tã

ífi lâ ì'dî rî'á nõ, tãlã kãyî gólã ägô òtírî rû gũ òkó lâ bê rî, Ôvãrí kî gólíyî äã'dô ngá älø ró té drílíyî drãzó drãdrã, ägô ró òkó ró, läfálé cã äkó."

Tã òjílã ngá-tî ämbá bê læ 'bá äzi-äzi pälé kô rî tãsi rî

¹⁹ Gõ'dá Yésũ ätã tã trá kî nî rî, "Ägô äzã bê rî'á nõngá, gólã rî'á ngá ämbá nõ 'bá yî tî lâ bê cé tî tî. Gólã rî'á ítã tãndí bê, rî íyíkã ngá tãndí nyälé ì'dî, kãyî vósí cé. ²⁰⁻²¹ Ägô äzã rú bê Lázãrõ. Òjílã äzã änjî gólã trá äyélé ndõgõ ägô gólã ngá bê ämbá 'dî kã 'dîlî 'bã rú sî ítí 'dî kã tîlî. Lázãrõ rî'á ìzã 'bã 'î, kpá lâzé bê düü. Lãzé gólãkã 'dî 'bá yî rî lôrálé lôrã, òké rî trá ändrãlã. Lázãrõ ìsũ tã trá, yî äni ró bê nyãsä 'ã'í lâkí 'bã ägô 'dî drí äyélé lô'dé 'bã vüdrî sî rî nyälé ì'dî.

²² "Tú äzã sî, Lázãrõ tîbê ìzã 'bã ró nõ drã trá. Mälãyíkã Ôvãrí kã drí gólã rî äjízó võ gólã ämã á'bíyã Äbãrãyãmã drí rîzõ 'á lâ úrú 'älã rî 'á. Gõ'dá ägô ämbá 'dî drí kpá drãzó, ävõ lâ 'bãzó 'bú 'á, ²³ gólã drí nîzõ võ òjílã zã kã læsî ró rî 'älã rî'á vélé. Ägô ämbá 'dî òtírî võ ndrêê úrú 'älã rî, gólã ndrê Äbãrãyãmã yî trá Lázãrõ bê jêjê ró yî rú sî. Äbãrãyãmã ämvõ Lázãrõ trá kpãácî yî rú. ²⁴ Ägô ämbá 'dî drí trëzó úrú kî nî rî, 'Äbãrãyãmã, ní ndrê ämã ìzã nõ, ní äjõ Lázãrõ lümvü bê dälé má sîlî, ämã lãndrã pá òmvórê trá kî'á læsî drí nõ. Mã trá vë'á nõ.'

²⁵ "Äbãrãyãmã lôgõ tã trá ägô ämbá 'dî drí kî nî rî, 'Ní ìsũ drê, tã tîbê ní drí 'bãzó drê ängó 'älã rî, ní rî'á ngá bê ämbá äyîkõ bê, kãyî vósí cé, ngá tãndí nyã'á. Lázãrõ íyíkã rî'á ìzã 'ë'á tã ìsũ-ìsũ bê. Ngbããngbãno rî, Ôvãrí 'bã Lázãrõ trá võ tãndí nõ 'á äyîkõ bê kãyî vósí cé, ní änikã kpá rî'á ìzã 'ë'á. ²⁶ Tã äzã kpá ì'dî nõ. Ícã kô má drí lævüzõ nõngá tólã, tãlã gólókõ ängî rî'á 'dî ämã läfálé äni bê rî 'á, òjílã äzã ícã lævülî tólã kô.'

²⁷ "Ägô ämbá 'dî ätã trá kî nî rî, 'Ä'dô trá ítí rî, ní äjõ Lázãrõ äni ró ämã átã rî mvã yî ngálã. ²⁸ Mã rî'á ädrúpî bê njî, äätã ró tã gólíyî drí mbîmbî, òzõ ìyî gõ'dá kpá pávó tî má drí trõlé nõ trõõ õdrã gólíyíkã rî vósí.' ²⁹ Äbãrãyãmã ätã trá gólã drí kî nî rî, 'Gólíyî cú búkũ Músã drí ìgîlî rî bê, gõ'dá kpá tã ängü 'bã drí ìgîlî rî bê, gólíyî äãrî úlî lâ.' ³⁰ Ägô ämbá 'dî ätã kpá trá kî nî rî, 'Ä'bíyã Äbãrãyãmã, gólíyî ä'dô ìyî tã læ'á, té òzõ òjílã äzã äãfõ trá õdrã 'ásî gölé tã ätálé gólíyî drí rî, õró ìyî gõ ärílã.' ³¹ Gõ'dá Äbãrãyãmã ätã kpá trá gólã drí kî nî rî, 'Özõ gólíyî äãrî úlî Músã yî drí ìgîlî tã ängü 'bã bê búkũ 'á rî kô rî, gólíyî äri úlî òjílã äfõ 'bã ävõ 'ásî nîlî tã ätálé gólíyî drí rî kã kpá kô.' Ì'dî 'dî."

17

Tã ìci-ìci Yésũ kã ä'dô-ä'dô tã äri 'bá íyíkã ró rî kã tãsi

¹ Yésũ ätã tã trá tã äri 'bá íyíkã rî 'bá yî drí kî nî rî, "Òjílã ädõ 'bã bê düü rî 'bã òjílã äzi 'bälé rî'á tã õnjî 'ëlé rî. Nî äri drê, má ätã äni drí, òjílã rî 'bã òjílã äzi ädólé rî'á tã õnjî 'ëlé rî, Ôvãrí ä'dô læñõ ängî fë'á gólíyî drí. ² Özõ ä'dô ítí rî, äni gólíyî rî 'bã òjílã 'bälé tã õnjî 'ëlé rî, òzõ tí nî õrî nîlã kî'á nî, læñõ lâ Ôvãrí drí 'ë'á fëlã äni drí rî rî'á gãrã rî, ní ä'dô tã ìsũ'á kî, 'Tí ùkükũ õró tã ngüi bê má drí sîsî rî, má 'é tã 'dî 'bá yî kô. 'É'ë, nõõ má ä'dô ämã 'í'á bãgõ sî vólé.'

³ "Özõ òjílã äzã õ'ë tã õnjî äni drí rî, ní sõ drí-mbîlî gólã læfî sîsî, òzõ gólã ä'dô trá tã ìsũ-ìsũ ró tã lâ sî rî, òzõ ìjî äni trá ìyî äyélé tã õnjî íyíkã tãsi rî, ní äyê gólã. ⁴ Özõ gólã õrî kpá zãã tã õnjî 'dî 'ëlé äni drí ändálé ändálé rî,

gõ'dá gólã ã'dô trá kpá tã ìsũ-ìsũ ró tã lâ sî rî, gólã ìjî ãnî rî, nî âyê kpá gólã tã lâ tãsī.”

⁵ Kãyî ãzã sî rî, lãjõ'ba Yésũ kã drí gólã rî ìjízó kî nî rî, “Mã lë ní 'bã ãmã tã pãtĩ ró tã lëlé gãrã.” ⁶ Yésũ lôgõ tã trá kî nî rî, “Õzõ tã lëlé ãníkã ã'dô cé fínyáwá ìtí õzõ lí'ba ífí kãtí rî, nî ã'dô tã lâràkõ 'è'á, ãnî drí tã átázó fê àngí ìtí 'dĩ drí, iyî ìndrĩgõ àngízó rû êsézó, nî'á àdrélé ìmvû àndrê ìtí 'dĩ 'á. Gõ'dá fê 'dĩ ã'dô tã 'dĩ 'è'á té ìtí.”

⁷ Kãyî ãzã sî, Yésũ àtã úlî mãnĩgõ trá tã àrî 'bã iyíkã rî yî drí nõtí, “Õzõ nî ã'dô rãgĩ lĩpì 'î rî, rãgĩ 'dĩ ò'è ngá trá ãnî drí rî, ngátã rî 'bõ àmvû ãníkã 'wã'á, ngã 'bõ kãbĩlĩkĩ ãníkã vó lâ ndrélé yã rî, õzõ rãgĩ 'dĩ òndê ngá 'è'è trá ndrĩ lãnjàtúlî bẽ drílã àgõzõ 'bã 'alã rî, gólã ã'dô àgõ'á zãã rĩlî vũdrì ngá nyãlé yã? ⁸ 'È'è ícã kô, sísì gólã ã'dô àgõ'á nyãsã àtrólê 'bãlé tãrãbízã drĩ êdéle iyî lĩpì drí zãlõ nyãlé sísì. Õzõ gólã ò'è trá rî, gõ'dá 'dĩ vósì rî, lĩpì lâ òró gõ gólã rî àyélé rĩlî vũdrì iyíkã rî nyãlé. ⁹ Õzõ gólã òndê ngá 'è'è 'dĩ 'bã yî trá ndrĩ rî, lĩpì lâ 'é àwõ-ìtí drílã kpá kô àkĩ'á nî rî, rãgĩ 'dĩ 'é ngá ãzã gólã drí tãndí ró lãvũlî kô rî tí. ¹⁰ Ìtí Ôvãrì 'î' dĩ ãnî lĩpì 'î, gõ'dá ãnî rãgĩ gólãkã 'î' dĩ, ícã trá ãnî drí gólã rî rözó 'î' dĩ. Nî rô Ôvãrì, gólã ò'è tã tãndí kpálê ãnî drí kô rî, tãlã gólã rĩ'á lĩpì ãníkã 'î' dĩ.”

Tã Yésũ drí àrì 'bã mùdrì êdézó rî

¹¹ Yésũ drí rĩrì lãmúlî Yërõsãlémã 'alã rî 'á, gólã lãvũ trá ãnyî êsê-drì Sãmãrĩyã yí kã Gãlĩláyã bẽ rî 'ásì. ¹² Gólã ùsũ àgõ ãzã 'bã yî trá mùdrì 'dó àrì 'bã 'î iyî 'bã-tì ãzã gãrã lâ 'á. Àgõ 'dĩ 'bã yî àdrê iyî trá iyî võ 'á, ànĩ iyî ãnyî Yésũ ngálã kô. ¹³ Gólĩyî zì Yésũ trá kî nî rî, “Yésũ ãmã lĩpì, ní ndrê ãmã ìzã, ní êdê ró ãmã bẽ.”

¹⁴ Yésũ ndrê gólĩyî bẽ ìtí rî, drílã gõzõ tã átálê gólĩyî drí kî nî rî, “Nî ngã nî nî ró ãnî rúbã 'dĩ 'bã yî à'dalé drì-'bã lã'bì 'è kã drí, tãlã drì-'bã lã'bì 'è kã òlõyã ró bẽ tã lâ òjĩlã drí kî nî rî, ãnî rúbã êdê rû trá.” Gõ'dá gólĩyî òtĩrì nĩ rî, rúbã lâ yî êdê rû trá tãndí ró.

¹⁵ Àrì 'bã gólã àlõ rî ndrê bẽ ìtí rî, gólã àgõ trá Yésũ ngálã àwõ-ìtí 'èlé Yésũ drí, kpá Ôvãrì rî lùyì-lùyì bẽ òtrê-òtrê bẽ gbórókõ àmbã sî. ¹⁶ Gólã ànî trá 'ã'î tĩlì Yésũ ágálê àwõ-ìtí 'èlé Yésũ drí. Àgõ 'dĩ rĩ'á Sãmãrĩyã lé 'bã 'î, gólã ã'dó òjĩlã Yúdã yí kã 'î kô.

¹⁷ Gõ'dá Yésũ drí tã átázó kî nî rî, “Mã êdê òjĩlã mùdrì trá tãndí ró. Àlõ rî àgõ cé nî rî, àmbúkũ lâ 'dĩ 'bã yî ã'dô 'á yã? ¹⁸ Cé òjĩlã àtrã nõ àgõ iyíkã cé nî, àwõ-ìtí 'èlé Ôvãrì drí rî yã?” ¹⁹ Yésũ drí tã átázó àgõ 'dĩ drí kî nî rî, “Ní ngã ùrû, ní nî, nî trá tãndí ró. Tã lëlé ãníkã mã 'á rî êdê nî nî.”

Tã ã'dô kũmũ Yésũ kã àngõ 'á rî kã tãsī (Mātáyõ 24.23-28, 37-41)

²⁰ Kãyî ãzã sî rî, Pãrúsì ãzã 'bã yî ìjî iyî tã ìjî-ìjî trá Yésũ tì gólã rî ùjũzó kî nî rî, “Ôvãrì ã'dô gólã tĩbê yí drí zĩlì rî àjõ'á ãmã pãlé, gõ'dá kpá rĩlî ãmã drĩ kúmú ró rî àngõ tũ yã?” Gõ'dá Yésũ lôgõ tã trá gólĩyî drí, “Õzõ gólã tĩbê Ôvãrì drí zĩlì rî àãcã rî, ã'dô àcã'á ìnĩnì ró. ²¹ Gólã àcã kô rĩlì kĩtì iyíkã drĩ rĩ'á ãnî vó ndrélé kúmú ãzã võ lâ 'á rî kô. Nî nũ kĩ'á nî rî, gólã tĩbê Ôvãrì drí zĩlì rî àcã trá àngõ 'á nõngã, gólã rĩ'á ngbãangbãno ãnî lãfálê 'á nõngã rî kô yã?”

²² 'Dĩ vósì, Yésũ àtã tã trá tã àrì 'bã iyíkã rî yî drí kî nî rî, “Ìzátú rî, nî ã'dô tã mã gólã àjólê trá ùrú lésì rî kã ìsũ'á kôrõ, mã àãgõ ró bẽ àngõ 'á nõngã iyî pãlé, gõ'dá 'dĩ rî ã'dô drê kãyî àmãkã 'èzó àgólê rî 'î' dĩ kô.

23 Õjílã äzã 'bá yí â'dô rî'á ãní âdólé kí nî rî, yí òndrê má gólã ájólé úrú lésî rî trá vò äzã 'á. Gõ'dá 'dîi rî, nî lée tã-drî lá kô, nî lée tã-drî kpá kô â'dézó gólîyî vó. 24 Õzô má õ'è âcalé rî, tã lá â'dô lâ'bú'á 'bãdrî ämbá nõ 'bá yí 'ásî ndrî, õzô õzê lâgû-lâgû gólã lâgû 'bá 'wãã úrú õjílã drî ndrêlé vò 'ásî ndrî rî kâtî. 25 Ngbãângbãno rî, má 'è'á lâṅõ úsúlî ìzã kôkô ämbá bê, õjílã gólîyî 'bã 'bá lédrê-lédrê ró ndrê 'bá lá rî â'dô gã'á dó tã ámákã rî lélé. Tákô, 'dîi rî má gólã Ôvâri drî ájólé úrú lésî rî ì'dî.

26 "Gõ'dá kâÿî tîbê má drî 'èzô âgôlé ängó 'á nõngá rî 'á, õjílã â'dô rî'á tã 'élé, té õzô drîlîyî rîrî tã 'élé kâÿî Nówã kã rî 'á rî kâtî. 27 Gólîyî â'dô ìyîngá rî'á ândú tolé, òdrã mvûlî, lâgî òkó kã 'è'á ì'dî. Nî ndrê drê, õjílã kâÿî Nówã kã rî 'á rî ìsûú ìyî tã kô, Nówã òtîrî fîi kôlóngbô ängî 'dî 'á rî, gõ'dá 'dîi rî vósî rî, õzê drî 'dîzô, ìmvû ândrê drî tîzô gólîyî úfúlî ndrî volé, tãlá gólîyî édé ìyî nîyá ró ìmvû tîṭî drî têzô kô, tãlá gólîyî kí, ìmvû ícã tîlî ängó ämbá nõ étélé kô. Â'dô tã ägô-ägô ámákã ängó 'á rî kã tãsî rî kpá ìtî, õjílã ícã kô tã lá lélé kí, má ägô trá.

28 "Kâÿî gólã má drî 'èzô âgôlé ängó 'á nõlé rî, â'dô 'bã'á õzô kâÿî gólã tîbê Ôvâri drî õjílã Sôdómô kã zãzô lâsî sî Gômórã kã bê rî tî, kâÿî Lótô drî 'bãzô drê rî'á gólîyî lâfálé rî kâtî. Õjílã 'dî 'bá yí rî ìyîngá drî-bälâyî ró. Õjílã äzã 'bá yí ìyîngá ngá nyã'á, gõ'dá äzã 'bá yí rî'á òdrã mvû'á, gõ'dá äzã 'bá yí ìyîkã ngá gî'á, äzã 'bá yí ämvú ìyîkã 'wã'á, äzã 'bá yí jó ó'dî ìyîkã bê'á. Gólîyî nîi kí'á nî rî, Ôvâri bí 'è'á ìyî zãlé 'bûû ngbãângbãno rî tî rî kô. 29 Lótô yí 'bã-tî ìyîkã rî bê, drîlîyî ìyîngá rãzô fôlé volé, gõ'dá Ôvâri drî lâsî ädãzô 'bûû lésî õjílã 'dî 'bá yí drîi gólîyî zãlé ngá õnyîkô bê ngbã ndrî. 30 Ámã ägô-ägô ìzátú rî, â'dô 'bã'á nyé õzô 'dîi rî kâtî. Õjílã ämbá â'dó kô nîãã ámã ägô-ägô tã ârîlî rîzô ámã drî têlé.

31 "Kâÿî gólã má drî 'èzô âgôlé rî 'á, õzô nî ã'dô úrú jó-drî tî'á rî, nî ârî gõ'dá vûdrî filî ãní drî jó 'álã kô ngá õnyîkô ãníkã âtrôlé. Õzô nî ã'dô ngá 'wã'á ämvú 'álã rî, nî ägô gõ'dá 'bã 'álã kô. 32 Tã gólã Lótô rî òkó kã rî äägã drê ãní 'á, nî ìsû tã lá. 33 Õzô nî ìsû rîrî ãníkã ängó 'á nõngá rî tã lá úsû ãní drî kôro rî, nî ícã gõ'dá rîlî 'bãdrî Ôvâri kã ädükû äkó nã 'álã rîlî zãã gólã bê gbãdú kô. Kâÿî gólã ägô-ägô ámákã ängó 'á nõngá rî tú rî, má â'dô õjílã äzã 'bá yí pã'á, gõ'dá má â'dô kpá ùgúlî dî'á õjílã äzã 'bá yí drî. 34 Ägô äzã 'bá yí, õzô òkô ìyî â'dú gbãrãkã älo drîi rî rî, má â'dô älo rî pã'á, má â'dô älo rî äyé'á. 35-36 Õzô òkô äzã 'bá yí â'dô rî òrî ìyî ngá 'î'á rî, má â'dô cé älo rî trô'á ì'dî, õzô äzã rî ã'dô kô õjílã ámákã ì'dî rî, má â'dô äyé'á lá äkpã vò 'dî 'á nîngá."

37 Gõ'dá tã ârî 'bá Yésû kã 'dî 'bá yí drî gólã rî ìjízó kí nî rî, "Vò mbîmbî áníkã ní drî 'èzô âgôlé rî, ìyîkã ã'dô 'á yã?" Gõ'dá Yésû drî tã lôgôzô kí nî rî, "Nî â'dô nî'á lá, õzô lôgônô drî vò gólã kôronyã drî drãzô 'á lá rî nîrî kâtî."

18

Tã Yésû drî í'dígówã äzã ngîzô õjílã ìfî ícízó rãtãã 'è'è Ôvâri

drî rî tãsî rî

1 'Dîi vósî, Yésû ngî í'dígówã äzã trá tã ârî 'bá ìyîkã rî 'bá yí drî. Í'dígówã 'dî rî tã â'dalé nõtî, tãndî ró ãní drî rîzô zãã rãtãã 'élé ì'dî, nî äyé tã lá, ùvî kô, nî õzô òkô kô. 2 Yésû kí nî rî, "Tã kí 'bã äzã gólã â'dó tã kí 'bã tãndî 'î kô. 3 Õkô äzã äyîzî ró ãní trá gólã ngálã ändalé ändalé, õpã ró yí tã-vó

íyíkã kílí rí. ⁴ Tã kĩ 'bá 'dĩ rí gälé zãâ dó tâ-vó òkó 'dĩ kã kílí. Gõ'dá kâyi ãmbá äzã 'bá yí vósí rí, tã kĩ 'bá 'dĩ ìsũ tã trá yí 'á kĩ nĩ rí, 'Má ró Ôvârí kò òjílã bê ndrĩ. ⁵ Tãkõ má lè trá tâ-vó òkó 'dĩ kã kílí, tãlã gólã rí trá âmã ìkpókpolölé ìtú vósí cé.' "

⁶ Yésũ gõ'dá âtã tâ trá lãjõ'bã íyíkã rí yí drí kĩ nĩ rí, "Nĩ ârĩ úlĩ tã kĩ 'bá 'dĩ drí âtãlè 'dĩ trá yã? Gólã â'dó kò tã kĩ 'bã tãndí 'î, gõ'dá gólã pâ òkó 'dĩ trá. ⁷ Nĩ ndrè drè, Ôvârí tìbè 'bã 'bã ìtú vósí cé tãndí ró nõ â'dò rĩ'á zã òjílã rí 'bã ãwó ngölè yí drí rãtãã bê rí pälé. ⁸ Ôzõ gólã òpã òjílã 'dĩ 'bã yí kò 'wãã ró, ãkpã drílíyí ãwó ngõrè 'á rí, 'dĩ rí â'dò gólíyí pâ'á kpá kâyi äzã 'bã yí sĩ 'wãã ró. Ä'dò ìtí rí, má ìjĩ ânĩ rílí ãwó ngölè ìtú vósí cé rãtãã bê, tãlã mã gólã ùrú lésí nõ òtírí ägõõ ängó 'á nõngã rí, ùùsù ró ânĩ bê njãã rãtãã 'èrè 'á ãwó ngõngõ bê."

Úlĩ mãñgõ Yésũ drí âtãlè lómbé-lómbéwã 'bã rú rí

⁹ Kâyi äzã sĩ, Yésũ âtã úlĩ mãñgõ äzã trá òjílã gólíyí lómbé-lómbéwã 'bã ró kĩ'á nĩ rí, yí â'dò tã tãndí 'è 'bã 'î rízó òjílã äzí zílí tã ònjí 'bã ró rí yí drí. ¹⁰ Gólã kĩ nĩ rí nõtí, "Òjílã äzã 'bã yí rí, nĩ ìyí trá rãtãã 'èlè jó àngí Ôvârí kã 'álã. Älò rí íyíkã bélé-bélé ù'dú 'bã 'î, gõ'dá äzã rí íyíkã Pãrúsí 'î. ¹¹ Pãrúsí 'dĩ âdrè íyíkã ùrú òjílã ìfí drí 'á íyí â'dalé rízó rãtãã 'èlè. Gólã kĩ nĩ rí, 'Äwô-ìtí Ôvârí, má luyí nĩ trá, tãlã ní 'bã mã trá tãndí ró òjílã äzí drí sĩ ndrĩ, gólíyí ngã òpã 'bã, òmbã 'è 'bã, 'dãzí rí òkó àyí 'bã, gõ'dá kpá òzõ bélé-bélé ù'dú 'bã âmã gãrã 'á nõtí nõ gõ'dá kpá gólíyí tã lã'bí âmákã kã ìzã 'bã rí. Hãã! Mã tãndí ró gãrã drí lâ yí sĩ. ¹² Ôvârí, ní ndrè trá, má rí rãtãã 'èlè 'álé 'ã'í sĩ ní drí, má rí rílí lõfó sĩ ândãlã rí gímã älò 'á. Mã rí kpá lãfã fèlè òjílã rí 'bã tã áníkã âtãlè âmã drí rí drígã.'

¹³ "Gõ'dá bélé-bélé ù'dú 'bã 'dĩ ânĩ bê rí, 'è rãtãã íyíkã ìníní ró rú'bã lô'bã-lò'bã sĩ. Ôzõ òjílã áyábálã kãtí, gólã rí âdrèlè íyíngã ãkpã volé 'álã ró. Drílã rízó íyí ágásí drí sãlè ìzã sĩ trè trè kĩ nĩ rí, 'Óõ! Ôvârí mã tã ònjí 'bã nõ, má lô'bã rú'bã ní drí, ní àyè mã tã ònjí âmákã ãmbã nõ 'ásí, mã rĩ'á tã ònjí 'bã 'î.' " ¹⁴ Gõ'dá Yésũ âtã trá kĩ, "Mã âtã drè tã nõ ânĩ drí. Ôvârí àyè tã ònjí bélé-bélé ù'dú 'bã 'dĩ kã trá, gõ'dá gólã àyè tã ònjí gólã Pãrúsí kã rí kò. Ôzõ òjílã äzã òlõngò íyí tã ãkpã nĩ rí, Ôvârí â'dò gólã rí 'bã'á â'dólè ngã tãkó ró. Ôzõ òjílã äzã ò'bã yí â'dólè ngã tãkó ró rí, Ôvârí â'dò gólã rí rú 'bã'á lõngò-lõngò ró."

Yésũ lõngò òjílã gólíyí íyí rò 'bã rí trá òzõ 'dĩyímvã fñyãwã drí tã átã lâ yí kã rõrè tí

(Mátáyõ 19.13-15; Mårãkõ 10.13-16)

¹⁵ Gõ'dá nĩngã sĩ rí, òjílã äzã 'bã yí drí 'dĩyímvã ònyíkõ àjízó Yésũ ngálã, òfè ró òrè gólíyí drí. Gõ'dá lãjõ'bã gólãkã 'dĩ 'bã yí lògã gólíyí dó ânílí ànyí 'dĩyímvã 'dĩ 'bã yí bê. ¹⁶ Gõ'dá gólã ndrè bê ìtí rí, gólã àzì 'dĩyímvã ònyíkõ 'dĩ 'bã yí trá ânílí yí ngálã. Gólã âtã trá lãjõ'bã íyíkã 'dĩ 'bã yí drí kĩ nĩ rí, "Nĩ àyè 'dĩyímvã ònyíkõ 'dĩ 'bã yí àãnĩ ró ìyí mã ngãã nõlè. Nĩ lògã gólíyí kò. ¹⁷ Nĩ ndrè trá, tã kũmũ Ôvârí kã 'á rí rĩ'á nõtí, òjílã lâ 'á lâ rí, rĩ'á tã lèlè bê, òzõ 'dĩyímvã ònyíkõ kãtí. Ä'dò 'bã'á cé ânĩ tã lè 'bã òzõ 'dĩyímvã ònyíkõ kãtí rí 'bã yí drí. Ä'dò ìyí fĩ'á nĩ kũmũ Ôvârí kã rí 'á."

Tã gólã òjílã ngã-drí ãmbã bê rí drí ngã íyíkã 'dĩ 'bã yí àyézó kò 'dèzõ Yésũ vósí rí

(Mátáyõ 19.16-30; Mårãkõ 10.17-31)

18 Kãyî äzã sî, ägô ämbá äzã ïjî Yésũ trá kî nî rî, “Lîfî ïmbá 'bá tãndí, má â'dô ä'dô 'ë'á ï'dí má drí rîzô kũmũ Ôvãrí kã zélé, rîlí gólã bê ädũkũ äkó yã?” 19 Yésũ kî nî rî, “Má lôgô tâ-vó ánikã 'dî nõtí. Ní zî má lîfî ïmbá 'bá tãndí ró tãlã ä'dô 'î yã? Cé Ôvãrí ï'dí tãndí ró. 20 Gõ'dá ní rô tâ ämbá Ôvãrí drí â'dalé Músã drí mùdrî rî 'bá yî trá ndrî yã, kî'á nî rî, ní 'bã ôkó gólã â'dó 'bá kô ání ôkó ró rî kô ní ùgúlî äyízó ï'dí bê lâ, ní fũ ôjílã kô, ní ùgũ ngá kô, ní ädô ònjô kô, ní ârí ání átã yî tî-vô ání ändré yî bê, tãlã ní ïnjî ró gólîyî bê yã?” 21 Ägô 'dî lôgô tâ-drî trá Yésũ drí kî nî rî, “Drë äkpãkã'dã, má drí 'bãzó 'dîyímvã ró rî, má rô tâ 'dî 'bá yî trá ndrî.”

22 Gõ'dá Yésũ ârí tâ 'dî 'bá yî bê rî, drílã tâ átázó ägô 'dî drí kî nî rî, “Tãndí ró, ní rô tâ 'dî 'bá yî trá ndrî. Tã äzã rî'á äló, ní gî ngá ní drí 'bãzó ï'dí bê lâ 'dî 'bá yî ndrî, ní fë ró lâfã lâ ïzã 'bá yî drí ïyî pãzó. Ôzô ní ò'è trá ïtí rî, Ôvãrí â'dô ngá tãndí tî düü fë'á ní drí, ní drí rîzô gólã bê vô úrú 'álã rî 'álã. 'Dî rî tâ gólã lâvũ 'bá gãrã lâfã drî sî rî ï'dí, ní gô ró â'delé má vó.” 23 Ägô 'dî ârí tâ Yésũ drí átálé ïtí 'dî bê rî, gólã trá tâ ïsũ-ïisũ ró ämbá, tãlã gólã rî'á ngá-tî bê ämbá, léé gílã ndrî kô.

24 Gõ'dá Yésũ ätã trá ôjílã rî 'bá ïtí tâ 'dî ârílí rî 'bá yî drí kî nî rî, “Rî'á lâñô ró ämbá ôjílã ngá-tî bê düü rî drí fîzó kũmũ Ôvãrí kã rî 'álã. 25 Ä'dô 'bã'á cú ïtí lâñô äkó ïnjígó drí fîzó líbîrã 'bú 'ásî kôólöróô.” 26 Gõ'dá ôjílã rî 'bá ämbá tâ ârílí ïtí 'dî 'bá yî ätã ïyî trá Yésũ drí kî nî rî, “Ôzô ä'dô ïtí rî, ä'dô ä'dó'á ängô tí ró ôjílã äzãkã drí ngá pãzó yã?”* 27 Yésũ drí tâ-drî jãzó kî nî rî, “Ôjílã äzãkã yû'dãwã äní lâfálé sî tâ tãndí 'élé tãlã ïyî 'bãlé ôjílã Ôvãrí kã ró rîlí gólã bê ädũkũ äkó úrú 'álã, cé Ôvãrí ä'dô äní 'bã'á nî ôjílã ïyíkã ró.”

28 Pétêrô ätã trá Yésũ drí kî nî rî, “Ní ndrë drë, ämã rî gógó rî, mã äyé ngá ämbá ämãkã rî 'bá yî trá ndrî volé ä'dézó ání vô bêlé nõ. Ä'dô ícã'á trá ämã drí fîzó kũmũ Ôvãrí kã rî 'álã yã?” 29-30 Yésũ drí kpã tâ átázó tâ ârí 'bá ïyíkã 'dî 'bá yî drí kî nî rî, “Ôvãrí ä'dô ngá tãndí äfë'á düü äní drí ängó 'á nõngá, gõ'dá gólã ä'dô lédrë-lédrë ädũkũ äkó rî fë'á äní drí vô úrú 'álã rî 'álã, äní gólîyî 'bã ïyíkã äyé 'bá ndrî ïyî áró yî bê ndrî kũmũ Ôvãrí kã tãsî rî yî drí.”

Tã Yésũ drí ôdrã tâ ïyíkã 'ë 'bá ä'dólé Yêrôsãlémã 'álã rî

*tã lâ átázó kpã ó'dí lâjóbã ïyíkã rî 'bá yî drí rî
(Mätáyô 20.17-19; Mårãkô 10.32-34)*

31 Gõ'dá Yésũ yî drí ngãzó nîlí lâtî Yêrôsãlémã kã 'ásî gölé Yêrôsãlémã 'álã ró. Drílã lâjóbã ïyíkã mùdrî-drî-lã-ngã-rî rî 'bá yî äyízó ndrî tâ ârí 'bã äzã 'dî 'bá yî lâfálé 'ásî rîlí yî lâgátî tâ átázó drílîyî. Gólã kî, “Ngbãângbãñô rî, nî ngã, mã nî Yêrôsãlémã 'álã, tãlã äkú ró rî, tâ ängũ 'bã Ôvãrí kã ätã trá kî nî rî, cé Yêrôsãlémã 'álã ï'dí, tâ äzã 'bá yî drí rú 'ëzó mã gólã tîbé äjólé Ôvãrí ngá lésî rî drí. 32 Ämã drî ä'dô ä'dé'á ôjílã ätrã Rómã kã rî 'bá yî drígã. Ôjílã 'dî 'bá yî ä'dô ïyî ämã lò'dã'á, ä'dô ïyî tũ lûwú'á má rú. 33 Drílîyî ämã cãzó kpã drílîyî ämã füzó. Gõ'dá kãyî nã lâ 'á rî, má drí kpã äfözó ó'dí ôdrã 'ásî.” 34 Gõ'dá lâjóbã Yésũ kã 'dî 'bá yî nî ïyî tâ Yésũ drí átálé ïyî drí 'dî ífî lâ kô, ä'dó kô mbî gólîyî bílí.

* 18:26 18.26 Gólîyî ïjî tâ ïjî 'dî, tãlã tâ ïsũ gólîyíkã 'á rî kî, ngá düü ä'dô lâmbé örë Ôvãrí kã ôjílã drí rî kã ï'dí. Ngá-tî düü 'bã ä'dô trá ôjílã tãndí 'î.

*Tã Yésũ drí lĩfĩ ãkó lé 'bá êdézó ãnyĩ Yérĩkõ 'álâ rĩ
(Mātáyõ 20.29-34; Márãkõ 10.46-52)*

³⁵ Yésũ drí 'ërē nĩlĩ lãvũlĩ kôrõ Yérĩkõ 'ásĩ nĩlĩ Yērõsãlémã 'álâ rĩ 'á rĩ, ò'bí ãmbá rĩ trá nĩlĩ gólâ bê. Ægõ ãzã lĩfĩ ãkó rĩ 'bá nĩ'á lãfã zĩ bê õjĩlã tí sĩ rĩ, rĩ'á ãnyĩ pávó tí gãrã 'á. ³⁶ Lĩfĩ ãkó lé 'bá 'dĩ ârílĩ bê õjĩlã ò'bí ãmbá dũũ rĩ 'bá ãyĩ lãvũlĩ yĩ lãgátĩ sĩ 'dĩ ãyĩ lâ rĩ, gólâ ãyĩ õjĩlã ãzã ãnyĩ yĩ lãgátĩ ãyĩ 'dĩ trá kĩ nĩ rĩ, “Dĩ ã'dô 'í yã ãmbá ãyĩ bê 'dĩ?” ³⁷ Õjĩlã 'dĩ âtã trá gólâ drí kĩ nĩ rĩ, “Yésũ Nãzãrétã lé 'bá ró rĩ 'dĩ õjĩlã ãzã 'bá yĩ bê lãvũ'á ãyĩ.”

³⁸ Ægõ gólâ lĩfĩ ãkó 'dĩ zĩ lãzĩ trá ãmbá ãmbá kĩ nĩ rĩ, “Yésũ, ní 'bã ámã ãzã õgã ní drĩ, ní 'dĩ tĩbê Ôvãrí drí tã lâ âtãlã kĩ'á nĩ rĩ, ãã'dô ãnĩ'á ãmã pãlã nõ, ní pã mã.” ³⁹ Gõ'dã õjĩlã ãzã 'bá yĩ drí tã lôgõzó gólâ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ, ní rĩ tĩtĩ.” Gõ'dã gólâ ârí tã õjĩlã 'dĩ 'bá yĩ kã 'dĩ kô. Drĩlã lãzĩ ãzã zĩzó kpã ãmbá ãmbá kĩ nĩ rĩ, “Nĩ 'dĩ tĩbê Ôvãrí drí tã lâ âtãlã kĩ'á nĩ rĩ, ãã'dô ãnĩ'á ãmã pãlã nõ, ní ndrê ámã ãzã! Ánĩ 'ã ãã'dĩ má rú! Nĩ pã mã!”

⁴⁰ Gõ'dã Yésũ drí ádrézó kĩ nĩ rĩ õjĩlã 'dĩ 'bá yĩ drí rĩ, “Nĩ ãyĩ ãgõ 'dĩ má ngãã nõlã.” Gõ'dã lĩfĩ ãkó lé 'bá 'dĩ drí ãnĩzó ãnyĩ Yésũ lãgátĩ. Yésũ kĩ nĩ rĩ, ⁴¹ “Nĩ lã ã'dô má drĩgã sĩ yã? Má ã'dô ãnĩ pã'á ángõ tí ró yã?” Lĩfĩ ãkó lé 'bá 'dĩ kĩ, “Ægõ ãmbá, ní êdê ámã lĩfĩ nõ võ ndrêlã tãndĩ ró.” ⁴² Gõ'dã Yésũ kĩ, “Ánĩ lĩfĩ 'dĩ ã'dô võ ndrê'á, ã'dô 'bã'á tãndĩ ró. Tã lãlã ánikã má 'á rĩ 'bã nĩ trá rú êdêlã tãndĩ ró.”

⁴³ Kôrõ ãtũ 'dĩ sĩ rĩ, ãgõ 'dĩ drí võ ndrêzó tãndĩ ró rãrã. Gõ'dã ãgõ 'dĩ drí ngãzó 'dêlã Yésũ vó, Yésũ rĩ rú luyĩ-luyĩ bê ãwõ-ĩtĩ ãmbá 'ẽ'ẽ bê Ôvãrí drí ãtũ vósĩ cé kĩ nĩ rĩ, “Tãkõ, Ôvãrí rĩ'á mbãrãkã bê tãkãnyĩ pãtĩ tĩ má ndrê võ kô.” Gõ'dã õjĩlã ãmbá 'dĩ 'bá yĩ ndrê ãyĩ gólâ bê võ ndrê'á rĩ, luyĩ ãyĩ Ôvãrí kpã trá kĩ nĩ rĩ, “Tãkõ, Ôvãrí fẽ fãfã trá gãrã Yésũ drí pãtĩ.”

19

Tã bélé-bélé ù'dú 'bá Zãkáyõ rĩ tãsí rĩ

¹ Gõ'dã Yésũ drí ngãzó nĩlĩ kôrõ jãrĩbã Yérĩkõ kã rĩ 'ásĩ. ² Ægõ ãzã bê tólã rú lâ Zãkáyõ, gólâ rĩ'á drĩ-'bã bélé-bélé ù'dú 'bã kã 'í, gólâ rĩ'á kpã ngã-tĩ ãmbá rĩ 'bã yĩ bê dũũ, tã ndrê gólâ kô. Õjĩlã ndrĩ 'bã ãyĩ bélé-bélé ù'dú 'bã lôvó kô, tãlã gólĩyĩ rĩ ãyĩ trá lã'bĩ gólĩyĩkã ãzãlã kpã rĩ'á lãfã õjĩlã kã ádólã nyãlã. ³ Zãkáyõ ârí bê kĩ'á nĩ rĩ, Yésũ trá ãnĩ'á kôrõ jãrĩbã 'ásĩ rĩ, gólâ lã trá cú Yésũ rĩ lĩfĩ ndrêlã. Zãkáyõ rĩ'á ãgõ kútũwã 'í, nyãgõrã ró, ãcã Yésũ rĩ rú'bã ndrêlã tólã kô, tãlã ò'bĩ trá dũũ. ⁴ Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, rã trá lãvũlĩ sĩsĩ 'álã mbãlã fẽ ãngĩ tãrõngõlõ lâ drĩ Yésũ rĩ lãvũ-lãvũ tãlã rú'bã lâ ndrêlã.

⁵ Gõ'dã Yésũ ácãlã bê té fẽ ãngĩ 'dĩ zãlã rĩ, gólâ drí Zãkáyõ rĩ zĩzó kĩ nĩ rĩ, “Zãkáyõ, Zãkáyõ, ní ârí vũdrĩ. Ændrõ nõ rĩ, má lã trá nĩlĩ rĩlĩ ní drí 'bã 'álã ní bê.” ⁶ Æyĩkõ cí Zãkáyõ trá. Drĩlã ârízó fẽ drĩ sĩ vũdrĩ 'wãã'wã, nĩ-bã-yã fãlã Yésũ drí.

⁷ Gõ'dã õjĩlã ndrê bê 'dó Yésũ nĩ trá Zãkáyõ drí 'bã 'álã rĩ, gólĩyĩ ngã trá ndrĩ 'dó ùlĩ ngũrũ-ngũrũ bê kĩ nĩ rĩ, “'E'ẽ, Yésũ nĩ ãyĩkã rĩlĩ ãgõ tã õnjĩ 'bã nã drí 'bã 'álã ã'dô drí yã?”

⁸ Zãkáyõ drí gõzó ádrêlã Yésũ ágãlã ãnyĩ, ãyĩ òmbã kúkú ádĩlĩ tã átãzó kĩ nĩ rĩ, “Kúmú ámãkã, ní ãyã mã tã õnjĩ ámãkã tãsí. Má lã trá ngã ãmbã mã drí 'bãzó 'dĩ bê lâ nõ lãfãlã cãlã rĩ, ãzã 'bã yĩ fãzó õjĩlã ãzã 'bã ngã ãkó rĩ yĩ drí. Gõ'dã má lã trá lãfã tĩbê õjĩlã kã mã drí rĩ'á ádólã nyãlã rĩ 'bã yĩ kã rĩ lôgõlã vólã gólĩyĩ drí. Má lã gõ'dã võ lâ fãlã ándãlã sũ õjĩlã drí ãlõ-ãlõ.”

⁹ Yésũ kĩ nĩ rĩ gólã drĩ rĩ, “Kãyĩ ãndrõ nõ sĩ rĩ, Ôvãrí âyè nĩ trá tã ònjĩ áníkã tãsí. Sísĩ rĩ, ní â'dô trá gbõ bélé-bélé ù'dú 'bá 'ĩ rĩ, ní ìzã lã'bí trá, òjílã kĩ nĩ rĩ, ní â'dó Ābārāyāmã rĩ ózōwá 'ĩ kô. Tãkõ ngbãangbãnõ rĩ, ní pãtĩ-pãtĩ ró Ābārāyāmã rĩ ózōwá 'ĩ'dĩ, tãlã ní âjã drĩ trá tã ònjĩ áníkã 'ásĩ. ¹⁰ Má drĩ ânĩrĩ Ôvãrí ngá lésĩ rĩ tú rĩ, má ânĩ cé òjílã gólĩyĩ àvĩ 'bá trá lãtĩ Ôvãrí kã 'ásĩ tã ònjĩ drĩ rĩ pãlé.”

Í'dígówá kúmú àngĩ àzã drĩ drĩ-ácê fězõ rũ ì'bũ 'bá íyíkã

lĩfĩ lõmbã bê rĩ drĩ rĩ tãsí
(Mātáyõ 25.14-30)

¹¹ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ ìtónã trá í'dígówá àzã átálé òjílã nĩ 'bá íyĩ àjílĩ Yērõsālémã 'álã rĩ drĩ, tãlã òjílã 'dĩ 'bá yĩ ìsũ íyíkã bê rĩ, tã Yésũ drĩ rĩ'á átálã tã kũmũ Ôvãrí kã rĩ tãsí rĩ â'dô rũ 'è'á àkpãkã'dã íyĩ lĩfĩ drĩ 'á, Yērõsālémã 'á tólã. ¹² Gólã kĩ nĩ rĩ, “Àgõ àmbã àzã úzĩ gólã trá nĩlĩ 'bãdrĩ àzã 'á jējē ró íyĩ 'bãlé kúmú 'bãdrĩ íyíkã kã ró, gõ'dá àgõlé yĩ drĩ 'bã 'álã. ¹³ Drē àkpã gólã ngá drē nĩlĩ 'bã 'ásĩ kô, gólã àzĩ rũ ì'bũ 'bá íyíkã trá mũdrĩ ânĩlĩ yĩ ngálã, tã íyíkã 'è'á átálã gólĩyĩ drĩ rĩ ânĩlĩ. Drilã lãfã fězõ gólĩyĩ drĩ cé tĩtĩ lãfã párá nã kã. Gõ'dá drilã tã átázõ gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, ‘Nĩ 'è lôsĩ lãfã ámákã nõ drĩ mbázõ, à'dô ró bê àmbã má drĩ.’ Gõ'dá gólã drĩ ngãzõ nĩlĩ 'bãdrĩ jējē ró nã 'álã. ¹⁴ Òjílã gólã rĩ ífífĩ kã rĩ gã íyĩ gólã dó 'bãlé kúmú ró íyĩ drĩ, gólĩyĩ drĩ kpá tã átízõ jõlé 'bãdrĩ jējē ró 'dĩ 'álã kĩ nĩ rĩ, ‘Mã lēé àgõ 'dĩ kô 'bãlé kúmú ró àmã drĩ.’

¹⁵ “Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, ó'bã gólã trá kúmú ró, àgõ trá yĩ drĩ 'bã 'á. Gõ'dá gólã àgõ bê rĩ, àzĩ rũ ì'bũ 'bá íyíkã 'dĩ 'bá yĩ trá ndrĩ ânĩlĩ yĩ ngálã, gólã lē trá lãfã yĩ drĩ àyélé gólĩyĩ drĩgã rĩ ndrēlé, à'dĩ kã rĩ lãvũ nĩ kôrõ yã? ¹⁶ Gõ'dá rũ ì'bũ 'bá àlõ rĩ drĩ ânĩzõ gólã ngálã kĩ nĩ rĩ, ‘Bã-lípĩ, má 'è lôsĩ trá lãfã párá nã kã 'dĩ lõpè rũ trá àndálé mũdrĩ.’ ¹⁷ Gólĩyĩ lĩpĩ 'dĩ kĩ nĩ rĩ àgõ 'dĩ drĩ rĩ, ‘Tã tãndĩ 'ĩ, má â'dô ânĩ 'bã'á kpá kúmú 'bãdrĩ mvã mũdrĩ rĩ kã ró.’ ¹⁸ Gõ'dá rũ ì'bũ 'bá rĩ lã rĩ drĩ ânĩzõ gólã ngálã kĩ nĩ rĩ, ‘Bã-lípĩ, má 'è lôsĩ trá lãfã párá nã kã 'dĩ lõpè rũ trá àndálé njĩ.’ ¹⁹ Gólĩyĩ lĩpĩ 'dĩ kĩ nĩ rĩ àgõ 'dĩ drĩ rĩ, ‘Tã tãndĩ 'ĩ, má â'dô ânĩ 'bã'á kpá kúmú 'bãdrĩ njĩ kã ró.’

²⁰ “Gõ'dá àzã drĩ kpá àngázõ kĩ nĩ rĩ, ‘Bã-lípĩ, lãfã áníkã tĩbè fēlé má drĩgã lãfã párá nã kã rĩ rĩ'á nõ, má àbí lõgõ'á lã ní drĩ, má lãpĩ zãã rĩ'á kpãkã ítã kã 'á nõ. ²¹ Ûrĩ 'è mã 'è'è, tãlã nĩ òjílã àwálákã 'ĩ. Nĩ rĩ ngá gólĩyĩ 'bã 'bá áníkã ró kô rĩ trõlé 'dó ndrĩ ní drĩ, gõ'dá ní rĩ kpá ngá gólĩyĩ òjílã kã ì'dílĩ kã 'bá â'dó 'bá áníkã ró kô rĩ ñólé ndrĩ ní drĩ.’ ²² Gõ'dá àgõ 'dĩ lĩpĩ lã kĩ nĩ rĩ, ‘Nĩ rĩ'á rũ ì'bũ 'bá ònjĩ 'ĩ. Tã 'dĩ àfõ nĩ rĩ gógó sũlĩ sĩ kĩ nĩ rĩ, má à'dô òjílã àwálákã 'ĩ. ²³ Tãlã à'dô 'ĩ ní drĩ lãfã 'dĩ 'bãzõ cú ìtĩ lôsĩ 'èzõ 'ĩ'dĩ sĩ lã, drilã tĩzõ nĩ'á sísĩ 'álã kô yã? Tã ní drĩ lãfã 'dĩ lãpĩzõ rĩlĩ cú ìtĩ 'dĩ rĩ, má lē trõlã volé ní drĩgã sĩ.’

²⁴ “Kúmú drĩ tã átázõ rũ ì'bũ 'bá àzã 'bá yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, ‘Nĩ trõ lãfã 'dĩ volé drĩgã lã sĩ, fēlé àgõ gólã íyíkã 'bã 'bá tĩlĩ àndálã mũdrĩ rĩ drĩ.’ ²⁵ Gõ'dá rũ ì'bũ 'bá 'dĩ 'bá yĩ kĩ nĩ rĩ, ‘Gõ'dá àgõ àzã nã kpá rĩ'á lãfã dũũ bê rĩ, â'dô nõõ rĩ fē'á kpá gólã drĩ yã?’ ²⁶ Gõ'dá lãfã lĩpĩ kĩ nĩ rĩ, ‘Má átã drē tã àzã ânĩ drĩ, òjílã gólĩyĩ má drĩ ìnjĩlĩ rĩ, má â'dô ngá fē'á drilĩyĩ gãrã. Gõ'dá gólĩyĩ tĩbè má drĩ ìnjĩlĩ kô rĩ, má â'dô ngá gólĩyíkã rĩ trõ'á volé drĩgã lã íyĩ sĩ. ²⁷ Ngbãangbãnõ má lē nĩ àjĩ ámã àjú-'bã-àzĩyã yĩ gólĩyĩ tĩbè ámã lē 'bá kô 'bãlé kúmú ró íyĩ drĩ rĩ fũlĩ ngbãangbãnõ ámã lĩfĩ drĩ 'á nõngã.’ ”

*Tã ò'bí àmbá drí Yésù rí lậgúzó àcárē Yērōsālémã 'álá rí 'á rí
(Mătáyō 21.1-11; Mărākō 11.1-11; Yōwánĩ 12.12-19)*

²⁸ Gõ'dá nĩngá sĩ rí, Yésù drē zãã rĩ'á nĩ'á Yērōsālémã 'álá. Tã àrí 'bá gólákã 'dĩ 'bá yĩ 'dê trá zãã gólá vó. ²⁹ Gólĩyĩ ànĩ trá àcálé ànyĩ 'bãdrĩ mvá zĩlĩ Bêtēfágē rí 'á. Bêtēfágē 'dĩ rĩ'á ànyĩ Bêtánĩ lậgátĩ. Yésù yĩ câ trá únĩ gólá fê dō kã zĩlĩ òlívĩ rí bē yĩ drĩ rí drĩ 'álá, gõ'dá drílã tã àrí 'bá àzã 'bá yĩ jōzó rĩ sĩsĩ, nĩ'á filĩ 'bãdrĩ mvá Bêtēfágē kã 'dĩ 'á. ³⁰ Gólã kĩ nĩ rí, "Nĩ nĩ, nĩ fĩ Bêtēfágē 'álá. Òzō nĩ òcã trá rí, nĩ à'dô dōngĩ mvá ùsú'á ó'ĩ trá 'ĩĩ tólã. Dōngĩ 'dĩ kó òjilã àzã mbãã drē drĩ lã kô. Nĩ àtĩ dōngĩ 'dĩ, nĩ àsē ró àjilĩ má drĩ nōlé. ³¹ Òzō òjilã àzã ìjĩ ànĩ trá kĩ'á nĩ rí, nĩ rí dōngĩ 'dĩ àtĩlĩ nĩzó ì'dĩ bē lã ã'dĩ drĩ yã rí, nĩ àtã drílã nōtĩ kĩ nĩ rí, 'Kúmú àmákã lē nĩ, gólã à'dô lògõ'á lã 'wãã vólé.' "

³² Tã àrí 'bá rĩ 'dĩ 'bá yĩ nĩ ìyĩ trá, 'è ìyĩ tã 'dĩ trá, té òzō Yésù drĩ àtálé gólĩyĩ drĩ rí tí. Nĩ ìyĩ ùsú ìyĩ dōngĩ ó'díwã 'dĩ trá, ³³ 'dê ìyĩ trá rĩ'á àtĩlã. Gõ'dá dōngĩ 'dĩ lĩpĩ lã ìjĩ gólĩyĩ trá kĩ nĩ rí, "Háyĩ, nĩ rí dōngĩ 'dĩ àtĩlĩ ã'dô tãsĩ yã?" ³⁴ Tã àrí 'bá rĩ nò 'bá yĩ lògõ ìyĩ tã trá kĩ nĩ rí, "Kúmú rí lēlã nĩ."

³⁵ Tã àrí 'bá rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ dōngĩ 'dĩ àtĩzó àjilĩ Yésù drĩ. Òjilã rĩ'á dũũ ànĩ 'bá Yésù rí àjilĩ rí, àzã 'bá yĩ drĩ ítã dãzó dōngĩ 'dĩ ùgúlĩ, ã'dô ró bē Yésù drĩ rĩzó drĩ lã mĩ 'dĩ. ³⁶ Gõ'dá drĩlĩyĩ Yésù rí ìngázó 'bãlé dōngĩ ùgúlĩ. Gõ'dá àzã 'bá yĩ 'dê ìyĩkã sĩsĩ zãã, nĩ'á ítã 'bē bē vũdrĩ sĩ lậtĩ 'ásĩ, Yésù drĩ nĩzó dōngĩ bē drĩ lã sĩ. Òjilã 'dĩ 'bá yĩ 'è ìyĩ tã 'dĩ ìtĩ 'dĩ, tãlã gólĩyĩ lē ìyĩkã trá Yésù trá ì'dĩ kúmú àngĩ ìyĩkã ró.

³⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ rí, Yésù drĩ ngãzó àlólé únĩ gólã fê dō kã bē yĩ drĩ 'dĩ pálé lã 'álá. Ò'bí àmbá drĩ nĩzó gólã rí àjilĩ. Drĩlĩyĩ rĩzó Òvãrĩ rí lũyĩlĩ gbórókō àmbá sĩ. Gólĩyĩ 'è ìyĩ àwò-ìtĩ trá Òvãrĩ drĩ, tãlã Yésù 'è tã lãràkō àzã 'bá yĩ òyĩ ró rí trá dũũ gólĩyĩ lĩfĩ drĩ 'á. ³⁸ Gólĩyĩ kĩ nĩ rí, Òvãrĩ àãfē òrē kúmú àngĩ drílã àjólé ìyĩ drĩ nō drĩ. Gólĩyĩ kĩ nĩ rí, ngbãàngbãnō, tã ã'dĩ àcã trá ìyĩ lãfálé Òvãrĩ ngá lēsĩ, yĩ ìjĩjĩ Òvãrĩ gólã rí 'bá mbàràkã bē gặặ ùrú 'álá rí.

³⁹ Gõ'dá Pặrúsĩ yĩ àrí ìyĩ tã 'dĩ bē ìtĩ rí, gólĩyĩ àtã ìyĩ tã trá Yésù drĩ kĩ nĩ rí, gólã àãtã tã òjilã 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ, gólĩyĩ àãtã tã 'dĩ 'bá yĩ kô, gólĩyĩ òrĩ tĩtĩ, gólĩyĩ òrĩ tã àzã àtálé Yésù rí rú sĩ kô. ⁴⁰ Yésù drĩ tã àtãzó Pặrúsĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ nĩ rí, "Ícã kô gólĩyĩ drĩ rĩzó tĩtĩ. Òzō gólĩyĩ ùlũyĩ Òvãrĩ kô àmã tãsĩ rí, kúnĩ mvá gólĩyĩ lậtĩ 'á nō 'bá yĩ à'dô Òvãrĩ rí lũyĩ'á trá."

⁴¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rí, Yésù drĩ Yērōsālémã rí ndrēzó sĩsĩ yĩ àgálé ìtĩ, gólã drĩ ìtónãzó àwó ngólé ìlĩndrĩ sĩ. ⁴² Drílã tã àtãzó kĩ nĩ rí, "Óõ ànĩ òjilã Yērōsālémã lē 'bá nō rí trá àndrã-tãndĩ 'ì ãdũkũ ànĩkã 'èzó ànĩ pãlé rí ì'dĩ nō. Òmbã Òvãrĩ kã sĩ lã drĩ ã'dĩzó ànĩ rú rí ì'dĩ. Gõ'dá nĩ nĩjĩ gõ'dá kô, nĩ ndrē kpã kô. ⁴³⁻⁴⁴ Ngbãàngbãnō rí, ànĩ àjũ-'bã-ãzĩ yĩ à'dô 'dē'á ànĩ drĩ vō 'ásĩ ndrĩ. Gólĩyĩ à'dô rú 'è'bé'á ndrĩ gbãã jặặbặ ànĩkã rú sĩ. Gólĩyĩ à'dô ngá 'bàràñã ró rí 'dĩ'á, kpã bēzó lã únĩ sĩ jặặbặ ànĩkã rú sĩ, nĩ òzó 'bē rãlé kô. Gólĩyĩ à'dô ànĩ ùfũ'á ngbã ndrēlé vólé. Drĩlĩyĩ jặặbặ ànĩkã 'dĩ ìzãzó ngbàngbã. Tãlã nĩ gã vólé dó tã lēlé kĩ'á nĩ rí, Òvãrĩ àcã trá ìyĩ pãlé."

⁴⁵⁻⁴⁶ Yésù drĩ fĩzó jặặbặ 'álã zãã lậvũlĩ jố àngĩ Òvãrĩ kã rí 'álã, gólã òtĩrĩ àcã ã'dĩ-drĩ jố àngĩ Òvãrĩ kã 'dĩ 'álã rí, gólã ùsú òjilã àzã 'bá yĩ trá rĩ'á ìyĩ ngá gólã rĩ'á fēlã zãlé ngá fēfē ró rí gĩ'á àkpã jố 'á. Yésù drĩ tã àtãzó gólĩyĩ drĩ òmbã sĩ kĩ nĩ rí, "Òvãrĩ àtã trá tã àngũ 'bã Ìsáyã sĩlĩ kĩ nĩ rí, 'Jố àmákã rí ìyĩkã cé rãtãã 'èzó ì'dĩ 'á lã má drĩ àmã lũyĩ-lũyĩ bē.'

Ìsáyã 56.7

Nĩ ãrĩ drẽ, jó Ôvãrí kã â'dó kô ngá ãzã 'èzò 'á lâ. Gõ'dá nõô rĩ, nĩ jã trá rĩzò ngá ãnikã gĩlí 'á lâ, rĩ'á lâfã lâ nyálé. ãnĩ trá õzõ ùgú kãtĩ." Gõ'dá Yésũ lâdrõ õjĩlã 'dĩ 'bá yĩ trá õmbã sĩ.

⁴⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yésũ rĩ trá lâmúlĩ kãyĩ vósĩ cé, jó ạngĩ Ôvãrí kã 'dĩ 'á, rĩlĩ tã tãndĩ Ôvãrí kã âátalé õjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bá rũ è'bélé jó ạngĩ Ôvãrí kã rĩ 'á rĩ yĩ drĩ. Drĩ-'bá ạngĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ, lâ'bí ìmbã 'bá yĩ gõ'dá kpá gólĩyĩ sísĩ-lésĩ ró rĩ 'bá yĩ bê, lã ãyĩ trá Yésũ rĩ fũlĩ rĩ. ⁴⁸ Ícã ãyĩ kô, tãlã õjĩlã ãmbã 'dó rĩ'á tólã úlĩ Yésũ drĩ rĩ'á lôyálã 'dĩ ãrĩ'á. Õ'bí ãmbã ãtĩ 'dĩ 'bá yĩ lã 'dó úlĩ Yésũ kã ãrĩlĩ ãyĩ bí-'balé sĩ.

20

Tã ãjú-'bá-ãzĩ Yésũ kã 'dĩ 'bá yĩ drĩ tĩ ãnyázó Yésũ bê

drĩ-ãcê gólãkã rĩ tãsĩ rĩ

(Mātáyō 21.23-27; Mārākō 11.27-33)

¹ Kãyĩ ãzã sĩ, Yésũ õtĩrĩ rĩlĩ tã pélé jó ạngĩ Ôvãrí kã 'dĩ 'á rĩ, drĩ-'bá ạngĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ gõ'dá lâ'bí ìmbã 'bá yĩ bê, rĩ ãyĩ trá Yésũ rĩ ãjĩlĩ tã ãjĩ-ãjĩ sĩ kĩ nĩ rĩ, ² "Ã'dĩ 'bã nĩ rĩ'á tã pélé jó Ôvãrí kã nõ 'á rĩ nĩ yã? ã'dĩ fê drĩ-ãcê ní drĩ tã 'dĩ 'bá yĩ 'èzò rĩ nĩ yã?" ³ Yésũ lôgõ tã-drĩ trá gólĩyĩ drĩ nõtĩ, "Má lã trá ãnĩ ãjĩlĩ tã ãjĩ-ãjĩ sĩ nõtĩ, ⁴ ã'dĩ 'bã Yõwãní rĩ'á bãbãtízĩ 'èlé õjĩlã drĩ rĩ nĩ yã?"

⁵ Gõ'dá drĩ-'bá Yúdã yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ ãcã ãyĩ úlĩ Yésũ kã 'dĩ võ lâ lôgõlé kô. Gólĩyĩ ãsũ tã trá kĩ nĩ rĩ, õzõ yĩ ããtã gólã drĩ kĩ'á nĩ rĩ, Ôvãrí ã'dĩ rĩ, Yésũ ã'dô lôgõ'á lâ ãyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, ngã ã'dô kpá ãtĩ rĩ, gólĩyĩ ró úlĩ Yõwãní kã kô ã'dô tãsĩ yã? ⁶ Õzõ gõ'dá yĩ ããtã kpá ã'dô Ôvãrí ã'dĩ kô rĩ, õ'bí ãmbã rĩ 'bã ãtĩ 'dĩ 'bá yĩ ã'dô 'dẽ'á kpá ãyĩ drĩ ãyĩ fũlĩ, tãlã gólĩyĩ lã ãyĩ tã-drĩ trá kĩ nĩ rĩ, Yõwãní ã'dĩ tã ãngũ 'bã Ôvãrí kã. ⁷ Gõ'dá ã'dô bê ãtĩ rĩ, drĩ-'bá Yúdã yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ gã ãyĩ trá dó tã-drĩ lôgõlé, gólĩyĩ drĩ tã ãtãzõ Yésũ drĩ kĩ nĩ rĩ, yĩ nũ kô.

⁸ Gõ'dá Yésũ ãtã trá gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Õzõ ã'dô ãtĩ rĩ, má lãé kpá kô ã'dálã ãnĩ drĩ kĩ, ã'dĩ 'bã mã nĩ tã pélé yã rĩ."

Tã Yésũ drĩ tã ãmbázó ã'dígówã sĩ, drĩ-'bã õrĩ ãyĩkã kã rĩ 'bá yĩ ã'dô ãyĩ gã'á dó rĩ

(Mātáyō 21.33-46; Mārākō 12.1-12)

⁹ Yésũ ãtã ã'dígówã trá drĩ-'bã Yúdã yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, "Ãgõ ãzã 'wã ãmvú ãyĩkã trá, gólã drĩ fê õzõ ãlã'bã kãtĩ gólã rĩzõ õdrã 'èlé lõ'wã lâ 'ásĩ rĩ ã'dízõ 'á lâ. ãmvú lĩpĩ 'dĩ drĩ gõzõ ãmvú 'wã 'bã ãzã 'bã yĩ 'bãlé rĩ'á lõsĩ 'èlé ãmvú ãyĩkã 'dĩ 'á, tãlã gólã 'è'á nĩlĩ rĩlĩ 'bãdrĩ ãzã 'á jẽjẽ ró ãmvú ãyĩkã 'dĩ rú sĩ. Drĩlã gõzõ tã ãtãlé ãmvú 'wã 'bã 'dĩ 'bã yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, 'Õzõ fê ãmvú 'á 'dĩ lõ'wã trá rĩ, nĩ trõ lõ'wã lâ ãrũkã 'bã yĩ ãnĩ drĩ, nĩ gõ ró ãmbúkũ lâ ãfêlé mã lĩpĩ lâ drĩ.' ¹⁰ Gõ'dá fê lõ'wã 'dĩ kã trá ãmvú 'wã 'bã 'dĩ 'bã yĩ drĩ ãkízõ lâ. ãmvú lĩpĩ drĩ gõzõ lõjõ'bã ãyĩkã ãjólé ãnĩ'á fê lõ'wã ãyĩkã ró rĩ trólé. ãmvú 'wã 'bã 'dĩ 'bã yĩ drĩ lõjõ'bã ãmvú lĩpĩ kã 'dĩ rũzõ cãlé drólé vólé, drĩlĩyĩ gãzõ dó fê lõ'wã 'dĩ fêlé ãmvú lĩpĩ 'dĩ drĩ. ¹¹ ãmvú lĩpĩ 'dĩ drĩ kpá lõjõ'bã ãzã ãjózõ. ãmvú 'wã 'bã 'dĩ 'bã yĩ drĩ rũzõ lâ kpá cãlé. Gólĩyĩ 'è tã ãnyĩ kã trá ãmbã lõjõ'bã 'dĩ drĩ, gõ'dá kpá gólã rĩ lõ'dázõ drólé gólé vólé. Lôgã ãyĩ fê lõ'wã 'dĩ kpá dó fêlé. ¹² ãmvú lĩpĩ 'dĩ drĩ gõzõ lõjõ'bã nã lâ jólé, drĩlĩyĩ kpá cãzõ lâ, lõ'ézõ lâ rõô. Fêé ãyĩ fê lõ'wã 'dĩ ãmvú lĩpĩ drĩ kpá kô.

13 “Àmvú lípì 'dĩ drí tã ìsũzó kǐ nǐ rí, ‘Má â'dô 'è'á lâ nõ ángô tí ró yã? Má lě gô'dá trá drě ámâ mvá má drí lélé kôró rí jölé ì'dí. Àzàngá sǐ, gólíyí â'dô gólá rí rō'á, drílíyí ngá ámákâ 'dĩ âfězó.’ Gô'dá mvá 'dĩ drí nǐzó àmvú 'álá.

14 “Gô'dá àmvú 'wã 'bá 'dĩ 'bá yí òtírí àmvú lípì 'dĩ mvá lâ rí ndrěê rí, átã ìyí tã trá ìyí lãfálé 'ásí kǐ nǐ rí, ‘Nôô rí àmvú lípì rí mvá ì'dí, mã rú gólá fúlí volé, tãlã àmvú nõ òrí ró bê àmàngá àmâ drí.’ 15 Gólíyí lókô àmvú lípì rí mvá trá, sělã volé àmvú 'ásí gô'dá nǐ'á fúlí volé.”

Gô'dá í'dígówá 'dĩ vósí rí, Yésũ ìjì tã trá drì-'bá Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí tì kǐ nǐ rí, “Gô'dá àmvú lípì 'dĩ â'dô 'è'á lâ ángô tí ró yã? 16 Tã pãtǐ rí, àmvú lípì â'dô ànǐ'á àmvú 'wã 'bá ònjí 'dĩ 'bá yí úfúlí, drílã gōzó àmvú 'wã 'bá àzã 'bá yí 'bálé ì'dí àmvú 'dĩ 'á.” Gô'dá ò'bí àmbá rí 'bá ìtí 'dĩ 'bá yí drí tã átázó kǐ nǐ rí, “Tã ìtí 'dĩ 'bá yí ícã rú 'èlè kô.”

17 Yésũ â'dã òjílã 'dĩ 'bá yí ìfí lâ trá drì-'mbílí sǐ kǐ nǐ rí, “Nǐ nǐ úlí tã àngũ 'bá Ôvãrí kã drí átálé kǐ'á nǐ rí, ‘Àjũ nyãnyã gólá jó 'dĩ 'bá yí drí gálé dó rí, â'dô gô'dá trá àjũ tã lâ drí lãzélé rōó jó kã ró rí ì'dí.

Tã 'dĩ rǐ'á Ôvãrí drígá sǐ, gô'dá gólá rí nyãnyã 'è nǐ. Àmâ tì à'dì trá tã 'dĩ drí sǐ.’

Lôngó 118.22

18 “Ìtí rí, òzõ òjílã àzã ùsǐ íyí pá trá jó àjũ 'dĩ rú rí, gólá rí pá â'dô ñõ'á. Gô'dá òzõ jó àjũ 'dĩ àã'dè òjílã rí 'dĩ drǐ rí, â'dô gólá rí òñõ'á cǐnyí-cǐnyí.”*

19 Gô'dá nǐngá sǐ, drì-'bá Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí lě ìyí trá Yésũ rí trólé nǐ'á fúlã, tãlã gólíyí nǐ trá Yésũ rí í'dígówá átálé 'dĩ ìyí rú. Nǐngá sǐ rí, gólíyí ícã 'èlã kô, tãlã gólíyí rō ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí àwàlãkã lâ yí ì'dí.

Tã drì-'bá Yúdã yí kã rí 'bá yí drí kōlōgbō cãzó kpǐ,

*Yésũ drí 'dèzó zélé lâ 'á rí
(Mátáyõ 22.15-33; Mārãkõ 12.13-27)*

20 Drì-'bá Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí rí ìyí trá Yésũ rí àdólé, úlí ònjí àzã àãfõ ró bê gólá sǐlǐ sǐ, yí ùrú ró gólá bê. Jô ìyí tã ngõ 'bá yí trá nǐlǐ Yésũ rí tì lôtélé, àãtã ró úlí àzã bê ányã ró, gólíyí àãnǐ ró bê tã lâ ngólé ìyí drí. Gólíyí drí kpá tã átázó tã ngõ 'bá 'dĩ 'bá yí drí, gólíyí òjã ìyí kpá 'bálé òjílã tãndí ró tã ìjì-ìjì àzã 'bá yí ìjílí Yésũ tǐ, pávó lōndãzó gólá rí rüzó, drì lâ àã'dè ró bê, gólíyí àã'dô kpá ícícíyã 'è 'bá ró Yésũ rú. 21 Òjílã gólíyí tã ngõ 'bá 'dĩ yí ìjì ìyí Yésũ trá kǐ nǐ rí, “Lǐfí ícǐ 'bá, ní átã úlí tãndí trá, gô'dã ní ícǐ òjílã ìfí trá tã pãtǐ-pãtǐ Ôvãrí kã rí sǐ, òzõ òjílã àmbá 'dĩ 'bá yí à'dô ìyí gbõ lé òmbã ró ní bê rí. 22 Mã lě ní átã àmâ drí tã mbì ró, mã ògí òmbê ngá àtrã Rómã kã drí ngã kô yã?” 23 Yésũ nǐ trá gólíyí rí 'dĩ kōlōgbō cã'á yí drí 'dèzó, tãlã yí ùrú ró yí bê.

Gólã drí gōzó tã átálé gólíyí drí nõtí, 24 “Nǐ àfě drě lãfã ànǐ drí rǐzó òmbê gǐlǐ ì'dí sǐ lâ 'dĩ àlô rí má drí, tãlã mã ndrê ró bê. Nôô à'dí rí lǐndrǐ 'í àdì ífí nõ rú, gô'dã rú ìgǐlǐ rú lâ 'á nõ bê yã?” 25 Tã ngõ 'bá 'dĩ 'bá yí drí tã átázó Yésũ drí kǐ nǐ rí, “Nôô rí kúmú Rómã kã 'bálé àmâ drǐ nõ lǐndrǐ lâ ì'dí.”

Gô'dã Yésũ átã trá gólíyí drí nõtí, “Òzõ à'dô ìtí rí, gólã ì'dí lãfã 'dĩ lípì lâ 'í, nǐ lògõ lãfã 'dĩ volé gólã drí òmbê gǐgǐ sǐ. Gô'dã ànǐ rí gógó ífííí lâ ànǐ lípì rǐ'á Ôvãrí ì'dí, nǐ fè ànǐ nyãnyã gólã drí tã gólã drí lélé ànǐ drí 'èlè rí 'èzó.” 26 Nǐngá sǐ rí, tã ngõ 'bá 'dĩ 'bá yí trá 'dó lãrõ-lãrõ ró, tãlã Yésũ lògõ

* 20:18 20.18 Úlǐ 'dĩ 'bá yí, tã ífí lâ kǐ, òjílã gólíyí Yésũ rí gã 'bá dó rí, lãñõ ònjí tètè â'dô 'dè'á gólíyí drǐ.

tã ìjî-ìjî gólìyíkã 'dĩ trá tã nññĩ sī. Gólìyì ìcá ìyì úlì àzã àtálé Yésũ rì drĩ rüzó rì kô. Gólìyì gô'dá trá úlì àzã ãkó àtálé.

²⁷ Gô'dá Sădúsî àzã 'bá yì âcâ ìyì trá Yésũ rì ùjũlí. Gólìyì rì ìyíkã òjílã Ìfí ìcílí kī nī rī, Ôvârí ìcá kô òjílã ìngálé òdrã 'ásī. ²⁸ Gólìyì àtã trá Yésũ drí nôtí, “Ìfí ìcì 'bá, àmã á'bìyá Músã ìgĩ tã trá àmã drí kī nī rī, ‘Ôzõ àgõ àzã òdrã cú ìtí mvá tĩ ãkó rī, gólã rī àdrúpĩ yì â'dô gólã rī òkó 'dĩ trõ'á mvá tizó gólã drí.’ ²⁹ Ngbãangbânõ rī, mã àtã drē í'dígówá àzã ní drí. Àgõ àzã rĩ'á mvá bê nñi-drĩ-lã-rĩ 'dó ìyì ágó ró. Gô'dá mvá sísì rī drí òkó gızó, drílã drãzó òkó 'dĩ àyélé tĩ ìyì mvá òkó 'dĩ bê kô. ³⁰ Àdrúpĩ lâ àzã drí trözó lâ àyízì ró, tĩ ìyì mvá kpá kô, drílã kpá drãzó. ³¹ Àdrúpĩ àzã drí kpá àyízì 'dĩ trözó, tĩ mvá kpá kô, drílã kpá drãzó. Àdrúpĩ àzã drí kpá àyízì 'dĩ trözó, tĩ mvá kpá kô, drílã kpá drãzó, ndrĩ gbõ 'dó ìtí té àdũkũ lâ mvá àdũ ró rī, drílã àyízì 'dĩ trözó nĩ, tĩ ìyì mvá kpá kô. Mvã àdũ 'dĩ drí kpá drãzó. ³² Òkó 'dĩ drí kpá drãzó. Gô'dá ní àtã drē tã lâ àmã drí. ³³ Ìzátú àngó nõ 'á rī, òzõ Ôvârí ìngã òjílã òdrã 'bá rī yì trá lédrē-lédrē ró rī, àdrúpĩ gólìyì nñi-drĩ-lã-rĩ 'dó òkó 'dĩ trõ 'bá ndrĩ 'dĩ 'bá yì 'ásī rī, òkó 'dĩ â'dô 'bã'á àngó rī òkó lâ ró yã?” Gólìyì àtã tã 'dĩ ìtí 'dĩ, tãlã Yésũ rī rú'ba ònjã ró bê tã ànyã lògólé ì'dĩ.

³⁴ Yésũ drí tã àtázó Sădúsî 'dĩ 'bá yì drí kī nī rī, “Àngó 'á nõngá rī, àgõ rī òkó gīlí. ³⁵ Gô'dá võ Ôvârí ngálã ùrú 'álã rī 'á rī, â'dó kô òkó gızó ì'dĩ 'bãzó àyìkõ ró, òjílã tĩ mvá kô, ³⁶ gô'dá òjílã drãá kpá kô. Òjílã â'dô 'bã'á 'dó ndrĩ òzõ málâyíkã kâtí, drãá ìyì gô'dá kô. Gólìyì â'dô 'bã'á Ôvârí rī mvá ró, tãlã Ôvârí ìngã gólìyì trá òdrã 'ásī. ³⁷ Ànì Sădúsî yì, tã ìsũ ànìkã â'dó kô mbì. Àmã á'bìyá Músã ìgĩ tã trá àyélé àmã drí, kàyì tìbè Ôvârí drí úlì àtázó yì drí fè ngbũkpũ-ngbũkpũ rī 'bá kólé lăsì ró ìtí 'dĩ 'ásī kī nī rī, ‘Mã cé ì'dĩ Ôvârí tìbè Àbãrâyámã drí rĩ'á rólã rī, mã kpá ì'dĩ Ôvârí tìbè Ìsákã drí rĩ'á rólã rī ì'dĩ, kpá Ôvârí Yãkóbã drí rólé rī ì'dĩ.’ Ôvârí òtírì tã àtã Músã drí rī, Àbãrâyámã, Ìsákã gô'dá Yãkóbã yì drã ìyì trá. ³⁸ Ìcá gô'dá kô àvõ drí Ôvârí rī rözó, gô'dá ngbãangbânõ rī, Àbãrâyámã, Ìsákã, Yãkóbã gô'dá trá lédrē-lédrē ró Ôvârí ngálã.”

³⁹ Lã'bì ìmbá 'bá àzã 'bá yì drí tã àtázó Yésũ drí kī nī rī, “Yésũ, ní lògõ tã-drĩ Sădúsî 'dĩ 'bá yì kã trá tãndí ró.” Gólìyì àtã tã 'dĩ ìtí 'dĩ, tãlã gólìyì lëé ìyì Sădúsî yì kô.

⁴⁰ Gô'dá nĩngá sī, lã'bì ìmbá 'bá 'dĩ 'bá yì òjílã gólìyì sísì-lésì rī yì bê ró ìyì Yésũ trá, ìjì ìyì gô'dá gólã ó'dí kô, tãlã gólìyì ìcá gô'dá tã àzã ìsũlí Yésũ rī drĩ rüzó 'á lâ kô. Tã lògõ-lògõ Yésũ kã rī lãvũ gólìyì trá tã nññĩ sī.

Tã 'dìyì pã 'bá rì tãsì

(Mătáyõ 22.41-46; Mărãkõ 12.35-37)

⁴¹ Gô'dá Yésũ kī drĩ-'bá Yúdã yì kã 'dĩ 'bá yì drí rī, “Nĩ ìsũ drē tã mánísì tã 'dìyì pã 'bá kã tãsì. Ìgĩ trá búkũ Ôvârí kã 'á kī'á nī rī, 'dìyì pã 'bá gólã Ôvârí drí 'è'á àjólã nõ rĩ'á kúmú Dăwúdĩ rī ózõwá 'í. ⁴² Gô'dá mã kī, kúmú Dăwúdĩ rī gógó àtã trá lóngó àzã 'á nĩngá kī nī rī, 'dìyì pã 'bá gólã Ôvârí drí 'è'á àjólã nõ àã'dô 'bã'á kúmú ìyíkã ró. Dăwúdĩ àtã trá nôtí, ‘Ôvârí àtã tã trá Kúmú àmákã drí, gólã òrì yì bê võ àlõ 'á cú drĩ-àcê bê àngó nõ rũlí yì bê.

⁴³ Gô'dá yì â'dô gólã rī àjú-'bã-àzì yì 'bã'á â'dólé àyábálã ró gólã rī pá zélé.’

⁴⁴ Gõ'dá Yésù âtã tâ trá drĩ-'bá Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí drí úlí mǎnĩgõ sĩ kĩ nĩ rĩ, "Á'dô â'dó'á ángô tí ró, 'díyí pã 'bá gólã Ôvãrí drí 'ë'á ájólã rĩ drí 'bãzó kúmú ró Dãwúdí drĩ, gõ'dá kpá â'dólé Dãwúdí rĩ ózowá ró yã?" Yésù âtã tâ 'dĩ ìtí, tãlã gólã lã gólíyí drí nĩlã dódó, 'díyí pã 'bá 'dĩ rĩ â'dô 'bã'á òjílã mvá ró, kpá òzõ Ôvãrí rĩ ífífí tí.

⁴⁵ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésù âtã tâ trá tã árí 'bá íyíkã rĩ drí, gõ'dá ò'bí ãmbá 'dĩ 'bá yí árí ìyí gólã kpá trá, tã âtã rĩ'á nõtí, ⁴⁶ "Nĩ 'bã ãnĩ drĩ, ãdũkũ lâ ró, nĩ òzó 'bãã kô òzõ lã'bí ìmbá 'bá 'dĩ 'bá yí tí. Lã'bí ìmbá 'bá rĩ 'bá yí gólíyí rĩ ìyíkã ítã ãcê-ãcê sölé ì'dí kãtrã-kãtrã vũdrí sĩ, ìyí â'dázó bê ìfí ìcí 'bá ró. Gõ'dá kpá rĩzó ãcì tölé lómbé-lómbéwá sĩ gõcê-gõcê wõ ngá gĩ kã 'ásĩ, òjílã òrĩ ró bê nĩ-bê-yã félé ìyí drí tã rõrõ sĩ. Gõ'dá gólíyí nĩ bê rãtãã 'élé jó tã árí kã 'álã rĩ, gólíyí drí té kítí ạngí ạngí sísí 'álã rĩ 'bá yí zizó ì'dí rĩzó drĩ lâ. Òzõ gólíyí òcã trá wõ kãrãmã kã 'á rĩ, gólíyí drí ìyíkã rĩzó zãã ìyí ífífí 'bãlé â'dólé sísí rĩlĩ kítí ạngí ạngí drĩ, kítí gólíyí kó 'bãlé cé ùmú gólíyí ãmbã-ãmbã drí rĩ yí drĩ. ⁴⁷ Gõ'dá ó'bã gólíyí bê rĩ'á ngá 'élé òkó gólíyí ágó lâ yí drí òdrãlé rĩ wó lâ yí ndrélé rĩ, gólíyí rĩ ìyĩngá cé lãfã òkó 'dĩ 'bá yí kã 'dĩ ìzãlé ì'dĩ. Gõ'dá gólíyí rĩ trá rĩ'á rãtãã 'élé kãrá Ôvãrí drí, gbórókõ ãmbã sĩ ngbálã-ngbálã, òjílã ázĩ ìfí drĩ 'á. Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, gólíyí rĩ'á tã ònjí bê tákányí ìyí pĩpĩsílí 'á. Tã lâ rĩ'á nõtí, Ôvãrí â'dô lãñõ fẽ'á gólíyí drí lãvũlĩ kôrõ."

21

¹ Yésù rĩ trá ãnyí ngá gólã rĩzó lãfã ngá fẽfẽ ró rĩ 'bãlé 'á lâ rĩzó ngá 'ë'ë Ôvãrí kã wó lâ ndrélé jó ạngí Ôvãrí kã 'á rĩ lãgátí. Gólã ndrẽ ãgõ ãzã 'bá yí ngã-drĩ ãmbã bê rĩ 'bá yí trá, lãfã ãmbã 'bã'á ngá 'dĩ 'á. ² Gõ'dá ãyízí ãzã ìzã 'bá ró rĩ gólã cé lãfã ífí bê rĩ, drílã kpá ãnĩzó fêlã Ôvãrí drí. ³ Gõ'dá Yésù drí tã átázó kĩ nĩ rĩ, "Má âtã ãnĩ drí tã pãtĩ ró, nĩ ndrẽ drẽ òkó ìzã 'bá ró nõ. Gólã fẽ lãfã dódó ró Ôvãrí drí lãvũlĩ gãrã, tãlã gólã cú ìtí ngá ãzã ãkó félé. Ôvãrí â'dô tã tãndí gólãkã 'dĩ wõ lâ lôgõ'á. ⁴ Ágõ gólíyí ngã-drĩ ãmbã bê nõ 'bá yí rĩ'á lãfã bê dũũ, fẽfẽ lâ â'dó lãñõ ró kô. Gõ'dá òkó gólã ìzã 'bá ró nõ kã rĩ, fẽ íyíkã ì'dí nyé 'dĩ, ãmbúkũ lâ áyẽ ãkó yí drí ngá pãzó drĩ lâ ãtí 'álã, 'dĩ ngá lãlẽ gólãkã rĩ ì'dí."

Tã Yésù drí â'dalé lãjõ'bá íyíkã drí Yërõsãlémã rĩ rũ ìzã-ìzã tãsĩ ìzátú rĩ (Mátayõ 24.1-35; Mãrãkõ 13.1-31)

⁵ Lãjõ'bá Yésù kã bê rĩ'á ãfõ'á jó ạngí Ôvãrí kã 'ásĩ rĩ, gólíyí drí rĩzó tã átálé tã jó ạngí Ôvãrí kã sũ ãkĩ, bélé kúní mvá sĩ ìgígírlé nyãrũ-nyãrũ nã tãsĩ, kpá ngá fẽfẽ Ôvãrí drí jó ạngí gólãkã nã êdézó sũlĩ rõõ nã tãsĩ. ⁶ Yésù âtã tâ trá gólíyí drí kĩ nĩ rĩ, "Má âtã ì'dí ãnĩ drí tã pãtĩ ró, ìzátú rĩ, nĩ â'dô ndrẽ'á lâ, jó ạngí tãrõngõlõ sũ 'bã ãkĩ 'dĩ, kãyí lâ òtírĩ cãã rĩ, áã'dô lãpẽ'á lâ ndrẽ-ndéré, kúní mvá lâ 'dĩ 'bá yí drí lô'dézó ndrĩ vũdrí sĩ ndíyã-ndíyã."

⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ, lãjõ'bá 'dĩ 'bá yí drí tã ìjízó Yésù tĩ kĩ nĩ rĩ, "Ngá 'dĩ, kãyí lâ â'dô ácã'á ángô tú yã? Ngá ãzã bê 'ë 'bá rũ 'élé sísí kãyí lâ â'dalé ãmã drí yã?" ⁸ Yésù kĩ, "Nĩ 'bã ãnĩ drĩ tãndí ró, nĩ 'bã òjílã áãdõ ãnĩ kô ãgõ-ãgõ ámãkã rĩ tã lâ tãsĩ. Ònjõ 'bã ãzã 'bá yí bê rĩ'á dũũ. Ázã 'bá yí â'dô tã ãmã'á kĩ nĩ rĩ, yĩ â'dô ì'dí 'díyí pã 'bá 'í. Ázã 'bá yí â'dô átã'á lâ kĩ nĩ rĩ, kãyí cá trá ãdũkũ ãngó kã drí ácázó. Gõ'dá nĩ árí tã 'dĩ 'bá yí kô ãlõwálã, tãlã 'dĩ 'dó ònjõ 'í.

⁹ "Gõ'dá òzõ nĩ ããrĩ tã ãjú kã ngã'á gbõ lé wõ ãzã 'bá yí 'ásĩ rĩ, nĩ 'ë ùrĩ kô. Nĩ lô'bê ìfí kpá kô kĩ'á nĩ rĩ, ãdũkũ ãngó kã trá ácã'á ì'dí 'dĩ. Ngá ãmbã 'dĩ

'bá yí â'dô lâvũ'á ndrĩ ãdũkũ ãngó kã òró gô âcálé volé lesĩ ró. ¹⁰ Nĩ â'dô ndrẽ'á lâ, òrĩ tĩ ãmbá â'dô ngã'á rĩ'á rû fũlĩ ìyĩ vò 'ásĩ gĩã nãlé gô'dá kpá nõngá. Kó nĩ 'è ùrĩ kò. ¹¹ Nĩ â'dô ndrẽ'á lâ, tã lâràkò â'dô rû 'è'á, ñnyákú drí rĩzò rû ìyálé, kpá lõfó ònjĩ drí 'dèzò òjilã drĩ, ngá lâzé tĩ ònjĩ-ònjĩ â'dô òjilã 'è'á ndrĩ. Gô'dá nĩ â'dô ndrẽ'á lâ kpá tã lâràkò ãzã 'bá yí òzò òyĩ ángí kãtĩ rĩ â'dô rû 'è'á 'bũu 'á. Itú lĩfĩ ngã 'bò ì'ì'ì'ìwã lĩfĩ 'ì yã rĩ, â'dô rĩ'á rû òjálé vò 'ásĩ ngĩngĩ. 'Dĩ rĩ tã â'dalé kĩ, kãyĩ ãdũkũ trá ãnyĩ.

¹² "Gô'dá ãkpãkã'dã drẽ ngá 'dĩ 'bá yí 'é rû kò rĩ, ãnĩ ãzã 'bá yí, òjilã â'dô ãnĩ rũ'á ãjilĩ òjilã ángí súsí-lesĩ rĩ ágálé tã lâ kĩlĩ, ãzã 'bá yí ãjízó kúmú ángí ángí ágálé tã lâ kĩlĩ 'bãlé gãnimã 'á, rĩ'á ãnĩ ìzãlé, tãlã ãnĩ lâjò'bã ámakã ì'dĩ rĩ drí sĩ. ¹³ Òzò tã 'dĩ 'bá yí òtĩrĩ rû 'èè rĩ, nĩ â'dô lâ tĩ tãndĩ ùsú'á tã âtázó ámã tãsi. ¹⁴⁻¹⁵ Nĩ 'è ùrĩ kò. Óò'bã ãnĩ gbò lé gãnimã 'á rĩ, nĩ lò'bè lĩfĩ kò úlĩ vò ãnĩ ãjú-'bã-ãzĩ yĩ kã íciciyã 'èzò ãnĩ rû rĩ lògõrè 'á, tãlã mã bẽ. Mã â'dô tã nĩnĩ ãfè'á ãnĩ drí úlĩ ífifĩ âtázó ì'dĩ gólĩyĩ pèzò. ¹⁶ ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ ngãtã 'bò ãnĩ áró yĩ â'dô lé òdrã sò'á nĩ ãnĩ lĩfĩ ámã tãsi rĩ, nĩ 'è ùrĩ kò. Áâ'dô òjilã ãzã 'bá yí ãnĩ lâfálé sĩ rĩ ùfú'á kpá ámã tãsi. ¹⁷ Òjilã ãzã 'bá yí dũu 'álé lâ yĩ drí ádrãzò kpá ãnĩ rû ámã tãsi. ¹⁸ Gólĩyĩ â'dô ãnĩ fũ'á gô'dá gólĩyĩ ícã kò ãnĩ fũlĩ zãã, â'dô ìyĩ cé ãnĩ rû 'bã fũ'á ì'dĩ, ãnĩ lĩdrĩ-lĩdrĩ áyélé. ¹⁹ Òzò òjilã ãâ'dô ãnĩ ìzã'á ròò ámã tãsi rĩ, nĩ rĩ fũ ãtũ-ãtũ sĩ. Itĩ rĩ, nĩ â'dô lédrè-lédrè ãdũkũ ãkó rĩ ùsú'á.

²⁰ "Nĩ ndrè dódó òzò ãjú 'bũ 'bá òtĩrĩ rãã dĩrĩ gbãã Yèròsãlémã rû sĩ ãjú 'bũlĩ rĩ, nĩ nĩ trá ábĩ 'è'á ìzãlã. ²¹ Òjilã gólĩyĩ rĩ 'bá dĩrĩ Yũdáyã rû sĩ rĩ òrà ndrĩ únĩ drĩ 'álã ìyĩ lâpĩlĩ. Gô'dá òjilã gólĩyĩ rĩ 'bá ìyĩ 'bã-tĩ ìyĩkã 'ásĩ rĩ, â'dó kò tãndĩ ró drilĩyĩ gô'dá rãzò Yèròsãlémã 'álã ìyĩ lâpĩlĩ. ²² Gólĩyĩ 'è rãlé 'dĩ, tãlã Ôvãrĩ trá 'è'á Yèròsãlémã rĩ ìzãlé. Ôvãrĩ 'è Yèròsãlémã rĩ ìzãlé 'dĩ, tãlã ãkũ ró rĩ tã ãngũ 'bã ãtã tã lâ trá itĩ. ²³ Nòò rĩ trá kãyĩ ìzã kã 'ì òkó 'ã bẽ rĩ 'bá yí drí gô'dá kpá gólĩyĩ mvã bẽ drĩ 'á rĩ 'bá yí drí! Òjilã ndrĩ â'dô ìzã 'è'á ròò ngbĩlĩrĩ Ôvãrĩ kã drí sĩ. ²⁴ Áâ'dô òjilã ãmbã 'dĩ'á ìzã'á ãjú sĩ, áâ'dô òjilã ãzã 'bá yí rũ'á fèlé rãgĩ ró 'bãdrĩ ãzã 'bá yí 'á jèjè ró. Òjilã lĩdĩ drí ãnĩzò nĩ Yèròsãlémã rĩ rũlĩ, té kãyĩ Ôvãrĩ drí 'bãlé mbãràkã gólĩyĩkã drí rû ndèzò rĩ drí cãzò nĩ."

Tã Yèsũ drí âtálé lâjò'bã ìyĩkã drí ãgõ-ãgõ ìyĩkã tãsi rĩ

²⁵⁻²⁶ "Gô'dá nĩngá sĩ rĩ, tã lâràkò ãzã 'bá yí â'dô rû 'è'á itú lĩfĩ, kpá párá lĩfĩ, kpá ì'ì'ì'ìwã lĩfĩ. 'Dĩ rĩ, ngá 'bũu 'álã rĩ 'bá yí â'dô rû ìyã'á kĩzĩ-kĩzĩ òyĩ ró. Tã 'dĩ 'bá yí â'dô òjilã ãmbã 'bã'á â'dólé kòlò-kòlò ró fãfã ãkó itĩ. Òjilã ãmbã ícã rãlé kò, tãlã ngá 'dĩ 'bá yí â'dô ìmvũ ãndrè 'bã'á tĩlĩ òjilã ùfúlĩ. Òjilã ãmbã drĩ â'dô lĩjã'á ùrĩ drí, tãlã gólĩyĩ ãkĩ'á nĩ rĩ, ãdũkũ ãngó kã ãcã trá. ²⁷ Gô'dá mã gólã ãjólé ùrú lesĩ nò â'dô ãgõ'á mbãràsãã bẽ. Mã â'dô ãnĩ'á cú mbãràkã ángí bẽ gô'dá kpá ãmbã Ôvãrĩ kã rĩ bẽ, òjilã drí ndrèzò lâ ndrĩ. ²⁸ Tã 'dĩ 'bá yí òtĩrĩ rû 'èè itĩ rĩ, nĩ 'bã lĩfĩ vò lâ, tãlã mã â'dô ãgõ'á òjilã gólĩyĩ ìzã bẽ ámã tãsi rĩ pãlé ìzã rĩ 'dĩ 'ásĩ."

²⁹⁻³⁰ Gô'dá Yèsũ ãtã úlĩ mãnĩgõ trá gólĩyĩ drí nõtĩ kĩ nĩ rĩ, "Nĩ òtĩrĩ fè bĩ ndrèè ãrõ'á cãrõ rĩ, nĩ nĩ trá kĩ nĩ rĩ, òzè ìmvũ trá ãnyĩ 'è'á ãcálé. ³¹ Gô'dá nòò rĩ kpá itĩ, òzò nĩ òtĩrĩ tã lâràkò 'dĩ 'bá yí ndrèè rû 'è'á rĩ, nĩ â'dô nĩ'á lâ kpá kĩ nĩ rĩ, tã kũmũ Ôvãrĩ kã rĩ kã rĩ 'è'á ãnyĩ ãcálé. ³² Òjilã ãnĩ lâfálé sĩ rĩ, ãzã 'bá yí â'dô ndrè'á lâ drè ãkpã gólĩyĩ òdrãã drè kò. ³³ Òzò kpálé ñnyákú drĩ 'bũu bẽ ãâ'dô rû ndè'á ndrĩ rĩ, úlĩ ámakã nò ndèè rû kò ãlòwálã. ³⁴⁻³⁵ Nĩ sũ ãnĩ rû dódó, nĩ ìsũ tã kò cé tã ãngó nò kã tãsi, nĩ sò ãnĩ kò mõrà

õdrá kã rî 'á, rîzó cú ìtí tã ìsũ-ìsũ àkó. Àgõ-àgõ ámakã àngó 'á nólé rî à'dô 'bã'á cú ìtí, òjílã àzã drí kâyî lâ nî àkó, à'dô 'bã'á 'wãâ ró, òzõ kòlõgbõ drí àsírî 'wãâ ró àcõmõ édrégó drî rî kâtí. Òjílã gólîyî tîbê drî àdî 'bã tã ònjí ìyíkã 'ásí kô rî, ùsú ìyî kâyî gõ'dá drî àdîzó tã ònjí ìyíkã 'ásí kô. ³⁶ Ànî lãjõ'bã ámakã rî 'bã yî, nî rî njãâ. Má à'dô 'è'á àgõlé 'wãâ ró, nî rî zãâ rãtãâ 'èlé Ôvãrí drí, ò'bã ró ànî pîpîsílî bê ìdû-ìdû ró rîlî lãjõ'bã tãndí ró. Òzõ nî ò'è trá ìtí rî, à'dó kô ànyî ró àdrérè 'á ìzátú má ágálé, má òtírî àgõ tã kílî àdûkû lâ ró rî. Nî à'dô kákárá ìmú kâtí, nî pã ró ngá bê lãjõ ãmbã 'dî 'bã yî 'ásí. Nî 'bã ànî pîpîsílî kpá vüdrî, nî pã ró ngá bê lãjõ Ôvãrí rî mvã kã rî 'ásí. 'Dî tã ámakã ì'dî."

³⁷ Yésù rî trá òjílã ìfî ìcílî ìtú vósí cé jó àngí Ôvãrí kã 'álã. Lãnjátúlî sî rî, drílã ngãzó gólé táyã gólîyíkã 'álã, únî fè dô kã bê dũu drî lâ rî drî 'álã.

³⁸ Àkpãkã'dã òjí bê, ìtú vósí cé, òjílã ãmbã rî ìyî trá nílî tã gólãkã àrílî.

22

Tã drî-'bã àngí Yúdã yí kã rî 'bã yî drí àyîlî lã'bí ìmbã 'bã bê 'èzó Yésù rî fülî rî

¹ Gõ'dá kãrãmã àmbãtã àkú àkó rî kã tîbê rî'á zîlã kpá kãrãmã lãvũ-lãvũ kôrô kã àcã trá ànyî. ² Drî-'bã àngí Yúdã yí kã rî 'bã yî lã'bí ìmbã 'bã yî bê, è'bê ìyî rú trá tã ì'bílî 'èzó Yésù rî fülî ìnîrî ró, tãlã gólîyî rô òmbã òjílã kã rî ì'dî. ³ Kpá kâyî gólîyî drí rîrî tã ì'bílî rî 'á rî, Sâtãnã drí fîzó Yúdã Ìsíkãrîyótã 'á, Yúdã rî 'bãlé Yésù rî drî-bã fèlé ìyî àjú-'bã-àzî yî drígá. Yúdã 'dî kpá lãjõ'bã Yésù kã ì'dî. ⁴ Yúdã drí nîzó òjílã àmbã-àmbã Yúdã yí kã gólîyî rî 'bã ìyî tã lòndãlé 'èzó Yésù rî fülî 'dî 'bã yî ngálã tã 'dî ì'bílî gólîyî bê. ⁵ Àcã-àcã Yúdã kã gólîyî ngálã rî, àyîkô lâ cî gólîyî trá kôrô. Drílîyî tã-drî lèzó lãfã fèzó Yúdã drí, Yésù rî drî-bã fèzó ìyî drî rî sî. ⁶ Yúdã rî trá cé ìtú tãlé ì'dî 'èzó Yésù rî drî-bã fèlé àjú-'bã-àzî drí, gólã òtírî 'bãà èlèwálã rî.

Tã ngá nyãnyã Yésù kã àdûkû lâ ró lãjõ'bã ìyíkã bê rî tãsî rî (Mátáyõ 26.17-30; Mårãkõ 14.12-26; Yõwánî 13)

⁷ Kâyî gólã kãrãmã nã kã sî rî, 'bã-lípî 'bã-tî àlô-àlô kã drí kãbílîkî ùlízó nyãlé à'dî-drî ìyíkã 'á, à'dô ró bê kâyî Ôvãrí drí lãvüzó kôrô ìyî drî sî Måsírî 'álã rî, tã lâ òzó jãã kô. ⁸ Yésù drí tã àtázó Pétèrõ yî drí Yõwánî bê nílî ngá kãrãmã 'dî kã èdélé. ⁹ Pétèrõ yî Yõwánî bê drílîyî tã ìjízó Yésù tî kî, vò lâ 'dî àngó lé yã? ¹⁰ Yésù àtã trá gólîyî drí kî, "Nî nî, òzõ nî òcã trá Yèrõsãlémã 'álã rî, nî à'dô àgõ àzã ùsú'á, rî'á lümvú ìmvó nî'á. Nî 'dè zãã gólã vó, à'dô nî'á fílî jó 'álã. ¹¹ Nî gõ ró ùlî àtálé 'bã-lípî drí kî nî rî, 'Àmã lípî àtã tã ní drí nõtí, jó ìyî drí rîzó 'á lâ lãjõ'bã ìyíkã rî 'bã yî bê kãrãmã nyãlé rî ìyíkã àngó lé yã?' ¹² Gólã à'dô jó 'álé àngí àzã à'dá'á ànî drí, lãkû úrú lésî rî 'á òrî mbãlé mbãmbã nî'á 'álã àzã rî 'á tólã. Tãrãbízã yî ngá àzã 'bã yî bê 'dó rî'á tólã kpá, nî ì ró kãbílîkî lâ'dílî ngá nyãnyã àzã 'bã yî bê èdélé njãâ, àmã drí ànî'á nyãlã, nî gõ ró ànîlî tã lâ àtálé àmã drí." ¹³ Gõ'dá Pétèrõ yî Yõwánî bê, drílîyî nîzó àgõ 'dî ùsúlî, té òzõ Yésù drí àtálé rî tî. Gõ'dá drílîyî ngá kãrãmã 'dî kã èdézó.

¹⁴ Gõ'dá nîngá sî, Pétèrõ yî Yõwánî bê ànî ìyî trá tã lâ àtálé Yésù drí. Yésù yî drí àcázó lãjõ'bã ìyíkã rî 'bã yî bê kãrãmã nyãlé. Drílîyî nîzó rílî tãrãbízã lãgátî ìtí. ¹⁵ Yésù drí gõzó tã àtálé lãjõ'bã ìyíkã drí kî nî rî, "Má rî tã àtálé ànî drí rî, má lè tã trá tákányî àmã drí kãrãmã nô 'èzó ànî bê drè àkpãkã'dã má drãá drè kô. ¹⁶ Má 'é kãrãmã àzã gõ'dá òzõ nõõ rî tî kô,

zãã té ngá gólã tã lâ â'dalé nõ â'dô rû 'ë'á zãlô. Gõ'dá Ôvãrí â'dô âmã 'bã'á kúmú vò úrú 'álã rí kã ró."

17 Yésũ drí ìgã òdrã àlã'bã kã ìngázó úrú, drílã rãtãã 'ëzó Ôvãrí drí. Gõ'dá gólã kî nî rî, "Ãnî ndrî, nî trô ìgã òdrã àlã'bã kã nõ má drìgã sî, nî mvú ró. 18 Òzô má drí àtálé ànî drí nõtí, má mvú òdrã àlã'bã gõ'dá kô té tã kùmú Ôvãrí kã tã lâ drí rû 'ëzó zãlô." 19 Gõ'dá drílã àmbãtã trôzó, rãtãã 'ëzó Ôvãrí drí, drílã ùpîzó lâ fêlé lãjó'ba íyíkã rí yî drí kî nî rî, "Ãâ'dô âmã rú'ba ùpî'á, òzô àmbãtã nõ tí. Má lë ànî drí àmbãtã nõ nyãlé kpãkã àlô òzô nõõ tí, à'dô ró bê ànî drí âmã òdrã gólã ànî pãzó rí tã lâ ìsüzó."

20 Gõ'dá nyã ìyî ngá bê trá ndrî rî, Yésũ drí kpã ìgã òdrã kã nõ trôzó kpã ó'dí kî nî rî, "Ãmã àrî â'dô lâsó'á trá òzô òdrã nõ tí, à'dô ró bê Ôvãrí drí ànî pãzó. Òdrã nõ â'dã tã-drî lèlè ó'dí Ôvãrí kã ì'dí ànî pãzó, tãlã òdrã âmãkã â'dô ànî gî'á."

21 "Tãkô gólã 'ë 'bã âmã drî-bã fêlé âmã àjú-'bã-ãzí yî drìgã rí kpã rî'á ànyî má lãgãtî nõ. 22 Trã ànyî 'ë'á âmã fùlî vólé ì'dí, 'dî tã Ôvãrí drí âmã àjózó ànîlî àngó 'á nõ, à'dô ró bê tã ònjí ànikã tãsî ànî drî tîzó. Gólã tîbê âmã drî-bã fê 'bã âmã àjú-'bã-ãzí yî drìgã rí, gólã rí ìzã gã trá má drî, tã ònjí 'ë'ë gólãkã 'dî â'dô gõ'á àkpã gólã drî." 23 Lãjó'ba 'dî 'bã yî rí trá tã ìjílî ìyî vò 'ásî kî nî rî, "Tã 'dî â'dô 'bã'á àngó tí yã? Òjílã àngó rí â'dô tã 'ë'á nî ìtí àmã lãfálé sî yã?"

24 'Dî rî vósî rî, lãjó'ba gólãkã 'dî 'bã yî drí ngãzó rî'á tî òcílî ìyî vò 'ásî, à'dí ì'dí ìyî lãfálé kôrô ìyî drî yã. 25 Gõ'dá Yésũ àtã trá gólîyî drí kî nî rî, "Nî àrî drê, tã kúmú àngî àngî kã àngó 'á nõngá rí trá nõtí, gólîyî àtã ìyî tã trá òjílã drí ànîzó 'wãã'wã ngã 'bô tã àzã 'bã yî 'ëzó 'wãã'wã. Gõ'dá gólîyî 'bã òjílã trá rú àzã zílî ìyî drî nõtí, " 'rû-lë-ãzîyã òjílã kã ndrî" '. 26 Gõ'dá ànî drí rí â'dó ìtí kô. Gólã tîbê 'ë 'bã rú ì'bùlî ìyî àzî-ãzî yî drí rí, gólã ì'dí tîbê Ôvãrí drí 'ë'á 'bãlã òjílã àngî ró rí. 27 Nî â'dã drê má drí, à'dí ì'dí gãrã yã, òjílã gólã rî 'bã tãrãbízã bê yî àgálé rí ì'dí, ngã 'bô òjílã rî 'bã nyãsã lãnjílî ìyî drí nõ ì'dí? Nî lògô drê tã nõ má drí, òjílã gólã rî 'bã tãrãbízã lãgãtî nõ, nî ìsü drê tã 'ë'ë âmãkã. Nî ndrê drê, mã bê ànî lãfálé nõngá, òzô rú ì'bù 'bã kãtî."

28 Gõ'dá Yésũ kî, "Nî rí trá mã bê lãnô drí âmã 'ërê 'á. 29 Âmã átã Ôvãrí àfê drî-àcê íyíkã trá mã drí. Ngbãàngbãno rî, mã fê drî-àcê trá ànî drí ndrî, tãlã nî rí trá ànyî má lãgãtî tã âmãkã àrílî. 30 Nî â'dô rî'á ngá mvùlî, ngá nyãlé mã bê tãrãbízã âmãkã drî kùmú âmãkã 'á, nî â'dô rî'á mã bê tã-vó 'bãsurú Ìsîrã'élê kã múdrî-drî-lã-ngã-rî rí 'bã yî kã kílî."

31 Yésũ drí tã àtázó Sîmónã Pétêrô drí kî, "Sîmónã, ní àrî ùlî âmãkã. Sãtãnã ùsú drî-àcê Ôvãrí drìgã sî ànî ùjüzó ndrî. Gólã â'dô ànî ìyã'á òzô yãvó àdrúgú kúrùmú kã ìyãrê kãtî. 32 Mã rí trá rãtãã 'èlé ànî tãsî, tãlã ní òzó tã lèlè ànikã àyé vólé kô. Ní â'dô tã ònjí 'ë'á, gõ'dá ní òtírî drî àdî tã ònjí ànikã 'ásî rî, ní sô mbãràkã ànî àdrúpî yî nõngá nõ 'bã yî rí 'á gágã, 'dê ìyî kô."

33 Pétêrô àtã trá Yésũ drí kî nî rî, "Ãmã lîpî, mã trá njãã nílî gãnîmã 'álã kpã drãlé ní bê."

34 Yésũ kî, "Kãyî gólã àndrô nõ 'á nõ, drê àkpãkã'dã 'ã'ú-lúgú 'bé cîrî kô, ní â'dô âmã gã'á àndãlã nã kî'á nî rî, yî nîjî mã kô."

35 Gõ'dá Yésũ drí tã àtázó lãjó'ba íyíkã 'dî 'bã yî drí ndrî kî nî rî, "Kãyî tîbê mã drí ànî józó nílî tã àtã bê rî 'á, mã kî nî rî, nî trô lãfã kô, nî trô ítã, kã'bókã, jôrãã ànikã ngá 'bãzó 'á lâ rí yî kô. Nî lë ngá àzã trá yã?" Gólîyî

lôgô tã-drĩ trá Yésũ drí kĩ nĩ rĩ, “‘É.é.” ³⁶ Yésũ kĩ, “Ngbãangbânô rĩ, trá ãtú-pá ãzã kã ‘î. Nĩ trô lâfã jôrãã yí bê, tâlã nĩ nĩ kô, nĩ ãã'dô 'è'á rãlé jējē ró rĩ. Nĩ â'dô itã ángĩ ãníkã 'bã'á gĩlí, lígú ândrê gĩzó drĩ-lãfã ró ãnĩ drĩgã óózó ãnĩ fũũ kô. ³⁷ Má âtã tã 'dĩ ãtĩ, tâlã tã tĩbê tã ángũ 'bã Ísáyã drĩ átalé ãkũ ró rĩ 'á ámã tãsí â'dô bí 'è'á ácalé ngbãangbânô, â'dô ãyĩ ámã ãzã'á ózô tã ãnjĩ 'bã kãtĩ. Áwô, tã 'dĩ 'bã yĩ â'dô rũ 'è'á 'dó ngbãangbânô.”

³⁸ Lãjó'bã gólãkã 'dĩ 'bã yĩ nĩ ãyĩ tã 'dĩ ãfĩ lâ kô. Gólĩyĩ kĩ, “Nĩ ndrê, Yésũ, ámã rĩ'á lígú ândrê bê zãlô rĩ.” Yésũ ãkĩ gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ, “Ícã trá 'dĩ.”

*Tã Yésũ drĩ ãyĩ êdézó rãtãã sĩ drãzó rĩ
(Mãtáyô 26.36-46; Mãrãkô 14.32-42)*

³⁹ 'Dĩ rĩ vósĩ rĩ, Yésũ yĩ drĩ gôzó lãjó'bã ãyĩkã 'dĩ 'bã yĩ bê táyã gólĩyĩkã rĩ gãrã drĩ lâ mbãlé únĩ fê dó kã bê yĩ drĩ rĩ drĩ 'álã. ⁴⁰ Gólĩyĩ ãtĩrĩ cãã vô 'dĩ 'á rĩ, gólã drĩ tã átalé lãjó'bã ãyĩkã 'dĩ 'bã yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ 'è rãtãã Ôvãrĩ drĩ, gólã ô'bã ãnĩ pĩpĩsĩlí ãdũ-ãdũ ró, tâlã nĩ ózó tã lãlã ãníkã ôjã ôdrã ãrĩ drĩ.”

⁴¹ Drĩlã ngãzó nĩlí gólĩyĩ lãgãtĩ sĩ volé rĩlí gĩã nãtĩ, 'ã'ĩ ãlĩ vũdrĩ rãtãã 'ézó Ôvãrĩ drĩ. ⁴² Gólã kĩ nĩ rĩ, “Tátã, ózô ní ãlã trá rĩ, ní 'bã lãñô ángĩ nõ kã kô má drĩ. Gô'dã ní 'bã tã â'dô ózô tã lãlã ãníkã rĩ tĩ. Má â'dô rã'á lâ.”

⁴³ Gô'dã mãlãyĩkã Ôvãrĩ kã drĩ ãnĩzó úrũ lésĩ gólã rĩ lãpélã mbãrãkã fãlé gólã drĩ, tâlã gólã rĩ rũ'bã ôdrã trá ndrĩ, tã ãsũ-ãsũ tãsí. ⁴⁴ Gólã 'è rãtãã trá rãô cú tã ãsũ-ãsũ ãzã kã sĩ ãyĩ pĩpĩsĩlí 'á. Gô'dã gólã rĩ ãrĩ rã trá gólã rũ sĩ vũdrĩ, ózô ãrĩ drĩ rãrã kãtĩ.

⁴⁵ Gólã ndã rãtãã 'è'è bê rĩ, drĩlã gôzó lãjó'bã ãyĩkã rĩ yĩ ngálã, úsũ gólĩyĩ trá 'dó ã'dú kã'á, gólĩyĩ trá lãñô ró ãzã drĩ sĩ. ⁴⁶ Gô'dã gólã átã trá drĩlãyĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ rĩ ã'dú kãlã ã'dô drĩ yã? Nĩ ngã úrũ rãtãã 'èlã, tâlã nĩ ózó tã lãlã ãníkã ôjã kô ôdrã ãrĩ drĩ sĩ.”

*Tã lã'bí ãmbã 'bã yĩ drĩ-'bã ángĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ bê rĩ drĩ Yésũ rĩ rũzó rĩ
(Mãtáyô 26.47-56; Mãrãkô 14.43-50; Yõwãní 18.3-11)*

⁴⁷ Yésũ drã tã átalã lãjó'bã ãyĩkã drĩ nõ rĩ, ôjĩlã ô'bĩ ázã 'bã yĩ drĩ ácalé. Yúdã, lãjó'bã Yésũ kã rĩ, ãdrĩ ôjĩlã ô'bĩ trá ãnĩlí Yésũ rĩ rũlí. Yúdã ãnĩ trá Yésũ rĩ ámvólã, nĩ-bã-yã fãzó drĩlã. ⁴⁸ Yésũ átã trá Yúdã drĩ kĩ nĩ rĩ, “Yúdã, ní 'è tã nãtĩ ã'dô tãsí yã, ámã drĩ-bã fãzó ãjú-'bã-ãzĩ drĩ nĩ-bã-yã fãfã sĩ má drĩ nõ?”

⁴⁹ Lãjó'bã gólãkã 'dĩ 'bã yĩ ndrê ãyĩ bê tã 'dĩ trá ãnyĩ rĩ, gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ, “Ámã lípĩ, mã ôgã gólĩyĩ lígú ândrê ámãkã nõ 'bã yĩ sĩ yã?” ⁵⁰ Gô'dã lãjó'bã ázã Yésũ kã rĩ drĩ, drĩ-'bã drĩ-'bã Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ kã rũ ã'bũ 'bã lâ bí lâ gãzó lígú ândrê sĩ nĩyã vũdrĩ. ⁵¹ Gô'dã Yésũ drĩ tã átalé lãjó'bã 'dĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Ícã trá 'dĩ, ní áyã.” Gô'dã drĩlã ngãzó ágô 'dĩ bí lâ trãlã lôgólã vô lâ 'á êdãlã dódó.

⁵² Gô'dã Yésũ átã trá drĩ-'bã ángĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ, ãjú 'bũ 'bã gólĩyĩkã yĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ lã ãnĩlí lígú yĩ bê, pĩdrĩgũ yĩ bê yã? ⁵³ Ózô nĩ ãlã mã rĩ, mã rĩ trá jó ángĩ Ôvãrĩ kã 'á ãnĩ bê, nĩ lãlã kô ámã rũlí tólã ã'dô tãsí yã? Nĩ rĩ ãnĩlí ngãcĩ sĩ nõ tã nõ 'bã yĩ 'èlã mã drĩ nõ rĩ, tâlã nĩ rĩ tã 'è'è Sãtãnã kã 'èlã ã'dĩ yã?”

*Tã Pãtãrô drĩ ãgãzó Yésũ rũ sĩ ãrĩ drĩ rĩ
(Mãtáyô 26.57-68; Mãrãkô 14.53-65; Yõwãní 18.12-27)*

⁵⁴ Õjílã nã 'bá yí rú ìyí Yésù trá, sê ìyí gólã trá mbâràkã sî, nîzó ì'dí bê lâ drî-'bá drî-'bá Yúdã yí kã rî 'bá yí kã nã ngálã. Pétêrô drí 'dêzó zãã gólîyî vó ùgúlí lésî ró, ùgũ sî. ⁵⁵ Lómígówá ãzã 'bá yí ìcî ìyí lãsí trá ã'dî-drî 'á ìtí, rîzó tî lâ. Pétêrô drí ânîzó átólé tî lâ ìtí. ⁵⁶ Ízámvá ãzã rú ì'bũ 'bá ró rî drí Pétêrô rî nîzó rîrî lãsí tî rî 'á. Ízámvá 'dî drí Pétêrô rî â'dázó òjílã ãzã 'bá yí drí tã âtázó kî nî rî, "Ãgô nõ gólîyî Yésù yí bê ãlô." ⁵⁷ Pétêrô gã tî trá dó kî nî rî, "Má nîjî ãgô 'dî kô." ⁵⁸ Gõ'dá kpá 'dî rî vósî rî, òjílã ãzã drí kpá ânîzó tã âtálé Pétêrô drí kî nî rî, "Má nî trá kî, nî rî'á ãlô Yésù bê rî 'bá yí 'ásî rî ì'dî." Pétêrô kî, "É'ê, â'dó mã ì'dí kô."

⁵⁹ Gõ'dá 'dî rî volé drî lâ 'è cé ìtú-pá ãlô, òjílã ãzã drí kpá ânîzó kî nî rî, "Tã pãtîjî ró, ãgô nõ gólîyî Yésù bê. Nî ndrê gólã Gãlîláyã lé 'bá 'î."* ⁶⁰ Pétêrô kî, "Dî ònjô 'î." Drê Pétêrô rî'á tã âtã'á yí sílî nõtî nõ rî, 'ã'ú-lúgú trá cîrî 'bê'á. ⁶¹ Kúmú Yésù drí ìfî ãjázó mbî vó ndrêlé Pétêrô ngálã. Kôrô Pétêrô drí tã Yésù drí âtálé yí drí rî ìsüzó kî'á nî rî, 'ã'ú-lúgú òtîrî cîrî 'bêê ãndrô nõ rî, gólã gã ìyî tî trá ândâlã nã rî. ⁶² Gõ'dá Pétêrô drí ngãzó nîlî volé ã'dî-drî 'dî 'ásî, rî'á ãwó ngólé rôô tã ìsü-ìsü bê tã ònjî ìyikã 'dî tãsí.

⁶³ Gõ'dá ngácî ãlô-ãlô 'dî sî rî, lómígówá gólîyî rî 'bá Yésù rî vó ndrêlé rî, rî ìyî trá zãã Yésù rî lô'dalé kpá rî'á gólã rî cãlé. ⁶⁴ Ômbê ìyî ítã trá gólã ìfî kî nî rî, "Ní â'dô òzô tã ãngũ 'bá kâtî rî, ní â'dã ãmã drí, ã'dî rî ânî cãlé ngbãangbãno rî nî yã?" ⁶⁵ Rî ìyî trá zãã tã ãzã ònjî-ònjî âtálé gólã drí.

Tã drî-'bá Yúdã yí kã rî 'bá yí drí rú ê'bézó Yésù rî drî-bã fêlé

tã ònjî 'bá ró rî

⁶⁶ Ngá drí âwúrî 'á, drî-'bá ãngî Yúdã yí kã rî 'bá yí ê'bê ìyî rú trá gólîyî â'dó 'bá sísí-lésî rî 'bá yí bê gõ'dá kpá lâ'bí ìmbá 'bá rî 'bá yí bê vó ãlô 'á. Ódrí nîzó Yésù rî âdrîlî 'bãlé gólîyî ágálé. ⁶⁷ Gólîyî drí Yésù rî ìjízó kî nî rî, "Õzô ní ã'dô ì'dí Ôvãrî drí ájólé 'díyî pã 'bá ró rî, ní âtã tã lâ ãmã drí." Yésù âtã trá gólîyî drí kî nî rî, "Õzô mã ãâtã ãnî drí ngbãangbãno kî'á nî rî, mã ì'dí nõô rî, nî lée tã-drî lâ kô, nî ãkî'á nî rî, â'dô ònjô 'î. ⁶⁸ Õzô mã ìjî tã ãnî tî rî, nî lògôó vó lâ mã drí kpá kô. ⁶⁹ Gõ'dá ngbãangbãno rî, tã pãtîjî ró, mã ájólé Ôvãrî ngá lésî nõ, â'dô fî gõ'á, rîlî Ôvãrî mbâràkã ìpî ró rî gãrã drî lâ 'á drî-ágó lâ lésî ró." ⁷⁰ Gólîyî kî nî rî, "Ní ì'dí Ôvãrî rî mvã 'î yã? Ní âtã ãmã drí." Yésù kî, "Ì'dí 'dî òzô ãnî drí âtálé 'dî tî." ⁷¹ Gõ'dá gólîyî âtã ìyî kî nî rî, "Ãmã tã ìsü ãzã ãkô òjílã ãzã ãzilî ãmã ãlîpî ró. Gõ'dá mã ârî trá gólã sílî sî, âtã trá ìyî tî sî kî nî rî, yí â'dô Ôvãrî ì'dí. 'Dî rî'á tã ònjî 'î, mã fû gólã volé."

23

Tã kúmú Pílátô drí tã Yésù kã kîzó rî
(*Mátáyô 27.1-26; Mârãkô 15.1-15; Yôwãnî 18.28-19.16*)

¹ Gõ'dá 'dî vósî rî, drîlîyî Yésù rî ájízó kúmú Pílátô ágálé.* ² Gólîyî drí rîzó ícîcîyã 'èlé gólã rú kî nî rî, "Ãgô nõ sô tã trá òjílã ãmãkã 'á kî nî rî, gólîyî ògî òmbê kô ãnî gólîyî ngá âtrã ró rî 'bá yí drí. Gõ'dá gólã kî nî rî, yí â'dô kpá 'díyî pã 'bá gólã tîbê Ôvãrî drí tã lâ âtálé, yí â'dô âjô'á lâ ãngó 'á nõngá 'bãlé kúmú ãmãkã ró rî ì'dí. Ní fû gólã volé." ³ Gõ'dá Pílátô ìjî

* **22:59** 22.59 Gólã ârî Pétêrô rî gbórókô trá òzô Gãlîláyã lé 'bá kâtî. * **23:1** 23.1 Gólîyî ájî Yésù Pílátô ágálé tã lâ kîlî, tãlã rî'á cé kúmú Rómã kã rî 'bá yí ì'dí tã-vó òjílã kã kîlî rî'á fûlã.

Yésũ trá kĩ nĩ rĩ, “Nĩ ì'dí kúmú 'ì òrì Yúdã yí kã drĩ yã?” Yésũ lôgõ tã trá Pílátõ drí kĩ nĩ rĩ, “Rĩ'á òzõ ní drí átálé nĩ 'dí kátí.”

⁴ Gõ'dá Pílátõ ári ícícíyá 'dĩ 'bá yí bẽ ndrĩ rĩ, átã tã trá drĩ-'bá sísí-lésĩ rĩ 'bá yí drí ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí bẽ kĩ nĩ rĩ, “Má átã ãní drí nõ, àgõ nõ 'é tã ònjí àzã àlólã kô.” ⁵ Gõ'dá òjílã gólíyí ícícíyá 'bá 'dĩ 'bá yí rĩ ìyí trá zãã sòlé tã bẽ kĩ nĩ rĩ, Yésũ òrì òjílã 'à ìngalé, Ìfí ícílí tã ònjí 'èlé ì'dí ìtónalé 'bãdrĩ Gãlíláyã kã rĩ 'ásí ndrĩ bũúú àcálé nõngá Yërõsãlémã 'á.

⁶ Gõ'dá Pílátõ ári tã 'dí bẽ ìtí rĩ, gólã ìjì gólíyí trá kĩ nĩ rĩ, “Yésũ 'dĩ Gãlíláyã lé 'bá 'ì yã?” ⁷ Gõ'dá Èródẽ ì'dí kúmú 'ì Gãlíláyã lé 'bá yí drĩlì. Gõ'dá kàyì nã 'bá yí sĩ rĩ, Èródẽ kpá trá ànĩ'á ùmũ tólé Yërõsãlémã 'álã, gõ'dá Pílátõ drí Yésũ rĩ jòzõ ícícíyá 'bá 'dĩ 'bá yí bẽ ndrĩ Èródẽ ngálã gólã òkí ró tã gólíyíkã.

⁸ Kàyì àmbá 'dĩ 'bá yí sĩ rĩ, Èródẽ 'è trá lãtì lònðalé 'èzõ Yésũ rĩ ndrèlé tã lãrãkõ drílã rĩ'á 'èlã 'dĩ 'bá yí bẽ, gõ'dá Èródẽ trá àyìkõ ró àmbá Pílátõ bẽ Yésũ rĩ àjólé yí ngálã. ⁹ Èródẽ ìjì Yésũ trá tã ìjì-ìjì àzã 'bá yí sĩ dũú, gõ'dá Yésũ átã úlì àzã kô àlòwálã. ¹⁰ Drĩ-'bá àngí Yúdã yí kã rĩ 'bá yí lã'bí ìmbá 'bá àzã 'bá yí bẽ, rĩ ìyí trá zãã ícícíyá 'èlé Yésũ rú kòrõ. 'À lã yí drí ngãzõ òmbã bẽ gólã rú. ¹¹ Èródẽ yí àjú 'bũ 'bá íyíkã rĩ yí bẽ, rĩ ìyí trá Yésũ rĩ lô'dalé rìzõ lãrãkõ lã 'èlé, drílíyí ítã nyãrũ-nyãrũ sòzõ Yésũ rú òzõ ítã kúmú kã kátí 'dásí ró. Drílíyí Yésũ rĩ jòzõ lôgõlé volé Pílátõ ngálã. ¹² Kàyì 'dĩ sĩ rĩ, Èródẽ yí Pílátõ bẽ, drílíyí 'bãzõ zãã rù-lẽ-ãzì ró. Kó drẽ àkù rĩ, gólíyí lèé ìyí rù ìyí lãfálé 'ásí kô.

¹³ Gõ'dá Pílátõ drí drĩ-'bá àngí Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí àzízõ gólíyí sísí-lésĩ 'dĩ 'bá yí bẽ 'dó, gõ'dá drílã òjílã ndrĩ kpá zìzõ vò àlò 'á, ¹⁴ tã átãzõ drílíyí kĩ nĩ rĩ, “Nĩ àjì Yésũ trá má ngálã ícícíyá 'èzõ rú lã má drí kĩ nĩ rĩ, gólã òrì òjílã àdólé. Gõ'dá mã rĩ gógó, mã rĩ bẽ ndrèlã rĩ, mã úsú tã ònjí gólãkã kô, ícícíyá àníkã 'dĩ tã ífí àkó. ¹⁵ Èródẽ ìsũ tã kpá ìtí, tãlã àjõ Yésũ kpá trá lôgõlé má ngálã. Nĩ ndrè trá gólã 'é tã ònjí kô, mã lèé kô gólã rĩ fùlì cú ìtí. ¹⁶⁻¹⁷ Ì'dõ trá ìtí rĩ, mã lè trá gólã rĩ àyélé. Sísí mã à'dõ òjílã 'bã'á gólã rĩ cãlé ònjórõ'bí sĩ ànì drí.”

¹⁸ Gõ'dá òjílã 'dĩ 'bá yí àngbã ìyí trá 'dó tã bẽ kĩ nĩ rĩ, “Ní fù gólã volé, gólã tìbè àmã drí lèlé lófólé àmã drí rĩ Bãrãbã ì'dí.”* ¹⁹ Bãrãbã nõ rĩ, ó'bã gólã gãnimã 'á, tãlã gólã fù òjílã trá, gólã sò tã kpá trá òjílã 'à ngã àtrã ròzõ kô. ²⁰ Gõ'dá Pílátõ átã trá ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí drí ó'dí kĩ nĩ rĩ, yí lè trá Yésũ rĩ àyélé, yí lèé gólã rĩ fùlì kô. ²¹ Gõ'dá drílíyí kpá òtrézõ tã bẽ ó'dí kĩ nĩ rĩ, “Ní fù gólã volé fè lãlì-lãlì drĩ.” ²² Kpá Pílátõ drí ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí ìjízõ ó'dí kĩ nĩ rĩ, “Tãlã à'dõ 'ì nĩ lè Yésũ rĩ fùlì yã? Nĩ à'dã drẽ tã ònjí gólã drí 'èlé rĩ má drí. Má kĩ nĩ rĩ, gólã 'é tã ònjí kô, mã lè cé gólã rĩ cãlé ì'dí, gólã rĩ àyézõ.” ²³ Gõ'dá ò'bí àmbá 'dĩ 'bá yí drí àngbãzõ òtrè-òtrè bẽ kĩ nĩ rĩ, “Ní fù gólã! Ní ìpã gólã fè lãlì-lãlì drĩ!” Gõ'dá gólíyí òtrè trá rõõ. ²⁴ Pílátõ drí tã gólíyíkã drĩ lã lèzõ, ²⁵ Bãrãbã rĩ lófõzõ gãnimã 'ásí gõ'dá Yésũ rĩ füzõ, òzõ tã gólíyí drí lèlé rĩ tí.

Tã Yésũ rĩ füzõ rí

(Mátáyõ 27.32-56; Mårãkõ 15.21-41; Yõwãní 19.17-27)

²⁶ Àjú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí drí Yésũ rĩ sèzõ volé nĩngã sĩ. Lãtì 'á rĩ, drílíyí kpá àgõ àzã rú bẽ Símõnã rĩ úsúzõ. Símõnã gólã Kìrèné* lé 'bá 'ì. Símõnã

* **23:18** 23.18 Kàyì àmbá àzã 'bá yí vósí cé 'dĩ rĩ 'á, tã 'è'è kúmú 'dĩ kã ì'dí gólã rĩ trá tã 'balé gãnimã 'bã àzã àlò lófõzõ volé gãnimã 'ásí. * **23:26** 23.26 Kìrèné 'dĩ jãrìbã gólã à'dõ 'bã 'bãdrĩ òjílã àndrõ nõ kã drí rĩ'á zìlã Lìbìyã rĩ 'á rĩ ì'dí.

rî nĩ'á Yērōsālēmã 'álâ 'bãdrĩ mvá íyíkã rî lésĩ. Drílĩyĩ Sīmónã rî 'bãzó mbârãkã sĩ fê lãlĩ-lãlĩ êdéle Yésũ rî ípázó drĩ lâ nã nĩlĩ Yésũ bê.

²⁷ Gõ'dá õ'bí ãmbá 'dĩ 'bá yĩ drĩ 'dézó íyíkã gólĩyĩ vó. Òkó ãzã 'bá yĩ kpá tólã rî ìyĩ trá ãwó ngólé ãmbá Yésũ rî tãsi. ²⁸ Yésũ drĩ lĩfĩ ájázó volé gólĩyĩ ndrêlé, tã átázó drílĩyĩ kĩ nĩ rĩ, “Ãnĩ mvá Yērōsālēmã kã rĩ yĩ, nĩ ngô ãwó ámã tãsi kô, nĩ ngô ãwó ãnĩ ífĩfĩ tãsi kpá ãnĩ mvá yĩ tãsi. ²⁹ Ìzátú rĩ, ìzã ángĩ â'dô ãnĩ 'è'á. Ìtú ìzã kã 'dĩ sĩ rĩ, nĩ â'dô tã ìsũ'á kĩ nĩ rĩ, 'Ã'dĩ kĩ tí mã ùtĩ mvá gbõ kô, mã rĩ ró ãmãngá óndó ró mvá ãkó, mã òzó rĩ ìzã ndrêlé ãmã mvá yĩ rú drílĩyĩ drãrẽ 'á.’

³⁰ 'Nĩ â'dô tã ìjĩ'á kúnĩ tĩ kĩ nĩ rĩ,
yĩ òfĩ ró ìyĩ lãpĩlĩ ùgĩ lâ 'á, gõ'dá ícã kpá kô.’

Õséyã 10.8

³¹ Òzõ lãñõ 'dĩ õ'è mã gólã tã ònjĩ 'è 'bá kô rĩ trá rĩ, lãñõ â'dô 'è'á â'dóle òjĩlã gólĩyĩ tã ònjĩ 'è 'bá kôrô rĩ yĩ drĩ lãvũlĩ gãrã. Ì'dĩ 'dĩ.”

³²⁻³³ Gõ'dá ãgõ ãzã 'bá yĩ kpá rĩ, ãgõ 'dĩ 'bá yĩ ngá òpá 'bá yĩ ì'dĩ, ãjú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yĩ trõ ìyĩ kpá trá nĩ'á ípálã Yésũ bê fê lãlĩ-lãlĩ drĩ sĩ fũlĩ volé, võ ãzã kó òjĩlã fũ kã rĩ'á zĩlĩ ãvõ drĩ-fã rĩ 'álã. Ípã Yésũ trá gólĩyĩ lãfálé 'á.

³⁴ Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, Yésũ drĩ tã átázó Ôvãrí drĩ kĩ nĩ rĩ, “Ámã átã, ní ãyê òjĩlã gólĩyĩ ámã fũ 'bá nõ 'bá yĩ, tãlã gólĩyĩ nũ kô kĩ'á nĩ rĩ, mã ãnĩ mvá ní drĩ ájólé gólĩyĩ pãlé rĩ ì'dĩ.” Ájú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yĩ lãnjĩ ítã Yésũ kã trá ìyĩ võ 'ásĩ, gõ'dá ãzã tãndĩ rĩ ãtrõzó vũlĩ gõmãrĩ sĩ.

³⁵ Ò'bí ãmbá 'dĩ 'bá yĩ rĩ ìyĩ trá ndrêlã. Drĩ-'bá Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ rĩ ìyĩ trá 'dásĩ 'èlé Yésũ rú kĩ nĩ rĩ, “Nĩ ndrê drẽ, gólã rĩ íyíkã ãzĩ-ãzĩ pãlé, gõ'dá pá ìyĩ ífĩfĩ kô ã'dô drĩ yã? Gólã â'dó kô ì'dĩ 'díyĩ pã 'bá tĩbê Ôvãrí drĩ zĩlĩ nĩ rĩ ì'dĩ yã?”

³⁶ Ájú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yĩ 'è ìyĩ 'dásĩ kpá trá Yésũ rú, drílĩyĩ òdrã ìdrĩ fëzó Yésũ drĩ mvũlĩ. ³⁷ Gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ, “Òzõ ní ã'dô ì'dĩ kúmú 'ì òjĩlã Yúdã yĩ kã rĩ drĩlĩ mbârãkã bê kôrô rĩ, ní pã ãnĩ ífĩfĩ.” ³⁸ Áãtã tã 'dĩ ítĩ, tãlã òjĩlã ãzã ìgĩ trá fê lãlĩ-lãlĩ 'dĩ drĩ kĩ nĩ rĩ,

NÕÕ RĨ'Á KÚMÚ YÚDÀ YÍ KÃ RÍ Ì'DÍ

³⁹ Ngã òpã 'bá ãzã ãlõ ípálé Yésũ bê rĩ 'è 'dásĩ kpá trá kĩ nĩ rĩ, “Òzõ ní ã'dô 'díyĩ pã 'bá Ôvãrí ngã lésĩ rĩ ì'dĩ rĩ, ní pã ãnĩ ífĩfĩ ãmã bê ndrĩ.” ⁴⁰ Gõ'dá ngã òpã 'bá ãzã gólã ípálé 'dó võ ãlõ 'á Yésũ yĩ bê rĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ ró Ôvãrí kô, ní drĩ tã átázó drĩlã ítĩ 'dĩ yã? Nĩ kpã rĩ'á ìzã 'è'á gólã tí, ⁴¹ gõ'dá mã rĩ ãmãkã ìzã 'èlé nõ tã 'è'è ònjĩ ãmãkã rĩ drĩ. Gõ'dá gólã 'é tã ònjĩ ãzã kô.”

⁴² Gõ'dá ngã òpã 'bá 'dĩ drĩ tã átázó Yésũ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Yésũ, ní 'bã ãmã tã ùvĩ kô òzõ ní òtĩrĩ ãgõ ãngó nõ 'á kúmú ró rĩ.” ⁴³ Gõ'dá nĩngã sĩ, Yésũ kĩ gólã drĩ rĩ, “Tã pãtĩjĩ ró, mã ãtã ní drĩ, ní ã'dô 'bã'á mã bê võ ùrú 'álã rĩ 'á ãndrõ nõ.”

⁴⁴ Gõ'dá 'dĩ rĩ vósĩ rĩ, ìtú-pã mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ ìtú-ãyĩ 'dĩ sĩ, ìnĩrĩkúwã drĩ 'bãdrĩ lĩmózó ndrĩ cãlé bũũ ìtú-pã nã sĩ. ⁴⁵ Jējē ró, jó ángĩ Ôvãrí kã nã 'álã rĩ, ítã gólã tĩbê òmbélé jó mvã* òjĩlã drĩ cãzó 'á lâ kô rĩ 'á, drĩlã sĩzó kpērē ùrú lésĩ bũũ vũdrĩ zãlõ rĩ.

⁴⁶ Gõ'dá Yésũ drĩ trëzó ãmbã ùrũ Ôvãrí drĩ kĩ nĩ rĩ, “Tátã, mã fê ãmã lôvõ-lôvõ ní drĩgã.” Nĩngã sĩ, kôrô Yésũ drĩ drãzó. ⁴⁷ Gõ'dá drĩ-'bã gólã ãmbã ájú 'bũ 'bã kã 'bãlé gólĩyĩ vó ndrêlé 'dĩ rĩ ndrê tã 'dĩ bê ítĩ rĩ, drĩlã Ôvãrí rĩ lũyízó kĩ nĩ rĩ, “Tã pãtĩjĩ ró, ãgõ nõ tã mbĩ 'bã 'ì, úfũ gólã nõ cú

* **23:45** 23.45 Jó mvã 'dĩ cã võ drĩ-'bã ángĩ ãlõ drĩ-'bã Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ kã drĩ rĩzó filĩ 'á lâ, nĩ'á Ôvãrí ngãlã rĩ ì'dĩ.

ĩtí." ⁴⁸ Kpá ò'bí ãmbá nõ 'bá yí ndrê ÿyî tâ 'dî bê ïtí rî, drílîyî gōzó ÿyî 'bã 'álâ, ágásí sãsã bê tâ ïsũ-ïisũ ãmbá 'dĩ drí sî. ⁴⁹ Gõ'dá Yésũ rî rû-lê-ãzí yî òkó gólîyî ânî 'bá gólâ rî àjílí Gãlîláyã lésî rî 'bá yí bê, âdrê ÿyî trá jējē ró Yésũ rî ndrêlé.

*Tã Yésũ rî ãvõ 'bãzó ùgí 'álâ rî
(Mātáyõ 27.56-61; Mārākõ 15.42-47; Yōwánî 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Nĩngá sî, ãgõ ãzã rî'á, rú lâ Yōsépã, gólâ Ārãmätáyã* lé 'bá 'î. Gólâ ï'dî drî-'bá Yúdã yí kã. Gólâ ï'dî rî'á õjílã tãndí 'î. Gólâ lëe tã-drî kô Yésũ rî fũzó. Gólâ lë tã trá pãtĩĩ kî, Yésũ ï'dî tîbê ájólé Ôvãrí ngá lésî ró rî ï'dî 'bãlé õjílã drîĩ kúmú ró. ⁵² Gólâ nî trá Pílátõ rî ïjílí Yésũ rî ãvõ tãsî, yí otrõ ró bê 'bãlé. ⁵³ Pílátõ lë tã-drî trá drílâ, Yésũ rî ãvõ ãngízó fê lãlî-lãlî drîĩ sî, ítã tãndí mvêemvê sōzó rú lâ. Gólîyî 'bã Yésũ rî ãvõ trá ùgí 'á kãtrã-kãtrã ró, gólâ ndêe êdê-êdê lâ ndrî kô, tãlã ÿtú trá fî'á. Ò'bãá drê õjílã ãzã kó ùgí 'dĩ 'á kô sîsî lâ sî.*

⁵⁴ Kãyî 'dĩ gímã volé drîĩ nî 'î, kãyî rî 'dĩ rî'á kãyî õjílã drí rîzó ÿyî êdélé nîzó rãtãã 'êlé rî ï'dî. Ícã kô ngá 'ëzó kãyî rãtãã 'ëzó rî 'á. ⁵⁵ Òkó gólîyî Yésũ rî ájî 'bã Gãlîláyã lésî rî 'bá yí 'dê ÿyî trá zãã Yōsépã yí vó bũũũ võ Yésũ rî 'bãzó ùgí 'á rî 'álâ, tãlã yî ãgõ ró bê kãyî rãtãã kã vósî Yésũ rî ãvõ êdélé. ⁵⁶ Drílîyî gōzó ãgõlé volé 'bãdrî mvã nã 'álâ ãlókõ ãzã 'bá yí 'bãdrî kã êdélé dõ bê ãvõ lâ ïnîzó kpá nî'á ãwó ngõlé, ÿdrú cîjîno rî tí, gõ'dá rãtãã 'ëzó, tãlã 'dĩĩ trá tã 'bã'bã 'î, otó ãcî kô.

24

*Tã Yésũ rî ãvõ drí ïdrízó õdrã 'ásî mbãrãkã Ôvãrí kã sî rî
(Mātáyõ 28.1-10; Mārākõ 16.1-8; Yōwánî 20.1-10)*

¹ Kãyî gólâ rãtãã kã 'dĩ vósî, ãkpãkã'dã ngá drí ãwúrî 'á, võ pãñî-pãñî rî, òkó 'dĩ 'bá yí ngá ÿyî trá gólé võ gólâ Yésũ rî ãvõ 'bãzó ùgí 'á rî 'álâ êdélã ãlókõ sî dõ yí bê. ² Gõ'dá òkó 'dĩ 'bá yí cã ÿyî bê ùgí 'álâ rî, ndrê ÿyî ólîlî kúnî úngũ 'bãlé tîbê ùgí tî ãngî nã trá volé ùgí tî sî. ³ Gólîyî fî ÿyî bê ùgí 'álâ rî, úsú ÿyî Yésũ rî ãvõ gõ'dá võ lâ 'á kô. ⁴ 'Á lâ yî drí gãzó. Gõ'dá gólîyî tî drí kpá ãdîzõ. Kõrõ ãgõ ãzã 'bá yí rî ítã lãgũ-lãgũ bê rî 'bá yí drí ãdrézõ ÿyî tólã. ⁵ Òkó 'dĩ 'bá yí lâro ÿyî trá ùrî bê, ãsõ ÿyî drî trá vũdrî. Gõ'dá ãgõ 'dĩ 'bá yí drí tã ãtázó gólîyî drí kî nî rî, "Tãlã ã'dõ 'î ãnî drí rîzó õjílã lédrê-lédrê ró rî ndãlé võ ãvõ 'bã kã rî 'á yã? ⁶ Yésũ ãtã tã trá ãnî drí kî nî rî, yí ã'dõ ngã'á õdrã 'ásî. Gólâ nõngá yũ'dãwã. Nî ïsũ drê tã tîbê drílã ãtálé ãnî drí Gãlîláyã 'álâ rî, gólâ ãtã tã ãnî drí kî nî rî, ⁷ 'Mã ájólé úrú lésî nõ áã'dõ ámã drî-bã fê'á ãwãlãkã drígã ïpálé fê lãlî-lãlî drîĩ. Mã drí drãzó, kãyî nã 'á rî mã drí kpá ngãzó õdrã 'ásî.' " ⁸ Gõ'dá tã tîbê Yésũ drí ãtálé rî drí ãgãzó gólîyî drîĩ.

⁹ Gõ'dá òkó 'dĩ 'bá yí drí ãgõzó ùgí lésî volé Yërõsãlémã 'álâ tã 'dĩ 'bá yí ãtálé lãjõ'bã Yésũ kã rî yí drí rû-lê-ãzí lâ yí ãzã 'bá yí bê. ¹⁰ Òkó 'dĩ 'bá yí lãfálé sî rî nîlî rî Mãriyã Mãgãdãlã ï'dî, Jõãnã gõ'dá Mãriyã gólâ Yãkõbã rî ãndrê yí bê.

¹¹ Gõ'dá lãjõ'bã 'dĩ 'bá yí ãrî ÿyî tã òkó 'dĩ 'bá yí drí ãtálé kî'á nî rî, Yésũ ïdrî trá õdrã 'ásî rî, gólîyî drí tã ãtázó kî nî rî, òkó 'dĩ 'bá yí ãtã ÿyî úlî ãzã-ãzã 'î, lëe ÿyî úlî 'dĩ tã lâ ãrîlî kô. ¹² Gõ'dá Pétêrõ drí ngãzó rãlé nî'á ùgí 'álâ. Gõ'dá gólâ cã bê tólã rî, drílã ãndîzõ rî'á võ ïndrîlî dîyî ùgí 'álâ,

* **23:50-51** 23.50-51 Ārãmätáyã 'dĩ rî'á 'bãdrî Yũdã yî rî 'á. * **23:53** 23.53 Yúdã yî 'bã ãvõ ùgí 'á, tãlã ÿnyãkũ ãmbã-ãmbã, ícã kô 'bú 'dîzõ 'á lâ.

gõ'dá ndrê cé itá tãndí gólâ ävõ 'bãzó 'á lâ rî ì'dî, ävõ gõ'dá yû. Gõ'dá nĩngá sî, drílâ ngãzó nĩ'á gólê 'bã 'álâ tã ìsũ-ìsũ bê lãvũlî kôro.

*Tã Yésũ drí rû á'dázó lãjó'bán íyíkã rî 'bã yî drí rî
(Márãkõ 16.12-13)*

¹³ 'Dó kãýî älo 'dî ì'dî, Yésũ rî rû-lê-ãzí yî kpá zãlo rî rî'á ìyî nĩ'á 'bãdrî mvá äzã rî'á zîlã Êmãwõ rî 'álâ. 'Bãdrî mvá 'dî jêjê lâ rî'á kîlõmítîrî mùdrî-drî-lã-ngã-ãlo Yêrõsãlémã rú sî. Ägõ älo, rú lâ Kêlêópã. ¹⁴ Gólîyî rî'á õdrã tã Yésũ kã rî átã'á, gõ'dá ngã nõ 'bã yî 'è rû 'dó volé lésî. ¹⁵ Gólîyî drí rîrî tã átãlé rî 'á Yésũ drí ânîzó äcãlé änyî gólîyî lãgãtî tã átãlé gólîyî bê. ¹⁶ Gõ'dá Ôvãrî 'è ägõ 'dî 'bã yî gólâ rî nîlî kô. ¹⁷ Gõ'dá Yésũ drí tã átãzó gólîyî drí kî nî rî, "Nî rî ä'dõ tã átã'á lãtî 'ásî yã?" Gólîyî drí ädrézó pávõ tî 'á, lîfî lâ yî gõ'dá trá ìzã ró. ¹⁸ Gõ'dá Kêlêópã drí tã átãzó Yésũ drí kî nî rî, "Nî árí tã ängî rû 'è 'bã ändrãtú Yêrõsãlémã 'álâ rî kô yã?"

¹⁹ Yésũ drí tã-drî jãzó kî nî rî, "Ä'dõ tã 'è rû nî yã?" Gólîyî kî, "Tã gólâ Yésũ Nãzãrétã lé 'bã ró rî kã. Gólâ trá tã ängü 'bã Ôvãrî kã 'î. Drílâ rîzó tã tãndí átãlé dódó mbãrãkã sî. Tã 'è'è gólãkã ndrî 'dó tã Ôvãrî kã rî vó ró. Ôjîlã düü ìnjî ìyî gólâ trá. ²⁰ Gõ'dá drî-'bã ängî Yúdã yî kã rî 'bã yî rî gólîyî sîsî-lésî rî 'bã yî bê, fê ìyî gólâ rî drî-bã trá fülî volé, gólâ rî ìpã-ìpã fê lãlî-lãlî drî sî rî. ²¹ Mã nî trá ägõ rî 'dî ä'dõ ämã pã'á nî ämã äjû-'bã-ãzí yî drîgã sî. Gõ'dá gólâ drã trá, 'è trá kãýî rî. ²² Gõ'dá tã äzã kpá ì'dî nõ, ùsú gõ'dá ävõ lâ ügî 'á kpá kô. Cîjîno nõ õkó äzã 'bã yî ämã lãfãlé sî, ätã ìyî ùlî rûbãã äzã trá nõngã kî nî rî, yî õnî bê ügî gólâ Yésũ rî ävõ 'bãzó rî ndrêlé rî, ²³ yî ùsú gólâ rî ävõ 'á lâ kô. Gólîyî drí ägõzó volé tã lâ átãlé ämã drí, yî õndrê mälãyíkã 'î gólâ rî võ 'á tólã. Gõ'dá mälãyíkã 'dî drí tã átãzó ìyî drí kî nî rî, 'Yésũ ä'dõ bê lédrê-lédrê ró.' ²⁴ Gõ'dá ägõ äzã 'bã yî ämã lãfãlé sî rî drí kpá nîzó ügî gólâ rî 'bãzó 'á lâ 'dî ndrêlé rî, ùsú ìyî tã kpá té õzõ õkó 'dî 'bã yî drí átãrê lâ tí, ùsú ìyî gólâ rî ävõ kô."

²⁵ Gõ'dá nĩngá sî, Yésũ kî nî rî gólîyî drí rî, "Änî gólîyî tîbê tã nî 'bã kô'dãwã nõ 'bã yî, nî lëé kô ùlî gólîyî tîbê tã ängü 'bã drí ìgîlî äñî drí rî ärílî yã? ²⁶ Tã ängü 'bã ätã trá kî nî rî, ìzãtú rî, gólâ tîbê Ôvãrî drí zîlî nî 'dîyî pã 'bã ró rî ä'dõ rû ìzã'á ìtî, gõ'dá Ôvãrî drí gólâ rî 'bãzó kpá mbãrãkã bê gãrã kúmú ängî ró." ²⁷ Gõ'dá Yésũ drí tã gólâ Músã yî drí ìgîlî tã ängü 'bã bê tã íyíkã rî tã sî rî ífî lâ átãzó drîlîyî.

²⁸ Gõ'dá gólîyî câ ìyî bê Êmãwõ 'á rî, Yésũ 'è trá zãã nîlî sîsî 'álâ. ²⁹ Gõ'dá ìkî ìyî Yésũ trá tã átãzó drílã kî nî rî, "Nî rî ämã bê nõngã. Nî ndrê, ìtú trá fî'á." Gõ'dá Yésũ drí ânîzó äfîlî jó 'á gólîyî bê rîlî.

³⁰ Gólâ rî trá vüdrî ngã nyãlé gólîyî bê. Gõ'dá trõ ämbãtã trá, drílã rãtãã 'èzó Ôvãrî drí, gõ'dá drílã ùpîzó lâ cíkîrînyãwã ró ìtî fêlé gólîyî drí. ³¹ Ngbããngbãno rî, Ôvãrî nî gólîyî rî lîfî trá Yésũ rî nîlî. Gõ'dá Yésũ drí íyîngã ävîzó. ³² Gõ'dá ägõ 'dî 'bã yî drí tã átãzó ìyî võ 'ásî kî nî rî, "Ägõ 'dî fî té Yésũ rî ífîfî ì'dî. Ämã trá äyîkõ ró gólâ drí tã átãrê ämã drí lãtî 'á, kpá tã gólâ drí tã lâ ìgîlî 'dî 'bã yî ífî lâ lófõrê ämã drí rî 'á."

³³ Kôro gólîyî drí ngãzó ùrû, nĩ'á gólê volé Yêrõsãlémã 'álâ. Gõ'dá gólîyî câ ìyî bê rî, ùsú ìyî lãjó'bán Yésũ kã mùdrî-drî-lã-ngã-ãlo 'dî 'bã yî 'è'è ìyî rû trá 'dó võ älo 'á, ìyî rû-lê-ãzíyã yî bê. ³⁴ Lãjó'bán 'dî 'bã yî kî nî rî gólîyî drí rî, "Äwõ-ìtî Yésũ lîdrî trá õdrã 'ásî, gólâ ä'dã yî trá Sîmõnã Pétêrõ drí."

³⁵ Gõ'dá ägõ rî nã 'bã yî ätã ìyî kpá gólîyî drí, tã tîbê rû 'è 'bã lãtî 'á drîlîyî ndrêlé rî tã sî, gõ'dá kpá drîlîyî Yésũ rî nîzó drílã rîrî ämbãtã ùpîlî rî 'á.

³⁶ Nĩngá sī, kôro Yésũ rī gógó drí âdrézó gólĩyĩ lâfálé tã âtálé gólĩyĩ drí kī nĩ rī, “Ănĩ pĩpĩsĩlĩ ăđđĩ.” ³⁷ Gõ'dá lăjóbá 'dĩ 'bá yĩ lâro ãyĩ trá, rī ãyĩ trá 'dó tĩtĩ ũrĩ bê, tãlã gólĩyĩ ãsũ ãyĩkã bê rī, Yésũ â'dô 'búlĩ-'bá 'ĩ. ³⁸ Yésũ drí tã âtázó gólĩyĩ drí kī nĩ rī, “Nĩ rī ũrĩ 'êlé â'dô drí sī yã? Nĩ rī tã ãsũlĩ rĩ rĩ kĩ'á nĩ rī, â'dó mâ ã'dĩ kô rī â'dô drí sī yã? ³⁹⁻⁴⁰ Nĩ ndrê drê ălibĩ âmã drí 'á, âmã pá bê. Mã rī gógó ã'dĩ rĩ'á nõ. Nĩ ănjũ drê âmã rú'bã. Nĩ ndrê drê, 'búlĩ-'bã cú ãtĩ ãnyĩrĩkô ăkó kpã fã ăkó, mã rĩ'á cú ãnyĩrĩkô bê gõ'dã kpã fã bê.” ⁴¹ Gólĩyĩ 'ã gã trá, lĩndrĩ lâ yĩ 'bê trá đđĩ, tãlã tã 'dĩ trá ôzô tã lârãkô tã lězô 'á lâ kô rĩ kãtĩ. Gõ'dã Yésũ drí tã âtázó gólĩyĩ drí kī nĩ rī, “Ănĩ cú ngã nyãnyã bê ăfêlé mã drí nyãlé yã?” ⁴² Gõ'dã gólĩyĩ drí ã'bĩ lâ'dĩ-lã'dĩ ăfêzô Yésũ drí nyãlé. ⁴³ Yésũ drí gõzó ã'bĩ 'dĩ nyãlé gólĩyĩ lĩfĩ đđĩ 'á.

⁴⁴ Gõ'dã nĩngá sī, Yésũ drí tã âtázó gólĩyĩ drí, “Ănĩ, nĩ ãsũ tã tĩbê mã drí âtálé ănĩ drí, mã drí 'bãzó drê ănĩ bê 'bãđrĩ 'á nõngã rĩ 'á rĩ trá yã? Mã âtã tã trá ănĩ drí kī, tã gólĩyĩ Músã yĩ drí ãgĩlĩ âmã tãsĩ, tã ăngũ 'bã yĩ bê, kpã tã ndrĩ lô'bãzó lõngó sī rĩ â'dô rú 'ê'á trá.” ⁴⁵ Gõ'dã 'đđĩ vósĩ rĩ, Yésũ âtã bê tã 'dĩ rĩ, gólã drí gólĩyĩ 'bãzó nĩlã lĩfĩ ãcĩ ulĩ Ôvãrĩ kã búkũ 'á rĩ kã rĩ sĩ, gólĩyĩ ũnĩ ró tã ãfĩ lâ bê dódó. ⁴⁶ Gõ'dã drĩlã tã âtázó gólĩyĩ drí, “Ôvãrĩ âtã trá tã ăngũ 'bã drí kī, gólã tĩbê ăjólé ũrũ lészĩ 'dĩyĩ pã 'bã ró rĩ, ãzã â'dô gólã rĩ 'ê'á, drĩlã drãzó, gõ'dã kãyĩ nã 'á rĩ, gólã drí lĩdrĩzó ôđrã 'ásĩ. ⁴⁷ 'Đđĩ rĩ vósĩ rĩ, ôjĩlã ăzã 'bã yĩ â'dô ãyĩ tã lâ pẽ'á ôrĩ ămbã ăngó 'á nõ 'bã yĩ drí kī nĩ rĩ, gólĩyĩ tĩbê đđĩ ăjã 'bã trá tã 'ê'ê ônjĩ ãyĩkã 'ásĩ rĩ, Ôvãrĩ â'dô gólĩyĩ ăyê'á tã ônjĩ gólĩyĩkã 'ásĩ 'dĩyĩ pã 'bã rĩ tãsĩ. ⁴⁸ Ănĩ ãfĩfĩ ã'dĩ 'ê 'bã tã ămãkã pėlé rĩ, tãlã ănĩ rĩ gógó rĩ ndrê tã rú 'ê 'bã rĩ cú nĩ ănĩ lĩfĩ ãfĩfĩ sĩ. ⁴⁹ Âmã ãfĩfĩ â'dô Lĩndrĩ Tãndĩ Ôvãrĩ kã tĩbê âmã átã drí tã lâ âtálé rĩ ăjô'á ănĩ pãlé. Nĩ rĩ drê tãkô Yêrôsãlémã 'á nõngã tãlã té drĩlã ăcãzó nĩ. Gõ'dã kpã mbãrãkã Ôvãrĩ kã â'dô ăcã'á rĩlĩ ănĩ bê.”

*Tã Yésũ drí gõzó ũrũ 'álã rĩ
(Mãrãkô 16.19-20)*

⁵⁰ Gõ'dã nĩngá sī rĩ, Yésũ drí gólĩyĩ lõfôzó 'bãđrĩ mvã nã 'ásĩ, nĩlĩ ănyĩ 'bãđrĩ mvã ăzã 'álã Bêtãnĩ rú. Gõ'dã drĩlã ôrê fêzó drĩlĩyĩ. ⁵¹ Gõ'dã Yésũ fê ôrê bê gólĩyĩ drí ndrĩ rĩ, Ôvãrĩ drí Yésũ rĩ trôzó nĩlĩ vô 'bũũ 'álã ũrũ 'álã rĩ 'álã. ⁵² Nĩngá sī, gólĩyĩ drí ăwô-ĩtĩ ămbã 'êzó Yésũ drí gólã rĩ lũyĩzó Ôvãrĩ ró. Gõ'dã drĩlĩyĩ ăgôzó vólé Yêrôsãlémã 'álã ăyĩkô ró ămbã. ⁵³ Gólĩyĩ rĩ trá Ôvãrĩ rĩ lũyĩlĩ ãtũ vósĩ cé ãyĩ pĩpĩsĩlĩ sĩ jô ăngĩ Ôvãrĩ kã rĩ 'á.

Tã âti-âti Tãndí Yésũ rĩ tãsí Yōwánĩ drí ãgĩlĩ rĩ Yōwánĩ

Tã 'ě'á zĩlã nĩlĩ sĩsĩ rĩ

Búkũ nô, lãjó'bá Yōwánĩ ãgĩ nĩ, gólã ã'dĩ ãyĩ zĩ 'bá lãjó'bá gólã Yésũ drí lélé rōo rĩ. Gólã ã'dĩ gólã tã Yésũ drí 'élé rĩ ndrē 'bá cú ãyĩ ãĩfĩ sĩ rĩ. Gólã ãgĩ búkũ Tã Á'dã kã kpá nĩ, gō'dá kpá Tã ãgĩ-ãgĩ Yōwánĩ kã nã rĩ 'bá yĩ bē. Gólã ãgĩ búkũ nô tãlã ãjĩlã ãlē ró bē kĩ, Yésũ Ôvãrĩ rĩ mvá 'ĩ. Gō'dá tã lélé gólĩyĩkã 'dĩ tãsí rĩ, gólĩyĩ á'dô á'dó'á lédrē-lédrē ãdũkũ ãkó rĩ bē.

Yōwánĩ á'dã tã 'dĩ á'dólé tã pãtĩĩ ró, tã lãrãkô ãzã 'bá yĩ nĩ-drĩ-lã-rĩ Yésũ drí 'élé rĩ á'dã-á'dã lã yĩ sĩ, gō'dá kpá tã Yésũ drí rĩ'á átalã ãyĩ tãsí rĩ 'bá yĩ tãsí. Tã ãgĩ Yōwánĩ kã nô 'á rĩ, úzĩ Yésũ nōtĩ:

Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bá, Kãbĩlĩkĩ drĩ tĩ 'bá Ôvãrĩ kã, Ôvãrĩ rĩ mvá, 'Dĩyĩ pã 'bá tã lã 'bãlé trá ãkũ ró, Ngã ã'ĩ 'bá, Lédrē-lédrē ãdũkũ ãkó fē 'bá, Gólã lãtĩ mbĩ nĩzô Ôvãrĩ ngálã rĩ á'dã 'bá, Gólã á'dó 'bá ró ãngó drĩ ndrĩ, Lõkĩ 'bá tãndĩ rĩ 'bá kãbĩlĩkĩ ãyĩkã vó lã ndrēlé dódó, Gólã ãjĩlã ãngã 'bá ãdrã 'ásĩ, gō'dá Gólã á'dó 'bá fē ãmbãndĩ ró.

Tã gólãkã lãvũ 'bá kôrô rĩ kĩ nōtĩ, Yésũ á'dô lédrē-lédrē ãdũkũ ãkó rĩ fē'á ãmã drĩ ngã fēfē drĩ-bãlãyĩ ró, ãzô mã ãlē tã gólãkã trá rĩ.

Tã Yésũ Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bá ró rĩ tãsí

¹ Drē ãkpãkã'dã sĩsĩ ó'bãã ãngó nô drē kô rĩ, “ ‘Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bã’ ”* bē rĩ'á Ôvãrĩ bē. Gólã Ôvãrĩ 'ĩ. ² Ítô vó 'ásĩ, Ôvãrĩ ãtĩrĩ ãngó 'bãã rĩ, gólã bē rĩ'á Ôvãrĩ bē. ³ Ôzô Ôvãrĩ ãlē trá ngã lô'bãlé rĩ, Ôvãrĩ áatã tã lã gólã drĩ, drĩlã 'ēzó lã, nyé ãzô Ôvãrĩ drĩ lélé rĩ kãtĩ. Ngã ãzã yũ'dãwã 'bãlé cú ãtĩ gólã ãkó. ⁴⁻⁵ Gólã ã'dĩ Ôvãrĩ drĩ ãjólé lédrē-lédrē ãdũkũ ãkó rĩ fēlé ãjĩlã drĩ rĩ. Gólã kpá ã'dĩ Ôvãrĩ drĩ ãjólé ngã ã'ĩ ãyĩkã bē ãnĩlĩ ãnĩrĩkũwã tã ãnjĩ kã drólé volé ãjĩlã pĩpĩsĩlĩ 'ásĩ rĩ. Gbõ lé ãjĩlã lēé ãyĩ kô ãnĩrĩkũwã ãyĩkã ã'ĩlĩ rĩ, ãcã kô lôsĩ gólãkã ãnĩrĩkũwã ã'ĩ kã 'dĩ pēlé.

⁶⁻⁷ ãgô ãzã bē rũ lã Yōwánĩ bãbãtĩzĩ 'ě 'bá ró rĩ. Ôvãrĩ nĩ gólã trá jólé nĩ'á tã Ngã ã'ĩ 'bã kã pēlé ãjĩlã drĩ, gólĩyĩ ãēdē ãyĩ njãã ngã ã'ĩ 'bã 'ě 'bã ácãlé 'dĩ tēlé tã lélé sĩ tã âti-âti 'dĩ 'á. ⁸ Yōwánĩ rĩ gógó á'dó kô Ngã ã'ĩ 'bã 'dĩ ã'dĩ. Gō'dá lôsĩ Yōwánĩ kã rĩ ãyĩkã cé Ngã ã'ĩ 'bã rĩ gógó 'dĩ tã lã pēlé ãjĩlã drĩ. ⁹ Gólã Ngã ã'ĩ 'bã ró Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bã ãmã drĩ rĩ ã'dĩ tĩbē Ôvãrĩ drĩ ãjólé úrũ lésĩ ãjĩlã mvá ró ãmã lãfãlé ãngó 'á nōngã, tã mbĩ Ôvãrĩ kã á'dãlé ãmã ãjĩlã drĩ rĩ ã'dĩ.

¹⁰ Gbõ lé ó'bã bē ãjĩlã ãngó nô 'á ndrĩ gólã sĩ rĩ, gō'dá kpálé gólã á'dô bē kpá ã'dĩ Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bã ró ãjĩlã drĩ ãngó nô 'á rĩ, ãjĩlã dũũ gã ãyĩ volé dó gólã rĩ nĩlĩ 'dĩyĩ pã 'bã ró. ¹¹ Gbõ lé útĩ bē gólã ãjĩlã Yúdã yĩ kã ró rĩ, Yúdã yĩ gã ãyĩ gólã dó. ¹² Gō'dá ãrũkã 'bã yĩ lãfãlé sĩ gólĩyĩ tĩbē tã lē 'bã trá gólã 'á rĩ, gólã 'bã gólĩyĩ trá á'dólé Ôvãrĩ rĩ mvá yĩ ró pĩpĩsĩlĩ tãndĩ ãyĩkã rĩ sĩ. ¹³ Gólĩyĩ ácã trá á'dólé Ôvãrĩ rĩ mvá yĩ ró, tãlã gólĩyĩ lē tã trá gólã tĩbē Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bã rĩ 'á rĩ drĩ sĩ. Gólĩyĩ ácã á'dólé Ôvãrĩ rĩ mvá ró 'dĩ á'dó ãzô ãmã ãjĩlã mvá ãndrē drĩ tĩlĩ nĩ áatã bē rĩ tĩ kô, Ôvãrĩ jã á'dô-á'dô gólĩyĩkã rĩ ã'dĩ gólĩyĩ 'bãlé á'dólé ãyĩ mvá yĩ ró.

* 1:1 1.1 Ôvãrĩ rĩ á'dã 'bã Yōwánĩ zĩ gólã “ ‘Úlĩ’ ””.

14-15 Gõ'dá gólâ tîbê “ ‘Ôvârí rî â'dá 'bá” ’ rî útî trá òjílâ mvá ró ânîlí rîlí ãmâ lâfálé 'á ãngó nõ 'á. ãmâ lâjóbá gólâkâ rî, mã nî gólâ Ôvârí rî mvá ãlôwá ró, tâlâ mbârâkâ átá lâ Ôvârí kâ fêlé gólâ drí rî tāsî. Gólâ ì'dî tîbê Yōwání bãbâtízî 'ê 'bá ró rî drí tâ lâ âtalé kî'á nî rî, gólâ â'dô âcá'á rî. Yōwání âtâ kî, “Nõ ãgô tîbê má drí rî'á tâ lâ âtalé ânî drí kîzó nî rî, ãâ'dô âcá'á má vósî rî ì'dî. Gõ'dá ãmbâ gólâkâ rî lâvũ gãrã ámakâ rî drî sî. Má nî trá, 'dîlî tâ pätî 'î, tâlâ gólâ bê rî'á drê âkpâkâ'dâ útî mã kô.” Gólâ Ôvârí rî â'dá 'bá ró 'dî ãâ'dô pîpîsîlí pätî mbî bê 'â ã'dî bê òjílâ tāsî. 16 'Á ã'dî ãmbâ gólâkâ òjílâ tāsî 'dî sî, gólâ fê òrê trá ãmâ drí lâvũlí gãrã zãâ bãdî. 17 Nî ndrê drê, Ôvârí fê tâ 'bã'bã íyîkâ ãmâ drí Músã sî, gõ'dá gólâ rî 'â ã'dî trá ãmâ tāsî Yésũ Krístõ sî. Gõ'dá mã nî pîpîsîlí pätî mbî gólâkâ Yésũ sî. 18 Òjílâ ãzãkâ yû'dãwã Ôvârí rî ndrê 'bá trá íyî lîfî sî rî. Gõ'dá Yésũ Ôvârí rî mvá ró ì'dî Ôvârí rî cócóló 'î. Gólâ â'dâ â'dô-â'dô tãndî Ôvârí kâ òjílâ tāsî rî trá dódó òjílâ drí ãngó nõ 'á tâ 'ê'ê íyîkâ rî sî.

Tã drî-'bá ángí Yúdã yî kâ rî 'bá yî drí òjílâ jözó nî'á Yōwání bãbâtízî 'ê 'bá ró rî ìjílî rî

(Mātáyō 3.1-12; Mārākō 1.1-8; Lúkã 3.1-18)

19 Drî-'bá ángí Yúdã yî kâ rî 'bá yî ârî íyî tâ bê kî'á nî rî, Yōwání rî'á tâ pë'á kpá bãbâtízî 'ê'á òjílâ drí rî, gólîyî pîpîsîlí drí lóngázó tâ rî 'dî tāsî. Gõ'dá drîlîyî drî-'bá ãzã 'bá yî gólîyî lâfálé 'ásî gõ'dá kpá ùgúlî âtî 'bá gólîyîkâ ãzã 'bá yî bê jözó Yērōsãlemã 'ásî nîlí Yōwání rî ìjílî ngátá gólâ ã'dî ì'dî yã rî, ngátá gólâ 'díyî pã 'bá Ôvârí drí tâ lâ âtalé kîzó nî, yî â'dô âjóbá lâ ãngó 'á òjílâ pãlé rî ì'dî yã rî. 20 Gõ'dá òjílâ jölê 'dî 'bá yî câ bê Yōwání ngálâ tâ 'dî ìjílî rî, Yōwání drí ngázó tâ lôgölê gólîyî drí trê kî, yî â'dó kô 'díyî pã 'bá tâ lâ âtalé rî ì'dî.

21 Gõ'dá ãgô 'dî 'bá yî drí tâ ìjízó kpá ó'dí Yōwání tî kî, “Háyî, ngã gõ'dá nî ã'dî ì'dî yã? Nî tâ ãngũ 'bá Êlîyã gólâ 'ê 'bá ãgölê kpá ó'dí rî ì'dî yã?” Yōwání kî gólîyî drí rî, “Má â'dó Êlîyã ì'dî kô.” Gõ'dá gólîyî drí Yōwání rî ìjízó kpá ó'dí kî, “Mã kî, gõ'dá nî ánikâ kó ã'dî ì'dî yã, nî tâ ãngũ 'bá Músã drí tâ lâ ìgílî búkũ* Ôvârí kâ 'á kî'á nî rî, ãâ'dô âcá'á rî ì'dî?” Gõ'dá Yōwání drí tâ-drî jãzó kpá ó'dí kî, “Kó kô, má â'dó kpá kô tâ ãngũ 'bá ânî drí tâ lâ âtalé 'dî ì'dî.”

22 Gõ'dá gólîyî drí gólâ rî ìjízó kpá ó'dí kî, “Ní âtâ drê tâ mbî ãmâ drí, mã gõ ró bê nî'á âtalâ òjílâ ãmbâ-ãmbâ ãmâ ájó 'bá rî yî drí. Gõ'dá nî ánikâ kó ã'dî ì'dî yã?” 23 Gõ'dá Yōwání drí tâ-drî lôgözó gólîyî drí ùlí gólîyî tâ ãngũ 'bá Ísáyã drí ãngũlí íyî tāsî kî,

“Má â'dô âcá'á tâ íyalé òmã 'álâ òjílâ drí kî,

‘Kúmú ámakâ bí ânî'á, nî êdê látî njãã gólâ drí ânîzó 'á lâ sî.’ ”

Ísáyã 40.3

24 Gõ'dá òjílâ drî-'bá ángí Yúdã yî kâ 'dî 'bá yî drí ájólé 'dî 'bá yî, Pãrúsî yî kpá bê gólîyî lâfálé. Drîlîyî Yōwání rî ìjízó kî, 25 “Òzõ ní ã'dô 'díyî pã 'bá ãmâ Yúdã yî drí rî'á tâlâ rî ì'dî kô, ní ã'dô gõ'dá kpá Êlîyã ì'dî kô, gõ'dá kpá tâ ãngũ 'bá Músã drí tâ lâ âtalé rî ì'dî kô rî, gõ'dá ní rî òjílâ ìbãbâtízálé ã'dô tāsî yã?” 26-27 Gõ'dá Yōwání drí tâ-drî jãzó gólîyî drí kî nî rî, “Má rî rî'á òjílâ ìbãbâtízálé ìmvũ sî, tâlâ mã rî gólîyî êdélé â'dólé njãã 'díyî pã 'bá rî lâgúlî. Má âtâ ânî drí, 'díyî pã 'bá rî gógó 'dî bê rî'á ngbãngbãno ãngó ámakâ nõ 'á nõngá. Gõ'dá gólâ ì'dî tîbê tâ lâ drí 'ê'á lâzélé kôrô 'ê

* 1:21 1.21 Nî zî tâ Músã drí ìgílî tâ ãngũ 'bá 'dî tāsî rî Tã 'Bã'bã Ándã 18.15-19 'á.

'bá â'dólé āmbá ró rî. Gólâ â'dô bê gbõ lé nōngá rî, nî nîjî gólâ kô. Mâ rî gógó Yōwánī nō â'dó kô tândí ró ícálé â'dólé rû ì'bũ 'bá gólâkâ ró ká'bókâ gólâkâ ângílí."

²⁸ Tã 'dî 'è rû trá ìtí áyágá āmbá zîlî Jōrōdénî gólâ Yōwánî drí rîzô bābātízî 'èlé 'á lâ rî, 'á'á lé drî òjî lésî rî 'álâ.*

Tã Yōwánî drí Yésû rî â'dázó Kábîlîkî drî tî 'bá Ôvârí kâ ró rî

²⁹ Kâÿî āzâ rî sî, Yōwánî bābātízî 'bá ró rî drí Yésû rî ndrêzô ânîrî 'á yî ngálâ. Kôrô Yōwánî drí ngázó tã âtálé òjîlâ gólîÿî rî 'bá gólâ bê 'dî 'bá yî drí kî, "Nî ndrê drê āgô nã. 'Dî ãgô Ôvârí drí âjólé drî tî 'bá ró rî ì'dî. Gólâ ì'dî " 'Kábîlîkî drî tî 'bá Ôvârí kâ" ' árí lâ drí 'è'á tã ònjî òjîlâ kâ jîlî ndrî rî.

³⁰ Gólâ ì'dî má drí tã lâ âtálé ânî drí kî, gólâ ãâ'dô íÿî â'dá'á ngbāāngbānō rî. Gõ'dá gólâ kpá ì'dî má drí kî'á nî rî, āmbā gólâkâ rî rî'á gâÿâ má drî sî rî, tãlâ drê ākpá útî mâ kô rî, gólâ bê rî'á. ³¹ Sîsî rî, má nîjî gólâ kô 'dîÿî pã 'bá ró. Gõ'dá ngbāāngbānō rî, má nî gólâ trá. Má rî bābātízî 'èlé ânî drí ìmvû sî, 'dî rî ã'dô ró bê gólâ rî â'dázó ânî Îsîrâ'élê yî drí, tãlâ ã'dô ró bê kpá òjîlâ 'bãlé â'dólé njāâ gólâ rî lậgúlî kâÿî gólâ drí âcázó rî tú."

³²⁻³³ Gõ'dá Yōwánî drí lậtî yî drí tã nîzô kî, Yésû ì'dî rî'á 'dîÿî pã 'bá 'î rî â'dázó òjîlâ drí kî, "Kâÿî Yésû drí ânîzô má drí gólâ rî ìbābātízāzô rî, má nî gólâ trá 'dîÿî pã 'bá ró. Mî ndrê drê, Ôvârí kî, má ãâ'dô íÿî mvá 'dî nî'á, òzô má òtîrî Líndrí Tândí íÿîkâ ndrêê â'dérê 'á rîlî gólâ drî òzô ãtú' bú kátî rî. Ôvârí kî, òzô má òndrê tã 'dî trá rû 'è'á rî, má â'dô nî'á lâ kî, òjîlâ tã rî 'dî drí rû 'èzô drîlâ 'dî rî, trá rî'á 'dîÿî pã 'bá 'î, gõ'dá kpá gólâ tîbê rî 'bá Líndrí Tândí Ôvârí kâ âfélê òjîlâ drí rî ì'dî. ³⁴ Mâ rî gógó Yōwánî, má ndrê Líndrí Tândí Ôvârí kâ 'dî trá ámâ ìlîfî sî â'dê trá rîlî gá Yésû rî gógó drî. Má âtã ânî drí pătî-pătî ró, gólâ rî'á 'dîÿî pã 'bá 'î, gõ'dá gólâ kpá rî'á Ôvârí rî mvá 'î."

Tã Yésû drí ìtôzô lājó' bá drî-káká íÿîkâ zîlî rî

³⁵ Ìdrú rî tí rî, Yōwánî bābātízî 'è 'bá ró rî rî'á ÿî âdré'á lājó' bá íÿîkâ rî rî 'bá yî bê. ³⁶ Gõ'dá Yōwánî ndrê Yésû bê ânî'á rî, gólâ drí tã âtázó lājó' bá íÿîkâ rî 'dî 'bá yî drí kî, "Nî ndrê drê āgô rî 'bá ânîlî nã! 'Dî rî'á 'dîÿî pã 'bá gólâ Ôvârí drí âjólé ânî'á drálê òzô kábîlîkî drî tîlî kâ ró rî kátî."

³⁷ Gõ'dá nîngá sî, lājó' bá Yōwánî kâ rî 'dî 'bá yî ârî ÿî bê úlî Yōwánî drí âtálé 'dî rî, kôrô drîlîÿî ngázó 'dêlé Yésû vósî. ³⁸ Nîngá sî, Yésû òtîrî vō ndrêê vólé rî, lājó' bá Yōwánî kâ rî 'dî 'bá yî rî'á ÿî ânî'á gólâ vósî. Ìtî rî, Yésû drí âdrézó gólîÿî têlé, gõ'dá âcã ÿî bê rî, Yésû drí gólîÿî ìjîzô kî, "Ngá ânî drí lélé rî ã'dô 'î yã?"

Gõ'dá lājó' bá Yōwánî kâ 'dî 'bá yî drí tã-drî lôgōzô Yésû drí kî, "Lîfî ìmbá 'bá, mã lē vō ní drí rîzô rîlî rî ndrêlé."

³⁹ Gõ'dá nîngá sî, Yésû drí kpá tã-drî lôgōzô gólîÿî drí kî, "Ôzô nî òlê trá vō má drí rîzô rî ndrêlé rî, 'dôvô nî â'dê má vósî, nî ânî ró bê ndrêlâ." Ìtî rî, drîlîÿî 'dêzô Yésû vósî, gólâ rî âjîlî bũũ cãlé vō gólâ drí rîzô rîlî rî 'álâ. Gólîÿî drí cãzô Yésû yî bê vō Yésû drí rîzô rîlî rî 'álâ lậnjátúlî sî ìtú-pá sù 'á. Gõ'dá drîlîÿî rîzô Yésû yî bê tólâ kâÿî rî 'dî sî.

⁴⁰ Lājó' bá Yōwánî kâ ãlô gólâ 'dê 'bá Yésû vósî kâÿî rî 'dî 'á rî, rû lâ Āndîrîÿã. ⁴¹ Gõ'dá ìdrú rî tí rî, kôrô Āndîrîÿã drí ngázó nîlî íÿî âdrúpî rû bê Sîmónã rî ngálâ. Gõ'dá Āndîrîÿã drí tã âtázó âdrúpî lâ Sîmónã drí kî, "Mã úsú 'dîÿî pã 'bá trá!"

* 1:28 1.28 Vō 'dî úzî rû lâ Bêtánî. 'Dî ngî Bêtánî gólâ ānyî Yērōsālémã rû rî rû sî.

42 Gõ'dá drílâ íyî âdrúpĭ Sĭmónã rĭ âdrĭzó âjĭlí Yésũ ngálâ. Gõ'dá Yésũ ndrélê bê Sĭmónã rĭ, kôrô gólâ drĭ nĭzó lâ tō kĭ, Sĭmónã lĕ trá 'dĕlé yĭ vósĭ â'dólê lâjô'bánâ íyĭkâ ró. Gõ'dá gólâ drĭ tã âtázó Sĭmónã drĭ kĭ, "Sĭmónã, Yónã rĭ mvá, má â'dô ânĭ rú zĭ'á gõ'dá Pétĕrô." (Rú Pétĕrô 'dĭ ĩbũrũ tĭ sĭ rĭ'á Kéfã, tã ífĭ lâ kĭ, kúnĭ.)

43 Gõ'dá ĩtú âzã rĭ sĭ, Yésũ ĩsũ tã trá nĭzó gólê 'bãdrĭ zĭlí Gãlĭláyã rĭ 'álâ lâjô'bánâ yĭ drĭ úsúlĭ 'dĭ 'bánâ yĭ bê. Gõ'dá gólĭyĭ cá bê Gãlĭláyã 'álâ rĭ, Yésũ drĭ âgô âzã úsúzó tólâ rú lâ Fĭlĭpô, gõ'dá Yésũ drĭ tã âtázó gólâ drĭ kĭ, "Nĭ â'dê má vósĭ." 44 Fĭlĭpô rĭ gógó 'dĭ ânĭ ĩãrĭbã zĭlí Bĕtãsedã rĭ lésĭ, Bĕtãsedã 'dĭ kpá ĩãrĭbã Āndĭrĭyã yĭ drĭ ânĭzó 'álâ sĭ Pétĕrô bê rĭ ĩ'dĭ.

45 Gõ'dá nĭngã sĭ, Fĭlĭpô drĭ nĭzó nĭ'á Nãtãnelĕ rĭ úsúlĭ, drílâ tã âtázó Nãtãnelĕ drĭ kĭ, "Nĭ ĩsũ drĕ tã gólâ Ôvãrĭ drĭ âtálê âkũ ró Músã yĭ tĭ sĭ tã ângũ 'bánâ yĭ bê kĭzó nĭ, yĭ â'dô 'díyĭ pã 'bánâ âjô'á âmã drĭ rĭ! 'Dĭyĭ pã 'bánâ rĭ gógó 'dĭ bê rĭ'á âmã lâfálê ngbãangbãnô! Mã úsú gólâ trá! Rú lâ Yésũ gólâ Yôsépã rĭ mvá 'ĭ ĩãrĭbã zĭlí Nãzãrĕtã rĭ lésĭ."

46 Gõ'dá Nãtãnelĕ drĭ tã âtázó Fĭlĭpô drĭ kĭ, "Tã tãndĭ ĩcã fĭ trá âfôlê Nãzãrĕtã lésĭ yã?" Fĭlĭpô drĭ tã-drĭ lôgôzó Nãtãnelĕ drĭ kĭ, "Nĭ ôkĭ tã kô, nôo tã pãtĭĭ 'ĭ! Nĭ ânĭ, mã nĭ ró bê ndrĕlã." Gõ'dá ĩtĭ rĭ, drĭlĭyĭ ngãzó nĭlí Yésũ rĭ ndrĕlé.

47 Gõ'dá Yésũ ndrĕ bê Nãtãnelĕ ânĭrĭ 'á yĭ ngálâ rĭ, Yésũ drĭ tã âtázó kĭ, "Nĭ ndrĕ drĕ âgô rĭ 'bánâ nĭlĭ nã! Gólâ rĭ'á ôjĭlã tãndĭ âmãkã ĩsĭrã'élê yĭ kã tĭbê ônjô âdô 'bánâ kô rĭ ĩ'dĭ."

48 Nĭngã sĭ, Nãtãnelĕ drĭ tã âtázó Yésũ drĭ kĭ, "Tĭ nĭ nĭ mã ângô tĭ ró yã?" Gõ'dá Yésũ drĭ tã-drĭ ĩãzó Nãtãnelĕ tĭ kĭ, "Mã ndrĕ nĭ trá vô tĭbê nĭ drĭ rĭzó lôvólê 'á lâ, kãnãgôwã lĭndrĭ nã 'á, drĕ âkpãkã'dã Fĭlĭpô nĭlĭ âmã tã âtálê nĭ drĭ kô."

49 Gõ'dá Nãtãnelĕ drĭ tã âtázó Yésũ drĭ kĭ, "Lĭfĭ ĩmbã 'bánâ, mã lĕ tã trá kĭ, nĭ Ôvãrĭ rĭ mvá 'ĭ, gõ'dá kpá Kúmú âmã ôjĭlã ĩsĭrã'élê kã kã."

50 Gõ'dá nĭngã sĭ, Yésũ drĭ kpá tã-drĭ lôgôzó Nãtãnelĕ drĭ kĭ, "Nĭ lĕ tã kĭzó nĭ, mã â'dô Ôvãrĭ rĭ mvá ĩ'dĭ rĭ, tãlã mã drĭ tã âtázó nĭ drĭ kĭ, mã ndrĕ nĭ âkpãkã'dã, nĭ drĭ rĭzó lôvólê kãnãgôwã lĭndrĭ nã 'á rĭ drĭ sĭ yã? Mã âtã nĭ drĭ pãtĭ-pãtĭ ró, nĭ â'dô tã lâràkô gólâ ânĭ tĭ drĭ â'dĭzó rĭ ndrĕ'á ĩzãtú gãrã gólâ nô drĭ sĭ." 51 Gõ'dá Yésũ drĭ kpá tã âtázó ó'dĭ kĭ, "Nĭ ânĭ tã nô, ânĭ ndrĭ! ĩzãtú 'bũu â'dô rú nĭ'á ânĭ drĭ mãlãyĭkã Ôvãrĭ kã rĭ 'bánâ yĭ ndrĕzó ânĭrĭ 'á mã ngálâ, Ôvãrĭ â'dô â'dã'á lâ kĭ, pãtĭĭ, mã rĭ'á gólâ tĭbê yĭ drĭ âjólê trá úrú lésĭ rĭ ĩ'dĭ."

2

Tã lâràkô drĭ-kákã Yésũ drĭ 'elê lâgĭ Kãnã 'álâ rĭ 'á rĭ

1 Kãyĭ rĭ vósĭ, ôjĭlã âzã 'bánâ yĭ rĭ'á kãrãmã lâgĭ kã 'ĕ'á ĩãrĭbã mvá zĭlí Kãnã rĭ 'á, 'bãdrĭ Gãlĭláyã kã rĭ 'álâ. Mãrĭyã Yésũ rĭ ândrĕ kpá rĭ'á lâgĭ 'dĭ vô lâ 'á. 2 Gõ'dá lâgĭ lĭpĭ yĭ drĭ kpá Yésũ rĭ âzĭzó ânĭlĭ kãrãmã lâgĭ 'dĭ kã 'dĭ 'á lâjô'bánâ íyĭkâ rĭ 'bánâ yĭ bê. ĩtĭ rĭ, Yésũ yĭ drĭ ngãzó nĭlí. 3 Gõ'dá ôtĭrĭ cãã kãrãmã lâgĭ kã 'dĭ ító 'á lâ 'á rĭ, ôdrã kãrãmã kã 'dĭ drĭ rú ndrĕzó. Gõ'dá ôdrã kãrãmã rĭ 'dĭ kã ndrĕ rú bê rĭ, Mãrĭyã drĭ ânĭzó Yésũ ngálâ tã âtálê gólâ drĭ kĭ nĭ rĭ, "Âmã mvá, ôdrã kãrãmã nô kã nô ndrĕ rú trá!"

4 Gõ'dá nĭngã sĭ rĭ, Yésũ drĭ tã-drĭ lôgôzó ândrĕ lâ drĭ kĭ, "Nĭ âtã tã lâ mã drĭ â'dô tã sĭ yã? 'Dĭlĭ â'dó tã âmãkã ĩ'dĭ kô. Kãyĭ mã drĭ mbãràkã âmãkã â'dãzó ôjĭlã drĭ rĭ âcã drĕ kô."

⁵ Gō'dá nīngá sī, ândrê lâ drí līfī jǎzó rû ì'bũ 'bá lǎgī lípī kâ rī 'bá yī ngálâ tâ âtalé gólīyī drí kī nī rī, “Nī 'ê ngá gólâ drí â'dalé ânī drí 'êlé rī ì'dī.”

⁶ 'Bā kārāmā 'ēzō 'á lâ 'dī, cú rī'á límvo ạngí ạngí bê nḡ-kázíyá rīzó līmvo lôdālê 'á lâ sī.*

⁷ Gō'dá nīngá sī, Yēsū drí tâ âtázó rû ì'bũ 'bá 'dī 'bá yī drí kī nī rī, “Nī nī līmvo âbêlé óró lésī lôdālê límvo 'dī 'bá yī 'ásī.” Ítí rī, rû ì'bũ 'bá 'dī 'bá yī drí nīzó līmvo âbêlé lôdālê límvo 'dī 'bá yī 'ásī dũûdũ. ⁸ Gō'dá nīngá sī, límvo ạngí ạngí 'dī 'bá yī icâ bê dũûdũ rī, Yēsū drí kpá tâ âtázó rû ì'bũ 'bá 'dī 'bá yī drí kī, “Nī bê līmvo 'dī âjílí kārāmā vó ndrê 'bá drí.” Drīlīyī 'ēzō lâ té ôzō Yēsū drí âtalé rī kâtí.

⁹ Nīngá sī, kārāmā vó ndrê 'bá 'dī drí līmvo rû ì'bũ 'bá 'dī 'bá yī drí âjílí yī drí 'dī trôzó âmbélé rī, gō'dá līmvo rī 'dī jâ rû trá ôdrá ró, gō'dá âsô-âsô ró gǎrǎ sīsī gólīyī drí rī'á mvũlâ rī drī sī. Kārāmā vó ndrê 'bá 'dī nḡ kô ngátá ôdrá 'dī ùsũ rû â'dô 'ásī yā rī, gō'dá rû ì'bũ 'bá 'dī 'bá yī nḡ vō ôdrá 'dī ùsúzó rī trá, gólīyī â'dá lâ kô kārāmā vó ndrê 'bá 'dī drí. Gō'dá kārāmā vó ndrê 'bá 'dī drí ôdrógô ôkó lâ rī âjílí 'dī âzízó tâ âtázó drílâ kī nī rī, ¹⁰ “Ôjílâ rī ôdrá íyíkâ âsô 'bá âsô rī lánjílí ì'dī sīsī kārāmā vō 'ásī, gōzó gólâ âsô 'bá kô rī fêlé âdũkũ lâ ró, ôzô ôjílâ âzílí rī 'bá yī â'dô trá 'dó ôdrá ró rī. Gō'dá áníkâ rī â'dó íyíkâ ìtí kô. Ní âyê áníkâ ôdrá âsô 'bá dódó kôró rī trá fêlé ôjílâ drí âdũkũ lâ ró.”

¹¹ 'Dīl tâ lârákô drī-káká Yēsū kâ 'êlé rī ì'dī. Tâ lârákô 'dī rī â'dalâ kī, Yēsū Ôvârí rī mvá 'í. Gō'dá lâjô'bá gólâkâ ndrê ìyī bê tâ lârákô gólâ drí 'êlé 'dī rī, gólīyī drí tâ-drī lēzó pǎṭī-pǎṭī ró kī, Yēsū Ôvârí rī mvá 'í.

¹² Kārāmā lǎgī kâ 'dī vósī rī, Yēsū yī drí ngázó nīlí Kǎpērānómā 'álâ, ândrê lâ yī bê, gō'dá âdrúpī lâ yī bê gō'dá kpá lâjô'bá íyíkâ rī 'bá yī bê 'êlá kâyī fínyáwá.

Tâ Yēsū drí ngá lâzī 'bá lâdrózó â'dī-drī jó ạngí Ôvârí kâ

rī kâ 'ásī rī

(Mátáyô 21.12-13; Márākô 11.15-17; Lúkã 19.45-46)

¹³ Gō'dá kâyī kārāmā lâvũ-lâvũ kôró kâ rī trá ânyī. Tâ 'dī tāsī rī, Yēsū yī drí nīzó Yērôsâlemâ 'álâ lâjô'bá íyíkâ 'dī 'bá yī bê. ¹⁴ Tólâ drīlīyī fīzó â'dī-drī jó ạngí Ôvârí kâ rī kâ 'á, drīlīyī ngá lâzī 'bá ùsúzó dũû, âzâ 'bá yī rī'á ítí lâzī'á, âzâ 'bá yī rī'á kǎbīlīkī lâzī'á, âzâ 'bá yī âmámô lâzī'á, â'dô ró bê fêlé ngá fêfê ró Ôvârí drí, gō'dá âzâ 'bá yī íyíkâ kpá âdī ôrī ìkúrǎ'á âdī ôrī ngīngī ôjílâ âzâ 'bá yī kâ sī. ¹⁵ Gō'dá Yēsū ndrê tâ 'dī bê rī, tâ rī 'dī sú gólâ līfī kô, tâlâ ôjílâ 'dī 'bá yī rī ngá 'dī 'bá yī lâzílí lâgī ônjí sī jó Ôvârí kâ rī 'á. Ítí rī, Yēsū drí ngázó bǎgô pīpī âtrólé gōzó 'á lâ âtílí ândalé, â'dô ró bê ônjóró'bí ró, ôjílâ rī 'bá kōrōnyâ lâzílí 'dī 'bá yī lâdrózó ndrī vólé kōrōnyâ íyíkâ 'dī 'bá yī bê ì'dī sī lâ, gō'dá gólâ drí kpá târâbízâ âdī ìkúrǎ 'bá yī kâ 'dī lôzézó ndrī vũdrī âdī gólīyíkâ 'dī 'bá yī drí rû lâpézó ndíyángá vũdrī sī. ¹⁶ Gō'dá Yēsū drí tâ âtázó ôjílâ gólīyī rī 'bá âmámô lâzílí 'dī 'bá yī drí kī nī rī, “Nī ârī drê tâ âmákâ nō! Nī rī ngá lâzílí â'dī-drī jó ạngí Ôvârí kâ rī kâ 'á â'dô tāsī yā? Nōô vō âmâ átá kâ ì'dī. Rī'á ônjí ró ânī drí 'bázó lâ â'dolé vō ngá lâzī kâ ró! Nī ù'dũ ngá âníkâ 'dī 'bá yī trólé, nīzó ì'dí bê lâ vólé nōngá sī.”

¹⁷ Gō'dá nīngá sī, lâjô'bá Yēsū kâ ârī ìyī tâ Yēsū drí âtalé 'dī bê rī, gólīyī drí nīzó lâ kī, Yēsū rī'á vō Ôvârí rī îrátâ kâ lôvó lâ bê yī 'á dũû. Gólâ rī vó

* **2:6** 2.6 Límvo 'Dīl âlô-âlô ódâ līmvo sǎfiyā nḡ 'ásī 'á lâ. Ôjílâ rī ìyī nyáányâ jílí līmvo rī 'dī sī, tâlâ yī â'dô ró bê ngbángbâ â'dô lâ'bí Yúdâ yī kâ vó ró.

lá ndrélé nyé òzō kúmú Dăwúđĩ kátí, tíbê tã átá 'bá kǐ'á nǐ rǐ, “Ôvârí, tã lówó bê rǐ'á má 'á dũũ rǐzó jó ániká wó lâ ndrélé.”

¹⁸ Gõ'dá nǐngá sǐ, drǐ-'bá ąngǐ Yúdă yǐ kâ rǐ 'bá yǐ trá ăwă ró tã Yésũ drǐ ngá lăzǐ 'bá lâdrózó ă'dǐ-drǐ jó ąngǐ Ôvârí kâ rǐ kâ 'ásǐ rǐ tāsǐ, gólǐyǐ drǐ ânǐzó Yésũ ngálâ tǐ ănyálé gólâ bê tã 'dǐ tāsǐ kǐ, “Tălâ ă'dô 'î nǐ drǐ ănǐ 'băzó ă'dólé găřă ăzǐ-ăzǐ drǐ sǐ yă? Ă'dô ǐtǐ rǐ, nǐ 'ê drê tã lârákô tíbê ă'dá 'bá lâ kǐ'á nǐ rǐ, 'dǐ drǐ-ăcê Ôvârí kâ rǐ ǐ'dǐ rǐ, mã nǐ ró bê kǐ'á nǐ rǐ, nǐ ănǐ Ôvârí ngá lésǐ.” ¹⁹ Yésũ drǐ tã-drǐ lôgôzó gólǐyǐ drǐ kǐ, “Ănǐ, òzō kpálé nǐ ũũfũ jó Ôvârí kâ nǒ rǐ, mã rǐ gógó, má ă'dô bê'á lâ kpá ó'dǐ cé kăyǐ nâ sǐ.”

²⁰ Gõ'dá drǐ-'bá ąngǐ Yúdă yǐ kâ 'dǐ 'bá yǐ drǐ tã-drǐ jăzó Yésũ drǐ kǐ, “Wúũwú, nǐ ăvǐ tráă! Nǐ nǐ kô kǐ'á nǐ rǐ, ôjǐlă 'đǐ jó ąngǐ Ôvârí kâ 'dǐ ndélé ndrô nyă'dǐ-rǐ-drǐ-lâ-ngă-njǐ-kázíyá sǐ yă? Nǐ ǐsũ ániká bê-rǐ kǐ, nǐ ă'dô ǐcá'á jó ąngǐ 'dǐ 'đǐlǐ ndélé cé kăyǐ nâ sǐ yă?”

²¹ Úlǐ Yésũ drǐ ătálé jó ąngǐ Ôvârí kâ ũfũ kâ 'dǐ, tákô, rǐ'á úlǐ mănǐgô 'ǐ, ǐyǐ rú'ă ǐnyăkú tāsǐ, drǐ-'bá ąngǐ Yúdă yǐ kâ ă'dô ǐyǐ fũ'á, gõ'dá kăyǐ nâ sǐ, yǐ ă'dô lǐdrǐ'á kpá ó'dǐ ôdră 'ásǐ. ²² Gõ'dá kăyǐ gólâ lăjó'ă Yésũ kâ 'dǐ 'bá yǐ drǐ Yésũ rǐ ndrêzó lǐdrǐ trá ôdră 'ásǐ rǐ, úlǐ tíbê Yésũ drǐ ătálé gólǐyǐ drǐ kǐ'á nǐ rǐ, ăă'dô ǐyǐ fũ'á, gõ'dá kăyǐ nâ sǐ, yǐ ă'dô lǐdrǐ'á kpá ó'dǐ ôdră 'ásǐ rǐ drǐ ăgázó gólǐyǐ drǐ. Gõ'dá lăjó'ă gólâkâ 'dǐ 'bá yǐ drǐ tã lězó úlǐ tíbê Ôvârí drǐ ătálé búkũ 'á kǐ'á nǐ rǐ, yǐ ă'dô 'dǐyǐ pă 'bá rǐ lǐdrǐ'á kpá ó'dǐ ôdră 'ásǐ rǐ trá, tákô, rǐ'á tã mbǐ 'ǐ. Gólǐyǐ lě tã 'dǐ, tălâ gólǐyǐ ndrê trá úlǐ Yésũ drǐ ătálé rǐ, tã lâ 'ê rú trá pătǐ.

²³ Kăyǐ kărámă lăvũ-lăvũ kôrô kâ 'dǐ 'bá yǐ sǐ, Yésũ drǐ tã lârákô ôjǐlă pă kâ 'ézó dũũ mbârâkă Ôvârí kâ sǐ. Gõ'dá ôjǐlă ndrê ǐyǐ tã lârákô gólâkâ 'élé 'dǐ 'bá yǐ bê rǐ, ôjǐlă dũũ drǐ ngăzó 'dó tã lélé gólâ 'á. Gõ'dá tã ǐsũ gólǐyǐkâ Yésũ rǐ tāsǐ kǐ'á nǐ rǐ, Yésũ ă'dô ǐyǐ pă'á ôjǐlă Rómă kâ drǐgá sǐ 'dǐ rǐ'á ănyă ró. ²⁴ Gõ'dá Yésũ lée kô tã ǐsũ gólǐyǐkâ 'dǐ 'élé ǐ'dǐ, tălâ gólâ nǐ tã ǐsũ gólǐyǐkâ trá ndrǐ tândǐ ró. ²⁵ Gólâ lée kô ôjǐlă ăză drǐ tã ătálé yǐ drǐ ôjǐlă mvá tāsǐ, tălâ gólâ nǐ tã ǐsũ ănyă gólǐyǐ pǐpǐsǐlǐ 'á rǐ kpá trá ndrǐ.

3

Tă Nǐkôđímă drǐ nǐzó tã ǐjǐlǐ Yésũ tǐ rǐ

¹ Ăgô ăză bê rú lâ Nǐkôđímă, gólâ sǐsǐ-lésǐ tã Yúdă yǐ kâ kǐ 'bá 'ǐ, gõ'dá kpá drǐ-'bá Părusǐ yǐ kâ ǐ'dǐ. ² Ngăcǐ ălô sǐ, gólâ drǐ ngăzó nǐlǐ Yésũ ngálâ. Gõ'dá gólâ câ bê Yésũ ngálâ rǐ, drǐlă tã ătázó Yésũ drǐ kǐ, “Tă ǐmbă 'bá, mã nǐ trá kǐ, Ôvârí ăjô nǐ nǐ ănǐ'á tã ǐyǐkâ ǐmbálé ămă drǐ, tălâ ôjǐlă ăză yũ'dăwă ăngó nǒ 'á tã lârákô nǐ drǐ rǐ'á 'ělă 'dǐ 'élé, òzô mbârâkă Ôvârí kâ ă'dô yũ'dăwă gólâ bê rǐ.”

³ Gõ'dá Yésũ drǐ tã-drǐ jăzó Nǐkôđímă drǐ kǐ, “Mă ătă nǐ drǐ nǒ tã pătǐ-pătǐ ró rǐ ǐ'dǐ, òzô ôjǐlă ôlê tã trá ă'dózó Ôvârí rǐ mvá ró rǐ, ăă'dô gólâ rǐ tǐ'á zălô ó'dǐ.”

⁴ Gõ'dá Nǐkôđímă nǐlǐ úlǐ Yésũ kâ ătálé 'dǐ ǐfǐ lâ kô, gólâ rǐ tǐ ă'dǐ gõ'dá trá ă'dǐ tã Yésũ drǐ ătálé 'dǐ tāsǐ. Gõ'dá gólâ drǐ tã-drǐ jăzó Yésũ drǐ kǐ, “Ă'dô ă'dó'á ǐtǐ 'dǐ ǐyǐkâ kô ăngô tǐ ró kǐzó nǐ rǐ, ôjǐlă ă'dó 'bá trá ąngǐ rǐ ăă'dô tǐ'á lâ kpá ó'dǐ 'dǐ yă? Ôjǐlă mbă 'bá trá ąngǐ rǐ ă'dô gõ'á kpá ó'dǐ ăndrê lâ 'á gôzó tǐlă ăndálé trá ó'dǐ yă?”

⁵ Gõ'dá Yésũ drí kpá tã-drĩ lógõzó Nìkòdínmã drí kī, “Má âtã ní drí nõ tã pãtĩĩ 'í, òzõ úútĩ òjílã kò ó'dí ró rí, gólã ícã kò â'dólé òjílã Ôvãrí kã ró. Âã'dò òjílã ndrĩ tĩ'á zãlò Líndrí Tãndí Ôvãrí kã rí sī, gõ'dá kpá tã ònjí gólĩyíkã jĩzó zãlò lĩmvũ Ôvãrí kã rí sī, ítí rí, gólĩyĩ 'dê gbõ â'dólé òjílã Ôvãrí kã ró. ⁶ Mí ndrê drê, òjílã mvã tĩ íyíkã kpá té íyĩ nyãányã ì'dĩ, gõ'dá Líndrí Tãndí Ôvãrí kã tĩ íyíkã fí té íyĩ nyãányã ì'dĩ, â'dô-â'dô bê òjílã Ôvãrí kã ró. ⁷ Nìkòdínmã! Ání drĩ òlĩjã tã má drí âtálé ní drí nõ sī kò! Rĩ'á tã pãtĩĩ ró ãní ndrĩ tĩzó ó'dí, nĩ 'dê gbõ â'dólé òjílã Ôvãrí kã ró. ⁸ Ní ìsũ drê gbõ tã ìlĩ kã. Ìlĩ vĩ íyíkã vò 'ásĩ ndrĩ. Gõ'dá mã ndrê vò ìlĩ kã rĩzó rí kò. Ìlĩ òtĩrĩ rĩ vĩlĩ rí, mã nĩjĩ kò, gólã rí nĩlĩ ángò lé, gõ'dá mã ndrê ìlĩ rí 'dĩ rú'bü lá kpá kò. Gõ'dá òjílã gólã tĩlĩ trá Líndrí Tãndí Ôvãrí kã sī rí, â'dô 'bã'á kpá ítí. Ítí rí, mã nĩjĩ tã lá sī rí kpá kò.”

⁹ Gõ'dá Nìkòdínmã drí kpá tã-drĩ lógõzó Yésũ drí kī, “'É'ê, tã ánikã 'dĩ fí drê zãã má drĩ kò.”

¹⁰ Nĩngã sī, Yésũ drí kpá tã âtázó Nìkòdínmã drí ó'dí kī, “Nìkòdínmã, ní tã ìmbã 'bã ángĩ òjílã ndrĩ ãmãkã Ìsĩrã'élé kã drí rĩ'á ìnjĩlã rí ì'dĩ. Tãlã ã'dò 'í úlĩ má drí âtálé nõ drí zãã fĩzó ní drĩ kò rí? ¹¹ Ní ãrĩ drê tã má drí âtálé ní drí nõ tãndí ró, tãlã 'dĩ rĩ'á ngã gólã ãmã drí ndrêlé trá ãmã lĩfĩ sī rí ì'dĩ. Gõ'dá tãlã ã'dò 'í ní drí tã lèzó kò ngã ãmã drí ndrêlé trá pãtĩĩ ró nõ 'á yã? ¹² Ní ãrĩ drê, má â'dã tã ùrú 'álã nã â'dò lá ãní drí ngã gólĩyĩ ángò nõ 'á nõ 'bã yĩ sī, gõ'dá tã lá fí drê zãã ãní drĩ kò. Òzõ gõ'dá má ããtã ngã gólĩyĩ ùrú 'álã rí tã lá ì'dĩ pãtĩĩ rí, nĩ â'dò tã-drĩ lá lè'á fí trá yã? ¹³ Má âtã ní drí, òjílã ãzã yũ'dãwã cã 'bã trá ùrú 'álã, cé mã gólã ájólé trá ùrú lésĩ nõ ì'dĩ ãní 'bã tã ùrú 'álã kã nã 'bã yĩ âtálé ní drí rí.

¹⁴⁻¹⁵ “Má âtã ní drí, rĩ'á ícã-ícã ró ódrí mã ájólé trá ùrú lésĩ rí ìngálé ùrú fê drĩ, tãlã gólĩyĩ tĩbê tã lè 'bã trá mã 'á rí ùsũ ró ìyĩ lédrê-lédrê ãdũkũ ãkò rí bê, nyé òzõ Músã drí 'êrê lá ãkũ ró ãmã á'biyã yĩ drí òmã 'á kãtĩ ìnĩ drí rĩzó gólĩyĩ òcílĩ rí tú rí kãtĩ. Gólã êdê ìnĩ líndrí trá ìpálé fê sĩlĩ ìngálé ùrú, tãlã òjílã gólĩyĩ ìnĩ drí òcílĩ rí ìngã ìyĩ lĩfĩ trá ùrú ìnĩ líndrí 'dĩ ndrêlé rí, Ôvãrí â'dò gólĩyĩ pã'á òdrã ìnĩ drí gólĩyĩ cĩzó 'dĩ 'ásĩ. ¹⁶ Ôvãrí lè òjílã trá ndrĩ ròò, tãlã gólã ájò mvã íyíkã kò ãlò nõ trá ãní'á drãlé tã ònjí gólĩyíkã tãsí, tãlã òjílã tĩbê tã lè 'bã trá mvã gólãkã nõ 'á rí drãã kò gõ'dá â'dò rĩ'á lédrê-lédrê ró zãã, òzõ rú'bü ìnyákũ lá òdrã kpá lé rí.”

¹⁷ Pãtĩ-pãtĩ ró, Ôvãrí ájò íyĩ mvã ángò nõ 'á nõ, â'dó kò lãñõ fèlê òjílã drí tã ònjí gólĩyíkã tãsí. Bê-rí Ôvãrí ájò íyĩ mvã ángò nõ 'á nõ òjílã pãlé tã ònjí gólĩyíkã rí 'ásĩ. ¹⁸ Òjílã gólĩyĩ ndrĩ lè 'bã trá Ôvãrí rí mvã 'á rí áã'dò ìyĩ ngã pã'á lãñõ 'è'á fèlã gólĩyĩ drí tã ònjí gólĩyíkã tãsí rí 'ásĩ. Gõ'dá gólĩyĩ lè 'bã Ôvãrí rí mvã 'á kò rí, áã'dò ìyíkã lãñõ tã ònjí ìyíkã rí kã ñã'á ìyĩ drĩ. ¹⁹ Rĩ'á tã mbĩ ró, lãñõ tã ònjí òjílã gólĩyĩ tã lè 'bã Ôvãrí rí mvã 'á kò rí kã fèzó gólĩyĩ drí. Nĩ ndrê drê, Ôvãrí ájò íyĩ mvã ángò nõ 'á nõ, ã'dò ró ngã ì'ĩ tã mbĩ kã â'dálé òjílã drí. Gõ'dá òjílã lèé kò rĩlĩ ngã ì'ĩ 'dĩ 'á. Gólĩyĩ lè tãkányĩ rĩlĩ zãã ìnĩrĩkúwã Sãtãnã kã rí 'á, tãlã tã 'è'è gólĩyíkã ndrĩ rĩ'á ònjí ró. ²⁰ Òjílã gólĩyĩ tã ònjí 'è 'bã rí yĩ gã ìyĩ ngã ì'ĩ trá dó, tãlã òózó tã ònjí ìyíkã ndrêé kò. ²¹ Òjílã gólĩyĩ rí 'bã tã pãtĩĩ Ôvãrí kã lèlé pĩpĩsĩlĩ ãlò sī rí, gólĩyĩ ì'dĩ tĩbê ngã ì'ĩ Ôvãrí kã 'dĩ lãgú 'bã rí. Gõ'dá ngã ì'ĩ 'dĩ â'dò tã á'dã'á òjílã ãzã 'bã yĩ drí kī, gólã rí 'dĩ tã Ôvãrí drí lèlé gólã drí 'èlé rí 'èlé ì'dĩ.

Tā Yōwánī bābātízī 'ē 'bá ró rī drí átálé 'díyī pā 'bá tāsī rī

²² Gō'dá nīngá sī rī, Yēsū yī drí ngāzó Yērōsālēmā 'ásī nīlī lājó' 'bá íyíkā yí bē 'bādrī mvá āzā 'bá yī Yūdáyā ká 'álā rīlī ōjílā 'bādrī mvá 'dī 'bá yí ká līfī lā yī ímbálé tā Ôvârí ká sī. Gō'dá gólīyī drí rīzó ōjílā gólīyī tā ímbā Yēsū ká tāsī rī lē 'bá trá rī 'bá yī íbábátízälé. ²³ 'Dīlī Yōwánī íyíkā kpá rī'á ōjílā íbábátízā'á vō zīlī Āyēnónā rī 'á ānyī jārībā āzā zīlī Sālímā rī lāgátī, tálā līmvū tándí bē tólā dūū bābātízī 'ēzó 'á lā. Gō'dá ōjílā dūū tā lē 'bá trá tā Ôvârí ká 'á rī, rī íyī trá ānīlī Yōwánī rī íjílī íyī íbábátízälé. ²⁴ Tā 'dī 'bá yī á'dô trá drē ākpākā'dā Ēródē Ānítípā rú drē Yōwánī 'bālé gānīmā 'á kō.

²⁵ Kāyī āzā sī, lājó' 'bá Yōwánī ká rī'á íyī tī ānyá'á āgō āzā 'bāsúru Yúdā yí ká 'ásī rī bē, tā lā'bí ngīngī gólā á'dózó ngbāngbā Ôvârí rī līfī drī 'á rī tāsī. ²⁶ Gō'dá gólīyī árīlī bē tā tībē āgō 'dī átálé rī, lājó' 'bá Yōwánī ká 'dī 'bá yī drí tā átázó Yōwánī drí kī nī rī, "Līfī ímbā 'bá, āgō gólā ní drí úsúlī 'á'á lésī ní drí zīlī 'díyī pā 'bá ró rī kpá rī'á ōjílā íbábátízā'á gō'dá ānī-ānī ōjílā ká āmā ngáá nōlé rī vō lā 'á rī, ōjílā íyīngá 'dó rī'á nī'á gólā ngálā bābātízī tāsī."

²⁷ Gō'dá nīngá sī, Yōwánī drí tā-drī lōgōzó lājó' 'bá íyíkā 'dī 'bá yī drí kī, "Nī ísū tā kō, tálā āgō rú bē Yēsū 'dī rī, Ôvârí fē mbârākā nī gólā drí rīzó ōjílā íbábátízälé 'dī. Gólā 'é 'dī á'dó kō mbârākā íyíkā sī. ²⁸ Ānī ndrī, nī nī trá tándí ró, má rī trá átálā ōjílā drí ndrī kī, 'Má á'dó kō 'díyī pā 'bá 'í. Ôvârí ájô má trá sīsī íyíkā cé ōjílā édélé njāā ānī-ānī gólākā rī tēlé.' ²⁹ Má rī'á āyīkō ró, tálā ōjílā dūū rī'á nī'á Yēsū ngálā. 'Dīlī má á'dô 'bā'á nyé ōzō āgō ānjī āzā rù-lē-āzī lā bē rī kátī, gō'dá ōzō āgō ānjī rī 'dī ōgī ōkó trá ó'dí rī, ōjílā ndrī drí á'dózó āyīkō ró, tálā gólīyī ndrē āyīkō āgō ānjī 'dī ká í'dī ōkó lā ó'dí 'dī bē. Kpálé rī, gólīyī ícá kō ōkó 'dī trōlé nī. ³⁰ Rī'á tándí ró Yēsū drí ácázó ōjílā āmbá tā lā drí lāzélé rōō rī ró. Ōzō ámā tā ōlāzē kō rī, tā lā 'é ngá āzā kō.

³¹ "Tā pātīlī ró, ōjílā gólā ānī 'bá Ôvârí ngá lésī rī ímbā íyíkā kpá té tā gólīyī Ôvârí ngá lésī rī yī í'dī. Gō'dá má ōjílā āngó nō ká ró rī, rī tā Ôvârí ká ímbálé tā nīnī āngó nō ká rī vó ró. Ítī rī, Yēsū rī'á gārē má drīlī sī, tálā gólā ānī trá Ôvârí ngá lésī. ³² Yēsū rī íyíkā nō tā yí drí ndrēlé trá kpá yí drí árīlī trá rī ímbálé í'dī. Gō'dá cé ōjílā fīnyáwá lē íyī tā nī tā ímbā gólākā 'dī 'á. ³³ Ōjílā gólīyī tā lē 'bá trá tā ímbā Yēsū ká 'á rī, 'dīlī gólīyī á'dā tā trá kī, tā Ôvârí ká tā pātīlī ró. ³⁴ Tálā Ôvârí ájô Yēsū nī ānīlī tā átī-átī íyíkā ímbálé āmā drī. Ôvârí rī'á Yēsū bē ngá ālō ró, gō'dá gólā drí Línđrī Tándí íyíkā ájózó mbârākā bē ānīlī rīlī Yēsū bē, Yēsū ō'ē ró ngá ndrī mbârākā lā sī. ³⁵ Nī ndrē drē, Ôvârí lē íyī mvá Yēsū trá rōō. Gō'dá gólā drí drī-ácē fēzó Yēsū drí á'dózó mbârākā bē ngá ndrī drīlī. ³⁶ Ōjílā ndrī tībē tā lē 'bá trá Ôvârí rī mvá 'á rī, gólīyī trá ōjílā Ôvârí ká í'dī gō'dá Ôvârí á'dô lédrē-lédrē ādūkū ākó rī fē'á gólīyī drī. Gō'dá ōzō ōjílā ōlē tā Ôvârí rī mvá 'á kō rī, rī'á ōnjī ró! Ôvârí fēé lédrē-lédrē ādūkū ākó rī gólīyī drī kō. Ôvârí á'dô rī'á zāā lāñō fē'á í'dī gólīyī drī tā ōnjī gólīyíkā 'dī tāsī, tálā Ôvârí rī'á āwā ró gólīyī bē."

4

Tā Yēsū drí átálé ōkó Sāmārīyā lé 'bá ró rī drí rī

1-3 Kàyî nā 'bá yî 'á rî, òjílā dūu rî trá nílí Yésū ngálā bābātízí 'élé. Òjílā rî 'bá 'délé Yésū vósí gō'dá Yésū yî drí kpá rízó bābātízí 'élé drílíyî rî, trá gārā gólíyî rî 'bá nílí Yōwání ngálā rî 'bá yî drî sî. Gbõ lé òjílā 'dî 'bá yî rî ìyî bē nílí Yésū ngálā rî, Yésū rî gógó nyáanyá lâ 'é bābātízí cú nî òjílā rî 'dî 'bá yî drí kô. Lājó'bá gólákā rî 'bá yî rî ìyî nî bābātízí 'élé òjílā 'dî 'bá yî drí. Gō'dá Pārúsí yî árí ìyî bē tā 'dî rî, tā 'dî sú gō'dá gólíyî rú kô. Gō'dá Yésū nî tā 'dî bē kî, tā 'dî sú Pārúsí yî rú gō'dá kô rî, gólíyî drí ngázó nílí lājó'bá íyíkā 'dî 'bá yî bē 'bādrî Yūdáyā kâ 'dî áyéle gōzó volé Gālíláyā 'álá.

4 Gō'dá gōgō Gālíláyā 'álá rî sî rî, Yésū yî nî kôró lätî gólā nî 'bá kpūru 'bādrî zîlî Sāmáryā rî 'ásí rî 'ásí. 5-6 Gō'dá gólíyî drí nízó cālē ānyî jārībā mvá āzā Sāmáryā kâ zîlî Sīkārā rî lāgátí. Óró bē rî'á tólā tībē Yākóbā* drí 'dílí trá ākú ró gō'dá drílā fēlé ìnyákú lâ bē íyî mvá Yōsépā drí rî. Yésū yî gō cá bē óró 'dî tî rî, lānō ācî kâ fî trá gólā rú rōō. 'Dī rî'á ìtú-pá mùdrí-drí-lā-gā-rî sî, ìtú âmē gō'dá trá rōō. Ítí rî, gólā drí rízó vūdrí lōvolé óró 'dî tî. 7-8 Gō'dá lājó'bá gólákā 'dî 'bá yî drí ìyî ngázó nílí jārībā mvá nā 'álá nî'á ngá nyānyā gílí, gólā rî áyéle ākpā óró 'dî tî nīngá élē.

Nīngá sî, òkó āzā 'bāsúru Sāmáryā kâ 'ásí, rî rílí jārībā mvá 'dî 'á nīngá drí ānizó ìmvú 'ùlî óró 'dî 'ásí. Gō'dá òkó Sāmáryā lé 'bá ró 'dî ācā bē rî, Yésū drí tā átázó òkó 'dî drí kî, “Ámā ìzó, ní â'dô ícá'á fî trá ìmvú áfēle má tî yā?”

9 Gō'dá òkó 'dî drí tā-drí lōgōzó Yésū drí kî, “Ní zî ìmvú má tî 'dî ángó tí ró? Mā Sāmáryā lé 'bá 'í. Ākú lâ sî, ānî òjílā Yúdā yî kâ mvú ìyî ìgā tî bē òjílā Sāmáryā kâ bē yā?” Òkó 'dî átā úlî 'dî ìtí 'dî, tālā òjílā Yúdā yî kâ kî, ngá Sāmáryā lé 'bá kâ â'dô ìyî ìzā'á Ôvārí rî ìfî drí 'á.

10 Gō'dá Yésū drí tā-drí lōgōzó òkó 'dî drí kî, “Tí ní òró ngá fēfē tándí Ôvārí drí rî'á fēlā òjílā drí ngbāangbānō rî nñî bē, gō'dá ní òró tí kpá mā rî gógó ìmvú zî 'bá ní tî sî nō nñî bē, gō'dá ní drí ìmvú zízó má tî sî rî, tí má â'dô ìmvú gólā ánî 'bā 'bá rílí zāâ lédrē-lédrē ró rî fē'á ní drí.”

11 Gō'dá òkó 'dî drí tā-drí lōgōzó Yésū drí kî, “Āmbá, óró nō fífí, nî kpá ngá ìmvú âsē kâ ākó rî, ní â'dô áníkā ìmvú rî 'dî âsé'á â'dô sî yā? Gō'dá ní â'dô áníkā ìmvú ámā 'bā 'bá rílí zāâ lédrē-lédrē ró rî úsú'á â'dô 'ásí āngó nō 'á rî yā? 12 Úlî áníkā átálé 'dî 'á rî, ní ìsū áníkā bē rî, nî gārā âmā á'bíyá Yākóbā tībē óró nō 'dî 'bá nî, yî rî gógó drí mvúlí kōrōnyā íyíkā yî bē ndrî, gō'dá íyî mvá yî drí mvúzó lâ kpá ì'dî rîrî gólíyíkā sî gō'dá ácalé búúú âmā rú rî drî sî yā?”

13 Gō'dá Yésū drí tā-drí jázó òkó 'dî drí kî, “Òjílā tībē ìmvú mvú 'bá óró Yākóbā kâ 'dî 'ásí rî, ìmvú lōvó â'dô gólā rî 'é'á kpá ó'dí. 14 Gō'dá òjílā tībē ìmvú má drí 'é'á fēlā ní drí rî mvú 'bá rî, ìmvú lōvó 'é gólā gō'dá kô, tālā ìmvú má drí 'é'á fēlā gólā drí 'dî rî, â'dô rî'á gólā rî pîpîsílí 'á òzō óró kátí, ìmvú lâ 'dî â'dô rî'á àtílí gólā rî pālē zāâ gbádú àdúkú ākó.”

15 Gō'dá òkó 'dî drí tā lōgōzó kpá Yésū drí kî, “Āmbá, ní áfē ìmvú rî lārākó bē ìtí 'dî má drí kē, tālā ìmvú lōvó òzó kô ámā 'èè kpá ó'dí, gō'dá má òzó kô kpá ānñî ìmvú à'ùlî ó'dí óró nō 'ásí.”

16 Yésū drí gōzó tā átálé òkó 'dî drí kî, “Tándí ró, 'dōvó ní nî ánî ágó rî àzílí, nî ānñí ró gólā bē má ngáá nōlē.” 17-18 Gō'dá òkó 'dî drí tā-drí jázó Yésū drí kî, “Mā âmāngá ágó ākó.”

* 4:5-6 4.5-6 Yākóbā 'Dī ì'dí Ābārāyāmā rî ózōwá 'í.

Gõ'dá Yésũ drí tã átázó gólâ drí kî, “Pâtĩĩ, úlí áníkâ 'dĩ rĩ'á mbî! Nĩ ágó ãkó, tãlâ ní trô ágó trá âyéle âyéle ândâlâ nĵi, gõ'dá ãgô gólâ ãnĩ drí 'bãzô gólâ bê ngbãangbânô rĩ, â'dó kô ání ágó 'i.”

19 Gõ'dá ôkó 'dĩ drí tã-drĩ lógôzó Yésũ drí kî, “Ãmbá, ã'dô ìtĩ rĩ, pãtĩĩ nĩ rĩ'á tã ãngũ 'bá 'i! 20 Ìtĩ rĩ 'dôvó, má ìjĩ drē tã ní tĩ. Vô gólâ tãndĩ mbî òjilã drí Ôvãrí rĩ ìnjĩzó 'á lâ rĩ íyíkâ ángô rĩ ì'dĩ yã? Tãlã ãmã á'bíyã yĩ ìmbã ìyíkâ ãmã lâ'bí ãmãkã 'á Ôvãrí rĩ ìnjĩlĩ únĩ ãmbã ãzã drĩ nōngã. Gõ'dá ãnĩ òjilã Yúdã yĩ kã rĩ, rĩ átálã kî, vô tãndĩ mbî Ôvãrí rĩ ìnjĩ kã ã'dô cé Yērôsãlémã 'álã. Ngbãangbânô vô rĩ 'dĩ 'ásĩ rĩ, gõ'dá ángô rĩ íyíkâ ì'dĩ tãndĩ ró Ôvãrí rĩ ìnjĩzó yã?”

21 Gõ'dá Yésũ drí tã-drĩ jãzó gólâ drí kî, “Nĩ ârĩ drē úlí má drí 'è'á átálã ní drí nō. Kãyĩ lâ trá ngbãã ãnyĩ òjilã drí Ôvãrí rĩ ìnjĩzó vô 'ásĩ ndrĩ pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ, gõ'dá Ôvãrí drí rãtãã gólĩyíkã 'dĩ árizó. Á'dó kô cé únĩ drĩ nōngã, ngãtã cé Yērôsãlémã 'álã. 22 ãnĩ Sãmãrĩyã lé 'bã, nĩ rĩ Ôvãrí gólâ ãnĩ drí nĩlĩ kô rĩ ìnjĩlĩ ì'dĩ. Gõ'dã ãmã Yúdã yĩ, mã rĩ Ôvãrí ãmã drí nĩlĩ trá dódó rĩ ìnjĩlĩ ì'dĩ, tãlã 'díyĩ pã 'bã gólâ Ôvãrí drí ájólé rĩ rĩ'á òjilã Yúdã kã 'i. 23 Gõ'dã kãyĩ ãcã trá Ôvãrí drí lãtĩ ó'dĩ ã'dázó òjilã drí. Ôvãrí lē òjilã drí íyĩ ìnjĩlĩ vô 'ásĩ ndrĩ tã mbî sĩ. Gõ'dã tã lãvũ 'bã gãrã rĩ, gólâ lē òjilã drí íyĩ ìnjĩlĩ pĩpĩsĩlĩ ãlô tãndĩ rĩ sĩ. 24 Nĩ ârĩ drē! Ôvãrí rĩ'á lĩndrĩ ró. Gólâ rĩ kô cé vô ãlô 'á. Gólã rĩ kãrá tã 'èlē pĩpĩsĩlĩ tãndĩ ãlô rĩ sĩ. Òjilã ìnjĩ gólã pĩpĩsĩlĩ tãndĩ pãtĩĩ mbî gõ'dã kpã ãlô rĩ sĩ. 'Dĩ rĩ sũ nĩ Ôvãrí drí rôô.”

25 Gõ'dá ôkó 'dĩ drí tã-drĩ lógôzó kî, “Úlí tãndĩ ní drí átálé 'dĩ 'bã mã trá 'díyĩ pã 'bã tĩbē 'è 'bã ácalé rĩ tã lâ ìsũlĩ, gólâ ã'dô ácã'á nĩ tã pãtĩĩ Ôvãrí ngã lésĩ rĩ ã'dalé ndrĩ ãmã drí.” 26 Yésũ drí tã-drĩ lógôzó ôkó 'dĩ drí kî, “Mã rĩ 'bã tã nô átálé ní drí nō rĩ'á 'díyĩ pã 'bã rĩ gógó ì'dĩ.”

27 Gõ'dã Yésũ drē zãã rĩ'á úlí átã'á ôkó 'dĩ bê rĩ, lãjô'bã gólãkã rĩ 'bã yĩ drí ágôzó jãrĩbã lésĩ gólĩyĩ úsũlĩ úlí átãrē 'á. Gõ'dã lãjô'bã Yésũ kã 'dĩ 'bã yĩ úsũ ìyĩ gólĩyĩ bê úlí átãrē 'á rĩ, drĩlĩyĩ ã'dózó lãrô-lãrô ró, tãlã lâ'bí Yúdã yĩ kã 'á rĩ, rĩ'á ònjĩ ró ágô drí rĩzó tã ngĩlĩ ôkó lídí bê. Gbõ lé lãjô'bã 'dĩ 'bã yĩ ã'dô bê lãrô-lãrô ró gõ'dã kpã tã ìsũ ró rĩ, òjilã ãlô gólĩyĩ lãfálé sĩ ôkó 'dĩ ìjĩ 'bã kĩ'á nĩ rĩ, ní lē ã'dô yã, ngãtã Yésũ rĩ ìjĩ 'bã kĩ'á nĩ rĩ, gólã rĩ úlí átálé ôkó Sãmãrĩyã lé 'bã ró 'dĩ bê ã'dô tãsi yã rĩ yũ.

28 Gõ'dã ôkó 'dĩ drí ìmvũ ìmvó íyíkã áyézó ãkpã nĩngã, gólã drí ngãzó nĩlĩ 'wãã'wã gólé volé jãrĩbã 'álã. Gõ'dã gólã cã bê tólã rĩ, gólã drí òjilã ázĩzó tã átázó gólĩyĩ drí kî, 29 “Nĩ ãnĩ drē 'wãã'wã tã nô árilĩ! Mã úsũ ágô ãzã trá óró tĩ tólã, gõ'dã ágô rĩ 'dĩ ã'dã tã gólĩyĩ mã drí 'èlē trá ãkũ ró rĩ yĩ trá ndrĩ mã drí! Gólã ìcã fĩ trá ã'dólé 'díyĩ pã 'bã ãmã drí rĩ'á tãlã rĩ ì'dĩ yã? Nĩ ãnĩ, mã nĩ ró ndrēlã.” 30 Gõ'dã òjilã 'dĩ 'bã yĩ árilĩ bê úlí ôkó 'dĩ kã átálé 'dĩ rĩ, gólĩyĩ drí ngãzó ndrĩ nĩlĩ Yésũ rĩ ndrēlé óró tĩ 'á tólã.

31 Gõ'dã ôkó 'dĩ òtĩrĩ kpã lãvũũ rĩ, kôrô lãjô'bã Yésũ kã 'dĩ 'bã yĩ drí ngã nyãnyã átrôzó fèlē Yésũ drí. Gólĩyĩ drí tã átázó kî, “Tã ìmbã 'bã, mã gĩ ngã nyãnyã trá, rĩ'á nō, ní nyã.” 32 Gõ'dã Yésũ drí tã átázó lãjô'bã íyíkã 'dĩ 'bã yĩ drí kî, “Mã cú ngã nyãnyã ámãkã bê, tĩbē ãnĩ ndrĩ drí tã lâ nĩlĩ kô rĩ.”

33 Gõ'dã lãjô'bã 'dĩ 'bã yĩ, drĩ lâ ìyĩ trá lĩjã-lĩjã ró. Gõ'dã drĩlĩyĩ rĩzó tã átálé ìyĩ lãfálé 'ásĩ kî, “Òjilã ãzã ájĩ ngã nyãnyã trá gólã drí ãmã volé sĩ nô yã?”

34 Nĩngã sĩ, Yésũ drí gôzó úlí mãnĩgô íyíkã ngã nyãnyã kã 'dĩ ìtô lâ ã'dalé gólĩyĩ drí kî, “Nĩ ndrē drē, mã rĩ nō lôsĩ gólã Ôvãrí drí ámã ájôzó 'èlã rĩ 'è'á. Òzô mã òtĩrĩ rĩ lôsĩ gólã drí lèlè mã drí 'èlē rĩ 'èlē rĩ, 'dĩ fē fãfã mã

drí òzō ngá nyānyā drí fāfā fērē òjílā drí rí kátí. Má lē ámakā zāā ìtú vósí cé lósí rí 'dī 'élé ndélé vólé. ³⁵ Òjílā rí trá tā átálé kí, òzō ǎǎǎfũ ǎdrúgú trá rí, ǎdrúgú rí 'élā párá dūū ǎmvú 'á gōzó ñólá! Nī ndrē drē, ǎndrō nò rí, ǎ'dó gō'dá ìtí kò. Nī ndrē drē vò lǎtí 'álá! ǎdrúgú ìñjì trá ñjā ñólé! Nī ǎnī, mã ñò ró è'belé vò ǎlò 'á 'bǎlé èró Òvǎrí ká 'á. ³⁶ Òvǎrí ǎjò mã ǎnìlì úlì íyíká ì'dìlì òjílā 'ásí. Nī ǎnī ǎmá pǎlé òjílā 'dì 'bá yí è'belé tū vò ǎlò 'á, tǎlā òrì ró ìyí bè lédrē-lédrē ró zāā gbádú ǎdūkū ǎkó. Má ì'dí ì'dí 'bá lá 'í, mã ǎ'dó lǎñò lósí ká ǎnì drí ǎmá pǎzó 'dì drì-'á lá fē'á ǎnì drí, mã ǎ'dò ró bè ǎyíkò ró kpākā ǎlò ǎnì bè òjílā gólìyí ǎmá drí ìmbálé 'dì 'bá yí tǎsí. ³⁷ Rí'á tā pǎtjì ró òjílā drí rízó tā átálé kí, 'ǎzā 'bá yí ì'dí íyíká ì'dí-ì'dí lá, gō'dá ǎzā 'bá yí ñò íyíká ñòñò lá è'belé èró 'á.' ³⁸ Gō'dá ngbǎangbǎnò rí, mã rí'á ǎnì jò'á ngá gólìyí mã drí ì'dìlì rí 'bá yí è'belé. Gbò lé òjílā ǎzā 'bá yí ò'è ìyí lósí òjílā 'dì 'bá yí èdè-èdè lá ká ñí ǎnì drí rí, gō'dá ñí ǎ'dò ǎndrā-tǎndí lá úsú'á."

³⁹ Gō'dá Sǎmǎrìyā lé 'bá 'dì 'bá yí ǎrì ìyí bè úlì òkó 'dì ká átálé kí'á ñí rí, Yésù òlòfò tā yí drí 'élé trá ǎkú ró rí yí trá ndrì 'dó yí drí rí, òjílā dūū gólìyí lǎfálé 'ásí drí tā lèzó pǎtjì kí, Yésù ǎǎ'dò 'dìyì pǎ 'bá 'í. ⁴⁰ Gō'dá Sǎmǎrìyā lé 'bá 'dì 'bá yí cá ìyí bè Yésù ngálá óró tì 'á tólá rí, gólìyí lè drē zāā tā ìmbá Yésù ká ǎrìlì, gō'dá drìlìyí rú'bá lò'bázó Yésù rú, gólá òrì ró drē dǎ ìyí bè jǎrìbǎ íyíká 'dì 'á ñíngá. Yésù drí tǎ-drì gólìyíká 'dì lèzó, gō'dá gólá drí rízó gólìyí bè ñíngá kǎyì rì sí. ⁴¹ Gō'dá Yésù ìmbá gólìyí bè kǎyì rì 'dì 'á rí, òjílā dūū drí ngǎzó tā lèlé Yésù 'á 'dìyì pǎ 'bá ró pìpìsìlì ǎlò sí.

⁴² Òjílā gólìyí tā lè 'bá trá Yésù 'á 'dì 'bá yí, drìlìyí ngǎzó úlì átálé òkó gólá gólìyí ǎzì 'bá ǎnìlì Yésù rí ndrélé 'dì drí kí, "ǎmá ìzó, mã ñí trá ngbǎangbǎnò kí, pǎtjì Yésù ì'dí gólá ǎnì 'bá òjílā ndrì pǎlé tā ònjì gólìyíká 'ásí rí. Sísì rí, mã lè tā cé úlì ní drí átálé ǎmá drí ñá tǎsí. Gō'dá mã lè tā pìpìsìlì ǎlò sí ngbǎangbǎnò rí, tǎlā mã ǎrì úlì rí 'bá ǎfòlé gólá sílì sí rí trá cú ǎmá bí sí. Ngbǎangbǎnò, mã 'dè trá gólá vósí."

Tā Yésù drí ǎgò ǎmbá ǎzā mvá lá ìngázó ngá lǎzé 'ásí

cú ìtí ndrē ǎkó lá rí

⁴³ Kǎyì rì 'dì vósí, Yésù yí drí ngǎzó lǎvùlì Gǎlìláyā 'álá. ⁴⁴ Gō'dá 'dìlì gólá átá úlì mǎnìgò trá kí, "Òjílā gólá tā ǎngū 'bá Òvǎrí ká ró rí, òjílā góláká rí 'bá yí ró gólá kò." Gólá átá úlì 'dì trá ìtí, tǎlā gólá ñí trá kí, òjílā Yúdǎ yí ká rí 'bá yí ìñjì ìyí yí kò. ⁴⁵ Gō'dá gólìyí cá bè Gǎlìláyā 'álá rí, òjílā ndrì drí ngǎzó Yésù rí lǎgúlì ǎyíkò sí, gólìyí ìsù íyíká bè rí kí, Yésù ǎ'dò kpá tā lǎrǎkò gólá drí 'élé Yēròsǎlémá 'álá rí 'è'á 'bǎdrì íyíká 'á ñíngá, tǎlā òjílā gólìyí ùrúkǎ 'bá yí ñí 'bá Yēròsǎlémá 'álá kǎrámá lǎvù-lǎvù kòró ká 'élé ñá 'bá yí ngí ìyí tā lǎrǎkò Yésù drí 'élé tólá ñá tā lá trá gólìyí drí.

⁴⁶ Kǎyì ǎzā sí, Yésù drí ñízó kpá ó'dí Kǎnǎ tìbè gólá drí ìmvú jǎzó òdrá ró 'á lá rí 'álá. Gō'dá ǎgò ǎmbá ǎzā kùmū Èródè ká zélé bè jǎrìbǎ ǎzā zjìlì Kǎpèrǎnómá ñá 'á. Mvá ǎgò ǎmbá 'dì ká trá ngá lǎzé ró ǎnyì 'è'á drǎlé.

⁴⁷ Gō'dá ǎgò ǎmbá 'dì ǎrìlì bè tā kí'á ñí rí, Yésù ǎǎcá trá Yūdáyǎ lésí Gǎlìláyā 'á, gō'dá gólá ǎǎ'dò bè Kǎnǎ 'álá rí, ǎgò ǎmbá 'dì drí ngǎzó 'wǎá ñílì Yésù ngálá. Gō'dá ǎgò 'dì cá bè Yésù rí úsúlì rí, gólá drí rú'bá lò'bázó Yésù rú kí, "Óò, kúmú, mvá ágó ámakā ngá lǎzé ró ǎmbúkú lá cé pìpìsìlì 'á, ní ǎ'dò ǎnì'á fí trá pǎlā mã drí òdrǎ 'ásí yǎ?"

⁴⁸ Gō'dá Yésù drí tǎ-drì jǎzó ǎgò 'dì drí trǎ kí, "ǎnì òjílā Gǎlìláyā ká ñò 'bá yí, òzò ñí òndrē tā lǎrǎkò mã drí rí'á 'élá rí kò rí, ñí gǎ dó tā lèlé kí, pǎtjì Òvǎrí ǎjò mã ñí."

49 Gõ'dá ãgô ãmbá 'dĩ drí tã lògõzó Yésũ drí kĩ, “Ãmbá, ní ânĩ, mã nĩ ró bê 'wãã'wã âmã mvá ágó nõ trá 'è'á lòvó-lòvó àyélé!”

50 Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ drí tã átázó ãgô 'dĩ drí kĩ, “Tãndĩ ró, ânĩ mvá ágó 'dĩ drãá kô, â'dô ngá pã'á. Nĩ nĩ gólé ní drí 'bã 'álâ.” ãgô ãmbá 'dĩ drí tã lëzó úlĩ Yésũ kã 'dĩ 'á, gõ'dá gólâ drí ngãzó nĩ'á gólé yĩ drí 'bã 'álâ.

51 Gõ'dá ãgô ãmbá 'dĩ ngã bê nĩ'á gólé yĩ drí 'bã 'álâ rĩ, gólâ òtírĩ cãã ãnyĩ yĩ drí 'bã bê rĩ, gólâ drí rû úsúzó rû ì'bũ 'bã íyíkã yĩ bê lãtĩ 'á. Gõ'dá kôrô rû ì'bũ 'bã gólâkã 'dĩ 'bã yĩ drí ngãzó tã átálé gólâ drí kĩ, “Ánĩ mvá ágó ngã trá ngã lãzé 'ásĩ! Gólâ rĩ rû'bã âcã trá tãndĩ ró!”

52 Gõ'dá ãgô 'dĩ drí tã ìjízó rû ì'bũ 'bã íyíkã 'dĩ 'bã yĩ tĩ kĩ, “Dĩ tã pãtĩ ì yã? Gólâ rĩ rû'bã âcã tãndĩ ró 'dĩ ángô tú yã?” Gõ'dá gólĩyĩ drí tã-drĩ jãzó kĩ, “Àgĩ ìtú drí drĩ dĩrĩ 'á kôrô gólâ rĩ rû'bã ãmbá âmé 'bã 'dĩ drí à'dízó, gõ'dá mbãrãkã lâ drí ãgõzó rû'bã lâ 'á.” 53 Gõ'dá kôrô ãgô 'dĩ drí nĩzó lâ kĩ, ngã lãzé fõ trá íyĩ mvá rû sĩ té ìtú-pã gólâ Yésũ drí úlĩ átázó yĩ drí kĩ'á nĩ rĩ, yĩ ònĩ 'bã 'álâ, íyĩ mvá ágó ãã'dô ngã'á ngã lãzé 'ásĩ 'dĩ 'á. Gõ'dá ãgô ãmbá 'dĩ drí tã lëzó pãtĩ-pãtĩ ró pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ Yésũ 'á, gõ'dá òjĩlã gólâkã 'bã kã ndrĩ drí tã lëzó kpã pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ òzõ gólâ kãtĩ. 54 'Dĩ tã lâràkõ rĩ lâ Yésũ drí 'èlé Gãlĩlãyã 'álâ ãgõ-ãgõ gólâkã Yũdãýã lésĩ rĩ vósĩ rĩ ì'dĩ.

5

Tã Yésũ drí ngã lãzé 'bã ãzã êdézó kãýĩ lòvô kã sĩ rĩ

1 Tã Yésũ drí 'èlé Gãlĩlãyã 'álâ 'dĩ 'bã yĩ vósĩ rĩ, gólâ drí ngãzó kpã ó'dĩ Gãlĩlãyã 'ásĩ nĩlĩ Yërõsãlémã 'álâ kãrãmã Yũdã yĩ kã 'èlé. 2 Gõ'dá Yërõsãlémã 'á tólã rĩ, ápãrĩ ãzã bê rû lâ Bëtëzãdã tĩ Yũdã yĩ kã sĩ, ãnyĩ àtĩ jãrĩbã kã zĩlĩ Àtĩ Kãbĩlĩkĩ kã rĩ lãgãtĩ. Gõ'dá ápãrĩ 'dĩ tĩ rĩ, ú'dĩ pãtrã trá tólã nĩ. 3-4 Òjĩlã gólĩyĩ ngã lãzé 'bã ró rĩ rĩ ìyĩ trá pãtrã 'dĩ 'bã yĩ 'ásĩ, gólĩyĩ ìfĩ ãkõ rĩ 'bã yĩ, ìsĩ ró rĩ 'bã yĩ bê gõ'dã rĩ 'bã òñõ ró rĩ 'bã yĩ bê. (Tãlã mãlãyĩkã Òvãrĩ kã rĩ ânĩlĩ ìmvũ ápãrĩ 'dĩ kã íyálé kãgbã-kãgbã. Òzõ òjĩlã ãzã ngã lãzé bê rĩ ò'dê trá sĩsĩ ìmvũ ápãrĩ 'dĩ kã rĩ 'bã rû íyálé 'dĩ 'á rĩ, kôrô ngã lãzé gólâkã 'dĩ drí rû ndëzó.)* Ì'dĩ ngã lãzé 'bã 'dĩ 'bã yĩ rĩ ìmvũ 'dĩ rû íyã-íyã lâ tëlé. 5-6 Gõ'dá Yésũ yĩ cã bê ápãrĩ 'dĩ tĩ 'álã rĩ, gólĩyĩ drí ãgõ ãzã úsúzó tólã, àyĩ'á gbũrũkũ drĩ ngã lãzé bê, ãgõ rĩ 'dĩ 'è trá ndrõ nyã'dĩ-trã-drĩ-lã-ngã-mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-nĩ-drĩ-lã-nã ngã lãzé íyíkã 'dĩ bê. Gõ'dá Yésũ ndrélé bê ãgõ ngã lãzé bê 'dĩ àyĩrĩ 'á vũdrĩ rĩ, drĩlã nĩzó lâ kĩ, ãgõ 'dĩ 'è trá ndrõ ãmbã lãñõ ngã lãzé íyíkã 'dĩ kã bê. Gõ'dá Yésũ drí ãgõ rĩ 'dĩ ìjízó kĩ, “Ámã àdrũpĩ, ní lë ngãlé ngã lãzé ánĩkã 'dĩ 'ásĩ yã?”

7 Gõ'dá ãgõ ngã lãzé bê 'dĩ drí tã lògõzó Yésũ drí kĩ, “Óõ ãmbã, mã òjĩlã ãkõ ámã zélé 'wãã ìmvũ 'dĩ 'á tólã, òzõ ìmvũ 'dĩ òtírĩ rû íyã kãgbã-kãgbã rĩ. Tãlã mã òtírĩ ámãkã drẽ rĩ ámã sëlé mãnisĩ rĩ, ãkũ ró òjĩlã gólĩyĩ mbãrãkã bê rĩ 'bã yĩ 'dê ìyĩngã trá sĩsĩ mã drí ìmvũ 'á tólã.”

8 Gõ'dá Yésũ drí tã átázó gólâ drí kĩ, “Nĩ ngã ùrũ! Nĩ pã gbũrũkũ ánĩkã, ní ngã nĩ'á lãmũ bê!” 9 Ìtĩ rĩ, kôrô ãgõ 'dĩ pá lâ drí ãmbãzó ó'dĩ, té òzõ ãkũ rĩ tĩ. Gõ'dá drĩlã ngãzó ùrũ gbũrũkũ íyíkã pãlé nĩzó lãmũ bê.

'Dĩ Yésũ ìngã ãgõ 'dĩ ngã lãzé 'ásĩ, té kãýĩ Yũdã yĩ kã lòvô kã 'á. 10 Tã 'dĩ tãsĩ rĩ, drĩ-'bã àngĩ Yũdã yĩ kã ãzã 'bã yĩ ndrẽ bê ãgõ Yésũ drí ìngãlé ngã lãzé 'ásĩ 'dĩ nĩ'á lãmũ bê lãtĩ 'ásĩ gbũrũkũ íyíkã bê yĩ drĩ kãýĩ íyíkã lòvô kã sĩ rĩ, gólĩyĩ drí 'bãzó àwã ró ãgõ 'dĩ bê. Gõ'dá gólĩyĩ drí tã ìjízó ãgõ 'dĩ tĩ kĩ, “Nĩ, tãlã ã'dô 'ì ní drí rĩzó ngã nĩlĩ kãýĩ ãmãkã kãýĩ lòvô kã sĩ yã?”

* 5:3-4 5.3-4 Sĩsĩ rĩ, úlĩ nõ 'bã yĩ vërësĩ nõ 'á, ìgĩ kô búkũ Yōwání kã nõ 'á.

Ní nǚ kǐ'á nǐ rǐ, āndrō nō rǐ kǎyì āmákā rātáā 'ě ká 'í rǐ kō yā? 'Dǐ rǐ'á tā ōnjǐ 'í."

¹¹ Gō'dá āgō 'dǐ drǐ tā-drǐ lōgōzō gólǐyǐ drǐ kǐ, "Tā ámákā bē yā? Mā ámāngá kó àyǐ'á ngá lāzé ámákā bē gō'dá āgō āzā drǐ ānǐzō ámā íngalé ngá lāzé ámákā 'dǐ 'ásǐ, gō'dá drǐlā tā átázó má drǐ kǐ, má ōngā má ōtrō gbūrūkū ámákā, má ōnǐ lāmú bē. 'Í'dǐ má drǐ rǐzō nǐlǐ nō."

¹² Gō'dá drǐlǐyǐ tā átázó āgō 'dǐ drǐ kǐ, "Ōjǐlā ōnjǐ rǐ gógó gólā tā átá 'bá nǐ drǐ kǐ'á nǐ rǐ, nǐ ōtrō gbūrūkū áníkā nǐzō 'í'dǐ bē lā kǎyì ámákā rātáā 'ě ká nō 'á nō íyíkā ā'dǐ 'í'dǐ yā?"

¹³ Gō'dá āgō 'dǐ ícá kō tā ìjǐ gólǐyíkā 'dǐ tā-drǐ lā lōgōlé, tǎlā gólā nǐjǐ ōjǐlā íyǐ íngá 'bá ngá lāzé 'ásǐ 'dǐ rú lā kō. Tǎlā Yésū íngá gólā bē ngá lāzé 'ásǐ rǐ, Yésū drǐ íyǐngá kōrō fǐzō 'wāā ōjǐlā ō'bǐ ápàrǐ tǐ 'dǐ 'bá yǐ lǎfálé.

¹⁴ Tā ndrǐ 'dǐ vósǐ rǐ, āgō íngalé ngá lāzé 'ásǐ 'dǐ drǐ ngāzō kpá nǐlǐ jó ạngí Ôvǎrǐ ká rǐ 'álā. Gō'dá Yésū drǐ gólā rǐ úsúzó kpá ó'dǐ jó Ôvǎrǐ ká nǎ 'álā. Gō'dá Yésū drǐ tā átázó gólā drǐ kǐ, "Ámā àdrúpǐ, ópā nǐ trá! Ngbāāngbānō rǐ, nǐ àyē tā ōnjǐ 'ě'ě. Ōzō nǐ àāyē tā ōnjǐ 'ě'ě kō rǐ, ngá āzā ōnjǐ tētē lā à'dō à'dó'á nǐ bē gǎrǎ sǐsǐ 'dǐ drǐ sǐ." ¹⁵ Gō'dá āgō 'dǐ drǐ ngāzō nǐlǐ 'wāā'wā drǐ-'bá ạngí Yúdǎ yǐ ká tǐbē gólā rǐ ìjǐ 'bá sǐsǐ rǐ yǐ ngálā. Gō'dá drǐlā tā átázó gólǐyǐ drǐ kǐ, "Ágō tǐbē ámā íngá 'bá ngá lāzé 'ásǐ ānǐ drǐ rǐ'á tā lā ìjǐlǐ má tǐ rǐ, gólā 'í'dǐ āgō gólā rǐ'á zǐlā Yésū rǐ."

¹⁶ Gō'dá drǐ-'bá ạngí Yúdǎ yǐ ká 'dǐ 'bá yǐ àrǐ ìyǐ bē tā 'dǐ ìtǐ rǐ, gólǐyǐ 'bāá Yésū rǐ lōvó gō'dá kō, tǎlā tā Yésū drǐ 'élé kǎyì gólǐyíkā rātáā ká 'dǐ 'á 'dǐ tǎsǐ. Gō'dá gólǐyǐ drǐ rǐzō zāā Yésū rǐ ìkpókpolólé úlǐ sǐ. ¹⁷ Gō'dá Yésū drǐ tā átázó gólǐyǐ drǐ gólǐyǐ lǐfǐ drǐ 'á kǐ, "Tǎlā à'dō 'í nǐ lēé tā gólā má drǐ rǐ'á 'ělā nō kō yā? Nǐ nǚ kō kǐ'á nǐ rǐ, ámā átá Ôvǎrǐ rǐ lōsǐ 'élé kǎyì vósǐ cé yā? Gólā rǐ zāā ānǐ vó ndrēlé kǎyì rātáā ká 'á. Tǎlā 'í'dǐ 'dǐ má drǐ rǐzō kpá lōsǐ 'élé kǎyì rātáā ká sǐ 'dǐ, ōzō ámā átá kǎtǐ." ¹⁸ Úlǐ Yésū ká 'dǐ drǐ drǐ-'bá ạngí Yúdǎ yǐ ká 'dǐ 'bá yǐ 'bāzō à'dólé àwǎ ró rōō. Yésū rǐ lōvó drǐ fōzō gólǐyǐ 'ásǐ zāā gbádú. Gō'dá drǐlǐyǐ rǐzō lǎtǐ lōndǎlé, à'dō ró bē Yésū rǐ fūzō volé. Tā ífǐ gólǐyǐ drǐ 'bāzō àwǎ ró Yésū bē rǐ, tǎlā Yésū ró lǎ'bǐ gólǐyíkā kǐ'á nǐ rǐ, kǎyì rātáā ká 'dǐ àā'dō kǎyì lōvó ká 'í ōjǐlā ō'è lōsǐ 'á lā kō rǐ kō. Gō'dá ngǐngǐ lā, tā pǎtǐlǐ gólā Yésū drǐ Ôvǎrǐ rǐ zǐzō íyǐ átá ró 'dǐ 'bā gólǐyǐ trá à'dólé àwǎ ró rōō, tǎlā tā ìsū gólǐyíkā 'á rǐ, úlǐ Yésū ká 'dǐ rǐ à'dalá kǐ, Yésū àāmā yǐ trá à'dólé Ôvǎrǐ ró.

Drǐ-ācē Ôvǎrǐ drǐ fǐlé Yésū drǐ rǐ

¹⁹ Gō'dá drǐ-'bá ạngí 'dǐ 'bá yǐ rǐ ìyǐ bē Yésū rǐ tǐ ànyalé rǐ, Yésū drǐ gōzō tā átalé gólǐyǐ drǐ kǐ, "Má átá ānǐ drǐ tā pǎtǐ-pǎtǐ ró, má ícá kō tā 'élé cú ìtǐ ámā átá àkó. Má rǐ cé tā Ôvǎrǐ drǐ rǐ'á 'ělā rǐ 'bá yǐ 'élé 'í'dǐ. Má lē cé ngá gólā drǐ lēlé má drǐ 'élé rǐ 'élé 'í'dǐ. ²⁰ Tǎlā ámā átá lē má íyǐ mvá trá rōō, 'í'dǐ 'dǐ gólā drǐ ngá yǐ drǐ lēlé 'élé rǐ à'dázó ndrǐ má drǐ. Má átá ānǐ drǐ, ámā átá à'dō ámā 'bā'á tā tǎndǐ āzā 'bá yǐ 'élé gǎrǎ tā gólā ānǐ drǐ ndrēlé nō drǐ sǐ. Nǐ ōtǐrǐ ámā ndrēē 'ērē lā 'á rǐ, gō'dá ānǐ tǐ à'dō à'dǐ'á à'dǐ. ²¹ Ámā átá rǐ ōjǐlā lǐdrǐlǐ ōdrǎ 'ásǐ gólǐyǐ 'bālé à'dólé lédre-lédre ró, ōzō drǐlā lēlé rǐ tǐ. Má rǐ gógó gólā rǐ mvá ró nō à'dō kpá ōjǐlā lǐdrǐ'á ōdrǎ 'ásǐ gólǐyǐ 'bālé à'dólé lédre-lédre ró, ōzō má drǐ lēlé rǐ tǐ, nyé ōzō ámā átá kǎtǐ. ²² Gō'dá ámā átá fē drǐ-ācē trá ndrǐ má drǐgá, má drǐ tā-vó ōjǐlā ndrǐ ká kǐzō. ²³ Gólā 'è tā 'dǐ ìtǐ 'dǐ rǐ, tǎlā ōjǐlā ndrǐ ìnjǐ ró má bē íyǐ mvá ró,

ōzō gólīyī ā'dô fí gólâ rī ñnjī 'bá 'î rī. Ōzō ōjílâ āzâ ñnjī má Ôvârí rī mvá ró nõ kô rī, ōjílâ rī gógó 'dī ñnjīí áamá átá gólâ tíbê áamá âjó 'bá nõ kpá kô.

²⁴ “Má âtâ ãní drí tã pätī-pätī ró, ōzō ōjílâ āzâ ãârī úlī má drí rī'á âtálâ rī 'bá yī trá, gō'dá ōjílâ rī 'dī drí tã lēzó kī, Ôvârí âjó mâ nī rī, ōjílâ rī gógó 'dī â'dô lédrē-lédrē ãdūkū ãkó rī úsú'á. Ōjílâ rī 'dī rú'bá ñnyákú lâ ōdrâ lé rī, lôvó-lôvó lâ â'dô rī'á zãâ gbádú ãdūkū ãkó ōdrâ gólâkâ vósī, tãlâ lãṅō má drí 'ē'á fêlâ gólâ drí tã ōnjí gólâkâ tãsí rī, má fēé gō'dá kô. Gólâ lãvũ trá ōdrâ 'ásī filí lédrē-lédrē ãdūkū ãkó rī 'á. ²⁵ Má âtâ tã pätīí ró, kãýī âcã trá tã ó'dí drí rú 'ēzó ngbãangbãñō! Gō'dá mâ rī gógó Ôvârí rī mvá ró nõ â'dô tã âtá'á ōjílâ gólīyī ōdrâ 'bá rī yī drí, gólīyī drí áamá gbórókô ârízó, gō'dá drílīyī ngãzó âfôlé ōdrâ 'ásī rílí lédrē-lédrē ró zãâ gbádú ãdūkū ãkó. ²⁶ Tãlâ áamá átá fē mbârâkã trá má drí ōjílâ ñngázó ōdrâ 'ásī ó'dí rílí lédrē-lédrē ró zãâ gbádú ãdūkū ãkó, nyé ōzō gólâ drí ngá ndrī lô'bãrē tí, gōzó ngá ndrī 'dī 'bá yī vó lâ ndrélé â'dólé lédrē-lédrē ró cé íyī úlī sī. ²⁷ Gō'dá lãtī ãlô-ãlô 'dī 'ásī, áamá átá Ôvârí âfē drí-ãcê kpá trá má drí tã-vó ōjílâ ndrī kã kízó, tãlâ mâ gólâ rī mvá 'î, gō'dá 'î'dí gólâ drí áamá âjózó úrú lésī.

²⁸ “Ãní tī rī â'dílí úlī má drí rī'á âtálâ nõ 'á tãlâ ã'dô 'î yã? Nī lē tã úlī má drí âtálé nõ 'á. Kãýī âbí âcã'á, má drí ōjílâ gólīyī ndrī ōdrâ 'bá trá rī yī zīzó, drílīyī lãzī ámakã ârízó, gō'dá drílīyī ngãzó âfôlé ōdrâ 'ásī. ²⁹ Gō'dá ōjílâ gólīyī tã tãndí 'ē 'bá kãýī drílīyī 'bãzó lédrē-lédrē ró rī sī rī, â'dô ngã'á ōdrâ 'ásī rílí lédrē-lédrē ró zãâ gbádú ãdūkū ãkó. Gō'dá ōjílâ gólīyī tã ōnjí 'ē 'bá kãýī drílīyī 'bãzó drē lédrē-lédrē ró ñnyákú drī nongã nõ 'á rī, â'dô ñyī lãṅō zãâ gbádú ãdūkū ãkó rī úsú'á. ³⁰ Tã ndrī má drí rī'á 'êlâ rī, â'dó kô tã áamá nyãányã kã 'î'dí. Má rí kô tã áamá nyãányã drí lélé rī 'êlé 'î'dí. Má â'dô tã-vó ōjílâ kã kī'á, nyé ōzō áamá átá drí â'dalé trá má drí rī kãtí. Ōzō 'dīí rī kãtí rī, má rī tã-vó ōjílâ kã kílí lãtī mbī 'ásī, tãlâ má rī té tã gólīyī áamá átá áamá âjó 'bá rī drí lélé rī 'êlé 'î'dí.”

Tã tã â'dá 'bá kī, Ôvârí âjó Yésū nī rī

³¹ “Má âtâ ãní drí, nī ñsū ãníkã bê rī, má lóngô 'dī áamá tã 'î yã? Á'dó ítí kô. Ōzō má ōró nõ rīí áamá nyãányã tã lóngólé 'î'dí rī, tí tã ndrī má drí rī'á âtálâ nõ 'bá yī â'dô 'bã'á ndrī tã tãkó ró. ³² Pätī-pätī ró, áamá átá Ôvârí â'dã tã pätīí ámakã rī nī ãní drí. Gō'dá má nī trá kī, tã drílâ â'dalé áamá tãsí rī rī'á tã pätīí 'î. ³³ Nī jô ōjílâ trá Yōwánī ngálâ, gólīyī ã'dô ró tã gólâkã ârílí. Gō'dá Yōwánī drí tã pätīí âtázó gólīyī drí áamá tãsí. ³⁴ Tã bê â'dó 'bá tãndí ró lãvũlī gãrã úlī ōjílâ mvá ōzō Yōwánī kãtí rī kã drīí sī. Gō'dá má rī tã nõ âtálé úlī Yōwánī kã tãsí, tãlâ úlī gólâkã 'dī ããgã ró bê ãní drīí, gō'dá nī âdī ró drīí bê tã ōnjí ãníkã rī 'ásī ãnílí má ngálâ, má pâ ró ãní bê. ³⁵ Yōwánī rī'á ōzō ngá 'î'í gólâ tíbê rī 'bá lãtī 'î'ílí ãní drí rī kãtí. Gō'dá nī â'dô trá ãyīkô ró tã lélé úlī gólâkã 'á kãýī dã sī. ³⁶ Tã tíbê â'dó 'bá 'bãlé tãndí ró lãvũlī gãrã úlī Yōwánī kã drīí sī rī'á tã gólīyī má drí rī'á 'êlâ nõ rī, gólīyī rī tã â'dalé kī, Ôvârí âjó mâ nī. Má rī nõ té tã áamá átá drí âtálé má drí 'êlé rī 'êlé 'î'dí ndélé.

³⁷⁻³⁸ “Ōzō pätīí nī ùñí úlī Ôvârí kã fí trá dódó rī, nī â'dô nī'á lâ kī, pätīí Ôvârí âjó mâ nī, tãlâ búkū gólâkã 'á rī, gólâ âtã tã áamá âcã-âcã kã trá ãní drí. Gō'dá nī gã trá dó tã lélé úlī gólâkã 'dī 'á, nī ârí gólâ rī úlī kô ãní bí sī, gō'dá nī ndrē gólâ kpá kô ãní līfī sī. ³⁹ Nī rī zãâ kãrá búkū Ôvârí kã rī zīlī mãnísí, tãlâ ãní drí tã mbī úsúzó lédrē-lédrē ãdūkū ãkó rī tãsí, gō'dá tãlâ ã'dô 'î ãní drí tã lēzó kô kī, búkū Ôvârí kã 'dī rī áamá tã âtálé 'î'dí ãní

drí yā? ⁴⁰ Gõ'dá nĩ rĩ ámâ gãlé dó ã'dô tāsĩ yā? Mâ ì'di òjílã lédrē-lédrē ãdũkũ ãkó rĩ fē 'bá 'í.

⁴¹⁻⁴³ “Má nĩ trá, ãnĩ ndrĩ, nĩ lēé Ôvârí kô ãlólã, tãlã nĩ lēé kô tã lēlé tã âti-âti má drí ânĩzó ì'di bê lâ nõ 'á. Ámâ átã Ôvârí âjô mã nĩ ânĩlĩ ãnĩ ãmbálé. Gõ'dá mã ndrê bê rĩ, nĩ 'ê ãnikã tã lēlé cé òjílã gólã ãnĩ 'bá iyĩ tã lóngô-lóngô bê kĩ, yĩ ãã'dô iyĩkã ì'di gãrã rĩ 'á! Mã rĩ gógó nyãnyã lâ nõ, tã ãsũ ámákã rĩ ã'dó kô cé ãnĩ òjílã drí ámâ lùyílĩ ì'di. Mã lē ámákã cé ãnĩ drí tã lēlé tã âti-âti ámákã nõ 'á ì'di. ⁴⁴ Tĩ nĩ ã'dô tã lē'á mã 'á ángô tí, òzô nĩ ò'bã lĩfĩ nõ gbô zãã ngá gólĩyĩ ãngó nõ kã rĩ 'bá yĩ vó, tãlã ãnĩ ãzi-ãzi yĩ ùlùyĩ ró ãnĩ rú bê kĩ, ãnĩ ã'dô òjílã tãndĩ 'ĩ rĩ yā? 'Dĩ gõ'dá nĩ lēé kô tã gólĩyĩ sũ 'bá Ôvârí rú rĩ 'bá yĩ 'ēlé.

⁴⁵ “Ãnĩ, nĩ gã ùlĩ ãnĩ á'bíyã Músã kã kpã trá dó, tĩbê ãnĩ drí kĩ'á nĩ, ãã'dô tã ãnĩ drí lĩfĩ 'bãzó vó lâ rĩ átã'á nĩ ãnĩ tāsĩ Ôvârí ágálé rĩ. Gõ'dá nĩ gã bê ùlĩ gólãkã ámã tāsĩ rĩ kpã trá dó 'dĩ rĩ, Músã rĩ gógó ã'dô ãdré'á gõ'dã kpã nĩ Ôvârí ágálé ãnĩ ãlĩ ãnjólé. Á'dó kô mã rĩ gógó nõ ì'di. ⁴⁶ Nĩ ndrê trá, tí nĩ òró ùlĩ Músã kã átálé rĩ lēé rĩ, tí nĩ lē tã kpã trá ùlĩ ámákã 'á, tãlã Músã rĩ tã átálé ãcã-ãcã ámákã rĩ tāsĩ. ⁴⁷ Gõ'dá nĩ lēé bê tã tã Músã drí ãgĩlĩ trá rĩ 'á kô rĩ, ãtĩ rĩ, tí nĩ ã'dô tã lē'á ùlĩ mã drí átálé rĩ 'á ángô tí yā?” 'Dĩ ùlĩ Yēsũ drí átálé drĩ-'bã ángĩ Yúdã yĩ kã drí Yērōsãlēmã 'álã rĩ ì'di.

6

Tã Yēsũ drí ngã nyãnyã fēzó ò'bĩ drí rĩ

(Mātáyō 14.13-21; Mārākō 6.30-44; Lúkã 9.10-17)

¹ Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, Yēsũ yĩ drí ágōzó Yērōsãlēmã lēsĩ gólé Gãlĩlãyã 'álã lãjó'bã iyĩkã rĩ 'bã yĩ bê. Kãyĩ ãzã sĩ, gólĩyĩ drí ngãzó filĩ kólóngbô 'á mbãlé lĩmvũ ãndrê Gãlĩlãyã* kã rĩ 'á'á lé drĩ lâ lēsĩ. ²⁻⁴ 'Dĩ rĩ'á kãyĩ kãrãmã Yúdã yĩ kã zĩlĩ kãrãmã lãvũ-lãvũ kôró kã rĩ trá ãnyĩ. Gõ'dã òjílã ndrê bê tã lãrãkô Yēsũ drí rĩ'á 'ēlã rĩzó òjílã ãngálé ngã lãzé 'ásĩ 'dĩ rĩ, gólĩyĩ drí ngãzó 'dó 'dēlé gólã vósĩ. Nĩngã sĩ, Yēsũ yĩ drí nĩzó mbãlé lütú drĩ 'álã, gõ'dã gólĩyĩ drí rĩzó vũdrĩ lãjó'bã iyĩkã rĩ 'bã yĩ bê ãrĩ yĩ lãgãtĩ sĩ. ⁵ Gõ'dã Yēsũ òtirĩ rĩ lãjó'bã iyĩkã 'dĩ 'bã yĩ lĩfĩ lâ yĩ ãcĩlĩ rĩ, 'dĩ òjílã ãzã 'bã yĩ kpã bê dũũ rĩ'á iyĩ ãnĩ'á gólã ngálã. Gõ'dã Yēsũ jã lĩfĩ bê gólĩyĩ ndrēlé ãrĩ rĩ, drĩlã ngãzó tã ãjĩlĩ Fĩlĩpō tí kĩ, “Fĩlĩpō, mã ã'dô ngã nyãnyã ùsú'á ã'dô 'ásĩ gĩlĩ fēlé òjílã ò'bĩ nõ 'bã yĩ drí nyãlé yã?” ⁶ Yēsũ ãjĩ tã 'dĩ Fĩlĩpō tí 'dĩ, ã'dô ró tã ãsũ Fĩlĩpō kã ùjũzó, ngãtã Fĩlĩpō lē tã trá kĩ, yĩ Yēsũ cú rĩ'á mbãrãkã bê ngã nyãnyã ùsúzó fēlé òjílã dũũ rĩ 'bã ãnĩlĩ 'dĩ 'bã yĩ drí yã. Tãkô gólã nĩ iyĩngã tã yĩ drí 'ē'á 'ēlã rĩ trá.

⁷ Gõ'dã nĩngã sĩ, Fĩlĩpō drí tã 'dĩ drĩ lâ jãzó Yēsũ drí kĩ, “Mã ã'dô ngã nyãnyã rĩ 'dĩ ùsú'á òjílã ò'bĩ 'dĩ 'bã yĩ drí ãtĩ 'dĩ ã'dô 'ásĩ yã? Òzô kpálé òótrô ãdĩ kãyĩ kãmã-rĩ kã ãmbãtã gĩzó rĩ, ãcã òjílã ò'bĩ 'dĩ 'bã yĩ drí nyãlé cé tĩtĩ kô.”

⁸ Gõ'dã nĩngã sĩ, lãjó'bã Yēsũ kã Sĩmónã Pétērō rĩ ãdrũpĩ ró rú bê ãndĩrĩyã rĩ drí tã átãzó Yēsũ drí kĩ, ⁹ “Ágãmvã ãzã bê rĩ'á nõ, gólã cú ãmbãtã ãdãwã bê nĩ, gólã kpã cú ãbĩ fĩnyã-fĩnyãwã bê rĩ. Gõ'dã òzô kpálé mã òfē ãmbãtã nĩ 'dĩ gõ'dã ãbĩ rĩ 'dĩ 'bã yĩ bê òjílã ò'bĩ 'dĩ 'bã yĩ drí nyãlé rĩ, ãcã gólĩyĩ drí kô.”

¹⁰ Gõ'dã ãtĩ rĩ, Yēsũ drí tã átãzó lãjó'bã iyĩkã rĩ 'bã yĩ drí, gólĩyĩ ããtã ró tã òjílã ò'bĩ 'dĩ 'bã yĩ drí, tãlã òrĩ ró iyĩ bê vũdrĩ ngã nyãlé. Gõ'dã òjílã ò'bĩ 'dĩ

* **6:1** 6.1 lĩmvũ ãndrê Gãlĩlãyã kã 'Dĩ rú lâ ãzã kpã lĩmvũ ãndrê Tĩbĩrĩyã kã.

'bá yí drí rǐzó vǔdrǐ òmā àrú drǐí ngá nyānyā tēlé. Òjílā rǐ 'bá 'dǐ 'bá yí rǐ'á kútū-nǐ. 'Dǐí òlā cé àgò ì'dǐ, gò'dá òlāá òkó 'dǐyǐmvá bē kò. ¹¹ Gò'dá nǐngá sǐ, Yésū drí àmbātā nǐ 'dǐ trǒzó, gò'dá drílā rātāā 'èzó Òvārí drí, gò'dá drílā fèzó là lājó'bá íyíkā 'dǐ 'bá yí drí, gólǐyí òlānjí ró òjílā ò'bí gólǐyí rǐ 'bá vǔdrǐ 'dǐ 'bá yí drí. Gò'dá gólā drí ì'bǐ rǐ 'dǐ 'bá yí 'èzó kpá ìtí. Mbārākā Òvārí ká sǐ, àmbātā nǐ 'dǐ 'bá yí gò'dá kpá ì'bǐ rǐ 'dǐ 'bá yí bē drí òjílā ò'bí 'dǐ 'bá yí ìcázó ndrǐ.

¹² Gò'dá ò'bí 'dǐ 'bá yí nyā ìyí ngá nyānyā bē ìcálé dǔù rǐ, Yésū drí tā àtázó lājó'bá íyíkā 'dǐ 'bá yí drí, gólǐyí ùù'dú ngá nyānyā àmbúkū òjílā ò'bí 'dǐ 'bá yí drí nyālè àyélé 'dǐ 'bálé dódó, òzó kò rú ìzāā. ¹³ Gò'dá ìtí rǐ, lājó'bá Yésū ká 'dǐ 'bá yí drí àmbātā àmbúkū ì'bǐ bē làkí 'bá 'dǐ ù'dúzó ívò 'ásí dǔùdú. 'Dǐí cé àmbātā dādāwá nǐ gò'dá ì'bǐ fǐnyá-fǐnyāwá bē rǐ Yésū drí rātāā 'èzó drǐ là rǐ drí òjílā ò'bí 'dǐ 'bá yí ìcázó, gò'dá àmbúkū là drí kpá làkízó ívò 'ásí mùdrǐ-drǐ-lā-ngā-rǐ.

¹⁴ Gò'dá nǐngá sǐ, òjílā ò'bí 'dǐ 'bá yí ndrè ìyí bē tā làrākò Yésū drí 'èlé mbārākā Òvārí ká sǐ ngá nyānyā 'dǐ 'èzó àcálé dǔù rǐ, tǐ là ìyí drí à'dǐzó. Gò'dá drǐlǐyí tā ìsǔzó kǐ, "À'dò ìtí rǐ, 'dǐí trá pǎtǐ 'dǐyí pā 'bá gólā Òvārí drí tā là 'bálé trá búkū íyíkā 'á 'è'á àjólā àmā pālè rǐ ì'dǐ, ì'dǐ gólā àcá trá."

¹⁵ Gólǐyí lè trá Yésū rǐ 'bálé à'dólé kúmú gólǐyíkā ró mbārākā sǐ, tálā gólā òdrò ró bē àjú-'bá-àzǐ gólǐyíkā vólé. Tákò, Yésū nǐ tā ìsǔ gólǐyíkā 'dǐ trá àkú, gò'dá tā ìsǔ gólǐyíkā 'dǐ sù gólā rú kò, gò'dá gólā drí íyǐngá 'bèzó kírí èlèwálā ró nǐlǐ ìyí lǎpǐlǐ únǐ lǎfálé.

*Tā Yésū drí àcǐ tǒzó ìmvú drǐí sǐ rǐ
(Mātáyò 14.22-33; Mārākò 6.45-52)*

¹⁶⁻¹⁷ Gò'dá ngá drí ànǐrǐ 'á, Yésū drè zāā únǐ lǎfá 'álā. Lājó'bá gólākā 'dǐ 'bá yí drí ngázó nǐlǐ gólé ìmvú àndrè tǐ 'álā, à'dò ró nǐ'á kòlóngbò mbālè nǐzó gólé Kāpērānómā 'álā ró. Gò'dá Yésū rǐ gógó àgòó drè kò gólǐyí ngálā. Gò'dá ngá ànǐ bē gólǐyí ùsúlǐ drè àkpā ìmvú ító 'á 'á rǐ, 'dǐí Yésū àcá drè zāā gólǐyí ngálā kò. ¹⁸ Gò'dá gólǐyí cā bē kòlóngbò bē ìmvú àndrè 'dǐ ká 'dǐ ító 'á là 'á rǐ, kǎgǔmáà àndrè drí ìtǒzó rǐ'á àsǐlǐ mbārākā sǐ. Gò'dá ìmvú drǐ drí rǐzó rú ìyálé mbārākā sǐ kǎgbā-kǎgbā. ¹⁹ Gò'dá 'dǐí gólǐyí nǐ trá òzò kǐlómítǐrǐ nǐ kátí ìmvú àndrè 'dǐ tǐ sǐ, drǐlǐyí ngá ndrèzó vólé rǐ, drǐlǐyí òjílā àzā ndrèzó ànǐ'á gólǐyí ngálā ìmvú drǐí sǐ, kòrò ùrǐ drí gázó gólǐyí rú. ²⁰ Gò'dá Yésū àcá bē ànyí rǐ, gólā drí tā àtázó gólǐyí drí kǐ, "Nǐ 'è ùrǐ kò! Nǐ nǐ kò kǐ, nòò mǎ ì'dǐ yā?" ²¹ Gò'dá lājó'bá 'dǐ 'bá yí drí 'bázó ndrǐ àyíkò ró, drǐlǐyí Yésū rǐ àzǐzó mbālè kòlóngbò 'á ìyí ngálā. Gò'dá 'wāá ró, kòlóngbò 'dǐ drí cázó tǎndí ró ìmvú tǐ 'álā.

Tā òjílā ò'bí drí Yésū rǐ lòndāzó rǐ

²² Gò'dá cǐnó àzā là sǐ rǐ, ò'bí gólǐyí Yésū drí ngá nyānyā fèzó drǐlǐyí rǐ drí ngázó rǐ'á Yésū rǐ lòndālè vò ngá nyānyā fèzó drǐlǐyí 'dǐ 'á nǐngá, tálā gólǐyí nǐ trá kǐ, àgǐ rǐ, kòlóngbò kó cé àlò lājó'bá Yésū ká drí mbāzó 'á là nǐlǐ Kāpērānómā 'álā rǐ ì'dǐ, gò'dá gólǐyí nǐ kpá trá kǐ, Yésū mbāá kò kòlóngbò 'dǐ 'á nǐlǐ lājó'bá íyíkā yí bē. ²³ Gò'dá kòlóngbò àzā 'bá yí drí kpá àcázó jǎrǐbà Tǐbérǐyā ká rǐ lésí àdrélé ànyí vò Yésū drí ngá nyānyā fèzó ò'bí 'dǐ 'bá yí drí 'dǐ lǎgátǐ nǐngá. ²⁴ Gò'dá ò'bí 'dǐ 'bá yí lòndā ìyí bē Yésū trá kpǐí, gò'dá lājó'bá gólākā à'dò bē kpá tólā yù'dāwá rǐ, gólǐyí drí mbāzó kòlóngbò àcá 'bá Tǐbérǐyā lésí 'dǐ 'bá yí 'á, à'dò ró nǐlǐ Kāpērānómā 'álā Yésū rǐ lòndālè tólā.

Tā Yésū drí ìmbálé ò'bí drí ìyí nyānyā tāsǐ kǐ, yí à'dò àmbātā

úrú lésí rí ì'dí rí

²⁵ Gõ'dá Kāpērānómā 'á tólá rí, òjílá 'dí 'bá yí drí Yésū rí úsúzó jó tā Òvârí kâ ârí kâ 'á òjílá bē dūū. Gõ'dá drílíyí Yésū rí ìjízó kī, “Lífí ìmbá 'bá, ní âcâ nōngá ángô tí yā?” ²⁶ Nīngá sī, Yésū drí tā âtázó gólíyí drí kī, “Nī rí ámâ lōndálé tálá ā'dô 'í yā? Nī rí ámâ ndálé nō cé ngá nyānyā má drí fēlé ānī drí âgí rí tāsī, â'dó kô tā lârâkô má drí 'èlé trá rí tāsī. ²⁷ Pâtí-pâtí ró, má âtâ ānī drí, nī âyê nyāsá tībê 'è 'bá lāvâlê ānī 'ásī 'wāâ rí ndāndā lâ. Nī ndā nyāsá gólá tībê 'è 'bá ānī pālê gbádú rí ì'dí, tálá lédrê-lédrê ãdūkū ākó rí fēlé ānī drí. 'Dīí ngá nyānyā tībê má rí gógó ānī 'bá úrú lésí nō drí 'è'á fēlá ānī drí rí ì'dí. Ámâ átá Òvârí âjô má nī ngá nyānyā fēlé ānī drí, gõ'dá tā ámakâ sù trá gólá rú rōo.”

²⁸ Gõ'dá Yésū âtâ bē úlí 'dí ìtí rí, òjílá 'dí 'bá yí drí tā ìjízó gólá tì kī, “Òzō ā'dô ìtí rí, má ā'dô ā'dô 'è'á ì'dí sūlì Òvârí lífí yā?” ²⁹ Yésū drí gōzó kpá tā-drí lōgólé gólíyí drí kī, “Tā Òvârí drí lēlé ānī drí 'èlé rí cé ì'dí nō, ānī drí tā lēlé má rí gógó gólá Òvârí drí âjólé nō 'á.”

³⁰ Gõ'dá òjílá 'dí 'bá yí drí kpá Yésū rí ìjízó kī, “Ā'dô ìtí rí, 'dōvó ní 'è tā lârâkô āzâ, ā'dô ró bē mbârâkâ ánikâ ā'dalé ámâ drí. Gõ'dá má 'dê gbō nīlâ kī, pātí Òvârí âjô nī nī, gõ'dá ámâ drí gōzó tā lēlé bē ní 'á. ³¹ Mí ndrê drê, ámâ á'bíyá yí òtírí lāmú òmā 'álá rí, Músâ fē ngá nyānyā trá gólíyí drí. Ígí trá búkū Òvârí kâ 'á kī, 'Gólá âfē ngá nyānyā trá úrú lésí gólíyí drí nyálé.’* Gólíyí rí trá ngá nyānyā 'dí nyálé ìtú vósí cé ndrô drílíyí rízó lāmúlí òmā 'álá rí 'bá yí sī.”

³² Gõ'dá nīngá sī, Yésū drí gōzó kpá tā-drí lōgólé gólíyí drí kī, “Má âtâ tā pātí ānī drí, ngá nyānyā gólá ódrí fēlé ānī á'bíyá yí drí nā rí, ámâ átá âfē nī, â'dó kô Músâ ì'dí. Ngá nyānyā rí 'dí trá ngá nyānyā rú'bá ìnyákú kâ 'í. Gõ'dá ngá nyānyā pātí-pātí tībê úrú lésí rí, ámâ átá lē trá fēlá ānī drí āndrô nō. ³³ Òjílá gólá Òvârí drí âjólé trá úrú lésí rí, gólá ì'dí rí 'bá ngá nyānyā gólá rí 'bá lédrê-lédrê ãdūkū ākó rí fēlé òjílá drí rí fēlé rí.”

³⁴ Gõ'dá òjílá 'dí 'bá yí drí tā-drí lōgōzó Yésū drí kī, “Tāndí ró kúmú, ā'dô ìtí rí, ní âfē ngá nyānyā rí gógó 'dí ámâ drí kâyí vósí cé!”

³⁵ Gõ'dá Yésū drí gōzó tā âtálé gólíyí drí kī, “Nī ârí drê, ámâ nyānyā ì'dí ngá nyānyā lédrê-lédrê ãdūkū ākó rí fē 'bá 'í. Òjílá gólá tībê tā lē 'bá má 'á pípísílí ãlô sī, gõ'dá kpá iyí nyānyā fē 'bá ndrí má drí pātí-pātí rí, má ā'dô gólá rí 'bá'á lófó drí ícázó gõ'dá gólá rí 'èlé kô, gõ'dá ìmvú lówó fú gólá kpá kô. Drílá rízó lédrê-lédrê ró zāâ gbádú ãdūkū ākó. ³⁶ Gõ'dá nī ndrê mbârâkâ ámakâ bē kpálé trá rí, nī lēé tā drê zāâ kô kī, Òvârí âjô má nī. ³⁷ Òjílá ndrí gólíyí ámâ átá drí âfēlé má drí rí ā'dô tā lē'á má 'á. Gõ'dá má ā'dô gólíyí ndrí lágú'á āyíkô āmbá sī ā'dólé òjílá ámakâ ró. ³⁸ Òvârí âjô má trá úrú lésí āngó nō 'á tā gólákâ 'èlé. Má ānī kô tá ámâ nyānyā kâ 'èlé ì'dí. ³⁹⁻⁴⁰ Tā ámâ átá Òvârí drí lēlé má drí 'èlé rí ì'dí nō. Òjílá gólíyí gólá drí âfēlé má drí rí, gõ'dá tā lē 'bá má Òvârí rí mvá ró rí 'á rí, gólá lē má drí vó lâ ìyí ndrêlé dódó, òjílá āzâ gólíyí lāfálé 'ásí âvī kô. Òvârí lē kpá má drí lédrê-lédrê ãdūkū ākó rí fēlé gólíyí drí. Gõ'dá kâyí ãdūkú 'á rí, má ā'dô gólíyí lídrí'á òdrâ 'ásí.”

⁴¹ Gõ'dá òjílá ò'bí 'dí 'bá yí ârí ìyí bē úlí Yésū kâ âtálé kī'á nī rí, yí āā'dô ì'dí ngá nyānyā gólá úrú lésí rí ì'dí rí, gólíyí drí ngāzó rí'á lòzólé ìyí vō 'ásí Yésū rú. ⁴² Gõ'dá drílíyí tá âtázó kī, “Ágô 'dí rí tá âtálé ìtí tálá ā'dô 'í yā?”

* **6:31** 6.31 Áfō-áfō 16.4gõ'dá kpá Lóngó 78.24.

Gólâ â'dó kô cé Yésū Yōsépâ rî mvá ró nõ ì'dí, túbê ãmâ drí átá lâ rî nǎlì trá ándrê lâ bê nõ yā? Gólâ kǐ, yí ânì ùrú lésì rî ángô tí ró yā?”

⁴³ Gõ'dá ìtí rî, Yésū drí ngázó tâ átálé gólíyí drí kǐ, “Ní àyê drê lôzô-lôzô ãníkâ má rú ãní lâfálé 'ásì 'dí. Ní àrì drê ùlì ámakâ nõ. ⁴⁴ Tã pãtǐ ró, má âtâ ãní drí, òjílâ ãzâ ícá kô tâ lélé má 'á cú ìtí amâ átá Ôvârí gólâ amâ ajó 'bá rî drí gólâ rî àzì ãkó. Gõ'dá má â'dô òjílâ rî 'dì lídrí'á òdrâ 'ásì kàyì ãdükü 'á. ⁴⁵ Tã àngü 'bá yí ìgǐ trá búkü Ôvârí kâ 'á kǐ, 'Ôvârí â'dô òjílâ ìmbá'á nǐ'. Pãtǐ má âtâ ãní drí, òjílâ gólíyí tâ ìmbâ-ìmbâ Ôvârí kâ àrì 'bá dódó rî, gólíyí â'dô ìyí tâ lè'á má 'á. ⁴⁶ Gõ'dá òjílâ ãzâ ãlô ãní lâfálé sǐ amâ átá rî ndrê 'bá rî yû. Mâ rî gógó nõ ndrê Ôvârí cé nǐ, tâlâ má ânì Ôvârí ngá lésì.

⁴⁷ “Má âtâ ãní drí tâ pãtǐ-pãtǐ ró, òjílâ túbê tâ lè 'bá má 'á pǐpǐsǐlì ãlô sǐ rî ùsù lédrê-lédrê ãdükü ãkó rî trá. ⁴⁸ Mǐ ndrê drê, mâ ngá nyãnyã gólâ òjílâ 'bã 'bá rǐlì zã gbádú ãdükü ãkó rî ì'dí! ⁴⁹ 'Dõvó nǐ ìsù tâ ãní à'bíyá yí tãsǐ. Gólíyí ndrǐ nyã ìyí bê ngá nyãnyã Músã drí félé gólíyí drí rî bê rǐ, gólíyí zã bê rǐ'á lédrê-lédrê ró yā? Á'dó ìtí kô, gólíyí òdrâ trá ndrǐ! ⁵⁰ Gõ'dá mâ ngá nyãnyã ânì 'bá ùrú lésì rî ì'dí. Òjílâ gólâ ngá nyãnyã 'dì nyã 'bá rǐ drãá kô. ⁵¹ Má âtâ ãní drí kpá ó'dí, ngá nyãnyã lédrê-lédrê ãdükü ãkó fê 'bá 'dì rǐ'á amâ rú'bá 'í. Má ânì trá ùrú lésì, gõ'dá mâ rǐ'á njãã amâ rú'bá félé drãlé ãní òjílâ ãngó nõ kâ pãlé tâ ònjí ãníkâ 'ásì. Òzô nǐ ònyã amâ rú'bá trá rǐ,* ãní drí rǐzô lédrê-lédrê ró zã gbádú ãdükü ãkó.”

⁵² Gõ'dá òjílâ ò'bí 'dì 'bá yí àrì ìyí bê ùlì Yésū kâ kǐ'á nǐ ìyí rú'bá â'dô ì'dí ngá nyãnyã ânì 'bá ùrú lésì rǐ ì'dí rǐ, gólíyí drí ngázó àwã ró, gõ'dá rǐ'á ìyí ùlì átálé ìyí lâfálé 'ásì kǐ, “Àgô nõ â'dô ìyí rú'bá àfê'á amâ drí nyãlé 'dì ìyíkâ ángô tí ró yā?”

⁵³ Gõ'dá Yésū drí kpá tâ-drǐ jãzô gólíyí drí kǐ, “Pãtǐ-pãtǐ ró, má âtâ ãní drí, mâ gólâ Ôvârí drí ajólé trá ùrú lésì rǐ, òjílâ gólâ amâ rú'bá nyã 'bá kô gõ'dá amâ àrì mvü 'bá kpá kô rǐ, ùsù lédrê-lédrê ãdükü ãkó rǐ kô! ⁵⁴ Pãtǐ-pãtǐ má âtâ ãní drí, òjílâ gólâ amâ rú'bá nyã 'bá gõ'dá kpá amâ àrì mvü 'bá rǐ, â'dô rǐ'á lédrê-lédrê ró zã gbádú ãdükü ãkó. Má â'dô gólâ rǐ lídrí'á òdrâ 'ásì, kàyì ãdükü 'á. ⁵⁵ Mǐ ndrê drê, amâ rú'bá gõ'dá amâ àrì bê rǐ ì'dí cé ngá nyãnyã gólâ 'è 'bá òjílâ 'bãlé rǐlì lédrê-lédrê ró zã gbádú ãdükü ãkó rǐ. ⁵⁶ Òjílâ gólâ túbê amâ rú'bá nyã 'bá gõ'dá kpá amâ àrì mvü 'bá rǐ, gólâ â'dô rǐ'á má bê ngá ãlô ró, gõ'dá má â'dô kpá rǐ'á gólâ bê. ⁵⁷ Ní àrì drê, amâ átá ì'dí rǐ 'bá lédrê-lédrê àfélé rǐ. Gõ'dá gólâ 'bã mâ kpá nǐ rǐlì lédrê-lédrê ró. Ìtí rǐ, òjílâ gólâ amâ rú'bá nyã 'bá rǐ â'dô rǐ'á kpá lédrê-lédrê ró mbârãkã amãkã sǐ zã gbádú ãdükü ãkó. ⁵⁸ Kpá ì'dí òzô má drí átálé trá ãní drí rǐ kãtí, mâ rǐ'á ngá nyãnyã ùrú lésì rǐ ì'dí. 'Dǐ ã'dó kô òzô ngá nyãnyã gólâ ãní à'bíyá yí drí nyãlé trá rǐ kãtí, gõ'dá 'dǐlì vósì rǐ, gólíyí drã trá ndrǐ. Gõ'dá gólíyí túbê amâ rú'bá nyã 'bá rǐ â'dô ìyíkâ rǐ'á lédrê-lédrê ró zã gbádú ãdükü ãkó.”

⁵⁹ Úlì 'dì 'bá yí Yésū âtâ trá òjílâ 'dì 'bá yí drí, drílâ rǐrǐ tâ ìmbálé Kãpêrãnomã 'álá jó tâ Ôvârí kâ àrì kâ rǐ 'á.

Tã tâ àrì 'bá Yésū kâ rǐ 'bá yí drí lâfálé cãzô ùlì Yésū kâ 'dì 'bá yí tãsǐ rǐ

⁶⁰ Gõ'dá tâ àrì 'bá Yésū kâ ùrúkã 'bá yí àrì ìyí bê ùlì Yésū kâ 'dì 'bá yí ndrǐ rǐ, tǐ lâ yí drí à'dízô, gõ'dá drílíyí ùlì Yésū kâ 'dì gãzô dó. Gõ'dá drílíyí

* **6:51** 6.51 Yésū rǐ rú'bá nyãnyã 'dì, tâ ífí lâ kǐ, tâ lélé Yésū 'á pǐpǐsǐlì ãlô sǐ.

ngāzó rī'á úlí átálé ìyī lāfálé 'ásī kī, “Áá, úlí 'dī àmbâ trá rōō òjílā drí tā lēzó 'á lâ!”

⁶¹ Gō'dá Yēsū nī trá cú ìtí kī, tā àrī 'bá íyíkâ 'dī 'bá yī lāfálé sī, āzâ 'bá yī lēé úlí yī drí átálé 'dī 'bá yī kō. Gólâ drí gōzó tā ìjílí gólíyī tī kī, “Úlí má drí átálé 'dī sú ànī rú kō, ì'dī ànī drí 'ézó àmâ àyélé gōzó volé yā? ⁶² Òzō nī òndrē mâ gōrē 'á volé ùrú 'álâ, vō àmâ àjózó rī 'álâ sī rī 'álâ rī, tā ìsū ànīkâ tā 'dī tāsī rī à'dô 'bâ'á àngô tī yā? ⁶³ Má àtâ ànī drí, nī ìsū úlí má drí átálé ànī drí àmâ rú'bá nyā kâ 'dī ífí lâ dódó. Mbârâkâ òjílâ mvá kâ ícá lédrē-lédrē àdūkū àkó rī fēlé ànī drí kō. Tā 'dī tāsī rī, úlí àmákâ 'dī 'bá yī à'dó kō rú'bá ìnyákú nō tāsī. Úlí 'dī 'bá yī rī'á Líndrī Tândí Ôvârí kâ tāsī, gólâ 'ē 'bá ànī 'bálé rílí lédrē-lédrē ró zāâ gbádú àdūkū àkó tā lēlé ànīkâ má 'á rī sī rī. ⁶⁴ Gō'dá ngbāangbânō rī, má rī'á tā ìsū ró, tálâ ànī ùrúkâ 'bá yī lēé drē zāâ tā kō má 'á.” Yēsū àtâ tā 'dī ìtí 'dī rī, tálâ gólâ nī tā ìsū tā àrī 'bá íyíkâ 'dī 'bá yī kâ trá ndrī àkpākâ'dâ kâyī gólíyī drí 'dēzó yī vósī rī 'á. Gólâ nī gólíyī tā íyíkâ lē 'bá kō rī yī trá ndrī. Gō'dá gólâ nī lājó'bá gólâ àngô rī ì'dī tībē 'ē 'bá íyī drī-bâ fēlé fūlī rī kpá trá. ⁶⁵ Tálâ gólâ àtâ trá sísí lājó'bá íyíkâ rī yī drí kī, òjílâ àzākâ ícá kō ànīlī yī ngálâ cú ìtí tā ìsū gólâkâ sī. Ôvârí à'dô gólâ rī pīpīslí àjâ'á nī ì'dī 'dē gbō tā lēlé yī 'á.

⁶⁶ Gō'dá úlí Yēsū kâ 'dī 'bá yī vósī rī, tā àrī 'bá gólâkâ āzâ 'bá yī dūū drí ngāzó ìyī gólâ rī àyélé, nīzó gólé ìyī drí 'bâ 'ásī. Gólíyī drí tā ìmbâ-ìmbâ Yēsū kâ àyézó.

⁶⁷ Gō'dá Yēsū drí līfī jázó lājó'bá íyíkâ mùdrī-drī-lâ-gâ-rī tībē gólâ drí èpèlé nī sísí rī yī ngálâ, gō'dá drílâ tā ìjízó gólíyī tī kī, “Ànī, nī lē kpá trá àmâ àyélé nīzó, òzō gólíyī nī 'bá 'dī 'bá yī kâtí yā?” ⁶⁸⁻⁶⁹ Gō'dá Símónâ Pétērō drí tā-drī jázó Yēsū drí kī, “Kúmú, má à'dô àmákâ nī'á nō 'bô àngô lé ró yā? Mā nī trá, má lē tā kpá trá kī, nī rī'á òjílâ ndīndī 'ì pātī Ôvârí kâ rī ì'dī, úlí ànīkâ átálé rī à'dô àmâ 'bâ'á nī rílí zāâ gbádú àdūkū àkó, òjílâ àzākâ yù'dawá àmâ drí 'dēzó vó lâ 'ásī òzō ànī kâtí.”

⁷⁰ Gō'dá Yēsū drí tā àtázó lājó'bá íyíkâ 'dī 'bá yī drí kī, “Má zī ànī nī mùdrī-drī-lâ-gâ-rī lājó'bá àmákâ ró, gō'dá kpálé rī, ànī lāfálé sī rī, àmâ àjú-'bá-àzī bē àlô tībē 'ē 'bá àmâ drī-bâ fēlé fūlī rī.”

⁷¹ Yēsū àtâ tā 'dī ìtí 'dī rī Yúdâ Símónâ Ísīkārīyótâ rī mvá rī tāsī. Gō'dá kpálé Yúdâ rī'á lājó'bá àlô lājó'bá Yēsū kâ mùdrī-drī-lâ-ngâ-rī rī lāfálé sī rī, Yēsū nī trá kī, àtí 'á tólâ gólâ àà'dô íyī drī-bâ fē'á nī fūlī.

7

Tā Yēsū rī àdrúpī yī drí Yēsū rī ícízó mbârâkâ íyíkâ à'dalé ò'bí 'á rī

¹ Gō'dá Yēsū drē rī'á Gālíláyâ 'álâ rī, drílâ nīzó lāmú bē òjílâ līfī ìmbá bē jārībâ Gālíláyâ kâ 'ásī. Gólâ lēé kō cālé Yūdáyâ 'álâ òjílâ līfī ìmbalé, tálâ drī-'bá àngí Yúdâ yī kâ Yērōsálémâ 'álâ rī lē trá gólâ rī fūlī. ² Gō'dá kâyī gólíyī kārámâ Yúdâ yī kâ zīlī kārámâ gūgū kâ rī kâ trá ànyī.* ³ Gō'dá kâyī gólíyī kārámâ 'dī kâ cā bē rī, Yēsū rī àdrúpī yī drí ngāzó Yēsū rī ícílí tā lârâkô gólâ drí rī'á 'èlâ rī 'bá yī tāsī, gō'dá drílíyī tā àtázó drílâ kī, “Hé, tī gō'dá ní nī Yērōsálémâ 'álâ òjílâ līfī ìmbalé kâyī gólíyī àmbá kārámâ nō kâ 'á mbârâkâ ànīkâ à'dalé tólâ ò'bí 'á, tálâ òjílâ dūū ò'dē ró bē ní vósī rī kō yā? ⁴ Ní lē ànīkâ tā lârâkô 'èlé nō cé nōngá kírī ùgū ró à'dô tāsī yā? Òzō

* **7:2** 7.2 Kārámâ gūgū kâ Kārámâ rī 'dī 'á rī, Yúdâ yī rī ndrō ìyī à'bíyá yī drí rízó à'dú kō bē gūgū 'ásī gólíyī drí àfōrē Māsīrī lésí rī tā lâ ìsūlī. Gō'dá kâyī rī 'dī òcâ trá rī, òjílâ Yúdâ yī kâ ndrī drí nīzó ìyī Yērōsálémâ 'álâ, nī'á kārámâ rī 'dī 'èlé.

ní òlè òjílà dūù drí 'dèlé ní vósì rí, ní nǐ tǎ láràkò 'èlé ò'bí 'á Yērōsālémǎ 'á tólá, ò'bí nǎ 'bá yí òndrè ró mbàràkà àníkà bē." 5 Gõ'dá 'dǐ zǎá Yésū rí àdrúpǐ yí lèé ìyí drè tǎ kò Yésū 'á.

6 Gõ'dá Yésū drí tǎ lògòzó ìyí àdrúpǐ yí drí kǐ, "Ìtú àmákà nǐzó Yērōsālémǎ 'álá rí cá drè kò. Àní drí rí, kǎyì ìyíkà ndrì rǐ'á tǎndí ró àní drí nǐzó Yērōsālémǎ 'álá. 7 Àníkà rí, òjílà àngó nò kà 'bá ìyíkà àní lòvó 'bǎ'bǎ, gõ'dá gólǐyí 'bǎá ìyíkà àmá lòvó kò, tǎlá má rí bē kárá tǎ ònjí gólǐyíkà rǐ'á 'èlá rí tǎ lá à'dalé gólǐyí drí rí sǐ. 8 Àní rí gógó, nǐ lǎvũ sǐsǐ kǎrámǎ 'á tólá. Má ícá nǐlǐ tólá ngbǎangbànò kò, tǎlá ìtú àmákà nǐ kà cá drè kò." 9 Ìtí rí, ùlǐ Yésū kǎ 'dǐ vósì rí, àdrúpǐ lá yí drí ngǎzó nǐlǐ Yērōsālémǎ 'álá. Gõ'dá Yésū drí rǐzó Gǎlǐláyǎ 'á nǐngǎ.

10 Gõ'dá Yésū rí àdrúpǐ yí lǎvũ bē Yērōsālémǎ 'álá rí, kǎyì àzǎ sǐ, Yésū drí ngǎzó kpá nǐlǐ Yērōsālémǎ 'á tólá kǐrǐ ùgũ ró.

11 Gõ'dá kǎyì kǎrámǎ gũgũ kǎ 'dǐ kǎ rí 'bá yí sǐ rí, Yērōsālémǎ 'á tólá rí, drǐ-'bá àngǐ Yúdǎ yí kǎ rí 'bá yí drí rǐzó Yésū rí lòndalé ò'bí lǎfálé 'ásǐ. Drǐlǐyí nǐzó tǎ ìjǐ bē òjílà tǐ sǐ kǐ, "Àgò rú bē Yésū rí, rí rǐlǐ àngò lé ró yǎ? Nǐ ndrè gólá kò yǎ?"

12 Gõ'dá òjílà 'dǐ 'bá yí drí rǐzó tǎ àtálé ìyí lǎfálé 'ásǐ àyǎyǎ sǐ. Àzǎ 'bá yí kǐ, "Àgò rú bē Yésū 'dǐ àgò tǎndí 'í." Gõ'dá àzǎ 'bá yí kǐ ìyíkà, "'É'è, àgò 'dǐ rí òjílà àdólé ònjò sǐ." 13 Gõ'dá òjílà àzákà yú'dǎwǎ ùlǐ àtálé Yésū rí tǎsǐ drǐ-bǎlǎyí ró ngbǎlǎ-ngbǎlǎ, tǎlá òjílà ndrì 'dó ùrǐ ró, drǐ-'bá àngǐ Yúdǎ yí kǎ òzó ngǎ kò àwǎ ró ìyí bē.

Tǎ Yésū drí ìmbálé jó àngǐ Òvǎrǐ kǎ 'álá rí

14 Gõ'dá òjílà 'è ìyí kǎrámǎ 'dǐ bē cǎlé kǎyì nǎ sǐ rí, Yésū drí nǐzó fǐlǐ jó àngǐ Òvǎrǐ kǎ rí 'álá, drǐlǎ ìtòzó rǐ'á ò'bí rǐ 'bá tólá nǎ 'bá yí ìmbálé.

15 Gõ'dá drǐ-'bá àngǐ Yúdǎ yí kǎ àrǐ ìyí bē tǎ ìmbá Yésū kǎ 'dǐ rí, tǐ lá yí drí à'dǐzó. Drǐlǐyí ngǎzó tǎ àtálé gólá rí tǎsǐ kǐ, "Gólá ùsú ìyíkà tǎ nǐnǐ tǎ ìmbá kǎ nò à'dò 'ásǐ yǎ? Gólá rǐ'á cú ìtí tǎ ìmbá 'bá àkò."

16 Gõ'dá Yésū àrǐ tǎ gólǐyíkà rǐ'á àtálá 'dǐ bē rí, gólá drí tǎ-drǐ lògòzó gólǐyí drí kǐ, "Tǎ gólá má drí rǐ'á ìmbálá nò à'dó tǎ ìmbá-ìmbá àmá nyǎányǎ kǎ ì'dǐ kò, má rí tǎ ìmbá Òvǎrǐ gólá àmá àjó 'bá rí kǎ ìmbálé ì'dǐ. 17 Òjílà gólǐyí tǎ Òvǎrǐ kǎ 'è 'bá rí 'bá yí à'dò ìyí nǐ'á lá pǎtǐ kǐ, ngǎtǎ tǎ má drí rǐ'á ìmbálá nò àmá nyǎányǎ kǎ ngǎ tǎ ìmbá Òvǎrǐ kǎ ì'dǐ yǎ rí. 18 Òzò má òrǐ nò tǎ àmá nyǎányǎ kǎ ìmbálé ì'dǐ rí, nǐ à'dò nǐ'á lá kǐ, má lè cé òjílà drí lǎnjǐ 'bǎlé má rú ì'dǐ. Gõ'dá à'dó kò ìtí. Má ànǐ tǎ Òvǎrǐ gólá àmá àjó 'bá rí kǎ ìmbálé ì'dǐ, tǎlá ó'bǎ ró bē lǎnjǐ gólá rú. Tǎ ìmbá àmákà 'dǐ à'dó kò ònjò 'í, rǐ'á tǎ pǎtǐ 'í. 19 Gõ'dá ànǐ, nǐ rí àmá lòndalé fǐlǐ tǎkò à'dò tǎsǐ yǎ? Nǐ rí tǎ à'bǎlé kǐ, yǐ àrǐ tǎ 'bǎ'bǎ Òvǎrǐ kǎ Músǎ drí à'dalé ànǐ drí rí trá. Tǎkò, ànǐ rǐ'á njǎà àmá fǐlǐ. Nǐ àrǐ tǎ 'bǎ'bǎ Músǎ kǎ 'dǐ kó kò."

20 Gõ'dá òjílà àmbá gólǐyí lǎfálé 'ásǐ rí yí drí tǎ-drǐ lògòzó Yésū drí kǐ, "À'dǐ 'è tǐ ànǐ fǐlǐ nǐ yǎ? Nǐ lǐfò-lǐfò! Òjílà àzǎ yú'dǎwǎ 'è 'bá ànǐ fǐlǐ!"

21 Gõ'dá Yésū drí ngǎzó tǎ àtálé gólǐyí drí kǐ, "Má ìngǎ òjílà ngǎ lǎzé 'ásǐ àndálá àlò kǎyì àmákà rǎtǎá 'è kǎ sǐ, gõ'dá nǐ kǐ, má ò'è 'dǐ tǎ ònjí 'í tǎ lá drí lǎzézó ànǐ rú ì'dǐ ànǐ drí ngǎzó má bē àwǎ ró tǎ láràkò má drí 'èlé 'dǐ 'á yǎ? 22 Gõ'dá tǎ 'dè'dè kǎ bǎsǎ 'á rí, nǐ rí 'èlá kǎyì lòvò-lòvò kǎ sǐ. Músǎ 'bǎ tǎ Yúdǎ yí drí mvá lá yí 'bèlé bǎsǎ 'á. 'Dè'dè bǎsǎ 'á rí à'dó kò cé tǎ Músǎ drí 'bǎlé 'dǐ ì'dǐ. 'Dè'dè bǎsǎ 'á rí ìtò trá àmá à'bǐyǎ Àbǎrǎyámǎ drǐ

sĩ. ²³ Ōzō kâyî 'dīyímvá kâ 'dē kâ bāsā 'á rî ò'dē trá kâyî lówô-lówô kâ 'á rî, * nĩ 'bāā 'dīyímvá 'dēlé bāsā 'á kô yā? Nĩ rî 'ēlá! Gõ'dá má íngâ bê òjílā ngá lāzé 'ásĩ kâyî lówô-lówô kâ 'á rî, tã lâ sú ânĩ drí kô tãlâ ã'dô 'î yā? Nĩ ìsũ âníkâ bê rî, tã 'dē'dē kâ bāsā 'á Músã drí 'bãlé rî tã lâ lậvũ gặặ tã 'bã'bã kâyî lówô-lówô kâ kâ drĩ sĩ. ²⁴ Nĩ âyê tã gólâ ânĩ drí rĩzô lã'bí âníkâ tã lâ trólé ì'dĩ 'bãlé gặặ 'dĩ. Nĩ 'ê tã 'ê'ê gólâ tãndĩ ró mbịmbị rî ì'dĩ."

Tã òjílā drí ìsũlĩ Yēsũ rí tāsĩ rí

²⁵ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yēsũ âtâ bê úlĩ 'dĩ 'bá yĩ ìtĩ rî, òjílā ãzâ 'bá yĩ rĩ 'bá rĩlĩ ìyĩ jặặbặ Yērôsălémã kâ 'á rî drí ngãzô ìyĩ tã âtálé ìyĩ vồ 'ásĩ kĩ, "Dĩ ã'dô kô ãgô gólâ drĩ-'bá ãmákâ rî yĩ drí 'ê'á fũlâ rî ì'dĩ yā?" ²⁶ Gõ'dá òjílā ãzâ 'bá yĩ ãkpã gólĩyĩ lãfálé 'ásĩ drí tã-drĩ lógôzô kĩ, "Drĩ-'bá ãmákâ 'dĩ 'bá yĩ âyê ìyĩ gólâ rĩ'á tã ìmbálé òjílā drí drĩ-bặặyặ ró tãlâ ã'dô 'î yā? Drĩ-'bá ãmákâ 'dĩ 'bá yĩ êdrêé ìyĩ gólâ tã ìmbâ 'dĩ 'ásĩ kô, tãlâ gólĩyĩ ìsũ tã bê rĩ kĩ, ãgô 'dĩ ãã'dô 'dĩyĩ pã 'bá 'î yā?" ²⁷ Gõ'dá òjílā ãzâ 'bá yĩ drí kpá tã-drĩ lógôzô kĩ, "Ãgô nồ ã'dô 'bã'á 'dĩyĩ pã 'bá ró 'dĩ ãngô tí yā? Mã nặ jặặbặ gólâ drí rĩzô 'á lâ rĩ trá! Gólâ Nãzãrétã lé 'bá 'ì! Gõ'dá òjílā ìcã kô vồ 'dĩyĩ pã 'bá drí 'êzô ânĩlĩ ãfôlé 'álâ sĩ rĩ nặlĩ."

²⁸ Gõ'dá Yēsũ bê drê zãã tã ìmbá'á jồ ãngĩ Ôvãrĩ kâ rĩ 'álâ rĩ gõ'dá ârĩ úlĩ òjílā 'dĩ 'bá yĩ kã âtálé 'dĩ bê rĩ, drĩlã tã âtázô drĩlĩyĩ ngbặặ-ngbặặ kĩ, "Nĩ ìsũ âníkâ bê rĩ, nĩ ùnặ mã trá. Nĩ ùnặ jặặbặ mã drí ânĩzô 'álâ 'ásĩ rĩ trá. Gõ'dá nĩ nặ kô kĩ, ã'dĩ ãjồ mã nĩ ãngô nồ 'á yã rĩ. Ámã átã Ôvãrĩ ãjồ mã nĩ. Mã ânĩ kô drĩ-ãcê ãmákâ sĩ. Mã ânĩ trá drĩ-ãcê ãmã átã gólâ ãmã ãjồ 'bá rĩ kã sĩ. Gólâ Ôvãrĩ pặặ-pặặ rĩ ì'dĩ. Gõ'dá nĩ nặ gólâ kô. ²⁹ Gõ'dá mã nặ gólâ trá, tãlã mã ânĩ gólâ ngá lészĩ, gólâ ãjồ mã nĩ."

³⁰ Gõ'dá drĩ-'bá ãngĩ Yúdã yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ ârĩ ìyĩ bê úlĩ Yēsũ kã âtálé 'dĩ rĩ, drĩlĩyĩ ngãzô 'ê'á gólâ rĩ rũlĩ rĩ, gõ'dá gólĩyĩ ìcã kô gólâ rĩ rũlĩ, tãlã kâyĩ Ôvãrĩ drí 'bãlé gólâ rĩ rũzô 'á lâ rĩ ãcã drê kô. ³¹ Gõ'dá òjílā dũũ ò'bí 'dĩ 'bá yĩ lãfálé sĩ lế ìyĩ tã trá Yēsũ 'á, drĩlĩyĩ ngãzô gõ'dá tã âtálé kĩ, "Ãgô gólâ Yēsũ nồ 'dĩyĩ pã 'bá 'ì pặặlĩ. Ìcã kô òjílā ãzã drí ã'dólé 'dĩyĩ pã 'bá ró tã lãrãkô 'êlé lậvũlĩ gặặ tã lãrãkô Yēsũ drí 'êlé 'dĩ 'bá yĩ drĩ sĩ." 'Dĩ ã'dã trá kĩ, Yēsũ ì'dĩ 'dĩyĩ pã 'bá 'ì.

³² Gõ'dá Pặrũsặ yĩ ârĩ ìyĩ bê tã òjílā dũũ 'dĩ 'bá yĩ drí rĩ'á âtálã tã lãrãkô ãmbã Yēsũ kã 'êlé rĩ tãsĩ rĩ, gólĩyĩ drí 'bãzô ãwặ ró. Drĩlĩyĩ ngãzô nặlĩ drĩ-'bá ãngĩ Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ ngãlã tã ì'bặặ Yēsũ rũ. Gõ'dá drĩlĩyĩ ãjũ 'bũ 'bã ìyĩkã jồzô nặlĩ Yēsũ rĩ ãrũlĩ.

³³ Gõ'dá ãjũ 'bũ 'bã 'dĩ 'bá yĩ nặ ìyĩ bê cãlé Yēsũ ngãlã rĩ, Yēsũ drí rĩzô zãã tã ìmbálé kĩ, "Mã ã'dô 'bã'á drê zãã bê ânĩ bê nongã kâyĩ fĩnyãwã sĩ. 'Dĩ vồ sĩ rĩ, mã ã'dô gõ'á ãmã átã gólâ ãmã ãjồ 'bã rĩ ngãlã. ³⁴ Ōzô nặ òrĩ ãmã lỏndãlé sặặ 'álã rĩ, nặ ìcã kô ãmã ùsũlĩ, tãlã vồ gólâ mã drí 'êzô nặlĩ 'álã rĩ, nặ ìcã kô nặlĩ cãlé tólã." ³⁵ Gõ'dá òjílã Yúdã yĩ kã ùrũkã 'bã yĩ ârĩ ìyĩ bê úlĩ Yēsũ kã âtálé 'dĩ rĩ, drĩlĩyĩ ngãzô rĩ'á ìyĩ úlĩ ãtálé ìyĩ lãfálé 'ásĩ kĩ, "Ãgô nồ rĩ ìyĩkã kồ úlĩ ãtálé nồtĩ nồ ãngô tí yã? Gólã 'ê ìyĩkã nặlĩ nongã sĩ nồ 'bồ ãngô lế yã ãmã drí 'êzô gólâ rĩ lỏndãlé kpặ, gõ'dã gólâ rĩ ùsúzô kồ rĩ? Gólã 'ê nặlĩ 'bặặdrĩ Gặặkặ kã 'álã vồ gólã òjílã ãmákã drí rĩzô rĩ 'álã, òjílã Gặặkặ kã ìmbálé tólã yã? ³⁶ Úlĩ Yēsũ kã âtálé kĩ'á nặ rĩ, òzô mã òrĩ ìyĩ lỏndãlé rĩ, mã ìcã kô ìyĩ ùsũlĩ, tãlã vồ yĩ drí 'êzô nặlĩ 'álã rĩ, mã ìcã kpã kồ cãlé 'á lâ 'dĩ tã ífĩ lâ ã'dô 'î yã?"

* 7:23 7.23 Òjílã Yúdã yĩ kã rĩ ìyĩ 'dĩyímvã ìyĩkã 'bêlé bāsã 'á kâyĩ nặ-drĩ-lã-rặ tặặ lâ kã rĩ vồ sĩ.

Tã Yēsũ drí 'ě'á 'ělé òjílã gólíyí tã lě 'bá gólâ 'á rí 'bá yí drí rí

³⁷ Gõ'dá kâyî ãdũkũ kãrãmã gũgũ kã 'dĩ kã sĩ rĩ, * Yēsũ drí ãfõzó ãdrélé kpá ó'dí jó ạngĩ Òvãrĩ kã 'á. Drílã ngãzó rĩ'á ò'bĩ 'dĩ 'bá yí lĩfĩ lâ yí ìmbálé rê-rê ùrũ kĩ, “Nĩ ãrĩ drẽ tã nô, ãnĩ ndrĩ, òzõ òjílã ãzã ã'dô Ìm vú lôvó bê rĩ, òjílã rĩ 'dĩ ããnĩ má ngálã rĩ, má ã'dô Ìm vú lãnjã fẽ'á òjílã rĩ 'dĩ drĩ. ³⁸ Òjílã gólíyí tã lě 'bá trá má 'á pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ rĩ, òzõ gólíyí ùm vú Ìm vú má drĩ fělé gólíyí drĩ rĩ trá rĩ, Ìm vú 'dĩ ã'dô rĩ'á ãdĩlĩ gólíyí pĩpĩsĩlĩ 'ásĩ òzõ óró kãtĩ. Ìm vú rĩ 'dĩ ã'dô lédre-lédre ãdũkũ ãkó rĩ fẽ'á gólíyí drĩ, òzõ Òvãrĩ drĩ ãtálé trá rĩ kãtĩ.” ³⁹ Úlĩ gólã Yēsũ drĩ ãtálé Ìm vú kã 'dĩ, gólã rĩ 'dĩ Líndrĩ Tãndĩ Òvãrĩ kã rĩ tã lâ ãtálé ì'dĩ. Òjílã gólíyí tĩbê tã lě 'bá trá yí 'á rĩ, yí ã'dô Líndrĩ Tãndĩ Òvãrĩ kã ãjó'á gólíyí drĩ. Yēsũ òtĩrĩ rĩ ùlĩ 'dĩ 'bá yí ãtálé rĩ, gólã drãá drẽ kô ãfõlé ó'dí òdrã 'ásĩ gólé ùrũ 'álã Líndrĩ Tãndĩ rĩ 'dĩ ãjólé.

Tã ìsũ òjílã kã ùlĩ Yēsũ kã ãtálé 'dĩ 'bá yí tãsĩ rĩ

⁴⁰ Gõ'dá ò'bĩ 'dĩ 'bá yí ãrĩ ùlĩ Yēsũ drĩ ãtálé 'dĩ bê trá rĩ, ùrũkã 'bá yí drĩ ngãzó ìyĩ rĩ'á tã ãtálé kĩ, “Ã'dô ìtĩ rĩ, ãgõ nõ pãtĩ tã ạngũ 'bá Òvãrĩ drĩ kĩ'á nĩ rĩ, yí ã'dô ãjó'á lâ ãmã drĩ rĩ ì'dĩ!” ⁴¹ Gõ'dá ãzã 'bá yí kĩ ìyĩkã, “Pãtĩ ró, 'dĩ 'díyĩ pã 'bá 'ì.” Gõ'dá òjílã ãzã 'bá yí lě ìyĩkã tã 'dĩ kô. Gólíyí kĩ ìyĩkã rĩ, “Ãgõ nõ ã'dó kô 'díyĩ pã 'bá 'ì, tãlã ãgõ nõ rĩ'á Gãlĩlã yã lã 'bá 'ì. Gõ'dá 'díyĩ pã 'bá ìcã kô ãnĩlĩ Gãlĩlã yã lã. ⁴² Mã nĩ trá ndrĩ búkũ Òvãrĩ kã kĩ nĩ rĩ, “Dĩyĩ pã 'bá 'dĩ ã'dô ã'dó'á Dãwũdĩ rĩ ózõwã yí 'ásĩ, gõ'dá ãã'dô tĩ'á lâ Bêtêlémẽ* 'álã, jãrĩbã Dãwũdĩ kã rĩ 'á.” ⁴³ Tã ìsũ ò'bĩ 'dĩ 'bá yí kã ã'dó kô ãlô ìyĩ lãfálé 'ásĩ. Ùrũkã 'bá yí lã ìyĩ tã trá Yēsũ 'á. Gõ'dá ãzã 'bá yí gã ìyĩ vólé dó tã lělé Yēsũ 'á. ⁴⁴ Drĩ-'bá ạngĩ Yúdã yí kã rĩ 'bá yí gõ'dá ãjú 'bũ 'bá ìyĩkã rĩ 'bá yí bê lã ìyĩ bê kpálé Yēsũ rĩ rũlĩ rĩ, òjílã ãzã ãlô gólíyí lãfálé 'ásĩ drĩ dõ 'bá Yēsũ rú rĩ yũ, tãlã gólíyí ndrĩ 'dó ùrĩ ró.

⁴⁵ Gõ'dá ãjú 'bũ 'bá gólíyí jólé Yēsũ vó rĩ drĩ ãgõzó ìyĩ cú ìtĩ Yēsũ rĩ rũ ãkó drĩ-drĩ ró drĩ-'bá ạngĩ Yúdã yí kã gõ'dá Pãrũsĩ yí bê 'dĩ 'bá yí ngálã. Gõ'dá drĩ-'bá 'dĩ 'bá yí drĩ ãjú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí ìjízó kĩ, “Nĩ ãgõ cú ìtĩ Yēsũ rĩ ãrũ ãkó ã'dô tãsĩ yã? ã'dô tã ã'dô nĩ ãnĩ drĩ ãgõzó ãmã ngálã drĩ-drĩ ró nõ yã?” ⁴⁶ Gõ'dá ãjú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí drĩ tã-drĩ lôgõzó drĩ-'bá 'dĩ 'bá yí drĩ kĩ “Úlĩ Yēsũ drĩ ãtálé rĩ 'bã ãmã ndrĩ ã'dólé ùrĩ ró tã ònjĩ 'ělé gólã drĩ, tãlã gólã rĩ ùlĩ ãtálé mbãrãkã sĩ. Mã ùsũ drẽ òjílã ãzã kô ùlĩ ãtã 'bá òzõ Yēsũ kãtĩ.” ⁴⁷ Gõ'dá drĩ-'bá 'dĩ 'bá yí Pãrũsĩ yí bê drĩ ãjú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí ìjízó kpá ó'dí ăwã sĩ kĩ, “Ãgõ 'dĩ ãdô ãnĩ kpã trá ùlĩ gólãkã sĩ òzõ drílã òjílã ãzã 'bá yí ãdórẽ tí yã? ⁴⁸ Nĩ ùsũ drĩ-'bá ạngĩ ãmãkã Yúdã yí kã ãzã 'bá yí tã lã 'bá ãgõ 'dĩ 'á rĩ trá yã? ⁴⁹ 'Dĩ òjílã gólíyí tã lã 'bá Yēsũ 'á rĩ 'bá yí gólíyí lã'bĩ ãmãkã nĩ 'bã kô rĩ ì'dĩ. Lãnõ ạngĩ ò'dê gólíyí drĩ.”

⁵⁰ Gõ'dá Pãrũsĩ ãzã ãlô gólíyí lãfálé 'ásĩ rú bê Nĩkõdĩmã rĩ, gólã tĩbê nĩ 'bã trá sĩsĩ ngãcĩ bê tã ìjĩlĩ Yēsũ tĩ rĩ, drĩ tã ãtãzó ìyĩ ãzĩ-ãzĩ yí drĩ kĩ, ⁵¹ “Ìcã fĩ trá lãnõ fẽzó òjílã ãzã drĩ cú ìtĩ tã gólãkã kĩ ãkó yã? Ìcã kô! Tã 'bã'bã ãmãkã vó ró, sĩsĩ ãã'dô tã gólãkã ãrĩ'á zãlô.” ⁵² Gõ'dá Nĩkõdĩmã rĩ ãzĩ-ãzĩ yí drĩ tã-drĩ lôgõzó gólã drĩ ăwã sĩ kĩ, “Ndã nĩ, nĩ rĩ ùlĩ ãtálé ìtĩ rĩ, nĩ kpã Gãlĩlã yã lã 'bã 'ì yã? 'Dõvó nĩ ãtã bê trá ìtĩ rĩ, nĩ nĩ drẽ ndãlã búkũ Òvãrĩ kã 'á, ngãtã nĩ ã'dô tã ùsũ'á kĩ, tã ạngũ 'bã ãã'dô ãfõ'á Gãlĩlã yã lã sĩ yã rĩ!”

* **7:37** 7.37 Kâyî gólã nã 'á rĩ, òjílã Yúdã yí kã rĩ ìyĩ Òvãrĩ rĩ lũyĩlĩ, tãlã Òvãrĩ fẽ Ìm vú trá ă'bijã lâ yí drĩ, rĩrĩ gólíyĩkã òmã 'álã võ 'ã'í 'á rĩ sĩ. * **7:42** 7.42 Bêtêlémẽ 'Dĩ rĩ'á 'bãdrĩ rú bê Yũdã yã rĩ 'á, ã'dó kô Gãlĩlã yã 'á.

*Tā Yésū drí òkó āzâ rŭlĭ āgô bê rĭ âyézó tā ònjí ìyíkâ 'ásĭ rĭ**

⁵³ Gõ'dá drĭ-'bá ángí Yúdă yí kâ 'dĭ 'bá yí ndă ìyĭ lătĭ bê trá kpĭĭ 'ězó Yésū rĭ rŭlĭ rĭ, gbô drĭlĭyĭ ngăzó lă'bŭlĭ nĭlĭ gôlé ìyĭ drĭ 'bă 'ásĭ.

8

¹ Gõ'dá Yésū ndĕ bê tā ìmbâ-ìmbâ gólâ drĭ rĭ'á ìmbálâ jó ángí Ôvârí kâ nă 'álâ rĭ, gólâ drĭ ngăzó nĭlĭ únĭ fĕ dô kâ bê yí drĭ nă 'álâ â'dŭ kôlé tólâ.

² Gõ'dá vŏ âfŏ bê âwŭlĭ âkpākă'dă cĭnŏ rĭ, Yésū drĭ ngăzó kpá ó'dí gôlé jó ángí Ôvârí kâ nă 'álâ. Ôjĭlă òtĭrĭ ìyĭ Yésū rĭ ndrĕê rĭ, 'wââ drĭlĭyĭ rŭ ê'bézó kpá ó'dí dŭŭ dĭrĭ gólâ rŭ sĭ tā gólâkâ ârĭlĭ. Gõ'dá Yésū ndrĕ bê ôjĭlă 'dĭ 'bá yĭ dŭŭ ĭtĭ rĭ, gólâ drĭ rĭzó vŭdrĭ ôjĭlă rŭ ê'bé 'bá 'dĭ 'bá yĭ ìmbálé. ³ Gõ'dá Yésū òtĭrĭ rĭlĭ ôjĭlă ò'bĭ 'dĭ 'bá yĭ ìmbálé rĭ, kôró Părúsĭ yĭ gõ'dá kpá gólĭyĭ lă'bĭ ìmbá 'bá yĭ bê drĭ òkó āzâ drĭlĭyĭ rŭlĭ āgô āzâ bê âyĭrĭ 'á rĭ âtrŏzó 'bălĕ âdrĕlé Yésū ândrá ò'bĭ 'dĭ 'bá yĭ bê. ⁴ Gõ'dá drĭlĭyĭ tā âtázó Yésū drĭ kĭ, "Nĭ tĭbĕ tā ìmbá 'bá ró nŏ, mă lĕ ânĭ ĭjĭlĭ tā nŏ tāsĭ. Nĭ ndrĕ drĕ òkó nŏ, mă rŭ gólâ trá âyĭrĭ 'á ìyĭ āgô āzâ tĭbĕ â'dŏ 'bá kô gólâ rĭ ágó ró rĭ bê. ⁵ Tă 'bă'bă âmákă Músă drĭ 'bălĕ rĭ vŏ ró rĭ, ĭcâ trá òkó 'dĭ lŭvŭlĭ kúnĭ mvá sĭ drălĕ vólĕ." Gõ'dá drĭlĭyĭ Yésū rĭ ĭjĭzó kĭ, "Gõ'dá ngbâângbânŏ rĭ, tā ĭsŭ ânĭkâ rĭ ángŏ tĭ tā òkó nŏ drĭ 'ĕlé rĭ tāsĭ yă?" ⁶ Tă ĭjĭ ôjĭlă 'dĭ 'bá yĭ kâ 'dĭ 'á rĭ, gólĭyĭ rĭ 'dĭ Yésū rĭ ũjŭ'á. Ôzŏ gólâ ââtâ úlĭ trá ânyâ ró tā 'bă'bă ìyĭkâ rŭ rĭ, yĭ â'bă ró bê tā gólâ rŭ, tălâ tā gólâkâ kĭzó bê tā rĭ 'dĭ tāsĭ.

Gõ'dá Yésū lôgŏó tă-drĭ gólĭyĭkâ 'dĭ kô. ĭtĭ rĭ, gólâ drĭ ândĭzó vŭdrĭ rĭ'á tā ĭgĭlĭ ĭnyákŭ drĭlĭ ìyĭ drĭ-mvá sĭ. ⁷ Gõ'dá Părúsĭ yĭ lă'bĭ ìmbá 'bá 'dĭ 'bá yĭ bê, drĭlĭyĭ rĭzó Yésū rĭ ĭjĭlĭ kpá ó'dí, tălâ gólâ ââ'dă ró bê tā ĭsŭ ìyĭkâ tā òkó 'dĭ kâ tāsĭ rĭ. Gõ'dá nĭngá sĭ rĭ, Yésū drĭ ngăzó âdrĕlé ũrŭ ìyĭ âcĕ vŏ 'ásĭ tā âtálĕ gólĭyĭ drĭ kĭ, "Ôzŏ ôjĭlă āzâ â'dŏ bê âlŏ ânĭ lăfálĕ sĭ ìyĭ ndrĕ 'bá trá kĭ yĭ ââ'dŏ tā ònjĭ âkŏ rĭ, 'dŏvŏ gólâ ôtrŏ kúnĭ mvá nĭ òkó 'dĭ vŭzó sĭsĭ." ⁸ Gõ'dá drĭlă ândĭzó kpá ó'dí, rĭ'á tā ĭgĭlĭ ĭnyákŭ drĭlĭ.

⁹ Gõ'dá ôjĭlă 'dĭ 'bá yĭ ârĭ ìyĭ bê úlĭ Yésū kâ âtálĕ 'dĭ rĭ, kôró ôjĭlă gólĭyĭ òkó 'dĭ ârŭ 'bá âjĭlĭ Yésū ngálâ 'dĭ 'bá yĭ drĭ ngăzó lă'bŭlĭ âlŏ-âlŏ. Gólĭyĭ ârākă ró rĭ 'bá yĭ drĭ 'dĕzó lăvŭlĭ sĭsĭ, gõ'dá âmbŭkŭ lă 'dĭ 'bá yĭ drĭ 'dĕzó gólĭyĭ vŏsĭ. Âyĕ cĕ Yésū yĭ ĭ'dĭ òkó 'dĭ bê gõ'dá ò'bĭ tólâ nă 'bá yĭ bê. ¹⁰ Gõ'dá ôjĭlă gólĭyĭ òkó 'dĭ âjĭ 'bá 'dĭ 'bá yĭ lă'bŭ ìyĭ bê ndrĭ rĭ, Yésū drĭ gŏzó ngălĕ ũrŭ tā ĭjĭlĭ òkó 'dĭ tĭ kĭ, "Ôjĭlă 'ĕ 'bá ìyĭ ânĭ fŭlĭ nŏ 'bá yĭ ángŏ lé yă? Ôjĭlă âlŏ lâkĭ 'bá gólĭyĭ lăfálĕ 'ásĭ lâŋŏ fĕ 'bá nĭ drĭ rĭ bê yă?" ¹¹ Ôkó 'dĭ drĭ tā lôgŏzó Yésū drĭ kĭ, "'Ĕ'ĕ ĭĭfĭ ìmbá 'bá, ôjĭlă āzâ âlŏ lâŋŏ fĕ 'bá má drĭ rĭ yŭ'dăwă." Gõ'dá Yésū drĭ tā âtázó òkó 'dĭ drĭ kĭ, "Ā'dŏ bê trá ĭtĭ rĭ, má âyĕ nĭ trá tā ònjĭ ânĭkâ 'ásĭ. Nĭ nĭ, gõ'dá nĭ 'ĕ tā ònjĭ 'dĭ kpá kô ó'dí."

Tă Părúsĭ yĭ drĭ Yésū rĭ ĭjĭzó tā â'dálĕ ìyĭ drĭ kĭ úlĭ gólâkâ 'dĭ rĭ'á tā pătĭ-pătĭ 'ĭ yă rĭ

¹² Gõ'dá nĭngá sĭ, Yésū drĭ ĭtŏzó kpá ó'dí ôjĭlă ò'bĭ 'dĭ 'bá yĭ ìmbálé. Gólâ kĭ, "Mă ĭ'dĭ Ngá ĭ'ĭ 'ĭ ôjĭlă ndrĭ ángŏ nŏ kâ rĭ 'bá yĭ drĭ. Ôjĭlă gólâ tā lĕ 'bá má 'á rĭ, gólâ â'dŏ lâmŭ'á ngá ĭ'ĭ 'ásĭ. Gõ'dá gólâ lâmŭ ĭnĭrĭkŭwă 'ásĭ kô. ĭtĭ rĭ, ngá ĭ'ĭ má drĭ 'ĕ'á fĕlă ôjĭlă rĭ 'dĭ drĭ rĭ â'dŏ lédrĕ-lédrĕ âdŭkŭ âkŏ rĭ fĕ'á gólâ drĭ."

¹³ Gõ'dá Părúsĭ yĭ tĭbĕ rĭ 'bá ìyĭ lătĭ lŏndălĕ 'ězó Yésū rĭ fŭlĭ rĭ kpá bê ìyĭ ôjĭlă ò'bĭ Yésū drĭ rĭ'á ìmbálâ 'dĭ 'bá yĭ lăfálĕ. Gõ'dá drĭlĭyĭ ngăzó úlĭ âtálĕ

* 7:52 7.53 Sĭsĭ rĭ, ĭgĭ úlĭ vĕrĕsĭ 7.53-8.11 nŏ 'bá yĭ 'á kô búkŭ Yōwání kâ nŏ 'á.

Yésū drí kī, “Nī, ā'dī â'dô kó tā lě'á nī úlí áníkâ ní drí rīzó ání lōmbélé átálá 'dī 'bá yī 'á, ní drí 'bázó cú ítí ũgúlí âťī 'bá ákó nō yā?”

¹⁴ Gõ'dá Yésū drí tā-drī lôgōzó gólīyī drí kī, “Má ā'dô kpálé ũgúlí âťī 'bá ákó rī, úlí má drí rī'á átálá áamá tāsī nō rī'á tā pătī 'í. Ānī, nī ndrē vō má drí ânīzó 'álá sī gõ'dá má drí 'ēzó kpá gólé 'álá rī kō. Mā rī gógó, má nī trá kī, má ânī Ôvârí ngá lésī, gõ'dá má â'dô gõ'á kpá Ôvârí ngálá úrú 'álá.

¹⁵ Nī 'bā tā ïsū āníkâ cé lā'bí āníkâ 'á ĩ'dī. Tā 'dī tāsī rī, ānī drí tā â'bázó má rú kī, má āâ'dô tā ōnjí 'bá 'í. Tā ïsū ámakâ rī â'dó ítí kō, tálá má zī ōjílá āzâ âlô kō tā ōnjí 'bá ró. ¹⁶ Gõ'dá ōzō má ōlě tā-vó āníkâ kílí rī, má â'dô kī'á lâ mbī, tálá má â'dó kō élé tā ïsū rī 'dī 'á. Tā ndrī má drí ïsūlú 'élé rī, rī'á áamá átá gólá áamá âjó 'bá rī kâ ĩ'dī. ¹⁷ Tā 'bā'bā āníkâ 'á rī, úgī trá kī, 'Ōzō ōjílá rī ōlě ĩyī tā-drī trá 'dó úlí âlô 'á rī, úlí rī 'dī trá úlí pătī 'í.'

¹⁸ Ítí rī, úlí má drí rī'á átálá 'dī 'bá yī, mā rī gógó âkpā ĩ'dī ũgúlí âťī 'bá áamá nyānyā kâ, gõ'dá áamá átá gólá áamá âjó 'bá rī kpá ĩ'dī ũgúlí âťī 'bá āzâ tā ndrī má drí rī'á átálá nō 'bá yī kâ ĩ'dī, tálá úlí ámakâ áamá átá bē ndrī 'dó rī'á úlí âlô 'í.”

¹⁹ Gõ'dá nīngá sī, gólīyī drí Yésū rī ĩjízó kī, “Ānī átá íyíkâ ā'dī ĩ'dī yā? Gólá bē ángô lé yā?” Gõ'dá Yésū drí tā-drī lôgōzó gólīyī drí kī, “Ōzō nī ōlě tā trá má 'á rī, nī â'dô áamá átá rī nī'á. Gõ'dá ōzō nī ōlě tā má 'á kō rī, nī nī áamá átá kpá kō.” ²⁰ Yésū rī úlí 'dī 'bá yī átálé 'dī gólá drí rīrī tā ĩmbálé jó ángí Ôvârí kâ rī 'álá rī 'á, ānyī jó gólá rīzó ngá fēfē rī'á fēlâ Ôvârí drí rī 'bálé 'álá rī 'á. Gõ'dá ōjílá āzākâ dōó drí Yésū rú kō, tálá kâyī 'ēzó gólá rī rūlú rī áká drē kō.

Tā drī-'bá ángí Yúdā yī kâ drí úlí Yésū kâ tā ífí lâ yī nīzó kō rī

²¹ Gõ'dá Yésū drí tā átázó drī-'bá ángí Yúdā yī kâ 'dī 'bá yī drí kpá ó'dí kī, “Má átá ānī drí tā pătī ró, má â'dô nī'á nōngá sī vólé. Nī â'dô áamá ndā'á kpī. Vō gólá má drí 'ēzó nīlí 'álá rī, nī cá kō tólá, gõ'dá nī â'dô ôdrā'á tā ōnjí āníkâ 'á, tálá nī lēé tā ámakâ kō.”

²² Gõ'dá nīngá sī, drī-'bá ángí Yúdā yī kâ 'dī 'bá yī ârī ĩyī bē úlí Yésū kâ átálé 'dī rī, drīlīyī tā átázó ĩyī lāfálé 'ásī kī, “Úlú gólákâ átálé kī, mā ícá kō cālé vō yī drí 'ēzó nīlí 'álá rī 'á rī, tā ífí lâ ángô tí yā? Gólá â'dô íyī nyānyā fū'á yā?”

²³ Nīngá sī, Yésū drí tā átázó drīlīyī tā lē ákō gólīyíkâ tāsī kī, “Má átá ānī drí, ānī rī'á cé ōjílá āngó nō kâ 'í, gõ'dá má rī gógó â'dó kō cé ōjílá āngó nō kâ 'í, má ânī úrú lésī. ²⁴ Ítí rī, má átá ānī drí, ōzō nī ōlě tā kō kī, mā ĩ'dī 'díyī pā 'bá 'í rī, lāŋō tā ōnjí āníkâ rī kâ â'dô gõ'á âkpā ānī drī. Nī â'dô ôdrā'á tā ōnjí āníkâ 'á.”

²⁵ Gõ'dá drī-'bá ángí Yúdā yī kâ 'dī 'bá yī drí tā ĩjízó Yésū tī kī, “Nī â'dá drē tā áamá drí trá, nī ā'dī ĩ'dī yā?” Yésū drí gōzó tā-drī lôgólé gólīyī drí kī, “Má ōjílá gólá má drí rī'á tā lâ átálé ānī drí ĩtú vósī cé rī ĩ'dī. ²⁶ Mā rī'á tā bē dū 'é'á â'dálá ānī drí tā ōnjí āníkâ rī'á 'élá rī 'bá yī tāsī. Gõ'dá má rī nō kpá té tā gólá áamá âjó 'bá rī kâ átálé ĩ'dī ānī ōjílá āngó nō kâ drí. Gõ'dá gólá áamá âjó 'bá rī, rī íyíkâ zāá úlí pătī átálé ĩ'dī.”

²⁷ Gõ'dá drī-'bá ángí Yúdā yī kâ 'dī 'bá yī nī kō kī, Yésū rī 'dī tā íyī átá Ôvârí tībē íyī ájó 'bá rī kâ átálé ĩ'dī gólīyī drí. ²⁸ Ítí rī, Yésū drí tā átázó gólīyī drí kī, “Má nī trá kī, ōzō kâyī ānī drí 'ēzó áamá fūlú 'á lâ rī ôtirī áká rī, nī â'dô áamá ípá'á fē lālī-lālī drī úrú. Gõ'dá ōzō nī ō'è trá ítí rī, ānī drí gōzó nīlâ áđū lésī kī, pătī, mā ĩ'dī 'díyī pā 'bá tībē Ôvârí drí ájólé úrú lésī rī. Nī â'dô nī'á lâ kpá kī, tā ndrī má drí rī'á ĩmbálá rī 'bá yī, â'dó kō tā áamá

nyāányâ kâ ì'dî. Gõ'dá má rî tâ âmâ átá drí â'dalé rî ìmbalé ì'dî. ²⁹ Ôvârí âmâ âjó 'bá rî, gólâ bê rî'á má bê kâýî vósî cé, tâlá má rî tâ gólâ drí lélé rî 'élé ì'dî." ³⁰ Gõ'dá ôjílâ 'dî 'bá yî ârî ìyî tâ ìmbâ-ìmbâ Yésù drí ìmbalé 'dî bê rî, ôjílâ dùu gólîyî lâfálé 'ásî drí ngázó tâ lélé Yésù 'á.

Tā Yésù drí ìmbalé tâ ôjílâ ìnjî kâ tâ ònjî 'ásî rî tāsî rî

³¹ Nīngá sî, Yésù drí ngázó tâ âtalé ôjílâ gólîyî tâ lē 'bá trá yî 'á 'dî 'bá yî drí kî, "Má âtâ ânî drí pätî-pätî ró, úlî Ôvârí kâ má drí rî'á ìmbalâ ânî drí nõ, òzõ nî ùnjû trá rú lâ rî, nî â'dô 'bâ'á pätîî tâ ârî 'bá âmákâ ró. ³² Gõ'dá nî â'dô úlî Ôvârí kâ 'dî ífî lâ nî'á. Ôzõ nî ùnjî úlî rî 'dî ífî lâ trá rî, úlî rî 'dî â'dô ânî ìnjî'á lâñõ tâ ònjî ânîkâ rî kâ 'ásî. Nî â'dó gõ'dá rägîî tâ ònjî kâ ró kô."

³³ Gõ'dá Pärúsî yî tîbê tâ Yésù kâ lē 'bá kô rî yî drí tâ lôgõzó Yésù drîî kî, "Ní kî â'dô yâ? Mâ â'dó rägîî ôjílâ âzâ kâ 'î kô! Âmâ rî'á Ābārâyámâ rî ózõwá yî ì'dî. Ní â'dô âmâ ìnjî'á ángõ tí yâ?"

³⁴ Gõ'dá Yésù drí tâ-drî lôgõzó gólîyî drí kî, "Má âtâ tâ ânî drí, ôjílâ gólâ tîbê rî 'bá zââ tâ ònjî 'élé rî, gólâ rî'á rägîî tâ ònjî kâ 'î. ³⁵ Nî nî trá tândî ró kî, rägîî rî zââ lôsî 'élé ìyî lîpî gólâ drí rîzó lôsî 'élé drílâ rî bê kô, tâlá lîpî lâ îcâ trá gólâ rî gîlî volé ôjílâ âzâ drí. Gõ'dá mvá ágó ró 'bâ-lîpî kâ rî â'dô rî'á cé nî zââ átá lâ rî mvá ró. ³⁶ Ítî rî, mâ rî gógó Ôvârí rî mvá ró rî, òzõ má ìnjî ânî trá tâ ònjî ânîkâ 'ásî rî, pätîî ró, ââ'dô ânî 'bâ'á drî-báláyî ró rägîî tâ ònjî kâ 'dî 'ásî."

Tā Yésù drí ìmbalé ôjílâ pätîî Ôvârí kâ Ābārâyámâ rî mvá yî ró

rî tāsî rî

³⁷ Gõ'dá nīngá sî, Yésù drí kpá tâ âtázó Pärúsî 'dî 'bá yî drí kî, "Má nî trá kî, ânî Ābārâyámâ rî ózõwá yî ì'dî. Gõ'dá nî 'è âmâ fülî â'dô tāsî yâ? Má ndrê bê rî, nî 'è âmâ fülî 'dî, tâlá nî lēé tâ âmákâ rî'á ìmbalâ rî kô. ³⁸ Pätîî ró, má âtâ ânî drí tâ gólîyî má drí rî'á ìmbalâ nõ rî'á âmâ átá drí â'dalé má drí 'élé rî ì'dî. Gõ'dá nî rî ânîkâ tâ gólâ ânî átá âzákólâ 'dî drí âtalé ânî drí 'élé rî 'élé ì'dî."

³⁹ Gõ'dá ôjílâ 'dî 'bá yî ârî ìyî bê úlî Yésù kâ âtalé 'dî 'bá yî rî, drílîyî tâ-drî lôgõzó gólâ drí kî, "Pätîî âmâ átá rî'á Ābārâyámâ ì'dî."

Gõ'dá Yésù drí tâ-drî lôgõzó gólîyî drí kî, "Tí òzõ nî â'dô pätîî Ābārâyámâ rî mvá yî ì'dî rî, tí nî â'dô tâ lē'á úlî âmákâ nõ 'bá yî 'á, òzõ Ābārâyámâ drí tâ lērē úlî Ôvârí kâ 'á rî tí. ⁴⁰ Má rî nõ pätîî ró tâ Ôvârí drí â'dalé trá má drí rî âtalé ì'dî. Kpálé ítî rî, nî lē âmâ fülî. Ābārâyámâ 'é tâ âzâ kô òzõ ânî drí 'é'á 'élâ rî kátî! ⁴¹ Ā'dô ítî rî, nî â'dó kô Ābārâyámâ rî mvá yî ì'dî. Ânî átá bê rî'á ngû, tâlá nî rî tâ gólâkâ 'élé ì'dî."

Gõ'dá ôjílâ 'dî 'bá yî ârî ìyî bê úlî Yésù kâ âtalé 'dî rî, drílîyî kpá tâ-drî lôgõzó Yésù drí âwâ sî kî, "Tâ pätîî ró, mâ â'dó kô mörögíyâ mvá 'î. Âmâ átá íyîkâ kó cé ãlô Ôvârí ì'dî."

⁴² Ítî rî, Yésù drí kpá tâ âtázó ôjílâ 'dî 'bá yî drí kî, "Ôzõ tîkó ânî â'dô pätî-pätî Ôvârí rî mvá 'î rî, âmâ lôvó â'dô 'bâ'á ânî 'á, nî â'dô âmâ lē'á. Má ânîî kô âmâ nyāányâ sî. Má ânî drî-âcê Ôvârí kâ sî. Gólâ âjó mâ nî. ⁴³ Úlî má drí rî'á âtalâ ânî drí rî, tâ ífî lâ fî kô ânî drîî â'dô tāsî yâ? Nî gâ volé dó, tâlá nî lēé úlî 'dî ârílî tâ lâ 'ézó kô! ⁴⁴ Má nî trá kî, ânî Sātánâ rî mvá yî ì'dî. Tâlâ ì'dî 'dî ânî drí lézó tâ Sātánâ drí lélé rî 'élé ì'dî. Tâ gólâ drí lélé rî íyîkâ zââ tâ ôjílâ úfû kâ ì'dî. Gólâ lēé tâ mbî Ôvârí kâ rî kô. Gólâ âtâ íyîkâ zââ úlî ònjõ kâ ôjílâ âdózó rî ì'dî, gólâ 'é íyîkâ kpá zââ tâ íyî pîpîsîlî drí lélé

rî ì'dî, tâlá gólâ â'dó kô tâ pătĩ âtá 'bá 'î. Gólâ rî'á ònjô lĩpî 'î. ⁴⁵ Gõ'dá má rî gógó âdó ònjô kô, gõ'dá má rî zââ tâ pătĩ âtálé ì'dî. Tâ 'dî tāsî rî, ì'dî ãní drí volé gázó dó tâ lélé úlî má drí âtálé rî 'á. ⁴⁶ Mĩ ndrê drê, tâ ndrĩ má drí rî'á 'êlá rî 'bá yî, tâ ònjî bê 'á lâ yâ? Òzô tâ má drí rî'á âtálâ rî 'bá yî ã'dô tâ pătĩ 'î rî, gõ'dá nĩ lée tâ kô 'á lâ ã'dô tāsî yâ? ⁴⁷ Òzô ã'dô trá ìtî rî, nĩ â'dó kô Ôvârí rî mvá yî ì'dî, tâlá nĩ gã úlî Ôvârí kâ trá dó! Òzô tí nĩ ã'dô pătĩ-pătĩ ró Ôvârí rî mvá yî ì'dî rî, nĩ ã'dô tâ lè'á úlî Ôvârí kâ má drí rî'á âtálâ nõ 'bá yî 'á."

Tâ Părúsî yî drí volé gázó dó tâ lélé Yésû 'á 'díyî pã 'bá ró rî

⁴⁸ Gõ'dá nĩngá sî, òjilã Yúdâ yî kâ 'dî 'bá yî drí tâ âtázó Yésû drí 'dásî sî kî, "Tíkó mã nĩ kô kî, nĩ rî'á Sãmáryã lé 'bá 'î, cú lĩndrí ònjî bê ní 'á yâ?"

⁴⁹ Ìtî rî, Yésû drí tâ-drî lôgõzó òjilã 'dî 'bá yî drí kî, "Má â'dó lĩndrí ònjî bê kô. Má rî nõ ámâ átá Ôvârí rî ìnjî'á. Gõ'dá nĩ gã dó ámâ ìnjîlî. ⁵⁰ Má âtâ ãní drí tâ pătĩ ró, má 'bãá ámâ nyãányã nĩ kô òjilã ìnjî ró mã bê. Ôvârí lè nĩ òjilã drí ámâ ìnjîlî, gõ'dá Ôvârí ã'dô tâ gólĩyíkâ kî'á nĩ. ⁵¹ Má âtâ ãní drí tâ pătĩ-pătĩ ró, òzô òjilã ãzâ òlè tâ trá úlî ámákâ rî'á âtálâ nõ 'bá yî 'á rî, òjilã rî 'dî drãá kô, gólâ â'dô rî'á lédrê-lédrê ró zââ."

⁵²⁻⁵³ Gõ'dá òjilã 'dî 'bá yî ârí ìyî bê úlî Yésû kâ âtálé 'dî rî, drĩlĩyî tâ âtázó gólâ drí kî, "Úlî ámâ drí âtálé rî fô trá 'álâ sî pătĩ. Ægô 'dî rî'á cú lĩndrí ònjî bê yî 'á. Ámâ á'bíyã Ábãrãyãmã tâ ângũ 'bá ãkũ rî 'bá yî bê rî òdrã ìyíkã trá. Gõ'dá òjilã ãzã kpá bê ãngó nõ 'á drã 'bá kô yâ? Gõ'dá ání nyãányã, ní âtâ tâ kî, òzô mã ãârí úlî áníkã trá rî, mã ícã kô drãlé rî! Ní ìsũ áníkã bê rî, nĩ ã'dî ì'dî yâ? Ìtî rî, mbãrãkã áníkã rî lãvũ gãrã mbãrãkã gólĩyî tĩbê drã 'bá 'dî 'bá yî kã drĩ sî yâ?"

⁵⁴ Gõ'dá nĩngá sî, Yésû drí tâ-drî lôgõzó kpá ó'dí gólĩyî drí kî, "Ní ìsũ áníkã bê rî, má 'bã ámâ nyãányã nĩ â'dólé ãmbá ró yâ? Á'dó ìtî kô. Tí òzô má òró ámâ nyãányã 'bãã nĩ â'dólé ãmbá ró rî, tí úlî ámákâ nõ ã'dô 'bã'á ãzã-ãzã ró ãní drí. Gólâ tĩbê ámâ 'bã 'bá ãmbá ró rî, rî'á ámâ átá tĩbê ãní drí rî'á ìnjilã kî, ãã'dô Ôvârí áníkã ì'dî rî ì'dî. ⁵⁵ Gõ'dá nĩ nĩ gólâ kô. Má nĩ gólâ trá cé nĩ. Tí òzô má ãâtã kî, má ùnĩ gólâ kô rî, má ã'dô 'bã'á ònjô 'bá ró òzô ání kátí. Má nĩ gólâ trá tãndí ró, gõ'dá má rî nõ té tâ gólâ drí lélé má drí 'êlé rî 'êlé ì'dî. ⁵⁶ Ækũ ró drê ãkpã Ábãrãyãmã drãã kô rî, gólâ 'bã lĩfî trá âcã-âcã ámákã drĩ, gõ'dá gólâ rî'á ãyĩkô ró ámâ ndrêlé. Gõ'dá tâlá ã'dô 'î ãní gólâ rî ózõwã yî drí ámâ lèzó kô yâ?"

⁵⁷ Gõ'dá Părúsî 'dî 'bá yî drí kpá tâ lôgõzó Yésû drí kî, "Wããwã, ní rî tâ âtálé ìtî 'dî ã'dô tāsî yâ? Ndrô áníkã cá drê nyã'dî-rî-drî-lã-ngã-múdrî kô. Ámâ á'bíyã Ábãrãyãmã drã trá ãkũ ró, gõ'dá ní ãkî'á nĩ rî, yî òndrê gólâ trá 'dî ángô tí yâ?"

⁵⁸ Yésû drí tâ-drî lôgõzó drĩlĩyî kî, "Má âtâ ãní drí tâ pătĩ-pătĩ ró, sîsî drê Ábãrãyãmã rî tî ãkô rî, mã bê rî'á ãkũ ró Ôvârí ngálã."

⁵⁹ Gõ'dá nĩngá sî, Părúsî yî ârí ìyî úlî Yésû drí âtálé 'dî bê rî, kôró drĩlĩyî ngãzó ãwã ró, nĩ'á kúnî mvá lõndãlé 'èzó Yésû rî lùvũlî ì'dî sî lâ fũlî, tâlá gólâ ãmã yî trá â'dólé Ôvârí ró.* Gõ'dá kôró Yésû drí ìyĩngã 'bèzó dî volé gólĩyî ágálé sî ã'dî-drî jó ángî Ôvârí kâ kâ 'dî 'ásî.

* 8:59 8.59 Lã'bî Yúdâ yî kâ vó ró rî, 'dî rî'á lãngô rî'á fêlá òjilã gólâ ìyî ãmã 'bá Ôvârí ró rî drí rî ì'dî.

bèlè áamá lǐfǐ 'á, gō'dá gólâ kǐ, má ònǐ nǐ'á áamá lǐfǐ jǐlí. Gō'dá má jǐ áamá lǐfǐ bè rǐ, kôrô áamá lǐfǐ drǐ rû nǐzò vò ndrèlé dódó nǒ!"

16 Gō'dá Pǎrúsǐ yǐ árílǐ bè úlǐ ágô 'dǐ drǐ ngǐlí gólǐyǐ drǐ 'dǐ rǐ, kôrô drǐlǐyǐ ngāzò rǐ'á tǐ ányálé ìyǐ lǎfálé 'ásǐ. Āzâ 'bá yǐ kǐ, "Ā'dô ìtǐ rǐ, ágô Yésũ 'dǐ tǎ ònjǐ 'bá 'í. Òvǎrí ájò gólâ nǐ kô, tǎlá gólâ wǎ trá tǎ 'bǎ'bǎ ámákâ kǎyǐ rǎtǎá kǎ rǐ kǎ drǐ sǐ." Gō'dá āzâ 'bá yǐ kǐ ìyǐkǎ rǐ, "Òjǐlǎ gólâ 'bǎ 'bá tǎ ònjǐ 'bá ró rǐ â'dô ìyǐkǎ mbârâkǎ úsú'á tǎ lârákô āmbá ìtǐ 'dǐ 'èzò 'dǐ ā'dô 'ásǐ yǎ?"

17 Ìtǐ rǐ, Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ ágô 'dǐ ìjízò kpá ó'dí kǐ, "Nǐ gólâ tǐbè lǐfǐ lâ nǐlǐ nǒ, ní átâ drè tǎ nò tǎndí ró áamá drǐ. Tǎ ìsũ áníkǎ ágô gólâ ání lǐfǐ nǐ 'bá 'dǐ tǎsǐ rǐ ìyǐkǎ ángô tǐ yǎ?" Gō'dá ágô 'dǐ drǐ tǎ-drǐ lôgôzò gólǐyǐ drǐ kǐ, "Ágô áamá lǐfǐ nǐ 'bá 'dǐ, gólâ rǐ'á tǎ ângũ 'bá Òvǎrí drǐ ájólé rǐ ì'dǐ!"

18 Gō'dá kpálé tǎ ndrǐ ágô 'dǐ drǐ ngǐlí Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ 'dǐ 'bá yǐ 'ásǐ rǐ, gólǐyǐ gǎ ìyǐ volé dó tǎ lèlé kǐ, pǎtǐfǐ ágô 'dǐ tǐrǐ lâ 'ásǐ rǐ gólâ rǐ'á lǐfǐ ákó, gō'dá Yésũ nǐ lǐfǐ lâ nǐ vò ndrèlé dódó. Gō'dá drǐlǐyǐ vǒrǎ jòzò ágô 'dǐ átá lâ yǐ vò ândré lâ bè gólǐyǐ âzǐlǐ ánílǐ ìyǐ ngálâ. 19 Gō'dá ágô 'dǐ átá lâ yǐ âcâ bè ândré lâ bè rǐ, Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ kpá gólǐyǐ ìjízò kǐ, "Nòò pǎtǐfǐ mvá ágó ânǐ drǐ tǐlǐ lǐfǐ ákó 'álé lésǐ rǐ ì'dǐ yǎ? Òzò ā'dô pǎtǐfǐ gólâ ì'dǐ rǐ, lǐfǐ lâ gô nǐ rû rǐ'á vò ndrèlé āmbá drǐ nǒ ángô tǐ ró yǎ?"

20 Gō'dá ágô 'dǐ átá lâ yǐ ândré lâ bè drǐ tǎ-drǐ lôgôzò Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ kǐ, "Āwô pǎtǐfǐ, nòò mvá ágó ámákâ rǐ ì'dǐ, mã nǐ trá pǎtǐfǐ kǐ, mã tǐ gólâ trá lǐfǐ ákó. 21 Gō'dá mã nǐ lǎtǐ áamá mvá 'dǐ lǐfǐ lâ drǐ rû nǐzò rǐ kô, ngátá ā'dǐ nǐ lǐfǐ lâ nǐ vò ndrèlé yǎ rǐ. Nǐ ā'dô ìjǐ'á lâ fǐ gólâ tǐ, gólâ āā'dâ ró ìyǐ tǐ sǐ ânǐ drǐ, tǎlá gólâ trá òjǐlǎ āmbá 'í." 22 Ágô 'dǐ átá lâ yǐ ândré lâ bè átâ ìyǐ tǎ 'dǐ ìtǐ 'dǐ rǐ, tǎlá gólǐyǐ ùrǐ ró tǎ 'bǎ'bǎ Yúdâ yǐ kǎ tǎsǐ kǐ'á nǐ rǐ, òzò òjǐlǎ āzâ òlè tǎ trá Yésũ 'á kǐ, gólâ āā'dô 'díyǐ pǎ 'bá 'í rǐ, áā'dô òjǐlǎ rǐ 'dǐ drǐ'á volé jò tǎ Òvǎrí kǎ ârǐ kǎ 'ásǐ. 23 'Dǐ tǎ ìfǐ ágô 'dǐ átá lâ yǐ ândré lâ bè drǐ tǎ átázò Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ, gólǐyǐ ìjǐ mvá 'dǐ āā'dâ ró bè cú ìyǐ tǐ sǐ, tǎlá gólâ trá āmbá ró rǐ ì'dǐ.

24 Gō'dá Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ ágô lǐfǐ lâ nǐlǐ 'dǐ âzízò kpá ó'dí tǎ ìjízò tǐ lâ kǐ. "Nǐ ā'dâ drè tǎ pǎtǐ-pǎtǐ Òvǎrí rǐ ìnjízò rǐ áamá drǐ Òvǎrí ágálé, pǎtǐfǐ ágô rû bè Yésũ 'dǐ nǐ ání lǐfǐ fǐ nǐ yǎ? Mã ìjǐ nǐ nǒ rǐ, tǎlá mã nǐ trá ágô gólâ Yésũ 'dǐ rǐ'á tǎ ònjǐ 'bá 'í."

25 Gō'dá ágô 'dǐ drǐ tǎ-drǐ lôgôzò Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ kǐ, "Mã nǐ kô ngátá Yésũ tǎ ònjǐ 'bá 'í yǎ ngátá ā'dó kô tǎ ònjǐ 'bá 'í yǎ rǐ. Tǎ mã drǐ nǐlǐ rǐ ìyǐkǎ cé tǎ ãlò 'í, áamá lǐfǐ ndrè vò kó kô ákpá áamá tǐrǐ lésǐ. Gō'dá ngbāngbānō rǐ, Yésũ nǐ áamá lǐfǐ trá, áamá lǐfǐ ndrè vò gō'dá trá dódó."

26 Nǐngá sǐ, Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ ágô 'dǐ ìjízò kpá ó'dí kǐ, "Nǐ átâ drè tǎ mbǐ rǐ ì'dǐ áamá drǐ! Gólâ 'è ā'dô tǎ 'í ání lǐfǐ drǐ rû nǐzò vò ndrèlé nǒ yǎ?"

27 Gō'dá ágô 'dǐ drǐ ngāzò tǎ-drǐ lôgólé gólǐyǐ drǐ kǐ, "Nǐ rǐ áamá ìjǐlǐ kpá ó'dí tǎ ãlò nǒ tǎsǐ 'dǐ tǎlá ā'dô 'í yǎ? Tǐ òzò mã òró tǎ-drǐ lôgô ãní drǐ kô rǐ, rǐ'á tǎndí ró! Nǐ ìjǐ mã 'dǐ, tǎlá nǐ lè kpá trá ā'dólé tǎ árí 'bá Yésũ kǎ ró yǎ?"

28 Gō'dá Pǎrúsǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ ngāzò áwǎ ró úlǐ 'dǐ 'bá yǐ tǎsǐ. Drǐlǐyǐ ágô 'dǐ 'dǎzò gō'dá tǎ átázò drǐlǎ kǐ, "Mã ndrè bè rǐ, nǐ rǐ gógó rǐ'á tǎ árí 'bá āzâ ãlò Yésũ kǎ rǐ ì'dǐ. Gō'dá mã rǐ ámákâ tǎ 'bǎ'bǎ Músâ kǎ rǐ árílǐ gō'dá 'èlé ì'dǐ. 29 Tǎlá mã nǐ trá kǐ, Òvǎrí átâ úlǐ trá áamá á'bǐyá yǐ drǐ Músâ sǐ, rǐ'á úlǐ pǎtǐfǐ 'í. Gō'dá mã nǐ tǎ āzākǎ kô Yésũ rǐ tǎsǐ. Gō'dá mã nǐ vò gólâ drǐ ânízò 'álá sǐ rǐ kpá kô."

³⁰ Nīngá sī, āgō 'dī drí kpá tā-drī lōgōzō 'wāâ gólīyī drí kī, “Dī ūlī ángō rī ī'dī ānī drí rī'á átálé ítí 'dī yā? Nī kī, yī ūnījī vō gólā drí ānīzō 'álā sī rī kō! Nī īsū tā mbârākā gólākā tāsī. Útī mā rī'á līfī ākó, gō'dá ngbāangbānō rī, gólā nījī áamá līfī nī má drí rīzō vō ndrēlé dódó nō! ³¹⁻³³ Ítí ākū lâ sī tā ómvó ngá 'ásī rī, nī ārī tā āzā trá kī, ōjílā mvá āzā bê êdê ōjílā gólīyī tīlī līfī ākó rī 'bá yī trá, gō'dá līfī lâ yī drí rú nīzō vō ndrēlé dódó yā? Ōzō mbârākā Yésū drí áamá līfī êdézō nō ā'dô Ôvârí kâ kō rī, gólā ícá tā lârákō ítí 'dī 'élé kō, tálā Ôvârí fēé mbârākā íyíkā kō ōjílā gólīyī rī 'bá tā ōnjī 'élé rī 'bá yī drí, gólā rī cé tā ōjílā gólīyī rī 'bá tā gólākā 'élé rī kâ ārílí ī'dī.”

³⁴ Gō'dá Pārúsī 'dī 'bá yī ārī īyī tā āgō 'dī drí lōgōlé īyī drí 'dī bê rī, drīlīyī á'dózó ăwă ró rōō. Gō'dá drīlīyī tā átázó āgō 'dī drí kī, “Útī nī līfī ākó 'dī ákī fī tā ōnjī áníkā drí sī kō yā? Ámā gólīyī tā Ôvârí kâ nī 'bá trá tândí ró rī, ní ā'dô áamá ímbá'á tā Ôvârí kâ sī ángō tí yā?” Gō'dá drīlīyī āgō 'dī drōzō vólé īyī lâfálé sī.

³⁵ Gō'dá Yésū ārílí bê kī, Pārúsī yī drō āgō yī drí līfī lâ nīlī 'dī trá rī, gólā drí 'dézó rī'á āgō 'dī lōndálé. Gō'dá gólā ūsúlí bê āgō 'dī rī, gólā drí āgō rī 'dī íjízó kī “Pâtī, ní lē tā fī trá 'díyī pā 'bá Ôvârí drí ájólé úrú lésī rī 'á yā?” ³⁶ Ágō 'dī drí tā-drī lōgōzō Yésū drí kī, “Ámbá, ní ā'dâ drē 'díyī pā 'bá rī gógó 'dī má drí, tálā má lē ró tā bê gólā 'á.”

³⁷ Nīngá sī, Yésū drí gōzō tā-drī lōgōlé gólā drí kī, “Nī ndrē gólā trá ánī līfī sī. Gólā rī gógó ī'dī rī 'bá tā átálé ní bê ngbāangbānō rī.” ³⁸ Gō'dá āgō 'dī ārílí bê tā Yésū kâ átálé 'dī rī, gólā drí 'ā'ī tīzō vūdrī Yésū rī īnjílí. Gō'dá drílā tā átázó kī, “Kúmú, má nī trá kī, ní ī'dī 'díyī pā 'bá Ôvârí drí ájólé trá rī. Ngbāangbānō rī, má lē tā trá ní 'á.”

Tā Yésū drí Pārúsī yī zīzō līfī ākó lé 'bá ró rī

³⁹ Tā 'dī 'bá yī vósī rī, Yésū drí ngāzō tā átálé āgō yī drí līfī lâ nīlī trá 'dī drí kī, “Má ānī āngó nō 'á nō, tálā ōjílā gólīyī līfī ākó tā Ôvârí kâ nī 'bá drē kō rī 'bá yī līfī lâ yī ūnījī ró rú bê tā Ôvârí kâ nīlī, gō'dá gólīyī kī 'bá nī, yī ūnī tā Ôvârí kâ trá dódó rī, līfī lâ yī drí ászō kpăákū. 'Dī tā ífí gólā má drí ānīzō āngó nō 'á rī ī'dī 'dī.”

⁴⁰ Gō'dá Yésū ōtírī rī ūlī 'dī 'bá yī átálé rī, Pārúsī āzā 'bá yī kpá bê ádré'á tólā. Gō'dá drīlīyī tā íjízó Yésū tī kī, “Úlī gólā ní drí átálé 'dī 'bá yī 'ásī rī, ní īsū áníkā bê rī, áamá kpá līfī ākó yā?”

⁴¹ Yésū drí tā-drī lōgōzō gólīyī drí kī, “Tí ōzō nī ōró tā-drī lēē nō kī, nī ā'dô līfī ākó rī, nī ā'dô ānī'á Ôvârí ngálā, gō'dá gólā ā'dô ānī áyé'á tā ōnjī áníkā 'ásī ndrī. Gō'dá nī átálé bê trá kī, yī ā'dô cú līfī bê vō ndrēzō rī, nī ádô 'dī ānī nyānyā 'í. Gō'dá Ôvârí ā'dô lâŋō fē'á ānī drí tā ōnjī áníkā tāsī.”

10

Tā Yésū drí ūlī mănīgō átázó tā ōjílā íyíkā vó lâ yī ndrēndrē kâ tāsī ōzō kăbīlīkī kâtí rī

¹ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí ngāzō ūlī mănīgō átálé Pārúsī 'dī 'bá yī drí kī, “Má átā ānī drí tā pătī-pătī ró, ōjílā gólā fī 'bá kō jó tīlī-tī kăbīlīkī lôkí 'bá kâ rī 'ásī, gō'dá mbā 'bá íyíkā ābē drī 'ásī fīlī jó 'álā rī, gólā rī'á ūgú 'í. ² Gō'dá ōjílā gólā ānī 'bá fīlī jó 'álā kôró jó tīlī-tī 'ásī rī, rī'á kăbīlīkī lôkí 'bá 'í. ³ Kăbīlīkī līpī 'dī ā'dô ānī'á ácálé áťī tī. Ítí rī, kôró tī vó ndrē 'bá 'dī ā'dô áťī nī'á drílā. Gō'dá gólā ā'dô kăbīlīkī íyíkā 'dī 'bá yī zī'á rú sī ālô-ālô.

Gõ'dá kábìlìkì gólákà 'dì 'bá yì ndrì â'dô gólâ rî gbórókò nǎ'á, gõ'dá drílìyì ânìzò gólâ ngálâ, drílâ gólìyì lôfòzò ìvì 'álâ. ⁴ Gólâ â'dé'á sísì, gõ'dá kábìlìkì gólákà 'dì 'bá yì drì 'dèzò gólâ vósì. Ítí rî, kábìlìkì 'dì 'bá yì â'dô ìyì 'dè'á ndrì nǎlì vó lâ sǎ ùrǎ àkò, tálâ gólìyì nǎ gólâ rî gbórókò trá tándí ró. Gólâ â'dô gólìyì drǎ'á nǎ'á àjílâ vò òmâ bē rî 'álâ. ⁵ Gõ'dá òzò â'dô òjílâ lídí 'ì rî, kábìlìkì 'dì 'bá yì â'dô 'bâ'á ìyì ùrǎ ró 'dèlé vó lâ sǎ, gólìyì â'dô lârá'á vólé, tálâ gólìyì nǎ gólâ rî gbórókò kò." ⁶ Ítí rî, Pàrusì 'dì 'bá yì àrì ìyì bē úlì Yèsù kâ àtálé 'dì rî, tã ífì lâ fì gólìyì drǎ kò, tálâ gólâ àtâ úlì 'dì 'bá yì úlì mǎnìgò sǎ.

Tã Yèsù drí tã àtázò kǎ, yì â'dô ì'dì Kábìlìkì lòkì 'bá tándí 'ì rî

⁷ Gõ'dá Yèsù drí kpá tã àtázò ó'dí Pàrusì 'dì 'bá yì drí kǎ, "Má àtâ tã pǎtǎ rò ànì drí kǎ, mǎ ì'dì rǎ 'bá òjílâ àmákâ rǎ 'bá yì vó lâ yì ndrèlé dódó òzò kábìlìkì lòkì 'bá drí rǎrǎ kábìlìkì ìyíkâ vó lâ yì ndrèlé rǎ kátì. Gõ'dá mǎ rǎ gógó ì'dì àtǎ jò tǎlì-tǎ kâ ì'dì gólìyì drí ndrì.

⁸ "Gõ'dá òjílâ àzâ 'bá yì ànì 'bá sísì má drí sǎ rǎ 'bá yì 'bâ ìyì nyàányâ trá â'dolé kábìlìkì lòkì 'bá ró, tákò gõ'dá gólìyì rǎ'á ùgú 'ì. Tã 'dì tǎsǎ rǎ, kábìlìkì gǎ dó gólìyì gbórókò àrìlì 'dèzò gólìyì vósì. ⁹ Ítí rî, mǎ ì'dì rǎ'á àtǎ tǎ 'ì kábìlìkì drí. Kábìlìkì gólìyì fǎ 'bá jò 'álâ kòrò má sǎ rǎ â'dô ìyì ngá pǎ'á. Má â'dô gólìyì vó ndrè'á, ngá ònjì 'é gólìyì kò. Òzò gólìyì òtírì ìyì 'èè àfòlé nǎ'á òmâ nyálé rǎ, gõ'dá drílìyì àgòzò fǎlì jò 'álâ lâṅò àzâ àkò. ¹⁰ Ùgú ànì ìyíkâ cé kábìlìkì ùgùlì, gõ'dá kpá gólìyì ùfùlì vólé. Gõ'dá mǎ rǎ gógó, má ànì nò, tálâ kábìlìkì àmákâ rǎ 'bá yì ùúsù ró ngá pǎpǎ bē, ngá pǎpǎ gólâ 'è 'bá gólìyì 'bǎlé rǎlì zǎà lédrè-lédrè ró àyìkò sǎ mbàràkâ Òvǎrì kâ sǎ rǎ.

¹¹ "Má ì'dì rǎ'á " 'Kábìlìkì lòkì 'bá tándí" ' rǎ 'bá vó kábìlìkì ìyíkâ vó lâ yì ndrèlé dódó rǎ ì'dì. Má rǎ'á njǎà àmâ nyàányâ fèlé drǎlé gólìyì pǎlé tã ònjì 'ásì. ¹² Òjílâ gólâ rǎ 'bá kábìlìkì vó ndrèlé cé lǎfâ tǎsǎ rǎ ndrè kábìlìkì vó dódó kò, tálâ gólâ â'dó kò kábìlìkì 'dì 'bá yì lǎpì lâ 'ì. Òzò gólâ òndrè kíàkèlówá trá ànǎrǎ 'á kábìlìkì rǎlì rǎ, gólâ â'dô rǎ'á kábìlìkì 'dì 'bá yì àyélé kíàkèlówá 'dì drí rǎlì, gõ'dá kpá gólìyì lǎpèlé lǎ'búlì fǎà. ¹³ Kábìlìkì vó ndrè 'bá 'dì rǎ kábìlìkì 'dì 'bá yì àyélé, tálâ gólâ 'è lósì 'dì cé lǎfâ ùsúzó. Tí òzò kábìlìkì vó ndrè 'bá 'dì òrò 'bâà ngá lèlè bē kábìlìkì 'dì 'bá yì vó lâ yì ndrèndrè tǎsǎ rǎ, gólâ ìcá rǎlé gólìyì àyélé kò.

¹⁴⁻¹⁵ "Má rǎ gógó ì'dì " 'Kábìlìkì lòkì 'bá tándí" ' rǎ 'bá kábìlìkì àmákâ rǎ 'bá yì vó lâ yì ndrèlé dódó rǎ ì'dì. Àmâ rǎ'á àmâ átá bē ngá àlò 'ì. Má nǎ gólâ trá tándí ró, gõ'dá gólâ nǎ mǎ kpá trá tándí ró. Kpá ìtí, kábìlìkì àmákâ rǎ 'bá yì nǎ ìyì mǎ trá dódó, kpá òzò má drí gólìyì nǎrǎ dódó rǎ kátì. Má rǎ'á njǎà drǎlé gólìyì pǎlé tã ònjì 'ásì. ¹⁶ Kábìlìkì àzâ 'bá yì kpá bē.* Má â'dô gólìyì 'bâ'á â'dolé kábìlìkì àmákâ ró. Ngbāāngbānò gólìyì rǎ kò vò àlò 'á kábìlìkì àmákâ nò 'bá yì bē. Gõ'dá má â'dô gólìyì àzǎ'á kpá ànǎlì má ngálâ, tálâ gólìyì òrǎ ró ìyì bē ngá àlò ró kábìlìkì àmákâ nò 'bá yì bē. Gólìyì â'dô àmâ gbórókò nǎ'á. Gõ'dá má â'dô gólìyì è'bé'á ndrì vò àlò 'á â'dolé kábìlìkì àmâ nyàányâ kâ ró. Má lòkì 'bá gólìyíkâ ì'dì ndrì. ¹⁷ Má â'dô àmâ nyàányâ fè'á drǎlé. Òzò má òdrǎ trá rǎ, má â'dô lídrǎ'á kpá ó'dí òdrǎ rǎ 'dì 'ásì, tálâ òjílâ àmákâ rǎ 'bá yì pǎlé. 'Dǎ tã àmâ átá drí 'bǎlé má drí 'èlé rǎ ì'dì. ¹⁸ Òjílâ àzâ yù 'è 'bá àmâ fùlì cú ìtí mbàràkâ ìyíkâ sǎ. Má â'dô àmâ nyàányâ fè'á nǎ drǎlé. Má kpá rǎ'á mbàràkâ bē lídrízò òdrǎ rǎ 'dì 'ásì. Tálâ 'dǎ rǎ'á tã gólâ àmâ átá Òvǎrì drí 'bǎlé má drí 'èlé rǎ ì'dì."

* **10:16** 10.16 Kábìlìkì àzâ 'bá yì 'dì rǎ'á òjílâ 'bàsúru lídí àzâ 'ásì rǎ 'bá yì ì'dì.

19 Gõ'dá drĩ-'bá ąngí Yúdą yí ká 'dĩ 'bá yí ąrĩ ãyĩ bē úlĩ Yésũ ká ątálé 'dĩ rĩ, gólĩyĩ lēé ãyĩ tã-drĩ kô ãyĩ lăfálé 'ásĩ úlĩ Yésũ ká ątálé 'dĩ 'bá yí tāsĩ, gõ'dá drĩlĩyĩ lăfálé cázó. 20 Őjĩlă dũũ gólĩyĩ lăfálé sĩ kĩ, “Yésũ ą'dô cú lĩndrĩ ōnjĩ bē yí 'á rĩ'á gólă rĩ 'bălé ą'dólé lĩfō-lĩfō ró. Tălă ą'dô 'ĩ ąnĩ drĩ rĩzó tã gólăkă ąrĩlĩ yă?” 21 Gõ'dá ōjĩlă ązâ 'bá yí gólĩyĩ lăfálé sĩ kĩ ãyĩkă rĩ, “Őjĩlă gólă lĩndrĩ ōnjĩ bē rĩ ĩcá kô úlĩ ątálé ĩtĩ. Lĩndrĩ ōnjĩ ą'dô mbârăkă úsú'á ōjĩlă gólĩyĩ lĩfĩ lă yí drĩ vō ndrēlé kô rĩ 'bá yí lĩfĩ lă yí njĩzó ą'dô 'ásĩ yă?”

Tă Părúsĩ yĩ drĩ ngăzó ąwă ró Yésũ bē rĩ

22 Tă 'dĩ 'bá yí vósĩ ndrĩ, kâyĩ Yúdą yí ká kărámă jó ąngí Ővărĩ ká 'bă kă ą'dólé cé Ővărĩ drĩ rĩ'á 'ělă ndrô vósĩ cé vō ą'dĩ sĩ Yērōsălémă 'ălă rĩ drĩ ącázó. Gõ'dá ĩtĩ rĩ, Yúdą yí drĩ ngăzó nĩlĩ ndrĩ kărámă rĩ 'dĩ 'ălă. 23 Kărámă nă 'á tólă rĩ, kâyĩ ązâ sĩ, Yésũ drĩ ngăzó nĩlĩ lăvũlĩ ą'dĩ-drĩ jó ąngí Ővărĩ kă rĩ kă 'dĩ 'ásĩ, nĩ'á gólé jó-bĩlĩ Sólōmō kă rĩ 'ălă. 24 Gõ'dá Yésũ drĩ rĩrĩ lăvũlĩ rĩ 'á rĩ, drĩ-'bá ąngí Yúdą yí kă drĩ ąnĩzó gólă rĩ ędrēlé gõ'dá ądrézó ãyĩ rú lă sĩ dĩrĩ. Nĩngă sĩ, drĩlĩyĩ gólă rĩ ĩjĩzó ąwă sĩ kĩ, “Nĩ ą'dô kô ąmă drĩ 'bă'á rĩ'á lĩjălé nōtĩ nō bũũ ąngō tú yă? Nĩ ątă drē ąmă drĩ hă, ōzō nĩ ą'dô pătĩ 'dĩyĩ pă 'bá tĩbē Ővărĩ drĩ ąjólé rĩ ĩ'dĩ rĩ.”

25 Gõ'dá nĩngă sĩ, Yésũ drĩ tã-drĩ lōgōzó gólĩyĩ drĩ kĩ nĩ rĩ, “Mă ątă tă 'dĩ trá ąnĩ drĩ ąkũ ró kĩ, mă 'dĩyĩ pă 'bá tĩbē Ővărĩ drĩ ąjólé rĩ ĩ'dĩ, gõ'dá nĩ gă vólé dó úlĩ ąmăkă ątálé 'dĩ ąrĩlĩ, gbō lé nĩ ndrē bē tă lărăkô gólă má drĩ 'ělé trá ngă lăzé 'bá ĩngăzó mbârăkă Ővărĩ kă sĩ rĩ 'bá yí rĩ. Gõ'dá tă lărăkô 'dĩ 'bá yí rĩ tă ą'dálé kĩ, mă ĩ'dĩ pătĩ ōjĩlă gólă má drĩ tă lă ątálé trá ąnĩ drĩ rĩ ĩ'dĩ. 26 Gõ'dá nĩ gă vólé dó tă lēlé má 'á, tălă nĩ ą'dó kô kăbĩlĩkĩ ąmăkă ĩ'dĩ. 27 Kăbĩlĩkĩ ąmăkă rĩ 'bá yí rĩ ãyĩkă zăă kără tă ĩmbă ąmăkă rĩ 'bá yí ąrĩlĩ 'ělé tăndĩ ró, gõ'dá mă rĩ gógó, mă nĩ gólĩyĩ trá ălō-ălō kăbĩlĩkĩ ąmăkă ró, gõ'dá gólĩyĩ rĩ 'dēlé má vó pĩpĩsĩlĩ ălō sĩ tă ąrĩ 'bá ąmăkă ró. 28 Mă rĩ gógó, mă ą'dô gólĩyĩ 'bă'á rĩlĩ zăă gbădú ądũkũ ąkô. Gõ'dá gólĩyĩ ōdrăă kô zăă gbădú. Gõ'dá ĩtĩ rĩ, ōjĩlă ązâ ĩcá kô gólĩyĩ ōpălé má drĩgă sĩ. 29 Mĩ ndrē drē, ąmă ątă Ővărĩ ąfē gólĩyĩ nĩ má drĩ, gõ'dá mbârăkă gólăkă lăvũ trá găřă ngă ąngō nō kă rĩ 'bá yí drĩ sĩ ndrĩ. Tă 'dĩ tāsĩ rĩ, ōjĩlă ązâ ĩcá kô gólĩyĩ ōpălé ąmă ątă drĩgă sĩ. 30 Mĩ ndrē drē, ąmă ąmă ątă bē rĩ'á ngă ălō 'ĩ.”

31 Gõ'dá Părúsĩ 'dĩ 'bá yí ąrĩ ãyĩ bē úlĩ Yésũ kă 'dĩ rĩ, drĩlĩyĩ ngăzó ąwă ró rōõ gõ'dá kũnĩ mvă ũ'dũlĩ ãyĩ drĩgă, tĩkó yĩ ũlũvũ ró Yésũ ĩ'dĩ sĩ lă drălé vólé. 32 Nĩngă sĩ, Yésũ drĩ gōzó ngălé tă ątálé gólĩyĩ drĩ kĩ, “Ānĩ ndrĩ, nĩ ndrē ōjĩlă gólĩyĩ ngă lăzé bē má drĩ rĩ'á ĩngălă ngă lăzé 'ásĩ mbârăkă ąmă ątă Ővărĩ kă sĩ rĩ 'bá yí trá ąnĩ lĩfĩ sĩ tăndĩ ró. Gõ'dá tă gólă sũ 'bă ąnĩ rú kô, ąnĩ drĩ 'ēzó ąmă lũvũlĩ kũnĩ mvă sĩ fũlĩ vólé nō ĩyĩkă ąngō rĩ ĩ'dĩ yă?”

33 Gõ'dá Părúsĩ 'dĩ 'bá yí drĩ tã-drĩ lōgōzó Yésũ drĩ kĩ, “Mă 'ē ąnĩ fũlĩ nō, ą'dó kô tă tăndĩ ąnĩkă 'ělé 'dĩ tāsĩ. Mă 'ē ąnĩ fũlĩ nō, tălă úlĩ 'dásĩ ąnĩkă ą'bălé Ővărĩ rĩ gógó rú kĩ'á nĩ rĩ, yĩ ąă'dô ălō Ővărĩ bē nō tāsĩ. Nĩ ōjĩlă mvă tăkô nō ĩ'dĩ, nĩ ą'dô ąnĩkă ąnĩ lōmbé'á 'bălé ălō Ővărĩ bē 'dĩ ąngō tí yă?”

34 Gõ'dá Yésũ drĩ kpă tã-drĩ lōgōzó gólĩyĩ drĩ kĩ, “Ngă gõ'dá úlĩ Ővărĩ drĩ ątálé ĩgĩlĩ bũkũ gólăkă 'á rĩ kĩ ą'dô yă? Gólă ątă tă trá kĩ, tă kĩ 'bá yí drĩ 'bălé ōjĩlă ĩyĩkă drĩlĩ rĩ 'bá yí rĩ'á ōzō yĩ Ővărĩ tí. 35 Mă nĩ trá kĩ nĩ rĩ, úlĩ gólă Ővărĩ drĩ rĩ'á ątălă rĩ rĩ'á pătĩ-pătĩ ró zăă gbădú. Gõ'dá ĩtĩ rĩ, Ővărĩ zĩ tă kĩ 'bá rĩ 'dĩ 'bá yí ōvărĩ yĩ ró. 'Dĩ ōjĩlă gólĩyĩ tă ątĩ-ątĩ gólăkă ąfēzó trá

drílíyí rí ì'dí. ³⁶ Gõ'dá òzõ má tí rí, áamá átá àjô má trá àngó nõ 'á. Bê trá ìtí rí, nĩ ìcá tã átálé kĩ, má ãã'bã tã 'í, tãlã má àtãtã trá kĩ, má ãã'dô Ôvãrí rí mvá 'í rí àngô tí ró yã? ³⁷ Nĩ àrì drê úlì nõ, tí òzõ tã lãrãkô ndrĩ má drí rĩ'á 'èlã nõ 'bá yí, má ò'è mbãrãkã áamá átá kã sĩ kô rí, nĩ lã tã má 'á kô. ³⁸ Òzõ gõ'dá má òrì fí tã lãrãkô 'dĩ 'èlé ndrĩ mbãrãkã áamá átá kã sĩ rí, 'dòvó nĩ lã tã má 'á, tãlã tã lãrãkô ndrĩ má drí rĩ'á 'èlã 'dĩ 'bá yí rĩ'á Ôvãrí kã ì'dí, gólã fẽ mbãrãkã lã nĩ 'èzó lã, gõ'dá àmã gólã bê ngá àlô 'í." ³⁹ Gõ'dá Yèsù rí àjù-'bã-àzì 'dĩ 'bá yí àrì ìyì bê úlì Yèsù drí átálé 'dĩ rí, gólíyì drí kpá ngãzó ìyì, tãlã úürú ró Yèsù bê fũlì, gõ'dá Yèsù drí íyìngá 'bèzó gólíyì drìgá sĩ dĩ íyìngá nílì volé.

Tã òjílã dùù Jõrõdénì rí 'á'á lé drì lésì rí drí tã lèzó Yèsù 'á rí

⁴⁰ Nĩngá sĩ, Yèsù drí ngãzó Yërõsãlémã rí àyélé nĩzó áyágá zìlì Jõrõdénì rí mbãlé, nĩzó lãvũlì rílì vò sísì Yōwánì bãbãtízì 'è 'bá ró rí drí rìzó tã Ôvãrí kã pèlé gõ'dá kpá òjílã gólíyì tã lã 'bá trá rí ìbãbãtízálé rí 'álã. ⁴¹ Gõ'dá Yèsù ã'dô bê tólã rí, òjílã dùù drí rìzó ànìlì tã ìmbã gólãkã 'dĩ àrìlì. Gõ'dá òjílã 'dĩ 'bá yí àrì ìyì bê tã ìmbã gólãkã 'dĩ, gõ'dá ndrê ìyì bê kpá tã lãrãkô gólãkã rĩ'á 'èlã 'dĩ 'bá yí rí, drílíyì tã átázó kĩ, "Pãtĩ, àngó nõ rĩ'á 'díyì pã 'bá Yōwánì drí tã lã ìmbálé trá àmã drí kĩ'á nĩ rí, ãã'dô àcá'á Ôvãrí ngá lésì rí ì'dí, tãlã àmã rĩ'á tã lãrãkô gólã drí rĩ'á 'èlã rí ndrê'á. Gbõ lé Yōwánì 'é bê tã lãrãkô àmã drí ndrêlé kô rí, úlì Yōwánì kã átálé Yèsù rí tã sĩ rí rĩ'á ndrì pãtĩ ró." ⁴² Gõ'dá tã 'dĩ kã rí tí rí, òjílã dùù vò 'dĩ 'á 'dĩ drí ìyì tã lèzó Yèsù 'á kĩ, pãtĩ Yèsù rĩ'á 'díyì pã 'bá gólã Ôvãrí drí àjólé rí ì'dí.

11

Tã Yèsù drí íyì rù-lè-àzì Lázãrõ rí ìngãzó òdrã 'ásì rí

¹⁻² Àgô àzã bê rú lã Lázãrõ, gólã rĩ'á ìzó bê zãlõ rì, rú lã yí rĩ'á Mãrìyã gõ'dá àzã rí rú lã íyìkã Mãrãtã. Gólíyì nĩ ìyì rú trá Yèsù yí bê tãndì ró. 'Bã gólíyìkã jãrìbã zìlì Bètãní* rí 'álã. Gõ'dá Mãrìyã rí Lázãrõ rí ìzó ró 'dĩ à'dô dõ lãgì-lãgì lã drí lãvũlì gãrã rí dã'á kpá nĩ Yèsù rí pá drì ìzãtú.

Gõ'dá kãyì àzã sĩ rí, Lázãrõ drí 'dèzó ngá lãzé bê Yèsù volé sĩ. ³ Gõ'dá nĩngá sĩ, Lázãrõ rí ìzó yí ndrêlé bê ngá lãzé Lázãrõ kã 'dĩ lãnjì-lãnjì ró kĩ, gólã ìcã kô ngá pãlé 'álã sĩ rí, drílíyì ngãzó võrã jólé Yèsù drí kĩ, "Kúmú, ànì rù-lè-àzì tãndì Lázãrõ trá ngá lãzé bê lãnjì-lãnjì ró ànyì 'è'á drãlé." ⁴ Gõ'dá Yèsù àrìlì bê ngá lãzé Lázãrõ kã 'dĩ tã lã rí, gólã drí tã átázó lãjõ'bã íyìkã drí kĩ, "Ngá lãzé Lázãrõ kã 'dĩ íyìkã fí lãnjì-lãnjì ró rí, gõ'dá gólã ìcã drãlé trólé 'bãlé 'bú 'á zãã kô, tãlã ngá lãzé gólãkã 'dĩ à'dô ìtí 'dĩ, ã'dô ró bê mbãrãkã Ôvãrí kã à'dázó, gõ'dá kpá nĩzó lã kĩ, pãtĩ Ôvãrí àjô má nĩ mbãrãkã íyìkã 'dĩ bê." ⁵ Tã pãtĩ ró, Yèsù lã Lázãrõ trá rõ ìzó lã yí bê. ⁶ Gbõ lé Yèsù àrì tã bê kĩ, ngá lãzé Lázãrõ kã lãnjì-lãnjì ró, gõ'dá gólã òpã ngá 'á lã sĩ kô 'dĩ tã lã rí, gólã ngá kòrõ nílì Lázãrõ rí ndrêlé kô. Vò 'dĩ 'á rí, gólã 'è kãyì zãlõ rì võrã 'dĩ àrì-àrì lã volé drì 'ásì.

⁷ 'Dĩ vósì rí, Yèsù drí tã átázó lãjõ'bã íyìkã drí kĩ, "Mã nĩ gólé kpá volé Yūdáyã 'álã, tãlã mã nĩ ró bê Bètãní 'álã." ⁸ Gõ'dá lãjõ'bã gólãkã drí tã-drì lógõzó gólã drí kĩ, "Tã ìmbã 'bã, àndrãtú drì-'bã àngì Yúdã yí kã rí 'bã yí 'è ìyì kpá ànì fũlì tólã kô yã? Gólíyì à 'bã'á nõ zãã rĩ'á lãtì lãndã'á 'èzó ànì fũlì. Gõ'dá ní lã nõ kpá àmã drí gõzó tólã ó'dí yã?" ⁹⁻¹⁰ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yèsù drí ngãzó úlì átálé gólíyì drí tãlã ùrì gólíyìkã 'dĩ tã sĩ kĩ, "Nĩ 'è ùrì kô,

* **11:1-2** 11.1-2 Bètãní 'Dĩ Bètãní gólã ànyì Yërõsãlémã lãgãtì rí ì'dí.

Ôvârí â'dô âmâ vó ndrê'á bũũ má drí lôsĩ gólâkâ ndězó. Kâÿî bê drê rĩ'á âmbá, má â'dó kô ùrĩ ró tâ gólĩyî drí 'êzô âmâ fũlî 'dĩ 'á."

¹¹ Gõ'dá Yésũ âtâ bê úlî 'dĩ ìtí rî, gólâ drí kpá tâ yí drí lèlè 'è'á 'èlâ Yũdáyã 'álâ rî âtázó kî, "Âmâ rû-lê-âziyã Lázārô bê rĩ'á â'dú kô'á Bêtánî 'á tólâ, mã nî, gõ'dá má nî ró bê gólâ rî ôlólé â'dú 'ásî." ¹² Gõ'dá lājó'á gólâkâ 'dĩ 'bá yí drí tâ-drĩ lôgõzô gólâ drí kî, "Kúmú, õzô Lázārô ââ'dô â'dú kô'á rî, rĩ'á tândí ró, gólâ â'dô lĩfî nĩ'á trá â'dú rî 'dĩ 'ásî."

¹³ Gõ'dá nĩngá sî, tákô tâ Yésũ kâ âtálé lājó'á iyíkâ 'dĩ 'bá yí drí kî'á nî rî, Lázārô ââ'dô â'dú kô'á nō rî, iyíngá rĩ'á úlî mǎnĩgō 'î, gólâ nî trá tândí ró kî, Lázārô drã trá. Gõ'dá lājó'á gólâkâ 'dĩ 'bá yí nũî iyíkâ úlî mǎnĩgō gólâkâ âtálé 'dĩ ifí lâ kô, gólĩyî ìsũ iyíkâ rî kî, tâ pǎtî-pǎtî ró, Lázārô ââ'dô â'dú tákó rî kô'á ì'dî. ¹⁴ Gõ'dá Yésũ drí tâ yí drí âtálé 'dĩ ifí lâ lôfõzô gólĩyî drí trá, tâlâ gólĩyî ùnî ró ìyî ifí lâ bê. Ìtí rî, gólâ kî, "Lázārô drã trá! ¹⁵ Gõ'dá mã rĩ'á âyĩkô ró, tâlâ Lázārô drã trá má volé sî, 'dĩ trá rĩ'á tândí ró, tâlâ nî lè ró tâ bê má 'á pǎtî-pǎtî ró. Bê trá ìtí rî, 'dõvó nî ânî mã nî ró bê âwó vō 'álâ."

¹⁶ Gõ'dá nĩngá sî, lājó'á Yésũ kâ rú bê Tómm* rî drí ngázó tâ âtálé iyî âzi-âzi yí drí kî, "Â'dô trá ìtí rî, 'dõvó mã nî gólĩyî bê âwó 'dĩ vō lâ 'á, tâlâ õzô ólè gólâ rî fũlî rî, ógō ró bê âmâ ùfũlî ndrî gólĩyî bê." Gõ'dá ìtí rî, Yésũ yí drí ngázó nĩlî Bêtánî 'álâ lājó'á iyíkâ 'dĩ 'bá yí bê ndrî.

¹⁷⁻¹⁸ Gõ'dá Yésũ yí ngá bê nĩlî lājó'á iyíkâ yí bê rî, gõ'dá cǎlè ãnyî jǎribǎ Bêtánî kâ 'dĩ rú rî, drĩlĩyî rú ùsúzó õjílâ âzâ 'bá yí bê. Gõ'dá õjílâ rî 'dĩ 'bá yí drí tâ âtázó gólĩyî drí kî nî rî, yí õ'bã Lázārô trá 'bú 'á, 'dĩ gólâ 'è trá kâÿî sũ 'bú 'á. ¹⁹ Ìtí rî, õjílâ Yúdã yí kâ âzâ 'bá yí dũu ânî ìyî kpá trá nĩ'á âwó ngólé Mǎrǎtã yí ngálâ Mǎriyã bê gõ'dá kpá tâ tândí lôgólé gólĩyî drĩ, tâlâ ìzã õzô gólĩyî 'èè rōô kô.

²⁰ Gõ'dá Mǎrǎtã ârî tâ bê kî'á nî rî, Yésũ ââ'dô trá ânî'á, gõ'dá gólâ ââcã trá ãnyî rî, Mǎrǎtã drí ngázó rǎlè nĩ'á Yésũ rî drĩ tǎlè lǎtî 'álâ. Gõ'dá Mǎriyã drí iyíkâ rĩzô ãkpã âwó jó 'á tólâ. ²¹ Gõ'dá nĩngá sî, Mǎrǎtã ndrê Yésũ bê rî, gólâ drí tâ âtázó Yésũ drí kî nî rî, "Óô kúmú, tíkó ní òró 'bã nōngá rî, âmâ lōnyî nō drãá kô, tí ní ìngá gólâ nō trá ngá lǎzè gólâ rî fũ 'bá trá nō 'ásî. ²² Gõ'dá má nî trá kî, Ôvârí â'dô tâ ndrî ní drí ìjílî gólâ tî rî 'è'á, Lázārô òdrã gbô lé rî." ²³ Gõ'dá nĩngá sî, Yésũ drí tâ âtázó Mǎrǎtã drí kî, "Mǎrǎtã âmâ ìzô, ânî lōnyî â'dô lĩdrí'á òdrã 'ásî." ²⁴ Gõ'dá ìtí rî, Mǎrǎtã drí tâ-drĩ lôgõzô kpá Yésũ drí kî, "Ãwô, má nî trá, Ôvârí â'dô gólâ rî 'è'á lĩdrílî òdrã 'ásî kâÿî Ôvârí drí õjílâ iyíkâ lĩdrízó ndrî rî 'á."

²⁵ Gõ'dá nĩngá sî, Yésũ drí tâ-drĩ lôgõzô kpá Mǎrǎtã drí kî, "Mǎrǎtã, mã rĩ'á cú mbârãkã õjílâ lĩdrí kâ bê òdrã 'ásî. Gõ'dá õjílâ gólâ tâ lè 'bá trá má 'á rî, õzô gólâ òdrã kpálé ãngó nō 'ásî rî, gólâ â'dô lĩdrí'á kpá ó'dí òdrã 'ásî. ²⁶ Òzô õjílâ rî 'dĩ òlĩdrí trá òdrã 'ásî rî, gólâ drãá gõ'dá kô ãlôwálâ. Ìtí rî, Mǎrǎtã, ní lè tâ trá úlî má drí âtálé nō 'á yã?" ²⁷ Gõ'dá nĩngá sî, Mǎrǎtã drí tâ-drĩ lôgõzô Yésũ drí kî, "Ãwô kúmú, má lè tâ trá úlî 'dĩ 'á, tâlâ má nî trá, ní ânî Ôvârí ngá lésî 'dĩyî pã 'bá ró. Má nî trá, nî Ôvârí rî mvá 'î."

²⁸ Gõ'dá Mǎrǎtã âtâ úlî 'dĩ bê Yésũ drí ìtí rî, gólâ drí ngázó nĩlî 'bã 'álâ tâ âtálé iyî ãmvúpî Mǎriyã drí kírî ró kî, "Tã ìmbá 'bá âmákã âcã trá, gólâ kî, yí òlè úlî âtálé ní bê."

²⁹ Gõ'dá nĩngá sî, Mǎriyã ârílî bê úlî ãmvúpî lâ drí âtálé 'dĩ rî, gólâ drí ngázó ãvũ ùrũ nĩlî 'wã'wã Yésũ ngálâ. ³⁰ 'Dĩ Yésũ drê zãâ âdré'á lǎtî 'á vō

* 11:16 11.16 Tómm Úzî gólâ kpá Lǎtîgô.

tíbê Mārātā drí gólâ rî âyézó 'álâ rî 'á. 'Dĩ gólâ cá drē zāâ áwó vō 'dĩ 'álâ kô. ³¹ Gō'dá òjílâ ò'bí Yúdâ yí kâ rî 'bá ìyí Mārātā yí lăgátí Māriyā bē áwó vō 'álâ nā 'bá yí ndrē bē ìyí Māriyā nī'á 'wāâ'wā rî, gólíyí drí kpá ngāzó 'dēlé Māriyā vósí, tálâ gólíyí ìsū ìyíkâ bē rî kī, Māriyā òrī nílí 'dĩ ló'dé drī 'álâ.

³² Nīngá sī, Māriyā yí nī bē cālē Yēsū rî úsúlí rî, Māriyā drí ârázó 'ā'î òlì Yēsū ândrá áwó bē, gō'dá drílâ tã âtázó Yēsū drí kī, “Óò kúmú, tí ní òró 'bāâ nõ kó nōngá rî, tí âmâ lōnyí nõ drāá kô, tálâ tí ní pã gólâ nõ trá ngá lāzé 'dĩ 'ásí.”

³³ Gō'dá Yēsū ndrélé bē Māriyā òjílâ dūú 'dē 'bá vó lâ sī 'dĩ 'bá yí bē 'dó áwó ngō'á ìyí rî, kôró ìzā drí gāzó gólâ rú. ³⁴ Gō'dá drílâ tã ìjízó gólíyí tì kī, “Nī 'bā gólâ rî ávō nõ ángô lé ró yā?”

Gō'dá drílíyí tã-drī lōgōzó Yēsū drí kī, “Kúmú, ní ânī, mã nī ró bē vō gólâ rî 'bāzó rî â'dalé ní drí.”

³⁵ Gō'dá ìtí rî, kôró ìlindrī drí lādāzó Yēsū ìfí sī.

³⁶ Gō'dá òjílâ gólíyí ânī 'bá 'dĩ 'bá yí ndrē ìyí Yēsū bē áwó ngō'á rî, āzâ 'bá yí drí ngāzó tã âtálé kī nī rî, “Nī ndrē drē, gólâ lē Lázārō trá rōô!”

³⁷ Gō'dá òjílâ rî 'dĩ āzâ 'bá yí âtā ìyíkâ tã kī, “Dĩ â'dó kô tí āgô gólâ rî 'bá òjílâ ìfí édélé rî ì'dĩ yā? Tí gō'dá gólâ ìngá rû-lē-āzī lâ ngá lāzé òdrā kâ 'dĩ 'ásí kô â'dô tāsī yā?”

³⁸ Gō'dá Yēsū ndrélé bē òjílâ dūú 'dó rú ê'bē 'bá áwó ngólé Māriyā yí bē 'dĩ 'bá yí rî, gólíyí ìzā drí gólâ rî 'ézó rōô, ì'dĩ gólâ drí rízó áwó ngólé 'dĩ. Ìtí rî, Yēsū yí òtírī nī cālē ló'dé drī 'álâ rî, gólâ drē zāâ áwó ngō'á. Ó'bā Lázārō rî ávō 'dĩ ũgí 'á, gōzó kúní úngú âtrólé 'bālē kpăăkū tì lâ.

³⁹ Nīngá sī, Yēsū yí cã bē ló'dé drī 'álâ rî, gólâ drí tã âtázó gólíyí drí kī, gólíyí òlìlì kúní úngú 'bālē ũgí tì 'dĩ vólé.

Gō'dá ìtí rî, Mārātā drí tã âtázó Yēsū drí kī, “Kúmú, ávō âyí 'bá trá 'bú 'á kâyí sū nõ rî ââ'dô tì lâ nī'á ángô tí ró yā? Aḡí lâ ngū nõ trá ònjí ró.”

⁴⁰ Gō'dá nīngá sī, Yēsū drí tã-drī lōgōzó Mārātā drí kī, “Mārātā, tã má drí âtálé rî fí drē zāâ ní drī kô yā? Má kī ní drí rî, òzō ní òlē tã trá má 'á pīpīsílí ãlô sī rî, ní â'dô mbârākā Ôvārí kâ ndrē'á.”

⁴¹ Nīngá sī, drílíyí kúní úngú ũgí tì 'dĩ lílízó vólé. Gō'dá Yēsū drí ìfí ìngázó úrú 'álâ, gōzó rātāâ 'èlé Ôvārí drí kī, “Tátá, áwô-ìtí ââ'dô ní drí, má luyí nī, tálâ ní rî ìtú vósí cé zāâ rātāâ âmákâ ârílí mbârākā âfēzó má drí. ⁴² Má nī trá kī, ní âfē mbârākā trá ndrī má drígá. Gō'dá má ìrátā nī nõ rî, tálâ òjílâ gólíyí má lăgátí nõ 'bá yí ũnī ró ìyí tã bē kī, pătì-pătì ró ní âjô mã nī.”

⁴³ Gō'dá nīngá sī, Yēsū ndē rātāâ ìyíkâ 'dĩ bē ndrī rî, gólâ drí Lázārō rî zízó ngbálá-ngbálá kī, “Lázārō, âmâ rû-lē-āzīyā, ní âfō ìvì 'á nölé!”

⁴⁴ Gō'dá nīngá sī rî, Lázārō túbê drā 'bá trá 'dĩ rî drí ìdrízó òdrā 'ásí âfólé ìvì ũgí 'dĩ 'ásí. Ìtí rî, gólâ drē zāâ ítá gólâ rî 'bāzó rî bē yí rú, gō'dá ítá tì òmbélé kpăăkū drī lâ 'á rî drē kpá zāâ bē.

Nīngá sī, Yēsū drí tã âtázó òjílâ rî 'bá ìyí âdrélé 'dĩ 'bá yí drí kī, “Nī ìnjí ítá 'dĩ 'bá yí gólâ rú sī, ítá drī lâ 'á 'dĩ bē, mã nī ró bē 'bā 'álâ.”

Tã drī-'bá ángí Yúdâ yí kâ drí tã ì'bízó 'ézó Yēsū rî fúlí rî

⁴⁵ Gō'dá òjílâ gólíyí áwó vō 'á 'dĩ 'bá yí ndrélé bē ìyí tã lârákô Yēsū drí 'èlé Lázārō rî ìngázó òdrā 'ásí 'dĩ rî, âmá vō lâ yí drí ngāzó ìyí 'dó tã lèlé Yēsū 'á. ⁴⁶ Gō'dá āzâ 'bá yí drí ìyíkâ rāzó bē-rî nī'á tã lârákô Yēsū kâ 'èlé 'dĩ tã lâ âtálé ì'dĩ Părúsí yí drí. ⁴⁷ Gō'dá Părúsí yí drī-'bá ángí rî 'bá yí bē ârī ìyí bē tã 'dĩ rî, gólíyí drí â'dózó ndrī âwă ró. Nīngá sī rî, drílíyí tã kī 'bá

Yúdā yí ká ró rī 'bá yī âzízó ndrī rú ê'béle vō âlô 'á tā ì'bīlī Yésū rú. Gō'dá ê'bê rú ìyī bê ndrī rī, drīlīyī rīzō tā ì'bīlī kī, "Mā â'dô â'dô 'ē'á ì'dī āgō nō êdrézó, tā gólâkâ rī'á 'ēlâ nō 'ásī yā? Gólâ rī'á ōjīlâ drī ìzā'á tā lâràkô ìyīkâ 'dī sī nō. ⁴⁸ Ōzō mā āâyê gólâ trá rī'á zāâ tā 'dī 'ēlé ìtī rī, gólâ â'dô ōjīlâ drī ìzā'á ndrī 'dó 'dēlé yī vósī, tā ìyīkâ rī lēlé ì'dī! Gō'dá ōzō mīrī Rómā kâ āârī ìyī tā lâ trá rī, gólīyī â'dô ngā'á āmā bê âwā ró, gólīyī â kī'á nī rī, mā ì'bī tā 'dó nī gólīyī bê tā 'dī 'bá yī 'ēzō 'dī. Gō'dá gólīyī â'dô ânī'á ājú 'bū 'bá ìyīkâ yī bê ânī'á āmā rūlī ōjálé volé kūmū āmākâ 'ásī."

⁴⁹ Gō'dá drī-'bá drī-'bá Yúdā yí ká rī ká ndrô 'dī sī zīlī Kāyīfā rī drī ngāzō tā âtalé gólīyī drī kī nī rī, "Ūrī ānīkâ nōtī nō kó â'dô kâ 'ī yā? Nī nūjī tā āmā ìnjízó lâṅō 'dī 'ásī rī kō yā? ⁵⁰ Nī nūjī kō kī'á nī rī, rī'á tândī ró ōjīlâ âlô drī drālê ōjīlâ dūu drī tīlī yā? Ōjīlâ rī 'dī â'dô drā'á 'bāsúru āmākâ Yúdā yí ká pālê, tálâ mīrī Rómā kâ ōzō kō ânī ōjīlâ āmākâ úfúlī ndrī."

⁵¹ Kāyīfā âta úlī 'dī ìtī 'dī, tálâ úufū ró Yésū bê. Gólâ nūjī kō kī, Ōvārī 'bā úlī 'dī nī yī sīlī âtalé ìtī, ōzō tā ângū 'bá kâtī kī, Yésū ââ'dô drā'á 'bāsúru Yúdā yí ká tāsī ndrī, ⁵² gō'dá kpá 'bāsúru āzâ 'bá yī ngūngī rī yī pālê. Drādrā Yésū kâ 'dī 'á rī, gólâ â'dô ōjīlâ gólīyī tībê ōjīlâ ìyīkâ ró rī yī 'bā'á â'dólé ngā âlô ró ìyī mvá yī ró.

⁵³ Gō'dá drī-'bá ángī Yúdā yí ká 'dī 'bá yī ârī ìyī bê úlī Kāyīfā kâ âtalé 'dī rī, gólīyī kī ìyīkâ, âwô-'dī yī úsū lāṭī trá Yésū rī fūzō. 'Dīlī vósī rī, 'â lâ ìyī drī ìyīkâ gōzō gīlī Yésū rú rōo lāvūlī sīsī rī drīlī sī.

⁵⁴ Gō'dá Yésū nī bê trá kī'á nī rī, gólīyī lē trá ìyī fūlī rī, gólâ drī rīzō ìyī lāpīlī lāpī, gō'dá drīlā nīzō nī'á rīlī jārībā mvá zīlī Ēfērémā rī 'álâ lājó'á ìyīkâ yī bê kâyī dā sī. Jārībā 'dī rī'á ānyī vō gólâ 'bā ākō rī lāgātī.

⁵⁵ Tā 'dī 'bá yī vósī rī, kâyī Yúdā yí ká kārāmā lāvū-lāvū kôro kâ rī trá ānyī. Gō'dá ōjīlâ dūu trá 'dó rī'á ìyī nī'á Yērōsālemā 'álâ kārāmā rī 'dī tāsī.

⁵⁶ Gō'dá Yúdā yí āzâ 'bá yī câ bê ìyī Yērōsālemā 'álâ rī, līfī lâ yī ìyīkâ trá 'dó pávó 'á Yésū rī tē'á ácalé ā'dī-drī jō ángī Ōvārī kâ rī kâ 'dī 'álâ. Gō'dá āzâ 'bá yī ìyīkâ tā ìjī'á ìyī lāfálé 'ásī ngātá Yésū ââ'dô ácá'á fī té trá kārāmā 'dī 'á yā rī. ⁵⁷ Ītī rī, ākū drī-'bá ángī Yúdā yí ká Pārúsī yī bê rī, 'bā ìyī tā trá lâṅjī-lāṅjī ró gólīyī ìyīkâ ró rī 'bá yī drī. Ōzō ōjīlâ āzâ ōndrê vō Yésū drī 'bázó 'á lâ rī trá rī, gólīyī ânī kôro tā lâ âtalé ìyī drī, tálâ yī ōnī ró bê gólâ rī ârúlī.

12

Tā Māriyā drī dō dāzō Yésū rī pá ūgúlī 'á gólâ rī ìnjízó rī (Mātáyō 26.6-13; Mārākō 14.3-9)

¹⁻² Gō'dá nīngá sī, Yésū yī drī ngāzō gólê kpá ó'dī Bētānī 'álâ vō Lázārō gólâ Yésū drī ìngalé ōdrā 'ásī rī drī rīzō rī 'álâ rī, 'dīlī kâyī āmbúkū âyê trá cé nūjī-kázīyā kārāmā lāvū-lāvū kôro kâ drī ácázó. Tólâ rī, ōjīlâ āzâ 'bá yī drī Yésū rī zīzō lājó'á ìyīkâ yī bê ngā nyālê Yésū rī lāgúzó, gō'dá Lázārō kpá bê ngā nyānyā 'dī vō lâ 'á. Mārātā rī nī rú ì'būlī gólīyī drī ngā nyānyā 'dī vō lâ 'á tólâ. ³ Gō'dá Yésū yī ōtīrī 'bāâ ngā nyā'á rī, Māriyā drī ânīzō dō ājī bê tūrū-tūrū lâgī lâ drī lāvūlī kôro rī bê mālāngī 'á dūu. Drīlā ânīzō kôro dō 'dī bê útúlâ Yésū rī pá ūgúlī 'á gólâ rī ìnjízó, gō'dá rīzō līlâ ìyī drī-'bī sī. Gō'dá dō rī 'dī ājī lâ drī lā'búzó jō 'dī 'alé lâ 'ásī ndrī tūrū-tūrū.

⁴ Ītī rī, lājó'á āzâ Yésū kâ rú bê Yúdā Īsīkārīyótā rī kpá bê vō 'dī 'á. Yúdā rī gógó ì'dī 'ē 'bá tībê Yésū rī drī-bā fēlé ājú-'bā-āzī Yésū kâ rī yī drī rī. Gō'dá Yúdā ndrê bê tā Māriyā drī 'ēlé 'dī rī, gólâ drī ngāzō tā âtalé āwā sī

kĩ, ⁵ “Dō lágí lá drí lậvũlị kôrô 'dĩ órì ìzālā ìtí ã'dô drí yā?*" Tí gólá gí dō 'dĩ volé gōzò lăfâ lâ ùsúlí áfêlé ãmâ drí lậnjílí ngá ãkó lé 'bá drí kô ã'dô drí yā?" ⁶ Tã Yúdă kâ átálé 'dĩ rí ã'dó kô kĩ, gólá lẹ pậtị lăfâ 'dĩ fêlé ngá ãkó lé 'bá drí. Yúdă átâ tã 'dĩ ìtí 'dĩ rí, tălâ gólá ì'dí lăfâ ãzì-ãzì lâ 'dĩ 'bá yí kâ vó lâ ndrê 'bá 'í. Gólá lẹ òzò óđfê lăfâ 'dĩ trá yí drí vó lâ ndrêlé rí, yí òrì ró bê rí'á ùgũlâ nızó íyí tị nyã bê.

⁷ Yúdă átâ úlị 'dĩ bê ìtí rí, Yésũ drí tã átázó gólá drí kĩ, “Ní ìkpókpolô òkó 'dĩ kô! Gólá 'ê 'dĩ tã tândí 'í. Tã gólá drí 'êlé dō dázó ãmâ pá rú 'dĩ rí ã'dálá kĩ, gólá êdé 'dĩ ãmâ rú'bá 'í njăă 'bălê 'bú 'á. ⁸ Òzò ní òlê ngá ãkó lé 'bá pălê rí, gólíyí bê ãní bê nōngá ãtú vósí cé ãní drí rí'á pălâ. Gõ'dá mã rí gógó nō, mã ã'dó kô rí 'bá 'í ãní bê nōngá ãtú vósí cé. Mã ã'dô nĩ'á volé 'wăă.”

⁹ Nĩngá sị, òjílă gō ãrì ìyí bê tã kĩ'á nĩ rí, Yésũ ã'dô bê Bêtánĩ 'álâ rí, drílíyí ngázó nílí tólá, ã'dô ró bê Yésũ rí ndrêlé, gõ'dá lậvũlị bê gặặ lá, gólíyí lẹ Lázărô túbê Yésũ drí ìngálé òdră 'ásí rí ndrêlé. ¹⁰ Gõ'dá drị-'bá ạngí Yúdă yí kâ ãrì ìyí bê kpá tã kĩ, òjílă dũũ nĩ ìyí trá 'dó Lázărô rí ndrêlé rí, drílíyí kpá tã ì'bịzò ìyí lăfálé 'ásí 'êzò Lázărô rí fũlị volé, ¹¹ tălâ mbârăkă Yésũ drí Lázărô rí ìngázó ì'dí sị lâ òdră 'ásí 'dĩ pậtị Ôvârí kâ ì'dí. Ìtí rí, mbârăkă ãkí 'dĩ drí tã ã'dázó òjílă ò'bí 'dĩ 'bá yí drí kĩ, pậtị Yésũ Ôvârí rí mvá 'í. Òjílă ãmbá gólíyí lăfálé rí 'bá yí drí drị-'bá ạngí Yúdă yí kâ 'dĩ 'bá yí âyézó, gõ'dá 'dêzò Yésũ vósí tã ãrì 'bá ró.

Tã òjílă drí Yésũ rí lậgúzó kúmú ìyíkă ró fịrị 'á Yêrôsălémă 'álâ rí (Mătáyô 21.1-11; Mărăkô 11.1-11; Lúkă 19.28-40)

¹² Gõ'dá kậyị ãzâ rí sị, Yésũ yí drí ngázó lậjó'bá ìyíkă yí bê nílí Yêrôsălémă 'álâ. Lậtị 'á, lậjó'bá 'dĩ 'bá yí drí dōngí ãtrôzò ã'dô ró bê Yésũ drí mbázó bê drị lá 'á nílí fílí Yêrôsălémă 'álâ. Ìtí rí, òjílă ò'bí túbê ãní 'bá gólá rí ndrêlé Lázărô bê Bêtánĩ 'á nĩngá rí, ndrê ìyí bê Yésũ nĩ'á Yêrôsălémă 'álâ rí, drílíyí 'dêzò kpăă Yésũ yí vó. Gõ'dá òjílă ò'bí ãzâ 'bá yí ãní 'bá Yêrôsălémă 'álâ kărámă lậvũ-lậvũ kôrô kâ 'êlé rí, ãrì ìyí bê tã kĩ'á nĩ, Yésũ ãã'dô bí ãní'á rí, drílíyí nızó gólá rí lủyí bê ãjílí Yêrôsălémă 'álâ. ¹³ Drílíyí ngázó ndrị 'dó mbíră bí òņólé ìyí drígá rãzò nĩ'á Yésũ rí drị tėlé lậtị 'álâ. Gõ'dá drílíyí rızó kpá Yésũ rí lủyílị gõ'dá kpá ìnjílí úlị ãtâ-ãtâ bê ngbălă-ngbălă kĩ, “Ămâ ndrị, mã lủyí Ôvârí! Mã lủyí nĩ gólá ácá 'bá Ôvârí ngá lésí rí. Ní ãní rílí kúmú ạngí ãmăkă Ìsĩră'êlé kâ ró!”

¹⁴ Yésũ rí rălê dōngí drị nyé òzò búkũ Ôvârí kâ drí átálé rí kătí kĩ'á nĩ rí,

¹⁵ “Ăní òjílă Yêrôsălémă kâ, nĩ 'ê ùrị gõ'dá kô.

Nĩ ndrê kúmú ãníkă bí ãní'á!

Nĩ ndrê gólá rí'á ãní'á dōngí jōră drị.”

Zêkăríyă 9.9

¹⁶ Ìtí rí, lậjó'bá Yésũ kâ 'dĩ 'bá yí nị ìyí tã rú 'ê 'bá 'dĩ ífí lâ kô. Yésũ ngá té nĩ zălô òdră 'ásí, drílíyí gōzò úlị ífí ìgílí búkũ Ôvârí kâ 'á nă nịlị. Yésũ òtírĩ ngăă òdră 'ásí rí, drílíyí nızó lâ kĩ, tã Yésũ drí ácázó dōngí drị òjílă drí gólá rí lủyízó nă 'ê rú trá té òzò búkũ Ôvârí kâ drí tã lâ ã'dálé rí tí.

¹⁷⁻¹⁸ Òjílă ò'bí 'dĩ 'bá yí ngá ìyí ndrị 'dó nĩ'á Yésũ rí lậgúlí 'dĩ rí, tălâ gólíyí ãrì tã gólá kĩ'á nĩ rí, Yésũ ìngă Lázărô trá òdră 'ásí rí ì'dí. Tălâ òjílă gólíyí Yésũ rí ndrê 'bá cú Lázărô rí ìngărê 'á òdră 'ásí rí yí, gólíyí rí nĩ nílí vōră lâ lậnjí bê òjílă drí kĩ, Yésũ ãã'dô cú mbârăkă Ôvârí kâ bê.

* **12:5** 12.5 Lágí dō 'dĩ kâ lăfâ lâ ã'dô ícá'á fêlé òjílă drí lôsí 'êzò ndrô ãlô.

19 Gõ'dá Pãrusĩ yí ndrê ãyí bê õjílã düü 'dó Yésũ rí lúyí'á rí, drílíyí 'bãzó gõ'dá tã ãsũ ró rõõ. Drílíyí rízó tã átálé ãyí vò 'ásĩ kĩ, “Mã â'dô Yésũ rí êdrê'á ángó tí yã? Nĩ ndrê drê gbõ õjílã õ'bí rí 'bá 'délé gólã sĩ 'dĩ 'bá yí.”

Tã Yésũ drí átálé òdrã íyíkã tã lâ tãsí rí

20 Õjílã õ'bí ãmbá ânĩ 'bá Yërõsälémã 'á Ôvãrí rí írátálé kãyí kãrãmã kã 'dĩ 'á 'dĩ, 'bãsurú Gĩrĩkĩ kã kpá bê lãfálé lâ ãyí 'á. 21 Gõ'dá õjílã Gĩrĩkĩ kã ùrũkã 'bá yí drí ânĩzó tã átálé Fílípõ* drí. Gólíyí kĩ gólã drí rí, “Ãmbá, mã lã Yésũ rí ndrêlé.” 22 Gõ'dá Fílípõ drí ngãzó nĩlĩ tã õjílã Gĩrĩkĩ kã 'dĩ 'bá yí drí átálé yí drí 'dĩ átálé Ændĩrĩyã drí, gõ'dá drílíyí ngãzó kpãrãtĩ Ændĩrĩyã bê nĩ'á õjílã 'dĩ 'bá yí ãjílĩ Yésũ ngálã. Drílíyí ngã õjílã 'dĩ 'bá yí drí lãlé rí tã lâ átázó ndrĩ Yésũ drí.

23 Gõ'dá Yésũ ãrílĩ bê ngã õjílã gólíyí Gĩrĩkĩ kã 'dĩ 'bá yí drí lãlé 'dĩ tã lâ rí, gólã drí ngãzó úlĩ átálé gólíyí drí ndrĩ lãjõ'bá íyíkã 'dĩ 'bá yí bê kĩ, “Kãyí gólã Ôvãrí drí ãmã â'dázó gólã tĩbê yí drí ãjólé ùrú lãsí rí ãcã trá. Ôvãrí â'dô tã lâ â'dá'á gólíyí drí òdrã ámãkã sĩ lídrĩ-lídrĩ ámãkã òdrã 'ásĩ rí bê.

24 Nĩ ãrĩ tã má drí 'ẽ'á átálã nõ dódó, má â'dô 'ẽ'á drãlé 'bãlé 'bú 'á, nyé õzõ ãdrúgú ífĩ ã'dĩrĩ kãtĩ. Õzõ ní õlẽ ãdrúgú ífĩ ãlõ rí drí tĩlĩ düü rí, ní â'dô ãdrúgú ífĩ ãlõ 'dĩ ã'dĩ'á zãlõ 'bú 'á, ãdrúgú ífĩ 'dĩ drí gõzó ãfõlẽ ó'dĩ mbãlé ãcê, drílã fõzó, drílã gõzó ífĩ 'bãlé düü. Rĩ'á tãndĩ ró ãdrúgú ífĩ rí 'dĩ ã'dĩzó zãlõ 'bú 'á, drílã gõzó ãfõlẽ düü. Tĩ õzõ ã'dĩ 'bú 'á kô rí, ífĩ lâ 'dĩ â'dô 'bã'á kó zãã cé ãlõ ítĩ. Ítĩ rí, ãcã trá má drí drãlé ãmã 'bãzó 'bú 'á. 25 Õjílã gólã tã ãngó nõ kã lã 'bã ã'dĩ rõõ gãrã má drĩ sĩ rí, gólã â'dô drã'á zãã gbãdú ãdũkũ ãkó. Gõ'dá õjílã gólã íyí nyãányã fẽ 'bã drãlé ãmã tãsí rí, gólã â'dô lãdrẽ-lãdrẽ ãdũkũ ãkó rí ùsú'á. 26 Õzõ õjílã ãzã pãtĩ-pãtĩ ró õlẽ trá 'délé má vó rí, õrĩ ãyí ãnyí má bê nõngã tã ãrĩ 'bã ámãkã ró. Gbõ lé óõlẽ ãmã fũlĩ gólíyí bê rí, gólíyí òrã kô vólẽ. Õzõ gólíyí ãtũ fĩ trá 'dũwã má bê rí, ãmã átã â'dô drĩ-ã fẽ'á gólíyí drí.”

27 Gõ'dá Yésũ drí ngãzó tã ãsũ íyíkã â'dálé gólíyí drí kĩ nĩ rí, “Ng-bããngbãno rí, mã tã ãsũ bê rõõ. Mã nĩ kô, ngãtã mã ãkĩ'á nĩ rí ã'dô yã rí. Ngãtã mã ãjĩ ãmã átã mã õzó kô drãã yã? Kó, mã ãcã kô tã ãjĩlĩ ítĩ, tãlã mã ânĩ trá ãngó nõ 'á lãõõ tã õnjĩ kã trõlẽ mã drĩ õjílã ndrĩ pãlé. 28 Ítĩ rí, ãmã átã, mã fẽ ãmã nyãányã ní drĩgã. Nĩ â'dã mbãrãkã ánikã õjílã drí õzõ ãmã drí ã'bĩlĩ trá ní bê rí kãtĩ!”

Gõ'dá Yésũ átã bê úlĩ 'dĩ ítĩ rí, Ôvãrí drí tã átázó ùrú lãsí kĩ, “Mã â'dã mbãrãkã ámãkã trá, gõ'dã mã kpã trá njãã â'dálã õjílã drí ngbããngbãno ó'dĩ ró ní sĩ.”

29 Õjílã ndrĩ vò 'dĩ 'á 'dĩ drí ãyí úlĩ ã'ú 'bã ùrú lãsí Ôvãrí drí átálé 'dĩ ãrízó ndrĩ. Gõ'dã õjílã ãzã 'bã yí kĩ ãyíkã rí, 'dĩ ãã'dô mõgbãrã 'ĩ. Gõ'dã ãzã 'bã yí kĩ, mãlãyíkã Ôvãrí kã ããtã tã nĩ Yésũ drí ùrú lãsí.

30 Gõ'dã Yésũ drí tã átázó õjílã 'dĩ 'bã yí drí kĩ, “Ãwõ, Ôvãrí átã úlĩ 'dĩ nĩ, gólã átã tã 'dĩ kô ãmã pãlé, gólã átã tã 'dĩ ãmã â'dálé ãnĩ drí Ôvãrí rí mvã ró. 31 Mã â'dô Sãtãná gólã íyí 'bã 'bã kúmú ró ãngó nõ 'á nõ pẽ'á ngbããngbãno, mã drí gólã rí drõzó vólẽ. Gõ'dã õjílã vò 'ásĩ ndrĩ gólíyí tĩbê rĩ 'bã tã Sãtãná kã rí 'èlẽ ã'dĩ rí drí ãyí jãzó 'délé mã vó tã ámãkã rí 'èlẽ ã'dĩ.

32 Õzõ ãĩngã mã trá fẽ drĩ rí, gõ'dã õjílã ndrĩ drí ãgõzó 'délé mã vósĩ.”

33 'Dĩ tã Yésũ drí òdrã lãrãkõ íyí ãjũ-'bã-ãzĩ yí drí 'ẽzó íyí fũlĩ rí â'dázó rí ã'dĩ.

* 12:21 12.21 Ægõ rú bê Fílípõ 'dĩ Gãlĩlãyã lé 'bã 'ĩ, 'bã gólãkã rĩ'á Bãtãsãdã 'álã, gólã kpã lãjõ'bã Yésũ kã ã'dĩ.

³⁴ Gõ'dá Yésũ âtâ tâ 'dî bê ìtí rî, òjílã äzâ drí tâ âtázó ò'bí 'dî 'bá yî lâfálé sî kî, “Úlî áníkâ âtálé 'dî 'bã ämâ drî gõ'dá trá nólé lîjälé lîjã. Íngî trá búkũ Ôvârí kâ 'á kî, 'díyî pâ 'bá Ôvârí drí 'è'á âjólâ rî òdrãã kô, äâ'dô rî'á zãã gbádú ädũkũ äkó rî, gõ'dá ní âtâ tâ kî'á nî rî, ìîngâ gólâ tîbê âjólé trá úrú lésî 'dî fê drî rî ä'dô tãsi yã? Gólâ tîbê âjólé trá úrú lésî ní drí tâ âtálé tâ lâ tãsi 'dî ä'dî ì'dî yã?”

³⁵ Nîngá sî rî, Yésũ drí tâ âtázó kpá gólîyî drí kî, “Mâ bê äní bê ngá ì'î ró äní drí cé kâyî fînyáwá sî. Bê trá ìtí rî, nî tô âcî drê äkpã ngá ì'î drê bê nõ, tãlã vò òtîrî gõ'dá âní rî, nî ìcá gõ'dá âcî tólé ìnîrîkúwá 'ásî kô, ìnîrîkúwá 'ásî rî, òjílã ìcá kô vò yî drí lèlé nîlî 'álâ rî ndrèlé dódó. ³⁶ Nî lè tâ má 'á ngbãngbãnwò pîpîsîlî äló sî má drí 'bãrê bê nõngá nõ 'á nõ! Ôzò nî òlê tâ trá má 'á ngá ì'î lätî Ôvârí kâ ä'dá 'bá rî ró rî, äní drí ä'dózó òjílã ámákâ ró ä'dólé cú ngá ì'î ámákâ bê. Ìtí rî, nî ä'dô lätî Ôvârí kâ nî'á dódó âcî tözó drî lâ sî mbîmbî ró.” Gõ'dá Yésũ âtâ úlî 'dî bê ìtí rî, gólâ drí ngãzó gólîyî âyélé ndrî 'dó nîngá nîzó íyî lâpîlî íyî äjú-'bã-äzî yî lîfî drî 'ásî kî rî ró.

Tã Yésũ drí tâ Yúdã yî drí volé gãzó dó tâ lèlé yî 'á rî tâ lâ âtázó rî

³⁷ Gbõ lé Yésũ ä'dâ yî bê òjílã Yúdã yî kâ rî 'bá yî drí ändálé tâ lârákò düü sî kî, Ôvârí äjò yî nî rî, òjílã düü gâ volé trá dó tâ pätîî 'dî lèlé. ³⁸ Gólîyî gâ volé trá dó tâ pätîî rî lèlé, nyé òzò òjílã gólîyî äkú volé gâ 'bá 'dó dó tâ lèlé rî yî kâtî. Tã ängü 'bá Ìsáyã ängü tâ gólîyî tãsi kî nî rî, “Ôvârí, òjílã nõ 'bá yî älolã lèé tâ kô úlî áníkâ ämâ drí rî'á âtálã gólîyî drí nõ 'á! Òjílã äzâ fî bê äló gólîyî lâfálé sî mbârákã áníkâ ndrê 'bá yã?”

Ìsáyã 53.1

³⁹ Òjílã gólîyî tâ lè 'bá Yésũ 'á kô 'dî, gólîyî nyé òzò òjílã gólîyî gâ 'bá dó tâ lârákò tî drí ä'dízó ä'dî Ôvârí drí rî'á 'èlã Ìsáyã drí rîrî tâ ìmbálé gólîyî drí rî 'á rî kâtî. Gõ'dá Ôvârí âtâ kpá ìtí Ìsáyã tî sî òjílã gólîyî tâ lè 'bá Yésũ 'á kô 'dî 'bá yî tãsi. Gólâ kî nî rî,

⁴⁰ “Gólîyî drî rî'á ämbã-ämbã ró tâ ámákâ Ôvârí kâ drí fîzó 'á lâ.

Gõ'dá gólîyî ämbê ìyî lîfî kpá trá gágá.

Tí òzò ä'dô kô ìtí rî, tí gólîyî ä'dô ìcá'á pätîî tâ ámákâ ndrèlé ìyî lîfî sî nîzó lâ.

Tí tâ ätî-ätî ámákâ ä'dô fî'á gólîyî drî,

tãlã gólîyî äädî ró drî tâ ònjî 'ásî ägözó má ngálã.

Ìtí rî, má ä'dô gólîyî èdé'á ä'dólé dódó.”

Ìsáyã 6.10

⁴¹ Ìsáyã âtâ tâ 'dî tâ ängü 'bá ró tâ òjílã drí Yésũ rî gãzó dó rî ä'dázó, tãlã Ôvârí ä'dã mbârákã Yésũ kâ trá Ìsáyã drí.

⁴² Gbõ lé drî-'bã ängî Yúdã yî kâ 'dî 'bá yî ämbã lâ gâ volé bê dó tâ lèlé Yésũ 'á rî, gõ'dá äzã 'bá yî gólîyî lâfálé 'ásî lè ìyîkã tâ kpá trá Yésũ 'á. Gõ'dá gólîyî äzã 'bá yî 'dó tâ lè 'bá trá Yésũ 'á 'dî rî, gólîyî lèé ìyî kô ä'dálã ò'bí 'á kî, yî òlê tâ trá Yésũ 'á, tãlã gólîyî ùrî ró ìyî äzî-äzî Pãrúsî ró 'dî 'bá yî tãsi. Tãlã Pãrúsî 'dî 'bá yî 'bã ìyî tâ trá kî, òjílã tîbê tâ lè 'bá trá Yésũ 'á rî, gólîyî trá ndrî òjílã ònjî 'î, äáyé gólîyî kô fîlî jó tâ Ôvârí kâ ârî kâ 'á. ⁴³ Tãlã Pãrúsî tîbê tâ lè 'bá Yésũ 'á 'dî 'bá yî, lèé ìyî kô ìyî äzî-äzî yî drí ìyî zîlî òjílã ònjî ró, gólîyî lè tâ ìsũ ìyî äzî-äzî Pãrúsî ró rî 'bá yî kâ gãrã tâ ìsũ Ôvârí kâ rî drî sî.

Tã Yésũ drí tâ âtázó kî, òjílã gólîyî tâ lè 'bá yî 'á kô rî 'bá yî

lěe iyî tã Ôvârí 'á kpá kô rî

⁴⁴ Gõ'dá kâyi âzâ sî rî, Yésũ kpá rî'á òjílã lîfî ìmbá'á. Ítí rî, Yésũ drí tã átázó ùrú gólíyî drí kî, “Òzõ òjílã òlě tã trá má 'á rî, gólã lě tã 'dî kpá Ôvârí tîbê ámâ âjó 'bá nõ 'á. Gólã lě tã 'dî â'dó kô cé má 'á. ⁴⁵ Òjílã gólã ámâ ñî 'bá trá tãndí ró kî, má Ôvârí rî mvá 'î rî, 'dî gólã ñî Ôvârí kpá trá. ⁴⁶ Má ânî ângó nõ 'á nõ â'dólé ngá î'î ró ânî drí. Òjílã gólã tîbê tã lě 'bá trá má 'á rî, òjílã rî 'dî â'dô íyíkã zãã rî'á âcî tólé ngá î'î 'ásî, gõ'dá gólã rî kô ìnrîkúwá 'á.

⁴⁷⁻⁴⁸ “Òzõ òjílã âzâ òlě tã lělě tã ìmbã ámákã 'á gõ'dá kpá má 'á kô rî, òjílã rî 'dî â'dô lãṅṅ òlãṅṅ ùsú'á. Tã lě ãkõ gólãkã 'dî â'dô tã-vó gólãkã kî'á ãkpã ñî. Má rî gógó â'dó kô òjílã gólã 'ě 'bá tã-vó gólãkã kîlî rî î'dî, tãlã má ânî trá ângó nõ 'á nõ òjílã pãlě tã ònjí gólíyíkã 'ásî, â'dó kô lãṅṅ fělě drílyî tã ònjí gólíyíkã tãsî. ⁴⁹ Tã gólã má drí rî'á átálã ânî drí nõ rî â'dó kô úlî ámákã î'dî, ámâ átã ùrú 'álã rî átã úlî nõ ñî má sîlî. Gólã kî ñî rî, má ânî átálã ânî drí, nyé òzõ yî drí átálé má drí rî kâtí. ⁵⁰ Má rî nõ té tã gólã drí átálé má drí rî átálé î'dî ânî drí nõ. Má ñî kpá trá tãndí ró, òzõ òjílã âzâ òlě tã trá úlî ámâ átã kã nõ 'á rî, òjílã rî 'dî â'dô lédre-lédre ãdũkũ ãkõ rî ùsú'á.”

13*Tã Yésũ drí ngá lělě íyíkã â'dázó lãjó'bá íyíkã rî 'bá yî drí**gólíyî pá jîjî sî rî*

¹ Kâyi Yésũ drí kãramã lãvũ-lãvũ kôrô rî kã* 'ězó lãjó'bá íyíkã rî 'bá yî bê rî drí ácázó. Gõ'dá Yésũ drí tã â'dázó lãjó'bá íyíkã yî drí kî, yî lě gólíyî trá kó ítõ vò 'ásî bũúú kâyi gólã yî drí rîzó gólíyî bê ângó nõ 'á ngá lělě â'dálé gólíyî drí 'dî 'á. Kâyi 'dî 'á rî, Yésũ ñî trá kî, kâyi yî drí drãzó rî âbí ácá'á. Ítí rî, Yésũ â'dã ngá lělě íyíkã lãjó'bá íyíkã rî yî drí lãtî nõ 'bá yî 'ásî. ² Kâyi rî gógó 'dî 'bá yî 'á rî, Yúdã Ísíkãrîyótã Sîmónã rî mvá, 'bã 'bá bê kpá lãjó'bá Yésũ kã ró rî, Sâtãnã fî trá pîpîsîlî lâ 'á, gólã ò'è Yésũ rî drî-bã fělě. Ítí rî, kâyi kãramã lãvũ-lãvũ kôrô rî kã 'dî lãnjátúlî lâ sî rî, Yésũ yî lãjó'bá íyíkã yî bê è'bê rû iyî trá 'dó vò ãlò 'á ngá nyálé. ³ Gõ'dá Yésũ ñî trá kî, íyî átã fê mbãrãkã trá ndrî 'dó yî drígã tã 'bã 'bá bê rî 'bá yî ndězó. Gõ'dá gólã ñî kpá trá kî, yî ânî Ôvârí ngá lésî, gõ'dá yî â'dô 'è'á kpá gólé ngbãangbãno Ôvârí ngálã.

⁴ Gõ'dá gólíyî drí 'bãrê ngá nyã'á lãjó'bá íyíkã yî bê rî, Yésũ drí ngá nyãnyã áyézó, gõ'dá ngãzó âdrélé ùrú, gõzó ítã íyíkã ãmbã rî'á ásálã yî rú ítã ãzî drîlî rî ângízó 'bãlě vũdrî, gõzó ítã rú'bã lî kã âtrólé ãmbélé íyî ípítíkú 'á. ⁵ Nîngã sî rî, gólã drí lümvú âdãzó lümvú dã kã 'á òzõ rãgî tãndí kâtí, gõ'dá ngãzó rî'á lãjó'bá íyíkã 'dî 'bá yî pá lâ yî jîlî ãlò-ãlò gõzó lîlã ítã rú'bã lî kã 'dî sî.

⁶ Gõ'dá Yésũ rî bê lãjó'bá íyíkã 'dî pá lâ yî jîlî ãlò-ãlò cãzó î'dî bê lâ bũúú Sîmónã Pétêrô rú, gõ'dá kpá yî òjî ró Pétêrô rî pá rî, Pétêrô ní drí volé gãzó dó. Ní kî Yésũ drí rî, “Kúmú, má lěe kô ní drí ámã pá jîzó òzõ rãgî ámákã kâtí!” ⁷ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgõzó Pétêrô drí kî, “Pétêrô, ní ñî drê tã má drí rî'á 'èlã nõ ífî lâ kô, gõ'dá ní â'dô ífî lâ ñî'á trá tãndí ró.” ⁸ Ítí

* **13:1** 13.1 Kãramã lãvũ-lãvũ kã Kãramã 'dî òjílã Yúdã yî kã rî drí kâyi gólíyî á'bîyã yî drí áfözó Mãsîrî 'ásî rî, Ôvârí kî, gólíyî ùufú kãbîlîkî ári lâ lôbélé gólíyî drí áṅṅ tî sî, â'dô ró bê lãmbé ró málãyíkã drí ndrélé lãvúzó bê kôrô áṅṅ tî sî tã lâ òzó mvá drî-kákã gólíyíkã ágó ró rî 'bá yî úfú kô.

rî, Pétērō gâ volé zââ dó Yésū drí íyî pá jǐzó. Gólâ kǐ nǐ rî, “Kúmú kó kô, ní â'dô ânî lôgô'á òjílâ rǎgǐ ró ámâ pá jílí 'dǐ kó ángô tí yǎ? Má lée kô!” Gô'dá Yésū drí kpá tǎ-drǐ lôgôzó Pétērō drí kǐ, “Pétērō, òzô má òjǐ ânî pá kô rî, ní â'dó gô'dá kô lǎjó'ba ámakâ ì'dí.”

⁹ Nǐngá sǐ rî, gbô Pétērō drí tǎ-drǐ lèzó Yésū drí íyî pá jǐzó. Gólâ kǐ, “À'dô ìtí rî Kúmú, 'dôvó ní jǐ kpá ámâ drí yí ámâ drǐ bē, má â'dô ró bē zââ ánikâ ró.” ¹⁰ Gô'dá Yésū drí tǎ-drǐ lôgôzó Pétērō drí kǐ, “Ní ndrè drè, òjílâ gólâ tǐbè lǔmvû dǎ 'bá trá rî, rú'bá lâ trá ndrǐ ngbángbá. Òzô òjílâ rî 'dǐ òtô âcǐ trá rî, rǐ'á tǎndí ró gólâ drí cé íyî pá jǐzó ì'dí. Ânî lǎjó'ba ámakâ rǐ 'bá yí, ânî trá ngbángbá, gô'dá cé òjílâ ãlô ânî lǎfálé 'ásǐ gólâ â'dó kô ngbángbá.”

¹¹ Yésū âtá tǎ 'dǐ ìtí 'dǐ rǐ, tǎlâ gólâ nǐ trá kǐ, lǎjó'ba íyíkâ rǐ 'bá yí lǎfálé sǐ rǐ, ãlô rǐ â'dô íyî drǐ-bǎ fè'á nǐ íyî ãjú-'bá-ází yí drí. Ì'dí gólâ drí tǎ âtázó kǐ, “Ní â'dó kô ndrǐ ngbángbá ìtí.”

¹² Gô'dá Yésū jǐ bē lǎjó'ba íyíkâ 'dǐ 'bá yí pá lâ yí ndrǐ rǐ, gólâ drí ítá íyíkâ âtrózó sòlè yí rú ngázó gólè íyî vò 'álâ. Drílâ gôzó tǎ ìjílí lǎjó'ba íyíkâ 'dǐ 'bá yí tǐ kǐ, “Ní nǐ tǎ gólâ má drí 'èlè ânî drí 'dǐ ífí lâ trá yǎ? ¹³ Rǐ'á tǎndí ró ânî drí rǐzó ámâ zǐlǐ “ ‘Tǎ ìmbá 'bá’ ’ gô'dá kpá “ ‘Kúmú’ ’, òzô má drí 'bārè ãmbá ánikâ ró rǐ tí rǐ. ¹⁴ Nǐ ìsū drè ngbāangbânô, má drí ngázó ùrú ânî pá jílí ndrǐ òzô rǎgǐ ánikâ kátí ngá lèlè sǐ 'dǐ, má lè kpá ânî drí tǎ gólâ má drí 'èlè ânî drí 'dǐ 'èlè ânî lǎfálé 'ásǐ, ânî ázǐ-ází yí pá jílí kpá, òzô má drí ánikâ jǐrǐ tǐ. ¹⁵ Má lè ânî drí ânî lôvó 'bǎlè ânî lǎfálé 'ásǐ, nyé òzô má drí rú ì'būrǐ ânî drí ngbāangbânô rǐ kátí. ¹⁶ Nǐ ârǐ úlǐ má drí 'è'á âtálâ nò tǎndí ró. Ngbāangbânô, nǐ ndrè má gólâ tǐbè 'bá 'bá kúmú ánikâ ró nò trá rú ì'būrǐ 'á ânî lǎjó'ba ámakâ ró rǐ 'bá yí drí, ìtí rǐ, má lè kpá ânî drí rú ì'būlǐ ânî ázǐ-ází yí drí, òzô má drí 'èlè 'dǐ kátí. ¹⁷ Òzô nǐ ò'è tǎ má drí â'dalé nò trá ânî ázǐ-ází yí drí rǐ, Ôvǎrǐ â'dô 'bá'á áyǐkô ró ânî bē.”

Tǎ Yésū drí tǎ âtázó kǐ lǎjó'ba íyíkâ ãlô rǐ â'dô

íyî drǐ-bǎ fè'á nǐ rǐ

(Mátáyô 26.20-25; Márākô 14.17-21; Lúkâ 22.21-23)

¹⁸ 'Dǐl vósǐ rǐ, Yésū drí kpá tǎ âtázó lǎjó'ba íyíkâ 'dǐ 'bá yí drí kǐ, “Ânî gólǐyí ámakâ ró má drí njílí nǐ rǐ, má nǐ tǎ ìsū ánikâ trá tǎndí ró. Gô'dá ânî lǎfálé 'ásǐ rǐ, má nǐ trá kǐ, òjílâ ãlô â'dô 'bá'á nyé òzô òjílâ gólâ tǎ lâ ìgílí trá ãkú ró búkú Ôvǎrǐ kâ 'á rǐ kátí kǐ'á nǐ rǐ, ‘Òjílâ gólâ ãmâ drí rǐzó ngá nyǎlè gólâ bē ngá ãlô 'á rǐ â'dô ámâ drǐ-bǎ fè'á ãkpá nǐ.’ Gô'dá tǎ má drí âtálé 'dǐ â'dô rú 'è'á ngbāangbânô. ¹⁹ Má âtá tǎ 'dǐ ânî drí drè ãkpákâ'dǎ tǎ lâ 'é rú drè kô. Gô'dá òzô tǎ rǐ 'dǐ ò'è rú trá rǐ, nǐ lè ró tǎ bē kǐ, pǎtǐ, má Ôvǎrǐ rǐ mvá 'í. ²⁰ Nǐ ârǐ úlǐ ámakâ nò tǎndí ró, ânî nò 'bá yí lǎjó'ba ámakâ rǐ 'bá yí ì'dí. Òzô òjílâ òlè tǎ trá úlǐ ânî drí âtálé gólǐyí drí rǐ 'á rǐ, 'dǐl gólǐyí lè tǎ 'dǐ kpá úlǐ ámakâ 'á, òzô gô'dá gólǐyí òlè tǎ trá úlǐ pǎtǐ-pǎtǐ ró ámakâ nò 'á rǐ, 'dǐl gólǐyí lè tǎ 'dǐ kpá Ôvǎrǐ rǐ gógó ámâ âjú 'bá rǐ 'á.”

²¹ Gô'dá Yésū âtá bē úlǐ 'dǐ 'bá yí ndrǐ rǐ, 'dǐl vósǐ rǐ, drílâ 'bázó ìzǎ ró rōò íyî pǐpǐsílǐ 'á tǎ íyî drǐ-bǎ fèfè kâ 'dǐ tǎsǐ. Ìtí rǐ, gólâ drí ngázó kpá ó'dí tǎ âtálé ngbálá-ngbálá lǎjó'ba íyíkâ 'dǐ 'bá yí drí kǐ, “Ní ârǐ drè, òjílâ ãlô ânî lǎfálé sǐ â'dô ámâ drǐ-bǎ fè'á nǐ ámâ ájú-'bá-ází yí drí rǐlǐ.” ²² Yésū gô âtá tǎ 'dǐ bē ìtí rǐ, lǎjó'ba 'dǐ 'bá yí drǐ lâ íyî gô'dá trá 'dó lǐjǎ-lǐjǎ ró úlǐ 'dǐ 'bá yí tǎsǐ, gólǐyí nǐ lǎjó'ba Yésū drí tǎ lâ âtálé 'dǐ kô, gô'dá drílǐyí ngázó rǐ'á íyî lōndrélè íyí lǎfálé 'ásǐ. ²³ Gô'dá lǎjó'ba ázǎ Yésū drí lèlè rōò rǐ, rǐ íyíkâ trá ányí Yésū lǎgátǐ. ²⁴ Gô'dá Sǐmónâ Pétērō drí tǎ âtázó lǎjó'ba Yésū

drí lélé rōō 'dī drí līfī sī kī, gólâ ñjî drē Yēsū ngátá òjílâ gólâ drí tâ lâ átálé 'dī ã'dí ñ'dí yā rí. ²⁵ Gō'dá lājó'bán rí 'dī drí rú êsézó ãnyî Yēsū rú tâ ñjílí kī, “Kúmú, òjílâ ní drí tâ lâ átálé 'dī ã'dí ñ'dí yā?” ²⁶ Yēsū drí tâ-drī lògōzó kī, “Òjílâ rí 'dī ã'dô 'bã'á òjílâ gólâ má drí 'ézó ãmbātã má drīgá nõ sölé átó 'á félé drílâ rí ñ'dí.” Gō'dá kôró Yēsū drí ãmbātã yí drīgá 'dī sōzó átó 'á félé Yúdã Símónã Ìsīkārīyótã rí mvá drí. ²⁷ Gō'dá Yúdã ní drí ãmbātã 'dī trōzó nyälé, gō'dá ní nyâ ãmbātã 'dī bê rí, kôró Sātánã drí fīzó ání pīpīsilí 'á. Ítí rí, Yēsū drí tâ átázó Yúdã drí kī, “Ní ñí tâ ní drí 'è'á 'èlé rí 'èlé 'wãã'wã!”

²⁸ Òjílâ ãlô lājó'bán Yēsū kã 'dī 'bã yí lãfálé 'ásí ulí Yēsū drí átálé Yúdã drí 'dī ífí lâ ñí 'bã rí yú. ²⁹ Gō'dá lājó'bán 'dī 'bã yí, ãzã 'bã yí gólíyí lãfálé sī ñsū ñyíkã bê-rí kī, Yēsū ãátã ulí 'dī ñtí 'dī, tãlã gólâ òlê Yúdã òñí ró ngá nyãnyã ãlípí gílí, ãzã 'bã yí ñsū ñyíkã kī, ngátá Yēsū òlê Yúdã rí jölé ñ'á lãfã félé ngá ãkó lé 'bã drí,* gólíyí ñsū tâ 'dī ñtí, tãlã Yúdã ñ'dí lãfã vó ndrē 'bã 'í. ³⁰ Gō'dá Yúdã nyâ ãmbātã Yēsū drí félé 'dī bê rí, kôró gólâ drí ngázó fólé ñví 'álâ. 'Dñ gō'dá trá ngácí bê.

Tã Yēsū drí átálé òdrã ñyíkã tâ lâ tãsí rí

³¹ Gō'dá Yúdã fô bê ñví 'álâ ñlílí rí, Yēsū drí gōzó tâ átálé lājó'bán ãmbúkú lâkí 'bã 'dī 'bã yí drí kī, “Tã ã'dô 'è'á rú 'èlé ngbãangbãñõ 'wãã tībê ãmbã ámakã ã'dázó òjílâ drí gólíyí ññí ró bê kī, mã ñ'dí gólâ tībê ãjólé trá úrú lésí rí. Ní ã'dô ãmbã Òvãrí kã ndrē'á mbãrãkã gólãkã 'è'á ã'dálã ãñí drí rí sī. Tã 'dī tãsí rí, òjílâ ndrí ã'dô Òvãrí rí lùyí'á. ³² Ngbãangbãñõ, Òvãrí ã'dô ãmbã ñyíkã ã'dã'á mbãrãkã ñyíkã bê tâ 'è'è ámakã sī. Tã 'dī sī, gólâ ã'dô ãmbã ámakã ã'dã'á òjílâ līfī drī 'á.

³³ “Ámã rú-lê-ãzí yí, mã ã'dô 'è'á rílí ãñí bê cé dã ñtí, tãlã mã 'è'á ñlílí ngbãangbãñõ vólé. Ní ã'dô 'bã'á cú ámã lòvó bê ndrélé, gō'dá ñí ñcã kô ámã úsúlí. Gō'dá ngbãangbãñõ mã átã ãñí drí, nyé òzó mã drí átálé drī-'bã ángí Yúdã yí kã rí 'bã yí drí rí kãtí. Ní ñcã cãlé vó mã drí 'ézó ñlílí 'álâ rí 'á kô.

³⁴ “Ngbãangbãñõ, mã trá tâ ó'dí nõ 'bã'á ãñí drí 'èlé nõ, ñí 'bã ãñí ãzí-ãzí yí lòvó nyé òzó mã drí ãñí lòvó 'bãrē kãtí. ³⁵ Òzó ñí òlê ãñí trá ãñí vó 'ásí ñtí rí, òjílâ drí ñžó lâ kī, pãtī-pãtī ãñí lājó'bán ámakã ñ'dí.”

Tã Yēsū drí átálé kī, Pétērõ ã'dô tī gã'á yí rú sī rí

(Mātáyõ 26.31-35; Mārãkõ 14.27-31; Lúkã 22.31-34)

³⁶ Gō'dá Símónã Pétērõ drí Yēsū rí ñjízó kī, “Kúmú, ní 'è ñlílí ángó lé yã?” Yēsū drí tâ lògōzó kī, “Ní ñcã kô cãlé vó mã drí 'ézó ñlílí nõ 'á ngbãangbãñõ nõ. Gō'dá ñžátú rí, ñí ã'dô cã'á ñ'á rílí mã bê tólã.” ³⁷ Tã Yēsū drí átálé 'dī ñcã Pétērõ drē zãã kô, Pétērõ drí kpá tâ átázó ãndálé kī, “Kúmú, mã 'dé ní vósí kô ã'dô drí yã? Mã ã'dô ñ'á ní bê gbõ lé ã'dô òdrã 'í rí, mã ñjãã 'è'á drálé ní bê.” ³⁸ Yēsū drí kpá tâ-drī lògōzó Pétērõ drí kī, “Ní kī, mã ã'dô drã'á yí bê yã? Ní ãrí tâ mã drí 'è'á átálã nõ. Mã ñí trá kī, pãtī ró, ngácí bê nõ ní ã'dô tī gã'á mã rú sī ãndãlã ñã ùrī drí sī, drē ãkpãkã'dã 'ã'ú-lúgú 'bé cırī kô.”

14

Tã Yēsū drí átálé mbãrãkã sölé lājó'bán ñyíkã rí 'bã yí 'á rí

¹ Gō'dá Yēsū drí kpá zãã rīzó ulí átálé kī, “Ní ñsū tâ kô rōō tâ gólâ mã drí 'ézó ãñí áyélé nõ 'á. Vó lâ 'á rí, ñí 'bã līfī Òvãrí drī, gólâ òrí ró bê zãã

* **13:29** 13.29 Kãyì kãrãmã 'dī nyã kã 'dī rí'á kãyì ngá fê kã 'í ngá ãkó lé 'bã yí drí.

ānī vó ndrēlé. Gō'dá nī gō ró līfī 'bālé kpá má drī, mā rī ró kpá bē ānī vó ndrēlé. ² Má 'ē nīlí vō édélé ānī drí amā átá Ôvârí ngálâ. Vō rīrī kâ bē rī'á dūū amā átá Ôvârí drí 'bā 'álâ. Tí ōró 'bāā ití kô rī, tí má átá tā lâ ānī drí ití kô. ³ Gō'dá ōzō má ēédē vō ānikâ trá ndēlé rī, má drí gōzó āgōlé ānī drīlī nīzō 'í'dí bē lâ vō má drí édélé ānī drí nā 'álâ, tálâ mā rī ró bē kpākā ālō ānī bē tólâ. ⁴ Vō gólâ má drí 'ēzó nīlí 'á lâ 'á rī, nī nī trá gō'dá nī nī lātī lâ cāzō 'á lâ rī kpá trá."

⁵ Gō'dá lājó'ba āzâ zīlī Tó má rī drí tā ijízó Yésū tī kī, "Kúmú, mā nīlī vō ní drí 'ēzó nīlí 'álâ 'dí kô. Ití rī, mā â'dô lātī nīzō vō 'dí 'á tólâ rī nī'á ángó tí yā? Ní â'dâ lātī lâ amā drí kē!"

⁶ Ití rī, Yésū drí gōzó tā-drī jālé Tó má drí kī, "Mā 'í'dí lātī mbī Ôvârí kâ rī â'dá 'bá lâ 'í ānī drí, gō'dá má kpá 'í'dí lédrē-lédrē ādūkū ākó rī fē 'bá lâ 'í ānī drí. Tā imbá 'bá tándí āzâ yū 'ē 'bá tā mbī amā átá Ôvârí kâ imbá lé ānī drí rī, kó cé má 'í'dí. ⁷ Ānī gólīyī lājó'ba amákâ ró rī 'bá yī, nī nī má trá tándí ró. Ōzō nī ūnī má trá ití rī, nī nī amā átá kpá trá. Gō'dá nī ndrē má trá. Ōzō ānī drí amā ndrē tī rī, 'í'dí nī ndrē amā átá kpá trá. Gō'dá ngbāangbānō zāā nī'á ātī 'álâ rī, nī â'dô amā átá rī nī'á gārā sīsī rī drī sī."

⁸ Gō'dá nīngá sī, lājó'ba āzâ rú bē Fīlīpō rī drí kpá tā átázó kī, "Kúmú, má bē tā bē ālō 'ē'á ijilā ní tī. Ní â'dâ átá gólâ rī 'bá ūrú 'álâ rī amā drí kē, tálâ mā nī ró gólâ bē dódó. 'Dīlī rī'á cé tā gólâ amā drí lēlé ní drīgá sī rī 'í'dí."

⁹ Ití rī, Yésū drí gōzó tā-drī Fīlīpō kâ 'dí lôgōlé kī, "Fīlīpō, má rī trá ānī bē nōngá ākū ró būū ngbāangbānō. Gō'dá nī nī má trá tándí ró, gō'dá 'dīlī rī, nī nī amā átá kpá trá. Ōzō nī ōndrē má trá tā 'ērē 'á rī, 'dīlī nī ndrē tā 'ē'ē amā átá kâ kpá trá 'í'dí 'dī. Nī nīlī drē zāā tā 'ē'ē amákâ rī kô ānī drí rīzō zāā amā ijilī ití, kī'á nī, má āâ'dâ átá ānī drí rī yā? ¹⁰ Nī lēé drē zāā tā kô kī'á nī rī, tā 'ē'ē amákâ rī nyé ōzō amā átá kâ rī tí yā? Amā átá rī nī tā má drí rī'á imbalā ānī drí nō â'dalé, 'í'dí má drí rīzō ānī imbalé 'í'dí sī lâ nō. Amā átá rī má 'á, gō'dá gólâ rī kpá nī rī'á mbârākā fēlé má drí rīzō tā ndrī má drí rī'á 'ēlâ rī 'ēlé. ¹¹ Ōzō nī ōlē drē zāā tā ulī má drí atalé nō 'á kô rī, 'dōvó nī ūsū drē tā lârākô má drí rī'á 'ēlâ rī 'bá yī vó lâ, 'dīlī nī â'dô kôrô tā lē'á 'wāā tándí ró má 'á. Tā pātīlī ró, amā amā átá bē, amā rī'á ngá ālō ró.

¹² "Gō'dá nī ārī drē ulī má drí 'ē'á atalā nō! Ōzō ōjilā āzâ ōlē tā trá má 'á pātī-pātī ró pīpīsilī ālō sī rī, ōjilā rī 'dí â'dô tā lârākô má drí rī'á 'ēlâ rī 'ē'á, gō'dá má â'dô mbârākā fē'á gólâ drí tā 'ēzó gārā má drí rī'á 'ēlâ rī 'bá yī drī sī, tálâ má trá nī'á gōlé amā átá ngálâ. ¹³ Má â'dô tā ndrī ānī lājó'ba amákâ rī 'bá yī drí ijilī amā rú sī rī 'ē'á ānī drí, tálâ má Ôvârí rī mvá 'í, gō'dá má lē ōjilā ūlūyī ró gólâ bē. ¹⁴ Má atā tā pātīlī ró, ōzō ānī ōjilā amákâ rī 'bá yī ijīlī tā trá má tī sī rī, má â'dô 'ē'á lâ ānī drí."

Tā Yésū drí 'bālé Líndrī Tándí Ôvârí kâ tāsī rī

¹⁵ Gō'dá nīngá sī, Yésū drí kpá tā āzâ átázó lājó'ba iyíkâ drí kī, "Amā rū-lē-āzī yī, ōzō nī ō'bā amā lōvó trá rī, nī â'dô tā imbā gólâ má drí imbalé ānī drí rī injī'á 'ēlé. ¹⁶ Gō'dá ōzō má ōcā trá ūrú 'álâ amā átá ngálâ rī, má â'dô gólâ rī ijī'á, tálâ gólâ ōfē ró Líndrī Tándí iyíkâ bē rīlī ānī bē zāā gbádú ānī amú 'bá ró, gō'dá kpá ōrī ró bē mbârākā fēlé ānī drí. ¹⁷ Líndrī Tándí Ôvârí kâ 'dí â'dô rī'á ānī imbalé tā pātīlī rī sī. Gō'dá ānī drí gólâ rī nīzō ndrī, tálâ Líndrī Tándí 'dí â'dô rī'á ānī bē mbârākā sō 'bá ró rīlī zāā ānī 'á. Gō'dá ōjilā āngó nō 'á gólīyī â'dô 'bá kô amákâ ró rī, â'dô iyíkâ gólâ

rí gǎ'á dó, tǎlá gólǐyí ícá kô gólá rí ndrélé ìyí ìfí sǐ gō'dá nǐ ìyí â'dô-â'dô góláká rí kpá kô. ¹⁸ Òzō má ònǐ trá rí, má ícá kô ànǐ àyélé rǐlǐ ànǐ drǐ sǐ òzō ìmvá-ànjǐ kátí. Má â'dô kpá àgō'á trá ànǐ pǎlé.

¹⁹ “Kǎyí àndrō nò ká vósí rí, òjílǎ àngó nò ká ícá gō'dá kô àmá ndrélé kpá ó'dí. Gō'dá ànǐ gólǐyí àmáká ró rí 'bá yí â'dô àmá ndrè'á cé nǐ kǎyí dǎ vósí, tǎlá má 'è'á lídrí kǎpá ó'dí. Gō'dá lídrí-lídrí àmáká sǐ rí, má â'dô ànǐ 'bǎ'á rǐlǐ zǎà gbádú. ²⁰ Òzō gō'dá má òlídri trá ó'dí rí, ànǐ drí gōzò nǐlǎ pǎtí-pǎtí ró kǐ, àmá rǐ'á ngá àlò ró àmá átá Ôvǎrǐ bē. Ítí rí, ànǐ drí gōzò kpá nǐlǎ tǎndí ró kǐ, pǎtí ànǐ àmáká ì'dí gō'dá má kpá ànǐkà ì'dí.

²¹ “Òzō òjílǎ àzà ààrǐ gō'dá ìnjǐ tǎ 'bǎ'bǎ àmáká rí 'bá yí trá rí, 'dǐlǐ má â'dô nǐ'á lá kǐ, òjílǎ rí 'dǐ lè má trá pǐpǐsǐlǐ àlò sǐ. Gō'dá má rí gógó â'dô kpá òjílǎ rí gógó 'dǐ lè'á, gō'dá àmá átá â'dô kpá gólá rí lè'á. Gō'dá má â'dô àmá nyǎányà â'dá'á kpá òjílǎ rí gógó 'dǐ drí.”

²² Nǐngá sǐ, lǎjò'bá àzà kpá bē àlò rú lá Yúdǎ* gólá â'dó kô Yúdǎ Ìsíkǎrǐyótá ì'dí. Gō'dá gólá drí ngāzò tǎ ìjǐlǐ Yésū tǐ kǐ, “Kúmú, nǐ â'dô ànǐ nyǎányà â'dá'á cé àmá drí gō'dá â'dó kô òjílǎ àngó nò ká drí â'dô tǎsǐ yǎ?”

²³ Gō'dá nǐngá sǐ, Yésū drí tǎ-drǐ lògōzò lǎjò'bá 'dǐ 'bá yí drí ndrǐ kǐ, “Nǐ àrǐ drē, òzō òjílǎ àzà òlè má fí trá rí, òjílǎ rí 'dǐ â'dô tǎ ìmbà àmáká ìnjǐ'á 'èlǎ. Òzō òjílǎ rí 'dǐ ìnjǐ tǎ ìmbà àmáká trá rí, àmá átá Ôvǎrǐ drí kpá gólá rí lèzò gō'dá àmá drí ànǐzò kpǎrǎtǐ rǐlǐ òjílǎ rí 'dǐ 'á. ²⁴ Gō'dá òzō òjílǎ àzà òlè má kô rí, gólá ícá kô tǎ ìmbà àmáká ìnjǐlǐ gō'dá 'èzò lá. Gō'dá nǐ nǐ trá ndrǐ kǐ nǐ rí, tǎ ìmbà má drí rǐ'á ìmbálá ànǐ drí nò ànǐ àmá átá ngá lésí. Má ìmbà tǎ kô cú ìtí drǐ-àcè àmáká sǐ. Àmá átá àjò má trá tǎ 'dǐ ìmbálé.

²⁵ “Má lè tǎ 'dǐ 'bá yí â'dálé ànǐ drí drē àkpǎkǎ'dǎ má drí 'bǎrē ànǐ bē nò 'á nò. ²⁶ Gō'dá òzō Líndrǐ Tǎndí àmá átá ká òtírǐ ànǐlǐ gólá ngá lésí rǐlǐ ànǐ bē ànǐ pǎlé àmá vò 'á rí, gólá â'dô tǎ àmáká ndrǐ ìmbá'á ànǐ drí tǎndí ró, ànǐ drí gōzò tǎ má drí ìmbálé ànǐ drí rí nǐlǐ tǎndí ró, mbàràkǎ góláká sǐ, gō'dá tǎ ndrǐ gólǐyí má drí ìmbálé trá ànǐ drí rí â'dô àgá'á ànǐ drǐ.

²⁷⁻²⁸ “Gbō lé má â'dô bē 'è'á nǐlǐ volé ànǐ àyélé rí, má â'dô tǎ à'dí àmáká àyè'á ànǐ pǐpǐsǐlǐ 'á. Má lè ànǐ drí â'dózò cú tǎ à'dí bē ànǐ pǐpǐsǐlǐ 'á. Tǎ à'dí má drí 'è'á fèlǎ ànǐ drí rí â'dô lǎvũ'á gǎrǎ tǎ à'dí gólá ngá àngó nò ká rí 'bá yí drí ícálé fèlè ànǐ drí rí drǐ sǐ. Má lè kô ànǐ drí â'dólé ùrǐ ró gō'dá kpá tǎ ìsū ró, òzō má òtírǐ ànǐ àyè rí. Òzō nǐ òlè má pǐpǐsǐlǐ àlò sǐ rí, nǐ â'dó kô tǎ ìsū ró, tǎlá tǎ gólá má drí àtálé ànǐ drí kǐ'á nǐ rí, ‘Má â'dô 'è'á nǐlǐ volé ànǐ rú sǐ’ rí tǎsǐ, tǎlá má â'dô àgō'á trá ànǐ ngálá. Tí nǐ â'dô 'bǎ'á àyíkò ró, tǎlá má 'è nǐlǐ 'dǐ àmá átá mbàràkǎ lá drí lǎvũlǐ gǎrǎ má drǐ sǐ rí ngálá, gō'dá má â'dô ró bē kpá àmbá ró ó'dí gólá bē. ²⁹ Nǐ àrǐ drē, má àtá tǎ nò 'bá yí ànǐ drí drē àkpǎ 'é rú kô, tǎlá òzō tǎ lá ò'è rú trá rí, nǐ lè ró tǎ bē má 'á dódó.

³⁰ “Ngbāangbānò rí, má gō'dá trá kǎyí àzà àkó dũũ ànǐ bē má drí rǐzò zǎà rǐ'á ànǐ ìmbálé, tǎlá Sātánà kúmú àngó nò ká ró rí, trá 'è'á tǎ ònjǐ 'èlè ngbāangbānò má drí, má òzò kô lósí Ôvǎrǐ ká nò ndē. Gō'dá kpálé rí, gólá ícá kô àmá pèlé. ³¹ Má rí gógó trá njǎà drǎlé, tǎlá má ndè ró tǎ àmá átá drí 'bálé má drí rí bē. Má lè òjílǎ ndrǐ ùnǐ ró ìyí bē kǐ, pǎtí-pǎtí ró, má lè àmá átá trá. Nǐ ngá, má nǐ ró bē vò rí gógó àmáká rí 'álá.”

* **14:22** 14.22 Gólá íyíkà ì'dí kpá zǐlǐ Tǎdèyò, Yàkóbà rí mvá ró rí.

15

Tā ɔjílā Yésū ká drí 'bāzó Yésū bē ngá ãlô ró rí

¹ Gõ'dá ítí rí, Yésū drí rízó zāâ bǎđĩ úlí átálé lǎjó' bá íyíkâ 'dĩ 'bá yí drí kǐ, “Má átâ ãní drí pǎtĩ-pǎtĩ ró ámâ âdrúpĩ yí, má rí nĩ mbârákâ félé ãní drí. Ámâ ãní bē kpākâ ãlô ɔzō fê rí 'bá 'wǎlé rí kátí. Má íyíkâ ì'dĩ ɔzō âmbândĩ lâ kátí. Gõ'dá ámâ átá íyíkâ ámvú lípĩ rí 'bá ámâ vó ndrélé rí ì'dĩ. ² Ɔzō gára lâ ázâ 'bá yí ɔ'wá lǎ'wá kô rí, gólâ drí ágázó lâ vólé, gólĩyĩ rí 'bá lǎ'wá 'wǎlé rí áyézó ì'dĩ. Gõ'dá kpá gára gólĩyĩ ɔnyíkô ró 'wá 'bá dódó kô 'dĩ 'bá yí, gólâ drí drĩ lâ ágázó vólé, tǎlá ɔ'wá ró gõ'dá bē gǎrǎ sísí rí drĩ sĩ. ³ Ɔní lǎjó' bá ámákâ rí 'bá yí, ámâ átá Ɔvârí nǐ ãní trá â'dólé ámâ gára ró. Tǎ ìmbâ gólâ má drí rí'á ìmbálâ ãní drí nō drí rízó ãní 'bálé â'dólé ɔzō fê gára gólâ lô'wá 'bá rōô rí kátí Ɔvârí rí lífĩ drĩ 'á. ⁴ Ɔní ndrĩ, nĩ rí ngá ãlô ró má bē, ítí rí, má â'dô kpá rí'á ngá ãlô ró ãní bē. Tǎlá fê gára ázâ yũ'dáwá lǎ'wá 'wá 'bá ɔzō ɔógâ trá vólé âmbândĩ lâ rú sĩ rí. Fê gára rí 'wǎlé, ɔzō â'dô drē ákpâ âmbândĩ lâ rú rí ì'dĩ. Gõ'dá ãní kpá ítí, nĩ ícá kô tǎ Ɔvârí drí lélé ãní drí 'élé rí 'élé cú ítí má ákó.

⁵ “Má átâ ãní drí kpá ó'dí nótí kǐ, ámâ ãní bē rí'á kpākâ ãlô ɔzō fê rí 'bá 'wǎlé rí kátí. Má ámákâ ì'dĩ âmbândĩ lâ 'í, gõ'dá ãní ãníkâ ì'dĩ ɔzō gára lâ kátí. Ɔzō ɔjílâ ázâ ɔrĩ trá ngá ãlô ró má bē rí, gólâ â'dô tǎ tǎndí gólâ Ɔvârí drí lélé rí 'é'á ì'dĩ gǎrǎ sísí rí drĩ sĩ. Nĩ árí drē, nĩ ícá kô tǎ Ɔvârí drí lélé ãní drí 'élé rí 'élé cú ítí má ákó. ⁶ Gõ'dá ɔzō ɔjílâ ázâ ɔrĩ zāâ ngá ãlô ró má bē kô rí, ɔjílâ rí 'dĩ â'dô 'bǎ'á, ɔzō fê gára gólâ ì 'bá trá rí kátí. Ámvú lípĩ rí fê gára gólâ ì 'bá trá rí ágálé vólé vǔlĩ vǔdrĩ, ɔ'í ró bē dódó. Gõ'dá gára 'dĩ â'dô 'bǎ'á tǎndí ró cé lǎsĩ ró rí ì'dĩ. ⁷ Gõ'dá ɔzō ãní drí 'bǎrē trá ngá ãlô ró má bē tǎ ìmbâ ámákâ ìnjĩ-ìnjĩ sĩ 'élé rí kátí rí, tǎ ndrĩ ãní drí ìjílĩ má tĩ sĩ rí, má â'dô 'é'á lâ ãní drí. ⁸ Nĩ árí drē, tǎ 'é'é tǎndí ãníkâ rí â'dô ɔjílâ 'bǎ'á nĩ ámâ átá Ɔvârí rí lǔyílĩ, ɔzō nĩ ãâ'dâ trá pǎtĩ-pǎtĩ kǐ ãní lǎjó' bá ámákâ ì'dĩ tǎ 'é'é tǎndí ãníkâ 'dĩ sĩ rí.

⁹ “Ámâ átá lē má trá rōô. Gõ'dá má lē ãní kpá trá rōô ɔzō ámâ átá drí ámâ lērē kátí. Ítí rí, nĩ rí zāâ ngá lélé ámákâ ãní drí 'dĩ 'á, tǎlá má lôkĩ ró ãní bē tǎndí ró lõvō ámákâ 'dĩ sĩ. ¹⁰ Ɔní gõ'dá ɔzō nĩ ɔrĩ zāâ tǎ ìmbâ ámákâ 'élé rí, nĩ â'dô rí'á zāâ ngá lélé ámákâ ãní drí 'dĩ 'á, gõ'dá má drí ãní lôkízó tǎndí ró. Nĩ â'dô ámâ ìnjĩ'á gõ'dá tǎ ámákâ 'ézó, nyé ɔzō má drí rĩrĩ ámâ átá rí ìnjĩlĩ gõ'dá tǎ gólâkâ 'ézó, gõ'dá drílâ rízó ámâ vó ndrélé tǎndí ró rí kátí. ¹¹ Má rí tǎ nō ìmbálé ãní drí nō rí, tǎlá nĩ ũúsũ ró áyíkô gólâ má drí úsúlĩ ámâ átá rí ìnjĩrĩ 'á rí bē, gõ'dá kpá áyíkô ãníkâ â'dô ró bē gǎrǎ.

¹² “Nōô tǎ 'bǎ'bǎ ámákâ ì'dĩ ãní drí. Nĩ lē ãní ãní vó 'ásĩ, ɔzō má drí ãní ãlô-ãlô lērē rí kátí. ¹³ Má lē bē ãní trá rōô rí, ì'dĩ 'dĩ má trá nĩ'á drǎlé ãní tǎsĩ. Ákũ lâ sĩ, nĩ ndrē tǎ ítí 'dĩ 'bá yí trá rú 'é'á, ɔjílâ ãlô drí íyĩ nyáányâ fēzó drǎlé íyĩ ázĩ-ázĩ yí pǎlé yǎ? 'Dĩ rí'á ngá lélé ǎngĩ 'í! ¹⁴ Ítí rí, ãní gõ'dá trá ámâ rú-lē-ázĩ yí ì'dĩ, tǎlá nĩ rí trá zāâ tǎ ìmbâ ámákâ ãní drí rí 'élé ì'dĩ. ¹⁵ Gõ'dá ngbǎngbânō rí, má zĩ gõ'dá ãní kô cé lǎjó' bá ámákâ ró, tǎlá lǎjó' bá yí nĩ tǎ ndrĩ gólĩyĩ ámbá gólĩyíkâ rí drí rí'á 'elâ rí kô. Ɔní trá ámâ rú-lē-ázĩ yí ì'dĩ, tǎlá tǎ gólĩyĩ má drí árílĩ ámâ átá tĩ sĩ rí, má átâ trá ndrĩ ãní drí. ¹⁶ Ítí rí, nĩ njĩ má nĩ kô, má njĩ ãní nō nĩ, tǎlá nĩ nĩ ró bē zāâ tǎ ámákâ nō ìmbâ bē ɔjílâ drí, gólĩyĩ drí tǎ lēzó 'á lâ pĩpĩsílĩ ãlô sĩ. Ɔzō nĩ ɔrĩ trá tǎ 'dĩ 'élé ítí rí, Ɔvârí â'dô tǎ ãní drí ìjílĩ gólâ tĩ ámâ rú sĩ rí 'é'á ãní drí. ¹⁷ Ítí rí, tǎ ǎngĩ má drí lélé ãní drí 'élé rí ì'dĩ nō. Nĩ lē ãní ãní vó 'ásĩ.”

Tā òjílà àngó nō kà drí lànṵ fēzò lājó'ba Yésū kà drí rí

¹⁸ Gõ'dá nĩngá sī, Yésū drí tā átázó lājó'ba íyíkà yí drí kī, “Má àtá ànì drí, òjílà gólíyí àngó nō 'á nō à'dò 'è'á ànì gálé dó òjílà ámakà ró, tálà gólíyí gá má kpá trá dó sísí ànì drí sī. ¹⁹ Tí nĩ òró rĩ nō zāà tā 'èlé nyé òzò òjílà àngó nō 'á rí drí rí'á 'èlé rí kátí rí, tí òjílà àngó nō 'á nō à'dò ànì lè'á òjílà íyíkà ró. Gõ'dá à'dó kò ìtí, à'dò-à'dò ànìkà trá ngĩ gólíyíkà rí yí drĩ sī, tálà má nĩ ànì trá rí drí sī à'dólé òjílà ámakà ró tā ámakà 'èlé. Ítí rí, ànì lówó fō trá gólíyí 'ásí. ²⁰ Tā má drí átálé ànì drí rí 'bá yí ũvĩ ànì drí sī kò, k'á nĩ rí, lājó'ba àzākā yù'dáwá ìnjílí gārā àmbá gólákà drĩ sī rí. 'Dĩ kà rí tí rí, òjílà àngó nō kà à'dò lànṵ fē'á ànì drí, nyé òzò drílíyí lànṵ fērē má drí rí tí. Tí òzò gólíyí òrì trá tā ìmbà ámakà àrílí rí, tí gólíyí à'dò tā ànìkà àr'á. ²¹ Ànì lówó à'dò fō'á gólíyí 'ásí, tálà ànì trá òjílà ámakà ì'dí, tálà gólíyí gá volé dó tā lélé kī, pātĩ Òvārí àjò má nĩ. ²² Má ì'dí gólá Òvārí drí àjólé tā íyíkà pélé òjílà àngó nō kà drí rí, gõ'dá gólíyí gá tā àtí-àtí Òvārí kà 'dĩ trá dó. Tí má òró ànì tā àtí-àtí 'dĩ bē gólíyí drí kò rí, tí gólíyí à'dò 'bā'á tā ònjí tā àtí-àtí 'dĩ gāgā lá kà àkó. Gõ'dá ngbāngbānō rí, gólíyí ícá gõ'dá kò ìyí nyānyā pélé lànṵ tā ònjí 'dĩ kà 'ásí kī, ìyí àà'dò tā ònjí 'dĩ àkó.

²³ “Má àtá ànì drí, òjílà gólá àmā gā 'bá dó rí, 'dĩ gólá gā 'dĩ kpá àmā átá gólá àmā àjò 'bá rí ì'dí. ²⁴ Tí gólá òró àmā ndrē tā lārākò ámakà gólíyí òjílà àzà 'bá yí drí ícálé kò 'èlá rí 'ērē 'á kò rí, tí lànṵ tā ònjí gólákà àmā gá kà dó 'dĩ kà ícá kò à'dólé gólá drĩ lāvũlì gārā. Gõ'dá gólá ndrē bē tā lārākò má drí rí'á 'èlá rí trá, gólá drí gōzò àmā gálé dó kpārā'í àmā átá bē rí, gõ'dá tā ònjí tētē gólákà àmā gāzò dó 'dĩ íyíkà trá gólá rí òmbé'á òzò bāgò kátí. ²⁵ Òjílà gólíyí àmā gā 'bá dó 'dĩ 'bá yí rí'á ìyí, nyé òzò òjílà gólíyí tā lá ìgílí búkú Òvārí kà 'á k'á nĩ rí, 'Gólíyí 'bāá àmā lówó kò tākó ìtí, má 'é tā àzà ònjí lá gólíyí drí rí kpá kò.’

Lôngó 35.19; 69.4

²⁶ “Àmā rù-lē-àzì yí, nĩ ìsù tā kò. Òzò má òcá trá àmā átá ngálá rí, má à'dò Líndrí Tāndí tā pātĩ à'dá 'bá ró rí àjò'á 'wāà ànì pélé. Òzò Òvārí àjò Líndrí Tāndí íyíkà 'dĩ trá rí, Líndrí Tāndí 'dĩ à'dò tā gólíyí má drí ìmbálé trá ànì drí 'dĩ ífí lá à'dá'á ngbálí-ngbálí ànì drí. ²⁷ Ítí rí, ànì drí gōzò úlí ámakà à'dalé òjílà drí ndrī, tálà ànì ì'dí òjílà gólíyí à'dó 'bá ámakà ró kò ìtò vò lésí rí, gõ'dá nĩ nĩ tā ìmbà ámakà rí 'bá yí trá tándí ró.”

16

¹ “Má rí tā òjílà 'dĩ 'bá yí kà 'èzò ànì lówó 'bálé kò 'dĩ átálé ànì drí nō, tálà nĩ àdrē ró bē gágá, nĩ òzó kò tā lélé ànìkà má 'á rí àyé ũrĩ drí sī, òzò òjílà 'dĩ 'bá yí òtírí ìyí ìtòò tā ònjí 'èlé ànì drí rí. ² Má àtá ànì drí, káyí lá òtírí àcá rí, òjílà 'dĩ 'bá yí, àzà 'bá yí à'dò ìyí ànì drō'á volé jó gólíyíkà tā Òvārí kà àrì kà rí 'ásí. Àzà 'bá yí à'dò ìyí rú cē'á ànì fúlí, gõ'dá gólíyí à'dò k'á nĩ rí, yí òrì tā 'dĩ 'èlé 'dĩ lātí pātĩ rızó Òvārí rí ìnjílí rí 'ásí. ³ Gólíyí à'dò tā 'è'á ànì drí ìtí 'dĩ rí, tálà gólíyí nĩ àmā átá Òvārí kò, gõ'dá gólíyí nĩ má kpá kò. ⁴ Ngbāngbānō rí, má àtá tā gólíyí 'è 'bá rú 'èlé ànì drí rí yí trá, tálà òzò nĩ òndrē tā 'dĩ 'bá yí trá rú 'è'á ànì drí rí, tā má drí átálé ànì drí 'dĩ àāgā ró bē ànì drĩ ànì pélé àdrélé gágá.”

Tā Yésū drí átálé mbârākā sölé lājó'ba íyíkà rí 'bá yí 'á rí

Gõ'dá Yésū drí kpá zāà rızó tā átálé lājó'ba íyíkà 'dĩ 'bá yí drí kī, “Má átá tā 'dĩ 'bá yí ànì drí sísí ànì drí ìtōrē 'délé má vó rí 'á kò, tálà má drē

bê ânî bê nōngá rî drí sî. ⁵ Gõ'dá ngbāangbānō rî, má 'è trá nǐ'á gólé gólá túbê áamá âjój 'bá rî ngálá. Gõ'dá â'dô kpálé ìtí rî, òjílā āzā ãlō ânî lāfálé sî áamá ìjì 'bá nǐnǐ áamá 'dǐ tāsī rî yū. ⁶ Gõ'dá má átā tā 'dǐ 'bá yí bê ânî drí rî, ânî gõ'dá trá ndrī tā ìsū ró rōō. ⁷ Má átā tā pǎtǐjī ânî drí, gōgō áamá 'úru 'álā nō â'dô 'è'á tā tǎndí áfèlè ânî drí. Tǎlā má â'dô Líndrī Tǎndí Ôvǎrī kǎ ájój'á 'wǎā, āānǐ ró bê ânî pǎlè tā ìmbá 'bá ānǐkǎ ró. Tí òzō má ònǐ volé kō rî, tí Líndrī Tǎndí Ôvǎrī kǎ 'dǐ ícá kō ānǐlǐ ânî ngálá. ⁸ Gõ'dá òzō Líndrī Tǎndí Ôvǎrī kǎ 'dǐ āācǎ trá rî, gólá â'dô â'dá'á lā òjílā āngó nō kǎ nō drí mbǐ kǐ, gólǐyǐ ndrī 'è ìyǐ tā ònjí trá, gõ'dá tā mbǐ gólá sū 'bá Ôvǎrī rú rǐ ìyíkǎ āngó rǐ ì'dǐ, gõ'dá tā pǎtǐjī ró Ôvǎrī â'dô tā-vó gólǐyíkǎ kǐ'á. ⁹ Líndrī Tǎndí 'dǐ â'dô â'dá'á lā gólǐyǐ drí mbǐmbǐ kǐ nǐ rǐ, lāṅō tā ònjí gólǐyíkǎ kǎ â'dô 'dè'á ākpǎ gólǐyǐ drǐjī, tǎlā gólǐyǐ gǎ dó tā lèlè má 'á 'díyǐ pǎ 'bá gólǐyíkǎ ró. ¹⁰ Líndrī Tǎndí 'dǐ â'dô kpá tā â'dá'á gólǐyǐ drí tā mbǐ 'è'è tāsī kǐ, pǎtǐjī má rǐ kǎrá tā mbǐ gólǐyǐ sū 'bá Ôvǎrī rú rǐ 'bá yí 'èlè ì'dǐ. Líndrī Tǎndí 'dǐ â'dá tā mbǐ 'dǐ nǐ, tǎlā má rǐ gógó bí nǐ'á gólé áamá átá Ôvǎrī ngálá, gõ'dá nǐ ndrè má kō nōngá. ¹¹ Gõ'dá Líndrī Tǎndí 'dǐ â'dô kpá â'dá'á lā gólǐyǐ drí kǐ, Ôvǎrī â'dô tā-vó gólǐyíkǎ kǐ'á tā ònjí gólǐyíkǎ tāsī, tǎlā Ôvǎrī kǐ tā-vó Sātānā túbê òjílā āngó nō kǎ ádó 'bá rǐ kǎ trá kǐ, gólá tā ònjí tètè 'è 'bá 'ì.

¹² “Mǎ rǐ'á úlǐ bê dūū 'è'á átálá ânî drí, gõ'dá ngbāangbānō rǐ, tā nǐnǐ ānǐkǎ drè ngbāā dǎ ìtí, gõ'dá nǐ ícá kō tā rǐ 'dǐ 'bá yí ífí lā nǐlǐ ndrī. ¹³ Gõ'dá òzō Líndrī Tǎndí gólá túbê tā pǎtǐjī â'dá 'bá 'dǐ āācǎ trá rǐ, gólá â'dô tā gólá má drí ìmbálé ânî drí rǐ ífí lā â'dá'á ânî drí tǎndí ró. Líndrī Tǎndí rǐ 'dǐ â'dô tā má drí 'è'á átálá gólá drí rǐ ìmbá'á ì'dǐ ânî drí. Gõ'dá gólá ìmbá tā kō cé drǐ-ācè ìyíkǎ rǐ sǐ. Gólá â'dô tā gólǐyǐ 'è 'bá rú 'èlè áamá tāsī gõ'dá kpá ânî tāsī rǐ ífí lā â'dá'á ânî drí. ¹⁴ Gõ'dá gólá â'dô kpá mbārākǎ áamá rǐ â'dá'á ânî drí tā ìmbá áamá gólá drí ìmbálé ânî drí rǐ sǐ. ¹⁵ Áamá átá Ôvǎrī 'bā má nǐ tā ndrī ìyíkǎ rǐ ìmbálé òjílā drí. Tǎlā ì'dǐ 'dǐ má drí tā átázó ânî drí kǐ'á nǐ rǐ, tā ìmbá gólá Líndrī Tǎndí 'dǐ drí 'è'á tā ífí lā â'dálé ânî drí 'dǐ, 'dǐjī rǐ'á tā ìmbá áamá ì'dǐ.

¹⁶ “Nǐ ārǐ drè, ìtú-pá dǎ vósǐ má â'dô àvǐ'á ânî lāfálé sǐ, gõ'dá nǐ ndrè má kō. Gõ'dá kǎyǐ dǎ vósǐ rǐ, nǐ â'dô áamá ndrè'á kpá ó'dǐ ânî lāfálé.”

¹⁷ Gõ'dá lǎjój'á gólákǎ āzā 'bá yí drí rǐzó tā ìjílǐ ìyǐ vō 'ásǐ kǐ, “Úlǐ gólákǎ átálé 'dǐ ífí lā ìyíkǎ āngó tí kǐ'á nǐ rǐ, ìtú-pá dǎ vósǐ mǎ òndrè yí kō, gõ'dá kǎyǐ dǎ vósǐ mǎ āā'dô ìyǐ ndrè'á kpá ó'dǐ 'dǐ, tā ífí lā ā'dô 'ì yǎ? Gõ'dá nǐnǐ Yésū kǎ ìyǐ átá ngálá rǐ, tā lā ìcū rú úlǐ gólákǎ Líndrī Tǎndí tāsī 'dǐ bê 'dǐ ìyíkǎ āngó tí ró yǎ?” ¹⁸ Lǎjój'á 'dǐ 'bá yí drǐ lā ìyǐ gõ'dá trá ìjǎ-lǐjǎ ró, tǎlā gólǐyǐ nǐjǐ úlǐ Yésū kǎ átálé “ ìtú-pá dǎ ” ' gõ'dá kpá “ 'kǎyǐ dǎ ” ' kǎ 'dǐ ífí lā kō.

¹⁹ Ìtí rǐ, Yésū nǐ trá ìyǐ pǐpǐsǐlǐ 'á tólá kǐ, lǎjój'á ìyíkǎ 'dǐ 'bá yí lè trá ìyǐ ìjílǐ úlǐ ìyíkǎ 'dǐ ífí lā tāsī. Gõ'dá Yésū drí gólǐyǐ ìjízó kǐ, “Nǐ rǐ tā ìjílǐ ânî vō 'ásǐ tā gólá má drí átálé ânî drí kǐ'á nǐ rǐ, ìtú-pá dǎ vósǐ nǐ ndrè má kō, gõ'dá nǐ â'dô áamá ndrè'á kǎyǐ dǎ vósǐ' nō tā ífí lā tāsī yǎ? ²⁰ Nǐ ārǐ drè, má â'dô úlǐ 'dǐ 'bá yí ífí lā â'dá'á ânî drí. Ìtú-pá rǐ 'dǐ 'á rǐ, nǐ â'dô áamá āwó ngō'á. Gõ'dá gólǐyǐ áamá lówó 'bā 'bá kō rǐ 'bá yí â'dô ìyǐ 'bā'á āyǐkō āmbá bê. Gõ'dá òzō nǐ òtírǐ áamá ndrèè kpá ó'dǐ rǐ, āwó ānǐkǎ 'dǐ drí gōzó rú jǎlè āyǐkō āndrè ró. ²¹ Ìzā ānǐkǎ 'dǐ â'dô 'bā'á nyé òzō òkó gólá mvá drí rǐzó lǎzélé 'á lā 'è'á tǐlā rǐ kǎtí. Òkó rǐ 'dǐ rǐ āwó ngólé rōō mvá lǎzé-lǎzé 'dǐ drí, gõ'dá mvá 'dǐ òtírǐ kpá áfōō ìvǐ rǐ, ngá lǎzé-lǎzé āmbá rǐ 'bá lǎzélé 'dǐ tā lā vǐ trá gólá 'ásǐ, tǎlā āyǐkō cǐ trá gólá rú mvá drílá tǐlǐ 'dǐ

tāsī. ²² Ngbāangbânō rî, â'dô 'ě'á â'dólé ānî drí kpá ítí. Â'dô 'bā'á ítú-pá ìzā kâ 'í ānî drí. Gõ'dá òzō nî òtírî áamá ndrêê kpá ó'dí rî, nî â'dô â'dó'á āyĩkō ró rōō, òjílā āzā ícá kō ānî 'bālé āyĩkō 'dí āyéle.

²³ “Ítí rî, kâyî gólá má drí 'ězó ágólé rî sî, ícá kō ānî drí áamá ìjílí tã āzā 'bá yî sî, ífí lâ â'dalé ānî drí, tãlã 'dĩ gõ'dá nî ícã trá cú tã ìjílí áamá átá tî sî. Nî ârî drê, tã ndrî ānî drí ìjílí áamá átá tî sî rî, gólá â'dô 'ě'á lâ ānî drí, tãlã ānî rî'á òjílã áamá kâ 'dí. ²⁴ Gõ'dá cãlé búúú ngbāangbânō, nî â'dô bê lé áamá kâ 'dí rî, nî ìjî drê zãã ngá áamá átá tî sî áamá drî-âcê sî rî kô. Gõ'dá ngbāangbânō rî, nî ìjî tã ítí áamá rú sî ngá ānî drí lélé rî yî tāsī, gõ'dá gólá â'dô fê'á lâ ānî drí, tãlã ānî pîpîsílí â'dô ró bê āyĩkō ró.

²⁵ “Búúú ngbāangbânō rî, má rî ānî ìmbálé zãã úlí mǎnĩgō sî 'dí gówá bê. Gõ'dá sísí 'álã rî, má â'dô gõ'dá ānî ìmbá'á ífí sî áamá átá Ôvârí rî tāsī, tãlã tã áamá átá kâ nō òfí ró bê ānî drî ìlã ò ãkó. ²⁶ Tã 'dí vósí rî, nî â'dô áamá átá rî ìjî'á ngá ānî drí lélé rî yî tāsī. Gõ'dá tãlã ānî òjílã áamá kâ 'dí, gólá â'dô âfê'á lâ ānî drí tãkó ítí. Â'dó kô má 'dí tã ānĩkã ìjî 'bá ró. Nî â'dô 'ě'á lâ ānî. ²⁷ Gólá â'dô ngá 'dí 'bá yî âfê'á ānî drí lôvó 'bã'bã gólãkã sî, tãlã nî lã má trá rōō gõ'dá tã lëzô kî, pãtî Ôvârí âjô má trá ānî drí. ²⁸ Má ānî āngó nō 'á nō áamá átá ngá lésí. Gõ'dá ngbāangbânō rî, ítú-pá lâ câ trá má drí āngó nō āyézo nîzô gólé gólá ngálã.”

²⁹ Gõ'dá lãjô'á Yésũ kâ 'dí 'bá yî drí tã âtázó Yésũ drí kî, “Ngbāangbânō Kúmú, nî gõ'dá trá úlí âtã'á áamá drí hã. Úlí ánĩkã â'dó gõ'dá kô úlí mǎnĩgō ró. ³⁰ Ngbāangbânō rî, mã nî gõ'dá trá kî, ní nî tã áamá kâ trá ndrî, tãlã tã ìjî gólĩyî áamá drí ìsũlî 'ě'á ìjílã ní tî rî, drê ãkpãkã'dã mã ìjî kô ní tî ãkũ ró, ní lôgō tã-drî lâ trá áamá drí. Ítí rî, mã nî gõ'dá trá pãtî-pãtî kî, ní ānî trá Ôvârí ngá lésí.”

³¹ Gõ'dá Yésũ drí tã-drî lôgōzô gólĩyî drí kî, “Dĩyî mǎnî, nî lã gõ'dá tã trá má 'á ngbāangbânō! ³² Ānî ìfí òmbã ānî rú. Tã â'dô 'ě'á ácalé ngbāangbânō ānî drí â'dózô ndrî ùrî ró gõ'dá ānî drí rãzô ndrî 'dó volé má rú sî, nî'á ānî lãpí bê, áamá áyéle élêwálã áamá ãjú-'bã-ãzî yî drígã. Òzô nî ãâyê mã gbô lé élêwálã rî, gõ'dá má â'dó kô élêwálã, tãlã áamá rî'á kárã áamá átã bê, gólã rî nî áamá lôkílí. ³³ Má âtã tã 'dí 'bá yî ndrî ānî drí, tãlã nî òlê ró tã bê má 'á pîpîsílí ãlô sî, gõ'dá tã lélé 'dí ò'bã ró ānî bê â'dólé tã ã'dí bê kâyî lã ò kã 'á. Tãlã òjílã āzã 'bá yî āngó 'á nōngá â'dô ìyî lã ò fê'á ānî drí rōō áamá tāsī. Gõ'dá nî âtũ ānî fî tã lélé ānĩkã má 'á 'dí 'á tãndí ró, tãlã mã cú mbãrãkã bê gãrã òjílã 'dí 'bá yî drî sî ānî vó ndrêzô lã ò 'dí 'bá yî 'ásí ndrî!”

17

Tã Yésũ drí rãtãã 'ězô átã lâ Ôvârí drí lãjô'á íyĩkã tã sî rî

¹ Gõ'dá nĩngá sî, Yésũ âtã úlí bê ndélé lãjô'á íyĩkã 'dí 'bá yî drí rî, drílã ìfí ìngázô úrú 'álã rãtãã 'ězô Ôvârí drí. Gólã kî, “Tátã, mã nî trá kî, ítú-pá áamá kâ drã kã rî trá ãnyî, òzô ní drí 'bālé trá rî kãtí! Ní ìnjî mã mbãrãkã ánĩkã fêfê lâ má drí rî sî, tãlã mã ìnjî ró nî kpã bê òjílã ìfí drî 'á mbãrãkã 'dí sî. ² Ní ìnjî mã, tãlã mã cú drî-âcê ánĩkã bê 'díyî pã 'bã ró òjílã gólĩyî ní drí âfêlé mã drígã nō 'bá yî 'bãzô rílí zãã gbãdú ãdũkũ ãkó. ³ Gõ'dá mã â'dô lédrê-lédrê ãdũkũ ãkó rî fê'á gólĩyî drí, òzô gólĩyî òlê tã trá kî, ní â'dô 'dí Ôvârí ãlô túbê 'bã 'bã Ôvârí pãtî-pãtî ró rî, gõ'dá gólĩyî òlê tã kpã trá kî, ní âjô mã Yésũ nî ānĩlî āngó nō 'á òjílã pãlé rî. ⁴ Tátã, mã â'dã ãmbã ánĩkã trá dódó òjílã drí āngó nō 'á nōngá, gõ'dá gólĩyî drí ánî lùyízo

tā lâ tāsī, tālā má rī trá tā ní drí 'bälé trá má drí 'élé rī 'élé ndrī dódó.
⁵ Ngbāangbānō rī, tátá, má ìjī nī, ní sō mbārākā má 'á má drí tā 'dī 'bá yī ndēzō dódó, gō'dá ní trō ró má kpá ó'dí úrú 'álá rīlī ní bē kūmū ánikā zélé, òzō āmā drí rīrī ní bē ìtō vō 'ásī drē ākpākā'dā ó'bāá drē āngó nō kō rī kátí.

⁶ "Tátá, má írátā nī òjílā gólīyī ní drí njílī āngó nō 'á áfēlé má drí nō 'bá yī tāsī. Má ìmbā tā ánikā trá gólīyī drí, drílīyī ání nīzō dódó. Ní 'bā òjílā ánikā trá tā lélé má 'á, gō'dá gólīyī ìnjī ìyī ní trá tā ánikā 'ē'ē lâ sī. ⁷⁻⁸ Ítí tátá, má ìmbā gólīyī trá tā átī-átī tándí ánikā sī, gō'dá gólīyī lē tā trá 'á lâ pīpīsílī ālō sī. Ítí rī, ngbāangbānō rī, gólīyī nī trá pātī ró kí, ní ájō má nī trá ánikā á'dalé òjílā drí.

⁹ "Ngbāangbānō tátá, má 'ē rātāā òjílā ánikā ní drí njílī áfēlé má drí nō 'bá yī tāsī. Gō'dá má írátāā nī nō kō òjílā gólīyī ndrī āngó nō 'á rī 'bá yī tāsī. ¹⁰ Òjílā ámakā ró rī 'bá yī ndrī kpá ánikā ì'dī. Ní 'ē gólīyī trá ndrī 'délé má vó, gō'dá òjílā āzā 'bá yī nī ìyī āmbā ámakā trá gólīyī sī. ¹¹ Tátá, òjílā gólīyī ní drí áfēlé trá má drí nō 'bá yī, má 'ē'á trá gólīyī áyélé āngó nō 'á nōngá ìyī drī sī òjílā gólīyī ní drí njílī kō nō 'bá yī lāfálé, òzō má òtírī gōō ní ngálá úrú 'álá rī. Tátá tándí, má ìjī nī ngbāangbānō, ní átī gólīyī gá mbārākā ánikā sī, gólīyī òrī ró bē zāā òjílā tándí ánikā ró, gō'dá gólīyī òrī ró bē ngá ālō ró ìyī lāfálé 'ásī, òzō āmā drí 'bārē ní bē nō kátí. ¹² Ní áfē mbārākā trá má drí, gō'dá má ìmbā gólīyī trá gólīyī átīlī gágá mbārākā ánikā 'dī sī. Má lòkī gólīyī trá ndrī tándí ró. Gō'dá ìtí rī, cé òjílā ālō gólīyī lāfálé sī gá volé íyíkā trá dó tā árílí, gólá ì'dí tībē lātī ònjí njī 'bá ró, òzō tā āngū 'bá ánikā rī yī drí tā lâ ìgílí trá ākú ró búkū ánikā 'á rī kátí.

¹³ "Ngbāangbānō rī, má trá 'ē'á òjílā ámakā 'dī 'bá yī áyélé nīzō gólé ní ngálá úrú 'álá. Má rī ání ìjílí gólīyī pālē ìtí drē ākpākā'dā má drí 'bārē bē gólīyī bē nō 'á, tālā má lē gólīyī òrī ró bē zāā ání ìnjílí, gō'dá gólīyī ā'dō ró bē áyíkō ró ìyī pīpīsílī 'á òzō ámá kátí. ¹⁴ Má ìmbā gólīyī trá tā átī-átī ánikā sī, drílīyī gō'dá tā lēzō 'á lâ. Gō'dá òjílā gólīyī āngó nō 'á nō 'bāá gólīyī lòvó kō tā 'dī tāsī, tālā gólīyī 'é gō'dá tā òjílā āngó nō ká drí lélé rī ì'dí kō, nyé òzō má drí gō'dá tā āngó nō ká 'ērē kō rī kátí. ¹⁵ Tátá, ní fē mbārākā gólīyī drí rīzō tā ánikā 'élé āngó nō 'á. Má rī ání ìjílí nō, ní lòkī ró gólīyī bē, òzō gólīyī òtírī rī òjílā āngó nō 'á nō 'bá yī lāfálé rī. Ní pā gólīyī, tālā Sātánā òzō gólīyī ádó kō. ¹⁶ Tátá, ní ndrē òjílā ámakā nō 'bá yī á'dó ìyī gō'dá kō tá āngó nō ká 'ē 'bá lâ 'ì, òzō má rī gógó drí rīrī tá āngó nō ká 'ē ákó rī tí. ¹⁷ Tátá, ní èdē gólīyī njāā tá pātī ánikā sī, gólīyī drí rīzō tá ánikā ndrī 'élé dódó. Ní rī tá pātī á'dalé gólīyī drí tá ìmbā ánikā sī. ¹⁸ Tátá má trá 'ē'á gólīyī jolé nī'á tá átī-átī tándí ánikā nō ìmbá bē òjílā āngó nō ká rī 'bá yī drí, òzō ní drí ámā ájórē ánílī tá átī-átī tándí ánikā nō ìmbalé òjílā āngó nō ká lāfálé rī kátí. ¹⁹ Ítí rī, gō'dá má fē ámā nyāányā trá dralé gólīyī tāsī, tālā gólīyī òrī ró bē lòsī ánikā nō 'élé tándí ró mbārākā ánikā sī.

²⁰ "Tátá, má rī ání ìjílí lājó'bá ámakā nō 'bá yī tāsī. Gō'dá má ìjī nī kpá òjílā gólīyī 'ē 'bá tā lélé má 'á tá pēpē gólīyíkā sī rī yī tāsī. ²¹ Tátá, ní fē mbārākā gólīyī drí, tālā tá ìsū gólīyíkā ā'dō ró bē ālō, nyé òzō tá ìsū ámakā drí 'bārē ní bē ālō rī kátí. Ní pā gólīyī, gólīyī òrī ró bē ngá ālō ró ámá bē, tālā òjílā gólīyī āngó nō 'á nō ùnī ró ìyī bē kí, pātī-pātī ní ájō má nī. ²² Má á'dá tá ánikā rī 'bá yī trá ndrī gólīyī drí, òzō ní drí á'darē lá trá má drí rī kátí. Má lē gólīyī òrī ró ngá ālō ró ìyī lāfálé 'ásī, nyé òzō ámā drí rīrī ngá ālō ró ní bē rī kátí. ²³ Gō'dá òzō ámā drí 'bārē ní bē ālō rī kátí rī, má lē gólīyī drí 'bälé kpá kpākā ālō má bē. Á'dō bē ìtí rī, òjílā āngó nō 'á rī 'bá yī á'dō nī'á lâ kí, ní ájō má nī, gō'dá ní lē òjílā ámakā 'dī 'bá yī rōō, nyé

ōzō ní drí ámâ lērē rōô rī kâtí. ²⁴ Tátá, má lē gólīyī ũnī ró bê pătī-pătī kī, ní fē drī-âcê ngá kâ trá ndrī má drīgá drē âkpākā'dā ó'bāá drē ângó nõ kô, tálâ ní lē mâ trá rōô rī drí.

²⁵ “Tátá tã mbī 'bá ró rī, gbõ lé ámâ ãjú-'bá-ãzí yī ōgã ãyī dó â'dô-â'dô ánikâ nīlī rī, má nī â'dô-â'dô ánikâ trá tãndí ró! Gõ'dá õjilã ámakâ nõ 'bá yī nī ãyī trá kī, pătī nī ãjô mâ nī. ²⁶ Ítí rī, Tátá, má ãmbâ gólīyī trá tãndí ró â'dô-â'dô ánikâ tãsí, gõ'dá má â'dô kpá zãã rī'á gólīyī ãmbálé. Tátá, má lē gólīyī òlê ró ãyī ãzí-ãzí yī bê rōô, òzō ní drí ámâ lērē kâtí. Gõ'dá má lē kpá má drí rīzó bê gólīyī pīpīšilī 'á ngá ãlô ró gólīyī bê. ãã'dô íti.”

18

Tã Yēsũ rī rūzó rī

(Mātáyō 26.47-56; Mārākō 14.43-50; Lúkã 22.47-53)

¹ Gõ'dá Yēsũ ndrē bê rātãã 'è'è rī, gólīyī drí ngãzó nīlī lãjó'bá íyíkã yī bê. Gólīyī drí áyágá mvá zīlī Kīdrónã rī mbãzó. Áyágá 'dī 'á'á lé drī lâ lésī rī, ámvú ãzã bê rī'á fê dô kâ zīlī òlívī rī bê dūũ 'á lâ. Gólīyī drí cãzó ámvú rī 'dī 'á tólã. ² ãgô gólã rú bê Yúdã tībê Yēsũ rī drī-bã fē 'bá rī nī vō tībê Yēsũ yī drí 'èzó â'dú kólé 'á lâ lãjó'bá íyíkã yī bê rī trá, tálâ 'dīlī vō Yēsũ yī drí rīzó 'á lâ ãndálé ãndálé rī ã'dī. ³ Gõ'dá Yúdã tībê Yēsũ rī drī-bã fē 'bá rī drí 'dèzó sīsī õjilã tībê drī-'bá ángī Yúdã yī kã rī 'bá yī drí ãjólé rī yī ágálé nī'á Yēsũ rī vō â'dálé rūlī. ãjú 'bũ 'bá rī 'bá yī kpá bê rī'á lómígówá gõ'dá jó ángī Óvãrī kã rī kã rī 'bá yī bê gólīyī bê. Gólīyī 'dó ngá ãjú 'bũ kã bê, līgú ãrãwã ãcê-ãcê, ãjú yī bê. Gõ'dá ãzã 'bá yī ãyíkã cú lãšī yī bê ãyī drīgá sī nyãnyã, ã'dô ró bê vō ndrèzó ngãçī bê 'dī.

⁴ Gõ'dá Yēsũ ndrē bê õjilã 'dī 'bá yī ãnī'á rī, gólã drí ngãzó áfólé lãjó'bá íyíkã 'dī 'bá yī lãfálé sī ádrélé sīsī 'álã, ã'dô ró bê gólīyī drí íyī ndrèzó bê tō, tálâ gólã nī tã gólīyī drí 'è'á 'èlã yī drí rī trá ndrī. Gõ'dá õjilã ájólé 'dī 'bá yī ãcã ãyī bê ãnyī rī, Yēsũ drí tã ãjízó gólīyī tī kī, “Nī rī ã'dī rī ndãlé ã'dī yã?” ⁵ Gólīyī drí tã-drī lógõzó kī, “Mã rī Yēsũ tībê ãnī 'bá Nãzãrétã lésī rī ndãlé ã'dī.” Gõ'dá Yēsũ drí tã-drī lógõzó gólīyī drí kī, “Mã ã'dī rī'á nõ.” 'Dīlī Yúdã 'è 'bá gólã rī drī-bã fêlê rī kpá bê rī'á ádré'á ãnyī gólã lãgátī íti. ⁶ Gõ'dá Yēsũ lógõ tã-drī bê gólīyī drí kī'á nī rī, yī rī'á nõ rī, gólīyī drí ngãzó ãyī wãlé gólé volé dã, gõ'dá drīlīyī lô'dézó 'dó vūdrī ũrī drí.

⁷ Gõ'dá nīngá sī, Yēsũ drí tã ãjízó kpá ó'dí gólīyī tī kī, “Nī rī ã'dī rī lōndã'á ã'dī yã?” Gólīyī ájólé 'dī 'bá yī drí tã-drī lógõzó kpá ó'dí kī, “Mã ndã Yēsũ ãnī 'bá Nãzãrétã lésī rī ã'dī.” ⁸ Yēsũ drí gõzó tã átalé gólīyī drí kpá ó'dí kī, “Mã áatã trá ãnī drí kī nī rī, mã ã'dī rī'á nõ. Òzō ãnī drí ámâ úsúrī tī rī, 'dövó nī áyê lãjó'bá ámakâ nõ 'bá yī ònī ró ãyī volé. Nī ãkpókpólô gólīyī kô.” ⁹ Tã 'dī ã'dô íti 'dī, tálâ úlī gólã drí átalé trá kī nī rī, “Õjilã tībê ní drí áfêlé má drí rī, mã ãvīlī ãlólã kô” rī ã'dô ró bê tã pătī ró.

¹⁰ Gõ'dá lãjó'bá Yēsũ kã ãlô rú bê Símónã Pétērô rī rī'á cú līgú mbêlësô bê, gõ'dá gólã drí līgú 'dī ángízó fókã lâ 'ásī ãgô gólīyī ájólé 'dī 'bá yī ãlô* rī 'bá ádrélé ãnyī yī lãgátī íti 'dī bī lâ drī-ágó lésī rī gãzó njíyã volé. ¹¹ Gõ'dá Yēsũ drí tã átalé Pétērô drí kī nī rī, “Ítí kô Pétērô, ní lógõ līgú ánikã fókã lâ 'á! Ní ãsũ ánikã bê rī, mã ãnjī lãñô tībê ámâ áatã drí édelé trá má drí nõ kô yã? Mã ã'dô nī'á lâ.”

¹² Gõ'dá nīngá sī kôrô, drī-'bá ãjú 'bũ 'bá gólīyī ájólé 'dī 'bá yī kã drí tã átalé ãjú 'bũ 'bá íyíkã drí, gólīyī ũrú ró Yēsũ. Gõ'dá íti rī, drīlīyī Yēsũ rī

* **18:10** 18.10 ãgô bī lâ gálé 'dī rú lâ Málãkã, gólã ã'dī rú ã'bũ 'bá drī-'bá drī-'bá Yúdã yī kã rī 'bá yī kã rī kã.

rūzó òmbélé. ¹³ Gõ'dá rû ÿyî Yésũ bê òmbélé rî, drílîyî gólâ rî trözó âjílî ãmbá ÿyíkâ rî 'bá yî ngálâ. Sísí rî, gólîyî âjî gólâ ãmbá drî-'bá ąngî òjílâ Yúdâ yî kâ rî 'bá yî kâ rî 'bá yî kâ ągálé, tîbê rî'á zîlâ Ánāsî rî. Ánāsî 'dî rî'á Kâyífâ* rî á'bî 'î. ¹⁴ Kâyífâ î'dî tîbê tâ âtá 'bá òjílâ ÿyíkâ Yúdâ yî kâ drî kî'á nî rî, "Rî'á tândî ró òjílâ ãlô drî drâzó, ã'dô ró bê òjílâ ndrî drî tîlî rî."

Tã Pétērō drî tî gãzó Yésũ rú sî rî

(Mătáyō 26.69-70; Mărākō 14.66-68; Lúkã 22.55-57)

¹⁵ Gõ'dá nîngá sî, Sîmónã Pétērō yî drî 'dêzó kpã òjílâ gólîyî Yésũ rî rû 'bá 'dî 'bá yî vósî. Gõ'dá lãjó'bán Yésũ kâ ãzã ãlô* rî drî 'dêzó kpã gólîyî vó. Gõ'dá drî-'bá drî-'bá Yúdâ yî kâ rî kâ 'dî nî lãjó'bán ãlô 'dî trá tândî ró. Tã 'dî tãsî rî, òjílâ gólîyî Yésũ rî trô 'bá 'dî 'bá yî òtîrî ÿyî cãã áťî ã'dî-drî gólâkâ rî kâ 'á rî, lómígówá gólâkâ 'dî 'bá yî drî lãjó'bán 'dî âyézó filí ã'dî-drî 'álâ Yésũ rî âjílî. ¹⁶ Gõ'dá gólîyî âyé ÿyíkâ Pétērō kô filí ã'dî-drî 'dî 'álâ. Gólâ âdrê ÿyíkâ ãkpã áťî ągã kâ tî. Gõ'dá lãjó'bán ãzã ãlô fî 'bá cú ã'dî-drî 'álâ nã rî ndrê Pétērō bê âdrê'á îvî 'álâ rî, gólâ drî tâ âtázó rãğŕî òkó ró áťî ągã kâ vó lâ ndrêlê 'dî drî, ãâyê ró Pétērō bê filí ã'dî-drî 'álâ. ¹⁷ Gõ'dá òkó 'dî drî lîfî jãzó Pétērō ngálâ tâ îjílî gólâ tî kî, "Tî ní â'dó lãjó'bán ągô zîlî Yésũ rî kâ âkípâlâ î'dî kô yã?" Gõ'dá Pétērō drî tî gãzó dó òkó rãğŕî ró 'dî drî kî, "Á'ã! Á'dó má î'dî kô!"

¹⁸ Ítî, rãğŕî kpã lómígówá yî bê îcî ÿyî lãsî trá áťî ągã kâ tî ítî ÿyî drî rî'á yãlâ ê'dê drî sî, gõ'dá Pétērō drî kpã ânîzó âdrêlê gólîyî lãfálê 'á lãsî yãlê ê'dê drî sî.

Tã Yésũ drî âdrézó drî-'bá drî-'bá Yúdâ yî kâ rî kâ ândrá rî

(Mătáyō 26.59-66; Mărākō 14.55-64; Lúkã 22.66-71)

¹⁹ Gõ'dá áájî bê Yésũ drî-'bá ãmbá zîlî Ánāsî 'dî ągálé rî, gólâ drî Yésũ rî îjízó lãjó'bán gólâkâ rî 'bá yî tãsî gõ'dá kpã tâ gólâ drî rî'á ãmbálâ gólîyî drî rî tãsî. ²⁰ Nîngá sî, Yésũ drî tâ-drî jãzó gólâ drî kî nî rî, "Má rî řtú vósî cé rî'á òjílâ ãmbálê gbórókô rê-rê sî. Má lãpî rû kô òjílâ ãmbárê 'á. Má rî trá òjílâ ãmbálê vó Yúdâ yî drî rîzó rû ê'belé úlî Ôvârí kâ ârîlî rî 'á. Ngã ãzã yû má drî ãmbálê ũğũ ró ãmã drî 'bãrê cé ãmã drî sî rî 'á. ²¹ Ngã ní îjî mâ ítî ã'dô tãsî yã? Nî nî òjílâ gólîyî rî 'bá tâ má drî rî'á ãmbálê rî ârîlî rî yî ngálâ, gólîyî â'dô tâ mbî lâ â'dá'á ní drî, ngátá má ãmbã tâ ányã 'î yã rî."

²² Gõ'dá Yésũ âtã bê tâ 'dî ítî rî, lómígówá ãlô rî 'bá drî-'bá ãmbá 'dî vó lâ ndrêlê gólâ rî 'bá ãnyî Yésũ lãğátî ítî 'dî rî drî Yésũ rî áyã'bú sãzó íyî drî sî, gõzó kpã tâ âtálê kî, "Dîlî úlî ní drî âtálê òjílâ ãmbá drî rî î'dî yã?"

²³ Gõ'dá Yésũ drî tâ âtázó drî-'bá ãmbá Ánāsî 'dî drî kî, "Ôzó má ãâtã úlî ányã 'î rî, 'dövó ní â'dã drê úlî ányã má drî âtálê 'dî. Ócã òjílâ rî 'bá tâ mbî âtálê î'dî rî kpã bê yã?" ²⁴ Dîlî vósî rî, Ánāsî drî Yésũ rî józó Kâyífã ngálâ, drê zãã òmbê-òmbê ró, tâlâ Kâyífã î'dî drî-'bá drî-'bá Yúdâ yî kâ rî 'bá yî kâ gólâ rî 'bá tâ ąngî kîlî rî.

Tã Pétērō drî tî gãzó Yésũ rú sî kpã ó'dî rî

(Mătáyō 26.71-75; Mărākō 14.69-72; Lúkã 22.58-62)

²⁵ Gõ'dá nîngá sî, Sîmónã Pétērō kpã zãã rî'á âdrê'á lãsî yã'á ítî. Gõ'dá òjílâ gólîyî rî 'bá kpã âdrêlê Pétērō bê 'dî 'bá yî drî tâ îjízó Pétērō tî kî, "Tî ní fî lãjó'bán Yésũ kâ î'dî yã?" Pétērō drî tî gãzó dó kî, "É'ê! Má â'dó î'dî kô."

* **18:13** 18.13 Kâyífã 'dî î'dî tîbê â'dó 'bá drî-'bá drî-'bá Yúdâ yî kâ rî 'bá yî kâ ndrô 'dî 'á rî.

* **18:15** 18.15 Lãjó'bán ãlô fî 'bá Yésũ bê jó 'álâ 'dî rú lâ Yōwání búkũ nô îğî 'bá rî î'dî.

²⁶ Nīngá sī, āgō āzā kpá bē rī'á ádré'á lāsí lāgátí 'dó Pétērō yí bē. Āgō rī 'dī rú ì'bū 'bá drī-'bá drī-'bá Yúdā yí ká rī 'bá yí ká rī ká, gō'dá kpá āgō túbē Pétērō drí bí lā gālē njiyá Yésū rī rūrī 'á rī áró lā 'í. Gō'dá drílā kpá tā ìjízó mbârākā sī Pétērō tị kī, “Ní â'dó kô ì'dí má drí ndrēlé Yésū yí bē ámvú fē dō ká bē nā 'álá rī yā?” ²⁷ Gō'dá Pétērō drí kpá tị gāzó dó ó'dí kī, yí nñi āgō 'dī kô. Gō'dá nīngá sī, kôrô, 'á'ú-lúgú drí cịrī 'bēzô.

Tā drī-'bá ạngí Yúdā yí ká rī 'bá yí drí kúmú Pīlátō rī ìcízó tā kīlí Yésū rú rī

(Mātáyō 27.1-2, 11-31; Mārākō 15.1-20; Lúkã 23.1-5, 13-25)

²⁸ Gō'dá nīngá sī, tā Kāyífā drí Yésū rī ìjízó rī vósí rī, ākpā cịnó ìtú drí áfōrē 'á, gólíyí drí Yésū rī ádrīzô Kāyífā drí 'bā lésí ájílí kúmú Rómā yí ká zílí Pīlátō rī drí 'bā 'álá. Drī-'bá ạngí Yúdā yí ká 'dī 'bá yí fí ìyíkā cú jó kúmú Pīlátō ká 'álá kô, óōzô ìyí 'bāā â'dólé ònjí ró Ôvārí Ìfị drī 'á,* tālā kārāmā lậvũ-lậvũ kôrô ká trá ānyí. Á'dô lā'bí gólíyíkā vó ró rī, ìcá trá gólíyí drí â'dózó tándí ró Ôvārí Ìfị nyāsá kārāmā 'dī ká nyārē 'á. Gō'dá gólíyí drí vōrā jōzô kúmú Pīlátō vó. ²⁹ Gō'dá Pīlátō áfō bē ìvī rī, gólá drí tā ìjízó drī-'bá ạngí Yúdā yí ká 'dī 'bá yí tị kī, “Āgō nō 'ê tā ònjí ã'dô ká 'í ānī drí gólá rī ájízó má ngálá nō yā?”

³⁰ Gō'dá drī-'bá ạngí Yúdā yí ká 'dī 'bá yí drí tā-drī lógōzô Pīlátō drí kī, “Ōzô òjílā ò'ê tā ònjí tētē āzā kô rī, mā â'dô fí gólá rī ájí'á trá ní ágálé yā? Mā rī ámakā fí zāā òjílā tā ònjí tētē 'ê 'bá ájílí ì'dí ní ágálé.”

³¹ Gō'dá ìtí rī, Pīlátō drí tā-drī jázô gólíyí drí kī, “Ōzô ã'dô trá ìtí rī, ānī nyāányā, nī 'ê ngá ānī drí lēlé 'ēlé gólá drí rī, nyé lā'bí ānīkā Yúdā yí ká rī vó ró.”

Gō'dá nīngá sī, drī-'bá ạngí Yúdā yí ká drí tā-drī lógōzô Pīlátō drí kī, “Ānī mírī Rómā ká áyē āmā kô òjílā gólíyí āmā drí ùsúlí trá tā ònjí tētē bē rī yí ùfúlí, nī kī, yí â'dô òjílā tā ònjí tētē 'ê 'bá ùfú'á cé nī.” ³² 'Dī lậtị túbē drī-'bá ạngí Yúdā yí ká yí drí ùsúlí Pīlátō rī 'bāzô Yésū rī fúlí fē lậlị-lậlị drī rī ì'dí. Tā rī gógó 'dī Yésū ạngũ kó trá ākpākā'dā sịsị kī'á nī rī, Yúdā yí á'dô ìyí fū'á, ìyí ìpā-ìpā sī fē lậlị-lậlị drī.

³³ Gō'dá Pīlátō drí fízô kpá ó'dí jó 'álá, drílā tā 'bāzô Yésū rī ájízó yí ngálá jó 'á tólá. Gō'dá áájí bē Yésū gólá ngálá rī, gólá drí Yésū rī ìjízó kī, “Má lē nílā kī, nī kúmú ạngí òjílā ánīkā Yúdā yí ká ká ì'dí yā?”

³⁴ Nīngá sī, Yésū drí tā-drī lógōzô Pīlátō drí kī, “Ní rī tā 'dī ìjílí má tị 'dī, tālā pậtị nī rī gógó lē nī nílā kī, mā ì'dí kúmú Yúdā yí drí rī'á tēlā rī ì'dí yā, ngátá 'dī tā ìjì gólá òjílā āzā 'bá yí drí lēlé nī ní drí ámā ìjízó ì'dí sī lā rī ì'dí yā?”

³⁵ Gō'dá kúmú Pīlátō drí kpá tā-drī jázô Yésū drí kī, “Ní ìsū ánīkā bē rī, mā òjílā Yúdā yí ká ì'dí yā? Ní ndrē trá, òjílā ánī nyāányā ká gō'dá drī-'bá ạngí ánīkā ró rī 'bá yí bē, árú ìyí nī nī ájílí má ágálé. Ní 'ê á'dô 'í ònjí ró gólíyí 'bālē áwạ ró ní bē yā?”

³⁶ Yésū drí tā-drī jázô kpá ó'dí Pīlátō drí kī, “Ní ndrē drē, kūmū ámakā rī â'dó kô òzô kūmū òjílā ánīkā āngó nō 'á rī kátí. Tí òró 'bāā nō ìtí rī, lājó'á ámakā fú rú nō trá ájù 'bū 'bá òjílā drí ájólé ámā árúlí 'dī 'bá yí bē, gō'dá tị gólíyí ìcá kô ámā árúlí. Ní ndrē drē, kūmū ámakā rī â'dó kô kūmū ánīkā āngó nō ká rī tị. Ìtí rī, kūmū ámakā rī'á kūmū ùrú 'álá rī ká 'í.”

* **18:28** 18.28 Lā'bí Yúdā yí ká kī, òzô gólíyí òfí trá jó òjílā á'dó 'bá kô òjílā Yúdā yí ká ró rī ká 'á rī, gólíyí áā'dô trá ònjí ró Ôvārí Ìfị drī 'á. **18:32** 18.32 Nī zị Yōwánī 12.32-33.

³⁷ Gõ'dá Pilátõ drí kpá tâ ìjízó Yésù tị ó'dí, “Má kǐ, nǐ kúmú 'í yǎ?” Gõ'dá Yésù drí tâ-drị lôgõzó kpá Pilátõ drí kǐ, “Dĩ rǐ'á tâ mbị 'ì, mà kúmú 'ì pậtị. Áájô mà tịlị ǎngó nǒ 'á òjílǎ mvá ró nǒ kó tâ 'dị sǐ, tǎlǎ má ìmbǎ ró tâ pậtị mbị Ôvǎrị kǎ nǒ bē òjílǎ drí ndrị. Tǎlǎ òjílǎ tǐbē tâ lē 'bá trá tâ pậtị 'dị 'á, ǎmǎ nǐ 'bá trá, gõ'dá rǐ 'bá tâ mbị lôbēlẹ ỉ'dị rǐ, gólǎ â'dô tâ má drí ǎtǎlẹ rǐ 'è'á pậtị.” ³⁸ Gõ'dá Pilátõ drí kpá tâ-drị lôgõzó Yésù drí kǐ, “Ícǎ fǐ trá tâ pậtị nǐzó yǎ?”

Pilátõ lẹe gõ'dá kô tâ Yésù drí ǎtǎlẹ 'dị ǎrǐlị, gõ'dá gólǎ drí ngǎzó fõlẹ ỉvị 'ǎlǎ. Nǐngǎ sǐ, drilǎ tâ ǎtǎzó òjílǎ Yúdǎ yǐ kǎ gólǐyǐ rǐ 'bá tâ kǐkǐ gólǎkǎ tẹlẹ 'dị 'bá yǐ drí kǐ, “Má ùsú tâ ǎnyǎ ǎgô nǒ kǎ kô. ³⁹ Nǐ ǎrǐ drẹ, lǎ'bí ǎnǐkǎ ǎkú ró rǐ kǐ, kǎyǐ kǎrǎmǎ lǎvũ-lǎvũ kôrô rǐ kǎ 'á rǐ, ǎmǎ mǐrǐ Rómǎ kǎ drí òjílǎ Yúdǎ yǐ kǎ 'bǎlẹ gǎnǐmǎ 'á rǐ lôfõlẹ cé ǎlô gǎnǐmǎ 'ǎsǐ nǐlị 'bǎ 'ǎlǎ. Gõ'dá ngbǎngbǎnô rǐ, nǐ lẹ má òlôfô ǎ'dị ỉ'dị gǎnǐmǎ 'ǎsǐ ǎnǐ drí yǎ, ǎgô gólǎ ǎnǐ Yúdǎ yǐ ùrũkǎ 'bá yǐ drí rǐ'á zǐlǎ kúmú ǎnǐkǎ ró nǒ ỉ'dị yǎ?”

⁴⁰ Gõ'dá ỉtǐ rǐ, Yúdǎ yǐ drí tâ-drị jǎzó Pilátõ drí ngbǎlǎ-ngbǎlǎ, “'È'è, mà lẹe nǐ drí ǎgô 'dị lôfõlẹ ỉ'dị kó kô. Mà lẹ nǐ lôfô Bǎrǎbǎ ỉ'dị.” Bǎrǎbǎ 'dị rǐ ǎgô gólǎ ǎsǐ 'bá ǎwǎ bē 'è'á mǐrǐ Rómǎ kǎ jǎlẹ rǐ ỉ'dị, gõ'dá mǐrǐ Rómǎ kǎ drí gólǎ rǐ rǐzó vũlị gǎnǐmǎ 'á 'dị.

19

¹ Gõ'dá 'dĩ vósǐ rǐ, Pilátõ drí tâ 'bǎzó ǎjù 'bũ 'bá ỉyǐkǎ rǐ 'bá yǐ drí, gólǐyǐ òtrô ró Yésù volẹ nǐ'á cǎlǎ ònjóró'bí sǐ, tâ lǎ ùsú ró bē òjílǎ Yúdǎ yǐ kǎ 'dị 'bá yǐ rú. ² Gõ'dá nǐngǎ sǐ, ǎjù 'bũ 'bá Pilátõ kǎ 'dị 'bá yǐ drí Yésù rǐ trõzó rǐ'á lǎrǎkô lǎ 'èlẹ gõ'dá kpá cǎlẹ. Gõ'dá drilǐyǐ kpá ǎsôpǎ púrũcị ró rǐ gǎrǎ lǎ ǎgǎzó pǎlẹ òzô ỉtǐtǐ kǎtǐ ǎpǎ kũmũ kǎ ró ǎsǎlẹ gólǎ drị mbǎrǎkǎ sǐ ǎtrǎ. Gõ'dá gólǐyǐ drí kpá ỉtǎ ǎkú kũmũ kǎ kǎǎkǎ ỉtǐ ǎtrõzó ǎkólẹ gólǎ rú. ³ Gõ'dá ǎjù 'bũ 'bá 'dị 'bá yǐ drí rǐzó 'dǎsǐ 'èlẹ gólǎ rú, rǐzó rǐ'á ǎnǐlị ǎndǎlẹ ǎndǎ ǎnyǐ Yésù rú pǎ-sǐlị ǎgbị gólǎ ǎndrǎ nyẹ òzô ǎjù 'bũ 'bá drí rǐrǐ 'èlǎ kúmú ỉyǐkǎ drí rǐ kǎtǐ, gõ'dá rǐzó ỉyǐ kpá tâ ǎtǎlẹ Yésù drí ǎndǎlǎ dũũ kǐ, “ǎǎ, kúmú ǎngǐ Yúdǎ yǐ kǎ nǒ, mà 'è nǐ-bē-yǎ nǐ drí.” Úlị ǎtǎ-ǎtǎ bē, gõ'dá drilǐyǐ ǎsǐzó ǎnyǐ Yésù rú rǐ'á gólǎ rǐ lǐfị sǎlẹ drị sǐ ǎkpǐyǎ ǎkpǐyǎ.

⁴ Gõ'dá nǐngǎ sǐ, ǎjù 'bũ 'bá 'dị 'bá yǐ ndẹ ỉyǐ bē Yésù rǐ lǎrǎkô 'è'è rǐ, Pilátõ drí ngǎzó ǎfõlẹ ỉvị 'ǎlǎ kpá ó'dị òjílǎ Yúdǎ yǐ kǎ dũũ 'dị 'bá yǐ ngǎlǎ. Gõ'dá drilǎ tâ ǎtǎzó òjílǎ 'dị 'bá yǐ drí kǐ, “Nǐ ǎrǐ drẹ, mà trá nǐ'á gólǎ rǐ lôfõlẹ nǐlị volẹ, tǎlǎ má ùsú tâ ònjǐ gólǎ drí 'èlẹ rǐ kô.” ⁵ Gõ'dá Pilátõ ǎtǎ tâ 'dị bē ỉtǐ rǐ, ǎjù 'bũ 'bá gólǎkǎ 'dị 'bá yǐ drí Yésù rǐ lôfõzó ỉvị 'ǎlǎ cú ǎpǎ èdẹlẹ púrũcị gǎrǎ 'ǎsǐ 'dị bē yǐ drị gõ'dá kpá ỉtǎ kǎǎkǎ ǎmbǎ kũmũ kǎ kũndrũ-kũndrũ rǐ bē yǐ rú. Gõ'dá nǐngǎ sǐ rǐ, Pilátõ drí tâ ǎtǎzó gbórókô vǎvǎrǎvǎ sǐ òjílǎ 'dị 'bá yǐ drí kǐ, “Nǐ ndrẹ drẹ lǎnô fẹlẹ ǎgô nǒ drí nǒ, ỉcǎ trá 'dị, nǐ ǎyẹ gólǎ ònǐ ró.”

⁶ Gõ'dá drị-'bá ǎngǐ 'dị 'bá yǐ sǐsǐ lẹ 'bá gólǐyǐkǎ 'dị 'bá yǐ bē ndrẹ ỉyǐ bē Yésù rǐ, gólǐyǐ drí ǎngbǎzó tâ bē kǎwô kǐ, “Nǐ ỉpǎ gólǎ! Nǐ ỉpǎ gólǎ! Nǐ ỉpǎ gólǎ fẹ lǎlị-lǎlị drị drǎlẹ volẹ!”

Gõ'dá bē ỉtǐ rǐ, Pilátõ drí tâ ǎtǎzó gólǐyǐ drí kǐ, “ǎnǐ nyǎǎnyǎ òtrô gólǎ nǐ nǐ'á fũlǎ, ǎrǐ lǎ ògô ró bē ǎnǐ drị, tǎlǎ má ndrẹ ǎmǎkǎ tâ ònjǐ gólǎ drí 'èlẹ rǐ kô.”

⁷ Nǐngǎ sǐ, òjílǎ Yúdǎ yǐ kǎ 'dị 'bá yǐ drí ngǎzó ǎngbǎlẹ ỉyǐ úlị bē kǐ, “Lǎ'bí ǎmǎkǎ kǐ, òjílǎ tǐbē tâ ǎmǎ 'bá kǐzó nǐ rǐ, yǐ ǎ'dô Ôvǎrị rǐ mvá 'í rǐ ỉyǐkǎ kó fũlị volẹ. Úfũ gólǎ kó volẹ.”

⁸ Gõ'dá Pilátõ árílí bê úlí gólíyí drí átálé kí'á nĩ rĩ, Yésũ òkĩ, yí ãã'dô Ôvârí rĩ mvá 'í 'dĩ rĩ, ùrĩ drí gõzó gálé Pilátõ rú gãrã sísí rĩ drĩ sĩ. ⁹ Gõ'dá drílâ ngázó kpá filí ó'dí jó 'álâ, gólâ drí tã átázó ãjú 'bũ 'bá iyíkâ 'dĩ 'bá yí drí Yésũ rĩ trõzó lôfílí jó 'álâ kpá ó'dí. Gõ'dá tólâ rĩ, gólâ drí tã ijízó Yésũ tĩ kí, “Ní ânĩ nô vò ángò rĩ lésí yã?” Gõ'dá Yésũ lôgõó tã 'dĩ drĩ lâ kô. ¹⁰ Gõ'dá Pilátõ drí tã átázó Yésũ drí kí, “Tí ní gâ volé dó tã kólé má tĩ rĩ, ní nũ kô kí'á nĩ rĩ, má â'dô cú rĩ'á drĩ-ãcê bê ngátá ânĩ fúzó yã ngã kpá ânĩ âyézo nílí yã rĩ?”

¹¹ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ drí tã-drĩ lôgõzó Pilátõ drí kí, “Tí Ôvârí òró âmâ drĩ-bã fêê ní drígá fúlí kô rĩ, nĩ rĩ'á mbârâkã ãkó âmâ fúzó. Tã rĩ gógó 'dĩ tãsí rĩ, òjílâ gólâ âmâ rũ 'bá âjílí ní ândrá, 'dĩ rĩ, tã ònjí gólâkã rĩ lãvũ iyíkâ gãrã ánikã rĩ drĩ sĩ.”

¹² Gõ'dá Pilátõ árí úlí Yésũ drí átálé 'dĩ bê rĩ, kôrô Pilátõ drí rízó zãã tã ì'bílí drĩ-'bá ángí Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí bê kí, yí lè trá Yésũ rĩ âyéle nílí volé. Gõ'dá òjílâ Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí drí tã-drĩ lôgõzó Pilátõ drí kí, “Ní ndrê ní dódó! Ôzõ ní ãâyê ágò 'dĩ trá nílí volé rĩ, tákò, ní â'dó kô kúmú ãmbá Rómã kã Sízã rĩ rù-lè-ãzíyã ì'dĩ. Ní ndrê trá! Ôzõ òjílâ ãzã ãátã tã trá kí, yí ãã'dô kúmú 'í, gõ'dá Sízã 'bãã gólâ nĩ kô rĩ, òjílâ rĩ gógó 'dĩ rĩ 'dĩ òjílâ ãzí lĩfí ìcí'á ngálé ãwã 'bélé Sízã bê.”

¹³ Gõ'dá Pilátõ árí úlí gólíyí drí átálé 'dĩ bê rĩ, gólâ drí tã átázó ãjú 'bũ 'bá iyíkâ rĩ 'bá yí drí Yésũ rĩ lôfõzó kpá ó'dí ìví 'álâ. Ítí rĩ, gólâ drí gõzó rílí gã kífí iyíkâ kúmú kã drĩ.* ¹⁴ Gõ'dá nĩngá rĩ,* drílâ tã átázó drĩ-'bá ángí Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí drí kí, “Ní ndrê drê, kúmú ánikã rĩ'á nô!” ¹⁵ Gõ'dá ìtí rĩ, drĩ-'bá ángí Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí drí trëzó úlí bê ùrú kí, “Ní trõ gólâ nĩngá sĩ volé! Úfú gólâ volé ngbãangbãno!”

Gõ'dá nĩngá sĩ, Pilátõ drí tã-drĩ lôgõzó gólíyí drí kí, “Ní lè má ùfú kúmú ángí ánikã volé yã?” Gõ'dá gólíyí drí tã-drĩ lôgõzó Pilátõ drí kí, “Mã lèé gólâ kô, gólâ â'dó kô kúmú ãmákã ì'dĩ! Mã nĩ ãmákã cé Sízã kúmú ángí ãmákã Rómã kã ró rĩ ì'dĩ.”

¹⁶ Bê trá ìtí rĩ, Pilátõ drí gbõ tã-drĩ lëzó Yésũ rĩ fúzó ìpã-ìpã lâ sĩ fê lãlì-lãlì drĩ, tãlã gólâ lèé kô iyí nyãnyã 'bãlé Sízã rĩ ãjú-'bã-ãzí ró.

Tã Yésũ rĩ ìpázó fê lãlì-lãlì drĩ drãlé rĩ

(Mátáyõ 27.32-44; Mârãkõ 15.21-32; Lúkã 23.26-43)

Â'dô bê trá ìtí rĩ, ãjú 'bũ 'bá Pilátõ kã 'dĩ 'bá yí drí Yésũ rĩ drĩzó nĩzó ì'dí bê lâ vò òjílâ fũ kã rĩ 'álâ. 'Dĩ gólíyí drĩ ágò ãzã 'bá yí rĩ ngá òpá 'bá ró rĩ 'bá yí kpá kpãã Yésũ bê nĩ'á kpá fúlâ iyí. ¹⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, gólíyí drí Yésũ rĩ 'bãzó fê lãlì-lãlì 'ëzó gólâ rĩ ìpálé drĩ lâ 'á rĩ nĩlì kpãã nĩzó ì'dí bê lâ vò 'ëzó gólâ rĩ ìpálé rĩ 'álâ. Gõ'dá vò 'ëzó nĩ'á gólâ rĩ ìpálé 'álâ nã, úzì rú lâ Gõlõgõtã.* Vò rĩ 'dĩ rĩ'á ãnyí Yërõsãlémã rú. ¹⁸ Vò rĩ nã 'á rĩ, drílíyí Yésũ rĩ ìpázó fê lãlì-lãlì drĩ 'dó ágò rĩ ngá òpá 'bá ró ãdrílì iyí kpãã Yésũ bê 'dĩ 'bá yí bê. 'Dĩ ìpã ãlò rĩ iyíkâ Yésũ rĩ drĩ-ágó drĩ lésí, gõ'dá ãzã rĩ iyíkâ Yésũ rĩ drĩ-ìjì drĩ lésí.

¹⁹ Drê Yésũ bê ãkpã kúmú Pilátõ drí jó 'álâ rĩ, Pilátõ 'bã tã trá tã ìgĩ 'bá iyíkâ drí tã â'bã-â'bã ìgĩzó lãmbé ró ìpálé ùrú fê lãlì-lãlì rú Yésũ rĩ drílì 'á, òzõ òótírì gólâ rĩ ìpã fê lãlì-lãlì drĩ ùrú rĩ. Gólâ kí, tã ìgĩ 'bã ìgĩ kí,

NÕÕ YÉSÛ NÃZÃRÉTÃ LÉ 'BÃ RÓ KÚMÚ ANGÍ

* **19:13** 19.13 Vò kífí kúmú kã bê 'dĩ úzì rú lâ tĩ Ārãmáyã kã sĩ Gãbãtã. Êdê jó 'álé lâ kúnì mvá sĩ.

* **19:14** 19.14 Tã 'dĩ 'è rú trá kãyí Yúdã yí kã drí rízó lôsĩ kãrãmã lãvũ-lãvũ kôrô kã rĩ kã 'èlé rĩ sĩ, òzõ ìtú gãgãlì-fã sĩ. * **19:17** 19.17 Gõlõgõtã 'dĩ ìfí lâ kí, vò ãvõ drĩ-fã kã 'í.

YÚÐĀ YÍ KĀ RÓ RÍ Ī'DĪ

20 Ītí rí, ìgĩzó lâ tì nâ nõ yí sī: 'dĩ tì Yúdă yí kâ sī, tì Rómă lé 'bá kâ sī, gō'dá kpá tì Gĩrĩkĩ kâ sī, tălă ôjílă düü rĩ 'bá ìyĩ lậvũlị lậtị 'ásĩ rĩ 'bá yí ùzị ró ìyĩ bê. 21 Gō'dá drē ākpākă'dă ípá Yésũ drē kô fê lậlị-lậlị drị rĩ, drị-'bá ạngĩ Yúdă yí kâ 'dĩ 'bá yí zị ìyĩ bê tã ìgĩlị trá 'dĩ rĩ, gólĩyĩ drị ngăzó tã âtălé Pílătô drị gbórókô āmbá sī kī, "Ígĩĩ kô Kúmú āmákă Yúdă yí kâ! Ígĩ kī, 'Ăgô 'dĩ â'bă tã kī nĩ rĩ, yí āā'dô kúmú Yúdă yí kâ.' " 22 Gō'dá nĩngá sī, Pílătô drị găzó dó, gō'dá gólă drị tã âtăzó kī nĩ rĩ, "Tă ìgĩlị trá rĩ, ìgĩ trá, ôjílă jă 'bá lâ yũ."

23-24 Gō'dá ăjũ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí ndē ìyĩ bê Yésũ rĩ ípă-ípă fê lậlị-lậlị drị ndrĩ rĩ, gólĩyĩ drị âgôzó ítă gólăkă rĩ'á âkólă yí rú ìvĩ lésĩ ró âcê rĩ âtrôzó ôsĩlị lăfălă călê ìyĩ lăfălê 'ásĩ âlô-âlô sũ cé. Gō'dá gólĩyĩ ôsĩ ìyĩ ítă Yésũ kă drilă rĩ'á sôlă 'alé lésĩ rĩ kô, tălă ítă rĩ gógó 'dĩ ó'dĩ drị sī, lărăkô lâ ngĩ, sũsũ ró gō'dá ìcũ vô lâ yũ. ăjũ 'bũ 'bá sũ 'dĩ 'bá yí ndrê ítă 'dĩ sũsũ lâ bê rĩ, drilĩyĩ tã ì'bĩzó kī, rĩ'á tândĩ ró ìyĩ drị gômărĩ vũzó ì'dĩ tălă ítă rĩ 'dĩ trôzó. Tă rĩ 'dĩ â'dô ìtĩ 'dĩ, tălă úlị āză Ôvărĩ drị âtălé búkũ ìyĩkă 'á ā'dô ró bê pătĩ. Gólă kī,

"Gólĩyĩ drị ítă âmákă lânjızó ìyĩ lăfălê 'ásĩ
gō'dá ítă sôlê 'alé lésĩ rĩ vũzó gômărĩ sī."

Lôngó 22.18

25 Gō'dá ăjũ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí ôtĩrĩ rĩ tã ìyĩkă 'dĩ 'bá yí lô'élé ndrĩ 'dĩ rĩ, ôjílă āză 'bá yí ìyĩkă kpá rĩ'á ìyĩ âdré'á fê lậlị-lậlị Yésũ rĩ ípăzó drị lâ 'dĩ lăgătị ìtĩ. Ôjílă 'dĩ 'bá yí lăfălê rĩ rĩ'á Yésũ rĩ ândrê Mărĩyă yí âmvúpị lâ bê, gō'dá kpá Mărĩyă gólă Kílópă rĩ ôkó ró rĩ bê, gō'dá kpá Mărĩyă gólă ânĩ 'bá jăribă zĩlị Măgădălă rĩ lésĩ rĩ 'dó ìyĩ bê âdré'á nĩngá. 26 Gō'dá ìtĩ rĩ, Yésũ drị lịfị jăzó ândrê lâ yí ngălă lăjô'bá gólă drị lələ rôô rĩ bê. Gō'dá drilă tã âtăzó ìyĩ ândrê drị kī, "Ămă ândrê, ngbăangbănô âmă rũ-lê-ăzĩyă nô ôndrê ânĩ vó, ôzô ânĩ mvă ágó ró rĩ kătĩ." 27 Gō'dá drilă kpá lịfị jăzó lăjô'bá ìyĩkă lələ rôô 'dĩ ngălă, gō'dá kpá tã âtăzó lăjô'bá rĩ 'dĩ drị kī, "Ămă rũ-lê-ăzĩyă, âmă ândrê gō'dá trá rĩ'á 'dĩ, ngbăangbănô ní ndrê vó lâ, ôzô ânĩ ândrê kătĩ." Gō'dá tã 'dĩ 'bá yí vósĩ ndrĩ rĩ, lăjô'bá 'dĩ drị Yésũ rĩ ândrê rĩ trôzó 'bălê rĩlị yí bê ôzô ìyĩ ândrê kătĩ.

*Tă Yésũ drị ìyĩ nyăányă âyézó drălê rĩ
(Mătáyô 27.45-56; Mărăkô 15.33-41; Lúkă 23.44-49)*

28 Tă 'dĩ 'bá yí vósĩ rĩ, Yésũ nị trá kī, yí ndē lôsĩ tĩbê ìyĩ átă drị lələ yí drị 'élé rĩ trá ndrĩ. Ītĩ rĩ, gólă drị tã âtăzó kī, "Mă lĩmvũ lỏvó ró." Gō'dá gólă âtă tã 'dĩ bê rĩ, úlị tĩbê ìgĩlị búkũ Ôvărĩ kă 'á rĩ drị âcăzó pătĩ. 29 Tăkô ôjílă gólă rĩ ípă 'bá fê lậlị-lậlị drị 'dĩ 'bá yí âtrô ìyĩ ôdră ă'dị trá kpă ìyĩ lăgătị nĩngá. Gō'dá Yésũ âtă bê tã kĩ'á nĩ rĩ, yí ā'dô lĩmvũ lỏvó ró rĩ, ăjũ 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yí âlô rĩ drị ngăzó ngă cõfô-cõfô ôzô cõfô kătĩ rĩ êrələ fê mvă sĩlị sôlê ôdră rĩ 'dĩ 'á ìjölê 'bălê Yésũ tị. 30 Gō'dá Yésũ âmbe ôdră rĩ 'dĩ bê rĩ, gólă drị tã âtăzó kī, "Lôsĩ má drị ânĩ'á 'ělă rĩ ndē rũ trá!" Gō'dá ìtĩ rĩ, kôrô gólă drị lỏvó-lỏvó âyézó. Gō'dá drị lâ drị â'dézó âlê'bê ăgăsị drị 'á.

Tă ăjũ 'bũ 'bá drị ngă ôpă 'bá ípălê Yésũ bê rĩ 'bá yí pă lâ yí ôhõzó gō'dă Yésũ rĩ gără 'dịzó rĩ

31 Gō'dá 'dĩ vósĩ rĩ, kăyị ìdrũ rĩ tí rĩ rĩ'á kăyị rătăă kă 'ì, â'dó kô tândĩ ró ôjílă ăvô drị rızó fê lậlị-lậlị drị călê bũũ kăyị rătăă kă 'dĩ 'á. Gō'dá bê trá ìtĩ rĩ, drị-'bá ạngĩ Yúdă yí kă drị ìyĩ ngăzó nĩlị Pílătô ngălă gólă rĩ ìjilị,

gólá ò'bā ró tā, ǎjú 'bū 'bá gólákā drí ònī ró ìyī nī'á Yésū yī ìpálé ngá òpá 'bá rī 'dī 'bá yī bē 'dī pá lá yī òṅòlé vólé, tálá gólīyī òòdrā ró bē 'wāā, gō'dá òò'bā ró ǎvō lá ìyī bē 'bú 'á drē ǎkpākā'dā ìtú fí kò.* 32 Gō'dá ǎjú 'bū 'bá Pīlātō ká ǎrī ìyī bē tā Pīlātō drí 'bālé gólīyī drí kī'á nī rī, gólīyī òcā Yésū yī pá òṅòlé 'dī rī, gólīyī drí ìtòzò ǎgò gólīyī ìpálé Yésū rī gārā drī 'á rī 'dī 'bá yī pá lá ìyī òṅòlé sísí. 33 Gō'dá ǎcā ìyī bē Yésū rú tí kpá yī òcā ró Yésū rī pá òṅòlé rī, 'dī gō'dá Yésū drā ìyīngá trá ǎkù ró. Gō'dá gbò drīlīyī ǎyézò lá. 34 'Dī vósí, ǎjú 'bū 'bá ǎlò rī drí ngázò Yésū rī gārā 'dīlī ǎjú sī, kòrò ǎrī drí ǎdázò kpākā ǎlò ìmvú bē lāzé 'dīlī 'dī 'ásí, tā ǎ'dá ró kī, Yésū drā trá pǎtīī.

35 Mā rī gógó* rī, má ndrē tā 'dī 'bá yī trá cú ǎmā ìfī sī. Má ǎtā tā pǎtīī 'í kī, tā 'dī 'bá yī 'è rú trá ndrī. Má ìgī tā lá nò ǎnī drí, nī lē ró tā bē Yésū 'á. 36 Tā 'dī 'bá yī 'è rú ìtí 'dī, tálá tā gólīyī ìgīlī búkū Òvārī ká 'á rī 'bá yī, ǎ'dò ró bē pǎtīī ró kī nī rī, “Gólīyī òó fā lá kò ǎlòwálá”, 37 gō'dá kpá kī nī rī, “Gólīyī ǎ'dò òjílá gólá tībē gārā lá 'dīlī rī ndrē'á” rī.

*Tā Yésū rī ǎvō 'bázò 'bú ũgí ró rī 'á rī
(Mātáyò 27.57-61; Mārākò 15.42-47; Lúkǎ 23.50-56)*

38 Gō'dá 'dī vósí, ǎgò ǎzā rú lá Yòsépā ǎrāmátáyā lé 'bá ró rī drí ngázò nīlī Pīlātō rī ìjílí Yésū rī ǎvō tāsí, yī ǎatrò ró nī'á 'bālā. Gō'dá Yòsépā rī 'dī rī'á kpá òjílá gólá tā lē 'bá trá kī'á nī rī, Yésū 'dīyī pá 'bá 'í rī ì'dí. Gō'dá tā lēlē gólákā rī'á lǎpì-lǎpì lá ró, tálá gólá rī'á ũrī ró drī-'bá ǎngí Yúdǎ yī ká drí. Gō'dá ũrī gólákā 'dī 'ásí ndrī rī, gólá drí fī ǎtūzò ǎnizò Pīlātō ngálá Pīlātō rī ìjílí Yésū rī ǎvō tāsí, yī ǎatrò ró fē lǎlì-lǎlì drīī sī nī'á 'bālā ũgí 'á. Ìtí Pīlātō drí tā-drī lēzò gólá drí. Gō'dá drílá gòzò Yésū rī ǎvō ǎtròlé fē lǎlì-lǎlì drīī sī vūdrí nī'á 'bālā ũgí 'á. 39 Gō'dá ǎgò rú bē Nīkòdínmā rī drí kpá ǎnizò Yòsépā rī pǎlé Yésū rī ǎvō nǎjnǎ sī. Nīkòdínmā 'dī rī'á drī-'bá ǎngí Yúdǎ yī ká tībē sísí ǎnī 'bá kírí ró ngáčì bē Yésū rī ìjílí rī ì'dí. Gō'dá Nīkòdínmā ǎtrò ǎlókò ǎvō 'bā ká kpāā. ǎlókò ǎvō 'bā ká gólá drí ǎtròlé 'dī rī'á cú ǎmbá.* 40 Gō'dá gólīyī drí Yésū rī ǎvō nǎjzò ǎjílí 'bú ũgí ró rī 'álá. Tólá rī, drīlīyī ǎlókò ǎvō 'bā ká 'dī ìnizò Yésū rī ǎvō rú, gō'dá drīlīyī gólá rī gòzò ítá tǎndí sī, ǎ'dò lǎ'bí gólīyíkā rī vó ró.

41 ũgí gólá Yésū rī ǎvō 'bázò 'á lá 'dī rī'á ǎnyī vò Yésū rī ìpázò fē lǎlì-lǎlì drīī rī lǎgátí. ũgí 'dī rī drē rī'á ó'dí ró, ó'bāā ǎvō ǎzākā drē 'á lá kò. ũgí rī 'dī lǎgátí lá rī'á sūsū ró. 42 Nīngá sī, Yòsépā yī drí Yésū rī ǎvō tròzò 'wāā'wā, tálá ìtú ǎbí fī'á rú èdézò kǎyī rātāā ká rī tāsí. Ìtí, drīlīyī Yésū rī ǎvō tròzò 'bālé ũgí ǎnyī vò lá drí sūlì sūsū 'dī 'á. Gō'dá gólīyī drí gòzò kúnì úngú ǎngí lílílí ǎ'bālé kpǎákū ũgí rī 'dī tì.

20

*Tā Mārīyā drí Yésū rī ǎvō ũsúzó ũgí 'á kò rī
(Mātáyò 28.1-8; Mārākò 16.1-8; Lúkǎ 24.1-12)*

1 Gō'dá nīngá sī rī, kǎyī Yúdǎ yī ká rātāā ká vósí rī, kǎyī Gímā ká sī ǎkpākā'dā cǎjínó, Mārīyā Mǎgādálā lé 'bá ró gō'dá ǎzì-ǎzì lá yī bē drí ngázò nīlī ìyī ũgí Yésū rī ǎvō 'bázò rī 'álá. Gō'dá gólīyī cā bē tólá rī, Mārīyā drí vò ndrèzò ũgí tì 'álá rī, gō'dá ũgí tì trá rī'á hūwà, kúnì úngú lílílí 'bālé kpǎákū tì lá rī ólílí trá vólé. 2 Ìtí rī, Mārīyā drí ngázò ǎcálé ǎnyī ũgí tì, gō'dá gólá

* 19:31 19.31 Kǎyī rātāā ká 'dī ìtò trá ìtú drí fīrī 'á. * 19:35 19.35 'Dī Yōwānī ì'dí, búkū nò ìgí 'bá ró rī. 19:36 19.36 Lóngó 34.20. 19:37 19.37 Zēkārīyā 12.10. * 19:39 19.39 ǎlókò 'dī kílò lá rī'á nyā'dí-trá-drī-lá-mùdrí. Nīkòdínmā ònjá ǎlókò tì trá rī, múrǎ gō'dá kpá ǎlò bē.

ìndrî bê vō ùgí 'álâ rî, Yésù rî ãvō gō'dá trá yù tólâ. Gō'dá nīngá sī, Māriyā yī drí ngāzó pá sōlé ngu 'á rālê gōlé volé vō gólíyī drí ânīzó 'álâ sī rî 'álâ. Gō'dá Māriyā câ bê tólâ rî, drílâ Sīmónā Pétērō rî ùsúzó lājó'ba ãlô Yésù kâ rī'á lēlâ rōô rî bê. Gō'dá Māriyā drí tã yí drí ndrēlé trá 'dī âtázó gólíyī drí kī, “Ówū, nī òtírī ānikā rīlī nōtí nō rî, ótrō íyīngá kúmú āmákâ Yésù rî ãvō trá volé ùgí 'bāzó lâ rî 'ásī. Mā nī kō ngātá âjī yī trá ángô lé yā rî.”

³ Tólâ sī, Pétērō yī lājó'ba 'dī bê drí iyī ngāzó ùrú pá sōlé ngu 'á rālê Yésù rî ló'dé drī 'álâ, nī'á tã rú 'ê 'bá trá 'dī ndrēlé. ⁴ Gō'dá lājó'ba gólâ Yésù drí lēlé rōô nō rî rá iyíkâ gō'dá kōrō Pétērō rí lāvūlī, gō'dá gólâ câ nī sīsī ló'dé drī 'álâ Pétērō drí sī. ⁵ Gō'dá drílâ ândīzó vō ìndrīlī ùgí 'álâ rî, drílâ ítá mvēemvê gōlé Yésù rî ãvō rú rî ndrēzó nyé tū vūdrī vō ãlô 'á, òzō gōrē lâ Yésù rî ãvō rú rî tí. Gō'dá gólâ fī cú ùgí 'álâ kō. ⁶ Gō'dá Pétērō drí iyíkâ âcázó volé lésī ró kōrō filí ùgí 'álâ. Gō'dá gólâ fī bê rî, gólâ drí kpá ítá mvēemvê Yésù rî ãvō gōzó 'á lâ rî ndrēzó tū vō ãlô 'á, Yésù rî ãvō gō'dá trá 'á lâ yù. ⁷ Pétērō drí kpá ítá gólâ òmbélé Yésù rî ãvō rí drī rú rî ndrēzó rī'á kpá nyé tū vō ãlô 'á drīlī lâ lésī, â'dó kō kpākā ãlô ítá gōlé gólâ rî ãvō rú rí yí bê. ⁸ Gō'dá lājó'ba gólâ tībê Yésù drí lēlé rōô gō'dá rā 'bá cālê sīsī ùgí tī 'álâ rî drí kpá fīzó ùgí 'álâ Pétērō ngálâ. Gō'dá gólâ drí kpá ítá 'dī 'bá yī ndrēzó cú ítí Yésù rî ãvō ãkó. Gō'dá ítí rî, tã lâ 'dī drí fīzó gólâ drīlī, gō'dá gólâ drí kpá tã lēzó kī, Yésù līdrī trá òdrā 'ásī. ⁹ Sīsī gólíyī lēé tã 'wāâ kō kī'á nī rî, Yésù līdrī trá òdrā 'ásī rî, tãlâ tã gólâ ìgīlī búkū Ôvārī kâ 'á rí fī drē zāâ gólíyī drīlī kō. ¹⁰ 'Dīlī vósī rî, Pétērō yī drí ngāzó gōlé vō drīlīyī ârázó 'álâ sī rî 'álâ lājó'ba Yésù kâ lēlé rōô 'dī bê.

*Tã Māriyā drí Yésù rí ùsúzó lédrē-lédrē ró rí
(Mātáyō 28.9-10; Mārākō 16.9-11)*

¹¹ Gō'dá nīngá sī, Māriyā Māgādālā drí ngāzó gōlé Yésù rí ló'dé drī 'álâ, gō'dá âdrēlé ãkpā ìvī ló'dé drī 'á tólâ, rī'á áwó ngōlé.

Gō'dá gólâ drē zāâ áwó ngō'á rî, gólâ drí ândīzó vō ìndrīlī ùgí Yésù rí ãvō 'bāzó nō 'álâ kpá ó'dí. ¹² Tólâ rî, kōrō drílâ mālāyíkā rī ndrēzó ítá lāgū-lāgū bê rī'á iyī vō Yésù rî ãvō 'bāzó rí 'á, ãlô drīlī lésī, gō'dá ázâ rí iyíkâ pálé lésī.

¹³ Nīngá sī, mālāyíkā rī 'dī 'bá yī drí tã ìjízó gólâ tī kī, “Āmâ ìzó, ní rí áwó ngōlé nō â'dô tāsī yā?” Gō'dá Māriyā drí tã-drī lōgōzó gólíyī drí kī nī rî, “Āyē, ótrō íyīngá Kúmú tãndí āmákâ nō ãvō lâ trá ùgí 'ásī volé, má nī kō, ngātá ótrō iyī trá 'bālê â'dô 'á yā rî! Ī'dī má drí rīzó áwó lâ ngōlé nō.”

¹⁴ Gō'dá Māriyā òtírī kpá ulī 'dī âtá ítí mālāyíkā 'dī 'bá yī drí rî, kōrō gólâ drí iyī jázó vō ndrēlé dīrī. Gō'dá gólâ jâ yī bê rî, kōrō drílâ Yésù rí ndrēzó âdrē'á tólâ cú ítí Yésù rí nī ãkó. ¹⁵ Gō'dá nīngá sī, Yésù drí gōzó tã ìjílī tī lâ kī, “Ōkó nō, ní rí áwó ngōlé â'dô tāsī yā? Ní ndā â'dī ĩ'dī yā?”

Gō'dá Māriyā ìsū iyíkâ kī, 'dīlī â'dô òjílâ gólâ rī 'bá vō 'dī vó lâ ndrēlé rī ĩ'dī. Tólâ rî, kōrō Māriyā drí tã-drī jázó Yésù drí kī, “Āmbá, òzō ní òtrō kúmú āmákâ Yésù rî ãvō nī rî, ní â'dâ vō nī drí 'bāzó lâ 'á lâ rí má drí, tãlâ má nī ró bê nī'á âtrōlâ 'bālê vō tãndí 'á.”

¹⁶ Gō'dá ítí rî, Yésù drí gólâ rí zīzó kī, “Māriyā.” Gō'dá Māriyā ârī lājí Yésù drí zīlī 'dī bê rî, kōrō Māriyā ní drí ngāzó trēlé tã bê kī, “Tã ìmbá 'bá āmákâ!” Gō'dá drílâ drí dōzó Yésù rú. ¹⁷ Gō'dá Yésù drí tã âtázó drílâ, “Ní rí drí dōlé má rú kō, Māriyā, ní âyē mâ, tãlâ má cá drē kō ùrú 'álâ ámâ átá ngálâ. Ní nī gōlé vō ámâ âdrúpī yī drí rīzó rí 'álâ, ní âtá tã gólíyī drí kī, má trá ãnyī 'ē'á gōlé ùrú 'álâ Ôvārī āmâ átá ró ãní bê rí ngálâ.” ¹⁸ Ítí rî, kōrō Māriyā drí ulī Yésù drí âtálé yí drí 'dī ârízó, gō'dá drílâ ngāzó rālê gōlé

kpá ó'dí lājó'ba Yésū ká rí 'bá yí ngálá. Gõ'dá gólá cá bê gólíyí ngálá rí, gólá drí tã átázó ãyĩkõ sī lājó'ba Yésū ká 'dĩ 'bá yí drí kī, “Má ndrê kúmú ãmáká Yésū trá! Gólá lídrí trá òdrã 'ásĩ, gõ'dá gólá bê rĩ'á lédrê-lédrê ró.” Gõ'dá nĩngá sī rí, drílá kpá úlí Yésū ká átálé yí drí 'dĩ 'bá yí â'dázó gólíyí drí.

*Tã Yésū drí íyí â'dázó lājó'ba íyíkã drí rí
(Mātáyō 28.16-20; Mārākō 16.14-18; Lúkã 24.36-49)*

¹⁹ Kãyì ãlólá Yésū drí lídrízó òdrã 'ásĩ 'dĩ lãnjátúlí lá 'dĩ sī rí, lājó'ba gólákã rí 'bá yí drí rú ê'bézó íyí ndrĩ jó 'á, íyí tĩ â'bálé kpãákũ jó 'á ùrĩ drĩ-'bá ąngí Yúdã yí ká rí 'bá yí ká drí sī, tãlá gólíyí ìsũ íyíkã tã kī, drĩ-'bá ąngí Yúdã yí ká 'dĩ 'bá yí â'dô ąjú 'bũ 'bá íyíkã ąjó'á ãnĩlí íyí ùrúlí. Gõ'dá nyĩ ró, Yésū drí ãfözó gólíyí lãfálé cú ítí ątĩ nĩ ąkó. Gõ'dá Yésū drí nĩ-bê-yã fězó gólíyí drí úlí nõ 'bá yí sī kī, “Tã ą'dí ãâ'dô ãní bê.” ²⁰ Gõ'dá gólá fẽ nĩ-bê-yã bê gólíyí drí rí, gólá drí kpá ąlĩbí íyí gārã 'á íyí drí yí bê rí â'dázó gólíyí drí. Gõ'dá lājó'ba 'dĩ 'bá yí drí â'dózó ndrĩ ãyĩkõ ró rõõ, tãlá gólíyí ndrê kúmú íyíkã Yésū trá lédrê-lédrê ró kpá ó'dí. ²¹ 'Dĩ vósĩ, Yésū drí tã átázó kpá ó'dí gólíyí drí kī nĩ rí, “Tã ą'dí ãâ'dô ãní bê. Òzõ ámã átá drí ámã ąjórẽ trá ãnĩlí ąngó nõ 'á ãní lĩfĩ ìmbálé rí tí rí, ngbãąngbã nõ má jô kpá ãní nĩ'á òjĩlá lĩfĩ ìmbá bê.” ²² Gõ'dá nĩngá sī rí, Yésū drí drĩ-ácê Ôvãrí ká fězó drĩlĩyí lòvó-lòvó íyíkã vözó gólíyí drĩ òmbĩ ká sī. Vó lá sī rí, gólá kī gólíyí drí rí, “Mbãrãkã Lídrí Tãndí Ôvãrí ká rí ká òrĩ ãní bê. ²³ Má fẽ kpá mbãrãkã ãní drí òjĩlá áyézó tã ònjí gólíyíkã rí 'bá yí 'ásĩ. Òzõ nĩ ãâyê tã ònjí òjĩlá ązã ká trá rí, gõ'dá Ôvãrí â'dô kpá tã ònjí òjĩlá rí gógó 'dĩ ká áyê'á. Òzõ nĩ ãâyê tã ònjí òjĩlá rí 'dĩ ká kô rí, Ôvãrí áyê tã ònjí gólákã kpá kô.” Gõ'dá Yésū átálé bê úlí 'dĩ 'bá yí ndrĩ ndélé rí, kôró gólá drí gólíyí áyézó.

Tã Yésū drí íyí â'dázó Tãmã drí rí

²⁴ Kãyì gólá Yésū drí íyí â'dázó lājó'ba íyíkã yí drí rí sī, lājó'ba gólákã ązã ãlò rú bê Tãmã Lãtígó rí yũ'dawã ązí-ązí lá yí lãfálé. ²⁵ Gõ'dá Tãmã ácã bê vólé lésĩ rí, lājó'ba ązí lá yí drí tã 'dĩ átázó gólá drí kī nĩ rí, “Kúmú ãmákã Yésū bê rĩ'á lédrê-lédrê ró, mã ndrê gólá trá.” Gõ'dá lé ítí rí, Tãmã gã vólé dó tã lélé úlí íyí ązí-ązí yí drí átálé yí drí 'dĩ 'á. Gólá kī gólíyí drí rí, “Òzõ má òndrê ąlĩbí gólá rí ìpázó drí 'á gõ'dá kpá gólá rí gārã 'dĩlĩ ąjú sī 'dĩ ąlĩbí lá ámã lĩfĩ sī kô, gõ'dá òzõ má òdô kpá ámã drĩ-mvá sī kô rí, má lële tã gbõ té kô úlí ãní drí átálé má drí 'dĩ 'á.”

²⁶ Gõ'dá kãyì nĩ-drĩ-lã-rĩ vósĩ rí, lājó'ba Yésū ká rí 'bá yí ê'bê rú kpá trá ó'dí jó ãlô-ãlô lá 'dĩ 'á íyí tĩ â'bálé kpãákũ. Kãyì rí 'dĩ 'á rí, Tãmã gõ'dá bê gólíyí bê jó 'á tólá. Gólíyí â'bã bê gbõ lé ątĩ kpãákũ rí, nyĩ ró Yésū drí ãfözó gólíyí lãfálé ãndálé kpá ó'dí gõ'dá ádrélé gólíyí ãndrá. Nĩngá sī, drílá nĩ-bê-yã 'ézó gólíyí drí kī nĩ rí, “Tã ą'dí ãâ'dô ãní bê.”

²⁷ Gõ'dá nĩngá sī rí, gólá drí íyí jãzó Tãmã ngálá gõ'dá Tãmã rí zĩlí kī, “Tãmã, ní ãní ąlĩbí ámã drí ągálé 'á nõ 'bá yí ndrêlé. Ní ãní dõlá cú ání drĩ-mvá sī. Ní ndrê kpá ąlĩbí ámã gārã 'á nõ, ní gõ ró kpá dõlá ání drĩ sī, tãlá ní lële ró tã bê. Ní áyê tã gólá rĩzó tã ìsũlĩ rĩ rĩ 'dĩ vólé. Gõ'dá ítí rí, ní lële tã pĩpĩsĩlĩ ãlô sī ngbãąngbã nõ kī, mã bê rĩ'á lédrê-lédrê ró!” ²⁸ Gõ'dá nĩngá sī, Tãmã drí tã-drĩ lògõzó Yésū drí kī, “Áwô, Kúmú! Má lële tã trá ní 'á ngbãąngbã nõ. Gõ'dá má nĩ kpá trá kī nĩ rí, nĩ rĩ'á Kúmú ãmákã ì'dĩ! Pãtĩ ró, nĩ rĩ'á Ôvãrí ì'dĩ!” ²⁹ Gõ'dá nĩngá sī, Yésū drí tã-drĩ lògõzó Tãmã drí kī nĩ rí, “Tãmã, ní lële tã ngbãąngbã nõ kĩ'á nĩ rí, mã bê lédrê-lédrê ró

nō, tãlã ní ndrê mâ trá ánī Ìfī sī rī drí sī yã? Má âtã ní drí, rĩ'á tãndí ró rōô ãtí 'á tólã òjílã gólíyí tã lē 'bã kī mâ bê lédrê-lédrê ró, gō'dá cú ítí gólíyí ndrê mâ kô rī 'bã yí drí."

Tã-vó âtí-âtí Yōwánī kã búkũ íyíkã nō 'á nōngá rī

³⁰ Yésũ 'è tã lârákô âzã 'bã yí trá rōô lâjój'bã íyíkã rī 'bã yí Ìfī drí lâ yí 'á, gō'dá ígĩ kô ndrī 'dó búkũ nô 'á nōngá. ³¹ Gō'dá gólã fínyáwã ígĩlĩ nō, ígĩ trá, tãlã òjílã òlê ró íyí tã bê kī, Yésũ rĩ'á Ôvãrí rī mvã 'î. Òjílã gólã túbê tã lē 'bã trá Yésũ 'á kī'á nĩ rī, Yésũ ì'dí 'díyí pã 'bã Ôvãrí drí ájólé trá, gō'dá gólã Ôvãrí rī mvã 'î rī, gólã â'dô â'dó'á cú lédrê-lédrê ãdũkũ ákó rī bê tã lēlê gólãkã 'dĩ sī.

21

Tã Yésũ drí íyí â'dázó kpá ó'dí lâjój'bã íyíkã rī 'bã yí drí rī

¹ Gō'dá kãyí âzã sī, Yésũ drí kpá íyí â'dázó ó'dí lâjój'bã íyíkã nĩ-drĩ-lã-rĩ rī 'bã yí drí ì'bì 'èrê ìmbã sī Ìmvũ ândrê zĩlĩ Gãlĩláyã* rī 'á. ² Nĩnĩ gólíyíkã ì'bì 'èlê ìmbã sī 'dĩ rī, tã lâ â'dô trá nõtí. Lãjój'bã nĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ 'dĩ 'bã yí rú lâ íyí, Símónã Pétêrô, Tómmã, Nãtãnelê 'bãlê bê Kãnã lé 'bã ró Gãlĩláyã 'álã rī, Zêbêdáyô rī mvã yí Yãkóbã gō'dá Yōwánĩ bê, gō'dá kpá lâjój'bã rĩ âzã 'bã yí bê, rĩ'á íyí ndrī 'dó vò ãlô 'á. ³ Pétêrô drí ngãzó tã âtalé lâjój'bã âzĩ íyíkã nĩ-kãzĩyã 'dĩ 'bã yí drí kī, "Mã lē ámakã trá nĩ'á ì'bì 'èlê Ìmvũ ândrê nã 'álã." Gō'dá lâjój'bã âzĩ gólãkã 'dĩ 'bã yí drí tã-drĩ lôgôzó gólã drí kī, "Mã â'dô nĩ'á ní bê, mã nĩ ró kpá ì'bì 'èlê." Gō'dá ítí rī, gólíyí drí ngãzó nĩlĩ cãlê Ìmvũ ândrê 'dĩ tĩ 'á tólã. Gō'dá gólíyí cã bê tólã rī, drílíyí nĩzó kólóngbô sī Ìmvũ ândrê 'dĩ drĩ sī ì'bì 'è bê ngácì gĩrĩ, gō'dá gólíyí úsú ì'bì ãlólã kô.

⁴ Gō'dá vò drĩ drí 'bãrê pōwã rī 'á, drílíyí Yésũ rī ndrêzó âdré'á anyí 'á'á lé drĩ lésĩ Ìmvũ ândrê 'dĩ tĩ, gō'dá gólíyí nĩ kô kī nĩ rī, 'dĩ ã'dô Yésũ ì'dí, tãlã ngã áwú drê dódó òjílã ndrêzó nĩlĩ tō rī kô. ⁵ Gō'dá nĩngã sī, kôrô Yésũ drí tã ãjízó gólíyí tĩ kī, "Ámã âdrúpĩ yí, nĩ úrú ì'bì fí té trá yã?" Gō'dá drílíyí tã-drĩ lôgôzó Yésũ drí kī, "'È'è, mã rú ãlôwálã kó kô."

⁶ Gō'dá ítí rī, Yésũ drí tã-drĩ jãzó gólíyí drí kī, "Nĩ 'bê drê ìmbã ãnĩkã 'dĩ gólê drí-ágó drí 'álã ró." Gō'dá gólíyí drí gôzó ìmbã íyíkã 'dĩ 'bêlê, òzô Yésũ drí âtalé trá rī kãtí. Ítí, tã lâró ró rī, drílíyí ì'bì rüzó dũú ìmbã íyíkã 'dĩ 'á. Gō'dá nĩngã sī, gólíyí ngã bê ìmbã âsélé gólê kólóngbô 'álã rī, gólíyí âsê gō'dá kpĩ, tãlã ì'bì 'dê trá dũú 'á lâ.

⁷ Gō'dá lâjój'bã gólã Yésũ drí lélé rōô rī ndrê bê ì'bì íyí drí âsélé dũú 'dĩ rī, kôrô gólã drí nĩzó lâ kī, òjílã âdré 'bã 'á'á lésĩ 'dĩ Yésũ ì'dí. Gō'dá gólã drí tã âtãzó 'wãã Pétêrô drí kī, "Wũũ, ágô rĩ 'bã âdrélé nã Kúmú ámakã Yésũ ì'dí!" Gō'dá Pétêrô árílĩ bê tã kĩ'á nĩ rī, ágô rĩ 'bã âdrélé 'á'á lé drĩ lésĩ nã kúmú íyíkã Yésũ ì'dí rī, 'wãã ró gólã drí ítã íyíkã ùrũkã 'bã yí drílã ángílĩ trá volé ì'bì 'èzó rī âtrôzó sólê yí rú, gôzó wãlê Ìmvũ ândrê 'dĩ 'á gbôjô yãlê nĩzó Kúmú Yésũ ngálã Ìmvũ tĩ 'álã íyí âzĩ-âzĩ yí áyélé kólóngbô 'á Ìmvũ ândrê 'dĩ 'á tólã. ⁸ Gō'dá âzĩ-âzĩ lâ yí drí íyíkã ânĩzó kólóngbô sī, ì'bì túbê drílíyí rũlĩ ìmbã 'á dũú 'dĩ âsélé kpá fôzó ì'dí bê lâ 'á'á 'álã Yésũ ngálã. Vò gólíyí drí ì'bì rüzó 'dĩ jêé 'á'á lé drĩ rú sī kô.* ⁹ Gō'dá gólíyí cã bê 'á'á lésĩ rī, gólíyí drí gôzó árílĩ kólóngbô 'ásĩ, gólíyí drí lãsjĩ ândrã-ândrã ndrêzó cú ì'bì bê drĩ lâ 'á lô'bí'á, gō'dá kpá âmbãtã bê.

* **21:1** 21.1 Rómã lé 'bã yí zĩ Ìmvũ ândrê 'dĩ Tĩbêrĩyã. * **21:8** 21.8 Óólã pá lâfálê sī rī â'dô 'bã'á kãmã-ãlô.

¹⁰ Gõ'dá kôro Yésũ drí tã átázó gólíyí drí kī nī rī, “Nī àjī ì'bì ànī drí rùlì 'dī ũrùkâ 'bá yí nólé.” ¹¹ Gõ'dá Pétērõ àrī tã 'dī bē rī, kôro gólâ drí ngãzó filí kôlóngbõ 'álâ kpá ó'dí, gõ'dá gólíyí drí ìmbá tì rũzó lãjõ'bá àzì 'dī 'bá yí bē àsélé ìvì 'álâ Ìmvũ lésì. Gõ'dá gólíyí àsè ìmbá bē cú ìvì 'álâ rī, gólíyí drí ì'bì tãndí ùsúzó 'á lâ dũũ, ndrī 'dó rī'á kámá-âlô-nyâ'di-rĩ-drĩ-lâ-ngâmũdrĩ-drĩ-lâ-nâ (153). Ì'bì tãndí àmbâ-àmbâ lâ â'dô bē gbõ lé dũũ ìmbá 'dī 'á rī, ìmbá 'dī ôkí kô àlólâ. Gõ'dá Pétērõ drí ì'bì 'dī ũrùkâ 'bá yí àtrözó félé Yésũ drí.

¹² 'Dĩ vósì, Yésũ drí tã átázó gólíyí drí kī, “Nī ànī ngá nyälé.” Nĩngá sī rī, gólíyí ìjì tã kī'á nī rī, gólâ à'dí ì'dí yã rī kô, tãlâ gólíyí trá ndrī lâro-lârõ ró, tãlâ gólíyí nì trá kī, 'dĩ Kúmú Yésũ gólâ drã 'bá trá, gõ'dá lĩdrí 'bá kpá trá òdrã 'ásì rī ì'dí. ¹³ Nĩngá sī, gólíyí ànī bē ìyì ndrī rìlì vũdrì rī, Yésũ drí ngãzó nĩ'á ì'bì lô'bì 'bá trá gõ'dá àmbâtã lâ bē 'dī trólé félé gólíyí drí nyälé. ¹⁴ 'Dĩ rī'á Yésũ rī rù â'dâ-â'dâ àndâlâ nâ lâ lãjõ'bá íyíkâ drí lĩdrí-lĩdrí gólâkâ òdrã 'ásì rī vósì rī ì'dí.

Tã Yésũ drí Pétērõ rí àtízó rí

¹⁵ Gõ'dá gólíyí nyâ bē ìyì ngá ndrī ndélé rī, Yésũ drí ngãzó tã átálé Pétērõ drí kī, “Sìmonã Pétērõ Yōwánī rí mvá, ní lē mâ lãvũlì kôro yã?” Gõ'dá Pétērõ drí tã-drĩ lògözó gólâ drí kī, “Àwô Kúmú, ní nì trá kī, má lē nì trá.” Gõ'dá ìtí rī, Yésũ drí tã átázó kī, “Òzõ à'dô bē trá ìtí rī, 'dövó ní ndrè kãbìlìkì àmákâ vó lâ.” ¹⁶ 'Dĩ vósì, Yésũ drí Pétērõ rí ìjízó kpá ó'dí 'wãá ró kī, “Pétērõ, tã pãtĩ ró, ní lē mâ trá yã?” Pétērõ drí tã-drĩ lògözó kī, “Kúmú, ní nì trá tãndí ró kī, má lē nì trá.” Gõ'dá Yésũ drí gõzó kpá tã átálé kī, “Òzõ ní òlè mâ trá pãtĩ rī, 'dövó ní ndrè kãbìlìkì àmákâ vó lâ tãndí ró.” ¹⁷ Gõ'dá Yésũ drí tã ìjì àlô-àlô 'dì ìjízó kpá ó'dí Pétērõ tì àndâlâ nâ lâ ró kī, “Pétērõ, pãtì-pãtì ró, ní lē mâ fí trá yã?” Tã ìjì 'dì 'bã Pétērõ gõ'dá trá â'dólé tã ìsũ ró kpá ìzã ró, tãlâ Yésũ ìjì tã ìjì àlô-àlô 'dì trá àndâlâ nâ gólâ tì. Gõ'dá ìtí Pétērõ drí tã-drĩ lògözó kpá kī, “Kúmú, ní nì tã trá ndrī. Ní nì trá kī, má lē nì fí trá pìpìsìlì àlô sī!” Gõ'dá Yésũ drí gõzó kpá tã átálé kī, “Òzõ pãtì-pãtì ró ní òlè mâ trá rī, 'dövó ní ndrè kãbìlìkì àmákâ 'dì 'bá yí vó lâ yí tãndí ró.”

¹⁸ Nĩngá sī, Yésũ drí tã átázó Pétērõ drí zãâ bãdì kī, “Pãtì-pãtì ró, má àtã ní drí, Pétērõ, kãyì ní drí 'bãzó drè àgô ànjì ró ìfì bē rī, ànì nyãnyã, ní rī trá itá ànìkã sölé ní rú, gõ'dá ní rī kpá trá lãmúlì lãtì ní drí lélé rī yí 'ásì. Gõ'dá ní òtírì cãâ àrãkã ró rī, òjìlã àzã â'dô ànì drí rũ'á nì lâsélé nìzõ vò gólâ ní drí lélé nìzõ 'álâ kô rī 'álâ.” ¹⁹ Gõ'dá Yésũ àtã ùlì mãnìgõ 'dì Pétērõ drí ìtí 'dì rī, à'dô ró bē gólâ rī ìfì ìmbálé òdrã lãrãkô gólâ 'è 'bá à'dólé gólâ drí ìzãtú rī tãsì.* 'Dĩ rī à'dalé kī, gólâ Pétērõ ìnjì Ôvãrì trá. Òzõ Pétērõ rí àzì-àzì yí òndrè gólâ trá fìi àtũ'á òdrã lãrãkô ìtí 'dì 'á rī, gólíyí à'dô Ôvãrì rī rú lùyì'á. Gõ'dá nĩngá sī, Yésũ drí tã átázó Pétērõ drí kpá kī, “Ní àrì ùlì àmákâ, gõ'dá ní 'dè má vó pìpìsìlì àlô sì.”

²⁰ Gõ'dá ìtí rī, Pétērõ drí gõzó ìfì jãlé volé, drílâ ìfì 'bèzó lãjõ'bá gólâ tìbè Yésũ drí lélé ròò rī rú. Lãjõ'bá rī gógó 'dì rī'á ànì'á volé gólíyí vó. Lãjõ'bá rī 'dì kpá ì'dì tìbè ìyì àtì 'bá Yésũ rú* kãyì gólíyí drí rìzõ ngá nyãnyã àdũkũ nyälé Yésũ yí bē drè àkpãkã'dã úfú drè Yésũ kô, gõ'dá kpá tã ìjì 'bá kī'á nī rī, “Kúmú, à'dì à'dô ànì drí-bã fè'á nī yã rī.” ²¹ Gõ'dá Pétērõ ndrè lãjõ'bá 'dì bē rī, Pétērõ drí tã ìjízó Yésũ tì kī, “Kúmú, à'dô tã à'dô gõ'dá à'dó'á nì lãjõ'bá rī 'bá ànìlì nã bē, àà'dô kpá gólâ rī fũ'á yã?” ²² Gõ'dá Yésũ drí tã-drĩ

* **21:19** 21.19 Ùlì mãnìgõ 'dì tã ìfì lâ kī, àà'dô Pétērõ rī rũ'á 'balé gãnìmã fũlì volé. * **21:20** 21.20 Nĩ zì Yōwánī 13.21-25 lãjõ'bá 'dì nìzõ.

lôgôzó Pétērō drí kī, “Má âta kpá ó'dí ní drí, Pétērō, ní 'è tā má drí âtalé ní drí 'élé rí ì'dí. 'Dĩ â'dó kô tā áníkâ ì'dí, òzō má òlě gólâ òdrâ kô bũúũ kâyî má drí 'èzô âgôlé rí tú rí. Tã áníkâ bê 'á lâ yã? Ní rí gógó, ní ârî úlî ámakâ ì'dí.”

²³ Úlî 'dĩ 'bá yî tãsí rí, tā ârî 'bá Yésũ kâ rí 'bá yî drí tā ìsũzó kī, Yésũ òkī, lâjô'bá yî drí lélé rōô 'dĩ òdrâá kô. Tákô úlî Yésũ drí âtalé Pétērō drí 'dĩ ífí lâ â'dó íyîngá ìtí kô. Ífí lâ kī íyîngá, òzō yî Yésũ òlě lâjô'bá 'dĩ drí rīlî lédrê-lédrê ró bũúũ kâyî yî rí gógó Yésũ drí âgôzó ângó nō 'á rí sī rí, 'dĩ â'dó kô tā Pétērō kâ ì'dí.

²⁴ Lâjô'bá gólâ Yésũ drí lélé rōô 'dĩ ìgī tā nô nī, gō'dá gólâ ndrê tā 'dĩ 'bá yî trá rû 'èrê 'á ndrī. Gólâ ìgī nô tā pătî-pătî 'î. Âmâ tā ârî 'bá gólîyî sísí-lésí rí yî nî gólâ trá, gólâ ìtú vósí cé rí íyíkâ zãâ tā mbî pătî-pătî rí âtalé ì'dí.

²⁵ Nōô trá úlî ãdũkũ ìgīlî búkũ nō 'á rí ì'dí. Yésũ 'è tā ãzâ 'bá yî trá dũûdũ ângó nō 'á nōngá, tîbê má drí ìgīlî búkũ nô 'á kô rí. Òzō tí má òró tā rí 'dĩ 'bá yî ìgīlî ndrī rí, òjílâ ndrī ângó 'á rí ícá kô nĵlâ, tãlâ búkũ lâ â'dô 'bã'á ángí ró lâvũlî kôô. Ì'dí 'dĩ.

Tã 'Ē'ē lājó'bán ká Tã 'Ē'ē

Tã 'ē'á zìlâ nìlì sísì rì

Nôo rĩ'á búkũ Lúkã ká rĩ lá ró ìgĩlì òjìlã àmbá rú bê Tĩyõfìlè rì drí rì ì'dí. Búkũ nõ 'á rì, rĩ'á 'dó í'dígówá tã gólìyì rĩ 'bá rú 'èlé Yésũ rì òdrã gò'dá kpá ngàngã lá bê rì volé sī rì ì'dí. Í'dígówá 'dĩ rĩ'á tã gólã lājó'bán yì drí ùjũzó 'ē'á tã 'bã'bã ãdũkũ Yésũ ká gólìyì drí kĩ'á nĩ rì gólìyì òlâ'bù ìyì Yērõsãlémã lésì 'bãdrĩ 'ásì ndrĩ rì àrìlì rì ì'dí. Gõ'dá kpá tã gólã Líndrí Tãndí Ôvãrí ká drí gólìyì vó ndrèzó, gò'dá kpá mbàràkã fèzó kànìsã drí gò'dá drĩ-'bá lá yì bê rì.

Lājó'bán yì drí tã gólã Yésũ drí à'dózó tótó òjìlã Yúdã yì ká drí kò, bê-rì òjìlã òrì àngó drĩ rì 'bá yì drí ndrĩ rì ìlìzó. Kápìtã 15 à'dã tã gólã lājó'bán yì drí rú è'bèzó Yērõsãlémã 'á, gò'dá drìlìyì tã-drĩ lèzó tã 'dì 'á rì ì'dí. Gõ'dá drìlìyì drĩ-àcè fèzó Póòlò drí à'dózó lājó'bán ró òjìlã gólìyì à'dó 'bá kò òjìlã Yúdã yì ká ró rì 'bá yì drí. Gõ'dá nìngá sī rì, ngá àzã ìcá kò tã àtì-àtì tãndí lògálé lã'bù àkò vò 'ásì ndrĩ.

Gõ'dá kápìtã 21 'ásì 'bũũ ãdũkũ lá 'álã rì, ìyìkã tã kúmú ngĩngì gólìyì rì 'bá tã Póòlò ká kílì rì 'bá yì ká ì'dí, gò'dá kpá tã gólã rú 'ē 'bá Póòlò rì jòjò Rómã 'álã nĩ'á tã lá kĩ rì bê.

¹ Kúmú Tĩyõfìlè, ùlì gólìyì má drí ìgĩlì ní drí búkũ drĩ-káká àmákã rì 'á rì à'dò ìyì trá ndrĩ tã gólìyì Yésũ drí ìtòlè 'èlé gò'dá kpá tã gólìyì gólã drí ìtòzó òjìlã lĩfì ìmbalé ì'dí sī lá rì yì ì'dí, ² cãlé bũũ kàyì gólã Ôvãrí drí gólã rì trõzó ùrú 'álã rì 'á. Gõ'dá àkpãkã'dã Ôvãrí trõó drè gólã ùrú 'álã kò rì, Líndrí Tãndí Ôvãrí ká drí gólã rì 'bãzó tã à'dalé lājó'bán gólãkã gólã drí nìlì trá sísì tã gólìyì Ôvãrí drí lèlé gólìyì drí 'èlé rì yì tãsí. ³ Yésũ rì òdrã gò'dá kpá gólã rì lídrì-lídrì volé drĩ 'ásì, gólã rì trá ñnyákú drĩ nòngá kàyì nyã'dí-rì ìyì nyãányã à'dalé lājó'bán ìyìkã rì 'bá yì drí àndãlã dùu, tãlã 'dũ gólìyì ùnì ró dódó kĩ, pãtĩ yì rĩ'á lédrè-lédrè ró. Lājó'bán 'dĩ 'bá yì ndrè ìyì gólã trá, gò'dá gólã rì trá rĩ'á tã ùrũkã 'bá yì àtálé gólìyì drí tã gólã Ôvãrí drí òjìlã 'bãzó à'dólé kùmú ìyìkã zèlé rì tãsí.

Tã Líndrí Tãndí Ôvãrí ká drílã tã lá 'bãlé ngá fèfè ró rì tãsí

⁴ Nìngá sī, kàyì àzã sī, Yésũ yì è'bè rú bê ngá nyálé lājó'bán ìyìkã rì 'bá yì bê rì, drílã tã 'bãzó gólìyì drí kĩ nĩ rì, “Mì rì drè tãkò Yērõsãlémã 'á nòngá fínyáwá, gò'dá nĩ tẽ ró Líndrí Tãndí gólã àmã átã drí tã lá 'bãlé trá sísì kĩ, yì àã'dò àfè'á lá mbàràkã sòlé ànì 'á rì. ⁵ Sísì rì, Yõwãní 'è bãbãtízì ìyìkã òjìlã drí ìmvù sī, gò'dá kàyì fínyáwá volé drĩ 'ásì rì, Ôvãrí à'dò ìyìkã bãbãtízì 'è'á ànì drí Líndrí Tãndí ìyìkã sī.”

Tã Yésũ rì trõzó ùrú 'álã kùlũndũndũ ró rì

⁶ Gõ'dá kàyì àzã sī, lājó'bán Yésũ ká ùsù ìyì rú bê ó'dí gólã bê rì, drìlìyì gólã rì ìjìzó kĩ nĩ rì, “Kúmú àmákã, nõo trá ì'dí ngbãangbãno kàyì gólã ní drí 'bãlé à'dózó kúmú àngì àmákã ró, gò'dá òjìlã àmákã Ìsìrã'èlè ká 'bãlé 'bãdrĩ àmákã trólè òjìlã lídì drìgá sī rì ì'dí yã?”

⁷ Gõ'dá gólã kĩ gólìyì drí rì, “Àmã átã cé ì'dí èlè à'dò à'dó'á nĩ drĩ-àcè bê kàyì tã 'dì 'bá yì drí 'èzó à'dólé rì 'bã'á nĩ. Ìcá kò ànì drí kàyì tã rì 'dĩ 'bá yì drí 'èzó rú 'èlé rì nìlì. ⁸ Gõ'dá nĩ àrì drè tã nõ. Líndrí Tãndí Ôvãrí ká à'dò

â'dé'á ãní drĩ mbârâkã sölé ãní 'á, tâlá nĩ nĩ ró bê â'dólé lĩfĩ drĩ 'bá ró má drí, tâ ámákã â'dalé òjílã Yērōsālēmã 'á rí drí nōngá, gō'dá vō ũrúkã 'bá yí Yūdáyã kã 'ásĩ ndrĩ, gō'dá 'bãdrĩ zĩlĩ Sãmárĩyã rĩ 'álã, nĩngá sĩ rĩ, òjílã 'bãdrĩ ãzã 'bá yí kã drí ndrĩ." ⁹ Gō'dá Yēsũ átálé bê úlĩ 'dĩ 'bá yí ndrĩ rĩ, Ôvãrí drí gólã rĩ trōzó nĩzó ũrú 'álã nyé kũlũndũndũ ró. 'Dĩ lãjó' 'bá gólãkã rĩ 'bá yí lĩfĩ drĩ lâ yí 'á. Nĩngá sĩ, mbârãsãsã drí gólã rĩ lĩmózó lãpĩlĩ, gō'dá gólĩyĩ ícã kô gólã rĩ ndrēlé kpá ó'dí.

¹⁰ Yēsũ òtĩrĩ rĩ nĩlĩ 'bũũ 'álã rĩ, gólĩyĩ zãã rĩ'á gólã rĩ vó ndrē'á. Nĩngá sĩ 'wãã, ãgō ãzã 'bá yí rĩ sō ãyĩ ítã mvēemvē kpĩrĩ-kpĩrĩ 'ĩ, drĩlĩyĩ ágázó âdrélé gólĩyĩ gãrã drĩ 'á. ¹¹ Gō'dá òjílã rĩ 'dĩ 'bá yí drí ngãzó tâ átálé kĩ nĩ rĩ, "Ãní òjílã Gãlĩláyã kã nō 'bá yí, nĩ ãsũ tâ kô. Yēsũ rĩ gólã ãní drí ndrēlé trá tō nĩrĩ 'á 'bũũ 'álã nã, kãyĩ ãzã sĩ, gólã â'dô ágō'á kpá ó'dí ãngó nō 'á, kpá nyé òzō lãtĩ gólã ãní drí gólã rĩ ndrēzó trá nĩrĩ 'á vólé 'dĩ tí. Gō'dá ngbãngbãnō, nĩ rĩ âdrélé rĩ'á vō ndrēlé 'bũũ 'álã ró kô. Tã ndē rú trá!"

Tã gólã Mãtĩyã rĩ njĩzó lãjó' 'bá ró Yúdã rĩ vō 'á rĩ

¹² Tã rĩ 'dĩ â'dô trá únĩ gólã fē dō kã zĩlĩ òlĩvĩ rĩ bê rĩ drĩ 'álã, vō rĩ 'dĩ jēé kô, â'dô 'bã'á òzō áyágá ãlō kãtĩ Yērōsālēmã rú sĩ. Tólã sĩ, lãjó' 'bá Yēsũ kã 'dĩ 'bá yí drí ngãzó gólé filĩ jãrĩbã Yērōsālēmã kã rĩ 'álã. ¹³ Gólĩyĩ mbã trá nĩlĩ jó 'alé ũrú lésĩ gólĩyĩ drí rĩzó rĩlĩ rĩ 'á lâ. Lãjó' 'bá Yēsũ kã 'dĩ 'bá yí rú lâ yí rĩ'á ã'dĩ nō: Pétērō, Yōwãní, Yãkóbã, ãndĩrĩyã, Fĩlĩpō, Tómã, Bãtōlōmēyō, Mãtáyō, Yãkóbã ãlãpáyã, Símónã, * gō'dá Yúdã* Yãkóbã. ¹⁴ Gólĩyĩ rĩ trá rú ê'bélé vō ãlō 'á rãtãã 'élé kpãkã ãlō pĩpĩsĩlĩ ãlō sĩ òkó gólĩyĩ rĩ 'bá lãmúlĩ Yēsũ yí bê rĩ 'bá yí bê, gō'dá Mãrĩyã Yēsũ rĩ ândrē ró rĩ, gō'dá Yēsũ rĩ âdrúpĩ yí bê.

¹⁵ Nĩngá sĩ, kãyĩ ãzã sĩ, òjílã gólĩyĩ tâ lē 'bá trá Yēsũ 'á rĩ 'bá yí drí ngãzó rú ê'bélé tũ vō ãlō 'á. Gólĩyĩ rĩ'á òzō kãmã-ãlō-drĩ-lã-nyã'dĩ-trã kãtĩ. Nĩngá sĩ, Pétērō drí ngãzó âdrélé ũrú tâ átálé gólĩyĩ drí kĩ nĩ rĩ, ¹⁶ "Ámã âdrúpĩ yí ámã ãzó yí bê, ícã trá úlĩ Ôvãrí kã gólĩyĩ ãgĩlĩ trá tâ ãgĩ-ãgĩ íyĩkã 'á nō drí rú 'élé Yúdã drí. ãkũ ró ãkũ ró nã rĩ, Lĩndrĩ Tãndĩ gólãkã 'bã kúmú Dãwúdĩ trá tâ átálé tâ 'ē 'bá rú 'élé ãtĩ 'álã vō Yúdã kã lãjó' 'bá ró rĩ tãsĩ, Yúdã gólã ãjú 'bũ 'bá yí átrō 'bá Yēsũ rĩ rũlĩ rĩ, ¹⁷ kpálé Yēsũ njĩlĩ bê Yúdã rĩ gógó 'dĩ trá nĩ lãjó' 'bá ró lōsĩ 'élé ãmã ãzĩ-ãzĩ ró rĩ."

¹⁸ (Pétērō rĩ rĩ'á úlĩ 'dĩ 'bá yí átálé Yúdã rĩ òdrã tãsĩ, tâlá òfēlé bê lãfã gólã Yēsũ rĩ gĩ kã ró Yúdã drí rĩ, gō'dá drĩlã ámvú gĩzó ã'dĩ sĩ lâ. Nĩngá sĩ, kãyĩ ãzã sĩ, Yúdã drí drãzó ámvú rĩ 'dĩ 'á tólã. Gólã 'dē vũdrĩ gō'dá 'ã lâ drí fũzó kpēerē, fĩlĩ lâ drí átüzó ádrũ ãnyãkũ drĩ. ¹⁹ Òjílã ndrĩ gólĩyĩ rĩ 'bá Yērōsālēmã 'álã rĩ 'bá yí drí Yúdã rĩ òdrã tâ 'dĩ árízó. Gō'dá gólĩyĩ drí ámvú rĩ 'dĩ rú lâ zĩzó tĩ ãyĩkã rĩ sĩ kĩ, *Ákélē Dãmã*, tâ ífĩ lâ kĩ, Ámvú Árí kã.)

²⁰ Nĩngá sĩ, Pétērō drí tâ átázó kpá ó'dí Yúdã rĩ tãsĩ kĩ, "Ígĩ trá ãkũ ró Lôngó Dãwúdĩ kã 'á kĩ nĩ rĩ,

'Jó gólãkã òrĩ ngbōrōngólō tãkó ítĩ òjílã ãzã ãkó 'á lâ.'

Lôngó 69.25

Gō'dá ãgĩ kpá trá tólã lôngó ãzã rĩ 'á kĩ,

'Óõ'bã òjílã ãzã vō ãyĩkã lōsĩ 'ē kã rĩ 'á.'

Lôngó 109.8

* **1:13** 1.13 Símónã ã'dĩ gólã fĩ 'bá trá òmã 'á ájú 'bũlĩ 'bãdrĩ ãyĩkã tãsĩ rĩ. zĩlĩ Tãdēyō rĩ.

* **1:13** 1.13 Yúdã kpá

21-22 “Ítí tãlã úlí 'dĩ 'bá yí tãsí rí, má âtã ãnî drí kî nî rí, îcã trá ãmã drí òjílã ãzã nǰzó â'dólé ãmã bê, gólã â'dó 'bá lǰfí drí 'bá ró Yésũ rí lídrí-lídrí òdrã 'ásí rí tãsí. Ícã trá ãmã drí òjílã ãzã â'dó 'bá ãmã lâmũ-ãzí ró kâyî ndrî ãmã drí lâmúzó Kúmú ãmákã Yésũ bê ãtú gólã Yôwãní drí gólã rí íbábátízãzó rí 'á cãlé bũũ kâyî Ôvãrí drí gólã rí trôzó volé úrú 'álã rí 'á rí nǰ'á í'dí.”

23 Ítí rí, òjílã rú ê'bé 'bá 'dĩ 'bá yí drí tã ãsũ ãyíkã ãdũkũ lâ trôzó 'bãlé òjílã rí rú. 'Dĩ rí'á Mãtíyã gô'dã ãzã lâ gbõ Yôsépã Sábã rí mvã ró rí'á zílã kpã Yúsêtũ rí. 24 Nǰngã sî, drílíyî ngãzó rãtãã 'élé Ôvãrí drí kî, “Kúmú ãmákã, ní nî tã ãsũ òjílã kã ndrî gólíyî pǰpǰsílí 'ásí rí 'bá yí nî. Ítí rí, ní â'dã ãmã drí gólíyî rí nô 'bá yí lâfálé 'ásí nî drí nǰlílí trá 25 lôsí lâjô'bã Yésũ kã rí kã 'élé Yúdã rí vó 'á rí, tãlã Yúdã âyê lôsí 'dí trá, gô'dã nǰzó vó gólã ní drí nǰlílí cê nî rí 'á.” 26 Nǰngã sî, gólíyî drí gômãrî vúzó í'dí òjílã ãlô rí nǰzó. Gô'dã ãtí rí, gômãrî drí Mãtíyã rí vúzó í'dí â'dólé lôfílí lâjô'bã Yésũ kã ró Yúdã rí vó 'á. Gô'dã gólíyî â'dô trá lâjô'bã ró mûdrí-drí-lã-ngã-rí Mãtíyã sî.

2

Ãnî-ãnî Líndrí Tãndí Ôvãrí kã rí kã mbãrãkã fêlé òjílã tã lã 'bã Yésũ 'á rí 'bã yí drí

1 Kâyî kãrãmã Pẽnítãkósítî* rí kã âcã bê rí, òjílã gólíyî ndrî tã lã 'bã trá Yésũ 'á rí 'bã yí drí rú ê'bézó vó ãlô 'á Yêrôsãlémã 'álã. 2 Nǰngã sî, 'wãã drílíyî ngã ãyí ãmbã ârízó úrú lésí, 'ũ'ũ lâ â'dô trá òzõ ãlî gólã vǰ 'bã mbãrãkã sî rí kãtí. Gô'dã òjílã ârî ngã ãyí rí 'dĩ trá vó gólíyî drí rǰzó rílí rí 'ásí ndrî. 3 Gô'dã gólíyî drí ngã gólíyî â'dó 'bã òzõ lâsú lândrã mbêlê-mbêlê rí kãtí rí ndrêzó lâfálé cã'á nǰzó rílí ãlô-ãlô gólíyî drí sî cê tǰtǰ. 4 Nǰngã sî, Líndrí Tãndí Ôvãrí kã drí ânǰzó mbãrãkã íyíkã fêlé gólíyî drí, gô'dã drílã gólíyî 'bãzó rí'á úlí âtálé ãlô-ãlô tǰ lídí gólíyî drí nǰlílí ãkũ lâ sî kô rí 'bã yí sî.

5 Jãrǰbã Yêrôsãlémã kã 'á tólã rí, òjílã Yúdã yí kã gólíyî ânî 'bã trá 'bãdrí dũũ ngúngî 'ásí Ôvãrí rí írãtãlé rí 'bã yí kpã bê rí'á ãyí dũũ. 6 Gô'dã òjílã ârílí bê úlí tã lã 'bã 'dĩ 'bã yí drí rí'á âtálã tǰ ngúngî sî 'dí 'bã yí rí, drílíyî ngãzó rú ê'bélé âcãlé òjílã ítǰlílí ró. Ítí rí, òjílã ítǰlílí rí 'dĩ 'bã yí nǰ tã rú 'ê 'bã 'dĩ kô, tãlã tã lã 'bã Yésũ 'á rí 'bã yí lâfálé 'ásí ãlô-ãlô rí'á úlí âtã'á tǰ òjílã rí 'bã úlí rí 'dĩ ârílí rí 'bã yí kã sî. 7 Tãlã tã rí 'dĩ tãsí, òjílã tǰ drí â'dǰzó ndrúndrú. Gô'dã drílíyî ngãzó rí'á tã âtálé ãyí lâfálé 'ásí kî nî rí, “Nôô íyíkã â'dó 'bã tã lâràkô 'í yã? Òjílã gólíyî rí 'bã úlí âtálé nǰngã nô, gólíyî rí'á ãyí ndrî Gãlílãyã lé 'bã 'í. 8 Ícã ángô tǰ ró gólíyî drí úlí âtãzó tǰ ãmã nyãányã kã rí 'bã yí sî yã? 9-11 Nǰngã rí, ãmã bê rí'á 'bãdrí ngúngî nô 'bã yí 'ásí, Pãrãtíyã, Mẽdíyã, Êlãmã, Mõsõpõtãmíyã, Yũdãyã, Kãpãdõsíyã, Põnítõ, Ásíyã, Fãrǰgíyã, Pãmbílíyã, Mãşǰrî, Kêrétê, Sãwõdíyã, gô'dã kpã vó gãrã drí ãzã Líbíyã kã rí ãnyí jãrǰbã Kírênê kã rí rú, gô'dã Rómã lésí rí, rí'á ãmã gólíyî pãtǰ Yúdã ró rí, gô'dã gólíyî rú jã 'bã trá Ôvãrí rí ãnǰlílí â'dã tã Yúdã yí kã ró rí 'bã yí. ãmã òjílã ndrî 'bãdrí tǰ ngúngî nô 'bã yí kã nô, ârî òjílã rí 'dĩ 'bã yí trá rí'á úlí âtã'á ãyí tǰ ngúngî ãmã nyãányã kã sî tã ángí Ôvãrí drí 'élé trá rí 'bã yí tãsí.” 12 Ítí rí, òjílã ndrî õ'bí 'dĩ 'bã yí, tǰ lâ yí drí â'dǰzó tã rí 'dĩ drí sî, gô'dã tã 'dí drí gólíyî drí líjãzó. Gô'dã gólíyî drí ngãzó

* 2:1 2.1 Pẽnítãkósítî Úlí 'dĩ ãtõ kã kî, “'kâyî nyã'dí-rí-drí-lã-ngã-mûdrí'”. Kâyî nyã'dí-rí-drí-lã-ngã-mûdrí 'dĩ ãtõ kâyî rãtãã kã gímã kãrãmã lâvũ-lãvũ kôrõ kã rí kã rú sî. Kãrãmã Pẽnítãkósítî kã 'dĩ rí'á ãyíkõ ãdrúgú zǰlílí gãmíyã rí nò kã 'í.

rĩ'á tã ìjílí ìyí vò 'ásí kǐ nǐ rí, “Tã ífí tã lâràkô rí 'bá rú 'èlé nò kâ ã'dô 'í yã?”

Tã Pétērō drí tã lâràkô 'dĩ tã ífí lâ â'dázó òjílā ìtìlìlì 'dĩ 'bá yí drí rí

¹³ Gõ'dá òjílā āzā 'bá yí drí úlì 'dásí átázó tã lē 'bá Yésū 'á rí 'bá yí drí kǐ nǐ rí, “Āyē, ngá òdrá òcì gólìyí kpá nǐ nò íyíkâ ã'dô 'í.”

¹⁴ Nīngá sǐ, Pétērō yí drí ngāzó ādrélé úrú lājó 'bá Yésū kâ ūrúkâ mūdri-drī-lā-ngā-ālō rí 'bá yí bē. Gõ'dá drílā ngāzó úlì átálé ngbálá-ngbálá òjílā ìtìlìlì 'dĩ 'bá yí drí kǐ nǐ rí, “Ānì, āmā òjílā Yúdā yí kâ rí 'bá yí, gõ'dá kpá ānì āzā 'bá yí gólìyí rí 'bá nōngá Yērōsālēmā 'á rí yí, nǐ ārì drē tã má ngáá nōlé, tálā má ngí ró tã ānì drí ārílì 'dĩ ífí lâ ānì drí mbǐmbì. ¹⁵ Nǐ átā tã kǐ'á nǐ rí, òdrá òcì āmā nǐ òjílā nò 'bá yí bē ã'dô tāsì yã? Drē rĩ'á ìtú-pá nǐ-drī-lā-sù 'í cǐnó. Òdrá ícâ kpá bē òjílā cǐlì ākpākā'dā cǐnó ìtí yã? Tã rí 'dĩ â'dó ìtí kô. Líndrì Tāndì Ôvārì kâ 'bā āmā nǐ úlì átálé tì 'dĩ 'bá yí sǐ ìtí.

¹⁶ Tã rí 'dĩ kpá rĩ'á òzō tã gólā tã àngū 'bá Ôvārì kâ Yōwélē rí drí àngūlì trá àkú ró nātí kǐ nǐ rí,

¹⁷⁻¹⁸ ‘Ôvārì átā kǐ, “Kâyì ãdūkū rí 'bá yí sǐ,

má â'dô Líndrì Tāndì ámakâ lôfí'á òjílā gólìyí rí 'bá rú ì'būlì má drí rí 'á, vò 'ásí ndrì.

Nīngá sǐ, ānì mvá òkó gõ'dá āgô ró rí 'bá yí â'dô ìyí úlì má drí fēlé gólìyí drí rí 'bá yí átá'á òjílā āzā 'bá yí drí.

Má â'dô āgô ānjì gõ'dá kpá āgô āràkâ ānìkâ rí 'bá yí 'bā'á ābì-ābì ābìlì tã ámakâ nǐzó 'èlé.

¹⁹ Gõ'dá má â'dô kpá ngá gólìyí tì drí à'dízó drí lâ sǐ rí yí 'bā'á â'dólé ìnyákú drī nōngá, gõ'dá kpá 'būū 'álā.

Nǐ ndrē drē, ārì â'dô â'dó'á gõ'dá lāsì gõ'dá òcìkâ ànì 'bá gúndrī-gúndrī ìnyákú drī līmólé rí.

²⁰ Gõ'dá 'būū 'álā rí, ìnìrìkúwá â'dô àsì'á àmvū ìtú ìfì 'á, gõ'dá párá ìfì â'dô rú jã'á â'dólé kākā ró òzō ārì kátì.

Tã rí 'dĩ 'bá yí â'dô â'dó'á sísì, gõ'dá vó lâ sǐ rí, kâyì àngì rí gógó má drí 'èzó āgólé ācálé ìnyákú drī nōngá tã òjílā kâ kǐlì rí drí â'dózó.

²¹ Gõ'dá gólìyí ndrì ámā zì 'bá ìyí pālè rí yí, má â'dô gólìyí pā'á pātī ró, tálā gólìyí â'dô ró lédrē-lédrē ãdūkū àkó rí bē.”

Yōwélē 2.28-32

²² “Ānì òjílā ámakâ Īsīrā'élē kâ, nǐ ārì úlì ámakâ Yésū gólā Nāzārētā lé 'bá ró rí tāsì nò 'bá yí, tã â'dâ-â'dā Ôvārì kâ ānì drí rí kǐ, Yésū ì'dí gólā yí drí àjólé ānì drí 'díyì pā 'bá ró, tã lâràkô gólā yí drí Yésū rí 'bázó 'èlā òjílā pālè rí 'bá yí sǐ. Yésū rí gógó 'è tã lâràkô 'dĩ 'bá yí ānì lāfálé 'á nōngá, gõ'dá mǐ nǐ tã rí 'dĩ 'bá yí trá dódó. ²³ Gõ'dá Ôvārì nǐ tã gólā ānì drí 'è'á 'èlā Yésū drí rí trá sísì, gõ'dá ì'dí gólā drí tã lâ lēzó ānì drí kǐ, nǐ ò'è tã rí 'dĩ 'bá yí Yésū drí. Ìtí rí, Ôvārì drí gólā rí àyézó ānì drīgá, gõ'dá ānì drí Yésū rí gógó fēzó òjílā tã 'bā'bā Músā kâ rí 'bá yí ìnjì 'bá kô'dáwá rí 'bá yí drīgá ìpálé fē lālì-lālì drī, ìtí rí, gõ'dá ānì drí gólā rí fūzó. ²⁴ Gõ'dá Ôvārì ìngá gólā trá ngá lāzé òdrā kâ gólā rí ìmvú 'bá trá rí 'ásì, gõ'dá gólā rí 'bázó lídrìlì, tálā òdrā ícâ kô tã trólé gólā drīgá sǐ. ²⁵ Rĩ'á òzō tã gólā kúmú àngì Dāwúdì drí átálé àkú ró nā sǐ Yésū rí tāsì rí tì, kǐ nǐ rí,

'Má ndrē nǐ Ôvārì Yākóvā rĩ'á ànyì má bē kâyì vósì cé,

tálā nǐ rĩ'á ànyì má bē rí drí, ngá āzā ícâ kô ámā ìkpókpólólé, gõ'dá kpá ámā 'bālè â'dólé ūrì ró.

²⁶ Tálā tã rí 'dĩ tāsì rí, ámā pǐpìsìlì à'dì trá ndrúndrú,

gõ'dá má lûyî nî ãyĩkõ ãmbá sî.
 Má â'dô rĩ'á ľĩfĩ 'bã'bã sî ámâ ãvõ tãsî,
²⁷ tãlã õzõ má õdrã trá rî,
 nî Ôvãrí õzó kô ámâ ãvõ âyé ñãlé ló'dé 'á.
 Mí ñî trá mâ rĩ'á rû î'bũ 'bá tãndí ánikâ rî î'dî.
²⁸ Ní â'dâ ľãtĩ ľĩdrĩ kã õdrã 'ásĩ rî trá má drí.
 Má rĩ'á ãyĩkõ ró, tãlã nî rĩ'á má bê.'

Lôngó 16.8-11

²⁹ "Ámâ âdrúpĩ yî ámâ ìzó yí bê, má âtã tã ãnî drí ãmâ á'bíyã kúmú ángĩ Dãwúđĩ rî tãsî ãndrõ nô trã. Gólã drã trá ãkũ ró nã sî, ó'bã ãvõ lâ trá 'bú 'á, gõ'dá gólã rî ló'dé rĩ'á nõngá ãnyî ãmã bê. ³⁰ Mã ñî trá Dãwúđĩ âtã úlĩ 'dĩ 'bá yî tã ãngũ 'bá ró, tãlã gólã ñî tã Ôvãrí drí tã lâ 'bãlé trá yí drí rî trá. Mĩ ndrê drê, Ôvãrí 'bã tã trá ľãtrĩrĩ ró kĩ ñî rî, 'Má â'dô õjĩlã ãlô ánî ózõwã yî ľãfálé 'ásĩ rî 'bã'á â'dólé kúmú ángĩ ró õzõ ní tí.' ³¹ Dãwúđĩ ndrê tã gólã Ôvãrí drí 'è'á 'èlã ãtĩ 'á tólã rî trá. Tãlã tã rî 'dĩ tãsî, gólã drí úlĩ nõ 'bá yî âtãzó kĩ ñî rî, 'Ôvãrí âyé ámâ ãvõ kô ñãlé ló'dé 'á', 'dĩ Dãwúđĩ rî úlĩ 'dĩ âtálé ľĩdrĩ-ľĩdrĩ õjĩlã gólã Ôvãrí drí ñjĩlĩ trá ãmã pã 'bá ró õdrã 'ásĩ rî tãsî. ³² Mĩ ndrê drê, Yésũ î'dĩ gólã Ôvãrí drí 'èlé ľĩdrĩlĩ õdrã 'ásĩ rî. Ámã ndrĩ ľãjõ'bá ró rî 'bá yî ndrê gólã rî trõtrõ nyé kũlũndũndũ ró ñĩzó gólé úrũ 'álã rî trá ãmã ľĩfĩ nyãányã sî. ³³ Gõ'dá 'dĩ vósĩ, Ôvãrí drí gólã rî trõzó 'bãlé íyî drĩ-ágó drĩ kúmú ró. Ôvãrí ájõ Líndrí Tãndí íyĩkã Yésũ drí õzõ gólã drí tã lâ 'bãlé trá ãkũ ró nã sî rî kãtĩ kĩ ñî rî, yí â'dô ájõ'á lâ rî tí. Gõ'dá ngbãngbãno rî, gólã ájõ Líndrí Tãndí íyĩkã 'dĩ trá ãmã drí, õzõ ãnî drí ndrêlé trá gõ'dá kpá árílĩ rî tí. ³⁴ Mã ñî trá kĩ ñî rî, kúmú gólã ñî 'bá cú kũlũndũndũ ró rî â'dó kô rĩ'á kúmú ángĩ Dãwúđĩ î'dĩ, tãlã gólã âtã trá 'díyĩ pã 'bá ãmãkã tãsî kĩ ñî rî,

'Ôvãrí Yãkõvã âtã trá Kúmú ámãkã drí kĩ,

"Ní rî mã ľãgãtĩ ámã drĩ-ágó drĩ ľésĩ kúmú ró drĩ-ãcê bê.

³⁵ Gõ'dá má â'dô ãjú-'bã-ãzĩ ánikâ rî 'bá yî 'bã'á rĩlĩ ánî pá zèlé." '

Lôngó 110.1

³⁶ Nĩngá sî, 'dõvõ ãnî ndrĩ õjĩlã ámãkã Ĩsĩrã'èlé kã ãnĩ tã pãtĩ rî kĩ ñî rî, Yésũ* nõ gólã ãnî drí ípálé trá fê ľãlĩ-ľãlĩ drĩ rî î'dĩ, gólã î'dĩ Ôvãrí drí ñjĩlĩ 'díyĩ pã 'bá ró rî. Gólã kpá î'dĩ õjĩlã gólã Ôvãrí drí 'bãlé kúmú ró ángó drĩlĩ ndrĩ rî î'dĩ. Tã ámãkã ãnî drí rî ãđũkũ lâ î'dĩ 'dĩ."

Tã-drĩ gólã õjĩlã dũũ 'dĩ 'bá yî drí lógólé úlĩ Pétěrõ kã rî 'bá yî

tãsî rî

³⁷ Gõ'dá õjĩlã dũũ 'dĩ 'bá yî árílĩ bê úlĩ Pétěrõ kã 'dĩ 'bá yî rî, úlĩ 'dĩ 'bá yî drí gólĩyĩ 'bãzó tã ĩsũ ró rõõ. Nĩngá sî, gólĩyĩ rũ'bã drí ádãzó sõlĩ, gõ'dá drĩlĩyĩ ngãzó rũ'bã lô'bãlé Pétěrõ drí ľãjõ'bá Yésũ kã ázã 'bá yí bê kĩ ñî rî, "Ámã âdrúpĩ yî, mã â'dô gõ'dá ã'dô 'è'á î'dĩ yã?"

³⁸ Ĩtĩ rî, Pétěrõ drí tã-drĩ lâ lógõzó gólĩyĩ drí kĩ ñî rî, "Nĩ ádĩ drĩ volé tã õnjĩ ánikâ rî 'bá yî 'ásĩ, gõ'dá íľbãbãtĩzã ró ãnî bê, tãlã ñî â'dô ró bê õjĩlã Yésũ Krĩstõ kã ró. Nĩngá sî, Ôvãrí â'dô tã õnjĩ ánikâ rî 'bá yî áyé'á, gõ'dá Líndrí Tãndí íyĩkã fëzó ãnî drí, ³⁹ tãlã ãkũ ró nã sî, gólã âtã tã trá kĩ ñî rî, yí ãã'dô Líndrí Tãndí íyĩkã áfë'á õjĩlã ámãkã gólĩyĩ yí drí ãzĩlĩ rî yí drí

* 2:36 2.36 Pétěrõ â'dã tã kĩ ñî rî, úlĩ Dãwúđĩ drí rĩ'á âtãlã 'dĩ 'bá yî â'dô rĩ'á Yésũ rî tãsî.

ndrī, ānī ngbāangbānō nōngá nō 'bá yī drí ānī mvá yī bē, gō'dá kpá gólīyī rī 'bá jējē ró rī 'bá yī bē."

⁴⁰ Nīngá sī, Pétērō drí tā āzā 'bá yī átázó dūū ōjílā 'dī 'bá yī drí Yésū rī tāsī Yésū rī á'dalé 'díyī pā 'bá ró gólīyī drí, gō'dá gólīyī árí ró īyī tā Yésū ká bē. Gō'dá drílā kpá rú lô'bázó gólīyī rú úlī átā sī kī nī rī, "Nī 'bā Yésū ōpā ānī lānō gólā 'ē 'bá á'dolé tā ōnjī 'bá yī drí rī 'ásī."

⁴¹ Gō'dá ítí, ōjílā dūū 'dī 'bá yī drí úlī Pétērō ká 'dī 'bá yī árízó, gō'dá gólīyī íbábátízázó. Kāyī rī 'dī sī, ōjílā tā lē 'bá trá Yésū 'á rī rī'á īyī ōzō kútū-nā kátí, gō'dá gólīyī drí rú é'bézó kpākā ālō gólīyī tā lē 'bá trá Yésū 'á rī 'bá yī bē. ⁴² Gō'dá ōjílā rī 'dī 'bá yī drí rīzó rī'á tā kākāpā gólīyī lājó 'bá Yésū ká drí rīzó gólīyī ímbalé ī'dī sī lā rī 'bá yī árílí āyīkō sī. Gō'dá gólīyī ndrī drí rīzó rú é'bélé kpākā ālō vō ālō 'á kāyī vósī cé. Gólīyī rī trá ngá ālō ró ngá lēlē sī ázī-ázī yī bē, ngá nyālé kpākā ālō, gō'dá Ôvārī rī ñnjīlī rātāā 'ē'ē sī.

Rīrī tā lē 'bá Yésū ká sīsī rī 'bá yī ká lōvō sī rī

⁴³ Kāyī rī 'dī 'bá yī sī, Ôvārī 'bā lājó 'bá Yésū ká 'dī 'bá yī trá rī'á tā lārākō dūū tī drí á'dízó drīlīyī sī rī 'ēlé. Tālā tā 'dī tāsī rī, ōjílā āzā 'bá yī dūū drí gólīyī rōzó. ⁴⁴ Gō'dá gólīyī ndrī tā lē 'bá Yésū 'á rī 'bá yī drí rīzó zāā rú é'bélé kpākā ālō, gō'dá gólīyī drí rīzó ngá āmúlī īyī vó 'ásī ngá-tī īyīkā rī 'bá yī sī. ⁴⁵ Kāyī āzā 'bá yī sī, gólīyī rī trá ngá-tī īyīkā rī 'bá yī 'bālé gīlī vólé, gō'dá áđī lāfálé lā cāzó félé gólīyī izā ró rī 'bá yī drí, tálā gólīyī ā'dō ró īyī bē cú ngá gólīyī drí á'dózó ākó lā rī 'bá yī bē. ⁴⁶ Kāyī vósī cé, gólīyī rī trá zāā rú é'bélé á'dī-drī jó ángí Ôvārī ká rī ká 'á ngá ālō ró. Gólīyī rī kpá rī'á ngá nyālé kpākā ālō īyī drí 'bā 'ásī drī-báláyī ró āyīkō sī. ⁴⁷ Gólīyī rī kpá Ôvārī rī lúyīlī. Gō'dá ōjílā ítīlīlī ñnjī īyī gólīyī ōjílā tándí ró. Gō'dá kāyī vósī cé, Ôvārī rī'á ōjílā pā 'á tā ōnjī īyīkā 'ásī, gō'dá gólīyī lôfílī tā lē 'bá ázī yī lāfálé.

3

Tã gólá Pétērō yī Yōwánī bē drí āgō ōñō ró rī édézó rī

¹ Kāyī āzā sī, Pétērō yī Yōwánī bē drí nīzó jó ángí Ôvārī ká rī 'álā, ítú-pá nā sī lānjátúlī bē, tálā 'dī rī'á ítú-pá rātāā 'ē ká Ôvārī drí rī ī'dī. ² Gō'dá gólīyī cá bē áťī āzā ndōgō á'dī-drī ká jó ángí Ôvārī ká rī ká gólá rī'á zīlā Sū-ākī 'dī tī rī, drīlīyī ōjílā āzā 'bá yī úsúzó rī'á īyī āgō āzā gólá rī 'bá ōñō ró rī nñī'á. Útī āgō 'dī kó ōñō ró ítí. Kāyī vósī cé, órī trá āgō rī 'dī nñīlī gō'dá 'bālé vō rī 'dī 'á rīlī áđī zīlī ōjílā gólīyī rī 'bá nīlī jó ángí Ôvārī ká 'dī 'álā rī yī tī sī. ³ Gō'dá āgō ōñō ró 'dī ndrélé bē Pétērō yī Yōwánī bē rī'á īyī ānī'á jó ángí Ôvārī ká 'dī 'álā rī, drílā ngázó áđī zīlī gólīyī tī sī. ⁴ Ítí rī, Pétērō yī Yōwánī bē drí ngázó rī'á īyī gólá rī ndrélé dīlī, gō'dá Pétērō drí ngázó tā átálé kī nī rī, "Ní ndrē vō āmā ngáá nōlé." ⁵ Nīngá sī, āgō ōñō ró 'dī drí vō ndrēzó gólīyī ngálá līfī 'bā'bā bē. Gólá ñsū íyīkā kī nī rī, āwō-'dī, gólīyī á'dō īyī trá 'ē'á áđī félé yī drí. ⁶ Gō'dá Pétērō drí tā átázó kī nī rī, "Á'dó kō ngá gólá áđī ró rī ī'dī má drí 'ē'á fēlā ní drí. Gō'dá vō lā 'á rī, má á'dō ngá gólá á'dó 'bá má bē rī fē'á ī'dī. Má átā tā ní drí nō mbārākā gólá Yésū Krístō gólá Nāzāretā lésī rī ká sī, 'dōvó ní ngá úrú gō'dá áçī tōlé."

⁷ Gō'dá Pétērō ní drí ōñō 'dī drī-ágó lā rüzó āngbū, á'dō ró bē gólá rī 'bālé ngālé ádrélé úrú. Gō'dá 'wāā ōñō 'dī pá lā yī gō'dá pá līfī lā yī bē drí āmbázó. ⁸ Gō'dá drílā ngázó ádrélé úrú íyī pá nyāányā drīlī, gō'dá ngālé

rĩ'á lẹmúlí. Drílá ngāzó Ôvârí rí lúyílí àyĩkō àmbá sī. Gõ'dá drílíyí ngāzó nílí 'dūwā Pétērō yí bē jó ạngí Ôvârí kâ 'dĩ 'álá Ôvârí rí lúyílí. Gõ'dá àyĩkō drí sī rí, àgô rí 'dĩ drí ngāzó nĩ'á lẹmú bē gõ'dá kpá lówā bē.

⁹ Gõ'dá òjílā ndrĩ gólíyí à'dó 'bá tólá jó ạngí Ôvârí kâ nã 'álá rí 'bá yí ndrē ìyí bē àgô rí 'dĩ rĩ'á lẹmú'á gõ'dá kpá rĩ'á Ôvârí rí lúyí'á rí, ¹⁰ drílíyí gólá rí nǐzó kǐ, gólá ì'dí àgô òṅṅó ró gólá rí 'bá rílí ànyí áfí tị káyí vósí cé rĩ'á àdì zǐlì òjílā tị sī rí ì'dí. Gõ'dá òjílā 'dĩ 'bá yí tị lá yí drí à'dízó ndrúndrú, tǎlá tǎ lǎrākō gólá rú 'è 'bá trá àgô 'dĩ drí rí tǎsǐ.

Tã gólá Pétērō drí mbârākā Yésū kâ àgô òṅṅó ró 'dĩ êdézó rí à'dázó òjílā drí rí

¹¹ Nǐngá sǐ, òjílā tị lá yí drí à'dílí trá ndrúndrú 'dĩ 'bá yí ndrē ìyí àgô rí 'dĩ trá àdré'á ànyí Pétērō yí lǎgátí Yōwání bē jó bílì gólá zǐlì jó bílì kúmú Sólómō kâ rí 'á. Ítí, òjílā dūú drí ngāzó rǎlé gólíyí ngáá tólá. ¹² Gõ'dá Pétērō ndrélé bē òjílā tǐlǐlì rú è'bé'á rí, drílá ngāzó tǎ àtǎlé gólíyí drí kǐ nĩ rí, “Òjílā ámakā Ísírǎ'élè kâ, ànì tị à'dì tǎ nò tǎsǐ à'dô drí sǐ yǎ? Gõ'dá nĩ rí àmà ndrélé dǐí ìtí à'dô tǎsǐ yǎ? Nĩ rí ìsùlā kǐ nĩ rí, mǎ èdè àgô rí nò mbârākā àmakā sǐ ngátá rǐrǐ àmakā mbì Ôvârí lǐfì rí sǐ yǎ? À'dó kô rĩ'á ìtí. ¹³ Nòó tǎ gólá Yésū drí 'élé trá rí ì'dí. Gólá rĩ'á rú ì'bū 'bá Ôvârí gólá àmà à'bíyá Àbārāyámā, Ísákā, Yākóbā, gõ'dá kpá ùrúkà 'bá yí drí rólé rí kâ. Ôvârí 'bā Yésū rí lǎnjì trá tákányí ì'dí, drílá mbârākā fèzó Yésū drí à'dózó ngá-tì àmbá dūú nò drǐlì ndrĩ. Gõ'dá à'dólé bē trá ìtí rí, nĩ àṅṅó gólá rí ǎlì trá drí-àcè 'bá drí gõ'dá gólá rí gāzó dó kúmú Pílátō àndrá, gbō lé Pílátō lè tǎ bē drí àyézó Yésū rú sǐ rí. ¹⁴ Yésū rĩ'á òjílā tǎndí ró gólá tǎ Ôvârí kâ 'è 'bá rí ì'dí, gõ'dá nĩ gǎ gólá trá dó Pílátō àndrá, gõ'dá Pílátō rí ìjízó àvō fū 'bá àzákòlā 'dì ìnjílí ì'dí Yésū rí gógó vō là 'á. ¹⁵ Yésū gólá nò ànì drí 'élé drǎlé 'dĩ, gólá ì'dí rĩ'á àlò gólá òjílā 'è 'bá à'dólé lédre-lédre ró zǎà gbádú rí. Gólá rí òdrǎ vósí, Ôvârí 'bā gólá trá lǐdrílí òdrǎ 'ásí. Àmà nyǎányà ndrē gólá trá kpá ó'dí cú àmà lǐfì sǐ. ¹⁶ Rĩ'á mbârākā Yésū rí 'dĩ kâ, gólá àgô òṅṅó ró ànì drí ndrélé trá ndrĩ nò 'bā 'bá à'dólé dódó 'dĩ. Gólá lè tǎ trá Yésū 'á. Tǎ rí 'dĩ tǎsǐ, Yésū drí fǎfǎ fèzó gólá drí ngāzó àcì tǎlé, òzō ànì drí ndrélé nò tì.

¹⁷ “Àmà àdrúpì yí, má nĩ tǎ gólíyí ànì drí 'élé drí-'bá ànìkà rí 'bá yí bē Yésū rú gólá rí ǎlì àṅṅó drǎlé rí trá, gõ'dá nĩ 'è tǎ rí 'dĩ 'bá yí ìtí 'dĩ rí, tǎlá mĩ nǐjì kô kǐ nĩ rí, rĩ'á gólá Ôvârí drí 'è'á àjólá àngó nò 'á 'díyí pǎ 'bá ró rí ì'dí. ¹⁸ Gõ'dá ǎkù ró nǎ sǐ, Ôvârí 'bā tǎ àṅṅú 'bá íyíkà rí 'bá yí trá tǎ àṅṅúlì kǐ nĩ rí, 'díyí pǎ 'bá rí 'dĩ à'dô lǎṅṅó úsú'á gōzó drǎlé. Gõ'dá ngbāngbānò rí, yí àyè tǎ rí 'dĩ trá à'dólé òzō 'dǐí kátí.

¹⁹ “Ànì àmà àdrúpì yí, tǎ rí 'dĩ 'bá yí tǎsǐ rí, má lò'bā rú'bá ànì drí, nĩ àdĩ drí tǎ ònjì ànìkà rí 'bá yí 'ásí, gõ'dá rú jǎlé úlì Ôvârí kâ rí 'bá yí àrílì gõ'dá ìnjílí ì'dí, tǎlá Ôvârí òjì ró bē tǎ ònjì ànìkà volé ngbá. ²⁰ Ôvârí à'dô Yésū rí gógó gólá drí nǐlì ǎkù ró nǎ sǐ 'díyí pǎ 'bá ró rí àjó'á ànì ngálá, tǎlá gólá òsò ró mbârākā íyíkà bē ànì 'á òjílā íyíkà ró. ²¹ Yésū bē 'būú 'álá, rĩ'á tólá būúú káyí tǐbè gólá drí ngá 'èzó ndrĩ ó'dí ró òzō sísì rí kátí rí.* Àkù ró nǎ sǐ, Ôvârí 'bā tǎ àṅṅú 'bá íyíkà rí 'bá yí rĩ'á tǎ rí 'dĩ 'bá yí ngílí. ²² Tǎ à'dálá ró, Músǎ àtá tǎ Yésū rí tǎsǐ kǐ nĩ rí, ‘Ôvârí Yākóvā à'dô òjílā àzà ànì 'ásí 'è'á à'dólé tǎ àṅṅú 'bá ró má tì. Ícá trá ànì drí tǎ cé tǐtì tǎ àṅṅú 'bá rí 'dĩ

* **3:21** 3.21 Sísì 'álá rí, àngó nò à'dô 'bā'á lǎṅṅó àkò, té òzō káyí Ôvârí drí àngó nò 'bázó rí 'á rí kátí.

drí àtálé àní drí rí àrílí 'élé, ²³ tálá gólíyí gólá rí àrí 'bá kò'dáwá rí, Ôvârí à'dô gólíyí trõ'á volé òjílá íyíkà rí 'bá yí lãfálé sî úfúlí.' 'Dîí úlí Músà kâ ì'dí. ²⁴ Gõ'dá má àtâ kpá ó'dí àní drí drí àdílí tã ònjí àníkà rí 'bá yí 'ásí, tálá Sãmõwélê gõ'dá tã àngũ 'bá ùrúkà 'bá yí bê ndrî, gólíyí tã àtî-àtî Ôvârí kâ àtá 'bá trá rí àngũ ìyí tã trá tã gólíyí Yésù drí 'è'á 'èlâ kâyî àmákà nõ 'bá yí 'á rí tãsí.

²⁵ "Ítí rí, ícâ trá àní drí àní drí àdílí tã ònjí 'ásí, tálá tã gólíyí Ôvârí drí tã lá 'bãlé trá 'élé tã àngũ 'bá íyíkà rí 'bá yí sî àkù ró nã rí kpá rí'á àní drí, gõ'dá tã-drî lèlê gólá Ôvârí drí 'bãlé àkù ró nã sî àní à'bíyá yí bê rí rí'á kpá àní drí. Gólá àtâ trá Àbārāyāmā drí kî nî rí, 'Má à'dô àní ózõwá yí 'bã'á àndrâ-tândí fèlé òjílá àngó drí kâ drí ndrî.' ²⁶ Má àtâ tã àní drí kî nî rí, Yésù ì'dí rí'á gólá Ôvârí drí njílí lājó'bá íyíkà ró gõ'dá gólá rí àjózó àní drí sîsî tã ònjí àníkà àyélé, tálá Yésù òsõ ró mbârākā íyíkà àní 'á rízó tã mbî 'élé ì'dí òjílá íyíkà ró."

4

Tã gólá Pétērõ yí Yõwánî bê drí àdrézó vò òjílá Yúdã yí kâ

drí rízó tã kílí rí 'á rí

¹ Pétērõ yí Yõwánî bê òtírî rî tã 'dî 'bá yí àtálé òjílá drí rí, drî-'bá lã'bí 'è kâ ùrúkà 'bá yí drí àcázó Sãdúsî ùrúkà 'bá yí bê, gõ'dá kpá drî-'bá lómígówá jó àngí Ôvârí kâ rí 'bá yí kâ lómígówá íyíkà ùrúkà 'bá yí bê.

² Gólíyí rí'á àwã ró, tálá úlí gólíyí Pétērõ yí drí rízó òjílá ìmbálé kî'á nî rí, Yésù òlìdrî trá òdrâ 'ásí rí tãsí, tálá úlí 'dî 'bá yí à'dâ tã lídrî-lídrî òjílá kâ òdrâ 'ásí rí trá rí'á tã pãtîí 'í. ³ À'dólé bê trá ítí rí, drílíyí Pétērõ yí Yõwánî bê rúzó 'bãlé gãnîmã 'á à'dú kólé tólá ngácî àlô, tálá trá rí'á lãnjátúlí drí lésî ró, gõ'dá ìtú-pá ícâ kò tã kî 'bá àzízó ndrî tã gólíyíkà kílí kâyî rí 'dî sî.

⁴ Gõ'dá kpálé bê ítí rí, òjílá gólíyí túbè úlí Pétērõ kâ àrí 'bá trá rí ìyí lãfálé sî rí, òjílá dũũ àdî ìyí drí trá tã ònjí ìyíkà 'ásí tã lèlé Yésù 'á. Bê trá ítí rí, òjílá gólíyí tã lè 'bá trá Yésù 'á rí yí drí àcázó òzõ kútũ-njî kâtí.

⁵ Cîjínó lâ sî, tã kî 'bá Yúdã yí kâ 'dî 'bá yí drí rú è'bézó kpākā àlô vò àlô 'á tólá Yērõsālémā 'álá tã Pétērõ yí kâ kílí.* ⁶ Gõ'dá Ànāsî gólá à'dô trá sîsî nã sî àmbá drî-'bá Yúdã yí kâ rí 'bá yí kâ rí'á gólíyí bê, gõ'dá òjílá à'dó 'bá kpá bê rí yí rí'á Kãyífã, Yõwánî, Àlèkèzándã gõ'dá òjílá àzã 'bá yí 'bã 'alé Ànāsî kâ rí 'ásí à'dó 'bá kpá drî-'bá lã'bí 'è kâ ró rí 'bá yí bê. ⁷ Nîngá sî, gólíyí drí Pétērõ yí àzízó àdrélé ìyí àndrã kpākā àlô àgò gólá òjõ ró èdéle trá rí bê. Gólíyí ìjî Pétērõ yí trá kî nî rí, "Àní, nî èdé àgò òjõ ró nõ àngò tí yã? À'dí fè mbârākā àní drí drî-àcê bê tã 'dî 'èzò rí nî yã?"

⁸ Nîngá sî, Pétērõ drí tã lògõzò mbârākā Líndrî Tândí Ôvârí kâ sî kî nî rí, "Drî-'bá òjílá àmákà rí yí kâ gõ'dá sîsî-lésî àmákà rí 'bá yí bê, ⁹ nî rí rí'á àmã ìjílí nõ tã tândí àmákà 'élé àgò òjõ ró nõ 'èzò à'dólé dódó rí tãsí yã? ¹⁰ 'Dõvò nî lè bê trá tã nîlî tã lá 'dî tãsí rí, má àtâ àní drí gõ'dá kpá òjílá àmákà Ìsîrã'élé kâ drí ndrî kî nî rí, rí'á drî-àcê Yésù Krístõ Nãzãrétã lé 'bá ró rí kâ ì'dí àgò òjõ ró nõ pã 'bá à'dólé dódó gõ'dá kpá gólá rí 'bãlé àdrélé nõngá àní àndrã àndrõ òjílá ndîndî ró nõ. Yésù ì'dí àlólá gólá àní drí ìpálé drãlé fè lãlî-lãlî drî rí, gõ'dá Ôvârí 'è gólá trá lídrílí òdrâ 'ásí.

3:23 3.23 Tã 'Bã'bã Àndã 18.15-19. **3:25** 3.25 Tã Ómvó Ngá 22.18. * **4:5** 4.5 Tã kî 'bá Yúdã yí kâ 'dî 'bá yí rí'á nyà'dî-nã-drî-lã-ngã-mùdrî. Ùrúkà 'bá yí rí'á lã'bí ìmbá 'bá 'í, ùrúkà 'bá yí sîsî-lésî rí 'bá yí ì'dí, gõ'dá ùrúkà 'bá yí drî-'bá lã'bí 'è 'bá rí kâ rí 'bá yí ì'dí.

11 “Ānī drī-'bá òjílā āmákā rī 'bá yí ká, nī ārī drē úlí ámákā nō. Gólā rī'á ĩ'dí kó ãlō àjù ró tã ìgízó tã lâ sī búkū Ôvârí ká 'á kī'á nī rī, 'Ājù gólā jó 'dī 'bá drí gálé dó rī à'dô gō'dá trá àjù tãndí ró tã lâ drí lâzélé rōô jó 'dīzó rī ĩ'dī.’

Lôngó 118.22

12 Ītí rī, má lē ānī drí nīlā dódó kī nī rī, gólā cé ĩ'dí ãlō gólā ícá 'bá āmā òjílā mvá pǎlé rú ìzā gō'dá kpá òdrā āmákā rī 'bá yí 'ásī tǎlā tã ònjí āmákā sī, Ôvârí áfēé drī-ácē tã 'dī 'ézó òjílā āzākā drí kó kō.”

13 Nīngá sī, tã kī 'bá gólīyī rú è'bé 'bá 'dī 'bá yí tī lâ yī drí à'dízó, tǎlā úlí gólīyī Pétērō yī drí átálé Yōwánī bē ngbàngá lâ ró ũrī ãkó 'dī yī sī, tǎlā gólīyī nī trá kī nī rī, Pétērō yī Yōwánī bē òjílā tǎkó 'í, zī ĩyī tã kō. Gólīyī ndrē ĩyī Pétērō yī Yōwánī bē kī nī rī, gólīyī à'dô rī'á Yésū rī āzī-āzī 'í, tǎlā tã 'è'è gólīyīkā rī'á nyé òzō Yésū ká rī tī. 14 Gō'dá āgō gólā òṅō ró pǎlé trá rī rī'á àdré'á tólā dódó Pétērō gō'dá Yōwánī yī bē. Tã rī 'dī sī, gólīyī ícá gō'dá kō tã ònjí āzākā átálé úlí Pétērō ká átálé trá 'dī rú. 15 Nīngá sī, drīlīyī Pétērō yī gō'dá āgō òṅō ró rī bē lófōzó volé ĩví 'álá jó rú è'bé ká 'dī 'ásī. Gō'dá gólīyī drí ngāzó rī'á tã ì'bīlī ĩyī vō 'ásī kī nī rī, 16 “Mā à'dô à'dô 'è'á ĩ'dí òjílā 'dī 'bá yí drí yā? Tã pǎtī ró, òjílā ndrī rī 'bá rīlī ĩyī Yērōsǎlēmā 'á nōngá rī 'bá yí nī trá kī nī rī, gólīyī 'è tã tī drí à'dízó 'dī nī, gō'dá mā gǎá tī lâ kō. 17 Gō'dá mā 'bā tã gólīyī drí, gólīyī òzó kō tã átá Yésū rī tāsī ãlōwálā òjílā āzākā drí, tǎlā tã rī 'dī òzó lậ'bu òjílā rōô drí kō.”

18 Gō'dá nīngá sī, tã kī 'bá 'dī 'bá yí drí ngāzó Pétērō yī àzīlī Yōwánī bē àgólé jó 'álá. Nīngá sī, drīlīyī tã 'bāzó Pétērō yī drí, gólīyī ĩmbā òjílā kō ó'dí Yésū rī tāsī ngátá cé Yésū rī rú zīlī ĩ'dí òjílā drí yā rī. 19 Gō'dá Pétērō yī drí ngāzó ũrū Yōwánī bē tã-drī gólīyīkā 'dī lógólé kī nī rī, “Dōvó nī nī drē, tã gólā ángó rī ĩ'dí Ôvârí drí ndrélé tãndí ró rī, tã āníkā ārílí ĩ'dī, ngátá tã Ôvârí ká ārílí ĩ'dī. 20 Āmā drí rī, mā ícá kō tī cīlī gǎ tã gólīyī āmā drí ndrélé trá Yésū drí 'élé gō'dá kpá tã gólīyī āmā drí ārílí trá gólā drí rī'á átálā rī 'bá yí drī.”

21 Gō'dá ĩtí rī, tã kī 'bá 'dī 'bá yí nīlī gō'dá lậ'bu òjílā fēzó Pétērō yī drí rī kō, tǎlā òjílā trá ndrī rī'á ĩyī Ôvârí rī lụyí'á ĩ'dí āgō òṅō ró 'bǎlé trá à'dólé dódó 'dī tāsī. Tã rī 'dī tāsī rī, gólīyī drí cé úlí ĩyīkā ãlō 'dī 'bá yí átázó ĩ'dí ngbálí-ngbálí ó'dí Pétērō yī drí Yōwánī bē, gō'dá drí yīzó gólīyī rú sī. 22 Pétērō yī Yōwánī bē 'è ĩyī trá tã lârákō ángí 'í, tǎlā āgō òṅō ró 'bǎlé à'dólé dódó 'dī, ndrô lâ rī'á kôô nyà 'dī-rī drīlī sī.

Tã gólā tã lē 'bá yí drí rātáā 'ézó Ôvârí drí tǎlā úlí átázó bē

drī-bǎláyī ró ũrī ãkó rī

23 Gō'dá óyílí bē drí Pétērō yī rú sī Yōwánī bē rī, drīlīyī ngāzó gólé āzī-āzī lâ yī ngálá, gō'dá tã gólā drī-'bá Yúdā yí ká 'dī 'bá yí drí átálé trá 'dī ngílí gólīyī drí. 24 Nīngá sī, òjílā āzā 'bá yí ārílí bē ĩyī tã 'dī ĩtí rī, gólīyī drí ngāzó ndrī Ôvârí rī lụyílí kpá rātáā 'élé kpākā ãlō kī, “Kúmú āmákā gólā āmā drīlī ángó nō 'á rī, ní 'bā āmā nī 'būū bē, ĩnyákú bē, ĩmvū àndrē bē, gō'dá ngá ndrī gólīyī à'dó 'bá 'á lâ rī 'bá yí bē. 25-26 Gō'dá ní nī tã āmákā trá. Nī ĩ'dí tã nō átá 'bá sísí úlí ífí sī āmā à'bīyá Dǎwúdí drí, gólā à'dó 'bá tã áníkā 'è 'bá ró rī. Líndrī Tãndí áníkā 'bā gólā trá tã átálé kī nī rī, 'Kúmú ángí 'bǎdrī ká rī 'bá yí à'dô ĩyī trá ǎwǎ ró Kúmú āmákā Ôvârí rú. Gólīyī drí rú è'bézó ãlō tã ònjí ì'bīlī kpīlī ǎwǎ 'élé gólā rú lō'wā ãkó.

Gólíyí lè trá kpá òmbã 'élé 'díyí pã 'bá gólá Ôvârí drí 'è'á àjólá àngó nò 'á rí rú.'

Lôngó 2.1-2

²⁷ “Gõ'dá ngbãangbânõ rí, úlí Dãwúdĩ kã 'dĩ 'è rú trá, tãlã kúmú àngí Èródè gõ'dá drí-'bá ìnyákú drí kã Põnĩtiyõ Pílátõ drí tã ì'bızó jãrĩbã nò 'á nongá òjílã lídí Rómã lésí rí 'bá yí bē gõ'dá kpá òjílã Ìsĩrã'élé kã bē Yésũ rú, lãjõ'bá àníkã gólá ní drí àjólé 'díyí pã 'bá ró àngó nò 'á rí. ²⁸ Òzõ kpálé gólíyí ì'dí òjílã tã ì'bĩ 'bá tã ònjí 'dĩ 'bá yí 'èzõ rí, ní 'bã tã rí 'dĩ 'bá yí nĩ à'dólé, tãlã 'dĩ rĩ'á tã gólá ní drí lèlé trá rí ì'dí, gõ'dá nĩ trá cú mbârãkã lã bē drílã rú 'èzõ.

²⁹ “Kúmú àmákã Ôvârí, mí nĩ tã ònjí gólíyí òjílã àmákã sísí-lésí rí 'bá yí drí lèlé 'è'á 'èlã àmã rú rí trá, tãlã àmã drí tã Yésũ kã pèzõ òjílã drí rí sĩ. Àmã rĩ'á lãjõ'bá àníkã ì'dí, ní àfè mbârãkã àmã drí úlí àníkã nò 'bá yí àtázõ òjílã drí Yésũ rí tã sĩ cú ìtí ùrĩ àkó. ³⁰ Ní à'dã ànĩ mbârãkã òjílã drí tã 'è'è gólá nò sĩ. Ní 'bã àmã ngá lãzé 'bá pãlé à'dólé dódó, gõ'dá kpá tã lãrãkõ àzã 'bá yí 'èlé drí-àcê gólá lãjõ'bá tãndí àníkã Yésũ kã sĩ.”

³¹ Gõ'dá gólíyí ndèlé bē rãtãã rí, vò gólíyí drí rú è'bézó 'á lã 'dĩ drí rú ìyázó gbĩ gbĩ gbĩ. Gõ'dá nĩngá sĩ, Líndrí Tãndí Ôvârí kã drí mbârãkã fèzõ gólíyí drí ròò, gõ'dá gólíyí drí ngãzõ rĩ'á tã àtí-àtí Ôvârí kã pèlé òjílã drí cú ìtí ùrĩ àkó.

Lávì tã lè 'bá drí rızó rĩlí ngá àlò ró rí

³² Ìtí rí, kàyì rí 'dĩ 'bá yí sĩ, òjílã ndrĩ gólíyí tã lè 'bá Yésũ 'á rí drí rızó ìyí ngá àlò ró, tã ìsũ gólíyíkã kpá àlò. Gõ'dá gólíyí kárã lè trá ngá 'èlé vò àlò 'á. Gõ'dá òjílã àzã yù'dãwã àlò gólíyí lãfálé sĩ ngá gólíyí ìyí nyãányã kã lãpílí cé ìyí ìfífí drí. Gólíyí ndrĩ rí trá ìyí àmúlí ìyí lãfálé 'ásĩ. ³³ Lãjõ'bá rí ìyí trá mbârãkã àmbã sĩ kárã tã ìyálé òjílã drí kĩ nĩ rí, Kúmú Yésũ lídrí trá òdrã 'ásĩ. Gõ'dá Ôvârí rí trá àndrã-tãndí fèlé gólíyí drí tákányĩ. ³⁴⁻³⁵ Ìtí rí, gólíyí à'dó 'bá trá gólíyí lãfálé 'á àmvú yí bē gõ'dá kpá jó yí bē rí 'bá yí trá rĩ'á ìyí njãã 'bãlã ìyí gĩlí volé gõ'dá lãfã lã tròlé fèlé lãjõ'bá drí lãnjílã òjílã gólíyí ìzã bē rí 'bá yí lãfálé 'ásĩ à'dò ìzã gólíyíkã rí 'bá yí vó ró. Gõ'dá ìtí rí, òjílã àzãkã trá yù'dãwã ìzã ró gólíyí lãfálé 'ásĩ.

³⁶ Àgò àzã rú bē Yòsèpã rí 'è tã 'dĩ nĩ té ìtí. Gólã rĩ'á 'bãsúrú Lávì kã rí 'ásĩ, gõ'dá útì gólã 'bãdrĩ zĩlí Sãyĩpãrásĩ rí 'álã. Gõ'dá gólã kpá ì'dí tìbē lãjõ'bá drí zĩlí kpá Bãrãnãbã rí. Ìtò lã kĩ nĩ rí, òjílã gólã rí 'bá mbârãkã sòlé àzì-àzì 'á rí. ³⁷ Yòsèpã Bãrãnãbã rí gógó gĩ àmvú ìyíkã àzã volé gõ'dá lãfã lã trözó fèlé lãjõ'bá drí, à'dò ró bē òjílã ìzã ró rí 'bá yí pãzõ ì'dí sĩ lã.

5

Tã ònjí Ànãnyã yí kã òkó lã Sãfirã bē rí

¹⁻² Gõ'dá àgò àzã bē rú lã Ànãnyã, gõ'dá òkó lã rí rú ìyíkã rĩ'á Sãfirã. Ànãnyã ndrè tã Bãrãnãbã kã 'èlé àmvú ìyíkã gĩzõ volé gõ'dá àdì lã trözó fèlé ngbã tã lè 'bá gólíyí ngá àkó lé 'bá ró rí 'bá yí drí rí trá. Gõ'dá kàyì àzã sĩ rí, Ànãnyã yí kpãrãtí òkó lã bē drí kpá ngãzõ àmvú ìyíkã àzã 'bãlé gĩlí volé, tãlã tã lè 'bá gólíyí ìzã ró rí 'bá yí pãzõ lãfã lã sĩ. Tãkõ tã ìsũ gólíyíkã bē rĩ'á ngĩ, gólíyí trõ lãfã rí 'dĩ ùrũkã lã lãpílí ìnĩnì ró ìyí drí, gõ'dá à'dò ró cé ùrũkã lã trözó ì'dí fèlé lãjõ'bá drí òjílã ìzã ró rí 'bá yí pãzõ ì'dí sĩ lã. Nĩngá sĩ rí, Ànãnyã drí lãfã 'dĩ ùrũkã lã trözó cé ì'dí fèlé Pètèrõ drígã nĩ'á lãnjílã ngá àkó lé 'bá yí drí.

³ Nĩngá sī, Pétērō nĩ tã Ānānīyā kã 'èlé 'dĩ trá. Ī'dĩ Pétērō drí tã átázó Ānānīyā drí kī nĩ rĩ, “Ānānīyā, ní âdô ònjō 'ì. Ní âyê tã ìsũ ònjí Sātánā kã fílí ání p̄p̄ìsílí ìzálé ítí ã'dô tāsī yā? Tã ní drí 'èlé 'dĩ rĩ'á tã ònjí 'ì. Tã 'dĩ rĩ'á tã Sātánā kã 'ì, gólá 'bã nĩ nĩ ãndrō ònjō âdólé Líndrí Tándí Ôvârí kã drí kī, lãfã ámvú 'dĩ kã gĩzó volé rĩ, ní fê trá ndrĩ ngá ãkó lé 'bá yí drí, gō'dá ní drí ùrúkã lâ trōzó áningá lãp̄l̄l̄í ání nyãányã drí 'dĩ. ⁴ Sísí rĩ, ámvú 'dĩ trá áníkã ĩ'dĩ, gō'dá ní gílí bē volé rĩ, lãfã lâ trá kpá áníkã ĩ'dĩ ngá gólíyí ní drí lélé rĩ 'bá yí 'èzó ĩ'dĩ sī lâ. Gō'dá ní ìsũ tã tã ònjí nō 'èzó ã'dô tāsī yā? Ní rĩ 'dĩ kô ònjō âdólé 'dĩ cé ãmã lãjó'bá Yésũ kã rĩ yí drí, ní rĩ ònjō 'dĩ âdólé 'dĩ kpá Ôvârí rĩ nyãányã drí!”

⁵ Ítí, Ānānīyā, ní drí rĩrĩ úlĩ nō árílí rĩ 'á rĩ, ní drí ngãzó 'dèlé gbũ ìnyákú dr̄ñĩ ãvō ró kīnĩ-kīnĩ. Gō'dá ání drãdrã 'dĩ ùrĩ lâ drí fízó rōô òjílã gólíyí tã lâ árí 'bá trá rĩ 'bá yí rú. Gólíyí â'dô trá ùrĩ ró mbârākã Ôvârí kã 'dĩ tāsī.

⁶ Nĩngá sī, ãgô mvá ãzã 'bá yí drí ânizó ãvō lâ gólé ítá sī gō'dá n̄jizó lâ volé 'bãlé 'bú 'á.

⁷ Gō'dá ìtũ-pá lãvũ trá nã rĩ kãtí, òkó lâ Sãfírã drí gōzó âcálé Pétērō ngálã, gō'dá gólá n̄jĩ drē tã gólá rũ 'è 'bá ágó lâ drí rĩ kô. ⁸ Nĩngá sī, Pétērō drí tã átázó Sãfírã drí kī nĩ rĩ, “Ní âtã drē má drí lãfã gólá ámvú gĩzó volé rĩ vó lâ trá ĩ'dĩ rĩ'á ndrĩ má dr̄gã nō yã?” Ítí rĩ, Sãfírã ní drí tã kōzó kī, “Áwô, lãfã vó ámvú gĩzó rĩ rĩ'á ndrĩ ĩ'dĩ 'dĩ.”

⁹ Gō'dá nĩngá sī, Pétērō drí ngãzó gólá rĩ ìjílí kī nĩ rĩ, “Ānĩ ání ágó bē, nĩ dĩ mǎnĩ Líndrí Tándí Ôvârí kã âdózó ã'dô tāsī yā? Ní ndrē trá, òjílã gólíyí ání ágó rĩ ãvō trō 'bá 'bãlé 'bú 'á rĩ trá rĩ'á ânĩ'á ìyí jó t̄l̄l̄-t̄l̄ 'á nō. Gólíyí â'dô kpá ání ãvō n̄jĩ'á ngbãangbãnō volé nĩ'á 'bãlá 'bú 'á.”

¹⁰ Nĩngá sī 'wãã, Sãfírã ní drí ngãzó 'dèlé vũdrí Pétērō ândrá gō'dá kpá drãlé. Gō'dá ãgô mvá 'dĩ 'bá yí âfílí bē jó 'álã rĩ, gólíyí drí ãvō lâ ndrēzó àyí'á tólã ndrãã. Nĩngá sī, ãgô mvá 'dĩ 'bá yí drí ãvō lâ n̄jizó volé nĩ'á 'bãlá kpá 'bú 'á ágó lâ rĩ ló'dé gārã dr̄ñĩ 'á. ¹¹ Nĩngá sī, ùrĩ drí fízó òjílã ndrĩ kãñisã kã 'á rōô, gō'dá kpá òjílã ùrúkã 'bá yí ndrĩ tã 'dĩ árí 'bá trá rĩ yí bē.

Tã lãjó'bá drí ngá lãzé 'bá dũũ pãzó â'dólé dódó rĩ

¹² Kãyí rĩ 'dĩ 'bá yí sī, lãjó'bá Yésũ kã 'è ìyí tã lâràkô gólíyí òjílã tĩ drí à'dízó drí lâ yí sī rĩ trá dũũ, òzô gólíyí drí Ôvârí rĩ ìjizó ìyí pãlé 'èlá rĩ kãtí. Gō'dá tã lē 'bá Yésũ 'á rĩ 'bá yí rĩ ìyí trá kárã rũ è'bélé vō ãlô 'á à'dĩ-dr̄ñĩ jó àngí Ôvârí kã rĩ kã 'á.* ¹³ Gbõ lé òjílã tã lē 'bá Yésũ 'á kô rĩ 'bá yí 'bã ìyí bē lãnjĩ gólíyí rú rĩ, gō'dá gólíyí rĩ'á ùrĩ ró rũ è'bélé vō ãlô 'á òjílã 'dĩ 'bá yí bē. ¹⁴ Gō'dá â'dô bē kpálé ítí rĩ, tólã kãyí rĩ 'dĩ 'bá yí 'á rĩ, ãgô òkó ãzã 'bá yí bē dũũ, drílyí kpá tã lēzó Kúmú Yésũ 'á, gō'dá gólíyí drí ìyí lôfízó òjílã tã lē 'bá Yésũ 'á rĩ 'bá yí lãfálé. ¹⁵ Nĩngá sī, tãlá tã lâràkô lãjó'bá Yésũ kã rĩ 'bá yí drí rĩ'á 'èlá rĩ 'bá yí tāsī rĩ, òjílã drí ngãzó rĩ'á ngá lãzé 'bá ìyíkã lôjílí lô'bãlé ìyí ndrĩ lãt̄ñĩ* lãjó'bá yí kã rĩ'á trólã ĩ'dĩ rĩ gārã dr̄ñĩ lâ 'ásí gbãràkã dr̄ñĩ sī gbũrũkũ yí bē, ã'dô ró bē, òzô Pétērō òtírĩ lãvũũ rĩ, gólá òdô ró ngbãã gólíyí dódô ngátã gbõ ngbãã gólá rĩ líndrí ògô ró ngá lãzé 'bá ùrúkã 'bá yí dr̄ñĩ sī, gólíyí tã ìsũ bē kī, ãã'dô ngá lãzé 'bá 'dĩ 'bá yí 'bã'á â'dólé dódó. ¹⁶ Nĩngá sī, òjílã t̄l̄l̄l̄ drí ânizó 'bãdr̄ñĩ mvá gólíyí ànyí Yèrôsãlémã rú rĩ lésí rĩ'á ngá lãzé 'bá ìyíkã lôjílí gō'dá kpá gólíyí líndrí ònjí bē rĩ 'bá yí bē. Ítí rĩ, gólíyí â'dô trá ndrĩ 'dó dódó.

* **5:12** 5.12 Vō rĩ 'dĩ rĩ'á jó-bílí kúmú àngí Sólomō kã zélé. * **5:15** 5.15 Lãt̄ñĩ rĩ 'dĩ rĩ'á lãt̄ñĩ n̄izó jó àngí Ôvârí kã rĩ 'álã rĩ ĩ'dĩ.

Tã gólâ lājó'ba Yésū kâ rî 'bá yî úrúzó òmbélé 'bälé gānimā 'á rî

¹⁷ Gõ'dá nīngá sī, tã drí 'dēzó Kāyifā drī-'bá drī-'bá Yúdā yí kâ rî kâ 'á òjilā gólākā rī'á zīlā Sādúsī rī 'bá yí bē lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yí rú, tãlā tã 'è'è lājó'ba 'dī 'bá yí kâ tã lâ ágī trá gólīyī līfī.* ¹⁸ Nīngá sī, gólīyī drí lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yí úrúzó òmbélé 'bälé gānimā 'á. ¹⁹ Gõ'dá mālāyīkā Ôvārī kâ drí ânīzó ngáčī sī áťī gānimā kâ 'dī 'bá yí nīlī hōwé-hōwéē, gõ'dá lājó'ba 'dī 'bá yí lófózó vólé. Gõ'dá mālāyīkā 'dī drí tã átázó gólīyī drí kī nī rī, ²⁰ “Mī nī ã'dī-drī jó ángī Ôvārī kâ rī kâ 'álâ, gõ'dá nī âtâ ró tã lédrē-lédrē ó'dí Yésū 'á nō tāsī ndrī òjilā drí.”

²¹ Nīngá sī, lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yí drí úlī 'dī árízó. Gõ'dá cīnó lâ sī, gólīyī drí ngāzó nīlī ã'dī-drī jó ángī Ôvārī kâ rī kâ 'álâ rīlī òjilā ìmbálé tólâ.

Gõ'dá kpá ãtú-pá rī 'dī sī, drī-'bá òjilā Yúdā yí kâ rī kâ 'dī 'bá yí drí ngāzó òjilā Yúdā yí kâ sīsī-lésī rī 'bá yí âzīlī ndrī rú è'bélé ãyī álô vō tã kī kâ 'á. Nīngá sī, drīlīyī ngāzó lómígówá jólé ãyī nīlī lājó'ba 'dī 'bá yí âdrīlī ájilī ãyī drí gānimā lésī. ²² Gõ'dá lómígówá 'dī 'bá yí calé bē ãyī gānimā 'álâ rī, gólīyī úsú lājó'ba 'dī 'bá yí tólâ kô'dáwá. Ítí rī, gólīyī drí ngāzó gólé gõ'dá tã átálé tã kī 'bá 'dī 'bá yí drí kī nī rī, ²³ “Mā calé bē gānimā 'á tólâ rī, mā úsú áťī áâ'bā trá ngárá-ngárá, gõ'dá lómígówá lâ yí rī'á ãyī līfī ngíyá ró áťī 'dī ndrē'á. Gõ'dá mā nīlī bē áťī lâ 'dī rī, mā úsú òjilā āzākā jó 'á tólâ kô.”

²⁴ Gõ'dá drī-'bá lómígówá jó ángī Ôvārī kâ rī kâ rī 'bá yí kâ gõ'dá drī-'bá òjilā Yúdā yí kâ rī kâ 'dī 'bá yí árīlī bē úlī 'dī 'bá yí rī, ãtô lâ fī gólīyī drī kô, gõ'dá gólīyī tī drí ã'dízó kī, “Ã'dô tã ã'dô nī yã?” ²⁵ Nīngá sī, òjilā āzâ drí ngāzó ânīlī gõ'dá tã átálé kī nī rī, “Nī ndrē drē, òjilā gólīyī ânī drí 'bälé trá gānimā 'á rī 'bá yí ãyīngá rī'á ãyī ã'dī-drī jó ángī Ôvārī kâ rī kâ 'álâ òjilā līfī ìmbá'á ãyī tólâ.”

²⁶ Gõ'dá nīngá sī, gólīyī árīlī bē ãyī tã 'dī rī, drī-'bá lómígówá kâ rī drí ngāzó lómígówá íyīkâ yí bē gõ'dá nīlī lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yí âdrīlī ájilī tã kī 'bá 'dī 'bá yí drí. 'Dī, gólīyī âdrīlī lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yí mbârākā sī kô, tãlā gólīyī rī'á ũrī ró kī, òjilā āâ'dô ngā'á òmbā ró, òzō yī òlô'è lājó'ba 'dī 'bá yí lárākô lâ ãyī trá rī, gõ'dá òjilā āâ'dô kpá ãyī lúvū'á kúnī mvá sī.

²⁷ Gõ'dá nīngá sī, lómígówá 'dī 'bá yí drí ngāzó lājó'ba Yésū kâ 'dī 'bá yí âdrīlī gõ'dá gólīyī 'bälé âdrélé tã kī 'bá yí ândrá. Nīngá sī, Kāyifā drí tã átázó òmbā sī lājó'ba 'dī 'bá yí drí kī, ²⁸ “Sīsī nā sī, mā 'bā tã trá ânī drí ngbálī-ngbálī á'dó kô tã Yésū rī tāsī rī ìmbálé òjilā drí. Gõ'dá ngbāngbānō, tã rī 'dī vō lâ 'á rī, tã ìmbā ânīkâ lậ'bù trá òjilā Yērōsālēmā kâ drí ndrī, gõ'dá nī lē nō âmā rú ízälé òdrā Yésū kâ 'dī tāsī. Nī 'è tã ònjí 'dī ãtô tāsī yã?”

²⁹ Nīngá sī, Pétērō yí lājó'ba āzâ 'bá yí bē, drīlīyī ngāzó tã-drī lógólé gólīyī drí kī nī rī, “Ãmbá âmákâ, mā lē trá tíkó tã ánīkâ árīlī. Gõ'dá òzō tã ánīkâ 'dī ò'bā âmā tã Ôvārī kâ rī gälé dó rī, gõ'dá rī'á mbī âmā drí lạnjī 'bázó Ôvārī rú, á'dó kô òjilā mvá rú. ³⁰ Gõ'dá ânī nyānyā tāsī rī, ânī ã'dī gólīyī Yésū rī ãpá 'bá fê lậlệ-lậlệ drī drälé òdrā ãnyī kâ ró rī sī, gõ'dá Ôvārī rī ã'dī gólâ Yésū rī 'bā 'bá līdrīlī òdrā 'ásī rī, á'dô trá kpá Ôvārī rī gógó 'dī ã'dī gólâ âmā á'bíyá yí drí rī'á ãnjilā rī. ³¹⁻³² Gõ'dá Ôvārī 'bā lạnjī trá Yésū rú gólâ rī 'bázó rīlī yí Ôvārī rī drī-ágó drī lésī ró 'būū 'álâ drī-ácê bē Kúmú âmákâ ró, gõ'dá kpá 'díyī pā 'bá ró. Gõ'dá âmā rī gógó nyānyā lâ yí tāsī rī, mā rī tã nō 'bá yí átálé òjilā âmákâ Ísīrā'élē kâ drí, tãlā gólīyī ũnī ró

* 5:17 5.17 Drī-'bá drī-'bá Yúdā yí kâ rī kâ 'dī kpá tã kī 'bá 'í.

bê, gólâ 'díyî pâ 'bá 'î, gō'dá gólīyî āādī ró īyî drī tā ōnjī īyíkâ rī 'bá yī 'ásī, tãlâ gólâ āāyê ró tā ōnjī gólīyíkâ bê. Mā îcâ trá tā 'dī 'bá yī átálé, tãlâ tā gólīyî Yésū drī 'élé rī 'bá yī rī'á ndrī āmâ līfī drī 'á. Gō'dá Líndrī Tāndí gólâ Ôvârí drī âjólé gólīyî tā īyíkâ ârí 'bá rī yī drī kpá rī'á līfī drī 'bá ró tā pātī ā'dalé gólīyî drī."

³³ Gō'dá nīngá sī, tā kī 'bá ârílī bê īyī úlī 'dī 'bá yī rī, gólīyî drī ngāzó ōmbā ró lāvūlī kōrō. Ítí rī, gólīyî lē trá lājó'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī úfūlī.

³⁴ Gō'dá tā kī 'bá āzâ ālō drī ngāzó âdrélé ūrū vō tā kī kâ 'dī 'á. Tã kī 'bá rī 'dī rú lâ Gāmālélē, gólâ rī'á Pārúsī gólâ tā 'bā'bā Ôvârí kâ rī 'bá yī ímbá 'bá 'î ōjīlā drī, gō'dá ōjīlā cé tītī ñnjī īyī gólâ trá. Gō'dá nīngá sī, drīlā tā 'bāzó lómígówá 'dī 'bá yī drī kī nī rī, gólīyî otrō lājó'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī tākō fīnyáwá īví 'álâ. ³⁵ 'Dī vósī, drīlā ngāzó tā átálé tā kī 'bá āzī 'dī 'bá yī drī kī nī rī, "Ānī ōjīlā āmā āzī-āzī yī ró Īsīrā'élē kâ nō 'bá yī, nī ĩsū tā dódó tā gólâ ānī drī 'ē'á 'ēlā āgō nō 'bá yī drī rī tāsī, tãlā nī ōzó tā ányā 'ēē kō. ³⁶ Nī ĩsū tā tā gólâ Túdā kâ rī tāsī, gólâ sīsī tā āmā 'bá kī nī rī, yī ā'dō ōjīlā tā lâ drī lázélé kōrō rī ī'dī. Gólâ ngā rú jálé ājú 'būlī kúmú 'bādrī nō kâ bê. Ítí rī, ōjīlā dūū 'dē 'bá gólâ vósī ājú 'bū 'bá ró rī rī'á ōzō kámá-sū kátí. Gō'dá úfūlī bê gólâ rī gógó trá rī, gólīyî 'dē 'bá trá gólâ vósī rī 'bá yī drī rú lāpēzó, gō'dá tā rī 'dī drī ā'dózó gbō tā gólâ cú ítí ífī ākó rī ró.

³⁷ "Gō'dá tā 'dī vósī rī, Yúdā gólâ ōjīlā Gālīláyā kâ ró rī drī kpá drī ñngázó káyī gólâ rīzó ōjīlā lálé rú lâ yī ĩgī-ĩgī bê rī sī. Ōjīlā dūū 'dē īyī kpá trá gólâ vósī ājú 'būlī kúmú 'bādrī nō kâ bê. Gō'dá ódrī kpá gólâ rī fūzó. Nīngá sī, gólīyî 'dē 'bá trá gólâ vósī rī 'bá yī drī kpá rú lāpēzó īyī. ³⁸ Bê trá ítí rī, ā'dō tā ōjīlā nō 'bá yī kâ tāsī nōngá rī, má átā ānī drī, nī 'ē tā ōnjī ānī drī lélé 'élé rī gólīyī drī kō'dáwá. Nī āyē gólīyī nīlī drī-báláyī ró. Tãlā ōzō tā ĩsū gólīyíkâ 'dī 'bá yī gō'dá tā 'ē'ē gólīyíkâ rī yī bê ā'dō cé tā gólīyíkâ rī ī'dī rī, tā rī gógó yī ā'dō ā'dó'á kpá cú ítí ífī ākó, ōzō tā Túdā yī kâ Yúdā bê rī kátí. ³⁹ Gō'dá ōzō tā rī gógó ā'dō īyī Ôvârí kâ ī'dī rī, ícá kō gólīyī lōgálé, tãlā nī ā'dō ānī nyānyā úsú'á ājú 'bū'á Ôvârí bê."

⁴⁰ Nīngá sī, tā kī 'bá 'dī 'bá yī drī úlī Gāmālélē kâ kīzó nī rī, úūfū lājó'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī kō'dáwá rī tā-drī lâ lēzó. Ítí, drīlīyī lājó'bá 'dī 'bá yī āzízó lōfílī gólé jó 'álâ. Gō'dá nīngá sī, lājó'bá rī 'dī 'bá yī 'bāzó cālē ōnjóró'bí sī, gō'dá tā 'bāzó gólīyī drī kī, gólīyī āātā īyī tā kó kō ó'dí Yésū rī tāsī, gō'dá gólīyī āyézó.

⁴¹ Nīngá sī, lājó'bá Yésū kâ 'dī 'bá yī drī āfōzó īví 'álâ vō tā kī kâ rī 'ásī. Gólīyī trá āyīkō ró, tãlā gólīyī úsū lāñō trá tā Yésū kâ tāsī. Gō'dá Ôvârí ndrē gólīyī kpá trá îcâ-îcâ ró lāñō úsúlī tā Yésū kâ tāsī. ⁴² Gō'dá tā 'dī 'bá yī vósī, lājó'bá 'dī 'bá yī rī īyī trá zāā rīlī káyī vósī cé rī'á tā ímbalé ōjīlā drī Yésū rī tāsī ā'dī-drī jó āngī Ôvârí kâ rī kâ 'á gō'dá kpá ōjīlā drī 'bā 'ásī. Gólīyī 'bā ōjīlā trá tā nīlī kī, Yésū āā'dō ī'dī 'díyī pâ 'bá ró gólâ Ôvârí drī tā lâ 'bálé trá ājólé sīsī rī.

6

Tã gólâ ōjīlā nī-drī-lā-rī nīzō āyízī pālē ngá lānjī-lānjī sī rī

¹ Káyī rī 'dī 'bá yī sī, tā lē 'bá Yésū kâ ā'dólé bê trá īyī līzó'á rōō rī, tā lē 'bá gólīyī lāfálé sī ā'dó 'bá īyī ōjīlā Yúdā yī kâ ró rī 'bá īyī Gīrīkī tī átálé ī'dī rī 'bá yī, drīlīyī ngāzó rī'á tā gīlī gólīyī Yúdā ró rī 'bá cé ĩbūrū tī átálé ī'dī rī 'bá yī rú. Gólīyī kī nī rī, "Āyízī āmákâ rī 'bá yī rī īyī gō'dá ngá nyānyā gólīyíkâ gólâ rī'á lānjīlā káyī vósī cé āyízī drī ndrī rī úsúlī kō." ² Ítí rī,

lājó'ba mũdrĩ-drĩ-lâ-ngâ-rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngāzó ÿyĩ tã lē 'bá Yēsũ kã rĩ 'bá yĩ
 âzilĩ rũ è'belé vò ãlò 'á. Gõ'dá drĩlĩyĩ tã átázó tã lē 'bá 'dĩ 'bá yĩ drĩ kĩ nĩ
 rĩ, “Rĩ'á fĩ dó ãmã drĩ ngāzó lôsĩ tã âti-âti Ôvãrí kã âtã kã òjĩlã drĩ rĩ âyézó
 gõ'dá ngāzó nĩlĩ rĩ'á lôsĩ ngã nyãnyã lânjĩ kã 'elé ÿ'dĩ yã? ³ 'Dĩ vò lâ 'á rĩ,
 ãmã âdrúpĩ yĩ, rĩ'á tãndĩ ró ãnĩ drĩ ícázó òjĩlã nĩ-drĩ-lâ-rĩ njĩlĩ ãnĩ lãfálé sĩ,
 gólĩyĩ ãnĩ drĩ nĩlĩ trá kĩ, Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã bê ÿyĩ 'á rĩ 'bá yĩ gõ'dá kpá
 â'dó 'bá ÿyĩ tã nĩnĩ bê rōô rĩ. Ítĩ rĩ, mã â'dô gólĩyĩ 'bã'á lôsĩ 'dĩ 'elé. ⁴ Gõ'dá
 ãmã rĩ gógó nyãányã lâ tãsí rĩ, lôsĩ ãmákã â'dô ró zãã rãtãã 'è'è ÿ'dĩ, gõ'dá
 úlĩ Ôvãrí kã rĩ 'bá yĩ âtã-âtã lâ ÿ'dĩ òjĩlã drĩ.”

⁵ Ítĩ rĩ, òjĩlã ndrĩ drĩ tã 'dĩ drĩ lâ lēzó ÿ'dĩ gõ'dá gólĩyĩ drĩ ngāzó òjĩlã tãndĩ
 nĩ-drĩ-lâ-rĩ rĩ 'bá yĩ njĩlĩ. Òjĩlã rĩ 'dĩ 'bá yĩ lãfálé rĩ, gólĩyĩ nĩ Sītĩfãno gólã tã
 lē 'bá trá Yēsũ 'á rōô pĩpĩsĩlĩ ãlò sĩ gõ'dá Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã bê yĩ 'á dũũ
 rĩ kpá trá. Gõ'dá gólĩyĩ nĩ-kãziyã njĩlĩ Sītĩfãno bê rĩ 'bá yĩ rĩ'á: Fílĩpõ ãzã,
 Põrõkãrõ, Nĩkõnõrã, Tímõnõ, Pãrãmõnã gõ'dá Nĩkólã.* ⁶ Nĩngã sĩ, òjĩlã 'dĩ
 'bá yĩ drĩ òjĩlã ÿyĩ drĩ njĩlĩ trá nĩ-drĩ-lâ-rĩ 'dĩ 'bá yĩ âzízó 'bãlè lājó'ba 'dĩ 'bá
 yĩ ândrã. Gõ'dá lājó'ba 'dĩ 'bá yĩ drĩ drĩ 'bãzó gólĩyĩ drĩ, ã'dô ró bê gólĩyĩ
 'bãlè ngã lânjĩ 'bá ró òjĩlã ãyízĩ ró rĩ 'bá yĩ drĩ. Gõ'dá drĩlĩyĩ rãtãã 'èzó ngã
 lânjĩ 'bá rĩ 'dĩ 'bá yĩ tãsí Ôvãrí drĩ, tãlã gólã òpã ró gólĩyĩ lôsĩ rĩ 'dĩ 'èrè lâ
 'á.

⁷ Gõ'dá nĩngã sĩ, kãyĩ rĩ 'dĩ 'bá yĩ sĩ, òjĩlã ÿtĩlĩlĩ drĩ ngāzó rĩ'á tã lèlè úlĩ
 Ôvãrí kã 'á. ÿ'dĩ ÿtĩ, tã lē 'bá Yēsũ 'á rĩ 'bá yĩ drĩ lizózó âcálé dũũ Yērõsãlémã
 'alã. Gõ'dá drĩ-'bã lã'bĩ 'è kã rĩ 'bá yĩ dũũ drĩ kpá tã lēzó tã âti-âti tãndĩ
 Ôvãrí kã 'dĩ 'á.

Tã gólã Sītĩfãno rĩ rũzó tã lâ kĩlĩ ònjõ sĩ rĩ

⁸ Gõ'dá Ôvãrí rĩ trá ândrã-tãndĩ fèlè rōô Sītĩfãno drĩ gõ'dá kpá rĩ'á
 mbãrãkã fèlè gólã drĩ tã dũũ tĩ drĩ â'dízó rĩ 'èzó òjĩlã dũũ ândrã. ⁹ Nĩngã sĩ,
 òjĩlã Yúdã yĩ kã ùrũkã 'bá yĩ drĩ ngāzó ÿyĩ rĩ'á tĩ ânyálé gólã bê mbãrãkã
 Ôvãrí drĩ fèlè drĩlã rĩ tãsí. Gólĩyĩ rĩ'á òjĩlã jãrĩbã gólĩyĩ zĩlĩ Sírènè gõ'dá
 Ælèkèzãndĩrĩyã rĩ 'bá yĩ kã, gólĩyĩ rĩ trá lã'bĩ Yúdã yĩ kã 'elé ndrĩ.* Òjĩlã rĩ
 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngāzó filĩ ÿyĩ òjĩlã ùrũkã 'bãdrĩ gólĩyĩ zĩlĩ Sílĩsĩyã gõ'dá Ásĩyã*
 bê rĩ 'bá yĩ kã lãfálé tĩ ânyálé Sītĩfãno bê. ¹⁰ Gõ'dá Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã
 'bã Sītĩfãno trá â'dólé tã nĩnĩ bê ícálé tã trólé òjĩlã rĩ 'dĩ 'bá yĩ tĩ sĩ. ¹¹ Ítĩ,
 òjĩlã 'dĩ 'bá yĩ drĩ ngāzó nĩlĩ òjĩlã ãzã 'bá yĩ lĩfĩ lâ yĩ gĩlĩ, tãlã ònjõ âdólé
 Sītĩfãno rũ tã âtálé kĩ nĩ rĩ, “Mã ârĩ ãgõ nõ gbórókõ lâ trá rĩ'á Ôvãrí yĩ
 lô'dã'á ãmã â'bĩyã Músã bê.”

¹² Ítĩ rĩ, úlĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ sĩ rĩ, òjĩlã Yērõsãlémã kã gõ'dá gólĩyĩ sísĩ-lésĩ rĩ
 'bá yĩ gõ'dá lã'bĩ ìmbã 'bã gólĩyĩkã rĩ 'bá yĩ bê drĩ ngāzó ÿyĩ ãwã ró Sītĩfãno
 bê. Gõ'dá nĩngã sĩ, tã rĩ 'dĩ tãsí rĩ, gólĩyĩ drĩ ngāzó ârálé ãwã sĩ Sītĩfãno
 ngálã gõ'dá gólã rĩ rũlĩ âjĩlĩ vò tã kĩ kã rĩ 'alã drĩ-'bã Yúdã yĩ kã âzilĩ tã kĩ
 'bã ró rĩ 'bã yĩ ândrã. ¹³ Nĩngã sĩ, gólĩyĩ drĩ tã átázó òjĩlã ùrũkã 'bã yĩ drĩ
 lãtĩ gólã ángõ rĩ ÿ'dĩ gólã rĩ mõndrã fèzó ònjõ sĩ yã. Gõ'dá gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ,
 “Kãyĩ vósĩ cé, ãgõ nõ rĩ zãã tã ònjĩ âtálé ÿ'dĩ jó ángĩ Ôvãrí kã rũ gõ'dá kpá
 tã 'bã'bã Ôvãrí kã gólĩyĩ Músã drĩ lópélé âtĩ 'alã ãmã drĩ rĩ 'bã yĩ rũ. ¹⁴ Mã
 ârĩ gólã trá gólã òtĩrĩ âtálã kĩ'á nĩ rĩ, Yēsũ òjĩlã Nãzãrètã kã ró rĩ ãã'dô jó

* **6:5** 6.5 Nĩkólã 'Dĩ rĩ'á òjĩlã Ænĩtĩyókã kã ró gólã ÿyĩ jã 'bã Ôvãrí rĩ ÿnjĩlĩ â'dô tã Yúdã yĩ kã vó
 ró rĩ ÿ'dĩ. * **6:9** 6.9 Òjĩlã 'dĩ 'bã yĩ rĩ ÿyĩ trá rãtãã 'elé jó tã Ôvãrí kã ârĩ kã rĩ'á zĩlã jó òjĩlã gólĩyĩ
 drĩ-bãlã'yĩ ró rĩ 'bã yĩ kã rĩ 'á. * **6:9** 6.9 Ásĩyã rĩ'á zĩlã ngbãngbãno rĩ Túrũkĩ rĩ.

àngí Ôvâri kâ rî úfú'á gō'dá kpá lâ'bí góllyi Músã drí ìmbálé trá ãmâ drí rî 'bá yî ôjá'á volé."

¹⁵ Ítí rî, òjílã góllyi rî 'bá ríli vō tã kî kâ 'á rî 'bá yî drí ngãzó ìyî vō ndrêlé Sítifánō ngálã, tãlã tã gólã drí 'ê'á átálã rî ârílí, gō'dá góllyi ndrê gólã rî nílí trá rî'á lãgú'á òzō mälâyíkã nílí kâtí.

7

Tã gólã Sítifánō drí lôgölê òjílã gólã rî mōndrã fê 'bá rî yî drí

tã kî 'bá ândrá rî

¹ Níngá sî, drî-'bá drî-'bá Yúdã yî kâ rî 'bá yî kâ drí ngãzó tã ìjílí Sítifánō tí kî nî rî, "Úlî góllyi òjílã nô 'bá yî drí rî'á átálã ní rú nô 'bá yî pätÿi yã?"

² Gō'dá Sítifánō drí ngãzó tã 'dî lôgölê gólã drí kî nî rî, "Ãmbã ámakã, mōndrã òjílã 'dî 'bá yî kâ má rú 'dî â'dó kô tã pätÿi 'î. Ámã âdrúpî yî gō'dá ânî sîsî-lésî rî 'bá yî bê, nî ârî drê úlî ámakã nô 'bá yî. Åkû ró nã sî rî, Ôvâri gólã â'dó 'bá mbârãkã bê ngã ãmbã nô 'bá yî drÿi sî ndrî rî â'dã íyî nyãányã trá ãmã á'bîyã Äbãrãyamã drí òzō ânî drí nílí trá rî kâtí. Kâyî rî 'dî sî, Äbãrãyamã rî trá ríli 'bãdrî gólã rî'á zílã Mōsöpötãmîyã rî 'álã, 'dîi gólã nîi drê kô ríli Hãránã 'álã. ³ Gō'dá níngá sî, Ôvâri â'dálé bê íyî nyãányã trá Äbãrãyamã drí rî, Ôvâri drí ngãzó tã átálé Äbãrãyamã drí kî nî rî, 'Ní ngã 'bãdrî nô 'ásî òjílã ânî átã kâ rî 'bá yî lãfálé sî nílí 'bãdrî gólã má drí 'ê'á â'dálã ní drí ätÿi 'álã nã 'á.'

⁴ "Ítí rî, Äbãrãyamã yî ätî-drî íyíkã rî 'bá yî bê drí ngãzó nílí 'bãdrî rî 'dî 'ásî nílí ríli Hãránã 'álã.* Vō rî 'dî 'álã rî, átã lâ drí drãzó. Gō'dá átã lâ rî òdrã volé drî 'ásî rî, Ôvâri drí gólã rî äjózó Hãránã 'á tólã sî ânílí ríli 'bãdrî Kãnãnã kã gólã ãmã drí â'dózó ngbãangbãno 'álã nô 'á. ⁵ Gō'dá kâyî rî 'dî 'bá yî sî rî, Ôvâri fêé vō drî mvã äzãkã gbúrúwã lâ â'dólé Äbãrãyamã rî nyãányã kã ró rî kô. Gō'dá Ôvâri 'bã tã lâ trá gólã drí kî, yî äã'dô fê'á lâ gólã drí kâyî äzã sî ìzátú â'dólé 'bãdrî góllyi nyãányã kã ró gólã rî ózōwã yî bê. Ôvâri òtírî tã 'dî 'bãã ítí rî, 'dîi Äbãrãyamã drê cú ítí 'dîyímvã äkô.

⁶ Gō'dá sîsî kâyî rî 'dî drí sî rî, Ôvâri ätã tã kpã kî nî rî, 'Ánî ózōwã yî â'dô nî'á ríli ìyî ngã äwã ró 'bãdrî ätrã 'á. Gō'dá òjílã 'bãdrî 'dî kã â'dô góllyi 'bã'á lôsî ìyíkã 'élé rãgÿi ró gō'dá äã'dô rî'á góllyi 'élé ònjí ró ndrô kãmã-sû sî. ⁷ Gō'dá níngá sî, má â'dô lãno fê'á òjílã góllyi 'bãdrî 'dî kã góllyi ânî ózōwã yî 'bã 'bã trá rãgÿi ró rî 'bá yî drí. Níngá sî, ânî ózōwã yî â'dô äfõ'á volé 'bãdrî 'dî 'ásî ânílí 'bãdrî gólã má drí 'ê'á fêlã góllyi drí nô 'álã, gō'dá góllyi â'dô ámã ìnjî'á 'bãdrî nô 'á.'

⁸ "Níngá sî, Ôvâri drí tã ätãzó Äbãrãyamã drí òjílã gólãkã ägô ãmbã ró rî 'bá yî gō'dá kpã ägô mvã ró rî 'bá yî bê 'dêlé ìyî bãsã 'á lâmbé tã-drî lêlé Ôvâri yî kã Äbãrãyamã bê rû-lê-ãzî ró rî ró. 'Dîi volé drî lâ 'ásî, Äbãrãyamã drí íyî mvã Ísãkã rî tîzó, gō'dá Ísãkã rî gógó äjízó 'dêlé bãsã 'á, 'dîi drê kâyî gólã rî tîzó rî rî'á cé nî-drî-lã-nã. Gō'dá vó lâ sî, Ísãkã drí Yãkóbã rî tîzó gō'dá äjízó lâ kpã 'dêlé bãsã 'á. Gō'dá vó lâ sî, Yãkóbã drí 'dîyímvã tîzó mùdrî-drî-lã-ngã-rî â'dó 'bá ìyî á'bîyã ró 'bãsurú ámakã mùdrî-drî-lã-ngã-rî rî 'bá yî kã ró rî, gō'dá Yãkóbã drí kpã góllyi äjízó ndrî 'dêlé bãsã 'á.

7:3 7.3 Tã Ómvó Ngá 12.1. * **7:4** 7.4 'Bãdrî Mōsöpötãmîyã 'dî rú lâ äzã kpã rî'á Kãlîdâyã. **7:7** 7.7 Tã Ómvó Ngá 12.7; 15.13-14.

9 “Nĩngá sī, Yākóbā rī mvá rú bê Yōsépā rī, tã lâ drí ágízó âdrúpĩ lâ yī lĩfĩ. Gõ'dá gólĩyĩ drí ngāzó gólâ rī gĩlĩ vólé òjĩlã gólĩyĩ gólâ rī trõ 'bá rãgĩĩ ró Mąsĩrĩ 'álâ rī yī drí. Gõ'dá Ôvârí bê rĩ'á kára Yōsépā bê ândrâ-tândĩ fêlé gólâ drí. 10 Gõ'dá nĩngá sī, Ôvârí drí kpá gólâ rī pāzó ãzã gólâkâ rī 'bá yī 'ásĩ ndrĩ, gõ'dá Ôvârí 'bã gólâ trá tã nĩnĩ bê, tãlã kúmú Mąsĩrĩ kã ã'dô ró tândĩ ró gólâ bê. Gõ'dá kúmú 'dĩ 'bã Yōsépā trá â'dólé drĩ-âcê bê Mąsĩrĩ drĩlĩ gõ'dá kpá â'dólé ngá cé tĩtĩ 'bã íyĩkã 'á rī vó lâ ndrē 'bá lâ ró.

11 “Dĩ vósĩ, lõfó ònjĩ têtē drí 'dēzó Mąsĩrĩ 'ásĩ ndrĩ gõ'dá kpá 'bãdrĩ Kánánã kã nõ bê gõ'dá òjĩlã 'bãlé ndrĩ rú ãzãlé kôrô.* Gõ'dá tãlã lõfó 'dĩ tãsĩ rĩ, ãmã á'bíyã gólĩyĩ â'dó 'bá Kánánã 'álâ rī 'bá yī ícã ãyĩ gõ'dá ngã-ĩyĩnyã ãzãkã ùsúlĩ kô. 12 Gõ'dá Yākóbã ârĩlĩ bê tã kĩ'á nĩ rĩ, ãdrúgú ãã'dô bê Mąsĩrĩ 'álâ rĩ, drĩlã íyĩ mvá yī jőzó Mąsĩrĩ 'á tólã nĩ'á ãdrúgú ágĩlĩ tólã sĩ.* 13 Gõ'dá gólĩyĩ ândálé bê ãyĩ rú nĩ'á ãdrúgú gĩlĩ kpá ó'dĩ Mąsĩrĩ 'álâ rĩ, Yōsépã drĩ gólĩyĩ 'bãzó íyĩ nĩlĩ gólĩyĩ âdrúpĩ ró, gõ'dá gólâ drĩ kpá íyĩ âdrúpĩ yī 'dĩ 'bá yī â'dázó kúmú Mąsĩrĩ kã 'dĩ drí. 14 'Dĩ vósĩ, Yōsépã drĩ kpá tã átízó âdrúpĩ lâ yī sĩlĩ átã lâ Yākóbã drĩ tólã, gólâ ããnĩ ró Mąsĩrĩ 'álâ òjĩlã íyĩkã 'bã kã rĩ 'bá yī bê ndrĩ. Òjĩlã Yōsépã kã ndrĩ rĩ'á nyã'dĩ-nã-drĩ-lã-ngã-múdrĩ-drĩ-lã-ngã-njĩ. 15-16 Ítĩ rĩ, Yākóbã yī drí ngāzó nĩlĩ Mąsĩrĩ 'álâ. Gõ'dá vólé drĩ lâ 'ásĩ, Yākóbã drĩ drãzó ãkpãkã'dã Mąsĩrĩ 'á tólã. Gõ'dá gólâ rĩ mvá yī drí ãvõ lâ trõzó 'bãdrĩ Kánánã kã 'álâ 'bãlé ùgĩ 'á, vó gólâ Ābārãyãmã drĩ gĩlĩ trá âđĩ sĩ ãkũ ró rĩ 'álâ. Gõ'dá vó lâ sĩ, Yākóbã rĩ mvá yī ôdrã ãyĩ kpá trá 'dó ndrĩ Mąsĩrĩ 'á tólã. Gõ'dá mvá lâ yī drĩ gólĩyĩ ãvõ trõzó Sêkémē 'álâ gõ'dá 'bãlé ùgĩ ãzã 'á.*

17 “Gõ'dá nĩngá sĩ, kãyĩ gólâ Ôvârí drĩ tã 'bã'bã íyĩkã ândrã-ònjĩ kã Ābārãyãmã drĩ rĩ 'êzó vó lâ âtĩlĩ rĩ âcã bê trá ãnyĩ rĩ, 'dĩ ãmã á'bíyã yī lĩzõ trá dũũ Mąsĩrĩ 'álâ. 18 Gõ'dá kúmú ãzã gólâ Yōsépã rĩ tã nĩ 'bá kô rĩ ã'dĩ rĩ'á drĩ-âcê bê Mąsĩrĩ drĩ sĩ ndrĩ. 19 Kúmú rĩ 'dĩ ãdõ ãmã á'bíyã yī trá mãnĩ sĩ, gõ'dá đĩ gólĩyĩ drĩ kpá trá 'bãlé ãzã nĩlĩ. Gõ'dá kúmú rĩ 'dĩ 'bã gólĩyĩ trá rĩ'á ãyĩ mvá òđē ró rĩ 'bá yī trõlé 'bãlé âyélé òmã 'álâ, tãlã òôdrã ró ãyĩ bê vólé.

20 “Nĩngá sĩ, kãyĩ rĩ 'dĩ 'bá yī sĩ, Músã rĩ tĩzó. Gólâ rĩ'á mvá sũsũ tãndĩ 'ĩ Ôvârí lĩfĩ. Ândrē lâ yī trõõ gólâ kô vũlĩ âyélé òmã 'álâ. Ímbã gólâ zãlõ cãlé párá nã átã lâ drĩ jó 'á. 21 'Dĩ vósĩ, gólâ rĩ trõzó lãpĩlĩ òmã 'á, gõ'dá mvá ãnjó kúmú Mąsĩrĩ kã rĩ kã drĩ gólâ rĩ ùsúzó, gõ'dá drĩlã trõzó lâ 'bã 'álâ, ã'dô ró yī drĩ vó lâ ndrēlé mvá ró íyĩ nyãányã drĩ. 22 Ítĩ rĩ, Músã drĩ gõzó tã nĩnĩ gólâ òjĩlã Mąsĩrĩ kã rĩ 'bá yī kã ãlĩzó ã'dĩ nĩlĩ ndrĩ. Gólâ ã'dô trá cú mbãrãkã bê ùlĩ âtã-âtã 'á gõ'dá kpá tã 'ê'ê 'á.

23 “Gõ'dá nĩngá sĩ, gólâ rĩ ndrõ â'dólé bê trá nyã'dĩ-rĩ rĩ, drĩlã tã ãsũzó nĩzó nĩ'á òjĩlã íyĩkã Īsĩrã'élē kã ró rĩ 'bá yī lõmĩlĩ. 24 Gõ'dá gólâ cãlé bê vó rĩ 'dĩ 'á tólã rĩ, gólâ drĩ òjĩlã Mąsĩrĩ kã ndrēzó rĩ'á òjĩlã Īsĩrã'élē kã cã'á, gõ'dá gólâ drĩ ngāzó gbõ òjĩlã ãzĩ íyĩkã Īsĩrã'élē kã ró 'dĩ pãlé, gõ'dá gólâ rĩ gógó òjĩlã Mąsĩrĩ kã ró nõ rũzó cãlé kpãđĩ-kpãđĩ tã-võ lõgõ ró, gõ'dá òjĩlã 'dĩ drĩ drãzó. 25 Gólâ ãsũ íyĩkã kĩ nĩ rĩ, òjĩlã íyĩkã rĩ 'bá yī ã'dô nĩ'á lâ kĩ, yī ã'dô ã'dĩ gólâ Ôvârí drĩ lēlé 'ê'á gólĩyĩ pãlé ãzã ãyĩkã rĩ 'bá yī 'ásĩ rĩ ã'dĩ. Gõ'dá gólĩyĩ nĩ tã lâ kô ãtĩ.

* 7:11 7.11 Kánánã 'Dĩ rĩ'á 'bãdrĩ gólâ Ôvârí drĩ tã lâ 'bãlé 'ê'á fêlã Ābārãyãmã yī drĩ rĩ ã'dĩ.

* 7:12 7.12 Nĩ zĩ ã'dígówã tã nõ 'bá yī kã búkũ Tã Ómvó Ngá kã 'á kãpĩtã 41-46. * 7:15-16 7.15-16 'Dĩ ùgĩ gólâ átã lâ yī drĩ gĩlĩ trá âđĩ sĩ ãkũ ró Kánánã 'álâ òjĩlã Āmórã kã rĩ 'bá yī drĩgã sĩ rĩ ã'dĩ.

26 “Gõ'dá kâyî tã 'dî kâ rî vósî rî, gólâ ndrélé bê òjílâ Īsīrā'élē kâ rû fũ'á ÿî rî, gólâ ngâ trá rû cēlé gõ'dá tã ã'dî 'bálē ĩ'dî gólĭyî lãfálē 'á. Gõ'dá gólâ kî nî rî, 'Ānî, nî ârî drē tã má ngáá nólē, ānî 'dó ãdrúpĭ āzī ró. Gõ'dá nî rî rû fũlĭ ānî lãfálē 'ásī ā'dô tāsī yā?’ 27 Gõ'dá gólâ ãwã ĩtō 'bá rî ngâ íyíkâ kôro Músã rî zélé zēzē volé, gõ'dá ngázó tã átálē kî nî rî, 'Nî, ã'dî 'bã nî nî tã kî 'bá ró ãmã drĭlĭ tã ãmákâ rî kĭlĭ nî yā? 28 Ní lē nō kpá ãmã fũlĭ òzō ní drĭ Mãsĭrĭ lē 'bá nã fũrĭ ãgĭ rĭ kâtĭ yā?’

29 “Gõ'dá Músã ârĭlĭ bê tã ĩĭ 'dĭ rĭ, ũrĭ drĭ gázó rú lâ, gõ'dá gólâ drĭ ngázó rálē volé Mãsĭrĭ 'ásī nĭlĭ rĭlĭ 'bãdrĭ Mĭdĭyānã kâ rĭ 'álâ ngá ãwã ró. 'Dĭ vósĭ rĭ, drĭlã òkó gĭzó gōzō mvá tĭlĭ rĭ tólã.

30 “Ndrô nyã'dĭ-rĭ Músã drĭ 'élé trá Mĭdĭyānã 'álâ rĭ vósĭ rĭ, kâyĭ ãzã sĭ, gólâ nĭ trá òmã 'álâ ãnyĭ únĭ ãngĭ zĭlĭ Sĭnáyĭ rĭ rú. Gõ'dá tólã rĭ, Ôvãrĭ drĭ rû ã'dázó gólâ drĭ lãsĭ lãndrã rĭ 'bã kólē fê rú rĭ 'á. 31 Gõ'dá Músã ndrélé bê lãsĭ rĭ 'dĭ rĭ, tĭ lâ drĭ ã'dízó. Gõ'dá nĭngá sĭ, gólâ drĭ ngázó rû êsélé ãnyĭ lãsĭ rĭ gógó 'dĭ rú, tãlã yĭ òndrē ró bê dódó tã ífĭ lâ nĭzó. Gõ'dá drĭlã Ôvãrĭ rĭ gbórókô ârĭzó úlĭ átã'á gólâ drĭ kĭ nĭ rĭ, 32 'Mã rĭ'á Ôvãrĭ gólâ rĭ 'bã ánĭ ã'bĭyã Ābãrãyãmã, Īsákã gõ'dá Yãkóbã yĭ vó ndrē 'bá ró rĭ ĩ'dĭ.' Nĭngá sĭ, Músã drĭ ngázó rĭ'á lélé ũrĭ drĭ, gõ'dá gólâ ícã kô fĭlĭ ãtũlĭ rĭzó vō ndrélé lãsĭ lãndrã rĭ 'bã kólē 'dĭ ngálã ãlólã.

33 “Ītĭ rĭ, Ôvãrĭ drĭ ngázó tã átálē gólâ drĭ kĭ nĭ rĭ, 'Vō ní drĭ ãdrézó 'á lâ 'dĭ rĭ'á vō mã Ôvãrĭ kã ĩ'dĭ.* Ītĭ rĭ, ní ãngĭ kã'bókã ánĭkã pá 'á 'dĭ volé.

34 Músã, ní ârĭ drē, ãmã nyãányã ndrē trá pãtĭlĭ kĭ, òjílã ámákã rĭ'á ĩzã nĭ'á rōo Mãsĭrĭ 'álã, gõ'dá mã ârĭ ãwó gólĭyĭkã trá, ĩ'dĭ mã drĭ ãnĭzó ũrú lésĭ ãngó nō 'á, tãlã gólĭyĭ pãlé ĩzã gólĭyĭkã 'dĭ 'bã yĭ 'ásĭ. Ītĭ rĭ, Músã, ní ngã, mã jô ró nĭ gólē 'bãdrĭ Mãsĭrĭ kã rĭ 'álã.'

35 “Ītĭ rĭ, ãmã ãdrúpĭ yĭ, mã átã ãnĭ drĭ kĭ nĭ rĭ, rĭ'á Músã rĭ gógó ĩ'dĭ gólâ òjílã drĭ gálē trá dó kĭzó nĭ rĭ, 'Ā'dĭ 'bã nĭ nĭ tã kĭ 'bá ró ãmã drĭlĭ tã ãmákã kĭlĭ yā?’ Rĭ'á gólâ ĩ'dĭ Ôvãrĭ drĭ ãjólē trá gólĭyĭ drĭ, ã'dólē drĭ-ãcē bê gólĭyĭ drĭlĭ gõ'dá kpá gólĭyĭ pãlé ĩzã gólĭyĭkã rĭ 'bã yĭ 'ásĭ. Ôvãrĭ 'bã tã 'dĭ 'bã yĭ Músã drĭ kâyĭ tĭbē gólâ drĭ íyĭ ã'dázó Músã drĭ vō lãsĭ drĭ kōzó fê rú rĭ 'álã rĭ sĭ.

36 “Nĭngá sĭ, Músã drĭ 'dēzó sĭsĭ òjílã Ôvãrĭ kã lófólē volé 'bãdrĭ Mãsĭrĭ kã rĭ 'ásĭ tã 'ē'ē gólĭyĭ tĭ drĭ ã'dízó rĭ 'bã yĭ sĭ 'bãdrĭ 'dĭ 'álã gõ'dá kpá ĩmvũ ãndrē zĭlĭ ĩmvũ Kãã rĭ 'álã, gõ'dá gólâ drĭ rĭzó zãã rĭlĭ tã gólĭyĭ tĭ drĭ ã'dízó drĭlã sĭ rĭ 'élé gólĭyĭ pãzó òmã 'álã ndrô nyã'dĭ-rĭ sĭ. 37 Gõ'dá rĭ'á kpá Músã ĩ'dĭ gólâ tã átã 'bã òjílã Īsīrā'élē kã drĭ kĭ nĭ rĭ, 'Ôvãrĭ ã'dô ãzãkólã 'dĭ 'ē'á ãnĭ ózōwã yĭ lãfálē 'ásĭ ã'dólē úlĭ Ôvãrĭ kã lópē 'bã ró mã tĭ.' 38 Músã rĭ 'dĭ ã'dô kpá trá òjílã Īsīrā'élē kã bê kâyĭ gólâ gólĭyĭ drĭ rĭzó kpãkã ãlô òmã 'álã ãnyĭ únĭ ãngĭ zĭlĭ Sĭnáyĭ rĭ rú rĭ 'á. Nĭngá rĭ, Ôvãrĭ drĭ tã átázó gólâ drĭ ãmã ã'bĭyã yĭ bê, gōzó tã 'bã'bã íyíkã lédrē-lédrē ãfē 'bã òjílã drĭ rĭ 'bã yĭ trōzó fēlē drĭlã, tãlã gólâ òlópē ró kpá tã 'bã'bã rĭ 'dĭ 'bã yĭ bê ãmã drĭ 'élé.

39 “Gõ'dá Músã ã'dô bê drē ãkpã únĭ ãngĭ Sĭnáyĭ drĭ 'álã rĭ, ãmã ã'bĭyã yĭ lēē ÿyĭ gólâ rĭ tēlē kô. Ītĭ rĭ, gólĭyĭ drĭ gólâ rĭ gázó dó. Gólĭyĭ ĩsũ tã trá, ã'dô ró nĭzó gólē Mãsĭrĭ 'álã. 40 Ītĭ rĭ, drĭlĭyĭ tã átázó Ārónã Músã rĭ ãdrúpĭ drĭ

7:28 7.28 Nĭ zĭ Āfō-ãfō kápĭtã 2. * 7:33 7.33 Sĭtĭfãnō lē tã ã'dálē kĭ, Ôvãrĭ rĭ kô rĭlĭ cé jô ãngĭ Ôvãrĭ rĭ gógó kã Yērōsãlēmã 'álã rĭ 'á. Gõ'dá gólâ ã'dã íyĭ nyãányã trá Ābãrãyãmã drĭ gõ'dá kpá Músã drĭ kâyĭ gólĭyĭ drĭ rĭzó 'bãdrĭ ãtrã jējē ró rĭ 'bã yĭ 'ásĭ rĭ 'á. Nĭ zĭ Āfō-ãfō kápĭtã nã. 7:37 7.37 Tã 'Bã'bã Āndã 18.15.

kĩ nĩ rĩ, 'Gõ'dá Músã, áni âdrúpĩ ró gólâ âmâ âtrõ 'bá Másĩrĩ lésĩ rĩ, mã nĩ tã gólâ â'dó 'bá gólâ bê tólâ rĩ kô. Â'dolé bê trá ítĩ rĩ, ní â'dô drĩ-'bá âmákâ ró gólâ rĩ vó 'á. Ní êdê ôvâri âmâ drĩ âđĩ 'ásĩ, tãlâ mã nĩ ró bê kpãâ 'bãlé âmâ ândrá âmâ pãlé gõgõ âmákâ Másĩrĩ 'álâ rĩ sĩ.' ⁴¹ Ítĩ rĩ, gólĩyĩ drĩ Ārónã rĩ 'bãzó ôvâri lĩndrĩ âbãrãdãgõ êdélé ítĩ jõrã lârãkô kãtĩ. Gõ'dá gólĩyĩ drĩ rĩzó kõrõnyã zãlé fêlé drĩlã gõ'dá kpá kãrãmã lâ 'ezó, tãlâ ôvâri âbãrãdãgõ gólĩyĩ nyãanyã drĩ êdélé trá 'dĩ tãsi.

⁴² "Gõ'dá Ôvâri rĩ'á õmbã ró gólĩyĩ bê tã rĩ 'dĩ tãsi. Ī'dĩ drĩlã gólĩyĩ gãzó dó gõzó gólĩyĩ âyéle rĩ'á ítũ, párá gõ'dá ĩ'bĩ'bĩwã yĩ irátãlé ĩ'dĩ. Gólĩyĩ tã â'dô trá õzõ tã ângũ 'bá Ôvâri kã Āmósẽ drĩ igĩlĩ trá rĩ kãtĩ kĩ'á nĩ rĩ, 'Āni õjĩlã Īsĩrã'élẽ kã, â'dó mã ĩ'dĩ kô ãni drĩ rĩzó kõrõnyã ĩlĩ zãlé drĩlã õmã 'álã ndrõ nyã'dĩ-rĩ sĩ rĩ.

⁴³ 'Dĩ vó lâ 'á rĩ, nĩ nĩ mäsãmã bĩ ró rĩ kpãâ gũgũ 'đĩzó ĩ'dĩ sĩ lâ lĩndrĩ ró ôvâri âbãrãdãgõ ãnikã zĩlĩ Mõlékã rĩ drĩ, gõ'dá nĩ nĩ ôvâri âbãrãdãgõ lĩndrĩ zĩlĩ Rẽpãnã gólâ pãlé fê 'ásĩ ĩ'bĩ'bĩwã lârãkô ró rĩ kpã kpãâ.

Nĩ êdê ôvâri âbãrãdãgõ lârãkô 'dĩ 'bá yĩ nĩ, gõ'dá ãni drĩ rĩzó gólĩyĩ irátãlé. Nĩngã sĩ, tã 'dĩ tãsi rĩ, mã â'dô ãni drõ'á vólẽ nĩlĩ gõ'dá rĩlĩ átĩ'bã ró 'bãdrĩ ãwã 'á Bãbĩlõnã ũgũ 'álã.'

Āmósẽ 5.25-27

Ítĩ rĩ, ãni õjĩlã gólĩyĩ kãyĩ ngbãangbãnõ kã rĩ 'bá yĩ kpã rĩ'á ãndõtõ ró õzõ ãni á'bĩyã yĩ kãtĩ.

⁴⁴ "Kãyĩ âmã á'bĩyã yĩ drĩ rĩzó rĩlĩ õmã 'álã rĩ sĩ, gólĩyĩ rĩ'á cú lĩndrĩ 'đĩlĩ ítã 'ásĩ gũgũ ró rĩ bê Ôvâri rĩ ĩnjĩzó 'á lâ, tãlã 'dĩ únĩ ró kĩ'á nĩ rĩ, Ôvâri ãã'dô bê ĩyĩ bê. Êdê gũgũ rĩ 'dĩ õzõ Ôvâri drĩ átãlé trá Músã drĩ rĩ kãtĩ, â'dô cú lârãkô lâ gólâ Ôvâri drĩ â'dãlé gólâ drĩ rĩ vó ró. ⁴⁵ Vó lâ 'ásĩ, âmã á'bĩyã yĩ drĩ gũgũ rĩ 'dĩ lõpézõ ãtĩlĩ ĩyĩ mvã yĩ drĩ. Gõ'dá vó lâ sĩ, mvã lâ yĩ 'dĩ 'bã yĩ drĩ ngã gólĩyĩ gũgũ 'dĩ kã 'dĩ 'bã yĩ trõzó ãnĩzó drĩ-'bã gólĩyĩkã Yásõwã yĩ bê ãcãlé 'bãdrĩ gólâ nõ Ôvâri drĩ õjĩlã lâ lâdrólẽ nĩ gólĩyĩ drĩ nõ 'á. Gõ'dá gũgũ rĩ 'dĩ rĩ trá ãcãlé bũũũ kãyĩ gólĩyĩ âmã á'bĩyã Dãwũđĩ kã rĩ 'bã yĩ tú.

⁴⁶ "Gõ'dá tã Dãwũđĩ rĩ 'dĩ kã sũ trá Ôvâri rũ. Ítĩ rĩ, Dãwũđĩ drĩ ngãzó Ôvâri rĩ ĩjĩlĩ, tãlã tã-drĩ lãlé yĩ drĩ jó 'đĩzó õjĩlã Īsĩrã'élẽ kã drĩ Ôvâri rĩ ĩnjĩzó 'á lâ. ⁴⁷ Gõ'dá Sólõmõ, Dãwũđĩ rĩ mvã ĩ'dĩ gólâ Ôvâri drĩ 'bãlé jó rĩ 'dĩ 'đĩlĩ yĩ Ôvâri drĩ rĩ.*

⁴⁸ "Gõ'dá mã âtã drẽ tã ãni drĩ, õzõ Ôvâri õ'bã õjĩlã kpãlé vó ĩyĩ ĩnjĩzó 'á lâ rĩ 'bã yĩ êdélé ítĩ rĩ, gólâ rĩ rĩlĩ jó gólĩyĩ õjĩlã mvã drĩ 'đĩlĩ nĩ rĩ 'bã yĩ 'á kô, tãlã Ôvâri rĩ'á ãmbã kõrõ. 'Dĩ rĩ'á nyẽ õzõ ulĩ gólãkã tã ângũ 'bã Īsãyã drĩ átãlé trá ãkũ ró nã sĩ rĩ kãtĩ kĩ'á nĩ rĩ,

⁴⁹ "Bũũ rĩ'á kĩtĩ kũmũ âmákã rĩ kã ĩ'dĩ mã drĩ rĩzó drĩ lâ kũmũ ângĩ ró tã kĩlĩ
gõ'dá ĩnyãkũ drĩ nõ ĩyĩkã mã drĩ õzõ tókpórõ kãtĩ mã drĩ âmã pá tõzó gã drĩ lâ.

Ítĩ rĩ, â'dô ãcã'á ângõ tí ró ãni õjĩlã mvã drĩ jó 'đĩzó mã drĩ yã?

Ā'dô ãcã'á ângõ tí ró ãni drĩ vó êdézõ mã drĩ lõvózõ 'á lâ yã?

7:41 7.41 Nĩ zĩ Āfõ-ãfõ kãpĩtã 32. * **7:47** 7.47 Ôvâri lãé kô Dãwũđĩ drĩ jó 'dĩ 'đĩlĩ, tãlã gólã ũfũ õjĩlã trá rõõ. Nĩ zĩ búkũ drĩ-kãkã Ī'dĩgówã Kũmũ yĩ kã rĩ kã 22.7-9.

⁵⁰ Nĩ ìcá kô vò êdéle má drí. Mâ rĩ'á gólá ngá lô'bã 'bá kâkârà ndrĩ ãkí ãkó rí ì'dí.' "

Ìsáyã 66.1-2

⁵¹ Gõ'dá nĩngá sī, Sītífánō drí tã átázó kī, “Ámâ àdrúpī yī, nĩ àrī drē úlī ámakā nō 'bá yī! ãnī rĩ'á òjílã gólīyī drī lâ yī drí àmbálé àmbâ rī 'bá yī ì'dí! ãnī ì'dí rĩ'á gólīyī úlī Òvârí kâ ìnjī 'bá kô'dáwá rī. ãnī rĩ'á nyé òzō ãnī à'bìyá yī kâtí. ãnī gõ'dá ãnī à'bìyá yī bē, nĩ rī trá rĩ'á Líndrí Tãndí Òvârí kâ gálé kárá dó. ⁵² ãnī à'bìyá yī fē lãṅō tã àṅgū 'bá Òvârí kâ rī 'bá yī drí ndrĩ, gõ'dá gólīyī úfū òjílã gólīyī tã ìyá 'bá kī'á nĩ rī, Òvârí à'dô òjílã mbĩmbĩ 'díyī pã 'bá ró rī àjó'á ìnyákú nō drī rī kpá trá. Nĩngá sī, kâyī rī 'dĩ 'bá yī sī, 'díyī pã 'bá drí àcázó, gõ'dá ãnī drí tã à'bázó gólá rú, gõ'dá gólá rī füzó volé. ⁵³ Kpálé mĩ nĩ tã 'bã'bã Òvârí kâ gólá mālâyíkã yī drí à'dalé ãnī à'bìyá yī drí rī trá rī, nĩ ìnjī kô'dáwá.”

Tã gólá Sītífánō rī füzó rī

⁵⁴ Úlī Sītífánō kâ 'dĩ 'bá yī fī bē tã kī 'bá Yúdã yī kâ 'dĩ 'bá yī drī rī, gólīyī drí ngázó òmbã ró kôró sī-gílí cílí ìyī gólá rú. ⁵⁵ Gõ'dá nĩngá rī, Líndrí Tãndí Òvârí kâ drí fízó mbârâkã bē Sītífánō 'á gólá rī 'bálé vò ndrélé 'bũũ 'álâ gõ'dá lãṅū-lãṅū Òvârí kâ rī ndrélé, gõ'dá Yésũ rĩ'á àdré'á Òvârí rī drí-ágó drī. ⁵⁶ Nĩngá sī, Sītífánō drí tã átázó kī, “Nĩ ndrē, má ndrē àṭī rízó filí 'bũũ 'álâ rī trá hã. Gõ'dá tólá rī, Yésũ gólá Òvârí drí àjólé trá àmã pã 'bá ró rī rĩ'á àdré'á gólé Òvârí rī drí-ágó drī lésí ró.”

⁵⁷ Gõ'dá òjílã tã kī kâ 'dĩ 'bá yī drí ngázó ìyī rĩ'á òtrélé ìyī ùrũ, gõ'dá kpá drí 'bázó kpãákũ ìyī bī-'balé 'ásī, tãlã yī òzó úlī Sītífánō kâ 'dĩ 'bá yī àrī kô'dáwá. Vó lâ sī, gólīyī drí ngázó ndrĩ ùrũ rãlé Sītífánō ngálã. ⁵⁸⁻⁶⁰ Gõ'dá drílīyī gólá rī rüzó àṅgbũ gõ'dá gólá rī trözó mbârâkã sī volé jãrībã 'ásī. Nĩngá sī, gólīyī drí gólá rī lúvüzó kúní mvá sī fúlí volé. Gólīyī òtírī rĩ Sītífánō rī lúvülí rī, drílã ngázó lãzì zílí rãtãã sī kī nĩ rī, “Yésũ Kúmú ámakã rī, ní trõ àmã líndrí.” Nĩngá sī, gólá drí 'ã'ì ṭizó vüdrí gõ'dá tã átázó kī, “Kúmú ámakã, ní àyē òjílã nō 'bá yī tã ònjí nō 'ásī. Ní fē lãṅō gólīyī drí tã lâ tãsí kô.”

Gõ'dá gólá àtã bē úlī àdükũ nō rī, kôró gólá drí lôvó-lôvó àyézó à'dízó.

Òjílã gólīyī rĩ 'bá Sītífánō rī lúvülí kúní mvá sī rī 'bá yī, sísí gólīyī àṅgí ítá àṅgí ìyíkã trá volé trólé félé ágámvá àzã rú bē Sóólõ rī drí süzó rú lâ 'á ìyī drí.

8

¹ Sītífánō rī òdrã tã drí süzó ágámvá Sóólõ 'dĩ rú.

Tã gólá lãṅō drí 'dézó tã lē 'bá yī drī rī

Kâyī gólá Sītífánō drí drázó rī sī, gólīyī tã lē 'bá Yésũ 'á Yērõsãlémã 'álã rī 'bá yī drí ngázó rĩ'á lãṅō úsúlí rõõ. Nĩngá sī, òjílã dũũ gólīyī lãfálé sī rī drí ngázó lã'búlí volé 'bãdrí dãdã gólīyī Yúdáyã kâ gõ'dá kpá Sãmáryã kâ rī 'bá yī 'ásī ngá pãlé lãṅō rī 'dĩ 'ásī. Gõ'dá lãjó'bá Yésũ kâ rī 'bá yī lâkí ìyíkã nĩ àkpã Yērõsãlémã 'álã. ² Kpálé lãṅō à'dô bē rõõ tólá rī, òjílã ùrúkã rĩ 'bá Òvârí rī ìnjílí rī 'bá yī drí fī zázó gõzó nílí Sītífánō rī àvõ trólé 'bãlé 'bú 'á. Gólīyī 'è Sītífánō rī ìzã rõõ lúlũ 'bē'bē sī.

³ Gõ'dá Sóólõ drí ngázó nílí rĩ'á òjílã tã lē 'bá Yésũ 'á rī lôndã bē. Òzó gólá ùsù gólīyī trá rī, ìyíkã kôró rülí àṅô òkó bē ndrĩ tílílí ìyī drí 'bã 'ásī,

gõ'dá góllyi âmbézó lô'bälé gänimã 'á. 'Dĩ lätî gólâ Sóölô drí rĩ'á júlâ 'ezó kãnisã îzälé rî ï'dî.

Tã âti-âti Ôvâri kâ Fîlîpô drí âtalé Sãmáryã 'álâ rî

⁴ Tã lë 'bá Yésũ kâ rî 'bá yî lâ'búli bê iyî trá 'bãdrî mvá äzâ 'bá yî 'ásî rî, góllyi drí rîzô zãã tâ âti-âti Yésũ rî tãsi rî âtalé ôjilã drí. ⁵ Gõ'dá nîngá sî, Fîlîpô* ní drí ngázó nîli jãribã ángî zîli Sãmáryã rî 'álâ rîli tólâ, rĩ'á tâ âtalé ôjilã drí Yésũ rî tãsi kî, Yésũ äã'dô 'diyî pã 'bá gólâ Ôvâri drí ájólé trá 'bũú lésî rî ï'dî. ⁶ Nîngá sî, ôjilã tîlîli drí ngázó iyî bí ígalé úli Fîlîpô kâ 'dî 'bá yî ârîli dódó, tãlã góllyi ndrê gólâ trá rĩ'á tâ tî drí â'dízó rî 'bá yî 'è'á. ⁷ Gólâ lâdrô líndri ònjî rî 'bá yî volé ôjilã góllyi líndri ònjî rî 'dî 'bá yî drí ômbélé trá rî 'bá yî 'ásî. Gõ'dá líndri ònjî lôkpô iyî cú ôtrê-ôtrê bê úrú ngbálá-ngbálá. Dró 'dũ drî sî rî, Fîlîpô drí kpá ôjilã tîlîli góllyi ôjô ró rî 'bá yî gõ'dá kpá ôjilã góllyi pá lâ yî drí ôdrälé rî 'bá yî bê êdézó. ⁸ Ítî rî, äyikô drí cîzô ôjilã jãribã 'dî kâ 'dî 'bá yî rú tâ rî 'dî 'bá yî tãsi.

Tã Sîmónã ójó ró rî tãsi

⁹ Ägô äzâ bê rĩ'á ójó 'î jãribã 'dî 'á, gólâ rî rú rĩ'á Sîmónã. Gõ'dá gólâ rî trá rĩ'á tâ tî drí rîzô â'dîli rî 'bá yî 'èlé ôjô iyîkã 'dî sî ôjilã drí ndrô dũú sî. Gólâ 'bã yî â'dólé ôjilã ämbá ró. ¹⁰ Tãlã tâ rî 'dî tãsi rî, ôjilã ndrî jãribã 'dî kâ rî trá kárã rĩ'á úli Sîmónã kâ rî 'bá yî ârîli ï'dî dódó. Gõ'dá góllyi âtã tâ trá kî nî rî, "Ägô nõ rĩ'á mbârãkã bê ämbã tâ lârákô 'ezó! Ókîzô 'dî mbârãkã Ôvâri kâ ï'dî!" ¹¹ Ítî rî, góllyi drí úli gólãkã rî 'bá yî ârîzô tãndî ró, tãlã ôjô ämbã gólãkã rĩ'á 'èlã góllyi lâfálé 'á rôô 'dî tãsi. ¹² Fîlîpô äâtã tâ âti-âti tãndî kũmũ Ôvâri kâ tãsi gõ'dá kpá Yésũ Krîstô rî tãsi ôjilã Sãmáryã kâ drí rî, gõ'dá góllyi tâ lë 'bá Yésũ 'á úli gólãkã 'dî tãsi rî, drílã góllyi îbábátízãzô ägô ró rî 'bá yî ôkó bê ndrî. ¹³ Ítî rî, Sîmónã rî 'dî lë tâ kpá trá úli Fîlîpô kâ 'dî 'bá yî 'á, gõ'dá Fîlîpô ní drí kpá gólâ rî îbábátízãzô. Nîngá sî, gõ'dá Sîmónã ní drí ngázó rĩ'á rîli kárã Fîlîpô bê, gõ'dá ânî tî drí rîzô â'dîli tâ lârákô góllyi Fîlîpô drí rĩ'á 'èlã rî 'bá yî drí sî.

¹⁴ Gõ'dá lâjô'bá Yésũ kâ Yërôsälémã 'álâ rî 'bá yî ârîli bê tâ kî nî rî, ôjilã Sãmáryã kâ lë iyî tâ trá úli Ôvâri kâ 'á rî, góllyi drí Pétêrô yî Yôwãnî bê jôzô nîli ôjilã Sãmáryã kâ 'dî 'bá yî ngáá tólã. ¹⁵⁻¹⁶ Gõ'dá Pétêrô yî Yôwãnî bê cá iyî bê tólã rî, góllyi úsú Fîlîpô îbábátízã góllyi tâ Yésũ kâ lë 'bá rî yî trá rú Yésũ Krîstô kâ rî sî, gõ'dá Líndri Tãndî Ôvâri kâ äcã drê kô filí góllyi 'á mbârãkã bê.

Nîngá sî, góllyi drí ngázó rãtãã 'èlé Ôvâri rî îjîli Líndri Tãndî iyîkã 'bälé filí ôjilã 'dî 'bá yî 'á mbârãkã bê. ¹⁷ Gõ'dá nîngá sî, góllyi drí iyî drí 'bãzô ôjilã rî 'dî 'bá yî drî, gõ'dá Líndri Tãndî Ôvâri kâ drí fîzô góllyi 'á.

¹⁸ Nîngá sî, Sîmónã rî 'dî ndrê bê kî'á nî rî, Líndri Tãndî Ôvâri kâ fî trá ôjilã 'dî 'bá yî 'á drí 'bã'bã Pétêrô yî kã Yôwãnî bê góllyi drî rî sî rî, gólâ drí ngázó âdî âtrólé 'è'á fêlã góllyi drí tâ âtã-âtã bê kî nî rî, ¹⁹ "Nî âfê mbârãkã 'dî kpá má drí, tãlã ôzô má ô'bã ámã drí trá ôjilã äzã 'dî drî rî, Líndri Tãndî Ôvâri kâ ôfi ró kpá bê gólâ 'á."

²⁰ Nîngá sî, Pétêrô drí tâ lôgôzô gólâ drî kî nî rî, "Ngã tí ní fî gbô lâsî ândrê rã'dã rî 'á âdî ánîkã 'dî bê! Ní îsũ ánîkã kî, órî mbârãkã Ôvâri drí fêlé ôjilã drí rî gîli gîgî âdî sî yã? ²¹ Lôsî Ôvâri kâ nõ â'dó kô rĩ'á ánîkã

* **8:5** 8.5 Fîlîpô 'Dî rĩ'á ôjilã älö gólâ nîli ôjilã äzã 'bá yî bê rîli ngá nyãnyã lânjîli äyîzî yî drí rî ï'dî. Ní zî í'dígówã lâ búkũ Tã 'È'è kã nõ 'á kãpitã 6 'á.

ĩ'dí. Ní ícá kô úsúlâ, tálâ tâ ìsù ánikâ rĩ'á ìsúlâ rĩ â'dó kô mbî Ôvârí rĩ ìfí drĩ 'á. ²² 'Dôvó ã'dô bê trá ìtí rĩ, ní âyê tâ ònjí ró rĩ 'bá yí volé, gô'dá ní ìjî Ôvârí rãtãã 'á, gólâ ãâyê ró ní bê tâ ìsù ònjí ìtí 'dĩ 'bá yí 'ásí, ²³ tálâ má nĩ trá kĩ, ní rĩ'á âgî-âgî ró, gô'dá tâ ònjí ánikâ òmbê ní kpá trá njírî-njírî."

²⁴ Ìtí rĩ, Símónã ní drí ngázó rú lô'bálé Pétērō yí drí Yōwánĩ bê kĩ, "Àyē! Nĩ 'è rãtãã Ôvârí drí ámâ tāsī, tálâ gólâ òzó kô tâ gólíyí ànĩ drí átálé trá 'dĩ 'bá yí 'bãã â'dólé má drí!"

²⁵ Gô'dá 'dĩ vósí rĩ, Pétērō yí Yōwánĩ bê drí ngázó ìyí tâ âtí-âtí Kúmú Yésū rĩ tāsī rĩ ìmbálé òjílâ drí. Gô'dá gólíyí ndè bê tâ drílíyí rĩ'á ìmbálâ 'dĩ rĩ, drílíyí ngázó gólé Yērōsālēmã 'álâ Fílípō yí bê. Àcì 'dĩ 'á rĩ, gólíyí nĩ kpá zãã nĩ'á âdré bê 'bãdrĩ mvá dũũ 'bãdrĩ Sãmáríyã kã 'á rĩ 'bá yí 'ásí tâ âtí-âtí tãndí Yésū kã átá bê òjílâ drí vō 'dĩ 'bá yí 'ásí ndrĩ.

Tã gólâ Fílípō drí tâ âtí-âtí Ôvârí kã ngízó òjílâ àmbá Södánĩ

lésí rĩ drí rĩ

²⁶ Nĩngá sī, mālāyíkã Ôvârí kã drí ngázó tâ átálé Fílípō drí kĩ nĩ rĩ, "Ní ngá nílí drí-ágó drĩ 'álâ ró kôrô lãtí gólâ nĩzó Yērōsālēmã 'ásí Gázã 'álâ rĩ 'ásí." Òjílâ lãmũ lãtí rĩ 'dĩ drĩ sī nĩzó Mãsĩrĩ 'álâ. Òjílâ yũ'dãwã 'bã bê lãtí rĩ 'dĩ drĩ.

²⁷ Gô'dá nĩngá sī, Fílípō ní drí tâ 'dĩ 'èzó té ìtí. Ní drí ngázó nílí tólâ, gô'dá ní drí ãgô ãzã Södánĩ lésí rĩ úsúzó nyĩ ró lãtí rĩ 'dĩ drĩ. ãgô rĩ 'dĩ rĩ'á òjílâ àmbá òkó gólâ kúmú àngí rĩ 'bá Södánĩ 'álâ rĩ kã rĩ ì'dí.* Gólâ rĩ nĩ sũlĩ àdĩ kãkãrã ndrĩ òkó gólâ kúmú àngí ró 'dĩ kã rú. Gólâ câ kpá trá Yērōsālēmã 'álâ Ôvârí rĩ ìnjílí tólâ kãyí ãzã sī. ²⁸ Gô'dá ngbãangbãno rĩ, gólâ trá gô'á yí drí 'bãdrĩ 'álâ àrãbíyã íyíkã òsánĩ drí rĩ'á sëlâ nĩ rĩ 'á. Gô'dá gólâ òtírĩ rĩ nílí àrãbíyã 'dĩ 'á rĩ, gólâ rĩ'á úlí Ôvârí kã gólíyí tâ àngũ 'bá Ísáyã drí ìgílí trá rĩ zĩ'á. ²⁹ Gô'dá nĩngá rĩ, Línđrĩ Tãndí Ôvârí kã drí tâ átázó Fílípō drí kĩ nĩ rĩ, "Mí nĩ ànyí àrãbíyã 'dĩ rú sī." ³⁰ Ìtí rĩ, Fílípō drí ngázó rãlè nílí ànyí àrãbíyã 'dĩ rú 'álâ. Gô'dá gólâ drí ãgô àmbá àrãbíyã 'dĩ 'á 'dĩ gbórókô lá àrízó, rĩ'á tâ gólâ tâ àngũ 'bá Ísáyã drí ìgílí trá rĩ 'bá yí zĩ'á. Nĩngá sī, drílâ tâ ìjízó kĩ, "Mí nĩ tâ ìfí gólâ ní drí rĩ'á zílâ nõ 'bá yí trá yã?"

³¹ Gô'dá ãgô àmbá 'dĩ drí tâ-drĩ lôgōzó kĩ nĩ rĩ, "Má â'dô ícá'á nílâ àngô tí ró cú ìtí òjílâ ãzã drí ìtō lâ ngĩ àkó má drí yã?"

Gô'dá Fílípō lè tâ-drĩ bê trá ìtō lâ ngízó gólâ drí rĩ, kôrô gólâ drí Fílípō rĩ àzízó mbálé rílí íyí gãrã drĩ 'á àrãbíyã 'álâ íyí àjílí. ³² Úlí gólíyí ãgô 'dĩ drí rĩ'á zílâ búkũ Ôvârí kã 'ásí rĩ rĩ'á ì'dí nõ 'bá yí,

"Àgô rĩ nõ rĩ trá rílí òzō kãbílíkĩ gólâ ódrí trólé fúlí rĩ kãtí,

gô'dá gólâ â'dô kpá trá òzō kãbílíkĩ gólâ òzō ótírĩ rĩ 'bí lâ rëlé rĩ ànèé kô rĩ kãtí.

Té ìtí, gólâ átá úlí kô'dáwã.

³³ Úgũ gólâ trá gũgũ gô'dá ókí tâ gólákã mbĩmbĩ ró kô.

Úfúlí bê gólâ trá volé àngó nõ 'ásí 'wãã'wã ró mvá tĩ àkó ró rĩ.

Mvá yũ gólâ rĩ tâ lópélé sísí 'álâ."

Ísáyã 53.7-8

'Dĩ 'bá yí rĩ'á úlí gólíyí ãgô 'dĩ drí rĩ'á zílâ rĩ 'bá yí ì'dí.

* 8:27 8.27 Òjílâ rĩ ìyí òkó gólâ kúmú àngí ró 'bãdrĩ rĩ 'dĩ drílí rĩ zílí Kãndásí.

³⁴ Nĩngá sī, āgô āmbá 'dī drí tã átázó Fílīpō drí kī nī rī, “Ísáyā íyíkā ā'dī ĩ'dī rī'á tã átálé úlī nō 'bá yī tāsī yā? Gólâ rī tã átálé nō íyī nyáanyâ tāsī ngátá òjílâ āzákólâ 'dī tāsī yā?” ³⁵ Gõ'dá nĩngá sī, Fílīpō drí ngāzó rī'á úlī ífí gólīyī Ísáyā kâ Yésū rī tāsī rī 'bá yī ngīlī, gõ'dá drílâ kpá tã átī-átī tándí Yésū rī tāsī rī átázó āgô rī 'dī drí. ³⁶ Gõ'dá gólīyī òtírī rī nīlī ĩyī látī drī sī rī, gólīyī drí ácázó āpāpā āzâ 'á. Gõ'dá āgô āmbá 'dī ndrê bê āpāpā rī 'dī rī, drílâ tã átázó kī, “Ní ndrê drê, ĩmvû rī'á nō. Ítí rī, ngá āzâ bê 'ê 'bá ámâ lôgálé íbábátízálé ĩmvû nō 'á nōngá yā?” ³⁷ (Gõ'dá Fílīpō drí tã lôgōzó gólâ drí kī, “Ōzō ní òlê tã trá Yésū 'á pīpīsílí ālô sī rī, áá'dô ání íbábátízā'á.” Gõ'dá āgô rī 'dī drí tã lôgōzó kī, “Má lē tã trá kī nī rī, Yésū Krístō rī'á Óvârí rī mvá 'í.”)*

³⁸ Nĩngá sī, āgô 'dī drí tã 'bázó òsánī rī 'bá ārābīyā gólákâ sélé rī 'bá yī drí ādrézó té nĩngá. Gõ'dá gólīyī Fílīpō bê drí ngāzó nīlī filí ĩmvû 'á, gõ'dá Fílīpō drí āgô rī 'dī íbábátízázó ĩmvû āpāpā rī 'dī kâ sī. ³⁹ Gõ'dá gólīyī āfólé bê ĩyī ĩmvû 'ásī rī, Líndrí Tándí Óvârí kâ drí Fílīpō rī trōzó vólé, gõ'dá āgô rī 'dī ndrê gólâ gõ'dá kô ālólâ. Lé rī, āgô rī 'dī drí nīzó zāā àtīlī ácí íyíkâ 'dī 'á āyīkō sī rōō. ⁴⁰ Gõ'dá Fílīpō ní drí ání ífífí úsúzó, ní trá gīā vō zīlī Āzótō* rī 'álâ. Ítí, ní drí ngāzó tólâ sī gõ'dá nīlī 'bādrī á'dó 'bá ānyī rī 'bá yī 'ásī ndrī tã átī-átī tándí Yésū rī tāsī rī átá bê òjílâ drí būúú ní drí cāzó jārībā zīlī Sēsāréyā rī 'álâ.

9

Tã gólâ Yésū drí Sóólō rī jāzó á'dólé òjílâ íyíkâ ró rī

¹ Sóólō drê kpá zāā látī āzâ lōndā'á lāṅō fēzó òjílâ tã lē 'bá Yésū 'á rī 'bá yī drí, tálâ gólâ átâ tã kī nī rī, yī òlê trá gólīyī úfúlí vólé. Gõ'dá nĩngá sī, gólâ ārílí bê kī, tã lē 'bá ūrūkâ 'bá yī òrâ ĩyī trá jējē ró jārībā zīlī Dāmāsékē rī 'álâ rī, gólâ drí ngāzó nīlī drī-'bá drī-'bá Yúdâ yī kâ rī 'bá yī kâ ngálâ, ² tálâ gólâ rī ĩjílí wārāgā 'díyī á'dâ kâ ĩgīlī yī drí trólé yī drīgá nīzó Dāmāsékē 'álâ íyī á'dázó drī-'bá jó òjílâ Yúdâ yī kâ drí rīzó tã Óvârí kâ ārílí rī 'bá yī kâ rī 'bá yī drí, gólīyī ĩjílí íyī pālé òjílâ gólīyī 'dē 'bá trá Kúmú Yésū látī ró rī vósī Dāmāsékē 'á tólâ rī úsúlí, ā'dô ró bê yī drí ícázó úrúlâ ĩyī, āgô ró rī 'bá yī òkó bê ndrī, tálâ yī trō ró bê lôgólé vólé Yērōsālémā 'álâ 'bálé gānīmā 'á.

³ Nĩngá sī, Sóólō yī drí ácí íngázó nīzó Dāmāsékē 'álâ wārāgā 'dī bê. Gõ'dá gólīyī bê látī drī ānyī cāzó Dāmāsékē 'álâ rī, 'wāā vō ĩ'ī ndrāā kâ'dâ-kâ'dâ úrú lésī drí vō gólīyī gārâ drī 'ásī rī ĩ'ízó ngbāngbā. ⁴ Gõ'dá ítí rī, Sóólō drí ngāzó 'délé ādrū vūdrī ĩnyákú drī vō ĩ'ī 'dī drí sī. Gõ'dá gólâ drí gbórókō árízó rī'á úlī átá'á gólâ drí 'būú lésī kī nī rī, “Sóólō! Sóólō! Ní rī rī'á lāṅō ònjí félé má drí rōō nōtī ā'dô tāsī yā?”

⁵ Nĩngá sī, Sóólō drí ngāzó tã ĩjílí tã rōrō sī kī nī rī, “Kúmú, ní ā'dī ĩ'dī yā?”

Ítí, gbórókō rī 'dī drí tã-drī lôgōzó kī nī rī, “Má Yésū ĩ'dī, má gólâ ní drí rī'á lāṅō félé drílâ rī ĩ'dī. ⁶ Gõ'dá ngbāngbānō rī, ní ngá úrú nīlī filí Dāmāsékē 'álâ, tálâ áá'dâ ró lōsī má drí 'bálé ní drí 'élé má drí rī tã lâ ní drí.”

⁷ Gõ'dá vō rī 'dī 'á rī, òjílâ Sóólō bê rī 'bá yī rī'á ĩyī ádré'á njūrū ūrī drí sī, tálâ gólīyī árī gbórókō lū'ù trá cú ítí tã ífí lâ nī ākó gõ'dá kpá òjílâ gbórókō lâ drí lū'úlí 'dī ndrê ākó. ⁸ Gõ'dá nĩngá sī, Sóólō drí ngāzó āvū ádrélé úrú

* **8:37** 8.37 Úlī gólīyī vérēsī 37 'á 'dī úúsú tã ĩgī gólīyī sīsī rī 'bá yī 'á kô. * **8:40** 8.40 Sīsī rī, òjílâ Fílīsítīyā kâ zī ĩyī vō 'dī Āsādōdā.

iyi lĩfĩ nĩlĩ. Gõ'dá lĩfĩ lá nĩ rú bê rĩ, lĩfĩ lá ndré vò gõ'dá kô. Tã rĩ 'dĩ tãsi rĩ, ãzĩ-ãzĩ lá yĩ drĩ gòzò gólá rĩ drĩ rĩlĩ sélé kũdũ-kũdũ ajĩlĩ filĩ Dãmāsékẽ 'álá. ⁹ Gõ'dá Sòolò drĩ rĩzò tólá kàyĩ nà vò ndrẽ ãkó. Kàyĩ nà rĩ 'dĩ 'bá yĩ sĩ rĩ, gólá rĩ cú ìtĩ 'álé 'ã'í ró.

¹⁰ Tã lè 'bá Yésũ 'á ãzã bê rĩ'á Dãmāsékẽ 'á tólá rú lá ãnãnyã. Kúmú Yésũ drĩ rú â'dázò gólá drĩ òzò àbĩ-àbĩ kátĩ, gõ'dá gólá rĩ zĩlĩ kĩ nĩ rĩ, "Ãnãnyã!" Gõ'dá gólá drĩ ngázò tã kólé kĩ nĩ rĩ, "Kúmú, mà rĩ'á nò."

¹¹ Nĩngá sĩ, Yésũ drĩ ngázò tã átálé gólá drĩ kĩ nĩ rĩ, "Mí ngá ùrú gõ'dá nĩlĩ lãtĩ gólá rĩ'á zĩlã Lãtĩ Mbĩ rĩ 'álá. Mí nĩ nĩ'á ãgò ãzã Tãrásò lé 'bá ró zĩlĩ Sòolò rĩ ùsúlĩ. Gólá rĩ'á Yúdã drĩ jó 'álá, gõ'dá gólá rĩ'á ngbãngbãnrò rãtãã 'è'á má drĩ. ¹² Má â'dã tã trá gólá drĩ àbĩ-àbĩ 'á, gólá ndrẽ nĩ ãnãnyã trá rĩ'á ànĩ'á jó gólá drĩ rĩzò 'dĩ 'álá, gõ'dá ànĩ drĩ 'bãlé gólá drĩ, ã'dò ró bê gólá drĩ vò ndrẽzò kpá ó'dĩ."

¹³ Gõ'dá nĩngá sĩ, ãnãnyã drĩ ngázò tã-drĩ lògólé kĩ nĩ rĩ, "Kúmú, mà àrĩ ãgò 'dĩ tã lá trá òjĩlã dũũ sĩlĩ sĩ. Gólĩyĩ àtã kĩ nĩ rĩ, gólá 'bã lãṅò 'délé òjĩlã àmákã Yērōsālēmã 'álá rĩ 'bá yĩ drĩ ùfũ-ùfũ lá yĩ sĩ rōò. ¹⁴ Gõ'dá ngbãngbãnrò rĩ, òkĩ nĩ rĩ, drĩ-'bá Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ ìgĩ tã trá fèlé gólá drĩgá, tãlã gólá drĩ àtrólé ànĩzò nōngá òjĩlã gólĩyĩ ndrĩ rĩ 'bá ànĩ ìnjĩlĩ rĩ 'bá yĩ ùrúlĩ 'bãlé gãnimã 'á."

¹⁵ Gõ'dá nĩngá sĩ, Yésũ drĩ tã átázò gólá drĩ kĩ, "Nĩ ìsũ tã kô. Mí nĩ! Gólá rĩ'á ãgò gólá má drĩ nĩlĩ trá rú ì'bũlĩ má drĩ rĩ ì'dĩ, tãlã gólá òpẽ ró tã àtĩ-àtĩ àmákã bê gólĩyĩ ngá ãwã ró rĩ yĩ drĩ kúmú lá yĩ bê ndrĩ gõ'dá kpá òjĩlã Ìsīrā'élē kã rĩ 'bá yĩ drĩ. ¹⁶ Má â'dò rú ìzã tībē òjĩlã drĩ 'èlé gólá rú àmã tãsi rĩ â'dã'á nĩ gólá drĩ."

¹⁷ Ìtĩ rĩ, ãnãnyã drĩ ùlĩ Yésũ kã 'dĩ 'bá yĩ àrĩzò, gõ'dá ngázò nĩlĩ 'bã gólá Sòolò drĩ rĩzò 'á lá rĩ ndalé. Gõ'dá gólá ùsũ 'bã 'dĩ bê rĩ, drĩlã fizò jó 'álá Sòolò rĩ ùsúlĩ. 'Dĩ vòsĩ rĩ, gólá drĩ ngázò drĩ 'bãlé Sòolò drĩ, gõ'dá drĩlã tã átázò kĩ nĩ rĩ, "Sòolò àmã àzĩ-ãzĩ, Kúmú Yésũ àjò mà trá nĩ ní ngálã. Gólá ì'dĩ gólá ní drĩ ùsúlĩ lãtĩ 'á rĩ. Gólá àjò mà trá ànĩ 'bãlé vò ndrèlé kpá ó'dĩ, tãlã Líndrĩ Tãndĩ Òvãrĩ kã òfĩ ró kpá ní 'á mbãràkã bê."

¹⁸ Nĩngá sĩ 'wãã, ngá ãzã 'bá yĩ òkĩzò ì'bĩ ò'börökò 'ì rĩ kátĩ rĩ 'bá yĩ drĩ rĩzò rĩ'á lò'délé Sòolò rĩ lĩfĩ 'ásĩ, gõ'dá gólá drĩ ngázò rĩ'á vò ndrèlé kpá ó'dĩ. Gõ'dá nĩngá sĩ, gólá drĩ ngázò ùrú, gõ'dá ãnãnyã drĩ gólá rĩ ìbábátízãzò. ¹⁹ Gõ'dá 'dĩ vòsĩ, Sòolò drĩ nyãsá nyãzò gõ'dá rú'bã lá drĩ àmbázò àgólé vò lá 'á ó'dĩ. Nĩngá sĩ, Sòolò drĩ rĩzò tã lè 'bá Yésũ 'á rĩ 'bá yĩ bê kàyĩ fĩnyáwã sĩ Dãmāsékẽ 'álá.

Tã gólá Sòolò drĩ 'èlé Dãmāsékẽ 'álá rĩ

²⁰ Gõ'dá nĩngá sĩ, Dãmāsékẽ 'á tólá rĩ,* Sòolò drĩ ngázò nĩlĩ jó tã Òvãrĩ kã àrĩ kã rĩ 'bá yĩ 'ásĩ kàyĩ vòsĩ cé, tãlã yĩ ngĩ ró tã bê Yésũ 'dĩyĩ pã 'bá ró rĩ tãsi òjĩlã drĩ ngbálĩ-ngbálĩ kĩ nĩ rĩ, pãtĩ ró, Yésũ ì'dĩ rĩ'á Òvãrĩ rĩ mvã 'ì. ²¹ Nĩngá sĩ, òjĩlã ndrĩ gólĩyĩ tã gólákã ngĩlĩ 'dĩ 'bá yĩ àrĩ 'bá rĩ 'bá yĩ, tĩ lá yĩ drĩ à'dízò ndrú. Gõ'dá gólĩyĩ drĩ rĩzò tã átálé ìyĩ vò 'ásĩ kĩ nĩ rĩ, "Àgò rĩ nò, gólá â'dò gólá rĩ 'bá òjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bá Yésũ rĩ ìnjĩlĩ Yērōsālēmã 'álá rĩ ùfúlĩ rĩ ì'dĩ kô yã? Gõ'dá gólá drĩ ànĩzò nōngá nò kpá tã lè 'bá Yésũ 'á gólĩyĩ nōngá rĩ 'bá yĩ ùrúlĩ trólé fèlé drĩ-'bá Yúdã yĩ kã rĩ 'bá yĩ kã drĩ yã?" ²² Gõ'dá tã ìsũ òjĩlã 'dĩ 'bá yĩ kã rĩ â'dò bê kpá trá lé rĩ rĩ ìtĩ ró rĩ, Sòolò drĩ rĩzò tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Yésũ kã pèlé dódó ìtĩ mbãràkã sĩ, tãlã 'dĩ òjĩlã gólĩyĩ tã

* **9:20** 9.20 À'dò 'bã'á trá òzò Sòolò nĩ trá sĩsĩ Sãwōdiyã 'álá, gõ'dá gólá òtĩrĩ gòò Dãmāsékẽ 'álá nĩ'á tã Yésũ kã pèlé rĩ kátĩ. Nĩ zĩ Gãlãtĩyã lé 'bá 1.17-18.

lê 'bá trá úlí gólâkâ 'á gólîyî lâfálé 'á rî 'bá yî ôlîzô ró bê âcalé düû. Gõ'dá gólâ rî trá tâ pêlé ôjílâ Yúdâ yí kâ gólîyî rî 'bá Dãmâséké 'álâ rî yí drí kî nî rî, Yésû ì'dî rî'á 'díyî pâ 'bá gólâ Ôvârí drí âjólé ãngó nõ 'á rî. Ítí rî, gólîyî ícá kô tî ânyalé úlí gólâkâ 'dî 'bá yî 'á.

²³ Gõ'dá kâyî düû vósî, ôjílâ ùrûkâ Yúdâ yí kâ Dãmâséké 'álâ rî 'bá yî drí rû è'bézó ìyî vò ãlô 'á tâ ì'bîlí Sóólô rî fúzó bê volé. ²⁴ Gõ'dá nîngá sî, Sóólô drí tâ gólîyîkâ ì'bîlí 'dî tâ lâ ârízó. Gólîyî rî rîlí ìtú ngácî gîrî áťî ãgâ jãrîbã kâ rî tî gólâ rî tèle fúlí, ôzô gólâ ôtírî 'èè âfólé nîlí rî. ²⁵ Á'dólé bê trá ítí rî, ngácî ãlô sî, tâ ârí 'bá ùrûkâ gólâkâ rî 'bá yî drí ngázó nîlí gólâ rî pãlé fólé volé jãrîbã 'dî âyéle. Gólîyî nîjî gólâ ívô ạngí sî trólé ìngalé ìrílí bágó sî kôró ùpî ãgâ kâ drî sî vüdrî 'álâ ãgâ 'dî ùgúlí lésî.

Tã gólâ Sóólô drí 'èlé Yērōsālēmā 'álâ rî

²⁶ Gõ'dá nîngá sî, Sóólô drí nîzó cãlé Yērōsālēmā 'álâ. Tólâ rî, gólâ lê trá fílí tâ lê 'bá Yésû kâ tólâ nã 'bá yî lâfálé lâ yî 'á, gõ'dá tâ lê 'bá 'dî 'bá yî gâ ìyî dó tâ lélé kî nî rî, pãťî gólâ ôlê tâ trá Yésû 'á. Ítí rî drí sî, gólîyî drí â'dózó ndrî zãâ ùrî ró gólâ drí sî. ²⁷ Tã 'dî tãsí rî, Bãrãná bã drí ngázó nîlí gólâ rî pãlé tâ âtalé lâjô 'bá Yésû kâ rî 'bá yî drí gólâ rî tãsí. Bãrãná bã drí tâ ngîzó gólîyî drí gólâ rî tãsí, tãlâ tâ gólâ Yésû drí rû â'dázó gólâ drí lãťî 'á gõ'dá kpá tâ Yésû drí âtalé gólâ drí rî tãsí. Gõ'dá Bãrãná bã ngî tâ kpá gólîyî drí kî nî rî, Sóólô ìyî tâ âtî-âtî tãndí Yésû rî tãsí rî trá dódó cú ítí ùrî ãkó Dãmâséké 'álâ. Tãlâ úlí Bãrãná bã kâ 'dî 'bá yî tãsí rî, gólîyî drí tâ-drî lészó Sóólô drí â'dózó tâ ârí 'bá Yésû kâ ró.

²⁸ Ítí Sóólô drí fîzó lâjô 'bá Yésû kâ rî 'bá yî lâfálé, gõ'dá gólîyî drí rîzó rî'á lâmúlí vò Yērōsālēmā kâ rî 'bá yî 'ásî ndrî, tâ âtî-âtî tãndí Yésû rî tãsí rî pêlé drî-báláyî ró ôjílâ drí ùrî ãkó. ²⁹ Gõ'dá ítí rî, Sóólô rî kpá rî'á tâ pêlé ôjílâ Yúdâ yí kâ gólîyî rî 'bá Gîrîkî tî âtalé ì'dî rî 'bá yî drí. Gólâ rî trá kára rî'á tî ânyalé gólîyî bê tâ Yésû kâ tãsí. Tãlâ tâ 'dî tãsí rî, drîlîyî rîzó lãťî tãndí lônðalé gólâ rî fúzó bê volé, gólâ ôzó lâ'bí Yúdâ yí kâ ìzãâ. ³⁰ Nîngá sî, tâ lê 'bá Yésû 'á rî 'bá yî drí tâ 'bãlé 'ézó Sóólô rî fúlí 'dî ârízó. Gõ'dá nîngá sî, gólîyî drí ngázó Sóólô rî trólé âjílí jãrîbã Sēsãréyã kâ rî 'álâ, gõ'dá gólâ rî 'bãzó kôlóngbô ạngí 'á jólé tólâ sî nîlí jãrîbã gólâkâ zîlí Tãrasô rî 'álâ.

³¹ Gõ'dá kâyî rî 'dî 'bá yî sî rî, ôjílâ ndrî gólîyî tâ lê 'bá Yésû 'á rî 'bá yî rî ìyî trá rîlí cú ítí ôjílâ âzãkã rî 'bá lâñô félé gólîyî drí rî ãkó 'bãdrî gólîyî zîlí Yüðáyã, Gãlîláyã, gõ'dá kpá Sãmãrîyã rî 'á. Gõ'dá Líndrí Tãndí Ôvârí kâ sô mbãrãkã trá gólîyî 'á gõ'dá kpá ôjílâ düû ãzã 'bá yî 'ézó tâ lélé tâ âtî-âtî tãndí Yésû rî tãsí rî 'á. Gõ'dá Líndrí Tãndí 'dî 'è kpá tâ nîñî gólîyîkâ Yésû rî tãsí rî mbãlé nî'á áťî 'álâ. Ítí rî, gólîyî drí rîzó zãâ rî'á Ôvârí rî ìñjílí rîrî gólîyîkâ rî 'bá yî sî.

Tã Pétērō drí 'èlé Líðã 'álâ gõ'dá kpá Yópã 'álâ rî

³² Gõ'dá kâyî rîrî kâ lâñô ãkó 'dî 'bá yî sî rî, Pétērō kpã jãrîbã 'alé Yúdâ yí kâ rî 'bá yî trá ndrî. Kâyî ãlô sî, gólâ drí ngázó nîlí tâ lê 'bá Yésû 'á gólîyî rî 'bá Líðã 'álâ rî 'bá yî lómílí. ³³ Nîngá sî, jãrîbã rî 'dî 'á rî, gólâ drí ãgô ãzã rú bê Äyînéyã rî úsúzó pá lâ yî ôdrã-ôdrã ndrô nî-drî-lã-nã sî, gólâ tó âcí kô ngátã ngbãâ íyî ìngalé ùrú gbãrãkã drî sî. ³⁴ Gõ'dá Pétērō ndrê gólâ bê rî, Pétērō drí tâ âtázó kî, "Äyînéyã, Yésû Krístô 'bã nî trá â'dólé dódó. Mí ngã ùrú gbãrãkã drî áníkã 'dî êdélé ã'dô ró bê dódó."

Gõ'dá 'wãâ Äyînéyã drí ngázó ãvü ùrú gbãrãkã drî íyíkã êdélé. ³⁵ Gõ'dá tólâ sî, ôjílâ düû Líðã kâ gõ'dá kpá ôjílâ fáfã Sãrónã kâ rî 'bá yî kâ bê drí

gólâ rî ndrëzó lâmú'á. Tãlâ tã tî drí â'dízó 'dî drí sî rî, gólîyî drí tã lëzó tã âti-âti tãndí Kúmú Yésù rî tãsi rî 'á.

³⁶ Gõ'dá nîngá sî, òkó àzâ kãnisã kã bê rî'á jãribã Yópã kã rî 'á. Òkó rî 'dî rú lâ Tãbitã.* Gólâ rî trá kárã rî'á tã 'è'è tãndí 'èlé ì'dî òjilã drí gõ'dá kpá rî'á òjilã ngá àkó rî 'bá yî pãlé. ³⁷ Gõ'dá Pétërô drë bê zãã Lídã 'álâ rî, ngá lâzé drí òkó rî 'dî 'èzó rōô, gõ'dá drilã drãzó. Nîngá sî, òjilã drí lûmvû dãzó àvô lâ 'dî rú, gõ'dá n̄jizó lâ 'bãlé jó 'álé ùrú lésî gá àzî dr̄î rî 'á drilã 'bã 'á. ³⁸ Vô gólâ Yópã 'dî rî'á ànyî Lídã rú. Ítí rî, òjilã kãnisã kã drí àgô r̄î jōzó n̄lî Lídã 'álâ vōrã bê Pétërô vó, tãlã gólîyî àrî trá kî, gólâ àã'dô bê Lídã 'á tólã. Gõ'dá àgô r̄î 'dî 'bá yî cà ìyî bê tólã rî, drilîyî tã àtãzó Pétërô drí kî n̄lî rî, “Òzô ìicã trá ní drí rî, ní àn̄i drë 'wãã àmã ngáã nōlé.”

³⁹ Ítí rî, Pétërô drí ngãzó n̄lî Yópã 'álã. Gõ'dá gólâ cà bê tólã rî, òjilã drí gólâ rî trōzó jó 'álé gá àzî dr̄î ùrú lésî àvô bê 'dî 'álã. Gõ'dá àyîzî dũu drí r̄izó ìyî ìfilî gbãã gólâ rú sî tólã ìzã 'è'á ìyî rōô, gõ'dá kpá ítã gólîyî Tãbitã drí lôsélé trá drë Tãbitã rî gógó drí â'dózó ìfîfî bê rî àtrōzó â'dalé Pétërô rî drí ndrëlé. ⁴⁰ Gõ'dá nîngá sî, Pétërô ní drí ngãzó òjilã ndrî lôfôlé ìvî 'álã jó rî 'dî 'ásî volé. Gõ'dá ní drí 'à'î t̄izó vũdrî gõ'dá rãtãã 'èzó Ôvãrî drí. 'Dũ vósî, gólâ drí rú jãzó gólé àvô 'dî ngálã tã àtãlé kî, “Tãbitã, ní ngã ùrú.”

Nîngá sî, Tãbitã àvô ró 'dî drí ìfîfî n̄jizó. Gõ'dá gólâ ndrë Pétërô bê rî, drilã ngãzó rilî ùrú òdó dr̄î. ⁴¹ Nîngá sî, Pétërô drí drí lâ rüzó ìngalé, tãlã gólâ ìicã ró bê àdrélé ùrú. Gõ'dá Pétërô drí àyîzî 'dî 'bá yî àzizó, gõ'dá kpá òjilã àzã 'bá yî kãnisã kã rî 'bá yî bê Tãbitã rî â'dãzó gólîyî drí, gõ'dá trá rî'á lédrë-lédrë ró.

⁴² Gõ'dá nîngá sî, tã tî drí â'dízó 'dî drí lû'úzó lâ'búlî òjilã Yópã kã drí ndrî. Gõ'dá òjilã dũu gólîyî lâfálé 'ásî rî 'bá yî drí tã lëzó Kúmú Yésù 'á.

⁴³ Ítí rî, Pétërô drí 'èzó lâ tólã kãyî dũu, rî'á rilî àgô àzã rú bê Sîmónã rî bê.*

10

Tã gólâ Ôvãrî drí Pétërô rî 'bãzó tã ìyîkã â'dalé Kõrõnãlîyã drí rî

¹ Àgô àzã bê rú lâ Kõrõnãlîyã, gólâ rî rilî jãribã gólâ Sësãréyã rî 'álã. Gólâ rî'á àjú 'bũ 'bá Rómã kã ì'dî, gólâ kpá ì'dî dr̄î-'bã 'î àjú 'bũ 'bá nyã'dî-n̄jî z̄lî ìyî àjú 'bũ 'bá Ítãlîyã kã rî 'bá yî dr̄lî. ² Gólâ â'dó kô rî'á òjilã Yúdã yî kã 'î, gõ'dá gólâ rî trá Ôvãrî rî ìnjilî òjilã ìyîkã 'bã kã bê ndrî rãtãã 'è'è sî. Gõ'dá gólâ rî trá kpá kárã rî'á ngá àkó lé 'bá Yúdã yî kã rî 'bá yî pãlé.

³ Gõ'dá kãyî àlô sî, gólâ drí r̄rî Ôvãrî rî ìrátãlé* rî 'á, 'wãã mālãyîkã Ôvãrî kã drí rú â'dãzó gólâ drí tã â'dã ró, gõ'dá gólâ rî z̄lî kî n̄lî rî, “Kõrõnãlîyã.”

⁴ Gõ'dá Kõrõnãlîyã àrî ìyî rú bê rî, drilã ngá ndrëzó d̄î mālãyîkã 'dî ngálã. Gõ'dá gólâ trá ùr̄î ró rōô. Gõ'dá gólâ drí ngãzó tã ìjilî kî, “Àmbã, àã'dô 'ì yã?”

Gõ'dá mālãyîkã drí tã lôgõzó kî n̄lî rî, “Ôvãrî rî'á àyîkô ró rãtãã ànîkã sî gõ'dá kpá ngá pãpã ànîkã ngá àkó lé 'bá drí rî tãsi. Gõ'dá gólâ lë ní drí tã ìyîkã n̄lî dódó. ⁵ Ítí rî, mí ngã lâjô'bã ànîkã rî 'bá yî jólé Yópã 'álã, nî'á àgô àzã z̄lî Sîmónã Pétërô rî àdr̄lî ànîlî ní ngálã tã Ôvãrî kã â'dalé ní drí.

⁶ Gólâ bê rî'á àgô àzã rú bê Sîmónã gólâ ìyîkã ìnyîríkó èdé 'bá ró rî drí 'bã

* **9:36** 9.36 Tãbitã Rú lâ àzã kpá Dórõkã. Gõ'dá rú rî 'dî 'bá yî ìtô lâ yî kî àngbórówã. Úzî gólâ rî rú ìtí 'dî, tãlã gólâ sùsù ngbóló-ngbóló òzô àngbórówã kãtí. * **9:43** 9.43 Sîmónã rî nō gólâ rî'á ìnyîríkó èdé 'bã 'î. * **10:3** 10.3 Rãtãã rî 'dî rî'á ìtú-pã nã 'á lânjátúlî sî òjilã Yúdã yî kã rî 'bá yî drí.

'álâ. 'Bã gólâkâ 'dĩ rĩ'á ànyí Ìmuvù àndrê rú." ⁷ Gõ'dá nĩngá sī, mālāyíkã 'dĩ drí Kōrōnālīyā rī àyézó.

Nĩngá sī, Kōrōnālīyā drí lājó'ba íyíkã rī rī 'bá yí àzízó kpá àjú 'bũ 'bá àzà àlò gólâ rī 'bá ngá 'èlé gólâ drí gõ'dá kpá gólâ Ôvârí rī ìnjĩ 'bá ró rī bē. ⁸ Nĩngá sī, gólâ drí ngāzó tã mālāyíkã 'dĩ kã àtálé gólâ drí 'dĩ ngīlī òjīlā gólīyī nā gólâ drí àzīlī 'dĩ 'bá yí drí, gõ'dá drílâ gólīyī jōzó nīlī Pétērō rī àzīlī ànīlī Yópã lésī.

⁹ Kàyī 'dĩ vósī rī, lājó'ba Kōrōnālīyā kã à'dò ìyī bē trá ànyí 'è'á cālē Yópã rú ìtú gāgālīgā sī rī, Pétērō drí ngāzó nĩ'á mbālē jó drī bē sālārā rī drī 'álâ rīlī rātāā 'èlé tólâ. ¹⁰ Gõ'dá rātāā vósī rī, lófó drí gólâ rī 'ézó, gõ'dá gólâ lē nyāsá nyālē. Gõ'dá àá drē nyāsá là'dí'á gólâ drí rī, tã drí rú à'dázó gólâ drí tã à'dá ró. ¹¹ Tã à'dá rī 'dĩ 'á rī, gólâ ndrē ngá àngī òzō ítá bī kâtī, àrī'á 'bũ lésī. Ítá rī 'dĩ rī ànīlī ókīzō úúrú tī là sū rī 'bá yí trá 'dó úrú. ¹² Gõ'dá ítá rī 'dĩ 'á rī, rī'á kōrōnyā lārākō 'ī dūú, ngá lédrē-lédrē dī 'bá dīdī rī 'bá yí, gõ'dá àrīwá yí bē. ¹³ Gõ'dá nĩngá sī, gbórókō drí à'úzó tã àtálé gólâ drí kī nī rī, "Pétērō, ní ngá úrú, ní úfú ró ngá nō 'bá yí, tálâ ní nyā ró gólīyī bē, má fē gólīyī nī ní drí ngá nyānyā ró."

¹⁴ Nĩngá sī, Pétērō drí ngāzó tã-drī lògólé kī nī rī, "Kó kō, Kúmú, má ícá kō 'dīlī 'èlé. Má nyá drē kó ngá àzākã gólâ tã 'bã'bã Ôvârí kã drí 'bālē trá ònjī ró àmā òjīlā Yúdā yí kã drí nyālē rī kō'dáwá."

¹⁵ Gõ'dá gbórókō 'dĩ drí 'úzó kpá ó'dí kī nī rī, "Ngá gólīyī Ôvârí drí rī'á zīlā tãndí ró òjīlā mvá drí nyālē rī 'bá yí, ní zī kō ònjī ró."

¹⁶ Tã rī 'dĩ 'è rú trá ìtí àndâlâ nā. Gõ'dá ítá 'dĩ drí ngāzó gólé 'bũ 'álâ.

¹⁷ Nĩngá sī, Pétērō drē rī'á tã à'dá rú à'dá 'bá yí drí 'dĩ ìtō là ìsū'á rī, gõ'dá òjīlā gólīyī Kōrōnālīyā drí àjólé rī 'bá yí drí 'bã gólâ Sīmónā kã 'dĩ úsúzó gōzó cālē àdrélé tī là. ¹⁸ Nĩngá rī, drīlīyī lājī zīzó gōzó tã ìjīlī kī nī rī, "Ūmú àzà zīlī Sīmónā Pétērō rī bē rī'á nōngá yā?"

¹⁹ 'Dīlī Pétērō drē zāā rī'á jó-drī 'álâ rī'á tã ìsū'á tã 'dĩ tāsī, ìtí Líndrī Tãndí Ôvârí kã drí tã àtázó gólâ drí kī nī rī, "Ní àrī drē mā. Òjīlā nā àcā ìyī trá rī'á ìyī ànī lōndā'á. ²⁰ Ítí rī, mí ngá úrú, àrīlī vūdrī 'álâ gólīyī ngálâ. 'Dīlī vósī, mī nī gólīyī bē. Àmā nyāányā 'bã gólīyī nī ànīlī. Bē trá ìtí rī, 'dōvó ní gā kō nīlī gólīyī bē. Mí nī!"

²¹ Nĩngá sī, Pétērō drí ngāzó nīlī òjīlā 'dĩ 'bá yí ngálâ gõ'dá tã àtálé gólīyī drí kī nī rī, "Mā ì'dī òjīlā gólâ ànī drí rī'á lōndālâ rī. Nī ànī má ngálâ à'dò tāsī yā?"

²² Gõ'dá òjīlā 'dĩ 'bá yí drí tã-drī 'dĩ lògōzó kī nī rī, "Drī-'bá àjú 'bũ 'bá Rómã kã rī kã rú bē Kōrōnālīyā rī àjò àmā lājó'ba íyíkã rī nī ní ngálâ. Gólâ rī'á òjīlā tãndí 'ī, gõ'dá gólâ ìnjĩ Ôvârí ìnjĩ-ìnjĩ, gõ'dá òjīlā Yúdā yí kã ndrī 'bã lājī trá gólâ rú. Mālāyíkã Ôvârí kã àzà àtã tã nī gólâ drí tã 'bãzó ànī àzízó ànīlī yí drí 'bã 'álâ, tálâ yí àārī ró tã ní drí 'è'á àtálâ yí drí Ôvârí kã ró rī." ²³ Gõ'dá nĩngá sī, Pétērō drí gólīyī àzízó 'bã 'álâ, gõ'dá drílâ ngá nyānyā fēzó gõ'dá kpá vō àyī kã èdézó gólīyī drí à'dú kōzó 'á là.

Cīnó là sī rī, Pétērō yí drí ngāzó nīlī òjīlā 'dĩ 'bá yí bē. Gõ'dá tã lē 'bá Yésū kã úrúkã 'bá yí Yópã 'álâ rī 'bá yí drí nīzó ìyī 'dūwã gólīyī bē. ²⁴ Gõ'dá kàyī àzà rī sī, drīlīyī cāzó Sēsārēyā 'álâ. Tólâ rī, Kōrōnālīyā yí trá rī'á gólīyī tē'á. Gólâ àzī òjīlā íyíkã trá gõ'dá íyī àzī-àzī yí bē rú è'bélé ìyī bē vō àlò 'á Pétērō yí drī tēlé.

²⁵ Gõ'dá Pétērō yí àcā bē àfīlī à'dī-drī 'á rī, Kōrōnālīyā drí ngāzó rú úsúlī gólâ bē nĩngá, gõ'dá drílâ 'à'í tīzó vūdrī Pétērō rī ìnjīzó. ²⁶ Gõ'dá Pétērō

drí Kōrōnālīyā rí drí ruzó íngalé àdrélé ùrù, gólá kǐ nǐ rí, “Ní ngá ùrù, Kōrōnālīyā. Ní tǐ 'ǎ'í má àndrá vūdrí ìtí kò, tǎlá má kpá cé rǐ'á òjílǎ mvá 'í òzò ní tí.”

²⁷ Gō'dá nǐngá sǐ, Pétērō yí drí rǐzó rǐ'á tǎ ngǐlí Kōrōnālīyā bē, gō'dá gólīyí fǐ bē Kōrōnālīyā drí jó 'álá rí, gō'dá gólá drí òjílǎ ndrēzó dūú è'bē rú ìyí trá jó 'á tólá. ²⁸ Nǐngá sǐ, gólá drí tǎ átázó òjílǎ rí 'dǐ 'bá yí drí kǐ nǐ rí, “Ànǐ ndrǐ, nǐ nǐ trá kǐ, lǎ'bí Yúdǎ yí kǎ rí rí àmá àyélé rú è'bélé ànǐ òjílǎ lídí bē ngátá fǐlí ànǐ drí 'bǎ 'ásǐ kò. Gō'dá Ôvǎrí à'dá tǎ trá má drí kǐ, òjílǎ lídí à'dó ìyí kò ònjí ró yí ìfǐ. ²⁹ Gō'dá nǐngá sǐ, lǎjó'bá áníká rí 'bá yí ìjílí bē má ànǐlí ní ngálá rí, má gǎá kò dó ànǐlí, gō'dá má àngá trá 'wǎá kòrò ànǐlí. Gō'dá nòò rí, má lē trá àrílá dódó cú ní tǐ sǐ tǎ gólá Ôvǎrí kǎ ró ní drí tǐ jòzó má vó ànǐ'á átálá ní drí rí.”

³⁰ Gō'dá Kōrōnālīyā drí tǎ átázó kǐ nǐ rí, “Kǎyí sù lǎvū 'bá trá nǎ sǐ ìtú-pá nǎ lǎnjátúlí sǐ rí, má rí trá rǎtǎá 'è'á Ôvǎrí drí má drí 'bǎ 'á nǐngá. Gō'dá nyǐ ró, àgò àzà gólá sò itá lǎgú-lǎgú 'í drí àgázó má àndrá íyí à'dalé má drí. ³¹ Àgò rí 'dǐ àtá úlí trá má drí kǐ nǐ rí, ‘Kōrōnālīyā, Ôvǎrí àrǐ rǎtǎá áníká trá, gō'dá ngá pǎpǎ áníká rǐ'á 'èlǎ òjílǎ ngá àkó lé 'bá drí rí, tǎ lǎ sù trá gólá rú. ³² Ìtí rí, ní jò lǎjó'bá áníká rí 'bá yí Yópǎ 'álá, tǎlá gólīyí àḡzǐ ró bē àgò àzà zǐlí Sǐmónǎ Pétērō rí ànǐlí ní ngálá. Gólá bē rǐ'á Sǐmónǎ àzà gólá rǐ 'bá ínyírókó èdélé rí drí 'bǎ 'álá ìmvú rú 'álá.’ ³³ Ìtí, 'wǎá má drí lǎjó'bá àmáká rí 'bá yí jòzó nǐ'á ànǐ àdrǐlí, gō'dá nǐ rǐ'á òjílǎ tǎndí 'í àmá drí, ní drí àngázó ànǐlí rí sǐ. Ngbǎàngbànò rí, àmá ndrǐ, mǎ è'bē rú trá nǐngá Ôvǎrí àndrá, gō'dá mǎ lē úlí gólīyí Kúmú Ôvǎrí drí félé ní drí átalé àmá drí rǐ àrílí.”

Úlǐ gólīyí Pétērō drí ngǐlí Kōrōnālīyā yí drí rí

³⁴ Gō'dá nǐngá sǐ, Pétērō drí ngázó rǐ'á tǎ ngǐlí gólīyí drí kǐ nǐ rí, “Tǎ pǎtǐ ró, ngbǎàngbànò rí, gō'dá má nǐ trá kǐ, Ôvǎrí ndrē 'bǎsúrú ndrǐ 'dó ngá àlò ró yí ìfǐ. ³⁵ Gō'dá gólá rǐ'á àyǐkò ró òjílǎ àzákòlá 'bǎsúrú àzákòlá 'ásǐ gólá íyí ìnjǐ 'bá gō'dá tǎ tǎndí 'è 'bá rí bē. ³⁶ Nǐ nǐ trá ngbǎàngbànò tǎ àtí-àtí tǎndí gólá Ôvǎrí drí àjólé àmá òjílǎ Ìsǐrǎ'élé kǎ drí. Tǎ àtí-àtí tǎndí 'dǐ kǐ, òmbǎ Ôvǎrí kǎ àmá rú rí à'dǐ trá, tǎlá gólá àjò Yésù Krístò trá drǎlé àmá pǎlé tǎ ònjí àmáká 'ásǐ. Gō'dá ngbǎàngbànò rí, àmá tǎ sù trá Ôvǎrí rú tǎ Yésù kǎ 'dǐ tǎsǐ. Yésù ì'dǐ rǐ'á Kúmú àmbá 'í 'bǎsúrú drǐlí ndrǐ kǎkǎrǎ. ³⁷ Gō'dá mǐ nǐ tǎ gólīyí Yésù drí 'èlé trá 'bǎdrǐ Yúdǎ yí kǎ 'ásǐ rí 'bá yí kpá trá ndrǐ. Gólá ìtò rǐ'á tǎ rí 'dǐ 'bá yí 'èlé sǐsǐ 'bǎdrǐ Gǎlǐláyā kǎ 'álá kǎyí gólá Yòwǎnǐ drí rǐzó tǎ bǎbǎtízǐ kǎ átalé òjílǎ drí rí sǐ. ³⁸ Gō'dá mǐ nǐ kpá trá kǐ, Ôvǎrí àjò Líndrǐ Tǎndí íyíká trá gō'dá kpá mbǎrǎkǎ íyíká bē Yésù Nǎzǎrétǎ lé 'bá ró rí drí, tǎlá gólá ìicá ró bē nǐ'á lǎmú bē tǎ tǎndí 'è bē òjílǎ drí, gō'dá kpá òjílǎ gólīyí Sǎtánǎ drí rǐ'á ìkpókpólòlá rí 'bá yí pǎ bē. Yésù 'è tǎ rí 'dǐ ìtí, tǎlá Ôvǎrí bē rǐ'á gólá bē mbǎrǎkǎ félé gólá drí tǎ 'dǐ 'bá yí 'èzó.

³⁹ “Àmá lǎjó'bá Yésù kǎ rí 'bá yí ndrē tǎ gólīyí gólá drí 'èlé rí trá 'bǎdrǐ àmáká òjílǎ Yúdǎ yí kǎ rí 'bá yí kǎ 'ásǐ rí trá ndrǐ àmá ìfǐ sǐ. Mǎ à'dò ícǎ'á ngbǎàngbànò tǎ átalé mbǐmbǐ gólá rí tǎsǐ. Úfú gólá, gólá rí ìpǎ-ìpǎ sǐ fè lǎlǐ-lǎlǐ drǐ. ⁴⁰ Gō'dá kǎyí nǎ sǐ rí, Ôvǎrí drí gólá rí íngázó òdrǎ 'ásǐ, gō'dá òjílǎ ùrùkǎ 'bá yí 'èzó gólá rí ndrélé ìyí ìfǐ sǐ. ⁴¹ Gō'dá à'dó kò òjílǎ ndrǐ ndrē ìyí gólá trá, cé rǐ'á àmá gólīyí Ôvǎrí drí njǐlí trá sǐsǐ tǎ nò pélé òjílǎ drí rí 'bá yí ì'dǐ. Mǎ ndrē gólá trá, gō'dá mǎ nyá ngá, gō'dá mǎ mvú ngá

kpá trá gólíyí bê gólâ rí lídrí-lídrí òdrâ 'ásí rí vósí. ⁴² Kàyí rí 'dĩ 'bá yí sǐ rí, gólâ âtâ tâ âmâ drí tâ âtí-âtí íyíkâ âtázó òjílâ drí gō'dá òjílâ 'bǎlé nǐlâ kǐ, rǐ'á yí rí gógó ǐ'dí gólâ Ôvǎrí drí nǐlǐ tâ òjílâ ndrǐ gólíyí òdrâ 'bá trá rí 'bá yí gō'dá kpá gólíyí drē lédrē-lédrē ró rí 'bá yí kǎ kǐlǐ. ⁴³ Ẹkù ró nǎ sǐ, tâ ạngũ 'bá ndrǐ gólíyí Ôvǎrí kǎ rí 'bá yí rǎ ìyí tâ gólâkâ trá. Tã lâ kǐ, gólíyí ndrǐ tâ lē 'bá trá gólâ 'á rí 'bá yí, Ôvǎrí â'dô tâ ònjí gólíyíkâ rí 'bá yí áyé'á."

⁴⁴ Ítí rí, Pétērō òtírí rǐ drē úlǐ átalé rí, Líndrǐ Tǎndí Ôvǎrí kǎ drí fǐzó gólíyí ndrǐ nǐngá rǐ 'bá ìyí úlǐ rí 'dĩ 'bá yí árilí rí 'bá yí 'ásí. ⁴⁵ Gō'dá òjílâ Yúdǎ yí kǎ tâ lē 'bá trá gō'dá ânǐ 'bá ìyí kpǎá Pétērō yí bê Yópǎ lésí rí 'bá yí, tǐ lâ yí drí ậ'dízó, tǎlâ Ôvǎrí fē Líndrǐ Tǎndí íyíkâ kpá trá gólíyí â'dó 'bá kô òjílâ Yúdǎ yí kǎ ró rí 'bá yí drí. ⁴⁶ Gólíyí árí ìyí òjílâ lídí 'dĩ 'bá yí trá ítô'á tâ átalé tǐ lârákô ǎzǎ drílíyí âtâ-âtâ lâ nǐlǐ kô sǐsǐ lâ sǐ rí 'bá yí sǐ, gō'dá gólíyí kpá rǐ'á ìyí Ôvǎrí rí lúyí'á.

Gō'dá Pétērō drí ngǎzó tâ átalé tâ lē 'bá gólíyí ânǐ 'bá kpǎá yí bê rí 'bá yí drí kǐ, ⁴⁷ "Nǐ ndrē drē, Líndrǐ Tǎndí Ôvǎrí kǎ fǐ trá òjílâ nô 'bá yí 'á kpá òzō drílâ fǐrǐ sǐsǐ âmâ 'á rí kátí. 'Dǒvó â'dô bê trá ítí rí, ícǎ kô òjílâ ǎzǎkǎ ǎlólâ drí âmâ lôgálé gólíyí íbábátízǎlé."

⁴⁸ Gō'dá nǐngá sǐ, Pétērō drí tâ 'bázó òjílâ Kōrōnǎlǐyǎ kǎ 'dĩ 'bá yí íbábátízǎzó, â'dólé òjílâ Yésũ Krístō kǎ ró.

Gō'dá òjílâ 'dĩ 'bá yí drí gólâ rí ìjízó, tǎlâ gólâ òrǐ ró drē ìyí bê kàyí fǐnyáwá sǐ, gō'dá gólâ drí tâ-drǐ lâ lēzó.

11

Tã gólâ Pétērō drí lôgólé tâ lē 'bá Yērōsǎlémǎ 'álâ rí 'bá yí drí Kōrōnǎlǐyǎ yí tǎsǐ rí

¹ Gō'dá nǐngá sǐ, lǎjó'bá Yésũ kǎ Yúdáyǎ 'á gō'dá kpá tâ lē 'bá ǎzǎ 'bá yí bê árí ìyí tâ trá kǐ nǐ rí, òjílâ lídí ǎzǎ 'bá yí lē ìyí tâ trá tâ âtí-âtí Yésũ kǎ 'á. ² Gō'dá Pétērō nǐlǐ bê gólé Yērōsǎlémǎ 'álâ rí, gólíyí tâ ìsũ gólíyíkâ drí â'dólé kǐ òjílâ lídí ò'dê zǎlô bǎsǎ 'á gō'dá drílíyí â'dózó òjílâ Ôvǎrí kǎ ró rí 'bá yí drí ngǎzó tǐ ǎnyálé Pétērō bê. ³ Gólíyí ìjǐ Pétērō kǐ, "Mí rí ùmú òjílâ 'dē 'bá bǎsǎ 'á kô rí 'bá yí kǎ ró gō'dá kpá rǐlǐ ngá nyǎlé gólíyí bê â'dô tǎsǐ yǎ? 'Dĩ rǐ'á tâ ǎnyá 'í."

⁴ Nǐngá sǐ, Pétērō drí ngǎzó tâ gólíyí ndrǐ rú 'ē 'bá trá rí 'bá yí ngǐlǐ ǎkǐ ǎkó ómvóre lâ lésí gólíyí drí. ⁵ Pétērō ngǐ tâ kǐ nǐ rí, "Mǎ trá Yópǎ 'álâ. Gō'dá kàyí ǎlô sǐ, má òtírí rǎtǎá ndēē rí, tâ drí rú â'dázó má drí tâ â'dâ ró. Tã â'dâ rí 'dĩ 'á rí, má drí ngá ǎzǎ òzō ítá bǐ ạngǐ kátí rí ndrēzó â'dé'á vǔdrǐ 'bũú lésí, ítá rí 'dĩ rí â'délé vǔdrǐ ókǐzō úrú gǎrǎ tǐ lâ sũ rí 'bá yí trá rǔrũ rí kátí. Gō'dá drílâ â'dézó ǎnyí má lǎgátǐ. ⁶ Gō'dá má drí ngǎzó vǔ ndrélé dódó ítá bǐ rí 'dĩ 'á. Má drí kōrōnyǎ tǐ lârákô ndrǐ òmǎ kǎ gō'dá 'bǎ kǎ bê gō'dá ngá gólíyí dǐ 'bá dǐdǐ rí 'bá yí bê gō'dá ǎrǐwá yí bê ndrēzó 'dó ítá bǐ rí 'dĩ 'á. ⁷ Nǐngá sǐ, má drí gbórókô árízó. Gbórókô 'dĩ âtâ tâ kǐ nǐ rí, 'Pétērō, mí ngá úrú gō'dá ní úfũ ngá 'dĩ 'bá yí nyǎlé.'

⁸ "Ítí rí, má gǎ dó, má kǐ nǐ rí, 'Kúmú, má lēē kô ngá 'dĩ 'élé. Má nyá drē kô ngá ǎzǎkǎ gólâ tâ 'bǎ'bǎ gólâ Ôvǎrí kǎ drí 'bǎlé trá ònjí ró nyǎlé rí kô.' ⁹ Nǐngá sǐ, gbórókô 'dĩ drí kpá ậ'úzó ó'dí 'bũú lésí kǐ nǐ rí, 'Ngá gólíyí Ôvǎrí drí zǐlǐ trá tǎndí ró òjílâ mvá drí nyǎlé rí 'bá yí, ní zǐ kô ònjí ró.'

¹⁰ "Tã 'dĩ 'è rú trá ǎndǎlâ nǎ, gō'dá ngá rí 'dĩ 'bá yí drí ngǎzó gólé úrú 'álâ.

11 “Nĩngá sī, 'wãã ãgô ãzã 'bá yī zãlô nã, drĩlĩyī ânĩzó ãyī 'bã gólã má drĩ rĩzó rĩlĩ rĩ 'á. Áãjô gólĩyī má ngálã 'dĩ Sēsãréyã lésĩ. 12 Gõ'dá Líndrí Tãndĩ Ôvãrí kã drĩ tã átãzó má drĩ, tãlã mã õnĩ ró ãgô rĩ 'dĩ 'bá yī bẽ, gólã kĩ má drĩ rĩ, má õgã kô'dãwã nĩlĩ gólĩyī bẽ. Ítĩ rĩ, má drĩ ngãzó nĩlĩ gólĩyī bẽ, gõ'dã ãmã ãdrúpĩ gólĩyī tã lẽ 'bá ró nĩ-kãzíyã nõ 'bá yī nĩ ãyī kpã kpãã ãmã bẽ. 'Dĩ vósĩ, ãmã drĩ cãzó Kõrõnãlĩyã võrã jô 'bá má drĩ ânĩzó rĩ drĩ 'bã 'álã gõ'dã filĩ drĩlã jô 'álã.

13 “Gõ'dã Kõrõnãlĩyã rĩ 'dĩ átã tã ãmã drĩ kĩ, yī ndrẽ mãlãyĩkã Ôvãrí kã trá rĩ'á ãdrẽ'á yī drĩ 'bã 'á tã átã'á kĩ nĩ rĩ, 'Nĩ jô lãjô'bã ánikã rĩ 'bá yī Yópã 'álã, nĩ'á ãgô ãzã rĩ'á zĩlã Símõnã Pétẽrõ rĩ ãzilĩ ânĩlĩ ní ngálã, 14 tãlã gólã ããtã ró bẽ tã gólã ãngô tí rĩ ã'dĩ ãnĩ pãzó lãngõ tã õnjĩ kã 'ásĩ õjĩlã ánikã 'bã kã rĩ 'bá yī bẽ ndrĩ.’

15 “Ítĩ rĩ, má drĩ ngãzó tã átãlé gólĩyī drĩ, gõ'dã má õtĩrĩ drẽ rĩlĩ úlĩ átãlé rĩ, Líndrí Tãndĩ Ôvãrí kã drĩ ânĩzó filĩ gólĩyī 'á nyẽ õzõ drĩlã fĩrĩ ãmã 'á sĩsĩ rĩ tí. 16 Gõ'dã úlĩ gólĩyī kúmú ãmãkã Yésũ kã kĩ'á nĩ rĩ, 'Yõwãní 'ẽ bãbãtĩzĩ íyĩkã õjĩlã drĩ rĩ lũmvũ sĩ, gõ'dã Ôvãrí ã'dô bãbãtĩzĩ 'ẽ'á ãnĩ drĩ Líndrí Tãndĩ íyĩkã sĩ' rĩ 'bá yī drĩ ãgãzó má drĩ. 17 Nĩngá sĩ, mã ndrẽ kĩ, Ôvãrí fẽ Líndrí Tãndĩ íyĩkã trá õjĩlã lídĩ 'dĩ 'bá yī drĩ, tẽ õzõ gólã drĩ ãfẽrẽ lã trá sĩsĩ ãmã drĩ kãyĩ gólã ãmã drĩ tã lẽzó tã átĩ-átĩ tãndĩ Kúmú ãmãkã Yésũ Krístõ rĩ tãsĩ rĩ 'á rĩ tí. Má ã'dô ícã'á lõsĩ Ôvãrí kã lógãlé ãngô tí ró yã?”

18 Tólã sĩ, õjĩlã gólĩyī rĩ 'bã tĩ ãnyãlé Pétẽrõ bẽ sĩsĩ 'dĩ 'bã yī ãrĩlĩ bẽ ãyī úlĩ 'dĩ 'bã yī rĩ, gólĩyī drĩ tĩ ãnyã-ãnyã Pétẽrõ bẽ 'dĩ ãyẽzó. Tã 'dĩ võ lã 'á rĩ, gólĩyī drĩ ngãzó rĩ'á Ôvãrí rĩ lũyĩlĩ kĩ, “Ngbããngbãnõ rĩ, mã ndrẽ trá kĩ, Ôvãrí fẽ lãtĩ trá õjĩlã lídĩ ró rĩ 'bã yī drĩ drĩ ãdĩzó vólẽ tã õnjĩ íyĩkã rĩ 'bã yī 'ásĩ, tãlã gólĩyī õrĩ ró ãyī lãdrẽ-lãdrẽ ró zãã gbãdũ ãdũkũ ãkõ!”

Tã tã lẽ 'bã Yésũ 'á rĩ 'bã yī drĩ tã átĩ-átĩ Yésũ rĩ tãsĩ rĩ pẽzó õjĩlã lídĩ ãnĩtĩyõkã 'álã rĩ 'bã yī drĩ rĩ

19 Kãyĩ lãngõ drĩ 'dẽzó tã lẽ 'bã drĩ Sítĩfãnõ rĩ õdrã vósĩ rĩ sĩ, tã lẽ 'bã Yésũ 'á dũũ lã'bũ ãyī trá vólẽ Yẽrõsãlãmã 'ásĩ. Gólĩyī 'ásĩ, ãzã 'bã yī nĩ trá cãlé gĩã Fõnĩsĩyã 'álã, gõ'dã ãrũkã 'bã yī Sãyĩpãrásĩ 'álã, gõ'dã ãrũkã 'bã yī ãyĩkã ãnĩtĩyõkã 'álã ró. Gõ'dã võ rĩ 'dĩ 'bã yī 'ásĩ rĩ, gólĩyī átã tã átĩ-átĩ Yésũ rĩ tãsĩ rĩ trá cẽ õjĩlã Yúdã yī kã drĩ. 20 'Dĩ vósĩ rĩ, tã lẽ 'bã Yésũ 'á ãzã 'bã yī gólĩyī ã'dó 'bã Sãyĩpãrásĩ lẽ 'bã ró gõ'dã Kĩrẽnẽ lẽ 'bã ró rĩ 'bã yī bẽ drĩ rãzó ãnĩtĩyõkã 'álã. Gõ'dã gólĩyī cã bẽ tólã rĩ, gólĩyī drĩ tã átĩ-átĩ tãndĩ Yésũ rĩ tãsĩ rĩ átãzó õjĩlã Yúdã yī kã drĩ gõ'dã kpã gólĩyī 'bãsurũ ãzã kã võ rĩ 'dĩ 'á rĩ 'bã yī drĩ. 21 Nĩngá sĩ, Ôvãrí drĩ mbãrãkã fẽzó gólĩyī drĩ lõsĩ íyĩkã 'dĩ 'ẽzó, gõ'dã ítĩ rĩ, õjĩlã dũũ drĩ tã lẽzó tã átĩ-átĩ tãndĩ Kúmú Yésũ rĩ tãsĩ 'dĩ 'á. 'Dĩ rĩ'á õjĩlã Yúdã yī kã gõ'dã kpã gólĩyī õjĩlã lídĩ ró rĩ 'bã yī bẽ.

22 Gõ'dã 'dĩ vósĩ rĩ, õjĩlã kãnĩsã kã Yẽrõsãlãmã 'álã rĩ 'bã yī drĩ tã 'dĩ ãrĩzó, ítĩ gólĩyī drĩ Bãrãnãbã rĩ jõzó nĩlĩ ãnĩtĩyõkã 'álã tã rĩ 'dĩ mbĩmbĩ lã ãrĩlĩ. 23-24 Bãrãnãbã rĩ'á õjĩlã tãndĩ 'ĩ. Gólã trá cú rĩ'á mbãrãkã Líndrí Tãndĩ Ôvãrí kã rĩ kã bẽ dũũ lãvũlĩ kôrõ. Ítĩ rĩ, gólã lẽ tã trá tã átĩ-átĩ tãndĩ Kúmú Yésũ rĩ tãsĩ rĩ 'á pĩpĩsĩlĩ ãlõ sĩ. Nĩngá sĩ, gõ'dã gólã cã bẽ trá ãnĩtĩyõkã 'álã rĩ, gólã ndrẽ trá kĩ, Ôvãrí fẽ ãndrã-tãndĩ trá tã lẽ 'bã Yésũ 'á rĩ 'bã yī drĩ rõõ. Tã 'dĩ tãsĩ rĩ, gólã rĩ'á ãyĩkõ ró ãmbã, gõ'dã gólã drĩ õjĩlã rĩ 'dĩ 'bã yī lĩfĩ lã yī ãmbãzó rĩlĩ zãã õjĩlã Kúmú Yésũ kã ró pĩpĩsĩlĩ ãlõ sĩ.

Gõ'dá nǐngá sǐ rǐ, òjílǎ dūũ àzâ 'bá yí drí tã lězò kpá tã àtí-àtí tǎndí Kúmú Yésũ rǐ tǎsǐ 'dǐ 'á.

²⁵ Gõ'dá nǐngá sǐ rǐ, Bārānábā lě lōsǐ Ôvǎrǐ kâ 'ě āzǐ ùsúlǐ. Gõ'dá tã rǐ 'dǐ tǎsǐ rǐ, gólá drí ngǎzò Ānītīyókā 'ásǐ nǐlǐ lǎvũlǐ jējē ró Tārāsō 'álá Sóolō rǐ lōndǎlé. ²⁶ Gõ'dá gólá ùsúlǐ bē Sóolō rǐ, drílá Sóolō rǐ àdrǐzò kpāā ànǐlǐ Ānītīyókā 'álá lōsǐ 'ě 'bá āzǐ gólákā ró. Gõ'dá gólīyǐ kpārǎtǐ drí fǐzò ìyǐ òjílǎ kǎnǐsǎ kâ 'á tólá ndrô ãlô sǐ rǐ'á òjílǎ dūũ ìmbálé. Gõ'dá à'dô trá Ānītīyókā 'á tólá, òjílǎ kǎnǐsǎ kâ zǐzò ìyǐ sǐsǐ lǎ ró “ 'krístō 'bá” ' rǐ.

²⁷ Gõ'dá kǎyǐ 'dǐ 'bá yí sǐ rǐ, tã àngũ 'bá ùrúkâ Ôvǎrǐ kâ ró rǐ 'bá yí drí ànǐzò ìyǐ Yērōsǎlémǎ lésǐ nǐlǐ Ānītīyókā 'álá. ²⁸⁻³⁰ Gõ'dá Líndrǐ Tǎndí Ôvǎrǐ kâ drí òjílǎ ãlô gólīyǐ 'ásǐ zǐlǐ Ágābā rǐ 'ězò àdrélé ùrú tã àtálé kǐ, lǒfó ònjǐ tètē àà'dô 'dē'á àngó drǐ 'ásǐ ndrǐ. Ítí rǐ, gõ'dá òjílǎ kǎnǐsǎ Ānītīyókā 'álá rǐ kâ àrǐlǐ bē ìyǐ úlǐ Ágābā kâ 'dǐ rǐ, drǐlǐyǐ tã lězò àdǐ àmbá ìyǐ nyǎányà kâ félé òzò gólīyǐ drí ìcálé félé rǐ tí, à'dô ró bē ìyǐ àdrúpǐ yǐ 'bǎdrǐ Yūdáyà kâ 'álá rǐ 'bá yí pázò ì'dǐ sǐ lǎ. Gõ'dá nǐngá sǐ, gólīyǐ drí àdǐ rǐ 'dǐ ù'dúzò é'bélé vǒ ãlô 'á gõ'dá trólé félé Bārānábā yǐ drǐgá Sóolō bē, tǎlǎ gólīyǐ òtrô ró àdǐ rǐ 'dǐ félé òjílǎ àmbā-àmbā kǎnǐsǎ kâ Yērōsǎlémǎ 'álá rǐ 'bá yí drí. Lǒfó ònjǐ tètē rǐ 'dǐ 'dē trá kǎyǐ gólá Kǎlōdīyǎ drí 'bázò drē kúmú àngǐ Rómǎ kâ ró rǐ sǐ.

12

Tã gólá mǎlǎyíkā drí Pétērō rǐ ìnjízò gǎnǐmǎ 'ásǐ rǐ

¹ Bārānábā yǐ Sóolō bē drē ìyǐ rǐ'á zǎā Ānītīyókā 'álá rǐ, kúmú àngǐ Ēródē Āgārǐpǎ drí ngǎzò rǐ'á lǎnǒ félé rōò drǐ-'bá kǎnǐsǎ kâ Yērōsǎlémǎ 'álá rǐ 'bá yí drí. ² Gólá 'bā tã trá òjílǎ drí Yākóbā, Yōwǎnǐ rǐ àdrúpǐ ró rǐ fúzò volé lǐgú mbēlēsō sǐ. ³ Gõ'dá gólá ndrē bē trá kǐ, tã 'dǐ ùsú trá drǐ-'bá Yúdà yǐ kâ rǐ 'bá yí rú rǐ, gólá drí kpá ngǎzò tã ònjǐ àzâ 'élé. Gólá 'bā tã lómígówá ìyíkā rǐ 'bá yí drí nǐzò Pétērō rǐ rǐlǐ. Pétērō rǐ rǐrǐ 'dǐ à'dô trá kǎyǐ kārāmǎ lǎvũ-lǎvũ kôrô rǐ kâ rǐ sǐ.* ⁴ Gõ'dá úrúlǐ bē Pétērō trá rǐ, gólá rǐ trózò 'bǎlé gǎnǐmǎ 'á gõ'dá lómígówá mùdrǐ-drǐ-lǎ-njǐ-kǎzǐyá drí rǐzò ìyǐ gólá rǐ vó ndrélé, 'dǐlǐ gólīyǐ rǐ'á sù sù ìtú-pá vósǐ cé.* Kúmú àngǐ Ēródē lě trá gólá rǐ fǐlǐ òjílǎ àndrá gímǎ lǎfálé kārāmǎ lǎvũ-lǎvũ kôrô kâ rǐ volé drǐ lǎ 'ásǐ.

⁵ Ítí, gólá drí Pétērō rǐ àyézò òmbē-òmbē ró gǎnǐmǎ 'á. Gõ'dá òjílǎ kǎnǐsǎ kâ ìyíkā zǎā rǐ'á Ôvǎrǐ rǐ ìjǐ'á rǎtǎā 'ě'è sǐ Pétērō rǐ pǎlé.

⁶ Gõ'dá ngǎcǐ gólá sǐsǐ kǎyǐ gólá Ēródē drí tã lězò 'ězò Pétērō rǐ fǐlǐ rǐ sǐ rǐ, Pétērō rǐ'á à'dú kō'á gǎnǐmǎ 'á lómígówá rǐ gólá rǐ òmbézò gá rú lǎ yǐ nyārǐ kǎgǎ'dǎ sǐ rǐ lǎfálé. 'Dǐlǐ lómígówá àzâ 'bá yǐ ìyíkā rǐ'á àtǐ gólá gǎnǐmǎ kâ rǐ vó lǎ ndrē'á. ⁷ Gõ'dá 'wǎā mǎlǎyíkā Ôvǎrǐ kâ drí rú à'dázò, gõ'dá ngǎ ì'ǐ drí vǒ ìwázò kǎ'dā-kǎ'dā jó 'alé rǐ gǎnǐmǎ kâ 'dǐ 'ásǐ. Gõ'dá mǎlǎyíkā 'dǐ drí ngǎzò Pétērō rǐ òlólé à'dú 'ásǐ. Gõ'dá mǎlǎyíkā rǐ 'dǐ drí tã àtázò Pétērō drí kǐ nǐ rǐ, “Mí ngǎ drē 'wǎā ùrú.” Gõ'dá nǐngá sǐ rǐ, nyārǐ kǎgǎ'dǎ-kágá'dǎ gólá rǐ òmbézò 'dǐ 'bá yǐ drí rú ìnjízò gólá rǐ drǐ òmbē 'ásǐ.

⁸ Gõ'dá mǎlǎyíkā 'dǐ drí tã àtázò kǐ nǐ rǐ, “Ní òmbē gásǐ ítá ànǐkâ 'dǐ kâ, gõ'dá ní sǒ ró ká'bókā ànǐkâ 'dǐ 'bá yǐ ní pá.” Gõ'dá Pétērō ní drí tã àtálé 'dǐ 'ězò té ìtí. Gõ'dá nǐngá sǐ rǐ, mǎlǎyíkā drí tã àtázò kǐ nǐ rǐ, “Ní sǒ ítá

* **12:3** 12.3 Kārāmǎ rǐ 'dǐ úzǐ kpá kārāmǎ àmbātā àkú àkó rǐ nyā kâ. * **12:4** 12.4 Lómígówá 'dǐ 'bá yǐ lǒ'bázò vǒ 'ásǐ sù sù rǐlǐ ìyǐ Pétērō rǐ vó ndrélé ìtú-pá njǐ-kǎzǐyá kǎyǐ kâ sǐ ìtú vósǐ cé.

ánikâ ąngı 'dĩ, gō'dá ní ânĩ mã nĩ ró ní bê." 9 Ítí, Pétērō drí ngāzó 'dēlé mālāyíkā 'dĩ vó fōlé volé gānimā 'ásĩ. Gō'dá 'dĩ gólá nĩ kō ngātá tã gólá mālāyíkā 'dĩ drí rĩ'á 'ēlá 'dĩ rĩ'á tã pātĩ 'ĩ yā rĩ. Pétērō ìsũ íyíkā kĩ nĩ rĩ, yí āā'dō rĩ'á ābĩ'á. 10 Gō'dá gólĩyĩ ngā bê āfōlé rĩ, gólĩyĩ nĩ sísí kōrō jó tĩlĩ-tĩ gānimā gólá Pétērō rĩ ombézó 'á lá rĩ tĩ sĩ. Gō'dá nĩngá sĩ rĩ, gólĩyĩ drí nĩzó kōrō jó tĩlĩ-tĩ āzā lómígówá āzā 'bá yĩ drí kpá rĩzó ādrélé rĩ 'álá. Ādūkū lá ró rĩ, gólĩyĩ drí ácázó ątĩ tĩ ąđĩ ró āgā ąngı bēlé bē ą'dĩ-drĩ gānimā ká rĩ ká tĩ, gō'dá fōlé volé nĩ'á jārĩbā 'álá. ątĩ rĩ gógó 'dĩ rĩ'á ąđĩ nĩnjĩ ró rĩ 'ásĩ. Bē kpálé ĩtĩ rĩ, ątĩ rĩ 'dĩ drí rũ nĩjzō hōwēē, tālā 'dĩ gólĩyĩ drí ícázó cú fōlé ĩví 'álá gō'dá nĩlĩ lątĩ ąngı jārĩbā ká rĩ 'ásĩ. Nĩngá sĩ, nyĩ ró, mālāyíkā 'dĩ drí ąvĩzó Pétērō lągátĩ sĩ.

11 Nĩngá sĩ, Pétērō nĩ tã ā'dó 'bá yĩ drí 'dĩ trá, gō'dá ĩ'dĩ gólá drí tã átázó kĩ nĩ rĩ, "Ngbāāngbānō rĩ, má nĩ trá pātĩ kĩ, Ōvārĩ ājō mālāyíkā íyíkā trá ámā pālē Ēródē drígá sĩ, gō'dá kpá rũ izā gólá drĩ-'bá gólĩyĩ Yúdā yĩ ká rĩ 'bá yĩ drí 'ē'á 'ēlá má drí rĩ 'bá yĩ 'ásĩ."

12 'Dĩ vósĩ, Pétērō nĩ bê trá kĩ, pātĩ Ōvārĩ pā yĩ trá rĩ, gólá drí ngāzó nĩlĩ Yōwānĩ āzā gólá kpá rĩ'á zĩlā Mārākō rĩ āndrē lá Mārĩyā drí 'bā 'álá. Gō'dá 'dĩ ōjĩlā dũũ kānĩsā ká ē'bē rũ ĩyĩ trá tólá, gō'dá rĩ'á ĩyĩ rũ'bā lō'bā'á Ōvārĩ drí Pétērō rĩ pāzó bê. 13 Gō'dá Pétērō drí ngāzó ątĩ tĩ ą'dĩ-drĩ 'dĩ ká gālē kōwā-kōwā, gō'dá ízámvá āzā gólá rĩ 'bá lōsĩ 'ēlé 'bā 'dĩ 'á zĩlĩ Ródā rĩ drí ngāzó ānĩlĩ ątĩ tĩ 'álá ōjĩlā ątĩ tĩ gā 'bá 'dĩ nĩlĩ. 14 Gō'dá Pétērō zĩ lązĩ bê rĩ, ízámvá rĩ 'dĩ drí ngāzó gólá rĩ gbórókō nĩlĩ. Gō'dá āyĩkō drí cĩzó ízámvá rĩ 'dĩ rũ rōō, drĩlā ngāzó rālē gōlé tã lá átálé ōjĩlā āzā 'bá yĩ drí cú ĩtĩ drē ątĩ nĩlĩ ākó. Gólá kĩ gólĩyĩ drí rĩ, "Pétērō ĩ'dĩ rĩ'á ādré'á ĩví 'á tólá."

15 Ítĩ rĩ, ōjĩlā 'dĩ 'bá yĩ drí ngāzó tã átálé ízámvá rĩ 'dĩ drí kĩ, "Nĩ lĩfō-lĩfō." Gō'dá ízámvá 'dĩ drí nĩjzō zāā rĩ'á tã átálé ōjĩlā rĩ 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ, "Tã pātĩ ró, Pétērō ĩ'dĩ rĩ'á ādré'á tólá." Gō'dá gólĩyĩ drí tã lógōzó kĩ nĩ rĩ, "'Dĩ ā'dó Pétērō ĩ'dĩ kō, 'dĩ rĩ'á mālāyíkā gólá rĩ 'bá gólá rĩ vó ndrélé rĩ ĩ'dĩ."

16 Gō'dá 'dĩ Pétērō íyíkā drē zāā rĩ'á ątĩ tĩ gā'á. Ādūkū lá ró rĩ, gólĩyĩ drí ątĩ 'dĩ nĩjzō gō'dá Pétērō rĩ ndrēzó, gō'dá tĩ lá yĩ drí ą'dízó ndrú. 17 Gō'dá nĩngá sĩ, Pétērō drí ngāzó drĩ íngálé íyálé gólĩyĩ drí, tālā gólĩyĩ ōrĩ ró bê nĩjūrũ. Gō'dá drĩlā ngāzó tã gólá Ōvārĩ drí íyĩ ātrōzó volé gānimā 'ásĩ rĩ ngĩlĩ gólĩyĩ drí. Gō'dá gólá drí kpá tã átázó gólĩyĩ drí kĩ nĩ rĩ, "Mĩ ngĩ tã rĩ nō drĩ-'bá āmākā Yākóbā* drí gō'dá kpá āmā āzĩ-āzĩ yĩ drí." Nĩngá sĩ, gólá drí ngāzó nĩlĩ vō āzā 'bá yĩ 'ásĩ.

18 Gō'dá vō āfō bê ąwúlĩ rĩ, gānimā 'álá rĩ, lómígówá 'dĩ 'bá yĩ trá 'dó ũrĩ āndrē bê, tālā gólĩyĩ ũsú Pétērō jó 'álé íyíkā rĩ 'á kō'dáwá. Gólĩyĩ nĩ tã gólá rũ 'ē 'bá Pétērō drí rĩ kō. 19 Nĩngá sĩ, Ēródē drí tã 'bāzó gólĩyĩ drí nĩlĩ Pétērō rĩ ndálé, gō'dá gólĩyĩ ũsú gólá kō'dáwá. Ítĩ rĩ, Ēródē drí gólĩyĩ tĩ trĩzó rōō tã ĩjĩ-ĩjĩ sĩ. Gō'dá nĩngá sĩ, drĩlā tã 'bāzó ā'dō ró gólĩyĩ ũfúzó volé.

Tólá sĩ, Ēródē drí ngāzó nĩlĩ volé 'bādrĩ Yūdáyā ká 'dĩ 'ásĩ nĩlĩ rĩlĩ Sēsārēyā 'álá.

Tã Ōvārĩ drí kúmú ąngı Ēródē rĩ fĩzó rĩ

20 'Dĩ vósĩ rĩ, kúmú ąngı Ēródē rĩ fĩ drí gĩzó ōjĩlā Tírā ká rĩ 'bá yĩ rũ Sídónā bê. Nĩngá sĩ, ōjĩlā jārĩbā rĩ 'dĩ 'bá yĩ ká drí ngāzó nĩlĩ ĩyĩ Ēródē rĩ

* 12:17 12.17 Yākóbā Yākóbā rĩ nō rĩ'á Yēsũ rĩ ądrúpĩ ĩ'dĩ. Gólá rĩ'á drĩ-'bá kānĩsā Yērōsālēmā 'álá rĩ ká ĩ'dĩ.

ngálâ ăwă gólâ 'á 'dĩ, sí lâ â'dílí. Sísí lâ ró rí, gólíyí gí òjílâ* gólâ rí 'bá 'bã kúmú ạngí Ēródē kâ vó lâ ndrélé rí lĩfĩ lâ, tãlâ gólâ òpâ ró bê ìyí rú è'bê ìyíkâ 'dĩ vó lâ rãlé. Òjílâ rí 'dĩ 'bá yí ìjĩ ìyí tã gólâ tĩ tã ă'dĩ 'bãzó ì'dĩ gólíyí lãfálé Ēródē bê, tãlâ ă'dô ró ìcâ-ìcâ ró òjílâ ìyíkâ drí ădrúgú gĩzó 'bădrĩ Ēródē kâ nŏ 'ásĩ.

²¹ Ítí rí, kúmú Ēródē drí ngăzó kăyĩ rú è'bê kâ 'dĩ ìyálé trậ. Gŏ'dá kăyĩ rí 'dĩ tú rí, gólâ drí ngăzó ítá ìyíkâ kũmũ kâ sŏlé, gŏ'dá nĩzó rĩlí kĩtĩ ìyíkâ kũmũ kâ rí drĩ. Gŏ'dá nĩngá sĩ, drílâ tã âtázó òjílâ drí ndrĩ. ²² Gŏ'dá nĩngá sĩ, òjílâ ârĩlí bê úlí gólâkâ 'dĩ 'bá yí rí, gólíyí drí ngăzó gólâ rí ìnjĩlí rŏô kí nĩ rí, "Nŏô â'dó kô rĩ'á òjílâ mvá 'ĩ úlí âtá'á, gólâ rĩ'á òvârí 'ĩ." ²³ Nĩngá sĩ, mālăyíkâ Òvârí kâ drí ânĩzó 'wãã gólâ rí 'bãlé â'dólé ngá lăzé ró, ì'bũ drí gólâ rí nyăzó kôrô drãlé ìndĩ-ìndĩ ró ăwălăkă ìyíkâ 'dĩ bê, tãlâ gólâ âyê òjílâ ìyí lũyĩlí ì'dĩ, òzŏ Òvârí kâtĩ cú ìtĩ, tã âtá ăkó gólíyí drí kí nĩ rí, rĩ'á cé Òvârí ì'dĩ òjílâ drí lũyĩlí.

Tã gólâ tã lē 'bá Yésũ 'á rí 'bá yí drí lĩzózó â'dólé dũũ rí

²⁴ Kăyĩ 'dĩ 'bá yí sĩ rí, tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Òvârí kâ rí drí lậ'búzó. Gŏ'dá òjílâ dũũ drí tã lězó 'á lâ. Tã lē 'bá Yésũ 'á rí 'bá yí drí âcázó â'dólé dũũ.

²⁵ Gŏ'dá tólâ sĩ, Bărănábă yí Sŏŏlŏ bê ndrē ìyí lŏsĩ ìyíkâ Yērŏsălémă 'álâ rí bê rí, gólíyí drí ngăzó gŏlé Ănĩtĩyŏkă 'álâ. Gŏ'dá gólíyí drĩ Yŏwănĩ zĩlí Mărăkŏ 'dĩ kpăă ìyí bê.

13

Tã Bărănábă yí nĩzó Sŏŏlŏ bê jŏlé vŏră bê Yésũ rí tãsĩ rí

¹ Ănĩtĩyŏkă gólâ 'bădrĩ Sírĩyă kâ rí 'álâ rí 'á rí, òjílâ kănisă kâ rí 'bá yí lãfálé rí, tã ạngũ 'bá Òvârí kâ ũrũkă 'bá yí bê rĩ'á ìyí gŏ'dá kpá lĩfĩ ìcí 'bá úlí Òvârí kâ sĩ rí 'bá yí bê. Rú lâ yí rĩ'á Bărănábă gŏ'dá Sĩmŏnă gólâ zĩlí Nĩgérē rí, gŏ'dá Lũkĩyă òjílâ Kĩrénē kâ ró rí, gŏ'dá kpá Mănéyă gólâ â'dó 'bá trá lậmũ-ăzí kúmú Ēródē Ănĩtĩpă kâ ró 'dĩmvă gólíyíkă 'á rí, gŏ'dá ăzâ lâ drí â'dózó Sŏŏlŏ ì'dĩ. ² Gŏ'dá kăyĩ ăzâ sĩ, òjílâ kănisă kâ òtĩrĩ ìyí rĩĩ Òvârí Yăkŏvă rí ìrátălé, gŏ'dá kpá rĩzó 'álé 'ă'ĩ ró ngá nyă ăkó rí, Lĩndrĩ Tãndĩ Òvârí kâ drí tã âtázó gólíyí drí kí, "Mĩ nă Bărănábă yí Sŏŏlŏ bê lŏsĩ 'ē 'bá ámakă ró, tãlâ gólíyí òlậmũ ró vŏ 'ásĩ ndrĩ lŏsĩ gólâ má drí 'bãlé gólíyí drí rí 'ėlé ì'dĩ." ³ Ítĩ, òjílâ kănisă kâ 'dĩ 'bá yí drí tã 'dĩ drĩ lâ lězó. Gŏ'dá kăyĩ ăzâ sĩ, drĩlĩyĩ rĩzó kpá ó'dĩ ìyí 'álé 'ă'ĩ ró gŏ'dá rătăă 'ézó, gŏ'dá drĩlĩyĩ drĩ 'bãzó Bărănábă yí drĩĩ Sŏŏlŏ bê ândră-tãndĩ ró, gŏ'dá gólíyí jŏzó nĩlí ăcí gólíyíkă 'dĩ 'á lŏsĩ Òvârí kâ 'ėlé.

Tã gólâ Bărănábă yí Sŏŏlŏ bê drí tã lŏgŏzó ójó ăzâ drĩĩ

Săyĩpărásĩ 'álâ rí

⁴ Nĩngá sĩ, Lĩndrĩ Tãndĩ Òvârí kâ jŏlé bê Bărănábă yí Sŏŏlŏ bê nĩlí rí, gólíyí drí ngăzó nĩlí jăribă Sălũsĩyă kâ lĩmvũ ândrē gără drĩ 'á rí 'álâ. Gŏ'dá tólâ sĩ rí, gólíyí drí ngăzó nĩlí kŏlŏngbŏ sĩ 'bădrĩ zĩlí Săyĩpărásĩ rí 'álâ. ⁵ Ítĩ rí, gólíyí drí căzó jăribă zĩlí Sălámĩ rí 'álâ, gŏ'dá rĩlí ìyí rĩ'á úlí Òvârí kâ pē bê jó gólíyí òjílâ Yúdă yí kâ drí rĩzó tã Òvârí kâ ârĩlí tólâ nă 'bá yí 'ásĩ. Gŏ'dá Yŏwănĩ Mărăkŏ nĩ 'bá kpăă gólíyí bê rí bê, rĩ'á gólíyí pălé lŏsĩ 'ē'ē sĩ.

* **12:20** 12.20 Òjílâ drĩlĩyĩ lĩfĩ lâ gĩlí trá 'dĩ rú lâ Bălăsétŏ.

⁶ Nīngá sī, 'bādrī Sāyīpārāsī 'dī 'á tólá rī, gólīyī drī ngāzó nīlī pá sī Sālámī 'ásī cālē būúú jāribā Páfō rī 'álá. Nīngá rī, gólīyī drī ójó ōnjō 'bá āzā kī 'bá nī rī, yī āā'dō tā āngū 'bá Ôvâri kâ ī'dī rī ūsúzó. Gólá rī'á ōjīlā Yúdā yī kâ 'ī rú lâ Bārā-Yásōwā. Gólá rī rú āzā kpá rī'á Ēlímā, tā ífī lâ drī â'dólé kī, ójó rī. ⁷ Gólá rī'á lāmū-āzī kúmú Rómā lé 'bá kâ gólá rī 'bá 'bādrī 'dī drīlī rī kâ. Kúmú rī 'dī rú lâ rī'á Sērāgīyā Póólō, gólá rī'á āgō tā nī 'bá 'ī. Gō'dá nīngá sī, kúmú rī gógó 'dī drī ngāzó Bārānábā yī Sóólō bē āzīlī ānīlī yī ngálā tā ātī-ātī tándī Ôvâri kâ 'dī ngīlī yī drī. ⁸ Gō'dá ójó rī 'dī drī ngāzó Bārānábā yī tī ānyálé Sóólō bē, tálā ā'dō ró bē kúmú 'dī ózó kō tā lēlē iyíkā 'bāā tā ātī-ātī tándī Yésū rī tāsī 'dī 'á.

⁹ Gō'dá nīngá sī, Sóólō gólá zīlī kpá Póólō rī drī vō ndrēzó mbī ójó rī 'dī ngálā tā īsū ōnjī ójó 'dī kâ nīzó, tálā Líndrī Tándī Ôvâri kâ sō mbârākā trá Sóólō 'á. ¹⁰ Gō'dá drīlā tā ātázó ójó rī 'dī drī kī nī rī, "Nī Sātānā rī mvá nō! Nī rī'á ājū-'bā-āzī tā ndrī ā'dō 'bá tándī rī kâ 'ī. Nī rī'á ōjīlā ādó 'bá 'ī, gō'dá rīzó ādī gólīyīkā nyālē! Nī rī kárā rī'á tā ātī-ātī tándī Ôvâri kâ rī ōjálé 'bālē ā'dólé ōnjō ró! ¹¹ Ngbāāngbānō rī, má ātā ní drī kī, Ôvâri Yākóvā rī drī 'ē'á lāņō fēlē ní drī. Gólá ā'dō ānī 'bā'á ā'dólé līfī ākó, tálā ní ōzó ngá āzākā ndrēē kō'dáwā ālōwálā tākō."

Nīngá sī, 'wāā vō drī ānīzó āmvū ójó rī 'dī līfī. Gō'dá drīlā ngāzó nī'á ōjīlā ānjú bē ā'dō ró iyī sēlé, tálā gólá trá kūdū-kūdū ró. ¹² Gō'dá nīngá sī, kúmú rī 'dī ndrélé bē tā rī 'dī rú 'ē'á rī, gólá rī tī ā'dī trá mbârākā 'dī tāsī drīlā tā lēzó. Gō'dá ītī rī, drīlā rú jāzó tā lēlē tā ātī-ātī tándī Yésū rī tāsī 'dī 'á.

Tā gólá Póólō yī Bārānábā bē drī 'ēlē Ānītīyókā āzā gólá ā'dó 'bá ānyī 'bādrī zīlī Pīsīdīyā rī 'álā rī

¹³ Gō'dá tólá sī, Póólō yī drī ngāzó īyī āzī-āzī yī bē līmvū āndrē drī mbālē kōlóngbō sī Páfō rī āyézó 'á'á lé drī āzā rī lésī nīzó Pērógā gólá ā'dó 'bá jāribā ró 'bādrī zīlī Pāmbīlīyā kâ rī 'álá. Nīngá sī, Yōwānī Mārākō āyē gólīyī tólá, gō'dá ngāzó gólé Yērōsālémā 'álá. ¹⁴ Gō'dá Póólō yī Bārānábā bē drī ngāzó Pērógā rī āyéle nīzó zāā cālē Ānītīyókā āzā gólá ā'dó 'bá ānyī 'bādrī zīlī Pīsīdīyā rú rī 'álá. Gō'dá kâyī gólá rātāā Yúdā yī kâ kâ sī rī, gólīyī drī ngāzó nīlī jó tā Ôvâri kâ ārī kâ rī 'álá, gō'dá rīlī īyī vūdrī āā'dā ró īyī tā bē kī, yī lē ōjīlā līfī īmbálé. ¹⁵ Gō'dá tā 'bā'bā gólá Músā drī īgīlī gō'dá kpá tā īgī gólīyī tā āngū 'bá Ôvâri kâ rī 'bá yī drī īgīlī rī 'bá yī zīzī lâ vósī rī, drī-'bá gólīyī jó tā Ôvâri kâ ārī kâ 'álá 'dī 'bá yī kâ drī ngāzó Póólō yī Bārānábā bē āzīlī ānīlī tā pēlé īyī drī. Gólīyī kī, "Āmā ādrúpī yī, ōzō nī ā'dó cú úlī āzā bē mbârākā sōlé ōjīlā 'á rī, mā lô'bā rú'bā ānī drī, nī ātā."

¹⁶ Gō'dá nīngá sī, Póólō drī ngāzó ūrū, gō'dá iyī drī īngázó ūrū, tálā gólīyī ōrī ró bē nījūrū tā ārīlī yī tī sī, gō'dá gólá kī gólīyī drī rī, "Ānī ōjīlā āmākā Īsīrā'élē kâ gō'dá kpá ānī ōjīlā līdī ró gólīyī Ôvâri rī īnjī 'bá rī yī, nī ārī tā má sīlī sī nō. ¹⁷ Mī nī trá dódó kī, Ôvâri gólá āmā ōjīlā Īsīrā'élē kâ drī rī'á īnjīlā rī, gólá ī'dī āmā ā'bīyā yī nī 'bá ā'dólé ōjīlā iyíkā ró rī. Kâyī gólīyī drī 'bāzó drē rī'á ngá āwā ró Māšīrī 'álá rī, gólá 'ē gólīyī trá lūtīlī ācálé dūū ōrī mbârākā bē rī ró. Gō'dá tólá sī, gólá drī gólīyī ātrōzó vólé Māšīrī 'ásī mbârākā iyíkā sī. ¹⁸ Gō'dá 'dīlī vósī rī, gólīyī ā'dó bē kpálé ārīmā ākó rī, gólá rī trá 'ā ā'dī bē gólīyī tāsī ndrō nyā'dī-rī sī, 'dīlī gólīyī drī rīzó drē rīlī ōmā 'álá vō 'ā'í 'á, nī'á vō kpā bē nīngá kō nīngá rī. ¹⁹ Nīngá sī, gólá 'ē gólīyī tā trōlé vólé āwā sī 'bāšúrú gólīyī nī-drī-lā-rī rī 'bá rīlī 'bādrī zīlī Kānānā rī 'álá rī 'bá yī drīgā sī, tálā yī fē ró 'bādrī rī 'dī gólīyī nyāānyā kâ

ró. ²⁰ Tã 'dí 'bá yí 'è rú trá ndrĩ ítĩ ndrô kámá-sù-nyâ'dĩ-rĩ-drĩ-lâ-ngâ-múdrĩ sĩ.

“Gõ'dá Ôvârí drí tã kĩ 'bá äzâ 'bá yí lô'bázó älä-älä gólĩyĩ drĩlĩ íyĩ lĩfĩ ró búũũ ácalé kâyĩ tã ängũ 'bá gólâkâ Sãmôwélé kâ rĩ sĩ. ²¹ Nĩngá sĩ, kâyĩ Sãmôwélé drí â'dózó drē gólĩyĩ drĩlĩ tã ängũ 'bá ró rĩ, gólĩyĩ drí gólâ rĩ ïjízó, tãlä Ôvârí ò'bã ró bê òjilã äzâ â'dólé kúmú ängĩ ró ïyĩ drĩlĩ ndrĩ. Ítĩ, Ôvârí drí âmâ rú-äzĩ Sóölô Kísĩ rĩ mvá ró rĩ njízó â'dólé kúmú ängĩ ró gólĩyĩ drĩlĩ. Sóölô rĩ 'dĩ rĩ'á 'bãsurú Běnjĩmónã kâ 'ásĩ, gõ'dá gólâ rĩ trá òjilã Ísĩrã'élé kâ drĩlĩ ndrô nyâ'dĩ-rĩ sĩ. ²² Gõ'dá 'dĩlĩ vósĩ, Ôvârí drí Sóölô rĩ nãzó volé, tãlä Sóölô ârí tã Ôvârí kâ kô, gõ'dá drilã Dãwúđĩ rĩ 'bázó ï'dĩ â'dólé kúmú ängĩ ró. Tã Dãwúđĩ kâ 'bã Ôvârí â'dólé äyĩkô ró, gõ'dá drilã úlĩ nõ 'bá yí ätázó Dãwúđĩ rĩ tãsí. Gólâ kĩ nĩ rĩ, 'Dãwúđĩ Yésē rĩ mvá rĩ tã 'bã mã trá â'dólé äyĩkô ró. Tãlä gólâ rĩ trá tã gólĩyĩ má drí lélé rĩ 'élé ï'dĩ ndrĩ.’

²³ “Âmâ âdrúpĩ yĩ, má lē tã ätálé äñĩ drí Dãwúđĩ rĩ ózowá gólâ â'dó 'bá ämbá ró rĩ tãsí. Rú lâ Yésũ. Gólâ ï'dĩ rĩ'á Ôvârí drí äjólé òjilã Ísĩrã'élé kâ pälé tã ònjĩ gólĩyĩkâ rĩ 'bá yí 'ásĩ, òzô gólâ drí tã lâ 'bälé trá äkũ ró nã 'bá yí sĩ rĩ kâtĩ rĩ ï'dĩ. ²⁴ Gõ'dá drē sısĩ Yésũ ítóó tã 'è'è íyĩkâ tã pēpē kâ ïnyákú drĩ rĩ kô rĩ, Yōwãní ngâ trá rĩ'á tã pēlé òjilã Ísĩrã'élé kâ drí kĩ nĩ rĩ, gólĩyĩ äädĩ drĩ tã ònjĩ gólĩyĩkâ rĩ 'bá yí 'ásĩ, gõ'dá nĩngá sĩ, yĩ ïbábátizã ró gólĩyĩ bê. ²⁵ 'Dĩlĩ vósĩ, gõ'dá Yōwãní â'dólé bê 'è'á tã 'è'è 'bälé yĩ drí 'élé rĩ ndélé rĩ, gólâ kĩ òjilã drí rĩ, 'Nĩ ïsũ äñĩkâ bê rĩ, mã ä'dĩ ï'dĩ yã? Má â'dó kô rĩ'á 'díyĩ pã 'bá äñĩ drí rĩ'á tēlä rĩ ï'dĩ. Nĩ ârí drē, òjilã äzâ rĩ'á äñĩ'á nõngá 'díyĩ pã 'bá ró âmâ volé drĩ 'ásĩ. Ämbã gólâkâ rĩ lãvũ kôró âmákâ rĩ drĩlĩ sĩ. Má ícã kô zĩlĩ òjilã tãndĩ ró ngbãã kã'bókã gólâkâ pá 'á rĩ ängilĩ volé.’

²⁶ “Ítĩ, má ätã äñĩ drí âmâ âdrúpĩ yĩ, äñĩ Äbãrãyãmã rĩ ózowá yĩ ró rĩ yĩ, gõ'dá kpã äñĩ òjilã lídĩ ró rĩ 'bá Ôvârí rĩ ïnjilĩ rĩ 'bá yí, âmã ï'dĩ rĩ'á gólĩyĩ Ôvârí drí 'bälé tã òjilã pã kã tã ònjĩ 'ásĩ nõ äjózó drilĩyĩ rĩ 'bá yí ï'dĩ. ²⁷ Tãlä òjilã Yērōsãlēmã kã drĩ-'bã ïyĩkâ rĩ 'bá yí bê nĩ kô kĩ nĩ rĩ, Yésũ ï'dĩ rĩ'á 'díyĩ pã 'bá gólâ Ôvârí drí äjólé trá ängó nõ drĩlĩ rĩ ï'dĩ. Gólĩyĩ rĩ trá tã ätĩ-ätĩ tãndĩ gólâ tã ängũ 'bá yí drí ïgilĩ ïyĩ trá äkũ ró nã 'bá yí sĩ rĩ zĩlĩ kâyĩ rãtãã kã vósĩ cé. Ä'dô kpálé ítĩ rĩ, tã ífĩ tã ätĩ-ätĩ tãndĩ 'dĩ kã fĩ gólĩyĩ drĩlĩ kô. ï'dĩ tãlä gólĩyĩ rĩ'á cú ítĩ tã lâ nĩ äkô, gólĩyĩ drí Yésũ rĩ älĩ äñōzó fũlĩ. Ítĩ rĩ, gólĩyĩ drí úlĩ tã ängũ 'bá 'dĩ 'bá yí kã 'dĩ 'ézó â'dólé tã pãtĩlĩ ró. ²⁸ Kpálé gólĩyĩ úsulĩ bê tã ònjĩ Yésũ drí 'élé trá tã kĩzó gólâ rú gólâ rĩ fũzó tã lâ tãsí kô'dáwã rĩ, gólĩyĩ drí kúmú Pĩlátō rĩ ïjízó, tãlä Yésũ rĩ 'bälé úfũ ró bê.

²⁹ “Tólã sĩ, gólĩyĩ drí tã ndrĩ gólĩyĩ tã ängũ 'bá drí ätálé trá kĩ'á nĩ rĩ, â'dô ä'dó'á Yésũ rú rĩ 'ézó. Ädũkũ lâ ró rĩ, gólĩyĩ drí gólâ rĩ ïpázó fē lãlĩ-lãlĩ drĩlĩ drälé volé. 'Dĩlĩ vósĩ, gólĩyĩ drí ävô lâ trözó volé fē lãlĩ-lãlĩ drĩlĩ sĩ, gõ'dá nĩzó 'bãlä ügĩ gólâ rĩzó ävô 'bälé rĩ 'á. ³⁰ Gõ'dá Ôvârí 'è gólâ kpã trá lídrilĩ volé òdrã rĩ 'dĩ 'ásĩ. ³¹ Vó lâ 'ásĩ, gólĩyĩ nĩ 'bá trá sısĩ lâ sĩ gólâ bê 'bãdrĩ Gãlĩlãyã kã rĩ 'ásĩ jãribã Yērōsãlēmã kã rĩ 'älã rĩ ndrē ïyĩ gólâ trá kpã ó'dĩ kâyĩ düũ sĩ. Ngbããngbãñō òjilã rĩ 'dĩ 'bá yí trá rĩ'á tã ätã'á òjilã Ísĩrã'élé kã drí ndrĩ tã rĩ 'dĩ tãsí.

³² “Gõ'dá ä'dô âmã tãsí rĩ, mã äñĩ trá tã ätĩ-ätĩ tãndĩ Ôvârí ngã lésĩ nõ ätálé äñĩ drí, tãlä mĩ nĩ ró bê kĩ, tã gólâ Ôvârí drí ätálé trá âmã ä'bĩyã yĩ drí kĩ nĩ rĩ, yĩ ä'dô 'è'á lâ rĩ, ³³ gõ'dá ngbããngbãñō rĩ, gólâ 'è trá âmã gólĩyĩ

ózwá yí drí. Gólâ 'bã Yésũ trá lîdrílí òdrã 'ásí. Úlî rî Ôvârí kâ 'dî trá rî'á ìgî-ìgî lâ ró Lôngó rî lâ ró Yésũ rî tãsí rî 'á. Lôngó rî rî'á nõtí, 'Ándrô nô 'ásí rî, òjílã â'dô tã nî'á. Nî rî'á âmâ mvá 'î lôsî âmákâ 'èlé.'

Lôngó 2.7

³⁴ Nîngá sî, Ôvârí âtâ úlî nô 'bá yí trá ãkû ró nã 'bá yí sî Yésũ rî lîdrî-lîdrî òdrã 'ásí rî tãsí kî nî rî, gólâ rî ãvô òḡá kô'dáwá. Gólâ kî, 'Tã pãtîí ró, tã tãndí gólîyî má drí tã lâ 'bãlé trá Dãwúđî drí kî nî rî, má â'dô 'è'á lâ gólâ rî ózwá yí drí rî, má â'dô 'è'á lâ ãnî drí.'

Ísáyã 55.3

Tã tãndí 'dî rî'á ì'dî nô, Yésũ lîdrî trá òdrã 'ásí lédrê-lédrê ró â'dólé tã êdé 'bá ró òjílã lâfálé Ôvârí bê rî 'á. ³⁵ Tã rî 'dî tãsí, Dãwúđî drí kpá úlî âtázó Ôvârí drí kî nî rî, 'Ní ícá kô rû ì'bũ 'bá tãndí áníkâ rû'bá ìnyîrîkô lâ âyéle ḡálé ló'dé 'á.'

Lôngó 16.10

³⁶ Úlî 'dî 'bá yí ícá kô â'dólé Dãwúđî rî tãsí, tãlã mã nî trá kî nî rî, Dãwúđî 'è trá tã gólâ Ôvârí drí lèlé trá gólâ drí 'èlé drê gólâ rî'á lédrê-lédrê ró rî ì'dî. 'Dîí vósí, gólâ drí drázó, gô'dá gólâ rî ãvô trôzó 'bãlé á'bîyá lâ yí lãgátî, gô'dá gólâ rî ãvô drí ḡázó ḡãḡã. ³⁷ Gô'dá rî'á Yésũ ì'dî gólâ Ôvârí drí 'èlé lîdrílí òdrã 'ásí rî. Gólâ rî ãvô ì'dî gólâ ḡã 'bá kô'dáwá ló'dé 'á rî. Ì'dî ìtî, úlî Dãwúđî kâ 'dî 'bá yí rî'á Yésũ rî tãsí. Â'dó kô yí Dãwúđî rî tãsí.

³⁸ "Âmâ âdrúpî yî, tã nô òfî ãnî drîí, òzô nî òlê tã Yésũ 'á rî, Ôvârí â'dô ícá'á tã òḡí ãníkâ âyéle. ³⁹ Sísí nã rî sî, tã 'bã'bã Músã kâ rî ícá kô ãnî 'bãlé â'dólé drî-báláyî ró tã òḡí ãníkâ rî 'bá yí 'ásí, gô'dá òjílã gólâ tã lè 'bá trá Yésũ 'á rî gólâ trá rî'á drî-báláyî ró lâḡô tã òḡí gólákâ rî 'bá yí kâ 'ásí ndrî. ⁴⁰⁻⁴¹ Ítî rî, má âtâ ãnî drí nõtí. Ánî ìfî òmbâ ãnî rû, tãlã tã gólîyî Ôvârí drí âtálé trá ãkû ró nã sî tã ḡḡũ 'bá íyíkâ rî 'bá yí tî sî rî òzó rû 'èè ãnî drí kô. Gólîyî âtâ trá kî nî rî,

'Ánî òjílã gólîyî úlî gólîyî âmákâ ró rî ḡũ 'bá ḡũḡũ rî 'bá yí, 'dôvó nî ndrê, gô'dá ãnî tî ḡḡ'dî ró, tãlã tã gólâ má drí 'è'á 'èlã kâyî ãníkâ rî 'bá yí sî rî, òzô kpálé òjílã ãzã ḡḡḡí tã ífî lâ ãnî drí rî, nî ícá kô tã lèlé 'á lâ.

Ítî rî, 'dôvó, nî òdrã, tãlã nî ârî tã kô'dáwá.' "

Hãbákã 1.5

Nôo rî'á tã âtâ-âtâ ḡḡũkũ Póólô kâ ì'dî.

⁴² Gô'dá nîngá sî, Póólô yí Bãrãnãbã bê ḡḡá ìyî bê nîlí vólé jó tã Ôvârí kâ ârî kâ rî 'ásí úlî 'dî vósí rî, òjílã drí ḡḡázó gólîyî ḡzîlî, gólîyî ãḡḡó ró kpá ó'dí kâyî ḡḡî-drî-lã-rî vósí, kâyî ãzã rãtãã kâ rî sî â'dólé tã gólîyî 'dî 'bá yí ìtô lâ ḡḡílî ó'dí ìyî drí. ⁴³ Nîngá sî, òjílã drí ḡḡázó lâ'búlí vólé jó tã Ôvârí kâ ârî kâ rî 'ásí ḡólé 'bã 'ásí. Gô'dá òjílã düü gólîyî lâfálé 'ásí â'dó 'bá Yúdã yí ró gô'dá kpá òjílã lídî* ró rî 'bá yí drí ḡḡázó nîlí ìyî Póólô yí vósí Bãrãnãbã bê. Gô'dá Póólô yí drí ḡḡázó Bãrãnãbã bê tã Yésũ kâ âtálé òjílã rî 'dî 'bá yí drí, gô'dá gólîyî drí kpá mbãrãkã sôzó òjílã rî 'dî 'bá yí 'á, tãlã gólîyî ããdrê ró bê ḡḡḡá tã lèlé sî mbãrãkã Ôvârí kâ rî sî.

⁴⁴ Gô'dá nîngá sî, kâyî ãzã gólâ rãtãã kâ rî sî, òjílã düü ḡḡrîbã 'dî kâ rî 'bá yí drí ḡḡázó ãnîlí ìyî tã âtî-âtî tãndí Ôvârí kâ ârîlí. ⁴⁵ Gô'dá òjílã Yúdã yí kâ ùrûkâ 'bá yí ndrê ìyî òjílã düü 'dî 'bá yí bê rî, tã lâ yí drí ḡḡízó gólîyî ìfî, gô'dá drîlîyî 'dêzó rî'á tî ânyálé òḡí lâ ró úlî Póólô kâ rî rû, gô'dá kpá

* **13:43** 13.43 Òjílã lídî 'dî 'bá yí òḡá ìyî trá Ôvârí rî ìḡlîlî â'dô tã Yúdã yí kâ vó ró.

Póolô rî gógó lô'dâ-lô'dâ bê. ⁴⁶ Nĩngá sî, Póolô yî Bārānábā bê òtírî tã Yúdã 'dî 'bá yî drí tã âtî-âtî Yésũ rî tāsî rî gāzó rî ndrêê rî, gólîyî drí ngāzó úlî âtálé trākũ-trākũ Yúdã rî 'dî 'bá yî drí kî nî rî, “Ôvârî lē trá âmâ drí úlî íyíkâ pélé sîsî ânî drí, gō'dá nî gā trá dó, gō'dá nî lēé tã lâ kô filí ânî drî ânî 'bālê rîlî lédrê-lédrê ró zāâ ãdũkũ ãkó. Tālâ tã ârî ãkô âníkâ sî, mã â'dô ânî âyé'á, gō'dá nîzó òjílâ lídí ró rî 'bá yî ngálâ. ⁴⁷ Kúmú Ôvârî âfê tã 'bã'bã nô trá âmâ drí, 'Má 'bã trá tã 'bã'bã ró ânî drí â'dólé vō î'î-î'î kâtî òjílâ lídí ró rî 'bá yî drí, tãlâ lãtî pãtî rî â'dálé òjílâ 'bãdrî ndrî kâ drí, tãlâ 'dî òpã ró gólîyî bê tã ònjî gólîyíkâ rî 'bá yî 'ásî.' ”

Īsáyã 49.6

⁴⁸ Gō'dá òjílâ lídí 'dî 'bá yî ârílî bê ìyî úlî Póolô kâ 'dî rî, âyîkô drí cîzó gólîyî rú rōô, gō'dá drîlîyî ìyî nyāányâ fēzó Ôvârî drí úlî gólâkâ drí sî. Gō'dá òjílâ ndrî gólîyî Ôvârî drí lēlé rîlî rîrî ó'dí ãdũkũ ãkó rî sî òjílâ íyíkâ ró rî 'bá yî drí tã lēzó tã âtî-âtî Yésũ rî tāsî rî 'á.

⁴⁹ Tólâ sî, tã lē 'bá gólîyî ó'dí ró 'dî 'bá yî drí ngāzó ìyî nîlî lâmú bê 'bãdrî 'dî 'ásî kãkãrã nî'á tã âtî-âtî Ôvârî kâ 'dî pē bê òjílâ drí. Ītî rî, tã âtî-âtî rî 'dî drí lâ'búzó vō â'dó 'bá 'bãdrî 'dî 'á rî 'bá yî 'ásî ndrî. ⁵⁰ Gō'dá Yúdã yî ngã ìyíkâ gō'dá nî'á tã ícî bê î'dî drî-'bá jãrîbã 'dî kâ rî 'bá yî 'á, òkó âmã-âmã gólîyî ìyî jã 'bá Ôvârî rî ìnjîlî â'dô tã Yúdã yî kã vó ró âzã 'bá yî bê, tãlâ 'dîlî gólîyî ò'bã ró bê Póolô yî Bārānábā bê ìzã kōkō 'á. Gólîyî drí Póolô yî drōzó Bārānábā bê vólé ìyî drí 'bãdrî 'ásî. ⁵¹ Nĩngá sî, Póolô yî Bārānábā bê âyéle bê vō 'dî rî, gólîyî drí tãpílîndrî gólâ vō 'dî kâ 'dî yãzó vólé ìyî pá ágálé 'ásî tã ònjî â'dã-â'dã ró òjílâ 'dî 'bá yî rú. Tólâ sî, gólîyî drí ngāzó nîlî jãrîbã zîlî Īkōnîyã 'bãdrî Lîkōnîyã kâ 'á rî 'álâ. ⁵² Gō'dá tã lē 'bá gólîyî lâkî 'bá Ānîtîyókã 'álâ rî 'bá yî rî trá âyîkô âmã sî mbârãkã Lîndrî Tãndî Ôvârî kâ rî kâ sî.

14

Tã gólîyî rú 'ê 'bá Īkōnîyã 'álâ rî

¹ Nĩngá sî, Īkōnîyã 'á tólâ rî, tã drí rú 'êzó Póolô yî drí Bārānábā bê kpá nyé òzô drílâ rú 'êrê gólîyî drí Ānîtîyókã 'álâ rî kâtî. Gólîyî ngã nîlî jó Yúdã yî kã rîzó tã Ôvârî kã ârílî 'á lâ rî 'álâ, gō'dá gólîyî drí úlî Ôvârî kã âtázó tólâ mbârãkã sî, â'dólé Yúdã yî dũu gō'dá kpá òjílâ lídí ró rî 'bá yî drí tã lēzó Yésũ 'á. ² Gō'dá Yúdã yî âzã 'bá yî gólîyî tã âtî-âtî Yésũ rî tāsî rî gã 'bá dó rî yî drí ngāzó nîlî ìyî òjílâ dũu 'bãsurú jãrîbã 'dî kã âzã 'bá yî 'bālê â'dólé ãwã ró Póolô yî rú Bārānábā bê, òzô òjílâ Ānîtîyókã 'álâ rî yî drí 'êlé rî kâtî. ³ Gō'dá kpálé ĩtî rî, Póolô yî Bārānábā bê drí rîzó ìyî tólâ kãyî dũu sî gō'dá rîlî tã âtî-âtî tã ònjî âyé-âyé kã cú ĩtî ngã âzã ãkó Kúmú Yésũ rî tāsî rî âtálé mbârãkã sî ũrî ãkó òjílâ drí. Yésũ fê mbârãkã trá gólîyî drí tã gólîyî tî drí â'dízó rî 'bá yî 'êzó, â'dô ró bê kî, tã âtî-âtî gólîyíkâ â'dálé tã pãtî ró. ⁴ Tã ndrî 'dî 'bá yî tāsî rî, òjílâ jãrîbã 'dî kã drí âcázó â'dólé lâfálé cãcã ró. Ūrũkã lâ yî âtî ìyíkâ Póolô yî î'dî Bārānábā bê, gō'dá âzã 'bá yî âtî ìyíkâ Yúdã yî gólîyî tã âtî-âtî 'dî gã 'bá dó rî yî î'dî.

⁵ Nĩngá sî, òjílâ Yúdã yî kã 'dî 'bá yî drí ngāzó tã î'bîlî òjílâ gólîyî òjílâ lídí ró rî 'bá yî bê gō'dá kpá drî-'bá jãrîbã 'dî kã rî 'bá yî bê tí â'dô ró bê 'dēzó Póolô yî drî gólîyî lúvũlî kúnî mvá sî úfũlî vólé. ⁶ Gō'dá Póolô yî ârílî bê tã tã 'bālê trá 'dî tāsî ĩtî rî, gólîyî drí ngāzó Īkōnîyã rî âyéle gōzó rãlé jãrîbã Lîkōnîyã kã âzã 'bá yî 'álâ. ⁷ Lîkōnîyã 'á tólâ rî, gólîyî nî sîsî jãrîbã Lísitrã

kâ rî 'álâ, gô'dá nǎngá sǐ, Dérébê 'álâ, gólǐyî lǎmû kpá trá jǎrǐbǎ mvá gólǐyî â'dó 'bá ǎnyî tólâ nǎ 'bá yî 'ásǐ. Vǒ rǐ 'dǐ 'bá yî 'ásǐ ndrǐ rǐ, gólǐyî rǐ trá tǎ âti-âti tǎndí Yésû rǐ tǎsǐ rǐ pē bē òjǐlǎ drǐ.

Tã gólǐyî rû 'ē 'bá Lísitrǎ 'álâ rǐ

⁸ Gô'dá nǎngá sǐ, jǎrǐbǎ Lísitrǎ kâ 'dǐ 'á tólâ rǐ, ãgô ãzâ bē rǐ'á òṅò ró. Gólâ tó ǎcǐ kô ǎlôwálâ fǐrǐ lâ 'ásǐ. ⁹ Kǎyî ǎlô sǐ, Póólô drē rǐ'á zǎâ Lísitrǎ 'álâ tǎ Yésû kâ pē'á òjǐlǎ drǐ rǐ, ãgô 'dǐ bē rǐ'á tólâ tǎ Póólô drǐ rǐ'á pēlâ 'dǐ árí'á. Gô'dá Póólô drǐ vǒ ndrēzó kôró mbǐ gólâ drǐ. Ítí rǐ, Póólô rǐ drǐ nǐzó lâ kǐ, ãgô rǐ 'dǐ lē tǎ trá mbârákâ Yésû kâ 'á, tǎlâ Ôvârí òpâ ró yî bē. ¹⁰ Â'dô bē trá ítí rǐ, Póólô drǐ ngǎzó tǎ âtálé úrû ãgô rǐ 'dǐ drǐ kǐ, “Mí ngá âdrélé mbǐmbǐ úrû ǎnǐ pá drǐ.”

Gô'dá nǎngá sǐ, ãgô rǐ 'dǐ drǐ ngǎzó ǎvû úrû gô'dá kôró lǎmû bē íyǐ pá sǐ. ¹¹ Gô'dá nǎngá sǐ, òjǐlǎ tǐlǐlǐ gólǐyî tǎ Póólô kâ 'élé tǐ drǐ â'dǐzó drǐlǎ sǐ 'dǐ ndrē 'bá rǐ 'bá yǐ drǐ ngǎzó rǐ'á òtrélé úrû tǐ íyíkâ Lǐkôníyǎ lē 'bá kâ sǐ kǐ, “Mí ndrē mbârákâ ãgô nǒ 'bá yǐ kâ. Ôvârí gólǐyî rû jǎ 'bá trá â'dólé òjǐlǎ mvá ró rǐ ǎnǐ íyǐ trá ǎmâ ngálâ vǔdrǐ 'á nǒlé.” ¹² Gô'dá ítí rǐ, gólǐyî drǐ òvârí ǎngǐ gólǐyíkâ rû bē Zéyô rǐ rû lâ ǎpázó Bǎrǎnábǎ drǐ gô'dá òvârí ãzâ rû bē Èrémê* rǐ rû lâ ǎpázó íyíkâ Póólô drǐ, tǎlâ Póólô tǎ pē 'bá 'í. ¹³ Ôvârí ǎbǎrǎdǎgô Zéyô 'dǐ, jó ǎngǐ gólâ òjǐlǎ drǐ rǐzó íyǐ ñnjǐlǎ rǐ â'dô trá ívǐ 'álâ jǎrǐbǎ 'dǐ 'ásǐ. Gô'dá òjǐlǎ gólâ kǒrǒnyǎ lǐ 'bá ró òvârí Zéyô 'dǐ drǐ rǐ drǐ ítí ãgô ró rǐ 'bá yǐ ǎtrǒzó rǐ, gô'dá kpá gólâ drǐ fē fō òtrǒzó ǎnǐzó í'dí bē lâ ǎtǐ jǎrǐbǎ kâ 'dǐ tǐ 'álâ, nǐzó í'dí bē lâ jó ǎngǐ 'dǐ 'á. Kǒrǒnyǎ lǐ 'bá rǐ 'dǐ gô'dá òjǐlǎ bē ndrǐ, lē íyǐ tǎ trá kǒrǒnyǎ 'dǐ 'bá yǐ lǐlǐ lǐlǐ ngá fēfē ró Bǎrǎnábǎ yǐ drǐ Póólô bē òvârí yǐ ró.

¹⁴ Gô'dá Bǎrǎnábǎ yǐ Póólô bē ndrē íyǐ bē tǎ òjǐlǎ 'dǐ 'bá yǐ kâ 'é'á 'élâ íyǐ drǐ 'dǐ rǐ, drǐlǐyǐ ngǎzó ítá íyǐ rû rǐ 'bá yǐ òsǐlǐ rǎá rǎá. 'Dǐlǐ â'dálâ kǐ, yǐ lēé tǎ-drǐ gólǐyíkâ 'é'á 'élâ 'dǐ kô'dáwá. Gô'dá ítí rǐ, Bǎrǎnábǎ rǐ gógó yǐ Póólô bē drǐ ngǎzó rǎlé íyǐ nǐlǐ 'bélé ò'bǐ lǎfálé 'á tǎ âtâ-âtâ bē úrû kǐ, ¹⁵ “ǎnǐ òjǐlǎ, nǐ rǐ nǒ ǎ'dô 'é'á yǎ? Nǐ lǐ kǒrǒnyǎ kô â'dólé ngá fēfē ró ǎmâ ñnjǐlǐ! ǎmâ rǐ'á cé òjǐlǎ mvá 'í òzô ǎnǐ tǐ! ǎmâ â'dó kô òvârí 'í!”

'Dǐlǐ vósǐ rǐ, òjǐlǎ ò'bǐ 'dǐ 'bá yǐ òtǐrǐ ngǎâ úlǐ Póólô yǐ kâ ǎrǐlǐ rǐ, Póólô yǐ drǐ tǎ âtázó gólǐyǐ drǐ kǐ, “Mǎ ǎnǐ trá nǒngá tǎ âti-âti tǎndí Ôvârí pǎtǐlǐ gólâ lédrē-lédrē ró rǐ kâ rǐ pēlé í'dǐ ǎnǐ drǐ, tǎlâ nǐ ǎâyê ró bē òvârí tǎkó ǎnǐ drǐ rǐzó lǎnjǐ 'bǎlé rû lâ 'á 'dǐ 'bá yǐ. Gô'dá vǒ lâ 'á rǐ, nǐ ñnjǐ cé Ôvârí pǎtǐlǐ rǐ í'dǐ. Gólâ í'dǐ 'bûû 'bǎ 'bá ñnyákú drǐ bē gô'dá lǐmvû lô'bǎ 'bá ngá-tǐ 'á lâ rǐ 'bá yǐ bē ndrǐ rǐ. ¹⁶ ǎkû ró rǐ, gólâ ǎyê òjǐlǎ ndrǐ tǎ gólǐyǐ nyǎányǎ drǐ lélé rǐ 'bá yǐ 'élé í'dǐ. ¹⁷ Gô'dá gólâ rǐ trá kárá rǐ'á â'dô-â'dô tǎndí íyíkâ â'dále ǎnǐ drǐ tǎ tǎndí gólǐyǐ gólâ drǐ 'élé trá ǎnǐ drǐ rǐ sǐ. Gólâ 'bǎ òzê trá 'dǐlǐ ǎnǐ drǐ ndrǐ, gô'dá gólâ 'bǎ ngá-ǎrú ǎmvû 'á rǐ 'bá yǐ lô'wá lôfólé â'dólé tǎndí ró, tǎlâ ǎnǐ ndrǐ ǎ'dô ró bē cú ngá-íyínyǎ bē rǒ ò nyǎlé, gǒzó â'dólé rǐlǐ ndrǐ ǎyíkô sǐ. Ítí rǐ, nǐ ñnjǐ cé gólâ í'dǐ.” ¹⁸ Póólô yǐ âtálé bē úlǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ kpálé ítí rǐ, gólǐyǐ úsû tǎ 'dǐ trá ǎmbâ-ǎmbâ ró òjǐlǎ 'dǐ 'bá yǐ íkízó kǒrǒnyǎ 'dǐ 'bá yǐ lǐlǐ, tǎlâ íyǐ ñnjǐzó. ǎdûkû lâ ró, gólǐyǐ drǐ òjǐlǎ 'dǐ 'bá yǐ íkízó.

¹⁹ Gô'dá kǎyî ǎzâ sǐ, Yúdǎ yǐ úrûkâ 'bá yǐ gólǐyǐ â'dó 'bá òmbǎ ró Póólô rû rǐ 'bá yǐ drǐ ǎngázó ǎnǐlǐ íyǐ Lísitrǎ 'álâ ǎnǐtǐyókâ Pǐsǐdíyǎ 'álâ rǐ lésǐ,

* **14:12** 14.12 Òjǐlǎ jǎrǐbǎ 'dǐ 'á rǐ 'bá yǐ ñsû íyǐ tǎ ǎnyǎ ró kǐ, òvârí ǎ'dô bē dũû. Tǎ ñsû gólâ lǎ'bǐ gólǐyíkâ vó ró kǐ nǐ rǐ, Zéyô íyíkâ òvârí gólâ rǐ 'bá kúmú ró òvârí gólǐyíkâ drǐ rǐ í'dǐ, gô'dá Èrémê íyíkâ òvârí gólâ tǎ pē 'bá ró rǐ í'dǐ lǎjǐ'á òvârí kâ ǎzâ 'bá yǐ drǐ ndrǐ.

gõ'dá kpá Ìkōnīyā lésī. Gõ'dá drīlīyī tā sōzō òjílā dūū 'á, tálā gólīyī ūlúvū ró bê Póólō fūlī volé kúnī mvá sī. Nīngá sī, drīlīyī Póólō rī lúvūzō kúnī mvá sī kpōlōmvē vūdrī. 'Dīl vósī, gólīyī drī ngāzō gólā rī sélé volé jārībā 'dī 'ásī, tálā gólīyī ìsū iyíkā kī, gólā òdrā trá. Tákō, Póólō, ní drāá ánīngá kò'dáwá. ²⁰ Gõ'dá 'dīl vósī rī, òjílā gólīyī tā lē 'bá trá úlī Póólō ká Yésū rī tāsī rī 'bá yī 'á rī drī ânīzō iyī ádrélé gbāa Póólō rú sī. Gólīyī òtírī rī ádrélé tólā rī, gólā drī ngāzō ūrū gõ'dá nílī gólé volé jārībā 'dī 'álā. Gõ'dá kàyī drīzō lā vósī, Póólō yī Bārānábā bê drī ngāzō nílī Dérēbē 'álā.

Tã āmbúkū àcī Póólō yī ká Bārānábā bê rī tāsī

²¹ Nīngá sī, Póólō yī Bārānábā bê drī tā àtī-àtī tándī Ôvārī ká àtázó òjílā drī Dérēbē 'á tólā. Gõ'dá tā àtī-àtī gólīyíkā 'dī tāsī rī, òjílā dūū drī tā lēzō Yésū 'á. Póólō yī drī rīzō tā Yésū ká ìmbálé tā lē 'bá 'dī 'bá yī drī. Gõ'dá nīngá sī rī, gólīyī drī ngāzō nī'á gólé Lísītrā 'álā, Ìkōnīyā 'álā gõ'dá Ānītīyókā gólā Pīsīdíyā 'álā rī 'álā. ²² Vō rī 'dī 'bá yī 'ásī àlō-àlō, gólīyī pē úlī trá tā lē 'bá Yésū 'á rī 'bá yī drī, tálā gólīyī ìcílī gõ'dá kpá mbārākā lôfílī gólīyī 'á, rīzō tā lélé pīpīsílī àlō rī sī Yésū 'á. Ítí rī, Póólō yī Bārānábā bê kī, "Āmā ndrī, mā à'dô lāṅṅ ūsú'á rōō āngó nō 'á òjílā gólīyī tā lē 'bá kō Yésū 'á rī drīgá sī sīsī drē mā cá kō 'būū 'álā, vō gólā Ôvārī drī édélé āmā drī gōzō rīlī 'á lā gólā bê kūmū ángí gólākā zélé rī 'á." ²³ Vō àlō-àlō 'ásī, Póólō yī Bārānábā bê épē iyī òjílā āzā 'bá yī 'bālé à'dólé drī-'bá ró òjílā kānīsā ká rī 'bá yī drīlī. Gólīyī 'è rātāā trá òjílā 'dī 'bá yī bê, gõ'dá gólīyī drī ndrī rīzō kpá 'alé 'á'í ró. Drī-'bá 'dī 'bá yī fē iyī nyāanyā trá līfī 'bā'bā sī Ôvārī drī. Ítí rī, Póólō yī Bārānábā bê 'bā gólīyī trá Ôvārī drīgá, tálā gólā òndrē ró bê gólīyī vó dódó.

²⁴ Gõ'dá nīngá sī, Póólō yī Bārānábā bê drī ngāzō àcī tólé iyī kōrō 'bādrī Pīsīdíyā ká rī 'ásī, gõ'dá cālé 'bādrī Pāmbīlīyā ká rī 'álā. ²⁵ Gõ'dá 'bādrī 'dī 'á tólā rī, drīlīyī úlī Ôvārī ká àtázó òjílā drī jārībā Pērógā ká 'álā. Gõ'dá drīlīyī lāvūzō nílī jārībā Ātālīyā rī 'álā. ²⁶ Gõ'dá nīngá sī rī, gólīyī drī ngāzō mbālé kōlóngbō 'á nīzō gólé volé Ānītīyókā 'álā 'bādrī Sírīyā ká rī 'álā, kānīsā gólā gólīyī ájózó rī lésī, tálā lósī Ôvārī drī félé gólīyī drī 'élé mbārākā iyíkā sī rī ndē rú trá.

²⁷ Ítí, gólīyī àcā bê rī, gólīyī drī ngāzō òjílā kānīsā ká è'belé ndrī kpākā àlō tā àtázó gólīyī drī tā ndrī gólīyī Ôvārī drī 'élé trá gólīyī sī rī tāsī. Vō 'ásī ndrī rī, Ôvārī 'è òjílā dūū trá tā lélé Yésū 'á, òjílā Yúdā yī ká gõ'dá kpá gólīyī à'dó 'bá kō òjílā Yúdā yī ká ró rī yī bê. ²⁸ 'Dīl vósī, Póólō yī Bārānábā bê drī rīzō iyī òjílā kānīsā ká gólīyī Ānītīyókā 'álā 'dī 'bá yī bê pará dūū sī.

15

Tã 'bī-'bī Yērōsālemā 'álā òjílā lídí gólīyī tā lélé bê Yésū 'á

rī 'bá yī tāsī

¹ Gõ'dá nīngá sī, òjílā ūrūkā Yúdā yī ká gólīyī tā lē 'bá trá Yésū 'á rī drī àcázó Ānītīyókā 'álā 'bādrī Yúdáyā ká rī lésī. Gõ'dá gólīyī drī ngāzō rī'á òjílā kānīsā ká ìmbálé kī, "Ānī òjílā gólīyī à'dó 'bá kō Yúdā ró rī, òzō nī ò'dé bāsā 'á kò'dáwá tā 'bā'bā gólā Músā drī ìgílī trá àkū ró nā vó ró rī, Ôvārī ícā kō ànī pālē tā ònjí ànīkā rī 'bá yī 'ásī." ² Gõ'dá Póólō yī Bārānábā bê drī ngāzō iyī rī'á tī ànyalé rōō mbārākā sī tā ìmbā-ìmbā òjílā 'dī 'bá yī ká rú. Gólīyī kī nī rī, "À'dó kō mbī tā Músā ká lānjī lā 'bālé òjílā lídí nō

'bá yī drīi." Gō'dá ōjílā kǎnǐsǎ kǎ drí tā lēzó lājó'bá Yésū kǎ drí tā 'dī kílí Yērōsālémā 'álá. Drīlīyī Póólō yī Bārānábā bē gō'dá ōjílā ūrūkā gólīyī lāfálé 'ásī rī ēpēzó nílí Yērōsālémā 'álá, nī'á tā 'dī ōjálé lājó'bá Yésū kǎ rī 'bá yī bē, gō'dá kpá ōjílā āmbā-āmbā kǎnǐsǎ kǎ tólā nā 'bá yī bē. ³ Nīngá sī, ōjílā kǎnǐsǎ kǎ Ānītīyókā kǎ rī 'bá yī jólé bē gólīyī nílí Yērōsālémā 'álá rī, gólīyī drí ngāzó nílí kōrō 'bǎdrī Fōnísīyā kǎ rī 'bá yī 'ásī Sāmārīyā bē. Gō'dá 'bǎdrī rī 'dī 'bá yī 'ásī rī, gólīyī rī trá tā Ôvārí kǎ â'dalé tā lē 'bá Yésū 'á rī 'bá yī drí kī, ōjílā gólīyī ōjílā lídí ró rī 'bá yī jǎ īyī rú trá tā lēlé Yésū 'á rī, gō'dá tā lē 'bá 'dī 'bá yī drí â'dózó ndrī āyīkō ró āmbá tǎlā tā 'dī tāsī.

⁴ Gō'dá nīngá sī, gólīyī calé bē Yērōsālémā 'álá rī, ōjílā kǎnǐsǎ kǎ drī-'bá īyīkǎ rī 'bá yī bē gō'dá kpá lājó'bá Yésū kǎ rī 'bá yī bē drí gólīyī trōzó pīpīsilí â'dí sī ūmú ró. Gō'dá nīngá rī, Póólō yī drí ngāzó tā lārākō gólīyī Ôvārí drí 'ēlé īyī nyāányā sī 'dī 'bá yī ngílí ōjílā rī 'dī 'bá yī drí, tǎlā ō'ē ró bē ōjílā lídí 'dī 'bá yī tā lēlé īyīkǎ 'bǎlé tā âtī-âtī Yésū rī tāsī rī 'á. ⁵ Gō'dá Pārúsī ūrūkā tā lē 'bá trá īyī Yésū 'á rī 'bá yī drí ngāzó tā âtalé kī, "Ōjílā lídí gólīyī tā lē 'bá Yésū 'á rī, nī 'bā tā gólīyī drí 'dēlé bāsā 'á, gō'dá gólīyī drí tā 'bā'bā gólīyī Músǎ drí īgílí trá rī 'bá yī 'ēlé ndrī."

⁶ Tā rī 'dī tāsī, lājó'bá Yésū kǎ gō'dá drī-'bá ōjílā kǎnǐsǎ kǎ ūrūkā 'bá yī bē drí ngāzó īyī rú ê'bélé vō ālō 'á tā 'dī drī lā ōjálé. ⁷ Gō'dá úlí gólīyī drí âtalé trá mǎnī īyī vō 'ásī 'dī vósī rī, Pétērō drí ngāzó âdrélé ūrū gō'dá tā âtalé gólīyī drí kī nī rī, "Ámâ âdrúpī yī, nī nī trá kī, sīsī rī, Ôvārí nī mǎ trá ānī lāfálé 'ásī, tǎlā ōjílā gólīyī ōjílā lídí ró ūrūkā 'bá yī āārī ró bē tā âtī-âtī tǎndí gólā nō má sīlī sī. Gō'dá nīngá sī, gólīyī ōlē ró tā bē Yésū 'á. ⁸ Ôvārí gólá tā ṣsū ōjílā kǎ rī nī 'bá ndrī rī, â'dā tā trá kī, yī lē gólīyī ōjílā lídí ró 'dī trá ōjílā īyīkǎ ró Líndrī Tǎndí īyīkǎ âfē-âfē lā sī gólīyī drí, té ōzō gólá drí âfēlé trá āmâ drí sīsī rī kátí. Gólá 'ê tā rī 'dī trá ítí, tǎlā â'dalé āmâ ōjílā Yúdǎ yī kǎ drí kī, gólá lē gólīyī trá kpá ōjílā īyīkǎ ró. ⁹ Gólá 'é gólīyī kō ngī āmâ rú sī. Gólá nī trá kī, gólīyī lē tā trá Yésū 'á. Ī'dí gólá drí tā ōnjí gólīyīkǎ rī 'bá yī āyézó. ¹⁰ Gō'dá bē trá ítí rī, nī lē Ôvārí rī ūjūlī ā'dō tāsī yā? Nī lē tā lǎnjī-lǎnjī gólá 'bǎlé āmâ â'bīyá yī drí 'ēlé tībē āmâ nyāányā drí ícalé 'ēlā kō rī 'bǎlé tā lē 'bá yī drīi ā'dō tāsī yā? ¹¹ Kúmú āmákā Yésū rī'á 'á â'dí tā āyē-āyē kǎ bē āmâ ōjílā Yúdǎ yī kǎ drí āmâ 'bǎlé tā lēlé úlí gólákā 'á cú ítí, gō'dá kpá āmâ pǎlé. Gō'dá ngbāngbānō rī, gólá 'ê trá kpá tā ālólá 'dī ĩ'dí ōjílā gólīyī â'dó 'bá kō Yúdǎ yī ró rī 'bá yī drí."

¹² Gō'dá úlí Pétērō kǎ 'dī 'bá yī 'ásī rī, ōjílā cé tītī drí rīzó njūrū. 'Dīi vósī rī, Bārānábā yī Póólō bē drí ngāzó īyī rī'á tā gólīyī Ôvārí drí 'ēlé ōjílā lídí lāfálé 'á rī 'bá yī ngílí. Ôvārí 'bā gólīyī trá tā tī drí â'dízó drí lā sī rī 'ēlé, ā'dō ró bē gólīyī ōjílā lídí ró rī 'bá yī drí rú jǎzó tā lēlé Yésū 'á.

¹³ Nīngá sī, Bārānábā yī Póólō bē ndē bē úlí ngīngī rī, drī-'bá kǎnǐsǎ kǎ Yākóbā drí ngāzó tā âtalé kī, "Ámâ āzī-āzī yī, nī ārī drē úlí má tī nō.

¹⁴ Sīmónā Pétērō ngī tā gólá lǎtī sīsī nā sī Ôvārí drí ōjílā lídí lōvó 'bǎzó, ōjílā njīzó gólīyī lāfálé 'ásī â'dólé ōjílā īyīkǎ ró rī trá. ¹⁵ Gō'dá úlí Ôvārí kǎ gólá tā āngū 'bá gólákā rī 'bá yī drí īgílí trá ākū ró nā sī rī âtā kpá tā ālólá 'dī ĩ'dí kī nī rī,

¹⁶⁻¹⁷ 'Sīsī 'álá, má â'dō āgō'á 'bǎsúrú Dǎwúdī kǎ gólá rú īzǎ 'bá trá rī êdélé ó'dí.

Ā'dō â'dó'á mbārākā bē ó'dí sīsī rī kátí.

Má â'dō pávó ó'dí nī'á ōjílā ndrī drí āmâ ĩnjīzó, ōzō jó ūfúlí gōzó bēlā ó'dí ró rī kátí.

Má â'dô 'è'á lâ ìtí, tãlã 'bãsurú ndrĩ ùnĩ ró bê kí,
mã rĩ'á kúmú ángí 'í gólíyí drĩlĩ.

Tã 'dĩ tãsí rí, òjílã lídí gólíyí má drí 'bãlé trá â'dolé òjílã âmã nyãányã kã
ró rí 'bá yí ãnĩ ró iyí bê má ngálã.'

Ãmósê 9.11-12

18 'Dĩ rĩ'á Ôvãrí rí tĩ-vô 'í, gô'dá gólã 'bã âmã trá nĩlã kãyĩ ãkũ nã 'bá yí sĩ.

19 "Ã'dô tã ìsũ ámakã rí vó ró rí, má âtã kí, òjílã lídí gólíyí tã lã 'bá trá
Yésũ 'á 'dĩ 'bá yí, mã âyê gólíyí ìkpókpolô-ìkpókpolô 'dã'dã bãsã 'á rí sĩ
tã 'bã'bã Músã kã rí 'bá yí bê. 20 'Dĩ vô lâ 'á rí, mã ìgĩ wãrãgã gólíyí drí
úlĩ nõ 'bá yí sĩ kí, 'dõvó gólíyí ònyã ã'wã gólã félé ôvãrí ãbãrãdãgõ drí rí
kõ'dãwã, tãlã ã'wã rí 'dĩ rĩ'á ònjĩ ró òjílã Ôvãrí kã rí 'bá yí ìfĩ drĩ lâ yí 'á.
Gõ'dá gólíyí ònyã kãrõnyã gólíyí òmbê lâ yí ìlĩ ìlĩ kã'dãwã rí kô, gô'dá kpã
rĩ, gólíyí ònyã ngã gólíyí ãrĩ bê rí kã'dãwã. Gõ'dá gólíyí ò'bã òjílã gólã â'dó
'bã kô gólíyí òkó ró ngátã ágó ró rí kô ã'dú kózó ì'dĩ bê lâ. 21 Mĩ ndrê drê,
tã 'bã'bã gólíyí Músã drí ìgĩlĩ trá ãkũ ró ãkũ ró nã sĩ gólã lãtĩ rĩrĩ tãndĩ rí
kã â'dã 'bã rí, mã rí trá tã 'dĩ 'bã yí zĩlĩ kãyĩ rãtãã kã vósĩ cé jó ámakã rĩzó
tã Ôvãrí kã ãrĩlĩ rí 'á, vô 'ásĩ ndrĩ tã 'bã'bã 'dĩ 'bã yí nĩlĩ dódó. Mã â'dô tã
'dĩ ìgĩ'á gólíyí drí, tãlã gólíyí ùnĩ ró rĩrĩ ámakã rí bê."

Tã wãrãgã lãjõ'bã drí ìgĩlĩ òjílã lídí gólíyí tã lã 'bã trá Yésũ 'á

rí 'bã yí drí rí tãsí

22 Gõ'dã lãjõ'bã Yésũ kã gô'dã òjílã ndrĩ kãnisã kã drĩ-'bã sísĩ-lésĩ ìyĩkã
rĩ 'bã yí bê drí tã ìsũ 'bãzó òjílã ãzã 'bã yí êpëzó ìyĩ lãfálã 'ásĩ â'dolé
jólã ãnĩtĩyókã 'álã Póólõ yí bê gô'dã kpã Bãrãnãbã bê tã pãtĩ ã'dálã òjílã
Ãnĩtĩyókã kã drí. Gólíyí êpë drĩ-'bã ìyĩkã rí 'bã yí rĩ, Sílã yí ì'dĩ Yúdã gólã
rĩ'á zĩlã Bãrãsãbã rí bê. 23 Nĩngã sĩ, gólíyí drí wãrãgã ìgĩzó òjílã 'dĩ 'bã yí
drí trólã kpãã. Gõ'dã nõõ rĩ'á úlĩ wãrãgã rí 'dĩ 'á rí ì'dĩ.

Ãmã lãjõ'bã Yésũ kã rí 'bã yí gô'dã drĩ-'bã kãnisã kã rí 'bã yí bê rĩ'á
ìyĩ ãnĩ ãdrúpĩ yí ì'dĩ. Ì'dĩ mã ìgĩ wãrãgã nõ ãnĩ òjílã kãnisã ãnĩtĩyókã
kã gô'dã jãribã ãzã 'bã yí Sírĩyã kã gô'dã kpã Sílísĩyã kã gólíyí â'dó 'bã
Yúdã ró kô rí 'bã yí drí. Mã 'è nĩ-bê-yã ãnĩ drí.

24 Mã ãrĩ trá kí, òjílã ãzã 'bã yí nĩ ìyĩ trá ãnĩ ngálã nõngã sĩ, gô'dã
ìkpókpolô ìyĩ ãnĩ trá úlĩ ìyĩkã rí 'bã yí sĩ. Gõ'dã gólíyí pëe ìyĩ úlĩ rí 'dĩ
'bã yí kô drĩ-ãcê ámakã sĩ. 25 Tãlã tã ãnĩ ìkpókpolõzó 'dĩ tãsí rí, ãmã drí
rũ ê'bëzó ãmã vô 'ásĩ gô'dã tã ì'bĩlĩ òjílã ãzã 'bã yí êpëzó jólã ãnĩ ngálã,
Bãrãnãbã yí gô'dã Póólõ bê gólíyí ãmã drí lówó lâ yí 'bãlé tãkányĩ rí 'bã
yí, 26 gô'dã kpã ìyĩ nyãányã fê 'bã trá lôsĩ kúmú ámakã Yésũ Krístõ kã
'èlã pĩpĩsílĩ ãlõ sĩ rí. 27 Ìtĩ rí, ãmã bí Yúdã yí jõ'á Sílã bê ãnĩ ngálã Póólõ
yí bê. Gólíyí â'dô tã ãlólã ãmã drí ìgĩlĩ wãrãgã nõ 'á nõ ngĩ'á trá ãnĩ drí
ìyĩ tĩ nyãányã sĩ. 28 Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã 'bã âmã trá tã-drĩ lélé kí, â'dó
kô ãmã drí ngã lãnjĩ 'bãlé ãnĩ drĩ. Gõ'dã tã gólíyí ìcã 'bã ãnĩ drí 'èlã rí
rĩ'á ìyĩ ì'dĩ nõ: 29 Nĩ nyã kãrõnyã gólíyí félé ngã fêfê ró ôvãrí ãbãrãdãgõ
drí rí kô, nĩ nyã kãrõnyã gólíyí òmbê lâ yí ìlĩ ìlĩ kã'dãwã rí 'bã yí kô, nĩ
nyã ngã gólíyí ãrĩ bê rí kô, gô'dã nĩ 'bã òjílã gólíyí â'dó 'bã kô ãnĩ òkó ró
ngátã ágó ró rí kô ã'dú kózó ì'dĩ bê lâ. Ôzõ nĩ òrĩ trá cú ìtĩ tã rí 'dĩ 'bã
yí 'è ãkõ rí, 'dĩ nĩ 'è trá dódó.* 'Dĩ rĩ'á ngã gólíyí ãmã drí lélé átalã ãnĩ
drí rí 'bã yí ì'dĩ. Ì'dĩ 'dĩ.

* 15:29 15.29 Ó'bãã òjílã lídí 'dĩ 'bã yí 'dèlã kô bãsã 'á.

³⁰ Tólá sī, òjílá kǎnísǎ ká Yērōsālémǎ 'álá rī 'bá yí drí ngǎzó òjílá 'dí 'bá yí jǒlé wárāgǎ 'dí trǒlé félé òjílá gólíyí kǎnísǎ Ānītíyókǎ ká 'álá rī 'bá yí drí. Òjílá 'dí 'bá yí cǎ bē Ānītíyókǎ 'álá rī, gólíyí è'bē òjílá kǎnísǎ ká 'dí 'bá yí kpākǎ ãlô gō'dá wárāgǎ 'dí fēzó drílíyí. ³¹ Gō'dá nǐngǎ sī, òjílá kǎnísǎ ká 'dí 'bá yí zílí bē ìyí wárāgǎ rī 'dí rī, drílá gólíyí 'bǎzó â'dólé àyíkô ró rōô, tǎlá tǎ ìgílí 'á lâ rī 'bá yí sō mbārākǎ trá gólíyí 'á. ³² Gō'dá 'dīí vósí rī, Yúdǎ yí Sílǎ bē drí rǐzó òjílá 'dí 'bá yí bē kǎyí dūú sī. Gólíyí rī'á òjílá gólíyí tǎ Ôvǎrǐ ká ngǐ 'bá ngbǎlí-ngbǎlí rī 'bá yí ì'dí. Nǐngǎ sī, úlǐ gólíyíkǎ 'dí 'bá yí drí òjílá tólá nǎ 'bá yí pǎzó tǎ lélé gólíyíkǎ Yésū 'á rī 'bǎlé âdrélé gǎgǎ rǎkǎ fē kǎtí.

³³⁻³⁴ Gō'dá ǎdūkū lâ ró rī, tǎ lē 'bá Yésū 'á 'dí 'bá yí drí gólíyí jǒzó gǒlé vólé rú'bǎ ǎ'dí sī òjílá kǎnísǎ ká Yērōsālémǎ 'álá gólíyí ájó 'bá rī 'bá yí ngǎlá.*

³⁵ Gō'dá Póólô yí Bārǎnábǎ bē drí rǐzó ìyí kǎyí dūú sī Ānītíyókǎ 'á. Gólíyí gō'dá òjílá ǎzǎ 'bá yí bē rī ìyí trá rī'á òjílá ìmbǎ bē gō'dá kpá tǎ âtí-âtí tǎndí Kúmú Yésū rī tǎsǐ rī pē bē.

Tã Póólô yí drí lǎfǎlé cǎzó Bārǎnábǎ bē rī

³⁶ 'Dīí vósí, Póólô drí tǎ âtázó Bārǎnábǎ drí kǐ, "'Dōvó mǎ nǐ gǒlé tǎ lē 'bá kúmú ǎmákǎ Yésū 'á rī 'bá yí lómílí vō kǎkǎrǎ gólíyí ǎmǎ drí tǎ âtí-âtí tǎndí Yésū rī tǎsǐ rī pēzó sísí 'álá sǐ rī 'ásí, tǎlá mǎ ndrē ró tǎ lélé gólíyíkǎ bē." ³⁷ Gō'dá Bārǎnábǎ lē trá Yōwǎnǐ Mǎrǎkô rī drǐlǐ kpǎâ ìyí bē. ³⁸ Gō'dá Póólô kǐ nǐ rī, â'dó kô tǎndí ró gólá drí nǐzó kpǎâ ìyí bē, tǎlá sísí nǎ sǐ gólá âyē ìyí trá Pǎmbǐlǐyǎ 'álá cú ìtí ìyí drí drē lósí 'dí 'è ǎkó ndélé. ³⁹ Nǐngǎ sī, tǐ ǎnyǎ-ǎnyǎ ǎndrē drí 'dēzó gólíyí lǎfǎlé 'á tǎ rī 'dí tǎsǐ, té gólíyí drí lǎfǎlé cǎzó. Bārǎnábǎ yí Yōwǎnǐ bē drí ngǎzó gǒlé ìyí kǒlóngbō sǐ 'bǎdrǐ Sǎyǐpǎrǎsǐ ká rī 'álá. ⁴⁰ Gō'dá Póólô drí Sílǎ rī nǐzó nǐlǐ yí bē. Gō'dá nǐngǎ sī, òjílá kǎnísǎ ká tólá Ānītíyókǎ 'álá rī drí rǎtǎǎ 'èzó Ôvǎrǐ drí gólíyí vó ndrēzó. ⁴¹ Gō'dá Póólô yí Sílǎ bē drí ngǎzó nǐlǐ kôró 'bǎdrǐ gólíyí Sírǐyǎ ká Sílísíyǎ bē rī 'ásí. Vō 'ásí cé tǐtǐ, gólíyí nǐ ìyí trá zǎâ tǎ lē 'bá Yésū 'á rī 'bá yí lǐfǐ lâ yí ìcí bē, tǎlá gólíyí òrǐ ró bē pǐpǐsǐlǐ ìdú-ìdú sǐ tǎ lélé Yésū 'á rī 'á.

16

Tã Póólô yí gō'dá Sílǎ bē drí Tímátíyǎ rī drǐzó ǎcí tǒlé ìyí bē rī

¹ Gō'dá nǐngǎ sī, Póólô yí Sílǎ bē drí ngǎzó ìyí rī'á nǐlǐ ǎcí ìyíkǎ 'á, gō'dá gólíyí drí cǎzó jǎrǐbǎ gólá zílí Dérēbē rī 'álá, gō'dá drílíyí nǐzó cǎlé jǎrǐbǎ zǐlǐ Lísitrǎ rī 'álá. Gō'dá tǎ lē 'bá ǎzǎ bē rī'á Lísitrǎ 'á tólá, rú lâ Tímátíyǎ, gólá rī ǎndrē rī'á òjílá Yúdǎ yí ká gólá tǎ lē 'bá trá Yésū 'á rī ì'dí. Gō'dá gólá rī átá íyíkǎ Gǐrǐkǐ lē 'bá 'í. ² Tímátíyǎ rī gógó 'dí, òjílá kǎnísǎ Lísitrǎ ká gō'dá Ìkōnǐyǎ ká bē 'bǎ ìyí gólá rī lǎnjǐ rōô, gō'dá gólíyí âtá tǎ trá kǐ nǐ rī, gólá ǎâ'dô rī'á òjílá tǎndí 'í. ³ Tǎ 'dí tǎsǐ rī, Póólô lē Tímátíyǎ rī 'dí trá nǐlǐ ìyí bē lósí 'è 'bá ǎzǐ ró. Gō'dá òjílá Yúdǎ yí ká gólíyí rī 'bá 'bǎdrǐ rī 'dí 'á rī 'bá yí nǐ ìyí trá kǐ, Tímátíyǎ rī'á Gǐrǐkǐ mvá 'í, gō'dá gólá 'dé drē bǎsǎ 'á kô. Gō'dá ìtí rī, Póólô drí gólá rī 'bēzó bǎsǎ 'á, òjílá Yúdǎ yí ká òzó gólá rī gǎâ kô dó.

⁴ Nǐngǎ sī, Póólô yí drí nǐzó kôró jǎrǐbǎ 'bǎdrǐ 'dí ká rī 'bá yí 'ásí. Gō'dá vō 'dí 'bá yí 'ásí cé tǐtǐ rī, gólíyí fē wárāgǎ bǐ lǎjó'bá Yésū ká rī 'bá yí ká, gō'dá kpá òjílá ǎmbǎ-ǎmbǎ kǎnísǎ Yērōsālémǎ 'álá rī 'bá yí ká bē trá òjílá kǎnísǎ ká rī 'bá yí drí. Gō'dá gólíyí kǐ gólíyí drí rī, gólíyí ò'è tǎ wárāgǎ bǐ

* **15:33-34** 15.33-34 Gō'dá Sílǎ 'bǎ tǎ ìsū ìyíkǎ trá rǐzó ǎkpǎ Ānītíyókǎ 'á.

rî 'dĩ 'á rî 'bá yî. ⁵ Gõ'dá bê trá ítí rî, òjílã kǎnĩsǎ rî 'dĩ 'bá yí kǎ 'dĩ 'bá yí drí rĩzó tã lèlè sǐ Yésũ 'á pǐpĩsǐlĩ ìdũ-ìdũ sǐ. Kǎyì vósì cé rî, òjílã ãzâ 'bá yí drí rĩzó tã lèlè ìyíkǎ 'bǎlé Yésũ 'á. Ítí rî, tã lè 'bá Yésũ 'á rî 'bá yí drí rĩzó lĩzólé dũũ. Nĩngá sǐ, gólĩyì drí ìyì lófízó òjílã kǎnĩsǎ kǎ 'dĩ 'bá yí lǎfálé.

Tã gólá Ôvǎrí drí â'dalé Póólô drí âbĩ-âbĩ 'á nĩzó Mèkèdóniyã 'álá rî

⁶ Gõ'dá nĩngá sǐ rî, Líndrí Tǎndí Ôvǎrí kǎ drí Póólô yí lógázó dó nĩlí Ásĩyã 'álá nĩlí tã âtĩ-âtĩ Ôvǎrí kǎ pèlé òjílã tólá nǎ 'bá yí drí. Gõ'dá bê trá ítí rî, gólĩyì drí nĩzó kòrô 'bǎdrĩ Fǎrĩgĩyã kǎ gólá â'dó 'bá Gǎlǎtĩyã 'álá rî 'ásĩ. ⁷ Gõ'dá 'dĩ vósì, gólĩyì ácalé bê èsè-drĩ Mĩsĩyã kǎ 'á rî, gólĩyì 'è trá nĩlí kòrô 'bǎdrĩ Bĩtĩnĩyã kǎ rî 'ásĩ rî, gõ'dá Líndrí Tǎndí Ôvǎrí kǎ drí gólĩyì lógázó dó nĩlí kòrô tólá sǐ ró. ⁸ Nĩngá sǐ, gólĩyì drí ngǎzó nĩlí kòrô 'bǎdrĩ zĩlĩ Mĩsĩyã rî 'ásĩ, bũũũ cǎlé jǎrĩbǎ zĩlĩ Trówã rî 'álá. ⁹ Gõ'dá ngǎcì lǎ 'dĩ sǐ rî, Póólô drí ngǎzó âbĩlí. Âbĩ-âbĩ rî 'dĩ 'á rî, gólá drí ãgô ãzâ 'bǎdrĩ Mèkèdóniyã kǎ lésĩ rî ndrèzó rĩ'á ádré'á, gõ'dá kpá rĩ'á gólá rî zĩ'á kĩ, "Nĩ ãnĩ ãmá pǎlé Mèkèdóniyã 'á nòlè."

¹⁰ Âbĩ-âbĩ Póólô kǎ 'dĩ vósì rî, ãmá* drí ãmá êdézó njǎâ, tǎlǎ nĩzó 'wǎâ Mèkèdóniyã 'álá, tǎlǎ âbĩ-âbĩ 'dĩ â'dâ tã trá ãmá drí kĩ, Ôvǎrí jô ãmá trá nĩlí tã âtĩ-âtĩ tǎndí ìyíkǎ pèlé òjílã 'bǎdrĩ 'dĩ kǎ drí.

Tã gólá Lúdĩyã drí tã lèzó Yésũ 'á Fĩlĩpĩ 'álá rî

¹¹ Gõ'dá nĩngá sǐ, ãmá drí ngǎzó mbǎlé kòlóngbô 'á Trówã 'á tólá, gõ'dá nĩlí kòlóngbô rî 'dĩ sǐ cǎlé ìkĩmá ândrè zĩlĩ Sǎmòtrákè rî 'álá. Gõ'dá kǎyì 'dĩ vósì, ãmá drí ácì ìngázó zǎâ kòlóngbô sǐ nĩlí cǎlé jǎrĩbǎ zĩlĩ Nèyǎpólĩ rî 'álá. ¹² Gõ'dá tólá sǐ, ãmá drí nĩzó pá sǐ Fĩlĩpĩ 'álá. Gõ'dá ãmbã Fĩlĩpĩ rî 'dĩ kǎ lǎvũ gǎrǎ jǎrĩbǎ ãzâ 'bá yí 'bǎdrĩ Mèkèdóniyã kǎ rî 'bá yí kǎ drĩ sǐ. Òjílã Fĩlĩpĩ kǎ ãmbá vò lǎ yí rĩ'á ìyì Rómã lé 'bá 'ì. Gõ'dá ãmá drí rĩzó tólá kǎyì fĩnyáwá sǐ.

¹³ Gõ'dá kǎyì rǎtǎã kǎ sǐ, ãmá drí fòzó jǎrĩbǎ 'alé 'ásĩ áyágá tĩ 'álá, tǎlǎ mã ârĩ tã trá kĩ, vò rǎtǎã kǎ Yúdǎ yí drí rî bê tólá. Gõ'dá tólá rî, mã ùsũ òkó ãzâ 'bá yí è'bè ìyì rũ trá rǎtǎã 'èlé. Ítí rî, ãmá drí rĩzó vũdrĩ tã pèlé òkó 'dĩ 'bá yí drí. ¹⁴ Nĩngá rî, òkó ãzâ bê rĩ'á gólĩyì lǎfálé rú lǎ Lúdĩyã. Gólá rĩ'á Tĩyǎtĩrǎ lé 'bá 'ì, gõ'dá gólá ítá lǎmúrĩ-lǎmúrĩ tǎndí rî lǎzì 'bá lǎ 'ì. Gõ'dá gólá kpá rĩ'á òjílã lídí gólá Ôvǎrí rî ìnjĩ 'bá ró rî ì'dĩ. Ítí rî, Póólô pèlé bê tã âtĩ-âtĩ Yésũ rî tǎsĩ rî òkó dĩ 'bá yí drí rî, Ôvǎrí drí Lúdĩyã rî 'bázó tã Póólô kǎ 'dĩ ârĩlí dódó, gõ'dá gólá drí tã lèzó Yésũ 'á.

¹⁵ Gõ'dá 'dĩ vósì rî, ãmá drí gólĩyì ìbábátizázó òjílã gólákǎ 'bã kǎ rî 'bá yí bê. Ítí rî, gólá drí ngǎzó tã âtálé ãmá drí kĩ, "Òzô nĩ òndrè trá kĩ, má òlè tã trá Yésũ 'á rî, 'dòvó nĩ ãnĩ má drí 'bã 'álá, gõ'dá rĩlí ùmú ámakǎ ró." Nĩngá sǐ, gólá drí ãmá vò ndrèzó dódó ùmú ìyíkǎ rî 'bá yí ró.

Tã gólá Póólô yí 'bázó gǎnĩmǎ 'á Sílã bê rî

¹⁶ Kǎyì ãzâ sǐ, ãmá kpá trá rĩ'á nĩ'á vò rǎtǎã kǎ 'álá ó'dí, gõ'dá ãmá drí ìzámvá ãzâ gólá líndrí ònjí bê rî ùsúzó. Líndrí ònjí 'dĩ rî gólá rî 'bǎlé tã gólĩyì 'è 'bá â'dolé ǎtĩ 'álá rî 'bá yí ngĩlí òjílã drí. Gólá rĩ'á rǎgĩ 'ì, ítí rî, gólá rî lĩpĩ yí rî ìyì trá rĩ'á âdì ùsúlí gólá drĩ tã ãngũ-ãngũ gólákǎ 'dĩ sǐ. ¹⁷ Ízámvá rî 'dĩ rî trá ãmá vò lòbèlé, gõ'dá nĩ'á òtrè bê òjílã drí kĩ, "Ágô nò 'bá yí rĩ'á ìyì rũ ì'bũ 'bá Ôvǎrí gólá 'bǎlé bê ãmbá 'bũũ 'álá rî kǎ ì'dĩ. Gólĩyì â'dó lǎtì 'díyì pá kǎ â'dá'á nĩ ãnĩ drí." ¹⁸ Gólá 'è tã rî 'dĩ trá kǎyì dũũ sǐ,

* **16:10** 16.10 ãmá Úlĩ nò rî, Lúkǎ gólá tìbè búkũ nô ìgĩ 'bá nò rî â'dalé Póólô yí bê.

gō'dá tā línđrí ōnjí 'dī ká drí ngāzó Póólō rí ìkpókpolólé rōō. Gō'dá nīngá sī, gólá drí rú jázó tā átálé línđrí ōnjí 'dī drí kī, “Má 'bā tā ní drí drí-ācē Yésū Krístō ká rí sī, ní āfō volé ízámvá nō 'ásī.” Nīngá sī 'wāā, línđrí ōnjí 'dī drí āfōzó ízámvá rí 'dī 'ásī.

¹⁹ Gō'dá ízámvá rí 'dī lípì lá yī ndrélé bē ìyī kī, yī úsú gō'dá àđì ízámvá 'dī drī kō rí, gólīyī drí à'dózó ōmbā ró, tálá Póólō drō línđrí gólá mbàràkà fē 'bá ízámvá 'dī drí rí trá volé. Gō'dá ízámvá 'dī lípì lá yī drí ngāzó Póólō yī rūlì Sílā bē gólīyī trólé fēlè òjílā jārībā ká vō tā kī 'bá ká 'á rí 'bá yī drí.

²⁰ Gō'dá tólá rí, gólīyī drí tā átázó tā kī 'bá 'dī 'bá yī drí kī, “Āgō nō 'bá yī rī'á ìyī òjílā Yúdā yí ká ì'dì, gō'dá gólīyī rī'á òjílā ìkpókpolō'á ìyī jārībā 'á nōngá. ²¹ Gólīyī rī'á òjílā ìfì íc'á lā'bí gólá àmā drí gālè dó rí yī sī. Àmā òjílā Rómā lé 'bá ícá kō lā'bí gólīyíkā 'dī 'èlé.”

²² Gō'dá bē trá ìtí rí, òjílā tìlìlì rú è'bé 'bá 'dī 'bá yī drí ngāzó tā átálé Póólō yī rú Sílā bē. Gō'dá tā kī 'bá 'dī 'bá yī drí lómígówá 'bázó ítá gólīyíkā òsílì trāā trāā volé gō'dá kpá gólīyī cālè pìdrìgú sī. ²³ Ìtí, lómígówá 'dī 'bá yī drí gólīyī cázó ōnjí lá drī gō'dá trólé 'bālè gānīmā 'á. Gō'dá tā kī 'bá 'dī 'bá yī drí tā 'bázó òjílā gānīmā ká drí òjílā àzā ndrélé 'bālè gólīyī vó lókílì dódó, tálá gólīyī òzó ícá kō rālè volé gānīmā 'ásī. ²⁴ Drī-'bá gānīmā ká 'dī àrì úlì tā kī 'bá ká 'dī bē rí, gólá drí gólīyī trózó sōlé jó 'á gānīmā ító 'á 'á, gō'dá pá lá yī ícízó gágá fē lālā rì lāfálé nyārì sī.

Tā gólá drī-'bá gānīmā ká drí rú jázó tā lēlé Yésū 'á rí

²⁵ Ngácì ító 'á 'á, Póólō yī Sílā bē rī'á rātāā 'ē'á gō'dá kpá lóngó ngō'á ìyī Ôvārì rí ìnjìzó. Gō'dá òjílā gānīmā ká àzā 'bá yī rī'á tā gólīyíkā 'dī àrì'á.

²⁶ Gō'dá àtrūkū'dū ró, àgbìgbì drí ngāzó rī'á vō ìyálé gbì gbì gbì, mbàràkà lá lāvū trá kōrō. Gō'dá vō gólá gānīmā 'á rí ngā trá ndrī 'dó rī'á rú ìyálé ōnjí lá ró. Gō'dá àtì drí rú nǐzó ndrī hūwà-hūwà, gō'dá kpá nyārì òjílā gólīyī gānīmā 'á rí 'bá yī pá rí drí àtìzó ngbá volé. ²⁷ Àgbìgbì ìyā vō bē rí, drī-'bá gānīmā ká drí ngāzó nílì vō lómílì gānīmā 'ásī. Gólá òtírì vō ndrèè rí, àtì nǐ rú trá ndrī hūwà. Gólá ìsū tā trá kī, òjílā gólīyī gānīmā 'á rí 'bá yī òrā ìyī trá ndrī volé. Ìtí rí, gólá drí lígú àndrè mbèlèsò ìyíkā àtrózó 'èzó ìyī fùlì ì'dì sī lá.* ²⁸ Gō'dá Póólō drí trézó ùrú gólá drí kī, “Ní lófō àní àrì 'á àkpā nǐ kō. Àmā drè bē ndrī rī'á nō.”

²⁹ Nīngá sī, drī-'bá 'dī drí tā 'bázó lāsì ì'lì áfèlé, gō'dá drílá ngāzó rālè nǐ'á jó gólá Póólō yī drí 'bázó 'á lá Sílā bē rí 'álá. Tólá rí, gólá drí ngāzó 'á'ì tìlì gólīyī àndrá, 'dī rú'bá lá rī'á lē'á kpā kpā kpā ùrì drí sī, tálá gólá ndrè mbàràkà Ôvārì ká trá. ³⁰ Nīngá sī, gólá drí gólīyī trózó lófólé ìvì 'álá gō'dá tā átázó gólīyī drí kī, “Àmbá yī, má à'dô à'dô 'ē'á ì'dì Ôvārì drí àmā pázó yā?”

³¹ Gō'dá ìtí rí, Póólō yī drí tā 'dī drí lá lògōzó gólá drí kī, “Ní lē tā Kúmú Yésū 'á, gō'dá gólá à'dô àní pā'á kpá òjílā àníkà 'bā ká rí 'bá yī bē ndrī.”

³² Nīngá sī, gólīyī drí ngāzó tā àtì-àtì tándì Kúmú Yésū rí tāsì rí ngílì àgō rí 'dī drí òjílā gólákā 'bā ká bē ndrī. ³³ Gō'dá ngácì àlólá 'dī sī rí, àgō rí 'dī drí lāzé gólīyī drí úsúlì gólīyī cārè 'á rí 'bá yī jìzó ngbàngbá. Nīngá sī, Póólō yī drí drī-'bá rí 'dī ìbábátízázó òjílā gólákā 'bā ká bē ndrī. ³⁴ Gō'dá vó lá sī, gólá drí gólīyī trózó yī rí gógó drí 'bā 'álá gō'dá ngá nyānyā fèzó gólīyī drí. Nīngá sī rí, òjílā gólákā 'bā ká rí 'bá yī drí à'dózó ndrī 'dó àyìkō ró, tálá gólīyī lē tā trá Yésū 'á.

* **16:27** 16.27 Rí'á ōnjí ró drī-'bá gānīmā ká drí òjílā gānīmā 'á rí 'bá yī àyézó rālè.

³⁵ Cjínó lâ 'dĩ sĩ rî, tã kî 'bá jãrĩbã 'dĩ kã rî 'bá yî drí ngãzó drĩ-'bá ãjú 'bũ 'bá ãyíkã rî 'bá yî kã rî jòzó tã âtî-âtî bê drĩ-'bá gãnĩmã 'dĩ kã 'dĩ drí kî, 'dõvó ãgô rĩ 'dĩ 'bá yî ããfõ volé. ³⁶ Gõ'dá drĩ-'bá gãnĩmã kã 'dĩ drí nĩzó úlĩ 'dĩ 'bá yî ngĩlí Póólõ yî drí kî, "Tã kî 'bá ãjõ ãyî tã trá kî, nĩ ãã'dô nĩ'á cú ãtĩ drĩ-báláyî ró. Bê trá ãtĩ rî, nĩ ãfõ gõ'dá mĩ nĩ ró rú'bá ã'dĩ sĩ."

³⁷ Gõ'dá nĩngá sĩ, Póólõ drí tã âtázó trã drĩ-'bá gãnĩmã kã 'dĩ drí drĩ-'bá ãjú 'bũ 'bá kã ãjólé 'dĩ 'bá yî bê kî, "Ãmã gólĩyî nyãányã lâ Rómã kã ró rî 'bá yî ã'dĩ.* Rĩ'á ònjí ró lãñõ fêlé òjílã Rómã kã drí drẽ tã kíkĩ ãkó. Gõ'dá ã'dô bê kpálé ãtĩ rî, tã kî 'bá 'dĩ 'bá yî 'bã ãyî tã trá lãñõ fêlé ãmã drí ò'bí lĩfĩ drĩ 'á ãmã lâràkô 'è'è sĩ lâcá cá sĩ cú ãtĩ tã ãmãkã kî ãkó tãndí ró. Gólĩyî 'bã ãmã gãnĩmã 'á nõngá tãkó. Gõ'dá ngbãangbãñõ rî, gólĩyî lã trá ãmã lôfólé jólé volé ò'bí lĩfĩ drĩ ãkó. Tã 'dĩ sú kô. Gólĩyî nyãányã ã'dô ãnĩ'á nĩ ãmã lôfólé volé nõngá sĩ."

³⁸ Nĩngá sĩ, drĩ-'bá ãjú 'bũ 'bá kã 'dĩ 'bá yî drí ngãzó gólé úlĩ Póólõ kã 'dĩ 'bá yî trólé nĩ'á âtálã tã kî 'bá 'dĩ 'bá yî drí. Gõ'dá tã kî 'bá 'dĩ 'bá yî ãrĩlí bê kĩ'á nĩ rî, Póólõ yî Sílã bê rĩ'á ãyî òjílã Rómã kã ã'dĩ rî, ãrĩ drí fĩzó gólĩyî 'á. ³⁹ Tã rî 'dĩ tã sĩ rî, gólĩyî nyãányã drí ngãzó nĩlí gãnĩmã 'álã Póólõ yî ãjílĩ ã'dólé tã ãyélé ãyî drí. Gõ'dá gólĩyî drí Póólõ yî lôfõzó Sílã bê volé gãnĩmã 'ásĩ, gõ'dá gólĩyî drí Póólõ yî ãjízó fólé volé jãrĩbã ãyíkã 'ásĩ. ⁴⁰ ãtĩ lâ 'dĩ ró, Póólõ yî drí ngãzó gãnĩmã ãyélé. Sísí gólĩyî ngã nĩlí Lúdĩyã drí 'bã 'álã gólĩyî tã lã 'bá trá Yésũ 'á rî lômílĩ. Gõ'dá gólĩyî ã'dólé bê rĩ'á rãtãã 'è'á ãyî kpãkã ãlô rî, Póólõ yî Sílã bê drí tã lã 'bá Yésũ 'á 'dĩ 'bá yî lĩfĩ lâ yî ãcízó ãdrélé gágá rákã fê kátĩ kãyî lãñõ kã 'á. Gõ'dá 'dĩ vósĩ, Póólõ yî Sílã bê drí ngãzó ãyî jãrĩbã 'dĩ ãyélé nĩzó Tësãlõníkã 'álã.

17

Tã gólã òjílã Yúdã yí kã Tësãlõníkã 'á rî ãrũkã 'bá yî drí òmbã 'èzó Póólõ yí rú rî

¹ Gõ'dá nĩngá sĩ rî, Póólõ yî drí ngãzó nĩlí Sílã bê kôró jãrĩbã zĩlí ãyî ãmbĩpólã gõ'dá ãpõlõnyã bê rî 'bá yî 'ásĩ, gõ'dá gólĩyî drí cãzó jãrĩbã zĩlí Tësãlõníkã rî 'álã. Gõ'dá jó òjílã Yúdã yí kã drí rĩzó tã Ôvãrí kã ãrĩlí 'á lâ rî bê rĩ'á tólã. ² ãtĩ rî, Póólõ yî drí nĩzó tólã nĩ'á fĩlí òjílã Yúdã yí kã rî 'bá yî lãfálé, òzõ gólĩyî drí rĩ'á 'èlã rî kátĩ. Kãyî rãtãã kã gólĩyî drí 'èlé tólã ãndãlã nã nã sĩ rî, gólĩyî drí nĩzó tólã úlĩ Ôvãrí kã ãgĩlí trá 'dĩyî pã 'bá tã sĩ rî 'bá yî ngĩlí òjílã tólã nã 'bá yî bê. ³ Úlĩ rî 'dĩ 'bá yî sĩ rî, Póólõ ã'dã tã trá kî, ãcã trá 'dĩyî pã 'bá gólã Ôvãrí drí ãjólé ãngó nõ 'á rî drí lãñõ ãsúlĩ, tãlã gólã òdrã ró, gõ'dá òlĩdrĩ ró kpã òdrã 'ásĩ. Nĩngá sĩ, gólã drí tã âtázó kpã kî, "Yésũ rî gólã má drí tã lâ ãtálé ãnĩ drí 'dĩ gólã rĩ'á 'dĩyî pã 'bá gólã Ôvãrí drí tã lâ 'bãlé ãjólé rî ã'dĩ." ⁴ Gõ'dá òjílã Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yî ãrũkã lâ yî drí úlĩ Póólõ kã 'dĩ 'bá yî tã-drĩ lâ lãzó. Gõ'dá gólĩyî drí rũ è'bézó Póólõ yí bê kpãkã ãlô ã'dólé òjílã Yésũ kã ró. Òjílã Gĩrĩkĩ kã ãrũkã 'bá yî rĩ 'bá Ôvãrí rî ãnjĩlí rî drí kpã ãyî lôfízó gólĩyî lãfálé, 'dó òkó gólĩyî dũũ ãmbã-ãmbã ró rî 'bá yî bê.

⁵ Gõ'dá nĩngá sĩ, tã rî 'dĩ drí ãgízó òjílã Yúdã yí kã ãrũkã 'bá yî lĩfĩ, tãlã òjílã dũũ trá rĩ'á rũ è'bé'á Póólõ yí bê. ãtĩ rî, òjílã Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yî drí ngãzó rĩ'á tã ãsé 'bá ãrũkã 'bá yî rĩ 'bá ãyíkã kó kãrá võ ngã lãzĩ kã 'ásĩ tãkó ngã 'è ãkó rî yî ãzĩlí gólĩyî 'bãlé ã'dólé ãwã ró Póólõ yí bê. Nĩngá

* **16:37** 16.37 ã'dólé òjílã Rómã kã ró rî, 'dĩ rĩ'á ã'dô tã lãnjã òjílã drí rĩ'á 'èlã rî vó ró. Gõ'dá rĩ'á ònjí ró tã ònjí 'èzó gólĩyî rú.

sĩ, tã âsé 'bá 'dĩ 'bá yí drí rú è'bézó òjílã Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí bê â'dólé ò'bí ăwã kã rí ró, nĩ'á ôtré bê kôró jãribã 'ásĩ. Gõ'dá gólíyí drí nĩzó 'délé Yásônã drí 'bã 'álá ăwã bê. Gólíyí fí nĩ'á Póólô yí lônďálé rúlí, ă'dô ró bê ódrí tã gólíyíkã kízó. ⁶ Gõ'dá nĩngá rí, gólíyí úsú Póólô yí kô. Gbô gólíyí drí Yásônã rí rúzó ì'dí òjílã ùrúkã 'bá yí tã lě 'bá trá Yésù 'á rí 'bá yí bê gõ'dá gólíyí trólé ăjílí tã kĩ 'bá gólíyíkã rí 'bá yí ăndrá. Gõ'dá gólíyí drí ngãzó ôtrélé tĩ-vô ăňô-ăňô bê tã kĩ 'bá 'dĩ 'bá yí ăndrá kĩ nĩ rí, "Òjílã gólíyí rí 'bá òjílã ìkpókpolólé vó 'ásĩ ndrĩ rí 'bá yí ănĩ ìyí kpá trá nongá. ⁷ Gólíyí rí tã gólíyí tã 'bã'bã kúmú ămbâ-ămbâ Rómã kã rí 'bá yí drí 'bálé trá 'élé kô rí 'bá yí 'élé. Mĩ ndrê drê, gólíyí kĩ nĩ rí, òjílã ăzã ăă'dô bê rĩ'á kúmú ăngí 'í kúmú Rómã kã rí vó lâ 'á, òjílã 'dĩ ăă'dô íyíkã rĩ'á zílã Yésù rí ì'dí. Gõ'dá Yásônã rí gógó nō ndrê gólíyí vó trá ùmú ró yí drí 'bã 'álá."

⁸ Nĩngá sĩ rí, tã kĩ 'bá 'dĩ 'bá yí gõ'dá ò'bí 'dĩ 'bá yí bê drí ngãzó ìyí 'dó ăwã ró tãlã úlí 'dĩ 'bá yí tãsí. ⁹ Ítí rí, gólíyí drí Yásônã rí 'bázó ăďđí félé, ă'dô ró bê gólíyí ăyézó. Gõ'dá gólíyí kĩ, Póólô yí ò'è gõ'dá lăňô ăzã ó'dí kô. 'Dĩ vósĩ, gólíyí drí drí yízó Yásônã yí rú sĩ.

¹⁰ Gõ'dá cá trá vó drí ănĩrĩ sĩ 'dĩ, tã lě 'bá Yésù 'á rí 'bá yí drí ngãzó Póólô yí jólé Sílã bê nĩlí jãribã gólã Běrĩyã rí 'álá. Gõ'dá Běrĩyã 'á tólã rí, Póólô yí drí ngãzó nĩlí jó òjílã Yúdã yí kã drí rĩzó tã Ôvãrí kã ărĩlí 'á lâ rí 'álá tã Yésù kã ătálé gólíyí drí. ¹¹ Gõ'dá òjílã Yúdã yí kã rí 'dĩ 'bá yí drí úlí Póólô kã ărízó dódó. Gãá ìyí tã ătĩ-ătĩ Póólô yí kã 'dĩ òzô òjílã Yúdã yí kã ùrúkã 'bá yí gólíyí Tēsãlôníkã 'álá rí 'bá yí drí gãrê lâ tí kô'dáwá. 'Dĩ vó lâ 'á rí, gólíyí lě trá rōô tã rí 'dĩ ărĩlí Póólô yí tĩ sĩ. Kăyĩ vósĩ cé, gólíyí rí trá tã ìgĩ-ìgĩ Ôvãrí kã zílí. Ítí rí, drĩlĩyĩ ndrêzó lâ kĩ, úlí tã ìgĩ-ìgĩ Ôvãrí kã 'á 'dĩ 'bá yí 'bê drĩ trá úlí gólíyí Póólô yí kã Sílã bê rĩ'á ătálã rí bê. ¹² Gõ'dá ndrê ìyí bê tã ìmbã 'dĩ mbĩ rí, òjílã Yúdã yí kã dũũ tólã rí 'bá yí drí tã lězó Yésù 'á, gõ'dá kpá ăgô Ğĩrĩkĩ kã ùrúkã 'bá yí gõ'dá òkó ămbâ-ămbâ Ğĩrĩkĩ kã rí 'bá yí bê drí kpá tã lězó Yésù 'á.

¹³ Gõ'dá nĩngá sĩ, òjílã Yúdã yí kã Tēsãlôníkã 'álá gólíyí tã 'bã 'bá Póólô yí rú rí ărĩ ìyí bê kĩ Póólô kpá trá rĩ'á úlí Ôvãrí kã pē'á Běrĩyã 'álá rí, gólíyí drí ngãzó nĩ'á cãlé tólã òjílã è'bélé tĩlĩlĩ ró, tãlã gólíyí òngá ró bê ăwã ró Póólô yí bê. ¹⁴⁻¹⁵ Bê trá ìtĩ rí, 'wãã tã lě 'bá Yésù 'á rí 'bá yí drí Póólô rí jãzó vólé jãribã 'ásĩ tã lě 'bá ùrúkã 'bá yí bê. Gõ'dá Sílã yí Tĩmãtĩyã bê rí ìyíkã ăkpãkã'dã Běrĩyã 'á tólã. Gõ'dá nĩngá sĩ, tã lě 'bá Běrĩyã kã gólíyí Póólô rí ăjĩ 'bá rí 'bá yí drí ngãzó nĩlí ìmvũ ăndrê tĩ 'álá. Gõ'dá drĩlĩyĩ gólã rí ăjízó kólóngbô sĩ ăcı ăngí gólãkã 'dĩ 'á bũũũ jãribã zílí Ătēnã rí 'álá. 'Dĩ vósĩ, Póólô drí òjílã 'dĩ 'bá yí józó gólé vólé tã 'bálé Sílã yí drí Tĩmãtĩyã bê ănĩlí 'wãã yí ngálã Ătēnã 'álá.

Lăfĩ gólã Póólô drí òjílã ìmbázó Ătēnã 'álã rí

¹⁶ Gõ'dá Póólô drê bê rĩ'á Ătēnã 'álã Sílã yí tē'á Tĩmãtĩyã bê rí, gólã drí ôvãrí ăbãrãďãgô lĩndrĩ ndrêzó dũũ jãribã 'dĩ 'á. Tã 'dĩ drí gólã rí 'bãzó ă'dólé tã ìsũ ró rōô. ¹⁷ Tã rí 'dĩ tãsí rí, gólã rí trá kãrá nĩlí jó òjílã Yúdã yí kã drí rĩzó tã Ôvãrí kã ărĩlí 'á lâ rí 'álã, rĩ'á tã ătálé Yésù rí tãsí gólíyí bê gõ'dá kpá òjílã lídí gólíyí Ôvãrí rí ìrátã 'bá ró tólã nã 'bá yí bê. Kăyĩ vósĩ cé, gólã rí kpá nĩlí vó ngá lăzĩ kã 'álã tã Yésù kã ngĩlí gólíyí ănĩ 'bá tólã nã 'bá yí bê, ¹⁸ gõ'dá kpá ìfĩ ící 'bá gólíyí zílí Ēpĩkórĩyã* gõ'dá kpá ùrúkã 'bá

* **17:18** 17.18 Ēpĩkórĩyã yí Òjílã 'dĩ 'bá yí ìfĩ ící 'bá gólíyí rí 'bá ngá ìyí 'bã 'bá ă'dólé ăyíkô ró rí lônďálé rí yí ì'dí. Gólíyí lěé tã-drĩ kĩ'á nĩ rí, Ôvãrí ăă'dô bê rĩ'á rí kô.

yí zǐlǐ Sítowã* rí yí bê. Tãlã tã ngĩngĩ rí 'dĩ 'bá yí tãsí rí, òjílã ùrúkã 'bá yí kǐ, "Tí ãgò rí nõ cê rú nõ 'è'á ã'dò tã pèlé ì'dí úlí fàrángàngá íyíkã nõ 'bá yí bê nõ yã?" Gõ'dá ùrúkã 'bá yí kǐ íyíkã, "Ngãlẽ ngátá gólã rí tã pèlé òvãrí ãbãrãdãgò ãzã 'bá yí tãsí yã?" Gólíyí ãtã tã trá ìtí lâ 'dĩ kãtí, tãlã Póólõ rí trá tã pèlé Yésũ rí tãsí gõ'dá kpá gólã rí lídrí-lídrí òdrã 'ásí rí tãsí.

19 Ìtí rí, gólíyí drí gólã rí àzízó ànìlì tã pèlé tã ìmbá 'bá gólíyíkã zǐlǐ Ārĩyópãgò rí 'bá yí drí,* gõ'dá gólíyí kǐ mǎnísí rí, "Mã lẽ tã ìmbã-ìmbã ó'dí ànìkã 'dĩ àrìlì. 20 Tã ùrúkã ní drí àtálé rí 'bá yí, mã àrì kó kò sísí lâ sǐ. Āmã rĩ'á lãrõ-lãrõ ró drí lâ sǐ. Nĩngá sǐ rí, mã lẽ ìtõ lâ yí nǐlǐ." 21 Gólíyí ãtã tã 'dĩ ìtí, tãlã òjílã Átẽnã kã gõ'dá òjílã ndrĩ 'bãdrĩ ãzã 'bá yí 'ásí rí 'bá yí bê tólã rí 'bá yí lẽ ìyí àmbá lâ tã gólã rĩzò rĩ'á tã àtálé gõ'dá kpá tã àrìlì tã ó'dí tãsí rí ì'dí tákányĩ.

22-23 Nĩngá sǐ, Póólõ drí ngãzò àdrélé òjílã rú è'bé 'bá 'dĩ 'bá yí àndrà gõ'dá tã àtálé gólíyí drí ndrĩ kǐ, "Ānì òjílã Átẽnã kã, mã kpã jãrĩbã 'alé ànìkã rí trá ndrĩ, gõ'dá mã ndrẽ òvãrí líndrí dũũ ànìkã rí 'bá yí trá. Tãlã tã 'dĩ tãsí rí, mã nũ trá kǐ, ànì rĩ'á òjílã gólíyí òvãrí ànìkã 'dĩ 'bá yí ìnjĩ 'bá rõõ rí yí ì'dí. Gõ'dá kpá mã ndrẽ vò gólã kòrõnyã lĩ kã òvãrí ãzã drí rí trá tã ìgĩ-ìgĩ nõ 'bá yí bê drĩ lâ 'á,

VÒ ÒVÁRÍ GÓLÃ NĪLĪ KÒ RĪ ÌNJĪZÓ RĪ

Gõ'dá Òvãrí gólã ànì drí ìnjĩlǐ cú ìtí nũ àkò lâ kǐ gólã ã'dí ì'dí yã rí, gólã ì'dí Òvãrí gólã mã drí ànĩzò nõngá tã pèlé ànì drí tã lâ sǐ rí ì'dí.

24 "Òvãrí rí 'dĩ rĩ'á Òvãrí pãtĩ 'ì. Gólã 'bã 'bũũ nĩ ìnyákú drĩ bê gõ'dá ngã ndrĩ 'á lâ rí 'bá yí bê, gõ'dá gólã ì'dí rĩ'á kúmú 'ì, drĩ-ácè bê ngã lédrẽ-lédrẽ 'á lâ rí 'bá yí drĩ ndrĩ. Bê trá ìtí rí, gólã rí jó gólíyí òjílã drí 'dĩlǐ nĩ Òvãrí drí rí 'á kò. 25 Gólã 'bã òjílã nĩ kòrõnyã bê ndrĩ rĩlì lédrẽ-lédrẽ ró gõ'dá gólã àfè ngã-tì cè tĩtĩ gólíyí drí à'dózó ìzã lâ bê rí kpá nĩ gólíyí drí. Nĩngá sǐ, gólã rĩ'á ìzã àkò òjílã mvá drí ngã àzãkã fèzò ngátá 'èzò yí drí íyí pãlé.

26 Ākú ró rí, gólã 'bã ãgò ãzã Ádãmã trá à'dólé à'bíyã òjílã mvá kã ró ndrĩ. Gõ'dá tólã sǐ rí, gólã drí òjílã 'bãzò nĩlì nĩ'á rĩlì vò 'ásí ndrĩ àngó drĩ sǐ. Gõ'dá drẽ sísí gólã 'bãá òjílã drẽ kpá kò'dáwá rí, gólã nũ vò gólíyí òjílã rí 'dĩ 'bá yí drí 'èzò rĩlì rí 'bá yí trá àlò-àlò, gõ'dá gólã nũ kãyí gólíyí drí 'è'á 'èlã ìnyákú drĩ rí 'bá yí kpá trá ndrĩ. 27 Gólã 'è tã 'dĩ ìtí, tãlã 'dĩ òzò ngátá òjílã ãzã 'bá yí òlòndã ìyí yí rí, gólíyí ànjũ ró vò bê dírì gõ'dá àdũkũ lâ ró rí, gólíyí àãcã ró ngũ yí rú. Nĩ ndrẽ drẽ, gólã bê rĩ'á ànyí àmã lãgátĩ àlò-àlò. 28 Rĩ'á òzò òjílã ànìkã ãzã drí àtálé trá rí kãtí kǐ, 'Gólã ì'dí àmã 'bã 'bá à'dólé lédrẽ-lédrẽ ró gõ'dá rĩlì zãà àtĩlǐ àtĩlǐ ró lãmúlǐ àngó nõ drĩ sǐ.' Gõ'dá kpá rĩ'á òzò úlí lóngó ngò 'bá ànìkã ãzã 'bá yí kã rí 'bá yí kãtí kǐ, 'Āmã ndrĩ rĩ'á 'dĩyĩmvá gólãkã ì'dí.'

29 "Ìtí rí, òzò àmã ã'dò fí 'dĩyĩmvá Òvãrí kã ì'dí rí, à'dó kò rĩ'á àmã drí tãndí ró àmã drí tã ìsũzò kǐ nĩ rí, gólã rĩ'á ngã àzãkòlã gólã òjílã tã nũ 'bá ró rí drí dǐlǐ nĩ àdǐ 'ásí ngátá pãlé fè 'ásí rí ì'dí kò. 'Dĩ cè rĩ'á tã nũ àkò 'ì.

30 Gõ'dá Òvãrí ndrẽ vò trá tãyí kãyí gólíyí sísí drẽ òjílã drí íyí nĩzò kò'dáwá rí 'bá yí drĩ sǐ. Gõ'dá ngbãàngbãno rí, gólã 'bã tã trá òjílã drí ndrĩ vò 'ásí àkí àkò drĩ àdĩlì tã ònjí íyíkã rí 'bá yí 'ásí à'dólé cè íyí ìnjĩlǐ ì'dí, tãlã yí òzò lãñõ fèè kò gólíyí drí. 31 Nĩ àrĩ drẽ, gólã 'bã kãyí íyíkã trá tã òjílã ndrĩ àngó

* 17:18 17.18 Sítowã yí Gólíyí íyíkã ì'dí lĩfĩ ícì 'bá gólíyí tã ìsũ bê kǐ, lãtĩ tã pãtĩlǐ úsũ kã àã'dò tã ìsũ òjílã kã ì'dí. Tã ìsũ gólíyíkã 'á rí, ngã ndrĩ àngó nõ 'á rí àã'dò rĩ'á íyí òvãrí 'ì. Gólíyí gã ngã àyĩkò kã trá dó tãlã mbãràkã solè ìyí nyãányã 'á. * 17:19 17.19 Ārĩyópãgò Ònǐ gólã rĩzò tã ìmbã 'bá 'dĩ 'bá yí ìmbálã drĩ lâ 'dĩ, úzĩ rú lâ kpá Ārĩyópãgò.

nõ kã nõ 'bá yí kã kízó mbîmbî. Kâÿî rî 'dĩ sî, gólâ â'dô òjílâ gólâ drí njílí trá â'dolé tã kî 'bá ró 'dĩ 'bã'á tã òjílâ kã kílí. Gõ'dá gólâ â'dá òjílâ rî 'dĩ trá òjílâ drí ãkí ãkó tã kî 'bá gólîÿkâ ró, òjílâ rî 'dĩ 'è'è lâ sî lídrílí òdrã 'ásî."

³² Ítí, òjílâ rû è'bé 'bá 'dĩ ârílí ìÿî bê úlí Póólô kã òjílâ lídrí-lídrí kã òdrã 'ásî 'dĩ rî, gólîÿî ùrúkâ 'bá yí drí gólâ rî gũzó. Gõ'dá âzâ 'bá yí kî, "Mã lê nî tã â'dalé rôô âmâ drí tã 'dĩ tãsí kâÿî âzâ sî." ³³ Gõ'dá tólâ sî, Póólô drí ngâzó nílí volé rû è'bé vó 'dĩ 'ásî. ³⁴ Gõ'dá òjílâ ùrúkâ 'bá yí drí ìÿî lôfízó gólâ bê, gõ'dá tã lèzó Yésù 'á. Àlô òjílâ rî 'dĩ 'bá yí 'ásî rî âzâ rú lâ úzî Dîÿônósîÿã, gólâ tã ìmbá 'bá Ærîÿópãgô kã ì'dí. Gólîÿî òkó zílí Dãmãrî rî 'bá yí bê gõ'dá kpá òjílâ âzâ 'bá yí bê.

18

Tã gólâ Póólô drí rî'á 'èlâ Kòrínîtô 'álâ párá dùu sî rî

¹ Gõ'dá kâÿî âzâ sî, Póólô drí ngâzó Átênã 'ásî nílí jãrîbã zílí Kòrínîtô rî 'álâ. ² Tólâ rî, gólâ drí 'bãdrî ázî òjílâ Yúdã kã ró âzâ rú bê Ækôwílâ rî úsúzó. Útî Ækôwílâ rî 'dĩ trá 'bãdrî zílí Pónîtô rî 'álâ. Sîsî rî, gólâ rî trá Rómã 'álâ. Gõ'dá kúmú ạngí Rómã kã zílí Kãlôdíÿã rî 'bã tã trá kî, òjílâ Yúdã yí kã ndrî òfô volé Rómã 'ásî. Nîngá sî, tãlâ tã 'dĩ tãsí rî, Ækôwílâ rî 'dĩ drí ngâzó fólé volé 'bãdrî Ítálîÿã kã 'ásî òkó lâ Pîrîsílâ bê. Gólîÿî âcã drê ngbãã 'dĩ Kòrínîtô 'á nîngá. ³ Ítí, Póólô drí ngâzó nílí gólîÿî lômílí tólâ Kòrínîtô 'álâ. Gõ'dá tãlâ lôsî gólîÿkâ gũgũ ítá 'ásî rî lôsê kã 'delé bê trá dã gólâkã bê rî, gólâ drí rîzó gólîÿî bê tólâ lôsî gũgũ lôsê kã 'dĩ 'èlé gólîÿî bê. ⁴ Kâÿî rãtãã kã vósî cé, gólâ rî trá nílí jó tã Ôvãrî kã ârî kã rî 'álâ tã ngílí òjílâ bê tólâ, 'dĩ rî'á òjílâ Yúdã yí kã gõ'dá kpá 'bãsurú âzâ 'bá yí bê, â'dô ró yí drí gólîÿî jãzó tã lèlé Yésù 'á.

⁵ Gõ'dá nîngá sî, Sílâ yí Tîmãtîÿã bê drí âcázó ìÿî Mèkêdónîÿã lésî. 'Dĩ vósî, Póólô îcã trá rílí cú ítí lôsî ítá lôsê kã gũgũ ró rî 'è ãkó, gõ'dá rílí tã âtî-âtî Ôvãrî kã pèlé ì'dí òjílâ Yúdã yí kã drí kî, Yésù ì'dí 'díÿî pã 'bá gólâ Ôvãrî drí âjólé trá ăngó nõ 'á rî. ⁶ Gõ'dá òjílâ Yúdã yí kã âzâ 'bá yí ânyã ìÿî tî trá ăwã sî gólâ bê. Tãlâ tã 'dĩ tãsí rî, drílâ ngâzó tãpílîndrî ìÿalé ngbôô ítá íÿîkã 'ásî lâmbé ró gólîÿî rú kî nî rî, Ôvãrî gã gólîÿî trá dó. Gõ'dá gólâ sô drí-mbílí trá gólîÿî lífî kî nî rî, "Ôzô nî ăãÿî lãtî Ôvãrî drí 'èzó ânî pãlé lâŋô tã ònjí kã 'ásî rî trá rî, 'dĩ cé tã ânî nyãanyã kã ì'dí. Má ùjũ trá kpîÿî ânî pãlé. Ngbãangbãno zãã nî'á ătî 'álâ, má â'dô nî'á tã Ôvãrî kã pè bê òjílâ 'bãsurú âzâ 'bá yí kã rî 'bá yí drí."

⁷ Nîngá sî, gólâ drí ngâzó gólîÿî âÿelé jó gólîÿkã tã Ôvãrî kã ârî kã 'dĩ 'á, gõ'dá nîzó òjílâ 'bãsurú âzâ kã rú bê Títîÿô Yôsétô gólâ Ôvãrî ìnjî 'bá ró rî drí 'bã 'álâ tã pèlé òjílâ drí tólâ. Jó gólâkã rî'á ânyî jó rîzó tã Ôvãrî kã ârílí 'dĩ rú. ⁸ Gõ'dá drî-'bã gólâ jó tã ârî kã 'dĩ kã zílí Kîrîsîpô gõ'dá òjílâ íÿîkã 'bã kã bê ndrî drí tã lèzó ìÿî Kúmú Yésù 'á. Kòrínîtô lé 'bá dùu âzâ 'bá yí drí úlí Póólô kã Yésù rî tãsí rî ârîzó. Gõ'dá gólîÿî drí tã lèzó Yésù 'á, gõ'dá gólîÿî ìbãbãtizãzó.

⁹ Gõ'dá ngãcî âzâ sî, Kúmú Yésù drí ìÿî â'dázó Póólô drí âbî-âbî 'á. Gólâ kî Póólô drí rî, "Ní â'dô kô ùrî ró âmã ăjũ-'bã-ãzî yí drí, mí nî zãã ătî 'álâ tã âtî-âtî âmãkã pè bê òjílâ drí, ní cí ânî lândrã kô tã âmã tãsí rî drî." ¹⁰ Mã bê rî'á njãã âdrélé ndũu ní ngá lésî, ôzô òjílâ âzãkã ò'è trá ânî dôlé rî. Mí rî nongã, tãlâ òjílâ má drí zílí â'dolé òjílâ âmãkã ró rî bê dùu jãrîbã nô 'á nongã." ¹¹ Ítí rî, Póólô drí rîzó Kòrínîtô 'á tólâ ndrô àlô párá njî-kázîÿã

rĩ'á òjílã Ìfí ìmbálé tã àtì-àtì Ôvârí ngá lésĩ Yésũ rĩ tãsí rĩ sĩ. Ítí rĩ, pătĩ òjílã dũu drí â'dózó òjílã Yésũ kã ró.

¹² Gõ'dá òjílã Yúdã yí kã gólíyí Póólõ rĩ gã 'bá dó rĩ 'bá yí drí ngázó rú è'bélé ãlõ Póólõ rĩ èdrélé tã pèpè 'ásí tã ònjí 'è'è sĩ gólá drí. Drílyí gólá rĩ rúzó trólé àjílí vò tã kĩ kã rĩ 'álá tã lâ kílí. Kúmú àzã zìlì Gálíyõ rĩ trá drí-ácé bê kúmú ró 'bãdrĩ Ğíríkĩ* kã 'dĩ drĩ ndrĩ. ¹³ Nĩngá rĩ, gólíyí drí tã 'bázó Póólõ rú kúmú Gálíyõ àndrá kĩ, “Àgõ nõ rĩ rĩ'á tã pè bê òjílã drí Ôvârí ìnjízó tã gólíyí tã 'bã'bã drí lôgálé dó òjílã drí 'èlé rĩ 'bá yí sĩ.”

¹⁴ Gõ'dá Póólõ 'élé bê tã átálé rĩ, Gálíyõ, ní gõ ní ngã nĩ kòrõ tã átálé sísí. Ní kĩ nĩ rĩ, “Ànì òjílã Yúdã yí kã rĩ 'bá yí, nĩ àrĩ drè úlì má tì sĩ nõ. Tí òzõ nĩ àatrõ àgõ nõ àjílí má àndrá nõngá nõ ngátá tã 'è'è gólákã ònjí ró ùrùkã 'bá yí mĩrĩ rú rĩ tãsí yã ngã tãlã tã àdõ-àdõ gólákã ùrùkã 'bá yí mĩrĩ rú rĩ tãsí yã rĩ, tí à'dõ à'dó'á tãndí ró má drí úlì ànìkã rĩ 'bá yí àrízó. ¹⁵ Gõ'dá tã rĩ gógó nõ íyíngá trá cé úlì yí tãsí, rú yí tãsí gõ'dá tã 'bã'bã ànì òjílã nyáányã Yúdã yí kã rĩ 'bá yí kã rĩ tãsí rĩ. Bê trá ìtí rĩ, nĩ à'dõ ànìngá vó lâ átí'á ànì. À'dõ mã rĩ, mã gã trá dó tã 'dĩ 'bá yí kílí.” ¹⁶ Gõ'dá nĩngá sĩ, gólá drí gólíyí drözó volé vò tã kĩ kã 'dĩ 'ásí.

¹⁷ Nĩngá sĩ, òjílã dũu rĩ 'bá tólã rĩ 'bá yí drí ngázó 'délé Sõsõténĩ gólá à'dó 'bá òjílã àmbá ró jó Yúdã yí kã rĩzõ tã Ôvârí kã àrílí rĩ kã rĩ drĩ. Gólíyí drí Sõsõténĩ rĩ cãzó vò tã kĩ kã 'dĩ 'á tólã. Gõ'dá Gálíyõ ndrè tã rĩ 'dĩ bê rĩ, gólá jã íyíngá ùgúlì ì'dĩ tã rĩ 'dĩ drí.

Àçì Póólõ kã Kòrínitõ 'ásí gõzó Ànìtìyókã gólá à'dó 'bá 'bãdrĩ zìlì Sírìyã rĩ 'á rĩ 'álá rĩ

¹⁸⁻¹⁹ Gõ'dá nĩngá sĩ, Póólõ drí rĩzõ Kòrínitõ 'á tólã tã lè 'bá Yésũ 'á 'dĩ 'bá yí bê kàyì dũu sĩ. Gõ'dá drílã ngázó mí-rĩ-gbõ 'élé tã lè 'bá 'dĩ 'bá yí drí gõ'dá ngázó nílì Sènèkòréyã 'álá pá sĩ àzì-àzì lâ yí bê, nĩ'á kòlóngbõ ùsúlì íyì nìlì àjílì 'bãdrĩ Sírìyã 'dĩ 'álá. Àzì-àzì 'dĩ 'bá yí rĩ'á Àkòwílã yí ì'dĩ òkó lâ Pìrìsílã bê. Gólíyí lè nílì bũúũ Èfèsõ 'álá, gõ'dá Póólõ lè íyìkã nílì lãvũlì bũúũ Yèrõsãlémã 'álá, gõ'dá gólé tólã sĩ jãrìbã íyìkã Ànìtìyókã 'álá. Sènèkòréyã 'á tólã rĩ, gólá fã íyì drí-'bí trá volé, tãlã làtrítrí gólá drí 'bálé Ôvârí drí rĩ kàyì lâ ndè rú trá.* Gõ'dá ìtí rĩ, Póólõ yí drí ngázó nílì volé kòlóngbõ sĩ. Póólõ yí àcã bê jãrìbã Èfèsõ 'á rĩ, gólá drí ngázó Àkòwílã yí àyélé nìzõ jó tã Ôvârí kã àrĩ kã Èfèsõ 'á tólã rĩ 'á tã Yésũ rĩ tãsí rĩ ngílì òjílã Yúdã yí kã tólã nã 'bá yí bê. ²⁰ Òjílã rĩ 'dĩ 'bá yí ìjì ìyì gólá trá rílì ìyì bê kàyì dũu sĩ, gõ'dá Póólõ lèé tã-drì lâ kò. ²¹ Gólá 'è mí-rĩ-gbõ ì'dĩ òjílã rĩ 'dĩ 'bá yí drí gõ'dá tã átázó gólíyí drí kĩ nĩ rĩ, “Òzõ Ôvârí òlòpè mã trá rĩ, mã à'dõ àgõ'á trá ànì ngálã ìzátú.” Gõ'dá Póólõ drí kòlóngbõ ùsúzó tólã íyì nìlì, tãlã yí lòpè ró àçì íyìkã àtì 'álá nìzõ Yèrõsãlémã 'álá. Ítí, drílã ngázó Èfèsõ lésĩ kòlóngbõ sĩ nílì Yúdáyã 'álá.

²² Gõ'dá gólá cã bê trá jãrìbã gólá Sèsàréyã rĩ 'á rĩ, gólá drí ngázó àfólé kòlóngbõ 'ásí gõ'dá nílì Yèrõsãlémã 'álá pá sĩ nì-bè-yã fèlé òjílã kànìsã kã rĩ 'bá yí drí tólã. Nĩngá sĩ, gólá drí lãvúzó nílì Ànìtìyókã 'álá, ²³ gõ'dá rílì tólã kàyì fìnyáwá sĩ. Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, gólá drí ngázó àçì ìtòlé kpá ó'dí kòrõ 'bãdrĩ Gálätíyã kã gõ'dá Fãrìgíyã bê rĩ 'bá yí 'ásí òjílã kànìsã kã Ìfí lâ yí ìcì bê, tãlã gólíyí pìpìsílì à'dõ ró bê ìdũ-ìdũ ró.

* **18:12** 18.12 'Bãdrĩ Ğíríkĩ kã 'dĩ úzì rú lâ Àkáyã. Jãrìbã Kòrínitõ 'dĩ rĩ'á Àkáyã rĩ 'dĩ 'á. * **18:18-19** 18.18-19 Nì zì búkù 'Díyì Lálã kã kápìtã 6 tã làtrítrí kã tãsí.

Tã Āpólō gólâ rî 'bá òjílâ ìmbálé Yésū rî tāsī Ēfésō 'álâ rî tāsī

²⁴ Kàyì 'dī 'bá yī sī, òjílâ Yúdâ yí kâ āzâ rú bê Āpólō rî drí âcázó Ēfésō 'á. Útì Āpólō rî 'dī Ālêkēzāndīrīyā* 'álâ. Gólâ îcâ trá úlì pèlé dódó, gō'dá gólâ nī tā ìgī-ìgī Ôvârí kâ kpá trá tândí ró. ²⁵ Ícì gólâ trá látì mbì sī kī, Kúmú Yésū āâ'dô ì'dí 'díyí pā 'bá 'î tā ònjí 'ásī. Gō'dá gólâ rî gógó ícì òjílâ Ìfì trá pīpīsilí ãlô sī tā ndrī gólīyí gólâ drí nīlì trá Yésū rî tāsī rî 'bá yī sī. Gō'dá bābātízí ãlô gólâ drí nīlì trá rî rī'á gólâ Yōwání drí rī'á 'èlâ trá òjílâ drí rî ì'dí. Gólâ nī bābātízí gólâ Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí fízó tā lē 'bá 'á rî drē kô. ²⁶ Kàyì āzâ sī, Āpólō rī'á tā Ôvârí kâ átá'á drī-báláyì ró jó tā Ôvârí kâ árí kâ 'á rí, Ākōwílâ yí Pīrīsílâ bê drí gólâ rî gbórokô árízó. Nīngá sī, gólīyí drí gólâ rî trōzó ìyí drí 'bā 'álâ, nī'á tā átì-átì tândí Ôvârí kâ Yésū rî tāsī rî ngílì mbìmbì ró rōô Āpólō rî gógó drí.

²⁷ 'Dīlì vósì, Āpólō lē trá nīlì 'bādrī gólâ Gīrīkī kâ rî 'álâ tā átì-átì tândí Yésū rî tāsī rî pèlé tólâ. Gō'dá nīngá sī, òjílâ kǎnīsǎ kâ Ēfésō kâ tólâ rî 'bá yí drí gólâ rî pázó wárāgā ìgī-ìgī sī òjílâ kǎnīsǎ kâ 'bādrī Gīrīkī kâ 'álâ rî 'bá yí drí, tǎlâ gólīyí òtrō ró bê gólâ drí rī sī tā ìmbá 'bá Ôvârí kâ ró. Gō'dá Āpólō cā bê tólâ rí, gólâ drí rízó ngá pāpā 'élé rōô òjílâ gólīyí tā lē 'bá trá Yésū 'á pīpīsilí tândí Ôvârí kâ rí sī rí 'bá yí drí. ²⁸ Gólâ rí kpá trá tā ngílì òjílâ Yúdâ yí kâ āzâ 'bá yí bê ò'bí lǎfálé 'á Ìfì lōmbâ sī gōzó tā trólé gólīyí tì sī, tā gólīyí úlì Ôvârí kâ á'dá 'bá mbì trā kī, Yésū āâ'dô ì'dí 'díyí pā 'bá gólâ Ôvârí drí ájólé trá āngó drī 'á rí 'bá yí sī.

19

Tã Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí fízó tā lē 'bá Ēfésō 'álâ rî 'bá yí 'á rí

¹ Ōzō Āpólō drí â'dózó drē Kōrínītō 'álâ òjílâ Ìfì ícì'á rí tí rí, Póólō rí gógó rí trá âcì tólé látì kōrō Fārīgīyā 'ásī rí 'ásī, nī'á 'bādrī mvá āzâ 'bá yí 'ásī cǎlè jārībā gólâ Ēfésō rí 'álâ. Gō'dá gólâ cā bê Ēfésō 'á tólâ rí, gólâ drí tā lē 'bá ūrūkâ 'bá yí ūsúzó tólâ. ² Gō'dá gólâ drí tā ìjízó gólīyí tì kī nī rí, "Ítí rí, ānì drí tā lēzó Yésū 'á rí sī rí, Líndrí Tândí Ôvârí kâ fì fí té trá mbārākā bê ānì 'ásī yā?"

Gō'dá nīngá sī, gólīyí lōgō tā 'dī drī lâ kī, "'É'è, mā árí tā kī'á nī rí Líndrí Tândí Ôvârí kâ āâ'dô bê fílì rílì òjílâ mvá 'ásī rí kô'dáwá."

³ Nīngá sī, Póólō árílì bê tā kī'á nī, gólīyí nīlì tá drē kô Líndrí Tândí Ôvârí kâ tāsī rí, gólâ drí gólīyí ìjízó kī, "Gō'dá ìbábátízā ānì āngô tí ró yā?" Gō'dá gólīyí lōgō tā-drī kī, "Ìbábátízā āmā gbō cé òzō Yōwání drí rīrī òjílâ ìbábátízálé rí kátì."

⁴ Nīngá sī, gólâ drí tā átázó kī, "Yōwání 'dī ìbábátízā òjílâ á'dálâ kī, gólīyí āādī ìyí drī trá tā ònjí ìyíkâ rí 'bá yí 'ásī, gō'dá Yōwání rí gógó átâ tá kpá òjílâ Īsīrā'élé kâ drí tā lēzó gólâ ãlô kī'á nī rí, āâ'dô ácá'á lósí 'élé yí vó rí 'á kī, 'dīlì rī'á Yésū ì'dí."

⁵ Gō'dá òjílâ 'dī 'bá yí árílì bê ìyí úlì Póólō kâ átálé Yésū rí tāsī rí, drílīyí tā lēzó tā átì-átì tândí 'dī 'á, gō'dá Póólō drí gólīyí ìbábátízázó Kúmú Yésū rí rú sī. ⁶ Nīngá sī, Póólō drí drí 'bázó gólīyí drī, gō'dá Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí fízó gólīyí 'ásī mbārākā bê gólīyí 'bálé úlì átálé tì lídí āzâ 'bá yí sī gō'dá tā átì-átì tândí Ôvârí kâ pē bê. ⁷ Ōjílâ rí 'dī 'bá yí ndrī 'dó rī'á òzō mùdrì-drī-lâ-ngâ-rī kátì.

* **18:24** 18.24 Ālêkēzāndīrīyā Nōô rī'á jārībā ángí Mǎsīrī kâ gólâ á'dó 'bá Ìfì ícì tândí bê rí ì'dí.

⁸ Nĩngá sī, Póólō rī trá kárá rĩ'á nĩlí k̄ȳì òjílā Yúdā yí k̄á drí rīzò rātāā 'èlé Ôvārí drí rī vósí cé jó tã Ôvārí k̄á àrī k̄á rī 'álá cú ìtí ũrī àkó, tã átálé òjílā tólā nā 'bá yí drí gō'dá kpá tã ngílí gólíyí bē, tálā gólíyí ìcá ró bē à'dólé rīlí k̄umū Ôvārí k̄á rī zélé. Gólā rī trá tã 'dī 'èlé ìtí tólā párá nā sī. ⁹ Gō'dá òjílā āzā 'bá yí bē tólā rĩ'á ìyí drī àmbā-àmbā bē, gō'dá gólíyí gā tã àtí-àtí gólākā 'dī trá dó. Gólíyí àtā tã, ònjí ró òjílā dūū drí l̄at̄í gólā Yésū drí à'dalé 'dēzò 'á lā sī rī tāsī. Tálā tã rī 'dī tāsī rī, Póólō drí drī yīzò gólíyí rú sī gō'dá cé gólíyí tã àrī 'bá 'dūwā yí bē rī 'bá yí trōzò ì'dī. Nĩngá sī, gólíyí drí ngāzò nĩlí jó l̄ifí ìcī k̄á āgò z̄ílí Tírānā rī k̄á rī 'álá. Gō'dá jó 'dī 'á rī, Póólō drí rīzò tã Yésū k̄á ìmbalé òjílā tólā nā 'bá yí drí k̄ȳì vósí cé. ¹⁰ Gólā rī trá tã 'dī ìmbalé ìtí ndrō rī sī. Tálā tã 'dī tāsī rī, òjílā dūū gólíyí rī 'bá ìyí 'bādrī ndrī Ásīyā k̄á rī 'ásī, gō'dá òjílā Yúdā yí k̄á gō'dá kpá Ḡr̄ík̄ī k̄á rī 'bá yí bē àrī ìyí tã àtí-àtí tãndí trá Kúmú Yésū rī tāsī.

Tã gólā Sēkévā rī mvá yí drí rú cēzò kp̄ñ l̄indrí ònjí lófólé āgò āzā 'ásī rī

¹¹ K̄ȳì 'dī 'bá yí sī rī, Ôvārí 'bā Póólō trá à'dólé rĩ'á tã tībē òjílā t̄í drí à'dízò drílā sī rōō rī 'bá yí 'èlé. ¹² Òzō gō'dá òjílā òtrō gbō cé itá Póólō drí sōlé trá yí rú rī ì'dī, ngátá itá úrī lí k̄á gólākā rī ì'dī félé ngá lāzé 'bá drí dólé rī, ngá lāzé gólíyíkā 'dī drí k̄ízò. Gō'dá kpá ìtí, gólíyí l̄indrí ònjí drí òmbélé trá rī 'bá yí drí à'dózò kpá tãndí ró cé itá 'dī 'bá yí dōdō lā sī.

¹³ Nĩngá sī, òjílā Yúdā yí k̄á ũrūkā 'bá yí bē rĩ'á ìyí tólā kárá nĩ'á ìyí àcī tō bē d̄írī, gō'dá nĩ'á ìyí úlí àtá bē k̄í nĩ rī, yí ìcá trá l̄indrí ònjí lófólé volé òjílā 'ásī. Gólíyí ùjū trá l̄indrí ònjí lófólé òjílā 'ásī Kúmú Yésū rī rú sī k̄í nĩ rī, “Má 'bā tã ní drí mbārākā Yésū gólā Póólō drí rĩ'á tã átálé tã lā sī rī k̄á sī.” ¹⁴ Òjílā gólíyí tã 'è 'bá ìtí rī rĩ'á ìyí 'dīyímvá n̄jī-drī-lā-rī drī-'bá àngí lā'bí 'è k̄á z̄ílí Sēkévā rī k̄á ì'dī. ¹⁵ Nĩngá sī, k̄ȳì āzā sī, gólíyí drí tã 'bázò 'èzò l̄indrí ònjí āzā drólé volé āgò āzā 'ásī. Gō'dá l̄indrí ònjí rī 'dī drí tã-drī lógòzò gólíyí drí k̄í nĩ rī, “Mā n̄jī mbārākā Yésū k̄á trá, gō'dá mā n̄jī tã kpá trá Póólō lājó'bá Yésū k̄á ró rī tāsī. Gō'dá àn̄jī rī gógó nyáányā lā ìyíkā à'dī yí ì'dī yā?” ¹⁶ Nĩngá sī, l̄indrí ònjí 'dī drí mbārākā fēzò āgò 'dī drí 'dēzò gólíyí drī, gō'dá āgò 'dī drí ngāzò gólíyí l̄uv̄ulí ngbá vūdrí sī gō'dá gólíyí cāzò ònjí lā dr̄ñ itá gólíyíkā òsízò ngbá volé. Nĩngá sī rī, gólíyí drí ìyí pāzò rālé volé 'bā 'dī 'ásī ũndú ró. ¹⁷ Gō'dá nĩngá sī, òjílā Yúdā yí k̄á ndrī gō'dá òjílā Ḡr̄ík̄ī k̄á bē gólíyí rī 'bá Ēfēsō 'álá rī 'bá yí drí tã 'dī àrízò. Gō'dá gólíyí drí à'dózò ũrī ró, gō'dá dr̄l̄iyí mbārākā Kúmú Yésū k̄á rī rōzò rōō.

¹⁸ Gō'dá nĩngá sī, gólíyí tã lē 'bá trá Yésū 'á rī 'bá yí drí vō lā úsúzó k̄í, rĩ'á ònjí ró gólíyí drí rīzò cú ngá òjō k̄á bē gō'dá kpá ngá àlókō k̄á ngátá l̄andrí k̄á bē. ¹⁹ Gō'dá òjílā dūū gólíyí lāfálé 'ásī rī 'bá ìyí tã òjō k̄á 'èlé kpá tã àlókō k̄á 'èlé s̄ísí rī 'bá yí drí búkū ìyíkā òjō k̄á kpá ngá àlókō k̄á rī àtrōzò lōzálé ngbá volé òjílā l̄ifí drī 'á àlō-àlō. Búkū gólíyíkā 'dī 'bá yí rĩ'á cú úlí gb̄awū k̄á rī 'bá yí bē gō'dá kpá cú rĩ'á tã ìmbā lārākō gólíyí tã òjō k̄á rī 'bá yí tāsī rī 'bá yí bē. Lāgí búkū lōzálé trá 'dī 'bá yí k̄á olā bē rī, àcā rĩ'á rōō.*

²⁰ Ìtí rī, mbārākā tã 'è'è 'dī 'bá yí k̄á ḡar̄ā 'dī drí òjílā dūū 'bázò tã lēlé úlí Kúmú Yésū k̄á 'á, gō'dá kpá tã àtí-àtí tãndí Yésū k̄á drí l̄ə'búzò mbārākā bē àmbá.

Tã Póólō drí 'èzò nĩlí Yērōsālēmā 'álá gō'dá kpá Rómā 'álá rī

* **19:19** 19.19 Òjílā drí lāgí lā 'dī úsúzó rī, à'dô ngá 'è'á k̄ȳì kútū nyà'dī-rī-drī-lā-múdrí.

21 Tã 'dì vósì rî, Póólô drí tã ìsũzó ìyî nyāanyā sî 'èzó nílí àcì tólé kôró Mèkèdóniyā 'ásì, 'bãdrî Ğíríkî kâ bê gô'dá kpá àdũkũ lâ ró rî nílí Yērôsálémā 'álâ. Tã 'dì tāsì rî, Póólô drí úlî átázó kî nî rî, “Nîñî ámakâ Yērôsálémā 'álâ rî vósì rî, má lē àgólé cālê búúú jārìbã àngí Rómā kâ rî lómílí.” 22 Nîngá sî, Póólô rî drí ngāzó Tímátìyā yî Èrésìtô bê ìyî pã 'bá ró rî yî jólé nílí sísì 'álâ Mèkèdóniyā 'álâ, gô gólâ rî gógó drí ìyíkâ rîzó drē àkpã nîngá kàyî fínýáwá sî jārìbã Èfésô rî 'á.

Tã gólâ Dēmétrìyô drí Èfésô lé 'bá 'èzó ngālê àwã ró rî

23 Kàyî Póólô drí rîzó Èfésô 'álâ rî 'bá yî sî rî, òjílâ Èfésô kâ drí rû è'bézó àwãlākã bê tákányî gô'dá òtrê-òtrê bê tã àtî-àtî tándí Yèsù rî tāsì rî rú.

24 Tã 'dì 'è rû trá nôtí. Óká 'bá àzâ bê rú lâ Dēmétrìyô. Gólâ rî trá líndrì ònyíkô jó òvârí àbārādāgô zìlî Ārītìmìsā rî kâ édélé dáábô mvèèmvè 'ásì rî, gô'dá gólìyî rî 'bá lôsì 'èlé gólâ bê rî ùsù ìyî lāfâ rōô lōsì rî 'dì 'ásì.

25 Gô'dá Dēmétrìyô rî 'dì ndrélé bê òjílâ dùú 'dó rî'á tã lē'á Yèsù 'á rî, drílâ à'dózó òmbã ró. Drílâ ngāzó lōsì 'è 'bá ìyíkâ 'dì 'bá yî àzìlî rû è'bélé vō àlô 'á kpá gólìyî àzâ 'bá yî rî 'bá lōsì àlô 'dì 'èlé rî 'bá yî bê.

Gô'dá gólâ drí tã átázó gólìyî drí kî nî rî, “Āñî òjílâ, mî nî trá kî, mã rî lāfâ àmakâ ùsúlî lōsì nô 'ásì. 26 Gô'dá mî ndrê kpá trá, gô'dá nî àrî kpá trá tã àgô gólâ Póólô 'dì kâ rî'á 'èlâ rî, gólâ àtâ kî nî rî, ngá gólìyî àmâ òjílâ mvá drí rî'á édélâ rî 'bá yî àà'dó ìyî kó kô ngá gólìyî òjílâ drí ìnjìlî òvârí ró rî 'bá yî ì'dì. Ítí lâ 'dì ró rî, gólâ 'è òjílâ dùú trá úlî ìyíkâ 'dì 'bá yî lèlé, Èfésô 'á nōngá gô'dá kpá 'bãdrî ngólô Ásìyā kâ nô 'ásì ndrì! 27 Má nñî kô ngátá tã rî 'dì tāsì rî, òjílâ à'dô ngá gólìyî àmâ drí rî'á 'èlâ rî 'bá yî ndrê'á à'dólé cú ìtí tã ìfí àkó lâ ró, gô'dá ngátá gólìyî àyè gīgì lâ yî kô yā rî! Gô'dá à'dô trá ìtí rî, gólìyî à'dô ìcá'á àtálâ kî, jó àndrê Ārītìmìsā kâ àà'dô kpá trá rî'á tã ìfí àkó, gô'dá gólìyî à'dô kpá úlî ànyā àtá'á òvârí àmakâ òkó ró gólâ ngbāangbānô òjílâ ndrì Ásìyā kâ gô'dá kpá 'bãdrî àzâ 'bá yî kâ bê drí rî'á ìnjìlâ rî rú, à'dô ró bê àmbã gólâkâ ìzālê!”

28 Gô'dá òjílâ àrìlî bê tã 'dì rî, gólìyî drí ngāzó òmbã ró rōô, gô'dá rî'á òtrélé kî, “Ārītìmìsā ì'dì òvârí àmâ gólìyî Èfésô lé 'bá ró rî 'bá yî kâ! Gólâ rî'á gārã lāvùlî kôró!”

29 Nîngá sî, òjílâ ndrì jārìbã kâ drí ngāzó rû è'bélé ìyî àwã bê, gô'dá gólìyî drí Gáyô yî Ārìsītārókô bê à'dó 'bá lāmû-āzì Póólô kâ ró rî 'bá yî rüzó.* Gólìyî ngá nílí 'wāà òjílâ rî 'dì 'bá yî bê vō gólìyíkâ rû è'bê kâ rî 'álâ.

30 Gô'dá nîngá sî, Póólô àrî tã bê tã 'dì tāsì rî, gólâ lē trá nílí lāmû-āzì gólâkâ 'dì 'bá yî pālê òjílâ rû è'bê 'bá ngbã'ù 'dì 'bá yî drìgá sî, gô'dá tã lē 'bá Yèsù 'á rî 'bá yî lōgá gólâ dó nílí. 31 Gô'dá kpá òjílâ àmbâ-àmbâ ùrùkâ 'bá yî Èfésô kâ, gólìyî à'dó 'bá gólâ rî rû-lê-āzì ró rî 'bá yî drí tã átízó gólâ drí kî, gólâ ònî tólâ kô. Tã 'dì tāsì rî, Póólô nñî gô'dá tólâ kô.

32 Gô'dá vō rû è'bê kâ 'dì 'á tólâ rî, òjílâ dùú 'dì 'bá yî drē zāà òtré'á àzì-vó àzì-vó. Ùrùkâ lâ yî òtrê tã àzâ 'bá yî sî, gô'dá ùrùkâ lâ yî òtrê ìyíkâ tã àzâ 'bá yî sî, tálâ àmbã lâ gólìyî 'ásì rî 'bá yî nñî ìyî tã ìfí ìyî drí rû è'bézó rî kô'dáwá. 33 Gô'dá nîngá sî, òjílâ Yúdã yî kâ drí àgô àzâ gólìyî lāfálé 'ásì zìlî Ālèkèzándã rî 'bázó nî'á àdrélé ò'bí àndrá à'dólé tã àtá 'bá ró ìyî ngá lésì. Òjílâ ùrùkâ 'bá yî drí tã gólâ 'è'á nî'á àtálâ rî átázó gólâ drí. Nîngá sî, Ālèkèzándã rî drí drí ìngázó ùrù òjílâ drí rîzó bê njürü, tálâ yî ngí ró bê tã ìyî ngá lésì gólìyî drí. 34 Gô'dá òjílâ nñî ìyî bê kî, gólâ rî'á òjílâ Yúdã

* 19:29 19.29 Gólìyî kpārãtì à'dô trá Mèkèdóniyā lé 'bá 'ì.

⁷ Kàyî òjílã Yúdã yí kã rãtãã 'è kã rí vósí lãnjátúlí sǐ rí, ãmã drí ngãzó rú è'bélé rãtãã 'à ãmú kã tãsí. Gõ'dá Póólõ drí úlí Ôvãrí kã pèzó òjílã drí. Gólã lè trá ngãlé lãvũlí tólã sǐ ìdrú rí kãtí. Ítí rí, gólã drí rǐzó tã Ôvãrí kã pèlé òjílã drí bũúũ ã'bí ító 'á. ⁸ Mã è'bê rú trá jó 'alé lãkũ gólã úrú lésí ãzí drí lãmbã dũú drí rǐzó kólé rí 'á. ⁹ Nĩngá sǐ, ágá ãzã rú lã Yútúkũ gólã rí 'bá ùpǐ ãbê kã 'á rí, ã'dú drí ãsízó ìfí lã 'á lãṅõ rĩrĩ kã 'dĩ drí sǐ. 'Dĩ Póólõ drè zãã rĩ'á tã pè'á ãtǐlǐ ãtǐlǐ ró rõõ. Gõ'dá ãdũkũ lã ró rí, Yútúkũ drí gbõ lítízó ã'délé 'yará ùpǐ 'ásí ãnyákú drí.

Gõ'dá òjílã ngã bẽ nǐlǐ gólã rí ãngalé úrú rí, gólíyí gõ úsú gólã trá kĩnĩ-kĩnĩ ãwõ ró. ¹⁰ Nĩngá sǐ, Póólõ drí ngãzó nǐlǐ rú útúlí gólã drí gõ'dá rĩ'á rú'bã lã ãnjúlí. Gõ'dá Póólõ rí drí tã áttázó òjílã drí, tãlã gólíyí ãâyê ró ãwõ ngõngõ. Gólã kǐ, "Nĩ ãyê ãwó, gólã lídrí trá."

¹¹ Gõ'dá nĩngá sǐ, Póólõ drí ngãzó mbãlé gólé úrú 'álã jó 'dĩ 'á tólã kpá ó'dí ãmbãtã 'à ãmú kã rí nyãlé ngã mvũmvũ bẽ tã lè 'bá Yésũ 'á rí 'bá yí bẽ, gõ'dá kpá rǐlǐ tã ngǐlǐ gbíyá ãcê ró bũúũ võ drí ãwúzó. Gõ'dá volé drí lã 'ásí rí, gólã drí ngãzó nǐlǐ.

¹² Nĩngá sǐ, òjílã 'dĩ 'bá yí drí ágá Yútúkũ Póólõ drí lídrílǐ trá 'dĩ drízó ãjílí gólé yí drí 'bã 'álã, 'dĩ gólíyí gõ'dá trá 'dó ãyĩkõ ró tãlã tã 'dĩ tãsí.

Tã Póólõ drí nĩzó Mèlétõ 'álã gõ'dá úlí ãdũkũ íyíkã áttalé drí-'bá kãñisã kã Èfèsõ 'álã rí 'bá yí drí rí

¹³ Nĩngá sǐ, Póólõ drí tã áttázó ãmã drí nĩzó mbãlé kólõngbõ ãndrè 'á gõ'dá nǐlǐ ãtǐlǐ ró, tãlã gólã lè íyíkã võ kǐlǐ pá sǐ mbì nǐlǐ ãsósõ 'álã. Ítí rí, ãmã drí ãmãkã nĩzó lígõ bẽ kólõngbõ sǐ cãlé ãsósõ 'álã gólã rí úsúlí tólã.

¹⁴ Gõ'dá mã úsú gólã bẽ tólã rí, gólã drí mbãzó filí ãmã bẽ kólõngbõ 'á. Gõ'dá ãmã drí nĩzó zãã Mítõlènè 'álã ã'dú kólé tólã. ¹⁵ Gõ'dá cǐjínó ãzã rí sǐ rí, ãmã drí ngãzó nǐlǐ kólõngbõ sǐ tólã sǐ cãlé ãnyí 'bãdrí zǐlǐ Kíyõ rí rú. Kàyî ãzã rí sǐ rí, ãmã drí nĩzó zãã kólõngbõ sǐ Sámõ 'álã. Gõ'dá drízó lã sǐ rí, ãmã drí nĩzó nĩ'á cãlé jãrĩbã zǐlǐ Mèlétõ rí 'álã. ¹⁶ Póólõ lè trá nǐlǐ kòrõ mbì Mèlétõ 'álã cú ítí cã ãkõ Èfèsõ 'álã,* tãlã yí òzó kò nĩ lípí bẽ 'bãdrí Ásíyã kã 'dĩ 'ásí. Gólã lè nǐlǐ 'wãã'wã Yèrõsãlémã 'álã, tãlã òzõ ìcã trá rí yí drí ã'dózó bẽ Yèrõsãlémã 'álã kàyî Pènĩtãkósĩtĩ kã sǐ.

¹⁷ Gõ'dá nĩngá sǐ, Póólõ drí ngãzó tã áttílí drí-'bá kãñisã kã Èfèsõ 'álã rí 'bá yí drí ãnĩzó íyí úsúlí Mèlétõ 'á tólã. ¹⁸ Gõ'dá drí-'bá 'dĩ 'bá yí cã bẽ tólã rí, Póólõ drí nĩ-bè-yã fèzó gólíyí drí, gõ'dá gólã drí tã áttázó gólíyí drí kǐ, "Ãnĩ nyãnyã nĩ rĩrĩ ãmãkã mã drí rǐzó rǐlǐ kàyî vósí ndrĩ, mã drí ã'dózó ãnĩ bẽ kàyî drí-kákã mã drí ãcázó 'bãdrí ãnĩkã Ásíyã kã rí 'á, bũúũ cãlé kàyî gólã mã drí lãvũzó rí sǐ rí trá. ¹⁹ Mã 'è lósí Kúmú Yésũ kã trá rú lógõ dã rí sǐ. Mã ngõ ãwó trá rõõ Ôvãrí drí ãnĩ tãsí, tãlã nĩ ããdrè ró bẽ pǐpǐsílí ãtũ-ãtũ sǐ kàyî lãṅõ kã rí sǐ. Gõ'dá mã rí gógó úsú lãṅõ kpá trá rõõ òjílã Yúdã yí kã gólíyí tã ãyí 'bá trá mã rú rí yí drí gá sǐ, ndrõ gólíyí mã drí rǐzó lósí Ôvãrí kã 'èlé ãnĩ lãfálé rí 'bá yí sǐ. ²⁰ Lãṅõ rí 'dĩ ã'dõ bẽ kpálé ítí rí, mã rí trá zãã rĩ'á tã ãtĩ-ãtĩ tãndí Ôvãrí kã pèlé ãnĩ drí, gõ'dá kpá ãnĩ ãmbálé ò'bí lãfálé gõ'dá kpá ãnĩ drí 'bã 'ásí, cú ítí tã Ôvãrí drí 'èlé trá ãnĩ pãzó rí ãzãkã lã lókí ãkõ ãlõwálã ãnĩ drí. ²¹ Mã ãttã úlí trá ngbálí-ngbálí òjílã drí ndrĩ, ã'dó kò cé òjílã Yúdã yí kã drí. Mã ãttã tã trá gólíyí drí drí ãdĩzó volé tã ònjí gólíyíkã rí 'bá yí 'ásí, tãlã gólíyí ãnjĩ ró Ôvãrí gõ'dá kpá tã lèlé Kúmú ãmãkã Yésũ 'á.

* **20:16** 20.16 Tã 'dĩ tãsí, sǐsǐ rí, gólã zǐ kólõngbõ gólã nĩ 'bá kòrõ mbì Mèlétõ 'álã ãdrè ãkõ Èfèsõ 'á rí 'dĩ.

22 “Ngbãangbânō rî, má âtâ ânî drí kî, Líndrí Tândí Ôvârí kâ trá áamá jō'á ì'dî nõ nílí Yērōsālēmā 'álâ, gō'dá má nǎ tã òjílâ drí 'è'á 'èlâ má drí tólâ rî kô. 23 Gō'dá má nǎ cé tã nõ 'bá yí ì'dî, jǎrǐbǎ gólǐyí cé tǐtǐ má drí rǐzó trá 'á lâ 'ásí rǐ 'bá yí 'ásí rǐ, Líndrí Tândí Ôvârí kâ rǐ â'dâ tã trá má drí kǐ nǐ rǐ, kǎyǐ āzâ sǐ, òjílâ â'dô ìyí áamá vǔ'á gǎnǐmǎ 'á gō'dá áamá 'bǎlé lâṅō úsúlí. 24 Gō'dá tã ìsǔ áamá kâ rǐ'á ìsǔlâ rǐ 'á rǐ, â'dó kô rǐ'á tã ǎngǐ 'ì òzō má òdrâ ngátá má òdrâ kô'dáwá rǐ. Tã ǎngǐ má drí rǐ rǐ'á lôsǐ gólâ Kúmú Yésǔ drí tã lâ 'bǎlé trá má drí 'èlé rǐ ndélé búúú kǎyǐ má drí drázó rǐ sǐ. 'Dǐ rǐ'á tã âtǐ-âtǐ tã tândí Ôvârí drí 'èlé trá òjílâ pǎzó rǐ tǎsǐ rǐ ì'dî. 25 Sǐsǐ lâ sǐ rǐ, má rǐ trá gbíyá rōō ânî lâfálé tã âtálé ânî drí kǔmǔ ǎngǐ Ôvârí kâ tǎsǐ.

“Gō'dá ngbãangbânō rǐ, nǐ ndrê áamá ìfǐ gō'dá kó kô ó'dí. 26-27 Ítí rǐ, má âtâ tã gólǐyí ndrǐ Ôvârí drí lélé 'èlâ rǐ trá ânî drí. Má cí tǐ tã āzākā drǐ ânî drí kô. Bê trá ítí rǐ, má âtâ ânî drí ândrō, òzō nǐ āâyê rǐrǐ látǐ mbǐ ró rǐ kâ trá gō'dá lâṅō úsúzó rǐ, 'dǐ â'dó gō'dá kô tã 'è'è ányâ áamá kâ rǐ tǎsǐ. Gō'dá 'dǐ rǐ'á tã ânî nyānyâ kâ rǐ ì'dî.

28 “Gō'dá ítí rǐ, nǐ ndrê ânî vó dódó ndrǐ 'dó òjílâ kǎnǐsǎ kâ gólǐyí Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí ânî 'bǎlé trá vó lâ yí ndrêlé rǐ 'bá yí bê. Nǐ ìmbâ tã mbǐ Yésǔ kâ gólǐyí drí ngbálí-ngbálí, gō'dá kpá gólǐyí âtǐzó òzō lòkí 'bá drí kǎbǐlǐkǐ íyíkâ âtǐrǐ kátí, tǎlá gólǐyí rǐ'á òjílâ Ôvârí kâ ì'dî gō'dá gólâ gǐ gólǐyí trá â'dólé íyíkâ ró òdrâ mvá lâ Yésǔ kâ rǐ sǐ. 29 Má nǐ trá kǐ, má āâyê ânî trá rǐ, vólé drǐ lâ 'ásí, òjílâ āzâ 'bá yí â'dô ânî'á ânî ngálâ tã ányâ ìmbálé òjílâ kǎnǐsǎ kâ ádólé tã lélé gólǐyíkâ ìzálé, òzō kōrōnyâ ònjí drí kǎbǐlǐkǐ rǐrǐ fǔlǐ nyálé rǐ kátí. 30 Gō'dá òjílâ āzâ 'bá yí ânî lâfálé sǐ â'dô kpá ngǎ'á rǐ'á ònjó ádólé, tǎlá òjílâ kǎnǐsǎ kâ 'bǎlé 'délé ìyí vósí Yésǔ rǐ vó 'á. 31 Tǎlá tã rǐ 'dǐ tǎsǐ rǐ, nǐ 'è lôsǐ Ôvârí kâ 'dǐ ìfǐ lõmbâ sǐ, tã 'dǐ òjá kô ânî drǐ sǐ. Nǐ 'è tã òzō má drí 'èlé trá rǐ kátí. Má rǐ trá ânî ìmbálé ndrǐ ãlô-ãlô òjílâ ãlô rǐ áyé ãkó ndrô nâ sǐ. 'Dǐ rǐ'á ngǎcǐ ìtú bê ndrǐ. Gō'dá má ngô áwó kpá trá rōō ânî tǎsǐ, â'dô ró bê ânî drí 'dézó tã Ôvârí kâ vósí pǐpǐsǐlǐ ãlô rǐ sǐ.

32 “Ítí ngbãangbânō rǐ, má fê ânî Ôvârí drǐgá, gólâ òndrê ró bê ânî vó. Gō'dá má âtǐ ânî úlǐ gólâkâ ârǐlǐ 'èlé, tǎlá úlǐ rǐ 'dǐ 'bá yí ò'bǎ ró ânî bê tã lânjâ gólâkâ gólâ rǐ gógó drí áfêlé cú ítí tǎkó ânî drí rǐ nǐlǐ. Tã âtǐ-âtǐ rǐ 'dǐ â'dô ânî 'bǎ'á âdrélé pǐpǐsǐlǐ ìdú-ìdú sǐ, tǎlá Ôvârí ìicâ ró bê ândrâ-tândí gólǐyí gólâ drí lélé 'è'á fêlâ òjílâ íyíkâ drí ndrǐ rǐ fêlé ânî drí âtǐ 'álâ.

33 “Mǐ nǐ tã gólǐyí má drí 'èlé sǐsǐ rǐ 'bá yí trá ndrǐ, má â'dó kô lâfâ ngátá ítá lôvó bê trólé ânî āzākā drǐgá sǐ. 34 Ânî rǐ gógó nyānyâ lâ nǐ trá kǐ, kǎyǐ ndrǐ má drí rǐzó trá ânî lâfálé rǐ sǐ rǐ, má rǐ trá ngá 'èlé áamá drǐ sǐ ngá gólǐyí ndrǐ áamá drí lélé áamá āzǐ-āzǐ yí bê rǐ úsúzó. 35 Ítí lâ 'dǐ ró rǐ, má â'dâ trá ânî drí kǐ, kǎyǐ vósí cé nǐ ò'è lôsǐ mbârâkâ sǐ, â'dô ró bê gólǐyí ìcá 'bá ngá 'èlé kô'dáwá rǐ 'bá yí pázó. Gō'dá kpá úlǐ Kúmú áamá kâ Yésǔ kâ nõ 'bá yí òrǐ ânî drǐ. Gólâ kǐ nǐ rǐ, 'Òjílâ gólâ ngá fê 'bá rǐ â'dô ândrâ-tândí Ôvârí kâ úsú'á rōō lâvǔlǐ òjílâ gólâ rǐ 'bá ngá trólé rǐ drǐ sǐ.' ”

36 Nǐngá sǐ, Póólô ndê tã drǐlâ rǐ'á âtálâ 'dǐ 'bá yí bê rǐ, gólǐyí ndrǐ drǐ-'bá kǎnǐsǎ kâ rǐ 'bá yí bê drí ngázó ìyí 'â'ì fǐlǐ vǔdrǐ gō'dá rǎtáā 'èzó Ôvârí drí. 37 Nǐngá sǐ, gólǐyí ndrǐ 'dó drí Póólô rǐ âmvózó gō'dá mí-rǐ-gbō 'èzó gólâ drí áwó ngōngō rōō rǐ sǐ. 38 Gólǐyí trá tã ìsǔ ró ámbá, tǎlá gólâ âtâ tã trá kǐ nǐ rǐ, gólǐyí ìicá gō'dá kô ìyí ndrêlé ó'dí. 'Dǐ vósí, gólǐyí drí gólâ rǐ vó 'bázó nǐlǐ mbǎlé fǐlǐ kōlóngbō 'álâ.

21

Tã àcị Póòlō yí kà Yērōsālēmā 'álà rí tāsī

¹ Gõ'dá tólá sī, âmâ drí mí-rí-gbõ 'èzò drị-'bá Ēfēsō lésī rí 'bá yí drí tã ìsũ âmá sī. Gõ'dá âmâ drí ngázó nílí Mēlétō 'ásī kólóngbõ sī lậvũlị àcị âmákà bē Yērōsālēmā 'álà. Mā ngà nílí kòrò mbị lịmvũ àndrê drị sī, gõ'dá âmâ drí cãzò àkírí zịlị Kósã rí 'álà. Ítí drịzò lâ sī rí, âmâ drí ngázó nílí nĩngá sī àkírí zịlị Ródã rí 'álà. Gõ'dá cịnó lâ sī, âmâ drí nızó jặribặ zịlị Pátarã rí 'álà. ² Tólá rí, âmâ drí kólóngbõ âmâ drí ànızó ì'di sī lâ 'dĩ àyézó, gõ'dá kólóngbõ àndrê àzà úsúzó. Kólóngbõ 'dĩ rí nĩ'á vò mvá zịlị Fònísìyã 'bặdrị Sírìyã kà 'á rí 'álà. Gõ'dá bē ìtí rí, âmâ drí mbázó filí kólóngbõ 'dĩ 'á, gõ'dá nızó lịmvũ àndrê drị sī kậyị dũu sī. ³ Ítí ró rí, âmâ drí nızó zã zã, gõ'dá nĩngá sī, âmâ drí 'bặdrị zịlị Sãyiparási rí ndrêzò jệjệ ró. Gõ'dá âmâ drí lậvũzò 'bặdrị rí 'dĩ rú sī gólé âmâ drị-lịjị drị ró nĩ'á cãlê 'bặdrị Sírìyã rí 'álà. Gõ'dá âmâ drí cãzò àdrélé jặribặ zịlị Tírã rí 'á 'bặdrị Sírìyã 'dĩ 'á nĩngá, tãlã òjilã gólìyì kólóngbõ kà 'dĩ 'bá yí lẹ ìyì ngà lậnjị ìyìkà kólóngbõ rí 'dĩ 'á rí 'bá yí ìrìlị ndrị vólé kólóngbõ 'ásī gõ'dá rızó nĩngá kậyị dũu sī.

⁴ Tírã 'á nĩngá rí, âmâ drí ngázó nílí tã lẹ 'bá Yēsũ 'á nĩngá rí 'bá yí úsúlị. Gõ'dá âmâ drí rızó gólìyì bē nĩngá kậyị nị-drị-là-rị sī. Gõ'dá nĩngá rí, gólìyì drí tã à'dázó Póòlō drí ngbálì-ngbálì kị, gólá ònị Yērōsālēmā 'álà kò, tãlã Líndrị Tãndị Ôvãrị kà à'dã tã trá gólìyì drí kị, Póòlō à'dô lậgõ úsú'á tólá. ⁵ Gõ'dá kậyì kólóngbõ 'dĩ kà 'è'á 'èlã Tírã 'á nĩngá rí ndélé bē rú trá rí, âmâ drí âmâ êdézó njã ngãlê nílí. Ítí rí, òjilã ndrị òkó lâ yí bē gõ'dá kpá mvá lâ yí âmâ drí rızó trá gólìyì bē 'dĩ 'bá yí drí âmâ vó 'bázó jặribặ 'ásì lậtị 'á. Nĩngá sī, mã àcã bē lịmvũ àndrê tị rí, âmâ gólìyì bē ndrị drí ngázó 'ã'ì tịlị lịmvũ àndrê sínýtã bē 'dĩ tị rãtãã 'èzò Ôvãrị drí. 'Dĩ vósì rí, âmâ drí ngázó mí-nĩ-gbõ 'èlê âmâ vó 'ásì. ⁶ Nĩngá sī rí, âmâ drí âmákà mbázó filí kólóngbõ 'á, gõ'dá gólìyì drí ìyìkà gbõ ngázó gólé lậ'búlị ìyì drí 'bã 'ásì.

⁷ Gõ'dá tólá sī rí, âmâ drí nızó Tírã 'ásì Póòlō yí bē zã gõ'dá nĩ'á cãlê Pětòlémáyã 'álà. Nĩngá rí, âmâ drí nızó nĩ-bē-yã 'èlê tã lẹ 'bá Yēsũ kà nĩngá 'dĩ 'bá yí drí gõ'dá à'dú kózó gólìyì bē kậyì àlò. ⁸ Gõ'dá drịzò lâ sī rí, âmâ drí nızó zã kólóngbõ sī gõ'dá cãlê Sēsãréyã 'álà. Nĩngá rí, âmâ drí ngázó nílí rìlị Fìlìpõ àgò gólá tã àtì-àtì tãndị Yēsũ kà pẹ 'bá ró rí drí 'bã 'álà. Gólá kpá ì'di àlò òjilã nị-drị-là-rị gólìyì tã lẹ 'bá Yēsũ 'á rí 'bá yí drí nịlị trá Yērōsālēmā 'álà ngà nyãnyã fèlê òkó gólìyì àyìzị ró rí 'bá yí drí rí ì'di. ⁹ Gólá rĩ'á cú mvá ànjó ágó àkó rí 'bá yí bē sũ ndrị 'dó ìyì tã Ôvãrị kà ngị 'bá 'ì tã àngũ 'bá ró. ¹⁰ Mã rí gólìyì bē tólá kậyì fìnyáwá sī. Gõ'dá tã àngũ 'bá àzà rú lâ Ágãbã, gólá drí àcázó Yērōsālēmã lésì. ¹¹ Gólá ànị trá âmâ válã Fìlìpõ drí 'bã 'álà. Gõ'dá gólá drí gásì Póòlō kà àtìzò Póòlō pị sī, ìyì pá gõ'dá ìyì drí bē òmbézó ì'di sī lâ, gõ'dá ngázó tã àtálé kị, "Nõ rĩ'á tã gólá Líndrị Tãndị drí à'dalé trá kị'á nĩ rí, òjilã gólá gásì ìpị kà nõ drí à'dolé gólákà rí, òjilã Yúdạ yí kà à'dô gólá rí òmbé'á òzò nõ kàtì Yērōsālēmã 'álà gõ'dá trólé fèlê Rómã lẹ 'bá yí drí òmbélé 'bãlê gặnịmặ 'á."

¹² Gõ'dá mã àrì bē ùlị 'dĩ 'bá yí rí, âmâ gõ'dá tã lẹ 'bá Yēsũ kà àzà 'bá yí tólá rí 'bá yí bē drí ngázó rú lậ'bãlê Póòlō rú àndalé àndã, tãlã gólá òzò nũ kò Yērōsālēmã 'álà. ¹³ Gõ'dá gólá lògõ ìyìngá tã-drị âmâ drí kị nĩ rí, "Mĩ rí rĩ'á àwó ngólé ìtí 'dĩ à'dô tãsì yã? Mĩ rí rĩ'á âmâ fùlị ìzã sī nõtì à'dô tãsì yã? À'dô bē trá ìtí rí, mã trá ngã'á nílí. Mã à'dó kò ùrị ró gặnịmặ Yērōsālēmã kà tãsì, gõ'dá mã à'dó kpá kò òdrã ùrị bē dralé tólá Kùmú Yēsũ rí tãsì."

14 Nĩngá sī rī, mā ícá gō'dá kô tã lôgôlé gólâ drí. Ítí rī, âmâ drí gbô úlĩ âtâ-âtâ gólâ drí rī âyézó volé tã rī 'dī tāsī. Gólâ âmâ drí âtálé rī cé “Ôvârí drí lélé rī vó ró.”

15 Rīrī gólâkâ tólâ rī vósī, âmâ drí ngá âmákâ rī 'bá yī êdézó njââ ngâzó nīlí Yērōsālémâ 'álâ. 16 Nĩngá sī, tã lē 'bá Yésū 'á Sēsāréyâ kâ rī 'bá yī drí ngâzó âmâ âjílí lậtị nĩzó Yērōsālémâ 'álâ rī drī. Gólīyī trô âmâ âjílí bũũũ cālé tã lē 'bá âzâ rú bē Mĩnāsónâ rī drí 'bã 'álâ rīlí tólâ tākō. Mĩnāsónâ rī'á Sâyīpārāsī lē 'bá ró gólâ â'dó 'bá tã lē 'bá Yésū kâ ặkũ ró nã rī 'dī.

Tã gólâ drī-'bá kạnısã kâ Yērōsālémâ 'álâ rī 'bá yī drí lélé Póólô drí 'élé iyī nyãányâ â'dalé tã mbị 'bá ró rī

17 Gō'dá âmâ Póólô yī bē, mā câ bē Yērōsālémâ 'á rī, ôjílâ kạnısã kâ tólâ nã 'bá yī drí ânĩzó nĩ-bē-yâ fēlé âmâ drí âyĩkō sī. 18 Nĩngá sī, drīzō lâ sī rī, âmâ Póólô yī bē drí ngâzó nīlí drī-'bá Yākóbâ yī ndrēlé, gō'dá ôjílâ kạnısã kâ rī 'bá yī drí kpá rú ê'bézó ndrī âmá bē tólâ. 19 Ítí rī, Póólô drí ngâzó nĩ-bē-yâ fēlé gólīyī drí, gō'dá kpá tã tãndí ndrī gólīyī Ôvârí drí 'élé trá ôjílâ lídí gólīyī â'dó 'bá Yúdâ ró kô rī 'bá yī lăfálé 'á rī 'bá yī ngīlí sírú-sírú, tãlâ lôsī gólâ drí 'élé trá gólīyī lăfálé 'á rī sī. 20 Gō'dá Yākóbâ yī ârī tã Póólô drí ngīlí 'dī 'bá yī bē rī, gólīyī drí Ôvârí rī luyízó âmá, tãlâ ôjílâ lídí dũũ lē iyī tã trá Yésū 'á vō 'ásī ndrī.

Gō'dá nĩngá sī, gólīyī drí ngâzó tã âtálé Póólô drí kī nĩ rī, “Âmâ âdrúpĩ, âmâ rī'á âyĩkō ró rōô tã Ôvârí drí 'élé lôsī áníkâ sī rī tāsī. Gō'dá kpá jăribâ âmákâ 'á nōngá ôjílâ dũũ Yúdâ yī kâ lē iyī tã trá Yésū 'á, gō'dá gólīyī ndrī rī'á ngiyá ró tã 'bã'bã Músâ kâ ĩnjĩlĩ kôró. 21 Ôjílâ rī 'dī 'bá yī ârī úlĩ fã-fã trá ní rú kī nĩ rī, ní ôrī tã ĩmbálé kī, ôjílâ Yúdâ yī kâ gólīyī rī 'bá ôjílâ lídí lăfálé rī 'bá yī ô'ê iyī tã 'bã'bã 'dī 'bá yī kô, gō'dá kpá 'dīyĩmvá lâ yī drí 'délé bāsâ 'á gō'dá kô, kpá kô lă'bĩ âmákâ rī 'bá yī 'dalé âlôwálâ. 22 Nôô rī gólīyī â'dô tã ârī'á kī, ní âcâ trá nōngá. Gō'dá bē trá ítí rī, mā â'dô tã ní drí ícá'á 'é'á 'elâ tã lâ sī rī â'dá'á ní drí. 23-24 Rī'á dó kī, ní 'é ngá gólâ âmâ drí âtálé ní drí nō tã â'dalé kī, nĩ zãã rī'á tã 'bã'bã Músâ kâ rī 'bá yī 'é'á. Ăgô âzâ 'bá yī âmákâ bē sũ rī'á iyī nōngá. Gólīyī 'bã lâtrĩtrĩ trá Ôvârí drí. Ngbãngbãno, gólīyī lē trá lâtrĩtrĩ 'dī ndélé dódó. Mĩ nĩ gólīyī bē jó ągĩ Ôvârí kâ rī 'álâ. Tólâ nĩ 'dâ lă'bĩ 'dīyī â'dâ kâ ngbãngbã Ôvârí rī lĩfĩ drī 'á rī gólīyī bē. Nĩngá sī, ní fē ró lăfâ lă'bĩ rī 'dī 'dã kâ drī-'bá lă'bĩ 'é kâ drí gólīyī tāsī ndrī, tãlâ gólīyī ôfâ ró iyī drī-'bĩ lămbé ró kī nĩ rī, yī âtĩ lâtrĩtrĩ iyĩkâ Ôvârí drí rī trá. 'Dĩ rī â'dô â'dá'á lâ ôjílâ âlô-âlô drí kī, tã â'bã-â'bã ní rú rī rī'á ônjô 'ĩ. Mĩ rī lă'bĩ Músâ yī kâ rī 'élé 'dĩ.

25 “Gō'dá ôjílâ lídí gólīyī tã lē 'bá trá Yésū 'á rī 'bá yī tāsī rī, mí nũ trá ngbãngbãno kī, mā jô wárăgã trá ặkũ ró ặkũ ró nã sī tã 'bã'bã bē kī, gólīyī ônyâ ã'wá gólâ ômbê lâ lĩlĩ lĩlĩ kô rī kô'dáwá, gō'dá gólīyī ônyâ ngá ârī drí 'bãzó drē bē 'á lâ rī kô, gō'dá kpá gólīyī ô'bã ôjílâ gólīyī â'dó 'bá kô iyī ôkó ró ngátá iyī ágó ró rī kô iyī ũgúlĩ â'dú kôzó 'dĩ bē lâ. Ícá kô gólīyī drí lă'bĩ Yúdâ yī kâ 'élé ndrī.”

26 Gō'dá Póólô drí tã 'dĩ 'ézó té ítí. Cĩnó âzâ rī sī, Póólô yī drí ngâzó nīlí jó ągĩ Ôvârí kâ 'álâ âgô gólīyī sũ 'dĩ 'bá yī bē lă'bĩ 'dīyī â'dâ kâ ngbãngbã ró Ôvârí rī lĩfĩ drī 'á 'dĩ 'dalé gólīyī bē. Nĩngá sī, Póólô drí ngâzó nīlí jó 'álâ tã âtálé drī-'bá lă'bĩ 'é kâ drí kậyĩ 'bãzó kôronyã zãzó lă'bĩ gólīyĩkâ 'dĩ vó lâ âtizó.

Tã gólâ ôjílâ Yúdâ yī kâ drí â'dózó ômbã ró Póólô rú

gõ'dá 'èzó gólâ rî fülí rî

²⁷ Nĩngá sī, Póólō yí drē rī'á jó ạngí Ôvârí kâ rî 'á kâyî n̄jī-drī-lâ-rī lã'bí â'dózo ngbángbá Ôvârí ágálé rî kâ drí rû ndērē rî sī, Yúdã yí ùrûkâ gólíyî ânī 'bá trá Ásīyã lésī jó ạngí Ôvârí kâ 'dī 'á rî drí ìyî Póólō rî ndrēzó. Gõ'dá gólíyî drí ngãzó tã 'bélé òjílã ò'bí ró 'dī 'bá yí drí, tãlã gólíyî ã'dô ró bê ậwã ró Póólō bê. Ítí rî, gólíyî drí ngãzó 'délé Póólō rî rûlị ậwã sī. ²⁸ Gõ'dá nĩngá sī, gólíyî drí ngãzó tã rî 'dī ìyálé kī nĩ rî, “Òjílã ãmákâ Yúdã yí kâ, nĩ pã ãmã lânō félé ãgô nō drí. Nōô rī'á ãgô rî gógó gólâ rī 'bá òjílã ìmbálé vō 'ásī cé t̄t̄t̄ kī nĩ rî, òjílã ãmákâ, gõ'dá tã 'bã'bã Músã kâ rî 'bá yí, gõ'dá jó ạngí Ôvârí kâ ãmákâ nō ãã'dô ìyî ndrī rī'á tã ífí ãkó rî ì'dí.* Gõ'dá ngbãangbânō rî, gólâ ânī kpá trá òjílã lídí lôfílí jó ạngí ãmã drí rīzó Ôvârí ìnjílí nō 'á ìzãlã.” ²⁹ Gólíyî ãtã tã ítí, tãlã s̄s̄s̄ gólíyî ndrē Trófímō gólâ òjílã lídí Êfésō kâ ró rî trá lãmú'á ìyî Póólō bê j̄arībã 'ásī. Gõ'dá ítí rî, gólíyî ìsũ tã trá ãnyã ró kī nĩ rî, Póólō ããtrō gólâ nĩ ãjílí jó ạngí Ôvârí kâ rî 'á.

³⁰ Gõ'dá nĩngá sī, òjílã vō rî 'dī 'á nĩngá rî 'bá yí ndrī kâkâpã drí ngãzó rû ãmólé ậwã sī. Ítí gólíyî drí ngãzó 'dũwã kpãkã ãlô 'délé Póólō rî rûlị. Gõ'dá drílíyî gólâ rî s̄zó vólé jó ạngí Ôvârí kâ 'dī 'ásī, gõ'dá ật̄t̄t̄ jó ạngí 'dī kâ rî 'bá yí ã'bãzó kpãkũ kpãkũ. ³¹ Nĩngá sī, gólíyî trá 'è'á Póólō rî fülí lãcãcã sī, gõ'dá òjílã ãzã drí ngãzó nĩ'á tã 'dī ngólé ãmbã ậjũ 'bũ 'bã kã Rómã kâ drí kī, òjílã ndrī Yērōsãlémã kâ 'dī 'bá yí ê'bê rû ìyî trá ậwã bê. ³² Gõ'dá ãmbã rî 'dī ãrī tã rî 'dī bê ítí rî, 'wãã gólâ drí ngãzó nĩlị ậjũ 'bũ 'bã íyíkã rî 'dī 'bá yí bê ò'bí rî 'dī lãpélé vólé. Gõ'dá ò'bí rî 'dī 'bá yí ndrē ìyî ậjũ 'bũ 'bã 'dī 'bá yí bê rî, drílíyî Póólō rî cãcã ãyézó.

³³ Nĩngá sī rî, ãmbã 'dī drí ãnĩzó ãnyî Póólō rú gõ'dá gólâ rî rûlị. Nĩngá sī, gólâ drí tã 'bãzó ậjũ 'bũ 'bã 'dī 'bá yí drí Póólō rî òmbézó nyãrī ạngí ạngí rī sī. Gõ'dá gólâ drí ngãzó tã ìjílí kī, Póólō ãã'dô íyíkã ã'dí ì'dí yã, gõ'dá tã ònjí gólãkã 'élé trá rî ã'dô 'í yã. ³⁴ Gõ'dá òjílã ùrûkâ 'bá yí òtrê ìyíkã ùlị ãzã 'bá yí ì'dí, gõ'dá ùrûkâ 'bá yí òtrê ìyíkã ùlị ngĩngĩ ãzã 'bá yí ì'dí. Gõ'dá ùlị 'dī 'bá yí ndrī trá tã ífí ãkó. Ítí rî, ãmbã 'dī ìcã gõ'dá kô tã lôgô tã ìjì íyíkã 'dī kã ùsúlí mb̄. Gõ'dá tã rî 'dī tãsī rî, gólâ drí tã 'bãzó ậjũ 'bũ 'bã íyíkã 'dī 'bá yí drí Póólō rî trōzó ãjílí ùrú 'álã nĩzó ậ'dị-drī ìyíkã 'bãráñã bê ãrī yí rú sī rî 'á. ³⁵ Gõ'dá nĩngá sī, ậjũ 'bũ 'bã 'dī 'bá yí drí cãzó Póólō bê bũũũ pá tō vō rīzó mbálé ùrú 'álã rōvō ró rî dr̄t̄t̄ sī. Gõ'dá ítí rî, òjílã trá rī'á ìyî 'è'á Póólō rî s̄lé òmbã sī gólíyî drígã sī vólé. Bê trá ítí rî, ậjũ 'bũ 'bã 'dī 'bá yí drí gólâ rî n̄j̄zó lópélé ùrú 'álã ró pá tō vō dr̄t̄ 'álã. ³⁶ Nĩngá sī, òjílã 'dī 'bá yí drí 'd̄zó zãã gólíyî vó òtrê-òtrê bê kī nĩ rî, “Úfũ gólã fũfũ vólé!”

Tã gólã Póólō drí ìyî nyãnyã ã'dãzó òjílã Yúdã yí kã drí kī,

yí ã'dô gólíyî ãzĩ-ãzĩ 'í rî

³⁷ Ậjũ 'bũ 'bã 'dī 'bá yí 'è ìyî bê 'è'á Póólō rî lôfílí ìyî drí ậ'dị-drī 'álã rî, Póólō drí ngãzó tã ãtálé ãmbã gólíyíkã rî drí Ḡr̄r̄k̄t̄ t̄t̄ sī kī, “Ãmbã, nĩ ãyê drē mã tã ãtálé nĩ drí.”

Ítí rî, ãmbã 'dī drí tã ãtãzó kī nĩ rî, “Mí n̄j̄ Ḡr̄r̄k̄t̄ t̄t̄ trá! ³⁸ Ítí rî, nĩ ã'dó kô Mãs̄r̄r̄ lé 'bã gólã ậkũ ró ậjũ 'bũ 'bã trá m̄r̄r̄ ãmákã Rómã kã bê gólã rã 'bã trá òmã 'álã òjílã 'díyî ùfũ 'bã ró rî bê kútũ-sũ rî ì'dí yã?”

* **21:28** 21.28 Tãlã gólíyî Ásīyã lésī rī 'bá yí n̄j̄ tã Póólō drí rī'á 'èlã òjílã lídí lãfálé rī trá. Póólō rī trá tã ãtálé, ìcã trá òjílã lídí 'dī 'bá yí drí cé tã l̄l̄l̄ Yésũ 'á lã'bí Yúdã yí kã 'è ãkó.

³⁹ Gõ'dá Póólō kī, “Ítí kô! Mâ rĩ'á òjílā Yúdā yí kâ ì'dí. Útì má Tārásō 'álā, Tārásō 'dĩ rĩ'á jārībā 'bādrī Sílísīyā kâ tâ lâ drí â'dólé lạnjĩ-lạnjĩ ró rĩ ì'dí. Āyē, ní âyē má tâ â'dalé òjílā nô 'bá yí drí.”

⁴⁰ Gõ'dá ítí rĩ, āmbá 'dĩ drí gólā rĩ âyézó tâ pélé òjílā 'dĩ 'bá yí drí. Nĩngá rĩ, gólā drí ngāzó ādrélé ùrú pá tō vō drī, gõ'dá íyí drí ìngázó ùrú òjílā 'bālé â'dólé njūrū. Vó lâ sī, gólā drí tâ âtázó gólīyí drí tị Ìbūrū kâ sī.

22

¹ Gólā kī gólīyí drí rĩ, “Ámā átá yí amā ādrúpì yí, nĩ ìgā drē bì má ngálā, má â'dā ró drē tâ mbì amákā ānì drí.”

² Ò'bí 'dĩ 'bá yí àrílí bē ìyí gólā rĩ'á tâ ngĩ'á tị ìyí nyānyā kâ Ìbūrū kâ rĩ sī ítí rĩ, gólīyí drí gōzó rílí tịtị ró rōō. ³ Gõ'dá nĩngá sī, gólā drí tâ âtázó kī nĩ rĩ, “Mâ rĩ gógó rĩ'á òjílā Yúdā yí kâ 'í. Útì má jārībā Tārásō gólā â'dó 'bá 'bādrī Sílísīyā kâ 'á rĩ 'álā. Gõ'dá má mbā Yērōsālēmā 'á nōngá. Gāmālélē* ìcì amā Ìfì nĩ tâ 'bā'bā gólīyí Òvārí drí félé trá amā á'bíyá yí drí rĩ 'bá yí ìnjílí 'élé kpádí-kpádí. Mâ rĩ'á kàyì vósì cé njāā úlì Òvārí kâ rĩ 'bá yí àrílí 'élé, nyé òzō ānì drí â'dórē āndrō njāā 'èlā rĩ tí. ⁴ Nĩngá sī, má fē lạnō trá òjílā gólīyí 'dē 'bá trá lạtì gólā Yēsū kâ rĩ vó rĩ yí drí ònjí lâ ró rōō. Má 'è ùrúkà lâ yí trá òdralé, gõ'dá ùrúkà 'bá yí òkó āgō bē má ùrú gólīyí trá òmbélé vūlì gānīmā 'á. ⁵ Drī-'bá Yúdā yí kâ rĩ 'bá yí gõ'dá sísì lé 'bá amákā rĩ 'bá yí bē ndrī ìcā ìyí trá â'dalā ānì drí kī, úlì amákā 'dĩ 'bá yí rĩ'á tâ mbì 'í. Gõ'dá gólīyí ì'dí rĩ'á òjílā tíbē wārāgā ìgì 'bá félé má drīgá trólé nĩ'á fēlā òjílā amákā Yúdā yí kâ rĩ 'bá yí drí Dāmāsékē 'álā, ā'dô ró bē òjílā Yēsū kâ tólā nā 'bá yí ùrúzó lạnō fēzó gólīyí drí rĩ.

⁶ “Gõ'dá má bē rĩ'á nĩ'á lạtì drī sī Dāmāsékē 'álā rĩ, gõ'dá má âcā bē ānyì jārībā āndrē 'dĩ 'á, ìtú gbílí-gbílí sī rĩ, àtrūkū'dū ró, vō drí lậgúzó vō ìwálé amā gārā 'ásì 'būū lēsì ngá ì'ílí má rú sī dírì. ⁷ Nĩngá sī rĩ, má drí 'dēzó vūdrī, gõ'dá má drí gbórókō úlì âtā-âtā bē àrízó tâ âtá'á má drí kī nĩ rĩ, ‘Sóólō, Sóólō, ní rĩ rĩ'á lạnō ònjí félé má drí rōō ā'dô tāsī yā?’ ⁸ Gõ'dá nĩngá sī, má drí tâ âtázó kī, ‘Kúmú, nĩ ã'dí ì'dí yā?’ Gõ'dá gbórókō 'dĩ drí tâ lógōzó má drí kī nĩ rĩ, ‘Mâ Yēsū ì'dí. Mâ gólā ní drí rízó lạnō félé drílā rĩ ì'dí.’ ⁹ Òjílā gólīyí má bē rĩ 'bá yí ndrē ìyí vō ì'ì kạ'dạ-kạ'dạ 'dĩ kpá trá. Lé ítí rĩ, gólīyí àrì úlì gólīyí átálé má drí rĩ kô'dáwá.

¹⁰ “Nĩngá sī, má drí tâ ìjízó kī nĩ rĩ, ‘Kúmú, bē trá ítí rĩ, má â'dô ìcá'á ā'dô 'élé ì'dí yā?’ Gõ'dá ítí rĩ, Kúmú Yēsū drí ngāzó tâ átálé má drí kī nĩ rĩ, ‘Ní ngā ùrú nílí Dāmāsékē 'álā. Tólā rĩ, òjílā āzā bē â'dô tâ ndrī gólīyí Òvārí drí 'bālé ní drí 'élé rĩ 'bá yí âtá'á ní drí 'élé.’ ¹¹ Vō ì'ì-ì'ì tíbē kạ'dạ-kạ'dạ 'dĩ 'bā má trá â'dólé Ìfì ùdúdú ró. Nĩngá sī rĩ, òjílā gólīyí má bē rĩ 'bá yí drí amā drí rúzó rízó amā sélé kūdū-kūdū nĩzó fílí má bē Dāmāsékē 'álā.

¹² “Gõ'dá āgō āzā bē Dāmāsékē 'á tólā, rú lâ Ānānīyā. Gólā rĩ'á Òvārí rĩ ìnjì 'bá 'í gõ'dá kpá tâ 'bā'bā Òvārí kâ rĩ àrì 'bá lâ 'í. Òjílā amákā Yúdā yí kâ ndrī â'dó 'bá tólā rĩ 'bá yí 'bā ìyí lạnjĩ trá gólā rú òjílā tándí mbìmbì rĩ ró. ¹³ Nĩngá sī, drílā ānĩzó ácálé jó má drí rízó 'á lâ rĩ 'á, drílā ādrézó amā gārā drī 'á gõ'dá ngalé tâ átálé kī nĩ rĩ, ‘Sóólō, amā ādrúpì, 'dōvó ànì Ìfì ùnjì rú vō ndrēlé ó'dí.’ Gõ'dá ítí rĩ, amā Ìfì drí rú njízó vō ndrēlé kpá ó'dí, gõ'dá má drí ngá ndrēzó gólā ngálā.

¹⁴ “Gõ'dá nĩngá rĩ, Ānānīyā drí ngāzó tâ átálé kī nĩ rĩ, ‘Òvārí gólā amā á'bíyá yí drí rĩ'á ìnjílā rĩ njì nĩ nĩ, tālā tâ yí drí lélé ní drí 'è'á 'èlā rĩ njìlì.

* 22:3 22.3 Nĩ zị Tā 'Ē'è 5.34 tâ Gāmālélē kâ tāsì.

Gólâ nǐ nǐ pávó mbî 'díyî pã kâ rî â' dâlé òjílâ drí. Tã 'dî tãsí, Yésũ â'dâ rú trá ní drí úlî âtâ-âtâ sǐ íyî â' dâlé ní drí 'díyî pã 'bá gólâ tã mbî 'bá ró rî ró. ¹⁵ Nôo rǐ'á tã gólâ Yésũ drí ânî njǐzó 'èlâ rǐ ì'dî, tãlâ ní â'dâ ró bê tã gólâ ní drí ndrélé trá gólâ rǐ tãsí gô'dá ârílí kpá trá gólâ tí sǐ rǐ òjílâ drí ndrǐ. ¹⁶ Bê trá ítí rǐ, ní tē ngá âzâ gô'dá kô âlôlâ. Ní ngá íbábátízâ ró nǐ. Ní 'è rãtãã Ôvãrí drí, tãlâ gólâ ââyê ró nǐ tã ònjí âníkâ rǐ 'bá yí 'ásí.'

¹⁷⁻¹⁸ "Gô'dá 'dǐ vósí rǐ, má drí ângázó âgôlé Yērôsãlémã 'á nongá. Gô'dá kâyî âzâ sǐ, má nǐ bê jó ângí Ôvãrí kâ rǐ 'âlâ rãtãã 'èlé rǐ, Kúmú Yésũ drí rú â'dázó má drí òzô âbǐ-âbǐ kâtí. Tã â'dâ 'dǐ 'á rǐ, gólâ kǐ, 'Òjílâ jãrǐbã nô kâ ícá íyî kô tã ní drí âtálé âmã tãsí rǐ ârílí. Ítí rǐ, mí ngá 'wãã'wã vó nô âyéle.' ¹⁹ Gô'dá má drí tã âtázó gólâ drí kǐ, 'Gô'dá kúmú, má ícá kô nǐlí volé. Òjílâ vó 'ásí ndrǐ nǐ íyî trá kǐ, sǐsǐ nã sǐ rǐ, má tô âcǐ trá vó drǐ 'ásí gbãã, nǐ'á tã lē 'bá trá ní 'á rǐ 'bá yí úrú bê jó dũudú rǐzó tã Ôvãrí kâ ârílí rǐ 'bá yí 'ásí, gô'dá kpá gólíyî cã bê. ²⁰ Gô'dá gólíyî fúlí bê Sítífánô trá tã lēlé gólâkâ ní 'á rǐ tãsí rǐ, 'dǐ mã bê rǐ'á tólâ tã-drǐ gólâ rǐ fũfũ kâ 'dǐ lē'á gô'dá kpá rǐ'á ítá ângí gólíyî gólâ rǐ fũ 'bá 'dǐ 'bá yí kâ vó lâ ndrē'á.' ²¹ Nǐngá sǐ, Yésũ drí tã âtázó má drí kǐ, 'Mí ngá úrú nǐlí. Mã rǐ'á ânî jô'á jējē ró tã âmákâ pélé gólíyî â'dó 'bá òjílâ lídí ró rǐ 'bá yí drí, tãlâ gólíyî â'dô ró bê òjílâ âmákâ ró.' "

²² Ô'bí 'dǐ 'bá yí rǐ íyî trá rǐ'á úlî Póólô kâ 'dǐ 'bá yí ârílí, gô'dá gólíyî ârí úlî 'dǐ 'bá yí òjílâ lídí tãsí bê rǐ, gólíyî drí ngázó rǐ'á ôtrélé kǐ nǐ rǐ, "Úfú gólâ! Â'dó kô rǐ'á mbî òjílâ gólâ lârákô bê ítí 'dǐ drí rǐzó lédrē-lédrē ró ângó nô 'á!" ²³ Ô'bí 'dǐ 'bá yí rǐ íyî trá ôtrélé úrú âwã sǐ. Gólíyî nǐ'á ítá íyíkâ íyá bê gô'dá kpá tãpílíndrǐ lôdã bê úrú sǐ âwã sǐ. ²⁴ Tã rǐ 'dǐ tãsí rǐ, drǐ-'bá âjú 'bũ 'bá 'dǐ 'bá yí kâ drí tã 'bãzó âjú 'bũ 'bá íyíkâ rǐ 'bá yí drí Póólô rǐ âtrózó lôfílí â'dǐ-drǐ íyíkâ rǐ 'âlâ. Gólâ 'bã tã kpá trá gólíyî drí, tãlâ Póólô rǐ cãzó ònjóró'bí sǐ, tãlâ gólâ ôlôfô ró tã ònjí gólâ drí 'èlé ô'bí 'dǐ 'bá yí 'bã 'bá ôtrélé âwã sǐ gólâ rú rǐ. ²⁵ Gô'dá âjú 'bũ 'bá 'dǐ 'bá yí drē zãã gólâ rǐ ômbé'á cãlé rǐ, gólâ drí ngázó tã âtálé drǐ-'bá âjú 'bũ 'bá kâ âzâ â'dó 'bá tólâ nã drí kǐ nǐ rǐ, "Ítí rǐ, tã 'bã'bã Rómã kâ lôgá ânî kô òjílâ gólâ â'dó 'bá pãtǐ ró Rómã kâ rǐ cãlé cú ítí tã gólâkâ kǐ âkó yã?"

²⁶ Gô'dá drǐ-'bá âjú 'bũ 'bá kâ 'dǐ ârí úlî 'dǐ 'bá yí bê rǐ, gólâ drí gôzó ngãlé nǐlí drǐ-'bá âmbá âjú 'bũ 'bá kâ rǐ ngálâ, gô'dá gólâ rǐ ìjílí kǐ, "Mí nǐ tã ònjí gólâ âmã drí 'è'á 'èlâ nô trá yã? Âgô gólâ nãã rǐ rǐ'á òjílâ pãtǐ Rómã kâ 'í. Ní lē fí âmã drí gólâ rǐ cãlé yã?*"

²⁷ Nǐngá sǐ, âmbá rǐ 'dǐ drí ngázó nǐlí Póólô ngálâ gólâ rǐ ìjílí, "Ní â'dâ drē tã má drí, ní fí rǐ'á òjílâ pãtǐ Rómã kâ 'í yã?" Gô'dá Póólô drí tã-drǐ lôgôzó kǐ nǐ rǐ, "Âwô, mã òjílâ pãtǐ Rómã kâ 'í."

²⁸ Gô'dá nǐngá sǐ rǐ, drǐ-'bá âmbá 'dǐ drí tã âtázó kǐ, "Mã rǐ gógó nô fē âdǐ ângí ì'dí má drí â'dózó òjílâ Rómã kâ ró." Gô'dá Póólô drí tã âtázó kǐ, "Âmã tãsí rǐ, útí mã trá òjílâ Rómã kâ ró."

²⁹ Gô'dá nǐngá sǐ, âjú 'bũ 'bá gólíyî 'è 'bá Póólô rǐ cãlé rǐ 'bá yí drí ngázó lôwãlé gólé volé ùrǐ drí sǐ, gô'dá drǐ-'bá 'dǐ drí kpá â'dózó ùrǐ ró, tãlâ gólâ 'bã tã 'bã'bã trá Póólô gólâ òjílâ Rómã kâ ró rǐ ômbézó.

Tã gólâ Póólô drí âtálé tã kǐ 'bá Yúdã yí kâ rǐ 'bá yí ândrá rǐ

³⁰ Drǐzó âzâ rǐ sǐ rǐ, drǐ-'bá ângí 'dǐ lē drē zãã tã ífí gólâ òjílâ Yúdã yí kâ rǐ 'bá yí drí tã 'bãzó yí ândrá Póólô rú rǐ nǐlí mbîmbî. Nǐngá sǐ, gólâ drí

* **22:26** 22.26 Tã 'bã'bã Rómã kâ âyé òjílâ Rómã kâ kô cãlé drē cú ítí ókí drē tã ònjí gólâkâ rǐ kô.

Póólô rî lôfôzó vólé gānīmā 'ásī, gō'dá drílâ tã 'bázó drī-'bá ángí ángí Yúdā yí kâ rî 'bá yí drí rû è'bélé vō tã kī kâ Yúdā yí kâ rî 'á, tãlâ tã Póólô kâ rî kílí. Gō'dá nīngá sī, gólâ drí Póólô rî âtrôzó 'bǎlé âdrélé gólīyī ândrá ndrī tã lâ kílí.

23

¹ Gō'dá nīngá sī, Póólô drí vō ndrēzó mbî òjílâ gólīyī rû è'bé 'bá tã íyíkâ kílí 'dī 'bá yí ngálâ, gō'dá tã âtázó gólīyī drí kī nī rî, “Ámâ âdrúpī yí, tã ìsū ámakâ vó ró rî, má nī trá kī, má rî trá ìnyákú drī nô 'á òjílâ tãndí rî ró Ôvârí ândrá lôsī gólâkâ má drí 'élé trá gólâ drí rî tãsī būúú âcalé ìtú ândrô nô 'á.”

² Gō'dá nīngá sī, āgô āzâ rú bê Ānānīyā gólâ āmbá drī-'bá lâ'bí 'è kâ rî 'bá yí kâ drí tã 'bázó òjílâ âdré 'bá ìyī Póólô rî gārā 'á rî 'bá yí drí, gólīyī òsâ ró gólâ tî 'á, tãlâ tã ìsū gólīyíkâ 'á rî, Póólô òlê trá ìyī nyānyā 'bǎlé òjílâ āmbá ró. ³ Nīngá sī, Póólô drí tã âtázó kī, “Nī, tã pātī ró, Ôvârí â'dô kpá ânī sã'á, nī rû òjá 'bá ró nō, nī ì'dī rī'á òzō ābē ākú āgā 'bá trá trātrātrā gólâ gō'dá ndrūzó lâ ófó sī mvélé kpírí-kpírí, tãlâ ùsú ró bê ìfī drī 'á rî kâtí. Mí rî tólâ ámâ tã kílí tã 'bā'bā gólīyī Ôvârí drí félé Músā drí rî 'bá yí sī, gō'dá nī rî gógó, ní ró áníkâ tã 'bā'bā rî 'dī 'bá yí kô'dáwá, ì'dī ní drí tã 'bázó òjílâ drí ámâ sázó tî 'á 'dī ākpākā'dā úlī ámakâ drí ndē ākó.”

⁴ Gō'dá òjílâ â'dó 'bá tólâ ānyī Póólô bê rî 'bá yí drí gólâ rî ìjízó kī nī rî, “Ní 'dâ drī-'bá gólâ Ôvârí drí 'bǎlé trá āmbá drī-'bá lâ'bí 'è kâ rî 'bá yí kâ ró rî ā'dô tãsī yā?”

⁵ Ítí, Póólô drí tã-drī lôgôzó gólīyī drí kī nī rî, “Má nī kô kī, āgô 'dī rī'á drī-'bá ángí 'ì drī-'bá lâ'bí 'è kâ rî 'bá yí drīlī. Rī'á tã ìgī-ìgī Ôvârí kâ 'á kī, 'Ní âtâ tã kô ònjí ró drī-'bá òjílâ áníkâ rî 'bá yí drīlī rî rú.’ ”

⁶⁻⁸ Gō'dá Póólô nī trá kī nī rî, tã kī 'bá 'dī 'bá yí, ùrúkâ 'bá yí rī'á ìyī Sādúsī 'ì, gō'dá ùrúkâ 'bá yí ìyíkâ Pārúsī 'ì. Sādúsī yí âtâ ìyíkâ kī nī rî, òjílâ òlīdrí kô òdrā 'ásī, gō'dá mǎlāyíkâ āâ'dô kpá yù'dáwá, gō'dá òjílâ líndrī āâ'dô kpá yù'dáwá. Gō'dá Pārúsī yí lē ìyíkâ tã-drī tã 'dī 'bá yí kâ rî ndrī. Ítí rî, Póólô drí ngāzó tã âtálé gólīyī drí ngbálâ-ngbálâ kī, “Ámâ âdrúpī yí, má Pārúsī 'ì, gō'dá ámâ átá kpá Pārúsī 'ì. Gō'dá ngbāngbānô rî, áâ trá tã ámakâ kī'á nōngá, tãlâ má nī trá kī, òjílâ gólâ drā 'bá trá rî â'dô lídrí'á òdrā 'ásī.” Gō'dá Póólô âtâ úlī 'dī 'bá yí bê rî, gólīyī â'dó 'bá Pārúsī ró rî 'bá yí drí ngāzó ìyī rī'á lâwǎlé gólīyī Sādúsī ró rî 'bá yí bê, tãlâ tã kī'á nī rî òjílâ āâ'dô lídrí'á òdrā 'ásī rî tãsī. Ítí rî, tã kī 'bá 'dī 'bá yí drí lâfálé cázó.

⁹ Gō'dá nīngá sī, gbálálá āwá kâ gō'dá trá rōô. Gō'dá lâ'bí ìmbá 'bá ùrúkâ 'bá yí â'dó 'bá ìyī Pārúsī ró rî yí drí ngāzó ìyī ùrú lâwǎlé āwá sī Sādúsī yí bê. Gólīyī kī nī rî, “Mā ùsú tã ònjí āzākâ kô āgô nō rú. Ngátá mǎlāyíkâ âtâ úlī nī gólâ drí ngā lâjóbá Ôvârí kâ yā rî.”

¹⁰ Nīngá sī, tã kī 'bá 'dī 'bá yí drí ngāzó āwá bê. Gō'dá Pārúsī yí drí rīzó Póólô rî lâsélé ìyī lâfálé 'ásī Sādúsī yí bê. Gō'dá tã rî 'dī tãsī rî, drī-'bá ājú 'bū 'bá yí kâ 'dī drí â'dózó ùrī ró kī, áâ'dô Póólô rî fū'á gólâ rî lâsê-lâsê 'dī sī. Ítí rî, gólâ drí tã 'bázó ājú 'bū 'bá ìyíkâ rî 'bá yí drí ònī ró ìyī filí gólīyī lâfálé 'á Póólô rî ânjólé ânízó gólâ bê ã'dī-drī ìyíkâ rî 'álâ.

¹¹ Gō'dá tã 'dī 'bá yí vólé drī lâ 'ásī ngáčì lâ 'dī sī rî, Kúmú Yésū drí ìyī â'dázó Póólô drí gō'dá tã âtázó gólâ drí kī nī rî, “Ní ìdú ânī fī! Tãlâ ní pē úlī ámakâ trá òjílâ drí Yērōsǎlēmā 'á nōngá. Ítí rî, má â'dô kpá ânī 'bā'á nílí úlī ámakâ pélé òjílâ drí jārībā ángí Rómā kâ nã 'á tólâ.”

Tã gólâ Yúdã yí drí tã âyízó òmbélé ngóló 'èzó Póólô rí fùlì rí

¹² Cjínó drịzô lâ ãzâ rí sī rí, òjílã Yúdã yí kã ùrúkã 'bá yí drí rú ê'bézó tã âyílì Póólô rú. Gólìyì 'bã tã trá làtrítrí ró kī nī rí, yí ònyá ngá kô, gô'dá yí ùmvú ngá mvũmvũ kpá kô, té òzô yí ìicâ trá Póólô rí fùlì rí vósì. ¹³ Òjílã gólìyì làtrítrí 'dī ìtrí 'bá rí 'bá yí rī'á kôrô nyâ'dí-rī drī sī. ¹⁴ Gô'dá nīngá sī, gólìyì drí ngãzó nīlì drī-'bá lã'bí 'è 'bá kã rí 'bá yí ngálâ gólìyì â'dó 'bá sīsì-lésì rí 'bá yí bê tã â'dalé gólìyì drí kī nī rí, "Mã 'bã tã trá 'dó kpãkã ãlô làtrítrí ró kī, mã ìcã kô ngá ãzãkã nyalé ngá mvũmvũ bê té òzô mã ùfú Póólô rí 'dī trá rí vósì. ¹⁵ Nīngá sī 'dôvó, ãnì gô'dá tã kī 'bá ãzâ 'bá yí bê, nī jô tã âti-âti drī-'bá ãjú 'bũ 'bá Rómã kã rí 'bá yí drīlì rí drí kī, nī lè tã Póólô kã 'dī ífí lâ ùsúlì dódó, gólâ ìnjì drí Póólô rú sī ãnìlì âdrélé ãnì ândrá tì lâ ìjílì. Ítí rí, mã â'dó ãmãkã rú lãpì'á pávó gãrã drī 'á njãã Póólô rí fùlì drē ãkpãkã'dã gólâ cá drē ãnì rú kô."

¹⁶ Gô'dá Póólô rí ádrã, ìzó lâ rí mvá ró rí drí tã âyílì trá Póólô rú 'dī ârízó. Nīngá sī, drílã ngãzó nīlì filí ã'dí-drī ãjú 'bũ 'bá Rómã kã 'dī 'bá yí kã rí 'alã, nī'á Póólô rí ùsúlì, tãlã tã âyílì trá gólâ rú 'dī âtalé gólâ drí. ¹⁷ Gô'dá ìtí, Póólô ârì tã rí 'dī bê rí, gólâ drí ngãzó drī-'bá ãjú 'bũ 'bá kã ãzâ zjìlì gô'dá tã âtázó drī-'bá rí 'dī drí kī, "Ágã nõ rī'á cú tã lãnjì-lãnjì bê âtalé ãmbã ãnì drīlì rí drí. Ítí rí, ní trô gólâ ãjílì ãmbã rí 'dī ngálã."

¹⁸ Gô'dá nīngá sī, drī-'bã 'dī drí ágã rí 'dī drızó ãjílì ãmbã rí 'dī ngálâ gô'dá tã âtázó ãmbã rí 'dī drí kī, "Póólô gólâ 'bãlé gãnìmã 'á rí zì mã gô'dá tã âtázó mã drí kī, ágã nõ â'dô rī'á cú tã lãnjì-lãnjì bê âtalé ní drí. Gô'dá mã ãadrī gólâ ãjílì ní ngálã."

¹⁹ Gô'dá ãmbã rí 'dī drí ágã rí 'dī drí lâ rüzó sélé fínyáwã gãrã drī ìyì rī-wálã gô'dá gólâ rí ìjízó ìnjì ró kī nī rí, "Ní lè ã'dô tã âtalé mã drí yã?"

²⁰ Gô'dá ágã rí 'dī drí tã lôgôzó ãmbã rí 'dī drí kī, "Òjílã Yúdã yí kã ùrúkã 'bá yí ê'bê ìyì rú trá ãlô 'è'á ãnì ìjílì Póólô rí âjólé âdrélé ìyì ândrá rú ê'bê ìyíkã ìdrú rí 'á, tãlã yí ìjì ró bê gólâ tã ìjì-ìjì ùrúkã 'bá yí sī, ã'dô ró bê tã gólãkã kízó mbìmbì. ²¹ Ítí rí, ní lè tã-drī gólìyíkã 'dī kô. Ágô gólìyíkã ãzã 'bá yí bê rī'á ìyì kôrô nyâ'dí-rī drī sī, gólìyì lãpì ìyì trá pávó gãrã drī 'ásì Póólô rí rùlì fùlì volé. Gólìyì ìtrí làtrítrí trá kī nī rí, yí ònyá ngá kô ngá mvũmvũ bê té òzô yí ùfú Póólô trá rí ì'dí. Gô'dá ngbãangbãno rí, gólìyì rī'á tótó tã ní drí 'bã'á lôgô'á lâ rí tã'á ì'dí."

²² Gô'dá nīngá sī, ãmbã 'dī drí drí-mbílì sôzó ágã 'dī ìfì, gô'dá tã âtázó drílã kī nī rí, "Ní âtã tã kô òjílã ãzãkã drí kī, ní pè tã rí 'dī trá mã drí." Nīngá sī, ãmbã rí 'dī drí ágã rí 'dī jôzó volé.

²³ Tólã sī, gólâ drí drī-'bã ãjú 'bũ 'bá kã yí zélé rí rí 'bá yí âzízó ãnìlì yí ngálã. Gô'dá gólâ drí tã âtázó gólìyì drí kī nī rí, "Ní ãzì ãjú 'bũ 'bá ãnìkã rí 'bá yí kãmã-rī gô'dá kpá nyâ'dí-nã-drī-lã-múdrì ãjú 'bũ 'bá gólìyì rã 'bá bê òsãní drī rí 'bá yí, gô'dá kpá òjílã gólìyì ãjú bê rí 'bá yí kãmã-rī 'dó rú ê'bélé vò ãlô 'á â'dólé njãã ngãlé nīlì Sēsãréyã 'alã ìtú-pã njì-drī-lã-sù ngãcì nõ rí kã sī. ²⁴ Gô'dá mī 'bã òsãní ãzã 'bá yí kpá njãã Póólô yí drí nızó drí lâ 'á ìyì, tãlã nī ìcã ró bê gólâ rí ãjílì kúmú ãngì Félíkã ngálã cú ìtí tã ònjì ùsú ãkó lãtì 'á."

²⁵ Gô'dá nīngá sī, gólâ drí wãrãgã ìgìzó jólé gólìyì bê kī nī rí,

²⁶ Mã Kãlôdiyã Lísíyã ìgì wãrãgã nõ nī nī kúmú ãmãkã Félíkã drí. Mã 'è nì-bê-yã ãmbã ãmbã ní drí. ²⁷ Ágô nõ mã drí rī'á jólã ní ngálã nõ, gólâ rī'á ãgô tìbê òjílã Yúdã yí kã rí 'bá yí drí rùlì trá gô'dá lélé trá fùlã rí ì'dí. Gô'dá mã ùsú vó lâ trá kī nī rí, gólâ ãã'dô fí òjílã pãtjì Rómã kã ì'dí. Bê trá ìtí rí, mã drí ngãzó ãjú 'bũ 'bá ãmãkã rí 'bá yí jólé, nī'á gólâ rí ãpálé

òjílã Yúdã yí ká 'dĩ 'bá yí drí gá sī. ²⁸ Nĩngá sī, má lě trá tã gólá gólíyí drí tã â'bázó gólá rú tã lâ sī nĩlĩ rĩ, má drí gólá rĩ trõzó âjílĩ rũ è'bè gólíyíkã võ tã kĩ kã rĩ 'álã. ²⁹ Ítĩ rĩ, má ùsũ trá rũ è'bè võ rĩ 'dĩ 'á kĩ, áâ'bã tã gólá rú tã ùrũkã fĩnyáwá tã 'bã'bã gólíyĩ nyãányã kã rĩ tã sī. Á'dó kô rĩ'á tã lãnjĩ-lãnjĩ 'í gólá rĩ fũzó ngã kpálé òmbélé 'bãlé gãnĩmã 'á. ³⁰ Gõ'dá 'dĩ vósĩ, ágá ãzã drí ngãzó tã â'dalé má drí kĩ nĩ rĩ, òjílã Yúdã yí ká 'dĩ 'bá yí âyĩ ìyĩ tã trá ãgõ nõ rú fũlĩ volé. Ítĩ rĩ, má drí gólá rĩ jõzó 'wãã ní ngáá tólã, gõ'dá má 'bã tã kpá trá gólíyĩ tã âyĩ 'bá trá gólá rú rĩ 'bá yí drí nĩzó ní ngálã, tãlã tã gólíyĩ drí â'bãlé ãgõ rĩ rú 'dĩ ngílĩ ní drí ìyĩ tĩ sī. 'Dĩ tã má drí 'bãlé ní drí nĩlĩ rĩ 'dĩ. 'Dĩ 'dĩ.

³¹ Gõ'dá nĩngá sī, ãjú 'bũ 'bá tĩlĩlĩ 'dĩ 'bá yí drí tã gólá 'bãlé trá ìyĩ drí 'élé rĩ 'ézó. Gólíyĩ trõ Póólõ trá ngáčĩ 'dĩ sī âjílĩ bũũ jãrĩbã Ænĩtĩpãtrõ kã rĩ 'álã. ³² Gõ'dá kãyĩ ãzã sī rĩ, ãjú 'bũ 'bá ùrũkã 'bá yí pá sī rĩ 'bá yí drí ngãzó gólé ìyĩ drí rĩ-võ 'á Yërõsãlémã 'álã. Gõ'dá gólíyĩ òsãní drĩ rĩ 'bá yí lãvũ ìyíkã zãã ãtĩ 'álã Póólõ yí bè. ³³ Gõ'dá gólíyĩ drí nĩzó cãlé Sēsãréyã 'álã. Gõ'dá gólíyĩ drí wãrãgã 'dĩ fẽzó kúmú ángĩ Fèlíkã drí, gõ'dá Póólõ rĩ fẽzó âyélé gólá drí gá. ³⁴ Nĩngá sī, kúmú ángĩ Fèlíkã drí ngãzó wãrãgã rĩ 'dĩ zĩlĩ. Gõ'dá drílã Póólõ rĩ ìjízó 'bãdrĩ gólá rĩ tĩzó 'álã 'á rĩ tã sī. Nĩngá sī, Póólõ drí tã-drĩ lógõzó drílã kĩ, ùtũtũ yí Sílísíyã 'álã. ³⁵ Gõ'dá nĩngá sī, Fèlíkã drí tã átãzó gólá drí kĩ nĩ rĩ, "Tãndĩ ró! Òzõ gólíyĩ tã â'bã 'bá ní rú 'dĩ 'bá yí ããcã trá rĩ, má â'dõ tã áníkã kĩ'á trá."

Ítĩ rĩ, gólá drí tã 'bázó ãjú 'bũ 'bá ìyíkã rĩ 'bá yí drí Póólõ rĩ vó ndrèlé dódó jó ángĩ ãzã kúmú Èródẽ kã ró rĩ 'á.

24

Tã Póólõ drí âdrézó kúmú ángĩ Fèlíkã ândrá rĩ

¹ Gõ'dá kãyĩ nĩ volé drĩ 'ásĩ rĩ, ãmbá drĩ-'bá lã'bĩ 'è 'bá kã rĩ 'bá yí kã gólá rú bè Ænãníyã rĩ drí ngãzó nĩlĩ ìyĩ gólíyĩ rĩ 'bá âdrélé sĩsĩ-lésĩ ró rĩ 'bá yí bè Sēsãréyã 'álã, 'dĩ ãgõ ãzã rú bè Tërãtólõ gólá tã lópé 'bá ró tã kĩ 'bá drí rĩ nĩ kpá kpã Ænãníyã yí bè. Gõ'dá nĩngá sī, gólíyĩ cã bè Sēsãréyã 'álã rĩ, gólíyĩ drí nĩzó kúmú ángĩ Fèlíkã ngálã tã âjõlé gólá ândrá Póólõ rú. ² Ítĩ rĩ, kúmú Fèlíkã drí Póólõ rĩ âzízó ânĩlĩ âdrélé ìyĩ ândrá. Nĩngá sī, Póólõ drí ânĩzó âdrélé òzõ 'bãlé trá 'dĩ kãtĩ. Gõ'dá nĩngá sī, Tërãtólõ drí ngãzó tã Yúdã yí kã ngílĩ Fèlíkã ândrá kĩ nĩ rĩ, "Kúmú ángĩ ãmãkã, nĩ trá 'dĩ drĩ-ãcè bè 'bãdrĩ ãmãkã nõ drĩlĩ tã nĩnĩ bè rõõ. Gõ'dá ní 'è tã tãndĩ kpá trá dũũ 'bãdrĩ ãmãkã 'á. Nĩ 'bã òjílã ãmãkã trá rĩlĩ tã ã'dĩ sī ndrõ ãmbá sī. ³ Tãlã tã rĩ 'dĩ 'bá yí tã sī rĩ, ãmã rĩ'á ãyĩkõ ãmbá bè kúmũ áníkã tã sī. Gõ'dá ìtĩ rĩ, mã lũyĩ ní ãwõ-ìtĩ 'è'è sī ãdũkũ ãkó. ⁴ Bè trá ìtĩ rĩ, mã lèé kô ìtũ-pá áníkã 'bãlé nĩlĩ tãkó ìtĩ, gõ'dá má lô'bã rú'bã ní drí ùlĩ ámãkã kútúwã nõ 'bá yí ârĩlĩ. ⁵ Mã ùsũ trá nõngã òjílã ãmãkã rĩ 'bá yí bè kĩ, ãgõ Póólõ nõ rĩ'á ãgõ gólá lãnõ ásé 'bá rĩ 'dĩ. Gólá 'bã òjílã ãmãkã Yúdã yí kã ngálé òmbã ró mĩrĩ Rómã kã rú võ 'ásĩ ndrĩ. Gólá kpá 'dĩ rĩ'á drĩ-'bá 'í òjílã ãmã drí zĩlĩ " 'òjílã Nãzãrètã kã rĩ 'bá yí " * drí rĩ. ⁶⁻⁷ Gólá ùjũ kpá trá jó ángĩ Òvãrĩ kã Yërõsãlémã 'álã rĩ ìzãlé, gõ'dá mã rú gólá cú ãkpãkã 'dã drẽ gólá 'é tã rĩ 'dĩ kô. * ⁸ Òzõ ání nyãányã ìjĩ tã ìjĩ nĩ gólá tĩ rĩ, ní â'dõ tã gólíyĩ ãmã drí átãlé gólá rú ní drí nõ 'bá yí ùsũ'á ndrĩ 'dó tã pãtĩ-pãtĩ ró."

* **24:5** 24.5 Òjílã Yúdã yí kã zĩ tã lè 'bá rĩ 'bá yí òjílã Nãzãrètã kã rĩ 'bá yí, tãlã gólíyĩ lè tã trá Yèsũ Nãzãrètã lè 'bá ró rĩ 'á. * **24:6-7** 24.6-7 Tã 'È'è 21.27-29 â'dõ tã ìsũ Yúdã yí kã â'dã'á.

⁹ Gõ'dá nĩngá sī, Tērātólō ndē úlí íyíkâ rĩ'á átálâ rĩ 'bá yí bē rĩ, Yúdã yí āzâ 'bá yí drí tã ālólâ rālé Póólō rú 'dĩ 'bá yí átázó kī, rĩ'á tã mbì 'í.

¹⁰ Nĩngá sī, Fēlíkâ drí ngāzó tã â'dalé Póólō drí ngālé ûrû tã ngīlí. Ítí rĩ, Póólō drí ngāzó âdrélé ûrû gõ'dá tã átálé kī, “Kúmú āmákâ ró rĩ, má nĩ trá kī nĩ rĩ, nĩ trá rĩ'á tã kī 'bá 'í òjílâ āmákâ rĩ 'bá yí drīlī ndrô āmbá sī. Bē trá ítí rĩ, má rĩ'á āyīkō ró tã āmákâ rĩ ngīlí trê ní drí sīrú-sīrú. ¹¹ Ōzō ní ìjī òjílâ āzâ 'bá yí tī rĩ, ní â'dô úsú'á lâ cú ítí lâṅō ākó kī, lâvũ trá cé kâyī mûdrī-drī-lâ-ngâ-rī ĩ'dī má drí nĩzó Ôvârí rĩ ñjīlī Yērōsālēmā 'á tólâ rĩ. ¹² Gõ'dá òjílâ gólīyī tã āṅō 'bá má rú 'dĩ 'bá yí úsú má kô tī ānyá'á tã 'bā'bā gólīyīkâ rú òjílâ bē jó ąngí Ôvârí kâ rĩ 'á. Gólīyī úsú má kpá kô tã sō'á òjílâ 'á, tálâ gólīyī ōngâ ró bē ōmbâ ró jó tã Ôvârí kâ ârī kâ rĩ 'bá yí 'ásī jārībâ 'dĩ 'á. ¹³ Gólīyī rĩ'á cú ítí tã āzākâ ākó â'dalé ní drí kī, tã gólīyī drí āṅólé má rú rĩ rĩ'á ìyī tã pătī-pătī 'í.

¹⁴ “Tã pătī rĩ ĩ'dī rĩ'á nō, má ñjī Ôvârí gólâ āmâ á'bīyá yí Yúdã yí ró rĩ 'bá yí drí kpá rĩ'á ñjīlâ rĩ ĩ'dī, lătī gólâ Yésũ kâ rĩ vó ró. Ítí ró rĩ, òjílâ 'dĩ 'bá yí átâ ìyī kī, āâ'dô rĩ'á ānyâ ró. Gõ'dá má lē tã trá úlí gólīyī ndrī ĩgīlí trá búkũ gólīyī tã 'bā'bā Ôvârí kâ bē yí 'á rĩ 'bá yí 'á gõ'dá kpá búkũ tã āṅũ 'bá gólâkâ rĩ 'bá yí kâ 'á. ¹⁵ Gõ'dá má kpá rĩ'á līfī 'bā'bā bē Ôvârí drī kī, pătī gólâ â'dô òjílâ ndrī tã tândí 'bá gõ'dá kpá ònjí rĩ 'bá yí bē līdrī'á òdrâ 'ásī. Gõ'dá òjílâ Yúdã yí kâ nō 'bá yí kpá rĩ'á ìyī līfī 'bā'bā bē gólâ drī tã 'dĩ tāsī. ¹⁶ Gõ'dá tálâ tã 'dĩ tāsī rĩ, má rĩ'á kárâ rú cē'á rōō, ā'dô ró bē rīzó òjílâ tã mbì 'bá ró Ôvârí ândrá gõ'dá kpá òjílâ ândrá.

¹⁷ “Má rĩ bē trá vō āzâ 'bá yí 'ásī ndrô dũũ sī rĩ, má drí ngāzó gólé tólâ Yērōsālēmā 'álâ âđđi âtrólé òjílâ āmákâ Yúdã yí kâ gólīyī ĩzâ ró rĩ yí drí, gõ'dá kpá ngá fēfē ró fēlé Ôvârí drí jó ąngí gólâkâ 'á. ¹⁸ Gõ'dá má drí rĩrī lā'bī 'díyī â'dâ kâ â'dólé ngbāngbâ Ôvârí rĩ līfī drī 'á rĩ 'ērē 'á jó ąngí Ôvârí kâ 'dĩ 'á rĩ, òjílâ 'dĩ 'bá yí ũrúkâ lâ yí úsú ìyī má trá tólâ. Gõ'dá 'dĩ rĩ'á, òjílâ tīlīlī ê'bē rú drē bē kô má rú rĩ, gõ'dá ōmbâ drē kpá yũ'dáwá. ¹⁹ Gõ'dá Yúdã yí ũrúkâ 'bá yí Ásīyā lésī rĩ 'bá yí bē rĩ'á Yērōsālēmā 'á tólâ. Gõ'dá gólīyī nyāányâ átâ tã nĩ má rú. Ōzō gólīyī ōlē trá ícícíyá 'élé má rú tálâ ōófē ró lâṅō bē má drí rĩ, 'dōvó gólīyī āānī ìyī nólé ícícíyá 'élé má rú ní ândrá. ²⁰ Ōjílâ nō 'bá yí gólīyī ānī 'bá kpá trá nōngá nō, 'dōvó gólīyī āātâ ní drí ngátâ gólīyī nĩ tã ònjí āzākâ trá gólīyī drí úsúlí trá tã āmákâ kīlī rú ê'bē gólīyī nyāányâ kâ rĩ tú rĩ. ²¹ Gõ'dá rú ê'bē rĩ 'dĩ 'á rĩ, tã ālō gólīyī drí úsúlí má rú rĩ rĩ'á úlí gólīyī má drí átálé trá kī'á nĩ rĩ, 'Mī rĩ tã āmákâ kīlī āndrō nō, tálâ má lē tã trá kī, òjílâ gólīyī òdrâ 'bá trá rĩ 'bá yí āâ'dô līdrī'á ìyī òdrâ 'ásī' rĩ drí rĩ ĩ'dī. Nĩ ĩsũ tã kī, úlí má drí átálé tã āmákâ â'dalé ngbálí-ngbálí tã kī 'bá 'dĩ 'bá yí ândrá rĩ rĩ'á ònjí ró yā? Úlí āmákâ âđđükũ lâ ĩ'dī 'dĩ.”

²² Gõ'dá Fēlíkâ nĩ tã trá tândí ró tã ĩmbâ lătī Yésũ kâ rĩ tāsī. Ítí rĩ, gólâ drí rú ê'bē 'dĩ ndēzó cú ítí tã gólâ āṅólé Póólō rú 'dĩ kī ākó. Gólâ kī nĩ rĩ, “Līsīyā drī-'bá ąngí ąjú 'bũ 'bá kâ 'dĩ òtírī ácá rĩ, má â'dô tã 'dĩ kī'á trá.”

²³ Nĩngá sī, gólâ drí tã 'bāzó drī-'bá ąjú 'bũ 'bá kâ āzâ drí kī nĩ rĩ, “Nĩ ndrē Póólō rĩ vó gānimā 'á, gõ'dá gólâ òrī drī-báláyí ró. Gõ'dá nĩ āyē òjílâ kpá ngá â'dó 'bá bē rĩ 'bá yí ąjílí gólâ drí.”

²⁴ Gõ'dá kâyī fīnyáwá volé drī 'ásī, Fēlíkâ yí òkó lâ Dōrōsílâ òjílâ Yúdã kâ ró rĩ bē drí tã jōzó ìyī, Póólō āānī ró gānimā lésī tã átálé ìyī bē. Nĩngá sī, Póólō ácâ bē rĩ, Fēlíkâ yí drí úlí Póólō kâ tã lēlé Yésũ Krístō 'á 'dĩ tāsī rĩ ârízó. ²⁵ Tólâ sī, Póólō drí kpá tã átázó rĩrī tândí gólâ sũ 'bá Ôvârí rú rĩ

tãsi gô'dá 'díyî nyáanyâ âtũ-â tũ gô'dá kâ yî Yésũ kâ 'èzó âgôlé tã ôjílã ndrĩ kâ kílí rĩ tãsi. Fêlíkã ârílí bê tã kí'á nĩ, Ôvârí â'dô rĩrĩ ôjílã kâ kí'á rĩ, gólã drí â'dózó ùrĩ ró rôô. Ítí rĩ, gólã drí tã âtázó Póólô drí kí, “Ní gô drê tãkô volé. Má â'dô ânî âzĩ'á trá ânílí má ngálã ó'dí òzô má ùsũ ìtũ-pá tãndí trá rĩ.”

²⁶ Úlí Póólô kâ 'dĩ 'bã Fêlíkã trá â'dólé ùrĩ ró, kpálé rĩ, Fêlíkã lě kpá rôô Póólô drí iyí ìfĩ gílí âdĩ sĩ. Tã rĩ 'dĩ tãsi, gólã rĩ trá kárã Póólô rĩ âzĩlí ânílí yí ngálã. Gô'dá gólíyî drí rĩzó úlí âtálé Póólô bê.

²⁷ Gô'dá ndrô rĩ volé drĩ 'ásĩ, ôjílã âzã rú lâ Pörösíyã Fésĩtô rĩ 'bãzó kúmú ângí ró ôjílã Yúdã yí kâ drĩlí Fêlíkã rĩ vò 'á. Gô'dá Fêlíkã kpálé trá 'è'á nílí volé rĩ, gólã ìnjí Póólô kô'dáwã gãnimã 'ásĩ, tãlã gólã lě iyí tã ùsũ ró bê ôjílã Yúdã yí kâ rú.

25

Tã Póólô drí âdrézó kúmú ângí Fésĩtô ândrá rĩ

¹ Kâ yî nã Fésĩtô drí âcázó trá 'bãdrĩ 'dĩ 'á rĩ vósĩ, drílã ngãzó Sêsãréyã 'ásĩ nílí Yêrôsãlémã 'álã. ² Gô'dá Yêrôsãlémã 'álã rĩ, drĩ-'bã ângí lâ'bí 'è 'bã kã rĩ 'bã yî gô'dá kpá drĩ-'bã Yúdã yí kâ âzã 'bã yí bê drí ngãzó nílí iyí kúmú Fésĩtô ngálã, nĩ'á tã âtálé gólã drí tã gólíyî drí â'bãlé trá Póólô rú 'dĩ 'bã yí tãsi. ³ Gólíyî ìjĩ kúmú Fésĩtô trá tã iyíkã rĩ lélé cé ì'dĩ, gólã ââjô ró Póólô ânílí Yêrôsãlémã 'álã. Gólíyî âtã tã 'dĩ ìtí, tãlã gólíyî âyî tã trá Póólô rĩ fũzó látĩ drĩ nĩrĩ Yêrôsãlémã 'álã rĩ 'á.

⁴ Gô'dá kúmú Fésĩtô drí tã âtázó gólíyî drí kí nĩ rĩ, “Lómígówã ámakã rĩ 'bã yí rĩ'á Póólô rĩ lôkí'á gãnimã 'á Sêsãréyã 'álã. Gô'dá âmã nyáanyâ lě trá gólé volé tólã ngbãangbãno. ⁵ Òzô gólã ò'è tã ònjí trá rĩ, 'dôvô drĩ-'bã âníkã rĩ 'bã yí ânî ícícíyã 'élé gólã rú tólã.”

⁶ Ítí rĩ, kúmú Fésĩtô drí rĩzó tólã cãlé òzô kâ yî nji-drĩ-lã-nã, ngátã kpá mûdrĩ kátí. Vó lâ sĩ, drílã ngãzó gólé Sêsãréyã 'álã. Gô'dá drĩzó âzã rĩ sĩ, gólã drí rĩzó vò tã kí kã rĩ 'á, gô'dá drílã vörã jôzó Póólô vó ânílí yí ngálã. ⁷ Gô'dá nĩngã sĩ, Póólô âcã bê vò tã kí kã 'dĩ 'á rĩ, drĩ-'bã Yúdã yí kâ gólíyî ânî 'bã Yêrôsãlémã lésĩ rĩ 'bã yí drí ngãzó iyí âdrélé gbãã gólã rú sĩ, gô'dá rĩ'á iyí tã ònjĩ-ònjĩ âtálé tã gólã drí 'élé rĩ rú. Gô'dá gólíyî ícã kô úlí iyíkã Póólô rú rĩ 'bã yí 'bãlé â'dólé pãtĩ mbĩmbĩ ró. ⁸ Ítí rĩ, Póólô drí ngãzó tã iyíkã rĩ 'bã yí ngílí kí nĩ rĩ, “Má ìnjĩ tã 'bã'bã gólíyî Yúdã yí kã rĩ 'bã yí trá cú ìtí tã ònjĩ âzãkã ãkó. Má ìzãã jó Ôvârí kã kô'dáwã, gô'dá má âtã tã ònjĩ kpá kô'dáwã kúmú ângí Rómã kã rú.”

⁹ Gô'dá kúmú Fésĩtô lě ôjílã Yúdã yí kã 'bãlé â'dólé âyĩkô ró yí drígã sĩ. Ì'dĩ gólã drí tã lôgôzó Póólô drí kí, “Ní lě tã-drĩ trá ngãzó nílí Yêrôsãlémã 'álã, tãlã má drí tã ânî tãsi rĩ kízó bê tólã yã?”

¹⁰ Gô'dá nĩngã sĩ, Póólô drí tã-drĩ lôgôzó kí nĩ rĩ, “Vò nô nongã rĩ'á vò tã kí kã kúmú ângí Rómã kã rĩ kã ì'dĩ, gô'dá má rĩ'á ôjílã Rómã kã 'í. Nô rĩ'á vò mbĩ tĩbê tã ámakã kízó rĩ ì'dĩ. Má 'é tã âzãkã ònjĩ lâ ró ôjílã Yúdã yí kã rú kô, òzô ní drí nĩrĩ lâ trá rĩ tí. ¹¹ Tí òzô má ò'è tã âzã 'bã yí trá ònjĩ ró âmã fũzó tã lâ 'á rĩ, má ìjĩ nĩ kô âmã pãlé ôdrã rĩ 'dĩ 'ásĩ. Gô'dá tã gólíyî ôjílã nô 'bã yí drí tã âtrôzó â'bãlé má rú tã lâ sĩ nô, òzô ní òndrê tã gólíyíkã 'dĩ ònjô ró rĩ, 'dĩ â'dó kô rĩ'á tã mbĩ ró âmã trôzó félé volé gólíyî drígã. Má lô'bã rú'bã ní drí, kúmú ângí Rómã kã ôkĩ tã ámakã nĩ.”

¹² Gô'dá nĩngã sĩ, kúmú Fésĩtô drí ngãzó nílí tã 'dĩ ífí lâ ôjálé ôjílã iyíkã gólíyî tã lôgô 'bã ró yí drí rĩ 'bã yí bê. Ítí rĩ, drílã tã lôgôzó Póólô drí kí,

“À'dó kô ònjí ró. Ní lô'bã rú'bá trá ãmbá, kúmú ąngí ămákâ Rómã 'álâ rí ăârí ró tã ănıkă 'dĩ rí, ítí rí, ní ă'dô nĩ'á gólâ ngáá tólâ.”

Tã gólâ kúmú Fésitô yí drí tã Póólô kâ ătázó kúmú ąngí

Ăgăripă bê rí

¹³ Kăyî fínyáwá vósí, kúmú ąngí Ăgăripă* drí nızó Sēsăréyă 'álâ ızó lâ Bērēnisĩ bê, nĩ'á kúmú Fésitô rí lăgúlı kúmú ó'dí ró. ¹⁴ Gô'dá gólíyí rílí bê tólâ gbíyá ăcê rí, Fésitô drí tã Póólô kâ ngızó Ăgăripă drí kĩ nĩ rí, “Ōjílă ăzâ drē zăâ bê rĩ'á nōngá, gólâ Fělíkă drí 'bălê gănimă 'á ăkú ró nă sĩ rí. ¹⁵ Mă nílí bê Yērōsălémă 'álâ rí, drĩ-'bá gólíyí lâ'bí 'ê 'bá kâ rí 'bá yí gô'dá sísí lé 'bá Yúdă yí kâ rí 'bá yí 'bă ĩyí tã trá má ăndrá gólâ rú. Gô'dá ítí rí, gólíyí ĩjĩ mâ trá tã gólăkă kílí, tălă ă'dô ró bê gólâ rí fúzó volé. ¹⁶ Gô'dá má lôgô tã gólíyí drí kĩ nĩ rí, rĩ'á lâ'bí ămă ōjílă Rómă kâ rí 'bá yí kâ ĩ'dí, sísí ōjílă zĭlı ădrélé kúmú ăndrá gólíyí tã 'bă 'bá gólâ rú rí 'bá yí bê, tălă gólâ ōngí ró bê tã íyíkă cú íyí tĩ sĩ. Gô'dá ítí rí, má fēé ōjílă kô gólíyí tã 'bă 'bá trá gólâ rú rí 'bá yí drĭgă drē cú ítí má ndēé tã rí 'dĩ kô.

¹⁷ “À'dólé bê trá ítí rí, mă ăcâ bê nōngá gólíyí tã 'bă 'bá ăgô 'dĩ rú 'dĩ 'bá yí bê rí, mă njăá kô. Drĭzô ăzâ rí sĩ rí, má drí kôró ngăzó nílí rílí vô tã kĩ kâ rí 'álâ, gôzó tã 'bălê ăgô 'dĩ ătrôzó ăjílí ădrélé má ăndrá. ¹⁸ Mă ĩsũ ămákă kĩ, ōjílă gólíyí tã 'bă 'bá gólâ rú 'dĩ 'bá yí ăă'dô ĩyí tã 'bă'á kĩ, gólâ ōrĩ trá tã ònjí 'êlé. Gô'dá 'dĩ gólíyí 'é kô. ¹⁹ 'Dĩ vô lâ 'á rí, gólíyí ănyá tĩ cé gólâ rú, tălă tã ũrŭkă gólíyíkă Ôvărí ĩyíkă rí ĩnjĩ kâ rí tăsĩ gô'dá kpá Yēsũ ăgô ăzákôlá 'dĩ ró rí tăsĩ. Yēsũ rí 'dĩ dră trá ăkú ró, gô'dá ăgô Póólô 'dĩ ă'bă tã kĩ nĩ rí, gólâ ōlĭdrĩ trá gô'dá ăă'dô bê rĩ'á lédrē-lédrē ró. ²⁰ Gô'dá mă nĭjĩ tã mbĩ ũsŭlı tã Póólô kâ 'dĩ tăsĩ rí kô. Ítí rí, má drí Póólô rí ĩjízó ngătá gólâ ă'dô ăcá'á tã lélé nızó Yērōsălémă 'álâ má drí tã gólăkă kĭzó bê yă rí. ²¹ Gô'dá nĭngá sĩ rí, gólâ drí ngăzó rú'bá lô'bălê kĩ, má ĩĭcâ trá íyí vó ndrélé bũũ mă ĩĭcâ ró bê íyí jôlé Rómă 'álâ kúmú ąngí ămákă drí tólâ tã íyíkă kílí. Nĭngá sĩ, má drí tã 'băzó lómígówá yí drí gólâ rí lôkílí nōngá bũũ ōzô ĩĭcâ trá má drí gólâ rí jôzó kúmú ămákă ąngí ró 'dĩ ngălâ rí.”

²² Gô'dá nĭngá sĩ, Ăgăripă drí tã ătázó kĩ, “Ămă nyăányă lē kpá tã ăgô 'dĩ kâ ărĭlí.”

Gô'dá Fésitô drí tã-drĩ lôgôzó drĭlă kĩ, “Ní ă'dô úlı gólăkă ărĩ'á trá ĩdrŭ.”

Tã gólâ Póólô rí ătrôzó ăjílí kúmú ąngí Ăgăripă ăndrá

tălă tã gólăkă ărĭzó bê rí

²³ Gô'dá kăyî ăzâ sĩ rí, kúmú ąngí Ăgăripă yí Bērēnisĩ bê drí ănızó ĩyí ăcálé filí ōjílă ămbă-ămbă ró jó ąngí rú ê'bê kâ rí 'á. Ōjílă dũu gólíyí ădré 'bá ndrĭ pávó gără 'ăsĩ rí 'bá yí drí gólíyí lăgúzó tăndĩ ró kôró. Gô'dá gólíyí drí fĭzó jó rú ê'bê kâ 'dĩ 'á drĩ-'bá ăjú 'bũ 'bá drĭlı rí 'bá yí bê, gô'dá kpá ōjílă jăřĭbă 'dĩ kâ lănjĩ 'bá lănjĩ rí 'bá yí bê. Nĭngá sĩ, Fésitô drí tã 'băzó Póólô rí ătrôzó ăjílí ădrélé ĩyí ăndrá.

²⁴ Nĭngá sĩ, kúmú Fésitô drí tã ătázó kĩ nĩ rí, “Kúmú ąngí Ăgăripă gô'dá kpá ănĩ gólíyí rú ê'bé 'bá trá ămă bê nōngá nŏ 'bá yí, nĩ ndrē drē vŏ ăgô nŏ ngălă. Gólâ ĩ'dĩ rĩ'á ăgô ōjílă ndrĩ Yúdă yí kâ Yērōsălémă 'álâ gô'dá kpá nōngá nŏ 'bá yí drí rĩ'á ăcĭcĭyă 'êlé rú lâ rí ĩ'dĩ. Gô'dá gólíyí rí trá ôtrélé tã ătă-ătă bê má drí kĩ nĩ rí, má ũfũ gólâ volé. ²⁵ Gô'dá tã gólăkă tăsĩ rí, ămă nyăányă ũsũ tã ăzăkă gólâ drí 'êlé trá ònjí ró, gólâ rí 'bă 'bá ă'dólé

* 25:13 25.13 Ăgăripă Nŏo rĩ'á kúmú Ērŏdē rí ōzŏwá rí mvá ĩ'dĩ.

fũlĩ fũfũ tã lâ sĩ rĩ kô. Gõ'dá nĩngá sĩ, Póólõ lô'bã rú'bá trá tã ìjílĩ kĩ, kúmú ąngĩ ąmákã Rómã 'álã rĩ ąą'dô tã íyíkã rĩ kĩ'á nĩ. Ítĩ rĩ, má ìsũ tã trá gólã rĩ jözó Rómã 'á tólã. ²⁶ Gõ'dá má nĩjĩ úlĩ gólĩyĩ má drĩ 'è'á ìgĩlã wárãgã 'á jólé kúmú ąngĩ nã drĩ gólã rĩ tã sĩ rĩ drē kô. Gõ'dá bē ìtĩ rĩ, má ątrō gólã trá ąndrō nōngá ąnĩ ōjĩlã ąndrá gõ'dá ngĩngĩ lâ nĩ kúmú Ągārĩpã ąndrá, tãlã mã ndrē ró tã gólãkã bē kpākã ąlō. Nĩngá sĩ rĩ, má ą'dō ícá'á cú tã ũrũkã 'bá yĩ ũsũlĩ gólã rĩ tã sĩ ìgĩlĩ wárãgã 'á kúmú ąngĩ nã drĩ, ²⁷ tãlã má nĩ trá kĩ, ą'dó kô rĩ'á dó ōjĩlã gąnĩmã 'á rĩ jözó kúmú ąngĩ drĩ Rómã 'álã cú ìtĩ tã ōnjĩ gólãkã rĩ 'bá yĩ ngĩ ąkó."

26

Tã Póólõ drĩ úlĩ íyĩ nyąányã kã ątázó kúmú ąngĩ Ągārĩpã ąndrá rĩ

¹ Gõ'dá nĩngá sĩ, kúmú ąngĩ Ągārĩpã drĩ Póólõ rĩ ąyézó úlĩ yĩ ngá lésĩ rĩ 'bá yĩ ątálé. Nĩngá sĩ, Póólõ drĩ ngązó íyĩ drĩ ìngalé ũrũ, gõ'dá ngązó tã íyíkã rĩ 'bá yĩ ngĩlĩ kĩ nĩ rĩ, ² "Kúmú Ągārĩpã, mã rĩ'á ąyĩkō ró ąmbã ąndrō nō, tãlã trá rĩ'á nĩ ąndrá ì'dĩ má drĩ ícázó tã gólã Yúdã yĩ kã lô'bálé trá má rú nō ngĩlĩ. ³ Mã rĩ'á ąyĩkō ró ngĩngĩ lâ tã ąmákã nō ngĩlĩ nĩ drĩ kúmú, tãlã nĩ rĩ'á ōjĩlã gólã lã'bí Yúdã yĩ kã nĩ 'bá ndrĩ gõ'dá kpá tã gólĩyĩ ąmã drĩ tã-drĩ lēzó tã lâ sĩ kô ąmã lãfálé 'ásĩ rĩ 'bá yĩ bē. Bē trá ìtĩ rĩ, mã lô'bã rú'bá nĩ drĩ úlĩ ąmákã nō 'bá yĩ ąrĩlĩ mąnĩsĩ dódó.

⁴ "Ōjĩlã Yúdã yĩ kã ndrĩ nĩ ìyĩ rĩrĩ tãndĩ ąmákã rĩ 'bá yĩ trá ndrĩ ōjĩlã ąmã nyąányã kã Yúdã yĩ ró rĩ 'bá yĩ lãfálé kó 'dĩmvã 'ásĩ, sĩsĩ lâ rĩ'á 'bądrĩ ąmã nyąányã kã rĩ 'á, gõ'dá kpá Yērōsálémã 'álã. ⁵ Ōzō gólĩyĩ ōlē trá tã mbĩmbĩ rĩ ątálé ì'dĩ ąmã tã sĩ rĩ, gólĩyĩ ą'dō ątá'á lâ kĩ nĩ rĩ, yĩ nĩ trá kĩ, mã rĩ trá rĩlĩ Pårúsĩ tãndĩ ró. ą'dō Pårúsĩ yĩ kã rĩ vó ró rĩ, mã rĩ trá ũjũlĩ kárã rōō rĩ'á tã 'bã'bã gólĩyĩ Ōvãrĩ kã rĩ 'bá yĩ 'bálé 'élé ndrĩ kōrō ōjĩlã ązã 'bá yĩ drĩ sĩ. ⁶ Bē trá ìtĩ rĩ, mã drĩ lĩfĩ 'bãzó tã kĩ'á nĩ rĩ, Ōvãrĩ ąą'dō ōjĩlã 'è'á lĩdrĩlĩ ōdrã 'ásĩ ōzō gólã drĩ ątálé trá ąkũ ró ąkũ ró nã 'bá yĩ sĩ, ąmã ą'bĩyã yĩ drĩ rĩ kãtĩ rĩ drĩ. Gõ'dá ngbãąngbãnō rĩ, ąątrō mã ądrélé nĩ ąndrá ąndrō nō rĩ tã lĩdrĩ-lĩdrĩ rĩ gógó 'dĩ kã tã sĩ. ⁷ Gõ'dá ōjĩlã Yúdã yĩ kã 'bąsũrũ mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-rĩ rĩ 'bá yĩ ndrĩ ũjũ ìyĩ Ōvãrĩ rĩ ìnjĩlĩ kãyĩ vósĩ cé, ą'dō ró bē ìyĩ drĩ ícázó Ōvãrĩ rĩ ndrélé ōjĩlã lĩdrĩrĩ 'á ìzátú. Gólĩyĩ 'bã lĩfĩ drĩ lâ kĩ, pătĩĩ Ōvãrĩ ą'dō ōjĩlã 'è'á lĩdrĩlĩ ōdrã 'ásĩ. Gõ'dá ngbãąngbãnō, Yúdã yĩ 'dĩ 'bá yĩ nyąányã lâ rĩ'á ìyĩ ąlólã gólĩyĩ tã ątã 'bá má rú tãlã tã lēlē ąmákã tã 'dĩ 'á rĩ tã sĩ rĩ yĩ ì'dĩ. ⁸ ąnĩ ōjĩlã ndrĩ, nĩ rĩ tã ìsũlĩ kĩ, Ōvãrĩ ąą'dō rĩ'á cú ìtĩ mbãrãkã ąkó ōjĩlã lĩdrĩzó ōdrã 'ásĩ rĩ ą'dō tã sĩ yã?

⁹ "Mã rĩ gógó nyąányã lâ kpá ìsũ tã trá sĩsĩ nã sĩ kĩ, rĩ'á tã mbĩ 'ĩ má drĩ rĩzó ōjĩlã gólĩyĩ tã lē 'bá trá Yésũ Nãzãrētã kã rĩ 'á rĩ 'bá yĩ ìkpókpolōlē. ¹⁰ Nĩngá sĩ, mã ìkpókpolō ōjĩlã 'dĩ 'bá yĩ trá Yērōsálémã 'álã. Drĩ-'bã lã'bí 'è 'bã kã rĩ 'bá yĩ drĩ drĩ-ącē fēzó má drĩ tã lē 'bá dũũ Yésũ 'á rĩ 'bá yĩ ũrũzó ōmbélé 'bálé gąnĩmã 'á. Ōzō gõ'dá ōókĩ tã gólĩyĩkã trá kĩ, gólĩyĩ ōdrã rĩ, mã drĩ kpá tã-drĩ lēzó tã rĩ 'dĩ 'á. ¹¹ Mã rĩ trá kãyĩ vósĩ kárã rĩ'á ląņō fēlē gólĩyĩ drĩ jó gólĩyĩ drĩ rĩzó tã Ōvãrĩ kã ąrĩlĩ rĩ 'ásĩ ndrĩ, ą'dō ró bē gólĩyĩ 'bálé tã lēlē ìyĩkã Yésũ 'á rĩ gālē dó. Mã trá ōmbã ró rōō gólĩyĩ bē. Ítĩ rĩ, ōmbã ąmákã 'bã mã trá nĩlĩ jãrĩbã ątrã ązã 'bá yĩ 'ásĩ nĩ'á gólĩyĩ ũrũ bē.

¹² "Gõ'dá tãlã tã 'dĩ tã sĩ rĩ, drĩ-'bã lã'bí 'è 'bã kã rĩ 'bá yĩ drĩ drĩ-ącē fēzó má drĩ wárãgã bē nĩzó tã ąlólã 'dĩ 'bá yĩ 'élé gólĩyĩ tã lē 'bá ró rĩ 'bá yĩ drĩ kpá Dãmãsékē 'álã. ¹³ Ōō kúmú Ągārĩpã, mã bē drē rĩ'á nĩ'á lătĩ drĩ

sī Dāmāsékē 'álâ rî, ãtú gbílí-gbílí sī, má drí vò ì'í-ì'í ndrèzó lágù-lágù ró kãngbê-kãngbê kôró ãtú drĩ sī. Íwâ vò 'bũũ lésí gò'dá vò ì'ílí âmâ gārã 'ásí gbãã òjílã má bê rî 'bá yí bê. ¹⁴ Gò'dá tãlã ngá ì'í 'dí tãsí rî, âmâ drí ngãzó ndrĩ lô'délé ãnyákú drĩ. Nĩngá sī rî, má drí gbórókô árizó úlĩ átá'á má drí tĩ âmákâ Yúdã yí kã sī kĩ nĩ rî, 'Sóólô, Sóólô, ní rî lãñô félé má drí ã'dô tãsí yã? Òzô ní ù'bũ ãjú má bê rî, ní rî 'dí lãñô sô'á ãkpã ání ífífí rú!'

¹⁵ "Nĩngá sī, má drí tã lògòzó drílã kĩ nĩ rî, 'Kúmú, ní ã'dí ì'dí yã?'

"Gò'dá ìtí rî, gbórókô rî 'dí drí tã kòzó má tĩ kĩ, 'Mâ Yésũ gólã ní drí rĩzó lãñô félé drílã rî ì'dí. ¹⁶ Gò'dá ní ngá ùrũ. Má ã'dã má trá ní drí ãndrô ání 'bãlé ã'dólé lãjó'bá âmákâ ró. 'Dòvó ní 'dè nĩlí tã gólã ní drí ndrèlé trá âmâ tãsí ãndrô nô nõ pèlé òjílã drí gò'dá kpá tã gólã má drí 'é'á ã'dálã ní drí ãzátú rî. ¹⁷ Má ã'dô ání pã'á òjílã ání nyãányã Yúdã yí kã drígá sī gò'dá kpá òjílã lídí ãzã 'bá yí bê. Má jò ní gólĩyí ngálã ¹⁸ gólĩyí 'bãlé tã nĩlí âmâ tãsí. Gò'dá ní ã'dô gólĩyí 'bã'á rú jãlé áfólé ãnríkúwã Sátãná kã rî 'ásí ãnĩlí vò ì'í-ì'í Òvãrí kã rî 'á, tãlã gólĩyí 'bãlé tã lèlé má 'á. Ítí rî, Òvãrí ã'dô gólĩyí ãyé'á tã ònjí gólĩyíkã rî 'bá yí 'ásí. Gò'dá gólã ã'dô gólĩyí 'bã'á ã'dólé òjílã gólĩyí gólã drí zĩlí trá yí drí rî 'bá yí lãfálé.'

¹⁹ "Kúmú Ægãrípã, gbórókô gólã ã'ú 'bá 'bũũ lésí rî, má ãrĩ fĩ úlĩ 'dí 'bá yí trá 'élé dódó. ²⁰ Má nĩ trá úlĩ Òvãrí kã pèlé sísí Dãmáséké 'álã, gò'dá Yèrôsãlémã 'álã, gò'dá kpá 'bãdrĩ ndrĩ Yúdã yí kã rî 'bá yí 'ásí. Gò'dá má nĩ kpá trá tã rî 'dí pèlé òjílã 'bãsurú ãzã 'bá yí kã drí. Má pè tã trá gólĩyí drí drĩ ãdĩzó volé tã ònjí ãyíkã rî 'bá yí 'ásí, gò'dá úlĩ Òvãrí kã rî 'bá yí árizó 'élé ì'dí. Má átã tã, gólĩyí òrĩ tã tãndí 'élé ì'dí. 'Dĩ ã'dô ã'dálã kĩ, pãtĩ gólĩyí ãdĩ drĩ trá tã ònjí gólĩyíkã rĩ'á 'élã ãkú ró nã 'bá yí 'ásí.

²¹ "Ítí, rĩ'á tãlã tã gólĩyí má drí pèlé trá 'bãsurú ãzã 'bá yí drí 'dí tãsí, òjílã Yúdã yí kã drí ngãzó âmâ rũlĩ ã'dí-drĩ jò ángí Òvãrí kã rĩ kã 'ásí, tĩ 'èzó âmâ fũlĩ fũfũ volé. ²² Gò'dá Òvãrí drí rĩzó âmâ pãlé gólĩyí drígá sī bũũũ ácalé ãtú gólã ãndrô nô rĩ sī nõ. Gò'dá má rĩ trá drè zãã lédrè-lédrè ró úlĩ Òvãrí kã ãlólã nõ pè'á òjílã gólĩyí ã'dó 'bã ãmbã-ãmbã ró gò'dá fĩnyáwã rĩ 'bá yí drí ndrĩ. Ítí rî, úlĩ âmákã rĩ 'bá yí sĩ gárã úlĩ gólĩyí Músã yí kã, gò'dá tã ãngũ 'bã Òvãrí kã ãzã 'bá yí bê drí átálé ãyí ãkú ró nã sī 'díyí pã 'bá rĩ tãsí kĩ, ãã'dô ã'dó'á rĩ bê kô. ²³ Gólĩyí ãngũ tã trá kĩ, "Díyí pã 'bã gólã Òvãrí drí 'é'á ãjólã ãngó nõ 'á rĩ, ãã'dô fũ'á lã. Nĩngá sī rî, gólã ã'dô ã'dó'á òjílã gólã 'é 'bã lídrilí sísí òdrã 'ásí gò'dá rĩlí zãã gbãdú ãdũkũ ãkó, tãlã lãtĩ pãtĩ rĩ ã'dálé òjílã Yúdã yí kã drí gò'dá kpá òjílã 'bãsurú ãzã kã rĩ 'bá yí bê drí ngá pãzó rĩ ì'dí.' "

Tã ãsũ kúmú Ægãrípã yí kã Fésitô bê úlĩ Póólô kã rĩ 'bá yí tãsí rĩ

²⁴ Póólô drè zãã rĩ'á tã 'dí 'bá yí átã'á rĩ, Fésitô drí ngãzó trèlé ùrũ kĩ nĩ rĩ, "Póólô, ní rĩ 'dí úlĩ drĩ ònjĩ kã átã'á, búkũ dũũ ãmbã ní drí zĩlí trá 'dí 'bá yí 'bã nĩ trá ácalé drĩ ònjĩ bê tã mbĩ átã ãkó."

²⁵ Nĩngá sī rî, Póólô drí tã-drĩ lògòzó gólã drí kĩ nĩ rî, "Kúmú âmákã Fésitô, má ã'dó kô drĩ ònjĩ bê, gò'dá úlĩ âmákã 'dí 'bá yí ã'dó kô drĩ ònjĩ kã 'í. Úlĩ 'dí 'bá yí rĩ'á úlĩ pãtĩ 'í. ²⁶ Má nĩ trá kĩ, kúmú ángí Ægãrípã nĩ tã kpá trá tã rĩ 'dí 'bá yí tãsí. Tãlã tã 'dí tãsí rî, má trá rĩ'á úlĩ átã'á gólã drí trá ró nõ. Má nĩ trá kĩ, gólã ãrĩ tã trá ndrĩ tã rĩ 'dí 'bá yí tãsí, tãlã tã rĩ 'dí 'bá yí 'é rú lãpĩ-lãpĩ ró kô. ²⁷ Kúmú Ægãrípã, ní lè tã trá tã gólĩyí tã ãngũ 'bã drí átálé trá ãkú ró ãkú ró nã sī 'díyí pã 'bã rĩ tãsí rĩ 'á yã? Má nĩ trá kĩ, pãtĩ ní lè tã trá úlĩ gólĩyíkã 'dí 'bá yí 'á."

28 Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Āgārípā drĩ tã-drĩ lógōzó Póólō drĩ kĩ, “Póólō, mí rĩ nõ 'ê'á tã ícílí má 'á, tãlã má ã'dô ró bê òjílã Yésũ kã ró ngbãangbã nõ yã?”

29 Gõ'dá ítí rĩ, Póólō drĩ tã-drĩ lógōzó drílã kĩ, “Má 'è rãtãã nõ Ôvãrí drĩ kĩ, ngãtã ngbãangbã nõ ngã kãýì dũũ volé drĩ 'ásĩ yã rĩ, 'dõvó Ôvãrí ò'è ãnĩ gõ'dá gólĩyĩ ãzã 'bã yĩ ãmã úlĩ ãrĩ 'bã trá ãndrõ nõ rĩ yĩ bê ã'dólé òjílã Yésũ kã ró nyé òzõ má tí, gõ'dá tótó nyãrĩ gólĩyĩ ãmã ícízó nõ 'bã yĩ ãkó.”

30 Nĩngá sĩ rĩ, kúmú Āgārípā, kúmú Fésĩtõ, Bērēnĩsĩ gõ'dá òjílã ãzã 'bã yĩ gólĩyĩ ã'dó 'bã kpãkã ãlõ gólĩyĩ bê rĩ 'bã yĩ bê drĩ ngãzó ùrũ gõ'dá nĩlĩ ãyĩ volé. 31 Nĩngá sĩ, drĩlĩyĩ nĩzó nĩ'á tã ãtã bê ãyĩ lãfálé 'ásĩ kĩ, “Āgõ 'dĩ 'é tã ònjĩ ãzãkã gólã rĩ 'bã 'bã fũlĩ ngãtã òmbélé gãnimã 'á tã lã sĩ rĩ kõ'dãwã.”

32 Gõ'dá ítí rĩ, Āgārípā drĩ tã ãtãzó Fésĩtõ drĩ kĩ. “Tĩ òzõ ãgõ nõ òró rũ'bã lô'bãã kõ kĩ, kúmú ạngĩ Rómã kã ãã'dô tã íyĩkã kĩ'á nĩ rĩ, tí ícã trá gólã rĩ ãnjĩlĩ volé gãnimã 'ásĩ.”

27

Tã ạcĩ Póólō kã gólã rĩ jõzó Rómã 'álã kõlõngbõ sĩ rĩ tãsĩ

1 Gõ'dá nĩngá sĩ, Fésĩtõ lã trá Póólō rĩ jõlé Rómã 'álã, tãlã tã 'bãlé trá gólã rũ rĩ ngĩlĩ kúmú ạngĩ Rómã kã drĩ íyĩ tĩ nyãányã sĩ. Ítĩ rĩ, Fésĩtõ drĩ Póólō yĩ gãnimã lé 'bã ùrũkã 'bã yĩ bê fẽzó drĩ-'bã ãzã zĩlĩ Yũlĩyã* rĩ drĩgã trõlé nĩ'á ãjĩlã ãyĩ 'bãdrĩ Ítãlĩyã rĩ 'álã jãrĩbã Rómã rĩ 'álã. Yũlĩyã 'dĩ lã tã-drĩ trá ãmã* drĩ nĩlĩ Póólō yĩ bê. 2 Bê trá ítĩ rĩ, gólã drĩ òjílã ùrũkã 'bã yĩ Ādrãmitĩ lésĩ gólĩyĩ lã 'bã nĩlĩ kõlõngbõ ãndrẽ íyĩkã sĩ jãrĩbã ùrũkã 'bã yĩ 'á 'bãdrĩ Ásĩyã kã rĩ 'álã rĩ 'bã yĩ ùsúzó. Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, Yũlĩyã drĩ tã 'bãzó ãmã drĩ ngãzó fĩlĩ kõlõngbõ ãndrẽ gólĩyĩkã 'dĩ 'á nĩlĩ Ásĩyã 'álã. Gõ'dá 'dĩ rĩ, Ārĩsĩtãrõkõ* bê rĩ'á ãmã bê. Tólã sĩ, ãmã drĩ lãvũzó kõlõngbõ ãndrẽ rĩ 'dĩ sĩ 'bãdrĩ 'dĩ 'ásĩ.

3 Ítĩ drĩzõ ãzã rĩ sĩ, ãmã drĩ cãzó jãrĩbã Sĩdõnã rĩ 'álã. Yũlĩyã rĩ'á òjílã tãndĩ 'ĩ Póólō drĩ. Drẽ ãmã drĩ ã'dózó Sĩdõnã 'álã rĩ, gólã ãyẽ Póólō trá ãfõlé kõlõngbõ 'dĩ 'ásĩ nĩ'á ãzĩ-ãzĩ lã yĩ lõmĩlĩ tólã, tãlã gólĩyĩ òfẽ ró bê ngã gólã drĩ lãlé rĩ 'bã yĩ gólã drĩ. 4 Gõ'dá nĩngá sĩ, ãmã drĩ ngãzó Sĩdõnã rĩ ãyélé kõlõngbõ ãndrẽ ãlõlã 'dĩ sĩ, gõ'dá ãmã drĩ rĩzó ãlĩ-sĩ ãnyã trõlé 'ĩdĩ, nĩzó sĩsĩ 'álã. Nĩngá sĩ, ícã trá ãmã drĩ võ ndrãzó gólé drĩ-lĩjĩ drĩ 'álã ró ãnyĩ ãkĩrĩ ạngĩ Sãyĩpãrãsĩ kã 'dẽ 'bã võ tãndĩ 'á ãlĩ drĩ sĩzó ònjĩ ró kõ rĩ 'álã ró. 5 Gõ'dá tólã sĩ rĩ, ãmã drĩ ngãzó nĩlĩ lĩmvũ ãndrẽ zĩlĩ Mẽdĩtãrẽnĩ rĩ 'dĩ ítõ 'ã lã 'ásĩ lãvũlĩ 'bãdrĩ gólĩyĩ Sĩlĩsĩyã kã gõ'dá Pãmbĩlĩyã bê rĩ 'ásĩ. Gõ'dá nĩngá sĩ, ãmã drĩ ngãzó cãlé jãrĩbã zĩlĩ Mĩrã 'bãdrĩ gólã Lĩsĩyã rĩ 'á rĩ 'álã. 6 Gõ'dá Mĩrã 'á tólã rĩ, Yũlĩyã drĩ òjílã ùrũkã 'bã yĩ ùsúzó jãrĩbã Ālẽkẽzãndĩrĩyã kã rĩ lésĩ nĩ'á ãyĩ kpã kõlõngbõ* ãndrẽ sĩ Ítãlĩyã 'álã. Ítĩ rĩ, Yũlĩyã drĩ tã lãzó ãmã drĩ nĩzó kõlõngbõ rĩ Ālẽkẽzãndĩrĩyã lé 'bã kã 'dĩ sĩ Ítãlĩyã 'álã.

7 Gõ'dá ãmã drĩ ngãzó lãvũlĩ tólã sĩ kõlõngbõ rĩ 'dĩ sĩ. Gõ'dá ã'dô trá ãndrã-ònjĩ ró ãmã drĩ, ãmã trá kãgũmãđ cĩrĩ drĩ. Tã 'dĩ tãsĩ rĩ, ãmã drĩ ícãzó nĩlĩ mãnĩsĩ ățĩ 'álã lãñõ ãmbã sĩ kãýì dũũ sĩ, tã ãmã drĩ cãzó ãnyĩ jãrĩbã zĩlĩ Kĩnĩdõ rĩ rũ. 'Dĩ vósĩ, kãgũmãđ 'dĩ 'bãã ãmã kõ nĩlĩ sĩsĩ 'álã. Ítĩ

* 27:1 27.1 Yũlĩyã Òjílã rĩ 'dĩ rĩ'á drĩ-'bã 'ĩ ãjũ 'bũ 'bã ùrũkã 'bã yĩ zĩlĩ kĩ'á nĩ rĩ, ãjũ 'bũ 'bã kúmú ạngĩ kã ró rĩ 'bã yĩ drĩlĩ rĩ 'ĩdĩ. * 27:1 27.1 Āmã 'dĩ Lúkã yĩ 'ĩdĩ krĩstõ 'bã ãzã 'bã yĩ bê. * 27:2 27.2 Ārĩsĩtãrõkõ 'Dĩ rĩ'á Tãsãlõnikã lé 'bã 'ĩ 'bãdrĩ Mẽkẽdõnĩyã kã rĩ lésĩ. Gólã rĩ'á kpã gólĩyĩ lãmũ-ãzĩ 'ĩ. * 27:6 27.6 Kõlõngbõ 'dĩ 'è trá nĩlĩ ãdrũgũ trõlé ãjĩlĩ Rómã 'álã.

rí, âmâ drí ngāzó vō jālê lậvũzó jārībā zīlī Sālāmónā ākīrī ândrê Kêrêṭê rí 'á rí rú sī. Gõ'dá nīngá sī, âmâ drí nīzó zāâ gōlê drī-lījī drī ākīrī 'dī kâ rí lésī. ⁸ Mā rí trá zāâ nīlī lậṇō ândrê sī ânyī gōlê lịmvũ tị 'álâ ró kặgũmạ̄ rí 'dī drí sī, gõ'dá té âmâ drí ácázó vō gólâ rīzó kōlóngbō vó ndrêlê 'á lâ dódó rí 'á ânyī jārībā Lāséyā rí rú.

⁹ Gõ'dá âmâ drí rīzó vō rí 'dī 'á kặyị dũu sī. Gõ'dá kặyị ạngị ọjilā Yúdă yí kâ drí rīzó 'álê 'á'í ró rí âcâ trá. 'Dĩ rĩ'á kặyị gólâ lịmvũ ândrê drí rīzó â'dólê ọnjí lâ ró kōlóngbō drí lậvũzó 'á lâ sī kô rí i'di.* Â'dô bê trá ítí rí, Póólô drí ngāzó drī-mbílí sōlê ọjilā ndrī góllyi â'dó 'bá bê kōlóngbō 'á rí 'bá yí lịfị. Gõ'dá gólâ kī góllyi drí rí, ¹⁰ "Ănī ọjilā nô 'bá yí, má nị trá kī nī rí, ọzô mã ọngá trá vō nô âyélê ngbāangbânō rí, ặcị âmákâ 'è'á tōlâ rí â'dô 'bā'á lậṇō ạngị ró âmâ drí. Ngá góllyi kōlóngbō nô drí nīlī rí 'bá yí â'dô rú izā'á, gõ'dá kōlóngbō â'dô rú izā'á, gõ'dá âmâ ưrúkâ 'bá yí â'dô kpá ôdrā'á volé." ¹¹⁻¹² Gõ'dá kpálê tã Póólô drí âtalé trá 'dī 'bá yí kâtí rí, kōlóngbō lịpị gõ'dá ặgô gólâ pī 'bá lâ ró rí bê lếe iyí tã Póólô kâ âtalé 'dī 'bá yí kô'dáwá. Góllyi gõ'dá ngá 'è 'bá kōlóngbō 'á rí 'bá yí bê ịsũ iyí kī, vō kōlóngbō drí rīzó âdrêlê tólâ 'dī ââ'dó kô tândí ró góllyi drí rīzó 'á lâ kặyị góllyi kặgũmạ̄ ọnjí 'dī 'bá yí kâ sī ndrī. Gõ'dá â'dô bê trá ítí rí, ọjilā dũu lế iyí trá nīlī iyí tólâ sī kōlóngbō rí 'dī sī. Gõ'dá kōlóngbō rí 'dī lịpị lâ gõ'dá pī 'bá lâ bê drí tã sōzó Yũllyi 'á kī, rĩ'á tândí ró kōlóngbō 'dī drí ặcị ítôzó kpá ó'dí nīlī ặtị 'álâ. Nīngá sī, Yũllyi ârí ulị Póólô kâ 'dī kô. Gólâ lế tã-drī trá góllyi drí ặjũlị nīlī cālê Fōnikīsī 'álâ, tālâ góllyi iicâ ró bê rīlī tólâ kōlóngbō 'dī bê pará góllyi kặgũmạ̄ 'dī kâ 'dī 'bá yí sī. Fōnikīsī 'dī rĩ'á kpá vō âzâ gólâ kōlóngbō drí rīzó âdrêlê 'á lâ lậṇō ặkô rí i'di 'bặdrī Kêrêṭê rí 'á gōlê lậnjị drī lésí ró.

Tã Póólô yí drí lậṇō ưsúzó kặgũmạ̄ ândrê drí sī rí

¹³ Nīngá sī, kặgũmạ̄ drí ngāzó rĩ'á vịlị cé mănísí drī-lịjị drī lésí ró. Tã 'dī tāsí rí, ọjilā kōlóngbō kâ 'dī 'bá yí drí tã ịsũzó kī, mã ọngá ró nīlī Fōnikīsī 'álâ. Ítí rí, góllyi drí ngāzó ặdị sị pấtrākā lậnjị-lậnjị ró ítí kōlóngbō drí rīzó âdrêlê rú lâ rí âsélé bặgô lâ sī lógolê kōlóngbō 'álâ, tālâ kōlóngbō ọnĩ ró bê. Gõ'dá nīngá sī, âmâ drí vō rí 'dī âyézó nīzó ặtị 'álâ zāâ ânyī ânyī gōlê lịmvũ tị 'álâ ró. ¹⁴ Gõ'dá 'wāâ kặgũmạ̄* drí ngāzó vịlị ọnjí lâ ró iví lésí ró vịj vịj. ¹⁵ Drilā vịzó kōlóngbō âmá bê yí 'á 'dī rú mbârākā ọnjí sī gõ'dá kōlóngbō iyálê kândā-kândā. Tã 'dī tāsí rí, mã icá kô nīlī sịsị 'álâ. Gõ'dá bê ítí rí, âmâ drí gbō kōlóngbō âyézó kặgũmạ̄ 'dī drí zêlê nīzó gōlê i'di bê lâ ilị sị drilā rīzó vịlị gōlê 'álâ rí drīj.

¹⁶ Gõ'dá nīngá sī rí, âmâ drí cázó ânyī ākīrī zīlī Kódā rí rú, tālâ â'bālê fínyáwá cắcá ró âmâ ngá lésí kặgũmạ̄ 'dī drí sī. Nīngá sī, âmâ drí rú cếzó tắkányi kōlóngbō fínyáwá gólâ 'ilī kōlóngbō ândrê âmá bê 'dī ưgúlị rí âsélé. ¹⁷ Nīngá sī, âmâ drí icázó kōlóngbō mvá rí 'dī ịngalé cú kōlóngbō ândrê 'dī 'á, tālâ ọzó kô lếtê dínyí lịmvũ 'á. Gõ'dá ọjilā kōlóngbō ândrê 'dī 'á rí 'bá yí ưrúkâ lâ yí drí iyíkâ gbúrúđiyá âtrôzó i'di kōlóngbō ândrê 'dī rú'bá lâ gốzó ọmbélé njírí-njírí, tālâ 'bālâ â'dólê gágá. Gõ'dá góllyi kpá rĩ'á ưrị ró kī, kặgũmạ̄ 'dī ââ'dô kpá kōlóngbō 'dī zê'á ânyī lịmvũ tị 'bặdrī Libiyā kâ sínyítá ró rồo rí 'álâ, gõ'dá kōlóngbō drí volé gázó, kặgũmạ̄ drí zếzó lâ rú izalé. Tālâ góllyi lếe kô tã ọnjí 'dī drí rú 'elê rí, góllyi drí ngāzó ítá bị 'bặrặgặ ạngị gólâ kặgũmạ̄ drí rĩ'á zêlâ kōlóngbō drí nīzó rí irilí dă

* **27:9** 27.9 Kặgũmạ̄ ọnjí tềtê bê rĩ'á pará nâ 'è 'bá ânīlị rí 'bá yí 'á. * **27:14** 27.14 Úzị kặgũmạ̄ 'dī Yōrōkilō, ítô lâ kī, kặgũmạ̄ gólâ vị 'bá gōlê drī-lịjị drīj ịtú drí áfōrê lésí rí. 'Dĩ kặgũmạ̄ rĩ 'bá ácalé milí bê rí i'di.

vũdrí. Gõ'dá gólíyí drí kpá âđi lạnjĩ-lạnjĩ kólóngbõ drí rızó âdrélé rú lâ rí írızó bãgó lâ sĩ ãmvũ 'á. Gõ'dá tã òjílã 'đi 'bá yí drí 'èlé 'đi drí kólóngbõ 'bãzó rĩ'á nĩlĩ mãnĩsĩ ró. ¹⁸ Gõ'dá vó lâ sĩ, kãgũmãđ drí rızó zãã rĩ'á vĩlĩ ònjĩ lâ ró kpá ó'dí ãmvũ drí rú cãzó kólóngbõ rú ònjĩ ró. Gõ'dá íti kậyi ãzã rĩ sĩ rĩ, òjílã 'đi 'bá yí drí ngá lạnjĩ ùrũkã ãmbá kólóngbõ 'á rĩ 'bá yí lủvũzó ãmvũ 'á. ¹⁹ Gõ'dá kậyi ãzã 'đi vósĩ rĩ, gólíyí drí kpá drĩ-ngá ngá 'è kã ùrũkã 'bá yí kólóngbõ kã â'đúzó lủvũlĩ kpá ãmvũ 'á ndrĩ. ²⁰ Nõô lãnõ ùsũ ãmã trá rõô. Mã ndrê kô lâ ngbãã ãtũ ã' bĩ' bĩwã yí bê kậyi đũ sĩ tãlã mũkũkũ drí sĩ. Íti rĩ drí sĩ rĩ, mã ícã kô nĩlã kĩ, kólóngbõ rĩ nĩlĩ 'đi ángô lé ró yã rĩ. Gõ'dá nĩngã sĩ, kãgũmãđ íyĩkã kpá fĩ zãã vĩ'á ònjĩ ró rõô. Gõ'dá mã ãsũ tã gbõ kĩ, lặti ãzã gõ'dá kó trá yũ'đãwã ãmã drí ngá pãzó 'á lâ sĩ.

²¹ Gõ'dá vó lâ sĩ, òjílã kólóngbõ 'đi 'á rĩ 'bá yí rĩ ãyĩ trá kậyi đũ sĩ lỏsĩ 'èlé kólóngbõ 'á 'álé 'ã'í ró. Kậyi 'đi 'bá yí vósĩ rĩ, Póólõ drí âdrézó gólíyí ândrá tã âtálé gólíyí drí ndrĩ kĩ, "Tĩ ícã kó trá â'dólé tãndĩ ró ãnĩ drí tã má drí âtálé trá ãnĩ ândrá Kêrétê 'álã rĩ ârızó. Tĩ òzõ mã ãângã drê kó kô Kêrétê lészĩ rĩ, mã ícã kô lãnõ nô ùsũlĩ, gõ'dá kpá ngá gólíyí kólóngbõ kã rĩ 'bá yí ícã kô lủvũlã ãmvũ 'á ãvĩlĩ. ²² Gõ'dá ngbãângbãnõ rĩ, mã lẽ ãnĩ lĩfĩ ãmbálé â'dólé pĩpĩsĩlĩ ãđũ-ãđũ bê. Nĩ ndrê drê, òjílã ãzãkã yũ'đãwã ãnĩ lãfálé 'ásĩ 'đèlé ãmvũ 'á ãmvũlĩ drãlé. Gõ'dá kólóngbõ â'dô rú ãzã'á cé nĩ. ²³ Mã nĩ 'đĩ trá tã pãtĩĩ ró, tãlã Ôvãrĩ ámãkã má drí rĩ'á ãnjĩlã rĩ ãjõ mãlãyĩkã íyĩkã má drĩ ngãcĩ gólã ãwũ 'bã ãndrõ nô sĩ tã rĩ 'đi âtálé má drí. ²⁴ Mãlãyĩkã 'đi kĩ má drí rĩ, 'Póólõ, nĩ 'è ùrĩ kô! Ôvãrĩ â'dô ãnĩ 'bã'á â'dólé lẻdrẻ-ẻdrẻ ró bũũũ nĩ drí té cãzó Rómã 'álã tã ánikã ngĩlĩ kũmũ ạngĩ tólã nã ândrá ãnĩ tĩ sĩ. Gõ'dá Ôvãrĩ rĩ 'ã â'dô kpá â'đi'á ãnĩ rú ndrĩ, gõ'dá ãnĩ ndrĩ ãcĩ 'đi drĩ rĩ 'bá yí â'dô 'è'á ngá pãlé òdrã ãmvũ kã 'đi 'ásĩ.' ²⁵ Íti rĩ, mã ãtã ãnĩ òjílã drí ndrĩ, 'đõvõ nĩ rĩ fĩ ãđũ-ãđũ sĩ. Mã lẽ tã-drĩ trá kĩ, Ôvãrĩ â'dô ãmã pã'á ndrĩ té íti òzõ gólã drí âtálé trá má drí 'đi kãtĩ. ²⁶ Gõ'dá kãgũmãđ â'dô kólóngbõ ámãkã zẽ'á ãkĩrĩ ãzã 'á rú ãzãlé cĩnyĩ cĩnyĩ."

²⁷ Nĩngã sĩ, kậyi mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-sũ ãmã drí ngãzó lủvũlĩ Kêrétê 'ásĩ rĩ vósĩ, kãgũmãđ drê zãã kólóngbõ zẽ'á ãmã bê ãmvũ ândrê 'đi drĩ sĩ. Gõ'dá tólã sĩ ã' bĩ ítõ 'á 'á, òjílã kólóngbõ kã drí tã ãsũzó kĩ, mã ãcã trá ãnyĩ ãkĩrĩ ùrũkã 'bá yí rú. ²⁸ Íti rĩ, gólíyí drí ngãzó kũnĩ mvã òmbélé trá bãgó sĩ rĩ írĩlĩ ãmvũ 'á tãlã ãmvũ fĩfĩ ãjũzó rú lâ. Gõ'dá gólíyí ãsélé bê kũnĩ mvã rĩ 'đi gõ'dá bãgó òmbézó lâ 'đi ndrêzó rĩ, gólíyí drí ùsũzó lâ kĩ, ãmvũ 'đi fĩfĩ lâ rĩ'á pã lãfálé nyã'đi-rĩ. Gõ'dá 'đĩ vósĩ, mã nĩ bê fĩnyãwã ãtĩ 'álã rĩ, gólíyí drí kpá ãmvũ fĩfĩ ãjũzó ó'dĩ. Gõ'dá nĩngã rĩ, gólíyí drí fĩfĩ lâ ùsũzó rĩ'á cé pã lãfálé nyã'đi-ãlõ-drĩ-lã-ngã-mũdrĩ. ²⁹ Íti rĩ, ùrĩ drí gãzó gólíyí rú, tãlã kólóngbõ â'dô nĩ'á rú 'bèlé kũnĩ rú gõ'dá rú ãzãlé vólé. Nĩngã sĩ, gólíyí drí ngãzó âđi sĩ pãtrãkã lạnjĩ-lạnjĩ ró íti sũ kólóngbõ drí rızó âdrélé rú lâ 'á rĩ írĩlĩ bãgó sĩ ãmvũ 'á kólóngbõ ãgũlĩ lészĩ, tãlã kólóngbõ ããdrẻ ró bê nĩ ãkõ sĩsĩ 'álã. Gõ'dá nĩngã sĩ, gólíyí ãlõ-ãlõ drí rãtãã 'èzó òvãrĩ ngĩngĩ íyĩkã rĩ 'bá yí drí, tãlã võ ãwũ ró bê 'wãã.

³⁰ Gõ'dá òjílã ùrũkã gólíyí kólóngbõ 'đi kã rĩ 'bá yí lẽ ãyĩ trá 'è'á ãvĩlĩ kĩrĩ ró kólóngbõ 'đi 'ásĩ ãyĩ nyããnyã pãlé. Gólíyí âtrõ kólóngbõ tĩbê fĩnyãwã ró òmbélé òmbê kólóngbõ ândrê 'đi rú rĩ trá írĩlĩ ãmvũ 'á bãgó sĩ, gõ'dá drĩlĩyĩ ònjõ gãzó kĩ, yĩ òrĩ rĩ'á nĩlĩ âđi lạnjĩ-lạnjĩ kólóngbõ kã rĩ 'bá yí írĩlĩ ãmvũ 'á sĩsĩ lészĩ ró, tãlã ò'bã ró kólóngbõ 'đi bê nĩ ãkõ. ³¹ Gõ'dá bê lé íti rĩ, Póólõ nĩ tã gólíyĩkã 'đi trá. Gõ'dá gólã drí ngãzó tã lâ âtálé Yũlĩyã drĩ ãjũ 'bũ 'bã íyĩkã 'đi 'bá yí bê kĩ nĩ rĩ, "Ôzõ òjílã 'đi 'bá yí òrĩ kô ãmã bê

kòlóngbò nô 'á rí, mã ícá kô â'dolé ngá pälé òdrã 'ásí ìmvû ândrê nõ drĩ nongá." ³² Gõ'dá Yùlìyã ârì úlì 'dĩ 'bá yì bē rí, drílã tã 'bázó ãjú 'bũ 'bá íyíkã 'dĩ 'bá yì drí bǎgó gólìyì kòlóngbò mvá 'dĩ òmbézó gágá gólã ãmbá rí rú 'dĩ 'bá yì òmvälé ngbá vólé, gõ'dá kòlóngbò mvá 'dĩ drí 'dézó.

³³ Gõ'dá nǎngá sī, vò drí 'ērē âwúlì rí sī 'dĩ, Póólò ní drí ngázó tã 'bälé gõ'dá òjílã gólìyì ndrĩ kòlóngbò ândrê 'á 'dĩ 'bá yì drí, ònyâ ró ìyì ngá bē. Ítí rí, gólã kí nĩ rí, "Nĩ 'è trá rĩ'á kâyì mùdrì-drì-lã-ngâ-sù ândrô nõ rĩ'á ngá gólìyì kòlóngbò kã rí 'bá yì vó lâ ndrêlé ì'dĩ cú ìtí ngá nyãnyã äzãkã dô âkó älöwálã. ³⁴ Gõ'dá má 'bã äñi drí ngá nyãnyã nyälé ândrô, ä'dô ró bē mbârãkã sölé äñi rú, äñi nyãnyã pázó òdrã 'ásí. Má 'bã äñi drí tã pätĩ ró kí, òjílã älö drãá kô ìmvû nõ 'á."

³⁵ Nǎngá sī, Póólò drí ämbätã* trözó gózó äwô-ìtí 'èlé Ôvãrì drí tã lâ sī òjílã 'dĩ 'bá yì ândrá ndrĩ. Gõ'dá drílã tì mvá lâ pǐzó gõ'dá sölé yì sǐlì nyälé. ³⁶ Ítí, òjílã ndrĩ 'dĩ 'bá yì pǐpǐsǐlì lâ yì drí â'dízó, gõ'dá drílìyì kpá ngá nyãnyã nyázó. ³⁷ Ämã kâkâpã ndrĩ kòlóngbò rí 'dĩ 'á rí, rĩ'á düü.* ³⁸ Gõ'dá nǎngá sī, ämã ndrĩ nyälé bē ngá nyãnyã ícälé düü rí, òjílã kòlóngbò 'dĩ kã 'dĩ 'bá yì drí ngázó ädrúgú lâkí 'bá kòlóngbò drí rĩ'á nǐlã rí ätrözó lùvülì ìmvû 'á, tãlã lãnjì-lãnjì lâ òzó kô kòlóngbò ìrì ìmvû zélé.

Tã gólã kòlóngbò drí rú ìzãzó rí

³⁹ Gõ'dá ìtú äfö bē rí, òjílã 'dĩ 'bá yì drí ìnyákú ndrêzó. Gõ'dá lé bē ìtí rí, gólìyì nǐlì kô kí 'bãdrì rí 'dĩ ängô rí ì'dĩ yã. Nǎngá sī, gólìyì drí vò 'ã'í gólã sínyitã bē rí ndrêzó, äfö trá ìmvû tì lésì ró. Ítí rí, gólìyì lē trá kòlóngbò 'bälé ädrêlé 'á lâ tólã. ⁴⁰ Ítí òjílã ùrúkã 'bá yì kòlóngbò 'dĩ kã drí ngázó bǎgó ädì lãnjì-lãnjì kòlóngbò drí rǐzó ädrêlé rú lâ 'á 'dĩ kã òmvälé tú tú vólé, ä'dô ró bē ädì lãnjì-lãnjì ró 'dĩ 'bá yì drí ävǐzó ìmvû 'á. Gõ'dá òjílã äzã 'bá yì ìnjì ìyíkã ngá kúdrãlì kâtí rí ìrìlì ìmvû 'á, ä'dô ró bē njãã kòlóngbò pǐzó ì'dĩ sī lâ. Gõ'dá ùrúkã 'bá yì ìngã ìyíkã ítã bì ämbélé kòlóngbò tì lésì ró, tãlã kãgũmã òzê ró kòlóngbò 'dĩ bē gölé ìmvû tì 'älã ró. ⁴¹ Gõ'dá gbö nyĩ ró, kòlóngbò ândrê nõ drí ngázó nĩ'á ìyì 'bêlé ngãrã sínyitã dǐ ìmvû zélé rí rú tólã. Vò lâ sísì lésì rí drí vólé gãzó ngãrã-ngãrã gõ'dá ícã kô rú ì'wälé fínyáwã lâ. Gõ'dá tãlã ìmvû cú rĩ'á mbârãkã bē röö rí drí sī rí, drílã vò lâ vólé lésì rí pǐzó cölé ònjölé rö'bó-rö'bó.

⁴² Gõ'dá nǎngá sī, äjú 'bũ 'bá 'dĩ 'bá yì drí tã lëzó 'èzó gãñimã 'bá ùfúlì ndrĩ, tãlã gólìyì òzó kô ìmvû yãã fözó ìmvû tì 'älã gõ'dá rälé 'bêlé dǐ ìyì drígã sī. ⁴³ Gõ'dá Yùlìyã rí gógó gólìyì drĩlì ndrĩ rí lée kô Póólò drí drälé. Ítí rí, gólã lée tã-drì kô äjú 'bũ 'bá drí gãñimã 'bá ùfúzó. Tã rí 'dĩ vò lâ 'á rí, gólã drí tã 'bázó gólìyì ìmvû yã 'bá bē rí 'bá yì drí lôwãzó sísì ìmvû 'á ìmvû yälé fözó ìmvû tì 'älã. ⁴⁴ 'Dĩ vósì, gólã drí tã 'bázó òjílã lâkí 'bá rí yì drí 'dézó gólìyì vó, gólìyì òmbã ìyíkã fê älì gólìyì ònjö 'bá kòlóngbò ândrê 'dĩ kã lãnjì 'bá kô rí 'bá yì drĩ, ícã ró bē gólìyì drí fözó ìmvû tì 'älã cú ìtí lété äkó ìmvû 'á. Ítí rí, ämã drí tã 'dĩ 'èzó té ìtí, gõ'dá ämã drí ngázó ndrĩ fölé ìmvû tì 'älã rú'bã ä'dì sī.

28

Tã gólìyì Póólò drí 'èlé äkĩrĩ Mälátã kã 'älã rí 'bá yì

* **27:35** 27.35 Nôô â'dó kô ämbätã 'ã ämû kã 'í. * **27:37** 27.37 Gólìyì ndrĩ rĩ'á ìyì kãmã-rì-drì-lã-ngâ-nyã'dì-nã-drì-lã-ngâ-mùdrì-drì-lã-njì-kãzìyã (276), 'dĩ äjú 'bũ 'bá yì gõ'dá ngá 'è 'bá yì gãñimã 'bá yì bē ndrĩ.

¹ Gõ'dá nĩngá sĩ, mã câ bê dódó Ìm̀vũ tí 'álâ rĩ, ãmã drí 'bãdrĩ rĩ 'dĩ nĩzò òjílã tólã nã 'bá yĩ tí sĩ kĩ, ãã'dô ãkĩrĩ rú bê Málátã rĩ 'ĩ'dĩ. ² Gõ'dá òjílã ãkĩrĩ 'dĩ kã rĩ'á iyĩ òjílã tãndĩ 'ĩ ãmã drí. Ôzê ítõ trá rĩ'á 'dĩlĩ gõ'dá vò trá ã'dĩ ró rõô. Ítĩ rĩ, òjílã 'dĩ 'bá yĩ drí ngãzò lãşĩ ìcĩlí ãmã drí yãlé. Gõ'dá gólĩyĩ drí kpá ãmã vò ndrẽzò dódó ítĩ. ³ Nĩngá sĩ, Póólõ drí ngãzò nĩ'á ngá zázã ã'dúlĩ lãşĩ ró. Gõ'dá gólã 'bã ngá zázã 'dĩ bê lãşĩ 'á rĩ, nyĩ ró, ìnĩ drí ãfõzò ngá zázã rĩ 'dĩ 'ásĩ, tãlã ngá ãmé lãşĩ kã 'dĩ drí sĩ, gõ'dá Póólõ rĩ drí cĩlí. Gõ'dá drílã njũzò gágã rú lâ. ⁴ Gõ'dá nĩngá sĩ, òjílã vò 'dĩ kã rĩ 'bá yĩ ndrélé bê ìnĩ 'dĩ njũ trá ítĩ Póólõ rĩ drí rú rĩ, gólĩyĩ drí rĩzò tã átãlé iyĩ vò 'ásĩ kĩ nĩ rĩ, “Ãgõ nõ ã'dô 'bã'á tã pãtũĩ ró òjílã úfú 'bá 'ĩ. Gólã pã yĩ trá òdrã Ìm̀vũ kã rĩ 'ásĩ, gõ'dá òvãrĩ ãzã 'bá yĩ gólĩyĩ tã òjílã kã kĩ 'bá ró rĩ ã'dô lãñõ fẽ'á gólã drí drãzò vólé.”

⁵ Nĩngá sĩ, Póólõ drí ngãzò ìnĩ 'dĩ iyãlé iyĩ drí 'ásĩ lãşĩ 'á. Nĩngá rĩ, ngá ãzã ònjĩ lâ 'é rú kô Póólõ rĩ drí bê. ⁶ Gõ'dá òjílã 'dĩ 'bá yĩ drí rĩzò gólã rĩ tãlé, drí lâ ògã ró bê, gõ'dá gólã ò'dê ró bê zãlõ zĩ ãvõ ró vũdrĩ, gõ'dá gólĩyĩ drí rĩzò kpĩĩ. Ngá ãzãkã ònjĩ lâ ró rĩ 'é rú gbõ kó kô gólã drí ãlõwãlã. Ítĩ rĩ, tã ìşũ gólĩyĩkã Póólõ rĩ tãşĩ rĩ drí rú jãzò. Nĩngá rĩ, gólĩyĩ drí tã átãzò kĩ, Póólõ ãã'dô òvãrĩ ãzã 'ĩ.

⁷ ãnyĩ vò rĩ 'dĩ rú rĩ, 'bã ãngĩ drĩ-'bã 'bãdrĩ 'dĩ kã rĩ kã bê rĩ'á. Drĩ-'bã rĩ 'dĩ rú lâ rĩ'á Pũbĩlyã. Ítĩ rĩ, ãgõ rĩ 'dĩ drí ãmã trõzò drí rĩ sĩ yĩ drí 'bã 'álã kãşĩ nã sĩ ùmũ iyĩkã ró. Gólã ndrê ãmã vò tãndĩ ró ítĩ. ⁸ Gõ'dá ãgõ rĩ 'dĩ átã lâ bê rĩ'á ãyĩ'á gbãrãkã drĩ 'ã lãzé bê gõ'dá kpá ã'dẽ bê rõô. Gõ'dá Póólõ ãrĩ tã rĩ 'dĩ bê rĩ, drílã ngãzò nĩlí filĩ jò ãgõ rĩ 'dĩ kã 'álã, gõ'dá iyĩ drí 'bãlé gólã rú rãtãã 'ẽzò Òvãrĩ rĩ ìjízò gólã rĩ ìngãlé ngá lãzé rĩ 'dĩ 'ásĩ. Gõ'dá ngá lãzé ãgõ 'dĩ kã drí rú ndrẽzò. ⁹ Gõ'dá tãlã tã rĩ 'dĩ tãşĩ rĩ, ngá lãzé 'bã ãzã 'bá yĩ ndrĩ ãkĩrĩ 'dĩ 'á rĩ 'bá yĩ drí ngãzò ãnĩlí iyĩ Póólõ ngãlã. Gõ'dá ítĩ rĩ, Póólõ drí gólĩyĩ ãdẽzò ngá lãzé iyĩkã rĩ 'bá yĩ 'ásĩ. ¹⁰ Gõ'dá nĩngá sĩ rĩ, ãmã drẽ zãã rĩ'á Málátã 'á tólã rĩ, òjílã 'dĩ 'bá yĩ drí drĩ-ngá fẽzò ãmã drí dũũ, ãwõ-ítĩ 'ẽzò ãmã drí rõô. Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, kãşĩ ãmã drí 'ẽzò vò 'dĩ ãyélé rĩ sĩ, gólĩyĩ drí kpá ngãzò ngá gólĩyĩ ãmã drí lãlé ãcĩ tõzò rĩ 'bá yĩ ãfãlé ãmã drí.

Tã cãcã Póólõ yĩ kã Rómã 'álã rĩ tãşĩ rĩ

¹¹ Nĩngá sĩ, ãmã drí rĩzò Málátã 'álã párá nã. 'Dĩ vósĩ, ãmã drí òjílã ãlãkãşĩndĩrĩyã kã ùrũkã 'bá yĩ gólĩyĩ rĩ 'bá trá Málátã 'álã párá kãşĩmãşĩ ònjĩ kã 'dĩ 'bá yĩ sĩ rĩ 'bá yĩ ùşũzò. Gólĩyĩ trá 'ẽ'á ngãlé nĩlí Ítãliyã 'álã kólõngbõ* ãndrê iyĩkã sĩ. ¹² Ítĩ rĩ, ãmã drí nĩzò kólõngbõ rĩ 'dĩ sĩ cãlé jãrĩbã zĩlí Şĩrãkõşã rĩ 'álã. Gõ'dá ãmã drí rĩzò tólã kãşĩ nã. ¹³ Nĩngá sĩ, ãmã drí ngãzò gõ'dá nĩlí kólõngbõ sĩ jãrĩbã zĩlí Rẽgĩyã rĩ 'á 'bãdrĩ Ítãliyã kã rĩ 'álã. Gõ'dá kãşĩ ãzã rĩ sĩ rĩ, kãşĩmãşĩ drí ngãzò rĩ'á vĩlí tãndĩ ró ãmã ùgũlí lãşĩ ró kólõngbõ zãlé 'wãã'wã ró. Gõ'dá ãmã drí ngãzò cãlé jãrĩbã zĩlí Põtãyõlí rĩ 'á kãşĩ rĩ gólã ãmã drí ãngãzò Rẽgĩyã lãşĩ rĩ sĩ. ¹⁴ Gõ'dá jãrĩbã rĩ 'dĩ 'á rĩ, ãmã drí tã lã 'bã Yãşũ 'á rĩ ãzã 'bá yĩ ùşũzò. Nĩngá rĩ, gólĩyĩ drí ãmã trõzò rĩlí iyĩ bê iyĩ drí 'bã 'álã kãşĩ nĩ-drĩ-lã-rĩ sĩ. Gõ'dá vò lâ sĩ rĩ, ãmã drí ngãzò tólã sĩ nĩlí pá sĩ Rómã 'álã.

¹⁵ Gõ'dá òjílã kãşĩşã kã Rómã 'álã rĩ 'bá yĩ ãrĩ bê iyĩ tã kĩ, ãmã ãã'dô bí ãnĩ'á rĩ, gólĩyĩ drí ngãzò ãnĩlí ãmã ùşũlí lãtĩ drĩ. Ùrũkã 'bá yĩ ùşũ ãmã vò

* 28:11 28.11 Kólõngbõ 'dĩ úzĩ rú lâ “ Òvãrĩ-gólĩyĩ-rĩ-'bã-lãtĩ-rõ” rĩ.

ngá lâzî kâ Āpíyā kâ rî 'á. Gõ'dá āzâ 'bá yî úsû āmā vō gólâ rî'á zîlâ “ 'Jó-nā-ūmú-kā-rî-'bá-yî” ' 'álâ. Gólîyî ânî āmā lâgúlî gõ'dá āmā drîlî Rómā 'álâ. Gõ'dá Póólō ndrê òjílâ rî 'dî 'bá yî bê rî, mbârákâ drí fízó gólâ 'á. Gõ'dá gólâ drí āwô-ítí 'èzó Ôvârí drí tálâ gólîyî tāsî.

¹⁶ Gõ'dá mã câ bê Rómā 'álâ rî, drî-'bá gānîmā kâ drí gānîmā 'bá āzâ 'bá yî trôzô 'bālê gānîmā 'á, gõ'dá gólâ drí Póólō rî áyézó rîlî jó āzâ 'á lómígówá āzâ bê ālô gólâ rî vó ndrêlê, tálâ gólâ ôzô kô rāâ.

Tã gólâ Póólō drí tã Yésû kâ átázó òjílâ Yúdâ yî kâ drí Rómā 'álâ rî

¹⁷ Gõ'dá kâyî nâ Póólō rî cācā Rómā 'álâ rî volé drî 'ásî rî, gólâ drí ngāzô drî-'bá òjílâ Yúdâ yî kâ rî kâ gólîyî â'dó 'bá tólâ rî 'bá yî âzîlî ânîlî yî ngálâ. Ítí rî, gólîyî drí ânîzô gólâ rî úsúlî. Gõ'dá nîngá sî, drílâ tã átázó gólîyî drí kî, “Ámā âdrúpî yî, má âzî ânî ânîlî má ngálâ, tálâ má ngî ró bê tã ámákâ ânî drí. Má 'é ngá āzâ ònjí lâ ró kô òjílâ ámákâ Yúdâ yî kâ rî 'bá yî drí. Gõ'dá má îzāá lâ'bî āmā á'bíyâ yî kâ rî kô. Ā'dô kpálê ítí rî, òjílâ Yērôsâlémâ kâ rû mã trá gõ'dá fêlê drî-'bá Rómâ kâ rî 'bá yî drígá. ¹⁸ Gõ'dá drî-'bá Rómâ kâ 'dî 'bá yî ndrê tã ámákâ bê rî, gólîyî îsû tã trá kî nî rî, má ô'é tã ònjí āzākâ kô gólâ lâgô fêzô mã drí tã lâ 'á rî. Bê trá ítí rî, gólîyî lê trá ámā înjîlî volé gānîmā 'ásî. ¹⁹ Gõ'dá drî-'bá ámákâ Yúdâ yî kâ Yērôsâlémâ 'álâ rî 'bá yî gā îyî trá dó kî nî rî, îînjî mã kô'dáwá volé gānîmā 'ásî. Tálâ tã rî 'dî tāsî rî, tã ālô mã drí ícálê trá 'èlâ ámā pázó rî rî'á kúmú ángî Rómâ kâ rî îjílî î'dî tã ámákâ kílî. Gõ'dá mã lêe kô tã átálê òjílâ ámā nyāányâ kâ Yúdâ yî kâ rî 'bá yî rú gólâ ândrá. ²⁰ Tálâ tã rî 'dî 'bá yî tāsî rî, má âzî ânî ânîlî má ngálâ nõ úlî ámákâ rî 'bá yî ârîlî. Mî ndrê drê, ôômbê mã trá nyārî nõ sî, tálâ 'díyî pā 'bá gólâ òjílâ Yúdâ yî kâ drí ndrî lîfî 'bázó gólâ rî âcâ-âcâ vó rî tāsî.”

²¹ Nîngá sî rî, òjílâ Yúdâ yî kâ 'dî 'bá yî drí tã-drî lôgôzô gólâ drí kî nî rî, “Mã úsú wárāgā āzākâ gólâ òjílâ ámákâ Yúdâ yî kâ drí ájólê ânî tāsî rî kô, gõ'dá kpá òjílâ gólîyî âcâ 'bá trá Yúdâ yî kâ drí ájólê ânî tāsî rî kô. ²² Gõ'dá mã nî trá kî, 'bâdrî âmbá nõ 'bá yî 'ásî òjílâ âtâ tã ònjí trá ânî gólîyî 'dê 'bá trá Yésû vó rî 'bá yî rú. Gõ'dá ítí rî, mã lê trá tã îsû-îsû ánikâ árîlî tã Yésû kâ rî tāsî ámā bî sî.”

²³ Nîngá sî rî, drî-'bá 'dî 'bá yî drí kâyî 'bázó îyî drí rú ê'bézó 'á lâ Póólô yî bê. Gõ'dá kâyî rú ê'bê 'dî kâ sî rî, òjílâ Yúdâ yî kâ dûu drí ânîzô îyî vō gólâ Póólô drí rîzô rîlî rî 'á. Gõ'dá îtolé cîjîno rî lésî cālê búuú ngâcî 'á, Póólô ngî tã âtî-âtî tândî lâtî gólâ òjílâ drí rîzô kúmû Ôvârí kâ zêlê Yésû 'ásî rî tāsî rî trá gólîyî drí. Gólâ âtâ trá gólîyî drí kî nî rî, “Yésû î'dî 'díyî pā 'bá gólâ Ôvârí drí tã lâ 'bālê trá ájólê rî.” Gólâ âtâ 'dî tã gólâ Músâ yî tã ângû 'bá yî bê drí îgîlî trá âkû ró âkû ró nâ sî 'díyî pā 'bá rî tāsî rî ngîngî lâ sî. ²⁴ Gõ'dá nîngá rî, òjílâ Yúdâ yî kâ 'dî 'bá yî ùrûkâ lâ yî drí tã lêzô úlî Póólô kâ 'dî 'bá yî 'á, gõ'dá ùrûkâ 'bá yî lêe kô. ²⁵ Ítí, gólîyî bê trá njââ 'è'á îyî Póólô rî áyélê rî, gólîyî lêe tã-drî kô ālô úlî 'dî 'bá yî 'á îyî lâfálê 'ásî. Gõ'dá ítí rî, Póólô drí tã âdûkû nõ átázó gólîyî gā 'bá dó tã Ôvârí kâ 'dî ârîlî 'dî 'bá yî drí kî, “Pâtîjî ró, mã âtâ tã ânî drí, nî gā tã Ôvârí kâ kô dó. Nî 'è tã ôzô ânî á'bíyâ yî drí 'èlê rî tí kô, tálâ Líndrî Tândî Ôvârí kâ âtâ úlî trá gólîyî tāsî tã ângû 'bá Ísáyâ sílî âkû ró âkû ró kî nî rî,

²⁶ 'Nî ngá gõ'dá ní nî ró òjílâ ánikâ Yúdâ yî kâ 'dî 'bá yî ngálâ, gõ'dá ní âtâ ró tã gólîyî drí kî,

“Nî rî úlî mã drí átálê rî ârîlî, gõ'dá nî ícá kô tã ífî lâ nîlî!
Nî rî ngá ndrêlê, gõ'dá nî ndrê ngá mã drí rî'á 'èlâ rî kô!”

27 Ní âtâ tâ gólîyî drí ìtí, tãlã gólîyî drî rî'á âmbâ-âmbâ ró tâ ámakâ rî drí fîzó 'á lâ.

Gõ'dá gólîyî já ìyî bí kpá trá volé gõ'dá kpá lîfî âmbézó gágá.

Tí òzõ ã'dô kó kô ìtí rî, tí gólîyî â'dô ícá'á pãtîî tâ ámakâ ndrêlé ìyî lîfî sî nîzó lâ,

gõ'dá úlî ámakâ ârîlî ìyî bí sî tâ ífî lâ nîzó.

Tí tâ âtî-âtî ámakâ â'dô fî'á gólîyî drîî,

tãlã gólîyî ããdî ró drî tâ ònjí 'ásî âgõzó má ngálã.

Ìtí rî, má â'dô gólîyî êdé'á â'dólé dódó.' "

Ìsáyã 6.9-10

28-29 Gõ'dá nîngá sî, Póòlõ âtâ tâ kpá òjílã ãmbâ-ãmbâ Yúdã yí kã 'dî 'bá yí drí kî, "Má lè ãnî drí nîlã kî, Ôvârí âfê tâ âtî-âtî tãndí lãtî lédrê-lédrê kã kã nõ trá òjílã gólîyî â'dó 'bá kô òjílã Yúdã yí kã ró rî 'bá yí drí. Gólîyî â'dô tâ âtî-âtî rî 'dî ârí'á nî, tãlã gólîyî òlê ró tâ bê 'á lâ." Nîngá sî rî, òjílã Yúdã yí kã 'dî 'bá yí drí ngãzó nîlî ìyî Póòlõ rî âyélé.

30 Gõ'dá nîngá sî, Póòlõ drí rîzó Rómã 'álã ndrô rî jó rîzó rîlî 'á lâ âdî sî rî 'á. Gólã rî zãã rîlî tãndí ró òjílã gólîyî rî 'bá rî'á gólã rî lômílî tólã rî 'bá yí bê. 31 Gólã rî trá rî'á tâ ngílî gólîyî drí tâ âtî-âtî tãndí lãtî òjílã drí rîzó kũmũ Ôvârí kã zélé rî tãsî. Gólã ìmbã gólîyî trá tâ Kúmú Yésũ Krístõ rî tãsî rî 'bá yí sî. Gõ'dá gólã ícã trá tâ âtî-âtî 'dî âtálé òjílã gólîyî ndrî ânî 'bá gólã ngálã rî 'bá yí drí cú ìtí ùrî ãkó, tãlã tólã rî, ófêé lãñõ kô drílã tâ âtî-âtî 'dî tãsî. Í'dî 'dî.

Tã îgĩ-îgĩ Póólõ kê Rómã lé 'bá yî drí Rómã lé 'bá

Tã 'ê'á zîlá nîlí sîsí rî

Lājó'bá Póólõ òtírî wárãgã nô îgĩ rî, gólâ cá drê jãrîbã gólâ Rómã rî lômílî kô. Gólâ îgĩ wárãgã nô íyî ífífî tã â'dázó gô'dá kpá tã yî drí rî'á pêlá, drê yî drí cã ákó tólâ rî tã lâ bê. Póólõ átá tã âzâ 'bá yî kãníšã tãsí rî kô òzõ gólâ drí 'èlé wárãgã âzâ 'bá yî 'á rî tí, tãlá gólâ nîí gólîyî kô.

Póólõ lē tã gólâ Ôvârí drí òjílã pázó ndrî rî â'dalé, â'dô òjílã Yúdã yî kã ì'dî, ngátá òjílã Yúdã yî kã 'î kô, ópã gólîyî ndrî 'dó tã lēlê gólîyîká Yésũ 'á rî tãsí.

Kápîtã 1-5 Póólõ kî, òjílã ndrî 'é ìyî tã gólâ Ôvârí drí lēlê rî ì'dî kô. Òjílã Yúdã yî kã rî 'bá yî ìnjî ìyî tã 'bã'bã Ôvârí kã âfêlé gólîyî drí Músã sî rî kô. Gô'dá òjílã gólîyî â'dó 'bá òjílã Yúdã yî kã ró kô rî gã ìyîká dó tã ìsûlí Ôvârí rî tãsí kpálé Ôvârí â'dâ yî trá gólîyî drí lätî ngîngî 'ásî rî.

Kápîtã 6-8 Â'dô trá ìtî rî, lē òjílã ndrî drí â'dólé mbî Ôvârí ìfî. Bê-rî gólîyî ìyîngá rî'á rãgî 'î tã ònjî drí, gô'dá ícá ìyî kô ìyî ífífî pälé. Rî'á cé â'dólé ngá ãlô ró Yésũ rî òdrã bê, 'dî rî gôzó gólîyî lôfólé volé tã ònjî 'ásî.

Kápîtã 9-11 Póólõ â'dâ tã gólâ òjílã Yúdã yî kã drí lätî Ôvârí drí 'èzó gólîyî pälé tã lēlê Yésũ 'á rî sî rî gãzó dó, gô'dá òjílã gólîyî â'dó 'bá kô Yúdã yî kã âacã ìyî trá òjílã Ôvârí kã ró rî ì'dî. Gô'dá Póólõ kî, ìzätú ätî 'á tólâ rî, òjílã Yúdã yî kã rî 'bá yî ââ'dô ìyî kpá âgô'á tã Yésũ kã lēlê.

Kápîtã 12-16 Póólõ â'dâ ìyîká lätî gólâ krístõ 'bá yî drí 'èzó rîlí ãngó 'á nongá òjílã Ôvârí kã ró rî ì'dî.

¹ Mâ Póólõ rû ì'bũ 'bá Yésũ Krístõ kã ró rî ì'dî. Ôvârí nîí mâ trá â'dólé lājó'bá Yésũ kã ró. Gólâ nîí mâ trá â'dólé tã âtî-âtî Yésũ rî tãsí rî pēlé òjílã drí.

² Pätîí ró, gólâ 'bã tã trá äkû ró äkû ró nã sî tã ângũ 'bá ìyîká rî 'bá yî tí 'díyî pã 'bá rî äjózó, té òzõ ìgîlí trá tã îgî tãndî gólâkã 'á rî kâtî. ³ Gô'dá tã âtî-âtî tãndî rî 'dî rî'á Kúmú ämákã Yésũ Krístõ Ôvârí rî mvá rî tãsí. Yésũ rî â'dô-â'dô òjílã mvá ró rî tãsí rî, gólâ rî'á kúmú ängî Dãwúđî rî òzõwá 'î. ⁴ Gô'dá â'dô-â'dô gólâkã Ôvârí ró rî tãsí rî, Ôvârí 'è tã trá mbârãkã sî tã â'dalé kî, pätîí Yésũ Krístõ 'dî rî'á ìyî mvá nyãanyã 'î. Ítî rî, gólâ 'bã Yésũ trá ìdrîlí òdrã 'ásî. ⁵ Tã gólâ Yésũ drí 'èlé âmã pázó rî tãsí rî, Ôvârí drí tã lânjã 'èzó má drí. Gólâ 'bã mâ trá â'dólé lājó'bá ró Yésũ drí, â'dólé òjílã òrî ndrî ìmbálé tã lēlê Yésũ 'á gô'dá kpá gólîyî ìmbálé tã Ôvârí kã ârîlí. Má 'è lôsî rî nõ Yésũ drí. ⁶ Gô'dá ânî òjílã gólîyî Rómã kã ró rî 'bá yî drí rî, Ôvârí zî òjílã kpá ânî lâfálé sî â'dólé tã lē 'bá yî ró Yésũ Krístõ 'á. ⁷ Gô'dá ìtî rî, má rî tã nô 'bá yî ìgîlí ânî ndrî Rómã lé 'bá ró gólîyî Ôvârí drí lôvó lâ yî 'bãlé gô'dá kpá gólîyî gólâ drí zîlí trá â'dólé òjílã ìyî nyãanyã kã ró rî 'bá yî drí. 'Dôvó bê ìtî rî, Ôvârí âmã átá gô'dá Kúmú ämákã Yésũ Krístõ bê òfê òrê ânî drí tã ä'dî bê.

Äyîkõ Póólõ kê Rómã lé 'bá gólîyî tã lē 'bá Yésũ 'á rî 'bá yî tãsí rî

⁸ Ānî rú lîkû trá vō 'ásî ndrî tãlã tã lëlê ānîkã Yésũ 'á pîpîsîlî ãlô sî rî tãsî. Gō'dá tãlã 'dîi tãsî rî, tã drî-kákã má drî lë'á átálã ānî drî rî 'dî nō. Má 'ê āwō-îti āmbã Ôvâri drî ānî tãsî Yésũ Krîstō rî rú sî. ⁹ Má rî rãtãã 'élé Ôvâri drî ānî tãsî kâyi vósî cé. Ôvâri nî trá kî nî rî, má rî tã pãtîi ró rî'á rãtãã 'élé ānî tãsî. Ôvâri rî gógó kpá 'dî gólã má drî rîzô tã 'élé drîlã pîpîsîlî ãlô sî rî, gō'dá gólã 'bã mã kpá rî'á tã âti-âti tãndî mvã lâ rî tãsî rî pëlê ôjîlã drî.

¹⁰ Kâyi vósî cé, ôzô má ôtirî rãtãã 'êê ānî tãsî rî, má 'ê rãtãã kî, ôzô fî kó Ôvâri ôlê nî rî, gólã â'dô lãtî nî'á trê má drî nîzô ānî lômîlî tólã. ¹¹ Íti rî, ānî lôvó rî'á âmã 'ê'á rōô ndrêlé, tãlã má iimbã ró tã Ôvâri kã bê ānî drî, ānî drî mbârãkã úsúzô âdrézô gágã tã lëlê ānîkã 'á. ¹² Nî ndrê drê, ôzô mã ââ'dô rú ê'bé'á kpãkã ãlô rî, mã â'dô ícã'á mbârãkã úsulî âmã pãzô âmã vō 'ásî tã lëlê âmãkã Yésũ 'á rî sî. ¹³ Âmã âdrúpî yî âmã îzô yî bê, má âti nō tã pãtîi 'î ānî drî nîlî, má ûjũ trá kpîi kâyi dũu sî ândálê ândálê, tîkó 'ézô nîlî tólã ānî lômîlî rî, gō'dá ícã drê kô má drî nîzô. Lé îti rî, mã drê zãã tã îsũ bê nîzô ôjîlã âzã 'bã yî 'bãlé ānî lãfálê sî tã lëlê Yésũ 'á, nyé ôzô Ôvâri drî âmã 'bãzô 'êlã ôjîlã ôrî âzã 'bã yî rî 'bã vō âzã 'bã yî 'ásî rî 'bã yî drî rî kãtî.

¹⁴ Nî ndrê drê, ícã trá má drî úlî Ôvâri kã pëzô ôjîlã drî ndrî, gólîyi Gîrîkî tî âtã 'bã ró rî 'bã yî drî gō'dá kpá gólîyi Gîrîkî tî âtã 'bã kô rî 'bã yî drî, tã nî 'bã rî 'bã yî drî gō'dá kpá tã nî 'bã kô rî 'bã yî bê. ¹⁵ Gō'dá â'dô trá îti rî, má lë trá rōô nîzô nî'á tã âti-âti Ôvâri kã pëlê Rómã 'á tólã.

Mbârãkã tã âti-âti Ôvâri kã kã ôjîlã pãzô rî tãsî

¹⁶ Gō'dá má lë tã pãtîi ró tã Ôvâri kã pëlê ôjîlã drî ndrî. Nî ndrê drê, má nî tã trá pãtîi ró kî, mbârãkã bê rî'á rōô tã âti-âti tãndî Ôvâri kã drî ôjîlã ndrî gólîyi tã lâ lë 'bã rî 'bã yî pãzô tã ônjî 'ásî. Lãtî sîsî lâ ró rî rî'á trê ôjîlã Yúdã yî kã rî 'bã yî drî tã gólã Ôvâri kã ârîzô cé îyi nî, gō'dá ngbãngbãno rî, lãtî kpá trá gō'dá trê ôjîlã ôrî âzã 'bã yî kã drî kpá ndrî ârîzô lâ. ¹⁷ Tã âti-âti tãndî 'dî â'dã lãtî mbî ôjîlã drî, tãlã gólîyi â'dô ró bê ôjîlã tã mbî 'bã ró Ôvâri rî lîfî drî 'á. Íti rî, lãtî âzã trá yû'dãwã 'dîyi pãzô tã ônjî 'ásî. Rî'á cé tã lëlê Yésũ 'á pîpîsîlî ãlô sî rî 'dî. Rî'á nyé ôzô tã îgî-îgî Ôvâri kã drî rî'á átálã rî kãtî kî, "Ôjîlã gólîyi â'dô 'bã tã mbî 'bã ró Ôvâri rî lîfî drî 'á tãlã tã lëlê gólîyîkã tãsî rî, gólîyi 'dî 'ê 'bã rîlî rîrî gólã lãtî Ôvâri kã 'á rî 'dî."

Tã gólîyi Ôvâri rî 'bã 'bã â'dólê ômbã ró ôjîlã bê ndrî rî 'bã yî

¹⁸ Ôvâri gólã 'bũu 'álã rî trá ãwã ró tãlã tã gólîyi ônjî ró ndrî ôjîlã drî 'élé trá rî 'bã yî tãsî. Tã ônjî gólîyîkã rî 'bã yî 'bã gólîyi trá rú dîlî volé tã gólîyi pãtîi ró Ôvâri kã rî 'bã yî rú sî gō'dá â'dózô îyi nî ãkó lâ. Gō'dá nîngã sî, tãlã gólîyi trá bî ãkó rî, gólîyi drî gãzô dó tã pãtîi Ôvâri kã ârîlî. ¹⁹ Lé îti rî, lãtî rî'á trê gólîyi drî tã pãtîi Ôvâri kã ârîzô, tãlã Ôvâri â'dã tã pãtîi iyîkã trá trê ôjîlã drî. ²⁰ Nî ndrê drê, ãkú ró ãkú ró îtô vō 'ásî Ôvâri drî ângó drî nō 'bãzô rî, gólã â'dã iyî nyãányã trá ôjîlã drî mbârãkã gãrã lîpî ró ngã-tî dũu ndrî gólîyi gólã drî lô'bãlé rî 'bã yî sî. Gō'dá nîngã sî, âcálê bũuũ ândrô nō rî, ôjîlã â'dô ícã'á nîlã kî, pãtîi Ôvâri bê rî'á, ôzô kpálê gólîyi ôndrê gólã kô cú îyi lîfî sî rî. Bê trá îti rî, tã mbî tãndî yû'dãwã gólîyi tî lôgólê Ôvâri drî ârîmãkô iyîkã drî sî.

21 Nĩ ndrê drê, òzò kpálé gólíyí ùnĩ trá kĩ Ôvârí ââ'dô bê rĩ'á rí, gólíyí gã dó gólá rí ìnjĩlí Ôvârí ró, gò'dá kpá ãwô-ítí 'èlé gólá drí. 'Dĩi vò lá 'á rí, gólíyí drí drí rú ìzázó bândí-bândí, gò'dá tá ìsù gólíyíkâ 'bálé â'dólé cú ítí tá ífí àkó. 22 Òzò kpálé gólíyí ââmã tá â'dózó cú tá nìzò rí, tá ìsù-ìsù gólíyíkâ rĩ'á pătĩ ró âzâ-âzâ lá ró. 23 Gólíyí lée kô Ôvârí gólá rí 'bá zââ gbádú zââ 'bũũ 'álâ rí ìnjĩlí ãlôwálâ. 'Dĩi vò lá 'á rí, gólíyí já rú rĩ'á ngá líndrí gólíyí lópálé trá fê 'ásí rí 'bá yí ìnjĩlí ì'dí ôvârí ró, ngátá líndrí rí 'dĩ â'bã'á òjílâ mvá kâ 'ì yã, ngátá kôronyã kâ 'ì yã, ngã áriwá 'ì yã, gò'dá ngã ngá-tì gólíyí ãngó nò drĩi nò 'bá yí kâ bê yã rí.

24 Gò'dá tá rí 'dĩ tãsí rí, Ôvârí gã gólíyí trá dó. Ítí rí, gólá kĩ, "Tãndí ró, 'dôvó gólíyí ò'dê gbô tá ònjí lòvó gólíyí pĩpĩsílí kâ gólá rí 'bá gólíyí ádólé rí vósí." Á'dô bê trá ítí rí, gólíyí òjâ rú rĩ'á tá lâràkô ndrĩ ãnyĩ kâ rí 'èlé ì'dí ìyí àzì-àzì yí bê. 25 Gólíyí já rú gò'dá rĩ'á tá ònjò kâ árilí ì'dí tá pătĩ gólá Ôvârí kâ ró rí vò lá 'á. Gólíyí já rú kpá rĩ'á ngá gólíyí ãngó nò kâ rí 'bá yí ìnjĩlí ì'dí. Gò'dá gólíyí rí kô rĩ'á Ôvârí 'bũũ 'álâ gólá ngá rí 'dĩ 'bá yí lò'bã 'bá nĩ rí ìnjĩlí. Gólá ì'dí rĩ'á gólá gólíyí drí ícálé lúyílâ zââ gbádú ãdúkú àkó rí. Ââ'dô ítí.

26-27 Ítí, tãlá gólíyí 'è tá ònjí trá rí drí sĩ rí, Ôvârí dĩ ùgúlí trá gólíyí drí. Ítí gólá kĩ gólíyí drí rí, "Tãndí ró, 'dôvó gólíyí ò'dê gbô ngá gólíyí ãnyĩ kâ tá lòvó gólíyí rú'bá kâ drí gólíyí ásélé 'èlá rí 'bá yí 'èlé ì'dí." Gò'dá ítí rí, òkó lòvó fò trá volé ãgò 'ásí gò'dá cé ãgò àzì lòvó ì'dí à'dú kôzò ì'dí bê lá òkó ró. Ítí gólíyí drí rìzò tá ãnyĩ kâ 'èlé ì'dí ìyí vò 'ásí ãgò àzì ró. Nĩngá sĩ, òkó drí kpá ngázó ìyí dĩlí volé ãgò rú sĩ gò'dá rìzò àyílí àkpã ìyí vò 'ásí. Gò'dá ítí rí, Ôvârí drí lànò gólá ícá 'bá tá ãnyĩ 'dĩ 'bá yí kâ 'dĩ bê rí fèzò gólíyí drí ndrĩ.

28 Gò'dá â'dô bê trá ítí rí, Ôvârí àyê gólíyí trá, tá ìsù-ìsù gólíyíkâ àâdô ró gólíyí bê làvùlí kôró, gólíyí drí ìizã ró rú ndrĩ â'dólé rĩ'á tá gólíyí ícá 'bá kô mbì gólíyí drí 'èlé rí 'bá yí 'èlé ì'dí. 29-30 Nĩngá sĩ, tá ònjí gólíyíkâ rí 'bá yí lízò trá ácálé ròò. Gólíyí 'è tá ndrĩ gólíyí tá ònjí tètè ró rí 'bá yí trá òjílâ àzâ 'bá yí drí. Gólíyí rĩ'á ngá lòvó bê dùũ â'dólé ìyí nyãányã drí. Gò'dá àzì-àzì lá yí àgì-àgì gólíyí ìfí. Gólíyí rí trá rú cãlé ìyí làfálé 'ásí, gò'dá kpá rìzò ìyí àzì-àzì yí úfúlí. Gólíyí rí trá rĩ'á ònjò ádólé ìyí àzì-àzì yí drí. Gólíyí pĩpĩsílí rĩ'á ònjí ró àzì-àzì lá yí rú. Gólíyí rí trá rĩ'á àzì-àzì lò'dalé gò'dá kpá rĩ'á tá ngòlé àzì-àzì lá yí rú. Ítí rí, gólíyí lée Ôvârí kô ãlôwálâ. Gólíyí 'bã ìyí nyãányã òjílâ àmbâ-àmbâ ró, gò'dá gólíyí drí ìyí 'bãzò â'dólé drí-'bá ró ìyí àzì-àzì yí drí. Gólíyí rí ìyí trá rĩ'á ìyí àrúlí. Gò'dá gólíyí rí trá rĩ'á tá àzâ ãnyĩ kâ ró rí 'bá yí lòndãlé ì'dí 'èlé. Gólíyí àrí tá ìyí àndré yí kâ ìyí átá yí bê rí kpá kô. 31 Ítí rí, gólíyí trá rĩ'á tá àzâ-àzâ 'bá ró. Gólíyí 'é tá gólá gólíyí drí kĩ'á nĩ rí yí à'dô 'è'á lá rí kô. Gò'dá gólíyí 'bãá àdrúpì lá yí lòvó kpá kô. Gò'dá gólíyí ndrê ìzã lá ìyí kpá kô. 32 Lé rí, gólíyí nĩ tá Ôvârí drí 'bálé rí trá dódó kĩ, Ôvârí à'dô lànò òdrã sĩ rí fè'á òjílâ gólíyí rí 'bá tá ãnyĩ kâ ítí 'dĩ 'èlé rí 'bá yí drí. Kpálé gólíyí nĩlì bê tá rí 'dĩ trá rí, gólíyí àyê tá ànyã ònjí ìyíkâ 'dĩ 'bá yí kô. Gólíyí rí trá zââ 'èlá ìyí. Gò'dá gólíyí àdô ìyí àzì-àzì yí kpá tá ònjí ãlô-ãlô 'dĩ 'bá yí 'èlé.

2

Tã kíkí Ôvârí kâ òjílâ rú àkí àkó rí

¹ Ámã âdrúpî yî ámã îzó yî bê, nî rî ânîkã bê ìsũlã rî kî, ânî òjílã Yúdã yî kã rî ãã'dô ìyî ì'dî òjílã tãndí gólîyî ícã 'bá drî-báláyî ró tã gólîyî ázî-ázî kã rî 'bá yî kílî yã? Á'dî 'bã ânî á'dólé tã kî 'bá gólîyíkã ró rî nî yã? Òzõ nî ãátã tã kî, òjílã ázã ò'ê tã ázákôlã 'dî trá ònjí ró rî, 'dövó nî ìsũ tã tã ânî nyãányã kã rî 'bá yî tãsí. Nî 'ê tã ònjí ró rî 'bá yî kpá trá, nyé òzõ tã ònjí gólîyíkã rî 'bá yî kátî. Ítí rî, nî lã trá lãnî lãnõ tã ònjí 'dî 'bá yî kã rî kã nîlî nî yã? ² Ôvãrí ì'dî rî'á gólã tã òjílã gólîyî tã ònjí 'dî 'bá yî 'ê 'bá rî 'bá yî kã kî 'bá lâ 'î. Mã nî trá kî, gólã rî tã kílî ndrî dódó mbî ró. ³ Á'dô bê trá ítí rî, ânî gólîyî cé òjílã mvã ró nõ ìsũ tã kî, yî ãã'dô ícã'á tã gólîyî ázî-ázî kã rî 'bá yî kílî nî rî ã'dô tãsí yã? Òzõ ânî nyãányã ò'ê tã ãlôlã ònjí ró gólîyî ânî drí kî'á nî rî Ôvãrí ãã'dô lãnõ fê'á ázî-ázî drí tã lâ sî rî kpá rî, gõ'dá nî ìsũ ânîkã bê rî, nî á'dô ícã'á ngá pãlé lãnõ rî gólã ânî drí lëlé á'délé òjílã ázî ázã 'bá yî drî 'dî 'ásî yã? ⁴ Nî nîjî pîpîsílî tãndî ã'dî ró Ôvãrí kã kô. Ítí rî, nî njã pîpîsílî tãndî ã'dî ró Ôvãrí kã gólã drí lëlé á'dálã ânî drí tã ònjí ânî nyãányã kã rî tãsí rî rú njãnjã yã? Ôvãrí rî pîpîsílî rî'á ã'dî ró ânî rú. Gólã 'bãã 'álé ádrã íyíkã kô 'wãã á'dólé ânî rú, tãlã gólã rî ânî télé ndrî á'dólé tã ònjí ânîkã rî 'bá yî nîlî zãlô, gõ'dá vó lâ sî rî, nî ããdî ró drî bê vólé 'á lâ yî 'ásî. Á'dó kô tãndí ânî drí tã 'dî ndrêlé tã fínyáwã ró.

⁵ Gõ'dá òzõ ânî drî ããmbã ãmbã tã ònjí ânîkã tãsí rî, 'dîlî ânî trá rî'á gólã rî 'álé 'bã'á gílî ânî rú á'dólé lãvũlî gãrã kôrô. Ítí, gõ'dá kãyî gólã drí tã òjílã ndrî kã kîzó rî sî rî lãnõ ânîkã rî á'dô á'dó'á ãmbã gãrã. Kãyî rî 'dî tú, òjílã ndrî á'dô ìyî nî'á lâ kî, Ôvãrí rî'á tã gólîyíkã kî'á mbîmbî ró. ⁶ Ôvãrí á'dô tã òjílã ãlô-ãlô kã kî'á té á'dô tã gólîyî òjílã rî 'dî drí rî'á trá 'êlã rî kã vó ró. ⁷ Ôjílã ùrũkã 'bá yî rî rî'á tã gólîyî á'dó 'bá mbîmbî ró rî 'bá yî 'êlé ì'dî, ã'dô ró bê tã gólîyíkã drí sũzó Ôvãrí rú, tãlã ìyî drí rîzó zãã gbádú gólã bê ãdũkũ ãkó. Ítí rî, Ôvãrí á'dô gólîyî 'bã'á rílî yî bê zãã gbádú ãdũkũ ãkó. ⁸ Gõ'dá òjílã ázã 'bá yî rî ìyíkã rî'á cé tã gólîyî ìyî nyãányã tãsí rî 'bá yî 'êlé ì'dî. Gõ'dá tã rî 'dî tãsí rî, gólîyî gã dó tã pãtîlî gólîyî Ôvãrí kã ró rî 'bá yî lëlé 'êlé. 'Dîlî vó lâ 'á rî, gólîyî rî gõ'dá tã gólîyî ònjí lâ ró rî 'bá yî 'êlé ì'dî Ôvãrí rú. Ítí rî, tã pãtîlî ró, Ôvãrí rî fîlî á'dô gî'á gólîyî rú. ⁹ Nî ndrê drê, Ôvãrí á'dô lãnõ fê'á òjílã ndrî tã ònjí 'ê 'bá rî 'bá yî drí, ngãtã á'dô ìyî gbõ òjílã Yúdã yî kã gõ'dá òrî ázã 'bá yî bê rî ì'dî rî. Gõ'dá gólã á'dô ngîngî lâ lãnõ fê'á òjílã Yúdã yî kã gólîyî gã 'bá dó tã gólãkã rî 'bá yî árílî rî yî drí.* ¹⁰ Gõ'dá rî, Ôvãrí á'dô òjílã ndrî gólîyî tã mbîmbî 'ê 'bá rî 'bá yî ìnjî'á, ítí gõ'dá gólîyî á'dô tã tãndí ùsú'á Ôvãrí drígã sî, ã'dô ró bê gólîyî drí ícãzó rílî ã'dî ró. Ôvãrí á'dô tã tãndí 'dî 'ê'á ítí, ngîngî lâ òjílã Yúdã yî kã gólîyî tã gólãkã 'ê 'bá rî yî drí, gõ'dá gólã á'dô kpá tã tãndí 'ê'á òjílã ndrî òrî ázã 'bá yî kã gólîyî tã gólãkã 'ê 'bá rî 'bá yî drí. ¹¹ Nî ndrê drê, Ôvãrí á'dô tã òjílã kã kî'á ndrî ícã-íçã ró, á'dó kô rú nînjî vó ró.

¹²⁻¹³ Gõ'dá òjílã Yúdã yî kã tãsí rî, Ôvãrí á'dô tã gólîyíkã rî 'bá yî kî'á á'dô tã 'bã'bã gólã Músã drí fêlé rî vó ró, tãlã gólîyî rî rílî tã 'bã'bã rî 'dî 'bá yî zélé. Gõ'dá nîngã sî, gólîyî 'ê tã ònjí rî 'bá yî bê trá ítí tã 'bã'bã 'dî 'bá yî rú rî, Ôvãrí á'dô lãnõ fê'á gólîyî drí tã 'dî 'ê ãkõ lâ yî tãsí. Nî ndrê drê, òzõ nî ããrî tã 'bã'bã 'dî 'bá yî cé ânî bî sî gõ'dá cú ítí tã lâ yî 'êzó kô'dáwã rî, Ôvãrí ndrê ânî kô òjílã tã mbî 'bá yî ró.

* **2:9** 2.9 Ôvãrí á'dô lãnõ fê'á òjílã Yúdã yî kã drí lãnî-lãnî ró, tãlã gólîyî 'ê tã ònjí trá Ôvãrí rú, kpálé gólîyî nî tã mbî Ôvãrí kã bê trá rî.

Gõ'dá kpá òjílã òrĩ àzâ 'bá yí kâ rî 'bá yí tāsĩ rî, òzõ kpálé gólíyí òrĩ kô tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí zélé rî, Ôvârí â'dô tã kĩ'á kpá gólíyí rú, tãlã tã ònjí gólíyí drí rĩ'á 'èlã rî 'bá yí tāsĩ. ¹⁴⁻¹⁵ Òzõ kpálé òjílã òrĩ àzâ 'bá yí kâ ùnĩ ìyí tã 'bã'bã gólíyí âfélé kôrô Músã sĩ 'dĩ 'bá yí kô'dáwá rî, gõ'dá gólíyí òtírĩ rĩ rĩ'á tã 'èlé â'dô tã tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí kâ vó ró gbõ ìtí lâ 'dĩ kâtí rî, 'dĩ ã'dã tã kĩ, Ôvârí lôfí tã 'bã'bã rî 'dĩ 'bá yí ífí lâ yí trá gólíyí drĩ sĩ. Ítí rî, tã ìsũ gólíyíkã sĩ rî, gólíyí nĩ trá kĩ, tã ángô rî 'bá yí ì'dĩ rĩ'á dódó gõ'dá tã ángô rî 'bá yí ì'dĩ rĩ'á ányã ró. Rĩ'á ókĩzõ gólíyí nĩ tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí trá rî kâtí, tãlã tã ìsũ gólíyíkã ã'dã tã trá gólíyí drí kĩ, tã gólíyí drí rĩ'á 'èlã rî 'bá yí rĩ'á tãndí ró, ngátã ònjí ró yã rî. ¹⁶ Ôvârí nĩ tã gólíyí â'dó 'bá òjílã pìpìsìlì 'á rî 'bá yí trá ndrĩ, gõ'dá kâyí gólã drílã Yésũ Krístõ rî 'bãzó tã òjílã kã kílì ndrĩ rî sĩ rî, Yésũ â'dô tã òjílã kã kĩ'á ãlô-ãlô â'dô tã rî 'dĩ 'bá yí kâ vó ró. Gõ'dá â'dô rú 'è'á té òzõ má drí ìmbálé trá òjílã drí rî 'bá yí kâtí.

¹⁷ Nĩ àzã, òzõ ní ã'dô òjílã Yúdã yí kã ì'dĩ rî, ní ìsũ tã kô kĩ, yí ãã'dô rĩ'á òjílã tãndí Ôvârí kã rî ì'dĩ, cé tãlã ní rî rílí tã 'bã'bã gólã drí 'bãlé nĩ 'èlé rî zélé. ¹⁸ Nĩ ìsũ ánikã kĩ, ní nĩ tã gólíyí sũ 'bá Ôvârí rú rî 'bá yí trá. Gõ'dá ní ìsũ trá kĩ, tã tãndí Ôvârí kã rî 'bá yí ãã'dô trá ání drí ágálé 'á, cé tãlã ìmbã ní trá tã gólíyí tã 'bã'bã gólãkã kã rî 'bá yí sĩ. Gõ'dá ìtí rî, tã nĩnĩ ánikã 'dĩ cú ìtí tã lâ 'è ãkó ìcã kô ání pãlé. ¹⁹ Nĩ àzã òjílã Yúdã yí kã ró rî, ní àtã tã kĩ, ní ìcã trá òjílã gólíyí ìfí ãkó tã gólíyí Ôvârí kã rî 'bá yí ndrẽzó rî 'bá yí àtĩlì gã, ã'dô ró bê gólíyí drí tã pãtĩ Ôvârí kã nĩzó. Nĩ ìsũ bê rî kĩ, ùlì ánikã 'dĩ 'bá yí ãã'dô ã'dó'á òzõ lãmbã kâtí kólé lãtì Ôvârí kã ì'ílì òjílã gólíyí rî 'bá ìyí ìnìrìkúwã 'á rî 'bá yí drí. ²⁰ Gõ'dá ní ìsũ tã kpá kĩ, ní nĩ tã Ôvârí kã trá tãndí ró ã'dólé ní drí ìcãzó tã lâ ìmbálé òjílã gólíyí tã lâ nĩ 'bá kô'dáwá rî yí drí, cé tãlã ní rĩ'á cú tã 'bã'bã gólíyí Ôvârí kã ìgílì trá búkũ gólãkã 'á rî bê rî drí sĩ.

²¹ Gõ'dá ní bê trá rĩ'á tã Ôvârí kã ìmbã'á àzì-àzì drí ìtí lâ 'dĩ kâtí rî, ngã gõ ní rî rílì cú ìtí tã rî gógó gólíyí Ôvârí drí 'bãlé trá ní drí 'èlé 'dĩ 'bá yí 'è ãkó ã'dô tāsĩ yã? Òzõ ní òrĩ trá rĩ'á tã pélé òjílã drí kĩ, ní ùgũ ngã kô, ngã ní rî gógó rî ngã ùgũlì ìyíkã ã'dô tāsĩ yã? ²² Òzõ ní òrĩ òjílã ìmbálé rílì cé ìyí òkó yí bê rî, ngã ní ngã ánikã líyã ró nĩ'á à'dú kólé òkó gólã ã'dó 'bá kô ání òkó ró rî bê ã'dô tāsĩ yã? Òzõ ní ògã tã òvârí ãbãrãdãgõ kã trá dó rî, gõ'dá ní rî fílì jó òvârí ãbãrãdãgõ 'dĩ 'bá yí kã 'ásì nĩ'á ngã gólíyí sũ 'bá ní ìfí rî ùgũlì ã'dô tāsĩ yã? ²³ Nĩ gólã ání nyãányã 'bã 'bá ã'dólé sísì tãlã ní nĩ tã Ôvârí kã rî 'bá yí trá, gõ'dá ní gã dó rílì rĩ'á tã gólãkã rî 'bá yí 'èlé dódó ã'dô tāsĩ yã? Gõ'dá ní gã tã Ôvârí kã bê trá ìtí rî, 'dĩ ní 'dã 'dĩ gólã ì'dĩ. ²⁴ Ôvârí àtã tã trá ãkũ ró tã ònjí ánikã tāsĩ tã àngũ 'bá Ìsáyã sílì tã ìgì ìyíkã 'á. Ìsáyã kĩ,

“Òjílã òrĩ àzã 'bá yí kã rî 'bá yí ã'dô ìyí Ôvârí rî rú ìzã'á,
tãlã tã ònjí àní òjílã Yúdã yí kã rî kã drí sĩ.”

Ìsáyã 52.5

Tã Ôvârí drí ìsũlì 'dẽ'dẽ bãsã 'á rî tāsĩ rî

²⁵ Àní gólíyí 'dẽ 'bá trá bãsã 'á àní pãzó rî tāsĩ rî, 'dẽ'dẽ bãsã 'á 'dĩ ã'dô àní pã'á cé òzõ ní òrĩ tã 'bã'bã Ôvârí drí félé trá Músã sĩ òjílã drí 'èlé rî 'bá yí 'èlé ndrĩ rî. Gõ'dá òzõ ní àâyê tã 'bã'bã Ôvârí kã ãlô rî trá 'è ãkó lâ rî, 'dẽ'dẽ bãsã 'á ànikã 'dĩ rĩ'á ngã tãkó 'ì.

²⁶ Gõ'dá òjílã gólìyì 'dē 'bá kô bāsã 'á rî 'bá yî tāsî rî, òzõ tí gólìyì ìicã tã 'bã'bã 'dî 'bá yî 'èlé ndrî rî, tí Ôvârí â'dô gólìyì ndrē'á òjílã íyíkã ró nyé òzõ òjílã íyíkã gólìyì 'dē 'bá trá bāsã 'á rî kâtí. ²⁷ Òzõ tí gólìyì ìicã trá tã 'bã'bã 'dî 'bá yî 'èlé ndrî rî, tí tã tãndí gólìyíkã â'dô ânî òjílã Yúdã yí kã rî 'bá yî â'dá'á tã ònjí 'bá ró, tãlã ânî gólìyì 'dē 'bá trá bāsã 'á rî, rî tã ònjí 'èlé, gõ'dá nî nî bē tã 'bã'bã Ôvârí kã kpálé tãndí ró rî. ²⁸⁻²⁹ Tã gólã òjílã 'bã 'bá â'dolé òjílã pãtĩ Ôvârí kã ró rî â'dó kô cé tã 'dē'dē bāsã 'á 'dî kã tāsî. Òjílã ãzã ícã kô â'dolé òjílã Ôvârí kã ró cé lâ'bí òjílã Ôvârí kã rî 'bá yí kã 'ē'ē lâ sî. Ítí rî, òjílã â'dô ícã'á â'dolé òjílã Ôvârí kã ró, cé òzõ Ôvârí òjã â'dô-â'dô gólãkã trá rî. 'Dĩ tã Líndrí Tãndí Ôvârí kã rî kã ì'dî. Gõ'dá òzõ òjílã ã'dô trá òjílã Ôvârí kã ró rî, Ôvârí ì'dî gólã rî 'bá òjílã 'dî lùyìlì rî. Â'dó kô òjílã ãzã 'bá yí drí gólã rî lùyízó nî.

3

Tã Ôvârí drí úlì íyíkã ìnjìzõ 'ē'ē lâ sî mbî rî

¹ Aátã trá kî nî rî, “Òzõ tã 'dē'dē kã bāsã 'á rî ò'bã ãmã òjílã Yúdã yí kã rî 'bá yí kô â'dolé òjílã Ôvârí kã ró rî, gõ'dá ìtí rî, rî'á tã tãndí 'î Ôvârí rî ìfî drî 'á ngátã ãmã rî'á òjílã Yúdã yí kã ì'dî rî drí yã?” ² Tã-drî má drí lôgólé tã 'dî 'á rî rî'á òzõ nõtí. Áwô, tã â'dózó òjílã Yúdã yí kã ró rî rî'á tãndí ró kôró òrî òjílã ãzã 'bá yí kã drî sî. Tã ąngí gólã ãmã ąmú 'bá rî rî'á ì'dî nõtí kî, Ôvârí áfē tã 'bã'bã íyíkã tîbē 'bálé òjílã drí 'èlé rî trá ãmã òjílã Yúdã yí kã rî 'bá yí drí.

³ Gõ'dá ìjî tã kpá trá kî, “Òzõ òjílã ùrúkã Yúdã yí kã rî 'bá yí òrî ìyî gõ'dá kô tã gólìyì Ôvârí drí 'bálé gólìyì drí rî 'èlé rî, 'dĩ rî â'dã tã kî, tã lē ãkô ngátã tã árí ãkô gólìyíkã 'dî â'dô Ôvârí rî 'bã'á rú jálé tã gólìyì yí drí 'bálé trá 'èlé òjílã drí rî 'bá yí 'èlé yã?” ⁴ Ítí rî, má lôgô tã rî 'dî drî lâ nõtí kî, â'dó kô rî'á òzõ 'dĩ rî kâtí ãlôwálã. Tãlã Ôvârí rî'á tã gólìyì gólã drí 'bálé 'èlé òjílã drí rî 'ē'á kâyî vósî ìtú-pá bē kára. Úlì Ôvârí kã rî 'bá yí rî'á kâyî vósî kára pãtĩ ró, òzõ kpálé úlì rî gógó 'dî 'bá yí ãã'dã ìyî tã kî, tã ìsũ òjílã ndrî kã ìyî tāsî rî ãã'dô ányã ró rî. Gõ'dá ìtí rî, úlì Dãwúđî kã rî 'bá yí â'dã tã trá kî, úlì Ôvârí kã rî 'bá yí rî'á pãtĩ ró. Gólã kî Ôvârí drí rî, “Tã gólìyì ní drí kílí má rú rî 'bá yí rî'á ìyî ngbã mbîmbî ró.

Òzõ gõ'dá òjílã ãzã ãátã tã ònjí trá ní rú rî,

ní â'dã tã kâyî vósî kára kî, tã kíkî ánikã rî'á mbîmbî ró.”

Lôngó 51.4

⁵ Òjílã ùrúkã 'bá yí â'dô ìyî tî ányã'á 'dĩ drî sî kî, “Òzõ tã ònjí ãmãkã rî ãã'dã tã kî Ôvârí rî nyãányã ãã'dô tãndí ró rî, rî'á tã ányã 'î Ôvârí drí tã kízó ãmã rú tãlã tã ònjí ãmãkã 'dî tāsî yã?” ⁶ Gõ'dá má áttã tã kî, â'dó ìtí kô. Úlì 'dî 'bá yí â'dó kô mbî. Òzõ tí ã'dô trá ányã ró Ôvârí drí lâņô fēzô ãmã drí tãlã tã ònjí ãmãkã tāsî rî, gõ'dá gólã ícã kô ãlôwálã tã òjílã ãngô drî 'á nō kã kílí.

⁷ Gõ'dá nĩngã sî, áátã tã kpá kî, “Ònjõ má drí ádolé rî â'dã kpá tã kî, úlì Ôvârí kã rî 'bá yí rî'á kãkãrã pãtĩ ró. Gõ'dá òzõ ònjõ ãmãkã 'dî 'bá yí ò'bã òjílã trá Ôvârí rî ìnjìlì úlì pãtĩ áttã 'bá ró ìtí lâ 'dî kâtí rî, gõ'dá ìtí rî, Ôvârí â'dô ícã'á ángô tí ró tã kílí má rú tã rî 'dî tāsî tã ònjí 'bá ró yã?” ⁸ Nî ìsũ tã úlì ányã rî 'dî 'bá yí tāsî. Â'dô â'dó'á ókízõ má áttã kî, 'dõvó mã ò'ē tã ònjí ró rî 'bá yí ã'dô ró bē kî, tã gólìyì tãndí ró rî 'bá yí â'dô rú 'ē'á tãlã tã rî

'dĩ tāsĩ. Gõ'dá òjílã ányâ ùrúkâ 'bá yí àmã ìyí tã kĩ, 'dĩ ãã'dô rĩ'á tã gólíyí àmã drí rĩ'á ìmbálâ rĩ 'bá yí ì'dĩ. Gõ'dá ìtí rĩ, ùlì gólíyíkâ 'dĩ 'bá yí rĩ'á 'dó ányâ ró. Rĩ'á mbì Ôvârí drí lãṅõ fězò drílíyí tãlã tã àtã-àtã gólíyíkâ àmã rú ònjí ìtí 'dĩ tāsĩ.

Tã mbìmbì Ôvârí kã tã òjílã ndrĩ kã kizò tã ònjí 'bá ró rĩ

⁹ Ôvârí àfě tã ìmbã ìyíkã trá àmã òjílã Yúdã yí kã rĩ 'bá yí drí. Ìtí rĩ, tã rĩ 'dĩ ìtò lâ kĩ, àmã ì'dĩ òjílã tãndí 'ì lãvùlì kôrô tã òjílã ùrúkâ 'bá yí kã rĩ drĩ sĩ yã? 'É'ě, à'dó ìtí kô. Mã àtã trá ànì drí sísì nã sĩ kĩ, Ôvârí rĩ tã kílì àmã rú ndrĩ tã ònjí 'bá ró. Òjílã Yúdã yí kã gõ'dá òjílã òrĩ àzã 'bá yí kã bê ndrĩ nĩ ìyí 'dó ngá lãṅjĩ tã ònjí kã. ¹⁰ Rĩ'á òzò tã ìgĩ Ôvârí kã drí àtálé trá rĩ kãtí kĩ nĩ rĩ,

“Òjílã àzãkã yù'dáwá gólã rĩ 'bá ìyíkã kárã rĩ'á tã mbìmbì Ôvârí rĩ ìfì drĩ 'á rĩ 'èlé ì'dĩ.

¹¹ Òjílã àzãkã yù'dáwá rĩ 'bá tã gólíyí Ôvârí kã rĩ 'bá yí nĩlì gõ'dá 'èlé rĩ.

Òjílã àzãkã kpá yù gólã rĩ 'bá Ôvârí rĩ lônðalé rĩ.

¹² Gõ'dá òjílã cé tĩtĩ dĩ ìyí trá volé Ôvârí rú sĩ àkí àkó.

Ìtí rĩ, Ôvârí rĩ ìfì drĩ 'á rĩ, gólíyí trá cú ìtí tã ìfì àkó,

cé rílì ìyí rĩ'á tã ònjí tětě ró rĩ 'bá yí 'èlé ì'dĩ.

Ìtí rĩ, òjílã àzã àlô kpá yù gólã rĩ 'bá kárã rĩ'á tã mbì 'èlé ì'dĩ rĩ.

Lôngó 14.1-3

¹³ Gõ'dá ùlì ndrĩ gólíyí drí àtálé rĩ 'bá yí à'dã tã kĩ,

à'dô-à'dô gólíyíkã rĩ rĩ'á àṅã ró, òzò àvô gólã ñã 'bá trá rĩ kãtí.

Gólíyí rĩ trá rĩ'á ònjõ àgãlé ì'dĩ òjílã drí.

Lôngó 5.9

Tã ònjí gólíyí drí rĩ'á àtálã ìyí òjílã àzã 'bá yí rú rĩ rĩ'á òkizò ìṅṅĩ gĩ 'ì rĩ kãtí.

Lôngó 140.3

¹⁴ Gólíyí rĩ trá rĩ'á òjílã lô'dalé àwã sĩ.

Lôngó 10.7

¹⁵ Gólíyí rĩ'á njã òjílã ùfúlì 'wãã cú ìtí tã ìfì àkó.

¹⁶ Gólíyí rĩ trá vò ìzãlé gõ'dá kpá ìzã fělé òjílã drí vò gólíyí drí lãmúzò rĩ 'bá yí 'ásĩ ndrĩ.

¹⁷ Gólíyí nĩ ìyí rĩrĩ àzì-àzì yí bê à'dì ró rĩ kô.

Ìsáyã 59.7-8

¹⁸ Gólíyí ùrĩ Ôvârí kô tã ònjí ìyíkã 'ě'ě lâ sĩ.”

Lôngó 36.1

'Dĩ tã gólíyí Ôvârí drí àtálé òjílã àngó nò kã rĩ 'bá yí tāsĩ rĩ ì'dĩ.

¹⁹ Mã nĩ trá kĩ, tã gólíyí Ôvârí drí 'bãlé Músã sĩ òjílã drí 'èlé rĩ rĩ'á ìyí ndrĩ òjílã Yúdã yí kã gólíyí rĩ 'bá tã rĩ 'dĩ 'bá yí zělé rĩ drí. Gõ'dá ùlì rĩ gógó 'dĩ 'bá yí àtã tã trá kĩ nĩ rĩ, kpálé òjílã Yúdã yí kã rĩ 'bá yí rĩ'á ìyí òjílã ònjí-ònjí 'ì rĩ, tã 'dĩ tāsĩ rĩ, gólíyí àzãkã ìcã kô tã-drĩ lògólé Ôvârí tã kĩ 'bá ró rĩ drí tã ònjí gólíyíkã tāsĩ. Ìtí rĩ, Ôvârí rĩ tã kílì òjílã rú ndrĩ. ²⁰ Nĩ ndrè drè, òjílã àzãkã àlô ìcã kô à'dolé nyé òjílã tã mbì 'bá ró Ôvârí rĩ ìfì drĩ 'á tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí ìṅṅĩ-ìṅṅĩ lâ yí sĩ. Tãlã tã 'bã'bã rĩ 'dĩ 'bá yí ìcã ìyí cé tã ònjí òjílã kã rĩ 'bá yí à'dalé ì'dĩ gólíyí drí.

Làtì Ôvârí drí òjílã ndrèzò tã mbì 'bá ró Yésũ sĩ rĩ

²¹ Ngbãangbãno rĩ, Ôvârí nĩ làtì trá trã òjílã drí à'dózò tã mbì 'bá ró. 'Dĩ à'dó kô làtì gólã tã 'bã'bã ìṅṅĩ kã rĩ ì'dĩ. Gõ'dá Ôvârí àtã tã trá làtì tãndí ngá pãzò rĩ kã tāsĩ tã ìgĩ-ìgĩ ìyíkã 'á. Gólã àtã tã trá tã lâ sĩ àkù ró àkù ró

nã sĩ tã ângũ 'bá íyíkã rĩ 'bá yĩ sǐlǐ. ²² Látĩ rĩ ì'dĩ rĩ'á nõtí. Ôvârí rĩ òjílã 'bãlé â'dólé mbĩ yĩ lǐfĩ rĩ, òzõ gólíyĩ òlè tã trá Yésũ Krístõ 'á rĩ, Ôvârí rĩ rĩ'á òjílã pãlé ndrĩ látĩ ãlólã 'dĩ 'ásĩ. Ôvârí cá òjílã lãfã kô tã 'dĩ tãsí.

²³ Nĩ ndrê drê kpá, òjílã ndrĩ 'è ìyĩ tã ònjĩ trá. Òjílã àzãkã yù'dáwá gólã ícã 'bã tã gólíyĩ Ôvârí drĩ lèlé gólíyĩ drĩ 'èlé rĩ 'bã yĩ 'èlé ndrĩ. ²⁴ Kpálé ìtĩ rĩ, Ôvârí pã òjílã ndrĩ gólíyĩ tã lè 'bã Yésũ Krístõ 'á rĩ yĩ drĩ-báláyĩ ró tãlã pǐpǐsǐlǐ ã'dĩ tãndĩ gólãkã tãsí. Tãlã òdrã Yésũ kã tã ònjĩ òjílã kã tãsí rĩ sĩ, Ôvârí ícã trá òjílã pãlé lãṅõ tã ònjĩ gólíyíkã rĩ 'bã yĩ kã 'ásĩ, gólã tĩ ãmã drĩ ró bẽ. ²⁵ Ôvârí áfẽ Yésũ ípálé fẽ lãlĩ-lãlĩ drĩ ngá fẽfẽ ró yĩ drĩ òmbã íyíkã ã'dízó, ã'dô ró bẽ yĩ Ôvârí drĩ ícázó bẽ tã ònjĩ òjílã kã âyéle tãlã Yésũ rĩ ãrí tãsí. Ôvârí 'è tã 'dĩ ìtĩ, ã'dô ró bẽ yĩ drĩ tã ã'dázó kĩ, yĩ rĩ tã 'èlé ndrĩ mbĩmbĩ ró tã ònjĩ tãsí. Bũũũ ãndrõ nô rĩ, Ôvârí rĩ trá pǐpǐsǐlǐ ã'dĩ sĩ tã ònjĩ òjílã kã rĩ 'bã yĩ tãsí. Gólã fèé lãṅõ gólíyĩ drĩ 'wãã kô'dáwá. ²⁶ Gõ'dá ngbãangbãno rĩ, Ôvârí â'dã trá kĩ, yĩ rĩ tã 'èlé mbĩmbĩ ró tã ònjĩ òjílã kã rĩ 'bã yĩ tãsí. Nĩ ndrê drê, tãlã òdrã Yésũ kã tã ònjĩ tãsí rĩ tãsí, Ôvârí ícã trá tã kílĩ mbĩmbĩ ró tã ònjĩ tãsí gõ'dá kpá tã ònjĩ 'bã gólíyĩ tã lè 'bã Yésũ 'á rĩ 'bã yĩ 'bãlé â'dólé tã mbĩ 'bã ró yĩ lǐfĩ.

²⁷ Gõ'dá bẽ trá ìtĩ rĩ, mã ã'dô ícã'á ãmã ârúlĩ ã'dô tã tãsí yã? Ngá àzãkã kó yù! Tã Ôvârí drĩ ãmã ndrêzó tã mbĩ 'bã ró rĩ, tã ífĩ lã íyíkã ã'dô 'ì yã? Tã rĩ 'dĩ ífĩ lã kĩ, mã ìnjĩ tã 'bã'bã yã? Á'dó ìtĩ kô, gõ'dá cé ãmã drĩ tã lèlé Yésũ 'á 'díyĩ pã 'bã ró. ²⁸ Adũkũ lã ró rĩ, Ôvârí rĩ òjílã 'bãlé â'dólé mbĩmbĩ ró cé tã lèlé gólãkã pǐpǐsǐlǐ ãlô sĩ rĩ tãsí. Á'dó kô tã tã 'bã'bã kã 'èlé rĩ sĩ. ²⁹ Ôvârí rĩ cé òjílã Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ pãlé ì'dĩ yã? Gõ'dá á'dó kô kpá drílã òjílã gólíyĩ Yúdã ró kô rĩ 'bã yĩ pãlé yã? ³⁰ Ôvârí rĩ'á cé ãlô, gõ'dá gólã 'è tã ãlô trá òjílã pãlé ndrĩ. Gólã 'bã òjílã Yúdã yĩ kã rĩ 'bã yĩ gõ'dá kpá gólíyĩ á'dó 'bã kô òjílã Yúdã yĩ kã ró rĩ 'bã yĩ bẽ â'dólé mbĩmbĩ yĩ lǐfĩ látĩ ãlô sĩ, tã lèlé gólíyíkã Yésũ 'á rĩ sĩ. ³¹ Tã 'díyĩ pãpã tã lèlé sĩ rĩ kã 'dĩ ìtõ lã kĩ, mã ãâyê tã tã 'bã'bã ìnjĩ kã volé yã? Ìtĩ kô ãlôwálã. 'Dũ vò lã 'á rĩ, mã ãmô tã 'bã'bã gágá drĩ-mvá múdrĩ sĩ tã lèlé ãmãkã tãsí.

4

Tã gólã tã lèlé Ābārāyāmã kã drĩ ãmã ìmbázó rĩ

¹ Tã ãmã á'bíyá Ābārāyāmã kã drĩ ícázó tã ìmbálé ãmã drĩ tã ngá pãpã kã tã lèlé sĩ gõ'dá pávó Ôvârí drĩ rĩzó òjílã pãlé tã ònjĩ 'ásĩ rĩ tãsí. ² Tíkó òzõ Ôvârí òpã Ābārāyāmã trá tã ònjĩ gólãkã 'ásĩ tãlã tã tãndĩ gólíyĩ Ābārāyāmã drĩ 'èlé rĩ tãsí rĩ, gõ'dá gólã á'dô ícã'á â'dólé íyĩ ârúlĩ, tã gólã drĩ á'dózó òjílã Ôvârí kã ró rĩ sĩ, tãlã á'dô á'dó'á tã tíbê gólã rĩ nyãányã drĩ 'èlé nĩ rĩ ró. Gõ'dá Ôvârí nĩ tã pãtĩ nĩ ngá pãpã Ābārāyāmã kã rĩ tãsí. Ìtĩ ró rĩ, Ābārāyāmã ícã kô íyĩ ârúlĩ tã rĩ 'dĩ tãsí Ôvârí ãndrá. ³ Nĩ ndrê drê, tã ìgĩ-ìgĩ Ôvârí kã ãtã trá kĩ,

“Ābārāyāmã lè trá Ôvârí 'á pǐpǐsǐlǐ ãlô rĩ sĩ,

gõ'dá ìtĩ rĩ, Ôvârí drĩ gólã rĩ 'bãzó â'dólé òjílã mbĩmbĩ ró tã lèlé gólãkã 'dĩ tãsí.”

Tã Ómvó Ngá 15.6

⁴ Òzõ òjílã òrĩ lòsĩ 'èlé ãḍĩ tãsí rĩ, úzĩ ãḍĩ fèlé trá gólã drĩ 'dĩ ngá fẽfẽ ró kô. Gõ'dá tã gólã Ābārāyāmã rĩ pãzó 'dĩ á'dó kô kĩ, Ābārāyāmã 'è lòsĩ 'ì tã

lâ tāsī rī. ⁵ Gõ'dá rī, ngá pāpā â'dó kô lôsī 'ě'ě sī. Ícã trá òjílã drí tã lèzò Ôvârí 'á ngá pāpā tã ònjí 'ásī rī úsúzò. Ítí rī, Ôvârí â'dô òjílã 'bã'á nī â'dólé òjílã mbîmbî rī ró drî-báláyî bê tã lèlê gólâkã sī. Â'dó kô kī tãlã lôsī âzākã drílã 'élé rī tāsī. ⁶ Gõ'dá ãkû ró nã sī rī, kúmú ạngí Dậwúđĩ âtã tã kpá trá tã rī 'dĩ tāsī. Gólã âtã tã òjílã gólã Ôvârí drí 'bã'á ndrêlã òjílã mbîmbî ró rī tāsī kī, Ôvârí rī òjílã 'bãlé â'dólé òjílã mbîmbî ró íyî lĩfĩ drî 'á cú ítí tã tãndí gólâkã ndrê ãkó, gõ'dá òrê fèzò drílã. ⁷ Kúmú Dậwúđĩ kī nī rī, "Rí'á tãndí ró tákanyĩ â'dózó òjílã gólã Ôvârí drí tã ònjí gólâkã âyézó trá rī ró.

⁸ Òzò gõ'dá Ôvârí òkĩ tã òjílã gólã tã ònjí 'ě 'bã trá rī rú kô rī, 'dĩ rī, Ôvârí fê òrê trá rôò gólã drí."

Lôngó 32.1-2

⁹ Ítí rī, áâ'dô òrê rī 'dĩ fê'á cú ítí òjílã Yúdã yí kã rī 'bã yí drí òjílã 'dê 'bã íyî trá bãsã 'á rī 'bã yí ró yã? Â'dó ítí lâ 'dĩ ró kô, tãlã òrê kpá bê rĩ'á òrĩ âzã 'bã yí drí. Nī ìsũ tã Ābārāyāmã rī tāsī. Ôvârí ndrê gólã trá òjílã mbîmbî ró íyî lĩfĩ drî 'á, tãlã gólã lè tã trá Ôvârí 'á pĩpĩsĩlĩ ãlô sī. ¹⁰ Ôvârí ndrê Ābārāyāmã â'dólé òjílã mbîmbî ró ángô tú, gõ'dá tã rī 'ê rú 'dĩ Ābārāyāmã rī 'dê'dê bãsã 'á rī vósĩ yã? Ítí kô. 'Dövó má âtã drê tã ãnĩ drí, Ôvârí 'ê tã rī 'dĩ trá ítí drê ãkpãkã'dã sĩsĩ Ābārāyāmã 'dé bãsã 'á kô.

¹¹⁻¹² 'Dê'dê Ābārāyāmã kã bãsã 'á rī rĩ'á lâmbé 'î tã â'dalé kī, gólã gõ'dá trá òjílã Ôvârí kã ró, tãlã tã lèlê gólâkã Ôvârí 'á rī sī. Ābārāyāmã 'î'dĩ rĩ'á òjílã drî-kákã gólã Ôvârí drí 'bãlé â'dólé mbîmbî tãlã tã lèlê gólâkã Ôvârí 'á rī tāsī. Bê ítí rī, gólã drí â'dózó átã ró òjílã gólĩyî Ôvârí drí 'bãlé â'dólé mbîmbî tãlã tã lèlê gólĩyĩkã tāsĩ rī drí, òzò kpálé gólĩyĩ â'dô kô òjílã Yúdã yí kã 'î'dĩ rī. Ābārāyāmã rĩ'á pãtĩĩ ãmã Yúdã yí á'bíyã 'î. Â'dó kô kĩ'á nī rī mã 'dê trá bãsã 'á rī drí sī, gõ'dá tãlã mã lè tã trá Ôvârí 'á kpá òzò Ābārāyāmã gólã ítô 'bã trá tã lèlê Ôvârí 'á drê sĩsĩ gólã 'dé bãsã 'á kô rī kãtĩ.

¹³ Ôvârí 'bã tã trá kī, yí ã'dô drî-ãcê fê'á Ābārāyāmã yí drí ózowá lâ yí bê â'dózó òjílã ãngó drî kã drĩlĩ. Ôvârí 'bã tã trá tã tãndí 'èzó gólĩyĩ drí ítí, tãlã Ôvârí 'bã Ābārāyāmã trá â'dólé mbîmbî ró tã lèlê gólâkã sī, â'dó kô kī tãlã tã 'ě'ě tã 'bã'bã Ôvârí kã vó ró rī tāsī. ¹⁴ Nī ndrê drê, òzò tĩkó Ôvârí òfê tã tãndí íyĩkã tĩbê drílã 'bãlé 'dĩ 'bã yí òjílã drí, tãlã gólĩyĩ ò'è ró tã â'dô tã 'bã'bã kã vó ró cé íyî drî sī rī, gõ'dá tí ícã kô tã lèzò Yésũ 'á. Gõ'dá tí tã rī 'dĩ â'dô kpá tã gólĩyĩ Ôvârí drí 'bãlé trá 'élé òjílã íyĩkã drí 'dĩ 'bã yí 'bã'á â'dólé cú ítí tã ífĩ ãkó rī ró. Gõ'dá tã rī 'dĩ 'bã yí â'dó kô ítí. ¹⁵ Òzò tí tã 'bã'bã òjílã drí 'élé rī 'bã yí ã'dô yũ rī, tí òjílã ícã kô tã 'élé tã 'bã'bã 'dĩ 'bã yí rú. Gõ'dá pãtĩĩ ró, tã 'bã'bã 'dĩ 'bã yí bê òjílã drí 'élé. Gõ'dá Ôvârí â'dô lâñô fê'á gólĩyĩ tã lâ yí 'ě 'bã ndrĩ kô rī 'bã yí drí òmbã íyĩkã sī.

¹⁶ Bê trá ítí rī, Ôvârí drí tã 'bãzó tã tãndí 'èzó Ābārāyāmã yí drí ózowá lâ yí bê tãlã tã lèlê Ābārāyāmã kã Ôvârí 'á pĩpĩsĩlĩ ãlô sī rī tāsī. Ôvârí 'ê tã rī 'dĩ ítí, ã'dô ró bê kī, yí ícã ró drî-báláyî ró tã tãndí gólã drí tã lâ yí 'bãlé òjílã íyĩkã drí 'dĩ fèlé. Tã tãndí rī 'dĩ 'bã yí â'dó kô cé Ābārāyāmã rī ózowá yí gólĩyĩ rī 'bã tã 'bã'bã Ôvârí drí áfèlé trá Músã sī rī ìnjĩlĩ 'î'dĩ rī 'bã yí drí. Gõ'dá tã tãndí 'dĩ 'bã yí kpá rĩ'á òjílã ndrĩ gólĩyĩ tã lè 'bã trá Ôvârí 'á òzò Ābārāyāmã kãtĩ rī 'bã yí drí. Ítí rī, Ābārāyāmã â'dô gõ'dá trá á'bíyã ró òjílã ndrĩ gólĩyĩ tã lè 'bã íyĩ Ôvârí 'á rī 'bã yí drí. ¹⁷⁻¹⁸ Ôvârí âtã tã Ābārāyāmã drí tã ìgĩ íyĩkã 'á kī, "Má â'dô ãnĩ 'bã'á â'dólé átã ró òjílã

dũu drí." Ābārāyāmā lē tā Ôvârí kâ 'bālê 'dĩ 'bá yî trá p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i. Gõ'dá Ôvârí âtâ tâ bê Ābārāyāmā drí k̄i, "Ánî ózōwá yî â'dô l̄ízó'á, ícá l̄âlâ ãyî kô'dáwá" ãtî r̄i, Ābārāyāmā lē tâ 'dĩ trá, kpálê gólâ trá ãgô ãrākâ ró cú ãtî 'd̄iyímvá ãkó r̄i. Nĩ ndrê drê, òzô Ābārāyāmā òndrê cé ãyî rú'bạ nyãányâ ã'dĩ r̄i, gólâ r̄i'á òzô ãvô kâtí. Gõ'dá gólâ n̄i trá k̄i, Ôvârí â'dô ícá'á ãvô 'elê l̄idr̄l̄i òdrã 'ás̄i, gõ'dá Ôvârí â'dô ícá'á tâ ãzâ 'bá yî rú 'ê 'bá drê kô s̄is̄i lâ s̄i r̄i 'bá yî 'bālê rú 'elê. Nĩngá s̄i, tâlâ Ābārāyāmā lē tâ Ôvârí kâ trá p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i 'd̄i kâtí r̄i, gólâ r̄i'á kpá átá 'i ãmâ tâ lē 'bá ró r̄i 'bá yî drí Ôvârí ãndrã. ãtî r̄i, Ābārāyāmā trá ấ'b̄iyạ ró òr̄i dũu drí. ¹⁹ Nĩ ndrê drê, Ābārāyāmā r̄i trá zãâ tâ l̄elê p̄p̄s̄l̄l̄ s̄i Ôvârí 'á. K̄âyî r̄i 'dĩ 'bá yî s̄i, gólâ r̄i ndrô câ trá r̄i'á ãnyî nyâ'dĩ-n̄j̄i. Nĩngá s̄i r̄i, gólâ drí n̄izó lâ k̄i, ndrô ãyíkâ òl̄avũ trá kôrô ndrô òj̄ilã gólâ 'bã'á drê zãâ 'd̄iyímvá t̄i'á r̄i kâ dr̄i s̄i, gõ'dá ãyî òkó Sárã r̄i'á òndó 'i. Á'dô bê kpálê ãtî r̄i, tâ l̄elê gólâkâ Ôvârí 'á r̄i k̄i kô. Gólâ r̄i trá zãâ tâ l̄elê Ôvârí 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i k̄i, Ôvârí ãâ'dô tâ tândí 'ê'á yî drí òzô gólâ drí 'bālê trá r̄i kâtí.

²⁰ ãtî r̄i, tâ ãsũ gólâkâ â'dô kô ãndôto dr̄i ró. Gólâ l̄ebê zãâ tâ Ôvârí drí 'bālê r̄i rú l̄ebê. Gõ'dá tâ l̄elê gólâkâ Ôvârí r̄i tãs̄i r̄i drí l̄ip̄zô â'dólê ḡãrã. ãtî gólâ drí ãwô-ãtî 'êzô Ôvârí drí tâlâ tâ tândí gólâ Ôvârí drí 'ê'á 'elâ gólâ drí ất̄i 'álâ r̄i tãs̄i. ²¹ Gólâ n̄i trá k̄i, p̄ãt̄i Ôvârí â'dô ícá'á 'd̄iyímvá ãf̄elê yî drí òzô gólâ drí tâ lâ 'bālê trá r̄i kâtí. ²² Tãlâ tâ l̄elê gólâkâ 'dĩ tãs̄i r̄i, Ôvârí ndrê gólâ trá òj̄ilã mb̄imb̄i ró. ²³ Gõ'dá úl̄i gól̄iȳi ãḡil̄i k̄i'á n̄i, Ôvârí ndrê Ābārāyāmā tâ mb̄i 'bá ró 'dĩ 'bá yî â'dô kô cé r̄i'á tâ ãmbã'á ã'dĩ Ābārāyāmā r̄i tãs̄i. ²⁴ Úl̄i r̄i ãḡil̄i 'dĩ 'bá yî r̄i ãyî kpá tâ â'dalê k̄i, Ôvârí ãâ'dô kpá ãmâ ndrê'á yî l̄if̄i òj̄ilã tâ mb̄i 'bá ró, tâlâ mã lē tâ trá Ôvârí 'á, tâlâ gólâ ã'dĩ ãlô gólâ Kúmú ãmákâ Yésũ Krístô r̄i 'ê 'bá trá l̄idr̄l̄i òdrã 'ás̄i r̄i. ²⁵ Ôvârí ãfê Yésũ f̄ul̄i tâlâ tâ ònj̄i ãmákâ r̄i 'bá yî tãs̄i, tâlâ gólâ ò'bã ró ãmâ bê â'dólê mb̄imb̄i ró yî l̄if̄i. Gõ'dá gólâ 'bã Yésũ l̄idr̄l̄i òdrã 'ás̄i, ã'dô ró bê ãmâ drí ndrêlê k̄i, Ôvârí 'bã ãmâ trá â'dólê òj̄ilã mb̄imb̄i r̄i 'bá yî ró yî l̄if̄i.

5

Tã tâ tândí gól̄iȳi Ôvârí drí 'bālê trá 'elê ãmâ òj̄ilã gól̄iȳi â'dô 'bá mb̄imb̄i ró yî l̄if̄i r̄i 'bá yî drí r̄i tãs̄i

¹ Ôvârí ndê tâ tâ ònj̄i ãmákâ ãmâ lãfálê 'á yî bê r̄i kâ trá, tâlâ mã lē tâ trá Yésũ 'd̄iȳi pã 'bá ró r̄i 'á. Bê trá ãtî r̄i, ấwã Ôvârí kâ ãmâ rú r̄i ã'di trá, gõ'dá mã ícã trá ãgólê gólâ ngálâ òj̄ilã gólâkâ ró r̄il̄i tândí ró gólâ bê, tâlâ Kúmú ãmákâ Yésũ Krístô r̄i òdrã s̄i. ² Mã ícã trá tâ tândí ndr̄i gól̄iȳi Ôvârí drí 'elê dr̄i-b̄aláȳi ró ãmâ gól̄iȳi tâ lē 'bá trá Yésũ 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i r̄i 'bá yî drí r̄i n̄l̄i. Ngbãângbãno Yésũ s̄i r̄i, ãmâ trá r̄i'á ãȳikô ró ãmbã, tâlâ mã n̄i trá k̄i, Ôvârí â'dô p̄ãt̄i ãȳi s̄usũ tâ tândí 'ê kâ gõ'dá kpá mb̄arãkã bê r̄i â'dã'á trá ãmâ drí. ³ Gõ'dá mã ícã ró bê kpá gólâ r̄i l̄uȳil̄i k̄âyî gólâ lãno drí ãmâ úsúzó r̄i tú, tâlâ ãmâ òj̄ilã Yésũ kâ n̄i tâ trá k̄i, lãno r̄i gógó 'dĩ â'dô ãmâ 'bã'á f̄i ãt̄ul̄i 'á ấ'di s̄i. ⁴ Òzô mã ãicã trá f̄i ãt̄ul̄i ãtî r̄i, gõ'dá ãmâ drí â'dózô mb̄arãkã bê r̄il̄i òj̄ilã Ôvârí kâ ró. Gólâ r̄i ndrêlê k̄i, mã â'dô â'dô'á ãmólê dr̄i-mvã m̄udr̄i s̄i n̄j̄ir̄i-n̄j̄ir̄i k̄âyî gólâ lãno kâ r̄i s̄i. Gõ'dá bê trá ãtî r̄i, mã ícã trá l̄if̄i 'bālê tâ tândí gól̄iȳi Ôvârí drí 'bālê 'ê'á 'elâ ãmâ drí r̄i dr̄i.

⁵ Tã pãtĩ ró, mã nĩ trá kĩ, Ôvârí â'dô fí tã gólĩyí ãmã drí lĩfĩ 'bãzó trá drĩ lâ rĩ 'bá yí 'ẽ'á ãmã drí, tãlã gólã lã ãmã trá tákányĩ. Líndrí Tãndí gólã Ôvârí drí fêlé trá ãmã drí ngá fêfê ró 'dĩ â'dã tã 'dĩ nĩ ãmã drí ngbálí-ngbálí.

⁶ Nĩ ndrê drê, Ôvârí ndrê trá kĩ, ãmã rĩ'á cú ítí mbârâkã ãkó ãmã nyãányã pãzó. Ítí rĩ, gólã drí ãmã pãzó kãyĩ túbê gólã drí Yésũ Krístô rĩ 'bãzó drãlé ãmã tã ònjí 'bá ndrĩ tãsí rĩ sĩ. 'Dĩ rĩ'á tã ąngí 'í. ⁷ Ítí rĩ, òjílã ãzã fí bẽ rĩ'á ąngó nõ 'á nõngá ícã 'bã drãlé íyí ązí-ązí rĩ tãsí yã? Á'dô â'dó'á ąngó tí òzõ ązí-ązí rĩ 'dĩ ã'dô òjílã tãndí 'í rĩ yã? Á'dĩ nĩ nĩ yã? Òzõ òjílã rĩ 'dĩ ãã'dô fí rĩ'á pãtĩ òjílã tãndí 'í dódó rĩ, gõ'dá òjílã ãlô drí fĩ ątũzó â'dólé mbârâkã bẽ drãlé gólã rĩ pãlé rĩ. ⁸ Gõ'dá tã gólã Ôvârí drí 'êlé ãmã drí rĩ lãvũ trá gãrã tã tãndí rĩ 'dĩ drĩ sĩ. Ôvârí â'dã tã trá kĩ, ãmã lówó bẽ rĩ'á dũu yí 'á lãvũlĩ kôrô lõvõ òjílã ąngó nõ kã rĩ 'bá yí kã íyí lãfálé 'ásĩ rĩ drĩ sĩ. Nĩ ndrê drê, Ôvârí ąjô íyí mvã Yésũ Krístô ânĩlĩ drãlé tãlã ãmã pãlé, drê ãmã rĩ'á tã ònjí têtê 'bã ró rĩ sĩ.

⁹ Yésũ Krístô drã trá tã ònjí ãmãkã rĩ 'bá yí tãsí. Ítí rĩ, tã ązãkã yũ'dãwã Ôvârí drí tã kĩzó ãmã rú tã lâ sĩ. Gõ'dã ngbãąngbãno rĩ, Ôvârí ndrê ãmã bẽ trá òjílã tãndí íyíkã rĩ 'bá yí ró tãlã Yésũ rĩ òdrã sĩ rĩ, ítí mã â'dô ícã'á pãtĩ nĩlã kĩ, gólã ícã gõ'dã kô â'dólé ąwã ró ãmã bẽ, tãlã Yésũ pã ãmã trá ąwã rĩ 'dĩ 'ásĩ. ¹⁰ Sísí lâ sĩ rĩ, ãmã rĩ'á Ôvârí rĩ ąjú-'bã-ązí yí 'í'dĩ, gõ'dã 'dĩ vósĩ rĩ, gólã drí ãmã 'bãzó â'dólé íyí rũ-lẽ-ązí yí ró tãlã mvã lâ rĩ òdrã sĩ. Gõ'dã ngbãąngbãno ãmã bẽ trá gólã rĩ rũ-lẽ-ązí yí 'í'dĩ rĩ, gólã â'dô rĩ'á zãã tã pãtĩ ró ãmã pãlé lãpõ íyíkã ãmã drĩ rĩ 'ásĩ, ã'dô ró bẽ ãmã drí rĩzó zãã gbãdũ lédrẽ-lédrẽ ró, tãlã Yésũ trá ngbãąngbãno lédrẽ-lédrẽ ró ó'dĩ. ¹¹ Dró 'dĩ drĩ rĩ, mã ícã ró bẽ kpã Ôvârí rĩ lũyílĩ mvã lâ Yésũ Krístô gólã ãmã 'bã 'bã â'dólé ngá ãlô ró gólã bẽ rĩ tãsí.

Tã Ôvârí drí tã ònjí Ádãmã kã nãzó volé ârĩmã Yésũ kã tãsí rĩ

¹² Tã ómvó ngá 'á rĩ, ãmã ą'bíyã ãlô rú bẽ Ádãmã rĩ 'ê tã ònjí trá Ôvârí rú. Ítí rĩ, tã ònjí drí ąfízó ąngó nõ 'á òjílã ndrĩ drí rĩ'á 'êlã. Gõ'dã tã ònjí rĩ 'dĩ drí òdrã lõfízó òjílã drí ndrĩ kãkãrã, tãlã òjílã cé tĩtĩ 'ê íyí tã ònjí trá ąkí ąkó. ¹³ Drê ąkpãkã'dã sísí Ôvârí ąfêé tã 'bã'bã íyíkã rĩ 'bá yí òjílã drí 'êlé Músã sĩ kô rĩ, òjílã ąngó nõ drĩ rĩ 'bá yí rĩ íyí trá tã ònjí 'êlé. Gõ'dã ítí rĩ, mã ícã kô tã ątálé kĩ, tã ònjí 'í'dĩ rĩ'á cé tã tã 'bã'bã kã rĩ 'bá yí 'ẽ ąkõ lâ 'í. Òjílã rĩ trá rĩ'á tã ònjí 'êlé 'dĩ drê tã 'bã'bã yũ'dãwã rĩ'á ąnjílã. ¹⁴ Gõ'dã ítólé kãyĩ gólĩyí Ádãmã kã rĩ 'bá yí rú sĩ ácálé kãyĩ Músã kã rĩ rú rĩ, trá rĩ'á òjílã drí òdrãzó, kpálé òzõ gólĩyí ògã kô dó tã ązãkã ngĩngĩ tã 'bã'bã Ôvârí kã kã 'êlé òzõ Ádãmã drí 'êrẽ lâ kãtí rĩ.

Ádãmã rĩ nyãányã â'dô trá líndrí òjílã gólã Ôvârí drí 'ẽ'á ąjólã 'díyí pã 'bã ró rĩ kã 'í'dĩ. ¹⁵ Nĩ ndrê drê, tã kpãrãtĩ gólĩyí drí 'êlé íyí rĩ, 'bã tã rú 'êlé òjílã ndrĩ tãsí. Gõ'dã tã lâ yí rĩ'á ngĩ. Sísí rĩ, ngá fêfê Yésũ rĩ òdrã kã gólã Ôvârí drí ąfêlé òjílã pãlé rĩ â'dó kô rĩ'á ícã-ícã ró tã ònjí Ádãmã kã rĩ 'bá yí bẽ. Tãlã ągõ ãlô Ádãmã 'dĩ 'ê tã ònjí trá. Gõ'dã ítí rĩ, òjílã dũu òdrã trá. Gõ'dã tã Ôvârí rĩ pĩpĩsílĩ ą'dĩ kã drĩ-báláyĩ ró òjílã pãzó rĩ lãvũ kôrô tã tã ònjí têtê òjílã kã rĩ 'bá yí kã drĩ sĩ. Á'dô bẽ trá ítí rĩ, Ôvârí ícã trá drĩ-báláyĩ ró tã lã 'bã ndrĩ 'bã'á â'dólé íyí mbĩ ró yí lĩfĩ, tãlã gólã ąfê òjílã ãlô trá, Yésũ Krístô 'í'dĩ ngá fêfê ró drãlé tãlã tã ònjí òjílã dũu kã tãsí.

¹⁶ Tã rĩ gólã tã ònjí Ádãmã kã 'bã 'bã ngĩ tã tãndí Yésũ kã rú sĩ rĩ rĩ'á 'í'dĩ nõ. Tãlã tã ònjí sísí Ádãmã kã tãsí rĩ, Ôvârí kĩ tã trá ãmã òjílã rú kpãkã

ãlô gólâ bê tâ õnjí 'bá yí ró, tãlâ lânõ fêzó ãmã drí. Gõ'dá ngá fêfê Ôvârí kã rí tã lâ â'dó ítí kô. Ôvârí âjô Yésũ trá ngá fêfê ró, tâ õnjí düü õjílã ãngó nõ kã drí 'élé rí volé drí lâ 'ásí. Tãlâ Yésũ rí õdrã tãsí rí, Ôvârí 'è õjílã trá düü â'dolé mbîmbî ró yí lîfî. ¹⁷ Nî ndrê drê, tâ õnjí ãgô ãlô Ádãmã kã 'dî 'è õjílã ãngó nõ kã trá õdrãlé. Gõ'dá mbârãkã Yésũ kã 'díyî pâ 'bá ró rí lãvũ Ádãmã kã trá gãrã rí, gõ'dá ítí, tâ gólâ ãgô ãlô Yésũ Krístõ drí 'élé ãmã pãzó 'dî lãvũ tâ tâ õnjí gólâ áfî 'bá tãlã tâ õnjí Ádãmã kã rí 'bá yí kã drî sî. Â'dô bê trá ítí rí, õjílã ndrî gólîyî ngá fêfê ngá pãpã kã gólâ Ôvârí drí áfêlé drîlîyî drî-báláyî sî õdrã Yésũ kã sî, ã'dô ró bê Ôvârí drí gólîyî 'bãzó â'dolé tâ mbî 'bá ró rí úsú 'bá rí, â'dô iyî rí'á tâ pãtîjî ró zãã gbádú kúmú ró Yésũ bê 'bũú 'álã.

¹⁸ Ítí rí, tâ õjílã ãlô kã îjõ rú trá õjílã drí ndrî. Tã õnjí Ádãmã kã 'bã õjílã ndrî trá rílí lânõ Ôvârí kã nîlî. Gõ'dá tâ tãndí gólâ Yésũ drí 'élé iyî õdrã sî fê lãlî-lãlî drî rí ãnjî õjílã trá lânõ tâ õnjí kã 'ásí gólîyî drí rîzó bê zãã gbádú ró Ôvârí bê. ¹⁹ Yésũ rí'dî rí'á õjílã ãlô gólâ rí 'bá kãrá rí'á cé tâ mbî Ôvârí kã rí 'bá yí 'élé rí rí'dî. Bê trá ítí rí, Ôvârí ícã trá õjílã 'bãlé ndrî â'dolé mbîmbî ró yí lîfî tãlã tâ mbî 'è'è Yésũ kã tãsí, kpá õzõ tâ õnjí Ádãmã kã drí õjílã ndrî 'bãrê â'dolé tâ õnjí 'bá ró rí kãtî.

²⁰ Ôzõ tâ 'bã'bã Ôvârí kã Músã sî rí 'bá yí õ'bã ãmã kô â'dolé mbîmbî ró rí, ngá gõ'dá gólâ áfê tâ 'bã'bã rí 'dî 'bá yí kó ã'dô tãsí õjílã drí 'élé yã? Ôvârí áfê tâ 'bã'bã rí 'dî 'bá yí õjílã drí tâ nîzó bê dódó kî, yî 'è tâ õnjí trá Ôvârí rú. Ôzõ kpálé tâ õnjí lîpî bê trá ácálé düü rí, mbârãkã pîpîsîlî tãndî Ôvârí kã rí kã drí kpá lîpîzó lãvũlî kôró tâ gólîyî tâ õnjí 'dî 'bá yí kã rí yí drî sî. ²¹ Ítí õjílã ndrî 'è iyî tâ õnjí gõ'dá õdrãzó iyî tãlã tâ õnjí rí 'dî 'bá yí drí sî. Gõ'dá mbârãkã Ôvârí rí pîpîsîlî tãndî kã rí'á ãmbã lãvũlî kôró. Gólã rí'á drî-báláyî ró õjílã 'bãlé â'dolé mbîmbî ró yí lîfî Kúmú Yésũ Krístõ sî, ã'dô ró bê gólâ drí ãmã 'bãzó rílí zãã gbádú ãdũkũ ãkó.

6

Tã Póólõ drí tâ ãsũ ãnyã õjílã kã lôtózó â'dô-â'dô ãlô ró Yésũ bê rí tãsí rí

¹ Ôzõ tâ õnjí düü õjílã kã rí õ'bã Ôvârí trá pîpîsîlî tãndî iyíkã â'dalé gólîyî drí rí, õjílã ãzã ãlõ ãnî lãfálé sî ã'dô tâ ãsũ'á kî, "Dõvó mã õrî rí'á tâ õnjí 'élé rí'dî rõõ, ã'dô ró bê Ôvârí drí ícãzó tâ õnjí düü ãmãkã 'dî 'bá yí áyélé tãlã pîpîsîlî tãndî gólãkã 'dî sî." ² Tã-drî lôgõ ãmãkã tâ 'dî tãsí rí kî, rí'á ngbã ãnyã lâ ró. Â'dó kô mbî ãmã drí rîzó rí'á tâ õnjí 'élé. Ícã trá ãmã drí rîzó ãmã nyãnyã ndrêlé õjílã mvã gólîyî ícã 'bã rí'á tâ tâ õnjí 'èzó rí gálé dó rí yí ró. Mbârãkã Yésũ kã fú mbârãkã tâ tâ õnjí 'è 'bã ãmã 'élé rí kã trá. ³ Nî ãsũ tâ tâ bãbãtízî kã tãsí. Íbãbãtízã ãmã bê â'dolé ngá ãlõ ró Yésũ bê rí, rí'á tâ â'dã 'î kî, mã drã trá Yésũ bê. ⁴ Gõ'dá nîngã sî, íbãbãtízã ãmã bê rí, rí'á ókîzõ ó'bã ãmã kpá 'bú 'á Yésũ bê ãlõ. 'Dî 'bã tâ tâ õnjí 'è kã â'dolé mbârãkã ãkó ãmã pêlé. Ítí ãmã bê trá ngá ãlõ ró Yésũ bê, gõ'dá õzõ Ôvârí drí Yésũ rí 'èzó trá lîdrílí õdrã 'ásí mbârãkã ãmbã iyíkã sî 'dî tí rí, 'dî gólã 'è ãmã kpá drî ádîlî volé tâ õnjí 'ásí gõ'dá rílí ãngó nõ 'á õjílã ó'dí ró.

⁵ Gõ'dã mã ã'dô bê trá ngá ãlõ ró Yésũ bê gólã rí õdrã sî rí, ãmã gõ'dã kpá ngá ãlõ 'î gólã bê gólã rí lîdrî-lîdrî sî. Tãlã tâ 'dî tãsí rí, ãmã trá ngbããngbãõ õjílã ó'dí gólîyî ícã 'bã tâ õnjí gálé dó rí 'bá yí ró. ⁶ Gõ'dã mã nî trá dódó kî, úfú ã'dô-â'dô ãmãkã ãkú rí trá volé fê lãlî-lãlî drî Yésũ bê.

Ôvârí 'ê tâ trá ítí, ã'dô ró bê Yésũ rí mbârákã drí tâ trözó bê mbârákã tâ ònjí ãmákã rí 'bá yí kã drî sî. Ngbâângbânõ rí, mã ícã trá tâ nîlî tâ gólîyî tâ ònjí ró rí 'bá yí gãzó dó. ⁷ Ítí rí, ìnjî ãmã trá mbârákã tâ ònjí ãmã drî rí kã 'ásî, òzõ ãvõ drí ícãrê tâ ònjí 'élé kô rí kâtí. ⁸ Tãlã mã drã trá ngã ãlõ ró Yésũ bê ítí, mã nî trá ngbâângbânõ kî, mã â'dô kpá rî'á kpãkã ãlõ gólã bê zãã gbádú zãã. ⁹ Nî ndrê drê, mã nî trá kî, Ôvârí 'ê Yésũ trá lîdrîlî òdrã 'ásî. Gõ'dá ngbâângbânõ rí, gólã trá rî'á 'bûû 'álã. Ícã gõ'dá kô gólã drí drãzó kpá ó'dí. Ítí rí, òdrã gõ'dá trá cú ítí mbârákã ãkó tâ trözó gólã drígã sî. ¹⁰ Gõ'dá gólã drã bê fê lãlî-lãlî drî rí, gólã drã 'dî òjîlã pãlé ngbã tâ ònjí ìyíkã rí 'bá yí 'ásî. Gõ'dá lîdrî-lîdrî Yésũ kã òdrã 'ásî rí tãsí rí, gólã rî'á lédrê-lédrê ró ãndrõ nõ, rî'á Ôvârí bê ngã ãlõ ró.

¹¹ Ítí, nî ndrê tâ ònjí lôvókô gólîyî rí 'bã ãnî lâsélé òzõ ngã gólîyî ãvõ ró rí kâtí mbârákã ãkó tâ trözó ãnî drígã sî. 'Dõvó nî ndrê ãnî nyãányã òjîlã ó'dí ró ngî rîrî gólã sîsî rí kã drî sî, tãlã nî rí ró bê rî'á Ôvârí rí ìnjîlî ngã ãlõ ró Yésũ Krístõ bê. ¹² Bê trá 'dî rí kâtí rí, nî âyê tâ lôvókô gólîyî rí 'bã ãnî lâsélé nî'á tâ ònjí 'élé rí 'bã yí kô ãnî pélé. Nî âyê tâ lôvókô ãnî rú'bã ìnyîrîkõ kã ãnî 'bãlé tâ ònjí 'élé ã'dô tãsí yã? ãnî rú'bã ìnyîrîkõ rî'á cé ngã tãkó gólã ícã 'bã cú drãlé rí ì'dî. ¹³ Nî âyê ãnî nyãányã kô â'dólé rîlî mbârákã tâ ányã lôvókô kã rí 'bã yí zélé, tâ lâ òzó ìyî kô ãnî 'bãã tâ ònjí ró rí 'bã yí 'élé Ôvârí rú ãnî rú'bã ìnyîrîkõ sî. Nî 'bã bê-rí ãnî nyãányã nyé Ôvârí drígã, ã'dô ró bê gólã drí ãnî 'bãzó â'dólé òzõ òjîlã ó'dí gólîyî lîdrî 'bã trá òdrã 'ásî rí 'bã yí kâtí. Nî âyê Ôvârí cé ãnî 'bãlé tâ gólîyî tãndî ró rí 'bã yí 'élé cé ì'dî ãnî rú'bã ìnyîrîkõ sî ndrî. ¹⁴ Nî âyê tâ ònjí kô ðîlî kôrõ ãnî drî sî, ãnî lîpî ró ãlõwãlã. Nî ndrê drê, nî rí drê kô tâ 'bã'bã gólîyî Ôvârí drí 'bãlé trá 'élé Músã sî rí zélé. Ôvârí 'bã ãnî trá â'dólé òjîlã ìyíkã ró cú ítí pîpîsîlî tãndî ìyíkã sî. Gõ'dá gólã rí mbârákã âfêlé ãnî drí tâ ònjí gãzó dó.

¹⁵ Tã ángõ rí ì'dî mbîmbî 'élé yã? Òjîlã ãzã tâ ìsũ ányã bê rí â'dô lôgõ'á lâ kî, "'Dõvó mã òrî rî'á tâ gólîyî ònjí ró rí 'bã yí 'élé ì'dî, tãlã ícã kô ãmã drí tâ gólîyî Ôvârí kã 'bãlé ãmã drí 'élé ã'dô ró bê yí drí ãmã pãzó rí 'bã yí 'élé. Gólã 'bã tâ trá ãmã pãzó cú ítí tãlã pîpîsîlî tãndî gólãkã 'dî sî." Gõ'dá pãtîlî ró, tâ ìsũ rí 'dî rî'á ányã lâ 'î. ¹⁶ Gõ'dá òzõ nî òfê ãnî nyãányã trá tâ òjîlã ãzã kã rôlé cé ì'dî rí, 'dî gólã ðî trá kôrõ ãnî drî sî. Nî â'dô trá rãgîlî gólãkã ró. Ítí rí, òzõ nî òfê ãnî nyãányã trá tâ ònjí gólîyî sũ 'bã kô Ôvârí rú rí 'bã yí 'élé rí, gõ'dá 'dî nî ã'dô trá mbârákã tâ ònjí rí 'dî 'bã yí kã zélé. Gõ'dá tâ ònjí rí 'dî 'bã yí ã'dô ãnî ìzã'á. Ôvârí â'dô kpá ãnî gã'á dó zãã. Gõ'dá òzõ nî òfê ãnî nyãányã cú Ôvârí drí, rîzó tâ gólãkã rôlé ì'dî rí, 'dî nî ã'dô ã'dó'á drî-ãcê gólãkã zélé, gõ'dá nî ã'dô ã'dó'á òjîlã mbîmbî gólãkã rí 'bã yí ró. ¹⁷⁻¹⁸ Gõ'dá mã 'ê ãwõ-ítí ãmbã Ôvârí drí ãnî tãsí, tãlã nî ãdî drí trá vólé tâ ònjí ãnîkã rí 'bã yí 'ásî, tãlã tâ ònjí 'dî 'bã yí òzó gõ'dá kpá kô ðîlî ãnî drî sî ãnî òmbélé ó'dí. Nî ãdî ãnî trá ãgólé Ôvârí ngálã tâ gólãkã rí 'bã yí 'élé ì'dî pîpîsîlî ãlõ rí sî, ã'dô tâ pãtîlî gólîyî ãnî ìmbãzó trá ì'dî sî lâ rí 'bã yí vó ró. Gõ'dá ngbâângbânõ rí, tâ gólîyî rí 'bã ðîlî kôrõ ãnî drî sî 'dî 'bã yí rî'á ìyî tâ mbî Ôvârí kã ró rí 'bã yí ì'dî.

¹⁹ Mã átã úlî ãnî drí trã úlî mãnîgõ ã'dózó rãgîlî tâ ònjí kã ró rí tãsí, ã'dô ró bê ãnî pãlé úlî ãmákã nõ 'bã yí tâ ífî lâ yí nîzó bê tãndî ró. Sîsî rí, nî fê ãnî nyãányã trá rãgîlî kâtí rî'á tâ ònjí ró ãnyî kã gólîyî tâ lôvókô ãnîkã drí ãnî ãsélé trá rî'á 'élã rí 'bã yí 'élé ì'dî. Nîngã sî rí, nî rí trá rî'á tâ gólîyî

îcâ trá drî-báláyî ró tâ 'êlé Ôvârí drí lâtî gólâ ó'dí ró rî sî, â'dô ró tâ gólîyî Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí âmâ pázó 'êlá rî vó ró. Mã âyê tâ gólîyî âmâ drí 'ê'á 'êlá Ôvârí drí cú ítí mbârâkâ âmâ nyáányâ kâ sî tâ 'bã'bã Ôvârí kâ gólîyî îgîlí trá âkû ró rî vó ró rî trá.

⁷ Ngá tâ rî 'dî drí îmbálé âmâ drí rî â'dô 'î yâ? Tã 'bã'bã Ôvârí kâ rî 'bá yî 'bã âmâ trá tâ ònjí 'êlé yâ? Â'dó ítí kô âlôwálâ! Tã 'bã'bã Ôvârí kâ â'dâ tâ trá má drí, tâ gólîyî ángô rî 'bá yî 'î'dî ònjí lâ yî ró 'êlé yâ. Nî ndrê drê, òzô tíkó má â'dô trá cú ítí tâ 'bã'bã Ôvârí kâ âkó kî'á nî rî, mã ôlê ngá ôjílâ âzâ 'bá yî kâ kô âmâ nyáányâ drí rî, tíkó má ícá kô nîlâ kî, ngá ôjílâ âzâ 'bá yî kâ rî 'bá yî lôvó lâ 'bã'bã rî'á tâ ònjí 'î. ⁸ Gõ'dá tâ ònjí lôvókô ámakâ rî 'bá yî 'bã má trá rû jâlê tâ ònjí 'êlé, â'dó kô tâ 'bã'bã 'dî vó ró. Má lê tâ trá rôô ìfî 'bázó ngá gólîyî ôjílâ âzâ 'bá yî kâ ró 'dî 'bá yî drî. Tíkó òzô tâ 'bã'bã â'dô kô'dáwá ítí lâ 'dî kâtí rî, má ícá kô tâ îsû ámakâ rî 'bâlê ngá ôjílâ âzî kâ 'dî 'bá yî drî.

⁹ Sîsî rî, má nîjî kô kî, tâ gólîyî ángô rî 'î'dî Ôvârí drí 'bâlê má drí 'êlé ngátá tâ ángô rî 'bá yî 'î'dî gólâ drí 'bâlê má drí 'êlé kô rî. Má îsû tâ trá ányâ ró kî, mã rî'á ôjílâ tândí 'î. Gõ'dá nîngá sî, má nî tâ bê tâ 'bã'bã 'dî 'bá yî tãsî rî, gõ'dá má drí vó lâ úsúzó kî, má 'ê tâ ònjí ró rî 'bá yî trá tâ 'bã'bã rî 'dî 'bá yî rû. ¹⁰ Gõ'dá má úsû vó lâ kpá kî, tâ ònjí ámakâ rî 'bá yî câ âmâ lâfálê trá Ôvârí bê. Má îsû tâ trá ányâ ró kî, tâ 'bã'bã 'dî 'bá yî â'dô ícá'á âmâ pâlê rîlî rî'á tâ gólîyî mbîmbî rî 'bá yî 'êlé lâŋô âkó, ítí rî, má drí ícázó rîlî zââ gbádú ró Ôvârí bê. Gõ'dá 'é rû kô â'dólê ítí. Gõ'dá má úsû vó lâ kî, tâ tâ 'bã'bã 'dî 'bá yî kâ 'ê'ê lâ ícá kô âmâ pâlê. Tã pätîjî ró, Ôvârí â'dô lâŋô fê'á má drí. ¹¹ Má îsûlî bê tâ tâ 'bã'bã 'dî 'bá yî tãsî rî, tâ lôvókô ámakâ rî 'bá yî drí ngázó rî'á âmâ âdólê, â'dô ró bê má drí rû jázó tâ ònjí ró rî 'bá yî 'êlé tâ 'bã'bã rî 'dî 'bá yî rû. Tã 'bã'bã rî 'dî 'bá yî tãsî rî, má ìnjîjî tâ Ôvârí kâ rî 'bá yî kô. Ítí rî, lâŋô ôdrâ kâ trá njââ â'délé má drî. ¹² Gõ'dá tâ 'bã'bã gólîyî Ôvârí drí 'bâlê âmâ drí 'êlé rî 'bá yî rî'á tândí ró tâ mbî Ôvârí kâ rî 'bá yî â'dalê âmâ drí.

¹³ Ítí rî, â'dó kô tâ 'bã'bã rî 'dî 'bá yî 'î'dî âmâ 'ê 'bá tâ ònjí 'êlé â'dólê lâŋô Ôvârí kâ ôdrâ kâ drí 'êzô 'ê'á â'délé má drî. Gõ'dá rî'á tâ lôvókô ámakâ gólîyî rî 'bá âmâ 'bâlê tâ ònjí 'êlé rî 'î'dî. Ítí rî, tâ 'bã'bã Ôvârí kâ 'dî 'bá yî nyáányâ lâ rî'á tândí ró, gõ'dá tâ lôvókô ámakâ drí âmâ 'bázó ìnjî-ìnjî lâ gâlê dó. Gõ'dá má 'ê tâ ònjí bê rî, tâ 'bã'bã tândí 'dî 'bá yî â'dâ tâ má drí kî, tâ ònjí gólîyî má drí 'êlé rî 'bá yî rî'á pätîjî ònjí têtê lâ ró. Gõ'dá má úsû vó lâ kî, tâ ònjí têtê ámakâ 'dî 'bá yî îzâ má trá Ôvârí rî ìfî drî 'á.

Tã rû fûfû âmâ 'â kâ tâ ònjí 'ê'ê tãsî rî

¹⁴ Âmâ ndrî, mã nî trá kî, tâ 'bã'bã gólîyî Ôvârí kâ 'dî 'bá yî rî'á tâ gólîyî Ôvârí drí âfêlé âmâ drí Líndrí Tândí íyîkâ rî sî rî 'î'dî. Gõ'dá mã rî gógó tãsî rî, tâ lôvókô ámakâ rî 'bá yî dî trá má drî sî. Ítí rî, má â'dô trá rãgû gólâ ícá 'bá tâ ònjí 'êlé rî ró. ¹⁵ Má nîjî kô tâlâ â'dô 'î má drí rîzô tâ 'dî 'bá yî 'êlé rî. Má ícá gõ'dá kô tâ tândí má drí lêlé rî 'bá yî 'êlé. Má rî bê-rî tâ ònjí gólîyî má drí lêlé kô kô 'êlá rî 'êlé 'î'dî. ¹⁶ Ítí rî, mã nî trá kî, tâ gólîyî má drí rî'á 'êlá rî 'bá yî rî'á îyî ònjí ró. Gõ'dá má lêé kpá kô 'êlá îyî, tâlâ mã nî trá kî, tâ 'bã'bã Ôvârí kâ rî 'bá yî rî'á 'dó tândí ró mbîmbî. ¹⁷ Gõ'dá Ôvârí 'bâlê bê má trá â'dólê ôjílâ ó'dí ró, tâ 'dî tãsî rî, â'dó kô âmâ nyáányâ 'î'dî gólâ lê 'bá tâ ònjí 'êlé rî, gõ'dá tâ lôvókô má 'á rî drê zââ mbârâkâ bê rôô âmâ 'bâlê tâ ònjí 'êlé.

18 Gõ'dá tã lôvókô gólĩyĩ má 'á 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á jára'bítĩ ònjĩ ró cú ìtĩ tã mbĩmbĩ ãkó ìyĩ 'á. Má lě trá rōô tã mbĩmbĩ rĩ 'bá yĩ 'elē ì'dĩ, tãlã mã trá òjĩlã Ôvãrí kã ì'dĩ, gõ'dá mã rĩ'á cú ìtĩ mbãrãkã ãkó 'ezó lâ ìyĩ gbõ ìtĩ lâ 'dĩ kãtĩ. 19 Nĩ ndrē drē, má 'é tã tãndĩ gólĩyĩ má drĩ lě'á 'elã rĩ 'bá yĩ kô, gõ'dá rĩ'á bē-rĩ tã ònjĩ gólĩyĩ má drĩ lě'á 'elã kô rĩ 'bá yĩ ì'dĩ má drĩ rĩ'á 'elã. 20 Gõ'dá mã lēé bē kô pãtĩ tã ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ 'elē rĩ, tã rĩ 'dĩ rĩ â'dálã kĩ, âmã nyãányã â'dó kô cé ì'dĩ ãlô rĩ 'bã rĩ'á tã ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ 'elē gbõ ìtĩ lâ 'dĩ kãtĩ. Rĩ'á mbãrãkã tã ònjĩ lôvókô kã mã 'á rĩ 'bã mã nĩ 'elã.

21 Nĩ ndrē drē kpá, òzõ mã òlě trá tã mbĩmbĩ 'elē rĩ, tã ònjĩ lôvókô mã 'á rĩ ãsĩ lãtĩ lâ trá ndũũ mã drĩ 'ezó lâ. 22 Tã ìsũ âmãkã 'á rĩ, mã nĩ tã 'bã'bã Ôvãrí kã 'dĩ 'bá yĩ trá rĩ'á ìyĩ tãndĩ ró mã drĩ 'elē. Má lě tã 'bã'bã rĩ gólãkã 'dĩ 'bá yĩ trá rōô. 23 Òzõ kpálē ìtĩ rĩ, mbãrãkã ngĩ lâ ãzã bē rĩ'á mã 'á, 'dĩ rĩ'á mbãrãkã tã ònjĩ lôvókô âmãkã rĩ 'bá yĩ drĩ lôfĩlĩ nĩ rĩ ì'dĩ. Mbãrãkã rĩ 'dĩ rĩ rũ fũlĩ tã ìsũ tãndĩ âmãkã bē, tãlã tã ònjĩ lôvókô âmãkã 'dĩ òtrõ ró tã bē mã drĩgã sĩ. 24 Mã rĩ'á tã ìsũ ró ãmbã! Mã trá rĩ'á cú ìtĩ mbãrãkã ãzã ãkó tã tãndĩ 'ezó ì'dĩ sĩ lâ. Ìtĩ rĩ, ã'dĩ â'dô âmã âtĩ'á nĩ volé mbãrãkã tã lôvókô kã gólã âmã 'bã 'bã tã ònjĩ 'elē nō 'ásĩ yã? Mbãrãkã rĩ 'dĩ ìcã trá âmã ìzãlē. 25 Mã lũyĩ Ôvãrí rōô, tãlã gólã ì'dĩ ìcã 'bã ró âmã pãlē tã ạngĩ 'dĩ 'ásĩ Kúmũ ãmãkã Yésũ Krístõ sĩ.

Gõ'dá ìtĩ rĩ, tã âmãkã rĩ'á nõtĩ. Mã 'bã mã trá rĩ'á tã Ôvãrí kã rĩ 'bá yĩ 'elē ì'dĩ, â'dô tã 'bã'bã gólãkã rĩ 'bá yĩ vó ró. Gõ'dá tã lôvókô âmãkã rĩ 'bã yĩ òmbē mã kpá â'dólē tã ònjĩ tētē 'elē.

8

Tã tã rĩrĩ kã Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã vó ró rĩ tãsĩ

1 Gõ'dá ãwõ-ìtĩ ãã'dô Ôvãrí drĩ, gólã ndrē ãmã nyé òjĩlã mbĩmbĩ ró tã lělē Yésũ Krístõ 'á rĩ sĩ. Bē trá ìtĩ rĩ, ngbãangbãnõ tã ònjĩ gõ'dá trá yũ'dãwã Ôvãrí drĩ tã kĩzõ ãmã rũ tã lâ tãsĩ. 2 Sísĩ rĩ, tã lôvókô âmãkã gólĩyĩ ãmã 'bã 'bã trá tã ònjĩ tētē 'elē rĩ ðĩ trá kôrõ ãmã drĩ sĩ. Ìtĩ rĩ, lãṅõ òdrã kã trá 'e'á â'delē ãmã drĩ. Gõ'dá lē ìtĩ rĩ, Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã ìnjĩ ãmã trá tã rĩ 'dĩ 'ásĩ. Gólã 'bã ãmã trá rĩlĩ òjĩlã Ôvãrí kã ró, tãlã mã â'dô trá ngã ãlô ró Yésũ Krístõ bē. 3 Nĩ ndrē drē, tã 'bã'bã gólĩyĩ Ôvãrí kã 'bãlē trá ãmã drĩ 'elē rĩ 'bá yĩ rĩ'á mbãrãkã ãkó ãmã 'bãlē tã tãndĩ Ôvãrí kã rĩ 'bá yĩ 'elē, tãlã ãmã nyãányã rĩ'á cú ìtĩ mbãrãkã ãkó tã lôvókô gólĩyĩ ãmã 'e 'bã trá tã ònjĩ 'elē rĩ 'bá yĩ gãzõ dó. Gõ'dá Ôvãrí pã ãmã trá ì'dĩ ìyĩ mvã Yésũ rĩ ãjózõ òjĩlã mvã ró, òzõ ãmã gólĩyĩ rĩ 'bã tã ònjĩ 'elē rĩ 'bá yĩ kãtĩ. Ìtĩ rĩ, Yésũ ìcã trá drãlē ãmã tãsĩ tã ònjĩ ãmãkã trólē volé. Lãṅõ tã ònjĩ ãmãkã rĩ kã 'dē trá gólã drĩ ãmã võ 'á. 4 Ôvãrí 'e tã 'dĩ ìtĩ, tãlã Yésũ sĩ ãmã gólĩyĩ rĩ 'bã tã gólĩyĩ tã lôvókô ãmãkã drĩ lělē 'elē rĩ ãyélē volé tã gólĩyĩ Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã drĩ lělē rĩ 'elē rĩ, mã ìcã trá tã tãndĩ ndrĩ gólĩyĩ Ôvãrí drĩ 'bãlē òjĩlã drĩ 'elē rĩ 'bá yĩ 'elē.

5 Gõ'dá nĩ ndrē drē kpá, òjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã tã lôvókô ìyĩkã rĩ 'bá yĩ 'elē ì'dĩ â'dô lâ vó ró rĩ 'bá yĩ, rĩ ìyĩ 'dĩ cé rĩ'á tã lôvókô gólĩyĩkã gólĩyĩ 'bã 'bã trá 'elã rĩ 'bá yĩ tã lâ ìsũlĩ ì'dĩ. Gõ'dá òjĩlã gólĩyĩ 'dē 'bã ìyĩkã Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã vó rĩ 'bá yĩ, rĩ ìyĩkã rĩ'á tã gólĩyĩ Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã drĩ lělē gólĩyĩ drĩ 'elē rĩ tã lâ yĩ ìsũlĩ ì'dĩ. 6 Gõ'dá kpá òjĩlã gólĩyĩ tã ìsũ ìyĩkã 'bã 'bã â'dólē â'dô tã lôvókô ìyĩkã rĩ 'bá yĩ 'ezó ì'dĩ rĩ 'bá yĩ, â'dô lãṅõ Ôvãrí kã òdrã kã ṅã'á ìyĩ drĩ. Gõ'dá gólĩyĩ rĩ 'bã ìyĩkã tã ìsũ ìyĩkã 'bãlē tã gólĩyĩ Líndrĩ Tãndĩ

Ôvârí kâ drí lélé gólíyî drí 'élé rî 'élé ì'dî rî, â'dô ìyî rî'á lédrê-lédrê ró zââ gbádú tâ ã'dî sî Ôvârí bê. ⁷ Nî ndrê drê, ôjílã gólíyî rî 'bá rî'á tâ ònjí 'élé ì'dî â'dô tâ lôvókô gólíyîkâ drí gólíyî sêzô trá 'èlâ rî vó ró rî 'bá yî gâ trá dó tâ 'bã'bã Ôvârí kâ ìnjílí, tâlâ gólíyî 'bã ìyî nyâányâ trá â'dólé ãjú-'bã-ãzí Ôvârí kâ ró. Ítí rî, gólíyî ícá kô rû jálé tâ 'bã'bã rî 'dî 'bá yî ìnjílí gô'dá kpá 'élé. ⁸ Gô'dá ôjílã lârákô rî 'dî 'bá yî tãsí rî, tâ gólíyîkâ ícá kô Ôvârí rî 'bãlé â'dólé ãyîkô ró.

⁹ Gô'dá ânî tâ â'dó kô ôzô 'dî rî kâtí. Tâlâ Líndrí Tândí Ôvârí kâ rî'á ì'dî ânî 'á, gólâ ícá trá 'délé sîsî ânî drí, gô'dá gólâ ícá kpá trá mbârákâ sölê ânî 'ásí, tâlâ tâ lôvókô âníkâ ôzô kô ãjî kôrô ânî ãjî sî ânî 'bãlé tâ ònjí 'élé. Ôzô ôjílã âzâ â'dô trá Líndrí Tândí Ôvârí kâ 'dî ákó yí 'á rî, pãtjî ró, ôjílã rî 'dî â'dó kô kô kristô 'bá 'í. ¹⁰ Ôzô gô'dá Krístô â'dô bê rî'á ânî 'á ìtí rî, 'dî líndrí âníkâ rî 'bá yî kpá bê rî'á lédrê-lédrê ró zââ gbádú ró, tâlâ Ôvârí ndrê ânî ôjílã mbîmbî ró, ôzô kpálé ânî rû'bã ââ'dô ôdrã'á tâ ònjí drí rî. ¹¹ Líndrí Tândí Ôvârí kâ 'bã Yésû Krístô nî lídrílí ôdrã 'ásí. Gô'dá nîngá sî, ôzô Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí â'dózó trá ânî 'á 'dî kâtí rî, Ôvârí â'dô kpá ânî 'è'á lídrílí ôdrã 'ásí rû'bã ìnyîrîkô ó'dí rî sî mbârákâ Líndrí Tândí íyíkâ rî kâ sî.

¹² Âmâ âdrúpî yî âmâ ìzó yí bê, trá ìtí rî, rî'á ícá-íca ró ânî drí cé tâ 'élé rîzó rílí tâ Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí rî'á lèlâ rî 'élé ì'dî â'dô lâ vó ró. Gô'dá â'dó kô ícá-íca ró ânî drí rîzó rílí tâ gólíyî ânî drí lôvó lâ yí 'bãlé ì'dî ânî ãjî, gô'dá rî 'bã ânî sèlé volé rî 'bá yî 'élé ì'dî. ¹³ Ôzô ôjílã âzâ ôrî trá cé rî'á tâ tâ lôvókô gólâkâ rî 'bá yî drí gólâ rî 'bãzó trá 'èlâ rî 'élé ì'dî rî, ìtí rî, gólâ trá pãtjî njãâ lâñô Ôvârí kâ ôdrã kâ drí 'dêzô gólâ ãjî vèlé lãsí 'á zââ âdükû ákó. Gô'dá ôzô mbârákâ Líndrí Tândí Ôvârí kâ rî kâ ìkî ôjílã âzâ 'bá yî trá tâ ònjí gólíyî tâ lôvókô gólíyîkâ gólíyî sê 'bá volé 'èlâ rî 'élé rî 'ásí rî, ìtí rî, gólíyî â'dô rî'á lédrê-lédrê ró zââ gbádú Ôvârí bê.

¹⁴ Gô'dá ôjílã gólíyî pãtjî Ôvârí rî mvá yí ró rî 'bá yî rî'á ìyî ôjílã gólíyî Líndrí Tândí gólâkâ áyé 'bá rî'á 'délé sîsî gólíyî drí tâ 'ásí ndrî rî 'bá yî ì'dî. ¹⁵ Tã âníkâ tãsí rî, Líndrí Tândí gólâ Ôvârí drí âfèlé trá ânî drí rî, rí kô rî'á ânî 'bãlé â'dólé rãgî ùrî kâ ró kpá ó'dí. Ôvârí âfê Líndrí Tândí íyíkâ gólâ ânî 'bã 'bã â'dólé íyî mvá yí ró rî trá ânî drí. Ítí rî, Líndrí Tândí gólâkâ 'dî njî látî trá trã ânî drí gólâ rî zîzó " 'Tátá" '. ¹⁶ Gô'dá Líndrí Tândí Ôvârí kâ 'dî â'dá tâ kpá ânî drí ânî pîpîsîlî 'ásí kî nî rî, pãtjî ró, ânî rî'á Ôvârí rî mvá yí ì'dî. ¹⁷ Bê trá ìtí rî, mã â'dô ôrê gólíyî Ôvârí drí tâ lâ yí 'bãlé fèlé íyî mvá yí drí rî úsú'á ndrî, kpá ôzô gólâ drí ôrê âfêrê trá Yésû Krístô drí rî kâtí. Ôzô rû ìzã gólíyî ãlólâ rî 'bá Krístô rî 'élé rî 'bá yî â'dô ì'dî ngbãangbãno rî'á ânî 'è'á rî, gô'dá mã nî trá kî, Ôvârí â'dô ânî 'bã'á rílí yí bê 'bûú 'álá zââ gbádú, ôzô Krístô drí rîrî tólâ gólâ bê rî kâtí.

Tã lânjã gólíyî Ôvârí drí 'è'á âfèlé âmã drí ìzátú rî

¹⁸ Gô'dá tâ ìsû âmákâ 'á rî, ôzô kpálé rû ìzã ângó ãjî nô kâ rî 'bá yî ââ'dô rî'á rôô rî, rû ìzã rî 'dî 'bá yî rî'á tâ fínyáwá 'í, ôzô mã ôtírî tâ ìsûú tâ lânjã âmã gólíyî Ôvârí drí 'è'á 'èlâ âmã ôjílã íyíkâ ró rî 'bá yî drí ìzátú rî tãsí ndrî rî. ¹⁹ Gô'dá ngá-tî ndrî gólíyî Ôvârí drí 'bãlé ângó nô ãjî rî, rî'á ìyî ìfî 'bã'bã bê kâpî gólâ Ôvârí drí 'èzô tâ â'dalé ngbálí-ngbálí kî ôjílã ângó rî ì'dî rî'á gólâ rî mvá pãtjî ró rî 'bá yî ì'dî yã rî. ²⁰ Nî ndrê drê, kâpî gólâ Ádãmã drí tâ ònjí 'èzô rî sî rî, ngá-tî gólíyî ndrî ângó ãjî nô kâ rî 'bá yî drí

rũ ìzãzó âcálé b̄arábányá ró, tãlá Ôv̄arí âyê tã 'dĩ rũ 'ëlé ìtí 'dĩ, gõ'dá gólã nĩ tã tãndí gólã drí 'ê'á 'ëlã tã rĩ 'dĩ tãsí ìzátú rĩ trá. ²¹ Gõ'dá ìzátú, k̄ayĩ ãlólã 'dĩ tú rĩ, Ôv̄arí â'dô iyĩ mvá yĩ ôjá'á â'dólé yĩ tí, gólã â'dô ngá-tĩ ãngó nõ kã rĩ 'bá yĩ lôtó'á mb̄imb̄i ró ndrĩ gõ'dá 'bãlé ndrĩ â'dólé kpá ngá ó'dí ró, òzõ yĩ drí 'ëlé ãmã iyĩ mvá yĩ drí rĩ kãtĩ.

²² Gõ'dá ngbãangbãno rĩ, mã ndrê trá kĩ, ìtölé k̄ayĩ Ádãmã drí tã ònjĩ 'ëzó rĩ s̄i âcálé b̄ũũũ ãndrõ nõ rĩ, ngá-tĩ ãmbã ndrĩ gólĩyĩ Ôv̄arí drí lô'bãlé rĩ 'bá yĩ trá rĩ'á lôzó'á ngá lâzé-lâzé drí s̄i òzõ òkó gólã 'ê 'bá mvá tĩlĩ rĩ kãtĩ, tãlá rũ ìzã gólĩyĩ ãngó drĩ nõ kã rĩ 'bá yĩ drí s̄i. Gólĩyĩ rĩ'á lĩfĩ 'bã'á k̄ayĩ Ôv̄arí drí 'ëzó tã gólĩyĩkã êdélé mb̄i rĩ drĩ. ²³ Ôv̄arí âfê Líndrĩ Tãndí iyĩkã trá ãmã drí ngbãangbãno tã â'dalé ãmã drí kĩ, gólã â'dô tã lânjã yĩ drí 'bãlé trá âfêlé rĩ âfê'á trá ãmã drí ìzátú. ã'dô kpálé ìtĩ rĩ, ãmã rĩ gógó kpá rĩ'á âzã'á tã ìsũ bê ãmã p̄ip̄is̄ilĩ 'ásĩ òzõ mã òtírĩ rĩ k̄ayĩ Ôv̄arí drí 'ëzó tã lânjã 'dĩ 'bá yĩ âfêlé ãmã drí rĩ tēlé rĩ. Gõ'dá mã rĩ kpá lĩfĩ 'bãlé k̄ayĩ Ôv̄arí drí 'ëzó rũ'bã ó'dí âfêlé ãmã drí rĩ drĩ. ²⁴ Ìtölé k̄ayĩ gólã Ôv̄arí drí ãmã pãzó rĩ s̄i, mã 'bã lĩfĩ trá tã 'dĩ 'bá yĩ drĩ. Òzõ gõ'dá mã ùũsũ tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ trá ngbãangbãno rĩ, ícã gõ'dá kô ãmã drí lĩfĩ 'bãzó drĩ lâ kĩ, Ôv̄arí â'dô âfê'á lâ iyĩ trá ìzátú rĩ. ²⁵ Gõ'dá ngbãangbãno, ãmã rĩ'á lĩfĩ 'bã'bã bê tã lânjã gólĩyĩ â'dó 'bá drē kô ãmã drĩgã rĩ drĩ p̄ip̄is̄ilĩ ã'dĩ s̄i, Ôv̄arí drí tã lâ yĩ 'bãlé trá 'ê'á âfêlá ãmã drí ìzátú 'dĩ drĩ, tãlá mã nĩ trá kĩ, Ôv̄arí â'dô pãtĩ tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ 'ê'á ãmã drí.

²⁶ Ôv̄arí âfê Líndrĩ Tãndí iyĩkã kpá trá tã n̄n̄ ãfêlé ãmã drí rãtãã 'ëzó. Òzõ mã òrĩ tã ìsũ-ìsũ s̄i rõo gõ'dá kpá â'dózó mb̄arãkã ãkó rãtãã 'ëzó mb̄imb̄i rĩ, Líndrĩ Tãndí gólãkã bê rĩ'á tã rĩ 'dĩ ngĩ'á tãndí ró gólã bê ãmã pãzó. Gólã â'dô tã lânjĩ-lãnjĩ 'dĩ tã lâ â'dá'á Ôv̄arí drí mb̄imb̄i ró mb̄arãkã iyĩkã s̄i, tãlá ùlĩ âtã-âtã ícã kô tã lânjĩ rĩ 'dĩ â'dalé mb̄imb̄i ró. ²⁷ Gõ'dá Ôv̄arí tã òmvó ãmã p̄ip̄is̄ilĩ 'á rĩ 'bá yĩ trá, gõ'dá ârĩ tã gólĩyĩ Líndrĩ Tãndí gólãkã drí ngĩlĩ gólã drí tã ãmãkã tãsí rĩ kpá trá, tãlá ãmã rĩ'á òjĩlã gólãkã ì'dĩ. Gõ'dá Líndrĩ Tãndí Ôv̄arí kã â'dô rãtãã 'ê'á ãmã tãsí nyé òzõ Ôv̄arí drí lēlé drĩlã 'ëlé rĩ kãtĩ.

²⁸ Gõ'dá ãmã òjĩlã gólĩyĩ Ôv̄arí rĩ lē 'bã trá p̄ip̄is̄ilĩ ãlô s̄i rĩ 'bã yĩ, mã nĩ trá kĩ, Ôv̄arí 'bã tã 'dó ndrĩ â'dólé, tãlá òpã ró ãmã gólĩyĩ gólã drí njĩlĩ trá òjĩlã iyĩkã ró rĩ 'bã yĩ bê ãmbãlé tãmbãrã tã lēlé ãmãkã 'á, â'dô tã gólĩyĩ gólã drí njĩlĩ 'ëlé ãmã tãsí rĩ vó ró. ²⁹ Ækũ ró Ækũ ró nã s̄i rĩ, Ôv̄arí nĩ trá òjĩlã ãngô rĩ 'bã yĩ â'dô tã lē'á nĩ yĩ 'á. Gõ'dá Ôv̄arí njĩ gólĩyĩ ôjálé â'dólé iyĩ mvá Yēsũ kãtĩ. Ìtĩ rĩ, Yēsũ rĩ'á mvá s̄is̄i Ôv̄arí kã ì'dĩ, òjĩlã tã lē 'bã drí 'dēzó bê vó lâ s̄i iyĩ ãdrúpĩ ró gõ'dá kpá lonyĩ ró. ³⁰ 'Dĩ 'bã yĩ rĩ'á òjĩlã gólĩyĩ Ôv̄arí drí njĩlĩ â'dólé iyĩkã ró rĩ 'bã yĩ ì'dĩ. Gólã njĩ òjĩlã rĩ 'dĩ 'bã yĩ nõtĩ. S̄is̄i gólã âzĩ gólĩyĩ trá 'dēlé gólã vósĩ. Gõ'dá n̄ngã s̄i, gólã 'bã gólĩyĩ â'dólé òjĩlã mb̄imb̄i rĩ 'bã yĩ ró yĩ lĩfĩ. Bê trá ìtĩ rĩ, gólã â'dô kpá òjĩlã rĩ 'dĩ 'bã yĩ 'bã'á â'dólé ãmbã ãngĩ bê òzõ Yēsũ kãtĩ.

Tã lõvõ Ôv̄arí kã ãmã drí rĩ tãsí rĩ

³¹ Ìtĩ rĩ, nĩ ìsũ tã tã gólĩyĩ ndrĩ tã â'dá 'bã trá ãmã drí kĩ Ôv̄arí 'bã ãmã lõvó trá rõo rĩ tãsí. Ìtĩ rĩ, òzõ kpálé ãjú-'bã-ãzĩ òrĩ iyĩ trá ãmã lâràkô 'ëlé rĩ, gólĩyĩ â'dô fĩ ícã'á trá tã trölé Ôv̄arí gólã âdré 'bã ndrũ ãmã ngá lēsĩ rĩ drĩgã s̄i yã? ³² Ôv̄arí âfê iyĩ mvá nyãányã Yēsũ trá drãlé ãmã pãlé tã ònjĩ ãmãkã rĩ 'bã yĩ 'ásĩ ndrĩ. Tã rĩ 'dĩ â'dã tã kĩ, Ôv̄arí â'dô tã ndrĩ gólĩyĩ ãmã

âmú 'bá rí 'bá yí âfê'á trá âmá drí dró òzò gólá drí Yésù rí âfêrê trá âmá drí rí kátí drí-báláyí ró pîpîsílí tândí góláká sî. ³³ Ôvârí ndrê âmá gólíyí yí drí njílí òjílá íyíkâ ró rí 'bá yí trá yí lífí òjílá gólíyí mbîmbî rí 'bá yí ró tâlá Yésù rí tâsî. Bê trá ítí rí, òjílá âzâ fí bê rî'á gólá ícá 'bá ícícíyá 'êlé âmá rú Ôvârí drí tâ kîzó âmá rú yâ? ³⁴ Æ'dî â'dô ícá'á tâ kílí òjílá Ôvârí kâ rí 'bá yí rú nî, lâṅṅ ãâ'dê ró bê gólíyí drî yâ? Yésù Krístô rí nyâányâ drâ trá tâlá tâ ònjí òjílá âlôlá 'dî 'bá yí kâ tâsî. Gô'dá Ôvârí drí gólá rí 'êzò lídrílí òdrâ 'ásî. 'Dî vósî rí, Yésù drí ngázò gólé rílí Ôvârí bê 'bûú 'álâ vò gólá ìnjílí ìnjî rí 'á kúmú ró. Gô'dá Yésù rí kpá âlôlá drâ 'bá trá âmá tâsî nô kpá ì'dî gólá rí 'bá rílí ngbâangbânô Ôvârí rí gârâ drî 'á tâ âmákâ êdéle tá âzâ gólá átálé âmá rú rí tâsî.

³⁵ Tã ángò rí â'dô ícá'á nî âmá lônnyílí volé Yésù gólá âmá lôvó 'bã 'bá rí rú sî yâ? Gô'dá rú ízâ ãâ'dô trá âmá drî rí, tâ rí 'dî â'dâ kî, Yésù 'bãá gô'dá âmá lôvó kô yâ? Æ'dó ítí kô âlôwálâ. Ôzò ngã mã ã'dô trá ítá ízâ bê rí, tâ rí 'dî â'dâ kî, Yésù 'bãá kpá âmá lôvó kô yâ? Æ'dó kpá ítí kô. Ôzò ngã lõfó ònjí têtê ãâ'dê trá âmá drî rí, tâ rí 'dî kî, Yésù 'bãá âmá lôvó kô yâ? Æ'dó ítí kô âlôwálâ! Æ'dô ngátá ízâ 'î yâ ngã lâ'dá 'î yâ ngã âjú 'î â'dê trá âmá drî yâ rí, tâ rí 'dî 'bá yí 'bãá Yésù kô âlôwálâ â'dólé âmá lôvó 'bã âkó. ³⁶ Rú ízâ âmákâ rí rî'á òzò rú ízâ gólá kúmú ángí Dâwúdî drí tâ átázò trá tâ lâ sî kî,

“Ájú-'bá-âzí âmákâ rí 'bá yí rí rî'á ìyî rú cêlé kára âmá ûfúlí gbô òzò kâbílíkí ûfúrî kátí,
tâlâ âmá rî'á òjílá áníkâ rí 'bá yí ì'dî.”

Lôngó 44.22

³⁷ Ælô rú ízâ rí 'dî 'bá yí 'ásî rí ícá kô âmá pélé tá lèlê âmákâ âyéle. Yésù 'bã âmá lôvó trá rôô. Gólá rí mbârâkâ âfêlé âmá drí kâyí lâṅṅ kâ rí 'bá yí sî. ³⁸⁻³⁹ Má nî trá kî, mbârâkâ lõvô Ôvârí kâ âmá drí rí kâ rí rî'á âmbá lâvúlí mbârâkâ tâ ndrî âzâ 'bá yí kâ drî sî. Ítí rí, ngá âzâ yú gólá ícá 'bá lõvô gólákâ âmá drí rí 'êlé rú ndêlé, ngátá òdrâ tâ 'î yâ, ngã lâṅṅ rîrî ángó nô 'á rí kâ ì'dî yâ, ngátá málâyíkâ ngá lésî yâ, ngã Sâtánâ yí ngá lésî òzò òlê kátí rí yâ, ngátá tâ rí 'bá rú 'êlé ngbâangbânô rí ì'dî yâ, ngátá ìzátú rí ì'dî yâ, ngátá kpá tâ úrú 'álâ gólíyí cú mbârâkâ bê gâṛâ âmá drî sî rí drígá sî yâ, ngátá gólíyí ìnyákú zêlé lésî òzò ôvârí âmá á'bíyá yí kâ rí 'bá yí kátí rí ì'dî yâ rí. Ngá âzâkâ yú ngá ndrî gólíyí ángó drî nô 'bá yí lâfálé sî ícá 'bá lõvô Ôvârí kâ âmá drí rí êdrêlé, tâlá Ôvârí 'bã âmá lôvó trá rôô zââ gbádú. Mã nî tâ rí 'dî trá, tâlá tâ Kúmú âmákâ Yésù Krístô drí 'êlé trá âmá pâzó rí sî.

9

Tã gólá Ôvârí drí òjílá yí drí lèlé â'dólé òjílá íyíkâ ró rí 'bá yí njîzó rí

¹⁻³ Æmbá òjílá âmákâ Yúdâ yí kâ rí 'bá yí gâ ìyî trá dó tá lèlé Yésù 'á 'díyí pã 'bá ró. Gô'dá tâ rí 'dî tâsî rí, ízâ 'ê mã trá rôô gô'dá âmá 'bálé áwó ngólé cú ì'dî òjílá âmákâ Yúdâ yí kâ rí 'bá yí tâsî. Má âtâ nô úlí gólíyí pätî rí 'bá yí ì'dî ânî drí Líndrí Tândí Ôvârí kâ gólá rí 'bá âmá pälé úlí nô 'bá yí átálé ânî drí rí sî. Má lè trá rôô Ôvârí drí òjílá âmákâ Yúdâ yí kâ rí 'bá yí pälé òjílá tâ lè 'bá trá Yésù 'á rí ró rí, mã âdó ònjò kô âlôwálâ òjílá Yésù kâ ró. Gô'dá mã ìsü tâ ízâ òjílá âmákâ kâ Ôvârí rí gázò dó 'dî rí tâsî rí, mã trá rî'á njââ, ã'dô ró bê Ôvârí drí âmá gázò kpá dó òjílá Yésù kâ rí ró, tâlá gólá òfê ró lâṅṅ bê mã drí lâsî sî, òzò tí 'dî rí, úúpî látî trá òjílá âmákâ Yúdâ yí kâ

rî 'bá yî drî tã lëzó Yésü 'á 'díyî pã 'bá ró rî. ⁴⁻⁵ Ẹkù ró nã sî, Ôvârí 'bã tã trá ãmã ẹ'bíyá Ẹbārāyámã yî drî kî, yî â'dô gólíyî ózōwá yî òjílã Ísírā'élé kã ró rî 'bá yî njî'á â'dólé òjílã íyíkã rî 'bá yî ró. 'Dĩ vósî rî, òjílã Ísírā'élé kã rî 'bá yî òtírî rî ìyî lãmú bê fãã nîngá kô nîngá vò 'ã'í ró rî 'ásî rî, Ôvârí â'dã ãmbã íyíkã trá gólíyî drî ãndâlã dũũ. Gõ'dá Ôvârí rî trá rî'á tã-drî lëlé 'bãlé gólíyî bê â'dólé òjílã íyíkã rî 'bá yî ró. Ítí rî, Ôvârí fê kpá tã 'bã'bã íyíkã lëlé gólíyî drî 'élé rî 'bá yî gólíyî drî, drî-'bã gólíyíkã Músã sî. Gõ'dá gólã â'dã lãtî mbî pãtîyî íyî ìnjî kã rî kpá gólíyî drî. Gõ'dá gólã 'bã tã ãmã ẹ'bíyá yî drî kî, yî ãã'dô òrê fê'á gólíyî drî ãmbã ózōwá lâ yî bê. Gõ'dá òrî gólíyíkã drî â'dózó òrî gólã Yésü Krístô gólã yî drî 'é'á ẹjólã òjílã pãlé ndrî rî tîzó 'á lâ rî ró. Gõ'dá ngbãangbãno rî, Yésü bê rî'á 'bũũ 'álã ngá-tî dũũ ndrî ąngó drî kã nò 'bá yî drîlî. Gólã ì'dî Ôvârí 'í. Bê trá ìtí rî, 'dôvó nî 'dê mã 'é ąwô-ìtí gólã drî ãmbã tãlã tã rî 'dî tãsî. Ẹã'dô ìtí.

⁶ Tã òjílã dũũ Yúdã yî kã rîzó rî'á Yésü rî gálé dó 'dî, rî kô tã-drî lëlé Ôvârí kã 'bãlé trá gólíyî ẹ'bíyá yî bê rî ìzálé volé. Nî ndrê drê, rî'á cé òjílã ùrùkã Ísírā'élé kã rî 'bá yî ì'dî â'dó 'bã pãtîyî òjílã Ôvârí kã ró rî. ⁷⁻⁸ Ítí rî, Ôvârí njî Ẹbārāyámã rî ózōwá yî ndrî â'dólé òjílã íyíkã ró yã? Ẹ'dó ìtí kô. Ôvârí ãtã tã kî, â'dô â'dó'á Ísákã rî mvá yî ì'dî gólíyî ícã 'bã â'dólé 'dîyímvá íyíkã ró rî. Ôvârí njî Ẹbārāyámã rî ózōwá gólíyî tã lë 'bá yî 'á rî 'bá yî trá â'dólé òjílã íyíkã ró, â'dó kô kî, Ẹbārāyámã rî ózōwá yî njílí ndrî. Ôvârí ãtã tã Ẹbārāyámã drî kî nî rî, “Ánî ózōwá pãtîyî rî 'bá yî â'dô â'dó'á 'dîyímvá gólíyî tîlî ánî mvá Ísákã sî rî 'bá yî ì'dî.” Gõ'dá úlî rî 'dî 'bá yî â'dã tã kî, ãã'dô rî'á cé 'dîyímvá gólíyî tîlî, tãlã Ẹbārāyámã lë tã gólã Ôvârí drî tã lâ 'bãlé trá 'élé gólã drî rî 'á rî 'bá yî, gólíyî rî'á 'dîyímvá gólíyî Ôvârí drî ndrêlé òjílã íyíkã ró rî 'bá yî ì'dî. ⁹ Tã Ôvârí drî 'bãlé trá 'élé Ẹbārāyámã drî tîtî Ísímélê kã vósî rî ì'dî nò, “Ndrô ąlô volé drî 'ásî rî, mã â'dô ągõ'á ánî òkó Sárã rî 'élé ícálé mvá tîlî.” Gõ'dá úlî rî 'dî 'bá yî â'dã tã kî, Ôvârí gã Ẹbārāyámã rî mvá Ísímélê trá dó â'dólé ẹ'bíyá ró òjílã íyíkã rî 'bá yî drî.

¹⁰ 'Dîyímvá Rëbékã kã rî 'bá yî â'dã kpá tã ąlólã 'dî ì'dî ãmã drî. Ẹmã ẹ'bíyá Ísákã ì'dî rî'á 'dîyímvá rî Rëbékã kã lãtî ró 'dî 'bá yî átã 'í. ¹¹ Drê ąkpãkã'dã sîsî útî lãtî 'dî 'bá yî kô'dáwã gõ'dã 'dî gólíyî â'dó kpá kô drê ícálé tã tãndí ngátã tã ònjî 'élé rî, Ôvârí â'dã tã kî, yî ãã'dô cú drî-ácê bê òjílã yî drî lëlé â'dólé íyíkã ró rî njîzó. ¹² Ítí rî, â'dó kô rî'á tã gólíyî ąngó rî 'bá yî kã ì'dî òjílã rî 'dî drî 'élé rî, ngátã gõ'dã kpá tã kî'á nî rî, òjílã rî 'dî átã lâ íyíkã ã'dî ì'dî yã rî. Nî ndrê drê, Ôvârí ãtã tã trá Rëbékã drî lãtî gólã drî 'é'á tîlã 'dî 'bá yî tãsî kî, “Lãtî gólã tîlî sîsî rî â'dô rî'á lãtî ązã gólã tîlî yî vó rî zélé rû 'bũlî drílã.” ¹³ Tã ąngũ 'bã Ôvârí kã ązã ãtã tã kpá kî nî rî, “Mã lë Yákóbã yî trá rôô ózōwá lâ yî bê, gõ'dã mã gã Ẹsáwô yî dó ózōwá lâ yî bê â'dólé òjílã ámãkã rî 'bá yî ró.”

¹⁴ Òjílã ązã ánî lãfálé sî â'dô ícã'á tã ìjílî kî, “Ôvârí ãã'dô òjílã ùrùkã 'bã yî gã'á dó gbô cú ìtí rîrî gólíyíkã rî ndrê ąkó yã? Ítí rî, gólã rî 'dî kô tã mbî rî 'élé.” Gõ'dã mã â'dô tã 'dî drî lâ lógõ'á kî, “Ôvârí rî trá kárã tã mbî 'élé. Tí Ôvârí ąfê lãņô nô trá òjílã drî ndrî tã ònjî tètê 'bã ró.” ¹⁵ Gõ'dã Ôvârí rî'á cú mbârãkã bê òjílã yî drî lëlé rî 'bá yî njîzó gbô ìtí lâ 'dî kátî. Nî ìsũ drê tã gólã Ôvârí drî átálé Músã drî kî'á nî rî,

“Má â'dô tâ ònjí òjílã gólíyí má drí njílí â'dólé ámakâ ró rí 'bá yí kâ áyé'á. Má â'dô òjílã má drí njílí 'dĩ 'bá yí pã'á tâ ònjí 'ásĩ.”

Áfö-áfö 33.19

16 Ôvârí njí òjílã nĩ â'dólé òjílã íyíkâ ró. Â'dó kô kí'á nĩ rí, rí'á òjílã rí 'dĩ 'bá yí ì'dí gólíyí tâ lē 'bá nĩ â'dólé òjílã Ôvârí kâ ró rí. Â'dó kpá kô kí, tâlã òjílã rí 'dĩ 'bá yí 'è ìyí tâ Ôvârí kâ trá rí drí sĩ. Gõ'dá Ôvârí njí òjílã ùrúkã 'bá yí gbõ ìtí â'dólé òjílã íyíkâ ró, tâlã yí pã ró gólíyí lãṅõ tâ ònjí gólíyíkâ rí 'bá yí kâ 'ásĩ pĩpĩsílí tãndĩ íyíkâ sĩ. 17 Ôvârí âtã tâ kúmú ąṅṅí Mąšĩrĩ kâ drí Músã sílí kí nĩ rí, “Má 'bã nĩ trá â'dólé drĩ-ăcê bê kúmú ąṅṅí Mąšĩrĩ kâ ró, â'dô ró bê mbârákã ámakâ â'dázó òjílã drí, òzõ má õ'è tâ trá ní rú ònjí ró tâlã drĩ âmbã-âmbã ánikã tãsĩ rí. Gõ'dá tâlã tâ gólíyí má drí 'èlé ní drí rí 'bá yí tãsĩ rí, ámã rú â'dô ìkú'á ìkú ąṅgó drĩ ndrĩ.” 18 Úlí rí nõ 'bá yí â'dã tâ kí, Ôvârí cú rí'á mbârákã bê tâ gólíyí yí drí lélé 'èlé òjílã ąṅgó nõ 'á rí drí rí 'èzó. Ìtí rí, pĩpĩsílí tãndĩ gólákã sĩ rí, gólã rí'á drĩ-báláyí ró òjílã gólã drí lélé pãlé rí 'bá yí pázó. Gõ'dá gólã rí kpá òjílã gólíyí yí drí lélé drĩ lâ yí drí âmbálé rí 'bá yí drĩ lâ yí 'bãlé âmbálé âmbã, â'dô tâ gólã drí lélé rí vó ró.

19 Òjílã äzã äni lâfálé sĩ â'dô ícã'á tâ ìjílí kí, “Â'dô bê trá ìtí rí, gõ'dá Ôvârí rí zãã rílí tâ kílí ämã rú ä'dô tãsĩ yã? Ìtí rí, gólã rí 'dĩ kô tâ mbĩmbĩ rí 'èlé ì'dĩ. Ä'dĩ ä'dô ícã'á nĩ tâ gólákã lélé 'èlé rí ìkílí yã?” 20 Ìtí rí, má â'dô tâ 'dĩ drĩ lâ lôgõ'á kí, “Äni rí'á gbõ cé òjílã mvã 'ì rí, gõ'dã nĩ ìsũ tâ kí, nĩ äã'dô ícã'á tâ-drĩ lôgõlé ä'dô ró bê kí, tâ Ôvârí kã äã'dô rí'á ányã ró rí ąṅgó tí yã? Drē ìtí rí, límvo ícã fí trá tâ ìjílí rũ 'bã lâ tí kí nĩ rí, 'Ní rú mã nõtí nõ ä'dô tãsĩ yã?” 21 Drē ìtí rí, límvo rũ 'bã cú rí'á tâ mbĩ bê ngã yí drí lélé 'èlé lõdrí sĩ rí 'èzó. Gólã â'dô ícã'á cú ngã gólíyí sũ 'bã sũsũ ró rí 'bã yí rũlĩ gõ'dã ngã gólíyí sũ 'bã kô ìgígírãlé kô â'dó 'bã cé lôsĩ 'èzó ì'dí sĩ lâ ìyí rí rũlĩ 'dó lõdrí kũlütütü älo 'dĩ 'ásĩ. Tã rí nõ ä'dã tâ kí, Ôvârí ícã trá tâ gólíyí yí drí lélé 'èlé òjílã yí drí 'bãlé nĩ rí 'bã yí tãsĩ rí 'èlé.

22 Ìtí rí, Ôvârí trá rí'á njãã ąwã ró òjílã bê tâlã tâ ònjí gólíyíkã rí 'bã yí tãsĩ. Gólã cú rí'á mbârákã bê lãṅõ fëzó òjílã gólã tâ ònjí 'è 'bã rí drí. Gõ'dã kpálé bê ìtí rí, Ôvârí rí trá rí'á kâyí mbĩ gólã lãṅõ íyíkã drí â'dézó tâ ònjí 'bã yí drĩ rí tã'á ì'dĩ. Gólã 'è ìtí, tâlã gólã rí pĩpĩsílí rí'á ą'dí ró gólíyí tãsĩ, òzõ kpálé õ'bã òjílã rí 'dĩ 'bã yí lãṅõ fëzó gólíyí drí rí. 23 Ôvârí fëé lãṅõ gólíyí drí 'wãã kô, ä'dô ró bê kí, òjílã gólíyí yí drí lélé pãlé rí 'bã yí ìicã ró ìyí bê ämbã íyíkã nĩlĩ, nĩngã sĩ yí äyé ró bê tâ ònjí gólíyíkã, tâlã gólíyí ìicã ró bê â'dólé Yësũ kãtí rílí Ôvârí bê 'bũũ 'álã. 24 Gólã njí ämã òjílã gólã drí lélé pãlé òjílã íyíkã ró rí 'bã yí 'bãsurú Yúdã yí kã gõ'dã kpã äzã 'bã yí kã rí 'bã yí bê rí 'ásĩ. Ôvârí jã rú òjílã yí drí gãlé trá dó sísí rí 'bã yí njílí. 25 Tã 'dĩ rí'á òzõ tâ ąṅgũ 'bã Ôsëyã drí úlí ätázó trá ąkũ ró nã kãtí kí,

“Má â'dô òjílã gólíyí â'dó 'bã kô ámakâ ró rí 'bã yí njí'á,

tãlã gólíyí ä'dô ró bê ìyí òjílã ámakâ rí 'bã yí ró.

Má 'bãã òjílã 'dĩ 'bã yí lõvó lâ kô sísí,

gõ'dã ngbãąṅbãno rí, mã jã rú trá gólíyí lõvó 'bãlé gãrã.”

Õsëyã 2.23

26 “Sísí òjílã älolä 'dĩ 'bã yí Ôvârí zĩ trá kí, 'Äni ä'dó kô rí'á òjílã ámakã ì'dĩ.”

Gõ'dã 'dĩ vósĩ, äã'dô gólíyí zĩ'á “ ‘dĩyĩmvã Ôvârí mbârákã äkĩ bê rí kã rí 'bã yí ró.” ’ ’ ”

Õséyã 1.10

27 Gõ'dá tã àngũ 'bá Ìsáyã àtã úlí kpá kī,

“Õjílã Ìsīrã'élē kã lùtì ìyì trá àcálé dũũ òzõ sínyítã ònyíkõ ìmvũ àndrē tí rī 'bá yì kâtí.

Õzõ kpálé ìtí rī, Òvãrí à'dô cé ùrùkã 'bá yì pã'á ì'dí gólìyì lãfálé 'ásì à'dólé òjílã íyíkã ró.

28 Nī ndrē drē, Òvãrí à'dô pãtĩ lãṅõ fě'á òjílã ndrī gólìyì tã gólákã gã 'bá dó rī 'bá yì drí 'wãã, à'dô ró bē yì drí gólìyì úfúzó.”

Ìsáyã 10.22-23

29 Ìsáyã àtã tã kpá ãmã tã ònjí 'bá ró rī 'bá yì tãsí kī,

“Òvãrí gólã mbãrãkã bē gãrã rõõ rī 'ê tã ãmã tãsí à'dô pĩpĩsílì tãndì íyíkã rī vó ró,

gólã àyē ãmã ózõwã ùrùkã 'bá yì rílì lédrē-lédrē ró.

Õzõ à'dô tíkó ìtí kô rī, tã ãmãkã rī àtí vó nõ trá ngbã,

nyé òzõ gólìyì Sòdómõ kã Gòmórã bē Òvãrí drí úfúlì ndrī ngbã rī kâtí.”

Ìsáyã 1.9

Tã òjílã Yúdã yì kã drí tã lēzó kô Yésũ 'á 'díyì pã 'bá ró rī

³⁰ Ngbãangbãñõ rī, nī àrì úlí àmãkã nõ 'bá yì, òzõ kpálé òjílã gólìyì Yúdã yì ró kô rī 'bá yì òrì kô lãtì mbì Òvãrí drí gólìyì ndrēzó òjílã mbìmbì íyíkã ró rī 'bá yì lõndãlé rī, ùrùkã 'bá yì úsù lãtì 'dì trá, tãlã gólìyì lē tã trá Yésũ 'á. Ìtí rī, Òvãrí ndrē gólìyì trá tã mbì 'bá ró tã lēlē gólìyìkã tãsí. ³¹ Gõ'dá òzõ kpálé òjílã Yúdã yì kã òcê rù ìyì kpĩ à'dózó tã mbì 'bá ró ìyì Òvãrí ìfí tã 'bã'bã gólákã rī 'bá yì ìnjì-ìnjì lá yì sí rī, gólìyì ícã kô tã 'bã'bã rī 'dì 'bá yì ìnjì ndrī. Tãlã tã 'dì tãsí rī, gólìyì à'dó kô mbì Òvãrí ìfí. ³² À'dô trá ìtí, tãlã gólìyì lēé tã kô Òvãrí gólã ícã 'bá gólìyì 'bãlé mbìmbì ró rī 'á. Gólìyì rī ìyìngã gbõ rī'á rù cėlé tã tã 'bã'bã gólákã 'dì 'bá yì kã bē à'dózó òjílã mbì ró Òvãrí ìfí, tãlã tã gólìyìkã 'élé trá rī 'bá yì tãsí. Gõ'dá Yésũ drã bē trá rī, tã rī 'dì 'bã gólìyì gõ'dá gãlé dó tã lēlé Yésũ 'á 'díyì pã 'bá ró. Òdrã Yésũ kã à'dô trá gólìyì drí òzõ kúnì gólã drílìyì rìzó pá s̄lì rù lá ìyì rìzó lô'délé vùdrì rī kâtí, tãlã gólìyì n̄ì tã ífí lá kô. ³³ Gõ'dá ìtí rī, gólìyì gã dó Yésũ rī n̄lì 'díyì pã 'bá ró, té òzõ tã àngũ 'bá Ìsáyã drí àngũlì trá rī kâtí kī,

“Nī ndrē drē, má 'bã kúnì trá òjílã àmãkã Yúdã yì kã lãfálé, kúnì rī 'dì, òjílã dũũ à'dô pá s̄'á rù lá lô'dézó ngbã vùdrì.

Gõ'dá òjílã ãlõ-ãlõ gólã tã lē 'bá trá kúnì rī 'dì 'á rī à'dô ícã'á njùlì gágã tã gólákã rù,

tãlã gólìyì n̄ì trá kī, gólã à'dô tã 'ê'á mbìmbì gólìyì pãzó.”

Ìsáyã 8.14; 28.16

10

¹ Àmã àdrúpì yì àmã ìzó yì bē, tã gólã má drí lēlé rõõ pĩpĩsílì ãlõ s̄ì rī rī'á Òvãrí drí òjílã àmã nyãnyã Yúdã yì kã rī 'bá yì pãlé. Má rī rãtãã 'élé rõõ Òvãrí drí, tãlã gólã òpã ró gólìyì tã ònjí gólìyìkã rī 'bá yì 'ásì. ² Má àtã nõ tã pãtĩ 'ì ànì drí, gólìyì rī'á ìfí 'bã'bã bē Òvãrí drī pĩpĩsílì ãlõ s̄ì, à'dô ró bē gólã drí ìyì ndrēzó òjílã mbìmbì ró. Gõ'dá gólìyì lēé kô lãtì gólã mbì Òvãrí drí à'dalé gólìyì drí à'dózó 'alã s̄ì mbìmbì ró rī trólé. ³⁻⁴ Òvãrí àfē Yésũ trá drãlé lãtì gólã cé ãlõ òjílã drí ngã pãzó rī ró. Ìtí rī, gólìyì tã lē 'bá trá Yésũ 'á rī 'bá yì rī'á gólìyì Òvãrí drí ndrēlé òjílã íyíkã mbìmbì ró rī 'bá yì ì'dì.

Gõ'dá òjílã Yúdã yí kã gã tã 'dĩ trá dó. Gõ'dá gólíyí ùjũ tã trá kpĩĩ 'dẽzó látĩ ìyí nyãányã kã rí 'ásĩ tãlã à'dózó bê mbĩmbĩ ró Ôvãrí lĩfĩ. Gõ'dá Yésũ àní bê drãlé tã ònjí àmákã rí 'bá yí tãsí rí, tã gólãkã ícã nĩ àmã tã lã 'bá ró rí 'bá yí 'bãlé mbĩmbĩ cú ítí. Ícã kô tã 'bã'bã 'ẽ'ẽ àmákã drí àmã 'bãlé à'dólé mbĩmbĩ ró Ôvãrí lĩfĩ.

Látĩ mbĩ Ôvãrí drí tã lã 'bãlé òjílã drí ngá pãzó rí

⁵ Tãlã látĩ gólã mbĩ Ôvãrí rí ùsúzó rí tãsí rí, Músã ìgĩ tã trá àkũ ró nã sĩ tãlã tã 'bã'bã gólíyí Ôvãrí drí 'bãlé òjílã drí 'èlé rí 'ẽ'ẽ lã tãsí kĩ nĩ rí, “Òjílã gólã lã 'bá trá rĩlĩ òjílã Ôvãrí kã ró rí, ícã trá gólã drí rĩzó rĩ'á tã gólíyí ndrĩ Ôvãrí drí 'bãlé òjílã drí 'èlé rí 'bá yí 'èlé ì'dĩ àkĩ àkó.” ⁶ Gõ'dá Ôvãrí ndrẽ àní yí lĩfĩ òjílã mbĩmbĩ íyíkã rí 'bá yí ró, tãlã nĩ lã tã trá pĩpĩsílĩ àlô sĩ Yésũ 'á. Gólã à'dã tã rí 'dĩ trá trã tã ìgĩ íyíkã rí 'á kĩ, “Dõvó nĩ ìjĩ tã kô kĩ nĩ rí, ‘À'dĩ à'dô ngã'á nĩlĩ 'bũũ 'álã Yésũ Krístõ rí àtrõlé vũdrĩ 'á nólé àmã drí rí nĩ yã?’ ⁷ Gõ'dá nĩ ìjĩ tã àní nyãányã 'á kô kĩ, ‘À'dĩ à'dô nĩ'á nĩ bũũũ vò gólã òjílã òdrã 'bá trá rí 'bá yí drí rĩzó rĩlĩ rí 'álã, nĩ'á Krístõ rí àtrõlé tólã sĩ àjílĩ àmã drí ìnyákú drĩ àmã pãlé rí nĩ yã?’ ” ⁸ 'Dĩ vò lã 'á rí, òjílã gólíyí tã lã 'bá trá Ôvãrí 'á rí 'bá yí ícã trá ùlĩ àtálé kĩ, “À'dó kô àmbã-àmbã ró tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Ôvãrí kã nĩzó. Nĩ à'dô ícã'á tã lã nĩlĩ dódó àní pĩpĩsílĩ 'ásĩ gõ'dá kpá tã lã àtálé dódó.” Tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Ôvãrí kã àmã drí rí kĩ, 'dõvó mã lã tã Yésũ Krístõ 'á gólã àmã drí tã pẽzó tã lã sĩ kĩ'á nĩ rí, ⁹⁻¹⁰ òzõ òjílã àzã àlô àní 'ásĩ òlã tã trá pĩpĩsílĩ àlô sĩ kĩ, Ôvãrí 'è Yésũ trá lĩdrĩlĩ lédrẽ-lédrẽ ró òdrã 'ásĩ, gõ'dá òzõ gólã àtãtã tã íyí tĩ nyãányã sĩ àzĩ-àzĩ àzã 'bá yí àndrà kĩ, Yésũ ì'dĩ rĩ'á Kúmú gólã Ôvãrí drí àjólé àmã pãlé rí, ítĩ Ôvãrí à'dô gólã rí pã'á tã ònjí gólãkã rí 'bá yí 'ásĩ à'dólé yí drí ndrẽlé tã mbĩ 'bá ró yí lĩfĩ. ¹¹ Gõ'dá tã ìgĩ Ôvãrí kã Yésũ rí tãsí rí kĩ, “Òjílã ndrĩ gólíyí tã lã 'bá Yésũ 'á 'dĩyí pã 'bá ró rí 'bá yí à'dô nĩ'á lã kĩ, pãtĩĩ Ôvãrí à'dô gólíyí pã'á trá tã ònjí 'ásĩ òrẽ íyíkã fẽzó drĩlĩyí òjílã íyíkã ró.” ¹² Nĩ ndrẽ drẽ, Ôvãrí rí òjílã ndrĩ pãlé látĩ àlólã 'dĩ 'ásĩ. Ítĩ rí, gólã rí kô òjílã Yúdã yí kã pãlé látĩ ngĩ lã àzã 'ásĩ látĩ gólã drí rĩzó òjílã òrĩ àzã 'bá yí kã pãlé rí rú sĩ. Yésũ ì'dĩ rĩ'á kúmú àlô gólã Ôvãrí drí 'bãlé drĩ-àcẽ bê òjílã íyíkã drĩlĩ òrĩ ndrĩ ngĩngĩ rí 'bá yí 'ásĩ. Yésũ fẽ òrẽ trá àmbã òjílã ndrĩ gólíyí lãkpã 'bá trá gólã rú rí 'bá yí drí. ¹³ Tã ìgĩ Ôvãrí kã kĩ, “Òjílã ndrĩ gólíyí Kúmú àmákã 'dĩ àzĩ 'bã ànĩlĩ ìyí pãlé rí àà'dô gólíyí pã'á.”

¹⁴ Gõ'dá òjílã àzãkólã 'dĩ à'dô tĩ ànyã'á tã ìjĩ sĩ kĩ, “À'dô kô ícã'á àngô tí ró òjílã drí nĩzó Kúmú Yésũ ngálã ìyí pãlé, òzõ ngã gólíyí òlã tã gólã 'á kô'dáwã rí yã? Gõ'dá gólíyí à'dô ícã'á àngô tí ró tã lãlã Yésũ 'á, òzõ látĩ à'dô trá yũ'dãwã gólíyí drí tã àrízó gólã rí tãsí rí yã? Ngã gõ'dá òzõ òjílã àzã à'dô trá yũ'dãwã Yésũ rí tã pãlé gólíyí drí rí, gõ'dá à'dô ícã'á àngô tí ró gólíyí drí tã nĩzó gólã rí tãsí yã? ¹⁵ Ngã gõ'dá Ôvãrí òjõ tã pã 'bã kô òjílã rí 'dĩ 'bã yí drí rí, gõ'dá òjílã àzã à'dô nĩ'á tã pãlé gólíyí drí Yésũ rí tãsí rí àngô tí ró yã?” Nĩ ndrẽ drẽ, tã ìgĩ Ôvãrí kã àtã tã àmã drí kĩ, “Òzõ òjílã àzã 'bã yí òcã òjílã ngálã tã Yésũ kã pãlé rí, tã gólíyíkã à'dô òjílã gólíyí tã àtĩ-àtĩ gólíyíkã Yésũ rí tãsí rí àrĩ 'bã rí 'bã'á à'dólé àyĩkõ ró tã àtĩ-àtĩ 'dĩ tãsí.”*

10:5 10.5 Tã 'Bã'bã Àndã 18.5. **10:8** 10.8 Tã 'Bã'bã Àndã 30.12-14. **10:13** 10.13 Yõwélẽ 2.32.

* **10:15** 10.15 Ùlĩ lã yí àtã tã kpã kĩ, òjílã gólíyí tã àtĩ-àtĩ 'dĩ àrĩ 'bã 'dĩ 'bã yí à'dô gólíyí lùyí'á òjílã sũsũ ró. Ísáyã 52.7

16 Òzõ gõ'dá òjílã àànĩ trá tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Òvãrí kã Yésũ rĩ tãsí rĩ pèlè òjílã àmákã Yúdã yí kã rĩ 'bá yí drí rĩ, cé rĩ'á òjílã rĩ gógó Yúdã yí kã ùrùkã 'bá yí lè ìyí tã nĩ ùlĩ rĩ 'dĩ 'bá yí 'á à'dólé tã pãtĩ ró. Àkù ró nã sĩ rĩ, tã àngũ 'bá Ìsáyã àtã ùlĩ trá gólĩyĩ tãsí òjílã gólĩyĩ tã lèlè àkó rĩ 'bá yí ró. Gõ'dá gólã ìjĩ tã kĩ nĩ rĩ, “Òjílã àzãkã fĩ bè rĩ'á gólã tã àtĩ-àtĩ àmákã ànĩ tãsí rĩ lè 'bá trá rĩ ró yã?” 17 Nĩ ndrè drè, òzõ òjílã Òvãrí drí jölè rĩ àatã ùlĩ trá Yésũ Krístõ rĩ tãsí rĩ, 'dĩ Òvãrí nĩ lãtĩ trá trã òjílã drí tã àtĩ-àtĩ tãndĩ ìyíkã Yésũ rĩ tãsí rĩ àrízó. Gõ'dá òzõ gólĩyĩ àãrĩ tã àtĩ-àtĩ rĩ 'dĩ trá rĩ, 'dĩ gólĩyĩ ìcã trá tã lèlè 'á lã.

18 Gõ'dá má ìjĩ drè tã ànĩ tĩ kĩ, “Dĩ fĩ rĩ'á tã pãtĩ-pãtĩ 'ì kĩ'á nĩ rĩ, òjílã Yúdã yí kã rĩ 'bá yí àãrĩ ìyí tã àtĩ-àtĩ Òvãrí kã Yésũ Krístõ rĩ tãsí rĩ kò'dáwã yã?” Ìtĩ rĩ, má ìcã trá tã 'dĩ lògölè kĩ, “Òjílã 'dĩ 'bá yí pãtĩ àrĩ ìyí tã àtĩ-àtĩ 'dĩ trá. Órĩ trá pè bè lã vò ndrĩ gólĩyĩ drí rízó rĩlĩ rĩ 'bá yí 'ásĩ.” Gõ'dá à'dò tã Òvãrí kã rĩ vó ró rĩ, Dãwúdĩ àtã trá kĩ, “Tã àtĩ-àtĩ gólĩyíkã pèlè trá 'dĩ kpã vò drĩ trá ndrĩ àkĩ àkó. Tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Òvãrí kã lã'bù trá vò àngó drĩ rĩ 'bá yí 'ásĩ ndrĩ à'dólé òjílã ndrĩ drí ìcálè àrĩlã ìyí.”

Lôngó 19.4

19 'Dõvó òzõ òjílã ìjĩ tã má tĩ kĩ, “Tã tã lèlè Yésũ 'á rĩ tãsí 'dĩ fĩ fĩ trá òjílã Ìsĩrã'èlè kã rĩ 'bá yí drĩ gõ'dá drĩlĩyĩ tã àtĩ-àtĩ Òvãrí kã àrízó à'dò ró bè gólĩyĩ drí tã lã nĩzó 'èlè yã” rĩ, tã lògõ àmákã gólã drí rĩ à'dò 'bã'á nõtĩ, “Àwò, tã àtĩ-àtĩ 'dĩ fĩ trá gólĩyĩ drĩ 'á tã lã nĩzó.” Gõ'dá tã àtĩ-àtĩ 'dĩ fĩ trá kpã òjílã òrĩ àzã 'bá yí drĩ lã yí 'á. Àkù ró nã sĩ, Músã àngũ tã trá tã 'dĩ tãsí. Ùlĩ gólãkã vó ró, Òvãrí àtã tã trá òjílã Ìsĩrã'èlè kã drí kĩ, “Tãlã nĩ gã trá dó tã lèlè má 'á rĩ drí sĩ rĩ,

má à'dò òjílã gólã ànĩ drí ndrèlè fòlögã ró cú ìtĩ tã Òvãrí kã nĩ àkó rĩ nĩ'á.

Gõ'dá tã rĩ gógó 'dĩ à'dò àgĩ'á àgĩ ànĩ ìfĩ.

Nĩ à'dò ngã'á àwã ró, tãlã má fè òrè trá òjílã gólĩyĩ àmã tã nĩ 'bá sĩsĩ lã sĩ kò rĩ 'bá yí drí.”

Tã 'Bã'bã Àndã 32.21

20 Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, tã àngũ 'bá Ìsáyã ìgĩ tã àzã kpã tã rĩ 'dĩ tãsí kĩ nĩ rĩ,

“Òjílã gólĩyĩ òrĩ àzã 'bá yí kã gólĩyĩ àmã lòndã 'bã kò rĩ, gólĩyĩ rĩ'á òjílã àmã ùsú 'bã tã lèzò má 'á rĩ 'bã yí 'dĩ.

Mã à'dã àmã nyãnyã trá òjílã gólĩyĩ tã àmákã ìjĩ 'bã kò 'dĩ 'bã yí drí, tãlã gólĩyĩ ùnĩ ró mã bè.

21 Òjílã àmákã rĩ 'bã yí gã tã àmákã rĩ trá dó.

Gõ'dá má rĩ trá àmã drĩ ìjölè kpĩ,

à'dò ró bè gólĩyĩ 'bãzò rĩlĩ vùdrĩ dódó

kãyĩ gólã gólĩyĩ òtĩrĩ àgõò mã ngálã rĩ sĩ.”

Ìsáyã 65.1

11

Tã 'á ã'dĩ Òvãrí kã tãsí òjílã dũ Ìsĩrã'èlè kã rĩ 'bã yí drí rĩ

1 Ngãtã òjílã àzã àlò ànĩ lãfálè sĩ à'dò tã ìjĩ'á kĩ nĩ rĩ, “Òvãrí gã òjílã Ìsĩrã'èlè kã trá ndrĩ dó à'dólè ìyí òjílã ìyíkã ró yã?” À'dò kò ìtĩ, Òvãrí gãã àmã kò ndrĩ à'dólè òjílã ìyíkã ró. Nĩ ìsũ tã drè tã àmákã rĩ tãsí, mã rĩ'á òjílã

Īsīrã'élē kã gólã 'bãsurú Bēnjīmónã kã rī 'ásī rī ĩ'dī. Mã rī'á Ābārāyãmã rī ózōwã gólã Ôvãrī drī gãlé dó kô'dãwã rī ĩ'dī.

² Gõ'dã ĩtí rī, Ôvãrī gãã òjílã gólīyī Īsīrã'élē kã gólīyī gólã drī njīlí trá sīsī tã lēlé yī 'á â'dólé òjílã íyíkã ngīngī lâ ró 'dī 'bã yī kô dó. Nī ĩsū tã tã ĩgī Ôvãrī kã tã ângũ 'bã Ēlīyã rī tãsī rī tãsī. Gólã âtã tã trá Ôvãrī drī òjílã Ôvãrī kã Īsīrã'élē kã rú kī, ³ “Ôvãrī Yãkóvã, úufũ tã ângũ 'bã ánikã rī 'bã yī trá ndrī. Gõ'dã gólīyī lâpē vō gólīyī bēlé trá kōrōnyã zã kã ró ngã fēfē ró ání ĩnjīzó rī 'bã yī kpá trá vólé. Lãkī gõ'dã trá cé ãlô mã tã ângũ 'bã ró rī ĩ'dī tãkō drē zãã rī'á lédrē-lédrē ró. Gõ'dã ngbãangbãnwō rī, gólīyī trá rī'á âmã lōndã'á â'dólé ĩyī drī fūlī kpá vólé òzō drīlīyī âmã ázī-ázī yī úfūrī kãtī.”

⁴ Ôvãrī lôgō tã-drī Ēlīyã kã rī ángō tí yã? Ôvãrī lôgō tã-drī rī 'dī kī nī rī, “Ání līndrī ò'bē kô dī, Ēlīyã, òjílã kútũ nī-drī-lã-rī drē bē zãã rī'á mã drīgã njírī-njírī. Gólīyī rī'á òjílã gã 'bã ĩyī trá dó 'ã'ī tīlī vūdrī ôvãrī ābārãdãgō zīlī Bãálã 'dī ĩnjīlī rī ĩ'dī, tãlã gólīyī lē tã trá rīlī cé âmã ĩnjīlī ĩ'dī Ôvãrī ró.”

⁵ Rī'á gbō ĩtí lâ 'dī kãtī òjílã Yúdã yī kã rī 'bã yī tãsī āndrō nô. Òjílã ũrũkã 'bã yī bē rī'á òjílã âmãkã Yúdã yī kã rī 'bã yī lâfálé 'ásī gólīyī drī jã 'bã trá â'dózo tã lēlé Yésũ 'díyī pã 'bã ró rī 'á. Ôvãrī nī âmã cú ĩtí drī-báláyī ró â'dólé òjílã íyíkã ró, tãlã pīpīsīlī tãndī gólãkã rī sī. ⁶ ĩtí rī, 'dōvó nī ĩsū drē tã tã gólã Ôvãrī drī âmã njīzó cú ĩtí drī-báláyī ró â'dólé íyíkã ró 'dī tãsī. Tã lâ â'dó kô kī, tã tãndī gólīyī òjílã drī 'élé trá rī 'bã yī 'bã Ôvãrī nī gólīyī njīlí. Òzō tí Ôvãrī ònjī òjílã tãlã tã gólīyī drī 'élé rī 'bã yī tãsī rī, gõ'dã rī, tí gólã pá âmã kô cú ĩtí drī-báláyī ró tãlã pīpīsīlī tãndī gólãkã 'dī tãsī.

⁷ ĩtí rī, gõ'dã nī ĩsū drē tã tã âzã nõ tãsī. Òjílã Īsīrã'élē kã rī 'bã yī újũ ĩyī tã trá kpīlī Ôvãrī drī ĩyī ndrēzó bē òjílã íyíkã mbĩmbĩ rī 'bã yī ró. Gólīyī ícã kô ngã pãpã rī 'dī úsúlī, gõ'dã òjílã gólīyī Ôvãrī drī njīlí òjílã íyíkã ró gólīyī lâfálé 'ásī rī 'bã yī úsũ ngã rī 'dī trá. Gõ'dã òjílã Īsīrã'élē kã ãmbúkũ lâ yī drī drī âmãzó âmã, gõ'dã rīlī zãã tã Ôvãrī kã ârī-ârī lâ gãlé dó. ⁸ Gõ'dã tã gólīyíkã rī'á òzō úlī gólīyī tã ĩgī-ĩgī Ôvãrī kã 'á rī tí kī'á nī rī, “Ôvãrī 'é gólīyī â'dólé rīlī drī ãkó lé 'bã ró tã âtī-âtī íyíkã ârīlī, òzō òjílã gólīyī òdrã drī cīlī nī gõ'dã ícã 'bã kô tã nīlī dódó rī kãtī.

Īsáyã 29.10

Gólīyī rī'á līfī ãkó ngã Ôvãrī kã rī 'bã yī ndrēzó,

gõ'dã gólīyī rī'á kpá bī ãkó úlī Ôvãrī kã rī 'bã yī ârízó.

'Dīlī rī'á tã pãtīlī ró òjílã Īsīrã'élē kã rī 'bã yī tãsī bũũũ āndrō nô.”

Tã 'Bã'bã Ándã 29.4

⁹ Gõ'dã kúmú ángī Dãwúdī âtã úlī kpá ĩtí lâ 'dī kãtī òjílã gólīyī gã 'bã dó tã lēlé Ôvãrī 'á rī 'bã yī tãsī kī nī rī,

“Dōvó ngã nyãnyã tãrãbízã drīlī ángī gólã gólīyī 'bã 'bã â'dólé ãyĩkō ró rī òjã rũ â'dólé bãfī cãlé trá rī ró gólīyī drī lâ'izó gbō 'á lâ.

'Dōvó ngã nyãnyã ángī gólīyíkã rī 'dī òjã rũ gbō ònyã ró ójã sīlī gólīyī drī ânĩzó tēlã lâ'izó ngãrã rú lâ.

'Dōvó ngã tãndī rī 'dī 'bã yī ò'ê gólīyī gbō 'dēlé â'dú kōlé kãyī gólã lâñō drī 'ézó 'é'á â'délé gólīyī drīlī rī sī, ã'dô ró bē gólīyī úfúlī.

¹⁰ 'Dōvó gólīyī līfī ãññĩ kpãkũ, tãlã gólīyī òzó ícã kô ngã Ôvãrī kã rī ndrēlé.

Gõ'dá kpá rî, 'dôvó gólîyî ùnjî ngá lạnjî-lạnjî ìyî drî sî, ã'dô ró bê gólîyî ùgúlî drí árá âvázó bê gõ'dá rîlî zãâ dặgũ ìtí gbádú."

Lôngó 69.22-23

¹¹ Õjílã äzã ãnî lâfálé sî ã'dô tâ ìjî'á kî, "Gõ'dá õjílã Yúdã yí kâ 'dê bê trá ìyî tâlá tâ lê ãkô tãsî Yésũ 'á rî, ìtí rî, tâ õnjî gólîyîkâ 'dî câ gólîyî lâfã trá Ôvârí rú sî zãâ pặtjî ró yã?" Ìtí rî, má ã'dô tâ 'dî drî lâ lôgõ'á nõtí kî, "Á'dó ìtí kô! Tã õnjî gólîyîkâ rî 'bá yí já gólîyî kô volé Ôvârí rú sî zãâ ró." Nî ndrê drê, õjílã Ìsîrã'élê kâ 'ê ìyî tâ õnjî bê ìtí rî, Ôvârí drí rú jázó õjílã dũũ òrî äzã 'bá yí kâ rî 'bá yí pãlé. Gõ'dá tâ rî 'dî 'ê õjílã dũũ Ìsîrã'élê kâ rî 'bá yí âgílî âgî-âgî tâlá tâ tãndí gólîyî õjílã äzã 'bá yí drí ùsúlî 'dî 'bá yí tãsî. ¹² Gõ'dá õjílã Ìsîrã'élê kâ 'dî 'bá yí 'ê ìyî tâ õnjî bê rî, 'dî ñjî lặtjî trá trặ Ôvârí drí òrê dũũ fêzó õjílã òrî äzã 'bá yí kâ ãngó drî 'á rî 'bá yí drí. Gõ'dá nîngá sî, õjílã Ìsîrã'élê kâ rî 'bá yí âvị tâ tãndí gólîyî Ôvârí drí lélé fêlé gólîyî drí rî 'bá yí trá rî, gõ'dá õjílã òrî äzã 'bá yí kâ rî 'bá yí drí ìyîngá ùsúzó lâ Ôvârí dríngá sî. Gõ'dá bê trá ìtí rî, Ôvârí êê'bê õjílã Ìsîrã'élê kâ gólîyî yí drí ñjílî trá ìyîkâ ró rî 'bá yí ndrî tâ lélé Yésũ 'á rî, ìtí tâ tãndí gólîyî õjílã ãngó drî nô kâ rî 'bá yí drí ùsúlî tâ lâ sî rî ã'dô lặvũ'á kôrô tâ tãndí gólîyî drílîyî ùsúlî trá kặyị õjílã Ìsîrã'élê kâ drí Ôvârí rî gãzó dó rî sî rî drî sî.

Úlî mănĩgõ ngá pặpặ õjílã òrî äzã 'bá yí kâ rî kâ tãsî rî

¹³ Gõ'dá ngbãangbãnô rî, má lê trá átálã ãnî õjílã ndrî gólîyî ã'dó 'bá õjílã Yúdã yí kâ ró kô rî 'bá yí drí. Ôvârí 'bã mã trá ã'dólé lặjó'bá ìyîkâ ró tâ ìyîkâ átálé ngîngî lâ ãnî õjílã Yúdã yí kâ ró kô nô 'bá yí drí. Á'dô bê trá ìtí rî, má ndrê trá kî, rî'á âmã tâ 'î ã'dózó ãnî lâfálé lặjó'bá ró ngîngî lâ tâ Ôvârí kâ rî 'bá yí ã'dálé ãnî drí. ¹⁴ Gõ'dá má lê kpá tákányî Ôvârí drí õjílã âmã nyãanyã kâ Yúdã yí kâ pãlé. Nîngá sî, õzô tâ 'ê'ê âmákã ãnî õjílã òrî äzã 'bá yí kâ lâfálé rî ò'bã õjílã âmákã Yúdã yí kâ rî 'bá yí ã'dólé âgílî âgî tâlá tâ tãndí ãnîkã drí sî rî, ìtí rî, má lê tâ trá rồô tâ rî 'dî drí õjílã dũũ õjílã âmákã 'dî 'bá yí lâfálé sî 'bãlé kpá rú jãlé tâ lélé Yésũ 'á. ¹⁵ Nî ndrê drê, õzô Ôvârí òpặ õjílã dũũ òrî äzã 'bá yí kâ trá kặyị gólã drí õjílã Yúdã yí kâ rî 'bá yí gãzó rî sî rî, ìtí õzô gõ'dá gólîyî òjã rú trá zãâ gbádú Ôvârí drí tâ gólãkã rî lélé ì'dî rî, tâ rî 'dî ã'dô ã'dó'á tãndí ró lặvũlî kôrô. Á'dô ã'dó'á òkîzô Ôvârí 'ê gólîyî trá lîdrílî òdrã 'ásî rî kátí. ¹⁶ Âmã ặ'bịyặ yí ã'dô trá pặtjî õjílã Ôvârí kâ ró. Bê trá ìtí rî, Ôvârí ã'dô kpá âmã gólîyî ózôwá yí ndrê'á õjílã ìyîkâ ró. Õzô fê ìndrĩgó ã'dô tãndí ró rî, fê gára ã'dô kpá 'bã'á tãndí ró.

¹⁷ Õzô ã'dô kpálé ìtí ìzặtú rî, ngbãangbãnô õjílã dũũ Ìsîrã'élê kâ rî'á ìyî òzô fê rî 'dî gára lâ yí Ôvârí drí âgãlé trá ñjìyá-ñjìyá volé, tâlá gólîyî gã tâ Ôvârí kâ trá dó rî tãsî rî 'bá yí kátí. Gõ'dá ãnî õjílã òrî äzã 'bá yí kâ gólîyî tâ lê 'bá Yésũ 'á rî 'bá yí rî'á õzô fê gára gólîyî Ôvârí drí 'bãlé trá ñjùlî fê rî 'dî rú 'dî gára lâ yí gólã drí âgãlé trá ñjìyá-ñjìyá volé 'dî 'bá yí drí sî rî kátí. Gõ'dá ngbãangbãnô rî, Ôvârí 'bã ãnî trá ñjùlî ngára fê ìyîkã 'dî rú. Ìtí rî, ãnî trá rî'á fãfã ùsú'á fê rî 'dî 'ásî, tâlá ã'dózó rîlî dódó õjílã gólîyî Ôvârí kâ rî 'bá yí ró. Gõ'dá Ôvârí rî'á tâ lélé âmã ặ'bịyặ yí kâ rî 'ê'á ãnî pãlé tâ lélé gólã ãnî nyãanyã kâ rî 'bá yí 'ásî. ¹⁸ Á'dô bê trá ìtí rî, nî 'bã ãnî nyãanyã kô ã'dólé gặrặ lặvũlî õjílã gólîyî Ìsîrã'élê kâ gólîyî Ôvârí drí gãlé trá dó fê gára ìyîkâ ró 'dî 'bá yí drî sî. Õzô gõ'dá nî õngặ trá rî'á ãnî ặrùlî

tâlâ ândrâ-tândî ânîká 'dî tāsî rî, 'dövó tâ lâ ââgâ ânî drî kî, ânî rî'á cé fê gárá gólâ fê 'dî îndrîgó lâ yî drî â'dólé ânî drî mbâzó bê rî î'dî.

¹⁹ Ôjílâ ũrúkâ 'bá yî ânî lâfálé sî rî'á iyî ârú'á tâ âtázó kî, "Fê gárá Ôvârí kâ âzâ 'bá yî ââgâ trá njiyá-njiyá volé, â'dô ró bê gô'dá âmâ 'bázó î'dî njülü fê rî 'dî rú gólîyî vó 'á." ²⁰ Má kô tâ ânîká 'dî drî lâ kî, "'Dî rî'á tâ pätî 'î, gô'dá ôjílâ Īsîrâ'élê kâ rî 'bá yî ââgâ trá njiyá-njiyá volé, tâlâ gólîyî lée tâ Ôvârí 'á kô." Gô'dá gólîyî vó 'á rî, ó'bâ trá ânî î'dî njülü ngará fê rî 'dî rú tâlâ tâ lélê ânîká Ôvârí 'á rî tāsî. Â'dó kô kî nî rî, â'dô-â'dô tândî ânîká rî lâvũ kôrô gólîyîkâ rî drî sî. Ītî rî, nî ârú ânî kô tâ rî 'dî tāsî. 'Dövó nî rî bê-rî rîlî Ôvârí rî ñnjî-ñnjî sî. ²¹ Nî ĩsũ tâ kpá ó'dí tâ ôjílâ Ôvârí kâ gólîyî â'dó 'bá ôzô fê 'dî kâtî rî 'bá yî tāsî mânîsî ró. Ôzô Ôvârí ònjî trá fê gárá gólâ mbâ 'bá trá fê 'ásî ĩtô vó lâ 'ásî rî gálé volé rî, ĩtî rî, gólâ îcâ kpá trá ânî gálé njiyá volé ôjílâ iyîkâ rî 'bá yî lâfálé sî. Ânî gô'dá trá fê gárá gólîyî Ôvârí drî 'bálé trá njülü fê rî 'dî rú rî î'dî.

²² 'Dövó ĩtî rî, mã ĩsũ tâ Ôvârí rî tāsî. Gólâ rî'á pîpîsîlî tândî ró rî bê tákányî, gô'dá gólâ kpá î'dî rî'á nyé mbîmbî ró lâñô fêrê 'á ôjílâ gólîyî tâ ònjî 'ê 'bá rî 'bá yî drî. Ītî rî, gólâ pätî fê lâñô trá ôjílâ Yúdâ yî kâ gólîyî gólâ rî gâ 'bá dó rî 'bá yî drî. Gô'dá gólâ â'dá kpá ôjílâ lôvó iyîkâ ânî gólîyî rî 'bá zââ njülü gólâ rú lôvô sî rî 'bá yî drî, tâlâ lôvô tîbê gólâ drî rî'á â'dálâ ânî drî 'dî tāsî. Gô'dá ôzô nî ôjâ rú tâ gólâkâ gálé dó rî, gólâ â'dô ânî gâ'á volé fê rî 'dî rú sî. ²³ Gô'dá ôjílâ Īsîrâ'élê kâ gólîyî â'dó 'bá sîsî ôjílâ Ôvârí kâ ró gô'dá Ôvârí drî âgálé volé fê rî 'dî rú sî rî 'bá yî tāsî rî, ôzô gô'dá gólîyî ôjâ rú kpá gólé tâ lélê Ôvârí 'á ó'dí rî, 'dî Ôvârí â'dô îcâ'á gólîyî lôgólé njülü fê rî 'dî rú, â'dô ró bê gólîyî drî â'dózó ôjílâ iyîkâ ró kpá ó'dí. ²⁴ Nî ndrê drê, ânî sîsî lâ sî trá rî'á ôzô fê gárá gólâ mbâ 'bá trá fê âzâ rú òmâ 'álâ rî kâtî. Gô'dá 'dî vósî rî, Ôvârí drî ânî âfózó 'yará volé fê rî 'dî rú sî âtrólé yî drî lâkpâlê fê gólâ iyî nyâányâ kâ ró rî rú. Gô'dá gólâ 'ê tâ tândî 'dî bê ĩtî rî, gólâ â'dô rî'á âyîkô ró ôjílâ Yúdâ yî kâ rî 'bá yî drî kpá drî âdîzó tâ lélê 'dîyî pâ 'bá gólîyîkâ rî 'á, tâlâ gólîyî drî â'dózó bê ôjílâ iyîkâ ró kpá ó'dí. 'Dî â'dô â'dó'á ókîzô gólâ fê gárá gólîyî gólâ drî âfólé trá 'yará fê iyîkâ rî rú sî sîsî, â'dô ró bê yî drî îcázó ó'dí lâ lâkpâlê lâñô âkô fê iyîkâ rú tâlâ òmbâ ró bê ó'dí rî kâtî.

Tâ Ôvârí drî 'ê'á 'élâ ôjílâ iyîkâ Īsîrâ'élê kâ pázó rî

²⁵ Âmâ âdrúpî yî âmâ îzó yî bê, ânî gólîyî â'dó 'bá kô ôjílâ Yúdâ yî kâ ró rî 'bá yî, mã lê drê tâ gólâ Ôvârí drî â'dálé má drî ôjílâ Īsîrâ'élê kâ 'dî 'bá yî tāsî rî âtálé ânî drî, nî ôzô ânî ârú tâ gólâ Ôvârí drî ânî njîzó ôjílâ Yúdâ yî kâ vó 'á rî tāsî. Ôjílâ âmbâ Īsîrâ'élê kâ rî 'bá yî ââ'dô rî'á iyî drî âmbâ-âmbâ sî cälê bũũ kâyî gólâ Ôvârí drî 'ézó ôjílâ ndrî òrî âzâ 'bá yî kâ rî kâ gólîyî yî drî njîlî trá â'dólé iyîkâ ró rî 'bá yî pázó rî sî. ²⁶ Gô'dá 'dî vósî rî, Ôvârí â'dô ôjílâ âmbúkũ ndrî Īsîrâ'élê kâ rî 'bá yî pâ'á, nyé ôzô drîlâ âtálé trá tâ ïgî iyîkâ 'á rî kâtî, gólâ kî, "Dîyî pâ 'bá gólâ má drî 'ê'á âjólâ rî ââ'dô tî'á lâ ôjílâ Īsîrâ'élê kâ ró. Ītî rî, gólâ â'dô ôjílâ Īsîrâ'élê kâ rî 'bá yî pâ'á ndrî tâ ònjî gólîyîkâ rî 'bá yî 'ásî â'dólé ôjílâ mbîmbî rî 'bá yî ró.

Īsáyâ 59.20-21

²⁷ Gô'dá má â'dô tâ ònjî gólîyîkâ rî 'bá yî âyé'á, â'dô tâ-drî lélê gólâ âmâ drî 'bálé trá gólîyî bê rî vó ró."

Īsáyã 17.9

²⁸ Gõ'dá òjílã Īsīrã'élē kã gólīyī tā Ôvârí kã gã 'bá trá dó 'dī 'bá yī trá rī'á īyī gólã drī ăjũ-'bá-ăzí ró. Gõ'dá tā lē ăkõ gólīyīkã 'dī pâ ănī òjílã őrī ăzã 'bá yī kã rī trá. Kpálé ĩtí rī, òjílã Īsīrã'élē kã 'dī 'bá yī lôvó lâ yī zãâ bê Ôvârí 'á, tãlã tâ-drī lēlē Ôvârí kã gólīyī ă'bīyă yī bê rī tāsī. ²⁹ Tã ĩsũ Ôvârí kã já rũ kô òjílã Īsīrã'élē kã drī sī. ăkũ ró ăkũ ró nã sī rī, gólã nĵī gólīyī trá lôvó sī ă'dólé òjílã īyī nyãányã kã rī 'bá yī ró. ³⁰ Sĵsĵ rī, ănī nyãányã gã tā Ôvârí kã kpá trá dó. Gõ'dá òjílã Īsīrã'élē kã drī tā gólâkã gázó trá dó rī volé drī lâ 'ásī rī, gólã drī gōzó rũ jãlê pĵĵsĵlĵ tãndī īyīkã rī ă'dalé ănī drī gólīyī vō 'á. ³¹ Gõ'dá ngbãangbãnō rī, Ôvârí kpá rī'á njãã òjílã Īsīrã'élē kã rī 'bá yī pãlê, òzō gólã drī ănī pãrê tí, ă'dô ró bê gólīyī drī rũ ăjázó ă'dólé òjílã īyīkã ró kpá ó'dí. ³² Ôvârí âyê òjílã trá ndrī rãgĵĩ tā ònjĩ kã ró, tãlã yī pâ ró gólīyī bê drī-băláyĩ sī tā ònjĩ gólīyīkã 'dī 'bá yī 'ásī pĵĵsĵlĵ tãndī īyīkã rī sī.

Tã gólīyī Póólō drī Ôvârí rī lûyızó tā lâ sī rī 'bá yī

³³ Má lûyĩ Ôvârí trá rōô tãlã ămbã gólâkã tāsī. Gólã 'ê tã lânjã trá dũũdũ òjílã īyīkã rī 'bá yī drī. Gólã rī'á cú tã nĵnĵ bê. Gólã nĵ tã ndrī dódó ă'dózó rī'á tã kĵlĵ ndrī mbĵmbĵ ró. Tã gólâkã rī 'bá yī rī'á ndrī lãnjĩ-lãnjĩ ró, mã ĩcã kô nĵlã tãndĩ ró. Gólã nĵ tã ăngó rī ĩ'dĩ rī'á tãndĩ ró ămã drī rī 'bá yī nĵ gãrã ămã nyãányã drī ĩcálé nĵlã rī drī sī. ³⁴ Tã rī 'dĩ rī'á òzō úlĵ gólīyī ĩgĵlĵ trá búkũ gólâkã 'á gólã rī nyãányã tāsī rī kãtĩ kĩ, "Ôjílã ăzã fĩ bê rī'á tã nĵnĵ bê gãrã kĩ 'bá nĵ rī, yī nĵ tã ĩsũ Ôvârí kã trá yã? Gõ'dá òjílã ăzã fĩ bê tã nĵnĵ bê lãvũlĵ kôrô Ôvârí kã rī drī sī, ĩcálé Ôvârí rī ĩmbálé yã?

Īsáyã 40.13

³⁵ ă'dĩ fē drē ngã trá Ôvârí drī, ă'dô ró bê Ôvârí drī lôgólé gólã drī rī nĵ yã?"

Yóbō 41.11

Tã ăzã kó yũ'dãwã ĩtĩ lâ 'dĩ kãtĩ. ³⁶ Nĵ ndrē drē, Ôvârí rī nyãányã lô'bã ngã-tĵ ndrī ăngó nō drī rī 'bá yī nĵ. Gõ'dá ngã rī 'dĩ 'bá yī ndrī rī ă'dólé 'dĩ gólã sī, gõ'dá kpá ă'dólé gólã drī, gólâkã ró. ĩtĩ rī, mã lûyĩ Ôvârí rī rũ zãã gbãdũ ădũkũ ăkó tãlã tā rī 'dĩ 'bá yī tāsī. ăă'dô ĩtĩ.

12*Tã rũ ĵ'bũzó nyé Ôvârí drī rī*

¹ ămã ădrũpĵ yī ămã ĩzó yī, Ôvârí âyê ănī trá 'á ă'dĩ sī tā ònjĩ ănĵkã rī 'bá yī 'ásī, tãlã gólã 'bã ănī lôvó trá rōô. Bê trá ĩtĩ rī, mã lô'bã rũ'bã ănī drī ălô-ălô kĩ, nĵ fē ănī nyãányã nyé tãndĩ ró Ôvârí drī rĵlĵ zãã gólâkã ró tā ndrī gólīyī gólã drī lē'á 'ělã rī 'bá yī 'élé ĩ'dĩ ăkĩ ăkó. Gõ'dá ĩtĩ rī, ănī nyãányã fēfē Ôvârí drī 'dĩ ă'dô Ôvârí rī 'bã'á ă'dólé ăyĵkô ró rōô. ĩtĩ rī, nĵ ă'dô gólã rī ĩnjĩ'á dódó, tā 'dĩ 'ē'ē lâ sī. ² Rĵrĵ ănĵkã ndrī rī 'bá yī tāsī rī, nĵ 'dê kô tã ĩsũ òjílã ăngó nō kã rī 'bá yī kã vósĩ. 'Dĩ vō lâ 'á rī, 'dôvó Ôvârí òjã tã ĩsũ-ĵsũ ănĵkã, ă'dô ró bê ănī drī tã gólâkã 'ězó bê òjílã ó'dĩ ró rī 'bá yī kãtĩ. ăzō nĵ őr'ê tã trá ĩtĩ rī, gõ'dá nĵ ă'dô ĩcã'á tã gólīyī Ôvârí drī lēlê ănī drī 'élé rī 'bá yī nĵlĵ dódó. Tã gólīyī Ôvârí drī lēlê rī 'bá yī rī'á ndrī 'dó tãndĩ ró, nyé mbĵmbĵ ró, gõ'dá dã ăyĵkô ĩ'dĩ gólã rũ.

³ Ôvârí nǎi mâ trá lǎjó'bán íyíkâ ró cú ítí tǎkó tǎlá pǐpǐsǐlí tǎndí gólákâ rí sǐ. Á'dólé bê trá ítí rí, má lô'bǎ rú'bá ãní drí ãlô-ãlô ndrǐ kí, nǐ 'bǎ ãní nyǎányá kô á'dólé ãmbá lǎvǔlí kôrô á'dô-á'dô ãníká pǎtǐí rí drǐí sǐ. 'Dǐí vó lâ 'á rí, 'dôvó nǐ ndrê ãní nyǎányá mbǐmbǐ ró, ôzô Ôvârí drí ãní ndrêrê kǎtí. Gô'dá gólâ í'dí rí'á ãní 'bǎ 'bá ícǎlé tǎ gólíyí ãní drí 'êlé rí 'bá yí 'êlé, tǎ ãní drí lêlé gólâ rí tǎsǐ rí vó ró.

⁴⁻⁵ Æmâ ndrǐ tǎ lē 'bá ró rí 'bá yí kpǎkǎ ãlô rí'á ôzô Krístô rí rú'bá kǎtí. Ôjílâ mvá rú'bá rí'á ngá gólâ cú lúkû-lúkû bê dǔû ngǐngǐ rí í'dí. Gô'dá lôsǐ rú'bá lúkû rí 'dǐ 'bá yí kǎ rí'á 'êlá rí kpá rí'á ngǐngǐ ró. Gô'dá Æmâ tǎ lē 'bá yí ãlô-ãlô rí'á rú'bá lúkû Krístô kǎ rí í'dí. Ítí rí, Æmâ rí'á ázǐ-ázǐ ró Æmâ lǎfálé 'ásǐ, á'dólé tǎ 'êlé ázǐ-ázǐ pǎzó ãlô-ãlô. ⁶ Lôsǐ Æmâ drí rí'á 'êlá Krístô drí ãlô-ãlô rí rí'á ngǐngǐ Æmâ ázǐ-ázǐ yí kǎ rí drǐí sǐ. Ôvârí fê mbârákǎ trá Æmâ drí ãlô-ãlô cú ítí tǎkó, tǎlá mã ícǎ ró bê lôsǐ tǐ ngǐngǐ dǔû 'dǐ 'bá yí 'êlé. Ôzô Ôvârí ô'bǎ ôjílâ ázákólâ trá úlí íyíkâ nǐlí ngǐlí trǎ ázǐ-ázǐ drí rí, gô'dá gólâ ôngǐ úlí rí 'dǐ 'bá yí mbǐmbǐ ró, á'dô tǎ gólíyí Ôvârí drí rí'á átalá gólâ drí rí vó ró. ⁷ Ôzô ôjílâ ázâ ïicǎ trá tǎ 'êlé íyí ázǐ-ázǐ yí pǎzó rí, 'dôvó gólâ ô'ê tǎ rí 'dǐ 'bá yí dódó. Ôzô ôjílâ ázâ ïicǎ trá tǎ Ôvârí kǎ ïmbálé ôjílâ ázǐ drí rí, 'dôvó gólâ ô'ê tǎ 'dǐ dódó. ⁸ Ôzô ôjílâ ázâ ïicǎ trá úlí átalé á'dólé mbârákǎ sôlé íyí ázǐ-ázǐ yí 'á tǎ lêlé íyíkâ tǎsǐ rí, 'dôvó gólâ ô'ê tǎ rí 'dǐ dódó. Ôzô gô'dá ôjílâ ázâ ïicǎ trá ngá íyíkâ rí 'bá yí fêlé ôjílâ ízǎ lâ bê rí 'bá yí pǎzó rí, 'dôvó gólâ ôfê ngá rí ndrǐ gólâ ícǎ'á fêlá rí 'bá yí pǐpǐsǐlí ãlô tǎndí rí sǐ. Gô'dá ôzô ôjílâ ázâ ïicǎ trá 'dêlé sǐsǐ ôjílâ Ôvârí kǎ rí 'bá yí drí rí, 'dôvó gólâ ô'dê sǐsǐ gólíyí drí dódó mbǐmbǐ ró pǐpǐsǐlí ãlô sǐ. Ôzô Ôvârí ôfê pǐpǐsǐlí ã'dǐ ízǎ ôjílâ kǎ ndrêzó rí ôjílâ ázâ drí rí, gólâ ôndrê ízǎ gólíyíkâ dódó áyíkô sǐ.

⁹ Tǎ pǎtǐí ró, nǐ 'bǎ ãní ázǐ-ázǐ yí lôvó pǐpǐsǐlí ãlô rí sǐ. Nǐ rí kô cé rí'á tǎ átalé í'dí lôvô tǎsǐ. Nǐ gǎ tǎ gólíyí ndrǐ ônjǐ lâ yí ró rí 'bá yí trá dó. Nǐ sô tǎ gólíyí tǎndí ró mbǐmbǐ rí 'bá yí vósǐ cé, rí'á tǎ tǎndí rí 'dǐ 'bá yí 'êlé í'dí. ¹⁰ Nǐ 'bǎ ãní lôvó ãní vó 'ásǐ dódó, ôzô ãní drí ãní ádrúpǐ yí lôvó 'bǎrê kǎtí. 'Dôvó nǐ 'ê tǎ drǐ-káká ôjílâ ázâ 'bá yí ïnjǐ-ïnjǐ lâ yí sǐ. Gólíyí tǎ ôlǎnjǐ ãní lǐfǐ gǎrǎ ãní nyǎányá drǐí sǐ.

¹¹ Ítí rí, nǐ rí kô rǐlí cú ítí ngá ázákǎ 'ê ákó. Nǐ 'ê ngá mbârákǎ ãníká sǐ ndrǐ, tǎlá á'dózó bê njǎâ tǎ Ôvârí kǎ 'êlé pǐpǐsǐlí ãlô rí sǐ. ¹² Gô'dá nǐ 'bǎ lǐfǐ tǎ tǎndí gólíyí Ôvârí kǎ ró Ôvârí drí 'ê'á 'êlá ãní drí ízátú rí 'bá yí drǐí, tǎlá nǐ ícǎ ró bê á'dólé rǐlí áyíkô sǐ. Á'dô trá kǎyǐ lǎŋô kǎ rí tú rí, nǐ rí ró 'á á'dǐ ró fǐí átu-átu sǐ. Ítí rí, nǐ rí rǎtǎá 'ê'ê sǐ Ôvârí drí kǎyǐ vósǐ cé. ¹³ Ôzô krístô 'bá yí gólíyí ízǎ bê rí áácǎ trá ãní ngálâ ízǎ íyíkâ bê rí, 'dôvó nǐ fê ngá ãníká rí 'bá yí úrúkâ lâ gólíyí pǎzó. Gô'dá ãní lǐfǐ áá'dô trǎ úmú ôjílâ lídí ró rí 'bá yí drǐí rǐlí ãní drí 'bǎ 'ásǐ.

¹⁴ Ôzô kpálé ôjílâ ázâ ô'ê tǎ ônjǐ trá ãní drí rí, gô'dá nǐ trǐ gólâ kô. Nǐ 'ê bê-rí tǎ tǎndí í'dí gólâ drí. Nǐ 'ê rǎtǎá í'dí Ôvârí drí ôrê fêzó gólâ drí. ¹⁵ Ôzô tǎ tǎndí ô'ê rú trá ãní ázǐ-ázǐ ázâ 'bá yí drí gólíyí 'bǎlé á'dólé áyíkô ró rí, nǐ á'dô kpá áyíkô ró gólíyí bê tǎlá tǎ tǎndí gólâ rú 'ê 'bá trá 'dǐ tǎsǐ. Ôzô ngátá ízǎ 'í ãní ázǐ-ázǐ ázâ 'bá yí 'ê'á yǎ rí, nǐ 'dê kpá kpǎkǎ ãlô áwó ngôlé gólíyí bê ízǎ gólíyíkâ 'dǐ drí sǐ. ¹⁶ Ítí rí, nǐ rí rǐlí ôjílâ ndrǐ ázâ 'bá yí bê tǎ á'dǐ sǐ. Nǐ trô gólíyí 'bǎlé á'dólé ãní drí ótó-rú'bá-lá'bé-ázǐ ró. Gô'dá nǐ 'ê áru-áruwá kô. Ítí rí, nǐ á'dô njǎâ ôjílâ gólíyí vó ndrêzó tǎyǐ drǐ lâ íyí

sĩ rĩ 'bälé kpá ãní ótó-rú'bá-lâ'bé-ãzí yĩ ró. Gõ'dá nĩ 'bã ãní kô â'dólé õjílã lãnjĩ 'bá lãnjĩ tã nĩnĩ bê röö rĩ 'bá yĩ ró.

¹⁷ Õzõ õjílã äzã 'bá yĩ õtĩ òká kpálé ãní lĩfĩ rĩ, nĩ lôgõ vö lâ kô gólĩyĩ drĩ. Gõ'dá nĩ 'è cé tã gólĩyĩ â'dó 'bá tãndĩ ró õjílã lĩfĩ rĩ 'bá yĩ ï'dĩ õjílã rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ. ¹⁸ Ítĩ rĩ, nĩ 'è tã gólĩyĩ ndrĩ ãní drĩ ícã'á 'è'á 'èlã rĩ 'bá yĩ tãlã rĩzõ bê õjílã bê ndrĩ tã ã'dĩ sĩ. ¹⁹ ãmã äzí-ãzí yĩ gólĩyĩ tã lë 'bá trá Yésũ 'á rĩ, nĩ lôgõ tã õnjĩ vö kô tã õnjĩ sĩ gólĩyĩ tã õnjĩ 'è 'bá trá ãní drĩ rĩ 'bá yĩ drĩ. Nĩ âyê tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ ndrĩ Ôvãrí drĩgã, tãlã ãwã gólãkã ã'dô ró nĩ õjílã rĩ 'dĩ 'bá yĩ bê. Nĩ ndrê drê, Ôvãrí âtã tã kĩ nĩ rĩ, "Mã cé ï'dĩ rĩ'á gólã â'dó 'bá drĩ-ãcê bê lãnõ fëzõ õjílã gólĩyĩ tã õnjĩ 'è 'bá rĩ 'bá yĩ drĩ, gõ'dá tã pãtjĩ ró, mã ã'dô tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ 'è'á." ²⁰ Ítĩ rĩ, nĩ 'è tã tãndĩ ï'dĩ õjílã gólã tã õnjĩ 'è 'bã ãní drĩ rĩ drĩ. Tã ïgĩ Ôvãrí kã rĩ â'dálã kĩ, "Õzõ ãjũ-'bã-ãzí ánikã ã'dô lõfó ró rĩ, gõ'dá ní fë nyãsä drĩlã nyãlé. Õzõ gólã ã'dô lũmvũ lõvó ró rĩ, gõ'dá ní fë lũmvũ gólã drĩ mvũlĩ. Õzõ ní õ'è tã tãndĩ trá gólã rĩ pãzõ ïtĩ rĩ, 'dĩ gõ'dá tã tãndĩ ánikã rĩ 'bá yĩ ã'dô gólã rĩ 'bã'á drĩ ãsölé ãní drĩ vũdrĩ, gõ'dá rũ jãlé tã õnjĩ drĩlã rĩ'á 'èlã ãní drĩ rĩ 'bá yĩ âyélé."

Úlĩ Mãnĩgõ 25.21-22

²¹ Ítĩ rĩ, nĩ âyê tã õnjĩ rĩ 'dĩ 'bá yĩ kô ãlĩ kôró ãní drĩ sĩ. Nĩ rĩ bê-rĩ rĩ'á tã gólĩyĩ tãndĩ ró rĩ 'bá yĩ 'èlë ï'dĩ, ã'dô ró bê tã tãndĩ ãnikã 'dĩ 'bá yĩ drĩ ãjõzõ bê kôró tã gólĩyĩ õnjĩ ró 'dĩ 'bá yĩ drĩ sĩ.

13

Tã õjílã mĩrĩ kã ïnjĩzõ drĩ-ãcê gólĩyĩkã tã sĩ rĩ

¹ 'Dõvõ õjílã ãlõ-ãlõ ãní lãfálé 'ásĩ ïnjĩ drĩ-'bã gólĩyĩ mĩrĩ kã rĩ 'bá yĩ drĩ-ãcê gólĩyĩkã tã sĩ, tãlã Ôvãrí lô'bã gólĩyĩ nĩ â'dólé drĩ-ãcê 'dĩ 'bá yĩ bê. Gõ'dá tã ndrĩ kãkãrã 'dó rĩ'á gólã drĩgã sĩ. ² Gõ'dá bê trá ïtĩ rĩ, õjílã äzã gólã drĩ jã 'bá trá tã gólĩyĩ mĩrĩ drĩ 'bälé rĩ 'bá yĩ gãzõ dó ïnjĩlã rĩ, 'dĩ tã pãtjĩ ró gólã rĩ'á tã Ôvãrí kã gã'á kpá dó. Tãlã Ôvãrí lô'bã õjílã mĩrĩ kã 'dĩ 'bá yĩ nĩ drĩ-ãcê bê. Õjílã gólã rũ jã 'bá trá mĩrĩ rũ ïtĩ 'dĩ ã'dô lãnõ ãsé'á â'délé íyĩ nyãányã drĩ. ³ Nĩ ndrê drê, ã'dó kô õjílã gólĩyĩ rĩ 'bã tã mbĩmbĩ rĩ 'bã yĩ 'èlë rĩ ï'dĩ rĩ 'bã ïyĩ drĩ-ãcê mĩrĩ kã rĩ 'bã yĩ úrĩlĩ rĩ. Gõ'dá rĩ'á cé gólĩyĩ rĩ 'bã tã gólĩyĩ ányã ró rĩ 'bã yĩ 'èlë rĩ 'bã yĩ ï'dĩ. Ítĩ rĩ, nĩ lë trá rĩlĩ cú ïtĩ ùrĩ drĩ-ãcê mĩrĩ kã rĩ kã ãkõ yã? 'Dõvõ nĩ rĩ rĩlĩ cé tã gólĩyĩ mbĩmbĩ ró rĩ 'bã yĩ 'èlë ï'dĩ. Gõ'dá ã'dô trá ïtĩ rĩ, drĩ-ãcê 'bã 'dĩ 'bã yĩ ã'dô ãní lũyĩ'á tãlã tã mbĩmbĩ ãnikã 'dĩ 'bã yĩ tã sĩ. ⁴ Ó'bã drĩ-'bã rĩ 'dĩ 'bã yĩ cú drĩ-ãcê rĩ 'dĩ 'bã yĩ bê ïtĩ 'dĩ, tãlã gólĩyĩ rĩ'á rũ ï'bũ 'bã Ôvãrí kã rĩ 'bã yĩ ï'dĩ, ã'dólé rĩ'á õjílã gólĩyĩ ã'dó 'bã nyé kũmũ gólĩyĩkã zélë rĩ 'bã yĩ ãmũlĩ. Gõ'dá õzõ nĩ õ'è tã gólĩyĩ ányã ró rĩ 'bã yĩ rĩ, ïtĩ nĩ ã'dô ã'dó'á drĩ-ãcê 'bã 'dĩ 'bã yĩ ùrĩ lâ yĩ bê. Tãlã tã pãtjĩ ró gólĩyĩ cú rĩ'á drĩ-ãcê bê lãnõ fëzõ tã õnjĩ 'è 'bã 'dĩ 'bã yĩ drĩ. Õzõ gólĩyĩ õfë lãnõ trá tã õnjĩ 'bã 'dĩ 'bã yĩ drĩ ïtĩ rĩ, 'dĩ rĩ, gólĩyĩ rĩ'á lôsĩ Ôvãrí kã 'è'á, tãlã ãwã Ôvãrí kã rĩ 'délé õjílã gólĩyĩ tã õnjĩ tëtë 'è 'bã ró rĩ 'bã yĩ drĩ. ⁵ Ítĩ rĩ, gõ'dá nĩ rĩ rĩlĩ kũmũ mĩrĩ kã zélë pĩpĩsĩlĩ ã'dĩ sĩ rĩ'á tã gólĩyĩkã ïnjĩlĩ ï'dĩ. Nĩ 'è tã mbĩmbĩ ró rĩ 'bã yĩ ï'dĩ, tãlã õõzõ kô lãnõ fëë ãní drĩ. Nĩ rĩ tã mbĩmbĩ 'èlë ïtĩ, tãlã nĩ nĩ trá kĩ, 'dĩ rĩ'á tã gólĩyĩ Ôvãrí drĩ lëlé ãní drĩ 'èlë rĩ 'bã yĩ ï'dĩ.

⁶ Bê trá rĩ'á ìtí rĩ, kpá rĩ'á tã mb̄ ró ãnĩ drí òmbê gĩzó, tãlã ã'dô ró bê òjílã mĩrĩ kã drí rĩzó lòsĩ ìyíkã 'èlé rĩ. Gõ'dá tã pãtĩ ró, gólĩyĩ rĩ lòsĩ rĩ 'dĩ 'è'á Ôvãrí drí. ⁷ Nĩ 'è tã gólĩyĩ à'dólé bê mb̄mb̄ ró rĩ 'bá yĩ ì'dĩ òjílã ãzã gólã 'bãlé trá drí-ãcê bê ãnĩ drĩlĩ rĩ drí. Òzõ ìĩjĩ ãnĩ trá òmbê gĩlĩ rĩ, nĩ gĩ òmbê rĩ 'dĩ 'bá yĩ. Òzõ lòsĩ mĩrĩ kã ãzã ã'dô bê òjílã mĩrĩ kã drí 'èlé ãnĩ drí ãdĩ sĩ rĩ, 'dõvó nĩ fẽ ãdĩ mb̄mb̄ rĩ ì'dĩ lòsĩ rĩ 'dĩ tãsĩ. Ìtí rĩ, gõ'dá nĩ 'bã lãnjĩ òjílã ndrĩ gólĩyĩ lô'bãlé ãnĩ drĩlĩ rĩ rú, gõ'dá nĩ ìnjĩ ró bê kpá gólĩyĩ ãnĩ drí rĩ'á ìnjĩlã rĩ 'bá yĩ.

Tã tã mb̄mb̄ 'èzó ãzĩ-ãzĩ drí rĩ

⁸ Òzõ nĩ ããmũ ngá ãzã trá òjílã ãzĩ drĩgã sĩ rĩ, nĩ lògõ ngá rĩ gógó 'dĩ 'wã òjílã rĩ 'dĩ drí. Nĩ rĩ kô rĩlĩ cú ìtí dáyĩnjĩ òjílã kã fẽ ãkó. Tã gólã ícã 'bã rĩlĩ zã òzõ dáyĩnjĩ kãtĩ rĩ rĩ'á cé tã gólã ãnĩ drí à'dózó lówó bê ãnĩ lãfálé 'ásĩ ãzĩ-ãzĩ bê rĩ ì'dĩ. Gõ'dá òzõ nĩ òlẽ gólĩyĩ trá pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ rĩ, 'dĩ ãnĩ trá rĩ'á tã mb̄mb̄ gólĩyĩ ndrĩ Ôvãrí drí tã lã 'bãlé ãnĩ drí 'èlé òjílã drí rĩ 'è'á. ⁹ Ôvãrí 'bã tã 'bã'bã rĩ nõ 'bá yĩ nĩ ãmã drí 'èlé òjílã ãzã 'bá yĩ tãsĩ nõtĩ. ãgõ ãyĩ 'dãzĩ rĩ òkó bê kô, gõ'dá kpá òkó ãyĩ 'dãzĩ rĩ ágó bê kô. Nĩ fũ òjílã ãzĩ kô. Nĩ ùgũ ngá ãzĩ-ãzĩ kã kô. Nĩ 'bã ngá ãzĩ-ãzĩ kã lówó lã kô à'dólé ãnĩ nyãnyã drí. Gõ'dá òzõ nĩ òlẽ trá rĩlĩ tã 'bã'bã ndrĩ nõ 'bá yĩ ìnjĩlĩ rĩ, 'dõvó nĩ 'bã òjílã ndrĩ gólĩyĩ ãnĩ drí ùsúlĩ rĩ 'bá yĩ lówó lã ìyĩ, nyé òzõ ãnĩ drí ãnĩ lówó 'bãrẽ kãtĩ. ¹⁰ Gõ'dá òzõ nĩ ò'bã òjílã lówó trá ìtí rĩ, nĩ ã'dô ícã'á rĩlĩ cú ìtí tã ònjĩ ãzãkã 'è ãkó gólĩyĩ rú. Ìtí rĩ, ãzĩ-ãzĩ lówó 'bã'bã rĩ'á tã 'bã'bã gólĩyĩ ndrĩ Ôvãrí kã ró rĩ 'bá yĩ ìnjĩ-ìnjĩ lã 'ì.

¹¹ 'Dõvó nĩ ãrĩ ùlĩ ãmãkã nõ 'bá yĩ tã lã ìyĩ 'èzó, tãlã rĩ'á mb̄ ãnĩ drí rĩzó njãã kãyĩ nõ 'bá yĩ sĩ. Nĩ kô à'dú trá tákányĩ. Ngbãangbãno, nĩ njĩ lĩfĩ à'dú 'ásĩ! Kãyĩ gólã Yésũ drí ãgõzó ãngó nõ 'á òjílã ìyíkã rĩ 'bá yĩ pãlé rĩ trá ãnyĩ ãndrõ nõ lãvũlĩ kãyĩ sĩsĩ gólã ãmã drí tã lãzó Yésũ 'á rĩ drĩ sĩ. ¹² Gõ'dá rĩrĩ ãmãkã ãngó nõ 'á rĩ, rĩ'á òzõ ìnjĩkúwã kãtĩ. Gõ'dá lé rĩ, ìnjĩkúwã 'dĩ trá 'è'á rú ndèlé. Ìtũ 'è trá ãfõlé. Gõ'dá 'dõvó mã ãyê tã ònjĩ gólĩyíkã rĩ 'bá yĩ 'è'è lã ndrĩ vólé. Mã rú bê-rĩ drĩ-lãfã ãmãkã rĩ 'bá yĩ ì'dĩ njĩrĩ-njĩrĩ, ã'dô ró bê ãmã drí ãdrézó ìtũ sĩ rú fũlĩ tã ònjĩ gólĩyĩ ìnjĩkúwã kã rĩ 'bá yĩ bê. ¹³ Ìtí rĩ, 'dõvó mã rĩ rĩlĩ cé tã mb̄mb̄ rĩ 'bá yĩ 'èlé ì'dĩ, òzõ òjílã gólĩyĩ rĩ 'bá võ ì'ì Ôvãrí kã 'á rĩ 'bá yĩ kãtĩ. Nĩ mvũ òdrã kô ãnĩ cĩlĩ, tãlã òzó kô ãnĩ 'bãã ìtõlé rĩ'á tã ãnyĩ kã rĩ 'bá yĩ 'èlé ãyĩkõ ãnĩkã rĩ 'bá yĩ sĩ. Nĩ 'bã kãrãmã kô òdrã mvũmvũ sĩ ìtĩ. Nĩ 'bã lĩfĩ kô 'dãzĩ rĩ ágó ngãtã òkó drĩ, tãlã nĩ òzó kô tã ãnyĩ kã 'èé gólĩyĩ bê. ãzĩ-ãzĩ ããgĩ kô ãnĩ lĩfĩ. Nĩ lãwã kô ngãtã nĩ fũ rú kô ãzĩ-ãzĩ bê. ¹⁴ Tã lówókõ ãnĩkã rĩ 'bá yĩ ò'bã ãnĩ kô nĩ'á tã gólĩyĩ ònjĩ ró rĩ 'bá yĩ 'è bê ì'dĩ. 'Dõvó nĩ rú bê-rĩ tã Kúmú Yésũ Krĩstõ kã rĩ 'bá yĩ ì'dĩ gágã zãã bãdĩ, òzõ ìtã sõrẽ rú'bã 'á rĩ kãtĩ, cé tã gólã mb̄ rĩ 'èzó ì'dĩ. Nĩ lãmũ kô pávó tã ònjĩ kã 'ásĩ.

14

Tã tã ãzĩ-ãzĩ kã kĩzó kô'dáwã rĩ tãsĩ rĩ

¹ ãmã tã lã 'bã ndrĩ lãfálé sĩ, tã ìsũ ãmãkã gólã tã mb̄mb̄ tã lã 'bã Yésũ 'á rĩ 'bá yĩ drí 'èlé rĩ tãsĩ rĩ, rĩ'á ngĩngĩ. Gólĩyĩ ãmã lãfálé 'á tã lãlẽ bê fĩnyáwã ró rĩ 'bá yĩ tãsĩ rĩ, nĩ ãyê tĩ ãnyã-ãnyã gólĩyĩ bê rĩ tã gólĩyíkã rĩ'á ìsũlã rĩ 'bá yĩ tãsĩ. ² Nĩ ndrẽ 'dõvó drẽ, tã lã 'bã ùrũkã 'bá yĩ ãmã lãfálé 'ásĩ, tã gólĩyíkã rĩ'á ìsũlã rĩ 'bá yĩ 'bã gólĩyĩ ícálé nyãsã tĩ ndrĩ nyãlé. Gõ'dá tã lã 'bã ãzã 'bá yĩ ãmã lãfálé 'ásĩ gólĩyĩ tã lãlẽ gólĩyíkã drí à'dólé Yésũ 'á

fínyáwá ró rí 'bá yí, âtâ ãyî tã kî, yî ícá kô ã'wá nyãlé. Yî ícâ ãyîkâ cé rî'á ãtúbî nyãlé í'dî. ³ Gõ'dá ãnî tã lë 'bá gólîyî tã âtâ 'bá kî, ã'dô rî'á tã mbî 'î nyãsá tî lârákô nyázó ndrî rí, nî 'è 'dásí kô ãnî ãzí-ãzí yî tã lë 'bá ró gólîyî ã'wá nyã 'bá kô rí 'bá yí rú. Ôvârí rí nyãányâ 'bã kpá gólîyî lôvó ôjílã íyíkâ rí 'bá yí ró. Gõ'dá ãnî tã lë 'bá gólîyî rî 'bá rîlí cú ítí ã'wá nyã ãkó rí 'bá yí, nî kî tã kô ãnî ãzí-ãzí yî tã lë 'bá ró gólîyî nyãsá tî lârákô ndrî nyã 'bá rí 'bá yí rú gólîyî zîlí tã ònjí 'bá ró, tãlã Ôvârí lë gólîyî kpá trá. ⁴ Gõ'dá nîngá sî rí, krístô 'bá ãzí 'dî 'bá yí â'dó ãyî kô rú ã'bû 'bá ãníkâ rí 'bá yí í'dî. Yésû í'dî rî'á kúmú gólîyíkâ ró. Ítí rí, nî â'dô ícá'á ángô tí ró ãnî nyãányâ 'bãlé tã kî 'bá ró tã ôjílã gólîyî â'dó 'bá ãnî zélé kô rí 'bá yí kâ kílí yã? Tã lë 'bá ãlô-ãlô ícâ ádrélé cé íyî lípî Yésû ándrá tã kî 'bá íyíkâ ró. 'Dôvó Yésû ãsû nî ngátá gólã rî'á pãtîî ôjílã mbîmbî 'î yã rí. Yésû ícâ trá gólã rí rûlí dódó gá ôjílã íyíkâ ró.

⁵ Tã â'dâ ãzã gólã tã â'dá 'bá kpá kî, tã ãsû ãníkâ ãnî lâfálé 'ásí rí rî'á ngîngî rí í'dî nõ. Ôjílã ãrúkã ãnî lâfálé 'ásí rí 'bá yí nî kâyî ãlô gímã vósí cé ngîngî lâ rîzó rãtãã 'élé Ôvârí drí 'á lâ. Gõ'dá ãzã 'bá yí ãnî lâfálé 'ásí rí ndrê ãyíkâ kâyî Gímã kâ 'dî cé tîtî â'dólé rãtãã 'ézó 'á lâ ãyî. Ítí rí, 'dôvó ôjílã ãzã ãnî lâfálé sî ãlô-ãlô ãsû tã tã 'dî tãsî dódó, ã'dô ró bê ãnî drí tã ãsû ãníkâ tã lâ sî rí nîzó Ôvârí rí ãnjîzó rîrî ãníkâ mbîmbî rí sî. ⁶ Nî ndrê drê, ôjílã gólîyî kâyî Gímã kâ nî 'bã ãlô ngîngî lâ ró rîzó Ôvârí rí ãnjîlí 'á lâ rí, lë ãyî Kúmú ãmákã Yésû rí ãnjîlí tã ãsû íyíkâ rí sî. Gõ'dá gólîyî ãyî nyãányâ áyé 'bá nyãsá tî ndrî nyãlé rí 'bá yí, rí ãyî ãwô-ítí 'élé Ôvârí drí nyãsá rí 'dî tãsî. Tãlã tã rí 'dî tãsî rí, gólîyî ãnjî Kúmú ãmákã Yésû rîrî gólîyíkâ rí sî. Gõ'dá gólîyî ãyíkâ gã 'bá dó ã'wá nyãlé rí, lë ãyî kpá Kúmú ãmákã Yésû rí ãnjîzó tã rí 'dî sî. Ítí rí, gólîyî 'è kpá ãwô-ítí Ôvârí drí nyãsá gólîyî drí nyãlé rí tãsî.

⁷ Ôjílã ãzãkã yû'dãwã ãnî lâfálé sî gólã ícã 'bá rîlí gbô rî'á tã gólîyî drílã lë'á 'élé rí 'bá yí 'élé í'dî. Gõ'dá gólã ícã kô gbô kâyî ãzã gólã sû 'bã gólã rú rí 'bãlé â'dólé kâyî gólã drí drãzó 'á lâ rí ró. ⁸ Ítí rí, tã ãmákã â'dó kô ãmã drígã, tãlã kâyî ndrî ãmákã rîzó rîlí ángó nõ drî rí sî rí, ícã trá ãmã drí rîlí tã gólîyî sû 'bã Kúmú ãmákã Yésû rú rí 'bá yí 'élé í'dî. Gõ'dá nîngá sî, kâyî gólã Ôvârí drí 'bãlé ãmã drí ôdrãzó rí sî rí, 'dôvó mã 'bã kpá tã ãsû ãmákã cé sûlí Kúmú ãmákã Yésû rú. Nîngá sî, ôzô kpálé mã ôrî trá rîlí zãã lédrê-lédrê ró, ngátá mã â'dô ôdrã'á 'wãã yã rí, ãmã rî'á ôjílã Yésû kã í'dî drí-ãcê gólãkã zélé.

⁹ Yésû Krístô drã gõ'dá kpá lídrízó ôdrã 'ásí, tãlã â'dózó Kúmú ró ôjílã ndrî drîlí, ôjílã gólîyî ôdrã 'bã trá rí 'bá yí gõ'dá kpá gólîyî drê lédrê-lédrê ró rí 'bá yí bê. ¹⁰ Ítí rí, ãnî gólîyî ã'wá nyã 'bã kô'dãwã rí 'bá yí rí tã kílí ãyî ãzí-ãzí yî rú gólîyî zîlí tã ònjí 'bá ró ã'dô tãsî yã? Gõ'dá ãnî gólîyî rí 'bã nyãsá tî ndrî nyãlé rí 'bá yí, nî rí 'dásí 'élé ãnî ãzí-ãzí yî gólîyî ã'wá nyã 'bã kô rí 'bá yí rú ngá gólîyî fínyáwã tã lëlé ndîndî ãkó rí 'bá yí ró ã'dô tãsî yã? Tã ãsû rí 'dî rî'á ányã ró. ãmã ndrî 'dó ã'dô ádré'á Ôvârí ándrá, tã ãmákã rí 'bá yí kîzó. ¹¹ Ôvârí â'dã trá tã ãgî-ãgî íyíkã nõ 'á tã 'dî tãsî kî, "Ôvârí Yãkóvã kî nî rí, 'Má ítrí lâtrítrí mã gólã rí 'bã lédrê-lédrê ró zãã gbãdú rí ró,

ôjílã ndrî ángó drî nõ kã â'dô ãyî 'ã'í tî'á vûdrí mã ándrá ôjílã mã zélé rí 'bá yí ró.

Gõ'dá gólîyî ndrî ã'dô nî'á lâ kî, mã rí gógó nyãányã lâ rî'á Ôvârí 'í.' "

Īsáyã 49.18; 45.23

12 Gõ'dá bê ĩtí rí, ĩcã trá ãmã ndrĩ drí tã ãmákã rí 'bá yí lô'bãlé Ôvãrí ãndrá, ã'dô ró bê gólã rí nyãányã drí â'dózó nĩ kílã.

13 Bê ĩtí rí, nĩ âyê tã gólĩyĩ ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yí kã rí kĩkĩ lâ. Nĩ 'bã bê-rĩ ãnĩ nyãányã rĩlĩ zãã cú ĩtí tã ãzãkã gólã tã lã 'bã ãzĩ 'ẽ 'bã 'dělã tã õnjĩ 'ëlã rí 'ẽ ãkó. 14 Tã ĩsũ ãmã nyãányã kã sĩ, tãlã ãmã rĩ'ã ngã ãlô 'ĩ Yésũ Krístõ bê rí, má ndrê ngã ãmbã ndrĩ ĩnyákũ drĩ nĩ 'bã yí 'dó ngã gólĩyĩ tãndĩ ró Ôvãrí drĩgã sĩ rí 'bã yí ró. ĩtí rí, ngã ãzã yũ'dãwã ãmã ĩzãlé Ôvãrí rí ĩfĩ drĩ 'ã. Gõ'dá õzõ õjĩlã ãzã ãnĩ lãfãlé sĩ õndrê ngã ãzãkõlã 'dĩ trá ngã gólã ĩcã 'bã ãmã ĩzãlé Ôvãrí rí ĩfĩ drĩ 'ã rí ró rí, gõ'dá 'dĩ pãtĩĩ â'dô 'bã'ã tã ãnyã ró gólã drĩ ngã rí 'dĩ nyãzó. Gõ'dá nĩ ĩcĩ gólã kô ngã rí 'dĩ nyãlé. 'Dĩ rí â'dô gólã rí 'ẽ'ã tã õnjĩ 'ëlã. 15 Dró 'dĩ rí drĩ rí, õzõ gólã õndrê nĩ rĩ'ã ngã rí tĩbê gólã drĩ tã lâ átãlé ãâ'dô õjĩlã ĩzã'ã Ôvãrí rí ĩfĩ drĩ 'ã rí nyã'ã rí, 'dĩ rí gõ'dá ngã nyãnyã ãnikã rĩ'ã nyãlã 'dĩ dã ĩzã trá gólã rú. Ôzõ nĩ ĩngã ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yí pĩpĩsĩlĩ trá ũrũ tãlã ngã ãnĩ drĩ nyãlé rí tãsĩ rí, 'dĩ rí, nĩ rí 'dĩ kô lõvõ â'dã'ã ãnĩ ãzĩ-ãzĩ 'dĩ 'bã yí drĩ. Yésũ Krístõ 'bã gólĩyĩ lõvõ trá rõõ gõzó drãlé gólĩyĩ tãsĩ. Bê trá ĩtí rí, nĩ âyê nyãã ãzãkã gólã ãnĩ drĩ nyãlé rí kô tã ĩsũ gólĩyĩkã ĩzãlé.

16 Nĩngã sĩ rí, nĩ rí cé rĩ'ã tã gólĩyĩ ãnĩ drĩ nĩlĩ trá ãnĩ pĩpĩsĩlĩ 'ã tãndĩ lâ ró rí 'bã yí 'ëlã ĩ'dĩ, tãlã nĩ õzó kô lãtĩ âyê trã ãzĩ-ãzĩ drĩ tã ãnĩ drĩ rĩ'ã 'ëlã rí 'bã yí zĩlĩ õnjĩ lâ yí ró. 17 Nĩ ndrê drê, tã tã lâ yí drĩ lãnjĩlĩ lãnjĩ gólĩyĩ Ôvãrí drĩ ãmã lãzó 'ëlã õjĩlã ĩyĩkã rí 'bã yí ró rí, â'dó kô tã gólĩyĩ kĩ, nyãã ángõ rí ĩ'dĩ nyãlé ngãtã ngã ángõ rí ĩ'dĩ mvũlĩ yã rí ĩ'dĩ. Ôvãrí ĩfĩ rí, tã gólĩyĩ lãnjĩ 'bã rí 'bã yí rĩ'ã ãmã drĩ rĩzó rĩ'ã cé tã gólĩyĩ â'dó 'bã nyã mbĩmbĩ rí 'bã yí 'ëlã ĩ'dĩ, gõ'dá rĩzó bê tã ã'dĩ sĩ ãmã ãzĩ-ãzĩ yí bê, gõ'dá ãmã drĩ â'dózó ãyĩkõ ró tã Ôvãrí kã 'ërẽ 'ã. Gõ'dá rĩ'ã cé Lĩndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã ĩ'dĩ gólã ĩcã 'bã mbãrãkã ãfélã ãmã drĩ tã tãndĩ rí 'dĩ 'bã yí 'ẽzó. 18 Ôzõ nĩ õrĩ trá rĩ'ã tã tãndĩ rí 'dĩ 'bã yí 'ẽ'ã ĩtĩ rũ ĩ'bũ 'bã Krístõ kã rí 'bã yí ró rí, ĩtĩ tã ãnikã rí 'bã yí â'dô sũ'ã Ôvãrí rú rõõ gõ'dã õjĩlã ndrĩ â'dô lãnjĩ 'bã'ã ãnĩ rú.

19 Gõ'dá bê trá ĩtí rí, 'dõvõ mã õrĩ rĩlĩ tã gólĩyĩ â'dó 'bã ãmã 'bãlé rĩlĩ pĩpĩsĩlĩ ã'dĩ sĩ ãzĩ-ãzĩ bê rí 'bã yí 'ëlã ĩ'dĩ. Mã õrĩ tã 'ëlã ãmã ãzĩ-ãzĩ yí pãzó ĩ'dĩ sĩ lâ ãdrãzó gã tã lãlã ãmákã rí sĩ. 20 Nĩ âyê tã nyãã kã kô lõsĩ Ôvãrí kã ĩzãlé ãnĩ lãfãlé 'ãsĩ. Pãtĩĩ ró, rĩ'ã tã mbĩ 'ĩ, nyãã tĩ nyãzó ãkĩ ãkó. Gõ'dã õzõ nyãã rí ãnĩ drĩ nyãlé 'dĩ õ'ẽ õjĩlã ãzã tã õnjĩ 'ëlã â'dô tã ĩsũ gólãkã vó ró rí, ĩtĩ rí, rĩ'ã tã ãnyã ró ãnĩ drĩ nyãã rí 'dĩ nyãzó. 21 Tã mbĩmbĩ ãnĩ krístõ 'bã yí drĩ 'ëlã, ã'dô ró bê krístõ 'bã ãzĩ yí pãzó rĩlĩ cú ĩtĩ tã õnjĩ 'ẽ ãkó rí, ĩ'dĩ rĩ'ã ãnĩ drĩ rĩzó cú ĩtĩ ã'wã nyã ãkó, ngãtã ãnĩ drĩ rĩzó cú ĩtĩ õdrã mvũ ãkó ngãtã rĩlĩ cú ĩtĩ tã ãzãkã gólã 'bã'ã ãnĩ krístõ 'bã ãzĩ yí ãsãlé tã õnjĩ 'ëlã rí ãkó.

22 Gõ'dã õzõ tã ãzã 'bã yí gólĩyĩ krístõ 'bã ãzã 'bã yí drĩ ndrãlé tã ãnyã ró 'ëlã rí ã'dô bê rí, gõ'dã ãnĩ nyãányã õndrê trá kĩ, ãâ'dô rĩ'ã tã mbĩ 'ĩ ãnĩ drĩ 'ëlã rí, 'dõvõ tã ĩsũ ãnikã 'dĩ õrĩ cé ãnĩ lãfãlé 'ãsĩ Ôvãrí bê. Nĩ ũjũ kô ãnĩ krístõ 'bã ãzĩ yí 'bãlé tã ĩsũ ĩyĩkã jãlé â'dózó tã lãzó ĩ'dĩ ãnĩ bê. Nĩ rí 'dĩ gólĩyĩ ãsã'ã tã õnjĩ 'ëlã. Krístõ 'bã ãzã 'bã yí õrĩ rĩ'ã tã tĩbê gólĩyĩ drĩ ndrãlé kô tã õnjĩ ró rí 'bã yí 'ëlã. ĩtĩ rí, gólĩyĩ tã sũ trá Ôvãrí rú. 23 Ôzõ tã ĩsũ ãnikã ã'dô rĩ rĩ tã ãzã tãsĩ rí, ĩtĩ rí, tã rí 'dĩ rĩ'ã ãnyã ró ãnĩ drĩ 'ëlã. Ôzõ nĩ õ'ẽ tã ãzã gólã â'dó 'bã kô mbĩ ró rí trá â'dô tã lãlã ãnikã Yésũ 'ã rí vó ró rí, 'dĩ gõ'dã nĩ rí 'dĩ trá tã õnjĩ 'ẽ'ã.

15

¹ ãmã gólíyî âdré 'bá ngàrá tã lèlè ãmákã 'á, tãlã ãmã drí â'dózo bê drí-báláyî ró ngá-tî ndrî nyálé rî 'bá yî, 'dôvó mã ãnjî ãmã ázi-ázi yî tã lè 'bá ró gólíyî rî 'bá ãyî tã ãsùlí kî, yî ícá kô ã'wá nyálé rî. Gõ'dá mã ò'è tã gólíyî ãmã ázi-ázi 'dî 'bá yî pãlé rî 'bá yî ã'dî rî, mã ò'è kô cé tã gólíyî sũ 'bá ãmã rú rî 'bá yî ã'dî. ² Ítí rî, 'dôvó òjílã ãlô-ãlô ãmã lãfálé sî ò'è tã gólíyî â'dó 'bá sũlí ãmã ázi-ázi yî tã lè 'bá ró rî 'bá yî rú rî ã'dî, ã'dô ró bê ãmã drí tã gólíyî tãndí ró rî 'bá yî 'èzo ã'dî gólíyî drí. ã'dô trá ãtí rî, mã ã'dô ícá'á tã lèlè gólíyîkã 'bãlé â'dolé ngàrá-ngàrá ró rî. ³ Kpá Yésũ Krístõ rî tãsí rî, gólá rí kô gbõ rî'á tã gólíyî cé gólá drí lèlé rî 'bá yî 'èlé ã'dî. Gólá lè tã-drí trá tã Ôvãrí drí 'bãlé yí drí 'èlé rî 'èzo. Tã ãsũ gólákã rî'á òzõ tã ãsũ kúmú ángí Dãwúđí kã nõ kátí kî'á nî rî, "Òzõ òjílã òlô'dã nî Ôvãrí trá rî, 'dî gólá lô'dã 'dî trá kpá mã lãjó'bá ánikã ró rî ã'dî." ⁴ Gõ'dá tã gólíyî ndrî ãgílí trá búkũ Ôvãrí kã 'á sîsî rî 'bá yî, Ôvãrí 'bã trá rãrã lâ yî ró, ã'dô ró bê tã ãmbálé ãmã drí, tãlã gólá lè úlí íyíkã 'dî 'bá yî drí ãmã 'bãlé ãfí 'bãlé cé yí drí, ã'dô ró bê ãmã drí ícázó ãmã fî ãtùlí gá káyî lãṅõ kã rî sî, gõ'dá ã'dô ró bê kpá Ôvãrí drí mbãràkã sòzõ bê ãmã 'á úlí íyíkã 'dî 'bá yî sî.

⁵ Ôvãrí rî'á gólá mbãràkã áfè 'bá ãmã drí fî ãtüzó ã'dî sî lâ rî ã'dî. Gólá rî nî tã lèlè ãmákã gólá 'á rî 'èlé ãpílí ãtí 'álã, tãlã ãmã drí âdrézó bê rákã fè kátí. Ítí rî, mã írátã gólá ãnî 'bãlé rílí rú'á ã'dí sî ãnî vò 'ásí cú ãtí lãwã-lãwã ákó tã gólíyî gólá drí lèlé krístõ 'bá yî drí 'èlé rî 'bá yî tãsí. Gõ'dá gólá ò'è ãnî ndrî â'dolé cú ã'dô-ã'dô Yésũ Krístõ kã rî bê ã'dî. ⁶ Mã írátã Ôvãrí ãnî tãsí, tãlã ãnî ndrî ãmũ ró bê ãnî kpãkã ãlô gólá rî lúyílí gbórókõ lù'ù ãlô rî sî Ôvãrí ánikã rî ró gõ'dá kpá Yésũ Krístõ rî átá ró.

⁷ Ítí rî, 'dôvó ãnî tã lè 'bá yî ndrî Rómã 'á tólá rî 'bá yî ò'bã lõvõ ãnî lãfálé 'ásí, òzõ Yésũ Krístõ drí ãmã lõvó 'bãrè kátí. Gõ'dá òzõ nî ò'è tã tãndí trá ãtí rî, gõ'dá 'dî rî, áã'dô Ôvãrí rî lúyí'á tã rî 'dî tãsí. ⁸ Yésũ ãnî ángó nõ 'á ãmã òjílã Yúdã yí kã rî 'bá yî ãmúlí tã tãndí 'è'è sî. Gólá 'è tã ãmã drí ãmã ãmũ-ãmũ sî ãtí 'dî, tãlã mã nî ró bê kî, pãtí Ôvãrí ã'dô tã 'bã'bã gólíyî gólá drí 'bãlé trá 'èlé ãmã 'á'bíyá yí drí rî 'bá yî 'è'á Yésũ sî. ⁹ Gõ'dá gólá ájõ Yésũ ángó nõ 'á drãlé tãlã tã ònjí ãmákã tãsí, kpá pîpîsílí tãndí íyíkã rî ã'dalé tã ã'dí sî òrî òjílã kã ndrî ángó drí 'á nõ 'bá yî drí, gólíyî ndrî ãlúyî ró Ôvãrí bê pîpîsílí tãndí gólákã 'dî tãsí. Ítí rî, Dãwúđí lúyî gólá trá kî, "Mã ã'dô ãnî lúyí'á, òzõ mã òtírí rî rílí òjílã òrî ngíngí rî 'bá yî lãfálé rî. Mã ã'dô lõngó ngõ'á ndrî 'dũwã ãnî lúyízó."

Lôngó 18.49

¹⁰ Gõ'dá Músã áttã tã kpá tã rî 'dî tãsí kî,

"Ánî òjílã òrî ázã 'bá yí kã rî, nî ãnî rú è'bélé kpãkã ãlô ãmã òjílã Ísírã'èlé kã gólíyî òjílã Ôvãrí kã ró rî 'bá yí bê, ã'dô ró bê ãmã drí Ôvãrí rî lúyízó."

Tã 'Bã'bã Ándã 32.43

¹¹ Gõ'dá kúmú Dãwúđí áttã tã kpá tã rî 'dî tãsí lõngó ázã nõ 'á kî,

"Dôvó òjílã òrî ázã 'bá yî ãnjî Ôvãrí rî.

'Dôvó òjílã ãlô-ãlô ákí ákó gólíyî rî 'bá ángó nõ 'á rî òlúyî kpá Ôvãrí."

Lôngó 117.1

¹² Gõ'dá nîngá sî, tã ángũ 'bá Ísáyã áttã tã kpá tã rî 'dî tãsí kî,

“Bã-tị Yésē rî mvá Dăwúđĩ kâ 'ásĩ rî, kúmú ąngĩ â'dô â'dó'á rĩlĩ őrĩ ąngó
nô kâ rî 'bá yĩ drĩlĩ ndrĩ.*

Gõ'dá ọjĩlã őrĩ ązâ 'bá yĩ kâ rî 'bá yĩ â'dô ícá'á lĩfĩ 'bãlé gólã drĩlĩ ądrélé tã
sĩlĩ ãyĩ ngá lésĩ.”

Īsáyã 11.10

¹³ Ôvârí ămâ drĩ lĩfĩ 'bãzó drĩ lâ rî ọ'bã ąnĩ rĩlĩ pĩpĩsĩlĩ ą'dĩ sĩ ąnĩ lăfálé
'ásĩ tã lělē ąnĩkã gólã 'á rĩ sĩ, gõ'dá kpá ąnĩ drĩ rĩzó ąyĩkô sĩ, tã rĩ 'dĩ 'bá
yĩ tãsĩ. 'Dövó Líndrí Tándĩ gólãkã ọfē mbârákã ąnĩ drĩ lĩfĩ 'bãzó Ôvârí drĩlĩ
rôô tã lělē gólã mbã 'bá â'dólé gąrę rĩ sĩ kĩ, gólã â'dô pătĩlĩ ngá gólã drĩ tã
lâ yĩ 'bãlé trá ndrĩ 'élé ąnĩ drĩ rĩ 'bá yĩ 'é'á.

Tã Póólô kâ ígĩlĩ Rómã lé 'bá yĩ drĩ tã ígĩ íyĩkã gólĩyĩ drĩ rĩ tãsĩ

¹⁴ Ămâ ądrúpĩ yĩ ămâ ízó yĩ bē, ămâ nyăányă nĩ trá kĩ, pătĩlĩ ró, nĩ lē rĩlĩ
rĩ'á tã gólĩyĩ mbĩmbĩ tándĩ gólĩyĩ ąnĩ ązĩ-ązĩ tã lē 'bá ró rĩ 'bá yĩ tãsĩ rĩ 'élé.
Gõ'dá nĩ nĩ trá dódó tã ndrĩ gólĩyĩ Ôvârí drĩ lělē ąnĩ drĩ nĩlĩ rĩ. Nĩ ícã kpá
trá tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ ímbálé ąnĩ ązĩ-ązĩ yĩ drĩ. ¹⁵ Gõ'dá má ígĩ tã trę ąnĩ drĩ tã
ígĩ tã ązâ 'bá yĩ tãsĩ nô 'á, â'dô ró bē tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ drĩ ągázó ąnĩ drĩlĩ. Má
ígĩ tã trá ąnĩ drĩ tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ tãsĩ, tãlã Ôvârí â'dã pĩpĩsĩlĩ tándĩ íyĩkã trá
mã rĩ gógó drĩ ămâ jázó rĩ'á tã gólĩyĩ íyĩkã ró rĩ 'bá yĩ 'élé ĩ'dĩ. ¹⁶ Gõ'dá gólã
nĩ mã trá â'dólé lăj'óbã ró Yésũ Krístô drĩ, tãlã má ọ'ē ró bē lôsĩ gólãkã
ọjĩlã őrĩ ązâ 'bá yĩ kâ rĩ 'bá yĩ lăfálé. Má rĩ trá rĩ'á tã ătĩ-ătĩ tándĩ gólãkã
Yésũ rĩ tãsĩ rĩ ímbálé gólĩyĩ drĩ, tãlã tã gólĩyĩ tã lē 'bá Yésũ 'á rĩ 'bá yĩ kâ
ọjĩlã őrĩ ązâ 'bá yĩ kâ 'dĩ 'bá yĩ lăfálé 'ásĩ rĩ ũsũ ró bē rôô Ôvârí rú, nyé
özô ngá fēfē tĩbē ątrólé fēlé gólã drĩ rĩ drĩ sũrĩ gólã rú rĩ kătĩ. Líndrí Tándĩ
Ôvârí kâ rĩ 'é gólĩyĩ nĩ â'dólé ãyĩ ọjĩlã nyăányă gólãkã ró.

¹⁷ Gõ'dá mã bē trá rĩ'á ngá ąlô 'ĩ Yésũ Krístô bē rĩ, ĩtĩ rĩ, mã ícã trá tã
átálé cé lôsĩ gólã Ôvârí drĩ 'bãlé mã drĩ 'élé rĩ tãsĩ. ¹⁸ Má lēē kô tã átálé tã
ązâ 'bá yĩ tãsĩ. ĩtĩ rĩ, mã â'dô úlĩ ătã'á mbârákã sĩ cé tã gólã Yésũ Krístô
drĩ 'élé mã sĩ ọjĩlã őrĩ ązâ 'bá yĩ kâ rĩ 'bá yĩ 'ézó tã lělē gólã 'á rĩ tãsĩ. Yésũ
'é ũrũkã 'bá yĩ gólĩyĩ lăfálé sĩ tã lělē tãlã úlĩ ămákã gólã rĩ tãsĩ rĩ 'bá yĩ tãsĩ.
Gõ'dá gólã 'é kpá gólĩyĩ ązâ 'bá yĩ tã lělē tã gólĩyĩ mã drĩ 'élé gólĩyĩ lăfálé 'á
rĩ 'bá yĩ sĩ. ¹⁹ Gõ'dá gólã 'é gólĩyĩ kpá tã lělē yĩ 'á tã ndrĩ tĩ drĩ ą'dızó drĩlã
sĩ gólĩyĩ Ôvârí drĩ 'bãlé lămbé ró tã íyĩkã â'dálé ọjĩlã őrĩ ązâ 'bá yĩ kâ 'dĩ
'bá yĩ drĩ rĩ sĩ. Rĩ'á mbârákã Líndrí Tándĩ Ôvârí kâ rĩ kã sĩ gólã drĩ tã tĩ
drĩ ą'dızó drĩlã sĩ 'dĩ 'bãzó rũ 'élé gólĩyĩ lăfálé 'á mã sĩ. ĩtĩ rĩ, mã ícã trá tã
pēlé Yésũ rĩ tãsĩ ĩtölé Yērôsălémã 'ásĩ, gõ'dá kpá vô gólĩyĩ ndrĩ mã drĩ ącĩ
tözó 'álã sĩ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ cãlé bũũũ 'bădrĩ gólã zĩlĩ Īlĩrĩkómã rĩ 'álã. ²⁰ Gõ'dá
mã lē trá pătĩlĩ tã ătĩ-ătĩ tándĩ Ôvârí kã Yésũ rĩ tãsĩ rĩ pēlé ọjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bá
vô gólĩyĩ drē tã ătĩ-ătĩ Yésũ rĩ tãsĩ rĩ drĩ cãzó drē kô 'álã sĩ rĩ 'á rĩ 'bá yĩ
drĩ, tãlã mã özó kô tã ătĩ-ătĩ 'dĩ ătã gólĩyĩ ąrĩ 'bá lâ trá ąkũ ró ọjĩlã ązâ tĩ sĩ
rĩ 'bá yĩ drĩ. ²¹ Gõ'dá tã gólã mã drĩ lělē 'élé 'dĩ rĩ'á nyé özô Ôvârí drĩ ígĩlĩ
trá búkũ íyĩkã 'á rĩ kătĩ. Gólã kĩ nĩ rĩ,

“Ọjĩlã gólĩyĩ ọdrĩ tã ătĩ-ătĩ tándĩ Ôvârí kã pězó drē kô drĩlĩyĩ rĩ â'dô ãyĩ tã
íyĩkã ąrĩ'á.

Gõ'dá ọjĩlã gólĩyĩ kó drē Ôvârí rĩ rú ąrĩ 'bá kô'dáwá rĩ â'dô ãyĩ tã Ôvârí kã
ąrĩ'á 'élé.”

Īsáyã 52.15

* **15:12** 15.12 Dăwúđĩ rĩ ọzôwá gólã â'dó 'bá kúmú ąngĩ 'dĩ ró rĩ'á Yésũ ĩ'dĩ.

Tã Póõlõ kã rãlé nĩ'á 'êlã Rómã 'álã rĩ

²² Má Póõlõ ícã drẽ kô cãlé ãnĩ lômílí Rómã 'á tólã, õzõ kpálé má õlẽ trá tíkó nĩ'á ãnĩ ndrẽlé ãndãlã dũũ sísí nã sĩ rĩ. ²³ Gõ'dá ngbãangbãno rĩ, má ndẽ lôsĩ gólã Ôvãrí drí ãfêlé má drí 'êlé 'bãdrĩ ndrĩ gólíyĩ má drí ãcĩ tõzó 'álã sĩ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ trá. Gõ'dá ndrô dũũ sĩ, má lẽ nô trá nĩlí Rómã 'á tólã ãnĩ ndrẽlé. ²⁴ Tãlã tã rĩ 'dĩ tãsí rĩ, ngbãangbãno mã trá rĩ'á ãmã êdé'á nĩlí fílí 'bãdrĩ ãnikã Ítálíyã 'dĩ 'álã, nĩ'á ãnĩ ndrẽlé Rómã 'á tólã. Má lẽ trá rĩlí ãnĩ bẽ tólã kãpĩ dã sĩ, tãlã má lẽ tã ngílí rõõ ãnĩ bẽ. Gõ'dá 'dĩl vósĩ rĩ, má â'dô ícã'á ãcĩ íngálé lãvũzó nĩ'á 'bãdrĩ Ísípáyĩnã rĩ 'álã. Gõ'dá õzõ nĩ íicã trá ãmã pãlé ngã mvã fínyáwã sĩ ãcĩ rĩ 'dĩ tõzó rĩ, 'dĩl rĩ â'dô â'dó'á tãndí ró.

²⁵ Gõ'dá sísí rĩ, ícã trá má drí nĩzó Yërõsãlémã 'álã ngbãangbãno. Má lẽ õjílã Ôvãrí kã tólã nã 'bá yĩ pãlé ngã fêfê sĩ. ²⁶ Gõ'dá krístõ 'bá gólíyĩ â'dó 'bá iyĩ 'bãdrĩ gólíyĩ Mëkëdóníyã kã 'á gõ'dá Gĩríkĩ kã bẽ rĩ 'bá yĩ 'bã tã ísũ iyíkã trá ngã fêfê ê'bézó drĩ-bãláyĩ ró, â'dô ró bẽ má drí trõlé nĩ'á fêlã tã lẽ 'bá gólíyĩ ízã ró rĩ 'bá Yërõsãlémã 'álã rĩ 'bá yĩ drí. ²⁷ Gólíyĩ nyãányã pãtũlĩ lẽ iyĩ ãzĩ-ãzĩ gólíyĩ tã lẽ 'bá ró ítĩ 'dĩ 'bá yĩ pãlé. Gõ'dá rĩ'á tã mbĩ 'ĩ gólíyĩ drí rĩzó iyĩ ãzĩ-ãzĩ gólíyĩ ízã ró rĩ 'bá Yërõsãlémã 'á rĩ 'bá yĩ pãlé ítĩ, tãlã sísí rĩ, õjílã Yúdã yĩ kã nĩ trá nĩ'á tã ãtálé õjílã õrĩ ãzã 'bá yĩ kã drí tãlã tã lãnjã gólíyĩ Ôvãrí drí 'êlé trá gólíyĩ drí Yésũ sĩ rĩ tãsí, Ôvãrí õjã ró õjílã 'dĩ 'bá yĩ bẽ â'dólé õjílã iyíkã ró kpãkã ãlõ gólíyĩ bẽ. Ítĩ rĩ, rĩ'á ngbãangbãno mbĩ õjílã õrĩ ãzã 'bá yĩ kã 'dĩ drí ngã iyíkã rĩ 'bá yĩ lõnyízó dã dã fêlé õjílã Yúdã yĩ kã gólíyĩ tã lẽ 'bá Yésũ 'á rĩ 'bá yĩ drí õjílã ízã ró rĩ 'bá yĩ pãzó. ²⁸ Ôzõ má õnĩ trá cãlé Yërõsãlémã 'álã rĩ, má â'dô ngã fêfê 'dĩ fê'á tã lẽ 'bá tólã nã 'bá yĩ drí. Gõ'dá 'dĩl vósĩ rĩ, má â'dô ngã'á lãvũlí nĩ'á ãnĩ lômílí Rómã 'á tólã, gõ'dá ãcĩ íngázó nĩlí Ísípáyĩnã 'álã. ²⁹ Ôzõ má õcã trá ãnĩ ndrẽlé tólã rĩ, má nĩ trá kĩ, Yésũ Krístõ â'dô õrẽ fê'á ãmã drí rõõ ãnĩ bẽ.

³⁰ ãmã ãdrúpĩ yĩ ãmã ízó yĩ bẽ, ãmã ãnĩ bẽ ndrĩ kpãkã ãlõ rĩ'á õjílã Kúmú ãmãkã Yésũ kã 'ĩdĩ. Líndrí Tãndí Ôvãrí kã 'bã ãmã trá lõvõ 'bãlé ãmã vó 'ásĩ. Bẽ trá ítĩ rĩ, má lõ'bã rú'bã rõõ ãnĩ drí, nĩ 'ê rãtãã rõõ Ôvãrí drí ãmã tãsí. ³¹ Nĩ 'ê rãtãã, tãlã Ôvãrí ãsũ ró bẽ má rú õjílã Yúdã yĩ kã Yërõsãlémã 'álã gólíyĩ tã lẽ 'bá kô Yésũ 'á rĩ 'bá yĩ drígã sĩ. Nĩ 'ê rãtãã kpã kĩ, tã lẽ 'bá gólíyĩ õjílã Yúdã yĩ kã ró tólã nã 'bá yĩ ãsũ ró iyĩ ngã gólíyĩ má drí trõlé õjílã gólíyĩ ízã ró rĩ 'bá yĩ pãzó 'dĩ 'bá yĩ ãyĩkõ sĩ. ³² Nĩngã sĩ, õzõ Ôvãrí õlẽ nĩ rĩ, má â'dô ícã'á nĩ'á cãlé ãnĩ ngã 'á Rómã 'á tólã ãyĩkõ sĩ. Gõ'dá õzõ mã õndrẽ ãmã trá ãmã vó 'ásĩ rĩ, mã â'dô ícã'á mbãrãkã sölẽ ãmã 'á ãmã vó 'ásĩ ãlõ-ãlõ. ³³ Ôvãrí gólã ãmã 'bã 'bã rĩlí pĩpĩsílí ã'dĩ sĩ rĩ ãã'dô ãnĩ bẽ ndrĩ. ãã'dô ítĩ.

16*Tã tã ígĩ nõ trõ 'bã fêlé Rómã lé 'bã yĩ drí rĩ tãsí rĩ*

¹ Má jô tã ígĩ-ígĩ nõ ãnĩ drí ãmã ízó Fóyĩbẽ drígã. Gólã rĩ tã Ôvãrí kã 'êlé tãndí ró ãndrẽ kãnjã kã ró jãrĩbã zĩlí Sënkõrëyã rĩ 'álã. ² Nĩ lãgũ gólã tãndí ró dódó ãzĩ-ãzĩ tã lẽ 'bã Kúmú ãmãkã Yésũ 'á rĩ ró. Rĩ'á tã mbĩ 'ĩ õjílã Ôvãrí kã drí iyĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ 'ëzó tãndí ró dódó ítĩ. Nĩ pã gólã ngã gólã drí â'dózó ízã lã bẽ rĩ 'bã yĩ sĩ, tãlã gólã rĩ nyãányã pã mã trá rõõ gõ'dã kpã õjílã dũũ ãzã 'bã yĩ bẽ.

Tã Póõlõ drí nĩ-bẽ-yã 'ëzó õjílã ãzã 'bã yĩ Rómã 'álã rĩ 'bã yĩ drí rĩ

³ Má 'è nî-bê-yã ãmbá ãmbá Ākōwīlā yī drī ōkó lâ Pīrīsīlā bê. Gólīyī ĭ'dī lōsī Yēsū Krīstō kâ 'è 'bá 'ĭ má bê. ⁴ Gólīyī gâ ĩyī ōdrã pá trá ngílí rú âmã tāsī. Má 'è ãwô-ĭtí ãmbá Ôvãrí drī tãlã tã rī 'dī tāsī, gō'dá ōjīlã ōrī ãzã 'bá yī kã gólīyī tã lē 'bá trá Yēsū 'á tãlã lōsī âmákã gólīyī lãfálé rī tāsī rī 'bá yī 'è ĩyī ãwô-ĭtí kpá ãmbá Ôvãrí drī tãlã gólīyī drī âmã pãzó trá ōdrã 'ásī rī tāsī. ⁵ Gō'dá má 'è nî-bê-yã kpá krīstō 'bá yī ndrī gólīyī rú 'è'bé 'bá tũ vō ãlô 'á Ôvãrí rī ĩnjīlī Ākōwīlā yī drī 'bã 'á rī 'bá yī drī.

Nî-bê-yã kpá Ēpēnētō drī. Gólã rī lōvó rī'á má 'á dūū ōjīlã drī-kákã Ásīyã* lésī gólã tã lē 'bá Yēsū 'á rī ró. ⁶ Gō'dá má 'è nî-bê-yã kpá ãmbá Mãriyã gólã lōsī 'è 'bá rōo Yēsū drī ãnī ãmúzó rī drī. ⁷ Má 'è nî-bê-yã ãzã kpá Āndrónīkã yī drī ōkó lâ Yūniyã bê gólīyī rī'á âmã ãzī-ãzī yī Yúdã yī kã ró rī 'bá yī ĭ'dī, gō'dá kpá 'bãlê trá gãnimã 'á má bê tãlã tã lēlê gólīyīkã Yēsū 'á rī tāsī rī. Gólīyī rī'á krīstō 'bá yī gólīyī lãjō'bá yī drī rī'á ĩnjī lâ ĩyī rī ĭ'dī. Gólīyī nyãnyã jã rú trá tã lēlê Yēsū 'á sīsī má drī sī.

⁸ Má 'è nî-bê-yã Āmbīlīyátō gólã má drī lōvó lâ 'bãlê tã lē 'bá Kúmú ãmákã Yēsū 'á rī ró rī drī. ⁹ Nî-bê-yã ãzã Ōrōbánō drī. Gólã 'è lōsī kpá trá Yēsū drī kpãkã ãlô ãmã bê. Má 'è nî-bê-yã kpá Sītãkīsī drī. Má 'bã gólã rī lōvó kpá âmã ãzī-ãzī ró. ¹⁰ Nî-bê-yã Āpélê drī. Gólã rī trá tã lēlê pīpīsīlī ãlô rī sī Yēsū 'á, ōzō kpálé gólã ũúsú lãñō rōo rī. Má 'è nî-bê-yã kpá Ārīsītōbólō yī drī ōjīlã gólãkã 'bã kã bê ndrī. ¹¹ Gō'dá má 'è nî-bê-yã kpá Hērōdīyónã ãzī-ãzī tã lē 'bá Yēsū 'á ōjīlã Yúdã yī kã ró rī drī. Má 'è nî-bê-yã kpá tã lē 'bá gólīyī 'bã 'álé Nãrãsisō kã 'á rī 'bá yī drī ndrī. ¹² Nî-bê-yã Trífénã yī drī ãmvúpī lâ Trífósã bê. Gólīyī kpãrãtī 'è ĩyī lōsī trá rōo Kúmú ãmákã Yēsū drī. Nî-bê-yã Pērésī gólã má drī kpá lōvó lâ 'bãlê rī drī. Gólã 'è lōsī kpá trá rōo Kúmú Yēsū drī. ¹³ Nî-bê-yã ãmbã Rūfúsã drī. Rīrī tãndī gólãkã krīstō 'bá ró rī sū trá rōo Kúmú Yēsū rú. Gō'dá nî-bê-yã kpá ãndrê lâ drī. Gólã 'bã âmã lōvó trá té ōzō mvã lâ nyãnyã kãtī. ¹⁴ Má 'è nî-bê-yã kpá ōjīlã nô 'bá yī drī, Āsīnīkīrītō, Fīlégónã, Ērémê, Pãtrōbósã, Ērémã yī ndrī tã lē 'bã ãzã 'bã yī gólīyī rú 'è'bé 'bã gólīyī bê rī 'bã yī drī. ¹⁵ Má 'è nî-bê-yã kpá Fīlólógō yī drī rī Jūlīyã bê, gō'dã Nērēyósã yī drī ĩzó lâ Ōlīmbósã bê, gō'dã kpá tã lē 'bã ãzã 'bã yī rú 'è'bé 'bã vō ãlô 'á gólīyī bê rī 'bã yī drī. ¹⁶ Gō'dã kpá ãnī lãfálé sī rī, ōzō nī ōtírī rú 'è'bé vō ãlô 'á rī, nī 'è nî-bê-yã ãnī lãfálé sī lōvō sī tã lē 'bã ãzī yī ró. Krīstō 'bã yī kãñīsã 'ásī ndrī 'è ĩyī kpá nî-bê-yã ĩyīkã ãnī drī ndrī.

Tã Póolō drī drī-mbílí sōzó tã lē 'bã yī ĩfī ōjīlã gólīyī rī 'bã

gólīyī 'èlê rī'á lâwãlê ĩyī vō 'ásī rī 'bã yī tāsī rī

¹⁷ Âmã ãdrúpī yī âmã ĩzó yī, má sō drī-mbílí ãnī ĩfī tãlã ãnī drī â'dózó ĩfī ngíyã bê gō'dã kpá â'dólé sūlī ãnī rú ōjīlã gólīyī rī 'bã tã átálé ãnī 'bãlê lâwãlê ãnī ãzī-ãzī yī bê rī 'bã yī tāsī. Gólīyī ũjũ trá ãnī ãdólé drī jãlê volé Ôvãrí rú sī. Gō'dã tã gólīyī drī rī'á ĩmbálã rī 'bã yī â'dó kô tã átī-átī pãtī Ôvãrí kã rī ĭ'dī. Nī ãrī tã gólīyīkã 'dī 'bã yī ãzãkã lâ kô ãlôwálã. Nī nyī ãnī volé 'á lâ sī. ¹⁸ Gólīyī rī 'dī kô tã Kúmú ãmákã Yēsū kã rī 'èlê ĭ'dī rú ĩ'bũ 'bã tãndī rī ró. Gólīyī lē 'dī bê-rī cé tã gólīyī sū 'bã gólīyī rú rī 'èlê ĭ'dī. Gólīyī rī rī'á ulī gólīyī ãsô 'bã ãsô rī 'bã yī átálé ĭ'dī ōnjō ró ãnī 'bãlê tã ĩsũ ĩyīkã ãnyã ró 'dī 'bã yī tã-drī lâ lēlê. Ōjīlã gólīyī rī 'bã njãã tã drīlīyī ãrīlī ndrī rī lēlê rī 'bã yī lē ĩyī ulī gólīyī 'dī tã-drī lâ gbō ĩtī, tãlã ãsô-ãsô lâ ĩyī

* 16:5 16.5 'Bãdrī Ásīyã 'dī, ãndrō nô, úzī rú lâ Túrūkī.

sĩ. ¹⁹ Gõ'dá tã lë 'bá vō ãmbá dũũ 'ásĩ rĩ 'bá yĩ ârĩ ãyĩ tã trá kĩ nĩ rĩ, ãnĩ nyãányã rĩ trá rĩlĩ tã lë lë sĩ tã âtĩ-âtĩ mbĩ Ôvârí kã rĩ 'á pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ. Gõ'dá âmã nyãányã trá ãyĩkô ró ãmbá tãlã tã lë lë ãnĩkã ndã 'dĩ tãsĩ. Gõ'dá má lë nô ãnĩ lĩfĩ ãcĩlĩ â'dólé rĩlĩ tã nĩnĩ sĩ rōô Ôvârí ngã lésĩ, tãlã nĩ òrĩ ró bê cé tã gólĩyĩ mbĩmbĩ ró sũ 'bá gólã rú rĩ 'bá yĩ 'élé ã'dĩ. Nĩ rĩ tã ãkô lé 'bá ró, tãlã nĩ òzó kô rĩ rĩ'á tã ãzãkã gólĩyĩ ònjĩ ró rĩ 'bá yĩ 'élé ãlôwálã. ²⁰ Òzô nĩ òrĩ rĩrĩ tãndĩ sĩ ãtĩ rĩ, 'dĩ Ôvârí gólã âmã 'bã 'bã nĩ ndrĩ rĩlĩ ã'dĩ ró rĩ â'dô mbãrãkã ãfë'á ãnĩ drĩ ãjú 'bũzó Sãtãnã bê. Gõ'dá gólã â'dô Sãtãnã rĩ 'ë'á ãnĩ drĩ lôtólé kpãnyã-kpãnyã ãnĩ pá ágálé sĩ tã trözó drĩgã lá sĩ.

Ôvârí ããfë òrë ãnĩ drĩ â'dô pĩpĩsĩlĩ tãndĩ gólãkã 'dĩ vó ró.

Nĩ-bê-yã Póólô rĩ lãmũ-ãzĩ yĩ kã krĩstô 'bã Rómã kã rĩ 'bã yĩ drĩ

²¹ Tĩmãtĩyã gólã rĩ 'bã lôsĩ 'élé má bê nõlé nõ 'ë nĩ-bê-yã ãnĩ drĩ tólã ãmbã ãmbã. Gõ'dá kpã âmã ãzĩ-ãzĩ yĩ òjĩlã Yúdã yĩ kã ró tã lë 'bã ãyĩ trá Yésũ 'á rú bê ãyĩ Lũkĩyã, Yãsonã gõ'dã Sõsĩpãtô 'ë ãyĩ nĩ-bê-yã kpã ãnĩ drĩ. ²² Mã Tãrãtĩyõ, má rĩ rĩ'á wãrãgã nô ãgĩlĩ nĩ Póólô drĩ tã ãgĩ 'bã gólãkã ró. Mã 'ë nĩ-bê-yã kpã ãnĩ drĩ ãmbã ãzĩ-ãzĩ tã lë 'bã trá Kúmũ ãmãkã Yésũ 'á rĩ ró. ²³ Gãyõ 'ë nĩ-bê-yã kpã ãnĩ drĩ. Mã Póólô ngbããngbãnõ rĩ, rĩ'á gólã drĩ 'bã 'á. Gõ'dã tã lë 'bã gólĩyĩ ndrĩ nõlé nõ 'bã yĩ 'ë'ë ãyĩ rú kpã 'dó gólã drĩ 'bã 'á rãtãã 'élé Ôvârí drĩ. Ërësĩtõ 'ë nĩ-bê-yã kpã ãnĩ drĩ. Gólã rĩ'á òjĩlã rĩ 'bã sũlĩ ãdĩ rú jãrĩbã nõ 'á rĩ ã'dĩ. Gõ'dã âmã ãzĩ-ãzĩ tã lë 'bã ró zĩlĩ Kãrãtõ rĩ 'ë kpã nĩ-bê-yã ãnĩ drĩ. ²⁴ (Kúmũ ãmãkã Yésũ Krĩstô òfë òrë ãnĩ drĩ ndrĩ. ãã'dô ãtĩ.)*

Tã Póólô drĩ tã-vó ãyĩkã ãtĩzó Rómã lé 'bã yĩ drĩ rĩ

²⁵ 'Dõvó ãtĩ rĩ, mã lũyĩ Ôvârí ãmbã. Gólã rĩ'á ã'dĩ gólã ãcã 'bã tã lë lë ãnĩkã Yésũ 'á rĩ 'bãlé â'dólé mbãrãkã bê tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Yésũ rĩ tãsĩ má drĩ rĩ'á pãlã òjĩlã drĩ rĩ sĩ. Sĩsĩ rĩ, tã âtĩ-âtĩ Yésũ Krĩstô rĩ tãsĩ rĩ rĩ'á lãpĩ-lãpĩ lá ró ndrõ dũũ sĩ. Âmã ã'bĩyã yĩ ãcã ãyĩ kô tã lá nĩlĩ ndrĩ. Gõ'dã ngbããngbãnõ rĩ, òjĩlã ndrĩ ãcã trá nĩlã. ²⁶ Tã gólĩyĩ tã ãngũ 'bã Ôvârí kã rĩ 'bã yĩ drĩ ãgĩlĩ trá ãkũ ró nã 'bã yĩ sĩ rĩ, Ôvârí 'bã âmã trá nĩlã ngbããngbãnõ. Gõ'dã Ôvârí gólã rĩ 'bã zãã gbãdũ ãdũkũ ãkô rĩ 'bã tã òjĩlã òrĩ drĩ ndrĩ tã rĩ 'dĩ 'bã yĩ ãrĩzó, tãlã gólĩyĩ òlë ró tã Ôvârí 'á gõ'dã tã gólĩyĩ gólã drĩ lë lë rĩ 'bã yĩ 'ëzó.

²⁷ Ôvârí ã'dĩ rĩ'á gólã tã nĩnĩ bê ndrĩ rĩ. 'Dõvó ãtĩ rĩ, mã lũyĩ gólã zãã ãdũkũ ãkô Yésũ Krĩstô sĩ. ãã'dô ãtĩ.

* **16:24** 16.24 Úlĩ vërësi 24 nõ kã ãgĩlĩ kô wãrãgã bĩ búkũ Rómã lé 'bã nõ kã ãzã 'bã yĩ 'á.

Tã ìgĩ-ìgĩ drĩ-káká Póólō kâ Kōrínītō lé 'bá yĩ drí 1 Kōrínītō lé 'bá

Tã 'ě'á zĩlâ nĩlĩ sísí rĩ

Kōrínītō rĩ'á jãrĩbã ąngĩ 'ĩ 'bãdrĩ Ğĩrĩkĩ kâ 'á, gō'dá ọjĩlã Yúdã yĩ kâ bê düũ jãrĩbã rĩ 'dĩ 'á tólã. Póólō rĩ trá Kōrínītō 'álã ndrô ălô cú ító 'á lâ bê. Nĩ â'dô tã gólã rũ 'ě 'bá tólã rĩ ùsú'á búkũ Tã 'Ĕ'ě kâ 'á kápĩtã lâ 18. Sōsōténĩ, gólã wárãgã nô ìgĩ 'bá ìyĩ Póólō bê rĩ ìyĩkã rĩ'á drĩ-'bá Yúdã yĩ kâ ălólã tólã gólã tã lě 'bá trá tã Póólō drí rĩ'á pělã kĩ, Yésũ ăă'dô 'díyĩ pã 'bá 'ĩ rĩ 'á rĩ 'ĩ'dĩ. Úzĩ búkũ nô wárãgã drĩ-káká gólã búkũ nô 'á Póólō drí ìgĩlĩ krístō 'bá gólĩyĩ Kōrínītō 'álã rĩ 'bá yĩ drí rĩ 'ĩ'dĩ. Gō'dá Póólō ìgĩ wárãgã ăzã trá sísí gólĩyĩ drí rĩ, gō'dá wárãgã rĩ 'dĩ ăvĩ trá.

Ọjĩlã Ğĩrĩkĩ kâ rĩ 'bá yĩ 'bã ìyĩ tã ìsũ ìyĩkã kĩ, tã nĩnĩ ăă'dô rĩ'á ngá gólã tã lâ drí ląnjĩlĩ kôrô rĩ 'ĩ'dĩ. Gólĩyĩ rĩ rĩ'á ôvãrĩ ăbãrãdãgō ngĩngĩ ìnjĩlĩ 'ĩ'dĩ. Ôvãrĩ 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á ìyĩ cú pãrãndã ìyĩkã bê ngĩngĩ ălô-ălô, ọjĩlã 'dĩ 'bá yĩ drí rĩzô rĩ'á ngá fěfě fělé ọdrã 'ásĩ ngátã ngá nyãnyã 'ásĩ ôvãrĩ ìyĩkã 'dĩ 'bá yĩ drí tĩ lâ ìyĩ sĩ. Ọjĩlã 'dĩ 'bá yĩ rĩ ìyĩ kpá rĩ'á ngá fěfě ìyĩkã pãrãndã tĩ sĩ 'dĩ 'bá yĩ ùrũkã lâ yĩ nyãlé ăkpã pãrãndã tĩ nĩngã ìyĩ ăzĩ-ăzĩ ăzã 'bá yĩ bê. Gō'dá ọkó ăzã 'bá yĩ rĩ ìyĩkã kpá rĩ'á rĩlĩ vò pãrãndã kâ 'dĩ 'bá yĩ lăgátĩ sĩ, tãlã ăgô ọrĩ ró bê ăyĩlĩ ìyĩ bê. Gō'dá ọjĩlã 'dĩ 'bá yĩ ăcã bê ìyĩ krístō 'bá ró rĩ, rĩ'á ămbã-ămbã ró gólĩyĩ drí lã'bí ọnjĩ ìyĩkã 'dĩ 'bá yĩ ăyézó.

Tã ăzã 'bá yĩ ă'dô trá tólã kãńĩsã 'á rōô, 'ĩ'dĩ Póólō drí drĩ-mbĩlĩ sōzô ọjĩlã 'dĩ 'bá yĩ lĩfĩ tã lâ sĩ. Tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á ọzô nõô 'bá yĩ kãtĩ, lãfálé cãcã ngĩngĩ tũ tũ, gō'dá kpá lãwã-lãwã ìyĩ lãfálé sĩ, krístō 'bá ăzã 'bá yĩ drí rĩzô krístō 'bá ăzĩ ăjĩlĩ tã kĩ 'bá gólĩyĩ tã Yésũ kâ lě 'bá kô rĩ 'bá yĩ ăndrã, ăgô ăzã drí ăyízó ìyĩ átã rĩ ọkó bê, gō'dá ọjĩlã kãńĩsã kâ átã ìyĩ tã tã 'dĩ 'á kô, gō'dá ăzã 'bá yĩ ăãdô ìyĩkã trá ìyĩ tã ìmbã gólĩyĩ ọnjõ ró rĩ 'bá yĩ sĩ.

Wárãgã nô 'á rĩ, Póólō rĩ kpá rĩ'á tã ìjĩ krístō 'bá ăzã 'bá yĩ kã jólé gólã drí rĩ tã-drĩ lâ yĩ lógólé. Tã ìjĩ 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á tã ăgó yĩ kã ọkó bê rĩ tãsĩ, gō'dá kpá ngá gólĩyĩ fělé ngá fěfě ró ôvãrĩ lĩdĩ drí rĩ nyãnyã lâ tãsĩ, gō'dá kpá rũ ămũ Yésũ rĩ tã ìsũzô rĩ 'ě'ě lâ mbĩ rĩ 'á rĩ tãsĩ. Gólã lógô kpá tã-drĩ ăzã 'bá yĩ trá mbãrãkã ngĩngĩ gólã Lĩndĩ Tãndĩ drí rĩ'á fělã rĩ 'bá yĩ tãsĩ. Gólã gō ă'dã kpá tã Yésũ rĩ ngãngã kã ọdrã 'ásĩ rĩ ngbãlĩ-ngbãlĩ gólĩyĩ drí, gō'dá kpá tã ngãngã krístō 'bá kã ọdrã 'ásĩ rĩ tã lâ bê.

1-2 Mã Póólō tĩbê Ôvãrĩ drí nĩlĩ nĩ ă'dólé lăjõ'bá Yésũ Krístō kã ró rĩ, ìgĩ wárãgã nô nĩ ănĩ krístō 'bá rĩ 'bá Kōrínītō 'álã rĩ yĩ drí. Ămã, ămã ădrũpĩ Sōsōténĩ bê, mã 'ě nĩ-bê-yã ănĩ drí ndrĩ. Mã ìgĩ wárãgã nô ănĩ gólĩyĩ tĩbê Ôvãrĩ drí nĩlĩ trá ă'dólé ọjĩlã ìyĩkã nyãányã lâ ró Yésũ Krístō sĩ rĩ yĩ drí. Gō'dá kpá krístō 'bá vò 'ásĩ ndrĩ rĩ 'bá Yésũ rĩ ìnjĩlĩ Kúmũ ìyĩkã ró ămã bê rĩ yĩ drí ndrĩ.

³ Ôvãrĩ ămã átã gō'dá Kúmũ ămãkã Yésũ Krístō bê ọfě ìyĩ ọrě ănĩ drí tã ă'dĩ bê.

Tã ọrě Ôvãrĩ drí ăfělé rĩ tãsĩ

⁴ Mã rĩ zãã ăwô-ítĩ 'élé Ôvãrĩ drí ănĩ tãsĩ, tãlã gólã fě ọrě trá ănĩ drí rōô Yésũ Krístō sĩ. ⁵ Gō'dã nĩ ă'dô bê trá ngá ălô ró Yésũ Krístō bê rĩ, Ôvãrĩ fě ọrě tã nĩnĩ kã gō'dã mbãrãkã tã ătĩ-ătĩ tãndĩ ìyĩkã rĩ pě kã tãndĩ ró rĩ trá

ānī drī rōō. ⁶ Ānī ndrī, nī lē tā trá tā Yésū Krístō rī tāsī nō 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ālō sī, ĩtī rī, tā nō ĩndrīgó lâ fī trá ānī p̄p̄s̄l̄l̄ 'á gágá. ⁷ Tā rī 'dī tāsī rī, Ôvârí fē ōrē trá ānī drī rōō, dró gólâ 'ē'á fēlâ ānī drī rī dr̄ñ, ānī drī rīrī āgō-āgō Yésū kâ rī tēlé ānīlī mbârâkâ íyíkâ â'dalé ōjílâ drī ndrī rī 'á. ⁸ Ôvârí â'dô ānī âťĭ'á gágá gō'dá kpá ānī 'bālē rīlī tā lēlē bē p̄p̄s̄l̄l̄ ālō sī būúú cālē kâyĭ âdūkū āngó nō kâ 'á, tālâ nī âdrē ró Ôvârí ândrá ōjílâ tândí ró tā ōnjĭ ākó ānī rú kâyĭ Kúmú āmákâ Yésū Krístō drī 'ēzó āgōlé rī sī. ⁹ Mā nĭ trá kĭ, Ôvârí â'dô tā gólĭyĭ gólâ drī tā lâ 'bālē trá 'elē rī 'ē'á tā p̄âťĭ-p̄âťĭ ró. Gólâ ĩ'dī tĭbē ānī nĭ 'bá â'dô rô bē rīlī ngá ālō ró íyĭ mvá Yésū Krístō Kúmú āmákâ ró rī bē rī.

Tā Póólō drī tā lôgōzō krístō 'bá yĭ dr̄ñ kĭ gólĭyĭ ōrĭ ngá ālō ró rī

¹⁰ Âmâ ândré rī mvá yĭ, má lô'bâ rú'bâ ānī rú drĭ-âcē Yésū Krístō kâ rī sī, nī âyē lâwâ-lâwâ ānī lâfálē 'ásĭ, nī câ ānī lâfâ rĭzó ngĭngĭ kô. Tā 'dī 'bá yĭ vō lâ 'á rī, nī â'dô ngá lēlē ālō bē ānī lâfálē 'ásĭ, nī ĩ'bĭ tā ānī lâfálē 'ásĭ ālō tā Ôvârí kâ nō tāsĭ. ¹¹ Âmâ ândré rī mvá yĭ, má âtâ tā 'dī ĩtĭ 'dī rī, tālâ ōjílâ āzâ 'bá yĭ Kólówē drī 'bâ lésĭ kĭ ĩyĭ nī rī má drī rī, nī ōrĭ lâwâlē ānī lâfálē 'ásĭ. ¹² Ānī ālō-ālō, nī 'bâ tā trá rĭzó 'dēlé ōjílâ ngĭngĭ vósĭ. Ōjílâ āzâ 'bá yĭ ānī lâfálē sĭ kĭ ĩyĭkâ, yĭ ōlē tā Póólō kâ ĩ'dī gō'dá āzâ 'bá yĭ kĭ, yĭ ōlē tā Āpólō kâ ĩ'dī. Gō'dá āzâ 'bá yĭ kĭ, ĩyĭkâ yĭ ōlē tā Pétērō kâ ĩ'dī, gō'dá āzâ 'bá yĭ kpá ānī lâfálē sĭ kĭ yĭ ōlē ĩyĭkâ cé tā Yésū kâ ĩ'dī. ¹³ Ānī drĭ yŭ yā? Ócâ gō'dá Yésū Krístō rī lâfâ trá ngĭngĭ yā? Ōjílâ gólâ ĩpálē fē lâľĭ-lâľĭ dr̄ñ ānī tāsĭ rī mâ Póólō ĩ'dī yā? Ó'ē bābâtĭzĭ ānī drī mâ Póólō rī rú sĭ yā?

¹⁴ Gō'dá tālâ tā 'dī tāsĭ rī, má 'ē âwô-ĭtĭ āmbá Ôvârí drī, tālâ mâ rī gógó nyānyā lâ má 'ē bābâtĭzĭ trá cé ōjílâ dâ drī ānī lâfálē sĭ. Má 'ē bābâtĭzĭ trá cé Kĭrĭsĭpō yĭ drī Gáyō bē. ¹⁵ Ā'dô bē trá ĩtĭ rī, ōjílâ āzâ yŭ'dâwâ 'ē 'bá tā âtalé kĭ, má ō'ē bābâtĭzĭ ĩyĭ drī âmâ rú sĭ. ¹⁶ Āwô, tā vĭ trá má dr̄ñ sĭ, má 'ē bābâtĭzĭ kpá Sĭtĭfānásĭ yĭ drī ōjílâ gólâkâ 'bâ kâ bē. 'Dĭĭ dr̄ñ sĭ rī, má 'ē bābâtĭzĭ kô ōjílâ āzākâ drī ālólâ. ¹⁷ Nĭ ndrē drē, Yésū âjô mâ ānīlī ānī lâfálē lâjô'bâ íyĭkâ ró nō, â'dô ró bē tā âtĭ-âtĭ tândí íyĭkâ nō pēlé ōjílâ drī. ĩtĭ rī, gō'dá má rī tā â'dô kâ pēlé ĩ'dī yā? Má rī gō'dá cé ōdrâ tā Yésū Krístō kâ rī pēlé ĩ'dī mbârâkâ gólâkâ ōjílâ pâ kâ rī tā lâ bē. Tĭ má ōró rĭĭ nō tā nĭñĭ ōjílâ mvá drĭgá sĭ rī tā lâ pēlé ĩ'dī rī, tĭ nĭ ĩcâ ngá pāpā ũsŭlĭ kô, tālâ ngá pāpā ũsŭ-ũsŭ cé rĭ'á tā âtĭ-âtĭ Yésū rī tāsĭ rī lēlē lâ sĭ.

Tā tā nĭñĭ p̄âťĭ Ôvârí ngá lésĭ rī tāsĭ

¹⁸ Rĭ'á tândí ró má drī rĭzó tā âtalé tā nĭñĭ Ôvârí ngá lésĭ rī tāsĭ. Ōjílâ gólĭyĭ Ôvârí drī 'ē'á pālâ kô rī, ĩcâ kô tā âtĭ-âtĭ tândí ōdrâ Yésū Krístō kâ rī tāsĭ nō tā ārĭlĭ dódó, tālâ tā âtĭ-âtĭ tândí rī 'dī rī ĩyĭ ndrēlâ tā tākó ró ĩyĭ ľĭfĭ. Gō'dá âmâ gólĭyĭ Ôvârí drī rĭ'á pālâ nō 'bá yĭ drī rī, tā âtĭ-âtĭ tândí 'dī rĭ'á cú mbârâkâ Ôvârí kâ bē rōō. ¹⁹ Rĭ'á nyé ōzō Ôvârí drī âtalé trá búkŭ íyĭkâ 'á tĭ kĭ'á nĭ rī,

“Má â'dô tā nĭñĭ ōjílâ gólĭyĭ āngó nō dr̄ñ rī yĭ drĭgá sĭ rī ĩzâ'á ndrĭ. Má â'dô tā nĭñĭ gólĭyĭkâ 'dĭ 'bá yĭ jâ'á ndrĭ â'dólē ngá tākó ró.”

Īsáyâ 29.14

²⁰ Ōzō â'dô gō'dá trá ĩtĭ rī, gō'dá ōjílâ gólĭyĭ tā nĭ 'bá ró āngó nō dr̄ñ rī â'dô ĩyĭ kĭ'á nĭ rī, tā nĭñĭ ĩyĭkâ 'dĭ ââ'dô Ôvârí rī tāsĭ yā? Ĺĭfĭ ĩcĭ 'bá gólĭyĭ āngó nō dr̄ñ rī yĭ â'dô ĩyĭ tā â'dô kâ ĩmbá'á ĩ'dī ānī drī Ôvârí rī tāsĭ yā?

Ōjílā gólīyī rī 'bá īyī tā átálé tándí ró tā nīñī īyíkā sī 'dī 'bá yī ícá īyī kō tā mbī átálé tā Ôvârí kâ rī tāsī. Ôvârí 'bā tā nīñī ōjílā kâ tā ĩsū gólīyíkâ bê trá â'dólé ngá tākó ró. ²¹ Nī ndrê drê, Ôvârí 'bā trá âmbâ-âmbâ ró ōjílā ângó nō drī rī yī drī íyī nīzó cé tā nīñī gō'dá tā ĩsū-ĩsū gólīyíkâ sī. Ôvârí lē nī ōjílā pālē tā lēlē gólīyíkâ tā âti-âti gólâ âmâ drī rī'á pēlá nō 'á rī tāsī. Tā âti-âti gólâ ōjílā ângó nō drī rī yī drī rī'á ndrēlá tā tākó ró nō.

²² Ōjílā Yúdâ yī kâ rī īyíkâ tā lârákô lōndálé ī'dī tā â'dalé īyī drī kī, tā âti-âti âzákôlá rī'á pēlé 'dī ââ'dô pătī. Gō'dá ōjílā Ğırıkī kâ lē īyíkâ tā ĩmbâ ōjílā tā nī 'bá kâ rī yī ī'dī īyī drī gōzô tā lēlé tā ĩmbâ rī 'dī 'á. ²³ Gō'dá ĩtī rī, âmákâ rī, mǎ rī âmákâ ōdrǎ tā Yésū Krístō kâ fê lâli-lâli drī rī tā lâ pēlé ī'dī. Ōdrǎ Yésū Krístō kâ fê lâli-lâli drī 'dī 'bā ōjílā Yúdâ yī kâ rī 'bá yī Yésū rī gālê dó 'díyī pǎ 'bá Ôvârí drī âjólé rī ró. Gō'dá ōjílā âzâ 'bá yī â'dó 'bá ōjílā Yúdâ yī kâ ró kô rī yī kī īyíkâ, tā 'dī â'dô tā tākó ró. ²⁴ Gō'dá ōjílā gólīyī Ôvârí drī njīlí trá 'ē'á pālâ ōjílā Yúdâ yī kâ lâfálé sī gō'dá kpá Ğırıkī kâ lâfálé sī rī yī drī rī, tā Yésū Krístō rī tāsī rī â'dâ tā kī, Ôvârí ââ'dô mbârâkâ âmâ bê ōjílā pázó, gō'dá Ôvârí ââ'dô kpá cú tā nīñī bê gǎřâ. ²⁵ Nī ndrê, tā gólâ Ôvârí drī 'ēlé 'dī trá, ōjílā gólīyī ângó nō drī nō yī ndrê tā 'dī īyī līfī tā tākó ró, gō'dá tā rī 'dī rī â'dalé kī, tā nīñī Ôvârí drīgá sī rī lâvū gǎřâ tā nīñī ōjílā ângó nō drī nō 'bá yī drīgá sī rī drī sī. Ōjílā âzâ yū'dǎwǎ âlôlá tā nīñī lâ drī cǎlé tā nīñī Ôvârí kâ rī bê. Gō'dá ōjílā ângó nō drī rī ndrê īyī tā 'dī tā tākó ró mbârâkâ âkó, gō'dá tā 'dī mbârâkâ lâ lâvū gǎřâ mbârâkâ ōjílā mvá kâ rī drī sī.

²⁶ Âmâ ândré rī mvá yī, nī ĩsū drê ânī tā drê âkpâkâ'dâ Ôvârí drī ânī âzī âkó â'dólé īyī mvá yī ró rī, ânī ângô tí ró. ²⁷ Ôvârí lē tā-drī té ōjílā gólīyī tā nī 'bá kô rī 'bá yī njīzô 'dī, â'dô ró bê tā â'dalé kī, ōjílā gólīyī tā nī 'bá 'dī 'bá yī ngá tākó 'ī tā nīñī īyíkâ 'dī 'bá yī bê. Gō'dá Ôvârí njī ōjílā gólīyī mbârâkâ âkó 'dī 'bá yī kpá té ī'dī, â'dô ró bê tā â'dalé kī, mbârâkâ ōjílā mvá kâ rī rī'á ngá tākó 'ī. ²⁸ Gólâ njī té ōjílā gólīyī ōjílā ângó nō drī rī drī rī'á īyī ndrēlé ngá tākó ró rī yī ī'dī, â'dô ró bê tā â'dalé kī, ngá tībê ōjílā ângó nō drī rī drī rī'á ndrēlá līfī ró ângó nō 'á nō â'dô rú ĩzâ'á ndrī. ²⁹ Gólâ 'ê tā 'dī ĩtī 'dī rī, tǎlá mǎ ōzô kô rī lómbé-lómbéwá 'ēlé Ôvârí rī līfī drī 'á kī, Ôvârí njī âmâ nō rī, tǎlá âmâ ōjílā tā lâ drī lâzélé gǎřâ âzī-âzī drī sī rī ī'dī rī drī.

³⁰ Ôvârí ī'dī ânī 'bā 'bá â'dólé ngá âlô ró Yésū Krístō bê rī. Gō'dá Ôvârí âyê tā ōnjī ânīkâ rī 'bá yī trá ndrī, tǎlá Yésū drǎ trá ânī vō 'á. ĩtī rī, gō'dá olô'bǎá tā âmâ rú Ôvârí ândrá kô. Yésū ī'dī tībê âmâ ĩnjī 'bá â'dólé drī-báláyī ró tā ōnjī 'ásī rī. ³¹ ĩtī rī, gō'dá mǎ rī tā 'ēlé, nyé ōzô tā ĩgī Ôvârí kâ drī átálé trá rī kâtí kī,

“Ōjílā gólīyī lē 'bá lómbé-lómbéwá 'ēlé rī,

gólīyī olômbê īyī tā gólâ Ôvârí drī 'ēlé trá gólīyī drī rī tāsī ī'dī.”

Yērēmíyǎ 9.24

2

¹ Âmâ ândré rī mvá yī, kǎyī má drī cǎzó ânī ngálâ tā âti-âti Ôvârí kâ pēlé rī, má pēé tā âti-âti rī 'dī ânī drī úli-lânjī-lânjī sī kô â'dô ró bê ânī drī tā lēzó. ² Má 'bā tā âmákâ trá cé Yésū Krístō rī ōdrǎ tā pēzó ī'dī ânī drī, tā gólâ rī ĩpázó fê lâli-lâli drī, â'dô ró ânī pālê tā ōnjī ânīkâ 'ásī rī bê.

³ Má drī â'dózô drê bê ânī lâfálé tólâ tā pē'á rī, má âcâ trá ōzô ōjílā tākó

mbâràkã ãkó rî kâtí, gō'dá ũrĩ fî trá má 'á rōô būúũ áamá 'bálé lélé rōô.
 4 Gō'dá má drí rîzō tā átî-átî Ôvârí kâ nō pélé ãní drí rî, má rî kô pēlá ãní
 drí tā nîñî òjílã mvá drígá sî rî sî. Nî lē tā tá átî-átî 'dî 'á, á'dó kô kî, tálã
 má rî tá átî-átî rî 'dî pélé tá nîñî òjílã ãngó nō kâ drígá sî rî sî rî drí. Gō'dá
 Ôvârí á'dã úlî má drí rî'á pēlá 'dî trá ãní drí mbâràkã Líndrí Tândí íyíkã
 rî kâ sî. 5 Má 'ê tá 'dî ítí 'dî rî, tálã nî òlê ró tá Yésũ rî tãsí mbâràkã Ôvârí
 kâ sî, á'dó tá nîñî òjílã mvá drígá sî rî sî kô.

6 Úlî gólîyî áamá drí rî'á pēlá krístô 'bá gólîyî tá lē 'bá trá tá Ôvârí kâ 'á
 pîpîsílî ãlô sî rî yî drí rî, rî'á úlî tá nîñî Ôvârí kâ bê rî í'dî. Gō'dá tá nîñî
 rî gógó 'dî á'dó tá nîñî òjílã mvá drígá sî rî í'dî kô. Tá nîñî rî 'dî á'dó kô
 drî-'bá ãngó nō kâ rî 'bá yî ngá lésî, tálã tá nîñî drî-'bá gólîyî ãngó nō kâ
 nō 'bá yî ngá lésî rî á'dô rû ndê'á ndê 'dũwã gólîyî bê. 7 Gō'dá tá nîñî gólã
 áamá drí rîzô tá átálé í'dî sî lâ nō rî'á tá nîñî ngî 'î. 'Dî tá nîñî gólã Ôvârí
 drí lãpîlî trá ðî òjílã drí rî í'dî. Drê ãkpãkã'dã gólã 'bãá drê ãngó nō kô rî,
 ãkũ ró, gólã 'bã tá nîñî rî 'dî tá lâ trá áamá drí. 8 Gō'dá òjílã gólîyî á'dó 'bá
 drî-'bá ãngó nō kâ ró nō 'bá yî tá nîñî lâràkô ítí 'dî, tá lâ fî gólîyî drî kô.
 Tí tá nîñî rî 'dî tá lâ òró fî trá gólîyî drî rî, tí gólîyî ícã kô Kúmú Yésũ rî
 ípálé fê lãlî-lãlî drî. 9 Gō'dá tá rî gógó 'dî á'dô trá nyé òzô Ôvârí drí átálé
 trá búkũ íyíkã rî 'á rî kâtí kî,

“Ngá gólîyî Ôvârí drí êdélé trá 'ê'á 'êlã áamá òjílã íyíkã gólã rî lē 'bá trá rî
 yî drí rî rî'á ngî lãnã ró tákanyî.

Ôjílã ícã kô ngá lãnã rî gógó 'dî ndrêlé íyî lîfî sî ngátã tá lâ árílî íyî bí-'balé
 sî.”

Īsáyã 64.4

10 Gō'dá Ôvârí á'dã tá íyíkã lãpî-lãpî ró 'dî trá cé áamá gólîyî krístô 'bá
 ró rî yî drí Líndrí Tândí íyíkã sî. Líndrí Tândí gólãkã 'dî rî tá ndrî gólã
 drí rî'á 'êlã rî 'bá yî nîlî, á'dô tá lãnã-lãnã gólã drí rî'á ìsũlã rî 'bá yî í'dî
 rî. 11 Ngá gólã rî 'bá tá ìsũ-ìsũ òjílã kâ nîlî rî cé òjílã rî 'dî í'dî. Kpá ítí,
 Líndrí Ôvârí kâ rî cé nî tá ìsũ-ìsũ pãtî-pãtî gólãkã rî nîlî ndrî. 12 Mî ndrê
 drê, Líndrí gólã tîbê áamá gólîyî tá lē 'bá trá rî yî drí á'dózó í'dî bê lâ nō
 rî, á'dó kô líndrí ãngó nō kâ í'dî. Ôvârí ájô Líndrí íyî nyãnyã kâ trá rîlî
 áamá 'á, tálã mã ũñî ró tá tândí ndrî gólã Ôvârí drí áfêlé trá áamá drí tãkó
 nō 'bá yî bê. 13 Gō'dá á'dô bê trá ítí rî, mã rî úlî tá ìsũ áamá nyãnyã kâ
 átálé í'dî kô. Líndrí Tândí Ôvârí kâ rî nî rî'á áamá ímbálé úlî ícã 'bá íyî
 áamá drí 'ê'á ímbálã áamá ãzî-ãzî gólîyî á'dó 'bá kpá cú Líndrí Tândí Ôvârí
 kâ bê íyî 'á rî yî drí rî sî. 14 Gō'dá òjílã gólîyî Líndrí Tândí Ôvârí kâ ãkó íyî
 'á rî yî, gã íyî tá Ôvârí kâ nō dó. Tá 'dî ícã filí òjílã 'dî 'bá yî drî kô, tálã
 'dî tá gólîyî Líndrí Tândí Ôvârí kâ drí 'ê'á á'dálã cé nî gólîyî drí rî í'dî, ítí
 rî, gō'dá gólîyî ndrê íyíkã tá rî 'dî íyî lîfî 'á tá tãkó ró. 15 Ôjílã gólã 'bã 'bá
 bê cú Líndrí Ôvârí kâ bê yî 'á rî, á'dô ícã'á cú tá ífî tá lãnã-lãnã 'dî kâ nîlî
 ndrî. Gō'dá ícã kô òjílã gólã Líndrí Ôvârí kâ ãkó rî drí nîzô lâ, 16 nyé òzô
 búkũ Ôvârí kâ drí átálé trá rî kâtí kî,

“Á'dî á'dô ícã'á kó tá ìsũ-ìsũ Ôvârí kâ nîlî nî yã?

Ôjílã kó yû.

Á'dî á'dô ícã'á nî tá lògólé Ôvârí drî yã?

Ôjílã ãzãkã kó yû.”

Īsáyã 40.13

Gõ'dá cé âmâ nyãányâ gólīyī ngá ãlô ró Yésũ Krístõ bê rī, mã nī tã ãsũ gólâkâ rī 'bá yī cé nī, tãlã Líndrí Tãndí Ôvârí kâ â'dâ nī âmâ drí.

3

Tã Póólõ yī Āpólõ yí bê drí 'â âmúzó kpākã ãlô lôsī 'ëzó lãjõ'bá Ôvârí kâ ró rī

¹ Âmâ ândré rī mvá yī, kâyī má drí 'bãzó ãní bê rī sī rī, má rī tã âátalé ãní drí òzõ krístõ 'bá gólīyī tã lē 'bá trá Ôvârí 'á pīpīsilī ãlô sī rī kâtí kô. Má rī trá rī'á tã âátalé ãní drí òzõ rīrī tã âátalé òjílã gólīyī rī 'bá ãyíkã cé tã lówó tã ãngó nõ kâ rī kâ bê drí rī kâtí. ãní drē cé 'dīyīmvá òdé kâtí tã lēlē ãníkã Yésũ Krístõ 'á rī 'á. ² Ítí rī, nī ícã ãníkã drē cé bã ndrólé ì'dí. Nī ícã drē nyásã âmbã-âmbã nyálé tēlé kô. ³ Nī ícã kô, tãlã nī rī ãníkã drē zãã rī'á ngá gólīyī ãngó nõ 'bá yī kâ rī yī 'èlé ì'dí. ãní drē zãã pīpīsilī 'bã'bã bê ãní ãzí-ãzí yī rú, gõ'dá ãní drē kpá zãã rī'á lâwã'á ãní lâfálé 'ásí. ⁴ Gõ'dá ãní drí ãní lâfálé cãzó ngĩngĩ, nyé òzõ òjílã gólīyī ãngó nõ kâ tībê tã lē 'bá ãyī Yésũ Krístõ 'á kô rī 'bá yī kâtí. Āzã 'bá yī kī, yī òlē ãyíkã Póólõ ì'dí gõ'dá ãzã 'bá yī kī, yī òlē ãyíkã Āpólõ ì'dí.

⁵ ãní lâfã cãcã ãtí 'dī rī'á tã tãkó 'í. Āpólõ ãyíkã ã'dí ì'dí yã? Gõ'dá mã Póólõ ãyíkã ã'dí ì'dí yã? Âmâ âmákã cé lãjõ'bá Ôvârí kâ tībê rī 'bá tã tã lēlē kâ Yésũ 'á nõ â'dalé ãní drí rī yī ì'dí. Âmâ ãlô-ãlô mã rī âmákã nõ cé lôsī gólã Ôvârí drí â'dalé âmâ drí 'èlé rī 'èlé ì'dí. ⁶ Mã âmákã ì'dí úlī Ôvârí kâ nõ ì'dí 'bá lâ 'í ãní 'á. Gõ'dá Āpólõ ãyíkã ì'dí úlī Ôvârí kâ mã drí ì'dí trá ãní 'á gõ'dá âfõ 'bá trá 'dī 'â lâ lúkũ 'bá 'í. Gõ'dá Ôvârí rī ãyīngã úlī rī gógó âmâ drí rī'á lôsī lâ 'èlé 'dī 'bãlé nī rī'á mbãlé ãní pīpīsilī 'á, gõ'dá ãní drí gógó tã gólâkã lēlé. ⁷ Gõ'dá lôsī âmákã kpãrãtī ngá ì'dí 'bá gõ'dá 'â lâ lúkũ 'bá bê rī, â'dó kô lôsī ãngĩ 'í. Lôsī Ôvârí kâ gólã tībê rī 'bá ngá âmâ drí lôsī lâ 'èlé 'dī 'bá yī 'bãlé mbãlé rī, ì'dí rī'á lôsī ãngĩ 'í. ⁸ Ítí rī, gõ'dá Ôvârí rī òjílã ngá ì'dí 'bá ró gõ'dá 'â lâ lúkũ 'bá ró 'dī 'bá yī ndrélé yī lĩfĩ ndrĩ 'dó ngá ãlô ró. Ítí rī, Ôvârí â'dô 'è'á drī-â gólīyíkã fēlé â'dô lôsī gólīyī drí 'èlé rī vó ró. ⁹ Mã âtã tã 'dī ãtí 'dī rī, tãlã âmâ kpãrãtī Āpólõ bê lôsī-è-ãzíyã 'í, mã rī 'dó lôsī Ôvârí kâ 'èlé ì'dí kpākã ãlô gólã bê. Gõ'dá ãní trá òzõ âmámvú Ôvârí kâ gólã âmâ drí rīzó lôsī 'èlé nī 'á lâ rī kâtí.

ãní gõ'dá kpá trá òzõ jó Ôvârí kâ kâtí. ¹⁰ Mbãrãkã gõ'dá tã nĩnĩ bê gólã Ôvârí drí fēlé trá mã drí rī sī rī, mã 'è lôsī jó 'dī 'dĩ'dĩ lâ kâ trá. Gõ'dá mã ãtõ trá jó rī 'dī 'dĩlĩ òzõ jó 'dĩ 'bá tãndĩ tã nĩnĩ jó 'dĩ kâ bê rī kâtí. Nĩngã sī rī, gõ'dá òjílã ãzã 'bá yī ãní trá jó 'dĩ ãmbúkũ lâ 'dĩlĩ ndēlé. Gõ'dá â'dô bê trá ãtí rī, òjílã gólīyī 'è 'bá lôsī ãmbúkũ 'dĩ 'èlé 'dĩ 'bá yī, ò'è ãyī lôsī 'dĩ dódó. ¹¹ Tãlã Ôvârí 'bã Yésũ Krístõ trá â'dólé ì'dí jó 'dĩ ãtõ-ãtõ lâ ró. Jó 'dĩ ãtõ-ãtõ lâ tãndĩ ãzã òzõ Yésũ tí rī yũ. ¹² Òjílã ãzã 'bá yī ãjũ trá jó Ôvârí kâ 'dĩlĩ ngá gólīyī 'è 'bá rú ãzãlé 'wãã kô rī sī, gólīyī ãtõ 'dĩlã lâré âmã 'bá âmã rī yī sī, jó-drĩ âmã 'bá âmã rī yī bê gõ'dá kpá òmã tãndĩ bê, gõ'dá ãzã 'bá yī 'dĩ ãyíkã trá fē âmã 'bá dódó kô rī 'bá yī sī òmã rī 'bá ãlãlé 'wãã rī bê 'dĩ 'bá yī ãyíkã ngá tībê 'è 'bá rú ãzãlé 'wãã rī yī ì'dí. ¹³ Òzõ Yésũ Krístõ òtĩrĩ ãgõõ ãngó nõ 'á nõngã rī, gólã â'dô lôsī krístõ 'bá yī kâ ãjũ'á ãlô-ãlô ndrĩ. Kâyī lâ 'dĩ tú rī, Ôvârí â'dô 'è'á ãgólé òzõ kãgũmãkã kâtí lôsī òjílã gólīyī jó 'dĩ 'bá yī kâ kâ ãjũlĩ ãlô-ãlô ngãtã gólīyī 'dĩ jó Ôvârí kâ 'dĩ ngá tãndĩ sī yã rī. ¹⁴ Òzõ kãgũmãkã rī 'dĩ ããcã trá rī, òzõ gõ'dá jó ãníkã 'dĩlĩ 'dĩ ò'dé kô rī,

Ôvârí â'dô drî-'â fê'á ní drí lôsî ní drí 'êlé 'dî tāsî. ¹⁵ Gõ'dá òzô kăgũmăă òzê jó ânîkâ 'dîlî rî trá vũdrî rî, ní â'dô ngá pã'á, gõ'dá lôsî rî 'dî trá ònjî ró, 'dîlî rî, ní ùsú gõ'dá drî-'â lôsî ânîkâ 'dî kâ kô, ní â'dô ânîkâ fõ'á lôsî vò 'dî 'ásî drî-drîlî ró, òzô òjílâ gólâ jó gólâkâ drí vèlé nyé ngá gólâkâ jó kâ bê ndrî 'á lâ gõ'dá drílâ íyíkâ âkpózó jó rî 'dî 'ásî drî-drîlî ró rî kâtí.

¹⁶ Nî nîlî kô kî, ânî ndrî 'dó jó Ôvârí kâ ì'dî yã? Gõ'dá Líndrî gólâkâ rî rîlî ânî 'á yã? ¹⁷ Òzô òjílâ äzâ ìzã ânî trá tã ìmbâ ányâ sî rî, Ôvârí â'dô kpá òjílâ rî 'dî ìzã'á, tãlâ ânî rî'á jó Ôvârí kâ ì'dî, gõ'dá gólâ 'bã ânî kpá trá â'dólé òjílâ íyî nyãányã kâ ró.

¹⁸ Nî âdô ânî ífíí kô. Òzô òjílâ gólâ ängó nõ drîlî rî ìsũ tã trá kî, yî rî gógó äzákôlâ 'dî ùnî tã trá rôo rî, ní rî gógó äzákôlâ 'dî ní nî tãndí ró kî, ní rî'á tã nîlî äkó, ní drí tã nîlî Ôvârí ngá lésî pätîlî rî ìsũzó. ¹⁹ Má âtã tã 'dî ânî drí ìtí 'dî rî, tãlâ ngá gólîyî òjílâ ängó nõ drîlî drí ndrêlé íyî lîfî tã nîlî ró 'dî 'bá yî, Ôvârí ndrê íyíkâ yî lîfî ngá tãkó ró. Ìtí rî, tã ìgî Ôvârí kâ âtã kî,

“Ôvârí rî äkpäkã'dã tã nîlî òjílâ gólîyî íyî 'bã 'bá tã nî 'bá ró 'dî 'bá yî kâ jãlé ì'dî gólîyî 'bãlé â'dólé ngá tãkó ró.”

Yóbô 5.13

²⁰ Gõ'dá Ôvârí âtã kpá búkũ íyíkâ 'á kî,

“Ôvârí nî trá kî, tã ìsũ-ìsũ tã nî 'bá ängó nõ kâ rî kâ rî'á ngá tãkó 'ì.”

Lôngó 94.11

²¹⁻²² Gõ'dá â'dô bê trá ìtí rî, ní rî ânî lômbélé kô tótó òjílâ mvá tāsî. Ämã ndrî, ämã Póólô Äpólô gõ'dá kpá Pétêrô rî'á 'dó ânîkâ ì'dî. Ngá ämbã nõ 'bá yî rî'á 'dó ânîkâ ì'dî, ängó nõ, rîrî lédrê-lédrê ró, gõ'dá kpá òdrã bê, gõ'dá kâyî gólâ ändrô rî gõ'dá kpá gólâ ìdrú rî bê. ²³ Gõ'dá ânî trá ndrî Yésũ Krístô kâ tã gólâkâ rî 'bá yî 'êlé ì'dî, gõ'dá Yésũ Krístô íyíkâ kpá trá Ôvârí kâ ì'dî gõ'dá tã Ôvârí kâ rî 'bá yî 'êlé ì'dî.

4

Tã tã lâjô'bá Yésũ Krístô kâ drí â'dózó rû ì'bũ 'bá ró rî tāsî

¹ Nî ndrê drê, ämã Äpólô yî bê, ämã ämákã cé rû ì'bũ 'bá Yésũ Krístô kâ tîbê Ôvârí drí lôsî fêzó drígá lâ, mã òpê ró tã íyíkâ lâpîlî lâpî ró rî òjílâ drí rî kâtí. ² Òjílâ gólîyî tîbê rî 'bá lôsî ämbã ìtí 'dî 'êlé 'dî 'bá yî, òlê drîlîyî â'dólé tã ìsũ älo bê 'êrê lâ 'á Ôvârí drí. ³ Ämákã rî, òzô òjílâ gólîyî ängó nõ kâ nõ 'bá yî òlê íyî tã-vó ämákã kîlî â'dô tã nîlî òjílâ ängó nõ kâ drígá sî rî vó ró rî, tã lâ lâzé mã rú kô. Òjílâ gólâ 'ê 'bá tã ämákã kîlî nõngá rî ä'dî ì'dî yã? Òjílâ kó yû'dawá, cé gólâ tîbê ämã äjô 'bá lôsî íyíkâ 'êlé rî ì'dî. ⁴ Má ndrê tã ònjî mã drí 'êlé lôsî gólâ mã drí rî'á 'êlá nõ 'á kô. Gõ'dá 'dîlî â'dó kô kî, mã cú ìtí tã ònjî äkó rî. Kúmú ämákã Yésũ Krístô â'dô tã-vó ämákã kî'á nî mbî.

⁵ Ä'dô gõ'dá trá ìtí rî, â'dó kô tãndí ró ânî drí tã-vó ânî äzî-äzî yî kâ kîzó, ní tã kâyî gólâ îcã 'bá 'êzó tã-vó kîlî rî, rî'á kâyî Kúmú ämákã Yésũ Krístô drí 'êzó ägólé ängó nõ 'á rî ì'dî. Kâyî rî 'dî tú rî, gólâ â'dô tã gólîyî lâpî-lâpî ró òjílâ pîpîsîlî 'á rî lôfô'á ndrî, ä'dô ró bê tã lâ kîlî. Gõ'dá Ôvârí drí drî-'â gólîyíkâ fêzó gólîyî drí â'dô ngá gólîyî drí 'êlé rî vó ró. Ìtí rî, gõ'dá ní kî tã-vó lâjô'bá Yésũ kâ rî kâ kô drê äkpäkã'dã Yésũ drí ägô äkó.

⁶ Nõngá rî, ämã rî'á ämã 'bã'á Äpólô bê â'dólé tã â'dã ró tã lâjô'bá Ôvârí kâ rî kâ tāsî, tãlâ ní ìlî ró tã ämã drí rî'á 'êlá nõ ì'dî. Nî 'ê tã kô lâvülî tã

gólá tā 'bā'bā Ôvârí kâ 'á rî drî sî. Â'dó kô ânî drí kî'á nî rî, ìfî ící 'bá âzâ rî òlâvũ íyíkâ âzâ drî sî rî. ⁷ Â'dî 'bá íyíkâ ânî nî â'dólé gâřă ânî âzî-âzî yî drî sî rî yâ? Tâ nîñî âníkâ 'dî, Ôvârí fêé nî ânî drí tākó kô yâ? Ôzô gô'dá tâ nîñî gólîyî ânî drí rîzô tâ ndrî 'èlé ì'dî sî lâ, 'dî 'bá yî Ôvârí ôfê nî ânî drí tākó rî, gô'dá nî rî âníkâ ânî lômbélé tâ lâ sî 'dî â'dó drí yâ?

⁸ Nî nî tâ gô'dá trá rōô yâ? Nî úsù gô'dá ngá ânî drí lélé rî 'bá yî trá ndrî yâ? Nî ndrê gô'dá âníkâ ânî kúmú ąngí ró ôjîlâ âzî drî sî yâ? Rî'á dó ôzô ânî drí kúmú âmâre trá ânî nyâányâ drí 'dî kâtí rî. Mâ âtâ ânî drí â'dólé kúmú ró, tâlâ mã â'dô ró bê ânî bê drî-âcê bê. ⁹ Mâ lê tâ rî 'dî ítî 'dî, tâlâ Ôvârí 'bá âmâ, lâjô'bá íyíkâ ró rî trá pătî 'â'dólé âmâ lôgôlé vûdrî 'álâ ôjîlâ drí ndrî, ôzô ôjîlâ gólîyî úfúlî ô'bî 'á ôjîlâ dũú ândrá rî 'bá yî kâtí, tâlâ ôjîlâ ąngó nô drî rî 'bá yî ndrî, mālâyíkâ úrú 'álâ rî 'bá yî bê ôndrê ró ìyî bê.

¹⁰ Ôjîlâ ndrî rî ìyî trá âmâ ndrêlé ôzô ngá tākó kâtí, tâlâ mã rî tâ Yésũ kâ pélé ì'dî rî drí. Gô'dá âníkâ rî, nî 'bá âníkâ ânî nyâányâ sîsî 'álâ tâ nî 'bá ró lătî gólâ Yésũ rî vó lôbê kâ nô 'á. Âmâ âmákâ cú ítî mbârákâ ąkó, gô'dá nî 'bá âníkâ ânî nyâányâ sîsî 'álâ mbârákâ 'bá ró. Gô'dá ôjîlâ rî ìyíkâ âmâ ndrêlé ngá tākó ró rîzô 'dásî 'èlé âmâ rú, gô'dá rî ìyíkâ bê-rî ânî ñjîzô ì'dî.

¹¹ Ítî rî, búúú âcálé ąndrô nô âmâ gólîyî rú ì'bũ 'bá Yésũ Krístô kâ yî ró rî yî, mã rî rîlî kâyî âzâ 'bá yî sî lôfó sî lûmvú lôvó bê gô'dá rî'á lâmúlî ítá lîrîkũ bê. Órî âmâ cälé. Gô'dá âmâ drí rîzô lâmú bê 'bá tândí âmákâ ąkó.

¹² Ítî rî, âmâ drí rîzô lôsî 'èlé rōô âmâ drî sî, â'dô ró bê ngá nyânyâ úsúzô. Gô'dá ôzô ôjîlâ ô'dá âmâ trá rî, mã rî âmákâ úlî tândí âtálé ì'dî gólîyî drí gô'dá kpá Ôvârí rî ñjîlî bê rî ì'dî ôrê fêlé gólîyî drí. Ôzô ôjîlâ ôfê lâņô âmâ drí rî, mã rî fîî âtúlî. ¹³ Gô'dá ôzô ôjîlâ ôgâ ônjô âmâ rú rî, mã rî âmákâ gô'dá úlî âsô-âsô âtálé ì'dî gólîyî drí. Ôjîlâ ąngó nô drî nô yî ndrê ìyíkâ âmâ ngá tākó ró ítôlé kó kâyî gólâ âmâ drí lôsî ítôzó tólâ nâ sî âcálé búúú ąndrô nô.

¹⁴ Âmâ mvá yî tîbê má drí lélé rōô nô 'bá yî, má rî tâ ndrî rî 'bá âmâ 'èlé 'dî 'bá yî ñgîlî ânî drí, 'dî 'â'dó kô kî, ąnyî ô'è ró ânî bê. Má ñgî tâ 'dî 'bá yî ânî drí, 'dî rî ñmbâ ró ânî bê lătî âmâ-âmâ gólâ rú ì'bũ 'bá pătî-pătî Yésũ kâ drí rî'á trôlâ rî â'dálé ânî drí, tâlâ mã lê ânî trá rōô rî drí. ¹⁵ Ôzô gbô lé ânî â'dô ìfî ící 'bá bê dũú tîbê rî 'bá ânî ñmbálé lătî gólâ Ôvârí kâ nô 'á rî, gô'dá mã âmákâ ì'dî ôzô ânî átá kâtí, tâlâ mã ñmbâ ânî trá sîsî ânî 'bálé tâ lélé tâ Yésũ kâ 'á, ì'dî ąndrô ânî drí â'dózó krístô 'bá ró 'dî. ¹⁶ Â'dô gô'dá bê trá ítî rî, 'dôvó nî rî nyé ôzô ámá kâtí. ¹⁷ Tâ rî 'dî tāsî rî, mã trá Tîmátîyâ rî jô'á ânî pälé â'dólé nyé ôzô má tí. Gólâ nyé ôzô âmâ mvá má drí lélé rōô rî kâtí, tâlâ mã âcâ trá gólâ bê ngá ąlô ró Yésũ Krístô 'á. Má nî trá tândí ró kî, gólâ â'dô ngá má drí lélé gólâ drí 'èlé rî 'è'á. Má jô gólâ trá ânî ngálâ, tâlâ úlî gólâ drí 'è'á ñmbálâ ânî drí rî ô'bâ ró ânî bê lătî gólâ má drí rîzô ôzô krístô 'bá kâtí, gô'dá kpá tâ gólîyî má drí rî'á ñmbálâ kâñîsâ 'á vò 'ásî ñgîngî rî 'bá yî ñsúlî.

¹⁸ Gô'dá ôjîlâ âzâ 'bá yî ânî lâfálé sî ñsũ ìyíkâ bê-rî kî, mã ñcá gô'dá gôlé kpá ó'dî ânî ndrêlé tólâ kô, ì'dî gólîyî drí rîzô ìyî lômbélé 'dî. ¹⁹ Ítî rî, gô'dá Ôvârí ôlôpê mã trá rî, mã â'dô cã'á ânî ndrêlé ngbâąngbânô. Mã rî gógó nyâányâ lâ, mã gô ró ndrêlâ ngátá ôjîlâ gólîyî rî 'bá ìyî lômbélé 'dî 'bá yî mbârákâ gólîyíkâ lâvũ gâřă, ôzô gólîyî drí âtálé ìyî tî sî 'dî tí yâ rî. ²⁰ Nî nî tândí ró kî, lătî gólâ tîbê Ôvârí drí rîzô ôjîlâ 'bálé â'dólé ôjîlâ íyíkâ ró rî â'dó kô cé úlî tî kâ 'dî ì'dî. Rî'á tâ mbârákâ Ôvârí kâ kâ ì'dî. ²¹ Ítî rî, nî lê

má àânĩ ànĩ ngálâ látì ángô rî 'ásì yā? Nĩ lě má àânĩ ànĩ cālě ònjóró'bí sī, ngátá nĩ lě má àânĩ ànĩ ngálâ ngá lělé sī tā átálé ànĩ drí mǎnísì yā?

5

Tā tā gólâ krístō 'bá àzâ gólìyì lǎfálé rî drí tā ònjí tètē 'èzò rî tāsì rî

¹ Má àrì tā ókì nĩ rî, òjìlǎ àzâ ànĩ lǎfálé sī ò'è tā ònjí tètē ànyì ká trá. Àgò àzâ òrì àyìlì átá là rî òkó bē. Tā ònjí rî gógó 'dì lǎvũ gǎrǎ tā ònjí òjìlǎ gólìyì Òvǎrì rî nĩ 'bá kò rî drí rǐ'á 'èlǎ rî 'bá yì drǐ sī. ² À'dò gō'dá trá ìtí rî, nĩ gō nĩ rî ànìkà ànì lòmbeélé rǐrǐ ànìkà krístō 'bá ró rî tāsì 'dì à'dò drí yā? Tí vò là 'á rî, tā ònjí gólìyì ìtí 'dì 'bá yì à'dò ànì 'bǎ'á à'dólé tā ìsũ ró. Nĩ drò àgò 'dì vólé ànì lǎfálé sī. ³⁻⁴ Gbò lé má à'dó bē kò ngbǎangbânò ànì lǎfálé tólá rî, tā ìsũ àmáká bē ànì bē tólá. Gō'dá má rî gógó nyǎnyà là drí-àcè Yésũ Krístō ká sī àtá tā trá kǐ, rǐ'á tǎndí ró tā-vó àgò 'dì ká kizó. Nĩ è'bè rú vò àlò 'á Òvǎrì rî ìrátálé, nĩ nĩ tǎndí ró kǐ, nǒngá rî, má à'dò rǎtǎá 'è'á Òvǎrì drí ànì pǎzó, gō'dá drí-àcè Yésũ Krístō ká rî à'dò 'bǎ'á ànì bē tólá. ⁵ Nĩ drò àgò rî gógó 'dì vólé ànì lǎfálé sī, gō'dá nĩ àyè gólâ Sātánǎ drǐgá, Sātánǎ ìzǎ ró gólâ rî rú'bá 'dì vólé ngá lǎzé sī. Àà'dò lǎṅò 'dì fē'á gólâ drí ìtí, tǎlǎ gólâ àadì ró drǐ bē tā ònjí ìyìkà 'dì 'ásì, tā mbì rî 'èlé ì'dì, gō'dá Yésũ Krístō òpá ró gólâ bē kǎyì drìlǎ 'èzò àgòlè tā-vó òjìlǎ ká kǐlì rî tú.

⁶ Rǐ'á ònjí ró ànì drí àgò ònjí 'dì àyézó zǎà rǐlì ànì lǎfálé, gō'dá ànì drí kpá rǐzó ànì lòmbeélé kǐ, ìyì àà'dò krístō 'bá 'ì. Nĩ nĩ úlì mǎnìgò gólâ átálé nò kǐ, “Àkú lǒngá fǐnyáwá rî à'dò òdrá mǒrá 'á dùu rî 'bǎ'á àngálé gō'dá gǐlì kpá gǎlǎhǎ.”* Kpá ìtí, tā ònjí òjìlǎ àlò ká à'dò lǎ'bú'á krístō 'bá àzì ìzálé ndrì. ⁷ À'dò bē trá ìtí rî, gō'dá nĩ drò tā ònjí 'bá 'dì vólé ànì lǎfálé sī, tǎlǎ nĩ à'dò ró bē ngbǎngbá tā ònjí àkó, nyé òzò àmá Yúdǎ yì drí lófòrè là àmá lǎfálé sī àmbǎtǎ àkú àkó rî 'bē'bē là sī kǎrámǎ lǎvũ-lǎvũ kòrò ká 'á rî tí. Nĩ ndrè, úfú Yésũ Krístō trá ì'dì kǎbǐlǐkǐ kǎrámǎ lǎvũ-lǎvũ kòrò ká ró, tǎlǎ gólâ òpá ró àmá bē tā ònjí àmáká 'ásì. ⁸ Ìtí rî, mǎ 'è kǎrámǎ lǎvũ-lǎvũ kòrò ká 'dì tǎndí ró. Mǎ njú kò zǎà àmbǎtǎ àmáká àkú bē tǐbè à'dó 'bá ì'dì tā 'è'è ònjí àmáká rí rú à'dólé ì'dì ngá nyǎnyà kǎrámǎ rî 'dì ká ró. Bè-rì, mǎ trò àmbǎtǎ gólâ àkú àkó rî ì'dì, gólâ à'dó 'bá tā 'è'è ònjí àmáká àkó rî. Àmbǎtǎ gólâ à'dó 'bá àkú àkó 'dì rî, rǐ'á rǐrǐ tǎndí àmáká gō'dá tā lězó ì'dì tā pǎtǐ Òvǎrì ká nò 'á rî ì'dì.

⁹ Wǎrǎgǎ má drí ìgǐlì sǐsǐ ànì drí nǎ 'á rî, má kǐ ànì drí rî, nĩ òrì kò kpǎkǎ àlò òjìlǎ gólìyì àvè 'bá ró 'dì 'bá yì bē. ¹⁰ Tā gólâ má drí ìgǐlì ànì drí 'dì, tā ìfí là à'dó kò kǐ, òjìlǎ tǐbè à'dó 'bá ìyì krístō 'bá ró kò rî yì ì'dì. Òzò nĩ òlè ànì lǎfálé cālè tā ònjí 'bá gólìyì Òvǎrì rî nĩ 'bá kò, rǐ 'bá ìyì tā ònjí gólìyì nò 'bá yì 'èlé rî yì, àyìlì òkó bē ngátá àgò bē ìyì òkó yì ngátá ágó yì bē drǐlì sī, àvè 'bá, 'dó-má-drí 'bá, ùgú, òvǎrì àbǎrǎdǎgò ìrátǎ 'bá yì rú sī rî, ìcá kò, té nĩ à'dò àngó tā ònjí ká nò àyè'á ì'dì vólé. ¹¹ Tā ònjí 'bá má drí tā là ìgǐlì ànì drí kǐ'á nĩ rî, nĩ òcá ànì lǎfálé gólìyì rú sī 'dì 'bá yì, àkpǎ ànì àzì-àzì yì gólìyì ìyì zǐ 'bá krístō 'bá ró gō'dá kpá zǎà rǐ'á ìyì tā ònjí 'è'á 'dì 'bá yì ì'dì. Òzò krístō 'bá àzâ à'dò ànì lǎfálé sī òrì zǎà rǐ'á àyìlì òkó bē ngátá àgò bē ìyì ágó ngátá òkó drǐlì sī, à'dò àvè 'bá 'ì, à'dò 'dó-má-drí 'bá 'ì, òrì òvǎrì àbǎrǎdǎgò ìrátálé ì'dì, òrì úlì ònjí-ònjí átálé òjìlǎ àzì rú, òrì òdrá mvùlì òdrá drí rǐzó gólâ rî cǐlì ròò, gō'dá à'dò ùgú 'ì rî, 'dǐlì òjìlǎ gólìyì má drí tā

* **5:6** 5.6 Àkú Àkú 'dì rǐ'á úlì mǎnìgò 'ì. Àmbǎtǎ gólâ àkú àkó rǐ'á nyà'á kǎrámǎ lǎvũ-lǎvũ kòrò ká rí 'á 'dì rǐ'á tā à'dá 'ì kǐ, òjìlǎ Òvǎrì ká drí rǐlì tā ònjí àkó.

lâ ìgĩlí ãní drí kǐ'á nǐ rǐ, nǐ òcâ ãní lâfâ gólǐyǐ rú sǐ rǐ 'bá yǐ ì'dí. Gõ'dá nǐ nyâ ngá kpá kô gólǐyǐ bê vò ãlô 'á.

¹²⁻¹³ Má âtâ úlí 'dǐ ìtí 'dǐ rǐ, tâlâ òjílâ gólǐyǐ â'dó 'bá kô krístô 'bá yǐ ró 'dǐ rǐ, tâ gólǐyǐkâ rǐ â'dó kô tâ ámakâ rǐ ì'dí. Ôvârí â'dô tâ-vó gólǐyǐkâ kǐ'á nǐ. Gõ'dá ãnikâ rǐ rǐ'á tândí ró ãní drí krístô 'bá 'dǐ 'bá yǐ rǐrǐ gólǐyǐkâ vó lâ ârǐlí. Nǐ 'ê tâ gólâ búkũ Ôvârí kâ drí âtalé rǐ ì'dí nyé òzô âgô gólâ âyǐ 'bá ìyǐ átá rǐ òkó bê 'dǐ kâtí 'dǐ kǐ'á nǐ rǐ,
“Nǐ drô òjílâ gólǐyǐ rǐ 'bá zââ tâ ònjí 'èlê ãní lâfálé rǐ 'bá yǐ ãní lâfálé sǐ vólé.”

Tâ 'Bâ'bâ Ândâ 17.7

6

Tâ tâ gólâ krístô 'bá yǐ drí rǐzô ìyǐ âzǐ-âzǐ yǐ âjǐlí tâ kǐ 'bá

ândrá rǐ tâsǐ

¹ Ókǐ nǐ rǐ, krístô 'bá âzâ 'bá yǐ rǐ ìyǐ âzǐ-âzǐ yǐ âjǐlí tâ kǐ 'bá gólǐyǐ Ôvârí rǐ nǐ 'bá kô 'dǐ 'bá yǐ ândrá. Ángô tí ró yâ? Òjílâ Ôvârí kâ rǐ 'bá yǐ rǐ ìyǐ tâ ìyǐkâ vó lâ êdéle âkpâ ìyǐ lâfálé 'ásǐ. ² Nǐ nǐjǐ kô kǐ, òjílâ Ôvârí kâ rǐ 'bá yǐ â'dô 'bâ'á ìyǐ âgô-âgô Yésũ kâ ângó 'á nǒngá rǐ vósǐ tâ-vó kǐ 'bá ró òjílâ ângó nô kâ drí yâ? Òzô â'dô gõ'dá trá ìtí rǐ, nǐ ìcá kô tâ gólǐyǐ fǐnyáwá-fǐnyáwá ãní lâfálé 'dǐ 'bá yǐ ndélé yâ? ³ Nǐ nǐjǐ kô kǐ, âmâ gólǐyǐ òjílâ Ôvârí kâ ró nô 'bá yǐ â'dô tâ-vó mǎlâyǐkâ kâ kǐ'á yâ? Â'dô trá ìtí rǐ, mǎ â'dô ìcá'á cú tâ-vó ângó nô kâ kǐlí. ⁴ Ìtí rǐ, â'dó kô mbǐ, òzô tâ ányâ â'dô bê krístô 'bá lâfálé rǐ, ãní drí trôzô lâ âjǐlí tâ kǐ 'bá gólǐyǐ Ôvârí rǐ nǐ 'bá kô gõ'dá kpá lôsǐ âkó kǎnǐsǎ 'á rǐ 'bá yǐ ândrá. ⁵ 'Dǐ nǐ 'ê 'dǐ tâ ányâ 'í. Òjílâ ãní krístô 'bá lâfálé sǐ 'ê 'bá tâ-vó kǐlí rǐ 'bá yǐ yú'dáwá yâ? ⁶ Gõ'dá nǐ rǐ krístô 'bá âzǐ âjǐlí tâ kǐ 'bá gólǐyǐ â'dó 'bá kô krístô 'bá ró rǐ yǐ ândrá, òjílâ gólǐyǐ Ôvârí nǐ 'bá kô rǐ yǐ drí rǐzô tâ gólǐyǐkâ ârǐlí.

⁷ Tâ gólâ ãní drí rǐ'á 'èlâ ìtí 'dǐ rǐ â'dálâ kǐ, tâ rǐ 'dǐ pē ãní trá lē. Rǐ'á tândí ró ãní drí rǐzô vǔdrǐ ãní vò 'ásǐ krístô 'bá yǐ ró tâ â'dó 'bá bê ãní lâfálé 'ásǐ rǐ êdéle, â'dó kô âjǐzó lâ bê-rǐ ì'dí òjílâ gólâ Ôvârí rǐ nǐ 'bá kô rǐ ândrá. Â'dô 'bâ'á tí tândí ró, òzô ãní âzǐ-âzǐ krístô 'bá ró rǐ yǐ ò'ê tâ ònjǐ ãní drí rǐ, ãní drí âyézó lâ tâ 'dǐ vò lâ lôgô âkó. ⁸ Tâ gólâ 'dǐ 'bá yǐ vò lâ 'á rǐ, gõ'dá ãní âzâ 'bá yǐ rǐ gõ'dá kpá rǐ'á tâ ònjǐ 'èlê ìyǐ âzǐ-âzǐ yǐ gólǐyǐ krístô 'bá ró rǐ yǐ rú. ãní âzâ 'bá yǐ, nǐ rǐ gõ'dá kpá âkpâ ngá ãní âzǐ-âzǐ yǐ krístô 'bá ró rǐ yǐ kâ ùgǔlí.

Tâ Póólô drí tâ ìfǐ gólâ kǐzó nǐ rǐ âyǐ-âyǐ 'dǎzǐ rǐ òkó ngátá

ágó bê rǐ rǐ'á ònjǐ ró rǐ â'dázó rǐ

⁹⁻¹⁰ Nǐ nǐjǐ kô kǐ, òjílâ gólǐyǐ rǐ 'bá tâ ònjǐ 'èlê rǐ ìcá ìyǐ kô pǎtǐ-pǎtǐ ró filí vò 'bũú 'álâ rǐ 'á. Nǐ âdô ãní nyâányâ kô. Òzô nǐ â'dô drē zââ âyǐ'á 'dǎzǐ rǐ òkó bê ngátá 'dǎzǐ rǐ ágó bê rǐ, òzô nǐ â'dô drē zââ âyǐ'á âgô âzǐ ngátá òkó âzǐ bê rǐ, òzô nǐ â'dô drē zââ òvârí âbâradâgô ìrátâ'á ì'dí, òzô nǐ â'dô drē zââ rǐ'á ngá ãní âzǐ-âzǐ yǐ kâ ùgǔ'á rǐ, òzô nǐ â'dô drē zââ ârô-ârô bê, òzô nǐ òrǐ drē zââ rǐ'á òdrá mvǔlí rǐ'á ãní cǐlí gõ'dá kpá rǐzô âzǐ-âzǐ lô'dalé ì'dí sǐ lâ rǐ, gõ'dá òzô ãní â'dô drē zââ rǐ'á tâ ònjǐ 'dǐ 'bá yǐ âkǐpálâ yǐ 'ê'á rǐ, nǐ ìcá kô filí vò 'bũú 'álâ nǎ 'á. ¹¹ Sǐsǐ rǐ, òjílâ âzâ 'bá yǐ ãní lâfálé sǐ rǐ trá rǐ'á tâ ònjǐ 'dǐ 'bá yǐ 'èlê. Gõ'dá ngbâângbânô rǐ, Ôvârí jǐ gólǐyǐ trá ngbângbâ tâ ònjǐ gólǐyǐkâ 'dǐ 'bá yǐ 'ásǐ. Ìtí rǐ, gõ'dá ngbâângbânô rǐ, nǐ âyê tâ ònjǐ

'dī 'bá yī trá tálā ānī trá ōjílā Ôvârí kâ ĩ'dī. Gólā 'bā ānī trá â'dólé ōjílā tā mbî 'bá ró drī-âcê Kúmú āmákâ Yésū Krístō kâ rī sī gō'dá Líndrí Tāndí Ôvârí kâ rī sī.

¹² Ōjílā āzâ ōkī yī â'dô cú drī-báláyī bē ngá ndrī 'ézó rī, gō'dá má â'dô tā-drī lôgō'á ōjílā rī 'dī drī nōtí, â'dó kô tā pătĩ ró kī, ngá ndrī ní drī 'élé rī â'dô ánī pā'á. Nī âyē ngá ndrī ānī drī rī'á 'êlā rī 'bá yī kô ānī 'bālē rāgũ ĩyíkā ró. ¹³ Ítí rī, ōjílā āzâ 'bá yī â'dô kī'á nī rī, ó'bā 'â íyíkā kó ngá nyāzó 'á lâ, gō'dá má â'dô lôgō'á lâ ōjílā rī 'dī drī nōtí, úlī 'dī 'bá yī ĩyíkā rī'á mbî, gō'dá ĩzátú rī, āmā 'â 'dī â'dô 'é'á rú ndélé kpārătī ngá nyānyā 'dī bē. Úlī mǎnīgō 'dī, tā ífí lâ kī, Ôvârí 'bāā ānī rú'bá 'dī kô ānī drī tótó āvē 'ézó ĩ'dī sī lâ. Ôvârí 'bā āvē nī, gō'dá â'dó kô tǎndí ró âyízó ōkó bē ngátá āgō bē ōzō ní drī lélé rī tí. Ôvârí 'bā ānī rú'bá 'dī â'dô ró bē ānī drī íyī ĩnjízó ĩ'dī sī lâ. Gō'dá Ôvârí rī gógó bē njāā ānī pālē ngá ānī rú'bá drī lélé rī yī sī. ¹⁴ Nī ndrē drē, Ôvârí ĩngá Kúmú āmákâ Yésū Krístō rī rú'bá ōdrā 'ásī. Gō'dá gólā â'dô āmā rú'bá yī ĩngá'á kpá ĩtí ōdrā 'ásī mbârākā íyíkā 'dī sī. ¹⁵ Nī nǐ kô kī, gō'dá ānī rú'bá 'dī trá Yésū Krístō rī rú'bá 'í yā? Ítí rī, rī'á tǎndí ró ānī drī gōzó Yésū Krístō rī rú'bá 'bālē â'dólé rú'bá āvē 'bá kâ ró yā? 'Dīlī sú kô. ¹⁶ Ōzō ōjílā āzâ âyī trá ōkó āvē 'bá ró 'dī 'bá yī bē ngátá āgō āvē 'bá ró 'dī 'bá yī bē yā rī, 'dīlī gólīyī âcâ trá ngá ālô ró ōkó ngátá āgō āvē 'bá ró 'dī bē, tálā tā ĩgī Ôvârí kâ āzâ âtā tā trá kī, "Ágó yī ōkó lâ bē âmū rú ĩyī âcálé ōjílā ālô ró."

Tā Ômvó Ngá 2.24

¹⁷ Gō'dá má âtā ānī drī, ōjílā gólā íyī âmú 'bá ālô Kúmú āmákâ Yésū Krístō bē rī, gólīyī âcâ trá ngá ālô ró Yésū Krístō bē.

¹⁸ Ítí rī, gō'dá nī â'dó kô ōjílā āvē 'bá ró ālólā. Ōjílā gólā tā ōnjí ĩtí 'dī 'é 'bá rī, gólā ĩzā trá cú íyī rú'bá 'í. Tā ōnjí āzâ 'bá yī ōjílā drī rī'á 'êlā rī 'bá yī, ĩzāā ĩyī gólā rī rú'bá kô. ¹⁹ Nī nǐ kô kī, ānī rú'bá 'dī jó Líndrí Tāndí Ôvârí kâ kâ ĩ'dī yā? Ôvârí rī rī'á Líndrí Tāndí íyíkā âjólé rīlī ānī 'á. Nī â'dó kô ānī nyāányā kâ ĩ'dī rī'á tā 'élé ānī drīlī sī. Ānī ōjílā Ôvârí kâ ĩ'dī. ²⁰ Nī ndrē trá, gólā gī ānī trá lâgī āmbá sī. Ítí rī, nī 'é gō'dá tā gólīyī rīzó gólā rī ĩnjílī rī ĩ'dī ānī rú'bá 'dī sī.

7

Tā rīrī tǎndí ágó kâ gō'dá ōkó bē rī tāsī

¹ Tā gólā tībē ānī drī ĩjílí má tī 'dī 'á rī, má â'dô tā-drī lâ lôgō'á ānī drī nōtí, má â'dô kī'á nī rī, āwô, ōzō ōjílā āzâ ĩcâ cú rīlī tākó ōkó gī ākó, gō'dá ōkó lôvó 'é gólā kpá kô rī, rī'á tǎndí ró. ² Gō'dá kpálé ĩtí rī, má nī trá tǎndí ró kī, āvē 'é ōjílā rōô. Gō'dá â'dô bē trá ĩtí ró rī, rī'á tǎndí ró ōjílā drī ōkó ngátá ágó trōzó kó ālô gōzó lǐfī 'bālē cé íyíkā ōkó ngátá ágó rī 'dī drīlī ĩ'dī. ³ Ítí rī, gō'dá ágó ōfē íyī nyāányā âyízó ōkó lâ bē dódó, gō'dá ōkó ōfē íyī nyāányā kpá âyízó ágó lâ bē dódó cú ĩtí íyī rú'bá lôgá ākó íyī ágó ngátá ōkó drī, ōzō lôvó lâ ō'ê gólā rī ágó ngátá ōkó trá rī. ⁴ Ōkó mbârākā ākó íyī rú'bá drīlī, gō'dá ágó lâ ĩ'dī mbârākā bē drī lâ. Kpá ĩtí, ágó lâ mbârākā ākó íyī rú'bá drīlī, gō'dá ōkó ĩ'dī mbârākā bē drī lâ. ⁵ Ágō ngátá ōkó ĩ'dī yā rī, ōlôgā yī kô âyílí íyī ōkó bē ngā ágó bē tākó ĩtí. Ōzō nī ōlē rīlī ngūngī â'dô ró bē rātāā 'ézó Ôvârí drī rī, 'dī rī'á tǎndí ró, gō'dá āâ'dô cé kâyī dā sī. Kâyī rī 'dī vósī, nī āgō kpá ó'dí âyílí vō ālô 'á ágó ró ōkó ró, ōzō ānī drī rī'á 'êlā sísí rī kâtí, tálā Sātānā ōzó kô ānī âdó âyílí ōjílā 'dāzī rī ōkó ró ngátá

ágó ró rî bê ânî òkó ngätä ágó drĩlĩ sĩ. ⁶ Gõ'dá úlí ámakâ má drí átálé ânî drí òkó trõtřō kâ ngätä ágó trō kâ nō â'dó kô tā 'bã'bã ró ânî drí. ⁷ Gõ'dá tā ìsũ ámakâ 'á rî, rĩ'á tãndí ró ânî drí rĩlí òkó ãkó òzō áamá kâtí. Gõ'dá má nĩ trá kĩ, Ôvãrí fẽ mbãrãkã òjílã drí ngĩngĩ ãlô-ãlô ndrĩ ngã ngĩngĩ 'èzō. Ôvãrí fẽ mbãrãkã trá òjílã ãzã 'bá yĩ drí rĩzō òkó bê tãndí ró, gõ'dá gólã fẽ mbãrãkã kpá trá ãzã 'bá yĩ drí rĩzō tãndí ró òkó ngätä ágó ãkó.

⁸ Má lã tá átálé ânî gólĩyĩ ãnjúlĩ ró rî 'bá yĩ drí, gõ'dá kpá ânî gólĩyĩ ágó ngätä òkó lâ yĩ drí ôdrãlé trá rî 'bá yĩ drí. Rĩ'á tãndí ró ânî drí rĩzō cú ìtĩ ágó ngätä òkó ãkó, òzō má drí rĩrĩ nô kâtí. ⁹ Gõ'dá òzō ní ã'dô cú ìtĩ mbãrãkã ãkó ânî vó ndrẽlé rĩlí òkó ngätä ágó ãkó rî, 'dõvó nĩ trō òkó ngätä ágó cé ãlô. Ì'dólé òkó bê ngätä ágó bê ãlô rî sũ nĩ gólã ânî drí ã'dózó òkó ngätä ágó ãkó gõ'dá ãvẽ drí rĩzō ânî fũlí rî drĩ sĩ.

¹⁰ Mã kpá úlí ãzã bê átálé ânî krístō 'bá gólĩyĩ ã'dó 'bá òkó bê ngätä ágó bê rî yĩ drí, úlí rî gógó 'dĩ ã'dó kô áamá nyãányã kã ì'dĩ, rĩ'á úlí Yésũ Krístō kã ì'dĩ. Òkó òngã ágó lâ drĩgã sĩ kô. ¹¹ Òzō òkó rî 'dĩ òngã trá ágó lâ drĩgã sĩ rî, òkó rî 'dĩ òtrō gõ'dá ágó ãzã kó kô. Òzō ìicã icã rî, gólĩyĩ èèdè ìyĩ lãfálé ágó lâ àyélé 'dĩ bê, gõ'dá gólã ògõ ró té ágó lâ drĩgã. Gõ'dá krístō 'bá gólĩyĩ ãgõ ró òkó bê rî 'bá yĩ drí kpá ìtĩ, gólĩyĩ ìingã ìyĩ òkó yĩ kpá kô.

¹²⁻¹³ Ìtĩ rî, gõ'dá má lã kpá tá ãzã átálé ânî drí, tá rî 'dĩ ã'dó kô tá 'bã'bã Kúmú ámakâ Yésũ Krístō kã ì'dĩ. Òzō krístō 'bá ã'dô rĩ-ãzĩ bê gõ'dá rĩ-ãzĩ 'dĩ ã'dô krístō 'bá 'ì kô rî, òzō ngätä rĩ-ãzĩ 'dĩ gólã tá lã 'bá kô Yésũ Krístō 'á 'dĩ òlẽ tá-drĩ trá rĩzō kpãkã ãlô ágó lâ ngätä òkó tá lã 'bá ró 'dĩ bê rî, rĩ'á tãndí ró ágó ngätä òkó krístō 'bá ró 'dĩ ìingã rĩ-ãzĩ ìyíkã 'dĩ kô, gólĩyĩ òrĩ ì'dĩ bê lâ ngã ãlô ró. ¹⁴ Má átã tá 'dĩ ìtĩ 'dĩ rî, tãlã Ôvãrí ã'dô icã'á òrẽ fèlẽ rĩ-ãzĩ 'dĩ gólã krístō 'bá ró kô rî drí, tá lèlẽ ágó gõ'dá òkó krístō 'bá ró rî kã sĩ. Tí òró 'bãã ìtĩ kô rî, Ôvãrí ã'dô 'dĩyĩmvã gólĩyĩ drí tĩlĩ rî yĩ ndrẽ'á òjílã gólĩyĩ Ôvãrí rî nĩ 'bá kô rî yĩ ró. Gõ'dá tá pãtĩ rî, Ôvãrí ndrẽ 'dĩyĩmvã 'dĩ 'bá yĩ kpá òjílã ìyíkã ró.

¹⁵ Gõ'dá òzō òjílã gólã tĩbè tá lã 'bá kô 'dĩ òlẽ trá ìyĩ rĩ-ãzĩ tá lã 'bá ró 'dĩ àyélé rî, rĩ-ãzĩ 'dĩ àâyè gólã 'èlã ìtĩ. Ícã gõ'dá kô ânî drí rĩzō zãã rĩ-ãzĩyã ró, tãlã Ôvãrí lã ânî drí rĩlí tá ã'dĩ sĩ ânî lãfálé 'ásĩ. ¹⁶ Ânî gólĩyĩ tĩbè krístō 'bá òkó ró rî 'bá yĩ, nĩ àyè ânî ágó gólĩyĩ tĩbè ã'dó 'bá kô krístō 'bá ró rî yĩ kô. Nĩ rî kpãkã ãlô gólĩyĩ bê, Ôvãrí nĩ tá tãndí 'è 'bá ã'dólé ânî ágó 'dĩ 'bá yĩ drí rî trá ndrĩ. Ònĩ kô, nĩ ã'dô gólĩyĩ jã'á ìzátú ã'dólé òjílã tãndí Yésũ Krístō kã ró. Gõ'dá ânî krístō 'bá gólĩyĩ ãgõ ró rî yĩ drí kpá ìtĩ.

¹⁷ Ânî ndrĩ ò'è ìyĩ tá ìyíkã nyé òzō Ôvãrí drí 'bãlé trá gólĩyĩ drí 'èlé rî kâtí. Gólĩyĩ òrĩ zãã lôsĩ tĩbè gólĩyĩ drí rĩ'á 'èlã Ôvãrí drí gólĩyĩ àzĩzō 'álã sĩ ã'dólé òjílã ìyíkã ró rî 'èlé. 'Dĩ tá gólĩyĩ má drí rĩ'á ìmbálã kãñisã ndrĩ má drí rĩzō lãmúlĩ 'álã sĩ rî 'bá yĩ 'ásĩ rî yĩ ì'dĩ. ¹⁸ Òzō Ôvãrí ùzĩ òjílã gólã 'dè 'bã bãsã 'á rî ì'dĩ ã'dólé òjílã ìyíkã ró rî, òjílã rî 'dĩ 'é ngã ãzã kô ã'dô ró bê ãlĩbĩ gólã yĩ drí 'dèzō trá bãsã 'á 'dĩ jãlé volé yĩ rú sĩ. Kpá ìtĩ, òzō Ôvãrí ùzĩ òjílã gólã 'dè 'bã kô bãsã 'á rî ì'dĩ ã'dólé òjílã ìyíkã ró rî, òjílã rî 'dĩ ããnĩ gõ'dá kô 'dèlé bãsã 'á, tãlã yĩ ã'dô ró bê òjílã Ôvãrí kã ró. ¹⁹ Má átã tá 'dĩ ìtĩ 'dĩ rî, tãlã 'dè'dè bãsã 'á 'dĩ rĩ'á ngã tãkó 'ì Ôvãrí rî lĩfĩ drĩ 'á. Ngã gólã tá lâ drí lãvũlĩ gãrã Ôvãrí rî lĩfĩ drĩ 'á rî, rĩ'á tá 'bã'bã gólãkã rî ìnjĩ-ìnjĩ lâ ì'dĩ.

²⁰ Ânî ãlô-ãlô òrĩ ìyíkã fĩ nyé òzō yĩ drí 'bãrẽ tí. ²¹ Kpá ìtĩ, òzō nĩ ãzã ã'dô rãgĩ òjílã ãzã kã, gõ'dá Ôvãrí drí ãnĩ àzĩzō ã'dólé òjílã ìyíkã ró rî, ní

ìsũ tā kô tā lâ tāsī. Gõ'dá òzō ání lúpì 'dĩ òlè trá ání àyélé nílí drī-báláyì ró rí, 'dĩ rí'á tándí ró. ²² Má àtâ kī, àní krístō 'bá gólīyī rǎgǎ ró rí yī ò'è ùrī kô 'dĩ rí, tálâ Ôvârí òtírī àní àzì òjílâ íyíkâ ró rí, Ôvârí 'bâ àní trá à'dólé drī-báláyì ró rǎgǎ tã ònjí kâ 'ásí. Ítí rí, gõ'dá àní krístō 'bá gólīyī tíbê à'dó 'bá kô rǎgǎ ró Ôvârí drí zílí trá à'dólé òjílâ íyíkâ ró 'dĩ 'bá yí, àní kpá trá rí'á rǎgǎ Yésũ Krístō kâ ì'dí. ²³ Ôvârí ì'dí rí'á àní lúpì 'ì. Gólâ gí àní trá lâgí àmbá sī. Gõ'dá à'dô bê trá ìtí rí, nī 'bâ gõ'dá àní kô òjílâ àzâ drí àní drī ìzálé. ²⁴ Ítí rí, àmâ àndré rí mvá yí, nī rí nyé òzō Ôvârí drí àní 'bārē kátí, tálâ nī rí ró bê gólâ bê.

²⁵ Gõ'dá tã gólâ àní drí ìgílí má drí òjílâ gólīyī ànjúlí ró 'dĩ 'bá yí tāsī rí, tã 'bâ'bâ Ôvârí kâ 'bálé tã 'dĩ 'á rí yú. Ítí rí, má lè gõ'dá tã ìsũ àmákâ tã 'dĩ 'á rí à'dalé ì'dí àní drí, òzō òjílâ gólâ tã nī 'bá kī yí rí zã tã pǎtǎ àtalé ì'dí mbârâkâ Ôvârí kâ sī rí kátí. ²⁶ Ítí rí, gõ'dá lâṅō gólâ rí 'bá àmbá òjílâ Ôvârí kâ 'èlé nō tāsī rí, má ìsũ bê rí, rí'á tándí ró òjílâ drí rīzō ànjúlí ró. ²⁷ Òzō gõ'dá àní à'dô cú òkó bê rí, nī drô kô volé. Òzō gõ'dá àní à'dô kpá òkó àkó rí, nī rí ìtí òkó àkó. ²⁸ Gõ'dá òzō nī ìsũ tã trá 'èzō òkó ngátá ágó trólé rí, 'dĩ rí à'dó kô tã ònjí 'ì. Òzō òkó mvá gólâ tã àgô kâ nī 'bá kô rí òlè ágó trólé rí, 'dĩ à'dó kô tã ònjí 'ì. Gbô lé à'dô kô tã ònjí 'ì òkó ngátá ágó trôzô rí, gõ'dá òjílâ gólâ òkó ngátá ágó trô 'bá trá rí, à'dô lâṅō úsú'á rō ãngó nō 'á. Gõ'dá òjílâ gólâ rí 'bá ànjúlí ró rí pã ngá trá lâṅō 'dĩ 'ásí.

²⁹ Àmâ àndré rí mvá yí, ngá gólīyī ndrī àngó nō 'á nō 'bá yí à'dô rú ndě'á 'wã. Ítí rí, ngátá àní gólīyī òkó bê ngátá ágó bê rí 'bá yí ngá òjílâ gólīyī 'bâ 'bá ànjúlí ró rí yí ì'dí yã rí, ò'è ìyí lôsī Ôvârí kâ pǐpǐsílí àlô sī. ³⁰ Ítí rí, ngátá àní gólīyī àwó vō 'á rí yí, ngá àní gólīyī à'dó 'bá àyíkô ró rí yí ì'dí yã rí, ò'è ìyí lôsī Ôvârí kâ pǐpǐsílí àlô sī. Gõ'dá ngátá àní à'dó 'bá cú ngá bê dũ rí, ngá ngá àkó yã rí, ò'è ìyí lôsī Ôvârí kâ pǐpǐsílí àlô sī. ³¹ Nī àyè ngá àngó nō kâ 'dĩ 'bá yí, nī 'è ró lôsī Ôvârí kâ ì'dí. Má àtâ tã 'dĩ ìtí 'dĩ rí, tálâ ngá ndrī àngó nō 'á nō 'bá yí à'dô rú ndě'á ndě.

³² Má lè àní drí à'dólé cú ìtí ngá lâṅjì-lâṅjì ùrī ngá àngó nō 'bá yí kâ tāsī rí kâ àkó. Òjílâ gólīyī ànjúlí ró rí à'dô ìcá'á cú lôsī Ôvârí kâ 'èlé pǐpǐsílí àlô sī, tálâ gólīyī ìyíngá tã ìsũ-ìsũ àkó rō. Gólīyī lè kpá Ôvârí rí 'bálé à'dólé àyíkô ró. ³³ Gbô lé ìtí rí, gõ'dá òjílâ gólâ à'dó 'bá cú òkó bê ngátá ágó bê rí, rí íyíkâ ìtú vósí cé zã ùrī ró ngá gólīyī àngó nō 'bá yí kâ nō 'bá yí tāsī, tálâ gólâ lè kpá íyí òkó rí 'bálé à'dólé àyíkô ró. ³⁴ Ítí rí, tã ìsũ-ìsũ òjílâ 'dĩ 'bá yí kâ rí'á rǎ, àlô 'bâ ìyíkâ tāsī, gõ'dá rǎ lâ kpá tã Ôvârí kâ tāsī. Nī ndrē, òkó gólâ ágó àkó rí fē íyíkâ íyí nyãnyã nyé lôsī Ôvârí kâ 'èlé ì'dí, à'dólé Ôvârí drí lôsí íyíkâ bê ndrī. Gõ'dá òkó gólâ ágó bê rí kâ rí, gólâ lè kpá tã ìsúlí tã àngó nō 'bá yí kâ rí tāsī. Gólâ lè kpá íyí ágó rí 'bálé à'dólé àyíkô ró.

³⁵ Má àtâ úlí 'dĩ ìtí 'dĩ rí, à'dô ró bê tã ìsũ àníkâ èdéle, nī à'dô ró bê tã à'dí bê àní pǐpǐsílí 'á. Má lè àní drí tã mbì rí 'èlé ì'dí, gõ'dá kpá tã Ôvârí kâ 'èlé pǐpǐsílí àlô sī. ³⁶ Gbô lé ìtí rí, òzō àgô ìì'bì tã trá òkó bê rú trôzô gõ'dá tã lâ èdé rú drē 'wã kô, gõ'dá àvê à'dô trá àgô rí 'dĩ bê rō rí, gólâ òtrô òkó 'dĩ. 'Dĩ à'dó kô ònjí ró. Gõ'dá kpá òzō òkó 'dĩ àà'dô bí àcá'á àràkâ ró trô rú ìyí drē zã kô, òkó 'dĩ òlè trá àgô 'dĩ trólé 'wã rí, gólīyī òtrô rú. ³⁷ Gõ'dá òzō àgô rí 'dĩ òkó 'dĩ bê ìì'bì tã rí 'dĩ trá pǐpǐsílí àlô sī rīzô tàkô ànjúlí ró, gõ'dá ìcá kpá cú íyí rú'bá vó ndrélé àvê drígá sī rí, 'dĩ rí'á tándí ró àgô 'dĩ drí rīzô tàkô òkó rí 'dĩ trô àkó. ³⁸ Ítí rí, àgô gólâ tã-drí lè 'bá òkó

gólâ ndrêlé trá yí drí rî trôzó rî, ãgô rî 'dî 'è 'dî tā tândí 'î. Gõ'dá ãgô gólâ tā ãsũ 'bá ôkó gólâ ndrêlé trá yí drí rî trôzó kô rî, 'è 'dî kpá tā tândí 'î.

³⁹ Ítí rî, ôkó gólâ ágó trô 'bá trá rî, rî rîlí tā 'bã'bã ágó lâ kâ zélé kâýí ágó drí 'bázó drê bê lédrê-lédrê ró 'dî 'ásí ndrî. Gõ'dá ôzô ágó lâ 'dî ôdrã trá rî, gólâ gõ'dá trá drî-báláyí bê ãgô ãzâ tā lâ drí sũlí gólâ rú rî trôlé, ôzô ãgô rî 'dî ã'dô krístô 'bá 'î ôzô gólâ tí rî. ⁴⁰ Gõ'dá tā 'dî 'bá yí 'ásí ndrî rî, tā ãsũ ámakâ 'á rî, tí krístô 'bá gólíyí ãyízí ró rî 'bá yí, rî'á tândí ró gólíyí drí rízó cú ítí ágó ngátá ôkó ãzâ trô ãkó. Má ãsũ bê rî, tā ãsũ-ãsũ ámakâ 'dî 'bá yí, Líndrí Tândí Ôvârí kâ rî nî â'dálâ má drí.

8

Tã ngá gólâ 'bãlé trá pãrãndã tî rî nyãzó kô rî tãsí rî

¹ Ngbããngbãno rî, tá gólâ ãní drí ígílí má drí, kí'á nî rî, ãã'dô rî'á tândí ró krístô 'bá drí ngá gólâ fêlé trá pãrãndã tî rî nyãzó ngátá rî'á ònjí ró yã rî tãsí rî.* Nî ãtã trá tândí ró kí, ãmã krístô 'bá ãã'dô 'dó ndrî tá nînjí bê. Gbô lé ítí rî, nî ãsũ ãníkã bê rî tá 'dî 'bã ãní trá ngá ãní drí lêlé rî yí 'èlé, tãlá nî njí trá kí, ngá gólâ lâ'bí ãní á'bíyá yí kâ 'dãzó drí lâ rî mbãrãkã ãkó ãní ízãlé Ôvârí rî lífí drí 'ásí rî drí sî. Nî ndrê drê, tá nînjí ãníkã rôô 'dî 'bá yí rî ãní 'bãlé â'dólé lómbé-lómbéwá 'bá ró, ítí rî rî'á tândí ró tá 'èzó lôvó sî ãní ãzí-ãzí yí drí. Lôvô ãníkã ãní ãzí-ãzí yí drí rî â'dô gólíyí 'bã'á tá lêlé Ôvârí 'á pípísílí ãlô sî. ² Ôzô ôjílã ãzã ãsũ tá kí, yí ùnjí tá trá ndrî rî, gõ'dá gólâ tá nînjí ãkó. ³ Ítí rî, gõ'dá ôjílã gólâ Ôvârí rî lôvó 'bã 'bá rî â'dô 'bã'á ôjílã gólâ Ôvârí drí tá átãzó gólâ rî tãsí kí, gólâ ãã'dô ôjílã pãtîí 'í rî í'dí.

⁴ Ngbããngbãno rî, má â'dô gõ'dá tá átã'á ngá gólâ fêlé trá pãrãndã tî rî tãsí. Mã njí trá tândí ró kí, ãní á'bíyá yí ôvârí rî'á mbãrãkã ãkó. Gõ'dá mã njí kpá trá tândí ró kí, Ôvârí pãtîí rî bê kó rî'á cé ãlô. ⁵ Mã njí trá kí, ngá bê rî'á düü ãngó nõ 'á gõ'dá kpá úrú 'álã túbê ôjílã drí rî'á írátãlá tá njí ãkó sî ôvârí ró kpá kúmú ró rî yí. ⁶ Gólíyí cú mbãrãkã ãkó, Ôvârí íyíngã rî'á cé ãlô, túbê â'dó 'bá ãmã átã úrú 'álã rî í'dí. Gólâ 'bã ngá ãngó nõ 'á nõ 'bá yí nî ndrî, mã rî nõ cé tá gólãkã rî 'èlé í'dí. Gõ'dá Kúmú ángí ámakã bê kpá rî'á cé ãlô, Yésũ Krístô í'dí. Ôvârí 'bã ngá ndrî ãngó 'á nõ gólâ rî drí sî. Gólâ tí ãmã drí tá ònjí ámakã 'ásí, tãlá mã ôrí ró bê ádükü ãkó.

⁷ Kpálé ítí rî, krístô 'bá ãzã 'bá yí njí tá 'dî dódó kô. Gólíyí rî zãã íyí á'bíyá yí ôvârí yí ndrêlé ôvârí pãtîí ró mbãrãkã bê. Gõ'dá ítí rî, ôzô gólíyí ònyã ngá pãrãndã kã rî, kí tá ãsũ gólíyíkã 'á rî, gólíyí ìnjí íyí á'bíyá yí ôvârí yí trá. Ítí rî, gólíyí â'dô 'bã'á tá ãsũ ró, tãlá tá ãsũ gólíyíkã 'á rî, ãã'dô ònjí ró. ⁸ Gõ'dá ngá nyãnyã ãzã 'bá yí nyãzó ngátá nyãzó lâ kô yã rî, rî'á cú ítí mbãrãkã ãkó ôjílã 'bãlé â'dólé ònjí ró ngátá tândí ró Ôvârí rî lífí drí 'á.

⁹ ãní krístô 'bá yí gólíyí tá ãsũ 'bá kí'á nî rî yí ãã'dô tá nînjí bê rî, nî árí drê. Tá ãsũ ãníkã 'á rî, ãní ãã'dô drí-báláyí bê ngá ndrî 'èlé ngátá ngá pãrãndã kã rî nyãlé. Gõ'dá mã kí ãní drí rî, nî ndrê tândí ró, tãlá drí-báláyí ãníkã tá 'dî kã 'dî ôzó ôjílã ãzí gólíyí tá nînjí ãníkã 'dî tí rî ãkó rî yí 'bãã ngá gólíyí drí ndrêlé íyí lífí tá ònjí ró rî yí 'èlé kô. Nî 'bã gólíyí drí líjãlé tá ítí 'dî 'bá yí sî.

* **8:1** 8.1 Pãrãndã Kōrīnītō lé 'bá yí rî íyí kōrōnyã fũlí í'dí pãrãndã tî ngá fêfê ró ôvârí ãbãrãdãgō íyíkã rî 'bá yí drí. Gõ'dá rãtãã gólíyíkã ôvârí ãbãrãdãgō íyíkã 'dî 'bá yí drí rî vósí rî, drílíyí kōrōnyã fũlí 'dî ã'wã lá nyãzó íyí ãzí-ãzí lâ yí bê. Krístô 'bá yí íjî Póólô kí, ãã'dô tá ònjí 'í ã'wã pãrãndã tî sî rî nyãzó yã, tãlá krístô 'bá ãzã 'bá yí kí 'dîí ãã'dó tá ònjí 'í kô, tãlá ôvârí ãbãrãdãgō 'dî ãã'dô rî'á ngá tãkó 'í.

¹⁰ Gõ'dá má drē tā 'dī ífí lâ ngĩ'á ãní drí tãndí ró. Òzō nĩ ònyâ ngá pãrãndã kã gõ'dá krístõ 'bá ãzã 'bá yí gólĩyí tã ìsũ 'bá kĩ'á nĩ rí tã 'dĩ ngá ònjí 'í rí, òndrê ãní rí, gólĩyí à'dô kĩ'á nĩ rí, nĩ ò'dã 'dĩ lâ'bí pãrãndã kã 'í'dĩ. Gõ'dá gólĩyí à'dô kĩ'á nĩ rí, tã ãní drí 'èlé 'dĩ ãã'dô trá tã tãndí 'í krístõ 'bá drí 'èlé. Gõ'dá drílĩyí kpá rızó tã 'dĩ 'èlé. Gõ'dá ìtí rí, gólĩyí drĩ à'dô lĩjã'á lĩjã. Gõ'dá ícã ìyí kô nĩlã dódó kĩ, tã gólã Ôvãrí drí lèlé ìyí drí 'èlé rí íyíkã ángô rí 'í'dĩ yã. ¹¹ Gõ'dá ìtí rí, ãní gólĩyí tã nĩnĩ bẽ rí 'bá yí ìzã tã lèlé ãní ãzĩ-ãzĩ gólĩyí tã nĩnĩ bẽ dã rí kã trá. Tã 'dĩ à'dô tã ãmbã ró, tãlã Yèsũ Krístõ drã trá gólã rí pãlé. ¹² Ìtí rí, 'dĩ nĩ 'è tã ònjí trá Yèsũ Krístõ rú, tãlã tã gólã ãní drí 'èlé 'dĩ 'bã ãní àdrúpĩ yí gólĩyí krístõ 'bá ãzĩ ró rí yí trá tã ònjí 'èlé. Tã ãní drí 'èlé 'dĩ ìzã tã ìsũ gólĩyíkã tã ònjí rí nĩzõ rí trá. ¹³ Gõ'dá òzõ ã'dô trá ìtí rí, ámakã rí, ngá má drí nyãlé rí drí ámã ãzĩ-ãzĩ yí 'bãzõ tã ònjí 'èlé rí, gõ'dá má lèé kó kô ngá rí 'dĩ nyãlé ãlôwálã.

9

Tã drĩ-ãcê Póõlõ kã à'dózó lãjõ'bã Yèsũ kã ró rí tãsí

¹ Ôvãrí fèé drĩ-ãcê má drí tã má drí lèlé rí 'èzõ kô yã? Má à'dó lãjõ'bã Yèsũ Krístõ kã 'í'dĩ kô yã? Má ndrê Yèsũ ámã lĩfĩ sĩ kô yã? Nĩ ãcã à'dólé òjílã Ôvãrí kã ró 'dĩ à'dó kô lôsĩ Kúmú ámakã Yèsũ Krístõ kã má drí 'èlé ãní drí rí tãsí kô yã? ² Gbõ lé òzõ òjílã ãzã 'bá yí ògã má dó à'dólé lãjõ'bã Yèsũ Krístõ kã ró rí, nĩ ícã kô ámã gálé dó à'dólé lãjõ'bã Yèsũ Krístõ kã ró. Tã gólã 'è 'bã à'dálã òjílã drí kĩ pãtĩĩ má lãjõ'bã Yèsũ kã 'í'dĩ rí ãní 'í'dĩ, tãlã nĩ ãcã trá ngá ãlõ ró Yèsũ Krístõ bẽ úlĩ gólãkã má drí pèlé ãní drí rí sĩ.

³ Òzõ òjílã ãátã ìyí tã trá má drí kĩ, má ãã'dó kô lãjõ'bã Yèsũ Krístõ kã 'í'dĩ rí, má à'dô tã-drĩ lògõ'á gólĩyí drí nõtí. ⁴ Ícã kô ngá nyãnyã fèzõ ámã drí ngá mvũmvũ bẽ lôsĩ ámakã nõ 'èrê lâ Bãrãnãbã bẽ rí 'á yã? ⁵ Má ícã kô òkõ trólé rızó lãmúlĩ 'í'dĩ bẽ lâ òzõ lãjõ'bã ãzã 'bá yí kãtí yã? Pétèrõ yí, Kúmú ámakã Yèsũ rí àdrúpĩ bẽ gõ'dá kpá lãjõ'bã ãzã 'bá yí bẽ rí ìyí àcĩ tólé ìyí òkõ yí bẽ. ⁶ Ìtí rí, ámã Bãrãnãbã bẽ, mã rí ámakã nĩ, rĩ'á lôsĩ 'èlé ámã drí sĩ, ã'dô ró bẽ ámã drí ámã tĩ nyãzõ tãlã ã'dô 'í yã? ⁷ Ajú 'bũ 'bã yí gólĩyí rí ngá nyãnyã gĩlí àdĩ ìyíkã sĩ yã? Òzõ òjílã ãzã ìdĩ ngá-ìyínyã ámvú 'á rí, gólã ícã kô ãlôwálã nyãlé yã? Òzõ kãbĩlĩkĩ vó ndrê 'bã òtĩrĩ rĩ kãbĩlĩkĩ vó ndrêlé rí, gólã ícã kô bã lĩmvú kãbĩlĩkĩ 'dĩ 'bã yí kã 'dĩ mvũlĩ yã? Gõ'dá òzõ ã'dô trá ìtí rí, ícã trá ámã drí ngá trõzõ lôsĩ ámakã 'èlé 'dĩ drĩ.

⁸ Tã gólã má drí átálé 'dĩ cé tã ìsũ òjílã ángõ nõ kã rí 'bã yí kã 'í'dĩ yã? À'dó kô ìtí, Ôvãrí átã kpá trá ìtí búkũ íyíkã 'á. ⁹ Músã kĩ nĩ rí, "Ní àyè kōrōnyā ánikā 'bã kã rí 'bã yí ngá nyãlé dódó, tãlã gólĩyí rí nĩ ání pãlé."

Tã 'Bã'bã Ándã 25.4

Úlĩ gólã Ôvãrí drí átálé 'dĩ 'á rí, Ôvãrí rí íyíkã 'dĩ cé kōrōnyā 'bã kã yí tã átálé 'í'dĩ pãlé yã? ¹⁰ Úlĩ 'dĩ 'bã yí rĩ'á ámã tãsí, tãlã òjílã gólã ngá-ìyínyã íyíkã 'í'dĩ 'bã trá ámvú íyíkã 'á rí, 'bã íyí lĩfĩ nyé ngá-ìyínyã íyíkã gólã 'è 'bã áfólé ámvú 'dĩ 'ásĩ 'dĩ drĩ ìyí pãlé. Òjílã gólĩyí 'è 'bã àdrúgú 'dĩ ànjólé ámvú lésĩ, gõ'dá 'è 'bã cãlã rí, à'dô 'bã'á ìyí kpá 'dó lĩfĩ 'bã'bã bẽ àdrúgú 'dĩ fèlé ìyí drí.

¹¹ Má 'í'dĩ úlĩ Ôvãrí kã kpá trá ãní 'á. Ìtí rí, ícã kô ámã drí ngá ùsúzõ ãní drĩgã sĩ yã? ¹² Òjílã ãzã 'bã yí ùsũ ngá trá ãní drĩgã sĩ. À'dó kô mbĩ ámã drí kpá ngá ùsúzõ ãní drĩgã sĩ gãrã òjílã 'dĩ 'bã yí drĩ sĩ yã? Gbõ lé ìtí rí,

āmákâ rî, mã ícî ânî kô ícî ngá fêlé ãmâ drí mbârâkã sî. Ítí rî, mã rî trá ngá ãkó lé 'bá ró, tãlã mã òzò kô tã lèlê ãníkã Yésù Krístô 'á 'dĩ ìzãã ngá zĩzĩ ânî tị rî sî.

¹³ Nĩ nị drê, òjílã gólìyì rî 'bá rĩ'á lôsì 'èlé jó ạngí Ôvârí kã 'á rî, gô'dá kpá drì-'bá jó ạngí Ôvârí kã rî kã yí bê gólìyì rî ngá nyãnyã gólìyì fêlé ngá fêfê ró Ôvârí drí rî nyãlé ì'dí. ¹⁴ Kpá ìtí, Kúmú ãmákâ Yésù Krístô 'bã tã trá kî, ãmâ gólìyì tìbê rî 'bá tã àtì-àtì tãndí íyíkã rî pèlé rî, ìcã-ìcã ãmâ drí ngá gólìyì ãmâ drí lèlé rĩzò rî ùsúzò lôsì ãmâ drí rĩ'á 'èlã 'dĩ 'ásì.

¹⁵ Gô'dá ãmákâ rî, mã zì ngá kô ânî tị sî fêlé, ã'dô ró bê ãmâ pãlé lôsì Yésù Krístô kã nò 'èrê 'á. Mã lè ãmákâ tákanyĩ lôsì 'èlé Ôvârí drí tãkó ìtí, cú ìtí ngá trô ãkó drì lã òjílã mvá drìgá sî. 'Dĩ kã rî tì rî, tã ìsù ãmákâ 'á rî, rĩ'á tãndí ró má drí drãzò lõfò sî gólã má drí nĩzò nĩ'á ngá zĩlì ânî tị sî rî drĩ sî. Má lèé kô òjílã ãlólã drí tã ãmákâ lôsì 'è kã tãkó Ôvârí drí tìbê ãmâ 'bã 'bá ãyĩkò ró 'dĩ jãlé à'dólé ngĩ. ¹⁶ Ítí rî, lôsì ãmákâ má drí rĩ'á 'èlã rĩzò tã àtì-àtì tãndí Ôvârí kã nò pèlé tãkó ngá ãkó 'dĩ, à'dó ngá má drí rĩzò ãmâ lòmbele drì lã rî ì'dí kô, tãlã Yésù Krístô 'bã tã lã nĩ má drí 'èlé ìtí. Gô'dá òzò má ìcã kô tã Ôvârí kã pèlé rî, 'dĩ má à'dô à'dó'á ìzã ró. ¹⁷ Tí òzò má òrì lôsì tã àtì-àtì tãndí pè kã nò 'èlé tã lèlê ãmákâ rî tì rî, gô'dá ìcã trá ódrí ngá fêlé má drí lôsì 'dĩ tãsì. Gô'dá Ôvârí nĩ mã trá, mã òpè ró tã àtì-àtì tãndí nò rãgĩ gólãkã ró. Ítí rî, gô'dá óòfê drì-'á má drí yã? ¹⁸ Ngá 'è'á fêlã má drí drì-'á ró rî ì'dí nò. Mã cú àndrã-tãndí bê ùlì Ôvârí kã pè kã òjílã drí tãkó ìtí ngá zì ãkó gólìyì tị fêlé má drí.

¹⁹ Ítí rî, má à'dô tã gólã má drí lèlé 'èlé rî 'è'á drì-báláyì ró. Òjílã ãzã yù'dawá ãngó nò 'á nongá ãmâ lípì ró. Gô'dá má 'bã mã à'dólé òzò rãgĩ òjílã ndrì kã kátì, tãlã mã òjã ró òjílã lãrãkò ngĩngì rî 'bá yí bê ndrì 'dó à'dólé òjílã Yésù Krístô kã ró. ²⁰ Ítí rî, òzò má òrì 'bãsurú Yúdã yí kã lãfálé rî, má rî à'dólé nyé òzò òjílã Yúdã yí kã kátì, tãlã mã òjã ró gólìyì bê à'dólé òjílã pãtì-pãtì Yésù Krístô kã ró. Gbõ lé ã'dô bê kô má drí tã lãnjì-lãnjì ró òzò má ìnjì tã 'bã'bã Músã kã rî kô rî, má 'dá lã'bí Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí ndrì kãyì má drí rĩzò gólìyì lãfálé rî sî. Má 'è tã 'dĩ 'bá yí ìtí 'dĩ rî, tãlã òjílã Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí òlè ró ìyì tã bê Yésù Krístô 'á 'díyì pã 'bá gólã Ôvârí drí àjólé rî ró. ²¹ Kpá ìtí, òzò má òrì 'bãsurú ãzã 'bá yí lãfálé rî, má 'dá lã'bí òjílã Yúdã yí kã 'dĩ 'bá yí kã rî kô, tãlã òlè ró ìyì tã kpá bê Yésù Krístô 'á. Má gãã tã 'bã'bã Ôvârí kã kô dó. Pãtì ró, mã rî bê-rì tã 'bã'bã Yésù Krístô kã rólé ì'dí.

²² Ítí rî, òzò má òtírì rĩ òjílã gólìyì tã lèlê gólìyìkã drí 'bãlé cé fínyáwá rî lãfálé rî, gô'dá má 'é tã gólìyì drí ndrèlé ìyì ìfì anyã ró rî kô, tãlã mã ìcã ró bê gólìyì àjílì Yésù Krístô ngálã, Yésù Krístô òpã ró gólìyì bê tã ònjì gólìyìkã 'ásì. ²³ Má rî tã 'dĩ 'bá yí 'èlé ìtí 'dĩ rî, tãlã tã àtì-àtì tãndí Ôvârí kã nò òlã'bù ró bê vò 'ásì 'bãsurú ngĩngì drí ndrì. Ítí rî, gô'dá mã ùsù ró òrè gólã Ôvârí drí 'è'á fêlã òjílã íyíkã drí rî bê gólìyì bê.

²⁴ Nĩ ndrê drê, ìcã trá ânî drí ânî nyãányã sèlé nílì àtì 'álã nílì zãã drì-'á ùsúlì. ²⁵ Ítí rî, gô'dá òjílã gólã lè 'bá ngú rãlé gô'dá yí ò'dè ró sísì ãzì-ãzì drí ndrì rî, gólã rî kãyì vòsì cé zãã rĩ'á ìyì rú'bã ùjùlì ngú rãrã sî dódó. Gólã rî tã 'dĩ 'èlé ìtí 'dĩ rî, yí ùsù ró drì-'ã, gbõ lé drì-'ã rî ãã'dô 'è'á rú ìzãlé 'wãã rî. Gô'dá ãmákâ rî, mã rî ãmákâ lôsì 'èlé rõò nò rî, mã ùsù ró drì-'ã Ôvârí drí 'è'á fêlé ãmâ drí rî bê. Drì-'ã rî gógó 'dĩ ìzãã rú kô ãlólã. ²⁶ Ítí rî, má 'è lôsì Ôvârí drí mbârâkã sî kpá pìpìsílì ãlò sî, òzò ngú rã 'bá gólã rî 'bá

rálé zāâ mbî cāzó 'wāâ vō nā ãdũkũ lâ 'álâ sísí rí kátí. Gõ'dá mâ kpá òzõ òjílã gólã rí 'bá ãwã 'èlé íyí ãjú-'bá-ãzí bê, gõ'dá rí 'bá íyíkã íyí ãjú-'bá-ãzí rí sǐlǐ íyíkã zāâ téké-téké rí kátí. Gólã sǐlǐ íyí ãjú-'bá-ãzí 'dǐ dírí-dírí kô. Má rí lósí Ôvârí kã 'èlé kpá ítí dódó. ²⁷ Ítí rí, má 'bã gõ'dá âmã rú'bã cé rí'á tã sũ 'bá Ôvârí rú rí 'èlé ì'dí. Mã ì'dí âmã rú'bã 'dǐ lǐp̃ lâ 'ì, tãlã má òtírí rǐ tã pélé âmã ází-ází yí drí rí, Ôvârí ícã kô tã ányã úsúlí má rú, gõ'dá drí-'ã gólã 'è'á fèlã má drí rí lôgázó dó má drí kô.

10

Tã ôvârí ãbãrãdãgõ írátã-írátã tãsí rí

¹ Âmã ândrê rí mvá yí, nǐ ìsũ drê tã gólã â'dó 'bá òjílã Yúdã yí kã yí drí kãp̃ Músã kã 'á rí. Ôvârí 'dê trá sísí gólíyí drí mbãrãsã 'á, ã'dô ró bê lãt̃ â'dalé gólíyí drí nǐzó vō ãgãngbèlê 'ásí. Gõ'dá Ôvârí câ ìmvú ândrê lãfã kpá trá, ã'dô ró bê gólíyí drí lãvũzó 'álâ sǐ 'á'á lé drí ãzã rí lésí rí 'álâ. ² Ítí rí, 'dê'dê mbãrãsã kã gólíyí drí sísí 'dǐ 'á gõ'dá kpá lãvũ-lãvũ ìmvú ândrê lãfã câ 'bã rí 'dǐ 'ásí rí, rí'á òzõ gólíyí íbãbãtízãlê trá 'dèlé Músã vósí rí kátí. Ítí rí, gõ'dá ó'bã gólíyí ngá ãlô ró Músã bê, òzõ âmã 'bãrê ngá ãlô ró Yésũ bê bãbãtízí sǐ rí kátí. ³ Ítí rí, òjílã 'dǐ 'bã yí nyã ìyí trá ngá nyãnyã ãlô gólã Ôvârí drí âfèlé nǐ úrú lésí rí ì'dí. ⁴ Gõ'dá gólíyí mvú ìyí kpá trá ìmvú ãlô gólã Ôvârí drí âfèlé nǐ rí ì'dí. Gólíyí mvú trá ìmvú gólã âfõ 'bã úní 'ásí Ôvârí drí úní rí 'dǐ 'balé rí'á nǐlǐ 'dũwã gólíyí bê rí ì'dí. Nǐ ndrê drê, úní rí 'dǐ trá nyé òzõ Yésũ Krístõ tí. ⁵ Gbõ lé Ôvârí rí bê nǐ rí'á gólíyí pãlê gólíyí òtírí rǐ nǐlǐ vō ãgãngbèlê 'dǐ 'ásí rí, ãmbã vō lâ yí, rǐrǐ gólíyíkã sú Ôvârí rí lǐf̃ drí 'á kô. Tã rí 'dǐ tãsí rí, Ôvârí 'bã gólíyí trá òdrãlê òmã 'álã.

⁶ Ítí rí, òdrã òjílã 'dǐ 'bã yí kã rí tã â'dalé âmã drí kǐ, mã ò'è gõ'dá tã ònjí kô kpá òzõ gólíyí kátí. ⁷ Gõ'dá òjílã ãzã 'bã yí gólíyí lãfãlé sǐ rí íyíkã trá rí'á ôvârí ãbãrãdãgõ írátãlê ì'dí. Nǐ 'è tã ònjí gólíyí drí 'èlé trá 'dǐ gõ'dá kô. Tã rí 'dǐ 'á rí, tã ìgí Ôvârí kã âtã tã gólíyíkã kǐ, "Gólíyí è'bê rú trá gõ'dá gólíyí drí rǐzó vũdrí kãrãmã nyãlé ngá gólíyí fèlé trá ôvârí ãbãrãdãgõ ìnjízó rí sǐ, gõ'dá kpá rǐzó òdrã lâ yí mvũlǐ. Tã rí 'dǐ vósí, gõ'dá òdrã 'dǐ òcǐ gólíyí trá rí, gólíyí drí ngãzó ândú tólê gõ'dá rǐzó âyílǐ òkó bê vō 'dǐ 'á nǐngã." ⁸ Gõ'dá mã âyê kpá âyí-âyí òkó gólíyí â'dó 'bã kô âmã òkó rí 'bã yí bê rí. Ôjílã dũu gólíyí lãfãlé sǐ rí 'è ìyí tã ònjí ítí 'dǐ trá. Ítí rí, Ôvârí drí gólíyí úfúzó kútũ nyã'dí-trã-drí-lã-ngã-nã 'dó kãp̃ ãlô sǐ tã gólíyí drí 'èlé 'dǐ tãsí. ⁹ Gõ'dá nǐ ùjú Ôvârí kô tã ònjí 'è'è sǐ. Ôjílã 'dǐ 'bã yí 'è bê ítí rí, Ôvârí âjô ìnjí gólíyí úfúlí volé. ¹⁰ Gõ'dá nǐ âtã úlǐ ònjí kpá kô drí-'bã ãníkã Ôvârí drí 'balé trá ãní drí rí yí drí. Ôjílã Yúdã yí kã 'dǐ 'bã yí 'è bê ítí rí, Ôvârí âjô málãyíkã ãnǐlǐ gólíyí úfúlí volé.

¹¹ Tã gólíyí ndrí rú 'è 'bã òjílã Yúdã yí kã 'dǐ 'bã yí drí 'dǐ 'bã yí, 'è rú 'dǐ, ã'dô ró bê âmã lǐf̃ ìmbálê. Tã â'dó 'bã gólíyí drí 'dǐ rí, ìgí búkũ 'á 'dǐ rí, ã'dô ró bê âmã lǐf̃ ìmbálê, mã òzó kpá kô tã ònjí ãlô-ãlô 'dǐ 'èè. Nǐ ìsũ kǐ, kãp̃ ãdũkũ ãngó nō kã rí trá ãnyí, tã-vó ãmãkã kǐzó.

¹² Nǐ gólã kǐ 'bã nǐ rí, yí ãandrê trá gágã tã lèlê íyíkã 'á òzõ rákã fê kátí, yí ò'è tã ònjí kô rí, 'dõvó nǐ ndrê nǐ dódó, nǐ òzó kô 'dèè. ¹³ ãní ndrí, nǐ ârí drê, gõ'dá òzõ Sãtãnã òtírí ãní sêè tã ònjí 'èlé rí, gõ'dá nǐ nǐ kpá tãndí ró kǐ, tã gólã rí 'bã ãní ùjúlǐ 'dǐ rí, rí kpá trá òjílã ãzã 'bã yí ùjúlǐ ítí. Tã ùjú

rî 'dī â'dó kô tâ ó'dí 'î. Ôvârí nî tâ âníkâ trá. Gólâ â'dô ânî pâ'á, nyé ôzô gólâ drí 'bálé trá âmâ drí rî kâtí. Gólâ â'dô lậtị nị'á ânî drí fôzô tâ ùjũ-ùjũ 'dī 'ásī tâ íyíkâ rî 'êlé ì'dí. Gólâ ícá kô tâ ùjũ rî gógó 'dī âyéle ânî 'êlé gặặ ânî mbârâkâ drị sị.

Tā gólâ Póolô drí kī'á nī rī krīstō 'bá yī āā'dô kô ngá ãlô ró

ôvârí ābārādāgō bê rī

¹⁴ Ânî, âmâ rû-lē-āzị yī má drí lélé rōô nō 'bá yī, nī 'bā tâ gólâ má drí ìgĩlị 'dī vịlị ânî drị sị kô. Nī íratā ôvârí ābārādāgō kô. ¹⁵ Má ìgĩ tâ nô ânî drí nō, ôzô ôjilā góllyi tâ nịnị bê rī 'bá yī kâtí. Nī ìsũ drē úlị ámakâ 'dī dódó, nī nị ró bê ngátá 'dīlị úlị pặặ 'í yā rī. ¹⁶ Nī ìsũ drē ngá gólâ fêlé trá pārāndā zêlé rī tâ lâ. Rû âmũ tândí tāsī rī, ôzô mã ùmvũ ngá trá ìgā gólâ Ôvârí drí ôrē fêzô trá drị lâ rī 'á rī, 'dīlị mã rī 'dī āwô-ítí 'ê'á Ôvârí drí Yēsũ Krīstō rī ôdrā tāsī. 'Dīlị mã rī 'dī rû âmũ'á ngá ãlô ró Yēsũ Krīstō rī ôdrā bê. Gô'dá āmbātā gólâ âmâ drí rī'á nyālā rû âmũ tândí Yēsũ rī tâ ìsũzô rī 'á 'dī, ôzô mã ônyā trá rī, 'dīlị mã rī rû âmũ'á ngá ãlô ró Yēsũ Krīstō rī rú'bá 'á. ¹⁷ Āmbātā gólâ ángí 'bā 'bá kó ãlô rī'á 'á lâ ñólé ôjilā drí nyále 'dī, 'dīlị rī tâ â'dalé kī, âmâ góllyi dũũ āmbātā ãlô pịlị 'dī nyā 'bá 'dī, góllyi gô'dá trá ndrị ngá ãlô 'í Yēsũ Krīstō bê, tālā mã nyā trá ndrị 'dó āmbātā ãlô 'dī ì'dí. ¹⁸ Gô'dá nī ìsũ drē kpá ôjilā Yúdặ yī ká tâ lâ. Góllyi ôtírị ngá nyānyā góllyi fêlé ngá fêfê ró Ôvârí drí rī ùrũkặ lâ nyāâ rī, 'dīlị rī â'dalá kī, góllyi âmũ rû trá ngá ãlô ró.

¹⁹ Kpá ítí, ôzô nī ônyā ngá góllyi fêlé pārāndā zêlé 'dī trá rī, 'dīlị rī â'dalá kī, ânî trá ngá ãlô ró ânî ạ'biyặ yī ôvârí yī bê. Má âtā tâ 'dī ítí 'dī rī, â'dó kô kī, ôvârí 'dī 'bá yī cú mbârâkâ bê. Gô'dá má âtá kpá kô kī, ngá gólâ fêlé pārāndā zêlé rī cú mbârâkâ bê. ²⁰ Â'dó kô ítí, tákô tâ má drí âtalé 'dī ífị lâ kī, ngá gólâ fêlé pārāndā zêlé 'dī, ófêé 'dī kô Ôvârí pặặ gólâ úrú 'álá rī drí, ófê 'dī ạjũ-'bá-āzị Ôvârí ká rī yī drí. Ítí rī, má lēé kô ânî drí ácálé ngá ãlô ró ạjũ-'bá-āzị Ôvârí ká rī 'bá yī bê. ²¹ Â'dó kô tândí ró ânî drí rızó ngá mvũlị ìgā rị 'ásī, ìgā Kúmũ âmákâ Yēsũ Krīstō ká 'ásī gô'dá kpá ìgā ôvârí ābārādāgō ká 'ásī. Nī ícá kô ngá nyále rị rị, rû âmũ tândí Yēsũ rī tâ ìsũzô rī 'á gô'dá kpá kārámā ôvârí ābārādāgō drí rī 'á. Mã â'dô 'bā'á ôvârí bê rị, Yēsũ Krīstō gô'dá kpá ôvârí ābārādāgō 'dī íyíkâ kó ángô tí ró yā? ²² Ítí rī, mã lēé kô Kúmũ âmákâ Yēsũ Krīstō rī 'bálé â'dólé ạwặ ró tâ 'dī 'á, gólâ ôzô kô lậặ fêé âmâ drí rōô. Mã nị trá tândí ró kī, mbârâkâ gólâkâ lậặ gặặ âmákâ drị sị.

Tā gólâ âmâ drí Ôvârí rī 'bāzô āyikō ró âmâ āzị-āzị yī lēlē sị rī

²³ Gô'dá ôjilā āzā 'bá yī rī ìyị trá tâ âtalé kī, yī āā'dô drị-báलयị bê tâ ndrị 'êzô ôzô ìyị drí lélé rī kâtí. 'Dīlị rī tâ pặặ 'í. Gô'dá tâ ndrị â'dó kô tândí ró âmâ drí 'êlé. Ítí rī, tâ ndrị âmâ drí â'dólé drị-báलयị bê 'êrê lâ 'á 'dī yī, âmá vồ lâ ícá kô âmâ āzị-āzị yī pālé nịlị sịsị 'álá tâ lēlē ìyíkâ bê. ²⁴ Ítí rī, nī 'ê kô cé tâ gólâ 'ê 'bá ânî ífịfị pālé rī ì'dí. Nī 'ê tâ góllyi 'ê 'bá ânî pālé ndrị ânî āzị-āzị yī bê rī ì'dí.

²⁵ Ôzô gô'dá nī ùsũ ā'wá vồ ngá lặặ ká ngá gị ká bê rī 'á rī, nī ìjị tâ kô kī'á nī rī, ā'wá 'dī ā'wá gólâ fêlé trá pārāndā zêlé rī ì'dí yā rī. Nī ícá kpá kô tâ ìjilị kī'á nī rī, rī'á mbị ā'wá 'dī nyāzô yā rī. Nī gị nyále. ²⁶ Má âtā tâ 'dī ítí 'dī rī, tālā ìgĩ trá búkũ Ôvârí ká 'á kī, "Ngá ndrị āngó nō 'á nō Ôvârí ká ì'dí."

Ítí rî, gólâ âfê ã'wá 'dĩ òjílâ drí nyâlê.

²⁷ Gõ'dá òzò ãnî rû-lê-ãzíyã yî â'dó 'bá ìyî krístô 'bá ró kô rî ãâzî ãnî ìyî drí 'bã 'álâ ã'wá nyâlê rî, nî nyâ ã'wá rî 'dĩ cú ítí tâ ìjî ãkó. ²⁸ Gõ'dá òzò òjílâ ãzâ 'bá yî òsò drí-mbílí trá ãnî ìfí kî, 'dĩ ã'wá fêlé trá pãrãndã zêlé rî ì'dî rî, nî nyâ ã'wá rî gógó 'dĩ gõ'dá kô, tâlá nî òzó kô òjílâ gólâ tâ 'dĩ âtá 'bá ãnî drí 'dĩ 'bã tâ ònjí 'êlé. ²⁹ Gbô lé â'dó kô tâ ònjí 'î ngá gólâ fêlé trá pãrãndã zêlé rî nyázó ãnî drí tâ ìsû-ìsû ãnikâ rî vó ró rî, nî nyâ kô, tâlá nî òzó kô tâ ìsû-ìsû ãnî ãzî-ãzî yî kâ ngá 'dĩ ndrêzó ìyî ìfí tâ ònjí ró 'dĩ ìzãã.

Ítí rî, gõ'dá òjílâ ãzâ 'bá yî ãnî lâfálê sî â'dô tâ-drî lôgô'á kî, "Ã'dô ítí rî, tâlá ã'dô 'î ãmã drí rîzó tâ ìsû-ìsû ãmã ãzî-ãzî yî kâ 'êlé ì'dî yã? ³⁰ Gõ'dá òzò mã ò'ê ãwô-ítí trá Ôvârí drí ngá gólâ ãmã drí 'è'á nyâlâ 'dĩ tâsî rî, â'dó kô mbî ãmã drí ngá rî 'dĩ nyázó yã?" ³¹ Gõ'dá mã â'dô tâ ãnikâ 'dĩ drî lâ lôgô'á nôtí, tâ lâvũ 'bá kó rôô rî cé Ôvârí rî ìnjî-ìnjî ì'dî. Ã'dó kô ngá ní drí nyâlê ngátá mvũlî rî ì'dî, nî 'bã tâ ndrî ãnî drí rî'á 'êlá rî ãã'dô tâ gólîyî òjílâ 'bã 'bá Ôvârí rî ìnjîlî rî ì'dî. ³² Nî 'è tâ gólîyî 'è 'bá òjílâ ãzî 'bãlé tâ ònjí 'êlé Ôvârí rú rî ì'dî kô, ngátá òjílâ rî 'dĩ òjílâ Yúdã yî kâ ngátá â'dó kô òjílâ Yúdã yî kâ 'î yã rî, ngátá òjílâ rî 'dĩ òjílâ Ôvârí kâ 'î yã rî. Tã 'dĩ 'bá yî vó lâ 'á rî, nî 'è tâ gólîyî 'è 'bá gólîyî 'bãlé tâ lêlé Yésũ Krístô 'á pîpîsílî ãlô sî rî ì'dî. ³³ Mã rî gógó nyãnyã lâ, mã rî ùjũlî ìtú vósî cé zãã rî'á tâ gólîyî òjílâ ãzî 'bã 'bá â'dólê ãyîkô ró rî 'êlé ì'dî. Nî ùjũ gõ'dá kpá 'êlá ítí. Mã â'dó kô cé ngá 'è 'bá cé ãmã nyãnyã pãlé rî 'êlé ì'dî. Mã ùjũ kpá ngá gólîyî 'è 'bá òjílâ ãzî pãlé rî 'êlé, tâlá Ôvârí òpã ró gólîyî bê tâ ònjí gólîyîkã 'ásî.

11

1 Nî ì'bî ãmã vó ì'dî, kpá òzò mã drí rîrî Yésũ Krístô rî vólê ì'bîlî rî kátí.

Tã gólâ Ôvârí rî ìrátãzó látî mbî 'ásî rî

² Mã rî'á ãyîkô ró, tâlá tâ ãmãkã vî ãnî drî sî kô. Nî rî trá zãã tâ gólâ mã drí ìmbálê ãnî drí rî 'êlé ì'dî.

³ Ítí rî, gõ'dá mã lê ãnî drí tâ nô nîlî kî, Yésũ Krístô ì'dî rî'á òjílâ drîlî sî ndrî. Gõ'dá kpá ítí, ãgô kpá cú mbãrãkã bê ìyî òkó yî drîlî. Gõ'dá Ôvârí ìyîkã kpá cú mbãrãkã bê Yésũ Krístô drî. ⁴ Gõ'dá ítí rî, òzò ãgô ãzã òrî nî rî'á rãtãã 'êlé Ôvârí drí ngátá rî'á tâ âtî-âtî tãndí Ôvârí kâ nô pèlé cú ítá bê yî drî rî, ãgô rî 'dĩ 'è 'dĩ trá tâ ãnyî kâ 'î drî-'bá ìyîkã Yésũ Krístô drí. ⁵ Gõ'dá òzò òkó ãzã òrî nî rî'á rãtãã 'êlé Ôvârí drí ngátá rî'á tâ âtî-âtî tãndí Ôvârí kâ nô pèlé cú ítí ítá ãkó yî drî rî, 'dĩ òkó rî 'dĩ 'è trá tâ ãnyî kâ 'î ìyî ágó drí. Tãlá tâ 'dĩ rî, trá nyé òzò òkó gólâ tâ ònjí ãnyî kâ 'è 'bá gòzó drî-'bí lâ fãlé vólê rî kátí.* ⁶ Ítí rî, gõ'dá òzò òkó ògã trá dó ìyî drî ãkólê kpãákũ ítá sî ò'bî 'á rî, 'dĩ òkó rî 'dĩ ãnyî gólãkã rî trá nyé òzò òkó gólâ drî lâ fãlé kôlêrê ngbãngbã rî kátí. Gõ'dá òzò òkó ògã trá dó drî ãkólê ítá sî ò'bî 'á rî, rî'á tãndí ró gõ'dá òkó rî 'dĩ òfã ìyî drî gbô vólê kúlúró ró ãnyî ìyîkã 'dĩ â'dálê. Ítí rî, òkó ãâyê ìyî drî hũwã kô.

⁷ Gõ'dá â'dó kô ìcã-ìcã ró ãgô drí ìyî drî ãkózó kpãákũ, tâlá Ôvârí 'bã ãgô nyé òzò ìyî ìfífi kátí, ã'dô ró bê òjílâ drí ìyî ìnjîzó, yî â'dó 'bá gólâ drîlî

* **11:5** 11.5 Lã'bî Yúdã yî kâ 'á rî, òkó gólâ drî ãkó 'bá kô 'dĩ rî nyé òzò òkó rülî ãgô bê gòzó drî lâ fãlé kúlúró ró tâ ònjí 'dĩ drí rî kátí. Gõ'dá òkó kã rî, gólîyî drí ìyî drî ãkólê kpãákũ, ã'dô ró bê tâ â'dálê kî, gólîyî fê ìyî trá rîlî ìyî ágó yî zêlé tâ ágó lâ yî kâ ãrîlî ì'dî, tâlá òzò òjílâ ãzã 'bá yî òndrê gólîyî trá drî bê ãkô-ãkô ró ítá sî kpãákũ rî, òjílâ drí gólîyî ágó yî ìnjîzó bê.

rî. Gõ'dá òkó kâ rî, Ôvârí 'bã òkó, ã'dô ró bê òjílã drí ágó lâ rî ìnjílí, ágó lâ â'dô 'bá gólã drílí rî. ⁸ Má âtã tâ 'dî ìtí 'dî rî, tâlá Ôvârí 'bã ãgô sísí, gólã 'bãã ãgô kô òkó fã 'ásí, gólã 'bã bê rî, òkó ì'dî ãgô fã 'ásí. ⁹ Gõ'dá Ôvârí 'bãã ãgô kpá kô òkó drí, gólã 'bã bê rî, òkó ì'dî ãgô drí. ¹⁰ Ìtí rî, ítã òkó drí rî'á âkólã yí drî kpãákũ 'dî rî, rî'á lâmbé 'í tâ â'dalé kî, òkó rî 'dî rî trá ágó lâ zélé, rî'á tâ ágó lâ kâ ârílí ì'dî. Ìtí rî, rî'á tândí ró òkó drí ìyí drí âkózó kpãákũ, tâlá málâyíkã Ôvârí kâ òndrê ró bê kî, gólíyí ìnjí ìyí ágó yí trá mbì.

¹¹ Gõ'dá Ôvârí 'bãlé bê ãgô òkó bê rî, òkó ícã kô rílí tândí ró ágó ãkó. Gõ'dá ãgô ícã kpá kô rílí tândí ró òkó ãkó. ¹² Tã pãtîjî ró Ôvârí 'bã òkó trá ãgô rú'bã 'ásí, gõ'dá òkó tî ãgô kpá nî. Ìtí rî, ãgô âfô kpá òkó 'ásí. Ôvârí 'bã tâ 'dî 'bã yí ndrî 'dó nî.

¹³ Gõ'dá nî nî ã'dô 'í tâ 'dî tãsí yã? Rî'á tâ mbì 'í òkó drí rîzó rãtãã 'élé Ôvârí drí ò'bí 'á cú ìtí ítã âkô-âkô ãkó yí drî kpãákũ yã? ¹⁴ Tã pãtîjî ró, rî'á tâ ãnyí kâ 'í ãgô drí ìyí drî-'bí âyézó njílí 'dũũ'dũ édé ãkó lâ. ¹⁵ Gõ'dá òkó kâ rî, òkó drî-'bí ùnjí trá kpũyã-kpũyã rî, 'dî drí òkó rî 'dî 'bãzó sũlí sũ rõô. Ìtí rî, gõ'dá drî-'bí òkó kâ â'dé 'bã kpũyã-kpũyã 'dî rî, rî gólã rî drî-fã â'bãlé kpãákũ. ¹⁶ Gõ'dá òzô òjílã ãzã òkí nî rî, tâ má drí âtalé 'dî 'bã yí ã'dô ònjô 'í rî, má â'dô kî'á nî gólã drí rî, ãmã krístô 'bã yí kãníšã 'ásí ndrî, 'dî trá lâ'bí ãmãkã ì'dî, òkó drí ìyí drí ãkólé kpãákũ ítã sî Ôvârí rî íratãlé 'á ò'bí 'á rî.

Tã rú ãmũ tândí Yésũ rî tâ ìsũzó rî tãsí

¹⁷ Má lã kpá trá tâ ãzã âtalé ãnî drí. Má ârí tâ kî nî rî, nî òrí rî'á tâ ányã 'élé ì'dî, òzô nî êê'bê rú trá rãtãã rú ãmũ tândí tâ Yésũ kã ìsũzó 'á lâ rî kã 'élé rî. Má ícã kô â'dólé ãnî bê ãyíkô ró tâ gólã 'dî 'á. ¹⁸ Sísí rî, má ârí kî, òzô nî òtírí rú ê'bé vò ãlô 'á Ôvârí rî íratãlé rî, nî rí kô òzô ngá ãlô kãtí. Nî rî ãnî lâfálé cãlé ngíngí. Tã ìsũ ãmãkã 'á rî, tâ gólíyí má drí ârílí ãnî tãsí 'dî rî, rî'á tâ pãtîjî 'í. ¹⁹ Tã ìsũ ãníkã 'á rî, nî lã ãnî lâfálé cãlé ngíngí, tâlá nî nî ró bê ngãtã ángô rî 'bã yí rî ìyíkã nî tâ gólã Ôvârí rî 'bã 'bã ãyíkô ró rî 'élé yã rî.

²⁰ Gõ'dá nî òtírí rú ê'bé vò ãlô 'á ngá nyãlé ã'dô ró bê rú ãmũ tândí Yésũ rî tâ ìsũzó rî 'élé rî, nî rí 'élã látî mbì rî 'á kô. ²¹ Gõ'dá nî ê'bê rú bê ngá nyãnyã 'dî nyãlé rî, òjílã ùrúkã 'bã yí ìtô ìyíkã gõ'dá ngá nyãlé sísí 'wãã'wã. Gólíyí lãé ìyí kô ìyí ázì-ázì yí tãlé ãcálé zãlô. 'Dî kã rî tî rî, gõ'dá nyãsã ndê gbô òjílã ãzã 'bã yí âyéle rílí lõfó sî. Gõ'dá òjílã ùrúkã 'bã yí gô mvú ìyíkã òdrã kpá rõô, búũ òdrã drí gólíyí cízó cî, ãzã 'bã yí ùfúzó cú ùfû. ²² 'Dî rî tâ ònjí 'í. Òzô òjílã ãzã òlã ngá nyãlé rõô ngãtã òdrã mvúlí ìyí cîlí yã rî, gólã ò'ê tâ 'dî 'bã yí yí drí 'bã 'álã. Nî lã kãníšã Ôvârí kã ìzãlé, tâlá nî lã òjílã gólíyí ngá nyãnyã ãkó 'dî 'bã yí ãnyí ògã ró gólíyí drî yã? Má â'dô kî'á nî ãnî drí tâ ãníkã 'dî 'á rî ã'dô yã? Má ícã kô ãnî tâ lõngólé tâ 'dî 'á.

²³ Tã gólã tîbê Kúmũ ãmãkã Yésũ Krístô drí âtalé má drí rú ãmũ gólã rî tâ ìsũzó rî tãsí rî, má ã'dô âtã'á lâ ãnî drí nõtí. Ngãcî gólã rî ãlî ãnjôzó 'dî sî, gólã drí ãmbãtã ãzã âtrõzó ìngálé. ²⁴ Gõ'dá drílã ãwô-ìtí 'ézó Ôvârí drí tâ lâ sî, drílã pîzó lâ, gõ'dá trõzó lâ fêlé lâjóbã ìyíkã rî 'bã yí drí tâ âtã-âtã bê kî nî rî, "Nî trô nõô, nî nyã. Nõô rî'á ãmã rú'bã gólã má drí 'è'á fêlá ãnî pãlé rî ì'dî, nî 'è zãã nõtí kãrá, ã'dô ró bê ãmã òdrã tâ ìsũzó." ²⁵ Gõ'dá kpá ìtí, ngá nyãlé 'dî vósí, drílã ìgã mvã òdrã kã âtrõzó ìngálé gõzó fêlá lâjóbã ìyíkã 'dî 'bã yí drí tâ âtã-âtã bê kî, "Ãnî ndrî, nî mvú nõô. Nõô ãmã

ārí 'í túbê á'dó 'bá tā-drī lēlē ó'dí Ôvārí ká ró āní bē rī 'í'dí. Nī 'è zāā nōtí, nī ōtírī rīī mvūlā rī, ā'dô ró bē áamá ōdrā tā 'í'sūzó." ²⁶ Nī ndrē drē, nī ōtírī rīī āmbātā nyālé gō'dá kpá rī'á ngá mvūlī 'ígā mvá 'dī 'ásī rī, 'dīī rī nī rī 'dī tā á'dá'á ōjílā drí kī, Kúmú āmákā Yésū Krístō drā nō, ā'dô ró bē gólīyī pālē tā ōnjí gólīyikā 'ásī ndrī. Nī rī tā rī 'dī 'élé 'ítí būúú kạyị gólá Kúmú Yésū drí 'ézó ágōlé āngó nō 'á rī sī.

²⁷ Tā 'dī tāsī rī, gō'dá ōzō ōjílā ālō rú 'é'bé 'bá vō ālō 'á ngá nyālé, ā'dô ró bē rú āmū tándí Yésū rī tā 'í'sūzó rī 'élé 'dī ā'dô mbị kō rī, 'dīī gólá 'dá Yésū Krístō rī rú'bạ gō'dá ārí lā bē 'dī trá. ²⁸ Á'dô gō'dá bē trá 'ítí rī, nī 'édē ānī pịpịsịlị zālō drē sịsị ānī drí rú āmū Yésū rī tā 'í'sūzó 'dī 'é ākó. ²⁹ Nī ndrē drē, ōzō ōjílā ōnyā Yésū rī rú'bạ 'dī trá gō'dá ūmvū kpá ārí lā 'dī trá cú tā ōnjí bē rī, 'dīī gólá āsē tā trá yí drī, tálá gólá 'ízā tā-drī lēlē ó'dí Yésū drí 'bālē 'dī trá. ³⁰ 'Ítí rī, ōjílā dūū ānī lāfálé sī rī, gólīyī āsē tā trá 'iyi drī, tā gólīyī drí 'ásélé 'iyi drī rī drí sī 'í'dí, drīlīyī rízó rīlī mbārākā ākó gō'dá ngá lāzé drí kpá rízó gólīyī 'élé kára, gō'dá āzā 'bá yí drí rízó ōdrālē 'dī.

³¹ 'Ítí rī, mā 'ạrị āmā vó sịsị, āmā drí nịzó lā zālō dódó kī, āmā rī'á tā ōnjí ākó Yésū āndrá rī, 'dīī mā 'íca kō tā 'ásélé āmā drī. ³² Gō'dá gbō lé Yésū ōfē lāṅṅō āmā drí tā ōnjí āmákā 'élé 'dī tāsī rī, 'dīī rī'á tándí ró, ā'dô ró bē lịfị lōmbā fēlé āmā drí, mā 'ágō ró bē tā tándí rī 'élé 'í'dí, gólá ōzó kō lāṅṅō 'ạngị rī fēē āmā drí kạyị gólá drí 'ézó ágōlé tā-vó ōjílā gólīyī 'iyi 'ịnjị 'bá kō āngó nō 'á rī yí ká kīlị rī tú.

³³ 'Ítí rī, āmā 'ạdrúpị yí āmā 'ízó yí bē, ōzō nī 'ēē'bē rú trá kpākā ālō ngá nyālé, ā'dô ró bē rú āmū tándí Yésū rī tā 'í'sūzó rī 'ézó rī, nī rī tū ānī 'ází-ází yí tēlé, nī nyā ró ngá bē 'dūwạ. ³⁴ Ōzō ōjílā āzā ānī lāfálé sī ā'dô lōfó ró rī, gólá ōnyā ngá zālō yí drí 'bā lēsị, tálá gólá ōzó kō ānī rī'á ngá nyālé ōzō lābạgụ kátí, Ôvārí ōzó kō tā-vó gólākā kī ōnjí ró, nī ōtírī rú 'é'bé rī'á rú āmū tándí Yésū rī tā 'í'sūzó 'dī nyālé rī. Gō'dá ā'dô tā gólá āzā ānī drí 'ígílí má drí 'dī 'á rī, má 'á'dô tā lā 'átá'á trá ānī drí, ōzō má ōtírī cāā tólá nī'á ānī ndrēlé rī.

12

Tā tā Líndrí Tándí Ôvārí ká drí mbārākā fēzó ngịngị ōjílā drí

rī tāsī

¹ Ámā 'ạdrúpị yí āmā 'ízó yí bē, tā gólá ānī drí 'ijilí má tị Líndrí Tándí Ôvārí ká drí mbārākā ngịngị rī fēzó ōjílā drí 'dī tāsī rī, má lē tā 'í'sū ānīkā 'bālē mbị. ² Nī nị trá tándí ró, drē sịsị ānī drí tā lēzó tā Yésū Krístō ká 'á kō rī, ōjílā 'ádô ānī trá lạtị ngịngị 'ásī, gō'dá ānī drí rízó lā 'bí 'ôvārí 'ābārādạgō gólá 'bā 'bá mbārākā 'ākó rī ká 'dālē 'í'dí. ³ Gō'dá bē trá 'ítí rī, má lē tā gólá túbē tā pạtị nịzó rī 'á'dalé ānī drí. Ōzō ōjílā 'ōrī tā 'átalé Líndrí Tándí Ôvārí ká rī sī rī, ōjílā rī gógó 'dī 'íca gō'dá kpá kō Yésū Krístō rī 'dālē. Kpá 'ítí rī, ōjílā 'á'dô tā 'átá'á kī, "Yésū Krístō Kúmú āmákā 'í'dí" rī, té ōzō Líndrí Tándí Ôvārí ká 'á'dô bē gólá 'á gólá rī 'bālē tā lēlé pịpịsịlị 'ālō sī rī.

⁴ Ôvārí fē mbārākā trá krístō 'bá yí drí ngịngị Líndrí Tándí 'iyikā sī. Gō'dá 'ítí rī, Líndrí Tándí Ôvārí ká 'ālō 'dī fē mbārākā ngịngị 'dī 'dó nī.

⁵ Gō'dá krístō 'bá yí rī kpá trá lōsị ngịngị 'élé, gō'dá gólīyī 'dó rī'á rú 'ị'bū 'bá Kúmú āmákā 'ālō Yésū ká rī 'bá yí ró. ⁶ Gō'dá kpá Ôvārí drí tā 'ézó krístō 'bá yí drí ngịngị gō'dá Ôvārí rī'á 'dó Ôvārí 'ālō 'dī 'í'dí.

⁷ 'Ítí rī, Líndrí Tándí Ôvārí ká fē mbārākā trá ngịngị krístō 'bá yí drí. Gólá fē mbārākā 'dī, ā'dô ró bē gólīyī drí krístō 'bá 'ází pạzó 'í'dí sī lā.

8 Mbârâkâ gólâ Líndrí Tândí drí fêlé 'dĩ rĩ'á òzō nōô 'bá yí tí. Òjílâ ázâ drí rĩ, Líndrí Tândí Ôvârí kâ fê íyíkâ mbârâkâ gólâ drí tã ìgílí búkū Ôvârí kâ 'á rĩ ífí lâ n̄zò dódó. Gõ'dá Líndrí Tândí Ôvârí kâ fê íyíkâ mbârâkâ òjílâ ázâ rĩ drí gólâ rĩ 'bálé tã gólâ Ôvârí drí lélé òjílâ íyíkâ drí 'élé rĩ n̄lĩ. ⁹ Gõ'dá Líndrí Tândí Ôvârí kâ ãlô-ãlô 'dĩ fê kpá mbârâkâ tã lē kâ Ôvârí 'á p̄p̄ìs̄ìl̄ì ãlô s̄ì k̄ì, Ôvârí ãã'dô ìcá'á cú tã ázâ 'bá yí 'élé. Gõ'dá Líndrí Tândí Ôvârí kâ ãlô-ãlô 'dĩ fê kpá mbârâkâ òjílâ ìngâ kâ ngá lâzé 'ásĩ rĩ kâ òjílâ ùrúkâ 'bá yí drí. ¹⁰ Gõ'dá gólâ fê kpá mbârâkâ tã lâràkô ázâ 'bá yí 'ē kâ òjílâ ùrúkâ 'bá yí drí. Gõ'dá òjílâ ázâ drí rĩ, Líndrí Tândí fê íyíkâ mbârâkâ gólâ r̄ízò tã átálé Ôvârí rĩ t̄ì s̄ì òjílâ yí Ôvârí kâ drí rĩ ì'dĩ. Gõ'dá gólâ fê íyíkâ mbârâkâ òjílâ ázâ 'bá yí drí r̄ízò ùl̄ì òjílâ kâ rĩ'á átálá rĩ n̄l̄ì, ngátá gólâ rĩ ùl̄ì Líndrí Tândí kâ rĩ átálé ì'dĩ, ngátá líndrí ònjí kâ 'ì yā rĩ. Gõ'dá gólâ 'bã òjílâ ázâ 'bá yí t̄ì gól̄iyí drí n̄l̄ì kô rĩ 'bá yí átálé. Gõ'dá gólâ 'bã òjílâ ázâ 'bá yí t̄ì gól̄iyí drí n̄l̄ì kô rĩ ífí lâ ârílí lófólé ázì-ázì drí. ¹¹ Ítí rĩ, Líndrí Tândí Ôvârí kâ ãlô 'dĩ lē n̄ì mbârâkâ nḡínḡì 'dĩ 'bá yí fêlé òjílâ drí nḡínḡì, òzō tã íyíkâ lélé rĩ tí.

Tã krístō 'bá yí drí â'dózó ngá ãlô ró rĩ

¹² ãmâ rú'bá yí rĩ'á ngá ãlô 'ì, gõ'dá rĩ'á rú ìcùmâ bê nḡínḡì. Gõ'dá kpá rĩ'á ìtí ãmâ krístō 'bá yí kpá rĩ'á òzō rú ìcùmâ Yésū Krístō rĩ rú'bá kâ ró rĩ tí, è'bê rú kpá ácalé ngá ãlô ró, â'dó 'bá Yésū Krístō ì'dĩ rĩ. ¹³ Kpá ìtí, ãmâ krístō 'bá yí d̄ũũ nō yí rĩ'á ndrĩ 'dó ngá ãlô 'ì Yésū Krístō bê, ngátá ãmâ Yúdã yí ì'dĩ ngátá ãmâ 'bãsurú nḡì 'ásĩ yā rĩ, ngátá ãmâ r̄ãḡĩ 'ì ngátá ápí 'ì yā rĩ. Ó'è bābātízì ãmâ drí ndrĩ Líndrí Tândí Ôvârí kâ ãlô 'dĩ s̄ì ãmâ drí â'dózó bê ngá ãlô ró Yésū bê. Gõ'dá Ôvârí fê Líndrí Tândí íyíkâ 'dĩ trá ndrĩ ãmâ drí, r̄il̄ì ãmâ 'á mbârâkâ fêlé ãmâ drí.

¹⁴ N̄ì ndrê drê, rú ìcùmâ rú'bá kâ rĩ â'dó kô cé ãlô. Rú ìcùmâ bê rĩ'á d̄ũũ. ¹⁵ Ítí rĩ gõ'dá, pá òk̄ì n̄ì rĩ, yí ãã'dó ùrúkâ rú'bá kâ 'ì kô, tãlâ yí ãã'dó kô drí ì'dĩ rĩ, 'dĩ rĩ'á ùl̄ì ázâ-ázâ 'ì, gõ'dá ùl̄ì rĩ 'dĩ ìcá kô pá rĩ 'bálé â'dólé nḡì rú'bá rú s̄ì. ¹⁶ Gõ'dá òzō b̄ì ããtã kpá k̄ì, yí ãã'dó kô ùrúkâ rú'bá kâ 'ì, tãlâ yí ãã'dó kô l̄ìf̄ì ì'dĩ rĩ, ùl̄ì gólâkâ 'dĩ 'bá yí ìcá kpá kô gólâ rĩ 'bálé â'dólé nḡì rú'bá rú s̄ì. ¹⁷ Ítí rĩ, gõ'dá òzō òjílâ rú'bá ã'dô gõ'dá ndrĩ cé l̄ìf̄ì ì'dĩ ánḡì ró ãlô rĩ, òjílâ rĩ 'dĩ ã'dô gõ'dá tã ârĩ'á íyíkâ ã'dô s̄ì yā? Gõ'dá òzō òjílâ rú'bá ndrĩ ã'dô cé b̄ì ì'dĩ ánḡì ró ãlô rĩ, òjílâ rĩ 'dĩ ã'dô íyíkâ gõ'dá ngá ãnḡũ'á kô drê ã'dô s̄ì yā? ¹⁸ Vó lâ 'á rĩ, Ôvârí 'bã ngá 'dĩ 'bá yí nḡínḡì ìtí â'dólé 'dó rú'bá rú 'dĩ rĩ, gólâ lē rú'bá ò'è ró l̄ôs̄ì bê ndrĩ 'dó tãndí ró. ¹⁹ Tí òjílâ rú'bá òró 'bãã cé ngá-t̄ì ãlô rĩ ì'dĩ rĩ, ã'dô l̄ôs̄ì 'ē'á ángô tí yā? ²⁰ Tã ã'dó 'bá bê p̄ãt̄ĩ ró rĩ ì'dĩ nō, rú'bá rĩ'á ngá bê d̄ũũ yí rú, 'dó l̄ôs̄ì bê nḡínḡì rĩ'á l̄ôs̄ì 'élé rú'bá drí. ²¹ Gõ'dá ã'dô bê trá ìtí rĩ, ìcá kô l̄ìf̄ì drí átázó lâ drí drí k̄ì, "Má lēé n̄ì kô." Gõ'dá ìcá kpá kô dr̄ì drí tã átázó pá drí k̄ì, "Má lēé n̄ì kô."

²² N̄ì ndrê drê, ngá ázâ 'bá yí ãmâ rú'bá 'á rĩ, rĩ ìyí lēndrélé ãmâ l̄ìf̄ì l̄ôs̄ì ãkô, gõ'dá mã ìcá kô l̄ôs̄ì 'élé tãndí ró òzō ngá 'dĩ 'bá yí ã'dô yū rĩ. ²³ Gõ'dá ngá ázâ 'bá yí bê ãmâ rú'bá 'á, lēndré ãmâ l̄ìf̄ì s̄ūs̄ũ ró kô, gõ'dá mã rĩ ãmãkã vó lâ yí ndrêlé dódó. Gõ'dá ngá ázâ 'bá yí ãmâ rú'bá 'á rĩ yí, mã rĩ ã'dálâ ìyí ò'b̄ì 'á kô. Mã rĩ rĩ'á ítá s̄ul̄ì ì'dĩ dr̄ì lâ ìyí. ²⁴ Gõ'dá ngá ázâ 'bá yí ãmâ rú'bá 'á rĩ mã rĩ l̄ap̄il̄â kô. Gõ'dá ìtí rĩ, Ôvârí 'bã ngá nḡínḡì 'dĩ 'bá yí trá 'dó rú ìcúl̄ì rú'bá ãlô rú, tãlâ mã rĩ ró bê tã r̄õr̄õ 'élé ngá ãmâ rú'bá 'á gól̄iyí rĩ 'bã ndrêlá kô rĩ 'bá yí drí, gõ'dá kpá vó lâ ìyí ndrêlé dódó. ²⁵ Gõ'dá ìtí rĩ, ngá rú'bá kâ nḡínḡì 'dĩ 'bá yí, cá ìyí lãfálé kô. Gõ'dá rĩ ìyí ãt̄il̄ì ìyí vó 'ásĩ. ²⁶ Gõ'dá òzō ngá ãlô rú'bá 'á rĩ ã'dô trá lâzê-lâzê ró rĩ, 'd̄ũũ, rú'bá

kpá trá ndrī lâzê-lâzê ró. Gõ'dá òzō ngá ãlô rú'bá 'á rī ã'dô trá ã'dí ró rī, 'dī rī rú'bá kpá trá ndrī ã'dí ró.

²⁷ Nī ndrê drê, krístō 'bá ndrī rú'ícú 'bá â'dólé ngá ãkó ró rī, rī'á Yésū rī rú'bá 'í. Ānī ãlô-ãlô rī'á ngĩngĩ. Gõ'dá lě bē rī, ãnī ãlô-ãlô 'dī drī rú'ícú'ĩ ãzĩ-ãzĩ rú. ²⁸ Gõ'dá nõõ rī'á lōsĩ ngĩngĩ òjílã kãñĩsã kã drī rī'á 'ělã rī 'ĩ'dĩ. Sĩsĩ rī, rī'á ãyĩkã lãjõ'bá yĩ 'ĩ'dĩ.

Gõ'dá rī lã ró rī, ãyĩkã tã ãngũ 'bá yĩ, òjílã gólĩyĩ rī 'bá úlĩ átálé Ôvãrĩ rī tĩ sĩ rī yĩ 'ĩ'dĩ.

Gõ'dá nã lã ãyĩkã lĩfĩ 'ícĩ 'bá yĩ 'ĩ'dĩ.

Gõ'dá gólã 'bã ãzã 'bá yĩ rī'á tã lãrãkõ 'élé.

Gõ'dá gólã 'bã ãzã 'bá yĩ rī'á ngá lãzé 'bá ãngálé ngá lãzé ãyĩkã 'ásĩ.

Gõ'dá gólã 'bã ãzã 'bá yĩ kpá trá rī'á òjílã ãzĩ pãlé.

Gólã 'bã ãzã 'bá yĩ kpá trá mbãrãkã bē 'dělé sĩsĩ lōsĩ krístō 'bá kã êdélé.

Gõ'dá gólã 'bã ãzã 'bá yĩ kpá trá tĩ gólĩyĩ drī nĩlĩ kō rī 'bá yĩ átálé.

²⁹ Krístō 'bá yĩ ã'dó kō ndrī 'dó lãjõ'bá Yésū Krístō kã 'ĩ'dĩ. Krístō 'bá yĩ ã'dó kō kpá ndrī tã ãngũ 'bá 'í. Krístō 'bá yĩ ã'dó kō ndrī 'dó tã ãmbã 'bá 'í úlĩ ífĩ Ôvãrĩ kã ãmbálé òjílã drī. Krístō 'bá yĩ ã'dó kō ndrī 'dó mbãrãkã tã lãrãkõ 'ē kã bē. ³⁰ Krístō 'bá yĩ ã'dó kō ndrī 'dó mbãrãkã òjílã ãngã kã bē ngá lãzé 'ásĩ. Krístō 'bá yĩ ã'dó kō ndrī 'dó mbãrãkã tĩ gólĩyĩ drī nĩlĩ kō rī ãtã kã bē gõ'dá tã nĩnĩ tĩ gólĩyĩ drī nĩlĩ kō rī ãrĩ kã bē ífĩ lã lògõlê ãzĩ-ãzĩ drī. ³¹ Ítĩ rī, gõ'dá mbãrãkã gólã 'ícã 'bã ãnĩ drī lělé rī, mbãrãkã gólã ngá lãvũ 'bá gãrã rī 'ézó rī 'ĩ'dĩ.

Tã òjílã lówó 'bã kã

Ngbããngbãñõ rī, má lě trá tã òjílã ãzĩ lówó 'bã kã tĩbē lãvũ 'bá gãrã mbãrãkã gólã Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrĩ kã drī fělē trá ãnĩ drī 'dĩ drĩ sĩ rī átálé ãnĩ drī.

13

¹ Gõ'dá òzō nĩ ãzã, gbõ lé ní ããtã ánikã tĩ gólĩyĩ ní drī nĩlĩ kō rī 'bá yĩ ndrī, gbõ lé ní ããtã tĩ mãlãyĩkã gólĩyĩ úrú 'álã rī 'bá yĩ kã ndrī, gõ'dá òzō ní òrĩ tĩ rī 'dĩ 'bá yĩ átálé cú ítĩ lówó òjílã ãzĩ kã ãkó rī, 'dĩ úlĩ ánikã rī'á átálã 'dĩ rī'á nyé òzō ãrĩwã ãwó kãtĩ. ² Òzō gõ'dá ní ããtã tã ãtĩ-ãtĩ tãndĩ Ôvãrĩ kã nõ òjílã drī òzō tã ãngũ 'bá kãtĩ, gõ'dá ní òrĩ tã ãtĩ-ãtĩ rī átálé lówó ãkó rī, 'dĩ tã ánikã rī'á átálã 'dĩ 'bá yĩ 'dó tã tãkó 'í. Òzō gõ'dá ní ãnĩ ánikã tã gbõ ndrī ní drī tã Ôvãrĩ kã lãpĩlĩ lãpĩ rī 'bá yĩ nĩzõ ndrī, gõ'dá ní ã'dô lówó ãkó rī, 'dĩ 'bá yĩ ndrī tã tãkó 'í. Ítĩ rī, ní òlê ánikã gbõ lé tã Yésū Krístō kã pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ, gõ'dá ní drī tã átázó únĩ drĩ kĩ, gólã èèsē rú vō gólã yĩ drĩ 'bãzõ 'álã sĩ 'dĩ 'ásĩ vō ãzã 'á, únĩ rī 'dĩ drī rú èsézó, gõ'dá òzō ní ò'bã òjílã ãzĩ lówó kō rī, 'dĩ ndrī 'dó tã tãkó 'í gõ'dá tã lělē ánikã ãmbã 'dĩ trá 'dó tã tãkó 'í Ôvãrĩ rī lĩfĩ drĩ 'á. ³ Ítĩ rī, gõ'dá òzō ní òfē kpá té ngá 'bã 'bá bē ní drĩgã rī yĩ ndrī òjílã ngá ãkó lé 'bá ró rī pãzõ, òzō gõ'dá ní ò'ē tã rī 'dĩ lówó ãkó rī, 'dĩ tã tãndĩ ánikã 'élé 'dĩ ãyĩkã trá ndrī tãkó ítĩ Ôvãrĩ rī lĩfĩ drĩ 'á. Gõ'dá gbõ lé ní ãzã, ní òfē ãnĩ rú'bá ãnĩ ãjũ-'bã-ãzĩ yĩ drĩ fũlĩ tã Yésū Krístō kã 'á, gõ'dá òzō ní ò'bã kpá ãjũ-'bã-ãzĩ 'dĩ 'bá yĩ lówó lã yĩ kō rī, 'dĩ òdrã ánikã 'dĩ ãyĩkã trá vō tãkó 'á Ôvãrĩ rī lĩfĩ drĩ 'á.

⁴⁻⁵ Ngá lělē ánikã ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ drĩ rī ãã'dô nõtĩ, nĩ ãtũ fĩ ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ lězõ, òzõ kpálé gólĩyĩ ò'ē tã ònjĩ ãnĩ drĩ rī. Nĩ lě ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ, ã'dó kō pĩpĩsĩlĩ 'bãzõ 'ĩ'dĩ gólĩyĩ rú, gõ'dá ã'dó kpá kō ãnĩ ãrúlĩ gólĩyĩ drĩ, ngãtã úlĩ ònjĩ-ònjĩ lògõlê 'ĩ'dĩ gólĩyĩ drĩ. Nĩ lě ãnĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ, ã'dó kō ãnĩ 'bãlé sĩsĩ 'álã

gólíyí drí. Nĩ rí kò rĩ'á ngálé ǎwǎ ró, gō'dá kpá rĩ'á tã ònjí ǎnĩ ǎzĩ-ǎzĩ yí drí 'èlé ǎnĩ drí rí rĩ'á tã lâ 'bǎlé ǎnĩ drĩ. ⁶ Nĩ â'dô kò ǎyĩkò ró òzò ngá gólíyí ònjí-ònjí rí 'bá yí â'dô trá ǎnĩ ǎzĩ-ǎzĩ yí drí rí. Bê-rí, ngá gólíyí 'è 'bá ǎnĩ 'bǎlé ǎyĩkò ró rí, ǎâ'dô tã gólíyí mbĩmbĩ tǎndí ró rí 'bá yí drí â'dólé nĩ. 'Dĩ rĩ'á tã gólá lówò ká rí ì'dí. ⁷ Òzò nĩ ò'bǎ òjílǎ ǎzĩ lówó trá rí, nĩ â'dô fĩ ǎtũ'á tã ònjí ndrĩ gólíyí drí rĩ'á 'èlǎ ǎnĩ drí rí yí 'ásĩ. Gbò lé gólíyí ò'è tã ònjí ǎnĩ drí rí, lówó ǎnĩkǎ gólíyí drí rí òjá rú kò. Nĩ â'dô ǎnĩkǎ kó zǎâ rĩ'á lĩfĩ 'bǎlé bê-rí ì'dí Òvǎrí drĩ lǎŋò rí 'dĩ 'bá yí 'ásĩ ndrĩ. Gō'dá ǎnĩ drí rĩzó bê-rí kpá cé lĩfĩ 'bǎlé ì'dí ngá gólíyí tã lâ 'bǎlé trá 'è'á 'èlǎ ǎnĩ drí rí drĩ.

⁸ Ítí rí, tã gólá òjílǎ ǎzĩ lówó 'bǎ ká 'dĩ rí, lǎvũ gǎrǎ mbǎrǎkǎ ndrĩ Líndrí Tǎndí Òvǎrí ká drí fèlé ngá ngĩngĩ 'èzó rí drĩ sĩ, tǎlǎ lówó ndéé rú kò. Tã gólíyí Òvǎrí drí ǎtálé tã ǎngũ 'bá íyĩkǎ rí yí drí pèlé ǎnĩ drí, 'dĩ â'dô 'è'á rú ndélé. Tã nĩnĩ gólá tĩ ngĩngĩ ǎnĩ drí nĩlĩ kò rí ǎtá ká 'dĩ â'dô kpá rú ndé'á. Gō'dá tã nĩnĩ tã Òvǎrí ká ìmbǎ ká 'dĩ â'dô kpá rú ndé'á. ⁹ Tã rí 'dĩ â'dô â'dó'á ítí, tǎlǎ mǎ nĩ tã Òvǎrí ká cé fĩnyáwá ítí. Mǎ nĩ tã gólíyí Òvǎrí drí 'è'á 'èlǎ ìzátú tólǎ rí kò. Gō'dá Òvǎrí rí kpá cé tã ngá ǎzǎ 'bá yí ká tã lâ â'dalé ì'dí tã ǎngũ 'bá íyĩkǎ drí ǎtálé òjílǎ drí. Gólá ǎtá tã yí drí 'è'á 'èlǎ rí yí ndrĩ kò. ¹⁰ Gō'dá òzò Òvǎrí èèdè ngá yí drí lèlé rí yí trá ndrĩ rí, ngá 'dĩ 'bá yí â'dô 'è'á rú ndélé ndrĩ. ¹¹ Kǎyĩ sísí rí, má rí rĩ'á tã ǎtálé òzò 'dĩyĩmvá kátí. Gō'dá má rí kpá rĩ'á tã ìsũlĩ òzò 'dĩyĩmvá kátí. Gō'dá ítí rí, ngbǎangbǎnò rí, má mbǎ gō'dá trá â'dólé tã lèlé bê ǎmbá, gō'dá tã gólíyí má drí rĩ'á 'èlǎ òzò 'dĩyĩmvá kátí rí ndé trá. Gō'dá ítí rí, nĩ â'dô òzò 'dĩyĩmvá kátí tã ìsũ ǎnĩkǎ rí 'á. ¹² Ítí rí, ngbǎangbǎnò rí, mǎ rí tã Òvǎrí ká rí ndrèlé òzò líndrí gólíyí ǎmǎ drí rĩ'á ndrèlǎ ngǎnǎ 'á cé fũyǎ-fũyǎ rí kátí. Gō'dá ìzátú rí, mǎ â'dô 'è'á ǎdrèlé cú Òvǎrí ǎndrá ǎmǎ drí gòzó gólá rí ndrèlé dódó ǎmǎ nyǎányǎ sĩ. Ngbǎangbǎnò rí, mǎ nĩ tã trá fĩnyáwá ítí Òvǎrí rí tǎsĩ. Gō'dá ìzátú rí, mǎ â'dô 'è'á gólá rí nĩlĩ tǎndí ró dódó ítí. ¹³ Ítòlé ǎndrò nò nĩlĩ zǎâ sísí 'álǎ, tã gólíyí ǎmǎ drí 'bǎlé drĩ 'á 'èlé zǎâ bǎdĩ nĩzó ì'dí bê lâ sísí 'álǎ rí ì'dí nò 'bá yí, tã lèlé Yésũ á pĩpĩsílĩ ǎlò sĩ, lĩfĩ 'bǎlé ǎgò-ǎgò gólákǎ drĩ, gō'dá òjílǎ ǎzĩ lówó 'bǎ'bǎ. Tã gólíyí nǎ 'dĩ 'bá yí 'ásĩ rí, tã gólá òjílǎ ǎzĩ lówó 'bǎ ká 'dĩ lǎvũ tã rí 'dĩ 'bá yí drĩ sĩ ndrĩ.

14

Tã tã mbǎrǎkǎ Líndrí Tǎndí Òvǎrí ká drí fèlé ngĩngĩ òjílǎ drí

tã 'èzó rí tǎsĩ

¹ Tã gólá tã sísí ró, gō'dá lǎvũ 'bá bê gǎrǎ rí rĩ'á ǎnĩ drí ǎnĩ ǎzĩ-ǎzĩ yí lówó 'bǎlé. Gō'dá nĩ ìjĩ ró Òvǎrí ǎǎfè ró mbǎrǎkǎ gólá Líndrí Tǎndí drí rĩ'á fèlǎ nǎ ǎnĩ drí, gō'dá kòrò rí, mbǎrǎkǎ gólá rĩzó tã ǎtálé Òvǎrí rí tĩ sĩ 'dĩ. ² Má ǎtá tã 'dĩ ítí 'dĩ, tǎlǎ òzò nĩ ǎátá úlĩ tĩ òjílǎ ǎzĩ drí nĩlĩ kò rí sĩ rí, úlĩ rí ǎnĩ drí rĩ'á ǎtálá 'dĩ rí Òvǎrí ǎrĩ ífí lâ cé nĩ élèwǎlǎ, òjílǎ ǎzĩ ǎrĩ kò. Gō'dá nĩ rí gógó rí 'bá úlĩ 'dĩ ǎtálé 'dĩ nĩlĩ úlĩ rí gógó ífí lâ kpá kò, tǎlǎ úlĩ rí 'dĩ â'dó kò úlĩ tã ìsũ òjílǎ ká 'ásĩ rí ì'dí, gō'dá â'dô 'bǎ'á tã lǎrǎkò 'ì. ³ Kpálé ítí rí, gólá rí 'bá tã ǎtĩ-ǎtĩ Òvǎrí ngá lésĩ rí pèlé ì'dí òjílǎ drí, gólíyí ǎǎrĩ ró rí, gólá pǎ 'dĩ ǎzĩ-ǎzĩ 'ì. Úlĩ Òvǎrí ká rí 'dĩ â'dô mbǎrǎkǎ sò'á òjílǎ 'á tã lèzó Yésũ 'á pĩpĩsílĩ ǎlò sĩ, gō'dá gólíyí pĩpĩsílĩ 'bǎlé kpá â'dólé ǎ'dí ró. ⁴ Gō'dá gólá rí 'bá tã ǎtálé tĩ òjílǎ drí nĩlĩ kò rí sĩ 'dĩ rí, gólá pǎ íyĩkǎ 'dĩ cé íyĩ nyǎányǎ ì'dí. Gō'dá òjílǎ rí 'bá tã ǎtĩ-ǎtĩ Òvǎrí ngá lésĩ rí pèlé ǎzĩ-ǎzĩ drí, ǎzĩ-ǎzĩ ǎǎrĩ ró bê rí, 'dĩ gólá pǎ òjílǎ ǎzĩ trá ndrĩ, gō'dá sò mbǎrǎkǎ kpá trá òjílǎ 'dĩ 'bá

yí 'á tã lězó Yésū 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i. ⁵ Ítí r̄i, r̄i'á tãndí ró òjílã drí â'dózó cú mbârâkã t̄i n̄l̄l̄i kô r̄i âtã kã bê. Kpálé ítí r̄i, l̄avũ 'bá ḡãr̄ã lâ òjílã ã'dô cú mbârâkã tã ât̄i-ât̄i Ôvârí ngá lés̄i r̄i p̄e kã òjílã ãâr̄i ró r̄i bê r̄i, â'dô òjílã p̄ã'á ḡãr̄ã, té òzô óólógô t̄i r̄i n̄l̄l̄i kô 'd̄i trá, tãlã òjílã ãâr̄i ró ìȳi úl̄i r̄i 'd̄i ífí lâ bê r̄i 'd̄i.

⁶ Âmã ândrê r̄i mvá ȳi, tí má òró âcã tã ât̄i-ât̄i ãzã Ôvârí ngá lés̄i r̄i p̄elé ãn̄i drí t̄i gólã ãn̄i drí n̄l̄l̄i kô r̄i s̄i r̄i, tã gólã má drí p̄elé ãn̄i drí 'd̄i â'dô ãn̄i p̄ã'á ángô tí ró yã? Gõ'dá òzô má òp̄e tã ât̄i-ât̄i Ôvârí ngá lés̄i r̄i 'd̄i ãn̄i drí, ngátã má ãã'dã tã n̄n̄i ãzã 'bá ȳi Ôvârí ngá lés̄i r̄i 'd̄i, ngátã má ìmbã ãn̄i 'd̄i tã ãzã 'bá ȳi s̄i t̄i gólã ãn̄i drí n̄l̄l̄i trá r̄i s̄i r̄i, gõ'dá ítí r̄i, 'd̄i tã gólã 'ê 'bá ãn̄i p̄alé r̄i ȳi 'd̄i. ⁷ N̄i ndrê drê, úl̄i Ôvârí kã n̄o âr̄i-âr̄i lâ t̄i n̄l̄l̄i kô r̄i s̄i r̄i, r̄i'á âmbã-âmbã ró. R̄i'á nyé òzô òjílã gólã r̄i 'bá lóngó cãlé l̄ar̄i s̄i r̄i kâtí. Gõ'dá òzô òjílã 'd̄i òcã l̄ar̄i dódó kô r̄i, òjílã â'dô lóngó ngõ'á gôzó ândú tólé tãndí ró r̄i íȳikã ángô tí yã? ⁸ Òzô gõ'dá òjílã òvô gún̄iyã ãjú 'bũ kã dódó kô r̄i, òjílã â'dô ìȳi êdé'á njãã, n̄i'á ãjú 'bũl̄i ìȳi ãjú-'bã-ãz̄i ȳi bê r̄i ángô tí yã? ⁹ Kpá ítí, òzô gõ'dá n̄i ãâtã tã Ôvârí kã t̄i gólã òjílã drí n̄l̄l̄i kô r̄i s̄i r̄i, òjílã â'dô úl̄i 'd̄i ífí lâ âr̄i'á tãndí ró ángô tí yã? Úl̄i ãn̄ikã r̄i'á âtálã 'd̄i â'dô 'bã'á v̄o tãkó 'á, òjílã â'dô r̄i'á ìȳi âr̄ilã nyé òzô âr̄iwã ãwó kâtí, gõ'dá ìl̄i drí tr̄ozó lâ volé âkpã n̄ngã.

¹⁰ T̄i ndr̄i ãngó n̄o 'á n̄o 'bá ȳi r̄i'á cú ìȳi ífí lâ nḡínḡi bê òjílã drí âr̄il̄i. ¹¹ Gõ'dá òzô mã ãâr̄i t̄i òjílã drí r̄i'á âtálã r̄i kô r̄i, 'd̄i mã â'dô òjílã r̄i 'd̄i ndrê'á òjílã ãwã ró, gõ'dá gólã â'dô ãmã ndrê'á kpá òjílã ãwã ró. ¹² Ítí r̄i, òzô n̄i òl̄e trá Ôvârí r̄i ìj̄il̄i mbârâkã tã nḡínḡi 'ê kã f̄el̄é ãn̄i drí r̄i, n̄i ìj̄i gólã òf̄e ró mbârâkã ãn̄i drí Líndr̄i Tãndí gólãkã r̄i s̄i, mbârâkã gólã r̄i 'bá òjílã ãz̄i p̄alé gõ'dá mbârâkã s̄ol̄é gól̄iȳi 'ás̄i ndr̄i tã l̄el̄é Yésū 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i r̄i 'd̄i.

¹³ Ítí r̄i, òjílã gól̄iȳi Ôvârí drí mbârâkã t̄i n̄l̄l̄i kô r̄i âtã kã f̄el̄é trá gól̄iȳi drí r̄i, gõ'dá gól̄iȳi ìj̄i kpá Ôvârí r̄i mbârâkã t̄i gól̄iȳi drí n̄l̄l̄i trá 'd̄i lógô-lógô lâ kã f̄el̄é gól̄iȳi drí t̄i r̄i 'd̄i ífí lâ lógôzó òjílã drí ífí lâ âr̄izó bê. ¹⁴ N̄i ndrê drê, òzô n̄i òr̄i r̄atãã 'el̄é t̄i ãn̄i drí n̄l̄l̄i kô r̄i s̄i r̄i, 'd̄i r̄i ãn̄i p̄p̄s̄l̄l̄i r̄i cé n̄i, r̄i'á r̄atãã 'd̄i 'el̄é gõ'dá tã ìs̄ũ ãn̄ikã r̄atãã r̄i 'd̄i 'á ȳũ, tãlã n̄i âr̄i úl̄i r̄atãã 'd̄i kã 'd̄i ífí lâ kô. ¹⁵ Gõ'dá â'dô bê trá ítí r̄i, n̄i â'dô ã'dô 'é'á 'd̄i yã? Ítí r̄i, r̄i'á ìcã-ìcã ró ãn̄i drí r̄izó r̄atãã r̄i 'd̄i 'el̄é ãn̄i p̄p̄s̄l̄l̄i s̄i gõ'dá kpá tã ìs̄ũ s̄i kp̄ar̄at̄i, tãlã n̄i n̄i ró ífí lâ bê. Gõ'dá kpá r̄i'á tãndí ró ãn̄i drí lóngó r̄atãã 'd̄i kã 'd̄i ngôzó ãn̄i p̄p̄s̄l̄l̄i s̄i ndr̄i gõ'dá kpá tã ìs̄ũ s̄i ndr̄i. ¹⁶ Òzô gõ'dá n̄i ùl̄uȳi Ôvârí cé ãn̄i p̄p̄s̄l̄l̄i s̄i t̄i ãn̄i drí n̄l̄l̄i kô r̄i s̄i, gõ'dá òjílã ãzã 'bá ȳi t̄i 'd̄i n̄i 'bá kô r̄i, â'dô ìȳi t̄i ãn̄ikã Ôvârí r̄i l̄uȳizó 'd̄i kô'á ángô tí yã? Gól̄iȳi ìcã kô úl̄i ãn̄ikã Ôvârí r̄i l̄uȳi kã 'd̄i ífí lâ âr̄il̄i. ¹⁷ Tí úl̄i ãn̄ikã r̄atãã 'd̄i 'á 'd̄i â'dô 'bã'á tãndí ró r̄i, gõ'dá ìcã kô òjílã p̄alé, tãlã gól̄iȳi âr̄i úl̄i r̄i 'd̄i ífí lâ kô.

¹⁸ Mã r̄i gógó nyãányã lâ, má 'é ãwô-ítí ãmbã Ôvârí drí, tãlã Líndr̄i Tãndí gólãkã f̄e mbârâkã trá má drí, má ãâtã ró t̄i má drí n̄l̄l̄i kô r̄i 'bá ȳi ḡãr̄ã ãn̄i dr̄i s̄i. ¹⁹ Ítí r̄i, gõ'dá òzô òjílã êê'bê r̄ũ trá v̄o ãlô 'á Ôvârí r̄i ìnj̄il̄i r̄i, r̄i'á tãndí ró gól̄iȳi drí tã ãlô má drí âtálé gól̄iȳi drí r̄i ífí lâ âr̄izó dódó, gólã má drí tã âtázó dũu gól̄iȳi drí ífí lâ âr̄izó kô r̄i dr̄i s̄i.

²⁰ Âmã ândrê r̄i mvá ȳi, n̄i âyê tã ìs̄ũ ãn̄ikã òzô 'd̄iȳimvã kâtí k̄i'á n̄i r̄i, t̄i âtálé òjílã ãz̄i drí n̄l̄l̄i kô 'd̄i òr̄i 'd̄iȳi 'balé òjílã ãmbã ró 'd̄i. Gõ'dá cé â'dô ãn̄ikã r̄i ãã'dô íȳikã òzô 'd̄iȳimvã tã ònj̄i 'ê 'bá dũu òjílã ãzã drí kô r̄i ȳi kâtí. ²¹ Gõ'dá n̄i ìs̄ũ drê úl̄i ìḡil̄i búkũ Ôvârí kã 'á k̄i n̄i r̄i,

“Má â'dô òjílā āwā àjó'á òjílā ámakâ rî 'bá yî ngálâ tâ âtalé gólīyî drí tî gólīyî drí nīlī kô rî sī.

Gbô lé má ò'è ìtí rî, gólīyî â'dô volé gā'á zāâ dó úlī ámakâ árílí.”

Īsáyā 28.11-12

²² Ītí rî, gō'dá tâ âtâ-âtâ tî nīlī kô rî sī rî rī'á drī-mbílí sōsō Ôvârí kâ ĩ'dí 'èzô lânō fēlé òjílā gólīyî tâ gólākâ lē 'bá kô rî yî drí, gō'dá āādī ró ĩyī drī tâ ònjí 'ásī. Á'dó kô drī-mbílí sōsō 'í òjílā tâ Ôvârí kâ lē 'bá rî yî drí. Gō'dá mbârākâ gólâ tâ âtî-âtî Ôvârí kâ pē kâ òjílā drí 'dī rî, rî tâ ìmbalé òjílā gólīyî tâ lē 'bá trá Yésū 'á rî yî drí, gólīyî ùñī ró tâ gólākâ bē dódó, á'dó kô gólīyî tâ lē 'bá kô Yésū 'á rî yî pālē. ²³ Ītí rî, gō'dá nī òtírī rû è'bé kpākâ ālô Ôvârí rî ìnjīlī rî, òzō gō'dá òjílā āzâ 'bá yî ĩtō trá 'dó ĩtú-pá rî 'dī 'á tî ngīngī drīlīyī nīlī kô rî yî âtalé ĩ'dí rî, gō'dá ĩtí rî, òzō òjílā gólīyî tâ lē 'bá kô rî yî ā'dô ĩyī bē nīngá rî, gólīyî â'dô ĩsū'á lâ kī, ānī rī 'bá tî nīlī kô 'dī 'bá yî âtalé 'dī òlífō ĩyī trá. ²⁴ Gō'dá òzō nī òrī úlī Ôvârí ngá lésī rî â'dalé òjílā drí, tî gólīyî òjílā drí nīlī trá rî sī rî, 'dī òjílā gólīyî tībē drē tâ lē 'bá Yésū 'á kô rî yî òfī úlī rî 'dī árílí rî, gólīyî â'dô ífī lâ árí'á. Gō'dá úlī 'dī â'dô òjílā gólīyî tâ lē 'bá kô 'dī 'bá yî 'bā'á tâ ònjí ĩyíkâ nīlī, gō'dá áā'dô tâ-vó gólīyíkâ kī'á. ²⁵ Gō'dá gólīyî òtírī ānī árí tâ pē'á tâ ònjí ĩyíkâ tībē rī'á 'èlā gō'dá rī'á kpá lāpílā ĩyī pīpīsilī 'á rî yî tāsī rî, kôro drīlīyī tâ ònjí ĩyíkâ 'dī lófōzó gō'dá áyézó lâ 'dézó vūdrī Ôvârí rî íratālé. Gō'dá drīlīyī nīzó lâ kī, Ôvârí bē ānī lāfálē nīngá.

Tā tâ Ôvârí rî ìnjī-ìnjī kâ lātī mbī 'ásī rî tāsī

²⁶ Ámā andré rî mvá yī, má â'dâ drē lātī mbī gólâ tībē rīzó Ôvârí rî íratālé, òzō nī è'è'bē rû trá vō ālô 'á gólâ rî ìnjīlī rî ānī drí. Nī â'dô ngā'á ndrī ālô-ālô Ôvârí rî ìnjīlī mbârākâ gólâ drí fēlé trá ānī drí rî vó ró. Òjílā ālô â'dô íyíkâ lóngó ngō'á. Āzâ â'dô íyíkâ tâ ìmbá'á ĩ'dí. Āzâ â'dô íyíkâ tâ gólâ Ôvârí drí â'dalé trá gólâ drí â'dalé òjílā drí rî pē'á ĩ'dí. Āzâ â'dô íyíkâ tâ âtî-âtî nō pē'á ĩ'dí tî gólâ nīlī kô rî sī. Gō'dá āzâ â'dô íyíkâ úlī gólâ âtalé tî nīlī kô rî sī 'dī ífī lâ lófō'á ĩ'dí. Ītí rî, tâ gólīyī ndrī òjílā 'dī 'bá yî drí 'èzô ānīlī ĩ'dí bē lâ 'dī 'bá yî āā'dô ndrī tâ gólīyī 'è 'bá kristō 'bá āzī 'dī 'bá yî pālē rî ĩ'dí. ²⁷ Òzō òjílā āzâ 'bá yî ā'dô ĩyī bē òlē ĩyī úlī âtalé tî gólīyī drí nīlī kô rî sī rî, òjílā rī ngātá nā āātâ úlī rî 'dī cé nī tî nīlī kô 'dī sī kristō 'bá āzī yī drí, gō'dá gólīyī ò'è ĩyī trá úlī rî 'dī âtalé rî, gólīyī āātâ ālô-ālô. Òjílā ālô āātâ íyíkâ trá ndélé rî, āzâ ògō ró íyíkâ âtalé, gō'dá òjílā ālô òlógō ró tâ ífī lâ. ²⁸ Ītí rî, òzō òjílā āzâ ā'dô yū'dáwá 'è 'bá úlī 'è'á âtalá tî nīlī kô rî sī 'dī ífī lâ lógōlé rî, òjílā gólīyī 'è 'bá úlī rî 'dī 'bá yî âtalé tî nīlī kô rî sī 'dī òrī ĩyī tī, āātâ ĩyī úlī rî 'dī kô. Gō'dá gólīyī āātâ úlī rî 'dī cé Ôvârí drí tî rî 'dī sī ĩyī pīpīsilī 'á tólâ títí ró.

²⁹ Gō'dá òjílā rī ngātá nā āā'dâ ĩyī tâ âtî-âtî Ôvârí ngá lésī â'dalé òjílā āzī drí rî, gō'dá āzâ 'bá yî òrī ĩyíkâ rī'á úlī gólīyī drí rī'á â'dalā 'dī 'bá yī ífī lâ ĩsūlī ngātá tâ gólīyī drí rī'á âtalā 'dī tâ mbī 'í yā rī. ³⁰ Gō'dá òzō òjílā āzâ ā'dô trá rī'á tâ âtî-âtî Ôvârí ngá lésī 'dī â'dá'á gō'dá Ôvârí āā'dâ tâ âtî-âtī ngī kpá trá 'wāâ ró òjílā āzâ drí â'dalé rî, òjílā gólâ tībē rī 'bá tâ â'dalé sīsī 'dī òndē úlī íyíkâ 'dī, òjílā rī gógó Ôvârí drí tâ âtî-âtī â'dázó drílā 'wāâ ró 'dī òngā ró íyíkâ 'dī â'dalé. ³¹ Ītí rî, ānī gólīyī â'dó 'bá úlī bē 'è'á â'dalā kristō 'bá yī drí rī 'bá yī, āātâ ĩyī ālô-ālô, tālā úlī ānī drí rī'á âtalā 'dī òjílā 'dī 'bá yī ĩmbâ ró tâ bē 'á lâ sī gō'dá òsō ró mbârākâ kpá bē gólīyī 'á tâ lēzó

bê Yésū 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ālō s̄i. ³² Gō'dá gól̄ȳi Lín̄dr̄i Tānd̄i Ôv̄ar̄i k̄a dr̄i mb̄ar̄ak̄a tā āt̄i-āt̄i â'dâ k̄a f̄ezó trá dr̄il̄ȳi tā â'dázó òj̄l̄ā āz̄i dr̄i Ôv̄ar̄i r̄i t̄i s̄i r̄i ȳi, â'dô ìȳi ícá'á cú r̄il̄i t̄i òzō dr̄il̄ȳi l̄élé r̄i t̄i, ³³ t̄al̄ā Ôv̄ar̄i r̄i tā íȳik̄a r̄i 'bá ȳi 'èlé 'dó l̄at̄i mb̄i r̄i 'ás̄i.

Â'dô gō'dá bê trá ìt̄i r̄i, n̄i òt̄ir̄i r̄u è'bé v̄o ālō 'á Ôv̄ar̄i r̄i ìnj̄l̄i r̄i, ³⁴ òkó òr̄i íȳik̄a t̄it̄i. Má āt̄a tā r̄i 'd̄i ìt̄i 'd̄i r̄i, t̄al̄ā â'dô kô mb̄i gól̄ȳi dr̄i r̄izó úl̄i āt̄alé k̄an̄is̄ā 'á. Gól̄ȳi òr̄i dr̄i-ācē ìȳi ágó ȳi k̄a z̄elé, nyé òzō Mús̄ā dr̄i 'b̄alé trá gól̄ȳi dr̄i 'èlé r̄i k̄at̄i. ³⁵ Òzō gól̄ȳi òl̄é tā āz̄ā 'bá ȳi n̄l̄i tā Ôv̄ar̄i k̄a t̄ās̄i r̄i, gól̄ȳi ìj̄i ìȳi ágó ȳi. Má āt̄a tā 'd̄i ìt̄i 'd̄i, t̄al̄ā â'dô kô mb̄i òkó dr̄i r̄izó tā āt̄alé k̄an̄is̄ā 'á. ³⁶ Ìt̄i r̄i, ān̄i Kōr̄in̄ītō lé 'bá ȳi, n̄i ìs̄ū dr̄ē tā nō â'dô trá cé ān̄i ì'd̄i tā Ôv̄ar̄i k̄a nō n̄i 'bá l̄ā 'i ȳā? N̄i n̄i trá k̄i, má ìmb̄ā tā Ôv̄ar̄i k̄a nō n̄i ān̄i dr̄i. 'Dōvó n̄i ār̄i úl̄i ámak̄a. ³⁷ Òzō gō'dá òj̄l̄ā āz̄ā òk̄i, ȳi āâ'dô cú tā āt̄i-āt̄i bê Ôv̄ar̄i ngá l̄és̄i āt̄alé nḡat̄ā òk̄i Lín̄dr̄i Tānd̄i Ôv̄ar̄i k̄a òf̄ē mb̄ar̄ak̄a trá ȳi dr̄i tā āz̄ā 'bá ȳi 'ézó r̄i, òj̄l̄ā r̄i 'd̄i ùn̄i k̄i, tā má dr̄i ìḡl̄i ān̄i dr̄i 'd̄i 'bá ȳi r̄i'á tā gól̄ȳi Ôv̄ar̄i dr̄i 'b̄alé ān̄i dr̄i 'èlé r̄i ȳi ì'd̄i. ³⁸ Òzō gō'dá òj̄l̄ā r̄i 'd̄i òḡā vólé trá dó úl̄i ámak̄a 'd̄i 'bá ȳi ndr̄élé tā Ôv̄ar̄i ngá l̄és̄i r̄i ró r̄i, gō'dá n̄i ndr̄ē òj̄l̄ā r̄i 'd̄i kô l̄ājó'bá Ôv̄ar̄i k̄a ró.

³⁹ Ám̄ā āndr̄é r̄i mv̄ā ȳi, tā ād̄ūk̄ū ámak̄ā ān̄i dr̄i tā gól̄ā tā āt̄i-āt̄i Ôv̄ar̄i ngá l̄és̄i r̄i āt̄a k̄a gō'dá kp̄ā úl̄i āt̄a-āt̄a t̄i gól̄ā n̄l̄i kô r̄i s̄i 'd̄i t̄ās̄i r̄i ì'd̄i nō 'bá ȳi. N̄i nd̄ā mb̄ar̄ak̄a gól̄ā tā āt̄i-āt̄i Ôv̄ar̄i r̄i t̄i s̄i āt̄ázó r̄i ì'd̄i ḡar̄ā, gō'dá n̄i āt̄a tā kô òj̄l̄ā dr̄i k̄i, òl̄éé kô gól̄ȳi dr̄i tā āt̄alé t̄i n̄l̄i kô r̄i s̄i. ⁴⁰ Ìt̄i r̄i, n̄i l̄é tā r̄i 'd̄i 'bá ȳi 'èlé ndr̄i l̄at̄i mb̄i 'ás̄i tā ā'd̄i s̄i, gō'dá cú ìt̄i tā 'è'è b̄ar̄áb̄anyá r̄i ākó.

15

Tā āfō-āfō Yésū k̄a òdr̄ā 'ás̄i r̄i t̄ās̄i

¹ Ám̄ā āndr̄é r̄i mv̄ā ȳi, n̄i ìs̄ū dr̄ē tā gól̄ā má dr̄i p̄elé ān̄i dr̄i Yésū Kr̄istō r̄i t̄ās̄i r̄i, ān̄i dr̄i tā l̄ézó trá 'á l̄ā p̄p̄s̄l̄l̄ ālō s̄i 'd̄i, gō'dá tā l̄élé ān̄ik̄ā ādr̄ézó trá 'á l̄ā ḡaḡā r̄ak̄ā f̄ē k̄at̄i 'd̄i. ² Gō'dá n̄i nj̄ū bê trá ḡaḡā tā āt̄i-āt̄i t̄ānd̄i Yésū r̄i t̄ās̄i 'd̄i r̄u r̄i, Ôv̄ar̄i â'dô ān̄i p̄ā'á tā ònj̄i ān̄ik̄ā 'ás̄i. T̄i òró 'b̄āā ìt̄i kô r̄i, tā l̄élé ān̄ik̄ā Yésū Kr̄istō 'á 'd̄i trá v̄o t̄ākó 'á.

³ Tā gól̄ā má dr̄i ìmb̄alé ān̄i dr̄i r̄i r̄i'á tā l̄av̄ū 'bá ḡar̄ā r̄i ì'd̄i, gō'dá kp̄ā tā ālō-ālō gól̄ā Yésū Kr̄istō dr̄i āt̄alé má dr̄i k̄i'á n̄i r̄i, ȳi òdr̄ā nō ām̄ā p̄alé tā ònj̄i āmak̄ā 'ás̄i r̄i ì'd̄i, òzō Ôv̄ar̄i dr̄i 'b̄alé trá b̄úk̄ū íȳik̄ā 'á r̄i k̄at̄i. ⁴ Gō'dá Yésū r̄i āv̄o 'b̄ázó 'bú 'á. 'D̄i v̄os̄i r̄i, gól̄ā dr̄i āf̄ózó āv̄o 'ás̄i k̄aȳi n̄ā l̄ā 'á, òzō Ôv̄ar̄i dr̄i 'b̄alé trá b̄úk̄ū íȳik̄ā 'á r̄i k̄at̄i. ⁵ N̄īngá s̄i r̄i, Yésū Kr̄istō dr̄i íȳi â'dázó l̄édr̄ē-l̄édr̄ē ró P̄ét̄ēr̄o dr̄i, gō'dá 'd̄i v̄os̄i r̄i, l̄ājó'bá íȳik̄ā m̄udr̄i-dr̄i-l̄ā-nḡā-r̄i 'd̄i 'bá ȳi dr̄i. ⁶ 'D̄i v̄os̄i r̄i, gól̄ā dr̄i kp̄ā íȳi nȳāanyā â'dázó gól̄ȳi 'd̄ē 'bá trá gól̄ā vó d̄ūū k̄ámā-n̄j̄i r̄u è'bé 'bá ndr̄i v̄o ālō 'á r̄i 'bá ȳi dr̄i. Āndr̄o nō r̄i, òj̄l̄ā r̄i 'd̄i 'bá ȳi āmb̄ā v̄o l̄ā ȳi dr̄ē z̄āā bê l̄édr̄ē-l̄édr̄ē ró, ūr̄ūk̄ā 'bá ȳi trá ì'd̄i gō'dá ā'd̄i 'i. ⁷ 'D̄i 'bá ȳi v̄os̄i r̄i, gól̄ā dr̄i kp̄ā íȳi â'dázó íȳi ādr̄up̄i Yākóbā dr̄i, gō'dá kp̄ā l̄ājó'bá íȳik̄ā dr̄i ndr̄i kp̄ā ó'd̄i. ⁸ Gō'dá ād̄ūk̄ū l̄ā ró gól̄ā dr̄i ḡózó íȳi â'dalé nȳi ró má dr̄i òzō mv̄ā ād̄ūk̄ū t̄l̄i r̄i k̄at̄i. ⁹ M̄ā ámak̄ā mv̄ā ād̄ú 'i, gō'dá āmb̄ā āz̄i-āz̄i ȳi k̄a r̄i l̄av̄ū ḡar̄ā ámak̄ā r̄i dr̄i s̄i. Gō'dá má ícá kp̄ā kô ndr̄élé l̄ājó'bá Yésū k̄a ró, t̄al̄ā má r̄i trá s̄is̄i r̄i'á l̄āṅṅ f̄el̄é òj̄l̄ā gól̄ȳi tā l̄é 'bá Yésū 'á r̄i ȳi dr̄i r̄ō. ¹⁰ Gb̄o lé má 'é tā ònj̄i ìt̄i bê r̄i, Ôv̄ar̄i â'dā 'á ā'd̄i íȳik̄ā trá má dr̄i. Tā 'd̄i t̄ās̄i r̄i, gól̄ā dr̄i ám̄ā j̄ázó â'dólé òj̄l̄ā íȳik̄ā ró òzō āndr̄o nō k̄at̄i nō. Tā t̄ānd̄i gól̄ā dr̄i 'èlé má

drí 'dĩ â'dó kô tâkó ìtí, tãlã má 'è lôsĩ gãřã lãjó'bánĩ drĩĩ sĩ, gbõ lé má rĩ bẽ lôsĩ rĩ 'dĩ 'èlé mbârãkã ámakã sĩ kô rĩ. Mbârãkã Ôvãrí kã rĩ nĩ lôsĩ 'dĩ 'èlé má 'á 'dĩ. ¹¹ Nĩ nĩ tãndĩ ró kĩ, tã âtĩ-âtĩ Ôvãrí ngã lésĩ nõ rĩ'á tã pãtĩĩ 'ĩ. Gbõ lé má òpẽ mã ngãtã òjĩlã ãzã òpẽ nĩ yã rĩ, nĩ lẽ tã 'á lã tã pãtĩ-pãtĩ ró.

Tã âfõ-âfõ krístõ 'bá yĩ kã òdrã 'ásĩ rĩ tãsi

¹² Gõ'dã òzõ tã âtĩ-âtĩ pãtĩĩ ró ãmã drĩ rĩ'á pẽlã rĩ ã'dõ ì'dĩ kĩ, Yésũ Krístõ ããfõ trá lédrẽ-lédrẽ ró òdrã 'ásĩ rĩ, gõ'dã òjĩlã ãzã 'bá yĩ ãnĩ lãfálé 'ásĩ rĩ ã'dõ kĩ'á nĩ rĩ, òjĩlã ããfõ kô òdrã 'ásĩ 'dĩ ángó tí yã? ¹³ Òzõ tí gõ'dã òjĩlã ãcã ãfõlé òdrã 'ásĩ kô rĩ, tí Yésũ Krístõ ãcã kpã kô ãfõlé òdrã 'ásĩ. ¹⁴ Gõ'dã tí Yésũ Krístõ pãtĩĩ òró ãfõ òdrã 'ásĩ kô rĩ, tã âtĩ-âtĩ má drĩ pẽlé rĩ ã'dõ 'bã'á tã tâkó 'ĩ, gõ'dã nĩ ã'dõ 'bã'á kpã tã tãndĩ ãkó tã lẽzó 'á lã. ¹⁵⁻¹⁶ 'Dĩ ã'dõ ã'dálã kĩ, mã rĩ 'dĩ ònjõ á'tã'á ì'dĩ Ôvãrí rĩ tãsi, tãlã mã pẽ tã trá kĩ, pãtĩĩ Ôvãrí ãngã Yésũ Krístõ trá òdrã 'ásĩ lédrẽ-lédrẽ ró. Nĩ ndrẽ drẽ, tí òzõ òjĩlã ãcã kô ãfõlé òdrã 'ásĩ rĩ, tí Ôvãrí ãcã Yésũ rĩ ãngálé òdrã 'ásĩ kô. ¹⁷ Tĩ òró 'bãã nõ ìtĩ rĩ, Yésũ Krístõ ã'dõ 'bã'á nõ drẽ zãã ãvõ ró, gõ'dã tã lẽlé ãnĩkã ã'dõ 'bã'á nõ tí võ tâkó 'á. Gõ'dã tí òdrã Yésũ Krístõ kã rĩ ã'dõ 'bã'á mbârãkã ãkó ãnĩ pãlé tã ònjĩ ãnĩkã 'ásĩ. Tĩ nĩ ãvĩ nõ trá zãã lãtĩ Ôvãrí kã 'ásĩ, gõ'dã nĩ ã'dõ 'bã'á nõ drẽ zãã lãnjĩ-lãnjĩ lãnjõ tã ònjĩ ãnĩkã kã njĩ'á. ¹⁸ Tĩ òró 'bãã nõ pãtĩĩ kĩ, Yésũ ãã'dõ nõ drẽ zãã ãvõ ró rĩ, gõ'dã tã lẽ 'bã gólĩyĩ drã 'bã Yésũ 'á rĩ ãcã ãyĩ lédrẽ-lédrẽ ãdũkũ ãkó rĩ ãsũlĩ kô. Gõ'dã lãnjõ Ôvãrí kã ã'dõ 'bã'á nõ, rĩ'á gólĩyĩ 'ẽ'á ãndrõ nõ rõõ. ¹⁹ Tĩ òzõ mã òró ãfĩ 'bãã nõ cé tã tãndĩ gólĩyĩ Yésũ drĩ 'èlé ãmã drĩ ángó nõ 'á rĩ drĩ ì'dĩ rĩ, gõ'dã tí mã ã'dõ 'bã'á ngã ãkó ãfĩ 'bãzó drĩ lã ãzãtũ ãlõwãlã. 'Dĩ ãzã kõkõ 'ĩ.

²⁰ Ìtĩ rĩ, gõ'dã tã pãtĩĩ rĩ ì'dĩ nõ, Yésũ Krístõ ngã trá òdrã 'ásĩ. Gólã ì'dĩ òjĩlã ngã 'bã sĩsĩ òdrã 'ásĩ ã'dálã ãmã drĩ kĩ, òjĩlã gólãkã drã 'bã trá ngã ãlõ ró gólã bẽ rĩ, ã'dõ ãyĩ kpã ngã'á òdrã 'ásĩ gólã kãtĩ.

²¹ Nĩ ndrẽ drẽ, òzõ òjĩlã ãlõ drĩ òdrã pá ãsẽrẽ nĩ òjĩlã ndrĩ drĩ rĩ tí rĩ, gõ'dã ngãngã òdrã 'ásĩ rĩ ãcã kpã trá òjĩlã ãlõ sĩ. ²² Nĩ ndrẽ drẽ, tã rĩ gógó 'dĩ ã'dõ trá nõtĩ. Ádãmã gã bẽ dó tã Ôvãrí drĩ 'bãlé drĩlã rĩ 'èlé rĩ, tã ári ãkõ gólãkã 'dĩ ãsẽ òdrã pá trá gólã rĩ òzõwã yĩ drĩ ndrĩ. Kpã ìtĩ, Yésũ Krístõ drã bẽ gõ'dã ngãzó kpã lédrẽ-lédrẽ ró òdrã 'ásĩ rĩ, gólã njĩ lãtĩ kpã trá òjĩlã gólĩyĩ tã lẽ 'bã trá gólã 'á rĩ yĩ drĩ ngãzó òdrã 'ásĩ lédrẽ-lédrẽ ró.

²³ Ìtĩ rĩ, gõ'dã òjĩlã ã'dõ ngã'á òdrã 'ásĩ kãyĩ gólã Ôvãrí drĩ 'bãlé rĩ 'á. Sĩsĩ rĩ, Ôvãrí 'bã trá Yésũ ì'dĩ ãfõlé òdrã 'ásĩ. Ìtĩ rĩ, gõ'dã Yésũ Krístõ òtĩrĩ ãgõõ ãngó nõ 'á rĩ, krístõ 'bã yĩ ndrĩ òdrã 'bã rĩ yĩ ã'dõ ãdrĩ'á òdrã 'ásĩ. ²⁴ Gõ'dã Yésũ Krístõ drĩ òjĩlã ndrĩ ãngó nõ drĩ gólĩyĩ rũ jã 'bã trá Ôvãrí rũ rĩ 'bã yĩ gõ'dã kpã ãndrĩ ònjĩ ndrĩ gólĩyĩ ãngó nõ drĩ rĩ yĩ pẽzó ndrĩ. Gõ'dã gólã drĩ ãngó nõ fẽzó kũmũ ãyĩkã bẽ ndrĩ ãyĩ á'tã Ôvãrí drĩgã. Ìtĩ rĩ, ãngó nõ drĩ rũ ndrẽ. ²⁵ Nĩ ndrẽ drẽ, Yésũ Krístõ ã'dõ rĩ'á ãngó nõ drĩ kũmũ ró, bũũũ gólã drĩ ãyĩ ãjũ-'bã-ãzĩ yĩ pẽzó ndrĩ 'bãlé ãyĩ pá zélé 'á. ²⁶ Ìtĩ rĩ, ãjũ-'bã-ãzĩ ãdũkũ gólã drĩ 'ẽ'á ãzãlã vólé rĩ òdrã ì'dĩ, tãlã krístõ 'bã yĩ òzó gõ drãã kô kãyĩ rĩ nã 'bã yĩ 'á. ²⁷ Mã nĩ tã rĩ 'dĩ 'bã yĩ ã'dólé tã pãtĩĩ ró, tãlã tã Ôvãrí kã búkũ 'á tã á'tã 'bã kĩ'á nĩ rĩ, "Ôvãrí 'bã Yésũ trá ã'dólé ngã ndrĩ drĩlĩ", rĩ'á cé Ôvãrí rĩ ãfĩfĩ ì'dĩ Yésũ drĩ ã'dózó kũmũ ró drĩlĩ lã 'á kô rĩ. ²⁸ Gõ'dã òzõ Ôvãrí ò'bã ngã trá ndrĩ Krístõ zélé gólã drĩ ã'dózó kũmũ ró gólĩyĩ drĩlĩ rĩ, gõ'dã Krístõ rĩ gógó drĩ gõzó ãyĩ nyãányã 'bãlé Ôvãrí zélé, Ôvãrí ògõ ró ngã ndrĩ rũlĩ 'bũũ.

29 Tí òzō gō'dá òjílā āāfō òdrā 'ásī kō rī, ānī ũrūkà 'bá yī gō'dá rī'á bābātízī 'èlé ānī nyāányā drí ānī aró òdrā 'bá rī yī vō là 'á ā'dô drí yā? Gō'dá bābātízī rī gógó 'dī ā'dô 'è'á òjílā āníkà òdrā 'bá trá 'è 'bá āfōlé kō 'dī pā'á ángò tí yā? 30 Ā'dô ítí rī, gō'dá āmā rú 'ì'bū 'bá Yésū ká ró nō, mā ā'dô gō'dá kó rī'á āmā 'bālé rī'á tā ātī-ātī 'dī pēlé Yésū rī tāsī kàyì vósì cé, gō'dá òjílā 'bālé 'è'á āmā úfúlì 'dī íyíkà kó ā'dô tāsī yā? Tí òzō mā òró ìsùlā kī, āmā rú'bà āāfōó òdrā 'ásī kō rī, tí mā ícá kō tā 'dī 'èlé ítí.

31 Āmā āndré rī mvá yī, má ātā ānī drí, lāṅṅò gólá ámā 'è 'bá má drí 'èzò drālé kàyì vósì cé nō, má ātā nō tā mbì 'ì, má rī'á njāā drālé tā tándí gólá Kúmú Yésū Krístō drí 'èlé ānī drí rī tāsī. 32 Òzō gō'dá òjílā āāfō kō òdrā 'ásī rī, gō'dá kó tálá íyíkà ā'dô 'ì má drí lāṅṅò úsúzó Ēfésō 'álá ámā àjù-'bá-āzì yī drígá sī, nyé òzō lāṅṅò gólá òjílā gólá kāmī drí 'dēlé drī lá rī drí úsúlì rī kátì yā? Tā ìsū òjílā ká 'á rī, tā tándí má drí 'è'á úsúlá āngó nō 'á tā āngì má drí 'èlé 'dī 'á rī íyíkà kó ā'dô 'ì yā? Ā'dô ítí rī, rī'á tándí ró má drí cé tā gólìyì 'è 'bá ámā 'bālé āyìkō ró rī 'èlé ì'dì, òzō átálé trá búkū Ôvârí ká 'á rī kátì kī,

“Mā òrì cé rī'á ngá nyālé gō'dá kpá ngá mvùlì ì'dì, ā'dô ró bê āmā 'bālé āyìkō ró,
tálá ìdrú rī āmā trá 'è'á drālé, òdrā rī'á njāā āmā tē'á.”

Īsáyā 22.13

33 Nī àyè òjílā āzā 'bá yī kō ānī ādólé tā ányá 'dī sī, tā pātī rī 'bá yī ì'dì rī'á nō 'bá yī, “Ānī āzì-āzì yī rī 'bá ìyì tā ònjì 'èlé 'dī 'bá yī, ā'dô ìyì ānī ìzā'á tā tándí āníkà rī'á 'èlé 'dī 'ásī gō'dá rú jālè tā ònjì ìyíkà rī'á 'èlā rī 'bá yī 'èlé ì'dì.” 34 Ítí rī, ānī ìfì òmbā ānī drī, nī jà tā ìsū-ìsū āníkà. Gō'dá nī àyè tā ònjì āníkà. Má sō drí-mbílì ānī ìfì. Má kī, ānī ũrūkà 'bá yī nī Ôvârí kō àlólá.

Tā rú'bà lârâkô 'è 'bá āfōlé òdrā 'ásī rī tāsī

35 Gō'dá gbō lé má pē bê tā lîdrí-lîdrí ká òdrā 'ásī rī ānī drí rī, òjílā ũrūkà 'bá yī ānī lāfálé sī ìyíkà kpá zāā tā ìjì'á kī, òjílā ā'dô ìyíkà lîdrí'á òdrā 'ásī 'dī kó ángò tí ró yā? Òzō òjílā ò'è lîdrílì òdrā 'ásī rī, rú'bà lârâkô gólìyì drí 'èzò lîdrílì ì'dì bê là 'dī ā'dô 'bā'á íyíkà kó ángò tí yā? 36 Tā nì ākō āníkà ítí 'dī ā'dô ká 'ì yā? Nī ìsū drē tā ngá ífì ká. Òzō nī ì'dì ngá ífì trá 'bú 'á rī, ā'dô drā'á zālò drílá gōzó āfōlé mbālé bì bê ārú ró kà'dà-kà'dà. Āmā rú'bà ā'dô drā'á kpá ítí, gō'dá Ôvârí òtírì āmā 'bāā lîdrílì ó'dì òdrā 'ásī rī, gólá drí rú'bà ó'dì āfēzó āmā drí. 37 Ngá gólá ānī drí ì'dílì 'dī rī'á cé ngá ífì 'ì òzō mbámú kátì, cé fínýáwá gō'dá ngá gólá āfō 'bá mbālé ũrú rī, lârâkô lá rī'á ngī ngá ífì rú sī. 38 Gō'dá Ôvârí fē lârâkô trá ngá ífì 'dī 'bá yī drí ngīngì nyé òzō gólá drí lēlé rī kátì àkù ró. 39 Gō'dá kpá ítí, ngá gólìyì lédrē-lédrē ró Ôvârí drí 'bālé rī, kpá trá ìyì rú'bà lârâkô ngīngì bê. Òjílā mvá trá rú'bà lârâkô bê ngī. Kōrōnyā kpá trá rú'bà lârâkô bê ngī òjílā mvá rú sī. Ārívá kpá trá rú'bà lârâkô bê ngī, gō'dá ì'bì kpá trá rú'bà lârâkô ìyíkà bê ngī kōrōnyā āzā 'bá yī drī sī. 40 Gō'dá kpá ítí, ngá gólìyì úrú 'álá rī 'bá yī lârâkô lá kpá ngī ngá gólìyì āngó nō 'á nō 'bá yī rú sī. Ngá gólìyì úrú 'álá rī 'bá yī sūsū lá kpá ngī ngá gólìyì āngó nō ká rī 'bá yī rú sī. 41 Gō'dá mvēmvē ìtú ká rī ngī mvēmvē pará ká rī rú sī, gō'dá kpá ngī lāgù-lāgù ì'bì'bìwá ká rī rú sī. Ítí rī, gólìyì rī lāgúlì 'dó ngīngì. Lé ítí rī, lāgù-lāgù ì'bì'bìwá ká ìyì vō 'ásī rī kpá rī'á ngīngì, àlô rī lāgù íyíkà kpá gāṛṛṛ ìyì āzì-āzì drī sī.

⁴² Gõ'dá â'dô 'bã'á kpá ìtí, Ôvârí â'dô 'è'á òjílã gólá drí 'è'á ìngálá òdrã 'ásí rí ìyí rú'bá lâ yí òjálé ngĩ. Rú'bá gólá 'bãlé 'bú 'á 'dĩ rĩ'á ngá gólá drã 'bá trá gõ'dá 'è 'bá ñalé rí ì'dí. Gõ'dá rú'bá gólá Ôvârí drí 'è'á lídrílã òdrã 'ásí rí, ñá kô. Â'dô 'è'á â'dólé rú'bá gólá tíbê 'è 'bá drãlé kô gõ'dá 'è 'bá ñalé kpá kô rí ì'dí. ⁴³ Ìtí rí, rú'bá gólá tíbê ãngó nõ kâ 'bãlé 'bú 'á 'dĩ rí fãfã ãkó, rĩ'á rú'bá lâñõ kâ 'ì, gõ'dá Ôvârí òtírĩ lídrílã òdrã 'ásí rí, â'dô 'è'á 'bãlé lâñõ ãkó. Kãyì 'bãzó lâ 'bú 'á rí, mbâràkã lâ yû, gõ'dá Ôvârí òtírĩ lídrílã rí, â'dô 'bã'á cú mbâràkã bê gãrã. ⁴⁴ Kãyì 'bãzó lâ 'bú 'á rí, rĩ'á ngá ãngó nõ kâ 'ì. Gõ'dá Ôvârí òtírĩ lídrílã rí, â'dô 'bã'á gõ'dá ngá 'bũû kâ 'ì. Gõ'dá â'dô bê trá kí'á nĩ rí, rú'bá ãmákã nõ ãâ'dô ngá ãngó nõ kâ 'ì rí, gõ'dá rĩ'á tã pãtĩ 'ì ãmã rú'bá ó'dí rí â'dô 'è'á 'bãlé rú'bá vò úrú 'álã rí kâ ì'dí.

⁴⁵ Ádãmã bê rĩ'á rĩ. Úlĩ Ôvârí kâ âtã tã trá ãmã drí Ádãmã sísí rí tãsí kí, “Ôvârí 'bã Ádãmã sísí rí trá â'dólé òjílã mvá ró.”

Tã Ômvó Ngá 2.7

Gõ'dá Ôvârí 'bã Ádãmã rĩ lâ ró rí, Yésũ Krístõ ì'dí tíbê 'è 'bá òjílã 'bãlé lédrê-lédrê ró rú'bá lâràkô ó'dí bê rí. ⁴⁶ Ìtí rí, rú'bá lâràkô sísí Ôvârí drí 'bãlé ãmã drí nõ rĩ'á rú'bá ãngó nõ kâ 'ì, rú'bá nõ vósí rí, gólá â'dô rú'bá vò úrú 'álã rí kâ fè'á ãmã drí. ⁴⁷ Ôvârí 'bã Ádãmã sísí rí trá ñnyákú 'ásí. Ádãmã rí 'dĩ rĩ'á òjílã ãngó nõ kâ 'ì. Gõ'dá Yésũ Krístõ â'dó 'bã Ádãmã rĩ lâ ró rí, iyíkã úrú lésí. Kãyì Ôvârí drí gólá rí ìngázó òdrã 'ásí rí, Ôvârí fè rú'bá lâràkô ó'dí rí kâ úrú 'álã rí trá gólá drí. ⁴⁸ Ìtí rí, ãmã ndrĩ òjílã gólĩyí ãngó nõ 'á nõ rĩ'á ìyí rú'bá ñnyákú bê, òzõ Ádãmã gólá 'bãlé ñnyákú 'ásí rí kátí. Gõ'dá rú'bá 'è'á fèlã ãmã drí ícázó rĩlĩ úrú 'álã rí, lâràkô lâ â'dô 'è'á 'bãlé òzõ Yésũ Krístõ kâ rí tí. ⁴⁹ Ìtí rí, ngbããngbãno rí, ãmã cú rú'bá bê òzõ Ádãmã kátí tíbê 'bãlé ñnyákú 'ásí rí, gõ'dá â'dô 'è'á drãlé drã. Ìtí rí, gõ'dá mã â'dô bê trá ngá ãlô 'ì Yésũ Krístõ bê rí, gõ'dá mã â'dô lídrí'á òdrã 'ásí rú'bá ó'dí bê òzõ Yésũ Krístõ kátí, tãlã ãmã drí rĩzó bê úrú 'álã gólá bê.

⁵⁰ Ámã ândré rí mvá yí, má âtã ãnĩ drí, rú'bá ãmákã ãmã drí â'dózó ì'dí bê lâ ãngó nõ 'á nõ, ícã kô filí rĩlĩ úrú 'álã vò gólá Ôvârí drí 'bãzó ì'dí kúmú ró ngá ndrĩ drĩlĩ rí 'á, tãlã rú'bá rí 'dĩ rĩ'á cé ã'wá 'ì ãrĩ bê. ãmã rú'bá tíbê 'è 'bá drãlé gõ'dá ñalé nõ, ícã kô rĩlĩ zãã. Ìtí rí, mã lè rú'bá ó'dí ì'dí rĩzó úrú 'álã. ⁵¹⁻⁵² Nĩ ãrĩ drẽ, má âtã drẽ tã lâràkô nõ ãnĩ drí. Yésũ Krístõ â'dô ãgõ'á ãmã ãzã 'bá yí úsúlĩ drẽ zãã lédrê-lédrê ró. Ìtí rí, gõ'dá mãlãyíkã Ôvârí kâ òtírĩ gũnyá vòô rí, Ôvârí drí ãmã rú'bá òjázó ndrĩ â'dólé rú'bá ó'dí ró. Tã rí 'dĩ â'dô 'è'á rú 'èlé 'wãã ró, nyé òzõ lĩfĩ ãcãrẽ kátí. Gõ'dá òtírĩ gũnyá rí 'dĩ vòô rí, òjílã gólĩyí ãmã lãfálé sĩ òdrã 'bá trá rí yí drí lídrízó òdrã 'ásí lédrê-lédrê ró kpá ó'dí. Gõ'dá â'dólé cú rú'bá ó'dí tíbê 'è 'bá drãlé kpá ó'dí kô rí bê. Gõ'dá ãmã ãmbúkũ gólĩyí lédrê-lédrê ró òdrã 'bá drẽ kô'dáwá 'dĩ 'bá yí, Ôvârí â'dô kpá ãmã òjã'á rú'bá ó'dí ãfèzó ãmã drí. ⁵³ Tã lâ rĩ'á ícã-íçã ró, Ôvârí drí ãmã rú'bá gólĩyí rĩ 'bá òdrãlé òdrã gõ'dá ñalé kpá ñã nõ 'bá yí òjálé rú'bá ó'dí gólĩyí tíbê 'è 'bá òdrãlé kô rí 'bá yí 'á. ⁵⁴ Gõ'dá tã rí 'dĩ òtírĩ rú 'èè rí, gõ'dá úlĩ gólá búkũ Ôvârí kâ drí âtálé rí drí ãcázó tã pãtĩ ró kí 'bá nĩ rí,

“Ôvârí ìzã ãjú-'bã-ãzí iyíkã, Ôdrã-trã.

Gólã 'bã tã trá, òjílã òzó òdrãã kô.

Gólã ndẽ òdrã rí mbâràkã trá ndrĩ.”

Īsáyā 25.8

⁵⁵ Ītí rí, gō'dá Ôvârí âtâ tâ kpá trá búkū íyíkâ 'á kī,
 “Ôdrā, mbârākā ánikâ rīzō ãmâ úfúlí rí gō'dá ã'dô 'á yā?
 Mbârākā ánikâ ãmâ drīlí rí ndē trá.
 Ní ícá gō'dá ãmâ úfúlí kô.”

Õséyā 13.14

⁵⁶ Tā ònjí ãmákâ rī'á 'elâ rí, rí nī rī'á mbârākā fēlé òdrā drí rīzō ãmâ úfúlí nō. Gō'dá tâ gólíyí Ôvârí drí 'bálé trá ãmâ drí 'elé rí, rí nī tâ â'dalé ãmâ drí kī, òdrā cú mbârākā bê ãmâ pēzō, ĩ'dí ãmâ drí rīzō drālé nō, tâlâ tâ 'bā'bā rí 'dī rí tâ â'dalé kī, Ôvârí ãã'dô lâṅō fē'á ãmâ drí tâ ònjí ãmákâ rī'á 'elâ 'dī 'bá yí tāsī. ⁵⁷ Ītí rí, nī 'dē, mā ngā ndrī 'dó Ôvârí rí lúyílí, tâlâ gólá 'bā ãmâ nī òdrā rí pēlé tâ ònjí bê, tâlâ tâ gólá Yēsū Krístō drí áfōzō òdrā 'ásī nō tāsī.

⁵⁸ Ámâ ándré rí mvá yí, ã'dô gō'dá trá ĩtí rí, 'dōvó nī 'dē, mā njū tâ lēlē ãmákâ rú gágá, gō'dá mā ádrē ró òzō rákâ fē kâtí. Nī rí gō'dá zāâ lôsī Yēsū Krístō kâ rí 'elé ĩ'dí dódó. Nī nī tândí ró kī, lôsī 'ē'ē Yēsū Krístō drí rí â'dó kô tâ tákó 'í.

16

Tā lāfâ ê'bē kâ jōlé krístō 'bá Yērōsālēmā 'álâ rí 'bá yí drí rí

¹ Tā lāfâ ê'bē kâ jōlé krístō 'bá gólíyí Yērōsālēmā 'álâ rí 'bá yí pāzō rí tāsī rí, nī 'é kpá nyé òzō má drí átalé òjílâ gólíyí Gālātíyā 'álâ rí 'bá yí drí 'elé rí kâtí. ² Kâyí rātāâ kâ vósí cé rí, òjílâ ãlô òcâ lāfâ íyíkâ lāfálâ lāfâ ndrī gólá drí úsúlí rí 'bá yí 'ásí trōlé fēlé drī-'bá ánikâ drīgá, gólíyí òndrē ró vó lâ búúú kâyí má drí 'ezó cālē ãnī ngáá tólâ rí 'á. Nī 'é tâ rí 'dī ĩtí, tâlâ mā òtírí cāâ tólâ rí, mā òzō kô kpá rī lāfâ zílí ãnī tī sī. ³ Gō'dá òzō mā òcâ trá tólâ rí, má gō ró cé wárāgā ĩgílí ĩ'dí fēlé òjílâ gólíyí ãnī drí njílí trá lāfâ 'dī ájílí rí Yērōsālēmā 'álâ rí 'bá yí drīgá, ã'dô ró bê gólíyí â'dalé kī, gólíyí lājó'bá ánikâ ãnī drí jōlé rí yí ĩ'dí. ⁴ Òzō ĩcâ trá má drí kpá nīzō òjílâ rí 'dī 'bá yí bê kâyí rí 'dī 'á rí, gō'dá má drí nīzō.

Tā Póólō drí 'ē'á 'elâ rí

⁵ Má lē nílí Mēkēdónīyā 'álâ, nī'á òjílâ Ôvârí kâ tólâ nā 'bá yí ndrēlé. Òzō má òtírí nī Mēkēdónīyā 'álâ rí, gō'dá 'dī vósí rí, má ã'dô 'ē'á cālē búúú ãnī ngáá tólâ. ⁶ Òzō má òcâ trá ãnī ngálâ tólâ rí, má lē rílí ãnī bê kâyí ámbá sī, ã'dô 'bā'á búúú cālē mílí ádukū 'á. Gō'dá 'dī ã'dô ãnī 'bā'á cú lāfâ úsúlí ãmâ pāzō áçí ãmákâ má drí 'ē'á tólâ nīzō sīsí 'álâ nā 'á. ⁷ Ngbāangbānō rí, mā nī drē tólâ kô, tâlâ má lē kô rílí ãnī bê cé kâyí dā sī òzō má òcâ trá ãnī ngáá tólâ rí. Òzō Ôvârí òlôpē má trá cālē tólâ rí, má lē 'elâ ãnī bê kâyí dūú. ⁸ Má ã'dô 'ē'á rílí Ēfēsō 'á nōngá cālē búúú kâyí kārāmā Pēnītākósītí kâ 'á,* ⁹ tâlâ má drē cú ándrâ-tândí bê lôsī Ôvârí kâ 'ezó nōngá. Gō'dá òjílâ dūú rī'á tâ lē'á tâ Ôvârí kâ 'á. Gbō lé ãmâ ájú-'bá-ází yí ã'dô bê rī'á lätí lōndā'á 'ezó lôsī má drí rī'á 'elâ 'dī ízázō rí.

¹⁰⁻¹¹ Ītí rí, Tīmátíyā òtírí cāâ ãnī ngáá tólâ rí, nī lăgù gólâ kpá, nyé òzō ãnī drí 'ērē ãmâ lăgúlí rí kâtí, gólâ rí kpá lôsī Kúmú ãmákâ Yēsū Krístō kâ ãlô-ãlô má drí rī'á 'elâ nō 'elé ĩ'dí. Nī ndrē gólâ òjílâ tákó ró kô. Nī pá gólâ lāfâ sī, ã'dô ró bê gólâ drí áçí íyíkâ 'ē'á tólâ 'dī tōzō pīpīsilí tândí sī tâ ĩsū ákó, tâlâ gólâ áāgō ró bê 'wāâ má ngáá nōlé ádrúpí ázī ázā 'bá yí bê.

* **16:8** 16.8 Pēnītākósītí 'Dī rī'á kārāmā Yúdā yí kâ ĩ'dí, gō'dá krístō 'bá yí ĩsū íyíkâ kâyí Línđrī Tândí drí ánīzō gólíyí drī sī rí tâ lâ ĩ'dí.

¹² Gõ'dá âmâ âdrúpĩ Āpólō rî tāsĩ rî, má âtâ tâ trá kp̄ĩ gólâ drí nĩzó âmâ âdrúpĩ gólĩyĩ nĩ 'bá 'dĩ 'bá yí bê ânĩ ngálâ, gólâ lěé nĩlí ânĩ ndrělé ngbâangbânō kō. Gõ'dá gólâ â'dô nĩ'á trá, òzō Ôvârí òlě trá gólâ drí rî.

Úlĩ ãdũkũ Póólō kâ

¹³ Ânĩ lĩfĩ òmbâ ânĩ rú, nĩ âdrě gágá òzō rákã fě kâtí tâ lělé p̄ip̄isĩlĩ ãlō sĩ Yésũ Krístō 'á, nĩ âtũ fĩ lãṅṅ 'ásĩ ndrĩ mbârâkã Ôvârí kâ sĩ. ¹⁴ Nĩ rî tâ 'elě ânĩ âzĩ-âzĩ yĩ drí ndrĩ 'dó lówó sĩ.

¹⁵ Âmâ ândré rî mvá yĩ, nĩ nĩ tâ Sītĩfãnasĩ yĩ kâ trá tãndĩ ró. Gólĩyĩ òjílã drĩ-kákã tâ lě 'bá Yésũ Krístō 'á Gĩrĩkĩ 'álâ rî 'dĩ, òjílã 'dĩ 'bá yĩ 'bã ãyĩ trá lósĩ 'elě òjílã Ôvârí kâ drí p̄ip̄isĩlĩ ãlō sĩ. ¹⁶ Má lô'bã rú'bã ânĩ drí, nĩ rî ró bê drĩ-'bã tãndĩ ânĩkã òzō Sītĩfãnasĩ yĩ kâtí rî 'bá yĩ zělě òjílã gólĩyĩ rĩ 'bã lósĩ 'elě gólâ bê Ôvârí drí rî 'bá yí bê. ¹⁷ Mâ rĩ'á ãyĩkō ró, tâlã Sītĩfãnasĩ, Fõrõtõnátõ gõ'dá Ākãyĩkã yĩ âcã ãyĩ trá âmâ ngálâ âmâ pãlě, òzō má òtĩrĩ rĩ ânĩ tâ ãsũlĩ ânĩ ndrě ãkō drí rî. ¹⁸ Gólĩyĩ rî trá mbârâkã sölě má 'á, òzō drĩlĩyĩ rĩrĩ 'elã ânĩ drí tólã nã kâtí. Ítĩ rî, nĩ ãnĩ gólĩyĩ tãndĩ ró.

Nĩ-bê-yã ãdũkũ Póólō kâ

¹⁹ Krístō 'bá gólĩyĩ Ásĩyã 'álâ rî 'bá yĩ 'è ãyĩ nĩ-bê-yã ânĩ drí rōō. Ākōwĩlã yĩ Pĩrĩsĩlã bê krístō 'bá gólĩyĩ rú 'è'bé 'bá Ôvârí rî ãrãtãlě gólĩyĩ drí 'bã 'álâ rî 'bá yí bê 'è ãyĩ nĩ-bê-yã ânĩ drí, Kúmú âmákã Yésũ Krístō rî rú sĩ. ²⁰ Gõ'dá kpã ânĩ âzĩ-âzĩ yĩ ndrĩ tĩbê tâ lě 'bá trá Yésũ Krístō 'á rĩ yĩ 'è ãyĩ nĩ-bê-yã kpã ânĩ drí ndrĩ. Nĩ òtĩrĩ rú 'è'bé vō ãlō 'á rĩ, nĩ 'è nĩ-bê-yã âmâ âdrúpĩ yĩ drí lówó sĩ. ²¹ Mâ Póólō, má ãgĩ nĩ-bê-yã nô cú âmâ drí sĩ ânĩ drí. ²² Òzō òjílã ãlō ânĩ lãfálě sĩ ò'bã Kúmú âmákã Yésũ rî lówó kō rî, lãṅṅ â'dô gólâ rî 'è'á. Kúmú âmákã Yésũ Krístō ããgõ 'wãã. ²³ Kúmú âmákã Yésũ Krístō òfě òrě ânĩ drí. ²⁴ Má lě ânĩ ndrĩ, tâlã âmâ ânĩ bê trá ndrĩ ngá ãlō 'ĩ Yésũ Krístō bê. 'dĩ 'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ Póólō kâ rĩ lâ Kōrínītō lé 'bá yĩ drí rĩ 2 Kōrínītō lé 'bá

Tã 'ē'á zĩlá nĩlĩ sísí rĩ

Póólō ìgĩ tã nô krístō 'bá gólĩyĩ Kōrínītō 'álá rĩ 'bá yĩ drí, tã-drĩ tã gólĩyĩkâ rĩ'á lâsélâ gólâ rú rĩ 'bá yĩ kâ lôgōzó gólĩyĩ drí. Gólĩyĩ rĩ tã átálé kĩ, Póólō òlèé ìyĩ kô, tãlâ gólâ gōó drē kô gólĩyĩ ndrèlè kpá ó'dí òzō drílâ tã 'bázó 'èlé sísí rĩ kátí. Āzâ 'bá yĩ ìsũ ìyĩkâ kĩ, Póólō āā'dó íyĩngá lājó'bá 'ì kô, gō'dá tã átí-átí gólâ drí rĩ'á pèlâ gólĩyĩ drí rĩ āā'dó kô tã pătĩ 'ì. Gō'dá kpá krístō 'bá lĩfĩ ìcí 'bá āzâ 'bá yĩ rĩ ìyĩ trá âcálé Kōrínītō 'á nĩngá rĩ'á tã ngĩ āzâ 'bá yĩ ìmbálé Póólō kâ 'dĩ rú sĩ. Póólō kĩ nĩ rĩ, lĩfĩ ìcí 'bá 'dĩ 'bá yĩ āā'dô ìyĩ rĩ'á âđĩ lówó bē rōô, gō'dá gólĩyĩ āā'dá ìyĩ tã 'ē'ē Yēsũ kâ rĩ mbị òjílâ drí kô. Gólĩyĩ rĩ rĩ'á tã lârákô āzâ 'bá yĩ 'èlé, rĩ'á òjílâ tĩ 'bálé â'dĩlĩ. Gólĩyĩ rĩ kpá rĩ'á ìyĩ tã lóngólé tã nĩnĩ gólĩyĩkâ Ôvârĩ rĩ tāsĩ rĩ tã lâ 'á. Tãlâ Póólō rĩ tã ìtĩ 'dĩ 'bá yĩ 'èlé kô rĩ drí sĩ rĩ, gólĩyĩ drí rĩzó tã ìsũlĩ rĩ rĩ kĩ, Póólō āā'dô fĩ trá 'bálé pătĩ drĩ-'bá krístō 'bá kâ 'ì yā rĩ. Gō'dá tã Póólō kâ â'dó kô ìtĩ. Gólâ âtũ ìyĩ fĩ trá lãnō ùsúzó tã lèlè gólâkâ Yēsũ 'á rĩ tāsĩ. Gólâ lè tã lè 'bá gólĩyĩ ó'dí ró yĩ drí ìmbálé Yēsũ rĩ tāsĩ 'dĩ 'bá yĩ rōô. Gólâ â'dó kô lãfâ lówó 'bá 'ì, ngátá tã āmbā lówó bē. Ītĩ rĩ, gólâ rĩ'á tã â'dâ-â'dâ drĩ-'bá krístō 'bá kâ rĩ tãndĩ kâ rĩ ró gólĩyĩ drí.

Gō'dá Póólō â'dâ trá kĩ, krístō 'bá gólâ pătĩ rĩ â'dô 'ē'á lãnō ùsúlĩ, gō'dá āzàngá sĩ, āā'dô fũ'á lâ kpá òzō Kúmú gólĩyĩkâ Yēsũ tí. Yĩ rĩ gógó ìfĩfĩ lâ ó'bā yĩ trá gānimã 'á, gō'dá ócâ yĩ trá, tãlâ òjílâ Yúdã yĩ kâ rĩ 'bá yĩ gā ìyĩ tã átí-átí yĩ drí rĩ'á pèlâ rĩ trá dó. Òzō gólĩyĩ drí â'dórē trá krístō 'bá ró 'dĩ tí rĩ, gólĩyĩ ò'bā ìyĩ lĩfĩ kô kĩzó nĩ rĩ, rĩrĩ ìyĩkâ rĩ āā'dô 'bā'á cú ìtĩ lãnō āzâ 'bá yĩ ākó, gō'dá òjílâ āā'dô rĩ'á ìyĩ ìnjĩlĩ òzō lĩfĩ ìcí 'bá āzâ nã 'bá yĩ kâ nã tí.

Gólâ rĩ zãâ cãcã íyĩkâ gólĩyĩ ngálâ rĩ tã lâ 'bálé lãfâ ù'dũ-ù'dũ kâ krístō 'bá gólĩyĩ ngá ākó Yērōsãlémã 'álá rĩ 'bá yĩ pázó rĩ âtâ-âtâ sĩ.

¹ Mā Póólō tĩbē Ôvârĩ drí nĩlĩ nĩ â'dólé lājó'bá Yēsũ Krístō kâ ró rĩ, má ìgĩ wárãgã nô nĩ ānĩ krístō 'bá Kōrínītō 'álá nã 'bá yĩ drí gō'dá ānĩ gólĩyĩ â'dó 'bá 'bãdrĩ Ġirĩkĩ kâ 'álá rĩ yĩ drí. Āmā âmā âdrúpĩ Tĩmátĩyã bē, 'è nĩ-bē-yã ānĩ drí ndrĩ. ² Ôvârĩ âmā átá gō'dá Kúmú âmákâ Yēsũ Krístō bē òfē òrē ānĩ drí tã â'dĩ bē.

³ Mā lũyĩ Ôvârĩ Kúmú âmákâ Yēsũ Krístō rĩ átá ró rĩ gólâ tĩbē 'á lâ drí â'dĩlĩ trá âmā rú nō, Ôvârĩ rĩ gólâ kpá ì'dĩ mbârákâ sō 'bá âmā rú rĩ. ⁴ Òzō lãnō āā'dô trá âmā 'ē'á rĩ, gólâ drí âmā 'bázó fĩlĩ âtũlĩ. Gólâ pâ âmā ìtĩ 'dĩ rĩ, tãlâ mã òpâ ró òjílâ gólĩyĩ lãnō drí 'ē'á gólĩyĩ 'èlé rĩ kpá ìtĩ. ⁵ Òzō lãnō ò'è âmā rōô tã lèlè âmákâ Yēsũ Krístō 'á rĩ tāsĩ rĩ, gō'dá Yēsũ Krístō â'dô âmā pĩpĩsĩlĩ 'bā'á â'dĩlĩ â'dĩ gō'dá rĩzó mbârákâ íyĩkâ fèlè âmā drí rōô. ⁶ Òzō gō'dá lãnō ā'dô trá âmā 'ē'á rĩ, tã 'dĩ â'dô ró bē ānĩ pãlè. Òzō Ôvârĩ ò'bā âmā pĩpĩsĩlĩ trá ìdũlĩ kãyĩ lãnō drí rĩzó âmā 'èlé rĩ 'á rĩ, tã rĩ 'dĩ â'dô ānĩ pã'á tã nĩlĩ kĩ nĩ rĩ, Ôvârĩ â'dô kpá ānĩ pĩpĩsĩlĩ 'bā'á ìdũlĩ òzō lãnō òtĩrĩ rĩlĩ ānĩ 'èlé rĩ. ⁷ Ītĩ rĩ, má lè tã trá pătĩ-pătĩ pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ kĩ, Ôvârĩ â'dô tã 'dĩ 'ē'á kpá ìtĩ ānĩ drí. Lãnō tĩbē âmā 'ē 'bá rĩ, â'dô kpá ānĩ 'ē'á. Gō'dá ìtĩ rĩ, Ôvârĩ â'dô kpá pĩpĩsĩlĩ tã âtũ kâ fè'á ānĩ drí gō'dá kpá ānĩ pĩpĩsĩlĩ 'bálé â'dĩlĩ â'dĩ òzō drílâ 'èrè lá má drí rĩ kátí.

⁸ Ámâ âdrúpĩ yí ámâ ízó yí bê, má lě lãnõ gólâ âmâ 'è 'bá 'bãdrĩ Ásīyã* kâ 'álâ rí tã lâ 'bãlé kpá ãní drí nĩlí. Lãnõ rí 'dĩ lãnĩ trá kôrô, gõ'dá mbârâkã lâ lãvũ trá gãrã âmâ drĩĩ sĩ. Ítí rí, mã kĩ âmákâ rí, lãnõ rí 'dĩ ãã'dô âmâ fũ'á. ⁹ Mã kĩ âmákâ rí, pãtĩ-pãtĩ kãyĩ âmákâ drã kâ rí ããcã trá. Tã rí 'dĩ ã'dô ítí 'dĩ rí, tãlã mã õzó kô ùjũũ nĩ âmâ nyãányã pãlé, mã õfẽ ró âmâ bê rí cé Ôvãrí drĩgã 'ĩ'dĩ, Ôvãrí tĩbê rĩ 'bá õjĩlã ìngálé õdrã 'ásĩ rí. ¹⁰ Ôvãrí gólâ tĩbê âmâ pã 'bá nĩ lãnõ ãmbá tĩbê 'è 'bá âmâ fũlí ítí 'dĩ 'ásĩ 'dĩ rí, gólâ 'ĩ'dĩ Ôvãrí tĩbê âmâ drí 'èzó tã lělẽ 'á lâ pĩpĩsĩlí ãlô sĩ rí. Ìzátú rí, gólâ ã'dô kpá zãã rĩ'á âmâ pãlé lãnõ 'ásĩ, ¹¹ tãlã nĩ òrĩ trá zãã rĩ'á gólâ rí ìrátãlé âmâ tãsĩ rí. Ítí rí, õjĩlã dũũ ã'dô ìcã'á cú Ôvãrí rí lùyĩlí, tãlã gólĩyĩ ndrê gólâ pã âmâ trá kãyĩ lãnõ kâ 'ásĩ.

Tã Póólõ drí tã yí drí 'è'á 'èlã rí jãzó ngũ rí tã lâ átázó rí

¹² Ámâ âdrúpĩ yí, tã ìsũ âmákâ vó ró rí, Ôvãrí nĩ trá kĩ, mã rí trá ãngó nõ drĩĩ õjĩlã tãndĩ rí ró gõ'dá tã gólĩyĩ má drí rĩ'á 'èlã ãní drí rí 'bá yí rĩ'á cú tã õnjĩ ãkó. Má rí tã gólĩyĩ sũ 'bá Ôvãrí rú rí yí 'èlé 'ĩ'dĩ ãní drí, ã'dô mbârâkã gólâ drí fèlé má drí rí vó ró. ¹³ Tã gólĩyĩ má drí ìgĩlí ãní drí nõ 'bá yí, mã ìgĩ trá tã mbĩ 'ì gõ'dá kpá dódó tã gólĩyĩ ãní drí 'è'á ífĩ lâ nĩlí dódó rí yí 'ĩ'dĩ. ¹⁴ Gõ'dá nĩ nĩ tã âmákâ 'dĩ drê cé dã ítí, gõ'dá mã lě ãní tã âmákâ rí nĩlí ngbãlí-ngbãlí ìzátú, tãlã mã lě âmâ ârúlĩ ãní tãsĩ, gõ'dá nĩ ârú ró kpá ãní âmâ tãsĩ, kãyĩ gólâ Kúmú âmákâ Yèsũ Krístõ drí 'èzó ãgõlẽ ãngó nõ 'á rí 'á.

¹⁵ Tã ìsũ âmákâ 'á rí, tã 'dĩ fĩ trá ãní drĩĩ. Ítí rí, mã lě trá cãlé ãní ngáá tólã ãndãlã rĩ, tãlã nĩ ã'dô ró bê ãyĩkõ bê má drí ãní pãzó ãndãlã rĩ. ¹⁶ Mã lě trá ãní ndrèlé sĩsĩ, mã õtĩrĩ nĩ nĩ'á 'bãdrĩ Mèkèdónĩyã kâ 'álã rí. Gõ'dá mã lě kpá trá cãlé ãní ngálã mã õtĩrĩ ãgõõ Mèkèdónĩyã lésĩ rí, tãlã nĩ pã ró mã bê ãdĩ sĩ fĩnyáwã mã drí nĩzó 'ĩ'dĩ sĩ lâ 'bãdrĩ Yũdáyã kâ 'álã.

¹⁷ Nĩ ìsũ bê-rí, mã rĩ'á õjĩlã tã ìsũ-ìsũ bê rĩ rĩ rí 'dĩ yã? Nĩ ìsũ bê-rí mã õjĩlã gólâ rĩ 'bá tã yí drí 'bãlé trá 'èlé rí 'è 'bá kô rí 'ĩ'dĩ yã? ¹⁸⁻¹⁹ Ôvãrí nĩ trá kĩ, mã ã'dô kô õjĩlã ítí 'dĩ 'ĩ'dĩ. Má rí zãã tã mbĩ rí átálé 'ĩ'dĩ, tãlã Ôvãrí rí mvã Yèsũ Krístõ, tã gólãkã átálé rí ìyĩkã kó zãã ãlõ. Gólã 'ĩ'dĩ tĩbê âmâ Sĩlĩvãnõ* yí bê gõ'dá Tĩmãtĩyã yí bê drí tã lâ pèlé ãní drí rí. ²⁰ ã'dô tã gólĩyĩ Ôvãrí drí 'bãlé trá dũũ 'è'á 'èlã âmâ drí 'dĩ 'bá yí tãsĩ rí 'ĩ'dĩ rí, mã nĩ trá kĩ, tã pãtĩĩ ró, Ôvãrí ã'dô tã 'dĩ 'bá yí 'è'á tãlã Yèsũ Krístõ rí tãsĩ. Ôzõ gõ'dá ã'dô trá ítí rí, 'dĩ tã âmâ drí rĩzó tã átálé kĩ, "Ãã'dô ítí", õzõ mã òrĩ trá Ôvãrí rí lùyĩlí Yèsũ Krístõ rí rú sĩ rí 'ĩ'dĩ. ²¹⁻²² Ôvãrí 'ĩ'dĩ gólâ tĩbê âmâ 'bã 'bã ndrĩ ãní bê ã'dólé ngá ãlõ ró Yèsũ Krístõ 'á rí, gõ'dá âmâ 'bãlé rĩlí zãã tã lělẽ sĩ, tã ìyĩkã 'á. Gólã nĩ ãmbã trá lõsĩ ìyĩkã 'èlé. Gõ'dá gólâ 'bã lãmbé kpá trá âmâ rú õzõ ngá gólã 'bã 'bã ngá ìyĩkã ró rí kãtĩ, Líndrĩ Tãndĩ ìyĩkã fèfè lâ sĩ rĩlí âmâ pĩpĩsĩlí 'á. Gólã ãfè Líndrĩ Tãndĩ ìyĩkã trá rĩlí âmâ pĩpĩsĩlí 'á sĩ, õzõ ngá drĩ-kákã gólã drí 'è'á 'èlã âmâ drí rí kãtĩ, tãlã mã ùnĩ ró bê kĩ, pãtĩ-pãtĩ ró Ôvãrí ã'dô âmâ 'bã'á rĩlí ãlõ Yèsũ bê ùrú 'álã.

²³ Ôvãrí 'ĩ'dĩ lĩfĩ drĩ 'bã âmákâ ró tã lâ ã'dálé kĩ, õzõ mã õgõ cãlé bũũũ Kōrīnītō 'á tólã kô rí, mã 'è tã rí 'dĩ ítí 'dĩ rí, ã'dô ró bê ãní pãzó mã õzó kô tã lógõõ ãní drí õnjĩ ró rõõ. ²⁴ Mã lèé rĩlí ãní drĩĩ õzõ kúmú kãtĩ rí kô. Ítí rí, tãkõ mã rí bê-rí rĩ'á lõsĩ 'èlé kpãkã ãlõ ãní bê, tãlã nĩ ã'dô ró bê gãgã tã lělẽ ãníkã Yèsũ Krístõ 'á rí 'á õzõ rákã fè kãtĩ.

* **1:8** 1.8 'Bãdrĩ 'dĩ rĩ'á gólã rĩ'á zĩlã ngbããngbãnõ Túrukĩ rí 'ĩ'dĩ. * **1:18-19** 1.18-19 Sĩlĩvãnõ 'dĩ rú lâ ãzã kpã bê rĩ'á Sĩlã.

2

¹ Ítí rí, má 'bā tā ìsū ámákā kī'á nī rí, má cá kō ānī ndrēlé rí trá, tálá má òcā tólá rí, má â'dô ānī 'bā'á â'dólé tā ìsū ró. ² Gõ'dá òzō má ò'bā ānī trá â'dólé tā ìsū ró rí, ā'dī â'dô gõ'dá ámā 'bā'á â'dólé āyīkō ró nī yā? ³ Má ìgī tā 'dī sīsī ānī drí 'dī rí, tálá nī lōbē ró Ôvârí rí vó bê tândí ró, tálá má lēé kō â'dólé tā ìsū ró tā ònjí āníkā drí. Òzō má òcā tólá rí, rī'á tândí ró má drí â'dózó āyīkō ró tā 'ē'ē tândí āníkā sī. Nī ndrē trá, má nī trá kī, òzō má â'dô trá āyīkō ró rí, â'dô kpá ānī 'bā'á â'dólé āyīkō ró. ⁴ Kâyī gólá má drí wárāgā ìgīzō ānī drí sīsī nā rí, tā 'ē'ē āníkā ìkpókópólō má trá rōō gõ'dá 'bā ámā pīpīsilí trá â'dólé ìzā ró, gõ'dá bũũú má drí āwó ngōzō kâyī gólá má drí rīzō wárāgā nā ìgīlī nā 'á. Má lēé kō úlī ámákā nō drí ānī 'bālé â'dólé tā ìsū ró. Má lē bê-rí úlī ámákā nō drí tā â'dalé ānī drí kī, má lē ānī trá rōō.

Póólō â'dā tā krístō 'bá yī drí tā ònjí òjílā āzā gólīyī lāfálé sī

rí ká áyéle

⁵ Sīsī òjílā rí ānī lāfálé sī gólá tībē tā ònjí 'ē 'bá trá 'dī rí, gólá 'bā má trá â'dólé tā ìsū ró, gõ'dá 'bā bê-rí āmbá lá ānī ì'dī â'dólé tā ìsū ró rōō. ⁶ Lāņō gólá ānī 'dī 'bá yī drí fēlé gólá drí 'dī ícā trá 'dī. ⁷ Ítí rí gõ'dá, ngbāngbānō rí, nī áyē gólá tā ònjí gólákā 'dī 'ásī. Nī âtā úlī ã'dí ì'dí gólá rí 'bālé â'dólé āyīkō ró, tálá ìzā òzō kō gólá rí 'ēē rōō. ⁸ Ítí rí, má lò'bā rú'bá ānī drí, nī â'dā gólá drí kī, nī lē gólá trá. ⁹ Wárāgā āzā má drí ìgīlī sīsī ānī drí nā rí, ā'dô ró bê ānī ùjūzō, tálá má lē nīlā ngátá tā gólīyī ndrī má drí 'bālé ānī drí rí 'bá yī, ānī njāā 'ēlā yā rí. ¹⁰ Òzō nī āáyē tā ònjí āgō 'dī ká trá rí, 'dī rí má áyē gólá kpá trá tā ònjí íyíkā 'dī 'ásī drí-ácē Yésū Krístō ká rí sī. Má rí tā 'dī 'bá yī 'ēlé ìtí 'dī rí, ā'dô ró bê ānī pālē, tálá Sātānā òzō kō lāṭī úsú rīzō drí-ácē bê ānī drī, ¹¹ tálá āmā ānī bê mā nī mānī Sātānā ká rīzō āmā ádólé rí trá tândí ró.

Tā tā ìsū Póólō ká nīzō Trówā 'álā rí tāsī rí

¹² Má cā bê Trówā 'álā nī'á tā âti-âti tândí Yésū rí tāsī nō pēlé tólá rí, Kúmú ámákā Yésū nī lāṭī trá má drí lōsī 'ézó tólá yī drí. ¹³ Gõ'dá gbō lé ìtí rí, má rí kō pīpīsilí ã'dí sī, tálá má úsú ámā âdrúpī Títō tólá vōrā bê má drí ānī ngá lésī kō. Ítí rí gõ'dá, má drí ngāzō Trówā rí áyéle nīzō Mēkēdónīyā 'álā gólá rí lōndālé.

Tā Póólō drí â'dózó lājó'bá Yésū gólá tā trō 'bá trá Sātānā drīgá sī rí ká ró rí

¹⁴ Ítí rí, gõ'dá mā 'dē mā 'ē āwō-ìtí Ôvârí drí rōō, tálá gólá 'bā āmā trá kárā āmā drí rīzō tā trōlé ājú 'ásī ājú-'bā-āzī yī drīgá sī, tálá mā â'dô trá ngá ālō ró Yésū Krístō bê. Ôvârí rí rī'á tā Yésū Krístō rí tāsī rí ìyálé āmā sī òjílā drí vō 'ásī ndrī, tā Yésū rí tāsī 'dī rī'á nyé òzō ngá ājí bê tūrū-tūrū rí ājí lá drí rīrī lā'búlī sūsū ró rí kátí. ¹⁵ Úlī gólīyī āmā drí rī'á pēlā Yésū Krístō rí tāsī nō rí 'bā Ôvârí â'dólé āyīkō ró. Ájí lá rī'á ngī òjílā gólīyī Ôvârí drí 'ē'á pālā rí 'bá yī drí gõ'dá kpá ngī gólīyī Ôvârí drí 'ē'á zālā lāsī sī rí yī drí. ¹⁶ Gõ'dá gólīyī Ôvârí drí 'ē'á pālā rí 'bá yī drí rí, úlī ámákā 'dī 'bá yī ājí lá ìyíkā gólīyī drí ngá gólá 'ē 'bá gólīyī 'bālé rīlī zāā gbádú âdūkū ākó rí ró. Gõ'dá òjílā gólīyī Ôvârí drí 'ē'á zālā rí 'bá yī drí rí, úlī ámákā 'dī ājí lá gólīyī āngū ìyíkā ìyī òdrā ājí ró.* Á'dô gõ'dá bê trá ìtí rí, ā'dī â'dô

* 2:16 2.16 Gólīyī volé gā 'bá dó tā lēlé úlī 'dī 'á rí, Ôvârí â'dô gólīyī zā'á lāsī sī.

îcá'á nĩ tã ángí gólâ ítí tã pēpē Yésũ rĩ tāsĩ 'dĩ 'élé nĩ yã? ¹⁷ Mã â'dó kô òzô òjílâ gólíyí lē 'bá ìyíkâ úlí Ôvârí kâ nō gílí òjílâ drí lãfã sĩ rĩ 'bá yí kâtí kô. Gõ'dá tãlã Ôvârí rĩ nyáanyã nĩ ãmã nĩ â'dólé tã Yésũ Krístô rĩ tāsĩ nō pē 'bá lâ ró, mã rĩ ádrélé gólâ rĩ ìfí drí 'á rĩ'á tã pătí-pătí rĩ pélé ì'dí òjílâ ãzi yí drí.

3

Tã tã-drĩ lēlē ó'dí Ôvârí kâ tāsĩ rĩ

¹ Nĩ ìsũ ãníkã bê rĩ, má rĩ nō ãmã lômbé'á yã? Nĩ lē wárãgã ì'dí fēlē ãní drí, ã'dô ró bê ãmã â'dalé ãní drí ngátã ãní drígã sĩ âfēlē ãmã drí, ã'dô ró bê lôsĩ má drí rĩ'á 'ēlã nō â'dalé yã? ² 'É'ē! Bê-rĩ ãní nyáanyã ì'dí òzô wárãgã ámakã tã ámakã â'dalé òjílâ drí rĩ kâtí. Tã ãníkã ìgĩ trá ãmã pĩpĩsílí 'á. Òjílâ ãzã 'bá yí ndrē ãní trá, gõ'dá gólíyí nĩ tã tãndí má drí rĩ'á 'ēlã ãní drí rĩ 'bá yí trá ndrĩ. ³ Ítí rĩ, rĩrĩ tãndí ãníkã 'dĩ rĩ nĩ tã â'dalé òjílâ drí kĩ, ãní ì'dí òzô wárãgã gólâ Yésũ Krístô drí ájólé tã ìyíkã ró ãmã sĩ rĩ kâtí. Òjílâ mvá ìgĩ nĩ ìbírìbì drĩ kô. Ìgĩ trá Líndrí Tãndí Ôvârí kâ tíbē â'dó 'bá lédrē-lédrē ró zãã gbádú ãdũkũ ákó rĩ sĩ. Ìgĩ kô ìbírìbì drĩ, ìgĩ trá òjílâ mvá pĩpĩsílí 'á.

⁴ Mã rĩ tã 'dĩ átálé ítí 'dĩ, tãlã mã nĩ trá tã pătí-pătí ró kĩ, Ôvârí âfē mbârãkã trá ãmã drí lôsĩ ìyíkã 'ézó Yésũ Krístô sĩ. ⁵ Tã gólâ má drí átálé 'dĩ ífí lâ â'dó kô kĩ, mã â'dô lôsĩ 'dĩ 'ē'á mbârãkã ámakã sĩ rĩ. Ôvârí rĩ nĩ mbârãkã fēlē má drí. ⁶ Gólâ âfē mbârãkã nĩ ãmã drí â'dózó lãj'ó'bá tã-drĩ lēlē ó'dí gólãkã gólâ drí 'bãlé trá òjílâ drí nō kâ ró. Ítí rĩ, tã-drĩ lēlē ó'dí gólãkã 'dĩ â'dó kô tã 'bã'bã gólâ ìgílí trá rĩ ì'dí, ìyìngã bê-rĩ tã Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rĩ drígã sĩ rĩ ì'dí. Tã 'bã'bã gólâ tíbē Músã drí ìgílí 'dĩ, rĩ ìyíkã rĩ'á òdrã pá âsélé ì'dí òjílâ drĩ. Gõ'dá Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rĩ, rĩ ìyíkã bê-rĩ rĩ'á òjílâ 'bãlé rĩlĩ zãã gbádú ãdũkũ ákó.

⁷ Tã 'bã'bã gólíyí ìgílí kúní mvá drĩ 'dĩ rĩ âsē òdrã pá trá òjílâ drĩ. Gbô lé ítí rĩ, tã 'bã'bã âfēlē 'dĩ â'dã ãmbã Ôvârí kâ trá òjílâ drí, gõ'dá Músã rĩ nĩlĩ 'bãlé kpá lãgúlí lãgú. Gõ'dá òjílâ Ìsĩrã'élé kâ îcá ìyí gõ'dá kô gólâ rĩ nĩlĩ ndrélé lãgú-lãgú lâ drí sĩ. Gõ'dá ítí rĩ, Músã drí ìyí nĩlĩ ákózó kpãákũ ítã sĩ, gbô lé lãgú-lãgú rĩ gógó 'dĩ ítô trá rĩ'á rú ndélé rĩ. ⁸ Gõ'dá ngbãangbãno rĩ, tã-drĩ lēlē ó'dí Ôvârí kâ tíbē Líndrí Tãndí gólãkã âfē 'bá ãmã drí nō rĩ, ãmbã lâ rĩ'á kôrô. ⁹ Nĩ ndrē, òzô tã 'bã'bã gólâ tíbē lãgú 'bã 'bá òjílâ drĩ tã ònjí 'bá ró rĩ, ã'dô trá tãndí ró rĩ, gõ'dá tã 'bã'bã gólâ ngã pãpã fē 'bá ì'dí rĩ tãndí lâ â'dô lãvũ'á gãrã. ¹⁰ Ítí rĩ, tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí, mã ndrē fínyáwá ró, mã ndrē bê-rĩ tã-drĩ lēlē ó'dí Ôvârí kâ òjílâ pãzó nō rĩ tã ãmbã ró lãvũlĩ gãrã. ¹¹ Òzô gõ'dá tã 'bã'bã tã lâ drí 'ē'á rú ndélé rĩ, ãã'dô rĩ'á tã ãmbã-ãmbã bê rĩ, gõ'dá tã-drĩ lēlē ó'dí tíbē 'ē 'bá rĩlĩ zãã gbádú ãdũkũ ákó nō, ãmbã-ãmbã lâ â'dô lãvũ'á gãrã gólâ tã 'bã'bã kã nã drĩ sĩ.

¹² Ítí rĩ, mã 'bã gõ'dá tã ìsũ ámakã nō ndrĩ 'dó tã-drĩ lēlē ó'dí nō drĩ. Tã 'dĩ tāsĩ rĩ, mã â'dô nĩ'á Ôvârí ngálã cú ítí ùrĩ ákó. ¹³ Mã â'dó kô òzô Músã kâtí. Gólâ â'bã ìyí nĩlĩ kpãákũ ítã sĩ tãlã òjílâ Ìsĩrã'élé kâ òzó kô ìyí nĩlĩ rĩ 'bá lãgúlí 'dĩ ndrē, gõ'dá lãgú-lãgú gólâ rĩ nĩlĩ 'á 'dĩ drí ãvìzó. ¹⁴ Òjílâ gólíyí Ìsĩrã'élé kâ 'dĩ 'bá yí, tã ìsũ gólíyíkã áã'bã trá kpãákũ, tãlã tã mbì Ôvârí kâ nō òzó fĩ gólíyí drĩ kô. Ítí rĩ, gõ'dá ãndrô nō rĩ kpá ítí, tã ìsũ gólíyíkã â'bãlé kpãákũ nã rĩ, áã'bã úlí ífí tã-drĩ lēlē ákú Ôvârí kâ gólíyí

á'bíyá yí bê nã kã kpá trá, gólíyí òtírí zǐlã rí. Ítí rí, Yésū Krístō â'dô tâ gólã rí 'bá tâ ìsū gólíyíkã â'bálé kpãákū 'dì nǐ'á cé nĩ. ¹⁵ Ændrō nô rí, òzō gólíyí ùzì tâ 'bã'bã Ôvârí drí âfêlé Músã sī nã rí, tâ ífí lâ fí gólíyí drǐ kô. ¹⁶ Gõ'dá òzō òjílã òjã tâ ìsū ìyíkã trá Kúmú ãmákã Yésū Krístō rí vó bêlé ì'dí rí, Yésū Krístō drí tâ rí 'bá gólíyí ìfí â'bálé kpãákū 'dì nǐzò lâ, tâlã gólíyí ùnĩ ró tâ Ôvârí kã nô ífí lâ bê. ¹⁷ Kúmú ãmákã 'dĩ, gólã fê lédrê-lédrê nĩ ãmã drí. Tã pãtì-pãtì ró gólã 'bã ãmã trá drǐ-báláyì ró tâ lãnǐ tâ ònjí ãmákã kã 'ásí. ¹⁸ Ítí rí, ãmã ndrĩ mã â'dô vò ndrê'á kòró Yésū drǐ cú ìtí ãmã ìfí â'bã ãkó, â'dô-â'dô ãmákã rí â'dô tâ tãndí Ôvârí kã rí â'dá'á lãgúlí òzō ngãnã kátí. Gõ'dá Líndrí Tãndí drí rǐzò zãã â'dô-â'dô ãmákã rí jãlé â'dólé òzō Yésū kátí, gõ'dá ãmbã Ôvârí kã â'dalé gãrã.

4

Tã tâ Ôvârí kã pẽpẽ lâ tãsí rí

¹ Tãlã Ôvârí â'dã pǐpǐsílí tãndí íyíkã trá má drí, ìtí rí, gólã drí lôsì íyíkã âfêzó má drí rí'á 'èlã. Gõ'dá â'dô bê trá ìtí rí, gõ'dá ãmã rú'bã njã kô. ² Má gã volé trá dó 'dêlé lãtì ònjí-ònjí gólã rí 'bã ãnyí ãjílí rí 'ásí. Má ádó òjílã kô. Gõ'dá ìtí rí, má rí kpã kô úlì gólíyí Ôvârí drí 'bálé trá má tì rí yí òjálé. Má rí rí'á tâ pãtǐ Ôvârí kã 'dĩ ìmbálé tãndí ró Ôvârí rí ìfí drǐ 'á, gõ'dá òjílã gólíyí tâ ìsū mbì bê rí â'dô nǐ'á lâ dódó ìtí.

³ Òzō tâ ífí tâ âtí-âtí tãndí kã gólíyí má drí rí'á pëlã nô òfí òjílã drǐ kô rí, 'dĩ íyíkã cé òjílã gólíyí Ôvârí drí 'è'á ìzãlã tâ ònjí gólíyíkã drí rí yí ì'dí. ⁴ Sãtãnã gólã â'dó 'bã ì'dí kúmú òjílã ãngó nô drǐ nô kã ró rí âdô gólíyí trá, gõ'dá gólíyí drí â'dózó òzō òjílã gólíyí ìfí lâ yí drí ãsílí trá rí yí kátí. Ítí rí, gõ'dá gólíyí ìcã kô tâ âtí-âtí tãndí Yésū tãsí nô ndrêlé dódó, Yésū Krístō â'dó 'bã nyé òzō Ôvârí kátí rí.

⁵ Tã gólã má drí rí'á pëlã rí, â'dó tâ ãmã nyãányã kã rí ì'dí kô. Tã gólã má drí rí'á pëlã rí, rí'á tâ Yésū Krístō kã â'dózó Kúmú ãmákã ró rí ì'dí, gõ'dá mã rí'á cé rú ì'bũ 'bã ãnikã ì'dí, tâ Yésū drí 'èlé má drí rí drí. ⁶ Sǐsì rí, Ôvârí drí tâ âtãzó kí, "Áâ'dô ngã ì'á ìnǐríkúwã 'á, vò ì'ílí ngbãngbã." Ôvârí rí nyãányã 'bã ngã ì'í íyíkã nĩ rí'á vò ì'ílí ãmã pǐpǐsílí 'á, tâlã mã ùnĩ ró ãmbã íyíkã tíbê ãmã drí ndrêlé Yésū Krístō rí nǐlì 'á rí.

Tã gólã Ôvârí drí rǐzò ãmã pãlé mbãrãkã íyíkã sī rí

⁷ Tã nǐnĩ gólã Ôvârí drí âfêlé ãmã drí Yésū sī nô rí'á tâ sũ 'bã rōô rí ì'dí ãmã pǐpǐsílí 'á. Gõ'dá Ôvârí lãpì tâ rí 'dĩ trá ãmã rú'bã gólã mbãrãkã ãkó 'è 'bã kpã drãlé drã nô 'á. Ôvârí 'è tâ rí 'dĩ ìtí 'dĩ rí, tâlã mã ùnĩ ró bê kí, mbãrãkã ãmã drí â'dózó ì'dí bê lâ 'dĩ rí, yí âfê nĩ. Á'dó kô mbãrãkã ãmã nyãányã kã ì'dí.

⁸ Lãnõ ãmbã rí trá rí'á ãmã 'èlé ìtú vósì cé, gõ'dá gbõ lé ìtí rí, lãnõ rí gógó 'dĩ pèé ãmã kô. Kãyì ãzã 'bã yí sī rí, mã nǐnĩ tâ mbì ãmã drí 'è'á 'èlã rí 'bã yí kô, gõ'dá ìtí rí, tâ nĩ ãkõ ãmákã 'dĩ 'bãã ãmã kô tâ ìsúlí kí, ãmã trá 'è'á drãlé. ⁹ Órì lãnõ fêlé ãmã drí rōô 'dĩ rí tâlã tâ lèlè ãmákã Yésū Krístō 'á rí tãsí. Gõ'dá ìtí rí, Ôvârí áyè ãmã kô ãlôwálã. Ócã ãmã 'dêlé vũdrǐ, gõ'dá mã drãã kô. ¹⁰ Lãnõ ònjí tètè òdrã kã ãmã 'è 'bã rí, drílã ãmã 'bãzó òdrã Yésū Krístō kã rí ãmúlí, tâlã òjílã òndrê ró â'dô-â'dô tãndí Yésū Krístō kã rí bê ãmã rú'bã 'á.

11 Nī ndrê drê, òjílà rí lèlâ ìyíkâ zââ ãmâ fùlì kárà, tálâ tã lèlê ãmákâ Yésù Krístò 'á rí tāsī. Tã rí 'dī à'dô ìtí 'dī, tálâ òjílâ àzâ 'bá yí òndrê ró à'dô-à'dô Yésù Krístò kâ bê ãmâ rú'bá tìbê 'è 'bá drálé nǒ 'á. 12 Ítí rí, ãmâ gólìyí lājó'bá Yésù Krístò kâ ró nǒ 'bá yí ãmâ ãmákâ zââ 'è'á drálé drã. Tálâ 'dī tāsī rí, nī à'dô rí'á Yésù Krístò bê zââ gbádú ãdükù ákó.

13 Ígĩ trá búkù Ôvârí kâ 'á kī nī rí, “Má lè tã trá Ôvârí 'á. Tã rí 'dī kâ rí tí rí, má drí rízó tã átálé Ôvârí rí tāsī.” Gõ'dá má Póölô lè tã kpá trá Yésù Krístò á rí drí sī ì'dí má drí rízó gólâ rí tã pèlé nǒ. 14 Ôvârí ìngâ Yésù Krístò trá òdrã 'ásī. Gõ'dá ìtí rí, má nǚ trá kī, Ôvârí à'dô kpá ãmâ ìngá'á òdrã 'ásī òzò gólâ drí Yésù Krístò rí ìngárê tí. Gõ'dá gólâ à'dô ãmâ trõ'á àní bê ndrī 'dó rílí Yésù Krístò bê ãdükù ákó.

15 ãmâ rí'á njââ lãṅò úsúlí, tálâ Ôvârí ò'è ró tã tãndí 'dī 'bá yí bê àní drí. Gõ'dá gólâ à'dá p̄p̄ìsìlì tãndí ìyíkâ bê òjílâ dùù drí rí, gõ'dá gólìyí ò'è àwò-ìtí àmbá gólâ drí. Ítí rí, áà'dô Ôvârí rí rú lúyí'á rǒò.

16 Gõ'dá à'dô bê trá ìtí rí, mã rí zââ fī ãtúlí tã lèlê Ôvârí 'á rí tāsī. Mã gá volé kò lòsì gólâkâ 'èlé. ãmâ rú'bá ñnyákú nǒ rí ácalé mbârâkâ ákó, òzò mã à'dô trá àrâkâ ró rí. Òzò à'dô gbò lé ìtí rí, gõ'dá ãmâ p̄p̄ìsìlì ójâ ìyíkâ trá à'dólé mbârâkâ bê kâyí vósí cé.

17 Ítí rí, lãṅò gólâ rí 'bá ãmâ 'èlé ñnyákú nǒ drī nǒ, ngá nǒ 'bá yí cé fínyáwá ìtí. Lãṅò rí 'dī 'bá yí à'dô ãmâ 'è'á cé kâyí dâ sī. Ítí rí gõ'dá, lãṅò rí 'dī 'bá yí rí ìyíkâ 'dī látì nǚ'á ãmâ drí mbârâkâ Ôvârí kâ úsúzó tã lãnjâ gólâkâ tìbê lãvũ 'bá ḡḡã lãṅò gólâ rí 'bá ãmâ 'èlé rí 'bá yí drī sī rí bê. 18 Nī ndrê drê, mã rí lĩfĩ 'bálé nǒ ngá gólìyí òjílâ drí ndrèlé ìyí lĩfĩ sī àngó nǒ kâ rí drī kò. Mã rí bê-rí lĩfĩ 'bálé ngá gólìyí 'bũù 'álâ òjílâ drí ndrèlé ìyí lĩfĩ sī kò rí drī. Mã rí tã rí 'dī 'èlé ìtí 'dī rí, tálâ ngá gólìyí ãmâ drí rí'á ndrèlâ ãmâ lĩfĩ sī àngó nǒ 'á nǒ 'bá yí à'dô rú ndè'á ndrī 'wãâ ró, gõ'dá ngá gólìyí Ôvârí kâ ãmâ drí ndrèlé ãmâ lĩfĩ sī kò 'dī 'bá yí à'dô rí'á zââ gbádú ãdükù ákó.

5

1 Nī ndrê drê, ãmâ rú'bá nǒ rí'á nyé òzò gũgũ gólâ tìbê ãmâ p̄p̄ìsìlì drí rízó 'á lâ bũúú 'è 'bá rú ìzálé rí kâtí. Gõ'dá ìtí rí, mã nǚ trá kī, òzò ãmâ rú'bá rí gógó òzò gũgũ kâtí nǒ, ìzã rú trá rí, Ôvârí èdê rú'bá àzâ trá ãmâ drí rízó 'á lâ, ùrú 'álâ zââ gbádú ãdükù ákó. À'dó rú'bá gólâ òjílâ mvá drí èdélé nī rí ì'dí kò. 2 Àngó nǒ 'á rí, mã rí rílí jó gólâ ãmâ rú'bá ró nǒ 'á rí, ìzã sī. Mã rí rí'á lèlâ rǒò, Ôvârí àãfê ró rú'bá ó'dí 'dī ãmâ drí rízó ì'dí bê lâ ùrú 'álâ. 3 Nī ndrê trá, mã ícá kò à'dólé rú'bá ákó. Ôvârí à'dô rú'bá ó'dí fê'á ãmâ drí, tálâ ãmâ p̄p̄ìsìlì òzò ríi tákó ìtí. 4 Ngbãàngbãno rí, ãmâ drí 'bãzó drê rí'á rú'bá ñnyákú nǒ 'á rí, ìzã rí trá rí'á ãmâ 'èlé rǒò gõ'dá rí'á ãmâ 'bálé rí'á tã gílí. Gõ'dá mã ícá kò rílí cú ìtí rú'bá ákó. Mã lè tí Ôvârí àãfê ró rú'bá gólâ drã 'bá kò rí ãmâ drí, tálâ mã à'dô ró bê rú'bá ó'dí bê, ãmâ drí rízó bê gbádú ãdükù ákó ùrú 'álâ. 5 Ôvârí 'bã tã 'dī nī ãmâ rú'bá drí rízó rú òjálé ìtí 'dī, tálâ mã òrì ró bê yí bê zââ gbádú ãdükù ákó. Gólâ àfê Líndrí Tãndí ìyíkâ trá, à'dô ró bê tã à'dalé kī, tã p̄t̄i-p̄t̄i ró yí àà'dô rú'bá ó'dí àfê'á ãmâ drí.

6 Gõ'dá à'dô bê trá ìtí rí, ãmâ gõ'dá trá cú ùrĩ ákó òdrã tāsī. Mã nǚ gõ'dá trá kī, òzò gõ'dá mã à'dô drê zââ rú'bá ñnyákú nǒ bê rí, mã ícá kò rílí Kúmú ãmákâ Yésù Krístò bê ùrú 'álâ. 7 Ítí rí, rí'á ícã-íçã ró ãmâ drí rízó àngó nǒ

'á nōngá tā lēlē sī Yésū Krístō 'á, òzō gbō lé mā òndrē gólá ãmá lǐfí sī kō rí.

⁸ Ítí rí, má Póólō, má átâ tā nô kpá ândalé ó'dí ãnî drí kī, má â'dô ìtú vósí cé zāâ lǐfí 'bā'bā bê tā úrú 'álâ rí 'bá yí tāsī. Gō'dá ngá gólá ãmá drí lēlé rí iyíkâ rú'bá ñnyákú ãmákâ nõ âyélé nízó rílí bê-rí ì'dí Kúmú ãmákâ Yésū Krístō bê. ⁹ Ítí rí, tā gólá lāvū 'bá gārã ãmá drí 'ě'á 'ělâ rí ì'dí nõ, lē tā 'ě'ě ãmákâ drí Yésū rí 'bālê â'dólé âyīkō ró, ngátá ãmá drē zāâ rí'á rú'bá ñnyákú nõ 'á, ngátá mā âyê rú'bá ñnyákú nõ trá rízó úrú 'álâ yā rí.

Tā Póólō drí â'dalé tā yí drí rízó lósí 'élé rōô òjílâ jázó Ôvârí rí ññlǐ rí tāsí rí

¹⁰ Nī ndrē drē, rí'á ìcâ-ìcâ ró ãmá drí âdrézó ndrī 'dó Yésū Krístō ândrá gólá drí tā-vó ãmákâ kízó tā-vó kī 'bá ãmákâ ró. Gō'dá gólá drí tā-vó ãmákâ kízó ndrī ãlô-ãlô tā 'ě'ě ãmákâ ãmá drí rí'á 'ělâ drē ãmá drí â'dózó drē âkpākã'dã rú'bá ñnyákú nõ 'á rí vó ró, ngátá mā rí tā tãndí 'élé ì'dí ngátá tā ònjí 'élé ì'dí yā rí. ¹¹ Ítí rí, tãlâ mã nī trá kī, Kúmú ãmákâ Yésū Krístō â'dô tā-vó ãmákâ kī'á rí, gō'dá mã rí rí'á zāâ tá átálé òjílâ gólíyí tā lē 'bá kī mã ãâ'dó pãtǐ lājó'bá Yésū kã ì'dí kō rí 'bá yí drí. Ítí rí, Ôvârí rí gógó nyãányã lâ nī trá kī, má â'dô trá pǐpǐsílí tãndí bê. Gō'dá mã lē nī nī ró kpá ìtí. ¹² Má rí nõ kō 'ě'á ãmá 'bālê sísí 'álâ ãnî lǐfí drí 'á, òzō òjílâ mã 'bá yí drí átálé rí kátí. Má lē nõ cé tá gólíyí ãmá drí 'élé trá rí tā lâ â'dalé ì'dí ãnî drí, tãlâ mã 'é ró âyīkō bê ãmá tāsí. Ítí rí, gō'dá ãnî drí â'dózó tá tãndí bê â'dalé òjílâ gólíyí rí 'bá iyíkâ cé iyí lómbélé ngá gólíyí drí rí'á ndrêlâ iyí lǐfí sī ãngó nõ 'á nõ 'bá yí tāsí rí yí drí. Tã 'dì vó lâ 'á rí, lē òjílâ 'dì 'bá yí drí iyí â'dólé pǐpǐsílí tãndí bê. ¹³ Ôjílâ rí trá rí'á tá átálé kī, mã òlífô trá. Òzō gólíyí òndrē trá iyí lǐfí sī kī, mã òlífô trá rí, 'dĩ â'dô 'bã'á cé Ôvârí lùyízó. Òzō mã â'dô lífô-lífô ró kō rí, 'dĩ rí rí'á ãnî pãlé.

¹⁴ Tã gólíyí ndrī ãmá drí zãâ rí'á 'élé nõ rí, rí'á lòvó Yésū Krístō kã rí sī, tãlâ gólá lē ãmá trá rōô. ãmá ndrī, mã nī trá kī, Yésū Krístō drã trá, â'dô ró bê òjílâ pãlé ndrī. Mã nī kpá trá kī, mã drã trá ndrī rírí ãkú gólá ãmá drí rízó rílí rí 'á. ¹⁵ Gólá drã trá òjílâ tāsí ndrī, tãlâ òjílâ gólíyí 'ě 'bá lédrê-lédrê ó'dí gólákã 'dĩ úsúlí rí, rírí gólíyíkã rí â'dó gō'dá rírí gólá tá lâ drí súlí cé gólíyí ífífí rú rí ì'dí kō. Rírí gólíyíkã rí, tá lâ â'dô bê-rí sũ'á Krístō gólá drã 'bá gólíyí tāsí, gō'dá kpá ngã 'bá trá òdrã 'ásí rí rú.

¹⁶ Ítí rí, gō'dá mã âyê tá-vó âzì-âzì kã kíkí lâ â'dô tá ìsũ ãngó kã gólíyí tāsí rí vó ró rí trá. Sísí rí, tá ìsũ ányã ìtí 'dĩ mã ìsũ trá Yésū rí tāsí, gólá drí 'bázó drē òjílâ mvá ró rí. Gō'dá ngbãângbãno rí, tá ìsũ ãmákâ gólá rí tāsí rí, gō'dá trá ngĩ. ¹⁷ 'Dĩ tá ífí lâ kī, òjílâ gólíyí ácã 'bá trá krístô 'bá ró rí yí gō'dá iyí trá 'dó òjílâ ó'dí 'í. Gólíyí â'dó gō'dá kō òzō drílíyí â'dórê sísí rí tí ãlólâ, tãlâ rírí gólá ãkú rí lāvū trá, rírí ó'dí ìtô gō'dá trá.

¹⁸ Ôvârí rí mã tá 'élé ãmá drí. Gō'dá gólá drí ãmá jázó ãjú-'bã-ãzì 'ásí â'dólé rú-lê-ãzì iyíkã ró Yésū sī. Ítí rí, gólá drí gōzó lósí tá pēpē kã kī yí ãâ'dô òjílâ ázã 'bá yí jã'á â'dólé rú-lê-ãzì iyíkã ró 'dĩ áfēzó ãmá drí. ¹⁹ Nī ndrē, Ôvârí rí lósí gólá òjílâ jã kã â'dólé rú-lê-ãzì iyíkã ró 'dĩ 'élé Yésū Krístô sī. Tãlâ òdrã Yésū Krístô kã sī, Ôvârí drí tá 'bázó tá ònjí òjílâ kã âyézó. Gō'dá tá átí-átí tãndí iyíkã tá ònjí òjílâ kã âyê kã 'dĩ áfēzó ãmá drí, tãlâ mã átã ró bê tá lâ òjílâ gólíyí ãngó nõ kã rí 'bá yí drí.

²⁰ Ítí rí, gō'dá Ôvârí drí ãmá 'bázó â'dólé vōrã 'bá iyíkã rô, tãlâ yí Ôvârí òpē ró tá Yésū Krístô kã nõ bê òjílâ drí ãmá tì sī. Ítí rí, gō'dá mã ãrì úlì ãmákâ òzō lãzì Ôvârí kã rízó ãnî zílí rí kátí nõ. Ítí rí, gō'dá mã lò'bã rú'bá

ānī rú tā Yésū Krístō kâ nō tāsī, nī ādī drī tā ōnjí āníkâ 'ásī â'dólé Ôvârí rī rû-lě-āzī ró. ²¹ Yésū Krístō rī trá cú ítí tā ōnjí āzākâ 'ě ākó, gō'dá āmâ tāsī rī, Ôvârí drí gólâ rī 'bázó lāṅō úsúlí tā ōnjí āmákâ rī tāsī āmâ vō 'á. Gólâ 'ê tā 'dī ítí 'dī rī, tālâ Ôvârí ō'bā ró āmâ bê â'dólé ōjílâ mbī ró ngá ālô ró Yésū Krístō bê.

6

¹ Mā rī lōsī 'ëlé 'dūwā Ôvârí bê, gō'dá ítí rī, nī gā tā gólâ Ôvârí drí pīpīsilí tândí íyíkâ â'dázó ānī drí nō dó kô. ² Ôvârí kī, "Kāyī gólâ ícá 'bá trá rī, má ārī tā āníkâ trá. Kāyī gólâ ícá 'bá trá ānī pázó rī, má pâ ānī trá."

Īsáyā 49.8

Nī ārī drē, kāyī gólâ Ôvârí drí 'ézó ōjílâ pālé rī rī'á āndrō nō. Nī ndrē tā 'dī tā tākó ró kô.

³ Mā lēé kô tā gólâ 'ě 'bá tā lēlé ōjílâ kâ Yésū Krístō 'á rī ízālé rī 'ëlé ālôwálâ, tālâ ōjílâ āzākâ ōzó kô tā ányâ ĩsūū lōsī ámákâ rī'á 'ëlâ tā átī-átī tândí Ôvârí kâ nō pē kâ nō 'á. ⁴ Ítí rī, tā ndrī gólīyī má drí rī'á 'ëlâ rī 'bá yī, āā'dâ ró bê kī, má rī'á lājó'bá Ôvârí kâ ĩ'dī. Ítí rī, gō'dá má rī rīlī pīpīsilí ā'dí sī lāṅō ndrī gólīyī rī 'bá ámâ 'ëlé rī 'bá yī 'ásī ndrī. ⁵ Órī trá rī'á ámâ cālé, gō'dá 'bālé gānimā 'á. Gō'dá ōjílâ ō'bí ê'bê rū ĩyī trá ūrī sōlé má 'á. Ó'bā má trá lōsī 'ëlé rōō. Ó'bā má trá ngá drí áwúzó má drī ĩ'á dú kô ākó, gō'dá kpá ngá nyānyā ākó. ⁶ Gbō lé â'dô bê trá ítí rī, rīrī ámákâ rī zāā â'dálâ kī, má lājó'bá Ôvârí kâ ĩ'dī. Ítí rī, má rī zāā rī'á tā mbī gólâ Ôvârí drí lēlé má drí 'ëlé rī 'ëlé ĩ'dī. Mā cú tā nūnī bê Ôvârí ngá lēsī. Mā rī rī'á fīlī átlīlī tā ányâ rī'á 'ëlâ má drí rī 'bá yī 'ásī. Mā rī tā tândí 'ëlé ĩ'dī ōjílâ āzī drí. Gō'dá má rī kpá ōjílâ āzī lēlé pātī-pātī ró ámâ pīpīsilí sī. Nī â'dô ndrē'á lâ tō kī, pātī-pātī Líndrí Tândí Ôvârí kâ rī rīlī má 'á. ⁷ Mā rī úlī pātī-pātī Ôvârí tī sī nō pēlé mbārākâ gólākâ sī. Gō'dá â'dô-â'dô tândí ámákâ rī rī'á ōzō ngá ājú 'bū kâ gólâ Ôvârí drí áfēlé má drí rī kátí, má drí ājú-'bá-āzī rī 'bá ānīlī má rú sī dīrī gbāā rī pēzó ĩ'dī sī lâ rī. ⁸ Mā rī tā mbī 'ëlé ĩ'dī, rīzó ámâ lūyīlī gō'dá ōjílâ āzā 'bá yī ĩyíkâ kpá zāā ámâ lô'dá'á. Gbō lé ōjílâ āzā 'bá yī rī ámâ ndrēlé ōnjō 'bá ró, gō'dá nī nī tândí ró kī, má rī 'dī ámákâ tā mbī pātī-pātī ró rī átálé ĩ'dī. ⁹ Ōjílâ kī, únījī má kô, gō'dá ōjílâ dūū nī má trá 'dó tândí ró. Órī bê ndrēlé rī, ókī, má āā'dô trá 'ě'á drālé drādrā. Gō'dá nī ndrē drē, má drē zāā rī'á lédrē-lédrē ró nō. Ócā má trá āmbá āmbá, gō'dá úfú drē zāā má kô. ¹⁰ Gbō lé lāṅō 'ê bê má rōō ítí rī, gō'dá má rī rīlī āyīkō sī. Gbō lé má â'dô bê ngá ākó rī, má rī trá rī'á ngá ākó lé 'bá 'bālé â'dólé ngá tândí Ôvârí drīgá sī rī bê.

¹¹ Gō'dá má átā tā trá ānī krístō 'bá Kōrínītō 'álâ rī yī drí ngbálí-ngbálí. ¹² Ókī má ōlēé ānī kô, gō'dá má rī trá ānī lēlé, nī lēé bê-rī má kô. ¹³ Mā rī tā nō átálé ānī drí nō rī, nyé ōzō má drí rīrī tā átálé ámâ mvá yī drí rī kátí. Ítí rī, nī 'ê má kpá nyé ōzō má drí ānī lērē trá tândí ró rī kátí.

Tā Póólō drí drī-mbílí sōzó krístō 'bá yī lífī ōjílâ gólīyī tā lē 'bá Yésū Krístō 'á kô rī 'bá yī tāsī rī

¹⁴ Ānī krístō 'bá yī, nī āmū ānī kô ōjílâ gólīyī lē 'bá ĩyī tā lēlé Yésū Krístō 'á kô rī 'bá yī bê. Tā tândí â'dô ícá'á fī trá rú āmúlí tā ōnjí bê yā? Ngá ĩ'ī â'dô ícá'á fī trá rú āmúlí ĩnīrīkúwā bê yā? 'Dīlī ícá rú 'ëlé kó kô. ¹⁵ Ā'dô ícá'á fī trá Yésū Krístō drí drī 'bālé Sātánā bê límvó ālô 'á yā? Ítí rī, gō'dá

krístō 'bá â'dô ícá'á fí trá tã 'élé kpākã ãlô òjílã kùmũ Sātánã kã 'á rí bê yã? ¹⁶ Æní gólīyī â'dó 'bá nō 'bá yī rī'á òzō jó ạngí Ôvârí drí rīzô 'á lâ rí kâtí, â'dô ícá'á fí trá kī, ãnī kpá ôvârí ãnī á'bíyá yí kã â'dó 'bá Ôvârí pătĩ ró kô rí írátã'á yã? Ôvârí âtã tã trá kī, “Má â'dô rī'á òjílã ámakã bê, má â'dô rī'á lêmúlí gólīyī lãfálé sī. Má â'dô 'bã'á Ôvârí gólīyíkã ró. Gõ'dá gólīyī drí â'dózô òjílã ámakã ró.” ¹⁷ Gõ'dá gólã drí kpá drí-mbílí sōzó òjílã íyíkã 'dĩ 'bá yī lĩfĩ kī,

“Ítí rí, nĩ âyê òjílã 'dĩ 'bá yī, nĩ câ ãnī lãfã ngĩ gólīyī rú sī.

Nĩ dô ngá gólīyī ònjĩ-ònjĩ rí 'bá ãnyĩ âjílí rí 'bá yī kô.

Ôzō nĩ ò'ê tã ámakã 'dĩ 'bá yī trá rí, má drí ãnī lậgúzô.”

Ísáyã 52.11

¹⁸ Ôvârí tíbê mbârãkã lâ drí 'bãlé ãkĩ Kúmú ámakã ró rí 'bã tã kpá trá 'ê'á 'êlã ãmã drí kī,

“Má â'dô 'bã'á ãnī átã ró. Æní drí 'bãzó ámã mvã yí ró.”

2 Sãmōwélẽ 7.14

Ítí rí, úlí 'dĩ 'bá yī ndrĩ rí tã â'dalé kī nĩ rí, Ôvârí 'bã ãmã trá â'dólé ngĩ òjílã íyíkã ró.

7

¹ Ámã rû-lê-ãziyã yí, òzō Ôvârí drí tã 'bãrê trá 'ê'á 'êlã ãmã drí rí tí rí, mã âyê gõ'dá tã ònjĩ-ònjĩ gólīyī rí 'bã ãmã rú'bã tã ìsũ bê 'bãlé â'dólé ìzãlé rí 'bã yí ndrĩ. Ítí rí, mã rí ró gõ'dá cé tã mbĩ rí 'élé ì'dĩ, ãã'dã ró bê kī, mã ìnjĩ Ôvârí trá rōô.

Tã gólã Póólô rí 'bã 'bã â'dólé ãyĩkô ró rí

² Nĩ njĩ ãnī pĩpĩsílí tã ámakã nō árizô. Má âtã kī, má 'é tã ányã ãzã kô ãlôwálã ãnī drí. Má 'é tã ányã ãzã kô tã ìsũ ãnikã ìzãlé tã lèlẽ ãnikã Yésũ Krístô 'á rí 'ásĩ. Má ádó òjílã ãzã kô áđĩ gólãkã nyãzó ãlôwálã. ³ Má rí tã 'dĩ 'bã yí átálé 'dĩ â'dó kô ãnī rú. Má lẽ tã nô â'dalé ãnī drí, òzō má drí átálé trá ãnī drí rí kâtí kī, má lẽ ãnī trá rōô, má lẽ tíkó zãã rílí ãnĩ bê vō ãlô 'á òzō má òdrã ngátã mã lèdrẽ-lèdrẽ ró yã rí. ⁴ Má nĩ trá dódó kī, nĩ â'dô rí'á zãã tã Ôvârí kã rí 'élé ì'dĩ. Tã rí 'dĩ tãsĩ rí, ì'dĩ má drí rīzô ámã ârúlí ãnī tãsĩ. Ítí rí, ârĩmã ãnikã sō mbârãkã trá mã rú. Gbõ lé lãñõ ò'ê mã rōô rí, mã ámakã zãã ãyĩkô ró.

⁵ Tã 'dĩ bê trá ítí rí, mã câ bê 'bãđrĩ Mèkèdóniyã kã 'álã rí, mã ícã kô lôvólé ãlólã. Lãñõ 'é mã trá rōô vō 'ásĩ ndrĩ. Gõ'dá mã rí rílí cú tã ìsũ-ìsũ bê. ⁶ Gõ'dá Ôvârí rí 'bã nĩ mbârãkã sòlẽ òjílã gólīyī ìzã drí rí'á gólīyī 'élé rí 'bã yí rú sī rí, sō mbârãkã nĩ mã rú Títô rí âcã-âcã tólã sī rí sī ãnĩlĩ ámã pãlé. ⁷ Ítí rí, âcã-âcã Títô kã rí 'bã mã â'dólé ãyĩkô ró, tã gólã drí átálé mã drí tã tãndí gólīyī ãnī drí rí'á 'êlã tólã nã tãsĩ rí tãsĩ. Gólã âtã tã kī, ãnī ãã'dô ãyĩkô ró 'ê'á ámã ndrèlé kpá ó'dí. Gólã kī, ãnī ãã'dô rí'á tã ìsũ ró tã ányã gólīyī ãnī drí 'élé sísí rí 'bã yí tãsĩ. Gõ'dá gólã drí tã gólã ãnī drí â'dózô njãã 'ê'á tã tãndí átálé ámã tãsĩ òjílã rí 'bã tã ònjĩ átálé mã rú rí yí drí rí tã lâ átázô mã drí. 'Dĩ rí 'bã gõ'dá mã trá â'dólé ãyĩkô ró gãrã lậvũlí sísí rí đrĩ sī.

⁸ Wãrãgã gólã mã drí ìgĩlí sísí ãnī drí rí 'bã ãnī â'dólé tã ìsũ ró, mã â'dô kpã trá tã ìsũ bê ãnī tãsĩ. Gõ'dá ngbãângbãno rí, mã â'dó kô tã ìsũ ró.

⁹ Mã ãyĩkô bê. Mã â'dó kô ãyĩkô ró 'dĩ tã gólã ãnī drí â'dózô ìzã ró 'dĩ tãsĩ. Gõ'dá mã trá ãyĩkô ró, tãlã nĩ âyê tã ányã ãnī drí rí'á 'êlã rí 'bã yí trá, gõzó ãgólé tã mbĩ Ôvârí kã rí 'élé ì'dĩ. Ôvârí pã ãnī trá ãnī drĩ áđílí tã ányã

ānīkâ 'ásī 'dēlé yí vó tā ìsū ānīkâ 'dī sī. Ítí rî, má 'é tā ònjí kô, wárāgā 'dī ìgīzó ānī drí 'dī. ¹⁰ Nī ndrê tā ìsū gólâ Ôvârí drí 'bālê 'dī, ā'dô ró bê yí drí ānī pázó tā ònjí ānīkâ 'ásī, gō'dá tā ìsū gólâ rî 'bá òjílâ 'èlé rî òzō gólīyī āādī drī tā ònjí ìyíkâ 'ásī kô rî, ādūkū lâ â'dô íyíkâ 'bā'á òdrā ì'dī gólīyī drí, úsú ìyī lédrê-lédrê ādūkū ākó rî kô.

¹¹ Nī ndrê tā tândí gólâ Ôvârí drí 'èlé ānī drí tā ìsū ānī 'è 'bá 'dī 'á trá. Tā ìsū 'dī 'bā ānī rīrī ānīkâ jálê pātī-pātī ró. Nī lē tā tândí 'èlé ì'dī, ā'dô ró bê ānī 'bázó â'dólé mbî Ôvârí rî ìfī drī 'á. Nī 'bā ānī nyānyā trá â'dólé āwā ró ānī ífíí bê tā ányā gólâ òjílâ ānī lāfálê 'ásī rî drí 'èlé sīsī, ānī drí āyéle 'wāā kô rî tāsī. Ítí rî, nī ìtō trá ùrīlī ámā tāsī. Gō'dá nī lē kpá zāā rōō ámā ndrêlé ó'dí, tālâ má èèdê ró ámā lāfálê bê ānī bê. Ānī njāā tā tândí átálê ámā tāsī gō'dá kpá lāṅō fēlé òjílâ gólâ tā ònjí 'è 'bá trá rî drí. Ānī nyānyā, nī â'dâ trá má drí kī, nī 'é tā ònjí kô tā 'dī tāsī. ¹² Kāyī gólâ má drí úlī tā āmbâ-āmbâ bê rî ìgīzó ānī drí rî 'á rî, má ìgīí kô cé òjílâ ālô gólâ tā ònjí 'è 'bá 'dī drí ngātá cé òjílâ drílâ tā ònjí 'dī 'èzó rú lâ rî drí. Āmbá lâ, má ìgī tā â'dálê ānī drí ndrī kī, Ôvârí rî ìfī drī 'á rî, nī lē mā trá tā pātī ró yā.

¹³ 'Dīí ngá gólâ mbârākā sō 'bā āmā rú rî ì'dī.

Kpá ìtí, úlī Títō ká átálê ānī tāsī rî sōō cé mbârākā ì'dī má rú kô, gō'dá 'bā mā kpá ácalé āyīkō ró rōō. Gō'dá tā 'è'è tândí ānīkâ 'bālê bê Títō rî gógó â'dólé āyīkō ró rî, ngbāāngbānō gólâ gō'dá trá pīpīsilī ā'dí bê ānī tāsī.

¹⁴ Nī ndrê trá, drē sīsī, gólâ drí nīzó drē tólâ kô rî, má lōngō ānī tā trá gólâ drí. Má kī, ānī drē zāā rī'á tā Ôvârí ká rî 'bá yī 'è'á ì'dī. Gō'dá ìtí rî, tā 'è'è tândí ānīkâ rî 'bá yī rî trá tā â'dálê gólâ drí kī, tā tândí má drí átálê ānī tāsī 'dī rī'á tā pātī-pātī 'í. Nī 'bāā mā kô â'dólé ānyī ró. ¹⁵ Títō drē zāā rī'á ānī tā ìsū'á rōō tā gólâ ānī drí gólâ rî lāgúzó rî tāsī. Nī rō gólâ trá. Gō'dá kāyī rî nā sī rî, ānī trá njāā tā gólâ drí 'bālê ānī drí rî 'bá yī 'èlé. Gō'dá tā rî 'dī tāsī rî, lōvó gólākā ānī tāsī rî ácā gō'dá trá rōō lāvūlī sīsī rî drī sī. ¹⁶ Mā gō'dá trá ngbāāngbānō āyīkō ró tā ānīkâ tāsī. Ítí rî, má nī trá tā pātī-pātī ró kī, nī â'dô tā 'dī 'bá yī 'è'á mbî zāā.

8

Tā ngá fēfē ká krístō 'bá āzī drí rî

¹ Gō'dá ngbāāngbānō rî, ámā ādrúpī yī ámā ìzó yí bê, mā lē trá pīpīsilī tândí gólâ Ôvârí drí fēlé òjílâ íyíkâ 'bādrī gólâ Mēkēdónīyā ká 'álâ rî 'bá yī drí rî tā lâ nīlī. ² Lāṅō 'dê trá gólīyī drī tā ùjū-ùjū ró, gō'dá kpá gólīyī trá ngá ākó lé 'bá ró. Gō'dá gbō lé â'dô bê trá ìtí rî, gólīyī fē ngá fēfē ìyíkâ trá rōō pīpīsilī ālô sī, tālâ gólīyī rī'á āyīkō ró, tālâ Ôvârí fē pīpīsilī tândí rî trá gólīyī drí rōō. ³ Má átā tā ānī drí, gólīyī fē ngá gólīyī drí ícá'á fēlâ rî trá ndrī. Gō'dá gólīyī fē kpá trá gārā 'dīí drī sī. Ítí rî, gólīyī fē ngá fēfē ìyíkâ 'dī 'bá yī trá drī-báláyī ró, òjílâ āzā átā nī gólīyī drí fēzó lâ ìtí kô. ⁴ Ítí rî gō'dá, gólīyī lô'bā rú'bá trá āmā rú, mā āyē ró ìyī bê ngá fēfē fēlé ìtí, ā'dô ró bê jōlé òjílâ gólīyī ngá ākó lé 'bá ró Yūdáyā 'álâ nā 'bá yī pázó ì'dī sī lâ. ⁵ Gō'dá ìtí rî, gólīyī fē trá gārā gólâ āmā drí ìfī 'bázó drī lâ 'è'á fēlâ rî drī sī. Sīsī rî, gólīyī fē ìyī nyānyā trá Kúmú āmákā Yēsū Krístō drí 'dēlé sīsī ìyī drí tā ìyíkâ rî 'èzó. Gō'dá gólīyī drí gōzó kpá ìyī nyānyā fēlé tā āmā drí â'dálê rî 'èlé.

⁶ Ítí rî gō'dá ānīkâ rî, nī 'è kpá tā tândí trá ìtí. Mā átā tā trá Títō drí kī, gólâ òngā ró bê nīlī gōlé ānī ngálâ. Gō'dá mā 'è trá Títō rî jōlé nī'á lōsī gólâ ngá fēfē ká krístō 'bá gólīyī ngá ākó lé 'bá ró Yūdáyā 'álâ rî 'bá yī drí, gólâ

drí ítólé trá ãní bê nã ndélé. ⁷ Gõ'dá nĩ 'è tá Ôvârí kâ trá tãndí ró. Nĩ lã tá trá Yésũ Krístõ 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i. Gõ'dá ãní rĩ'á cú tá n̄n̄ Ôvârí ngá lésĩ rĩ bê, gõ'dá nĩ p̄e tá lâ kpá trá tãndí ró òjilã ázĩ drí. Gõ'dá nĩ lã ãmã trá rõô. Â'dô bê trá ítĩ rĩ, nĩ f̄e ngá ḡãr̄ã, ã'dô ró bê krístõ 'bá gól̄iyĩ Yũdáyã 'álã rĩ 'bá yĩ pãzó.

⁸ Mã 'bã nõô â'dó kô tá 'bã'bã ró ãní drí ngá f̄ezó, gbõ lé krístõ 'bá yĩ 'bãdr̄ĩ ãzã 'bá yĩ 'ásĩ rĩ f̄e iyĩ bê ngá rõô iyĩ ázĩ-ázĩ yĩ Yũdáyã 'álã rĩ 'bá yĩ pãzó rĩ. Gõ'dá ngá ãníkã f̄el̄é rĩ, ã'dô ró bê, má drí n̄zõ lâ k̄i, nĩ lã ãní ázĩ-ázĩ yĩ trá p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i. ⁹ Nĩ n̄ p̄p̄s̄l̄l̄ tãndĩ Kúmú ãmãkã Yésũ Krístõ kã rĩ trá. Nĩ n̄ tá gólã drí 'el̄é ãní pãzó rĩ trá. Nĩ n̄ trá k̄i, gólã ngá tãndĩ t̄i bê dũũ átã lâ Ôvârí bê, gõ'dá gólã drí ngá 'dĩ 'bá yĩ âyézõ ndrĩ ãn̄zõ drãlé, ã'dô ró bê ãní pãzó, tãlã ãní nyãnyã nĩ ùsũ ró ngá tãndĩ bê dũũ Ôvârí drĩgã s̄i.

¹⁰ Gõ'dá â'dô bê trá ítĩ rĩ, tá ìsũ ãmãkã 'á rĩ, rĩ'á tãndĩ ró ãní drí tá ngá f̄ef̄e kã gólã ãní drí ítólé trá ndrõ ázĩ rĩ ndélé ngbããngbãno. Nĩ êd̄e tá ìsũ 'dĩ nĩ, gõ'dá ãní ì'dĩ òjilã gól̄iyĩ ítõ 'bã lâ 'el̄é s̄is̄i rĩ 'bá yĩ. ¹¹ Ítĩ rĩ, ìcã trá ãní drí tá gólã ãní drí ítólé trá s̄is̄i p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i 'dĩ ndélé. Nĩ f̄e ngá gól̄iyĩ ãní bê ìcã 'bã trá ãní drí 'è'á f̄elã rĩ 'bã yĩ ngbããngbãno. ¹² Nĩ ndr̄e dr̄e, òzõ nĩ òf̄e ngá gól̄iyĩ â'dó 'bã ãní bê rĩ òjilã ázĩ pãzó rĩ, Ôvârí â'dô 'bã'á âyĩkõ ró ãní bê, gõ'dá ãã'dô ngá f̄ef̄e ãníkã 'dĩ tá-dr̄ĩ lâ l̄è'á, òzõ gbõ lé ã'dô f̄inyáwã ítĩ rĩ.

¹³ Ítĩ rĩ, gõ'dá nĩ ìsũ kô k̄i, lãno ãní ázĩ-ázĩ yĩ kã ngá ãkõ kã 'dĩ, má lã trá 'bãlã ãní dr̄ĩ ngá f̄ef̄e gólã ãní drí f̄el̄é gól̄iyĩ pãzó 'dĩ s̄i. Má lã òjilã drí r̄il̄i ndrĩ âyĩkõ s̄i ìzã ngá kã ãkõ. ¹⁴ Ngbããngbãno rĩ, ãní rĩ'á ngá bê dũũ. Gõ'dá ngá ãní drí â'dózõ ì'dĩ bê lâ dũũ 'dĩ rĩ, dr̄ĩ lâ rĩ 'bã lãyl̄il̄i 'dĩ, nĩ f̄e, ã'dô ró bê òjilã gól̄iyĩ ngá ãkõ lé 'bã ró rĩ 'bã yĩ pãzó. Gõ'dá ìzátú tólã, òjilã gól̄iyĩ ngá ãkõ lé 'bã ró 'dĩ 'bã yĩ òt̄ir̄i 'bãã ngá bê rĩ, gõ'dá gól̄iyĩ drí rũ jãzó kpã ãní pãlé k̄aȳi ãní drí 'bãzó ngá ãkõ rĩ 'á. Lãt̄i 'dĩ 'á rĩ, krístõ 'bã yĩ â'dô rĩ'á òzõ ngá ãlô kãt̄i, ìzã ngá kã ãkõ. ¹⁵ Â'dô 'bã'á nyé òzõ Ôvârí drí átãlé búkũ iyĩkã 'á rĩ kãt̄i,

“Òjilã gólã ngá nyãnyã è'bé 'bã dũũ rĩ, â'dó kô rĩ'á ngá nyãnyã bê rõô, gõ'dá òjilã gólã ngá iyinyã è'bé 'bã dã rĩ, â'dó kô ìzã ngá nyãnyã kã bê nyãlé.”

Âfõ-âfõ 16.18

Tã Títõ rĩ jõzó Kōrínītõ 'álã rĩ

¹⁶ Mã 'è ãwõ-ítĩ ãmbã Ôvârí drí, tãlã gólã 'bã Títõ trá â'dólé njãã ãní pãlé, gõ'dá gólã 'è ãní tá kpã trá rõô, nyé òzõ ãmãkã rĩ tí. ¹⁷ Nĩ ndr̄e dr̄e, mã ìjĩ gólã bê n̄l̄i ãní ngálã rĩ, gólã lã tá-dr̄ĩ lâ trá, p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô s̄i tá gólã rĩ íf̄if̄i drí l̄el̄é trá 'elã rĩ ró. ¹⁸ Gõ'dá mã jô Títõ trá ãní ngálã 'dũwã krístõ 'bã ázĩ ãmãkã nõlé rũ lâ n̄l̄i trá kãn̄isã 'ásĩ ndrĩ tá át̄i-át̄i tãndĩ Ôvârí kã p̄ep̄e lâ s̄i nõ bê. ¹⁹ Gõ'dá ãmã âdrúp̄i rĩ gógó 'dĩ kpã ì'dĩ òjilã kãn̄isã kã drí njil̄i rĩ'á lãmúl̄i 'dũwã ãmã bê ngá f̄ef̄e gólã 'ezõ òjilã Yũdáyã 'álã rĩ 'bã yĩ pãlé rĩ trõlé n̄zõ rĩ ì'dĩ. Lôsĩ rĩ 'dĩ â'dô òjilã 'bã'á Kúmú Yésũ Krístõ rĩ luȳil̄i. Gõ'dá â'dô kpã tá â'dã'á k̄i, ãmã rĩ'á njãã krístõ 'bã ázĩ pãlé.

²⁰ Mã 'è tá rĩ 'dĩ dódó, tãlã òjilã òzõ kô tá ònjĩ ùsũ ãmã rũ ngá f̄ef̄e ãmbã 'dĩ vó lâ ndr̄er̄e 'á. ²¹ Gõ'dá mã rĩ zãã tá mb̄i rĩ 'bã yĩ 'el̄é ì'dĩ Ôvârí rĩ ìf̄if̄i dr̄i 'á, gõ'dá kpã òjilã ázĩ ìf̄if̄i dr̄i 'á. ²² ãmã kpã trá ãmã âdrúp̄i ãzã jõ'á 'dũwã Títõ yĩ bê. Mã ùjũ ãmã âdrúp̄i rĩ gógó 'dĩ trá ãndãlé ãndãlé â'dô-â'dô gólãkã n̄zõ. S̄is̄i mã ùsũ trá k̄i, gólã lã rõô ázĩ-ázĩ pãlé. Ítĩ rĩ,

ngbãangbãno rî, gólâ lê trá rōô ãmã pãlé, tãlã gólâ nî trá kî, nî â'dô tâ mbî rî 'ê'á ì'dî.

²³ Æ'dô íyíkã Títô rî tãsí rî, gólâ ãmã ãzí-ãzí 'î tã gólâ ãmã drí rî'á 'êlã ãní pãzó nõ 'á. Æ'dô gō'dá ãmã ãdrúpî ãzí gólîyî nî 'bá Títô bê 'dî 'bá yî ì'dî rî, gólîyî rî'á lãjó'bá kãñisã kã 'î. Gō'dá rîrî gólîyíkã 'bã òjílã trá Yésũ rî rú lûyílî. ²⁴ Ítí rî, gō'dá nî lãgũ ãmã ãdrúpî 'dî 'bá yî lõvõ sî, tãlã gólîyî òndrê ró ìyî lõvõ ãníkã krístô 'bá ãzí drí rî bê. Ítí rî, gō'dá krístô 'bá yî drí nîzõ lâ ndrî kî, mã rî ãní tã lõngólé nõ tákõ tâ mbî sî.

9

Tã ãzã krístô 'bã ngã ãkó rî 'bã yî pãpã lâ yî tãsí

¹ Ícã gō'dá kô mã drí tã ìjízó ãní tî tã gólâ ngã fêfê kã òjílã Ôvãrí kã Yũdáyã 'álã rî 'bã yî pãzó rî tãsí, ² tãlã mã nî trá kî, nî lê trá òjílã 'dî 'bã yî pãlé. Gō'dá ìtí rî, mã lõngô ãní tã trá krístô 'bã gólîyî Mëkëdóniyã 'álã rî 'bã yî drí kî, ãní krístô 'bã gólîyî Gîrîkî 'álã rî 'bã yî rî'á njãã ngã fêfê 'dî jölê ìtölê kó ndrô ãzí. Gō'dá krístô 'bã yî gólîyî Mëkëdóniyã 'álã rî 'bã yî ãrî bê kî, ãní rî'á njãã ngã fêfê 'dî jölê rî, gō'dá gólîyî drí kpã ìtõzó â'dólé njãã ngã fêlé, ã'dô ró ngã ãkó lé 'bã pãzó. ³ Ítí rî gō'dá, ãmã trá ãmã ãdrúpî yî krístô 'bã ãzí ró nõ jõ'á ãní ngálã, tãlã ãã'dã ró bê òjílã drí kî, ãní tã ãmã drí rî'á lõngólã tâ ngã fêfê kã tãsí nõ ãã'dó võ tákõ 'á kô. Nî ã'dô njãã ngã fêfê 'dî fêlé, nyé õzõ ãmã drí ãtálé trá gólîyî drí ãní drí 'ê'á 'êlã rî kãtí. ⁴ Nî ndrê drê, õzõ krístô 'bã gólîyî Mëkëdóniyã 'álã nã 'bã yî ãlô rî, õní kpãã mã bê nî'á ãní ndrêlé rî, gō'dá õzõ nî ã'dô kô njãã ngã fêfê ãníkã fêlé rî, gō'dá 'dî rî ã'dô ãnyî fê'á ãmã drí rōô, tãlã mã ãtã tâ trá gólîyî drí sîsî kî nî rî, mã nî trá nî ã'dô ngã fêfê fê'á ãmbã. ⁵ Tã 'dî kã rî tî rî, gō'dá mã drí ìsũzó lâ kî, rî'á tãndí ró ãmã ãdrúpî nõ 'bã yî jõzó sîsî ãní ngálã cú ìtí drê ãmã drí cã ãkó. Gō'dá gólîyî òpã ró ãní bê ngã fêfê ãníkã 'ê'á fêlã rî ê'bélé njãã. Gō'dá lãtî ùnjî ró rú bê ãní drí ngã fêfê fêzó rōô, õzõ ãní drí tã lâ 'bãlé trá 'ê'á fêlã rî kãtí. Ítí rî, ngã fêfê ãníkã 'ê'á fêlã krístô 'bã gólîyî Yũdáyã 'álã rî 'bã yî drí rî ã'dô 'bã'á njãã ãmã drí trölê kpãã ãmã bê, õzõ mã òcã trá ãní ngãá tólã rî. Ítí rî, 'dî ã'dô ã'dã'á lâ òjílã ãzí drí kî, nî rî ngã fêfê fêlé, tãlã nî lê kó trá fêlã rî drí. Æ'dó kô tã gólâ ãmã drí ãní ìcízó ìcî 'êlã rî ì'dî.

⁶ Tã nõ òrî ãní drî. Òzõ òjílã ò'wã ngã ngbãã fînyáwã ìtí rî, gólâ ã'dô ngã ìyinyã ê'bé'á kpã ngbãã fînyáwã ìtí. Gō'dá õzõ òjílã ò'wã ngã ãmbã ìtí rî, gólâ ã'dô ngã ìyinyã ê'bé'á kpã ãmbã ìtí. ⁷ Òjílã ãlô ãní lãfálé sî òfê ngã íyíkã, nyé õzõ gólâ rî pîpîsîlî drí lëlé rî kãtí. Gólâ òfê kô tã ìsũ rî rî sî. Gō'dá gólâ òfê kpã kô, gbõ tãlã ìcã kô gólâ drí fêzó lâ kô rî drí. Gō'dá gólâ òfê lõvõ sî drî-báláyî ró gō'dá kpã ãyîkõ sî, tãlã Ôvãrí lê òjílã gólâ ngã fê 'bã drî-báláyî ró ãyîkõ sî rî ì'dî. ⁸ Gō'dá õzõ nî ò'ê tã 'dî trá ìtí rî, nî nî tãndí ró kî, Ôvãrí cú mbãrãkã bê ngã fêlé ãní drí gãrã ngã gólã ãní drí lëlé rî drî sî, tãlã nî ã'dô ró bê ngã bê dũũ gō'dá nî pã ró òjílã gólîyî ngã ãkó lé 'bã ró 'dî 'bã yî bê. ⁹ Rî'á nyé õzõ Ôvãrí drí ãtálé trá búkũ íyíkã 'á rî kãtí, "Òjílã Ôvãrí kã rî ngã fêfê fêlé drî-báláyî ró ngã ãkó lé 'bã yî drí, tã tãndí gólãkã 'dî tã lâ ìcã vîlî drî 'ásî kô zãã gbãdú ãdũkũ ãkó."

Lõngó 112.9

¹⁰ Gō'dá Ôvãrí rî nî rî'á òrî ãfêlé òjílã drí rî'á ì'dîlã. Gólâ rî kpã nî rî'á ngã nyãnyã ãfêlé òjílã drí nyãlé. Ítí rî, gólâ ã'dô kpã ngã ãní drí lëlé rî ãfê'á nî ãní drí, nî ã'dô ró bê ngã fêlé ãzí-ãzí yî pãzó.

¹¹ Nĩ ndrê drê, gō'dá Ôvârí â'dô ngá tândí âfê'á ãnĩ drí dũũ tãlã ngá ãnĩ drí fêlé òjílã ãzí pãzó 'dĩ tãsí. Tãlã òzõ mã òtírĩ ngá fêfê ãníkã 'dĩ 'bá yĩ fêé ãnĩ âdrúpĩ yĩ ngá ãkó lé 'bá ró 'dĩ 'bá yĩ drí rĩ, gólĩyĩ â'dô ãwô-ítĩ 'ê'á Ôvârí drí rõõ ngá 'dĩ 'bá yĩ tãsí. ¹² Ítĩ rĩ, tã tândí gólã ãnĩ drí 'êlé ãnĩ ãzí-ãzí yĩ drí 'dĩ â'dô gólĩyĩ 'bã'á ngá gólĩyĩ drí â'dólé ìzã lâ bê rĩ 'bá yĩ ùsúlĩ. 'Dĩ ã'dô gō'dá kpá òjílã ãzã 'bá yĩ 'bã'á ãwô-ítĩ 'êlé Ôvârí drí rõõ ngá ãnĩ drí fêlé 'dĩ 'bá yĩ tãsí. ¹³ Nĩ ndrê trá, ngá fêfê tândí ãnĩ drí fêlé 'dĩ â'dô â'dálã kĩ, nĩ lē tã trá Ôvârí 'á pĩpĩsílĩ ãlô sĩ. Gō'dá òzõ òjílã òndrê ãnĩ trá tã rĩ 'dĩ 'ê'á ítĩ rĩ, gólĩyĩ â'dô Ôvârí rĩ lúyĩ'á rõõ tã rõrõ ãníkã 'dĩ tãsí, gō'dá kpá ngá fêfê ãníkã drĩ-báláyĩ ró òjílã gólĩyĩ ngá ãkó lé 'bá ró rĩ yĩ pãzó 'dĩ tãsí. ¹⁴ Krístõ 'bá rĩ gógó Yūdáyã 'álã rĩ 'bá yĩ rĩ'á rãtãã 'ê'á ãnĩ tãsí rõõ lóvó sĩ, tãlã Ôvârí â'dã pĩpĩsílĩ tândí íyíkã rĩ trá gólĩyĩ drí ãnĩ tãsí. ¹⁵ Nĩ 'dê mã 'ê ãwô-ítĩ Ôvârí drí ãmbã, tãlã ngá fêfê ạngĩ gólã drí fêlé ãmã drí ãmbã lâ drí lãvũlĩ trá gãrã ãmã tĩ drí â'dízó tã lâ 'á nõ tãsí, ngá fêfê rĩ 'dĩ rĩ'á Yēsũ ì'dĩ.

10

Tã Póólõ drí úlĩ átálé yĩ rú rĩ tã-drĩ lâ lôgõzó rĩ

¹ Mã Póólõ ãmã nyãányã, mã lē ãnĩ drí úlĩ ámákã mã drí átálé ãnĩ drí mãnisĩ rú lôgõ sĩ vũdrĩ pĩpĩsílĩ ã'dĩ sĩ òzõ Yēsũ Krístõ kátĩ nõ árilĩ. Áátã trá kĩ, kãyĩ mã drí 'bãzó ãnĩ bê nã, mã lôgõ mã trá â'dólé gbõ ngá fínyáwã ró ãnĩ ándrá. Gō'dá òzõ mã òtírĩ 'bãã ãnĩ lãfálé yũ rĩ, mã drí gõzó rĩ'á úlĩ ãmbã-ãmbã átálé ãnĩ drí. ² Òzõ gō'dá mã òcã trá ãnĩ ngálã rĩ, mã â'dô úlĩ ãmbã-ãmbã átã'á ì'dĩ òjílã gólĩyĩ tã átã 'bã kĩ, mã áátã úlĩ ãmbã-ãmbã ìyĩ lĩfĩ drĩ 'á kô 'dĩ 'bá yĩ drí. Gō'dá mã lēé kô úlĩ ãmbã-ãmbã átálé ãnĩ nyãányã drí.

³ Nĩ ndrê trá, gbõ lé mã â'dô òjílã mvã 'ĩ rĩ, mã rĩ kô ãjú 'bũlĩ ãmã ãjú-'bã-ãzí yĩ bê tã ìsũ ãngó nõ kã rĩ sĩ. ⁴ Nĩ ndrê trá, gō'dá drĩ-fê ãmã drí rĩzó ãjú 'bũlĩ ì'dĩ sĩ lâ rĩ â'dó kô òzõ drĩ-fê òjílã mvã kã rĩ 'bá yĩ kátĩ. Gō'dá ãmã rĩ'á cú drĩ-fê Ôvârí kã mbãrãkã bê gãrã ãmã drí rĩzó ãmã ãjú-'bã-ãzí Sãtãnã rĩ 'bũlĩ ì'dĩ sĩ lâ rĩ bê. Drĩ-fê gólã Ôvârí drí ãfêlé 'dĩ cú rĩ'á fãfã bê võ Sãtãnã kã rĩzó rĩlĩ 'á lâ kúmú ró ãmã drĩlĩ rĩ ìzãzó. ⁵ Gō'dá gólĩyĩ â'dô tã ìsũ gólã lómbé-lómbéwã kã Sãtãnã drí rĩ'á 'êlã ãmã drí, ãmã 'bã 'bã Ôvârí rĩ nĩlĩ kô rĩ ìzã'á drĩ-fê 'dĩ sĩ. Gō'dá mã rĩ rú fũlĩ tã ári ãkõ ámákã Ôvârí drí rĩ bê drĩ-fê 'dĩ sĩ, gō'dá tã ìsũ ámákã 'bãlé tã Yēsũ Krístõ kã árilĩ ì'dĩ. ⁶ Ítĩ rĩ, gō'dá nĩ fê ãnĩ trá ndrĩ tã Ôvârí kã ìnjĩlĩ dódó rĩ. Gō'dá ãmã rĩ'á njãã lãñõ fêlé òjílã gólĩyĩ Ôvârí rĩ ìnjĩ 'bã dódó kô rĩ 'bá yĩ drí.

⁷ Ámã ãzí-ãzí yĩ, tã ìsũ-ìsũ ãníkã rĩ â'dó kô mbĩ. Òzõ òjílã ãzã 'bá yĩ òrĩ ìyĩ tã ìsũlĩ kĩ, yĩ ãã'dô òjílã Yēsũ Krístõ kã ì'dĩ rĩ, gō'dá nĩ ìsũ kpã kĩ, ãmã kpã òjílã Yēsũ Krístõ kã ì'dĩ òzõ gólĩyĩ tí. Gō'dá ãmã kpã cú drĩ-ãcê bê tã átãzó ãnĩ drí ítĩ. ⁸ Tã ìsũ-ìsũ ãníkã 'á rĩ, mã rĩ rĩ'á ãmã lómbéle drĩ-ãcê gólã Kúmú ámákã Yēsũ Krístõ drí ãfêlé ãmã drí nõ tãsí yã? Drĩ-ãcê rĩ 'dĩ rĩ'á tã lēlé ãníkã 'bãzó â'dólé gágã ì'dĩ sĩ lâ, â'dó kô ãnĩ ìzãzó.

⁹ Gō'dá mã lēé kô wãrãgã ámákã ìgĩlĩ ãnĩ drí nõ drí ãnĩ 'bãlé â'dólé ùrĩ ró. ¹⁰ Nĩ ndrê trá, áátã trá kĩ, mã Póólõ, úlĩ ámákã ìgĩlĩ wãrãgã ámákã 'á rĩ, tã lâ íyíkã ãmbã-ãmbã ró, gō'dá mã rĩ gógó drí 'bãzó ãnĩ bê tólã rĩ, mã ãã'dô íyíkã mbãrãkã ãkó. Gō'dá úlĩ ámákã átálé ãmã lãfálé 'á rĩ ãã'dô íyíkã úlĩ tãkó rĩ 'bá yĩ ì'dĩ. ¹¹ Nĩ ndrê drê, òjílã ùnĩ tã nõ dódó, tã gólã mã

drí ìgílí wárāgā 'á rí, ícá kô â'dólé ngī, tã gólâ má drí 'è'á âtálâ ãní drí, má drí 'bārē cú tólâ rí 'á rí drī sī. Má ìgī wárāgā ãní drí ngbāngbānō rí, tálâ má â'dó kô ãní bē tólâ rí drí. Gō'dá má òtírī cā ãní ngáá tólâ rí, má â'dô úlì âtá'á ãní drí kpá ìtí drí-âcē gólâ Ôvârí ngá lésī má drí wárāgā ìgīzò ì'dī sī lâ 'dī sī.

¹² Ìtí rí, gō'dá má ìsūú tã kô ámâ nyāányā 'bāzò â'dólé sīsì òjílâ ázì drí. Gō'dá gólīyí kī ìyíkâ rí, ìyí tã òlāvū nī gārā òjílâ ázì drī sī. Gō'dá gólīyí rí ìyíkâ ìyí ì'bīlì nō gbō ãkpākā'dā ìyí vó 'ásì, ngátá ã'dí lāvū nī yā rí nīzò bē. Tã rí gógó ìtí 'dī, rí â'dálâ kī, gólīyí nī tã kô, tálâ gólīyí ìsū ìyíkâ bē rí, gólīyí kī ìyí ãâ'dô ìyí nyāányā kâ ì'dī.

¹³ Ìtí rí, gō'dá ámákâ rí, má rí ámákâ ámâ lōmbélé nō tã mbì drī. Má rí ámâ lōmbélé cé lōsī gólâ Ôvârí drí âfēlé má drí 'èlé ãní lāfálé rí drī. ¹⁴ Má rí ámâ lōmbélé rō yā? Nī nī trá tándí ró kī, má ì'dí òjílâ drí-káká gólâ pávó tì âcē nō trō 'bá nīzò cālē tã âtí-âtí tándí Ôvârí kâ nō bē ãní drí tólâ rí. ¹⁵ Ìtí rí, gō'dá má rí kô ámâ ãrúlì lōsī ázì-ázì drí 'èlé nī rí drī. Vō lâ 'á rí, gō'dá má lē tã lēlē ãníkâ Ôvârí 'á rí drí mbālē â'dólé gārā, tálâ lōsī ámákâ 'èlé ãní lāfálé rí òmbâ ró bē, nyé òzō tã Ôvârí drí 'bālē trá má drí 'èlé rí kâtí. ¹⁶ Gō'dá má nī ró bē nī'á úlì Ôvârí kâ nō 'bá yí pē bē sīsì 'álâ vō ãzâ 'bá yí 'ásì. Má lē nīlì vō ó'dí 'ásì nī'á tã âtí-âtí tándí Ôvârí kâ nō âtá bē, tálâ má òzò kô rī lómbé-lómbéwá 'èlé lōsī ámâ ázì-ázì yí drí 'èlé nī rí yí drī kī'á nī rí, 'dī 'bá yí ãâ'dô lōsī má drí 'èlé nī rí yí ì'dí. ¹⁷ Gō'dá áâtâ trá tã ìgī Ôvârí kâ 'á kī nī rí,

“Òzō òjílâ ázâ òlē trá ìyí ãrúlì rí,

gólâ ãrú yí cé tã Ôvârí drí 'èlé rí tāsī.”

Yērēmíyā 9.24

¹⁸ Gō'dá òjílâ gólâ rí 'bá ìyí tã lóngólé rí, Ôvârí lēé kô. Gō'dá Ôvârí rí ìyíkâ cé òjílâ yí drí ndrēlé tándí rí 'bá yí lēlé ì'dí.

11

Tã Póólō drí tã âtázó tã ìmbá 'bá ònjō kâ ró rí 'bá yí rú rí

¹ Ámâ ãdrúpì yí ámâ ìzó yí bē, má nī trá kī, â'dó kô rí'á tã ìfì lōmbâ kâ ró má drí rīzò ámâ lōmbélé. ² Má rí'á tã ìsū-ìsū bē nyé tã lēlē ãníkâ Yésū Krístō 'á rí tāsī, nyé òzō Ôvârí drí 'bārē tã ìsū-ìsū bē òjílâ ìyíkâ tāsī rí kâtí. Æní gō'dá trá nyé òzō òkó mvá gólâ ndrēlé trá 'è'á gílâ òkó ró Yésū Krístō drí rí kâtí, tíbē tã lē 'bá trá kī, Yésū Krístō drí â'dózó cé nī ìyí ágó ró rí kâtí. Ìtí rí, gō'dá má lēé kô ãní drí tã ònjì 'èlé gólâ rú. ³ Gō'dá má rí'á ùrì ró, tálâ òjílâ ázâ 'bá yí lē trá ãní âdólé tã lēlē Yésū Krístō 'á pìpìsìlì ãlò sī rí áyéle, nyé òzō ìnì drí Áwā rí âdórē rí tí. ⁴ Má nī trá, nī rí rí'á tã ìmbâ òjílâ tì sī ndrì Yésū Krístō rí tāsī rí árìlì, òzō kpálé tã ìmbâ rí 'dī ã'dô ngī ãmákâ rí rú sī rí. Má nī trá, nī rí rí'á lín drí gólâ â'dó 'bá ngī rí 'bá yí lāvú lù Lín drí Ôvârí kâ má drí tã lâ pēlé trá ãní drí rí drī sī. Gō'dá nī rí kpá rí'á tã lēlé tã âtí-âtí ngī ázâ 'bá yí 'á tã âtí-âtí tándí gólâ má drí pēlé trá ãní drí rí drī sī.

⁵ Æ'dô tã ìmbá 'bá gólīyí ngī ãní drí rí'á tã gólīyíkâ árìlì 'dī 'bá yí tāsī rí ì'dí rí, òjílâ gólīyí òkīzō nī rí, ãâ'dô ìyí lājó'á ángì ró 'dī 'bá yí drí, má ìsūú kô kī, ãmbâ gólīyíkâ lāvū má drī sī. ⁶ Gbō lé má áâtâ tã dódó kô rí, má â'dâ tã trá ãní drí ngbálì-ngbálì kī, má rí tã Ôvârí kâ pēlé ãní drí nō tã nīnì Ôvârí ngá lésī rí sī.

⁷ Gõ'dá kâyî gólâ má drí rîzó tâ âti-âti tândí Ôvârí kâ nõ pélé ânî drí rî, má ìjî ânî kô âdî âfélé má drí. Gõ'dá má lôgõ mâ trá â'dólé ngá fínyáwá ró, gõ'dá nî â'dô ró bê gârã. Tã gólâ má drí 'élé 'dî tâ ònjí 'í yã? ⁸ Ítí rî, gõ'dá krístõ 'bá vò âzâ 'bá yî 'ásí rî 'bá yî âfê âdî bê má drí rî, má trõ âdî 'dî trá ânî pázó ì'dí sî lâ. ⁹ Kâyî má drí 'bázó ânî bê tólâ rî, gbõ lé má â'dô bê ngá âkó rî, má ìkpókpolóo ânî kô ngá má drí â'dózó ìzã lâ bê 'dî tãsí âfélé má drí, tãlâ krístõ 'bá gólíyî ácá 'bá Mèkèdóniyã lésí rî 'bá yî âfê ngá ìzã lâ drí ámâ 'élé rî nî má drí. Nî ndrè trá, sîsî rî má 'bãá lãṅõ ámakâ kô ânî drî. Gõ'dá ìzátú rî, má ícá kpá kô 'bãlã ânî drî. ¹⁰ Tã pãtî ró, má âtã tâ ânî drí Yésù Krístõ rî rú sî, má ícá kô tâ 'dî âtã-âtã lâ âyéle 'bãdrî âníkã Gíríkí kâ nõ 'ásí nõngá. Má â'dô ámakâ kó zãã rî'á ámâ lômbélé tâ gólâ má drí âdî trözó ânî drígá sî kô 'dî 'á. ¹¹ Ítí rî, tâ gólâ má drí âdî trözó ânî drígá sî kô 'dî ífí lâ ã'dô 'í yã? Á'dó kô kî, má lëé ânî kô rî. Ôvârí nî trá kî, má lëé ânî trá rõ.

¹² Ítí gõ'dá má â'dô zãã rî'á tâ gólâ má drí rî'á 'elã ngbãangbãno âdî trözó ânî drígá sî kô rî 'élé ì'dí, tãlã òjílã gólíyî ònjõ kâ 'dî 'bá yî òzõ kô rî ìyî lômbélé kí'á nî rî, yî òrî lôsî 'élé Ôvârí drí, kpá té òzõ ãmã drí rîrî 'elã rî kâtí. ¹³ Nî ndrè trá, òjílã 'dî 'bá yî â'dó kô ìyî pãtî-pãtî lãjõ'bá Yésù Krístõ kâ ì'dí. Gólíyî lãjõ'bá rî 'bá òjílã ádólé ònjõ sî rî 'bá yî ì'dí. Gólíyî òjã ìyî â'dólé nyé òzõ lãjõ'bá Yésù Krístõ kâ rî yí kâtí. ¹⁴ Ítí rî, nî 'bã tâ 'dî òlîjã ânî drî kô. Kpá ìtí, Sâtãnã â'dô kpá íyî òjã'á, òjílã òndrè ró yí bê òzõ málâyíkã Ôvârí ngá lésí rî kâtí. ¹⁵ Ítí rî, gõ'dá â'dó kpá kô âmbã-âmbã ró lãjõ'bá Sâtãnã kâ drí ìyî òjãzó kpá â'dólé nyé òzõ lãjõ'bá Yésù Krístõ kâ rî 'bã tâ âti-âti tândí gólãkã pélé rî kâtí. Gõ'dá òtírî cãã kâyî âdükü sî rî, Ôvârí â'dô tâ-vó gólíyíkã kí'á kpá té tâ 'è'è gólíyíkã gólíyî drí 'élé rî vó ró.

Tã lãṅõ Póolõ drí nṅlî lãjõ'bá Yésù kâ ró rî tãsí rî

¹⁶ Má ândã drè tâ nõ kpá ó'dí ânî drí. Tã ìsü-ìsü âníkã 'á rî, má rí tâ átálé tâ nṅñí sî kô. Gõ'dá gbõ lé ìtí rî, gõ'dá nî ârî tâ ámakâ gólâ má drí ámã lômbézó tâ lâ sî nõ. ¹⁷ Tã gólâ má drí 'è'á átálã ânî drí rî, má rí átálã 'dî tâ nî âkõ ámakã 'dî sî, â'dó kô tâ átálé òzõ Yésù Krístõ kâtí rî ì'dí. ¹⁸ Òjílã düü rî ìyî trá rî'á ìyî lômbélé àngó nõ 'á, ìtí rî, gõ'dá má â'dô kpá ámã lômbé'á ânî drí. ¹⁹ Nî â'dô âníkã bê tâ nî 'bá ró rî, 'dõvó nî â'dô kpá òjílã gólíyî tâ nṅñí âkó rî yí lãgúlí. ²⁰ Má âtã ânî drí tâ pãtî-pãtî ró, nî âyé òjílã 'dî 'bá yî trá ânî 'bãlé rãḡḡí ìyíkã ró. Gólíyî drí rîzó ânî ádólé âdî âníkã nyázó, ânî lô'dalé ânî ndrèzó ngá fínyáwá ró, gõ'dá kpá rîzó tâ ãnyî kâ 'élé ânî drí. ²¹ Nî ndrè drè, má ícá kô tâ ònjí ìtí 'dî 'élé ânî drí. Gõ'dá tãlã ã'dô 'í ânî drí rîzó tâ òjílã 'dî 'bá yî kâ ârílí ì'dí tâ ámakã rî ârî-ârî lâ vò 'á yã?

Gõ'dá òzõ òjílã 'dî 'bá yî òrî ìyî lômbélé tâ ìyíkã tãsí rî, gõ'dá má â'dô kpá ámã lômbé'á tâ ámakã rî tãsí. Ngbãangbãno rî, má rí úlí átálé nõ, nyé òzõ tâ nî âkõ lé 'bá kâtí. ²² Gólíyî kí, ìyî ã'dô òrî Ìbürü kâ 'í. Mã kpá òrî Ìbürü kâ 'í. Gólíyî Àbãrãyãmã rî ózõwá yí ì'dí. Gõ'dá mã kpá Àbãrãyãmã rî ózõwá 'í. ²³ Gólíyî kí, ìyî ã'dô rú ì'bü 'bá Yésù Krístõ kâ 'í. Gõ'dá mã kpá rú ì'bü 'bá Yésù Krístõ kâ ì'dí gólíyî lãvülí ndrî. Ngbãangbãno rî, úlí ámakã nõ gõ'dá trá pãtî úlí tâ nî âkõ lé 'bá kã 'í. Gõ'dá lé ìtí rî, má 'è lôsî trá Ôvârí drí rõ gârã gólíyî lãvülí. Gõ'dá òombè mã trá 'bãlé gãñímã 'á ândalé lôsî Ôvârí kâ nõ 'èrè lâ 'á gârã gólíyíkã drî sî. Ócã mã trá ândalé ândalé ònjí tètè, tí ã'dô ró kó má drí drãzó volé. ²⁴ Gõ'dá òjílã drî-'bá Yúdã yí kâ rî cã mã trá ònjóró'bí sî nyã'dí-trã-drî-lã-ngã-mùdrî-drî-lã-ngã-nṅ-drî-lã-sü ândalé ândálã nṅ. ²⁵ Gõ'dá drî-'bá Rómã kâ cã mã kpá trá fê sî,

ândâlâ nâ. Kâÿî ãlô sî, òjílã drí kpá áamá lùvũzó kúní mvá sî, ã'dô ró má òdrã ró vólé. Gõ'dá kōlóngbõ 'ê trá rû ákólé má bê ìmvû ândrê 'á ândâlâ nâ, gõ'dá kâÿî ãlô sî, kōlóngbõ drí 'ézó rû ákólé áamá bê ìmvû ândrê 'á rî sî rî, má âgô trá kōlóngbõ rû ìmvû drî, ìtú gîrî ngácî gîrî ìtú-pá nyá'dî-ãlô-drî-lâ-ngâ-sû sî, ã'dô ró áamá nyãányá pãlé. ²⁶ Má tò âcî jējē trá vō 'ásî dũũ, âcî tōtō 'dî 'bá yî vō 'ásî rî, má 'bê drî trá tã ònjî-ònjî bê dũũ, ìmvû ândrê tîtî, ngá ôpá 'bá, òjílã ámakâ Yúdã yî kâ rî yî drí 'ézó áamá fũlí, gõ'dá kpá gólíyî á'dó 'bá kô òjílã Yúdã yî kâ ró rî 'bá yî bê. Gõ'dá jãrîbã 'á ngátá òmã 'á yã rî, má rî ámakâ kó zãã drî 'bêlé tã ònjî-ònjî bê. Gõ'dá má òtírî nî ìmvû ândrê drî sî kōlóngbõ sî rî, má 'bê drî íyíkã kpá zãã tã ònjî-ònjî bê. Ítí rî, gõ'dá òjílã gólíyî rî 'bá ìyî tã âmãlé kî, ìyî ãã'dô krístô 'bá yî ì'dî rî, rî ìyî kpá rî'á tã ònjî-ònjî 'élé má drí. ²⁷ Má rî lôsî 'élé rōô búúú lãñô drí fizó má rú. Kâÿî ãzã 'bá yî sî rî, má 'ê lôsî ngácî gîrî, má kó â'dú kô. Kâÿî ãzã 'bá yî sî rî, má trá lófó ró ìmvû lóvó bê. 'Dî 'ê rû trá ìtí ândálé dũũ. Gõ'dá kâÿî ãzã 'bá yî sî rî, má trá ngá nyãnyã ákó nyãlé. Má rî trá ítá tãndí ákó sōlé 'ê'dē drí, gõ'dá kpá jó tãndí ákó rîzó 'á lá, òzô ôcã trá ôzē ìmvû bê rî.

²⁸ Gõ'dá tã 'dî 'bá yî drîlî sî ndrî rî, má nî lãnjî-lãnjî lôsî ámakâ 'dî kã 'dî ndrî kãñisã tãsî. Má tã ìsũ ró gólíyî tãsî kâÿî lãñô kã 'ásî. ²⁹ Ôzô gõ'dá òjílã ã'dô trá mbârãkã ákó rî, gõ'dá má ícã kpá kô á'dólé mbârãkã ákó òzô gólíyíkã tí yã? Gõ'dá òzô áããdô òjílã ãzã trá tã ònjî 'élé rî, 'dî 'bã má á'dólé tã ìsũ ró rōô.

³⁰ Gõ'dá á'dô bê trá ìtí rî, òzô má òlê trá áamá ârúlí rî, 'dôvó má ârú má ngá gólíyî rî 'bá á'dálã kî, má rî'á mbârãkã áamá ífífí kã rî ákó rî tãsî.

³¹ Ôvãrí rî nyãányã nî trá kî, má rî 'dî á'dó kô ònjô ádólé ì'dî. Gólã Kúmú ámakâ Yésũ Krístô rî átã 'î, úlúyî gólã zãã gbãdú ãdũkũ ákó. ³² Kâÿî Árêtãsî drí 'bãzó kúmú ãngî ró kúmú ázî drîlî ndrî, má drí drê rîzó rîlî jãrîbã Dãmãséke 'álã rî, kúmú jãrîbã rî 'dî kã 'ê áamá rûlí òmbélé 'bãlé gãnimã 'á. Ítí rî, gõ'dá gólã drí ãjú 'bũ 'bá íyíkã 'bãzó dîrî jãrîbã rú sî, ã'dô ró bê áamá rûlí, òzô má áãfô trá rî. ³³ Gõ'dá áamá rû-lê-ãzî yî pã má trá. Gõ'dá ùpî bê ãgã jãrîbã 'dî kã 'á, gõ'dá gólíyî drí áamá 'bãzó ívô 'á gôzó bãfí ãcê òmbélé ívô rî 'dî tî áamá ìrízó kôro ùpî rî 'dî 'ásî. Ítí rî, gõ'dá má drí ngá pãzó kúmú 'dî drîgã sî.

12

Tã lâràkô gólã Ôvãrí drí á'dálé Póólô drí rî

¹ Gõ'dá má á'dô rî'á zãã áamá lômbê-lômbê bê ãtî 'álã, gbô lé tã má drí rîzó áamá lômbélé tã lá sî 'dî rî ôpã má kô rî. Gõ'dá má á'dô tã lâràkô Ôvãrí drí á'dálé má drí rî tã lá átã'á ãnî drí, gõ'dá kpá tã gólã má drí âbîlí ìfî ngbã ró rî bê. ²⁻³ Ndrô mùdrî-drî-lâ-ngâ-sû lãvũ 'bá nã 'bá yî vósî rî, ótrô má trá nîzó ì'dí bê lá úrú 'álã. Gõ'dá má nî kô ngátã ótrô má trá nîzó ì'dí bê lá úrú 'álã kũlũtũtũ ró ngátã âbî-âbî 'î yã rî, gõ'dá tã gólã á'dó 'bá rî, Ôvãrí nî íyîngã nî. ⁴ Kâÿî áamá trôzó úrú 'álã rî sî rî, má ârî tã trá dũũ tîbê má drí ícálé tã lá ngîlí ãnî drí kô rî. Ôvãrí lëé kô áamá òjílã mvá drí tã ìtí 'dî 'bá yî tã lá átãlé. ⁵ Tí má á'dô áamá lômbé'á tã gólíyî ìtí 'dî 'bá yî tãsî. Gõ'dá ìtí rî, má ícã kô áamá lômbélé ãkpã áamá nyãányã tãsî. Má á'dô áamá lômbé'á tã gólã má drí á'dózó mbârãkã ákó 'á lá rî tãsî. ⁶ Gõ'dá gbô lé má òlê áamá lômbélé tã 'dî tãsî rî, gõ'dá má ícã kô áamá lômbélé áamá nyãányã

tāsī, tälâ má lée kô òjílâ drí nî lâ kî, ãmbâ ámakâ rî òlâvũ gãrã tá gólîyî drí áamá ndrêzó 'èrê lâ 'á ngátá átárê lâ rî 'á 'dî drî sî.

⁷ Ítí rî, gã'dá Ôvâri lée kô má drí áamá lômbélé ngá gólîyî yî Ôvâri drí â'dalé má drí 'dî 'bá yî tāsī. Ítí rî, gólâ âyê vōrã 'bá Sātánã ngá lésī rî trá lãṅō âfêlé áamá rú'bá 'á, tá lâ òlâzê ró má rú, tälâ má òzó kô rî áamá lômbélé tákányī. ⁸ Ítí rî, má lô'bã rú'bá trá Kúmú ámakâ Yésū Krístō rú ândâlâ nã, gólâ òtrō ró lãṅō ángí 'dî bê volé má rú sî. ⁹ Gõ'dá gólâ 'é tá má drí ìjílí 'dî kô, gólâ kî bê má drí rî, mbârâkã lôvó íyíkã kã 'dî ìicã trá má bê áamá pälé kâpî lãṅō 'dî kã 'á. Gólâ kî, òzō má ã'dô mbârâkã ákó rî, gã'dá mbârâkã íyíkã drí 'bázó má 'á gãrã. Tälâ úlí 'dî tāsī rî, má Póólō, má rî'á âyíkō ró áamá lômbélé ânî drí tá gólîyî áamá 'bã 'bá â'dolé mbârâkã ákó 'dî tāsī. Tälâ tá 'dî 'bá yî tāsī rî, mbârâkã Yésū Krístō kã â'dô rî'á má 'á gãrã áamá rúlí gágá. ¹⁰ Tälâ tá 'dî 'bá yî tāsī rî, má rî'á âyíkō ró òzō lãṅō ò'è má trá rî. Ngátá ngá gólîyî áamá 'bã 'bá â'dolé mbârâkã ákó rî 'bá yî ì'dî ngátá lâ'dá 'î, ngátá rîrî ámbâ-ámbâ ángó nō 'á nō ì'dî yã rî, ngátá lãṅō 'î yã rî, má njãã lãṅō 'dî 'bá yî lârákô lâ yî njílí ndrî Yésū Krístō sî. Nî ndrê trá, gã'dá òzó lãṅō 'dî 'bá yî ò'bã má trá â'dolé mbârâkã ákó rî, gã'dá mbârâkã ákî Yésū kã 'dî drí áamá pázó.

Tã lôvó Póólō kã krístō 'bá yî drí rî tāsī

¹¹ Má nî trá kî, má rî úlí átálé òzō tá nîñî ákó lé 'bá kâtí, gã'dá nî 'bã má nî â'dolé ítí tá nî ákó lé 'bá ró 'dî. Tí rî'á tãndí ró ânî drí áamá lûyílí lôsî gólâ má drí 'èlé ámbã ânî lâfálé nō tāsī. Nî ndrê trá, gbō lé má ã'dô tá nî ákó lé 'bá 'î rî, má nî trá, lãjô'bá 'dî 'bá yî rî'á ngî. Gólîyî ânî drí rî'á rú lâ ìyî lûyílí 'dî 'bá yî, ãmbã gólîyíkã rî lãvũú ámbã ámakâ rî kô. ¹² Kâpî má drí 'bázó ânî bê tólâ rî, má 'é tá trá dùú, ã'dô ró bê tá â'dã ró kî, pãtî má lãjô'bá Yésū Krístō kã ì'dî. Má rî trá rî'á lôsî lãjô'bá kã 'èlé ânî lâfálé dódó tá nîñî sî, tá lârákô gólîyî Ôvâri drí áamá 'bälé 'èlá 'dî 'bá yî bê.

¹³ Nî ndrê drê, tá ndrî má drí 'èlé trá òjílâ kãñisã äzã 'bá yî kã drí rî, má rî kpá 'èlá ânî drí. Tá gólâ má drí 'èlé ânî drí kô rî, rî'á cé má ìjî ânî kô âḍî âfêlé má drí áamá vó ndrêzó. Má 'é 'dî tá ányã 'î yã? ¹⁴ Ngbãángbãno rî, nō trá tá ândâlâ nã lâ 'î má drí 'èzó nílí ânî ndrêlé rî. Gõ'dá âçî rî nō 'á rî, má ã'dô volé gã'á kpá dó âḍî zílí ânî tî sî. Má lée ngá ânî drígá sî kô. Má lè íyíkã bê-rî ânî drí ânî nyãányã fêlé ì'dî Ôvâri drí. Nî ndrê trá, â'dó kô tãndí ró 'dîyímvá drí rîzó nî rî'á átá lâ yî vó ndrêlé ândrê lâ bê. Átá yî ândrê bê rî, rî ìyî nî rî'á mvá lâ yî vó ndrêlé. Gõ'dá ânî trá nyé òzō áamá mvá yî kâtí. ¹⁵ Ítí rî, gã'dá má rî'á âyíkō ró ngá ámakâ fêlé ndrî ânî pázó. Gõ'dá má ã'dô kpá cú áamá nyãányã fê'á nyé ânî pázó. Gõ'dá má lè ânî trá rōô. Gõ'dá tälâ ã'dô 'î ânî drí ìyíkã áamá lëzó dódó kô rî yã?

¹⁶ Gbō lé nî lè tá-drî trá kî, má zî âḍî ânî tî sî áamá pázó kô rî, òjílâ äzã 'bá yî ânî lâfálé sî kî, má ã'dô ìfî lômbã 'bá 'î. Má òrî ânî âdolé ònjō sî. ¹⁷ Gõ'dá tá rî 'dî ã'dô íyíkã 'bã'á ítí 'dî ángô tî yã? Kâpî gólâ má drí lãjô'bá 'dî 'bá yî jōzó ânî ngáá tólâ rî, má ùjũ trá ânî âdolé lãjô'bá 'dî 'bá yî tî sî yã? ¹⁸ Má lô'bã rú'bá trá Títō drí nîzó ânî pälé krístō 'bã äzã bê. Kâpî rî nã sî rî, Títō âdô ânî trá ngá trōzó ânî drígá sî ìyî ífífi drí yã? Nî nîñî kô kî'á nî rî, áamá kpãrãtî Títō bê rî tá tãndí 'èlé ânî pázó yã?

¹⁹ Nî ìsũ âníkã bê rî, mã rî ámakâ nō cé áamá tá átálé ì'dî ânî drí, tälâ nî ìsũ ró tá bê kî, áamá òjílâ tãndí 'î yã? Á'dó kô ítí. Áamá âdrúpî yî áamá ìzó yî bê, mã rî nō cé tá gólâ Kúmú ámakâ Yésū Krístō drí lélé áamá drí átálé ânî drí rî átálé ì'dî Ôvâri rî ìfî drî 'á. Ânî áamá rû-lê-ãziyã gólîyî áamá drí lélé

má drí nõ sĩ. Drí-ãcê 'dĩ ã'dô ró bê ãnĩ pãlé tã Ôvãrí kã 'ëlé tãndĩ ró. Â'dó kô ãnĩ ìzãzó ì'dĩ sĩ lâ.

Úlĩ ãdũkũ Póõlõ kã krístõ 'bá Kōrínītõ 'álã rĩ 'bá yĩ drĩ rĩ

¹¹ Âmã ãdrúpĩ yĩ âmã ìzó yĩ bê, má â'dô úlĩ ãdũkũ lâ âmákã átã'á ãnĩ drĩ ngbãângbãñõ. Nĩ ùjũ cé tã gólĩyĩ Ôvãrí drĩ lëlé rĩ 'bá yĩ 'ëlé ì'dĩ. Nĩ ùjũ úlĩ âmákã ârĩlí. Nĩ rĩ tã ì'bĩ-ì'bĩ sĩ ãnĩ lâfálé 'ásĩ ãlõ. Gõ'dã nĩ rĩ kpã pĩpĩsĩlí ã'dĩ sĩ ãnĩ lâfálé 'ásĩ. Gõ'dã Ôvãrí gólã ãnĩ lë 'bá bê gõ'dã kpã tã ã'dĩ ìyĩkã âfë 'bá ãnĩ drĩ rĩ õrĩ ãnĩ bê. ¹² Nĩ 'ê nĩ-bê-yã krístõ 'bá ãzĩ rĩ 'bá yĩ drĩ 'dĩyĩ âmãvõ-ãmãvõ sĩ. ¹³ Krístõ 'bá ãzĩ gólĩyĩ nõlé nõ 'bá yĩ 'ê nĩ-bê-yã ãnĩ drĩ. ¹⁴ Tã lânjã Kúmú âmákã Yésũ Krístõ kã, ngã lëlé Ôvãrí kã bê gõ'dã kpã rũ âmũ Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã rĩ kã õrĩ kpãkã ãlõ ãnĩ bê ndrĩ. ì'dĩ 'dĩ.

Tã îgĩ-îgĩ Póólô kâ Gālātíyã lé 'bá yî drí rî Gālātíyã lé 'bá

Tã 'ê'á zîlá nîlî sísí rî

Póólô îgĩ wárägã nô tâ 'díyî pãpã kâ â'dalé ngbálí-ngbálí krístô 'bá ró 'bãdrî gólá Gālātíyã nã rî 'á, vò gólá yî drí cãzó 'álâ âcî drî-káká yî drí tölé rî 'á rî 'bá yî drí. (Tã 'Ë'ê kápîtã 13-14.) Tã ìmbá 'bá gólíyî ònjô 'bá ró rî 'bá yî 'dê ìyî trá Póólô vó calé tólá gô'dá tâ átálé krístô 'bá yî drí kî, Póólô ââ'dó kô lâjô'bá pãtîî rî ì'dî, gô'dá tâ ìmbã gólákã kî'á nî rî òzô òjílã ââcã trá krístô 'bá ró rî, ò'ê gô'dá lâ'bí Yúdã yî kâ kô 'dî ââ'dô ányã ró.

Kápîtã 1-2 Nôô â'dã tâ kî pãtîî yî lâjô'bá 'î, Yésü nîî yî nî tâ âti-âti gólã ngã pãpã kâ nô pélé òjílã gólíyî â'dó 'bá kô 'bãsurú Yúdã yî kâ 'ásî rî 'bá yî drí. Póólô kî nî rî, lâjô'bá âzî gólíyî Yêrosalémã 'álã rî 'bá yî fê ìyî drî-âcê nî yî drí tâ 'dî 'êzó.

Kápîtã 3-4 Póólô kî nî rî, â'dó tâ ãmbã 'î lâ'bí Yúdã yî kâ rî 'êzó kô. Bê-rî lâti gólã â'dózó mbî Ôvãrí lîfî rî gô'dá 'díyî pãzó rî, ââ'dô rî'á tâ lélé ì'dî Yésü 'á.

Kápîtã 5-6 Nôô â'dã tâ kî, ótílî bẽ ãmã drî trá lâñô ãmãkã tâ ònjî ãmãkã tãsí rî 'ásî drãdrã Yésü kã ãmã vò 'á rî sí rî, gô'dá Líndrí Tãndí Ôvãrí kã â'dã lâti gólã rîrî kã drî-báláyî ró, gô'dá â'dózó kô rãgîî Sãtãnã kã ró rî trá ãmã drí.

1-2 Mã Póólô tîbê â'dó 'bá bẽ lâjô'bá Yésü Krístô kã ró gô'dã ãmã âzî-âzî gólíyî krístô 'bá ró tîbê 'bã 'bá bẽ má bẽ nölé nô, mã îgĩ tâ nô 'bá yî nî jölé ãnî gólíyî krístô 'bá ró kãnisã 'bãdrî Gālātíyã kã 'á nã 'bá yî drí. Nî nî trá tãndí ró kî, òjílã mvã nîî mã nî kô â'dólé lâjô'bá Yésü kã ró nô. Gô'dã Yésü Krístô rî nyãnyã átã lâ Ôvãrí tîbê gólã rî lídrí 'bá òdrã 'ásî rî bẽ, gólíyî nîî mã nî â'dólé lâjô'bá Yésü kã ró nô.

³ Ôvãrí tîbê 'bã 'bá bẽ ãmã átã ró nô gô'dã Kúmú ãmãkã Yésü Krístô bẽ òfê ìyî òrê ãnî drí tâ ã'dî bẽ. ⁴ Nî nî lâti gólã tîbê Yésü Krístô drí ìyî nyãnyã fêzó drãlé tâ ònjî ãmãkã rî 'bá yî tãsí, ã'dô ró bẽ yî drí ãmã drí tîzó ãngó tâ ònjî kã nô 'ásî, té òzô Ôvãrí drí lélé gólã drí 'élé rî kãtî. ⁵ Ítî rî, Ôvãrí rî rú ââ'dô ìnjî-ìnjî lâ ró zãã gbãdú ãdükü ãkó. Æâ'dô ìtî.

Tã tâ âti-âti tãndí pãtîî Ôvãrí kã ìnjîzó ì'dî 'élé rî

⁶ Mã rî'á lâro-lãro ró gô'dã tâ ìsü-ìsü ró tâ má drí ãrílî trá ãnî tãsí rî tãsí. Ænî rî'á gólíyî tîbê Ôvãrí drí nîlî trá â'dólé òjílã ìyíkã ró, tãlã lõvô gólákã ãnî drí tãkó ìtî Yésü sí 'dî tãsí, gô'dã nî jã ãnî kpã trá 'wãã tâ âti-âti tãndí gólákã nô âyélé gôzó tâ âti-âti gólã ányã ró gô'dã zîlî kpã kî'á nî ââ'dô tâ âti-âti Ôvãrí kã 'î nô ãrílî 'élé ì'dî! Nî â'dô tâ 'dî 'ê'á ìtî ró 'dî kó ángô tí ró yã? ⁷ Nî ãrî drê, tâ âti-âti tãndí pãtîî rî bẽ kó cé ãlô. Òjílã ãzã 'bá yî bẽ rî'á ãnî ádó'á tâ âti-âti tãndí pãtîî gólã tîbê ngã pãpã kã nô jãjã lâ sí ányã ró. Gólíyî 'bã ãnî drî trá lîjãlé. ⁸ Mã âtã ãnî drí pãtî-pãtî ró kî, òzô òjílã ãzã, gbô lé mã, ngãtã ãmã âzî-âzî yî, ngãtã mãlãyíkã úrú lésî rî ì'dî yã rî òpê tâ âti-âti gólã ngã pãpã kã nô trá ngîî tâ gólã ãmã drí rî'á pëlã ãnî drí sísí rî drîî sí rî, nî ãrî tâ gólákã 'dî kô. Ôvãrí òfê lâñô òjílã rî 'dî drí. ⁹ Mã âtã tâ nô kpã ândalé ó'dí ngbálí-ngbálí òfî ró bẽ ãnî drîî dódó, òzô òjílã ãzã ìmbã tâ âti-âti tãndí gólã ngã pãpã kã nô trá ãnî drí ngîî tâ gólã ãmã drí

ĩmbálé ānĩ drĩ sísĩ rĩ drĩĩ sĩ rĩ, óótrō ōjílā rĩ gógó 'dĩ vūlĩ lāsĩ gólā ādrā 'bá kō rĩ 'bá zāā rā'dā ãdūkū ākō rĩ 'á ōvê ró volé.

¹⁰ Úlĩ gólā má drĩ átálé 'dĩ, má rĩ átálā 'dĩ, â'dó kō ōjílā 'bálé ĩ'dĩ â'dólé āyĩkō ró. Má lē cé Ôvārĩ rĩ 'bálé ĩ'dĩ â'dólé āyĩkō ró. Ōzō tí má ō'ê 'dĩ cé ōjílā 'bálé ĩ'dĩ â'dólé má bê āyĩkō ró rĩ, má â'dó kō pãtĩ-pãtĩ ró rũ ĩ'bũ 'bá Yésũ Krístō kã ĩ'dĩ.

Tã Póólō drĩ tã átázó kĩ, tã âti-âti tãndĩ yĩ drĩ rĩ'á átálā 'dĩ,

yĩ ârĩ tã lâ Yésũ rĩ gógó tĩ sĩ rĩ

¹¹ Âmā âdrúpĩ yĩ âmā ĩzó yĩ bê, má lē â'dálā ānĩ drĩ nōtĩ kĩ, tã âti-âti tãndĩ má drĩ rĩ'á átálā nō rĩ'á tã Ôvārĩ kã ĩ'dĩ, gō'dá â'dó kō tã ōjílā mvá kã 'ĩ. ¹² Ītĩ rĩ, má ârĩ tã âti-âti tãndĩ rĩ 'dĩ kpá kō ōjílā āzã tĩ sĩ. Gō'dá ōjílā āzã ālólā ĩmbá kpá nĩ má drĩ kō. Yésũ Krístō rĩ nyāányā ĩmbā nĩ má drĩ.

¹³⁻¹⁴ Nĩ ârĩ drē! Lãtĩ má drĩ rĩzó ăkū ró má drĩ âmā nyāányā fēzó nyé pĩpĩsĩlĩ ālō sĩ ōjílā Yúdã yĩ kã ró rĩ. Gō'dá má drĩ lâ'bĩ âmā á'bĩyá yĩ kã rĩ 'bá yĩ tã lâ 'bãzó ndrĩ drĩ 'á gãrã âmā āzĩ-āzĩ yĩ drĩĩ sĩ. Tã 'dĩ kã rĩ tí rĩ, má rĩ trá lânō fēlé ōjílā Ôvārĩ kã rĩ 'bá yĩ drĩ ōnjĩ ró gō'dá lãtĩ lōndálé gólĩyĩ ũfúzó ngbá volé. ¹⁵⁻¹⁶ Gō'dá Ôvārĩ â'dã pĩpĩsĩlĩ tãndĩ ĩyĩkã trá má drĩ. Ī'dĩ ĩtĩ, gólā drĩ tã 'bãzó ĩyĩ mvá Yésũ rĩ â'dázó má drĩ. Drē ākpã útĩ mâ kō rĩ, Ôvārĩ nĩ mâ trá â'dólé ōjílā ĩyĩkã ró ĩzátú. Kãyĩ gólā drĩ njĩlĩ rĩ sĩ rĩ, drĩlā âmā 'bãzó ĩyĩ mvá rĩ nĩlĩ, tãlā má ĩcã ró bê ĩyĩ mvá 'dĩ tã lâ pēlé ānĩ ōjílā 'bãsurú āzã 'bá yĩ gólĩyĩ tĩbē â'dó 'bá kō ōjílā Yúdã yĩ kã ró rĩ 'bá yĩ drĩ. Gō'dá má â'dô bê ōjílā Yésũ kã ró tã gólākã pēlé rĩ, má ĩjĩ ōjílā āzã kó kō ālōwálā, ā'dô ró bê tã má drĩ 'ē'á pēlā rĩ â'dálé má drĩ. ¹⁷ Gō'dá má nĩĩ kpá kō Yērōsālēmā 'álā nĩ'á gólĩyĩ tĩbē â'dó 'bá trá lãj'óbá Yésũ kã sísĩ rĩ yĩ ĩjĩlĩ tã gólā má drĩ 'ē'á pēlā rĩ tãsĩ. 'Dĩĩ vō lâ 'á rĩ, má ngã kōrō nĩlĩ 'bãdrĩ Sãwōdíyã kã rĩ 'álā, nĩ'á rĩlĩ tólā. Gō'dá 'dĩĩ vósĩ rĩ, má drĩ ngãzó gólē Dãmāsékē 'álā.

¹⁸ Gō'dá ndrō nã vósĩ rĩ, má drĩ gōzó ngálé nĩlĩ Yērōsālēmā 'álā, nĩ'á rũ ũsúlĩ Pétērō bê drĩ-kákã lâ ró. Âmā drĩ rĩzó gólā bê tólā kãyĩ mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-njĩ sĩ. ¹⁹ Gō'dá má drĩ 'bãzó tólā rĩ, má drĩ kpá Kúmú Yésũ rĩ âdrúpĩ rũ bê Yãkóbã rĩ ũsúzó. 'Dĩĩ 'bá yĩ cé lãj'óbá Yésũ kã gólĩyĩ má drĩ ũsúlĩ tã ngĩzó gólĩyĩ bê rĩ 'bá yĩ ĩ'dĩ. ²⁰ Tã má drĩ rĩ'á átálā ānĩ drĩ nō rĩ'á tã pãtĩ 'ĩ. Má ĩtrĩ lãtrĩtrĩ Ôvārĩ ágálé, má âdó nō ōnjō 'ĩ kō.

²¹ Gō'dá 'dĩĩ vósĩ rĩ, má drĩ ngãzó nĩlĩ nĩ'á tã pēlé Sírĩyã 'álā gō'dá kpá Sĩlĩsĩyã 'álā. ²² Kãyĩ 'dĩ 'bá yĩ 'á rĩ, ōjílā gólĩyĩ kãnisã 'á 'bãdrĩ Yúdãyã kã 'álā rĩ 'bá yĩ ndrē ĩyĩ mâ cú ĩyĩ ĩfĩ sĩ kō. ²³ Gō'dá gólĩyĩ ârĩ cé âmā tã ĩ'dĩ ĩyĩ bĩ sĩ ândálé ândálé kĩ, āgō gólā tĩbē rĩ 'bá lânō fēlé ĩyĩ drĩ ōnjĩ ró tã âti-âti tãndĩ gólā tã lē kã Yésũ 'á nō pērē 'á rĩ, āâ'dô gō'dá kpá trá rĩ'á tã âti-âti tãndĩ tĩbē yĩ drĩ 'ē'á êdrēlā 'dĩ pē'á ōjílā drĩ. ²⁴ Gō'dá gólĩyĩ ârĩ ĩyĩ tã 'dĩ bê ĩtĩ rĩ, gólĩyĩ drĩ ngãzó rĩ'á Ôvārĩ rĩ rũ luyĩlĩ tã tãndĩ Ôvārĩ drĩ 'ēlé má drĩ 'dĩ tãsĩ.

2

Tã drĩ-'bá kãnisã kã drĩ lōsĩ Póólō kã tã-drĩ lâ lēzó rĩ

¹⁻² Ndrō mũdrĩ-drĩ-lã-ngã-sũ vósĩ rĩ, Ôvārĩ drĩ tã átázó má drĩ Ānĩtĩyókã 'álā kĩ, má ōgō Yērōsālēmā 'álā.s Gō'dá âmā drĩ nĩzó Bãrãnãbã bê. Âmā drĩ Títō rĩ drĩzó kpãã âmã bê. Gō'dá mã cã bê Yērōsālēmā 'álā rĩ, âmã drĩ

tā ngízó drī-'bá kǎnísǎ kǎ tólâ nǎ 'bá yí bē, má drí lósí gólâ má drí rī'á 'èlâ tā âti-âti tǎndí pēpē kǎ ōjílâ gólíyí â'dó 'bá kô ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró nō 'bá yí drí rí yí tǎ lâ âtázó cé gólíyí drí. Má ngí lósí rí 'dī tǎ lâ gólíyí drí dódó 'dī rí, tǎlâ lósí gólâ tǎ pēpē kǎ má drí rī'á 'èlâ ānī lǎfálé gō'dá kpá āmá drí 'è'á 'èlâ ānī bē ìzátú rí, ōzó kô â'dó vō tǎkó 'á.

³ Lǎ'bí Yúdǎ yí kǎ vó ró, ōjílâ ícǎ trá 'dēlé bāsǎ 'á tǎlâ â'dózó bē ōjílâ Ôvǎrí kǎ ró. Gō'dá drī-'bá kǎnísǎ kǎ 'dī 'bá yí 'bǎá tǎ kô Títō gólâ â'dó 'bá kô ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró rí, drí 'dēzó bāsǎ 'á. Gólíyí ndrē gólâ trá cú ítí ōjílâ Ôvǎrí kǎ ró. ⁴ Nī ndrē trá, ōjílâ āzǎ 'bá yí túbē ìyí zǐ 'bá kǐ, yí āâ'dô kpá krístō 'bá 'í rí, āfí ìyí trá āmá lǎfálé kí rí ró tǎ ìmbâ āmákǎ nǐlǐ, ā'dô ró bē drī-bǎláyí Yésū Krístō drí áfēlé trá āmá drí nō ìzǎlé, tǎlâ yí ō'bǎ ró āmá bē lǎ'bí Yúdǎ yí kǎ nō ìnjǐlǐ kpá ó'dí. ⁵ Ítí rí, gbō lé gólíyí âtá bē āmá drí mbǎrǎkǎ sǐ, mǎ ō'bǎ ró Títō 'dēlé bāsǎ 'á rí, āmá drī-'bá kǎnísǎ kǎ 'dī 'bá yí bē gǎ ìyí volé dó tǎ gólíyíkǎ 'dī árílí. Mǎ 'è tǎ 'dī ítí 'dī rí, tǎlâ tǎ mbí tǎ âti-âti tǎndí ngá pǎpǎ kǎ nō kǎ ōrí ró bē ānī pǐpǐsǐlǐ 'á gǎgǎ ōzó rǎkǎ fē kǎtí zǎā gbádú ǎdūkū ákó.

⁶ Tǎ pǎtǐ-pǎtǐ ró, ōjílâ gólíyí túbē ndrēlé drī-'bá kǎnísǎ kǎ ró 'dī 'bá yí, gólíyí âtá tǎ kô ōnjí ró tǎ âti-âti tǎndí āmá drí rī'á pēlâ nō rú. (Ōzó ōjílâ ōndrē gólíyí ōjílâ āmbá ró rí, â'dó kô tǎ ǎngí ró má drí, tǎlâ Ôvǎrí ndrē āmá ndrī íyí lǐfǐ 'á ōjílâ ālô ró.) ⁷ Ítí rí, drī-'bá 'dī 'bá yí nǐ ìyí trá kǐ, Ôvǎrí nǐ mǎ nǐ, ā'dô ró bē tǎ âti-âti tǎndí Yésū rí tǎsǐ nō pēlé ānī gólíyí túbē â'dó 'bá kô ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró nō 'bá yí drí, kpá nyé ōzó gólâ drí Pétērō rí nǐrǐ tǎ tǎndí ālô-ālô nō pēlé ōjílâ Yúdǎ yí kǎ drí rí kǎtí. ⁸ 'Dī kǎ rí tí rí, gō'dá tǎ 'dī fí trá gólíyí drī kǐ, tǎkō pǎtǐ Ôvǎrí rī'á lósí 'è'á má sǐ, ānī ōjílâ gólíyí â'dó 'bá kô ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró rí ōlê ró ìyí tǎ kpá bē tǎ âti-âti tǎndí nō 'á, kpá nyé ōzó Ôvǎrí drí 'ērē lâ sísí Pétērō sǐ ōjílâ Yúdǎ yí kǎ drí rí kǎtí. ⁹ Ítí rí, Pétērō, Yákóbǎ gō'dá Yōwǎnǐ yí bē túbē ndrēlé ìyí ōjílâ āmbâ-āmbâ kǎnísǎ kǎ ró rí 'bá yí, gólíyí árílí bē tǎ gólâ Ôvǎrí drí ândrǎ-tǎndí fēzó āmá drí Bǎrǎnábǎ bē lósí āmá drí rī'á 'èlâ tǎ âti-âti tǎndí kǎ 'dī tǎsǐ āmá tí sǐ rí, gólíyí drí āmá lǎgúzó āyíkō sǐ gōzó āmá drí ìyálé nǐ-bē-yǎ 'ērē 'á tǎ â'dá ró kǐ, yí ōlê tǎ âti-âti gólâ āmá drí rī'á ìmbálâ ōjílâ gólíyí â'dó 'bá kô Yúdǎ yí ró rí lǎfálé 'dī trá. Ítí rí, yí â'dô ìyíkǎ kpá zǎā rī'á tǎ âti-âti tǎndí rí 'dī pēlé ōjílâ Yúdǎ yí kǎ drí. ¹⁰ Ítí rí, tǎ gólíyí drí āmá ìjízó 'èlâ rí kó cé ālô, gólíyí lē āmá drí krístō 'bá gólíyí ngá ákó Yērōsǎlémǎ 'álâ rí 'bá yí pǎlé, gō'dá āmá rī'á āyíkō ró tǎ gólíyí drí ìjílí 'dī 'á.

Tǎ Póolō drí tǎ lôgōzó Pétērō drī rí

¹¹ 'Dī vósí rí, Pétērō drí ngázó nǐlǐ rǐlǐ Ānītíyókǎ 'álâ, gō'dá gólâ drí rǐzó ǎvǐlǐ tǎ āzǎ 'bá yí 'á, má drí tǎ lôgōzó gólâ drī tǎ ányâ gólákǎ 'dī tǎsǐ krístō 'bá yí lǐfǐ drī 'á. ¹² Nī ndrē drē, sísí rí, Pétērō rí ngá nyǎlé kpákǎ ālô krístō 'bá gólíyí túbē â'dó 'bá kô ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró rí 'bá yí bē vō ālô 'á. 'Dī vósí rí, gō'dá krístō 'bá gólíyí ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró gólíyí Yákóbǎ drí ájólé rí 'bá yí ácǎ bē ìyí Yērōsǎlémǎ lésí rí, Pétērō ní drí gōzó kpá ngá gǎlé dó nyǎlé krístō 'bá gólíyí â'dó 'bá kô ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró rí 'bá yí bē. Gólâ 'è tǎ 'dī ítí 'dī rí, tǎlâ gólâ trá ūrǐ ró tǎ ìsū gólíyíkǎ kǐ 'bá nǐ ícǎ trá ōjílâ drí 'dēlé zǎlô bāsǎ 'á ōgō ró â'dólé ōjílâ Ôvǎrí kǎ ró rí kǎ rí tǎsǐ. ¹³ 'Dī vósí rí, drī-'bá krístō 'bá kǎ gólíyí â'dó 'bá ōjílâ Yúdǎ yí kǎ ró āzǎ 'bá yí 'dē ìyí kpá trá Pétērō vósí, gbō lé gólíyí nǐ trá kǐ nǐ rí, 'dī rī'á tǎ ányâ 'í rí. Gō'dá Bǎrǎnábǎ ní drí ánikǎ kpá ánī nyǎányâ ádózó, ní drí kpá ítōzó tǎ Pétērō kǎ 'èlé 'dī 'èlé rí'dí.

14 Gõ'dá má ndrê tâ 'dí bê ítí rí, gólíyí rí 'dí kô tâ âti-âti tândí pătĩjĩ Ôvârí kâ nõ lôbêlé ì'dí, má drí tâ lôgõzô Pêtêrõ drĩjĩ òjílã lífí drĩ 'á kĩ, "Ní Pêtêrõ, ní òjílã Yúdã yí kâ ì'dí, ní âyê tâ 'è'è òjílã Yúdã yí kâ rí 'bá yí kâ trá, gõ'dá ní rí rílí nyé òzõ òjílã gólíyí â'dó 'bá kô Yúdã yí ró rí kátí. Gõ'dá tãlá ã'dô 'í ní drí ánikâ lèzó ngá lãnjĩ-lãnjĩ lâ'bí ámakâ Yúdã yí kâ rí kâ 'bálé òjílã gólíyí â'dó 'bá kô Yúdã yí ró rí yí drĩjĩ rí yã?"

15 Útĩ ámâ trá òjílã Yúdã yí kâ ró. Tã ìsũ ámakâ Yúdã yí kâ 'á rí, mã â'dó kô tâ ònjí 'bá 'í òzõ 'bãsurú ázã 'bá yí kátí túbê tâ 'bã'bã Ôvârí kâ nĩ 'bá kô rí. 16 Gõ'dá gbõ lé ámâ òjílã Yúdã yí kâ ì'dí rí, ámâ gólíyí krístõ 'bá ró rí, mã nĩ trá kĩ, Ôvârí ndrê cé òjílã gólíyí tâ lè 'bá trá Yésũ Krístõ 'á rí yí ì'dí òjílã tâ mbĩ 'bá ró. Mã nĩ trá tândí ró kĩ, òjílã ícá kô Ôvârí rí 'bálé â'dólé áyĩkõ ró cé tâ 'bã'bã 'dí 'bá yí 'è'è lá sĩ. Tã 'dí kâ rí tí rí, mã lè tâ trá Yésũ 'á pĩpĩsílí ãlõ sĩ, ã'dô ró bê ámâ drí ngá pãpã úsúzó. Tã lèlè ámakâ Yésũ 'á rí â'dô ámâ 'bã'á nĩ â'dólé tâ mbĩ 'bá ró Ôvârí rí lífí drĩ 'á, tâ gólã 'è 'bá ámâ 'bálé â'dólé tâ mbĩ 'bá ró Ôvârí rí lífí drĩ 'á rí â'dó kô lâ'bí ámakâ Yúdã yí kâ nõ ìnjĩ-ìnjĩ lá ì'dí.

17 'Dĩ kâ rí tí rí, òzõ gõ'dá mã òlè trá â'dólé tâ mbĩ 'bá ró Ôvârí rí lífí drĩ 'á tâ lèlè sĩ Yésũ Krístõ 'á rí, â'dó kô lâ'bí Yúdã yí kâ rí ìnjĩ-ìnjĩ lá sĩ, 'dĩ òjílã Yúdã yí kâ drí ámâ 'bãzó â'dólé tâ ònjí tètè 'bá ró. 'Dĩ ã'dô â'dálã kĩ, Yésũ 'bã ámâ nĩ tâ ònjí 'èlè yã? Á'dó kô ítí! 18 Tã gólã 'è 'bá ámâ 'bálé â'dólé tâ ònjí 'bá ró tákányĩ rí, â'dô 'bã'á gõgõ kpá ó'dí lâ'bí Yúdã yí kâ ìnjílí ã'dô ró ngá pãzó rí ì'dí. Mã â'dô kpá zãã rĩ'á tâ ònjí 'èlè, òzõ mã òtírĩ tâ 'bã'bã 'dí ãlólã ñõõ rí. 19 Gõ'dá tâ pătĩjĩ rĩ'á nõtí. Sísí rí, má cê rú trá kpĩjĩ ã'dô ró bê lâ'bí 'dí 'bá yí ìnjízó. 'Dĩ lâ'bí 'dí kĩ tâ-vó ámakâ trá â'dólé tâ ònjí 'bá ró lédrè-lédrè ádukũ ákó rí ákó. Ítí rí, gõ'dá má áyélé bê tâ gólã kĩ'á nĩ rí òrĩ ngá pãpã úsúlí lâ'bí ìnjĩ-ìnjĩ sĩ, má drí gõzó tâ lèlè Yésũ 'á rí, 'dĩ 'bã mã trá â'dólé tâ mbĩ 'bá ró Ôvârí rí lífí drĩ 'á. 20 Nĩ ndrê drè, Yésũ drã bê fè lãlĩ-lãlĩ drĩjĩ ámâ tãsí rí, 'dĩ rĩ'á ókízõ má drã trá kpãã Yésũ bê rí kátí. Á'dô bê trá ítí rí, rĩrĩ ámakâ â'dó gõ'dá kô òzõ ákũ rí tí. Ngbãângbã nõ rí, Yésũ Krístõ rí gõ'dá trá nĩ má 'á. Má rí gõ'dá kpá trá tâ lèlè sĩ Yésũ Krístõ túbê â'dó 'bá Ôvârí rí mvá ró túbê ámâ lè 'bá trá tákányĩ gõ'dá íyí nyáányã fè 'bá drãlé ámâ pãlé rí 'á. 21 Ôvârí pã mã nõ cú ítí tãkó ítí, â'dó kô kĩ, má ìnjĩ tâ 'bã'bã gólãkã trá. Má ícá gõ'dá kó kô pĩpĩsílí tândí Ôvârí kâ 'dí gálé dó. Tí òzõ ã'dô tâ pătĩjĩ 'í òjílã ã'dô ngá pã'á cú ítí tâ 'bã'bã Ôvârí kâ 'è'è sĩ rí, 'dĩ rí ã'dálã kĩ, Yésũ Krístõ drã íyíkã nõ kó võ tãkó 'á.

3

Tã gólã tâ lèlè Yésũ 'á rí drí 'bãzó cé ì'dí lãfí ngá pãpã kã ró rí

1 ãnĩ òjílã Gālātíyã kã tâ nĩ ákõ lé 'bá ró nõ 'bá yí, ã'dí ádõ ãnĩ nĩ, ãnĩ drí gãzó dó tâ pătĩjĩ rí nĩlĩ nõ yã? Tã gólã ámâ drí átálé trá ãnĩ drí dódó kĩ, ípã Yésũ Krístõ fè lãlĩ-lãlĩ drĩjĩ nõ tâ ònjí ámakâ tãsí rí vî trá ãnĩ drĩjĩ sĩ yã? 2 Ítí rí, 'dõvó nĩ â'dã drè cé tâ ãlõ nõ ì'dí má drí. Ófè Líndrí Tãndí Ôvârí kã ãnĩ drí 'dí, tãlá nĩ ìnjĩ lâ'bí Yúdã yí kã trá rí drí yã? Kó kô, â'dó ítí kô. Nĩ árí tâ âti-âti tândí Ôvârí kã nõ ì'dí ãnĩ drí gõzó tâ lèlè 'á lá pĩpĩsílí ãlõ sĩ, ì'dí Ôvârí drí gõzó Líndrí Tãndí íyíkã fèlè ãnĩ drí 'dí. 3 Bê trá ítí rí, gõ'dá nĩ ã'dô tâ nĩ ákõ lé 'bá ró ítí ã'dô drí yã? Sísí rí, nĩ lè tâ trá Yésũ 'á mbãràkã Líndrí Tãndí Ôvârí kã rí kã sĩ. Gõ'dá tãlá ã'dô 'í ãnĩ drí kpá ítõzó tâ 'èlè mbãràkã ãnĩ nyáányã kã sĩ yã? 4 Á'dô ítí rí, gõ'dá lãnõ ndrĩ gólíyí rú 'è 'bá

trá ãní krístō 'bá ró rí drí rí â'dô trá tākó ítí yā? ⁵ Ôvârí âjô Líndrí Tândí íyíkâ trá ãní drí, gō'dá Líndrí Tândí rí 'dī 'ê tā lârákô trá ãní lâfálé 'á dūū. Ôvârí âjô Líndrí Tândí íyíkâ trá tā lârákô 'dī 'bá yī 'êlé ãní lâfálé 'dī rí, tãlã nī ìnjī tā 'bã'bã gólâkâ trá rí drí sī yā? 'É'ê, â'dó ítí kô. Gólâ 'ê tā 'dī ítí 'dī rí, tãlã nī ârī tā âtī-âtī tândí gólâkâ 'dī trá gō'dá nī lē tā trá 'á lâ pīpīsilī ãlô sī rí drí.

⁶ Tã ngá pãpã kã 'dī rī'á nyé ôzô tā Ābārāyāmã kã ìgīlí trá búkū Ôvârí kã 'á ãkū ró nã rí kâtí. Ígī trá kī, “Ābārāyāmã lē tā trá úlí Ôvârí kã 'á, ì'dī 'dī gólâ drí 'bãzó tā mbī 'bá ró Ôvârí rí ìfī drī 'á tā lēlē gólâkâ 'dī drí sī.” ⁷ Nī ìsū drē tā 'dī. Tã 'dī â'dã tā ãmã drí kī, gólīyī tībē tā lē 'bá trá Ôvârí 'á rí yī â'dô 'bã'á íyī ôjílã Ôvârí kã ró, ôzô Ābārāyāmã rí ózôwá yī drí â'dorē ôjílã Ôvârí kã ró rí kâtí. ⁸ Gō'dá ígī kpá trá búkū Ôvârí kã 'á ãkū ró kī, Ôvârí ãâ'dô kpá ôjílã gólīyī 'bãsurú lídí kã ró rí 'bá yī ndrē'á tā mbī 'bá ró íyī ìfī drī 'á, ôzô gólīyī ôlē tā trá yī 'á pīpīsilī ãlô sī rí. Mã nī tā 'dī trá úlí Ôvârí drí âtálé Ābārāyãmã drí nō 'bá yī sī. Gólâ kī nī rí, yī â'dô ôrē fē'á 'bãsurú ãzã 'bá yī drí ndrī Ābārāyãmã sī. ⁹ Ítí rí, ôjílã gólīyī ndrī tā lē 'bá trá Ôvârí 'á pīpīsilī ãlô sī rí, Ôvârí â'dô ôrē fē'á gólīyī drí, ôzô gólâ drí fērē lâ Ābārāyãmã drí tā lēlē gólâkâ tãsī rí kâtí.

¹⁰ Ítí rí, gō'dá gólīyī íyíkâ tā ìsū 'bá kī, Ôvârí â'dô íyī ndrē'á tā mbī 'bá ró gólâ ìfī tãlã yī ìnjī tā 'bã'bã gólâkâ trá rí drí rí, Ôvârí â'dô gólīyī trī'á ârímã ãkô gólīyíkâ tãsī. Nī ndrē drē, ôjílã gólâ ícã 'bã'á 'bã'bã 'dī 'bá yī 'êlé ndrī ãtú vósí cé rí yū'dãwã. Gō'dá ígī trá búkū Ôvârí kã 'á kī, “Ôjílã ndrī gólīyī rí 'bá íyíkâ ùjūlí tā Ôvârí drí 'bãlé trá búkū íyíkâ 'á ôjílã drí rí 'êlé ndrī rí, gbô lé ôzô tā ònjí gólīyíkâ tā 'bã'bã 'dī 'bá yī tãsī rí â'dô cé ãlô rí, lâtrí íyíkâ â'dô 'bã'á gólīyī drī.” ¹¹ Mã nī trá dódó ãní bē kī nī rí, ôjílã ãzã yū'dãwã â'dô 'bã'á mbī 'bá ró Ôvârí rí ìfī drī 'á tā 'bã'bã gólâkâ 'ê'ê lâ sī, tãlã ígī kpá trá búkū gólâkâ 'á kī, “Gólīyī tībē Ôvârí drí ndrēlé tā mbī 'bá ró íyī ìfī drī 'á, tãlã gólīyī lē tā trá gólâ 'á rí, â'dô íyī rī'á zãã gbãdú ãdūkū ãkô.” ¹² Tã gólâ cé tā 'bã'bã 'ézó ì'dī rí rī'á tā ngī 'í. Â'dó kô tā lēlē Ôvârí 'á rí tãsī, tãlã tā ígī Ôvârí kã âtã kpá trá kī, ôjílã gólâ lē 'bã'á trá tā 'bã'bã Ôvârí kã 'êlé ì'dī â'dô ró bē ngá pãpã úsúzó rí, 'dôvó gólâ ôrī zãã tā 'bã'bã rí 'dī 'bá yī 'êlé ndrī, â'dô ró bē ngá pãpã úsúzó.

¹³ Nī ndrē drē, lâtrí Ôvârí kã bē ãmã drī sī ndrī, tãlã mã 'é tā 'bã'bã gólâkâ ndrī kô. Gō'dá Yésū Krístō ì'dī tībē ãmã drī tī 'bá ró lâtrí Ôvârí kã 'dī 'ásí gō'dá lâtrí rí 'dī 'bá yī trólé ndrī 'dó yī drī ãmã vō 'á. Mã nī trá kī, gō'dá ótrí gólâ trá ì'dī ãmã vō 'á, tãlã ígī kpá trá búkū Ôvârí kã 'á kī, “Ôjílã gólīyī ìlí trá fē drī rí 'bá yī, lâtrí Ôvârí kã bē gólīyī drī sī.” ¹⁴ Yésū Krístō tī ãmã drī 'dī kãyí ódrí gólâ rí 'ízó fē drī ípã-ípã lâ sī rí 'á ítí 'dī rí, tãlã ôjílã 'bãdrī 'ásí ndrī rí 'bá yī úsú ró íyī ôrē tībē ãlô-ãlô lâ Ābārāyãmã drí úsú rí bē kpá té lâfī Ābārāyãmã drí úsúzó lâ rí 'ásí Yésū Krístō sī. Gólâ 'ê tā 'dī ítí 'dī rí, tãlã yī ããfē ró Líndrí Tândí íyíkâ bē ãmã gólīyī tā lē 'bá trá yī 'á rí yī drí, nyé ôzô yī drí 'bãlé trá 'ê'á 'êlã ãmã drí rí kâtí.

Tã gólâ, tā 'bã'bã Ôvârí kã ôjílã drí 'êlé rí ôjá tā 'bã'bã drílã

'bãlé 'êlã ãmã drí rí â'dólé ngá tākó ró rí kô rí

15 Ámâ âdrúpî yî ámâ ízó yí bê, má lē trá tã ámakâ â'dalé ânî drí ngá gólíyî āngó nō 'á nō 'bá yí sī. Ōzō ōjílā āzâ ūmvú ãyî árí trá ōjílā āzâ bê rî, ōjílā āzākā ícá kô tã gólíyíkâ ì'bílî árí mvúzó 'dî ízálé. Gõ'dá ōjílā āzākā ícá kpá kô tã āzâ âtrólé âsólé 'á lâ. 16 Kpá ìtí, Ôvârí 'bã tã trá 'è'á 'èlâ Ābārāyámã drí gólâ rî ózōwá bê kâyî yí drí tã-drî lēlê 'bãzó Ābārāyámã bê rî 'á. Tã ãgî Ôvârí kâ 'dî átã kô kî, “ ‘ánî ózōwá yî” '. Gõ'dá ãgî trá kî, “ ‘ánî ózōwá” '. 'Dî rî â'dalá kî, cé ōjílā ãlô 'î, tãlâ úzî trá cé “ ‘ózōwá” '. Ózōwá rî gógó tã lâ ãgîlî 'dî Yésū ã'dî. 17 Má â'dô tã 'dî ífî lâ ngî'á ânî drí nôtî. Ākû ró rî, Ôvârí 'bã tã-drî lēlê trá Ābārāyámã bê. Gõ'dá ndrô dũdũ vósî,* gólâ drí gōzó tã 'bã'bã íyíkâ âfēlê ōjílâ íyíkâ rî 'bá yí drí 'èlé. Gõ'dá tã 'bã'bã 'dî 'bá yí ícá kô tã-drî lēlê gólâkâ 'bãlé trá ōjílâ gólâkâ rî 'bá yí bê sîsî rî ízálé. Tã 'bã'bã 'dî 'bá yí ícá kô úlî gólâ òrê kâ átálé Ābārāyámã drí rî ízálé. 18 Gõ'dá bê trá ãtî rî, tãlâ â'dô 'î ânî drí rîzó tã átálé kî, Ôvârí ââ'dô lédrê-lédrê âdũkũ âkó fē'á ânî drí, tãlâ nî ãnjî tã 'bã'bã gólâkâ trá yã? Tí ōzō â'dô trá pãtî ãtî rî, 'dî 'bã tã-drî lēlê Ôvârí kâ 'bãlé 'è'á 'èlâ Ābārāyámã drí rî trá ácalé tã tãkó ró. 'Dî rî â'dalá kî, â'dó kô pãtî Ôvârí drí òrê íyíkâ fēlê ãmã drí cú ãtî, tãlâ tã gólâ drí 'bãlé trá 'è'á 'èlâ Ābārāyámã drí rî tãsî. Gõ'dá mã nî trá tãndî ró kî, Ôvârí fē òrê trá Ābārāyámã drí cú ãtî tã tãndî 'è'è gólâkâ âkó, cé tãlâ gólâ 'bã tã trá 'è'á 'èlâ Ābārāyámã drí rî drí.

19 Gõ'dá nî â'dô tã ãjî'á kî, “Ōzō â'dô ãtî rî, gõ'dá tãlâ â'dô 'î Ôvârí drí tã 'bã'bã íyíkâ 'bãzó ãmã drí 'èlé yã?” 'Dî má â'dô tã-drî lâ lôgô'á ânî drí nôtî, Ôvârí 'bã tã 'bã'bã íyíkâ ōjílâ drí 'dî rî, tãlâ áâ'dã ró bê ōjílâ drí kî, gólíyî tã ònjî 'è 'bá 'î. Gólâ 'bã tã 'bã'bã 'dî 'bá yí trá ōjílâ drí cé cãlé búúú kâyî gólâ Ābārāyámã rî ózōwá yí drí tã lâ 'bãlé 'è 'bá ácalé rî tú. Ôvârí âfē tã 'bã'bã íyíkâ 'dî 'bá yí ãmã drí málâyíkâ yí sî, gõ'dá málâyíkâ yí drí fēzó lâ Músã drí, Músã drí gōzó â'dólé tã édé 'bá ró ōjílâ Ôvârí kâ drí Ôvârí bê. 20 Gõ'dá tã édé 'bá rî íyíkâ ōjílâ gólâ drí rî'á lãfálé lâ édélé 'dî 'bá yí 'bãlé ãyî ndrî ãyîkô ró, gõ'dá kâyî Ôvârí drí tã 'bãzó 'è'á 'èlâ Ābārāyámã drí rî sî, gõ'dá gólâ â'dô bê cé éléwálâ tã édé 'bá âkó rî, gólâ 'è íyíkâ tã íyíkâ trá drî-âcê íyíkâ rî sî.

21 Gõ'dá nî âkî'á nî rî, “Tã 'bã'bã Ôvârí kâ 'bãlé ōjílâ íyíkâ drí 'èlé rî ízã tã gólâ Ôvârí drí 'bãlé 'è'á 'èlâ ōjílâ íyíkâ drí rî yí trá.” 'È'è, â'dó kô ãtî. Ícá kô ōjílâ mvá drí tã 'bã'bã Ôvârí kâ rî 'bá yí 'èzó ndrî. 'Dî kâ rî tî rî, ōjílâ ícá kô â'dólé tã mbî 'bá ró Ôvârí rî ãfî drî 'á lãtî 'dî sî. Ōzō tî tã 'bã'bã Ôvârí kâ 'bãlé ōjílâ mvá drí 'èlé rî ãcã lédrê-lédrê âdũkũ âkó fēlê ōjílâ drí rî, tî â'dô ōjílâ 'bã'á â'dólé lédrê-lédrê âdũkũ âkó rî bê tã 'bã'bã 'dî 'è'è sî. 22 Gõ'dá búkũ Ôvârí kâ átã trá kî, tã ònjî ōjílâ drí 'èlé rî â'dô gólâ rî 'bã'á â'dólé rãgî tã ònjî kâ ró, tãlâ gólíyî ndrî ícá ãyî kô tã 'bã'bã Ôvârí kâ 'bãlé gólíyî drí 'èlé rî yí 'èlé ndrî. Gõ'dá bê trá ãtî rî, òrê gólíyî Ôvârí drí tã lâ yí 'bãlé 'è'á âfēlâ gólíyî tã lē 'bá trá yí 'á rî yí drí rî, gólâ â'dô gõ'dá âfē'á lâ cé ōjílâ gólíyî tã lē 'bá trá Yésū Krístô 'á rî yí drí.

23 ãtî rî, drē âkpã sîsî pávó tî njî rû drē kô ãmã ōjílâ drí tã lēzó Yésū 'á rî, tã 'bã'bã Ôvârí drí fēlê ōjílâ drí Músã sî rî, rî nî ãmã ōjílâ òmbélé â'dólé rãgî ró, búúú cãlé kâyî gólâ Ôvârí drí lãtî gólâ tã lēlê kâ Yésū Krístô 'á rî â'dázó ãmã drí rî 'á. 24 Ākû ró rî, tã 'bã'bã Ôvârí kâ fēlê Músã sî 'dî 'bá yí trá ãmã drí lôkî 'bá ró ãmã ájílî Yésū ngálâ rî, tãlâ mã òlê ró tã bê Yésū

* 3:17 3.17 Ndrô 'dî 'bá yí rî'á kámã-sũ-drî-lã-ngã-nyâ'dî-ãlô-drî-lã-ngã-mũdrî.

'á òzò Yésù òtírí àcá rí, gò'dá mã â'dô ró bê tâ mbî 'bá ró Ôvârí rí ìfí drí 'á tâ lèlè Yésù Krístò 'á rí sī. ²⁵ Gò'dá ngbāangbānō rí, Ôvârí â'dâ látì trá àmā drí ngá pázó, tâ lèlè ì'dí Yésù 'á. Ítí rí, ícá kò àmā drí tâ 'bā'bā Ôvârí kâ Músā sī 'dī 'bá yí ndrēzó àmā drí lòkí 'bá ró.

Tā gólā òjílā drí â'dózó òjílā Ôvârí kâ ró látì àlò 'ásī rí

²⁶ Nī ndrē drē, látì ànì drí ndrī â'dózó òjílā Ôvârí kâ yí ró rí cé tâ lèlè ànìkâ Yésù Krístò 'á rí sī. ²⁷ Kàyì gólā ànì ìbábátízázó ànì drí ànì nyānyā â'dázó krístò 'bá ró rí, 'dī nī àcá trá kpākā àlò Yésù bê. ²⁸ Kpá ìtí, ànì ndrī nī â'dô trá òjílā Yésù Krístò kâ ró kpá látì àlò-àlò 'dī 'ásī. Látì tâ lèlè kâ kó cé ì'dí àlò 'dī, òjílā Yúdā yí kâ drí kpá 'bāsúró àzā 'bá yí drí, gò'dá kpá gólíyí ngá tākó ró gò'dá kpá gólíyí òjílā àmbā-àmbā ró rí 'bá yí drí, gò'dá kpá òkó àgò bê rí 'bá yí drí ndrī. ²⁹ 'Dī kâ rí tí rí, òzò ànì gólíyí 'bāsúró àzā 'bá yí kâ ró rí â'dô gò'dá trá ngá àlò ró Yésù Krístò bê rí, ànì gò'dá trá kpá Ābārāyāmā rí ózōwá yí ì'dí. Ítí rí, ànì ndrī, nī â'dô kpá òrē gólā Ôvârí drí tâ lâ 'bālè trá 'è'á fèlā Ābārāyāmā drí ózōwá lâ yí bê rí ùsú'á.

4

¹ Nī ndrē drē, tâ àmākā rí â'dâ-â'dâ lâ â'dô 'bā'á nyé òzò àgò gólā ngá-tì dūù bê drā 'bá mvá lâ drí 'bāzó drē fínyáwá rí kâtí. Mvá lâ drí 'bāzó gò'dá nyé òzò rāgǐ kâtí. Gbō lé ngá-tì dūù àmbá átá lâ kâ 'dī â'dô â'dó'á gólākā ì'dí rí. ² Gò'dá gólā â'dô bê drē 'dīyímvá ró rí, gólā rí drē zāà òjílā àzā drígá. Òjílā rí 'dī drí kpá rīzó ngá gólākā 'dī 'bá yí vó lâ ndrélè nī ìtí būúú gólā drí mbāzó àngí, gò'dá kàyì átá lâ drí njílí trá àkù ró ngá 'dī 'bá yí fèzó gólākā ró drílā vó lâ ndrélè nī rí drí àcázó.

³ Gò'dá àmākā rí kpá ìtí. Drē sísí àmā drí Yésù Krístò rí nīzó kò rí, àmā drē nyé òzò 'dīyímvá fínyáwá rí 'bá yí kâtí. Lā'bí àmā drí 'èlè trá àmā pázó rí 'bá yí òmbē àmā trá nyé òzò rāgǐ kâtí. ⁴ Ítí rí, gò'dá kàyì gólā Ôvârí drí njílí rí 'á, gólā drí gōzó íyí mvá rí àjólé àngó nō 'á nōngá. Òkó drí gólā rí tīzó òjílā mvá tīrī kâtí 'bāsúró Yúdā yí kâ 'á rílí tâ 'bā'bā Músā kâ zèlé. ⁵ Ôvârí àjò íyí mvá Yésù Krístò àngó nō 'á nōngá nō, tâlā gólā àānī ró bê àmā gólíyí àngó nō 'á rí 'bá mbārākā tâ 'bā'bā kâ zèlé nō ìnjílí rílí drī-báláyì ró mbārākā tâ 'bā'bā kâ 'ásī, gò'dá mã ùúsù ró ngá gólíyí àmā átá Ôvârí drí tâ lâ 'bālè trá 'è'á 'èlā àmā drí rí bê gólā rí mvá yí ró. ⁶ Ítí rí, tâlā nī â'dô bê gò'dá trá Ôvârí rí mvá yí ì'dí rí, gò'dá Ôvârí drí Líndrì Tāndí íyí mvá kâ àfèzó ànìlì rílì ànì pīpīsilí 'á 'dī. Líndrì Tāndí mvá lâ kâ 'dī drí gōzó rí'á tâ àtálè àmā tì sī mã òtírí rī rātāā 'èlè rí, ì'dí gò'dá àmā drí rīzó Ôvârí rí zīlì " 'Tátá" ', gò'dá kpá " 'àamā átá" '. ⁷ Bè trá ìtí rí, nī â'dó gò'dá kò zāà rāgǐ 'í. Ànì gò'dá trá ngbāangbānō Ôvârí rí mvá yí ì'dí. Tā 'dī kâ rí tí rí, ngá tībè gólā drí 'è'á fèlā íyí mvá yí drí rí, gólā â'dô kpá fè'á lâ ànì drí.

Tā gólā Póólò drí tâ àtázó krístò 'bá Gālātíyā kâ rí 'bá yí drí gólíyí ògò ró ìyí tâ mbî 'èlè ì'dí rí

⁸ Àkù ró, drē sísí ànì drí drē Ôvârí pātī rí nīzó kò rí, ànì trá ndrī 'dó rāgǐ òvârí ànìkâ rí 'bá yí kâ ì'dí, tībè â'dô-â'dô lâ yí drí â'dólè kò 'è'á ìnjì lâ ìyí Ôvârí pātī ró rí. ⁹ Gò'dá ngbāangbānō rí, nī nī gò'dá trá tándí ró Ôvârí pātī rí ì'dí ànì átá ró. Gò'dá tâ àmbá rí rí'á nōtí. Ôvârí gò nī ànì trá ì'dí íyí mvá yí ró. Gò'dá ìtí rí, tâlā à'dô 'í ànì drí kpá 'èzó gólè ó'dí â'dólè rāgǐ òvârí 'dī 'bá yí kâ ró yā? ¹⁰ Tālā à'dô 'í ànì drí kpá 'èzó ànì nyānyā fèlé

kpá ó'dí rĩ'á lã'bí gólīyíkã rĩ'á 'èlã kãrãmã kãyî lãnjã kã sĩ kãrãmã párá lãnjã kã bê gõ'dá kpá kãrãmã ndrô lãnjã kã bê yã? Tã 'dĩ 'bá yĩ sũ trá Ôvãrí rú yã? ¹¹ Mã rĩ'á tã ãsũ ró tã ãníkã 'èlé 'dĩ 'á! Mã tã ãsũ ró, tãlã lôsĩ ámákã 'èlé ãní lãfálé 'á 'dĩ òzó kô 'bãã tãkó ìtĩ.

¹² Ámã àdrúpĩ yĩ ámã ìzó yĩ bê, mã lò'bã rú'bã ãní rú, nĩ 'è tã gólã mã drĩ 'èlé rĩ ì'dĩ, tãlã sĩsĩ rĩ, mã kpá ãní tí ìtĩ. Sĩsĩ lã sĩ, nĩ 'é tã ãzã ònjĩ lã kô mã drĩ. ¹³ Nĩ nĩ trá tãndĩ ró kĩ, sĩsĩ mã òtĩrĩ nĩ tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Ôvãrí kã nõ pèlé ãní drĩ tólã rĩ, ngã lãzé 'è mã nĩ. Tã 'dĩ 'bã mã trá rĩlĩ zãã tã Ôvãrí kã 'dĩ pèlé vò ãníkã nã 'á tólã. ¹⁴ Kãyî nã 'bá yĩ 'á rĩ, ngã lãzé ámákã nã à'dô trá ngã lãnjĩ ró ãní drĩ nĩlĩ. Gõ'dá tã 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ ndrĩ rĩ, nĩ gãã mã kô dó. Nĩ lãgú mã trá òzô ãní drĩ mãlãyíkã Ôvãrí kã lãgúrĩ ngátã Yésũ Krístô rĩ gógó nyãányã lã lãgúrĩ kãtĩ. ¹⁵ Sĩsĩ rĩ, ãní trá ãyĩkô ró mã bê. Gõ'dá à'dô 'bã ãní nĩ tã ãsũ ãníkã jãlé yã? Mã nĩ trá, sĩsĩ rĩ, tí òórô ãní ìjĩ kĩ, nĩ ãngĩ ãní ìfĩ ãfèlé mã drĩ 'bãlé ámákã rĩ vò lã 'á rĩ, tí nĩ ãngĩ ãní ìfĩ nõ trá ãfèlé mã drĩ. ¹⁶ Tã àtĩ-àtĩ pãtĩĩ mã drĩ pèlé ãní drĩ 'dĩ 'bã ãní gõ'dá ámã ndrèlé àjú-'bã-ãzĩ ãníkã ró à'dô tãsí yã?

¹⁷ Gõ'dá tã ìmbã 'bá ãzã 'bá yĩ ìyíkã rĩ'á tã tãndĩ àtálé ãní drĩ ãní àdólé sèlé tã lèlé tã àtĩ-àtĩ ãnyã gólīyíkã 'á. Gólīyĩ lèé kô tã tãndĩ drĩ à'dólé ãní drĩ. Gólīyĩ lè ãní lãfã cãlé ãmã rú sĩ, tãlã nĩ òlè ró tã bê cé tã ìmbã ãnyã ìyíkã 'dĩ 'á ì'dĩ. ¹⁸ À'dô 'bã'á tãndĩ ró òjĩlã drĩ ãní lèzó pãtĩĩ ró kãrá, kãyî vòsĩ cé, à'dô kô cé kãyî mã drĩ 'bãzó ãní bê rĩ 'á. ¹⁹ Ámã mvã yĩ, pãtĩĩ ró, mã lè ãní ròô, gõ'dá mã òtĩrĩ tã kĩ 'bã nĩ, nĩ rĩ tã lèlé ònjô tã ìmbã 'bã 'dĩ 'bá yĩ kã rĩ 'á rĩ àrĩ rĩ, tã lã lãzè trá mã rú ròô, nyé òzô mvã lãzé 'bã òkó 'á tĩrĩ lã 'á rĩ kãtĩ. Tã 'dĩ à'dô lãzé 'á mã rú ìtĩ bũũ mã drĩ ndrèzó lã kĩ, nĩ àyè ònjô 'dĩ 'bã yĩ trá tã Yésũ Krístô kã àtĩlĩ gã drĩ rĩ sĩ. ²⁰ Pãtĩĩ ró, mã lè trá nĩlĩ tólã rĩlĩ ãní bê ngbãangbãno. Tĩ òzô mã òrĩ trá ãní bê tã 'dĩ ì'bĩlĩ ãní bê ìtĩ rĩ, tí mã à'dô ìcã'á tã ãsũ ámákã à'dálé ãní drĩ mãnísí ãní drĩ àrĩlĩ dódó. Gõ'dá ngbãangbãno, mã rĩ'á tã ãsũ bê ãní tãsí.

Úlĩ mãnĩgô Hãgãrã yĩ tãsí Sãrã bê rĩ

²¹ ãní gólīyĩ lè 'bã rĩlĩ tã 'bã'bã Músã kã zèlé à'dô ró bê ngã pãpã úsúzó tã 'dĩ 'bá yĩ 'è'è lã sĩ rĩ, nĩ àrĩ drè úlĩ gólã ìgĩlĩ búkũ Ôvãrí kã 'á nõ. ²² Ígĩ trá 'á lã kĩ, ãbãrãyãmã àà'dô trá rĩ'á mvã ágó bê rĩ, ãlô rĩ Ìsimélè òkó gólã rãgĩĩ ró rú bê Hãgãrã rĩ drĩ tĩlĩ rĩ, gõ'dá mvã ágó ãzã rú bê Ìsákã òkó rú bê Sãrã gólã à'dô 'bã kô rãgĩĩ ró rĩ drĩ tĩlĩ rĩ. ²³ Mvã ágó gólã òkó rãgĩĩ ró rĩ drĩ tĩlĩ rĩ, útĩ ìyíkã trá nyé òzô òjĩlã mvã drĩ kó rĩrĩ mvã tĩlĩ rĩ kãtĩ. Gõ'dá mvã ágó gólã òkó gólã à'dô 'bã kô rãgĩĩ ró rĩ drĩ tĩlĩ rĩ, útĩ ìyíkã mbãrãkã Ôvãrí kã sĩ, tã 'bã'bã gólã Ôvãrí drĩ 'bãlé trá 'è'á 'èlã ãbãrãyãmã drĩ rĩ vò ró.

²⁴⁻²⁵ Tã òkó gólīyĩ rĩ 'dĩ 'bã yĩ kã trá úlĩ mãnĩgô 'ì tã ìmbálé ãmã drĩ. Tã òkó rĩ 'dĩ 'bã yĩ kã rĩ, rĩ tã gólã tã-drĩ lèlé Ôvãrí kã 'bãlé trá òjĩlã ìyíkã drĩ rĩ rĩ 'bã yĩ à'dálé ì'dĩ. Tã-drĩ lèlé sĩsĩ rĩ'á tã-drĩ lèlé tã 'bã'bã kã Ôvãrí drĩ 'bãlé Músã sĩ rĩ gõ'dá rĩ lã rĩ'á tã-drĩ lèlé tã gólã drĩ 'bãlé trá 'è'á 'èlã ãbãrãyãmã drĩ rĩ 'bã yĩ kã. Òkó rãgĩĩ ró rú bê Hãgãrã gólã mvã tĩ 'bã 'dó rãgĩĩ ró rĩ, rĩ 'dĩ lãmbé tã-drĩ lèlé gólã Ôvãrí drĩ tã 'bã'bã ìyíkã àfèzó òjĩlã ìyíkã Ìsĩrã'èlé kã drĩ únĩ zĩlĩ Sĩnáyĩ 'bãdrĩ Sãwòdíyã kã rĩ 'á rĩ drĩ rĩ à'dá'á. Gõ'dá Hãgãrã 'dĩ rĩ kpá Yèròsãlémã gólã ãngó nõ kã nõ à'dálé, tãlã òjĩlã Yèròsãlémã 'dĩ kã rĩ'á ìyĩ 'dó rãgĩĩ tã 'bã'bã Músã kã rĩ kã ì'dĩ.

²⁶ Gõ'dá ãmâ rĩ'á nyé òzõ Sárã rĩ mvá kátí tã-drĩ lèlè rĩ lá 'dĩ zélé. Sárã 'dĩ rĩ kpá ãmâ gólíyí Yērõsálémã ó'dí úrú 'álâ rĩ lé 'bá ró rĩ 'bá yí â'dálé. Mã â'dó kô rãgĩ 'í ngá ãzãkã gólíyí â'dó 'bá bê ãngó nõ 'á nõ 'bá yí drí. ãmâ rĩ'á drĩ-báláyí ró òjílã Ôvârí kã 'í. ²⁷ Tã ígĩ Ôvârí kã â'dã trá ãmâ drí kĩ,

“Ní òkó gólá óndó ró nõ, ní â'dô ãyĩkõ bê.

Ní gólá mvá tĩtĩ lãzé-lãzé òtójõ 'bá kó kô nõ, ní òtrê ãyĩkõ sĩ,

tãlã ání mvá yí â'dô lízó'á dũũ gãrã òkó gólíyí ágó drígá mvá bê 'dĩ 'bá yí drĩ sĩ.”*

Īsáyã 54.1

²⁸ Ámâ âdrúpĩ yí ãmâ ìzó yí bê, ãní rĩ'á mvá gólíyí tĩlĩ mbâràkã Ôvârí kã sĩ òzõ Īsákã rĩ tĩrĩ kátí, tã gólá Ôvârí drí 'bãlé trá 'è'á 'èlã Ābãrãyãmã drí rĩ vó ró. ²⁹ Kãyí 'dĩyĩmvã Ābãrãyãmã kã rĩ 'dĩ 'bá yí drí â'dózó drẽ 'dĩyĩmvã ró rĩ, mvá gólá tĩlĩ lãtĩ gólá kó òjílã mvá drí rĩzó mvá tĩlĩ rĩ 'ásĩ rĩ, fẽ lãñõ trá rõõ mvá gólá tĩlĩ mbâràkã Ôvârí kã sĩ rĩ drí. Tã gólá 'dĩ âcã trá tã pãtĩ rĩ ró kpá ãndrõ nõ. Òjílã gólíyí tĩlĩ trá Ābãrãyãmã rĩ ózõwã ró gólíyí tã lè 'bã trá tã 'bã'bã Ôvârí kã ìnjĩ-ìnjĩ lá 'á rĩ 'bá yí, gólíyí rĩ trá lãñõ fèlè ãmâ gólíyí â'dó 'bã tã lè 'bã ró Yésũ 'á mbâràkã Ôvârí kã rĩ sĩ rĩ drí.* ³⁰ Ītĩ rĩ, úlĩ Ôvârí kã rĩ âtã â'dô tã 'í tã 'dĩ tãsí yã? Úlĩ Ôvârí kã kĩ, “Ní drõ òkó gólá rãgĩ ró 'dĩ vólé mvá lá 'dĩ bê. Tãlã mvá ágó òkó gólá rãgĩ ró rĩ drí tĩlĩ 'dĩ ícã kó kô drĩ-vó gólá 'è 'bã â'dólé mvá ágó òkó gólá â'dó 'bã kô rãgĩ ró rĩ kã drí rĩ trólé.” ³¹ Ītĩ rĩ, ãmâ âdrúpĩ yí ãmâ ìzó yí bê, ãmâ gõ'dá trá 'dĩyĩmvã òkó gólá â'dó 'bã kô rãgĩ ró rĩ kã ì'dĩ. Gõ'dá kpá ĩtĩ rĩ, mã â'dó gõ'dá kô rãgĩ 'í tã 'bã'bã ãkũ 'dĩ 'bã yí zélé.

5

Tã kĩ'á nĩ, mã ùnjũ gágá drĩ-báláyí ãmãkã Yésũ drí fèlè rĩ rú rĩ

¹ Yésũ Krístõ tĩ ãmâ drĩ trá, mã òrĩ ró bê drĩ-báláyí ró ngá lãnjĩ tã 'bã'bã kã 'ásĩ. Á'dô bê gõ'dá trá ĩtĩ rĩ, 'dõvó mã njũ gágá drĩ-báláyí ãmãkã Yésũ drí âfèlè 'dĩ rú, gõ'dá mã âyè ãmâ nyãányã kô tã 'bã'bã Yúdã yí kã 'dĩ 'bã yí drí ãmâ 'bãzó rãgĩ ró kpá ó'dí.

² Nĩ ârĩ drẽ, mã Póõlõ, mã âtã ãní drí nõtĩ, òzõ nĩ ãâyè ãní nyãányã trá 'dèlè bãsã 'á ngá pãpã úsúzó rĩ, 'dĩ gõ'dá drãdrã Yésũ Krístõ kã fè lãlĩ-lãlĩ drĩ rĩ â'dô trá ngá tãkó ró ãní drí. ³ Mã â'dã tã ãní drí kpá ó'dí, òzõ mã drí â'dãrè lá trá sísĩ ãní drí kátí kĩ'á nĩ rĩ, òjílã gólá íyĩ nyãányã âyè 'bã trá 'dèlè bãsã 'á ngá pãpã úsúzó rĩ, 'dĩ òjílã rĩ 'dĩ 'bã íyĩ nyãányã trá tã 'bã'bã Yúdã yí kã 'dĩ 'bã yí ìnjĩlĩ, gõ'dá ícã trá gólá drí tã 'bã'bã 'dĩ 'bã yí 'èlè ndrĩ ãkĩ ãkó. ⁴ ãní òjílã gólíyí 'è 'bã ãní 'bãlé Ôvârí drí ndrèlè tã mbĩ 'bã ró tã 'bã'bã ìnjĩ-ìnjĩ sĩ 'dĩ rĩ, nĩ kĩ ãní lãfálé trá vólé Yésũ Krístõ rú sĩ. Nĩ gã pĩpĩsĩlĩ tãndĩ gólãkã ãmã pãzó rĩ trá dó. ⁵ Gõ'dá ãmãkã rĩ, mã lè ãmãkã tã trá Yésũ Krístõ 'á pĩpĩsĩlĩ ãlõ sĩ. Tã 'dĩ kã rĩ tĩ rĩ, Líndrĩ Tãndĩ Ôvârí kã 'bã ãmã trá lĩfĩ 'bãlé kĩ, ãmã trá tã mbĩ 'bã 'í Ôvârí rĩ lĩfĩ drĩ 'á tã lèlè ãmãkã 'dĩ sĩ. ⁶ Tãlã ãmã gólíyí â'dó 'bã trá ãlõ Yésũ Krístõ bê nõ 'bã yí rĩ, ngãtã mã 'dè trá bãsã 'á ngãtã mã 'dè kô yã rĩ, Ôvârí ndrè ãmã ndrĩ 'dó ngá ãlõ

* **4:27** 4.27 Úlĩ 'dĩ 'bã yí ífĩ lá kĩ, òjílã tã lè 'bã Yésũ 'á rĩ yí â'dô lízó'á â'dólé gãrã gólíyí iyĩkã rĩ 'bã tã 'bã'bã ìnjĩlĩ ì'dĩ ngá pãzó rĩ yí drĩ sĩ. * **4:29** 4.29 Úlĩ nõ 'bã yí tã ífĩ lá kĩ, òjílã Yúdã yí kã rĩ'á iyĩ lãñõ fè'á krístõ 'bã yí drí. **4:30** 4.30 Tã Ômvó Ngã 21.10.

ró yí lífí òjílà íyíkà ró. Ôvârí drí rî, ngá tâ lâ drí 'bâlé gǎrǎ rî cé tâ lèlè ì'dí Yésũ Krístô 'á. Gõ'dá 'dĩ â'dô kpá ãmâ 'bã'á ãmâ ãzí-ãzí yí lèlè.

⁷ Ítí rî, drê ãkpã sísí rî, nî rî trá lôsí Yésũ kâ 'èlé dódó. Gõ'dá ã'dí âdô ãní nî ãní drí gôzó volé gǎlé dó tâ pǎtĩ Yésũ kâ 'èlé rî yã? ⁸ Ôvârí gólâ ãní âzí 'bá Yésũ Krístô ngálâ rî lèé kô ãní drí tâ 'dĩ 'èlé. Tã 'dĩ â'dó kô tâ gólâkâ ì'dí. ⁹ Tã ìmbâ ányâ rî'á nyé òzô ngá ãñâ kâtí. Ngá ãñâ rî 'bá ngá ãzâ 'bá yí lâfálé 'á vò ãlô 'á rî â'dô ngá 'dĩ 'bá yí 'bã'á 'dó ñalé. ¹⁰ Gõ'dá má nî trá tãndí ró tâ lèlè ãníkâ Yésũ 'á rî sî rî, nî â'dô úlú gólâ má drí átálé ãní drí nõ tâ-drí lâ lè'á. Gõ'dá òjílâ gólâ rî 'bá ãní drí ìzálé 'dĩ, Ôvârí â'dô lâñô fè'á gólâ drí, ngátá gólâ ã'dí ì'dí yã rî.

¹¹ Ámâ âdrúpí yí ãmâ ìzó yí bê, áâdô ãní trá ònjô sî tâ ìmbâ ámakâ tãsí. Tí òzô gõ'dá má òrî kpá zãã rî'á tâ pèlé kí'á nî rî 'dè'dè bãsã 'á rî ãâ'dô tãndí ró Ôvârí drí ãmâ ndrèzó tâ mbî 'bá ró íyí lífí drí 'á rî, gõ'dá Yúdã yí rî ìyí lâñô fèlé má drí ã'dô tãsí yã? Tã gólíyí drí 'bãzó òmbã ró rî rî'á tâ má drí ìmbálé kí, cé òdrã Yésũ kâ rî ì'dí gólâ ícá 'bá òjílâ pǎlé tâ ònjí gólâkâ 'ásí rî. ¹² Òjílâ gólíyí rî 'bá ìyí tâ sòlé ãní 'á 'dèlé bãsã 'á 'dĩ 'bá yí, má ìsũ tâ tíkó gólíyí òní nî'á ìyí ñólé volé, tâlâ gólíyí òrî ró 'bãñá ró.

Tã ãmâ drí rîzó zãã tâ Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rî kâ 'èlé ì'dí rî

¹³ Ámâ âdrúpí yí ãmâ ìzó yí bê, Ôvârí âzî ãní trá â'dolé drí-báláyí ró tâ 'bã'bã 'è'è tãsí. Gõ'dá drí-báláyí rî 'dĩ, tâ ífí lâ â'dó kô ãní drí ãní âyéle ngá gólíyí ãní rú'bã drí lówó lâ 'bâlé â'dó 'bá tâ ònjí ró rî yí 'èzó. Nî ì'bũ rú bê-rî ì'dí ãní ãzí-ãzí yí drí lówó sî. ¹⁴ Má âtã tâ 'dĩ ìtí 'dĩ rî, tâlâ tâ 'bã'bã Ôvârí kâ òlógô trá ndrî 'dó ãlô tâ 'bã'bã gólâ tâ âtã 'bá kí'á nî rî, “Ní lè òjílâ ãzí òzô ní drí ãní nyãányã lèrè kâtí.” ¹⁵ Ítí rî, òzô gõ'dá nî òrî ãní tî òcílí ãní vò 'ásí ãní ìzálé rî, nî âyè tâ rî gógó ìtí 'dĩ volé, tâlâ nî òzó kô ãní ãzí-ãzí yí úfú.

¹⁶ Tã rî 'dĩ tãsí rî, má âtã ãní drí, nî rî látí gólâ Líndrí Tãndí Ôvârí kâ drí â'dalé trá ãní drí rî 'ásí. Òzô nî ò'è trá tâ gólâ Líndrí Tãndí Ôvârí kâ drí â'dalé trá ãní drí rî yí ì'dí rî, 'dĩ nî ícá gõ'dá ngá gólíyí ãní rú'bã drí lèlé rî 'èlé kô, túbè 'è 'bá ãní âjílí tâ ònjí 'á rî. ¹⁷ Má âtã tâ 'dĩ ìtí 'dĩ rî, tâlâ tâ lówó ãmâ rú'bã kâ rî lè íyíkã zãã tâ gólíyí Líndrí Tãndí Ôvârí kâ drí lèlé kô rî 'bá yí 'èlé ì'dí. Gõ'dá Líndrí Tãndí Ôvârí kâ lè ãmâ drí kpá tâ gólíyí tâ lówó ãmâ rú'bã kâ drí lèlé kô rî 'èlé ì'dí. Líndrí Tãndí Ôvârí kâ gõ'dá tâ lówó ãmâ rú'bã kâ rî bê rî, rî ìyí ìtú vósí cé rú fúlí. Ítí rî, gólíyí lèé ìyí rú kô, gólíyí âjú-'bã-ãzí 'í. Tãlâ ì'dí 'dĩ, ãmâ drí ícázó tâ gólíyí ãmâ drí lèlé 'èlâ rî 'èlé kô 'dĩ cú ìtí mbârâkã ámakâ sî. ¹⁸ Gõ'dá òzô nî òrî tâ Líndrí Tãndí Ôvârí kâ drí â'dalé ãní drí rî 'èlé rî, nî â'dô rî'á tâ mbî 'èlé, gõ'dá tâ 'bã'bã Músã kâ ícá kô ãní òmbélé òzô rǎgĩ kâtí.

¹⁹ Ítí rî, ãmâ ndrî mã nî trá tãndí ró tâ ònjí gólíyí tâ lówó ãmâ rú'bã kâ drí ãmâ 'bâlé 'èlâ rî, gólíyí ì'dí nõ 'bá yí: â'dú kòkò òkó ngátá ágô â'dó 'bá kô ãní òkó ró ngátá ágó ró kô rî bê rî, ngá gólíyí ònjí ró ãnyí âjí 'bá rî yí 'è'è lâ, ãvè ngátá ngá gólíyí tâ lówó rú'bã kâ drí lèlé sũ 'bá kô rî yí, ²⁰⁻²¹ òvârí âbãrãdãgô íratã-íratã òzô pãrãndã tî rî kâtí, bêngè gõ'dá mōndrã fèfè, pîpîsílí 'bã'bã òjílâ ãzí rú, rú fũfũ ngátá ãwã 'è'è òjílâ ãzí bê, pîpîsílí 'bã'bã ngátá âgî-âgî ngá òjílâ ãzí kâ rú, òjílâ ãzí 'bã'bã gǎrǎ òjílâ ãzã 'bá yí drí sî, lâfã cãcã òjílâ gólíyí ãní lè 'bá rî yí èpèzó ì'dí rî, 'díyí fũfũ òdrã sî, kãrãmã gólíyí òdrã drí 'díyí 'bãzó rî'á tâ ònjí-ònjí ãnyí kâ 'èlé rî 'è'è lâ, gõ'dá tâ

gólíyī ndrī sū 'bá kô rī 'bá yī 'ě'ě lâ. Má sô drī-mbílí ānī līfī kpá ó'dí, òzô má drī 'élé trá sísí rī kátí, òjílā gólíyī rī 'bá zāā tā ònjí gólíyī lālē 'dī 'bá yī 'élé rī ícá ìyī kô cālē āngó Ôvârí kâ úrú 'álâ rī 'á.

²² Gõ'dá tā gólíyī Líndrí Tāndí Ôvârí kâ drī âmâ 'bālē 'ělâ rī yī kpá ngī, gólíyī ì'dí nō 'bá yī: òjílā āzī lēlē, â'dólē āyīkô bê âmâ pīpīsílí 'á, rīlí tā ã'dí sī, rīlí fīī âtū-âtū sī, rīlí òjílā bê tāndí ró, tā tāndí 'ě'ě sī, rīlí zāā tā lēlē sī Ôvârí 'á, ²³ tā 'ě'ě mánísī rī, gõ'dá tā trô 'bá ró lôvó rú'bá kâ drīgá sī. Tā 'bā'bā āzā yū'dáwá gārã 'dī 'bá yī drīī sī âmâ êdrēlé tā tāndí 'dī 'bá yī 'élé ndrī. ²⁴ Ítí rī, âmâ gólíyī tībē â'dó 'bá trá òjílā Yésū Krístô kâ ró nō 'bá yī, mā gā gõ'dá tā lôvó rú'bá kâ tībē rī 'bá âmâ 'bālē tā ònjí 'élé rī yī trá ndrī 'dó. Tā lôvó 'dī 'bá yī rī'á òzô āvô kátí mbârākā ākó âmâ 'bālē tā ònjí 'élé. ²⁵ Gõ'dá Líndrí Tāndí Ôvârí kâ rī bê trá nī âmâ 'bālē rīlí òzô òjílā Ôvârí kâ drī rīrī rīlí rī kátí rī, 'dôvó mā āâyē âmâ nyāányâ nyé gólâ drīgá tā 'ě'ě âmákâ rī 'bá yī 'ásī ndrī gólâ ò'dê ró nī sísí âmâ drī. ²⁶ Mā 'bā âmâ nyāányâ kô â'dólē gārã âmâ āzī-āzī yī drīī sī, tálâ 'dīī rī â'dô pīpīsílí ònjí gõ'dá rú lē ākô bê ājí'á âmâ lāfálē 'ásī.

6

Tā gólâ tā tāndí 'ězô ānī āzī-āzī yī drī ì'dí rī

¹ Âmâ âdrúpī yī âmâ îzó yī bê, òzô nī òndrē ānī āzī-āzī krístô 'bá ró rī 'bá yī trá tā ònjí 'ě'á rī, ānī gólíyī rī 'bá tā gólíyī Líndrí Tāndí Ôvârí kâ drī rī'á â'dálâ nī rī 'bá yī 'élé ì'dí rī, nī ānī tā lôgólē ānī āzī-āzī 'dī 'bá yī drīī gõ'dá lâtī mbī rī â'dázó ì'dí gólíyī drī mánísī pīpīsílí ã'dí sī. Ítí rī, nī â'dô trá lâtī tāndí rī 'dī â'dá'á gólíyī drī rī, gõ'dá nī ndrē ānī vó kpá tāndí ró, nī òzó gõ'dá kpá tā ònjí 'ě'ê kô. ² Ítí rī, ānī ndrī, nī pâ ānī āzī-āzī yī lâŋô gólíyī drī â'dózó ì'dí bê lâ rī 'bá yī 'ásī. Òzô nī ò'ê trá ítí rī, 'dīī ānī trá tā gólíyī Krístô drī 'bālē ānī drī 'élé rī yī 'ě'á. ³ Òzô òjílā āzā ò'bā yī trá â'dólē gārã íyī āzī-āzī yī drīī sī rī, gólâ rī 'dī rī íyī nyāányâ âdó'á, tálâ gólâ cé rī'á ngá tākó 'í. ⁴ Ítí rī, ānī ālô-ālô ndrī, nī ìsū drē tā gólíyī ānī nyāányâ drī rī'á 'ělâ rī 'bá yī tā lâ ndrī, gõ'dá òzô tā ndrī ānī drī rī'á 'ělâ rī 'bá yī â'dô trá ndrī tāndí ró rī, nī â'dô ícá'á â'dólē āyīkô ró tā tāndí āníkâ 'dī 'bá yī tāsī, cú ítí ānī ì'bī ākó tā 'ě'ě òjílā āzā kâ bê. ⁵ Ānī ālô-ālô, tā āníkâ 'dī òndrē ānī ì'dí.

⁶ Gõ'dá ānī gólíyī tībē ìmbálē trá tā Ôvârí kâ sī rī 'bá yī, nī pâ tā ìmbá 'bá āníkâ gólíyī rī 'bá ānī ìmbálē rī ngá ānī drīgá rī 'bá yī sī.

⁷ Nī âdô ānī nyāányâ kô, tálâ òjílā āzā yū'dáwá 'ě 'bá 'dásí 'élé Ôvârí rú. Òjílā â'dô íyíkâ kpá té ngá gólíyī drī ì'dí rī lō'wâ lâ ê'bé'á ì'dí 'bālē ìyī drī êró 'á. ⁸ Òzô gõ'dá òjílā òrī cé tā gólíyī ònjí-ònjí tā lôvó rú'bá kâ drī lēlē rī yī 'élé ì'dí, ã'dô ró bê íyíkâ cé tā lôvó rú'bá kâ ícázó ì'dí rī, gólâ â'dô íyíkâ òdrā lâŋô âdūkū ākó rī bê rī úsú'á ì'dí lō'wâ lôsī íyíkâ 'élé 'dī kâ ró. Gõ'dá òzô gólâ ò'ê tā gólíyī Líndrí Tāndí Ôvârí kâ rī 'bā 'bá āyīkô ró rī yī ì'dí rī, gólâ â'dô kpá lédrē-lédrē âdūkū ākó rī úsú'á Líndrí Tāndí Ôvârí kâ drīgá sī ì'dí lō'wâ lôsī íyíkâ 'élé 'dī kâ ró. ⁹ Ā'dô gõ'dá bê trá ítí rī, lâŋô tā tāndí 'ě kâ ò'ê âmâ kô, tálâ òzô lâŋô tā tāndí 'ě kâ ò'ê gõ'dá âmâ kô rī, mā â'dô tā tāndí úsú'á rōô Ôvârí drīgá sī kâyī gólâ drī njīlí trá Yésū rī ājózó āgólē rī 'á. ¹⁰ Òzô ã'dô gõ'dá trá ítí rī, òzô ìicâ trá âmâ drī tā tāndí rī 'ězô âmâ āzī-āzī yī drī rī, mā ò'ê tā tāndí rī gógó 'dī gólíyī drī pīpīsílí ālô sī kâyī vósí cé, ngīngí lâ âmâ āzī-āzī gólíyī krístô 'bá ró rī yī drī.

Úlì ãdūkū Póólō kâ Gālātíyā lé 'bá yí drí rí

¹¹ Nĩ ndrê drê tã ìgĩ àngĩ trãkũ má drí ìgĩlĩ ãnĩ drí ámâ drí sĩ nõ, má ìgĩ 'dĩ ãnĩ drí nĩ zĩ ró bê dódó.

¹² Òjílã gólíyĩ rĩ 'bá ìyĩ tã átálé ãnĩ drí mbârâkã sĩ, tãlã nĩ ò'dê ró bê bãsã 'á 'dĩ 'bá yĩ, gólíyĩ rĩ tã 'dĩ 'bá yĩ átálé ãnĩ drí ìtí 'dĩ, tãlã òjílã Yúdã yĩ kã ã'dô ró bê ãyĩkõ ró ìyĩ bê. Gólíyĩ lée kô lãṅõ úsúlĩ, tãlã tã ìmbã kí'á nĩ rĩ, cé òdrã Yésũ Krístõ kã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ rĩ ãã'dô ãmã pã'á nĩ rĩ tãsĩ. ¹³ Gõ'dá gbõ lé òjílã 'dê 'bá trá bãsã 'á 'dĩ 'bá yĩ rĩ, ìnjĩ ìyĩ tã 'bã'bã Yúdã yĩ kã 'dĩ 'bá yĩ kpá ndrĩ kô. Ìtí rĩ, gólíyĩ lè ìyĩkã nõ, nĩ ò'dê ró bê bãsã 'á cé tãlã yĩ òlõmbê ró ìyĩ tã bê ãnĩ sĩ ìyĩ ãzĩ-ãzĩ yĩ òjílã Yúdã yĩ kã drí kĩ, yĩ ò'bã ãnĩ nĩ 'délé bãsã 'á. ¹⁴ ã'dô ìyĩkã ámakã rĩ ì'dĩ rĩ, má lè ámakã ámã lõmbélé cé tã ãlõ tãsĩ, cé òdrã Yésũ Krístõ kã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ rĩ tãsĩ. Òdrã Yésũ Krístõ kã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ 'dĩ tãsĩ rĩ, tã àngó nõ kã rĩ 'bá yĩ gõ'dá trá mbârâkã ãkó má drí. Gõ'dá òjílã àngó nõ kã ndrê mã trá tõtõ ró ìyĩ lĩfĩ 'á ngá tãkó ró.

¹⁵ Tã gólã tã lã drí lãzélé gãrã 'élé rĩ à'dó kô 'dê'dê bãsã 'á rĩ ì'dĩ. Tã gólã tã lã drí lãzélé gãrã rĩ ì'dĩ nõ, Òvãrí jã ãmã trá à'dólé òjílã ó'dí ró ãmã pãpã sĩ. ¹⁶ Gõ'dá òjílã gólíyĩ rũ jã 'bã rĩlĩ zãã tã Òvãrí kã 'élé rĩ 'bá yĩ, gólíyĩ trá pãtĩ rĩ òjílã Òvãrí kã rĩ yĩ ì'dĩ. Ìtí rĩ, Òvãrí òndrê gólíyĩ ìzã pĩpĩsílĩ tãndĩ sĩ, gõ'dá gólã òfê tã ã'dĩ gólãkã kpá gólíyĩ drí ndrĩ.

¹⁷ Ædūkũ lã ró rĩ, má átã ãnĩ drí, òjílã ãzã òrĩ kô zãã rĩ'á lãṅõ félé má drí lõsĩ gólã má drí rĩ'á 'èlã lãjó'bã Yésũ kã ró nõ 'á, tãlã mã rĩ gógó nõ má úsũ lãzé trá lãṅõ bê rõõ 'á lã, tã à'dálé kĩ, pãtĩ mã ì'dĩ lãjó'bã Yésũ Krístõ kã.

¹⁸ Ámã àdrúpĩ yĩ ámã ìzó yĩ bê, Kúmú ámakã Yésũ Krístõ òfê òrê ãnĩ drí pĩpĩsílĩ tãndĩ sĩ. Æã'dô ìtí.

Tã ìgĩ-ìgĩ Póólô kâ Ĕfésô lé 'bá yî drí Ĕfésô lé 'bá

Tã 'ě'á zĩlâ nĩlĩ sísí rĩ

Tã ìgĩlĩ Ĕfésô lé 'bá drí rĩ rĩ'á tã âtĩ-âti 'i krístô 'bá yî drí ndrĩ, ìgĩ òzô wárāgā kâtĩ jólé kǎnĩsǎ ngĩngĩ 'ásĩ. Tã lâ rĩ'á tã Ôvârí kâ ìsũlĩ 'ě'á 'ělâ kǎnĩsǎ drí rĩ 'ĩ'dĩ. Tã ìgĩ nô cú rĩ'á tã lǎnjĩ-lǎnjĩ bē nâ krístô 'bá yî drí.

1. Ôvârí cú rĩ'á tã ìsũ lǎnjĩ bē 'ě'á 'ělâ āngó 'á, gō'dá kpá òjĩlā yí drí êdélé rĩ 'bá yî drí. Gō'dá rĩ, tã gólĩyĩ rĩ 'bá rũ 'élé ndrĩ āngó 'á rĩ, yĩ 'ĩ'dĩ drĩlĩ lâ yĩ 'á ndrĩ, yĩ 'ě'ĩtĩ 'dĩ, tǎlâ tã íyíkâ ìsũlĩ 'ě'á 'ělâ rĩ āâcâ ró bē tã pǎtĩĩ ró. Gbô lé Ôvârí rĩ ǎjú-'bá-ǎzĩ Sātánā, lē yĩ ìzā ró lōsĩ Ôvârí kâ āngó 'á rĩ, gō'dá gólâ ícá tã ìsũ Ôvârí kâ 'ě'á 'ělâ rĩ lǎvũlĩ tã íyíkâ rĩ sĩ kô.
2. Yésũ 'ĩ'dĩ gólâ tã ìsũ Ôvârí kâ 'ě'á 'ělâ rĩ ndē 'bá 'i, ngá ndrĩ tǎndĩ ró Ôvârí drí rĩ'á fēlâ āmā drí rĩ 'bá yĩ ǎkĩ ǎkó rĩ â'dólé ndrĩ Yésũ sĩ. Gō'dá rĩ, mǎ ícá ngá 'dĩ 'bá yĩ ùsũlĩ kô, té òzô mǎ ǎ'dô trá ngá ǎlô ró gólâ bē rĩ 'ĩ'dĩ.
3. Tã ìsũ Ôvârí kâ 'bǎlé rĩ kĩ, tã ìsũ íyíkâ 'ě'á 'ělâ rĩ 'ĩ'dĩ òjĩlā ndrĩ drí gólĩyĩ â'dó 'bá lédrē-lédrē ró, gō'dá ôdrā 'bá trá gō'dá kpá ngá ndrĩ yĩ drí 'bǎlé āngó nō 'á rĩ 'bá yĩ bē, gō'dá kpá gólĩyĩ úrú 'álâ rĩ 'bá yĩ bē 'bǎ'á ìyĩ Yésũ Krístô rĩ ìnjĩlĩ kúmú íyíkâ ró.

Tã ìgĩlĩ Ĕfésô lé 'bá drí 'dĩ ónyĩ lǎfálâ rĩ. Sísí rĩ, ìtôlé lâ 'ásĩ cǎlé kápĩtā 3 vérēsĩ 21 'á. 'Dĩ rĩ'á rǎtāā ǎcē 'i rĩzó Ôvârí rĩ lùylĩ tã Yésũ drí drāzó gō'dá drílâ ngāzó ôdrā 'ásĩ, tã ìsũ Ôvârí kâ 'bǎlé 'élé, gólâ drí tã lâ ìsũlĩ drē ǎkpākā'dā ó'bǎā āngó nō kô rĩ ndélé rĩ 'ĩ'dĩ. Mǎ ndrē drē tã rĩ gógó āmā ìfĩ sĩ kô, tǎlâ Ôvârí drē zǎā āmā āyé'á, tǎlâ mǎ ǎādĩ ró drĩ tã ònjĩ āmákâ 'ásĩ. Tǎlâ Yésũ sĩ rĩ, Ôvârí rĩ'á òjĩlā ǎzā 'bá yĩ njĩ'á â'dólé tã â'dâ ró āngó 'á, òjĩlā Yúdǎ yĩ kâ gō'dá kpá òjĩlā ǎzā 'bá yĩ 'bǎsúrú ǎzā 'bá yĩ 'ásĩ rĩ ndrĩ. Òjĩlā 'dĩ 'bá yĩ ndrĩ 'dó â'dô ìyĩ 'bǎ'á gólâkâ ífifĩ lâ ró rĩ 'bá yĩ 'ĩ'dĩ, gō'dá â'dô ìyĩ 'bǎ'á 'dó ǎlô ngá 'ě 'bá gólâkâ 'ĩ'dĩ.

Gō'dá rĩ lâ ró, Póólô rĩ krístô 'bá ìmbá'á tã 'ě'ě gólĩyíkâ tāsĩ, òzô tã gólâ sísí nǎ òfĩ trá gólĩyĩ drĩ rĩ. Gólâ drí tã â'dâ ǎzā trōzó Lôngó 68 vérēsĩ 18 'ásĩ. Gō'dá gólâ drí â'dázó lâ kĩ, vérēsĩ 'dĩ â'dâ kĩ, Yésũ â'dô ngá fēfē fē'á kǎnĩsǎ drí ôdrā gólâkâ rĩ vólé drĩ lâ 'ásĩ. Gō'dá 'dĩ vósĩ rĩ, ǎâ'dô gólâ rĩ ìnjĩ'á ìnjĩ úrú 'álâ lǎvũlĩ kôrô.

Póólô ìmbâ òjĩlā bē kĩ, ágó yĩ òkó yĩ bē drí ìyĩ tã mbĩ 'élé 'ĩ'dĩ ìyĩ lǎfálé 'ásĩ rĩ, gólâ trō tã â'dâ lâ kĩ, Yésũ ǎâ'dô 'ĩ'dĩ òzô ágó gólâ tǎndĩ rĩ kâtĩ, kǎnĩsǎ gólâ drí rĩ'á vó lâ ndrēlé tǎndĩ ró, òzô rĩrĩ ìyĩ òkó rĩ vó ndrēlé rĩ kâtĩ rĩ sĩ.

Tã ìgĩ Ĕfésô lé 'bá drí rĩ âtâ kpá tã āmā drí āmbá, tã āmā drí rĩzó āmā lókĩlĩ āmā ǎjú-'bá-ǎzĩ Sātánā drĩgá sĩ, gō'dá kpá lǎjó'bá íyíkâ rĩ 'bá yĩ bē rĩ tāsĩ. Póólô lógô tã kpá āmā drí kĩ, Yésũ òtrô tã trá Sātánā drĩgá sĩ, gō'dá rĩ ìzāā drē Sātánā rĩ gógó ndélé kô. 'Dĩ rĩ, gō'dá rĩ'á tã āmákâ 'ĩ'dĩ āmā drí āmā vó ndrēlé gólâ drĩgá sĩ. Gō'dá â'dó kô ònjô gólâkâ rĩ 'bá yĩ ǎrĩlĩ gō'dá kpá rĩzó gólâ rĩ rólé. Òzô mǎ òrĩ kǎyĩ vósĩ cé zǎā rĩ'á ngá ǎjú 'bũ kâ ǎđĩ 'ásĩ rĩ sōlé, 'ĩ'dĩ āmā rú gólâ rĩ tāsĩ rĩ, gólâ ícá kô āmā dólé.

Nĩ-bē-yā Póólô kâ

rí yí tāsī rí

15-16 Gõ'dá má ârî tâ bê kî'á nî rî, nî òlê tâ trá tâ Kúmú ãmákâ Yésũ Krístõ kâ 'á, gõ'dá nî òlê òjílã Ôvârí kâ kpá trá rõô rî, má drí rîzõ ãwô-ítí 'èlé Ôvârí drí ãmbá tâ rî 'dĩ tāsī. Ítí rî, gõ'dá tâ rî âgálé má drĩĩ má drí kpá rîzõ rãtãã 'èlé Ôvârí drí ãnî tāsī. 17 Gõ'dá má rî Ôvârí gólã tîbê Yésũ Krístõ rî âjõ 'bá ãngó nõ 'á, gõ'dá kpá â'dõ 'bá ì'dí ãmã átã rõ úrú 'álã rî, ìjílí Líndrí Tãndí íyíkã âfêlé ãnî drí, ã'dõ rõ bê ãnî 'bãlé tâ íyíkã nĩlĩ, gõ'dá kpá ãnî 'bãlé â'dõ-â'dõ íyíkã nĩlĩ, tãlã nî ã'dõ rõ bê ngã ãlõ rõ gólã bê.

18-19 Nĩngã sî rî, gõ'dá má rî kpá rî'á rãtãã 'èlé Líndrí Tãndí Ôvârí kâ 'dĩ ñĩcî rõ ãnî ìfĩĩ bê tâ Ôvârí kâ ãzã 'bá yí tāsī. Gõ'dá tâ rî yí gógó ì'dí Ôvârí drí tâ lâ 'bãlé trá ãnî drí, gõ'dá gólã drí ãnî âzízõ ãnî'á úsúlã Yésũ Krístõ sî nõ. Ítí rî, gõ'dá ãmã rî'á òjílã gólã rî nyãányã kã ì'dí, gõ'dá gólã â'dõ mbãrãkã íyíkã 'bã'á ãmã pãlé. Ítí rî, kãyî ãmã drí ngã tãndí gólã drí tâ lâ 'bãlé trá ãmã drí rî úsúzõ rî tú rî, ãmã tî â'dõ â'dí'á â'dí. Gõ'dá mã nî kpá dódó kî, gólã rî'á fãfã bê ãmbá rîzõ gólĩyî tâ gólãkã lè 'bá rî 'bá yí pãlé. Wúwú! Áyĩkõ! Mã â'dõ 'bã'á ayĩkõ ândrê bê rĩlĩ ãnyî Ôvârí lãgãtĩ gólã rî mvã yí ífĩfĩ lâ yí rõ.

20-21 Gõ'dá mbãrãkã rî gógó 'dĩ kpá ì'dí mbãrãkã ãlõlã gólã drí Yésũ Krístõ rî ñngázõ òdrã 'ásí ì'dí sî lâ 'bãlé ñnjĩ-ñnjĩ rõ, gõ'dá kpá drĩ-ãcê bê rĩlĩ ãnyî yí lãgãtĩ Kúmú rõ úrú 'álã rî. 'Dĩ rî â'dálã kî, Yésũ Krístõ ì'dí ngã ndrĩ drĩlĩ, ngãtã líndrí ònjí 'î, ngãtã 'bũlĩ-'bã 'î, ngãtã òvârí ãnî á'bíyã yí kã ì'dí, ngãtã ólé 'î, drĩ-'bã yí bê, mãlãyíkã yí bê yã rî. Yésũ Krístõ ì'dí Kúmú rõ gólĩyî drĩlĩ ndrĩ. Gõ'dá kpá Kúmú 'î ndrĩ òjílã ãngó 'á nõ 'bá yí drĩlĩ. 22 Yésũ Krístõ ì'dí rî'á ngã ndrĩ ãmã drí rî'á ndrêlã ãngó 'á nõ drĩlĩ. Ôvârí 'bã òjílã trá ndrĩ drĩ-ãcê gólãkã zélé, ngbããngbãnõ gõ'dá kpá zãã gbãdú ãdũkũ ãkõ. Gõ'dá Ôvârí nĩ gólã kpá trá â'dólé drĩ-'bã rõ kãñĩsã Ôvârí kã drĩlĩ. 23 Gõ'dá òjílã Ôvârí kã zĩlĩ kãñĩsã rõ rî 'bá yí trá, nyé òzõ gólã Yésũ rî rú'bã kãtí. Ítí rî, mbãrãkã gólãkã fĩ gõ'dá trá rĩlĩ gólĩyî 'ásí rõô, gõ'dá gólã rî kpá mbãrãkã fêlé ngã ãzã 'bá yí drí lãtĩ ãlõ-ãlõ lâ 'dĩ 'ásí.

2*Tã Ôvârí drí ãmã ìcúzõ trá rĩlĩ ngã ãlõ rõ Yésũ bê rí*

1 Gõ'dá ãkũ rõ drê ãkpãkã'dã nî nũĩ Ôvârí kõ rî, tâ ìsũ-ìsũ ãnĩkã ãnî 'bã 'bã Ôvârí rî nĩlĩ rî trá ãvõ kãtí. Nĩ â'dõ trá ìtí, tãlã nî rõ Ôvârí kõ, gõ'dá nî rî trá rî'á tâ ònjĩ-ònjĩ 'èlé. 2 Rî'á tâ pãtĩ-pãtĩ rõ, kãyî rî nã 'bá yí sî rî, nî rî trá rî'á tâ ònjĩ 'èlé kpá nyé òzõ òjílã ãzĩ gólĩyî ãngó 'á nõ 'bá yí kãtí. Gõ'dá nî rî trá rî'á rú ì'bũlĩ ì'dí Sãtãnã kúmú líndrí ònjĩ ãngó nõ drĩlĩ rî 'bã yí kã rî drí. Gõ'dá gólã ì'dí rî'á drĩ-ãcê bê òjílã gólĩyî lè 'bã kõ tâ Ôvârí kã rõlé 'dĩ 'bã yí drĩlĩ. 3 Kpálé rî, ãmã gólĩyî òrĩ Yúdã yí kã rõ nõ 'bá yí kpá rî'á ìtí. Mã rî trá cê ngã gólĩyî ãmã rú'bã ngãtã tâ ìsũ ãmákã drí lèlé rî yí 'èlé ì'dí. Tã pãtĩ rõ, Ôvârí â'dõ 'è'á lãñõ fêlé kpá ãmã drí tâ gólã ãmã drí vólé gãzõ dó tâ gólãkã ãrĩlĩ 'dĩ tāsī.

4 Kpálé ìtí rî, Ôvârí rî'á pĩpĩsĩlĩ mvêêmvê bê, gõ'dá gólã lè ãmã trá rõô.

5 Gõ'dá mã ã'dõ bê gbõ lé ãvõ rõ tâ ìsũ-ìsũ ãmákã Ôvârí 'á rî sî, tãlã mã gã vólé trá dó tâ gólãkã ãrĩlĩ rî, Ôvârí íyíkã zãã ãmã lè'á. Ítí rî, gólã 'bã tâ ìsũ ãmákã íyí tāsī rî trá â'dólé lèdrê-lèdrê rõ, gõ'dá ãmã ìcúzõ ngã ãlõ rõ Yésũ Krístõ bê. Ôvârí pã ãmã trá, tãlã gólã rî'á tãndí rõ pĩpĩsĩlĩ mvêêmvê bê rî ì'dí.

6-7 Gõ'dá mã ã'dô bê trá ngá ãlô ró Yésũ Krístõ bê rî, gõ'dá 'dĩ rî Ôvârí fê ãmbã kpá trá ãmã drí, ãmã 'bãlé rĩlí kúmú ró Yésũ bê. Gõ'dá Ôvârí 'è tã rî 'dĩ ãtĩ 'dĩ rî, tãlá yí ã'dã ró bê ãmã drí kí, tã íyíkã ãmã drí rî lãvũ trá gãrã òjĩlã drí rĩ'á ãsũlã rî drĩ sĩ. Gõ'dá gólã 'è tã rî 'dĩ 'bá yí trá ãmã drí ãtĩ òdrã Yésũ Krístõ kã ãmã tãsĩ nô sĩ. 8-9 Mã ãtã ãnĩ drí ãmã ãndré rî mvã yí, Ôvârí pã ãmã ãnĩ bê nõ, tãlá Ôvârí rî gógó rĩ'á pĩpĩsĩlí mvêêmvê bê rî drí, gõ'dá òzõ nĩ òlê tã trá tã Yésũ Krístõ kã 'á rî, gólã drí ãnĩ pãzõ, 'dĩ rĩ'á ngá fêfê gólã Ôvârí ngá lésĩ, tĩkó ãmã drí ãcázó 'è'á ãsũlã kô rî ã'dĩ. Gõ'dá ã'dó kpá kô kí'á nĩ rî, mã 'è tã tãndĩ ãzã 'ĩ ãmã drí rĩzõ lómbé-lómbéwã 'èlé tã lá sĩ, ãcã kô ãmã drí ãmã lómbézó ngátã ãmã tã lóngózó tã lá sĩ. 10 ãtĩ rî, Ôvârí 'bã ãmã nĩ ngbãangbãnõ ãmã drí ã'dózó gólã rî mvã yí ró nõ, ãmã 'bã'bã sĩ ã'dólé ngá ãlô ró Yésũ Krístõ bê rî. Gõ'dá Ôvârí fê mbãràkã kpá trá ãmã drí tã gólĩyĩ tãndĩ tãndĩ yí drí tã lá ãsũlĩ trá ãmã drí 'èlé rî yí 'èzõ.

Tã ãmã drí ã'dózó ndrĩ òrĩ ãlô ró Yésũ Krístõ 'á rî

11 Gõ'dá nĩ ã'dó kô òrĩ Yúdã yí kã 'ĩ. ãnĩ rĩ'á òrĩ gólĩyĩ òrĩ Yúdã yí kã drí rĩ'á zĩlã " 'òrĩ 'dê 'bá íyĩ bãsã 'á kô rî 'bá yí" ' ró rî ã'dĩ. Gõ'dá ãtĩ rî, sĩsĩ rî, nĩ ã'dó kpá kô òrĩ gólĩyĩ Ôvârí drí njĩlí trá ã'dólé íyíkã ró rî yí ã'dĩ. Gõ'dá 'dê'dê bãsã 'á 'dĩ íyíkã cé tã gólĩyĩ òjĩlã drí rĩ'á 'èlã íyĩ drí sĩ rî ã'dĩ. 12 Gõ'dá nĩ nĩ kpá tãndĩ ró kí, sĩsĩ rî, ãnĩ rĩ'á ãrõ ãkó Yésũ Krístõ bê, ãnĩ rĩ'á òjĩlã lídĩ 'ĩ, gõ'dá ã'dó kpá kô òrĩ gólĩyĩ Ôvârí drí njĩlí trá ã'dólé íyíkã ró rî yí ã'dĩ. ãtĩ rî, gõ'dá ãnĩ rĩ'á yù'dãwã tã-drĩ lèlê gólã Ôvârí drí 'bãlé òrĩ Yúdã yí kã bê rî 'á. Tã-drĩ lèlê 'dĩ 'bã òjĩlã Ôvârí kã nĩ ã'dólé ngá ãlô ró gólã bê. Gõ'dá ãnĩ rî trá lĩfĩ 'bã'bã ãkó ngá tãndĩ ãsũlĩ Ôvârí drĩgã sĩ, gõ'dá nĩ nĩ gólã kpá kô. 13 Gõ'dá ngbãangbãnõ rî, ã'dó ãtĩ kô. Nĩ ã'dó gõ'dá kô jējē ró Ôvârí rú sĩ. ãnĩ gõ'dá trá ngá ãlô ró Yésũ Krístõ bê. Ôvârí èsê gõ'dá ãnĩ trá ãnyĩ yí lãgãtĩ, tãlá Yésũ Krístõ drã trá fê lãlĩ-lãlĩ drĩ ãnĩ tãsĩ.

14 ãtĩ rî, Yésũ Krístõ rî gógó nyãnyã lá ãjĩ tã ã'dĩ kpá trá ãnĩ lãfálé òrĩ Yúdã yí kã bê rî 'á, Ôvârí ndrê gõ'dá ãnĩ nyãnyã ndrĩ 'dó òrĩ ãlô ró. Sĩsĩ rî, ã'dó ãtĩ kô. ãgã ãngĩ ã'dó trá òrĩ Yúdã yí kã lãfálé lá òrĩ ãzã 'bá yí ndrĩ ãngó 'á nõ 'bá yí bê rî 'á. Gõ'dá Yésũ Krístõ ãfũ ãgã rî 'dĩ trá ndrĩ vólé drãdrã gólãkã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ rî sĩ, tãlá ãgã ãnĩ lãfálé 'á òrĩ ãzĩ bê 'dĩ rĩ'á ãjũ-'bã-ãzĩ 'ĩ. 15 Òrĩ Yúdã yí kã rî 'bá yí rĩ'á tã 'bã'bã, gõ'dá kpá lã'bĩ bê dũũ, gõ'dá Yésũ Krístõ ãfũ tã 'dĩ 'bá yí trá ndrĩ. Gõ'dá tã gólã Yésũ drí lèlé 'èlã rî, gólã lè òrĩ Yúdã yí kã, gõ'dá kpá gólĩyĩ ã'dó 'bá kô òrĩ Yúdã yí kã ró rî yí 'bãlé kpãkã ãlô ã'dólé íyĩ rú'bã ró. ãtĩ rî ngbãangbãnõ rî, tã ã'dĩ bê ãmã lãfálé 'á. 16 Tãlá mã ãcã gõ'dá trá ndrĩ òjĩlã ãlô rî rú'bã lá ró. ãtĩ rî, gólã lè kpá ãmã lógólé ndrĩ vólé Ôvârí ngálã ã'dólé òjĩlã rú'bã ãlô ró òdrã íyíkã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ rî sĩ. Gõ'dá òdrã Yésũ Krístõ kã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ rî ndê ãwã ãmã lãfálé 'ásĩ rî trá ndrĩ. 17 ãtĩ rî, gõ'dá Yésũ Krístõ ãcã bê rî, gólã pē tã ãtĩ-ãtĩ tãndĩ gólã òrĩ Yúdã yí kã lãfálé lá èdē-èdē kã òrĩ ãzĩ bê rî trá. 18 Tã pãtĩ rî, cé rĩ'á òdrã Yésũ Krístõ kã fê lãlĩ-lãlĩ drĩ rî tãsĩ, ã'dĩ ãmã ãyézó ãcálé ãnyĩ Ôvârí rú 'dĩ. Líndrĩ Tãndĩ Ôvârí rî gógó kã rî nĩ ãmã pãlé tã 'dĩ 'èlé 'dĩ.

19 ãtĩ rî, gõ'dá ãnĩ gólĩyĩ tĩbê ã'dó 'bá kô òrĩ Yúdã kã ró rî, nĩ ã'dó gõ'dá kô òjĩlã ãwã 'ĩ. Gõ'dá ãnĩ ndrĩ trá òrĩ ãlô Ôvârí kã ã'dĩ. ãnĩ gõ'dá kpá trá gólã rî mvã yí ã'dĩ. 20-21 Gõ'dá ãnĩ trá gólĩyĩ bê òzõ lãré tãndĩ jó ãngĩ Ôvârí kã 'dĩzõ ã'dĩ sĩ lá rî kãtĩ. Lãré rî 'dĩ 'bá yí ú'dĩ 'bú lá trá võ tãndĩ 'á fĩlí dĩ.

'Bú gólâ 'dīlī vō tândí 'á fī 'bá dī 'dī rī'á ōzō tā ạngũ 'bá gólīyī rī 'bá úlī Ôvârí kâ pélé lājó'bá yí bê rī kâtí. Gõ'dá ãnī ndrī ōrī Yúdạ yí kâ bê íyíkâ ĩ'dī ōzō lăré tândí sôlé 'bú 'á jó ạngí Ôvârí kâ 'dizó drī lâ rī kâtí. Ítí rī, gõ'dá Yésũ Krístō íyíkâ ĩ'dī lăré gólâ tã lâ drī lâzélé kôrô rī. Gõ'dá gólâ kpá ĩ'dī jó rī 'dī 'bã 'bá â'dólé 'dũwạ nyé lélé rī kâtí, gõ'dá kpá rī'á mbălê âcálé jó ạngí Ôvârí rī ãnjī kâ ró 'á lâ rī. ²² Gõ'dá ãnī trá ndrī 'dó ngá ãlô ró Yésũ Krístō bê, gõ'dá ãnī ãlô-ãlô trá ndrī 'dó jó Ôvârí drī rızó rīlī 'á lâ Líndrí Tândí íyíkâ bê rī 'bá yí ĩ'dī.

3

Tã gólâ lậậ-lậậ ró tã Yésũ kâ tāsī rī

¹ Mâ Póolô lājó'bá Yésũ Krístō kâ ró rī, ó'bã mâ gănĩmã 'á tã gólâ má drī rızó rī'á tã âtĩ-âtĩ tândí Yésũ rī tāsī nô pélé ãnī gólīyī â'dó 'bá kô ōrī Yúdạ yí kâ ró nô drī rī tāsī. ² Ítí rī, tã pậậ rí, nĩ nĩ trá kĩ, Ôvârí âfê lôsĩ gólâ tã pẽ kâ ãnī drī 'dĩ trá má drī ōzō ngá fêfê kâtí. Ôvârí 'bã mâ trá tã íyíkâ lậậ-lậậ ró rī nĩlĩ. ³ Gõ'dá gólâ â'dâ tã lậậ-lậậ íyíkâ 'dĩ kpá trá má drī, ĩ'dĩ má ĩgĩ tã lâ kpá trá ãnī drī wárăgã nô 'á nô. ⁴ Ítí rī, ōzō nĩ ãârĩ tã gólīyī má drī ĩgĩlĩ wárăgã nô 'á ãnī drī nô trá rī, 'dĩ nĩ â'dô nĩ'á lâ kĩ, pậậ mã nĩ tã lậậ-lậậ 'dĩ trá. ⁵ Gõ'dá âcálé bũũũ ngbãangbãnō rī, Ôvârí â'dá drē zãã tã lậậ-lậậ íyíkâ 'dĩ ōjĩlã äzã 'bá yí drī kô, gõ'dá gólâ â'dâ íyíkâ trá lājó'bá íyĩ nyãányã kâ rī 'bá yí drī, gõ'dá kpá gólīyī rī 'bá tã âtĩ-âtĩ tândí íyíkâ âtálé rī 'bá yí bê. Gólâ â'dâ trá gólīyī drī Líndrí Tândí íyíkâ sĩ. ⁶ Gõ'dá tã Ôvârí kâ lậậ-lậậ ró 'dĩ rī'á nôtĩ, tã âtĩ-âtĩ tândí ōdrã Yésũ Krístō kâ tāsī nô 'bã lậậ trá â'dólé hũwạ ōrī Yúdạ yí kâ, gõ'dá kpá gólīyī â'dó 'bá kô ōrī Yúdạ yí kâ ró rī yí drī ōrē Ôvârí kâ ùsúzó. Gólīyī gõ'dá trá ndrī ōrī ãlô 'ĩ, gõ'dá gólīyī â'dô kpá tã gólâ ãlô-ãlô Ôvârí drī 'bălê trá 'ězó ōjĩlã pălê, tãlã gólīyī trá ngá ãlô 'ĩ Yésũ Krístō bê rī ùsú'á.

⁷ Gõ'dá Ôvârí 'bã mâ trá rī'á tã âtĩ-âtĩ tândí 'dĩ pélé. 'Dĩ trá ngá fêfê gólâkâ má drī rī ĩ'dĩ, gõ'dá gólâ âfê fãfã ngĩ rī kpá trá má drī rızó tã rī 'dĩ pélé ĩ'dĩ sĩ lâ dódó. ⁸ Rĩ'á tã pậậ 'ĩ, mâ rī gógó â'dó 'bá íyíkâ ōjĩlã áyábálá ró lājó'bá äzí lăfálé sĩ nô, ónjĩ kpá trá tã tândĩ Ôvârí kâ tĩ drī â'dizó â'dĩ tã lâ sĩ Yésũ Krístō sĩ rī kâ nô pélé ōjĩlã gólīyī â'dó 'bá kô ōrī Yúdạ kâ ró nô 'bá yí drī. ⁹ Gõ'dá Ôvârí 'bã mâ trá tã lậậ-lậậ rī 'dĩ pélé ōjĩlã drī ndrī kĩ, yí ãâ'dô ōjĩlã pã'á ōrĩ 'ásĩ ndrĩ. Yí gólâ ạngó nô 'bã 'bá ngá gólīyī 'á lâ rī 'bá yí bê ndrī nô, yí ãsũ tã rī gógó 'dĩ trá ĩtĩ kó ĩtō vō 'ásĩ.

¹⁰ Ôvârí 'ê tã rī 'dĩ 'bá yí ĩtĩ 'dĩ, tãlã gólâ lē ōjĩlã íyíkâ â'dó 'bá kãnĩsã ró rī 'bălê tã â'dálé mālăyíkã drī ndrĩ, gõ'dá líndrí gólīyī ạngó nô 'á nô 'bá yí drī ndrī kĩ nĩ rī, yí rī'á tã nĩnĩ bê rōô, gõ'dá kpá tã ãsũ íyíkâ ōjĩlã íyíkâ gólīyī tĩbê â'dô 'bá kãnĩsã íyíkâ ró rī tāsī rī, bê rī'á tândí ró. ¹¹ Ôvârí 'ê tã 'dĩ 'bá yí trá, nyé ōzō yí drī tã lâ ãsũlĩ 'ê'á 'êlã drē ãkpãkã'dã yí 'bãã drē ạngó nô kô rī tĩ. Ítí rī, gólâ 'bã Yésũ Krístō trá ĩ'dĩ tã rī 'dĩ 'bá yí drī â'dózó gólâ sĩ. ¹² Gõ'dá ãmã trá ngá ãlô ró Yésũ Krístō bê, gõ'dá mã 'bã lĩfĩ gólâ drĩ, tãlã tã rī 'dĩ sĩ rī, mã â'dô fĩlĩ âtũ'á cú ậsĩzó ãnyĩ Ôvârí rú tã âtálé gólâ drī ãrĩlĩ ákó. ¹³ Ítí rī, mã rĩ'á Ôvârí rī ĩjĩ'á ōfê ró mbârãkã ãnī drī, ãrĩlĩ ōzó kô ãnĩ 'êê lậậ gólâ má drī rī'á nĩlã ãnĩ tāsī nô tāsī. Mã rĩ'á ãyĩkô ró lậậ 'dĩ 'bá yí drī ámã 'ê vō 'á ãnĩ tāsī, tãlã ãnĩ rĩ'á ngá lậậ-lậậ 'ĩ Ôvârí drī.

Rãtãã Póolô kã krístō 'bã tāsī rī ndēndē lá

14-15 Ītí rí, mǎ rǐ'á 'ǎ'í tǐ'á vǔdrǐ rǐzō rǎtǎǎ 'élé Ôvǎrǐ ǎmǎ átá drǐ úrú 'álá tǐbē ōrǐ ndrǐ úrú 'álá, gō'dá kpá ǎngó nō drǐ rǐ 'bǎ 'bá rǐlǐ lédrē-lédrē ró nō. 16 Gō'dá má rǐ gólá rǐ ïjǐlǐ tǎ nǐnǐ góláká lǎvǔ 'bá kôrô lövō bē, gō'dá kpá mbâràkǎ bē, gō'dá ndē 'bá kpá kô nō tǎsǐ, gólá ō'bǎ ró Líndrǐ Tǎndǐ íyíká bē mbâràkǎ fēlé ǎnǐ drǐ, ǎ'dô-ǎ'dô ǎnǐkǎ ǎ'dô ró bē ōzō Yésū Krístō kǎtǐ.

17-18 Ītí rí, gō'dá nǐ fē ǎnǐ nyǎányǎ ndrǐ 'dó Yésū Krístō drǐ tǎ ïsū ǎnǐkǎ bē. Nǐ ǎ'dô ícǎ'á tǎ 'dǐ 'élé, ōzō nǐ ōrǐ trá lǐfǐ 'bǎ'bǎ bē cé gólá drǐ rǐ ï'dǐ. Gō'dá nǐ 'bǎ tǎ ndrǐ ǎnǐ drǐ 'ē'á 'élá rǐ 'bá yǐ ǎ'dólé, ōzō nǐ lē Ôvǎrǐ trá rōo rǐ tǐ, gō'dá kpá ōzō nǐ lē ōjǐlǎ ǎzǐ trá rōo rǐ tǐ. Má rǐ rǎtǎǎ 'élé Ôvǎrǐ drǐ, tǎlǎ gólá ñcǐ ró ǎnǐ lǐfǐ bē 'dǔwǎ ōjǐlǎ íyíká ró rǐ 'bá yǐ bē, nǐ nǐ ró bē kǐ, Yésū Krístō lē ǎnǐ trá rōo lǎvǔlǐ gǎrǎ. 19 Ōjǐlǎ ǎzǎkǎ ícǎ kô ǎmbǎ lövō Ôvǎrǐ kǎ ǎnǐ drǐ rǐ kǎ nǐlǐ, gō'dá ícǎ kpá kô ï'bǐlǎ. Gō'dá má 'é rǎtǎǎ Ôvǎrǐ drǐ, nǐ úsú ró lövō rǐ 'dǐ bē ǎnǐ pǐpǐsǐlǐ 'á, gō'dá nǐ ǎ'dô ró bē ōzō Ôvǎrǐ kǎtǐ ǎ'dô-ǎ'dô ǎnǐkǎ rǐ 'á.

20 Gō'dá ōzō Ôvǎrǐ ōfē mbâràkǎ íyíká trá ǎmǎ drǐ rǐ, ǎ'dô ícǎ'á ǎmǎ drǐ gōzō tǎ 'élé gǎrǎ gólá ǎmǎ drǐ ïsǔlǐ 'ē'á 'élá rǐ drǐ sǐ, gō'dá kpá gǎrǎ gólá ǎmǎ drǐ ïjǐlǐ Ôvǎrǐ drǐ ǎmǎ pǎlé 'élá rǐ drǐ sǐ. 21 Ītí rí, nǐ 'dē ǎmǎ ndrǐ tǐbē ǎ'dó 'bá kǎñsǎ Ôvǎrǐ kǎ ró rǐ 'bá yǐ, ũlǔyǐ Ôvǎrǐ zǎǎ gbǎdú ǎdǔkǔ ǎkó, tǎlǎ Yésū Krístō rǐ tǎsǐ.

4

Tǎ krístō 'bá drǐ ǎ'dózó, nyé ōzō rǔ ïcǔmǎ rǔ'bǎ kǎ rǐ kǎtǐ rǐ

1 Tǎ gólá ǎmǎ 'bázó gǎñmǎ 'á nō rǐ'á tǎlǎ tǎ má drǐ ǎ'dózó lǎjó'bǎ Yésū kǎ ró rǐ tǎsǐ. Gō'dá ĩtí rí, má lē tǎ ǎzǎ 'bǎlé ǎnǐ drǐ. Nǐ ndrē drē, Ôvǎrǐ nǐ ǎnǐ trá ǎ'dólé ōjǐlǎ gólǐyǐ íyǐ nyǎányǎ kǎ rǐ 'bá yǐ ró. Ītí rí, gō'dá tǎ 'ē'ē ǎnǐkǎ rǐ 'bá yǐ ōrǐ zǎǎ ǎ'dǎlǎ kǐ, ǎnǐ ōjǐlǎ góláká rǐ 'bá yǐ ï'dǐ.

2 Nǐ lógō ǎnǐ vǔdrǐ 'álá ró. Gō'dá nǐ 'é tǎ tǎndǐ ï'dǐ ōjǐlǎ ǎzǐ drǐ, nǐ ǎ'dô mǎnǐsǐ ró pǐpǐsǐlǐ ǎtǔ-ǎtǔ bē tǎ 'ásǐ ndrǐ. Nǐ lē ǎnǐ ǎzǐ-ǎzǐ yǐ lēlē, nǐ ngō tǎ gólǐyǐ rǔ kô. 3 Ītí rí, gō'dá nǐ ǎ'dô bē trá ngǎ ǎlô ró Líndrǐ Tǎndǐ Ôvǎrǐ kǎ bē 'dǐ rǐ, 'dōvó nǐ ũjǔ dódó ǎnǐ drǐ rǐlǐ zǎǎ ĩtí tǎ tǎndǐ sǐ ǎzǐ-ǎzǐ bē.

4 Nǐ ndrē drē, ǎmǎ trá gǎrǎ rǔ'bǎ kǎ rǔ ïcǔ 'bá ngǐngǐ rǔ'bǎ ǎlô rǔ, gō'dá Líndrǐ Tǎndǐ drǐ ïcǔzó lǎ 'dó nǐ rǔ'bǎ ǎlô 'dǐ rǔ rǐ yǐ ï'dǐ. Gō'dá ónjǐ ǎmǎ trá ndrǐ 'dó nǐ ǎ'dólé lǐfǐ 'bǎ'bǎ bē ndrǐ 'dó ngǎ ǎlô vó. 5 ǎmǎ gō'dá trá ndrǐ 'dó cé kǔmú ǎlô bē. Gō'dá Ôvǎrǐ pǎ ǎmǎ trá ndrǐ lǎtǐ ǎlô-ǎlô 'dǐ 'ásǐ, gō'dá ó'ē bǎbǎtǐzǐ trá ǎmǎ drǐ ndrǐ tǎ ǎlô-ǎlô 'dǐ tǎsǐ. 6 Ītí rí, mǎ rǐ gō'dá kpá trá Ôvǎrǐ ǎlô-ǎlô 'dǐ ïnjǐlǐ ï'dǐ, gō'dá Ôvǎrǐ rǐ gógó 'dǐ kpá trá ï'dǐ ōjǐlǎ átá 'í ndrǐ. Gólá ï'dǐ ngǎ ndrǐ drǐlǐ, gō'dá gólá rǐ kpá nǐ ōjǐlǎ ndrǐ 'bǎlé tǎ gólá yǐ drǐ lēlé 'élé rǐ yǐ 'élé. Gólá bē vō 'ásǐ ndrǐ.

7 Nǐ ndrē drē, Yésū Krístō fē lōsǐ trá ǎmǎ drǐ 'élé ndrǐ 'dó ngǐngǐ. Ītí rí, gō'dá lōsǐ rǐ 'dǐ trá nyé ōzō ngǎ fēfē ngǎtǎ ōrē kǎtǐ ǎǎfē trá, ēró ǎmbǎ gólá ōrē bē yǐ 'á dǔú rǐ 'ásǐ. 8 Tǎlǎ ï'dǐ 'dǐ, ïgǐzó lǎ bǔkǔ Ôvǎrǐ kǎ 'á kǐ, "Kǎyǐ gólá drǐ ngǎzó gólé úrú 'álá rǐ,

gólá trō tǎ íyǐ ǎjú-'bǎ-ǎzǐ yǐ ró rǐ drǐgǎ sǐ, gō'dá úrú gólǐyǐ trá.
Gō'dá gólá drǐ ngǎ fēfē fēzō ōjǐlǎ íyíká rǐ 'bá yǐ drǐ."

Lôngó 68.18

9-10 Ītí rí, gō'dá úlǐ 'dǐ 'bá yǐ ïgǐ trá Yésū Krístō rǐ tǎsǐ, gō'dá ífǐ lǎ kǐ nǐ rǐ, drē ǎkpǎkǎ'dǎ gólá drǐ ngǎ ǎkó gólé úrú 'álá rǐ, gólá ǎnǐ trá sǐsǐ ǎngó nō 'á nōngǎ úrú lēsǐ. Sǐsǐ rǐ, gólá ǎnǐ trá ǎngó nō 'á, gō'dá ngbǎǎngbǎnō rǐ,

gólâ ngâ trá nǐ'á gōlé úrú 'álâ. Tālâ ĩ'dĩ 'dĩ, Yésũ drí â'dózo vō 'ásĩ ndrĩ rĩ. ¹¹ Gō'dá Yésũ Krístō fē ngá fēfē trá ōjílâ íyíkâ drí ndrĩ ãlô-ãlô. Gólâ nǐ ōjílâ ũrúkâ 'bá yí trá â'dólé lājó'bá ró, ũrúkâ 'bá yí íyíkâ â'dólé tā ąngũ 'bá ró, ũrúkâ 'bá yí íyíkâ â'dólé tā âti-âti tândí pē 'bá ró, ũrúkâ 'bá yí íyíkâ ōjílâ Ôvârí kâ vó lâ ndrē 'bá ró, gō'dá âzâ 'bá yí íyíkâ ĩfĩ ĩmbá 'bá ró.

¹² Yésũ Krístō fē ngá fēfē 'dĩ 'bá yí trá ōjílâ Ôvârí kâ drí, tálâ ō'bā ró gólíyĩ bē kǎńsǎ Ôvârí kâ pǎlé mbálé â'dólé mbârâkâ bē. ¹³ Ītĩ rĩ, gō'dá lōsĩ rĩ 'dĩ 'bá yí â'dô rú 'ē'á ĩtĩ búũũ âmâ drí ndrĩ âcázó â'dólé ōrĩ ãlô ró lǎtĩ gólâ âmâ drí â'dózo 'dó ĩfĩ 'bā'bā bē Ôvârí vó rĩ 'á, gō'dá tā gólâ âmâ drí Ôvârí rĩ mvá Yésũ Krístō rĩ nǐzó trá rĩ 'á. Ītĩ rĩ, gō'dá âmâ drí â'dózo ndrĩ ōjílâ gólíyĩ mbā 'bá trá ąngĩ tā nǐnĩ bē rĩ 'bá yí kátĩ, gō'dá kpá nyé ōzō âmâ pǎ 'bá Yésũ Krístō kátĩ.

¹⁴ Ītĩ rĩ, gō'dá mǎ â'dó kô zǎâ ōzō 'dīyĩmvá kátĩ, tībē rĩ 'bá tā lēlé tā ndrĩ gólíyĩ ōjílâ drí rĩ'á âtálâ gólíyĩ drí ōzō tā pǎtĩ kátĩ rĩ 'á. Ītĩ rĩ, gō'dá mǎ lēé tā kô ōnjō ĩfĩ lõmbâ kâ ōjílâ gólíyĩ rĩ 'bá rĩ'á ânĩ âdólé tā ĩmbâ-ĩmbâ ąnyâ Ôvârí rĩ tǎsĩ mvá lâ Yésũ Krístō bē rĩ kâ 'á. ¹⁵ Mǎ pē bē-rĩ tā pǎtĩ gólâ Ôvârí rĩ tǎsĩ rĩ ĩ'dĩ lõvō sĩ ōjílâ drí. Ōzō mǎ ōrĩ trá rĩ'á 'ēlâ ĩtĩ rĩ, âmâ drí â'dózo Yésũ Krístō gólâ â'dó 'bá drĩ-'bá âmákâ ró rĩ kátĩ rōō. ¹⁶ Gō'dá Yésũ Krístō tībē â'dó 'bá nĩ drĩ-'bá âmákâ ró rĩ, rĩ nĩ rĩ'á tā lē 'bá ndrĩ tībē â'dó 'bá lúkũmâ íyĩ rú'bá kâ ró rĩ 'bá yí vó lâ íyĩ ndrēlé, lúkũmâ rú'bá kâ 'dĩ 'bá yí ĩcũ rú íyĩ trá rú'bá rú â'dólé ndrĩ ōzō ngá ãlô kátĩ. Ītĩ rĩ, gō'dá lúkũmâ rú'bá kâ 'dĩ 'bá yí ĩcũ rú íyĩ trá ndrĩ ãlô-ãlô ązĩ-ązĩ rú, gō'dá lúkũmâ 'dĩ 'bá yí rĩ íyĩ trá rĩ'á lōsĩ íyĩ nyǎanyâ kâ 'ēlé, ą'dô ró bē rú'bá 'bǎlé mbálé, gō'dá kpá 'bǎlâ â'dólé fǎfǎ bē. 'Dĩ rĩ â'dô-â'dô lâ ĩ'dĩ krístō 'bá drí â'dózo lõvō bē rĩzó íyĩ ązĩ-ązĩ yí lēlé rōō 'dĩ.

Tā ōjílâ gólíyĩ ĩcũlĩ trá ãlô Yésũ Krístō bē rĩ ōrĩ ró íyĩ lǎtĩ ó'dĩ 'á rĩ

¹⁷⁻¹⁸ Gō'dá mǎ cú drĩ-ácē Kúmú Yésũ kâ rĩ bē, ĩ'dĩ má drí tā âtázó ânĩ drĩ kǐzó nĩ rĩ, nĩ ąyē tā 'ē'ē ąkũ ânĩkâ rĩ 'bá yí rĩ. Gō'dá nĩ rĩ kô rĩlĩ zǎâ ōzō ōjílâ gólíyĩ Ôvârí rĩ nĩ 'bá kô rĩ 'bá yí kátĩ. Ōjílâ rĩ 'dĩ 'bá yí tā ĩsũ ąkó. Gólíyĩ nǐ tā kô, tálâ gólíyĩ gǎ vólé dó tā Ôvârí kâ ąrĩlĩ rĩ drí. Ītĩ rĩ, gō'dá Ôvârí ĩcá kô gólíyĩ pǎlé. Gólíyĩ pĩpĩsĩlĩ rĩ'á ōnjĩ ró, gō'dá gólíyĩ kpá rĩ'á ąrĩmâkô 'bá 'ĩ. ¹⁹ Gō'dá ąnyĩ 'é gólíyĩ kó kô tā ōnjĩ-ōnjĩ gólíyĩ drí rĩ'á 'ēlâ rĩ 'bá yí 'ásĩ ndrĩ, gō'dá gólíyĩ fē íyĩ nyǎanyâ trá, nyé rĩ'á tā ōnjĩ-ōnjĩ 'ē bē ĩ'dĩ. Ītĩ rĩ, gólíyĩ lē zǎâ rĩ'á tā ōnjĩ-ōnjĩ tĩ 'ēlé cé tĩtĩ ndrĩ.

²⁰⁻²¹ Gō'dá tā gólíyĩ Yésũ Krístō drí ĩmbálé ânĩ drí rĩ â'dó kô 'dĩ 'bá yí ĩ'dĩ. Má nĩ trá kĩ, ĩmbâ ânĩ trá tā pǎtĩ rĩ 'bá yí sĩ. ²²⁻²³ 'Dōvó nĩ ąyē rĩrĩ gólâ sǐsĩ ânĩ drí rĩzó rĩlĩ nǎ. Gō'dá rĩrĩ gólâ ânĩ drí rĩzó rĩlĩ sǐsĩ nǎ rĩ ĩzǎ ânĩ trá, tálâ tā gólíyĩ ōnjĩ-ōnjĩ ânĩ drí rĩ'á 'ēlâ rĩ 'bá yí âdô ânĩ trá. 'Dĩ rĩ gō'dá trá nyé ōzō ōjílâ drí ítá ōwē 'bá trá cǎkǎlǎwō, vũlĩ trá ísá drĩ 'álâ rĩ ątrōrē kpá ó'dĩ sōlé dró ítá ó'dĩ gólâ ngbǎngbǎ ĩndĩkũ ąkó ódrĩ fēlé trá gólâ drí rĩ drĩ rĩ kátĩ. Nĩ sō cé ítá ó'dĩ 'dĩ 'bá yí. ²⁴ Ītĩ rĩ, gō'dá ĩmbâ trá ânĩ drí kĩ, nĩ ąâ'dô gō'dá trá ōjílâ ó'dĩ â'dô-â'dô gólíyĩkâ drí â'dólé nyé ōzō Ôvârí kâ tĩ rĩ yí ĩ'dĩ, gō'dá â'dô-â'dô gólíyĩkâ drí â'dólé ĩtũ vósĩ cé tā tândí 'bá ró rĩ 'bá yí ĩ'dĩ.

²⁵ Ītĩ rĩ, gō'dá nĩ âdô ōnjō kô, nĩ rĩ zǎâ ĩtũ vósĩ cé tā pǎtĩ â'dó 'bá mbĩ rĩ 'bá yí âtálé ĩ'dĩ tā lē 'bá ązĩ drí. Tálâ âmâ ndrĩ 'dó Krístō kâ ĩ'dĩ, nyé ōzō rú'bá drí â'dórē drĩ kâ rĩ kátĩ. ²⁶ Ōzō gō'dá nĩ ōngâ trá ōmbâ ró ânĩ ązĩ-ązĩ yí bē rĩ, nĩ 'bǎ ōmbâ 'dĩ kô ĩtũ drí fĩzó drĩ lâ ânĩ 'á, tálâ ōzó kô ânĩ 'bǎâ tā

ōnjí 'élé. Gō'dá nī ndē ōmbā rī gógó 'dī ānī lāfálé 'ásī drē ākpākā'dā ĭtú fī kō ró. ²⁷ Ōzō gō'dá nī ōrī trá ōmbā 'dī bē ānī p̄p̄s̄l̄í 'á būúú ĭtú drí fīzō rī, 'dī nī fē ānī trá â'dólé mbârākā Sātánā ká zélé. ²⁸ Ōzō nī ā'dô ūgú 'í rī, nī āyē ūgū 'dī vólé, gō'dá nī 'ê lōsī mbârākā sī, ā'dô ró bē ānī drí ānī t̄i nyāzō, gō'dá nī pā ró kpá ngá ākó lé 'bá āzā 'bá yī bē ngá gólīyī ānī drí ūsúlí trá 'dī 'bá yī sī.

²⁹ Nī âtā úl̄i ōnjī-ōnjī kō ānī āzī-āzī yī drí. Gō'dá nī rī zāā rī'á úl̄i gólīyī tāndí rī 'bá yī âtálé ĭ'dī ānī lāfálé 'ásī, úl̄i ōjílā āzī pā 'bá bē rī. Úl̄i tāndí ānī drí rī'á âtálá 'dī ā'dô ró bē ōzō ōrē kátí ānī ngá lésī ōjílā āzī drí. ³⁰ Gō'dá nī 'bā Líndrī Tāndí Ôvârí ká ānī 'á 'dī kō â'dólé ĭzā ró úl̄i ōnjī-ōnjī âtā-âtā sī ōjílā āzī drí. Ôvârí fē Líndrī Tāndí íyíkā trá ānī drí, āā'dā ró bē tā kī, ānī ōjílā íyíkā ĭ'dī. Gō'dá nī ā'dô bē trá cú Líndrī Tāndí Ôvârí ká bē ānī 'á 'dī rī, nī ā'dô n̄í'á lâ kī, Líndrī Tāndí rī 'dī ā'dô ānī vó ndrē'á tāndí ró būúú cālē k̄ȳi gólā Ôvârí drí 'bālē 'ēzō ānī pālē zāā rī tú.

³¹ Gō'dá nī gā tā tā ōnjī āyē-āyē ká dó kō, nī āyē p̄p̄s̄l̄í 'bā'bā ōjílā āzī rú rī 'bá yī, nī āyē lâwā-lāwā ōjílā āzī bē rī 'bá yī, gō'dá nī āyē kpá lâ'dá tā ngōngō bē. ³² Gō'dá tā rī 'dī 'bá yī vō lâ 'á rī, nī ā'dô tāndí ró ōjílā āzī bē, gō'dá kpá gólīyī pālē. Nī āyē ōjílā āzī tā ōnjī gólīyíkā 'ásī, ōzō Ôvârí drí ānī āyērē tā ōnjī ānīkā 'ásī Yēsū Krístō sī rī tí.

5

Tā gólā tā tāndí drí 'bāzō ngū tā ōnjí rú sī ōzō ngá ĭ'í drí 'bālē ngū ĭn̄r̄íkúwá rú sī rī tí rī

¹ Ōzō 'dīyímvá drí â'dórē nyé átá lâ yī kátí rī, 'dōvó nī ā'dô kpá nyé ōzō ānī átá Ôvârí drí â'dórē tí. ² Gō'dá nī ā'dô cú ānī āzī-āzī yī lōvó bē, tālā Yēsū Krístō 'bā āmā lōvó trá rōō ĭ'dī gólā drí ānīzō drālē āmā tāsī nō. Tā rī 'dī 'ērē 'á rī, gólā fē íyī nyāányā trá ngá fēfē ró Ôvârí drí āmā tāsī, gō'dá tā rī 'dī 'bā Ôvârí trá â'dólé āyīkō ró tákányī.

³⁻⁴ ĭtí rī, gō'dá nī ā'dô bē trá ōjílā Ôvârí ká ĭ'dī rī, 'dōvó nī 'ê āvē kō. Nī 'bā p̄p̄s̄l̄í ngá ōjílā āzī ká tāsī kō, gō'dá nī ā'dô kō âd̄i lōvó bē rōō. Nī âtā úl̄i āzā-āzā ānī lāfálé 'ásī ngātá lōtī ōnjī-ōnjī tīlī ānī lāfálé 'ásī kō. Gō'dá tā 'ē'ē ānīkā āā'dô nyé ōzō tā 'ē'ē ōjílā Ôvârí ká rī 'bá yī kátí. Nī rī ĭtú vósī cé zāā rī'á āwō-ĭtí 'élé ĭ'dī Ôvârí drí. ⁵ ĭtí rī, gō'dá nī n̄i tāndí ró kī, ōjílā gólīyī āvē 'bá ró ngātá gólīyī 'dó-má-drí 'bá ró 'dī 'bá yī, vō gólīyī drí ūrú 'alā yū'dawá. Gō'dá ōjílā gólīyī rī 'bá tā ĭtí 'dī 'bá yī 'élé ĭ'dī 'dī 'bá yī, rī ĭyī 'dī rī'á rú ĭ'būl̄i ōvârí lídí drí. ⁶⁻⁷ Nī 'bā ĭf̄i ící 'bá gólīyī ōnjō 'bá ró 'dī 'bá yī āādō ānī kō, tālā Ôvârí ā'dô 'ē'á 'bālē āwā ró ōjílā gólīyī ĭtí 'dī 'bá yī bē, gō'dá nī ā'dô kpá kō gólīyī rú-lē-āzī yī ró.

⁸ S̄is̄i rī, nī rī trá rīlī ĭn̄r̄íkúwá 'á, gō'dá ānī p̄p̄s̄l̄í trá āvō ró. Gō'dá ngbāangbānō rī, ānī trá Ôvârí ká ĭ'dī, ānī gō'dá trá ngá ĭ'í 'á, ānī p̄p̄s̄l̄í gō'dá trá lédrē-lédrē ró. Nī rī gō'dá ĭtí. ⁹ Gō'dá ānī p̄p̄s̄l̄í ā'dô bē trá ngá ĭ'í ró dūú 'dī rī, 'dōvó nī 'ê gō'dá cé zāā tā gólīyī tāndí ró gō'dá p̄t̄i ró rī yī ĭ'dī. ¹⁰ Gō'dá nī ūjū kpá tā gólīyī Yēsū rī 'bā 'bá â'dólé āyīkō ró rī 'bá yī 'élé ĭ'dī ¹¹⁻¹² ĭtí rī, gō'dá ōjílā āzā 'bá yī ōtírī ĭyíkā rī tā ōnjī-ōnjī 'élé rī, nī fī kō gólīyī bē tā ōnjī-ōnjī 'dī 'bá yī 'élé. Gólīyī rī tā ōnjī-ōnjī 'dī 'bá yī 'élé 'dī rī, tālā gólīyī p̄p̄s̄l̄í ĭn̄r̄íkúwá ró rī drí. Gō'dá tā rī 'dī vō lâ 'á rī, nī 'bā tā 'ē'ē ānīkā āā'dā gólīyī drí kī, tā 'ē'ē gólīyíkā 'dī 'bá yī rī'á ōnjí ró. Ā'dó kpá kō ānī drí rīzō tā ngōlé gólīyī rú ōjílā āzā 'bá yī bē tā ōnjí gólīyíkā rī'á

'ēlá 'dī 'bá yī tāsī. 13-14 Ngá î'î rî òjílā 'bālé vō ndrēlé ngbángbá. Gō'dá îtí rî, tã 'ē'ē tãndí āníkâ rî 'bá yī rī'á òzō vō î'î kâtí, tã â'dalé òjílā 'dī 'bá yī drí kī, tã 'ē'ē gólíyíkâ rī'á ònjí ró. Ítí rî, únjī kô òjílā āzâ 'bá yī â'dô ìyí jã'á, gō'dá kpá â'dólé 'dīyímvá ngá î'î kâ ró tã 'ē'ē tãndí āníkâ 'dī sī. 'Dī rî drí â'dózó nyé òzō lóngó tã átá 'bá kī'á nī rî, “Nī njī ìfī yã ānī â'dú kô 'bá nō, nī ngá òdrā 'ásī. Yésū â'dô ngá î'î'á ānī drī” rî kâtí.

15 Ítí rî, nī rî gō'dá kô òzō òjílā gólíyí tã nī 'bá kô rî 'bá yí kâtí. Nī rî òzō tã nī 'bá kâtí, gō'dá rīrī lätì mbì rî 'ásī rî î'dí. 16 Nī ùjū kâyì vósì cé zãã rī'á tã tãndí rî 'bá yí 'ēlé î'dí, tãlã nōô gō'dá trá kâyì gólíyí òjílā dūú drí rīzó rī'á tã ònjí-ònjí rî 'bá yí 'ēlé rî 'bá yí î'dí. 17 Nī â'dô kô tã nī ākó lé 'bá ró, gō'dá nī rî zãã rī'á tã gólíyí Ôvârí drí lélé ānī drí 'ēlé rî 'bá yí lōndalé î'dí 'ēlé. 18 Nī 'bã ānī kô â'dólé òdrá lóvó 'bá ró rōô, òdrá gólá tībê cé 'ē 'bã ānī îzālê î'dí rî. 'Dī vō lâ 'á rî, nī 'bã Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rî î'dí 'bã 'dīlì ānī 'â. 19 Gō'dá nī rî úlì Ôvârí kâ îgílí rî 'bá yí átálé î'dí ānī āzì-āzì yí drí, lóngó Ôvârí rî lúyì kâ rî 'bá yí bē. 20 Gō'dá ìtú vósì cé, nī rî zãã āwô-ítí 'ēlé î'dí Ôvârí drí tã ndrī â'dó 'bá bē rî 'bá yí tāsī. Mã â'dô tã rî 'dī 'bá yí 'ē'á ndrī 'dó Yésū Krístō sī.

Tã òkó yí tāsī ìyí ágó yí bē rí

21-23 Ānī ágó yí gō'dá kpá òkó yí bē, nī ârī ānī ānī vó 'ásī, tãlã 'dī rî nī ìnjī Yésū Krístō trá. Gō'dá ānī òkó yí, nī ìnjī ānī ágó yí, òzō ānī drí Yésū Krístō rî ìnjīrī tí, tãlã ágó rī'á òkó lâ drīlì, nyé òzō Yésū Krístō drí â'dorē kãnisã drīlì rî kâtí. Yésū Krístō rî nī kãnisã pālê òzō ìyí rú'bá kâtí. 24 Nyé òzō kãnisã drí rīrī Yésū Krístō rî ìnjīlì rî kâtí, 'dōvó ānī òkó yí nī ìnjī ānī ágó yí kpá îtí.

25-26 Gō'dá ānī ágó yí, nī lē ānī òkó yí kpá, té òzō Yésū Krístō drí kãnisã ìyíkâ lērē kâtí. Kãnisã Yésū kâ 'dī òjílā gólákâ rî 'bá yí î'dí. Yésū Krístō drā fê lälì-lälì drīlì āmâ tāsī, tãlã yí fē ró āmâ ngá fēfē ró Ôvârí drí, ó'ē āmâ trá â'dólé ngbángbá tã ònjí ākó, bãbãtízì sī, gō'dá kpá tã lófō-lófō kī'á nī rî mã lē tã trá tã Yésū kâ 'á rî sī. 27 Òdrā Yésū kâ rî 'ē āmâ trá â'dólé ngbángbá tã ònjí ākó, tãlã yí drí āmâ trōzó òkó ó'dí gólá sūsū ró tã ònjí ākó rî kâtí. 28 Gō'dá 'dī lōvō lâ rãkô tībê ágó yí drí 'ēzō ìyí òkó yí lélé î'dí sī lâ rî î'dí 'dī. Ágó òlê ìyí òkó kpá nyé òzō ìyí nyãnyã kâtí. 29-30 Tãlã òjílā āzâ yû'dawá ìyí rú'bá nyãnyã gã 'bá dó rî, gólá rî ngá nyãnyã fēlé ìyí rú'bá drí, gō'dá kpá vó lâ ndrēlé dódó. 'Dī lätì gólá Yésū Krístō drí rīzó ìyí rú'bá tībê â'dó 'bá kãnisã ró nō vó lâ ndrēlé rî î'dí.

Gō'dá îtí rî, āmâ ndrī 'dó ùnjúkū rú'bá 'dī kâ 'î. 31 Úlì Ôvârí kâ átã trá kī,

“Ágó yí òkó lâ bē âyê ìyí átá yí ìyí ândré yí bē,
gō'dá rú ãmúzó ìyí ácalé òjílā ãlô ró.”

Tã Ómvó Ngá 2.24

32 Úlì 'dī 'bá yí ífí lâ yí rī'á lãpì-lãpì ró. Gō'dá tã ìsū ámakâ 'á rî, úlì 'dī 'bá yí tã ífí lâ kī nótí, Yésū Krístō yí kãnisã bē ãmù rú trá ãlô òzō rú'bá ãlô kâtí. 33 Gō'dá úlì rî 'dī ífí lâ kī, kpá ágó yí ndrī òlê ìyí òkó yí òzō gólíyí drí ìyí rú'bá nyãnyã lērē kâtí, gō'dá òkó ndrī ìnjī ìyí ìyí ágó yí.

6

Tã 'dīyímvá tāsī átá lâ yí bē, gō'dá kpá ândré yí bē rí

¹ 'Dīyímvá, nī ìnjī ānī āndrē yī átá yí bē, tālā ānī rī'á 'dīyímvá Ôvârí kâ ì'dí, 'dīī tā gólá ícá 'bá ānī drí 'élé rī ì'dí, ²⁻³ tálā Ôvârí átá trá kī, "Nī ìnjī ānī átá yí ānī āndrē yí bē, tálā Ôvârí ôfē ró ôrē bē ānī drí, ndrô āníkâ rīzô ìnyákú drīī nōngá rī ā'dô ró bē dūū." Gō'dá tā 'bā'bā Ôvârí kâ 'dī kpá rī'á tā 'bā'bā ôrē kâ bē yí 'á 'ē'á āfēlā.

⁴ Gō'dá āndrē yī átá yí bē, nī 'ē tā ònjí tībē 'ē 'bá ānī mvá yí 'bālē á'dólé āwā ró rī kô gólīyī drí, gō'dá nī ìmbā bē-rī gólīyī ì'dí, nyé òzō Yēsū Krístō drí ānī ìmbārē tí.

Tā lōsī 'ē 'bá yí kâ lípì lá yí bē

⁵ Ānī lōsī 'ē 'bá yí, nī ìnjī ānī lípì yī āngó drī 'á nōngá nō 'bá yí pīpīsilí ālō sī kpá, nyé òzō ānī drí ānī lípì Krístō rī ìnjīrī tí. ⁶⁻⁷ Gō'dá nī ì'bī òjílā gólīyī rī 'bá lōsī 'élé tándí ró, cé òzō lípì lá yí ā'dô trá gólīyí bē rī volé lá yí kô. Tā 'dī vō lá 'á rī, nī 'ē lōsī fāfā sī gbō lé ānī lípì yí ā'dô yú'dáwá ānī bē rī. Nī 'ē lōsī fāfā sī, tálā ānī lōsī 'ē 'bá Yēsū Krístō kâ ì'dí, gō'dá nī rī rú ì'būlī 'dī Yēsū drí, á'dó kô òjílā mvá drí. ⁸ Nī ārī úlī nō tándí ró, Ôvârí á'dô ôrē fē'á òjílā gólá tā 'ē 'bá mbī rī drí ngátá gólá lípì lōsī 'ē 'bá kâ ngátá lōsī 'ē 'bá 'í yā rī. ⁹ Ānī lípì lōsī 'ē 'bá yí kâ, nī á'dô tándí ró lōsī 'ē 'bá āníkâ yí bē. Nī tō ūrī kô gólīyī 'á lāṅō fēfē gólīyī drí rī sī. Nī nī tándí ró kī, ānī lípì bē ūrú 'álá 'dó gólīyí bē tībē rī 'bá tā 'élé òjílā drí ndrī 'dó ālō rī.

Tā tā trōtrō krístō 'bá kâ ājū 'būrī 'á Sātánā bē rī tāsī

¹⁰ Nī ndrē drē, tā ādūkū ró ānī drí ndrī rī, nī 'bā fāfā āníkâ āānī Ôvârí ngá lésī. ¹¹⁻¹² Nī sō ítá ājū 'būzō rī 'bá yí ì'dí rīzō njāā gō'dá ngá ndrī ājū 'bū kâ gólīyī Ôvârí drí fēlé nī ānī drí ānī lōkízó tā ìsū ònjī-ònjī Sātánā kâ 'ēzō ānī ìzālē rī drīgá sī rī bē. Ānī līfī òmbā ānī rú, tálā mā rī ājū 'būlī nō kô òjílā mvá yí bē, gō'dá mā rī bē-rī ājū 'būlī línđrī ònjí yí bē, gólīyī tībē kúmú ìyíkâ yí bē á'dó 'bá cú mbārākā bē āngó tā ònjí kâ nō drīlī rī, gō'dá kpá rī 'bá kúmú gólīyī 'bāđrī nō 'bá yí kâ nō drīlī rī. Nī ndrē ānī vō dódó gólīyī drīgá sī.

¹³ Gō'dá á'dô bē trá ìtí rī, Ôvârí á'dô ānī vó lókí'á nī ngá ìyíkâ rī 'bá yí sī, nī trō ngá ājū 'bū kâ 'dī 'bá yí ndrī ājū 'būzō ì'dí sī lá, tálā nī ādrē ró bē ngírī-ngírī ājū 'būlī línđrī ònjī-ònjī 'dī 'bá yí bē, gólīyī òzō kô ānī pēē.

¹⁴ Gō'dá nī nī tā pātīī Ôvârí rī tāsī rī, gō'dá nī òmbē ró gágá ānī pīpīsilí 'á òzō gásī ìpítíkú kâ òmbérē gágá rī kátí. Gō'dá nī á'dô òjílā mbī ró, 'dīī rī á'dô ānī pīpīsilí lókí'á òzō ítá ágásí kâ áđì ró ājū 'bū 'bá drí rī'á sōlā rī kátí.

¹⁵ Gō'dá òzō nī á'dô trá njāā nīlī tā átí-átí gólá tā átá 'bá kī'á nī rī, Yēsū úfū mbārākā línđrī ònjí kâ trá ndrī rī pē bē rī, 'dīī gō'dá trá nyé òzō ānī drí ngá pá kâ ājū 'bū kâ nyārā'wā rī sōrē ngá lāndrē òzō ānī sīī kô 'dēlé vūdrī ājū 'būrī 'á rī kátí. ¹⁶ Ítí rī, gō'dá káyì vósí cé rī, nī rī zāā tā lēlē gólá á'dó 'bá pātí-pātí rī bē tā 'bā'bā Ôvârí kâ 'á, 'dīī gō'dá trá nyé òzō ājū 'bū 'bá drí

dárāgā 'bārē kpāákū yí ngá lésī ājū 'būrī 'á rī kátí. Gō'dá tā lēlē pātí-pātí āníkâ 'dī á'dô ānī lókí'á ònjō Sātánā kâ á'dó 'bá í'yá âmē-âmē gólá rī 'bá òjílā zālē zā rī kátí 'dī 'ásī. ¹⁷ Gō'dá nī nī kpá kī, pātí-pātí Yēsū Krístō rī'á 'díyí pā 'bá āníkâ ì'dí. 'Dīī á'dô gō'dá á'dó'á nyé òzō ápā ājū 'bū 'bá drí rī'á ákólā ìyī drī lókílí rī kátí. Nīngá sī, nī nī gō'dá, nī pē zāā úlī Ôvârí kâ ìgílí bókū 'ásī rī 'bá yí ì'dí tībē 'ē 'bá á'dólé nyé òzō ājū ārāwā cī 'bá rōō rī kátí 'dēzō Sātánā drīī.

¹⁸ Ítí rī, gō'dá nī 'ē tā 'dī 'bá yí ndrī 'dó rātāā 'ē'ē sī rōō Ôvârí drí, gō'dá Línđrī Tándí Ôvârí kâ ānī 'á 'dī ārī-ārī lá sī, gō'dá kpá ìjī-ìjī lá sī ngá gólīyī

ānī drí lēlé rī yī tāsī. Gō'dá nī rī zāā rī'á rātāā 'ēlé krístō 'bá āzī tāsī ndrī gō'dá kpá ámā tāsī. ¹⁹ Nī ŷjī Ôvârí ámā tāsī, gólâ āāfē ró tā pātŷjī rī bē má drí, tálâ ōzō má ōtírī tā átá rī, má átâ ró tā lăpŷjŷjī lăpŷjī tā átî-átî tândí Yésū Krístō rī tāsī nô rī bē ŷrŷjī ākó. ²⁰ Gō'dá Ôvârí ājô mâ trá kó ānŷjŷjī tā átî-átî tândí nō pēlé. Gō'dá ngbāāngbānō rī, mâ rī'á pē'á lâ gānŷjŷjī 'á nōlé. Nī 'ē rātāā, tálâ má átâ ró bē ŷrŷjī ākó.

Nī-bē-yā Póōlō kâ krístō 'bá yī drí rī

²¹⁻²⁴ Mâ trá āmā ādrŷjŷjī Tŷjŷjŷjīkō tŷjŷjŷjī bē āmā drí lēlé rōō nō jō'á ānī ngálâ, tálâ gólâ ōpē ró tā ndrī gólŷjŷjī rŷjŷjŷjī 'bá rŷjŷjŷjī 'ēlé má bē nōlé nō 'bá yī bē ānī drí. Gólâ rŷjŷjŷjī rŷjŷjŷjī 'bá tândí 'ŷjŷjŷjī, gō'dá gólâ rī kpá lōsŷjŷjī Ôvârí kâ 'ēlé tândí ró. Má ā'dô gólâ rī jō'á, nī nŷjŷjŷjī ró rŷjŷjŷjī āmākâ nōlé nō bē, gō'dá ōsō ró kpá mbârākâ bē ānī 'á.

Ôvârí tŷjŷjŷjī bē āmā átá ró, gō'dá Kúmú āmākâ Yésū Krístō ōfē tā ā'dŷjŷjī lōvō bē, gō'dá kpá tā lēlé bē ānī drí. Gō'dá ōrē Ôvârí kâ ōrŷjŷjŷjī ānī gólŷjŷjī tŷjŷjŷjī bē Yésū Krístō rī lē 'bá trá pŷjŷjŷjīlŷjŷjī ālô sŷjŷjŷjī rī 'bá yī bē ndrī. Ĩ'dŷjŷjŷjī 'dŷjŷjŷjī.

11 ōzō nī ōrī zāā tā tándí mbī rī 'bá yī 'ēlé mbârākā Yésū Krístō ká rī sī rī. Gõ'dá ítí rī, òjílā ndrī â'dô Ôvârí rī ñnjī'á gõ'dá lùyízó lá.

Tā Póólō drí 'bázó àyīkō ró ōzō kpálé óó'bā bē gólâ gānimā 'á rī

12 Ámâ âdrúpī yī ámâ ízó yī bē, má lē tā átálé ānī drí kī, lāṅō gólīyī ámâ 'ē 'bá rī 'bá yī, 'bāá má kô lôsī tā âti-âti tándí pēpē ká nō áyéle. Vō lá 'á rī, tā âti-âti tándí Ôvârí ká rī trá mbálé nī'á àtī 'álâ òjílā drí tā lēzó 'á lá.

13 Gõ'dá àjú 'bū 'bá gólīyī rī 'bá kúmú rī vó ndrélé rī 'bá yī, àjú 'bū 'bá yī ndrī gólīyī rī 'bá jãrībã 'á nō, gõ'dá kpá òjílā āzâ 'bá yī ndrī nōlé rī yī bē, nī ìyī trá kī, ó'bā má trá gānimā 'á, tálâ tā pēpē ámakâ Yésū Krístō rī tāsī rī drí sī. 14 Gõ'dá kpá ámâ âdrúpī yī krístō 'bá ró rī 'bá yī trá rī'á āmbá tā lēlé bē gārã Kúmú ámakâ Yésū 'á, gõ'dá gólīyī ícâ kpá trá tā âti-âti Ôvârí ká pēlé òjílā drí cú ítí ūrī ākó, tálâ gólīyī ndrē tā gólâ Kúmú ámakâ Yésū drí ámâ pázó gānimā 'á rī trá.

15 Rī'á tā pātī 'í kī, òjílā ūrūkâ 'bá yī rī cé tā pēlé Yésū rī tāsī, tálâ tā 'dí âgī-âgī gólīyī līfī. Gõ'dá ítí rī, lē ìyī òjílā òndrē ró ìyī òjílâ tā lá yī drí lānjīlī lānjī rī 'bá yī ró òjílâ āzâ 'bá yī drī sī. Gõ'dá lé ítí rī, òjílâ ūrūkâ 'bá yī bē rī'á ìyī, gólīyī pātī tā pē 'bá ró Krístō rī tāsī pīpīsilī tándí sī. 16 Gólīyī rī 'bá pēlá pīpīsilī tándí sī 'dí rī ìyī 'dí pēlá tálâ lõvō gólīyīkâ ámâ drí Yésū bē rī tāsī. Gólīyī nī trá kī, Ôvârí 'bā tā trá ódrí ámâ 'bázó gānimā 'á, tálâ â'dálâ kī, tā pēpē ámakâ Yésū rī tāsī rī rī'á pātī. 17 Gólīyī rī 'bá tā pēlé Yésū rī tāsī pīpīsilī ònjī sī rī 'bá yī, ìsū ìyī tótó ìyī nyānyā tā ì'dí. Gólīyī ìsū kī, yī āâ'dô ícâ'á rú ìzā fēlé má drí rōô má drí 'bázó drē gānimā 'á nō rī sī.

18 Má lô'bē pīpīsilī kô òjílâ rī 'dí 'bá yī tāsī, tálâ gólīyī rī rī'á tā âti-âti Yésū rī tāsī rī pē'á òjílâ drí. Má lē tā âti-âti rī 'dí ópē ró kárâ lätī gólâ ícâ 'bá bē â'dóle rī 'ásī. Ngátá pīpīsilī tándí sī yā ngā ònjī lá sī yā rī, má lē ámakâ cé tā âti-âti Yésū rī tāsī rī òlâ'bù ró bē hīyā. Má â'dô āwō-ítí 'ē'á Ôvârí drí tā 'dí tāsī. 19 Má àyīkō bē, tálâ má nī trá kī, má â'dô rī'á fīlī àtū-àtū sī, gõ'dá má áyé tá kô 'dēzó Yésū vósī rātāā ānīkâ ámâ tāsī, gõ'dá kpá rú àmú Líndrí Tándí Yésū Krístō ká rī ká sī.

20 Tā gólâ má drí lēlé pīpīsilī àlô sī, gõ'dá rī'á līfī 'bálé drī lá rī rī'á nōtī, tā āzākā ópē má kô àlólâ. Má lē â'dóle fīlī àtū àmbá bē kàyī vósī cé, ngīngī lá ngbāangbānō kàyī lāṅō ká nō sī, tā Ôvârí drí lēlé má drí 'ēlé rī 'ēzó, tálâ má ñnjī ró Krístō bē ngá ndrī gólīyī má drí 'ēlé rī 'bá yī sī, ngátá má â'dô rī'á lédrē-lédrē ró, ngā drã'á yā rī. 21 Tā gólīyī tá lá yī drí lānjīlī má drí rīrī tāsī rī â'dô 'í yā? Má līfī rī, 'dēlé Yésū vó ì'dí. Bē trá ítí rī, drãdrã rī'á tándí ró, tálâ má â'dô ngá àngí úsú'á gārã gólâ má drí â'dózó ì'dí bē lá àngó nō 'á rī drī sī. 22 Kpálé ítí rī, ōzō má ōrī ámâ rú'bã ìnyīrīkō nō bē rī, má â'dô ícâ'á rīlī rī'á lôsī tándí 'ēlé Ôvârí drí àngó nō 'á. Gõ'dá bē ítí rī, tá àngó rī 'bá yī ì'dí rī'á dódó njīlī yā? Rīrī lédrē-lédrē ró, ngátá drãlé yā? Má nū kô. 23 Tā ìsū ámakâ rī'á rī rī tá 'dí 'á. Má lē àngó drī nō áyéle, tálâ má drí ícázó bē rīlī Krístō bē, gõ'dá má nī trá, 'dīlī rī'á tá tándí 'í. 24 Kpálé ítí rī, ānī tāsī rī, rī'á ícâ-ícâ ró kī, má ōrī lédrē-lédrē ró ámâ rú'bã ìnyīrīkō bē, tálâ má ìcâ ró bē rīlī rī'á ānī ìmbálé.

25 Gõ'dá nīngá sī, má nī trá kī nī rī, má â'dô rī'á lédrē-lédrē ró. Gõ'dá rī, má â'dô drē rī'á zāā ānī bē ndrī àngó nō 'á, tálâ â'dô ró bē tá lēlé ānīkâ Yésū 'á rī ùlīpī ró â'dóle àtī 'álâ, gõ'dá kpá àyīkō tá lēlé ānīkâ ká 'dí 'bálé līpīlī kpá àtī 'álâ. 26 Ōzō Ôvârí òfē àndrã-tándí má drí ānī ndrēzó kpá ó'dí rī, gõ'dá nī â'dô Yésū rī lùyí'á, tálâ gólâ pī lätī nī ānī drí ámâ ndrēzó kpá ó'dí.

27 Nĩ 'bã tâ ïsũ âníkã tâ gólã ãlô nõ 'èlé. Ānĩ òjílã Ôvãrí kã ró rĩ 'bá yĩ, nĩ rĩ tâ 'èlé â'dô tâ âti-âti Krístõ rĩ tãsi rĩ vó ró. Gõ'dá ïtĩ rĩ, òzõ má ïicã nĩlĩ ânĩ ndrèlé, ngátã òzõ má ïicã kô â'dólé ânĩ bê tólã rĩ, má lê ârílã kĩ, ânĩ rĩ'á ngarã-ngarã kpãkã ãlô tâ lèlè âníkã tâ âti-âti Ôvãrí kã 'á rĩ 'á. 28 Nĩ âyè ãjú-'bã-ãzi âníkã rĩ 'bá yĩ kô ânĩ 'bãlé ùrĩlĩ. Òzõ nĩ ãadrè gágã ùrĩ ãkó ïtĩ rĩ, â'dô â'dó'á lãmbé 'i tâ â'dalé ânĩ ãjú-'bã-ãzi yĩ drĩ kĩ, Ôvãrí â'dô gólĩyĩ ùfú'á, gõ'dá Ôvãrí rĩ gógó â'dô ânĩ pã'á. 29 Nĩ ndrè drè, Ôvãrí nji ânĩ trá tâ lèlé Yésũ 'á. Ītĩ rĩ, gólã â'dô kpã ânĩ 'bã'á lãñõ ùsúlĩ tãlã tâ lèlè âníkã Yésũ 'á 'dĩ sĩ, 30 òzõ ânĩ drĩ âmã ndrèrè rĩ'á lãñõ ùsú'á, tãlã má lê tâ trá Yésũ 'á rĩ drĩ sĩ rĩ tí. Tãlã ânĩ rĩ'á rú cè'á kãyĩ lãñõ kã sĩ kpã òzõ ânĩ drĩ âmã ndrèrè kãtĩ rú cè'á ï'dĩ bê lâ sísĩ rĩ, gõ'dá kpã zãã ânĩ drĩ rĩ'á ârílã rĩ kãtĩ kĩ, mã drè zãã rú cè'á ï'dĩ bê lâ nõtĩ.

2

Tã Póólõ drĩ âtalé kĩ â'dô-â'dô ãmãkã ãã'dô òzõ Yésũ kã tí rĩ

1 Ānĩ rĩ'á ngã ãlô ró Yésũ Krístõ bê. Gõ'dá ïtĩ rĩ, gólã sô mbãrãkã trá ânĩ 'á. Gõ'dá gólã 'bã ânĩ pĩpĩsílĩ trá â'dĩlĩ â'dĩ, tãlã nĩ nĩ trá kĩ, gólã lê ânĩ trá rõõ. Líndrĩ Tãndĩ Ôvãrí kã ïcũ ânĩ rú'bã trá ngã ãlô ró, gõ'dá nĩ nĩ ãzi-ãzi ïzã bê gólĩyĩ pãzó 'á lâ sĩ dódó. 2 Bè trá ïtĩ rĩ, 'dõvó nĩ 'è tâ gólĩyĩ nõ 'bá yĩ ï'dĩ âmã 'bãlé â'dólé ãyĩkõ ró rõõ. Tã ïsũ âníkã ãã'dô kpãkã ãlô, nĩ 'bã ânĩ ãzi-ãzi yĩ lõvó, nĩ rĩ ngã ãlô ró pĩpĩsílĩ 'á. 3 Nĩ 'è tâ kô, ã'dô ró bê ânĩ nyãányã 'bãzó â'dólé sísĩ, ãmbã ùsúzó ânĩ nyãányã drĩ. Nĩ ârũ ânĩ kô cú ïtĩ tâ ïfĩ ãkó. Võ lâ 'á rĩ, nĩ 'bã ânĩ nyãányã ngã fĩnyáwã ró ânĩ ãzi-ãzi yĩ ândrá. Nĩ 'è tâ gólã gólĩyĩ 'bã 'bã â'dólé ânĩ drĩ sísĩ rĩ ï'dĩ kãrá. 4 'Dõvó ânĩ ãzá ãlô ò'è tâ gólĩyĩ ïyĩ ãzi-ãzi yĩ pãzó rĩ ï'dĩ, gõ'dá nĩ 'è kô cé tâ ânĩ nyãányã pãzó rĩ ï'dĩ.

5 Tã ïsũ âníkã ãã'dô ãlô tâ ïsũ Yésũ Krístõ kã bê. 6 Òzõ kpálé gólã bê trá Ôvãrí 'i rĩ, gólã rú ãmbã ïyĩkã njĩrĩ-njĩrĩ Ôvãrí ró kô. 7 'Dĩ võ lâ 'á rĩ, gólã 'bã ãmbã ïyĩkã gãrã drĩ gõzó ïyĩ nyãányã tâ njãlé gõ'dá â'dózó òzõ rú 'i'bũ 'bã kãtĩ, ï'dĩ ïtĩ ùtĩ gólã kpã â'dólé òjílã mvã ró. 8 Gõ'dá â'dô-â'dô gólãkã òjílã mvã ró 'dĩ, gólã 'bã ïyĩ nyãányã trá gbõ â'dólé òjílã gólã tâ lâ drĩ lãnjĩlĩ lãnjĩ kô rĩ ró. Ītĩ rĩ, gólã rô Ôvãrí trá bũũ cãlé ïyĩ nyãányã âyélé fũlĩ. Gólã lê tâ-drĩ kpã drãzó fè lãlĩ-lãlĩ drĩ òzõ tâ ònjĩ 'bã kãtĩ. 9 Tãlã tâ 'dĩ tãsi rĩ, Ôvãrí 'bã gólã trá â'dólé ïnjĩlĩ ïnjĩ gõ'dá gólã rĩ trõzó ùrũ 'álã. Ītĩ rĩ, Ôvãrí fè drĩ-ãcè trá gólã drĩ â'dózó drĩ-ãcè bê gãrã ngã lédrè-lédrè ùrũkã ãzá 'bã yĩ kã rĩ drĩ sĩ, 10 tãlã òjílã ïicã ró ïyĩ bê Yésũ rĩ ïnjĩlĩ. Òjílã ndrĩ 'bũũ 'álã rĩ 'bã yĩ, gõ'dá kpã gólĩyĩ ãngó drĩ nõngã rĩ 'bã yĩ, kpã gólĩyĩ ôdrã 'bã trá rĩ 'bã yĩ bê, â'dô ïyĩ 'ã'ĩ tĩ'á ndrĩ Yésũ ândrá Kúmú ïyĩkã ró. 11 Gólĩyĩ ndrĩ â'dô tâ âtã'á hũwã kĩ, Yésũ Krístõ rĩ'á Kúmú ãngĩ 'i kôrõ òjílã drĩ sĩ ngã lédrè-lédrè bê ndrĩ. Ītĩ rĩ drĩ sĩ, ãã'dô ãmã átã Ôvãrí rĩ lùyĩ'á.

Tã gólã tâ mbĩ rĩ 'èzó ï'dĩ òjílã ndrĩ ândrá rĩ

12 Gõ'dá bê trá ïtĩ rĩ, ânĩ âmã rú-lè-ãzi yĩ gólĩyĩ má drĩ lõvó lâ yĩ 'bãlé rĩ yĩ, 'dõvó nĩ rĩ ùlĩ ãmãkã rĩ 'bã yĩ ârí-ârí lâ yĩ sĩ, òzõ ânĩ drĩ rĩ'á trá 'èlã kãyĩ má drĩ rĩzó rĩlĩ tólã ânĩ bê rĩ 'á rĩ kãtĩ. Gõ'dá ngbãngbãñõ, òzõ má drĩ â'dórè kô tólã ânĩ bê rĩ tí nõ, 'dõvó nĩ 'è tâ mbãrãkã sĩ rĩzó zãã ùlĩ Ôvãrí kã rĩ 'bã yĩ ârílĩ ï'dĩ. Nĩ 'è tâ gólĩyĩ ïcã 'bã òjílã Ôvãrí kã drĩ rĩ'á 'èlã rĩ 'bã yĩ ï'dĩ mbãrãkã sĩ ânĩ pãzó. 13 Nĩ ïcã rĩlĩ tâ tãndĩ 'dĩ 'bã yĩ 'èlé ï'dĩ, tãlã Ôvãrí â'dô tâ 'dĩ 'bã yĩ lõvó lâ 'bã'á ânĩ 'á ânĩ drĩ 'èlé, gólã â'dô ânĩ 'bã'á tâ gólĩyĩ

sū 'bá yí lífí rí 'bá yí 'élé mb̄imb̄i. Gólá gō'dá âfē mb̄ârākā kpá trá ānī drí 'ēzō lá ī'dí sī lá.

¹⁴ Nī 'ē tā ndrī tā gīgī ākó, gō'dá kpá lâwā-lâwā ākó ānī āzī-āzī yí bē, ¹⁵ tálá ózō kō tā āṅōō ānī rú tā ōnjí tāsī ālôwálá, gō'dá tálá nī ā'dô ró bē Ôvârí rí mvá ró cú ítí tā ōnjí ākó. Ānī drí rílí òjílá mb̄imb̄i ró òjílá gólíyí òjílá mb̄i ró kō rí 'bá yí lāfálé. Ā'dô ítí rí, nī ā'dô lậgú'á, òzō ì'bì'bìwạ gólíyí 'būū 'álá rí 'bá lậgúlí vō í'ílí rí 'bá yí kátí. ¹⁶ 'Dòvó nī átâ tā átí-átí tándí gólá 'ē 'bá lédrē-lédrē ãdūkū ākó rí fēlé rí ī'dí òjílá gólíyí ā'dó 'bá tā mb̄i 'bá ró kō 'dī 'bá yí drí. Nī 'ē òzō 'dī kátí, tálá má iicá ró bē áamá ârúlí ānī tāsī kậyì ãdūkū Yésū drí 'ēzō āgólé tā kī 'bá ró āngó nō 'á rí sī. Tā tándí 'ē'ē āníkâ ā'dô ā'dá'á lá kī, lôsī ámákâ ānī lāfálé 'á rí ā'dó kō cú ítí, tā ífí ākó òzō ápé fạrạngạgạ kátí.

¹⁷ Tā lēlē āníkâ Ôvârí 'á gō'dá lôsī āníkâ gólá drí rí bē rī'á ngá fēfē 'í Ôvârí drí. Òzō nī òrī rílí rīrī tándí sī rí, ítí òzō kpálé má òdrā áamá ārī drí rāzō cārā-cārā, òzō òdrá gólá rī'á dālā ngá fēfē ró Ôvârí drí rí kátí rí, 'dī 'dó rī'á ngá fēfē kátí kpākā ālô ngá fēfē āníkâ Ôvârí drí ngá 'ē'ē āníkâ gólá drí rí sī rí bē. ¹⁸ Ítí rí, má ā'dô 'bā'á āyīkō ró tā lá sī, gō'dá mǎ ā'dô Ôvârí rí lúyí'á kpākā ālô ānī bē. Nī ā'dô ícá'á kpá ā'dólé āyīkō ró gō'dá kpá Ôvârí rí lúyílí kpākā ālô má bē.

Tā Tīmátīyā yí tāsī Ēpāfārōdītō bē

¹⁹ Òzō Kúmú ámákâ Yésū òlôpē má rí, má ā'dô Tīmátīyā rí jō'á 'wāā ānī ngálá, tálá gólá āāgō ró bē tā gólá 'ē 'bá áamá 'bālé ā'dólé āyīkō ró rí bē má drí ārílí. ²⁰ Tīmátīyā cé ī'dí rī'á òjílá āzākā má bē nōlé áamá drí ānī lówó 'bāzō gólá bē rí ī'dí. ²¹ Nī ndrē drē, òjílá āzā 'bá yí ìsū ìyí tā cé tā ìyí nyāányā ká rí 'bá yí tāsī. Gólíyí ìsūū tā, tā Yésū Krístō ká rí 'bá yí tāsī kō dódó. ²² Gō'dá ānī nyāányā nī trá kī, Tīmátīyā ā'dá rú trá ānī drí ngá 'ē 'bá tándí ró Ôvârí drí. Gólá 'ē tā dódó kpākā ālô má bē tā átí-átí Ôvârí ká pē bē, òzō mvá tándí drí lôsī 'ērē kpākā ālô íyí átá bē rí kátí. ²³ Òzō má ūnī áamá nyāányā tā trá, ngátá áā'dô drí ìnjí'á fí trá má rú sī yā rí, má ìsū tā trá gólá rí jōzō 'wāā ānī ngálá. ²⁴ Gō'dá pậtị ró, má 'bā tā lēlē ámákâ Ôvârí 'á kī, gólá ā'dô lậtị nị'á má rí gógó drí nīzō nī'á ānī ndrēlé 'wāā.

²⁵ Gō'dá ngbāāngbānō rí, má ìsū tā, rī'á ícā-íicā ró má drí Ēpāfārōdītō gólá rí 'bá wārāgā ámákâ nō trólé ānī drí nō jōzō gōzō ānī vá tólá. Sísí nī ājō gólá nōlé vōrā bē má drí gō'dá kpá áamá vó ndrēlé. Gō'dá má ndrē gólá áamá ãdrúpí ró, gō'dá kpá ngá 'ē 'bá āzīyā ró, gō'dá nīngá sī rí kpá ậjú-'bū-āzīyā ró lôsī ámákâ Ôvârí ká rí 'á. ²⁶ Gólá rī'á njāā nílí nī'á ānī ndrēlé ndrī kpá ó'dí. Gólá rī'á tā ìsū ró āmbá, tálá nī ārī trá kī, gólá rí ậmbúkū lākí gbíyá dā drālé ngá lāzé drí sī. ²⁷ Rī'á tā pậtị 'í, ngá lāzé ìzā gólá trá rōō. Ótó kǎā 'ē trá 'dēlé gólá rí bī 'á. Gō'dá Ôvârí ndrē ìzā kōkō ámákâ gólá bē rí trá ngá lāzé gólá rí ègbé 'bá 'dī sī, Ôvârí pā gō'dá gólá trá, tálá ìzā kōkō gólá rí òdrā ká rí òzō ngá lậnjị āzā ātrāā má drị dró gólíyí ndrī ámákâ āzā 'bá yí ró rí yí bē. ²⁸ Tálá ngá lāzé gólákā kī drē trá drí sī rí, má lē trá rōō gólá rí jōlé ānī ngáá tólá ngbāāngbānō, tálá nī ā'dô ró āyīkō sī, òzō nī òndrē gólá kpá trá ó'dí rí. 'Dī, má rí gógó ā'dô 'bā'á kpá āyīkō ró kpākā ālô ānī bē gólá rí tāsī. Gō'dá 'dī rí ā'dô ìzā kōkō rí áamá nyāányā ká rí 'bā'á ā'dólé ngbāā dā vó bē. ²⁹ Ítí òzō gólá òcā trá tólá rí, nī rú gólá drí rí sī ānī ãdrúpí Krístō 'á rí ró, tálá Kúmú ámákâ Yésū sī. Nī 'bā lậnjị òjílá òzō gólá tí rí 'bá yí rú, ³⁰ tálá gólá trá gbíyá 'ē'á āngó áyélé, tálá lôsī

gólá drí rĩ'á 'èlâ Yésũ drí rĩ sĩ. Gólâ tô pá nyãnyã drĩ tãlâ ânĩzó ámâ pãlé
ámâ vó ndrê 'bá ró, òzõ ânĩ nyãnyã drí rĩrĩ cú ìtí ícá àkó ânĩlí ámâ pãlé
rĩ kátí 'dĩ.

3

Tã 'èzõ à'dólé òzõ Yésũ tí tã 'è'è 'ásĩ ndrĩ rĩ

¹ Ámâ àdrúpĩ yĩ ámâ ízó yĩ bê, tã àdũkũ ámakâ ânĩ drí rĩ ì'dĩ nō. Nĩ à'dô
âyĩkō ró, tãlâ ânĩ trá ngá ãlō 'ì Kúmú ámakâ Yésũ bê. À'dó kō rĩ'á tã lãnjĩ
'ì má drí tã má drí átálé trá ânĩ drí sísí rĩ àndázó kpá ó'dí, tãlâ úlí ámakâ
nō 'bá yĩ ícá kpá trá ânĩ pãlé.

² Ânĩ lĩfĩ òmbâ ânĩ rú òjílã Yúdã yĩ kã gólíyĩ rĩ'á òzõ òké kátí rĩ 'bá yĩ
drí sĩ, òjílã gólíyĩ lē 'bá ânĩ 'bélé bāsã zélé, tãlâ nĩ ã'dô ró bê òjílã Ôvârí
kã ró 'dĩ rĩ iyĩ 'dĩ rĩ'á tã ònjí rōô rĩ 'è'á. ³ Mã ìsũ tã kō 'dē'dē bāsã 'á rĩ
drĩ ãmâ òjílã mvá 'bálé à'dólé òjílã Ôvârí kã ró. Ámâ gólíyĩ rĩ 'bá Ôvârí rĩ
ìnjĩlí kōrō Líndrí Tãndí gólákã 'ásĩ rĩ 'bá yĩ ì'dĩ rĩ'á gólíyĩ pãtĩ 'dē 'bá trá
bāsã 'á rĩ. Ámâ ayĩkō ró à'dólé ngá ãlō ró Yésũ Kristō bê, gólá ì'dĩ rĩ'á lãtĩ
pãtĩ 'ì à'dózó òjílã Ôvârí kã ró. ⁴ Tí òzõ tã gólíyĩ òjílã drí 'èlé rĩ 'bá yĩ ìcã
trá pãtĩ gólá rĩ 'bálé à'dólé òjílã Ôvârí kã ró rĩ, tí má à'dô ícá'á lĩfĩ 'bálé
tã gólíyĩ má drí 'èlé trá rĩ 'bá yĩ drĩ. Òzõ òjílã àzã 'bá yĩ ìcã lĩfĩ 'bálé tã
gólíyĩ iyĩ drí 'èlé iyĩ pãzó rĩ drĩ rĩ, má 'è tã trá rōô à'dô lã'bí ámakâ òjílã
Yúdã yĩ kã kã vó ró gãrã gólíyíkã rĩ 'bá yĩ drĩ sĩ. ⁵ Má 'dē bāsã 'á, 'dĩ mã
drē rĩ'á kãpĩ nji-drĩ-lã-nã. Útĩ mã òjílã Ìsĩrã'élē kã ró 'bãsurú Bẽnjimónã
kã rĩ 'á. Mã rĩ'á òjílã Ìbũrũ kã 'ì, ámâ átã gō'dá ámâ àndrê yĩ bê. Má ìnjĩ
lã'bí ámâ òjílã Yúdã yĩ kã kã ndrĩ gō'dá Pãrúsĩ yĩ kã bê tãndí ró. ⁶ Má rĩ
trá, rĩ'á kó njãã lãnõ félé òjílã kãnĩsã kã drí, ã'dô ró bê vō drí sũzó Ôvârí
rú rōô. Má 'è tã ndrĩ tã 'bã'bã 'èlé rĩ kã mbĩmbĩ ró.

⁷ Tã gólíyĩ má drí rĩ'á tã lã yĩ ìsũlí kĩ, àã'dô ámâ 'bã'á à'dólé sísí 'álã ró
òjílã gólá tã lã drí sũlí Ôvârí lĩfĩ rĩ ró rĩ, mã trá rĩ'á njãã 'bãlã iyĩ má ùgúlí
Yésũ rĩ tãsi. ⁸ Gō'dá à'dó kō cé tã rĩ 'dĩ 'bá yĩ ì'dĩ. Má ndrê ngá àzã 'bá
yĩ kpá ndrĩ òzõ 'dĩ kátí. Má àyê ngá rĩ 'dĩ 'bá yĩ trá ndrĩ, ã'dô ró bê má
drí ícázó Yésũ Kristō rĩ nĩlí Kúmú ámakâ ró. Gólá rĩ nĩnjĩ lãvũ gãrã kōrō
ngá ndrĩ àzã 'dĩ 'bá yĩ drĩ sĩ. Ngá àzã 'bá yĩ 'dĩ lëndrê má lĩfĩ tōtō má drí
kũlí òmvólé dãlé vólé òmã 'á rĩ ró, ã'dô ró bê má drí 'bãzó òjílã Yésũ kã
rĩ ró. ⁹ Má lē trá à'dólé ngá ãlō ró Yésũ bê. Má à'dó kō 'è'á ámâ nyãnyã
'bálé à'dólé òjílã mbĩmbĩ ró tã 'bã'bã gólíyĩ Ôvârí kã rĩ 'bá yĩ sĩ, tãlã 'dĩ ícã
kó. Vō lã 'á rĩ, rĩ'á Ôvârí ì'dĩ 'è'á fãfã félé má drí rĩzó òjílã mbĩ ró, tã lēlé
ámakâ Yésũ 'á rĩ sĩ. 'Dĩ rĩ'á lãtĩ pãtĩ Ôvârí kã rĩ ì'dĩ à'dózó òjílã mbĩmbĩ
ró. Má ùsũ trá tã lēlé ámakâ Yésũ 'á rĩ sĩ. ¹⁰ Tã gólá pãtĩ má drí lēlé rĩ rĩ'á
Yésũ rĩ nĩlí dódó gō'dá mbãrãkã gólákã gólá Ôvârí drí gólá rĩ lídrízó òdrã
'ásĩ rĩ bê. Gō'dá má lē lãnõ gólá rĩ 'è 'bã 'dĩ àmúlí gólá bê, tãlã má à'dô
ró bê gólá tí tã Ôvârí kã rĩ ìnjĩlí bũũ drãzó, ¹¹ tãlã à'dózó ìtí rĩ tãsi rĩ, má
à'dô lēdrē-lēdrē ó'dí ùsũ'á òzõ òjílã gólá lídrílí òdrã 'ásĩ rĩ kátí.

Tã gólá tã 'è'è kã pĩpĩsĩlí ãlō sĩ drĩ-'à ùsúzó Ôvârí drĩgã sĩ rĩ

¹² Má rĩ nō kō tã àmãlé kĩ, má ùsũ ngá gólíyĩ má drí lēlé rĩ 'bá yĩ trá
ngbálã. Má rĩ nō kō tã àmãlé kĩ, mã trá kãkãrã òjílã mbĩmbĩ 'ì cú ìtí tã
ònjí àkó rĩrĩ ámakâ 'á. Gō'dá má rĩ nō bê-rĩ zãã bãdĩ rú cēlé à'dózó òzõ
'dĩ rĩ kátí ámâ nyãnyã drí, tãlã Yésũ Kristō 'bã mã trá à'dólé òjílã íyíkã
ró. ¹³ Ámâ àdrúpĩ yĩ ámâ ízó yĩ bê, má ndrê ámâ nyãnyã kó òzõ òjílã gólá

ngá 'dĩ ùsú 'bá lá ró rí drē kô rí kátí. Gõ'dá má drí rízó gbõ rí'á tã gólíyí nò 'èlé. Tã gólíyí má drí 'èlé sísí rí 'bá yí já trá má drí sī, gõ'dá má drí áamá fězó nílí àtí 'álá tándí ró lậtị Ôvârí kâ 'á. ¹⁴ Má sê áamá nyāanyā nílí àtí 'álá 'dĩ nílí drí- 'á gólá Ôvârí drí áamá zīzó ânĩ'á ùsúlá 'dĩ ùsúlí 'bũũ 'álá Yésũ Krístõ sī.

¹⁵ Ámã ndrĩ gólíyí lịfị cĩcĩyá ró krístõ 'bá ró rí ìsũ tã kpá òzõ 'dĩ kátí. Òzõ tã ìsũ ânĩ ùrúkâ 'bá yí kâ ã'dô ngũngĩ tã 'dĩ 'bá yí tãsí rí, Ôvârí ã'dô ânĩ 'bã'á tã ìsũlị mbĩmbĩ dódó tã lá yí tãsí. ¹⁶ Òzõ ò'è rú kpálé ìtí rí, nĩ 'dê mã nĩ zãã sísí 'álá ró tã 'èlé, ã'dô tã tándí gólíyí ânĩ drí 'èlé sísí rí vó ró.

¹⁷ Ámã àdrúpị yí áamá ìzó yí bē, nĩ rí kpākã ãlô tã 'èlé òzõ má drí 'èlé rí kátí. Má ã'dã ã'dílínýá tándí trá ânĩ drí. Gõ'dá bē ìtí rí, ânĩ lịfị àyị òjílã gólíyí rí 'bá tã 'èlé ã'dô lậtị áamá drí ã'dálé ânĩ drí rí vó ró rí 'bá yí drí, ã'dô ró bē ânĩ drí tã 'èzó kpá ìtí. ¹⁸ Nĩ ndrē drē, má sō drē drí-mbílí trá ânĩ lịfị sísí kó tã 'dĩ tãsí àndálé àndálé dũũ. Gõ'dá ngbãàngbãno rí, má lē drí-mbílí sōlé ânĩ lịfị tã rí ãlólã nò tãsí áwó ngõngõ sī ânĩ drí kĩ, òjílã dũũ ânĩ lãfálé 'á rí ìyí rílí àjú-'bã-àzí Yésũ kâ ró. Gólíyí já rú trá tã àtí-àtí kĩ'á nĩ rí, Yésũ pã òjílã trá tã ònjí ìyíkã 'ásí òdrã gólákã fē lậlị-lậlị drí rí sī rí rú. ¹⁹ Ôvârí ã'dô lậno fē'á òjílã rí 'dĩ 'bá yí drí lậsị sī vó gólá lậno ònjí fē kâ rí 'á, tãlã gólíyí 'dê trá rí'á tã lỏvó ìyí rú'bã kâ rí 'bá yí vó cú ìtí 'dê àkó Yésũ vó. Vó sũ trá gólíyí rú rĩrĩ ònjí gólíyíkã rí tãsí. Gõ'dá ãnyĩ 'é gólíyí tã rí 'dĩ 'bá yí tãsí kô. Gólíyí rí cé tã ìnyákú drí nò kâ nò ìsũlị ì'dĩ.

²⁰ Gõ'dá áamá tãsí rí, áamá ámákã bē-rí rí'á òjílã vó 'bũũ 'álá rí kâ ì'dĩ. Ámã trá njãã rí'á 'díyí pã 'bã ámákã Kúmú Yésũ Krístõ rí tē'á ânílí ámã trólé nĩ'á rílí yí bē. ²¹ Gólá ã'dô ámã rú'bã ìnyĩrĩkõ tãkó drã 'bã bē nò òjá'á ngĩ, tãlã ã'dô ró ìyí bē òzõ ìyíkã ngĩ lá ró 'dĩ kátí. Gólá ã'dô tã rí 'dĩ 'bã yí 'è'á ìyí mbãrãkã gólá ìyí 'bã 'bã ã'dólé ngã-tị drí kãkãrã ndrĩ rí sī.

4

¹ Ámã àdrúpị yí áamá ìzó yí bē ânĩ rí'á gólíyí má drí lỏvó lá yí 'bãlé rí ì'dĩ. Má lē tã rỏo ânĩ ndrẻzó kpá ó'dí. Nĩ 'bã mã trá ã'dólé àyĩkõ ró. Ânĩ kpã gólíyí áamá 'bã 'bã drí lá drí pélé rí tãlã tã lélé àníkã Yésũ 'á rí sī rí ì'dĩ. Bē trá ìtí rí, nĩ rí zãã fĩ ìdũ-ìdũ sī tã lélé àníkã Yésũ 'á rí sī.

Úlị àdũkũ Póólõ kâ rí 'bã yí

² Èwõdíyã ânĩ Sìnítíkē bē, má lỏ'bã rú ânĩ drí rú lélé ânĩ vó 'ásí àmvúpị àzí gólíyí kpãrậtị tã lē 'bã trá Kúmú ámákã Yésũ 'á rí ró. ³ Gõ'dá nĩ lỏsĩ 'è 'bã àzí ámákã gólá pậtị rí 'bã trá lỏsĩ Ôvârí kâ 'èlé dódó rí, má ìjị nĩ òkó gólíyí rí nò 'bã yí pãlé, tãlã gólíyí òrĩ ró tã à'dị sī. Gólíyí àdrē trá má bē lỏsĩ 'èlé tándí ró, ã'dô ró bē tã àtí-àtí Ôvârí kâ drí lậ'búzó òjílã drí ndrĩ. Gólíyí 'è kpã lỏsĩ trá dódó 'dũwạ Kélémēnētĩ yí bē gõ'dá lỏsĩ 'è 'bã ámákã àzã 'bã yí gólíyí rú lá yí ìgĩlị trá búkũ Ôvârí kâ 'á gólíyí òjílã lẻdrē-lẻdrē zãã gbádú àdũkũ àkó rí rú lá yí bē rí.

⁴ Dỏvó ânĩ ndrĩ kậyí vỏsĩ cé òrĩ àyĩkõ sī, tãlã nĩ rí ngã ãlô ró Kúmú ámákã Yésũ bē. Má àtã ânĩ drí kpã ó'dí, nĩ ã'dô àyĩkõ ró. ⁵ Dỏvó nĩ 'è tã òjílã ndrĩ ânĩ drí ùsúlí rí 'bã yí drí mãnísĩ 'dó pịpịsịlị tándí sī, gõ'dá òjílã ndrĩ òndrē ró bē ânĩ òjílã tándí gólíyí rí 'bã tã tándí 'èlé mãnísĩ pịpịsịlị ãlô sī rí 'bã yí ró. Kúmú ámákã Yésũ àbí 'è'á àgõlé àngó nò 'á 'wãã. ⁶ Nĩ ìngã pịpịsịlị kô ùrũ tã àzãkã àzã 'bã yí tãsí. 'Dĩ vó lá 'á rí, nĩ 'è rãtãã Ôvârí drí tã tị cé tịtị tãsí. Nĩ 'è rãtãã Ôvârí drí tã gólíyí ânĩ drí lélé gólá drí 'èlé ânĩ

drí rí 'bá yí tāsī. Nī rí rātāā 'èlé zāā āwô-ítí 'è'è sī gólâ drí. ⁷ Ítí rí, gólâ â'dô tā ã'dí fē'á ānī drí tā rí 'dī 'bá yí tāsī. Tā ã'dí gólâ Ôvârí drí 'è'á fēlá rí lāvū tā gólīyī āmâ drí ícá'á nīlâ āmâ drī sī rí 'bá yí kôrô. Ôvârí â'dô ānī ôjílâ gólīyī â'dó 'bá ngá ālô ró Yésū Krístô bê rí âmó'á njírí-njírí. Gólâ â'dô ānī pīpīsilí vó ndrē'á dódó, tálâ tā ã'dí íyíkâ tāsī.

⁸ Ámâ âdrúpī yí âmâ ízó yí bê, tā ãdūkū ró ānī drí, 'dōvó nī ïsū tā tā nō 'bá yí tāsī, tā gólīyī â'dó 'bá pātī rí 'bá yí, tā gólīyī ñnjīlī ñnjī rí 'bá yí, tā gólīyī â'dó 'bá mbimbī rí 'bá yí, tā gólīyī â'dó 'bá cú ítí tā ònjí ákó rí 'bá yí, tā gólīyī āyīkô lá drí cīlī rí 'bá yí, tā gólīyī tā tándí ró rí 'bá yí, gō'dá tā ôjílâ āzâ 'bá yí kâ gólâ ānī drí ícá'á Ôvârí rí lúyílí tā lâ sī rí 'bá yí. 'Dōvó nī ïsū tā cé ngá gólīyī tándí ró ndrī 'dī 'bá yí tāsī í'dí. ⁹ 'Dōvó ítí rí, nī ñnjī úlī ámakâ rí 'bá yí tā gólīyī má drí ānī ícízó í'dí sī lâ rí 'bá yí 'ézó ndrī. Nī 'è tā gólīyī ānī drí âmâ ndrēzó rī'á 'èlá rí í'dí. Á'dô trá ítí rí, Ôvârí gólâ tā ã'dí fē 'bá trá ānī drí rí â'dô rī'á ānī bê.

Tā gólâ Póólô drí āwô-ítí 'ézó Ôvârí drí ngá fēfē Fílípì lé 'bá kâ ájólé yí drí rí tāsī rí

¹⁰ Má 'è āwô-ítí āmbá rōô Ôvârí drí, tálâ âmâ ízâ gâ trá ānī drí, âmâ tā rí zāā āgálé ānī drī. Nī 'bā ānī kpá trá â'dólé âmâ tāsī ó'dí lätī úsúlí âmâ pázó ãdī ānīkâ sī. Gō'dá má nī trá kí, sísí rí, nī lē trá âmâ pālē, gō'dá búúú ácalé ngbāangbānō rí, nī úsú lätī tándí ãdī rí 'dī ájózó má drí rí kô.

¹¹ Má rí kô úlī átálé ãdī tāsī tálâ ízâ gólâ rí 'bá âmâ 'èlé nō sī, tálâ má nī tā trá â'dózó rīlī pīpīsilí ã'dí sī â'dô rīrī tā tī lârákô dūú rí 'bá âmâ 'èlé rí 'á.

¹² Má nī trá lätī â'dózó rīlī ízâ ngá ūrūkâ 'bá yí kâ bê, gō'dá má nī kpá trá lätī â'dózó rīlī cú ngá-tī dūú bê rōô. Má nī tā kírwá lätī gólâ rīzó āyīkô ró rí kâ kpá trá nōtí. Rīrī pīpīsilí ã'dí sī tā lârákô rí 'bá âmâ 'èlé rí 'á, ngátá má cú nyásá bê nyälé yā ngá má rí lõfó sī yā, ngátá má cú rī'á ngá bê rōô âmâ nyāányâ drí yā, ngá má rī'á ngá 'dī 'bá yí ízâ lâ bê yā rí. ¹³ Má ícâ trá ngá-tī ndrī 'èlé Yésū gólâ mbârākâ áfē 'bá má drí 'ézó lâ rí sī. ¹⁴ Íyíkâ rī'á tā tándí 'í rōô ānī drí âmâ pázó kâyī lângō drí âmâ úsúzó rōô rí sī.

¹⁵ Ānī krístô 'bá Fílípì 'álâ rí yí, nī nī trá dódó kí, ānī cé rī'á ôjílâ gólīyī âmâ pā 'bá ãdī sī rí 'bá yí í'dí, lōsī ámakâ 'ézó kâyī má drí ānī áyézó tólâ Mēkēdónīyā 'álâ tā lēlē ānīkâ 'bālē sísí tā átí-átí pātī Ôvârí kâ 'á rí volé drī lâ 'ásī. ¹⁶ Gō'dá kpá kâyī má drí â'dózó rī'á Tēsālōnīkâ 'álâ rí, kâyī vósī cé, nī rí bê árílâ kí, má trá ízâ ngá kâ bê rí, nī ájô ãdī trá má drí âmâ pázó í'dí sī lâ. ¹⁷ Gō'dá ngá gólīyī ānī drí ájólé má drí sísí nā rí, má lēé kô gbō ngá zīlī ānī drīgá sī. Má lē bê-rí Ôvârí òfē ró òrē ānī drí rōô tálâ ngá fēfē ānīkâ má drí rí sī.

¹⁸ Ngbāangbānō rí, má úsú ãdī ndrī ānī drí ájólé má drí Ēpāfārōdītō drīgá rí trá. Gō'dá Ôvârí fē òrē trá má drí rōô ānī sī. Má úsú drī-'á lōsī ámakâ tāsī rí trá dūú. Ngá fēfē ānīkâ 'dī rī'á òzō ngá fēfē Ôvârí drí rí kátí, 'bā Ôvârí â'dólé āyīkô ró āmbá. ¹⁹ Ôvârí cú rī'á òrē bê rōô fēlé ānī drí Yésū Krístô sī. Gólâ â'dô ngá gólīyī ānī drí lēlé rí 'bá yí fē'á ānī drí, â'dô lätī gólâkâ rīzó òrē fēlé ôjílâ gólâkâ drí rí sī, tálâ ānī rī'á ngá ālô ró Yésū bê. ²⁰ 'Dōvó mā rí Ôvârí āmâ átá rí lúyílí 'būú 'álâ āmbá zāā gbádú ãdūkū ákó.

²¹⁻²² Má Póólô 'è nī-bē-yā ôjílâ Ôvârí kâ ndrī gólīyī â'dó 'bá ngá ālô ró Yésū Krístô 'á tólâ nā 'bá yí drí ndrī kākârà. Gō'dá ôjílâ Ôvârí kâ nōlé rí 'bá yí 'è íyī kpá nī-bē-yā ānī drí tólâ, ngíngí lâ gólīyī rí 'bá nōlé lōsī 'èlé

jó ândrê kúmú ạngĩ Sízã kê 'á rî 'bá yî. ²³ 'Dõvó ítí rî, Kúmú ãmákâ Yésũ
Krístõ ãâ'dô ãní bê, tâ lânjã íyíkâ fêlé ãní drí. Ĩ'dî 'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ Póòlò kâ Kòlósì lé 'bá yì drí rí Kòlósì lé 'bá

Tã 'ě'á zìlâ nǐlì sísì rí

Póòlò rí wárāgā nò ìgĩ'á krístò 'bá gólìyì Kòlósì 'álâ rí 'bá yì drí kâyì gólâ drí 'bázó gānīmā 'á rí sī. Gólâ ìgĩ wárāgā nò 'dó kâyì gólìyì gólâ drí wárāgā ìgĩzó Fīlēmónā yì drí gō'dá kpá krístò 'bá yì Ēfēsō kâ bē rí 'á. Gólìyì rī'á Tīmátīyā bē. Póòlò cá drē gólìyì lāmúlì tólâ kô, gō'dá Ēpāfārasī pē tā âtì Yésū rí tāsī rí trá tólâ gō'dá kpá gólâ ítō kǎnǐsǎ trá tólâ.

Póòlò ìgĩ wárāgā nò gólìyì drí, tálâ òjílâ āzâ 'bá yì bē tólâ, ítō ìyì trá rī'á tā ányâ ìmbálé krístò 'bá yì drí. Gólìyì kǐ nǐ rí, ìyì āâ'dô cú tā nǐnǐ bē kôrô Póòlò yì drī sī. Gólìyì kǐ nǐ rí, krístò 'bá yì drí kpá línđrì āzâ 'bá yì ìnjǐlì òzō Yésū rí ìnjǐrì kátì. Gólìyì ìmbâ kpá tā 'bā'bā dūū āzâ 'bá yì trá kǐ, òonyâ ngá āzâ 'bá yì kô. Gō'dá gólìyì òrì ró kpá lā'bí āzâ 'bá yì 'dālê, òzō pará sǐ kâ 'dǐ tí rí yì rí. Tã ìmbâ 'dǐ 'bá yì ndrī ònjō 'í. Gō'dá wárāgā nò 'á rí, Póòlò ìgĩ tā trá krístò 'bá yì drí kǐ, òzō gólìyì ò'ê ìyì tā ìmbâ ányâ 'dǐ 'bá yì trá rí, 'dǐ rí gólìyì áyê lǎtì Yésū kâ rí trá. Póòlò kǐ nǐ rí, òjílâ āzâ yù'dáwá òzō Yésū tí rí. Gólâ rī'á pǎtǐlì Óvârí tí, gō'dá gólâ rī'á lārâkô òjílâ mvá kâ rí ró. Gólâ 'bā ngá lédrê-lédrê ndrī nò 'bá yì, òjílâ yì bē, gō'dá kpá mālāyíkâ yì bē, gō'dá kpá línđrì āmbâ nò 'bá yì bē rí yì 'dó nǐ, tā íyíkâ rólê gō'dá 'élé gō'dá kpá íyì ìnjǐlì. Yésū drā bē fē lǎlì-lǎlì drī rí, gólâ ìzâ mbārâkâ Sātánâ kâ línđrì íyíkâ rí 'bá yì bē òjílâ mvá drīlì rí trá ndrī.

Gō'dá Póòlò ndē tā íyíkâ 'dǐ tā â'dâ-â'dâ sī òjílâ Óvârí kâ rí 'bá yì drí kǐ, tā 'ě'ê gólìyíkâ rí āâ'dô nyé òzō Kúmú gólìyíkâ Yésū kâ rí tí.

1-2 Mâ Póòlò gólâ Óvârí drí njílì â'dólê lǎjò'bá Yésū Krístò kâ rí ró ìgĩ wárāgā nò nǐ ānì gólìyì òjílâ nyāányâ Óvârí kâ Kòlósì 'álâ rí yì drí. Ānì ì'dí tā lē 'bá yì Yésū 'á pǐpǐsǐlì ālô sī rí. Āmâ, āmâ âdrúpì Tīmátīyā bē, 'ê nǐ-bē-yā ānì drí. Óvârí āmâ átá òfē òrē ānì drí tā ã'dí bē.

Tã Póòlò drí rātāā 'ězó Óvârí drí krístò 'bá gólìyì Kòlósì 'álâ

rí 'bá yì tāsī rí

³ Òzō mǎ òtírì rīlì rātāā 'élé Óvârí, Kúmú āmákâ Yésū Krístò rí átá ró rí drí rí, mǎ rí trá rī'á āwô-ítì 'élé gólâ drí ānì tāsī. ⁴ Gō'dá tā gólâ āmâ drí rǐzó āwô-ítì 'élé rí ì'dí nò, mǎ ārì tā ānì tāsī kǐ, nǐ òlê tā trá Yésū Krístò 'á pǐpǐsǐlì ālô sī, gō'dá nǐ òlê krístò 'bá āzì kpá trá rō. ⁵ Nǐ rí tā 'dǐ 'bá yì 'élé, tálâ ānì rī'á lǐfì 'bā'bā bē āyīkô gólâ Óvârí drí rī'á édélâ ānì drí rǐzó 'álâ úrú 'álâ nǎ drīlì. Nǐ nǐ āyīkô 'dǐ tā lā kâyì gólâ tā âtì-âtì tǎndí pǎtì-pǎtì Yésū Krístò rí tāsī nò tā lā pèzô ānì drí rí 'á.

⁶ Ítì rí, gō'dá āngó 'á nōngá rí, òzō óopē tā âtì-âtì 'dǐ trá rí, tā lā drí lǎ'búzó vō 'ásì ndrī, gō'dá òjílâ òjálê rǐlì rǐrǐ ó'dí tǎndí rí sī. Gō'dá tā rí 'dǐ â'dô kpá trá ānì drí ítì, kâyì gólâ ānì drí tā âtì-âtì tǎndí Yésū Krístò rí tāsī nò árízó rí 'á rí, nǐ nǐ trá kǐ, tā rí 'dǐ rī'á tā pǎtǐlì 'í, gō'dá tā lǎnjâ Óvârí kâ drílâ tā ònjì òjílâ kâ áyézó tǎkó nò, tā lā drí fǐzó ānì drīlì. ⁷ Ēpāfārasī ìmbâ tā rí 'dǐ nǐ ānì drí. Gólâ ì'dí rú ì'bū 'bá tǎndí Yésū kâ tǐbê āmâ drí jólê nǐ'á tā rí 'dǐ ìmbálé ānì drí rí. ⁸ Gō'dá gólâ âtâ tā nǐ āmâ drí kǐ, nǐ òlê òjílâ Óvârí kâ trá rō, tálâ Línđrì Tǎndí Óvârí kâ òfì trá ānì pǐpǐsǐlì 'á.

9-10 Gõ'dá â'dô bê trá ítí rí, mã ârí tã rí 'dĩ bê rí, mã ítõ trá rí'á rãtãã 'élé ãní tãsí. Mã rí trá rí'á rãtãã 'élé Ôvârí drí, Líndrí Tãndí gólâkã ãâ'dã ró, ngá gólíyí gólâ drí lélé ãní drí nĩlĩ rí ndrĩ ãní drí tã ányã ãkó 'á lâ gõ'dá nĩ ícã ró kpá bê rĩlí rĩrĩ tãndí gólâ Ôvârí rí 'bã 'bá â'dólé ãyĩkõ ró rí sĩ. Mã rí gõ'dá kpá rí'á Ôvârí rí ïjílĩ òfẽ ró mbârãkã ãní drí tã tãndí 'ëzõ òjílã drí, tã tãndí gólâ tĩbê 'ë 'bá òjílã 'bãlé ãní ápí Ôvârí rí ïnjílĩ rí. Gõ'dá ãmã kpá rí'á gólâ rí ïjĩ'á gólâ ò'è ró ãní íyĩ nĩlĩ gãrã. ¹¹ Gõ'dá ãmã kpá rí'á rú'bã lô'bã'á gólâ drí, tãlã gólâ ò'bã ró ãní bê â'dólé tã nĩnĩ bê, tãlã òzõ gbõ lé rĩrĩ òtĩrĩ ácã ãmbã-ãmbã ró rí, nĩ rí ró bê mãnísí fĩi âtũ-âtũ sĩ, tãlã gólâ rí nĩ mbârãkã félé ãní drí. ¹² Gõ'dá nĩ lúyĩ kpá Ôvârí ãmã átã ró rí ãyĩkõ sĩ, tãlã gólâ 'bã ãmã trá â'dólé rĩlí yí bê òjílã íyĩkã nyãányã lâ ró, kũmũ íyĩkã 'á vò í'ĩ-í'ĩ 'á rí. ¹³⁻¹⁴ Gõ'dá Ôvârí ïnjĩ ãmã trá kũmũ Sãtãnã kã ïnjĩrĩkúwã ró rí kã 'ásĩ, gõ'dá trõlé tãndí ró 'bãlé kũmũ mvã lâ drĩlã lélé rõõ rí kã 'á, gõ'dá gólâ Yésũ Krístõ í'dĩ tĩbê ãmã ïnjĩ 'bã â'dólé drĩ-bãláyĩ ró tã ònjĩ drĩgã sĩ rí. Ítĩ rí, ãmã gõ'dá trá gólâkã í'dĩ gõ'dá òlõ'bãã tã ãmã rú Ôvârí ándrã kõ. Gõ'dá Ôvârí áyê tã ònjĩ ãmãkã rí 'bã yí trá ndrĩ tãlã Yésũ drã trá ãmã vò 'á.

Tã Yésũ Krístõ drí â'dózõ òjílã drĩlĩ gõ'dá kpá ngã ndrĩ ãngó 'á nõngã nõ, mãlãyĩkã, òvârí òjílã gólíyĩ òdrã 'bã trá rí yí kã, 'búlĩ-'bã, gõ'dá kpá ólé yí bê rí

¹⁵ Òjílã äzã älø Ôvârí rí ndrẽ 'bã trá rí yũ, gõ'dá óndrẽ íyĩkã Yésũ Krístõ trá. Gõ'dá gólâ rí â'dô-â'dô rí'á nyé òzõ Ôvârí tí. Gólâ rí'á Ôvârí rí mvã 'í drẽ ãkpãkã'dã òlõ'bãã drẽ ngã äzãkã ãngó 'á nõ 'bã yí kõ. Gólâ kpá í'dĩ ngã ãmbã Ôvârí drí lô'bãlé nõ 'bã yí drĩlĩ ndrĩ. ¹⁶ Gõ'dá Ôvârí lô'bã ngã ndrĩ ãngó 'á nõ 'bã yí gólâ rí drĩ sĩ. Ítĩ rí, gõ'dá Yésũ lô'bã ngã ndrĩ ãmã drí rí'á ndrẽlã ãmã lĩfĩ sĩ ãngó nõ 'á nõ nĩ, gõ'dá gólâ lô'bã ngã ndrĩ ãmã drí ndrẽlé ãmã lĩfĩ sĩ kõ rí 'bã yí kpá nĩ, tã â'dã-â'dã lâ í'dĩ mãlãyĩkã yí, gõ'dá líndrí ònjĩ yí, òvârí òjílã gólíyĩ òdrã 'bã trá rí yí kã, 'búlĩ-'bã yí, gõ'dá kũmũ gólíyĩkã kũmũ íyĩkã 'á rí 'bã yí bê ndrĩ. Gõ'dá Ôvârí lô'bã ngã 'dĩ 'bã yí trá ndrĩ 'dó Yésũ Krístõ rí drĩ sĩ, gõ'dá Ôvârí lô'bã gólíyĩ trá ndrĩ 'dó gólâ drí, gólâ rí rõlé. ¹⁷ Ítĩ rí, gõ'dá Yésũ Krístõ bê rí'á drẽ ãkpãkã'dã òlõ'bãã ngã ndrĩ ãngó 'á nõ 'bã yí kõ, gõ'dá gólâ rí mbârãkã 'è ngã 'dĩ 'bã yí nĩ rí'á rĩlí nõ, tãlã gólâ lô'bã ngã 'dĩ 'bã yí ndrĩ nĩ yí drí.

¹⁸ Ítĩ rí, gõ'dá Yésũ Krístõ íyĩkã rí'á nyé òzõ drĩ kãtĩ, gõ'dá òjílã gólâkã rí 'bã yí íyĩkã rí'á nyé òzõ gólâ rí rú'bã kãtĩ. Gõ'dá gólâ kpá òjílã drĩ-kãkã lídrĩ 'bã òdrã 'ásĩ rí í'dĩ. Ítĩ rí, gõ'dá Yésũ Krístõ rí'á òjílã drĩlĩ ndrĩ, òvârí òjílã gólíyĩ òdrã 'bã trá rí 'bã yí kã bê ndrĩ gõ'dá kpá ngã ndrĩ drĩlĩ. ¹⁹ Gõ'dá Ôvârí lã gólâ drí â'dólé nyé òzõ yí Ôvârí tí drĩ-ãcê gólâkã bê, gõ'dá kpá â'dô-â'dô gólâkã rí bê. ²⁰ Gõ'dá Ôvârí êdê tã trá íyĩ lãfálé 'á ngã ndrĩ yí drí 'bãlé rí 'bã yí bê òdrã Yésũ Krístõ kã fê lãlĩ-lãlĩ drĩlĩ rí sĩ. Gõ'dá òdrã Yésũ Krístõ kã 'dĩ 'bã tã ã'dĩ trá â'dólé Ôvârí yí lãfálé òjílã íyĩkã bê rí 'á.

²¹ Gõ'dá sísĩ rí, ãní Kölösí lé 'bã yí rí trá ngũ Ôvârí rú sĩ, tã ïsũ-ïisũ ãníkã 'bã ãní trá â'dólé ãjú-'bã-ãzĩ Ôvârí kã ró, gõ'dá nĩ ró tã 'bã'bã gólâkã kõ. ²² Kpálé rí, ngbããngbãno rí, Ôvârí 'bã ãní trá â'dólé íyĩ rũ-lẽ-ãzĩyã yí ró. Tã rí 'dĩ â'dô trá ítĩ, tãlã Yésũ Krístõ útĩ trá ãngó 'á nõngã ãmã òjílã mvã ró drãlé fê lãlĩ-lãlĩ drĩlĩ. Gõ'dá lõ'wã lâ ró rí, Ôvârí ãjĩ tã ã'dĩ trá íyĩ lãfálé 'ásĩ ãní bê, gõ'dá ngbããngbãno rí, ícã trá cú ãní drí ádrézõ Ôvârí ándrã

ngbángbá tā ōnjí àkó ànì rú. ²³ Ítí rí, nǐ rí zāā tā lèlé ì'dí tā 'dì 'á, gō'dá nǐ rí kpá zāā rǐ'á lǐfí 'bǎlé ì'dí ngá gólíyí Òvǎrí drí tā lá 'bǎlé trá 'è'á 'èlā ànì drí íyí mvá yí ró rí drí tā àtí-àtí Yésū rí tāsí rí sǐ. Tā àtí-àtí tǎndí Yésū rí tāsí nò ópè trá ōrī dūú ōjílā gólíyí àngó nò 'á nò 'bá yí ká drí. Gō'dá 'dǐ kpá rǐ'á tā àtí-àtí tǎndí àlô-àlô má Póólō drí rǐ'á pè lá nò rú ì'bū 'bá Òvǎrí ká ró rí ì'dí.

Tā Póólō drí lànō úsúzó tǎlā ōjílā tǐbè à'dó 'bá kô ōrī Yúdǎ

yí ká ró rí yí àǎrī ró ìyí tā Yésū rí tāsí rí

²⁴ Ngbāangbānō rí, má rǐ'á lànō úsú'á gǎnǐmǎ 'á nǒlé. Kpálé rí, má rǐ'á àyíkō ró tǎlā àmá rú'bá rí lànō úsúlí nò àndrā-tǎndí tāsí ànì drí. Ítí rí, ngá àzā 'bá yí bē Yésū Kristō drí drē zāā rǐ'á lànō úsúlí 'á lá àmá tǐbè à'dó 'bá Kǎnísǎ ró gólá rí rú'bá ró rí yí 'á sǐ. Ítí rí, gō'dá lànō gólíyí má drí rǐ'á úsúlā ngbāangbānō rí, 'dǐ íyíká trá lànō rí gógó àmáká ró má drí 'è'á úsúlā rí ì'dí. ²⁵ Òvǎrí zǐ má trá à'dólé rú ì'bū 'bá Kǎnísǎ ká ró, tǎlā má ōpá ró ànì ōjílā íyíká bē, tā àtí-àtí tǎndí nò tā lá ōfí ró bē ànì drí dódó. ²⁶ Gō'dá tā àtí-àtí rí 'dǐ trá rǐ'á tā gólá tǐbè Òvǎrí drí lǎpílí trá lǎpí ōjílā drí ndrī ìtō vò 'ásí būúú àcálé ngbāangbānō rí ì'dí. Ítí rí, gō'dá trá kǎyí gólá drí à'dázó lá ngbálí-ngbálí ōjílā íyíká drí ndrī rí ì'dí. ²⁷ Òvǎrí ìsū tā tā rí 'dǐ à'dalé ngbá ōjílā íyíká rí 'bá yí drí gō'dá kpá ànì tǐbè à'dó 'bá kô ōrī Yúdǎ yí ká ró rí yí drí. Tā kíríwá tǐbè lǎpílí lǎpí 'dǐ rǐ'á Yésū Kristō tǐbè ànì drí à'dózó ngá àlô ró gólá bē 'dǐ ì'dí, nǐ àǎmù ró ngá tǎndí góláká úrú 'alá rí bē gólá bē. 'Dǐ ngá gólá àmá drí rǐzó lǐfí 'bǎlé vó lá àyíkō sǐ rí ì'dí.

²⁸ Ítí rí, gō'dá tǎlā ì'dí 'dǐ àmá drí rǐzó rǐ'á tā àtí-àtí tǎndí Yésū Kristō rí tāsí nò pèlé ōjílā gólíyí ndrī àmá drí rǐ'á úsúlā àlô-àlô rí 'bá yí drí rí. Gō'dá má rí rǐ'á tā 'dǐ pèlé ōjílā drí mbì gō'dá kpá pǎtǐ ró, tǎlā ōjílā àadrē ró bē Òvǎrí rí lǐfí drí 'á cú ìtí tā ōnjí àzākā àkó gō'dá kpá lǐnǐ-lǐnǐ ró tā 'è'è tǎndí bē nyé ōzō Yésū Kristō kátí. ²⁹ 'Dǐ tā ífí gólá má drí rǐzó lósí 'èlé mbàràkǎ sǐ, gō'dá kpá rǐ'á rú cèlé nò, gō'dá kpálé ìtí rí, mbàràkǎ à'dó 'bá Yésū ká nò rí rí nǐ lósí rí gógó 'èlé má sǐ.

2

¹ Nǐ ndrē trá, má lē rú cēcē gólá má drí rǐzó rú cèlé ànì tāsí, gō'dá kpá krístō 'bá gólíyí Lōdísíyǎ 'alá rí 'bá yí tāsí, gō'dá kpá krístō 'bá gólíyí má drí ndrēlé kô rí 'bá yí bē nò tā lá 'bǎlé ànì drí nǐlǐ. ² Gō'dá má 'è rǎtǎā ànì drí à'dólé gágá ōzō rākā fē kátí tā lèlé ànìkǎ 'á gō'dá nǐ lē kpá ànì àzì-àzì yí rōō. Gō'dá má 'è rǎtǎā kpá ànì drí à'dólé tā ìsū-ìsū mbì bē tā nǐnǐ ànìkǎ Òvǎrí 'á rí tāsí, gō'dá kpá tā góláká lǎpí-lǎpí ró tǐbè à'dó 'bá Yésū Kristō tǐbè ànì drí à'dózó ngá àlô ró gólá bē 'dǐ ì'dí rí tāsí. ³ Ítí rí, Yésū Kristō ì'dí tā nǐnǐ mbì gō'dá kpá lǐfí lōmbá pǎtǐ rí ápí lá 'ì ndrī.

Tā Póólō drí drí-mbílí sōzó krístō 'bá lǐfí ōzō kô gólíyí àdó

tā ìmbá ànyá sǐ rí

⁴ Má àtá tā 'dǐ ìtí 'dǐ rí, tǎlā ōjílā àzā ōzō kô ànì àdó ulí lǐfí lōmbá ká sǐ tǐbè à'dó 'bá ōnjō ró rí. ⁵ Gbō lé má à'dô bē jējē ró ànì rú sǐ rí, má rí zāā rǐ'á ànì tā ìsúlí kárá tā 'è'á 'èlā ànì tāsí rí bē. Gō'dá má rǐ'á àyíkō ró, tǎlā rǐrǐ ànìkǎ rǐ'á mbì, gō'dá nǐ lē tā kpá trá Yésū Kristō 'á pǐpǐsílí àlô sǐ.

⁶ Gō'dá ōzō ànì drí tā-drí lērē trá kǐ Yésū Kristō àà'dó kúmú ànìkǎ 'ì 'dǐ rí, 'dǒvó nǐ 'bá ànì nyáányá rǐlǐ ngá àlô ró gólá bē. ⁷ Gō'dá ìtí rí, nǐ 'bá ànì ìndrǐgó ōfí dǐ Yésū Kristō 'á ōzō fē gólá ìndrǐgó lá drí filí trá dǐ ìnyákú

tándí 'á rí kátí. Gõ'dá nĩ 'bã Yésũ Krístõ ì'dí â'dólé ñnyákú tándí àníkã ró àní ìndrĩgò drí fìzò bẽ 'á là dī gágá gõ'dá kpá rĩ 'bá ngá nyãnyã tándí fělé àní drí gõ'dá kpá àní pãlé rĩ. Gõ'dá ìtí rĩ, nĩ â'dò ró gágá tã lělé gólã àní drí lělé trá tã pãtĩĩ gólã àní ìmbázó 'á là nõ 'á, gõ'dá nĩ rĩ ró zãã àwô-ìtí 'ě'ě bẽ Ôvãrí drí.

⁸ Àní ìfĩ òmbã àní rú óòzò àní àdó úlí ìfĩ lõmbã kã sĩ tã lělé tã ìmbã tìbẽ â'dó 'bá òjílã mvá kã ró, gõ'dá 'bã 'bã ònjõ ró rĩ 'á. Tã pãtĩĩ ró, tã ìmbã làràkò rĩ gógó 'dĩ àní ìyíkã kòrò làjò'bã Sātãnã kã rĩ 'bã yĩ tĩ sĩ, gólĩyĩ òjílã àngó nõ kã nõ 'bã yĩ drĩlĩ kúmú ró rĩ. Gõ'dá tã ìmbã làràkò rĩ 'dĩ â'dó kò Yésũ Krístõ ngá lésĩ. ⁹ Yésũ Krístõ cé ì'dí â'dò-â'dò là drí 'bãlé nyé òzò Ôvãrí kátí gõ'dá kpá mbãràkã Ôvãrí kã bẽ ndrĩ gólã rĩ rú'bã ñnyákú 'á rĩ. ¹⁰ Ìtí rĩ, gõ'dá àní rĩ'á ìzã òrẽ kã àkò Ôvãrí drĩgá sĩ, tãlã àní trá rĩ'á ngá àlò ró Yésũ bẽ, gõ'dá gólã ì'dí mbãràkã ndrĩ àngó 'á nõ 'bã yĩ drĩlĩ, mǎlãyíkã tándí ngátã lĩndrĩ ònjĩ, 'búlĩ-'bã yĩ bẽ, gõ'dá kpá ólé yĩ bẽ ndrĩ.

¹¹ Mã ícã kò â'dólé ngá àlò ró Ôvãrí bẽ 'dẽ'dẽ bãsã 'á tìbẽ â'dó 'bã tótó àmã ñnyĩrĩkò ònjõ ì'dí drí òjílã mvá kã rĩ sĩ rĩ. Vò là 'á rĩ, Ôvãrí 'bã àmã trá â'dólé ngá àlò ró Yésũ bẽ tã lòvókò gólã àmã 'á, rĩ 'bã àmã 'bãlé tã ònjĩ 'ělé rĩ ònjõ là sĩ vólé àmã pĩpĩsílĩ 'ásĩ. ¹² Ìtí rĩ, gõ'dá bãbãtízĩ àníkã rĩ kpá rĩ'á tã 'dĩ 'bã yĩ â'dálé, tã rĩ 'dĩ òrĩ ró bẽ àní drĩ. Tã rĩ 'dĩ rĩ tã â'dálé kĩ, òzò àní drí â'dórẽ trá ngá àlò ró Yésũ Krístõ bẽ rĩ tĩ rĩ, gõ'dá ó'bã tã lòvókò tã ònjĩ àníkã rĩ kã trá 'bú 'á 'dũwã Yésũ Krístõ rĩ àvõ bẽ, gõ'dá nĩ ngá gõ'dá kpá trá òdrã 'ásĩ 'dũwã gólã bẽ. Tã 'dĩ 'bã yĩ rĩ'á tã pãtĩĩ 'ì àní drí, tãlã nĩ lě tã trá Ôvãrí 'á mbãràkã gólãkã àkĩ gólã drí Yésũ Krístõ rĩ ìngázó ì'dí sĩ là òdrã 'ásĩ 'dĩ 'á.

¹³ Gõ'dá tã rĩ 'dĩ â'dò trá nõtí, tã lòvókò àníkã Ôvãrí rĩ lě kã rĩ drã trá àní pĩpĩsílĩ 'ásĩ vólé, tãlã tã ònjĩ àníkã 'ělé Ôvãrí rú rĩ drí. Ìtí rĩ, Ôvãrí àyẽ àní trá tã ònjĩ àníkã 'ásĩ gòzò kpá tã lòvókò àní pĩpĩsílĩ 'á ìyĩ lě kã rĩ lògòlé â'dólé lédrẽ-lédrẽ ró Yésũ Krístõ bẽ. ¹⁴ Gõ'dá Ôvãrí lĩ ícìcìyã ndrĩ àmã rú tã gólã àmã drí tã 'bã'bã ìyíkã ròzò kò rĩ trá ndrĩ 'dó vólé. Gólã ìzã tã ònjĩ àmãkã ìgílĩ trá vũdrĩ rĩ trá ndrĩ ìpã-ìpã là sĩ, fẽ lǎlĩ-lǎlĩ drĩ Yésũ Krístõ bẽ.

¹⁵ Tólã fẽ lǎlĩ-lǎlĩ nã drĩ rĩ, Yésũ Krístõ trõ mbãràkã Sātãnã kã trá drĩ-àcẽ gólãkã bẽ, gõ'dá kpá lĩndrĩ gólĩyĩ ndrĩ rĩ 'bã Sātãnã rĩ ñnjĩlĩ rĩ kã yĩ bẽ. Gõ'dá fẽ lǎlĩ drĩ tólã rĩ, gólã pẽ gólĩyĩ cú, gõ'dá gólã â'dã kpá àngó drí kĩ, gólĩyĩ gõ'dá trá mbãràkã àkò.

¹⁶ Ìtí rĩ, gõ'dá â'dó kò tándí ró òjílã àzã drí tã 'bã'bã 'bãzò àní drí kĩ, nĩ ònyã ngá àzã 'bã yĩ kò ngá mvũmvũ àzã 'bã yĩ bẽ. Gõ'dá nĩ àrĩ tã gólĩyíkã kpá kò òzò gólĩyĩ ò'bã tã trá àní drí kĩ nĩ rĩ, nĩ ò'è lã'bí àzã 'bã yĩ nyé òzò lã'bí òrĩ Yúdã yĩ kã párá sĩ kã 'dĩ tĩ rĩ, ngátã kãyĩ ñjĩ-drĩ-lã-rĩ kã 'dĩ yã rĩ. ¹⁷ Tã 'dĩ 'bã yĩ ndrĩ â'dò trá sísĩ â'dò àcã-àcã Yésũ Krístõ kã àngó drĩ nòngã rĩ â'dálé, gõ'dá 'dĩ ì'dò kpá òzò tã pãtĩĩ lĩndrĩ kátí. Gõ'dá tã gólã â'dó 'bã tã pãtĩĩ ró, gõ'dá kpá mbĩ ró rĩ ìyĩngá Yésũ Krístõ ì'dí. ¹⁸ Nĩ àyẽ òjílã àzã àlólã àãdò àní kò, gõ'dá nĩ 'bã ànyĩ ò'è àní kò tã gólã àní drí lã'bí 'dãzò kò ngátã òvãrí àní á'bìyã yĩ kã rĩ ìràtãzò kò 'dĩ 'á. Ìtí rĩ, òjílã gólĩyĩ rĩ 'bã tã 'dĩ 'bã yĩ 'ělé 'dĩ rĩ, gólĩyĩ rĩ ìyĩ lõmbélé àbĩ-àbĩ ìyíkã rĩ'á àbílã rĩ 'bã yĩ tãsĩ ì'dí. Tã ndrĩ gólĩyíkã rĩ'á àtálã rĩ 'bã yĩ rĩ'á lòsĩ àkò, tãlã tã ìsũ gólĩyíkã ìyíkã cé ìyĩ tã 'bãlé ì'dí â'dólé gãrã. ¹⁹ Ìtí rĩ, òjílã rĩ 'dĩ 'bã yĩ â'dó gõ'dá kò nyé òzò Yésũ Krístõ rĩ rú'bã tìbẽ Yésũ drí â'dózò nĩ drĩ là ró rĩ yĩ kátí. Yésũ Krístõ cé ì'dí àmã drĩ 'ì tìbẽ àmã è'bẽ 'bã kpãkã àlò, gõ'dá kpá

rĩ 'bá âmâ vó ndrêlé, tâlá mã õmbâ ró bê lätî gólâ Ôvârí drí lélé âmâ drí mbâzó rĩ 'ásĩ.

20-21 Ítí rĩ, gõ'dá tâ lówókô tâ õnjí ãníkâ rĩ kê drã trá Yésũ Krístõ bê, tâlá ãní trá ngá ãlô ró gólâ bê. Gõ'dá gólâ ãnjí ãní trá mbârákâ líndrí õnjí gólíyí tíbê rĩ 'bá õjílâ ãngó nõ kê nõ 'bá yí drĩlí kúmú ró rĩ 'bá yí kê 'ásĩ. Gõ'dá tâlá ã'dô 'í ãní drí gõzó kpá zãã rĩ'á tâ 'êlé õzõ ãní drí 'bãrê kpá zãã mbârákâ líndrí ãngó kê rĩ kê drígá rĩ kâtí yã? ãní drí gõzó kpá zãã tâ 'bã'bã gólíyíkâ vó lâ lóbêlé ï'dí kĩ'á nĩ rĩ, nĩ nyâ ngá nã kô, nĩ dô ngá nã kô rĩ. 22 Ngá 'dĩ 'bá yí â'dô rú ndě'á ndrĩ. Õjílâ mvá rĩ tâ 'bã'bã 'dĩ 'bá yí 'bãlé cé nĩ. 23 Tã 'bã'bã 'dĩ 'bá yí lëndrê ïyíkâ fí tãndí ró rĩ, â'dô ãní 'bã'á lëndrêlé nyé õzõ nĩ lē Ôvârí trá rõõ rĩ kâtí, gõ'dá áákĩ'á nĩ rĩ, nĩ lógõ ãní trá vũdrí 'álâ rĩ kâtí, gõ'dá áákĩ'á nĩ rĩ kpá, nĩ ãã'dô ícã'á cú ãní rú'bã vó ndrêlé rĩ kâtí. Kpálé ítí rĩ, tâ 'bã'bã rĩ 'dĩ 'bá yí mbârákâ ákó tâ lówókô tâ õnjí 'ê kê ãní 'á rĩ fũlí.

3

Tã âmâ drí â'dózó rĩrĩ ó'dí bê Yésũ Krístõ 'á rĩ

1-3 Nĩ ãrĩ drê, íngã ãní trá 'dũwã Yésũ Krístõ bê õdrã 'ásĩ rĩrĩ ó'dí 'á gólâ bê, ítí rĩ, gõ'dá nĩ 'bã lífí cé tâ tãndí gólâ Ôvârí drí tâ lâ 'bãlé trá 'ê'á 'êlá ãní drí úrú 'álâ Yésũ Krístõ yí drí â'dózó ï'dí kúmú lâ ró Ôvârí bê rĩ drĩ ï'dí. Nĩ ãsũ gõ'dá cé ngá gólíyí úrú 'álâ rĩ 'bá yí, tâ lâ ï'dí, gõ'dá â'dó kô ãní drí gõzó rĩ'á úrĩ 'êlé ï'dí, ngá gólíyí ãngó nõ 'á 'ê 'bá ïyí rú ndêlé ndê nõ 'bá yí tãsí. Tã lówókô ákú ãní 'á rĩ 'bã ãní 'bãlé ngá gólíyí ãngó nõ kê nõ 'bá yí tâ lâ ãsũlí rĩ drã trá vólé, gõ'dá ãní trá cú rĩrĩ ó'dí bê ngá ãlô ró Yésũ Krístõ bê, gõ'dá kpá Ôvârí bê úrú 'álâ. 4 Gõ'dá âmâ rĩ'á rĩrĩ tãndí ázã ákó ãngó 'á nõngá, rĩrĩ tãndí cé rĩrĩ gólâ âmâ drí 'ê'á âmúlâ Yésũ Krístõ bê rĩ ï'dí. Gõ'dá kãyí ázã sí, Yésũ Krístõ â'dô ágõ'á ãngó 'á nõngá, gõ'dá âmâ drí kũmũ gólâkã úrú 'álâ rĩ âmúzó gólâ bê.

5 Ngbããngbãno rĩ, nĩ âyê tâ õnjí gólíyí ãní drí rĩ'á 'êlá sísí, drê ãní drí â'dózó kô ngá ãlô ró Yésũ bê rĩ. Ítí rĩ, nĩ kô â'dú gõ'dá cé ãní õkó ngátã ágó bê ï'dí, nĩ 'bã ãní drí kô cé rĩ'á tâ õnjí-õnjí rĩ 'bá yí ãsũlí ï'dí, nyé õzõ ãvê kâtí, gõ'dá 'dó-má-drí bê, gõ'dá kpá ágí-ágí ngá õjílâ ázĩ kê rú rĩ bê. Ítí rĩ, ãvê, 'dó-má-drí bê rĩ, rĩ õjílâ 'bãlé â'dólé ïyí nyãányã kê ró, gõ'dá â'dó kô â'dólé õjílâ Ôvârí kê ró. 6 Gõ'dá tâ gólíyí ítí 'dĩ 'bá yí rĩ Ôvârí rĩ 'bãlé â'dólé áwã ró tákányĩ gõ'dá gólâ drí lãñõ fêzó õjílâ rĩ 'bã tâ ítí 'dĩ 'bá yí 'êlé rĩ yí drí, gõ'dá gólíyí vólé gã 'bã dó tâ 'bã'bã íyíkã ãnjílí rĩ 'bá yí bê. 7 Nĩ rĩ trá tâ õnjí-õnjí gólíyí ítí 'dĩ 'bá yí 'êlé drê ákpãkã'dã kãyí gólíyí ãní drí tâ Yésũ Krístõ kê nĩzó kô rĩ 'á. 8 Ítí rĩ, nĩ âyê gõ'dá tâ rĩ gógó õnjí-õnjí 'dĩ 'bá yí vólé, nyé õzõ áwã kâtí, ágí-ágí, tâ 'bã'bã õjílâ ázĩ rú, õjílâ ázĩ 'dã'dã, ngátã tâ õnjí átalé õjílâ ázĩ rú rĩ. 9-10 Nĩ ádô õnjõ kô, tâlá nĩ âyê rĩrĩ ákú ãníkã ányã ró rĩ yí trá gõ'dá nĩ ítõ trá rĩrĩ ó'dí rĩlí ï'dí. ãní gõ'dá trá ndrĩ õjílâ ó'dí 'í. Ítí rĩ, gõ'dá â'dô-â'dô ãníkã trá õzõ â'dô-â'dô Ôvârí tíbê ãní 'bã 'bã rĩ kâtí. 11 Gbõ lé nĩ â'dó kô õrĩ Yúdã yí kê 'í 'dĩ, ngátã nĩ 'dê trá bãsã 'á ngátã nĩ 'dê kô yã rĩ, ngátã ãní õjílâ gólíyí ázĩ-ázĩ drí gãlé dó rĩ ï'dí yã rĩ, ngátã õjílâ ázĩ-ázĩ drí ndrêlé ngá õnjí ró rĩ ï'dí yã rĩ, ngátã ãní ngã-tĩ bê dũu, ngátã ãní ngã ákó lé 'bã 'í yã rĩ, Yésũ Krístõ drí rĩ, õjílâ ïyíkã ndrĩ ngá ãlô ró. Ítí rĩ, Yésũ Krístõ rĩ íyíkã rĩlí âmâ pĩpĩsílí 'ásĩ ndrĩ, gõ'dá 'dũ ngá gólâ tâ lâ drí lãvũlí gãrã rĩ ï'dí.

¹² Gõ'dá Ôvârí lě ãní trá rõô, gólâ drí ãní nǝzõ â'dólé ôjílâ íyí nyãányâ kâ ró 'dĩ. Gõ'dá tâ rí gógó 'dĩ tãsí rí, nĩ 'è zãâ tâ tãndí ì'dí ôjílâ ãzí drí, gõ'dá nĩ â'dô kpá pǝpǝsílí ã'dí bē ôjílâ rú kâyí vósí cé ãyĩkõ sĩ. Nĩ â'dô mãnisĩ gõ'dá kpá fĩ ãtũ-ãtũ bē, gõ'dá nĩ 'è lómbé-lómbéwá kô. ¹³ Nĩ âyē ãní ãzí-ãzí yí tâ ònjí gólíyí drí 'élé trá ãní drí rí 'ásĩ, tãlá Ôvârí âyē ãní kpá trá tâ ònjí ãníkâ 'ásĩ rí drí sĩ. ¹⁴ Ítí rí, nĩ 'è tâ 'dĩ 'bá yí ndrĩ, gõ'dá tâ gólâ lãvũ 'bá gãrã ãní drí 'élé rí, ãní drí ãní ãzí-ãzí yí lélé ì'dí. Gõ'dá òzõ nĩ òlē ãní ãzí-ãzí yí trá rí, ãní drí rĩzõ ngá ãlô ró, tãlá ãní trá gára rú'bá kâ rú ìcú 'bá ngĩngĩ rú'bá ãlô rú rí ì'dí, gõ'dá gólâ nĩ ãní trá, tãlá nĩ rí ró bē ngá ãlô ró tâ ã'dí íyíkâ 'á.

¹⁵ Ítí rí, gõ'dá tâ ã'dí gólâ Yésũ Krístõ drí âfélé rí òrĩ tâ ìsũ ãníkâ 'á kâyí vósí cé, tãlá Ôvârí nĩ ãmã trá rú 'è'bélé ngá ãlô ró òzõ lúkùmã ngĩngĩ drí rú 'è'béré rú'bá ãlô rú rí kãtí. Nĩ rí ró bē zãâ rĩ'á ãwõ-ítí 'élé ì'dí Ôvârí drí. ¹⁶ Gõ'dá tâ ãtĩ-ãtĩ tãndí Yésũ Krístõ rí tãsí rí òrĩ zãâ kâyí vósí cé ãní drĩ. Nĩ rí ãzí-ãzí ìmbálé lóngó Ôvârí kâ ngõngõ lâ sĩ búkũ gólâkâ 'ásĩ, gõ'dá kpá lóngó ãzã 'bá yí rĩzõ gólâ rí luyílí rí 'bá yí bē. ¹⁷ Nĩ 'bã ngá ndrĩ ãní drí rĩ'á 'elã rí 'bá yí, tâ ãní drí rĩ'á ãtãlá rí 'bá yí bē Yésũ Krístõ rí 'bãlé â'dólé ãyĩkõ ró. Nĩ 'è ãwõ-ítí Ôvârí ãmã áta drí Yésũ Krístõ rí tãsí.

¹⁸ ãní òkó yí, nĩ ãrĩ tâ ãní ágó yí kã, tãlá 'dĩ tâ Ôvârí drí lélé ãní drí 'élé rí ì'dí. ¹⁹ Gõ'dá ãní ágó yí, nĩ lē ãní òkó yí dódó, gõ'dá nĩ â'dô tãndí ró gólíyí drí. ²⁰ ãní 'dĩyĩmvã, nĩ ìnjĩ ãní ãndrē yí áta yí bē kâyí vósí cé. Òzõ nĩ ò'è trá ìtí rí, Ôvârí â'dô â'dó'á ãní bē ãyĩkõ ró. ²¹ Gõ'dá áta yí, nĩ 'è tâ ònjí tĩbē 'è 'bã ãní mvã yí 'bãlé â'dólé ãwã ró rí kô gólíyí drí. Òzõ nĩ òrĩ 'elã ìtí, òzõ gólíyí òlē trá tâ tãndí 'élé rí, drílíyí âyézó lâ. ²² Gõ'dá ãní rú ì'bũ 'bã ró rí yí, nĩ ìnjĩ ãní lĩpì yí kâyí vósí cé. Nĩ ìnjĩ gólíyí òzõ gólíyí ã'dô bē ãní bē rí, gõ'dá kpálé ìtí rí, òzõ gólíyí ã'dô yú'dãwã rí, nĩ ì'bũ rú gólíyí drí pǝpǝsílí ãlô sĩ. ²³⁻²⁴ Ítí rí, òzõ nĩ ã'dô trá lôsĩ 'è'á rí, nĩ ùjũ lôsĩ 'élé tãndí ró. Rĩ'á ìcã-ìcã ró ãní drí 'ézó lâ ìtí, tãlá rú ì'bũrĩ 'á rí, nĩ rí rú ì'bũlĩ 'dĩ kúmú ãmãkã Yésũ Krístõ drí. Ítí rí, nĩ nĩ trá kĩ, gólâ â'dô drĩ-'ã fē'á ãní drí ùrú 'álã. ²⁵ Ítí rí, gõ'dá nĩ ìsũ kpá kĩ, Kúmú Yésũ â'dô lãṅõ fē'á ôjílâ gólíyí rí 'bã tâ ònjí 'élé rí yí drí. Gõ'dá gólâ â'dô ôjílâ ndrĩ 'è'á lãtĩ ãlô 'ásĩ.

4

¹ ãní lôsĩ 'è 'bã lĩpì ró rí 'bã yí, nĩ â'dô pǝpǝsílí mvēmvē bē lôsĩ 'è 'bã ãníkã yí drí, nĩ fē ngá gólíyí drí lélé ã'dô ró rĩzõ rí gólíyí drí, ãní rĩ'á kpá ãní lĩpì bē ùrú 'álã.

² Nĩ rí zãâ rãtãã 'è'è sĩ Ôvârí drí, gõ'dá ãní lĩfĩ òrĩ zãâ ngiyã, gõ'dá nĩ rí kpá zãâ ãwõ-ítí 'élé Ôvârí drí. ³ Gõ'dá nĩ ìjĩ Ôvârí ãmã tãsí, gólâ òfē ró lãtĩ bē ãmã drí tâ ãtĩ-ãtĩ tãndí íyíkã pēzõ ôjílâ drí. Nĩ ìjĩ Ôvârí, tãlá gólâ òpã ró ãmã bē tâ gólâkã lãpì-lãpì ró, gõ'dá gólâ drí â'dalé trá ôjílâ drí nõ pélé ôjílâ drí. 'Dĩ tâ ìfĩ gólâ má drí â'dózõ gãṅĩmã 'á nõ ì'dí. ⁴ Gõ'dá nĩ ìjĩ kpá Ôvârí, tãlá gólâ ò'bã ró mã bē tâ ãtĩ-ãtĩ tãndí gólâkã nõ pélé mbĩ ôjílâ drí, tâ lâ òfĩ ró bē ôjílâ drĩ dódó. ⁵ Gõ'dá òzõ ãní ã'dô trá ôjílâ gólíyí tĩbē â'dó 'bã krístõ 'bã ró kô rí lãfálé rí, nĩ lóndã lãtĩ íyíkã zãâ tâ Yésũ kã nõ átazó ì'dí gólíyí drí. ⁶ Ítí rí, òzõ nĩ ãã'dô trá tâ rí 'dĩ ôjá'á gólíyí bē rí, nĩ â'dô cú 'dĩyí ìnjĩ-ìnjĩ bē gõ'dá kpá tâ ìsũ-ìsũ tãndí bē, tãlá nĩ ìcã ró bē tâ gólíyí drí rĩ'á ìjílâ rí lògõlé dódó.

Tã Póólõ drí nĩ-bē-yã krístõ 'bã ãzí kã fēzõ rí

7-8 Mâ trá âmâ âdrúpĩ âzí rú bê Tikíkõ rí jò'á ãní ngálâ nõ. Gólâ â'dô âmâ tâ âtá'á nĩ ãní drí. Tikíkõ rĩ'á âmâ rú-lê-âzí tãndí tíbê âmâ drí rĩzó lôsĩ kúmú âmákâ Yésũ Krístõ kâ nõ 'êlé gólĩyí bê tãndí ró rí ì'dí. Gólâ â'dô mbâràkã sò'á ãní 'á. 9 Gólĩyí â'dô nĩ'á Ònēsímõ gólâ tíbê â'dó 'bá kpá òjílâ ãníkâ ró rí bê. Ònēsímõ rí gógó kpá òjílâ tíbê 'dê 'bá trá Yésũ Krístõ vó pãtĩ-pãtĩ ró rí ì'dí. Gõ'dá gólĩyí â'dô ngá gólĩyí ndrĩ â'dó 'bá nòlé nõ tâ lâ ngĩ'á nĩ ãní drí tólâ.

10 Gõ'dá Ārīsītārókõ gólâ tíbê â'dó 'bá má bê gānīmā 'á nòlé nõ fē nĩ-bê-yā ãní drí tólâ. Gõ'dá Mārākõ Bārānābā rí âdrúpĩ ró rí fē kpá nĩ-bê-yā ãní drí. Ítí rí, má âtā Mārākõ rí tâ trá sīsĩ ãní drí, òzõ gólâ òcā trá tólâ rí, nĩ lāgũ gólâ āyĩkõ sī. 11 Gõ'dá Yásōwā tíbê zĩlĩ kpá Yúsētũ rí fē kpá nĩ-bê-yā ãní drí. Ítí rí, òjílâ gólĩyí nā 'dĩ 'bá yĩ òjílâ gólĩyí òrĩ âmákâ Yúdā yĩ kâ 'ásĩ rĩ 'bá iyĩ lôsĩ 'êlé 'dũwā má bê nòlé Ôvārĩ drí rí ì'dí. Gólĩyí sò mbâràkã trá má 'á.

12 Ēpāfārasĩ, krístõ 'bá gólâ â'dó 'bá òjílâ ãníkâ ró rí fē nĩ-bê-yā kpá ãní drí. Gólâ nòlé zāā rĩ'á rú cē'á rātāā 'ē'ē bê Ôvārĩ drí, Ôvārĩ ò'bā ró ãní bê â'dólé gágá tâ lēlē ãníkâ 'á, gõ'dá nĩ â'dô ró bê òjílâ lārākõ Ôvārĩ drí lēlé rí yĩ ró. 13 Ítí rí, gõ'dá gólâ rĩ'á rātāā 'ē'á rōō ãní tāsĩ òjílâ Lōdīsīyā kâ bê gõ'dá kpá òjílâ Hērāpólĩ kâ bê. 14 Dēmāsĩ yĩ âmâ rú-lê-âzí āmbā Lúkā tíbê â'dó 'bá dōkōtórō ró rí bê fē iyĩ kpá nĩ-bê-yā ãní drí. 15 Mā fē nĩ-bê-yā âmákâ krístõ 'bá gólĩyí Lōdīsīyā 'álâ rí 'bá yĩ drí, gõ'dá kpá Nīmífā yĩ drí krístõ 'bá gólĩyí rĩ 'bá rú ê'bélé gólâ drí 'bā 'álâ rí 'bá yĩ bê. 16 Òzõ gõ'dá úũzĩ wārāgā nõ trá ãní drí rí, nĩ gō ró lōpélâ kpá kãñĩsā Lōdīsīyā 'álâ rí drí úzĩ ró bê kpá tólâ krístõ 'bá tólâ nā 'bá yĩ drí. Gõ'dá nĩ zĩ kpá wārāgā gólâ má drí jōlé ngĩ òjílâ Lōdīsīyā kâ drí nā.

17 Gõ'dá nĩ âtā Ākípā drí kī, gólâ ũnĩ tãndí ró gólâ drí lôsĩ Ôvārĩ drí fēlé trá gólâ drí 'dĩ ndēlé.

18 Gõ'dá mâ rí gógó Póólõ, má fē nĩ-bê-yā ãní drí, mâ rí gógó nyāányā lâ mâ trá âmâ rú ìgĩ'á nõ. Âmâ tâ ũvĩ ãní drĩ sī gānīmā 'á nòlé kō, nĩ 'ê rātāā bê âmâ tāsĩ. Ôvārĩ āā'dô ãní bê ndrĩ. Ì'dí 'dĩ.

Tā îgĩ-îgĩ drĩ-káká Póólō kâ Tēsālōnikā lé 'bá yĩ drĩ 1 Tēsālōnikā lé 'bá

Tā 'ē'á zĩlâ nĩlĩ sĩsĩ rĩ

Póólō rĩ ífífí ítō kânisâ trá Tēsālōnikā 'álâ, 'bãdrĩ Ğiríkĩ kâ 'álâ. Krístō 'bá ó'dí tólâ nã 'bá yĩ já ìyĩ trá, gō'dá àyê ìyĩ gō'dá òvârí gólĩyíkâ àkù ró òjílâ gólĩyíkâ drĩ rĩ'á ìnjílâ rĩ trá, gō'dá ítō ìyĩ trá tã lèlé Yésũ 'á. Gō'dá 'dĩ vósí rĩ, trá Póólō drĩ rãzó volé nĩngá sĩ, tãlâ òjílâ Yúdã yĩ kâ àzâ 'bá yĩ ùjũ ìyĩ trá 'ē'á gólâ rĩ fũlĩ.

Gō'dá Póólō rã bê nĩngá sĩ rĩ, gólâ drĩ gōzó Tĩmátĩyã rĩ jólé, nĩ'á tã tólâ rĩ àtrólé àgōzó ì'dí bê lâ yĩ drĩ. Ì'dí gólâ drĩ wárãgã drĩ-káká ìgĩzó gólĩyĩ drĩ tã ìjĩ gólĩyíkâ àzâ 'bá yĩ tã-drĩ lâ lògōzó, gō'dá kpá mbârâkã sölé gólĩyĩ 'á. Gō'dá krístō 'bá 'dĩ 'bá yĩ 'ê ìyĩ òjílâ àzâ 'bá yĩ kpá trá dũũ tã lèlé Yésũ 'á. Gō'dá ìtĩ rĩ, àzâ 'bá yĩ àyê ìyĩ lôsĩ 'ē'ē trá, gō'dá rĩ ìyĩ trá cé Yésũ rĩ àgō-àgō tēlé ì'dí. Gō'dá kpá rĩ, àzâ 'bá yĩ gō'dá ìyíkâ tã ìsũ ró kĩ, à'dô à'dô rũ 'ē'á ìyíkâ gō'dá nĩ krístō 'bá gólĩyĩ òdrã 'bá drē sĩsĩ Yésũ àgōò drē kô rĩ 'bá yĩ drĩ yã? Gō'dá Póólō drĩ tã Yésũ kâ 'èzó àgólé rĩ à'dalé gólĩyĩ drĩ tãndí ró, gō'dá kpá rĩrĩ gólĩyíkâ Yésũ rĩ tēlé rĩ bê.

Gō'dá wárãgã rĩ lâ ró rĩ 'á rĩ, krístō 'bá 'dĩ 'bá yĩ drĩ lâ ìyĩ drē zãã lìjã-lìjã ró àgō-àgō Yésũ kâ rĩ tã lâ 'á. Gō'dá òjílâ àzâ 'bá yĩ kĩ ìyíkâ rĩ, Yésũ àagō trá àkù ró. Gō'dá Póólō drĩ ngá 'ē 'bá rũ 'èlé sĩsĩ, Yésũ drĩ gōzó àgólé rĩ tã lâ àtalé gólĩyĩ drĩ. Sĩsĩ rĩ, tã ònjĩ à'dô nĩ'á àtĩ 'álâ, gō'dá òjílâ gólâ tã ònjĩ àsé 'bá rĩ drĩ àcázó. Gō'dá Póólō kĩ, krístō 'bá yĩ òrĩ zãã tã Yésũ kâ lèlé ì'dí lãṅò rĩ 'bá gólĩyĩ 'èlé rĩ 'ásĩ ndrĩ. Gō'dá gólĩyĩ ò'ê kpá zãã lôsĩ ìyíkâ, gō'dá gólĩyĩ àayê kpá tã tãndí 'ē'ē kô. Ì'dí 'dĩ.

¹ Mã Póólō, mã ìgĩ wárãgã nô ànĩ òjílâ àmã átã Òvârí gō'dá Kúmú àmákã Yésũ Krístō bê rĩ kã rĩ 'bá Tēsālōnikā 'álâ rĩ 'bá yĩ drĩ. Àmã, Sílĩvãno yĩ bê, gō'dá Tĩmátĩyã yĩ bê 'ê ìyĩ nĩ-bê-yã àmbã ànĩ drĩ. Òvârí òfē òrē ànĩ drĩ tã à'dí bê.

Àwô-ìtĩ 'ē'ē Tēsālōnikā lé 'bá tãsĩ

² Àmã kãrá rĩ'á àwô-ìtĩ 'ē'á Òvârí drĩ ànĩ tãsĩ. Gō'dá mã ngô àwó kpá kãrá gólâ drĩ ànĩ tãsĩ. ³ Àmã drē kpá zãã rĩ'á ànĩ tã ìsũ'á àmã átã Òvârí ágálé, tãlâ nĩ à'dã tã lèlé ànikã ngbálĩ-ngbálĩ Òvârí 'á rĩ trá, gō'dá kpá òjílâ lòvó ànikã tákányĩ rĩ 'bá yĩ bê tã ànĩ drĩ 'èlé rĩ 'bá yĩ sĩ. Gō'dá ànĩ kpá nĩngá sĩ ìfĩ 'bã'bã bê Yésũ Krístō rĩ àgō-àgō tē'á.

⁴ Àmã àdrúpĩ yĩ àmã ìzó yĩ bê, mã nĩ trá tã pãtĩ rĩ kĩ nĩ rĩ, ànĩ lòvó bê Òvârí drĩ gō'dá gólâ drĩ kpá ànĩ èpèzó à'dólé òjílâ ìyíkâ ró. ⁵ 'Dĩ mã nĩ, tãlâ kãyĩ àmã drĩ cãzó tólâ tã àtĩ-àtĩ tãndí Yésũ rĩ tãsĩ rĩ àtalé ànĩ drĩ 'dĩ sĩ, pãtĩ rĩ tã àmã drĩ àtalé 'dĩ 'bá yĩ à'dó kô cú ìtĩ ífĩ lâ yĩ àkó. Nĩ nĩ trá kĩ nĩ rĩ, tã 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á tã pãtĩ 'ĩ mbârâkã Líndrĩ Tãndí Òvârí kã rĩ kã sĩ. Nĩ nĩ kpá trá kĩ, tã àtĩ-àtĩ rĩ'á pãtĩ, tãlâ mã 'ê tã tãndí trá dũũ àmã drĩ rĩrĩ ànĩ bê 'dĩ sĩ. ⁶ Gō'dá nĩ ùsũ lãṅò trá, tãlâ nĩ 'dê trá Yésũ vósĩ àmã bê. Kpálé òjílâ ñzã ànĩ rĩ, Líndrĩ Tãndí Òvârí kã à'dô ànĩ 'bã'á à'dólé àyĩkô ró, gō'dá nĩ rĩ trá tã lèlé sĩ Òvârí 'á. ⁷ Gō'dá ngbãangbãno rĩ, krístō 'bá ndrĩ 'bãdrĩ Ğiríkĩ kã 'álâ rĩ 'bá yĩ 'dê ìyĩ trá 'dó tã ànĩ drĩ rĩ'á 'èlã rĩ 'èlé ì'dí. ⁸ Gō'dá kpá

Gĩrĩkĩ ũgú 'alá rĩ, òjilā āzā 'bá yĩ átā tā āmā drĩ tā lēlē ānikā Yēsū 'á 'dĩ tāsĩ. Ícá kō āmā drĩ tā āzā átálé drĩlĩyĩ ānĩ tāsĩ. ⁹ Áatā trá kĩ nĩ rĩ, òzō mā āacā trá ānĩ ngalā rĩ, nĩ ārĩ āmā ulĩ ārĩ-ārĩ āyĩkō sĩ. Gō'dá nĩngá sĩ rĩ, ānĩ drĩ ípálé jázó ĩ'dĩ òvārĩ ābārādāgō ānĩ á'bíyá yĩ ká rĩ rú sĩ, gōzó ándrá-gá-sĩlĩ jálé Òvārĩ pātĩĩ rĩ drĩ. ¹⁰ Gō'dá ānĩ āā'dō drē ĩfĩ 'bā'bā ró āgō-āgō Òvārĩ rĩ mvá Yēsū ká ũrú lésĩ rĩ tē'á gólā Òvārĩ drĩ gólā rĩ ĩngalé ĩdrĩlĩ òdrā 'ásĩ rĩ, gō'dá gólā 'ē 'bá āgōlé āmā pālē òmbā Òvārĩ ká āmā drĩ tā ònjĩ āmākā tāsĩ rĩ 'ásĩ rĩ.

2

Tā tā drĩ āgázó Póólō drĩĩ nĩnĩ gólākā gólĩyĩ ndrēlé rĩ tāsĩ rĩ

¹ Āmā ādrúpĩ yĩ āmā ĩzó yĩ bē, nĩ nĩ trá kĩ, lósĩ āmākā ānĩ lāfálé rĩ ā'dó kō tā ākó ĩtĩ. ² ĩtú āmā drĩ 'bázó Fĩlĩpĩ 'alá rĩ sĩ rĩ, ò'ē āmā trá ònjĩ ró, gō'dá āatā tā ònjĩ trá āmā rú, drē āmā drĩ cā ākó Tēsālōnikā á tólā rĩ. Kpálé ĩtĩ rĩ, Òvārĩ āfē mbārākā íyĩkā trá āmā drĩ tā ātĩ-ātĩ íyĩkā pēzó ānĩ drĩ. Gbō lé òjilā bē dũũ rĩ 'bá tā ònjĩ átálé ĩ'dĩ āmā rú rĩ, mā rĩ āmākā zāā tā 'dĩ 'ēlé mbārākā āmākā rĩ sĩ ndrĩ. ³ Gō'dá nĩ ndrē trá kĩ, mā rĩ kō tā 'dĩ pēlé tā ĩsũ-ĩsũ ònjĩ sĩ āmā pĩpĩsĩlĩ 'á ngātā ānĩ ādólé ĩ'dĩ. ⁴ Òvārĩ 'bá ĩfĩ āmā drĩĩ ā'dólé tā ātĩ-ātĩ íyĩkā tāndĩ ró 'dĩ pēlé, tālā cé gólā ĩ'dĩ tā ómvó tō 'bá tō āmā 'á rĩ. Mā lē tótó Òvārĩ rĩ 'bālē ĩ'dĩ ā'dólé āyĩkō ró, ā'dó kō òjilā āzĩ 'bālē ĩ'dĩ. Gō'dá mā rĩ kpá kō rĩ'á mǎnĩ 'ēlé ānĩ drĩ. ⁵ Mā rĩ kō rĩ'á ulĩ āsō-āsō átálé ĩ'dĩ ānĩ drĩ, tālā nĩ āāfē ró āđĩ bē āmā drĩ. 'Dĩ Òvārĩ nĩ trá ndrĩ. ⁶ Mā lēé kō ānĩ òjilā āzā 'bá yĩ bē rĩ drĩ āmā lùyĩlĩ. ⁷ Íyĩkā fĩ rĩ'á mbĩ āmā drĩ ngá zĩzó ānĩ tĩ, tālā āmā rĩ'á lājó'bá Yēsū ká ĩ'dĩ rĩ drĩ. Gō'dá mā 'é kō. Bē-rĩ āmā rĩ'á ānĩ drĩ òzō āndrē tāndĩ gólā rĩ 'bá íyĩ mvá ārómeyá ró rĩ vó lâ ndrēlé dódó rĩ kátĩ. ⁸ Mā ātā tā ātĩ-ātĩ Òvārĩ ká trá ānĩ drĩ, tālā ānĩ lówó bē rĩ'á āmā 'á rōō. Gō'dá mā 'ē ngá tībē rĩ'á 'ēlā rĩ trá ākĩ ākó ānĩ drĩ rĩ.

⁹ Mā 'ē ngá trá úrĩ sĩ vō vō ĩtú kárā bũũũ ngáčĩ 'á, tālā āmā 'ā tāsĩ. 'Dĩ drē ĩtú āmā drĩ ā'dózó tólā tā ātĩ-ātĩ Òvārĩ ká pē'á ānĩ drĩ rĩ sĩ. Mā 'ē ĩtĩ, tālā mā òzó kō rĩ ĩlāņō ngá zĩzĩ ká sōlé ānĩ rú. ¹⁰ Tā ākĩ ākó āmā drĩ átálé trá nō rĩ'á pātĩĩ. Ānĩ nyāányā Òvārĩ yĩ bē nĩ trá, mā 'ē tā ā'dó 'bá mbĩmbĩ rĩ 'bá yĩ ĩ'dĩ ānĩ tā lē 'bá yĩ lāfálé. ¹¹ Mā 'ē ānĩ ālō-ālō, té òzō mvá rĩ átā drĩ rĩrĩ mvá lâ yĩ nyāányā ró rĩ yĩ 'ēlé rĩ kátĩ, ¹² 'díyĩ ĩcĩ-ĩcĩ, gō'dá kpá tā-drĩ lôgō-lôgō tā mbĩmbĩ Òvārĩ rĩ 'bā 'bá ā'dólé āyĩkō ró rĩ 'bá yĩ 'ēlé ĩ'dĩ rĩ sĩ. Gólā rĩ gógó ĩ'dĩ ānĩ āzĩ 'bá ā'dólé íyĩkā ró kũmũ íyĩkā zēlé āmbā íyĩkā nĩlĩ rĩ.

¹³ Mā lùyĩ Òvārĩ kárā, tālā nĩ òtĩrĩ tā ātĩ-ātĩ ārĩ āmā sĩlĩ sĩ rĩ, nĩ ĩsũũ kō kĩ, 'dĩ tā ātĩ-ātĩ òjilā sĩlĩ sĩ rĩ ĩ'dĩ. Nĩ nĩ ānikā cé tā ātĩ-ātĩ rĩ 'dĩ āā'dó trá Òvārĩ sĩlĩ sĩ. Òvārĩ rĩ'á tā 'ē'á ulĩ íyĩkā 'dĩ sĩ ānĩ gólĩyĩ tā lē 'bá gólā 'á rĩ yĩ drĩ. ¹⁴ Tā rĩ nō 'ē rú ānĩ drĩ nō, té òzō drĩlā rú 'ērē trá kǎņsǎ Òvārĩ ká vō āzā 'bá yĩ 'ásĩ Yūdáyā 'alá rĩ 'bá yĩ drĩ rĩ tĩ. Òjilā ānikā rĩ 'bá yĩ ĩzā ānĩ kpá té òzō òjilā Yúdā yĩ ká rĩ 'bá yĩ drĩ rĩrĩ krístō 'bá Yūdáyā 'alá rĩ 'bá yĩ ĩzālē rĩ kátĩ. ¹⁵⁻¹⁶ Òjilā Yúdā yĩ ká rĩ 'bá yĩ ũfũ Kúmũ Yēsū tā āngũ 'bá Òvārĩ ká yĩ bē nĩ, gō'dá nō gólĩyĩ rĩ'á āmā ĩzā'á ĩyĩ. Òvārĩ trá rĩ'á òmbā ró lāvũlĩ kōrō tā gólĩyĩ drĩ rĩ'á 'ēlā 'dĩ tāsĩ. Mā nĩ trá kĩ nĩ rĩ, gólĩyĩ jā rú trá ā'dólé ājú-'bá-āzĩ ró òjilā drĩ ndrĩ, tālā gólĩyĩ lē 'dĩ rú lô'bālē pávó tĩ ā'bázó bē āmā drĩ, mā òzó lǎtĩ Òvārĩ ká ngá pázó rĩ tā lâ átā òjilā ā'dó 'bá òjilā Yúdā yĩ ká ró kō rĩ 'bá yĩ drĩ. Tā ònjĩ 'dĩ 'bá yĩ 'ē'bē rú trá lāvũlĩ kōrō

tā ōnjí gólíyíkā āzā 'bá yí drī sī. Gō'dá ngbāangbānō rī, Ôvârí â'dô pătī lāņō fē'á gólíyí drí.

Tā Póólō kâ 'ēzō nīlī Tēsālōnikā lé 'bá ndrēlé rī

17-18 Ā'dô cé āmā rī gógó tāsī rī, āmā âdrúpī yī āmā izó yí bê, mā câ lâfálé trá ānī rú sī ākū ró. Gō'dá āmā kpá fī zāā rī'á ānī tā įsū'á. Āmā trá tā įsū-įsū ángí bê ānī ndrēzō ó'dí. Mā rī trá tā 'élé ānīzō ānī ngálâ. Mā Póólō rī gógó nyāányâ lâ ítónâ trá tā įsūlī cāzō tólâ ândâlâ rī, gō'dá Sātánâ lôgâ mā dó. 19-20 Āmā, mā lē rī'á ānī ndrēlé ítí lâ 'dī ró, tálâ ānī rī gógó nyāányâ lâ, įtú gólâ Kúmú āmákâ Yésū Krístō drí âgōzō rī tú, gólâ â'dô tā âtá'á kī nī rī, mā 'ē tā trá tândí ró ānī tāsī. Gō'dá volé drī lâ 'ásī rī, mā â'dô 'bā'á āyīkō ró.

3

1-2 Tā įsū āmákâ ānī tāsī rī ícâ trá lâvūlī kôró. Į'dí 'dī, āmā drí ngāzō tā įsūlī Tīmátīyā rī jōzó. Tīmátīyā rī 'dī āmā lâmû-āzīyā 'í. Ôvârí 'bā gólâ āmā bê rī'á tā iyíkâ pélé ōjílâ drí. 'Dī mā lâkī āmákâ drē âkpākā'dā Átēnā 'á nōngá. Nīngá sī, āmā drí tā âtázō gólâ drí ānī ícílí tā lēlē ānīkâ 'bālē āmbá Yésū 'á, 3 tálâ ōjílâ āzâ âlō ānī lâfálé 'ásī ōzō úlī Ôvârí kâ âyé lāņō drí sī. Gō'dá nī nī kpá trá lătī āmákâ ānī bê rī rī'á lāņō kâ 'í. 4 Kâyī āmā drí â'dózō drē ānī bê tólâ rī, mā pē úlī rī 'dī trá sīsī ānī drí. Mā kī nī rī, nī â'dô kpá lāņō ūsú'á. 5 Gō'dá ítí rī, tā įsū-įsū āmákâ ānī tāsī rī drí 'dēzō libálé ángí ró. Gō'dá āmā drí Tīmátīyā rī jōzó ānī ngáá tólâ, tálâ tā lēlē ānīkâ 'bālē trá rī ârízō bê sīlī lâ 'ásī, ngā tí â'dô trá tólâ ángō tí yā rī. Mā rī'á ūrī ró, tálâ má įsū tā kī nī rī, Sātánâ â'dô ānī âdó'á. Gō'dá 'dī, tí tā āmákâ 'élé trá tólâ nā â'dô â'dó'á ápe fârangangá ró.

6 Gō'dá Tīmátīyā âgō drē kpá trá ānī ngá lésī. Gō'dá gólâ drí tā âtázō āmā drí tā lēlē ānīkâ Ôvârí 'á gō'dá kpá ōjílâ lôvó bê rī tāsī. Gō'dá nīngá sī, Tīmátīyā rī gógó drí ngāzō kpá tā âtálé kī nī rī, ānī āâ'dô drē zāā rī'á tā įsū bê āmā tāsī â'dólé ānī drí lâmû-āzīyā pătī rī ró. Gō'dá drílâ ngāzō tā rī 'dī pá lâ âtílí kī nī rī, nī lē āmā ndrēlé kpá nyé ōzō āmā drí lērē ānī ndrēlé rī kâtí. 7-8 Ngbāangbānō rī, āmā pīpīsílí â'dī trá ndrúndrú. Ā'dô kpálé lāņō āmbá āmā drí â'dózō į'dí bê lâ nō rī, nī 'bā āmā trá â'dólé āyīkō ró tā lēlē ānīkâ sī. 9 Mā 'ē âwô-ítí āmbá āmbá Ôvârí drí āyīkō ānī drí āmā 'bāzō trá 'á lâ ândrō nô tāsī. 10 Āmā rī'á drē zāā âwó ngō'á mbârākā sī Ôvârí drí, mā gō ró kpá bê ānī ngálâ tā āzâ ngílí âtī 'alâ ānī pāzō.

11 Mā ngō âwó Ôvârí āmā átá drí gō'dá kpá Kúmú āmákâ Yésū bê kī nī rī, gólíyí nyāányâ ūnjī lătī trā āmā drí nīzō bê cālē ānī ngálâ. 12 Gō'dá Ôvârí āmákâ rī ō'ē ānī, ānī lôvó 'bālē ānī vó 'ásī lâvūlī kôró ngbāangbānō rī drī sī, gō'dá kpá ānī 'bālē â'dólé ōjílâ āzī lôvó bê ākī ākó ānī 'á, kpá té ōzō āmā nyāányâ drí â'dórē ānī lôvó bê rī kâtí. 13 Bê trá ítí rī, Yésū ōsō mbârākā ānī 'á, tálâ āmā átá Ôvârí ōndrē ró ānī bê ōzō ōjílâ iyíkâ â'dó 'bá įyī tā ōnjí ākó rī 'bá yí kâtí, įtú Kúmú āmákâ Yésū drí âgōzō ōjílâ iyíkâ bê ndrī rī tú.

4

Tā gólâ sū 'bá Ôvârí rú rī

1-2 Āmā drē rī'á cé tā fínyáwá āzâ 'bá yí įgī'á į'dí ānī drí. Mā âtâ úlī ānī drí ōzō ōjílâ gólíyí rī 'bá įyī tā âtâ-âtâ Kúmú āmákâ Yésū kâ zélé rī kâtí. Gō'dá nīngá sī rī, mā lôgō tā kpá ānī drí ngbálí-ngbálí, mā kī nī rī, nī 'ē

ró tã tãndí bē, té ōzō ãmã drí átálé trá ãní drí rí kátí, tãlã ùsù ró bē Ôvãrí rú. Nĩ ìtõ trá ìtí rí, trá rí'á tãndí ró. ã'dô ìtí rí, 'dõvó nĩ 'è tã rí 'dĩ 'bá yí lãvũlĩ kôró nõõ drĩĩ sĩ. Nĩ ãrĩ tã ãmã drí átálé trá ãní drí sísí Yésũ kã rí kpá trá, ³ Ôvãrí lē ãní drí ã'dólé òjílã mbĩmbĩ rí 'bá yí ró, gõ'dá kô ã'dólé òjílã ãvê 'bá ró. ⁴ Nĩ ãã'dô tã trõ 'bá ró lówó rú'bã kã drĩgã sĩ. ã'dô trá ìtí rí, vó ã'dô sũ'á Ôvãrí rú, rĩrĩ tãndí rí 'dĩ tãsí. ⁵ Nĩ 'bã ãní kô ãvê drí lófílí tã ònjĩ-ònjĩ rí 'bá yí 'èlé, ōzō òjílã gólĩyĩ Ôvãrí nĩ 'bá kô rí 'bá yí kátí. ⁶ Nĩ ãyĩ kô krístõ 'bá ãzĩ òkó bē. Nĩ 'è tã rí 'dĩ 'bá yí ãlólã kó kô, tãlã pãtĩ-pãtĩ ró Kúmú ãmãkã Yésũ ã'dô lãñõ ąngĩ fē'á òjílã tã rí 'dĩ 'bá yí 'è 'bá rí yí drí. Ì'dĩ ìtí, ãmã drí ãndrõ ngãzó tã átálé ãní drí ngbálí-ngbálí tã rí 'dĩ 'bá yí tãsí. ⁷ Ôvãrí lēé kô òjílã iyíkã drí rĩlĩ rĩrĩ ãnyã sĩ, bē-rĩ gólĩyĩ drí rĩlĩ rĩrĩ mbĩmbĩ rí sĩ. ⁸ Ōzō òjílã ãzã ãlõ ògã trá dó tã rí nõ 'bá yí ãrĩlĩ rí, tãkõ gólã gãã dó 'dĩ kô cé tã òjílã mvã ãzĩ kã ãrĩlĩ, gólã gãã dó 'dĩ tã Ôvãrí kã rí 'bá yí ãrĩlĩ ì'dĩ. Ôvãrí lófĩ Líndrí Tãndí iyíkã nĩ ãmã 'ásĩ.

⁹ Tã ãzã kpá bē rĩ'á nõtĩ lówó tãsí. Úlĩ ãmãkã lówó tãsí rí rĩ'á cé fĩnyáwã ìtí, tãlã Ôvãrí ã'dã lãtĩ ãní drí ãní lówó 'bãzó ãní vó 'ásĩ rí trá. ¹⁰ Gõ'dá tã pãtĩ ró, ãní trá 'dó tã rí 'dĩ 'è'á ìtĩ ndrĩ krístõ 'bã Mēkēdónĩyã 'álã rí 'bá yí bē. Ìtí rí, nĩ 'è tã rí 'dĩ 'bá yí lãvũlĩ kôró ngbãangbãñõ rí drĩĩ sĩ. ¹¹ Bē trá ìtí rí, nĩ rí ãyĩkõ sĩ lãwã-lãwã ãkó. Nĩ sõ ãní tĩ kô tã tĩbē ã'dó 'bã ãníkã ró kô rí 'á. Nĩ gõ, nĩ 'è lósĩ ãníkã mbãrãkã sĩ té ōzō tã ãmã drí átálé trá ãní drí rí tĩ. ¹² Nĩ 'è tã rí 'dĩ 'bá yí té ìtĩ, tãlã òjílã gólĩyĩ drē tã Ôvãrí kã ãrĩ 'bã kô rí 'bá yí ãñjĩ ró iyĩ ãní bē, gõ'dã nĩ ōzó ngã ndãã nyãlé.

Tã ãgõ-ãgõ Yésũ kã rí tãsí rí

¹³ ãmã ãdrúpĩ yí ãmã ìzó yí bē, mã lē ãní tã nĩlĩ krístõ 'bã òdrã 'bã trá rí yí tãsí, tãlã nĩ ōzó ãwó ngõõ, ōzō òjílã gólĩyĩ ngã ãkó lĩfĩ 'bãzó drĩ lã rí 'bã yí kátí. ¹⁴ Gõ'dã mã lē tã trá kĩ, Yésũ lídrĩ trá òdrã 'ásĩ rí, gõ'dã mã lē tã kpá trá kĩ, Ôvãrí ã'dô krístõ 'bã òdrã 'bã trá rí yí ãngã'á, ã'dô ró bē gólĩyĩ drí rú ùsúzó Yésũ bē kãyĩ gólã drí ãgõzó ãngó drĩĩ rí sĩ.

¹⁵ Mã ãtã ãní drí nõ tã Yésũ rí nyãnyã drí átálé kĩ'á nĩ rí, krístõ 'bã ã'dó 'bã drē zãã lédrē-lédrē ró kãyĩ Yésũ drí ãgõzó rí sĩ rí, ìcã iyĩ kô nĩlĩ sísí krístõ 'bã òdrã 'bã trá rí yí drí sĩ. ¹⁶ ãã'dô tã rí 'bã'á 'èlé, gõ'dã mãlãyíkã kúmú ró rí ã'dô ngã'á òtrélé, gõ'dã ãã'dô kpã gũnyã võ'á tĩlĩ'bã bē Ôvãrí drí. Nĩngã sĩ rí, Kúmú ãmãkã Yésũ ã'dô 'è'á ãgõlé úrú lésĩ. Gõ'dã krístõ 'bã òdrã 'bã trá rí 'bã yí ã'dô lídrĩ'á iyĩ sísí òdrã 'ásĩ. ¹⁷ Gõ'dã nĩngã sĩ, Ôvãrí ã'dô ãmã krístõ 'bã ã'dó 'bã drē zãã lédrē-lédrē ró rí 'bã yí è'bé'á vũdrĩ sĩ kãkãrã ãlõ trõlé 'bũũ 'álã mbãrãsã 'á ãmã ãzã 'bã yí tólã nã 'bã yí bē rú ùsúlĩ Kúmú ãmãkã Yésũ bē. Vólé drĩ lã 'ásĩ rí, mã ã'dô rĩ'á zãã gbãdú ãdũkũ ãkó Kúmú ãmãkã Yésũ bē. ¹⁸ Bē trá ìtí rí, nĩ 'dē mã pē tã lã ãmã ãzĩ-ãzĩ yí drí ãkĩ ãkó, tãlã ãmã rú'bã ãã'dĩ ró bē òdrã vólé drĩ 'ásĩ.

5

¹ ãmã tã ãzã ãkó átálé kãyĩ Yésũ drí ãgõzó rí tãsí. ² Nĩ nũ trá kĩ'á nĩ rí, gólã ã'dô ãgõ'á iyĩ tã ãjó ãkó, té ōzō ùgú gólã ãní 'bã kírĩ ngã ùgũlĩ rí kátí. ³ Kãyĩ rí 'dĩ sĩ rí, òjílã ã'dô rĩ'á tã átálé kĩ nĩ rí, "ãmã lãñõ ãkó." Nĩngã sĩ, kôró lãñõ ãmbã rí ã'dô ã'dé'á gólĩyĩ drĩĩ, ōzō ngã lãzê-lãzê ãfĩ 'bã 'wãã òkó 'è 'bã trá ãnyĩ mvã tĩlĩ rí drí rí kátí. Gólĩyĩ pá ngã kô ãlõwãlã tã ònjĩ 'dĩ 'ásĩ.

4 Āmā krístō 'bá nǐ trá kǐ nǐ rǐ, Kúmú Yésū â'dô âgō'á 'wǎâ'wâ ítí. 5 Tǎ rǐ 'dǐ tǎsǐ rǐ, mǎ êdê āmā nyǎányâ njǎâ gólá rǐ âgō-âgō tǎsǐ. Āmā rǐ'á āmā lǐfǐ bê ngbâ. Ítí rǐ, tǎ ònjí â'dé kô āmā drǐ, tǎlâ āmā â'dó kô rǐ'á ínǐrǐkúwá 'á. 6 Ítí rǐ, mǎ āâ'dô kákárá límú kátí lǐfǐ lõmbâ bê. Mǎ â'dô kô tǎ nǐnǐ âkó òzō òjílâ drǐ lâ yí âkólé âkô-âkô nyǎsá límvo zélé rǐ 'bá yí kátí. 7 Òjílâ rǐ â'dú kólé ngáčǐ sǐ, gō'dá kpá ítí òjílâ rǐ òdrá mvùlǐ rǐ'á gólíyí cǐlǐ rōô rǐ kpá ngáčǐ sǐ. 8 Gō'dá â'dô ítí rǐ, mǎ 'ê tǎ òjílâ 'dǐ 'bá yí kâ rǐ kô. Mǎ āâ'dô ró bê-rǐ òjílâ gólíyí rǐ 'bá zǎâ lǐfǐ bê ngbâ tǎ gólíyí 'ê 'bá rú 'élé rǐ tǎlê rǐ 'bá yí ró. Mǎ 'bâ āmā lõvó āmā vó 'ásǐ, mǎ 'bâ ró lǐfǐ ãlô Ôvǎrǐ drǐ, gō'dá mǎ gō ró kpá rǐlǐ lǐfǐ 'bâ'bâ bê âgō-âgō Kúmú āmákâ Yésū Krístō kâ rǐ tǎlê ì'dǐ.

9 Ôvǎrǐ 'é òmbâ íyíkâ kô â'délé āmā drǐ. Gólâ lǐ āmā pǎlê Kúmú Yésū rǐ òdrá sǐ. 10 Òzō āmā lǐfǐ òmbâ trá āmā rú Yésū drǐ âgōrê tú rǐ, mǎ â'dô rǐ'á tǎndí ró Yésū rǐ gógó bê. Òzō â'dô kpálê òdrá 'í āmā drǐ sǐsǐ Yésū drǐ âgō âkó rǐ, mǎ â'dô kpá zǎâ rǐ'á gólâ bê. Â'dô â'dó'á ítí, tǎlâ āmā pǎ 'bá Yésū drǎ trá āmā vó 'á. 11 Ítí rǐ, nǐ sǒ mbârâkâ ãnǐ ãzǐ-ãzǐ yí 'á. Gō'dá nǐ lõpê gólíyí, tǎ Ôvǎrǐ rǐ 'bâ 'bá ãyǐkô ró rǐ 'élé. ãnǐ rǐ'á tǎ 'dǐ 'bá yí 'ê'á ítí ngbǎngbǎnô.

Tǎ Póólô kâ lǐlê Tēsālōnikā lé 'bá drǐ 'élé rǐ

12 Āmā âdrúpǐ yí āmā ízó yí bê, mǎ lô'bâ rú'bâ ãnǐ drǐ lǎnjǐ 'bázó bê òjílâ Ôvǎrǐ kâ 'bǎlê rǐ'á tǎ ìmbálê, ãnǐ lõkǐlǐ, gō'dá kpá tǎ Ôvǎrǐ kâ 'ê 'bá mbârâkâ sǐ rǐ 'bá yí drǐ. 13 Nǐ 'bâ gólíyí lõvó kpá, tǎlâ tǎ drǐlǐyí rǐ'á 'élâ ìyí rǐ sǐ. Nǐ rǐ tǐ òcǐ-òcǐ âkó ãlôwálâ. 14 Mǎ lô'bâ rú'bâ ãnǐ drǐ tǎ nô 'bá yí 'élé ì'dǐ, nǐ âtǐ òjílâ òvó ró rǐ 'bá yí, nǐ ìcǐ gólíyí â'dó 'bá ùrǐ ró tǎ 'díyǐ ìzǎ-ìzǎ kâ tǎsǐ rǐ, nǐ âmú drǐ gólíyí tǎ lǐlê bê fǐnyáwá rǐ yí drǐ, nǐ âtǔ fǐ tǎ ányâ òjílâ kâ drǐ sǐ. 15 Nǐ lõgô tǎ ònjí kô òjílâ tǎ ònjí 'ê 'bá trá ãnǐ drǐ rǐ drǐ. Â'dô kpálê ítí rǐ, nǐ lõndâ tǎ tǎndí ì'dǐ 'élé ãnǐ vó 'ásǐ, gō'dá kpá òjílâ drǐ ndrǐ.

16 Nǐ â'dô ãyǐkô ró ìtú vósǐ cé. 17 Nǐ rǐ zǎâ rǐlǐ áwó ngólê Ôvǎrǐ drǐ ìtú kárâ. 18 Tǎ ãzâ 'bá yí ò'ê rú kpálê rǐ, nǐ 'ê áwô-ítí ãmbâ ì'dǐ Ôvǎrǐ drǐ, tǎlâ áwô-ítí 'ê'ê 'dǐ tǎ Ôvǎrǐ drǐ lǐlê ârǐlǐ gólíyí tǎ lǐ 'bá Yésū Krístō 'á rǐ yí sǐlǐ sǐ rǐ ì'dǐ. 19-20 Nǐ lõgâ òjílâ kô òtǐrǐ rǐlǐ ìyí ùlǐ átálê òzō tǎ ângū 'bá Ôvǎrǐ kâ rǐ tí rǐ, tǎlâ nǐ òzó tǎ Lǐndrǐ Tǎndí Ôvǎrǐ kâ drǐ rǐ'á 'élâ rǐ lõgá. 21 Nǐ ìsū ùlǐ òjílâ rǐ 'dǐ drǐ rǐ'á átálâ 'dǐ ìtô lâ. Nǐ ârǐ tǎndí ró ùlǐ gólâ â'dó 'bá Ôvǎrǐ kâ ró rǐ, nǐ gō ró 'élâ. 22 Nǐ gǎ dó ùlǐ gólíyí â'dó 'bá Ôvǎrǐ kâ ró kô rǐ ârǐlǐ.

23 Ôvǎrǐ rǐ nyǎányâ rǐ'á kó cé ì'dǐ tǎ tǐ dūu nô 'bá yí ndê 'bá 'í. Ítí rǐ, Ôvǎrǐ rǐ gógó nyǎányâ lâ òndê ãnǐ êdê-êdê ìcálê rǐlǐ yí bê òjílâ tǎ mbǐ 'bá ró. Gólâ òndrê ãnǐ rǐ gógó vó lâ tǎ ìsū-ìsū ãnǐkâ bê, tǎ 'ê'ê ãnǐkâ bê ndrǐ 'dó kâkâpâ, tǎlâ nǐ òzó â'dó tǎ ònjí têtê rǐ bê, ìtú Kúmú Yésū Krístō òtǐrǐ âgôô rǐ sǐ. 24 Ôvǎrǐ âzǐ ãnǐ trá â'dólê òjílâ íyíkâ ró. Gō'dá tǎ pǎtǐlǐ ró, gólâ â'dô tǎ ãmbâ drǐlâ tǎ lâ yí 'bǎlê trá ndrǐ 'dǐ 'bá yí 'ê'á.

25 Āmā âdrúpǐ yí āmā ízó yí bê, nǐ ngô áwó Ôvǎrǐ drǐ āmā tǎsǐ. 26 Nǐ-bê-yâ āmákâ ãnǐ drǐ tólâ rú âmvô-âmvô sǐ. 27 Mǎ 'bâ tǎ âtâ-âtâ āmákâ ãnǐ drǐ Kúmú āmákâ Yésū ândrá kǐ nǐ rǐ, òlâ tǎ ìgǐ-ìgǐ āmákâ nô ãnǐ krístō 'bá yí drǐ ndrǐ. 28 Kúmú āmákâ Yésū Krístō āâ'dô ãnǐ bê. ì'dǐ 'dǐ.

Tā ìgĩ-ìgĩ Póólō ká rĩ lâ Tēsālōnikā lé 'bá yĩ drí rĩ 2 Tēsālōnikā lé 'bá

¹ Āmā Póólō, Sīlívánō,* Tīmátīyā yí bē, mā 'è nī-bē-yā āmbā ānī ōjílā āmā átá Ôvârí ká gō'dá Kúmú āmákā Yésū Krístō ká rĩ bē rĩ 'bá Tēsālōnikā 'álá rĩ 'bá yĩ drí. ² Āmā átá Ôvârí gō'dá Kúmú āmákā Yésū Krístō bē, ōfē ìyí ōrē ānī drí tā ã'dí bē.

Tā Póólō drí rātāā 'ēzō krístō 'bá yĩ tāsī ōzō ā'dô trá

kâyî lâṅō ká 'á rĩ

³ Āmā àdrúpĩ yĩ āmā ìzó yí bē, rĩ'á tā mbĩ ró āmā drí rĩzó Ôvârí rĩ lùyílí kárá tálā ānī tāsī, tā lèlè ānīkā Ôvârí 'á rĩ trá rú lópé'á àtí 'álá. Gō'dá lówó ānīkā āzī-āzī drí ākí ākó rĩ kpá trá rú lópé'á rōō àtí 'álá. ⁴ Ā'dólé bē trá ìtí rĩ, āmā rĩ gógó rĩ'á ānī rú lùyí'á krístō 'bá vō āzā 'bá yĩ 'ásī rĩ yĩ drí kī nī rĩ, ānī drē zāā rĩ'á tā lèlè bē Ôvârí 'á kâyî āndrō rú ìzā-ìzā ká gō'dá kpá lâṅō bē nō sī.

⁵ Gō'dá mā nī trá 'á lâ sī kī nī rĩ, Ôvârí à'dô tā kī'á mbĩmbĩ ró, gólá òtírí tā àdūkū íyíkā átá kī'á nī rĩ, ānī rĩ'á ìcā-ìcā ró à'dólé ōjílā íyíkā ró rĩ. ⁶ Ôvârí à'dô tā mbĩmbĩ rĩ 'è'á ì'dí. Gólá à'dô lâṅō àfē'á ōjílā gólíyí rĩ 'bá rĩ'á ānī ìzālè ìtí rĩ yĩ drí. ⁷ Gólá à'dô āmā 'bā'á ānī bē lówólé rú ìzā-ìzā 'ásī, mā òtírí Yésū rĩ ndrēē ānīrĩ 'á úrú lésī rĩ, cú lāsí kōkō lậrũ-lậrũ rĩ bē kpá mālāyíkā íyíkā mbârākā ākī rĩ 'bá yĩ bē rĩ. ⁸ Ôvârí à'dô lâṅō fē'á ōjílā gólá rĩ nī 'bá kō rĩ yĩ drí, tálā gólíyí gā dó tā àtí-àtí tándí gólákā Yésū rĩ tāsī rĩ árílí. ⁹⁻¹⁰ Lâṅō rĩ 'dĩ à'dô 'bā'á zāā gbádú àdūkū ākó. Áà'dô ōjílā 'dĩ 'bá yĩ drō'á volé Yésū gólá mbârākā bē gārạ rĩ lặgátí sī, kâyî gólá drí 'ēzō àgólé àngó nō 'á, ōjílā gólákā nyāányā là yĩ ró rĩ drí rĩzó gólá rĩ lùyílí, gō'dá kpá rĩ'á lậṅjĩ 'bālè gólá drĩ rĩ 'á. Gō'dá ānī ìfífí à'dô 'è'á 'bālè ōjílā gólíyí rĩ 'bá gólá rĩ lùyílí 'dĩ 'bá yĩ lāfálé, tálā ānī rĩ'á tā lèlè bē tā àtí-àtí Yésū rĩ tāsī rĩ 'á.

¹¹ Ìtí rĩ, āmā rĩ'á kárá āwó ngō'á Ôvârí drí ānī tāsī kī nī rĩ, Ôvârí ò'è ānī ìcálé à'dólé ōjílā íyíkā ró, ōzō gólá drí ānī àzírĩ trá nō kátí. Ôvârí àāfē mbârākā kpá ānī drí yĩ ngá lésī, à'dô ró bē tā tándí ānī drí lèlè 'è'á 'èlā tā lèlè ānīkā gólá 'á rĩ tāsī rĩ 'ēzō ì'dí sī lâ ndrĩ. ¹² Ōzō Ôvârí ò'è tā nō 'bá yĩ trá ānī drí rĩ, áà'dô Yésū rĩ lùyí'á tā ānī drí 'èlè trá 'dĩ tāsī. Gō'dá Yésū à'dô tā àtá'á kī nī rĩ, nī 'è tā trá dódó. Kúmú āmákā Yésū à'dô tā 'dĩ 'bá yĩ 'è'á cú ìtí vō lâ lógō ākó.

2

Tā ōjílā gólá tā ònjí àsé 'bá rĩ tāsī

¹ Āmā àdrúpĩ yĩ āmā ìzó yí bē, mā lè tā àtálé ānī drí àgō-àgō Kúmú āmákā Yésū Krístō ká tāsī, gō'dá kpá āmā rú è'bē-è'bē rú úsúlí gólá bē vō àlō 'á rĩ tāsī. ² Nī 'bā tā ìsũ-ìsũ ānīkā kō à'dólé rú ònjā-ònjā ró gólá rĩ àgō-àgō tāsī. Ōzō ōjílā āzā ìmbā tā trá kī'á nī rĩ, kâyî rĩ 'dĩ àcā trá rĩ, nī lè tā-drĩ là kō. Ōzō āzā òpē íyíkā tā kī, yĩ àābĩ íyíkā tā rĩ 'dĩ àbĩ rĩ, nī lè tā-drĩ là kpá kō. Gō'dá kpá ōzō āzā rĩ òjō íyíkā trá tā ìgĩ-ìgĩ 'ì kī'á nī rĩ, nōō à'dô Póólō rĩ tị-vō 'ì rĩ, nī lè tā-drĩ là kpá kō.

* 1:1 1.1 Sīlívánō Sīlívánō rĩ rú āzā rĩ'á Sílā.

3-11 Nī âyê òjílâ äzâ kô älwáälâ äñî ädólé, tâlä mã âtä tâ 'dî 'bá yî trá ndrî äñî drî. Ä'dô ägô-ägô Yésü kâ täsî rî, tâ äzâ 'bá yî ä'dô rû 'ë'á sîsî. Kâyi ändrô nô sî, Sätánâ rî'á òjílâ së'á ügü sî tâ âtä-âtä Ôvâri kâ âri-âri lâ gälé dó. İzátú rî, òjílâ äzâ ä'dô ä'dó'á tâ òñjî äsé 'bá ró. Gõ'dá ngbâängbânô rî, îgbálákâ áti trá drílâ ôzó äfôô ñnyákú drîi ôzô äñî drî ñîrî rî kâtî. Nîngá sî, ñtú-pá mbî 'á, gólâ áti îgbálákâ 'bá rî, ä'dô ñî'á lâ. Gõ'dá òjílâ rî tâ òñjî äsé 'bá ró 'dî ä'dô rû ä'dá'á trá ñnyákú drîi nõngá. Vólé drî lâ 'ásî, òjílâ ängó 'á rî ä'dô ñyî rû jâ'á kpúrükélê Ôvâri rú. Gólîyi ä'dô gã'á dó tâ pätî-pätî ró rî ârîlí. Ôvâri pätî-pätî ró rî gõ'dá ôvâri äbâradägô äzâ 'bá yî bê òjílâ drî lûyîlí Ôvâri ró rî, òjílâ tâ òñjî äsé 'bá ró 'dî ä'dô ä'dó'á ôvâri 'dî 'bá yî drî ndrî äjû-'bá-äzi ró. Gólâ ä'dô iyî nyäänyâ 'bâ'á ä'dólé lâñjî-lâñjî ró lâvüü kôró gólîyi drîi sî ndrî. Gólâ ä'dô ñî'á rîlí vüdrî jó ängî Ôvâri kâ rî 'álâ. Gõ'dá gólâ ä'dô úlí ätä'á kî ñî rî, yî ää'dô Ôvâri î'dî. Sätánâ ä'dô mbârákâ ämbá fê'á òjílâ tâ òñjî äsé 'bá ró 'dî drî, tâlä gólâ ô'è ró bê tâ lârákô òjílâ ti drî ä'dîzô ä'dî-ä'dî drílâ sî rî. Gólâ ä'dô òjílâ düü ädó'á tâ lârákô 'dî 'bá yî sî. Ôvâri ä'dô tâ ñsü-ñsü òjílâ 'dî 'bá yî kâ 'ë'á ä'dólé rû òñjâ-òñjâ ró, tâlä gólîyi lê ädômâ òjílâ tâ òñjî äsé 'bá ró 'dî kâ trá. Vólé drî lâ 'dî 'ásî, Kúmú Yésü ä'dô äcá'á. Yésü rî mbârákâ ä'dô lâvü'á gãrâ mbârákâ òjílâ 'dî kâ rî drîi sî, ä'dô ró bê òjílâ 'dî mbârákâ lâ 'bälé ä'dólé tâ ífi äkó. Mbârákâ ägô-ägô Kúmú ämákâ rî kâ ä'dô gólâ rî fû'á. ¹² Tâ rî 'dî 'bá yî ädükü lâ ä'dô ä'dó'á nõti. Òjílâ gólîyi ndrî tâ pätî rî lê 'bá kô gõ'dá rî 'bá ñyî tâ òñjî têtê 'ë'ë lôvó 'èlé î'dî rî, Ôvâri ä'dô lâñjô òñjî têtê ädükü äkó rî fê'á î'dî drîlîyi ndrî 'dó òjílâ gólâ tâ òñjî äsé 'bá ró 'dî bê.

Tâ òjílâ drî ädrélé ôzô rákâ fê kâtî rî

¹³ Äñî nyäänyâ drî, ämâ ädrúpî yî ämâ izó yî bê, rî'á tâ mbî ró ämâ drî äwô-iti 'ézó äñî täsî Ôvâri drî äñî gólîyi Kúmú drî lélé, tâlä tâ nô 'bá yî täsî rî. Ôvâri êpê äñî òjílâ drî-kákâ gólâ drî pälé rî yî ró, gólâ rî Líndri Tändi ä'dô äñî 'bâ'á ícälé mbîmbî òjílâ iyíkâ ró, gõ'dá tâ lélé äñíkâ sî tâ mbî 'á. ¹⁴ Ôvâri äjô ämâ tâ äti-äti iyíkâ pélé äñî drî, tâlä tâ ämbá 'dî 'bá yî ndrî ä'dô ró bê, gõ'dá Kúmú Yésü äätâ ró bê kî ñî rî, ñî 'è trá dódó.

¹⁵ Ôzô ä'dô itî rî, ämâ ädrúpî yî ämâ izó yî bê, ñî ädré rákâ fê kâtî, rî'á tâ ämâ drî îmbälé úlí ätä sî gõ'dá îgî-îgî lâ ró rî 'bá yî bê 'bälé ä'dólé äägâ ró äñî drîi. ¹⁶⁻¹⁷ Kúmú ämákâ Yésü Krîstô yî Ôvâri ämâ ätä bê lê ñyî ämâ trá röö, gõ'dá sô fäfâ trá ämâ 'á ämâ 'bälé trá rî'á ñîfî 'bälé ngá gólîyi drî tâ lâ 'bälé trá 'ë'á fêlä ämâ drî rî drîi. Gólîyi ôsô fäfâ gãrâ äñî pîpîsîlí 'á, ñî 'è ró tâ gõ'dá kpá ñî ätä ró úlí gólîyi ä'dó 'bá ndrî tändi ró rî 'bá yî î'dî.

3

Tâ Póölô drî lélé Tēsālōnikā lé 'bá ô'è ró rātáä tâ lâ sî rî

¹ Ämâ ädrúpî yî ämâ izó yî bê, úlí ämákâ äñî drî rî cé fînyáwá itî. Nî ngô äwô Ôvâri drî ämâ täsî kî ñî rî, tâ äti-äti Ôvâri kâ ôlä'bû ró 'wää'wä, òjílâ äârî ró bê tâ ängî ró, kpá té ôzô äñî drî 'èlé trá rî kâtî. ² Nî ngô äwô, Ôvâri ää'dô ämâ pä'á òjílâ òñjî drê zää rî 'bá ñyî úlí nõ ârîlí kô rî yî drîgá sî. ³ Pätî ró, Ôvâri ä'dô mbârákâ äfê'á, gõ'dá kpá äñî gãrâ drî î't'á tâ òñjî täsî. ⁴ Ôvâri 'bâ ämâ pîpîsîlí trá ä'dîlí ä'dî tâ ämâ drî 'bälé ndrî äñî drî gözó rî'á 'èlä rî yî täsî. Nîngá sî, mã ñî äñî trá kî ñî rî, ñî ä'dô kpá úlí ämâ drî 'ë'á pèlä äñî drî nõ âri'á dódó. ⁵ Ôvâri ô'bâ äñî ñîlä kî ñî rî, äñî lôvó bê

rĩ'á gólá drĩ, gō'dá Kúmú ãmákâ Yésũ Krístō â'dô 'â âtü-âtü âfě'á nĩ ãní drí rĩzó bê tâ lělě sī Ôvârí 'á.

Tā lōsī 'ě'ě tāsī

⁶ ãmâ âdrúpĩ yĩ ãmâ ízó yĩ bê, mã âtä tâ nô ãní drí Kúmú ãmákâ Yésũ Krístō rĩ vō 'á kī nĩ rĩ, nĩ ōngĩ ǎrĩ ãníkâ, nĩ gō ró ótó fã ōjílã gólíyĩ ãní lǎfálé 'á ōvō 'ělé bê rĩ 'bá yĩ kâ áyélé, tǎlá gólíyĩ 'dĩ 'bá yĩ 'é iyíkâ lōsī kō ōzō ãmâ drí ãmbálé ãní drí 'ělé rĩ kâtí. ⁷⁻⁸ ãní nyǎányâ nĩ trá kī'á nĩ rĩ, rĩ'á tâ mbĩ 'ĩ lōsī 'ězó té ōzō ãmâ drí 'ělé trá ãní lǎfálé 'á tólâ nã kâtí. Mã 'é ngá cú úrĩ bê ãmâ rú'bá 'ásĩ vō vō ǐtú kárâ búúú ngácĩ 'á, tǎlá mã ōzó nyásá ãníkâ nyǎâ kō cú ǐtĩ lǎfâ lâ fě ákó. ⁹ Rĩ'á tâ mbĩ 'ĩ ãní drí nyásá fězó ōjílã gólíyĩ ãní ãmbá 'bá rĩ yĩ drí. ã'dô kpálé ǐtĩ rĩ, mã 'é ngá 'ě'ě trá nyásá ãmâ rú'bá kâ rĩ tāsĩ, ã'dô ró bê tâ â'dâ ró lǎtĩ lōsī 'ě'ě kâ rĩ ró ãní nyǎányâ drí. ¹⁰ Gō'dá mã 'bã tâ âtä trá kpá ãní drí kī nĩ rĩ, ōzō ōjílã ōlě lōsĩ 'ě'ě kō rĩ, ófě nyásá kō drílâ.

¹¹ Mã âtä tâ ãní drí ōzō nõô 'bá yĩ kâtí, tǎlá mã ârĩ trá kī nĩ rĩ, ōjílã ãzâ 'bá yĩ ãní lǎfálé 'ásĩ rĩ'á iyĩ pǎtĩĩ ōvó ró cú ǐtĩ lōsĩ 'ě'ě ãzâ ákó ãlôwálâ. 'Dĩ gólíyĩ rĩ'á cé iyĩ tĩ sō'á ǐ'dĩ tâ ōjílã ãzâ 'bá yĩ kâ 'á. ¹² ōjílã gólíyĩ rĩ 'bá tâ 'ělé ǐtĩ 'dĩ 'bá yĩ, mã 'bã tâ nô trá gólíyĩ drí ngbálí-ngbálí Kúmú ãmákâ Yésũ rĩ vō 'á kī nĩ rĩ, gólíyĩ ōrĩ lōsĩ 'ělé iyĩ drí pĩpĩsĩlĩ ǎ'dĩ sĩ, nyásá iyíkâ úsúzó bê ǐ'dĩ sĩ lâ. ¹³ ōjílã ãzâ 'bá yĩ ã'dô kpálé ōvó ró rĩ, ãmâ âdrúpĩ yĩ ãmâ ízó yĩ bê, nĩ rĩ ãńngá gbō cé lōsĩ pǎtĩĩ rĩ 'ělé ǐ'dĩ dódó.

¹⁴ ōzō ōjílã ãzâ ōgã dó úlĩ ãmâ drí ǐgĩlĩ ãní drí nõ ârĩlĩ rĩ, nĩ ndrê gólâ lĩfĩ sĩ, gō'dá nĩ ōngĩ cé ǎrĩ ãníkâ ǐ'dĩ, nĩ âyê ró gólâ rĩ ótó fã, tǎlá gólâ â'dô ró bê ãnyĩ ró, gō'dá rú jǎlé tâ mbĩ rĩ 'ělé ǐ'dĩ. ¹⁵ Úlĩ nõ ǐtō lâ â'dó kō ãní drí gólâ rĩ lôvó 'bázó kó rĩ kō, nĩ rĩ zã tâ ǐsũlĩ kī nĩ rĩ, gólâ ãní ōjílã ãzĩ 'ĩ, gō'dá nĩ sō ró drĩ-mbĩlĩ gólâ rĩ lĩfĩ 'á tǎlá tâ 'dĩ tāsĩ.

Nĩ-bê-yã Póolō kâ Tēsālōnikā lé 'bá yĩ drí

¹⁶ ǐtĩ rĩ, Kúmú ãmákâ rĩ nyǎányâ lâ ō'bã ãní rĩlĩ áyĩkō sĩ tâ ãní drí rĩ'á 'ělâ ndrĩ kárâ rĩ tāsĩ. Kúmú tâ ǎ'dĩ kâ rĩ ófě tâ ǎ'dĩ ãní drí.

¹⁷ ã'dálé ãní drí kī'á nĩ rĩ, mã ǐgĩ wárãgã nõ nĩ ãní drí rĩ, ngbãangbãno, mã Póolō ǐgĩ ãmâ rú nõ trá ákpã nĩ ãmâ drí nyǎányâ sĩ ãní drí. Nĩ nĩ ãmâ drí vō trá. ¹⁸ Ôvârí ãâ'dô ãní bê ndrĩ. Gólâ ãáfě ōrě ãní drí cú tǎkó ǐtĩ. ǐ'dĩ 'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ drĩ-káká Póólô kã Tímátíyã drí 1 Tímátíyã

Tã 'ě'á zĩlá nĩlĩ sísí rĩ

Tímátíyã rĩ'á kristõ 'bá gólâ â'dó 'bá drě ägô änjĩ ró rĩ 'bá lâmúlĩ Póólô bê lâmû-äzĩyã ró rĩ ì'dĩ. Póólô rĩ'á özö gólâ rĩ átá kâtí, gólâ rĩ ìmbâ-ìmbâ 'bälé ätĩ 'álâ tâ lělë gólâkâ Yésũ 'á rĩ sĩ. Póólô rĩ Tímátíyã rĩ jölé nĩ'á fãfã sölé kristõ 'bá gólĩyĩ ó'dí ró vö äzâ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ 'bá yĩ rú. Gõ'dá tâ 'dĩ tãsí rĩ, Póólô drí drĩ-mbílĩ sözö gólâ ãfĩ tâ ìmbâ 'bá gólĩyĩ önjö kã 'dĩ 'bá yĩ tãsí. Gõ'dá Póólô drí kpá lâtĩ rĩzö tâ lë 'bá ó'dí 'dĩ 'bá yĩ êdéle sírú-sírú rĩ â'dázö gólâ drí, lâtĩ rĩzö drĩ-'bá tãndĩ nĩlĩ kãñísã vö 'ásĩ ngüingĩ rĩ 'bá yĩ drí rĩ gõ'dá kpá lâtĩ â'dózö rú ì'bũ 'bá tãndĩ Yésũ kã ró rĩ.

Gõ'dá wárägã rĩ lâ ró Tímátíyã drí 'dĩ rĩ iyíkã gõ'dá änyĩ 'élé Póólô rĩ fülĩ rĩ 'á. Gólâ lë fãfã sölé Tímátíyã 'á, gólâ öñĩ ró zãã bãdĩ ätĩ 'álâ özö äjú 'bũ 'bá kâtí, drĩ-äcê Yésũ kã zélé, gõ'dá gólâ drí rĩlĩ tĩtĩ ró özö ä'dô lâgö 'ĩ rĩ. Gõ'dá gólâ drí rĩlĩ zãã tâ ätĩ-ätĩ Ôvãrí kã pélé. Gõ'dá gólâ drí kpá 'bälé iyĩ vö ndrëndrë bê tâ ìmbâ 'bá gólĩyĩ önjö kã rĩ 'bá yĩ drĩgã sĩ. Gõ'dá kpá gólâ drí rãlé volé tâ öñjĩ gólĩyĩ rĩ 'bá ägô änjĩ rülĩ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ.

¹ Mã Póólô, tĩbê 'bälé lâjõ'bá Yésũ Kristõ kã ró tâ Ôvãrí ämã pã 'bá ró rĩ kã rĩ sĩ gõ'dá kpá tâ Yésũ Kristõ, gólâ ämã drí rĩzö ãfĩ 'bälé drĩ lâ rĩ sĩ. ² Mã ìgĩ wárägã nô ní drí, Tímátíyã. Nĩ rĩ'á özö ämã mvã ífĩfĩ kâtí, tãlã ní lë tâ trá Yésũ Kristõ 'á. Ôvãrí tĩbê ämã átá ró gõ'dá Kúmú ämákã Yésũ Kristõ bê, gólĩyĩ 'á äã'dĩ ní rú, öfë örë ní drí tâ ä'dĩ bê.

Tã öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã tâ änyã ìmbälé rĩ 'bã yĩ tãsí rĩ

³ Mã 'bã tâ nô ní drí ngbãangbãno, özö mã drí tâ 'bãrë ní drí ãtú gólâ mã drí 'ëzö nĩlĩ Mëkëdónĩyã 'álâ rĩ tí. Nĩ rĩ áníkã äkpã Êfësö 'á tólã, tãlã ní 'bã ró tâ öjĩlã äzâ 'bã yĩ drí, gólĩyĩ äâyê ró tâ ìmbâ-ìmbâ änyã 'dĩ volé. ⁴ Gõ'dá gólĩyĩ äâyê ró kpá tĩ öcízö í'dígówã gólĩyĩ tâ ífĩ äkó rĩ 'bã yĩ tãsí rĩ, gõ'dá kpá tâ gólĩyĩ drí öjĩlã lâfálé cãzö â'dô iyĩ ä'bĩyã yĩ rú vö ró rĩ. Öjĩlã ötĩrĩ rĩlĩ tâ 'dĩ 'bã yĩ ä'dalé gólĩyĩ drí rĩ, gólĩyĩ rĩ iyĩngã gõ'dá lâwãlé ì'dĩ. Tã 'dĩ 'bã yĩ ícã kô öjĩlã pãlé älwãlã, lâtĩ gólâ öjĩlã pã 'bã rĩ, â'dô tâ lělë Yésũ 'á rĩ ì'dĩ. ⁵ Tã ífĩ mã drí tâ 'dĩ ätázö 'dĩ, tãlã kristõ 'bã yĩ ndrĩ ölë ró iyĩ äzĩ-äzĩ bê pĩpĩsĩlĩ älö sĩ, tãlã gólĩyĩ rĩ tâ öñjĩ äkó tâ ãsũ gólĩyĩkã 'á, gõ'dá kpá tãlã gólĩyĩ lë tâ trá Yésũ 'á pĩpĩsĩlĩ älö sĩ. ⁶⁻⁷ Öjĩlã äzâ 'bã yĩ ävĩ lâtĩ gólâ â'dó 'bã mbĩ rĩ trá. Gõ'dá gólĩyĩ lë bê kpálé tâ 'bã'bã Ôvãrí kã ìmbälé rĩ, gólĩyĩ rĩ cé tâ ífĩ äkó rĩ ì'bĩlĩ ì'dĩ, tãlã gólĩyĩ nĩlĩ tâ ífĩ úlĩ iyĩ ífĩfĩ kã rĩ 'á kô, gõ'dá gólĩyĩ nĩlĩ tâ mbĩ drĩlĩyĩ rĩ'á ätãlã tâ nĩnĩ lâ sĩ rĩ kô.

⁸ Mã nĩ trá tâ 'bã'bã Músã kã rĩ'á tãndĩ ró tâ â'dázö öjĩlã drí 'élé, özö öjĩlã ö'ê tâ lâ özö lâtĩ gólâ tâ lâ 'bãzö rĩ tí rĩ. ⁹ Tã 'bã'bã 'dĩ ó'bãã kô tâ kĩzö öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã tâ mbĩ 'élé ì'dĩ rĩ 'bã yĩ rú. Bê-rĩ ó'bã tâ kĩzö öjĩlã gólĩyĩ tâ Ôvãrí kã gã 'bã dó rĩ rú. 'Dĩlĩ 'bã yĩ rĩ'á öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã tâ öñjĩ 'élé rĩ 'bã yĩ ì'dĩ, özö öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã öjĩlã äzĩ fülĩ rĩ yĩ, äzâ 'bã yĩ ícã 'bã cú ändrë lâ yĩ fülĩ ngãtã átã lâ yĩ fülĩ rĩ yĩ tí, ¹⁰ öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã äyĩlĩ öjĩlã 'bã 'bã ágó lâ ró ngãtã ökó lâ ró kô rĩ 'bã yĩ bê rĩ yĩ, ngãtã äyĩlĩ ägö äzĩ bê gõ'dá kpá 'dĩyĩmvã bê rĩ yĩ, öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã öjĩlã äzĩ ügũlĩ gĩlĩ rãgũlĩ ró rĩ yĩ, öjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã önjö ädólé ì'dĩ röö rĩzö tâ 'bälé 'élé lâtrĩ sĩ, gõ'dá 'é tâ lâ 'dĩ kô

rî yî tí, ¹¹ gō'dá kpá ítí òjílā gólíyî volé gā 'bá trá dó tā má drí ìmbálé trá gólíyî drí Yésū rî tāsī gólā Ôvârí āmbá āmákā rî drí tā lâ átálé trá má drí pèlè gólíyî drí rî ārílí rî yí bē.

Tā Póólō drí āwô-ítí 'ēzō Yésū drí gólā rî zīzī tāsī rî

¹² Ámákā rî, má 'è āwô-ítí Kúmú āmákā Yésū Krístō drí, tálā gólā áfē fāfā nī má drí lōsī 'dī 'ēzō. Má 'è āwô-ítí gólā drí, tálā gólā ìsū tā nī kī, má ā'dô ícá'á cú lōsī lānjā íyíkā 'dī 'èlé. Tā 'dī ká rî tí rî, gólā drí ámā zīzō á'dolé íyī līfī ró rú ì'būlī yí drí. ¹³ Yésū nī trá kī nī rî, ākū ró rî, má rî trá tā ònjí átálé yí rú, gō'dá kpá rī'á gólā rî mālè. Má rî trá òjílā gólākā ìzālè. Gō'dá má 'èlé bē tā ònjí 'dī kpálé gólā drí rî, gólā rî 'á à'dī trá má rú, tálā má 'è tā 'dī 'bá yī ndrī 'dó tā nī ākō sī, má nīlī lātī mbī á'dô-á'dô ká kō, gō'dá má lēè bē tā gólā 'á drē kō rî. ¹⁴ Ngbāāngbānō rî, Kúmú āmákā á'dā ngá lēlè trá má drí gārē. Ítí rî, má lē tā trá Yésū Krístō 'á, gō'dá má lē gólā trá rōō.

¹⁵ Ní ndrē drē, tā átā-átā tībē òjílā drí á'dózó mbī tā lēlè 'á lâ rī ì'dī nō, “Yésū Krístō rī gógó útī āngó 'á nō tā ònjí 'bá pālè.” Gō'dá má rī gógó, má ndrē ámā ífífí bē rī, má rī'á tā ònjí 'bá 'í gārē tā ònjí 'bá āzī drīlī sī.

¹⁶ Ōzō má drí á'dorē trá kpálé tā ònjí 'bá 'í 'dī tí rī, Yésū rī gógó áyē tā ònjí āmákā trá ndrī. Gólā 'è 'dī ítí, á'dô ró bē pīpīsílí à'dī gólākā á'dalé òjílā drí. Pīpīsílí à'dī gólākā má tībē tā ònjí 'bá ró gārē rī drí rī tāsī rī, tā Yésū drí ámā pázó rī á'dô 'bā'á tā á'dā-á'dā ró òjílā gólíyī tā lē 'bá gólā 'á àtī 'á tólā rīzō gbádú zāā rī yī drí.

¹⁷ Mā ìnjī Kúmú Yésū zāā gbádú àdūkū ākó.

Mā lūyī gólā rī rú zāā gbádú àdūkū ākó.

Kūmū gólākā á'dô á'dó'á zāā gbádú àdūkū ākó.

Ōdrā fú gólā kō ālōwálā.

Gō'dá ícá kō gólā rī ndrēlè līfī sī.

Gólā cé ì'dī Ôvârí pātī-pātī 'í. Áā'dô ítí.

Tā drī-ācē Póólō drí fēlé Tímátíyā drí rī tāsī

¹⁸ Ámā mvá Tímátíyā, má 'bā tā trá ní drí á'dózó àjú 'bū 'bá tándí Yésū Krístō ká ró. Má 'è trá ítí, tálā ulí gólā Ôvârí drí átálé òjílā āzā tī lâ sī ākū ró ání tāsī nā rī tāsī. Úlī átálé ání tāsī rī āāgā ní drī. ¹⁹ Ní rī tā lēlè sī Ôvârí 'á gō'dá ní rī tā mbī 'èlé ì'dī. Òjílā āzā 'bá yī gā íyī trá dó tā ìmbā-ìmbā gólā mbī rī lēlè. Tā ìmbā-ìmbā tándí 'dī vō lâ 'á rī, gólíyī lē íyīngá gō'dá tā ìmbā ányā ì'dī. ²⁰ Àgō gólíyī rī Hēmīnāsī yī Ālēkēzāndā bē lē íyīngá tā ìmbā-ìmbā ányā ì'dī. Ngbāāngbānō rī, má áyē gólíyī trá Sātānā drīgá, gólíyī ūnī ró bē kī nī rī, yī ìmbā gō'dá tā ìmbā-ìmbā ányā Yésū tāsī rī kō.

2

¹ Má 'bā tā àngí nō ní drí. Ámā krístō 'bá ró rī yī, mā ìjī Ôvârí ngá gólā ícá 'bá ámā drí ndrī rī áfèlé ámā drí. Mā 'è kpá āwô-ítí tā gólā Ôvârí drí 'èlé ámā drí rī tāsī. Mā 'è rātāā Ôvârí rī ìjílí ngá āzā 'bá yī tāsī òjílā āzā 'bá yī drí. ² Mā 'è rātāā kúmú àngí àngí rī 'bá yī tāsī, gō'dá kpá òjílā ndrī á'dó 'bá íyī lātī gólā tā gólā 'dē 'bá vūdrī kō ká 'á rī tāsī, tálā mā rī ró bē à'dī ró lānō ākó, gō'dá ámā rī gógó drí rīzō zāā tā á'dó 'bá mbī rī 'èlé ì'dī. ³ 'Dīlī yī tā gólíyī á'dó 'bá tándí ró ámā drí 'èlé rī yī ì'dī. Drílíyī Ôvârí gólā ámā pā 'bá rī 'bāzō á'dolé àyīkō ró. ⁴ Ôvârí ì'dī lē 'bá òjílā pālè ndrī. Gólā lē kpá ámā drí ndrī tā ìmbā gólā á'dó 'bá mbī rī nīlī ì'dī gō'dá kpá 'èlā. Tā

ìmbâ 'dĩ drí â'dózó nõtí. ⁵ Ôvârí gólâ pătĩ ró rí rĩ'á cé ãlô òjílâ drí ãngó 'á nōngá ndrĩ. Gõ'dá kpá òjílâ rĩ'á cé ãlô tâ êdé 'bá ró ãmâ lâfálé Ôvârí bê rí 'á, gólâ rĩ'á Yésũ Krístõ ì'dĩ. ⁶ Gólâ drâ trá ãmâ òjílâ ndrĩ rí drí, drĩ tĩ 'bá ró. Ítí rí, kâyî ícá 'bá rí 'á rí, Yésũ â'dâ tâ trá òdrâ gólâkâ rí sĩ kĩ, Ôvârí lē òjílâ pâlē ndrĩ. ⁷ Â'dô bê ìtí rí, ì'dĩ gólâ drí ãmâ zízó â'dólé lâjó'bá ró tâ âtí-âtí Yésũ rí tāsĩ rí pēlé gõ'dá tâ lēlē pătĩ ìmbálé 'bâsúrú ãngó nō kâ 'ásĩ ndrĩ. Má âdó ònjõ 'ì kô, má rí tâ pătĩ-pătĩ âtálé ì'dĩ.

⁸ Gõ'dá òzõ nĩ òtírĩ rú ê'bé rātáã 'élé Ôvârí drí rí, nĩ 'è rātáã gólâ drí tâ ònjí lâpî-lâpî ãkó ãnĩ pîpîsílí 'á, gõ'dá kpá òmbâ ãkó òjílâ ãzâ bê, gõ'dá kpá tâ ìsũ gólâ lâwâ-lâwâ òjílâ ãzâ bê rí kâ ãkó.

⁹ Gõ'dá ã'dô tâ òkó kâ rí tāsĩ rí, má lēé òkó drí rĩlí ítá gólíyí 'bâ 'bá ãgô drí lēzó âyílí gólíyí bê rí sölé kô. Gólíyí òrĩ cé rĩ'á ìyí êdéle ì'dĩ sũzó kô, â'dó rízó drĩ 'dílí dáãbõ sōzó 'á lâ, ngátá bí 'á, ngátá òmbê 'á yâ rí kô. ¹⁰ Tã 'dĩ vō lâ 'á rí, gólíyí ò'è tâ ìyí drí 'bázó sũsũ ró rí ì'dĩ, â'dô tâ 'è'è mbî rí sĩ. Gólíyí ò'è tâ tãndí ì'dĩ, òzõ òkó gólíyí rí 'bá pătĩ-pătĩ Ôvârí rí ìnjílí rí kâtí. ¹¹ Gõ'dá òkó ìlîlî tâ kpá rízó ìyí ífífí 'bálé rízó mánísĩ ró òjílâ gólâ 'bâ 'bá mbârâkâ bê gólíyí drĩ rí drí. ¹² Má lēé òkó drí rízó ãgô ìfífí ícílí tâ Ôvârí kâ 'á kô, ngátá 'bázó ãmbá ró ãgô drĩ yâ rí kô. 'Dĩ vō lâ 'á rí, má lē òkó drí rĩlí títí ró. ¹³ Tãlâ Ôvârí êdé Ádãmã sísí, gõ'dá 'dĩ vósĩ rí, drílâ gōzó Áwã rí êdéle Ádãmã drí òkó ró. ¹⁴ Gõ'dá nīngá sĩ rí, Ádãmã â'dó kpá ì'dĩ sísí Sātánã drí âdólé rí kô, Sātánã âdó òkó ì'dĩ. Tã 'dĩ kâ rí tí rí, òkó 'è tâ ònjí trá tâ 'bã'bã Ôvârí kâ rú. ¹⁵ Òzõ ã'dô kpálé ìtí rí, Ôvârí pâ òjílâ trá ndrĩ mvá gólâ òkó ãzâ drí tĩlî rí sĩ. Ítí rí, òkó rí 'bá yí òrĩ tâ lēlē sĩ Ôvârí 'á. Gólíyí òrĩ òjílâ lôvó bê. Gólíyí òrĩ tâ gólâ Ôvârí rí cĩ 'bá rí 'élé ì'dĩ zãã bãdĩ.

3

Tã drĩ-'bá òjílâ Ôvârí kâ rí kâ tāsĩ

¹ Tã drĩ-'bá òjílâ Ôvârí kâ rí kâ tāsĩ rí, tâ âtã-âtã ãzã rĩ'á nõtí tíbê tâ lēzó 'á lâ pătĩ ró rí kĩ nĩ rí, òzõ òjílâ ãzã òcê rú trá 'èzó 'bálé drĩ-'bá òjílâ Ôvârí kâ rí kâ ró rí, gõ'dá lē lôsĩ tãndí 'élé ì'dĩ. ² Òjílâ gólâ â'dó 'bá drĩ-'bá òjílâ Ôvârí kâ rí kâ ró drí rĩlí cú ìtí tâ ányã ãzã 'è ãkó, tãlã òjílâ ãzã òzó tâ ònjí ãzã ùsú gólâ ngá lésĩ kô. Gólâ òrĩ rĩrĩ â'dô 'è'á 'bálé nõtí, ãã'dô cé òkó bê ãlô. Gólâ ãã'dô tâ trõ 'bá ró lôvó rú'bã kâ drígá sĩ. Gólâ òrĩ mánísĩ, gólâ ãã'dô ìnjĩ-ìnjĩ ró, â'dô rĩrĩ gólâkâ rí 'ásĩ. Gólâ ãã'dô òjílâ gólâ ùmú ró yí drí 'bã 'á rí lôvó lâ 'bã 'bá ró. Gólâ ãã'dô ícá'á cú tâ ìmbálé dódó ãzĩ-ãzĩ drí. ³ Gõ'dá gólâ ãã'dô òdrã mvũ 'bá ró rĩ'á gólâ rí cĩlí kô. Gólâ ãã'dô 'álé ãdrã 'bá ró rĩ'á rú fũlí kô. Gõ'dá gólâ ãã'dô 'dõnyã-ãzĩ drĩ tũ ró, gólâ òrĩ lâwãlé kpá kô. Gólâ ãã'dô ãrõ-ãrõ 'bá 'ì lâfã tāsĩ kô. ⁴ 'Dĩ rí 'ásĩ ndrĩ rí, gólâ ãã'dô ìyíkã njãã ìyí òkó rí ícílí dódó lâtî ãzã 'bá yí 'ásĩ. Gólâ ìicĩ ìyí mvá yí dódó ìyí rölé kpá ìyí ìnjílí gãrã. ⁵ Òzõ òjílâ ãzã ìicã 'bã 'álé ìyí ífífí kâ vó lâ ndrélé kô rí, gólâ ícá kpá kô â'dólé drĩ-'bá ró òjílâ Ôvârí kâ drĩ.

⁶ Drĩ-'bá òjílâ Ôvârí kâ rí kâ ãã'dô drē òjílâ gólâ tâ Ôvârí kâ drí 'è'á jó 'dílí 'á lâ rí ì'dĩ kô, gólâ òzó â'dó ãrú-ãrúwã 'bá ró, Ôvârí drí tâ-vó lâ kílí, òzõ gólâ drí tâ-vó Sātánã kâ kĩrĩ ãrú-ãrúwã gólâkâ tāsĩ rí tí. ⁷ 'Dĩ 'ásĩ ndrĩ rí, drĩ-'bá òjílâ Ôvârí kâ rí kâ òrĩ rĩrĩ dódó sĩ, tãlã òjílâ ãzã 'bá yí â'dó 'bá krístõ 'bá ró kô rí ùnĩ ró ìyí bê, gólâ rĩ'á òjílâ tãndí 'ì, tãlã òjílâ òzó tâ ányã âtã gólâ rú, gõ'dá gólâ â'dô 'dē'á bãfí Sātánã drí cãlé gólâ drí rí 'á.

⁸ Gõ'dá ã'dô tâ ngá kãńısã kã vó lâ ndrê 'bá rî tãsí rî, gólìyî òrî mãnísì, gólìyî ãã'dô ìnjì-ìnjì ró ã'dô rîrî gólìyíkã rî 'ásì. Gólìyî ãã'dô òdrá mvũ 'bá ró rî'á gólìyî cìlì kò. Gólìyî ã'dô ãrò-ãrò 'bá 'ì lãfã tãsí kò. ⁹ Gólìyî òlê tâ p̄p̄ısìlì ãlò sî tâ ìmbã gólã tìbê Ôvãrí drí ã'dálé ãmã drí ngbãangbãno úlì Yésũ kã sî rî 'á. ¹⁰ Ólê ngá kãńısã kã vó lâ ndrê 'bá ndrêlê ndrêndrê dódó zìlì ngátã gólã òjìlã tãndí 'ì ngá kò yã rî. Ôzò 'dĩ rî vósì, ùùjũ gólã trá dódó cú ìtí tâ ányã ãzã ãkó rî, 'dĩ gólã ì'dí òjìlã tãndí ró ãnì drí 'bãlê ngá kãńısã kã vó lâ ndrê 'bá ró.

¹¹ Ìtí rî, ã'dô drì-'bã kãńısã kã rî òkó lâ yì tãsí rî, gõ'dá kpá ãndrê kãńısã kã rî tãsí rî, òlê gólìyî drí rìlì kpá dódó. Gólìyî drí rìlì tâ ìnjì-ìnjì sî, gólìyî ãã'dô tâ mbì 'è 'bã ró. Gólìyî òrî rî'á úlì ònjí átálé òjìlã rú kò. Gólìyî òrî òdrá mvũlì ròò kò.

¹² Ngá kãńısã kã vó lâ ndrê 'bã yì drí 'bãlê kpá òkó bê cé ãlò. Gólìyî òrî kpá 'dìyímvã ìyíkã vó lâ ndrêlê kpá 'bã 'álé ìyíkã ndrêlê dódó. ¹³ Ôzò ngá kãńısã kã vó lâ ndrê 'bã 'dĩ 'bã yì ò'è tâ 'dĩ 'bã yì dódó rî, gõ'dá òjìlã ã'dô gólìyî ìnjì'á. Gõ'dá gólìyî drí kpá rìzò tâ gólìyî drí lèlê Yésũ Krístò 'á p̄t̄j̄lì ró rî tâ lâ átálé òjìlã drí fãfã sî.

¹⁴⁻¹⁵ Tímátìyã, òzò má òlê kpálé 'è'á nìlì ãnì ndrêlê ngbãangbãno rî, gõ'dá òzò má òngã drê nìlì 'wãã kò rî, wárãgã nô ã'dô lãt̄j̄lì gólã òjìlã gólìyî 'bã 'álé Ôvãrí kã rî kã drí rìzò lôsì Ôvãrí kã 'èlê rî ã'dá'á ní drí. ãmã òjìlã Ôvãrí gólã rî 'bã zãã gbádú rî kã ì'dí, gõ'dá rî 'bã tâ mbì gólã rî tãsí rî ãt̄j̄lì rî 'bã yì ì'dí.

¹⁶ Nì ãrì drê, tâ lãp̄lãp̄lã ró gólã ãmã òjìlã 'bã 'bã ã'dólé ngá ãlò ró Ôvãrí bê rî Yésũ ì'dí.

Yésũ ì'dí ãnì 'bã ùrú lésì t̄j̄lì 'bã 'bã òjìlã mvã ró ãmã drì t̄j̄lì 'bã ró rî.

Gólã kpá ì'dí Líndrì Tãndí Ôvãrí kã drí ìngálé òdrã 'ásì ã'dálé ãmã drì t̄j̄lì 'bã ró rî.

Mãlãyíkã ã'dô kpá trá gólã bê l̄j̄f̄j̄lì drì 'bã ró gólã drí.

Gõ'dá Ôvãrí trò gólã trá ùrú 'álã vò kã'dã-kã'dã ìyíkã rî 'á.

Gõ'dá gólã ì'dí ãmã drí rî'á tâ gólãkã pèlê ãngó ãmbã nô 'bã yì 'ásì ndrì rî.

Gõ'dá gólã kpá ì'dí òjìlã ãzã 'bã yì drí tâ lèlê 'á lâ ãngó 'ásì ndrì p̄p̄ısìlì ãlò sî rî.

4

Tã tâ ìmbã ányã tãsí rî

¹⁻² Tímátìyã, Líndrì Tãndí Ôvãrí kã ã'dã tâ trá ãmã drí tâ mbì ró kí nì rî, ngbãangbãno rî, tâ ìmbã 'bã ãzã 'bã yì ã'dô tâ lè'á tâ ányã gólã líndrì ònjí drí ã'dálé gólìyî drí rî 'á. Drìlìyì tâ lèlê ìyíkã Yésũ 'á rî áyézó. Gõ'dá gólìyî nì bê tâ 'dĩ kpálé tâ ányã ró rî, gólìyî rî trá zãã tâ lèlê 'á lâ. Gólìyî ã'dô trá òzò òjìlã gólã rú'bã lâ drí ãrìlì ãdì ãmé òtójò 'bã kò rî kãtí. Nìngã sî rî, gólìyî kí nì rî, yì ãã'dô òjìlã Yésũ kã, rî'á òjìlã ãzì ãdólé ònjò sî. ³⁻⁴ Tã ìmbã gólìyíkã rî'á nô, gólìyî lèé kò òjìlã drí ã'dólé òkó bê. Gõ'dá gólìyî ãtã kpá trá kí nì rî, ã'dó kò tãndí ró òjìlã drí rìzò ã'wã ãzã 'bã yì nyálé, tãlã Ôvãrí òzò 'bãã òmbã ró òjìlã 'dĩ 'bã yì bê. 'Dĩ 'dó ònjò 'ì, tãlã ngá 'dĩ 'bã yì Ôvãrí 'bã nì fèlê gólìyî drí ngá nyãnyã ró. Ôvãrí ìsũ trá nõtí kí nì rî, gólìyî tâ lè 'bã trá p̄t̄j̄lì tâ ìmbã-ìmbã mbì Yésũ rî tãsí rî 'á rî yì drí ãwò-ìtí 'èzó yì drí ngá nyãnyã ndrì 'dĩ 'bã yì tãsí. Má ãtã ì'dí nô, tãlã ngá ndrì Ôvãrí drí 'bãlê rî rî'á tãndí ró, ã'dó kò ngá gólã Ôvãrí drí ãfèlê 'dĩ òjìlã drí ãkípálã gálé. ⁵ Má ãtã nõtí, tãlã ìtò vò 'á rî, Ôvãrí 'bã ngá ãmbã nô 'bã yì bê ndrì

rí, gólâ drí ndrēzó lâ rĩ'á tândí ró, ã'dô ró òjílâ drí. 'Dĩ 'ásĩ ndrĩ rĩ, òjílâ ùnĩ ró bê kí nĩ rĩ, ngá ndrĩ 'dĩ 'bá yĩ, Ôvârí âfē nĩ ãmâ drí. Mã õ'è ãwô-ĩtĩ ãmbâ Ôvârí drí tâ lâ tãsí.

⁶ Tímátíyā, òzõ ní òrĩ tâ má drí átálé trá ní drí rĩ 'bá yĩ ìmbálé ánĩ àdrúpĩ krístõ 'bá ró rĩ yĩ drí rĩ, áâ'dô ánĩ á'dá'á rû ì'bũ 'bá tândí Yésũ Krístõ kâ ró. Òzõ ní õ'è tâ 'dĩ ìtĩ rĩ, ní á'dô rĩ'á fãfã úsúlí kôrô tâ âtĩ-âtĩ gólâ ãmákâ ãmâ drí rĩ'á ìmbálâ nõ sĩ. Tã âtĩ-âtĩ nã rĩ'á tâ ìmbâ tândí 'ĩ ní drí tâ lēzó ndrĩ 'dó 'á lâ. ⁷ Gõ'dá ní àrĩ í'dígówá anyã 'dĩ 'bá yĩ kô. Gólíyĩ tâ ífĩ ãkô. Gõ'dá ní ùjũ ánĩ ífĩfĩ 'bálé tâ 'élé gãrã tâ gólíyĩ àyĩkô lâ drí Ôvârí rĩ cĩlí rĩ 'á. ⁸ Nĩ 'è ìtĩ, tâlá òzõ òjílâ ãzã ùjũ ìyĩ rû'bã 'bálé á'dólé mbârãkã bê rĩ, áâ'dô gólâ rĩ pã'á kpá finyáwá. Gõ'dá òjílâ ãzã òrĩ zãã tâ gólâ àyĩkô lâ drí Ôvârí rĩ cĩlí rĩ 'élé ì'dĩ rĩ, áâ'dô gólâ rĩ pã'á lãvũlĩ kôrô. Má âtã ìtĩ, tâlá rĩrĩ tândí ãmákâ á'dô ãmâ pã'á tâ Ôvârí drí lélé ãmâ drí 'élé ngbãangbãno rĩ nĩlĩ gãrã, gõ'dá kpá ãmâ 'bálé drĩ-'á úsúlí òdrã ãmákâ vósĩ. ⁹ Nĩ ndrē drē, tâ âtã-âtã tĩbē òjílâ drí á'dózó mbĩ tâ lélé 'á lâ rĩ ì'dĩ nõ, ¹⁰ Ôvârí gólâ rĩ 'bã zãã rĩ ì'dĩ ãmâ drí lĩfĩ 'bãzó drĩ lâ 'díyĩ pã 'bã òjílâ ndrĩ tâ gólãkã lē 'bã trá rĩ 'bã yĩ kâ ró. ¹¹ Nĩ ìmbâ tâ 'dĩ 'bã yĩ ndrĩ, gõ'dá ní 'bã tâ lâ òjílâ 'dĩ 'bã yĩ õ'è ró.

¹² Tímátíyā, ní 'bã á'dô-á'dô ánĩkã ã'dô lãnjĩ-lãnjĩ ró òjílâ ãzĩ lĩfĩ, drĩ-ãcē ãmákâ 'dĩ bê, òzõ ní á'dô kpálé 'dĩyĩmvá ró rĩ. Kpá ìtĩ rĩ, ní á'dã tâ òjílâ gólíyĩ tâ lē 'bã Ôvârí 'á rĩ 'bã yĩ drí, gólíyĩ drí lãtĩ tĩbē drílíyĩ 'ézó rĩlĩ tândí ró rĩ nĩzó. Nĩ âtã úlĩ tândí ì'dĩ gõ'dá ní 'è tâ mbĩmbĩ tândí ró, ní lē òjílâ, ní lē tâ Ôvârí 'á pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ, ní á'dô pĩpĩsĩlĩ bê tândí ró tâ ndrĩ ní drí rĩ'á 'èlã rĩ 'á. Nĩ á'dã lĩfĩ òkó drí kô. ¹³ Tãlá má àgõó drē 'wãã ánĩ ngálã kô rĩ, má lē ní sô fãfã tâ lē 'bã yĩ 'á, á'dô ró drílíyĩ Ôvârí rĩ ìnjĩzó. Nĩ á'dô njãã úlĩ Ôvârí kã pēlē ãzĩ-ãzĩ drí, òzõ òtĩrĩ ìyĩ rû ê'bé vō ãlô 'á rĩ, ní ìmbâ úlĩ 'dĩ 'bã yĩ tândí ró. ¹⁴ Nĩ njã fãfã gólâ Ôvârí drí áfēlé ní drí tâ ìmbãzó cú ìtĩ rĩ rû kô, ãmâ drĩ-'bã kãnísã kã òtĩrĩ drĩ 'bãã ní drĩ rãtãã 'ézó ní drí rĩ. Nĩ ndrē tândí ró fãfã gólâ fēlé ní drí 'dĩ, ní 'è tâ lâ tândí ró, tâ lâ 'bã nĩ trá njãã tâ ìmbálé. Úlĩ gólâ Ôvârí drí átálé òjílâ ãzã tĩ lâ sĩ ánĩ tãsí rĩ 'bã nĩ trá njãã mbârãkã bê tâ ìmbálé.

¹⁵ Nĩ 'bã ánĩ pĩpĩsĩlĩ ãlô á'dólé á'dô-á'dô tândí sĩ ãzĩ-ãzĩ lãfálé, gõ'dá kpá tâ ìmbâ-ìmbâ tândí ìmbálé ì'dĩ. Òzõ ní õ'è ìtĩ rĩ, òjílâ ndrĩ á'dô ndrē'á lâ kí, tâ lēlē ánĩkã rĩ'á mbã'á. Nĩ gõ'dá rĩ'á tâ nõ 'bã yĩ 'è'á gãrã sísĩ rĩ drĩ sĩ. ¹⁶ Tã ndrĩ 'dĩ 'bã yĩ 'ásĩ rĩ, ní mbã ní drĩ rĩlĩ dódó gõ'dá kpá tâ ìmbâ-ìmbâ tândí ìmbálé ì'dĩ. Nĩ rĩ 'èlã ìtĩ. Tãlá ní õ'è ìtĩ rĩ, á'dô ánĩ ífĩfĩ pã'á òdrã ánĩkã vósĩ, á'dô kpá òjílâ gólâ rĩ 'bã tâ ánĩkã àrĩlĩ rĩ pã'á.

5

¹⁻² Nĩ âtã tâ mbĩ òjílâ gólíyĩ àrãkã ró rĩ yĩ drí mãnísĩ, òzõ ní drí tâ mbĩ á'darē ánĩ átã drí rĩ tí, tâlá gólíyĩ òrĩ ró bê tândí ró. Gõ'dá ní á'dã tâ mbĩ ì'dĩ kpá òkó gólíyĩ àrãkã ró rĩ yĩ drí, òzõ ní drí tâ mbĩ á'darē ánĩ àndrē drí rĩ tí, kpá gólíyĩ àgô mvá ró rĩ drí, òzõ ánĩ àdrúpĩ drí rĩ kãtĩ, gõ'dá kpá òkó mvá ró rĩ yĩ drí, òzõ ánĩ ìzó yĩ drí rĩ kãtĩ. Òzõ ní ãâ'dô bí tâ âtã'á òkó drí rĩ, ní á'dã lĩfĩ drílíyĩ kô.

Tã àyízĩ tãsí rĩ

³⁻⁴ Ànĩ ndrĩ, nĩ ndrē àyízĩ gólíyĩ á'dó 'bã áró ãkó rĩ 'bã yĩ vó lâ yĩ. Gõ'dá òzõ àyízĩ rĩ 'dĩ á'dô mvá bê ngátã ózõwá bê rĩ, áró gólãkã 'dĩ 'bã yĩ á'dô gólâ rĩ vó ndrē'á nĩ. Gólíyĩ á'dô á'dó'á ngá ìzã lâ drí ìyĩ àndrē ngátã dēdē

'dī 'ē 'bá rī 'èlé sísí drílâ, tâlá ngá gólâ gólíyî ândrê 'dī drí 'èlé drílíyî drē âkpā gólíyî drí â'dózó drē fínyáwá rī vó lâ 'á. 'Dīl tâ gólâ âyīkô lâ drí Ôvârí rī cīlí rī ì'dī.

⁵ Ôzô âyízí ã'dô áró âkó pätĩ rī, 'dīl rī gólâ rī Ìfí 'bálé tótó Ôvârí drĩ. Gõ'dá gólâ drí rīzó rātáã 'èlé ìtú vósí cé Ôvârí drí íyî pälé. ⁶ Gõ'dá ã'dô âyízí gólâ rī 'bá cé ngá gólâ âyīkô lâ drí gólâ rī cīlí rī lélé ì'dī rī, gólâ lée tâ gólâ â'dó 'bá Ôvârí kâ ró rī kô. ⁷ Tímátíyā, ní 'bã tâ krístô 'bá yî drí kī nī rī, gólíyî ò'è tâ 'dī ìtí dódó, tâlá ôózó tâ ányâ âtá gólíyî rú. ⁸ Ôzô ôjílâ âzâ ôndrê 'bã 'alé íyî áró yí kâ vó lâ kô tândí ró rī, ngíngí lâ íyî ândrê yí ngátá íyî dēdé yí vó kô rī, 'dīl kpá rī'á ôzô gólâ drí úlí Ôvârí kâ âyérê tí. Tã ònjí gólâkâ rī lãvũ trá kôró ôjílâ gólâ tâ lē 'bá Yésũ 'á kô rī kâ drĩ sī.

⁹ Äyízí ânî drí 'ē'á rú lâ yí ìgílí pälé ngá-íyínyâ sī rī ãã'dô gólíyî ndrô lâ yí drí lãvũlú trá nyã'dî-nã drĩ sī rī ì'dī, gõ'dá kpá äyí 'bá ägô äzâ bê ágó lâ drĩ sī kô rī ì'dī. ¹⁰ Gõ'dá kpá gólâ rī rú drí rī'á Ìkúlí tâ 'è'è tândí íyíkâ 'á rī ì'dī. Gólâ drí rīzó ôjílâ pälé kpälé lãñô ãmbá gólíyî 'è 'bá 'dī 'bá yí 'ásí rī, drílâ 'dīyímvá íyíkâ Ìfí lâ ícízó dódó. Gõ'dá gólâ kpá rī'á sí bê ârí ró ôjílâ gólíyî lãñô bê rī drí, rī'á ngá nyãnyã félé gólíyî drí 'wãã'wã. Gólâ drí â'dólé ìtú vósí cé njãã tâ tândí 'èlé ì'dī ôjílâ Ôvârí kâ drí.

¹¹⁻¹² Nī ìgí äyízí gólíyî ôkó mvá ró 'dī 'bá yí rú lâ yí gólíyî ní drí 'ē'á pälâ rī lãfálé kô. Tãlá gólíyî ìtí 'dī 'bá yí drē ìyí zãã ágó lóvó bê 'èzó ágó äzâ trólé. Ìtí rī, gólíyî 'bã lâtrítrí trá yí tróó ágó äzâ kô, gõ'dá ôzô gólíyî gõ'dá ôtrô ágó äzâ trá ó'dí rī, gólíyî njâ ìyí lâtrítrí gólíyî drí 'bälé 'dī tâ lâ trá, 'dīl trá gõ'dá tâ ònjí 'î, 'é ìyí tâ 'bã'bã ìyíkâ Yésũ drí rī tâ lâ kô. ¹³ Gõ'dá ã'dô trá ìtí rī, ìgí gólíyî rú kô, gólíyî ôzó rī ìyíkâ gbô ìtí tãkó nī'á 'bã-tî kpã bê nī'á tî sölé úlí ôjílâ kâ 'ásí. Gólíyî rī kpá nī'á lãmú bê úlí ùnúnúwá tâ ngõngõ bê 'bã-tî 'ásí ôjílâ rú, 'dīl rī â'dó tâ drílíyî 'èlé rī ì'dī kô. ¹⁴ 'Dīl rī tí rī, má ìsũ tâ trá nõtí. Äyízí gólíyî 'bã 'bá ôkó mvá ró rī yí ôtrô ìyí ágó ó'dí ùtí ró ìyí mvá äzâ ôndrê ró ìyí 'bã 'alé ìyíkâ vó lâ bê tândí ró. Gólíyî ò'è cé tâ â'dó 'bá tândí rī ì'dī ôzó ânî rú ìzãã. ¹⁵ Má âtã tâ 'dī ìtí 'dī, tâlá äyízí äzã 'bá yí rī'á, gólíyî njâ Ôvârí rī tâ trá gõ'dá gólíyî cé ôzô Sätánã rī äzí-äzí kãtí.

¹⁶ Ôzô ôjílâ äzã tâ lē 'bá Ôvârí 'á rī, ã'dô äyízí bê íyî áró ró rī, gólâ ôndrê vó lâ dódó, ôzó lãñô 'dī äyê ôjílâ kãñísã kâ drí rīzó äyízí 'dī vó lâ ndrêlé cé nī kô. Gõ'dá ôjílâ kãñísã kâ ôrī ró cé äyízí gólíyî 'bã 'bá ìzã ró áró âkó ícã 'bá ìyí vó ndrêlé kô rī 'bá yí vó lâ ndrêlé cé ì'dī.

Tã drĩ-'bã tãsí rí

¹⁷ Krístô 'bá yí ãã'dô drĩ-'bã ìyíkâ rī ìnjí-ìnjí lâ bê tândí ró. Ämbá lâ, gólíyî ìnjí drĩ-'bã ìyíkâ tâ Ôvârí kâ pē 'bá ôjílâ drí rī, gõ'dá kpá gólíyî rī 'bá ícílâ rī 'bá yí bê. ¹⁸ Nī ìnjí gólíyî ngá fēfē sī drílíyî, tâlá tâ ìgí Ôvârí kâ âtã trá kī nī rī, “Nī äyê kôronyã âníkã 'bã kâ rī 'bá yí ngá nyälé dódó, tâlá gólíyî rī nī ânî pälé.” Gõ'dá áãtã kpá nõngá kī nī rī, ôjílâ gólâ lôsī 'è 'bá rī tâ lâ 'dé vüdrí kô drí-'ã fēzó drílâ.

¹⁹ Ôzô ôjílâ äzã áãtã úlí äzã 'bá yí trá drĩ-'bã ôjílâ Ôvârí kâ rī kâ rī 'bá yí rú rī, nī lē tâ-drĩ kô 'wãã'wã tâ gólíyíkã 'dī bê, té ôzô Ìfí drĩ 'bá ã'dô bê rī ngátá nã tâ ònjí gólâkâ 'dī ndrê 'bá kī'á nī rī, gólâ 'è trá pätĩ ró rī. ²⁰ Ôzô drĩ-'bã äzã ò'è tâ ònjí trá pätĩ rī, nī â'dã tâ ònjí gólâkâ 'dī gólâ drí ôjílâ gólíyî kãñísã kâ ndrī 'dī 'bá yí ândrá, tâlá ämbúkũ lâ 'dī 'bá yí ôró ró ìyí tâ bê tâ ònjí 'èzó ìyí ífííí rú. ²¹ Nī ã'dô tâ 'è'è bê ìtí ndrĩ drĩ-'bã kãñísã kâ drí. Ôzô nī ò'è tâ 'dī 'bá yí trá ìtí rī, nī ämbê Ìfí kô tâ ònjí ânî äzí-äzí

drĩ-'bá ró rí ká drĩ. Má lē ānī drí lātrírí 'bālē Ôvārí āndrá gō'dá kpá Yésū Krístō bē gō'dá kpá mālāyíkā Ôvārí ká yí bē kī nī rí, nī 'ē tā má drí átálé 'dī 'bá yí ítí drĩ-'bá tāsī.

²² Ōzō nī ōtírī 'ēē ōjílā āzā 'bālē drĩ-'bá kạnịsạ ká ró rí, nī ậrị gólā rí ũgúlí zālō dírí tā 'ēē gólākā nịzọ, ậ'dó kô gólā rí 'bázó cú ítí ōmvórē lâ nị ắkó. Tālā ōzō nī ō'bā ōjílā tā ōnị 'ē 'bá rí ĩ'dī drĩ-'bá ró ānī drí rí, nī pā ỉtịtị ngá lậnị-lậnị ítí 'dī 'bá yí nịzọ.

²³⁻²⁵ Má átā ĩ'dī ānī drí nō, nī 'bā ōjílā kô drĩ-'bá ānịkā ró cú ítí ōmvórē lâ nị ắkó tā ōnị gólākā tāsī. Nī ndrē drē, ōjílā āzā 'bá yí rí ĩyíkā rĩ'á tā ōnị 'élé ĩ'dī, gō'dá āzị-āzị drí tā ōnị gólīyíkā 'dī nịzọ tō. Gō'dá ōjílā āzā 'bá yí bē rí, tā ōnị gólīyíkā rĩ'á 'ēlā ĩnịnị ró rí, rí rú ậ'dá'á ỉzátú ậtị 'á tólā, kpá rĩ'á ítí ōjílā āzā 'bá yí tā tándí gólīyíkā rĩ'á 'ēlā rí únị tō. Gō'dá āzā 'bá yí tā tándí gólīyíkā iícá kpá nịlā kô, ậ'dô rú ậ'dá'á kpá ậtị 'á tólā.

Tímátíyā, nī rĩ'á 'á lāzē bē kárā. Ní rí cé ỉmvū mvūlị ĩ'dī ngá lāzē ánịkā 'dī bē kô, ní ōnị ậđrá dā lūmvū bē ní drí mvūlị, tālā ắlókô bē 'á lâ ánị 'á drí ậ'dịzọ.

6

Tā rú ậ'bū 'bá tāsī

¹ Rú ậ'bū 'bá gólīyí krístō 'bá ró rí yí ndrī ũnị ĩyí tā gólā kĩ'á nī rí, ĩyí lịpị ró rí 'dó ĩyí drí ỉnịlị lậtị ndrī 'ásī. Gólīyí ō'ē ítí, tālā ōjílā ōzó úlị ányā átā Ôvārí rú kô, gō'dá kpá gólīyí ōzó rĩ tā átálé tā átī-átī āmā drí rĩ'á ỉmbálā nō rú. ² Rú ậ'bū 'bá gólīyí tíbē lịpị lâ yí drí 'bālē krístō 'bá ró rí ōrô kpá gólīyí, tālā gólīyí lịpị 'dī rĩ'á gólīyí ậđrúpị Kúmú Yésū 'á rí ĩ'dī. 'Dĩ ká rí tí rí, gólīyí ậ'dô ĩyí lịpị yí pā'á gạrạ, tālā gólīyí rí 'dī kpá rĩ'á tā lē 'bá āzị pā'á mbārākā gólīyíkā 'dī sī.

Tā tā ỉmbá 'bá ányā tāsī

Má lē ní drí ōjílā ỉmbálē mbārākā sī tā 'dī 'bá yí 'élé ndrī. ³ Tā gólā āmā drí rĩ'á ỉmbálā rí íyíkā tā átī-átī tándí Ôvārí ká ĩ'dī, tā gólā āmā 'bā 'bá rĩlị tándí ró ắyịkô lâ drí Ôvārí rí cịlị rí ĩ'dī. Ōzō ōjílā āzā ỉmbā íyíkā tā átī-átī ngị āzā ĩ'dī āmákā rú sī, gō'dá gólā ōlē tā té tā átī-átī tándí mbị Yésū Krístō Kúmú āmákā ró rí tāsī rĩ 'á kô rí, ⁴ gólā ậrú-ậrúwạ 'bá 'ỉ, gō'dá gólā ậrị úlị Ôvārí ká nō mbị kô. 'Dĩ rí gō'dá, gólā lē íyíkā rĩlị lâwā-lāwā 'bālē ĩ'dī ányā ró tā ỉjị gólā tā ífị ắkó rí 'á, gō'dá kpá lâwālē úlị ífị ắlô-ắlô 'á ĩyí lāfálē 'ásī. Tālā gólīyí ndrī 'alé lâ yí ậđrā trá ĩyí āzị-āzị yí rú, gólīyí rí kpá úlị ányā átálé ĩyí āzị-āzị yí rú. Gólīyí rí tā ỉsūlị kī nī rí, ĩyí āzị-āzị yí ậ'dô tā ỉsū-ỉsū ányā bē. Gō'dá gólīyí drí rịzọ tā ányā 'élé ĩ'dī. ⁵ Gólīyí drí kpá rịzọ āzị-āzị 'alé ỉkólē, ōngā ró bē ōmbā ró. Drĩ lâ ĩyí ỉzā rú trá kpá pậtị rí. Gólīyí ỉsị ĩyí bị-'bálē trá yí ōzó tā ậrị kô. Gō'dá tā 'dī ká rí tí rí, gólīyí ỉsū bē-rí kī, ậ'dô rĩ'á tándí ró ĩyí drí lāfā úsúzọ ōjílā drịgạ sī tā Ôvārí ká rí tāsī.

⁶ Lậtị gólā āmā ōjílā drí tā tándí úsúzọ rí fị ĩ'dī nō, rĩrị tándí gólā ắyịkô lâ drí Ôvārí rí cịlị rí, gō'dá kpá 'bālē ắyịkô ró rĩrị āmákā 'á, ngá gólā fịnyáwá āmā drí 'bázó ĩ'dī bē lâ rí 'bá yí bē ndrī. ⁷⁻⁸ Mā zịlị tā lâ kô, ỉcā trá āmā drí, tālā āmā cú ítá bē kpá ngá nyānyā bē, tālā rĩrị āmákā nō rĩ'á nōtị, kậyị gólā āmā ỉzọ ắngó nō 'á rí, ậ'dô 'ỉ āmā drịgạ yā? Ngá yù. Gō'dá mā ōtírị đrāā rí, mā ậ'dô gō'á kpá ngá ắkó āmā drịgạ. ⁹ Ōzō ậ'dô kpálē ítí rí, ōjílā āzā 'bá yí lē íyíkā ĩyí drí ậ'dólē ậrō-ậrō 'bá ró. Tālā tā 'dī tāsī rí, gólīyí drí rịzọ ậvịlị 'wāā lậtị gólā mbị rí 'ásī rĩ'á tā ōnị 'élé, gō'dá kpá rĩ'á áyábálā

ngá lôvó kâ ró. Tã nĩ ãkô sĩ, gólĩyĩ rĩ ãyĩkã ãmbá lâ ngá ányã tã ãsũlí ã'dĩ ãyĩ ífífí tãsí. Gólĩyĩ ãzã rũ trá ndrĩ. ¹⁰ Rĩ'á nõtí, ãrõ-ãrõ lôfi tã õnjí tĩ dũũ, tãlã õjĩlã õrĩ ãmbá lâ tã lâfã kã ãsũlí ã'dĩ rĩ, tã õnjí ãmbá nõ 'bá yĩ drĩ ã'dózó gólã bê. Tã ã'dalé ã'dĩ nõ, ãrõ-ãrõ ã'dó õjĩlã ãzã 'bá yĩ ãsé'á tã lãlã ãyĩkã Yésũ 'á rĩ 'ásĩ, drĩlĩyĩ rĩzó ãzã kôkô 'bãlé ã'delé ãyĩ drĩ.

Tã gólã ãyĩkô lâ drĩ Ôvãrĩ rĩ cĩlĩ rĩ

¹¹ ã'dô ání tãsí rĩ Tímátĩyã, ní ã'dô tã ãkô 'élé ngá ndrĩ gólĩyĩ ã'dó 'bá ányã ró 'dĩ 'bá yĩ bê, tãlã ní rĩ'á õjĩlã gólã 'dẽ 'bá trá Ôvãrĩ vó rĩ ã'dĩ. Nĩ 'bã tã ãsũ-ãsũ ánikã ã'dô cé tã gólã ã'dó 'bá mbĩ Ôvãrĩ drĩ lãlã ní drĩ 'élé rĩ drĩ. Nĩ lã tã gólã 'á pĩpĩsĩlĩ ãlô sĩ, ní ã'dô kpá õjĩlã ãzĩ lôvó bê. Nĩ ã'dô pĩpĩsĩlĩ ã'dĩ bê. Nĩ ã'dô kpá fĩlĩ ãtũ-ãtũ bê kãyĩ gólã ní drĩ lãõ ãsũzó rĩ 'á. ¹² Nĩ ãmbê lĩfĩ gã tã gólã Ôvãrĩ kã ní drĩ tã lãzó 'á lâ nõ 'ézó ndrĩ mbãrãkã sĩ. Nĩ rĩ mbĩ ã'dô tã lãlã ánikã 'dĩ vó ró. Tã 'dĩ kã rĩ tí rĩ, ní drĩ nĩzó lâ pãtĩ kĩ nĩ rĩ, yĩ ã'dô lãdrẽ-lãdrẽ ãdũkũ ãkô rĩ ãsũ'á. Nĩ 'é lãsĩ Ôvãrĩ drĩ mbãrãkã sĩ, tãlã gólã zĩ ní trá ã'dólã lãdrẽ-lãdrẽ ãdũkũ ãkô nõ ãsũlĩ. Nĩ 'bã tã nõ ní drĩ. ãkũ ró rĩ, ní ãyã tã kpá trá õjĩlã ãmbã ágãlã kĩ nĩ rĩ, yĩ lã tã trá tã ãtĩ-ãtĩ tãndĩ Ôvãrĩ kã nõ 'á, yĩ ã'dô ã'dó'á tã rõrõ bê tã lâ sĩ. Tã 'dĩ kã rĩ tí rĩ, ní ãdrẽ gãgã tã lãlã ánikã 'á.

¹³⁻¹⁴ Mã 'bã trá ní drĩ nõtí lãtrĩtrĩ sĩ Ôvãrĩ ãndrã, Ôvãrĩ gólã tĩbê lôvó-lôvó ãfẽ 'bã ngá lãdrẽ-lãdrẽ drĩ ndrĩ rĩ, gõ'dã kpá Yésũ Krĩstõ ãndrã gólã rĩ 'bã úlĩ ãtãlã fĩlĩ ãdũ-ãdũ sĩ kũmũ Põnĩtĩyõ Pĩlátõ drĩ rĩ. Nĩ ã'dã tã 'dĩ kpá õzõ Yésũ drĩ 'ãrẽ lâ tí. Nĩ 'é tã 'dĩ 'bã yĩ ndrĩ ãtĩ ãkĩ ãkô, té bũũ Yésũ drĩ ãgõrẽ tú rĩ, tãlã õzó tã 'ã'ã ãzã ãsũ ní rũ kô. ¹⁵ Ôvãrĩ ã'dĩ tĩbê 'ã 'bã Yésũ rĩ ã'dalã ãmã drĩ Kũmũ ãngĩ ró kãyĩ tãndĩ nã 'á rĩ. Gólã ã'dĩ tĩbê ãmã drĩ rĩ'á lũyĩlã rĩ.

Gólã ã'dĩ Kũmũ 'ĩ ãngõ drĩ ndrĩ, kũmũ ãzã yũ'dãwã ã'bĩlĩ gólã bê.

¹⁶ Gólã cé ã'dĩ rĩ 'bã zãã gbãdũ drã ãkô rĩ.

Võ gólã Ôvãrĩ drĩ rĩzó rĩ rĩ'á lãgũ-lãgũ ró rõõ, õjĩlã ãzã yũ'dãwã ndrẽlã ãyĩ lĩfĩ sĩ.

Gólã rĩ rũ ã'dô lũyĩ-lũyĩ ró kãrã.

Kãyĩ vósĩ cé, gólã rĩ'á mbãrãkã ãkĩ bê ãdũkũ ãkô. ãã'dô ãtĩ.

Tã ãtã-ãtã ngã-tĩ ãmbã 'bã tãsí rĩ

¹⁷ Nĩ 'bã tã õjĩlã gólĩyĩ ã'dó 'bã ngã-tĩ bê dũũ ãngõ 'á nõngã nõ 'bã yĩ drĩ ngbãngbãõ kĩ nĩ rĩ, gólĩyĩ õ'bã ãyĩ ífífí gãrã ãzĩ-ãzĩ drĩ sĩ kô. Gólĩyĩ õlã tã kô rõõ ngã-tĩ ãmbã ãyĩkã 'dĩ 'á. Ngã-tĩ ãmbã 'dĩ ã'dô gólĩyĩ pã'á cé ãkpã ãngõ 'á nõngã, tãlã õjĩlã ngã-tĩ ãmbã bê rĩ nĩlĩ kô kĩ nĩ rĩ, yĩ ã'dô njã'á ngã ãyĩkã 'dĩ 'bã yĩ bê bũũ ãngõ tú yã rĩ. ã'dô ã'dó'á cé Ôvãrĩ ã'dĩ gólĩyĩ drĩ tã lãzó 'á lâ, tãlã gólã ã'dĩ ngã ndrĩ gólã ãmã 'bã 'bã ãyĩkô bê rĩ ãfẽ 'bã ãmã drĩ rĩ. ¹⁸ Gólã ãfẽ ngã õjĩlã ngã-tĩ ãmbã bê rĩ drĩ, tãlã gólĩyĩ õ'ã ró bê tã tãndĩ ãzĩ-ãzĩ drĩ ngã 'dĩ 'bã yĩ sĩ, rĩlĩ njãã ngã fãlã õjĩlã drĩ, gólĩyĩ ãmũ ngã gólĩyĩ drĩ 'bãzó ã'dĩ bê lâ rĩ ãzĩ-ãzĩ bê ngã lôvó ãkô. ¹⁹ Tãlã ngã fãfã gólĩyĩkã 'dĩ tãsí rĩ, gólĩyĩ ã'dô tã tãndĩ ãmbã ê'bã'á ãyĩ ífífí drĩ ãtĩ 'álã tólã ãrũ 'álã. Gólĩyĩ õ'ã ãtĩ, tãlã gólĩyĩ ãsũ ró lãdrẽ-lãdrẽ pãtĩ-pãtĩ ró rĩ bê ãdũkũ ãkô.

Tã tã ãtĩ-ãtĩ Ôvãrĩ kã ãmõ-ãmõ lâ tãsí

²⁰ Tímátĩyã, ní ãmõ tã Ôvãrĩ drĩ 'bãlé ní drĩgã 'dĩ gãgã. Nĩ fĩ tã ãtã-ãtã ányã ãzã 'bã yĩ 'á kô õzó ání ãsã Ôvãrĩ rũ sĩ. Tã ãmbã-ãmbã ányã ãzã bê rĩ'á zĩlã lĩfĩ lõmbã. ã'dó kô pãtĩ. Gõ'dã lãlã tã-drĩ kô tã Ôvãrĩ kã bê. Nĩ ãrĩ

tã lâ kó kô. ²¹ Má âta tâ 'dĩ ĩtĩ, tãlã õjĩlã gólĩyĩ tâ âta 'bã kĩ'á nĩ rĩ, yĩ ã'dô
ļĩļĩ lõmbã bê rĩ âdrẽ ĩyĩ trá tã lělě gólã ndrĩ ãmã drĩ tã lězó 'á lâ nõ 'ásĩ.
Ôvárĩ õfẽ õrẽ ní drĩ. Ĩ'dĩ 'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ Póólô kâ rĩ lâ Tímátĩyã drí 2 Tímátĩyã

1-2 Mâ Póólô, má ìgĩ tã nô nĩ ní drí, Tímátĩyã. Nĩ nĩ trá, Ôvârí zĩ má nĩ â'dólé lâjóbá Yésũ Krístô kâ ró, tãlã má 'è ró tã yí drí lèlé rĩ. Gólã zĩ má, tãlã má â'dã ró tã nô bê òjilã drí, gólã 'bã tã trá 'èzó lédrè-lédrè ãdũkũ ãkó rĩ fèlé gólĩyĩ drí tã lèlé gólĩyĩkã Yésũ Krístô 'á rĩ sĩ. Tímátĩyã, nĩ rĩ'á òzô âmã mvã ífífí kátí. Ôvârí tíbê âmã átá ró gô'dá Kúmú âmákã Yésũ Krístô bê, gólĩyĩ 'á ãã'dĩ ní rú, ããfê òrê ní drí tã ã'dĩ bê.

Tã Póólô drí ãwô-ítí lôgôzó Ôvârí drí Tímátĩyã rĩ tãsí rĩ

3 Má 'è ãwô-ítí Ôvârí drí ání tãsí, Ôvârí gólã má drí rĩ'á ìnjilã pĩpĩsílí ãlô sĩ òzô âmã á'bíyã yĩ drí rĩ'á ìnjilã rĩ tí rĩ. Má rĩ rãtãã 'èlé Ôvârí drí ání tãsí ãtú vósí cé gô'dá kpá ngáčĩ bê ndrĩ. 4 ãwó ní drí ngólé âmã drí lâfálé cãrê 'á ní bê rĩ tã lâ ãgã trá má drĩ. Ítí rĩ, má lã kpá tákányĩ ání ndrèlé ó'dí ãyĩkô 'èlé ní bê. 5 Má nĩ trá, ní lã tã trá Yésũ 'á pĩpĩsílí ãlô sĩ, òzô sísí ání dèdé Lóisĩ gô'dá kpá ání ándrê Yúnĩsĩ yĩ drí tã lèrê kátí.

6 Tãlã má nĩ trá, ní lã tã Yésũ kã trá ì'dí, má drí átázó lâ ándalé ní drí, 'dĩ tã Ôvârí drí 'bãlé ní drí rĩ 'èzó â'dô mbârãkã gólã drí fèlé ní drí rĩ vó ró, ãtú gólã má drí drí 'bãzó ní drĩ rĩ 'á. Nĩ 'è tã 'dĩ zãã nĩzó sísí 'álã. 7 Nĩ 'è ìtí, tãlã Ôvârí ãfê Líndrí Tãndí íyĩkã trá âmã drí. Ngá gólã drilã áfèlé âmã drí nõ fãfã 'ì âmã drí lôsĩ 'èzó yí drí, lòvó òjilã kã, gô'dá kpá fãfã rĩzó âmã ífífí lôkílí. Líndrí Tãndí gólãkã 'bã âmã trá cú ìtí ùrĩ ãkó.

Tã fĩ ãtũ-ãtũ kã lâŋô úsúrĩ 'á rĩ

8 ã'dô trá ìtí rĩ, ní òtírĩ tã áti-áti Kúmú âmákã Yésũ rĩ tãsí rĩ átá rĩ, ní 'è ùrĩ kô ãlôwálã. Gô'dá ní 'è ùrĩ kpá kô má gólã â'dó 'bã gãnimã 'á tã Kúmú âmákã Yésũ Krístô kã tãsí nõ tãsí. Nĩ â'dô njãã lâŋô úsúlí òzô má drí úsúrĩ lâ kátí tã áti-áti tãndí Ôvârí kã nõ tãsí. Nĩ ãtũ fĩ mbârãkã Ôvârí kã rĩ sĩ. 9 Nĩ ndrê trá, Ôvârí pã âmã trá gô'dá zĩ âmã trá, mã â'dô ró bê òjilã tãndí íyĩkã ró jãrá'bítí. Gólã 'è tã 'dĩ ìtí, tãlã gólã rĩ ífífí lã âmã trá rōō, gô'dá 'á lâ nĩ trá âmã rú. Gólã 'é tã 'dĩ âmã drí 'dĩ tã âmã drí rĩ'á 'èlã rĩ 'á kô. ãkú ró Ôvârí 'bãã drê ãngó nõ kô rĩ, Ôvârí 'bã tã trá tã tãndí 'èzó âmã drí tã Yésũ Krístô kã sĩ. 10 Ngbãangbãno rĩ, ãcã-ãcã Yésũ Krístô âmã pã 'bã kã rĩ â'dã tã tãndí tíbê Ôvârí drí 'è'á 'èlã âmã drí rĩ trá. Gólã ì'dí tíbê mbârãkã òdrã kã rĩ trô 'bã, gô'dá lãtĩ gólã âmã drí rĩzó zãã lédrè-lédrè ró rĩ â'dã 'bã âmã drí tã áti-áti tãndí sĩ rĩ. 11 Mâ âmã ífífí ózĩ trá â'dólé tã áti-áti tãndí nõ pèlé vó dũũ 'ásĩ, gô'dá kpá tã ífí lâ ìmbálé òjilã drí. 12 Gô'dá ã'dô ìtí rĩ, má ùsũ lâŋô kpálé gãnimã 'á rĩ, má â'dó kô ùrĩ ró, tãlã má nĩ trá pãtĩ Yésũ Krístô má drí tã lèlé 'á lâ rĩ, cú mbârãkã bê lâjóbã ãzã úsúlí tã áti-áti tíbê gólã drí átilí má sílí rĩ lòpélé cú ìtí drilã ãvĩ ãkó, té búúú gólã drí ãgôzó ãngó 'á nõlé.

13 Má átã ì'dí ní drí nõ, ní pè té tã áti-áti rĩ gógó gólã ní drí árilí má sílí sĩ rĩ ì'dí òjilã drí. Òzô ní òtírĩ rĩ ãtálã rĩ, ní lã tã Yésũ Krístô kã, té òzô mbârãkã gólã drí fèlé ní drí rĩ kátí. 14 Nĩ áyê òjilã ãzã kô tã áti-áti tãndí Ôvârí drí átilí ní sílí 'dĩ jãlé ãlôwálã. Nĩ ãtĩ zãã gágã mbârãkã Líndrí Tãndí Ôvârí kã tíbê rĩ 'bã ní 'á 'dĩ sĩ.

¹⁵ Kàyì gólâ ãmâ drí 'bázó Rómā 'álâ rî, krístō 'bá yî ãmbá ânî 'bá ìyî Ásíyā lésî rî âyê mâ trá cú ìtí ãmâ pã äkó. Gõ'dá kpá Fígélê yî Ērēmógēnē bē â'dó 'bá ìyî ãmâ äzî-äzî ró ãmâ pälé rî âyê ìyî mâ kpá trá. ¹⁶⁻¹⁷ Gõ'dá Õnēsīfórā, Ôvârí rî 'â ää'dî 'bã 'álé gólâkâ rî rú, tãlã tã tãndí gólâ drí 'élé má drí 'dĩ tãsí. Má â'dô bē kpálé gånímã 'á nõ rî, gólâ â'dó kô ùrî ró ãmâ pälé. Ní ndrê drê, gólâ âcã bē Rómā 'á nõngá rî, drílã lâkpázó zãâ bãđđi ãmâ ndälé, té gólâ drí ãmâ ùsúzó. ¹⁸ Gõ'dá ní nî trá tãndí ró tã ndrî tîbê gólâ drí 'élé ãmâ pãzó Ēfēsō 'álâ rî. Ôvârí rî 'â ää'dî gólâ rú kàyì gólâ drí ägözó ängó 'á nõngá rî 'á.

2

¹ Æmâ mvá Tímátíyã, má âtã ì'dî ní drí nõ, ní â'dô mbârâkã gólâ Yésũ drí âfêlé ní drí drî-báláyì ró nõ bē. ² Gõ'dá ní nî trá, tã âtî-âtî tîbê má drí âtîlí ní sílî 'dĩ kpá ì'dî tã âtî-âtî älö-äLö lâ tîbê lâjój' 'bã äzã 'bã yî drí âtálé ní drí rî. Nî ânî ífífí ngbãângbãnõ, ní lôpê zãâ sísí 'álâ òjílã tîbê tã ìsũ tãndí bē rî yî drí, tãlã gólîyî ìicî ró ìyî äzî-äzî yî ìlîfî bē tã âtî-âtî gólâ ní drí gólîyî ìlîfî ìcízó ì'dî sí lâ 'dĩ sí.

³ Kàyì gólâ ní drí rîzõ lâñõ ùsúlî rõõ tã Ôvârí kã 'ê võ 'á rî sí rî, ní âtũ ânî fîi gágá òzõ ãmã kâtí, òzõ äjũ 'bũ 'bã tãndí Yésũ Krístõ kã rî tí. ⁴ Äjũ 'bũ 'bã gólâ tãndí rî ìlîfî lâ äyî 'dó drî-'bã iyíkã drîi, tãlã drî-'bã iyíkã ä'dô ró bē äyîkõ ró yî bē. Ìtí rî, gólâ lëé kô iyî äkpälé tã òjílã tãkó kã rî 'bã yî bē. Gõ'dá ä'dô trá ìtí rî, ní 'bã ngá äzã 'bã yî kô ânî äsélé tã Yésũ drí 'bãlé ní drí 'élé rî 'ásî älöwálã. ⁵ Ní â'dô òzõ òjílã lë 'bã ngú rãlé, tãlã yî ò'dê ró sísí ngá tãndí ùsúlî, gólâ rã 'bã mbî lâmbé sílî gólâ drí rî drîi sí rî kâtí, òzõ gólâ òrã mbî lâmbé 'dĩ drî sô kô rî, gólâ ùsú ngá kô.

⁶ Gõ'dá ní â'dô kpá òzõ òjílã gólâ rî 'bã zãâ ngá 'élé ämvú iyíkã 'á rî kâtí. Gólâ â'dô kpá ngá tãndí ùsú'á ì'dî ãmbã ämvú gólâkã 'ásî. Ní â'dô kpá tã 'ê 'bã tãndí Yésũ Krístõ kã ró, tãlã gólâ òfê ró drî-'ã tãndí bē ní drí. ⁷ Ní ìsũ tã drê úlî ãmbã má drí âtálé ní drí 'dĩ 'á dódó, ní 'ê ró tã bē té ìcálé ì'dî bē lâ. Òzõ ní ò'ê trá ìtí rî, Kúmú ãmãkã Yésũ â'dô tã nîñî fê'á ní drí tã ní drí lëlé rî nîzõ dódó.

⁸ Ní âtũ fîi, tã ìsũ-ìsũ ânîkã tã Yésũ Krístõ kã tãsí rî sí. Gólâ ì'dî Kúmú ãmãkã tîbê Ôvârí drí ìngálé ävõ 'ásî rî.* 'Dîi tã âtî-âtî má drí pëlé ì'dî. ⁹ Mã rî'á lâñõ ùsú'á òjílã gólîyî ìyî 'bã 'bã äjũ-'bã-äzî ró tã âtî-âtî 'dĩ rú rî drîgá. Óombê mâ trá gånímã 'á nyãrî sí òzõ tã òñjî têtê 'ê 'bã kâtí. Gõ'dá tã âtî-âtî gólâ tãndí Ôvârí ngá lésî rî óombê kô, zãâ rî'á nî'á sísí 'álã. ¹⁰ Òzõ ä'dô ìtí rî, mã rî'á njãã fîi âtûlî lâñõ gólâ ãmbã má drí ùsúlî nõ 'á. Má â'dô rî'á zãâ úlî Ôvârí kã âtálé òjílã gólîyî Ôvârí drí zílî rî drí, ä'dô ró bē kpá Yésũ Krístõ drí gólîyî pãzó, gõ'dá ò'bã ró gólîyî bē rîlî yî bē ùrú 'álã.

¹¹ Ní nî tã mbîmbî úlî nõ 'bã yî kã trá,
 Òzõ mã ä'dô trá ngá älö ró Yésũ bē gólâ rî òdrã sí rî,
 ìtí rî, ãmã trá ngá älö 'î gólâ bē gólâ rî lîdrî-lîdrî sí.

¹² Òzõ mã òrî zãâ fîi âtû-âtû sí kàyì lâñõ kã 'á rî,
 mã ä'dô rî'á gólâ bē kúmú ró.

Òzõ mã ògã gólâ rî tî trá dó kàyì lâñõ kã 'á rî,
 ìzátú rî, gólâ ä'dô kpá ãmã tî gã'á dó.

¹³ Kpálé mã ò'ê tã tîbê ãmã drí 'bãlé rî kô rî,

* 2:8 2.8 Gólâ ì'dî kúmú Dãwúdî rî ózõwã 'î.

gólâ rî gógó â'dô tâ tîbê yî drí 'bâlé rî 'ě'á ndrî, tâlá gólâ já â'dô-â'dô iyíkâ kô.

Drî-mbílí sôsô òjílâ rî 'bá tâ Ôvârí kâ ícílí rî yî lîfî

òzô ìyî lâwââ ìyî vó 'ásî

¹⁴ Ní â'dâ tâ gólâ má drí âtalé ní drí rî kpá ó'dí tâ lě 'bá yî drí, ní gô ró kpá drî-mbílí sölé gólíyî lîfî Ôvârí ândrá kî, yî lâwâ kô ìyî lâfálé 'ásî úlí Ôvârí kâ tâ ífí lâ tāsî, tâlá lâwâ-lâwâ gólíyíkâ 'dî â'dó kô tândí ró âlólâ. Â'dô òjílâ tâ gólíyíkâ 'dî ârí 'bá rî drî lâ yî îzâ'á. ¹⁵ Ní mbâ ânî ífífí drî tândí ró â'dólé òjílâ gólâ rîrî gólâkâ drí sülí Ôvârí rú rî ró. Ní â'dâ té tâ âti-âti Ôvârí kâ nõ ì'dí mbîmbî ró.

¹⁶ Òzô òjílâ âzâ ââ'dô rî'á úlí Ôvârí kâ nõ tâ ífí lâ â'dá'á ányâ ró rî, ní lě tâ-drî kô tâ 'dî 'bá yî âtázó gólíyî bē, tâlá úlí ányâ âta-âta drí rî, â'dô òjílâ âsé'á volé Ôvârí rú sî, ¹⁷ Tâlá úlí gólíyî ìtí 'dî 'bá yî â'dô òjílâ âzâ 'bá yî îzâ'á, òzô lâzé drí 'ěrē âmâ rú 'bá ìnyîrîkô òvórölē ndrî rî kâtí. Hēmînasî yî Fîlétâ bē ì'dí òjílâ rî tîbê rî 'bá úlí òjílâ 'ě 'bá ngá îzâlê rî âtalé rî. ¹⁸ Gólíyî pēé té tâ âti-âti gólâ â'dó 'bá mbî rî ì'dí kô. Gólíyî âta úlí ányâ ì'dí kî nî rî, “Òjílâ gólíyî ôdrâ 'bá trá rî îngâ trá âkû ró lédrē-lédrē ró.” Tâlá úlí gólíyíkâ 'dî tāsî rî, òjílâ âzâ 'bá yî rî kpá tâ lélé tâ ányâ rî'á âtalâ tâ âti-âti tândí Ôvârí kâ rî rú rî 'á. ¹⁹ Tâ âti-âti gólâ Ôvârí kâ nõ ì'dí rî'á tâ mbî ró pätî. Rî'á òzô jó âjû gólâ 'dîlî kââlû 'bú 'á gágá rî kâtí. Ôvârí kî nî rî òjílâ tāsî rî, “Kúmú âmákâ Yésû Krístô nî trá pätî òjílâ ângô rî 'bá yî ì'dí òjílâ iyíkâ ró. Òjílâ gólíyî ndrî tîbê Yésû Krístô rî zî 'bá Kúmú iyíkâ ró rî, ââyê ìyî tâ ònjí 'ě'ě volé.”

²⁰ Má ngî drē ì'dígówá âzâ ní drí â'dô rîrî âmákâ rî tāsî. Òjílâ ngá-drî bē âmbá rî 'bá yî drí jó 'á rî, ní â'dô sâânî tîbê dáâbô 'ásî lâgû-lâgû ró rî úsú'á, gô'dá kpá sâânî gólâ édélê fê 'ásî rî úsú'á límvo ìnyákú 'ásî rî bē. Lîpî lâ â'dô 'ě'á ngá tîbê dáâbô 'ásî 'dî lôfólê ìvî lôsî 'ězó rî, té kâyî âmbá òzô kâramâ kâtí rî sî. Ngá gólâ fê 'ásî rî, â'dô rî'á âtrôlá ì'dí ngá dâzô 'á lâ kâyî vósî cé. ²¹ Òzô òjílâ ââyê tâ ònjí rîrî iyíkâ 'ásî rî, gólâ â'dô â'dó'á njââ tâ lânjâ tândí 'élé âmâ lîpî Ôvârí drí. Òzô mã ôrî zââ tâ ònjí 'ě'ě âyéle rî, 'dî rî kâtí rî, Ôvârí â'dô âmâ 'bâ'á rî'á tâ ndrî tândí ró gólâ drí lélé rî 'bá yî 'élé ì'dí.

²² Òzô â'dô trá ìtí rî, ní 'ě tâ ònjí ânî âgô ânjî âzî yî drí lélé ní drí 'élé rî kô âlôwâlâ. Ní 'bâ ânî ífífí cé tâ gólâ mbî rî 'élé ì'dí. Ní rî tâ lélé sî tâ gólâ â'dó 'bá mbî rî 'á pîpîsîlî âlô sî. Ní lě Ôvârí, ní 'bâ kpá òjílâ âzî lôvó. Ní â'dô pîpîsîlî â'dî bē ânî âzî-âzî yî rú. Nî 'ě tâ 'dî 'bá yî ì'dí òjílâ gólíyî â'dó 'bá pîpîsîlî ngbângbâ bē rî 'bá Ôvârí rî zîlî ìyî pâlê rî 'bá yî bē.

²³ Má âta tâ 'dî kpá ì'dí ândalé ní drí nõ tâ âta-âta ányâ tāsî rî. Òzô òjílâ ôlê trá tâ ányâ ì'bîlî ní bē rî, ní lě tâ-drî lâ kô tâ ányâ 'dî âtázó gólíyî bē, tâlá ní nî trá tâ âta-âta ányâ 'bâ òjílâ rî'á lâwâlê. ²⁴ Ânî gólíyî lâjô 'bá Ôvârí kâ ró rî 'bá yî, nî rî lâwâlê òjílâ bē kô. Gô'dá ânî 'â ôrî mánísî òjílâ bē ndrî. Ní â'dô tâ ìmbâ 'bá tândí ró. Nî rî tâ lôgólê òjílâ drí mánísî. ²⁵ Gô'dá nî rî òjílâ gólíyî rî 'bá úlí âtalé tâ âti-âti tândí Ôvârí kâ nõ rú rî édélê mánísî. Ní â'dô 'bâ'á ìtí, â'dô ró bē lânjô âkô Ôvârí drí tâ ìsû gólíyíkâ jâzô, â'dô ró bē ìtí, òjílâ ôlê ró tâ-drî bē kî nî rî, tâ âti-âti gólâ ânî drí rî'á âtalâ nõ rî'á mbî. ²⁶ Òjílâ gólíyî ícícíyá ányâ bē rî áásê trá mbôkô gólâ Sâtánâ drí édélê rî zélé. Sâtánâ âdô gólíyî trá tâ yî drí lélé rî 'élé ì'dí. Òzô nî êêêê gólíyî

mānísī rī, nī â'dô gólīyī ângí'á â'dólé drī-báláyī ró mbōkō Sātánā kâ zēlé sī.

3

Tā ōjílā drí 'ēzó tā ōnjí 'élé lāvūlī kôrô rī

¹ Tímátíyā má â'dâ tā ní drí kī nī rī, kâyī nō 'bá yī sī, té bũũ âgō-âgō Yésū kâ rī tú rī, ōjílā â'dô 'ē'á tā ōnjí 'élé zāâ bāđī lāvūlī kôrô. ² Â'dô â'dó'á ítí, tálā ōjílā tā ányā 'bá â'dô cé ngá gólā 'ē 'bá íyī 'bálé sīsī 'álā rī 'ē'á í'dí. Āzā 'bá yī â'dô â'dó'á ōjílā gólīyī lē 'bá lāfā ū'dúlī íyī ífífí drí rī ró. Āzā 'bá yī â'dô â'dó'á lōmbē-lōmbē 'bá ró. Āzā 'bá yī â'dô rī'á tā ányā átálé ōjílā āzā 'bá yī rú. Āzā 'bá yī ró íyī átá yī kō íyī ândré yī bē. Āzā 'bá yī 'é āwō-ítí kō Ôvârí drí tā tândí gólā drí rī'á 'ēlā gólīyī drí rī tāsī. ³ Āzā 'bá yī ñnjī ōjílā āzī kō. Āzā 'bá yī lēé íyī áró yī kō. Āzā 'bá yī gā íyī dó tā édélé íyī lāfálé 'ásī. Āzā 'bá yī rī íyī kpá ōnjō ádólé ōjílā āzī rú. Āzā 'bá yī lēé āzī-āzī drí íyī íkílí kō. Āzā 'bá yī ícá kpá kō íyī ífífí íkílí. Gólīyī lēé íyīkâ tā tândí kō. ⁴ Gólīyī drí kpá āzī-āzī drí-bā fēzó. Āzā 'bá yī drí rīzō cé ngá gólā āyīkō lâ drí gólīyī cílí rī 'élé í'dí. Gólīyī 'é tā tībē Ôvârí rī cī 'bá rī kō. ⁵ Ōjílā 'dí 'bá yī â'dô rú jā'á ōzō ōjílā Ôvârí kâ kâtí, gō'dá gólīyī lēé íyī jālē tā ōnjí 'ē'ē 'ásī kō, tálā gólīyī íjī Ôvârí mbârākā fēlé gólīyī drí â'dô-â'dô íyīkâ rī jázó kō. Nī rī kō ōjílā 'dí 'bá yī bē.

⁶⁻⁷ Ōjílā 'dí 'bá yī â'dô íyī ōkó gólīyī tā ñsū lâ yī drí â'dólé ālō kō rī 'bá yī ádó'á, tálā ōkó 'dí 'bá yī nñ lätī gólā Ôvârí drí 'ēzó tā ōnjí gólīyīkâ áyélé rī kō. Ōkó 'dí 'bá yī rī'á zāâ 'délé tā ímbā āzā 'bá yī vósī, gō'dá gólīyī nñ tā mbī rī dódó kō. ⁸⁻⁹ Āgō gólīyī ōkó ádó 'bá rī yī drí íyī ífífí jázó 'bálé ōnjí ró tā pätī rú. Tā ñsū-ñsū tândí gólīyīkâ ízā rú trá, gō'dá ñsū íyī cé tā ōnjí í'dí. Gólīyī jâ ūgúlī trá tā átī-átī gólā Ôvârí kâ rī rú sī, tálā gólīyī lēé tā tândí kō. Kpálé gō'dá gólīyī ádô bē ōjílā āzā 'bá yī rī, gólīyī ícá ōjílā ádólé ndrī kō, tálā ōjílā āmbá nñ íyī trá mbī ró kī, ōjílā 'dí 'bá yī rī'á tā ányā 'bá 'í. Kpá ítí, ākpākā'dā ākū ró nā rī, āgō āzā 'bá yī rī Yánē yī Yámbērē bē drílīyī rú jázó ākpā Músā rú. Āmā á'bíyá yī nñ íyī trá kī nī rī, tā ñsū gólīyīkâ rī'á ányā ró.

Tā átā-átā Póólō kâ Tímátíyā drí tā lēzó kôrô rī

¹⁰ Tímátíyā, nī ánī ífífí, ní rī zāâ tā 'élé tândí ró ōzō ámá kâtí, tálā ní nñ tā gólā ndrī má drí rī'á ímbálā rī trá. Ní nñ tā gólā má drí 'élé rī trá ndrī. Gō'dá nñ nñ tá gólā ámā 'bā 'bá tá 'dí 'bá yī 'élé rī trá. Ní nñ tá lēlé ámákā Ôvârí 'á rī kpá trá, rīrī ámákā mānísī ōjílā bē, gō'dá lätī má drí gólīyī lēzó, gō'dá lätī má drí fīi átužó lāņō āmbá má drí úsúlī rī 'ásī. ¹¹ Ōjílā drí lāņō fēzó má drí Ānītīyókā, Íkōnīyā, gō'dá Lísitrā bē rī 'álā. Â'dô bē kpálé ítí rī, má átu fīi trá. Kâyī vósī cé, gólīyī fē bē lāņō má drí rī, Ôvârí rī trá ámā pālē gólīyī drīgá sī. ¹² Tā pätī ró, ōjílā gólīyī ndrī lē 'bá rīlī tā Ôvârí drí lēlé rī 'élé, tálā gólīyī drí â'dózó ōjílā Yésū Kristō kâ ró rī, áâ'dô kpá lāņō fē'á gólīyī drí. ¹³ Gō'dá kpá ōjílā ōnjí 'dí 'bá yī â'dô íyī 'ē'á 'bálé dũũ, gō'dá drílīyī kpá ōjílā ádózó dũũ.

¹⁴ Gō'dá nī Tímátíyā, ní rī zāâ tā lēlé ódrí ímbálé ní drí rī 'á, tálā ngbāngbānō rī ní trá tā lēlé bē rōō kī nī rī, tā 'dí 'bá yī fī pätī ró. ¹⁵ Gō'dá ní lē tá 'dí 'bá yī kpá trá, tálā ní árī úlī Ôvârí kâ búkū 'á nō trá drē ní drí â'dózó ākpā 'dīyímvá ró rī. Tā ígī-ígī 'dí 'bá yī 'ásī rī, ní â'dô trá tā nñ 'bá

ró, gō'dá Ôvârí pâ nî trá tã lëlê ánikâ Yésũ Kristõ 'á 'dĩ sī. ¹⁶ Ní nĩ tã pãtĩĩ úlĩ nõ 'bá yĩ kã trá. Ôvârí â'dâ nĩ òjílã 'dĩ 'bá yĩ drĩ ìgĩlí. Úlĩ 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á tãndĩ ró tã mbĩ ìmbázó, kpá âmâ 'bãlé tã ònjĩ âmákâ nĩlĩ, kpá âmâ 'bãlé tã ònjĩ âmákâ âyélé, kpá âmâ 'bãlé tã mbĩ 'bá ró tã mbĩ 'èlé ì'dĩ. ¹⁷ Tãlã tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Ôvârí kã nõ rĩ tã tãndĩ 'èlé âmâ drĩ, gō'dá òjílã gólã 'dẽ 'bã Ôvârí vó rĩ â'dô 'bã'á njãã tã tãndĩ ndrĩ yĩ drĩ 'è'á 'èlã rĩ 'èlé.

4

Tã tã pẽpẽ tãsi tã ãzã 'bá yĩ bẽ Tīmátīyã drĩ 'èlé rĩ

¹ Má âtã ní drĩ nõ tã âmbã-âmbã 'ĩ. Òzõ tã 'bã'bã gólã Ôvârí tĩ sī, gō'dá kpá Yésũ Kristõ tĩ sī rĩ ró, gólã ì'dĩ 'è 'bã âgólé ângó nõ 'á kúmú lâ ró, gō'dá kpá 'è 'bã bẽ â'dólé tã kĩ 'bã òjílã kã ró ndrĩ rĩ. ² Ìtú cé ní â'dô njãã, ní rĩ tã âtĩ-âtĩ mbĩ rĩ pèlé ì'dĩ òjílã drĩ, gólĩyĩ ùnĩ ró ngá gólĩyĩ ònjĩ rĩ bẽ. Ní âtã gólĩyĩ drĩ ââyé ró ìyĩ tã ònjĩ 'è'è. Gō'dá ní â'dã tã tãndĩ gólĩyĩ drĩ 'è'á 'èlã rĩ drĩlĩyĩ. Òzõ ní òtĩrĩ rĩ tã ìmbálé drĩlĩyĩ rĩ, ní â'dô mánisĩ ró gólĩyĩ bẽ. ³ Ní 'è ìtĩ, tãlã sísĩ 'á tólã kãyĩ â'dô âcã'á gō'dá òjílã òtĩrĩ tã ìmbã-ìmbã mbĩ rĩ gãã rĩ. Gō'dá gólĩyĩ rĩ gólé cé tã ó'dĩ gólĩyĩ âyĩkõ lâ drĩ gólĩyĩ cĩlĩ rĩ ìmbã 'bã lâ rĩ ârĩlĩ ì'dĩ, tãlã gólĩyĩ lè rĩlĩ tã ònjĩ ìtĩ 'dĩ 'bá yĩ 'èlé ì'dĩ. ⁴ Tãlã gólĩyĩ ìsĩ ìyĩ bĩ trá, yĩ òzõ tã gólã 'bãlé bẽ mbĩmbĩ rĩ ârĩ kô. Tãlã gólĩyĩ lè ìyĩngã cé ì'dígówã lâràkõ túbê òjílã 'bã 'bã tã lëlê 'á lâ anyã ró rĩ ârĩlĩ ì'dĩ. ⁵ Má 'bã tã ãzã nõ kpá ní drĩ, òzõ ní ââ'dô 'dẽ'á Kúmú âmákã vó rĩ, ní 'è tã túbê ndrĩ ódrĩ 'bãlé ní drĩ 'èlé rĩ ì'dĩ. Ní 'bã ânĩ drĩ ìtú vósĩ cé â'dólé zãã mbĩ. Ní â'dô njãã lâṅṅ ùsúlĩ, ní rũ zãã tã òjílã âsê-âsê kã Yésũ Kristõ rĩ drĩ rĩ ì'dĩ. Ní ndẽ lôsĩ ánikã Ôvârí drĩ fèlé trá ní drĩgã 'dĩ tãndĩ ró.

⁶ Má â'dã tã 'dĩ 'bá yĩ nõ ní drĩ 'èlé, tãlã ìtú-pã cá trá má drĩ 'èzõ â'dólé ngá fẽfẽ ró, ó'è trá âmã fũlĩ tã Yésũ kã rĩ tãsi. ⁷ Â'dô tã âtĩ-âtĩ tãndĩ Ôvârí kã nõ vó ró rĩ, má 'bũ ãjú lâ trá mã trá njãã. Má ndẽ tã âmã Ôvârí drĩ 'bãlé má drĩ 'èlé rĩ 'bá yĩ trá ndrĩ. Â'dô tã má drĩ lëlê rĩ tãsi rĩ, má rĩ âmákã trá zãã pĩpĩsĩlĩ ãlõ sī tã lëlê 'á pãtĩĩ ró. ⁸ Ngbãângbãñõ rĩ, má rĩ'á òzõ òjílã gólã 'dẽ 'bã sísĩ ngú rãrẽ 'á rĩ tí. Tãlã má rĩ tã mbĩ 'èlé ì'dĩ, má â'dô drĩ-'á ùsú'á. Kúmú Yésũ gólã rĩ 'bã tã mbĩ 'èlé rĩ, â'dô âfẽ'á lâ nĩ má drĩ, gólã òtĩrĩ rĩ drĩ-'á fèlé òjílã drĩ rĩ. Kãyĩ nã 'á rĩ, gólã â'dô kpá drĩ-'á fẽ'á òjílã gólĩyĩ rĩ 'bã njãã gólã rĩ âgõ-âgõ tèle rĩ yĩ drĩ ndrĩ.

Tã âtĩ-âtĩ Póólõ kã Tīmátīyã drĩ ânĩzõ 'wãã rĩ

⁹ Tīmátīyã, ní ùjũ ânĩlĩ 'wãã mã ngáã nõlê. ¹⁰ Ní ndrẽ drẽ, Kërësénẽ nĩ trá Gãlãtīyã 'álã. Gō'dá Títõ nĩ kpá trá Dãlãmátīyã 'álã. Gō'dá âmã âzĩ-âzĩ Dëmãsĩ âyê mã trá volé, tãlã âyĩkõ 'bãdrĩ nõ kã âsê gólã trá volé. Tã 'dĩ kã rĩ tí rĩ, gólã âyê mã trá gõzõ Tësãlõnĩkã 'álã. ¹¹ Òjílã gólĩyĩ ânĩ 'bã âmã pãlé nõ 'bá yĩ lâfálé sī rĩ, cé Lúkã lâkĩ nĩ mã bẽ nõngã. Nĩ rĩ gógó òtĩrĩ ânĩ mã ngálã rĩ, ní âdrĩ Mãràkõ kpãã ní bẽ, tãlã gólã rĩ'á òjílã tãndĩ 'è 'bã âmã pãlé rĩ ì'dĩ. ¹² Gō'dá ní âdrĩ gólã kpãã ní bẽ â'dólé mã drĩ rĩ-âzĩ ró, tãlã mã jô Tĩkĩkõ trá Èfèsõ 'á tólã ãkũ ró. ¹³ Òzõ ní âãcã trá rĩ, ní âtrõ ítã âmákã ngbãkãtã rĩ'á âkólã ítã âzĩ drĩ túbê mã drĩ âyélé Trówã 'álã Kãpãsi drĩ 'bã 'álã rĩ kpãã. Gō'dá ní âtrõ búkũ âmákã nã 'bá yĩ, gō'dá wãrãgã bĩ âmákã nã 'bá yĩ kpãã.

¹⁴ Tã Àlèkèzãndã gólã ókã 'bã ró rĩ drĩ 'èlé rĩ âãgã ní drĩ. Gólã 'è tã trá mã drĩ ònjĩ ró. Tã gólãkã 'dĩ Kúmú Yésũ Kristõ â'dô lògõ'á lâ ãkpã gólã drĩ. ¹⁵ Tã 'dĩ kã rĩ tí rĩ, ânĩ ìfĩ òmbã ní rũ dódó gólã rĩ tãsi, gólã òzõ kpá

tā sōō krístō 'bá āzā 'bá yī 'á ánī tāsī, tālā gólā rī ăwăłăkă lăvũ trá kôô tā âti-âti gólā âmâ drī rī'á pēlā rī rú.

¹⁶ Áâjī mâ bê tā kī 'bá ândrá tā Yésũ kâ rī tāsī rī, gō'dá sīsī má drī rīrī tā âtalé âmâ ífífí pázó rī 'á rī, ōjílā āzā yù'dăwă â'dé 'bá ânīlí má bê līfī drī 'bá ró ulí tândí âtalé má ngá lésī. Ōjílā ndrī âyē iyī mâ trá. Má kī, Ôvârí ââyē ōjílā 'dī 'bá yī tā gólīyī drī âmâ âyézó 'dī 'ásī. ¹⁷ Ōzō ōjílā â'dô kpálé yū âmâ pālé rī, Ôvârí rī gógó bê rī'á má bê mbârâkă fē'á má drī, má â'dô ró bê njââ tā âti-âti gólâkă nō pēlé ōrī ângó 'á nō 'bá yī drī ndrī. Má kī âmákâ rī, tâ-vó kī 'bá 'dī 'bá yī â'dô âmâ fũ'á. Gō'dá Ôvârí pâ mâ trá gólīyī drīgá sī, ōzō ōjílā drī ngá pãrē kămī sīlī sī rī kâtī. ¹⁸ Má nī trá Ôvârí â'dô âmâ pã'á ngá âmâ 'dī 'bá yī 'ásī, té gólâ drī âmâ trólé cú ítí lăŋō âkó úrú 'álâ. Â'dô ítí rī, mã lûyī gólâ ădũkũ âkó. “Ăwô-ítí âmâ Ôvârí drī.”

Nî-bê-yă ădũkũ lâ ró rī

¹⁹⁻²¹ Mã ângâ bê ânīlí Rómă 'álâ rī, má âyē Trōfímō trá Mēlétō 'álâ, tálâ gólâ trá ngá lăzé ró. Ērésītō rī trá Kōrínītō 'álâ. Tímátīyă, ní ûjũ ânīlí má ngálâ ăkpăkă'dă ôzē drī âgō âkó. ădũkũ lâ ró, ní 'ê nî-bê-yă âmákâ ăkōwílă yī drī ōkó lâ Pírīsílă bê. Gō'dá ní fē nî-bê-yă kpá ă'dī-drī Ōnēsífóră kâ drī. Yũbúlă, Pödénē, Línō, Kūlīdă yī bê 'ê iyī nî-bê-yă ní drī. Gō'dá krístō 'bá âmâ āzā 'bá yī 'ê iyī nî-bê-yă kpá ní drī. ²² Ôvârí ââ'dô ní bê, Tímátīyă, gō'dá ôfē ōrē ânī drī ndrī. Ī'dī 'dī.

Tã ìgĩ-ìgĩ Póólõ kâ Títõ drí Títõ

Tã 'ě'á zĩlá nĩlĩ sísí rĩ

Wárāgā nō gólā Póólõ drí ìgĩlĩ Títõ drí gō'dá kpá wárāgā drílā ìgĩlĩ trá Tímátĩyā drí rĩ bē rĩ'á 'dó ānyĩ 'ělé trá gólā rĩ fūlĩ rĩ 'á. Gólā ìgĩ wárāgā 'dĩ 'bá yĩ gólĩyĩ drí, tãlā òsō ró fāfā gólĩyĩ 'á lōsĩ gólĩyĩkâ tã âtĩ-âtĩ Yésũ rĩ tāsĩ rĩ pēpē lā kâ 'á gō'dá kpá tã lē 'bá gólĩyĩ ó'dí rĩ 'bá yĩ vó lā ìyĩ ndrēlé dódó.

Sísí rĩ, Títõ pā Póólõ trá Ēfēsō 'álā, gō'dá kpá Kōrínītō 'álā. Gō'dá Póólõ òtírĩ wárāgā nō ìgĩlĩ rĩ, Títõ rĩ'á 'bādrĩ Kērētē kâ rĩ 'álā, drĩ-'bá ēpē'á krístō 'bá ó'dí gólĩyĩ jārĩbā ngũngĩ 'ásĩ rĩ 'bá yĩ drí, gō'dá kpá lātĩ â'dá'á gólĩyĩ drí â'dózó âmbā-âmbā ró tã lēlē ìyĩkâ 'á. Tã ònyĩkō bē rĩ'á dũũ krístō 'bá 'dĩ 'bá yĩ lāfálé.

Ìtĩ rĩ, gō'dá Póólõ âtā tã Títõ drí drĩ-mbílĩ sōlé òkó âmbā-âmbā ìfĩ tã ngōngō tāsĩ gō'dá kpá òdrá mvũmvũ tāsĩ, gō'dá òkó mvá drí 'bā ìyĩkâ vó lā ndrēlé dódó, gō'dá kpá ágó lā yĩ ìnjĩlĩ. Gō'dá āgō āā'dô kō òvó ró, gólĩyĩ drí rĩlĩ rĩrĩ mbĩ sĩ.

Póólõ â'dā kpá lātĩ gólā 'ězó drĩ-'bá gólā rĩ 'bá rĩrĩ mbĩ sĩ rĩ njĩlĩ rĩ Títõ drí òzō nōó tí. Gólā kĩ, drĩ-'bá gólā Títõ drí 'ě'á njĩlā rĩ, òkó bē ālō gō'dá āyĩ òkó āzā bē kō. 'Dĩyĩmvá gólĩyĩkâ āā'dô tã rōrō bē átā lā yĩ drí āndrē lā yĩ bē. Gólĩyĩ āā'dô òjĩlā gólĩyĩ òjĩlā āzĩ drí rĩ'á ìnjĩlā rĩ 'bá yĩ ì'dĩ. Gólĩyĩ ìnjĩ ìfĩ āzĩ-āzĩ drí kō, gō'dá òdrá òcĩ gólĩyĩ kpá rōó kō. Gō'dá gólĩyĩ āā'dô āđĩ lówó bē rōó kō. Gólĩyĩ drí kpá ìcálé tã tã lēzó rĩ òjálé òjĩlā gólĩyĩ tã lē 'bá kō rĩ 'bá yĩ bē, gō'dá kpá tã lē 'bá yĩ ìmbálé dódó. Póólõ âtā kpá kĩ, Títõ òsō drĩ-mbílĩ òjĩlā gólĩyĩ tã átā 'bá kĩ'á nĩ rĩ, krístō 'bá yĩ ò'ē kpá lā'bí Yúdā yĩ kâ rĩ 'bá yĩ ìfĩ.

Nĩ â'dô tã Títõ rĩ tāsĩ rĩ āmbā lā úsú'á Gālātĩyā kápĩtā 2 'á, 2 Kōrínītō kápĩtā 2 'á gō'dá kpá kápĩtā 7 'á.

¹⁻⁴ Mā Póólõ rũ ì'bũ 'bá Ôvārĩ kâ ró gō'dá kpá lājó'á Yésũ Krístō kâ ró rĩ ì'dĩ, má ìgĩ wárāgā nō nĩ ní drí Títõ, nĩ trá rĩ'á òzō ámā mvá nyāányā pātĩ rĩ tí, tãlā āmā ní bē kpārātĩ lē tã trá Ôvārĩ 'á pĩpĩsĩlĩ ālō sĩ. Ôvārĩ jō má trá mbārākā sōlé òjĩlā gólĩyĩ Ôvārĩ drí njĩlĩ òjĩlā ìyĩkâ ró rĩ 'bá yĩ 'á gólĩyĩ 'bālē â'dólé mbārākā bē gārā tã lēlē ìyĩkâ 'á. Gólā lē má drí gólĩyĩ ìmbálé tã pātĩ gólā gólĩyĩ 'bā 'bá tã mbĩ gólā rĩ 'ě 'bá āyĩkō ró rĩ 'ělé rĩ, nĩlĩ ì'dĩ. Ìtĩ rĩ, gólĩyĩ â'dô nĩ'á lā kĩ, yĩ â'dô rĩ'á Ôvārĩ bē zāā gbádú. 'Dĩ rĩ'á tã gólā drí 'bālē trá 'ělé āmā drí drē ākpākā'dā sísí gólā 'bāā āngó nō kō rĩ ì'dĩ. Mā nĩ trá kĩ, gólā ádó ònjō kō. Ngbāāngbānō kàyĩ ìcá 'bá rĩ sĩ, Ôvārĩ āmā pā 'bá ró rĩ â'dā tã ìyĩkâ trá āmā drí. Gō'dá ìtĩ rĩ, gólā āfē tã âtĩ-âtĩ ìyĩkâ trá má drí pēlé āzĩ-āzĩ āzā 'bá yĩ drí, òzō drílā 'bārē lā trá má drí 'ělé ìtĩ rĩ kátĩ. Ámā átā Ôvārĩ gō'dá Yésũ Krístō āmā pā 'bá ró rĩ òfē òrē ní drí tã ā'dĩ bē.

Tã drĩ-'bá kānĩsā kâ rĩ 'bá yĩ tāsĩ

⁵ Mā āyē nĩ drē ākpā 'bādrĩ Kērētē kâ nā 'álā, tãlā ní ndē ró lōsĩ āmākā tólā nā bē, gō'dá ní lāmũ ró bē nĩ'á drĩ-'bá ēpē bē kānĩsā drí jārĩbā 'ásĩ cé tĩtĩ, òzō má drí átálé trá ní drí 'ělé rĩ kátĩ. ⁶ Rĩrĩ òjĩlā gólĩyĩ ní drí ēpēlé drĩ-'bá kānĩsā 'dĩ 'bá yĩ kâ ró rĩ kâ ìcá trá â'dólé òzō nōó kátĩ, 'dōvó òjĩlā rĩ ní drí njĩlĩ trá â'dólé drĩ-'bá ró rĩ, gólā ā'dô cú ìtĩ tã ānyā 'ě ākó, tãlā òjĩlā òzó tã ònjĩ āzā úsú gólā ngá lēsĩ kō. Ìtĩ rĩ, 'dōvó gólā āā'dô òjĩlā gólā cé

ôkó bê âlô rî i'dî. Mvá lâ yî ââ'dô kpá tâ lèlê bê Yésù 'á, gô'dá rîrî mvá lâ yî 'dî 'bá yî kâ ââ'dô mbîmbî ró cú ítí tâ gólîyî ânyî kâ rî 'bá yî 'ê âkó, gô'dá kpá gólîyî ñnjî ñyî átá yî ñyî ândré yî bê. ⁷ Ôjílâ rî gógó ní drí ñjílî â'dólé drî-'bá ró 'dî òrî cú ítí tâ ònjî 'ê âkó, tâlá lôsî drî-'bá kâñísâ kâ rî kâ rî'á rîlí lôsî gólâ Ôvârí kâ rî vó lâ ndrêlé.* Ítí rî, gólâ ò'bâ òjílâ yî zélé rî 'bá yî kô mbârákâ sî tâ ñsû íyíkâ rî 'bá yî 'êlé, òzô yî drí ñsûlí rî kâtí. Gô'dá ò'bâ yî kô òdrá drí cîlí, ñnjî ñfî ázî-ázî drí kô. Gólâ ââ'dô kô lâfâ lôvó bê yî drî.

⁸ Bê-rî 'dôvó gólâ ââ'dô òjílâ gólâ ùmú ró yî drí 'bâ 'á rî lôvó lâ 'bâ 'bá ró. Gô'dá rîrî gólâkâ ââ'dô ñnjî-ñnjî lâ ró. Gô'dá gólâ ââ'dô òjílâ tâ mbî 'bá ró tâ gólîyî Ôvârí kâ ró rî rî'á 'êlá i'dî. ⁹ Gólâ ùrú tâ âtî-âtî pätî Ôvârí kâ gágá, â'dô ìmbálé gólâ drí rî vó ró. Ôzô gólâ ò'ê trá ítí rî, gólâ â'dô ícá'á cú ìmbálâ dódó ázî-ázî drí, tâlá gólîyî ò'bâ ró tâ lèlê bê tâ pätî ró rî 'á. Gô'dá gólâ â'dô kpá ícá'á tâ lôgólé mbî òjílâ gólîyî rú já 'bá trá tâ pätî rî rú, gô'dá tâ lè 'bá tâ ìmbâ ányâ ró rî 'á rî 'bá yî drí.

¹⁰ Drî-'bá ícâ trá tâ ìmbâ ányâ lôtolé, tâlá òjílâ düü bê rî'á gâ ñyî dó tâ âtî-âtî pätî Ôvârí kâ ârîlí. Gô'dá gólîyî já ñyî rú rî'á ázî-ázî âdólé tâ gólîyî lôsî âkó rî 'bá yî sî, nyâányâ lâ rî'á gólîyî rî 'bá tâ lâ'bí Yúdâ yî kâ kâ 'bâlé i'dî sîsî rî. ¹¹ Rî'á ícâ-ícâ ró tâ ìmbâ ányâ gólîyíkâ 'dî lôgázó, tâlá gólîyî rî'á tâ lè 'bá 'bâ-tî ázâ 'bá yî 'ásî rî 'bá yî ízâ'á ndrî tâ ìmbâ ányâ 'dî sî. Gólîyî rî ìmbálâ ítí kpá lâfâ úsúzó bê drî lâ. ¹² Ndá ägô tâ ñjî 'bá ázâ òrî gólîyíkâ Kêrêté kâ lâfálé 'ásî rî, gólâ pè tâ trá kî ñjî rî, "Ämâ òjílâ Kêrêté kâ rî kára rî'á tâ gólâ ònjô ró rî pèlé. Ämâ rî'á òjílâ òvó ró gólâ rî 'bá ngá nyälé kôró rî i'dî. Gô'dá ämâ kpá rî'á òzô äligí ämbâ-ämbâ kâtí tâ ñsû ämákâ 'á." ¹³ Gô'dá ulî gólâkâ 'dî 'bá yî bê trá pätî ró rî, ítí rî 'dôvó ní âtâ ulî òjílâ 'dî 'bá yî drí, tâlá gólîyî òjâ ró bê drî tâ lèlê Ôvârí 'á pîpîsîlí älo sî. ¹⁴ Gô'dá gólîyî äâyê ró tâ lèlê í'dígówá ányâ äzâ 'bá yî òjílâ Yúdâ yî kâ drí rî'á âtálâ rî 'bá yî 'á rî, gólîyî ògâ ró kpá dó tâ gólîyî òjílâ gólîyî gâ 'bá trá dó tâ pätî 'êlé rî 'bá yî drí 'bâlé trá rî yî 'êlé.

¹⁵ Nî ndrê drê, òjílâ gólîyî rî 'bá tâ mbîmbî rî 'bá yî 'êlé dódó cé rî ndrê ñyíkâ ngá ndrî tândí ró. Gô'dá òjílâ gólîyî tâ lè 'bá kô tâ pätî Ôvârí kâ 'á rî, ngá â'dô gólîyî drí ndrî tândí ró kô, gólîyî i'dî rî'á tâ ònjî drí ízâlê trá rî. Gô'dá tâ ñsû-ñsû gólîyíkâ ízâ rú kpá trá, i'dî gólîyî ñjî tâ gólîyî â'dó 'bá mbî ñyî drí 'êlé rî kô'dáwá. ¹⁶ Gólîyî ämâ tâ kî, yî ùñjî Ôvârí trá, gô'dá tâ gólîyî drí rî'á 'êlé rî â'dâ tâ kî, gólîyî ñjî Ôvârí kô älöwálâ. Gólîyî 'bâä òjílâ lôvó kô. Gólîyî gâ dó tâ Ôvârí drí 'bâlé gólîyî drí rî 'êlé. Ítí rî, gólîyî ícâ kô tâ mbîmbî rî 'bá yî 'êlé älöwálâ.

2

Tâ mbîmbî gólîyî òjílâ ngüngü ìmbâ kâ rî

¹ Nî áni nyâányâ Títô, 'dôvó ní 'dê ní ìmbâ tâ gólîyî â'dó 'bá mbîmbî rî, â'dô gólâ Ôvârí drí 'bâlé trá rî vó ró. ² Nî ìmbâ ägô ämbâ-ämbâ â'dólé ñyî rîlí tâ ñnjî-ñnjî sî. Gólîyî ââ'dô tâ trô 'bá ró lôvó rú'bâ kâ drígá sî. Tâ ñsû gólîyíkâ ââ'dô äliká ró vö i'íli dódó. 'Dôvó gólîyî òlê tâ Ôvârí 'á pîpîsîlí älo sî. Ítí rî, gólîyî ò'bâ ñyî kpá òjílâ lôvó, gô'dá gólîyî fî ñdû ñdû, òzô gólîyî ùsû lâñô trá rî.

* 1:7 1.7 Úlí gólâ Póolô drí ígîlí nongá rî, tî Gîrîkî kâ sî rî, tâ ífî lâ kî, òjílâ gólâ rî 'bá òjílâ ázî vó ndrêlé rî. Gô'dá ñngá sî rî, 'dî rî'á ulî gólâ krîstô 'bá drí rî'á zîlá " 'bîsöpö'" rî i'dî.

³ Ítí rí, òkó àmbâ-àmbâ tāsī rí, ní ìmbâ gólìyì kpá tã 'èlé, à'dô ngá tìbè gólìyì sū 'bá Ôvârí rú rí yí sī. Gólìyì àà'dô kò tã ngõ 'bá ró òjílã àzã 'bá yí rú. Ôdrá ùdì kò gólìyì drī sī. Bê-rì gólìyì ìmbâ cé tã gólìyì à'dó 'bá dódó mbì rí 'bá yí ì'dì àzì-àzì lâ yí drí. ⁴ Ítí lâ 'dī sī rí, gólìyì à'dô ìcá'á cú òkó mvá ìmbálé gólìyì ágó yí 'dìyímvá yí bē lówó lâ yí 'bálé tándí ró, ⁵ tã trõ 'bá ró lówó rú' bá ká drīgá sī, à'dólé ìyì rú' bá vó ndrèlé dódó, tã 'bã ká rí 'bá yí 'èzò dódó, à'dólé òjílã tándí ró gō'dá kpá rílí tã àtã ìyì ágó yí ká zélé tã ìnjì sī. Òkó mvá gólìyì 'dē 'bá Yésū vósì rí 'bá yí à'dô ìyì tã 'dì 'bá yí 'è'á ndrì kàkàrã, tãlã òjílã òzò ùlì ònjì átã tã àtì-àtì Ôvârí ká rú tã ònjì gólìyìkã 'dī sī.

⁶ Ítí rí, ní àtã àgò mvá drì ngbálí-ngbálí, gólìyì àà'dô tã trõ 'bá ró lówó rú' bá ká rí drīgá sī. ⁷ Ítí rí Títõ, ní drē àgò mvá ró, 'dõvó àní nyáanyã àà'dô tã à'dã tándí rírì ká rí ró àgò mvá drì tã ndrì kàkàrã ní drì 'èlé rí 'bá yí tāsì rí. Ní ìmbâ tã mbìmbì ró pìpìsìlì tándí rí sī pàtī rí ró gō'dá kpá ùlì ìnjìlì ìnjì rí 'bá yí sī. ⁸ 'Dõvó ní àtã ùlì mbìmbì gólìyì òjílã drì tã àtázó rú lâ 'á kò rí 'bá yí ì'dì, tãlã àjú-'bã-àzì àníkã à'dô ró ànyì ró à'dólé ní drì àjú-'bã-àzì ró, tãlã gólìyì ìcá kò tã ànyã àzãkã ùsùlì átálé àmã krístõ 'bá yí rú.

⁹ Rú ì'bù 'bá yí tāsì rí, ní ìmbâ gólìyì rílí kárã rí'á tã ìyì lípì yí ká rí 'bá yí àrílí ì'dì. 'Dõvó gólìyì ò'è tã tándí gólìyì tã lâ drì sùlì gólìyì lípì yí rú rí ì'dì tã 'è'è ndrì gólìyìkã rí 'bá yí 'ásì. Gólìyì àanyã ìyì lípì yí tì kò'dáwá tã gólìyì lípì yí drì 'bálé gólìyì drì 'èlé rí sī. ¹⁰ Gólìyì ùùgù ngá gólìyì lípì yí ká kò. 'Dõvó gólìyì ò'dè gólìyì lípì yí vó tándí ró pìpìsìlì àlò rí sī. Òzò gólìyì ò'è ìtí rí, rírì gólìyìkã dódó 'dì à'dô òjílã 'bã'á tã lèlé tã ìmbâ-ìmbâ Ôvârí àmã pã 'bá ró rí tāsì rí 'á.

¹¹ Má kī, krístõ 'bá yí ndrì ò'è tã tándí ró ìtí, tãlã Ôvârí à'dã pìpìsìlì tándí ìyìkã trá àmã drì àjò-àjò Yésū ká sī, à'dô ró bē yí drì òjílã pázó tã ònjì ìyìkã rí 'bá yí 'ásì. ¹² Pìpìsìlì tándí gólákã lówó ká 'dì à'dã tã àmã drì ngá gólìyì sū 'bá gólã rú kò'dáwá rí 'bá yí gázó dó, gō'dá kpá tã lówókò àngó drì nó ká rí 'bá yí gálé dó cú ìtí vó lâ yí lóbè àkò. Lówó rí 'dì ìmbâ àmã kpá fī àtùlì gágá, gō'dá rírì mbìmbì rí rízó ì'dì, gō'dá tã gólìyì Ôvârí rí lúyízó rí 'bá yí 'èzò ì'dì. ¹³ Mã à'dô ìcá'á trá rí'á 'èlã tándí ró ìtí, òzò àmã kpá zã līfì 'bã'bã bē àgò-àgò àmã pã 'bá Yésū Krístõ gólã Ôvârí mbàràkã gãrã àmákã ró rí ká rí drī rí. Òzò Yésū àagò trá rí, gólã à'dô àmbã ìyìkã à'dá'á àmã drì. ¹⁴ Gólã fè ìyì nyáanyã trá drálé àmã tāsì, à'dô ró bē àmã pálé tã ònjì tì 'ásì ndrì gō'dá kpá àmã jílì ngbángbã, tãlã mã à'dô ró bē òjílã ìyì nyáanyã ká ró, cú ìtí tã ònjì àkò cé tã lèlé rízó tã tándí ró rí 'bá yí 'èlé ì'dì. ¹⁵ Ítí rí Títõ, 'dõvó ní ìmbâ tã 'dì 'bá yí òjílã drí. Ní trá rí'á cú drì-àcè bē drì-'bã kànísã ká ró. Ní lófì mbàràkã òjílã gólìyì ní drì rí'á ìmbálã rí 'bá yí 'á, drì-àcè àníkã 'dì sī. Gō'dá ní sò drì-mbílí kpá òjílã gólìyì rí 'bá tã ànyã 'èlé rí 'bá yí līfì. Ní àyè òjílã àzãkã kò àlówálã vò ndrèlé kòrò ní drī sī.

3

Tã rírì tándí mbìmbì rí tāsì

¹ Ní àtã tã nó tã lè 'bá yí drì ó'dì, tã lâ àagã ró bē gólìyì drī, gólìyì òrì tìtì ró mírì ìyìkã zélé gō'dá drì-'bã gólìyì ndrì drì-àcè bē mírì lésì rí 'bá yí zélé, gólìyì ààrì tã 'bã'bã drì-'bã 'dì 'bá yí ká tándí ró, gólìyì òrì kàyì vósì cé njã rí'á tã gólìyì tándí rí 'bá yí 'èlé ì'dì. ² Gólìyì àatã ùlì ònjì kò òjílã àzãkã rú.

Gõ'dá gólíyî òrî 'â ã'dí sî cú ítí lâwā-lāwā ákó ìyî lâfálé 'ásî. Gólíyî ò'ê tā mánísî ró, gõ'dá kpá tándí ró òjílā drí ndrî.

³ Nî ndrê ãkû ró rî, âmâ nyãányâ rî'á ndrî tā nî ákó lé 'bá ró. Mã gã dó tā Ôvârí kâ ìnjîlî, lôvó tā âmákâ rî 'bá yî kâ ádô âmâ trá tā gólíyî ányâ ró rî 'êlé. Tā ìsû-ìsû âmákâ òjílā ãzâ 'bá yî tāsî rî trá rî'á ònjí ró. Ngá gólíyîkâ rî 'bá yî âgî-âgî âmâ ìfî. Gõ'dá âmâ ndrî, âmâ 'álé ádrã trá âmâ lâfálé 'ásî.

⁴ Kpálé ítí rî, Ôvârí âmâ pã 'bá ró rî 'ê tā gólíyî â'dó 'bá tándí ró dódó rî 'bá yî rî trá âmâ drí, gõ'dá gólâ 'bã âmâ lôvó ndrî. ⁵ Gólâ pá âmâ 'dî kô, tãlâ tā tándí ãzãkã âmâ drí 'êlé trá rî 'bá yî tāsî. Bê-rî gólâ rî 'â ã'dî nî ndrú âmâ rú. Gólâ jî âmâ trá â'dólé ngbángbá tā ònjí âmákâ rî 'bá yî 'ásî, gõ'dá âmâ 'bãlé òjílā ó'dí gólâkâ ró Líndrí Tándí gólâkâ rî sî. ⁶ Ôvârí âfê Líndrí Tándí íyîkâ âmâ drí, tãlâ Yésû Krístô pã âmâ trá rî drí. ⁷ Ôvârí 'ê tā 'dî ítí, tãlâ yî 'bã ró âmâ â'dólé òjílā tā mbîmbî 'bá ró íyî ìfî drî 'á tãlâ pîpîsîlî tándí íyîkâ âmâ drí rî tāsî, gõ'dá tãlâ mã ícã ró bê lédrê-lédrê ãdûkû ákó âmâ drí rî'á ìfî 'bãlé vó lâ rî úsúlî. ⁸ Úlî âmákâ 'dî 'bá yî ndrî rî'á pãtî.

Títõ, má lë ní drí tā 'dî 'bá yî átálé ngbálî-ngbálî òjílā gólíyî ní drí ìmbálé trá 'dî 'bá yî drí, tãlâ gólíyî tā lë 'bá ró rî 'bá yî ò'bã ró ìyî nyãányâ rî'á tā gólíyî tándí ró òjílā pã 'bá ndrî pîpîsîlî ãlô sî rî 'bá yî 'êlé ì'dî.

⁹ Nî âyê ázî-ázî ãzâ 'bá yî kô tî òcílî ní bê tā gólíyî tā ífî ákó ró rî 'bá yî tāsî. Gõ'dá kpá gólíyî ò'bã ní kô rîzô âmâ á'bíyá yî rú ngílî gólíyî bê. Nî òjâ tā kô tā gólíyî tā 'bã'bã lâ'bí kâ ró rî tāsî. Tãlâ tā òjâ rî 'dî rî'á cú ítí tā ífî ákó, gõ'dá pá òjílâ kô. ¹⁰ Nî sô drî-mbílî ândâlâ rî òjílâ gólíyî 'ê 'bá ìyî lâfá lônýlî ázî-ázî rú sî rî 'bá yî ìfî. Òzô gólíyî áâyê tā rî 'dî kô'dáwá rî, vó lâ sî, ní âyê òjílâ rî ònjí ró 'dî 'bá yî zãã. ¹¹ 'Dôvó ní nî pãtî kî, òjílâ ítí 'dî rî'á tā ònjí 'bá 'î. Tã ìsû gólâkâ rî'á tā nî ákô kâ ró, ìzã rú trá. Tã gólíyî drílâ rî'á 'êlâ rî 'bá yî â'dâ tā drílâ kî, gólâ rî'á tā ányâ 'ê'á.

Tã ãdûkû

¹² Mã trá 'ê'á Ārîtémã yî jólé Tíkíkô bê ní ngálâ, nî'á lôsî kãñsã kâ 'êlé tólâ. Òzô gólíyî òcã trá tólâ rî, ní ùjû ânîlî 'wãã ró âmâ úsúlî Nîkôpólî 'á, tãlâ má 'bã tā trá nîzô rîlî tólâ párá gólíyî ôzê kâ rî 'bá yî sî. ¹³ Nî ùjû ró Zênásî òjílâ pã 'bá ró vó tā kî kâ 'ásî rî gõ'dá kpá Āpólô yî pãlé ácî gólíyîkâ 'ê'á tólâ rî tāsî. Nî pã gólíyî tãlâ ngá gólíyî drí lélé rî 'bá yî sî ndrî. ¹⁴ 'Dôvó òjílâ âmákâ rî 'bá yî ìlî tā gólâ ngá fê 'bá gólíyî nyãányâ drí tā tándí 'èzô rî 'bá yî ì'dî. Gólíyî ìlî kpá tā ngá fêzô gólíyî ìzã lâ bê rî 'bá yî drí rî. Gõ'dá gólíyî òrî kô cú ítí lôsî tándí 'ê ákó.

¹⁵ Òjílâ gólíyî ndrî má bê nólé nõ 'bá yî 'ê nî-bê-yã ânî drí rîô. 'Dôvó ní 'ê nî-bê-yã âmákâ òjílâ âmâ ázî-ázî ró tā lë 'bá, gólíyî âmâ lôvó bê ìyî 'á tólâ rî 'bá yî drí ákî ákó. Ítí rî, Ôvârí âã'dô ânî bê ndrî. Ì'dî 'dî.

Tā îgĩ-îgĩ Póólō kâ Fĩlēmónā drí Fĩlēmónā

Tā 'ě'á zĩlā nĩlĩ sísí rĩ

Póólō îgĩ wárāgā nō nĩ íyĩ rũ-lě-āzĩ Fĩlēmónā gólā â'dó 'bá rǎgĩĩ bē dũũ rĩ drí. Tā ífí Póólō drí wárāgā nō îgĩzō nō, tǎlā rǎgĩĩ Fĩlēmónā kâ ālō, rú bē Ōnēsímō rĩ rā trá vólé, gō'dá â'dó trá krístō 'bá ró. Póólō lē Fĩlēmónā ō'ē ró tā Ōnēsímō drí ōzō gólā rĩ âdrúpĩ krístō 'bá ró rĩ tí, ōzō Ōnēsímō ōgō trá vólé gólā ngálā rĩ.

1-2 Mā Póólō îgĩ wárāgā nō ní drí Fĩlēmónā gólā â'dó 'bá amā ngá 'ě 'bá āzĩyā ró. Amā Tĩmátĩyā yĩ bē, mā 'ē nĩ-bē-yā ānĩ drí ánĩ ōkó Āpĩyā gō'dá kpá Ārĩkípō gólā rĩ 'bá kpá tā Ōvārĩ kâ átĩ-átĩ rĩ pélé, gō'dá ndrĩ 'dó ōjĩlā Ōvārĩ kâ rũ 'é'bé 'bá vō ālō 'á ní drí 'bā 'álā rĩ 'bá yĩ bē. Ōzō ānĩ drí nĩlĩ rĩ kátĩ, ngbāangbānō rĩ, mā rĩ'á ōmbē-ōmbē ró gǎnĩmǎ 'á, tǎlā má 'dē trá Yēsũ Krístō vósĩ. ³ Ōvārĩ amā átá ró gō'dá Kúmú amákā Yēsũ Krístō bē, ōfē ōrē ānĩ drí tā ǎ'dĩ bē.

Tā Póólō drí āwō-ítĩ 'ězō Ōvārĩ drí Fĩlēmónā rĩ tāsĩ rĩ

4-5 Fĩlēmónā, amā āzĩ-āzĩ tǎndĩ 'dĩ, ĩtũ-pá vósĩ cé má ōtĩrĩ rĩ āwó ngólé Ōvārĩ drí rĩ, má rĩ kpá zāā rĩ'á āwō-ítĩ 'élé Ōvārĩ drí ánĩ tāsĩ, tǎlā má ārĩ trá kĩ nĩ rĩ, ní Fĩlēmónā rĩ'á ōjĩlā Ōvārĩ kâ rĩ 'bá yĩ lówó lā bē dũũ ní 'á, gō'dá kpá ní lē tā ánĩkâ trá Kúmú amákā Yēsũ 'á. ⁶⁻⁷ Nĩ ĩcĩ krístō 'bá ĩfĩ trá dũũ úlĩ átā-átā sĩ gólĩyĩ drí tā lēlē ánĩkâ Ōvārĩ 'á rĩ sĩ. 'Dĩ 'bā mā trá â'dólé āyĩkō ró āmbá. ĩtĩ rĩ, má ngō āwó Ōvārĩ drí kĩ nĩ rĩ, ōzō ní ōtĩrĩ tā rĩ 'dĩ 'ēē rĩ, ní nĩ ró bē tā tǎndĩ ndrĩ tĩbē Yēsũ Krístō drí rĩ'á 'ēlā amā drí rĩ yĩ.

Tā Ōnēsímō rĩ tāsĩ

8-9 Mā ā'dó kpálé mbārākā bē tā 'bálé ní drí Yēsũ Krístō ngá lésĩ rĩ, má â'dó ánĩ ĩjĩ'á cé ālō tā fĩnyáwá tāsĩ, tǎlā amā rĩ'á ní bē āzĩ-āzĩ ró. Mā Póólō rĩ'á āgō ārākā 'ĩ, gō'dá mā kpá rĩ'á gǎnĩmǎ 'á, tǎlā má drí 'dězō Yēsũ Krístō vósĩ rĩ tāsĩ. ¹⁰ Amā nyāányā lō'bā rú'bá ní drí tǎlā amā mvá Ōnēsímō rĩ tāsĩ. Gólā 'bā tā trá tā lēlē Yēsũ 'á, tǎlā tā má drí átálé trá gólā drí, má drí â'dózó drē ākpākā'dā gǎnĩmǎ 'á nōlē rĩ sĩ rĩ. ¹¹ Ōnēsímō ōzō ā'dó kpálé trá rǎgĩĩ ánĩkâ ĩ'dĩ ǎkũ ró rĩ, gólā pá ní kō āmbá. Gō'dá ngbāangbānō rĩ, gólā â'dó amā pǎ'á cú kpǎrǎtĩ ní bē.

¹² Ōzō ā'dó kpálé ĩzā kōkō amákā kĩ'á nĩ rĩ, gólā ābĩ amā áyē'á nō ĩ'dĩ rĩ, má ābĩ gólā rĩ jō'á lógólé ní ngáá tólā. ¹³ Mā lē gólā trá â'dólé rĩlĩ má bē nōlē, ā'dó ró bē gólā drí rĩzō rĩ'á amā vó ndrēlē. Mā drē gǎnĩmǎ 'á nō, tǎlā tā átĩ-átĩ Ōvārĩ kâ tāsĩ. Gólā rĩ amā pǎlē 'dĩ, tǎlā nĩ yũ'dáwá amā pǎlē nōlē rĩ drí sĩ. ¹⁴ Ōzō má ōlē rǎgĩĩ ánĩkâ 'dĩ kpálé rĩlĩ má bē nōlē rĩ, â'dó kō mbĩ má drí 'ēlē kōrō ĩtĩ lā 'dĩ ró cú ĩtĩ ní drí tǎ-drĩ lā 'dĩ lē ākó. ĩtĩ rĩ, ní 'ē tā â'dó 'bá mbĩ rĩ ĩ'dĩ má drí Ōnēsímō rĩ tāsĩ, tǎlā ní lē 'ēlā.

¹⁵ Tā ĩsũ amákā ní drí rĩ rĩ'á kĩ nĩ rĩ, ōzō Ōnēsímō drí ánĩ áyērē trá pará fĩnyáwá sĩ, gō'dá nō gólā ābĩ gō'á ní ngálā zāā gbádú 'dĩ. ¹⁶ Gólā gōō 'dĩ kō â'dólé rĩ'á 'ēlā cé rǎgĩĩ ró. Nĩ ĩsũ tā gólā rĩ tāsĩ âdrúpĩ ní drí lówó lā 'bálé rĩ ró. Gō'dá amā nyāányā 'bā gólā rĩ lówó bē trá rĩ, ní gō ní 'bā gólā rĩ

lôvó kpá rōô āzī-āzī ró gō'dá kpá krístō 'bá āzī ró. ¹⁷ Ōzō má ā'dô fí p̄t̄t̄ī ānī āzī-āzī 'ì rī, ní l̄gũ Ōnēsímō rī nō kpá té ōzō ní drí ámā l̄gũr̄ī rī k̄atī. ¹⁸ Ōzō nḡatá gólā ūũgũ ngá 'ì ní dr̄ígá s̄ī tólā yā rī, má ā'dô ngá rī dr̄ílā ūgũl̄í trá 'd̄ī vō lâ f̄ē'á l̄ôḡólé ní drí. ¹⁹ Mā Póólō má ìḡī ámā rú nō tā 'bā'bā ró ní drí k̄ī'á n̄ī rī, má ā'dô ngá rī 'd̄ī f̄ē'á l̄ôḡólé ní drí. Ngá áníkā má bê 'd̄ī r̄ī'á cé f̄ínyáwá ìtī, 'd̄ōvó ní āyē, má p̄ē dr̄ē tā kpá āndálé ní drí k̄ī n̄ī rī, má 'è tā ąnḡí trá ní drí ḡar̄ā tā l̄āf̄ā 'd̄ī k̄ā dr̄ī s̄ī, má drí l̄at̄ī tā l̄ēl̄ē k̄ā Yésū 'á rī ā'dázó ní drí rī tú.

²⁰ Ámā ādr̄úp̄ī, má ìj̄ī ní ámā p̄alé nō, t̄ālā āmā kp̄ar̄at̄ī ní bê tā l̄ē 'bá Kúmú āmākā Yésū 'á. Ìtī rī, ní āj̄ō Ōnēsímō vólé má nḡáá n̄ólé. Tā 'd̄ī ā'dô ámā 'bā'á ā'dólé āȳīk̄ō ró. ²¹ Mā rī r̄ī'á wárāgā nō ìḡī'á nō ní drí. Gō'dá má n̄ī trá k̄ī n̄ī rī, ní ā'dô tā má drí ìj̄ílí rī 'ē'á.

²² Áā'dô ámā ìnj̄í'á ḡan̄ím̄ā 'ásī, t̄ālā n̄ī r̄ī'á āwó nḡō'á Ōv̄ar̄í drí ámā t̄āsī. Á'dô bê ìtī rī, ní édē vō má drí n̄ízó r̄ílí 'á lâ ní bê ūmú ró t̄ākō.

N̄ī-bē-yā Póólō k̄ā ōj̄il̄ā drí

²³ Ēp̄āf̄ar̄ásī kpá bê r̄ī'á má bê n̄ólé ḡan̄ím̄ā 'á, t̄ālā gólā 'dē kpá Yésū Krístō vósī. Gólā 'è n̄ī-bē-yā āmbá ānī drí. ²⁴ Ámā ngá-'ē-āz̄iyā yī, Mārākō, Ār̄īsītārókō, Dēmásī, gō'dá kpá Lúkā yí bê, 'è ìyī n̄ī-bē-yā kpá āmbá ānī drí tólā.

²⁵ Kúmú Yésū Krístō ō'bā ìyī dr̄ī ānī dr̄ī. Ī'dī 'd̄ī.

Tã ìgĩ-ìgĩ 'bàsúró Ìbùrù ká drí Ìbùrù

Tã 'ě'á zìlâ nǐlǐ sísí rí

Wárāgā nò ìgĩ krístò 'bá gólíyí òjílā Yúdā yí ká 'bàsúró àzā 'bá yí drí rǐ'á zìlâ Ìbùrù rí 'bá yí drí. Gõ'dá krístò 'bá àzā 'bá yí gólíyí lāfálé gō ìyí trá vólé kpá tã lā'bí ìyíkā sísí àkù rí ká 'élé. Wárāgā nò ìgĩ 'bá lā kī, Yésù àà'dô tótó ì'dí òjílā gólā à'dô-à'dô Ôvârí ká à'dá 'bá àmā drí ndrǐ ífí sǐ rí ì'dí, Ôvârí lô'bā ngá ndrǐ Yésù sǐ. Gõ'dá gólā rí ìyíkā zāā bādǐ Ôvârí rí mvá ró. Yésù àrǐ tã átá lā Ôvârí ká lāṅō gólā rí 'ě 'bá rí sǐ. Ítí rí gõ'dá rí, gólā rǐ'á tã àṅgū 'bá yí drǐlǐ, gõ'dá kpá mālāyíkā yí drǐlǐ ndrǐ, gõ'dá kpá Músā drǐlǐ. Òjílā ndrǐ gólíyí tã Yésù ká lē 'bá rí, ópā gólíyí trá tã ònjí 'ásí, ùrǐ 'ásí, gõ'dá kpá òdrā 'ásí. Yésù ì'dí òjílā tã édé 'bá àmā lāfálé sǐ Ôvârí bē, òzō drǐ-'bá gólā drǐ-'bá àzǐ drǐlǐ ndrǐ rí kátí rí. Gólā rí gógó ífí lā drā òzō drǐ tǐ 'bá kátí, tālā Ôvârí àāyē ró tã ònjí àmākā bē.

Wárāgā nò ìgĩ 'bá lā lōngō ìyí à'bíyá yí gólíyí rí 'bá zāā tã lēlē sǐ Ôvârí 'á bũúú òdrā gólíyíkā rí tú rí tã lā yí ì'dí kápítā 11 'á. Gõ'dá kápítā 12 'á rí, gólā à'dā òjílā Ìbùrù ká drí kī, gólíyí òtrō kpá tã 'dǐ ì'dí 'élé, gõ'dá rǐzō zāā tã lēlē sǐ, gõ'dá ìfí 'bālē Yésù drǐ, gõ'dá kpá rǐlǐ tǐtǐ ró lāṅō 'ásí ndrǐ.

Tã Ôvârí rí mvá Yésù drí à'dózó àmbā bē gārā lāvũlǐ kôrô rí

¹ Àmā rú-lē-àzǐ yí, àkù ró nā 'bá yí sǐ rí, Ôvârí àtā tã àmā à'bíyá yí drí tã àṅgū 'bá ìyíkā rí 'bá yí sǐlǐ. Gólā àtā tã trá gólíyí drí ítí àndálā dūú lǎtǐ dūú ngǐngǐ àzā 'bá yí 'ásí. ² Gõ'dá ndrô nō 'bá yí sǐ rí, gólā à'dā tã trá àmā drí ìyí mvá sǐ. Ítí rí, gólā nǐ ìyí mvá trá à'dólé ngá-tǐ ndrǐ lǐpǐ ró. Mvá lā sǐ, gólā 'bā ngá-tǐ ndrǐ àṅgō nō 'á nō 'bá yí nǐ. ³ Ôvârí rí mvá rǐ'á té òzō Ôvârí rí gógó kátí àmā drí Ôvârí rí à'dô nǐzō dódó. Ítí rí, Ôvârí rí mvá rǐ'á Ôvârí rí sūsū à'dá'á àmā drí ngbángbá. Úlǐ mvá 'dǐ ká rǐ'á cú mbârākā bē ngá-tǐ ndrǐ àtǐlǐ gágá, tālā ngá àṅgō nō ká rí 'bá yí òrǐ ró tǎndí ró lōsǐ Ôvârí ká 'élé dódó. Ôvârí rí mvá drā trá, à'dô ró bē lǎtǐ òjílā jǐzō tã ònjí ìyíkā 'ásí rí nǐzō, tālā gólíyí à'dô ró bē ngbángbá Ôvârí rí ìfí drǐ 'á. 'Dǐlǐ vósǐ rí, drílā rǐzō vǔdrǐ vō drǐ-àcē ká 'álā, Ôvârí gólā à'dó 'bá mbârākā àkǐ bē rí drǐ-àgō drǐ lā 'álā.

Tã àmbā Ôvârí rí mvá ká drí à'dózó gārā àmbā mālāyíkā yí ká drǐlǐ sǐ rí

⁴ Ôvârí rí mvá drí rǐrǐ vǔdrǐ Ôvârí lǎgátǐ ítí 'dǐ 'á rí, Ôvârí à'dā tã trá kī, ìyí mvá àà'dô àmbā ró kôrô àmbā mālāyíkā ìyíkā rí 'bá yí ká drǐlǐ sǐ. Gõ'dá àrō Ôvârí yí lāfálé 'á ìyí mvá bē rí rǐ'á lǎnjǐ-lǎnjǐ ró kôrô àrō gólākā mālāyíkā gólākā rí 'bá yí bē rí drǐlǐ sǐ. ⁵ Nǐ ndrē drē, Ôvârí zǐ mālāyíkā ìyíkā rí 'bá yí àzākā lā kō àlō ìyí mvá ró. Gõ'dá rí, gólā àtā tã trá Yésù rí tāsǐ kī,

“Nǐ rǐ'á àmā mvá ì'dí. Àndrō nò, òjílā à'dô tã nǐ'á kī, mǎ rǐ'á ànǐ átá 'ì.”*

Lōngó 2.7

Gõ'dá Ôvârí àtá úlǐ nō 'bá yí kō mālāyíkā àzākā tāsǐ kī,

* **1:5** 1.5 Úlǐ nō 'bá yí à'dā tã trá kī, Ôvârí 'bā ìyí mvá Yésù trá rǐlǐ Kúmú àṅgǐ ró àṅgō nō drǐlǐ ndrǐ.

“Má ĩ'dĩ átá lâ 'ĩ, gō'dá gólá ĩ'dĩ ámâ mvá 'ĩ.”

2 Sāmōwélē 7.14

6 Ôvârí 'ê bê 'ě'á íyĩ mvá ãlôwá 'dĩ ãjólé ãngó nõ 'á rĩ, gólá âtâ tâ kĩ,
“Dōvó mālāyíkā ámakā ndrĩ ĩnĵĩ gólá.”

Lôngó 97.7

7 Nōô 'bá yĩ rĩ'á úlĩ Ôvârí kâ ĩgĩlí trá mālāyíkā íyíkâ rĩ 'bá yĩ tāsĩ rĩ yĩ ĩ'dĩ,

“Ôvârí 'bā mālāyíkā íyíkâ rĩ 'bá yĩ lōsĩ 'ě 'bá íyíkâ rĩ ró rĩ'á tâ íyíkâ 'élé 'wāâ'wā,

ōzō kăgũmăă drĩ vĩrĩ kpĩ kpĩ rĩ kâtĩ lōsĩ Ôvârí kâ 'ěrē 'á,
gō'dá kpá ōzō lăşĩ lăndrâ drĩ â'dórē rĩ kâtĩ.”

Lôngó 104.4

8 Gō'dá ĩgĩ trá búkũ Ôvârí kâ 'á gólá rĩ mvá rĩ tāsĩ kĩ,

“Ăwô Ôvârí, nĩ Ôvârí 'ĩ. Kũmũ ánikâ â'dô rĩ'á zāâ gbădú nĩ drĩ ãngó ánikâ nõ rŭzó tâ mbĩ 'ě'ě sĩ.

9 Gō'dá nĩ rĩ'á cú tâ mbĩmbĩ rĩ 'bá yĩ lōvó bê ní 'á, gō'dá nĩ rĩ'á cú ĩtĩ tâ ányâ ró rĩ 'bá yĩ lōvó lâ ákó ní 'á.

Tălâ tâ 'dĩ tāsĩ rĩ, Ôvârí, Kúmú ánikâ ró rĩ, 'bā nĩ â'dólé äyĩkō bê ämbā, tâlâ gólá nĵĩ nĩ nĩ â'dólé ämbā bê lăvŭlĩ gără ämbā ání äzĩ-äzĩ yĩ kâ rĩ drĩ sĩ.”*

Lôngó 45.6-7

10 Gō'dá ĩgĩ kpá trá búkũ Ôvârí kâ 'á gólá rĩ mvá rĩ tāsĩ kĩ,

“Ôvârí, tâ ómvó ngá 'ásĩ rĩ, ní 'bā ãngó nõ nĩ.

Gō'dá ání nyāányâ drĩ kpá 'bũũ 'bāzó.

11-12 Ngá 'dĩ 'bá yĩ â'dô rŭ ĩzā'á ndélé ndrĩ ngbá,

gō'dá nĩ rĩ gógó â'dô rĩ'á zāâ gbădú ädũkũ ákó.

Nĩ â'dô ngá-tĵĩ ãngó nõ kâ rĩ 'bá yĩ vŭ'á volé ōzō ōjĩlâ drĩ ítá ĩrĩkũ ätĩrĩ vŭlĩ volé gō'dá ngĩ lâ sōzó ĩ'dĩ rĩ kâtĩ.

Gō'dá ĩtĩ rĩ, nĩ rĩ gógó â'dô rĩ'á zāâ rŭ ōjā ákó ãlôwálâ.”

Lôngó 102.25-27

13 Gō'dá Ôvârí átá tâ nô kô mālāyíkā äzākā drĩ kĩ,

“Nĩ rĩ ámâ gārâ drĩ 'á ámâ drĩ-ágó drĩ,

gō'dá má â'dô ání äjũ-'bā-äzĩ yĩ 'bā'á ání pá zélé 'á.”

Lôngó 110.1

Gō'dá gólá âtâ tâ rĩ 'dĩ 'bá yĩ trá cé íyĩ mvá drĩ.

14 Gō'dá mālāyíkā ndrĩ rĩ'á ĩyĩ cé gólĩyĩ rĩ 'bá tâ 'élé Ôvârí drĩ rĩ ĩ'dĩ. Ôvârí äjô gólĩyĩ ōjĩlâ gólĩyĩ drĩlâ 'bā'á pālâ ĩyĩ tâ ōnĵĩ ĩyíkâ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ ämŭlĩ.

2

Tā drĩ-mbilĩ sōsō kâ ōjĩlâ ĩfĩ 'dĩyĩ pāpā Ôvârí kâ tâ lâ gāgā

dó rĩ tāsĩ rĩ

1 Á'dô ämbā Yésũ kâ â'dózó gără lăvŭlĩ kôró rĩ tāsĩ rĩ, ämâ ĩfĩ ōmbā ämâ rŭ, tâlâ tâ gólĩyĩ ĩmbálé trá ämâ drĩ rĩ yĩ ärízó bê dódó 'élé. Ōzō mã ō'ê trá ĩtĩ rĩ, ĩcá kô ämâ ädózó kŭlĩ mánĩsĩ volé lătĵĩ pătĵĩ Ôvârí kâ rĩ 'ásĩ. 2 Äâ'dâ trá ämâ drĩ kĩ, tâ 'bā'bā gólĩyĩ Ôvârí drĩ ĩmbálé ämâ drĩ 'élé mālāyíkâ yĩ sĩ rĩ rĩ'á cú ĩtĩ drĩ vē ákó 'á lâ tâ pătĵĩ ró. Gō'dá mã nĵĩ trá kĩ, ōzō ōjĩlâ äzā

* 1:9 1.9 Vērēsĩ nõ 'á, Yésũ rĩ äzĩ-äzĩ yĩ rĩ'á mālāyíkâ yĩ ĩ'dĩ ōjĩlâ mvá yĩ bê.

ō'bā tā lâ kô drī 'á 'élé yā rī, lânō tā árîmâkô kâ â'dô gólâ rī úsú'á. ³ Bê trá ítí rī, lânō â'dô kpá âmâ úsú'á trá lâvũlĩ kôrô, òzô mã ònjâ trá 'díyĩ pāpā ángĩ Ôvârí drí âfêlé trá âmâ drí Yésũ rī òdrâ sī rī rú rī. Kúmú âmákâ Yésũ rī gógó â'dô nĩ sísí tā átálé 'díyĩ pāpā rī 'dĩ tāsĩ. Gólĩyĩ tā lâ árĩ 'bá trá gólâ sílĩ sī rī, drí iyĩ tā 'dĩ â'dázó âmâ drí tā pătĩ ró. ⁴ Ôvârí rī gógó â'dâ tā kpá âmâ drí kī, tā âtĩ-âtĩ 'dĩ ââ'dô rĩ'á pătĩ, tálâ tā lârákô Yésũ yĩ drí 'élé trá lâjô 'bá gólâkâ rī 'bá yĩ bê rī 'bá yĩ sī. Ôvârí 'bâ gólĩyĩ drí tā lârákô 'dĩ 'bá yĩ 'élé â'dólé lâmbé tá tá âtĩ-âtĩ iyíkâ 'dĩ kâ â'dalé kī, ââ'dô rĩ'á pătĩ rī ró. Gólâ âfê mbârákâ drílĩyĩ tá tĩ drí â'dízó drílâ sī 'dĩ 'bá yĩ 'ézó gō'dá kpá mbârákâ lôsĩ gólâkâ 'ézó rī bê Líndrĩ Tândĩ iyíkâ sī, â'dô tá gólâkâ lélé rī vó ró.

Tā Yésũ drí â'dózó òjílâ mvá ró rī

⁵ Ôvârí njí mālâyíkâ kô â'dólé drí-âcê bê ángó ó'dí* yĩ drí 'é'á 'bālâ rī drílĩ. ⁶ Gō'dá vō ázâ bê rĩ'á búkũ Ôvârí kâ 'á gólâ òjílâ ázâ drí tá ìgĩzó trá tá òjílâ mvá drí lânjĩzó lânjĩ Ôvârí rī lĩfĩ drí 'á rī tāsĩ. Tā rī ìgĩlí búkũ rī 'dĩ 'á rī kī,

“Ngá òjílâ mvá 'bâ 'bá â'dólé lânjĩ-lânjĩ ró nĩ Ôvârí rī lĩfĩ drí 'á rī iyíkâ â'dô ngá 'í yā?

Ngá gō'dá ní rī vó lâ yĩ ndrêlé dódó â'dô tāsĩ yā?

Â'dó kô tá òjílâ drí rĩ'á 'élâ rī sī.

⁷ Gō'dá ní 'bâ âmâ gólĩyíkâ rī â'dólé rōô, gō'dá rĩzó gólĩyĩ ìnjĩlí.

Âmbâ mālâyíkâ yĩ kâ lâvũ trá gārâ âmâ gólĩyíkâ rī drĩ sī cé fínyáwá ítí.

⁸ Gō'dá nĩngá sī, ní 'bâ ngá-tĩ âmâ nō 'bá yĩ trá ndrĩ gólĩyĩ zélé.”

Lôngó 8.4-6

Gō'dá Ôvârí 'bâ ngá-tĩ âmâ nō 'bá yĩ bê ndrĩ gólĩyĩ zélé rī, gólâ áyé tá ázâkâ kô 'bâlê â'dólé gólĩyĩ zélé. Gō'dá lé ítí rī, ngbângbânō, mã ndrê drê òjílâ mvá kô ngá-tĩ ángó nō kâ rī 'bá yĩ 'bâlê â'dólé iyĩ zélé. ⁹ Ngá gólâ âmâ drí ndrêlé rī iyíkâ Yésũ ì'dĩ gólâ tìbê ngá ángó nō kâ ndrĩ rī 'bá yĩ 'bâlê â'dólé yĩ zélé. Gō'dá ndrô dã gólâ drí â'dózó ìnyákú drĩ rī sī rī, Ôvârí 'bâ âmâ gólâkâ rī â'dólé âmâ mālâyíkâ iyíkâ rī 'bá yĩ kâ rī zélé. Gō'dá ngbângbânō rī, âmâ gólâkâ lâvũ trá gārâ â'dólé rōô. Ôvârí 'bâ lânjĩ trá drí lâ kúmú ró ítí, tálâ gólâ úsú lânō trá gōzó kpá drâlê tá ònjĩ âmákâ rī 'bá yĩ tāsĩ. Gō'dá tálâ pĩpĩsílĩ tândĩ Ôvârí kâ âmâ òjílâ drí rī sī rī, Yésũ drí drázó òjílâ ndrĩ rī 'bá yĩ vō lâ 'á, tálâ lânō tá ònjĩ gólĩyíkâ rī kâ nĩlí.

¹⁰ Ôvârí lô'bâ ngá-tĩ âmâ ndrĩ nō 'bá yĩ nĩ, gō'dá ngá-tĩ âmâ drílâ lô'bâlê 'dĩ rĩ'á ndrĩ 'dó gólâ drí gō'dá tá gólâkâ 'élé cé ì'dĩ. Gō'dá Yésũ nĩ lätĩ bê trá òjílâ iyíkâ pázó iyĩ òdrâ sī rī, trá rĩ'á tá mbĩ 'í kī, Ôvârí 'bâ Yésũ trá tá iyíkâ 'díyĩ pāpā kâ ndêlé lânō gólâ 'dê 'bá Yésũ rī gógó drĩ rī sī. 'Díyĩ pāpā 'dĩ sī rī, gólâ 'bâ òjílâ dùú trá â'dólé òjílâ iyíkâ ró, tálâ ìnjĩ ró bê kpá gólĩyĩ. ¹¹ Yésũ gólâ rĩ 'bá âmâ òjílâ 'bâlê â'dólé tândĩ ró mbĩmbĩ, gō'dá âmâ rī gógó âlôlá gólĩyĩ gólâ drí rĩ'á 'bâlâ â'dólé tândĩ ró mbĩmbĩ 'dĩ rĩ'á iyĩ ndrĩ 'dó ngá âlô 'í gólâ bê. Gō'dá âmâ átá rĩ'á âlô Ôvârí ì'dĩ. Tā rī 'dĩ tāsĩ rī, Yésũ rĩ'á anyĩ âkó âmâ zĩzó iyĩ âdrúpĩ yĩ ró gō'dá kpá iyĩ ìzó yĩ ró. ¹² Yésũ òtírĩ tá átá rù ìzâ gólâ 'é 'bá 'dêlé gólâ drĩ rī tāsĩ rī, gólâ zĩ âmâ trá iyĩ âdrúpĩ yĩ ró iyĩ ìzó yĩ bê. Gólâ âtâ tá Ôvârí drí Dăwúđĩ tĩ kī,

* 2:5 2.5 Ôvârí â'dô òjílâ pā'á tá ònjĩ 'ásĩ gólĩyĩ drí â'dózó òjílâ ó'dí ró. Gō'dá gólâ â'dô ángó nō êdê'á â'dólé ángó ó'dí tá ònjĩ âkó rī ró.

“Má â'dô tâ ánikâ pê'á áamá âdrúpĩ yí drí áamá ízó yí bê.

Ōjílā ánikâ drí rú ê'berē 'á rātaā 'élé rí, mā â'dô ání lúyí'á kpākā ālô.”

Lôngó 22.22

¹³ Gō'dá gólā átā tā 'dī kpá Īsáyā tị Ōvārí rí tāsī kī nī rí,

“Gō'dá má fē áamá nyāányā ní drīgá.

Má rī'á nō, 'dīyímvá Ōvārí ká âfēlé trá má drí âdrúpĩ ró gō'dá ízó ró rí 'bá yí bê.”

Īsáyā 8.17-18

¹⁴ Gō'dá 'dīyímvá rí 'dī 'bá yí rī'á iyī ōjílā mvá ró cú rú'ba ĩnyákú bê. Bê trá ítí rí, Yésū rí gógó nyāányā lâ drí â'dózó kpá ōjílā mvá ró gólīyí kátí, tálā gólā ĩcā ró bê drālē gólīyí tāsī. Lạtị ālô gólā drí tâ trözó Sātānā gólā â'dó 'bá cú fāfā bê ōjílā fūzó rí drīgá sī gólā rí pēzó rí, cé rī'á gólā drí drāzó tâ ōnjí ōjílā ká rí 'bá yí tāsī. ¹⁵ Ōdrā gólākā sī, gólā ĩnjí ōjílā gólīyí ōmbélé trá rāgĩ ró ndrô ndrô rí 'bá yí trá ũrĩ gólīyíkā ōdrā ká rí 'ásī. ¹⁶ Mā nị trá kī, Yésū pá mālāyíkā ĩ'dī kô. Gólā pá āmā gólīyí tâ lē 'bá trá gólā 'á ōzō Ābārāyāmā drí tâ lērē kátí rí 'bá yí ĩ'dī. ¹⁷ Ítí rí, ícā trá Yésū drí â'dólé ōzō iyī âdrúpĩ yí iyí ízó yí bê kátí tâ 'ásī ndrī tálā tâ nō 'bá yí tāsī, tálā gólā ĩcā ró bê â'dólé tâ êdé 'bá ró ōjílā lāfálé 'á Ōvārí bê ōzō drī-'bá ángí ngá lị 'bá fēlé Ōvārí drí rí 'bá yí ká tí. Gólā fē iyī nyāányā trá ōdrā sī gólīyí pālē tâ ōnjí gólīyíkā 'ásī. Gō'dá ōdrā gólākā sī rí, Ōvārí áyē tâ ōnjí āmākā rí 'bá yí trá, gō'dá mā ā'dô ró ló'bó ālô 'á Ōvārí bê. ¹⁸ Gō'dá gólā â'dô ícā'á kpá ōjílā gólīyí ũjūlị tâ ōnjí 'élé rí 'bá yí pālē, tálā tâ 'dīyí ũjū-ũjū ká tâ ōnjí 'élé rí trī gólā trá rōo kpĩ. Ítí rí, gólā ícā trá ōjílā 'bālē rīlị gágá tâ lēlē gólīyíkā 'á kạyị ódrí gólīyí ũjūzó tâ ōnjí 'élé rí sī.

3

Tā gólā ícázó Yésū rí ĩnjīlị gārā Músā drī sī rí

¹ Ānī ndrī, áamá âdrúpĩ yí áamá ízó yí bê gólīyí Ōvārí drí zīlị trá ōjílā íyíkā ró rí 'bá yí, 'dōvó ānī ndrī, nī ĩsū tâ Yésū rí tāsī. Ōvārí ájō gólā trá āmā drí tâ êdé 'bá ró āmā lāfálé yí bê gō'dá kpá gólā āmā drí tâ lēzó 'á lâ rí ró.

² Yésū rí trá tâ Ōvārí ká 'élé pịpịsịlị ālô sī, ōzō āmā á'bịyá Músā drí rīrī tâ Ōvārí drí átálé drílā rí 'élé lậvūlị kōrô rí kátí. ³ Gō'dá rī'á ícā-ícā ró Yésū rí ĩnjīlị rōo gārā Músā drī sī. Nī ndrē drē, Músā rī'á cé ōjílā ālô ōjílā Ōvārí ká lāfálé rí ĩ'dī. Gō'dá Yésū rī'á gólā ōjílā 'bā 'bá â'dólé ōjílā Ōvārí ká ró rí ĩ'dī. Tā 'dī tāsī rí, rī'á mbị Yésū rí ĩnjīlị gārā Músā drī sī. ⁴ Nī ndrē drē, 'bāsúrú cé tịtị tāsī rí, á'bịyá bê rī'á 'bāsúrú rí 'dī 'bá yí lōfō 'bá ró, gō'dá Ōvārí 'bā á'bịyá rí 'dī 'bá yí nī ndrī. ⁵ Ōjílā Ōvārí ká rí 'bá yí lāfálé 'ásī rí, Músā rí trá rī'á tâ Ōvārí ká 'élé pịpịsịlị ālô sī rú ị'bū 'bá Ōvārí ká ró, gō'dá tâ 'ē'ē gólākā úlị drílā átálé trá rí 'bá yí bê rí trá tâ Ōvārí drí 'ē'á 'ēlā Yésū sī rí â'dalé. ⁶ Ítí rí, Yésū Krístō rí íyíkā tâ Ōvārí ká 'élé kárā mvá lâ ró, cú drī-ácē bê ōjílā Ōvārí ká drīlị rí ró. Gō'dá āmā nyāányā gólīyí tâ lē 'bá Yésū 'á rí 'bá yí rī'á iyī ōjílā Ōvārí ká 'dī ĩ'dī, ōzō mā ũrū Yésū gágá kárā gō'dá lịfị 'bázó drī lâ pịpịsịlị ālô sī rí.

Drī-mbílị sōsō tâ njānjā tâ Ōvārí ká rú rí tāsī

⁷ Ítí rí, tâ pạtịlị árimākō ōjílā ká tāsī rí rī'á tâ Líndrị Tāndị Ōvārí ká drí átálé trá nōo 'bá yí ĩ'dī,

“Āndrō nō rí, 'dōvó nī ári úlị Ōvārí ká átálé ānī drí rí 'bá yí dódó.

- 8 Ānī drī āambâ ambâ kô, òzô ānī á'bíyá yī drī drí âmbárē trá sísí kâyī drílīyī rú jázó Ôvârí rú rī sī rī kâtí.
 Gólīyī ùjū Ôvârí trá vō āgāngbêlē 'ā'í ró rī 'á ârîmâkô sī, tâlâ nīzô lâ bê kī, ngātá gólâ â'dô rī'á zââ gólīyī lóvó bê yā rī.
- 9 Ôvârí kī nī rī, 'Ānī á'bíyá yī rī bê vō 'ā'í 'dī 'á ndrô nyâ'dī-rī sī rī, gólīyī ndrê tâ lârákô āmbá má drí 'ēlé gólīyī pázó rī 'bá yī kpálé rī, gólīyī rī trá ámâ ùjūlī ârîmâkô sī.
- 10 Tā 'dī tāsī rī, mâ trá òmbâ ró gólīyī bê kâyī rī 'dī 'bá yī sī. Má âtâ úlī gólīyī drí kī, gólīyī jâ rú trá má rú ândâlâ dūū, gō'dá gólīyī gā trá dó tâ ámakâ ârílí 'ēlé.
- 11 Tā 'dī tāsī rī, má drí ngázó lâtrírí îtrílí gólīyī drí òmbâ sī kī, gólīyī ícá kô filí vō má drí lēlé trá fēlé gólīyī drí rīzô á'dí ró nā 'á âlôlâ.'

Lôngó 95.7-11

12 Gō'dá ítí rī, ámâ âdrúpī yī ámâ ízó yī bê, nī rī līfī lōmbâ sī, tâlâ nī òzô rīí cú ítí tâ lēlé Ôvârí 'á rī ákó ānī pīpīsilí 'á. Nī 'bā ānī pīpīsilí kô â'dólé ísá drī ró ānī 'bālē ūgúlí jālē Ôvârí gólâ pātīī rī 'bá zââ kárá rī drí. 13 Ítí rī, nī lôsô bê-rī mbârâkâ ĩ'dī ānī 'ásī ákí ákó kâyī ānī drí rīzô āngó nō 'á rī vósī cé, tâlâ ānī drí rīzô bê tâ lēlé sī tâ Ôvârí kâ rī 'á. Nī âmû ānī ānī lâfálé 'ásī kâyī vósī cé, tâlâ ózô kô ôjílâ āzâkâ ānī lâfálé 'ásī rī âdó tâ ònjí 'ēlé gō'dá rú jālē Ôvârí rú gōzó â'dólé pīpīsilí ònjí bê. 14 Āmâ ndrī rī'á ngá âlô ró Yésū Krístô bê, òzô mã ũrú tâ lēlé ámakâ 'bālē trá sísí gólâ 'á nā njírí-njírí rīzô zââ ngá âlô ró gólâ bê rī. 15 Nī ĩsū tâ búkū Ôvârí kâ drí âtálé ānī drí òzô nōô rī kâtí rī,
 “Āndrô nô rī, 'dōvó nī ârī úlī Ôvârí kâ âtálé ānī drí rī 'bá yī dódó.
 Ānī drī āambâ ambâ kô, òzô ānī á'bíyá yī drī drí âmbárē trá sísí kâyī drílīyī rú jázó Ôvârí rú rī sī rī kâtí.”

Lôngó 95.7-8

16 Ā'dī ârī úlī Ôvârí kâ nī gō'dá rú jázó kpá gólâ rú rī nī yā? Rī'á ôjílâ ndrī gólīyī Músâ drí lôfólé 'bâdrī Mâsīrī kâ 'ásī volé rī 'bá yī ĩ'dī. 17 Ôvârí trá òmbâ ró ndrô nyâ'dī-rī rī ā'dī yī bê yā? Gólâ trá òmbâ ró ôjílâ gólīyī tâ ònjí 'bá ró gō'dá ôdrâ 'bá vō gólâ 'ā'í ró 'dī 'á 'dī 'bá yī bê. 18 Ôvârí âtâ úlī lâtrírí sī kī, gólīyī ícá kô âlôwâlâ filí 'bâdrī gólâ yī drí lē'á fēlâ gólīyī drí vō gólīyíkâ rīzô á'dí ró rī 'á lâ rī 'á rī, ā'dī yī drí yā? Gólâ âtâ úlī 'dī 'bá yī lâtrírí sī ôjílâ gólīyī gā 'bá dó tâ gólâkâ ârílí rī 'bá yī drí. 19 Bê ítí rī, mã ndrê trá kī, gólâ âyé gólīyī kô filí 'bâdrī rī 'dī 'álâ, gō'dá gólâ âyé gólīyī kpá kô rílí pīpīsilí á'dí sī gólâ bê, tâlâ gólīyī gā dó tâ lēlé úlī gólâkâ rī 'bá yī 'á.

4

Tā ôjílâ Ôvârí kâ drí nīzô rílí á'dí ró vō Ôvârí drí êdéle

trá rī 'álâ rī

1 'Dōvó mã nī trá kī nī rī, pātīī Ôvârí 'bā tâ trá kī, mã â'dô fī'á vō gólâ yī drí 'ē'á fēlâ āmâ drí rīzô 'á lâ pīpīsilí á'dí sī rī 'á. Bê trá ítí rī, 'dōvó āmâ līfī òmbâ āmâ rú tâ Ôvârí kâ 'ēlé mbîmbî, tâlâ tâ āzâ òzô kô â'dólé āmâ êdrélé fīfī ámakâ tâ á'dí Ôvârí kâ 'dī ndrēlé rī 'ásī. 2 Nī ârī drē, óngí tâ âtî-âtî tândí Ôvârí kâ trá āmâ drí té òzô ngīrī lâ trá āmâ á'bíyá yī drí rī kâtí. Gō'dá tâ âtî-âtî 'dī pá gólīyī kô, tâlâ gólīyī ârī cé ĩyī bí sī cú ítí tâ lē ákó 'á lâ. 3 Gō'dá āmâ gólīyī tâ lâ lē 'bá trá pīpīsilí âlô sī rī 'bá yī, ícá trá

filí vō ǎ'dí Ôvârí kâ fêlé âmâ drí rí 'á. Ôzō ngā mā ò'ê tā rí gógó 'dĩ ìtí kô'dáwá rí, â'dô â'dó'á trá ôzō Ôvârí drí âtalé trá rí kâtí. Gólâ kī,
 “Mâ trá òmbâ ró òjílâ 'dĩ 'bá yí bē.

Nĩngá sī rí, má 'bâ tā trá lătrírí ró kī,

‘Pătĩ ró, gólĩyî ícá kô ãlôwálâ filí vō gólâ âmákâ ǎ'dí ró rí 'álâ.’ ”

Lôngó 95.11

Gõ'dá ôzō kpálé Ôvârí êêdê vō ǎ'dí rí 'dĩ gólĩyî drí ǎkû ró kâyî gólâ drí ângó nõ 'bázó rí sī rí, gólâ â'dô gólĩyî lôgá'á ìtí. ⁴ Gõ'dá tā ìgĩ Ôvârí kâ âtâ tā kpá kâyî n̄jî-drĩ-lâ-rĩ lôvô-lôvô kâ rí tāsī kī nĩ rí,

“Kâyî n̄jî-drĩ-lâ-rĩ tú rí, Ôvârí drí lôvózó lôsĩ íyíkâ ngá ângó nõ kâ rí 'bá yí lô'bâ-lô'bâ rí kâ tāsī.”

Tā Ômvó Ngá 2.2

⁵ Gõ'dá Ôvârí âtâ tā trá tā ìgĩ-ìgĩ sī kī, “Gólĩyî ícá kô ãlôwálâ filí vō âmákâ ǎ'dí ró rí 'álâ lôvólé.” ⁶ Drē zāâ rĩ'á tā pătĩ ró kī, òjílâ ũrúkâ 'bá yí â'dô fĩ'á vō ǎ'dí Ôvârí kâ rí 'álâ lôvólé gólâ bē. Gõ'dá òjílâ gólĩyî sísí 'díyî pāpā Ôvârí kâ tā lâ ârí 'bá trá rí 'bá yí fĩ kô vō ǎ'dí Ôvârí kâ rí 'álâ, tálâ gólĩyî 'é tā Ôvârí kâ drĩlĩyî ârílĩ trá 'dĩ kô. ⁷ Gõ'dá â'dô bē trá ìtí rí, Ôvârí drí kâyî âzâ 'bázó òjílâ drí fízó vō ǎ'dí gólâkâ 'dĩ 'álâ, gõ'dá kâyî rí 'dĩ 'dĩ rĩ'á ândrô nõ. Gólâ pē tā Dăwúdĩ sílĩ kâyî zílĩ ândrô nõ fĩfĩ òjílâ íyíkâ kâ vō ǎ'dí íyíkâ rí kâ 'álâ rí kâ tāsī kī,

“Ândrô, nĩ ârí tā gólâ Ôvârí drí âtalé rí, nĩ 'bâ ânĩ drĩ kô âmbálé âmbâ tā gólâkâ rí sī.”

Lôngó 95.7-8

⁸ Mâ n̄jî trá kī nĩ rí, vō Yásôwâ drí òjílâ Ôvârí kâ âjízó 'á lâ rí â'dó kô vō ǎ'dí gólâ Ôvârí drí tā lâ âtalé trá rí 'dĩ, tálâ Ôvârí âtâ tā 'dĩ trá kâyî âzâ ngĩ tāsī. ⁹ Dĩ â'dâ tā pătĩ 'í kī, vō ǎ'dí pătĩ òjílâ Ôvârí kâ drí rí bē ătĩ 'álâ. ¹⁰ Òjílâ âzâkâ gólâ fĩ 'bá vō ǎ'dí Ôvârí kâ rĩzó rí 'á rí ícâ trá lôvólé lôsĩ íyíkâ rí 'ásĩ, nyé ôzô Ôvârí drí lôvórê lôsĩ íyíkâ ngá lô'bâ-lô'bâ kâ 'ásĩ rí kâtí. ¹¹ Dôvó mã n̄jû kílkpâ ró tā gólĩyî âmâ drí ícá'á 'êlâ rí 'bá yí rú, â'dô ró bē fízó vō ǎ'dí Ôvârí kâ 'dĩ 'álâ, tálâ tā ǎ'dí 'dĩ kâ ôzó âmâ lăvũũ tā lēlê âkô âmákâ drí sī kô, ôzô tā ǎ'dí 'dĩ kâ drí âmâ ǎ'bĩyá yí lăvũrĩ kôrô rí kâtí.

¹² Ânĩ lĩfĩ òmbâ ânĩ rú tā 'dĩ tāsī, tálâ úlĩ Ôvârí kâ rí 'bá yí rĩ'á ôzô lígú cĩcĩ néné rí kâtí, tálâ ôsĩ ró bē âmâ ìnyĩrĩkô ǎkpērê trê fízó kâjálũ dĩ âmâ pĩpĩsílĩ 'á. Úlĩ 'dĩ fĩ kâjálũ dĩ 'dĩ tálâ tā ìsũ âmâ 'á gõ'dá kpá tā âmâ pĩpĩsílĩ 'á rí 'bá yí bē ânjúlĩ n̄lĩ dódó tā lâ kízó mbĩmbĩ. ¹³ Ícá kô tā âzâkâ ângó nõ 'á rí lăpízó Ôvârí rí lĩfĩ drĩ 'ásĩ. Gólâ ndrê tā trá ndrĩ. Ɔtĩ bē rĩ'á hũwâ gólâ drí rĩzó tā òjílâ kâ ndrêlé ndrĩ kôrô 'á lâ sī dódó. Gólâ rĩ'á gólâ âmâ drí 'ê'á âdrêlé tā âmákâ ngĩlĩ ândrá lâ 'á rí 'dĩ.

Tā Yésũ drí 'bázó tā êdê 'bá ró âmâ lăfálé 'á Ôvârí bē rí

¹⁴ Gõ'dá òjílâ âzâ bē gólâ tā êdê 'bá ró Ôvârí ândrá âmâ pázó ôzô drĩ-'bá ąngĩ ngá lĩ 'bá Ôvârí drí rí 'bá yí kâ rí kâtí. Rú lâ rĩ'á Yésũ, Ôvârí rí mvá. Gólâ ngá trá gólê 'bũũ 'álâ rĩlĩ Ôvârí lăgătĩ tā ngĩlĩ Ôvârí drí tā âmákâ 'êlê rí 'bá yí tāsī. Â'dô bē trá ìtí rí, 'dôvó mã n̄jû gágá tā lēlê âmákâ sī Yésũ rí gógó rú. ¹⁵ Nĩ ndrê drē, Yésũ tā êdê 'bá ąngĩ ró âmâ lăfálé 'ásĩ Ôvârí bē rí n̄jî âmâ trá dódó. Gólâ n̄jî â'dô-â'dô âmákâ â'dózó mbârâkâ âkô tā ònjĩ gálê dó rí kpá trá. Gõ'dá gólâ rĩ'á njââ âmâ pálé. Kâyî gólâ drí â'dózó drē bē òjílâ mvá ró ângó nõ 'á rí sī rí, Sătánâ újũ gólâ kpĩ tā ònjĩ 'êlê tā cé

t̄t̄i gólâ Sātánâ drí âmâ ûjũzó 'á lâ tâ õnjí 'èlé rí sī. Gõ'dá gólâ 'é tâ õnjí kô ãlôwálâ.* ¹⁶ Yésũ bê rĩ'á kárâ âmâ tâ ngĩlí Ôvârí drí. 'Dõvó ìtí rí, mã rí ngĩrĩ-ngĩrĩ ró lĩfĩ 'bã'bã p̄t̄t̄i rí sī Yésũ dr̄i, tãlã âmâ drí fĩzó bê vò gólâ Ôvârí drí rĩzó 'á lâ p̄p̄ĩsĩlí tãndĩ sī õjĩlã íyíkã tãsĩ nã 'á, tãlã gólâ õndrê ró bê âmâ ìzã k̄ȳi gólĩyĩ Sātánâ drí rĩzó âmâ ûjũlĩ tâ õnjí 'èlé rí sī, gõ'dá gólâ ǵ̄mũ ró âmâ mbârãkã gólâ âmâ drí â'dózo ìzã lâ bê tâ trõzó volé tâ ûjũ-ûjũ 'dĩ drĩgá sī rí sī.

5

¹ Ìtí, dr̄i-'bã ángĩ gólĩyĩ rĩ 'bã k̄õrõnyã lĩlĩ f̄el̄é Ôvârí drí rí 'bã yĩ ãlô-ãlô, õjĩlã Ìsĩrã'èl̄é kã rí íyĩngá njĩlã nĩ ázĩ-ázĩ lâ yĩ lãfálé sī õzõ Ôvârí drí l̄el̄é rí k̄atĩ. Lõsĩ ãmbã njĩlí trá 'dĩ kã rĩ'á nĩlí ádr̄el̄é Ôvârí ándrã tâ êd̄é 'bã ró õjĩlã Ìsĩrã'èl̄é kã rí 'bã yĩ lãfálé Ôvârí bê, tãlã gólâ õrĩ ró bê ngã f̄ef̄é õjĩlã Ìsĩrã'èl̄é kã 'dĩ 'bã yĩ drĩgá sī rí f̄el̄é Ôvârí drí, gõ'dá kpá rĩ'á k̄õrõnyã lĩlĩ tãlã tâ õnjí õjĩlã kã tãsĩ. ² Gólâ rí nyãányã rĩ'á cú ìtí mbârãkã ãkõ tâ ndrĩ Ôvârí drí l̄õ'bãl̄é âmâ drí 'èlé rí 'bã yĩ 'ezó. Tã rí 'dĩ tãsĩ rí, gólâ ìcã trá tâ Ôvârí kã â'dálé tâ lĩkpã sī õjĩlã gólĩyĩ rĩ 'bã tâ õnjí 'èlé tâ ìsũ ãkõ kĩ'á nĩ rí, ngãtã tâ 'dĩ 'bã yĩ rĩ'á tâ õnjí 'í yã rí 'bã yĩ drí. ³ Gõ'dá kpá tãlã mbârãkã ãkõ gólãkã tâ õnjí gãzó dó rí tãsĩ rí, ìcã trá gólâ drí k̄õrõnyã lĩlĩ zãl̄é f̄el̄é Ôvârí drí, tãlã tâ õnjí gólâ rí nyãányã kã tãsĩ gõ'dá kpá tâ õnjí õjĩlã ãzã 'bã yĩ kã rí bê.

⁴ Ôjĩlã njĩlĩ ìyĩ nyãányã nĩ kô â'dólé dr̄i-'bã ángĩ k̄õrõnyã lĩ 'bã Ôvârí drí rí 'bã yĩ kã, tãlã õjĩlã ìnjĩ ró ìyĩ yĩ bê. Cé Ôvârí ì'dĩ gólĩyĩ zĩlí â'dólé dr̄i-'bã ángĩ 'dĩ ró, nyé õzõ drĩlã Áronã* rí zĩrĩ ǵ̄kũ ró nã 'bã yĩ sī rí k̄atĩ. ⁵ Ìtí rí, Yésũ Krĩstõ l̄õndãã õjĩlã kô íyĩ ìnjĩlĩ â'dólé tâ êd̄é 'bã ró âmâ lãfálé Ôvârí bê. 'Dĩl̄é vò lâ 'á rí, Ôvârí âtã tâ nĩ gólâ rí tãsĩ kĩ, "Nĩ rĩ'á âmã mvã nyãányã 'í.

Ándrõ nõ rí, õjĩlã â'dõ nĩ'á lâ kĩ, mã rĩ'á ánĩ átã 'í."

Lôngó 2.7

⁶ Gõ'dá nĩngá sī, gólâ âtã tâ ãzã kpá Yésũ drí kĩ nĩ rí, "Nĩ â'dõ 'bã'á k̄ȳi vòsĩ cé tâ êd̄é 'bã ró âmã lãfálé 'ásĩ õjĩlã ámakã bê zãã gbãdũ õzõ Mãl̄ek̄is̄ed̄ek̄e drí rĩrĩ dr̄i-'bã ró zãã gbãdũ rí k̄atĩ."*

Lôngó 110.4

⁷ Yésũ dr̄e bê rĩ'á nõngã ãngõ nõ 'á rí, gólâ nĩ tâ trá kĩ, p̄t̄t̄i Ôvârí cú rĩ'á mbârãkã bê íyĩ pãzó õdrã 'ásĩ. Ì'dĩ ìtí, gólâ drí rĩzó rãtãã 'èlé Ôvârí drí ìlĩndrĩ sī r̄õ Ôvârí rí ìjĩlí íyĩ pãl̄é. Gõ'dá Ôvârí ârĩ rãtãã gólãkã 'dĩ mbârãkã f̄ef̄é drĩlã f̄iĩ ãtũzó rí sī, tãlã gólâ rí gógó 'bã yĩ â'dólé nyé dr̄i-ãcê Ôvârí kã z̄el̄é Ôvârí rí ìnjĩ-ìnjĩ sī. ⁸ Kpálé Yésũ bê trá Ôvârí rí mvã 'í rí, gólâ ìlĩ tâ tâ Ôvârí kã árizó 'èlé rí trá rú ìzã íyĩ 'è 'bã rí 'bã yĩ sī. ⁹ Gólâ ìcã trá l̄õsĩ tãndĩ Ôvârí kã 'èlé dódó ngbã rú ìzã tĩbê gólâ rí 'è 'bã rí sī. Gõ'dá gólâ nd̄e l̄õsĩ Ôvârí kã 'dĩ bê rí, gólâ drí ìcãzó õjĩlã ndrĩ gólĩyĩ ùlĩ gólãkã ári 'bã 'èlé rí 'bã yĩ pãzó tâ õnjí gólĩyĩkã rí 'bã yĩ 'ásĩ, tãlã gólĩyĩ õrĩ ró Ôvârí bê zãã gbãdũ ǵ̄dũkũ ãkõ. ¹⁰ 'Dĩ ì'dĩ rĩ'á lãt̄i gólâ Ôvârí drí Yésũ rí 'bãzó â'dólé tâ

* **4:15** 4.15 Tã nõ â'dã tâ kĩ, Yésũ cú rĩ'á mbârãkã bê tâ trõzó tâ õnjí ámakã rí 'bã yĩ drĩgá sī.

* **5:4** 5.4 Áronã 'dĩ rĩ'á Músã rí ádrũpĩ ró rí ì'dĩ. Nĩ zĩ búkũ Áfõ-áfõ kã kãpĩtã 29. * **5:6** 5.6 Gõ'dá nĩ zĩ tâ Mãl̄ek̄is̄ed̄ek̄e drí Ábãrãyãmã rí ùsúzó rí Tã Ómvó Ngã 14.18-20 'á.

êdé 'bá āmbá ró ìyî lâfálé 'ásî òjílā íyíkā rî 'bá yî bê òzō Mālĕkīsēdékē drí â'dórē kâtí rî.

Lāzî tā lē 'bá gólĭyî Ibūrū tî átā 'bá rî 'bá yî zĭzō mbārākā tā lēlē gólĭyíkā kâ 'bālē mbālē rî

¹¹ Tā bê rî'á dūū gólĭyî āmā drí 'ē'á átālā ānī drí tā Yēsū kâ â'dózó tā êdé 'bá ró āmā lâfálé 'ásî Ôvārī bê òzō Mālĕkīsēdékē drí â'dórē kâtí rî tāsī, gō'dá rî'á tā āmbā-āmbā ró tā rî 'dī 'bá yî ngĭzō fīlī ānī drĭ, tālā nī ícá kō ìtō lâ yî nĭlĭ dódó 'wāwā. ¹² Ācálé būūū āndrō nô rî, tíkó nī â'dô ícá'á nī úlĭ Ôvārī kâ ìlĭlĭ dódó ícázó āzī-āzī ĩmbálé ĩ'dī sī lâ. 'Dīl vō lâ 'á rî, drē rī'á zāā ícā-íca ró òjílā āzā 'bá yî drí tā Ôvārī kâ ĩmbázó ānī drí, gō'dá kpá gólē tā ìtō-ìtō tā ātī-ātī tāndī Ôvārī kâ rî kâ ĩmbálé ānī drí kpá ó'dí. Mī rī rīlĭ gbō zāā bā bê sĭlĭ 'á kōnō kōnō gō'dá ícázó ā'wá nyālē ĩ'dī kō ā'dô tāsī yā? ¹³ Ôjílā rī 'bá ìyî zāā bā bê sĭlĭ 'á rī, nĭlĭ ìyî tā āzākā kō tā mbĭ 'ē'ē rī tāsī. Gólĭyî ícá kō tā nĭlĭ kī, tā ángō rī ĩ'dī rī'á tā mbĭmbĭ gólā Ôvārī drí lēlē drĭlĭyī 'ēlē rī. ¹⁴ Gō'dá ĩtī rī, ā'wá bê rī'á òjílā gólĭyī mbāmbā ndē 'bá trá rī 'bá yī drí ícálé nyālā. Gólĭyī ìlĭ tā trá nĭlĭ kī, tā ángō rī 'bá yī ĩ'dī rī'á mbĭ gō'dá ángō rī 'bá yī íyíkā ĩ'dī rī'á ānyā lâ ró, tālā gólĭyī rī ìyî tā gólā Ôvārī kâ rī 'bá yī 'ēlē zāā zāā ró ĩ'dī.

6

¹ Ā'dô bê trá ĩtī rī, 'dōvó āmā ānī bê rī òlōpē rū ātī 'álā tā gólĭyī Ôvārī drí 'bālē trá āmā ìnjĭ 'bá trá rī yī drí nĭlĭ rī 'bá yī 'ēlē dódó mbĭmbĭ. Gō'dá mā rī kō rī'á cé tā ìtō-ìtō gólĭyī āmā drí ārĭlĭ trá Yēsū rī tāsī rī 'bá yī 'ēlē ĩ'dī. Mā ìtō kō kpá ó'dí cé tā ĩmbálé ũgúlĭ jālē tā ònjĭ 'ásī gō'dá tā lēlē āmākā 'bālē Ôvārī 'á rī tāsī. ² Tā ìtō-ìtō gólĭyī āmā drí ícá'á nĭlā dódó rī 'bá yī rī'á ìyī ĩ'dī nō: tā bābātĭzī kâ, gō'dá kpá tā drĭ 'bā'bā kâ, gō'dá kpá tā Ôvārī kâ òjílā lĭdrī kâ òdrā 'ásī rī, gō'dá kpá tā Ôvārī kâ rĭzō tā òjílā kâ kĭlĭ, ā'dô ró bê lânō ũsúzó zāā gbádú tā ònjĭ tāsī rī. ĩtī rī, mā gō kō cé tā rī 'dī 'bá yī ĩmbálé ĩ'dī. ³ Ôzō Ôvārī òlōpē āmā rī, 'dōvó mā 'dē mā nī sĭsĭ 'álā tā āzā 'bá yī Ôvārī kâ gólĭyī gólā drí lēlē āmā ìnjĭ 'bá trá rī 'bá yī drí nĭlĭ rī 'bá yī ìlĭlĭ ĩ'dī 'ēlē.

⁴ Ā'dô òjílā gólĭyī rū jā 'bá trá lātĭ pātĭlĭ tā lēlē kâ Yēsū 'á rī 'ásī rī tāsī rī, òzō gólĭyī òrī tā ònjĭ 'dī 'ēlē rī, āā'dô ícá'á gólĭyī 'ēlē ángō tí ró tā ònjĭ íyíkā rī 'bá yī āyéle vólē, tālā gólĭyī ò'dē ró bê lātĭ Ôvārī kâ rī drĭ kpá ó'dí yā? 'Dīl ícá kō, tālā sĭsĭ rī gólĭyī nĭ tā pātĭlĭ Ôvārī kâ rī trá, gō'dá gólĭyī āmbē tā tāndī 'díyī pāpā kâ gólĭyī Ôvārī drí fēlē gólĭyī drí Yēsū sī rī trá, gō'dá gólĭyī ũsū mbārākā Lĭndrī Tāndī Ôvārī kâ rī kâ trá, òzō òjílā āzā 'bá yī drí ũsúlĭ trá rī kâtí, ⁵ gō'dá gólĭyī ndrē tā kī 'bá nī tā Ôvārī drí átálé rī 'bá yī rī'á tā tāndī 'í rī trá ìyī lĭfĭ sī, gō'dá Ôvārī ā'dā ìyī mbārākā gólā yī drí 'bālē òjílā drí â'dózó ĩ'dī bê lâ ĭzátú rī trá gólĭyī drí, òzō yī òtĭrĭ ā'dó cé nī drĭ-ācē bê āngó nō drĭlĭ rī. ⁶ Kpálé bê trá ĩtī rī, ādū lésī ró rī, gólĭyī gā tā Ôvārī kâ dó. Bē trá ĩtī rī, ícá kō ngbāāngbānō gólĭyī 'bālē tā ònjĭ íyíkā rī 'bá yī āyéle vólē, tālā gólĭyī 'bā Yēsū trá ĩpálé kpá ó'dí fē lālĭ-lālĭ drĭ drālē gólĭyī gāgā dó rī sī. 'Dīl rī, gólĭyī rī rī'á Yēsū rī rú ĭzā'á.

⁷ Nī ārī drē, òjílā āzā 'bá yī rī'á òzō ĭnyákú tāndī kâtí. Ôzō ôzē òtĭrĭ rīlĭ 'dĭlĭ rī, ngā-ārū 'á lâ rī drí ngāzó āfōlē dódó ĩtī 'wā 'bá lâ yī drí lō'wā lâ yī nyālē. Ôvārī ĩ'dī tā tāndī 'ē 'bá ĭnyákú 'dī drí. ⁸ Gō'dá òjílā āzā 'bá yī rī'á òzō ĭnyákú ònjĭ kâtí. Ôzō āmvú 'wā 'bá ò'wā āmvú trá gō'dá cé mǎgbūlū

āsōpá ró rí 'bá yí drí âfōzó nī 'á lâ rí, gō'dá ámvú 'dī rī'á ōzō ámvú gólâ Ôvârí drí trílí trá trītrī rí kâtí. Ạđūkū lâ ró rí, lặsị â'dô mặgbũlũ 'á lâ rí zā'á nī túrú-túrú ngbá volé.

⁹ Ámâ rû-lê-âzị yí, má âtâ tâ ânî drí kpálé ítí rí, má nị trá kị, tâ âníkâ rí rī'á tândí ró lậvũlị kôrô tâ ámvú mặgbũlũ bê 'dī kâ đrị sị. Nī â'dô òrê góllyí Ôvârí drí âfêlê góllyí gólâ drí pâlê tâ ònjị ìyíkâ rí 'bá yí 'ásị rí yí drí rí ùsú'á. ¹⁰ Tā pặtị rí, Ôvârí rí tâ gólâ mbịmbị rí 'êlê ì'di kára. Ítí rí, tâ 'ê'ê tândí ânî drí 'êlê trá ặkũ ró gólâ drí rí já gólâ đrị sị kô. Ôvârí rī'á lỗvô âníkâ yí drí ânî drí rızó òjilâ ìyíkâ ặmũlị tâ 'ê'ê tândí ró rí 'bá yí sị rí ndrê'á. ¹¹ Gō'dá tâ gólâ má drí lêlê gặrặ ânî drí 'êlê rí, rī'á ânî drí rızó zāâ rī'á tâ Ôvârí kâ 'êlê ítí, té bũũ kặyị ặđūkũ âníkâ ìnyákũ nō đrị nōngá rí sị. Nī rí tâ 'dị 'bá yí 'êlê ítí, tặlặ tâ tândí góllyí ânî drí lịfị 'bázó đrị lâ yí rí 'bá yí ùsúzó. ¹² Ânî rú'bặ ùutrặ kô tâ Ôvârí kâ rí 'erê 'á. 'Dỗvô nị rí bê-rí tâ 'êlê ōzō òjilâ góllyí rí 'bá tâ lêlê Ôvârí 'á pịpịsịlị ặlô sị kặyị lặnặ kâ 'á rí 'bá yí kâtí. Ítí rí, nī â'dô tâ tândí góllyí Ôvârí drí tâ lâ 'bălê trá rí 'bá yí ùsú'á.

Tā Ôvârí drí 'êzô tâ yí drí 'bălê trá 'ê'á 'êlê rí 'bá yí 'êlê pặtị rí

¹³ Ôvârí òtírí tâ 'bặ'bặ 'bặ òrê fêzô Ặbặrặyặmặ đrí rí, gólâ íttrí lặtríttrí trá ìyí rú sị kị, yí Ôvârí ặặ'dô tâ góllyí yí drí tâ lâ 'bălê trá rí 'ê'á pặtị. Ặmặ gólặkặ rí rī'á gặrặ kôrô ặmặ òjilâ mvá kâ rí đrị sị. Bê trá ítí rí, gólâ drí lặtríttrí íttrízó tâ 'dị 'bá yí 'êzô Ặbặrặyặmặ đrí ìyí rú nyặnyặ sị kị, ¹⁴ "Tā pặtị rí, má â'dô òrê fê'á nị drí ặmặ, ặ'dô ró bê nị drí ặ'dózó ózỗwặ bê đũũ."

Tā Ômvó Ngá 22.17

¹⁵ Gō'dá Ặbặrặyặmặ rí trá ndrô ndrô ró pịpịsịlị ặ'dị sị, Ôvârí ò'ê ró tâ rí 'dị bê yí drí. Gō'dá đỵyị mặnị, Ặbặrặyặmặ đrí tâ gólâ Ôvârí drí 'bălê 'êlê 'dị ùsúzó.

¹⁶ Ôzō òjilâ òlê trá lặtríttrí íttrílí tâ-drị lêlê 'êzô rí, lỗndặ ìyí zāâ ngá góllyí tâ lâ drí lặnặlị lặnặ gặrặ rí 'bá yí rú lâ ì'di sịsị, gō'dá lặtríttrí rí 'dị íttrízó rú lâ sị. Lặtríttrí íttrílí tâ-drị lêlê tặsị rí rí tâ ặ'dalê kị, pặtị rí, góllyí ặ'dô tâ tâ-drị lêlê 'dị kâ 'ê'á trá. Bê ítí rí, tâ ặzặkặ gō'dá trá yũ òjilâ ặzặ 'bá yí drí tị ặnyázó tâ lâ sị. ¹⁷ Ôvârí lê ặ'dalặ trặ òjilâ góllyí yí drí tâ 'bázó trá tâ 'êzô góllyí drí rí yí drí kị, yí ặ'dô pặtị tâ góllyí yí drí tâ lâ 'bălê 'dị 'bá yí 'ê'á, tâ ìsũ lâ já rú kô. Ítí rí, gólâ íttrí lặtríttrí tâ-drị lêlê 'êzô 'dị kâ ì'di ìyí rú sị. ¹⁸ Gō'dá tâ rị 'dị 'bá yí tặsị rí, tâ-drị lêlê gólặkặ gō'dá kpá lặtríttrí gólâ drí íttrílí trá tâ-drị lêlê 'dị tặsị rí bê, rī'á ngá rú jặ 'bá kô rí ì'di. Tặlặ tâ 'dị 'bá yí ặ'dặ tâ trá kị, Ôvârí ặ'dô pặtị tâ lâ yí 'ê'á. Gólâ ìcặ kô ặmặ ặdólê tâ rí 'dị tặsị. Tặ tâ rí 'dị 'bá yí kặ sỗ mbặrặkặ trá ặmặ góllyí rặ 'bá trá gólâ ngặlặ ngá pâlê tâ góllyí ặnyặ ró rí 'bá yí 'ásị rí 'bá yí 'á rỗ. Tặlặ tâ góllyí Ôvârí kặ rị 'dị 'bá yí tặsị rí, mặ ìcặ trá tâ ặmặ drí rızó lịfị 'bălê đrị lâ rí 'bá yí rũlị gặgặ. ¹⁹ Tặlặ tâ 'dị 'bá yí rí ặmặ ặtịlị tũ gặgặ Ôvârí rú, gō'dá rí kpá lặtị nặlị trặ ặmặ drí fızó kôrô mbị vỗ lặnặ Ôvârí drí rızó 'á lâ 'bũũ 'á lặ nặ 'á. Mặ ìcặ trá filị kôrô ítặ gólặ ặtị tị vỗ lặnặ rí 'dị kâ rí ùgũlị lặsị, nặ'á kôrô ặdrêlê mbị Ôvârí ặndrặ. ²⁰ Nị ndrê đrê, Yếsũ cặ trá tồlặ sịsị ặmặ drí tâ êdê 'bá ró ặmặ lặfặlê Ôvârí bê rí, rī'á zặ gặđứ ítí ōzō Mặlêkịsêdêkê drí rírí zặ gặđứ đrị-'bá ặngị ró rí kâtí. Yếsũ rī'á tâ 'dị 'ê'á ítí, tặlặ lặtị nặlị trặ ặmặ drí fızó vỗ lặnặ Ôvârí kặ rí 'á lặ.

7

Tā Mālēkīsēdekē rī tāsī rī

¹ Tā Mālēkīsēdekē kâ rī'á nōtī. Mālēkīsēdekē rī trá kúmú ąngí ró jārībā Sālámō kâ rī drīlī, gólâ rī kpá trá drī-'bá ąngí ró ngá fēfē fēlē Ôvârí gólâ âmákâ āmbâ lâ drī lāvūlī kôrô rī drī. Gō'dá Ābārāyámā yī nīnī ngá iyíkâ gólīyī kúmú ąngí ąngí ąngó nō kâ sū rī 'bá yī drī ôpálé trá rī 'bá yī átrólé rī vósī rī, gō'dá Ābārāyámā yī ôtirī rī ągólé ąwā rī 'dī vō lâ 'ásī rī, Mālēkīsēdekē drī gólīyī ūsúzó gō'dá ōrē fēzó Ābārāyámā rī gógó drī.*

² Gō'dá nīngá sī, Ābārāyámā drī ngāzó ngá-tī iyíkâ gólīyī iyī drī átrólé ągōzó ąjú 'ásī rī 'bá yī lōnyīzó vō 'ásī zālō mūdri, gō'dá drílâ vō ąlō rī trōzó fēlé kôrô Mālēkīsēdekē drī-'bá ngá fēfē kâ rī ró rī sī ngá fēfē ró Ôvârí drī. Rú Mālēkīsēdekē 'dī itō lâ kī, kúmú ąngí rīrī tā mbīmbī sī rī kâ. Gō'dá gólâ kpá rī'á kúmú Sālámō kâ i'dī. Tā ífī lâ kī, kúmú tā ą'dī kâ. ³ Tā ągī-ągī yū'dawá tā á'dalé âmâ drī Mālēkīsēdekē rī tāsī kī, ngátá gólâ fī cú átá bē ngátá ándrē bē ngá ózōwá bē yā rī. Tā ągī-ągī kpá yū'dawá á'dalâ kī, ngátá útī gólâ tītī ngá gólâ drā trá yā rī. Gō'dá ókīzō gólâ rī trá drī-'bá gólâ tā édé 'bá Ôvârí drī rī ró zāâ gbádú itō vō lâ ąkó gō'dá kpá ądūkū lâ ąkó. Bē trá ítī rī, gólâ rī'á ózō Yésū Ôvârí rī mvá gólâ rī 'bá zāâ gbádú itō vō ąkó gō'dá kpá ądūkū ąkó tā édé 'bá ró rī kâtī.

⁴ Gō'dá ítī rī, nī ịsū drē tā āmbâ Mālēkīsēdekē kâ gólâ lāvū 'bá kôrô rī tāsī. Âmâ á'bíyá ąngí Ābārāyámā fē ngá-tī ąlō-ąlō ngá cé tītī mūdri 'ásī tībē drílâ á'dulī ągōzó i'dī bē lâ ąjú vō 'ásī rī 'bá yī ndrī Mālēkīsēdekē drī.

⁵ Ōjílâ 'bāsurú Lávī kâ rī kâ gólīyī á'dó 'bá drī-'bá ngá fēfē kâ Ôvârí drī rī 'bá yī tāsī rī, Ôvârí 'bā tā trá gólīyī drī ngá ąlō-ąlō cé tītī mūdri 'ásī rī ū'dulī ōjílâ iyíkâ Ịsīrā'élē kâ drīgá sī ngá fēfē ró Ôvârí drī rī 'bá yī trólé. Drī-'bá gólīyī ngá fēfē ōjílâ kâ fē 'bá Ôvârí drī 'dī 'bá yī gō'dá kpá ōjílâ gólīyī ngá 'dī 'bá yī fē 'bá drīlīyī rī 'bá yī bē á'dô iyī kpálé ōrī ąlō 'ásī Ābārāyámā rī ózōwá yī ró rī, rī'á tā mbīmbī 'i ngá 'dī 'bá yī fēzó gólīyī drī-'bá ngá fēfē kâ ró rī 'bá yī drī. ⁶ Gō'dá drī-'bá ngá fēfē kâ Mālēkīsēdekē 'dī á'dó kô 'bāsurú Lávī yī kâ rī 'ásī kpálé ítī rī, gólâ trō ngá ąlō-ąlō trá mūdri 'ásī cé tītī á'bíyá Ābārāyámā drīgá sī. Gō'dá gólâ fē ōrē kpá Ābārāyámā gólâ Ôvârí drī tā 'bāzó ōrē fēzó drílâ rī drī. ⁷ Âmâ ndrī nī trá kī, pātī ró, ōjílâ gólīyī sīsī-lésī rī 'bá yī rī iyī nī ōrē fēlé gólīyī ądū lésī rī 'bá yī drī. Ítī rī, Mālēkīsēdekē 'dī rī'á sīsī-lésī ró Ābārāyámā drī sī.

⁸ Á'dô drī-'bá ngá fēfē kâ gólīyī á'dó 'bá Lávī kâ rī 'bá yī tāsī rī, gólīyī rī'á ōjílâ gólīyī 'ē 'bá drálé gólīyī ngá ū'dú 'bá ró cé tītī ngá ąlō-ąlō mūdri 'ásī átrólé fēlé ngá fēfē ró Ôvârí drī rī 'bá yī i'dī. Gō'dá Mālēkīsēdekē rī tāsī rī, trá rī'á ókīzō drī-'bá ngá fēfē kâ gólâ rī 'bá zāâ rīlī zāâ bādī ró gólâ ngá-tī ąlō-ąlō mūdri 'ásī gólīyī Ābārāyámā drī á'dulī trá 'dī 'bá yī trō 'bá rī i'dī.

⁹ Lávī 'dī rī'á á'bíyá ró drī-'bá ngá fēfē kâ 'dī 'bá yī kâ ndrī gólīyī ngá trō 'bá trá ąlō-ąlō iyī drī ngá cé tītī mūdri átrólé ngá fēfē ró Ôvârí drī rī 'bá yī 'ásī rī, mā á'dô átá'á lâ kpá kī, Lávī rī gógó 'dī fē ngá kpá ąlō-ąlō cé tītī ngá iyíkâ mūdri átrólé ąjú lésī rī 'bá yī 'ásī ngá fēfē ró Mālēkīsēdekē drī-'bá ngá fēfē kâ 'dī drī kôrô á'bíyá lâ Ābārāyámā sī.* Ítī rī, Mālēkīsēdekē 'dī

* 7:1 7.1 Nī zī tā ąjú 'dī kâ gō'dá kpá tā Ābārāyámā drī ngá lánjízó 'dī Tā Ómvó Ngá 'á kápītā 14.

* 7:9 7.9 Útī Lávī drē kô. Gō'dá tálâ Ābārāyámā á'dô Lávī rī á'bíyá 'i, Ābārāyámā fē ngá 'dī 'bá yī bē Mālēkīsēdekē drī-'bá ngá fēfē kâ ró rī drī, ókīzō ózōwá lâ yī ndrī ịnị Mālēkīsēdekē 'dī trá ngá fēfē Ābārāyámā drīgá 'dī sī.

rĩ'á sísí-lésí ró kpá Lávĩ yí drí sī. ¹⁰ Nĩ ndrê drê, kpálé útĩ drê Lávĩ rí 'dĩ kò'dáwá rí, lèndrê òzò gólá trá njāá á'bíyá lá Ābārāyāmā rí 'á tĩlĩ kạyĩ gólá Ābārāyāmā drí Mālēkīsēdékē rí ùsúzó ngá fězó drílā rí sī rí kátí.

¹¹ Drê sísí, tā ngá àtrólé fělé drĩ-'bá ngá fěfě ká gólĩyĩ à'dó 'bá Lávĩ ká rí 'bá yí drí ngá fěfě ró Ôvārí drí rí, rĩ'á lạtĩ ânĩzó Ôvārí ngálā tālā gólá āyē ró òjílā bē tā ònjí ìyíkā rí 'bá yí 'ásí rí ì'dí. Trá rĩ'á té ítí kạyĩ gólá Ôvārí drí tā 'bā'bā íyíkā rí 'bá yí fězó Músā drí tālā òjílā drí tā lá yí 'ězó bē rí sī. Gõ'dá lạtĩ rí 'dĩ gõ'dá tā 'bā'bā Músā ká 'ě'ě lá bē rí ícá kò òjílā pālé tā ònjí ìyíkā rí 'bá yí 'ásí àlólā. Bē trá ítí rí, rĩ'á ícā-ícā ró Ôvārí drí drĩ-'bá tā édé 'bá ró ngĩngĩ àjózó drĩ-'bá ngá fěfě ká 'dĩ 'bá yí vò lá 'á. 'Dĩ Yésũ ì'dí. Yésũ à'dó kò Lávĩ rí ózōwá 'ì òzò Ārónā tí, gõ'dá gólá rĩ'á drĩ-'bá tā édé 'bá ró à'dò tā Mālēkīsēdékē ká vó ró.

¹² Nĩ ndrê drê, ícā bē trá drĩ-'bá ngá fěfě ká drí ngá fělé Ôvārí drí tā ònjí tāsĩ rí lārākò lá jālé rí, ítí rí, ícā kpá trá Ôvārí drí tā drílā 'bālé trá òjílā pázó rí jālé. Gõ'dá ítí rí, gólá àjò Yésũ trá òjílā pālé tā ònjí 'ásí.

¹³⁻¹⁴ Gõ'dá Kúmú àmákā Yésũ tā lá pélé trá búkũ Ôvārí ká 'á 'díyĩ pā 'bá ró rí tāsĩ rí, gólá à'dó kò 'bāsúrú Lávĩ ká 'ásí. 'Bāsúrú gólākā rĩ'á ngĩ, rĩ'á 'bāsúrú Yúdā ká rí ì'dí.* Músā 'bālé bē tā kĩ'á nĩ rí, à'dí à'dò ícá'á nĩ à'dólé drĩ-'bá ngá fěfě ká ró rí nĩ yā rí tāsĩ rí, gólá áyē òjílā àzākā Yúdā ká kò à'dólé drĩ-'bá ngá fěfě ká ró àlòwálā, gbõ cé òjílā Lávĩ ká rí 'bá yí ì'dí.

Tā Yésũ drí à'dózó tā édé 'bá àmákā ró Ôvārí bē òzò drĩ-'bá ngá fěfě ká Mālēkīsēdékē kátí rí

¹⁵ Ngbāangbānō rí, mā nĩ trá dódó rōō kĩ, Ôvārí nĩ lạtĩ ó'dí òjílā pázó rí trá, tā édé 'bá ngĩ lá gólá òzò drĩ-'bá ngá fěfě ká Mālēkīsēdékē kátí rí àjózó tā édéle àmā lāfálé 'á Ôvārí bē. Tā édé 'bá rí 'dĩ rĩ'á Yésũ ì'dí. ¹⁶ Gólá à'dó kò drĩ-'bá tā édé 'bá ró à'dò tā gólĩyĩ Músā drí 'bālé trá rí vó ró. À'dó tā à'dózó té 'bāsúrú mbĩmbĩ rí 'ásí kò. Gólá à'dò trá tā édé 'bá ró drĩ-ácē Ôvārí drí fělé gólá drí rí sī, tālā mbārākā gólá 'á tībē gólá rí 'bā 'bá rĩlĩ zāā gbádú àdũkũ àkó rí tāsĩ. ¹⁷ Ôvārí pē tā gólá rí tāsĩ kĩ nĩ rí, "Nĩ à'dò 'bā'á kạyĩ vósĩ cé tā édé 'bá ró àmā lāfálé 'ásí òjílā àmákā bē zāā gbádú òzò Mālēkīsēdékē drí rĩrĩ drĩ-'bá ró zāā gbádú rí kátí."

Lôngó 110.4

¹⁸ Nĩ ndrê drê, Ôvārí nā lạtĩ tā 'bā'bā 'ě'ě ká trá gārā drĩ, tālā tā 'bā'bā rí 'dĩ 'bá yí rĩ'á mbārākā àkó òjílā pālé. ¹⁹ Nĩ ndrê drê, tā 'bā'bā gólĩyĩ Ôvārí drí àfélé Músā sī rí ícá ìyĩ kò òjílā àzākā 'bālé à'dólé tā mbĩ 'bá ró. Tā 'dĩ tāsĩ rí, Ôvārí àjò Yésũ trá lạtĩ ó'dí gólá à'dó 'bá tándí ró rōō lạtĩ tā 'bā'bā gólĩyĩ àfélé kòrò Músā 'ásí rí vó ró rí drĩ sī rí nĩlĩ. Mā 'bā lĩfĩ Yésũ drĩ lạtĩ nĩlĩ àmā drí cázó ànyĩ Ôvārí rú.

²⁰ Rĩ'á tā lạnĩ-lạnĩ 'ì kĩ, Ôvārí 'bā Yésũ trá tā édé 'bá ró ítí lātrĩtrĩ sī. Gõ'dá òjílā Lávĩ yí ká 'dĩ 'bá yí ácā ìyĩ trá à'dólé drĩ-'bá ngá fěfě ká ró cú ítí lātrĩtrĩ ítĩrĩ àkó. ²¹ Gõ'dá Ôvārí ítĩrĩ lātrĩtrĩ trá kạyĩ gólá drí Yésũ Krístò rí 'bāzó à'dólé tā édé 'bá àmákā ró Ôvārí bē rí tú. Gólá àtā tā trá Yésũ rí tāsĩ kĩ, "Mā Ôvārí Yākóvā ítĩrĩ lātrĩtrĩ trá tā 'dĩ tāsĩ. Má já tā ìsũ àmákā kò'dáwá. Má 'bā tā trá kĩ, 'Nĩ à'dò 'bā'á kạyĩ vósĩ cé tā édé 'bá ró zāā gbádú àdũkũ àkó.' "

Lôngó 110.4

* **7:13-14** 7.13-14 Tā àngũ 'bá àngũ tā trá kĩ, 'díyĩ pā 'bá àà'dò àfō'á 'bāsúrú Yúdā ká rí 'ásí.

22 Látì gólâ Ôvârí drí Yésũ rí 'bázó tã êdé 'bá ró ãmâ lâfálé 'á yí bê rí â'dâ tã ãmâ drí kî, tã-drî lèlê ó'dí drílâ 'bálé trá ãmâ lâfálé 'á yí bê rí rî'á ì'dí tãndí ró gãrã tã-drî lèlê gólâ ãkú ró rí drî sî. Yésũ rí gógó rî'á má-tî'tî ì ãmâ drí, pãtî'í ró ãmâ drí nîlî kî, Ôvârí â'dô pãtî'í tã gólâ drílâ 'bálé tã-drî lèlê ó'dí gólâkâ vó ró 'dî 'è'á.

23 Tã âzâ bê gólâ Yésũ rí 'bã 'bá â'dólé íyíkâ tã êdé 'bá lâràkô ngî lâ ró drî-'bá ngá fêfê kâ rí 'bá yí drî sî rí. ãkú ró rí, drî-'bá ngá fêfê kâ 'dî 'bá yí bê rî'á dũ. Gõ'dá òzô drî-'bá 'dî 'bá yí ãlôlâ òdrã trá rí, 'dî lôsî gólâkâ âdrê trá, ìcã trá òjílã âzâ 'bálé â'dólé drî-'bá ró gólâ rí vò 'á, tãlã lôsî ngá fêfê kâ 'dî ònî ró bê sîsî 'álã. 24 Gõ'dá Yésũ rí tã sî rí, gólâ rí íyíkâ zã lêdrê-lêdrê ró tã êdé 'bá ró ãmâ lâfálé 'á Ôvârí bê zã gbádú ãdũkũ ákó. 25 Bê trá ìtí rí, gólâ ìcã trá òjílã gólîyî ânî 'bá âcálé ãnyî Ôvârí ngálâ kôró yí sî rí 'bá yí pãlê ngbã zã gbádú ãdũkũ ákó, tãlã gólâ rî'á tólã kãyî vósî kárã lêdrê-lêdrê ró Ôvârí bê, rî'á rãtãã 'èlê Ôvârí drí tã êdé 'bá gólîyíkâ ró tã gólîyíkâ tã sî, ã'dô ró bê Ôvârí drí gólîyî pãzó.

26-27 Ìcã trá ãmâ drí Yésũ rí trôzó tã êdé 'bá ángî ãmákâ ró tã ãmákâ tã sî ndrî. Nî ndrê drê, gólâ rî'á tãndí ró jãrá'bítí cú ìtí tã ònjí ákó yí 'á. Ìtí rí, gólâ rî'á ngî drî-'bá ángî ngá lî kâ Ôvârí drí gólîyî â'dó 'bá tã ònjí 'bá ró rí 'bá yí drî sî. Ôvârí ìngã gólâ trá ùrú ãmbã lâ drí lãvũlî gãrã tã ùrú 'álã rí kâ drî sî, ìnjîlî ìnjî ãmbã lãvũlî kôró. Ìcã trá drî-'bá ángî âzã 'dî 'bá yí drí kôronyã lîlî ándálé ándã kãyî vósî cé, sîsî lâ, tãlã tã ònjí gólîyî nyãányã kâ rí 'bá yí tã sî, gõ'dá rî lâ kpá, tãlã tã ònjí òjílã Ìsîrã'élê kâ rí 'bá yí kâ tã sî ndrî. Gõ'dá ìcã kô Yésũ drí tã 'èzó ándálé ándã tã ònjí tã sî òzô gólîyî kâtí. Gólâ 'bã cé ngá ãlô ì'dí ngá fêfê ró tãlã tã ònjí tã sî cú ìtí tã lâ ándã ákó. Gólâ fê íyî nyãányã ì'dí drálé ngá fêfê ró Ôvârí drí. 'Dî rí ìcã trá Ôvârí drí tã ònjí òjílã kâ rí 'bá yí áyézó gólâ rí òdrã sî. 28 Pãtî'í ró, tã 'bã'bã gólîyî áfêlé kôró Músã sî rí 'bá yí 'bã òjílã gólîyî cú tã ãvî-ãvî bê rí 'bá yí â'dólé drî-'bá ángî drî-'bá ngá fêfê kâ rí 'bá yí kâ ró. Gõ'dá volé drî lâ 'ásî rí, Ôvârí drí lãtrítrí ìtrízó íyî mvã nyãányã rí 'bálé ì'dí tã êdé 'bá ángî ãmákâ ró. Ó'bã gólâ cú ìtí tã ònjí ázãkã ákó ãlôwálã, tãlã ã'dô ró bê tã êdé 'bá tãndí ró ãmâ lâfálé Ôvârí bê rí 'á lãvũlî gãrã zã gbádú ãdũkũ ákó.

8

Tã Yésũ tã êdé 'bá ángî ãmákâ ró rí tã sî rí

1 Tã má drí rî'á átálã ânî drí Yésũ rí tã sî nô rî'á tã ángî 'ì. Kúmú ãmákâ gólâ rî'á tã êdé 'bá ró ãmâ lâfálé 'á Ôvârí bê rí, gólâ rî'á òjílã lãnjã 'ì. Gólâ rí trá gólé Ôvârí rí drî-ágó drî lésî ró, vò Ôvârí drí rîzó drî-ãcê bê 'bũu 'álã rí 'á. Vò rí 'dî rî'á vò ìnjîlî ìnjî ròó rí ì'dí. 2 Gólâ rí lôsî íyíkâ 'èlê vò lãnjã pãtî'í Ôvârí kâ ùrú 'álã rí 'á, Ôvârí êdé vò rí 'dî nî, â'dó kô òjílã mvã ì'dí.

3 Tã gólîyî drî-'bá ángî drî-'bá ngá fêfê kâ rí 'bá yí kâ cé tî'tî 'bálé 'èlê rí, rî'á ngá fêfê fêlé gõ'dá kpá rî'á kôronyã lîlî fêlé Ôvârí drí. Ìtí rí, ìcã trá Yésũ drí â'dólé ngá bê fêlé Ôvârí drí tã êdé 'bá ángî ãmákâ ró tã ònjí ãmákâ tã sî. 4 Òzô Yésũ ã'dô tíkó cé tã êdé 'bá gólâ rí 'bá tã 'èlê ìnyákú drî nongá rí, ì'dí rí, tíkó ìcã kô gólâ rí 'bázó tã êdé 'bá ró, tãlã òjílã âzã 'bá yí bê gólîyî 'bálé trá â'dólé drî-'bá ngá fêfê kâ ró tã êdé, gõ'dá rî'á ìyî cú ngá bê fêlé â'dô tã 'bã'bã Ôvârí kâ rí 'bá yí vó ró. 5 Lôsî drî-'bá 'dî 'bá yí kâ 'dî rî'á cé lîndrî lôsî pãtî'í gólâ tã êdé 'bá ãmákâ drí rî'á 'èlã ùrú 'álã rí

kā ī'dī. Tālā tā 'dī tāsī rī, Ôvâri 'bā tā Músā drī vō 'dī tāsī drī-mbílí sōsō sī. Músā drē 'ē'á vō gólā Ôvâri drī 'ēzō rû úsúlí 'á lâ ôjílā íyíkâ bê rī 'dī'á rī, Ôvâri drī tā átázó Músā drī drī-mbílí sōsō sī kī,
 “Ní êdê ngá ndrī 'dī 'bá yī, nyé ôzō vō pătīî áamá ñnj̄zó úrú 'álâ gólâ má drī
 â'dalé ní drī úní drī 'álâ rī kâtí.”

Áfō-áfō 25.40

⁶ Gō'dá nī ndrē drē, lôsī gólâ Ôvâri drī fēlé Yēsū drī rī, tā lâ lạnj̄-lạnj̄ rōô gārā lôsī tībē gólâ drī 'bālē drī-'bá ngá fēfē kâ āzā 'dī 'bá yī drī 'ēlé rī yī drī sī. Nī ndrē drē, lạtī ó'dí gólâ Yēsū drī êdélé ôjílā drī nīzó Ôvâri ngálâ rī, rī'á tândí ró lậvũlị kôrô lạtī ặkũ Ôvâri kâ gólâ Músā drī â'dalé trá âmâ drī rī drī sī, tālā tā gólâ Ôvâri drī rī'á tā lâ 'bālē 'ēlé ôjílā íyíkâ pázó tā lạtī ó'dí 'dī kâ tāsī rī rī'á tândí ró lậvũlị kôrô tā 'bā'bā gólâkâ lạtī ặkũ rī kâ drī sī.

⁷ Nī ndrē drē, tíkó ôzō lạtī ặkũ tã-drī lēlē sịsị 'dī kâ ã'dô trá nyé ndrī tândí ró cú ítí tã āzākã ákó ízālâ rī, tí ícã kô Ôvâri drī lạtī tã-drī lēlē ó'dí kâ āzã 'ēzô. ⁸ Gō'dá Ôvâri â'dã tã ányã yī drī úsúlí ôjílā íyíkâ tāsī tã-drī lēlē yī drī 'bālē trá gólīyī bê rī vó ró rī úlị nō 'bá yī sī.

“Ôvâri Yākóvã âtã tã trá kī nī rī,
 'Kâyī ãã'dô ácã'á ñzátú má drī tã-drī lēlē ó'dí 'ēzô
 ôjílã ámãkã ĩsĩrã'élē kã rī 'bá yī bê.

⁹ Tã-drī lēlē ó'dí rī 'dī â'dó kô ôzô gólâ sịsị má drī 'ēlé trá gólīyī ặ'biyã yī bê

kâyī má drī gólīyī drī rūrĩ áselé volé 'bãdrĩ Mãsĩrĩ kã 'ásĩ rī sī rī kâtí.
 Gólīyī 'dê trá ùgúlị drī tã tã-drī lēlē rī 'dī 'bá yī kã 'ēlé.

Tālã tã rī 'dī tāsī rī, má 'bãá lịfị gō'dã kô gólīyī drī,
 tãlã gólīyī vó ndrēzô.

¹⁰ Nōô rī'á tã-drī lēlē ó'dí má drī 'ē'á 'ēlã ñzátú ôjílã ĩsĩrã'élē kã bê rī ĩ'dī. Má â'dô gólīyī 'ē'á tã 'bã'bã gólīyī má drī 'bālē gólīyī drī 'ēlé rī 'bá yī trōlē 'bālē ñyī pịpịsịlị 'á rī 'bá yī nịlị dódó.

Ítí rī, gólīyī â'dô rī'á tã lâ yī 'ēlé tândí ró.

Má â'dô â'dó'á ĩ'dī Ôvâri gólīyíkã ró.

Gō'dã gólīyī â'dô â'dó'á ôjílã ámãkã ró.

¹¹ Ítí rī, â'dó kô ícã-ícã ró ôjílã āzākã ôjílã ámãkã rī 'bá yī lãfálé sī drī 'bã-tị-'dĩ-ãzĩ ñyíkã ró rī 'bá yī

ngátã ặdrúpị lâ yī bê lịfị lâ yī ñmbázó Ôvâri Yākóvã rī nịlị,

tãlã gólīyī ndrī â'dô âmã nị'á,

ítōlē ôjílã gólã cú ítí ãmbã ákó rī rú sī

cãlé bũúũ ôjílã gólã ãmbã gólâkã drī â'dólé gārã ndrī ãzĩ-ãzĩ lâ yī kã drī sī rī rú.

¹² Má â'dô tã ònjị gólīyíkã rī 'bá yī áyē'á pịpịsịlị tândí ámãkã rī sī.

Gō'dã tã ònjị rī 'dī 'bá yī tã lâ ágã má drī kô ãlôwálã.' ”

Yērēmíyã 31.31-34

¹³ Gō'dã Ôvâri zílị bê tã rī 'dī tã-drī lēlē ó'dí íyíkã ró rī, 'dĩ 'bã gō'dã tã-drī lēlē sịsị gólâkã 'dĩ trá â'dólé tã ặkũ tã ífị ákó rī ró, tãlã ngá gólã ặkũ 'bã trá gō'dã kpã tã lâ drī ázálé trá rī â'dô rú ízã'á 'wãã.

9

*Tã Ôvâri rī ñnj̄-ñnj̄ tāsī, â'dô tã-drī lēlē gólâkã sịsị ôjílã bê rī
 vó ró rī*

1 Gō'dá â'dô tâ-drī lēlē sīsī Ôvârí kâ ôjílâ íyíkâ Īsīrā'élē kâ rī 'bá yí bê rī vó ró rī, Ôvârí 'bā tā āzā 'bá yí trá ôjílâ drī 'élē, ā'dô ró íyí ñjīzō bê dódó mbī. Gō'dá vō āzā kpá bê rī'á, gólâ 'dīlī trá Ôvârí rī ñjīzō 'á lâ. 2 Ītí rī, ú'dī gūgū rī 'dī trá. Gō'dá óókī gūgū rī 'dī 'alé lâ zālô rī. Vō sīsī áfī tīlī sī rī, úzī trá " 'vō Ôvârí kâ" '. Vō rī 'dī 'á rī, órā ābélēngówá trá ñjīrī â'dô lâ vó ró rī'á ĩ'ī lâ ĩyī lámā ró, gō'dá tārābízā kpá bê vō rī 'dī 'á cú āmbātā gólâ ōrē 'bāzō trá drī lâ ngá fēfē ró Ôvârí drī rī 'bá yí bê.*

3 Vō rī lâ ró gūgū 'dī 'á rī kpá bê, ócā lāfálē lâ vō sīsī rī rú sī ítá bī sī kpāákū. Úzī vō rī 'dī " 'vō ngīngī lâ Ôvârí drī" '. 4 Gō'dá vō rī 'dī 'á rī, ngá bê rī'á zālô rī. Ālô rī rī'á tārābízā 'ī, éédē dáābō 'ásī, rīzō ngá ājī bê tūrū-tūrū rī 'bá yí zālē drī lâ 'á Ôvârí drī. Gō'dá sāndúkū rú'bā lâ ndrūlī dáābō sī kpá bê rī'á, 'dīlī rī'á cú ngá gólīyī â'dô tâ-drī lēlē Ôvârí kâ rī 'bá yí bê yí 'á. Gō'dá ngá rī 'dī 'bá yí rī'á ĩ'dī nō: límvo mvá dáābō 'ásī cú ngá nyānyā zīlī mánā rī bê 'á lâ, gō'dá pīdrīgú Ārónā kâ gólâ bī lô'bā 'bá fōô yí bê ākū ró rī bê, gō'dá kpá kúnī mvá kpākārā-kpākārā rī gólīyī Ôvârí drī tā 'bā'bā íyíkâ tâ-drī lēlē sīsī ôjílâ íyíkâ bê rī kâ rī 'bá yí ĩgīzō drī lâ 'á rī 'bá yí bê. 5 Gō'dá sāndúkū 'dī drī lâ ólôpā mālāyíkā líndrī ángī ángī 'ī zālô rī tī gārā lâ rī rī 'bá yí 'ásī, tā â'dalé kī, pātīlī Ôvârí rī rú úsúlī ôjílâ íyíkâ bê vō 'dī 'á. Mālāyíkā líndrī 'dī 'bá yí úfú lâ yí ākô rú 'dó gólē sāndúkū 'dī drī 'alâ ró, gō'dá 'dīlī rī'á vō gólâ Ôvârí drī rīzō tā ōnjī ôjílâ kâ rī 'bá yí áyéle 'alâ rī ĩ'dī. Gō'dá ngbāāngbānō rī, má lēé kō rīlī tā āzā 'dī 'bá yí rālē ndrī gūgū 'dī tāsī ānī drī.

6 Gō'dá éédē gūgū 'dī bê ngá 'á lâ 'dī 'bá yí bê ĩtí rī, drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yí rī ĩyī nī íyíkâ filí cé 'alé lâ kīlī trá sīsī ró rī 'dī 'alâ āndalé āndalé rī'á tā Ôvârí rī ñjīzō rī 'élē. 7 Gō'dá gólīyī ícā kō filí 'alé lâ ākīlī rī lâ ró rī 'dī 'alâ. Cé drī-'bá ángī drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yí kâ ālô rī ícā nī filí ítá tī āmbélé kpāákū gūgū 'dī 'á 'dī ūgúlī lâ lésī, cālē vō ngīngī lâ Ôvârí drī 'dī 'alâ. Gō'dá gólâ rī filí vō rī 'dī 'á cé āndalā ālô ndrō 'á. Kāyī gólâ drī rīzō filí 'dī sī rī, ícā trá gólâ drī kōrōnyā gólīyī līlī līlī rī 'bá yí ārī lâ yí ātrōzō kpāā fēlé Ôvârí drī ngá fēfē ró tālā tā ōnjī íyī nyānyā kâ rī 'bá yí tāsī, gō'dá kpá tālā tā ōnjī ôjílâ āzā 'bá yí drī 'élē trá cú ĩtí vó lâ ñjīzō kō rī 'bá yí tāsī. 8 Tā rī 'dī 'bá yí sī rī, Líndrī Tāndī Ôvârí kâ â'dā tā āmā drī kī, látī ôjílâ drī fīzō ítá tī 'dī ūgú 'alâ Ôvârí rī úsúlī rī únjīlī drē kō kāyī gólīyī drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yí drī rīzō drē rī'á lōsī íyíkâ 'élē gūgū rī 'dī 'á rī 'bá yí sī.

9 Gō'dá tā gūgū 'dī kâ â'dā tā āmā gólīyī rī 'bá lédrē-lédrē ró āndrō nō rī 'bá yí drī. Tā rī 'dī ĩtō lâ ĩ'dī rī'á nōtī. Kōrōnyā gólīyī ūlīlī trá ūlī-ūlī gō'dá kpá ngá āzā 'bá yí drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yí drī trōlé fēlé Ôvârí drī rī 'bá yí bê ícā kō â'dô-â'dô ôjílâ gólīyī Ôvârí rī ñjī 'bá kâ édelé Ôvârí drī gólīyī ndrēzō bê tā mbī 'bá ró ngbāngbā yí līfī. 10 Tā ngá fēfē 'dī 'bá yí kâ Ôvârí drī rī tāsī rī, cé rī'á ngá gólīyī nyālé nyānyā gō'dá mvūlī mvūmvū gō'dá kpá tā gólīyī ôjílâ drī rī'á trá 'élē ĩyī 'bālē â'dolé ngbāngbā Ôvârí līfī rī 'bá yí tāsī rī ĩ'dī. Gólīyī rī'á cé tā gólīyī Ôvârí drī 'bālē ôjílâ drī 'élē ĩyī rú'bā sī rī ĩ'dī. Gō'dá lā'bī 'dī 'bá yí rī trá ĩtī būūū kāyī Ôvârí drī tā ndrī édezō ôjílâ lāfálē 'á yí bê Yésū sī rī sī.

* 9:2 9.2 Āmbātā 'dī rī'á lāmbé ró ngá nyānyā gólâ Ôvârí drī fēlé trá ôjílâ Īsīrā'élē kâ rī 'bá yí drī ndrō drīlīyī lāmúzō vō 'ā'ī rī 'bá yí 'ásī rī 'bá yí sī.

Tā gólâ Yésū drí 'élé trá tā êdé 'bá ró ôjílâ lāfálé 'á Ôvârí bê rí

¹¹ Gō'dá Yésū âcâ trá 'díyî pā 'bá ró â'dólé tā êdé 'bá ąngí lâ ró tā êdéle âmâ lāfálé 'ásî Ôvârí bê drī-'bá ąngí ró, drī-'bá ąngí drī-'bá ngá lî kâ rí 'bá yí kâ rí vō lâ 'á tā tândí gólīyî ngá pāpā kâ gólīyî ícá 'bá âmâ drí rí 'bá yí âfēlé ngbāangbānō. Gólâ nī trá filí vō pātī Ôvârí kâ rí 'á 'būū 'álâ. Vō rí 'dī rī'á ndrī nyé tândí ró lāvūlî kôrô gūgū drī-'bá ngá lî kâ gólīyî ĩnyákú drī nōngá nō 'bá yí kâ drī sī. Vō rí 'dī â'dó kô ąngó nō kâ ĩ'dī. Ôjílâ 'dí vō rí 'dī 'dī'đi kô. ¹² Gō'dá Yésū fī bê vō rí 'dī 'á 'būū 'álâ rí, 'dī gólâ fī trá vō rí gógó gólâ Ôvârí drí rīzō rí 'dī 'á. Gólâ fī trá vō rí 'dī 'á cé ândâlâ âlō. 'Dī ícâ trá âmâ pālē ndrī. Gólâ filí bê rí, gólâ trōó ĩndrī ārí ngātá ĩtī ārí kô nī'á fēlâ ngá fēfē ró Ôvârí drí. Gō'dá gólâ fī trá íyî ārí nyānyā gólâ ícá 'bá trá Ôvârí drí âmâ pāzō tā ōnjí âmákâ rí 'bá yí 'ásî zāâ gbádú cú ĩtī ąđūkū ākó rí sī.

¹³ Ōzō drī-'bá ngá lî kâ 'dī 'bá yí ūlî kōrōnyā trá trōlé fēlé ngá fēfē ró Ôvârí drí rí, 'dī vósî rí, gólīyî trō ārí lâ yí lūvīlî vō Ôvârí kâ 'dī 'á, tālâ Ôvârí āâyē ró tā ōnjí ôjílâ gólīyî tā ōnjí gólīyíkâ drí gólīyî 'bālē â'dólé ōnjí ró Ôvârí līfī rí 'bá yí kâ bê, gō'dá gólīyî drí ófó ĩtī kâ gólīyî zālē trá Ôvârí drí rí 'bá yí ōnjálē līmvū sī rí lūvīzō ôjílâ 'dī 'bá yí drī. Tā ífī tā 'dī 'bá yí kâ kī, ngá rí 'dī 'bá yí ō'bā ró ôjílâ 'dī 'bá yí bê â'dólé ngbāngbā Ôvârí rí līfī drī 'á. Gō'dá â'dô bê trá kī, ārí gō'dá ófó 'dī 'bá yí bê āâ'dô ícá'á pātī ôjílâ jīlī fīnyáwá â'dólé ngbāngbā ró ĩtī rí, ¹⁴ 'dōvó nī 'dē nī ĩsū tā drē mbārākā Yésū Krīstō rí ārí kâ tāsī. Lōsī gólâ rí ārí kâ lāvū kôrô ārí kōrōnyā 'dī 'bá yí kâ rí drī sī. Yésū fē íyî nyānyā bê drālē ngá fēfē ró Ôvârí drí ôjílâ pālē zāâ gbádú ąđūkū ākó mbārākā Līndrī Tândí Ôvârí kâ rí kâ sī rí, 'dī gólâ rí rī'á ngá fēfē gólâ jārā'bití tândí ró cú ĩtī tā ōnjí āzākā ākó yí 'á rí fē'á ĩ'dī Ôvârí drí, tālâ ĩcâ ró bê âmâ pīpīsilī 'bālē â'dólé ngbāngbā gō'dá âmâ ĩnjílí tā 'ē'ē āzā-āzā gólīyî rí 'bá âmâ drīlī lātī ōdrā kâ drī rí 'ásî, tālâ pātī mā ĩcâ ró bê tā Ôvârí gólâ rí 'bá lédrē-lédrē ró 'dī kâ 'élé ĩ'dī.

¹⁵ Tālâ tā rí 'dī tāsī rí, Yésū 'díyî pā 'bá âmákâ ĩ'dī rī'á ôjílâ gólâ tā tā-drī lēlē ó'dí Ôvârí bê rí kâ êdé 'bá 'î, â'dô ró bê Ôvârí drí tā tândí ūrū 'álâ ąđūkū ākó gólīyî yí drí tā lâ yí 'bālē trá rí âfēzō gólâ sī cú ĩtī ôjílâ gólīyî yí drí ązilī trá â'dólé íyî nyānyā kâ ró rí 'bá yí drí ndrī. Mā ícâ trá tā tândí 'dī 'bá yí trōlé âmâ drí ōzō drī-vó kâtí, tālâ Yésū drā trá ôjílâ drī tīlī tā ōnjí gólâ gólīyî drí 'élé trá gólīyî drí ūjūzō trá kpī tā tā-drī lēlē drī-kákā Ôvârí kâ rí kâ 'élé rí sī rí 'ásî. Tā tā-drī lēlē 'dī kâ pē gólīyî trá.

¹⁶ Ā'dô drī-vó tāsī rí, ōzō ôjílâ āâyē íyî tī-vō trá ngá íyíkâ ró rí 'bá yí lānjízō íyî ōdrā volé drī 'ásî rí, drē sīsī olānjí ngá gólākâ 'dī 'bá yí kō'dáwá áró lâ yí drí rí, áâ'dô nī'á lâ zālō sīsī kī, pātī ôjílâ rí 'dī drā trá. ¹⁷ Tī-vō ôjílâ gólâ 'ē 'bá drālē rí kâ â'dô â'dó'á cú ĩtī tā ífī ākó drē gólâ ā'dô drē bê lédrē-lédrē ró rí. Ó'ē tā gólâ rí tī-vō kâ 'dī kô té būūū gólâ rí ōdrā volé drī 'ásî.

¹⁸ Ā'dô bê trá ĩtī rí, ōzō ā'dô tā-drī lēlē drī-kákā Ôvârí kâ rí tāsī rí, drī-'bá ngá lî kâ 'dī 'bá yí ícâ trá tā lâ 'élé kpá ārí sī, 'dī rí tā â'dalé kī, kōrōnyā gólâ fēlé trá 'dī drā trá drādrā tā ōnjí ôjílâ kâ tāsī. ¹⁹ Tā gólīyî rālē trá tā-drī lēlē sīsī 'dī kâ â'dô trá nōtí. Sīsī lâ, Músā âtā tā ndrī gólīyî 'bālē trá ôjílâ drí 'élé â'dô tā 'bā'bā gólīyî Ôvârí drí 'bālē trá gólâ drí rí 'bá yí vó ró rí trá. 'Dī vósî rí, gólâ drí ĩtī jōrā fūzō ĩndrī bê, gō'dá ārí lâ trōzō ōnjálē līmvū sī. Gō'dá nīngá sī, fē zázá fē zilī hīsópā rí kâ ąņōzō gō'dá kăbīlīkī 'bí ikalé

kāākā ró rī átrōzó ômbélé fê rī 'dī sīlī ōzō sālāngā kátí, gō'dá trōzó lâ sölē ārí ōnjálé 'dī 'á gō'dá āngílí lúvīlī búkū tā 'bā'bā Ôvârí kâ rī 'bá yí kâ drī sī gō'dá kpá ōjílā ndrī tólā nā 'bá yí drī sī. ²⁰ Gólâ bê rī'á ārí 'dī lúvī'á rī, gólâ rī tā átálé kī, “Nōô rī'á ārí gólâ â'dó 'bá má-tīrī ró tā-drī lēlē gólâ Ôvârí drī 'bālē ānī drī tā lâ yī ñnjīlī ñnjī ndrī rī kâ ī'dī.” ²¹ Gō'dá Músā lúvī ārí kpá ī'dī sī lâ gūgū gólâ kōrōnyā ūlī kâ Ôvârí drī 'á lâ rī 'dī drī sī gō'dá kpá ngá gólīyī ndrī rīzō lā'bī 'dālē ī'dī sī lâ yī Ôvârí rī ñnjīlī rī 'bá yí drī sī. ²² Ā'dô tā 'bā'bā gólīyī Ôvârí drī 'bālē ōjílā drī 'ēlé rī vó ró rī, ícā trá ā'dô ró bê ārí lâsózó lúvīlī ngá drī sī ndrī, tálâ ngá rī 'dī 'bá yí ā'dô ró bê ngbāngbā Ôvârí līfī. Ítí rī, Ôvârí rī tā ōnjī áyéle cé ōzō ōólāsō ārí trá lúvīlī rī.*

²³ Tálâ ngá gólīyī gūgū Ôvârí kâ 'dī kâ 'dī 'bá yí rī'á lāmbé tā pātīrī Ôvârí kâ 'būū 'álâ rī 'bá yí ā'dázó ōjílā drī rī ī'dī, ícā trá ngá rī 'dī 'bá yí 'bāzó ā'dólé ngbāngbā Ôvârí līfī kōrōnyā ūlī-ūlī sī. Ícā trá ngá gólīyī pātīrī 'būū 'álâ rī drī ā'dózó tándí ró ngbāngbā. Tā 'dī tāsī rī, ngá 'ē'á fūlā rī ícā trá ā'dólé tándí ró lāvūlī kōrō tā tándí kōrōnyā 'dī 'bá yí kâ rī drī sī, tálâ cé rī'á ōjílā gólīyī rī 'bá ngbāngbā tándí ró rī ícā trá filí 'būū 'álâ Ôvârí ngálâ.

²⁴ Nī ndrē drē, 'díyī pā 'bá āmákā Yésū fī kō vō rī gógó tándí gólâ ōjílā drī édélé drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yí drī rīzō Ôvârí rī ūsúlī 'dī 'á. Vō rī 'dī rī'á cé líndrī vō gólâ pātīrī Ôvârí kâ 'būū 'álâ rī kâ ī'dī. Yésū fī trá vō rī gógó pātīrī gólâ Ôvârí drī rīzō 'būū 'álâ rī 'á, ādrélé Ôvârí āndrá tā āmákā ngílí Ôvârí drī. ²⁵ Drī-'bá āngī drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yí kâ íyíkâ rī ícā nī filí vō ngīngī lâ ró ñnyákú nō drī Ôvârí drī rī 'á ndrō vósī cé kōrōnyā ārí drílâ ūlīlī rī bê. Gō'dá Yésū fī íyíkâ kó cé āndâlâ ālō vō Ôvârí kâ rī 'á 'būū 'álâ íyī nyāányā fēlé Ôvârí drī ngá fēfē ró. 'Dī ā'dó kō ōzō tā drī-'bá ngá lī kâ āzā 'dī 'bá yí kâ rī tí. ²⁶ Ōzō tíkó tā Yésū kâ ā'dô trá tā gólâ drílâ ícálé āndâlâ āndâ ōzō drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yí kátí rī, tí ā'dô ícá'á lāṅō ōdrā kâ 'dī drī Yésū rī 'ēzó āndálé dūūdū itōlé kâyī gólīyī Ôvârí drī āngó nō 'bāzó rī sī ácálé būūū āndrō nō. Vō lâ 'dī 'á rī, ngbāāngbānō rī, kâyī gólâ Ôvârí drī 'ēzó tā ndrī gólīyī yí drī 'bālē 'ēlé ōjílā āngó nō kâ pázó rī 'bá yí ndēzó rī tú, Yésū ānī trá cé āndâlâ ālō íyī nyāányā fēlé drālē tálâ lāṅō tā ōnjī kâ trōlé vólé āmā drī sī.

²⁷ Ícā trá ōjílā drī ndrī ōdrāzó cé āndâlâ ālō, vó lâ 'ásī rī, Ôvârí ā'dô tā gólīyíkâ lōndā'á kílí. ²⁸ Ítí rī, Yésū fē íyī nyāányā bê drālē ngá fēfē ró Ôvârí drī cé āndâlâ ālō rī, 'dī rī'á ícā-ícā ró lāṅō tā ōnjī ōjílā dūū kâ rī 'bá yí kâ trōlé vólé. Gō'dá Yésū ā'dô āgō'á āngó nō 'á kpá ó'dí. 'Dī gólâ rī kō ānīlī íyī nyāányā fēlé kpá ó'dí tálâ tā ōnjī tāsī, gō'dá gólâ rī ānīlī 'dī ōjílā gólīyī rī 'bá íyī līfī 'bā'bā sī 'díyī pā 'bá rī āgō-āgō āngó nō 'á rī drī rī 'bá yí 'bālē ā'dólé ōzō yí kátí.

10

Tā Yésū drī íyī nyāányā fēzó ōdrā sī ícálé tā ōnjī ndrī ōjílā kâ trōlé vólé zāā gbádú rī

¹ Tā 'bā'bā gólīyī Ôvârí drī āfēlé ōjílā íyíkâ drī Músā sī rī 'bá yí ícā kō ōjílā pālē tā ōnjī 'ásī, tálâ gólīyī rī'á cé líndrī 'ī tā ā'dálé āmā drī cé fūyā-fūyā ró tā tándí gólīyī Ôvârí drī tā lâ 'bālē trá 'ēlé āmā drī Yésū sī ñzátú rī

* 9:22 9.22 Ôvârí 'ē tā 'dī trá Yésū rī ōdrā sī. Nī zī vérēsī 26 kápītā nō 'á.

tāsī. Tālā tā rī 'dī tāsī rī, ōzō ōjílā Īsīrā'élè ká 'dī 'bá yī āānī ìyī trá ndrô vósī cé kōrōnyā ājílí līlī ngá fēfē ró Ôvârí drí â'dô tā 'bā'bā gólâ Músâ ká 'dī 'bá yī vó ró rī, ngá fēfē rī 'dī 'bá yī ícá kô ōjílā gólīyī ānī 'bá Ôvârí rī ìnjílí ìtí 'dī 'bá yī 'bālè â'dólé jārâ'bítí tândí ró Ôvârí līfī. ² Tíkó ōzō ngá fēfē kōrōnyā 'dī 'bá yī sī rī ìcá fī trá ōjílā 'bālè â'dólé jārâ'bítí ngbángbá ró tā ōnjí gólīyíkâ rī 'bá yī 'ásī rī, ìtí rī, tíkó ícá kô drílīyī ānīzô kpá ó'dí kōrōnyā bē līlī āndálé āndâ fēlé Ôvârí drí tā ōnjí ìyíkâ rī tāsī. Tíkó gólīyī â'dô ícá'á ngá fēfē 'dī 'bá yī fēfē lá âyéélé. ³ Gō'dá â'dó kô ōzō 'dī kâtí, ōjílā drí rílí ānīlī ndrô vósī cé kōrōnyā fēlé ngá fēfē ró Ôvârí drí. Tā pātī rí, tā rī 'dī 'bā gólīyī rī'á tā ìsūlī tā ōnjí ìyíkâ rī 'bá yī tāsī kpá ó'dí ndrô vósī cé. ⁴ Â'dô trá ìtí, tálâ ícá kô ārí kōrōnyā 'dī 'bá yī ká 'dī drí Ôvârí rī 'bālè tā ōnjí ōjílā 'dī 'bá yī ká âyéélé.

⁵⁻⁶ Ìtí Yésū Krístō ānī bē rílí āngó nō 'á rī, gólâ átâ tā trá kī nī rī, “Ôvârí, ní lēé tā kô ōjílā drí kōrōnyā yī gō'dá ngá āzâ 'bá yī ōzō ngá fēfē kâtí rī 'bá yī bē fēlé ní drí ānī 'bālè tā ōnjí gólīyíkâ âyéélé.

Tā 'dī 'bá yī sū ní rú kô.

Gō'dá ní âfē bē-rī rú'bá ì'dī má drí rīzô 'á lá,
má drí drázó ngá fēfē ró ní drí tā ōnjí ōjílā ká tāsī.

⁷ Gō'dá má lôgō tā 'dī drī lá trá kī,

'Ní ndrē drē, Ôvârí, mâ rī'á nō.

Má ānī trá rílí njāā tā gólīyī ní drí lēlé rī 'bá yī 'èlé ōjílā pázó,
â'dô tā gólīyī ìgílí trá âmâ tāsī búkū áníkâ rī 'á rī vó ró.' ”

Lôngó 40.6-8

⁸ Gō'dá â'dô tā ìgī-ìgī Ôvârí ká 'dī vó ró rī, Yésū Krístō átâ tā trá sīsī kī nī rī, “Ní lēé kô ōjílā drí kōrōnyā yī gō'dá ngá āzâ 'bá yī bē fēlé ní drí ngá fēfē ró. Kōrōnyā gólīyī līlī zálé zāzā ngátá ngá āzâ 'bá yī fēlé fēfē tā ōnjí trólé rī, â'dó ìyī kô ngá gólīyī āyíkō lá yī drí ānī cīlī rī ì'dī.” Gólâ átâ úlī ìtí lá 'dī kâtí 'dī, ōzō 'dī 'bá yī â'dô kpálé tā 'bā'bā gólīyī Ôvârí drí 'bālè âmâ drí 'èlé rī 'bá yī ì'dī rī. ⁹ 'Dī vósī rī, Yésū drí tā átázó kpá kī, “Ôvârí, mâ bē rī'á nō, má ānī trá tā gólīyī ní drí âmâ lēzó 'èlá rī 'èlé.” Gō'dá úlī rī 'dī 'bá yī â'dâ tā kī nī rī, Ôvârí ndē tā sīsī ìyíkâ kōrōnyā úlī ká tā ōnjí tāsī rī trá, â'dô ró bē yī drí ícázó gō'dá tā ó'dí 'èlé ì'dī ōjílā pázó tā ōnjí 'ásī. ¹⁰ Tālâ tā rī 'dī tāsī rī, Yésū drí ìyī nyāányâ fēzó drálé āndâlâ ālô ngá fēfē tândí ró Ôvârí drí â'dô tā Ôvârí drí lēlé yī drí 'èlé rī vó ró, tálâ âmâ 'bālè ndrī â'dólé jārâ'bítí tândí ró Ôvârí līfī.

¹¹ Kâyī vósī cé, drī-'bá ngá lī ká rī 'bá yī rī ìyī âdrélé vō Ôvârí ká rī 'á ngá 'è'è ìyíkâ 'èlé Ôvârí drí. Gólīyī rī trá kōrōnyā lārâkô ālólâ 'dī līlī fēlé ngá fēfē ró Ôvârí drí tā ōnjí tāsī āndâlâ dūū. Gō'dá bē lé ìtí rī, ngá fēfē rī 'dī 'bá yī ícá kô tā pātī rí, tā ōnjí ōjílā ká rī 'bá yī trólé volé. ¹² Gō'dá Yésū Krístō tā édé 'bá ró âmâ lāfálé 'á Ôvârí bē ōzō drī-'bá ngá lī ká rī kâtí rī, fē ìyī nyāányâ trá drálé ngá fēfē ró Ôvârí drí tā ōnjí tāsī. Gō'dá ngá fēfē rī 'dī ícá trá tā ōnjí âmákâ trólé volé zāâ gbádú ãdūkū ákó. 'Dī vósī rī, gólâ rī trá vūdrī 'būū 'álâ Ôvârí rī drī-ágó drī lésī. ¹³ Gō'dá ngbāngbānō rī, gólâ bē rī'á tólâ kâyī gólâ ājú-'bá-āzī gólâkâ ndrī rī 'bá yī 'bázó â'dólé gólâ rī pá zélé rī tēlé, tálâ gólâ drí â'dózó gólīyī drīlī drī-ácé bē kâkâpâ ndrī. ¹⁴ Rī'á ìtí, tálâ Yésū fē ìyī nyāányâ bē drálé ngá fēfē ró Ôvârí drí tálâ tā ōnjí tāsī rī, gólâ ícá trá ōjílâ ìyíkâ pālè tā ōnjí gólīyíkâ rī 'bá yī 'ásī, â'dô ró bē gólīyī drí â'dózó bē jārâ'bítí mbîmbî ró Ôvârí līfī rílí zāâ ìtí gbádú.

15 Gō'dá Líndrí Tāndí Ôvârí kâ rî kpá úlî âtalé âmâ drí lîfî drî 'bá ró tâ rî 'dî 'bá yî tāsî. Gólâ âtâ tâ ângû 'bá Yērēmíyā tî kî nî rî,

16 "Tā-drî lēlē má drí 'ē'á 'ēlâ gólîyî bê ñzátú rî rî'á nōtî. Má â'dô tâ ìmbâ-ìmbâ âmákâ 'bā'á rîlî gólîyî pîpîsîlî 'ásî. Má â'dô ñgî'á lâ rîlî gólîyî drî, tâlâ gólîyî ô'ê ró bê."

Yērēmíyā 31.33

17 Gō'dá Líndrí Tāndí Ôvârí kâ âtâ úlî kpá kî nî rî,

"Tā ònjî gólîyîkâ rî 'bá yî gō'dá tâ gólîyî drí 'ēlé trá tâ 'bā'bā âmákâ rú rî 'bá yî bê âgá kô âzākâ lâ má drî."

Yērēmíyā 31.34

18 Ítî tâlâ Ôvârí âyê tâ ònjî 'dî 'bá yî trá ndrî ítî rî, ícá gō'dá kô kōrōnyā lîzó ñ'dî kpá ó'dí Ôvârí drí tâlâ tâ ònjî tāsî!

Tā gólîyî tâ Ôvârí kâ rûzó ñjîrî-ñjîrî ró rî

19 Gō'dá â'dô bê trá ítî rî, âmâ âdrúpî yî âmâ îzó yî bê, mã nî trá pătî-pătî ró kî, mã ícâ trá filî drî-báláyî ró ùrî âkó vō rî gógó gólâ Ôvârí drí â'dózo rî 'á, tâlâ òdrâ Yésū kâ âmâ pázó rî tāsî. 20 'Dî gólâ rî òdrâ ñjî lătî ó'dí trá âmâ drí fîzó drî-báláyî ró kôrô 'á lâ sî âdrélé gá Ôvârí ândrá òzō fifî ítá* tî 'lîlî gūgū 'álâ rî ũgú 'álâ rî kâtî. Lătî ó'dí 'dî rî'á hūwâ zāâ gbádú âdūkū âkó âmâ drí fîzó Ôvârí ngálâ. 21 Ítî rî, Yésū rî'á tâ êdé 'bá ângî âmákâ Ôvârí bê gólâ rî 'bá âmâ òjîlâ Ôvârí kâ rî 'bá yî vó lâ yî ndrêlé ndrî rî ñ'dî.

22 'Dōvó mã nî Ôvârí ngálâ tâ lēlē gólâ 'á zāâ bəđî pîpîsîlî âlô rî sî. Ítî rî, tâ ñsū âmákâ rî ââ'dô kô rî rî, tâlâ Yésū jî âmâ pîpîsîlî trá ngbángbá ngá lănjî-lănjî tâ ònjî âmákâ rî kâ rî 'bá yî 'ásî. Gō'dá gólâ jî âmâ rú'bá trá ndrî â'dólé ngbángbá tâ ònjî 'ásî lîmvû tândí sî.

23 'Dōvó mã ñjû kílîkpâ ró tâ gólîyî âmâ drí tâ lēzó trá 'á lâ Yésū rî tāsî rî rú pîpîsîlî âlô sî tâ ñsū âmákâ jâ âkó, 'dōvó mã rî lîfî 'bā'bā sî Yésū drî, nyé òzō âmâ drí âtalé rî'á 'ēlâ rî kâtî, tâlâ mã nî trá kî, Ôvârí ââ'dô pătî kárâ tâ gólîyî gólâ drí tâ lâ 'bálé trá 'ēlé rî 'ē'á. 24 Ítî rî, 'dōvó mã âmû âmâ âmâ vó 'ásî lōvō âmákâ â'dalé âmâ âzî-âzî yî drí gō'dá kpá tâ tândí 'ēlé ñ'dî âmâ âzî-âzî yî drí. 25 'Dōvó ítî rî, mã rî rî'á zāâ rú ê'bélé kpākâ âlô vō âlô 'á Ôvârí rî lûyîlî. 'Dōvó âlô âmâ 'ásî rî òrî kô pētrê ró cú ítî rú ê'bé âkó vō âlô 'á, òzō òjîlâ ũrûkâ 'bá yî drí rî'á 'ēlâ rî kâtî. 'Dōvó mã rî bê-rî mbârâkâ sōsō sî âmâ 'á âmâ vó 'ásî lăvûlî kôrô tâ tândí gólîyî âmâ drí 'ēlé ngbāngbānō rî 'bá yî drî sî, tâlâ kâyî gólâ Kúmú Yésū drí âgōzó rî trá 'ē'á âcálé.

26 Ânî gólîyî tâ pătî Ôvârí kâ nî 'bá ró rî, òzō nî âzâ ââdî drî trá vólé rîrî Ôvârí drí lēlé rî rú sî rîlî tâ ònjî 'ēlé gólâ rú rî, gō'dá tâ âzākâ yû ní drí 'ēlé Ôvârí drí tâ ònjî ânîkâ rî 'bá yî âyézo. 27 Ítî rî, ngá âzâ yû ânî pâlê, ní ícâ trá cé tâ tēlé ũrî sî Ôvârí ôkî ró tâ ní rú. Gólâ â'dô lăngō ângî fē'á òjîlâ gólîyî rú pî 'bá trá yî rú rî drí ngbá lăsî ònjî ră'dă rî sî. 28 Ôzō òjîlâ âzâ ô'ê tâ ònjî trá â'dô tâ 'bā'bā gólîyî Ôvârí kâ âfêlé kôrô Músâ sî rî vó ró rî, ítî rî, òzō lîfî drî 'bá â'dô trá cé rî ngátâ nâ tâ â'dalé kî, pătî òjîlâ 'dî ô'ê tâ ònjî 'dî trá rî, 'dîlî ícâ trá tâ kî 'bá drí tâ kîzó gólâ rú. Ítî rî, úfû gólâ trá ítî lâ 'dî kâtî cú ítî lătî drîlâ íyî pázó lăngō 'dî 'ásî rî âkó. 29 Â'dô bê trá ítî rî, â'dô â'dô rú 'ē'á nî òjîlâ gólâ rî 'bá íyîkâ kô Ôvârí rî mvá rî ñnjîlî kô'dává

* 10:20 10.20 Fîfî Ôvârí ngálâ 'dî rî'á òzō drî-'bá ângî drî-'bá ngá lî kâ rî 'bá yî kâ drí fîrî ítá gólâ 'lîlî gūgū Ôvârí kâ 'á rî ũgú 'álâ rú ũsúlî Ôvârí bê rî kâtî. 10:28 10.28 Tā 'Bā'bā Ândâ kâ 17.6.

rī tāsī yā? Lāṅō gólá 'ē 'bá 'délé gólá drī rī â'dô â'dó'á ąngí lậvũlĩ gārē. Yēsū âyē íyī ārí lậdále ọjílā rī 'dĩ jílí tã ọnjí íyíkā 'ásī â'dô tã tã-drĩ lẹlẹ kã rī vó ró, gō'dá ọjílā rī 'dĩ ndrē ārí rī 'dĩ â'dólé tã ífí ąkó ró mbārākā ąkó, ọkĩzō gólá drí Yēsū rī lậtórē pá sī kpādĩ-kpādĩ rī kátí. Ítí rī, ọjílā rī 'dĩ 'dá Líndrí Tándí Ôvārí kã gólá p̄p̄sílí tándí â'dá 'bá 'dĩ gólá drí drĩ-băláyí ró rī trá. Nĩ ịsū tã lậṅō ąngí 'ē 'bá â'délé gólá drī rī tāsī. Lậṅō rī 'dĩ â'dô lậvũ'á kôrô lậṅō ọjílā gólá gã 'bá trá dó tã 'bã'bã gólíyí Músá kã rī 'bá yí ịnjílí rī kã drī sī.

³⁰ Nĩ ndrē drē, mã nị trá kĩ, Ôvārí 'dĩ gólá tã âtá 'bá kĩ nĩ rī, “Mã 'dĩ rĩ'á lậṅō fē 'bá 'i ọjílā gólá tã ọnjí 'ē 'bá rĩ drí rĩ. Má â'dô tã 'ē'á gólá rú, â'dô tã ọnjí gólākã 'élé trá rĩ 'bá yí vó ró. Mã Ôvārí Yākóvã â'dô tã ọjílā ámakã rĩ 'bá yí kã kĩ'á nĩ.”

Tã 'Bã'bã Ândã 32.35-36

³¹ Lậṅō Ôvārí gólá rĩ 'bá zã gbadú rĩ drí âfẹlẹ rĩ, rĩ'á tã gólá ưrĩ ró rồ rồ rĩ lófílí 'dĩ.

³² 'Dövó ąnĩ nyãányã, tã ąnĩkã sịsị nã ąągã ąnĩ drī. Kậyí ąnĩ drí rú jãzô â'dólé krístô 'bá ró rĩ sī, Ôvārí ícĩ ąnĩ lịfị trá tã íyíkã nịlĩ. Vó lâ sī rĩ, ọzō lậṅō ọtírĩ ąnĩ úsú rồ rĩ, lậṅō rĩ gógó 'dĩ pẹe ąnĩ kô. ³³ Kậyí ưrúkã 'bá yí sī rĩ, ọlô'dã ąnĩ gō'dá kpá tã ąnyĩ ró rĩ 'bá yí 'ézó ąnĩ drí ọ'bí 'á. Gō'dá kậyí ązã 'bá yí sī rĩ, nĩ ícã trá âdrélé ąnĩ ązĩ-ązĩ gólíyí rĩ'á lậ'dálá rĩ 'bá yí gārã drĩ 'á, tãlã â'dólé mbārākã sölẹ gólíyí 'ásĩ. ³⁴ Gō'dá kpá kậyí ązã 'bá yí sī rĩ, nĩ nị ịzã krístô 'bá gólíyí ọmbélé trá gạnímã 'á rĩ 'bá yí kã trá, gō'dá ítí rĩ, ịzã lâ yí drí kpá gãzô ąnĩ lịfị. Gō'dá ọjílā ọpã ngá ąnĩkã bē ndrĩ ąnĩ drígá sī tã ąnyã ró rĩ sī rĩ, nĩ rĩ trá ąyĩkô sī, tãlã nĩ nị trá kĩ, Ôvārí fē tã tándí gólíyí rĩ 'bá ąnĩkã ró zã gbadú rĩ 'bá yí trá ąnĩ drí.

³⁵ Â'dô bē trá ítí rĩ, 'dövó nĩ ậtũ fĩ gágá ąyĩkô sī rĩzô tã lẹlẹ Ôvārí 'á p̄p̄sílí ąlô sī. Ítí rĩ, Ôvārí â'dô tã tándí 'ē'á ąnĩ drí ịzátú drĩ-'â ró. ³⁶ 'Dövó nĩ rĩ zã fĩ ậtũ-ậtũ sī tã lẹlẹ Ôvārí 'á ítí, ą'dô ró bē ąnĩ drí rĩzô kárã, rĩ'á tã gólíyí Ôvārí drí lẹlẹ ąnĩ drí 'élé rĩ 'bá yí 'élé 'dĩ. Ọzō nĩ ọ'è trá ítí rĩ, 'dĩ gō'dá ąnĩ drí fĩ tã tándí ndrĩ gólíyí Ôvārí drí tã lâ yí 'bãlẹ trá âfẹlẹ ąnĩ drí rĩ 'bá yí úsúzó. ³⁷ Tã rĩ 'dĩ â'dô â'dó'á ọzō Ôvārí drí rĩ'á ątálã tã ąngũ 'bã Hãbãkã tị rĩ kátí kĩ,

“Rĩ'á cé kậyí fínyáwã volé drĩ 'ásĩ,

ọjílā gólá mã Ôvārí drí tã lâ 'bãlẹ trá ąjólẹ rĩ drí ącázó. Gólá njãã kô.

³⁸ Ọjílā tã mbimbị 'bá ró rĩ 'bá yí â'dô rĩ'á íyí tã ndrĩ 'élé tã lẹlẹ sī mã 'á. Gō'dá ọzō ọjílā ámakã ązã ọdĩ drĩ trá gózó volé rĩ, tã gólākã sú gō'dá mã rú kô.”

Hãbãkã 2.3-4

³⁹ Ầmã nyãányã â'dó kô rĩ'á ọjílā gólíyí drĩ dĩ 'bá gólẹ volé Ôvārí rú sī gō'dá gólíyí Ôvārí drí 'bã'á úfú'á lâ rĩ 'bá yí 'dĩ. Gō'dá Ầmã Ầmãngã rĩ'á ọjílā gólíyí rĩ 'bã rĩlĩ tã lẹlẹ sī Ôvārí 'á gólíyí Ôvārí drí pãlẹ ịyĩngã trá rĩ yí 'dĩ.

11

Tã tã lẹlẹ Ôvārí 'á rĩ tāsĩ

¹ Tã ífí tã lẹlẹ kã Ôvārí 'á rĩ 'dĩ rĩ'á nõtí. Mã nị trá kĩ, tã gólíyí Ầmã drí lịfị 'bãzô vó lâ Ôvārí rĩ tāsĩ rĩ 'bá yí â'dô p̄t̄t̄ĩ â'dó'á tẹ ítí, ọzō kpálẹ mã ọndrē tã rĩ 'dĩ 'bá yí kô ngbãangbãno Ầmã lịfị nyãányã sī rĩ. ² Nĩ ndrē drē, ặkũ ró nã 'bá yí sī rĩ, tã Ầmã ặ'bịyá yí drí íyí vó 'bãzô tã lẹlẹ Ôvārí 'á p̄p̄sílí

ālô sī rī, sū trá Ôvârí rú tákányī. Gō'dá nōô yī rī'á tā gólīyī â'dó 'bá trá tā tā lēlē kâ tāsī ākū ró nā 'bá yī sī rī ī'dī.

³ Tā lēlē Ôvârí 'á rī rī'á tā gólâ āmâ 'bā 'bá tā nīlī kī nī rī, tā ómvó ngá 'ásī rī, Ôvârí lô'bā ngá gólīyī ndrī āngó nō kâ rī 'bá yī trá gbō cé úlī âtâ-âtâ sī. Ítí rī, Ôvârí lô'bā ngá gólīyī āmâ drī ndrēlé rī 'bá yī nī gō'dá ngá āmâ drī ndrēlé āmâ līfī sī kō'dáwá rī 'bá yī bē.

⁴ Ākū ró nā sī, tālâ Ábēlē lē tā trá Ôvârí 'á rī drī sī, gólâ drī ícázó ngá fēfē tándí íyíkâ fēlé Ôvârí drī lāvūlī kōrô âdrúpī lā Káyīnā kâ fēlé Ôvârí drī rī drī sī. Ábēlē rī tā sū trá Ôvârí rú rōô ī'dī. Gō'dá Ôvârí drī gólâ rī ndrēzó ôjīlā tā mbī 'bá ró, gō'dá drīlā tā tándí âtázó ngá fēfē gólâkâ rī tāsī 'dī. Gō'dá nīngá sī, Ábēlē ícâ trá zāâ tā tándí â'dalé āmâ drī āndrō nō tā lēlē gólâkâ Ôvârí 'á rī sī, ôzō kpálé gólâ ôdrā kpá trá ākpākā'dā ākū ró nā sī rī.

⁵ 'Dīl vósī rī, tālâ Ēnókā lē tā kpá Ôvârí 'á pīpīsilī ālô sī rī drī sī rī, ī'dī ícâ kō gólâ drī drāzó drādrā. Ôvârí trō gólâ rī nyānyā cú ítí kúlūndūdū ró 'būū 'álâ, gō'dá úúsú gólâ kō ĩnyákú drī nōngá. Gō'dá tā ígī-ígī Ôvârí kâ âtâ trá kī, sīsī ākpākā'dā únjī Ēnókā drē kō úrú 'álâ rī, gólâ rī tā sū trá Ôvârí rú rōô. ⁶ Gō'dá bē ítí rī, ícâ kō ôjīlā āzākā drī Ôvârí rī 'bāzó āyīkō ró cú ítí tā lē ākó gólâ 'á. Nī ndrē drē, ôzō ôjīlā āzâ ôlē trá ânīlī Ôvârí ngálâ rī, ícâ trá gólâ drī tā lēzó kī, pātīlī Ôvârí bē, rī'á zāâ lédrē-lédrē ró, gō'dá Ôvârí â'dó pātīlī tā tándí 'ē'á ôjīlā gólīyī ânī 'bá gólâ ngálâ pīpīsilī ālô sī rī 'bá yī drī.

⁷ 'Dīl vósī rī, tālâ Nówā lē tā trá Ôvârí 'á pīpīsilī ālô sī rī drī sī rī, gólâ drī ícázó tā gólâ Ôvârí kâ drī-mbilī sōzó gólâ līfī tā gólīyī 'ē 'bá â'dólé ĩzátú drē gólâ ndrē kō rī tāsī rī árízó 'elē. Gólâ drī Ôvârí rī ĩnjīzó tā 'dī tāsī. Gō'dá drīlā ngāzó kōlóngbō ândrē pālē, té ôzō Ôvârí drī tā lā 'bālē drīlā rī tí. Ítí rī, Ôvârí drī gólīyī pāzó ôjīlā gólâkâ rī 'bá yī bē ndrī kōlóngbō rī 'dī sī. Gō'dá tā gólâ Nówā drī 'elē tā lēlē sī rī â'dā tā kī, ôjīlā āzâ 'bá yī ndrī āngó drī kâ rī'á ĩyī tā ōnjī 'bá gólīyī gā 'bá trá dó tā Ôvârí kâ árīlī rī 'bá yī ī'dī. Ítí rī, Nówā drī â'dózó ôjīlā ālô gólâ Ôvârí drī trōlé 'bālē tā mbī 'bá ró rī ī'dī tālâ tā lēlē gólâkâ sī.

⁸ 'Dīl vósī rī, Ābārāyāmā lē tā kpá trá Ôvârí 'á. Tā rī 'dī tāsī rī, Ôvârí zīlī bē gólâ nī'á rīlī 'bādrī ātrā āzâ gólâ Ôvârí drī tā lā 'bālē fēlé gólâ drī rī 'álâ rī, gólâ árī Ôvârí rī tī-vō 'dī té ítí. Í'dī drīlā ngāzó 'bādrī íyíkâ rī áyéle nīzó, kpálé gólâ nīlī drē 'bādrī rī gógó Ôvârí drī gólâ rī lēzó nīlī 'álâ 'dī sīsī lā sī kō'dáwá rī. ⁹ Tālâ tā lēlē gólâkâ tāsī rī, gólâ rī trá rīlī ôzō ôjīlā ātrā kâtī 'bādrī gólâ Ôvârí drī tā lā 'bālē trá 'ē'á fēlâ gólâ drī ĩzátú 'dī 'á. Ítí rī, Ābārāyāmā rī trá gūgū 'á, gō'dá Īsákā yī Yākóbā bē rī ĩyī kpá trá ôzō Ābārāyāmā kâtī gūgū 'ásī ndrō dūū sī. Īsákā yī Yākóbā bē 'dī 'bá yī, Ôvârí 'bā tā kpá volé lésī 'bādrī ālólâ 'dī fēzó gólīyī drī. ¹⁰ Ābārāyāmā lē tā-drī rīzó ôzō ôjīlā ātrā kâtī 'dī, tālâ gólâ rī 'dī rī'á jāribā ândrē gólâ Ôvârí drī 'ē'á tā lā 'bālē gō'dá 'ē'á fēlâ yī drī rīzó 'á lā rī tēlé. Gō'dá Ôvârí 'dī jāribā rī 'dī â'dólé ndāndā zāâ gbādú úfú ākó lā.

¹¹ Ôzō Ābārāyāmā ā'dô kpálé ôjīlā gólâ dē 'bá trá kpārādī rī ī'dī rī, gō'dá ôzō kpálé ôkó lā Sārā ā'dô íyíkâ óndó 'ī rī, Ābārāyāmā ícâ trá â'dólé mvá átá ró, tālâ gólâ lē tā trá tā Ôvârí kâ 'á pīpīsilī ālô rī sī. Gólâ lē tā

trá kī, Ôvârí â'dô pătĩ tã gólâ drí 'bälé 'élé rí 'é'á. ¹² Gõ'dá õzõ kpálé Ābārāyāmā drí â'dózó trá ārākā ró kpārādī ānyī 'é'á drälé rí, Ôvârí 'bã gólâ trá â'dolé á'bíyá ró ózōwá bê düüdü. Gõ'dá gólâ rí ózōwá yí lütĩ trá âcálé õzõ ĩ'bī'bwá gólīyī 'būū 'álâ ngátá õzõ sínýtã gólâ ícálé lälâ kô Ìmvū ândrê tí sī rí kátí.

¹³ Ītí rí, õjílã tã lē 'bã trá Ôvârí 'á pīpīsilí ālô sī 'dī 'bã yí õdrã ĩyī trá cú ĩtí sísí drē gólīyī úsú tã gólīyī ndrī Ôvârí drí tã lâ yí 'bälé 'élé gólīyī drí rí kô. Gõ'dá rí, gólīyī nī trá kī, Ôvârí â'dô tã rí 'dī 'bã yí 'é'á ĩzátú sísí 'á tólã. Tãlã tã 'dī tãsí rí, gólīyī rí trá āyīkō sī. Gólīyī kī, ĩyī ā'dô õjílã átrã kátí gõ'dá lâmú 'bã ró õzõ ĩyī ā'dô drē bê rī'á nōngá ĩnyákú nō drī rí. ¹⁴ Nī ndrē drē, õjílã gólīyī tã átã 'bã ĩtí 'dī 'bã yí rí, â'dã tã kī, gólīyī rī'á ĩfī 'bã'á â'dózó cú 'bãdrī ĩyī nyānyã kã gólīyī drí lélé rí bê ātī 'á tólã rí drī zã gbádú ró. ¹⁵ Gólīyī rí kô tã ĩsūlí 'bãdrī ĩyī átã yí kã ĩyī drí āyéle trá volé rí tãsí. Ôzõ tí gólīyī ĩsū tã trá 'bãdrī rí 'dī tãsí rí, tí gólīyī gō nô trá volé tólã. ¹⁶ 'Dī vō lâ 'á rí, gólīyī 'bã ĩyī ĩfī 'bãdrī gólâ 'būū 'álâ gólâ 'bã'á â'dolé tãndí ró rō lâvūlí 'bãdrī átã lâ yí kã rí drī sī rí drī. Tãlã 'dī tãsí rí, Ôvârí êdê jãribã ândrê trá 'būū 'álâ gólīyī drí rīzó 'á lâ, ā'dô ró bê yí Ôvârí drí tã â'dázó kī, yí āâ'dô rī'á cú ĩtí ānyī ākó gólīyī tãsí. Gõ'dá gólâ rī'á āyīkō ró, tãlã gólīyī drí ĩyī zīzó Ôvârí ĩyīkã ró rí sī.

¹⁷⁻¹⁸ Gõ'dá Ôvârí átã tã trá Ābārāyāmā drí Īsákã rí tãsí kī nī rí, "Īsákã â'dô lütĩ'á nī â'dolé ní drí ózōwá bê düü, õzõ má drí tã lâ 'bälé trá ní drí rí kátí." Ôvârí 'bã tã kpálé tã 'dī 'élé Ābārāyāmā drí Īsákã sī rí, Ôvârí õtīrī tã ĩnjī-ĩnjī Ābārāyāmā kã ũjūū rí, Ābārāyāmā â'dô trá njãã ĩyī mvã Īsákã rí ombê ĩlí â'dolé ngá fēfē ró Ôvârí drí, tãlã gólâ lē tã trá Ôvârí 'á pīpīsilí ālô sī. Gõ'dá tã lélé gólãkã sī, gólâ â'dô trá njãã mvã rí gógó gólâ Ôvârí drí tã 'bãzó trá ózōwá düü fēzó ĩ'dī sī lâ rí 'dī fūlí. ¹⁹ Gõ'dá ā'dô bê trá tã Ôvârí drí 'bälé trá rí ĩ'dī rí, Ābārāyāmā ĩsū tã kī, Ôvârí ícã trá Īsákã rí līdrílí õdrã 'ásī, ā'dô ró bê tã yí drí 'bälé trá 'dī 'ézó. Gõ'dá tã rí 'dī â'dô trá ókīzõ Ôvârí līdrí Īsákã trá átrölé lôgölé Ābārāyāmā drí.

²⁰ 'Dī vósī rí, tãlã Īsákã lē tã kpã trá Ôvârí 'á rí drí sī rí, gólâ drí õrē fēzó mvã lâ yí Yākóbã drí gõ'dá Ēsãwō bê â'dô tã gólīyī 'é 'bã â'dolé ĩzátú rí tãsí, â'dô tã gólīyī Ôvârí drí 'bälé trá rí vó ró.

²¹ 'Dī vósī rí, tãlã Yākóbã lē tã kpã trá Ôvârí 'á rí drí sī rí, gõ'dá gólâ õtīrī 'éê drälé rí, gólâ drí ngãzó õrē fēlé 'dīyímvã Yōsépã kã rí 'bã yí drí â'dô tã Ôvârí kã rí vó ró. Gõ'dá gólâ fēlé bê õrē 'dī trá rí, gólâ drí rīzó âdrélé drī âtī-âtī ró pīdrīgú ĩyīkã rú ĩyī âtīlí gã, gõ'dá gólâ drí rãtãã 'ézó Ôvârí drí 'dīyímvã 'dī 'bã yí tãsí.

²² Gõ'dá 'dī vósī rí, Yōsépã lē tã kpã trá Ôvârí 'á pīpīsilí ālô sī. Tãlã tã rí 'dī tãsí rí, gólâ â'dolé bê 'é'á drälé rí, gólâ átã tã kī, Ôvârí ũnjī lãtī trã õjílã ĩyīkã rí 'bã yí drí fōzó volé Mãsīrī 'ásī ĩzátú, õzõ drílã tã lâ 'bälé trá rí kátí. Gõ'dá gólâ drí tã átázó kpã ĩyī ävō tãsí.*

²³ Nīngã sī rí, Músã rí átã yí Músã rí ândrê bê lē ĩyī tã kpã trá Ôvârí 'á. Tã rí 'dī tãsí rí, útīlí bê Músã rí, gólīyī drí gólâ rí lâpízó parã nã sī, tãlã gólâ sū trá rōō. Ī'dī gólīyī lēé kô tã gólâ kúmú ąngí Mãsīrī kã drí 'bälé rí 'élé, tãlã kúmú Mãsīrī kã 'dī 'bã tã trá mvã õdé ägō ró Īsīrã'élé kã rí 'bã yí

* **11:22** 11.22 Yōsépã lē õjílã Īsīrã'élé kã rí 'bã yí drí ĩyī ävō fã trölé volé nī'á 'bãlã 'bãdrī Ôvârí drí tã lâ 'bälé fēlé gólīyī drí rí 'á. Tã Ómvó Ngá 50.25

ûfúlí ndrī. Gólīyī rī trá cú ítí ūrī tā kúmú ąngí 'dī kâ 'bālē 'dī kâ ąkó tālā tā lēlē gólīyīkâ 'dī tāsī.

²⁴ Gō'dá Músā rī gógó lē tā kpá trá Ôvârí 'á pīpīsīlī ąlô sī. Ī'dī gō'dá gólā mbâ bê ącálē ągô ąmbá ró rī, gólā gā dó ôjīlā drī íyī zīlī kúmú Mąsīrī kâ 'dī mvá lâ ôkó ró rī mvá lâ ró. ²⁵ Gólā 'bā bê-rī íyī nyāányā ĩ'dī â'dólē ôjīlā Ôvârí kâ ró ôjīlā Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī lāfálē, ā'dô ró bê ląnō drī íyī úsúzó bê kpākā ąlô. Gólā lēē tā kô rīzó ąyīkō tā ōnjī 'bá* Mąsīrī kâ rī kâ 'á, ōzō ā'dô bê kpálē kâyī fínyáwá sī rī. ²⁶ Tā ĩsū gólākâ trá rī'á nōō rī tí. Rī'á tándí ró íyī lô'dázó ôjīlā Ôvârí pątīī kâ rī 'bá yī bê, 'dīyī pā 'bá gólā Ôvârí drī 'ē'á ąjólā ĩzátú rī tāsī. Tā rī 'dī ląvū kôrô drī-ngá gólīyī dūū Mąsīrī kâ gólīyī yī drī 'bā'á úsú'á lâ ózōwá kúmú ąngí kâ ró rī drīī sī, tālā gólā rī íyī līfī 'bālē tā ląnjā ndrī gólīyī Ôvârí drī 'bālē trá 'élē ôjīlā íyīkâ drī rī 'bá yī drīī.

²⁷ Tālā Músā lē tā trá Ôvârí 'á rī drī sī rī, ĩ'dī gólā drī ícázó ąfólē Mąsīrī 'ásī cú ítí ąwā kúmú ąngí kâ rī ūrī lâ ąkó, gólā rī trá zāā tā lēlē Ôvârí 'á, tālā ókīzō gólā ícā trá Ôvârí gólā ôjīlā drī ícálē ndrēlā kô íyī līfī sī rī ndrēlē.

²⁸ Tālā tā lēlē Músā kâ Ôvârí 'á rī sī rī, gólā drī tā Ôvârí kâ kâyī drī-káká ląvū-ląvū kôrô rī kâ 'ézó. Gólā 'bā tā ôjīlā íyīkâ Īsīrā'élē kâ drī kąbīlīkī ąrī lúvızó ątī tī íyīkâ rī 'bá yī tīlī sī cé tītī, ā'dô ró bê mālāyīkâ gólā ąjólē ôjīlā úfúlī rī drī ląvūzó bê kôrô jó gólīyīkâ rī 'bá yī rú sī cú ítí gólīyī mvá drī-káká mvá ągó ró rī 'bá yī úfú ąkó.

²⁹ Gō'dá tālā ôjīlā Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī lē tā kpá trá Ôvârí 'á rī drī sī rī, ĩ'dī gólīyī drī ícázó ĩmvū ąndrē zīlī ĩmvū Kāākâ rī mbālē 'á'á lé drī ązā rī lésī tándí ró. Gō'dá ôjīlā Mąsīrī kâ ūjū íyī bê kpá 'ē'á lômbālē vō rī gógó ąlólā ôjīlā Īsīrā'élē kâ drī lômbāzó 'dī 'ásī tālā gólīyī úrúlī rī, ĩmvū ąndrē lāfā cā 'bá trá 'dī drī lāfā ā'bāzó íyī vō 'á ôjīlā Mąsīrī kâ 'dī 'bá yī rú kąngbū, gō'dá gólīyī úfúlī tīlīlī ngbā.

³⁰ Gō'dá tālā ôjīlā Īsīrā'élē kâ lē tā trá Ôvârí 'á rī drī sī rī, gólīyī drī ngāzó ndrī rī'á ląmúlī mē'dē mē'dē mē'dē jārībā ąngí zīlī Yérīkō rī rú sī kâyī nī-drī-lā-rī sī ítú vósī zāā cé, nyé ōzō Ôvârí drī tā lâ 'bālē trá rī tí. Gō'dá tālā tā 'dī tāsī rī, ābē gólā ndōgō ró bēlē trá ngără-ngără dīrī gbāā jārībā ąndrē 'dī rú sī rī drī útúzó rū'bū vūdrī.

³¹ Nīngá sī, Rāhábā ā'dô kpálē ągô kpā 'bá ró sīsī jārībā ąndrē rī 'dī 'á rī, gólā drī rú jāzó tā lēlē Ôvârí pątīī rī 'á. Gō'dá gólā drī tā lēzó kī, Ôvârí cú rī'á mbārākā bê ąmbá. Gō'dá tālā tā rī 'dī tāsī rī, gólā lągú tā ngō 'bá Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī trá. * Ítī rī, Rāhábā drī ngá pāzó kâyī gólā ôjīlā Īsīrā'élē kâ rī 'bá yī drī fīzó jārībā rī 'dī ízálē rī sī, gō'dá ôjīlā gólīyī tā lē 'bá kô Ôvârí 'á rī 'bá yī úfúzó ndrī.

³² Tī rī'á tándí ró má drī tā ątázó tā lēlē ôjīlā ązā 'bá yī kâ tāsī rī, gō'dá ítú-pá ícā kô má drī 'ézó lâ ngbāngbānō. Má ątá tā drē kô tā gólīyī Gīdēyónā kâ rī 'bá yī tāsī, ngátá Bārākā kâ Sāmōsónā kâ, ngátá Yépētā* kâ, ngā Dąwúđī* kâ, ngā Sāmōwélē* kâ gō'dá tā ąngū 'bá ązā 'bá yī kâ bê ndrī.

11:23 11.23 ąfō-ąfō 1.16. * **11:25** 11.25 Tā ōnjī 'bá Mąsīrī kâ 'dī 'bá yī rī trá ôvârí ąbārādągō ĩnjīlī ĩ'dī. * **11:31** 11.31 Rāhábā ląpī tā ngō 'bá Īsīrā'élē kâ 'dī 'bá yī trá gō'dá kpá gólīyī pālē 'bēlē vólē jārībā 'dī 'ásī. Yásōwā 2.1-14 * **11:32** 11.32 Úúsú tā Gīdēyónā yī kâ, Bārākā yī kâ, Sāmōsónā yī kâ gō'dá kpá Yépētā kâ búkū Tā Kī 'Bá yī kâ 'á kápītā lâ yī 4-12. * **11:32** 11.32 Úúsú tā Dąwúđī kâ búkū drī-káká Sāmōwélē kâ 'á kápītā lâ yī 16-31 gō'dá kpá búkū Sāmōwélē kâ rī lâ 'á kápītā lâ yī 1-24. * **11:32** 11.32 Úúsú tā Sāmōwélē kâ búkū drī-káká Sāmōwélē kâ 'á kápītā lâ yī 1-16.

³³ Gō'dá tálá tā lēlē ōjílā āzā 'bá yí kâ Ôvârí 'á p̄p̄sílí ālô sī rí tāsī rí, Ôvârí âmû gólíyî ōzō gólâ drí tā lâ 'bálé trá rí kátí. Ôvârí âmû gólíyî ōzō nōô 'bá yí kátí. Tā kī 'bá āzā 'bá yí rí ÿyí trá tā kílí mb̄imb̄î lâ ró Ôvârí rí l̄f̄î dr̄î 'á. Ōjílā āzā 'bá yí 'bû ājú trá 'b̄adr̄î āzā 'bá yí bê gō'dá tā trōzó ājú-'bá-āzî lâ yí 'b̄adr̄î 'dī 'bá yí kâ dr̄ígá sī. Gō'dá āzā 'bá yí tā lē 'bá trá Ôvârí 'á rí, Ôvârí 'è k̄m̄î r̄ílí cú ítí gólíyî ôcí ākó f̄úlí nyälé volé. ³⁴ Gō'dá ōjílā āzā 'bá yí ōlē tā trá Ôvârí 'á rí, Ôvârí 'é l̄s̄î ândrê r̄â'dâ rí 'dī kô gólíyî zälé vélé. Gō'dá ōjílā āzā 'bá yí lē tā trá Ôvârí 'á bê rí, Ôvârí n̄jī l̄at̄î trá gólíyî drí ngá p̄ázó volé ājú-'bá-āzî 'è 'bá gólíyî úf̄úlí drí-l̄áfâ sī rí 'bá yí dr̄ígá sī. Gō'dá ōjílā āzā 'bá yí gólíyî mb̄ârākâ ākó rí 'bá yí, úsû ÿyí mb̄ârākâ kpá Ôvârí dr̄ígá sī tálá tā lēlē gólíyîkâ Ôvârí 'á rí tāsī. Ôvârí f̄ē mb̄ârākâ kpá ōjílā āzā 'bá yí drí āw̄â 'ēzô, tálá gólíyî ōtrô ró tā bê ājú-'bá-āzî ātrâ ró rí 'bá yí dr̄ígá sī gólíyî úf̄û-úf̄û sī d̄ínyî-d̄ínyî. ³⁵ Gō'dá kpá ôkó ūrūkâ 'bá yí lē tā bê trá Ôvârí 'á rí, Ôvârí 'è gólíyî áró ôdrâ 'bá trá rí 'bá yí l̄idr̄ílí ôdrâ 'ásī.

Gō'dá ōzō ōjílā ōnjí ūûrû ōjílā Ôvârí kâ ūrūkâ lâ trá lô'élé f̄úlí rí, tā lē 'bá rí 'dī 'bá yí gā ÿyí dó tā lēlē ÿyîkâ Ôvârí 'á rí âyéle. 'Dī rí, gólíyî rû ÿyí tā Ôvârí kâ ḡágá njírî-njírî, tálâ yī ōrî ró bê Ôvârí bê zāâ gb̄ádú. Tā 'dī sū nī l̄âv̄úlí ḡârâ tā gólâ ōjílâ drí l̄idrízó ôdrâ 'ásī gō'dá dr̄ílíyî ícázó dr̄alé kpá ó'dí rí dr̄î sī. ³⁶ Ōjílâ ōnjí rí trá tā lē 'bá ūrūkâ 'bá yí ḡúlí gō'dá kpá cālâ ÿyí ōnjórô'bí sī. Gólíyî ōmbê ōjílâ āzā 'bá yí nyārī sī trólé 'bálé ḡân̄ím̄â 'á tálâ tā lēlē gólíyîkâ Ôvârí 'á rí tāsī. ³⁷ N̄ingá sī rí, úúf̄û ōjílâ Ôvârí kâ ūrūkâ 'bá yí l̄ûv̄û-l̄ûv̄û lâ yí kúní mvá sī rí sī. Āzā 'bá yí óômvā 'â lâ ÿyí m̄ôsérē sī tú tú, gō'dá úúf̄û āzā 'bá yí ÿyîkâ l̄ígú ángí mb̄elēsó-mb̄elēsô rí 'bá yí sī. Ōjílâ Ôvârí kâ āzā 'bá yí bê rī'á ngá ākó lé 'bá ró, gólíyî rí l̄amú bê cé k̄âb̄íl̄ík̄î ín̄yíríkó ngátá ñdr̄î ín̄yíríkó s̄ôsô ítá ró rí sī. Ítí rí, ōjílâ 'è tā ānyī kâ trá gólíyî drí gō'dá kpá gólíyî lârákô 'è'è bê. ³⁸ Ítí rí, ōjílâ rí 'dī 'bá yí ndrī â'dô trá tãndí ró l̄âv̄úlí kôrô ōjílâ gólíyî āngó nō kâ rí 'bá yí dr̄î sī. Ōjílâ āngó nō kâ ícá kô â'dólé āmbâ gólíyîkâ n̄jī tãndí ró. Gō'dá ūrūkâ 'bá yí kpá vō trá āgāngb̄elē 'ásī nī'á rí bê úní l̄áfálé sī, ūgí 'ásī, gō'dá kpá 'bú 'ásī.

³⁹ Tā ōjílâ rí 'dī 'bá yí kâ sū trá Ôvârí rú rōô, tálâ tā lēlē gólíyîkâ tāsī. Gō'dá ōzō â'dô trá kpálé ítí rí, gólíyî úsû drē tā l̄anjâ ndrī gólíyî Ôvârí drí lēlé f̄elē ōjílâ íyîkâ drí rí kô. ⁴⁰ Ôvârí lē trá tēlâ b̄ūúú ÿtú-pá ngb̄āngb̄ānō kâ sī tā l̄anjâ āzā 'dī 'bá yí 'ēzô āmâ drí. Ícá trá ōjílâ ndrī 'dī 'bá yí drí â'dólé 'dūw̄â āmâ bê, gō'dá gólíyî drí tā l̄anjâ gólíyî Ôvârí drí édélé ōjílâ íyîkâ drí Yēsū sī rí úsúzó bê ndrī.

12

Tā l̄f̄î 'b̄ázó Yēsū dr̄î rí

¹ 'Dōvó m̄ā ÿsū drē tā ōjílâ dūú tā lē 'bá trá s̄ísí 'dī 'bá yí tāsī. Gólíyî ícá trá tā tãndí â'dalé āmâ drí tā lēlē Ôvârí 'á p̄p̄sílí ālô sī rí tāsī. Ā'dô bê trá ítí rí, 'dōvó m̄ā âyé tā gólíyî ndrī āmâ 'á rí 'bá āmâ lôgálé dó nj̄úlí ḡágá tā Ôvârí kâ rí 'bá yí rú rí volé, nḡinḡî lâ tā ōnjí gólíyî āmâ rū 'bá trá āngb̄ū gō'dá ānjólé volé tā Ôvârí kâ rí rūr̄î 'ásī njírî-njírî rí 'bá yí volé. Gō'dá ítí rí, m̄ā 'dē m̄ā râ zāâ b̄ād̄î āt̄ílí āt̄ílí ró f̄ī āt̄û-āt̄û sī tā gólíyî Ôvârí drí 'bálé trá āmâ drí 'élé rí 'bá yí 'élé ÿ'dī. ² 'Dōvó āmâ l̄f̄î āadrē cé Yēsū dr̄î, gólâ āmâ 'è 'bá â'dólé tā lēlē bê s̄ísí Ôvârí 'á, gō'dá kpá gólâ āmâ 'è 'bá tā lēlē

āmākā drī mbāzō â'dólé cú mbârākā bê gārã âmâ drī rīzō zāā rī'á 'délé gólâ vó ĩ'dī rī, tālâ Yésū âtū fī trá drāzō fê lâli-lâli drī. Gō'dá gólâ ndrē anyī ōdrā lârákō rī gógó 'dī kâ rī yī ĩfī ngá fīnyáwá ró, tálâ gólâ rī ĩfī 'bálé ayīkō gólâ Ôvârí drī 'bálé gólâ drī ĩzátú rī drī ĩ'dī. Gō'dá ngbāngbānō rī, gólâ trá rī'á Ôvârí rī drī-ágó drī lésī ró vō gólâkâ â'dózó cú drī-âcê bê ângó nō drīlī rī 'á. ³ Bê trá ĩtī rī, 'dōvó nī ĩsū tā tā gólâkâ tāsī. Gólâ âtū âwā tā ndrī gólīyī ōjīlā ōnjī gólīyī gólâ rī lôvó 'bā 'bá kō âlōwálâ rī 'bá yī drī 'élé gólâ rú rī 'bá yī kâ trá. Ōzō nī ĩsū tā trá tā gólâkâ tāsī rī, nī â'dô kpá ícá'á cú fī âtūlī kâyī gólâ lâṅō kâ rī sī, cú ĩtī tā rōrō gólâ 'ē 'bá ānī 'bálé tā lélé tā Ôvârí kâ 'á rī âyē-âyē lâ âkó. ⁴ Nī ndrē drē, ōzō nī ōtīrī rī rú cēlé tā ūjū-ūjū tā ōnjī 'bá yī drī 'élé ānī rú rī rú rī, âcálé būūū āndrō nō rī, 'dī ūfú ānī drē kō tā 'dī tāsī. Bê trá ĩtī rī, nī âdrē gágá tā lélé Yésū 'á.

Tā Ôvârí drī íyī mvá yī âtízó ĩ'dī sī lâ rī

⁵ Úlī gólīyī Ôvârí kâ âtalé mbârākā sōlé ānī 'á kâyī ódrī ānī zīzō 'dīyīmvá gólâkâ ró rī 'bá yī já trá ānī drī sī yā? Nōō yī rī'á úlī gólīyī Ôvârí drī rī'á âtalâ ānī drī Sólōmō tī rī 'bá yī ĩ'dī.

“Ámâ mvá yī, ōzō Ôvârí Yākóvā ōtīrī ānī âtī rī,
'dōvó nī ĩsū tā mánīsī dódó tā tībē gólâ drī lélé ĩmbálé ānī drī.
Ōzō gólâ ââtī ānī rī, tā rī 'dī ō'bā ānī kō â'dólé tā ĩsū ró rōō tā gólâ tā mbī
'ézó rī âyélé.

⁶ Nī ndrē drē, Ôvârí â'dô ōjīlā gólīyī yī drī lôvó lâ ĩyī 'bálé rī 'bá yī âtī'á ndrī lâṅō fēfē sī,
tālâ gólīyī ōrī ró bê rī'á tā mbīmbī rī 'élé ĩ'dī.
Gólâ â'dô ōjīlā ndrī gólīyī gólâ drī trōlé íyī mvá yī ró rī 'bá yī âtī'á.”

Úlī Mānīgō 3.11

⁷ 'Dōvó nī âtū 'alé lâṅō rī 'bá ānī 'élé rī 'bá yī drī sī. Nī trō lâṅō rī 'dī â'dólé 'dīyī âtī-âtī ró ānī átá úrú 'alâ rī drīgá sī. Ôvârí rī tā 'élé ānī drī, ōzō íyī mvá nyāányâ ró rī 'bá yī kâtí. Gō'dá mvá āzâ fī bê átá lâ drī âtílí kō'dáwá drílâ â'dózó tā mbī 'bá ró yā? ⁸ Órī bê âmâ âtílí ndrī cé tītī. Ōzō gō'dá 'dīyī âtī-âtī â'dô trá yū âmâ drī rī, tī 'dī gō'dá Ôvârí rī 'dī kō tā 'ē'á âmâ drī ōzō íyī mvá pātī rī 'bá yī kâtí. Gō'dá ĩtī rī, âmâ rī'á ōzō 'dīyīmvá gólīyī tīlī cú ĩtī átá lâ yī nīlī kō'dáwá rī 'bá yī kâtí. ⁹ Gō'dá âmâ átá nyāányâ gólīyī âmâ tī 'bá trá ĩnyákú drī nōngá rī 'bá yī tāsī rī, gólīyī rī âmâ âtílí 'dī kpá 'dīyīmvá ĩyíkâ rī 'bá yī ró. Tālâ tā rī 'dī 'bá yī tāsī rī, mā ĩnjī gólīyī. Gō'dá tā lâṅō 'dīyī âtī-âtī kâ gólâ Ôvârí drī âfélé âmâ drī rī trōzō rī lâvū trá gārã 'dīyī âtī-âtī gólâ âmâ átá ĩnyákú nō kâ rī 'bá yī kâ drī sī. ĩtī rī, rī'á tā lânjī-lānjī 'ī rōō âmâ nyāányâ 'bāzō tā ĩnjī sī âmâ átá 'būū 'alâ rī zélé, âmâ drī rīzō rīrī tândí sī gólâ rī mvá yī ró.

¹⁰ Gō'dá âmâ átá gólīyī ĩnyákú drī nōngá nō 'bá yī rī âmâ âtílí lâṅō fēfē sī cé kâyī kútúwá sī âmâ 'dīmva drī âmâ pālé, â'dô tā ĩsū gólīyíkâ rī vó ró. Gō'dá Ôvârí nī tā gólīyī ndrī âmâ drī tândí ró rī 'bá yī trá. Gólâ rī lâṅō félé âmâ drī tálâ âmâ pázó, â'dô ró bê âmâ drī â'dózó bê járá'bítī tândí ró ōzō íyī kâtí. ¹¹ Ōzō ōfē lâṅō trá âmâ drī rī, lâṅō rī 'dī 'bā âmâ â'dólé ĩzā ró āmbá. Mā â'dó kō ayīkō ró tā lâ tāsī. Gō'dá vó lâ sī rī, ōzō lâṅō rī 'dī ĩcá trá âmâ 'bálé tā mbī rī 'bá yī 'élé tā mbī 'bá Yésū kâ rī 'bá yī ró rī, ĩtī rī, 'dī âmâ pīpīsilī â'dô â'dí'á ndrúndrú, tálâ mā â'dô ícá'á cú rīlī rī'á tā mbīmbī rī 'bá yī 'élé Ôvârí rī ĩfī drī 'á.

¹² Nīngá sī, bê trá ítí rí, 'dōvó ānī gólīyī ndrī ôkō 'bá trá kōlōfó-kólófô ró lāñō āmbá 'dī 'bá yī drí sī rí, ũúsú iyī mbârākā kpá ó'dí âdrézó bê rákā fê kátí tā Yésū kâ âṭilí gágá kâyī lāñō kâ 'dī 'bá yī sī. ¹³ Nī êdê lätī tā Ôvârí kâ 'ê kâ rí tândí ró mbì, tälâ līsí 'bá pá özó úfúdâ kô. Gō'dá vō lâ 'dī 'á rí, êêdê ró pá lâ 'dī bê.

Drī-mbílí sōsō tā Ôvârí kâ gāgā dó rí tāsī

¹⁴ 'Dōvó nī 'è tā tândí ró pīpīsilí ālô sī, ā'dô ró bê ānī drí rīzō pīpīsilí ā'dí sī òjílâ bê ndrī. 'Dōvó nī újū kpá zāâ rī'á tā gólīyī Ôvârí kâ mbìmbì rí 'bá yī 'èlé ì'dí ngbá. Gō'dá òzō òjílâ āzākā òrī kô rīlí cé tā gólīyī Ôvârí kâ mbìmbì rí 'bá yī 'èlé ì'dí rí, gólâ ícá kô cālê Kúmú Ôvârí ngálâ. ¹⁵ Bê trá ítí rí, 'dōvó nī ndrê ānī vó dódó, tälâ nī özó kô kũú volé lätī Ôvârí gólâ lē 'bá tā gólīyī lānjā ró rí 'bá yī 'èlé ì'dí ānī drí pīpīsilí tândí sī rí kâ rú sī. 'Dōvó kpá ítí rí, ānī līfī ombâ ānī rú, tälâ tā ònjí āzākā özó ānī 'bāâ kô â'dólé pīpīsilí gīgī bê lāvūlī kôrô òjílâ düü rí 'bá yī drī lâ ízālê. ¹⁶ 'Dōvó ítí rí, òjílâ āzākā ānī lāfálé sī rí ò'è tā gólīyī ānyī kâ òzō āvē kátí 'dāzī rí ôkó drī rüzó âyízó ì'dí bê lâ rí kô. Gō'dá kpá rí, nī ā'dô kô cú ítí tā Ôvârí kâ rí 'bá yī ìnjī ākó. 'Dü rī'á tā ònjí Ēsáwō kâ rí ì'dí. Gólâ fē vō íyíkâ â'dózó mvá sīsí ró rí âdrúpī lâ drí tälâ nyāsá finyáwá úsúzó nyälê. ¹⁷ Ítí rí, mī nī Ēsáwō rí tá trá. Gō'dá gólâ drí vō íyíkâ â'dózó mvá sīsí ró rí fēzó volé rí vósí rí, gólâ lē gō'dá íyí átá òfē ró òrē yí drí, gō'dá ícá kô â'dólé ítí. Lätī āzâ yù'dawá átá lâ drí tā gólâ rú 'è 'bá trá 'dī jázó, òzō kpálê Ēsáwō rí gógó òlôndâ lätī kpī ìlindrī sī rōô tā íyíkâ jázó rí.

Tā gólâ tā-drī lēlê ó'dí Ôvârí kâ Yésū sī rí drí lāvüzó kôrô

sīsí rí drī sī rí

¹⁸ Gō'dá rí, ānī tá trá rī'á ngī tā òjílâ Īsīrā'élê kâ sīsí 'dī 'bá yí kâ rú sī. Gólīyī cá trá úní ạngí rī'á dōlâ cú dōdō drī sī ạngó nō kâ rí 'álâ. Gólīyī cá trá úní ạngí zīlī Sīnáyī gólâ â'dó 'bá cú lāsí kōkō Ôvârí kâ bê rí 'dī 'álâ. Gō'dá úní rí 'dī 'á tólâ rí, òjílâ rí 'dī 'bá yí drí ìnjīkúwá ndrēzó gō'dá ìzā kōkō úsúzó gō'dá kpá kăgūmăă kpī kpī rí bê. ¹⁹ Gō'dá òjílâ rí 'dī 'bá yí ârī kpá ngá vōvō òzō tīlī'bá yí kátí gúníyá yí bê rí 'bá yí gō'dá kpá gbórókō 'būú lésí gólâ gólīyī 'è 'bá â'dólé ũrī ró rōô rí, ítí rí, gólīyī lô'bā rú'bá trá, tälâ yī özó kô úlī árí gbórókō 'dī 'ásí ālólâ. ²⁰ Tälâ gbórókō rí 'dī 'bā tá trá kī nī rí, "Ōzō ā'dô cé kōrōnyā 'ì úní ạngí 'dī dō 'bá trá yā rí, āā'dô gólīyī úfú'á luvū-luvū lâ yí sī kúní mvá sī." Á'dô â'dó'á ạngô tí ró òzō òjílâ mvá òdō úní ạngí rí 'dī trá rí yā? Ítí rí, tā 'bālê 'dī rī'á lānjī-lānjī ró kôrô òjílâ 'dī 'bá yí drí trólê 'bālê iyī drī. ²¹ Gō'dá Músā rí nyāányā tāsī rí, gólâ ndrê bê tā ũrī-gâ-dê ró 'dī 'bá yí rí, ũrī drí gázó gólâ rú, gō'dá drílâ tā átázó kī, "Mā rī'á lē'á takányī ũrī drí."

²² Gō'dá ānī nyāányā tāsī rí, ānī tá â'dó kô òzō tā 'dī rí kátí, tälâ nī ānī trá ácálê jārībā ândrê Ôvârí gólâ lédrê-lédrê ró rí kâ 'á, 'būú 'álâ zīlī Yērōsālēmā ó'dí* rí ì'dí. Gō'dá tólâ rí, mālāyíkâ bê rī'á iyī düūdū lāvūlī kútū drī sī, gō'dá gólīyī ê'bê rú trá Ôvârí rí luyílí. ²³ Nī ānī trá Ôvârí rí luyílí vō ālô 'á kpākā ālô òjílâ gólâkâ ndrī rú lâ yí ìgīlī trá búkū gólâkâ 'á

12:20 12.20 Áfō-áfō 19.12-13. **12:21** 12.21 Tā 'Bā'bā Ándá 9.19. * **12:22** 12.22 Úzī Yērōsālēmā ó'dí 'dī kpá Únī Ziyónā ì'dí. 'Dü rī'á úlī mănīgō tā ífí bê kī, vō gólâ òjílâ drí ícázó rú úsúlí Ôvârí bê rí 'álâ rí ì'dí. Òjílâ ícá trá cālê vō 'dī 'álâ tá lēlê gólīyíkâ Yésū 'á rí sī.

'būū 'álâ rî 'bá yí bê. Nī ânî trá Ôvârí rî nyãányâ ngálâ. Gólâ ì'dí tâ kî 'bá òjílâ ndrî ãngó nõ 'á rî 'bá yí kâ. Ôvârí ndrê òjílâ íyíkâ rî 'bá yí ndrî íyî mvá sîsî tâ lâ yí drî lạnjĩlĩ lạnjĩ rî 'bá yí ró. Nī ânî trá vò gólâ òjílâ Ôvârí kâ ndrî gólĩyî òdrâ 'bá trá ăkũ ró rî 'bá yí drî rû ê'bézó trá rî 'á. Ôvârí 'bã gólĩyî trá â'dólé jára'bítí tândí ró tâ ònjí äzākâ äkó älôwálâ. ²⁴ Gõ'dá 'dĩ, nī ânî kpá trá Yésũ ngáá tólâ. Gõ'dá gólâ rî gógó ì'dí rî'á tâ-drĩ lėlē ó'dí Ôvârí yí lăfálé 'á òjílâ íyíkâ bê rî êdé 'bá lâ 'ì. Ítí rî, Yésũ rî ärí lâdã trá ämâ pälé, ä'dô ró bê Ôvârí drî ämâ äyézó tâ ònjí ämákâ 'ásí. Ítí rî, tâ Yésũ rî ärí kâ rî lạnvũ kôrô tâ Äbėlē rî ärí kâ rî drĩ sî.

²⁵ Gõ'dá nĩngá sî rî, ânî lĩfĩ òmbâ ânî rû, ä'dó kô gälé dó tâ Ôvârí rî nyãányâ drî rî'á ätálâ ânî drî rî 'bá yí ärílĩ. Gõ'dá òjílâ gólĩyî gã 'bá trá dó tâ Ôvârí kâ ärízó 'élé ñnyákũ drĩ nōngá Músã sî rî ícá íyî kô 'bėlé lạnõ ändrê 'ê 'bá gólĩyî ùsúlĩ rî 'ásí. Ä'dô bê trá ítí lâ 'dĩ ró rî, ngã ä'dô ä'dó'á ängô tí ró ämâ drî òzõ mã òjã ùgúlĩ trá Ôvârí gólâ rî 'bá úlĩ ätálé 'būū lésí Yésũ sî rî drî rî yã? Mã ícá kô tâ pătĩ ró 'bėlé dĩ lạnõ Ôvârí kâ rî 'ásí. ²⁶ Sîsî Ôvârí drî tâ ätázó Músã drî rî sî rî, gólâ rî gbórókõ 'ũ 'bá rî 'bã ñnyákũ rû ñyálé kĩnyĩ-kĩnyĩ. Gõ'dá ngbãangbãno rî, Ôvârí 'bã tâ trá kî nĩ rî, "Mã ä'dô ñnyákũ 'bã'á rû ñyálé rōô cé ändälâ älo sîsî 'álâ. Gõ'dá 'būū ä'dô kpá rû ñyá'á gbĩ gbĩ ämâ gbórókõ sî."

Hägáyē 2.6

²⁷ Ôvârí ätã tâ bê kî nĩ rî, yí ä'dô ñnyákũ ñyá'á cé ändälâ älo sîsî 'álâ rî, úlĩ rî 'dĩ 'bá yí ä'dã tâ trá ämâ drî kî, gólâ ä'dô ngá gólĩyî ndrî gólâ drî lô'bälé ängó nõ 'á rî 'bá yí ñyá'á ùfúlĩ ngbã, ä'dô ró bê ngá gólĩyî 'ê 'bá lâkílĩ rî 'bá yí drî ä'dózó cé ngá rî gógó gólĩyî ícá 'bá kô rû ñyálé rî 'bá yí ì'dí.

²⁸ Ngá gólĩyî ndrî tândí ró gólĩyî Ôvârí drî ä'dózó ì'dí bê lâ yí ämâ gólĩyî rî 'bá kũmũ gólâkâ zélé rî 'bá yí drî rî rî'á ngá gólĩyî ícá 'bá kô rû ñyálé rî 'bá yí ì'dí. Ítí rî, mã ä'dô rî'á trá zã òjílâ Ôvârí kâ ró. Ítí rî, mã 'ê äwô-ítí ämbã Ôvârí drî, gõ'dá mã ñnjĩ ró gólâ kpá tâ rōrō sî. 'Dĩ rî'á tâ sũ 'bá gólâ rû rî 'bá yí ì'dí. ²⁹ Ítí rî, 'dōvó ämâ lĩfĩ òmbâ ämâ rû dódó tâ Ôvârí kâ 'élé tândí ró, tâlâ 'álé ädrã Ôvârí kâ rî rî'á òzõ lăsî gólâ ícá 'bá ngá kăkărã ndrî zälé ngbã vólé rî kâtí.

13

Tã gólĩyî sũ 'bá Ôvârí rû rî 'bá yí

¹ 'Dōvó nĩ 'dê nĩ rî ânî lôvó 'bã'bã sî ânî äzĩ-äzĩ yí bê krístõ 'bá yí ró. ² 'Dōvó nĩ 'dê rî'á òjílâ gólĩyî ânî drî nĩlĩ kô rî 'bá yí lăgúlĩ ânî drî 'bã 'ásí drî tândí rî sî. Gõ'dá òzõ òjílâ ùrũkã 'bá yí ò'ê tâ 'dĩ trá ítí rî, 'dĩ gólĩyî lăgũ mälâyíkã Ôvârí kâ rî 'bá yí trá cú ítí nĩ äkó lâ kî, 'dĩ 'bá yí ää'dô mälâyíkã yí ì'dí. ³ 'Dōvó kpá tâ òjílâ gólĩyî òmbélé trá gănĩmã 'á rî 'bá yí kâ äägã ânî drĩ. Nĩ ämũ gólĩyî òzõ ânî drî lėlé òjílâ äzã 'bá yí drî 'élé ânî drî rî kâtí, òzõ òóombê ânî trá gănĩmã 'á rî. 'Dōvó nĩ nũ kpá ñzã òjílâ gólĩyî lạnõ bê rî 'bá yí kâ kpá òzõ òjílâ gólĩyî lạnõ rî älolâ 'dĩ bê rî 'bá yí kâtí.

⁴ Nĩngá sî, 'dōvó nĩ ñnjĩ tâ gólĩyî lăgĩ kâ rî 'bá yí. Ägõ gõ'dá òkó lâ bê òrĩ ngá älo ró íyî vó 'ásí ätĩlĩ ätĩlĩ cú ítí lĩfĩ 'bã äkó òkó äzã 'bá yí drĩ, gõ'dá kpá ítí, òkó drî rĩlĩ lĩfĩ 'bã äkó ägõ äzã 'bá yí drĩ. Rî'á ítí tâ pătĩ ró òzõ nĩ äzákólâ lĩfĩ 'bã 'bá trá òkó äzã 'bá yí vó äyízó ì'dí bê lâ ì'dí, gõ'dá ngätã

òkó lĩfĩ 'bā 'bá āgô āzā 'bá yī vó āyízó ĩ'dí bē lá ĩ'dí rī, 'dĩ ākū ró, òjílā rī 'dĩ drī lá â'dé trá. Ôvârí â'dô lânō fē'á gólīyī drī.

⁵ 'Dövó nī rī cú ĩtí lāfā lówó ākó ānī 'á. Nī â'dô āyīkō ró ngá gólīyī ānī drī â'dózó ĩ'dí bē lá drī 'á rī 'bá yī tāsī, tālā Ôvârí 'bā tā trá ānī drī kī nī rī, "Má ícá kô ālôwálā ũgúlí dīlī ānī drī. Má áyé ānī kó kô."

Tā 'Bā'bā Āndā 31.6

⁶ Gō'dá â'dô bē trá ĩtí rī, 'dövó mā sō āmā pá âdrézó ndrândrá úlī Dāwúdĩ ká âtázó trê cú ĩtí ũrī ākó kī nī rī,

"Ôvârí Yākóvā ĩ'dí rī'á gólā āmā pā 'bá ró rī.

Gō'dá ĩtí rī, mā ícá kô â'dólé ũrī ró.

Ôjílā mvá ícá kô tā 'élé āmā drī tā gólā Ôvârí drī lélé 'élé āmā drī rī ĩzālē ālôwálā."

Lôngó 118.6

⁷ Nī ĩsū drē drī-'bá ānīkâ gólīyī tā âtī-âtī tândí Ôvârí ká ĩmbá 'bá trá ānī drī ākū ró sīsī rī 'bá yī tā lá. Nī ĩsū tā dódó rīrī gólīyīkâ mbĩmbĩ kâyī ndrī drīlīyī rīzó āngó nō 'á rī sī rī tāsī, ā'dô ró bē ānī drī tā lēzó Ôvârí 'á pĩpĩsílí ālô sī, òzō drī-'bá rī 'dĩ 'bá yī drī 'élé rī tí. ⁸ Yēsū Krístō rī íyíkâ kó zāā yī ró ātílí ātílí zāā gbádú. Â'dô-â'dô gólâkâ rī ôjá rú kô. Tā 'ē'ē gólâkâ ākū rī kpá nyé rī'á òzō āndrō nô rī kâtí, gō'dá kpá ĩzátú rī kâtí.

⁹ ĩtí rī, nī áyé tā ĩmbâ-ĩmbâ ányâ lârâkô dũu rī 'bá yī āzākâ lá kô ānī âdólé ānī bĩlī ányâ ró tā ĩmbâ-ĩmbâ gólā mbĩmbĩ rī 'ásī. Rī'á tā tândí 'í Ôvârí drī mbârâkâ sózó āmā 'á pĩpĩsílí tândí íyíkâ rī sī, tālā āmā drī āmbázó ĩ'dí sī lá. Ícá kô mbârâkâ lá 'dĩ lârâkô lá ũsúlí lā'bí gólīyī ngá nyānyā āzā 'bá yī ká rī 'ē'ē lá yī sī. Ôjílā gólīyī drī ámó 'bá trá njírí-njírí lā'bí rī 'dĩ 'bá yī rú rī, ícá ĩyī gō'dá kô ĩyī nyānyā pālē tā rī 'dĩ sī. ¹⁰ Gō'dá drī-'bá ngá fēfē ká gólīyī rī 'bá lōsī 'élé vō gólā òjílā Yúdā yī ká drī rīzó Ôvârí rī ĩnjílí ngá fēfē íyíkâ sī 'dĩ 'á rī ícá ĩyī kô ngá pāpā gólā āmā drī ũsúlí Yēsū rī òdrā sī rī ũsúlí gbō cú ĩtí tālā gólīyī drī â'dózó drī-'bá ngá fēfē ká ró rī tāsī.

¹¹ ĩtí rī, rī'á drī-'bá ąngí drī-'bá ngá lī ká rī 'bá yī ká rī ĩ'dí kōrōnyā ārí lĩlī trá rī trólé fízó ĩ'dí bē lá ítá ątĩ tĩ rī ũgú 'álâ vō ngĩngĩ Ôvârí drī rīzó rī 'á, tālā gólā òfē ró ārí 'dĩ Ôvârí drī tālā tā ònjí òjílā ká tāsī. Gō'dá únjĩ kōrōnyā rī 'dĩ āvō lá lófólé volé táyā 'ásī nī'á zālā. ¹² Kpá ĩtí, Yēsū ũsú lânō gō'dá drāzó ĩví 'álâ Yērōsālémā 'ásī,* tālā òjílā 'bālē â'dólé ngbángbā tā mbĩ 'bá ró Ôvârí rī lĩfĩ drī 'á ārí íyī nyānyā ká rī sī. ¹³ Bē trá ĩtí rī, 'dövó mā ngā, mā nī Yēsū rī ũsúlí ĩví 'álâ ró lā'bí āmā nyānyā ká rī áyélé volé, tālā mā ā'dô ró bē njāā anyī tībē gólā rī 'ē 'bá rī drī kpá āmā òjílā gólâkâ ró rī 'bá yī 'ézó. ¹⁴ Nī ndrē drē, nōngá ĩnyákú drī rī, jārībā yū'dāwā āmā drī rīzó 'á lá zāā gbádú tā ą'dí sī. Bē ĩtí rī, āmā trá rī'á lĩfĩ 'bā'bā sī jārībā 'bũu 'álâ tībē Ôvârí drī rī'á tā lá 'bālē āmā drī rīzó 'á lá yī bē rī drī.

¹⁵ ĩtí rī, 'dövó mā rī Ôvârí rī luyī-luyī sī rōō kâyī vósī cé ngá fēfē āmâkâ gólā āmā drī fēlé Ôvârí drī rī ró. Mā fē ngá fēfē rī 'dĩ āmā tĩ sī Yēsū sī, òzō mā òtírí tā átá kī Ôvârí āā'dô ĩ'dí rī'á drī-ācē bē āmā drīlī rī. ¹⁶ Tā òjá ānī drī sī kô tā tândí 'ézó ĩ'dí ānī āzī-āzī yī drī. 'Dövó nī āmũ ānī ānī vó 'ásī ngá fēfē gólā ānī drī ícá'á fēlā Ôvârí drī rī ró. 'Dĩ rī'á tā gólā sũ 'bá Ôvârí rú rī ĩ'dí.

* **13:12** 13.12 Òdrā Yēsū ká ĩví 'álâ Yērōsālémā 'ásī rī â'dá tā kī, gólā trō tā ònjí òjílā ká trá volé òzō kpá kōrōnyā āvō lófólé táyā 'ásī rī drī tā â'dálé tā ònjí tāsī rī kâtí.

17 'Dōvó nī sō drī drī-'bá āníkâ krístō 'bá ró rī 'bá yī zélé tā 'bā'bā ndrī gólīyíkâ rī 'bá yī ñnjī-ñnjī lâ ñyī sī. Nī 'é tā rī 'dī ítí, tálâ drī-'bá āníkâ 'dī 'bá yī rī ñyī nī ānī vó ndrélé tálâ tā gólīyī ānī lídrí-lídrí kâ rī 'bá yī tāsī sīsī-lésī ró Ôvârí ándrá. Ôzō nī ñnjī gólīyī trá rī, gólīyī â'dô tā ñyíkâ rī 'é'á ānī drī āyīkō sī. Gō'dá ôzō nī ñnjī gólīyī kô rī, gólīyī â'dô tā 'é'á tā ñsū sī. Ôzō nī ô'bā tā 'é'ē gólīyíkâ â'dólé âmbâ-âmbâ ró rī, 'dī â'dô ícá'á ānī pālé ángó tí ró yā?

18 'Dōvó nī rī Ôvârí rī írátâ-írátâ sī âmâ tāsī âmâ āzī-āzī yī bê. Mā nī trá kī, mā 'é tā ányâ āzākâ kô ānī tāsī, gō'dá âmâ trá nī'á áťí 'álâ, nī'á rīlī tā mbīmbī rī 'élé í'dí kôrô. 19 Mā rī gógó, má lô'bā rú'bá ānī drī rōô, tálâ nī 'é ró bê rātāā Ôvârí drī lätī ñjízó trá má drī gōzó bê ānī ngáá tólâ 'wāâ.

Tā ādūkū gólīyī ígīlī ôjílâ Ibūrū kâ rī 'bá yī drī rī

20-21 'Dōvó Ôvârí gólâ â'dó 'bá tā ã'dí âfē 'bá ró âmâ pīpīsílí 'ásī rī āáfē mbârākâ ānī drī â'dózó ízâ ró tā lâ sī rī 'bá yī ānī drī ndrī Yésū sī, â'dô ró bê ānī drī ícázó tā tándí gólīyī gólâ drī lélé ānī drī 'élé rī 'ézó. Gō'dá Kúmú Yésū í'dí rī'á lókí 'bá ąngī âmákâ kăbīlīkī íyíkâ ró rī, tálâ gólâ drā trá ngá fēfē ró Ôvârí drī tā ōnjī âmákâ rī 'bá yī tāsī. Gō'dá gólâ rī ārí lādâ 'bá fē lălī-lălī drī rī â'dâ tā kī nī rī, tā rī 'dī ūnjī áťí tī trá tā-drī lélé ó'dí Ôvârí kâ ôjílâ íyíkâ rī 'bá yī bê drī rīzó zāâ gbádú zāâ. Gō'dá Ôvârí lídrí gólâ trá ôdrâ 'ásī tā â'dalé kī, tā-drī lélé ó'dí 'dī sū trá gólâ rú. Má 'é rātāā kī, Ôvârí āâ'dô tā tándí 'é'á ānī drī dódó Yésū Krístō sī, tálâ rīrī āníkâ â'dô ró bê sūsū ró gólâ Ôvârí rú. 'Dōvó Krístō ōrī rī'á lūyílâ zāâ gbádú ādūkū ākó. Āâ'dô ítí.

22 Âmâ âdrúpī yī âmâ ízó yī bê, má lô'bā rú'bá ānī drī bí ígázó mánísī tā âťí-âťí gólâ má drī ígīlī trá mbârākâ sölē ānī 'á nō ârízó drē. Gō'dá tā ígī-ígī âmákâ nō rī'á cé kútúwá ítí. 23 Má âtâ ānī drī ñlī kī, ínjī âmâ âdrúpī Tímátīyâ trá gănīmă 'ásī. Ôzō gólâ íicâ trá ānīlī má ngálâ 'wāâ rī, má â'dô gólâ rī drī'á kpāâ má bê, ôzō má ôťírī nī ānī ndrélé tólâ rī.

24 Má 'é nī-bē-yā ānī gólīyī ôjílâ Ôvârí kâ ró rī 'bá yī drī ndrī kpākâ ālô drī-'bá āníkâ rī 'bá yī bê. Gō'dá krístō 'bá yī gólīyī ānī 'bá Ítálīyâ lésī rī 'bá yī 'é ñyī nī-bē-yā kpá āmbá ānī drī.

25 Ôvârí āâ'dô ānī bê ndrī tā tándí 'élé ānī drī íyī pīpīsílí tándí rī sī. Í'dí 'dī.

Tã îgĩ-îgĩ Yākóbā drīgá sī Yākóbā

Tã 'ě'á zīlā nīlī sīsī rī

Yākóbā îgĩ wárāgā nô krístō 'bá drí ndrī. Gólâ lē âmâ drí rīrī âmákâ āngó drīlī nōngá 'ézó rīlī krístō 'bá ró rī tã lâ nīlī dódó. Gólâ âtâ tã trá dūū â'dólé krístō 'bá yī drí nīlī, ōzō rīrī gólâ â'dózó ngá ākó rī kâtí, Sātánā rī bāfī cācā ōjīlā drí 'dēzó 'á lâ tã ōnjí 'élé, ngá gólâ âmâ drí 'ě'á 'ělâ ōzō lāṅō ngátá ngá lāzé āâ'dô âmâ 'ě'á rī, tãlâ â'dô-â'dô lómbé-lómbéwá 'bá ró rī, áru-áruwá, rīlī mánīsī tã âtâ-âtâ âmákâ âmâ āzī-āzī yī drí rī 'bālē látī mbī 'á, gō'dá kpá tã rātāā 'ě'ě kâ Ôvârí drí rī bē.

¹ Mâ Yākóbā rú ì'bū 'bá Ôvârí kâ ró gō'dá kpá Kúmú Yésū Krístō kâ rī ĩ'dí. Má 'ě nī-bē-yā ānī ōjīlā Ôvârí kâ nyāányā lâ ró vō drī āzā 'bá yī 'ásī rī yī drí ndrī kākāṛā.

Tã gólâ fīlī âtū-âtū kâ kâyī lāṅō kâ rī 'bá yī sī rī

² Âmâ âdrúpī yī âmâ izó yī bē, ōzō tã újū gō'dá lāṅō bē rī ūúsū ānī trá rī, nī ndrē lāṅō rī 'dī ngá ōnjí ró kō. Nī trō â'dólé ngá tándí ró, tãlâ 'dīlī â'dô â'dó'á nōtí. ³ Ōzō tã újū 'dī ō'ē ānī trá kpīlī līfī 'bā'bā ānīkâ Ôvârí drīlī rī áyélé rī, â'dô ānī 'bā'á gō'dá fīlī âtūlī kōrō. ⁴ Ōzō nī ōrī fīlī âtū-âtū sī kárá rī, nī â'dô ícá'á cú rīlī līnjī-līnjī ró. Ngá āzākā pēē ānī kō ākí ākó.

⁵ Ōzō ōjīlā āzā ānī lāfálé 'ásī ūnī tã āzā Ôvârí drí lēlé yī drí 'élé kâyī tībē tã jūjū 'dī kâ rī sī rī kō rī, ícā trá gólâ drí tī írátālē Ôvârí drí, tãlâ Ôvârí rī gógó āâ'dâ ró bē tã gólâ drí 'ě'á 'ělâ rī. Ôvârí â'dô ícá'á gólâ rī pālē, tãlâ Ôvârí ĩ'dí ngá áfē 'bá 'í drī-báláyī sī ōjīlā drí līfī âmbe ākó kpāákū ngá fērē 'á. ⁶ Ngá āzā rī'á ālō. Nī â'dô kō tã ĩsū ōjá 'bá ró. Nī 'bā ānī līfī ā'dô Ôvârí drīlī kī nī rī, gólâ â'dô tã mbīmbī rī 'ě'á trá. Ōjīlā gólâ tã áyī 'bá rī â'dô â'dó'á té ōzō fē drīlī ĩlī drí rī'á ōjálâ nōngá kó nālē nōngá kó nālē rī kâtí. ⁷⁻⁸ Gō'dá nīngá sī, tã ĩsū gólākā â'dô 'bā'á līfī rī rī 'á kâ rī tī, nō kpá gō'dá nā kpá rī. Gólâ nīlī tã mbīmbī 'élé rī kō'dáwá. Gólâ rī gógó 'dī ĩsū kō kī nī rī, Ôvârí â'dô tã nīnī áfē'á yī drí. Ôvârí fēē íyíkā ngá āzākā drílâ gbō kō kō'dáwá.

⁹ Âmâ âdrúpī yī âmâ izó yī bē, ōzō ānī ā'dô kpálé ngá ākó rī, nī â'dô áyīkō ró, tãlâ Ôvârí â'dô ānī 'bā'á â'dólé ōrē bē. ¹⁰⁻¹¹ Ngá gō'dá ānī rī gógó â'dó 'bá ngá-tī bē dūū rī 'bá yī, ōzō ōjá ānī trá kpálé ūgúlī 'á rī, nī â'dô áyīkō ró, tãlâ gólīyī ngá-tī íyíkā rī 'bá yī bē â'dô â'dó'á té ōzō fē fōō ōmā kâ gō'dá gólâ ándrá 'bá 'wāā háwō ĩtú âmé drí sī rī kâtí. Ítí ró rī, ōjīlā ngá-tī bē ĩyī drīgá dūū rī â'dô drā'á 'wāā ĩtú gólīyī drí rīzō tã ĩyī nyāányā kâ rī 'bá yī 'élé rī sī.

¹² Ōzō nī ōrī fīlī âtū-âtū sī kâyī lāṅō kâ rī tú rī, Ôvârí â'dô ōrē fē'á ānī drí. Má âtâ tã rī nō ānī drí ĩtí, tãlâ ōzō nī ōlāvū trá tã 'dī 'ásī rī, Ôvârí â'dô ānī 'ě'á rīlī zāā lédrē-lédrē ró gbádú drī-â ānīkâ ró, ōzō gólâ drí tã lâ 'bārē trá fēlé ānī gólâ rī lóvó bē rī 'bá yī drí rī kâtí. ¹³ Kâyī lāṅō kâ rī tú rī, nī âtâ kō kī nī rī, āâ'dô Ôvârí ĩ'dī ānī újū'á tã ōnjí 'élé, tãlâ Ôvârí lēé kō tã ōnjí 'ézó ālōwálâ, gō'dá gólâ jūū ōjīlā āzākā kpá kō ālólâ tã ōnjí 'élé. ¹⁴ 'Dīlī tã lóvókō ānī nyāányā kâ rī â'dô ānī ásé'á nī tã ōnjí 'élé. ¹⁵ Tãlâ tã lóvókō ásé íyíkā tã ōnjí, gō'dá vólé drī lâ 'ásī rī, tã ōnjí gō'dá ásé íyíkā ōdrā.

¹⁶ Ámâ ízó yí ámâ âdrúpî yí bê, áâdô ânî kô âfi-âfi tâ ònjí kâ rî sî. ¹⁷ Ngá âmâ átá Ôvârí drí âfélê âmâ drí rî 'bá yí rî'á jará'bití tândí ró. ã'dô kpálê vò íwâ ìtú kâ pará bê rî òôjá rû nî rî, Ôvârí rî nyáanyâ gólîyî lô'bâ 'bá rî ôjá rû íyíkâ kô âlôwálâ. Ítí rî, mã nî trá kî nî rî, Ôvârí ùjũũ âmâ kô'dáwá tâ ònjí 'èlé. ¹⁸ Ôvârí 'bâ âmâ trá â'dólê òjílâ íyíkâ ró tâ âti-âti pãtîî íyíkâ Yésũ rî tãsí âfélê âmâ drí rî sî, té nyé òzô gólâ drí lèlé 'èlé rî kâtí, tãlá mã ã'dô ró bê ngá drî-káká ró ngá-tî tâ lâ drí lâzélê rôô rî ró, ngá-tî ãzâ 'bá yí lédrê-lédrê bê drílâ lô'bálê trá rî 'bá yí drîî sî.

Tã tâ Ôvârí kâ ârî-ârî lâ gô'dá 'è'è lâ bê rî tãsí

¹⁹ Ámâ ízó yí ámâ âdrúpî yí bê, nî ârî drê úlî nõ, nî ã'dô bê rî'á rî, nî rî rîlí bílî ígâ-ígâ sî kárâ njãâ tâ âtálê rî 'bá yí ârízó 'wãâ. Gô'dá nî ã'dô kpá mãnisî ró úlî ìtô vò âtálê rî 'á. Gô'dá nî ã'dô kpá mãnisî ró 'alé âdrâ-âdrâ tãsí. ²⁰ Má âtâ nôtí ró, tãlá rîrî mbîmbî gólâ Ôvârí drí lèlé âmâ drí rîzô rî â'dó kô 'alé âdrâ sî. ²¹ Ítí rî, 'dôvó nî âyê tâ lârákô tâ ònjî-ònjî rî 'bá yí, gô'dá 'alé âdrâ bê volé, nî 'dê nî trô ró úlî Ôvârí kâ ì'dî lôfilî ânî 'á, gôzó rîlí zélê lâ 'á ìninî ró. Úlî gólâkâ 'dî ã'dô ícá'á ânî 'bálê nî ã'dólê rîlí mbîmbî ró.

²² Nî ârî úlî gólâ Ôvârí kâ rî ì'dî. Nî ìsũ kô kî nî rî, ícâ trá cé úlî rî 'dî lîngô-lîngô lâ ârízó ì'dî. Nî 'è kpá tâ Ôvârí drí âtálê rî ì'dî. ²³⁻²⁴ Òzô nî âârî úlî 'dî lîngô-lîngô lâ ì'dî gô'dá 'ézó lâ té vó lâ 'ásî kô'dáwá rî, ânî tâ ã'dô ã'dó'á òzô òjílâ gólâ ngãnâ âtrô 'bá íyî ìfî ìndrízó 'á lâ, gô'dá 'wãâ ngázó nîlí gô'dá nîlí lâ lârákô drílâ ìndrîlí ngãnâ 'á 'dî drí jãzó drî lâ 'ásî rî tí. ²⁵ Òzô òjílâ ânî lâfálê 'ásî òrî trá kárâ úlî tândí Ôvârí kâ 'dî yí ìsũlî dódó, gô'dá tâ lâ 'ézó rî, tâ 'dî ã'dô sũ'á Ôvârí rú, tãlá nî rî 'dî tâ úlî gólâkâ tândí 'dî drí ã'dálê 'dî 'è'á ì'dî. Úlî 'dî 'bá yí cú mbârâkâ bê âmâ ìnjîlí tâ ònjí âmákâ 'ásî.

²⁶ Nî ãâ'dô âníkâ ìsũ'á lâ kî nî rî, ìyî ãâ'dô rî'á 'dê'á látî Ôvârí kâ rî 'bá yí vósî, gô'dá nîngá sî rî, nî òrî zãâ úlî ònjî-ònjî âtálê ì'dî òmbã sî âzî-âzî drí rî, 'dîî rî 'dê'dê âníkâ Ôvârí vósî 'dî rî'á lôsî ãkó. ²⁷ Látî gólâ rîzô 'dêlé Ôvârí vósî mbî rî ì'dî rî'á gólâ drí âtálê rî 'èlé ì'dî, òzô kî'á nî rî ânî drí ìmvá-ânjî pálê gô'dá kpá âyízî yí bê ngá sî rî yí tí. Gô'dá ânî drí 'dêlé kô látî ònjí òjílâ gólîyî Ôvârí rî gã 'bá dó rî 'bá yí kâ 'ásî.

2

Tã òjílâ lâfâ cãcã tãsí

¹ Ámâ âdrúpî yí ámâ ízó yí bê, nî lè tâ trá Kúmú âmákâ Yésũ Krístô gólâ ã'dó 'bá sîsî âzî-âzî drîî sî rî 'á. Ítí ró rî, nî 'bã òjílâ âzãkã kô âlôlá ã'dólê gãrã òjílâ ãzã 'bá yí drîî sî. ²⁻³ Òzô òjílâ ãzã ã'dó 'bá ngá-tî bê dũũ rî ânî trá ítá lânjã bê yí rú gô'dá kpá tó mó dáãbô 'ásî bê íyî drî-mvá 'á, drílâ ngázó âfilî ânî lâfálê 'á ânî drí rû è'bérê vò âlô 'á rî tú rî, gô'dá nîngá sî, ânî drí ngázó tâ âtálê gólâ drí kî'á nî rî, "Ágô âmbá, ní ânî âtî 'á nólê rîlí rî-vò tândí nõ drîî." Gô'dá volé drî lâ 'ásî, ãzã íyíkâ ngá ãkó lé 'bá 'î cú ítá lîrîkũ bê yí rú njãvô-njãvô, drílâ ngátá íyíkâ kpá ngázó âcálê, gô'dá ânî drí âníkâ ngázó tâ âtálê gólâ drí kî'á nî rî, "Ní nî âníkâ rîlí gîã ìnyákú drîî ìbîrîbî nã drîî nãlé", òzô ngátá nî ââyê gólâ íyíkâ âdrélê pá drîî úrú yã rî. ⁴ ã'dî 'bã ânî òjílâ lâfálê cãlé rî nî yã? Òzô nî òcã òjílâ lâfálê trá rî, 'dîî nî 'è trá tâ ònjí 'î.

⁵ Nĩ ndrê drê, âmâ îzó yĩ âmâ âdrúpĩ yĩ bê, Kúmú ángĩ âmákâ Ôvârí rĩ gógó êpê ngá ãkó lé 'bá trá íyĩ tã lələ ĩ'dĩ, tãlã gólĩyĩ òrĩ ró bê kũmũ íyĩkã rĩ zələ cú tã tãndĩ âmá dũũ yĩ Ôvârí drĩ 'bãlé fələ drĩ-â ró gólĩyĩ íyĩ lówó bê 'dĩ 'bá yĩ drĩ 'dĩ bê. ⁶ Â'dô kpálé ĩtĩ rĩ, ânĩ nyãányã ìzã ngá ãkó lé 'bá rú trá. Â'dô â'dó'á ngá ãkó lé 'bá ĩ'dĩ ânĩ lâràkô 'ələ yã? Â'dô â'dó'á gólĩyĩ ĩ'dĩ ânĩ lâsélé nĩlĩ âjĩ bê lâ kúmú ândrá sĩ yã? 'É'ê, â'dô â'dó'á ngá-tĩ dũũ lé 'bá ĩ'dĩ. ⁷ Â'dô kpá 'bã'á gólĩyĩ ãlólã 'dĩ 'bá yĩ ĩ'dĩ úlĩ ònjĩ átã 'bã ânĩ gólĩyĩ Yēsũ Krístõ rĩ rú âpázó drĩ lâ rĩ yĩ rú rĩ. Gõ'dá bê trá ĩtĩ rĩ, nĩ 'bã lãnji ngá-tĩ dũũ lé 'bá rú â'dô tãsĩ yã?

⁸ Ôzõ nĩ ãârĩ tã gólã Ôvârí âmákâ drĩ 'bãlé âmã drĩ rĩ trá kĩ nĩ rĩ, “Nĩ 'bã âzĩ-âzĩ yĩ lówó ndrĩ kpá té ânĩ drĩ ânĩ lówó 'bãrê kãtĩ” rĩ, 'dĩĩ â'dô â'dó'á tãndĩ ró lãvũlĩ gãrã. ⁹ Gõ'dá õzõ nĩ õ'bã õjĩlã ãzã 'bá yĩ trá â'dólé gãrã ãzã 'bá yĩ drĩ sĩ rĩ, 'dĩĩ nĩ 'ê tã ònjĩ tètê trá, tãlã óombê ânĩ trá tã ìzã 'bá ró â'dô tã Ôvârí kã 'bãlé 'ələ rĩ vó ró. ¹⁰ Ôzõ õjĩlã ãlõ ânĩ lâfálé 'ásĩ ãârĩ tã Ôvârí kã 'bãlé 'ələ rĩ trá ndrĩ, gõ'dá drĩlã ãlõ rĩ âyézó 'ê ãkó lâ rĩ, 'dĩĩ gólã trá tã Ôvârí kã 'bãlé 'ələ rĩ ârí 'bá lâ kô rĩ ĩ'dĩ. ¹¹ Rĩ'á ĩtĩ lâ 'dĩ ró, tãlã Ôvârí rĩ gógó átã nĩ ngbálĩ-ngbálĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ 'bã 'dãzĩ rĩ òkó ânĩ ùgúlĩ 'á kô.” Gõ'dá Ôvârí átã kpá nĩ kĩ nĩ rĩ, “Nĩ fũ õjĩlã kô.” Tã rĩ 'dĩ tãsĩ rĩ, õzõ kpálé nĩ õ'bã 'dãzĩ rĩ òkó kô ùgúlĩ 'á rĩ, gõ'dá õzõ nĩ ùfũ õjĩlã trá rĩ, 'dĩĩ ânĩ rĩ'á tã Ôvârí kã 'bãlé 'ələ rĩ ârí 'bá kô rĩ ĩ'dĩ. ĩtĩ, õzõ nĩ ìzã õjĩlã rú trá rĩ, ââ'dô kpá lãnõ fẽ'á ânĩ drĩ lãvũlĩ kôrõ.

¹² Tã âtã-âtã ânĩkã 'ásĩ ndrĩ gõ'dá kpá tã 'ê'ê ânĩkã 'ásĩ ndrĩ rĩ, nĩ ìsũ dódó kĩ, Ôvârí â'dô tã ânĩkã kĩ'á â'dô tã gólãkã kĩ 'bá nĩ rĩ, nĩ òlê âzĩ-âzĩ kpá õzõ ânĩ drĩ ânĩ ífífĩ lërê kãtĩ rĩ rú. Ôvârí 'bã tã 'dĩ âmã pãzó mbãràkã tã ònjĩ kã rĩ 'ásĩ. ¹³ Ôzõ nĩ â'dô tã tãndĩ 'ê 'bá õjĩlã drĩ kô rĩ ĩ'dĩ rĩ, Ôvârí 'ê tã tãndĩ ânĩ drĩ kpá kô. Ââ'dô tã ânĩkã kĩ'á, té õzõ tã ânĩ drĩ rĩ'á 'ələ õjĩlã drĩ rĩ vó ró. Tã tãndĩ 'ê'ê 'dĩ â'dô Ôvârí rĩ 'bã'á â'dólé ãyĩkõ ânĩ bê kãyĩ tã kĩkĩ kã sĩ.

Tã tãndĩ 'ê'ê rĩ â'dálã nĩ kĩ õjĩlã lã tã trá Ôvârí 'á rĩ

¹⁴ Âmã âdrúpĩ yĩ âmã îzó yĩ bê, â'dô â'dó'á kó ángõ tí yã, õzõ nĩ ãâtã kĩ'á nĩ rĩ, nĩ 'bã tã lələ ânĩkã trá Ôvârí 'á, gõ'dá nĩngã sĩ rĩ, nĩ gõ nĩ 'é tã rĩ 'dĩ kô â'dô lâ vó ró rĩ yã? Pãtĩ tã lələ ânĩkã 'dĩ â'dô fĩ ânĩ pã'á trá yã? 'Dĩĩ ícã kô. ¹⁵⁻¹⁶ Ôzõ nĩ õndrê õjĩlã ãzã trá ãlõ ânĩ lâfálé sĩ ítã ìzã bê ngãtã ngã-iyínyã ìzã bê, gõ'dá ânĩ drĩ ngãzó tã âtalé drĩlã kĩ'á nĩ rĩ, “Ôvârí ââ'dô ní bê, ní â'dô ró bê ítã lãnã bê, gõ'dá kpá ngã-iyínyã tãndĩ bê”, cú ĩtĩ õjĩlã rĩ 'dĩ âmũ ãkó ãlówálã rĩ, 'dĩĩ â'dã íyĩkã â'dô 'ĩ yã? 'Dĩĩ rĩ'á cú ĩtĩ tã ífĩ ãkó. ¹⁷ ĩtĩ rĩ, tã lələ ânĩkã élê tã lâ 'ê ãkó rĩ â'dô â'dó'á lôsĩ ãkó.

¹⁸ Ôzõ õjĩlã ãzã ãlõ ãâtã tã má drĩ kĩ'á nĩ rĩ, “Īicã trá õjĩlã ãzã drĩ rĩzó cú tã lələ Ôvârí 'á rĩ bê, gõ'dá ãzã ãlõ rĩ íyĩkã rĩ'á cú tã 'ê'ê tãndĩ bê õjĩlã drĩ” rĩ, má â'dô átã'á lâ drĩlã kĩ nĩ rĩ, “Gõ'dá ní 'ələ bê tã ãzãkã kô'dáwã rĩ, ní â'dô ânĩkã gõ'dá â'dã'á lâ má drĩ kĩ'á nĩ rĩ, ní ãâ'dô trá cú tã lələ bê Ôvârí 'á rĩ íyĩkã ángõ tí ró yã? 'Dĩĩ má â'dô tã lələ âmákã â'dã'á ní drĩ cú ĩtĩ drĩ vê ãkó, tãlã tã 'ê'ê âmákã Ôvârí 'á rĩ sĩ.” ¹⁹ Nĩ lã tã trá kĩ'á nĩ rĩ, Ôvârí rĩ gógó rĩ'á ãlõ yã? Rĩ'á tãndĩ ró. Sãtãnã yĩ lã íyĩ kpá ndrĩ 'dó tã 'dĩ. ĩtĩ rĩ, Sãtãnã rĩ gólĩyĩ rĩ'á ùrĩ bê kpã kpã kpã. Tã lələ élêwálã tã 'ê'ê ãkó rĩ ícã kô õjĩlã pãlé.

20 Gõ'dá bê ítí rí, âní òjílā gólíyí tã nĩ ãkó nõ 'bá yí, nĩ lě má drí â'dázó lá âní drí kĩ nĩ rí, tã lělě Ôvârí 'á cú ítí 'è'è lá ãkó rí rĩ'á cú ítí lôsĩ ãkó yã? 21-22 'Dõvó nĩ 'dê mã ndrê ãmâ á'bìyá Ābārāyāmā. Gólā ítō íyí mvá Īsákā rí félé ngá fēfē ró Ôvârí drí vō ngá lĩ ká Ôvârí drí rí drĩ. Gólā rĩ'á tã lělě bê gõ'dá kpá cú 'è'è lá bê. Tālā 'dĩ tāsĩ rí, Ôvârí ndrê gólā òjílā tã mbĩ 'bá ró. Nĩ ârĩ trá yã? Ítí rí, tã 'è'è gólākā â'dā tã lělě gólākā rí rĩ'dĩ. 23 Gõ'dá tã rí 'dĩ drí â'dózó òzō ìgílĩ trá rí kátí kĩ'á nĩ rí, "Ābārāyāmā 'bā tã lělě íyíkā trá tã átā Ôvârí ká rí 'á, gõ'dá tã rí 'dĩ tāsĩ rí, Ôvârí drí gólā rí zĩzó òjílā tã mbĩmbĩ 'è 'bá ró."

Tã Ómvó Ngá 15.6

Gõ'dá drílā ngázó zãã rĩ'á Ābārāyāmā rí zĩlĩ íyí lāmũ-āzĩyā ró.

24-26 Mã ndrê drē tã Rāhábā ká. Òzō gólā ã'dô kpálé āgô kpā 'bá ró sĩsĩ lá sĩ rí rĩ'dĩ rí, gólā lāgũ lómígówá 'bāsúrú Īsĩrā'élē ká rí 'bá yí 'ásĩ ngá-ìyĩnyā sĩ vō rú lāpĩzó òjílā rĩ 'bá gólíyí lōndālē rí 'bá yí drí sĩ rí bê, gõ'dá drílā kpá gólíyí jōzó gólē volé kōrō pávó tĩ ngĩ āzā 'ásĩ, tālā gólíyí òpā ró ngá bê. Tã 'dĩ tāsĩ rí, Ôvârí drí Rāhábā rí ndrēzó tã mbĩmbĩ 'è 'bá ró.

Tã 'è'è òjílā ká â'dô gólā rí 'bā'á nĩ â'dólé mbĩmbĩ ró Ôvârí rí lĩfĩ drĩ 'á 'dó tã lělě gólākā Ôvârí 'á rí bê. Tã lělě gólākā élēwálā ícá kô gólā rí 'bālē â'dólé òjílā mbĩmbĩ ró. Tã lělě élēwálā tã 'è'è ãkó rí rĩ'á òzō āvō lōvó-lōvó ãkó yí 'á rí kátí.

3

Tã lāndrā tāsĩ

1-2 Āmā àdrúpĩ yí amā ìzó yí bê, nĩ kĩ kô, yĩ lě trá â'dólé tã Ôvârí ká ìmbá 'bá ró 'wāã, tālā amā ndrĩ 'dó tã anyā átā 'bá 'í, mã â'dô ícá'á úlĩ anyā ìmbálé. Tã ìmbá 'bá â'dô ádrē'á Ôvârí ágálé tã lá kílĩ lānjĩ-lānjĩ ró ítú tã-vó kĩkĩ ká rí sĩ. Òzō ã'dô òjílā āzā ò'è tã ònjĩ kô tã drílā átálé rí tāsĩ rí, 'dĩ òjílā rí 'dĩ trá rĩ'á lĩnjĩ-lĩnjĩ ró, gõ'dá gólā trá cú yí drĩ. 3-4 Tã â'dā ngá fĩnyáwá ká â'dózó ngá àngĩ drĩlĩ rí rĩ'dĩ rĩ'á nõ. Lókĩ 'bá ãlō â'dô òtólō'bĩ ítĩ ká bĩ'á cé fē mvá fĩnyáwá sĩ. Ítĩ ã'dô íyíkā kpálé àngĩ àngĩ ró cú mbārākā bê rí, lókĩ 'bá â'dô ícá'á cú tĩ lā yí bĩlĩ fē mvá sĩ vō yí drí lělē rí 'á. 5 Ítĩ rí, lāndrā ã'dô kpálé ngá fĩnyáwá 'í rí, gólā kpá cú mbārākā bê tã àngĩ àngĩ 'ézó. Nĩ ndrē lāsĩ ìlákō fũ 'bá 'dēlé òmā 'á rí, zã vō àngĩ. 6 Lāndrā rĩ'á lāsĩ kátí. Ngá amā amā rú'bā 'á rí yí drĩ sĩ, lāndrā rĩ'dĩ rĩ 'bá òjílā kũlũtũtũ ìzālē tã tĩ ònjĩ dũũ rí 'bá yí sĩ rí. Gólā àsē tã ònjĩ nĩ ítú úlĩ ítōzó átálé rí sĩ, kpá bũũũ ítú òdrā ká rí tú rí. Lāndrā ù'dũ tã ònjĩ íyíkā 'dĩ 'bá yí 'dó Sātānā drĩgá sĩ. Gõ'dá tã ònjĩ lāndrā ká 'dĩ 'bá yí drí òjílā lōfízó lāsĩ àndrē 'á. 7 Òzō òjílā òtrō tã bê kpálé kōrōnyā àrĩwá bê drĩgá sĩ ndrĩ rí, 8 gõ'dá gólíyí ícá gbō kô tĩ cĩlĩ íyí lāndrā drĩ. Gólā nũ tã ònjĩ tētē lāndrā drí 'è'á 'èlā rí kô. Lāndrā rĩ'á òzō ìnjĩ sĩ-'balé kátí cú gĩĩ bê.

9 Āmā lāndrā ãlō nõ sĩ, mã luyĩ kpá Ôvârí amā átā Kúmú àngĩ ró rí, gõ'dá nĩngá sĩ, mã gõ mã trĩ kpá òjílā. 'Dĩ ã'dô â'dó'á àngô tí ró amā drí tã ònjĩ átázó òjílā Ôvârí drí 'bālē íyí lārākō kátí rí 'bá yí rú yã? 10 Lāndrā ãlō nõ sĩ, mã luyĩ gõ'dá mã átā kpá tã ònjĩ. Āmā àdrúpĩ yí amā ìzó yí bê, â'dó kô ítĩ lá 'dĩ ró. 11 Bē rĩ'á ícā-íçā ró pātĩ kĩ nĩ rí, lĩmvũ tãndĩ drí kpá àfōzó lĩmvũ ònjĩ bê kpākā ãlō óró ãlō rí 'ásĩ yã? 12 Fē-kāã â'dô ícá'á fĩ trá 'wālē púrũcĩ ífĩ ró yã? Ngã gõ'dá púrũcĩ â'dô ícá'á fĩ trá 'wālē fē-kāã ífĩ ró yã? Ícá kô â'dólé ítĩ lá 'dĩ kátí.

Tā tā n̄n̄i gólâ tā lâ drí sũlî Ôvârí rú rî tāsī

¹³ Ōzō òjílâ äzâ älo äni lâfálé 'ásī ìsũ tā trá kī nī rī, yī ää'dô pät̄t̄i tā n̄n̄i gólâ tā lâ drí sũlî Ôvârí rú rî bê rī, 'dövó tā 'ë'ë gólâkâ rī 'bá yī ää'dâ pät̄t̄i gólâ tā n̄n̄i 'bá ró, tälâ gólâ rī 'dī rī'á tā tändí 'ë'á lát̄i dódó rī 'ásī lómbé-lómbéwá äkó. ¹⁴ Ōzō äzi-äzi tā örī zää ägílí äni l̄if̄i rī, gō'dá kpá òzō nī òlê ä'dólé òjílâ ämbá ró rī, nī äru äni kô tā n̄n̄i änikâ tāsī, tälâ äru-äruwá änikâ 'dī rī'á ònjō 'i. ¹⁵ 'Dī rī, tā n̄n̄i änikâ 'dī Ôvârí äfēé nī kô äni drí. 'Dī òjílâ kâ 'i òzō tā n̄n̄i ìnyákú dr̄i kâ nō kátí. Ä'dó kô ngá tībê Líndrí Tändí Ôvârí kâ rī drí äfēlé nī äni drí rī 'dī. 'Dī Sätánâ yī kâ rī 'dī. ¹⁶ Má ätâ ití, tälâ òzō nī ä'dô ägí-ägi 'bá 'i gō'dá kpá äru-äruwá 'bá 'i rī, 'dī 'bá yī rī'á tā gól̄iyī rī 'bá òjílâ 'bälé rī'á tā ònjí 'ëlé rōô gō'dá kpá rī 'bá tā 'bälé ä'dólé kpörökön̄yâ rī 'dī.

¹⁷ Gō'dá tā n̄n̄i gólâ Ôvârí drí äfēlé rī iyíkâ rī'á jára'bití tändí ró. Ití rī, gō'dá òjílâ gólâ ä'dó 'bá tā n̄n̄i tändí 'dī bê rī, gólâ ä'dô 'bä'á òjílâ gólâ tā ä'dí lē 'bá 'dī rī ró, gō'dá gólâ lâwää äzi-äzi bê kô gō'dá tā ònjí lôgō äkó äzi-äzi drí. Gō'dá gólâ ícá kpá kô rī'á tā ònjí ätálé äzi-äzi rú. ¹⁸ Gō'dá ití rī, ä'dô iyíkâ tā tändí lôfō'á 'dī tā ònjí rī vó lâ 'á. Gō'dá ä'dô kpá tā ä'dí lôfō'á 'dī tā ònjâ-ònjâ kpörökön̄yâ rī vó lâ 'á.

4

Tā tā lôvókô ämâ rú'bü kâ rī drí r̄zô tā ònjí lôfilí ämâ lâfálé rī

¹ Ngá äni 'ë 'bá rī'á lâwälé gō'dá kpá rú f̄ulí äni lâfálé 'ásī rī ä'dô 'i yä? Tā lôvókô ndrī äni 'á rī 'dī. ² Nī ndrē drē, äni rī'á ngá äzâ lôvó lâ bê äni 'á. Gō'dá n̄ngá sī, nī ùsú ngá rī gógó 'dī kô. Äni kpá rī'á ngá òjílâ äzâ kâ lôvó lâ bê äni 'á. Gō'dá n̄ngá sī rī, nī ícá kô ngá rī 'dī ùsúlí. Gō'dá n̄ngá sī, ngá rī 'dī drí äni 'bázó rī'á lâwälé, rú f̄uf̄u yī bê. Ití rī, äni gō'dá rī'á njää òjílâ f̄ulí. Gō'dá ngbâangbânō, äni cú ití ngá äzâ äkó ä'dô tāsī yä? 'Dī tälâ nī ìjī Ôvârí kô tā lâ tāsī. ³ Ngátá òzō nī ìjī tā gō'dá drē zää nī ùsú ngá rī 'dī kô rī, 'dī tälâ nī lē äningá ngá rī 'dī cé tā lôvókô änikâ ndélé volé.

⁴ Nī n̄jī kô kī'á nī rī, òzō nī òlê ngá gól̄iyī ängó 'á nō 'dī rī, nī ícá kô ä'dólé Ôvârí rī rú-lē-äzi ró. ⁵ 'Dī tā ífí gólâ Ôvârí drí tā ätázó kī nī rī, Líndrí Tändí iyíkâ yī drí 'bälé ämâ 'á 'dī lē mã örī ró zää tótó Ôvârí rī lélé rī 'dī. ⁶ Gō'dá Líndrí Tändí iyíkâ äfē fāfā trá ämâ drí gázó dó tā gólâ lôvókô ämâ rú'bü kâ rī drí lélé ämâ drí 'ëlé rī 'ëlé. Búkū Ôvârí kâ kī nī rī, "Ôvârí rī'á äjú-'bä-äzi ró òjílâ gól̄iyī äru-äruwá 'bá ró gō'dá tā iyíkâ gā 'bá dó rī yī drí. Gō'dá gólâ iyíkâ bê-rī rú-lē-äziyā ró òjílâ gól̄iyī iyī ífí fē 'bá gólâ zélé rī 'bá yī bê."

Úlī Män̄gō 3.34

Rú jājā Ôvârí ngálâ rī

⁷ Bê trá ití rī, nī sō dr̄i Ôvârí zélé, gō'dá nī gā Sätánâ dó. Gō'dá n̄ngá sī rī, Sätánâ ä'dô äni äyé'á. ⁸ Nī èsē rú änyī Ôvârí lægát̄i, gō'dá Ôvârí ä'dô kpá rú èsé'á änyī äni lægát̄i. Äni tā ònjí 'bá, nī jī äni dr̄i ngbángbá tā ònjí änikâ 'ásī. Äni rī'á tā ìsũ-ìsũ bê rī. Ití rī, nī 'bä tā ìsũ-ìsũ änikâ ä'dô cé älo Ôvârí rī tāsī. ⁹ Nī ä'dô tā ìsũ ró tā ònjí änikâ rī 'bá yī tāsī. Nī 'ë izā, nī ngó äwó 'dī tälâ tā ònjí änikâ tāsī. ¹⁰ Nī sō äni dr̄i Ôvârí zélé ngá f̄inyáwá ró Kúmú ändrá, n̄ngá sī, gólâ ä'dô äni ingá'á ä'dólé òjílâ iyíkâ ró.

Tã òjílã lãfálé cãcã tãsĩ

¹¹ Ámã àdrúpĩ yí áamá ìzó yí bē, nĩ ngò tã kò ànì àzì-àzì yí rú òjílã àzã 'bá yí drí. Òzò nĩ ò'è trá ìtí rí, nĩ 'bã ànì trá àdrélé tã kĩ 'bá ró ànì àzì-àzì yí drĩ sĩ. 'Dĩ rí 'á rí, nĩ rí 'dĩ tã 'bã'bã Òvãrí kã rí òṅò'á, gò'dá nĩ rí 'dĩ ìnjílã kò. Tã àníkã bē-rí tã 'bã'bã 'dĩ ìnjĩ-ìnjĩ là ì'dí. Á'dó kò tã àzì-àzì kã rí kĩkĩ là ì'dí. ¹² Cé rĩ'á Òvãrí ì'dí gólã 'è 'bá tã-vó òjílã kã kílí rí. Gólã ì'dí rĩ'á cú fãfã bē òjílã pázó, gò'dá kpá fãfã bē lãṅò fězó òjílã drí. Gò'dá à'dô bē ìtí rí, nĩ kĩ tã kò ànì àzì-àzì yí rú gólíyí zĩzĩ sĩ òjílã ònjí ró.

Tã áru-áruwá tãsĩ

¹³ Nĩ àrì drē, ànì gólíyí tã ìsũ 'bá kĩ, ìyí à'dô 'è'á là òzò sũ 'bá ìyí rú rí tí rí, nĩ àtã tã trá kĩ nĩ rí, “Àndrò, cú ìtí tã àzã àkó, àmã trá nĩ'á jãrĩbã rí gógó nã 'á tólã. Mã à'dô rĩ'á tólã ndrò àlò ngá àmákã gílí gò'dá kpá lãzílí gílí. Gò'dá nĩngá sĩ, mã à'dô à'dó'á cú lãfã bē dũu.” ¹⁴ Pãtĩ-pãtĩ ró, nĩ nĩ ngbã tã gólã 'è 'bá à'dólé ìdrú rí kò. Àmã rĩrĩ òzò à'dô kãtí yã? Àmã rĩrĩ àngó nã 'á rí rĩ'á òzò lũmvú àmé òcĩkã kãtí ndrélé cé ngbãàngbãno tí, drē àkpãkã'dã drílã àvĩ àkó ìlì 'á rí. ¹⁵ Úlì àmbá 'dĩ 'bá yí volé drĩ là 'á, nĩ àtã cé kĩ nĩ rí, “Òzò Òvãrí òlè trá rí, àà'dô àmã lópé'á, tãlã mã à'dô ró fí kpá zãà lédrē-lédrē ró ìdrú, gò'dá mã à'dô tã àzã nã 'è'á gò'dá kpá nã rí 'èzò.” ¹⁶ Gò'dá nĩ rí ànì àrúlí tã gólã ànì drí lèlè 'èlè rí tãsĩ. Áru-áruwá 'dĩ rĩ'á ònjí ró.

¹⁷ Òzò nĩ ùnĩ tã mbĩmbĩ 'èlè rí trá gò'dá àyézó là 'è àkó là rí, 'dĩ nĩ 'é tã sũ 'bá Òvãrí rí lĩfí drĩ 'á kò rí trá.

5

Drí-mbílí sòsò ngá-tì dũu 'bá lĩfí rí

¹ Ànì òjílã ngá-tì dũu lè 'bá ròò rí 'bá yí, nĩ àrì drē tã nô. Nĩ à'dô kpá tã ìsũ àngí bē, tãlã tã pãtĩ ró tã àngí à'dô 'è'á à'délé ànì drĩ. ²⁻³ Òzò ìtú tã kĩkĩ kã rí òcã trá rí, ngá-tì àníkã dũu 'dĩ 'bá yí à'dô rú ìzã'á ndrĩ. Ítã lãnjã àníkã 'dĩ 'bá yí, édrégó à'dô nyã'á là ndrĩ. Gò'dá lãfã àníkã à'dô lãkã'á rú ìzálé. Nĩngá sĩ, lãfã lãkã 'bá 'dĩ à'dô tã pãtĩ àníkã à'dã'á nĩ. Lãfã rí 'dĩ à'dô ànì lòzã'á òzò lãsí kãtí. ⁴⁻⁶ Nĩ nĩ trá kĩ nĩ rí, nĩ gã trá dó drí-à fèlè òjílã ngá 'è 'bá ànì drí àmvú 'á rí 'bá yí drí. Tã 'è'è àníkã ìzã gólíyí tã mbĩmbĩ Òvãrí kã 'è 'bá rí trá, tãlã gólíyí òdrã ró bē. Ítí rí, gólíyí ìcã kò ànì àtũlì. Gò'dá Òvãrí ìyí mbãràkã sĩ ndrĩ àrì gólíyí gbálálá àwó bē rí trá. Nĩ gò nĩ rí trá cé dõ 'á ì'dí bē là, gò'dá cé rílí ànì tã ìsũlì ì'dí ìnyákú drĩ nòngá. Gò'dá ìtí rí, ànì trá òzò kãbĩlìkì 'bõ 'bá 'bõ'bõ gólã Òvãrí drí 'èlã lĩlã rí kãtí. Ànì trá njãà fũlì.

⁷ Nĩ ndrē trá kĩ nĩ rí, tã àngí ònjí 'è'á à'délé ngá-tì dũu 'bá drĩ. Á'dólé bē trá ìtí rí, áamá ìzó yí áamá àdrúpĩ yí bē, nĩ rí drē títí ró fĩlì àtũ-àtũ sĩ Yésũ rí àgò-àgò tèle. Nĩ à'dô òzò òjílã gólã ngá ì'dí 'bá yí drí àmvú 'á rí kãtí. Tãlã gólã lè ngá-ìyínyã dũu ì'dí, gólã drí rízó zãã ngá-àrú yí drí àfũlì àmvú 'á 'dĩ vó là ndrélé, té bũuũ ngá-ìyínyã 'dĩ drí ìnjízó gòzò ṅòlã 'bãlè èrò 'á. ⁸ Ítí rí, nĩ àdrē Òvãrí rí mbãràkã sĩ rákã fè kãtí, tãlã Kúmú àmákã Yésũ trá 'è'á àcálé àgòlè. ⁹ Ámã àdrúpĩ yí áamá ìzó yí bē, nĩ lòzò kò rú ìzã àníkã tãsĩ, tãlã Òvãrí òzò lãṅò fèè ànì drí. Nĩ ndrē drē, Yésũ tã àmákã lãfálã cã 'bá rí trá rĩ'á ànyí àcálé àgòlè.

¹⁰ Âmã âdrúpĩ yĩ âmã ízó yĩ bê, tâ ângũ 'bá gólĩyĩ ãkũ ró úlĩ Ôvârí kã âtã 'bá trá ãnĩ á'bíyã yĩ drĩ, tâ 'ê'ê gólĩyĩkã rĩ ãã'dã rũ ãnĩ drĩ. Gólĩyĩ rĩ trá tĩtĩ fĩ ãtũ-ãtũ sĩ ãtũ òjĩlã drĩ rĩzó rĩ'á gólĩyĩ ãzãlé, drĩlĩyĩ drẽ rĩzó úlĩ pãlé Ôvârí rĩ vò 'á rĩ sĩ. ¹¹ Mã ndrẽ gólĩyĩ òjĩlã tâ 'ê'ê lâ yĩ drĩ sũlĩ Ôvârí rũ rĩ yĩ ró, tâlã gólĩyĩ ãtũ fĩ trá ãtũ-ãtũ. Nĩ ãrĩ trá ãgô zĩlĩ Yóbõ rĩ ãtũ fĩ ãtũ-ãtũ ãtũ gólã rĩ ãzãzó rĩ sĩ. Gõ'dã nĩ nĩ kpã trá kĩ nĩ rĩ, ãdũkũ lâ sĩ Ôvârí drĩ ngã fẽzó gólã drĩ. Ôvârí rĩ gógó nyãányã lâ rĩ'á òjĩlã ãzã ndrẽ 'bã 'ĩ, gõ'dã kpã òjĩlã pã 'bã 'ĩ.

¹² Âmã âdrúpĩ yĩ âmã ízó yĩ bê, tâ ángĩ bê rĩ'á nõtĩ. Nĩ ãtrĩ lâtrĩtrĩ kô'dãwã ãlõwãlã Ôvârí rĩ rũ sĩ gõ'dã kpã rũ ãzã sĩ. Ôzõ nĩ òkĩ nĩ rĩ ãwõ rĩ, nĩ kĩ nĩ rĩ cé ãwõ. Gõ'dã nĩ òkĩ nĩ rĩ ãtĩ kô'dãwã rĩ, nĩ kĩ rĩ cé ãtĩ kô'dãwã, tâlã Ôvârí rĩ 'álẽ õzó kô ãdrãã ãnĩ rũ.

Tã rãtãã 'ê'ê tãã

¹³ Âmã âdrúpĩ yĩ âmã ízó yĩ bê, õzõ nĩ ã'dõ trá tâ ãsũ bê rĩ, nĩ 'dẽ nĩ ãrãtã ãnĩ tĩ Ôvârí drĩ. Ôzõ ãyĩkõ ã'dõ trá ãnĩ cĩ'ã rĩ, nĩ ngõ lõngõ Ôvârí rĩ lũyĩzó rĩ ã'dĩ. ¹⁴ Ôzõ nĩ ã'dõ trá ngã lâzẽ bê rĩ, nĩ zĩ drĩ-'bã kãñĩsã kã rĩ 'bã yĩ ãnĩ ngãlã, gólĩyĩ ãnĩ ró dõ ãnĩ rũ tâ ãtã-ãtã bê Kúmú Yésũ rĩ rũ sĩ, gõ'dã kpã gólĩyĩ ò'ê ró rãtãã Ôvârí drĩ ãnĩ tãã. ¹⁵ Nĩ 'ê ãtĩ, tâlã tĩ drĩlĩyĩ ãrãtãlé tâ ãtã-ãtã tâ lãlã kã 'dĩ sĩ rĩ ã'dõ ãnĩ rũ'bã 'bã'ã ã'dĩlĩ. Ôzõ ngãtã ngã lâzẽ ãnĩkã 'dĩ ã'dõ tâ ònjĩ ãnĩkã tãã rĩ, nĩ nĩ tĩ drĩ lâ 'ásĩ, ã'dõ ró bê Ôvârí drĩ tâ ònjĩ ãnĩkã ãyẽzó. ¹⁶ Tãlã ngã lâzẽ rĩ ãfĩlĩ õzõ 'dĩ kãtĩ, nĩ rĩ zãã rĩlĩ tâ ònjĩ ãnĩkã ãnĩ lãfãlé 'ásĩ rĩ ãngĩlĩ, gõ'dã nĩ ã'dõ ró ãzã ró. Nĩ ãngĩ tâ, gõ'dã nĩ 'ê ró rãtãã ãzĩ-ãzĩ drĩ ãtũ rũ'bã ãgĩ-ãgĩ kã rĩ sĩ, tâlã Ôvârí ã'dõ tâ ãdrĩ dã'ã ãnĩ rũ.

Ôzõ òjĩlã tâ mbĩ 'bã òtĩrĩ ãyĩ tĩ ãrãtãã rĩ, Ôvârí 'ê tâ ángĩ ã'dĩ tĩ drĩlã ãrãtãlé 'dĩ drĩ lâ lõgõzó. ¹⁷ 'Dõvõ nĩ ãsũ drẽ tâ Êlĩyã rĩ tãã, gólã cé rĩ'ã òjĩlã mvã 'ĩ ãmã drĩ ã'dõrẽ tĩ. Gólã ãrãtã ãyĩ tĩ pĩpĩsĩlĩ ãlõ sĩ kĩ nĩ rĩ, "Ôzẽ ã'dĩ kõ." Gõ'dã nĩngã sĩ rĩ, õzẽ 'dĩ kõ ndrõ zãlõ nã parã nĩ-kãzĩyã 'ã. ¹⁸ 'Dĩ volẽ drĩ lâ 'ásĩ rĩ, gólã drĩ kpã tĩ ãrãtãzó ó'dĩ kĩ nĩ rĩ, "Ôzẽ ã'dĩ", gõ'dã õzẽ drĩ ngãzó rĩ'ã 'dĩlĩ cõrõ-cõrõ, ngã-ãrũ drĩ ngãzó ãfũlĩ 'bõlã-'bõlã vũdrĩ sĩ ndrĩ.

¹⁹ Âmã âdrúpĩ yĩ âmã ízó yĩ bê, õzõ òjĩlã ãzã ãkũ trá lãtĩ tâ ãnyã rĩ kã drĩ rĩ, nĩ 'dẽ nĩ êdrẽ gólã lãtĩ tâ mbĩ rĩ kã drĩ. ²⁰ Âmã ndrĩ, mã nĩ trá tãndĩ ró kĩ nĩ rĩ, òjĩlã gólã tâ ònjĩ 'bã êdrẽ 'bã lãtĩ mbĩmbĩ rĩ drĩ rĩ pã gólã ã'dĩ òdrã 'ásĩ, gõ'dã tâ ònjĩ ãmbã 'dĩ 'bã yĩ ã'dõ ãyẽ'ã lâ. ã'dĩ 'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ drĩ-káká Pétěrõ kâ 1 Pétěrõ

Tã 'ě'á zĩlá nĩlĩ sísí rĩ

Pétěrõ lāj'óbá Yésũ kâ ró rĩ ìgĩ wárāgā nô gólá drĩ 'bārē trá ārākā ró, gō'dá kpá trá ānyĩ 'ērē gólá rĩ fũlĩ rĩ 'á. Gólá ìgĩ wárāgā nô krístõ 'bá gólĩyĩ 'bāsúrú Yúdā yĩ kâ 'ásĩ, gō'dá lậ'bú 'bá bē ãyĩ trá vō ngĩngĩ 'ásĩ rĩ 'bá yĩ drĩ. Tã ífĩ gólá drĩ wárāgā nô ìgĩzõ gólĩyĩ drĩ rĩ, tãlã òsõ ró fãfã bē gólĩyĩ 'á, gō'dá gólĩyĩ ậậtũ ró ãyĩ fĩ bē kậyĩ lậngõ drĩ 'dēzõ gólĩyĩ drĩ rĩ 'á. Gólá kĩ nĩ rĩ, krístõ 'bá yĩ āā'dõ rũ ìzã ùsũ'á, tãlã gólĩyĩ rĩ trá 'dělē tã Kúmú gólĩyĩkã Yésũ kâ rĩ vó lã bēlē ì'dĩ rĩ drĩ sĩ. Gō'dá gólĩyĩ ò'ē ùrĩ kô lậngõ ùsũlĩ á'dõ-á'dõ gólĩyĩkã krístõ 'bá ró rĩ tāsĩ. Bē-rĩ gólĩyĩ ò'bã ãyĩ lĩfĩ ngá gólĩyĩ Ôvãrĩ drĩ tã lã 'bālē trá 'ě'á fēlã gólĩyĩ drĩ ùrũ 'álã ãyĩ mvã yĩ ró rĩ drĩ. Gólĩyĩ ùnĩ kĩ, Yésũ òtĩrĩ āgõõ āngó nõ 'á rĩ, Ôvãrĩ á'dõ gólĩyĩ lũyĩ'á, òzõ gólĩyĩ òrĩ zã gágá rákã fē kátĩ tã lēlē gólĩyĩkã 'á rĩ. Gólĩyĩ òndrē ãyĩ vó kpá dódó Sātãnã gólá 'ě 'bá gólĩyĩ ìzãlē rĩ drĩgã sĩ.

¹ Mã Pétěrõ á'dó 'bá lāj'óbá Yésũ Krístõ kâ ró nõ, mã ìgĩ wárāgā nô nĩ ānĩ gólĩyĩ Ôvãrĩ drĩ nĩlĩ trá á'dólē òjĩlã ãyĩkã ró gō'dá rũ lậpē 'bá trá rĩlĩ òjĩlã āwã ró 'bãdrĩ Pónĩtõ kâ 'á, Gãlãtĩyã kâ 'á, Kãpãdõsĩyã kâ 'á, Ásĩyã* kã 'á gō'dá kpá Bĩtĩnĩyã kã 'á rĩ 'bá yĩ drĩ. ² Ậkũ ró, āmã átã Ôvãrĩ ãsũ tã trá ānĩ nĩzõ á'dólē òjĩlã ãyĩ nyãányã kã ró Lĩndrĩ Tãndĩ ãyĩkã sĩ, tãlã nĩ òrõ ró Yésũ Krístõ bē, gō'dá gólá āãyē ró ānĩ bē tã ònjĩ ānĩkã 'ásĩ tãlã òdrã Yésũ Krístõ kã ānĩ vō 'á rĩ sĩ.

Ôvãrĩ òrĩ zã òrē fēlē tã ậ'ậ' bē ānĩ drĩ āmbã.

Tã lĩfĩ 'bã'bã drĩ-á Ôvãrĩ drĩ 'ě'á fēlã āmã drĩ ãzátũ rĩ drĩ rĩ tāsĩ

³ Mã lũyĩ Ôvãrĩ tĩbē á'dó 'bá Kúmú āmãkã Yésũ Krístõ rĩ átã ró rĩ, tãlã gólá pĩpĩsĩlĩ mvēēmvē bē āmã tāsĩ. Ítĩ rĩ, gólá 'bã trá āmã tĩlĩ zãlõ ó'dĩ gólá rĩ mvã ró. 'Dĩ rĩ 'bã āmã trá lĩfĩ 'bālē drĩ-á gólá Ôvãrĩ drĩ 'ě'á fēlã āmã drĩ rĩ drĩ, tãlã Yésũ Krístõ ngã trá òdrã 'ásĩ. ⁴ Gō'dá Ôvãrĩ rĩ'á drĩ-á 'dĩ vó lã ndrē'á ānĩ drĩ ùrũ 'á tólã. Tã rĩ 'dĩ ìcã kô ñãlē ngãtã rũ ìzãlē ngãtã ndrē. ⁵ Tã lēlē ānĩkã drĩ rĩ, gō'dá Ôvãrĩ á'dõ ānĩ lỏkĩ'á mbãrãkã āmbã ãyĩkã sĩ bũũ kậyĩ gólá drĩ ānĩ pãzõ rĩlĩ yĩ bē ậdũkũ ãkõ rĩ 'á. 'Dĩ rĩ á'dõ 'bã'á kậyĩ ậdũkũ āngó nõ kã rĩ sĩ. ⁶ Gō'dá ìtĩ rĩ, nĩ á'dõ ãyĩkõ ró tã 'dĩ 'bá yĩ tāsĩ, gbõ lē nĩ á'dõ tã ãsũ ró lậngõ gólá ānĩ drĩ rĩ'á ùsũlã rĩ 'bá yĩ tāsĩ rĩ, lậngõ 'dĩ á'dõ ānĩ 'ě'á cē kậyĩ dã sĩ.

⁷ Gō'dá lậngõ 'dĩ 'dē ānĩ drĩ 'dĩ rĩ, á'dõ ró bē tã lēlē ānĩkã Ôvãrĩ 'á rĩ ùjũlĩ, tãlã nĩ á'dõ ró bē gágá òzõ rákã fē kátĩ. Tã lēlē ānĩkã áá'dõ ùjũ'á lã zãlõ lặsĩ lậngõ kã sĩ, rĩ'á òzõ dáãbõ 'bārē tē zãlõ lặsĩ 'á, tãlã ònjĩ lã òvē ró bē vólē rĩ kátĩ. Gō'dá tã lēlē ānĩkã Ôvãrĩ 'á rĩ, āmbã lã gặặ dáãbõ drĩ sĩ. Nĩ ậậtũ ānĩ fĩ, gō'dá Ôvãrĩ á'dõ ānĩ lũyĩ'á kĩ nĩ rĩ, nĩ 'ē trá dódó, gō'dá gólá á'dõ lậngĩ 'bã'á ānĩ rũ kậyĩ gólá Yésũ drĩ 'ězõ āgõlē āngó nõ 'á rĩ sĩ.

⁸ Gbõ lē nĩ òndrē Yésũ ānĩ lĩfĩ nyãányã sĩ kô rĩ, nĩ lē gólá trá, gō'dá nĩ 'bã tã ãsũ ānĩkã trá nyē gólá drĩ. Ítĩ rĩ, ngbãāngbãnõ rĩ, ānĩ gō'dá trá ãyĩkõ āmbã gólá tĩbē ìcãlē tã lã átalē kô rĩ bē. ⁹ Drĩ-á tã lēlē ānĩkã gólá 'á rĩ kã rĩ á'dõ 'bã'á lēdrē-lēdrē ậdũkũ ãkõ rĩ ì'dĩ.

* 1:1 1.1 'Dĩ 'bãdrĩ gólá zĩlĩ ngbãāngbãnõ Túrũkĩ.

¹⁰ Tã Ôvârí drí òjílã íyíkã pãzó rí tãsí rí, tã àngũ 'bá Ôvârí kã 'dĩ 'bá yí àtã tã lâ trá àkũ ró. Tã àmbá 'dĩ tãsí rí, tã rí 'dĩ 'è rú trá àmã Ìfí 'á, tã gólã drílíyí rízó úlĩ Ôvârí kã 'dĩ zílĩ mánísí ndrĩ, ¹¹ tãlã yí ùnĩ ró lãtĩ 'díyí pãpã Ôvârí kã 'dĩ bê, gõ'dá kpá kãyî lâ àã'dô 'bã'á àngô tú yã rí. Gõ'dá gólíyí nĩ ìyí ífí lâ kô, gõ'dá Líndrí Tãndí Krístõ kã bê gólíyí 'á lãñõ gólã tíbê 'è 'bá Yésũ rí 'èlé ìzátú rí à'dalé, gõ'dá kpá ìnjĩ-ìnjĩ Ôvârí drí 'èzó Yésũ rí ìnjĩlĩ gólã rí 'bã'bã sĩ òjílã drílĩ ndrĩ rí bê.

¹² Gõ'dá Ôvârí à'dã tã kpá tã àngũ 'bá 'dĩ 'bá yí drí kĩ, tã gólã gólíyí drí àngũlĩ tã 'díyí pãpã kã 'dĩ tãsí rí, ícã kô rú 'èlé kãyî gólíyíkã rí 'á. Bê-rí tã 'dĩ 'è rú gõ'dá trá kãyî àníkã rí 'á. Ngbãàngbãñõ rí, nĩ àrĩ tã àtĩ-àtĩ tãndí trá òjílã gólíyí rí 'bá ìyí pèlã ànĩ drí mbàràkã Líndrí Tãndí gólã tíbê Ôvârí drí àjólé ùrú lésĩ rí kã sĩ rí tĩ sĩ. Ítĩ rí, gõ'dá nĩ nĩ tã àngĩ ngá pãpã kã gólíyí máláyíkã Ôvârí kã drí kpá lèlé rõ Ìfí 'bálé nĩlã rí yí trá.

Tã tã 'è'è tãndí gólíyí Ôvârí drí ànĩ zílĩ 'èlã rí tãsí rí

¹³ Ítĩ rí, tã 'dĩ 'bá yí tãsí rí, 'dõvó nĩ rí Ìfí lõmbã sĩ, nĩ rí njãã tã Ôvârí kã rí 'èlé. Nĩ 'bã ànĩ Ìfí cé drĩ-'á Ôvârí drí 'è'á fèlã ànĩ drí kãyî gólã drí 'èzó Yésũ rí à'dalé 'díyí pã 'bá ró òjílã drí rí drĩ. ¹⁴ Ànĩ Ôvârí rí mvá yí ì'dĩ, nĩ rí zãã tã gólíyí Ôvârí drí lèlé rí yí 'èlé ì'dĩ. Nĩ lògõ ànĩ nyãányã kô ngá gólíyí ònjĩ-ònjĩ ànĩ drí rí'á 'èlã drẽ àkpã nĩ nĩ Ôvârí kô rí yí 'èlé. ¹⁵ Bê-rí, nĩ rí gõ'dá zãã tã tãndí 'èlé ì'dĩ, nĩ jã ànĩ volé tã gólíyí ònjĩ-ònjĩ rí yí rú sĩ nyé òzõ Ôvârí gólã ànĩ nĩ 'bã à'dólé òjílã íyíkã ró 'dĩ kãtí. ¹⁶ Ôvârí kĩ, "Nĩ rí zãã tã tãndí mbĩ rí 'èlé ì'dĩ kárã, gõ'dá ànĩ jãlé volé tã ònjĩ-ònjĩ rí yí rú sĩ, tãlã má rí zãã tã tãndí mbĩ rí 'èlé ì'dĩ kárã."

¹⁷ Nĩ àrĩ drẽ, Ôvârí ànĩ átã gólã tíbê ànĩ drí rízó ràtãã 'èlé drílã rí, rí kpá tã-vó òjílã kã kílĩ ndrĩ 'dó lãtĩ àlõ 'ásĩ. Òzõ à'dô gõ'dá trá ìtĩ rí, 'dõvó ànĩ drí rílĩ òzõ òjílã ùmú ró àngó nõ drĩ rí kãtí, 'dĩ gõ'dá nĩ rí zãã rí'á Ôvârí rí rólé. ¹⁸ Nĩ ndrẽ drẽ, Ôvârí tĩ ànĩ drĩ trá à'dólé drĩ-báláyí ró lã'bí tíbê ànĩ à'bíyá yí drí 'dãlé ànĩ drí rí 'ásĩ, lã'bí gólíyí ícã 'bã ànĩ pãlé kô rí. Gõ'dá gólã tĩ ànĩ drĩ 'dĩ à'dó kô ngá gólã tãkó òzõ lãfã kãtí rí sĩ. ¹⁹ Lãgĩ ànĩ drĩ tĩzó rí lãvũ trá kôrõ. Gólã tĩ ànĩ drĩ Yésũ rí òdrã sĩ. Úlĩ Yésũ gólã tíbê tã ònjĩ àkó rí òzõ kãbílíkĩ drĩ tĩtĩ kã gólã tãndí ró lísĩ àkó gõ'dá kpá àlĩbĩ àkó yí rú rí kãtí. ²⁰ Àkũ ró, drẽ àkpãkã'dã Ôvârí 'bãã àngó nõ kô rí, gólã nĩ Yésũ trá à'dólé drĩ tĩ 'bã àmãkã ró. Gõ'dá ngbãàngbãñõ kãyî àdũkũ nõ 'á rí, Yésũ àcã trá àngó nõ 'á ànĩ pãlé. ²¹ Gõ'dá Yésũ Krístõ sĩ, nĩ lè tã trá Ôvârí 'á. Gõ'dá tãlã Ôvârí ìngã Yésũ trá òdrã 'ásĩ gõ'dá kpá 'bálé àmbã ró ngá ndrĩ drílĩ, ìtĩ rí, nĩ 'bã ànĩ Ìfí cé Ôvârí drĩ, gõ'dá nĩ lè tã kpá cé gólã 'á ì'dĩ.

²² Ítĩ rí, ànĩ drí ànĩ àzĩ-àzĩ yí lèlé pĩpĩsílĩ àlõ sĩ òzõ ànĩ àdrúpĩ yí kãtí. Nĩ à'dô ícã'á 'èlã ìtĩ, tãlã nĩ lè tã trá tã àtĩ-àtĩ tãndí Yésũ rí tãsí nõ 'á pãtĩ ró, gõ'dá nĩ jã rĩrĩ àníkã rí trá tã ònjĩ 'ásĩ, gõ'dá krístõ 'bã àzĩ lèlé ì'dĩ. ²³ Ànĩ drí ànĩ àzĩ-àzĩ yí lèlé gãrã, tãlã útĩ ànĩ gõ'dá trá ó'dí Ôvârí rí mvá yí ró. Lèdrẽ-lèdrẽ ó'dí gólã ànĩ drí à'dózó ì'dĩ bê lâ 'dĩ à'dó ànĩ átã yí ngátã àndrẽ yí ngá lésĩ rí ì'dĩ kô, tãlã lèdrẽ-lèdrẽ ànĩ átã yí ngátã àndrẽ yí ngá lésĩ rí à'dô rú ndè'á òdrã sĩ. Gõ'dá ìtĩ rí, lèdrẽ-lèdrẽ ó'dí 'dĩ à'dô 'bã'á zãã gbádú àdũkũ àkó, tãlã útĩ ànĩ gõ'dá trá ó'dí ró úlĩ Ôvârí kã gólã 'è 'bã rílĩ zãã gbádú àdũkũ àkó rí sĩ. ²⁴ Tã àngũ 'bã Ísáyã drí tã àtãzó ìtĩ, kĩ nĩ rí, "Òjílã mvá ndrĩ tã gólíyíkã rí yí bê rí rí'á òzõ òmã kãtí gõ'dá fõ òlã bê.

Fõõ 'dĩ 'bá yí rĩ'á sūsũ ró.

Gõ'dá drĩlĩyĩ 'ĩzõ òmã 'dĩ 'bá yí bẽ gõ'dá drãlé ngbá volé 'wãã.

²⁵ Gõ'dá úlĩ Ôvãrí kã rĩ iyíkã zãã gbáduđũ ãkõ.”

Īsáyã 40.6-8

Úlĩ Ôvãrí kã 'dĩ rĩ rĩ'á tã àtĩ-àtĩ tãndĩ Yésũ rĩ tãsi pélé ãnĩ drĩ rĩ ì'dĩ.

2

¹ Gõ'dá à'dô bẽ trá ìtĩ rĩ, nĩ àyê tã ònjĩ tíbê ãnĩ drĩ rĩ'á 'èlã rĩ 'bá yí. Nĩ àyê ònjõ. Nĩ àyê tã 'è'è àndõtõ kátĩ rĩ, nĩ àyê àgĩ-àgĩ òjĩlã rú, nĩ àyê òjĩlã ãzĩ 'dã'dã. ² Tã 'dĩ 'bá yí vò lã 'á ndrĩ rĩ, ãnĩ drĩ à'dólé tótó úlĩ Ôvãrí kã rĩ lówó lã bẽ ãnĩ 'á dũũ, rĩ'á àrĩlã òzõ mvã òdé drĩ 'bãlé àndrê lã rĩ bã Ìmrvũ lówó bẽ dũũ rĩ kátĩ. Úlĩ tãndĩ Ôvãrí kã 'è 'bá ãnĩ 'bãlé à'dólé mbãràkã bẽ gõ'dá kpá 'è 'bá ãnĩ pãlé tã ònjĩ ãnĩkã 'ásĩ rĩ ì'dĩ. ³ ãnĩ, nĩ ùsũ tã lãnjã Kúmú àmákã rĩ kã trá.

Tã àmã drĩ 'bãzõ trá òjĩlã Ôvãrí drĩ njĩlĩ trá rĩ ì'dĩ rĩ

⁴ Gõ'dá nĩ àsĩ ãnyĩ Kúmú àmákã Yésũ Krístõ lãgátĩ. Gólã òzõ jó àjũ gólã jó àngĩ Ôvãrí kã 'á rĩ kátĩ. Òjĩlã àngó nõ drĩ rĩ 'bá yí gã gólã trá dó, gõ'dá tãkõ gólã iyíngã ì'dĩ tíbê Ôvãrí drĩ njĩlĩ trá àkũ ró tã lã drĩ làzélé kòrõ rĩ ì'dĩ.

⁵ Gõ'dá nĩ à'dô kpá òzõ lãré jó kã kátĩ. Ôvãrí lã ãnĩ àtrólé è'bélé kpãkã àlõ jó àngĩ iyíkã 'dĩzõ ì'dĩ sĩ lã. Gõ'dá kpá nĩ ì'bũ ró rũ bẽ yí drĩ òzõ drĩ-'bá iyĩ nyáanyã kã ró rĩ jó iyíkã 'á rĩ kátĩ, rĩ 'bá gólã rĩ luyĩlĩ gõ'dá kpá tã tãndĩ 'èlé gólã drĩ ngã fẽfẽ gólã tíbê gólã rĩ 'bã 'bá àyĩkõ ró rĩ fèlé gólã drĩ tãlã Yésũ Krístõ sĩ rĩ.

⁶ Ôvãrí àtã tã Yésũ rĩ tãsi rĩ trá búkũ iyíkã 'á àkũ ró kĩ,
“Nĩ ndrê drẽ, má njĩ jó àjũ tãndĩ tã lã drĩ làzélé kòrõ rĩ trá 'bãlé òjĩlã àmákã
lãfálé jó àngĩ àmákã 'á Yèrõsãlémã 'á.
Jó àjũ rĩ gógó 'dĩ tã lã drĩ làzélé kòrõ jó àngĩ àmákã 'dĩzõ ì'dĩ sĩ lã rĩ ì'dĩ.
Òjĩlã tíbê tã lã 'bá trá gólã 'á rĩ à'dô 'bã'á àyĩkõ ró.
Lãnjõ ùsũ gólĩyĩ kò àlólã.”

Īsáyã 28.16

⁷ Ìtĩ rĩ, ãnĩ gólĩyĩ tíbê tã lã 'bá trá gólã 'á rĩ, gólã rĩ tã à'dô làzélé'á ãnĩ rú kòrõ. Gõ'dá gólĩyĩ tã lã 'bá gólã 'á kò rĩ, à'dô iyĩ lãnjõ ùsũ'á gólã rĩ tãsi. Úlĩ Ôvãrí kã vó ró, Ôvãrí kĩ,

“Àjũ jó kã tíbê jó 'dĩ 'bá yí drĩ gãlé dó rĩ,
àcã gõ'dá trá àjũ gólã tã lã drĩ làzélé kòrõ jó àngĩ àmákã 'dĩzõ rĩ ró.”

Lôngó 118.22

⁸ Gõ'dá úlĩ Ôvãrí kã àtã kpá kĩ,

“Àjũ àlõ-àlõ 'dĩ à'dô òjĩlã pá sĩ'á kpá nĩ drĩlĩyĩ 'dèzõ vũdrĩ.”

Īsáyã 8.14

Gólĩyĩ 'dè vũdrĩ, tãlã gólĩyĩ lãé úlĩ Ôvãrí kã àrĩlĩ kò rĩ drĩ. Ìtĩ rĩ, gólĩyĩ à'dô lãnjõ gólã Ôvãrí drĩ 'bãlé trá fèlé gólĩyĩ drĩ àkũ ró rĩ ùsũ'á.

⁹ Gõ'dá ãnĩ tãsi rĩ, ãnĩ òjĩlã tíbê Ôvãrí drĩ njĩlĩ trá à'dólé òjĩlã iyíkã ró rĩ yí ì'dĩ. Nĩ à'dô trá ãnyĩ Ôvãrí bẽ kãrá ùrĩ ãkõ drĩ-'bá ró. ãnĩ rĩ'á òjĩlã Ôvãrí drĩ 'bãlé drĩ-'bá ró kũmũ gólãkã zélé rĩ 'bá yí ì'dĩ. Gõ'dá ãnĩ rĩ'á gólãkã ífífí lã ró rĩ yí ì'dĩ. Ôvãrí 'è tã 'dĩ ìtĩ 'dĩ rĩ, tãlã nĩ àtã ró tã gólĩyĩ àmbá yí drĩ 'èlé ãnĩ drĩ 'dĩ bẽ òjĩlã drĩ ndrĩ. Ôvãrí ì'dĩ kpá tíbê ãnĩ àzĩ 'bá ànĩlĩ volé

kūmū Sātānā kā ɪnɪrɪkúwá ká 'ásɪ ânɪlɪ kūmū ɪyɪkâ vō ɪ'ɪ-ɪ'ɪ 'á sūsū ró rɪ 'á nō. Búkū Ôvârí kâ âtâ tâ trá kɪ,

10 “Drē âkpākâ'dâ sɪsɪ rɪ, nɪ â'dó kô ôjɪlâ Ôvârí kâ ɪ'dɪ,
gõ'dá ngbâangbânō rɪ, ânɪ gõ'dá trá ôjɪlâ Ôvârí kâ ɪ'dɪ.

Drē âkpākâ'dâ sɪsɪ rɪ, nɪ nɪjɪ drē Ôvârí rɪ pɪpɪsɪlɪ ǎ'dɪ kô,
Gõ'dá ngbâangbânō rɪ, gólâ rɪ 'á ǎ'dɪ trá ânɪ rú ǎmbá, gõ'dá âyê tâ ònjɪ
ǎnikâ trá.”

Õséyã 1.9-10

11 Âmâ rû-lê-ǎzɪyã yɪ, nɪ rɪ rɪlɪ ǎngó nō 'á ôzō ôjɪlâ ũmú ró ânɪ 'bá ânɪ rɪlɪ tǎkō 'ê 'bá lâvũlɪ kôrô lâvũ rɪ yɪ kâtɪ. Ɔtɪ rɪ, má lô'bã rú'bá ânɪ rú lôvó gólâ ânɪ rú'bá kâ rɪ 'bá ânɪ 'bǎlé tâ ònjɪ 'êlé 'dɪ gǎlé dó, tâlâ lôvó gólâ rú'bá kâ 'dɪ rɪ ɪyɪkâ ɪtú vósɪ cé zǎâ rɪ'á rú fũlɪ ânɪ ɪfɪfɪ rú. 12 Nɪ rɪ zǎâ rɪ'á tâ tǎndɪ 'êlé ɪ'dɪ, ôzō nɪ ǎ'dô trá rɪ'á ôjɪlâ gólɪyɪ Ôvârí rɪ nɪ 'bá kô 'dɪ 'bá yɪ lâfálé rɪ. Gbō lé gólɪyɪ ôrɪ tâ ngōlé ânɪ rú kɪ, nɪ ô'ê tâ ònjɪ trá rɪ, gõ'dá gólɪyɪ ǎ'dô ânɪ ndrɪ'á gbō zǎâ rɪ'á tâ tǎndɪ 'ê'á ɪ'dɪ. Gõ'dá ɪtɪ rɪ, gbō gólɪyɪ drɪ drɪ ǎdɪzō tâ ònjɪ ǎyéle gõzō tâ tǎndɪ 'êlé ɪ'dɪ Ôvârí rɪ lúyɪ-lúyɪ bê kǎyɪ gólâ Yésū drɪ ǎnɪzō tâ-vó ôjɪlâ kâ kɪlɪ rɪ sɪ.

Tã ôjɪlâ gólɪyɪ 'bǎlé ânɪ drɪlɪ rɪ ɪnjɪ-ɪnjɪ lâ kâ rɪ

13-14 Nɪ 'bã ânɪ nyǎányã rɪlɪ ôjɪlâ gólɪyɪ 'bǎlé ânɪ drɪlɪ rɪ yɪ zélé, ôzō ǎ'dô kúmú gólâ kúmú ǎmbá drɪ drɪ-ǎcê fêzō drɪlâ rɪ ɪ'dɪ rɪ. Nɪ 'ê ɪtɪ, ǎ'dô ró bê Kúmú ǎmákâ Yésū Krɪstō rɪ ɪnjɪzō. Ngátá ǎ'dô gõ'dá kúmú drɪ-ǎcê bê jǎrɪbã ǎngɪ ǎnikâ drɪlɪ rɪ ɪ'dɪ yã rɪ, nɪ ɪnjɪ gólâ kpá tâ kɪ 'bá ró, tâlâ lôsɪ gólɪyɪkâ rɪ'á tâ-vó ôjɪlâ kâ kɪlɪ, lâŋō félé gólɪyɪ tâ ònjɪ 'ê 'bá trá rɪ yɪ drɪ gõ'dá gólɪyɪ tâ tǎndɪ 'ê 'bá rɪ yɪ lúyɪlɪ. 15 Gõ'dá Ôvârí lē zǎâ ânɪ drɪ rɪlɪ tâ tǎndɪ 'êlé ɪ'dɪ, tâlâ tâ tǎndɪ ânɪ drɪ rɪ'á 'êlâ 'dɪ 'bá yɪ ô'bã ró ôjɪlâ gólɪyɪ tâ nɪ ǎkó lé 'bá ró, rɪ 'bá ɪyɪ tâ ngōlé ânɪ rú 'dɪ 'bá yɪ bê, tâ ngōngō ɪyɪkâ ânɪ rú 'dɪ 'bá yɪ ǎyéle vólé. 16 Nɪ rɪ gõ'dá ôzō ôjɪlâ gólɪyɪ rɪ 'bá drɪ-bǎláyɪ ró rɪ 'bá yɪ kâtɪ. Gõ'dá drɪ-bǎláyɪ ǎnikâ 'dɪ, nɪ ɪsū kô kɪ, ǎâ'dô ânɪ drɪ tâ ònjɪ 'êzō, gõ'dá ânɪ drɪ rɪlɪ ôzō rú ɪ'bũ 'bá Ôvârí kâ rɪ 'bá yɪ kâtɪ. 17 Nɪ ɪnjɪ ôjɪlâ ndrɪ, nɪ lē ânɪ ǎzɪ-ǎzɪ yɪ krɪstō 'bá ró rɪ yɪ ndrɪ. Nɪ rô Ôvârí, gõ'dá nɪ ɪnjɪ kpá kúmú ǎmbá ǎnikâ rɪ yɪ.

Lǎfɪ rú ɪ'bũ 'bá yɪ drɪ 'êzō rɪlɪ ɪyɪ lɪpɪ yɪ bê rɪ

18 Ânɪ gólɪyɪ rú ɪ'bũ 'bá ró rɪ, nɪ fê ânɪ nyǎányã nyé ânɪ lɪpɪ yɪ ɪnjɪlɪ pɪpɪsɪlɪ ǎlô sɪ gõ'dá kpá tâ gólɪyɪ drɪ lélé ânɪ drɪ 'êlé rɪ yɪ 'êlé. Ôzō ânɪ lɪpɪ yɪ ǎ'dô ôjɪlâ tǎndɪ 'ɪ rɪ, nɪ ɪnjɪ gólɪyɪ, gõ'dá gbō lé gólɪyɪ ǎ'dô ôjɪlâ ònjɪ 'ɪ, ôrɪ ɪyɪ lâŋō félé ânɪ drɪ rô rɪ, nɪ ǎtũ ânɪ fɪ ɪnɪnɪ ró lâŋō 'dɪ nɪrɪ 'á, tâlâ nɪ nɪ rɪrɪ gólâ Ôvârí drɪ lélé ânɪ drɪ rɪzō 'á lâ 'á rɪ yɪ trá. 19 Gõ'dá nɪ ô'ê trá ɪtɪ rɪ, Ôvârí ǎ'dô ôrê fê'á ânɪ drɪ rɪrɪ tǎndɪ ǎnikâ 'dɪ tǎsɪ.

20 Gõ'dá ôzō ôófê lâŋō trá ânɪ drɪ tâ ònjɪ ânɪ drɪ 'êlé rɪ tǎsɪ rɪ, gõ'dá nɪ 'ê lómbé-lómbéwá kô fɪ ǎnɪ drɪ ǎtũlɪ lâŋō 'dɪ nɪzō 'dɪ tǎsɪ. Ɔtɪ rɪ, gõ'dá ôófê lâŋō ânɪ drɪ cú ɪtɪ ânɪ drɪ tâ ònjɪ 'ê ǎkó rɪ, ôzō nɪ ǎtũ fɪ trá lâŋō rɪ 'dɪ nɪrɪ 'á rɪ, gõ'dá Ôvârí ǎ'dô 'bã'á ǎnɪ bê ǎyɪkō ró ǎmbá. 21 Ôvârí 'bã ânɪ trá lâŋō ũsúlɪ ɪtɪ 'dɪ rɪ, tâlâ Yésū Krɪstō nɪ lâŋō kpá trá rô ǎngó nō 'á âmâ pǎrê 'á rɪ drɪ. Lâŋō gólâ Yésū Krɪstō drɪ nɪlɪ 'dɪ rɪ, rɪ'á tâ ǎ'dá 'ɪ âmâ drɪ 'êlé ɪ'dɪ.

22 Nɪ ǎrɪ drē tâ úlɪ Ôvârí kâ drɪ ǎtálé Yésū rɪ tǎsɪ rɪ kɪ,
“Gólâ 'é tâ ònjɪ ǎzákâ ǎlôwálâ kó kô.

ǎârɪ gólâ kpá ònjō ǎtárê 'á kô.”

Ɔsáyã 53.9

²³ Ītí rí, gō'dá ó'dá gólâ bê rí, gólâ lôgōó lâ'dá 'dī vō lâ kpá kô. Gō'dá òjílâ fē lâŋō bê gólâ drí rōô rí, gólâ lôgōó lâŋō 'dī vō lâ gólīyī drí kpá kô, gólâ fē bê-rí iyī nyāányâ ĩ'dī Ôvârí drígá, gólâ tībê 'ē 'bá tā-vó iyíkâ kílí mbì rí drí. ²⁴ Gō'dá ĩpâ gólâ rí rú'bá bê fē lâlî-lâlî drī tā ònjí âmákâ tāsī rí, gólâ drí tā ònjí âmákâ trōzó ndrī yí rú. Gólâ 'ē tā 'dī ĩtí 'dī rí, ã'dô ró bê âmâ 'bālê drī-báláyī ró mbârâkâ tā ònjí kâ 'ásī, gō'dá kpá mã òrī ró bê tā mbì 'bá ró Ôvârí rí ĩfī drī 'á. Lâŋō Yēsū Krístō kâ 'dī pâ âmâ nī. ²⁵ Sísí rí, ânī gō'dá òzō kâbīlīkī gólīyī âvī 'bá trá òmâ 'á rí 'bá yí kâtí, gō'dá ngbāangbânō rí, Yēsū Krístō âdrī ânī trá lôgōlé pávó 'á iyī vó bēlé ĩ'dī lôkí 'bá ró. Gólâ gō'dá trá ĩ'dī 'ē 'bá ânī vó ndrēlé kâbīlīkī iyíkâ rí 'bá yí ró rí.

3

Látī òkó yī drí 'ēzō rīlí ágó lâ yí bê rí

¹ Gō'dá kpá ĩtí, ânī òkó, nī fē ânī nyāányâ nyé ânī ágó yí ĩnjīlí. Nī 'ē ĩtí, òzō gbō lé ânī ágó âzâ 'bá yí òlê iyī tā Ôvârí 'á kô rí. Òzō òòndrē rīrī tândí âníkâ 'dī trá rí, gbō gólīyī drí kpá rú jázó tā lēlé Ôvârí 'á rīrī tândí âníkâ 'dī tāsī. Ícá kô ânī drí gólīyī jázó tā tândí 'ēlé cé úlī ânī drí átálé gólīyī drí rí 'bá yí sī. Tā tândí 'ē'ē lú'ù gārâ úlī átâ-átâ drī sī. ² Tālâ gólīyī òndrē ró iyī látī tândí ânī drí rīzó gólīyī ĩnjīlí 'dī bê, gō'dá gbō gólīyī drí Ôvârí rí ĩnjīzó látī âníkâ 'dī 'ásī.

³ Nī rí kô ngá gólīyī ânī rú'bá 'bâ 'bá â'dólé sūsū ró rí 'ēlé. Nī rí kô rī'á ânī drī-'bí òmbélé látī ngī âzâ 'bá yí 'ásī, ã'dô ró bê sūzó ĩ'dī sī lâ, gō'dá nī ĩzâ âdī âníkâ kô ngá gólīyī lô'ílí rú'bá 'ásī sūzó rí yí drī, gō'dá kpá ítá tândí sōlé sūzó 'dī 'bá yí bê. Ngá gólīyī ânī drí sūzó rí â'dó ngá 'dī 'bá yí ĩ'dī kô. ⁴ Bê-rí nī ùjū mbârâkâ âníkâ rí sī ndrī â'dólé tā tândí 'ēlé ĩ'dī, gō'dá kpá rīlí mánisī ró, gō'dá kpá pīpīsilī â'dí bê. 'Dī rí â'dô ânī 'bâ'á â'dólé sūsū ró Ôvârí rí ĩfī drī 'á. 'Dī rī'á sūsū gólâ ícá 'bá kô ndēlé rí ĩ'dī.

⁵ Gō'dá kpá ĩtí, âmâ dēdé yí âkū ró ndrī tībê tā lē 'bá iyī Ôvârí 'á nā 'bá yí 'ē iyī kpá trá ĩtí. Gólīyī 'bâ iyī nyāányâ â'dólé sūsū ró iyī fēfē sī ndrī iyī ágó yí ĩnjīlí. ⁶ Sárâ rí nyāányâ trá ĩtí. Gólâ ĩnjī iyī ágó Ābārāyāmâ trá gō'dá zī iyī ágó Ābārāyāmâ iyī līpī ró. Gō'dá òzō nī ò'ē kpá trá òzō Sárâ kâ 'dī tí tā mbì 'ēlé ĩ'dī, gō'dá ũrī 'é ânī gō'dá kpá kô rí. Tā 'ē'ē âníkâ 'dī â'dô â'dá'á lâ kī, ânī gō'dá trá Sárâ rí ózówá yí ĩ'dī òzō kpálé ânī ã'dô òrī Yúdâ yí kâ 'ásī kô rí.

Látī ágó yī drí 'ēzō rīlí òkó lâ yí bê rí

⁷ Gō'dá ânī gólīyī ágó ró rí 'bá yí drí rí, nī rí kpá tândí ró ânī òkó yí bê. Nī ndrē gólīyī ĩzâ bê, gō'dá â'dólé gólīyī vó ndrēlé tândí ró rīlí lôvó ngá lēlé kâ ágó yí kâ òkó bê rí sī. Nī ĩnjī gólīyī, tálâ ânī fāfâ gārâ gólīyī drī sī. Gō'dá nī ĩnjī gólīyī kpá, tálâ nī â'dô lédrē-lédrē âdūkū âkó rí úsú'á 'dó kpākâ âlô gólīyī bê Ôvârí drígá sī. Òzō ânī ágó nī ò'ē trá ĩtí ânī òkó yí drí rí, Ôvârí â'dô rātáâ âníkâ árí'á.

Tā rīrī krístō 'bá kâ âzī-âzī lâ yí bê rí tāsī

⁸ Ādūkū lâ ró rí, nī rí zāâ rīlí pīpīsilī â'dí sī ânī lāfálé 'ásī. Nī rí ngá âlô ró. Nī ndrē ĩzâ ânī âzī-âzī yí kâ bê, nī lē ânī âzī-âzī yí, nī â'dô â'dí ró ânī âzī-âzī yí drí. Nī 'bâ ânī nyāányâ kô â'dólé gārâ ânī âzī-âzī yí drī sī. ⁹ Gō'dá òzō ânī âzī-âzī yí ò'ē tā ònjí trá ânī drí rí, nī lôgō tā ònjí 'dī vō lâ gólīyī drí kô. Gō'dá òzō òò'dá ânī rí, nī lôgō lâ'dá 'dī vō lâ kô lâ'dá sī. Bê-rí nī ĩjī Ôvârí ĩ'dī òrē fēlé òjílâ ânī 'dâ 'bá 'dī 'bá yí drí. Tālâ 'dī tā gólâ Ôvârí

drí ānī nĵízō ōjílā íyíkā ró 'èlā rī ĩ'dī. Gō'dá gólā â'dô kpá òrē fē'á ānī drí, ōzō nī ōfē òrē trá ōjílā āzī drí rī. ¹⁰ 'Dīī nyé ōzō ígílí trá búkū Ôvârí kâ 'á rī tí kī,

“Ōzō ōjílā āzā ōlē â'dólé āyĭkō ró āngó nō 'á gō'dá kpá ngá tândí ūsúlí rī, ōjílā rī gógó 'dī āâtâ úlĭ ōnjí kō ōjílā āzī rú, gō'dá gólā āâdô ōnjō kpá kō ōjílā āzī rú.

¹¹ Gólā āâyē tā ōnjí ndrī gō'dá rĭzō tā tândí rī 'bá yī 'èlé ĩ'dī.

Gólā ūŭjū ĩtú vósī cé rĭlí 'á ã'dí sī āzī-āzī lâ yī bē.

¹² Gólā ō'è tā 'dī 'bá yī ĩtí, tálā Ôvârí rī ōjílā tā mbĭ 'bá vó ndrēlé gō'dá kpá rātāā gólĭyĭkâ ārĭlí.

Gō'dá Ôvârí rī íyíkā íyĭ ūgúlĭ jālē jā ōjílā rī 'bá tā ōnjí 'èlé rī yī drí.”

Lôngó 34.12-16

Tā gólā lâŋō ūsū kâ â'dózó krístō 'bá ró rī tāsī rī

¹³ Ōzō gō'dá nī ōrī trá rĭ'á tā tândí rī 'èlé ĩ'dī rī, ngá gólā 'è 'bá íyíkā gō'dá kō ānī dólé rī â'dô 'í yā? ¹⁴ Gō'dá ōzō gbō lé ōjílā āzā 'bá yī ōfē lâŋō ānī drí tā tândí ānī drí 'èlé rī 'bá yī tāsī rī, nī ĩsū tā kō, Ôvârí â'dô òrē fē'á ānī drí lâŋō fēlé ānī drí 'dī tāsī. Nī 'è ūrĭ kō ōjílā gólĭyĭ 'è 'bá lâŋō fēlé ānī drí 'dī 'bá yī tāsī. ¹⁵ Nī rô cé Yésū Krístō ĩ'dī Kúmú āníkâ ró pĭpĭsĭlĭ ālô sī. Nī rī ĩtú vósī cé nĵāā tā-drĭ lôgólé ōjílā gólĭyĭ 'è 'bá ānī ĩjĭlĭ kĭ'á nī rī, nī ōrī ĩfĭ 'bālē Yésū Krístō drĭ 'díyĭ pā 'bá āníkâ ró â'dô tāsī yā rī yī drí. ¹⁶ Ōzō gō'dá nī āâ'dô tā ĩjĭ rī 'dī drĭ lâ lôgō'á ōjílā gólā ānī ĩjĭ 'bá 'dī drí rī, nī lôgō mānisĭ pĭpĭsĭlĭ ã'dí sī. Nī rī tā gólĭyĭ 'è 'bá ānyĭ lôgólé ānī drĭ rī 'èlé kō! Tálā ōzō ōō'dá ānī trá tā tândí gólā ānī drí rĭ'á 'èlā rī 'bá yī tāsī rī, gólĭyĭ â'dô 'bā'á ānyĭ bē gólĭyĭ ōtĭrĭ rĭrĭ tândí āníkâ 'dī ndrēē, tálā ānī ōjílā Yésū kâ ĩ'dī rī. ¹⁷ Ōzō Ôvârí ōlē nī ānī drí lâŋō ūsúlĭ ĩtí, tā tândí gólĭyĭ ānī drí rĭ'á 'èlā 'dī 'bá tāsī rī, rĭ'á tândí ró ānī drí lâŋō rī gógó 'dī nĵízō tā tândí gólĭyĭ ānī drí rĭ'á 'èlā 'dī 'bá yī tāsī. Gō'dá nī ūnjĭ lâŋō tā ōnjí ānī drí 'èlé rī yī tāsī rī, 'dīī tā ngĭngĭ 'í.

¹⁸ “Yésū Krístō tā mbĭ 'è 'bá 'í, gō'dá gólā nĵĭ lâŋō trá drĭlā drārē 'á, ā'dô ró bē āmā pázó tā ōnjí āmákâ 'ásī.

Gólā drā trá cé āndálā ālô ndē trá ĩ'dī 'dī.

Gólā 'é tā ōnjí kō, gō'dá gólā drā bē-rĭ āmā tā ōnjí 'bá nō 'bá yī vō lâ 'á, ā'dô ró bē āmā ājĭlí Ôvârí ngálā.

Úfū gólā rī rú'bá ĩnyákú trá,

gō'dá Ôvârí ĩngā gólā trá lédrē-lédrē ró Líndrĭ Tândí íyíkā sī.”*

¹⁹ Kâyĭ 'dī 'á rī, Líndrĭ Tândí Ôvârí kâ sī, Yésū ārĭ trá 'bú 'álā, nĭ'á tā Ôvârí kâ pēlé mālāyĭkâ ōnjí tĭbē 'bālē trá gānĭmā 'á tólā nā yī drí. ²⁰ Mālāyĭkâ ōnjí 'dī 'bá yī ró ĩyĭ Ôvârí kō ākū ró ākpākā'dā kâyĭ Nówā kâ rī sī.* Nówā ōtĭrĭ rĭ kōlóngbō āngĭ édélé rī, Ôvârí rī trá 'á ã'dí sī, ā'dô ró bē ōjílā tēlé drĭ ādĭlĭ tā ōnjí ĩyĭkâ 'ásī, gō'dá ōjílā ādĭī drĭ kō. Gō'dá ĩtí rī, ôzē āndrē 'dī ācā bē 'dĭlĭ gō'dá ĩmvū lâ drĭ tĭzō gō'dá kōlóngbō drĭ ngāzō ĩmvū drĭ rī, ōjílā ngá pā 'bá ĩmvū drĭ fŭlĭ kō rī cé nĵĭ-drĭ-lā-nā, Nówā drĭ 'bā 'ásī rī 'bá yī ĩ'dī.

²¹ ĩmvū gólā ĩmvū tĭfĭ kâ 'dī rī rĭ'á tā â'dā bābātízĭ kâ 'í, gólā ānī pā 'bá trá ngbāāngbānō Krístō rī ngāngā ōdrā 'ásī rī sī rī ĩ'dī. Gō'dá ĩtí rī,

* **3:18** 3.18 Úlĭ 'dī 'bá yī ĩgĭ ĩtí 'dī, tálā ōjílā āzā 'bá yī kī, 'dīī rī āâ'dô lóngó 'í. * **3:20** 3.20 Krístō 'bá āzā 'bá yī ĩsū íyĭkâ kī, 'dī 'bá yī āâ'dô mālāyĭkâ gólĭyĭ vō ūrú 'álā rī āyē 'bá ārízō ĩyĭ ōkō ōjĭlā mvá ró rī yī tāsī.

bābātízī pătĩ rī â'dó kô tótó ãmvû dādā rú'bá 'á rī ã'dí. Bê-rī bābātízī pătĩ rī rī'á drī âdílí ã'dí âgólé Ôvârí ngálâ pĩpĩsílí tândí sī.

²² Yésũ Krístō ngâ trá gólé úrú 'álâ rílí drī-ágó Ôvârí kâ drī lésí rílí kúmú ró Ôvârí bê. Gõ'dá ngbāangbânō rī, gólâ rī trá mālāyíkâ drīlī ndrī gõ'dá kpá líndrī āzâ 'bá yī â'dó 'bá cú drī-âcê bê úrú 'á tólâ nā 'bá yī drīlī òjílâ bê ndrī.

4

¹ Mã nĩ trá âní bê tândí ró kī, Yésũ nĩ lāṅō trá rōō. Ítí rī, nĩ rī njāâ fīlī âtū-âtū sī lāṅō nĩlī òzō Yésũ kâtí. Nĩ rī njāâ lāṅō nĩlī, tálâ òjílâ gólâ tībê lāṅō nĩ 'bá 'dĩ rī, gólâ lē trá lâtí tã ònjí kâ rī yī âyélé. ² Gõ'dá ítí rī, ítólé nōngá sī búúú òdrâ âníkâ rī sī rī, nĩ âyê tã lóvó gólâ rú'bá kâ rī 'bá âní 'bálé tã ònjí 'élé 'dĩ. Nĩ 'ê gõ'dá tã gólíyí Ôvârí rī 'bã 'bá âyíkō ró rī ã'dí. ³ Sísí rī, nĩ rī trá rī'á tã ònjí-ònjí 'élé ã'dí òzō òjílâ gólíyí Ôvârí rī nĩ 'bá kô rī 'bá yī kâtí. Sísí rī, nĩ rī trá rī'á âyílí òjílâ gólíyí â'dó 'bá kô âní òkó ró ngátá ágó ró kô rī 'bá yī bê, gõ'dá âní trá âvê 'bá ró. Nĩ rī trá rī'á òdrâ mvúlí rōō rī'á âní cīlí. Âní drī rīzó rú 'ê'bélé tã ânyī kâ sū 'bá kô rī 'bá yī 'ê bê. Nĩ rī kpá trá rī'á ôvârí âní á'bíyá yī kâ â'dó 'bá Ôvârí pătĩ ró kô rī íratã bê, tībê â'dó 'bá tã ònjí tētē ró rī.

⁴ Ítí rī, gõ'dá ngbāangbânō rī, nĩ gō nĩ jã âní bê trá Ôvârí pătĩ mbì rī rólé ã'dí rī, òjílâ gólíyí tībê Ôvârí pătĩ rī nĩ 'bá kô rī, drī lâ ãyí trá líjã-líjã ró, tálâ nĩ gâ vólé trá dó tã ònjí gólíyíkâ 'dĩ 'bá yī 'élé kpākã ãlô gólíyí bê rī drī. Ítí rī, gólíyí drī gõ'dá âní lô'dázó. ⁵ Gõ'dá â'dô gbō lé ítí rī, ãzátú rī, gólíyí â'dô âdré'á Ôvârí tībê rī 'bá tã-vó òjílâ ndrī kâ kílí rī ágálé, tã lâ yī kílí gōzó lāṅō félé drīlīyí, òjílâ gólíyí 'bã 'bá bê drē lédrē-lédrē ró rī yī gõ'dá kpá gólíyí òdrâ 'bá trá rī 'bá yī bê. ⁶ Tã 'dĩ tāsí rī, ópê tã âtí-âtí tândí Ôvârí kâ trá òjílâ gólíyí òdrâ 'bá trá rī drī drē âkpākã'dã gólíyí drī drã ákó, tálâ Ôvârí òkí ró tã-vó gólíyíkâ bê tã 'ê'ê gólíyíkâ gólíyí drī â'dózó drē lédrē-lédrē ró ângó nō 'á rī vó ró. Ítí rī, gbō lé gólíyí drã trá rī, gólíyí òrī ró bê zãâ gbádú ádūkū ákó úrú 'álâ òzō Ôvârí kâtí.

⁷ Nĩ ndrê trá, kâyí Ôvârí drī 'ézó ngá ndrī ângó 'á nō 'bá yī ndélé rī âcã trá. Ítí rī, nĩ rī lífí lōmbã bê, nĩ òrī ró bê zãâ rī'á rātãã 'élé Ôvârí drī kâyí vósí cé. ⁸ Gõ'dá ítí rī, ngá tã lâ drī lāvúlí gãrã âní drī 'élé rī ã'dí nō, nĩ lē âní âzĩ-âzĩ yī âní pĩpĩsílí ãlô sī, tálâ òjílâ lélé 'dĩ rī â'dô âní 'bã'á njāâ òjílâ âzĩ âyélé tã ònjí gólíyíkâ 'élé âní drī rī 'bá yī 'ásí. ⁹ Nĩ rī òjílâ âzĩ lãgúlí âní drī 'bã 'á cú ítí tã ãsũ-ãsũ rī rī rī ákó.

¹⁰ Ôvârí fê mbârãkã lósí íyíkâ 'ê kâ trá âní drī ãlô-ãlô ndrī ngĩngĩ. Ítí rī, nĩ 'ê lósí tībê gólâ drī mbârãkã lâ félé trá âní drī 'dĩ dódó òzō rú ã'bũ 'bá tândí kâtí, â'dô ró bê âní drī âní âzĩ-âzĩ yī pázó ã'dí sī lâ. ¹¹ Ítí rī, nĩ âzã, òzō Ôvârí òfê mbârãkã tã pēpē kâ ã'dí ní drī rī, gõ'dá ní pē tã âtí-âtí gólâ drī tã nĩnĩ lâ félé trá ní drī 'dĩ dódó. Nĩ âzã, òzō Ôvârí òfê ní drī mbârãkã rú ã'bũ kâ ã'dí òjílâ âzĩ drī rī, ní ã'bũ rú gólíyí drī fãfã gólâ Ôvârí drī félé trá ní drī 'dĩ sī ndrī. Âní ndrī nĩ 'ê tã 'dĩ 'bá yī ítí, tálâ úlúyí ró Ôvârí Yésũ Krístō rī tāsí, tã gólíyí âní drī 'élé 'dĩ 'bá yī tāsí. Kúmú Yésũ mbârãkã bê ngá ndrī drīlī rī âã'dô ãnjĩ-ãnjĩ lâ ró zãâ gbádú ádūkū ákó. Âã'dô ítí.

¹² Âmã rú-lê-âzĩ yī má drī lélé trá rōō rī 'bá yī, lāṅō gólíyí rī 'bã âní 'élé rī òlójã âní drī kô. 'Dĩ ã'dó kô ngá 'ê 'bã âní drī 'bálé líjálé rī ã'dí. ¹³ Vó lâ 'á rī, nĩ â'dô âyíkō ró, tálâ nĩ rī 'dĩ lāṅō Yésũ Krístō rī 'ê 'bã rī âmú'á gólâ

bê. Ōzō ā'dô trá ítí rî, gō'dá nî â'dô 'bā'á āyīkō ró kpākā ālô Yésū bê kâyî gólâ drí 'ézó āgōlé 'bālé ñnjîlî rōô kpá â'dolé mbârākā bê āngó nō drîlî rî sî. ¹⁴ Ōzō óorî ānî lô'dalé tálâ ānî krístō 'bá 'î rî, 'é ngá kô, Ôvârí â'dô òrē fē'á ānî drí. Líndrí Tāndí Ôvârí kâ gólâ â'dô 'bá āmbá lậvũlî gặặ rî â'dô rî'á ānî bê ānî pālê mbârākā íyíkâ sî.

¹⁵ Ōzō nî ũúsú lậgō rî, nî úsú kô āzî-āzî fũfũ tāsî, ngátá ngá òjílâ āzî kâ úgũ-úgũ lâ tāsî, ngátá tị sōsō tã ònjî-ònjî òjílâ āzî kâ 'á rî tāsî, ngátá ngá ndrî ònjî-ònjî āzâ 'bá yî 'ê 'bá lậgō āsélé ānî drîlî rî 'bá yî 'ê'ê lâ tāsî. ¹⁶ Gō'dá òzō nî ũúsú lậgō tálâ ānî krístō 'bá 'î rî, ānyî lâ ògá ānî drîlî kô. Nî lậyî Ôvârí kâyî lậgō 'dî kâ 'á, tálâ ānî rî'á òjílâ góllyî Yésū Krístō rî rú bê rî ì'dî. ¹⁷ Nî ndrê drê, Ôvârí rî'á tã-vó òjílâ kâ kî'á lậgō rî 'bá góllyî 'élé āngó 'á nō sî. Ôvârí â'dô rî'á tã-vó òjílâ nyānyā lâ íyíkâ rî 'bá yî kâ kî'á sîsî. Ōzō gō'dá gólâ āâ'dô tã-vó āmā òjílâ gólâkâ ró rî 'bá yî kâ kî'á rî, gō'dá lậgō â'dô 'ê'á â'dolé òjílâ tã lē 'bá tã Ôvârí kâ nō 'á kô rî 'bá yî drîlî rî lậvũlî gặặ āngô tí yā? ¹⁸ 'Dĩ rî, â'dô â'dó'á nyé òzō búkũ Ôvârí kâ drí átálê trá rî kâtí,

“Ōzō ā'dô gō'dá āmbā-āmbā ró òjílâ Ôvârí kâ drí ngá pázó rî,

ā'dô tã â'dô íyíkâ â'dó'á kó nî òjílâ góllyî tã ònjî 'bá ró Ôvârí rî rō 'bá kô rî 'bá yî drí yā?”

Úlî Mānīgō 11.31

¹⁹ Ōzō Ôvârí òlê trá lậgō drí ānî 'élé rî, 'dōvó nî 'bā ānî nyānyā nyé gólâ drígá, gólâ òndrê ró ānî vó nî lậgō 'dî 'bá yî 'ásî ndrî. Gólâ ì'dî tibê ānî 'bā 'bá rî, gō'dá gólâ ícá kô ānî āyélé ānî drîlî sî ítí.

5

Úlî mbârākā sō kâ òjílâ kạnısá kâ rú rî 'bá yî

¹ Gō'dá ngbāngbānō má âtā ānî góllyî 'bā 'bá drî-'bá kạnısá kâ ró òzō má tí rî yî drí. Mā rî gógó nyānyā lâ, má ndrê lậgō Yésū Krístō rî 'ê 'bá rî trá cú ámā lặặ sî, gō'dá má drí tã lâ âtázó òjílâ āzî drí. İzátú rî, má â'dô rî'á Krístō bê kâyî gólâ Ôvârí drí 'ézó āmbā gólâkâ rî â'dalé òjílâ ndrî drí rî tú. Má lô'bā rú'bá ānî drí kî, ² nî ndrê òjílâ góllyî Ôvârí drí fêlé trá ānî drí vó lâ ìyî ndrêlé rî yî dódó. Nî ndrê vó lâ ìyî dódó, tálâ pặặ nî lē trá 'êlâ ítí, â'dó kô kî, nî 'ê 'dĩ tótó tálâ 'dĩ trá lósî ānîkâ rî'á 'élé ặặ úsúzó 'á lâ rî ì'dî. ³ Nî 'bā ānî kô āmbā ró òjílâ góllyî Ôvârí drí fêlé trá ānî drí vó lâ ìyî ndrêlé 'dĩ 'bá yî drîlî. Gō'dá ítí rî, nî rî ānîkâ tãndí ró, tálâ góllyî òtrō ró bê lậrâkô ānîkâ ì'dî. ⁴ Ítí rî, gō'dá Yésū Krístō â'dó 'bá drî-'bá lôkí 'bá ró rî, òtírî āgōô rî, gólâ drí ặặ drî-'á ró gólâ tibê rî 'bá zā gặặ ró rî fêzó ānî drí.

⁵ Gō'dá má âtā tã kpá ānî góllyî rî 'bá drê mbālê ó'dí rî 'bá yî drí. Nî ârî úlî òjílâ góllyî sîsî-lésî ānî drí rî 'bá yî kâ. Gō'dá ānî ndrî rî'á òzō rú ì'bũ 'bá kâtí rú ì'bũlî ānî āzî-āzî yî drí. Nî 'bā ānî kô āmbā ró góllyî drîlî. Nî 'ê tã 'dî 'bá yî ítí, tálâ búkũ Ôvârí kâ âtā kpá trá kî,

“Ôvârí gā dó òrē fêlé òjílâ góllyî lómbe-lómbéwá 'bá ró rî yî drí.

Gō'dá ítí rî, gólâ fê òrē òjílâ góllyî ìyî 'bā 'bá â'dolé ngá fínyáwá ró rî 'bá yî drí.”

Úlî Mānīgō 3.34

⁶ Gõ'dá â'dô bê trá ìtí rí, nĩ sô ãní drĩ Ôvârí mbârákã ãkĩ bê rí zélé ngá fínýáwá ró, gõ'dá gólâ â'dô òjílã 'bã'á ãní ìnjílí. ⁷ Nĩ fě lâṅṅó gólíyí rĩ 'bá ãní 'élé rí yí Ôvârí drígá, tâlá gólâ rí nĩ ãní vó ndrélé dódó.

⁸ ãní ìfí ǒmbâ ãní rú, tâlá ãní ǎjú-'bá-ǎzí Sâtánã, rĩ'á ãní lúndrũ'á òzô kãmĩ kâtí. Gólâ rĩ'á ãní lôndã'á ìzálé. ⁹ Ìtí rí, nĩ rí zãã tâ lélé sĩ Ôvârí 'á gágá òzô rákã fě kâtí p̄p̄sílí ãlô sĩ. Nĩ fũ rú Sâtánã bê mbârákã Ôvârí kã sĩ, tâlá Sâtánã òzó kô ãní pěê. Kâyí lâṅṅó kã 'á rí, tâ ãâgã ãní drĩ kĩ, krístô 'bá ãzã 'bá yí kpá bê ãngó 'á rĩ'á ìyí lâṅṅó ãlô-ãlô ãní drí rĩ'á úsúlâ 'dĩ 'bá yí úsú'á òzô ãní kâtí. ¹⁰ Ôvârí lě ãní rōô. Gólâ njĩ ãní trá, ã'dô ró ãmbã íyíkã ãmúlí yí bê ãdũkũ ãkó, tâlá ãní trá ngá ãlô 'í Yésũ Krístô bê. Lâṅṅó 'dĩ â'dô 'ě'á ãní 'élé cé kâyí dã sĩ. Gõ'dá 'dĩ vósĩ rí, Ôvârí rí nyãnyã â'dô mbârákã fě'á ãní drí ãdrézó gágá, tâlá ngá ãzã ãlôlã òzó kô ãní pěê. ¹¹ Òjílã ññĩ gólâ gõ'dá ùlúyí ìyí kpá gólâ Kúmú ìyíkã ró zãã gbádú ãdũkũ ãkó. ãâ'dô ìtí.

Tã Pétērō drí nĩ-bê-yã 'ězó rí

¹² Nōô 'bá yí úlú ámákã jölé ãní drí rí yí ì'dĩ. Sílívánō ìgĩ nĩ má drí. Gólâ òjílã tândí rí ì'dĩ. Úlú ámákã 'dĩ 'bá yí òsô mbârákã ãní rú ãní drí fũ ãtũzó bê lâṅṅó ndrĩ 'ásĩ. Má lě úlú ámákã 'dĩ 'bá yí ãâ'dã ró tâ ãní drí kĩ, p̄tĩ-p̄tĩ ró Ôvârí lě ãní trá cú ìtí tãkó ìtí, ngá ãzã 'ě ãkó gólâ drí. Nĩ lě tâ lõvô gólâkã ãní drí tãkó 'dĩ 'á p̄p̄sílí ãlô sĩ. ¹³ Gõ'dá krístô 'bá gólíyí Rómã 'álâ rí 'bá yí 'é ìyí kpá nĩ-bê-yã ãní drí ndrĩ. Gólíyí kpá rĩ'á òjílã Ôvârí drí njílí trá ãní tí rí yí ì'dĩ. Márãkô gólâ â'dó 'bá òzô ámã mvá ífífí kâtí rí 'é kpá nĩ-bê-yã ãní drí. ¹⁴ Nĩ 'é nĩ-bê-yã ãní ãzí-ãzí yí drí lõvô sĩ. Tã ã'dí ãâ'dô ãní gólíyí â'dó 'bá ngá ãlô ró Yésũ Krístô bê rí yí drí. Ì'dĩ 'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ Pétěrō kâ rĩ lâ 2 Pétěrō

Tã 'ě'á zĩlâ nĩlĩ sísí rĩ

Sĩmónã Pétěrō lājó'bá ró rĩ ìgĩ wárāgã rĩ lâ ró nõ drĩ-mbílí sōzó krístō 'bá yĩ lĩfĩ tã ìmbá 'bá gólĩyĩ ònjō 'bá ró lě 'bá yĩ gólĩyĩ àdólé ùgúlí jǎlé rĩ'á tã ònjí 'èlé rĩ 'bá yĩ tāsĩ. Wárāgã nõ rĩ'á dīdĩ òzō wárāgã mvá Yúđĩ kâ rĩ tí. Pétěrō kĩ nĩ rĩ, krístō 'bá yĩ ǎǎtĩ tã pǎtĩ gólá lājó'bá Yésũ kâ rĩ 'bá yĩ drĩ ìmbálé gólĩyĩ drĩ Yésũ rĩ tāsĩ rĩ gágá. Gólĩyĩ ǎǎrĩ tã ìmbá 'bá gólĩyĩ ònjō 'bá ró 'dĩ 'bá yĩ kâ, gōzó ùgúlí dīlĩ rĩzó tã ònjí gólĩyĩ drĩ rĩ'á 'èlâ sísí rĩ 'èlé kô. Ôvârí ǎǎ'dô pǎtĩ ró lǎņō fě'á tã ìmbá 'bá gólĩyĩ ònjō 'bá 'dĩ 'bá yĩ drĩ, òzō òjĩlâ gólĩyĩ lĩmvũ tĩtĩ drĩ úfúlí rĩ 'bá yĩ tí, gō'dá kpá òzō òjĩlâ gólĩyĩ rĩ 'bá tã ònjí tětē 'èlé jǎrĩbǎ gólĩyĩ Sōdómō yĩ Gómórã bē rĩ 'álâ rĩ 'bá yĩ tí, gō'dá kpá òzō mǎlǎyíkã gólĩyĩ tã Ôvârí kâ lě 'bá kô rĩ 'bá yĩ tí. Yésũ ǎ'dô 'ě'á ǎgōlé 'wǎâ tã gólĩyíkã kílí, gō'dá krístō 'bá gólĩyĩ rĩ 'bá zǎâ tã lělé bē rĩ, ǎǎ'dô pǎ'á lâ yĩ, nĩ'á rĩlĩ úrú 'álâ zǎâ gbádú ǎđũkũ ǎkó.

¹ Mǎ Sĩmónã Pétěrō tĩbē rũ ì'bũ 'bá Yésũ Krístō kâ ró gō'dá kpá lājó'bá ró rĩ ìgĩ wárāgã nõ nĩ ǎnĩ gólĩyĩ tã lě 'bá tã ǎlólâ gólá tã lâ drĩ lǎvũlĩ gǎrǎ nõ 'á ǎmá bē nõ rĩ 'bá yĩ drĩ. Yésũ Krístō, 'dĩyĩ pǎ 'bá ǎmákã ró gō'dá kpá Ôvârí ró, gólá tĩbē ǎmá 'bǎ 'bá mbĩ Ôvârí rĩ lĩfĩ drĩ 'á rĩ, ǎfě tã lělé 'dĩ nĩ ǎmá drĩ. ² Ôvârí ǎǎ'dô ǎnĩ bē òrē fělé ǎnĩ drĩ tã ǎ'dĩ bē lǎvũlĩ gǎrǎ, gólá rĩ nĩnĩ tǎndĩ ró Kúmú ǎmákã Yésũ bē rĩ sĩ.

Tã rĩrĩ mbĩ gólá ǎ'dá 'bá lâ kĩ, Ôvârí nĩ ǎnĩ nĩ ǎ'dólé

òjĩlâ íyíkã ró rĩ tāsĩ

³ Òzō ǎmá drĩ Ôvârí rĩ nĩrĩ trá tǎndĩ ró rĩ, Ôvârí ǎfě ngá gólĩyĩ ǎmá drĩ lělé rĩ yĩ trá ndrĩ ǎmá drĩ, ǎ'dô ró ǎmá drĩ ìcázó rĩlĩ gólá bē zǎâ gbádú gō'dá kpá ǎ'dólé òzō íyĩ kátí ǎ'dô-ǎ'dô ǎmákã 'á, mbǎrǎkã ǎkĩ gólákã rĩ sĩ. Gólá nĩ ǎmá trá ǎmbǎ íyĩ ífífí kâ ǎmúlí gō'dá ǎ'dô-ǎ'dô tǎndĩ íyíkã bē. ⁴ Gō'dá kpá mbǎrǎkã ǎkĩ gólákã 'dĩ sĩ rĩ, gólá ǎfě ngá trá ǎmbá ǎmá drĩ tǎkó ìtĩ, ngá gólá drĩ tã lâ 'bǎlé trá ǎmá drĩ rĩ yĩ. Gō'dá gólá 'bǎ ǎmá tã trá tã ònjí ndrĩ ǎngó drĩ 'á gólĩyĩ tã lówókô ǎmákã drĩ ǎmá 'bǎlé 'èlé nõ 'bá yĩ ǎyélé, gō'dá tã mbĩ rĩ 'èlé ì'dĩ, gō'dá ǎ'dólé òzō íyĩ kátí ǎ'dô-ǎ'dô ǎmákã 'á.

⁵ Tã 'dĩ tāsĩ rĩ, ǎ'dó kô ìcǎ-ìcǎ ró tótó tã lězó ì'dĩ tã Yésũ kâ 'á. ǎnĩ drĩ ùjũlĩ mbǎrǎkã ǎnĩkã sĩ ndrĩ rĩlĩ lǎtĩ mbĩ rĩ 'á. Gō'dá kpá ǎnĩ drĩ ǎ'dólé rĩ'á zǎâ Ôvârí rĩ nĩlĩ tǎndĩ ró. ⁶ Gō'dá nĩ trō tã lówó rú'bá kâ drĩgá sĩ. Nĩ ǎ'dô fĩ ǎtũ-ǎtũ bē kǎyĩ lǎņō kâ sĩ. Nĩ ǎ'dô tǎndĩ ró òzō Ôvârí tí. ⁷ Nĩ ùjũ mbǎrǎkã sĩ ǎ'dólé ngá lělé bē ǎnĩ krístō 'bá ǎzĩ yĩ bē gō'dá nĩ 'bǎ kpá ǎnĩ ífífí ǎ'dólé ngá lělé bē òjĩlâ ǎzĩ yĩ drĩ ndrĩ. ⁸ 'Dĩ rĩrĩ gólá ǎnĩ drĩ 'èzó rĩlĩ ǎngó drĩ nōngá rĩ ì'dĩ, tǎlâ tã lělé ǎnĩkã Kúmú ǎmákã Yésũ Krístō 'á rĩ òzó kô 'bǎâ lósĩ ǎkó, ò'wá ró lō'wá bē tǎndĩ ró. ⁹ Gō'dá òjĩlâ gólĩyĩ tã gólá Ôvârí drĩ lělé gólá drĩ 'èlé rĩ 'ě 'bá kô rĩ, gólĩyĩ rĩ'á nyé òzō lĩfĩ ǎkó lé 'bá kátí, tǎlâ tã gólá Ôvârí drĩ gólĩyĩ ǎyézó tã ònjí gólĩyíkã 'ásĩ rĩ vĩ trá gólĩyĩ drĩ sĩ.

¹⁰ ǎmá ǎdrúpĩ yĩ ǎmá ìzó yĩ bē, ǎ'dô bē gō'dá trá ìtĩ rĩ, 'dōvó nĩ rĩ ùjũlĩ rĩ'á zǎâ tã tǎndĩ 'ě 'bá tã ǎ'dálé kĩ, pǎtĩ Ôvârí nĩ ǎnĩ nĩ ǎ'dólé òjĩlâ íyíkã ró rĩ yĩ 'èlé ì'dĩ. Òzō nĩ òrĩ trá 'èlâ ìtĩ rĩ, 'dĩ nĩ ìcá kô 'dē'dē Yésũ vósĩ rĩ

âyélé. ¹¹ Gõ'dá 'dĩ rí, Ôvârí â'dô ânî 'bã'á rĩlí yí bê võ úrú 'alâ gólâ Yésũ Krístõ 'díyí pã 'bá âmákâ ró rí drí rĩzó 'á lâ Kúmú ró rí 'alâ.

¹² Ítí rí, má â'dô rĩ'á zãã tâ âtalé ânî drí ândalé ândalé tâ 'dĩ 'bá yí tãsí, gbõ lé má nĩ trá kĩ, nĩ nĩ tâ rí 'dĩ trá dódó, gõ'dá ânî rĩ'á gágá tâ lələ âníkâ 'á õzõ rákã fê kâtí. Nĩ lē tâ trá, 'dĩ rĩ'á tâ pãtĩ 'í. ¹³ Awô-'dĩ, rĩ'á tãndí ró má drí rĩzó zãã rĩ'á tâ 'dĩ âtalé ânî drí ândalé ândalé kâyí má drí 'bãzó drē zãã bê lédrē-lédrē ró nõ 'á nõ, ¹⁴ tãlã má nĩ trá kĩ, má â'dô 'ē'á dralē ngbãangbãno, nyé õzõ Kúmú âmákâ Yésũ Krístõ drí âtarē lâ má drí rí kâtí. ¹⁵ Gõ'dá má â'dô tâ gólĩyí má drí ícalé cú 'ēlã rí 'bá yí 'ē'á, tãlã tâ 'dĩ 'bá yí òrĩ ró bê ânî drĩ zãã ãzátú âmã õdrã volé sĩ.

¹⁶ Gõ'dá mã âtã bê âgõ-âgõ Kúmú âmákâ Yésũ Krístõ kã mbãrakã bê ângó nõ 'á rí tâ lâ ânî drí rí, mã âtã 'dĩ tâ õnjõ kã rí 'dĩ õzõ tâ ãmbã 'bá õnjõ kã rí 'bá yí tí yã? Gõ'dá mã ndrē ãmbã gólãkã lãvũ 'bá gãrã rí trá cú âmã lĩfĩ sĩ. ¹⁷⁻¹⁸ Âmã gólã bê únĩ Ôvârí kã nã drĩ 'alã, mã ndrē Ôvârí âmã átã ró rí drí gólã rí ãnjĩzó gãrã, gólã rí rú'bã 'bãzó lãgũlĩ kãngbē-kãngbē lãgũ-lãgũ ró. Gõ'dá Ôvârí gólã tĩbē lãvũ 'bá gãrã ngã nõ 'bá yí drĩ sĩ ndrĩ rí drí tâ âtãzó kĩ, "Nõõ âmã mvã nyãányã 'í, gólã 'dĩ tĩbē má drí lələ rõ rí. Tã gólãkã sũ trá má rú rõõ." Mã ârĩ Ôvârí trá úlĩ 'dĩ 'bá yí âtarē 'á úrú lésĩ cú âmã bĩ-'balé sĩ.

¹⁹ Gõ'dá kpã mã zĩ tâ gólĩyí tâ ângũ 'bá Ôvârí kã ãkũ ró nã 'bá yí drí ãgĩlĩ rí trá. Mã nĩ trá kĩ, tâ gólĩyí drí ângũlĩ trá 'dĩ 'bá yí â'dô rú 'ē'á. Rĩ'á tãndí ró ânî drí tâ gólĩyí drí ãgĩlĩ trá 'dĩ tâ lâ ãsũlĩ dódó, tãlã tâ 'dĩ 'bá yí â'dô 'bã'á ânî drí õzõ ngã 'í'ĩ rĩ 'bá võ 'í'ĩlĩ ãnrĩkũwã 'ásĩ rí kâtí. Tã gólĩyí drí ãgĩlĩ rí â'dô â'dó'á lãtĩ Ôvârí kã ró ânî drí, bũũũ kãyí gólã Yésũ Krístõ drí 'ēzó âgõlé õzõ mõrõbã kâtí rí 'á, ânî 'bãlé tâ Ôvârí kã nĩlĩ. ²⁰ Nõõ rĩ'á tâ 'bãlé drĩ 'á rí 'dĩ, úlĩ ndrĩ gólĩyí tâ ângũ 'bá drí ãgĩlĩ trá 'dĩ rí, â'dó kô úlĩ gólã âfõ 'bá cé gólĩyí drĩ sĩ rí 'dĩ. ²¹ Úlĩ 'dĩ 'bá yí rĩ'á úlĩ Ôvârí ngã lésĩ rí 'dĩ, mbãrakã Lĩndrĩ Tãndĩ kã sĩ rí 'dĩ tâ ângũ 'bá yí drí rĩzó úlĩ rí ãlõ-ãlõ lâ Ôvârí kã 'dĩ âtalé.

2

Tã Ôvârí drí 'ēzó lãñõ fēlé tâ ãmbã 'bá õnjõ ró rí 'bá yí drí rí

¹ ãkũ ró rí, tâ ângũ 'bá ãzã 'bá yí õjĩlã Ôvârí kã lãfãlé sĩ rí, úlĩ gólĩyĩkã rí rĩ'á 'dó õnjõ ró. Ítí rí ngbãangbãno rí, õjĩlã ãzã 'bá yí ânî lãfãlé sĩ rí, rí trá ãyĩ tâ âmãlé kĩ, yĩ ãã'dô tâ Ôvârí kã ãmbã 'bá 'í. Gõ'dá gólĩyí â'dô õjĩlã drĩ ãzã'á tâ ãmbã ãnyã gólĩyĩkã 'dĩ 'bá yí sĩ. Gõ'dá tâ ãmbã ãnyã õnjĩ tētē 'dĩ drí lã'búzõ õjĩlã dũũ drĩ ãzãlé. Ítí rí, gólĩyí â'dô Yésũ rí gã'á dó drĩ tĩ 'bá ãyĩkã ró. Gõ'dá Ôvârí â'dô gólĩyí ãzã'á 'wãã tâ õnjĩ gólĩyĩkã 'dĩ 'bá yí tãsí. ² Tã ãmbã 'bá õnjõ kã 'dĩ 'bá yí â'dô ãyĩ tâ õnjĩ tētē 'ē'á dũũ, gõ'dá õjĩlã dũũ ânî lãfãlé sĩ drí kpã 'dēzó ãyĩ tâ õnjĩ gólĩyĩkã 'dĩ 'bá yí 'ēlé 'dĩ. Gõ'dá tâ 'dĩ tãsí rí, Ôvârí rí rú drí rú ãzãzó, gõ'dá õjĩlã drí rĩzó lãtĩ Ôvârí kã nõ lô'dalé. ³ Tã ãmbã 'bá õnjõ kã 'dĩ 'bá yí 'dó ãyĩ ãrõ-ãrõ 'bá 'í ãyĩ, gólĩyí lē ngã ndrĩ ã'dô ró 'dó ãyĩ nyãányã drí. Ítí rí, gólĩyí â'dô ânî ãdó'á 'dĩgówã ãzã 'bá yí sĩ ãyĩ drĩ 'ásĩ, ã'dô ró bê ãdĩ âníkã nyãzó. Ôvârí kĩ tâ-vó gólĩyĩkã trá ãkũ ró, gõ'dá gólã rí trá njãã lĩfĩ 'bã'bã bê ngĩyã ânĩzó gólĩyí ãzãlé.

⁴ Mã nĩ trá tãndí ró kĩ, Ôvârí â'dô lãñõ fē'á tâ ãmbã 'bá õnjõ 'bá 'dĩ 'bá yí drí, tãlã sĩsĩ rí, mãlãyĩkã gólĩyí tâ õnjĩ 'ē 'bã rí 'bá yí, Ôvârí âdrõ gólĩyí trá, õmbē gólĩyí nyãrĩ sĩ 'bãlé võ lãñõ kã ãnrĩkũwã ró rí 'alã rĩlí tólã bũũũ kãyí

gólâ yí drí 'ēzō tā-vó kílí gólīyī îzâzō rî 'á. ⁵ Gō'dá Ôvârí fē lâṅō kpá trá òjílâ gólīyī rī 'bá kâyī Nówâ kâ 'á rī yí drí. Òjílâ 'dī 'bá yí ndrī gâ ìyī volé trá dó tâ Ôvârí kâ ârílí. Tâ 'dī tāsī rī, Ôvârí âjô ìmvû tīṭī trá ìnyákú drī êtéle gólīyī úfúlí ndrī volé. Gō'dá Nówâ gólâ tâ mbî 'bá ró rī 'bá tâ Ôvârí kâ pēlé rī, Ôvârí pâ gólīyī trá òjílâ íyíkâ âzâ 'bá yí 'bâ kâ nḡ-drī-lâ-rī rī 'bá yí bē.

⁶ Gō'dá kpá òjílâ Sôdómō kâ Gōmórâ kâ bē rī tāsī, mǎ nḡ kpá trá tǎndí ró kī, Ôvârí kī tā-vó gólīyíkâ rīzō tâ ònjí 'élé rī trá. Gólâ 'bâ lâsī trá gólīyī zǎlé ngbálá, â'dô ró bē tâ â'dâ ró òjílâ gólīyī rī 'bá volé gǎlé dó tâ Ôvârí kâ ârílí rī yí drí, lâṅō ââ'dô 'dē'á kpá gólīyī drīḡ ḡtí. ⁷ ḡtí rī, Ôvârí pâ gō'dá cé Lótō yí 'dī, tǎlâ gólâ tâ mbî 'bá 'î, gō'dá gólâ rī'á îzâ ró tâ ònjí òjílâ gólīyī volé gǎ 'bá dó tâ 'bâ'bâ Ôvârí kâ ârílí rī 'bá yí kâ tāsī. ⁸ Gō'dá Lótō rī bē òjílâ 'dī 'bá yí lâfálé rī, gólâ ndrē tâ ònjí tētē gólīyī drí rī'á 'êlâ rī 'bá yí trá, gō'dá gólâ ârī úlī ònjí gólīyī drí rī'á âtálâ kâyī vósí cé rī trá. Tâ 'dī 'bá yí 'bâ Lótō trá â'dólé îzâ ró rōô.

⁹ Tâ 'dī 'bá yí ndrī rī tâ â'dálé âmâ drí kī, Ôvârí rī'á cú mbârákâ bē òjílâ tâ mbî 'bá pǎlé kâyī lâṅō kâ 'ásí. Gō'dá gólâ nḡ lâṭī gólâ yí drí 'ēzō lâṅō fēlé òjílâ gólīyī tâ ònjí 'bá ró rī drí búúú kâyī yí drí 'ēzō tā-vó gólīyíkâ kílí gólīyī îzâzō rī sī rī trá. ¹⁰ Gólâ â'dô lâṅō âmbá 'bâ'á 'dēlé ngîngî lâ òjílâ gólīyī rī 'bá tâ ònjí gólīyī rú'bâ lôvó drí gólīyī 'bâ'á 'êlâ rī 'élé rī yí drīḡ, gō'dá kpá gólīyī kǔmū Ôvârí kâ gǎ 'bá dó gō'dá kpá òjílâ 'bǎlé gólīyī drīḡ rī 'bá kǔmú ró rī gǎ 'bá dó rī yí drīḡ.

Tâ ìmbá 'bá gólīyī ònjō 'bá ró 'dī 'bá yí, gólīyī rī'á lómbé-lómbéwá 'bá 'î gō'dá tâ ârí âkó lé 'bá 'î. Gólīyī ró òjílâ âzákâ kô. ḡtí rī, mǎlâyíkâ 'dǎ'dǎ ũrī gǎ kpá gólīyī rú kô. ¹¹ Gō'dá gbō lé mbârákâ mǎlâyíkâ 'dī 'bá yí kâ lâvū kpálé gǎrǎ gólīyī drīḡ sī rī, mǎlâyíkâ 'dī 'bá yí 'dá gólīyī kô, òzō mǎlâyíkâ rī 'dī 'bá yí òtírī rīḡ tâ ònjí gólīyíkâ rī'á 'êlâ 'dī 'bá yí tâ lâ âtálé Ôvârí ágálé, gólâ òkí ró tā-vó gólīyíkâ bē rī. ¹² ḡtí rī, tâ ìmbá 'bá gólīyī rī 'bá òjílâ lô'dálé tâ gólīyī nyǎányâ drí ífí lâ nḡlī kô rī tāsī rī, 'dīḡ tâ ìmbá 'bá rī 'dī 'bá yí tâ nḡnḡ âkó. 'Dīḡ gólīyī nyé òzō kōrōnyâ òmǎ kâ rī 'bá yí kâtí, rī'á tâ 'élé ìyī drí lélé rī kâtí. Gō'dá ḡtí rī, kōrōnyâ gólīyī òmǎ kâ 'dī 'bá yí útí ìyíkâ gólīyī kó cé rī'á úfúlâ. Ìzátú sísí 'á tólâ rī, Ôvârí â'dô tâ ìmbá 'bá gólīyī ònjō kâ 'dī 'bá yí úfú'á, kpá òzō rīḡ kōrōnyâ 'dī 'bá yí úfúlí rī kâtí.

¹³ Ôvârí â'dô lâṅō fē'á gólīyī drí, kpá nyé òzō gólīyī drí rīḡ lâṅō fēlé âzî-âzî drí 'dī 'bá yí kâtí. Gólīyī rī ìyíkâ cé tâ ònjí ìyíkâ ânyī kâ 'dī 'élé 'dī gbō lé ìtú-âyí bē. 'Dīḡ tâ gólīyī drí rīzō ânī rú îzǎlé gō'dá ânyī drí rīzō gǎlé ânī drīḡ. ḡtí rī, gō'dá gólīyī rī kpá tâ ònjí tētē tībē gólīyī rú'bâ lôvó drí gólīyī 'bǎlé 'élé rī 'bá yí 'élé, òzō gólīyī òtírī rīḡ kârámâ nyǎlé ânī bē rī. ¹⁴ Gō'dá gólīyī lē âyílí òkó â'dó 'bá kô gólīyī òkó ró rī 'bá yí bē kára. Gólīyī lē zǎâ rī'á tâ ònjí-ònjí 'élé 'dī âyé âkó lâ. Gólīyī âdô òjílâ gólīyī tībē tâ lélé lâ yí drí â'dólé fínýáwá rī tâ lélé tâ ndrī gólīyī drí rī'á âtálâ gólīyī drí òzō tâ pǎṭṭí kâtí rī 'á, rīzō tâ ònjí 'élé gólīyí bē. Gólīyī rī'á ârō-ârō 'bá 'î, gō'dá tâ ndrī gólīyī drí rī'á 'êlâ 'dī 'ásí rī, Ôvârí â'dô tâ ònjí lâ lôgō'á âkpâ gólīyī drīḡ. ¹⁵ Gólīyī âyé tâ mbî Ôvârí kâ rī trá tâ ònjí 'ēzō âḡtí tāsī òzō Bálámâ, Bérō rī mvá ró rī kâtí. ¹⁶ Bálámâ lē âḡtí, gō'dá dōngí Bálámâ kâ âtálé bē úlī gólâ drí rī 'dī, ḡtí Ôvârí drí Bálámâ rī êdrēzō tâ ònjí 'ē'ē 'ásí.*

* 2:16 2.16 Nī zī 'Diyí Lālâ kápítâ 22. Bálámâ 'dī tâ â'dâ ró tâ ìmbá 'bá ònjō 'bá ró rī kâ rī 'bá òjílâ Ôvârí kâ âdólé tâ ònjí 'élé âḡtí tāsí rī.

17 Ítí rí, Ôvârí êdê vō trá tã ìmbá 'bá ònjō kã 'dĩ 'bá yí drí tólá, vō lâ ìnìríkúwá ró rōô, gólìyì ngá tãkó ró nyé òzō óró gólá ìmvù lâ drí sèlé trá tókórô rí kátí. Gõ'dá gólìyì kpá nyé òzō mūkūkū òzê lâ drí 'dĩlì kô rí kátí. 18 Tã ìmbá 'bá ònjō kã 'dĩ 'bá yí rí ìyì lòmbeelé úlì tãkó sī. Gólìyì rí òjílã gólìyì tã lè 'bá drē ó'dí ró Yésū 'á rí àdólé àgólé tã ònjí 'dĩ 'bá yí 'èlé à'dô rīrī ònjí gólìyìkã 'dĩ sī. 19 Gólìyì rí tã àtálé òjílã drí kī, gólìyì àà'dô drī-báláyì bē tã ndrī gólìyì drí lèlé 'èlé rí yí 'èzó. Gõ'dá gólìyì nyãányã rī'á òzō rãgũ kátí, tãlã tã ònjí rī'á gólìyì lípì 'ì. 20 Nī ndrē drē, òzō òjílã àãdī drī trá tã ònjí ìyìkã 'ásí tã lèlé Yésū Krístō 'á 'dìyì pã 'bá ìyìkã ró rí, à'dô ìyìkã gõ'dá 'bã'á kó àngó tí ró, òzō òjílã rí gógó pãlé trá tã ònjí 'ásí 'dì àãgō kpá trá tã ònjí 'èlé ó'dí rí yã? Áà'dô gólá rí pã'á kpá ó'dí tã ònjí 'dĩ 'ásí yã? Tã gólákã rí à'dô lãvũ'á ònjí ró gãrã òjílã gólìyì tã lè 'bá kó kó Yésū 'á àlôwálã rí 'bá yí kã rí drī sī. 21 Òzō à'dô trá ìtí rí, tí à'dô 'bã'á tãndí ró òjílã 'dì drí tã mbì Ôvârí kã nō n̄zó kó kô, gõ'dá òjílã rí 'dì drí tã mbì Ôvârí kã nō n̄zó trá zãlô gōzó kpá àyélã fìzó gólé tã ònjí 'á rí drī sī. 22 Úlì mǎnīgō nō 'bá yí rí tã pãtĩ àtálé 'dì kī,
 “Òké àgō kpá ó'dí ngá drílã lò'délé trá rí nyãlé,” gõ'dá
 “Ngbíkpi 'bã kã tìbê ìyì jĩ 'bá trá ngbángbã rí àgō kpá ó'dí ìyì n̄lé ùlútrã 'á.”
 'Dĩ tã ìmbã 'bá gólìyì ònjō kã 'dĩ 'bá yí gólìyì nyé ìtí, gólìyì rí kpá gólé tã ònjí gólìyì drí àyélé trá rí yí 'èlé ó'dí.

3

Tã Yésū drí 'èzó àgólé àngó 'á tã-vó òjílã kã kílì rí

1 Ámã rù-lè-àzì yí, nōô tã ìgĩ àmákã rí lâ 'ì ànì drí. Má ìgĩ wárãgã nō 'bá yí kpãrãtì 'dĩ ànì drí, óòsō ró mbârãkã bē ànì rú, nĩ ìsū ró úlì Ôvârí kã tìbê ànì drí àrílì trá nō tã lâ bē tãndí ró. 2 Ítí rí, nĩ ìvì úlì Ôvârí kã tã àngũ 'bá yí drí àtálé trá àkú ró rí 'bá yí tã lâ kô. Gõ'dá nĩ ìsū kpá tã 'bã'bã Yésū Krístō 'dìyì pã 'bá àmákã ró rí kã kī'á nĩ rí, mã òrì njãã, gólá tìbê àmã lãjò'bã gólákã ró rí drí tã lâ àtálé ànì drí rí.

3 Nī ndrē drē, kãyì ãdūkū nō 'bá yí 'á drē àkpãkã'dã Kúmú àmákã Yésū Krístō àgōó drē kô rí, òjílã àzã 'bá yí bē, à'dô ìyì tã ònjí gólìyì drí lèlé 'èlé rí 'è'á gõ'dá kpá 'dásí 'èlé ànì rú, kī nĩ rí, 4 “Hé, tí gõ'dá Yésū rí gógó nō àgōó gõ'dá àngó nō 'á kô òzō gólá drí 'bãlé trá rí tí nō à'dô drí yã? Gólá gõ'dá nō à'dô 'á yã? Àkú ró nã 'ásí bũũ ãndrō nō rí, ngá gólìyì ndrī Ôvârí drí 'bãlé trá àngó nō 'á nō gbō zãã ìyì bē ndrō ndrō òjá rú ìyì kpá kô. Gõ'dá Yésū rí gógó à'dô àgō'á nō àngó tú àngó nō rũlì rí yã?”

5 Gõ'dá òjílã 'dì 'bá yí ìsū ìyìkã tã trá gãzó dó tã gólá Ôvârí drí rīzó tã 'èlé rí n̄lì, òzō tã gólá Ôvârí drí àngó nō 'bãrē ìtō vō 'ásí bũũ àcálé ngbãangbãno rí tí. Ôvârí àtã cé úlì 'ì mbârãkã ìyìkã sī àngó nō drí à'dózó, gõ'dá kpá ìmvù drí rú è'bézó vō àlô 'á ìnyákú drī drí àfōzó. Gõ'dá gólá 'bã ìnyákú ìmvù sī. 6 Gõ'dá Ôvârí fē lãngō kpá òjílã gólìyì rú jã 'bá trá yí rú rí yí drí, ìmvù sī. Gólá àjō ìmvù tĩtĩ trá gólìyì ùfúlì ndrī vólé. 7 Ôvârí 'bã ìnyákú 'bũũ bē trá à'dólé mbârãkã ìyìkã sī, bũũ cãlé kãyì gólá drí 'èzó àgólé tã-vó òjílã gólìyì gólá rí rō 'bá kô rí kã kílì, à'dô ró bē gólìyì drí vèzó zãã ngbálã vólé lãsí sī rí 'á.

8 Ámã rù-lè-àzìyã yí, tã nō ùvì ànì drī sī kô, kãyì ndrī 'dó Kúmú àmákã ìfĩ kãyì àlô ró, ngátã kãyì àlô 'ì ngátã ndrō kútũ-àlô 'ì yã rí. Gólá à'dô tã ìyìkã 'è'á kãyì ìcã 'bá trá 'èlã rí sī. 9 Òjílã àzã 'bá yí rí ìyìkã ìsũlã kī, Ôvârí

ō'bāá Yésū nī āgōlé 'wāā tā-vó kī 'bá ró kô. Nī ndrê drē, Yésū āgōó drē kô tā-vó kī 'bá ró rī, ā'dô ró bê òjílā ndrī drī drī ādīzó tā ònjí 'ásī, tálā Ôvârí ândī íyíngá tā lānō fēfē tā ònjí 'bá drí rī ká trá. Gólâ lēé kô òjílâ ãlô drí drálé tā ònjí 'á. Gólâ lē tā òjílâ drí ndrī drī ādīzó tā ònjí íyíkâ 'ásī tā lēzó ĩ'dī Yésū Krístō 'á.

¹⁰ Kâyî Yésū drí 'ēzó āgōlé tā-vó òjílâ kâ kílí rī, â'dô áká'á trá. Yésū â'dô 'ē'á āgōlé nōngá nyī ró, nyé òzō ũgú drí áfírī jó 'á ngá ũgūlī kâyî lâ nī ākó rī kâtí. Kâyî gólâ Yésū drí 'ēzó āgōlé tā-vó kī 'bá ró rī 'á rī, 'būū â'dô rû ndē'á cú âyî āmbá bê, òzō ĩlí-kúrú ândrê âyî kâtí. Ôvârí â'dô lâsī ájó'á ânílí āngó nō zálé ndrī. Ngá ndrī āngó nō 'á nō 'bá yī â'dô íyī vē'á ndrī vólé.

¹¹ Ā'dô gō'dá trá ĩtí rī, ānī drí rílí Ôvârí rōlé tā tândí 'ē'ē sī. ¹² Ānī drí ĩfī 'bálé āgō-āgō Yésū kâ drī. Kâyî rī 'dī 'á rī, Ôvârí â'dô ngá gólīyī 'būū 'álâ rī 'bá yī zā'á ndrī ôlélé vólé. ¹³ Gō'dá Ôvârí â'dô 'būū ó'dí gō'dá ĩnyákú ó'dí bê rī 'bā'á, òjílâ gólâkâ rī 'bá yī drí gōzó rílí 'á lâ cé zāâ rī'á tā mbī rī 'bá yī 'élé ĩ'dī. ĩtí rī, āmâ gólīyī krístō 'bá ró rī rī'á ĩfī 'bā'bā bê Ôvârí gólâ tā 'dī 'bā 'bá 'ē'á 'ēlá āmâ drí rī drī.

¹⁴ ĩtí rī, āmâ rû-lē-āzīyā yī, nī 'bā ĩfī bê kâyî Ôvârí drí 'ēzó tā 'dī 'élé rī drī ĩtí rī, nī ũjū ānī fāfā sī kâyî vósí cé rílí rīrī mbī rī sī, gō'dá â'dólé tā â'dí bê ānī lāfálé Ôvârí bê rī 'á, tálâ Ôvârí ôndrê ró ānī bê òzō òjílâ íyíkâ â'dó 'bá íyī tā ònjí ākó rī 'bá yī kâtí. ¹⁵ Nī ĩsū drē tā nô 'bá yī dódó, Kúmú āmákâ Yésū Krístō ândī tā trá āgōzó, tálâ òjílâ òjâ ró íyī bê drī ādílí ngá pāpā ũsúlí. Āmâ âdrúpī Póólō âtâ tā rīrī mbī kâ 'dī 'bá yī kpá trá ānī drí kâyî gólâ drí wárāgā ĩgīzó ānī drí rī 'á tā nīnī Ôvârí ngá lésí rī sī. ¹⁶ Póólō â'dâ tā âtí-âtí ãlô-ãlô 'dī kpá trá ndrī wárāgā íyíkâ ĩgílí 'dī 'á. Gō'dá úlī gólâ drí ĩgílí 'dī 'bá yī, āzâ 'bá yī rī'á āmbâ-āmbâ ró tā ífí lâ yī nīzó. Gō'dá òjílâ āzâ 'bá yī gólīyī tā nī ākó lé 'bá ró rī 'bá yī, gólīyī gō'dá jâ íyíkâ úlī āmbâ 'bá āmbâ 'dī 'bá yī ífí lâ gō'dá ngū gō'dá ácalé tā âtí-âtí ányâ ró. ĩtí rī, gólīyī 'ē kpá ĩtí úlī Ôvârí kâ rī ôjâ-ôjâ lâ sī. Gō'dá Ôvârí â'dô lānō fē'á gólīyī drí tā ònjí gólīyī drí 'élé 'dī tāsī.

¹⁷ Āmâ rû-lē-āzī yī, nī nī bê dódó kī, òjílâ āzâ 'bá yī bê 'ē'á ānī ádólé ĩtí rī, gō'dá ānī ĩfī ōmbâ ānī rú gólīyī tāsī, ózó kô ānī ádó jálé tā lēlé āníkâ Yésū 'á rī 'ásī. ¹⁸ ĩtí rī, gō'dá tā lēlé āníkâ Kúmú āmákâ Yésū Krístō 'á rī ōmbâ íyíkâ zāâ nī'á âtí 'álâ lâvūlī gārā sísí rī drī sī. Nī âdrê gágá tā lēlé āníkâ 'á òzō rákâ fē kâtí, gō'dá nī nī dódó kī, Yésū Krístō lē ānī trá rō tákó ĩtí. ĩtí rī, mā ĩnjī Kúmú āmákâ Yésū ngá ndrī drīlī rī ngbāngbânō gō'dá zāâ gbádú ãdūkū ākó. Āâ'dô ĩtí.

Tã ìgĩ-ìgĩ drĩ-káká Yōwánĩ ká 1 Yōwánĩ

Tã 'ě'á zĩlâ nĩlĩ sísí rĩ

Ōjílâ gólâ wárāgā nâ nō 'bá yĩ ìgĩ 'bá rĩ zĩ íyĩ ífífí “ ‘drĩ-'bá kǎnísǎ ká rĩ” 'gõ'dá krístõ 'bá yĩ ǎmbá lâ ìsũ ìyĩ bē rĩ, ǎǎ'dô Yōwánĩ lǎjõ'bá Yēsũ ká ró gólâ kpá Tã ǎtĩ-ǎtĩ tǎndĩ Yōwánĩ ká rĩ ìgĩ 'bá gõ'dá kpá Tã ǎ'dá ìgĩ 'bá rĩ ì'dĩ. Ngá ǎzâ 'bá yĩ bē dũũ búkũ 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ, rĩ'á 'dó ǎlô.

Wárāgā gólâ drĩ-káká lâ ró rĩ rĩ'á ǒzõ tã ìgĩlĩ krístõ 'bá yĩ drĩ vō ngĩngĩ 'ásĩ ndrĩ rĩ kǎtĩ. Gõ'dá wárāgā gólâ rĩ lâ ró rĩ íyĩkǎ tã ìgĩ 'ĩ krístõ 'bá ǎzâ vō ǎzâ gólâ drĩ rú lâ zĩlĩ kô rĩ 'á rĩ drĩ. Gõ'dá nâ lâ íyĩkǎ ōjílâ ǎzâ drĩ rú lâ Gáyõ.

Tã ífí wárāgā 'dĩ 'bá yĩ ìgĩzõ rĩ rĩ'á lĩfĩ lǒmbǎ fělé krístõ 'bá yĩ drĩ tã ìmbá 'bá dũũ gólĩyĩ tã ǎmǎ 'bá kĩ, ìyĩ ǎǎ'dô krístõ 'bá yĩ 'ĩ, gõ'dá rĩ 'bá ìyĩ gólĩyĩ ǎdólé ǎnjõ gólĩyĩkǎ Yēsũ rĩ tǎsĩ rĩ 'á, gõ'dá kpá tã pǎtĩ gólĩyĩ lǎjõ'bá yĩ drĩ rĩ'á ìmbálâ krístõ 'bá yĩ drĩ rĩ 'á rĩ tǎsĩ. Yōwánĩ kĩ nĩ rĩ, krístõ 'bá yĩ drĩ rĩlĩ zǎâ tã lělé bē kĩ, Yēsũ pǎtĩ Ōvǎrĩ rĩ mvá gólâ ǎnĩ 'bá bē ǎngó nō 'á ǎmǎ pǎlé rĩ ì'dĩ. Ìyĩ, lǎjõ'bá ǎzâ 'bá yĩ bē, yĩ ndrē gólâ trá cú ìyĩ lĩfĩ sĩ, yĩ dõ gólâ rĩ rú'bá trá, gõ'dá yĩ ǎrĩ tã gólâ drĩ rĩ'á ǎtǎlâ cú ìyĩ bĩ sĩ rĩ trá. Lĩndrĩ Tǎndĩ ǎ'dá kĩ, gólâ Ōvǎrĩ rĩ mvá 'ĩ rĩ, gólâ rĩ ìbábátízǎrē 'á, gõ'dá kpá gólâ drĩ drǎrē 'á.

Wárāgā gólâkǎ drĩ-káká lâ 'á rĩ, Yōwánĩ ǎ'dá lǎtĩ gólâ krístõ 'bá yĩ drĩ nĩzõ lâ dódó kĩ, ǒpǎ ìyĩ trá tã ǎnjĩ ìyĩkǎ 'ásĩ. Gõ'dá ngbǎngbǎnõ rĩ, ìyĩ gõ'dá trá Ōvǎrĩ rĩ mvá yĩ rĩ ì'dĩ. Gólâ kĩ, gólĩyĩ ñ'bĩ drē tã lělé ìyĩkǎ rĩ tã lělé ōjílâ gólĩyĩ tã ǎmǎ 'bá kĩ'á nĩ rĩ ìyĩ ǎǎ'dô krístõ 'bá 'ĩ rĩ 'bá yĩ ká rĩ bē ngá gólĩyĩ nâ nō 'bá yĩ sĩ. Ngá nâ nō 'bá yĩ ì'dĩ rĩ'á,

1. Tã lělé kĩ, pǎtĩ Yēsũ Ōvǎrĩ rĩ mvá gólâ ǎnĩ 'bá drǎlé ǎngó á nǒngǎ ǎmǎ tǎsĩ rĩ ì'dĩ.
2. Rĩlĩ zǎâ tã 'bǎ'bǎ Ōvǎrĩ kǎ zélé. Gõ'dá tótó tã gólâ ǎyĩkõ lâ drĩ Ōvǎrĩ rĩ lělé rĩ 'ělé ì'dĩ, tǎlâ mǎ lě gólâ trá.
3. ǎzĩ-ǎzĩ lělé.

Yōwánĩ ǎtǎ tã gólĩyĩ nâ 'dĩ ǎndǎlé ǎndǎlâ dũũ tã ìgĩ gólâkǎ nâ 'dĩ 'bá yĩ 'ásĩ.

1-2 Tã gólâ ǎmǎ drĩ 'ě'á ìgĩlâ ǎnĩ drĩ nō rĩ rĩ'á tã Yēsũ Krístõ ká ì'dĩ. Ítõlé drē ǎkpǎkǎ'dǎ Ōvǎrĩ 'bǎá drē ǎngó nō kô rĩ, gólâ bē, gõ'dá ngbǎngbǎnõ rĩ, ǎmǎ lǎjõ'bá gólâkǎ ró rĩ, mǎ ndrē gólâ trá cú ǎmǎ lĩfĩ sĩ, mǎ ǎrĩ tã gólâ drĩ ǎtǎlé rĩ trá cú ǎmǎ bĩ-'bǎlé sĩ, gõ'dá mǎ dõ gólâ rĩ rú'bá kpá trá. Gólâ ì'dĩ tã Ōvǎrĩ kǎ pǎtĩ rĩ ǎ'dá 'bá ǎmǎ drĩ rĩ. Gólâ ì'dĩ lědrē-lědrē ǎdũkũ ǎkó rĩ fē 'bá 'ĩ ōjílâ drĩ. ǎwõ-'dĩ tã pǎtĩ ró, mǎ ndrē gólâ trá ǎmǎ lĩfĩ sĩ. Gõ'dá ngbǎngbǎnõ rĩ, mǎ rĩ nō gõ'dá tã pǎtĩ gólâkǎ rĩ pē'á ǎnĩ drĩ, gólâ ì'dĩ lědrē-lědrē ǎdũkũ ǎkó rĩ fē 'bá lâ 'ĩ, gõ'dá gólâ ì'dĩ kpá ǎ'dó 'bá bē kǎrá ǎmǎ ǎtǎ Ōvǎrĩ bē rĩ, gõ'dá Ōvǎrĩ ǎ'dá gólâ trá ǎmǎ drĩ. ³ Mǎ rĩ tã gólâ ǎmǎ drĩ ndrēlé trá gõ'dá kpá ǎrĩlĩ trá nō ǎ'dá'á ǎnĩ drĩ nō, tǎlâ nĩ ǎmũ ró rú bē kpǎkǎ ǎlô ǎmǎ bē, gõ'dá mǎ ǎmũ ró ǎmǎ ǎnĩ bē kpǎkǎ ǎlô, ǎ'dólé ngá ǎlô ró ǎmǎ ǎtǎ Ōvǎrĩ bē gõ'dá kpá mvá lâ Yēsũ Krístõ bē. ⁴ Ítĩ rĩ, ì'dĩ ǎmǎ drĩ tã ìgĩzõ ǎnĩ drĩ nō, tǎlâ mǎ ǎ'dô ró bē ǎyĩkõ ǎmbá bē ǎnĩ bē tã rĩ 'dĩ tǎsĩ.

Tã ǎ'dózó ngá ǎlô ró Ōvǎrĩ bē rĩ

⁵ Nōô tā gólâ âmâ drí ârílí Yésũ Krístõ tị sị, gō'dá âmâ drí rĩ'á pēlá ânì drí rí ì'dí. Tā 'è'è Ôvârí kâ rí íyîngá cé tā tândí ì'dí òzõ ngá ì'í kâtí, gō'dá ìnríkúwá tā ònjí kâ rí íyîngá yù gólâ rí pìpìsílí 'á àlôwálâ. ⁶ Ítí rí, òzõ nĩ ââtâ kĩ ìyí ââ'dô ngá àlô ró Ôvârí bē rí, gō'dá ânì drē kpá zââ tā ònjí 'è'á rí, 'dĩ ùlì ànìkâ 'dĩ ònjõ 'í. Tâlâ tā 'è'è ònjí ànìkâ 'dĩ â'dô rĩ'á â'dálâ òjílâ drí kĩ nĩ rí, nĩ lēé tā tā pậtị-pậtị Ôvârí kâ nō 'á rí kô. ⁷ Bê-rí òzõ mã òrì trá ndrì ngá ì'í Ôvârí kâ â'dó 'bá tā tândí ró rí 'á, zââ tā tândí 'èlé ì'dí rí, 'dĩ rí kpá rĩ'á pậtị-pậtị ró mã âmû âmâ trá âmâ âzì-âzì yí bē. Gō'dá kpá Ôvârí rí mvá, Yésũ Krístõ rí òdrã tị âmâ drị trá, gō'dá ââ'dô âmâ ây'é'á tā ònjí âmákâ 'ásí.

⁸ Òzõ mã òkĩ mã ò'é tā ònjí kô rí, mã rí 'dĩ âmâ nyáányâ âdó'á, gō'dá mã nñí tā pậtị Ôvârí kâ kô àlôwálâ. ⁹ Bê-rí òzõ gō'dá mã òlôfô tā ònjí âmákâ rí 'bá yí trá Ôvârí ândrá rí, Ôvârí â'dô âmâ ây'é'á tā ònjí âmákâ rí 'bá yí 'ásí. Gō'dá gólâ â'dô âmâ jĩ'á ngbángbá tā ònjí âmákâ rí 'bá 'ásí, nyé òzõ gólâ drí 'bâlé trá rí kâtí, gō'dá gólâ rí íyíkâ ìtú vósí cé zââ tā mbị rí 'èlé ì'dí. ¹⁰ Òzõ mã òkĩ mã ò'é tā ònjí kô rí, 'dĩ nyé òzõ âmâ drí âtarē lâ kĩ'á nĩ rí, Ôvârí ââ'dô ònjõ 'bá 'í rí kâtí, tâlâ Ôvârí âtâ trá kĩ, òjílâ ndrì àngó 'á nō tā ònjí 'è 'bá 'í. Gō'dá òzõ mã ò'è trá ìtí rí, 'dĩ rí mã lēé tā gólâkâ rí kô àlôwálâ.

2

¹ Âmâ mvá yí má drí lēlé rōô nōô, má âtâ tā 'dĩ trá ânì drí nōô, tâlâ nĩ òzó kô tā ònjí 'èè. Gō'dá òzõ mã ò'è tā ònjí trá rí, òjílâ bē 'è'á âdrélé âmâ ngá lésí Ôvârí rí ìjílí, tâlâ Ôvârí ââyê ró âmâ bē tā ònjí âmákâ 'dĩ 'bá yí 'ásí, gólâ rĩ'á Yésũ Krístõ ì'dí. Gólâ cé ì'dí òjílâ tândí ró tā ònjí âkó Ôvârí rí ìfị drị 'á rí. ² Gō'dá gólâ kpá ì'dí tìbê drã 'bá âmâ vō 'á rí, âmâ drị tị 'bá ró tā ònjí âmákâ 'ásí rí, ìcâ gō'dá trá cú Ôvârí drí tā ònjí âmákâ âyézó gō'dá kpá òjílâ àngó nō kâ nō kâ bē ndrì nō, gólâ rí tāsí.

³ Âmâ mvá yí, má âtâ ânì drí, lậtị gólâ 'è 'bá â'dálâ kĩ, pậtị âmâ rĩ'á òjílâ Ôvârí kâ ì'dí rí, rĩ'á tā 'bã'bã gólâkâ ìnjị-ìnjị lâ ì'dí. ⁴ Ítí rí, òzõ òjílâ ânì lâfálé sị òkĩ, yí ââ'dô òjílâ Ôvârí kâ ì'dí, gō'dá òjílâ rí 'dĩ ìnjị tā 'bã'bã Ôvârí kâ kô rí, 'dĩ òjílâ rí 'dĩ ònjõ 'bá 'í, gólâ lēé tā tā pậtị Ôvârí kâ nō 'á kô. ⁵ Bê-rí òzõ mã ò'è tā 'bã'bã Ôvârí kâ trá rí, 'dĩ pậtị-pậtị ró mã lē gólâ trá pìpìsílí àlô sị. Nōô tā gólâ tá â'dá 'bá kĩ, âmâ rĩ'á ngá àlô ró Ôvârí bē rí ì'dí. ⁶ Dõvó mã rí zââ tá 'èlé, nyé òzõ Yésũ Krístõ drí rĩrĩ 'èlâ rí tí.

⁷ Ânì má drí lēlé rōô nō 'bá yí, tá 'bã'bã Yésũ kâ má drí rĩ'á tá lâ âtalé ânì drí nō rí, â'dó kô tá 'bã'bã ngĩ 'í, tâlâ nĩ ìtõ kó trá tá lâ ârílí àkú ró drē àkpã ânì drí ìtõrē tá lēlé Yésũ 'á rí 'á bũũũ âcálé ngbãângbânõ. Tā 'bã'bã rí 'dĩ kĩ, nĩ òlē ânì âzì-âzì yí, òpē tá rí 'dĩ trá ânì drí tá âtì-âtì Ôvârí kâ rí ró. ⁸ Ítí rí, tá 'bã'bã nō rĩ'á cú tá ìfị ìnjị-ìnjị bē ânì drí, tâlâ Yésũ Krístõ â'dâ lậtị ngá lēlé kâ 'dĩ cú nĩ âmâ drí. Gō'dá ngbãângbânõ rí, rĩrĩ âmákâ rí, rí kpá trá lậtị tândí âzì-âzì lē kâ rí â'dalé ì'dí òjílâ drí. Tâlâ ìnríkúwá gólâ tá ònjí kâ rí ìtõ trá rú ndēlé tá 'è'è âmákâ 'ásí gō'dá kpá â'dô-â'dô âmákâ 'ásí, mã òtírĩ rĩrĩ tá 'bã'bã Ôvârí kâ rí 'èlé rí. Â'dô bē trá ìtí rí, tá rí 'dĩ rí gō â'dálâ âmâ drí kĩ, ìnríkúwá bí ndē'á, gō'dá ngá ì'í bí ìtõ'á vō ì'ílí.

⁹ Gō'dá òzõ òjílâ âzâ òkĩ, yí òrì rílí ngá ì'í Ôvârí kâ tá tândí kâ 'á, gō'dá òjílâ rí 'dĩ lēé ìyí âzì-âzì yí kô rí, 'dĩ òjílâ rí 'dĩ drē rĩ'á zââ ìnríkúwá tá ònjí kâ 'á. ¹⁰ Ítí rí, òzõ òjílâ âzâ òlē ìyí âzì-âzì yí trá rí, 'dĩ òjílâ rí 'dĩ trá òjílâ

ngá ǐ'í ká 'í. Gõ'dá tã äzākã yû Ôvârí rí 'álé 'bãlé âdrãlé gólã rú tã lâ tãsí.

¹¹ Gõ'dá õzõ õjílã äzã õlẽ íyí äzì-äzì yí kô rí, 'dĩ gólã drẽ zãã rĩ'á ñíríkúwá 'á. Gõ'dá gólã drẽ zãã tã õnjí 'è'á, gõ'dá gólã n̄jĩ drẽ kpá látĩ Ôvârí ká rí kô. Gólã ícá kpá kô úsúlã, tãlã ñíríkúwá tã õnjí ká rí 'è gólã trá â'dólé lĩfĩ ãkó lé 'bá ró.

¹² Má ñgĩ tã nô ãñĩ drí, ãñĩ âmã mvá yí,

Ôvârí âyê ãñĩ trá tã õnjí ãñĩkã rí 'bá yí 'ásĩ ndrĩ,

tãlã Yésũ Krístõ drã trá ãñĩ võ 'á.

¹³ Má ñgĩ tã nô ãñĩ drí, ãñĩ gólĩyĩ ägõ âmbã-âmbã ró rí,

nĩ n̄jĩ Yésũ Krístõ gólã túbê â'dó 'bá bê drẽ ãkpãkã'dã Ôvârí 'bãã drẽ ängó nõ kô.

Má ñgĩ tã nô ãñĩ drí, ãñĩ gólĩyĩ drẽ ägõ ãñjĩ ró rí,

nĩ 'è äjũ trá ãñĩ äjũ-'bã-äzì Sātãnã yí bê,

gõ'dá nĩ pẽ gólã trá.

Má ñgĩ tã nô ãñĩ drí âmã mvá yí,

ãñĩ ǐ'dĩ gólĩyĩ Ôvârí átã ró rí n̄jĩ 'bã trá rí.

¹⁴ Má ñgĩ tã nô ãñĩ drí, ãñĩ gólĩyĩ ägõ âmbã-âmbã ró rí 'bã yí,

nĩ n̄jĩ Yésũ Krístõ gólã túbê â'dó 'bá bê drẽ ãkpãkã'dã Ôvârí 'bãã drẽ ängó nõ kô.

Má ñgĩ tã nô ãñĩ drí, ãñĩ gólĩyĩ drẽ ägõ ãñjĩ ró rí 'bã yí,

ãñĩ rĩ'á gágã úlĩ Ôvârí kã 'á,

úlĩ Ôvârí kã rí trá ãñĩ pĩpĩsílĩ 'á,

nĩ 'è äjũ trá ãñĩ äjũ-'bã-äzì Sātãnã bê,

gõ'dá nĩ pẽ gólã trá.

¹⁵ Ítĩ rí, má âtã ãñĩ drí, nĩ 'bã ãñĩ lĩfĩ kô cé rĩrĩ ängó nõ kã dr̄jĩ gõ'dá ngá 'á lâ rí 'bã yí bê, tãlã õzõ õjílã äzã õ'bã íyí lĩfĩ trá cé rĩrĩ ängó nõ kã dr̄jĩ ǐ'dĩ gõ'dá ngá 'á lâ nõ 'bã yí bê rí, gólã ícã gõ'dá kô kpá íyí lĩfĩ 'bãlé Ôvârí gólã âmã átã ró rí dr̄jĩ. ¹⁶ Tã gólĩyĩ ängó nõ kã rí 'bã yí ǐ'dĩ nõõ 'bã yí, tã lôvó rú'bã kã, ngá-tĩ ämbã rí 'bã yí lôvó lâ 'bã'bã, gõ'dá lómbé-lómbéwã. 'Dĩ 'bã yí tã ängó nõ kã ǐ'dĩ, 'dĩ 'bã yí â'dó kô tã âmã átã Ôvârí kã ǐ'dĩ. Nĩ âyê tã rí 'dĩ 'bã yí ndrĩ. ¹⁷ Tãlã ängó nõ ngá 'á lâ rí 'bã yí bê ndrĩ â'dô 'è'á ndélé ndẽ, gõ'dá õjílã gólĩyĩ lĩfĩ 'bã 'bã ängó nõ dr̄jĩ gõ'dá ngá 'á lâ rí 'bã yí bê rí, â'dô ñyí ndẽ'á kpá 'dũwã ängó nõ bê ngá 'á lâ rí 'bã yí bê ndrĩ. Gõ'dá õjílã gólĩyĩ lĩfĩ 'bã 'bã úlĩ Ôvârí kã dr̄jĩ ǐ'dĩ gõ'dá 'è 'bã lâ rí, â'dô ñyí rĩ'á zãã gbãdú ãdũkũ ãkó.

Tã äjũ-'bã-äzì Yésũ kã rí 'bã yí tãsí

¹⁸ Âmã mvá yí, nĩ ndrẽ drẽ, ängó nõ â'dô rú ndẽ'á ndẽ, gõ'dá kãpĩ drílã 'èzõ rú ndélé rí trá ãnyĩ. Nĩ ñsũ drẽ úlĩ âmã drí átãlé ãñĩ drí sísĩ kĩ'á nĩ rí, ängó nõ ngá 'á lâ rí 'bã yí bê õtĩrĩ 'èè rú ndélé rí ãdũkũ lâ 'á tólã rí, äjũ-'bã-äzì Yésũ kã äzã â'dô âcã'á õjílã âdólé. Ítĩ rí, 'dõvó nĩ ndrẽ drẽ, äjũ-'bã-äzì Yésũ kã 'dĩ 'bã yí, äzã 'bã yí âcã ñyí trá dũũ, tãlã ǐ'dĩ 'dĩ âmã drí n̄jzõ lâ kĩ'á nĩ rí, kãpĩ ängó nõ kã 'èzõ rú ndélé rí trá ãnyĩ. ¹⁹ Gõ'dá Yésũ rí äjũ-'bã-äzì 'dĩ 'bã yí, sísĩ rí, mã rí rĩlĩ gólĩyĩ bê kpãkã ãlõ. Gõ'dá drílĩyĩ ngãzõ fõlé âmã lâfãlé sĩ, tãlã gólĩyĩ â'dó kô õjílã Yésũ kã ǐ'dĩ. Ôzõ pãtĩ-pãtĩ gólĩyĩ â'dô õjílã Yésũ kã ǐ'dĩ rí, tí gólĩyĩ fõõ âmã lâfãlé sĩ âmã âyélé kô. Ôvârí 'è gólĩyĩ fõlé âmã lâfãlé sĩ 'dĩ, tãlã gólĩyĩ â'dó kô õjílã Yésũ kã pãtĩ-pãtĩ lâ ǐ'dĩ.

²⁰ Gõ'dá ãñĩkã rí, Yésũ Krístõ fẽ Líndrĩ Tãndĩ Ôvârí kã trá ãñĩ drí. Ítĩ rí, nĩ â'dó gõ'dã kô õjílã gólĩyĩ tã n̄jĩ 'bã kô rí yí ǐ'dĩ, gõ'dã ãñĩ trá õjílã gólĩyĩ tã pãtĩ Ôvârí kã rí n̄jĩ 'bã trá rí yí ǐ'dĩ. ²¹ Nĩ ñsũ tã kô kĩ, má ñgĩ tã 'dĩ ãñĩ

drí ítí, tálâ nî nǎ tã pãtǎ Ôvârí kâ kô rí. Â'dó ítí kô. Má rí nō ígílâ, tálâ nî nǎ tã pãtǎ Ôvârí kâ rí trá dódó ítí, gô'dá nî lée tã ònjô kâ kô ãlôwálâ. ²² Nî ârí drē, òzô òjílâ ãâtâ kǐ, Yésũ ãâ'dó gólâ Ôvârí drí ájólé rí í'dí kô rí, 'dǐ òjílâ rí 'dǐ ònjô 'bá 'í. Gô'dá òjílâ rí gógó 'dǐ trá ãjú-'bá-ãzí Yésũ Krístô kâ rí í'dí, tálâ òjílâ rí 'dǐ gã tã Ôvârí ãmâ átá ró rí kâ rí trá dó kpãrãtǐ gólâ rí mvá Yésũ Krístô bê. ²³ Ítí rí, òzô òjílâ ògã tã Yésũ Krístô gólâ Ôvârí rí mvá ró rí kâ trá dó rí, 'dǐ òjílâ rí 'dǐ â'dó ngá ãlô ró Ôvârí, Yésũ rí átá ró rí bê kô. Bê-rí òzô òjílâ ãzâ òlê tã Yésũ Krístô kâ trá rí, 'dǐ òjílâ rí 'dǐ â'dô 'bã'á ngá ãlô ró Ôvârí bê íyí átá ró.

²⁴ 'Dôvó nî njú zãã gágá tã Ôvârí kâ rú. 'Dǐ tã Ôvârí kâ ãní drí árílí trá ãkú ró ãní drí ítörê tã lélé Yésũ 'á rí í'dí. Òzô nî ò'ê ítí rí, nî â'dô rí'á ngá ãlô ró Yésũ Ôvârí rí mvá ró rí bê gô'dá kpá gólâ rí átá Ôvârí bê. ²⁵ Òzô mã â'dô trá ngá ãlô ró Ôvârí bê rí, mã â'dô tã gólâ Yésũ drí 'bãlé ãmâ drí kǐ'á nî rí, mã ãâ'dô rí'á úrú 'álâ zãã gbãdú ãdũkũ ãkó rí úsú'á.

²⁶ 'Dǐ tã gólâ má drí ígílí ãní drí tã òjílâ ònjí gólíyí lè 'bá ãnílí ãní ádólé rí 'bá yí kâ tãsí rí í'dí. ²⁷ Gô'dá ãníkâ rí, Yésũ Krístô áfê Líndrí Tãndí Ôvârí kâ trá ãní drí. Gô'dá Líndrí Tãndí Ôvârí kâ 'dǐ rí ríí ãní pǐpǐsílí 'á. Ítí rí, ícá kô òjílâ ãzâ drí ãní lǐfǐ ímbálé ó'dí tã mbǐ pãtǎ ró Ôvârí kâ nō 'á. Tálâ Líndrí Tãndí Ôvârí kâ Yésũ drí félé ãní drí 'dǐ rí'á ãní lǐfǐ ímbá'á. Líndrí Tãndí Ôvârí kâ 'dǐ ícá kô ãní ádólé. Òzô â'dô gô'dá trá ítí rí, nî rí gô'dá ngá ãlô ró Yésũ bê.

²⁸ Má átâ ãní drí, ámâ mvá yí, nî fê ãní pǐpǐsílí rízó ngá ãlô ró Yésũ Krístô bê, tálâ òzô gólâ òtírí ágôô ángó nō 'á rí, nî ádrê ró bê gágá úrǐ ãkó, ányí òzó kô kpá ãní 'êê. ²⁹ Ítí rí, mã nǎ trá kǐ, Yésũ Krístô cé í'dí òjílâ tãndí 'í Ôvârí rí lǐfǐ drǐ 'á. Tálâ mã nǎ trá kǐ, Yésũ rí íyíkâ zãã tã tãndí rí 'bá yí 'élé í'dí. Ítí rí, mã nǎ kpá tãndí ró kǐ, òzô òjílâ ãzâ òrǐ zãã tã tãndí 'élé í'dí rí, òjílâ rí 'dǐ â'dô 'bã'á Ôvârí rí mvá ró.

3

Tã ãmâ drí 'bãzó Ôvârí rí mvá yí ró rí

¹ Nî ìsũ drē ngá lélé ángí Ôvârí kâ ãmâ drí nō. Ôvârí lè ãmâ trá rōô í'dí gô'dá gólâ drí ãmâ zǐzó íyí mvá yí ró. Áwô-'dǐ, ãmâ pãtǐ-pãtǐ rí'á gólâ rí mvá yí í'dí. Gô'dá òjílâ ángó nō 'á nō gólíyí rú jã 'bá trá Ôvârí rú rí 'bá yí nǎ ãmâ Ôvârí rí mvá yí ró kô rí, tálâ gólíyí nǎ Ôvârí kô rí drí. ² ãmâ ándrê rí mvá yí tǐbê má drí lélé rōô nō, áwô-'dǐ, ãmâ gô'dá trá Ôvârí rí mvá yí í'dí. Gô'dá mã nǎ drē kô ngá tãndí ãzâ bê Ôvârí drí 'ê'á 'élâ ãmâ drí ìzátú rí. Gô'dá mã nǎ dódó kǐ, òzô Yésũ Krístô òtírí 'êê ágólé ángó nō 'á rí, ãmâ drí 'bãzó nyé òzô Yésũ tí, tálâ mã â'dô gólâ rí ndrê'á ngbángbá. ³ Ítí rí gô'dá, òjílâ gólíyí lǐfǐ 'bã 'bá trá tã rí 'dǐ drǐ rí, áâyê íyí tã ònjí 'ê'ê, tálâ Ôvârí òndrê ró gólíyí bê tã ònjí ãkó nyé òzô Yésũ Krístô drí 'bãrê tã ònjí ãkó rí kátí.

⁴ Òzô òjílâ òrǐ kpá zãã tã ònjí 'élé rí, 'dǐ òjílâ rí 'dǐ gã tã Ôvârí kâ trá dó, tálâ tã ònjí 'ê'ê 'dǐ rí'á Ôvârí rí tǐ-vô árí ãkô 'í. ⁵ Nî nǎ dódó tã ífí gólâ Yésũ drí ãnízó ángó nō 'á rí í'dí, tã ònjí ízálé volé. Gólâ cé í'dí òjílâ tã ònjí ãkó rí. ⁶ Â'dólé bê trá ítí rí, 'dôvó mã rí ngá ãlô ró Yésũ bê gô'dá â'dô kô rí'á zãã tã ònjí 'élé í'dí, tálâ òzô mã òrǐ zãã tã ònjí 'élé rí, 'dǐ mã nǎ Yésũ kô, gô'dá mã lée tã kpá kô tã gólâkâ 'á.

⁷ Ámâ mvá yî, ânî lîfî òmbâ ânî rú dódó, tálâ òjílâ ázâ òzó kô ânî ádó tã 'dî 'á. Òzô nî òrî zãâ tã tãndí rî 'èlé ì'dí rî, nî â'dô 'bã'á tãndí ró Ôvârí rî lîfî drî 'á nyé òzô Yésũ Krístô kátí. ⁸ Gõ'dá ìtí rî, òzô òjílâ òrî zãâ tã ònjí 'èlé rî, 'dî gólâ á'dó Ôvârí rî mvá ì'dí kô. Bê-rî gólâ Sâtánâ rî mvá ì'dí, tálâ Sâtánâ rî íyíkâ zãâ tã ònjí rî 'bá yî 'èlé ì'dí. Ìtô kó àkú ró drê Ôvârí drí àngó nõ 'bã àkó gólâ ì'dí túbê tã ònjí 'è 'bá ró rî. Gõ'dá tã ífí Ôvârí rî mvá drí ânîzó rî ì'dí, â'dô ró bê tã 'è'è ònjí Sâtánâ kâ ìzálé ndrî volé. ⁹ Ìtí rî, òzô pãtî-pãtî ró ânî â'dô Ôvârí rî mvá yî ì'dí rî, 'dövó nî rî zãâ tã ònjí 'èlé kô. Ícá gõ'dá kô ânî drí kpá rîzó zãâ tã ònjí 'èlé, tálâ ânî cú â'dô-â'dô Ôvârí kâ bê ânî pîpîsílí 'á. ¹⁰ Ngá gólâ á'dá 'bá lâ âmâ drí kî, 'dî pãtî-pãtî Ôvârí rî mvá yî ì'dí rî gõ'dá 'dî íyíkâ Sâtánâ rî mvá yî ì'dí rî ì'dí nõ. Òzô òjílâ ázâ ò'è tã gólâ sũ 'bá Ôvârí rî lîfî drî 'á rî ì'dí rî, òjílâ rî 'dî rî'á Ôvârí rî mvá 'î. Gõ'dá òzô òjílâ ázâ ò'è tã gólâ sũ 'bá Ôvârí rî lîfî drî 'á kô rî ì'dí rî ngá òzô òlê íyî ázî-ázî yî kô rî, òjílâ rî 'dî rî'á Sâtánâ rî mvá 'î.

Tã âmâ drí âmâ ázî-ázî yî lëzó rî tãsi

¹¹ Ìtölê kó kàyî gólâ ânî drí tã âtî-âtî Yésũ rî tãsi rî lëzó sîsî rî lésî búúú âcálê ngbãangbânô rî, nî rî trá tã âmâ drí rú lëzó âmâ lâfálê 'ásî rî ârílí ì'dí. ¹² Mã â'dô kô òzô Káyîná 'bã 'bá bê Sâtánâ rî mvá ífífí ró íyî âdrúpî Ábêlê rî fũ 'bá rî kátí. Gólâ fũ íyî âdrúpî tálâ tã 'è'è gólâkâ rî'á ònjí ró. Gõ'dá tã 'è'è âdrúpî lâ Ábêlê kâ rî íyíkâ tãndí ró Ôvârí rî lîfî drî 'á. Ìtí rî, Káyîná ní drí pîpîsílí ònjí 'bázó ânî âdrúpî rú. ¹³ Gõ'dá ânî âmâ âdrúpî yî, nî ìsũ tã kô òzô òjílâ àngó nõ 'á nõ gólíyî rú jã 'bá trá Ôvârí rú rî 'bá yî â'dô pîpîsílí ònjí bê ânî rú, nyé òzô Káyîná drí 'bãrê lâ íyî âdrúpî rú 'dî kátí rî.

¹⁴ Ìtí rî, âmákâ rî, mã nî trá kî, âmâ drî-báláyî bê mbârâkâ òdrâ kâ 'ásî, gõ'dá âmâ rî'á lédrê-lédrê àdükü àkó rî bê, tálâ âmâ trá rî'á âmâ lëlê bê âmâ lâfálê 'ásî âmâ âdrúpî krístô 'bá yî ró rî yî bê. Gõ'dá òjílâ gólâ íyî ázî-ázî rî lë 'bá kô rî, 'dî gólâ drê zãâ mbârâkâ òdrâ kâ zëlê. ¹⁵ Ìtí rî, gõ'dá òzô nî ògã ânî ázî-ázî yî dó rî, ânî rî'á Ôvârí rî lîfî drî 'á, nyé òzô òjílâ fũ 'bá kátí. Gõ'dá nî nî kî, òjílâ gólíyî òjílâ ázî fũ 'bá ró rî yî, ââ'dô lédrê-lédrê àdükü àkó rî bê rî kô.

¹⁶ Nî ndrê drê, Yésũ Krístô â'dá ngá lëlê gólâ pãtî-pãtî rî trá âmâ drí, íyî ífífí fëfë sî drálê âmâ drî tîlí tã ònjí âmákâ 'ásî. Ìtí rî, rî'á îcâ-îcâ ró, âmâ drí kpá âmâ ífífí fëlê drálê âmâ ázî-ázî yî pälê, òzô ìicâ trá âmâ drí 'èzó lâ ìtí rî. ¹⁷ Gõ'dá òzô âmâ â'dô ngá-drî àmbá bê, gõ'dá mã òpâ âmâ ázî-ázî ìzã ró rî 'bá yî ngá âmâ drí á'dózó ì'dí bê lâ 'dî sî kô rî, 'dî mã â'dô kî'á nî rî, âmâ cú ngá lëlê Ôvârí kâ bê pîpîsílí àlô sî ángô tí yã? ¹⁸ Á'dô trá ìtí rî, âmâ mvá yî, 'dövó mã rî kô cé rî'á tã átálê tî sî kî'á nî rî, mã lë âmâ ázî-ázî yî trá. Ícâ trá âmâ drí âmâ ázî-ázî yî lëzó tã tãndí 'è'è sî. ¹⁹⁻²⁰ 'Dî tã gólâ 'è 'bá á'dálâ kî'á nî rî, âmâ pãtî-pãtî òjílâ Ôvârí kâ rî yî ì'dí. Òzô pãtî-pãtî ró mã òrî trá zãâ âmâ ázî-ázî yî lëlê rî, gõ'dá mã â'dô 'bã'á ùrî àkó àdrélê Ôvârí àndrá, gbô lé mã nî bê trá kî, âmâ tã ònjí 'bá 'î, tálâ Ôvârí nî tã âmâ pîpîsílí 'á rî trá ndrî.

²¹ Ìtí rî, âmâ mvá yî, òzô mã ùnî trá kî, âmâ ââ'dô pîpîsílí tãndí bê rî, gõ'dá mã rî kô zãâ rî'á tã ònjí 'èlé, gõ'dá mã 'é ùrî kpá kô Ôvârí ágálê.

²² Òzô mã àânî trá àwó ngölê Ôvârí àndrá ngá ázâ tãsi rî, Ôvârí á'dô ngá 'dî àfê'á âmâ drí. Gólâ á'dô tã 'dî 'è'á âmâ drí ìtí, tálâ âmâ òjílâ gólâkâ rî 'bá tã 'bã'bã gólâkâ rî ìnjílí rî 'bá yî ì'dí, gõ'dá kpá rî 'bá tã sũ 'bá gólâ rî

lǐfǐ drǐ 'á rǐ yǐ 'èlé rǐ ǐ'dí. ²³ Nōō tā 'bā'bā Ôvârí drǐ 'bǎlé âmâ drǐ 'èlé rǐ ǐ'dí nō 'bá yǐ. Mǎ òlě tā Yésū Krístō gólâ tǐbê 'bā 'bá Ôvârí rǐ mvá ró rǐ 'á, gō'dá mǎ òlě âmâ âzǐ-âzǐ yǐ, té òzō Yésū Krístō drǐ 'bǎlé trá âmâ drǐ rǐ kâtí. ²⁴ Ítí rǐ, òzō mǎ ò'è tā Ôvârí kâ 'dǐ 'bá yǐ trá rǐ, 'dǐ mǎ â'dô rǐ'á ngá ãlô ró Ôvârí bê. 'Dǐ ngá gólâ 'è 'bá â'dálâ kǐ, Ôvârí pǎtǐ-pǎtǐ ró rǐ rǐ'á ngá ãlô ró âmâ bê rǐ ǐ'dí, gólâ âjô Líndrí Tǎndí íyíkâ trá rǐlǐ âmâ pǐpǐsǐlǐ 'á, â'dálâ kǐ, pǎtǐ-pǎtǐ ró âmâ trá ngá ãlô 'í gólâ bê.

4

Tā úlǐ òjǐlǎ kâ nǐnǐ lâ pǎtǐ ngátá ònjō 'í yǎ rǐ tāsǐ

¹ Âmâ rǔ-lě-âzǐ yǐ, má âtâ ânǐ drǐ, ânǐ lǐfǐ òmbâ ânǐ rǔ, tǎlâ òjǐlǎ dūú trá rǐ'á íyǐ nǐ'á tā âtâ bê kǐ, tā íyǐ drǐ rǐ'á pèlâ rǐ ââ'dô Líndrí Tǎndí Ôvârí kâ rǐ tǐ sǐ. Òzō gólǐyǐ ââtâ tā rǐ 'dǐ 'bá yǐ trá ítí rǐ, nǐ lě tā drē kôrô 'wǎâ tā gólǐyíkâ 'á kô. Bê-rǐ nǐ ârǐ tā òjǐlǎ rǐ 'dǐ kâ zǎlô dódó nǐ nǐ ró bê, ngátá tā gólâkâ 'dǐ âfô Líndrí Tǎndí Ôvârí kâ ngá lésǐ pǎtǐ ró, ngá tā 'dǐ ânǐ íyǐngá líndrí ònjǐ ngá lésǐ. ² Ítí rǐ, lǎtǐ gólâ ânǐ drǐ òjǐlǎ gólâ Líndrí Tǎndí Ôvârí kâ bê rǐ nǐzó rǐ ǐ'dí nō. Òzō òjǐlǎ âzâ ââtâ tā trá kǐ, pǎtǐ Ôvârí âjô Yésū Krístō nǐ ânǐlǐ ângó nō 'á òjǐlǎ mvá ró rǐ, 'dǐ òjǐlǎ rǐ 'dǐ trá Líndrí Tǎndí Ôvârí kâ bê yǐ 'á pǎtǐ-pǎtǐ ró. ³ Gō'dá òzō òjǐlǎ âzâ ââtâ tā kǐ, Ôvârí ââjô Yésū nǐ ângó nō 'á òjǐlǎ mvá ró kô rǐ, 'dǐ òjǐlǎ rǐ 'dǐ Líndrí Tǎndí Ôvârí kâ âkó yǐ 'á. 'Dǐ òjǐlǎ rǐ 'dǐ trá âjú-'bá-âzǐ Yésū Krístō kâ rǐ ǐ'dí, òzō má drǐ âtárē lâ trá ânǐ drǐ âkú ró rǐ kâtí, kǐ'á nǐ rǐ, âjú-'bá-âzǐ Yésū kâ â'dô âcá'á ângó nō 'á rǐ. âjú-'bá-âzǐ rǐ 'dǐ âcâ trá, gō'dá trá rǐ'á mbâràkâ fê'á òjǐlǎ ângó nō 'á nō gólǐyǐ rǔ jǎ 'bá trá Ôvârí rǔ rǐ 'bá yǐ drǐ.

⁴ Âmâ mvá yǐ, òzō â'dô trá ítí rǐ, ũrǐ ò'è ânǐ kô. Ânǐ trá Ôvârí rǐ mvá yǐ ǐ'dí. Òjǐlǎ gólǐyǐ ònjō 'bá ró 'dǐ 'bá yǐ ícá íyǐ ânǐ âdólé kô, tǎlâ Ôvârí rǐ rǐlǐ ânǐ pǐpǐsǐlǐ 'á gō'dá rǐ'á mbâràkâ fèlê ânǐ drǐ. Gō'dá mbâràkâ Ôvârí kâ rǐ rǐ'á gǎrǎ mbâràkâ Sâtánâ rǐ 'bá fèlê Yésū rǐ âjú-'bá-âzǐ yǐ drǐ rǐ kâ drǐ sǐ. ⁵ Yésū rǐ âjú-'bá-âzǐ 'dǐ 'bá yǐ rǐ'á cé òjǐlǎ ângó nō 'á nō gólǐyǐ rǔ jǎ 'bá trá Ôvârí rǔ rǐ 'bá yǐ ǐ'dí. Ítí rǐ, gólǐyǐ rǐ íyíkâ cé tā gólǐyǐ ângó nō kâ rǐ 'bá yǐ tā lâ âtálé ǐ'dí. Ítí rǐ, òjǐlǎ gólǐyǐ ângó nō kâ rǐ 'bá yǐ rǐ íyíkâ kpá cé tā gólǐyíkâ rǐ yǐ ârǐlǐ ǐ'dí. ⁶ Gō'dá âmâ gólǐyǐ tǐbê lâjô'á Yésū kâ rǐ 'bá yǐ rǐ'á Ôvârí rǐ mvá yǐ ró rǐ ǐ'dí. Gō'dá òjǐlǎ gólǐyǐ tā lě 'bá trá Ôvârí 'á rǐ, rǐ íyíkâ kpá zǎâ tā gólǐyǐ âmâ drǐ âtálé rǐ yǐ ârǐlǐ. Gō'dá òjǐlǎ gólǐyǐ tā lě 'bá Ôvârí 'á kô rǐ, gólǐyǐ lěé tā úlǐ âmâ drǐ âtálé rǐ 'bá yǐ 'á kpá kô. Ítí rǐ, 'dǐ tā gólǐyǐ 'è 'bá â'dálâ âmâ drǐ, òzō òjǐlǎ òtírǐ úlǐ âtâ rǐ âmâ drǐ nǐzó lâ kǐ, úlǐ gólâkâ 'dǐ úlǐ Líndrí Tǎndí Ôvârí kâ rǐ kâ, ngátá 'dǐ úlǐ Sâtánâ kâ rǐ 'bá yǐ ǐ'dí yǎ rǐ.

Tā Ôvârí drǐ lǎtǐ âzǐ-âzǐ lèlê kâ rǐ â'dázó âmâ drǐ rǐ

⁷ Âmâ rǔ-lě-âzǐ yǐ, âmâ drǐ âmâ âzǐ-âzǐ yǐ lèlê. 'Dǐ ngá gólâ tā lâ drǐ lǎvǔlǐ gǎrǎ rǐ ǐ'dí, tǎlâ ngá lèlê 'dǐ â'dô Ôvârí ngá lésǐ. Òzō nǐ òrǐ trá ânǐ âzǐ-âzǐ yǐ lèlê rǐ, 'dǐ ânǐ trá Ôvârí rǐ mvá yǐ ǐ'dí. 'Dǐ rǐ kpá â'dálâ kǐ, pǎtǐ-pǎtǐ ró, nǐ lě tá trá Ôvârí 'á, gō'dá kpá nǐ nǐ Ôvârí rǐ â'dô-â'dô trá. ⁸ Ítí rǐ gō'dá, òjǐlǎ gólâ íyǐ âzǐ-âzǐ yǐ lě 'bá kô rǐ, 'dǐ gólâ nǐ Ôvârí kô, tǎlâ Ôvârí íyǐngá ngá lèlê lǐpǐ 'í. ⁹ Tā gólâ ngá lèlê Ôvârí kâ â'dá 'bá âmâ drǐ rǐ ǐ'dí nō, Ôvârí âjô íyǐ mvá 'bā 'bá bê kó ãlô, Yésū Krístō, ânǐlǐ ângó nō 'á, â'dô

ró ãmâ drí rîzô bê zãâ gbádú ãdũkũ ãkó gólâ sî. ¹⁰ Mã ícá kô ngá lëlê pãtĩ rî látĩ lá úsúlí ngá lëlê ãmákâ Ôvârí drí rî sî. Bê-rí mã â'dô ngá lëlê Ôvârí kâ ãmâ drí rî ndrê'á ì'dí tâ â'dâ ngá lëlê kâ ró ãmâ drí 'élé. Ôvârí âjô íyí mvá 'bã 'bá bê kó ãlô, gô'dá gólâ drí lëlê kpá rôô rî drãlé ãmâ vò 'á drĩ tí 'bá ró.

¹¹ ãmâ rû-lê-ãzí yí, òzô gô'dá Ôvârí òlê ãmâ trá tákányí ìtí rî, ãmâ drí gô'dá ãmâ ãzí-ãzí yí lëlê kpá nyé òzô Ôvârí drí ãmâ lërê kâtí. ¹² Ôjílã ãzã yú'dawá Ôvârí rî ndrê 'bá trá íyí lĩfí sî rî. Gô'dá òzô mã òlê ãmâ ãzí-ãzí yí trá rî, 'dĩ Ôvârí rĩ'á ãmá bê kpãkã ãlô. Gô'dá 'dĩ rî kpá â'dálâ kí, pãtĩ-pãtĩ ngá lëlê Ôvârí kâ gólâ tìbê ãmâ 'bã 'bá ãmâ ãzí-ãzí yí lëlê rôô rî bê ãmâ 'á.

¹³ Gô'dá Ôvârí ãfê Líndrí Tãndí íyíkã trá rílí ãmá bê. Ítí rî, mã nĩ kí, ãmâ ngá ãlô ró gólâ bê. ¹⁴ Gô'dá ãmâ lãjô'bá ró rî 'bá yí, mã ndrê Ôvârí rî mvá kpá trá cú ãmâ lĩfí nyãányã sî. Ôvârí âjô gólâ trá òjílã pã 'bá ró ndrĩ. ¹⁵ 'Dĩ kâ rî tí rî, òzô nĩ òlê tâ trá kí'á nĩ rî, pãtĩ-pãtĩ Yésũ Krístô Ôvârí rî mvá 'í rî, gô'dá tâ lá átã bê òjílã drí rî, 'dĩ ãnĩ trá òjílã Ôvârí kâ pãtĩ lá 'í, gô'dá kpá ãnĩ trá ngá ãlô ró Ôvârí bê. ¹⁶ Gô'dá ãmákã rî, mã nĩ trá kí, Ôvârí lè ãmâ trá tákányí. Gô'dá mã lè trá kí, gólâ â'dô rĩ'á zãâ ãmâ lëlê ìtí kárã.

Ôvârí rĩ'á ngá lëlê lĩpĩ 'í. Òzô gô'dá mã òrĩ trá ãmâ ãzí-ãzí yí lëlê rî, 'dĩ mã rî trá ngá ãlô ró Ôvârí bê. ¹⁷ Ítí rî, ngá lëlê Ôvârí kâ rî, rî nĩ mbãrãkã fêlê ãmâ drí rîzô ãmâ ãzí-ãzí yí lëlê, té òzô Ôvârí drí lëlê ãmâ drí 'élé rî tí. ã'dô trá ìtí rî, kãpĩ Yésũ Krístô drí 'ézô ãgólê tâ kí 'bá ró rî tú rî, ãmâ gô'dá trá ùrĩ ãkó. Mã â'dô 'é'á ãdrélé gágã gólâ ãndrá, tãlã rĩrĩ ãmákã ãngó 'á nòlê rî, mã rĩ trá ngá ãlô ró Ôvârí bê nyé òzô Yésũ tí. ¹⁸ Òzô nĩ òlê Ôvârí trá rî, nĩ â'dô gô'dá kpá gólâ rî ùrĩ 'é'á 'dĩ ãngô tí yã? Òzô ngá lëlê Ôvârí kâ êêdê ãnĩ pĩpĩsílí trá rî, kôrô drílã ùrĩ drôzô vólê ãnĩ pĩpĩsílí 'ásí. Ôjílã rî ùrĩ 'élé Ôvârí rî tãsĩ nò rî, tãlã Ôvârí 'è lãjô fêlê gólíyí drí rî drí. Òzô gô'dá nĩ ò'è Ôvârí rî ùrĩ trá rî, 'dĩ ngá lëlê Ôvârí kâ êdê drê ãnĩ pĩpĩsílí dódó kô.

¹⁹ Mã â'dô mbãrãkã úsú'á Ôvârí rî lëzô gô'dá òjílã ãzí lëzô rî â'dô 'ásí yã? Ôvârí rî nĩ mbãrãkã 'dĩ 'bá yí fêlê ãmâ drí, tãlã gólã lè ãmâ kó trá sísí drê ãkpãkã'dã mã ìtôô drê gólã rî lëlê kô. ²⁰ Òzô gô'dá nĩ ò'bã òjílã ãzí lówó kô rî, nĩ â'dô átã'á lá kí'á nĩ rî, yí òlê Ôvârí trá pĩpĩsílí ãlô sî 'dĩ kó ãngô tí yã? 'Dĩ trá ònjô 'í. Òzô mã òlê ãmâ ãzí-ãzí yí gólíyí ãmâ drí rĩ'á ndrêlã cú ãmâ lĩfí sî rî kô rî, mã â'dô ãmákã gô'dá Ôvârí ãmâ drí ndrêlê kô rî lè'á ãngô tí yã? ²¹ Tã gólã Ôvârí drí 'bãlê ãmâ drí 'élé rî ì'dí nò, òzô òjílã ãzã òlê Ôvârí rî lëlê pãtĩ-pãtĩ ró rî, 'dôvó gólã òlê íyí ãzí-ãzí yí zãlô, tãlã ãmâ Ôvârí rî mvá yí ì'dí.

5

Ngá gólã 'é 'bã â'dálã kí pãtĩ ãmã rĩ'á Ôvârí rî mvá yí ì'dí rî

¹ Ôjílã gólíyí tâ lè 'bá trá kí, Yésũ ãâ'dô 'díyí pã 'bá gólã Ôvârí drí âjólê ãngó nò 'á rî ì'dí rî, 'dĩ òjílã rî 'dĩ 'bá yí â'dô trá íyí Ôvârí rî mvá yí ì'dí. Ôjílã gólíyí Ôvârí átã ró rî lè 'bá trá rî, 'dĩ gólíyí lè Ôvârí rî mvá yí kpá trá ndrĩ.

² Gô'dá ìtí rî, òzô mã òlê Ôvârí trá rî, gô'dá mã ãrĩ tâ 'bã'bã gólãkã rî 'bã yí kpá trá rî, 'dĩ rî â'dálã kí, mã lè Ôvârí rî mvá yí kpá trá. ³⁻⁴ Gô'dá òzô mã òlê Ôvârí trá rî, 'dôvó mã ãrĩ tâ 'bã'bã gólãkã rî dódó. Gô'dá tâ 'bã'bã

Ôvârí kâ 'dĩ 'bá yí â'dó kô âmbâ-âmbâ ró, tãlã ãmã Ôvârí rí mvá yí ró rí 'bá yí rĩ'á cú mbârâkã bê gãzó dó tã ònjí 'èlé. Mã â'dô ícá'á tã ònjí pèlé, tãlã mã lè tã Yésũ kâ trá pìpìsìlì ãlô sī. ⁵ Ítí rí, òjílã cú mbârâkã bê tã ònjí pèlé ángò tí yã? Òjílã gólíyí rí 'bá tã ònjí pèlé rí, òjílã gólíyí tã lè 'bá trá pìpìsìlì ãlô sī kī, Yésũ ãâ'dô Ôvârí rí mvá 'í rí yí ï'dí.

⁶ Yésũ Krístò ï'dí gólã tíbê Ôvârí drí àjólé ànìlì àngó nò 'á rí, ã'dô ró bê gólã rí íbábátízãzó lūmvú sī, gō'dá 'dĩ vósí rí, úfú gólã trá fê lãlì-lãlì drĩ. Tã pãtì-pãtì ró, Ôvârí jô gólã trá ã'dô ró bê gólã drí drãzó â'dó kô cé gólã rí íbábátízãlé.* Gō'dá Líndrí Tãndí Ôvârí kâ â'dã tã ãmã drí kī, tã 'dĩ 'bá yí ãâ'dô pãtĩ, tãlã Líndrí Tãndí Ôvârí kâ 'dĩ rí íyíkã zãã tã pãtì-pãtì rí 'bá yí átálé ï'dí. ⁷ Ítí rí, tã bê nã gólíyí tíbê â'dã 'bá lâ ãmã drí kī, Yésũ Krístò tã pãtì-pãtì ró Ôvârí rí mvá 'í rí. ⁸ Tã drĩ-kákã â'dã 'bá lâ rí, Líndrí Tãndí Ôvârí kâ ãmã 'á rí ï'dí. Rĩ lâ tã rú 'è 'bá gólãkã rí íbábátízãlé 'á rí ï'dí. Nã lâ ró rí, gólã rí àrí rã 'bá gólã rí òdrã ãmã vò 'á rí 'á rí ï'dí. Ngá gólíyí nã 'dĩ 'bá yí rí íyí tã átálé 'dó gbórókò ãlô sī kī, Yésũ ãâ'dô Ôvârí rí mvá ífífí lâ 'í. ⁹ Òzò òjílã àzã àãtã tã gólã yí drí ndrèlé trá íyí lĩfí sī rí ànì drí rí, nĩ ícã kô tã lèlé 'á lâ yã? ã'dô trá ítí rí, 'dövó mã lè tã kpá úlí gólã Ôvârí drí átálé ãmã drí íyí mvá tãsī rí 'dĩ 'á. ¹⁰ Ítí rí, òzò nĩ òlè kī Yésũ pãtĩ Ôvârí rí mvá 'í rí, 'dĩ rí nĩ nĩ trá kī, tã Ôvârí drí â'dálé ànì drí rí rĩ'á pãtĩ. Òzò gō'dá òjílã àzã òlè tã kô kī, Yésũ pãtĩ Ôvârí rí mvá 'í rí, òjílã rí 'dĩ zì Ôvârí trá ònjò 'bá ró, tãlã gólã lèé tã kô úlí Ôvârí drí átálé kĩ'á nĩ rí, Yésũ ãâ'dô íyí mvá 'í rí 'á.

¹¹ Ítí rí, ngá gólã â'dã 'bá lâ ãmã drí kī, tã Ôvârí drí átálé ãmã drí rí rĩ'á tã pãtì-pãtì 'í rí ï'dí, Ôvârí pã ãmã trá, mã òrì ró yí bê zãã gbádú ãdũkũ àkó. Gólã pã ãmã trá íyí mvá 'dĩ sī. ¹² Ítí rí, òzò nĩ òrì zãã ngá ãlô ró Yésũ bê rí, nĩ â'dô ngá pãpã úsú'á. ¹³ Ànì tíbê tã lè 'bá trá kī, Yésũ Ôvârí rí mvá 'í rí, 'dĩ tã gólã má drí ígílì ànì drí rí ï'dí, tãlã mã lè ànì drí nĩlì tã pãtì-pãtì ró ópã ànì trá, gō'dã nĩ â'dô 'è'á rĩlì Ôvârí bê gbádú ãdũkũ àkó.

¹⁴ Ítí rí, mã 'è gō'dã ùrĩ kô rãtãã 'èrè 'á Ôvârí drí, tãlã mã nĩ trá kī, òzò tã ìsũ ãmãkã ã'dô ãlô Ôvârí kâ bê rí, gō'dã gólã ãâ'dô rãtãã ãmãkã àrì'á.

¹⁵ Gō'dã òzò mã ùnĩ trá kī, Ôvârí rí rãtãã ãmãkã àrìlì rí, 'dĩ mã nĩ kpá trá kī, Ôvârí ã'dô ngá gólíyí ãmã drí gólã rí írãtãzó tã lâ sī rí àfè'á ãmã drí.

¹⁶ Òzò nĩ òndrè krístò 'bá àzì trá tã ònjí 'è'á rí, nĩ ìjì Ôvârí òpã ró gólã bê, gō'dã Ôvârí ã'dô gólã rí 'bã'á rĩlì zãã gbádú ãdũkũ àkó. Nĩ ndrè drè, tã ònjí àzã 'bá yí bê rí 'díyí lãfálé cãlé Ôvârí bê zãã gbádú ãdũkũ àkó. Mã átã tã ànì drí rãtãã 'èzó òjílã gólíyí tã ònjí ítí 'dĩ 'bá yí 'è 'bá rí yí tãsī kô.

¹⁷ Tã ònjí ndrĩ ã'dô àrĩmã àkò tã Ôvârí kã tãsī rí ï'dí, gō'dã tã ònjí àzã 'bã yí rí tã ònjí 'bã lãfálé cãlé Ôvârí bê zãã gbádú ãdũkũ àkó.

¹⁸ Àmã rú-lè-àzì yí, mã nĩ trá kī, Ôvârí rí mvá yí rí zãã tã ònjí-ònjí 'èlé kô, tãlã Yésũ Ôvârí rí mvá rí trá zãã rĩ'á gólíyí vó ndrèlé rí drí. Ítí rí, Sãtãnã ícã gō'dã kô ngá àzã 'èlé gólíyí bê. ¹⁹ Gō'dã òjílã àngó nò 'á nò gólíyí rú jã 'bã trá Ôvârí rú rí 'bã yí rí íyíkã ndrĩ Sãtãnã drígã. Gō'dã ãmã gólíyí Ôvârí rí mvá yí ró nò rí, mã ró Sãtãnã kô, ²⁰ tãlã mã nĩ trá kī, Yésũ Ôvârí rí mvá àcã trá. Gō'dã gólã fè mbârâkã trá ãmã drí tã lèzó Ôvârí gólã 'bã

* **5:6** 5.6 Yōwání à'dã tã 'dĩ 'bá yí, tãlã gólíyí òzó kô tã lèé tã ìmbã lĩfí ìmbã 'bã ònjò 'bã 'dĩ 'bã yí kã kĩ'á nĩ rí, Ôvârí ìcã kô íyí mvá rí àyélé drálé ãmã tãsī rí 'á.

'bá p̄t̄i-p̄t̄i ró r̄i 'á ĩ'di, gólâ ĩ'di Ôvâri t̄ibê 'bã 'bá bê ãmbá ùrú 'álâ r̄i. Gõ'dá ó'bã ãmâ trá ngá ãlô ró gólâ bê, t̄âlâ ãmâ trá ngá ãlô ró mvá lâ Yésũ Krístô bê. Ôvâri p̄t̄i-ãzâ yû'dawá, gólâ cé ĩ'di Ôvâri gólâ 'ẽ 'bá ãmâ 'bãlé r̄ilí zãã gbádú ãdũkũ ãkó ùrú 'álâ r̄i.

²¹ ĩtí r̄i, ámâ mvá yî, ãnî ĩf̄i õmbâ ãnî rú, n̄i õzó kô l̄at̄i Ôvâri kâ áyé, gõ'dá 'dẽzó ngá ôvâri ãbãrãdãgõ r̄i ró r̄i vósĩ. ĩ'di 'dĩ.

Tã îgĩ-îgĩ Yōwání kâ rĩ lâ 2 Yōwání

¹ Nôô tã îgĩ mâ rĩ gógó drĩ-'bá kãńsã kâ ró nõ kâ ĩ'dĩ. Má îgĩ tã nô kãńsã gólâ Ôvârí drĩ njĩlĩ trá rĩ drĩ, gō'dá kpá òjĩlã 'á lâ rĩ 'bá yĩ bê ndrĩ.* Má lē ānĩ trá ndrĩ pãtĩ rĩ ró òzō Ôvârí drĩ ānĩ lērē kãtĩ, gō'dá òjĩlã gólĩyĩ tĩbē ndrĩ tã nĩ 'bá trá tã pãtĩ Ôvârí kâ tãsí rĩ, lē ĩyĩ ānĩ kpá rōô. ² Mā lē ānĩ, tãlā mā rĩ zāā tã pãtĩ-pãtĩ Ôvârí kâ nĩlĩ, ĩcá kô âvĩlĩ āmā pĩpĩsĩlĩ 'ásĩ.

³ Má 'ê nĩ-bē-yā ānĩ drĩ. Ôvârí gólâ tĩbē 'bā 'bá bê āmā átá ró gō'dá kpá mvá lâ Yēsũ Krístō bê, òrĩ ānĩ bê. Gō'dá gólĩyĩ 'á ãđ'dĩ āmā rú ānĩ bê, gō'dá gólĩyĩ āãfē òrē āmā drĩ tã ãđ'dĩ bê òzō āmā drĩ tã lēlé trá tã pãtĩ-pãtĩ Ôvârí kâ nõ 'á, gō'dá kpá āmā āzĩ-āzĩ yĩ lēzó trá pĩpĩsĩlĩ ālô sĩ nõ tí nõ.

⁴ Mā rĩ'á āyĩkō ró tãlā má ārĩ tã tĩbē òjĩlã āzā 'bá yĩ ānĩ lãfálē 'ásĩ rĩ drĩ tã lēzó trá tã pãtĩ-pãtĩ Ôvârí kâ 'á rĩ trá, nyé òzō tã 'bā'bā gólâ āmā átá Ôvârí drĩ 'bālē trá āmā drĩ rĩ kãtĩ.

⁵⁻⁶ Ngbāāngbānō rĩ, má lē tã átálē ānĩ drĩ tã 'bā'bā Ôvârí kâ tãsí. Tã 'bā'bā 'dĩ rĩ'á lõvō kâ āzĩ-āzĩ drĩ rĩ ĩ'dĩ. Ā'dó kô tã 'bā'bā ó'dĩ 'ĩ, bê-rĩ 'dĩ rĩ'á tã 'bā'bā gólâ Ôvârí drĩ 'bālē trá āmā drĩ drē ākpākã'dã kãyĩ gólâ āmā drĩ ĩtōzó 'dēlé Yēsũ Krístō vósĩ rĩ 'á rĩ ĩ'dĩ. Òzō mā òlē Ôvârí trá pãtĩ rĩ, mā â'dô tã 'bā'bā gólākã rĩ 'bá yĩ rō'á. Tã 'bā'bā rĩ gógó 'dĩ rĩ tã átálē kĩ, mā òlē āmā āzĩ-āzĩ yĩ pĩpĩsĩlĩ ālô sĩ.

⁷ Āmā mvá yĩ, ānĩ lĩfĩ òmbā ānĩ rú, tãlā 'díyĩ ádó 'bá āngó nõ 'á bê dũũ. Òjĩlã 'dĩ 'bá yĩ kĩ, Yēsũ Krístō āānĩ āngó nõ 'á òjĩlã mvá ró kô, 'dĩ òjĩlã 'dĩ 'bá yĩ rĩ'á ònjō 'bá 'ĩ, gō'dá kpá Yēsũ rĩ ãjú-'bá-āzĩ yĩ ĩ'dĩ. ⁸ Ītĩ rĩ, ānĩ lĩfĩ òmbā ānĩ rú, tãlā òzó kô lōsĩ tãndĩ ānĩkã Ôvârí drĩ bũũũ ácalē ngbāāngbānō nõ rĩ ĩzāā. Òzō nĩ òrĩ zāā tã pãtĩ-pãtĩ Yēsũ rĩ tãsí nõ lēlé rĩ, Ôvârí â'dô ngá tãndĩ gólâ drĩ tã lâ 'bālē 'ê'á fēlā ānĩ drĩ rĩ fē'á ndrĩ ānĩ drĩ ĩzátú úrú 'álâ. ⁹ Gō'dá òzō nĩ āāyē tã pãtĩ Yēsũ rĩ tãsí nõ lēlé lâ nõ trá, gō'dá rĩzó lāmú bê tã tãkó vósĩ ĩ'dĩ rĩ, 'dĩ nĩ â'dó gō'dá ngá ālô ró Ôvârí bê kô. Gō'dá òzō nĩ ũnjũ trá zāā tã ĩmbā Yēsũ Krístō rĩ tãsí rĩ rú rĩ, 'dĩ ānĩ gō'dá trá ngá ālô ró Yēsũ bê, gō'dá ānĩ kpá trá ngá ālô ró Ôvârí Yēsũ rĩ átá ró rĩ bê.

¹⁰ Ītĩ rĩ, òzō 'díyĩ ádó 'bá 'dĩ 'bá yĩ āānĩ ĩyĩ trá ānĩ ĩmbálē tã ĩmbā ányā Yēsũ rĩ tãsí rĩ sĩ rĩ, nĩ lãgũ gólĩyĩ kô. Nĩ pã gólĩyĩ kpá kô ngá gólĩyĩ drĩ â'dózó ĩzā lâ bê rĩ 'bá yĩ tãsí. ¹¹ Tãlā òzō nĩ òpã gólĩyĩ trá rĩ, 'dĩ nĩ jã ānĩ kpá trá tã ònjĩ 'ê 'bá ró òzō gólĩyĩ tí.

¹² Tã bê dũũ má drĩ 'ê'á átálâ ānĩ drĩ, gō'dá má ĩcá kô ĩgĩlã ānĩ drĩ. Òzō Ôvârí òlē lãtĩ njĩlĩ má drĩ rĩ, má â'dô cã'á cú nĩ tólâ ānĩ ndrēlé, gō'dá tã átálē ānĩ bê kpākã ālô, gō'dá tãlā mā â'dô ró bê ndrĩ āyĩkō āmbá bê.

¹³ Āđũkũ lâ ró rĩ, òjĩlã gólĩyĩ Ôvârí kâ nõlē nõ 'bá yĩ 'ê ĩyĩ nĩ-bē-yā ānĩ drĩ ndrĩ. Ī'dĩ 'dĩ.

* **1:1** 1.1 Tĩ Ĝĩrĩkĩ kã sĩ rĩ, tã îgĩ 'dĩ rĩ, drĩ-'bá îgĩ nĩ fēlé òkó āzā drĩ mvá lâ yĩ bê. Gō'dá krístō 'bá dũũ ĩsũ ĩyĩ trá kĩ, tã îgĩ 'dĩ rĩ'á kãńsã āzā drĩ. Gólâ ĩgĩ tã 'dĩ tã kĩrĩwã kãtĩ, tãlā gólâ ró lãņō rĩ'á fēlā krístō 'bá yĩ drĩ rĩ ĩ'dĩ.

Tã ìgĩ-ìgĩ Yōwánī kâ nâ lâ 3 Yōwánī

¹ Nōô tã ìgĩ mâ rî gógó drĩ-'bá kǎnǐsǎ kâ ró nō kâ ì'dí âmâ rû-lê-ǎziyǎ tǐbê má drĩ lélé pǎtĩ rî Gáyō drĩ.

² Âmâ rû-lê-ǎzi Gáyō, mâ rĩ'á rǎtǎǎ 'è'á Ôvǎrĩ drĩ ánĩ tǎsĩ, tǎlǎ Ôvǎrĩ òfē ró òrē gō'dá kpá mbârâkâ bê ní drĩ, tǎlǎ ánĩ rú'bá ǎǎ'dĩ ró bê ndrúndrú, nyé òzō ánĩ pǐpǐsǐlĩ drĩ 'bǎrē tǎndĩ ró tã lērē 'á Yésũ 'á 'dĩ kǎtĩ. ³ Mâ rĩ'á ǎyĩkō ró, tǎlǎ âmâ ǎdrúpĩ ǎzǎ 'bá yĩ krístō 'bá ró rĩ yĩ ǎnĩ ìyĩ ní ngǎá tólǎ sĩ, gō'dá drĩlĩyĩ tã ǎnĩkǎ ǎtázó má drĩ kĩ, ní ǎǎ' dō zǎǎ rĩ'á tã pǎtĩ Ôvǎrĩ kâ rĩ 'bá yĩ 'è'á ì'dĩ, gō'dá má nĩ trá kĩ, ní zǎǎ rĩ'á tã pǎtĩ-pǎtĩ nō lè'á. ⁴ 'Dĩ tã gólá âmâ 'bǎ 'bá ǎyĩkō ró rōô gǎrǎ tã ǎzǎ 'bá yĩ drĩ sĩ ndrĩ rĩ ì'dĩ, má ǎrĩ bê kĩ, âmâ mvá yĩ òrĩ trá zǎǎ njũlĩ úlĩ pǎtĩ-pǎtĩ Ôvǎrĩ kâ nō rú rĩ.

⁵ Âmâ rû-lê-ǎzi Gáyō, ní rĩ'á tã tǎndĩ 'è'á, tǎlǎ ní rĩ'á tã pē 'bá gólĩyĩ rĩ 'bá lǎmú bê ìyĩ tã Ôvǎrĩ kâ nō pē bê rĩ 'bá yĩ pǎ'á. Gō'dá ní trō gólĩyĩ kpá trá ní drĩ 'bǎ 'ǎlǎ, gbō lé gólĩyĩ ǎ'dô bê òjǐlǎ ǎwǎ, ní drĩ ndrēlé sǐsǐ kō rĩ ì'dĩ rĩ. ⁶ Gō'dá òjǐlǎ gólĩyĩ ní drĩ pǎlé 'dĩ 'bá yĩ ǎgō ìyĩ bê ǎcǎlé nōngǎ rĩ, gólĩyĩ ǎtǎ tã gólĩyĩ ní drĩ rĩ'á 'èlǎ tólǎ nǎ trá ndrĩ òjǐlǎ kǎnǐsǎ kâ nōlé rĩ 'bá yĩ drĩ gō'dá kpá má drĩ. Gō'dá má ǎtǎ ní drĩ, ní rĩ zǎǎ rĩ'á òjǐlǎ 'dĩ 'bá yĩ pǎlé ìtĩ ngǎ gólĩyĩ drĩ lélé ǎcǐ ìyĩkǎ 'dĩ tōzó nĩ'á sǐsǐ 'ǎlǎ rĩ sĩ. 'Dĩ tã gólá sũ 'bá Ôvǎrĩ ìfĩ rĩ ì'dĩ, ⁷ tǎlǎ òjǐlǎ 'dĩ 'bá yĩ rĩ ìyĩ ǎcǐ 'dĩ tōlé tǎkó kō. Gólĩyĩ rĩ lōsĩ Yésũ kâ 'è'á, ìcǎ gō'dá kō gólĩyĩ drĩ nĩzó ngǎ ndǎ bê òjǐlǎ gólĩyĩ tã lē 'bá kō Yésũ 'á rĩ yĩ drǐgǎ sĩ. ⁸ Ìtĩ rĩ, rĩ'á ìcǎ-ìcǎ ró, âmâ òjǐlǎ gólĩyĩ tǐbê Ôvǎrĩ kâ rĩ 'bá yĩ drĩ gólĩyĩ pǎlé, tǎlǎ mǎ ǎmú ró rû bê kpǎkǎ ǎlô gólĩyĩ bê tã pǎtĩ Ôvǎrĩ kâ gólĩyĩ drĩ rǐzó lǎmú bê pē bê lâ 'dĩ 'á.

⁹ Sǐsǐ rĩ, má ìgĩ tã trá jōlé vō ǎnĩkǎ 'á tólǎ. Gō'dá Dǐyótrǐfē lēé tã má drĩ ìgĩlĩ 'dĩ kō. Gólá kĩ ní rĩ, yĩ ǎǎ'dô gō'dá trá ì'dĩ òjǐlǎ ǎmbá 'ĩ. ¹⁰ Ìtĩ rĩ, kǎyĩ gólá má drĩ cǎzó tólǎ rĩ, má ǎ'dô tã 'dĩ 'bá yĩ ndrē'á trá. Dǐyótrǐfē rĩ trá tã ònjĩ 'èlé dũũ. Gólá rĩ trá rĩ'á tã ngō bê ǎmǎ rú sĩ. Gō'dá gólá lēé kpá kō òjǐlǎ ǎmǎkǎ tǐbê nĩ 'bá lǎmú bê tã Ôvǎrĩ kâ nō pē bê nō 'bá yĩ trōlé yĩ drĩ 'bǎ 'ǎlǎ, gō'dá gólá lēé kpá òjǐlǎ ǎzǎ 'bá yĩ drĩ gólĩyĩ pǎlé ngǎ gólĩyĩ drĩ ǎ'dózó ìzǎ lâ bê rĩ 'bá yĩ sĩ kō. Òzō òjǐlǎ ǎzǎ òpǎ òjǐlǎ 'dĩ 'bá yĩ trá ngǎtǎ òtrō gólĩyĩ trá rǐlĩ ìyĩ drĩ 'bǎ 'ǎlǎ rĩ, gólá drĩ òjǐlǎ gólá tã 'dĩ 'è 'bá ìtĩ 'dĩ drōzó volé kǎnǐsǎ 'ǎsĩ.

¹¹ Âmâ rû-lê-ǎzi, ní 'è tã ònjĩ kō òzō Dǐyótrǐfē kâ 'dĩ tí. Nĩ 'è zǎǎ tã tǎndĩ rĩ 'bá yĩ ì'dĩ, tǎlǎ òjǐlǎ rĩ 'bá zǎǎ tã tǎndĩ rĩ 'bá yĩ 'èlé ì'dĩ rĩ, 'dĩ gólĩyĩ Ôvǎrĩ rĩ mvá yĩ ì'dĩ. Gō'dá òjǐlǎ gólĩyĩ rĩ 'bá zǎǎ tã ònjĩ 'èlé ì'dĩ rĩ, 'dĩ gólĩyĩ ǎ'dó kō Ôvǎrĩ rĩ mvá yĩ ì'dĩ. ¹² Ìtĩ rĩ, Dēmétrĩyō, ìyǐngǎ ì'dĩ rĩ'á òjǐlǎ tǎndĩ 'ĩ. Òjǐlǎ ndrĩ rĩ ǎtǎlǎ ìtĩ. Gólá òjǐlǎ tǎndĩ tǐbê njũ 'bá zǎǎ tã pǎtĩ Ôvǎrĩ kâ nō rú rĩ ì'dĩ. Mâ rĩ gógó nyǎányǎ lâ ǎtǎ kpá ìtĩ, gō'dá ní nĩ trá tǎndĩ ró kĩ, má rĩ ònjō ǎdólé kō.

¹³ Tã bê rĩ'á dũũ tǐbê má drĩ 'è'á ǎtǎlǎ ní drĩ rĩ 'bá yĩ, gō'dá má lēé kō ìgĩlǎ. ¹⁴ Òzō Ôvǎrĩ ùnjĩ lǎtĩ trá má drĩ rĩ, má ǎ'dô nĩ'á ánĩ ndrēlé, gō'dá mǎ ǎ'dô tã ǎtǎ'á trá kpǎkǎ ǎlô ní bê vō ǎlô 'á. ¹⁵ Ôvǎrĩ ǎǎ'dô ní bê, òfē tã ǎ'dĩ ní drĩ. Gō'dá òjǐlǎ gólĩyĩ Ôvǎrĩ kâ nōlé nō 'bá yĩ 'è ìyĩ nĩ-bē-yǎ ní drĩ rōô.

Ní fě nî-bê-yã ámákâ òjílã Ôvârí kâ tólâ nã 'bá yî drí ndrĩ ãlô-ãlô rú sî. Ĩ'dî
'dî.

Tã ĩgĩ-ĩgĩ Yúdĭ kã Yúdĭ

Tã 'ě'á zĭlã nĭlĭ sĭsĭ rĭ

Yúdĭ ĩgĩ wárãgã mvá nõ nĭ. Gólĭyĭ Yãkóbã bê rĭ'á ĩyĭ Yésũ rĭ âdrúpĭ ĩ'dĭ. Gólã rĭ tã nõ ĩgĩlĭ krĭstõ 'bã gólĭyĭ õrĭ Yúdã yĭ kã 'ásĭ, gólĭyĭ í'dígówá Tã-drĭ Lĕlĕ Ẹkũ 'á rĭ 'bã yĭ nĭ 'bã trá rĭ 'bã yĭ drĭ kpá õzõ Pétērõ tí. Gólã sõ kpá drĭ-mbílĭ krĭstõ 'bã 'dĭ 'bã yĭ ĩfĭ tã ĩmbã 'bã õnjõ 'bã gólĭyĭ 'ě 'bã gólĭyĭ âdólé tã õnjĭ 'ělé rĭ 'bã yĭ tãsĭ. Gólã lĕ krĭstõ 'bã 'dĭ 'bã yĭ âãdrĕ ró ĩyĭ gágá tã lĕlĕ ĩyĭkã 'á, gõ'dá gólĭyĭ õrĭ ró rĭrĭ mbĭ rĭ ĩ'dĭ, tãlã Yésũ 'ě'á âgõlĕ 'wãã lãṅõ fĕlĕ õjĭlã gólĭyĭ volé gã 'bã dó tã Ôvãrĭ kã 'ělé rĭ 'bã yĭ drĭ.

¹ Mã Yúdĭ, Yãkóbã rĭ âdrúpĭ 'ĭ, mã rũ ĩ'bũ 'bã Yésũ Krĭstõ kã ró rĭ ĩ'dĭ. Mã ĩgĩ wárãgã nõ nĭ ãnĭ gólĭyĭ tĭbĕ Ôvãrĭ drĭ nĭlĭ trá íyĭkã ró nõ 'bã yĭ drĭ. ãnĭ ĩ'dĭ tĭbĕ Ôvãrĭ ãmã átã drĭ lĕlĕ rõõ rĭ gõ'dá kpá Yésũ Krĭstõ ãnĭ vó ndrĕ 'bã rĭ bê. ² Ôvãrĭ rĭ 'ã ãṅ'dĭ ãnĭ rũ. Gólã õfĕ kpá lõvõ ãnĭ drĭ tã ã'dĭ bê rõõ.

Tã õjĭlã gólĭyĭ rĭ 'bã tã ányã ĩmbálé rĭ 'bã yĭ tãsĭ rĭ

³ ãmã rũ-lĕ-ãzĭ yĭ tĭbĕ mã drĭ lĕlĕ rõõ nõ 'bã yĭ, mã lĕ trá pãtĭ-pãtĭ ró tã ĩgĩlĭ ãnĭ drĭ tã tãndĭ gólã fĕlĕ trá ãmã drĭ Yésũ Krĭstõ 'díyĭ pã 'bã ãmãkã rĭ sĭ rĭ tãsĭ. Gõ'dá võ lã 'á rĭ, ĩcã trá mã drĭ tã ĩgĩlĭ ãnĭ drĭ ãnĭ ĩfĭ õmbã ró bê ãnĭ rũ õjĭlã gólĭyĭ rĭ 'bã tã ányã ĩmbálé rĭ 'bã yĭ tãsĭ. Mã lĕ mbãrãkã sõlĕ ãnĭ 'á ãnĭ drĭ tã pãtĭ tĭbĕ Ôvãrĭ drĭ âfĕlĕ õjĭlã íyĭkã nyãányã lã drĭ âtĭlĭ gágá rũ jã ãkó gbãdũ ãḍũkũ ãkó. ⁴ Gõ'dá õjĭlã ãzã 'bã yĭ âfĭ trá ãnĭ lãfálé kĭrĭ ró, ã'dô ró bê ãnĭ âdólé. Gólĭyĭ kĭ, Ôvãrĭ ãâyĕ ãmã trá tã õnjĭ 'ásĭ, gõ'dá ãã'dó kô õnjĭ ró ãmã drĭ tã õnjĭ 'ézó. Gólĭyĭ gã volé trá dó Kúmũ ãmãkã Yésũ Krĭstõ rĭ ĩnĭjĭlĭ. Pãtĭ ró, Ôvãrĭ â'dô gõ'dá lãṅõ fĕ'á gólĭyĭ drĭ tã rĭ 'dĭ tãsĭ, õzõ gólã drĭ âtálé trá búkũ íyĭkã 'á Ẹkũ ró nã sĭ kĭ, yĭ ãã'dô lãṅõ fĕ'á õjĭlã rĭ 'bã tã 'ělé ĩtĭ rĭ 'bã yĭ drĭ rĭ kãtĭ.

⁵ Gõ'dá â'dô bê trá ĩtĭ rĭ, mã lĕ kpá tã gólã ãnĭ drĭ nĭlĭ trá dódó nõ âtálé ó'dĭ ãnĭ drĭ. Gbõ lĕ Ôvãrĭ pã õjĭlã íyĭkã trá ngbã, lõfõ-lõfõ gólĭyĭkã Mãšĭrĭ 'ásĭ rĭ sĭ rĭ, gõ'dá 'dĭlĭ vósĭ rĭ, õjĭlã 'dĭ 'bã yĭ lãfálé 'ásĭ gólã ĩzã õjĭlã gólĭyĭ tã lĕ 'bã yĭ 'á kô rĭ trá. ⁶ Gõ'dá nĭ ĩsũ drĕ kpá tã mālãyĭkã gólĭyĭ tĭbĕ rũ jã 'bã tã ányã 'ělé Ôvãrĭ rũ rĭ yĭ tã lã. Gólĭyĭ áyĕ drĭ-ãcĕ tĭbĕ Ôvãrĭ drĭ fĕlĕ trá gólĭyĭ drĭ rĭ volé. Gõ'dá ĩtĭ rĭ, Ôvãrĭ drĭ gólĭyĭ rüzó õmbélĕ nyãrĭ gólã ôkĭ 'bã kô rĭ sĭ, gõ'dá gólĭyĭ trõzõ vũlĭ võ gólã ĩnĭrĭkúwã ró rĭ 'á rĭlĭ tólã búũũ kãyĭ gólã Ôvãrĭ drĭ 'ézó lãṅõ fĕlĕ gólĭyĭ drĭ rõõ rĭ 'á. ⁷ ĩtĭ rĭ, nĭ ĩsũ drĕ kpá Sõdómõ yĭ tã Gõmórã bê, gõ'dá õjĭlã gólĭyĭ jãrĭbã ãnyĭ gólĭyĭ lãgãtĭ rĭ 'á rĭ 'bã yĭ bê. Gólĭyĭ rĭ ĩyĭ trá rĭ'á tã õnjĭ tĕtĕ tĭ ãmbã nõ 'bã yĭ 'ě bê cé tĭtĭ.* Tã 'dĭ tãsĭ rĭ, õjĭlã 'dĭ 'bã yĭ vĕ trá ngbã lãsĭ sĭ, tã â'dã ró lãṅõ lãsĭ gólã âdrã 'bã kô rĭ kã gólã 'dĕ 'bã tã õnjĭ 'bã drĭlĭ rĭ tãsĭ.

⁸ ĩtĭ rĭ, õjĭlã gólĭyĭ rĭ 'bã tã ányã 'dĭ 'bã yĭ ĩmbálé rĭ, gólĭyĭ kĭ, Ôvãrĭ ããfĕ drĭ-ãcĕ ĩyĭ drĭ ãbĭ-ãbĭ sĭ, gólĭyĭ rĭ 'dĭ tã õnjĭ tĕtĕ 'ě'á. Gõ'dá gólĭyĭ gã tã Ôvãrĭ kã dó drĭ-ãcĕ õjĭlã ãzã 'bã yĭ kã yĭ bê. Gõ'dá gólĭyĭ rĭ mālãyĭkã Ôvãrĭ kã lô'dálé. ⁹ Gõ'dá kpálé ĩtĭ rĭ, ãmbã mālãyĭkã yĭ kã, Mãyĭkõlõ rô Ôvãrĭ tãkányĭ, gólã átã úlĭ õnjĭ mālãyĭkã ãzã 'bã yĭ drĭ kô õzõ tã ĩmbã 'bã ányã

* 1:7 1.7 Õzõ ãgõ drĭ rĭlĭ ãyĭlĭ ãgõ ãzĭ bê rĭ tí. Nĭ zĭ tã 'dĭ búkũ Tã Ómvó Ngã kã 'á, kãpĭtã 18 gõ'dã kpá 19.

'dĭ 'bá yĭ kátí. Kâyĭ Mâyĭkôlô drĭ rĭzô lâwâlê Sâtánâ bê Músâ rĭ âvô drĭ rĭ, gólâ 'dá Sâtánâ kô. Gólâ âtâ tâ Sâtánâ drĭ kĭ nĭ rĭ, "Ôvârĭ ôfê lâņô nĭ ní drĭ." ¹⁰ Gô'dá tâ ĩmbâ 'bá ányâ 'dĭ 'bá yĭ kâ rĭ, gólĭyĭ rĭ ĩyĭkâ ngá ndrĭ gólĭyĭ drĭ nĭlĭ kô rĭ lô'dalé lô'dâ. Gô'dá drĭlĭyĭ ĩyĭkâ rĭzô nyé ôzô kôrônyâ kátí cú ĩtĭ tâ ĩsũ-ĭsũ âkô, rĭ'á tâ ĩyĭ drĭ lĕlé rĭ 'êlé ĩ'dĭ â'dólé ĩyĭ ĩfĭfĭ ĩzâlê.

¹¹ ĩzâ kôkô! Ôvârĭ â'dô lâņô fê'á gólĭyĭ drĭ. Gólĭyĭ rĭ'á ôzô Káyĭnâ gólâ ĩyĭ âdrúpĭ rĭ lôvô 'bâ 'bá kô kô rĭ kátí, gô'dá kpá ôzô Bâlamâ gólâ ôjĭlâ Ôvârĭ kâ jâ 'bá lâtĭ mbĭ gólâ 'dêzô Ôvârĭ vó rĭ 'ásĭ â'dô ró bê âdĭ úsúzô ĩ'dĭ sĭ lâ rĭ kátí, gô'dá kpá ôzô Kórâ gólâ tâ Ôvârĭ kâ gâ 'bá 'dó drĭ-âcê Músâ kâ yĭ bê rĭ kátí. ĩtĭ rĭ, Ôvârĭ â'dô gólĭyĭ ĩzâ'á kpá ôzô gólâ drĭ Kórâ rĭ ĩzârê tĭ.

¹² Ôjĭlâ 'dĭ 'bá yĭ gólĭyĭ ôtĭrĭ ĩyĭ âfĭ ânĭ lâfálê ngá nyâlê kâramâ gólâ rŭ âmŭ kâ lôvô Ôvârĭ kâ â'dázô rĭ 'á ânĭ bê rĭ, gólĭyĭ 'bâ ĩyĭ tâ trá cé ĩ'dĭ sĭsĭ, tâ ányâ 'êlé ũrĭ âkô. Gô'dá gólĭyĭ rĭ'á ôzô ôzê gólâ ânĭ 'bá cé ânĭ 'dĭ 'bá kô rĭ kátí cé kâgŭmââ bê. Gô'dá gólĭyĭ kpá ôzô fê gólâ lô'wâ 'wâ 'bá kô kô drĭlâ drázô rĭ kátí. ¹³ Gólĭyĭ 'ê ânĭ tâ ĩsũ ânĭkâ drĭ âvĭzô ôzô ôjĭlâ drĭ 'bú gârê â'wâ drĭ 'dêzô 'á lâ rĭ kátí, gô'dá gólĭyĭ rĭ'á ôzô ĩ'bĭ'bĭwâ gólâ sĭ 'bá nĭ'á âvĭlĭ ĩnĭrĭkúwâ 'á rĭ kátí, únĭĭ tâ gólĭyĭ tāsĭ rĭ kô.

¹⁴ Ĕnókâ tĭbê â'dó 'bá Adâmâ rĭ ózôwâ ândâlâ nĭ-kázĭyâ ró rĭ âņgŭ tâ trá ôjĭlâ 'dĭ 'bá yĭ tāsĭ âkŭ ró. Gólâ kĭ, "Ôvârĭ Yâkôvâ â'dô âgô'á mâlâyĭkâ ĩtĭlĭlĭ ĩyĭkâ nyâányâ rĭ 'bá yĭ bê. ¹⁵ Gólâ â'dô 'ê'á âgôlé tâ-vô ôjĭlâ ndrĭ kâ kĭlĭ. Gólâ â'dô 'ê'á lâņô fêlé ôjĭlâ gólĭyĭ ndrĭ gólâ rĭ ĩnĭĭ 'bá kô rĭ 'bá yĭ drĭ tâ ôņĭ tĕtĕ gólĭyĭkâ 'êlé trá rĭ tāsĭ. Ôvârĭ â'dô 'ê'á lâņô fêlé gólĭyĭ drĭ úlĭ ôņĭ gô'dá kpá lâ'dá ndrĭ gólĭyĭ drĭ rĭzô gólâ rĭ lô'dalé ĩ'dĭ sĭ lâ 'dĭ 'bá yĭ tāsĭ."

¹⁶ Ôjĭlâ 'dĭ 'bá yĭ rĭ ĩyĭkâ kâyĭ vósĭ cé zââ rĭ'á tâ gĭlĭ. Gólĭyĭ rĭ ĩyĭkâ gô'dá kpá zââ rĭ'á ngá gólĭyĭ rŭ'bâ lôvô drĭ lĕlé rĭ 'êlé ĩ'dĭ. Gô'dá gólĭyĭ rĭ ĩyĭkâ kpá zââ rĭ'á tâ âmâlê kĭ, yĭ â'dô ĩyĭkâ ôjĭlâ tâ lâ drĭ lâzélê gârâ rĭ ĩ'dĭ. Gô'dá rĭ ĩyĭ kpá rĭ'á úlĭ âsô-âsô âtálê rĭzô rĭ'á ôjĭlâ drĭ âdólê ĩ'dĭ sĭ lâ, ôjĭlâ 'dĭ 'bá yĭ ôlĕ ró tâ gólĭyĭ ĩyĭ nyâányâ drĭ lĕlé 'êlé 'dĭ bê.

Tâ gólâ tâ lĕ 'bá drĭ sŭzô tâ lĕlĕ ĩyĭkâ rŭ dódó rĭ

¹⁷ Âmâ rŭ-lĕ-âzĭyâ yĭ tĭbê má drĭ lĕlé rŭô nŭ 'bá yĭ, nĭ ĩsũ drĕ tâ gólâ tĭbê lâjô'bâ Kŭmŭ âmâkâ Yĕsũ Krĭstô kâ 'dĭ 'bá yĭ drĭ âtálê trá sĭsĭ nâ 'bá yĭ sĭ nâ. ¹⁸ Gólĭyĭ kĭ ânĭ drĭ rĭ, "Ôzô ôtĭrĭ cââ kâyĭ âdŭkŭ nô 'á rĭ, ôjĭlâ ââ'dô rĭ'á 'dásĭ 'êlé ânĭ rŭ, tâlâ ânĭ drĭ 'bâzô trá krĭstô 'bá ró rĭ sĭ. Ôjĭlâ rĭ 'dĭ 'bá yĭ, ââ'dô ĩyĭkâ cé rĭ'á tâ gólĭyĭ rŭ'bâ lôvô drĭ lĕlé rĭ 'êlé ĩ'dĭ, ôjĭlâ gólĭyĭ Ôvârĭ rĭ rŭ 'bá kô rĭ yĭ." ¹⁹ Ôjĭlâ 'dĭ 'bá yĭ, gólĭyĭ kpá ĩ'dĭ tĭbê rĭ 'bá krĭstô 'bá lâfálê câlê rĭ. Gólĭyĭ ĩ'dĭ tĭbê lôvô rŭ'bâ kâ drĭ gólĭyĭ pĕlé lĕ rĭ. Gô'dá Lĭndĭ Tândĭ Ôvârĭ kâ rĭ gólĭyĭ 'á kô.

²⁰ Gô'dá ânĭkâ rĭ, âmâ rŭ-lĕ-âzĭ yĭ má drĭ lĕlé rŭô rĭ 'bá yĭ, tâ lĕlĕ ânĭkâ Yĕsũ Krĭstô 'á rĭ ômbâ zââ nĭ'á sĭsĭ 'álâ, tâlâ nĭ â'dô ró bê gâgâ tâ lĕlĕ ânĭkâ 'á ôzô rákâ fê kátí. Nĭ rĭ zââ râtââ 'êlé nyé ôzô Lĭndĭ Tândĭ Ôvârĭ kâ drĭ â'dalé trá ânĭ drĭ rĭ kátí. ²¹ Gô'dá nĭ nĭjŭ lôvô Ôvârĭ kâ ânĭ drĭ rĭ rŭ gâgâ, gô'dá lĭfĭ 'bâzô cé kâyĭ gólâ Kŭmŭ âmâkâ Yĕsũ Krĭstô drĭ 'êzô âgôlé rĭ drĭ, gólâ â'dô ânĭ 'bâ'á rĭlĭ zââ gbâdŭ âdŭkŭ âkô yĭ bê, tâlâ gólâ rĭ'á pĭpĭsĭlĭ tândĭ bê.

²² Nĭ sŭ mbârâkâ ôjĭlâ gólĭyĭ tĭbê drĭ lâ yĭ drĭ lĭjâzô trá tâ ĩmbâ ányâ rĭ 'bá yĭ drĭ rĭ 'á. ²³ Gô'dá nĭ rĭ zââ gólĭyĭ tĭbê tâ ĩmbâ 'bá ányâ ró rĭ 'bá yĭ drĭ âdólê trá ngbâ gô'dá drĭlĭyĭ 'êzô lâņô ôņĭ tĕtĕ úsŭlĭ Ôvârĭ drĭgâ sĭ rĭ 'bá yĭ

pǎlé, té bŭúũ lâŋō rĭ gógó ōtírĭ 'ēē gólĭyĭ ūsúlĭ rĭ 'á, gō'dá nĭ rĭ kpá pĭpĭsĭlĭ tǎndĭ bē ōjĭlǎ drĭ ndrĭ. Gō'dá ānĭ lĭfĭ ōmbā ānĭ rú óōzó kō ānĭ ífĭfĭ 'bāā tǎ ōnjĭ 'ēlé.

Rātáā Ōvārĭ rĭ lŭyĭzó

²⁴ Mǎ lŭyĭ nĭ Ōvārĭ tĭbē āmā pǎ 'bá ró nō. Nĭ â'dô āmā âťĭ'á gágá, mǎ ōzó kō tǎ lĕlē āmákā Yésũ Krĭstō 'á rĭ âyé. Nĭ â'dô ícá'á āmā 'bǎlé âdréle ní ágálé cú ĩtĭ tǎ ōnjĭ ākó, tǎlā mǎ rĭ ró bē āyĭkō āmbá bē. ²⁵ Ōvārĭ, mǎ lŭyĭ nĭ Ōvārĭ pǎťĭĭ ró tĭbē āmā pǎ 'bá ró Kúmú āmákā Yésũ Krĭstō sĭ rĭ. Mǎ ĩnjĭ nĭ, tǎlā nĭ ĩ'dĭ ōjĭlǎ ndrĭ āngó 'á nō kúmú lâ yĭ ĩ'dĭ. Nĭ ĩ'dĭ rĭ'á mbārākā ángĭ bē kárá zǎā gbádú ădŭkŭ ākó. Āâ'dô ĩtĭ.

Tã â'dâ-â'dâ Yōwánĩ drí rí Tã Â'dâ

Tã 'ē'á zġlã nġġ sġsġ rí

Búkũ tã â'dâ-â'dâ kã nõ â'dó kô õzõ búkũ äzã 'bá yí kâtí. Ítí rí, búkũ rí gógó nõ rí rí'á tã gólã rû â'dá 'bá trá tã ãngũ 'bá Ôvârí kã Yōwánĩ drí ngá äzákõlã õzõ äbĩ-äbĩ kâtí rí 'á gõ'dá kpá ngá líndrí äzákõlã Ôvârí drí â'dalé gólã drí ndrélé nĩ rí 'bá yí bê. Gõ'dá äbĩ-äbĩ Yōwánĩ kã nõ rí'á äbĩ-äbĩ ngġngĩ 'í, â'dó kô cé kâÿĩ äló sĩ. Yōwánĩ õtírĩ búkũ nõ ãgũ rí, 'dĩ gólã drē gãñĩmã 'á gólã drí tã lēzõ trá Yēsũ 'á rí tãsĩ. Kâÿĩ rí 'dĩ 'bá yí sĩ rí, krístõ 'bá yí rí'á gólĩÿĩ õġĩlã drí lô'dalé, gõ'dá kpá rí'á ãÿĩ õġĩlã ämbã-ämbã ängó drġĩ Rómã kã rí 'bá yí drí lôvó lâ yí 'bãlé kô'dáwá rí 'bá yí ĩ'dĩ. Ólõ'bã õġĩlã trá kâÿĩ rí 'dĩ 'bá yí sĩ gãñĩmã 'á rõõ õzõ Yōwánĩ yí tí gõ'dá kpá õġĩlã ũrũkã 'bá yí ũfũlĩ trá tã lēlē gólĩÿĩkã Yēsũ 'á rí tãsĩ rí 'bá yí bê. Gõ'dá búkũ rí nõ 'bã gólĩÿĩ trá â'dólé cú tã ġsũ gólã äġĩ 'álã rí bê. Bē ĩtí rí, búkũ rí nõ rí tã ätĩ-ätĩ Ôvârí ngá lésĩ Krístõ 'bá yí drí ndrĩ tã gólĩÿĩ 'ē 'bá â'dólé ängó drĩ 'á drē äkpãkã'dã Yēsũ drí äcãrē ägõlé nõngá kô rí 'bá yí â'dalé ĩ'dĩ.

Yōwánĩ ũsũ ämbã-ämbã ró yí drí tã ätázó tã gólĩÿĩ tĩ drí ä'dızó drí lâ yí sĩ nõ 'bá yí tãsĩ, gõ'dá kpá rí'á ämbã-ämbã ró ämã drí tã rí 'dĩ 'bá yí ĩtõ lâ yí drí fızó ämã drġĩ ngbã. Búkũ rí nõ kpá cú rí'á tã ätĩ-ätĩ kíriwá ró rí 'bá yí bê krístõ 'bá yí drí, tãlã úlĩ äzã yí tãsĩ gõ'dá líndrí gólĩÿĩ Tã-drĩ Lēlē Äkũ rí 'ásĩ rí tãsĩ. Gõ'dá drĩ-'bã Rómã kã rí 'bá yí ĩcã kpá kô ĩtõ lâ nġġ. Tã â'dã lâ rí'á kãpĩtã 18 'á, tã ätálé ġãrĩbã Bãbĩlõnã rí ũfũ-ũfũ tãsĩ rí. Gõ'dá Krístõ 'bá yí nĩ ãÿĩ trá kĩ, Yōwánĩ rí 'dĩ pãtġĩ tã ätálé ġãrĩbã ändrē zġġ Rómã rí tãsĩ.

Ngá lãlã nġġ-drĩ-lã-rĩ 'dĩ, órĩ trá rí'á zġlã ändalé ändãlã dũũ. ĩtõ lâ kíriwá ró rí bê rí'á krístõ 'bá yí drí. Krístõ 'bá yí ġãrĩbã nġġ-drĩ-lã-rĩ 'ásĩ rí 'bá yí, 'dĩ rí'á úlĩ mãñĩgõ 'í krístõ 'bá yí drí, â'dã 'dĩ krístõ 'bá yí ĩ'dĩ ndrĩ. Gõ'dã ngá bēlé í'dã sĩ rí 'bá yí bê kpá rí'á nġġ-drĩ-lã-rĩ, gõ'dã ngá õzõ gũñĩÿã yí kâtí rí kpá bê rí'á nġġ-drĩ-lã-rĩ, ġ'bĩ'bĩwã kpá nġġ-drĩ-lã-rĩ gõ'dã lãmbã kpá bê rí'á nġġ-drĩ-lã-rĩ.

Yēsũ bê rí'á cú rú bê dũũ búkũ nõ 'á. Órĩ gólã rí zġġ rõõ rí Kãbĩlĩkĩ Ôvârí kã, tãlã úfũ gólã trá tã õñġĩ tētē ämãkã tãsĩ ämã drĩ tĩ 'bá ró, ä'dõ ró bê ämã 'bãlé â'dólé ngbãngbã. Gõ'dã órĩ gólã rí zġġ Gólã rí 'bã Ôvârí rí rölē bũũũ ĩÿĩ õdrã sĩ rí. Gólã rí rú äzã 'bá yí rí'á kpá õzõ nõõ rí 'bá yí kâtí,

Mõrõbã, Tã mbĩ 'bã, Tã ĩtõ 'bã, Tã ndē 'bã, Lídrĩlí sġsġ rí, Ngġngĩ lâ Ôvârí kã rí, Lôkĩ 'bã, 'Dĩÿĩ pã 'bã, Úlĩ Ôvârí kã, Kúmũ ndrĩ äzã 'bá yí drġĩ.

Mãlãÿĩkã bê rí'á ãÿĩ dũũ búkũ nõ 'á gólĩÿĩ rí 'bã lôsĩ Ôvârí kã 'ēlé rí. Gólĩÿĩ rí tã 'ēlé lãġõ'bã gólãkã ró gõ'dã kpá äġũ 'bũ 'bã gólãkã ró. Gólĩÿĩ rí'á cú mbãrãkã bê ämbã gõ'dã kpá cú drĩ-äcē bê, mãlãÿĩkã rí ãÿĩ kãrá lēndrélē õzõ õġĩlã kâtí. Gõ'dã ngá lédrē-lédrē gólĩÿĩ sũ rí 'bã ãÿĩ rí'á kĩtĩ kũmũ Ôvârí kã kã vó lâ ndrélé rí 'bá yí kpá rí'á ãÿĩ mãlãÿĩkã 'í.

Äã'dã Sãtãnã rí líndrí ġñĩ gólã ũġã lâ ró rí rú, gõ'dã gólã kpá cú rí'á lãġõ'bã ĩÿĩkã rí 'bá yí bê. Gõ'dã gólĩÿĩ äfõ 'bũ gólã đĩ ngġĩ-ngġĩ ró ädũkũ äkó rí 'ásĩ lôsĩ gólãkã ũrĩ dã kã rí 'ēlé, 'ēzõ õġĩlã Ôvârí kã ũfũlĩ gõ'dã kpá rĩlĩ rí'á õġĩlã rí 'dĩ 'bá yí ämbũkũ lâ lâkĩ 'bã drē rí'á rĩlĩ ängó drġĩ rí 'bá yí ädólé.

Ôvârí ûfû Sâtánã yí trá lājó'bá íyíkâ rí yí bê kâyî gólâ drí 'bälé tã kâkârà ndrî ndézó rí sî. Búkû nô ólônýî 'â lâ trá nõtí:

Kápîtã 1-3 Tã ítõ búkû nô kâ 'ásî rî, Yōwánî rî tã Yésû kâ íyî â'dázó yí Yōwánî drí rí ngílí gō'dá kpá tã Yésû rí drí rî'á átálâ Yōwánî rí drí tã átî-átî ígílí n̄jî-drî-lâ-rî kristō 'bá yí drí rí bê. Gō'dá tã átî-átî rí 'dî 'bá yí ãlô-ãlô â'dâ tã gólíyî kristō 'bá yí drí kî, Yésû Kristō n̄jî tã trá ndrî tã gólíyíkâ rí 'bá yí tāsî, ï'dî gólâ rî'á cú mbârâkã ámbá bê, gólâ kî, gólíyî ïncâ rî'á rílí tã lēlē sî, ã'dô ró bê gólíyî drí ícázó ndrî ngá tãndí gólâ drí êdéle gólíyî drí 'būû 'álâ rí úsúzó.

Kápîtã 4-7 Nīngá sî, Yōwánî ndrê ngá āzâ 'bá yí trá 'būû 'álâ. Gólâ ndrê Ôvârí trá Kúmú 'būû kâ ró āngó drî bê, ò'bí rî'á ïnjî'á lâ ôjílâ bê ákí ákó 'būû 'á tólâ. Ôvârí fê wárāgã bî óómbê bāgó n̄jî-drî-lâ-rî sî rî āzâ Yésû gólâ rî'á zílâ Kábîlîkî Ôvârí kâ gō'dá gólâ kpá fúlí trá rí drí. Wárāgã bî rí 'dî â'dâ líndrî tã gólíyî 'ē 'bá â'dólé ïzátú āngó drî rí 'bá yí kâ rí ï'dî. Yésû cé ï'dî ãlô drî-ācê bê wárāgã bî rí 'dî 'â lâ n̄jîzó, gō'dá bāgó tî lâ gōzó rí 'bá yí ôkílí tú tú ãlô-ãlô rí. Gō'dá tã rí 'dî ítõ lâ kî, Ôvârí fê íyî drî-ācê rí trá Yésû drí â'dózó tã gólíyî ndrî āngó drî rí 'bá yí 'ēzó. Ôjílâ gólíyî ndrî 'būû 'á rí n̄jî tã rí 'dî trá gō'dá ôjílâ gólíyî ndrî āngó nô 'á rí 'bá yí â'dô kpá tã rí 'dî n̄jî'á ôzô gólâ ôtírî rî rî'á ngá 'ē'ē 'élé mbârâkã ámbá sî rí.

Kápîtã 8-11 Yōwánî rî tã átálé lāṅō ònjí dūû 'ē 'bá â'déle ïnyákú drî gō'dá ôjílâ lâ yí bê ndrî rí tāsî. Gō'dá lé ítí rí, ôjílâ nyāányâ Ôvârí kâ ró rí 'bá yí úsú lāṅō rí 'dî 'bá yí kô, tálâ áá'dô ádré'á ndūû gólíyî ngá lésî. Gō'dá kristō 'bá gólíyî úfúlí trá tã lēlē gólíyíkâ Yésû 'á rí tāsî rí 'bá yí ngô āwó trá gólâ drí lāṅō fēzó bê gólíyî ïyî 'bã 'bá úfúlí rí 'bá yí drí, gō'dá ítí rí, Yésû átâ tã kî, "Nî tē drê, kâyî lâ drê bê fínyáwá." Gō'dá mālāyíkâ yí íyâ íyî ânî-ânî lāṅō kâ rí gúníyá vōvō yí sî, gō'dá ôjílâ āngó drî rí 'bá yí gã dó drî ádílí â'dózó rílí kúmû Yésû kâ rí zēlé.

Kápîtã 12-13 Gō'dá nīngá sî, Sâtánã ïñî ándrê ró rí rî'á tã újū'á ôjílâ Ôvârí kâ úfúzó, gō'dá lé rí, gólâ ícá kô 'ēlá. Gólâ rí trá ôjílâ ámbá āngó kâ ádólé gārã kî, yí ï'dî kúmú 'î. Ôvârí fê mbârâkã trá gólâ drí tã 'dî 'ēzó fínyáwá.

Kápîtã 14-21 Nīngá sî rí, Ôvârí drí tã 'bázó kî, kâyî tã 'dî kâ ndê rú trá, gō'dá drílâ tã ôjílâ ndrî āngó drî rí 'bá yí kâ kîzó. Ítí āngó drî drí ávîzó. Gō'dá Ôvârí drí drî-'â fēzó gólíyî rî 'bá tã lēlé Yésû 'á cālê būúû gólíyî ôdrã sî rí 'bá yí drí. Gō'dá gólíyî â'dó 'bá ngá ãlô ró gólâ bê rí 'bá yí, rí ïyî trá gólâ bê kpākã vō ãlô 'á zãã gbádú. Yōwánî ngî tã trá vō rí 'dî sūsū lâ tāsî. Gō'dá gólíyî rí 'bá trá tólâ rú jã 'bá kpúrükélé Yésû rú rí 'bá yí ófê lāṅō trá gólíyî drí Sâtánã yí bê zãã gbádú ádūkú ákó.

Ítí rí, tã átî-átî búkû rí nô kâ rî'á kî, Ôvârí 'bã Yésû trá â'dólé ájú-'bá-ází yí Ôvârí kâ rí 'bá yí úfúlí ndrî, 'dî ndrî 'dó Sâtánã yí bê. Gō'dá nīngá sî, Yésû drí drî-'â fēzó ôjílâ Ôvârí kâ gólíyî rí 'bá ïyî tã lēlē sî cālê būúû gólíyî ôdrã sî rí 'bá yí drí. Gō'dá gólíyî Ôvârí rí mvá nyāányâ yí ró rí â'dô ïyî drî-'â úsú'á 'būû ó'dí gólâ Ôvârí drí êdéle trá gólíyî drí rí 'álâ. Gō'dá kâyî gólíyî lāṅō kâ sî rí, 'dōvó mã rí zãã tã lēlē sî tã rí nô 'bá yí 'á gō'dá mã átu âmã fî gágá.

¹ Tã ígî gólâ nô rî'á úlí Ôvârí kâ rí 'bá yí ï'dî. Ôvârí lē trá tã āzâ 'bá yí

gólìyì 'è 'bá à'dólé 'wāâ ró rî 'bá yî à'dalé rû ì'bù 'bá gólâkâ rî 'bá yî drí. Ítí rî, Ôvârí âtâ tâ rî 'dî 'bá yî trá Yésù Krístô drí, gô'dá Yésù drí mālâyíkâ íyíkâ rî âjózó tâ rî 'dî 'bá yî à'dalé mâ Yōwánî gólâ rû ì'bù 'bá gólâkâ ró rî drí. ² Gô'dá má ìgî tâ gólìyì má drí ndrélé trá ndrî rî 'bá yî trá té ítí, gô'dá kpá tâ gólìyì Yésù Krístô drí tâ lâ âtálé má drí rî, à'dô ró bê ânî drí nîzô lâ. ³ Gô'dá ândrâ-tândî à'dô à'dó'á òjílâ âzâ gólâ úlì gólìyì ìgîlì trá búkù nô 'á rî 'bá yî zî 'bá òjílâ âzî drí rî 'bá yî drí. Gô'dá ândrâ-tândî à'dô à'dó'á òjílâ âzâ gólâ úlì gólìyì ìgîlì trá búkù nô 'á rî 'bá yî ârí 'bá tâ ìsù lâ yî sî mánísí rî yî drí, tâlâ kâyî tâ rî 'dî 'bá yî drí ndrî 'èzô à'dólé rî trá rî'á ànyî rôô.

Yōwánî jô tâ âtî-âtî Yésù kâ òjílâ Ôvârí kâ rî 'bá yî drí

⁴ Mâ Yōwánî ìgî tâ ìgî-ìgî nô nî òjílâ Ôvârí kâ gólìyì jâribâ gólìyì nî-drî-lâ-rî 'bâdrî Ásîyâ kâ 'á rî 'bá yî drí. Ôvârí rî 'alé à'â'dî ânî rú, gô'dá gólâ òfê ró tâ à'dî íyíkâ ânî drí. Gólâ ì'dî à'dó 'bá bê kárâ rî. 'Dôvó Líndrí Tândí Ôvârí kâ âdré 'bá Ôvârí ândrá rî òfê tâ sūsù gô'dá kpá tâ à'dî bê ânî drí.* ⁵ Gô'dá Yésù Krístô gólâ rî 'bá tâ mbî 'bá ró zââ kárâ tâ Ôvârí kâ 'èlè pätî rí búúú gólâ rî fúzó rî òfê kpá tâ sūsù gô'dá tâ à'dî bê ânî drí. Gólâ ì'dî rî'á òjílâ sísí Ôvârí drí ìngalé òdrâ 'ásí rî. Gólâ rî'á kúmú 'ì kúmú âzî drî ndrî àngó nô 'á.

Óô, Yésù mã lûyî nî. Nî ì'dî àmâ lôvó 'bâ 'bá rôô gô'dá àmâ 'bâlè ìnjílì volé mbârâkâ tâ ònjí àmâkâ rî kâ 'ásí tâlâ ânî òdrâ sí rî.

⁶ Ní nî àmâ trá à'dólé 'bâlè kúmú yî ró, gô'dá kpá ní 'bâ àmâ trá à'dólé ànyî ânî átá Ôvârí bê kárâ ùrî àkó drî-'bá ró.

Bê trá ítí rî, 'dôvó òjílâ ìnjî nî gô'dá òlûyî ìyî kpá nî kúmú íyíkâ ró zââ gbádú zââ. Àà'dô ítí.

⁷ Nî ndrê drê, Yésù ábí 'è'á àcálé vò lậgù-lậgù bê gbââ yí rú sí. Ítí rî, òjílâ ndrî à'dô ìyî gólâ rî ndrê'á ìyî ìfî nyáanyá sí, ngíngí lâ rî'á òjílâ gólìyì gólâ rî rú'bâ ìnyîrîkô à'dî 'bá trá àjú sí rî 'bá yî, òrî Yúdâ yí kâ tí rî. Gô'dá òjílâ òrî ndrî àngó drî kâ rî 'bá yî à'dô ìyî àwó ngô'á ìyî ùrú ìlìndrî sí, tâlâ gólìyì drí gólâ rî fúzó nî rî tāsí. Ítí tâ pätî rí ró rî, tâ rî 'dî à'dô rú 'è'á té òzô âtálé trá 'dî kâtí. Àwô-'dî. ⁸ Ôvârí àmâ lîpî âtâ tâ kî, “Mâ rî'á gólâ tâ ndrî ítô 'bá ró rî ì'dî, gô'dá mâ kpá ì'dî rî'á gólâ 'è 'bá tâ-vó ndrî âtílì rî. Mâ ì'dî à'dó 'bá bê kárâ rî. Mâ ì'dî rî'á gólâ mbârâkâ ndrî lîpî ró rî.”

Tâ Yésù drí íyî à'dázó Yōwánî drí rî

⁹ Mâ gólâ tâ nô ìgî 'bá nô rî'á ânî àdrúpî Yōwánî ì'dî. Ní nî trá kî, má nî ìlânô rú ìzâ kâ tâlâ tâ lèlè àmâkâ Yésù 'á. Gólâ àmâ drí àtúlì ânî bê cú ítí pîpîsílì ìngá àkó kpâkpâ, tâlâ àmâ rî'á kúmú gólâkâ rî zèlè rî drí. Sísí nâ sí rî, ùrú mâ trá gô'dá 'bâlè gânimâ 'á àkîrî zîlì Pâtômósâ rî 'á tâlâ tâ Ôvârí kâ pèpè tāsí tâ âtî-âtî Yésù rî tāsí rî bê. ¹⁰ Kâyî Ôvârí rî ìrátâ kâ âzâ sí rî, mbârâkâ Líndrí Tândí Ôvârí kâ kâ fî trá má 'á má drí gôzô Yésù rî ndrélé. Gô'dá ítí rî, à'dô trá nôtí. Má ârí òjílâ âzâ úlì lâ trá rî'á tâ âtá'á má ùgúlì lésí. Òjílâ rî 'dî gbórókô lâ rî'á ùrú òzô gúnìyâ kâtí. ¹¹ Gô'dá òjílâ rî 'dî kî nî rî, “Ní ìgî tâ gólìyì ní drí 'è'á ndrêlâ rî 'bá yî búkù 'á, gô'dá ní jô ró bê kânyîsâ gólìyì nî-drî-lâ-rî gólìyì à'dó 'bá Èfésô 'álâ, Sîmîrônâ 'álâ, Pèrègâmómâ 'álâ, Tàyâtírâ 'álâ, Sârâdísí 'álâ, Filâdêlîfîyâ 'álâ gô'dá kpá Lödîsîyâ 'álâ rî 'bá yî drí.”

* 1:4 1.4 Úlì gólìyì Yōwánî drí ìgîlì nōngá rî rî'á 'lìndrí Ôvârí kâ nî-drî-lâ-rî". Òjílâ àmbâ ìsù tâ kî, 'dî rî'á úlì mánìgô 'ì Líndrí Tândí Ôvârí kâ rî tāsí.

12-13 Gõ'dá nĩngá sĩ, má drí ngázó rú pĩlí 'bô òjílã gólá rĩ 'bá tã átálé má drí nõ ndrèlé rĩ, má drí àzákòlã lèndrè òzò òjílã mvá kátí rĩ ndrèzò àdré'á lãmbã nĩ-drĩ-lã-rĩ èdélé trá dáãbò 'ásĩ rĩ lãfálé, cú ítá kũndrũ-kũndrũ bê yí rú búúú pá ômbê 'ásĩ, gõ'dá gólá kpá rĩ'á bãgó kúmú kã èdélé dáãbò 'ásĩ rĩ bê, óombê trá gbãã ágásí lã 'ásĩ. 14 Gõ'dá gólá rĩ drĩ-'bí mvèèmvè kpírí-kpírí kátòò kátí gõ'dá lĩfĩ bê kò'á njārã-njārã òzò lãsí kátí. 15 Gõ'dá pá-gbãyã lã yí kã trá ókĩzò àdĩ gólá rĩ'á vòlã kòvò sĩ ókã zèlé rĩ kátí. Gbórókò lã lònдрò ókĩzò lĩmvù olé drĩ rĩ kátí. 16 Gólá cú rĩ'á ì'bì'bìwà bê nĩ-drĩ-lã-rĩ iyí drĩ-ágó 'á, gõ'dá lĩgú àngĩ cĩcĩ ró néné rĩ àfò trá mbèlèsò sí-'bálé lã 'ásĩ. Gõ'dá nĩlĩ lã rĩ'á kò'á òzò ìtú gólá drĩ-gbádá ndrĩ 'bá ì'dí rĩ lĩfĩ lã kátí.

17 Gõ'dá má ndrè òjílã rĩ 'dĩ lãrãkò lã bê ìtí rĩ, má drí ngázó 'dèlé gbò àdrũ àvò kátí gólá àndrá. Drílã ngázó iyí drĩ-ágó trólé 'bãlé má rú gõ'dá ngázó tã átálé kĩ,

Ní 'è ùrĩ kò. Nòò rĩ'á mã Yésũ gólá tã ìtò 'bá ró ndrĩ gõ'dá kpá gólá 'è 'bá tã-vò átílí ndrĩ rĩ ì'dí. 18 Mã ì'dí à'dó 'bá bê kárá rĩ. Kàyì sísì nã sĩ rĩ, úfù mã trá, gõ'dá ngbãangbãno rĩ, mã bê rĩ'á lédrè-lédrè ró kpá ó'dí, gõ'dá à'dò rĩ'á lédrè-lédrè ró zãã gbádú àdũkũ àkò. Mã rĩ'á cú drĩ-àcè bê òdrã drĩlĩ.

19 Ní ìgĩ tã gólĩyì ndrĩ ní drí ndrèlé trá ngbãangbãno rĩ, gõ'dá kpá gólĩyì má drí 'è'á à'dálã ní drí àtĩ 'álã rĩ 'bá yí búkũ 'á. 20 Gõ'dá ì'bì'bìwà gólĩyì nĩ-drĩ-lã-rĩ àmã drĩ-ágó 'á nõ 'bá yí tãsí gõ'dá kpá lãmbã gólĩyì nĩ-drĩ-lã-rĩ èdélé dáãbò 'ásĩ nõ 'bá yí tãsí rĩ, 'dòvò mã lófò drè ìtò lã yí ní drí nòtí. ì'bì'bìwà nĩ-drĩ-lã-rĩ 'dĩ 'bá yí rĩ'á òjílã gólĩyì rĩ 'bá àlò-àlò kãníśã gólĩyì nĩ-drĩ-lã-rĩ 'dĩ 'bá yí vò lã yí ndrèlé rĩ 'bá yí ì'dí, gõ'dá lãmbã nĩ-drĩ-lã-rĩ 'dĩ 'bá yí rĩ'á kãníśã rĩ gógó nĩ-drĩ-lã-rĩ 'dĩ 'bá yí nyãányã lã yí ì'dí.

2

Tã àtĩ-àtĩ Yésũ kã òjílã Òvãrí kã Èfèsò 'álã rĩ 'bá yí drí

1 Ní ìgĩ tã nõ òjílã gólá rĩ 'bá òjílã àmãkã vò lã ndrèlé Èfèsò 'álã rĩ drí nòtí kĩ nĩ rĩ,

Nĩ àrĩ drè! Mã rĩ'á òjílã gólá à'dó 'bá ì'bì'bìwà bê nĩ-drĩ-lã-rĩ àmã drĩ-ágó 'á, gõ'dá kpá òjílã gólá rĩ 'bá lãmúlĩ lãmbã nĩ-drĩ-lã-rĩ gólĩyì èdélé dáãbò 'ásĩ rĩ 'bá yí lãfálé 'ásĩ rĩ ì'dí. 2-3 Mã nĩ tã gólĩyì ànĩ drí rĩ'á 'èlã rĩ 'bá yí trá ndrĩ. Mã nĩ trá kĩ, nĩ 'è ngá 'è'è trá mbãrãkã sĩ ròò. Nĩ àdrè trá òzò rákã fè kátí fĩ àtũ-àtũ sĩ lãṅò 'ásĩ tãlã tã àmãkã rĩ 'bá yí tãsí. Mã nĩ trá kĩ, nĩ àyè òjílã gólĩyì rĩ 'bá tã ànyã ìmbálé rĩ 'bá yí kò rĩlĩ ànĩ lãfálé. Gõ'dá kpá rĩ, nĩ ùjũ úlĩ òjílã gólĩyì kĩ 'bá nĩ rĩ, iyí àã'dò lãjó'bá Òvãrí kã ì'dí, gõ'dá gólĩyì à'dó iyí ì'dí kò'dáwá rĩ 'bá yí kã trá. Gõ'dá nĩ nĩ trá kĩ, òjílã rĩ 'dĩ 'bá yí rĩ'á iyí ònjò 'bá 'ì.

4 Gõ'dá tã àzã bê rĩ'á àlò ànĩ drí rĩ'á 'èlã gólá àmã 'bã 'bá à'dólé drĩ-mbílí sòlé ànĩ lĩfĩ rĩ. Tã rĩ gógó ì'dí rĩ'á òzò nõò rĩ kátí. Nĩ 'bãã gõ'dá àmã lòvò kò'dáwá ngbãangbãno òzò ànĩ drí rĩ'á 'èlã sísì nã sĩ rĩ kátí. 5 'Dòvò ìtí rĩ, nĩ ìsũ drè tã tã gólá nõ tãsí. Gõ'dá àngò tí ró ànĩ drí tã 'è'è ànĩkã jãzò ànyã ró tákányĩ yã? Nĩ àdĩ drĩ vólé tã ònjí ànĩkã rĩ 'bá yí 'ásĩ, gõ'dá nĩ rĩ ró bê rĩ'á tã gólĩyì ànĩ drí rĩ'á 'èlã kàyì sísì ànĩ drí à'dózò òjílã àmãkã ró nã sĩ rĩ 'èlé ì'dí. Òzò gõ'dá nĩ àãdĩ drĩ kò vólé tã ònjí ànĩkã rĩ 'bá yí 'ásĩ rĩ, mã à'dò ànĩ'á ànĩ ngálã gõ'dá lãmbã ànĩkã 'dĩ trólé vólé ànĩ drĩgá sĩ. 6 Gõ'dá lé ìtí rĩ, tã àlò bê rĩ'á gólá àmã 'bã 'bá à'dólé àyĩkò ró rĩ. Tã 'dĩ ì'dí rĩ'á nõ, nĩ gã tã ònjí-ònjí gólĩyì lãjó'bá Nìkòlã kã rĩ 'bá yí

drí rī'á 'ēlá rī 'bá yī trá dó. Gō'dá má rī gógó gā tā ōnjí 'ē'ē gólīyíkā 'dī 'bá yī kpá dó.

⁷ Ānī ōjílā ámakā rī 'bá yī, ōzō ānī ā'dô fí té bí bē rī, 'dōvó nī ārī tā gólā má drí rī'á átálā ānī drí Líndrī Tāndí Ôvārí ká rī sī rī. Má átā ānī gólīyī ndrī rī 'bá fīi ățtūlī gō'dá tā áyézó kō 'dēzó má vósī rī, má ā'dô ānī áyé'á lō'wā lédrē-lédrē ká ámvú Ôvārí ká 'á rī nyālé rīzó zāā gbádú ățdūkū ākó. Ī'dī 'dī.

Tā átī-átī Yésū ká ōjílā Ôvārí ká Sīmīrónā 'álā rī 'bá yī drí

⁸ Ní ģī tā nō ōjílā gólā rī 'bá ōjílā ámakā vó lá ndrēlé Sīmīrónā 'álā rī drí nōtī kī nī rī,

Nī ārī drē! Má ĩ'dī gólā tā ítō 'bá nī gō'dá kpá gólā 'ē 'bá ā'dólé tā-vó lá átílí nī rī. Má ĩ'dī gólā fūlī trá rī, gō'dá má kpá ĩ'dī lídrí 'bá ó'dí ōdrā 'ásī rī. ⁹ Má nī tā trá ndrī lāṅō rú izā ānīkā rī'á nĵílā rī 'bá yī tāsī. Gō'dá má nī kpá trá ānī rī'á ngá ākó āngó 'á. Gō'dá tā pățtī ró rī, ānī rī'á ngá bē rōō ēró ānīkā 'á vō 'būū 'á ūrú 'álā rī 'á. Gō'dá kpá rī, má nī lā'dá gólīyī ōrī Yúdā yī ká ūrūkā 'bá yī drí rīzó ānī lô'dalé rī 'bá yī trá. Gólīyī kī nī rī, yī āā'dô ōrī Ôvārí rī nyāányā ká ĩ'dī, gō'dá tā pățtī ró rī, gólīyī rī Sātānā rī ĩnĵílī ĩ'dī kúmú ĩyíkā ró. Ītí rī, gólīyī rī kō 'dī rī'á tā 'ēlé ōjílā pățtī Yúdā yī ká rī 'bá yī kátī ālōwálā.

¹⁰ Lāṅō 'ē'á ā'délé ānī drī, nī 'ē ūrī kō. Ītí rī, má átā drē tā āzā ānī drí, Sātānā lē íyíkā nō ānī 'ēlé ā'dólé 'délé má vósī kō. Gólā ā'dô gō'dá ānī ūrūkā 'bá yī 'ē'á 'bālē gānimā 'á. Ītí rī, nī ā'dô lāṅō nĵā'á ānī drī kăyī āzā 'bá yī sī.* Kpálé rī, 'dōvó nī rī tā lēlē sī má 'á, ōzō kpálé āā'dô bí ānī úfú'á rī. Ōzō nī ō'ē trá ĩtí rī, má ā'dô ānī 'bā'á rīlī lédrē-lédrē ró zāā gbádú ūrú 'álā. ¹¹ Ānī ōjílā ámakā rī 'bá yī, ōzō ānī ā'dô fí té bí bē rī, 'dōvó nī ārī tā gólā má drí rī'á átálā ānī drí Líndrī Tāndí Ôvārí ká rī sī rī. Má átā tā ānī drí, ānī gólīyī ndrī rī 'bá fīi ățtūlī gō'dá tā áyézó kō 'dēzó má vósī rī, nī ā'dô rī'á ățdūkū ākó, ā'dó kō ōzō gólīyī ōdrā 'bá lăsí Ôvārí ká 'á rī tí kō. Ī'dī 'dī.

Tā átī-átī Yésū ká ōjílā Ôvārí ká Pērēgāmómā 'álā rī 'bá yī drí

¹² Ní ģī tā nō ōjílā gólā rī 'bá ōjílā ámakā vó lá ndrēlé Pērēgāmómā* 'álā rī drí nōtī kī nī rī,

Nī ārī drē! Má rī'á gólā rī gógó ā'dó 'bá cú lĵú ángī mbēlēsō, sī lá drí cīlī cīcī néné, gō'dá rī'á āfō'á sī-'bálé lá 'ásī rī bē rī ĩ'dī. ¹³ Má nī trá kī, vō gólā ānī drí rīzó rīlī rī, rī'á vō Sātānā drí ā'dózó kúmú lá ró rī ĩ'dī. Kpálé rī, nī gāā tī kō kī, má ĩ'dī rī'á kúmú ānīkā. Gō'dá kpálé rī, úfū Ānītípā rú ĩ'bū 'bá ámakā ró rī, ānī lăfálé sī, tălā gólā rī trá tā Ôvārí ká 'ēlé ĩ'dī pățtī ró mbī rī tāsī, nī rī trá tā lēlē sī má 'á. Nī 'ē tā ámakā nō, ōzō kpálé nī ōrī vō gólā ōjílā dūū drí rīzó rī'á Sātānā rī ĩnĵílī ĩ'dī rī 'á rī.

¹⁴ Gō'dá tā ūrūkā 'bá yī bē, má drí ānī rú izāzó tā lá sī rī. Ōjílā āzā 'bá yī bē ānī lăfálé sī, gólīyī rī ĩyíkā tā gólīyī Bălámā drí ōjílā ĩmbázó ĩ'dī sī lá rī 'bá yī 'ēlé ĩ'dī. Bălámā* ĩ'dī tā ā'dá 'bá Bălákā drí ōjílā Ôvārí ká jāzó lățtī mbī gólā 'dēzó Ôvārí vó rī 'ásī gólīyī ādô-ādô sī áyílī ōkó ā'dó 'bá kō

* **2:10** 2.10 Úlī gólīyī Yōwānī drí ģīlī nōngá rī rī'á 'kăyī mūdri" ĩ'dī. * **2:12** 2.12 Jăribă zĵlī Pērēgāmómā 'á rī, ōrī trá rī'á kúmú ángī Rómā drĵlī rī ĩnĵílī 'á lá ōzō Ôvārí rī nyāányā kátī. Ōjílā Pērēgāmómā ká ĩnĵī ĩyī ĩnĵī kpá trá ōvārí ró. 'Dī tā gólā Yésū drí kī'á nī rī, Sātānā āā'dô ĩ'dī kúmú vō 'dī ká ró rī ĩ'dī. * **2:14** 2.14 Ní zĵ 'Diyī Lălā kápĵā 25, kápĵā 26.1-2, gō'dá kpá kápĵā 31.16.

gólīyī ōkó ró rī 'bá yī bê rī, gō'dá kpá rī, gólīyī ōnyá ró bê nyásá fēlé trá ōvārī ābārādāgō drí ngá ōzō pārāndā kátí rī tī rī. ¹⁵ Ānī ūrūkā 'bá yī rī kpá rī'á tā ányā ālólā 'dī 'bá yī 'élé ĩ'dī. Nī rī rī'á tā gólīyī lājó'ba Níkólā ká rī 'bá yī drí rī'á ĩmbálā rī 'bá yī 'élé ĩ'dī. ¹⁶ Ícā trá ānī drí tā ōnjí 'dī 'bá yī áyélé volé. Ōzō nī āyē tā ōnjí rī 'dī 'bá yī kō rī, má â'dô cā'á tólā 'wāā gō'dá līgú ąngí mbēlēsō ámā sī-'bálé 'á nō sī lāṅō fēlé ānī gólīyī rī 'bá tā ōnjí 'dī 'bá yī 'élé rī 'bá yī drí.

¹⁷ Ānī ōjílā ámakā rī 'bá yī, ōzō ānī â'dô fī té bí bê rī, 'dōvó nī ārī tā gólā má drí rī'á átálā ānī drí Líndrī Tāndí Ōvārī ká rī sī rī. Má átā tā ānī gólīyī ndrī rī 'bá fīi ātūlī gō'dá tā áyézó kō 'dēzó má vósī rī, má â'dô nyásá gólā Ōvārī ká 'būū 'álá rī fē'á ānī drí. Má â'dô kpá rú ó'dí zī'á ānī drī. Gō'dá rú rī 'dī má â'dô ĩgī'á lâ kúnī mvá mvēēmvē rú fēlé ānī drí. Ōjílā ālōwálā nū rú ó'dí rī 'dī kō cé ānī rī gógó má drí kúnī mvá rī 'dī fēzó drīlīyī rī ĩ'dī. ĩ'dī 'dī.

Tā ātī-ātī Yésū ká ōjílā Ōvārī ká Tāyātírā 'álā rī 'bá yī drí

¹⁸ Nī ĩgī tā nō ōjílā gólā rī 'bá ōjílā ámakā vó lâ ndrēlé Tāyātírā 'álā rī drí nōtí kī nī rī,

Nī ārī drē! Má Ōvārī rī mvá ĩ'dī, ĩfī lâ drí rī'á kōlé njārā-njārā ōzō lāsī kátí gō'dá pá-gbāyā lâ drí kázó ókīzō ąđđ gólā volé kōvō sī óká zēlé rī kátí rī.

¹⁹ Má nī tā gólīyī ānī drí rī'á 'ēlá rī 'bá yī trá ndrī. Má nī rú lēlé ānīkā ānī vó 'ásī rōō rī trá gō'dá kpá rīrī ānīkā tā lēlé sī ulī ámakā rī 'bá yī 'á rī trá ndrī. Ānī rī'á ngá 'ē 'bá ró ānī vō 'ásī, gō'dá nī ātū lāṅō cú ĩtí tā gīgī ākó. Gō'dá tā pātī ró rī, ānī rī'á tā tāndí 'ē'á rōō lāvūlī sīsī lâ drī sī.

²⁰ Kpálé rī, tā āzā bê rī'á ānī drí rī'á 'ēlá ányā ró rī, tā rī 'dī 'bá yī ĩ'dī nō, nī áyē ōkó gólā rī 'bá tā ōnjí 'élé ōzō Jēzēbēlé tī rī rīlī ānī lāfálé.* Gólā rī tā ámālé ōnjō sī kī nī rī, yī āâ'dô ōjílā gólā rī 'bá tā ātī-ātī Ōvārī ká átálé tā ąngū 'bá ró rī ĩ'dī. Gō'dá gólā rī'á tā pātī ró ōjílā ámakā ádó'á ōnjō sī, tálā gólīyī ō'ē ró bê tā ōnjí áyízó ōkó â'dó 'bá kō gólīyī ōkó ró rī 'bá yī bê, gō'dá kpá rī, gólīyī ōnyá ró bê nyásá fēlé trá ōvārī ābārādāgō drí ngá ōzō pārāndā kátí rī tī rī. ²¹ Má áyē ōkó 'dī trá rīlī káyī dā sī, tálā â'dô ró bê gólā drí ícázó bê drī áđlī volé tā ōnjí 'ásī, gō'dá gólā gā íyíngá volé dó tā ōnjí íyíkā 'dī 'bá yī áyélé. ²² Nī ārī drē, má â'dô gólā rī 'ē'á 'dēlé ngá lāzē bê. Gō'dá ōjílā gólīyī rī 'bá áyílī gólā bê ōkó ró rī tāsī rī, má â'dô 'ē'á lāṅō ándrē fēlé gólīyī drí, ōzō gólīyī āyē tā ōnjí gólākā rī'á 'ēlá 'dī 'bá yī vó lâ kō'dáwá rī. ²³ Má â'dô kpá gólīyī rī 'bá 'dēlé gólā vósī rī 'bá yī úfú'á ndrī. Níngá sī rī, ōjílā ámakā ndrī vō drī sī ákí ákó â'dô ĩyī nī'á lâ ĩyī kī, má ĩ'dī rī'á gólā tā ĩsū ōjílā ká nī 'bá cé tītī rī ĩ'dī, gō'dá má â'dô tā lōgō'á kpá gólīyī drí cé tītī â'dô tā 'ē'ē gólīyíkā rī 'bá yī vó ró.

²⁴ Gō'dá ānī ūrūkā gólīyī Tāyātírā 'álā rī 'bá yī drí rī, nī lēé tā-drī tā ĩmbā ōkó 'dī ká 'dī 'á kō, tā ōnjí kírīwá ró gólā rīzō Sātánā rī ĩnjīlī 'dī. Gō'dá má átā ānī drí kī, má rī'á tā 'bā'bā āzā ákó ānī drí 'élé, ²⁵ cé nī rī tā lēlé sī gágá tā gólīyī ānī ĩmbázó 'á lâ gólīyī â'dó 'bá pātī ró rī yī 'á, té būūū káyī má drí ágōzó kpá ó'dí ąngó nō 'á rī sī.

²⁶ Má átā tā ōjílā gólīyī rī 'bá fīi ātūlī gō'dá tā áyézó kō 'dēzó má vósī rī, gólīyī ĩ'dī tībē má drí 'ēzó drī-ácē ámakā fēlé drīlīyī, tálā gólīyī ĩcā ró bê â'dólé kúmú ró ōrī gólīyī tā Ōvārī ká gā 'bá dó rī 'bá yī drī rī. ²⁷⁻²⁸ Drī-ácē

* 2:20 2.20 Nī zī Búkū drī-káká Kúmú ká, kápītā 16.31 gō'dá kpá Búkū rī Kúmú ká kápītā 9 tā Jēzēbēlé ká nīzó.

rí nõ kpá rĩ'á gólâ ãlôlâ áamá átá drí âfêlé trá má drí rĩ'á. Òzõ rĩ'á átálâ rĩ kátí kĩ, "Ní á'dô á'dó'á cú drí-âcê bê õrĩ gólíyí tã Ôvârí kâ gã 'bá dó 'dĩ 'bá yí drĩlĩ mbârâkâ ángí sĩ, gõ'dá ní á'dô kpá gólíyí lôtó'á 'bõórõ-'bõórõ òzõ ngbĩlĩ drí 'dêrê límvo drĩ ùfúlâ rĩ kátí." Gõ'dá má á'dô kpá ngá ìnjĩ ámakâ fê'á gólíyí drí kpá òzõ ngá ìnjĩ rĩ'á fêlâ má drí zĩlĩ Mõrõbã rĩ kátí.

²⁹ Òjílâ ámakâ, òzõ ãnĩ á'dô fĩ té bì bê rĩ, 'dõvó nĩ árí tã gólâ má drí rĩ'á átálâ ãnĩ drí Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rĩ sĩ rĩ. Ì'dĩ 'dĩ.

3

Tã âtĩ-âtĩ Yésũ kâ òjílâ Ôvârí kâ gólíyí Sãrãdísĩ 'álâ rĩ 'bá yí drí

¹ Ní ìgĩ tã nõ òjílâ gólâ rĩ 'bá òjílâ ámakâ vó lâ ndrêlé Sãrãdísĩ 'álâ rĩ drí nõtĩ kĩ nĩ rĩ,

Nĩ árí drê! Mâ rĩ'á Líndrí Tãndí Ôvârí kâ bê* gõ'dá kpá cú ì'bì'bìwá bê má drígá zãlô nji-drĩ-lã-rĩ rĩ ì'dĩ. Má nĩ tã ònjí gólíyí ãnĩ drí rĩ'á 'êlâ rĩ trá. Gõ'dá ìtĩ rĩ, ókĩ ãnĩ á'dô rĩ'á ótó lédrê-lédrê 'ì, gõ'dá tã pãtĩ ró rĩ ãnĩ rĩ'á ótó ávõ 'ì. ² 'Dõvó ãnĩ òjílâ ámakâ rĩ 'bá yí, nĩ nji lífĩ à'dú 'ásĩ! Nĩ sũ lédrê-lédrê àmbúkũ fínyáwá gólâ lâkí 'bá 'dĩ rú dódó, tãlâ òzõ ícá drãlé zãâ ndrĩ kô. Tã 'ê'ê ãnĩkâ 'dé kô ãlôwálâ Ôvârí rĩ lífĩ drĩ bê. ³ Má âtã tã ãnĩ drí tã gólíyí ìmbálé trá ãnĩ drí gõ'dá kpá tã gólíyí lélé trá rĩ ãngã ãnĩ drĩ, nĩ rĩ rĩlĩ tã lélé sĩ tã rĩ 'dĩ 'bá yí 'á pĩpĩsílĩ ãlô sĩ. 'Dõvó nĩ áyê kpá tã gólíyí ònjí ró ãnĩ drí rĩ'á trá 'êlâ rĩ 'bá yí. Nĩ nji lífĩ à'dú 'ásĩ, tãlâ má òzõ ácã ãnĩ ngálâ nyĩ ró òzõ ùgú kátí gõ'dá ãnĩ tĩ drí à'dízó drílâ sĩ.

⁴ Kpálé ìtĩ rĩ, ãnĩ ùrũkâ 'bá yí Sãrãdísĩ 'á rĩ 'bá yí rĩ ìyí trá rĩlĩ lãtĩ mbì tãndí ró gólâ ámakâ rĩ 'ásĩ. Nĩ á'dô gõ'dá lãmú'á nĩ má bê vò 'bũũ 'á ùrũ 'álâ rĩ 'á. Áá'dô kpá ítã mvêemvê rĩ 'bá yí sã'á ãnĩ rú. 'Dĩ rĩ tã tãndí ãnĩkâ rĩ 'bá yí á'dálé ì'dĩ. ⁵ Nĩ árí drê! Gólíyí rĩ 'bá fĩlĩ àtũlĩ tã áyézó kô 'dézó má vósĩ rĩ, gólíyí á'dô ìyí kpá ítã mvêemvê sã'á gõ'dá gólíyí rú á'dô rĩ'á ìgĩ-ìgĩ lâ ró búkũ lédrê-lédrê kâ rĩ 'á, 'dĩ rĩ'á òjílâ gólíyí 'ê 'bá rĩlĩ zãâ gbádú ró rĩ 'bá yí rú lâ ìyí lãfálé 'á. Nĩngá sĩ, má á'dô tã pẽ'á áamá átã yí drí málâyíkã á'dó 'bá ìyí gólákã ró rĩ 'bá yí bê kĩ, gólíyí 'dĩ 'bá yí rĩ'á ìyí òjílâ ámakâ ì'dĩ.

⁶ ãnĩ òjílâ ámakâ rĩ 'bá yí, òzõ ãnĩ á'dô fĩ té bì bê rĩ, 'dõvó nĩ árí tã gólâ má drí rĩ'á átálâ ãnĩ drí Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rĩ sĩ rĩ. Ì'dĩ 'dĩ.

Tã âtĩ-âtĩ Yésũ kâ òjílâ Ôvârí kâ Fílãdêlífíyã 'álâ rĩ yí drí

⁷ Ní ìgĩ tã nõ òjílâ gólâ rĩ 'bá òjílâ ámakâ vó lâ ndrêlé Fílãdêlífíyã 'álâ rĩ drí nõtĩ kĩ nĩ rĩ,

Nĩ árí drê! Mâ ì'dĩ rĩ'á á'dô-á'dô ámakâ drí 'bãlé ngĩ òjílâ ndrĩ má drí 'bãlé rĩ 'bá yí drĩlĩ sĩ, gõ'dá kpá òjílâ gólâ á'dó 'bá tã mbì 'bá ró Ôvârí ngá lésĩ rĩ ì'dĩ pãtĩ. Mâ cú rĩ'á mãfõtãã jãrĩbã Ôvârí kâ rĩ kâ bê má drígá.* Òzõ má ùnjĩ áfĩ ázãkólâ 'dĩ trá tólâ rĩ, òjílâ ázãkã yũ gólâ ícã 'bá áfĩ rĩ 'dĩ á'bãlé rĩ. Gõ'dá kpá òzõ má ãã'bã áfĩ rĩ 'dĩ trá kpãákũ rĩ, òjílâ ázãkã kpá yũ gólâ ícã 'bá njílã trã rĩ. ⁸ Ìtĩ rĩ, má nji áfĩ rĩ 'dĩ trá trã ãnĩ drí fízó Ôvârí ngálâ. Má nĩ tã gólíyí ãnĩ drí rĩ'á 'êlâ rĩ 'bá yí trá ndrĩ. Má nĩ kpá trá kĩ, ãnĩ mbârâkã á'dó kô rõõ, gõ'dá kpálé ìtĩ rĩ, nĩ ìnjĩ tã gólíyí má drí

2:27-28 2.27-28 Lôngó 2.9. * **3:1** 3.1 Úlĩ gólíyí Yõwãní drí ìgĩlĩ nõngá rĩ rĩ'á 'lĩndrí Ôvârí kâ nji-drĩ-lã-rĩ" ì'dĩ. Òjílâ àmbã ìsũ tã kĩ, 'dĩ rĩ'á ùlĩ mãnĩgõ Líndrí Tãndí Ôvârí kâ rĩ tãsĩ. * **3:7** 3.7 Úlĩ gólíyí Yõwãní drí ìgĩlĩ nõngá rĩ rĩ'á 'mãfõtãã Dãwúdĩ kã". Tã ìfĩ ùlĩ 'dĩ kã kĩ, mãfõtãã gólâ áfĩ fízó jãrĩbã àndrê Ôvârí kâ gólâ 'bũũ 'álâ gólâ á'dó 'bá òzõ Yêrõsãlãmã gólâ kúmú Dãwúdĩ drí bêlé àngó nõ 'á rĩ kátí rĩ tĩ lâ nji kã trã rĩ ì'dĩ.

átalé trá ànì drí 'èlé rí 'bá yí trá. Gõ'dá kpá rí, ànì à'dó kò ùrĩ ró tã átalé kǐ, ànì rǐ'á òjílã gólíyí tã lè 'bá trá má 'á rí 'bá yí ì'dí. ⁹ Gõ'dá òjílã gólíyí tã áta 'bá kǐ ìyí àà'dô òrĩ Ôvârí kâ, Yúdâ yí kâ ró rí 'bá yí ì'dí rí tãsí rí, gólíyí àdô 'dĩ ònjò 'ì, gólíyí rǐ'á òjílã Sâtánâ kâ ì'dí. Gõ'dá ìtí rí, má à'dô ònjò 'bá 'dĩ 'bá yí 'bã'á ànǐlǐ 'ã'ì tǐlǐ vùdrǐ ànì pá àmvozó, gõ'dá gólíyí à'dô nǐ'á lâ kǐ, ànì lôvó bē má 'á rōô. ¹⁰ Nǐ ìnjǐ tã Ôvârí kâ gólâ rǐzó rǐlǐ tã lèlè sǐ Ôvârí 'á, òzô áamá kâtí rí trá òzô kpálé kâyí lãṅô kâ rí sǐ rí. Má à'dô gõ'dá àdré'á ànì ngá lésǐ kpâṅkũ cãcã ró kâyí lãṅô àngǐ kâ gólâ 'è 'bá à'délé òrĩ ndrǐ àngó nō kâ drǐ ngbãangbãno tã ònjǐ gólíyíkâ tãsí rí 'á.

¹¹ Má à'dô àcá'á àgólé àngó nō 'á ngbãangbãno. Ìtí rí, nǐ rí tã ámakâ rí 'bá yí lèlè lâ yí sǐ, tãlâ óozó kò drǐ-à ànìkâ gólâ Ôvârí drǐ 'è'á fèlâ ànì drǐ rí trōô. ¹² Má àtã òjílã gólíyí rǐ 'bá fǐ ãtùlǐ gõ'dá tã àyézó kò 'dèzó má vósǐ rí, má à'dô gólíyí 'bã'á à'dólé ànyí Ôvârí bē kárâ òzô àjũ kâtí jó àngǐ àmâ áta Ôvârí kâ 'bũũ 'álâ gólâ 'è 'bá rǐlǐ zãà gbádú nã àtǐlǐ. Ìtí rí, òjílã àzãkã yũ gólíyí àdrólé volé jó rí 'dĩ 'ásǐ. Gõ'dá kpá rí, má à'dô Ôvârí ámakâ rí rú lâ ìgǐ'á gólíyí àndrá-gã-sǐlǐ 'á jãrǐbã Ôvârí kâ rí rú lâ bē. Jãrǐbã rí 'dĩ rú lâ Yērōsālémã ó'dí gólâ Ôvârí drǐ 'è'á 'bãlâ ànǐlǐ 'bũũ lésǐ nōngá rí ì'dí. Gõ'dá má à'dô kpá rú ó'dí ámakâ ìgǐ'á gólíyí drǐ, à'dô ró bē gólíyí drǐ à'dózó òjílã ámakâ ró.

¹³ Ànì òjílã ámakâ rí 'bá yí, òzô ànì à'dô fí té bǐ bē rí, 'dōvó nǐ àrǐ tã gólâ má drǐ rǐ'á átalã ànì drǐ Lǐndrǐ Tãndí Ôvârí kâ rí sǐ rí. Ì'dí 'dĩ.

Tã àtí-àtí Yésũ kâ òjílã Ôvârí kâ Lōdǐsǐyã 'álâ rí yí drǐ rí

¹⁴ Nǐ ìgǐ tã nō òjílã gólâ rǐ 'bá òjílã ámakâ vó lâ ndrèlé Lōdǐsǐyã 'álâ rí drǐ nōtǐ kǐ nǐ rí,

Nǐ àrǐ drè! Mâ rǐ'á òjílã gólâ rǐ 'bá ngá yí drǐ tã lâ 'bãlé 'èlé rí 'è 'bá té ì'dí rí ì'dí. Mâ kpá rǐ'á ìfǐ 'bãzó drǐ lâ rí ì'dí, gõ'dá kpá rǐ'á tã mbǐ 'bá 'ì. Mâ kpá rǐ'á òjílã gólâ zãà kárâ rǐ 'bá trá tã Ôvârí kâ 'èlé ì'dí pãtǐlǐ ró bũũũ àmâ fúzó rí ì'dí. Mâ ì'dí rǐ'á Kúmú ró ngá ndrǐ gólíyí Ôvârí drǐ lô'bãlé rí 'bá yí drǐlǐ.

¹⁵ Má nǐ tã gólíyí ànì drǐ rǐ'á 'èlâ rí trá ndrǐ, gõ'dá kpá tã ìsũ ànìkâ bē. Nǐ àrǐ tã ámakâ rí kò 'èlé pǐpǐsǐlǐ àlô sǐ. Nǐ kǐ, ànì àà'dô àmâ lè 'bá ró, gõ'dá à'dó kò pãtǐlǐ ró. ¹⁶ Ànì rǐ'á má drǐ rí òzô àtó gólâ pètèkè 'à'ì-nyá àkó rí kâtí, gõ'dá tãlâ ànì trá rǐ'á ìtí rí drǐ sǐ rí, má lè trá ànì àwùlǐ volé àmâ sǐ-'bálé 'ásǐ. ¹⁷ Nǐ àtã tã kǐ, ànì àà'dô trá cú ngá-tǐ bē dũũ, nǐ kǐ nǐ rí, gõ'dá ngá ìzã ndèé ànì kò. 'Dĩ nǐ nǐ tã kò kǐ, ànì rǐ'á ngá àkó lé 'bá 'ì, àpãrãpã ùdúdú 'ì gõ'dá kpá rǐ'á ìyí ùndú ró àmâ ìfǐ drǐ 'á. ¹⁸ 'Dōvó má lôgô ànì fǐlǐ, tãlâ nǐ ànì ró bē dáãbō lãgũ-lãgũ ró rí ùsùlǐ má drǐgá sǐ, gõ'dá kpá ànǐlǐ ítá gólíyí ngbãngbã mvèèmvè ró rí 'bá yí ùsùlǐ má drǐgá sǐ, à'dô ró bē ànì drǐ sòlè ànì rú'bã ùndú 'dĩ drǐ, gõ'dá kpá rí, nǐ ànì ró àlókô ùsùlǐ má drǐgá sǐ lòtǐlǐ ànì ìfǐ 'ásǐ, tãlâ nǐ ìcã ró bē vō ndrèlé pãtǐlǐ ró.

¹⁹ Má kǐ, ànì má drǐ lôvó lâ yí 'bãlé rí 'bá yí tãsí rí, má à'dã tã ònjǐ ànìkâ trá ànì drǐ, gõ'dá má fè lãṅô kpá trá ànì drǐ, à'dô ró bē ànì drǐ drǐ àdǐzó tã ònjǐ 'è'è 'ásǐ. 'Dōvó bē trá ìtí rí, nǐ 'dè nǐ àyè tã ònjǐ ànìkâ rí 'bá yí 'wãã, gõ'dá nǐ ìtō ró bē 'dèlé má vósǐ pǐpǐsǐlǐ àlô sǐ.

²⁰ Nǐ ndrè drè fí, mâ rǐ'á àdré'á àtǐ tǐ rǐ'á ànì rú zǐ'á. 'Dōvó ìtí rí, nǐ àrǐ àmâ gbórókô gõ'dá nǐ nǐ ró bē àtǐ. Gõ'dá nǐngá sǐ rí, má à'dô fǐ'á ànì drǐ jó 'ásǐ. Gõ'dá mã à'dô nyãsá nyã'á ànì bē kpãkã àlô.

²¹ Nĩ àrĩ drē, gólìyì rĩ 'bá fĩ àtùlì gō'dá tã àyézó kò 'dézó má vósì rĩ, má à'dô gólìyì àzì'á rĩlì má bē kúmú ró. 'Dĩ rĩ'á tã àlólá, òzō má drí àtálé trá kĩ má rĩ trá tã lèlè sī, gō'dá nĩngá sī àmà átá drí àmà zìzò rĩlì kúmú ró yì bē rĩ kátí.

²² Ànì òjílà àmákà rĩ 'bá yì, òzō ànì à'dô fí té bì bē rĩ, 'dòvó nĩ àrĩ tã gólá má drí rĩ'á àtálá ànì drí Líndrí Tándí Òvârí kà rĩ sī rĩ. Í'dì 'dĩ.

4

Yōwánì ndrē Òvârí vò 'būū 'álá rĩ 'álá

¹ 'Dĩ vósì rĩ, àbì-àbì àmákà 'dĩ 'á rĩ, má drí kpá tã àzà ndrēzò, má ndrē àtì tì trá rĩ'á hōwéè 'būū 'álá. Nĩngá sī rĩ, òjílà rĩ gbórókò lá drí lù'úlì òzō gúnìyà kátí 'dĩ drí tã àtázó má drí kĩ, “Nĩ ànì drē má ngáá nòlé, tálá má à'dà ró bē tã gólá 'è 'bá rù 'élé ngbāangbānō rĩ ní drí.” ² Ítí rĩ, kòrò 'wāà mbârākà Líndrí Tándí Òvârí kà kà drí fìzò má 'á, à'dô ró bē má drí Òvârí rĩ ndrēzò, gō'dá má drí Òvârí rĩ ndrēzò rĩ'á kítì àngì gólákà drī kúmú ró. ³ Nìlì lá rĩ'á lậgú'á njarā-njarā òzō kúnì mvá gólìyì zìlì jásìpà gō'dá gólìyì rĩ'á zìlì kārānēlìyānì rĩ 'bá yì kátí. Gō'dá àjúnì kpá bē rĩ'á ndrì gbāà kítì gólákà rú sī, lậgú'á kặ'dạ-kặ'dạ, òzō kúnì mvá zìlì ãmērāládā rĩ kátí. ⁴ Òjílà gólìyì à'dó 'bá sísì-lésì rĩ 'bá yì kpá bē rĩ'á ìyì zālò nyà'dì-trá-drī-là-ngà-sù. 'Dĩ gólìyì rĩ'á ìyì kítì àzà 'bá yì kítì kúmú kà rĩ gārā drī lá 'ásì rĩ 'bá yì drī sī. Òjílà rĩ 'dĩ 'bá yì sō ìyì 'dó ítá mvēè 'ì gō'dá kpá cú àpà drī-à ró dáàbō 'ásì rĩ 'bá yì bē ìyì drī sī. Àpà 'dì 'bá yì rĩ tã à'dalé kĩ, gólìyì trō tã trá àjù-'bá-àzì drìgá sī tã Òvârí kà ìnjì-ìnjì lá sī. ⁵ Gō'dá kítì àngì kúmú kà 'dĩ 'ásì rĩ, vò 'dó rĩ'á lậgú'á nạ-nạ-nạ gō'dá mōgbará kpá nĩ'á ùfù bē kpìyā-kpìyā. Gō'dá kpá kítì rĩ 'dĩ àndrá rĩ lám-bā bē rĩ'á zālò njì-drī-là-rì 'dó rĩ'á kò'á ìyì tã à'dà Líndrí Tándí Òvârí kà kà ró. ⁶ Gō'dá ngá àzà kpá bē òzō ìmvù àndrē kátì rĩ'á lậgú'á kặ'dạ-kặ'dạ òzō ngānā kátì kítì àngì Òvârí kà 'dĩ àndrá.

Ngá lédrē-lédrē àngì àngì làrākò àzà 'bá yì bē rĩ'á zālò sù àdrē'á ìyì gbāà kítì 'dì rú sī. Gólìyì rĩ'á cú ìfì yì bē ìyì rú'bà 'ásì ndrì kàkàrạ. ⁷⁻⁸ Ngá lédrē-lédrē sù 'dĩ 'bá yì àlò-àlò rĩ'á ìyì úfù bē njì-kázìyà gō'dá ìfì lá yì rĩ'á kpá úfù zèlè sī ndrì. Ngá lédrē-lédrē gólá sísì rĩ nìlì lá rĩ'á òzō kāmì kátì, gō'dá rì lá ró rĩ nìlì lá ìyìkà òzō ìtì jōrā kátì, gō'dá nà lá ró rĩ ìyìkà nìlì bē òzō òjílà mvá kátì, gō'dá sù lá ró rĩ ìyìkà nìlì bē òzō àrì kátì. Gō'dá kàyì vósì cé rĩ, gólìyì rĩ rĩ'á lóngó ngólé nòtì.

“Òvârí, nĩ ì'dì rĩ'á à'dô-à'dô ànìkà drí 'bàlé ngũ òjílà ndrì ní drí 'bàlé rĩ 'bá yì drī sī rĩ.

Òvârí, nĩ ì'dì rĩ'á kúmú àngì 'ì.

Òvârí, nĩ mbârākà ndrì lípì ró rĩ ì'dì.

Nĩ ì'dì drī-'bá ró ngá-tì ndrì drī sī.

Òvârí, nĩ bē ìtò vò 'ásì gō'dá nĩ bē zāà gbádú àdūkù àkò.”

⁹ Òzō ìtì lá 'dĩ kátì, ngá lédrē-lédrē sù 'dĩ 'bá yì òtìrì rĩ ìyì lóngó 'dìyì ìnjì-ìnjì kà gō'dá àwò-ìtì 'è kà rĩ 'bá yì ngólé Òvârí gólá rĩ 'bá rìlì kítì ìyìkà drī kúmú ró, gō'dá kpá gólá rĩ 'bá zāà gbádú ró rĩ drí rĩ. ¹⁰ Gō'dá kpá ìtì gólìyì sísì-lésì nyà'dì-trá-drī-là-sù 'dĩ 'bá yì drí ngázò ìyì 'à'ì tìlì vùdrì Òvârí rĩ 'bá kítì 'dì drī gólá rĩ 'bá zāà gbádú ró 'dĩ àndrá gō'dá gólá rĩ ìnjìzò. Gólìyì àtrò àpà ìyìkà dáàbō 'ásì rĩ 'bá yì vólé ìyì drī sī 'bàlé vùdrì pà-gbāyā lá yì lậgátì, gō'dá ngázò ìyì lóngó ngólé kĩ,

11 “Ôvârí, Kúmú âmákâ, mã lûyî nî, tâlá ánî â'dô-â'dô kó rî'á ngĩ òjílã ndrĩ ní drí 'bãlé rî 'bá yî drĩ sî.

Ôvârí, Kúmú âmákâ, mã lûyî nî, tâlá nî rî'á mbârákâ âmbá bê.

Nî ì'dí tîbê âmâ 'bã 'bá ngá-tî bê ndrĩ ãngó nõ 'á tâ ìsũ áníkâ sî rî.

Ôvârí, Kúmú âmákâ, mã lûyî nî, tâlá ní vô lôvó-lôvó nî âmâ gõ'dá ngá ndrĩ bê rî drí â'dózó lédrê-lédrê ró.”

5

Òjílã ndrĩ lûyî ìyî Yésũ gólâ Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî

¹ Gõ'dá, má drí Ôvârí rî ndrêzó cú rî'á wárãgã bí bê ìyî drí-ágó 'á, wárãgã bí 'dĩ ópâ trá pãpã. Gõ'dá wárãgã bí 'dĩ 'á rî, ìgĩ tâ trá drĩ lâ 'á ágálé lâ lésî, gõ'dá kpá ùgúlí lâ lésî, óombê trá bãgó n̄jî-drĩ-lâ-rĩ sî gõ'dá bãgó ãlô-ãlô rî òlôbê tî lâ yî trá lôbê í'dá sî, tâlá òjílã ãzãkã òzó tî lâ n̄jî kô. ² Nĩngá sî, má drí mãlâyíkã ãzã Ôvârí kâ ndrêzó mbârákâ bê âmbá. Nĩngá sî, gólâ drí tâ ìyázó kî n̄ rî, “Ā'dí â'dô ícá'á n̄ wárãgã lôbélé vô 'ásî zãlô n̄jî-drĩ-lâ-rĩ 'dĩ tî lâ n̄jílí gõ'dá ìnjízó lâ rî n̄ yã?” ³ Gõ'dá mãlâyíkã ãzãkã yù'dãwá 'bũũ 'álâ, ngátã òjílã mvã ãzãkã yù'dãwá ãngó drĩ 'á ngã drã 'bá trá ícá 'bá wárãgã 'dĩ tî lâ n̄jílí ndrêlé, gõ'dá tâ ìgílí trá 'á lâ tólâ 'dĩ zízó rî. ⁴ Tãlá tâ 'dĩ tãsí rî, má drí ãwó ngôzó rõô, tâlá òjílã ãzãkã gólâ ícá 'bá wárãgã 'dĩ tî lâ n̄jílí gõ'dá tâ gólâ ìgílí trá 'á lâ 'dĩ zízó rî yù'dãwá. ⁵ Nĩngá sî, ãlô gólíyî sísí-lésî 'dĩ 'bá yî kâ drí ngãzó tâ átálé má drí kî, “Ní ngô ãwó kô. Ní ndrê drê, Yésũ gólâ rî'á zĩlá “ ‘Kãmĩ òrĩ Yúdã kâ 'ásî” ’, “ ‘Kúmú ạngí Dãwúđĩ rî ózówá ró lãvũ 'bá gãrã rî” ’, trõ tâ trá ìyî ãjú-'bã-ãzí Sătãnã drĩgá sî â'dólé gólâ rî 'bãlé ícálé wárãgã tî lâ bêlé ndá í'dá sî vô 'ásî zãlô n̄jî-drĩ-lâ-rĩ 'dĩ n̄jílí hõwéé.”

⁶ Nĩngá sî rî, má drí “ ‘Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró” ’ gólâ rî 'bá kpá rílí gá kítĩ Ôvârí kâ 'dĩ drĩ rî ndrêzó. Gõ'dá ngá lédrê-lédrê gólíyî sũ gõ'dá òjílã sísí-lésî zãlô nyã'dí-trã-drĩ-lâ-ngã-sũ rî 'bá yî bê 'dó rî'á ìyî gbãã dírí gólâ rú sî. Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî 'dĩ rî'á ókĩzõ gólâ fũlĩ trá fũfũ rî kátí. Í'yá ãfõ drĩ lâ 'ásî zãlô n̄jî-drĩ-lâ-rĩ. Gõ'dá lĩfĩ lâ rî'á kpá zãlô n̄jî-drĩ-lâ-rĩ. Lĩfĩ 'dĩ 'bá yî â'dã ìyî Líndrí Tãndí Ôvârí kã* gólâ jólé trá ãngó drĩ sî ndrĩ rî ì'dí.

⁷ Gõ'dá Ôvârí drí wárãgã ìyî drí-ágó 'á 'dĩ fêzó Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî 'dĩ drí. ⁸ Gõ'dá Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî 'dĩ trõ bê wárãgã 'dĩ trá rî, nĩngá sî, ngá lédrê-lédrê gólíyî sũ gõ'dá òjílã gólíyî sísí-lésî nyã'dí-trã-drĩ-lâ-ngã-sũ 'dĩ 'bá yî bê drí ngãzó ìyî 'délé vũdrĩ Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî 'dĩ pá lâ rú. 'Dĩ gólíyî sísí-lésî rî 'bá yî ãlô-ãlô ndrĩ 'dó rî'á ìyî kũ'dí bê ìyî drĩgá sî cé títĩ gõ'dá kpá sãánĩ édéle dáãbõ 'ásî rî 'bá yî bê. Sãánĩ rî 'dĩ 'bá yî, ólôzã ngá òzó bãhúrũ kátí rî ãjí bê tũrũ-tũrũ rî ì'dí drĩ lâ yî 'ásî. Gõ'dá òcĩkã bãhúrũ kã rî 'dĩ â'dã rãtãã òjílã Ôvârí kã drí rî'á 'êlá rî ì'dí. ⁹ Gólíyî sísí-lésî 'dĩ 'bá yî ndrĩ ngá lédrê-lédrê sũ 'dĩ 'bá yî bê drí lóngó drê kó ãrílí sísí lâ sî kô rî ngôzó Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî 'dĩ drí kî,

“Ní, Kábìlìkì drĩ tītī kâ ró rî'á, nî cé ì'dí gólâ ícá 'bá wárãgã 'dĩ trólé gõ'dá í'dá tî lâ lôbêzó vô 'ásî n̄jî-drĩ-lâ-rĩ 'dĩ 'bá yî òwélé.

Ní ícã n̄ tâlá úfũ nî trá.

Ánî òdrã sî, ní gĩ âmã òjílã òrĩ trá ndrĩ ãkí ãkó lògólé â'dólé òjílã Ôvârí kã ró.

10 Ní 'bã gólíyî trá â'dólé òjílã Ôvârí kã gólíyî ánî ìnjĩ 'bá kúmú ró,

* **5:6** 5.6 Úlĩ gólíyî Yõwãní drí ìgílí nõngá rî rî'á 'lĩndrí Ôvârí kã n̄jî-drĩ-lâ-rĩ”. Òjílã âmbá ìsũ tâ kî, 'dĩ rî'á úlĩ mãnigõ 'ì Líndrí Tãndí Ôvârí kã rî tãsí.

gõ'dá kpá â'dólé 'bälé ãnyî Ôvârí bê kára ùrî ãkó drî-'bá yî Ôvârí ãmákâ drí rî 'bá yí kâtí.

Ní 'bā gólíyî kpá trá â'dólé kúmú ró ìyî òrî gólíyî tā Ôvârí kâ gā 'bá dó rî 'bá yí drîlî."

¹¹ Gõ'dá nīngá sī rī, má drí kpá ngá ãzâ ndrēzó. Má ndrē mālāyíkā ìtìlìlì ró úcá lālā ìyî kô. Mālāyíkā rī 'dī 'bá yí rī'á âdré'á ìyî kīfī ángí kúmú kâ 'dī lāgátí ngá lédrē-lédrē sù gõ'dá kpá gólíyî sísí-lésí rī 'bá yí bê. ¹² Má ârī mālāyíkā trá lóngó ngô'á ìyî ngbálá-ngbálá ró kī,

"Ní, Kábìlìkī drī tītī kâ ró rī gólá gólíyî drí fūlì trá rī, mā lùyì ní, tálá ní ì'dī rī'á mbârākā ángí bê.

Mā ìnjī ní, tálá ní ì'dī ngá ndrī āngó 'á nō lípì lá 'í.

Mā lùyì ní, tálá ní ì'dī rī'á tā nīnjī lípì 'í."

¹³ Gõ'dá má drí ngá ndrī rī 'bá ìyí rīlì 'būú 'álá rī 'bá yí gbórókô lá yí ârízó ndrī 'dó kpá gólíyî ìnyákú drī rī 'bá yí bê gõ'dá kpá òjílā òdrā 'bá trá rī 'bá yí kâ bê. Gólíyî ndrī 'dó lóngó ngô'á ìyí kī,

"Óô Ôvârí gólá rī 'bá kīfī íyíkâ drī kúmú ró rī, mā lùyì ní.

Óô Yésū, Kábìlìkī gólá fūlì trá drī tītī kâ ró rī, mā lùyì ní.

Óô Yésū, ânī Ôvârí bê ì'dī rī'á kúmú ró ãmâ drīlì mbârākā ángí bê zāâ gbádú ãdūkū ãkó."

¹⁴ Gõ'dá nīngá sī, ngá lédrē-lédrē sù 'dī 'bá yí drí kpá tā-drī kōzó kī, "Áwô-'dī." Gõ'dá gólíyî nyâ'dī-trá-drī-lá-ngá-sù 'dī 'bá yí drí ngázó ìyî lô'délé vūdrí tā ìnjī ró Ôvârí drí gõ'dá kpá Kábìlìkī drī tītī kâ ró rī drí.

6

Kábìlìkī drī tītī kâ ró rī nī ì'dá nī-drī-lá-rī 'dī 'bá yí ãlô-ãlô

¹ Gõ'dá 'dīlì vósí rī, má drí Kábìlìkī drī tītī kâ ró rī ndrēzó rī'á vō gólá sísí ódrí wárāgā 'dī bēzó ì'dá sī 'dī nī'á. Gõ'dá nīngá sī rī, má drí ngá lédrē-lédrē ãlô sù 'dī 'bá yí 'ásí rī ârízó tā âtá'á ãzákólá 'dī drí kī, "Ní ânī." Gólá rī gbórókô lú'ú trá úrú òzō mōgbará kâtí. ² Nīngá sī, má drí gōzó òjílā ãzâ gólá rī 'bá rālè òsánì mvēêmvē drī rī ndrēzó ânī'á. Gólá rī'á cú úsú bê yí drígá gõ'dá gólá rī ânī-ânī lèndrē nyé òzō òjílā gólá 'ē 'bá tā trólé àjú 'ásí rī kâtí. Gõ'dá ófē àpà trá gólá drí gólá rī â'dalé kī, gólá trō tā trá àjú-'bá-ází drígá sī.

³ Gõ'dá nīngá sī rī, Kábìlìkī drī tītī kâ ró rī 'dī drí vō rī lá ró wárāgā 'dī bēzó ì'dá sī rī nījzó, gõ'dá ngá lédrē-lédrē rī lá ró sù 'dī 'bá yí 'ásí rī drí tā âtázó kī, "Ní ânī." ⁴ Nīngá sī, má drí òjílā ãzâ rī 'bá rālè òsánì kākā ndríndrì árí kâtí rī drī rī ndrēzó. Gõ'dá ófē drī-ácê trá òjílā gólá rī 'bá òsánì 'dī drī rī drí àwà 'bázó ángó drī, ã'dô ró bê òjílā drí ìtōzó rī'á ìyî úfúlì ìyí vō 'ásí. Gõ'dá ófē lígú ândrē gólá òmbā 'ē kâ rī trá gólá drí.

⁵ 'Dīlì vósí rī, Kábìlìkī drī tītī kâ ró rī 'dī drí vō ná lá ró wárāgā 'dī bēzó trá ì'dá sī rī nījzó. Gõ'dá nīngá rī, ngá lédrē-lédrē ná lá ró sù 'dī 'bá yí lāfálé sī rī drí ngázó tā âtálé kī, "Ní ânī." Nīngá sī, má drí òjílā ãzâ rī 'bá rālè òsánì nīnjī drī rī ndrēzó âcâ trá. Gõ'dá òjílā 'dī rī'á cú ngá ngá nyānyā ì'bī kâ bê yí drígá. ⁶ Má drí gbórókô ãzâ ârízó tā âtá'á kī, "Òjílā â'dô ngá 'ē'ē 'ē'á mbârākā sī ãmbá ìtú kàlū cé kō'bélé ná ìfó ìfí kâ tāsí. Gólíyî â'dô ngá 'ē'á kpá ìtú kàlū cé kō'bélé nī-kázíyá 'à'í-árá kâ tāsí. Gõ'dá kpálé â'dô bê ìtí rī, nī ícá kô fē lō'wá gólíyî rī 'bá dô ngátá kpá òdrá lófólé rī ìzálé." Má ìsū tā trá kī, gbórókô má drí ârílì trá 'dī à'ù 'dī gólé ngá lédrē-lédrē sù 'dī 'bá yí ngá lésí.

⁷ Gõ'dá 'dĩ rĩ vósĩ rĩ, Kábĩlíkĩ drĩ tĩtĩ kã ró rĩ 'dĩ drĩ vò sũ lâ ró wárãgã 'dĩ bẽzó trá í'dá sĩ rĩ nĩjzó, gõ'dá ngá lédrẽ-lédrẽ ãdũkũ lâ ró rĩ drĩ ngãzó tã átálé kĩ, “Nĩ ânĩ.” ⁸ Gõ'dá nĩngá sĩ, má drĩ òjĩlã ãzã rĩ 'bã rãlé òsãní fõrõyã-fõrõyã òzõ òcĩkã kãtĩ rĩ drĩ rĩ ndrẽzó ãcã trá. Gõ'dá òjĩlã gólã òsãní rĩ 'dĩ drĩ rĩ úzĩ “ ‘Ödrãdrĩ” ’. Lãmũ-ãzĩ gólãkã rú lâ rĩ'á “ ‘Ävõró” ’. Ófẽ drĩ-ãcê trá gólĩyĩ drĩ, ã'dô ró bê gólĩyĩ drĩ òjĩlã ùfúzõ ãlô sũ ãngó kã 'ásĩ ăwã sĩ, lõfó sĩ, ngá lâzé sĩ, gõ'dá kpã kõrõnyã ònjĩ òmã kã rĩ 'bã yĩ sĩ.

⁹ Gõ'dá nĩngá sĩ, Kábĩlíkĩ drĩ tĩtĩ kã ró rĩ 'dĩ nĩlĩ bê vò nĩlĩ lâ ró wárãgã 'dĩ bẽzó trá í'dá sĩ 'dĩ rĩ, má drĩ tãrãbízã drĩ lâ ã'bãlé ãdĩ gólã édelé dáãbõ 'ásĩ rĩ sĩ rĩzó ngá ăjĩ bê òzõ bãhũrũ kãtĩ rĩ zãlé drĩ lâ ngá fẽfẽ ró Ôvãrĩ drĩ rĩ ndrẽzó. Gõ'dá zélé lâ 'á rĩ, má drĩ òjĩlã gólĩyĩ Ôvãrĩ rĩ ífĩfĩ kã ró ùfúlĩ trá tã lãlẽ gólĩyĩkã ùlĩ Ôvãrĩ kã 'á rĩ tãsĩ gõ'dá kpã tã iyã-iyã gólĩyĩkã Yésũ rĩ tãsĩ rĩ tãsĩ rĩ ndrẽzó. ¹⁰ Òjĩlã 'dĩ 'bã yĩ rĩ trá tã átálé ngbãlã-ngbãlã ró kĩ, “Nĩ Ôvãrĩ gólã Kúmũ ăngĩ ãmãkã rĩ, nĩ ì'dĩ rĩ'á ã'dô-ã'dô ánikã drĩ 'bãlé ngĩ òjĩlã ndrĩ ní drĩ 'bãlé rĩ 'bã yĩ drĩ sĩ, ní gólã kãyĩ vósĩ cé rĩ 'bã tã mbĩ 'élé ì'dĩ rĩ. 'Dõvó ní ãtã drẽ tã ãmã drĩ, ã'dô rĩ'á cãlé bãũũ ángõ tú sĩsĩ drẽ ní drĩ tã ãmãkã kĩzó gõ'dá ní drĩ kpã lãñõ fẽzó gólĩyĩ rũ jã 'bã trá ní rũ gõ'dá kpã gólĩyĩ ãmã ùfũ 'bã rĩ yĩ drĩ yã?” ¹¹ Gõ'dá 'dĩ vósĩ, Ôvãrĩ drĩ ítã mvẽemvẽ trõzó félé gólĩyĩ drĩ ãlõ-ãlõ cé tĩtĩ sõlé, tã tãndĩ gólĩyĩkã rĩ 'bã yĩ ã'dálé. Gõ'dá nĩngá rĩ, Ôvãrĩ drĩ ngãzó tã átálé gólĩyĩ drĩ kĩ, “Dõvó nĩ tẽ drẽ fĩnyãwã, tãlã òjĩlã ìcã drẽ kô, òjĩlã ãzã 'bã yĩ ngã 'ẽ 'bã ãmãkã ró rĩ 'bã yĩ ãã'dô kpã ùfũ'á lâ iyĩ.”

¹² Gõ'dá nĩngá sĩ, Kábĩlíkĩ drĩ tĩtĩ kã ró rĩ 'dĩ nĩlĩ bê í'dã nĩlĩ-kãzĩyã lâ ró wárãgã 'dĩ tĩ lâ bẽzó 'dĩ rĩ, kõrõ ãnyãkũ drĩ rũ iyãzó ònjĩ lâ ró gbĩ-gbĩ kĩnjĩ-kĩnjĩ, ãnĩrĩkũwã drĩ ã'dézõ ãtũ lĩfĩ gũndrĩ-gũndrĩ gõ'dã párá lĩfĩ drĩ kãzó wãlãkãkã ãrĩ kãtĩ. ¹³ Gõ'dã ì'bĩ'bĩwã gólĩyĩ ùrũ 'álã rĩ 'bã yĩ drĩ sĩzó lĩkĩlĩ rĩ'á lô'délé ãnyãkũ drĩ rũtũtũ-rũtũtũ òzõ fẽ lõ'wã kãgũmãã rĩ-kĩkĩ drĩ rĩ'á iyãlã gõ'dã lô'délé ãnyãkũ drĩ rĩ kãtĩ. ¹⁴ Gõ'dã vò ùrũ 'álã rĩ drĩ rũ pãzó ngólõ-ngólõ òzõ gbũrũkũ pãrẽ kãtĩ, gõ'dã ãvĩlĩ lĩfĩ drĩ 'ásĩ. Gõ'dã ùnĩ drĩ sĩzó rĩ'á ãvĩlĩ vò iyĩkã rĩ 'bã yĩ 'ásĩ vò 'ã'ĩ gólĩyĩ lĩmvũ ãndrẽ ítõ 'ã 'á rĩ 'bã yĩ bê. ¹⁵ ã'dô trá nõtĩ, drẽ ãkpãkã'dã tã 'dĩ 'bã yĩ drĩ rũ 'ẽ ãkõ rĩ, òjĩlã ndrĩ ãkĩ ãkõ, kúmũ gólĩyĩ ángõ drĩlĩ rĩ 'bã yĩ, ãmbã-ãmbã ăjũ 'bũ 'bã yĩ kã rĩ 'bã yĩ, gólĩyĩ ngã-tĩ bê dũũ rĩ 'bã yĩ, gólĩyĩ drĩ-ãcê bê rĩ 'bã yĩ, ngã 'ẽ 'bã yĩ gõ'dã òjĩlã ãzã 'bã yĩ bê ndrĩ drĩ ngãzó iyĩ lãrãlé iyĩ lãpĩlĩ ùgĩ 'ásĩ, ùnĩ lãfãlé 'ásĩ, ¹⁶ ãwõ ngõngõ bê ùnĩ yĩ drĩ rövõ yĩ bê kĩ, “Nĩ ânĩ ãsĩlĩ ãmã drĩ, ã'dô ró bê Ôvãrĩ òzõ ãmã ndrẽê kô, gõ'dã kpã ã'dô ró bê ãmã drĩ 'bẽzó cú ăwã Kábĩlíkĩ drĩ tĩtĩ kã ró rĩ 'dĩ kã 'ásĩ. ¹⁷ Kãyĩ rĩ 'dĩ ãcã trá, kãyĩ gólã gólĩyĩ ăwãlãkã drĩ ãcãzó tú lâ rĩ ì'dĩ, gõ'dã òjĩlã ãzãkã ìcã kô iyĩ nyãányã pãlé gólĩyĩ ãndrã sĩ.”

7

Mãlãyĩkã lõ'bã lãmbé òjĩlã ífĩfĩ Ôvãrĩ kã rĩ rũ ngĩ òjĩlã ndrĩ ángõ 'á rĩ 'bã yĩ drĩ sĩ

¹ 'Dĩ vósĩ rĩ, má drĩ kpã tã ãzã ndrẽzó. Tã má drĩ ndrẽlé rĩ rĩ'ã mãlãyĩkã ãzã 'bã yĩ zãlõ sũ rĩ'ã iyĩ ãdrẽ'ã êsẽ ángõ kã drĩ, ngã ndrĩngĩ lâ sũ rĩ 'bã yĩ 'ásĩ ndrĩ. Gólĩyĩ rĩ'ã cú drĩ-ãcê bê Ôvãrĩ ngã lãsĩ ìlĩ ãndrẽ ònjĩ tãtã áyãzó vĩlĩ ángõ drĩ sĩ ndrĩ. Gólĩyĩ rũ ìlĩ ãndrẽ ngã ndrĩngĩ sũ 'dĩ 'bã yĩ 'ásĩ rĩ trá gãgã, tãlã ìlĩ ngã ndrĩngĩ sũ 'dĩ 'bã yĩ 'ásĩ rĩ òzõ rĩ kô vĩlĩ. Ítĩ rĩ, ìlĩ vĩ gõ'dã kô vò ãzãkã 'á ãlõlã, gõ'dã lé lĩmvũ drĩ sĩ fẽ yĩ bê.

² Gō'dá nĩngá sī, má drí kpá mālāyíkā Ôvârí kâ āzâ gólâ ânĩ 'bá òjí lésĩ ró rĩ ndrēzó. Gólâ cú rĩ'á kạngá Ôvârí kâ bê yĩ drịgá lāmbé ró. Nĩngá rĩ, gólâ drí mālāyíkā sũ 'dĩ 'bá yĩ ảzịzó gō'dá tã átázó gólĩyĩ drí kĩ, 'dōvó gólĩyĩ ảyê drē drị kô ìlĩ rú sĩ ảngó fũlĩ. ³ Gólĩyĩ òtē drē té bũũũ òzō òlô'bã lāmbé Ôvârí kâ trá ndrĩ kạkạrạ ngá 'ê 'bá Ôvârí kâ rĩ 'bá yĩ ảndrạ-gạ-sịlị lã yĩ 'ásĩ rĩ.

⁴ Gō'dá nĩngá sĩ rĩ, òjilã dũũ lāmbé Ôvârí kâ lô'bázó trá ảndrạ-gạ-sịlị lã ìyĩ 'á kạngá sĩ rĩ 'bá yĩ ả'dázó ndrĩ má drí. Ólã gólĩyĩ cãlé kútũ kámá-ảlô-drị-lã-ngạ-nyã'dĩ-rị-drị-lã-sũ (144,000). Gólĩyĩ rĩ'á 'bạsúrũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị òrĩ òjilã Ìsĩrã'êlê kâ rĩ 'bá yĩ kâ 'ásĩ ndrĩ. ⁵⁻⁸ Gólĩyĩ rĩ'á òzō rãlê trá nũ kâtĩ,

Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Yúdạ kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Rũbénê kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Gádã kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ ảsérã kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Nãfátalĩ kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Mãnásê kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Sìmónã kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Lạvĩ kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Ìsãkãrã kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Zạbũlạnạ kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Yốsépã kâ rĩ 'ásĩ
 Kútũ mùdrị-drị-lã-ngạ-rị 'bạsúrũ Bẻnjĩmónã kâ rĩ 'ásĩ.

⁹ 'Dĩ vósĩ rĩ, má drí òjilã tịlịlị ndrēzó. Ícã kô gólĩyĩ lãlê. Òjilã òrĩ 'ásĩ cé tịtị, gō'dá vũ ảngó 'ásĩ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ ảkĩ ảkó, gō'dá tị òjilã drí rĩ'á ảtã bê lã rĩ 'bá yĩ cé tịtị ndrĩ 'dó bê rĩ'á tólã. Gólĩyĩ bê rĩ'á ảdrê'á vũ gólâ Ôvârí drí rĩzó kịtị ìyĩkã drị gō'dá Kạbịlịkị drị tịtị kâ ró rĩ bê rĩ ảndrạ. Gólĩyĩ sũ 'dó ítã mveêmvê 'ì, gō'dá kpá rĩ'á mbịrạ bị bê ìyĩ drịgá sĩ. ¹⁰ Gō'dá gólĩyĩ ndrĩ 'dó rĩ'á lỏngó ngô'á ìyĩ kĩ nĩ rĩ,

“Ôvârí kúmũ ảmãkã, mã lủyị nĩ, tãlã ní pã ảmã trá.
 Kạbịlịkị drị tịtị kâ ró, mã lủyị nĩ, tãlã nĩ rĩ'á ảmã pã 'bá 'ì.”

¹¹ Mālāyíkã ndrĩ Ôvârí kâ rĩ 'bá yĩ ảdrê ìyĩ trá kịtị ảngị gólãkã 'dĩ rú sĩ, gō'dá kpá gólĩyĩ sịsị-lésĩ ró rĩ 'bá yĩ ndrĩ ngá lẻdrê-lẻdrê sũ 'dĩ 'bá yĩ bê. Gólĩyĩ ngạ ndrĩ 'dó ìyĩ lịfị ảkólê vũdrị gō'dá Ôvârí rĩ ìnjịzó. ¹² Gō'dá gólĩyĩ kĩ nĩ rĩ,

“Áwô-'dĩ, ảwô-'dĩ. Rĩ'á Ôvârí ảmãkã rĩ ì'dĩ,
 ìcã trá òjilã ndrĩ drí ảnĩ lủyịlị,
 ảwô-ìtị 'ẻzó ní drí gō'dá kpá ảnĩ ìnjịlị.
 Nĩ ì'dĩ mbãrãkã ndrĩ lịpị 'ì, gō'dá kpá tã nịnị lịpị 'ì,
 gō'dá kũmũ bê zãã gbạdũ. ảả'dô ìtị.”

¹³ Gō'dá nĩngá sĩ, sịsị lẻ 'bã ảlô drí ngãzó ảmã ìjilị kĩ, “Nĩ nị òjilã ítã mveêmvê sũ 'bã nũ 'bã yĩ trá yã? Nĩ nị vũ gólĩyĩ drí ảnịzó rĩ trá yã?”

¹⁴ Ìtị rĩ, má drí tã-drị lỏgỏzó gólâ drí kĩ, “Ảmbã ảmãkã, ní ả'dô ìcã'á nĩ tã 'dĩ ả'dalẻ má drí.” Ìtị gólâ kĩ má drí rĩ,

Nũ 'bã yĩ rĩ'á òjilã gólĩyĩ lỏngỏ ảndrê nị 'bã trá ìyĩ drị, gō'dá rĩ 'bã ìyĩ trá tã lẻlẻ sĩ Ôvârí 'á rĩ 'bã yĩ ì'dĩ. Gólĩyĩ jị ítã ìyĩkã rĩ 'bã yĩ trá Kạbịlịkị drị tịtị kâ ró rĩ ảrĩ lã sĩ, ả'dô ró bê ítã rĩ 'dĩ 'bã yĩ drí wãzó bê ngbảngbã kólã-kólã.* ¹⁵ Tã ìfị gólĩyĩ drí rĩzó ảdrẻlẻ kịtị Ôvârí kâ ảndrạ ùrị ảkó rĩ

* 7:14 7.14 Nũ ùlị mảnịgô 'ì kĩ, gólĩyĩ lẻ trá kĩ, Yếsũ drã trá ìyĩ drị tịlị, tãlã Ôvârí ảyê ró tã ònjị ìyĩkã bê.

ĩ'dí rĩ'á 'dĩ. Gólíyí rĩ'á Ôvârí rĩ lúyí'á ãtú gô'dá ngácì zĩ jó Ôvârí kâ 'á. Gô'dá Ôvârí rĩ gógó ífífí lá â'dô sũ'á gólíyí rú, tãlá tã àzākã òzó gólíyí dōō kō. ¹⁶⁻¹⁷ Lōfó 'é gólíyí kō ó'dí gô'dá kpá ãmvú lówó bē. ãtú àmé zãá gólíyí kpá kō ó'dí, tãlá Kábĩlíkĩ drĩ tĩtĩ kâ ró kúmú gólíyíkâ ró rĩ â'dô gólíyí vó ndrē'á òzō lōkí 'bá drĩ kábĩlíkĩ íyíkâ vó lá ndrērē kâtí. Gólâ â'dô gólíyí bĩ'á àjílí ãmvú lédrē-lédrē àfē 'bá rĩ mvũlí óró sē 'bá kō rĩ 'álâ. Gô'dá Ôvârí â'dô ãlĩndrĩ lí'á ngbá gólíyí lífĩ sĩ. Ìzã lãṅō kâ ícá gô'dá kō gólíyí 'èlé kpá ó'dí.

8

¹ 'Dĩ vósí rĩ, Kábĩlíkĩ drĩ tĩtĩ kâ rĩ 'dĩ drĩ vō bēlé n̄jĩ-drĩ-lã-rĩ lá ró rĩ n̄jĩzó. Gô'dá gólâ n̄jílí bē í'dá rĩ 'dĩ zōényē ìtí rĩ, ngá cé tĩtĩ drĩ àgízó rĩlí kó n̄jũrũ dũdũ cãlé ãtú-pá àlō rĩ ító 'â lá kâtí.

Ôvârí 'bã lãṅō ònjí tētē gãrã òjílã àngó drĩ rĩ 'bá yí 'èlé,

ã'dô ró bē gólíyí drĩ drĩ àdĩzó

² Nĩngá sĩ, mālāyíkã n̄jĩ-drĩ-lã-rĩ gólíyí rĩ 'bá ãyí trá ànyí Ôvârí lãgátí 'dĩ 'bá yí ófē gũníyá trá gólíyí drĩ àlō-àlō. ³ Gô'dá mālāyíkã àzã drĩ ngãzó ànĩlí àdrélé tãrãbízã rĩzó ngá àjĩ bē òzō bãhũrũ kâtí rĩ zãlé drĩ lá rĩ àndrá. Tãrãbízã 'dĩ gólâ drĩ lá â'bãlé àdĩ gólâ dáãbō 'ásĩ rĩ sĩ rĩ ã'dĩ rĩ'á kítĩ Ôvârí kâ àndrá. Mālāyíkã 'dĩ cú rĩ'á sããní àzã èdéle dáãbō 'ásĩ rĩzó ngá àjĩ bē 'dĩ zãlé 'á lá rĩ bē yí drĩgã. Ófē ngá àjĩ bē 'dĩ trá rōō, à'dô ró bē gólâ drĩ òcĩkã lá è'bélé kpãkã àlō rãtãã bē òjílã ndrĩ Ôvârí kâ drĩgã sĩ tãrãbízã 'dĩ drĩ ngá fēfē ró Ôvârí drĩ. ⁴ Gô'dá nĩngá sĩ, òcĩkã lá òngã ró bē kũlí-kũlí ùrũ Ôvârí ngálã rãtãã òjílã Ôvârí kâ kâ rĩ 'bá yí bē.

⁵ 'Dĩ vósí, mālāyíkã rĩ 'dĩ drĩ lãsí ìlá àtrōzó tãrãbízã 'dĩ drĩ sĩ dũũ 'bãlé sããní dáãbō ró 'dĩ drĩ gô'dá dãlé àngó drĩ gô'dá mōgbárã drĩ ndrōzó lí-lí-lí gô'dá lãgũ-lãgũ bē nã-nã. Nĩngá sĩ ãnyákú drĩ rũ ãyázó kōgbō-kōgbō.

⁶ 'Dĩ vósí rĩ, mālāyíkã n̄jĩ-drĩ-lã-rĩ gólíyí â'dó 'bá ãyí gũníyá n̄jĩ-drĩ-lã-rĩ 'dĩ 'bá yí bē rĩ drĩ ngãzó ãyí 'délé gũníyá rĩ 'dĩ 'bá yí èdéle n̄jãã vólé.

⁷ Gô'dá, gólâ sĩsĩ rĩ drĩ íyíkâ rĩ vōzó. Gô'dá ìtí rĩ, sĩ lãsí bē, rũ ònjã 'bá trá àrĩ bē àlō rĩ drĩ â'dézó ãnyákú drĩ. Lãsí â'dé gô'dá àlō nã 'ásĩ ngá àngó kâ rĩ 'bá yí lōzãlé, fē yí bē gô'dá kpá òmã yí bē ndrĩ.

⁸ Nĩngá sĩ gô'dá, gólâ rĩ lá ró rĩ drĩ kpá íyíkâ rĩ vōzó. Gô'dá ìtí rĩ, ngá àzã òkĩzō ùnĩ àngí kâtí, vè'á lãsí ró àãvũ trá ãmvú àndrē 'á, gô'dá ãmvú àndrē àlō nã 'ásĩ rĩ drĩ rũ jãzó â'dólé àrĩ ró. ⁹ Ìtí rĩ, àlō nã 'ásĩ ngá lédrē-lédrē ãmvú 'dĩ 'á rĩ kâ drĩ òdrãzó, gô'dá kpá àlō nã 'ásĩ kōlóngbō ãmvú 'dĩ 'á rĩ 'bá yí kâ drĩ òṅòzó cĩnyí-cĩnyí.

¹⁰ Gô'dá gólâ nã rĩ drĩ kpá íyíkâ rĩ vōzó. Ìtí rĩ, ã'bĩ'bĩwã àndrē drĩ â'dézó 'bũũ lésĩ nyã òkĩzō àlíká ótó ã'ĩ kâ rĩ ã'dĩ. Gô'dá drílã áyágã ãmvú bē gô'dá óró yí bē rĩ 'bá yí àlō nã 'ásĩ lá ãzãzó ndrĩ. ¹¹ Úzĩ ã'bĩ'bĩwã rĩ 'dĩ rú lá “ ‘Gĩgĩ’ ”, tãlá gólâ 'è àlō nã 'ásĩ ãmvú kâ trá 'dó â'dólé àlĩ ró. Gô'dá ìtí rĩ, òjílã dũũ òdrã trá ãmvú rĩ 'dĩ mvũmvũ lá drĩ sĩ.

¹² Gô'dá nĩngá sĩ, mālāyíkã sũ lá ró rĩ drĩ kpá ngãzó íyíkâ rĩ vólé. Gô'dá ìtí rĩ, ãtú lífĩ ùrũkã, gô'dá kpá párá lífĩ, gô'dá ã'bĩ'bĩwã lífĩ yí bē drĩ â'dézó 'dó àgũ ãnĩrĩkúwã ró, à'dô ró bē vō ã'ĩ drĩ â'dózó mvũmvũ ró. Gô'dá vō ã'ĩ drĩ â'dózó kpá yũ'dãwã ãtú-pá ùrũkã ãtú kâ sĩ gô'dá kpá ãtú-pá ùrũkã ngácì kâ sĩ.

¹³ Nīngá sī, má drí ǎrǐ ndrēzó rǐ'á ngā'á ũrú 'bũú ágá 'álá. Drilá áwó ngōzó ngbá'á-ngbá'á kǐ, "Īzā kōkō, Īzā kōkō. Īzā kōkō trá ácá'á gólǐyǐ rǐ 'bá ángó 'á rǐ 'bá yǐ drǐ, ōzō gólǐyǐ āārǐ ĩyǐ gúnǐyá áwó gólǐyǐ ná mālāyíkā lākǐ 'bá ná rǐ 'bá yǐ drǐ 'ē'á vō lá rǐ trá rǐ."

9

¹ Nīngá sī, mālāyíkā gólá nǐ lá ró rǐ drǐ gúnǐyá íyíkā rǐ átrōzó kpá vólé. Gō'dá má drǐ ōjǐlā āzā ōzō ĩ'bǐ'bǐwá kátǐ rǐ ndrēzó á'dé trá ĩnyákú drǐ 'bũú lésǐ. Ófē māfōtāā 'bú ándrē đǐ ngǐlǐ-ngǐlǐ rǐ ká trá gólá drǐgá 'bú rǐ 'dǐ tǐ lá nǐjǐzó. ² Ītǐ rǐ, ōjǐlā rǐ 'dǐ drǐ 'bú ándrē rǐ 'dǐ tǐ lá nǐjǐzó. Gō'dá kōrô 'wāā ōcǐkā gólá ǎnǐ 'bá gúndrǐ-gúndrǐ rǐ drǐ vō ámbǐzó áfōlé ĩví 'álá. Gō'dá drǐlā ĩtú ĩfǐ ĩmózó kpũú-kpũlũ-kpũkpũ ndrǐ, gō'dá vō jǎlé á'dólé ngácǐ ró. ³ Nīngá ōcǐkā rǐ 'dǐ 'ásǐ rǐ, ōmbǐ drǐ áđǐzó áfōlé ōnjǐ lá ró ĩnyákú drǐ bélé séré-séré. Ófē mbārākā trá ōmbǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ ngá lôzāzó ōzō ótónyǐ drǐ ngá lôzārē rǐ kátǐ. ⁴ Átā tā trá kpá ōmbǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ kǐ, gólǐyǐ ōnyā ōmā bǐ gō'dá fē bǐ bē kō'dáwá. Gō'dá vō lá 'á rǐ, gólǐyǐ ōlōzā bē-rǐ ōjǐlā gólǐyǐ á'dó 'bá cú ĩtǐ lāmbé Ôvārǐ ká ákó ĩyǐ ándrā-gá-sǐlǐ 'ásǐ rǐ 'bá yǐ ĩ'dǐ. ⁵ Ólēé tā-drǐ kō ōmbǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐ ōjǐlā úfúzó úfú. Bē-rǐ, gólǐyǐ ōlō'ē ōjǐlā lārākō ĩ'dǐ cǎlé párá nǐ. Lārākō 'ē'ē rǐ 'dǐ ōfǐ ró bē lâzélé ōjǐlā rǐ 'dǐ 'bá yǐ rú ōzō ótónyǐ drǐ 'díyǐ zārē trá nǐ rǐ kátǐ. ⁶ Gō'dá párá nǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ 'á rǐ, ōjǐlā á'dô ĩyǐ tā lē'á ōdrāzó, gō'dá ōdrā lēé tā kō gólǐyǐ úfúzó.

⁷ Ōmbǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ lēndrē ǎngǐ ǎngǐ ró gō'dá kpá ũrǐ-gá-dē ró ōzō ōsǎnǐ gólǐyǐ 'bǎlé trá njāā ǎwǎ 'ēzó rǐ 'bá yǐ kátǐ. Gólǐyǐ cú rǐ'á drǐ-gbádá bē lǎgú-lǎgú ró rōwā-rōwā. Nǐlǐ lá yǐ lēndrē ōzō ōjǐlā mvá ká rǐ 'bá yǐ tǐ. ⁸ Gō'dá drǐ-'bǐ lá yǐ 'dó rǐ'á ácē-ácē mǐlǐyá-mǐlǐyá ōzō ōkó ũrúkâ 'bá yǐ drǐ-'bǐ lá kátǐ. Gō'dá gólǐyǐ sǐ 'dó rǐ'á ngǐlǐ-ngǐlǐ cǐcǐ ró ōzō kǎmǐ ká rǐ 'bá yǐ tǐ. ⁹ Ágásǐ lá yǐ rǐ'á kǎgǎ'dǎ ĩtǐ ōzō áđǐ gólá ájǐ 'bũ 'bá yǐ ká rǐ'á ásalá ĩyǐ ágásǐ 'á ĩyǐ pǎlé ájǐ 'bũ vō 'ásǐ rǐ 'bá yǐ kátǐ. Gō'dá úfú lá yǐ ǎyǐ rǐ'á ōzō ǎrābǐyǎ ōsǎnǐ drǐ rǐ'á ōsélá nǐzó ájǐ 'bũlǐ rǐ 'bá yǐ ǎyǐ lá yǐ kátǐ kǐ-kǐ-kǐ. ¹⁰ Gólǐyǐ kpá cú ávǐ bē, gō'dá ávǐ lá yǐ 'dǐ tǐ áđũkũ 'ásǐ rǐ, ó'dógófǐ 'dó bē ōzō ótónyǐ kátǐ. Mbārākā lǎŋō fēzó ōjǐlā drǐ párá nǐ 'dǐ rǐ'á ávǐ rǐ gógó cú ó'dógófǐ bē 'dǐ 'á. ¹¹ Kúmú gólá ōmbǐ rǐ 'dǐ 'bá yǐ drǐlǐ rǐ rǐ'á mālāyíkā ōnjǐ gólá rǐ 'bá 'bú ándrē 'dǐ vó lá ndrēlé rǐ ĩ'dǐ.* ¹² Nōo rǐ'á tā áđũkũ lǎŋō ǎngǐ sǐsǐ rǐ ká ĩ'dǐ. Gō'dá lākǐ lǎŋō āzā 'bá yǐ rǐ 'ē 'bá trá ácǎlé rǐ 'bá yǐ ĩ'dǐ.

¹³ Gō'dá nīngá sī, mālāyíkā gólá nǐ-kázǐyá lá ró rǐ drǐ kpá gúnǐyá íyíkā rǐ vōzó. Gō'dá gólá vō bē trá rǐ, gbórókō drǐ tá átázó tārābǐzā rǐzó ngá ǎjǐ bē rǐ zǎlé drǐ lá rǐ zélé lésǐ ró. ¹⁴ Ītǐ rǐ, gbórókō 'dǐ drǐ tá átázó mālāyíkā gólá nǐ-kázǐyá ró cú gúnǐyá bē rǐ drǐ kǐ, "Nǐ ĩnjǐ mālāyíkā Sātánā ká gólǐyǐ sũ ōmbélé ĩyǐ trá ĩmvũ zǐlǐ Yũfērētē 'dǐ rú 'dǐ 'bá yǐ vólé." ¹⁵ Gō'dá ĩtǐ rǐ, mālāyíkā rǐ 'dǐ 'bá yǐ ĩnjǐzó, á'dô ró bē nǐlǐ nǐ'á ǎlô ná 'ásǐ ōjǐlā ká ángó drǐ sǐ ndrǐ rǐ úfúlǐ. Óombē mālāyíkā sũ rǐ 'dǐ 'bá yǐ tólá sǐsǐ 'dǐ rǐ'á ĩtú-pá rǐ gólá Ôvārǐ drǐ 'bǎlé trá kǎyǐ rǐ gógó 'dǐ sǐ, gō'dá párá rǐ gógó ndrô rǐ 'dǐ 'á rǐ tēlé. ¹⁶⁻¹⁷ Mālāyíkā 'dǐ 'bá yǐ, má ndrē ájǐ 'bũ 'bá gólǐyíkā trá ndrǐ ōsǎnǐ bē. Áá'dá gólǐyǐ lǎlā má drǐ ndrǐ rǐ'á zǎlô mǐlǐyónǐ kámá-rǐ (200,000,000). Ájǐ 'bũ 'bá rǐ 'dǐ 'bá yǐ 'dó rǐ'á ngá ájǐ 'bũ ká bē áđǐ 'ásǐ á'bô-á'bô ró gólǐyǐ ágásǐ ákólé. Áđǐ rǐ 'dǐ rǐ'á kǎákā ró ōzō lǎsǐ kátǐ, gō'dá kpá kǎ'dá-kǎ'dá ró ōzō ĩmvũ ándrē drǐ kátǐ, gō'dá kpá rǐ'á lâwā-lâwā ró. Gō'dá ōsǎnǐ rǐ 'dǐ

* **9:11** 9.11 Gólá rǐ rú tǐ Yúdǎ yǐ ká sǐ rǐ rǐ'á *ĭĀbādónē*, gō'dá Gǐrǐkǐ tǐ sǐ rǐ íyíkā *Āpōlǐyónē*. Rú rǐ 'dǐ, ĩtô lá kǐ, ōjǐlā gólá ngá úfú 'bá ró rǐ.

'bá yí drī lá rī'á òzō kāmī kátí. Lāsí, òcīkā bē gō'dá kpá ngá ǎjǐ gǎgā bē rī'á áfō'á sí-'bálé lá ìyí 'ásí. ¹⁸ Gō'dá ǎlô ná 'ásí òjílā ká ǎngó 'á rī drí ôdrázó, tǎlá ngá-tí ná áfō 'bá òsání sí-'bálé 'ásí 'dī 'bá yí drí sí. ¹⁹ Mbârâkâ òsání 'dī 'bá yí ká òjílā úfúzó ì'dí sí lá rī rī'á gólíyí sí-'bálé 'ásí gō'dá gólíyí áví bē. Gólíyí áví drī rī'á òzō ìnǐ drī kátí. Òsání rī 'dī 'bá yí áví drī lá ícâ kpá rī'á òjílā òcílí òzō ìnǐ kátí.

²⁰ Gō'dá rī, òjílā gólíyí lākí 'bá ôdrâ 'bá kô rī, lée ìyí kó kô zāâ drī ádíí. Gólíyí sô trá zāâ rī'á ìfí 'bálé ngá gólíyí òzō òjō yí kátí rī vó, gō'dá kpá rīzó zāâ rī'á ngá gólíyí òjílā drí édéle nǐ òzō méle kátí lǎndrī yí bē rī ìnjílí ì'dí Ôvârí pǎtǐ rī ìnjí-ìnjí lá vó 'á. Ngá rī 'dī 'bá yí ícâ kô vó ndrélé, ngátá tǎ áríí gō'dá kpá ngátá lǎmúlí. ²¹ Òjílā rī 'dī 'bá yí áyé òjílā ází úfú-úfú kpá kô'dáwá, ngátá òlè, ngátá ngbángá fēfē, ngátá ávè gō'dá ùgū bē rī kpá kô. Gólíyí sô drī trá zāâ rī'á 'élé ìyí ì'dí.

10

Átâ tâ Yōwání drí tâ Ôvârí kâ pězó

¹ Nǐngá sí, tâ ndrī 'dī 'bá yí volé drī lá 'ásí rī, má drí mǎlǎyíkâ ázâ ndrézó, gólâ ânǐ 'bá cú mbârâkâ ǎngí bē 'būú lésí ìnyákú drī rī. Mbârâsâsâ lǎgú-lǎgú ìmô rú'bá lá trá ndrī. Ájúní kpá bē rī'á gbââ dírí gólâ rī drī rú sí. Gólâ rī nǐlǐ rī'á òzō ìtú kátí lǎgú'á lǎwū-lǎwū, gō'dá gólâ rī pá yí rī'á òzō fē ǎlǐ gólâ lǎsǐ drí rǔlǐ gō'dá rī'á cǐ'á nyānyā rī kátí. ² Mǎlǎyíkâ rī 'dī rī'á cú wárāgā bí fínyáwá bē yí drīgá ìnjí-ìnjí lá ró. Gólâ ânǐ ìyí pá-ágó tǒlé ìmvú ândrê drī gō'dá kpá íyí pá-ìjǐ tǒzó ìnyákú drī. ³ Gō'dá gólâ drí trézó gbórókô ǎmbá sí úlǐ bē úrú òzō kāmī drí tâ ñrǐ kátí. Gō'dá gólâ trélé bē trá rī, má drí gōzó mǒgbará úfú-úfú kpērē-kpērē rī 'bá yí áríí ândálâ nǐ-drī-lâ-rǐ. Mǒgbará úfú-úfú 'dī rī'á úlǐ 'í. ⁴ Gō'dá mǒgbará 'dī úfú bē trá úlǐ bē ândálâ nǐ-drī-lâ-rǐ, ìtí rī, má trá ǎnyí 'é'á tâ gólíyí má drí áríí 'dī 'bá yí ìgǐlǐ, gō'dá Ôvârí rī úlǐ drí á'úzó 'būú lésí kí, "Ní ìgǐ tâ 'dī 'bá yí kô, ní áyé tâ rī 'dī 'bá yí rǐlǐ tâ kíríwá ró."

⁵ Gō'dá nǐngá sí, mǎlǎyíkâ gólâ pá-ágó lá drí 'bálé ìmvú ândrê drī gō'dá pá-ìjǐ lá drí 'bázó ìnyákú drī 'dī drí íyí drí-ágó ìngázó gólé 'būú 'álá ró. ⁶ Gō'dá drílâ ngázó tâ 'bálé mbârâkâ Ôvârí gólâ rī 'bá zāâ gbádú ǎdúkú ǎkó rī ká 'á, Ôvârí gólâ vó úrú 'álá rī 'bá 'bá ǎngó drī bē gō'dá kpá ngá lédrê-lédrê 'á lá rī 'bá yí bē ndrī rī. Gólâ kí nǐ rī, "Ôvârí tée tâ ázâ gō'dá kô. Ìtú-pá âcâ trá ì'dí nǒ. ⁷ Ní ârí drê, òzō mǎlǎyíkâ gólâ nǐ-drī-lâ-rǐ lá ró rī òvô gúníyá trá rī, Ôvârí á'dô tâ íyíkâ 'bálé trá rī 'é'á rú ndélé, nyé òzō gólâ drí á'dalé trá sísí tâ ǎngū 'bá íyíkâ gólíyí rī 'bá tâ âtí-âtí íyíkâ á'dalé òjílâ drí rī 'bá yí drí rī tí kí nǐ rī, yí tée ngá ázâ gō'dá kô ǎmbá òjílâ íyí ífíí ká ró rī 'bá yí pázó gō'dá lǎnǒ fézó gólíyí tâ íyíkâ gǎ 'bá dó rī 'bá yí drí."

⁸ Gō'dá nǐngá sí, má drí kpá Ôvârí rī úlǐ árízó 'būú lésí kí, "'Dǒvó ní nǐ wárāgā fínyáwá tǐ lá ìnjílí ìnjí 'dī trǒlé mǎlǎyíkâ gólâ rī 'bá ádrélé gō'dá pá lá ǎlô rī drí 'bázó ìmvú ândrê drī gō'dá ázâ rī drí á'dózó íyíkâ ìnyákú drī 'dī drīgá sí." ⁹ Gō'dá ìtí rī, má drí ngázó nǐlǐ mǎlǎyíkâ 'dī ngálâ wárāgā rī 'dī âtrǒlé. Gō'dá gólâ kí má drí rī, "Ní trǒ, ní nyâ ró. Á'dô á'dó'á ôrê-ôrê ró òzô ápé kátí ní drí nyārê lá 'á, gō'dá á'dô á'dó'á ònjí ró ní 'á lá." ¹⁰ Ìtí rī, má drí wárāgā rī 'dī trǒzó drīgá lá sí gō'dá nyálé. Wárāgā rī 'dī rī'á ôrê-ôrê ró pǎtǐ òzô ápé kátí ámbá sí-'bálé 'á, gō'dá má tē bē má 'á rī, rī'á ònjí ró.

11 Gõ'dá nīngá sī rī, mālāyīkā 'dī drī tā átázó má drī kī, “Dõvó ní rī zāâ tā âti-âti Ôvârí kâ átálé òrī ndrī āngó drī kâ rī 'bá yī drī ākí ākó gõ'dá kpá kúmú gólīyīkâ rī 'bá yī drī, ã'dô ró bē gólīyī drī drī ãdīzó tā ònjí ìyīkâ rī 'bá yī 'ásī.”

11

Tā tā mbì 'bá Ôvârí kâ rī rī 'bá yī drī tā ìyázó òjílā drī kī,

òjílā ndrī ãádī drī ngbāngbānō rī

1 'Dī vósī rī, ódrī fē mvá ngá ì'bī kâ fēzó má drīgá. Yésū kī má drī rī, Ní ngá ùrú nǐ'á vō gólá òjílā ámakâ drī rīzó rātáá 'élé Ôvârí drī rī ì'bīlì, gõ'dá ní ì'bī ró kpá tārābízā gólá rīzó ngá àjì bē rī zālè drī lá rī. Gõ'dá ní lá ró bē kpá òjílā rī 'bá rātáá 'élé Ôvârí drī tólá rī 'bá yī. 2 Kpálé ìtí rī, ní ì'bī à'dí-drī gólá jó àngí Ôvârí kâ 'dī kâ kô. Ní àyè ì'bī ākó lá, tálá à'dí-drī rī 'dī rī'á òrī àzā 'bá yī ndrī rī kâ. Òrī àzā 'dī 'bá yī à'dô ìyī Yērōsālémā rī rū'á rīzó 'á lá párá nyá'dí-rī-drī-lá-rī àjù 'bū 'bá tā trō 'bá trá rī yī 'bá yī ró.* 3 Má à'dô tā mbì 'bá ámakâ rī rī 'bá yī jō'á. Gólīyī à'dô ítá ìzā kâ sō'á, tálá gólīyī à'dô tā ìyá'á òjílā ndrī drī drī ãdīzó. Má à'dô drī-ácé ámakâ tá ámakâ átázó òjílā drī kàyì kútù-àlô-kámá-rī-drī-lá-ngá-nyá'dí-nâ (1,260) sī rī fē'á gólīyī drī.

4 Nī ndrē drē, fē rī gólīyī rī 'bá dō lófólè 'dī 'bá yī gõ'dá kpá lámā rī ádré 'bá ànyī Ôvârí gólá āngó drī 'bā 'bá rī ándrá 'dī 'bá yī ì'dī lámā rī 'bá tá mbì 'bá rī 'dī 'bá yī à'dalé rī ì'dī. 5 Òzō òjílā àzā àlô ùùjū tā trá 'ézó tá ònjí 'élé tá mbì 'bá rī 'dī 'bá yī drī rī, lāsì à'dô àfō'á gólīyī sī-'balé 'ásī òjílā rī gólīyī àjù-'bá-àzì ró 'dī 'bá yī lòzālè òdralé ngbá. Látì rī 'dī 'á rī, òjílā àzā gólá tá ùjū 'bá tá ònjí 'ézó gólīyī drī rī, pātī ãdūkū gólá 'dī kâ ìyīkâ ìnyákú kãà à'dô 'dē'á nī gólá bílì. 6 Kàyì gólīyī tá mbì 'bá rī 'dī drī rīzó rī'á tá âti-âti Ôvârí kâ ìyálé rī, gólīyī rī'á cú drī-ácé bē òzè 'bázó 'dìlì kô, gõ'dá kpá drī-ácé bē ìmvú ìnyákú drī rī 'bá yī òjázó à'dólé àrì ró, gõ'dá kpá lānō tì dùù àkí ākó āngó 'á rī 'bá yī 'bálé à'dólé, òzō gólīyī drī njílì 'élé rī tí.

7 Òzō gólīyī òndē tá ìyâ-ìyâ tá âti-âti Ôvârí kâ 'dī kâ trá rī, kōrōnyā ándrē ùjā ùrī-gá-dē gólá àjù 'bū 'bá Sātánā kâ ró rī à'dô àfō'á 'bú ándrē dī ngìlì-ngìlì 'dī 'ásī 'dèlé òmbā bē tá mbì 'bá rī 'dī 'bá yī drī. Gólá à'dô gólīyī ùfú'á. 8 Gõ'dá tá mbì 'bá 'dī 'bá yī àvō lá yī à'dô àyì'á látì àngí gólīyī jārībā kâ rī 'bá yī 'á vō Kúmú ámakâ Yésū rī fūzó rī 'á. Úlì mǎnīgō sī rī, úzì jārībā rī 'dī trá Sódómō, gõ'dá kpá Mǎsīrī, tálá òjílā rī 'bá vō 'dī 'bá yī 'ásī rī ì'dī rī 'bá òjílā Ôvârí kâ ùfúlì rī 'bá yī ì'dī. 9 Gólīyī àvō à'dô àyì'á vūdrì kàyì nâ cú ító 'à lá bē, òjílā òrī cé tìtì àlô-àlô à'dô ìyī ànǐ'á ndrélá. Gólīyī à'dô gā'á dó tá mbì 'bá 'dī 'bá yī àvō lá yī trólé 'bálé 'bú 'á. 10 Òjílā āngó drī sī gólīyī rú jā 'bá trá Ôvârí rú rī 'bá yī à'dô à'dó'á ìyī àyīkō ró, tálá òjílā rī 'dī 'bá yī àvō lá tāsī. Ítí rī, gólīyī à'dô ngá fēfē fē'á ìyī àzì-àzì yī drī, tálá tá âti-âti òjílā rī 'dī 'bá yī drī ìyálé 'dī 'bā òjílā trá ndrī òmbā ró.

11 Gõ'dá kàyì nâ cú ító 'à lá bē rī vósī, má Yōwánì ndrē Ôvârí trá rī'á lôvó-lôvó lédrē-lédrē kâ rī vō'á àvō rī 'dī 'bá yī 'á, gõ'dá àvō rī yī drī ngázó ádrélé ùrú lédrē-lédrē ró ìyī. Ítí rī, ùrī tá 'dī kâ drī gázó òjílā rōô gólīyī tá

* 11:2 11.2 Párá nyá'dí-rī-drī-lá-rī nōngá gõ'dá kàyì kútù-àlô-kámá-rī-drī-lá-ngá-nyá'dí-nâ rī 'bá vérēsì 3 'á 'dī 'bá yī rī'á úlì mǎnīgō 'ì. Tā ìfí lá rī'á nōtí. 'Dī tū àzā gólá àjù-'bá-àzì drī rīzó òjílā Ôvârí kâ lárākō lá yī 'élé ònjí ró rī ì'dī. 11:4 11.4 Nī zì Zēkārīyā kápītā 4.

rî 'dĩ ndrë 'bá trá 'dĩ yí rú. ¹² Nĩngá sī, Ôvârí drí tã átázó 'bũú lésĩ ngbálá-
ngbálá tã mbî 'bá rî 'dĩ 'bá yí drí kī, “Nĩ ânĩ nōlé.” Ítí rî, gólíyî drí ngázó
nĩlí mbârāsāsã lậgũ-lậgũ 'ásĩ nĩ'á filí vō gólá Ôvârí kã rî 'álá, ậjũ-'bá-ặzĩ
ndrĩ gólíyĩkã rî lĩfĩ drĩ lâ yí 'á. ¹³ Gõ'dá 'wãã kôrô ãnyákú drí ngázó rú
ìyálé gbĩ gbĩ gbĩ rōô lâ ró. Ítí rî, ặlô mùdrĩ 'ásĩ jó ặặặặ 'dĩ kã kã ùrũkặ
lã drí lô'dézó gõ'dá ặặặặ ùfũlĩ zặlồ kũtũ nặ-dặ-lặ-ngặ-rặ (7,000). Gõ'dá ùrĩ
drí gázó ặặặặ ặặặặ lặkĩ 'bá lếdrế-lếdrế ró rî 'bá yí rú, gõ'dá gólíyî drí
'dézó rĩ'á Ôvârí rî ãnặặặ ùrĩ drí. Gólíyî kĩ, “Ôvârí gólá 'bũú 'álá rî ì'dĩ rĩ'á
ặặặ kôrô.”

¹⁴ 'Dĩ ì'dĩ rĩ'á lặặặ ặặặặ ặặặặ rặ lặ ró rặ 'bá yí ì'dĩ, gõ'dá ngbãangbãnồ
rặ, lặặặ ặặặặ nặ lặ ró 'ế 'bá 'ế'á ặ'dólé rặ ì'dĩ nồ.

Tã mặặặặ kã Ôvârí kã nặ-dặ-lặ-ngặ-rặ lặ ró rặ drí gũnặặặ ặặặ kã

rặ vồzó rặ

¹⁵ 'Dĩ vồsĩ, mặặặặ kã nặ-dặ-lặ-ngặ-rặ lặ ró rặ drí ngázó gũnặặặ ặặặ kã rặ vồlé.
Gõ'dá 'wãã má drí ặặặặ dũũ gbórókồ ặặặặ úlặ ặặ'á 'bũú lésĩ ngbálá-ngbálá
kĩ,

“Ngbãangbãnồ, Ôvârí yí Yếsũ gólá drí ặặặặ ặặặặ nồ 'á rặ bế, gólíyî ì'dĩ
Kúmú ró kúmú ndrĩ ặặặ 'á nồ 'bá yí drặ lặ ặặặặ ặặặ kã zặ.”

¹⁶ Gõ'dá sặặ lế 'bá gólíyî nyặ'dặ-trặ-dặ-lặ-ngặ-sũ gólíyî rặ 'bá kặ kặ kặ
ặặ kã drặ Ôvârí ặặặ rặ drí ngázó ặặ drặ ặặặ ặặặ kã drặ gõ'dá Ôvârí
rặ ãnặặặ. ¹⁷ Gólíyî kĩ,

“Ôvârí Kúmú ặặặ kã, nặ rặ'á mbặặ kã ndrặ lặ ró,
nặ ặ'dồ trá bế kồ ítồ vồ 'ásĩ gõ'dá kặ ặ'dó 'bá bế ngbãangbãnồ,
mặ 'ế ặặ-ặặ nặ drặ, tặặ nặ cú rặ'á mbặặ kã ặặ bế,
gõ'dá tã ặặ kã ặ'dá trá kĩ, nặ rặ'á kúmú 'ặ ặặ drặ lặ.”

¹⁸ Ôrặ ndrặ rặ'á ặặ 'á lế ặặ bế rồô nặ rú,
gõ'dá ặặồ nồ rặ trá rặ'á kặặ gólá gólíyî drí 'á lế ặặ ặặ kã gólíyî rú
rặ ndrếzó rặ ì'dĩ.

Kặặ gólá nặ drặ lặặ fếzó gólíyî ndrặ ặặặ ặặ kã ùfũ 'bá rặ 'bá yí drặ rặ ặặ
trặ.

Gõ'dá kặặ gólá nặ drặ drặ-ặ fếzó lặjồ 'bá ặặ kã tã ặặ 'bá ró rặ 'bá yí drặ
gõ'dá gólíyî ndrặ ặặ ặặ 'bá ró rặ 'bá yí bế rặ ì'dĩ nồ.

Kặặ ặặ trá ặặ gólíyî ặặ 'á rặ 'bá ặặ-ặặ ặặ lế tã ặặ 'ế lế rặ 'bá yí
ùfũzó.”

¹⁹ Gõ'dá nĩngá sĩ, jồ tặặ-tặ jồ Ôvârí kã kã gólá 'bũú 'álá rặ drặ rồ nặzó
hồwếế. Jồ 'dĩ 'á tồ lặ rặ, má ndrế sặndũkũ gólá cú tặ-dặ lế lế Ôvârí kã 'bặ lế
ặặ ặặ kã bế rặ bế yí 'á rặ trá. Ítí rặ, vồ drặ lặgũzó ndrặ ndrặ, mồgbárá drặ
lồndrốzó, gõ'dá ặặ kã drặ rồ ặặ kồgbồ-kồgbồ, gõ'dá sặ drặ lô'dézó ặặ
lặ drặ.

12

Tã Sặặặ drí rồ cếzó kặặ ặặặ Ôvârí kã ùfũlặ rặ

¹ Nĩngá sĩ, má drí tã lặặ kồ ặặ 'bũú 'álá rặ ndrếzó. Má ndrế ồkồ ặặ
trặ, gólá sồ ítá lậgũ-lậgũ ặặ kặ ì'dĩ yí rú, gõ'dá gólá rặ'á ặặ'á párá drặ.
Gólá sồ ngá gólá ặ'ặ'ặặ mùdrặ-dặ-lặ-ngặ-rặ rặ 'bá yí lô'ặzó dặ gặ rồ
lặ sặ rặ ì'dĩ yí drặ. ² Ồkồ rặ 'dĩ cú rặ'á 'á bế gõ'dá gólá trá ặặ 'ế'á tặ. Gõ'dá
mặ lặế-lặế tặ rặ kã drặ sặ rặ, gólá drặ trếzó ùrũ.

³ Nĩngá sĩ, má drí kặ tã lặặ kồ ặặ ndrếzó. Má drí ặặ ặặ kặ kặ ùrặ
dặ 'bá ặ kặ má rồ rặ ndrếzó. ặặ rặ 'dĩ drặ lặ yí rặ'á nặ-dặ-lặ-ngặ-rặ cú í'yá bế rặ'á

zãlô mùdrí. Gõ'dá gólâ sô ápã kúmú kâ rí ì'dí drĩ 'dĩ 'bá yí drĩ sĩ ãlô-ãlô.
 4 Gólâ drí íyí ãvĩ 'dĩ 'bãzó kóyó'bí ró gõ'dá ãlô nã 'ásĩ ì'bì'bìwã kã 'bũu 'álâ
 rí 'bá yí ãkũlĩ vólé lô'délé ìnyákú drĩ.* Ìnĩ ãndrê 'dĩ trá rĩ'á ádré'á òkó
 gólâ 'è 'bá trá mvá ãlĩ 'dĩ ándrá, tãlã òzô úútĩ mvá rí 'dĩ trá rí, kôro yí drí
 tẽzó lâ vólé.

5 Má ndrê òkó 'dĩ tĩ mvá trá mvá ágó ró. Mvã rí 'dĩ â'dô â'dó'á kúmú
 ró òrĩ ndrĩ gólĩyĩ ãngó 'á rí 'bá yí drĩlĩ, gõ'dá gólâ â'dô kpã lãñô fẽ'á ãmbã
 gólĩyĩ tã ònjĩ 'è 'bá rí yí drí. Gõ'dá útĩlĩ bẽ mvã 'dĩ trá rí, ódrĩ ìngázó lâ
 trölé 'wãã nĩzó ì'dí bẽ lâ Ôvãrí ngálã. 6 Nĩngã sĩ rí, mvã rí 'dĩ ándrê lâ drí
 rãzó vólé òmã 'álã. Tólã rí, Ôvãrí êdê vò trá gólâ drí rĩzó, gólâ rí vò ndrêlé
 kãyĩ kútũ-ãlô-kámã-rĩ-drĩ-lã-ngã-nyã'dĩ-nã (1,260) sĩ.*

7-8 Gõ'dá nĩngã sĩ, má drí ãjú 'dẽ 'bã vò Ôvãrí kã rí 'álã rí ndrêzó. Gõ'dá
 mãlãyĩkã Ôvãrí kã ãmbã ró zĩlĩ Mãyĩkõlõ gõ'dá gólĩyĩ 'dẽ 'bã gólâ vósĩ rí
 'bá yí bẽ drí ngãzó ìyĩ ãjú 'bũlĩ ìnĩ ándrê 'dĩ bẽ gõ'dá kpã gólĩyĩ 'dẽ 'bã gólâ
 vósĩ rí 'bá yí bẽ. Ìnĩ ándrê 'dĩ gólĩyĩ 'dẽ 'bã gólâ vósĩ rí 'bá yí bẽ 'bũ ìyĩ
 ãjú trá tákányĩ. Lé ìtĩ rí, Mãyĩkõlõ yí ãjú 'bũ 'bã íyĩkã rí 'bá yí bẽ ðĩ kôro
 gólĩyĩ drĩ sĩ ãjú 'bũ 'bã gólãkã rí 'bá yí bẽ. 9 Gõ'dá ìtĩ rí, Mãyĩkõlõ yí drí
 ìnĩ ándrê 'dĩ rũzó gõ'dá ádrólé vólé vò 'bũu 'álã rí lésĩ ãvũlĩ ãngó drĩ ndrĩ
 'dó gólĩyĩ 'dẽ 'bã trá gólâ vósĩ rí 'bá yí bẽ. Ìnĩ ándrê rí 'dĩ rú lâ rĩ'á Sãtãná,
 gólâ ì'dĩ rĩ'á kúmú lĩndrĩ ònjĩ rí 'bá yí kã. Gõ'dá gólâ kpã ì'dĩ ìnĩ gólâ ãkũ
 ró sĩsĩ nã 'bã yí sĩ, rĩ 'bã trá rĩ'á òjĩlã ndrĩ ãngó drĩ 'á rí 'bã yí ádólé rí
 gõ'dá kpã bũũ ngbãngbãno rí ì'dĩ.

10 Gõ'dá nĩngã sĩ, má drí ázãkõlã 'dĩ gbórókõ lâ árizó ngbãlã-ngbãlã vò
 'bũu 'álã rí lésĩ kĩ,
 "Ôvãrí pã òjĩlã íyĩkã trá.

Òjĩlã ndrĩ ndrê gólâ rí mbãrãkã ãkĩ Kúmú ró 'dĩ trá,
 gõ'dá gólĩyĩ ndrê mbãrãkã ãkĩ Krístõ gólâ drí njĩlĩ ãmã pã 'bã ró rí, kã
 rí kpã trá.

Nĩ ndrê drê, Sãtãná gólâ rĩ 'bã trá rĩ'á ádréle Ôvãrí ándrá kãrá rĩlĩ tã lô'bãlé
 ì'dĩ ãmã ádrúpĩ yí rú rí,
 áãdrõ gólâ trá vólé Ôvãrí ngã lésĩ ãvũlĩ ãngó drĩ 'á.

11 Gõ'dá ãmã ádrúpĩ yí trõ tã gólâ drĩgã sĩ,
 tãlã gólâ lô'bã tã ònjĩ bẽ gólĩyĩ rú Ôvãrí drí rí,
 gólĩyĩ kĩ gólâ drí rí, 'Ôvãrí áyê ãmã trá tã ònjĩ ãmãkã 'ásĩ,
 tãlã Yésũ Kãbĩlĩkĩ drĩ tĩtĩ kã ró rí úfũ trá ãmã vò 'á.'
 Gólĩyĩ pẽ gólâ, tãlã gólĩyĩ rí trá tã lèlẽ sĩ tã Yésũ kã 'á,
 òzõ kpálé úfũ gólĩyĩ tã lâ tãsĩ rí.

12 Bẽ trá ìtĩ rí, 'dõvó gõ'dá, Äyĩkõ! Äyĩkõ!
 Änĩ òjĩlã gólĩyĩ ndrĩ rĩ 'bã 'bũu 'álã rí 'bã yí ãã'dô äyĩkõ ró.
 Gõ'dá ìzã kõkõ, ìzã kõkõ äní òjĩlã gólĩyĩ ndrĩ rĩ 'bã ãngó drĩ 'á tólã rí yí drí!
 Nĩ â'dô â'dó'á lãñô ándrê bẽ, tãlã Sãtãná cã trá ãngó drĩ 'ásĩ.
 'Dõvó gólĩyĩ ìzã ògã äní lĩfĩ.
 Sãtãná rĩ'á òmbã ró tãlã gólâ nĩ trá kĩ nĩ rí,

Ôvãrí ãã'dô bí 'è'á kãyĩ íyĩkã rí 'bãlé rú ndrêlé."

13 Gõ'dá ìnĩ ándrê ònjĩ 'dĩ nĩ bẽ trá kĩ, áãvũ yí trá vólé 'bũu lésĩ ìnyákú
 drĩ nólé rí, drĩlã ngãzó rĩ'á òkó gólâ mvã tĩ 'bã trá nõ drölé. 14 Kpálé ìtĩ

* 12:4 12.4 ì'bì'bìwã 'dĩ 'bã yí ä'dã tã mãlãyĩkã yí drí lèlẽ 'dẽzó Sãtãná vósĩ kúmú ró Ôvãrí rí vò
 'á rí ì'dĩ. * 12:6 12.6 Kãyĩ kútũ-ãlô-kámã-rĩ-drĩ-lã-ngã-nyã'dĩ-nã 'dĩ úlĩ mãnĩgõ 'í. Tã ífĩ lâ rĩ'á
 nõtĩ. 'Dĩ kãyĩ gólã ãjú-'bã-ãzĩ drí rĩzó òjĩlã Ôvãrí kã lãrãkõ lâ yí 'èlẽ ònjĩ ró rí ì'dĩ.

rí, ódrí úfú fězó rĩ òkó rí 'dĩ drí, tǎlâ gólâ òngâ ró bê ì'dí sǐ lâ òzò áří kǎtí ngá pǎlê volé ìnĩ ònjí 'dĩ drí gá sǐ, nǐ'á vò édélé trá gólâ rí nyǎnyǎ drí òmǎ 'álâ nǎ 'álâ, 'dĩ tǎlâ órǐ ró gólâ rí vò ndrélé tólâ ndrô nǎ sǐ cú ító 'á lâ bê.*
 15 Gõ'dá nǐngá sǐ, ìnĩ ònjí 'dĩ drí ìmvú lô'dézó yí 'ásí áyágá àndrê kǎtí gólê òkó 'dĩ ngálâ, tǎlâ ìmvú rí 'dĩ ùdì ró bê gólâ bê volé. 16 Lé ìtí rí, ìnyákú drí lǎfâ nyízó rĩ ìmvú 'dĩ sězó ngbá volé gõ'dá òkó 'dĩ drí ngá pǎzó. 17 Tǎlâ tǎ 'dĩ tǎsǐ rí, ìnĩ ònjí 'dĩ drí â'dózó òmbâ ró rōò òkó 'dĩ bê, gõ'dá drílâ ngázó nǐ'á àjù 'bùlì òkó 'dĩ mvá lâ yí àzâ gólíyí â'dó 'bá ndrĩ òjílâ rí 'bá tǎ 'bǎ'bǎ gólíyí Ôvǎrǐ kǎ rí ìnjílì, gõ'dá kpá tǎ pǎtǐ gólâ Yésù drí â'dalé trá gólíyí drí rí 'bá yí bê.

13

1 Nǐngá sǐ, ìnĩ ònjí rí 'dĩ drí ngázó nǐ'á àdrélé ìmvú àndrê tǐ 'álâ.

Tā Sātánā drí òjílâ àngó drǐ rí 'bá yí àdózó kōrōnyā ònjí rĩ rí 'bá yí sǐ

Gõ'dá ìnĩ àndrê ònjí 'dĩ òtírǐ rĩ àdrélé ìmvú àndrê 'dĩ tǐ tólâ rí, má drí kōrōnyā àzákólâ ùrǐ-gá-dě ró rí ndrězó rǐ'á àfô'á ìmvú àndrê 'dĩ 'ásí. Kōrōnyā rí 'dĩ cú rǐ'á drǐ bê nǐ-drǐ-lâ-rǐ, gõ'dá kpá cú í'yá yí bê zǎlô mùdrí. Gólâ àsá ápá kúmú kǎ rí 'bá yí ì'dí í'yá 'dĩ 'bá yí drǐ sǐ àlô-àlô cé tǐtǐ. Gõ'dá gólâ àmǎ Ôvǎrǐ rí rú trá ìgílì drǐ 'dĩ 'bá yí rú sǐ 2 Kōrōnyā 'dĩ rú'bá lâ rǐ'á òzò àlígí kǎtí, gõ'dá pá lâ yí ìnyágó lâ yí bê ìyíkâ rǐ'á òzò kōrōnyā rǐ'á zǐlâ bíyā rí kǎtí, gõ'dá tǐ lâ rǐ'á òzò kǎmǐ kǎtí. Ìnĩ 'dĩ fě mbârâkâ ìyíkâ trá kōrōnyā rí 'dĩ drí tǎ yí drí lélé rí 'ězó. 3 Gõ'dá kōrōnyā rí 'dĩ drǐ lâ àlô rí rǐ'á cú lǎzè àndrê bê gólâ rí 'bǎlê â'dólé ókǐzò úfú trá fǐfǐ rí kǎtí gõ'dá lǎzè rí 'dĩ jǎ trá jǎjǎ. Ítí rí, òjílâ ndrĩ àngó drǐ 'á rí 'bá yí tǐ lâ yí drí â'dízó kōrōnyā rí 'dĩ drí sǐ, gõ'dá gólíyí drí ngázó rǐ'á ìnjílâ. 4 Ítí rí, òjílâ ndrĩ 'bǎ ìyí lǎnjǐ trá ìnĩ àndrê 'dĩ rú, tǎlâ gólâ fě mbârâkâ trá kōrōnyā rí 'dĩ drí. Gólíyí ìnjǐ kpá kōrōnyā rí 'dĩ nyǎnyǎ lâ tǎ àtá sǐ kǐ, "À'dí ìyíkâ ì'dí àmbâ ró òzò kōrōnyā nò kǎtí yǎ? À'dí â'dò ícá'á rú fǐlì gólâ bê rí nǐ yǎ?"

5 Ááyè kōrōnyā rí 'dĩ trá ìyí àrúlì ìyí 'bǎlê â'dólé òvǎrǐ ró, gõ'dá kpá â'dólé mbârâkâ bê párá nyà'dí-rǐ-drǐ-lâ-ngâ-rǐ sǐ.* 6 Gólâ ngá trá rǐ'á úlì Sātánā kǎ àtálé ì'dí Ôvǎrǐ rú, â'dò Ôvǎrǐ kǎ rú, vò Ôvǎrǐ kǎ rú gõ'dá kpá gólíyí ndrĩ rí 'bá Ôvǎrǐ bê 'bùù 'álâ rí 'bá yí rú. 7 Sātánā fě mbârâkâ trá gólâ drí àjù 'büzó òjílâ Ôvǎrǐ rí nyǎnyǎ kǎ bê, gõ'dá kpá tǎ trözó volé drí gá lâ yí 'ásí. Gõ'dá Sātánā fě kpá mbârâkâ trá gólâ drí â'dózó kúmú ró òrǐ drǐlì ndrĩ àkí àkó, gõ'dá gólíyí 'bǎlê ìyí rólé. 8 Ôjílâ ndrĩ àngó drǐ gólíyí rú jǎ 'bá trá Ôvǎrǐ rú rí 'bá yí â'dò ìyí kōrōnyā 'dĩ ìnjǐ'á, gõ'dá â'dó kò gólíyí rú lâ ìgílì trá àkú ró nǎ sǐ àkpākā'dǎ Ôvǎrǐ 'bǎá drē àngó kò búkū Kǎbílìkǐ drǐ tǐtǐ kǎ gólâ fǐlì trá rí kǎ 'á rí 'bá yí ì'dí. Búkū rí 'dĩ rǐ'á gólâ òjílâ gólíyí â'dó 'bá lédrē-lédrē ró zǎà gbádú rí 'bá yí rú lâ yí ìgízó 'á lâ rí ì'dí.

9 Ôjílâ gólâ â'dó 'bá cú bǐ bê rí, 'dövó gólâ àârì úlì má drí 'è'á àtálâ nò 'bá yí.

10 Òzò Ôvǎrǐ ònjǐ nǐ trá òmbélé 'bǎlê gǎnǐmǎ 'á rí,

gõ'dá tǎ pǎtǐ ró, áâ'dò ànǐ òmbé'á trólé 'bǎlê gǎnǐmǎ 'á.

Gõ'dá òzò Ôvǎrǐ ònjǐ nǐ trá 'è'á fǐlâ lǐgú àndrê sǐ rí,

* 12:14 12.14 Ndrô nǎ cú ító 'á lâ bê gõ'dá kpá kǎyì kútù-àlô-kámá-rǐ-drǐ-lâ-ngâ-nyà'dí-nà 'dĩ tǎ ìfí lâ rǐ'á nòtí. 'Dĩ kǎyì gólâ àjù-'bá-àzǐ drí rǐzó òjílâ Ôvǎrǐ kǎ lǎrâkò lâ yí 'èlê rí ì'dí. * 13:5 13.5 Párá nyà'dí-rǐ-drǐ-lâ-ngâ-rǐ 'dĩ úlì mǎnìgò 'í. Tǎ ìfí lâ rǐ'á nòtí. 'Dĩ kǎyì gólâ àjù-'bá-àzǐ drí rǐzó òjílâ Ôvǎrǐ kǎ lǎrâkò lâ yí 'èlê rí ì'dí.

pãtĩĩ áâ'dô ání fũ'á té lĩgú ândrê sĩ.

Ítí rĩ, 'dôvó ânĩ òjílã Ôvârí kã ăætũ fĩĩ kâyi gólã lãŋõ kã rĩ sĩ, gõ'dá rĩzõ bê lĩfĩ 'bã'bã sĩ kúmú drĩĩ.

¹¹ Gõ'dá 'dĩĩ vósĩ rĩ, má drĩ kōrōnyã ngĩĩ lâ ũrĩ-gã-dẽ ró rĩ ndrẽzõ, gólã âfõ trá ãnyákú 'ásĩ. Í'yá lâ yĩ rĩ'á zãlõ rĩ òzõ kãbĩlĩkĩ í'yá kãtĩ, gõ'dá âtã úlĩ gbórókõ bê òzõ ãnĩ ândrê 'dĩ kã rĩ tí. ¹² Gõ'dá kōrōnyã rĩ gógó 'dĩ âdrê kōrōnyã gólã sĩsĩ â'dó 'bã cú lãzê ândrê gólã jã 'bã kpã trá 'dĩ bê rĩ ândrá, gõ'dá gólã kpã cú mbârãkã ãlõlã gólã sĩsĩ 'dĩ kã rĩ tí rĩ bê. Mbârãkã rĩ 'dĩ sĩ rĩ, gólã 'bã òjílã ãngó 'á gólĩyĩ rũ jã 'bã trá Ôvârí rũ rĩ 'bã yĩ ãkĩ ãkõ kōrōnyã gólã sĩsĩ rĩ ãnjĩlĩ í'dĩ. ¹³ Kōrōnyã gólã rĩ lâ ró 'dĩ 'ê tã tĩ drĩ â'dízõ drĩlã yĩ sĩ rĩ trá rõõ. Gólã 'bã lãsi â'délé vũdrĩ 'bũũ lésĩ ãnyákú drĩĩ òjílã ndrĩ lĩfĩ drĩ 'á. ¹⁴ Gólã âdõ òjílã gólĩyĩ rũ jã 'bã trá Ôvârí rũ ndrĩ ãngó drĩĩ rĩ 'bã yĩ trá, tãlã tã dũũ tĩ drĩ â'dízõ drĩlã yĩ sĩ mbârãkã lâ yĩ fêlê trá gólã drĩ rĩzõ tã rĩ 'dĩ 'êlê rĩ 'bã yĩ sĩ. Gólã 'ê tã gólĩyĩ tĩ drĩ â'dízõ 'dĩ 'bã yĩ 'dĩ kōrōnyã sĩsĩ lãzê lâ drĩ jãlê trá nã 'bãzõ â'dólê ãnjĩlĩ ãnjĩ. Gólã âtã tã òjílã drĩ kōrōnyã gólã sĩsĩ lãzê bê gõ'dá jã 'bã trá 'dĩ lĩndrĩ lâ êdélé. ¹⁵ Ófê mbârãkã trá gólã drĩ, â'dõ ró bê lédrê-lédrê fêzõ lĩndrĩ kōrōnyã sĩsĩ 'dĩ kã òjílã drĩ êdélé 'dĩ drĩ, â'dõ ró bê lĩndrĩ rĩ 'dĩ drĩ ícãzõ úlĩ âtálê. Gõ'dá ófê mbârãkã kpã drĩlã òjílã ndrĩ gólĩyĩ tã-drĩ lã 'bã kô lĩndrĩ kōrōnyã sĩsĩ 'dĩ kã ãnjĩzõ rĩ 'bã yĩ ùfúzõ.

¹⁶ Gõ'dá gólã lô'bã kpã lãmbé ngã lípĩ kã rĩ 'bã yĩ trá òjílã ndrĩ rũ sĩ, 'dĩ rĩ'á òjílã ãngĩ ãngĩ, òjílã tãkõ, ngã-tĩ dũũ 'bã, ngã ãkõ lé 'bã, rãgĩĩ gõ'dá kpã gólĩyĩ â'dó 'bã rãgĩĩ ró kô rĩ 'bã yĩ bê. Ólõ'bã lãmbé rĩ 'dĩ gólê drĩ-ágó lâ yĩ 'á ngãtã ándrá-gã-sĩlĩ lâ yĩ 'ásĩ. ¹⁷ Òzõ nĩ ãzã â'dõ trá cú ítĩ lãmbé rĩ 'dĩ ãkõ rĩ, ngã gĩgĩ ngãtã ngã lãzĩ-lãzĩ trá yũ'dãwã ní drĩ. Lãmbé rĩ 'dĩ rĩ'á kōrōnyã 'dĩ rũ lâ í'dĩ gõ'dá â'dã kpã ngã lãlã gólã rĩ rũ 'dĩ â'dã 'bã rĩ í'dĩ. ¹⁸ Òzõ nĩ ãsũ tã mãnisĩ rĩ, nĩ â'dõ nĩ'á lâ kĩ, úlĩ ítõ ngã lãlã gólã 666 nõ kã rĩ'á òjílã rũ 'ĩ.

14

Tã Kãbĩlĩkĩ drĩ tĩtĩ kã ró rĩ tãsĩ òjílã gólãkã rĩ 'bã yĩ bê

¹ Gõ'dá má drĩ ngã ãzã ndrẽzõ. Ngã gólã má drĩ ndrêlê rĩ rĩ'á jãrĩbã Ôvârí kã rĩ í'dĩ, úlĩ mãnĩgõ sĩ rĩ, úzĩ Ziyónã. Ngã lédrê-lédrê sũ rĩ 'bã yĩ gõ'dá gólĩyĩ sĩsĩ-lésĩ ró rĩ 'bã yĩ rĩ'á ãyĩ Ôvârí lãgãtĩ sĩ dĩrĩ. Má ndrê Kãbĩlĩkĩ drĩ tĩtĩ kã rô gõ'dá òjílã dũũ cãlê kútũ kãmã-ãlõ-nyã'dĩ-rĩ-drĩ-lã-ngã-sũ (144,000) bê 'dó âdrê'á tólã gólã bê Ôvârí ándrá. Ílgĩ Kãbĩlĩkĩ rĩ 'dĩ rũ lâ trá átã lâ bê òjílã rĩ 'dĩ 'bã yĩ ándrá-gã-sĩlĩ lâ yĩ 'ásĩ ndrĩ kãkãrã. ² Gõ'dá má drĩ lōngó gólã 'bũũ lésĩ rĩ ârízõ, lũ'ũ-lũ'ũ lâ rĩ'á òzõ lĩmvũ gólã rĩ 'bã lãdãlê, ngãtã lãsólê òlê drĩĩ sĩ rũũ rĩ kãtĩ, gõ'dá kpã òzõ mōgbãrã drĩ ndrõrê kãtĩ, ãsõ-ãsõ ró bĩ 'á òzõ kũ'dĩ ãwõ kãtĩ. ³ Òjílã dũũ 'dĩ 'bã yĩ rĩ'á lōngó ó'dĩ ngõ'á Ôvârí rĩ lũyízõ. Òjílã ãzãkã ãlõ ícã kô lōngó rĩ 'dĩ nĩlĩ ngólê, cê òjílã gólĩyĩ kútũ kãmã-ãlõ-nyã'dĩ-rĩ-drĩ-lã-ngã-sũ Yésũ drĩ drĩ lâ yĩ tĩlĩ trá rĩ 'bã yĩ í'dĩ. ⁴ Òjílã rĩ 'dĩ 'bã yĩ ãnjĩ ãyĩ Ôvârí í'dĩ. Gólĩyĩ ãzãã tã kô ãyĩ nyãányã drĩ 'dẽzõ ôvârí ãbãrãdãgõ ró rĩ 'bã yĩ vósĩ. Gólĩyĩ 'dê ãyĩkã zãã Kãbĩlĩkĩ drĩ tĩtĩ kã rĩ vósĩ, võ drĩlã nĩzõ 'á lâ rĩ 'bã yĩ 'ásĩ, tãlã Kãbĩlĩkĩ rĩ 'dĩ nĩ gólĩyĩ nĩ, gõ'dá gĩ gólĩyĩ kpã nĩ lōgólê ãyĩ òjílã ndrĩ ãngó drĩ kã lãfálê sĩ â'dólê ngĩngĩ lâ òjílã Ôvârí kã ró gõ'dá ãyĩ nyãányã bê. ⁵ Òjílã rĩ 'dĩ 'bã yĩ ádõ ãyĩ ãzĩ-ãzĩ ònjõ sĩ rĩ kô. Sãtãnã ããŋõõ tã gólĩyĩ rũ tã ònjĩ tãsĩ rĩ kpã kô ãlõwãlã.

Mälâyíkã nã drî-mbílí sô 'bá òjílã òfî drî ádîzó rî

⁶ Nĩngá sî, má drî mälâyíkã Ôvârí kã äzã ndrëzó rî'á ngã'á 'bũü ágá 'álã. Gólã rî'á cú tã âti-âti Ôvârí kã gólã ädükũ lâ ró drî ádîzó rî bê iyálé òjílã ängó drî äkí äkó rî yî drî, ä'dô ró bê gólîyî drî drî ádîzó tã ònjí iyíkã rî 'bá yî 'ásî. ⁷ Gólã iyã tã âti-âti rî 'dî trá ngbálã-ngbálã kî nî rî, “Änî òjílã, nî rô Ôvârí! Nî ìnjî gô'dã nî lûyî ró ämbã gólãkã rî, tãlã ìtú lâ äwû trá ändrô gólã drî tã òjílã kã kîzó. Ìtí rî 'dôvó, nî tî 'ã'î vüdrî gólã drî, gólã 'bũü 'bã 'bá nî ängó drî bê gô'dã ngã ndrî kâkâpã äkí äkó 'álã rî 'bá yî bê rî drî.”

⁸ Gô'dã nĩngá sî, mälâyíkã äzã drî ä'dëzó gólã sîsî 'dî vó gô'dã tã ätálé kî, “Jãrîbã ängí zîlî Bãbîlônã 'dî, ó'è trá úfúlã, tãlã kúmú jãrîbã nã kã nã rî òjílã ängó kã ädólé ndrî, ä'dô ró bê gólîyî drî rîzó ôvârí äbãrãdãgô ìnjîlî ì'dî, òzô òkó gólã rî 'bá ägô ädólé ôdrã sî äyîlî yî bê ävë drî rî kâtî.”

⁹ Gô'dã nĩngá sî, mälâyíkã gólã nã lâ ró rî drî äcázó, gô'dã drîlã tã ätázó kpã ngbálã-ngbálã kî,

Òjílã äzã gólã kôrönyã ändrë ùrî-gã-dë ró 'dî lîndrî lâ ìnjî 'bá rî, ngãtã òjílã äzã gólã ä'dó 'bá cú lâmbé kôrönyã rî 'dî kã bê ändrã-gã-sîlî 'á ngãtã drî 'á yã rî, ¹⁰ Ôvârí ä'dô ä'dó'á ömbã ró gólã bê, gólã ä'dô ödrã gälãhã rî mvü'á ìgã mvã ömbã ònjí tëtë Ôvârí kã rî kã rî 'ásî. Ää'dô gólã rî 'bã'á mvülã zãã ngbálã, gô'dã gólã ä'dô ìzã kôkô nã'á yî drî lãsî sî gô'dã bãrütî sî mälâyíkã Ôvârí rî nyãányã kã rî 'bá yî ändrã Kãbîlîkî drî tîtî kã rî bê. ¹¹ Gô'dã öcîkã lãsî tîbë gólã rî zã 'bã 'dî kã 'dî ndëé rû kô älôwálã. Ìtí rî, òjílã gólîyî rî 'bã kôrönyã ändrë 'dî ìnjîlî lîndrî lâ bê, gô'dã kpã gólîyî ä'dó 'bá iyî lâmbé lâ bê rî 'bã yî îcã iyî kô rîlî tã ä'dî sî kpálé ngácî sî ngãtã ìtú sî.

¹² Ìtí rî, 'dôvó òjílã Ôvârí kã örí iyî tã lëlë sî Ôvârí 'á. Gô'dã gólîyî ö'è ngã gólîyî Ôvârí drî rî'á tã lâ 'bãlë gólîyî drî 'ëlë rî ì'dî, gô'dã òfî 'bã'bã ì'dî älô Yësü vó.

¹³ Gô'dã nĩngá sî, má drî òjílã äzã gbórókô lâ ärízó 'bũü lésî kî nî rî, “Nî ìgî tã nõtî. Ôvârí ä'dô ändrã-tãndî fë'á òjílã gólîyî rî 'bã drë zãã tã lëlë sî Kúmú Yësü 'á rî 'bá yî drî, kãyî gólîyî drî ödrãzó lãjó'bã Ôvârí kã ró rî tú.” Gô'dã gólã ätã tã kî, “Äwô, Lîndrî Tãndî Ôvârí kã ätã tã pãtî 'î ìtölë ändrô nô rî, lôsî ängí gólîyíkã ndë rû trá, gólîyî ä'dô rî'á tîtî ró, gô'dã gólîyî ä'dô ä'dó'á äyîkô ró, tãlã gólîyî ä'dô drî-ä úsú'á ngã gólîyî drî 'ëlë trá rî 'bá yî tãsî.”

Ôvârí cã òjílã ängó drî rî 'bá yî lãfã lâ tãlã lânjô fëzó gólîyî

drî ädî 'bã kô rî 'bá yî drî

¹⁴ Gô'dã má drî ngã äzã ndrëzó. Ngã má drî ndrëlé rî rî'á mbãrãsãsä ängí mvëëmvë 'î, gô'dã 'dîyî pã 'bã úrú lésî rî ì'dî rî'á mbãrãsãsä ängí mvëëmvë 'dî drî.* Gólã cú ápã drî-ä ró dáãbô 'ásî rî bê yî drî, gô'dã kpã cú lîgú ngã ämvú 'ásî rî 'bá yî ònjô kã bê yî drîgã. ¹⁵ Nĩngá sî, mälâyíkã jó Ôvârí kã lésî rî drî äcázó, gô'dã drîlã tã iyázó ngbálã-ngbálã òjílã gólã rî 'bã rîlî mbãrãsãsä drî 'dî drî kî nî rî, “Nî trô lîgú ánîkã 'dî, gô'dã nî nî ró bê ìtölë ädrúgú njölë, tãlã ìtú lâ äwû trá ändrô. Ìtí, ädrúgú ängó drî nô kã gólîyî ä'dó 'bã ndrî òjílã Ôvârí kã ró rî trá nyé ìnjî-ìnjî lâ ró njölë.” ¹⁶ Ìtí

* **14:14** 14.14 Úlî gólîyî Yôwãní drî ìgîlî nõngã rî rî'á 'òjílã lëndrë 'bã òjílã mvã kâtî”. 'Dî rî'á úlî mãnîgô 'î 'dîyî pã 'bã rî tãsî. Tã 'dî tãsî, ókî nî rî 'dî Yësü ì'dî.

rî, 'wââ òjílâ mbârāsāsā drī 'dī drí ngāzó ãdrúgú tā lâ 'bālê trá 'dī ñólê. Gólâ ñò ãdrúgú rî 'dī trá ndrī.

¹⁷ Gõ'dá nīngá sī, mālāyíkā āzâ drí kpá âcázó jó Ôvârí kâ rî lésī. Gólâ kpá cú rī'á līgú ngá ámvú kâ līnjī 'bá trá rī òṅō kâ bê yí drīgá. Līgú rī 'dī rī'á cīcī ró néné. ¹⁸ Nīngá sī, mālāyíkā āzâ drí kpá âcázó tārābízā rīzó ngá ãjī bê rī zālê rī tí lésī ró. Gólâ íyíkâ ī'dī gólâ rī 'bá rī'á lāsī gólâ rīzó ngá ãjī bê rī zālê rī vó lâ ndrêlé rī. Gõ'dá drílâ tā átázó mālāyíkā gólâ līgú cīcī bê rī drí kī, "Ní ndrê fê lõ'wâ āngó drī 'á, gólâ rī'á zīlâ gārāpē rī līnjī, gõ'dá kâ trá. Fê lõ'wâ rī 'dī â'dâ òjílâ ndrī āngó drī 'á gólīyī Ôvârí rī rō 'bá kô rī 'bá yī ī'dī. Bê ītī rī, ní trō līgú ñózó lâ." ¹⁹ Ītī rī, mālāyíkā 'dī drí līgú trōzó nī'á ìvī bê lâ gõ'dá fê lõ'wâ 'dī 'bá yī āgāzó trōlé nī'á dālâ vō édélé rīzó zālâ òdrá kâtí rī 'álâ. Vō rī 'dī â'dâ lāṅō īzā kōkō bê Ôvârí drí rī'á fēlâ rī ī'dī. ²⁰ Vō rī 'dī rī'á gārā drī Yērōsālémā 'ásī. Ózâ fê lõ'wâ rī 'dī līmuvú lâ drí áfōzó òzō ārí kâtí vō rīzó zālâ 'dī 'á dīlī òzō līmuvú áyágá kâ rī kâtí, 'dīlī âcê lâ rī'á kīlōmītīrī kámá-nâ gõ'dá fīfī lâ rī'á ānyī mítīrī rī.

15

Tā mālāyíkā ñjī-drī-lâ-rī rī 'bá yī drí īzā kōkō dāzó ñjī-drī-lâ-rī sāánī 'ásī āngó drī 'á rī

¹ 'Dīlī vósī, má drí tā lārākō ândrê āzâ ndrêzó kpá 'būū 'álâ gólâ cú tī drí â'dízó drílâ sī rī. Tā lārākō rī 'dī â'dâ tā gólâ 'ē 'bá â'dólé ãtī 'álâ rī ī'dī. Má ndrê mālāyíkā ñjī-drī-lâ-rī ndrī 'dó sāánī lāṅō īzā kōkō kâ bê kpá ñjī-drī-lâ-rī. Īzā kōkō rī 'dī 'bá yī rī'á īzā kōkō gólīyī ãdūkū lâ ró rī 'bá yī ī'dī, tālâ Ôvârí â'dô 'álê âdrā íyíkâ rī 'ē'á â'dīlī gólīyī sī.

² Ngá má drí ndrêlé rī 'bá yī ī'dī rī'á nōtī. Sīsī rī, má ndrê ngá āzâ kpá òzō līmuvú ândrê kâtí, kã'dâ-kã'dâ gõ'dá ngbángbá ókīzō ngānā kâtí, gõ'dá kpá njārā-njārā òzō lāsī kâtí. Òjílâ trá rī'á īyī âdré'á lāgátī lâ sī. Òjílâ rī 'dī 'bá yī ī'dī rī'á gólīyī tā trō 'bá trá ãjú 'á kōrōnyā ândrê ūrī-gâ-dē ró 'dī drīgá sī, gõ'dá līndrī lâ bê gõ'dá kpá ngá lālâ tībê gólâ rī rú â'dá 'bá rī bê rī. Ôvârí fē kū'dī trá gólīyī drí cālê íyī lūyízó.

³ Òjílâ rī 'dī 'bá yī ngó lōngó gólâ Músā ngá 'ē 'bá Ôvârí kâ ró rī drí ngōlê ãkū ró ãkū ró nā 'bá yī sī Ôvârí drí gólīyī pázó rī ī'dī. Lōngó 'dī â'dâ kpá tā Ôvârí drí òjílâ pázó tālâ Kábīlīkī gólâ fūlī āmā tāsī drī tītī 'bá ró rī tāsī rī ī'dī. Gólīyī kī,

"Ní Ôvârí, rī'á āmā lípī 'í.

Nī ī'dī rī'á gólâ mbârākā ndrī lípī ró rī.

Tā áníkâ 'ēlé rī 'bá yī rī'á tā ángí 'í,

gõ'dá tā tī drí â'dízó rī 'bá yī ī'dī.

Nī rī'á Kúmú 'í òrī āngó drī rī 'bá yī drīlī.

Ní 'ē tā 'dó mbīmbī ró.

⁴ Nī Kúmú āmákâ, òjílâ āzākā yū'dáwá gólâ ánī rō 'bá kô ró rī.

Òjílâ āzākā yū gólâ 'ē 'bá kô â'dô-â'dô tândí áníkâ rī ñnjīlī.

Nī ī'dī rī'á cé Ôvârí ālô 'í.

Òjílâ òrī kâ ndrī â'dô īyī ânī'á ánī ñnjīlī,

tālâ gólīyī ñjī trá kī, nī rī'á tā kī 'bá 'í.

Nī ī'dī rī 'bá tā kīlī mbī gõ'dá kpá pātīlī ró rī.

Ní rī trá lāṅō fēlé òjílâ ánī gā 'bá dó rī 'bá yī drí."

⁵ 'Dĩ vósĩ rĩ, má drí jó ąngí Ôvârí kâ 'bũũ 'álâ rĩ ndrëzó. Jó 'álâ rĩ, má drí gũgũ gólâ búkũ gólĩyĩ tã 'bã'bã Ôvârí kâ drí rızó rĩlĩ rĩ ndrëzó. Gũgũ rĩ 'dĩ tĩ lâ trá hõwëë. ⁶ Nĩngá sĩ, mālāyíkā n̄jī-drī-lā-rī gólĩyĩ 'ē 'bá ızā kōkō n̄jī-drī-lā-rī rĩ 'bá yĩ dālē 'dĩ 'bá yĩ drí ąfōzó jó rĩ 'dĩ 'ásĩ. Gólĩyĩ sō ítá mvëëmvë lậgũ-lậgũ ró rĩ ỉ'dĩ, gō'dá gólĩyĩ kpá cú rĩ'á ỉyĩ bāgó êdélé trá dáābō 'ásĩ rĩ bē gbāā ỉyĩ ągásĩ 'ásĩ. ⁷ Gō'dá ălô ngá lédrē-lédrē sũ rĩ 'bá yĩ 'ásĩ rĩ drí ąnızó sāánĩ fēlé ălô-ălô mālāyíkā 'dĩ 'bá yĩ drí cé tĩtĩ. Ỉzā kōkō gólâ ąngó drī drí 'ē'á ũsúlâ tālâ tã ỏn̄jĩ tāsĩ Ôvârí gólâ rĩ 'bá zāā gbádú rĩ drīgá sĩ rĩ ícā dũũ sāánĩ rĩ 'dĩ 'bá yĩ 'á. Sāánĩ 'dĩ 'bá yĩ ícā trá dũũ ngá gólâ ỏmbā Ôvârí kâ á'dá 'bá ỏjĩlā gólĩyĩ gólâ rĩ gā 'bá dó rĩ yĩ drí rĩ sĩ. ⁸ 'Wāā ró, ỏcĩkā lĩmô jó rĩ 'dĩ 'álé lâ trá ndrĩ tālâ ąmbā gō'dá mbārākā Ôvârí kâ rĩ sĩ. Ỏcĩkā 'dĩ á'dá kĩ, Ôvârí gólâ gārā rĩ rĩ'á tólâ gō'dá kpá gólâ mbārākā lịpị ró rĩ. Ỉtĩ rĩ, ỏjĩlā ązākā yũ'dạwạ ícálé filí jó rĩ 'dĩ 'álâ, té ızā kōkō gólĩyĩ n̄jī-drī-lā-rī gólĩyĩ mālāyíkā drí á'dózó ỉ'dĩ bē lâ yĩ sāánĩ 'á rĩ 'bá yĩ á'dô rũ ndē'á zālô.

16

¹ 'Dĩ vósĩ rĩ, má drí Ôvârí rĩ gbórókō ąrızó vạvạvạ tã á'tá'á jó gólâkâ lésĩ mālāyíkā n̄jī-drī-lā-rī 'dĩ 'bá yĩ drí kĩ, "Nĩ nĩ nĩ'á sāánĩ gólĩyĩ n̄jī-drī-lā-rī 'dĩ 'bá yĩ trólé, nĩ gō ró bē ızā kōkō gólĩyĩ ícā 'bá trá dũũdũ 'á lâ yĩ sĩ 'dĩ 'bá yĩ dālē vólé ąngó drī 'á, tālâ mã trá ỏmbā ró tã ári ąkō gólĩyíkā drí sĩ."

² Ỉtĩ rĩ, mālāyíkā sịsị lâ ró rĩ drí nızó gō'dá ngá íyíkā rĩ dālē ỉnyákú drĩ. Gō'dá kōrô 'wāā lâzé ąndrē ąndrē jā 'bá kó kô ró rĩ gō'dá kpá lâzé 'bá ąkĩ, ndrô lô'dē rĩ drí ngāzó rĩ'á ỏjĩlā ndrĩ gólĩyĩ á'dó 'bá trá cú ląmbé kōrōnyā ąndrē gólâ rólé rōô 'dĩ kâ bē, gō'dá kpá gólĩyĩ rĩ 'bá gólâ rĩ lĩndrĩ ỉn̄jĩlĩ rĩ 'bá yĩ bē rĩ nyālē ỏn̄jĩ lâ drĩ.

³ Gō'dá nĩngá sĩ, mālāyíkā rĩ lâ ró rĩ drí kpá ngá íyíkā rĩ dązó lịmvũ ąndrē 'á. Gō'dá 'wāā lịmvũ 'dĩ lịfị lâ drí rũ jázó á'dólé ỏzō ąvō ąrĩ lậnị 'bá lậnị rĩ kátĩ. Ỉtĩ rĩ, ngá lédrē-lédrē ndrĩ lịmvũ 'dĩ 'á rĩ 'bá yĩ drí ỏdrāzó ngbá vólé.

⁴ Nĩngá sĩ, mālāyíkā gólâ nā lâ ró rĩ drí kpá ngá íyíkā rĩ dązó ndrĩ áyágá lịmvũ bē rĩ 'bá yĩ 'ásĩ gō'dá kpá óró yĩ 'ásĩ ndrĩ. Gō'dá ỉtĩ rĩ, lịmvũ 'dĩ 'bá yĩ lịfị lâ yĩ drí rũ ôjázó 'dó ỏzō ąrĩ kátĩ. ⁵ Gō'dá nĩngá sĩ, má drí tã ąrızó, mālāyíkā gólâ rĩ 'bá nĩ rĩ'á lịmvũ vó ndrēlé ndrĩ rĩ á'tá tã nĩ kĩ,

"Nĩ gólâ á'dó 'bá trá lédrē-lédrē ró kó ítō vō 'ásĩ,

nĩ ỉ'dĩ rĩ'á á'dô-á'dô ąnĩkā drí 'bālē ngĩ ỏjĩlā ndrĩ rĩ 'bá yĩ drĩ sĩ rĩ,

gō'dá rĩ'á lédrē-lédrē ró ngbāngbānō, gō'dá gólâ á'dó 'bā'á rĩlĩ zāā gbádú rĩ,

ỉzā kōkō nĩ drí tã ỉsũ 'bázó trá drĩ lâ 'dĩ rĩ'á mbịmbị pậtị lâ ró.

⁶ Ỏjĩlā rĩ 'dĩ 'bá yĩ gólĩyĩ ũfũ sịsị lâ sĩ

gólĩyĩ rĩ 'bá tã á'ti-á'ti Ôvârí kâ pélé rĩ 'bá yĩ trá gō'dá ỏjĩlā Ôvârí kâ rĩ 'bá yĩ bē,

nĩ fē ąrĩ trá ỏjĩlā 'dĩ 'bá yĩ drí mvũlị.

'Dĩ rĩ'á lậnỗ gólâ ícā 'bá té mbị rĩ ỉ'dĩ."

⁷ Gō'dá nĩngá sĩ, má drí kpá ązákôlā 'dĩ 'bá yĩ gbórókō lâ ąrızó ąnyĩ tārābízā rızó ąbélęngówá zālē drĩ lâ rĩ zélé tã á'tá'á kĩ,

"Rĩ'á tã pậtị 'í. Ôvârí Kúmú ąmákā,

Nĩ mbārākā rōô lịpị ró rĩ ỉ'dĩ,

Nĩ rĩ zāā tã pậtị ró rĩ á'talé ỉ'dĩ kậyị vósĩ kárá,

Nĩ fē lậnỗ gólâ ícā 'bá té mbị rĩ ỉ'dĩ."

⁸ Gõ'dá nǐngá sǐ, mǎlǎyíkǎ gólá sù lâ ró rí drí kpá ngá íyíkǎ rí âdázó ìtú ìfí, ã'dô ró bê drílâ vò zázó àmè-àmè ró hǎwũ-hǎwũ òzò lǎsì kátí, gõ'dá drílâ òjílâ lôzázó. ⁹ Ítí rí, òjílâ ndrǐ vè ìyí trá ònjí lâ drǐ ngá àmé drí sǐ. Drǐ âdízó tǎ ònjí ìyíkǎ rí 'bá yí àyézó rí vò lâ 'á rí, gõ'dá gólíyí lô'dâ Ôvǎrí gólá â'dó 'bá nǐ mbârâkǎ bê ìzǎ kǒkǒ rí 'dǐ 'bá yí drǐlǐ rí rú lâ ì'dí. Gõ'dá gólíyí 'bǎá lǎnjí àmbǎ gólákǎ rú kpá kò.

¹⁰ Nǐngá sǐ rí, mǎlǎyíkǎ gólá nǐ lâ ró rí drí ngá íyíkǎ rí dázó 'bǎdrǐ kǔmũ kǒrǒnyǎ àndrè ònjí ró rí kǎ drǐ. 'Wǎá vò 'bǎdrǐ kǔmũ gólákǎ zélé rí drí ànǐzó ndrǐ gúndrǐ-gúndrǐ. Gõ'dá òjílâ gólákǎ rí 'bá yí trá ndrǐ rǐ'á ìyí sǐ-gílí òcí'á ngá lǎzé-lǎzé lǎṅò rí kǎ 'dǐ drí sǐ. ¹¹ Gõ'dá gólíyí lô'dâ Ôvǎrí 'bũũ 'álá rí tǎlá ngá lǎzé-lǎzé gõ'dá lǎzé gólíyí mǎ drǎ 'dũwǎ ró rí 'bá yí tǎsǐ. Kpalé rí, gólíyí àyè drè zǎá tǎ ònjí ìyíkǎ kò.

¹² Gõ'dá nǐngá sǐ, mǎlǎyíkǎ gólá nǐ-kázíyá lâ ró rí drí kpá ngá íyíkǎ rí dázó áyágá àndrè ìmvũ bê zǐlǐ Yũfèrètè rí 'á. Ítí rí, ìmvũ áyágá rí 'dǐ kǎ drí sèzó ndrǐ tókórò gõ'dá 'ìzó rǐlǐ kǎgǎ'dǎ, tákò 'dǐ àyè 'dǐ àndrǎ-tǎndǐ 'ì lǎtǐ ró kúmú ǎngí ǎngí rí 'bá yí drí àmbázó ǎjú 'bũ 'bá íyíkǎ rí 'bá yí bê gólé òjí lésǐ ró.

¹³ Gõ'dá nǐngá sǐ, má drí lǎjó'bá Sǎtánǎ kǎ zǎlò nǎ 'dó òzò ǎngbǎ kátí rí 'bá yí ndrèzó. Àlò rí àfò ìnjí àndrè ònjí 'dǐ sǐ-'bálé lâ 'ásǐ, gõ'dá àlò rí kǒrǒnyǎ ùrǐ-gǎ-dè ró sǐsǐ lǎzé lâ drí jǎlé trá 'dǐ sǐ-'bálé lâ 'ásǐ. Gõ'dá àlò rí àfò tǎ ǎngũ 'bá gólá ónjógó 'bá ró kǐ 'bá nǐ rí, yí ǎátá 'dǐ tǎ àtí-àtí Ôvǎrí ngá lésǐ rí ì'dí rí sǐ-'bálé lâ 'ásǐ. Tǎ ǎngũ 'bá 'dǐ rǐ'á kǒrǒnyǎ ùrǐ-gǎ-dè rǐ lâ ró gólá àfò 'bá trá ìnyákú 'ásǐ rí ì'dí. Gólá ì'dí òjílâ ádó 'bá rǐ'á kǒrǒnyǎ sǐsǐ àfò 'bá ìmvũ 'ásǐ rí ìnjǐlǐ rí. ¹⁴ Lǎjó'bá Sǎtánǎ kǎ gólíyí nǎ 'dǐ 'bá yí rǐ'á cú ìyí mbârâkǎ bê tǎ tǐ drí à'dízó rí 'bá yí 'èzó. Sǎtánǎ àjò gólíyí trá kúmú ndrǐ gólíyí òrǐ gólíyí ǎngó drǐ rí 'bá yí kǎ ngálá gólíyí è'bélé tũ vò àlò 'á à'dólé ǎjú 'bũlǐ Ôvǎrí gólá mbârâkǎ ndrǐ lǐpǐ ró rí bê kǎyí Ôvǎrí rí gógó drí njǐlǐ trá lǎṅò fèzó ìyí ǎjú-'bá-ǎzǐ yí drí rí tú.

¹⁵ Úlǐ Yésũ Krístò drí rǐ'á àtálá kǐ, "Má à'dô àcǎ'á àgólé kpá ó'dí nyǐ ró, òzò ùgú gólá ànǐ 'bá ngá ùgũlǐ rí kátí. Ítí rí, ànǐ ìfí òmbǎ ànǐ rú ítá sòlè gõ'dá à'dólé njǎá. Ítí rí, Ôvǎrí à'dô à'dó'á àyíkò ró ànǐ bê. Gõ'dá ǎnyǐ 'é ànǐ kò, òzò àgò gólá ùgú drí ítá lâ ùgũlǐ gõ'dá rǐ 'bá lǎmúlǐ ùndú ró ò'bí lǎfálé rí kátí."

¹⁶ Gõ'dá nǐngá sǐ, lǎjó'bá Sǎtánǎ kǎ gólíyí nǎ 'dǐ 'bá yí drí kúmú 'dǐ 'bá yí è'bézó ndrǐ òjílâ gólíyíkǎ rí 'bá yí bê vò àlò 'á. Vò 'dǐ úzǐ rú lâ *Àròmǎgédônò* tǐ Yúdǎ yí kǎ rí sǐ.

¹⁷ Nǐngá sǐ, mǎlǎyíkǎ gólá nǐ-drǐ-lâ-rǐ lâ ró rí drí ngá íyíkǎ rí dázó lǎ'búlǐ ìlǐ 'á. Gõ'dá 'wǎá Ôvǎrí drí tǎ àtázó vǎvǎrǎvǎ ró kǐtǐ ìyíkǎ kǔmũ kǎ jó ǎngí gólákǎ lésǐ rí drǐ sǐ kǐ, "Tǎ àtí vó trá." ¹⁸ Nǐngá sǐ, vò drí lǎgúzó nǎ-nǎ, mǒgbǎrá drí òsǐzó ngbèrè-ngbèrè, gõ'dá ìnyákú drí rú ìyázó gbǐ-gbǐ. Gõ'dá rú ìyá-ìyá lâ rí 'dǐ lǎvũ trá kòrò àzǎ 'bá yí drǐ sǐ, kó Ôvǎrí 'bǎ ǎngó bê rí. ¹⁹ Gõ'dá jǎrǐbǎ àndrè Bǎbǐlónǎ 'dǐ drí lǎfǎ nyǐzó zǎlò nǎ. Lǎtǐ rí 'dǐ 'á rí tǎ ònjí-ònjí òjílâ Bǎbǐlónǎ kǎ rí 'bá yí kǎ já Ôvǎrí drǐ sǐ kò. Gólá 'bǎ gólíyí lǎṅò mvũlǐ ìgǎ mvǎ gólákǎ 'álé gǐlǐ kǎ òzò òdrǎ gólá gǎlǎhǎ rí kátí rí 'ásǐ. Gõ'dá jǎrǐbǎ gólíyí ndrǐ ǎngó drǐ 'á rí 'bá yí drí lò'dézó dǐnyí-dǐnyí òdrǎlè.

²⁰ Gõ'dá ǎkǐrǐ gõ'dá únǐ yí drí àvǐzó àlò-àlò ngbǎ ìfí drǐ 'ásǐ zǎá gbǎdú.

²¹ Gõ'dá nǐngá sǐ, sǐ ngbǎngǎ-ngbǎngǎ òzò kúnǐ ùngú kátí rí 'bá yí drí

lô'dézó úrú lésí òjílã dr̃ĩ. S̃ĩ úngù r̃ĩ 'dĩ 'bá yí ãlô-ãlô lãñjĩ lâ kíló nyá'di-r̃ĩ-dr̃ĩ-lâ-ngâ-mùdr̃ĩ. Ítí r̃ĩ, òjílã lô'dá Ôvârí trá tãlã s̃ĩ lô'dé 'bá ònjí lâ ró gól̃yí dr̃ĩ 'dĩ tãsí.

17

Tã gólã jãribã ąngí z̃ilí Bãbílónã úlĩ mãnĩgõ s̃ĩ, gólã Ôvârí dr̃ĩ izãlé tã ònjí òjílã 'á lâ r̃ĩ 'bá yí kã tãsí r̃ĩ tãsí

¹⁻² Gõ'dá 'dĩ vósí, ãlô mālāyíkã gól̃yí ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ 'dĩ 'bá yí kã s̃ãnĩ bê r̃ĩ dr̃ĩ ngãzó tã átálé má dr̃ĩ kí, “Ní ânĩ, má â'dô izã kőkõ gólã Ôvârí dr̃ĩ 'ě'á fêlã òjílã Bãbílónã kã r̃ĩ 'bá yí dr̃ĩ r̃ĩ â'dá'á ní dr̃ĩ. Bãbílónã r̃ĩ'á jãribã gólã 'd̃il̃ĩ ąnyí ąyágá gól̃yí dũu r̃ĩ 'bá yí lągátí r̃ĩ ĩ'dĩ. Gólã r̃ĩ'á òzõ òkó gólã r̃ĩ 'bá ągõ ądólé òdrá s̃ĩ ąyílí yí bê ąvê íyíkã dr̃ĩ s̃ĩ r̃ĩ kátí, tãlã òjílã gólãkã 'dĩ 'bá yí ądô kúmú ąngí ąngí gól̃yí òr̃ĩ ndr̃ĩ kã ąngó dr̃ĩ r̃ĩ 'bá yí trá, ą'dô ró bê gól̃yí dr̃ĩ r̃ízó ôvârí ąbãrãdãgõ ĩnj̃lĩ ĩ'dĩ.”

³ Gõ'dá nĩngá s̃ĩ r̃ĩ, mbârãkã Líndrí Tãndí Ôvârí kã kã dr̃ĩ fizó má 'á gõ'dá mālāyíkã 'dĩ dr̃ĩ ąmã trözó nĩ'á 'bãlã võ òjílã ązãkã ąkó r̃ĩ 'á. Gõ'dá võ r̃ĩ 'dĩ 'á tólã r̃ĩ, má dr̃ĩ òkó ązã ndrězó, gólã r̃ĩ'á r̃ilí kørõnyã ąndrê kãkã dr̃ĩ. Ílgĩ lâ'dá trá Ôvârí rú kørõnyã r̃ĩ 'dĩ rú'bã lâ 'ásĩ ndr̃ĩ. Gõ'dá kørõnyã r̃ĩ 'dĩ r̃ĩ'á cú dr̃ĩ bê ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ kpá í'yá bê zãlô mùdr̃ĩ. ⁴ Òkó r̃ĩ 'dĩ s̃õ ítã kãkã lâgĩ lâ dr̃ĩ â'dólé r̃õu r̃ĩ ĩ'dĩ. Gõ'dá gólã lô'ĩ yí kpá ngá lągú 'bá lągú r̃ĩ 'bá yí s̃ĩ. 'Dĩ r̃ĩ'á tó mó òmvô kã ĩnj̃lĩ dr̃ĩ kã gõ'dá tãlãlã bĩ kã bê, éedê dáãbõ 'ásĩ gõ'dá kpá kúnĩ lągú-lągú ró r̃ĩ 'bá yí 'ásĩ. Gõ'dá gólã kpá cú r̃ĩ'á ĩgã mvá édelé dáãbõ 'ásĩ r̃ĩ bê yí dr̃ĩgá. Gõ'dá ĩgã mvá r̃ĩ 'dĩ r̃ĩ'á dũu pí'dĩ-pí'dĩ tã Sătánã kã r̃ĩ 'bá yí bê gõ'dá kpá tã ònjĩ-ònjĩ gólã dr̃ĩ r̃ĩ'á 'ělã r̃ĩ 'bá yí bê.

⁵ Gólã r̃ĩ ąndrá-gá-s̃il̃ĩ 'á r̃ĩ ązãkólã 'dĩ ĩgĩ rú lâ trá úlĩ mãnĩgõ s̃ĩ kí nĩ r̃ĩ,

BĂBİLÓNĂ,

JĂRIBĂ ĂNGI ĂNDRĂ ĂGŌ ĂDŌ 'BĂ KĂ NDRĪ
GŌ'DĂ KPĂ TĂ KĂKĂRĂ NDRĪ ĂNYĂ RŌ RĪ 'BĂ
RŪ 'ĚLĂ KŌ KŌ RĪ 'BĂ YÍ KĂ.

⁶ Má ndrê òkó r̃ĩ 'dĩ kpá trá òdrá ró, tãlã gólã mvũ òjílã ífifí Ôvârí kã ró gólã dr̃ĩ úfúlĩ trá tãlã tã lėlē gól̃yíkã Yésũ 'á r̃ĩ tãsí r̃ĩ yí ąrĩ lâ yí trá. Gõ'dá má ndrê òkó r̃ĩ 'dĩ bê tólã r̃ĩ, r̃ĩ'á tã lâ rô ró má dr̃ĩ, tãlã Ôvârí fêé dr̃ĩ ląņõ gólã dr̃ĩ kô.

⁷ Nĩngá s̃ĩ r̃ĩ, mālāyíkã 'dĩ dr̃ĩ ngãzó ąmã ĩj̃lĩ kí nĩ r̃ĩ,

Ănĩ tĩ ą'dĩ tã 'dĩ dr̃ĩ s̃ĩ ą'dô tãsí yã? Ní ĩsũ tã kô! Má â'dô tã kírĩwã òkó r̃ĩ 'dĩ tãsí r̃ĩ ngĩ'á ní dr̃ĩ gõ'dá kpá kørõnyã gólã dr̃ĩ bê ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ gõ'dá í'yá yí bê mùdr̃ĩ gólã dr̃ĩ r̃ízó r̃ĩ'á r̃ilí dr̃ĩ lâ 'á 'dĩ bê. ⁸ S̃ísĩ r̃ĩ, kørõnyã r̃ĩ 'dĩ kó r̃ĩ'á lédrê-lédrê ró. Gõ'dá ngbãąngbãno r̃ĩ, gólã â'dô kô lédrê-lédrê ró. Gõ'dá kpálé ĩtí r̃ĩ, gólã â'dô ąfõ'á volé 'bũ ąndrê gólã ngĩlĩ-ngĩlĩ ądũkũ ąkó 'dĩ 'ásĩ lédrê-lédrê ró. Òjílã ndr̃ĩ ąngó dr̃ĩ 'á, tĩ lâ yí â'dô ą'dĩ'á, òzõ gól̃yí òtĩr̃ĩ kørõnyã r̃ĩ 'dĩ ndrêê lédrê-lédrê ró kpá ó'dĩ r̃ĩ. Òjílã r̃ĩ 'dĩ 'bá yí, ĩlgĩ gól̃yí rú kô búkũ òjílã gól̃yí â'dô 'bá lédrê-lédrê ró ądũkũ ąkó r̃ĩ 'bá yí kã 'á. Búkũ r̃ĩ 'dĩ r̃ĩ'á búkũ gólã òjílã Ôvârí kã rú lâ yí ĩgĩzó 'á lâ dr̃ĩ ąkpãkã'dã s̃ísĩ Ôvârí 'bãá ąngó kô r̃ĩ ĩ'dĩ. Gõ'dá kørõnyã 'dĩ, Ôvârí ą'dô fũ'á lâ kpá volé.

⁹ 'Dõvó tã nõ òfĩ dr̃ĩ ąnĩ dr̃ĩ. Dr̃ĩ gól̃yí ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ 'dĩ 'bá yí ą'dã únĩ ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ òkó 'dĩ dr̃ĩ r̃ízó r̃ilí dr̃ĩ lâ r̃ĩ 'bá yí ĩ'dĩ. ¹⁰ Dr̃ĩ gól̃yí ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ 'dĩ 'bá yí ą'dã kpá kúmú ąngí gól̃yí ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ r̃ĩ 'bá yí ĩ'dĩ. Gõ'dá kũmũ kúmú ñj̃ gól̃yí ñj̃-dr̃ĩ-lâ-r̃ĩ 'dĩ 'bá yí 'ásĩ r̃ĩ 'bá yí kã ndē rú trá, gõ'dá ąlô

rî íyíkã drē zãã kúmú ró, gō'dá ãlô rî ácã íyíkã drē kô. Ōzô gólã ãlô 'dĩ ããcã trá rî, gólã â'dô rî'á kúmú ró cé fínyáwá ítí. ¹¹ Kōrōnyã gólã â'dô 'bã trá sísí lédrē-lédrē ró gō'dá nōô rî â'dô 'bã lédrē-lédrē ãkó 'dĩ ï'dĩ kúmú n̄jī-drī-lã-nã lâ ró rî ï'dĩ, gbō lé rî, gólã rî'á ãlô gólīyī n̄jī-drī-lã-rī sísí rî 'bã yī lãfálé sī ãgō 'bã kpá ó'dí rî ï'dĩ, gō'dá Ôvãrí â'dô kpá gólã rî fũ'á 'wãã.

¹² Í'yá gólīyī mùdrī ní drí kpá ndrēlé trá 'dĩ 'bã yī â'dã tã kúmú gólīyī mùdrī gólīyī kũmũ ítō 'bã drē kô. Gō'dá rî, Ôvãrí â'dô drī-ãcē fē'á gólīyī drí kũmũ 'ézó ãlô-ãlô kōrōnyã 'dĩ bē cé kâyī fínyáwá sī rî ï'dĩ. ¹³ Lãtī tã ïsũ-ïssũ kúmú gólīyī mùdrī 'dĩ 'bã yī kã rî kã ndrī rî'á ãlô, gō'dá gólīyī â'dô mbãrãkã gō'dá drī-ãcē bē fē'á kōrōnyã 'dĩ drí. ¹⁴ Gō'dá gólīyī â'dô ãjú 'bũ'á Kãbīlīkī drī tītī Ôvãrí kã bē. Gō'dá lé rî, gólīyī ícã kô tã trōlé Kãbīlīkī 'dĩ drīgã sī. Gólã â'dô tã trō'á nī gólīyī drīgã sī, tãlã gólã rî'á Kúmú 'í kúmú ãzī drīlī ndrī, kũmũ gólãkã rî rî'á gãrã. Gō'dá ôjílã gólãkã drílã n̄jīlī rî 'bã yī gō'dá kpá tã lē 'bã ïyī gólã 'á p̄p̄s̄l̄l̄ ãlô sī 'dĩ â'dô ïyī kpá tã trō'á Kãbīlīkī Ôvãrí kã 'dĩ bē.

¹⁵ Áyágã dũũ ní drí ndrēlé trá 'dĩ 'bã yī rî'á vō gólã ãgō ádó 'bã ãndrē 'dĩ drí rīzō rīlī rî ï'dĩ. Gō'dá áyágã rî 'dĩ 'bã yī rî rî'á ô'bí gólīyī ôrī ndrī 'ásī, gō'dá vō tī ãlô-ãlô ãngó drī sī ãgō ádó 'bã 'dĩ drí rīzō kúmú ró drī lâ rî 'bã yī â'dalé ï'dĩ. ¹⁶ Gō'dá kōrōnyã kããkã í'yá lâ mùdrī 'dĩ 'bã yī bē â'dô ïyī gã'á dó ôkó 'dĩ lôvó lâ 'bãlé, gō'dá gólīyī â'dô 'dē'á ôkó 'dĩ drī gō'dá áyézó lâ ùndú ró. Gólīyī â'dô gólã rî ã'wã nyã'á ngbã volé gō'dá gólã rî zãzō lãsí sī dãmú-dãmú. ¹⁷ Gō'dá ítí rî, Ôvãrí 'bã kúmú ángí mùdrī 'dĩ 'bã yī nī drī 'bēlé tã ïsũ ãlô sī ôkó 'dĩ fũzō volé, ôzô yī drí lēlé rî kãtí. Rî'á Ôvãrí ï'dĩ gólã kúmú 'dĩ 'bã yī 'bã 'bã mbãrãkã gō'dá drī-ãcē bē fēlé kōrōnyã kããkã 'dĩ drí, ã'dô ró bē kúmú 'dĩ 'bã yī drí ícãzō tã Ôvãrí drí 'bãlé trá sísí rî 'ēlé.

¹⁸ Nī ndrē drē, ôkó gólã ní drí ndrēlé 'dĩ â'dã jãrībã ãndrē gólã â'dô 'bã kúmú ndrī ãngó drī 'á rî 'bã yī drīlī kúmú ró rî ï'dĩ.

18

Tã Ôvãrí drí átálé Yōwãní drí kī 'bã nī, yī ã'dô jãrībã zīlī Bãbīlónã rī ùfú'á rī

¹ Gō'dá 'dĩ vósí rî, má drí mālãyíkã ãzã ndrēzō ãnī'á 'bũũ lésí, ãngó drī 'á nōngã gólã cú rî'á mbãrãkã bē gãrã. Vō ï'í ãnī trá gólã ngã lésí vō íwálé vō tī ãngó drī 'á rî 'bã yī 'ásí cé tītī. ² Ítí rî, gólã drí ngãzō trēlé ùrũ mbãrãkã sī rōô kī nī rî,

Jãrībã ángí Bãbīlónã 'dĩ áã'dô ùfú'á lâ trá, gō'dá áyézó lâ ándró ró. Gō'dá â'dô rũ jã'á cé vō gólã líndrī ònjí gō'dá lãjó'bã ndrī Sãtãnã kã rî 'bã yī drí rīzō rīlī 'á lâ rî ró. Lōgónō, bívō, lãbãgũ gō'dá kōrōnyã gólīyī ôjílã mvã drí lôvó lâ yī 'bãlé kô'dãwã rî 'bã yī trá rî'á ïyī rũ ê'bé'á tólã.

³ Áã'dô gólã rî ùfú'á trá, tãlã gólã ádô ôjílã ôrī tī kã ndrī ãngó drī kã ró rî 'bã yī, ngã ïyī trá 'dó rî'á tã ázã-ázã kpōnyã ôkó kpã kã rî 'ēlé gólã bē. Gólīyī rî ïyī trá ôdrã gólãkã mvũlī gō'dá kúmú ángí ángí ãngó drī 'á rî 'bã yī ndrī 'dó rî ïyī nīlī gólã drí 'bã 'álã rî'á ãyílī gólã bē. Ngã lãzī 'bã ãngó drī kã rî 'bã yī â'dô ïyī trá ngã-tī bē dũũ, tãlã ôjílã jãrībã 'dĩ kã rî 'bã yī lē ïyī tã ngã kã rōô ïyī ífífí drí ôzô ôkó gólã ãvē 'bã ró rî kãtí.

⁴ Gō'dá nīngã sī, má drí ãzãkólã 'dĩ gbórókô lâ árízô 'bũũ lésí kī nī rî, Ôvãrí kī,

Ānī ōjīlā áamáká ró rī 'bá yī, nī ngā úrú, nī áyē ró jārībā 'dī, tālā nī ā'dô ró bê cú ítí ngá āzākā ākó 'élé tā 'ē'ē ányā sū 'bá kô gólâkâ rī'á 'ēlā 'dī bê. Ōzō nī āáyē gólâ kô'dáwá rī, nī á'dô lânō nā'á ānī drī kṗākā ālô gólâ bê. ⁵ 'Dōvó nī ndrē drē, tā ōnjí gólâkâ rī 'bá yī ndrī já Ôvârí drī sī kô, tālā tā ōnjí rī 'dī 'bá yī trá rī'á ĩyī âdrō-âdrō lá yī ró, ōzō ngá âdrō-âdrō ángí kâtí ítólé kó ĩnyákú drī sī cǎlé búúú úrú 'álâ. ⁶ 'Dōvó ítí rī, tā ōnjí gólâkâ 'élé trá rī 'bá yī āāgō ākṗā gólâ drī. 'Dōvó gólâ úúsú ró lânō gólâ á'dó 'bá ândâlâ rī gārā lânō gólâ drí 'élé trá āzī-āzī drí rī 'bá yī drī sī. Gólâ lôrô ôdrá ōnjí gālāhā āzī-āzī drí mvūlī, 'dōvó ítí rī, gólâ ūmvú ôdrá á'dó 'bá ōnjí lâ ró ândâlâ rī rī. ⁷ Gólâ fē ngá-tī tândí tândí dūū āmbá trá ndrī 'dó íyī nyāányā drí. Gō'dá ngbāangbānō rī, 'dōvó gólâ ūnī drē ĩzā kōkō ngá ākō kâ bê 'dī vō lá 'á. Tālā gólâ rī'á áru-áruwá 'bá 'í rōō, gō'dá tā ĩsū-ĩsū bê íyī nyāányā drí kī, “Mā rī'á ōzō kúmú ángí kâtí, má á'dó kô ōzō áyízí kâtí ĩzā ró, lânō úsú má kô gō'dá ámā 'bālé ĩzā ró.” ⁸ Gō'dá tālā tā ĩsū gólâkâ trá ítí ró rī drí sī rī, lânō ândrē á'dô 'dē'á gólâ drī. Ngá lâzé á'dô gólâ rī 'ē'á kâyī ālô sī, gólâ á'dô 'bā'á tā ĩsū ró. Lōfó á'dô gólâ rī 'ē'á gō'dá lāsí á'dô kṗá gólâ rī zā'á. Ôvârí Kúmú áamáká rī rī'á cú mbârâkâ bê. Ítí rī, rī'á gólâ ĩ'dī á'dó 'bá tā gólâkâ kīlī rī.

⁹ Gō'dá kúmú ángí ángí gólīyī ndrī ōrī 'ásí sísí áyí 'bá trá gólâ bê rī 'bá yī, gō'dá kṗá áyīkō 'ē 'bá trá gólâ bê rī 'bá yī, ōzō ōndrē ĩyī ōcīkâ trá ngā'á lāsí gólâ rī 'bá jārībā 'dī zǎlé rī kâ rī, gólīyī á'dô ĩzā ngō'á. ¹⁰ Ítí rī, ūrī á'dô gólīyī 'ē'á, tālā gólīyī ndrē lânō trá rī'á 'dē'á ōjīlā 'dī 'bá yī drī, 'dī gólīyī á'dô âdré'á gīā jējē ró gō'dá rī'á tā átalé kī,

“Wúúwú, Bābīlónā! ĩzā kōkō, ĩzā kōkō! Jārībā mbârâkâ ākī,
lânō ānīká rī á'dé trá gbō 'wāá ró, úúfú ní trá cé ĩtú-pá ālô sī.”

¹¹ Ngá lâzī 'bá āngó drī rī 'bá yī á'dô ĩyī kṗá ĩzā ngō'á tālā jārībā 'dī tāsī, tālā ōjīlā á'dô 'bā'á yú'dáwá ngá gólīyīká gīlī. ¹²⁻¹³ 'Dī rī'á ngá á'dó 'bá ōzō nōō yí kâtí rī 'bá yī, dáābō, kúní lăgú 'bá rī 'bá yī, ítá lâgí lá yī drí 'bālé rōō lâ rōō ró rī 'bá yī, fē tândí rīzō ngá ūrūkâ 'bá yī édélé rī 'bá yī, ĩnjígó sí yī, ngá sūsū édélé áđī 'ásí, gō'dá kúní mvēēmvē ró rī 'bá yī bê rī, gírífā yī, dō gólīyī áđī bê rī 'bá yī gāfālā gō'dá ālókō gólīyī á'dó 'bá ōzō múrâ kâtí rī 'bá yī, gō'dá dō gólīyī rī 'bá kōlé cú áđī bê tūrū-tūrū rī 'bá yī, ôdrá, dō tândí rī 'bá yī, ítí, kábīlīkī yī ōsánī ārābīyā gólâ ōsánī drí rī'á sēlā rī, gō'dá ōjīlā gólīyī rāgū ró rī 'bá yī bê rī'á gīlā ĩyī ōzō kōrōnyā 'bā kâ yí kâtí rī 'bá yī ĩ'dī.

¹⁴ Gō'dá ngá lâzī 'bá 'dī 'bá yī á'dô ĩyī tā áta'á kī,

“Wúúwú, Bābīlónā, ngá-tī ndrī āmā drí ĩfī 'bāzō vó lá yī rú 'á rī 'bá yī ávī ĩyī trá ndrī.

Ngá-tī áamáká dūū rī 'bá yī đí trá ĩmvú bê ngbá, gō'dá mā ícá kô úsúlâ ó'dí.”

¹⁵ Gō'dá ngá lâzī 'bá 'dī 'bá yī, ūrī á'dô gā'á gólīyī rú tālā lânō jārībā 'dī kâ sī, gólīyī á'dô ádré'á gīā jējē ró, ¹⁶ gō'dá á'dô ĩyī tā áta'á kī,

“Wúúwú, Bābīlónā! ĩzā kōkō, ĩzā kōkō!

Āyē ĩzā jārībā ândrē 'dī kâ gā trá āmā ĩfī. Sísí nā rī, gólâ rī'á ōzō ōkó gólâ ítá lăgú-lăgú sō 'bá ĩ'dī rī kâtí,

gólâ lô'í íyī nyāányā trá ngá dáābō gō'dá kúní mvá lăgú-lăgú ró rī 'bá yī sī.

¹⁷ Ngbāangbānō rī, nyī ró, ngá-tī dūū gólâkâ 'dī 'bá yī drā trá ndrī.”

Kõlóngbõ ândrê ândrê lîpî yî gõ'dá gólîyî ndrî rî 'bá lôsî 'élé lîmvû 'á rî 'bá yî bê, â'dô ÿyî kpá âdré'á gã jējē ró. ¹⁸ Gõ'dá gólîyî ndrê bê ôcîkã âfõ'á lãşî gólâ rî 'bá jãrîbã 'dî zãlé rî kâ rî, gólîyî drî ôtrézó ûrû kî,

“Älôwâlâ kó ítô vô 'ásî rî, jãrîbã äzã kó yû'dawá gãrã gólâ nõô rî drî sî.”

¹⁹ Ítî rî, gólîyî drî ngãzó ófó ômvólé lôdãlé ÿyî drî sî lûlû bê kî,

“Wúuwú! Bãbîlônã! İzã kôkô, izã kôkô!

Jãrîbã ândrê 'dî izã lâ gã trá âmã lîfî.

Äkû ró rî, âmã ôjîlã ndrî kõlóngbõ kâ rî 'bá yî â'dô ÿyî trá ngá-tî bê dũu

tãlã jãrîbã 'dî tãşî,

gõ'dá nyî ró, gõ'dá âcã trá ä'dî-drî ägãngbêlê ró.

²⁰ Ôjîlã ndrî 'bũu kâ rî 'bá yî, 'dôvó nî â'dô äyîkô ró, tãlã úufû Bãbîlônã trá. Änî tã ângû 'bá Ôvãrî kâ rî 'bá yî,

gõ'dá lãjó'á Ôvãrî kâ rî 'bá yî bê gõ'dá kpá gólîyî ôjîlã Ôvãrî rî nyãányã kâ rî 'bá yî bê, nî â'dô äyîkô ró,

tãlã Ôvãrî fê lâņõ trá drîlã, tãlã gólâ úfû ânî trá.”

²¹ Gõ'dá nîngã sî, mãlãyîkã äzãkôlã mbãrãkã äkî bê rî drî ânîzó kúnî cú ôzõ gólâ ngá 'izó rî kãtî rî trözó vûlî lîmvû ândrê 'á, gõ'dá tã âtázó kî,

“Mî ndrê, jãrîbã ândrê Bãbîlônã kâ 'dî äâ'dô vû'á lâ vûdrî ítî,

gõ'dá â'dô ävî'á volé.

²² Gõ'dá tólã rî, ócã gõ'dá ngã kũ'dî kãtî rî 'bá yî kô.

Ngãtã ngã gólîyî rî'á vólã vövä rî 'bá yî óvó kpá kô, lóngó ngõngõ kpá yû.

Gõ'dá jãrîbã rî 'dî 'á tólã rî, ôjîlã äzãkã yû'dawá â'dólé ngã tãndî ró rî 'bá yî êdélé gîlî gõ'dá kpá 'ã'î-ãrã 'îlî.

²³ Ôjîlã yû'dawá lâmbã î'îlî tólã. Gõ'dá äyîkô âfû lægî kâ rî îcã kô â'dólé tólã kpá ó'dî.

Ngã lâzî 'bá gólîyî Bãbîlônã kâ rî 'bá yî â'dô ÿyî kpá trá ôjîlã ângî ângî ró vô ndrî ângó drî 'á rî 'bá yî 'ásî.

Äãdô ôrî ângó drî 'á rî 'bá yî trá ndrî ôjõ gólãkã rî sî.

²⁴ Gõ'dá Ôvãrî fê lâņõ trá Bãbîlônã drî, tãlã gólâ úfû tã ângû 'bá gólîyî Ôvãrî kâ rî 'bá yî trá,

gõ'dá kpá ôjîlã Ôvãrî rî nyãányã kâ rî 'bá yî bê ângó drî sî ndrî.”

19

Tã ôjîlã Ôvãrî kâ rî 'bá yî drî lóngó ngõzó gólâ rî lûyîzó,

tãlã gólâ fê lâņõ trá ôjîlã Bãbîlônã kâ rî drî rî

¹⁻² 'Dî vósî rî, mã drî ôjîlã ârîzó dũu 'bũu 'álã lóngó ngõ'á ÿyî kî nî rî,

“Ôvãrî, mã lûyî nî. Nî rî'á âmã pã 'bá trá rî î'dî.

Nî kpá cé î'dî mbãrãkã lîpî 'î, gõ'dá nî kpá cé î'dî ôjîlã drî ðnjîlî rî,

tãlã kãyî vósî cé nî rî íyîkã zãã rî'á tã pãtî ró rî âtálé î'dî.

Nî fê lâņõ gólâ îcã 'bá té gã rî trá â'dô-â'dô ânîkã rî vó ró.

Nî fê lâņõ trá ôjîlã jãrîbã ângî 'dî kâ rî 'dî drî,

Bãbîlônã gólâ ôjîlã ângó drî 'á rî 'bá yî izã 'bá ãnyî tãşî rî, â'dô ró bê gólîyî drî rîzó ôvãrî äbãrãdãgõ ðnjîlî rî.

Ítî rî, Ôvãrî, nî fê lâņõ îcã 'bá îcã gólâ bê rî trá drîlã,

tãlã gólâ úfû ngã 'ê 'bá ânîkã rî trá.”

³ Gõ'dá nîngã sî, ôjîlã 'dî 'bá yî drî kpá lóngó â'bézó ó'dî kî,

“Dôvó mã lûyî nî Ôvãrî Kúmú âmãkã, tãlã nî izã jãrîbã ângî Bãbîlônã 'dî trá lâņõ gólâ tã lâ drî îcãlé vîlî ôjîlã drî sî kô rî sî.”

⁴ Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, sísĩ-lésĩ ró nyâ'dĩ-trá-drĩ-lâ-ngâ-sũ rĩ 'bá yĩ, gõ'dá ngá lédrē-lédrē gólĩyĩ sũ rĩ 'bá yĩ bê drĩ ãyĩ 'ã'ĩ tĩzó vũdrĩ Ôvâri ândrá rĩ'á kĩtĩ iyĩkã kũmũ kã rĩ drĩ. Gõ'dá gólĩyĩ drĩ tã átázó kpãkã ãlô kĩ, “Ãwô-'dĩ, 'dõvó mã lùyĩ nĩ Ôvâri.”

⁵ Nĩngá sĩ, òjĩlã ãzã kĩtĩ kũmũ kã Ôvâri kã ngá lésĩ rĩ drĩ ngãzó tã átálé kĩ,

“Ãnĩ ndrĩ gólĩyĩ ngá 'ẽ 'bá ró Ôvâri kã ró rĩ 'bá yĩ, gólĩyĩ gólã rĩ ãnjĩ 'bá ró rĩ 'bá yĩ,

'dõvó nĩ lùyĩ Ôvâri, ãnĩ ndrĩ ãkĩ ãkó, nĩ lùyĩ Ôvâri ãmãkã.”

⁶ Gõ'dá nĩngá sĩ, mã drĩ òjĩlã ò'bĩ ãyĩ ãrízó rũũ rũũ rũũ ókĩzõ ãĩmvũ rĩ 'bá lâsólé òlé drĩ sĩ rĩ kãtĩ, gõ'dá kpã mõgbará drĩ rĩrĩ lõndrólé ùfũ-ùfũ bê rĩ kãtĩ. Gólĩyĩ átã tã trá kĩ,

“Mã lùyĩ Ôvâri. Gólã rĩ'á Kúmú 'ĩ ãngó drĩlĩ ndrĩ.

Gólã rĩ'á Ôvâri ãmãkã. Gólã ã'dĩ rĩ'á gólã mbãrãkã ndrĩ lĩpĩ ró.

⁷ 'Dõvó ãtĩ rĩ, mã ã'dô kpãkã ãlô ãyĩkõ ró,

gõ'dá mã ãnjĩ ró gólã kpã,

tãlã kãyĩ ãndrõ nõ rĩ'á kãyĩ gólã Kãbĩlĩkĩ Ôvâri kã drĩ 'ẽzó òkó ó'dĩ iyĩkã ãtrólé rĩ ã'dĩ.

Òkó ó'dĩ* rĩ 'dĩ êdê iyĩ nyãányã trá njãã gólã rĩ trõzó ágó ró.

⁸ ãtĩ rĩ, Ôvâri fẽ ítã gólã ó'dĩ ró mvẽêmvê lãgũ-lãgũ ró kpĩrĩ-kpĩrĩ rĩ trá òkó rĩ 'dĩ drĩ sòlé.”

(Ítã ó'dĩ rĩ 'dĩ ã'dã tã 'ẽ'ẽ tãndĩ gólĩyĩ òjĩlã Ôvâri kã drĩ 'ẽ'á 'èlã rĩ ã'dĩ.)

⁹ Gõ'dá nĩngá sĩ, gólã drĩ tã átázó mã drĩ tã ãzã ãgĩlĩ. Tã rĩ 'dĩ ã'dĩ rĩ'á nõtĩ. “Ã'dô 'bã'á tãndĩ ró ã'dózó òjĩlã gólĩyĩ Ôvâri drĩ tã ãcãrãzó trá gólĩyĩ drĩ ãnĩzó ãfũ lãgĩ Kãbĩlĩkĩ kã 'dĩ 'á rĩ 'bá yĩ lãfálé.” Gõ'dá gólã átã kpã mã drĩ kĩ nĩ rĩ, ùlĩ rĩ 'dĩ 'bá yĩ ã'dô trá ùlĩ pãtĩ 'ĩ Ôvâri ngá lésĩ.

¹⁰ Nĩngá sĩ, mã drĩ 'ã'ĩ tĩzó mãlãyĩkã rĩ 'dĩ ãndrá, ã'dô ró bê tĩkó gólã rĩ ãnjĩzó rĩ, gõ'dá gólã kĩ mã drĩ rĩ, “Nĩ 'è tã ãtĩ lã 'dĩ ró 'dĩ kô. Mã rĩ'á cé ngá 'ẽ 'bá Ôvâri kã ã'dĩ, kpã òzõ ãnĩ drĩ ã'dórẽ ãnĩ ãdrúpĩ krĩstõ 'bá ró gólĩyĩ ndrĩ tã lẽ 'bá trá tã gólã Yésũ drĩ ã'dálé trá gólĩyĩ drĩ rĩ 'á rĩ 'bá yĩ bê rĩ tí. Rĩ'á Ôvâri ã'dĩ gólã ní drĩ ãcálé ãnjĩlã. ãmã ndrĩ 'dó rĩ'á lãjõ'bã Ôvâri kã ã'dĩ kpãkã ãlô tã ãngũ 'bá yĩ bê, tãlã gólĩyĩ lẽ tã trá tã Ôvâri kã 'á bũũ òdrã gólĩyĩkã tú, òzõ Yésũ drĩ 'èlé rĩ tí.”

Tã Yésũ drĩ òjĩlã ãngó 'á gólĩyĩ rĩ 'bã tã Ôvâri kã gãlé 'dó

rĩ 'bã yĩ ùfũzó rĩ

¹¹ Gõ'dá 'dĩ vósĩ rĩ, mã drĩ ngá ndrẽzó bũũũ 'bũũ 'álã, gõ'dá mã drĩ Yésũ rĩ ndrẽzó rã'á òsãní mvẽêmvê drĩ. Gólã rĩ rú rĩ'á “ 'Òjĩlã ãfĩfĩ” ' gõ'dã kpã “ 'Pãtĩ” '. Gólã rĩ tã ndrĩ kĩlĩ mbĩ gõ'dã kpã lãñõ mbĩ rĩ fèlé ã'dĩ. ¹² Gólã rĩ ãfĩ rĩ'á òzõ lãsjĩ kãtĩ. Gõ'dã gólã kpã rĩ'á ãpã kúmú ãngĩ ãngĩ kã yĩ bê dũũ yĩ drĩ. Gólã cú rĩ'á rú ãzã bê gólã ãgĩlĩ trá gólã rú rĩ. Tã ãfĩ rú 'dĩ kã fĩ òjĩlã ãzãkã drĩ kô gbõ cé gólã rĩ nyãányã ã'dĩ èlé. ¹³ Gõ'dã gólã sõ ítã gólã ã'dó 'bã 'dó ãrĩ ró rĩ ã'dĩ. Úzĩ kpã gólã rĩ rú, “ 'Úlĩ Ôvâri kã” '. ¹⁴ ãjú 'bũ 'bã gólĩyĩ ndrĩ 'bũũ 'álã rĩ 'bã yĩ 'dê ãyĩ trá 'dó gólã vósĩ. Gõ'dã ãjú 'bũ 'bã yĩ sõ ãyĩ ítã lãgũ 'bã lãgũ ngbãngbã rĩ 'bã yĩ ã'dĩ. Gólĩyĩ ndrĩ kpã 'dó òsãní mvẽêmvê drĩ sĩ. ¹⁵ Lĩgũ mbèlèsõ cĩ ãkĩ drĩ ãfõzó gólã rĩ sjĩ-'bálé 'ásĩ tĩbê gólã drĩ 'ẽzó tã trólé ã'dĩ sĩ lã òjĩlã òrĩ gólĩyĩ ndrĩ ãngó drĩ kã rĩ

* 19:7 19.7 Òkó ó'dĩ tã ãfĩ lã kĩ, òjĩlã Ôvâri kã, gõ'dã Kãbĩlĩkĩ 'dĩ iyĩkã Yésũ ã'dĩ.

'bá ÿyî Ôvârí rî ârílí kô rî 'bá yî drígá sî. Gólâ â'dô rî'á gólîyî drî pîdrígú lãnĵî-lãnĵî kûmû kâ âđđ 'ásî rî sî. Gólâ â'dô kpá ăwăłăkă Ôvârí kâ rî â'dá'á gólîyî drí tã ònjî òjílâ kâ tāsî. Ôvârí gólâ mbârâkâ ndrî lîpî ró rî â'dô òjílâ 'bã'á lãnĵô ùsúlı òzô fê lō'wâ ĩpĭlı mōrá 'á zâlê ôdrá ró rî kâtí. ¹⁶ Ítá gólâkâ rú gólâ rî pářá'bu drĭ 'á rî, Ôvârí ĩgĭ tã trá nōtí,

KÚMÚ, KÚMÚ NDRĪ DRĪLĪ GÓLÂ KŪMŪ LÂ DRĪ Ä'DÓLÉ
NGÁ CÉ TĪTĪ DRĪ SĪ ÄKĪ ÄKÓ RĪ.

¹⁷⁻¹⁸ Gõ'dá nĭngá sĭ, má drĭ kpá mālāyĭkâ äzâ ndrĕzó rĭ'á âdrĕ'á mbĭ ĩtú bĕ. Gólâ drĭ trĕzó lōgônō yĭ âzĭlı ndrĭ âríwá gólĭyĭ kpá rĭ 'bá lōngálé 'būū ágálé lōgônō kâtí rĭ 'bá yĭ bĕ. Nĭngá sĭ rĭ, gólâ drĭ tã âtázó âríwá 'dĭ 'bá yĭ drĭ kĭ, "'Dōvó nĭ ânĭ rú ê'bélé ävō gólĭyĭ Ôvârí drĭ 'ĕ'á úfúlâ rĭ 'bá yĭ lōnyálé. Nĭ ânĭ kúmú yĭ ä'wá gō'dá äĵú 'bū 'bá yĭ bĕ gō'dá kpá gólĭyĭ sĭsĭ-lésĭ rĭ 'bá yĭ bĕ ä'wá lá yĭ lōnyálé gō'dá kpá ôsánĭ yĭ òjílâ lōmbâ 'bá drĭ lâ rĭ yĭ bĕ gō'dá kpá òjílâ lârâkô ndrĭ rĭ 'bá yĭ ä'wá lá yĭ lōnyálé volé."

¹⁹ Gõ'dá nĭngá sĭ, má drĭ kōrōnyâ ândrĕ kââkâ 'dĭ ndrĕzó kúmú ángĭ ángĭ gólĭyĭ òrĭ ndrĭ ängó drĭ 'á rĭ 'bá yĭ kâ bĕ gō'dá äĵú 'bū 'bá gólĭyĭkâ rĭ 'bá yĭ bĕ. Êê'bĕ gólĭyĭ trá kpākâ vō äłô 'á äĵú 'būlı òjílâ gólâ rĭ 'bá ôsánĭ mvĕĕmvĕ drĭ rĭ bĕ gō'dá kpá äĵú 'bū 'bá gólâkâ rĭ 'bá yĭ bĕ. ²⁰ Gõ'dá ódrĭ kōrōnyâ ũrĭ-gâ-dĕ ró rĭ 'dĭ rŭzó tã ängŭ 'bá gólâkâ rĭ 'bá òjílâ lâmbé kōrōnyâ 'dĭ kâ bĕ rĭ âdólé tã lârâkô 'ĕ'ĕ sĭ, rĭ'á kōrōnyâ 'dĭ líndrĭ lâ ĩnjĭlı rĭ bĕ. Úvū kōrōnyâ 'dĭ tã ängŭ 'bá gólâkâ rĭ 'bá ònjô âdólé 'dĭ bĕ kpăřătĭ lédrĕ-lédrĕ ró ĩmvū ândrĕ gólâ rĭ 'bá kōlé lâşĭ băřútĭ kâ sĭ rĭ 'á. ²¹ Lé ĩtĭ rĭ, úúfŭ äĵú 'bū 'bá ämbúkŭ gólĭyĭkâ rĭ 'bá yĭ ĩgŭ mbĕlĕsō cĭ äkĭ gólâ äfō 'bá òjílâ gólâ rĭ 'bá ôsánĭ drĭ rĭ sĭ-'bálé lá 'ásĭ rĭ sĭ. Gõ'dá ĩtĭ rĭ, âríwá 'dĭ 'bá yĭ drĭ äsĭzó gólĭyĭ ä'wá lōnyálé té būúū 'â lá ĩyĭ drĭ äcázó dŭūdŭ.

20

Tã Ôvârí drĭ Sātánâ rĭ ômbézó ndrô kŭtŭ-älô sĭ rĭ

¹ Gõ'dá nĭngá sĭ, má drĭ mālāyĭkâ äzâ ndrĕzó ânĭ'á 'būū lĕsĭ ängó drĭ 'á nōngá. Gólâ cú rĭ'á mäfōtāā äťĭ 'bú äđŭkŭ äkó đĭ ngĭlı-ngĭlı rĭ kâ bĕ yĭ drígá, gō'dá kpá nyārĭ ángĭ tāmbarā kăgā'dā rĭ bĕ. ² Ítĭ rĭ, gólâ drĭ ĩnĭ ândrĕ ònjĭ tĕtĕ 'dĭ rŭzó, 'dŭ rĭ'á ĩnĭ gólâ rĭ 'bá trá ndrô dŭū sĭ, gólâ rĭ'á zĭlá Sātánâ kúmú líndrĭ ònjĭ rĭ 'bá yĭ drĭlı rĭ ĩ'dĭ. Gõ'dá mālāyĭkâ 'dĭ ômbĕ gólâ trá nyārĭ ángĭ kăgā'dā 'dĭ sĭ. ³ Gõ'dá mālāyĭkâ 'dĭ drĭ ĩnĭ rĭ 'dĭ trōzó vŭlı kăłŭ 'bú gólâ đĭ ngĭlı-ngĭlı äđŭkŭ äkó 'dĭ 'á, gō'dá mālāyĭkâ rĭ 'dĭ drĭ 'bú rĭ 'dĭ äťĭ lá ä'bázó gō'dá ĩcízó lá ngăřá, tälâ Sātánâ ôzó kô kpá ngāâ äfōlé ĩvĭ rĭ'á òjílâ âdólé ängó drĭ 'á, té būúū ndrô kŭtŭ-älô òndĕ rú trá rĭ ĩ'dĭ. Ndrô kŭtŭ-älô 'dĭ vósĭ rĭ, äâ'dô ĩnĭ rĭ 'dĭ ĩnjĭ'á kăyĭ fĭnyáwá sĭ.

⁴ Gõ'dá má drĭ kpá òjílâ äzâ 'bá yĭ ndrĕzó rĭ'á ĩyĭ kĭťĭ kŭmŭ kâ rĭ 'bá yĭ drĭ sĭ. Òjílâ rĭ 'dĭ 'bá yĭ ó'ĕ gólĭyĭ trá lídrĭlí ó'dĭ lédrĕ-lédrĕ ró. Ôvârí fĕ drĭ-äcĕ trá òjílâ rĭ 'dĭ 'bá yĭ drĭ rĭzó tã kĭlí. Gólĭyĭ kpá rĭ'á òjílâ gólĭyĭ úfŭlı trá, tälâ gólĭyĭ ätâ tã trá trăřătră ô'bĭ 'á kĭ, Yĕsŭ ĩ'dĭ rĭ'á kúmú ĩyĭkâ ĩ'dĭ, gō'dá tälâ gólĭyĭ ätâ kpá úlı Ôvârí kâ rĭ 'bá yĭ trá òjílâ drĭ rĭ tāsĭ rĭ 'bá yĭ ĩ'dĭ. Òjílâ rĭ 'dĭ 'bá yĭ ĩnjĭ ĩyĭ kōrōnyâ ândrĕ ònjĭ tĕtĕ 'dĭ kô, ngătá gólĭyĭ gâ kpá trá líndrĭ lâ ĩnjĭlı, ngătá lâmbé lâ 'bälé ĩyĭ ándră-gă-sĭlı 'á ngătá drĭ 'á. Gõ'dá gólĭyĭ â'dô rĭ'á kpākâ äłô Yĕsŭ yĭ bĕ kúmú ró ĩyĭ ndrô kŭtŭ-älô sĭ.

⁵⁻⁶ Gõ'dá tã rĭ nō rĭ'á tã drĭ-káká lídrĭ-lídrĭ kâ rĭ ĩ'dĭ. Òjílâ gólĭyĭ 'ĕ'á lídrĭlá ĩyĭ ôdră 'ásĭ sĭsĭ rĭ 'bá yĭ, rĭ'á òjílâ ngĭngĭ lá Ôvârí kâ rĭ 'bá yĭ ĩ'dĭ. Äyĭkô

bê! Āyīkō bê! Gólīyī à'dô à'dó'á āyīkō ró. Ícá kô gólīyī drí ôdrāzó ó'dí gólīyī lô'bê-lô'bê sī Ìmvù àndrê gólá rī 'bá kólé lāsí ró rī 'á. Ítí rī, gólīyī à'dô lôsī 'è'á Ôvârí yī drí Yésū Krístō bê gólīyī sísí-lésí rī 'bá yī ró. Gõ'dá gólīyī à'dô à'dó'á kúmú ró ìyī Krístō bê ndrô kútũ-àlô sī. Ndrô kútũ-àlô 'dī vósí rī, òjílā ãmbúkũ gólīyī ôdrā 'bá trá rī 'bá yī à'dô ìyī kpá līdrí'á ôdrā 'ásí, à'dô ró tã gólīyíkã kīzó bê.

Tā Ôvârí drí Sātánā rī vūzó Ìmvù àndrê lāsí b̄arútī kã ró rī 'á rī

⁷ Gõ'dá àbī-àbī amákã 'á rī, má ndrê tã trá nōtí. Ndrô kútũ-àlô 'dī òndē rú trá rī, Ôvârí ìnjī Sātánā trá nyārī 'ásí. Gõ'dá drílã àfōzó 'bú 'ásí. ⁸ Nīngá sī, gólá ngá trá nílí vō tī àngó drī rī 'bá yī 'ásí àkí àkó, nī'á òjílā òrī kã ndrī àdó bê gólīyī è'bélé vō àlô 'á, à'dô ró bê gólīyī drí àjú 'būzó Ôvârí bê.* Òjílā trá rī'á dūú òzō drī-'bí kátí. ⁹ Nīngá sī, má ndrê gólīyī drí ngāzó vō kpālē àngó drī sī ndrī gõ'dá cālē vō òjílā Ôvârí kã drí à'dózó tũ 'álá àlô rī kílí gbāā, 'dī rī'á òjílā j̄arībã gólá Ôvârí drí lòvó lá 'bālē rōo rī 'á rī yī 'dī. Kpálé ítí rī, lāsí à'dô à'dé'á 'būú lésí gõ'dá àjú-'bá-àzī Ôvârí kã 'dī 'bá yī zālē ngbá volé. ¹⁰ Gõ'dá nīngá sī rī, má ndrê Ôvârí drí Sātánā gólá òjílā rī 'dī 'bá yī àdó 'bá rī vūzó Ìmvù àndrê lāsí b̄arútī kã ró rī 'á 'dó ndrī kōrōnyā ũrī-gã-dē ró 'dī 'bá yī bê, gõ'dá kpá tã àngũ 'bá gólá ònjō àgã 'bá trá rī yī bê. Gólīyī à'dô rī'á tólá ìzã kōkō ñālē ìyī drī zã gbádú ró.

Tā Ôvârí drí tã òjílā ndrī kã kīzó rī

¹¹ Nīngá sī, má drí Ôvârí rī ndrēzó gólá cú rī'á rílí gá kítī gólákã mvēemvê ró rī drī. Gõ'dá gólá à'dá rú bê rī, gõ'dá 'būú àngó drī bê drí àvīzó ngbá volé má Ìfī sī. ¹²⁻¹³ Gõ'dá nīngá sī, má drí òjílā ndrī gólīyī ôdrā 'bá trá rī 'bá yī ndrēzó. 'Dī rī'á àrākã gõ'dá 'dīyímvá bê ndrī 'dó àdré'á ìyī kítī Ôvârí kã àndrá. Òjílā ndrī lètē 'bá trá Ìmvù zélē rī 'bá yī àfō trá volé ìvī Ìmvù 'ásí, gõ'dá gólīyī ndrī lô'bālē trá 'bú 'á rī 'bá yī àfō trá kpá ndrī ìyī ló'dé 'ásí. Gõ'dá kpá gólīyī ôdrā 'bá àvō lá yī lô'bālē 'bú 'á kô'dáwá rī, līdrí ìyī kpá trá ndrī. Gõ'dá òjílā àlô drí búkũ àzã 'bá yī àtrōzó 'á lá yī lōnyílí, gõ'dá kpá òjílā àlô rī drí búkũ gólá cú òjílā gólīyī 'è 'bá rílí zã gbádú ró rī 'bá yī rú lá yī bê rī nyīzó. Gõ'dá Ôvârí drí tã òjílā kã kīzó àlô-àlô. 'Dī té rī'á à'dô tã gólá ìgílí trá tã 'è'è nī àlô rī kã búkũ àzã 'dī 'bá yī 'á rī vó ró. Ítí rī, gólá à'dô tã nī àlô rī kã kí'á kpá té à'dô tã gólá ní drí 'èlé trá drē àkpã ní drāá kô rī vó ró. ¹⁴⁻¹⁵ Òzō òjílā àzākã àlô, gõ'dá gólá rī rú ìīgī kô búkũ òjílā gólīyī rī 'bá ìyī lédrē-lédrē ró zã gbádú rī 'bá yī kã 'á rī, úvũ gólá íyíkã kōrô Ìmvù lāsí ró 'dī 'á. 'Dī vósí, ôdrā gõ'dá trá yú'dáwá ló'dé yī bê. Úúfú ngá rī 'dī 'bá yī trá Ìmvù àndrê lāsí ró rī 'á ngbá. Zī ìyī Ìmvù rī lāsí ró 'dī rú lá kí, “ ‘Ôdrā rī lá ró zã” ’ rī.

21

Tā Ôvârí drí ngá ndrī lô'bāzó ó'dí ró rī

¹ Nōo tã gólá 'būú àkũ rī gõ'dá kpá ìnyákú drī àkũ rī bê rī 'bá yī drí àvīzó ðī Ìfī drī 'ásí ndrī 'dó Ìmvù àndrê àndrê yī bê rī tāsí. Má drí gõ'dá 'būú ó'dí gõ'dá ìnyákú ó'dí bê rī 'bá yī ndrēzó 'dī. ² Má drí j̄arībã Ôvârí rī nyāányã kã, Yērōsālemã ó'dí ró rī ndrēzó àrī'á Ôvârí ngá lésí ró 'būú lésí.

* **20:8** 20.8 Yōwānī zī òrī rī 'dī 'bá yī drí Gógō àngó Māgógō kã rī 'ásí. Tã àngũ 'bá Èzēkēlē àtã tã òrī Gógō 'dī tāsí búkũ íyíkã 'á kápītã lá yī rī'á 38, gõ'dá kpá 39. Rú 'dī à'dá òjílā gólīyī ndrī àjú-'bá-àzī Ôvârí kã ró rī 'bá yī 'dī.

Gólá rǐ'á sūsū ró tákányī, ǒzō ǒkó ó'dí êdéle trá ítá lánjā sǐ gō'dá lô'ílí kpá trá ngá sūsū kôro āzā 'bá yī sǐ gō'dá trá rǐ'á njāā íyī ágó rǐ tē'á rǐ kátí.

³ Tā lâ rǐ'á nōtí, má drí gbórokō āzā árízó kítí Ôvârí kâ rǐ ngá lesí ró tã áatá'á kǐ, “Ní ndrê drê, 'bã Ôvârí kâ trá rǐ'á ngbãangbãno òjílã gólákâ rǐ lâfálé. Gólá â'dô rǐ'á gólíyí lâfálé 'á, gō'dá gólíyí â'dô â'dó'á òjílã jó 'alé gólákâ kâ rǐ 'bá yī ì'dí. Áwô, rǐ'á tã pãtǐ ró, Ôvârí rǐ nyãányã â'dô rǐ'á gólíyí lâfálé 'á. ⁴ Ítí rǐ, Ôvârí â'dô ìlindrí gólíyí ìfí 'á rǐ lǐ'á ngbá volé, gō'dá òdrã ícã kô â'dólé, gō'dá ngá lâzé yí bē gō'dá kpá áwó ngōngó yí lâṅṅo yí bē ícã ìyí kpá kô â'dólé. Tã rǐ 'dǐ 'bá yí ndē rú trá ítō vō lesí.”

⁵ Gō'dá nǐngá sǐ, Ôvârí drí ngãzó tã áatálé kǐ, “Ní ndrê drê, mã trá ngá-tì cé tǐtǐ 'ē'á ndrǐ â'dólé ó'dí ró. Ní ìgǐ úlǐ gólíyí mã drí áatálé nō 'bá yí. Úlǐ ámakã áatálé rǐ 'bá yí rǐ'á pãtǐ ró, gō'dá nǐ ícã trá tã lélé 'á lâ ìyí.” Gō'dá gólá kǐ nǐ rǐ,

⁶ Óndē tã tǐ trá kâkârà ndrǐ. Ámã nyãányã ítō tã tǐ ndrǐ nǐ, gō'dá ámã nyãányã áatí tã tǐ vó kpá nǐ ndrǐ. Mã â'dô ìmvú fē'á gólíyí â'dó 'bá ìmvú lédrê-lédrê áfē 'bá lôvó ró rǐ 'bá yí drí cú ítí gólíyí drí gǐ ákó lâ. Ìmvú rǐ 'dǐ rǐ'á oró ámakã gólá lédrê-lédrê áfē 'bá ì'dí rǐ 'ásí. ⁷ Òjílã āzã ãlô gólá tã áatũ 'bá gō'dá rǐzó tã lélé sǐ mã 'á rǐ, â'dô tã tǐ rǐ 'dǐ 'bá yí úsú'á ndrǐ. Mã â'dô â'dó'á kpá gólá rǐ áatá ró, gō'dá gólá â'dô â'dó'á ámã mvá ró.

⁸ Gō'dá òjílã gólíyí tã áatũ 'bá kô'dáwá gō'dá kpá tã lélé 'bã 'bá ìyí kô mã 'á rǐ 'bá yí bē, kpá gólíyí rǐ 'bá ôvârí ábãràdãgô āzã 'bá yí ìnjílí ì'dí gō'dá kpá gólíyí òjílã úfú 'bá ró, gólíyí ìyí trô 'bá drí 'á ágó ngátá ǒkó ázì-ázì kâ áyízó rǐ 'bá yí, gólíyí olé ró gō'dá ójó ró gō'dá kpá drí-'bá ró rǐ 'bá yí, gō'dá gólíyí ònjô 'bá ró rǐ 'bá yí bē, áâ'dô gólíyí lúvú'á ndrǐ lâsì ìmvú ándrê kâ rǐ 'bá kólé zãã gbádú rǐ 'á, gō'dá úzì 'dǐ rǐ'á òdrã rǐ lâ ró zãã rǐ ì'dí.

⁹ Gō'dá nǐngá sǐ, mã drí ãlô mãlãyíkã gólíyí lâṅṅo nǐ-drǐ-lã-rǐ ádã 'bá ãngó drǐ 'á 'dǐ 'bá yí 'ásí rǐ ndrêzó. Gólá ânǐ gō'dá tã áatálé mã drí kǐ nǐ rǐ, “Ní ânǐ mã â'dô ǒkó ó'dí gólá kãbǐlǐkǐ drí gǐlǐ trá rǐ â'dá'á ní drí.” ¹⁰ Nǐngá sǐ, mbãràkã Líndrǐ Tãndí Ôvârí kâ rǐ kâ drí fízó mã 'á, gō'dá mãlãyíkã 'dǐ drí âmã trôzó ájílí úní tǒrōngólô rǐ ápírí lâ 'álã. Gō'dá mã câ bē tólã rǐ, gólá drí jãrǐbã Ôvârí kâ zǐlǐ Yērōsãlémã ó'dí rǐ â'dázó mã drí, árí trá Ôvârí vá lesí 'bũú lesí. ¹¹ Ítí rǐ, jãrǐbã rǐ 'dǐ rǐ'á lâgú-lâgú ró kã'dã-kã'dã, tãlã Ôvârí bē rǐ'á tólã. Jãrǐbã rǐ 'dǐ kpá rǐ'á kô'á njãã-njãã gō'dá kpá lâgú'á kã'dã-kã'dã ókízô ngãã 'í. ¹² Gō'dá 'bãràṅã ándrê tǒrōngólô ábē kúní mvá 'ásí rǐ bē rǐ'á gbãã jãrǐbã rǐ 'dǐ rú sǐ, gō'dá áfí fízó 'bãràṅã rǐ 'dǐ 'á tólã rǐ rǐ'á mùdrǐ-drǐ-lã-ngã-rǐ, 'dó mãlãyíkã bē tǐ lâ 'ásí cé tǐtǐ rǐ'á lôkílã. Gō'dá áfí rǐ 'dǐ 'bá yí tǐ sǐ ãlô-ãlô ìgǐ 'bãsúrú rú mùdrǐ-drǐ-lã-ngã-rǐ òjílã Ôvârí kâ rǐ 'bá yí ró rǐ rú lâ yí trá 'bãsúrú rú ãlô áfí ãlô rǐ rú. ¹³ Áfí tǐ gólíyí nã rǐ ndrê vō gólé òjǐ 'álã ró. Gō'dá nã āzã 'bá yí ìyíkã ìtú drí 'dêrê 'álã ró, gō'dá āzã nã rǐ 'bá yí ìyíkã gólé ìjǐ drǐ 'álã ró, gō'dá ámbúkũ lâ yí nã rǐ ndrê vō gólé drǐ-ágó drǐ 'álã ró. ¹⁴ Óbē 'bãràṅã rǐ 'dǐ gá kúní úngú mùdrǐ-drǐ-lã-ngã-rǐ rǐ drǐ. Gō'dá kúní úngú rǐ 'dǐ 'bá yí drǐ sǐ ãlô-ãlô rǐ ìgǐ lâjó'bá ãlô gólá lâjó'bá mùdrǐ-drǐ-lã-ngã-rǐ Kãbǐlǐkǐ kâ rǐ 'bá yí 'ásí rǐ rú lâ trá drǐ lâ yí 'á sù cé.

¹⁵ Mãlãyíkã gólá rǐ 'bá tã áatálé mã drí 'dǐ cú rǐ'á fē mvá ngá ì'bǐ kâ bē éédê dáãbô 'ásí, â'dô ró bē rǐzó jãrǐbã rǐ 'dǐ ácê lâ, ngãngã lâ úrú 'álã rǐ, gō'dá lângbãngú lâ yí bē rǐ ì'bǐzó. ¹⁶ Jãrǐbã rǐ 'dǐ ácê lâ lângbãngú lâ bē rǐ rǐ'á ícã-ícã ró ãlô. Ítí rǐ, mãlãyíkã 'dǐ drí fē ngá ì'bǐ kâ 'dǐ átrôzó,

gõ'dá drílâ jãrĩbã 'dí ì'bĩzó ì'dí sī là. Ítí rí, gólâ úsú ãcê là rĩ'á kílômítĩrĩ kútũ-rĩ-drĩ-lâ-kámá-sù (2,400 km), gõ'dá kpá lãngbãngú là yí ngãngã là úrú 'alâ ró rí 'bá yí ì'bĩzó rí, 'dó rĩ'á ãlô. ¹⁷ Gõ'dá nĩngá sī, mālãyĩkã 'dí drí kpá 'bárãñã kúnì mvá 'ásĩ jãrĩbã 'dí bẽzó 'dí nĩñjĩ là ì'bĩzó gõ'dá rĩ'á ãnyí mítĩrĩ nyâ-dĩ-nâ-drĩ-lâ-ngã-njĩ-kázíyá.

¹⁸ Éèdè jãrĩbã rí 'dĩ dáãbõ 'ásĩ lãgũ-lãgũ ró òzõ ngãñã kátí ìtí. Gõ'dá gólĩyí 'bã kúnì ònyí ró lãgũ 'bá ngbãngbã ngãñã kátí zĩlĩ jásĩpã rí ì'dí ãbè 'bárãñã 'dí kã bẽzó. ¹⁹⁻²⁰ Kúnì úngũ gólĩyí 'bárãñã 'dí bẽzó gá drĩ là 'dĩ 'bá yí rĩ'á ndrĩ ngĩngĩ, gõ'dá kpá ndrĩ rĩ'á ìyí 'dó sũsũ ró.

Kúnì mvá rí sísí 'dĩ íyíkã rĩ'á jásĩpã 'ì,

gõ'dá rĩ là íyíkã lãgũ-lãgũ ró kã'dã-kã'dã ró, úzì rú là sãfírè,

gõ'dá nã là rĩ'á ngĩ lãkã-lãkã ró mvèèmvè ìtí, úzì rú là ágètè,

gõ'dá sũ là íyíkã ngbãngbã lãdã-lãdã ìtí, úzì rú là èmèrãlãdã,

gõ'dá njĩ là íyíkã rĩ'á cú úrĩ bè ngĩngĩ dũù, úzì rú là ònĩkĩsĩ,

gõ'dá njĩ-kázíyá là ró rí íyíkã rĩ'á kããkã ró, úzì rú là kãrãñèlíyãñĩ,

gõ'dá njĩ-drĩ-lâ-rĩ là ró rí íyíkã rĩ'á ngbãngbã lâwã-lãwã ró ìtí, úzì rú là kĩrĩsòlátè,

gõ'dá njĩ-drĩ-lâ-nã là ró rí íyíkã rĩ'á kã'dã-kã'dã kã'dã-kã'dã ró ìtí, úzì rú là bèrĩlè,

gõ'dá njĩ-drĩ-lâ-sũ là ró rí íyíkã rĩ'á kpírĩ-kpírĩ lâwã-lãwã ró ìtí, úzì rú là tãpázã,

gõ'dá mùdrĩ là ró rí íyíkã rĩ'á kpírĩ-kpírĩ kã'dã-kã'dã ró ìtí, úzì rú là kĩrĩsĩpãrãsè,

gõ'dá mùdrĩ-drĩ-lâ-ngã-ãlô là ró rí íyíkã wãyĩ-wãyĩ ró ìtí, úzì rú là jãsinĩsĩ,

gõ'dá mùdrĩ-drĩ-lâ-ngã-rĩ là ró rí íyíkã lãmúrĩ-lãmúrĩ ró, gõ'dá úzì rú là ãmãsãsítí.

²¹ Ẹtí tì ãlô-ãlô rí 'bá yí rĩ'á kúnì mvá mvèèmvè òzõ ìnjígó sí kátí zĩlĩ pèrèlè rí ì'dí, gõ'dá lãtì jãrĩbã 'dí kã èèdè ndrĩ dáãbõ nyãányã là ró rí sī.

²² Má ndrè jó ąngí ązãkã jãrĩbã 'dí 'á rĩzó Ôvãrĩ rí ìnjĩlĩ 'á là rí kô ãlôwálã, tãlã òjĩlã ndrĩ rí ìyí Ôvãrĩ gólã Kúmú ámãkã ró mbãrãkã ndrĩ lĩpì ró rí gõ'dá Kãbĩlĩkĩ bè rí ìnjĩlĩ wõ gólã gólĩyí drí à'dózó 'á là rí 'bá yí 'ásĩ. ²³ Tólã rí, ìtú yú parã bè, jãrĩbã rí 'dĩ lèé gólĩyí kô, tãlã ngã ì'ĩ Ôvãrĩ kã bè wõ ìwã'á tólã, gõ'dá Kãbĩlĩkĩ rí nyãányã kpá rĩ'á wõ ì'ĩ'á ngbãngbã òzõ ìtú kátí wõ rí 'dĩ 'á. ²⁴ Gõ'dá òrĩ ąngó drĩ 'á rí 'bá yí ndrĩ à'dò ìyí tã Kãbĩlĩkĩ kã rí 'è'á ì'dí. Gõ'dá kúmú ąngí ąngí gólĩyí ndrĩ ąngó drĩ kã rí 'bá yí à'dò ìyí ìyí nyãányã fè'á drĩ-báláyì ró Kãbĩlĩkĩ rí ìnjĩlĩ. ²⁵ Ẹtí tì jãrĩbã rí 'dí kã à'dò rĩ'á kpá zãã trã. Áã'bãá gólĩyí kô'dãwã ãlólã tãlã ngãcì à'dò 'bã'á yú. ²⁶ Òrĩ cé tĩtĩ à'dò ìyí ãnĩ'á Ôvãrĩ rí ìnjĩlĩ ìyí nyãányã fèfè sī. ²⁷ Kpálè rí, ngã ązãkã gólã Sãtãñã kã ró rí ìcã kô fĩlĩ tólã jãrĩbã rí 'dí 'á, gõ'dá kpá ìtí gólĩyí rí 'bá tã gólĩyí Sãtãñã kã rí 'bá yí 'èlè ì'dí rí 'bá yí ndrĩ gólĩyí ònjõ 'bá ró rí 'bá yí bè. Íyĩngã rĩ'á cé òjĩlã gólĩyí ìyí rú ìgĩ 'bá trã búkũ gólã Kãbĩlĩkĩ kã gólã à'dò 'bá òjĩlã gólĩyí cú rú lèdrè-lèdrè kã bè rí 'bá yí ì'dí.

22

¹ Gõ'dá nĩngá sī rí, mālãyĩkã rí 'dĩ drí áyágá lĩmvũ là drí à'dólè kã'dã-kã'dã lèdrè-lèdrè ãfè 'bá ì'dí rí à'dázó mã drí. Áyágá rí 'dĩ ądĩ ãrálè 'dĩ kĩtĩ gólã Ôvãrĩ yí kã Kãbĩlĩkĩ bè rĩzó rĩlĩ rí ngã lésĩ. ² Tólã sī rí, áyágá 'dĩ drí dĩzó kôrò lãtì ąndrè jãrĩbã 'dí lãfálè sī rí 'ásĩ. Gõ'dá fè gólã lèdrè-lèdrè fè 'bá rí mbã trã áyágá rí 'dĩ gãrã drĩ là kpãrãtì kpãrãtì rí 'ásĩ. Fè rí 'dĩ

rí 'wǎlé ândâlâ mûdrî-drî-lâ-ngâ-rî ndrô ãlô vósí cé. Gõ'dá bí lâ rî'á òzô ãlókô kátí rîzó òjílâ òrî ndrî kâ pîpîsílí lâ yí â'dílí lâṅô tâ ìsû tâ ònjí kâ rí kâ 'ásí. ³ Gõ'dá, jǎrîbâ 'dî 'á rî, tâ âzákâ ícá kô rû ìzǎlé tâ ònjí drí sî zââ âdükû ákó. Ítí rî, Ôvârí yí kǎbîlîkî bê â'dô ìyî rî'á tólâ gõ'dá òjílâ Ôvârí kâ rí 'bá yí â'dô ìyî Ôvârí rî ìnjî'á tólâ. ⁴ Gólîyî â'dô ìyî Ôvârí rî ìfî nyǎanyâ ndrê'á, gõ'dá Ôvârí â'dô ìyî rû ìgî'á gólîyî ándrá-gǎ-sílí 'ásí. ⁵ Ítí rî, vò ícá kô â'dólé ìnrîkúwá ró vò 'dî 'á tólâ ó'dí. Gõ'dá òjílâ lée vò ì'î ìtú kâ ngátá lâmbâ kâ rí kô tólâ, tâlâ Ôvârí rî nyǎanyâ â'dô â'dó'á gólîyî drí vò ì'î ró, gõ'dá gólîyî â'dô â'dó'á ìyî kúmú ró zââ gbádú.

Tã Yésû rí âgô-âgô ângó drî 'á rí tāsî

⁶ Gõ'dá tâ ndrî 'dî 'bá yí vósí rî, mǎlâyíkâ 'dî drí tâ âtázó má drí kî,

Tã gólîyî má drí 'ê'á âtálâ ní drí nõ rî'á tâ pǎtî'î, gõ'dá ní drí tâ lélé 'á lâ té ìtí. Ôvârí âjô mâ nî tâ âtî-âtî ìyíkâ pélé ní drí, òzô gólâ drí tâ ângû 'bá ìyíkâ jòlé trá âkú ró nâ sî tâ âtî-âtî ìyíkâ pélé òjílâ drí mbârákâ Líndrí Tândí ìyíkâ rí kâ sî rí tí.

⁷ Yésû âtâ tâ kî nî rî, “Nî ârî drê, mâ trá âcá'á âgólé ngbâangbânô.” Gõ'dá ìtí rî, mǎlâyíkâ 'dî kî,

Â'dô â'dó'á tândí ró òjílâ ndrî drí úlî gólîyî ìgîlí trá búkû nô 'á rí 'bá yí ârízó gõ'dá ìnjîlî tâ ìsû lâ yí sî mǎnîsî.

⁸ Ítí rî, mâ Yówánî, ârî tâ rî 'dî 'bá yí trá ndrî ámâ bí sî. Gõ'dá má ndrê kpá trá ámâ ìfî sî. Ítí gõ'dá má ârîlî bê tâ rî 'dî 'bá yí ámâ bí sî gõ'dá kpá ndrêzó lâ ámâ ìfî sî rî, má drí ngǎzó 'délé vûdrî mǎlâyíkâ gólâ tâ â'dá 'bá trá má drí 'dî pá lâ rú. ⁹ Gõ'dá mǎlâyíkâ rî 'dî drí tâ âtázó má drí kî, “Nî ìnjî mâ kô ìtí lâ 'dî kátí. Mâ rî'á cé ngá 'ê 'bá Ôvârí kâ ì'dî, òzô ânî drí â'dórê kpá ânî âdrúpî yí bê, tâ ângû 'bá yí bê gõ'dá òjílâ ndrî tâ lélé 'bâ 'bá trá Ôvârí 'á, ngátá úlî búkû nô 'á rí 'bá yí ìnjî 'bá trá rí 'bá yí bê ndrî drí â'dórê ngá 'ê 'bá Ôvârí kâ ró rí kátí. Rî'á cé Ôvârí ì'dî ní drí ícálé ìnjîlâ.

¹⁰ “Tã gólîyî búkû nô kâ ânî 'bá trá Ôvârí ngá lésî nô 'bá yí, ní âtâ tâ lâ yí òjílâ drí ngbálî-ngbálî, tâlâ ìtú lâ âwû trá drîlîyî 'ézó â'dólé ngbâangbânô 'wǎâ. ¹¹ Ítí rî, ìtú-pá lâkî trá ngbââ dǎwá ìtí tâ ìsû tâ 'ê'ê bê jázó â'dólé tândí ró. Gõ'dá kpálé ìtí rî, òjílâ Sâtánâ kâ rí 'bá yí â'dô rî'á ìyî zââ tâ 'ê'ê Sâtánâ kâ rí 'bá yí 'êlé ì'dî. Gõ'dá gólîyî rî 'bá tâ tândí mbî rî 'bá yí 'êlé ì'dî rí â'dô rî'á zââ, rî'á tâ tândí mbî rî 'bá yí 'êlé ì'dî. Gõ'dá òjílâ Ôvârí kâ ngîngî lâ ró rí 'bá yí â'dô ìyî rî'á zââ òjílâ ngîngî Ôvârí kâ rí 'bá yí ró.”

¹² Gõ'dá nîngá sî, Yésû drí kpá tâ âtázó má drí kî,

Mâ trá ânî'á ngbâangbânô 'wǎâ. Òzô má ââcâ trá rî, má â'dô ngá fê'á òjílâ drí â'dô ngá 'ê'ê gólîyíkâ rí vó lâ ró. ¹³ Mâ ì'dî rî'á tâ ndrî ìtô 'bá ró rí gõ'dá kpá tâ ndrî vó âtî 'bá ró rí.

¹⁴ Ítí rî, â'dô â'dó'á tândí ró òjílâ gólîyî ítá ìyíkâ jî 'bá trá wǎlé ngbángbá rí 'bá yí drí, tâlâ má â'dô gólîyî âyé'á filí kôrô áfî tî gólâ jǎrîbâ 'dî kâ 'ásí. Gõ'dá má â'dô kpá gólîyî âyé'á fê lõ'wâ gólâ lédrê-lédrê âdükû ákó âfê 'bá ì'dî rî nyǎlé. ¹⁵ Kpálé rî, òjílâ Sâtánâ kâ, gólîyî olé ró, drî rû 'bá 'dázî rî òkó bê rí 'bá yí, âzî-âzî úfú 'bá rî 'bá yí, gólîyî ôvârí âbâradǎgô ìnjî 'bá ì'dî rî 'bá yí gõ'dá ònjô âgâ 'bá rî yí ndrî 'dó, gólîyî ndrî rî 'bá tâ 'dî 'bá yí 'êlé rí 'bá yí fî kô ãlôwálâ jǎrîbâ rî 'dî 'á.

¹⁶ Mâ Yésû ì'dî. Má âjô mǎlâyíkâ ámákâ nî ânîlî tâ nô 'bá yí âtálé ní drí, â'dô ró bê ní drí lópélâ òjílâ ámákâ drí ndrî. Mâ ì'dî rî'á gólâ Dǎwúdí rí ózôwá ró rí. Mâ kpá ì'dî zîlî Mõrõbâ rí. Ì'dî 'dî.

¹⁷ Líndrí Tãndí Ôvârí kã gã'dá òkó ó'dí Kábilíkí kã, òjílã Ôvârí kã ró rí bẽ, kpãrãtí àtã ìyí tã trá kĩ, “Ní ànĩ à'dólé ngá àlò ró Yésũ bẽ”, 'dõvó òjílã àlò-àlò gólã tã nõ 'bá yí àrí 'bá trá rí àâtã tã kpá kĩ, “Ní ànĩ à'dólé ngá àlò ró Yésũ bẽ. 'Dõvó òjílã gólã Ìmvũ lédrẽ-lédrẽ àfẽ 'bá rí lówó lâ bẽ mvũlĩ rí, 'dõvó gólã àânĩ à'dólé trõlã tãkó ìtí.”

¹⁸ Ìtí rí, má sã drĩ-mbílí òjílã àlò-àlò gólã úlĩ búkũ nõ kã à'dó 'bá Ôvârí tí sĩ nõ àrí 'bá lâ kô rí yí Ìfĩ. 'Dõvó nĩ àdrò tã kô rõò, tãlã Ôvârí òzó kô lãṅṅõ tã lâ àtálé búkũ nõ 'á nõ trõò 'bãlé ànĩ drĩ. ¹⁹ Òzõ nĩ òjã úlĩ búkũ nõ 'ásĩ rí 'bá yí trá ányã ró rí, Ôvârí ícã kô ànĩ àyélé fê lõ'wã gólã lédrẽ-lédrẽ kã rí nyálé. Gõ'dá gólã àyé ànĩ kpá kô fílí jãrĩbã gólã tã lâ ngílí búkũ nõ 'á nõ 'á.

²⁰ Gõ'dá Yésũ gólã rí 'bá zãã tã mbì 'èlé ì'dí rí kĩ, “Mã trá àcã'á ngbãangbãno 'wãã.” Ìtí rí, mã Yõwãní kĩ, “Kúmú Yésũ, àyẽ ní àcã ngbãangbãno 'wãã. Àã'dò ìtí.” ²¹ Má 'è rãtãã Kúmú Yésũ drí à'dózó tãndí ró àní bẽ. Ì'dí 'dĩ.